CL.XII Liii.A

37
43 C
15

Digitized by Google

PRAXIS
DISPENSATIONVM
APOSTOLICARVM.

Dono dedit RRPP. et bibliothecæ S. Mariæ de Aracæli
Ambrosius Marla Catinensis S. S. J. eorum obsequentiss.
Anno Jubilæi 1650.

PRAXIS
DISPENSATIONVM
APOSTOLICARVM

Ex solidissimo Romanæ Curiæ stylo, ad hoc usq; tēpus Pontificatus S.D.N. Vrbani P.P. VIII inconcusse seruato, excerpta.

Opus non modò Episcopis, Vicariis, coeterisq; personis Eccleſiaſticis; verumetiam ipſius Romanæ Curiæ Expeditoribus, et Pragmaticis apprime proficuū. In cuius calce, Cācellariæ Ap̄licæ Regulæ recentiores, totiusq; Orbis Ecclesiaꝝ Prouinciale, in Curialium commoditatem, adiiciuntur.

AVCTORE
PYRRHO CORRADO
À TERRANOVA

V.I.D. Proth. Apost. Maioris Ecclesiæ Neap.[nae] Canonico; in Collegiū Officialiū earūdem dispensationū in ipsa Cācellaria Ap̄lica per Summū Pontificē alias cooptato, Rescriptorūq; sacræ Poenitētiariæ Vrbis muneri, deputato.

Locupletiſſimo Indice Librorū, Capitū, Rerum et sententiarū, adiecto.

Cum Priuilegio, et Superioꝝ licentia

B A

Neapoli
Apud Franciscum Sauium
Typographū Curiæ Archiepiscopalis
1641.
Sumptibus Stephani Monliuerii
Bibliopolæ Neapolitani

EMINENTISSIMO,
AC REVERENDISSIMO DOMINO
D. FRANCISCO
TITVLI SS. QVATVOR CORONATORVM
PRESBYTERO CARDINALI BONCOMPAGNO
Archiepiſcopo Neapolitano.

PYRRHVS CORRADVS CANONICVS ECCLESIAE Neapolitanæ S. P. D.

[stamp]

DVO ſunt (Eminentiſſime Princeps) quæ potiſſimùm Scriptorum animos, ad ſua opera Magnis Principibus dicanda, plurimùm impellunt: illaq; me (vt id tecum agerem) omnino deterrebant; Mecœnatum beneuolentia, & operis Patrociniũ: quorum illa, munere, & laudibus; hoc verò ſummi nominis prænotatione conciliari putatur. Munus certè, quod offero (quantum Auctor ego ſum,) exiguum valde eſt, ac prorſus deſpicabile; Magnitudini quidem tuæ, toto cœlo inferius; votis autem meis omnino impar. Laudum tuarum anſam neq; capto, & libens prætereo: nequè enim tantam Iliadem, breui in cortice, nuclei inſtar, claudi; neq; (ſi id fieri poſſet) à Te, cui ſumma laus, laudes contemnere, probari putandum eſt: proinde (me Iudice) non Patronum, ſed vindicem compararem. Ergo diù anceps fui. At neſcio quid altius cordi meo inſederat, quod timorem hunc deſpiciebat; quin & ad oppoſitum perurgebat: Suadebat enim; Imò munus hoc, quia exiguum, non alia acies conſpicabitur, præter eam, quam ne minutiſſima qui-

dem obiecta effugere poſſunt: non remiſſiore lumine indigebit, vt aliorum oculis obijci poſſit, quàm, quo etiam athomi conſpiciuntur: Quæ pretium omne excedunt; modica ſolutione compenſantur: Laudes, quia non affers, laudum contemptori iucundior apparebis. Id quidem ita ſuaſit, vt perſuaſerit ad hoc opus tuo nomini conſecrandum. Cœterùm, vt quòd meum in illo eſt, minimum, ac propè nihil ſit; quantum tamen ſapientiæ Apoſtolicarum Sanctionum contineat; quantum paſtorali tuæ ſollicitudini, qua ampliſſimo gregi inuigilas, conſentiat; quanto ex animi candore prodeat, totum ſine fuco offerentis, perſpicaciſſima iudicij tui acies percipiet: ac, vt alij quoque percipiant, clariſſimus Humanitatis tuæ ſplendor efficiet. Vnum oro, vt apud Te addictiſſimi animi mei ſit monimentum. Vale.

AVCTORIS PROOEMIVM

De operis fine, materia, methodo, vſu.

Mirabetis fortaſſe (Amice Lector) ad quid, tanta librorum copia, noſtro hoc tempore, exuberante, ego quoquè noctuas (vt aiunt) Athenas perferre conſtituerim: vt ergo iuſtiſſimæ admirationi reſpondeam, omnem conſilij mei rationem, in hoc opere edendo, aperiam. Et quidem, vt ab illius vtilitate, ac neceſſitate ſumatur exordium, quot, & quàm grauia incommoda vniuerſæ Reipub. Chriſtianæ, ex Apoſtolicarum gratiarum ſubreptione proueniant, is duntaxat ignoret, qui animum non aduertit, quàm ſæpè accidat, vt ex falſa aſſertione, aut narratorum non plena verificatione, aut exponendorum ſubſtantialium ignoratione, aut etiam obtentæ gratiæ non recta exequutione, modò vota (præſertim) non ſoluantur, modò cenſuræ non abſoluantur, modò irregulares promoueantur, modò bona Eccleſiæ dilapidentur, modò (quod cogitatu, horribile, dictuquè lacrymabile eſt) ipſa etiam matrimonia, irrita ineantur; innumeræquè gratiæ, quarum vſus is eſſe debuerat, vt animarum ſalus, quę antea periclitabatur, in tuto collocaretur, in earundem certiorem perniciem, ex impetrantium, aut imperitia, aut vtinam non ſæpè malitia, funditus euertatur. Accedit, quod Pragmaticorum quandoquè auaritia in Diſpēſationibus Apoſtolicis impetrandis, cauſas commentitias Summo Pontifici proponendas effingit: quo fit, vt Conſtitutiones Apoſtolicæ, eludantur, gratiæ ſubripiantur, partium pecuniæ dolo extorqueantur, conſcientiæ deniquè inextricabilibus laqueis irretiantur; proindè hominum, Dei, naturæ ipſius iura ſoluantur. Sanè, vniuerſas animi vires eò conieci, vt quicquid in Romana Curia, officio fungens; libros reuoluens, negotia pertractans, peritioreſquè conſulens, pluribus annis, non oſcitanter accepi; id demum vtilitatis pepeꝛiſſet, vt nimirum, tantam, quoad fieri poſſet, auerteret calamitatem. Cœterùm, quantum operæ ad hanc rem contulerim, tùm materia, quam aggredior, tùm ordo procedendi, tùm demum doctrinæ vſus aperiet. Materia eſt, Praxis Diſpenſationum Apoſtolicarum. Praxis (inquam) ideſt modus, qui in illis ritè, rectequè, tùm à partibus ipſis, ſiuè Pragmaticis, alijſquè Curialibus, impetrandis, tùm à Iudicibus ad id delegatis, exequendis, ſeruandus eſt. Complectitur autem omnes Diſpenſationes, quæ ab ipſa Romana Curia noſcuntur emanare; beneficialibus tamen Diſpenſationibus, alijſquè quibuſdam, illis affinibus, exceptis; de quibus, in mea Practica Beneficiaria propediem (Deo dante) imprimenda, opportunioribus locis, fuſius pertracto: quod ſi quid aliud ſupererit, quod ad huiuſmodi Praxis integritatem fortaſsè deſideretur, illud, in meis ampliſsimis additionibus ad Hieronymum Paulum, celeberrimum Cancellariæ Apoſtolicæ Vicecorrectorem, ſuo tempore prælo etiam dandis, ſupplere curabo. Methodus ea eſt, vt primùm, aliqua generalia ad doctrinæ integritatem, ac iura, quæ, ſecundum materiam, ex cauſa, relaxari petuntur, præmittantur: deinde, ad praxim deſcendendo, formulæ, tùm ſupplicationum Summo Pontifici porrigendarum, tùm, vbi neceſsitas poſtulauerit, earum, quæ deſuper expediri ſolent, litterarum Apoſtolicarum, ad Romanæ Curiæ ſtyli præſcriptum, proponantur; illæ quidem iuxtà moderna tempora vſu receptæ, ac ab omni prorſus labe, & ſuperfluitate purgatæ; quibus, velut exemplis, in ſua quiſquè, vel alterius re, cautè gerenda, vti poterit: deniquè, tàm ſupplicationum, quàm litterarum earundem, grauioris momenti particulæ, aſſertiones, petitiones, cauſæ, clauſulæ omnes, etiam reſtrictiuæ, ſeù limitatiuæ, ac modificatiuæ, ita expenduntur; vt ex ijs non ſolùm impetrandi, ac concedendi modus, item quid à Iudicibus Commiſſarijs, in gratiarum exequutione ſeruandū ſit; ſed etiam, quàm mitè praxis cum cōmuni iure conueniat, ac inuicem firmentur, innoteſcat: propterea enim textus,

ad

ad id, Doctoreſquè congeſſi. Porrò, vt ea, qua par eſt, fide, quæ profero, accipiantur, omnes monitos eſſe volo, Praxim hanc, Romanæ Curiæ ſtylo inconcuſſo, Sacrorum Canonum, Conciliorum, aliarumquè Conſtitutionum Apoſtolicarum Sanctionibus, Congregationis Sacri Tridentini Concilij Declarationibus, Sacræ Rotę Romanæ Deciſionibus, Claſſicorum authorum ſolidiſſimis doctrinis, peritiſſimorum deniquè virorum obſeruationibus, ac reſponſis munitam, ornatamq; prodire; quibus, & ſtudioſi ipſius Curiæ Tyrones (quos potiſſimùm alloqui profiteor) rem (vt aiunt) per cauſam addiſcere; peritiores verò, eorum, quæ verè ſciunt, aliqualem idæam in hoc opere contemplari non dedignentur. Id, quod fidentius aſſero, tùm quod varias doctrinas à quamplurimis inſignis notæ Scriptoribus, alia occaſione ferente, allatas, ad rem hanc firmandam comparaui, tùm verò, & eò amplius, quod ea, quæ diuturna Romanæ Curiæ experientia didici, profero in medium. Vt verò omnia mea, vnde potiſſimùm accepi, eò referam, non eſt ſilentio prætereundum, quod inter omnes Doctores, quos Magiſtros agnoſco, non poſtremas retinet partes dulciſſimæ memoriæ Fabius Corradus, genitor meus, Iureconſultus, ſuo tempore celeberrimus: is enim non communibus tantùm adiumentis, quod omnes parentes ſolent, qui filios Mineruę dederunt; ſed peculiaribus ſtimulis, me à teneris annis, ſemper vrgebat optimo applicationis exemplo, prout tot ſua MM. SS. teſtantur; quibus, tum in Salernitanæ Ciuitatis Auditoratus; quod munus iteratò obiuit, tùm in repetitis Iudicis, & Gubernatoris apud Roſſanenſem, tunc Regiam Ciuitatem inclytam, officijs; tùm deniq; in ſupremo onere Auditoris generalis, ad quod à Nicolao Bernardino Sanſeuerino, tunc Biſignanenſiũ Principe, ſeù mauis (vt ita dicã) Regulo, vocatus fuit, ita ſe cõparauit, vt nõ minori vitæ integritate, quàm doctrinis eximijs, & præſentibus ius diceret, & poſteris ad ius dicendũ, ſcribendumq; pararet iter. Vtinam tanti parentis veſtigia perſequi liceat. Quoniam verò, de ſtylo Romanæ Curiæ memini, cui in primis hęc mea Praxis niti profitetur, illud aduertendum occurrit, quod quamuis ſtylus prædictus, tàm varius quotidie appareat, vt proinde, modò album, modò nigrum appellauerint Felin. in c. Rodulphus, num. 22. de reſcript. & Caſſad. deciſ. 7. num. 4. eod. tit. ex eo quod ad Summorum Pontificum mutationem, mutatur; qui pro temporum varietate, etiam ad Prædeceſſorum ſuorum ſtatuta mutanda, non tamen ex leui cauſa, ſe pronos exhibere videntur; modò enim obſoleta innouant, modò vigentia eneruant, modò ex parte, modò in totum immutant, aut etiam noua condunt, prout notauit Io. Andr. in cap. 1. de elect. (quod præſertim in Diſpenſationibus obſeruatum extitit; quarum ſcripturæ, ſub diuerſis formulis comperiuntur emanaſſe, iuxtà caſuum, & occurrentium materiarum varietatem, vt propterea certa regula, certaquè doctrina de illo tradi non poſſe videatur) non tamen ab huius operis lectione te conuenit abſtinere: polliceor etenim hanc, quæ hic proponitur, Praxim, circa ea potiſſimùm verſari, quæ ſemper ſtabilia manent, ac firma; nec præſertim per ipſorum Summorum Pontificum ſucceſſiones, ſubſtantialem admittunt variationem. Huius deniquè operis vſus is eſſe poterit pro Tyronibus ſupradictis, vt qui Diſpenſationum earundem impetrationes moliũtur, ſupplicationes, inſtar eius, quę ſibi proponitur concipiant: quod ſi materiam, quam animo obuerſant, ipſiſsimis terminis in hac Praxi, velut in ſpeculo non conſpicient, nouerint ſe paucis tantummodò immutatis, illam reperturos. Enimuerò, ne hoc opus in incommodum volumen excreſceret, quamuis accuratiſsimè omnes formulas deſcripſerim, ab ijs tamen, quæ ad aliquas, vel ut, ſpecies ad genus, vel vt ſimile ad conſimile reuocari poſſunt, meritò abſtinui; ea duntaxat adnotando, quæ illi propria ſunt: in reliquis verò, quæ cum cœteris habent communia, ad illas eos remitto; quippè, ſi modicam adhibuerint induſtriam, optato fine potientur, ac ſi extenſę omnes formulę fuiſſent. Atquè hæc certè fuit, vt ingenuè fatear, mei cõſilij ratio, Lector beneuole. Si opus placuerit, proba, conſilium certè non deſpicies. Vale.

IN-

INDEX

LIBRORVM, ET CAPITVM

PRAXIS DISPENSATIONVM APOSTOLICARVM.

LIBER PRIMVS.

De Diſpenſatione in genere.

De Definitione Diſpenſationis.
C A P. I.
De Origine Diſpenſationis.
C A P. II.
De Diuiſione Diſpenſationis.
C A P. III.
An in Diſpenſatione requiratur verbum, Diſpenſamus.
C A P. IIII.
An Diſpenſatio ſit amplianda, vel reſtringenda.
C A P. V.
An Diſpenſatio ſine litteris ſuffragetur.
C A P. VI.

LIBER SECVNDVS.

Praxis Diſpenſationis ſuper Irregularitate proueniente ex defectu Sacramenti, Bigamię, videlicet, & reiteratione baptiſmi.

Praxis Diſpenſationis ſuper Bigamia.
C A P. I.
Praxis Clauſularum primæ partis ſupplicationis Diſpenſationis ſuper Bigamia.
C A P. II.
Praxis Clauſularum ſecundæ partis eiuſdem ſupplicationis.
C A P. III.
Praxis Litterarum Diſpenſationis ſuper eadem Bigamia.
C A P. IIII.
Praxis Narratiuę earundem Litterarum.
C A P. V.
Praxis primæ partis Diſpoſitiuæ earundem Litterarum.
C A P. VI.
Praxis ſecundę partis Diſpoſitiuę earundem Litterarum.
C A P. VII.
Praxis Expeditionis earundem Litterarũ.
C A P. VIII.
Praxis Diſpenſationis cum reiterantibus Baptiſma.
C A P. IX.

LIBER TERTIVS.

Praxis Diſpenſationis ſuper Irregularitate proueniente ex defectu Corporis, & animæ.

Praxis Diſpenſationis cum Illegitimis, ad ordines, & beneficia.
C A P. I.
Praxis Diſpenſationis cum Expoſitis, ad ordines, & beneficia.
C A P. II.
Praxis, Legitimationis, quoad honores, & ſucceſſiones.
C A P. III.
Praxis Diſpenſationis ad ordines, & beneficia cum filijs hæreticorum.
C A P. IIII.
Praxis Diſpenſationis cum Illegitimis Regularibus.
C A P. V.
Praxis Diſpẽſationis cum corpore vitiatis.
C A P. VI.
Praxis Diſpenſationis ad ordines, & beneficia cum Neophytis.
C A P. VII.
Praxis Diſpenſationis ſuper defectu libertatis.
C A P. VIII.

LIBER QVARTVS.

Praxis Diſpenſationis ſuper Irregularitate prouueniente ex defectu ætatis,& temporis.

Praxis Diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad ordines,& beneficia.
C A P. I.
Praxis eadem ſequitur.
C A P. II.
Praxis Diſpenſationis ſuper defectu ætatis, ad matrimonium requiſitę.
C A P. III.
Praxis Diſpenſationis, ſeù Indulti de promouendo extrà tempora.
C A P. IIII.
Praxis Diſpenſationis, ſeù Indulti de promouendo in temporibus,& intra annuũ.
C A P V.
Praxis ſequitur Clauſularum eiuſdem.
C A P. VI.
Praxis Decretorum eiuſdem.
C A P. VII.
Praxis Diſpenſationis cum malè promotis extrà tempora.
C A P. VIII.
Praxis Diſpenſaoionis cum malè promotis ante ætatem.
C A P. IX.
Praxis Diſpenſationis cum malè promotis ſinè litteris Dimiſſorialibus.
C A P. X.
Praxis Diſpenſationis cum malè promotis ſinè titulo, ad ordines.
C A P. XI.
Praxis Diſpenſationis cum promotis per ſaltum.
C A P. XII.

LIBER QVINTVS

Praxis Diſpenſationis ſuper irregularitate prouueniente ex homicidio.

Praxis Diſpenſationis ſuper irregularitate ex delicto homicidij.
C A P. I.
Praxis Diſpenſationis ſuper defectu lenitatis perfectæ.
C A P. II.
Praxis Diſpenſationis cum exercentibus artem medicinę.
C A P. III.
Praxis Diſpenſationiũ, ſeù Indulti patrocinandi in cauſis ciuilibus pro Presbyteris.
C A P. IIII.
Praxis Diſpenſationis ad ſtudendum iuri ciuili pro Presbyteris.
C A P. V.
Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia,& de percipiendis fructibus, pro Canonicis.
C A P. VI.
Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia pro Curatis.
C A P. VII.
Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia pro Epiſcopis.
C A P. VIII.
Praxis Diſpenſationis cum ſimoniacis ſimonia reali.
C A P. IX.
Praxis Diſpenſationis cum Confidentiarijs
C A P. X.
Praxis Diſpenſationis cum ſimoniacis, & Confidentiarijs occultis.
C A P. XI.
Praxis Formulę Abſolutionis,& Diſpenſationis pro ſimoniacis.
C A P. XII.
Praxis Diſpenſationis cum Apoſtatis.
C A P. XIII.
Praxis Diſpenſationis cum Eiectis à Religione.
C A P. XIV.
Praxis Diſpenſationis, ſiuè licentiæ pro Mulieribus ad egrediendum, & ingrediendum Monaſteria monialium.
C A P. XV.

LIBER SEXTVS.

Praxis Diſpenſationis ad beneficia ſæcularia pro Regularibus, & è contra.

Praxis Diſpenſationis ad beneficia ſæcula-

cularia pro Regularibus.
CAP. I.
Praxis Diſpenſationis, ſeù retentionis beneficiorum, & penſionum pro Clericis Sociatis Ieſù.
CAP. II.
Praxis Diſpenſationis in collatione beneficij, per Commendam.
CAP. III.
Praxis Clauſularum eiuſdem Commendę.
CAP. IV.

LIBER SEPTIMVS

Praxis Diſpenſationis ſuper matrimonijs contrahendis in gradibus prohibitis.

Praxis Impedimentorum ad matrimonium contrahendum.
CAP. I.
Praxis Cauſarum Diſpenſationum matrimonialium ſine copula.
CAP. II.
Praxis Cauſarum Diſpenſationum matrimonialium cum copula.
CAP. III.
Praxis Impetrationis, & Commiſſionis earundem Diſpenſationum.
CAP. IV.
Praxis Narratiuę Litterarum Diſpenſationis matrimonialis cum cauſa, & ſine copula.
CAP. V.
Praxis Diſpoſitiua earundem Litterarum &c.
CAP. VI.
Praxis Derogationis obſtantium earundem Litterarum, cum ſequentibus &c.
CAP. VII.

LIBER OCTAVVS

Praxis Diſpenſationum matrimonialium cum copula ſcienter, & ignoranter; necnon de ſcienter, & ignoranter contracto.

Praxis Diſpenſationum matrimonialium cum copula ſcienter.
CAP. I.
Praxis ſequitur Narratiua earundem Diſpenſationum.
CAP. II.
Praxis Diſpenſationum matrimonialium de ſcienter contracto.
CAP. III.
Praxis Diſpenſationum matrimonialium de ignoranter contracto.
CAP. IIII.
Praxis Diſpenſationis matrimonialis cum copula in forma pauperum.
CAP. V.
Praxis imponendi à Delegato pœnitentiam in Litteris eiuſdem diſpenſationis iniunctam.
CAP. VI.
Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento Publicæ honeſtatis Iuſtitia.
CAP. VII.
Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento Cognationis ſpiritualis, ſiuè Compaternitatis.
CAP. VIII.
Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento Criminis.
CAP. IX.
Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento Voti.
CAP. X.

LIBER NONVS.

Praxis Diſpenſationis ſuper alienatione bonorum Eccleſiaſticorum in forma, Si in euidentem &c.

Praxis Prohibitionum alienandi bona Eccleſiaſtica.
CAP. I.
Praxis ſupplicationis, ſi in euidentem &c.
CAP. II.
Praxis Primę partis Narratiuę Litterarum in forma, ſi in euidentem &c.
CAP. III.
Praxis Secundę partis Narratiuę earundem Litterarum, ſi in euidentem &c.
CAP. IIII.

Praxis Diſpoſitiuę earundem Litterarum, ſi in euidentem &c.
C A P. V.
Praxis ſuppletionis defectuum in eiſdem Litteris, ſi in euidentem &c.
C A P. VI.
Praxis Derogationis obſtantium in eiſdem Litteris, ſi in euidentem &c.
C A P. VII.
Praxis Decretorum Papæ in eiſdem Litteris, ſi in euidentem &c.
C A P. VIII.
Praxis Venditionis in euidentem &c.
C A P. IX.
Praxis Permutationis in euidentem &c.
C A P. X.
Praxis Decreti pro Exequtione Litterarum in forma ſi in euidentem &c.
C A P. XI.

LIBER DECIMVS.
Praxis Diſpenſationis, ſiuè licentiæ teſtandi de Redditibus Eccleſiaſticis pro perſonis à iure prohibitis.
Praxis Prohibitionis teſtandi de Redditibus Eccleſiaſticis.
C A P. I.
Praxis Licentiæ teſtandi de Redditibus Eccleſiaſticis pro Cardinale.
C A P. II.
Praxis Clauſularum Licentiæ teſtandi de Redditibus Eccleſiaſticis.
C A P. III.
Praxis Licentię teſtandi pro Archiepiſcopis, & Epiſcopis &c.
C A P. IIII.
Praxis Regiſtrandi in Camera, Litteras Apoſtolicas.
C A P. V.

Regulę, Ordinationes, & Conſtitutiones Cancellarię Apoſtolicę S. D. N. Vrbani Papæ VIII.
Prouinciale Eccleſiarum Vniuerſi Orbis.

Vidimus præſentem librum, prætitulatum, Praxis diſpenſationum Apoſtolicarum à Domino Canonico Pyrrho Corrado compoſitum, & ad communem ſtudioſorum vtilitatem, cenſemus illum typis mandari poſſe; ſi ita videbitur Perilluſtri, & Reuerendiſſimo Domino Generali Vicario. Dat. Neapoli, die 29. Iunij 1638.

Alexander Ruſſus Can. dep.
Paulus Squillante Can. dep.

IMPRIMATVR, Alexander Lucianus Vic. Gen.

Illuſtriſſime, & Excellentiſſime Domine.

Iuſſu Veſtræ Excellentiæ percunctatus ſum, maiori, qua potui attentione Vtiliſſimam Praxim Diſpenſationum Apoſtolicarum, ſummo ſtudio, & labore peractam à Perilluſtri, & Admodum R. Domino Pyrrho Corrado Iuris vtriuſque Peritiſſimo, ac benemerito Canonico Cathedralis Eccleſiæ Neapolitanæ; adeo quod, cum in illius perſcrutatione nil aduerſari comperiatur iuri publico, neq; bonis moribus, fateor eam eſſe non exigua commendatione dignam pro Reipublicę commodo, iuriſquè profeſſorum vtilitate, & præſertim in foro Apoſtolico verſantium facilitate: iuſtiſſimèq; cenſeo quamprimum illam typis dari poſſe, ſuggerente quoq; Veſtrę Excellentiæ aſſenſu, cui in omnibus cum debita reuerentia me ſubmitto, & precor longæuos annos fęliciſſimos, Vale, ex Aedibus Noſtris. Neap. die 8. menſis Octobris 1638.

Addictiſſimus ſeruulus Veſtræ Excellentiæ

Ioannes Baptiſta de Thoro I.C. Neap.

Viſa ſupraſcripta relatione IMPRIMATVR

Tapia Regens. Brancia Regens. Caſanate Regens.

Prouiſum per Suam Excellentiam Neap. die 8. Nouembris 1638. Taglianis.

PRAXIS DISPENSATIONVM APOSTOLICARVM

Auctore

PYRRHO CORRADO A TERRANOVA V. I. D.
Prothonotario Apoſtolico, & Canonico Maioris Eccleſiæ Neapolitanæ,

LIBER PRIMVS.

De Diſpenſatione in genere.

SVMMARIVM.

1 *Ordo in ſcripturis eſt neceſſarius.*
2 *Definitio rei naturam demonſtrat.*
3 *Diſpenſatio quid ſit.*
4 *Illicitum fit ex diſpenſatione licitum.*
5 *Diſpenſatio, & legitimatio in quo differant.*
6 *Cauſa requiritur in diſpenſatione.*
7 *Nec intelligitur, niſi exprimatur.*
8 *Diſpenſatus ſine cauſa, non eſt tutus quo ad Deum.*
9 *Secus verò in foro exteriori.*
10 *Cauſa in qualibet re conſideratur, & ſiuè finalis, ſiuè impulſiua falſitas vitiat diſpenſationem eod. num. in fin.*
11 *Sine ea vix, aut rarò diſpenſatur.*
12 *Cauſa de ſtylo Curiæ recepta ad diſpenſandum, quæ.*

De Definitione Diſpenſationis,

CAPVT I.

EAM maiores noſtri probauere conſuetudinem, vt dum lõgiori ſermone aliquid pertractandum ſuſciperent, ante omnia ex Ciceronis præcepto in principio de Officijs ſtatuerent omnem eorum inſtitutionem à definitione debere proficiſci; vt ſciatur quid ſit id, de quo diſputatur; ordo
1 enim in omni ſcriptionis genere neceſſarius eſt, vt notauit *Bald. in proœm. ff. in principio*; ſcire enim quid facias, & quo ordine facias ignorare, perfectę non eſt cognitionis Id quidem nobis ſeruandum omnino propoſuimus. Cum enim definitio rei
2 naturam, vim, atque poteſtatem demonſtret, *vt ex Philoſ. 7. metaph. & per Boetium*,

quem refert *Accurſ. in l. omnis definitio, de*
regul.iur. & patete *in l.1. ff de iuſt.& iur.&*
idem in §. His igitur generaliter cognitis, in-
ſtit. eod tit. profectò diſpicere non poteri-
mus quid ſimus pertractaturi, niſi prius ab
ipſa diſpenſationis definitione in genere
exordium ſumpſerimus.

3 Diſpenſatio igitur latiſſimè ſumpta, nil
aliud eſt, quàm iuſta diſtributio rei com-
munis in ſingulos, iuxta cuiuſque neceſſi
tatem, ac dignitatem, *Syl. in verb. diſpenſa-*
tio q.1. Couar. de ſponſ. c.6. §.9. nu.1. At in re
noſtra, verbum diſpenſare, accipitur pro
eximere, ſeù ſoluere à vinculo legis; & ob
id diſpenſatio hęc à DD. definitur, quod ſit
iuris communis relaxatio, facta cum cauſa
iuſta, & rationabili ab eo, qui ius habet
diſpenſandi, *Abb. in cap. fraternitatis, de*
ſchiſmat. Angel. Tabien. & Armil. in verbo
diſpenſatio, gloſ. in cap. 1 camaritis, h. q. 7. Se-
cundum verò *Hoſt.* diſpenſatio eſt rigoris
iuris, per eum ad quem ſpectat, miſericors,
canonicè facta relaxatio: quæ quidem de-
finitio videtur etiam deſumpta *ex d. c. re-*
quiritis, Bald. etiam *in addit. ad Specul.* ait,
diſpēſationem eſſe rigoris mitigationem,
vel pœnalitatis moderationem, per habē-
tem authoritatem, factam, ſuadente publi-
ca vtilitate, vel alia rationabili æquitate,
quam lex ciuilis indulgentiam appellauit.

4 Et dicitur *iuris communis relaxatio*; quia
de iure illicitum fit ex diſpenſatione, lici-
tum; & hic eſt propriè effectus diſpenſa-
tionis; nam, vt dixit *Innoc. in c. paſtoralis,*
de cauſ poſſ. & prop. facit impoſſibile, poſ-
ſibile; quia diſpenſatus reſtituitur in inte-
grum, & redditur aptus, & legitimus ad ea,
ſuper quibus fuit diſpenſatus; ſicut erat
ante incurſum impedimentum, *c. ex dili-*
genti, de ſimon. & c. ſi quem pænituerit, 12.
q.3. Vnde quotieſcunque caſus eſt poſſi-
bilis, & licitus, non dicitur fieri diſpenſa-
tio, ſed potius iuſtitia, *Oldrad. conſ.203.*

Sed hic notanda ſunt illa verba *Innoc.*
nimirum, *ad ea ſuper quibus &c.* propter
id etenim, diſcrimen conſtituitur inter di-
5 ſpenſationem, & legitimationem; quādo-
quidem illa tanquam arida, & odioſa, vt
infra dicitur, tantum valet, quantum ſo-
nat: per eam namque tollitur impedimen-
tum, ſeù defectus quoad quid; veluti, cum
exempli gratia, illegitimus diſpenſatur ſu-
per defectu natalium, vel in certo alio ca-
ſu, vltra quem remanet illegitimus. Iſta
verò eſt fauorabilis, & ampla, per quam
omnis macula tollitur, ac quis natalibus,
& ingenuitati, ac ad omnes effectus plenè
reſtituitur; quatenus illa fiat ab habente
hanc plenam poteſtatem, *Ludouiſ. dec.353.*
nu.14. & ſimpliciter habet omnia iura,
quæ habent qui ab initio legitimi nati
ſunt, *Auth. quib mod natur. eff. ſui. §. ſancien-*
dum, Gamb. de auth. leg. lib 7. nu.208.

6 Dicitur, *cum cauſa*, quia illa ſemper re-
quiritur in diſpenſatione; nam ſi non ad-
ſit, certum eſt, peccare Prelatum ita diſpē-
ſando, & data facultas diſpenſandi, intelli-
gitur, ſi adſit legitima, & rationabilis cau-
ſa, ac propterea, etiam Princeps diſpenſan-
do ſine cauſa, maximè vbi adſunt ſcanda-
lum, & damnum tertij, non dicitur pru-
dens, & fidelis diſpenſator: non prudens,
quia ſine ratione diſpenſat, neque fidelis,
quia minus conuenienter vtitur ſua po-
teſtate, vnde dicitur *Luc. 12. quis putas eſt*
fidelis diſpenſator, & prudens, &c.

Decreto inſuper *Conc. Trid. ſeſſ.6. cap.2.*
cauetur, quod diſpenſationes concedan-
tur ex veris, & rationabilibus cauſis, *&*
ſeſſ.24. cap.5. in fin. nè Papa diſpenſet in Se-
cundo gradu niſi inter magnos Principes,
& ex publica cauſa, *& ſeſſ.25. cap.13. ibi,*
cum ijs ex cauſa viſum fuerit diſpenſare.

7 Ad hæc id. *Oldrad. conſ 325. nu.2.* ait, quod
nunquam cauſa ſubintelligitur, niſi expri-
matur; ac propterea, illa non expreſſa, red-
ditur nulla diſpenſatio; Vnde ſic diſpenſa-
8 tus non erit tutus quoad Deum, *Abb. in c.*
quæ in Eccleſiarum, de conſtit. immò pec-
caret toties, quoties vteretur dicta diſpen-
ſatione; ſicut peccaret, ſi contraueniret
legi, ſuper qua obtinuit diſpenſationem:
quia cum diſpenſatio prædicta ſit nulla,
nihil ei prodeſt, nec eum excuſat quoad
Deum, *Valer. in tract. de differ. vtr. iur. verbo*
diſpenſatio differ.1.

9 Secus tamen eſſet in ſoro exteriori, in
quo huiuſmodi diſpenſatio excuſat; quia
taliter diſpenſatus non poterit accuſari,
vel puniri, ſi contraueniat legi, virtute di-
ctæ diſpenſationis, quæ aliàs nulla eſt, vt
per gl. 1. in cap. non eſt, verbo, adimplere, de
vot. Innoc. in c. fin. de renunt. vbi loquens de
abſolutione à iuramento facta ſine cauſa
legitima, ait illam non valere.

10 Cum verò cauſa in qualibet re ſit in-
primis conſideranda, *vt per Menoch. de*
præſumpt. lib.5. c. 7 nu 2. id potiſſimum
locum ſibi vendicare dignoſcitur in re-
ſcriptis diſpenſationum; circa quas ope-
ratur, vt faciat recedere à regulis iuris, *l. ſi*
hominem. ff. mand. Dec. in c. cum ſit Romana,
nu.13. de appell. dummodo illa per tria
requiſita reddatur iuſta, & honeſta; ſcili-
cet, quod ſecundum æquitatem, ſit licita,
conueniens honeſtati, & expediens ſecū-
dum vtilitatem, *id. Menoch. conſ.75 nu 35.*
lib. 1. Et licèt ſecundum varios effectus,
poſſit ipſa cauſa diuerſimodè capi, iuxta
tamen propoſitam materiam ſufficit illā

dupli-

dupliciter conſiderare, finalem, ſcilicet, & impulſiuam. Finalem eam dicimus, quæ eſt ipſius Principis diſpoſitionis inductiuà, *vt per Rom. conſ. 182. nu. 6. verſ. ad quod oſtendendum*, relatum *per Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 36. nu. 4.* ſcilicet, quæ in toto, & funditus mouet animum diſponentis, qui aliàs non eſſet ita diſpoſiturus, aut illa nõ allegata, petitam gratiam denegaret: vnde magis attenditur cauſa finalis, quæ eſt cauſa cauſarum, quam cauſa impulſiua. Ipſa verò cauſa impulſiua eſt, quæ non eſt propriè cauſa, ſed quoddam motiuum ad magis adiuuandũ animum concedẽtis ad concedendum, *vt ait Bald. in l. 1. col. 2. C. de falſ. can. Iaſ. in l. cum quid, col. fin. ff. ſi cer. pet. Felin. in c. poſtulaſti, de reſcrip.* & tunc talis etiam dicitur, quando ipſe Princeps gratiam quidem concederet, non tamen ita de facili; cùm illa ſimpliciter occaſionem præſtet, *Sanch. de matrim. lib. 8. diſput. 21. nu. 8. id. Lotter. lib. 1. q. 45. n. 46.* Notandum verò eſt, quod in materia diſpenſationis, nõ ſolùm falſitas cauſæ finalis, verum etiam impulſiuæ reddit gratiam ipſo iure nullã, *Oldrad. conſ. 256. verſ. primum videtur*, & ſequitur *Dec. in c. cum, ceſſante de appell.* etiã ſi ſine dolo facta eſſet, & ita fuiſſe tentum coram Oradino, in vna Pientiñ Parochialis de Monticello, ait *Caputaq. deciſ. 274. num. 9. par. 3.*

11 Eſt igitur cauſa huiuſmodi adeo neceſſaria, vt ſine illa vix, aut raró diſpenſetur. Propterea videndum erit, quęnam ſint iuſtæ cauſæ de ſtylo Romanæ Curiæ receptæ, & ad praxim deductæ, quibus Summus Pontifex frequenter, & in dies vti conſueuit; nam licèt eæ quamplurimæ ſint, quæ non ita facilè numerari poſſent, ac propterea diſpenſantis arbitrio committantur, vt per *d. Gamb. lib. 10. num. 176. verſ. decimo quæro*; nihilominus, quę in ipſa notoria praxi receptæ ſunt, enumerantur, vt infra.

12 Prima igitur cauſa eſt perſonæ, cuius merita ſatis iuuant ad impetrandã diſpenſationem, *c. innotuit in fin. de elect.* & circa ſublimes, & litteratas perſonas *c. de multa, de præb.*

Secunda cauſa eſt neceſſitatis, cũ videlicet, Eccleſia indiget miniſtro, & nullus alius reperitur idoneus *c. neceſſaria 1. q. 7.*

Tertia cauſa eſt loci, cuius ratione aliquid conceditur. quod aliàs non concederetur, de quo eſt *tex. in c. ad audientiam. 1. de eccleſ. ædif.* vbi notatur quod ob loci diſtantiam, poteſt conſtrui noua Eccleſia in alterius Parochia. etiam in illius præiudicium; quià difficultas aliquid permittit, quod aliàs prohibetur, *c. cum longè, diſt. 65. l. ſi longius, ff. de iudic.*

Quarta cauſa eſt temporis, *vt in c. quidã 25. q. 3.* vbi cum Anglici eſſent ad fidem nouiter conuerſi, cum eiſdem, vt matrimonium in quarto gradu contrahere poſſent, diſpenſatum extitit. *d. c. neceſſaria.*

Quinta cauſa eſt Vtilitas Eccleſiæ, *d. c. neceſſaria.* Verùm vtilitas, & neceſſitas in materia diſpenſationis aliquando ęquiparantur, *ad not. in c. poſt translationem, de renunt. & in c. 1. de reb. Eccleſ. non alien.*

Sexta cauſa eſt ætatis, cuius ratione facilius diſpenſatur, *c. pœnitentes 50. diſt. & c. ſi duo 35. q. 6.* quia ſi eſt ætas infãtilis quicquid vidit, ignorat; & ideo infans non poteſt pro delicto puniri. *iuxta tex. in l. infans, ff. ad l. Iuliam de ſicar.* quia huic ætati nondum eſt plenum rationis iudicium, teſte *Ariſt. lib. 1. Polit. cap. vlt.*

Septima cauſa eſt ſcandalum, quod iuſtam cauſam præbet ad diſpenſandum, *c. cum teneamur, de præb. gloſ. in c. 2. de reſcrip.*

Octaua cauſa eſt maius bonum, *vt in c. quod ſcripſi, 35. q. 3. & in c. diſpenſationes 1. q. 7.*

Nona cauſa eſt futurum bonum, vt in *c. ipſa pietas, 22. q. 4.* vbi diſpenſatur cum hæreticis, vt facilius conuertantur.

Decima cauſa eſt euentus rei, veluti, cum facilius diſpenſatur in iam factis, quã in faciendis, *c. decernimus, & ibi not. 28. diſt.* ac cum proles inter conſanguineos ſuſcepta eſt, inducitur cauſa diſpenſandi, *vt in c. quia circa de conſang. & affin.*

Vndecima cauſa eſt, Diſcretio, quæ poteſt exemplificari in eo, quod habetur *in c. niſi cum pridem, §, perſonæ de renunt.*

Duodecima cauſa eſt Pietas de qua habetur *in c. 1. & 2. de cler. pugn. in duel.*

Tertiadecima cauſa eſt Miſericordia, quia diſpenſatio ex miſericordia introducta eſt, *c. in ſingulis diſt. 86.*

Quartadecima cauſa eſt Religio, quæ iuſtam cauſam diſpenſandi inducit, vt habetur *in c. ſi quis Diaconus 50. diſt.* Nonnullas etiam cauſas referam *in mea praxi beneſ. lib. 7. cap. 2. tom. 2.*

S V M M A R I V M.

1 *Diſpenſatio vnde originem duxit.*
2 *Diſpenſauit Deus cum Adam, & Eua.*
3 *Item cum Noe, & eius filijs.*
4 *Item cum Abraham, liberando eos à Chaldeis, & cum Iacob.*
5 *Necnon cum humano genere.*
6 *Omnis Dei actio noſtra eſt inſtructio.*
7 *Diſpenſatio ad quid fuit inuenta.*

De origine Diſpenſationis.

CAPVT II.

1 QVo verò ad diſpenſationis originẽ, nulli dubium eſt, eam exordium ſumpſiſſe à Deo Optimo Maximo bonorum omnium diſpẽſatore, qui ex ſola miſericordia creauit vniuerſa, eaque homini ſubiecit, *§.in pecudum, inſtit.de rerum diuiſ.* & iuxta illud *Pſal.8. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius*; dum eius creaturã tot,tantisq;priuilegijs illuſtrauit; Vnde etiam apud *Ouid.1.Metamorph.*

Pronaq; cum ſpectent animalia cætera terram,
Os homini ſublime dedit, cælumq;videre
Iuſſit,& erectos ad ſydera tollere vultus.

Hoc idem aſſeruit *Cicero.de legibus. Natura cæteros animantes ad paſtum abiecit, ſolum hominem erexit, ad Cælique cognitionem, & domicilij priſtini conſpectum excitauit. Et de Amicitia, Homini datur aſcenſus ad Cælum ob mentem*; vnde *Raphael Regius* ſuper verbis. *Pronaq;cum ſpectent,&c.* colligit, hominem fuiſſe ad imaginem Dei creatum; quia cum animalia curua ſint in terram,ſolus homo ore ſublimi, ad Cælumque erecto præditus eſt, vt Deum, ad cuius ſimilitudinem creatus eſt, aſſiduè contempletur,& ait *id.Cicero de officijs, Homini ſoli datum eſt loqui, quod non accidit cæteris animantibus,* ſic etiam *in l.iuſtiſſimè ff. de ædil. edict. & l ancillarum, ff.de petit. hæred.& in Geneſ. cap.1.* vbi admirabilia
Dei beneficia ſunt collata, neque vnquã
ab eius ſolita donorũ largitione ceſſauit;
2 diſpenſando cum Adam, & Eua diuini
præcepti tranſgreſſoribus;nam poſt pœni-
3 tentiam,eis peccatum dimiſit *c.ſerpens,&*
c.ſicut primi, diſt.1.de pœnit. Ex diſpenſa-
tione etiam ſaluauit Noë,& filios eius, cũ
vnus illorũ, ſcilicet Cham, eſſet reprobus;
c.quia ex ſola 24.q.1. Sicut etiam ex diſpẽ-
4 ſatione liberauit Abraham à Chaldeis, *vt*
35.q.1.§.fin. Ex diſpenſatione liberauit Ia-
cob de manu Eſaù,*22.q.2.§.fin.* Diſpenſa-
5 uit etiam Deus cum humano genere,
quando pro noſtra redemptione miſit fi-
lium ſuum,*c.in ſcripturis,8. q 1.* Sic igitur
mirum non eſt, ſi etiam homines cum ho-
6 minibus diſpenſant, cum omnis Dei actio
noſtra ſit inſtructio,*c.exemplum 12.q.1.* Et
ſi Dominus eſt largus diſpenſator, non
debet famulus eſſe auarus; cum melius ſit
de miſericordia,quàm de ſeueritate reddere rationem,*c.allegant,26.q.vlt.*de quibus, & ſimilibus multa congerit *Specul. in princip.huius tit.ibi,Originem autem traxit,&c.*

7 Fuitq; diſpenſatio inuenta, vt eſſet pars iuſtitiæ diſtributiuæ; quia cum legiſlator faciat legem communem, omnes comprehendentem, *l. 1. ff. de leg.* & eueniant multæ cauſæ, propter quas naturalis ratio, & illa extrinſeca veritas facti nõ animaduerſa,nec conſiderata à legiſlatore, ſuadet factum illud non debere comprehendi ſub illa generali determinatione;lex voluit eſſe vnum, qui ſecundum terminos iuſtitiæ diſpenſaret aduerſus tenorem legis, & hic eſt Princeps,qui eſt viua ratio, & lex animata; vnde omnis diſpenſatio reducitur ad cauſam iuris, aliàs enim dicitur diſſipatio,*id.Gamb.d.lib.10.num.157.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio quotuplex per tot.*
2 *Principis diſſimulatio inducit diſpenſationem.*
3 *Diſpenſatio Papæ tacita, eſt minus frequens, & quare.*
4 *Epiſcopus quando cenſeatur tacitè diſpenſare.*
5 *Epiſcopus promouens indignum, punitur.*
6 *Diſſimulatio in inferioribus prælatis, non inducit diſpenſationem.*

De diuiſione Diſpenſationis.

CAPVT III.

1 VIſis definitione, & origine diſpenſationis, videamus etiam quotuplex ſit diſpenſatio. Et ſecundum terminos generales, & in praxi deductos, dicendum eſt, diſpenſationum quatuor eſſe ſpecies, Alia enim dicitur debita, Alia prohibita, Alia conceſſa, Alia permiſſa.

Debita dicitur illa, vbi multorum ſtrages iacet,& de ſcandalo timetur, *c.vt conſtitueretur,50.diſt.gloſ.fin in c.noli,23. q.1. Abb.in c.cum nobis in 10,nocab.de elect. Lãbert.de iurepatr.art.3.q.9.p.3.lib.1. Mil.in reperi.verb.diſpenſatio quædam,*dicitur etiã debita ratione temporis,perſonæ,pietatis, vel neceſſitatis Eccleſiæ, vel vtilitatis,aut euentus rei, vt ſupra diximus, & probatur *in c.expoſuiſti,de conceſſ. præb,* vel alio modo dici poteſt debita,quæ ex legitima cauſa peti poteſt à Superiore per officium iudicis,ſi non per actionem;& ſi denegatur, poteſt haberi recurſus ad alium ſuperiorem;quia tunc non eſt mera gratia, ſed iu-

bitæ executio, *gloſ. in c.exiguus 1.q.7. Archid.in d.c.vt conſtitueretur.*

Vnde infertur, quod hæc diſpenſatio nõ poteſt peti aliquo iure, quia ſolùm dicitur debita in Prælato, qui tenetur occurrere, & prouidere occurrentijs Eccleſiæ ſubditorum, *d.c.vt conſtitueretur in fin. & in cap. Domino Sancto,diſt.*50. ibi, *Illos ad priſtinũ ſtatum redire Canones præcipiunt, &c.* & exinde eo magis deducitur eſſe debita, quia verba Canonis id præcipiunt,& ſunt appoſita diſpoſitiuè, vt habetur *in Clem. fin.& ibi gloſ.in verbo,iubemus,de cenſ.& in c. quod præcipitur 14. q. 1.* adeo, vt, ſi ipſe Prælatus nolit diſpenſare,non euadat peccatum mortale; cum hoc verbum, *iubemus,* importet neceſſitatem, *vt not.in cap. Raynutius,de teſtam.& in Clem. vn. de reliq. & vener.ſanct.* Et ſic diſpenſatio hæc dicitur in agente tantùm, non autem in patiente,& Prælatus recuſans diſpenſare,vbi adeſt rationabilis cauſa, peccat propter inobedientiam, *Card.in d.Clem. §.ideoque eod. tit.*

Prohibita diſpenſatio eſt illa,quæ minimè fieri poteſt, abſque manifeſta iuris diſſipatione, vel quando iuſta cauſa diſpenſandi non adeſt,*tex.in c.tali, & c.ſi illa 2.q. 7.c.innotuit, §.multa, de elect.* & hoc habet locum etiam in Papa diſpenſante ſine rationabili cauſa, vt voluit *Innoc. in cap. inquiſitioni, de ſent. excom. Io. Andr.in cap.innotuit,de iudic.*& habetur *in gloſ. in cap.requiritis,in verbo. & pleriſque 1.q.7.*

Conceſſa diſpenſatio per ſe patet, cùm ſit illa, quæ vbicunque à iurè conceditur, ſitque quædam commenſuratio communis ad ſingula, & eſt de iure conceſſa ob impoſſibilitatem prouidendi de omnibus particularibus; ſicut nauigantes quædam in mare proijciunt,vt alia ſalua fiant,*cap. diſpenſationes 1. q. 7.*

Permiſſa diſpenſatio eſt illa,quę etiã arbitraria appellatur,nempè vbi in iure ſit prohibitio, cuius moderatio relinquitur arbitrio Superioris, vt habetur *in c. ſi quis presbyter 50.diſt.* vel etiam quando aliquid permittitur,vt peius euitetur, *c.2. de ſponſ.* ſicut eſt quando aliquid prohibitum toleratur ex Principis diſſimulatione, quæ potius tolerantia vocari debet aduerſus legem ſcriptam; quia idem Princeps ſciẽdo,& patiendo illud non obſeruari, videtur diſpenſare,ne videatur velle animas illaqueare contrauenientium, *Abb.in c.quia circa,de conſang.& affin.*

Hæc itaque diſſimulatio, ſeu tolerantia Principis in actu,iure prohibito, regulariter inducit diſpenſationem ad ipſius actus validitatem, *d.cap.quia circa, & ibi gloſ. & DD.& not.ibi Butr. num.7. Abb. num.8. & alij,* & planè per *Iaſon. in l.rem non nouam, num.4.cum ſeqq.de iud.* Vnde omnis actus iuſtificatur propter ſcientiam, & patientiam Superiorum,*tex.in l.quod ſi,§.quia aſſidua, ff. de ædilit. edict. cap. conſtitutus. vbi Abb. nu. 6. de relig. dom. cap. niſi eſſent de præb. Tiraquell.de pœn.temp.cauſa 42. Guttier.pract.quæſt.lib.3.pract.29.num.20. cum ſeq.* Sicut etiam dicimus, quod vſus ſcitus, & diù à Sede Apoſtolica toleratus, debet pro lege ſeruari,*cap ex literis,cum ibi not.de conſt.c.quam graui,de crim.fal.*

Eſt tamen intelligendum de diſſimulatione rationabili,& in Principe, non autẽ in inferiore ab illo; quia inferior exercens talem actum cum ſubdito contra legem, eo caſu,quo poteſt diſpenſare, non propterea videtur diſpenſare, vt per *Innoc.in c. veniens de fil. presb.* & nos infrà dicemus. In Principe tamen aliter dicendum eſt, cum in eo non requiratur cauſæ cognitio, ſed ſola voluntas ſufficiat,*id.Innoc.in c.cum ad monaſterium,de ſtat.regul.*

Alio item modo diſtinguitur diſpenſatio;nam Alia dicitur voluntaria, Alia rationabilis non neceſſaria, Alia rationabilis,& neceſſaria.

Voluntaria eſt illa quam ſolus Princeps concedere poteſt iuſta exiſtente cauſa, vt not.*in c.non eſt,de vot.inſtit.de iur.nat.§.ſed, & quod Principi placuit, c. cuncta per mundum,& c.principalem,9.q.7.*

Rationabilis non neceſſaria eſt illa,quę fit ob meritorum prærogatiuam, quæ etiã ſoli Principi competit, veluti in duplicibus beneficijs conferendis, vt *in c.de multa,de præb.& ſimilibus.*

Rationabilis, & neceſſaria eſt illa, quæ etiam Epiſcopo competit in duplicibus, ad not.*per Hoſt.in ſum.de ætat. & qualit.§. ætas, verſ. dico ergo, & de præb. §. cui conferenda, verſ.ſed nunquid.*

Triplex etiam dicitur diſpenſatio, Alia legis,vt *in d.c.litteras,*ibi: *Permittimus ipſũ ordinari in Clericum*: Alia hominis vt illa, de qua nos in pręſenti agimus,Alia mixta, quando ſcilicet lex concedit, vt homo diſpenſet, *ad tex.in d.cap.de multa de præb.*

Inſuper diſpenſatio adhuc triplex, Alia iuſtitiæ,Alia gratiæ,Alia etiam mixta.

Iuſtitiæ eſt illa,quæ dicitur debita,vt ſupra; Gratiæ eſt illa, quæ continet merum priuilegium,meramq;Principis liberalitatem: Mixta eſt illa,quæ innititur partim iuſtitiæ, partim gratiæ, & in hac mixta poteſt etiam comprehendi Principis tolerantia,*Abb.in d.cap.niſi de præb.*

Item diſpenſatio duplex eſt, Alia collatiua, Alia reſtitutiua; Collatiua eſt illa,quę

ſit quoad quid futurum; Reſtitutiua verò, quæ ſit vt ex retro, quando nimirum quis reſtituitur antiquis natalibus quia per eã efficitur verè legitimus, *Grat. diſcept. foren. cap. 496. nu. 30.*

Præterea diſpenſatio, Alia excuſabilis, Alia laudabilis, Alia fidelis; Excuſabilis eſt, quando vrget neceſsitas, quia ipſa legem non habet; & propterea tunc legis rigor infringitur, *Felin. in c. 1. num. 49. & 50. de conſtit. Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cent. 2. caſu 131. num. 1.* quia nulla lex, quantumuis generalis cenſetur excludere caſum vrgẽtis neceſsitatis, quæ facit licitum, quod aliàs eſſet illicitum, *Abb. in c. at ſi Clerici, §. de adulter. nu. 9. de iud.* vbi plura in propoſito congerit. Laudabilis eſt illa, vbi communis prouocat vtilitas, quæ a iure æquiparatur neceſsitati, *Innoc. in c. cum omnes, de conſt.* Fidelis eſt illa, quando in ea concurrit aliquid præmiſſorum, iuxtà dictum *Apoſt. ad Corinth. 4. Hic iam quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur;* aliàs enim non diſpenſatio, ſed diſsipatio diceretur, vt ſupra diximus, *Barboſ. de pot. Epiſ. p. 1. tit. 2. gloſ. 15. nu. 7.* vnde *Diuus Bernardus lib. 3. de conſid. ad Eugen. Papam III.* ſic ait, *Quid, inquis, prohibes diſpenſare? Non, ſed diſsipare: Non ſum idm rudis, vt ignorem poſitos nos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem: Deniq; quæritur inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniatur. Vbi neceſsitas vrget, excuſabilis diſpenſatio eſt. Vbi vtilitas prouocat, diſpenſatio laudabilis eſt, vtilitas dico communis, non propria. Nam cum nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſsipatio eſt.* Hæc ille.

Triplex alio modo dicitur diſpenſatio, ſcilicet Magna, Maior, & Maxima; Magna, vt illius vigore poſsint illegitimi promoueri ad ordines, etiam ſacros, & altaris miniſterium, & obtinere beneficia Eccleſiaſtica, etiam curata, necnon regulares Prælaturas, vt probatur *in c. 1. c. veniens, & c. propoſuit, c. ex tranſmiſſa, & c. extirpandas, de fil. presb.* Maior, vt in paterna Eccleſia, & beneficio ſuccedant, a quo tamen medio, *vt in d. c. tranſmiſſa, Maiol. de irregul. p. 4. tit. de fil. presb. nu. 3. verſ. maior.* Maxima, vt nullo medio ad Epiſcopatum ſuccedat, *vt in cap. ex tua eod. tit. idem Burgoſ. dict. num. 3.*

Ad hæc, diſpenſatio duplex eſt, Alia generalis, Alia particularis. Generalis eſt illa, quando aliquis generaliter diſpenſatur ad beneficia, & ſucceſsiones. Particularis verò quando diſpenſatur ad certa beneficia, vel certos ordines, *Gamb. dict. lib. 7. ante num. 233.*

Rurſus, diſpenſatio quadruplex eſt, ſcilicet Semiplena, ad minores, *c. ſi quis hæreticæ 3. q. 1.* Plena, ad Sacerdotium, *c. conuenientibus 1. q. 2.* Plenior, ad Epiſcopatum, *c. nos conſuetudinem, 12. diſt.* Pleniſſima, ad Primatum, omnes ordines, & dignitates, *c. ipſa pietas 23. q. 4.*

Aliam etiam, & præcipuam capit diſpẽſatio diuiſionem, vt ſcilicet, Alia ſit tacita, Alia expreſſa.

Tacita eſt, quando Princeps conceſſit officium alicui inhabili, vel Papa beneficium; nam tunc videtur tacitè ſuper illius inhabilitate diſpenſare; ita communiter *DD. in l. quidam conſulebat, ff. de re iud.*

Quod tamen intelligitur, quando Papa, vel Princeps ſciebat inhabilitatem illius, cum quo diſpenſauit: Secus verò, ſi ignorabat, *gloſ. in l. vniuerſis, C. de prec. Imper. offer.* quia nunquam cenſetur Princeps remittere vitium ignoratum, *cap. ſi eo tempore, de reſcript. in 6.*

3 Hodie tamen huiuſmodi tacita Papæ diſpenſatio eſt minus frequens in vſu, ob regulam Cancellariæ Apoſtolicæ, cuius verba hæc ſunt: *Item quod per quamcumq; Signaturam in quauis gratia, nullatenus diſpenſatio veniat, niſi dicta gratia totaliter effectum huiuſmodi diſpenſationis cõcernat; nec aliàs nihil conferat aut operetur.* Et ſic licèt regulariter Princeps diſponendo ad fauorem inhabilis, data ſcientia illius inhabilitatis, cenſeatur ſecum tacitè diſpenſare, vt dictum eſt; tamen vrgente ſupradicta regula, eſt contrarium dicendum: nec attenditur propterea contraria DD. concluſio, prout ſignanter tenuit *Calder. conſ. 8. de reſcript. Felin. in cap. cum inter, col. 1. & 2. de except. & ibi Dec. num. 29.* nam licèt aliàs fuiſſet reſolutum in caſu prædicto habere locum diſpenſationem, ſcilicet, non facta de ea mentione, vt per *Rot. in vna Salamantin. coram D. Mohedano anno* 1543 cum tamen fuiſſet oppoſita dicta regula Cancellariæ, fuit receſſum.

Voluit tamen *Put. deciſ. 15. de diſpenſ.* quod quando Papæ eſt expreſſus defectus, ſi ille concedit gratiam, videtur diſpenſare non obſtante, quod oppoſitum ſit de ſupradicta regula; qui tamen *in fine d. deciſ.* dicit, quod videndum eſt, quomodo reſpõdeatur dictæ regulæ, vt per *Beltr. ad dec. Ludou. 109. n. 13.* Hoc autem de Papæ diſpen-

4 ſatione. Quo verò ad diſpenſationem Epiſcopi, ſecus dicendum eſt: ſi enim ipſe aliquem aliquod impedimentum habentem promoueat, ſuper quo poteſt diſpenſare, ſi illud ſibi innoteſcat, cenſetur ipſo facto diſpenſare, licèt de diſpenſatione ipſa nihil dixiſſet, *Hoſt. in ſum. tit. de temp. ord. n. 6, Vginian. in praxi iuriſpatr. lib. 6. c. 4. nu. 37.*

Verior

Verior tamen, ac tutior ſententia, cui ſatis adhæret praxis quotidiana, eſt, vt ſcientia tantùm Epiſcopi circa hoc non inducat diſpenſationem, niſi illa expreſsè concedatur; Epiſcopus enim promouendo illegitimum, non cenſetur cum eo diſpenſare; de qua quidem praxi teſtatur *Rebuff. in praxi tit. de diſpenſ. ſuper def. nat. nu. 9. verſ. Cæterum.* vbi ait, *Quod Epiſcopus ante collationem beneficij, vel tonſuræ, diſpẽſet cum illegitimo, aliàs non valebit actus; nec conferendo videtur diſpenſare*, & allegat *DD. in c. 1. de fil. presb.*

5 Huius autem rei euidentiſſima eſt ratio, quandoquidem Epiſcopus promouens indignum, punitur, *vt in c. nihil eſt, de elect.* indeq; ſatis arguitur promouentem non diſpenſare, *vt per gloſ. in c. vn. verb. diſpenſaret, de ætat. & qualit.* quia vbicunque Canon imponit pœnam Ordinario, illi prohibere cenſetur diſpenſationem, *Abb. in c. ad abolendam, nu. 3. de fil. presb. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 48. nu. 144. qui nu. 146.* ita id intelligendum eſſe ait, vt Epiſcopus non excedat limites ſibi conceſſæ facultatis, quæ reſtricta eſt ad ordines minores, & beneficium non curatum, ſed ſimplex; non enim poteſt diſpenſare ad beneficium, cui annexus eſt ſacer ordo; nam ſi eidem Epiſcopo prohibeatur diſpenſare cum illegitimo ad Sacros ordines, conſequens eſt, quod non poſſit diſpenſare ad beneficia, tales ordines annexos habentia.

Vnde licèt nonnulli tenuerint præmiſſa ſibi locum vendicare etiam in Epiſcopo, vt hic; attamen pars negatiua tenenda eſt tanquam per totum in praxi deducta, & recepta, quæ ſatis docet Epiſcopum non eo ipſo, quod ſciat impedimentum, diſpenſare, *Nauar. in man. c. 25. nu. 74. verſ. Sed dubiũ eſt*, vbi ait, quod licet contraria opinio fortaſſe locum habeat in foro conſcientiæ, non tamen in exteriori; quia licet cõmunis opinio DD. ſit, quod diſſimulatio Papæ vim habeat diſpẽſationis tacitę, hoc eſt, ſi Papa ſciens defectum, vel irregularitatem alicuius, & nihilominus eum ad ordines promoueat, vel ei beneficium conferat, eo ipſo tacitè diſpenſat, in alijs tamẽ Prælatis inferioribus, diſſimulatio hæc nõ
6 habet vim diſpenſationis, niſi cauſæ cognitione præmiſſa; hoc eſt ſi ſit Prælatus Papa inferior, non eo ipſo intelligitur diſpenſare circa ius commune, in quo aliàs poſſet, niſi exprimat cauſæ cognitionem, & expreſsè dicat, *Diſpenſo tecum*; per ea, quæ tradunt *gloſ. in c. 2. verbo diſpenſatum, & Ioan. Andr. ibi de ſchiſm. Innoc. in cap. veniens, de fil. presb.* ita *Sayr. de cenſ. lib. 7. c. 14. nu. 10. verſ. ſecunda opinio.*

Expreſſa verò diſpenſatio dicitur illa, in cuius litteris narratur defectus impetrantis, & in illis Papa vtitur verbo, *Diſpenſamus, d. c. at ſi Clerici §. de adulter. & c. de multa de præb.* idemq; eſſet, ſi in illis vteretur, verbo, *Permittimus*, quod etiam diſpenſationem expreſſam inducit, *d. c. litteras, de fil. presb. c. vn. de ætat. & qualit. in 6.* & docet notorius Cancellariæ Apoſtolicæ ſtylus.

Poſtremò, diſpẽſatio altera dicitur præuentiua, altera præſeruatiua, Præuentina eſt illa, cuius uis quoad defectus iuris poſitiui, ea eſt, quod quis dicatur eſſe in eadem habilitate, veluti cum Papa diſpẽſat cum aliquo, vt etiam ſi contingat per illum bigamiam contrahi, poſſit penſionem eccleſiaſticam retinere; quia ipſe Papa præueniendo caſum extinctionis huiuſmodi penſionis per contractum matrimonij, relinquit ipſam penſionem in primæuo ſtatu; vnde dicta diſpenſatio reſiſtit incurſui bigamiæ.

Præſeruatiua verò eſt illa, quæ exemplificatur, cum Papa diſpenſat cum Clerico bigamo, vt poſſit retinere penſionem, quo caſu per dictam diſpenſationem, præſeruatur Clericatus ad hunc effectum, vel per dictam bigamiam non amittatur: vel quando diſpenſatur cum Clerico ad bellum; quia ille tunc per hanc diſpenſationẽ præſeruatur ab irregularitate.

Et ex his, hæc diſpenſatio, alia dicitur antecedens, alia verò ſubſequens. Antecedens præſeruat; Subſequens verò tollit, *vt in caſu deciſ. Ferrarien. penſionis coram Viuili 21. Martij 1627. per tot.* quam reperies *infra cap. 7. ſub num. 21.*

SVMMARIVM.

1 *Papa diſpenſando, quare vtatur verbo, Diſpenſamus.*
2 *Gratia motu proprio non inducit diſpẽſationem.*
3 *Secus verò ex certa ſcientia.*
4 *Commenda dicitur diſpenſatio palliata.*
5 *Nec requirit verbum, Diſpenſamus.*
6 *Commendæ perpetuæ inducunt incompatibilitatem;*
7 *Diſpenſationes tacitæ reſultant ex modernis Commendis.*
8 *Quod explicatur, vt hic.*
9 *Diſpenſationis mentio non fit in litteris Commendæ.*
10 *Commendatarius conſequitur ius, & titulum in beneficium.*

An in Diſpenſatione requiratur verbum, Diſpenſamus.

CAPVT IV.

QVia verò paulò ante diximus, propter
ſupradictam regulam Cancellariæ,
requiri ipſum verbum. *Diſpenſamus*,
ad validitatem diſpenſationis; dicendum
eſt hoc idem procedere etiam de iure cõ-
muni, vt per *gloſ. in c. literas, de cõceſſ. præb.
in verbo, vacare, ante fin. & gloſ. in c. nos cõ-
ſuetudinem, in verbo, prohibemus, 12. diſt.
Innoc. in c. diuerſis fallaciis, de cler. coniug.*
nec refert, quod nonnulli DD. teneant cõ-
trarium, quia ex vi dictæ regulę formatus
eſt ſtylus Curiæ Romanæ, qui pro lege ſer-
uatur, *c. quam graui, de crim. falſ. Mar. Ant.
var. reſol. lib. 1. reſol. 24. nu. 2.* & in dies vide-
mus, quod in diſpenſationibus iam factis,
ſcilicet in forma gratioſa, ſemper Papa
vtitur verbo, *Diſpenſamus*; ex quo deduci
tur, quod patientia, & tolerãtia Principis
nõ ſemper inducit diſpenſationem, *gl. in c.
cum iamdudum, de præb. & DD. in c. ſuper
eo, de cognat. ſpirit.* nam propterea vtitur
1 Papa verbo, *Diſpenſamus*, vt exprimatur
intentio ipſius diſpenſantis; non enim ſuf-
ficit velle, niſi exprimatur ore, cum volun
tas in mente clauſa, nihil valeat in actibus
hominum, *l. quidem cum filium, ff. de hæred.
inſt.* ac propterea ex quibuſcunque verbis
generalibus in reſcripto appoſitis non
inducitur dicta diſpenſatio, *Capuaq. deciſ.
145. nu. 7. p. 1.* adeo vt, nec diſpenſatio ipſa
elici poſſit ex gratia, *Motu proprio* con-
ceſſa: nam licèt illa ſit latè, & fauorabili-
ter interpretãda, *c. ſi pluribus, de præb. in 6.
Felyn. in c. cauſam, quæ num. 8. verſ. ſed limi-
ta. de reſcript.* nunquam tamen inducit di-
2 ſpenſationem, *c. ſi motu proprio, eod. tit. &
lib. eum gloſ. 2. verſ. ob hoc, & ibi Io. Andr.
poſt princip.* ibi, *Motus proprius non inducit
diſpenſationem, gloſ. in Clem. Si romanus, in
verbo, validum, de præb. idem Felyn. in c. cũ
eccleſiaſticæ ante fin. verſ. reſcriptum, de ex-
cept.* quamuis aliter dicendum ſit de clau-
3 ſula, *Ex certa ſcientia*, quæ omnem diſpen-
ſationem, & habilitatem inducit, *per text.
in l. 2. C. de crim. ſacr. in verbo, elegerit*, licèt
quotidiana nos doceat praxis vix, aut rarò
id euenire poſſe, ſtante ſuper hoc dicta
regula Cancellariæ: quia de diſpenſatione
debet conſtare verbis claris, & non am-
biguis, *Felin. in c. mandato nu. 4. de ſimon.* &
latiſſimè tradit *Ferret. conſ. 32. n. 35.* in ma-
teria diſpenſationis ſuper pluralitate be-
neficiorum.

Ceſſat tamen concluſio hæc, quod re-
quiratur verbum, *Diſpenſamus*, in reſcri-
pto diſpenſationis, ac ipſiuſmet regulæ di-
ſpoſitio in nonnullis caſibus, in quibus
neceſſaria, non tamen expreſſa cadit di-
ſpenſatio. Exempli gratia in Commenda
4 beneficij; quia ipſa dicitur diſpenſatio pal
liata ad obtinendum aliquod beneficium,
aliàs obtineri prohibitum ob incompati-
bilitatem ratione tituli, vel ſupplendi ali-
quem defectum, *Rota deciſ. 217. nu. 1. par. 1.
diuerſ. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 8.
nu. 6.* & hæc ſola Commenda habet vim
diſpenſationis, *Rebuff. in tit. de commenda
nu. 33.* nec propterea requiritur alia diſpẽ-
5 ſatio, neque quod exprimatur per verbum
*Diſpenſamus, Prob. ad. Monach. in cap. ſuper
eo, de præb. in 6. nu. 15. & 16.* Sed datur ſub
hac formula, videlicet, *Tibi tale beneficium
Apoſtolica auctoritate concedimus, & com-
mendamus, per te, quamdiù vixeris, obti-
nendum, &c.* quamuis minus ſit habere
commendam, ſeù adminiſtrationem, quã
prouiſionem alicuius beneficij; cum pro-
uiſio ſit maior, & dignior, *idem Gonz. d. §. 8.
ſub num. 66.*

6 Ac propterea declarat *Sarnen. in 5. q.
reg. de trien.* quod hodie Commendæ per-
petuæ inducunt incompatibilitatem; infe-
rendo, quod per eas diſpenſatur ad incõ-
patibilia: vnde iura prohibentia plura be-
7 neficia per eundem retineri poſſe, per has
modernas Commendas tolluntur, ſeù ad-
uerſus eas tacitæ diſpenſationes reſultant,
Mandoſ. in reg. 32. q. 7. nu. 5. vbi tanquam
optimus practicus, id ita exemplificat, vi-
delicet, Datur beneficium regulare in
Commendam perpetuam Clerico ſæcu-
lari: deinde eidem conceditur aliud bene-
ficium in Commendam abſque diſpenſa-
tione: iſta beneficia commendata inter ſe
incompatibilia erunt. Et ſimiliter practi-
catur, vt ſi habenti beneficium ſæculare
in titulum, detur alterum regulare in Cõ-
mendam, adhuc exinde reſultet tacita di-
ſpenſatio: & abſque eo, quod Summus Põ-
tifex vtatur verbo, *Diſpenſamus*, hoc re-
ſcribendi modo vti conſueuit, videlicet,
*Tibi per te quoad vixeris, etiam vna cum
tali beneficio tenendum, regendum, & gu-
bernandum: ita quod tibi liceat debitis, &
conſuetis dicti Monaſterij ſupportatis oneri-
bus, tertia parte omnium, & ſingulorum
fructuum, redditnum, & prouentuum Mo-
naſterij huiuſmodi in reſtaurationem illius
fabricæ, ſeù ornamentorum emptionem, aut
pauperum alimoniam, prout maior exegerit,
& ſuaſerit neceſſitas, ac omnibus alijs dedu-*

ctis

ſtis oneribus, de reſiduis illius fructibus, redditibus, & prouentibus diſponere, & ordinare, ſicut illius Abbates, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeù etiam debuerunt, alienatione tamen quorumcunq; bonorum immobilium tibi penitus interdicta, apoſtolica authoritate commendamus; curam ipſius Monaſterij. ac huiuſmodi regimen, & adminiſtrationem tibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo,

9 Nec propterea in dictis litteris fit mentio diſpenſationis. Et nihilominus huiuſmodi Commendatarij habentur vti titulares ac diſpoſitio, & iura loquentia de titularibus, ſeù de veris Prælatis, habent locum in iſtis Commendatarijs, qui poſſunt etiam eſſe delegati apoſtolici; *iuxta c. ſtatutum, de reſcript. in 6.* ſicut titulares, *necnō iuxta Concil. Trid. ſeß. 25. cap. 10. de reform.* poſſunt deſignari in Iudices Synodales, & in eos delegatio, ſeù commiſſio ſub nomine dignitatis facta, tranſire, & etiam tales Commendatarij non poterunt remoueri, ſicut neq; titulares, *ita Garc. de benef. p. 4. c. 4. num. 48. cum ſeq.*

10 Id tamē declaratur procedere in Commenda perpetua, ſcilicet, quæ conceditur fauore perſonæ, eo modo, quo ſupra viſum eſt, per quam Commendatarius conſequitur ius, & titulum in illo beneficio, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 2. q. 17. n. 11.*

Secus verò dicendum eſt in Commenda temporali ad vtilitatem Eccleſiæ, ſcilicet ad nutum reuocabili facta, donec de Rectore, ſeù miniſtro perpetuo, debita præcedente cognitione, prouiſum ſit *id. Mandoſ. d. reg. 32. q. 7. nu 4.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio eſt odioſa, vulnerans ius commune.*
2 *Receſſus omnis à iure eſt odioſus.*
3 *Argumentum à maiori ad minùs non valet in materia diſpenſationis.*
4 *Monachus diſpenſatus ad beneficium curatum, non poteſt ſimplex obtinere.*
5 *Diſpenſatus ad quæcunque beneficia, & dignitates, non eſt diſpenſatus ad Epiſcopatum.*
6 *Neque ſi fuerit diſpenſatus ad dignitates tantùm*
7 *Diſpenſatus ad beneficia non eſt diſpenſatus ad penſiones.*
8 *Quando verò ſecus.*
9 *Diſpenſatio ſecunda, non facta mentione de prima, eſt ſubreptitia: quando autem ſecus, nu. 13.*
10 *Et quæ ſit ratio.*
11 *Subreptio in diſpenſationibus reddit eas nullas.*
12 *Quod limitatur, vt hic.*
14 *Ius illud in diſpenſationibus tribuitur, quod exprimitur.*
15 *Sayr. reprobatur, dicens diſpenſatum ad ordines cenſeri diſpenſatum ad beneficia.*
16 *Quod tamen limitatur, vt hic.*
17 *Diſpenſatus ſuper ætate ad ſubdiaconatum, poteſt habere vocem in Capitulo.*
18 *Diſpenſatio conceſſa ſuper principali, cenſetur conceſſa in conſequutiuis.*
19 *Diſpenſatus ad duo beneficia, cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia.*
20 *Diſpenſatio extenditur ad ſpecies incluſas.*
21 *Diſpenſatus ad carnes, cenſetur diſpenſatus ad lacticinia.*
22 *Diſpenſatus ad comedendum oua, poteſt vti butyro, lacte, & caſeo.*
23 *Diſpenſatio percipiendi fructus Canonicatus &c. in abſentia, cenſetur diſpenſatio ad non emittendam profeſſionem fidei.*
24 *Argumentum quando valeat à maiori ad minus in materia diſpenſationis.*
25 *Diſpenſationem non trahi ad conſequutiua, quando intelligatur.*
26 *Diſpenſatus ad præbendam ſacrum ordinem annexum habentem, non eſt diſpenſatus ad vocem in Capitulo.*
27 *Diſpenſandi facultas latè interpretanda.*
28 *A proprietate verborum non eſt recedendum.*
29 *Interpretatio ſumenda eſt, vt actus valeat.*
30 *Diſpenſatio motu proprio conceſſa, latè interpretanda.*
31 *Diſpenſatio cum Epiſcopo, nè infra tempus conſecretur, ad quid extendatur.*
32 *Diſpenſatio quomodo detur ad præterita validanda.*

An diſpenſatio ſit amplianda, vel reſtringenda.

C A P V T V.

1 DIſpenſationem eſſe odioſam, & vul-
nerare eius commune, ac exinde
aridam, & arctam, ait *Felin. in c. poſtulaſti,
num. 8. de reſcrip.* necnon ſterilem, & infœ-
cundam, *vocat tex. in c. 1. §. fin. de fil. præsb. in
6. vbi Franc. num. 4. Caputaq. decis. 303. p. 2.
Sayr. de cenſ. lib. 6. cap. 11. à nu. 16.* & alij, ac
propterea ſtrictè interpretandam, & intel-
ligendam, *d. c. 1. de fil. presb. in 6. c. non poteſt,
de præb. eod. lib. Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 1.
num. 3. Marc. Ant. var. reſol. lib. 3. reſol. 2. nu.
18. Campanil. in diuerſ. iur. can. rubr. 11. cap.*
2 *13. num. 90.* cum omnis receſſus à iure, qui
fit per ipſam diſpenſationem, ſit odioſus,
& reſtringendus, *d. c. 1. de fil. presb.* adeo, vt
in materia diſpēſationis non valeat argu-
mentum de maiori ad minus, id *Caputaq.
deciſ. 8. & 274. par. 1. Ludouiſ. deciſ. 353. nu.
15. Garc. de benef. p. 1. cap. 6. num. 58. & 59.*
nam licet huiuſmodi argumentum valeat
regulariter in iure, *reg. cui licet. de reg. iur. in
6. l. iuris gentium, §. adeo, ff. de pact. Crauett.
conſ. 290. num. 7. & conſ. 326. num. 10.* nihi-
lominus contrarium dicendum eſt, in ma-
teria diſpenſationis, aut in priuilegijs par-
ticularibus, ſeu diſpoſitionibus odioſis, *c.
fin. de translat. prælat. cap. cui de non ſacerdo-*
3 *tali, de præb. in 6. Io: Andr. in c. ea quę de reg.*
4 *iur. eod. lib.* ſubdit, quòd ex diſpoſitione
monacho conceſſa, vt poſſit beneficium
curatum retinere, iuxta diſpoſitionem
c. quod Dei timorem de ſtat. monach. non po-
terit propterea ſimplex beneficium poſſi-
dere, *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 33. num. 14.*
Vnde in ea non procedit argumentum, neq;
ab identitate, neq; à maioritate rationis,
vt dictum eſt; quapropter ſi mandetur
prouideri de maiori præbenda, non pote-
rit prouideri de minori; ſicut etiam diſpē-
ſatus ad dignitates, ſeu ad curata, non cen-
ſetur diſpenſatus ad beneficia ſimplicia
*Innoc. in c. cum dilectus 3. de præb. Felin. in
c. veniens, de accuſat.* Et eò minus, ſi quis
5 fuerit diſpenſatus ad quæcunque benefi-
cia, ac quaſcunque dignitates, veniet Epi-
ſcopatus, ob excellentiam, & præeminen-
tiam dignitatis. Vnde docet ſtylus Curiæ,
quòd cùm illegitimus aliquis petit diſpen-
ſari ad quaſcunque dignitates, etiam Epi-
ſcopales, Archiepiſcopales, & Patriarcha-
les, vt aliquando peti conſueuit; non ita
paſſim ſignetur à Papa ſupplicatio, niſi de
meritis, & qualitatibus Oratoris fuerit ple-
nè certioratus; quare huiuſmodi dignita-
tes debent expreſsè narrari; quia ſunt ſpe-
ciali nota dignæ, vt teſtatur *Abb. in cap. di-
lectus nu. 1. de conceſſ. præb.* vbi in proprijs
6 terminis docet, quòd diſpenſatio ad digni-
tates, non extenditur ad dignitatē Epiſco-
palem, *id. Garc. d. p. 1. cap. 6. n. 66.* ſic etiam
7 diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur di-
ſpenſatus ad penſiones, vt infra dicetur,
niſi de ipſa penſione fuerit facta expreſſa
mentio, *per tex. in c. quamuis, & d. c. cui de*
8 *non ſacerdotali*, niſi tamen diſpenſatus ad
beneficium, illud poſtea reſignauerit ad
fauorem alterius, reſeruata ſibi aliqua pē-
ſione ſuper illius fructibus; nam penſionē
huiuſmodi licitè percipere poteſt abſque
noua diſpenſatione, *per tex. in cap. niſi de
præb.* quia ſi potuit obtinere beneficium
integrum, ergo etiam partem illius. ſcili-
cet prædictam penſionem; quia idem iuris
eſt de toto quoad totum, quod de parte
quoad partem, *cap. maioribus,* & ibi *gloſ. in
verbo, diuiſionem, de præb. & arg. cap. ſi quis
Epiſcopus 1. q. 1. l. quæ de tota ff. de rei vend.*
Vnde aliàs dixerūt Domini Abbreuia-
tores maioris præſidentiæ, quòd ſi regu-
laris diſpenſatus ad vnum ſæculare ſine
clauſula permutandi, reſignet illud, & eidē
ſuper fructibus illius reſeruetur penſio; erit
capax illius, abſque noua diſpenſatione,
licèt non haberet clauſulam permutandi;
cùm dicta penſio ſuccedat loco dicti be-
neficij, ad quod ſecum fuerat diſpenſatum.
Verum eſt, tamen quod ſuper his contra-
rium quandoq; ſeruari videmus.

Et eſt id hac noſtra praxi notandum, ſi-
cut docet etiam notorius Romanę Curiæ
ſtylus, quòd ſtante natura diſpenſationis,
hunc, inter cæteros effectus, ea produxit,
quòd ſecunda diſpenſatio dicitur ſubrep-
titia, ſi adijciatur primæ diſpenſationi, non
9 facta mentione defectus, ſuper quo Orator
fuit diſpenſatus: hæc enim expreſſio veri-
10 ſimiliter Papam retraheret à noua con-
ceſſione, *vt eſt tex. in cap. 2. de fil. præsb. in 6.*
11 ex quo colligitur etiam, quòd ſubreptio
in diſpenſationibus, reddit eas ipſo iure
nullas *gloſ. in c. ad audientiam, 2. de reſcrip.*
12 quod tamen limitatur, quando, videlicet
ſecunda diſpenſatio impetratur à Papa, ſe-
cus ſi ab Epiſcopo, *Clem. fin. de off. ordin. &
tex. in d. c. 2. de fil. præsb. in 6. & per gloſ. in d.
c. 2.* & eſt maximè notandum, quod licèt
illa in verbo, *defectu*, loquatur de natiuali
defectu, tamen eſt etiam intelligendum de
accidentali; nam etiam ſupradicta praxis
docet, quod ſi diſpenſatur cum homicida,
vel aliàs irregulari, vt non obſtante deli-
cto, vel irregularitate, poſſit promoueri ad
ſacros ordines, & beneficium obtinere; ſi

poſtea impetret diſpẽſationem ſuper pluralitate beneficiorum,non facta mentione primæ gratiæ,non valebit impetratio;quia ſecunda diſpenſatio additur primæ,per rationem ſupra allatam,nempè,quia non eſt veriſimile &c. vt in d. c. 2. quia ſupradicti defectus non ſunt in totum per diſpenſationem ſublati; nam hic non interuenit (quoad illegitimitatẽ) plena reſtitutio natalium, ſeu legitimatio, ſed tantùm diſpẽſatio,quæ, ſtrictè intelligenda eſt, *c. 1 eod. tit.* aliàs ſi interueniſſet legitimatio(maximè in eo caſu,quo,tota conſtitutio canonica faciebat illegitimum)tunc, cum vitium eſſet in totum ſublatum, valeret ſe-
13 cunda diſpenſatio,nõ facta mentione primæ gratiæ,vel de defectu; quod tamen intelligendum eſt, quando diſpenſatio additur diſpenſationi; ſecus verò,ſi non adderetur diſpenſationi: exempli gratia,ſi cum illegitimo, vel homicida ſit diſpenſatum, vt non obſtante tali defectu, poſſit beneficium eccleſiaſticum conſequi;& ipſe poſtea,tacito tali defectu, vel diſpenſatione, impetret beneficium; tunc profectò valebit impetratio, cum non ſit noua diſpenſatio,addens primæ diſpenſationi,ſed quędam exequutio diſpenſationis iam factæ; & ita tenet, & obſeruat dicta Curia, *teſte Io. Andr.in d.c.* 2.& ego dicam in mea practica benef.tom.1.in ſecunda parte ſignaturæ, verſ.necnon dicta Oratoris diſpenſationes &c. & reaſſumam in meis additionibus *ad Hieron.Paul.Cancell.apoſt. Correborem,lib.7.cap.7. titulo, quando mandatur creari Canonicus in vna Eccleſia.*

14 Quo verò ad reliqua, generalis regula conſtituenda eſt, videlicet, quod in quibuſcunq; diſpenſationibus, ſeu mandatis ad diſpenſandum, illud ius tantùm tribuitur,quantum exprimitur, *vt per d.Io. And. in c.ex ep.de electi.in 6.*& hoc propter naturam diſpenſationis, quæ propter re. eſſum à iure,vt dictum eſt, venit reſtringenda.

Contrarium autem circa hoc ſentientes,nullo modo ſunt audiendi, inter quos, *Henriq.in ſum.lib.15.cap.57.§.5.*Sicut pari modo neq; audiendus eſt *Sayr. de cenſ.lib. 7.cap.14 n.22.verſ.certum eſt,* dicens quod
15 diſpenſatus ad ordines, videtur diſpenſatus ad beneficia ſimplicia, quæ conferri ſolent,& conuenire clerico, hoc vel illo ordine minori initiato; quia beneficiũ ſimplex non videtur aliquid amplius exigere, quàm exigat ordo clericalis, propter quẽ illud beneficium ſimplex conferri ſolet; id enim falſum eſt, *ſicut ait idem Garc. d. cap.6. nu.70.* & ſcimus nimis diſtare à Stylo Curiæ ſuper his omnibus noto.

Supradictam tamen concluſionem,per quam dictum eſt,non valere circa hoc argumentum,&c.

16 Limita primo, quando illud minus, eſt aliquo modo annexum maiori, tanquam illius pars, *c.per venerabilem, vbi Abb. qui fil.ſint legit.* quia licèt diſpenſatio non extendatur ad connexa ſeparabilia,quando, videlicet ille, cum quo diſpẽſatur in principali,erat etiam inhabilis ante diſpenſationem ad connexum, attamen aliud dicendum eſt,quando taliter diſpenſatus nõ erat inhabilis ad acceſſorium, ſed ad ſolũ principale; quia, eo remoto per diſpenſationem,conſequens, & acceſſorium liberum erit ab omni macula; & ſic poterit vtrumq; exerceri, *Fe.in. in c.poſtulaſti nu. 1.1.de reſcrip.* quod quidem exemplificari pot. rit in Canonico,qui non poteſt habere vocem in Capitulo,niſi fuerit in Sacro Subdiaconatus ordine conſtitutus, *Conci. Trid. ſeſſ.22. cap.4.* Quod tamen eſt non per ſe, & principaliter ratione defectus ætatis, ſed ratione defectus ordinis, eam
17 ætatem requirentis. Vnde ſi Papa ſuper defectu ætatis huiuſmodi ad Subdiaconatus ordinem ſuſcipiendum diſpenſauerit, cenſebitur etiam cum eo diſpenſatum, vt habere poſſit vocem in Capitulo, *Sanch. de matr. lib.8.diſp.1. nu.33.*

18 Limita ſecundo, quando ſumus in neceſſarijs conſecutiuis, & acceſſorijs; quia tunc diſpenſatio conceſſa ſuper principali, cenſetur etiam conceſſa ſuper neceſſarijs conſecutiuis,& acceſſorijs: & generaliter,diſpenſatus ad aliquid, videtur diſpẽſatus ad omnia acceſſoria, *per gloſ.* communiter receptam *in c.quia in tãtum, verſ.*
19 *plures Eccleſias,de preb.*ſicut etiam diſpẽſatus ad duo beneficia incompatibilia, cenſetur etiam diſpenſatus ſuper illorum reſidentia,licèt non exprimatur, *gloſ.in c. ſi quis in clero,verſ.ſolemnibus, 7.q.1. Hoſt. in c.cum in cunctis, de elect.* & in tali diſpẽſatione ſubintelligitur clauſula, quod diſpenſatus deſeruiat per ſubſtitutum, ſeu Vicarium, *Mandoſ.ſuper reg.20. q.7.nu.4.* & comprehendit ſolùm ea, quæ veniunt in neceſſariam conſequentiam, & inſeparabilem,non autem ſeparabilem, *Felin.in c.poſtulaſti,nu.10. de reſcript.* aliàs enim talis diſpenſatio redderetur prorſus inanis, nullumq; operaretur effectum, *id. Felin.in d.c.poſtulaſti.*

20 At pari ratione, diſpenſatus ad presbyteratum, cenſetur etiam diſpenſatus ad minores ordines; nam quamuis diſpenſatio ſit ſtricti iuris, extenditur tamen ad ſpecies incluſas, & neceſſariò conſequentes,

tes, vel antecedentes, *Archid. in c.cum ex eo, de elect. in 6*, vbi ait, quod diſpenſatus ad Eccleſiam parochialem, videtur etiam diſpenſatus, vt non teneatur infra annum promoueri; quia ſi infra id tempus non promoueretur, illa vacaret; & ſic nihil talis diſpenſatio prodeſſet, *c. licèt canon, de elect.* ſicut etiam dicimus de infirmo diſpenſato ad carnes, prout in dies Papa diſpenſat de vtriuſq; medici conſilio, ac ſecreto, & ſine ſcandalo, & præterquam in ſextis ferijs, ac Sabbathorum, & quatuor temporum diebus, necnon vigilijs de præcepto, & tota maiori hebdomada, & durantibus infirmitatibus tantùm, tunc taliter diſpenſatus, cenſetur etiam diſpenſa-
21 tus ad lacticinia etiam ſi ſupradicta licentia ab alio concedatur; ſicut etiam is, cui data eſt facultas comedendi oua, etiam butyro, lacte, & caſeo vti poteſt; cùm ex
22 his oua præparari ſoleant; ſic etiam conceſſa facultate comedendi carnes, ea etiã conceſſa intelliguntur, quæ ex carnibus originem ducunt, *Medin. in inſtruct. l. 1. c. 14. §. 10. Azor. cap. 0. q. 3.*

Illud autem, quod in conſequentiam venit, trahitur etiam contra naturam ſuã à principali, quod aliàs fruſtra videretur conceſſum, *l. Papinianus §. ſi ex cauſa, ff. de inoff. teſtam.* Et videmus in praxi receptũ, quod cum ad præſcriptum *Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 2 de reform.* prouiſi de quibuſcunq; beneficijs, curam animarum habentibus, in manibus Epiſcopi, vel Vicarij, & prouiſi de Canonicatibus, & dignitatibus in Eccleſijs Cathedralibus, etiã in Capitulo, profeſſionem fidei emittere teneantur; nihilominus, ſi daretur prouiſo indultum de percipiendis fructibus in abſentiam per neceſſarium antecedens cẽ-
23 ſetur diſpenſatus à profeſſione fidei faciẽda; *vt fuit reſolutum in vna Carthaginenſ. fructuum, die prima Iulij* 1588. *coram Plato, teſte Garc. de beneſ. p. 7. cap. 3. nu. 97.* iura namq; correctoria, & quantumuis exorbitantia, loquentia in caſu expreſſo, trahuntur ad caſum, qui ſolet venire in conſequentiam alterius, *c. miramur, de ſeru. non ordin.*

Et non aliter, quàm vt præmittitur, intelligendi ſunt *tex. in c. per venerabilem, & ibi Abb. qui fil. ſint leg.* qui videntur innuere, quod, ſi quando in iure caſus expreſſus ad diſpenſationem nõ reperitur, debemus confugere ad ſimiles caſus; quia in materia diſpenſationis valet argumentum à maiori ad minus. Id enim, vt iam ſupra dictum eſt, optimè declaratur *per Io. And. in c. poſtulaſti de reſcript.* videlicet, vt huiuſmodi argumentum procedat in cauſis minoribus annexis, vel incluſis ſub maiori; ſecus autem in ſeparatis.

25 Vnde notãdum eſt ex ſupradictis, quod diſpenſatio nunquam trahitur ad conſequutiua eius, ſuper quo diſpenſatur, quando ipſa diſpenſatio imprimit effectum validum ſuper actu, in quo diſpenſatur abſq; eo quod extendatur ad illius conſecutiuũ; *vt optimè tradit Abb. in c. cum in cunctis. §. cum verò de elect.*

Sicq; ceſſat illa communis DD. opinio, nempè quod diſpenſatus ad ordines, cenſetur etiam diſpenſatus vt vnum tantùm beneficium ſimplex poſſit obtinere; quod videtur inter cæteros firmare *Vorgaſ. de irregul. p. 5. rubr. de fil. presb. nu. 9.* ea ratione, quia ex intentione concedentis, talis diſpenſatio eſt fauorabilis, & ampla, nè videlicet talis diſpenſatus in opprobrium ordinis clericalis mendicare cogatur, *c. cum ſecundum, de præb.* quia contrarium verius eſt, vt ſupra diximus: ſatis enim liquet, quod vnum ſine altero ſtare poteſt, *id. Abb. in c. pro illorum, 3. notab. de præbend.* ſicut etiam *dit gloſ. in Clem. 2. in verbo an-*
26 *nexi, de ætat. & qual.* quod diſpenſatus ad præbendam, ſacrum ordinem annexum habentem, non eſt diſpenſatus, vt poſſit habere vocem in Capitulo, cum pariter poſſit vnum ſine altero ſubſiſtere, & ſic diſpenſatio non remanet fruſtratoria; *vt etiam tenet Imol. in d. Clem. 2.* Canonicus namq; niſi fuerit in ſacro ordine conſtitutus, non habet de iure vocem in Capitulo, *Concil. Trid. d. ſeſſ. 22. cap. 4.*

27 Limita tertiò in facultate conceſſa alicui de diſpenſando, non expreſſis nominibus diſpenſandorum; ſed in fauorem illius, cui datur poteſtas diſpenſandi; quia tunc, tanquam fauorabilis eſt latè interpretanda, *Fehn. in c. fin. l. de Simon. Garcia de beneſ. par. 1. cap. 6. nu. 73.* Et hic eſt regula conſtituenda, quod ad iudicandum, an diſpoſitio ſit fauorabilis, vel odioſa, inſpicitur principalis intentio diſponentis, an videlicet fuerit odiũ, vel fauor, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 30. gloſ. 1. nu. 5. Roman. conſ. 4. nu. 7.*

Secus verò vbi expreſſa ſunt nomina ipſorum diſpenſandorum; quia diſpenſatio ſecundum propriam ſui naturam ſtrictè interpretatur, *Abb. in d. c. fin.* nec propterea placet, tanquam in praxi nõ recepta, illa opinio *Bart. in l. 2. ff. de verb. oblig.* quod conceſſa poteſtate diſpenſandi cum adulterino, vel inceſtuoſo, poterit diſpenſari cum eo, qui patitur vtrumq; defectũ. Hoc enim eſt communiter reprobatum,

teſte

uſq; Camb. de auth. leg. lib. 7. num. 202. ex c. *per venerabilem, qui fil. ſint legit.* quia hoc nullo modo poteſt ad vtrumq; cõiunctim extendi, ſed disiunctim *Borgaſ. de irreg. p. 2. num. 11.* vbi ait quod in diſpenſationibus, in ſimplici non venit miſtum, *Butr. in c. at ſi Clerici, §. de adulterijs circa fin. de iud.*

28 Limita quartò, vt diſpenſatio non veniat ſtrictè interpretanda in eo ſignificatu, qui ex verborum improprietate comprehenditur; quia ab ipſa proprietate non eſt recedendum; niſi quando aliter cõſtat de mente diſpenſantis, *c. ad audientiam, de decim. l. non aliter. ff. de leg. 3.*

29 Limita quintò, diſpenſationis ſignificatum non adeò reſtringi, vt illa reddatur inefficax, & nullius valoris, quia ſemper ſumenda eſt interpretatio, vt actus magis valeat, quàm pereat, *Felin. in c. 1. verſ. priuilegium continent, de reſcript. l. quoties ff. de reb. dub.*

30 Limita ſextò, vt latè interpretetur diſpenſatio, quando eſt Motu proprio conceſſa; quia tunc extenditur etiam ad conſecutiua, ſine quibus diſpenſatio in alio prodeſſet, *Hoſt. in c. cum in cunctis, col. 3. de elect. Rot. deciſ. 1. de temp. ordin. in antiq.* vbi dicitur, quod ſi Papa motu proprio, ob publicam vtilitatem diſpenſat cum Epiſcopo, vt nõn teneatur conſecrari intra tempus datum ad conſecrandum, talis diſpen-
31 ſatio extenditur, vt poſſit obtinere priora beneficia: & ſic quando diſpenſatio fundatur ſuper communi vtilitate, eſt fauorabilis: ſicut etiam quando concurrit fauor religionis, aut animarum, *Felin. in d. c. poſtulaſti, de reſcrip. id. Garc. d. cap. 6. nu. 64.*

32 Limita octauò, quando diſpenſatio cõceditur ad præterita validanda, veluti ſi cum aliquo fuerit diſpenſatum, vt poſſit de fructibus ſuorum beneficiorum teſtari, & ante talem diſpenſationem obtentam, iam fecerat teſtamentum; illud enim, virtute huiuſmodi diſpenſationis validabitur, *Caſtr. in l. filia mea, §. ſi ſic, ff. de cond. & demonſt. & in l. militibus, C. de teſtam. milit.* & ex præmiſſis ſatis conſtat non ſemper ſequi diſpenſationem eſſe odioſam, & nõ fauorabilem; quia teſte *Abb. in c. ad aures, nu. 8. de reſcript.* iam datur diſpenſatio fauorabilis, quamuis contrarium teneat *Felin. in d. c. poſtulaſti*, ſibi contrarius, dicens diſpenſationem dici ſemper odioſam, propter receſſum à iure communi.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio ſine litteris non ſuffragatur.*

2 *Regula Cancellariæ, quod diſpenſatio non ſuffragetur litteris non expeditis, eſt iuri communi conformis.*

3 *Supplicatio ſola, indubitatam probationem iuris non inducit.*

4 *Gratia ſolo verbo Papæ perficitur.*

5 *Papa ſolo verbo creat Doctores.*

6 *Papa ſtatim, quod pronuntiat Epiſcopũ, ille erit Epiſcopus.*

7 *Scriptura requiritur ad probationem gratiæ.*

8 *Iudex quare prohibeatur iudicare iuxta formam ſupplicationis.*

9 *Regula, quod diſpenſationes non ſuffragentur ſine litteris eſt ſimilis illi de non iudicando iuxta formam ſupplicationis.*

10 *Gratia quando deducitur in exercitium, eſt neceſſaria litterarum expeditio.*

11 *Supplicatio ſola quando extra Curiam ſufficiat.*

12 *Supplicationis ſignaturam, neq; in foro conſcientiæ ſuffragari.*

13 *Regula, quod diſpenſationes non ſuffragentur, niſi &c. quomodo limitetur.*

14 *Non inualidat gratiam, ſed illius effectum tantùm retardat.*

An Diſpenſatio ſine litteris ſuffragetur.

CAPVT VI.

1 EXploratum habemus, diſpenſationẽ, litteris ſuper ea minimè expeditis, nequaquam ſuffragari: quicquid enim ſit de iure communi, extat hodie regula Cãcellariæ 52. quæ ſic ait, *Item cum conceſſiones ſuper gratijs diſpenſationum quarumcunque quibuſuis per ipſum D. N. conceſſa-* 2
rum, vel concedendarum per regulas Cancellariæ apoſtolicæ ſint prouidè limitatæ, licèt aliquando in petitionibus ſuper huiuſmodi conceſſionibus oblatis, multa ſint petita; ne quis taliũ conceſſionũ prætextu, id diſpẽſatiuè tenere, aut facere præſumat, ad quod cõceſſio-

nes huiuſmodi ſe non extendant, *voluit*
idem D. N. quod nulla ſalis diſpenſatio
cuiquam in iudicio, *vel extra ſuffragetur;*
antequam ſuper ea litteræ apoſtolicæ ſint
confectæ. Hæc quidem regula ſatis vide-
tur etiam ipſi iuri communi conformis ;
2 cum gratia ſemper concedatur ſub qua-
dam tacita conditione, ſcilicet, ſi litteræ
ſuper ea expediantur, vt ait *Sarneñ ſuper*
reg. de non iud. iuxta form ſupplic. q. 1. nu. 2.
ſubdens ibi, quod ſola ſupplicatio indubi-
3 tatam probationem iuris non inducit,
propter interpretationem clauſularum,
quę in expeditione litterarum per Abbre-
uiatores, & alios Officiales fieri ſolet; aliàs
autem, etiam de iure communi, ſolo ver-
bo Papæ, gratia perficitur, *c. inquiſitionis.*
4 *25. q. 1. Clem. dudum, §. vlt. de ſepul. Archid.*
& Io. Andr. in proœm. 6. Felin. in c. in noſtra
in fin. de reſcript. Vnde ſi ipſe velit aliquem
Doctorem creare, id ſolo verbo efficere
poteſt: ita euenit caſus, cum Dominus Io-
5 annes Aloyſius Riccius patritius Neapo-
litanus, & Canonicus huius Metropolita-
næ Eccleſiæ Neapolitanę fuiſſet per San-
ctiſſimum D. N. Vrbanum Papam VIII.
promotus ad Epiſcopatum Eccleſiæ Vi-
cañ, nec adhuc lauream Doctoratus ſu-
ſcipere curaſſet, cum idem Summus Pon-
tifex id reſciuiſſet, licèt, ex Conſtitutione
Gregorij XIV. debuiſſet eſſe graduatus,
attamen Sanctitas Sua, cui benè innotue-
rat eundem Ioannem Aloyſium ſuis ſcri-
ptis, & doctrinis, prout tot illius opera in
lucem edita teſtantur, noſtrum ſæculum
illuſtraſſe, vnde omnium ſcientiarum ar-
ca poteſt iure optimo nuncupari, hæc di-
xit; Papa ſolo verbo Doctores facit; ac
propterea nos te Doctorem facimus. Ita
etiam, ſicut ſcribunt DD. ſtatim quod Pa-
6 pa pronunciat aliquem in Epiſcopum ali-
cuius Ciuitatis, ille dicitur Epiſcopus, *Ma-*
7 *ſcard. de probat. concl. 843. nu. 20.* Regulari-
ter tamen ad probationem gratiæ requi-
ritur ſcriptura, *id. Maſcard. nu. 10. Vnde ait*
Gonz. gloſ. 12. nu. 47. quod in lingua Prin-
cipis ſtat gratia, & in ſcriptura, teſtimo-
nium, ac in exequutione commodum. Sed
præcipuè ſecundum dictam regulam, ſicut
per aliam *de non iudicando iuxta formam*
ſupplicationis, prohibitum eſt iudici ali-
ter iudicare, propter duplicem rationem,
8 quarum Prima eſt, vt euitentur falſitates,
quæ in ſupplicatione facilius committũ-
tur, quàm in bullis, per appoſitionem ma-
nuum plurimorum Officialium; è contra
ſi probaretur teſtibus, multa abſurda eue-
nirent; quia difficillimum, & quaſi impoſ-
ſibile eſſet ſcire omnem continentiam
gratiæ, vt tradit *Card. in proœm. Clem. verſ.*
nec ſanè, vt per Pariſ. de reſign. benef. lib. 8.
q. 2. nu. 8. cum ſeq. qui ſecundam rationem
ſubdit *n. 15.* nempè, quod ſi ſola ſupplica-
tio ſufficeret, Officialibus Romanæ Curię
præiudicium inferretur; qui officia, bona
fide a Sede Apoſtolica emerũt, vt aliquid
inde emolumentum capiant ex appoſi-
tione manuum: & Summus Pontifex de-
putauit dictos Officiales ad litteras ſuper
gratijs à ſe conceſſis, expediendas, quibus
dedit regulas Cancellariæ, vt litteræ poſ-
ſint expediri, vel denegari, & cum clauſu-
lis conſuetis.
9 Propterea, licèt reſpectu diſpenſationis,
ſeù alterius gratiæ, illa dicatur facta abſq;
expeditione litterarum, vt dictum eſt, at-
tamen, quia regula hæc, eſt ſimilis prædi-
ctæ *de non iud. iux. form. ſuppl.* ideò dicen-
10 dum eſt, quod quando gratia ipſa deduci-
tur in exercitium, eſt neceſſaria expeditio
litterarum, *Mant. deciſ. 3. n. 1. de reſcrip. &*
ait Ioan. Andr. in proœm. 6. decretal. num. 2.
fuiſſe per DD conſideratum, quod ſuppli-
11 catio ſola, nullius eſt effectus extra Curiã,
niſi in ea addatur, quod ſola ſupplicatio
ſufficiat, & vbiq; in iudicio, & extra fidem
faciat: quia iuxta formam ſupplicationis
prohibentur Iudices iudicare.
12 Immò ex his concludendum eſt, hodie
ſolam ſupplicationis ſignaturam, neq. in
foro conſcientiæ ſufficere; quamquam
etiam moderni ſcribentes id affirment;
qui forſan non perſpexerunt modernas
regulas ſuper hoc æditas, volentes, quod
ſola ſupplicationis ſignatura non ſuffra-
getur, neq. in iudicio, neq, extra illud: quę
quidem verba à tempore Pij V. addita
fuerunt.
13 Aliquas nihilominus regula ſupradi-
cta, *quod diſpenſatio non ſuffragetur*, *niſi*
litteris expeditis, admittit limitationes, &
præcipuè.
Limitatur primò, illam non procedere
in diſpenſatione conceſſa acceſſoriè ſi-
mul cum prouiſione, ſeù quauis alia con-
ceſſione, ſuper qua erunt expeditæ lit-
teræ; quia tunc ſufficit de diſpenſatione
conſtare per ſupplicationem, Ratio autẽ
ea potiſſimùm eſt, quæ affertur per *Caſſad.*
deciſ. 35. ſuper dicta regula, *num. 1.* nempè,
quia regula, & ſtatutum parem habent in-
terpretationem; cum ſint conſtitutiones
extra corpus iuris; ergo regulariter ſtrictè
interpretantur, & propt verba ſonant, &
in caſibus tantùm expreſſis; ſed hæc regu-
la non loquitur expreſsè, quando diſpen-
ſatio eſt cum prouiſione, ſeù alia conceſ-
ſione, ergo, &c.

Et

Et ſic, cum dicta regula loquatur in caſu ſimplici, non autem mixto, nempè, quãdo diſpenſatio coniuncta eſt cum alia cõceſſione, vt dictum eſt, benè ſuffragatur dicta diſpenſatio, etiam ſine litteris, quia hic, cum ſimus in odioſis, in ſimplicibus non continetur mixtum, *Gonz. gloſ. 9. n. 20.* & alia ad id conducentia videri poſſunt apud eundem *Caſſad. deciſ. 35. & 36.* ſuper dicta regula *de non ind. iux. for. &c.*

Limitatur ſecundò, quando ſupplicatio fuerit ſignata cum clauſula in illius calce appoſita, nempè *quod ſola præſentis ſupplicationis ſignatura ſufficiat, & vbique in iudicio, & extra fidem faciat, regula in contrarium non obſtante*: quo caſu debet in litteris dari ſpecifica derogatio huius regulæ, quæ, ſicut aliarum regularum duobus modis concedi ſolet, vno videlicet, vt hic in ſupplicatione peti conſueuit, abſq; eo, quòd narrentur verba regulæ, per extenſum, ſicut vt plurimum fit circa regulas, quæ reſpiciunt modum expediendi litteras apoſtolicas in Cancellaria, Altero verò quando petitur derogatio regularũ de dandis, id eſt iudicialium, & tunc extenditur in ſupplicatione tenor regulæ, ſaltem in ſubſtantia ac poſtmodum in litteris apoſtolicis iuxta ſtylum Cancellariæ, poſt illarum Exordium inſeritur tenor regulæ ad longum, videlicet, *Hinc eſt, quod nos, qui dudum inter alia voluimus, quod &c.* ac poſtmodum in clauſula non obſtantibus, apponuntur hęc verba videlicet, *non obſtantibus voluntate priori, & ordinationibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, &c.* alias enim pro illius derogatione non ſufficiet clauſula generalis, non obſtantibus &c. *Pariſ. de reſign. benef. lib. 1. q. 2. nu. 8.* Alia inſuper infra circa id, ſuo loco adducam.

14 Cœterùm, ſupradicta regula, *quod diſpenſationes non ſuffragentur, litteris non expeditis*, ita intelligenda eſt, nimirum, quod gratia non propterea perditur; ſed eius tantummodò effectus retardatur, donec litteræ expediantur, firma remanente ipſa gratia, illius vſu ſuſpenſo, *vt per Borgaſ. de irregu. par. 6. titul. de cleric. non reſid. num. 14.*

Finis Libri Primi.

PRAXIS DISPENSATIONIS SVPER IRREGVLARITATE EX DEFECTV SACRAMENTI

Bigamiæ videlicet, & reiterationis Baptiſmi.

LIBER SECVNDVS.

SVMMARIVM.

1 *Bigamia irregularitas prima eſt inter cæteras.*

2 *Bigamia quid ſit.*

3 *Et quotuplex.*

4 *Bigamiæ irregularitas ſine culpa contrahitur, imò ex ea conſequitur gratia.*

5 *Bigami nudati ſunt omni priuilegio, ac etiam habitu clericali.*

6 *Quo tamen priuilegio non priuantur, ſi ſint in ſacris, niſi degradentur.*

7 *Bigamis in ſacris conſtitutis permittitur deferre habitum, & tonſuram ob reuerentiam ſacrorum ordinum.*

8 *Etiam ſimilitudinarijs, aut religioſis profeſſis.*

9 *Bigamus eſt incapax beneficij eccleſiaſtici, etiam ſimplicis, licèt tonſuratus.*

10 *Et merus laicus reputatur.*

11 *Et eò ipſo, quod matrimonium contrahit, amittit quæcunque beneficia eccleſiaſtica.*

12 *Bigamiæ irregularitas non tollitur per ingreſſum religionis.*

13 *Religionis ingreſſus tollit omnem maculam.*

14 *Epiſcopus, neque ad minores ordines diſpenſat cum bigamo.*

15 *Epiſcopus nihil poteſt ſuper iure cõmuni pontificio.*

16 *Epiſcopus poteſt cum bigamo ſimilitudinario diſpenſare.*

17 *Bigamiæ impedimentum ſola diſpenſatione tollitur.*

18 *Papa ſolus diſpenſat ſuper quacunque bigamia ad omnes ordines, et quæcunque beneficia.*

19 *Gratiæ omnes apoſtolicæ per Datariam tranſeuntes, conceduntur per ſupplicationem.*

20 *Supplicatio fit à peritis in medietate unius folij papyri, & quandoque in integro folio.*

21 *Supplicatio cui porrigenda, & à quibus reuidenda. & quomodo explicanda.*

22 *Supplicationis diſpenſationis bigamiæ formula.*

23 *Litteræ apoſtolicæ non expediuntur ſine ſupplicatione, aliàs tanquam ſuſpectæ reijciuntur.*

24 *Supplicatio conficitur latino ſermone.*

25 *Latinus ſermo intelligitur ab omnibus nationibus.*

26 *Et quando attenditur.*

27 *Latina lingua eſt propria Romanorum.*

28 *Roma eſt communis patria.*

29 *Gratiæ conceduntur, etiam per memorialia, & ſub annulo Piſcatoris.*

30 *Verbis proprijs utendum in ſupplicationibus Pontificijs.*

31 *Aliàs quandoque illæ lacerantur ab Officialibus.*

32 *Papæ Officiales conſiderant, an gratia ſit concedenda, vel deneganda.*

33 *Papa concedit gratias, non Datarius.*

34 *Papa concedit gratias ad intentionem Datarij.*

25 *Datarius antè, & poſt ſignatas ſupplicationes, in illis, & de illis ponit, & detrahit.*

36 *Datarius dicitur organum mentis, & vocis Papæ.*

Praxis diſpenſationis ſuper Bigamia.

CAPVT I.

1 Hanc modo praxim diſpenſationum apoſtolicarum aggrediendo, dicendum eſt prius, illas varijs temporibus, vario ſtylo à Sede Apoſtolica emanaſſe; Nos verò recentiorem oſtendere duximus. Verùm quia inter alia iuris impedimenta, ſuper quibus requiritur apoſtolica diſpenſatio, illa ſunt, quæ ex irregularitate proueniūt, & ſuper quibus in dies diſpēſari videmus, & inter cæteras irregularitates, prima eſt ea, quæ contrahitur ex bigamia, quæ ex antiquioribus apoſtolorum decretis originem duxit, vt probatur 1. *Thimot.* 3. vbi prohibetur quis ad Dei miniſterium accedere niſi vir vnius tantum vxoris fuerit, *& Diu. Hieron. in Epiſt.* 82. ad Oceanū, *vt habetur in c.* 1. *& ibi gloſ. in verbo, vnius, diſt.* 26. quod tamen intelligitur vel vnius vxoris, vel nullius, prout declarat *Innoc in epiſt* 3. *D Ambroſ de offic. lib.* 1. *cap.* 50. Ideò non abs re ab ipſa diſpenſatione ſuper bigamia exordiri viſum eſt: illius prius definitionem præmittendo, ac poſtmodum, quonam pacto ſuper ea detur diſpenſatio, declarando.

2 Dicamus igitur cum omnibus Summiſtis, quod bigamia eſt irregularitas ex defectu Sacramenti procedens, *cap. acutius,* 26. *diſt. Hoſt. in ſum. lib.* 1. *titul. de bigam. non ordin. num.* 1. *Couar. in clem. ſi furioſus,*
3 *in* 1. *par.* §. 2. *num.* 1. *de homicid.* Eaq; triplex eſt, ſcilicet vera, interpretatiua, & ſimilitudinaria, *gloſ. communiter recepta in c.* 2. *de bigam. Nauar. in manuali cap.* 27. *num.* 195. *verſ.* 2. Et vera dicitur quando quis ſecundas cōtraxit nuptias, *gloſ. in d. c.* 2. *de bigam.* Interpretatiua, cum viduam in vxorem accepit, eamq; carnaliter cognouit, *c. ſi quis viduam,* 34. *diſt. c. à nobis, de bigam.* & dicitur propterea interpretatiua, quia fingitur duas habuiſſe vxores, *id. Nauar. loc. cit.* & idem erit, ſi cum virgine poſt adulterium ab ea commiſſum, cognita, aut ex duobus matrimonijs conſummatis, inualidis, aut vno valido, & altero inualido. Similitudinaria autem, eſt quæ contrahitur ex matrimonio contracto, & conſummato; etiam cum virgine per adſtrictos ordine ſacro, aut voto ſolemni, *c. fin. hoc tit. Garc. de benef. p.* 7. *cap.* 4. *nu.* 15.

4 Et licèt ex his videatur, bigamus non peccare, ex eo, quia prima, & ſecunda irregularitas ſine culpa contrahitur: vnde
5 bigami non ſolùm non habent in ſe peccatum, ſed ex illa conſequuntur gratiam, & meritum prout ſunt in matrimonio, *vt not. in c. aperiant.* 31. *q.* 1. attamen ipſi in iure canonico varijs pœnis, ob huiuſmodi
6 defectum plectuntur, cum nudati ſint præcipuè omni priuilegio clericali, etiam quoad perſonam; ita quod non gaudeant priuilegio *can. ſi quis,* 14. *q.* 7. & ſubijciuntur foro ſæculari, *c. vn. de bigam. in* 6. ibi *bigamos omni priuilegio clericali declaramus eſſe nudatos, cap. ſubdiaconus, diſt.* 34. *& Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *Maiol. de irreg. lib.* 1. *cap.* 28. & ſic non ſolùm priuantur tonſura clericali, *d. c. vn.* verùm etiam habitu, *vt ex d. c.* colligitur, ſi fuerint tantummodo in minoribus ordinibus con-
7 ſtituti, quia ſi fuerint in ſacris, non priuātur omni priuilegio, niſi degradentur; ac
8 propterea permittitur eis deferre habitū, & tonſuram ob reuerentiam ſacrorum ordinum; ſicut etiam, nec bigami ſimilitudinarij, ob eandem rationem, amittunt hoc priuilegium aut religioſi profeſſi; qui iam nullo modo poſſunt contrahere matrimonium, *c. nuper,* 1. *de bigam. & c. ſane,* 2. *de cler. coniug.*

9 Eſt præterea bigamus incapax cuiuſcunq; beneficij eccleſiaſtici, etiam ſimplicis, quamuis fuerit tonſuratus, *d. c. vn.* quia merus laicus reputatur, *Rebuff. de pacif. poſſ. n.* 195. *Nauar. conſ.* 1. *de bigam* quia,
10 cum iam reddatur inhabilis ad ordines, ſic etiam ad beneficia, quæ dantur propter officium, *& docet tex. in c.* 1. *&* 2. *de cler. coniug.* quod clericus, qui cum vnica tantum, & virgine contraxit, ad ordines, aut beneficia nō admittitur, ſed eo ipſo, quod
11 matrimonium contrahit, ſtatim amittit quæcunq; beneficia eccleſiaſtica, *c.* 1. *& ibi gloſ. in verbo relinquenda, eod. tit.*

12 Et eſt adeò grauis huiuſmodi irregularitas, vt neq; tollatur per ingreſſum Religionis, per quem regulariter tollitur om-
13 nis macula, *Sayr. de cenſ. lib.* 7. *cap.* 13. & neq; Epiſcopus ſuper ea diſpenſare poteſt,
14 neq; ad minores ordines; cum huiuſmodi priuilegiorum priuatio ſit à Summo Pon-

15 tifice inducta, *d. c. vn. hoc eod. tit.* & nihil
poſſit Epiſcopus ſuper iure communi Pō-
tificio, niſi in caſibus ſibi permiſſis; quam-
16 uis in bigamia ſimilitudinaria poſſit lici-
tè diſpenſare, *per tex. in c. 1. qui cler. vel vo-
uen.* vbi impartitur ſibi huiuſmodi facul-
tas, ibi, *iniuncta ſibi pœnitentia de vtroque
exceſſu poſt eam peractam, diſpenſatiue po-
teris ei Diaconatus officium reddere, & ſi
perfecta vita fuerit, eum in presbiterum or-
dinare.*
17 Cum igitur huiuſmodi impedimentum
bigamiæ alio modo tolli non poſſit, quam
ſola diſpenſatione, *d. c. acutius*, Summoq;
18 tantum Pontifici competat facultas ſu-
per ea, quomodocunq; proueniat, diſpen-
ſandi ad omnes ordines, etiam Pontifica-
les, & quæcunq; beneficia eccleſiaſtica,
*Innoc. in c. 2. hoc tit. Marol. lib. 1. cap. 33. nu.
14.* propterea videamus, qualiter cum ip-
ſis bigamis diſpenſetur, & quid ſeruetur
circa hanc praxim, iuxtà prædictum recē-
tiorem ſtylum. Super quo ita res ſe habet,
vt tam ſuper ipſa bigamia, quàm ſuper
19 quibuſcunq; alijs gratijs apoſtolicis, quæ
per Datariam apoſtolicam tranſeunt, illæ
petantur, & concedantur per ſupplicatio-
nem: ex qua, cum fuerit à Summo Ponti-
fice ſignata, oriuntur poſtmodum litteræ
diſpenſationis, vt infra dicetur, ipſaq; ſup-
plicatio fit à practicis viris illam ſolita
20 methodo conficere ſcientibus in medie-
tate vnius folij papyri, vel ſi materia pro-
21 lixa erit in integro folio aperto, ac poſtea
porrigitur R. P. D. Datario, & reuidetur à
quibuſdam Officialibus ad id deputatis, à
quibus in calce ipſius ſupplicationis ap-
ponitur ſummarium in ea contentorum,
quod ſolet legi, vel referri per ipsū Data-
riū eidē Pōtifici, qui ſignat ſupplicationē,
ipſaq. ſignata, iterum reuidetur ab Officia-
libus præpoſitis ſuper compoſitionibus,
& ibi ſoluitur compoſitio, ſi materia hoc
exigit; qua ſoluta, ipſa ſupplicatio reuerti-
tur ad eundem D. Datarium, vt in ea ap-
ponat Datam, ac poſtea conſignatur Offi-
ciali de Miſſis nuncupato, qui ab ea au-
fert paruam Datam, & ſummarium, & ſup-
plicatio mittitur ad regiſtrum, & poſtquā
ibi eſt regiſtrata, & auſcultata à Magiſtris
ipſius regiſtri, mittitur in Cancellaria; vbi
poſtea expediuntur litteræ apoſtolicæ, *teſte
Paris de benef. reſign. lib. 8. c. 7. n. 19. cū ſeqq.*
Supplicationis igitur formula pro hac
diſpenſatione conficitur eo modo, quo ſe-
quitur, videlicet,

22 *Beatiſſime Pater. Cum deuotus S. V. Orator* Philippus *Mariconda Laicus Neapolitanæ Diœceſis deuotionis feruore accenſus, plurimū cupiat clericali militiæ adſcribi, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, verùm, quia aliàs cū vna, illaq; de medio ſublata, cum altera ad præſens defuncta mulieribus virginibus, matrimonium per verba de præſenti contraxit, & conſummauit, bigamiam contrahendo, deſiderium ſuum adimplere non poteſt abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus eius votis hac in parte fauorabiliter annuendo, eumque ſpecialis gratiæ fauore proſequendo, cum dicto Oratore, vt bigamia per eū ex præmiſſis contracta, non obſtante, clericali charactere inſigniri, ac ad omnes etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis etiam in altaris miniſterio miniſtrare: necnon quæcunque, & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, & præbendæ, dignitates, etiam maiores, & principales adminiſtrationes, vel officia, etiam curata, & electiua in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſijs, ſeù ſi Parochiales Eccleſiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint, ſi ſibi aliàs canonicè conferantur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur ad illa, & inſtituatur in eiſdem recipere, & dummodo ſimul plura non ſint, quam quæ à Concilio Tridentino permittuntur, retinere; necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper ſimilium, vel diſſimilium beneficiorum Eccleſiaſticorum fructibus, redditibus, & prouentibus, ac etiam diſtributionibus quotidianis apoſtolica auctoritate ſibi reſeruandas, percipere, exigere, & leuare, ac in ſuos vſus, & vtilitatē conuertere liberè, & licitè poſſit, & valeat, diſpenſare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus eadem bigamia, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq. contrarijs quibuſcunque cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur. M.

Et

*Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. de ſpeciali diſpenſatione præ-
fata, alijſque præmiſſis, vt ſupra in forma gratioſa latiſſimè extendendis;
& quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum,
aliorumq; neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri
poſſit in literis. Et committatur Ordinario; & dummodo Orator ad id
reperiatur idoneus, vitaq; ac morum probitas, & alia vi: tutum merita
ſibi alias ſuffragentur, nec aliud ei canonicum obſiſtat.*

Fiat M.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Quarto Kal. Iunij
Anno decimoſexto:

Et ſic non aliàs, quàm per ſupplicatio-
nem impetrantur diſpenſationes, & quæ-
uis aliæ gratiæ apoſtolicæ, quæ tranſeunt
per Datariam, & ſtylus, ac obſeruantia
23 Romanæ Curiæ teſtantur, quod litteræ
apoſtolicæ non ſoleant expediri ſine ſup-
plicatione; aliàs enim tanquam ſuſpectæ
de falſitate reijciendæ eſſent, *Butr. & Abb.
in c. quod ſuper his, de fid. inſtrum. & id. Abb.
in cap. ex parte, 2. de offic. deleg. Roman. conſ.
375. num. 12. verſ. ſecunda ratio,* facit etiam
*tex. in l. labeo, ff. de ſtat. lib. Felin. in cap. 1. nu.
16. in verbo, ſtylus Curiæ. de reſcript.*
Conficitur verò non aliàs, quàm latino
24 ſermone omnis ſupplicatio, quę per ſupra-
dictam Datariã tranſit, quod pręcipuè vſu
25 receptum eſt, quia talis ſermo tanquam
dignior intelligitur ab omnibus nationi-
bus, & eſt frequentior alijs, maximè ob di-
uerſitatem nationum Officialium Summi
Pontificis, per quorum manus tranſeunt,
& reuidẽtur omnes ſupplicationes, vt di-
26 ctum eſt ſupra; ſicut ipſe latinus ſermo at-
tenditur, quando Conſtitutio reſpicit om-
nes nationes, vel quãdo concernit genus
hominum diuerſi idiomatis, vt ait *id. Fe-
lin. ſuper rubr. de conſtit. col. 1. in fin.* eoque
27 magis, cùm lingua latina ſit propria Ro-
manorum, quia dicta eſt à Latio, vnde
Vergilius Maro in principio Aeneidos
ait, *Genus unde latinum, Albanique pa-
tres &c. vt per Mandoſ. reg. 20. quæſt. 10.
nu. 4.* qui ſubdit, quòd iſta fuit lingua pro-
pria, naturalis, & materna Vrbis Romæ, &
quòd aliæ linguæ ſunt accidentales, & ex-
traneæ, ac propterea hęc lingua tanquam
naturalis attendi debet, *per tex. in l. ſi quis
poſthumos* & ibi *Bart. ff. de lib. & poſth.* cùm
28 Roma ſit communis patria, *l. Roma, ff. ad
municip.* & dixit *Valer. Max. lib. 2. de inſt.
antiq.* quod Romani, vt facilius à ſubditis
intelligerentur, tanti idioma ſuum fecerũt
quòd eorum magiſtratus quamquam op-
timè linguam græcam callerent nũquam
tamen Græcis, niſi latinè reſponſa dabãt,
eoſq; per interpretes loqui cogebant non
Romæ tantùm, ſed etiã in Græcia, & Aſia,
vt ait *Sarneh ſuper regul. de idiom. quæſt. 1.
num. 21.*
Benè tamen verum eſt, quòd innume-
ræ gratiæ conceduntur, non per viam ſup
plicationis in forma ſignandi, vt patet
ex ſuprapoſita formula, ſed per ſupplices
29 libellos, vulgò memorialia nuncupata, &
huiuſmodi gratiæ conceduntur per Præ-
fecturam Breuium ſub Annulo Piſcatoris,
vbi Summus Pontifex omnia huiuſmodi
memorialia remittit, vt Secretarius San-
ctitatis Suæ illa referat; quæ quidem licèt
reſpiciant, & contineant petitiones, & cõ-
moda perſonarum totius Orbis, & ſic di-
uerſarum linguarum; nihilominus confi-
ciuntur vulgari ſermone, inter Romanos
conſueto.
30 In confectione autem ſupradictarum
ſupplicationum nimis inuigilant illarum
cõpoſitores, ne in eis vtantur verbis im-
proprijs, & inuſitatis, à quibus tàm ipſe
Summus Pontifex, quàm ipſius Officiales
ſemper abhorruerunt. Quare cum his tẽ-
poribus quidam eruditiſſimus Prælatus in
propoſitione cuiuſdã ſupplicationis vſus
eſſet quodam vocabulo ſibi tantùm co-
gnito, ipſe Pontifex in plena ſignatura di-
xit, ſe non parum mirari de hac vocabuli
nouitate, non ſine ipſius Prælati maxima
erubeſcentia; nec id deuiare cognoſcimus
à iure cõmuni, videmus enim expreſſum
*in cap. nuper à nobis in fin. de donat. int. vir.
& uxor.* quod ibi Clemens III. reprehen-
dit conſulentem, eo quod non fuerit vſus
vocabulis proprijs, *& Abb. in d. cap. nuper
num. 7.* dicit, quod iſte conſulens fuit re-
prehenſus de ineptitudine vocabulorum.
31 Ob eandem cauſam nonnullas ſuppli-
cationes vidi tàm per ipſum D. Datariũ,
quàm illius Officiales lacerari. Huiuſmodi
enim ſupplicationes antequam ſignentur
à Papa, reuidẽtur etiam ab eodem D. Da-
tario, vt diximus, per cuius manus tranſe-
unt omnes gratiæ, qui accuratiſſimè con-
32 ſiderat, an gratia ſit concedenda, vel de-

neganda; nam quamuis Papa concedat gratias, & non Datarius, *vt per Rot.deciſ. 458.num.5.lib.3.par.3.diuerſ.* nihilominus
33 Sanctitas ſua ad illas concedendas, vel denegandas, moueri ſolet ſecundùm inten-
34 tionem Datarij, cui deſuper rem totam commiſit, quiq; tàm ante, quàm poſt ſi-
35 gnatas ipſas ſupplicationes, in illis, & de illis, prout ratio ſuadet, addit, vel demit;
36 quapropter meritò Datarius dicitur organum mentis, & vocis Papæ, *Gonz.gloſ. 63.à nu. 58.*

Poſtquam igitur formulam ſupradictã appoſuimus, operæpretium eſſe duximus, illius verba, quæ ipſam tantùm ſupplicationem concernunt enucleare; alia enim, necnon clauſulas, quæ concernunt litteras, deinde ſuper ipſa ſupplicatione expediendas, ſupplebimus in declaratione earundem litterarum. Verba autem, & clauſulæ ipſius ſupplicationis, ita explicanda ſunt, videlicet.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus vocatur beatiſſimus.*
2 *Ac diuerſis titulis honoratur.*
3 *Papa cur vocatur Pater.*
4 *Vices Dei gerit in terris.*
5 *Et dicitur pater ſpiritualis omnium Chriſtianorum.*
6 *Eccleſia Romana dicitur communis mater.*
7 *Orator quare dicatur deuotus in ſupplicatione.*
8 *Supplicatio debet eſſe deuota.*
9 *Summo Pontifici quomodo loquendum.*
10 *Verbum, orare, maiorem humilitatem denotat, quàm petere.*
11 *Nomen, & cognomen Oratoris exprimenda in ſupplicatione.*
12 *Error in nomine, vitiat reſcriptum.*
13 *Nomina cur inuenta.*
14 *Cancellariæ apoſtolicæ Regens quænam nomina, & cognomina corrigit.*
15 *Officiales tantùm deputati corrigunt ſupplicationes.*
16 *Alijs verò ſub atrociſſimis pœnis id prohibetur.*
17 *Laicalis qualitas de ſtylo exprimanda.*
18 *Diœceſis Oratoris exprimenda in ſupplicatione.*
19 *Diœceſani qui dicuntur.*
20 *Diſpenſatur cum bigamo ex cauſa deuotionis.*
21 *Cauſa deuotionis tantùm quandoque non ſufficit in alijs gratijs.*
22 *Papa ſolus diſpenſat in bigamo, etiam ad clericalem tonſuram, non autem Epiſcopus.*
23 *Et affertur declaratio Sacræ Congregationis.*
24 *Bigamia qualitas exprimenda in ſupplicatione.*
25 *Aliàs vitiatur diſpenſatio.*
26 *Trigamo quandoque denegatur diſpenſatio.*
27 *Bigamia non contrahitur ex ſponſalibus, etiam cum copula.*
28 *Sed tantùm ex matrimonio legitimè cõtracto.*
29 *Bigamia quãdo non inducatur ex vxorum pluralitate.*
30 *Supplicatio debet eſſe humilis.*
31 *Reges, & Principes ſe Papæ cum humilitate ſubmittunt.*
32 *Supplicationes diſpenſationum ad ordines, & beneficia ſignantur à Papa.*

Praxis clauſularum primæ partis ſupplicationis Diſpenſationis ſuper Bigamia.

CAPVT II.

Beatiſſime. Quod ſemper apponitur in principio cuiuſcunq; ſupplicationis, exemplo Diui Hieronymi, qui Damaſum Papam, beatiſſimũ appellauit in ſua epiſtola ad eundem, & in *c.fin.22. diſt.* appellatur *ſenioris Romæ Sanctiſſimus, Card. in Clem. 1 de probat.* ſicut etiam Eccleſiam Romanam, Sanctiſſimã nuncupatam videmus, imò etiam Epiſcopus Sanctiſſimus, & Beatiſſimus vocatur *in proœm. ff. ibi, quam beatiſſimus eiuſdem Ciuitatis Epiſcopus,* & iuxta tex. *in c. retulerunt,* vbi etiam Papa Epiſcopũ Sanctiſ-
1 ſimum appellat, de conſecr.diſt.4. Verùm eſt tamen, quod hic honor ſolùm Summo Pontifici debetur, vt per *Troil. Maluet.de canoniz Sanct.q.1.nu.16.* ſicut à toto Orbe terrarum fieri videmus per diuerſas epi-
2 ſtolas diuerſis Summis Pontificibus miſſas, quæ his titulis prænotantur; nam cum Franciſcus Rex Bungi, ac Lrothaſius Rex Arimanorũ, necnon Bartholomæus Prin-

ceps

ceps Omuranorum duos præclaros Prin-
cipes eorum conſanguineos ad Gregoriũ
XIII. ex Iaponiæ Regnis miſiſſent, Fran-
ciſci literarum ſub die 11. Ianuarij 1582.
inſcriptio erat, *Adorando, & Cœli Regis
in terris locum obtinenti, Magno, & San-
ctiſſimo Papæ*: Prothaſij verò ſub die 8. Ia-
nuarij 1582. *Reddatur Epiſtola Magno il-
li, & Sancto Domino, quem adoro, Dei vi-
ceſgerentem, Bartholomæi autem ſub die
27. Ianuarij 1582. Sublatis manibus ado-
rans Sanctiſſimo Domino Papæ Magni
Dei Viceſgerenti has litteras offero*. Nec-
non Don Sancius Omuræ etiam Domi-
nus, Sixto V. *offero*, ait, *præſentes Magno,
& Sanctiſſimo Papæ Sixto Quinto, quem hu-
millimè, vt Dei Vicarium veneror*. Et ad
Paulum V. alij legati Regis Voxij vene-
runt, illiuſq; litteras attulerunt ſub Dat. *in
Ciuitate, & Curia Fendai, Anno decimo
octauo. Quecnoquarto die Lunæ nonæ*,
quod eſt anno 1613. Pridie Non. Octobris;
quarum inſcriptio erat, *Magni, & Vniuer-
ſalis, Sanctiſſimique totius Orbis Patris Do-
mini Pauli V. pedes cum profunda ſubmiſ-
ſione, & reuerentia oſculando, Idate Maſa-
mune, in Imperio Iaponico Rex Voxij ſuppli-
citer dicimus.*

3 **Pater** Sicut enim Deus eſt omnium
pater, vt in Deuteron. cap. 23. ibi
*nunquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſe-
dit te, fecit, & creauit te*, & in *Ioan. 3. Vide-
te qualem charitatem dedit nobis pater,
vt filij Dei nominemur, & ſimus*; ſic etiam
Papa eſt omnium pater, cum vices Dei
4 gerat in terris, *cap. quam graui, de crim. falſ.
c. vlt. de pact. in 6.* & dicitur pater ſpiritua-
5 lis omnium Chriſtianorum, *Abb. in c. vlt.
de purgat. canon. Dec. in c. at ſi Clerici, n. 47.
de iud.* & ſpõſus vniuerſalis Eccleſiæ, *Card.
6 in c. ſicut, nu. 3. 7. q. 1.* Sicut etiam Eccleſia
Romana dicitur communis mater, *c. pe-
nult. in fin. iuncta gloſ. de conſecrat. diſt. 1.* ac
aliarum Eccleſiarum mater, *c. non deceat,
12. diſt.*

7 **Cum deuotus** Ea videlicet deuotio-
ne, quæ eſt erga Deũ,
& Sũmũ Põtificẽ eius Vicariũ, ac Roma-
nã Eccleſiã, & circa fidẽ catholicã, *per tex.
in c. 2. in princ. iuncta gloſ. in verbo, deuotio-
ne de ſuppl. negl. præl.* nam ſicut Princeps
ſolet deuotos vocare ſuos ſubditos, ita, &
8 ſubditi tanquam tales ſe debent gerere
erga Superiores. Vnde ſupplicatio, quæ
ipſi Principi porrigitur, debet eſſe deuo-
ta, *tex. in l. 1. & ibi Bald. in verbo, deuotis, de
pac. Conſt.* & omnes aliquid à Sede Apo-
ſtolica poſtulantes, ſe humiles, & deuotos
exhibere debent, *cap. veniens de iureiur.* &
cut etiam ipſe Imperator, qui debet eſſe
deuotus, & fidelis Romanæ Eccleſiæ, *Fe-
lin. in c. conſtitutus. nu. 9. de reſcript.*

9 **S. V.** Ita enim conuenit loqui cum Sum-
mo Pontifice, ſicut etiam cum ip-
ſo Deo, vt in *pſal. 29. Pſallite Domino San-
cti eius, & confitemini memoriæ Sancti-
tatis eius*, & hæ duæ litteræ ſcilicet S. V. de
ſtylo ſemper apponuntur abbreuiatè, quę
ſignificant, Sanctitati Veſtræ: nec tamen
per extenſum ſcriptæ redderent reſcriptũ
ſubreptitium, quicquid dicat *Rebuff. in for-
ma ſignat. hoc verſ.* volens, quod ſi hæc ver-
ba fuerint abbreuiatè ſcripta, ſignatura
præſumatur ſuſpecta. Horum namq; & ſi-
milium verborum exempla habemus, *in
Auth. vt etiam Eccleſ. Rom. verſ. Habeatq;
Sanctitas veſtra hanc legem*, ac etiam ibi
Sanctitas itaq; veſtra: nec aliquo modo in
iure prohibitũ reperitur, Orationes, ver-
ba, & clauſulas extensè ſcribi, *ita id. Man-
doſ. form. 2. commiſſ. verbo. S. V.* vbi nimis
propterea inuehit contra dictum *Rebuff.*

10 **Orator.** Idem eſt, quod deprecator, qui
ſupplex rogat, & ad denotan-
dam efficaciam, cum qua aliquid petitur:
quia maior humilitas oſtenditur per ver-
bum Orare, quàm petere, *ita dixit Luc. de
Pen. ſuper Rubr. C. de leg. lib. 10.*

11 **Philippus Mariconda** Nomen,
& cogno-
men Oratoris neceſſariò exprimi debent
in ſupplicatione, nec poſſunt illa quacũq;
de cauſa in albo relinqui, ſeu mutari, aliàs
enim ſupplicatio non reciperetur, ſicut
etiam ſeruatur in oblatione libelli, *tex. in
c. 1. de libel. oblat. & in l. 1. ff. de eden.* & de-
bent poni extensè, tam in ſupplicatione,
quàm in litteris apoſtolicis, *vt per Imol. in
c. cum acceſſiſſent, & ibidem Felin. verſ. ho-
die, de conſtit.* neque ea debent mutari: vnde
12 etiam ſi erretur, vt nomen pro nomine
ponatur, reſcriptũ omninò vitiatur, quod
ſatis docet *gloſ. in c. ſignificante*, verbo, *non
de Remenſi, & ibi Abb. num. 1. de reſcript.*
13 cum nomina ipſa adinuenta ſint, vt homo
ab homine diſcernatur, *tex. in l. ad cogno-
ſcendos, C. de ingen. manumiſſ. Menoch. conſ.
173. nu. 5.* Nec Cancellaria apoſtolica ad-
mittit correctionem proprij nominis in
litteris expediendis, vt aliàs diximus: parũ
enim refert, *quod Regula fin. ipſius Cancel-
lariæ, quæ eſt nu. 72.* facultatem tribuat Vi-
14 cecancellario, & illius Regẽti circa cor-
rectionem nominum, & cognominum;
quia id tantummodo eis conceditur cum
hac limitatione, videlicet, *non tamen co-
rum, quibus gratiæ, & conceſſiones fiunt*:
& de hac neceſſitate exprimendi proprij

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nomen Oratoris, plura congerit *Letter. de re benef. lib. 3. q. 3. per tot.*

15 Nec alicui, præter Officiales ad id deputatos, licet nomen, aut cognomen ſiuè aliquid aliud propria authoritate in ipſa ſupplicatione, aut in litteris corrigere, poſtquam ſupplicatio fuerit ſignata, ac
16 litteræ in totum expeditæ, quod quidem ſub atrociſſimis pœnis prohibetur. Quod ſi forte id ignoranter, & bona fide contigerit, per dictam Regulam conceditur eidem Vicecancellario, ac Cancellariæ prędictæ Regenti facultas, quod poſſint committere abſolutionem illorum, qui ignoranter in ſupplicationibus, vel in litteris apoſtolicis aliquid ſcribcrent, corrigerét, vel delerent: & ita eſt receptum in praxi.

17 **Laicus** Hæc qualitas de ſtylo ſemper exprimẽda eſt, vbi Orator eſt laicus. hic autem præcipuè apponitur ad denotandum, quod Orator prædictus non modò ſicut bigamus, verùm etiam ſicut
18 laicus eſt incapax ſpiritualium, *c. ſi quis deinceps. 17. q. 7. c. Meſſana, c. Sacroſancta, de elect. c. cauſam, quæ de praeſcript.*

Neapolitan. Diœceſis. Debet etiam de ſtylo exprimi diœceſis Oratoris, *vt per Rebuff. in ſua praxi in forma ſigna. verſ. Magalonen.* & in praxi notandum eſt, quod neceſſariò exprimendum eſt, an Orator fuerit Ciuitatis, vel diœceſis, nam ſi vnum pro altero quoquomodo apponatur, litteræ non poterunt exequutioni demandari, niſi prius corrigãtur; quia Ciuitas, & diæceſis ſunt diuerſa *c. ego Ludouicus, 63. diſt. c. ſi Ciuitas, de ſent. excom. in 6.* quamuis ſub vna iuriſdictione, ſiue vno Epiſcopo ſint, *c. venerabili, de cenſ.*

19 Circa quod eſt etiam in praxi notandũ, quod non modò oriundi ex diœceſi dicuntur diæceſani, verùm etiam domicilium habentes, *per gloſ. in c. ſtatutum, §. cum verò, & gloſ.* in verbo *dictam, in fin.* vbi dicitur, quod diæceſanus, cum aliud non adijcitur, debet intelligi de diæceſano domicilij, *de reſcript. in 6.* quia illa propriè eſt diæceſis alicuius, in qua, quis habet domicilium habitationis, licèt ſit alibi natus, *Franc. in c. præſenti, §. ſanè num. 3. ſuper gloſ. verſ. originis, de præb. eod. lib.*

20 **Deuotionis feruore** Acceſſus, nec alia cauſæ expreſſio requiri ſolet ad ſic ſuper bigamiæ impedimento diſpenſandum, niſi deuotio ipſius Oratoris; cum Principis voluntas abſquè cauſæ expreſſione, ſufficiat, *liquidã conſulebam, ff. de rei iud. c. præterea, vbi Felin. de teſt. cogen. gloſ. in l. vniuerſa, C. de prec. Imper. offer. Aegid. deciſ. 694.* vbi ait *agentem actum, cui certum obſtaculum, quod ſcit, opponitur, in dubio cenſeri tollere illud, quando poteſt:* non tamen apud Curiales eſt ignotum, quod ſi aliquando iuxta qualitatem petitæ gratiæ, leuis adducatur cauſa; tunc ei additur etiam cau-
21 ſa deuotionis; cum hæc ſola per ſe non ſufficiat.

22 **Clericali militiæ** Adſcribi, nõ enim potuit Orator à ſuo Ordinario clericali charactere inſigniri, cum iſta facultas etiã quoad hoc Summo tantùm Pontifici competat, *d. c. 1. de bigam. in 6.* vbi habetur quod bigamus nõ poſſit ad primam tonſuram, nec ad minores ordines ab Ordinario promoueri, vt aliàs diximus, *& teſtantur ſum. Piſan. in verbo, bigamia, §. penult.* dum ibi abſolutè dicit non poſſe Ordinarium ſuper hac irregularitate diſpenſare, *Couar. in Clem. ſi furioſus §. 2. nu. 4. de homicid.* dicens ibi, *nec ipſum Ordinarium poſſe diſpenſare, ſi bigamiam contraxit poſt clericatum ſuſceptum; quinimò nec magna exiſtente cauſa; Nauar. in manuali cap. 27. nu. 197. verſ. ſexto dico,* cum ſit priuatus omni priuilegio clericali, *c. cognoſcamus* ibi, *neq. clericum debere, eſſe, qui ſecunda coniugia ſortitus eſt, diſt. 34. Archid. in c. lector, diſt. 34. & communiter DD.*

Ac ad omnes, Etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri. Hoc enim modo petitur diſpenſatio etiam quoad minores. Si enim prima tonſura non poſſit Orator ab Epiſcopo initiari, multo minus ad minores ordines promoueri. Ad illud autem, quod dicit D. Thomas, quòd Epiſcopus poteſt bigamo concedere, vt minores ordines ſuſcipiat, & ſic beneficium ſimplex eidem conferre dicitur, quod neutrum horum eſt vſu receptum, *teſte Azor inſtit. moral. p. 2. cap. 4. verſ. vndecimo quæritur.* & ita docet notoria Romanæ Curiæ praxis, quę profectò fulcitur fundamento ipſius *c. vn. de bigam. in 6.* contra quod non poteſt Epiſcopus diſpenſare in Bigamia vera, vel interpretatiua, etiam quoad minores, aut vſum ſuſceptorum. *Præterea* extat declaratio Sacræ Congregationis relata *à Garc. de benef. par. 7. cap. 6. nu. 5.* his verbis, *Epiſcopus authoritate ſua ordinaria cũ ſibi ſubdito vero bigamo, qui aliàs cum duabus virginibus ſucceſſiuè legitimum matrimonium contraxit, & modo defunctæ ſunt, diſpenſare non poteſt, vt primã tonſurã, et ſimplicia beneficia, à ſe, vel ab alijs accipiat.* Ita cẽſuit Congregatio die 30. Ianuarij 1589. & Sixtus V. approbauit.

24 Mu-

26 **Mulieribus virginibus.** Oportet .n.
in ſupplicatione exprimi qualitatem bigamiæ, ſuper qua petitur diſpenſari: non .n. ſufficeret, ſi ſimpliciter diceretur, quod Orator bigamiam contraxit, quia id ſatis deuiat à notorio ſtylo; ac propterea in ſuprapoſita ſupplicatione dicitur, quod *cũ*
25 *duabus virginibus ſucceſſiuè contraxit*, vt
eſt vera bigamia; nam licèt fuerit interpretatiua, quæ eſt minor vera, vitiaretur diſpẽſatio, cuius falſitas committi poteſt tàm narrando minus, quàm maius, *arg.l.1.C.de falſ.Bart.& Bald.in l. presbyteri,C.de Epiſ. & Cleric.* Verum eſt tamen, quod ad impetrandam diſpenſationem ſuper impedimento bigamiæ, nullum videmus in praxi diſcrimen conſtitui ſuper illius prouenientia, ſiuè videlicet fuerit matrimonium contractum cum duabus virginibus, vt hic, ſiuè cum vna vidua, vel cum vna virgine, & altera vidua, dummodo id explicetur in ſupplicatione, quãuis *Garc.de beneſ.par.8.cap.3.n.79.* dicat, quod ſi quis ter, vel quater contraxit nuptias, id non ſit neceſſarium exprimere in ſupplicatione bigamiæ, *ex Nauar. conſ.2.de bigam.* & alijs authoribus per eum ibi allegatis; id enim eſt contra notorium ſtylum Curiæ, qui non admittit tales ſupplicationes, niſi in eis fuerit expreſſa qualitas, & prouenientia bigamiæ. Vidimus enim
26 quandoq; fuiſſe trigamo, nempè ei, qui cũ
virgine, & ſucceſſiuè cum vidua contraxit, denegatam diſpenſationem, quicquid dicat *id. Nauar.d.conſ.2.de bigam.num.4.in fine,* ſcilicet, quod nullus vnquam Pontifex Maximus curauit de trigamia: aliud enim nos docet notoria praxis, licèt etiã ipſi trigamo quandoq; detur dicta diſpenſatio.

Matrimonium. *Si enim ſponſalia tãtummodo per ver-*
27 *ba de futuro cõtraxiſſet,* non egeret diſpẽ-
ſatione, quia non dicitur contrahere bigamiam, etiam ſi ſponſalia ipſa fuerint iterata, *Sot.4.diſt.27. quæſt.3.art.1. §.bigamus*; necnon iterata, etiam cum copula, quia hanc irregularitatem non induceunt, *Sayr. de cenſ.lib.6 cap.2.num.14.*

28 **Legitimè,** ſcilicet, quod matrimoniũ fuerit legitimo modo contractum, *Io. Andr.in reg.factum legitimè,in princip. de reg. iur. in 6.* ac iuris ordine ſeruato, & ſecundùm Canones, *gloſ. & Abb.in cap. conſanguinei,de re iud.Seraphin.deciſ.290. num 2. & deciſ.433. num.6. Card.Tuſc.pract.concluſ. tom.2. litt.D. concluſ.305.num.1.* quod enim fit lege permittente, legitimè factum cenſetur, *l.Graccus, ff.ad l.Iul. de adult.* Vnde ſi huiuſmodi matrimonium ob aliquod impedimentum eſſet nullum, non contraheretur bigamia, *Nauar. conſ.1.de bigam. Henriq. de ſacram. matrim.lib.2.cap.6.§.in fin.*

Succeſſiuè contraxit, quia diuerſis temporibus duas habuit vxores, *cap.aperiant,31.quæſt.1.* & ad demonſtrandum, quod adulteria, etiã iterata, fornicationes, aut plures concubinatus non inducunt hanc bigamiæ irregularitatem, etiam ſi id cõtingat cum virginibus, ſiuè viduis, vt conſtat *ex cap. quo circa,de bigam. Maiol.de irreg.lib.1.cap. 33.nu.3.& 10.* quia ſicut etiam docet quotidiana praxis, in impetranda huiuſmodi diſpenſatione, non admittitur ſupplicatio, niſi in ea fiat mentio de matrimonijs legitimè contractis, ex quo non ſufficit ad id impedimentum inducendum quæcunque carnalis commixtio, ſed illa, quæ accidit per contractum Sacramentum matrimonij de iure, vel de facto; fornicaria .n. coniunctio non ſignificat vnionem Chriſti cum Eccleſia, *Sayr.de cenſ.d.lib.6. cap. 3. num.16.* ac propterea tunc bigamiam quis contraxit, quando, videlicet, carnem ſuam matrimonialiter in plures diuiſit, *vt in c.debitum,hoc tit. Hoſt.in c.tam litteris,de teſt. & ibi Io. Andr.*

29 **Et conſummauit.** Pluralitas .n. vxorum per verba de præſenti, ſi cum omnibus matrimonium non fuerit carnali copula cõſummatum, non inducit bigamiam; quo caſu poteſt quis ad omnes ordines licitè promoueri, & beneficia eccleſiaſtica obtinere, *Sot.4.diſt.27.quæſt.3.art.1.§.bigamus Sum. Coron. tract.de irregul.nu.6. Cucc.lib. 1.inſtit.can.tit.5.* ac propterea intelligendũ eſt, ſi cum vtraq; conſummauit, alioquin non eſſet bigamus, *c.debitum, de bigam.c. Valentino,34.diſt.* etiam ſi matrimonium cum eiſdem eſſet ratum, nondum tamen conſummatum, *Maiol.de irregul. cap.33. num.10.lib.1.*

Supplicat igitur humiliter &c.
30 Supplicatio namquè debet eſſe humilis,
quia ita ſupplicans facilius obtinet ea, quæ petit, *ad not.in c.cum contingat,§.1. de præſcript.* & iuxta illud *Eccleſ.3. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam*; Vnde omnes etiam
31 Reges, & Principes Terræ ſe Summo Pon-
tifici cum humilitate ſubmittunt, vt patet etiam ex ſupradictis, qui ad ipſos Pontifices per ſuos Legatos, ſupradictas epi-

ſtolas

ſtolas miſerunt; quorum ſubſcriptiones tales erant, videlicet, *Sanctiſſimis pedibus Beatitudinis Veſtra ſubſtratus, Franciſcus Bungi Rex. Sanctitatis veſtra ſubſternitur calceis, Don Protbaſius. Aduolutus pedibus Sanctitatis Veſtra, Arimano Sciurinò Daibù, Don Prothaſius, Ego Don Bartbolomaus Sanctis eius pedibus humi ſubſtratus. Eleuatis manibus, & ſumma reuerentia has litteras pedibus Sanctitatis Veſtra offero, Omura Scim Paciro Nobù, A.che Don Sancio; prout hac, & ſimilia refert Capac. in lib. nuncupato Secret. lib. 1. fol. mibi 140. cum ſeq.*

Quatenus &c. Reliqua declarantur in infraſcripta ſurmula litterarum; ac propterea hic tanquam ſuperflua, conſultò omittuntur quoad primam partem Signaturæ.

32 Fiat, vt petitur M. Omnes ſupplicationes diſpenſationum ad ordines, & beneficia ſignantur propria manu Summi Pontificis; prout etiam regulariter omnes ſupplicationes beneficiales, præter quaſdã exigui valoris, puta minoris 24. ducatis auri de Camera, quæ à D. Datario mittuntur ad Signaturam, per Conceſſum; Et quamuis penes Summum Põtificem plures ſint gradus, ſeù modi ſuper ſupplicibus libellis ſignandis, iſte tamen. (per Fiat) omnibus alijs antecellit, *Mandoſ. in proœm. reg. ſignatura, per Fiat, circa med,* Et aliquando ipſe Papa ipſas ſupplicationes præſertim gratiã continentes, per ſe ipſum ſignat, nõ per alium, ſiuè in plena ſignatura, conuocatis coram eo ſtatuta die, quibuſdam Cardinalibus Doctoribus in Theorica, & praxi primarijs, & omnibus Referendarijs gratiæ, ac D. Datario: licèt aliàs abſq; plena ſignatura ſignet in cubiculo, ſeù alibi, porrigente ſibi ipſo D. Datario ſupplicationes: quarum quidem ſupplicationum, licèt nonnullæ conſueuerint ſignari per Conceſſum à Cardinali Præfecto, ſeù Prælato habente hanc ſignaturam, nihilominus ſignantur ab ipſo Papa per *Fiat*, In ſecunda autem parte ſignaturæ ſignat etiam, vt ſupra viſum eſt, *Fiat M.*

Et cũ abſolutione à cẽſuris &c. Hæc eſt ſecunda pars ſignaturæ, quæ continet clauſulas in litteris deſuper expediẽdis, extendendas, vt infra.

SVMMARIVM

1 *Gratia Principis ſine litteris, dicitur informis. & quare.*
2 *Abbreuiatores Maioris Præſidentia ad quid à Papa deputati.*
3 *Littera apoſtolica quando expediantur per Cameram.*
4 *Summatoris Officium ad quid inſtitutum.*
5 *Officialium Cancellaria apoſtolica munus.*
6 *Falſa latinitas vitiat litteras apoſtolicas.*
7 *Officialium prima viſionis in Cancellaria apoſtolica, munus.*
8 *Littera apoſtolica quare charactere gallico conſcribuntur.*
9 *Supplicationes, quauis litera, ſeù charactere conficiuntur.*
10 *Reuiſorum Dataria munus.*
11 *Supplicationes Papa porrigenda non continent exorbitantia.*
12 *Sed ſupplicatur iuxta conſuetum, & leges Dataria.*
13 *Datarij ad munus, quis aſſumendus.*
14 *Clauſula reſcriptorum apoſtolicorum, deſumpta ex viſceribus vtriuſque iuris.*
15 *Reſcripta apoſtolica reducuntur ad diſpoſitionem iuris.*
16 *Reuiſores Dataria, quales eſſe debeant.*
17 *Supplicationi regiſtrata nihil apponi, ſeù caſſari poteſt ab Officialibus.*
18 *Ac propterea à partibus antea inſpiciuntur.*
19 *Et ipſis partibus a Romana Curia abſentibus, quomodo occurrendum.*
20 *Abbreuiatores multa addunt in minutis litterarum, qua non ſunt in ſupplicatione.*
21 *Cancellaria apoſtolica, eſt organum mẽtis, & vocis Papa.*
22 *Supplicatione regiſtrata, non eſt locus replicandi aduerſus illius reſtrictiuas.*
23 *Licèt Datarius aliquando in ea per ſe ipſum aliquid corrigat.*
24 *Abbreuiatores interpretãtur, caſſaturam ſupplicationis fuiſſe factam per errorem.*

25 *Cancellaria error in litteris, corrigitur ſine partis diſpendio.*

26 *Abbreuiatoris culpa circa litteras apoſtolicas quomodo puniatur.*

27 *Littera apoſtolica contra ſtylum expedita, arguuntur de falſo.*

28 *Supplicationes deferuntur Papæ, ſignandæ, etiam cum caſſaturis.*

29 *Caſſatura in ſupplicatione arguunt fidelitatem, & vigilantiam Officialium.*

30 *Atramenti diuerſitas, quãdo reddit ſcripturam ſuſpectam.*

31 *Dataria abhorret à raſuris in ſupplicatione.*

32 *Raſura in ſupplicatione inducit ſuſpicionem fraudis.*

33 *Caſſatura potius tolerantur in ſupplicatione, quàm raſura.*

34 *Papa ſolo verbo creat Epiſcopum, vel Abbatem.*

35 *Imperator ſolo verbo creat Doctorem.*

36 *Regulæ Cancellariæ, quod diſpenſatio nõ ſuffragetur &c. & commiſſiones non valeant &c. quando habeant locum.*

37 *Gratiam quãdo ſufficit probari per ſupplicationem ſine litteris.*

38 *Reſeruatio probatur per ſupplicationem ſignatam.*

39 *Gratia dicitur perfecta ex ſola ſupplicatione ſignata & regiſtrata, quæ dicitur titulus.*

40 *Supplicatio manu Papæ ſignata, dicitur ſcriptura pluſquam publica.*

41 *Reſeruatio non inſurgit ex litteris, ſed ex ſupplicatione.*

42 *Subrogationem in iuribus defuncti, ſufficit docere per ſupplicationem.*

Praxis clauſularum ſecundæ partis ſupplicationis eiuſdem.

CAPVT III.

1 QVia verò, vt alias diximus, tàm diſpenſatio, quàm quæuis gratia apoſtolica, ante litterarum expeditionẽ, eſt informis, *teſte Oldrad. conſ. 324. n. 5.* cum gratia Principis ſcripturã exigat, *Abb. in c. ex diligenti, vlt. not. de ſimon.* & per cõfectionem litterarum ad ſuum eſſe perducatur; *Bellam. deciſ. 432.* ac ſine illis difficillimè probaretur per teſtes, cum præter ea, quæ ſunt in ſupplicatione appoſita, multa ſubſtantialia addantur in litteris,
2 quæ ſuper illa expediuntur, Ideò pro his quidem litteris conſtruendis, limitandis, ac ad debitam formam reducendis, Summus Pontifex deputauit Abbreuiatores Maioris Præſidentiæ, in Cancellaria apoſtolica, quibus dedit regulas dictę Cancellariæ, vt litteras poſſint expedire, vel denegare, ac gratiam in ſupplicatione contentam ampliare, limitare, ac prò, vel cõtra impetrantes mentem Pontificis interpretari, *Mandoſ. reg. 31. q. 7. nu. 3.* Quod etiã ſeruatur, ſi ipſe litteræ expediãtur per Ca-
3 meram, & per viam ſecretam pro Cardinalibus, alijſq; perſonis qualificatis, & benemeritis; nam licèt illæ nõ tranſeant per manus eorundem Abbreuiatorum, ad hoc tamen Alexander VI conſtituit officium Summatoris earundem litterarum, ne pręmiſſorum ratione, ex mala ipſarum expeditione cum Sedis apoſtolicæ ignominia, partes detrimentum ſentiant; cum ipſius
4 Summatoris officium ſit recipiendi, vidẽdi, ſummandi, & referendi litteras apoſtolicas, quæ per Cameram apoſtolicam pro tempore expediuntur, vt ex Conſtitutione eiuſdem Alexandri, quæ eſt in viridi obſeruantia, Et palam eſt omnibus, qui aliqua ex parte Romanæ Curiæ negotia
5 huius generis callent. Adſunt inſuper alij Officiales in ipſa Cancellaria, qui ibi pro manuum ſuarum appoſitione earũdemq; litterarum reuiſione interueniunt, qui vt ait *id. Mandoſ. num. 4.* oculis lynceis, etiam vſq; ad minimam ſyllabam, omnia proſpiciunt; præcipuèq; obſeruant ne in illis aliqua falſa latinitas interueniat, ad euitãdam ſuſpicionem falſitatis, *iuxta tex. in c. ad audientiam, & ibi gloſ. in verbo, manifeſtum, de reſcript.* nam licèt *d. gloſ.* arguendo per *tex. in l. Imperator Titus. ff. de ſtat. hom.* dicat, quod falſa latinitas non vitiat ſcriptum, ibi tamen agitur de teſtamentis, & ita ſoluendo argumẽtum, dicit, quod aliud eſt in teſtamentis; & aliud in litteris Papæ, nàm teſtamentum committitur tabellionibus, cuius ſcripturam, ſiuè latinam nullus corrigit; vnde falſa latinitas non vitiat teſtamentum, dummodo conſtet
6 per ipſum de intentione teſtantis; ſecus autem in litteris Papæ, quia per multas manus tranſeunt, & magna maturitate digeruntur, *c. apoſtolicæ, 35. q. 3.*

7 Quinimmo ab antiquo tempore fuit in Cancellaria prędicta inſtitutum quoddam officium, de Prima viſione nuncupatum,

cuius Officialium proprium munus erat
videre, & legere omnes litteras apoſtoli-
cas, quæ in eadem Cancellaria expediebā-
tur, an in illis adeſſet præſertim aliqua fal-
ſa latinitas, quam, ſi aderat, corrigi facie-
bāt ab ipſis Scriptoribus litterarum: quā-
uis hodie adſit officium, nec tamen ſub-
eatur onus illi iniunctum: & ad obuiandū
inſuper falſitatibus, quę non modò in ſup-
plicatione, verùm etiam in ipſis litteris
committi poſſent, retinuit Cancellaria
apoſtolica antiquum ſtylum conſcriben-
di dictas litteras charactere gallico, aliàs
8 bullatico, ex communi Curiæ vſu loquē-
di, nuncupato; quia cum littera hæc non
ſit ordinaria, nec omnes illam delineare,
& ſcribere ſciant; non poteſt aliquo mo-
9 do falſificari, ſicut poſſent ſupplicationes,
quæ etiam quauis littera, ſeu quouis cha-
ractere confici, & ſcribi poſſunt, *id. Man-
doſ. reg. 15. q. 2. nu. 2.*

Eſt tibi præterea ſciendum, quod cum
ad ſupradictos Dominos Abbreuiatores
perueniat ſupplicatio, ad effectum confi-
ciendi minutas literarum, multas in ea
quandoq; repetiunt caſſaturas, ſiuè ab ip-
ſis partibus ante illius porrectionem, ſiuè
etiam poſt ſignatam, ab Officialibus Re-
uiſoribus factas; nec propterea videtur
falſitatis ſuſpicio inde aliqua exoriri: quia
aliquando, vel aliquam tantùm ſyllabam,
10 vel verbum ſuperfluum, aut ineptè appo-
ſitum, aliquando plures ſyllabas, vel ver-
ba impertinentia delent, & ſic denotare
etiam ſolent limaturam rei non ſubſtan-
tialis, aliquando denegationem petitorū,
aliquando etiam conceſſionis amplioris
gratię: quamuis, vt plurimum practici Cu-
riales in compoſitione, ſeù confectione
11 ſupplicationum non audeant petere ex-
orbitantia, ſed ſupplicant iuxta conſuetū,
12 & leges Datariæ ſubmittendo ſe volunta-
ti Summi Pontificis, per ea, quę tradit *Al-
ciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 36.* quod
quidem procedere docet notoria praxis,
non modò de ſtylo, verum etiam de iure,
& nō ſolum in gratijs ſimplicibus, in qui-
bus vnus tātùm pro Oratore nominatur,
verùm etiam in correſpectiuis, vtpotè, in
reſignationibus beneficiorum, & ſimili-
bus, in quibus agitur de amiſſione iuris, &
de præiudicio Oratorum, qui ſupplicant
ſub expreſſa conditione, non aliàs, aliter,
nec alio modo, vt ſcilicet reiecta, reſtri-
cta, & caſſata per Officiales conditione
inſolita, nihilominus gratia ſuſtineatur,
Caputaq. deciſ. 89. p. 3. Quod quidem ſeruāt
ipſi Officiales pręſertim, vt reſcripta ema-
nant ſecundum ius, & nemini præiudiciū

13 inferant: quapropter ad Datarij munus
obeundum, ſemper aſſumitur inſignis Ro-
manæ Curiæ Prælatus, qui in magnis, &
arduis negotijs verſatus, eximia probita-
te, fidelitate, ac maturitate cōſilij. ac pręci-
pnè canonum, & legum peritiſſimus
exiſtat; ex eo quod omnia reſcripta apo-
ſtolica continent ſuas clauſulas reſtricti-
uas, & limitatiuas, quæ eliciuntur ex vi-
14 ſceribus vtriuſq; iuris; quinimmò vide-
mus, quod reſcripta, quantumuis gratioſa,
15 ſemper reducuntur ad diſpoſitionem iu-
ris communis, in quantum fieri poteſt.
*iuxta tex. in l. ſi quando C. de inoff. teſtam.
Bald. in l. bonorum C. qui admit. c. cauſam,
quæ de reſcript.* Vnde ipſe Datarius ſic ad
hoc onus aſſumptus, videtur potius diui-
nitus, quam humanitus vocatus, *ad tex. in
cap. cum deputati, de iud.* ibi, *qui vndecunq;
venerint, gratia diuina vocati, dummodo
laudabiliter exequantur officium ſui ordi-*
16 *nis.* Similiter illius Reuiſores ſupplica-
tionum aſſumuntur, qui ſaltem longo vſu,
& exercitatione in Romanæ Curiæ præ-
ſertim ipſius Datariæ negotijs maximè
verſati exiſtant, & hi duo ſunt, Primus, ſci-
licet, & Secundus nūcupati, qui omnibus
ſupplicationibus, etiam manu Papæ ſi-
gnatis, ipſas clauſulas reſtrictiuas, ac de-
creta materiæ conuenientia addunt, & ex
eis, ſi opus eſt, detrahunt, quod notiſſimū
eſt practicis dictæ Curiæ, vt ſupra dictum
eſt.

17 Quæ quidem omnia aptantur, ſeù caſſā-
tur, antequam ſupplicatio fuerit regiſtra-
ta: vnde optima ratione ſtylo Datariæ ſta-
tutum eſt, quod cum poſſit in ſupplicatio-
ne talis adeſſe reſtrictiua, ſeù caſſatura, quę
ſecundum deſiderium impetrantis, poſſet
deſtruere totam gratiam, propterea poſt-
quam quæuis ſupplicatio componibilis
peruenit ad officium Componendarum,
18 in eo datur partibus facultas inſpiciendi
ſuas ſupplicationes, & tēpus deliberandi,
ac cogitādi, an eo modo reſtrictiuę, & caſ-
ſaturæ ſibi placeāt, necne: & ſi quid addē-
dū, vel minuēdū erit ad inſtātiā partis, ſeù
ſollicitatoris (quod tamē gratiæ ſubſtantiā
non mutet ſeù alteret) libēter additur, vel
detrahitur ab ipſis Reuiſoribus. Si verò
19 partes erunt à Romana Curia abſentes,
ad obuiandum erroribus, ac diſpēdijs, quæ
ex mala negotiorum expeditione proue-
nire poſſent, optima cautela erit, antequā
ſupplicatio regiſtretur, imò ante ſolutio-
nem illius compoſitionis, ſi talis erit ma-
teria, deſumere illius copiam cum omni-
bus ſuis reſtrictiuis, & caſſaturis, illamq; ad
partes tranſmittere, vt Orator videat, an

velit

velit vti dicta gratia ſic conceſſa,& reſtricta; ne ſi quod poſtea in litteris ſuper ea expediendis repererit, quod ſibi non placeat, imputetur ſollicitatori, qui ipſas partes de præmiſſis omnibus ante confectionem ipſarum litterarum non certiorauit. Hoc inſuper pro maiori cautela ego in grauibus, arduiſq; negotijs ſeruare conſueui, nimirum cùm quandoq; neque ipſius ſupplicationis copia ad partes tranſmiſſa ſufficeret, ex eo, quod ipſi Domini Abbreniatores in cóficiendis minutis ip-
20 ſarum litterarum nonnulla quandoq; addunt,quæ non adſunt in ſupplicatione; cū ipſi poſſint in gratia conceſſa aliquid detrahere, & addere ſecundùm eorum regu-
21 las Cancellariæ,quæ eſt organum mentis, & vocis Papæ,vt per *Mandoſ.reg.34.q.n.eſt.* 45. *num.1.* deſumpta copia ſupplicationis iam ſignatæ cum ſuis caſſaturis, & reſtrictiuis,ſuper ea ab aliquo ex ipſis Dominis Abbreuiatoribus,ſiuè ab illorum peritiſſimo ſubſtituto curaui confici, & extendi minutam literarum exinde expediendarum, illamq; ad partes tranſmitti,ad hoc, vt poſtquam partes ipſæ minutam ipſam, de verbo ad verbum, & per extenſum viderint, poſſint deliberare, an dictæ litteræ ſic expediendæ,ſibi ſint profuturæ; cùm multa in litteris addantur, & reſtringantur, quæ non fuerunt addita, neque reſtricta prius in ſupplicatione,vt dictum eſt,& interim ſupplicatio, ſi componibilis eſt, ex dicto officio componendarum non relaxatur, niſi ſoluta compoſitione, ſed ibi retinetur ſub arcta cuſtodia,vſque ad centum annos.

Similiter ſupradicta facultas inſpiciendi ſupplicationes datur partibus, etiam in regiſt.o, vt dictum eſt, & antequam regiſtrentur; quia poſtquam regiſtratæ ſunt,
22 non eſt amplius locus replicandi aduerſus reſtrictiuas, & caſſaturas, neque illas ab ipſis Officialibus corrigi faciēdi; licèt aliquando viſum fuerit in ipſa ſupplicatio-
23 ne iam regiſtrata, per ipſum Dominum Datarium aliquid fuiſſe correctum, quod etiam in quinterno illius regiſtri eodem tempore corrigit; quod tamē tantummodo fit ex gratia peculiari; & quando illud, quod corrigit non excedit ſyllabam, aut vnicum verbum, & quod res non patiatur dilationem, vt quod erratum,vel aliàs corrigendum eſt,non poſſit expectare tempus ad ſupplendum per gratiam reformatoriam, de qua in mea practica. beneſ. abundantiùs dicam.
24 Quod ſi fortè aliquando contingat aliquid per errorem Officialium in ſupplicatione caſſari, poſſunt tunc Domini Abbreuiatores prædicti interpretari, caſſaturam fuiſſe factam per errorem, ſicut docet ſtylus Cancellariæ.
25 Eoq; magis, ſi aliquid in litteris fuerit erratum errore prædictæ Cancellariæ,quia tunc abſque aliquo partis, aut ſollicitatoris diſpendio,ſiuè impenſa, error ipſe corrigitur, putà ſi per incuriam, & inaduertentiam Scriptoris litterarnm aliquid fuerit in eis expreſſum, aut omiſſū, quod exprimi,vel omitti non debebat; talis enim erronea expreſſio, ſiuè omiſſio non debet nocere parti; quia error iſte nihil officit veritati; prout in ſimili dixit *tex. in l.ſi in nomine,C.de teſtam. Staphil. de litt.grat.tit. de expect.4.forma num.*14.ac propterea licèt pro correctione alicuius erroris ex cauſa partis, ſeù Sollicitatoris prouenicntis aliquid ſaluatur: quando tamen eſt error ipſius Cancellariæ, nihil eſt ſoluendū, cùm ſit error ſcribentis, qui nō debet alicui nocere,vt dixit *text.in l. errore, C.eod.* Ac propterea voluit Martinus V. in ſua Conſtitutione, quæ incipit, *In apoſtolicæ:*
26 quòd ſi Abbreuiatoris culpa litteræ, quarum fecerit minutas, & pro quibus ſalaria,ſeù emolumenta recipit,fuerint reſcribendæ, illius expenſis reſcribantur, qui fuerit in culpa, & quoad Scriptores apoſtolicos repetit, quòd ſi littera fuerit in Cancellaria reſcribenda iudicata, infra tres dies,cuius culpa iudicata fuerit reſcribenda,expenſis ſuis proprijs,ſine quocunque alio ſalario quantumcunque modico, etiam gratis oblato, teneatur reſcribere, aut reſcribi facere, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio Scriptoriæ litterarum,& ingreſſu Cancellariæ; Si verò fuerit Abbreuiator, ſimiliter compellatur litteram ſcribi facere infra prædictum terminum ſub pęna ſuſpenſionis ab eius officio, & eius ingreſſu Cancellariæ per tres menſes: quo ſuſpenſionis tempore durante,nihil eidem diſtribuat Vicecancellarius, aliaſq; pęnas in dicta Conſtitutione cōtentas ipſe Abbreuiator incurrat.
27 Negari tamen non poteſt, quin ſi per talem errorem, deprehendatur non eſſe ſeruatum ſtylum Romanæ Curiæ,in dictis litteris ſeruari conſuetum, poſſint illæ argui de falſitate, & impugnari; quia tunc non eſt eis aliqua fides adhibenda, donec per correctionem ipſarum litterarum de veritate conſtat.*per tex.in cap.porrecta de confirm. vtil.* & hic eſt notorius, & vulgaris ſtylus.

Huiuſmodi autem caſſaturæ licitè poſſunt in ſupplicatione interuenire,ſiuè ante

tè,ſiuè poſt illius ſignaturam,nec indeco-
28 rum eſt ſupplicationes Summo Pontifici
ſignandas deferre etiam cum varijs caſſa-
turis,ſiuè à partibus, ſiuè ab ipſis Officia-
libus factis, cùm ex illis arguat potius Pa-
29 pa fidelitatem,& vigilantiam ſuorum Of-
ficialium,qui non ſinunt illas tranſire,niſi
per ignem,& aquam;ad coercendam etiã
arrogantiam Oratorum, qui vt plurimum
prorſus ſibi deneganda petere non erube-
ſcunt. Sicque ſtante pluralitate dictorum
Officialium, parum curat idem Pontifex,
quod plures reſtrictiuæ diuerſis manibus
in ſupplicatione conſcriptis etiam diuer-
30 ſis atramentis comperiat; quamuis regu-
lariter atraméti diuerſitas reddat ſcriptu-
ram ſuſpectã in locis in ea alteratis, *Curt.*
iun.conſ.52. in fin. Soccin.iun.conſ.41.nu.7.
lib.1. Rot.deciſ.137.num.1.p.2.diuerſ. Dum-
modò in ſupplicatione non appareat ali-
31 qua, quantumuis minima raſura, à qua
tota Dataria ſemper abhorruit, cùm
32 inducat ſuſpicionem fraudis,& doli, *ead.*
Rot deciſ.541.num.14.lib.3.p.3. diuerſ. Vn-
33 de tolerantur potius multæ caſſaturæ in
vna ſupplicatione, quàm raſura, etiam
vnius literæ, quod eſt omnibus Curiali-
bus notum.

Sed eò redeuntes, vnde digreſſi ſumus,
dicimus, quòd regula *de non iud. iux. for.*
ſupp. de qua ſupra aliquid diximus, locum
ſibi præſertim vendicat in materia diſpẽ-
ſationis, quæ nullo modo Oratori ſuffra-
gatur,niſi litteris expeditis,pręterquàm
vt infra, vndè dixit *Sarneñ ſuper d.reg.q.1.*
num.4. quòd hæc regula, necnon illa,quæ
diſponit, *quòd commiſſiones non valeant lit-*
teris non expeditis, concordant in vno fi-
ne,& eandem mentis intentionem habẽt;
34 nam licèt verum ſit, quòd ſi Papa ſolo
verbo pronunciauit aliquem Epiſcopum,
vel Abbatem,illè ſic pronũciatus,eſt Epi-
ſcopus, ſeù Abbas, vt per *Bald. in l.huma-*
num,C.de leg. & Angel. in l.cum ſalutatus,
C.de ſent.paſſ. vbi habetur, quòd verba
35 Imperatoris, *Iſte ſit Doctor,* incontinenter
faciunt,quòd iſte ſit Doctor; dixit tamen
id. Bald. loc.cit. quòd ſupradicti non debẽt
recipi pro Prælatis; niſi gratiam probent
per litteras apoſtolicas.

36 Eſt tamen receptum, diſpoſitionem di-
ctarum regularum non habere locum,vbi
non agitur de canonizatione gratiæ, *Sera-*
ph.deciſ.338. num.4. quia tunc ſola ſuppli-
catio ſufficit abſque aliqua litterarum
expeditione, *id.Seraph.deciſ.775.num.3.* ſi-
cut etiam ad effectum ſimplicis abſoluto-
riæ, *Ludouiſ.deciſ.540. & ibi Addit.num.8.*
& in vna Burgeñ Canonicatus 19. Ianuarij
1560. coram Oradino fuit reſolutum, re-
gulam, *quòd commiſſiones non ſuffragentur*
litteris non expeditis, non habere locum in
eo, qui commiſit cauſam iactationis, &
moleſtationis, qui eſt reus; & non tenetur
expedire litteras pro abſolutoria, teſte
Garc.de benef.par.5.cap.2.num.25. vbi plu-
ra in propoſito adducit *ex num.19.ad fin.*

Idemque dicendum eſt,ad effectum do-
cendi de iure tertij, quia neque requiritur
litterarum expeditio; quod pro ſimplici-
bus Curialibus, legum non profeſſoribus,
ita exẽplificari poteſt,videlicet, Vacauit
beneficium eccleſiaſticum in vno ex mẽ-
ſibus Ordinarijs vigore alternatiuæ; quod
ab ipſo Ordinario fuerat collatum N.Ego
verò illud impetraui à Papa, tãquam ſibi,
& Sedi apoſtolicæ reſeruatum;ex eo,quod
ille, per cuius obitum beneficium vaca-
uit,erat Prothonotarius, iuxta reg.1.Can-
cellariæ. Modò verò volo probare hanc
reſeruationem; & ſic defunctum, fuiſſe
Prothonotarium; hoc enim caſu non te-
neor docere de literis expeditis ſuper gra-
tia dicti Prothonotariatus; ſed illam ſuffi-
37 cit probare per ſupplicationem, manu
Papæ ſignatam, & regiſtratam, vel (quod
idem eſt) per eius ſumptum; nam ex quo
non agitur de canonizãda gratia Protho-
notariatus, ſed de ea probanda, ad verifi-
cationem gratiæ beneficij à dicta ſede im-
petrati; nulla prorſus adeſt differentia in-
ter ſupplicationem Prothonotariatus, &
litteras ſuper eo expeditas, vt fuit in Rota
reſolutum in vna *Burgeñ Abbatiæ de Sal-*
las, ſub die 14. Maij 1612. & ſic non obſtat
regula *de non iud.iuxta formam ſuppl.* quia
hoc caſu Prothonotariatus allegatur, non
ad canonizandum gratiam Prothonotarij
defuncti (in quibus terminis procedit ſu-
pradicta regula) ſed ad probandam reſer-
uationẽ beneficij ex dicto cap.in quo ſola
ſupplicatio ſufficit, *Seraph.* in vna *Calcia-*
teñ Iuriſdictionis,deciſ.775. nu.5. & in pro-
prijs terminis, *Mandoſ.ſuper d.reg. quæſt.*
38 10.quærit,an reſeruatio probetur per ſup-
plicationem ſignatam, & affirmatiuè cõ-
cludit, & præcipuè in terminis probandi
reſeruationem reſultantem ex creatione
Prothonotariatus, ad effectum canonizã-
di prouiſionem apoſtolicam contra pro-
uiſum ab Ordinario.

39 Cuius quidem rei,ratio potiſſima eſt,
quia,cùm gratia ſit perfecta ex ſola ſigna-
tura Papę;& ſupplicatio regiſtrata ſit titu-
lus,non minus,quàm bulla, vt per *Caſſad.*
deciſ.8.de reſt.ſpol.nu.8.& 9.Garc.de benef.
*p.4.cap.2.nu.10.*cum pluribus ſeqq. *Gonz.*
gloſ.12.n.45.& probetur per teſtes,prout
pro-

probatur reſeruatio, vt per *Rot. in antiq. deciſ. 5. de probat.* multò magis probatur per
40 ſupplicationem, manu Papæ ſignatam, & regiſtratam; & ſic per ſcripturā, pluſquàm publicam, per ea, quæ tradunt *id. Caſſad. n. 3. 4 & 6. & Mandoſ. n. 2. & 3.* ac propterea *Aegid. conſ. 34. n. 24. verſ. ſed vltimo*, inquit, quòd reſeruatio nō inſurgit ex litterarum
41 confectione, ſed ex ſupplicationis ſignatione; ſubdens ibi, *reſeruationem probari per ſignaturam, de qua conſtat per regiſtrum ſupplicationis, etiam litteris non confectis*, & ipſum refert, & ſequitur *id. Mādoſ. in ſupradicta quæſt. 10. num. 3.* qui ibi concludit, nihil aliud eſſe neceſſarium, niſi ipſam gratiæ conceſſionem, quæ in ſola ſupplicatione, ſeu in ſolo verbo Papæ verificari poteſt, & *num. 3.* ait, etiam *Rotam in vna Compoſtellan̄ Parochialis coram Reomano* concluſiſſe, ſolam ſupplicationem probare reſeruationem.

Aliud exemplum erit, quando quis petit à Papa ſubrogationem in iuribus defuncti. nam ſi ipſe ſubrogatus habet litteras ſuæ ſubrogationis expeditas, ſufficit
42 quod ille de iure defuncti doceat ſolùm per ſupplicationē ſignatam, & regiſtratā; nam ſatis eſt ſubrogatū, ſuam gratiā ſubrogationis habere per litteras expeditas; ad eam tamen verificandam, & probandum circumſtantias, & narrata in dictis litteris, ſufficit docere per ſolam ſupplicationem de iure tertij, vt per *Caſſad. deciſ. 8. num. 13. de reſtit. ſpol.* Aliaq; etiam quamplura exempla circa hoc adduci poſſent: Et regulariter dicendum eſt, quòd circumſcripta regula Cancellariæ, ſupplicatio ſufficit ad probandum quamlibet gratiam *Gabr. conſ. 190. num. 12. lib. 1. & conſ. 194. num. 2. lib. 2. Sarnen̄ ſuper. reg. de infir. quæſt. 18. col. penult. verſ. nec obſtat*, vbi ait, quod ſufficit ſola ſupplicatio ſupradicta, etiam ad canonizationem, niſi opponatur de regula.

SVMMARIVM

1 *Supplicatione expedita, conficitur ſuper ea minuta litterarum.*
2 *Litterarum diſpenſationis formula ſuper bigamia.*
3 *Litteræ apoſtolicæ non inſcribuntur ſub nomine proprio Summi Pontificis.*
4 *Papæ nominis mutatio in illius aſſumptione, quare fiat.*
5 *Papa cur in ſuis litteris nō apponat proprium nomen, prout in ſupplicatione,*
6 *Litteræ apoſtolicæ nō requirunt ſubſcriptionem Papæ. Aliquando ſecus.*
7 *Paulus cur dexteram, Petrus verò ſiniſtram partem occupant in bulla plumbea.*
8 *Papa cur vocatur Epiſcopus.*
9 *Papæ omnium cura demandata eſt.*
10 *Papa intitulatur Epiſcopus etiam ante coronationem, & vtitur eadem bulla.*
11 *Et contrarium impugnantes excommunicantur.*
12 *Papa cur dicitur ſeruus ſeruorum Dei, & quis author huius inſcriptionis.*
13 *Principes ſæculares titulorum multiplicitate ſe decorari affectant?*
14 *Clementis Quarti humillima epiſtola ad conſanguineum.*
15 *Diſpenſationes apoſtolicæ committuntur Ordinarijs.*
16 *Ordinarij nomine, qui intelliguntur, ex Concil. Trid.*
17 *Diſpenſationes committuntur etiam Vicarijs Epiſcoporum.*
18 *Vicarius quandoque vocatur Officialis.*
19 *Vicarij Epiſcopi vltra montes, Officiales dicuntur.*
20 *Vicario Vrbis, quando committantur diſpenſationes.*
21 *Papa, Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, fratres appellat.*
22 *Vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus quomodo intelligendus.*
23 *Vicarius quando dicatur generalis.*
24 *Vicarius Delegatus à Sede Apoſtolica ſufficit, quod ſit in ſpiritualibus.*
25 *Iuriſdictione diuiſa inter duos Vicarios, cui cenſeatur facta delegatio.*
26 *Papæ ſalutatio, quæ.*
27 *Et quis primus dixerit, Salutem, & apoſtolicam benedictionem.*
28 *Papæ ſalutatio quid operetur.*
29 *Papa nō ſalutat ſchiſmaticos, hæreticos &c. & quid dicat loco ſalutationis, num. 30.*
31 *Hebræis exponuntur Scripturæ veteris teſtamenti ex Conſtitutione Gregorij XIII.*
32 *Hebræi cur tolerantur ab Eccleſia.*
33 *Papa ſalutando excommunicatum, illum præſumitur abſoluere.*

Praxis litterarum Diſpenſationis ſuper eadem Bigamia.

CAPVT IV.

1 Expedita in totum ſupplicatione, ſuper ea conficitur minuta litterarum per aliquẽ ex Dominis Abbreuiatoribus Majoris Præſidentiæ, vel ab aliquo illorũ ſubſtituto, quæ traditur deinde alicui ex Scriptoribus apoſtolicis, vt ex ea litteras apoſtolicas de verbo ad verbum conſcribat.

2 His igitur paucis præmiſſis, conſonum eſt, vt tenorem litterarum, quæ ſuper prædicta ſupplicatione, de more expediri conſueuerunt, ſubijciamus, qui talis eſt, videlicet,

2 *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitani in ſpiritualibus generali, Salutem, & apoſtolicam benedictionem. Sedis apoſtolicæ copioſa benignitas, rigorem iuris manſuetudine temperans, nonnulla quandoq; diſpenſatiuè concedit, quæ Sacrorum Canonum ſeueritas interdicit. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Philippi Mariconda laici Neapolitanæ Diœceſis petitio continebat, Quod ipſe deuotionis feruore accenſus, plurimum cupit clericali militiæ adſcribi, ac ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri, Verùm quia aliàs cum vna, illaq; de medio ſublata, cum altera, ad præſens defuncta, mulieribus virginibus matrimonium per verba legitimè de præſenti ſucceſſiuè contraxit & conſummauit, bigamiam contrahendo, deſiderium ſuum adimplere non poteſt, abſque ſpeciali noſtra, & dictæ Sedis diſpenſatione. Quare pro parte dicti Philippi nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus ſibi in præmiſſis de opportunæ diſpenſationis gratia prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur prædictum Philippum, aliàs apud nos de vitæ, ac morum honeſtate, alijſq; probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu gratioſo fauore proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa, latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus cum ipſo Philippo, vt defectu bigamiæ huiuſmodi non obſtante, clericali charactere inſigniri, illiuſque priuilegijs vti, ac ad quatuor minores, necnon, meritis, & idoneitate ſibi aliàs ſuffragantibus, & dummodo aliud ei non obſtet canonicum impedimentum, ad ſacros, etiã preſbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunq; & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiã ſi Canonicatus, & præbendæ, dignitates, etiam maiores, & principales, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia, etiam curata, & electiua, in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſijs, ſeù ſi Parochiales Eccleſiæ, vel earũ perpetuæ Vicariæ fuerint, ſi ſibi aliàs canonicè conferãtur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur ad illa, & inſtituatur in eiſdem, recipere & (dummodo ſimul plura non ſint, quàm quæ à Concilio Tridentino permittuntur) retinere; necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper ſimilium, vel diſſimilium beneficiorum eccleſiaſticorum fructibus, redditibus, & prouentibus, ac etiam diſtributionibus quotidianis, apoſtolica ſibi authoritate reſeruandas, percipere, exigere, & leuare; ac in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, liberè, & licitè valeat, dicta authoritate diſpenſes. Non obſtantibus bigamia huiuſmodi, alijſq; Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq;. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Sexcenteſimo Trigeſimo octauo, Quarto Kal. Iunij, Pontificatus noſtri anno decimo ſexto.*

Qua-

Quarum quidem litterarum apoſtolicarum verba, & clauſulas pro iunioribus explananda duximus, vt infra, videlicet, 1

3 Vrbanus. Quocirca notãdum eſt, quod in litteris apoſtolicis, etiam in forma Breuis, nunquam fit inſcriptio ſub nomine proprio Summi Pontificis, ſicut in ſupplicatione, in qua ipſe ponit primam litteram ſui nominis, videlicet M. cum ipſe vocetur Maphæus, *Felin. in c. 2. ante num. 18. verſ. & dicit Abb. de reſcript.* adeò vt non intitulando ſe nomine Papę, ipſe literæ non facerent fidem, ſicut ſi ſcriberetur Papæ ſub nomine proprio baptiſmali, poſſet ille ratione dicere, Iſtæ litteræ non diriguntur ad me, *vt per Rebuff. in form. mand. apoſt. in verbo, Leo, verſ. notæ tamen.*

4 Et hic poſſet nouus Curialis quærere, cur fiat iſta nominis mutatio in Papa, poſtquàm ille aſſumptus eſt ad Apoſtolatus apicem? Et quamuis multi ſnulla dixerint; placet tamen ratio allata per *Goz. gloſ. 1. nu. 44.* vbi ait, id fieri propter ſummam maieſtatem, & excellentiam ipſius Papæ, qui ſtatim, poſtquàm eſt electus, mutat primum nomen; quia ex ſubdito efficitur omnis creaturæ Superior, & Dominus; vnde iuſtum eſt, vt quando præeſt omnibus, non appelletur amplius nomine antiquo, ſed nouum nomen habeat; ſicut de nouo omnium Dominus, & Dei Vicarius effectus eſt, *vt per Vital. in proœm. Clementin. nu. 21. verbo Ioannes.*

5 Sed hinc oritur aliud, & maius, imò pulchrius dubium, ſcilicet, cur Papa ſupplicationes ſignat proprio nomine baptiſmali, in litteris autem præponatur nomen Pontificatus? Et pluribus omiſſis placet inhærere ſententiæ *Sarnen. in compend. vtr. ſign. nu. 6.* vbi duas rationes aſſignat, quarum prima eſt, ad denotandum vtrumq; nomen, ſeù vtramq; perſonam; nam in ſupplicatione nomen proprium generationis ponit, in bullis verò nomen ſui Pontificatus, ideſt regenerationis, & ſic duplicem perſonam, videlicet priuatã, & publicam repræſentat. Secunda eſt, quod in ſupplicatione ideo proprium nomen ponit, quia illud verum, naturale, & originale nomen eſt; Nomen verò Pontificis, inductiuum, & accidentale: & quia in ſupplicatione verus ſcribendi actus attenditur, vti talis, vt verus, & non repræſentatiuus homo, ſcribit; ideo vero nomine vtitur. In bullis verò, quia Papa non ſcribit, nec manum ſuam apponit, ſed illæ per Officiales expediuntur, ideo in illis officij ſui nomen, ideſt Papatus, ponitur. Quando enim Papa organo vocis ſuæ loquitur, tanquam priuata perſona loqui videtur; quia per ſe ſcribere, & loqui ſunt actus perſonalitatem denotantes; quando autẽ per litteras, ſeù bullas loquitur, quia non loquitur Papa per organum propriæ vocis, ſed Officialium, tunc vt priuatus homo loqui nõ dicitur, ſed vt Chriſti Vicarius, & ſic ſignando ſupplicationem, & ita ſcribendo, denotat actum priuati hominis, in bullis verò dignitatis nomen apponitur. *Hæc id. Sarnen. loc. cit.*

Aliam item rationem affert *Gamb. de auth. leg. à lat. lib. 8. ſub tit. de pot. leg. in iudicialibus, nu. 208.* nempè, hoc inductum eſſe ne pontificale nomen in vili cædula deſcriptum reperiatur. Videmus enim, quod infinitæ ſupplicationes manu Pontificis ſignatæ, ex iuſtis ſuperuenientibus cauſis, ſolent, etiam ab ipſo Datario lacerari, & in terram proijci, antequam tamen illæ fuerint regiſtratæ: cum vſq; ad illud tempus poſſit ille denegare gratias nomine Summi Pontificis, & illarum ſupplicationes lacerare, ſicut notiſſimum eſt Curialibus.

6 Et cum in dictis litteris ſufficiat præpoſitio nominis Papę, nulla illius ſubſcriptio neceſſaria eſt, ſed eius loco apponitur plũbum, in quo impreſſum eſt illius nomen ex vna, ex altera verò partibus, adſunt effigies, & nomina Sãctorum Petri, & Pauli. Et regulariter ſufficit, quod cuiuſcunq; nomen præponatur: Vnde ſi in epiſtola dicatur, Caius Sempronio ſalutem plurimam dicit, & poſtea nõ ſcribatur propriũ nomẽ mittentis, hæc epiſtola probat, *tex. eſt in l. cum antiquitas, §. cum autem, C. de teſt.*

Nonnullæ nihilominus adſunt litteræ apoſtolicæ, quæ ab ipſo Papa ſubſcribuntur, vt ſunt Cardinalatus, aliorumq; grauiorum negotiorum, cum huiuſmodi ſubſcriptione, videlicet, Ego Vrbanus Catholicæ Eccleſię Epiſcopus, & ſe in illis ſubſcribunt etiam omnes Cardinales in Romana Curia præſentes.

Iam verò quoniam & plumbi, & effigierum Sanctorum Petri, & Pauli in ipſo impreſſarum, mentionem fecimus, curio-
7 ſius etiam inquiret aliquis, cur in prædicto plumbo põtificiorum diplomatum, eędem Sacræ Imagines Apoſtolorum ita collocatæ ſint, vt Paulus dexteram occupet, Petrus verò ſiniſtram; cum dextera honoris ſit, ac maioritatis ſignum; ſatis autem conſtet Petrum Paulo auctoritate præcelluiſſe.

Reſpondetur autem pluribus modis.

Pri-

nomen Oratoris, plura congerit *Lotter. de re benef. lib. 3. q. 3. per tot.*

15 Nec alicui, præter Officiales ad id deputatos, licet nomen, aut cognomen ſiuè aliquid aliud propria authoritate in ipſa ſupplicatione, aut in litteris corrigere, poſtquam ſupplicatio fuerit ſignata, ac
16 litteræ in totum expeditæ, quod quidem ſub atrociſſimis pœnis prohibetur. Quod ſi forte id ignoranter, & bona fide contigerit, per dictam Regulam conceditur eidem Vicecancellario, ac Cancellariæ prædictæ Regenti facultas, quod poſſint committere abſolutionem illorum, qui ignoranter in ſupplicationibus, vel in litteris apoſtolicis aliquid ſcriberent, corrigerẽt, vel delerent: & ita eſt receptum in praxi.

17 **Laicus** Hæc qualitas de ſtylo ſemper exprimẽda eſt, vbi Orator eſt laicus. hic autem præcipuè apponitur ad denotandum, quod Orator prædictus non modò ſicut bigamus, verùm etiam ſicut
18 laicus eſt incapax ſpiritualium, *c. ſi quis deinceps. 17. q. 7. c. Meſſana, c. Sacroſancta, de elect. c. cauſam, quæ de praeſcript.*

Neapolitan. Diœceſis. Debet etiam de ſtylo exprimi diœceſis Oratoris, *vt per Rebuſſ. n jua praxi in forma ſigna. verſ. Magalonen.* & in praxi notandum eſt, quod neceſſariò exprimendum eſt, an Orator fuerit Ciuitatis, vel diœceſis, nam ſi vnum pro altero quoquomodo apponatur, litteræ non poterunt exequutioni demandari, niſi prius corrigãtur, quia Ciuitas, & diœceſis ſunt diuerſa. *c. ego Ludouicus, 63. diſt. c. ſi Ciuitas, de ſent. excom. in 6.* quamuis ſub vna iuriſdictione, ſiue vno Epiſcopo ſint, *c. venerabili, de cenſ.*

Circa quod eſt etiam in praxi notandũ,
19 quod non modò oriundi ex diœceſi dicuntur diœceſani, verùm etiam domicilium habentes, *per gloſ. in c. ſtatutum, §. cum verò, & gloſ. in verbo dictam, in fin.* vbi dicitur, quod diœceſanus, cum aliud non adijcitur, debet intelligi de diœceſano domicilij, *de reſcript. in 6.* quia illa propriè eſt diœceſis alicuius, in qua, quis habet domicilium habitationis, licèt ſit alibi natus, *Franc. in c. præſenti, §. ſanè num. 3. ſuper gloſ. verſ. originis, de præb. eod. lib.*

20 **Deuotionis feruore** Acceſſus, nec alia cauſæ expreſſio requiri ſolet ad ſic ſuper bigamiæ impedimento diſpenſandum, niſi deuotio ipſius Oratoris; cum Principis voluntas abſquè cauſæ expreſſione, ſufficiat, *l. quidã conſulebant, ff. de re iud. c. præterea. vbi Felin. de teſt. cogen. gloſ. in l. vniuerſa, C. de præc. Imper. offer. Aegid. deciſ. 694.* vbi ait *agentem actum, cui certum obſtaculum, quod ſcit, opponitur, in dubio cenſeri tollere illud, quando poteſt:* non tamen apud Curiales eſt ignotum, quod ſi aliquando, iuxta qualitatem petitæ gratiæ, aliquis adducatur cauſa; tunc ei additur etiam cau-
21 ſa deuotionis; cum hæc ſola per ſe non ſufficiat.

22 **Clericali militiæ** Adſcribi, nõ enim potuit Orator à ſuo Ordinario clericali charactere inſigniri, cum iſta facultas etiã quoad hoc Summo tantùm Pontifici competat, *d. c. 1. de bigam. in 6.* vbi habetur quod bigamus nõ poſſit ad primam tonſuram, nec ad minores ordines ab Ordinario promoueri, vt aliàs diximus, *& teſtantur ſum. Piſan. in verbo, bigamia. §. penult.* dum ibi abſolutè dicit non poſſe Ordinarium ſuper hac irregularitate diſpenſare, *Couar. in Clem. ſi furioſus §. 2. nu. 4. de homicid.* dicens ibi, *nec ipſum Ordinarium poſſe diſpenſare, ſi bigamiam contraxit poſt clericatum ſuſceptum; quinimò nec magna exiſtente cauſa; Nauar. in manuali cap. 27. nu. 197. verſ. ſexto dico,* cùm ſit priuatus omni priuilegio clericali, *c. cognoſcamus* ibi, *neq. clericum debere eſſe, qui ſecunda coniugia ſortitus eſt, diſt. 34. Archid. in c. lector, diſt. 34. & communiter DD.*

Ac ad omnes, Etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, Hoc enim modo petitur diſpenſatio, etiam quoad minores. Si enim prima tonſura non poſſit Orator ab Epiſcopo initiari, multo minus ad minores ordines promoueri. Ad illud autem, quod dicit D. Thomas, quòd Epiſcopus poteſt bigamo concedere, vt minores ordines ſuſcipiat, & ſic beneficium ſimplex eidem conferre, dicitur, quod neutrum horum eſt vſu receptum, *teſte Azor inſtit. moral. p. 2. cap. 4. verſ. vndecimo quæritur.* & ita docet notoria Romanæ Curiæ praxis, quę profectò fulcitur fundamento ipſius *c. vn. de bigam. in 6.* contra quod non poteſt Epiſcopus diſpenſare in Bigamia vera, vel interpretatiua, etiam quoad minores, aut vſum ſuſceptorum. Præterea extat declaratio Sacræ Congregationis relata *à Garc. de benef. par. 7. cap. 6. nu. 5.* his verbis, *Epiſcopus authoritate ſua ordinaria cũ ſibi ſubdito vero bigamo, qui aliàs cum duabus virginibus ſucceſſinè legitimum matrimonium contraxit, & modo defunctæ ſunt, diſpenſare non poteſt, vt primã tonſurã, et ſimplicia beneficia, à ſe, vel ab alijs accipiat:* Ita cẽſuit Congregatio die 30. Ianuarij 1589. & Sixtus V. approbauit,

24 Mu-

26 Mulieribus virginibus. Opor-
tet .n.
in ſupplicatione exprimi qualitatem bi-
gamiæ, ſuper qua petitur diſpenſari: non
.n. ſufficeret, ſi ſimpliciter diceretur, quod
Oratór bigamiam contraxit, quia id ſatis
deuiat à notorio ſtylo; ac propterea in ſu-
prapoſita ſupplicatione dicitur, quod *cũ*
25 *duabus virginibus ſucceſſiuè contraxit*, vt
eſt vera bigamia; nam licèt fuerit in-
terpretatiua, quæ eſt minor vera, vitare-
tur diſpẽſatio; cuius falſitas committi po-
teſt tàm narrando minus, quàm maius,
arg.l.1.C.de falſ. Bart. & *Bald.in l. presbyte-
ri,C.de Epiſ.* & *Cleric.* Verum eſt tamen,
quod ad impetrandam diſpenſationem
ſuper impedimento bigamiæ, nullum vi-
demus in praxi diſcrimen conſtitui ſuper
illius prouenientia, ſiuè videlicet fuerit
matrimonium contractum cum duabus
virginibus, vt hic, ſiuè cum vna vidua, vel
cum vna virgine, & altera vidua, dummo-
do id explicetur in ſupplicatione, quãuis
Garc.de benef.par.8.cap.3.n.79. dicat, quod
ſi quis ter, vel quater contraxit nuptias, id
non ſit neceſſarium exprimere in ſuppli-
catione bigamiæ, *ex Nauar. conſ.2.de bi-
gam.* & alijs authoribus per eum ibi alle-
gatis; id enim eſt contra notorium ſtylum
Curiæ, qui non admittit tales ſupplicatio-
nes, niſi in eis fuerit expreſſa qualitas, &
prouenientia bigamiæ. Vidimus enim
26 quandoq; fuiſſe trigamo, nempè ei, qui cũ
virgine, & ſucceſſiuè cum vidua contra-
xit, denegatam diſpenſationem, quicquid
dicat *id. Nauar.d.conſ.2.de bigam.num.4.in
fine*, ſcilicet, quod nullus vnquam Ponti-
fex Maximus curauit de trigamia: aliud
enim nos docet notoria praxis, licèt etiã
ipſi trigamo quandoq; detur dicta diſpen-
ſatio.

Matrimonium. Si enim ſponſalia
tãtummodo per ver-
27 ba de futuro cõtraxiſſet, non egeret diſpẽ-
ſatione, quia non dicitur contrahere bi-
gamiam, etiam ſi ſponſalia ipſa fuerint in-
rata, *Sot.4.diſt.27. quæſt.3.art.1. §.bigamus*;
necnon iterata, etiam cum copula, quia
hanc irregularitatem non inducunt. *Sayr.
de cenſ.lib.6.cap.2.num.14.*

28 Legitimè, ſcilicet, quod matrimo-
niũ fuerit legitimo mo-
do contractum, *Io.Andr.in reg.factum legi-
timè,in princip. de reg. iur. in 6.* ac iuris or-
dine ſeruato, & ſecundùm Canones, *gloſ.*
& *Abb.in cap. conſanguinei,de re iud. Sera-
phin.deciſ.290.num 2.* & *deciſ.433. num.6.
Card.Tuſc.pract.concluſ. tom.2. litt.D. con-
cluſ.305.num.1.* quod enim fit lege permit-
tente, legitimè factum cenſetur, *l.Graccus,
ff.ad l.Iul.de adult.* Vnde ſi huiuſmodi ma-
trimonium ob aliquod impedimentum
eſſet nullum, non contraheretur bigamia,
*Nauar. conſ.1.de bigam. Henriq. de ſacram.
matrim.lib.2.cap.6.§.in fin.*

Succeſſiuè contraxit, quia diuerſis
temporibus
duas habuit vxores, *cap.aperiant,31.quæſt.
1.* & ad demonſtrandum, quod adulteria
etiã iterata, fornicationes, aut plures con-
cubinatus non inducunt hanc bigamiæ
irregularitatem, etiam ſi id cõtingat cum
virginibus, ſiuè viduis, vt conſtat *ex cap.
quo circa,de bigam. Maiol.de irreg.lib.1.cap.
33.nu.3.* & *10.* quia ſicut etiam docet quo-
tidiana praxis, in impetranda huiuſmodi
diſpenſatione, non admittitur ſupplica-
tio, niſi in ea fiat mentio de matrimonijs
legitimè contractis, ex quo non ſufficit ad
id impedimentum inducendum quæcun-
que carnalis commixtio, ſed illa, quæ acci-
dit per contractum Sacramentum matri-
monij de iure, vel de facto; fornicaria .n.
coniunctio non ſignificat vnionem Chri-
ſti cum Eccleſia, *Sayr.de cenſ.d.lib.6. cap.
3. num.16.* ac propterea tunc bigamiam
quis contraxit, quando, videlicet, carnem
ſuam matrimonialiter in plures diuiſit, *vt
in c.debitum, hoc tit. Hoſt.in c.tam litteris, de
teſt.* & *ibi Io: Andr.*

29 Et conſummauit. Pluralitas .n.
vxorum per
verba de præſenti, ſi cum omnibus ma-
trimonium non fuerit carnali copula cõ-
ſummatum, non inducit bigamiam; quo
caſu poteſt quis ad omnes ordines licitè
promoueri, & beneficia eccleſiaſtica ob-
tinere, *Sot.4.diſt.27.quæſt.3.art.1.§.bigamus
Sum. Coron. tract.de irregul.nu.6. Cucc.lib.
1.inſtit.can.tit.5.* ac propterea intelligendũ
eſt, ſi cum vtraq; conſummauit, alioquin
non eſſet bigamus, *c.debitum, de bigam.c.
Valentino,34.diſt.* etiam ſi matrimonium
cum eiſdem eſſet ratum, nondum tamen
conſummatum, *Maiol.de irregul. cap.33.
num.10.lib.1.*

Supplicat igitur humiliter &c.
30 Supplicatio namquè debet eſſe humilis,
quia ita ſupplicans facilius obtinet ea,
quæ petit, *ad not.in c.cum contingat,§.1. de
præſcript.* & iuxta illud *Eccleſ.3. Quanto
magnus es, humilia te in omnibus, & coram
Deo inuenies gratiam*; Vnde omnes etiam
31 Reges, & Principes Terræ ſe Summo Pon-
tifici cum humilitate ſubmittunt, vt pa-
tet etiam ex ſupradictis, qui ad ipſos Pon-
tifices per ſuos Legatos, ſupradictas epi-

ſtolas miſerunt; quorum ſubſcriptiones tales erant, videlicet, *Sanctiſſimis pedibus Beatitudinis Veſtræ ſubſtratus, Franciſcus Bungi Rex. Sanctitatis veſtræ ſubſternitur calceis, Don Prothaſius. Aduolutus pedibus Sanctitatis Veſtræ, Arimano Sciurinò Daibù, Don Prothaſius, Ego Don Bartholomæus Sanctis eius pedibus humi ſubſtratus. Eleuatis manibus, & ſumma reuerentia has litteras pedibus Sanctitatis Veſtræ offero, Omura Scim Paciro Nobù, A. che Don Sancio; prout hæc, & ſimilia refert Capac. in lib. nuncupato Secret. lib. 1. fol. mihi* 140. *cum ſeq.*

Quatenus &c. Reliqua declarantur in infraſcripta formula litterarum; ac propterea hic tanquam ſuperflua, conſultò omittuntur quoad primam partem Signaturæ.

32 Fiat, vt petitur M. Omnes ſupplicationes diſpenſationum ad ordines, & beneficia ſignantur propria manu Summi Pontificis; prout etiam regulariter omnes ſupplicationes beneficiales, præter quaſdã exigui valoris, puta minoris 24. ducatis auri de Camera, quæ à D. Datario mittuntur ad Signaturam, per Conceſſum; Et quamuis penes Summum Põtificem plures ſint gradus, ſeù modi ſuper ſupplicibus libellis ſignandis, iſte tamen (per Fiat) omnibus alijs antecellit, *Mandoſ. in proœm. reg. ſignaturæ, per Fiat, circa med.* Et aliquando ipſe Papa ipſas ſupplicationes præſertim gratiã continentes, per ſe ipſum ſignat, nõ per alium, ſiuè in plena ſignatura, conuocatis coram eo ſtatuta die, quibuſdam Cardinalibus Doctoribus in Theorica, & praxi primarijs, & omnibus Referendarijs gratiæ, ac D. Datario: licèt aliàs abſq; plena ſignatura ſignet in cubiculo, ſeù alibi, porrigente ſibi ipſo D. Datario ſupplicationes: quarum quidem ſupplicationum, licèt nonnullæ conſueuerint ſignari per Conceſſum à Cardinali Præfecto, ſeù Prælato habente hanc ſignaturam, nihilominus ſignantur ab ipſo Papa per *Fiat*. In ſecunda autem parte ſignaturæ ſignat etiam, vt ſupra viſum eſt, *Fiat M*.

Et cũ abſolutione à cẽſuris &c. Hæc eſt ſecunda pars ſignaturæ, quæ continet clauſulas in litteris deſuper expediẽdis, extendendas, vt infra.

SVMMARIVM

1 *Gratia Principis ſine litteris, dicitur informis. & quare.*

2 *Abbreuiatores Maioris Præſidentiæ ad quid à Papa deputati.*

3 *Litteræ apoſtolicæ quando expediantur per Cameram.*

4 *Summatoris Officium ad quid inſtitutum.*

5 *Officialium Cancellariæ apoſtolicæ munus.*

6 *Falſa latinitas vitiat litteras apoſtolicas.*

7 *Officialium primæ viſionis in Cancellaria apoſtolica, munus.*

8 *Litteræ apoſtolicæ quare charactere gallico conſcribuntur.*

9 *Supplicationes, quauis litera, ſeù charactere conficiuntur.*

10 *Reuiſorum Dataria munus.*

11 *Supplicationes Papæ porrigendæ non continent exorbitantia.*

12 *Sed ſupplicatur iuxta conſuetum, & leges Dataria.*

13 *Datarij ad munus, quis aſſumendus.*

14 *Clauſulæ reſcriptorum apoſtolicorum, deſumptæ ex viſceribus vtriuſque iuris.*

15 *Reſcripta apoſtolica reducuntur ad diſpoſitionem iuris.*

16 *Reuiſores Dataria, quales eſſe debeant.*

17 *Supplicationi regiſtratæ nihil aptari, ſeù caſſari poteſt ab Officialibus.*

18 *Ac propterea à partibus antea inſpiciuntur.*

19 *Et ipſis partibus a Romana Curia abſentibus, quomodo occurrendum.*

20 *Abbreuiatores multa addunt in minutis litterarum, quæ non ſunt in ſupplicatione.*

21 *Cancellaria apoſtolica, eſt organum mẽtis, & vocis Papæ.*

22 *Supplicatione regiſtrata, non eſt locus replicandi aduerſus illius reſtrictiuas.*

23 *Licèt Datarius aliquando in ea per ſe ipſum aliquid corrigat.*

24 *Abbreuiatores interpretãtur, caſſaturam ſupplicationis fuiſſe factam per errorem.*

25 Can-

25 *Cancellaria error in litteris, corrigitur ſine partis diſpendio.*
26 *Abbreuiatoris culpa circa litteras apoſtolicas quomodo puniatur.*
27 *Littera apoſtolica contra ſtylum expedita, arguuntur de falſo.*
28 *Supplicationes deferuntur Papæ, ſignandæ, etiam cum caſſaturis.*
29 *Caſſaturæ in ſupplicatione arguunt fidelitatem, & vigilantiam Officialium.*
30 *Atramenti diuerſitas, quādo reddit ſcripturam ſuſpectam.*
31 *Dataria abhorret à raſuris in ſupplicatione.*
32 *Raſura in ſupplicatione inducit ſuſpicionem fraudis.*
33 *Caſſaturæ potius tolerantur in ſupplicatione, quàm raſura.*
34 *Papa ſolo verbo creat Epiſcopum, vel Abbatem.*
35 *Imperator ſolo verbo creat Doctorem.*
36 *Regulæ Cancellariæ, quod diſpenſatio nō ſuffragetur &c. & commiſſiones non valeant &c. quando habeant locum.*
37 *Gratiam quādo ſufficit probari per ſupplicationem ſine litteris.*
38 *Reſeruatio probatur per ſupplicationem ſignatam.*
39 *Gratia dicitur perfecta ex ſola ſupplicatione ſignata & regiſtrata, quæ dicitur titulus.*
40 *Supplicatio manu Papæ ſignata, dicitur ſcriptura pluſquam publica.*
41 *Reſeruatio non inſurgit ex litteris, ſed ex ſupplicatione.*
42 *Subrogationem in iuribus defuncti, ſufficit docere per ſupplicationem.*

Praxis clauſularum ſecundæ partis ſupplicationis eiuſdem.

CAPVT III.

1 QVia verò, vt alias diximus, tàm diſpenſatio, quàm quæuis gratia apoſtolica, ante litterarum expeditionē, eſt informis, *teſte Oldrad. conſ. 314. n. 5.* cum gratia Principis ſcripturā exigat, *Abb. in c. ex diligenti, vlt. not. de ſimon.* & per cōfectionem litterarum ad ſuum eſſe perducatur, *Bellam. deciſ. 432.* ac ſine illis difficillimè probaretur per teſtes, cum præterea, quæ ſunt in ſupplicatione appoſita, multa ſubſtantialia addantur in litteris,
2 quæ ſuper illa expediuntur; Ideò pro his quidem litteris conſtruendis, limitandis, ac ad debitam formam reducendis, Summus Pontifex deputauit Abbreuiatores Maioris Præſidentiæ, in Cancellaria apoſtolica, quibus dedit regulas dictę Cancellariæ, vt litteras poſſint expedire, vel denegare, ac gratiam in ſupplicatione contentam ampliare, limitare, ac prò, vel cōtra impetrantes mentem Pontificis interpretari, *Mandoſ. reg. 31. q. 7. nu. 3.* Quod etiā ſeruatur, ſi ipſe litteræ expediātur per Ca-
3 meram, & per viam ſecretam pro Cardinalibus, aliiſq; perſonis qualificatis, & benemeritis; nam licèt illæ nō tranſeant per manus eorundem Abbreuiatorum, ad hoc tamen Alexander VI. conſtituit officium Summatoris earundem litterarum, ne præmiſſorum ratione, ex mala ipſarum expeditione cum Sedis apoſtolicæ ignominia, partes detrimentum ſentiant; cum ipſius
4 Summatoris officium ſit recipiendi, vidēdi, ſummandi, & referendi litteras apoſtolicas, quæ per Cameram apoſtolicam pro tempore expediuntur, vt ex Conſtitutione eiuſdem Alexandri, quæ eſt in viridi obſeruantia, Et palam eſt omnibus, qui aliqua ex parte Romanæ Curiæ negotia
5 huius generis callent. Adſunt inſuper alij Officiales in ipſa Cancellaria, qui ibi pro manuum ſuarum appoſitione earūdemq; litterarum reuiſione interueniunt, qui vt ait *id. Mandoſ. num. 4.* oculis lynceis, etiam vſq; ad minimam ſyllabam, omnia proſpiciunt; præcipueq; obſeruant ne in illis aliqua falſa latinitas interueniat, ad euitādam ſuſpicionem falſitatis, *iuxta tex. in c. ad audientiam, & ibi gloſ. in verbo, manifeſtum, de reſcript.* nam licèt *d. gloſ.* arguendo per *tex. in l. Imperator Titus. ff. de ſtat. hom.* dicat, quod falſa latinitas non vitiat ſcriptum, ibi tamen agitur de teſtamentis, & ita ſoluendo argumētum, dicit, quod aliud eſt in teſtamentis; & aliud in litteris Papæ, nàm teſtamentum committitur tabellionibus, cuius ſcripturam, ſiuè latinum nullus corrigit; vnde falſa latinitas non vitiat teſtamentum, dummodo conſtet
6 per ipſum de intentione teſtantis; ſecus autem in litteris Papæ, quia per multas manus tranſeunt, & magna maturitate digeruntur, *c. apoſtolica, 35. q. 3.*
7 Quinimmo ab antiquo tempore fuit in Cancellaria prędicta inſtitutum quoddam officium, de Prima viſione nuncupatum,

cuius Officialium proprium munus erat
videre, & legere omnes litteras apoſtoli-
cas,quæ in eadem Cancellaria expediebã-
tur, an in illis adeſſet præſertim aliqua fal-
ſa latinitas, quam,ſi aderat, corrigi facie-
bãt ab ipſis Scriptoribus litterarum: quã-
uis hodie adſit officium, nec tamen ſub-
eatur onus illi iniunctum: & ad obuiandũ
inſuper falſitatibus,quę non modò in ſup-
plicatione, verùm etiam in ipſis litteris
committi poſſent, retinuit Cancellaria
apoſtolica antiquum ſtylum conſcriben-
di dictas litteras charactere gallico, aliàs
8 bullatico, ex communi Curiæ vſu loquẽ-
di,nuncupato; quia cum littera hæc non
ſit ordinaria, nec omnes illam delineare,
& ſcribere ſciant; non poteſt aliquo mo-
9 do falſificari,ſicut poſſent ſupplicationes,
quæ etiam quauis littera, ſeu quouis cha-
ractere confici,& ſcribi poſſunt, *id. Man-
doſ.reg.15.q.2. nu.2.*

Eſt tibi præterea ſciendum, quod cum
ad ſupradictos Dominos Abbreuiatores
perueniat ſupplicatio, ad effectum confi-
ciendi minutas literarum, multas in ea
quandoq; reperiunt caſſaturas,ſiuè ab ip-
ſis partibus ante illius porrectionem, ſiuè
etiam poſt ſignatam, ab Officialibus Re-
uiſoribus factas; nec propterea videtur
falſitatis ſuſpicio inde aliqua exoriri:quia
aliquando,vel aliquam tantùm ſyllabam,
10 vel verbum ſuperfluum,aut ineptè appo-
ſitum,aliquando plures ſyllabas, vel ver-
ba impertinentia delent, & ſic denotare
etiam ſolent limaturam rei non ſubſtan-
tialis, aliquando denegationem petitorũ,
aliquando etiam conceſſionis amplioris
gratię:quamuis,vt plurimum practici Cu-
riales in compoſitione, ſeù confectione
11 ſupplicationum non audeant petere ex-
orbitantia,ſed ſupplicant iuxta conſuetũ,
12 & leges Datariæ ſubmittendo ſe volunta-
ti Summi Pontificis, per ea,quę tradit *Al-
ciat.de præſumpt. reg.3. præſumpt.36.* quod
quidem procedere docet notoria praxis,
non modò de ſtylo, verum etiam de iure,
& nõ ſolum in gratijs ſimplicibus, in qui-
bus vnus tãtùm pro Oratore nominatur,
verùm etiam in correſpectiuis, vtpotè, in
reſignationibus beneficiorum, & ſimili-
bus,in quibus agitur de amiſſione iuris,&
de præiudicio Oratorum, qui ſupplicant
ſub expreſſa conditione, non aliàs,aliter,
nec alio modo, vt ſcilicet reiecta, reſtri-
cta, & caſſata per Officiales conditione
inſolita, nihilominus gratia ſuſtineatur,
Caputaq.deciſ.89.p.3. Quod quidem ſeruãt
ipſi Officiales pręſertim,vt reſcripta ema-
nent ſecundum ius, & nemini præiudiciũ
13 inferant: quapropter ad Datarij munus
obeundum,ſemper aſſumitur inſignis Ro-
manæ Curiæ Prælatus, qui in magnis, &
arduis negotijs verſatus, eximia probita-
te,fidelitate, ac maturitate cõſilij ac prę-
cipuè canonum, & legum peritiſſimus
exiſtat; ex eo,quod omnia reſcripta apo-
ſtolica continent ſuas clauſulas reſtricti-
uas, & limitatiuas, quæ eliciuntur ex vi-
14 ſceribus vtriuſq. iuris; quinimmò vide-
mus,quod reſcripta,quantumuis gratioſa,
15 ſemper reducuntur ad diſpoſitionem iu-
ris communis, in quantum fieri poteſt.
*iuxta tex. in l.ſi quando C.de inoff. teſtam.
Bald. in l.bonorum C. qui admit. c. cauſam,
quæ de reſcript.* Vnde ipſe Datarius ſic ad
hoc onus aſſumptus, videtur potius diui-
nitus,quam humanitus vocatus, *ad tex.in
cap.cum deputati,de iud.* ibi, *qui vndecunq;
venerint, gratia diuina vocati, dummodo
laudabiliter exequantur officium ſui ordi-
16 nis.* Similiter illius Reuiſores ſupplica-
tionum aſſumuntur,qui ſaltem longo vſu,
& exercitatione in Romanæ Curiæ præ-
ſertim ipſius Datariæ negotijs maximè
verſati exiſtant,& hi duo ſunt,Primus,ſci-
licet, & Secundus nũcupati,qui omnibus
ſupplicationibus, etiam manu Papæ ſi-
gnatis, ipſas clauſulas reſtrictiuas, ac de-
creta materiæ conuenientia addunt,& ex
eis,ſi opus eſt, detrahunt, quod notiſſimũ
eſt practicis dictæ Curiæ, vt ſupra dictum
eſt.

17 Quæ quidem omnia aptantur,ſeù caſſã-
tur, antequam ſupplicatio fuerit regiſtra-
ta:vnde optima ratione ſtylo Datariæ ſta-
tutum eſt,quod cum poſſit in ſupplicatio-
ne talis adeſſe reſtrictiua,ſeù caſſatura,quę
ſecundum deſiderium impetrantis, poſſet
deſtruere totam gratiam, propterea poſt-
quam quæuis ſupplicatio componibilis
peruenit ad officium Componendarum,
18 in eo datur partibus facultas inſpiciendi
ſuas ſupplicationes, & tẽpus deliberandi,
ac cogitãdi,an eo modo reſtrictiuę. & caſ-
ſaturæ ſibi placeãt, necne: & ſi quid addẽ-
dũ, vel minuẽdũ erit ad inſtãtiã partis, ſeù
ſollicitatoris(quod tamẽ gratiæ ſubſtantiã
non mutet ſeù alteret) libẽter additur, vel
detrahitur ab ipſis Reuiſoribus. Si verò
19 partes erunt à Romana Curia abſentes,
ad obuiandum erroribus,ac diſpẽdijs,quæ
ex mala negotiorum expeditione proue-
nire poſſent,optima cautela erit, antequã
ſupplicatio regiſtretur, imò ante ſolutio-
nem illius compoſitionis, ſi talis erit ma-
teria, deſumere illius copiam cum omni-
bus ſuis reſtrictiuis,& caſſaturis,illamq; ad
partes tranſmittere, vt Orator videat, an

velit

velit vti dicta gratia ſic conceſſa, & reſtri-
cta; ne ſi quod poſtea in litteris ſuper ea
expediendis repererit, quod ſibi non pla-
ceet, imputetur ſollicitatori, qui ipſas par-
tes de præmiſſis omnibus ante confectio-
nem ipſarum litterarum non certiorauit.
Hoc inſuper pro maiori cautela ego in
grauibus, arduiſq; negotijs ſeruare con-
ſueui, nimirum cùm quandoq; neque ip-
ſius ſupplicationis copia ad partes tranſ-
miſſa ſufficeret, ex eo, quod ipſi Domini
Abbreuiatores in cōficiendis minutis ip-
20 ſarum litterarum, nonnulla quandoq; ad-
dunt, quæ non adſunt in ſupplicatione; cū
ipſi poſſint in gratia conceſſa aliquid de-
trahere, & addere ſecundùm eorum regu-
21 las Cancellariæ, quæ eſt organum mentis,
& vocis Papæ, vt per *Mandoſ. reg. 34. qu. eſt.
45. num. 2.* deſumpta copia ſupplicationis
iām ſignatæ cum ſuis caſſaturis, & reſtri-
ctiuis, ſuper ea ab aliquo ex ipſis Dominis
Abbreuiatoribus, ſiuè ab illorum peritiſſi-
mo ſubſtituto curaui confici, & extendi
minutam literarum exinde expedienda-
rum, illamq; ad partes tranſmitti, ad hoc,
vt poſtquam partes ipſæ minutam ipſam,
de verbo ad verbum, & per extenſum vi-
derint, poſſint deliberare, an dictæ litteræ
ſic expediendæ, ſibi ſint profuturæ; cùm
multa in litteris addantur, & reſtringan-
tur, quæ non fuerunt addita, neque reſtri-
cta prius in ſupplicatione, vt dictum eſt, &
interim ſupplicatio, ſi componibilis eſt,
ex dicto officio componendarum non re-
laxatur, niſi ſoluta compoſitione, ſed ibi
retinetur ſub arcta cuſtodia, vſque ad cen-
tum annos.

Similiter ſupradicta facultas inſpicien-
di ſupplicationes datur partibus, etiam in
regiſtro, vt dictum eſt, & antequam regi-
ſtrentur; quia poſtquam regiſtratæ ſunt,
22 non eſt amplius locus replicandi aduerſus
reſtrictiuas, & caſſaturas, neque illas ab
ipſis Officialibus corrigi faciēdi; licèt ali-
quando viſum fuerit in ipſa ſupplicatio-
23 ne iam regiſtrata, per ipſum Dominum
Datarium aliquid fuiſſe correctum, quod
etiam in quinterno illius regiſtri eodem
tempore corrigit; quod tamē tantummo-
do fit ex gratia peculiari, & quando illud,
quod corrigit non excedit ſyllabam, aut
vnicum verbum, & quod res non patia-
tur dilationem, vt quod erratum, vel aliàs
corrigendum eſt, non poſſit expectare tem
pus ad ſupplendum per gratiam reformato-
riam, de qua in mea practica. beneſ.
abundantiùs dicam.

24 Quod ſi fortè aliquando contingat ali-
quid per errorem Officialium in ſupplica-
tione caſſari, poſſunt tunc Domini Ab-
breuiatores prædicti interpretari, caſſatu-
ram fuiſſe factam per errorem, ſicut docet
ſtylus Cancellariæ.

25 Eoq; magis, ſi aliquid in litteris fuerit
erratum errore prædictæ Cancellariæ, quia
tunc abſque aliquo partis, aut ſollicitato-
ris diſpendio, ſiuè impenſa, error ipſe cor-
rigitur, putà ſi per incuriam, & inaduer-
tentiam Scriptoris litterarum aliquid fue-
rit in eis expreſſum, aut omiſſū, quod ex-
primi, vel omitti non debebat; talis enim
erronea expreſſio, ſiuè omiſſio non debet
nocere parti; quia error iſte nihil officit
veritati; prout in ſimili dixit *tex. in l. ſi in
nomine, C. de teſtam. Stapl. de litt. grat. tit.
de expeſt. 4. forma num. 14.* ac propterea li-
cèt pro correctione alicuius erroris ex
cauſa partis, ſeù Sollicitatoris prouenien-
tis aliquid ſoluatur: quando tamen eſt er-
ror ipſius Cancellariæ, nihil eſt ſoluendū,
cùm ſit error ſcribentis, qui nō debet ali-
cui nocere, vt dixit text. *in l. errore, C. eod.*
Ac propterea voluit Martinus V. in ſua
Conſtitutione, quæ incipit, *In apoſtolica*:
26 quòd ſi Abbreuiatoris culpa litteræ, qua-
rum fecerit minutas, & pro quibus ſala-
ria, ſeù emolumenta recipit, fuerint reſcri-
bendæ, illius expenſis reſcribantur, qui
fuerit in culpa, & quoad Scriptores apo-
ſtolicos repetit, quòd ſi littera fuerit in
Cancellaria reſcribenda iudicata, infra
tres dies, cuius culpa iudicata fuerit reſcri-
benda, expenſis ſuis proprijs, ſine quocun-
que alio ſalario quantumcunque modico,
etiam gratis oblato, teneatur reſcribere
aut reſcribi facere, ſub pœna ſuſpenſionis
ab officio Scriptoriæ litterarum, & ingreſ-
ſu Cancellariæ; Si verò fuerit Abbreuia-
tor, ſimiliter compellatur litteram ſcribi
facere infra prædictum terminum ſub pę-
na ſuſpenſionis ab eius officio, & eius
ingreſſu Cancellariæ per tres menſes: quo
ſuſpenſionis tempore durante, nihil eidem
diſtribuat Vicecancellarius, aliaſq; pęnas
in dicta Conſtitutione cōtentas ipſe Ab-
breuiator incurrat.

27 Negari tamen non poteſt, quin ſi per
talem errorem, deprehendatur non eſſe
ſeruatum ſtylum Romanæ Curiæ, in dictis
litteris ſeruari conſuetum, poſſint illæ ar-
gui de falſitate, & impugnari; quia tunc
non eſt eis aliqua fides adhibenda, donec
per correctionem ipſarum litterarum de
veritate conſtat. *per tex. in cap. porrecta de
confirm. vtil.* & hic eſt notorius, & vulga-
ris ſtylus.

Huiuſmodi autem caſſaturæ licitè poſ-
ſunt in ſupplicatione interuenire, ſiuè an-

probatur reſeruatio, vt per *Rot. in antiq. de-ciſ. 5. de probat.* multò magis probatur per
40 ſupplicationem, manu Papæ ſignatam, & regiſtratam; & ſic per ſcripturã, pluſquàm publicam, per ea, quæ tradunt *id. Caſſad. n. 3. 4. & 6. & Mandoſ. n. 2. & 3.* ac propterea *Aegid. conſ. 34. n. 24. verſ. ſed vltimo*, inquit, quòd reſeruatio nõ inſurgit ex litterarum
41 confectione, ſed ex ſupplicationis ſignatione; ſubdens ibi, *reſeruationem probari per ſignaturam, de qua conſtat per regiſtrum ſupplicationis, etiam litteris non confectis*, & ipſum refert, & ſequitur *id. Mādoſ. in ſupradicta quæſt. 10. num. 2.* qui ibi concludit, nihil aliud eſſe neceſſarium, niſi ipſius gratiæ conceſſionem, quæ in ſola ſupplicatione, ſeu in ſolo verbo Papæ verificari poteſt, & *num. 3.* ait, etiam *Rotam in vna Compoſtellañ Parochialis coram Reomano* concluſiſſe, ſolam ſupplicationem probare reſeruationem.

Aliud exemplum erit, quando quis petit à Papa ſubrogationem in iuribus defuncti. nam ſi ipſe ſurrogatus habet litteras ſuæ ſubrogationis expeditas, ſufficit
42 quod ille de iure defuncti doceat ſolùm per ſupplicationẽ ſignatam, & regiſtratã; nam ſatis eſt ſubrogatũ, ſuam gratiã ſubrogationis habere per litteras expeditas; ad eam tamen verificandam, & probandum circumſtantias, & narrata in dictis litteris, ſufficit docere per ſolam ſupplicationem de iure tertij, vt per *Caſſad. deciſ. 8. num. 13. de reſtit. ſpol.* Aliaq; etiam quamplura exempla circa hoc adduci poſſent: Et regulariter dicendum eſt, quòd circumſcripta regula Cancellariæ, ſupplicatio ſufficit ad probandum quamlibet gratiam, *Gabr. conſ. 190. num. 12. lib. 1. & conſ. 194. num. 2. lib. 2. Sarneñ ſuper reg. de infir. quæſt. 28. col. penult. verſ. nec obſtat*, vbi ait, quod ſufficit ſola ſupplicatio ſupradicta, etiam ad canonizationem, niſi opponatur de regula.

SVMMARIVM

1 *Supplicatione expedita, conficitur ſuper ea minuta litterarum.*
2 *Litterarum diſpenſationis formula ſuper bigamia.*
3 *Litteræ apoſtolicæ non inſcribuntur ſub nomine proprio Summi Pontificis.*
4 *Papæ nominis mutatio in illius aſſumptione, quare fiat.*
5 *Papa cur in ſuis litteris nõ apponat proprium nomen, prout in ſupplicatione,*
6 *Litteræ apoſtolicæ nõ requirunt ſubſcriptionem Papæ. Aliquando ſecus.*
7 *Paulus cur dexteram, Petrus verò ſiniſtram partem occupant in bulla plumbea.*
8 *Papa cur vocatur Epiſcopus.*
9 *Papæ omnium cura demandata eſt.*
10 *Papa intitulatur Epiſcopus etiam ante coronationem, & vtitur eadem bulla.*
11 *Et contrarium impugnantes excommunicantur.*
12 *Papa cur dicitur ſeruus ſeruorum Dei, & quis author huius inſcriptionis.*
13 *Principes ſæculares titulorum multiplicitate ſe decorari affectant?*
14 *Clementis Quarti humillima epiſtola ad conſanguineum.*
15 *Diſpenſationes apoſtolicæ committuntur Ordinarijs.*
16 *Ordinarij nomine, qui intelliguntur, ex Concil. Trid.*
17 *Diſpenſationes committuntur etiam Vicarijs Epiſcoporum.*
18 *Vicarius quandoque vocatur Officialis.*
19 *Vicarij Epiſcopi vltra montes, Officiales dicuntur.*
20 *Vicario Vrbis, quando committantur diſpenſationes.*
21 *Papa, Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, fratres appellat.*
22 *Vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus quomodo intelligendus.*
23 *Vicarius quando dicatur generalis.*
24 *Vicarius Delegatus à Sede Apoſtolica ſufficit, quod ſit in ſpiritualibus.*
25 *Iuriſdictione diuiſa inter duos Vicarios, cui cenſeatur facta delegatio.*
26 *Papæ ſalutatio, quæ.*
27 *Et quis primus dixerit, Salutem, & apoſtolicam benedictionem.*
28 *Papæ ſalutatio quid operetur.*
29 *Papa nõ ſalutat ſchiſmaticos, hæreticos &c. & quid dicat loco ſalutationis, num. 30.*
31 *Hebræis exponuntur Scripturæ veteris teſtamenti ex Conſtitutione Gregorij XIII.*
32 *Hebræi cur tolerantur ab Eccleſia.*
33 *Papa ſalutando excommunicatum, illum præſumitur abſoluere.*

Praxis litterarum Diſpenſationis ſuper eadem Bigamia.

CAPVT IV.

1 EXpedita in totum ſupplicatione, ſuper ea conficitur minuta litterarum per aliquẽ ex Dominis Abbreuiatoribus Majoris Præſidentiæ, vel ab aliquo illorũ ſubſtituto, quæ traditur deinde alicui ex Scriptoribus apoſtolicis, vt ex ea litteras apoſtolicas de verbo ad verbum conſcribat.

His igitur paucis præmiſſis, conſonum eſt, vt tenorem litterarum, quæ ſuper prædicta ſupplicatione, de more expediri conſueuerunt, ſubijciamus, qui talis eſt, videlicet.

2 *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitani in ſpiritualibus generali, Salutem, & apoſtolicam benedictionem. Sedis apoſtolicæ copioſa benignitas, rigorem iuris manſuetudine temperans, nonnulla quandoq; diſpenſatiuè concedit, quæ Sacrorum Canonum ſeueritas interdicit. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filij Philippi Mariconda laici Neapolitanæ Diœceſis petitio continebat, Quod ipſe deuotionis feruore accenſus, plurimùm cupit clericali militiæ adſcribi, ac ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri, Verùm quia aliàs cum vna, illaq; de medio ſublata, cum alterà, ad præſens defuncta, mulieribus virginibus matrimonium per verba legitimè de præſenti ſucceſſiuè contraxit & conſummauit, bigamiam contrahendo, deſiderium ſuum adimplere non poteſt, abſque ſpeciali noſtra, & dictæ Sedis diſpenſatione. Quare pro parte dicti Philippi nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus ſibi in præmiſſis de opportunæ diſpenſationis gratia prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur prædictum Philippum, aliàs apud nos de vitæ, ac morum honeſtate, alijſq; probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu gratioſo fauore proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa, latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequẽdum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus cum ipſo Philippo, vt defectu bigamiæ huiuſmodi non obſtante, clericali charactere inſigniri, illiuſque priuilegijs vti, ac ad quatuor minores, necnon, meritis, & idoneitate ſibi aliàs ſuffragantibus, & dummodo aliud ei non obſtet canonicum impedimentum, ad ſacros, etiã preſbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunq; & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiã ſi Canonicatus, & præbendæ, dignitates, etiam maiores, & principales, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia, etiam curata, & electiua, in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſijs, ſeù ſi Parochiales Eccleſiæ, vel earũ perpetuæ Vicariæ fuerint, ſi ſibi aliàs canonicè conferãtur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur ad illa, & inſtituatur in eiſdem, recipere & (dummodo ſimul plura non ſint, quàm quæ à Concilio Tridentino permittuntur) retinere; necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper ſimilium, vel diſſimilium beneficiorum eccleſiaſticorum fructibus, redditibus, & prouentibus, ac etiam diſtributionibus quotidianis, apoſtolica ſibi authoritate reſeruandas, percipere, exigere, & leuare; ac in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, liberè, & licitè valeat, dicta authoritate diſpenſes. Non obſtantibus bigamia huiuſmodi, alijſq; Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq;. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Sexcenteſimo Trigeſimo octauo, Quarto Kal. Iunij, Pontificatus noſtri anno decimo ſexto.*

Qua-

Quarum quidem litterarum apoſtolicarum verba, & clauſulas pro iunioribus explananda duximus, vt infra, videlicet,

3 Vrbanus. Quocirca notãdum eſt, quod in litteris apoſtolicis, etiam in forma Breuis, nunquam fit inſcriptio ſub nomine proprio Summi Pontificis, ſicut in ſupplicatione, in qua ipſe ponit primam litteram ſui nominis, videlicet M. cum ipſe vocetur Maphæus, *Felin. in c. 2. ante num. 18. verſ. & dicit Abb. de reſcript.* adeò vt non intitulando ſe nomine Papę, ipſę literæ non facerent fidem, ſicut ſi ſcriberetur Papæ ſub nomine proprio baptiſmali, poſſet ille ratione dicere, Iſtæ litteræ non diriguntur ad me, *vt per Rebuff. in form. mand. apoſt. in verbo, Leo; verſ. notæ tamen.*

4 Et hic poſſet nouus Curialis quærere, cur fiat iſta nominis mutatio in Papa, poſtquàm ille aſſumptus eſt ad Apoſtolatus apicem? Et quamuis multi multa dixerint; placet tamen ratio allata per *Goz. gloſ. 1. nu. 44.* vbi ait, id fieri propter ſummam maieſtatem, & excellentiam ipſius Papæ, qui ſtatim, poſtquàm eſt electus, mutat primum nomen; quia ex ſubdito efficitur omnis creaturæ Superior, & Dominus; vnde iuſtum eſt, vt quando præeſt omnibus, non appelletur amplius nomine antiquo, ſed nouum nomen habeat; ſicuti de nouo omnium Dominus, & Dei Vicarius effectus eſt, *vt per Vital. in proœm. Clementin. nu. 21. verbo Ioannes.*

5 Sed hinc oritur aliud, & maius, imò pulchrius dubium, ſcilicet, cur Papa ſupplicationes ſignat proprio nomine baptiſmali, in litteris autem præponatur nomen Pontificatus? Et pluribus omiſſis placet inhærere ſententiæ *Sarnen. in compend. vtr. ſign. nu. 6.* vbi duas rationes aſſignat, quarum prima eſt, ad denotandum vtrumq; nomen, ſeù vtramq; perſonam; nam in ſupplicatione nomen proprium generationis ponit, in bullis verò nomen ſui Pontificatus, ideſt regenerationis, & ſic duplicem perſonam, videlicet priuatã, & publicam repræſentat. Secunda eſt, quod in ſupplicatione ideo proprium nomen ponit, quia illud verum, naturale, & originale nomen eſt; Nomen verò Pontificis, inductiuum, & accidentale; & quia in ſupplicatione verus ſcribendi actus attenditur, vti talis, vt verus, & non repræſentatiuus homo ſcribit; ideo vero nomine vtitur. In bullis verò, quia Papa non ſcribit, nec manum ſuam apponit, ſed illæ per Officiales expediuntur, ideo in illis officij ſui nomen, ideſt Papatus, ponitur: Quando enim Papa organo vocis ſuæ loquitur, tanquam priuata perſona loqui videtur; quia per ſe ſcribere, & loqui ſunt actus perſonalitatem denotantes; quando autẽ per litteras, ſeù bullas loquitur, quia non loquitur Papa per organum propriæ vocis, ſed Officialium, tunc vt priuatus homo loqui nõ dicitur, ſed vt Chriſti Vicarius, & ſic ſignando ſupplicationem, & ita ſcribendo, denotat actum priuati hominis, in bullis verò dignitatis nomen apponitur. *Hæc id. Sarnen. loc. cit.*

Aliam item rationem affert *Gamb. de auth. leg. à lat. lib. 8. ſub tit. de pot. leg. in iudicialibus, nu.* 208. nempè, hoc inductum eſſe ne pontificale nomen in vili cædula deſcriptum reperiatur. Videmus enim, quod infinitæ ſupplicationes manu Pontificis ſignatæ, ex iuſtis ſuperuenientibus cauſis, ſolent, etiam ab ipſo Datario lacerari, & in terram proijci, antequam tamen illæ fuerint regiſtratæ: cum vſq; ad illud tempus poſſit ille denegare gratias nomine Summi Pontificis, & illarum ſupplicationes lacerare, ſicut notiſſimum eſt Curialibus.

6 Et cum in dictis litteris ſufficiat prępoſitio nominis Papę, nulla illius ſubſcriptio neceſſaria eſt, ſed eius loco apponitur plũbum, in quo impreſſum eſt illius nomen ex vna, ex altera verò partibus, adſunt effigies, & nomina Sãctorum Petri, & Pauli. Et regulariter ſufficit, quod cuiuſcunq; nomen præponatur: Vnde ſi in epiſtola dicatur, Caius Sempronio ſalutem plurimam dicit, & poſtea nõ ſcribatur propriũ nomẽ mittentis, hæc epiſtola probat, *tex. eſt in l. cum antiquitas, §. cum autem, C. de teſt.*

Nonnullæ nihilominus adſunt litteræ apoſtolicæ, quæ ab ipſo Papa ſubſcribuntur, vt ſunt Cardinalatus, aliorumq; grauiorum negotiorum, cum huiuſmodi ſubſcriptione, videlicet, Ego Vrbanus Catholicæ Eccleſię Epiſcopus, & ſe in illis ſubſcribunt etiam omnes Cardinales in Romana Curia præſentes.

Iam verò quoniam & plumbi, & effigierum Sanctorum Petri, & Pauli in ipſo impreſſarum, mentionem fecimus, curio-
7 ſius etiam inquiret aliquis, cur in prædicto plumbo põtificiorum diplomatum, eędem Sacræ Imagines Apoſtolorum ita collocatæ ſint, vt Paulus dexteram occupet, Petrus verò ſiniſtram; cum dextera honoris ſit, ac maioritatis ſignum; ſatis autem conſtet Petrum Paulo auctoritate præcelluiſſe.

Reſpondetur autem pluribus modis.

Pri-

Primò, ſi id honoris gratia factum eſſe velimus, tribus potiſſimum de cauſis rationabile eſſe. Primò, quoniam plus videtur Eccleſiæ profuiſſe Paulus, quàm Petrus, plures enim ex gentibus ad Chriſti fidem adduxit; plures prouincias ſummo cum labore peragrauit, plura ſcripta, eaq. vtiliſſima nobis reliquit. Secundò, qnia Paulus Doctor Gentium præcipuè fuit, Petrus Iudæorum: vt igitur ſignificaret Eccleſia, gentiles Iudæis tandem antepoſitos eſſe ab eo, qui dixit, *Maior ſeruiet minori*, Paulum antepoſuit Petro. Tertiò, qnoniam Petrus à Chriſto vocatus fuit, adhuc mortali, & quodammodo in ſiniſtris conſtituto. Paulus antem de Cœlo vocatus eſt à Chriſto immortali, & regnante, ac à dextris Patris ſedente, vt ait *Petrus Dam. epiſt. ad Deſiderium* de hac re, *Innoc. III. ſerm. de Euangeliſtis, & S. Thom. lect. 1. in epiſt. ad Galat.* Addit etiam *id. Petrus Dam.* quartam rationem, quia Paulus de tribu Beniamin erat, & in ipſo Beniamin demonſtratus, ac typicè expreſſus Beniamin verò, licèt poſtremus erat inter fratres ſuos, tamen, & à patre filius dexteræ eſt appellatus, & à Ioſeph cunctis fratribus antepoſitus, *Gen. c. 35. & 42.*

Porrò qnantacunque ſit Pauli dignitas, & auctoritas ac honor illi ab Eccleſia delatus, Petri primatui nihil officit: ea enim dignitas, & auctoritas extraordinaria erat, quanta tandem eſſet: honor verò, quo eundem colit Eccleſia, non tàm à dignitate deſumitur, quàm ab vtilitate, & gratitudine in ipſum. Certè Stephanus, & Laurentius Diaconi tantùm erant, quorum ille Sancto Iacobo Epiſcopo & Apoſtolo, iſte Sancto Sixto Summo Pontifici miniſtrauit: & tamen Eccleſia magis honorat Stephanum, quàm Iacobum, magis etiam Laurentium, quàm Sixtum, vt ex eorum Octauis patet, quia clariſſima horum Diaconorum martyria toti Eccleſiæ præluxerunt. Ita etiam magis honorat Eccleſia Sanctum Hieronymum, & Sanctum Thomam Aq. item ſimplices preſbyteros, Sanctos quoque Antonium, Benedictum, Franciſcum, nec presbyteros quidē, quàm non paucos Martyres, Epiſcopos, imò, & Summos Pontifices colat: quoniam illi ſcriptis libris, iſti religioſorum ordinum inſtitutione plurimum Eccleſiæ profuerunt.

Reſpondetur Secundò, *ex Antonio Nebriſſen. in Annot. ad 50. ſcript. loca*, non ſemper dexteram, maioris honoris indicium fuiſſe: nam olim cum duo ſimul incedebant, id obſeruabatur, vt ſenior, & honoratior ad læuam eſſet; iunior autē latus ei dexterum clauderet, & non nihil præcederet in ſignum obſequij: Inde enim dicti ſunt Laterones, & per contractionem, Latrones, qui dextrum latus nobiliorum hominum defenſionis cauſa tegebant. *Euſebius* verò, *lib. 1. de vita Conſtantini* ſcribit ſe vidiſſe in Eccleſia Conſtantinum adoloſcentem obeuntem Prouinciam cū Seniore Auguſto, ſemperq; ad dexteram eius incedentem, Neque dubium eſſe poteſt, quin Conſtantinus adoloſcens, ac penè priuatus, in loco minus honorato eſſet, quàm ſenior Auguſtus.

Reſpondetur Tertiò, neq; perpetuum eſſe, vt in antiquis imaginibus Paulus dexteram teneat; ſiquidem in ijs, quæ Romæ nunc extant, quemadmodum in quibuſdam, Paulus cernitur ad dexteram, ita in alijs non paucioribus, cernitur ad ſiniſtrā; & ſicut in diplomatibus Pontificijs, Paulus obtinet dexteram, ita in numiſmatibus obtinet ſiniſtram. Et fortaſſe non ſine conſilio id à veteribus obſeruatum eſt, vt ex duobus Apoſtolis, modò vnum, modò alterum anteponerent, nimirum, vt eo modo ſignificarent, hos Apoſtolos, vel pares eſſe inter ſe, vel certè ignorari, vter alteri præſtet. Nam etſi Petrus maior eſt poteſtate; Paulus tamen maior eſt ſapientia, vt eleganter monet *Sanctus Maximus ſerm. vlt. SS. Petr. & Paul.* vbi Petro clauem potentiæ, Paulo clauem ſapientiæ datam eſſe dicit. Hæc omnia ferè deſumpta ſunt *ex Bellarm. lib. 1. de Rom. Pont. c. 27. per totum*, vbi agit de comparatione Petri cum Paulo. Alij etiam ſcribentes hanc rationē adduxerūt, nempè, ideò Paulus ita in dextris collocatur, quia virginitatem conſeruabat, qua Petrus vti coniugatus carebat, *vt per Gonz. in reg. 8. Cancell gloſ. 1. nu 38.*

8 Epiſcopus Non modò vrbis Romæ, *capitan canonibus, 17. q. 1.* verùm etiam vniuerſalis Eccleſiæ: cum ſit Vicarius Dei, & ſucceſſor Petri, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. q. 7. nu. 5. cum ſeqq.* & cum reſpectu ordinis non detur ordo in Eccleſiaſtica Hierarchia, qui ſit maior ordine Epiſcopali: propterea Papa vocat ſe Epiſcopum. *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 26. n. 31.* quia idem nomen Epiſcopi, etiā ipſi Domino Noſtro Ieſu Chriſto cōuenit, prout *1. Petr. cap. 2. in fin.* ibi, *ſed conuerſi eſtis nunc ad Paſtorem, & Epiſcopum animarum veſtrarū:* ſicut nec propterea dicitur Epiſcopus, quod habeat Eccleſiam certam cuius ratione ita vocetur, licèt vulgus arbitretur, eum eſſe Epiſcopum Sancti Ioannis Laterani, *vt per Rebuff. in tit. de approb.*

prob. Conu.verbo, Epiſcopus, ſed quia ipſi
Papæ omnis cura omnium Ciuitatum,
9 omnium Magiſtratuum, omnium Epiſcoporum,
omnium hominum, omnium animarum
demandata eſt, *Mandoſ. in d. gloſ. Cam.tit.ſuperſcriptio, eod. verbo, Epiſcopus.*
10 Et ita intitulatur in ſuis litteris, etiam ante illius coronationem: nam vtitur tunc
eadem bulla, qua poſt coronationem,
quamuis nonnulli perperam contrarium
dicant: non animaduertentes, deſuper
emanaſſe Extrauag. *Quia nonnulli de ſent. excom.* quæ eſt *vlt. inter commun.* illis verbis,
*aſſerere non verentur, quod Summus Pontifex ante ſua Coronationis inſignia, ſe non
debet intromittere de prouiſionibus, reſeruationibus, diſpoſitionibus, & alijs gratijs faciendis: nec ſe in litteris Epiſcopum ſimpliciter,
ſed electum Epiſcopum ſcribere. Nec etiam
vti bulla, in qua nomen exprimatur ipſius.
Nos talium temeritates compeſcere cupientes, ſingulos, qui occaſione huiuſmodi aliquas
litteras noſtras ſuper negotijs quibuſcunq;
confectas, quæ à nobis ante coronationis noſtra inſignia emanarunt, auſi fuerint impugnare, excommunicationis ſententia innodamus.*

11 Vnde non benè nonnulli dicunt, quod
de ſtylo, Papa non exprimit ſuum nomen
in bulla, ante dictam Coronationem, ſed
tantùm vtitur media bulla, in qua inſculptæ
ſunt imagines prædictorum Sanctorũ
Petri, & Pauli, altera ipſius parte vacua
remanente: nam licèt mortuo Papa, ſtatim
frangatur plumbum, nihilominus etiã
illicò poſt noui Pontificis creationem,
formatur nouum plumbum, ab vna parte
habẽs dictas imagines, ab altera verò nomen
noui Pontificis, & nihil aliud immutatur,
niſi Data ſupplicationis, & litterarum,
cum ante ipſam coronationem loco
illorum verborum; *Pontificatus noſtri*, dicatur,
*ſuſcepti à nobis Apoſtolatus officij. Anno primo. teſte Garc. de benef. p. 6. cap. 4. ſub
nu. 3. in fine formulæ breuis de cap. poſſ. nom. Cam.*

Seruus Seruorum Dei, *vt in c. Saluator, 1. q. 3.* & in pluribus locis decretorum,
& decretalium Papa *ſeruus ſeruorũ Dei* ſe inſcribit, & hic eſt conſuetus modus
ſe inſcribendi in litteris apoſtolicis
ſub plumbo, quod ita inoleuiſſe, *ait Abb. in c. 2. de cler. ven. 1. not.* quia ipſe vtilitatibus,
12 & commoditatibus ſeruorum Dei, ſe ingerit:
Cuius quidem inſcriptionis, auctor
fuit Gregorius Primus, qui ita ſe inſcripſit,
exemplo Saluatoris, dicentis, *Diſcite à
me, quia mitis ſum, & humilis corde: & non
venit filius hominis miniſtrari, ſed miniſtrare*,
quod etiam fecit ad reprimendam Ioannis
Patriarchæ Conſtantinopolitani inſolentiam,
qui ſuperbia inflatus, ac Imperatorio
fauore ſubnixus, Concilio Conſtantinopoli
habito, ſe Oecumenicum,
ideſt, vniuerſalem appellare Epiſcopum
inſtituerat, eum ſibi titulum vendicans,
qui ex antiquis Conciliorum decretis, ſoli
Romano Pontifici conueniebat: ad affectati
etiam Principatus ſuſpicionem,
atq; inuidiam apud homines euitandam,
præcepti illius Dominici memor, *Qui ſe
exaltat humiliabitur, et qui ſe humiliat exaltabitur*,
vt cunctis manſuetudinis exemplum
daret, primus ſe ſeruũ ſeruorum Dei
appellari inſtituit anno 595. vt quãtò maior
eſſet, tantò in omnibus ſe amplius humiliaret:
quem morem ſucceſſores ſubinde
eius acceptum in hunc vſq; diem conſtantiſſimè
tenuerunt, & inſigniter vſurparunt,
vt eiſdem verbis refertur in libro
*Ligni vitæ nuncupato, de Religione Sancti
Benedicti p. 2. c. 12. lib. 5. fol. mihi* 607. Quod
quidem ſatis deuiat ab inſtituto Principũ
ſæcularium, qui ſæpè titulorum multipli-
13 citate ſe decorari affectant; quod nõ modo
inter Principes noſtros locum ſibi vẽdicare
videmus, verùm etiam aliarum nationum:
Scimus namq; Regem Perſarum,
ſic ſe inſcribere, Rex Regum Sapor, particeps
ſyderum frater Solis, & Lunæ; Regem
Moſcouiæ dixiſſe, Magnus Dominus
Imperator, atquè Magnus Dux Baſilij. Similiter,
Altum Ioannem Aegypti, ſecundũ
linguam Regionis, Belul Ian, qui vulgariter
Prete Ianni nuncupatur, ſe inſcribendo,
ita dicit, Dauid ſupremus Regnorum
meorum, à Deo vnicè dilectus, altera Columna
fidei, ortus ex ſtirpe Iuda, filius Dauid,
filius Salomonis, filius Columnæ Sionis,
ſecundum carnem, filius Sanctiſſimorum
Petri, & Pauli, ſecũdum gratiam, Imperator
ſuperioris, & maioris Aethyopię,
& ampliſſimorum Regnorum, Rex Goe,
Caffates, Iutigar, Angotæ, &c. Dominus
patris Nubiæ, quæ in Aegyptum extenditur,
de quibus alijſq; titulis videre eſt apud
Capac. lib. ſecr. nuncupato lib. 1. fol. mihi 139.
Nec tamen hunc inſcribendi modum à
iure communi deuiare cognoſcimus: cũ
vnicuiq: liceat inſcribere titulos Dignitatis
ſuæ, iuxtà *tex. in l. hac conſultiſſima, in
princ. C. de teſtam.* Summus autem Pontifex
ob ſui ſingularem humilitatem titulo
tantùm ſerui ſeruorum Dei contentus eſt,
cum nihil aliud ambiat, niſi ipſum Dominum
noſtrum imitari. Quam quidem humilitatem
non tantùm quoad ſe exercet,
verùm etiam alios hortatur, præſertim cõ-

ſan-

ſanguineos,ad illam inſectandam, Vnde
14 in epiſtola, quam Clemens IV. cuidam ſuo conſanguineo ſcripſit, habentur hæc verba videlicet, Mulris de noſt a promotione gaudẽtibus, nos ſoli ſumus, qui certius immenſitatem oneris experimur; idcirco,quod alijs gaudium, nobis ſubminiſtrat metum & fletum. Sanè,vt ſcias qualiter his auditis,debeas te gerere, ſcire te volumus,quod humilior ſolito debes eſſe; neq; enim quod nos vehementer humiliat,debet noſtros extollere; maximè cum honor huius ſæculi momentaneus ſit, & ſicut ros tranſeat matutinus. Nec ad nos te, nec fratrem tuum, vel ex alijs noſtris aliquem venire volumus ſine noſtro ſpeciali mandato;quia ſpe ſua fruſtratus,ſi ſecus venire præſumeret,oporteret, vt rediret confuſus, Sed nec in ſororis tuæ nuptijs quæras propter nos,altiorẽ; nec enim nos haberet propitios,nec in aliquo adiutores; ſi tamen eam filio millies deſponſaueris,in trecentis libris Turonenſibus tibi proponemus ſubuenire. Et ſi altiora quæſieris,nec à nobis denarium ſperes vnum; & hoc ipſum ſecretiſſimum eſſe volumus, & tibi & matri ſolummodo notum eſſe. Illud etiam ſcias, quod nullum, nullamq; de ſanguine noſtro ſub noſtræ ſublimationis obtentu,inflati volumus:Sed tàm mobiliam,quàm *Cæciliam*,illos viros habere volumus,quos haberẽt, ſi eſſemus in ſimplici clericatu. Sybillam viſita, & dic ei, quod locum nõ mutet, ſed remaneat apud Suſam, & omnem maturitatẽ, & habitus honeſtatem obſeruet, & preces apud nos pro aliquo non præſumat aſſumere; nam, & ei,pro quo fierent,eſſent inutiles, & ipſis,qui rogauerint,damnoſę. Et ſi fortè per aliquos ex hac cauſa munera offerantur, ea reſpuat, ſi vult noſtram gratiam retinere.Huius epiſtolæ exemplum habes etiam penes *Barboſ.de pot.Epiſc.in addit.eiuſdem, ad tit.2.gloſ. nu.31.*

Dilecto filio Vicario. Decreto Sacri Concilij Tridentini, *ſeß.22.cap.5.*cauetur expreſsè, quod diſpenſationes,quacunq; authoritate concedendæ, ſi extra Romanam Curiã
15 committendæ erunt, committantur Ordinarijs illorum,qui eas impetrauerint: &
16 ſub nomine Ordinarij intelligũtur etiam inferiores Epiſcopis, ſi habeãt iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, vt per *Garc.de benef.p 9.cap.2.nu.142.* Et licet in clauſulis ſupradictæ ſupplicationis additum fuerit, *Et committatur Ordinario*, conſueuerunt nihilominus huiuſmodi diſpenſatio-
17 nes committi Vicario generali Epiſcopi, iuxta conſuetum ſtylum Cancellarię apoſtolicæ: ipſe enim Vicarius generalis, eſt etiam Ordinarius, *c. Romana, & ibi gloſ. de appell.gloſ.in c.2.verbo. officialem, de off. Vicar.lib.6.Innoc.in c tua nobis,eod.tit. Mãdoſ.Regula 24.q.6.n.6. Sanch.de matrim.lib.3.diſput.29.num.1.Garc.p.5.cap 8 num.21.* nam vnum,& idem tribunal conſtituunt, *d.c.Romana.*

18 Et licèt quandoq; Vicarius vocetur Officialis; iſta tamen diuerſitas oritur pro cõſuetudinibus patriæ,ſeù Regionũ; Vndè ſi cõmiſſio fieret vltra mõtes, expediretur ſub nomine Officialis,non autem Vicarij
19 nã ibi Vicarij Epiſcopi, Officiales appellãtur;quod idem eſt;nã in effectu nulla inter eos adeſt differentia,niſi in nomine; & ſicut teſtatur *id.Barb.alleg.54.n.53.* Romanæ Curiæ ſtylus obſeruat, vt in expeditionibus,ſeù delegationibus ad Italiam, Vngariam, Dalmatiam, Epyrum, ſiuè Albaniam,Sclauoniam,Cretã, & partes Orientales, Siciliam, Sardiniam, & Corſicam concernentibus,Cancellaria ſemper vtatur verbo,Vicarius; Sed vltra montes Alpinos,vt in Hiſpania,Gallia, Germania, Polonia, Anglia, & in Vltramontanis, vt in Africa, Officiales nominentur, vt ex libro *Prouinciale nuncupato Her. Paul. verſ. in ſalutatione non ponitur,fol.mihi* 12.& docet inueteratus ſtylus Cancellariæ apoſtolicæ.

Et hoc modo ſatiſfit prædicto Concilij decreto:circa quod non incongruum hic ſubnectere viſum eſt pro noſtra praxi per illa ipſius Cõcilij verba,nimirum, *ſi extra Romanã Curiam cõmittenda erunt &c.*quod præmiſſa commiſſio locum ſibi vendicet extra Curiam: Si etenim contingat, Oratores diſpẽſatos tempore impetrationis in ipſa Romana Curia degere, præſertim, ſi
20 ibi domicilium cõtraxerint, tunc diſpenſationes ipſæ committuntur Vicario Vrbis,aut illius Viceſgerenti, vel alicui Prælato Signaturæ Papæ Referendario, & quandoq; alicui ex Sacræ Rotæ Romanæ Auditoribus; prout pluries vidi,pręſertim, ſi diſpẽſatio, etiam cum aliqua abſolutione dependeat ab aliqua cauſa vertente coram ipſo Prælato, vel Auditore; vt habui in praxi pro quodam Oratore, qui pro conſequendis cuiuſdam beneficij fructibus, recurſum habuit ad Iudicem ſęcularem; ac poſtmodum,cauſa in Sacro Rotæ Auditorio introducta, petijt à præmiſſis abſolui; necnon cùm ob irregularitatem ex celebratione in excommunicatione contractam,diſpenſari petijſſet,litterę abſolutionis, & diſpenſationis huiuſmodi

fue-

fuerunt commiſſæ ipſius Rotæ Auditori,
coram quo lis pendebat, vt Oratorem in
vtroq; foro ſimpliciter, vel ad cautelam,
ad effectũ, vt litem, & cauſam in ipſo Ro-
tæ Auditorio proſequi poſſet, abſolueret,
& eum eo diſpenſaret.

21 Venerabilis fratris *noſtri Archie-
piſcopi Nea-
politani*, Papa Epiſcopos, Archiepiſco-
pos, & Patriarchas, venerabiles fratres ap-
pellat, vt docet *tex. in cap. quam graui, de
crim. fal.* ibi, *Cùm ſcire debeas Apoſtolicam
Sedem conſuetudinem in ſuis litteris hanc te-
nere, vt Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epi-
ſcopos fratres, cæteros autem Reges, Princi-
pes, vel alios cuiuſcunq; ordinis filios in no-
ſtris litteris appellemus*, *Rebuff. In prax. tit.
declarat. nou. prou. verſ. & filios vocat id.
Hieron. Paul. in d. libro nuncupato Prouin-
ciali, tit. de intit. verſ. item nota.* Ac propte-
rea ſi ſupradictos Epiſcopos, Archiepiſco-
pos, & Patriarchas filios appellat, erunt
litteræ de falſo ſuſpectę, *d. c. quam graui*, ibi,
*in falſis autem litteris tibi præſentatis in ſa-
lutatione, dilectus in Chriſto filius vocabaris,
cum in litteris, quas aliquando tibi transmi-
ſimus, te videre potueris à nobis fratrem ve-
nerabilem appellatum.*

22 In ſpiritualibus, In quibus conſi-
ſtit adminiſtra-
tio, videlicet, vt poſſit excommunicare,
ſuſpendere, interdicere, conferre, inſtitue-
re, confirmare, eligere, præſentare, viſita-
re, corrigere, & punire; collatio etiam Sa-
cramentorum, tota poteſtas fori pœnitẽ-
tialis, diſpenſatio, ac votorum commu-
tatio, & alia, iuxtà facultatem ſibi ab Epi-
ſcopo attributam, prout *in form. Vicaria-
tus*, quæ habetur, apud *Sbroz. de off. Vicar.
id. Barboſ. alleg. 54. n. 56.*

23 Generali. Si autem conſtitutus eſ-
ſet in ſpiritualibus tan-
tùm, non videtur dici poſſe Vicarius ge-
neralis, qui talis tunc eſſe dicitur, quando
in ſpiritualibus, & temporalibus eſſet cõ-
ſtitutus: cum, ſcilicet, quoad temporalia,
habeat adminiſtrationem in iudicio, &
extra, habens temporalem iuriſdictionem
pleno iure, quoad merum, & mixtum im-
perium ac omnem iuriſdictionem, ac etiã
adminiſtrationem in omni ſpecie aliena-
tionis, necnon facultatem locandi, ad fir-
mam dandi, cenſus, redditus, & penſiones
colligendi, *Rebuff in forma Vicar. Epiſ. n.
21. & ſeq.* & ſic talis non eſſet, niſi habe-
ret vtramq; iuriſdictionem, *c. fin. de ſuppl.
negl. prel. Garc. de benef. p. 5. cap. 8. n. 120.*

24 Quoad huiuſmodi tamẽ delegationes,
quæ emanant à Sede apoſtolica, puto ſuf-
ficere, quod Vicarius ſit in ſpiritualibus
tantùm conſtitutus, vt dici poſſit etiam
generalis; nam licèt ex eo conſueuerit cõ-
ſtitui in ſpiritualibus, & temporalibus;
quia Eccleſia ſoleat habere ſpiritualia, &
temporalia, *id. Barboſ. d. alleg. 54. nu. 57.* ni-
hilominus fieri poteſt quod habeat ſpiri-
25 tualia tantùm. Quod ſi Epiſcopus iuriſdi-
ctionem in duos Vicarios diuidat, alterũ
conſtituendo in ſpiritualibus, alterum ve-
rò in temporalibus; tunc dicendum eſt
ſufficere, quod ſit generalis Vicarius in
ſpiritualibus, iuxta materiam concernen-
tem rem ſpiritualem, & ibidẽ ipſe auctor
ait, quod in breuibus Summi Pontificis,
cum aliqua committuntur Epiſcopis, ſeù
eorum Vicarijs, Vicarij generales in ſpiri-
tualibus appellantur, dicendo ſic, Venera-
bili fratri Epiſcopo N. ſiuè eius Vicario
in ſpiritualibus generali, *id. Garc. loc. cit.*

26 Salutem, *& apoſtolicam benedictio-
nem.* Hoc modo ſalutat Pa-
pa, tàm Iudices Exequutores gratiarum,
& aliorum reſcriptorum, quàm ipſos Ora-
tores, quibus reſcribit in forma gratioſa;
27 quo quidem ſalutandi more, primus vſus
fuit Cletus Romanus, Summus Pontifex,
28 quem ſeruauerunt poſtmodum omnes
Pontifices ſucceſſores, ex eo, quod hæc ſa-
lutatio producit actus charitatis, pietatis,
largitatis, fidelitatis, ſedulitatis, tranquilli-
tatis, & iucũditatis, vt ait *id. Rebuff. in for.
mand. apoſt. in verbo ſalutem*, vbi etiam ad-
uertit, quod hæc ſalutatio debet ſcribi li-
teris longis, & tota debet poni in vna li-
nea; ita quod tria vltima puncta retorta
non fiant extra, ſed intra lineam lateralẽ:
quodq; aliqua dictio in litteris Papæ non
debet diuidi, vt in fine vnius lineæ ſit
principium, & in principio alterius ſit
finis.

29 Mos tamen iſte ſalutandi ceſſat; quan-
do Summus Pontifex reſcriberet ſchima-
ticis, hæreticis, vel excommunicatis, aut
alijs, qui ab apoſtolicæ Sedis obedientia
ſe ſubtraxerunt, *Phil. Franc. in proœm. lib. 6.
nu. 3.* & multa in dies emanant breuia, &
litteræ apoſtolicæ pro huiuſmodi perſo-
30 nis, quas, neq: filios appellat, ſed tantùm,
cum (verbi gratia) ſcribit Hebræo, dicit,
Beniamin, ſanioris conſilij ſpiritum, teſte
etiam *Specul. in tit. de reſcript. præſent. §. ra-
tione formæ, nu. 3. verſ. item principium*, *Io-
annes Andreas in proœm. d. lib. 6.* & ibi *Fe-
lin. num. 20. verſ. & adde, Butr. in proœm. de-
cret. col. 4. verſ. quaro, an Papa nu. 32.* Cum
verò litteræ diriguntur omnibus Hebræis
alicius loci, dicit, *Vniuerſis, & ſingulis
vtriuſq; ſexus Hebræis in Alma Vrbe com-*

me-

morantibus, & commorari ſolitis, viam veritatis agnoſcere, & agnitam cuſtodire. Ad illam enim agnoſcendum non deſunt ſalubria remedia, nam propterea nouiſſimè *Gregorius Papa XIII.* ſua Conſtitutione præcepit Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, alijſq; Eccleſiarum Prælatis, etiam Cardinalatus honore præditis, vt in ſuis quiſq: Ciuitatibus, Terris, & locis, in quibus competens aliquis numerus Iudæorum, qui Synagogam conſtituant, cõmoratur, curent Sabbato, vel alio cuiuſcunq: hebdomadæ ſtatuto die ad Iudæos ipſos in locum præſtitutum, non tamen Sacrum, nec vbi ſacra confici ſolent, conuocatos, per aliquem Magiſtrũ in Theologia, aliumuè idoneũm virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipſorum Hebræorum collatione, aut aliàs, prout commodius eis videbitur, hebraicæ, ſi fieri poterit, linguæ peritum, ſermones, vel lectiones haberi, in quibus illis
31 exponantur Scripturæ veteris teſtamenti, Moyſis, ſcilicet & Prophetarum, præſertim verò, quæ eo Sabbato leguntur, ſeù lectæ in eorum ſint Synagogis, iuxta Sanctorum Patrum interpretationes, ad verũ Catholicæ Eccleſiæ ſẽſum, & aliàs ad pręſcriptum eiuſdem conſtitutionis editæ ſub *Datum Romæ apud Sãctum Marcum* 1584.
32 *Kal. Septemb. anno decimo tertio.* Quos quidem Hebræos Sancta mater Eccleſia tolerat in memoriam paſſionis Dominicæ, eiſq; plerumq; multa cõcedit, vt chriſtiana benignitate allecti, errorem ſuum recognoſcant, & ad verum, quod eſt Chriſtus, lumen, tandem conuertantur, vt dixit Sixtus IIII. in quadam ſua *Conſtitutione*, 48. *in ordine*; qua, inter cœtera, eiſdem Hebræis conceſſit, vt dum illos ab vno loco ad alium iter agere contigerit, in ipſo itinere biretum, ſeù pileum nigrum deferre; ea tamẽ conditiòne, vt ſi vltra vnam dietam in vno loco moram traxerint, poſtea ſolitum biretum glauci coloris geſtent, quem colorem glaucum pro ſigno ipſorũ Hebræorum, Iulius V. declarauit illum eſſe, qui vulgò dicitur, *gialdo*.

Et *Paulus IIII.* in alia ſua conſtitutione ait, quòd Eccleſia Romana Hæbræos tolerat in teſtimonium veræ fidei Chriſtianorum; ac propterea conuenit, vt quãdiù in eorum erroribus perſiſtunt, effectu operis recognoſcant ſe ſeruos, Chriſtianos verò, liberos per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum effectos fuiſſe.

33 Si tamen, in propoſito, contingat, Papã ſalutare excommunicatum, clarum eſt, quòd per ſalutationem præſumitur illum abſoluere, vt per *gloſ. in c. ſi quando, in verbo, ſalutationis, de ſent. excomm.* & ad hoc ait *id. Butr. in cap. ad conſultationem, de re iud.* quòd ipſe vidit quaſdam litteras Gregorij XIII. quas quidam illius Orator detulit Regi Franciæ, & quibuſdã Ducibus Schiſmaticis, in quibus aderat ſolita ſalutatio, ſcilicet, *Salutem, & apoſtolicam benedictionem, Gratian. diſcep. for. cap. 538. per. tot.*

SVMMARIVM

1 *Prœmium, quibus litteris præponi conſueuit.*
2 *Prœmium deſumitur ex viſceribus ipſarum litterarum.*
3 *Et quid ſit, & eius virtus.*
4 *Papa loquitur in plurali, quandoq; in ſingulari.*
5 *Papa omnes Chriſtianos, dilectos filios appellat.*
6 *Papa habet curam omnium Chriſtianorum.*
7 *Papa mulieres appellat dilectas in Chriſto filias.*
8 *Bigamia irregularitas dupliciter contrahitur.*
9 *Bigamia requirit matrimonium carnali copula conſummatum.*
10 *Non inducitur ex matrimonio rato tantum.*
11 *Papa ſolus diſpenſat ſuper bigamia quoad omnia.*
12 *Diſpenſationes, ad partium petitiones conceduntur.*
13 *Aliquando Motu proprio.*
14 *Diſpenſatio præſumitur impetrata de mandato Oratoris.*
15 *Diſpenſationes impetrantur ſine ſpeciali mandato.*
16 *Supplicatio quando præſumatur porrecta ab Oratore.*
17 *Verba apud Nos de vita, et morum honeſtate &c. non egent verificatione.*
18 *Clauſula, Specialibus fauoribus, quando in litteris Papæ apponatur.*
19 *Clauſula, A quibuſuis &c. ſententijs &c. quid operetur, remiſſiuè.*
20 *Verbum, Mandamus, non importat diſpenſationem.*
21 *Clauſula, Dummodo aliud nõ obſtet impedimentum, vndè extracta.*

Ap-

22 *Apponitur in omnibus ſupplicationibus, & in litteris diſpenſationum.*

23 *Et eſt ſecundùm ius.*

24 *Diſpenſatus ad ordines ſimpliciter, intelligitur de minoribus.*

25 *Clauſula, Necnon quæcunq; & qualiacunq; beneficia, quid importet.*

26 *Inhabiles ad ordines, ſunt inhabiles ad beneficia.*

27 *Gratia diſpenſationis ad ordines, & beneficia, eſt diuidua.*

28 *Clauſula, Quæcunq; & qualiacunq; nō comprehendit omnia beneficia.*

29 *Beneficia curata, ſunt cæteris digniora.*

30 *Ac propterea non veniunt in diſpenſatione, niſi exprimantur.*

31 *Quod procedit etiam in beneficijs curatis habitu tantùm, & non actu.*

32 *Beneficia, ſimplicia dicuntur, licèt reſidentiam requirant.*

33 *Beneficium eccleſiaſticum quid ſit.*

34 *Et vt tale ſit, quid requirat.*

35 *Diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatus.*

36 *Canonicatus, & præbenda in quo differunt.*

37 *Diſpenſatus ad Canonicatum, cenſetur diſpenſatus ad præbendam.*

38 *Canonicatus nonnulli, præbendas etiam extra propriam Eccleſiam habentes.*

39 *Canonicatus aliqui, præbendis prorſus carentes.*

Praxis narratiuæ earundem litterarum.

CAPVT V.

1 SEdis apoſtolicæ *copioſa benignitas &c.* In omnibus ferè litteris gratiæ, non autem in illarū ſupplicationibus, conſueuit præponi Exordium, ſiuè Proœmium, quod ſē-
2 per deſumitur ex viſceribus litterarū prædictarum, & nihil aliud eſt, niſi quidā ſermo generalis præambulatorius librorum,
3 ſeù Conſtitutionum, oſtendens in generali, quæ poſtea continentur in ſpeciali, interdum, pleraq; complectens, vt not. *Ioannes Andreas in Exordio Clementin. in verbo, quoniam*; quod præcipuè operatur, vt ſi aliquando contingat de ipſa gratia, ſiuè illius parte hæſitari, ſubmoneri poſſit dubiū ex verbis eiuſdem proœmij; vndè ſemper ex eo inter alia colligitur cauſa finalis eorum, quæ continentur in ipſa gratia, ſeù Cōſtitutione; nam ſicut corpus ab anima, ita diſpoſitio à ratione proœmiali regulatur, vt dixit *Iaſ. in l. qui quadringenta, col. 2. ff. ad Trebell. Corn. conſ. 311. num. 4. vol. 2.* ſicq; ad ipſum Exordium recurritur, iuxta *tex. in l. vlt. ff. de hæred. inſtit. Bart. in l. cum ij, §. eam tranſactionem. ff. de tranſact.* Docet inſuper *Gaius in l. 1. ff. de orig. iur.* quod nefas videtur eſſe nulla præfatione facta, rem exponere; nam præfationes libentius ad lectionem propoſitæ materiæ perducunt, *Gonz. ſuper proœm reg. 8. Cancell. num. 3.* ac propterea apud Rhetores vocatur prima pars orationis, qua auditoris attentio, beneuolentia, & docilitas captantur: Vndè Princeps in gratiarum conceſſionibus, ſe oratoribus beneuolum reddit, iuxta illud *Cicer. 2. de orat. Iubent exordiri, itaut eum qui audit, beneuolum nobis faciamus.* Inſuper, dum Papa hic in proœmio, dicit, *rigorem iuris manſuetudine temperans*, oſtendit, quod ipſe rigor aliquando temperatur, vt ſæpè fit, & docet *tex. in c. fin.* & ibi *gloſ. in verbo, rigor, de ſent. excom.*

5 Exhibita nobis &c. Ex quo habes, quòd Papa ſemper loquitur in plurali, vt videre eſt per totum ferè corpus iuris canonici, licèt, ſi contingat, ipſum propria manu in ſuis bullis ſe ſubſcribere, loquatur in ſingulari, videlicet, *Ego Maphæus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus*, vt ſupra diximus, vel *Ego Maphæus S.R.E. Epiſcopus conſenſi, & ſubſcripſi.* Cuius rationem diuerſitatis docet *Mandoſ. in gloſ. Cam. verſ. Nos qui, fol. mihi 90* vbi diſtinguit, quòd, aut loquimur in ſubſcriptione; & Papa loquitur in ſingulari, nempè *Ego Maphæus*, vel ſumus in narratiua, aut diſpoſitiua; & ſubdiſtinguit, quòd ſi loquimur iuxta tempora antiqua; tunc dicamus, quòd tàm ſingulari, quàm plurali numero vtebatur: Si verò loquimur de modernis temporibus, dicemus, Papam ſemper loqui in plurali, quòd ſi aliter eius litteræ expeditæ reperirentur, eſſent de falſo ſuſpectæ. Sicut etiam quando ipſe Papa vni tantùm ſcribit, nūquam ei loquitur in plurali, quod præcipuè docet *tex. in d. c. quam graui, de crim. falſ.* his verbis. *Et cum vni tantùm perſonæ, noſtræ litteræ diriguntur, nunquam ei loquimur in plurali, vt vos, ſiuè veſter, & his ſimilia in ipſis litteris apponamus.* Sic etiam, ſi partim in plurali, partim in ſingulari, vt ſi diceretur, Vobis Titio &c.; nam tunc pari mo-

do ipſæ litteræ erunt de falſo ſuſpectæ, *id. Mandoſ.loc.cit.in fin.*

5 **Dilecti filij** *Philippi* &c. Papa omnes Chriſtianos, dilectos filios appellat; non autem infideles,
hæreticos, vel excommunicatos, ſicut ſupra dictum eſt; nam, ſicut omnes ſumus
filij Dei per fidem, charitate firmatam; ſic
6 filij omnes ſumus eius Vicarij, ſcilicet Papæ, cura, & honore: ex eo quod ipſe curam
omnium Chriſtianorum habet; & omnes
vocat filios, ſiuè laici illi ſint, ſiuè clerici,
*Hoſtien. in cap. ad deliberandum. verſ. cæteri
autem, de iud.* & non modò hodie, verùm
etiã antiquitus tales appellabat, vt patet
7 per diuerſa loca decret. Mulieres verò
dilectas in Chriſto filias appellat; cuius appellatio ex monialibus exordium duxit,
quas ita ſemper appellabat, vt *in cap. dilecta in Chriſto filia Abbatiſſa de Bubrigen, &
in cap. dilecta in Chriſto filia Abbatiſſa Iotreñ. de exceſſ. prel.* quem poſtea ſcribendi
modum, ad omnes mulieres exendit.

8 **Matrimonium &c. ſucceſſiuè &c.** Hæc irregularitas, quando nimirùm quis plures duxit vxores; duobus modis contrahi poteſt. Vno
modo, ſi ipſæ omnes viuant, quarum vnã
de iure, aliam de facto, duxit, vt ſupra diximus, & ſic ſimul: & contra iſtos, qui polygami vocantur, proceditur per Tribubunal ſancti officij, tanquam ſuſpectos de
fide; cùm malè ſentiant de Sacramento
matrimonij: & vltra polygamiam, efficiũtur infames, vt per *Maiol. de irregul. lib. 1.
cap. 33. n. 14. verſ. poſſet autem.*

Altero vero modo, videlicet, ſi mortua
priore coniuge, duxit ſecundam; quo caſu, ad effectum ſuſcipiendi ordines, & obtinendi beneficia eccleſiaſtica, opus eſt
diſpenſatione; quamuis alioqui non prohibeatur quis plures ſucceſſiuè ducere
vxores, vt habetur *in c. adaperiant 31. q.
1. ibi, non damno bigamos, imò nec trigamos,
&, ſi dici poteſt, octogamos.*

9 **Et conſummauit.** Non enim ſufficit matrimonia huiuſmodi contraxiſſe, niſi quis
illa carnali copula conſummaſſet; nam
aliàs irregularitas hæc non contraheretur, *Vinald. in Candel. aur. hoc tit. n. 21.* quicquid dicat *Magiſt. ſent. 4 diſt. 27.* dum tenet, quòd per ſolum conſenſum in duobus
matrimonijs contractis per verba de præſenti, conſtituitur impedimentum bigamiæ: quod profectò nunquam fuit, ſaltem
10 in praxi, receptum. Sicut etiam, neq; cõſtituitur per matrimonium ratum, nondũ
tamen conſummatum, cùm ex ſola animorum coniunctione nulla contrahatur
irregularitas, *id. Maiol. de irreg. lib. 1. c. 33. n.
30.* vbi etiam ſubdit, quòd ſi quis matrimonium contraxit cum arcta, à qua poſtea ſolutus eſt, & aliam ducit; non efficitur irregularis; quia nulla indè apparet
carnis diuiſio.

11 **Abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione.** Nullus quippè, præter Papam, poteſt ſuper
hac irregularitate diſpenſare; quæ ſecundùm omnem ſui ſpeciem iure canonico
inducta eſt: vndè diſpenſat ad omnes ordines, beneficia, & dignitates, etiam pontificales; ſic .n. legimus diſpenſatum extitiſſe per Lucium Papam, cum Archiepiſcopo Panormitano, qui erat bigamus, vt
per *Sayr. de cenſ. lib. 6. cap. 6. num. 1.* qui ſubdit ibi, *quod, quamuis Papa non poſſit facere
de bigamo non bigamum; quia tamen bigamum non promoueri, eſt de ſtatuto, & ordinatione Eccleſiæ; ideò poteſt cum eo diſpenſare, ſicut poteſt homicidam ordinare, quamuis non poſſit facere, quòd non fuerit homicida; quia adhuc talem exiſtentem non promoueri, eſt ſola Eccleſiæ ordinatio, & decretum.*

Quare pro parte *dicti Philippi nobis fuit, humiliter ſupplicatum.* Hoc modo loquendi ſemper vtitur Papa in ſuis reſcriptis, ſiuè Orator ſit in Curia Romana præſens, ſiuè ab
12 ea abſens: quod præcipuè conſiderãdum
eſt in diſpenſationibus, quæ ad partis petitionem regulariter conceduntur; non
autem Motu proprio, per *tex. in cap. innotuit, in fin. de elect. cap. fin. de ſchiſmat.*
quia, vt docet *tex. in l. 4. §. hoc autem, ff. de
damn. infect.* non debet aliquid ſolui, ſed
relaxari, niſi parte petente, inſtante, & ſupplicante: quamuis negari non poſſit, quin
multoties videantur etiam Motu proprio
13 concedi huiuſmodi diſpenſationes, prout
teſtatur *Mandoſ. in prax. titulo diſpenſationes. verſ. diſpenſatio ad partis petitionem cõceditur.* Vnde orta eſt illa quæſtio, An diſpenſationem petens, cenſeatur fateri impedimentum, ſuper quo petit diſpenſari,
Et ſuper hoc etiam, ſecundum praxim, dicendum eſt, quòd licèt non appareat diſpenſationem, fuiſſe impetratam ab ipſo-
14 met Oratore; præſumendum eſt tamen,
quod ſaltem fuerit de eius mãdato impetrata, propter impenſam, quæ in illius expeditione requiritur, *Bart. & Alex. in l. cũ
ſeruus, ff. de verb. oblig.* etiam ſi nullo modo
appareat de illius mandato, cuius intereſt;
cum non ſit veriſimile, quod ſoluens, voluerit

lue:lt prodigere ſuas pecunias, per *tex. in l.cum indebito, ff. de probat. c. ſuper, hoc de renunt.* non enim eſt actus (præcipuè in caſu præſentis diſpenſationis, in qua requiritur magna impenſa) ad quem quis veriſimiliter ſine mandato accederet, ſaltem, per litteras priuatas. Vnde, vt omnibus
15 Curialibus notum eſt, quæcunq; diſpenſationes poſſunt pro alijs impetrari abſq; ſpeciali mandato, teſte *Gonz. ad reg. 8. cancell. gloſ. 63. nu. 16.* & de ſtylo Curiæ, eo ipſo, quod quis pro alio impetrat aliquod reſcriptum gratiæ, aut iuſtitiæ; ac in tali impetratione pecunias expendit, ac laborem ponit, reſultat mandatum præſumptum: quia creditur ordinem, & mandatũ illius, cuius intereſt, habere: nam aliàs nõ tereret tempus, pecuniam, & laborem, *Caſſad. deciſ. 3. nu. 4. de procur. Ludouiſ. deciſ. 331. num. 8.* eoq; magis, quando Orator ipſam diſpenſationem producit: quia videtur fateri omnia in ea contenta eſſe vera, *id. Bart. in l. poſt legatum, ff. de his quib. vt indig. Bald. in l. ſcriptura, C. de fid. inſtrum. Alex. conſ. 30. num. 1. lib. 7. Mohed. deciſ. 1. de regular. id. Ludouiſ. deciſ. 385.*

16 Verùm hic te monitum volo, quod Rota Romana nõ ita ſimpliciter tenet, quod ſupplicatio præſumatur porrecta ab eo, in cuius fauorem cantat, niſi quãdo vlterius concurrit notabilis impenſa, vt dictũ eſt: vel materia eſt difficilis impetrationis, *Seraph. deciſ. 560.* & abundantius fuit dictũ in vna *Parmeñ beneficij, 11. Decẽbris 1604. coram Sacrato*, vbi dicitur, quod aliàs daretur magna occaſio fraudibus: quodq; hoc procedit, etiam ſi ille, qui in Oratorẽ in ſupplicatione nominatus eſt, eſſet in Romana Curia præſens, ac etiam, ſi ſupplicatio eſſet regiſtrata, *id. Ludouiſ. deciſ. 331. nu. 19.*

17 Apud nos de vitæ, *ac morum honeſtate, &c.* Licèt Summus Pontifex per hæc videatur moueri ad diſpenſandum; attamen verba iſta non egent verificatione coram delegato: quia non ſcribuntur conditionaliter, vt docet *Innoc. in c. fin. in princ. de præſumpt.* ſed apponũtur de conſuetudine, ac propterea non probant ita eſſe, vt per *Rebuff. in forma mand. apoſt. fol. mihi* 556. vbi etiã ait, quod verba, quæ in exordijs gratiarum apponuntur dicuntur cauſa impulſiua, non autem finalis, per *gloſ. in l. 2. ff. de donat.* qua ceſſante, non propterea ceſſabit gratia, vel mandatum, *l. 1. §. ſexum, ff. de poſtul. c. cum ceſſante, de appell.* & quod propterea, ſi probaretur contrarium, nempè Oratorem non eſſe honeſtæ vitæ, non minus eſſet ei gratia concedenda: tùm quia hæc ſolent de conſuetudine apponi, vt dictum eſt: tùm quia verba narratiua non probant, ſed de ſtylo ſcribuntur, & ad ornamentum potius, quàm ad veritatem, iuxtà communem opinionem; prout etiã de ſtylo receptum eſſe videmus.

18 Specialibus fauoribus. *Clauſula* hæc, licèt quandoq; locum ſibi vendicet in gratijs beneficialibus, potiſſimùm tamen procedit, quando Papa diſpenſat cum vno, vt plura beneficia obtinere poſſit, & ſic regulariter in diſpenſationibus; quia tunc ipſe Pontifex gratiam, & fauorem impartitur illi, cum quo diſpẽſat: de qua quidem clauſula videndus eſt *id. Rebuff. in praxi. tit. bulla diſpenſ. ſupr defect. ætat. nu. 5. fol. mihi* 290.

19 Eundemq; Philippum, à quibuſuis, &c. De hac clauſula dicam *in mea prax. benef. to. 1. li. 2. c. 27. n. 11. verſ. Et cũ abſolutione à cẽſuris etc.*

20 Per apoſtolica ſcripta mandamus. Per hæc verba habetur tantùm mandatũ de diſpenſando, nõ autẽ diſpenſatio iã facta, vt aliàs dixi: & ex hoc etiam habes, quod ad perfectionem gratiæ, requiruntur litteræ ſuper ſupplicatione expediendæ: & nunquam ſufficit ſola ſupplicatio, niſi Summus Pontifex, dicat illam ſufficere. Alius itèm ſtylus retroactis temporibus vſq; ad tempus fel. record. Gregorij XIII ſeruabatur; nimirùm, vt pro nonnullis materijs, tàm iuſtitiæ, quàm gratiæ minoris momenti, neq; litteræ ex integro conficerentur: ſed ſupplicatio in totum expedita introclaudebatur litteris, in forma breuis clauſi, & ad partes tranſmittebatur; & in fine clauſularum eiuſdẽ ſupplicationis, addebantur hæc verba: *Et per breue S. V. hac ſupplicatione introcluſa.* Mox breue expediebatur ſub huiuſmodi tenore, videlicet, *Venerabilis frater. Salutem, &c. Mittimus fraternitati tuæ ſupplicationem, præſentibus introcluſam, manu dilecti filij noſtri Alexandri Cardinalis Sfortiæ in præſentia noſtra ſignatam. Volumus, & tibi committimus, & mandamus, vt ad illius exequutionem procedas, iuxtà eius continentiam, & ſignaturam. Dat. Romæ, &c.* Iſte tamen reſcribendi modus iam ab aula receſſit cum præſertim extra Curiam, vel dentur litteræ apoſtolicæ, vel ſupplicationes cum dicta clauſula, *quod ſola ſupplicationis ſignatura ſufficiat: & vbiq; fidem faciat.*

Et dummodo aliud *ei non obſtet canonicũ im-*
21 *pedimentum.* Clauſulam iſtam reperio de-
ſumptam ex *c.1.de fil.presb.in 6.* vbi Boni-
facius VIII. concedendo Epiſcopis facul-
tatem, vt cum illegitimè natis valeant di-
ſpenſare quoad minores ordines, & vnum
ſimplex beneficium, hæc verba addidit,
ſcilicet. *Si ei aliud canonicum non obſiſtat,*
&c. & in *c.vn.de ætat.& qual.eod.lib.* Vnde
22 in quibuſcunq; diſpenſationibus, quæ ſu-
per quouis impedimento petuntur, præ-
ſertim ad ordines, & beneficia, paſſim Do-
mini Officiales Datariæ in calce ſupplica-
tionis ſupradictam clauſulam adijciunt,
23 quæ eſt ſecundum ius; quia vltra ea, ſuper
quibus diſpenſatur, ſeù diſponitur, omnia
alia habilia, & diſpoſita, & quod impedire
non poſſint, ſupponuntur, ad *l.vt gradan-*
tim, verbo, & ſi lege.de mun. & bon. vbi di-
citur, quod ſtatutum diſponens, aliquos in
honore præferri, illos habiles, & idoneos;
vt præferri poſſint, ſupponit, *l.qui teſtamẽ-*
to, ff.de teſt.l.1.§.lex falcidia, ff.ad leg.falcid,
l.furioſum, ibi, *ſi omnia alia acceſſerint, &c.*
C.qui teſtam.fac.poſſ. ſic igitur in caſu no-
ſtro, diſpenſatio ſuper vno impedimento,
ſeù defectu, ſupponit nullum aliud impedi-
mentum adeſſe, *d.c.vn.de ætat.& qualit.in*
*6.*ibi, *aliud non obſtet canonicum,* & ibi, *gloſ.*
in verbo, canonicum. exemplificat, *quia non*
ſunt illegitimi, non corpore vitiati, non biga-
mi, non vitioſi &c. & ibi ait *Franc. num. 2.*
quod habens liberam poteſtatem diſpen-
ſandi ſuper certa ætate, & ſuper vno defe-
ctu, non poteſt, concurrente alio defectu,
diſpenſare; quia, cum in diſpenſationibus
fiat ſtricta interpretatio, ſuper vno defectu
illa conceſſa, non extenditur ad aliud.

24 Ad omnes etiam ſacros, &c.
Aliâs autem intelligeretur de ſolis ordini-
bus minoribus, quia, cùm ſimus in mate-
ria diſpenſationis, quæ de ſui natura ſtri-
ctè interpretanda eſt, ſufficiet, ſi ſuum effe-
ctum ſortiretur in minoribus ordinibus;
niſi eſſemus in caſu, in quo iam Ordina-
rius ad minores Ordines diſpenſauit, puta
cũ illegitimo, vt ſuo loco dicemus; quia,
ſi tunc erit Orator in minoribus ordini-
bus conſtitutus, ne diſpenſatio euaneſcat,
& vt aliquid operetur; intelligeretur etiã
de ſacris ordinibus, licèt id non exprime-
retur in litteris diſpenſationis, iuxta *text.*
in c.ſi à Papa, de priuil.in 6.

25 Necnon quæcunq; *& qualiacunq; &c.*
Non enim ſufficit diſpenſationem peti ad
ordines tantùm, ſed debet etiam impetra-
ri ad beneficia; quia ſatis conſtat, benefi-
cium dari propter officium clericale, *c.fin.*
26 *de reſcript.in 6.* ac propterea quicũq; fue-
rint ad ordines inhabiles, erunt etiam ad
beneficia, *id, Sayr.d.lib.6.cap.11.nu.22.* Et
ſic nunquam diſpenſationes huiuſmodi
pe i, & concedi conſueuerunt quoad or-
dines tantùm. Liberum tamen eſt parti
petẽti, vel vnico cõtextu literas ad vtrũq;
27 ſcilicet, ad ordines, & beneficia, expedire,
vel diuiſim, ad ordines tãtùm, ac poſtmo-
dum occurrente aſſequutione beneficij,
illius prouiſionem cum diſpenſatione ad
beneficia in eadem ſupplicatione contẽ-
ta à ſede apoſtolica impetrare; vbi tamen
materia hanc de ſtylo capiat diuiſionem.
Et ex vi præſentis diſpenſationis ad ordi-
nes, non erit diſpenſatus Orator ad bene-
ficia, etiam extra caſum bigamiæ, neq; ad
vnum tantùm, etiam ſimplex, vt ſupra
probauimus: quia vnum ſine alio conſi-
ſtere poteſt, vt videlicet, diſpenſatio ſor-
tiatur effectum in ordinibus, *Abb.in c.lit-*
teras, num.6.de fil presb, Felin.in c. at ſi cle-
rici, §.de adulterijs, nu.17. de iud.Pariſ.conſ.
88.n.21.vol.4.

Et notandum eſt, quod licèt ſupradicta
verba, *quæcunq; & qualiacunq;* compre-
hendant beneficia tàm maiora quàm mi-
nora, tàm curata, quàm ſimplicia, necnon
dignitates, & præbendas, *Garc.de benef p.*
1.c 6.n.37. id tamen intelligi debet in fa-
cultate alicui data ad diſpenſandum; quia
tunc ipſa diſpenſatio fauorabilis reputa-
tur, & cùm beneficium ſit genus, omnes
ſpecies propriè comprehendit, *id. Garc.n.*
38.
28 At verò, cùm hic ſimus in diſpenſatio-
ne particulari; appellatione beneficij non
veniunt omnia beneficia, *Felin.in c.poſtu-*
laſti, num 8.de ſimon. ac propterea exprimi
debent, vt infra, omnes qualitates benefi-
ciorum, ad quæ Orator cupit, ac petit di-
ſpenſari.

Cum cura. Hic eſt conſuetus ſty-
lus, qui ſeruatur in di-
ſpenſationibus ad ordines, & beneficia,
vt in exprimendis illorum qualitatibus,
incipiatur à beneficijs curam habẽtibus;
cùm beneficia curata cæteris digniora,
29 & nobiliora ſint, vt ait *Vital.in Clem.1. de*
præb. relatus per *Conz.gloſ.6.nu.9* vbi ait,
quòd cura tantò eſt pretioſior, quantò
periculoſior. Eſt præterea iſta expreſſio
neceſſaria, quia in diſpenſatione nũquam
venit beneficium curatum; niſi de eo fiat
ſpecialis mentio, *Maiol. de irreg. lib.1.c.9.*
num.2.ex c.pro illorum, ibi, *quod niſi fiat ex-*
preſſa mentio de cura, non venit beneficium
cura-

curatum, de præb. Vndè ſecundùm hanc
praxim teſtatur *id. Gonz. d. gloſ. 6. nu. 14. &*
15. quòd diſpenſatus ad beneficia quæ-
cunq; non intelligitur diſpenſatus ad be-
neficium curatum, niſi expreſsè in ſup-
30 plicatione fiat mentio de curato; itaut nō
ſufficiat illius expreſſio per æquipollens,
veluti ſi diceretur, Eccleſia baptiſmalis,
vel habens Cęmeterium, ſeù ius ſepelien-
di: hæc enim poſſunt, etiam eſſe in Eccle-
ſia non parochiali, vt per *Feder. de Sen.*
conſ. 175.

Quod quidem non modò procedit in
materia odioſa, vt hic, in qua ſtrictè pro-
ceditur, *allez. sup.* verùm etiam in materia
fauorabili, nempè ſi Papa det alicui fa-
cultatem conferendi beneficia in genere,
quia neq; tūc venit beneficium curatū, ſi
de hoc non fiat ſpecialis mentio, *Calder. in*
c. in noſtra, q. 4. de reſcrip. vbi dicit, quòd
nulla tàm expreſſio requiritur, quàm de
cura, *id. Rebuff. in praxi, tit de diſpenſat. rat.*
ætat. verſ. etiam ſi cura, vbi, quod ſi quis eſ-
ſet diſpenſatus, vt quæcunq; duo benefi-
cia recipere poſſit, & retinere, non intelli-
gitur de curatis; quia ſub verbis, quātum-
uis generalibus, non comprehenduntur;
etiam ſi cura eſſet expreſſa per æquipol-
lens, vt ſupra dictum eſt, etiam ſi diſpen-
ſatio fuerit Motu proprio cōceſſa; quia li-
cèt ille excludat ſubreptionem, *c. ſi Motu*
proprio, de reſcrip. in 6. non propterea in
illius conceſſione comprehenditur cura-
tum, *id. Gonz. d. gloſ. 6. num.* 10. eòq; magis,
quando diſpenſatio conceditur ad peti-
tionem partis. vt hic.

31 Imò ſemper tenuit Cancellaria apo-
ſtolica, id procedere, etiam in beneficijs
curatis habitu tantùm, & non actu, quia ſi
Parochiani forſan ob aliquam cauſam
receſſerunt, poteſt tamen contingere, eos
ad eorum Eccleſiam reuerti, *Felin. in c. po-*
ſtulaſti num. 1. de reſcript. & Card. conſ. 48.
Quamuis aliter dicendum ſit in impetra-
tione horum beneficiorum, vt ſuo loco
dicemus.

Nam, licèt propter ſupradicta verba
quæcunq; appareat, quòd diſpenſatio ſit
exuberans, ac propterea cenſeantur ve-
nire beneficia curata, *Creſcen. deciſ. 1. n. 1.*
de priuil. inſpiciēdū eſt nihilominus, quod
in huiuſmodi conceſſione pōt adeſſe deſe-
ctus intentionis cōcedentis ac propterea
nō extenditur; niſi ad ea tantū, quæ expri-
muntur, *Dec. in c. poſtulaſti, num. 13. de re-*
ſcrip. id. Garc d. cap. 6. num. 50. Nald. in ſum.
verbo litteræ, num. 3. ac propterea in his, &
ſimilibus diſpenſationibus impetrandis,
ſunt omnia exprimenda; cùm ita etiam
ſeruetur de ſtylo Curiæ, à quo non eſt re-
cedendum, *c. quam graui. de crim fal.*

32 Et ſine cura, ideſt beneficia ſim-
plicia, quę talia sūt,
etiam ſi perſonalem reſidentiam requirāt,
dummodo dentur in titulum, *Abb. in c. re-*
colentes, verſ. altaria, de ſtat. monach. & in
c. fin. de cenſ. & hæc non habent clerum
vel populum, aut adminiſtrationem, *c. 2.*
de renunt.

Beneficia. Vt paulatim deſcenda-
mus ad ſingulorum de-
clarationem, quæ in prædicta ſupplicatio-
ne continentur, dicamus, quòd beneficiū
in genere ſumptum, nil aliud eſt, niſi be-
neuola actio, gaudium tribuens capienti-
bus, de quo per *Bald. conſ. 112. lib. 2. Gonz.*
ad reg. 8. Cancell. gloſ. 6. num. 3. id. Garc. d. p.
1. cap. 1. n. 1. In præſenti tamen materia in-
telligendum eſt, de beneficio eccleſiaſti-
co, vt *in c. ex parte, de conceſſ. præb.* & ita
33 definitur, nempè quod ſit *beneuola actio*
proueniens ex prouentibus eccleſiaſticis, &
Deo dicatis per habentem poteſtatem, & au-
thoritatem, gaudium tribuens capientibus, vt
per *d. Gonz. nu. 4. & d. Garc. nu. 5.* qui dicit,
quòd in materia eccleſiaſtica, appellatio-
ne beneficij, intelligitur beneficium ec-
cleſiaſticum. Veriorem tamen definitio-
nem beneficij, quæ omnibus ſuis partibus
conſtat, puto illam, quam tradit *Tolet. in*
ſua Summa lib. 5. cap. 76. nempè, quod *be-*
neficium eſt ius percipiendi fructus ex bonis
Deo dicatis, clerico propter diuinum officium
competens, quam diffinitionem explicat,
id Garc. d. cap. 1. nu. 3. cum ſeqq. eamq; am-
plectuntur communiter Recentiores, &
abundè dicam *in pract. benef.*

Eccleſiaſtica. Ad differentiam bene-
ficiorum temporaliū
33 quæ ſunt feuda, Comitatus, Ducatus, & ſi-
milia, de quibus omnibus loquitur *tex. in*
c. felicis, §. ſi quis verò, de pœn. in 6. id. Rebuff.
in rubr. de collat. §. præfatiq; Ordinarij, ver-
bo, *eccleſiaſticorum.*

Ad hoc tamen, vt beneficium dicatur
eccleſiaſticum, ſex neceſſariò requiſita
concurrere debent.

34 Primùm, quod ſit erectum, & fundatum
auctoritate Epiſcopi, *Sarnen. in reg. de ann.*
q. 20. Rebuff. in ſua praxi, in tit. quare ſint in-
ſtituta beneficia, nu. 10. Gonz. gloſ. 5. num. 7.
vbi ſubdit rationem, nempè, quod nullus
priuatus ſine Epiſcopi auctoritate poteſt
locum ſacrum, vel ſpiritualem conſtitue-
re, per *tex. in c. ad hæc, de relig. dom.*

Secundum, quod habeat aliquid ſpiri-
tualitatis annexum, vnde propter diuinū
officium, datur eccleſiaſticum beneficiū,

id.Gonz d.gloſ.5.nu.8.

Tertium, quod conferatur clerico, non autem laico, *c.cum adeo, de reſcript.Clem. quia contingit,§.nunc autem, de relig.dom.*& ſic, cum mandatur prouideri clerico, intelligitur de beneficio, vel officio eccleſiaſtico, *c.quam ſæpè, de præb. in 6,Gonz.d. gloſ.5.num.9.* cum laicus ſit incapax ſpiritualium, *Mandoſ.in prax.ſignat.grat.tit.de prouiſ.verſ.indubitati iuris eſt.*

Quartum, quod conferri non poſſit, niſi ab eccleſiaſtica perſona; cum laicus ſit penitus incapax iuris conferendi beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi in limine fundationis, fuerit appoſita conditio, vt illud conferri poſſit à laico, quamuis ad id interueniat conſenſus Epiſcopi, *Rota deciſ, 318. p.2. diuerſ.* Niſi tamen laicus id habeat ex priuilegio Papæ, *tex,in c.dilectus, de præb. c.vlt.de conceſſ. præb, Bald. in l.reſcripta,C.de prec.Imp.offer.* Imò ex priuilegio ſufficit collatio, abſq; alia Ordinarij inſtitutione, *id.Garc.p.1.c.2.nu.33. cum ſeqq,*

Quintum, quod ſit perpetuum, *c.veniẽs, de fil. presb.*

Sextum, quod ſine aliqua conditione conferatur, *Barb in Clem.cauſam, § ſi forſan, ſub nu.*30. alioquin committeretur ſimonia, *c.Sanctorum, 1.q.1.Gonz. d.gloſ.5, nu.*15.& latè dicam in d.mea *prax.benef,*

35 Etiam ſi Canonicatus, *& præbendæ,* Neq; ſub tali diſpenſatione venirent Canonicatus, & præbendæ, niſi in ſupplicatione id exprimeretur loquendo tamen de Canonicatibus in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſijs; nõ autẽ de quibuſdã ſimplicibus beneficijs Eccleſiaſticis, nullam perſonalẽ reſidentiam requirentibus, quæ tamẽ Canonicatus nũcupãtur; qui forſan lõgo curſu tẽporis, ex aliqua cauſa amiſere ipſam reſidentiã, ſicut in frequenti Curiæ praxi habemus; cum in his, & ſimilibus impetrationibus dici conſueuerit, *Cum perpetuum ſimplex beneficium eccleſiaſticum Canonicatus nuncupatum, &c.*

36 Quamuis autem hic addatur, *& præbendæ;* videtur tamen id exprimi ad cautelam: licèt enim adſit differentia inter Canonicatus, & præbendam, eo quod Canonicatum nil aliud eſt, niſi ius habendi ſtallũ, & locum in Choro, ac vocem in Capitulo, proueniens ex receptione in fratrem, *c.in Geneſi, & ibi gloſ.in verbo, vel quaſi, de elect.Card.in Clem.2. de Iud.* præbenda verò eſt ius percipiendi fructus in Eccleſia, competens præbendato, ex officio diuino, tanquam vni de Collegio, *c. relatum de præb.* nihilominus diſpenſatus ad Canonicatum, cenſetur etiam diſpenſatus ad præ-

37 bendam, quæ venit in conſequentiam Canonicatui, *d.c.relatum. Mandoſ.reg.*11. *q.*10 *nu.*10.vbi, adepto Canonicatũ, præbenda debetur de iure, *c.ſi poſtquã, de præb. in 6.* quamuis nonnulli teneant, quod niſi exprimeretur hic, præbenda non veniret; cum illa in materia ſtricta, non includatur appellatione beneficij per ea, quæ dicit *tex.in c.tua nobis,* cum ibi not. *de verb. ſign.* cum non modo in Collegiatis, verùm etiam in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, poſſint eſſe Canonicatus ſine præbẽda, vt paulò inferius dicetur.

38 Nonnulli etiam ſunt Canonicatus, qui etſi præbendas habeant; non tamen eas habent in ipſa Cathedrali, vel Collegiata; ſed in alia Eccleſia: & in illorum impetratione à Summo Pontifice, ſic exorditur ſupplicatio, *Cum Canonicatus, ac Sanctæ Mariæ ad plateam nuncupata, præbenda Eccleſiæ Neapolitañ.&c.*

39 Aliqui reperiuntur etiam Canonicatus, nullam prorſus præbendam habẽtes, ſicq; in eorum impetrationibus à Sede Apoſtolica, ita Orator incipit ſupplicare, videlicet, *Cum Canonicatus præbenda carens, Eccleſia N* Sicut è conuerſo, in quibuſdã partibus valor Canonicatuum conſiſtit totus in fructibus, nullis prorſus exiſtentibus diſtributionibus quotidianis, & ſignanter in Eccleſijs Cathedralibus Cordubeñ, & Salamantiñ, teſte *Gonz.ſuper reg.8. Cancell.§.7. proœm. nu.*168.

Cur autem quandoq. in Canonicatibus nullam habentibus præbendam, ſeù fructus, illi nihilominus exprimantur ad XXIV. ducatos auri de Cam. dicam in d. mea *praxi benef.tom.1. lib.2.cap.9.num,72, cum pluribus ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Dignitates non veniunt appellatione beneficij in materia odioſa.*
2 *Neq; veniunt in mandato ad beneficia curata, & quæcunq; alia.*
3 *Dictio, quæcunq; alia includit ſimilia.*
4 *Dignitas curata non venit in mandato ad quæcunq; &c.*
5 *Dignitas eſt beneficium qualificatum.*
6 *Dignitatis definitio.*
7 *Dignitatis nomine quæ veniant.*
8 *Dignitatem quis dicatur habere.*
9 *Dignitatum maiorum appellatione non venit Epiſcopatus.*
10 *Diſpenſatio ad Epiſcopatum cum inha-*

babili, quomodò concedatur.

11 *Dignitates maiores, quæ: Et an illæ veniant, ſi non explicentur in diſpenſatione.*

12 *Diſpenſatus ad maiores dignitates, cenſetur diſpenſatus ad minores.*

13 *Dignitates maiores poſt pontificales, quæ.*

14 *Dignitas maior quomodo cognoſcatur.*

15 *Dignitates principales, quæ.*

16 *Diſpenſatio ad dignitates maiores, an capiat dignitatem monocularem.*

17 *Primogenitus dicitur, etiam ſi non habeat ſecundògenitum.*

18 *Perſonatus quid ſit.*

19 *Adminiſtratio eccleſiaſtica, quæ.*

20 *Officia eccleſiaſtica ſunt verè beneficia.*

21 *Officij eccleſiaſtici definitio.*

22 *Officia ſæcularia quæ.*

23 *Officia curata quæ.*

24 *Beneficia electiua non veniunt in diſpenſatione, niſi exprimantur.*

25 *Beneficium electiuum quod dicatur.*

26 *Electio ad beneficium electiuum, à quo fieri debet.*

27 *Diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatus Cathedralis.*

28 *Niſi diſpenſatio fuerit Motu proprio conceſſa.*

29 *Diſpenſatio cur non capiat dignitates, & beneficia in Cathedralibus.*

30 *Cathedralis Eccleſiæ appellatione, venit etiam Metropolitana, imò Patriarchalis*

31 *Diſpenſatio non capit beneficia in Metropolitana Eccleſia, niſi id exprimatur.*

32 *Neque eodem modo in Collegiatis Eccleſijs.*

33 *Eccleſia Collegiata requiſita, quæ.*

34 *Eccleſia omnis Cathedralis dicitur Collegiata.*

35 *Diſpenſatus ad beneficia in Cathedralibus, an illa obtinebit in Patriarchalibus.*

35 *Diſpenſatio ad beneficia non capit patriarchales Eccleſias.*

37 *Eccleſia curata non differt à parochiali.*

38 *Vicariæ perpetuæ idem iudicium, quod de parochiali.*

39 *Vicaria duplex.*

40 *Vicaria perpetua quomodo cõſtituatur*

Praxis primæ partis diſpoſitiuæ earundem litterarum.

CAPVT VI.

DIgnitates. Nec etiam in præſenti materia, tanquã reſtrin-
1 gibili, & odioſa, veniunt appellatione beneficij, dignitates, *c. ad aures,* & ibi *DD. de reſcrip. & fin. de præb. & c. quamuis eod. tit. lib. 6. Garc. d. p. 1. cap. 6. nu. 52.* Et idem erit,
2 ſi (verbi gratia) concedatur mãdatum ad beneficia curata, & quæcunq; alia quia tunc neq; includitur dignitas, licèt illa ſit beneficium, *Innoc. in c. cum acceſſiſſent, de conſt. & in cap. quia nonnulli. de iud. Card. in Clem. 2. verſ. quid ſit dignitas, de præb.* quia
3 hæc dictio, *quæcunq; alia*, includit tantùm ſimilia, *gloſ. in c. ex litteris, de off. deleg. Butr. & Imol. in c. ſedes, de reſcrip. Achil. de Graſſ. deciſ. 113. num. 5.* ac propterea, dignitas eſt neceſſariò exprimenda, vt illa veniat in diſpenſatione, *Clem. 1. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* vbi Papa, dum de beneficio loquebatur, ſubiunxit, *etiam dignitates; Clem. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Sarneñ in reg. de ann. q. 29. num. 2. & in c. fin. §. cum igitur de præb.* id per hæc verba declaratur, *Cum igitur mandatum huiuſmodi, ſe ad talia non extendat, nec ad Rectoriam, vel dignitatem, noſtra feratur intentio, cum pro ſimplici beneficio, iuſſio noſtra manat,* vbi *gloſ. in verbo ad talia,* dicit, *ad dignitates, vel rectoriam.*
4 Ac eadem ratione, ſi mandatum erit ad beneficia curata, & quæcunq; alia, vt dictum eſt; profectò non includetur dignitas curata, *Clem. ne in agro. §. cæterum, de ſtat. Monach. Rota deciſ. 343. n. 2. p. 1. diuerſ.* quæ quidem dignitas non excluditur, ex eo, quod non ſit beneficium eccleſiaſticũ,
5 ſed quia eſt qualificatũ, *id. Sarneñ in proœm. regul. q. 5. num. 4.* vbi ad comprobationem ait, quod in legato lanæ, non venit lana tincta, nec in donatione marmoris, venit qualificatum, videlicet figura ex marmore facta, per *tex. in l. ſi cui lana, ff. de leg. 2. & in l. quæſitum, §. illud. ff. de leg. 3.* Vnde ſatis diſtat definitio dignitatis à definitione
6 beneficij, vt ex præmiſſis patet. Dignitas namq; eſt præeminentia cum iuriſdictione, vt *in c. quamuis, de verb. ſign.* & cognoſcitur, quando quis habet adminiſtrationem rerum eccleſiaſticarum cum iuriſdi-

ctione,

ctione, *Abb.in cap.de multa de præb.* & ſub
7 nomine dignitatis poſt pontificalem, ve-
niunt Abbas, Præpoſitus, Prior, Decanus,
Archidiaconus, Primicerius, ſiuè Præcen-
tor, aut Cantor, item Succentor, Archi-
presbyter, Theſaurarius, aut Sacriſta, Cu-
ſtos, Scholæ Magſter, ſiuè Scholarius, Ca-
pellanus Magnus; ex quibus aliquæ, iuxtà
locorum varietatem, nomen accipiunt; &
vnum, atq; idem diuerſis vocabulis appel-
latur; quapropter dixit, *Abb.in c.de multa,
de præb.* quod in multis Eccleſijs, Digni-
tas, Perſonatus vocatur, & in quibuſdam,
quilibet beneficiarius, cui cura eſt ani-
marum commiſſa, dicitur Perſonatum
habere, vbi tandem concludit, illum ha-
8 bere Dignitatem, qui vocatur nomine,
quod in iure ſignificat dignitatem, etiam
ſi iuriſdictione careat, vt ſi vocetur Archi
presbyter, Archidiaconus, Primicerius,
Theſaurarius, ſiuè Sacriſta; quodq; is etiã
dignitatem habet, qui pro more, vel con-
ſuetudine patriæ, vel Eccleſiæ cenſetur
eſſe dignitate præditus; quamuis omni ad-
miniſtratione rerum eccleſiaſticarum, &
iuriſdictione in clericos careat. In propo-
ſito igitur, dicendum eſt etiam, quod ſicut
diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur di-
ſpenſatus ad Dignitates; ità, è contra, di-
ſpenſatus ad dignitates, non cenſetur di-
ſpenſatus ad beneficia, propter naturam
diſpenſationis, vt per *Inno.in cap.dilectus,
de præb.*

9 Etiam maiores. Non tamen ſub huiuſmodi ver-
bis, venit Epiſcopatus, propter excellen-
tiam, & præeminẽtiam dignitatis, quæ eſt
culmen dignitatum, ac ſpeciali nota di-
gna, *Abb.in cap.dilectus, de conceſſ.præb.nu.
1.Garc.d.p.1.cap.6.n.66.*qui *nu.ſeq.* impro-
bat *Enriq. in ſum.lib.13. cap.57.§.5. dicen-
tem*, quod diſpenſatus ad Curatum, non
eget noua diſpenſatione pro Epiſcopatu;
& quod homicida, ſi per diſpenſationem
legitimam fiat habilis ad omnes ordines
ſacros, & illorum vſum, videtur factus ha-
bilis ad beneficium, etiam curatum, &
Pontificale; & quod diſpenſatus ad ordi-
nes, etiam presbyteratus, poteſt conſecra-
ri Epiſcopus, & quòd ita dixerunt Salma-
ticenſes Theologi, & iuriſperiti, & Da-
tarius Papæ conſulti; quæ omnia pro falſis
habet, & quicquid dixerint Salmaticenſes
Theologi, & Iuriſperiti, Datarium Papæ
non credit id dixiſſe, *id.Garc.num.69.* Nec
in huiuſmodi ſupplicationibus peti etiam
conſueuit diſpenſari ad Epiſcopatum, niſi
10 rarò, cùm, vt plurimum ad talem dignita-
tem diſpenſetur regulariter vnico cõtex-
tu, tempore prouiſionis Eccleſiæ Epiſco-
palis, ſeù Archiepiſcopalis; hic autem pro
maioribus dignitatibus, vt ex contextu
11 ipſius ſupplicationis patet, intelligitur de
maioribus poſt Epiſcopales, quas neq; ca-
peret ſimpliciter diſpenſatus ad dignita-
tes, niſi dicatur, *maiores poſt Pontificales,
Rebuff. in for.mand.apoſt. verſ nec compre-
henditur fol. mihi 570.* Et ſic per ſupradi-
cta verba, *etiam maiores*, & non aliter,
venit Orator ad illas diſpenſatus, attenta
eorũdem verborum natura, quæ ſunt im-
plicatiua, & exprimunt caſum magis du-
bitabilem, *l etiam, ff.de verb.ſign. l conuen-
ticula, ff.de Epiſ. & Cler. Menoch.de arbitr.
iud.lib.1.q.49.n.8. Farinac.deciſ.222.n.3. &
deciſ 721.n.6. & 7.tom.1.par.2.*
12 De minoribus autem dignitatibus, nul-
la ſubeſt dubitatio, quin Orator cenſea-
tur ad illas diſpenſatus, abſque aliqua ea-
rum expreſſione; nam licèt ſimus in mate-
ria exorbitanti; nihilominus cùm verbũ,
maior, ſit comparatiuum, ex ſui natura ne-
ceſſario ſupponit poſitiuum, nempè mi-
nores dignitates, per *tex.in l.1.* vbi *DD ff.
de verb. oblig.* nec quoad hoc refert, aliàs
dixiſſe, quod in diſpenſatione, non valeat
argumẽtum, etiam à maioritate rationis;
cùm aliud hic ſit dicendũ, teſte *eod. Garc.
p.5.cap.1.n 268.*
13 Maiores autem dignitates ſunt omnes
poſt pontificalẽ, ſcilicet Archiepiſcopatũ,
Epiſcopatũ &c. illius Eccleſiæ, in quo ad-
eſt ipſa dignitas; quarũ quidem dignitatũ
maioritas, regulariter quatuor modis cõ-
ſiderari poteſt, Primò ratione temporis,
Secundò ratione prærogatiuæ ordinis,
Tertiò ratione prærogatiuæ ordinantis,
ſeù conſtituentis, Quartò ratione maio-
ris officij.
14 Verius tamen eſt, quòd ad cognoſcen-
dum hanc maioritatem, conſiderari de-
bet præcipuè ordo, & adminiſtratio, *id.
Mandoſ.reg.3 q.1.nu.1.* qui ibi allegat *gloſ.
in cap.deliberatione. in verbo electionis, de
offic.deleg.lib.6.* & ibi *Gemin.num.6.* ſubdit
tamen *id.Mandoſ.n.2.* recurrendum eſſe ad
conſuetudinem Prouinciarum, & Eccle-
ſiarum, *ead.gloſ.in d.c.deliberatione*, quam
quidem conſuetudinem amplexa eſt, *Rota
de menſe Martij 1554.in vna Tudeñ Abba-
tia, coram Montisflaſconeñ*, & ſic aliquan-
do prima dignitas eſt Archidiaconatus,
aliquando verò Archipresbyteratus, ſe-
cundùm locorũ conſuetudines, *Dec.conſ.
451.num.2. Alex.conſ.142.lib.6. Boer.deciſ.
282. Ludouiſ.deciſ.413.ſub num.5. verſ.ve-
rùm, & ante omnia*: licèt hac conſuetudi-
ne circumſpecta, de iure communi, Ar-

chi-

chidiaconatus ſic maior dignitas.

15 **Et principales,** videlicet in Collegiatis Eccleſiis; quia maiores tantũmodo ſunt poſt põtificales in Cathedralibus,& harũ principaliũ cognitio pari modo habetur, ſicut diximus ſupra de maioribus, nempè, iuxta conſuetudinem Prouinciarum, & Eccleſiarum,quæ etiam conſtituit principalem dignitatem in Collegiatis Eccleſijs, *id. Boer.deciſ.286.n.8. id. Rebuff.in prax. titul, de reſeruat.n.6.*

Nec eſt omittendum, quod quandoq; dicitur etiam dignitas principalis in Collegiata, illa, quæ conſiſtit in Cathedrali, quamuis non ſit prima dignitas poſt põtificalem, ſed tamen ex indulgentia Sedis Apoſtolicæ,aut cõſuetudine,vel alio quolibet iure habet principalem præeminentiam in Eccleſia Collegiata, vt per *Gonz. gloſ.51.num.55.*

Hic verò fuit aliàs dubitatũ inter Dominos Abbreuiatores Maioris Præſidentiæ, nũm gratia diſpenſationis ad dignitates maiores in Cathedralibus,& principales in Collegiatis Eccleſijs, vt hic, comprehendat etiam dignitatem monocularem,ſcilicet, quando non adeſt,niſi vna tantùm dignitas? Ratio autem dubitandi ea fuit, quia diſpenſatio ſtrictam capit interpretationem, vt ſupra pluries dictum eſt, ac propterea non valet, niſi quantum ſonat;quia maioritas,& principalitas non poteſt demonſtrari in Eccleſia, vbi vna tantùm adeſt dignitas, *Mandoſ. reg.3. q.5. nu.1.* vbi dat exemplum, ſi, ſcilicet homo vnus eſſet in Ciuitate, non poſſet propriè dici,quod talis eſſet principalis,ſeu maior, quia principale præſupponit acceſſorium, & maior præſupponit minorem, *id.Gonz. gloſ.9.§.4.nu.12.*

16 In contrariam tamen partem, ſcilicet affirmatiuam fuit per omnes ferè inclinatum,nempè adhuc poſſe Oratorem,ſic diſpenſatum,obtinere hanc dignitatem monocularem; ex eo, quia Rota, & Curiales totum contrarium tenent; nam communis vſus loquendi ipſorum Curialium eſt, appellare dignitatem maiorem in Cathedrali, & principalem in Collegiata etiam vbi nulla alia adſit dignitas, per *d. Gonz. ſub num.18.verſ. Quinimmò*,vbi, loquens de dignitate principali in Collegiata, ait, intelligi principalem, reſpectu aliorum de Collegio, & ſic etiam intelligi debet de maiori in Cathedrali, reſpectu, videlicet aliorum, &c. Vel clarius dicendum,quod non ſemper principale, & maius dicit relationem ad minus principale, & ad minus: ſed ſatis eſt,ſi excludat principalius, & maius ſe: Ita primus, & primogenitus

17 dicitur aliquis, etiam ſi non habeat ſecũdum; ſed ex eo tantùm, quod non habet priorem ſe: iuxtà quem ſenſum dicitur de Beata Virgine, quod peperit filium ſuum primogenitum, *Matth.1.* vt exponit Sanctus Hieronymus in eum locum. Pari ratione, dignitas monocularis dici poteſt maior, & principalis, non quod in eadem Cathedrali,vel Collegiata ſint aliæ illa inferiores, ſed quod non adſit alia maior eadem.

18 **Perſonatus.** Eſt etiam perſonatus,beneficium eccleſiaſticũ, *c.cum acceſſiſſent,de conſtit.*& eſt quædam prærogatiua in Eccleſia ſine iuriſdictione,& adminiſtratione, dum habet ſtallum in Choro honorificum præ alijs, *Abb.in c. de multa,de præb.* ac maiorem præeminentiam, quàm alij Canonici, etiam ante recepti in Choro,vel Capitulo,ac proceſſionibus,non tamen habet tantam prærogatiuam, quantam illi, qui habent dignitatem:qui enim cœteris Canonicis,aut Collegio præeſt dumtaxat, nec iuriſdictionẽ, aut adminiſtrationem aliquam habet, dicitur perſonatum habere, *Archid.in c.1.de conſuet. lib.6.* Vnde in propoſito diſpenſationis, ſi Orator obtinuerit ſibi prouideri de perſonatu, non poterit vigore talis diſpenſationis obtinere dignitatem cum adminiſtratione,vel iuriſdictione; niſi id in ſupplicatione petierit, vt ſupra, *arg.c. quamuis,de præb. in 6.*

18 **Adminiſtrationes,** ſcilicet Eccleſiaſticæ,quę auctoritate Epiſcopi erectæ ſunt in titulos, iuxta *gloſ.in Clem.fin.verbo,beneficium, de decim. Rebuff. in praxi,tit.ſeculare beneficiũ quotuplex*, quia ab illarum fundatoribus fuit appoſita conditio, vt per Clericos adminiſtrentur; ac propterea tales adminiſtrationes eccleſiaſticæ vacãt per cõtractũ matrimonij, ſicut quodcũq; aliud beneficiũ eccleſiaſticum, ex eo quod reſpectu teſtatoris dicitur adminiſtratio eccleſiaſtica,*Caſ.de Graſſ. deciſ.114. à num.2.* & debent eſſe perpetuæ, datæ aliquibus pijs operibus, vel alijs rebus concernentibus cultum diuinum: vt faciendo celebrari Miſſas, &c.quarum impetrationes receptæ ſunt in Dataria apoſtolica, illarumq; initium tale eſt, *Cum perpetuum ſimplex beneficium eccleſiaſticum,adminiſtratio nuncupatum,&c.* quia, vt dictum eſt, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica, *Fuſc.de viſit.lib.2. cap.11.nu.6.cum ſeq.*

vel

20 Vel officia, Similiter eccleſiaſtica, de
quibus loquitur *tex. in c. cum acceſſiſſent, de conſt. c. dudum de elect. & c. quod Dei timorem, de ſtat. monac.* iſta enim
verè beneficia ſunt, vt Theſauraria, Sacri-
ſtia, Primiceriatus, Archipresbyteratus,
Præpoſitura, & ſimilia, vt per *Gonz. gloſ. 5. §. 11. nu. 2.* & ita definiri poteſt officium
eccleſiaſticum, nempè, quod ſit admini-
21 ſtratio rerum eccleſiaſticarum ſine præ-
eminentia, & honore, vt *in c. 1. de off. Sacris.* & ſic ſub iſto nomine non compre-
henduntur officia ſæcularia, quæ ab vxo-
22 ratis retineri poſſunt, nec alia officia, quæ
licèt ſint ſpiritualia, habēt tamen admix-
tam temporalitatem, vt ſunt Vicarij Epi-
ſcopi, Eleemoſynariæ, Sacriſtiæ, Cellara-
riæ, quæ non dantur in titulum; de quibus
loquitur etiam *id. Gonz. d. gloſ. 11. num. 11.*
vbi dicit, quod omnia iura loquentia de
beneficijs eccleſiaſticis, habent locum in
iſtis officijs eccleſiaſticis, *d. §. 11. nu. 2.* quæ
poſſunt etiam reſignari, ſiuè ſimpliciter,
ſiuè ad fauorem, *Pariſ. de reſign. benefi. lib. 2. q. 1. à nu. 92.*

23 Etiam curata. Adſunt etenim non-
nulla officia, quæ etiā
ſunt curata, ſicut Archipresbyteratus, cu-
ius nomen licèt ſit officij, nihilominus
curam animarum, vt plurimum exercet,
vt *in c. 1. ibi, poſitos curam gerere animarum, de off. Archipreſb.*

24 Et electiua. Hæc præſertim benefi-
cia neq; veniunt in di-
ſpenſatione prædicta, niſi exprimantur: ex
eo, quod ſunt ſpeciali nota digna. Et in
impetratione beneficij electiui, debet ne-
ceſſariò fieri mentio huius qualitatis: alias
impetratio erit nulla, & ſubreptitia, *id. Gonz. nu. 6.* & iam videmus etiam in pra-
xi, quod ſi mandetur prouideri de benefi-
cio, ſpectante ad præſentationem, inſtitu-
tionem, collationem, & quamlibet proui-
ſionem, non poterit prouideri de benefi-
cio ſpectante ad electionem, iuxtà *tex. in c. cum in ill. §. illis verò, & ibi gloſ. in verbo, electionis,* vbi expreſsè ait, quod electio
non includitur, ſub verbo, prouiſionis, vel
diſpoſitionis quia hæc tria nimis inter ſe
differunt, *de præb. in 6.*

25 Tunc autem dicitur beneficium ele-
ctiuum quando in eo proceditur per ele-
ctionem, quæ exigit confirmationem Su-
perioris; ſecus autem, ſi ipſa confirmatio
non eſſet neceſſaria, vt ait *gloſ. in Clem. quia contingit.* verbo, *electionem, de relig. dom.* Hæc tamen electio recipit in ſe re-
26 ſtrictionem, nam debet fieri per Capitulū
Eccleſiæ Cathedralis, ſeù Collegiatæ, aut
Conuentualis, non autem per beneficia-
tos Eccleſiarum parochialiū: taliter enim
electi non egent confirmatione Superio-
ris; quia hoc modo dicuntur beneficia
collatiua, & talis electio dicitur prouiſio,
vt fuit concluſum *in Rota, in vna Vercellen. Canonicatus 4. Maij 1598. coram Corduba,* teſte *Garc. d. p. 1. c. 6. nu. 26.*

27 In Cathedralibus. Non enim
cēſeretur Ora-
tor diſpenſatus ad beneficia, aut dignita-
tes, ac Canonicatus, & præbendas in Ca-
thedralibus, niſi hoc expreſſiſſet in ſuppli-
catione, per *tex. in c. quamuis, in fin. de fil. presb. in 6. Felin. in cap. poſtulaſti, de reſcrip. Calder. Conſ. 31. de præb. Selu. de benef. p. 3. q. 11. num. 20.* & fuit tentum in vna *Oxomen.* 28. *Iunij 1552. coram D. Veſtano,* vbi fuit
concluſum, diſpenſationem non ſuffraga-
ri; niſi in ea ſpecialis mentio habita eſſet
de Cathedrali, *c. quamuis, §. quamquam, de præb in 6. id. Garc. d. cap. 6. nu. 60.* qui *nu. 63.*
28 limitat, præmiſſa non procedere, quando
diſpenſatio fuit Motu proprio conceſſa,
per *Abb. in cap. cum in cunctis, §. 1. n. 6. de elect. & id. Felin. in d. cap. poſtulaſti, num. 13. limit. 6.*

29 Ratio enim, cur in diſpenſatione non
veniant dignitates, & beneficia in Cathe-
dralibus, eſt ob præeminentiam, & hono-
rem Eccleſię Cathedralis, vt deſumitur ex
d. c. quamuis, ibi, ad Cathedralem Eccleſiam, quam, propter ipſius honorem, ſub hac generalitate nolumus hoc caſu includi, ſe mandatum huiuſmodi non extendit.

Etiam Metropolitanis. Videntur
prima fa-
cie verba hęc appoſita ad tollendam am-
biguitatem, omnemq; hęſitationem; quia
diſpēſatus ad beneficia in Cathedralibus,
ex ſupra adductis, poterit illa obtinere,
etiam in Metropolitanis; cum appellatio-
30 ne Cathedralis, veniat etiam Metropoli-
tana, immò, & Patriarchalis, vt dictū eſt,
c. cleros, verſ. omnes autem, diſt. 21.

His tamen non obſtantibus, contrariū
ſeruat praxis Romanæ Curiæ; nam ſi Ora-
31 tor non expreſſerit ſuam diſpenſationem
ad beneficia in Metropolitanis Eccleſijs,
profectò non ſe extenderet ad illa, Hæc. n.
praxis mihi videtur fundata in *d. c. quamuis, & in d. c. 1. de fil. presb.* vbi *Ioannes Monach. & alij, Rebuff. in rubr. de collat. §. 1. in verbo, Metropolitana,* qui ſatis docet, quòd
diſpenſatus ad beneficia in Cathedrali, nō
cenſetur diſpenſatus, vt illa poſſit obtine-
re in Metropolitana, & cum hoc ſit etiam
de ſtylo receptum, eſt omninò ſeruādum,
prout re ipſa ſeruatur, *cap. quam graui, de*

crim.fal. Dec.conſ.699.num.5.

Vel Collegiatis *Eccleſijs*, quæ, licèt in
pleriſq; æquiparentur
Eccleſijs Cathedralibus, *cap.quia ſapè, in
princip.de elect.in 6.gloſ.in c.ſtatutum, ver.
Cathedralium, de reſcrip.eod.lib.Clem.2.de
ætat. & qualit.* in materia tamen reſtringi-
bili, vt hic, nulla ſit comparatio, ac pro-
pterea;niſi exprimeretur hic beneficia in
32 Collegiatis,ea nō venirent; cùm hic ceſ-
ſet argumentum, etiam à maioritate ra-
tionis. vt aliàs diximus, veluti ſi diſpenſa-
tus, vt poſſit tenere beneficia in Cathe
dralibus,& Metropolitanis, poſſit illa ob-
tinere in Collegiatis, *DD.in cap.poſtulaſti,
de reſcrip.*

Oportet tamen; quòd Eccleſia Colle-
giata, vt hic, habeat ſuas partes neceſſa-
33 rias, veluti, quia ſuit fundata,vt eſſet Ec-
cleſia Collegiata; & dummodò ad minus,
tres fuerint in ea inſtituti; quia pauciores
non faciunt Collegium, *l.Neratius, ff.de
verb.ſign. gloſ.in c.1.de elect. Innoc.in c. po-
ſtulaſti,de iurepatr.* licèt, ſecūdùm aliquos,
duo ſufficiant, vt *in c.1.de elect.* necnon
quando plures Canonici conueniunt in
ea,habentes commune ſigillum, commu-
ne Archiuium,& arcam vnam, ac tracta-
tum communem, *§.tertio loco, de prob.Fe-
lin.in c.attendentes,de præſcrip.* Vndè de iu-
34 re communi, omnis Eccleſia Cathedralis
dicitur Collegiata, *c.nouit, & c.quanto,de
his,quæ fiunt a præl.*

Sed quia in caſu petitæ diſpenſationis,
eo modo, quo ſupra viſum eſt, oportuit
qualitates ſupradictarum Eccleſiarum
exprimere; non alienum erit à noſtra pra-
xi, videre, quid ſentiendum de Eccleſijs
Patriarchalibus.Dubitatum.n.fuit pluries
in Cancellaria apoſtolica inter Dominos
35 Abbreuiatores, an diſpenſatus ad huiuſ-
modi dignitates in Cathedralibus, cēſea-
tur diſpenſatus, vt illas poſſit obtinere in
Eccleſijs Patriarchalibus. Et prima facie
videbatur eiſdem, in partē negatiuam in-
clinandum; ea potiſſimùm ratione,quia
in materia nō fauorabili, vt in beneficia-
libus, ſtricta debet fieri interpretatio, per
tex.in c.2.de fil.presb.in 6.c.poſtulaſti, & ibi
Fe lin.de reſcrip. & propter honorē Patriar-
chalis dignitatis, quæ ſuper omnes alias
eminet, ſub hac diſpoſitione, quæ potius
eſt reſtringenda, quàm amplianda, vide-
tur, quòd nō veniāt dignitates in Eccle-
ſijs Patriarchalibus, de quibus nō fuit fa-
cta mētio in ſupplicatione. Attamē,pluri-
bus deindè allatis pro parte affirmatiua
omnes (vno tantùm excepto) tenuerunt
in hoc caſu,venire etiam dignitates in ip-
ſis Patriarchalibus Eccleſijs; quæ benè
veniūt appellatione Cathedraliū, & Me-
tropolitanarum,per *tex.in cap.cleros.verſ.
omnes, 21. diſt.* vbi dum quæritur de diffe-
rentia inter Patriarcham, Archiepiſcopū,
Metropolitanum, & Epiſcopum, dicitur,
quòd omnes iſti ordines vno eodemquè
vocabulo Epiſcopi nominantur;quia hu-
iuſmodi nomina ſunt ad diſtinctionem
poteſtatum,& nomen Eccleſiæ conuenit
tàm Patriarchali, quàm alijs Cathedrali-
bus,vt *in c.Conſtantinopolitanæ, 22.diſt.* ac
proptcrea extēnſio fieri debet,etiam quod
ſimus in materia odioſa, præſertim, cùm
non poſſit aſſignari diuerſa ratio, *l. Sena-
tuſconſultum,ff.de rit.nupt. Alex. in l.ſi quis
iniquum, §.ſi procurator, n.17.ff.quod quiſq;
iur.Mandoſ.reg.3.q.2.à nu.2.ad 7.* loquens
ibi in materia reſeruationis beneficiorū,
qui *d.num.7* ait,quòd ſecundùm commu-
nem vſum, tàm in Cancellaria, quàm ali-
bi, exprimendo ſimpliciter Eccleſias, vel
Cathedrales, vel Metropolitanas, intelli-
gimus etiam de Patriarchalibus, quodq;
extenſio de vno caſu ad alium, ſecundùm
communem vſum comprehēſum, fit etiā
in materia ſtricta, & odioſa, per *tex. in l.is
cui bonis,§.fin.de teſtam.* Ad euitandum ta-
men aliquam ſophyſticam interpretatio-
nem,ſeù cauillationē, ſolet expreſſio hæc
fieri in ſupplicatione,dicēdo, *etiam in Pa-
triarchalibus*; Alia tamen die, habito inter
eoſdem Dominos Abbreuiatores de ea-
dem re,ſermone, præmiſſis maturius di-
ſcuſſis,contrarium tenuerunt, ſcilicet,in
materia diſpenſationis, appellatione Ec-
cleſiarum Cathedralium, non venire Pa-
triarchales, vt dictum eſt ſupra in verbo,
etiam Metropolitanis, pluribus iuribus per
eos allegatis.

Seù ſi Parochiales,&c. Diximus ſu-
pra,non cō-
36 prehendi in diſpenſatione, beneficia cu-
rata, niſi exprimantur; hic verò oſtendi-
tur, neq; Parochiales Eccleſias venire;
Nam licèt iſte cum curatis quoddammo-
do confundantur, vt per *Louer.de re benef.
lib.1.q.20.nu.55.* vbi ait, inter curatam, &
37 parochialem Eccleſiam, ſe nullam co-
gnoſcere differentiam, per rationes, ibi
per eum allatas: tamen omiſſis quæ hinc
inde adduci poſſent, ad hanc differentiam
conſtituendam, quæ videri poterūt apud
*Rebuff.in rubr. de collat. §.ſtatuimus, 2.ver-
bo,Parochiales,Gonz.gloſ.6.nu.34.cum plu-
rib.ſeqq.id.Garc.d.p.1.cap.6. nu.3. cum ſeqq,*
dicendum eſt hic, quod multoties in hu-
iuſmodi reſcriptis apponuntur verba ſu-
perflua ad occurrendum malitijs,& ſubti-

eſſe

litatibus, vnde dixit *Felin. in c.eam te,nu. 15. verſ.ex his infertur, de reſcript.*quod nō ſemper eſt vera traditio, quod non debeat eſſe aliquid ſuperfluum,& *in c.venerabili, n.1.3.not.de off.deleg.*dicit, quod ſæpè quid bis ponitur,ad euitandam malitioſam, & ſophiſticam interpretationem. *id.Gonz.d. gloſ.6.nu.29 cum ſeqq.* vbi plura in propoſito congerit.

38 Vel earum perpetuæ Vicariæ.

Quod enim dictum eſt de parochialibus, vēdicat ſibi locum etiam in Vicarijs perpetuis,de quibus, etiam extra materiam huius diſpenſationis, idem eſt iudicandū, ac de ipſis parochialibus, *Clem. vn. de off. Vicar.*quia eodem iure reguntur, quo ipſæ parochiales: & omnia iura loquentia de beneficijs curatis,habent locum in Vicarijs perpetuis, *Pariſ.de reſign.benef.lib.3.q. 1.nu.155.*

39 Eſt autem duplex Vicaria, Alia temporalis, Alia perpetua, Temporalis eſt illa, quando tantummodo ad voluntatem cōſtituentis fit Vicarius; puta,cum quis habet duas parochiales, æquè principaliter vnitas; tūc enim vnus curatus eſt vtriuſq; & non tenetur conſtituere Vicarium perpetuum in altera, ſed tantum ad tempus, iuxtà *tex. in cap.temporis, 16.quæſt.1.* quia quando Eccleſia habet proprium Rectorem,non datur Vicaria perpetua. Vel etiā Vicarius temporalis datur ab Epiſcopo, habita notitia vacationis Eccleſiæ parochialis cum congrua eius arbitrio fructuū portionis aſſignatione, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur, *Conc.Trid.ſeſſ.24.c.18.*

Perpetua autē Vicaria, vt hic,eſt quando beneficium vnitur acceſſoriè,quia tūc apponitur Vicarius perpetuus,*d.Clem.vn.* & dicitur perpetuus, ideſt ad vitam ipſius Vicarij.

40 Quomodo autem conſtituatur Vicarius perpetuus,& ex quibus cauſis, dicendum eſt, quod conſtituitur in Eccleſia Parochiali auctoritate Epiſcopi, quoties beneficium aliquod parochiale, curam habens animarum, alteri Eccleſiæ, vel Collegio,aut Capitulo Canonicorum, vel Seminario Clericorum, vel Cœnobio Monachorum,vel Academiæ, aut Hoſpitali, ſiuè alteri loco, pietatis cauſa extructo, vel Dignitati, aut præbendæ fuerit vnitū, & annexum, iuxta *tex.in c.extirpanda, §. qui verò,de præb.* & plura de hac Vicaria perpetua poteris videre penes *d.Gonz. glo. 5.§.1. per tot.* qui *nu. 33.* docet duplicem rurſus eſſe Vicariam perpetuam, vnam videlicet, quæ continet curam animarum actu. Alteram, quæ conſiſtit in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, quando videlicet, cura reſidet habitu penes Capitulum,& exercitium penes Vicarium.

SVMMARIVM

1 *Clauſula, ſi tibi canonicè conferantur, vndè extracta.*
2 *Canonica collatio, quæ.*
3 *Verbum conferre reſpicit etiam beneficia iuriſpatronatus.*
4 *Canonica electio quomodo facienda.*
5 *Et quando canonica.*
6 *Præſentatio canonica quæ.*
7 *Canonica inſtitutio quæ.*
8 *Inſtitutio non fit ſub conditione.*
9 *Actus legitimus non recipit diem, neque conditionem.*
10 *Inſtituto, obtinenti aliud beneficium, quomodo occurrendum.*
11 *Laicus ex priuilegio Papæ confert beneficium ſine aliqua inſtitutione.*
12 *Verbum, recipere, cur apponatur in diſpenſatione ad beneficia.*
13 *Clauſula,dummodo,plura non ſint,quid operetur.*
14 *Dictio, dummodo, reſtringit diſpenſationem.*
15 *Beneficia plura,quæ intelligantur.*
16 *Commenda perpetua non differt à prouiſionibus beneficiorum.*
17 *Et dicitur palliata diſpenſatio.*
18 *Diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad retinendum.*
19 *Diſpenſatus ad beneficia an cenſeatur diſpenſatus ad penſiones.*
20 *Penſio ad vitam recipientis, ſuccedit loco beneficij.*
21 *Penſionis translatio pro Principe Perecto vigore indulti.*
22 *Deciſio Rotæ ad id refertur.*
23 *Penſionem percipiendi, laicis facultas ſublata eſt.*
24 *Licèt aliquando ad id diſpenſetur.*
25 *Quod tamen concedit Papa ex ſuppoſitione continuationis ſtatus clericalis.*
26 *Penſionibus onerare beneficium nemo poteſt propria authoritate.*
27 *Bigamiæ irregularitas excipitur in mandato ad diſpenſandum.*

Clau-

28 *Clauſula, Non obſtantibus &c. effectus.*
29. *Data, in reſcriptis apoſtolicis duplex eſt, & de Datarum differentia.*
30 *Data parua quid operatur.*
31 *Datarij proprium munus, quale.*
32 *Illius officium expirat per obitum Summi Pontificis.*
33 *Papa mortuo, quid faciendum de ſupplicationibus ab eo ſignatis.*
34 *Signatura gratiæ, & iuſtitiæ ceſſant mortuo Papa.*
35 *Papa mortuo, rumpitur Annulus Piſcatorius, ac Plumbum.*
36 *Ac ſupplicationes ſignatæ ſigillantur, & conſignantur Collegio Cardinalium.*
37 *Data, quomodo extenditur in litteris apoſtolicis.*
38 *Romana Ciuitas eſt caput nationum.*
39 *Papa vocatur Epiſcopus Vrbis Romæ, non tamen habet Diœceſim.*
40 *Habet tamen totum Orbem pro Diœceſi.*
41 *Roma in medio Mundi poſita eſt.*
42 *Alexander IIII. creatus Papa Neapoli.*
43 *Pontifices Romani manſerunt in Gallijs per annos ſeptuaginta.*
44. *Sedes apoſtolica iuſſu Domini, Romæ fixa eſt.*
45 *In Data litterarum apoſtolicarum apponitur locus ſpecialis, & quare.*
46 *Papa vbi eſt, ibi Roma.*
47 *Annus, quomodo computandus in litteris apoſtolicis.*
48 *Dictiones numerales in litteris apoſtolicis debent extenſè ſcribi.*
49 *In litteris in forma Breuis, quomodo ſcribenda.*
50 *Annus Pontificatus in litteris apponendus, & quare.*

Praxis ſecundæ partis diſpoſitiuæ earundem litterarum.

CAPVT VII.

1 SI ſibi aliàs canonicè *conferantur*, Hæc clauſula (ni fallor) videtur extracta ex *c. ſi gratioſè, ibi, prætextu verò talis conceſſionis, qua debet (cum ſit ambitioſa) reſtringi, ea ſolum beneficia, quæ canonicè obtines, licitè retinere, de reſcrip. in 6. & ex c. non poteſt. §. illud autem apoſtolicæ Sedis indultum, vt quis duo beneficia curam animarum habentia, ſi alias canonicè conferantur eidem, poſſit reci-*
2 *pere, &c. de præb. eod. lib. 6.* Et illa dicitur canonica collatio, quę facta eſt ſecundum canones, & à iure canonico probata, *Rebuff. in praxi, tit. canonica inſtitutio quæ dicatur, num. 1.* vbi per *tex. in c. cauſam. in fin. de reſcrip.* ſubdit, quòd illud canonicè fieri dicitur, quod iure fit, & ſecundùm ius canonicum. Quæ quidem clauſula refertur, tàm ad habilitatem cõferentis, quàm recipientis, *id. Rebuff. in tit. de diſpenſ. rat. ætat. num. 1.* Sic etiam intelligitur de quacunque diſpenſatione ad beneficia, etiam ſi dicta clauſula non fuerit appoſita, *Frãc. in c. non poteſt, §. illud, num. 1. de præb. in 6.* ſubdẽs ibi, quod ſi Papa diſpenſat, vt quis poſſit retinere duo beneficia, quæ obtinet, intelligitur de his, quæ legitimè obtinet, per *d. c. ſi gratioſè*, & etiam hic ſi dicta clauſula non eſſet appoſita, nihilominus ſubintelligeretur, *Garc. p. 11. c. 5. n. 21.*

Conferantur. Quamuis hoc verbum videatur reſpicere tantùm beneficia libera, quæ pro-
3 uidentur propriè per collationem, exiſtimo tamen, illud ſibi adhuc locum vendicare in beneficijs iuriſpatronatus; nam bigamus, & quilibet alius irregularis, eſt incapax cuiuſcunq; beneficij, ſiuè liberæ collationis, ſiuè iuriſpatronatus; quia canones id prohibentes, nullum conſtituunt diſcrimen inter vtrũq; beneficiũ, imò, vt ait *Mandoſ. reg. 32. q. 4. n. 2.* ſub verbo collationis, venit præſentatio, & inſtitutio, per *tex. in c. vn. vt benef. eccleſ. ſin. dimin. cõfer. Clem. vn. iuncta gloſ. in verbo, conferantur, de rer. permut.* quod etiam paulò inferius declaratur in verbo, præſentetur.

Aut ipſe eligatur. Scilicet canonicè. Et ſunt adhuc verba hæc neceſſaria in hoc reſcripto, vt expreſsè docet *tex. in c. fin. de præb. in 6.* vbi diſpenſatus à Papa, vt promoueri poſſit ad ordines, & beneficia, nõ poterit beneficium obtinere, ad quod quis conſueuit per electionem aſſumi, ſicut ſupra diximus: & ideo hic ſubdit ordo
4 circa canonicam electionem, quę fieri debet ſeruata forma iuris per Capitulũ Eccleſiæ Cathedralis, ſeù Collegiatæ, aut Conuentualis, iuxtà *tex. in c. 1. de elect.* &
5 tunc præſertim dicitur canonica electio, quando facta eſt de habili, *c. cum in noſtris, de conceſſ. præb. cap. quia propter, de elect.* &

electores eligunt infra tres menſes à die vacationis, *c.ne pro defectu,eod.tit.* & electus infra menſem conſentit,*cap.quàm ſit, eod.tit.lib.6.*

6 **Præſentetur** ad beneficia ſcilicet iuriſpatronatus. Tūc etiam dicitur canonica facta pręſentatio, quando in ea concurrunt omnia requiſita neceſſaria;quorū Primum eſt,quod patronus ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, *c.conſultationibus, de iurepatr.* Secundum, quod patronus, vel eius procurator, præſentet,*c.ea noſcitur,& c.fin.de conceſſ.prab.* Tertium, quod præſētatio fiat intra tempus à iure præſcriptum, nempè, ſi iuſpatronatus ſit laicale, infra quadrimeſtre, *c. cum propter,de iurepatr.* ſi verò eccleſiaſticum,infra ſemeſtre,*c.vn.& ibi gloſ.eod.tit. lib.6.* Quarto, quod poſt præſentationem, proponatur edictum,*Lambert. de iurepatr. lib.2.p.2.q 6.art.22.* Quintum,quod beneficium vacet,*c.illud,hoc tit.*Sextum,quod præſentatus,ſit præſens,*gloſ.in Clem.dudū, § ſtatuimus, de ſepult.* & per illius præſentiā inducitur acceptatio, *Vivian.in prax. iuriſpatr.p.2.lib.8. cap.8 nu.11.*aliàs enim, ſi præſentatus eſſet abſens, deberet acceptare præſentationem infra idem tempus datum ad præſentādum, *id.Lambert. d.lib. 2.p 1.q.11.art.5. id.Vivian.d.p.2.lib.6. cap. 11.d num.8.*

Et inſtituatur *in eiſdem*; quia in dubio, Papa nunquam intendit approbare inſtitutionem beneficij non canonicam, *Franc.in c.non poteſt,§. illud,num.2 de præbend.in 6.* & tūc
7 dicitur canonica,quando eſt facta iuxta formam, *c. fin. de elect. in 6.* vbi inter cætera habetur, quod debeant præponi edicta,aliàs non valebit inſtitutio, nec puto valere conſuetudinem in contrarium,per ea,quæ not. *Io: Andr.in addit.ad Speeul. in tit.de act.& petit.§.ſuper petitionibus, verſ. per litteras verò, circa fin. Oldrad.conſ.146.* Regula verò eſt,quod canonicè pręſentatus, veniat etiam canonicè inſtituendus, medijs requiſitis; & ſic canonica inſtitutio dicitur facta ſecundùm canones,*id.Io: Andr.in d.c.non poteſt in princip.de præb.in 6.c.cum olim, de dol.& cont.* Ex parte verò Epiſcopi inſtituentis, requiritur,quod ille inſtituat pręſentatum ſimpliciter,& abſq; conditione, quod poteſt exemplificari, quando præſentatus,tempore ſuæ præſentationis, obtineret aliud beneficium, aliquo modo incompatibile;tunc enim non
8 poterit Epiſcopus illū inſtituere ſub conditione, nempè, dūmodo poſtea obtineat diſpenſationem à Sede apoſtolica; cum debeat omnino ceſſare quæuis conditio, *c.2.de conceſſ.præb.c.2.de elect.in 6.Put.deciſ.396.p.1. Caputaq.deciſ.298.num.5.p.2. Mohed.deciſ.30.num 2.de præb.* quia proviſio in beneficialibus eſt actus legiti-
9 mus,qui non recipit diem, neq; conditionem, *c.ſi tibi abſenti de præb in 6.reg. actus legitimi, ff. de reg. iur.* & licèt iura prædicta loquantur de collatione, idem tamen dicendum, de inſtitutione, *gloſ. in Clem.1.de rer.permut.* In iſto tamen caſu, cum non poſſit Ordinarius diſpenſare ſu-
10 per retentione iſtorum beneficiorum incompatibilium, poſt præſentationem factam, debet præſentatus petere inſtitutionem à Summo Pontifice, & diſpenſationem inſimul,quæ datur in eiſdem litteris apoſtolicis ſuper huiuſmodi inſtitutione, ſicut docet inueterata praxis, & dicā, *in mea praxi benefic. tom.1. præſertim lib.7. cap.7 per tot.*

11 Ceſſat tamen ſupradicta inſtitutio,quādo laicus ex priuilegio Papæ confert beneficium; quia tunc per talem collationē acquiritur beneficium ſine aliqua inſtitutione, ſeu confirmatione Epiſcopi, aut alterius clerici, *Garc p.1.c.2.n.34.*

Recipere, nā,vt ait *Rebuff.in praxi benef.titul.de diſpenſ.rat. ætat.verſ recipere,*hoc verbum ideo appo-
12 nitur, quia prius quis reddi debet capax ad recipiendum, quàm ad cōſeruandum: recipere enim,eſt primus actus, conſeruatio verò eſt eiuſdem actus continuatio.

Et dummodò ſimul plura *non ſint, quàm, quæ à Concilio Tridentino permittuntur.* Poſſet hic in dubium reuocari, an per hanc clauſulam, quæ apponi conſueuit in diſpenſationibus cum irregu-
13 laribus,ſeu inhabilibus, poſſit ita diſpenſatus,plura beneficia,aliàs non incompatibilia,adipiſci,etiam ſi illorum vnum ſit ſufficiens ad ſui ſuſtentationem, & affirmatiuè reſoluit *id.Garc.p.11.cap.5.n.335.* ea præſertim motus ratione, quia Concilium Tridentinum, *ſeſſ.24.cap.15.* in hoc non ligat;ac propterea ſupradicta clauſula non reſtringit, aut modificat diſpenſationem,ſed exprimit tātùm id, quod ineſt de iure ſupradicti Concilij: & ponitur ad denotandum,quod Papa non intendit diſpenſare ſuper retentione incompatibilium, & ſic non ſonat in conditionem,ſed in monitionem.

His tamen non obſtantibus, quicquid aliàs dictum fuerit,circa hoc extra caſum diſpenſationis factæ cum inhabili, cōtrarium eſt verius,ſatiſq;apertum,quod licèt

vers

verba huius diſpenſationis, ſcilicet *quacunq; & qualiacunq; beneficia*, referantur ad facultatem recipiēdi, ita vt poſſit Orator quæcunq; beneficia, etiam vltra duo, recipere, ſiue illa fuerint ſimplicia, ſiuè curata, aut etiam dignitates, non tamen poterit vigore prædictæ diſpenſationis plura inſimul retinere; niſi forſan cum primum beneficium non erit ſufficientis redditus, quo caſu, Oratori Epiſcopus cōferet diſpenſatiuè ſecundum, vt in *ſeſſ.24. cap.17.* prout fuit etiam reſolutum *coram Pamphilio deciſ.528. impreſſa per Farinac.*
14 *nu.3.* Supradicta enim dictio, *dummodo* reſtringit hanc diſpenſationem ad mentē ipſius Concilij; nam quoad plura inſimul, præter in dicto Concillio expreſſa, non eſt diſpenſatus; quod etiam fuit tentum in vna *Caſaraugustan. Parochialis de Maella 21. Iunij 1621. coram Illustriſſimo D. Coccino Rota Decano*, quam habes impreſſam penes *Viuian. in calce ſua praxis iuriſpatr. deciſ.47. nu.16.* per hæc verba, *Neq; etiam obstat, quod Ludouicus fuit diſpenſatus, vt plura recipere, & dummodo plura non eſſet, retinere &c quo caſu datur, quidem acquiſitio, ſed non retentio, c. non poteſt, in fin. de præb. in 6. Clem. ſi plures, eod. tit. Rot. deciſ. 528. nu.1. par.1. in recent.* Vnde generaliter iſta clauſula reſtringit ipſam diſpenſationem ad vnius tantùm benefici retentionem, vt optimè poſtmodum declarauit *id. Garz. in addit. ad nu.335. cap.5. p.11.* vbi ad id refert declarationem Sacræ Cōgregationis Concilij 1. Iulij 1595. tenoris ſequentis, videlicet, *Congregatio Concilij cenſuit, qui diſpenſatus eſt ad beneficia, dummodo ſimul plura non ſint, non poſſe obtinere plura, quàm vnum, quamuis illud ad vitam obtinentis honorificè ſuſtentandam non ſufficeret*; Et in propoſito refert *Conſil. Nauar. 26. de præb.* quod iſta clauſula cæpit apponi ſuo tempore in diſpenſationibus, quibus Papa diſpenſat ad ordines ſacros, & beneficia cum illegitimis diſpenſatis ab Epiſcopo ad quatuor minores, & vnum ſimplex (hodie tamen apponitur in quibuſcunq; diſpenſationibus ad ordines, & beneficia) ſubdens ibi *id. Nauar.* quod cum res eſſet obſcura, & eius declaratio à mente concedentis gratiam, pendere videretur, conſultus ſuper hoc D. Datarius, reſpondit, mentem Papæ, & ſuam eſſe, vt virtute huiuſmodi diſpenſationis, nullus duo beneficia ſimul retinere poſſit: ſed quod in hoc tantùm proſit, vt qui abſq; illa non poterit obtinere, niſi vnum ſimplex, & primum, quod ſibi conferretur, virtute huius poterit obtinere, & retinere illud, quodcunq; maluerit; modò nō retineat duo ſimul, & hic eſt verus intellectus ſupradictæ clauſulæ, cui adſtipulatur communis praxis Curiæ, vt fatentur, qui eandem praxim benè callent. Vnde ſi quis petierit ſibi poſtmodum aliud beneficium conferri, tenetur exprimere diſpēſationem prius obtētam cum dicta clauſula, *Dummodo ſimul plura non ſint*; & ſic petere diſpenſationem; & ita ſucceſſiuè, quoties nouum beneficium aſſequetur.

15 Eſt tamen hic aduertendum, quod per plura beneficia, ea intelligimus, quæ inter ſe diuiſa ſunt, & in titulū: quæ enim ſunt legitimè vnita, vel connexa, illicitum nō eſt retinere vt habetur *in c. vnio. 20. q.3. & in c. cum veniſſent. de iest. ſpol. c. eam te, de æta. & qualit. c. extirpandæ, §. qui verò, de præb.* ſicut nec etiam veniunt vnum in titulum, & aliud commendatum ad ſex menſes tantùm. & ſic commenda temporalis, vt *in c. nemo poteſt, de elect.* & in notoria praxi ſeruatur.

16 Dixi *commenda temporalis*, quia aliter dicēdum eſt de commenda perpetua, quæ nihil differt ab alijs prouiſionibus bene-
17 ficiorum, quinimmò ipſa commenda perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium alias in titulum obtineri prohibitum, ſicut dicitur de vnione temporali, *Caſſad. deciſ.33. nu.5. ſuper reg.*

18 Retinere Tàm per ſupradicta, quàm alia iura; conſtat, quod diſpenſatus ad obtinendum, & recipiendū, non eſt diſpenſatus ad retinendum, *Mar. Ant. var. reſol. lib.1. reſol.19. num.14.* aliud enim eſt poſſe recipere, & aliud poſſe retinere, *Franc. in c. non poteſt. §. illud nu.2. de præb in 6.* vbi ait, quod diſpenſatio facta, vt quis poſſit ſimul duo beneficia curata recipere, non includit, quod poſſit illa ſimul retinere, niſi hoc fuerit expreſſum: & ſic in prohibitis, vt hic, verbum, *recipere*; non includit retentionem, vt per *Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſ. rat. ætæ. verſ. & inſimul, Rot. deciſ.233. nu.26. p.1. diuerſ.* Ideo ſubditur verbum, *retinere.*

19 Ac quaſcunq; penſiones *annuas ſuper ſimilium, vel diſſimilium beneficiorum fructibus, &c.* Fuit pluries in dubium reuocatum, An diſpenſatus ad beneficia cenſeatur etiam diſpenſatus ad penſiones, abſq; eo, quod id exprimeretur in diſpenſatione. Et omiſſis, quæ pro parte affirmatiua adduci poſſent, ſolùm mihi viſum fuit eam tantùm opinionem amplecti, quæ in quotidiana praxi tanquam ve-

rior recepta eſt; nempè, quod ſi penſio re-
ſeruetur loco beneficij, vt commodius
Orator ſuſtentari valeat, vel ex cauſa reſi-
gnationis, ſeù ceſſionis, ne ni irum diſpē-
dium patiatur, erit de hoc facienda men-
tio; nam perinde eſt, ac ſi eſſet beneficiū,
Garc. de benef. p. 1, cap. 5, nu. 81. & ſic hodie
quælibet penſio, quæ reſeruatur ad vitam
20 recipientis, ſuccedit loco beneficij; &
propterea non includitur ſub illa genera-
litate, *quæcunq; & qualicunq; &c.* quia
materia eſt odioſa, & ceſſat argumentum
à paritate rationis, *Nauar. conſ. 11. nu. 2.
de tempor. ordin.* vbi ait quod, qui non eſt
capax beneficij, neq; eſt penſionis, ſaltem
ſecundum ſtylū Curiæ, qui eſt ſeruādus, *c.
quàm graui. de crim. ſal. Garc. d. c. 5. n. 121.*

Hic tamen, licèt de diſpenſatione ſu-
per bigamia agatur pro laico, petente ſe-
cum ſuper ea diſpenſari ad ordines, & be-
neficia, ac ad penſiones annuas, nō prop-
terea à noſtra praxi deuium agnouimus,
ſi præmiſſis quædā noua, & celebris Rotę
deciſio annectatur, quæ inde emanauit
pro validitate tranſlationis penſionis ad
fauorem Principis Peretti. per bon. mem.
Cardinalem de Montealto. vigore indulti
transferendi à Sixto V. ſibi conceſſæ, non
obſtantibus bigamia per ipſum Principē
contracta, & alijs in eadem deciſione ex-
preſſis; quæ cum in hac materia diſpenſa-
tionis ſuper irregularitate bigamiæ, plu-
res caſus, etiam in praxi ſcitu dignos, cō-
tineat illius tenorem hic ſubnectere vi-
ſum eſt; præmiſſis prius ipſius indulti ver-
bis, vt ſequitur, videlicet,

21 *Tecum, vt etiam ſi contigerit, vel non cō-
tigerit te qualemcunq; militiam cuiuſuis or-
dinis, & profeſſionis regularem ingredi, ha-
bitumq; per illius fratres geſtari ſolitum ſu-
ſcipere, & profeſſionem per eos emitti con-
ſuetam, expreſsè emittere, & etiam matri-
monium, cum quacunque muliere, etiam vi-
dua, & ſucceſſiue cum diuerſis nupta, ac ali-
ter corrupta, ſemel, vel pluries primo, vel
contra formam ſtabilimentorum, & priuile-
giorum dictæ militiæ ſub quibuſcunq; tenori-
bus, & formis conceſſorum &c. contrahere,
& ad ſecunda, ac etiam plura laicalia, ſeù
etiam matrimonialia vota, aut ſecundas, vel
plures nuptias tranſire, ac carnali copula
conſummare, &c. quaſcunq; penſiones an-
nuas, &c. retinere, recipere, habere &c. libe-
rè, & licitè poſſis, & valeas apoſtolica, au-
thoritate tenore præſentium, de ſpecialis do-
no gratia diſpenſamus.*

Prędictę verò deciſionis tenor talis eſt,
vt ſequitur,

R. P. D. VIRILI Ferrarien. Penſionis
21. Martij 1627.

22 SIXTVS Papa V. Cardinali Montalto
ex ſorore germana Pronepoti duas fa-
cultates trāsferendi pēſiones cōceſſit; Vnā
ad fauorem vnius, vel plurium perſonarū
Eccleſiaſticarum, quibus translationes ſuf-
fragari voluit. perindè ac ſi per ipſum Pō-
tificem conſiſtorialiter legitimis, & vrgen-
tiſſimis cauſis de Cardinalium conſilio fa-
ctæ fuiſſent; Alteram ad fauorem vnius, vel
plurium perſonarum etiam Hoſpitalium,
Regulariū expreſsè profeſſorum, aut alias
ſimilibus de cauſis incapacium, aut non-
dum Clericali charactere inſignitorum,
ex nunc, prout ex tunc, poſtquam eodem
charactere fuerint inſigniti.

Idem quoque Sixtus diſpenſauit D. Prin
cipem Perrettum Pronepotem iam Cleri-
cali tonſura inſignitum ad retinendum, &
recipiendum quaſcunque penſiones reſer-
uatas, & reſeruandas, etiam ſi contigerit,
vel non contigerit contrahere matrimo-
nium cum quacunque muliere etiam vi-
dua & ſucceſſiuè cum diuerſis nupta, ac
aliter corrupta ſemel, vel pluries, & ad ſe-
cunda, ac etiam plura laicalia, ſeu matri-
monialia vota, aut ſecundas nuptias tran-
ſire decernendo per contractum matrimo
nij etiam pluries, vt præfertur reiterati pē-
ſiones minimè extinctas eſſe, aut fore, mi-
nuſque annullari, aut inualidari, cum de-
rogatione Prouincialium, Synodalium,
Lateranēſis, aliorumq; etiam Generalium
Conciliorum, necnon Pij Papæ V. decla-
rantis penſiones per futuri matrimonij
contractum extinctas cenſeri.

Virtute ſupradictarum facultatum Car-
dinalis Montaltus annuam penſionē ſcu-
torum trium millium auri in auro ſibi re-
ſeruatam ſuper fructibus Epiſcopatus Fer-
rarienſis tranſtulit ad fauorem Principis
Perretti eius fratris, & diſputato dubio co-
ram Remboldo ſub die 14. Iunij 1624.
Dixerunt Domini, translationem ſuſtine-
ri, quo iterum repropoſito ſub die 15. Maij
1626. Domini ſteterunt in deciſis. Vnde,
cum D. Cardinalis Lenius voluiſſet tertia
vice audiri, vtraque parte informante ſub
die 21. Martii 1627. cenſuerunt Domini,
non eſſe recedendum à deciſis tàm inſpe-
ctis ambabus facultatibus Cardinalis Mō-
talti, quam diſpenſatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi eſt ad
fauorem vnius, vel plurium perſonarum,
Eccleſiaſticarum, & D Princeps ad diffe-
rentiam laicorum, ſecundum ſubiectam,
materiam penſionis, eſt perſona Eccleſia-
ſtica, cum habeat primam tonſuram, quæ
efficit, vt dicatur Clericus, & perſona Ec-
cleſiaſtica, *cap. cum contingat, de ætat. &
qualit.*

qualit.c.cleros,20.diſtin.Conc.Triden.ſeſſ.23 c.2.Lap.alleg.138.num.12. & dixit Rota in Abulen.Pěſionis 27.Iunij 1608.coram Card. Lancellotto,& in Veronen. penſionis 23. Februarij 1600.coram eodem, in qua dum ageretur de interpretatione Indulti Pij V. ad fauorem Cardinalis Alexandrini, vt poſſet transferre penſiones in perſonas Eccleſiaſticas,fuit dictum,Marchionem Bonellum Vxoratum eſſe perſonam Eccleſiaſticam, ex quo habebat primam Tonſuram. Verba enim de perſonis Eccleſiaſticis ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam penſionum, de quibus Sixtus V. loquebatur Aym. conſil.16.nu.3.Seraphin.decij.398 nu.7.& decij 121.nu.11. & decij.559. nu.2. & ideò ad effectum penſionis acquirendæ, Princeps dicitur perſona Eccleſiaſtica per prææallegata.

Secunda verò facultas transferendi eſt ad fauorem illorum, qui non fuerint Clericali charactere inſigniti,ex nunc,prout ex tūc. poſtquam eodem charactere fuerint inſigniti,& conſequenter multò magis virtute iſtius ſecundæ facultatis, ſat eſt, quod Princeps iam haberet Tonſuram,cum hic Sixtus conformet ſe cum eiſdem verbis Concilij ſeſſ.23,cap.2. ibi, Qui iam Clericali tonſura inſigniti eſſent. Vnde tales habentur pro Clericis, & perſonis Eccleſiaſticis ad effectum penſionis.

2. Neque obſtat, quod Princeps per Bigamiam remanſerit denudatus omni priuilegio Clericali, cap. 1. de bigam. in 6. & ideò non ſit perſona Eccleſiaſtica, ſed purus laicus,& qualitas Clericalis remanſerit extincta, 3 cum ſecundum Theologos prima Tōſura non ſit ordo, nec imprimat characterem:quia quicquid dicant Theologi, magis commmunis ſententia Canoniſtarum tenet contrarium, quam Rota pluries ſequuta eſt,quod ſcilicet prima Tonſura ſit ordo,& clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia,ſed nō characterem indelebilem,& remaneat Clericus, text. enim in cap.1. dicit, quod bigamus eſt nudatus omni priuilegio clericali, non tamen dicit,quod non remaneat Clericus,ita tenent Butr. in c.Ioannes num.17. Imol.num 18.in fi. de Cler.coniugat.cap.cum contingat. & ibi gloſſ in verb. Abbatis,de ætat. & qualit. Hoſt.col.1. Ioan. Andr.col.2. Butr. nu.6.Card.q.2. Aegid.q.7. Anch. in fin. Abb. num.1.Gemin.in cap.Cleros col.3. in fin. vbi Præpoſ.nu.4.diſtinct.21. Abb. in cap.1. nu.6. de vit. & honeſt. Cleric. Felin. in c. ſicut pro certo nu.2 de Simon.Gabr.conſ.182.nu.3.lib. 2.Rot.diuerſ.deciſ.731.nu.5.& 6.p.1.Syluest. in ſumma in verb. ordo,Couarr. in cap. quia nos num.4.de teſtam.Card.in clem.dudum in 8.not.de ſepult.Gregor.deciſ.516.nu.8. & 9. Rot.deciſ.1.nu.6.de bigam.in nou. & fuit dictum in ſupradicta Veronen. penſionis, & in Cæſarauguſtana penſionis 18.Iunij 1610 corā Card. Lancellotto.ſtant enim ſimul quod quis remaneat Clericus, non tamen gaudeat priuilegijs Clericorum, Abb.in c.1.n 6 de vit. & honeſt. Cleric. & propterea Princeps per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper remanet Clericus.

Nec dicatur, quod per bigamiam amittantur Clericorum priuilegia, & eorum exercitium, illisq; Princeps remanſerit denudatus,& character mortificatus, iux a d.c.1.de bigam.in 6.Quia cum Sixtus Quintus ad effectum penſionis(vt ſupra relatum eſt) diſpēſauerit Principem ante incurſum bigamiæ, verſamur in diſpenſatione præuentiua, & præſeruatiua, quæ remouendo de medio obſtaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incurſum bigamiæ,& efficit vt remaneat non ſolùm præſeruatus Clericatus habitu indelebilis, ſed etiam exercitium ad effectum diſpenſatum reſpectu penſionum, iuxta tenorem diſpenſationis præuentiuæ, ac ſi bigamia nunquam eſſet incurſa, ita vt remaneat Princeps in eodem ſtatu primæuo, prout erat ante bigamiam, Turrecrem.in c.quisquis ante nu.1. & ibi Præpoſ num.1.& Gemin.ibidem diſtin. 84. Molin.de iuſt.& iure tom.2. tract.2.diſp. 108.verſ.quoniam eo ipſo, Suarez de legibus lib 6.c.11.nu.4.& 5. Sanch.de matrim.lib.8. diſp.1.num.1. Azor.inſtit.moral.lib.3 c.15.in princ.& quod ita diſpenſatus remaneat idē ac ſi non indiguiſſet diſpēſatione, Io.And. in regul.in generali,nu.3.verſ.quadrageſimus ſeptimus,de reg.iur. in 6. tanta enim eſt vis Apoſtolicæ diſpenſationis præuentiuæ, quoad defectus Iuris poſitiui,quod quis dicatur eſſe in eadem habilitate, & idem ſit eſſe habilem de iure communi, vel ex diſpenſatione Papæ, Anchar. conſ.404.in primo dub.Dec.cōſ.542.n.4. Rebuff.ſuper cōcord. rubr.de collat.§.præfatique ordinarij in verb. Idoneis.Idemque ſit eſſe habilem de Iure, quam ex priuilegio, tām in odioſis, quām in fauorabilibus, Bald. in l. cum ex oratione in princ.ff.de excuſ.tutor. Rol.conſ.79. nu. 7. lib.1.& propterea deciſio in Cæſarauguſtana penſionis 18. Iunij 1610. coram Card. Lancellotto nu.13. dicit, quod vbi adeſt diſpenſatio Papæ præſeruatur clericatus ad effectum penſionis, nec per bigamiam amittitur clericatus,& tradit Capr.concl.97.nu. 82. Sicuti diſpenſatio Clerici ad bellum præſeruat ab irregularitate, Molin.d.tom.2. de iuſt.& iur. tract.2.diſp.108.Auila de cen-

ſnt. par.7. de homic.in bello diſp.6.dubit.2.in concl. & indices in vim priuilegij antecedentis præſeruantur ab incurſu irregularitatis, *Sayr.de cenſur.lib.6.cap.18.* Si ergo impeditur incurſus bigamiæ, pinguius ius conceſſit Principi Papa, quàm ſi expreſsè diſpenſaſſet ſuper bigamia.

Eoque magis, quia Sixtus derogauit Cōcilijs generalibus, & ſic *d.cap.1.* deſumpto ex Concilio generali Lugdunen. *Dec.conſ. 341.num. 10. verſ. & in tali clauſula Prob. ad Monach.in cap.cum in tua num.24. de cōſuet. Abb.in cap.ex parte num.2.verſ. ſaltem in genere,de cappell. monac.Gozad.conſ.6.n. 53. & fuit dictum in Conchen. exemptionis decimarum 17.Martij 1589 coram Orano.*

Nec obſtat, quod in diſpenſatione Principis adſint verba (ſi contigerit contrahere Matrimonium, &c) quaſi cum verba ſi contigerit conditionalia effectus diſpēſationis fuerit collatus poſt incurſam bigamiam, quia omiſſo quod verba dicunt & ſi contigerit, vel non contigerit, &c. quæ fuerunt appoſita, vt exprimerentur caſus diſpenſationis, cum Papa de præſenti diſpenſet; ex quo vtitur verbo temporis præſentis, diſpenſamus, Diſpenſatio dicitur pura, & præuentiua, cum tempus diſpenſationis attendi debeat, licet vt præuentionis executione, & effectu quis fruatur expectandi ſint caſus futuri expreſſi in diſpenſatione, *Gig.de penſ.conſ.23.num.10 verſ.* puto tamen *& fuit dictum in Cæſarauguſtana penſionis 18. Iunij 1599. coram Gypſio.*

Et quod effectus diſpenſationis ſit prius ante incurſum bigamiæ, apparet ex ſequētibus verbis diſpenſationis, videlicet (Decernētes per contractum matrimonij etiam pluries vt præfertur reiterati, penſiones minimè extinctas eſſe, aut fore, minuſque annullari, & inualidari) ergo præueniendo. & præſeruando; nam cum per cōtractum Matrimonij penſiones extinguerentur. *Gig.de penſ.q.54.& conſ.23.num.7. & 10.& dicitur in ſupradicta Cæſarauguſtana penſionis 18.Ianu.1610.coram Cardinal. Lancellotto,* Papa non remiuiſcendo penſiones, ſed præueniendo caſum extinctionis reliquit eas in primæuo ſtatu, & vna pars diſpenſationis aliam ſupplet, & declarat, *L.qui filiabus ff.de leg. 1.* & propterea ſupradicti DD. diſtinguunt tantum inter diſpenſationem antecedentem, & ſubſequētem, nam antecedens præſeruat, ſubſequēs tollit, *Suar.de legib.lib.6.cap.11.num.4.Molin.d.diſp.108.§.eſt verò,Azor.inſtit.Moral. lib.5.cap.15.in princ.*

Nec dicatur, quod Papa diſpenſauerit cum Principe tanquam laico, qui de iure eſt capax penſionis temporalis, non autē tanquam perſona Eccleſiaſtica, quia aperte apparet Papam voluiſſe diſpenſare cum eo vti habente primam tonſuram, & perſona Eccleſiaſtica, tum quia litteræ diſpenſationis ſunt inſcriptæ, Michaeli Clerico: ex inſcriptione enim declaratur Papæ voluntas ad ea quæ tradit *Ioa. Andr.in reg.non licet numer.2.de reg. Iur.in 6. Lap.alleg.7.per tot Gig.de penſ. quæſtio. 22. numer. 8. Rot. in Toletana Indulti 14. Martij 1625.coram Remboldo,* tum quia ſi Princeps non obſtante bigamia remanebat Clericus, & habebat Characterem indebilem ſecundum opinionem Canoniſtarum à Rota approbatam, vt ſupra dictū eſt, ſit potius veriſimile, quod Papa voluerit conſiderare hanc qualitatem, quam Princeps habebat, & præſeruare exercitiū Characteris impreſſi ad effectum retinēdi, & conſequendi penſiones, cum longe facilius detur retētio, & diſpenſatio, vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto, *Seraph. deciſ.625.num.6.& in pandcto bigamiæ, Sanchez de matrim.lib.7. diſput. 86.* tum quia cū de ſtylo Curiæ pro pēſionibus requiratur Clericatus, intentio Papæ & eius gratia recipit interpretationem à ſupradicto ſtylo, *Felin.in cap.ſuper litteris num.8. de reſcript.Caſtad.deciſ.12.num.14. de praben. Put.dec.181.num.6.lib.1.* tum quia pro penſione ad fauorem laici non requirebatur derogatio Conciliorum etiam Generalium, ex derogatione colligitur qualitas gratiæ, & intentio Papæ, *Bald.in l.eam quā num. 36. C.de fideicom.* tum quia iſta diſpenſatio eſt præuentiua, & ſic reſiſtit incurſui bigamiæ, vt ſupra deductum eſt; tū quia ſequeretur quod ante bigamiā Princeps retineret penſionem vti Clericus, poſtea verò vti Laicus, & iſta mutatio non præſumitur, ſed potius continuatio, & conſeruatio eiuſdem ſtatus; tum quia magis cōuenit decori Eccleſiæ, vt tanquā Clericus retineat & acquirat penſiones, quàm vti Laicus, cum quia parum aut nihil iſta diſpenſatio ſuffragaretur, ſi intelligeretur conceſſa vti laico.

Non obſtat quod princeps non gaudeat Priuilegio fori, & alijs priuilegijs, ſeu effectibus clericatus, quia ſufficit, quod ſit diſpenſatus pro penſionibus, nam in hoc caſu diſpenſationis retinet Princeps clericatum illæſum, *Turrecre.in cap. quiſquis in princ.verſ. niſi enim tali diſpenſetur, & ibi Prap. verſ.tamen ſi corrigantur, & Gemin.diſt.84.*

Nec obſtat quod diſpenſatio ad obtinēdas,

das, & conſequendas pēſiones reſeruatas, & reſeruandas non comprehendat caſum tranſlationis penſionis,niſi exprimatur,vt videtur deſumi ex *Verall.deciſ.322. par. 2. & ex deciſ. 143.num.1.part.2.in recent* quia in ſupradicta diſpenſatione ſub verbis retinendi, recipiendi, conſequendi ac exigendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas comprehenditur etiam caſus per viam translationis, *Greg. deciſ. 18. num. 3.& fuit dictū in Romana penſionis 17.Iunij 1622.coram Baratto*, & ratio eſt, quia in tranſlatione extinguitur penſio antiqua & reſeruatur noua, *Cabr.conſ. 186. num. 6 lib.1.*

Non obſtat quod præuentio, & præſeruatio diſpenſationis operetur quoad culpam,& pœnam, non autem quoad antiquum ſtatum perſonę Eccleſiaſticæ, de quo Bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, aut implicitè contrarium, vt fit in poſtliminio, in quo fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem fingendo numquam quem fuiſſe apud hoſtes, *§. ſi ab hoſtibus, verſ. nam poſtliminium Inſt. quib. mod. Ius patria poteſtas ſoluitur l.poſtliminij, ff. de capt. & poſtlimin. reuer.* nam exemplum poſtliminij ſubſequitur factum, & ideo per fictionem requiritur ſublatio,& occultatio illius quod habuit effectum, at in diſpenſatione præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa præſeruet ab incurſu Bigamiæ, vt ſupra deductum eſt, vnde ſi non ſequitur euentus,& factum incurſus Bigamiæ,non requiritur occultatio, vltra quod ſecundum opinionem Canoniſtarum poſt Bigamiam remanet Clericatus impreſſus indelebilis, & ſic Bigamia non eſt contraria Clericatui, nec illi repugnat, *Ioan. Andr.in cap.ſuper,num.12. de bigam.Rot.d.deciſ.vnic.num. 3. de bigam. in nou. Nauarr.de redditibus, Eccleſ.monit.2 q.57.num.9.in fin.& num.12.& 13. Archidiac.in cap.Lector num.2.diſt. 34.* ſed ceſſat priuilegiorum exercitium per diſpenſationem, *cap. 1.de bigamis in 6.* quæ diſpoſitio,ſeu obſtaculum, quod exercitium, ſi forſan habet vim contrarij, non ſolum occultatur,ſed de medio tollitur, & conſeruatur exercitium Clericatus ad effectū penſionum ex diſpenſatione præuentiua ſupradicta cum derogatione Conciliorū etiam Generalium,& ſic *d.cap.1. de bigam. in 6.* de quo propterea nulla eſt habenda conſideratio.

Nec etiam applicatur exemplum Cæcorum, & Mancorum, & Curuorum, & ſpurij, qui ſi diſpenſentur ad ſuccedendū remanet macula, *Aebil.det.6.num.2.qui filſint legit.Seraph.dec.351.num.14.* prout cęci, Manchi,& Curui remanent cum eorū defectu, quamuis diſpenſentur.

Primò, quia vbi Papa plenariè legitimat,vel cum derogatione obſtantium remouetur omnis macula natiuitatis, *gloſ.in auth.quib.mod.natur.effician.ſui,§.fin.in ver. participium,Caſtr.conſ.41.num.2.lib.2.Anchar. conſ.225.num.2.Peregr.de fideicom.ar. 23. num.32. verſ. ſecunda eſt, & paulò poſt verſ. cum derogatione obſtantium Rot. deciſ. 505.num.6.par.1.diuerſ.* hic autem Papa diſpenſauit cum derogatione ampliſſima omnium Cōciliorum, etiam generalium, & ſic *d.c.1. de bigam.in 6.*

Secundò exempla ſupradicta ſunt in caſibus,in quibus macula eſt incurſa, hic incurſus bigamiæ non euenit ob diſpenſationem præuentiuam, & ob derogationē *cap.1.de bigam.in 6.* eſt obuiatum denudationi exercitij Clericatus ad effectum penſionis, *Oltrad.conſil.327. in princ.Bart.conſ. 17.num.1.& 2.lib.2. Feder.de Sen.conſ.30. verſ. ſed diſpenſatio non eſt, Bellam. conſil. 32.num. 5. & 17. Abb. in cap.fin.num. 4. de ſibijmat.*

Tertio quicquid ſit quoad defectus naturales,ſi illi per diſpenſationem Papæ remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt *DD.in l.Gallus §.quid ſi tantum,ff. de lib.& poſthum.Bart.in l.fin.num.2.Cod.de his qui ven. ætat. impetr.* vtique in defectibus Iuris poſitiui ſi Papa diſpenſat verè,& non fictè diſponit,& præueniendo efficit, vt etiā ſecūdum rei veritatem numquam ſit incurſa bigamia vel irregularitas inducta ex diſpoſitione Canonis,ita vt propterea verè,& propriè ſemper quis remaneat idem, prout ab initio erat ante bigamiā, vel caſum irregularitatis, *cap. lector diſt. 34.vbi Archidiac.num.3.Turrecrem.in cap. quiſquis ante num.1.verſ.niſi cum tali diſpēſetur,Præpoſ.verſ.tamen ſi corrigantur, Gemin.ſuper 1.gloſ. verſ.nihilominus diſt. 84. Ioan. Andr.in reg.in generali num. 3. de reg. Iur. in 6. Oldr. conſ. 215. num. 5. Dec. in cap. at ſi Clerici §.de adult.num.168. de Iudic.& conſ.206.num.6.Rot.diuerſ.deciſ.505. num.3.in fin.part.1.*

Gratia Clementis Papæ VIII.non indiget Princeps, & niſi ad effectum non gerendi habitum,& Tonſuram, cum(quicquid ſit reſpectu penſionū, quas Princeps obtinebat,& non deferebat habitum, & tonſuram,& ideo intrare poſſet Conſtitutio Sixti Quinti contra non incedentes, &c. aduerſus quam adeſt gratia Clementis VIII. & reualidatio)tamen reſpectu iſtius

penſionis nuper translatæ, de qua agitur
non intrat conſtitutio, cum poſt gratiam
de non incedendo in habitu, & tonſura
fuerit acquiſita; Cõſtitutio enim Sixti ex-
tinguit penſionem ob non delationem ha
bitus,& tonſuræ,non tamen reddit illum
incapacem obtinendi penſiones futuras.

Nec obſtat,quod dicta Conſtitutio Six-
ti innouet Cõſtitutionem Boniſacij VIII.
relatam *in cap. vnico de Cler. coniug. in 6.*
quia Conſtitutio Bonifacij loquitur in
Clerico, qui cũ vnica Virgine cõtraxerit,
nã ſi tonſurã, & veſtem clericalẽ deferat,
retinet duo priuilegia, illud videlicet *cap.
ſi quis ſuadente 17. q. 4.* Alterum, quod non
poſſit conueniri coram Iudice ſæculari
pro ſuis delictis, iuxta Pariſienſe Conci-
lium: ſi verò nõ deferat, priuatur iſtis duo-
bus priuilegijs, ex qua Conſtitutione Boni
facij nihil poteſt inferri ad incapacitatem
Clerici gaudentis penſionibus, & non de-
ferentis habitum, & tonſuram reſpectu
acquiſitionis penſionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis
in duabus deciſionibus Remboldi, ita fuit
reſolutum.

Iſta tamen diſpenſatio vix, & rarò con-
cedi conſueuit, etiam perſonis, ſic qualifi-
catis, ſicut omnes ſciũt Curiales. Quinim-
mò idem Sixtus V. abſtulit his facultatem
23 percipiendi, & retinendi huiuſmodi pen-
ſiones, voluitq; vt laici etiam extra coniu-
gium, & in cœlibatu viuentes, ac bigami,
& Clerici coniugati nullas nouas penſio-
nes poſſint capere, & qui coniugati non
ſunt, ſi ad primas, aut alias nuptias tranſi-
rent, antiquas deinceps percipere, Clerici
verò, & alij matrimonium, etiam cum vni
ca, & virgine contracturi, nec antiquas
retinere poſſe, *vt in ſua Conſtitut. ſub Dat.
kal. Octobris 1568. Lotter. de re benef. lib. 1. q.
40. num. 205.*

Quia verò Papa nullis adſtringitur le-
gibus, vulg. iur. videmus propterea non-
nunquam, etiam non qualificatis perſonis,
24 nullisq; meritis intercedentibus, hanc fa-
cultatem, penſionem retinendi in ſtatu
coniugali conceſſiſſe, licèt non ſine maxi-
mis, & extraordinarijs fauoribus, prout
inter cæteros nouiſſimè Sãctiſſimus D. N.
Vrbanus Papa VIII cum Ludouico Fran-
coliſio Clerico Neapol. qui, cùm nonnulla
beneficia Eccleſiaſtica in hac Ciuitate
conſiſtentia, ad fauorem alterius reſignaſ-
ſet, reſeruata ſibi ſuper illorum fructibus
penſione annua ducatorum triginta mo-
netæ huius Regni, ſecum ſub huiuſmodi
tenore diſpenſauit, videlicet. *Tibi, vt etiam
ſi contingat, te matrimonium, cum quauis mu
liere, etiam vidua, nullo tibi iure probibita,
ſemel, vel pluries; ſucceſſiuè tamen, & legiti-
mè contrahere, illudque carnali copula con-
ſummare, ac in habitu, & tonſura clericali-
bus non incedere contingat, nihilominus pen-
ſionem præfatam percipere, exigere, & leua-
re, ac in tuos vſus, & vtilitatem conuertere,
liberè, & licitè valeas, apoſtolica authorita-
te concedimus, & indulgemus. Decernentes
penſionem huiuſmodi per contractum matri-
monij, aut habitus, & tonſuræ clericalium nõ
delationem, minimè ceſſare, neque extinctam
dici, vel cenſeri poſſe. Irritum quicquid ſecùs
ſuper his, &c. attentari, prout in litteris in for
ma Breuis, ſub Annulo Piſcatoris; Sub Dat.
Romæ apud Sanctum Petrum, die 23. Ianua-
rij 1637. Pontificatus ſui Anno quartodeci-
mo.*

Ex quibus nihilominus apparet, quod
licèt Summus Pontifex nimis difficilem ſe
reddat ad huiuſmodi diſpenſationes con-
25 cedendas cum Clerico in matrimonio
futuro, id quandoque concedit, præſertim
ex ſuppoſitione continuationis ſtatus cle
ricalis, ne fortè puſilli, & ignorantes ſcan-
dalizentur, vt ait *Lotter. lib. 1. q. 40. nu. 198.
ex Nauar. in Manual. cap. 25. ante num. 120.
verſ. nec tamen probo.* Nullibi namque am-
bigitur, poſſe Pontificem iuſtè pẽſionem,
etiam coniugato concedere, non ſolùm
ob miniſteria, quæ coniugatus ipſe præſti-
tit Eccleſiæ, ſed etiam ratione paupertatis,
aut alia iuſta cauſa occurrente, cùm non
ſit ipſius Pontificis poteſtas in aſſignan-
dis penſionibus alligata, vt ex ſola cauſa
famulatus Eccleſiæ illas reſeruet, ita docet
*Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 44. num. 9. circa
finem.*

Apoſtolica auctoritate *Sibi re-ſeruandas.*

Nam obtinens beneficium, nõ poteſt
illud auctoritate propria, aut etiam Epi-
26 ſcopi penſionibus onerare, *cap. niſi de præ-
ben. cap. præterea de cenſ.* ſolus enim Papa
conſtituit, aſſignat, & reſeruat penſiones
ſuper beneficijs, in quibus habet pleniſſi-
mam poteſtatem, *id. Garc. d. cap. 5. nu. 274.*
Penſio namque aliter reſeruata, non com-
prehenderetur ſub præſenti gratia diſpẽ-
ſationis.

Auctoritate noſtra diſpẽſes.

Quia, vt ſupra dictum eſt, nemo à Papa po
teſt ſuper bigamiæ impedimento diſpen-
ſare, quinimmò, cum contingat Summum
Põtificem aliquibus perſonis qualificatis
indulgere, vt poſſint diſpẽſare cum eorum

ſub-

ſubditis ſuper quibuſcunque irregularita-
27 tibus, ex illis ſemper excipitur ea, quæ prouenit ex bigamia, ſicut videmus inter cæteros *in Constitutione Pauli III. qua incipit licet debitum*, qua conceditur Generali, & de eius licentia Prouincialibus, Præpoſitis Societatis Ieſu, pro tempore exiſtentibus, & illorum Vicarijs, & Locatenentibus, vt cum eiuſdem Societatis perſonis, qui ex quauis cauſa irregulares fuerint, præterquàm ex cauſa homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis mẽbrorum, valeant diſpenſare.

28 **Nõ obſtãtibus** Eadem bigamia, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, &c. Hæc enim clauſula tollit omnia, quæ gratiæ obſtare poſſunt, vt per *Rot. deciſ.* 506. *n.* 1. *p.* 1. *in recent.*

Necnon Eccleſiarum, *In quibus, &c.*

Quid contineat, & operetur hæc clauſula derogatoria ſtatuorum abundè dicam in mea *praxi benef. tom.* 1. *cap.* 7. *per tot.*

29 **Datum.** Triplicem Datam habemus in reſcriptis Apoſtolicis, quę nihilominus idem tempus demonſtrat. Prima eſt, quando ſtatim ac fuerit ſignata ſupplicatio, defertur ad Officialem, *parua Data* nuncupatum, qui in calce ipſius ſupplicationis notat paruam Datam; quæ propterea parua appellatur, quia paucis verbis inſeribitur, videlicet *Apud Sanctum Petrum Quarto Kal. Iunij, Anno Decimoſexto*, quæ ideò ſtatim apponitur,
30 vt dignoſcatur, quo die gratia conceſſa eſt; quod ita ſeruatur, ſiuè gratia ſit conceſſa à Papa, ſiuè ab alio, eius nomine. Scias tamẽ, quod hæc parua Data, in ſupplicatione appoſita, nullam fidem facit in iudicio, nec aliquid operatur, quoad alios, ſed tantùm apud D. Datarium, qui illam, ſi ſibi videtur, latiùs modo inſraſcripto extendit; ac multoties dat indifferenter has paruas Datas, poſtea autẽ ex cauſa ſibi beneuiſa, illas extendere recuſat; & hæ ſunt temporales; quia poſt quoddam tempus, non ſolet eas extendere, & ſic inſeruiunt in ſignum memorię ſuper gratia conceſſa vel concedẽda, vt ad Datam illius temporis retrotrahatur, teſte *Mandoſ. reg.* 15. *quæſt.* 2. *num.* 5.

Secunda Data eſt, cum per ipſum D. Datariũ poſt reuiſam ſupplicationem à Reuiſoribus ad id deputatis, apponitur in ipſa ſupplicatione paulò ſupra paruam datam, dicendo ſic Dat. Romæ apud Sanctũ
31 Petrum Quarto Kal. Iunij, Anno decimoſexto. Ipſius enim D. Datarij proprium munus eſt, datare omnes ſupplicationes, tàm gratiæ, quàm iuſtitiæ, extendendo ipſam Datam, vt dictum eſt. Quod quidem munus datandi erat etiam antiquitus cõceſſum inſigni perſonæ, quæ Primicerius vocabatur, cui inter Prothonotarios inſignũ maioris prerogatiuæ cõceſſa erat hæc facultas, & exindè peruenit ad manus Bibliothecarij Sedis Apoſtolicæ, qui pro Vicecancellario accipiebatur, vt ait *Sarnen. in proœm. regul. q.* 1. *num.* 6. & ab ipſo Bibliothecario obſeruatum eſt, perueniſſe ad vnum ex inſignibus Prælatis Romanæ Curiæ; vnde hoc Datarij munus excelſius, ſublimiuſq; cunctis omnibus
32 cenſetur, licèt illius officium per obitum Summi Pontificis omninò expiret, vt ex *Constitutione Pij IV.* 61. *ſuper reformatione Conclauis in electione Romani Pontificis*, conſtat: qua etiam cauetur vt ipſe Datarius non ſolum Datas, per eum antea notatas, extendi poteſtate careat, ſed quaſ-
33 cunq; ſupplicationes, ſiuè gratiæ, ſiuè iuſtitiæ, quæ tempore obitus prædicti Summi Pontificis penès eundem Datarium, & eius Officiales Datariæ reperiuntur, etiã ſi ſupplicationes ipſæ datatæ fuerint, Collegio Cardinalium ſtatim ſub ſigillo clauſas, præſentare teneatur, futuro Summo Pontifici reſeruandas: prohibendo inſuper, ne Cardinales & Prælati ſignaturæ gratiæ & iuſtitiæ ipſa Sede vacante, ſupplicationes, & commiſſiones aliquas etiã
34 ſi ſupplicantes, paruas Datas, vt moris eſt antea obtinuerint, ſignare valeant; ſed eorum officia omninò ceſſare intelligantur; quod ſi cõtra præmiſſa quicquã ad cuiuſuis, etiam Cardinalis inſtantiam, attentare præſumpſerit irritum, & inane exiſtat; & nihilominus falſi crimen incurrat; illius rationem futuro Pontifici redditurus, *vt in d. Conſtit. qua incipit, In eligendis, ſub Dat. Romæ apud Sanctũ Petrum* 1562. *ſeptimo Id. Octobris anno tertio.*

Ac propterea, cum omnia pręmiſſa ceſſent per obitum Summi Pontificis, introductum eſt, vt ſtatim poſt illius deceſſum, fiat Congregatio S.R.E. Cardinalium tũc præſentium in Vrbe, in Camera Conſiſto-
35 rij, in qua rũpitur Annulus Piſcatorius, & Plumbum, ac poſtea mandatur, vt ad præſcriptum dictæ conſtitutionis, ſigillentur
36 dictæ ſupplicationes, & præſententur, vt ſupra dictum eſt.

37 Tertia Data, eſt illa, quæ pinguius extẽditur in litteris, ſuper ſupplicatione expediendis, & hoc modo videlicet, Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcente-

ſime

ſimo trigeſimo octauo, Quarto Kal. Iunij
Pontificatus noſtri anno Decimoſexto.

De vi tamen, & effectu Datæ, ſiue par-
uæ, ſiue magnæ, ſatis multi ſcripſerunt, ac
propterea aliquid amplius hic non repe-
tam, ne eorum dicta tranſcribere videar,
quamuis aliqua de neceſſitate dicam *in
meis additionibus ad Hieron. Paul. Cancell.
Apoſt. Correctorē, lib. 5. cap. 9. à n. 51. ad 61.*

Romæ. Vbi propria Sedes eſt Sum-
mi Pontificis: cum Romana
Ciuitas obtineat principatum, & caput
38 nationum, vt in *cap. fundamenta, de elect.
in 6.* & ibi fuerit diuinitus Sedes Apoſto-
lica ordinata, *cap. per venerabilem, qui fil.
ſint legit.* ac propterea iuſtū eſt quod Papa
ibi reſideat, *Gōz. gloſ. 13. n. 5.* q diuina pro-
uidētia conſtitutū eſt, nam licet ipſe Papa
peculiari nomine vocetur Epiſcopus Vr-
39 bis Romæ, *cap. ſi quis Epiſcopus, 7. quæſt. 1.*
eſt tamen propriè Ordinarius cūctorum,
Hoſt. in cap. dilecti filij, num. 5. de for. comp.
quia licet Vrbis Roma non dicatur habe-
re diœceſim, *Burgaſ. de irregul. par. 6. q. 2.
num. 4* nihilominus neminem latet, Papā,
totum Orbem habere pro propria diœ-
40 ceſi, *Felin. in cap. gratia, num. 2. verſ. & de
hoc aliàs, de offic. ordin.* ſicut etiam totus
mundus dicitur Parochia Papæ, *id. Gonz.
in §. 1. proœm. n. 7. & 8.* & ſic tanquā pater
omniū, cū vices Dei gerat, *c. ... de pact. in
6.* extendit cōmodius manus ſuas per to-
tum, vt omnibus ſuis dilectis filijs pro-
uideat, illoſq; cuſtodiat, gubernet, & regat,
vnde non immeritò dicta Sedes colloca-
41 ta eſt in Vrbe Romana, cum illa in me-
dio mūdi ſita ſit, vt per *Mādoſ. reg. 16. q. 41.
num. 7.* per authorem ibi per eum allega-
tum, cuius verba ſunt hæc, *Cum ergo à na-
tura rerum hæc ita ſint in mundo collocata,
vt omnes nationes immoderatis mixtionibus
ſint diſparatæ, placuit, vt inter ſpatia totius
Orbis terrarum, regionumq; medio mundi
Populus Romanus poſſideret fines, &c.*

Quamuis ex pluribus Datis diuerſarū
litterarum Apoſtolicarum, legamus mul-
42 tos Summos Pontifices ad diuerſa loca,
ex diuerſis cauſis ſe tranſtuliſſe, vt inter
cæteros, legitur de Alexandro IV. qui, cū
eſſet pronunciatus Summus Pontifex in
hac Ciuitate Neapoli, confirmauit in ip-
ſa Ordinem fratrum, & militum Hoſpita-
lis Leproſorum Sancti Lazari Hieroſoly-
mitani, ſub regula Sancti Auguſtini, *ſub
Dat. Neapoli, Tertio Kal. Maij Anno Primo.*

Per multos etiam annos Romani Pon-
tifices ciuibus perſequentibus, ab Vrbe
exulare compulſi ſunt, vt patet, tum
ex hiſtorijs, tum ex Beato Bernardo, *epiſt.
242.* ad Populum Romanum, & *epiſt. 243.*
43 ad Corradum Imperatorē: ſpontè quoq;
manſerunt in Gallijs cum tota Curia per
annos ſeptuaginta. Nihilominus tamen
Sedes nunquam tranſlata fuit, aut Roma-
44 nus Epiſcopatus cum Auenionenſi, aut
alio aliquo commutatus. Iuſſu enim Do-
mini Romæ fixa eſt Apoſtolica Petri Se-
des, vt teſtatur Sanctus Marcellus Papa &
Martyr in epiſtola ad Antiochenos, vbi
dicit, Petrum, iubente domino, Romæ
Sedem ſuam ex Antiochia tranſtuliſſe; id
etiam teſtatur B. Ambroſius in oratione
de tradendis Baſilicis, vbi refert, Chriſtum
omninò voluiſſe, vt Petrus Romæ more-
retur, & idcirco eī fugienti dixiſſe, Venio
Romam iterum crucifigi, quod eſt mani-
feſtum ſignum, Deum voluiſſe per mortē
Petri, Romæ firmari eius Sedem, vt opti-
mè argumentatur *Bellarm. lib. 4. de Rom.
Pontif. cap. 4.*

Ex quibus colligitur, quod actualis etiā
Papæ reſidētia debeat eſſe Romæ *Oldrad.
conſ. 85. num. 1.* qui *in fin.* ait, quod quando
Conſtantinus dedit Vrbem Beato Sylue-
ſtro, iſta fuit potiſſima ratio quia non erat
dignum, quod vbi ſedebat Vicarius Chri-
ſti aliquis haberet terrenam poteſtatem,
vt in *cap. fundamenta, de elect. in 6.* Vnde
legimus, quod Gregorius Papa XI. ex Gal-
lia, Romam ſe contulit, motus maximè
verbis cuiuſdam Epiſcopi, qui interroga-
tus à Pontifice, dum ſimul ambularent,
cur non rediret ad Eccleſiam ſuam quan-
do malum erat tamdiù illam ſine paſtore
nudam relinqui, reſpondit, Cur tu Summe
Pontifex, cæteris exemplum daturus tuū
Epiſcopatum non repetis? qui Romam
reuerſus, ibi mortuus eſt. vt legitur in
Sum. Concil. cap. 69. fol. mihi 410.

Apud Sanctum Petrum. Licet enim
ex expreſſione loci generalis, tacitè de-
prehendatur locus ſpecialis; cum ſit quaſi
notorium, vbi Papa manet, *Archid. in cap.
Abbate ſanè, de re iudic. & in cap. cum Re-
45 demptor, 12. q. 3.* tamen apponitur locus
ſpecialis cauſa demonſtrationis, ne forſan
contingat gratiam conceſſam, falſitatis
redargui; maximè, cum poſſit per ea nō
alicui præiudiciū inferri, vt in *Auth. quib.
mod. nat. effic. legit.* ſicut dicitur de inſtru-
mēto, in quo ob eandem rationem, debet
fieri mentio de loco ſpeciali, vbi celebra-
tum eſt *Io: Andr. in cap. inter dilectos, verſ.
faciliùs, de fid. inſtrum. Angel. in l. ſcripturas,
C. qui potiores:* Et ſic Data erit apud San-
ctum Petrum, ſi Papa reſideat in Palatio
Vaticano quod ita dictum eſt, ex eo quod
Populus Romanus eò potitus ſit vatū re-
ſponſo, ſecundum *Feſt.* vel à vaticinijs,

quæ ibi dari ſolebant vi, atque inſtinctu Dei Vaticani, vt ait *Gell. lib. 16. cap. 17.* Si verò Papa commoretur, ſicut æſtiuo tempore commorari cõſueuit, in Monte Quirinali, ſic dicto, quod in eo Quirini templum erat, qui hodie à duobus equis marmoreis in hoc colle ſitis, vulgariter *Monte Cauallo* nuncupatur, tunc dicetur, Dat. Romæ in Monte Quirinali; tempore autem Pauli V. quando commorabatur in ipſo Monte Quirinali, ob eximiam ipſius erga Dei genitricis deuotionem illiuſq; Eccleſiam Sanctæ Mariæ Maioris, in qua celeberrimam Capellam ſuo nomine cõſtrui curauit, voluit, quod deinceps diceretur. *Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, &c.* Et ſicut quando Papa commoratur extra Vrbem, ſcilicet in Villa Tuſculana, dici conſueuit, *Datum Tuſculi*, imò antea dicebatur, *Dat. Fraſcati Tuſculan. diæceſis*, ita cum Sanctiſſimus D. Noſter Vrbanus Papa VIII. commoratur in Arce Gandulphi, dicitur. *Dat. in Arce Gandulphi Albanen. diæceſis*, quamuis alias dici poſſet, quod in quouis loco Papa moram trahat, adhuc dicere poſſet. *Dat. Romæ* cum ſatis dici queat, quod vbi
46 eſt Papa ibi Roma, etiam ſi ille eſſet in tugurio ruſticano recluſus, vt dixit *Bald. ſuper rubr. ff. de rer. diuiſ. nu. 24.*

Anno Incarnationis Dominicæ, &c. Hic annus ex ſtylo Curiæ incipit ab 8. Kal. April. quæ eſt dies vigeſima quinta Martij, Annuntiationi B. Virginis, & In-
47 carnationi Domini Noſtri Sacra. Cum autem variæ fuerint apud diuerſas mundi nationes annorum, ac temporum ſupputationes: Alij enim lunationum rationem habent, vt Sinenſes, Iaponenſes, Aethiopes, vt ex eorũ hiſtorijs patet: Alij Olympiadum, hoc eſt ſingulorum quinquẽniorum à ludis Olympicis; vt *Plutarch. in lib. de Homero à principio*: Alij à conſtructione, vel deſtructione Vrbium inſignium, vt à Roma condita, Troia euerſa, & ſimilibus: Eccleſia tamen catholica ab Incarnatione Dominica, potius quàm à creatione mundi, aut aliter exorditur, tùm ob inſigne noſtræ Redemptionis beneficium, quod eſt omnium maximum, vt enim ait B. Gregorius, *nihil nobis naſci profuit, niſi redimi profuiſſet*: Tum quia inde incipit ſexta mundi ætas vſque ad ſæculi finem duratura.

Quarto Kal. Iunij. Ad euitandas fraudes vbi præcedunt dictiones numerales, emanauit Regula Cancellariæ Apoſtolicæ, qua præcipitur, vt dictiones numerales in litteris Apoſto-
48 licis ante Kalendas, Nonas, & Idus, per litteras, & ſyllabas extensè ſcribantur, & ſi aliter ſcriptæ fuerint, ad Bullariam mittantur. Quod ſanè puto extractum ex *tex. in l. 2. §. eandem pœnam, de vet. iur. enucl.* ibi *numeros per conſequentiam litterarum volumus, non autem per ſigna manifeſtari.* Ipſæ vero Kalendæ, Nonæ & Idus non extensè ſcribũtur, ſed abbreuiatè, vt ſupra, ſcilicet Kal. Non. Id. ſm̃ Cancellariæ apoſtolicæ ſtylum, de quo teſtatur *Mandoſ. ſuper Reg. de diction. numeral.* vbi optima ratione ſtatutum id eſſe probat, nempè, quia ſi ipſæ dictiones ſcriberentur abbreuiatè, videlicet, VI. Kal. poſſet addi num. I. & diceret VII. & ſic de alijs; vel poſſet abradi illud I. & diceret V. & Data, quoad tempus anterius, vel poſterius accomodari: quod minime fieri poterit in caſu dictionum Kal. Non. Id. in his enim non poteſt cadere aliqua ſuſpicio, mutatio, additio, vel deletio ſine euidentiſſima fraudis coniectura. Imò, cum ipſa fraus poſſit committi etiam in ſupplicatione, propterea D. Datarius extẽdendo in ea Datam, ponit ſemper dictiones numerales per eandem conſequentiam litterarum, veluti dicendo, *Decimoſeptimo kal.* & ſic de ſingulis.

Quo verò ad dictiones, Kal. Non. Id. necnon alias, quæ etiam abbreuiatè, & truncatè ſcribũtur, nec propterea ſuſpicionis fraudis afferre poſſunt, id factum fuiſſe obſeruauimus ad euitandam prolixitatem litterarum. Vnde ſcimus Pium II. cauſa abbreuiandi, & reformandi ſtylum, voluiſſe, quod in litteris apoſtolicis, quæ, videlicet ſub plumbo expediuntur, non apponerentur diphthongi, teſte *Hier. Paul. in ſuo Prouinc. fol. mihi 7.* Sicut pari ratione factum eſſe putamus, ipſas litteras ſine punctis, & virgulis conſcribi; cum alias punctandi modus ſit adeo neceſſarius tam in cõſcribẽdis epiſtolis, quàm alijs ſcripturis; prout etiam ſtylus inoleuit, vt etiã nonnullæ dictiones in ipſis litteris apoſtolicis, imò in ſupplicationibus nõ extensè, ſed truncatè apponantur, præſertim Ciuitates, & Diæceſes, vt cum dicitur Neapolitanã Capuana, Auerſana, inſcribatur, Nea poli. tañ, Capuañ, Auerſañ, vt conſtat ex quãplurimis locis Decretalium, in quibus, præſertim Ciuitates ſic abbreuiatè appoſitæ ſunt.

Hoc autem quoad Datam litterarum apoſtolicarum ſub plumbo. In litteris verò in forma Breuis ſub Annulo Piſcatoris, alius ſeruatur modus omnibus notus; quandoquidem, omiſſis ſupradictis dictionibus numeralibus

numerabilibus, & iis, quæ ſequuntur, bre-
uior apponitur ipſa data; exempli gratia.
49 *Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub An-
nulo Piſcatoris, Die 25. Ianuarij 1638. Pon-
tificatus Noſtri Anno Decimoſexto* : quid
ſi aliter hic extenderetur, nempè eo mo-
do, quo extenditur in dictis litteris ſub
plumbo, illæ erunt de falſo ſuſpectæ, tan-
quam cõtra Romanæ Curiæ ſtylum, per
tex.in c.quam graui de crim.fal.

Pontificatus noſtri Anno *Decimo ſexto.*

Mos antiquiſſimus eſt tum ſacrorum, tum
prophanorum librorum ad temporum
50 Chronologias deſignandas, ſummorum
Principum annos in Regno deſcribere:
& quidem in ſacris litteris non ſolùm in
prophetalibus, ſed etiam in hiſtoricis cõ-
pertum eſt: cum etenim Summus Ponti-
fex, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, & ſupre-
mi muneris ſanctitate cunctis Principi-
bus, tùm ſacris, tùm ſæcularibus qui in
vtroque teſtamento, ac in vniuerſo mun-
do notari poſſunt, longè præcellat, meritò
eius Pontificatus anni in ſuis diplomati-
bus deſignantur: notanter autem poſt Do
minicæ incarnationis annos deſcribun-
tur; tùm, vt Pontificia poteſtas ad Chri-
ſtum Principem referatur, qui eſt ſacer-
dos in æternum, tùm ad ſignificandum,
quod poſt Chriſti poteſtatem excellẽtiæ,
non ſit poteſtas maior in terra, quàm eius
Vicarij. Hæc autem Pontificatus notatio
pertinet tùm ad Pontificiæ Maieſtatis de-
clarationem, tùm ad litterarum Apoſtoli-
carum pleniorem fidem, præſertim quo
ties dubitatio aliqua ſuboritur, cum vtra-
que Chronologia referatur, Incarnationis
Dominicæ nimirùm, & ſummi Pontifica-
tus. Ex qua quidem temporum concor-
dantia, multæ hoſtium fallaciæ multaque
mendacia à ſacris Scriptoribus detegi ſo-
lent: quod præſertim præſtitit oculatiſſi-
mus *Bellarm.* tàm ſæpè contra omnes hæ-
reticos, quàm præſertim *lib.3. de Roman.
Põt.cap.24.* vbi contra *Platinam*, & alios,
fabulam de Ioanne *Papa* confutat. Et
hic notatur quod annus *Pontificatus* in-
cipit à die conſecrationis, & coronatio-
nis; quia de conſuetudine ipſe *Papa* non
ſcribit *Pontificatum* in Data ante eãdem
conſecrationem, & coronationem, ſed ſi-
cut ſupra diximus, loco *Pontificatus* no-
ſtri, dicit, *Suſcepti à nobis Apoſtolatus offi-
cij Anno Primo*; quamuis de iure ex ſola
electione legitimè facta ſummus *Pontifex*
abſque alia confirmatione, plenam admi-
niſtrationem conſequitur, *Fran. ſuper de-
ca Sexti Decretal.nu.7.verſ.& aduerte.*

S V M M A R I V M.

1 *Litterarũ Apoſtolicarum expediendarum modus, & qui ſint Officiales ad id præpoſiti.*
2 *Litteræ Apoſtolicæ ſubſcribũtur ab Abbreuiatoribus Maioris Præſidentiæ.*
3 *Abbreuiatores Maiores Præſidentiæ ſunt magnæ authoritatis circa expeditionem litterarum apoſtolicarum.*
4 *Et antequam ad hoc officium admittantur debent examinari.*
5 *Et ad quid teneantur circa eorum reſidentiam in Cancellaria.*
6 *Abbreuiatorum Cancellariæ Collegium à quo inſtitutum, & quot eſſe debeant.*
7 *Et ad quem eorum officiorum collatio ſpectet.*
8 *Habent multa priuilegia à Paulo V.*
9 *Taxa Officialium Cancellariæ Apoſtolicæ quomodo ſtatuta.*
10 *Conſtitutio Gregorij XIII. de datis, & promiſſis.*
11 *Expedientes litteras gratis ſub colore exemptionis, puniuntur.*
12 *Et refertur Motus proprius Leonis X. de hac re.*
13 *Litteræ quando expediendæ in forma,* Rationi congruit.
14 *Gratia,* Rationi congruit, *quid inducat.*
15 *Non datur ſuper gratia, ſolo verbo Principis conceſſa, abſque ſupplicatione.*
16 *Regulæ ipſius tenor proponitur.*
17 *Regula de expediendo in forma* Rationi congruit, *quantum ſe extendat.*
18 *Formula litterarum in forma,* Rationi congruit.
19 *Regula reualidatoria litterarũ quid operetur.*
20 *Gratia nimis antiqua, etiam litteris confectis, non ſolet reualidari à Papa.*
21 *Regulæ reualidatoriæ litterarum tenor.*
22 *Regula reualidatoria, litterarum quare requirat tempus vnius anni.*
23 *Formula ſupplicationis pro reualidanda gratia.*

Præ-

Praxis expeditionis earundem litterarum.

CAPVT VIII.

1 POrrò huiuſmodi litteræ expediuntur in Cancellaria Apoſtolica, cum ſubſcriptionibus, ac manuum appoſitionibus plurium Officialium; & primò taxantur à Dominis ſcriptoribus Apoſtolicis, deindè à reliquis Officialibus, qui pro ſuis taxis acci lendis regulantur à taxa ſupradictorum ſcriptorum; Hi enim Officiales ſunt Abbreuiatores minoris præſidentiæ, Iannizzeri, & Collectores Plumbi, præter alios Officiales, qui licèt ſuas etiam manus apponant, nihilominus in receptione ſuorum emolumentorum, non regulantur à taxa eorundem ſcriptorum.

2 Præſertim verò omnes huiuſmodi litteræ ſubſcribuntur ab aliquo ex Dominis Abbreuiatoribus Maioris Præſidentiæ, & & ſine tali ſubſcriptione, voluit Leo X. illas eſſe nullas ac illis vtentes, teneri pœna falſi, ac ſententias, cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas contra falſarios litterarum apoſtolicarum incurrere.

2 Ratio autem eſt quia prædicti Domini Abbreuiatores (vt de his obiter pauca dicamus) ſunt magnæ authoritatis circa

3 ea, quæ concernunt expeditiones litterarum Cãcellariæ; vnde voluit Martinus V. quòd cum deceat Abbreuiatores litterarum prædictarum aſſiſtentes Viceeancellario, aut Locumtenenti, ſeu Præſidẽti in huiuſmodi litterarum in Cancellaria prædicta, expeditione, abbreuiaturæ litterarum ipſarum officio, eſſe ſufficiẽtes, & expertos, ac etiam circumſpectos, prudentes, & probos, nullus de cœtero ad aſſiſtendum prædicto Vicecancellario, ſeu Locumtenenti, vel Præſidenti in littera-

4 rum apoſtolicarum expeditione, niſi per maiorem partem ipſorũ Abbreuiatorum continuantium Cancellariam antedictã, primitus examinatus fuerit, & ad id repertus ſufficiens, & etiam approbatus, nullatenus ad mittatur, vt in ſua Conſtitutione, quæ incipit. *In Apoſtolica dignitatis, ſub Dat. Gebennis Kal. Septembris Ann. Primo.*

5 Qua etiam ſtatuit, quod prædicti Abbreuiatores, hora ſuper hoc, per Vicecancellarium prædictum deputanda ſingulis diebus, quibus ipſa Cancellaria tenebitur ad eam venire, & in ipſa quouſque tenta fuerit, reſidere debeant; nec interim ab ipſa recedere poſſint, ceſſante excuſatione legitima, quam eidem Vicecãcellario, aut Locumtenenti, ſeu Præſidenti, ſi præſentes fuerint, vel in eorum abſentia, prædictis aſſiſtentibus exprimere debeant, vel iurare, ſe legitimam excuſationem habere, niſi ſuper hoc à Vicecancellario, vel Locumtenente licentiam habuerint ſpecialem.

6 Horum autem Abbreuiatorum Collegium fuit primò inſtitutum à Pio II. ac poſtea innouatum à Sixto IV. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit, *Diuina*, ſub *Dat. Romæ apud S. Petrum* 1478. *Tertio Id. Ianuarij, Pontificatus ſui anno nono*; in qua voluit, quod in Cancellaria Apoſtolica, præter alios Officiales, eſſe debeant ſeptuaginta duo Abbreuiatores dumtaxat, inter quos, duodecim præſidentes de Parco Maiori, viginti duo de Parco minori, reliqui verò examinantes litteras in prima viſione, & omnes Abbreuiatores nũcupentur, & exiſtant ac vnum Collegium inuicem conſtituant; & quod ad huiuſmodi officium non admittantur, niſi probi viri, & in ætate decenti conſtituti, ac

7 in officio Abbreuiatoriæ inſtructi. Ex quibus Abbreuiatoribus, ſex de maiori Præſidentia, ſeptem de minori Parco, ac octo examinatorum in prima viſione, dum vacant, prouiſio ſpectat ad Vicecan-

8 larium: reliquorum verò, ad ſummũ Pontificem. His multa priuilegia, etiam Paulus V. conceſſit; ex eo quod ipſi in conceſſionibus gratiarum interpretandis, & delucidandis egregias operas nauare noſcuntur prout ipſemet Paulus in minoribus exiſtens Abbreuiatoris huiuſmodi munere fungens, plurium annorum experimento cognouit, vt in ſua Conſtitutione, quæ incipit, *Romani Pontificis*, ſub *Dat. Romæ apud S. Petrum* 1605. *Kal. Iulij.*

9 Quò verò ad taxas à ſupradictis Officialibus, pro litterarum expeditionibus recipiendas, ac ad obuiandum fraudibus, tàm in Cancellaria prædicta, quàm extra eam, alia officia exercentibus, emanauit Conſtitutio Iulij II. cuius tenorem hic in ſtudioſorum gratiam inferere placuit; qui talis eſt videlicet.

IVlius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Etſi Romanus Pontifex, in Apoſtolicæ ſublimitatis ſpecula conſtitutus, ex debito paſtoralis officij, diuina diſpoſitione ſibi commiſſi, aſſidua meditatione cordis vigilare, & ſolicitè intendere debet, vt cuncta, quæ Chriſtianæ Reipublicæ commoditatem, & vtilitatem reſpiciunt, ſalubriter dirigantur; per Apoſtolicæ tamen Sedis officia, per quorum exercitium, in ſpiritualibus, & temporalibus, fidelium negotia geruntur, ſi qua labentis temporis curſu, aut calamitate, ſeu peruerſorum malitia excreſcente, per ipſos Officiales deformata fuerint, ad ſtatum debitum redigenda, ſolertioris diligentiæ ſtudium vertit, vt per ſuæ prouiſionis miniſterium, appetitus noxij limitentur, Chriſtiq; fideles perinde non lædantur, ſed iuſtitia, & æquitate vigente, inordinata, & damnoſa, ad debitæ reformationis reducantur effectum, prout rerum, & temporum qualitate penſata, conſpicit in Domino rationabiliter expedire. Sane, non ſine graui moleſtia accepimus, quod quamuis per fel. re. nonnullos Romanos Pontifices, ſeu ab eis deputatos, & per nos, tam in inſtitutione, & erectione, ſeu alias regimine, & gubernatione officiorum prædictorum, quantum illorum officiales pro taxis, ſalarijs, emolumentis, laboribus, ſeu mercedibus eorum, recipere deberent, diuerſæ conſtitutiones, ordinationes, & ſtatuta edita fuerint, tamen plurimi officiales præfati, ſiue temporum aduerſa conditione inducti, aut auaritia excæcati, ſeu prædeceſſorum noſtrorum indulgentia & manſuetudine abutentes, eorum conſcientiarum prodigi, excommunicationis ſententiam contra eos latam & promulgatam, qui contrafecerint; in ordinationum, conſtitutionum, & ſtatutorum huiuſmodi contemptum, incurrere non expauentes; conſtitutiones, ordinationes, & ſtatuta præfata non obſeruant, ſed in taxis, ſalarijs, ſeu mercedibus recipiendis, facultatibus ampliandis, & extendendis, modum, & formam in eis expreſſam excedunt; quinimmo (quod etiam nullatenus, ferendum eſt) etiam ſi nihil eis à partibus negotia proſequentibus debeatur, noua grauamina, & angarias, quotidie imponentes, pro eorum arbitrio pecunias expetunt & exigunt, in animarum ipſorum periculum, & partium detrimentum, pernicioſum exemplum, & ſcandalum plurimorum, totiuſq; Romanæ curiæ infamiam, & iacturam. Nos igitur attendentes, quod fideles præfati, ex diuerſis mundi partibus, tum ad dictam Sedem venerandam, tum ad animarum ſalutem promerendam & procurandam, & pro incumbentium negotiorum expeditione accedunt, indecens, iniquum, & non tolerandum fore duximus, pietatem in diſpendium retorqueri. Cupientes igitur huiuſmodi damnabilis conatibus & indebitis exactionibus, more boni paſtoris; cuius non eſt pati ouem deglutiri, ſed conſeruari; opportunè prouidere, habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris (Raphaele Oſtien. Camerario, & Marco Preneſtin. Epiſcopis, & Thoma tt. S. Martini in Montibus, & Leonardo tt. S. Suſannæ Maiori Pœnitentiario, necnon Antonio tt. S. Vitalis, & Petro tt. S. Euſebij; presbyteris, & Alexandro, S. Euſtachij; & Loyſio, S. Mariæ in Coſmedim, Diaconis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, reformatoribus per nos nuperrime deputatis) diſcuſſione & deliberatione matura, pro vtilitate, & conſeruatione dictæ Curiæ, Officialium, ac ad tollendos clamores, querelas, & querimonias, quæ in dies propterea audiuntur, Motu proprio, non ad aliquorum nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa ſcientia, conſtitutiones, ordinationes, & ſtatuta prædeceſſorum præfatorum, & noſtra huiuſmodi, circa taxas, ſalaria, & emolumenta, facultates, & mercedes dictorum Officialium diſponentia, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium innouamus, & quo ad illa (vt in eis continetur) ſtatuimus, & ordinamus, illiſque ſtare, & ea inuiolabiliter obſeruari debere decernimus. Et nihilominus omnibus, & ſingulis Vrbis noſtræ Gubernatori, Senatori, Cameræ Apoſtolicæ Auditori, Clericis, & Præſidentibus, Notarijs dictæ Sedis de numero participantium, ac Secretarijs noſtris, Subdiaconibus, Acolitis, cerimoniarum Clericis, Cubicularijs, literarum Apoſtolicarum, etiam de maiori præſidentia Abbreuiatoribus, ſcriptoribus, & Sollicitatoribus,

earum-

earundemque, ac Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, Breuium Apoſtolicorum, & Archiuij Romanæ curiæ Scriptoribus, Plumbi, & ipſarum litterarum ac ſupplicationum per nos, & de mandato noſtro ſignatarum, regiſtrorum Magiſtris; Clericis, & Regiſtratoribus, Plumbatoribus, taxæ plumbi collectoribus, audientiæ contradictarum, & cauſarum palatij Apoſtolici Auditoribus, Iudicibus, & Commiſſarijs curiæ præfatæ, Pœnitentiariæ, & Audientiæ huiuſmodi Procuratoribus, Aduocatis Conſiſtorialibus, Curſoribus, ſacri palatij Apoſtolici, Cameræ, & Auditoris Cameræ Notarijs, Ripæ Præſidentibus, Parafrenarijs noſtris, & venerabilium fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ſeruientibus armorum, Officialibus ad portam ferream, cæteriſq; Officialibus Sedis, & Curiæ prædictarum, nunc & pro tempore exiſtentibus, ne pro taxis, mercedibus, emolumentis, laboribus, regalibus, aut cuiuſuis alterius lucri, & receptionis nomine, aliquid in pecunijs, rebus, bonis, aut promiſſionibus, quomodocumq; & qualitercumq; directè, vel indirectè, etiam à ſpontè dantibus, & offerentibus, ultra quam in eorum officiorum primæua inſtitutione, ſeu erectione reſpectiuè (ſi de ea conſtare, aut apparere poteſt, & in ea de taxis, ſalarijs, mercedibus, vel emolumentis huiuſmodi, caueatur) alioquin, quam temporibus piæ memoriæ Nicolai V. Caliſti III. & Pauli II. etiam prædeceſſorum noſtrorum, Romanorum Pontificum Officiales, qui tunc temporis officia huiuſmodi obtinentes, & exercentes, ſimiliter reſpectiuè capiebant, ſeu capere poterant, ſeu conſueuerant, petere, recipere, vel exigere, per ſe, vel alium præſumant (ſub excommunicationis latæ ſententiæ, à qua (excepto mortis articulo) non niſi per Romanum Pontificem, abſolui poſſint, & pro prima, centum ducatorum auri de Camera pro ſecunda, ſuſpenſionis exercitij, & perceptionis emolumentorum ad ſex menſes, Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum dictæ Vrbis, applicandorum; pro tertia verò vicibus, quibus contrafecerint, priuationis officiorum pœnis, ipſo facto incurrendis, abſq; aliqua declaratione) mandamus. Necnon ipſos Officiales contrafacientes, ad reſtituendum quicquid vltra præmiſſa receperint, illis à quibus ea perceperint, obligatos fore decernimus, & declaramus. Quarum pœnarum executores, venerabiles fratres noſtros Camerarium, Vicecancellarium, & Pœnitentiarium Maiorem S.R.E. Cardinales, qui nunc ſunt, & pro tẽpore erunt, eſſe volumus. Et ipſis non exequentibus, aut non curantibus procedere, iuxtà qualitatem officialium eis ſubditorum, & ab ipſis dependentium; executionem dictarum pœnarum per prædictos venerabiles fratres noſtros Reformatores, & quemlibet ex ipſis octo Cardinalibus inſolidum, fieri volumus, & mandamus, omni prorſus exceptione, & cauillatione remotis, ipſoſque ex nunc executores præmiſſorum facimus, conſtituimus, & ordinamus, & eorum quemlibet. Ne tamen propter præmiſſa grauamina, & indebitas exactiones, ac inhoneſtas taxas in perniciem publicæ vtilitatis tendentia, & tendentes, aliquibus officijs in Romana curia per inaduertentiam, vel aliter tempore inſtitutionis, & fundationis per bo. me. prædeceſſores noſtros, vel non impoſitas approbare, & confirmare videamur, declaramus, tenore præſentium, noſtræ intentionis non fuiſſe, nec eſſe, illa aliquo modo probare, ſeu confirmare per præmiſſa, ſed habita cum Reformatoribus matura, & diligenti diſcuſſione, & examine, ad rectitudinis, & æquitatis normam reducere, & reformare, illaſque & illa corrigere, & emendare. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque, & conſuetudinibus officiorum huiuſmodi, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, aut quauis alia firmitate roboratis priuilegijs, indultis, litteris, & mandatis Apoſtolicis, etiam in quinterno Cancellariæ Apoſtolicæ, aut libris Cameræ præfatæ, vel alibi deſcriptis, publicatis, & innouatis, etiã motu, & ſcientia ſimilibus, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam cum quibuſuis clauſulis etiam derogatoriarum derogatorijs, fortioribus, efficacioribus, inſolitis, aut magis vrgentibus, ac damnorum, etiam pro fide catholica paſſorum, iurium ceſſorum, ſeu ablatorum, vel quauis alia grandi, & inexcogitabili conſideratione, intuitu, vel reſpectu,

officijs, ſeù officialibus huiuſmodi conceſſis, (quibus etiam ſi de illis, eorumque tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeù quauis alia expreſſio habenda foret, & in eis caueretur expreſsè quod in illis non niſi ſub certis inibi expreſſis modis, & formis, aut nullatenus derogari poſſit, illorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis habentes, motu, & ſcientia prædictis derogamus,) cæteriſq. contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo oīnò hominum liceat hanc paginam noſtræ innouationis, ſtatuti, ordinationis, decreti, mandati, voluntatis, deputationis, conſtitutionis, declarationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo duodecimo, tertio kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno nono.

At verò, cum ex ſupradicta Conſtitutione Summis Pontificibus ſucceſſoribus neq; ſatis cautum videretur, ſupradictis fraudibus euitandis; per regulam Cancellariæ Apoſtolicæ. quam quilibet Summus Pontifex cum alijs regulis innouat prouiſum eſt, ne Officiales aliquid exigant vltra debitum, ſub grauiſſimis pœnis.

Et hæc quoad ſupradictos Officiales: quo verò ad alios, qui aliquid pro iuſtitia, vel gratia obtinenda promittunt, vel recipiunt, ſaluberrima emanauit Conſtitutio Gregorij XIII. per quam habetur, excōmunicationē incurrere eos, qui pro prædictis obtinendis apud Sedem Apoſtolicā promittunt dāt, vel accipiunt aliquod; imò, & ſcientes non reuelantes intra triduum, quin etiam vtentes, ſic obtentis, & auxilium, conſilium, vel fauorem ad id præſtantes, nec ab aliquo, quàm à Papa poſſe abſolui, omniaq; obtenta eſſe inualida, & omnes ſua beneficia, & officia perdere ipſo iure, & alias, prout in dicta Conſtitutione, quæ tanquam ſpeculum, cū illa maximopere vigeat ante omnium oculos hic per extenſum ſubnectere non incongruum viſum eſt, cuius tenor ſequitur, videlicet.

GRegorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ab ipſo Pontificatus noſtri principio quam maximè poſſumus enitimur atque contendimus, vt domus, & curia noſtra à ſordibus expurgetur. Cui ſalubri conſilio incumbens felic. recor. Bonifacius Papa VIII. excommunicauit, & anathematizauit omnes Clericos, religioſos, & laicos vtriuſq; ſexus, ſiuè familiares Curiæ, ſiuè vndecunq; alios, qui aliquod pactum facerent; ſeù quid paruum, vel magnum promitterent, vel promiſſionem reciperent, aut ex pacto, vel promiſſione occulta, vel manifeſta, ſiuè ſub verbis generalibus, & plenè non expreſſis, ſiuè ſpecialibus, & apertè expreſſis facta, quicquam darent, aut reciperent pro iuſtitia, ſiuè gratia, ſiuè pro ſe, ſiuè pro alio, in cauſis, vel iudicijs, ſeù alias per litteras Apoſtolicas, & quibuſcumq; alijs modis apud Sedem Apoſtolicam obtinenda, & eam ſententiam ad promittentes, & acceptantes, danteſq; & recipientes dixit extendendam: Illos etiam qui ſibi intra triduum non renunciarent eum, quem in culpa eſſe ſcirent, vel alicui per quem ad ſe fideliter referretur, ſimili voluit ſententiæ ſubiacere: Ac decreuit, vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam, abſq; ſpeciali mandato ſuo abſolutionis beneficium valeret obtinere niſi in mortis articulo conſtitutus: Sed nec quiſquam admitteretur ad abſolutionis gratiam, niſi prius erogatum eſſet pauperibus quātum ille dediſſet, vel etiā recepiſſet. Iuſtitiæ verò, ſiuè gratiæ expeditiones ſic obtentæ nullius protſus eſſent roboris, vel momenti: & ſcienter illis vtentis ſimili ſententia innodauit: ac reſeruans ſibi abſolutionem eorum cum prædictis, ad pœnas ſimiles in omnibus obligauit. Sed hoc ſcelus ita hodiè in mores inductum eſt, vt pleriq; cupiditate improbi quæſtus potētiorum ſuffragationibus adnixi huiuſmodi negotiorum expeditiones hac illac conquirentes turpiſſimè nundinentur. Alij alios, quos gratia præſtare arbitrantur, donis pollicitationibus, ambiant. Quidam etiā ſe talium operam, atq; induſtriam pretio, & muneribus quaſiſſe affingant.

Quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſſimè offendant: in eos qui talia agunt animaduertendum fore arbitrari, Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis omnibus innouamus: eaſdemq; omnes extendimus ad audentes qualecumque horum facinorũ quæ adſcripſimus, danteſq; illis, & alijs ſupradictis auxilium, conſilium, vel fauorem. Quin etiam eos omnes omni beneficio, & officio eccleſiaſtico, & ſæculari, ſiuè temporali, ſiuè perpetuo ipſo iure priuamus, ac priuatos eſſe declaramus & præterea infamia ſubiectos perpetuo, ac inhabiles ad illa, & alia eſſe volumus. A quibus etiam prout quæq; res erit, tales pœnæ exigantur, quæ cæteris ſint exemplo. Illis tamen qui rem adhuc incognitam, compliceſq; fautores, & ſocios detexerint, impunitas concedatur. Dat. Romæ, apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quartò. Nonis Nouembris, Pontificatus noſtri. Anno Tertio.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. de Alexijs.

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quartó, Indictione ſecunda, Die vero octaua menſis Nouembris, Pontificatus Sãctiſſimi in Christo Patris, & Domini noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Tertio, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ per nos Alexandrum Anſtancollum, & Antonium Clerici Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Curſores, Petrus Aloyſius Gayta magiſter Curſ.

11 Contra illos autem, qui etiam fraudulenter non verentur litteras apoſtolicas in ipſa Cancellaria gratis, ſub ficto colore exemptionis, expedire, emanauit etiam Motus proprius Leonis X. quem, cum adhuc ſit in viridi obſeruantia tamquam nimis ſalutarem, vt omnibus innoteſcat, etiã inſerere hic placuit, qui talis eſt, vz.

MOtu proprio, &c. Inhærendo veſtigijs prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, Cum ſicut non abſq; graui diſplicentia accepimus, nonnulli animæ ſuæ prodigi, & auaritiæ morbo laborantes, vt litteras Apoſtolicas gratis expediant, & Romanæ curiæ Officiales debita eorum portione defraudent, in eiſdem litteris nonnumquam venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Vicecancellarij, & aliorum Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbreuiatorum de maiori præſidentia, ſeù litterarum prædictarum Scriptorum, necnon aliarum perſonarum quarumcumq. ex quarum qualitatibus, & priuilegijs, ſiuè antiqua conſuetudine, litteras ipſas gratis expedire ſolent, nepotes, & quandoq. germanos, interdum verò familiares continuos commenſales fuiſſe, & eſſe affirmare, & vt tales in dictis litteris ſe inſcribi facere, & feciſſe non vereantur, cum reuera tales non fuerint, in animarum ſuarum periculum, ac officiorum eiuſdem Romanæ Curiæ non modicum præiudicium, & grauamen: Nos igitur fraudibus, & deceptionibus huiuſmodi, prout noſtro incumbit officio, de remedio opportuno prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos cuiuſcumq. ſtatus, gradus, vel conditionis fuerint, & quocunq. nomine nuncupen-

tur, qui ſe Vicecancellarij, aut aliorum Cardinalium, vel Abbreuiatorum, ſeù Scriptorum eorundem, aut aliarum perſonarum quarumcumq. ex quarum qualiſcumque, & priuilegijs, ſiuè ex antiqua conſuetudine huiuſmodi, litteras ipſas in toto, vel in parte gratis expedire ſolent, nepotes, fratres, aut familiares continuos commenſales, in eiſdem litteris etiam motu proprio conceſſis nominauerint, ſi reuera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commenſales non fuerint, Necnon Officiales præmiſſa fieri procurantes, ſeù permittentes, excommunicationis ſententiam, à qua non niſi per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem (articulo mortis excepto ac debita ſatisfactione præuia) abſolui poſſint, auctoritate Apoſtolica per præſentes innodamus, eoſque excommunicationis ſententiam huiuſmodi in dictum euentum ex nunc prout ex tunc, & ècontra incurriſſe declaramus, & pro talibus publicè iudicari mandamus: Ac ipſos Officiales procurantes, ſeù permittentes huiuſmodi, à ſuorum officiorum perceptione emolumentorum per annum continuum, vltrà alias pœnas quas propterea incurrent, omninò ſuſpendimus. Et nihilominus conceſſiones, & gratias in eiſdem litteris contentas quaſcumq. ipſaſque litteras hactenus tàm per Cameram, quam Cancellariam expeditas, & expediendas viribus omninò carere, eiſq. quos concernunt, & eorum ſingulis in aliquo ſuffragari non potuiſſe, neq. in futurum poſſe, ſed omninò ſurreptitias, inualidas, & nullas fuiſſe, eſſe, & fore. Sicq. per quoſcumq. iudices, etiam S. R. E. Cardinales, ac ſacri Palatij Apoſtolici Auditores in quacumq. inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi, & iudicandi facultate, interpretari, & iudicari debere, ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper ijs quauis auctoritate etiam per nos, & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices qui pro tempore fuerint, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, motu, & ſcientia ſimilibus decernimus, & declaramus: Ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio noſtra huiuſmodi in Cancellaria Apoſtolica publicentur, & in illius libro deſcribantur, ac perpetuis futuris temporibus obſeruentur. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſcumq; priuilegijs, & indultis eiſdem Vicecancellario, & alijs Cardinalibus, ac quibuſuis perſonis, ſub quibuſuis verborum formis, & clauſulis etiam derogatorijs conceſſis, & in poſterum concedendis, quæ eis, aut eorum alicui, quo ad præmiſſa, nullatenus volumus ſuffragari, cæteriſque contrarijs quibuſcunqe.

Placet publicetur, & deſcribatur. I.

Lectum, & publicatum fuit ſupraſcriptum mandatum Romæ, in Cancellaria Apoſtolica, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo, Die vero vigeſima menſis Februarij, Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri Leonis Papæ Decimi Anno Quinto.

Præpoſuimus modum expediendi litteras Apoſtolicas, Datas ab ipſomet Pontifice, qui ſupplicationem ſignauit; Verum, quia ſæpè cōtingit, poſt obitum eiuſdem Pontificis ſupplicatione tantùm ab eo ſigna-
13 ta, litteris autem ſuper ea nondum expeditis, illas expediri ab illius ſucceſſore, in forma, *Rationi congruit*; operepretium eſſe duximus, illa tantùm hic adnotare, quæ circa hanc praxim, & Romanæ Curiæ vſum cognouimus adnotandum.

Et prius ſciendum eſt, quod inter alias Cancellariæ regulas, quas ſummus Pontifex mandat publicari in craſtinum ſuæ aſſumptionis ad apoſtolatus apicem, adeſt regula *de conceſſionibus expediendis in forma Rationi congruit*, quæ hodiè eſt decima inter regulas Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ VIII. & generaliter hæc regula videtur præſertim extracta ex corpore iuris canonici, nā *in cap. litteris, de reſcrip.* videmus, quod in caſu in eodem tex expreſſo, Papa exequitur conceſſa per prædeceſſorem ſuum, ibi *Cum factum prædeceſſoris noſtri potius, quàm noſtrum fuerimus proſecuti*; & ſic mentionem tantùm facit de conceſſione facta à prædeceſſore, nihil de nouo concedendo, ſed ſolùm atteſtando; vel fidem faciendo, & gratiam à prædeceſſore factam executioni demādando, *Mandoſ. ſuper hac reg. q 2. num. 5.* Et ſic patet. quod per hanc conceſſionem expeditionis in dicta forma, non induci-
14 tur confirmatio, ſeù comprobatio gratiæ per prædeceſſorem factæ; quia Papa ſucceſſor in expeditione litterarum huiuſmodi, ſolùm atteſtatur ſuper gratia iam facta, & litteræ expediuntur ad hoc, vt illa

poſſit

poſſit executioni demandari, *Bald. in l humanum C. de leg. ad not. in cap. ſi ſuper gratia, de off. deleg. in 6.* Ratio autem peculiaris eſt, quod licèt Papa moriatur ante cõfectionem litterarum, non tñ expirat ius quæſitum Oratori, ſed debent fieri litteræ à ſucceſſore, *Franc. in proœm. decret. lib. 6 §. fin. num. 2. circa med.* & propterea, ne gratiæ factæ, & non expeditæ, reddantur inutiles, cum ſine litterarum expeditione probari non poſſint, ex regula *de non iudicando iuxta formam ſupplicationis*, & alia, *quod diſpenſationes nulli ſuffragentur, litteris non expeditis*, emanauit hæc regula *de litteris expediendis in forma Rationi congruit*: quod quidem non ſolum locum ſibi vendicat in ſummo Pontifice, verùm etiam in quocunq; *Principe* ſæculari, qui tenetur litteras expediri facere ſuper gratiis, ab eius prædeceſſore conceſſis, *Gonz. gloſ. 12. nu. 49.* Vnde per talem expeditionem litterarum nullum ius additur, aut conceditur, ſeù confirmatur, imò nec ipſe Papa, nec eorum Officiales præpoſiti litterarum expeditionibus prouiſionem, ſeù aliam gratiam forſan inualidam, ſeù ius inutile confirmare intendunt, *id. Mandor. q. 10. num. 2.* & pauló ſuperius dictum eſt.

Idem eſſet, ſi Papa conceſſiſſet gratiam ſolo verbo, prout poteſt, *cap. inſtitutionis 25. q. 2. Clem. Dudum. §. vlt. de ſepult. Archid. & Ioannes Andreas in proœm. 6. Gemin. conſ. 106. col. 3. poſt num 6. Felin. in cap. in noſtra de reſcript. Iaſ. conſ. 146. col. 5. poſt num. 3. Caſſad. deciſ. 4 num. 2. de cauſ. poſſ. & propr.* quam vt ait *id. Mandoſ. quæſt. 11. ſub num. 2.* ratio huius regulæ non magis militat in gratia, ſuper qua ſupplicatio ſignata eſt, quàm ſuper gratia, verbo tantùm facta, & in fine addit quod ſi *Papa* mandaret expediri litteras in forma, *Rationi cõgruit*, ſuper gratia, olim verbo facta, & per teſtes probata, iure procederet; verùm ſi id denegaret, nemini iniuriam faceret, reſiſtente Cancellariæ ſtylo, qui litteras in forma, *Rationi congruit* nunquã concede-
15 re ſolet, niſi ſuper ſupplicatione ſignata; quodque ſi Papa prædeceſſor ſuperuixit poſt gratiam, verbo conceſſam; Orator ſibi imputet, qui dum gratiam obtinuit, non curauit ſuper ea ſignari ſupplicationem; & propterea nullo modo eſt audiendus.

Regula autem hæc habet locum in quibuſcunque ſupplicationibus, & gratijs per illas conceſſis, cum illius verba indiſtinctè loquantur, quæ, vt ſtatim ante oculos habeas hic inſerere volui, & ſunt videli-
16 cet. *Item voluit idem D. Noſter Papa, quod conceſſa per fel. racord. Paulum V. & Gregorium XV. prædeceſſores ſuos, & de eorum mandato expediantur in forma Rationi congruit à die aſſumptionis ſuæ ad apoſtolatus apicem, & idem quoad conceſſa per piæ mem. Leonem XI. etiam prædeceſſorem ſuum, ad ſex menſes dumtaxat ab ipſo die aſſumptionis incipiendos, obſeruari voluit.* Ex qua quidem etiam patet, quod permitmittit, litteras poſſe expediri ſub hac forma, non ſolum quoad conceſſa per Paulum, & Gregorium prædictos, verùm etiam per Leonem XI. in regulis autem
17 aliorum Pontificum videmus hanc facultatem extendi ad duos tantum prædeceſſores, hic tamen extendit ad tres Põtifices, dum comprehendit etiam conceſſa per Leonem XI. vt in regula 10. S.D.N. Vrbani Papæ VIII.

Verùm tamen non omittam, quòd licèt in in regula ſupradicta reſtricta ſit facultas expediendi ad ſex menſes dumtaxat, & propterea videatur quod dictum tempus non poſſit ampliarij. Nihilominus vidimus, quod ſemper ſummi Pontifices tolerare ſolent, & concedunt facultatem expediendi huiuſmodi litteras in toto Pontificatu ipſius Pontificis viuentis, ſaltem ſuper ſupplicationibus ſignatis à Pontifice immediatè prædeceſſor. Vt autem per extenſum percipias quid contineat, & quomodò concipiatur formula, *Rationi congruit*; rationi itidem conſonum exiſtimaui; eam ſuper alia re, hic per extenſum apponere, quæ talis eſſe poteſt, videlicet.

18 *VRBANVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitañ in ſpiritualibus generali, Salutem, & apoſtolicam benedictionẽ. Rationi congruit, & conuenit honeſtati, vt ea, quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licèt eius ſuperueniente obitu, litteræ deſuper confectæ non fuerint, ſuum ſortiantur effectum. Dudum ſiquidem fel. recor. Paulo Papæ V. prædeceſſori noſtro pro parte dilecti filij N. N. clerici Neapolitañ expoſito, quod cum ipſa aliàs feruore deuotionis accenſus, plurimum cuperet Altiſſimo famulari, & à ſuo Ordinario litteras dimiſſoriales ad effectum, vt ſe clericali charactere inſigniri, ac ad quatuor minores, nec non ad omnes, etiam ſacros, & presbyratus ordines promoueri faceret, impetrare poſſe diffideret; litteris huiuſmodi à ſe falsò fabricatis, ab alio Catholico Antiſtite, communionem Sedis Apoſtolicæ habente, dicto charactere, aliàs ritè inſigniri, ac ad minores ordines huiuſmodi ritè quoq. ſe promoueri fecerat, & promotus in illis in eorum proprio officio (non tamen in contemptum clauium) miniſtrauit, cenſuras, & pœnas à ſacris conſtitutionibus comminatas incurrendo: & in eadem expoſitione ſubiuncto, quod dictus N. de præmiſſis plurimum doluerat, & dolebat, ac à ſimilibus in poſterum abſtinere intenaebat. Quare pro illius parte eidẽ prædeceſſori humiliter ſupplicato, quatenus eius ſtatui, & conſcientiæ quieti, ac aliàs in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaretur, Idẽ igitur prædeceſſor, qui recurrentibus ad eum, poſt exceſſum, cum humilitate filijs ſe propitium exhibebat, & benignum, attendens, quod Sedis Apoſtolicæ exuberans clementia gremium ſuæ pietatis veniam petententibus claudere non conſueuerat; prædictum N. apud prædictum prædeceſſorem de vita, ac morum honeſtate, alijſque probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, illorum intuitu, fauore proſequi, & à quibuſuis excommunicationis, &c. præterquam præmiſſorum occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtebat, ad effectum infraſcriptorum dumtaxat conſequendum, abſoluens, & abſolutum fore cenſens, ſub Dat. videlicet, ſextodeci[illegible]o. Kal. Februarij Pontificatus ſui Anno ſextodecimo; huiuſmodi ſupplicationibus inc[illegible]inatus, voluit, & conceſſit Diſcretioni tuæ dari in mandatis, quatenus eundem N. ſi id à te petijſſet humiliter, impoſita ei aliqua, graui tamen, pœnitentia ſalutari, paritoq; prius iudicato, ſi quod ſit, à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, & cenſuris, & pœnis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrerat, in vtroq; foro, apoſtolica auctoritate, citra tamen aliquam diſpenſationem, abſolueres, & totaliter liberares, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcumque. Ne autem de abſolutione, voluntate, & conceſſione prædictis, pro eo quod ſuper illis ipſius Pauli prædeceſſoris eius ſuperueniente obitu, litteræ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet haeſitari, dictuſq; N. illarum fruſtretur effectu, volentes, & ſimiliter dicta auctoritate decernentes, quod abſolutio, voluntas, & conceſſio prædeceſſoris huiuſmodi perinde à dicta die ſextodecimo Kal. Februarij ſuum ſortiatur effectum, ac ſi ſuper illis, ipſius prædeceſſoris litteræ ſub eiuſdem diei Dat. confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur, quodq; præſentes litteræ ad probandum plenè abſolutionem, voluntatem, conceſſionem prædeceſſoris huiuſmodi, vbiq; ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur, eidem Diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus dictum N. ſi id à te humiliter petierit, à præmiſſis auctoritate noſtra, ſub certis modo, & forma tunc expreſſis, ac iuxta voluntatem, & conceſſionem prædeceſſoris huiuſmodi abſoluas, & totaliter liberes in forma Eccleſiæ conſueta, non obſtantibus omnibus ſupradictis. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum Tertiodecimo Kal. Martij Anno Primo.*

Quę

Quo verò ad litteras expeditas viuente Romano Pontifice, nondũ exequutoribus præſentatas ante dicti Pontificis obitum, alia emanauit regula reualidatoria litterarum gratiæ, & iuſtitiæ, cuius vigore
19 nouus Pontifex facit reuiuiſcere dictas litteras, quæ iam extinctę erant per obitum Pontificis.

Et ideò emanauit, quia, quoad litteras iuſtitiæ nẽpè ad lites, clarũ eſt, illas expirare morte Papæ concedentis, per *text. in cap. fin. §. officium, de off. deleg. in 6. & in l. mandatum C. mandati.*

De litteris auté gratiæ, idem dicendum eſt, vbi gratia ipſa non fuerit in forma gratioſa expedita, ſed ei datus, ſit exequutor, iuxta *tex. in cap. 2. de reſcrip. & c. exhibita, de iudic.*

Nec poteſt, etiam in praxi ſuſtineri, ꝙ circa litteras gratiæ tradunt ſcribentes, nẽpè, quod adhuc poſſunt Ordinarij illas expedire, etiam Sede apoſtolica vacante, quamuis re integra, & antequam exeat regula reualidatoria litterarum gratiæ, & iuſtitiæ, hac ratione moti, quia gratia diſpenſationis, & quælibet alia cenſetur iam facta, & eſt gratia ſingularis, certa, & determinata cuius exequutio, & in eſſe deductio committitur, & mandatur Ordinarijs, vt ſunt *Maiolus de irregular. lib. 4. cap. 51. nu. 6. Syluest. in verb. gratia num. 3. Suar. de cenſ. diſp. 41. ſect. 7. n. 5.* nam contrarium eſt verius, & in praxi receptum; quod profectò ex tenore earundem litterarum deſumitur: neminem enim latet, quod ſi Papa cõmittat Ordinario, vt cum Oratoribus diſpenſet, quatenus preces veritate nitantur, ac moriatur ipſe Papa postquam litteræ fuerint expeditæ in forma commiſſaria, & directæ ipſi Ordinario, & hoc re integra, nempè, nondum litteris diſpenſationis executis, ſeù exequi ceptis, moriatur; non poterunt ipſæ litteræ exequutioni demandari, & iuxta hanc praxim tenet *Nauar. in man. cap. 27. n. 253. verſ. nono, & in cap. placuit, nu. 162. & 163. de pœnit. diſt. 6.* nam aliud eſt mandatum, ſeù commiſſio ad faciendam gratiam, verificatis narratis, aliud verò eſt gratia iam facta, & alicuius exequutionis miniſteriũ non requirens, nam mandatum, & commiſſio ſemper, vt alias diximus, mortuo mandante, vel committente, expirant, *l. mandatum C. mand. l. & quia, ff. de iuriſd. omn. iud.* Gratia verò iam perfecta, nequaquam expirat; veluti cum conceditur diſpenſatio ipſimet Oratori directa, quæ in forma gratioſa dicitur, vel cum ab ipſo Papa, vel Epiſcopo conceditur alicui licentia eligendi Confeſſorem, audiendi confeſſiones, adminiſtrandi Sacramẽtum pœnitentiæ, prædicandi, vel non reſidendi, aut conceduntur litteræ dimiſſoriales ad ſuſcipiendos ordines ab alieno Epiſcopo, quia hæc nunquam expirant per mortem concedentis; cum quælibet, ex ſuptadictis ſit gratia facta, niſi per ſucceſſorem reuocetur, *Garc. de benef. p. 6. cap. 2. n. 319. & 321.*

Vnde ſatis firma remanet concluſio, ꝙ commiſſio, quæ fit alicui cum clauſula, *ſi preces veritate, niti repereris*, vel alia ſimili, vt cum aliquo diſpenſet, ſeù aliam gratiam faciat authoritate committentis, nõn eſt gratia facta, ſed facienda; ac proinde expirat morte concedentis; nam clarum eſt, quod ſi narrata in gratia non verificentur, denegabitur exequutio, ſicut multoties vidi hoc modo denegari, & ita concludit *Sayr. lib. 7. cap. 14 nu. 6.* quia huiuſmodi gratia non continet quid perfectum, ſed datur ad aliquid faciendum, *id. Nauar. conſ. 3. de fil. presb.*

Nec refert, quod diuerſa iura à prędictis ſcribẽtibus adducãtur, ad excludendã huiuſmodi litterarum inualiditatem; nam Papa, qui eſt ſolutus legibus, *l. Princeps, ff. de leg.* & eſt ſupra ius, *cap. cuncta per mũdũ, q. 9. 3.* per dictam regulam reualidatoriam intendit ipſas litteras fuiſſe extinctas, quatenus ſuis exequutoribus non fuerint debito tempore præſentatæ, quandoquidem regula hæc emanauit ad ſuccurrendum negligentibus in præſentando, vel exequi faciendo litteras, tempore aliorum Pontificum impetratas. Quod ſi poſt obitum illius Pontificis, qui dictam regulam edidit, adhuc non fuerint dictæ litteræ præſentatæ, ob iteratam hanc negligentiam, difficilius Oratoribus ſubuenitur, aut indulgetur, iuxta *text. in l. nemo deinceps, C. de Epiſc. aud. Mendoſ. ſuper hac reg. quęſt. 5. n. 3.* Et ſicut pluries obſeruaui, ad prædicto-
20 rum iurium præſcriptum, quando petitur reualidari gratia nimis antiqua, etiam per peculiare reſcriptum, ſub prædicta forma, conſueuit iſta reualidatio denegari, ſi negligentia ipſa fuerit pluries iterata, veluti, ſi neq; Orator tempore ſucceſſoris Pontificis curauit litteras præſentare. Ex quo patet, non eſſe audiendos DD. contrarium ſentientes, vt ſupra dictum eſt; nã quamuis regula prædicta nõnullis videatur quoddamodò dura; eſt nihilominus attendenda, tum attentis præmiſſis, tum etiam, quia ita ſcripta eſt, *l. prospexit, ff. qui, & à quib. cap. in memoriam, 19. diſt. in.* & omnes regulæ Cancellariæ cõduntur ma-

gna

gna maturitate, ob idq; quando fiunt, Papa non vadit venatum, vt ait *Bald. in l. 1. ſub num. 12. C. ſi contra ius, vel vtil. publ.* ſed ſemper in illis condẽdis conueniunt Abbreuiatores Maioris Præſidẽtiæ, duo Auditores Rotæ antiquiores, totidem Aduocati, & Procuratores magis docti, & practici, vt per *Caſſad. deciſ. 3. nu. 2. de reſeruat. ſuper reg. Gonz. glo. 30. nu. 17. & 18.*

Huius aũt regulæ, hatũ litterarũ reuali-
21 datoriæ tenor talis eſt, v3. Item prædictus
D. N. omnes, & ſingulas ab ipſis Paulo V. & Gregorio XV. Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis infra annum ante diem obitus eorum conceſſas gratia, vel iuſtitia litteras, temporibus debitis eorum exequutoribus, ſeù Iudicibus non præſentatas, omninò reualidauit, & in ſtatum priſtinum, in quo videlicèt antea fuerant, vel pro quibus erãt obtentæ, quoad hoc, plenariè reſtituit; ac decreuit per Exequutores, ſeù Iudices prædictos, vel ab eis ſubdelegandos, ad expeditionem negotiorum in eis contentorum, procedi poſſe, & debere, iuxtà illarum formam; vt habetur in regulis eiuſdem S. D. N. Vrbani Papæ VIII.

Ratio aũt. cur in dicta regula reualidatoria litterarum præſcribatur tẽpus vnius anni, & non aliud maius, vel minus, non pertinet ad noſtram materiam ſed nihilo-
22 minus dici poteſt cum *Nicol. Giudoſ.* ſuper hac regula, *q. 4. per to.* quod annus dicitur congruum tempus ad omnia peragenda, vel quia iura canonica, ac ciuilia, imò, & diuina in infinitis rebus ſolita ſunt præfigere tempus vnius anni.

At vbi præſtitutũ tẽpus in dicta regula, ſcilicet vnius anni, lapſum iam fuerit, nec tam magna impetrantium negligentia appareat, præſertim, ſi aliquod allegetur impedimentum, propter quod adhuc litteræ dictis Executoribus, pro illarum executione non fuerint præſentatæ, deficere nunquã conſueuit Summi Pontificis clementia ad dictas litteras, poſt id tempus, reualidandas; ac propterea notorius docuit ſtylus, vt à viuente Pontifice impetretur alia gratia, quæ de more Curiæ intitulatur *Indultum, quod Iudex procedat ad executionem litterarum, non obſtante obitu prædeceſſoris*, Cuius quidem indulti formula ea eſſe poterit, vt ſequitur videlicet.

23 *BEatiſſime Pater. Aliàs fel. recor. Paulo PP. V. S. V. prædeceſſori pro parte tunc exiſtentium Rectorum, ſeù Magiſtrorum, & Confratrum Confraternitatis ſub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis de Laureto nuncupatæ in Eccleſia eiuſdem Sanctæ Mariæ loci de Forio Iſclañ dioc. canonicè inſtituta, expoſito, quod ipſi, licet à multo tempore in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi, dictam Eccleſiam, illiuſque bona regendi, gubernandi, & adminiſtrandi, ac in ea Miſſas celebrari faciendi, atque alia diuina officia, more Confratrum, dicendi, necnon eorum Congregationes habendi, exiſterent; nihilominus dubitãt, ne ab aliquibus, eorum quieti inuidentibus, & ſpe lucri illectis, dictam Eccleſiam in titulum beneficij collatiui erigi obtineretur, ſeù extorqueretur, ipſiq. exponentes in eorum poſſeſſione huiuſmodi turbarentur tempore procedente, idem prædeceſſor ſupplicationibus Rectorum, ſeù Magiſtrorum, ac Confratrum prædictorum ea in parte ſibi porrectis, tunc inclinatus, eiſdem Rectoribus, ſeù Magiſtris, ac Confratribus prædictis, vt de cætero perpetuis futuris temporibus, Eccleſia ipſa ab Ordinario loci, ſeù quibuſcunq. alijs, etiã Sedis Apoſtolicæ Legatis, de latere, aut ab eadem Sede Apoſtolica, ad cuiuſuis inſtantiam, ſeù etiam Motu proprio, & de certa ſcientia in Eccleſiam collatiuam erigi, vel vti beneficium Eccleſiaſticum in titulum, commendam, aut adminiſtrationem, cuicunque perſonæ ſæculari, vel regulari, aut loco pio concedi, vel alias de ea prouideri nullatenus poſſet, nec ea ſub quibuſuis erectionibus, inſtitutionibus, impetrationibus, prouiſionibus, expectatiuis, ſpecialibus, vel generalibus reſeruationibus, aut alijs quibuſcunq. diſpoſitionibus, & per dictam Sedem, ſeù Legatos, aut Ordinarium, huiuſmodi cum quibuſuis etiã derogatoriarum derogatorijs, atque alijs quantumuis fortiſſimis, & inſolitis clauſulis, & decretis irritantibus abſq. expreſſo dictorum Confratrum conſenſu, comprehẽderetur, vel comprehendi poſſet, & quæcunq. diſpoſitiones de dicta Eccleſia contra præmiſſorum tenorem impoſterum facienda, nullæ, irritæ, & inanes, nulliuſq. roboris, & momenti forent, nec cuiquam ſuffragarentur, perpetuò concedi, & indulgeri mandauit; prout in litteris Apoſtolicis deſuper expeditis, & Ordinario Iſclañ, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali directis, plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, Rectores, ſeù Magiſtri, &*

Confratres prædicti, litteras prædictas Ordinario, ſeù Vicario huiuſmodi hactenus minimè præſentauerint, h.neq. ad illarum executionem procedi non poſſit abſq. nouo S.V. & Sedis Apoſtolicæ mandato. Supplicant igitur humiliter E. S. V. deuoti illius Oratores moderni Rectores, ſeu Magiſtri, & Confratres dictæ Confraternitatis, nè dictarum litterarum fruſtrentur effectu, eidem Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali committere, & mandare dignemini, quatenus negotium huiuſmodi aſſumens, litteraſq. prædictas valere decernens, ad illarum executionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat, perinde, ac ſi idem Paulus prædeceſſor adhuc viueret, Non obſtantibus omnibus illis, quæ idem prædeceſſor in dictis litteris conceſſit non obſtare, cæteriſq. contrariis quibuſcunq. cum clauſulis opportunis.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectū, &c. & de cōmiſſione, mādato, aliiſq; præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis, Et quod præmiſſorum, & ſingulorum etiam denominationum, qualitatū, nuncupationum, inuocationum, aliorumq. neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, per Officium contradictarum expediendis. Et ſeruata aliàs forma dictarum litterarum.

Ex hac igitur notoria praxi nullus remanet ambigendi locus, an videlicet litteræ, vt ſupra infra, annum minimè præſentatæ, mortuo Pontifice, expirent, vel nè. Et cum aliàs in hac Curia Archiepiſcopali eueniſſet caſus, fuiſſetq. dubitatum, An mortuò Summo Pontificè, diſpenſationes matrimoniales cōmiſſæ Vicario, poſſint ab illo expediri, ac prima facie videretur, quod ſic, ex c. *ſi ſuper gratia, de off. deleg. in 6.* vbi gratia nō expirat per mortem Papæ. Contrarium tamen fuit dictum, quia ille *tex.* procedit, quando gratia Sūmi Pontificis eſt iam perfecta, & datus merus Exequutor: ſecus verò ſi adhibenda erit cauſæ cognitio; quoniam ſi antequam adhibeatur, moriatur Pontifex, expirat, per diuerſa iura, quæ hic allegat Genuen. in praxi Curiæ Archiepiſc. Neap. cap. 94.

SVMMARIVM.

1 *Baptizati ſcienter, ſiuè ignoranter, sūt irregulares.*

2 *Item, & rebaptizantes, eorūq. miniſtri.*

3 *Ignorātia inuincibilis excuſat à culpa.*

4 *Irregularitas ex reiteratione baptiſmi impedit aſcenſum ad ordines ſuperiores.*

5 *Contraria tamen ſententia tanquam verior proponitur.*

6 *Irregularitas ex reiteratione baptiſmi contrahitur ſiuè delictū ſit publicum, ſiuè occultum.*

7 *Et quis ſuper vtraq. diſpenſet.*

8 *Formula ſupplicationis, diſpenſationis pro eo qui baptiſmum reiterauit.*

9 *Diſpenſatio datur quandoq; irregulari ex reiteratione baptiſmi, ad quæcunq. beneficia.*

10 *Baptiſmus datus in forma Eccleſiæ, nullo modo reiterandus.*

11 *Sacramenta verè ab hæreticis conferuntur.*

Praxis Diſpenſationis cum reiterantibus Baptiſma.

CAPVT IX.

SEquitur modò praxis diſpenſationis ſuper irregularitate proueniente ex baptiſmi iteratione; per quam quāta huic Sacramento fiat iniuria, ſatis liquet ex *cap. 2. de Apoſt.* vnde canones pluriſmum ab hac reiteratione, quaſi Anabaptiſtarum hæreſi abhorrent; quapropter etiam pœ-
1 nam irregularitatis impoſuerunt iis, qui ſiuè ſcienter, ſiuè ignoranter rebaptizātur, *d. cap. 2. & cap. qualiter* q. 7. adeoque tām magna iſta irregularitas exiſtimatur, vt nec clericatus quidem, & tonſura eis conferri poſſint; quinimmò, ſi clerici ſunt, deponuntur. *Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. nu. 1. communis DD. apud Tol. lib. 1. cap. 6. Enriq. de bapt. cap. 3. §. 1. & de irregul. cap. 4. §. 3.* Ratio autem, cur ab Eccleſia, impoſita ſit talis pœna, eſt propter re-
2 uerētiam baptiſmi, *Filliuc. tract. 20. cap. 6. num. 164.* Quam quidèm irregularitatem incurrit tam baptizans, quàm baptizatus, *d. cap. 2. de apoſtat. cap. eos, de cōſecrat. diſt. 4.*

Suar.

Suar.tom. 3. diſput. 31. ſect. 6. Ampliatur autem, vt eam incurrat, etiam miniſtrans baptizanti; quia, vt dicitur in *d cap. 2.* coopetator extitit rei nefandæ. Ampliatur etiam, vt ſe extendat ad ſcienter baptizatum ab hæretico, ex *cap. inuentum eſt, 1.q.1. & ex cap. in qualibet.1.q 7.* quod factum eſt in odium hæreſis, id. *Filliuc.num.* 172. Id verò intelligitur in hoc Sacramē-
2 to baptiſmi, non autem in alijs, etiam imprimētibus characterem, quia fuit hoc de baptiſmate tantummodò deciſum contra Anabaptiſtas, *Silueſt.in verbo, irregularitas nu.6.§.4.Zerol.in prax.Episcop.eod. verbo, verſ.Vndecimo irregularitas eſt, p.1.*

Quod quidem in tātum procedit, quod hanc irregularitatem contrahit etiam, qui ignoranter rebaptizat, tàm ignorantia iuris, quàm facti: id enim iure etiam ciuili cautum eſt, *l.1.C.de ſanctum baptiſma iteretur*, ibi, *Antiſtitem, qui ſanctitatem baptiſmatis illicita vſurpatione geminauerit, ſacerdotio indignum eſſe cenſemus; eorum condemnamus errorem, qui Apoſtolorum præcepta calcantes, Chriſtiani nominis Sacramenta ſortitos, alio rurſus baptiſmate nō purificant, ſed inceſtāt, lauacri nomine polluentes;* Quinimmò ipſo iure ciuili, tā rebaptizāte, quàm culpa ſua rebaptizato impoſita eſt pœna capitis, *l.2. C.eodem;* Ex *Concilio* autem *Tridentino, ſeſſ.7.canon.11. de baptiſm.* hæc habemus verba, *Si quis dixerit verè, & ritè collatum baptiſmum, iterandum eſſe illi, qui apud infideles fidem Chriſti negauerit, cum ad pœnitentiam conuertitur, anathema ſit.*

Porrò hæc procedunt in ea ignorantia quæ non excuſat à culpa: cæterùm ignorantia inuincibilis, tùm iuris, tùm
3 facti, ſicut excuſat à culpa, ita etiam ab hac irregularitate, quæ ex delicto contrahitur, *communis DD. ex Suar. tom.3. diſp. 31.ſect.6. Nauar.cap.27.num.246. Syluest. verbo, Irregularitas, q.4. Bonac.diſp.7. de cenſ.q.3.p.3.nu.3.* & alijs; idemq; etiam eſt in infantibus rebaptizatis, aut baptizatis ab hæreticis: non enim manent irregulares, quia infans excluditur à culpa: Et quamuis in *cap.in qualibet, 1.q.7* dicatur, rebaptizatos in qualibet ætate, manere irregulares, intelligendum tamen eſt de ætate adulta; vt declaratum eſt ex *cap.qui apud, & cap.placuit de conſecrat.diſt.4.cap.* autē, *qui bis, ead. diſt.* quod loquitur ēt de ignorantibus inuincibiliter, non eſt Pontificis alicuius, aut Cōcilij, ideò caret authoritate, vt notauit idem *Filluc.d.n.166. ex Scot. & Suar.* & alijs; neq; verò contrarium probatur ex legibus adductis.

Pro noſtra verò praxi præmittendum eſt, quod à pluribus in dubiu reuocatum extitit, an irregularitas inde proueniens, impediat ſuſceptionem ordinū ſuperiorum, an verò vſum ſuſceptorum. Difficultas autem inſurgit ex eo, quod, cum irregularitas ſimpliciter dicta, vtrumque impedimentum includat, & *DD.* communiter dicant, ex hoc peccato incurri irregularitatem, inſinuare videntur impediri, quominus quis in ſuſceptis miniſtret, aut ordines de nouo accipiat: ſuper quo *Suar.tom.3.in 3.par.diſp.31.ſect.6.* quem
4 ſequitur id. *Filliuc.loco cit.nu.177.* affirmat ſolùm impedire aſcenſum ad ordines ſuperiores; ea motus ratione, quia in *cap.2. de apoſtat.* ſolum prohibetur Acolytus ad ordines ſuperiores aſcendere: & ſic pœnæ ſunt reſtringendæ: *Nauarr.* autem in *manuali, cap.27. nu.191.* ait aliquas irregularitates impedire ſolùm ſuſceptionem ordinum non autem vſum ſuſceptorum; ac propterea in partem affirmatiuam inclinari poſſe videtur: alij tñ, inter quos *idem Maiol d.cap.14.nu,3* affirmant, nec ſuſce-
5 ptos ordines exercere, nec alios ſuſcipere poſſe ſine diſpenſatione. Et hæc ſententia tanquàm probabilior, & communior recepta eſt *Hoſt.in d.cap.2.de apoſtat. Summa Angelica*, in verbo, *irregularitas, §.24.* qui affirmant, tales ſecundum Canones, ſi clerici ſint, deponendos eſſe, ſi verò laici, excommunicandos; ex quibus verbis volūt non poſſe in ſuſceptis miniſtrare, & præſertim *in d.cap.in qualibet* apertè declaratur, hanc irregularitatem non modò à ſuſceptione, verùm etiam ab vſu ordinum impedire, *Sayr.de cenſ.lib.7 cap 8.nu.5.per tot.* Cæterùm hanc irregularitatem incurri ipſo facto, nec expectandum etiam iudicis ſententiam, eſt communis opinio, vſu, & conſuetudine recepta, vt teſtatur *Filliuc.loc.cit.nu.178.*

Quo verò ad diſpenſationem deſuper impetrandam, dubitabatur etiam, nūquid hæc irregularitas contraheretur propter rebaptizationem, ſolummodò, quando
6 delictum eſt publicum, an etiam quando eſt occultum? In quo *Scot.4 diſt.6.q.8.* ait, vtroque modo incurri; cum hac tamen
7 diſtinctione quod, ſi crimen ſit publicum, ſolus Papa diſpenſat, ſi verò occultum poteſt Epiſcopus diſpenſare. Alij tamen tenent nullam contrahi irregularitatem, quando delictum eſt occultum: quod tamen aduerſatur cōmuniori, & receptiori ſententiæ, ex *Suar.d. ſec.6.* per quā vtroq; caſu docemur, ipſam contrahi irregularitatem, *Henriq.lib.14.c.4.§.5.& cap.20.5.3*

& in

& in occulto poteſt profectò Epiſcopus diſpenſare vigore decreti *Concilij Trid. ſeſſ.24.cap.6. de reformat. idem Sayr. num.6. per tot.* docẽs ibi, occultum tale delictum 7
cenſeri, quamuis rebaptizatio fuerit publica, ſi ratio culpę ſit occulta: Vnde, ſi clericus fuit iuſtè accuſatus de rebaptizatizatione, vel de excommunicatione, ſed jam euaſit, eo quod ſe defendit per falſos teſtes, occulta nihilominus cenſetur irregularitas; quo caſu Epiſcopus vigore dicti Concilij poterit cum eo diſpenſare, vt dictum eſt.

Noſtra verò praxis verſatur circa diſpenſationem apoſtolicam in ſuis caſibus; ac propterea, cum ad ſummum tantummodò Pontificem ſpectet hic in vtroque foro diſpenſare, iuxta communem *DD.* ſententiam, *Summa Confeſſ. lib.3. tit.24. q.7. Summa Piſanella*, verbo, *diſpenſatio*, §.6. *Angelica*, verbo *irregularitas*, 1 §.24. & alij, quos recenſet *id. Sayr. nu. fin.* & horum omnium ſententiæ adſtipuletur notoria Romanæ Curiæ praxis; propterea quomodo ipſa ſe habeat, per ſupplicationis formulã indicabimus, quę ita formãda eſt.

8 *BEatiſsime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris N. N. clerici Neapolit. ñ Diœceſis. Quod cum ipſe alias, dum tranſiret per quandam viam, vbi mulier quædam recenter pepererat, eò accerſitus fuiſſet, vt illius infantem penè expirantem, baptizaret; ipſe verò formam, & modum baptizandi, ſe neſcire, reſpondens, rogatus tandem enixè, ipſum infantem baptizauit; ter proferendo formam baptiſmatis, nimirùm, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. qualibet vice aquam ſuper caput infantis infundens. Cum autem, Pater ſancte, dictus Orator ad præmiſſa, non ſuo, ſed prædicta mulieris errore deuenerit; dubitetq; propterea, ſe inde aliquas cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas incurriſſe, Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus ſibi opportunè prouidendo, eiq; ſpecialem gratiam faciendo, eundem Oratorem ab exceſſibus præmiſſis, in vtroq; foro apoſtolica authoritate abſoluere, & totaliter liberare; ac pœnas, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, ſibi gratiosè remittere, & condonare, ſecumq; ſuper irregularitate per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta; quodq; illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, ſuo clericali charactere, quo alias ritè inſignitus fuit, illiuſq; priuilegijs vti, ac ad omnes, etiam ſacros, & preſbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeat, dicta authoritate diſpenſare; omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, ſiuè notam circa eum, & præmiſsis quomodolibet inſurgentem, ab eo penitus tollere, & abolere; ac illum in priſtinum, & eum, in quo ante præmiſſa quomodolibet erat, ſtatum, reſtituere, reponere, & plenariè redintegrare dignemini, de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ab effectum, (Et hic fuit additum) *Et dummodò dictus Orator ad id ætate, moribus, & ſcientia idoneus reperiatur, ac aliàs ei merita ſuffragentur. Et citra diſpenſationem ad beneficia.*

9 Poſt tamen aliquot annos, idem Pontifex cum ſupradicto Oratore diſpenſauit, etiam ad quæcunque beneficia eccleſiaſtica in forma cõſueta, attentis illius ſimplicitate, & bona fide, ignorantis exinde aliquod impedimentum prouenire; nam licèt reiteratio baptiſmi ſit prohibita iure diuino cuius ignorantia prætendi vix poteſt, ſicut etiam pœnæ per legem poſitiuam impoſitæ in illum, qui contra ius diuinum agit, vt per eundem *Sayr. d. lib. 7. cap. 8. num. 13.* fuit tamen iſte quodammodò excuſatus; quia præmiſſa ignorabat eſſe peccatum, aut iure diuino prohibitam baptiſmi iterationem, aut pœnam irregularitatis impoſitã eſſe ab Eccleſia.

10 Et etiam pro iſta praxi notandum putaui, quod ſupradicta iura prohibentia baptiſmi iterationem, intelligenda ſunt, quoties ille collatus eſt in forma Eccleſię; quia tunc nullo modo eſt iterandus: at verò quando, puta, ab hæreticis datus eſt in alia forma, non dicitur iteratus; cum nunquam fuerit collatus: ita enim ſunt intelligendæ omnes authoritates, quæ ſolent adduci ad probandum, baptizatos ab hæreticis, iterũ baptizandos eſſe: loquuntur enim quoties hæretici in baptiſmo

officijs, ſeù officialibus huiuſmodi conceſſis, (quibus etiam ſi de illis, eorumque tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeù quæuis alia expreſſio habenda foret, & in eis caueretur expreſſè quod in illis non niſi ſub certis inibi expreſſis modis, & formis, aut nullatenus derogari poſſit, illorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis habentes, motu, & ſcientia prædictis derogamus,) cæteriſq. contrarijs quibuſcumque &c. Nulli ergo oīnò hominum liceat hanc paginam noſtræ innouationis, ſtatuti, ordinationis, decreti, mandati, voluntatis, deputationis, conſtitutionis, declarationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo duodecimo, tertio kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno nono.

At verò, cum ex ſupradicta Conſtitutione Summis Pontificibus ſucceſſoribus neq; ſatis cautum videretur, ſupradictis fraudibus euitandis; per regulam Cancellariæ Apoſtolicæ. quam quilibet Summus Pontifex cum alijs regulis innouat promiſum eſt, ne Officiales aliquid exigant vltra debitum, ſub grauiſſimis pœnis.

Et hæc quoad ſupradictos Officiales: quo verò ad alios, qui aliquid pro iuſtitia, vel gratia obtinenda promittunt, vel recipiunt, ſaluberrima emanauit Conſtitutio Gregorij XIII. per quam habetur, excōmunicationē incurrere eos, qui pro prædictis obtinendis apud Sedem Apoſtolicā promittunt dāt. vel accipiunt aliquod; imò, & ſcientes non reuelantes intra triduum, quin etiam vtentes, ſic obtentis, & auxilium, conſilium, vel fauorem ad id præſtantes, nec ab aliquo, quàm à Papa poſſe abſolui, omniaq; obtenta eſſe inualida, & omnes ſua beneficia, & officia perdere ipſo iure. & alijs, prout in dicta Conſtitutione, quæ tanquam ſpeculum, cū illa maximopere vigeat ante omnium oculos hic per extenſum ſubnectere non incongruum viſum eſt, cuius tenor ſequitur, videlicet.

GRegorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ab ipſo Pontificatus noſtri principio quam maximè poſſumus enitimur atque contendimus, vt domus, & curia noſtra à ſordibus expurgetur. Cui ſalubri conſilio incumbens felic. recor. Bonifacius Papa VIII. excommunicauit, & anathematizauit omnes Clericos, religioſos, & laicos vtriuſq; ſexus, ſiuè familiares Curiæ, ſiuè vndecunq; alios. qui aliquod pactum facerent; ſeù quid parum, vel magnum promitterent, vel promiſſionem reciperent, aut ex pacto, vel promiſſione occulta, vel manifeſta, ſiuè ſub verbis generalibus, & plenè non expreſſis, ſiuè ſpecialibus, & apertè expreſſis facta, quicquam darent, aut reciperent pro iuſtitia, ſiuè gratia, ſiuè pro ſe, ſiuè pro alio, in cauſis, vel iudicijs, ſeù alias per litteras Apoſtolicas, & quibuſcumq; alijs modis apud Sedem Apoſtolicam obtinenda, & eam ſententiam ad promittentes, & acceptantes, danteſq; & recipientes dixit extendendam: Illos etiam qui ſibi intra triduum non renunciarent eum, quem in culpa eſſe ſcirent, vel alicui per quem ad ſe fideliter referretur, ſimili voluit ſententiæ ſubiacere: Ac decreuit, vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam, abſq; ſpeciali mandato ſuo abſolutionis beneficium valeret obtinere niſi in mortis articulo conſtitutus: Sed nec quiſquam admitteretur ad abſolutionis gratiam, niſi prius erogatum eſſet pauperibus quātum ille dediſſet, vel etiā recepiſſet. Iuſtitiæ verò, ſiuè gratiæ expeditiones ſic obtentæ nullius protſus eſſent roboris, vel momenti: & ſcienter illis vtentes ſimili ſententia innodauit: ac reſeruans ſibi abſolutionem eorum cum prædictis, ad pœnas ſimiles in omnibus obligauit. Sed hoc ſcelus ita hodiè in mores inductum eſt, vt pleriq; cupiditate improbi quæſtus potētiorum ſuffragationibus adnixi huiuſmodi negotiorum expeditiones hac illac conquirentes turpiſſimè nundinentur. Alij alios, quos gratia præſtare arbitrantur, donis pollicitationibus, ambiant. Quidam etiā ſe talium operam, atq; induſtriam pretio, & muneribus quæſiſſe affingant.

Quæ

Quæ cum peſſima ſint, & Curiæ prædictæ exiſtimationem grauiſſi nè offendant: in eos qui talia agunt animaduertendum fore arbitrari, Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis omnibus innouamus: eaſdemq; omnes extendimus ad audentes quælecumque horum facinorũ quæ adſcripſimus, danteſq; illis, & alijs ſupradictis auxilium, conſilium, vel fauorem. Quin etiam eos omnes omni beneficio, & officio eccleſiaſtico, & ſæculari, ſiuè temporali, ſiuè perpetuo ipſo iure priuamus, ac priuatos eſſe declaramus. & præterea infamia ſubiectos perpetuo, ac inhabiles ad illa, & alia eſſe volumus. A quibus etiam prout quæq; res erit, tales pœnæ exigantur, quæ cæteris ſint exemplo. Illis tamen qui rem adhuc incognitam, compliceſq. fautores, & ſocios detexerint, impunitas concedatur. Dat. Romæ, apud S. Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quartò. Nonis Nouembris, Pontificatus noſtri. Anno Tertio.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. de Alexijs.

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quartó, Indictione ſecunda, Die vero octaua menſis Nouembris, Pontificatus Sãctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Tertio, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ per nos Alexandrum Anſtancollum, & Antonium Clerici Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Curſores, Petrus Aloyſius Gayta magiſter Curſ.

11 Contra illos autem, qui etiam fraudulenter non verentur litteras apoſtolicas in ipſa Cancellaria gratis, ſub ficto colore exemptionis, expedire, emanauit etiam Motus proprius Leonis X. quem, cum adhuc ſit in viridi obſeruantia tamquam nimis ſalutarem, vt omnibus innoteſcat, etiã inſerere hic placuit, qui talis eſt, v3.

Motu proprio, &c. Inhærendo veſtigijs prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, Cum ſicut non abſq; graui diſplicentia accepimus, nonnulli animæ ſuæ prodigi, & auaritiæ morbo laborantes, vt litteras Apoſtolicas gratis expediant, & Romanæ curiæ Officiales debita eorum portione defraudent, in eiſdem litteris nonnumquam venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Vicecancellarij, & aliorum Cardinalium, aut dilectorum filiorum Abbreuiatorum de maiori præſidentia, ſeù litterarum prædictarum Scriptorum, necnon aliarum perſonarum quarumcumq. ex quarum qualitatibus, & priuilegijs, ſiuè antiqua conſuetudine, litteras ipſas gratis expedire ſolent, nepotes, & quandoq. germanos, interdum verò familiares continuos commenſales fuiſſe, & eſſe affirmare, & vt tales in dictis litteris ſe inſcribi facere, & feciſſe non vereantur, cum reuera tales non fuerint, in animarum ſuarum periculum, ac officiorum eiuſdem Romanæ Curiæ non modicum præiudicium, & grauamen: Nos igitur fraudibus, & deceptionibus huiuſmodi, prout noſtro incumbit officio, de remedio opportuno prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos cuiuſcumq. ſtatus, gradus, vel conditionis fuerint, & quocunq. nomine nuncupentur,

tur, qui ſe Vicecancellarij, aut aliorum Cardinalium, vel Abbreuiatorum, ſeù Scriptorum eorundem, aut aliarum perſonarum quarumcumq. ex quarum qualitatibus, & priuilegijs, ſiuè ex antiqua conſuetudine huiuſmodi, litteras ipſas in toto, vel in parte gratis expedire ſolent, nepotes, fratres, aut familiares continuos commenſales, in eiſdem litteris etiam motu proprio conceſſis nominauerint, ſi reuera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commenſales non fuerint, Necnon Officiales præmiſſa fieri procurantes, ſeù permittentes, excommunicationis ſententiam, à qua non niſi per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem (articulo mortis excepto ac debita ſatisfactione prauia) abſolui poſſint, auctoritate Apoſtolica per præſentes innodamus, eoſque excommunicationis ſententiam huiuſmodi in dictum euentum ex nunc prout ex tunc, & ècòntra incurriſſe declaramus, & pro talibus publicè iudicari mandamus: Ac ipſos Officiales procurantes, ſeù permittentes huiuſmodi, à ſuorum officiorum perceptione emolumentorum per annum continuum, vltrà alias pœnas quas propterea incurrent, omninò ſuſpendimus. Et nihilominus conceſſiones, & gratias in eiſdem litteris contentas quaſcumq. ipſaſque litteras hactenus tàm per Cameram, quam Cancellariam expeditas, & expediendas viribus omninò carere, eiſq. quos concernunt, & eorum ſingulis in aliquo ſuffragari non potuiſſe, neq. in futurum poſſe, ſed omninò ſurreptitias, inualidas, & nullas fuiſſe, eſſe, & fore. Sicq. per quoſcumq. iudices, etiam S. R. E. Cardinales, ac ſacri Palatij Apoſtolici Auditores in quacumq. inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter interpretandi, & iudicandi facultate, interpretari, & iudicari debere, ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper ijs quauis auctoritate etiam per nos, & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices qui pro tempore fuerint, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, motu, & ſcientia ſimilibus decernimus, & declaramus: Ac volumus quod mandatum, decretum, & declaratio noſtra huiuſmodi in Cancellaria Apoſtolica publicentur, & in illius libro deſcribantur, ac perpetuis futuris temporibus obſeruentur. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſcumq; priuilegijs, & indultis eiſdem Vicecancellario, & alijs Cardinalibus, ac quibuſuis perſonis, ſub quibuſuis verborum formis, & clauſulis etiam derogatorijs conceſſis, & in poſterum concedendis, quæ eis, aut eorum alicui, quo ad præmiſſa, nullatenus volumus ſuffragari, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Placet publicetur, & deſcribatur. I.

Lectum, & publicatum fuit ſupraſcriptum mandatum Romæ, in Cancellaria Apoſtolica, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo, Die vero vigeſima menſis Februarij, Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri Leonis Papæ Decimi Anno Quinto.

Præpoſuimus modum expediendi litteras
Apoſtolicas, Datas ab ipſomet Pontifice,
qui ſupplicationem ſignauit; Verum, quia
ſæpè cõtingit, poſt obitum eiuſdem Pon-
tificis ſupplicatione tantùm ab eo ſigna-
13 ta, litteris autem ſuper ea nondum expe-
ditis, illas expediri ab illius ſucceſſore, in
forma, *Rationi congruit*; operepretium eſſe
duximus, illa tantùm hic adnotare, quæ
circa hanc praxim, & Romanæ Curiæ v-
ſum cognouimus adnotandum.

Et prius ſciendum eſt, quod inter alias Can-
cellariæ regulas, quas ſummus Pontifex
mandat publicari in craſtinum ſuæ aſ-
ſumptionis ad apoſtolatus apicem, adeſt
regula *de conceſſionibus expediendis in for-
ma Rationi congruit*, quæ hodiè eſt decima
inter regulas Sanctiſſimi D. N. Vrbani
Papæ VIII. & generaliter hæc regula
videtur præſertim extracta ex corpore
iuris canonici, nã *in cap. litteris, de reſcrip.*
videmus, quod in caſu in eodem tex ex-
preſſo, Papa exequitur conceſſa per præ-
deceſſorem ſuum, ibi *Cum factum prædeceſſoris noſtri potius, quàm noſtrum fueri-
mus proſecuti*; & ſic mentionem tantùm
facit de conceſſione facta à prædeceſſore,
nihil de nouo concedendo, ſed ſolùm at-
teſtando; vel fidem faciendo, & gratiam
à prædeceſſore factam executioni demã-
dando, *Màndoſ. ſuper hac reg. q. 2. num. 5.*
Et ſic patet quod per hanc conceſſionem
expeditionis in dicta forma, non induci-
14 tur confirmatio, ſeù comprobatio gratiæ
per prædeceſſorem factæ; quia Papa ſuc-
ceſſor in expeditione litterarum huiuſ-
modi, ſolùm atteſtatur ſuper gratia iam
facta, & litteræ expediuntur ad hoc, vt illa

poſſit

poſſit executioni demandari, *Bald. in l hu-
manum C. de leg. ad not. in cap. ſi ſuper gra-
tia, de off. deleg. in 6.* Ratio autem peculia-
ris eſt, quod licèt Papa moriatur ante cõ-
fectionem litterarum, non tñ expirat ius
quæſitum Oratori, ſed debent fieri litte-
ræ à ſucceſſore, *Franc. in proœm. decret. lib.
6 §. fin. num. 2. circa med.* & propterea, ne
gratiæ factæ, & non expeditæ, reddantur
inutiles, cum ſine litterarum expeditione
probari non poſſint, ex regula *de non iu-
dicando iuxta formam ſupplicationis*, &
alia, *quod diſpenſationes nulli ſuffragentur,
litteris non expeditis*, emanauit hæc regu-
la *de litteris expediendis in forma Rationi
congruit*: quod quidem non ſolum locum
ſibi vendicat in ſummo Pontifice, verùm
etiam in quocunq; *Principe* ſæculari, qui
tenetur litteras expediri facere ſuper gra-
tiis, ab eius prædeceſſore conceſſis, *Gonz.
gloſ. 12. nu. 49.* Vnde per talem expeditio-
nem litterarum nullum ius additur, aut
conceditur, ſeù confirmatur, imò nec ip-
ſe Papa, nec eorum Officiales præpoſiti
litterarum expeditionibus prouiſionem,
ſeù aliam gratiam forſan inualidam, ſeù
ius inutile confirmare intendunt, *id. Man-
dos. q. 10. num. 2.* & paulò ſuperius dictum
eſt.

Idem eſſet, ſi Papa conceſſiſſet gratiam ſolo
verbo, prout poteſt, *cap. inſtitutionis 25. q.
2. Clem. Dudum, §. vlt. de ſepult. Archid. &
Ioannes Andreas in proœm. 6. Gemin. conſ.
106. col. 3. poſt num 6. Felin. in cap. in noſtra
de reſcript. Iaſ. conſ. 146. col. 5. poſt num. 3.
Caſſad. deciſ. 4 num. 2. de cauſ. poſſ. & propr.*
nam vt ait *id. Mandoſ. quæſt. 11. ſub num. 2.*
ratio huius regulæ non magis militat in
gratia, ſuper qua ſupplicatio ſignata eſt,
quàm ſuper gratia, verbo tantùm facta,
& in fine addit quod ſi *Papa* mandaret
expediri litteras in forma, *Rationi cõgruit*,
ſuper gratia, olim verbo facta, & per te-
ſtes probata, iure procederet; verùm ſi id
denegaret, nemini iniuriam faceret, reſi-
ſtente Cancellariæ ſtylo, qui litteras in
forma, *Rationi congruit* nunquã concede-
15 re ſolet, niſi ſuper ſupplicatione ſignata;
quodque ſi Papa prædeceſſor ſuperuixit
poſt gratiam, verbo conceſſam; Orator
ſibi imputet, qui dum gratiam obtinuit,
non curauit ſuper ea ſignari ſupplicatio-
nem; & propterea nullo modo eſt audien-
dus.

Regula autem hæc habet locum in quibuſ-
cunque ſupplicationibus, & gratijs per
illas conceſſis, cum illius verba indiſtin-
ctè loquantur, quæ, vt ſtatim ante oculos
habeas hic inſerere volui, & ſunt videli-
16 cet. *Item voluit idem D. Noſter Papa
quod conceſſa per fel. record. Paulum V. &
Gregorium XV. prædeceſſores ſuos, & de
eorum mandato expediantur in forma Ra-
tioni congruit à die aſſumptionis ſuæ ad apo-
ſtolatus apicem, & idem quoad conceſſa per
piæ mem. Leonem XI. etiam prædeceſſorem
ſuum, ad ſex menſes dumtaxat ab ipſo die
aſſumptionis incipiendos, obſeruari voluit.*
Ex qua quidem etiam patet, quod permit-
mittit, litteras poſſe expediri ſub hac for-
ma, non ſolum quo ad conceſſa per Pau-
lum, & Gregorium prædictos, verùm
etiam per Leonem XI. in regulis autem
17 aliorum Pontificum videmus hanc fa-
cultatem extendi ad duos tantum præ-
deceſſores, hic tamen extendit ad tres
Põtifices, dum comprehendit etiam con-
ceſſa per Leonem XI. vt in regula 10.
S. D. N. Vrbani Papæ VIII.

Verùm tamen non omittam, quòd licèt in
in regula ſupradicta reſtricta ſit facultas
expediendi ad ſex menſes dumtaxat, &
propterea videatur quod dictum tempus
non poſſit ampliari. Nihilominus vidi-
mus, quod ſemper ſummi Pontifices to-
lerare ſolent, & concedunt facultatem
expediendi huiuſmodi litteras in toto
Pontificatu ipſius Pontificis viuentis, ſal-
tem ſuper ſupplicationibus ſignatis à
Pontifice immediatè prædeceſſor. Vt au-
tem per extenſum percipias quid conti-
neat, & quomodò concipiatur formula,
Rationi congruit; rationi itidem conſo-
num exiſtimaui; eam ſuper alia re, hic
per extenſum apponere, quæ talis eſſe po-
teſt, videlicet.

18 VRBANVS *Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitañ in ſpiritualibus generali, Salutem, & apoſtolicam benedictionẽ. Rationi congruit, & conuenit honeſtati, vt ea, quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licèt eius ſuperueniente obitu, litteræ deſuper confectæ non fuerint, ſuum ſortiantur effectum. Dudum ſiquidem fel. recor. Paulo Papæ V. prædeceſſori noſtro pro parte dilecti filij N. N. clerici Neapolitañ expoſito, quod cum ipſe aliàs feruore deuotionis accenſus, plurimum cuperet Altiſſimo famulari, & à ſuo Ordinario litteras dimiſſoriales ad effectum, vt ſe clericali charactere inſigniri, ac ad quatuor minores, nec non ad omnes, etiam ſacros, & presbyratus ordines promoueri faceret, impetrare poſſe diffideret; litteris huiuſmodi à ſe falsò fabricatis, ab alio Catholico Antiſtite, communionem Sedis Apoſtolicæ habente, dicto charactere, aliàs ritè inſigniri, ac ad minores ordines huiuſmodi ritè quoq. ſe promoueri fecerat, & promotus in illis in eorum proprio officio (non tamen in contemptum clauium) miniſtrauit, cenſuras, & pœnas à ſacris conſtitutionibus comminatas incurrendo: & in eadem expoſitione ſubiuncto, quod dictus N. de præmiſſis plurimum doluerat, & dolebat, ac à ſimilibus in poſterum abſtinere intendebat. Quare pro illius parte eidẽ prædeceſſori humiliter ſupplicato, quatenus eius ſtatui & conſcientiæ quieti, ac aliàs in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaretur, Idẽ igitur prædeceſſor, qui recurrentibus ad eum, poſt exceſſum, cum humilitate filijs ſe propitium exhibebat, & benignum, attendens, quod Sedis Apoſtolicæ exuberans clementia gremium ſuæ pietatis veniam petentibus claudere non conſueuerat; prædictum N. apud prædictum prædeceſſorem de vitæ, ac morum honeſtate, alijſque probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, illorum intuitu, fauore proſequi, & à quibuſuis excommunicationis, &c. præterquam præmiſſorum occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtebat, ad effectum infraſcriptorum dumtaxat conſequendum, abſoluens, & abſolutum fore cenſens, ſub Dat. videlicet, ſextodecimo. Kal. Februarij Pontificatus ſui Anno ſextodecimo; huiuſmodi ſupplicationibus inclinatus, voluit, & conceſſit* Diſcretioni *tuæ dari in mandatis, quatenus eundem N. ſi id à te petijſſet humiliter, impoſita ei aliqua, graui tamen, pœnitentia ſalutari, pariſq; prius iudicato, ſi quod ſit, à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, & cenſuris, & pœnis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrerat, in vtroq; foro, apoſtolica auctoritate, extra tamen aliquam diſpenſationem, abſolueres, & totaliter liberares, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcumque. Ne autem de abſolutione, voluntate, & conceſſione prædictis, pro eo quod ſuper illis ipſius Pauli prædeceſſoris eius ſuperueniente obitu, litteræ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet haſitari, dictuſq; N. illarum fruſtretur effectu, volentes, & ſimiliter dicta auctoritate decernentes, quod abſolutio, voluntas, & conceſſio prædeceſſoris huiuſmodi perinde à dicta die ſextodecimo* Kal. *Februarij ſuum ſortiatur effectum, ac ſi ſuper illis, ipſius prædeceſſoris litteræ ſub eiuſdem diei Dat. confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur, quodq; præſentes litteræ ad probandum plenè abſolutionem, voluntatem, conceſſionem prædeceſſoris huiuſmodi, vbiq; ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur, eidem Diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus dictum N. ſi id à te humiliter petieris, à præmiſſis auctoritate noſtra, ſub certis modo, & forma tunc expreſſis, ac iuxta voluntatem, & conceſſionem prædeceſſoris huiuſmodi abſoluas, & totaliter liberes in forma Eccleſiæ conſueta, non obſtantibus omnibus ſupradictis. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum Tertiodecimo Kal. Martij Anno Primo.*

Quo verò ad litteras expeditas viuente Romano Pontifice, nondū exequutoribus præſentatas ante dicti Pontificis obitum, ab e emanauit regula reualidatoria litterarum gratiæ, & iuſtitiæ, cuius vigore, 19 nouus Pontifex facit reuiuiſcere dictas litteras, quæ iam extinctę erant per obitu n Po tificis.

Et ideò emanauit, quia, quoad litteras iuſtitiæ nēpè ad lites, clarū eſt; illas expirare morte Papæ concedentis, per *text. in cap. fin. §. officium, de off. deleg. in 6. & in l. mandatum C. mandati.*

De litteris autē gratiæ, idem dicendum eſt, vbi gratia ipſa non fuerit in forma gratioſa expedita, ſed ei datus, ſit exequutor, iuxta *tex. in cap. 2. de reſcrip. & c. exhibitâ, de iudic.*

Nec poteſt, etiam in praxi ſuſtineri, quod circa litteras gratiæ tradunt ſcribentes, nēpè, quod adhuc poſſunt Ordinarij illas expedire, etiam Sede apoſto ica vacante, quamuis re integra, & antequam exeat regula reualidatoria litterarum gratiæ, & iuſtitiæ, hac ratione moti, quia gratia diſpenſationis, & quælibet alia cenſetur iam facta, & eſt gratia ſingularis, certa, & determinata cuius exequutio, & in eſſe deductio committitur, & mandatur Ordinarijs, vt ſunt *Maiolus de irregular. lib. 4. cap. 51. nu. 6. Syluest. in verb. gratia num. 3. Suar. de cenſ. diſp. 41. ſect. 7. to. 5.* nam contrarium eſt verius, & in praxi receptum; quod profectò ex tenore earundem litterarum deſumitur: neminem enim latet, quod ſi Papa cōmittat Ordinario, vt cum Oratoribus diſpenſet, quatenus preces veritate nitantur, ac moriatur ipſe Papa, poſtquam litteræ fuerint expeditæ in forma commiſſaria, & directæ ipſi Ordinario, & hoc re integra, nempè, nondum litteris diſpenſationis executis, ſeù exequi ceptis, mortuo, non poterunt ipſæ litteræ exequutioni demandari, & iuxta hanc praxim tenet *Nauar. in man. cap. 27. n. 253. verſ. nono, & in cap. placuit, nu. 162. & 163. de pœnit. diſt. 6.* nam aliud eſt mandatum, ſeù commiſſio ad faciendam gratiam, verificatis narratis, aliud verò eſt gratia iam facta, & alicuius exequutionis miniſterium non requirens; nam mandatum & commiſſio ſemper, vt alias diximus, mortuo mandante, vel committente, expirant, *l. mandatum C. mand. l. & quia, ff. de iuriſd. omn. iud.* Gratia verò iam perfecta, nequaquam expirat; veluti cum conceditur diſpenſatio ipſimet Oratori directa, quæ in forma gratioſa dicitur, vel cum ab ipſo Papa, vel Epiſcopo conceditur alicui licentia eligendi Confeſſorem, audiendi confeſſiones, adminiſtrandi Sacramētum pœnitentiæ, prædicandi, vel non reſidendi, aut conceduntur litteræ dimiſſoriales ad ſuſcipiendos ordines ab alieno Epiſcopo, quia hæc nunquam expirant per mortem concedentis; cum quælibet, ex ſuptadictis ſit gratia facta, niſi per ſucceſſorem reuocetur, *Garc. de benef. p. 6. cap. 2. n. 319. & 321.*

Vnde ſatis firma remanet concluſio, quod commiſſio, quæ fit alicui cum clauſula, *ſi preces veritate, niti repereris*, vel alia ſimili, vt cum aliquo diſpenſet, ſeù aliam gratiam faciat authoritate committentis, non eſt gratia facta, ſed facienda; ac proinde expirat morte concedentis; nam clarum eſt, quod ſi narrata in gratia non verificentur, denegabitur exequutio, ſicut multoties vidi hoc modo denegari, & ita concludit *Sayr. lib. 7. cap. 14 nu. 6.* quia huiuſmodi gratia non continet quid perfectum, ſed datur ad aliquid faciendum, *id. Nauar. conſ. 3. de fil. presb.*

Nec refert, quod diuerſa iura à prędictis ſcribētibus adducātur, ad excludendā huiuſmodi litterarum inualiditatem; nam Papa, qui eſt ſolutus legibus, *l. Princeps, ff. de leg.* & eſt ſupra ius, *cap. cuncta per mūdū, q. 9. 3.* per dictam regulam reualidatoriam intendit ipſas litteras fuiſſe extinctas, quatenus ſuis exequutoribus non fuerint debito tempore præſentatæ, quandoquidem regula hæc emanauit ad ſuccurrendum negligentibus in præſentando, vel exequi faciendo litteras, tempore aliorum Pontificum impetratas. Quod ſi poſt obitum illius Pontificis, qui dictam regulam edidit, adhuc non fuerint dictæ litteræ præſentatæ, ob iteratam hanc negligentiam, difficilius Oratoribus ſubuenitur, aut indulgetur, iuxta *text. in l. nemo deinceps, C. de Epiſc. and. Mendoſ. ſuper hac reg. queſt 5. n. 3.* Et ſicut pluries obſeruaui, ad prædicto-
20 rum iurium præſcriptum, quando petitur reualidari gratia nimis antiqua, etiam per peculiare reſcriptum, ſub prædicta forma, conſueuit iſta reualidatio denegari, ſi negligentia ipſa fuerit pluries iterata, veluti, ſi neq; Orator tempore ſucceſſoris Pontificis curauit litteras præſentare. Ex quo patet, non eſſe audiendos DD. contrarium ſentientes, vt ſupra dictum eſt; nā quamuis regula prædicta nōnullis videatur quoddamodò dura; eſt nihilominus attendenda, tum attentis præmiſſis, tum etiam, quia ita ſcripta eſt, *l. proſpexit, ff. qui, & à quib. cap. in memoriam, 19. diſtin.* & omnes regulæ Cancellariæ cōduntur magna

gna maturitate, ob idq; quando fiunt, Papa non vadit venatum, vt ait *Bald. in l. 1. ſub num. 12. C. ſi contra ius, vel util. publ.* ſed ſemper in illis condĕdis conueniunt Abbreuiatores Maioris Præſidĕtiæ, duo Auditores Rotæ antiquiores, totidem Aduocati, & Procuratores magis docti, & practici, vt per *Caſſad. deciſ. 3. nu. 2. de reſeruat. ſuper reg. Gonz. glo. 30. nu. 17. & 18.*

Huius aũt regulæ, harũ litterarũ reuali-
21 datoriæ tenor talis eſt, v3. Item prædictus *D. N. omnes, & ſingulas ab ipſis Paulo V. & Gregorio XV. Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis infra annum ante diem obitus eorum conceſſas gratia, vel iuſtitia litteras, temporibus debitis eorum exequutoribus, ſeù Iudicibus non præſentatas, omninò reualidauit, & in ſtatum priſtinum, in quo videlicèt antea fuerant, vel pro quibus erāt obtentæ, quoad hoc, plenariè reſtituit; ac decreuit per Exequutores, ſeù Iudices prædictos, vel ab eis ſubdelegandos, ad expeditionem negotiorum in eis contentorum, procedi poſſe, & debere, iuxtà illarum formam;* vt habetur in regulis eiuſdem S. D. N. Vrbani Papæ VIII.

Ratio aũt, cur in dicta regula reualidatoria litterarum præſcribatur tĕpus vnius anni, & non aliud maius, vel minus, non pertinet ad noſtram materiam ſed nihilo-
22 minus dici poteſt cum *eod. Mandoſ.* ſuper hac regula, *q. 4 per to.* quod annus dicitur congruum tempus ad omnia peragenda, vel quia iura canonica, ac ciuilia, imò, & diuina in infinitis rebus ſolita ſunt præfigere tempus vnius anni.

At vbi præſtitutũ tĕpus in dicta regula, ſcilicet vnius anni, lapſum iam fuerit, nec tam magna impetrantium negligentia appareat, præſertim, ſi aliquod allegetur impedimentum, propter quod adhuc litteræ dictis Executoribus, pro illarum executione non fuerint præſentatæ, deficere nunquã conſueuit Summi Pontificis clementia ad dictas litteras, poſt id tempus, reualidandas; ac propterea notorius docui ſtylus, vt d. viuente Pontifice impetretur alia gratia, quæ de more Curiæ intitulatur *Indultum, quod Iudex procedat ad executionem litterarum, non obſtante obitu prædeceſſoris*, Cuius quidem indulti formula ea eſſe poterit, vt ſequitur videlicet.

23 *BEatiſſime Pater. Aliàs fel. recor. Paulo PP. V. S. V. prædeceſſori pro parte tunc exiſtentium Rectorum, ſeù Magiſtrorum. & Confratrum Confraternitatis ſub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis de Laureto nuncupatæ in Eccleſia eiuſdem Sanctæ Mariæ loci de Forio Iſclañ dioc. canonicè instituta, expoſito, quod ipſi, licet à multo tempore in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi. dictam Eccleſiam, illiuſque bona regendi, gubernandi, & adminiſtrandi, ac in ea Miſſas celebrari faciendi, atque alia diuina officia, more Confratrum, dicendi, necnon eorum Congregationes habendi, exiſterent; nihilominus dubitāt, ne ab aliquibus, eorum quieti inuidentibus, & ſpe lucri illectis, dictam Eccleſiam in titulum beneficij collatiui erigi obtineretur, ſeù extorqueretur, ipſiq. exponentes in eorum poſſeſſione huiuſmodi turbarentur tempore procedente, idem prædeceſſor ſupplicationibus Rectorum, ſeù Magiſtrorum, ac Confratrum prædictorum ea in parte ſibi porrectis, tunc inclinatus, eiſdem Rectoribus, ſeù Magiſtris, ac Confratribus prædictis, vt de cætero perpetuis futuris temporibus, Eccleſia ipſa ab Ordinario loci, ſeù quibuſcunq. alijs, etiā Sedis Apoſtolicæ Legatis, de latere, aut ab eadem Sede Apoſtolica, ad cuiuſuis inſtantiam, ſeù etiam Motu proprio, & de certa ſcientia in Eccleſiam collatiuam erigi, vel vti beneficium Eccleſiaſticum in titulum, commendam, aut adminiſtrationem, cuicunque à perſona ſæculari, vel regulari, aut loco pio concedi, vel alias de ea prouideri nullatenus poſſet, nec ea ſub quibuſuis erectionibus, inſtitutionibus, impetrationibus, prouiſionibus, expectatiuis, ſpecialibus, vel generalibus reſeruationibus, aut alijs quibuſcunq. diſpoſitionibus, & per dictam Sedem, ſeù Legatos, aut Ordinarium, huiuſmodi cum quibuſuis etiā derogatoriarum derogatorijs, atque alijs quantumuis fortiſſimis, & inſolitis clauſulis, & decretis irritantibus abſq. expreſſo dictorum Confratrum conſenſu comprehĕderetur, vel comprehendi poſſet, & quæcunq. diſpoſitiones de dicta Eccleſia contra præmiſſorum tenorem impoſterum faciendæ, nullæ, irritæ, & inanes, nulliuſq. roboris, & momenti forent, nec cuiquam ſuffragarentur, perpetuò concedi, & indulgeri mandauit; prout in litteris Apoſtolicis deſuper expeditis, & Ordinario Iſclañ, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali directis, plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, Rectores, ſeù Magiſtri, &*

Con-

Confratres prædicti, litteras prædictas Ordinario, ſeu Vicario huiuſmodi hactenus minimè præſ[illegible]nt, hinc q. ad illarum executionem procedi non poſſit abſq. nouo S.V. & Sedis Ap[illegible] mandato. Supplicant igitur humiliter E. S. V. deuoti illius Oratores modernus Rect[illegible], ſeu Magiſtri, & Confratres dictæ Confraternitatis, nè dictarum litterarum fruſtrentur effectu, eidem Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali committere, & mandare dignemini, quatenus negotium huiuſmodi aſſumens, litterasq. prædictas valere decernens, ad illarum executionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat, perinde, ac ſi idem Paulus prædeceſſor adhuc viueret, Non obſtantibus omnibus illis, quæ idem prædeceſſor in dictis litteris conceſſit non obſtare, cæteriſq. contrarijs quibuſcunq. cum clauſulis opportunis.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectũ, &c. & de cõmiſſione, mãdato, alijq; præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis, Et quod præmiſſorum, & ſingulorum etiam denominationum, qualitatũ, nuncupationum, inuocationum, aliorumq. neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, per Officium contradictarum expediendis. Et ſeruata aliàs forma dictarum litterarum.

Ex hac igitur notoria praxi nullus remanet ambigendi locus, an videlicet litteræ, vt ſupra infra, annum minimè præſentatæ, mortuo Pontifice, expirent, vel nè. Et cum aliàs in hac Curia Archiepiſcopali eueniſſet caſus, fuiſſetq. dubitatum, An mortuò Summo Pontificè, diſpenſationes matrimoniales cõmiſſæ Vicario, poſſint ab illo expediri, ac prima facie videretur, quod ſic, ex *c. ſi ſuper gratia, de off. deleg in 6.* vbi gratia non expirat per mortem Papæ. Contrarium tamen fuit dictum, quia ille *tex.* procedit, quando gratia Sũmi Pontificis eſt iam perfecta, & datus merus Exequutor: ſecus verò ſi adhibenda erit cauſæ cognitio; quoniam ſi antequam adhibeatur, moriatur Pontifex, expirat, per diuerſa iura, quæ hic allegat Gennen. in praxi Curiæ Archiepiſc. Neap. cap. 94.

SVMMARIVM.

1 *Baptizati ſcienter, ſiuè ignoranter, ſũt irregulares.*

2 *Item, & rebaptizantes, eorũq. miniſtri.*

3 *Ignorãtia inuincibilis excuſat à culpa.*

4 *Irregularitas ex reiteratione baptiſmi impedit aſcenſum ad ordines ſuperiores.*

5 *Contraria tamen ſententia tanquam verior proponitur.*

6 *Irregularitas ex reiteratione baptiſmi contrahitur ſiuè delictũ ſit publicum, ſiuè occultum.*

7 *Et quis ſuper vtraq. diſpenſet.*

8 *Formula ſupplicationis, diſpenſationis pro eo qui baptiſmum reiterauit.*

9 *Diſpenſatio datur quandoq; irregulari ex reiteratione baptiſmi, ad quæcunq. beneficia.*

10 *Baptiſmus datus in forma Eccleſiæ, nullo modo reiterandus.*

11 *Sacramenta verè ab hæreticis conferuntur.*

Praxis Diſpenſationis cum reiterantibus Baptiſma.

CAPVT IX.

Sequitur modò praxis diſpenſationis ſuper irregularitate proueniente ex baptiſmi iteratione; per quam quãta huic Sacramento fiat iniuria, ſatis liquet, ex *cap. 2. de Apoſt.* vnde canones plurimum ab hac reiteratione, quaſi Anabaptiſtarum hæreſi abhorrent; quapropter, etiam pœ-
1 nam irregularitatis impoſuerunt iis, qui
ſiuè ſcienter, ſiuè ignoranter rebaptizãtur, *d. cap. 2. & cap. quolibet[illegible] q. 7.* adeoque tàm magna iſta irregularitas exiſtimatur, vt nec clericatus quidem, & tonſura eis conferri poſſint; quinimmò, ſi clerici ſunt, deponuntur, *Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. nu. 1. communis DD. apud Tol. lib. 1. cap. 6. Enriq. de bapt. cap. 3[illegible] §. 1. & de irregul. cap. 4. §. 3.* Ratio autem, cur ab Eccleſia, impoſita ſit talis pœna, eſt propter re-
2 uerẽtiam baptiſmi, *Filliuc. tract. 20. cap. 6. num. 164.* Quam quidèm irregularitatem incurrit tam baptizans, quàm baptizatus, *d. cap. 2. de apoſtat. cap. eos, de cõſecrat. diſt. 4.*

Suar.tom. 3. diſput. 31. ſect. 6. Ampliatur
autem, vt eam incurrat, etiam mini-
ſtrans baptizanti; quia, vt dicitur *in d cap.*
2. cooperator extitit rei nefandæ. Amplia-
tur etiam, vt ſe extendat ad ſcienter bap-
tizatum ab hæretico, ex *cap. inuentum eſt,*
1. *q. 1. & ex cap. in qualibet. 1. q. 7.* quod fa-
ctum eſt in odium hæreſis, id. *Filliuc. num.*
172. Id verò intelligitur in hoc Sacramē-
to baptiſmi, non autem in alijs, etiam im-
primētibus characterem, quia fuit hoc de
baptiſmate tantummodò deciſum con-
tra Anabaptiſtas, *Silueſt. in verbo, irregu-
laritas nu. 6. §. 4. Zerol. in prax. Episcop. eod.
verbo, verſ. Vndecimo irregularitas eſt, p. 1.*

Quod quidem in tãtum procedit, quod
hanc irregularitatem contrahit etiam, qui
ignoranter rebaptizat, tàm ignorantia
iuris, quàm facti: id enim iure etiam ciuili
cautum eſt, l. 1. *C. de ſanctum baptiſma itere-
tur,* ibi, *Antiſtitem, qui ſanctitatem baptiſ-
matis illicità vſurpatione geminauerit, ſa-
cerdotio indignum eſſe cenſemus; eorum con-
demnamus errorem, qui Apoſtolorum præ-
cepta calcantes, Chriſtiani nominis Sacra-
menta ſortitos, alio rurſus baptiſmate nō pu-
rificant, ſed inceſtãt, lauacri nomine polluen-
tes;* Quinimmò ipſo iure ciuili, tã reba-
ptizãte, quàm culpa ſua rebaptizato im-
poſita eſt pœna capitis, *l. 2. C. eodem;* Ex
Concilio autem *Tridentino, ſeſſ. 7. canon. 11.
de baptiſm.* hæc habemus verba, *Si quis
dixerit verè, & ritè collatum baptiſmum, ite-
randum eſſe illi, qui apud infideles fidem
Chriſti negauerit, cum ad pœnitentiam con-
uertitur, anathema ſit.*

Porrò hæc procedunt in ea ignoran-
tia quæ non excuſat à culpa: cæterùm
ignorantia inuincibilis, tùm iuris, tùm
3 facti, ſicut excuſat à culpa, ita etiam ab
hac irregularitate, quæ ex delicto contra-
hitur, *communis DD. ex Suar. tom. 3. diſp.
31. ſect. 6. Nauar. cap. 27. num. 246. Syluest.
verbo, Irregularitas, q. 4. Bonac. diſp. 7. de
cenſ. q. 3. p. 3. nu. 3.* & alijs; idemq; etiam eſt
in infantibus rebaptizatis, aut baptizatis
ab hæreticis: non enim manent irregula-
res, quia infans excluditur à culpa: Et
quamuis in *cap. in qualibet, 1. q. 7* dicatur,
rebaptizatos in qualibet ætate, manere
irregulares, intelligendum tamen eſt de
ætate adulta; vt declaratum eſt ex *cap. qui
apud, & cap. placuit de conſecrat. diſt. 4. cap.*
autē, *qui bis, ead. diſt.* quod loquitur ēt de
ignorantibus inuincibiliter, non eſt Pon-
tificis alicuius, aut Cōcilij, ideò caret au-
thoritate, vt notauit idem *Filluc. d. n. 166.*
ex *Scot. & Suar.* & alijs; neq; verò contra-
rium probatur ex legibus adductis.

Pro noſtra verò praxi præmittendum
eſt, quod à pluribus in dubiū reuocatum
extitit, an irregularitas inde proueniens,
impediat ſuſceptionem ordinū ſuperio-
rum, an verò vſum ſuſceptorum. Difficul-
tas autem inſurgit ex eo, quod, cum irre-
gularitas ſimpliciter dicta, vtrumque im-
pedimentum includat, & *DD.* communi-
ter dicant, ex hoc peccato incurri irregu-
laritatem, inſinuare videntur impedi-
ri, quominus quis in ſuſceptis miniſtret,
aut ordines de nouo accipiat: ſuper quo
Suar. tom. 3. in 3. par. diſp. 31. ſect. 6. quem
4 ſequitur id. *Fillinc. loco cit. nu. 177.* affirmat
ſolùm impedire aſcenſum ad ordines ſu-
periores; ea motus ratione, quia in *cap. 2.
de apoſtat.* ſolum prohibetur Acolytus ad
ordines ſuperiores aſcendere: & ſic pœnæ
ſunt reſtringendæ: *Nauarr.* autem in *ma-
nuali, cap. 17. nu. 191.* ait aliquas irregula-
ritates impedire ſolùm ſuſceptionem or-
dinum non autem vſum ſuſceptorum; ac
propterea in partem affirmatiuam incli-
nari poſſe videtur: alij tñ, inter quos *idem
Maiol d. cap. 14. nu. 3* affirmant, nec ſuſce-
5 ptos ordines exercere, nec alios ſuſcipere
poſſe ſine diſpenſatione. Et hæc ſententia
tanquàm probabilior, & communior re-
cepta eſt *Hoſt. in d. cap. 2. de apoſtat. Summa
Angelica,* in verbo, *irregularitas,* §. 24. qui
affirmant, tales ſecundum Canones, ſi cle-
rici ſint, deponendos eſſe, ſi verò laici, ex-
communicandos; ex quibus verbis voluīt
non poſſe in ſuſceptis miniſtrare, & præ-
ſertim *in d. cap. in qualibet* apertè declara-
tur, hanc irregularitatem non modò à ſu-
ſceptione, verùm etiam ab vſu ordinum
impedire, *Sayr. de cenſ. lib. 7 cap 8. nu. 5. per
tot.* Cæterùm hanc irregularitatem incur-
ri ipſo facto, nec expectandum etiam iu-
dicis ſententiam, eſt communis opinio,
vſu, & conſuetudine recepta, vt teſtatur,
Filliuc. loc. cit. nu. 178.

Quo verò ad diſpenſationem deſuper
impetrandam, dubitabatur etiam, nūquid
hæc irregularitas contraheretur propter
rebaptizationem, ſolummodò, quando
6 delictum eſt publicum, an etiam quando
eſt occultum? In quo *Scot. 4 diſt. 6. q. 8.* ait,
vtroque modo incurri; cum hac tamen
7 diſtinctione, quod, ſi crimen ſit publicum,
ſolus Papa diſpenſat, ſi verò occultum,
poteſt Epiſcopus diſpenſare. Alij tamen
tenent nullam contrahi irregularitatem,
quando delictum eſt occultum: quod ta-
men aduerſatur cōmuniori, & receptiori
ſententiæ, ex *Suar. d. ſec. 6.* per quā vtroq;
caſu docemur, ipſam contrahi irregulari-
tatem, *Henriq. lib. 14. c. 4. §. 5. & cap. 20. 5. 3*

& in

& in occulto poteſt profectò Epiſcopus diſpenſare vigore decreti *Concilij Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de reformat. idem Sayr. num. 6. per tot.* docēs ibi, occultum tale delictum cenſeri, quamuis rebaptizatio fuerit publica, ſi ratio culpę ſit occulta: Vnde, ſi clericus fuit iuſtè accuſatus de rebaptizatizatione, vel de excommunicatione, ſed iam euaſit, eo quod ſe defendit per falſos teſtes, occulta nihilominus cenſetur irregularitas; quo caſu Epiſcopus vigore dicti Concilij poterit cum eo diſpenſare, vt dictum eſt.

Noſtra verò praxis verſatur circa diſpenſationem apoſtolicam in ſuis caſibus; ac propterea, cum ad ſummum tantummodò Pontificem ſpectet hic in vtroque foro diſpenſare, iuxta communem *DD.* ſententiam, *Summa Confeſſ. lib. 3. tit. 24 q. 7. Summa Piſanella*, verbo, *diſpenſatio*, §. 6. *Angelica*, verbo *irregularitas*, 1 §. 24. & alij, quos recenſet *id. Sayr. nu. fin.* & horum omnium ſententiæ adſtipuletur notoria Romanæ Curiæ praxis; propterea quomodo ipſa ſe habeat, per ſupplicationis formulā indicabimus, quę ita formāda eſt.

8 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris N. N. clerici Neapolit. ñ Diœceſis. Quod cum ipſe alias, dum tranſiret per quandam viam, vbi mulier quædam recenter pepererat, eò accerſitus fuiſſet, vt illius infantem penè expirantem, baptizaret; ipſe verò formam, & modum baptizandi, ſe neſcire, reſpondens, rogatus tandem enixè, ipſum infantem baptizauit; ter proferendo formam baptiſmatis, nimirùm, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. qualibet vice aquam ſuper caput infantis infundens. Cum autem, Pater ſancte, dictus Orator ad præmiſſa, non ſuo, ſed prædictæ mulieris errore deuenerit; dubitetq; propterea, ſe inde aliquas cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas incurriſſe, Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus ſibi opportunè prouidendo, eiq; ſpecialem gratiam faciendo, eundem Oratorem ab exceſſibus præmiſſis, in vtroq; foro apoſtolica authoritate abſoluere, & totaliter liberare; ac pœnas, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, ſibi gratioſè remittere, & condonare, ſecumq; ſuper irregularitate per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta; quodq; illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, ſuo clericali charactere, quo alias ritè inſignitus fuit, illiuſq; priuilegijs vti, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeat, dicta authoritate diſpenſare; omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, ſiuè notam circa eum, & præmiſsis quomodolibet inſurgentem, ab eo penitus tollere, & abolere; ac illum in priſtinum, & eum, in quo ante præmiſſa quomodolibet erat, ſtatum, reſtituere, reponere, & plenariè redintegrare dignemini, de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ab effectum, (Et hic fuit additum) *Et dummodò dictus Orator ad id ætate, moribus, & ſcientia idoneus reperiatur, ac aliàs ei merita ſuffragentur. Et citra diſpenſationem ad beneficia.*

9 Poſt tamen aliquot annos, idem Pontifex cum ſupradicto Oratore diſpenſauit, etiam ad quæcunque beneficia eccleſiaſtica in forma cōſueta, attentis illius ſimplicitate, & bona fide, ignorantis exinde aliquod impedimentum prouenire; nam licèt reiteratio baptiſmi ſit prohibita iure diuino cuius ignorantia prætendi vix poteſt, ſicut etiam pœnæ per legem poſitiuam impoſitæ in illum, qui contra ius diuinum agit, vt per eundem *Sayr. d. lib. 7. cap. 8. num. 13.* fuit tamen iſte quodammodò excuſatus; quia præmiſſa ignorabat eſſe peccatum, aut iure diuino prohibitam baptiſmi iterationem, aut pœnam irregularitatis impoſitā eſſe ab Eccleſia.

10 Et etiam pro iſta praxi notandum putaui, quod ſupradicta iura prohibentia babtiſmi iterationem, intelligenda ſunt, quoties ille collatus eſt in forma Eccleſię; quia tunc nullo modo eſt iterandus: at verò quando, puta, ab hæreticis datus eſt in alia forma, non dicitur iteratus; cum nunquam fuerit collatus: ita enim ſunt intelligendæ omnes authoritates, quæ ſolent adduci ad probandum, baptizatos ab hæreticis, iterū baptizandos eſſe: loquuntur enim quoties hæretici in baptiſmo

conferendo, non ſeruauerint propriam formam Eccleſiæ; ſecus verò, ſi ſeruaſſet;
11 cum ab hæreticis vera Sacramenta conferātur. *Directlor. Inquiſit. p. 1 comment. 12. verſ. hæc autem lex*. Vnde propoſita meo tempore quadam ſupplicatione coram felic. record. Paulo V. & Cardinalibus Congregationis aduerſus hæreticam prauitatem, pro Oratore, qui narrabat, ſe quendam iuuenem baptizaſſe, quem in partibus hæreticorum ſciebat eſſe baptizatum, ipſeq; pro certo haberet, ex fide dignorum teſtimonio, quod in illius baptiſmo nō fuerat ſeruata forma, & propterea petebat nihilominus diſpenſari ad ordines, & beneficia vidi in calce ſupplicationis per hæc verba reſponſum, *Stantibus præmiſſis, non eget*; & ita etiam in ſimilibus audiui, fuiſſe reſponſum, & vidi adnotatum in quibuſdam memorialibus Antimi Marchesani, qui fuit Datarius Pij V.

FINIS LIBRI SECVNDI.

PRAXIS DISPENSATIONIS SVPER IRREGVLARITATE

Proueniente ex defectu corporis,& animæ:

LIBER TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi ſunt irregulares.*
2 *Et tantò diſpenſatio difficilior, quantò eorum origo turpior.*
3 *Illegitimitatis qualitas in diſpenſatione, exprimenda.*
4 *Legitimus per ſubſequēs matrimonium non eget diſpenſatione ad ordines, & beneficia.*
5 *Non tamen ad Cardinalatum aſſumendus.*
6 *Neq. ad numerum Referendariorum.*
7 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium an ſit habilis ad beneficium iurispatronatus, vt hic.*
8 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum illegitimo quoad minores, & vnum ſimplex.*
9 *Non tamen ad maiores, & beneficia curata.*
10 *Formula diſpenſationis ad ordines, & beneficia.*
11 *Narratiua ſupplicationis pro illegitimo, quomodo limitetur.*
12 *Diſpoſitiua magis, quàm narratiua attendenda.*
13 *Supplicationis tota vis conſiſtit in illius concluſione.*
14 *Narratiua quando probat.*
15 *Clauſula, Citra diſpēſationem ad dignitates pro illegitimo, quando non apponatur.*
16 *Diſpenſandi facultas cum illegitimis, quomodo concedatur Legatis, & Nuntijs.*
17 *Illegitimus eſt capax penſionis, ſi fuerit clericus.*
18 *Inhabilitatus ad beneficia non remanet inhabilis ad penſiones.*
19 *Clauſula, Si paterna incontinentia, &c. non inducit conditionem.*
20 *Concilio Pictaueñ derogandum in diſpenſatione pro illegitimis.*
21 *Conciliari Conſtitutioni in ſpecie derogandum.*
22 *Concilij Pictaueñ derogatio, an ſemper petenda ab illigitimis.*
23 *Conciliaris Conſtitutionis derogatio omiſſa in ſupplicatione, ſuppletur in litteris.*
24 *Concilio Lateraneñ quando, & quomodo derogandum.*
25 *Concilium Tridentinum non eget ſpecifica derogatione, & quare nu. 28.*
26 *Concilio Lateraneñ qui interfuerint.*

27 *Lateranen̄ Eccleſia, cur ita dicta.*
29 *Supplicationes continentes derogationes Conſtitutionis Conciliaris regulariter ſignantur à Papa.*
30 *Illegitimus promotus, celebrans, non contrahit nouam irregularitatem, & quare, nu. 31.*

Praxis Diſpenſationis cum illegitimis, ad ordines, & beneficia.

Cap. I.

1 SVPER defectu natalium frequenter datur diſpenſatio, eò quod illegitimi iuſtis de cauſis, ſunt iure canonico irregulares, & inhabiles, tàm ad ordines, quàm beneficia eccleſiaſtica, vt eſt *text. in cap. cum in cūctis, & cap. innotuit, de elect. cap. 1. & fin. de fil presb. & cap. 1. eod. tit. lib. 6.* præcipua autem ratio eſt, quia iſti pluſquam alij, vt plurimum ſolent eſſe imitatores paternæ incontinentiæ, & malè morigerati, eo quod à parentibus non ita ſollicitè, ſicut legitimè nati inſtruuntur, *cap. ſi gens. 56. diſt.* ac propterea, cum claritas hominis non parum obſcuretur ex origine vitioſa, ideo illegitimè nati repelluntur à ſuſceptione ordinum, niſi cum eis diſpē-
2 ſetur, & tantò eſt eorum diſpenſatio difficilior, quantò eorum origo turpior, ita *Sayr. de cenſ. lib. 6. cap. 10. nu. 2.*
3 Propterea notorio ſtylo docemur, quod in impetrandis his diſpenſationibus, neceſſariò exprimenda eſt qualitas illegitimitatis: non enim ſufficit narrare Oratorem pati defectum natalium, niſi illius prouenientia explicetur, veluti ſi ex ſoluto, & coniugata, aut è contra, iuxta *text. in l. ſi quis ff. de rit. nupt. & gloſ. in cap. per venerabilem, verbo, non naturalis, qui fil. ſint legit.* tex. enim in *d. cap. 1.* collocatur ſub titulo de fil. presbyt. & alijs illegitimè natis, & declarat ibi *gloſ. in d. cap. 1. lib. 6. in verbo,* in verbo, *d. text.* indiſtinctè intelligendus eſt prout iacet de quocunq; defectu, ſiuè ſit ſpurius, ſiuè adulterinus, ſiuè naturalis, licèt, quoad ſucceſſiones, diſtinguantur; nec ita de facili diſpēſetur cum vno, ſicut cum reliquis. V de quoad ordines, & beneficia, licèt id ſit de ſtylo explicandum, non tamen reddit difficiliorem diſpenſationem; cum ad illius conceſſionem, ſolummodò conſideretur, quod hi omnes æquè vitio alieno laborent, ac propterea æquè venia digni ſunt. *id. [illegible] d. lib. 6. cap. 11. n. 8. verſ. Primò ſiue ſit geniti, &c.* quicquid ipſemet dixerit *d. cap. 10 nu. 20.*
4 Illegitimo autem, qui fuerit poſtea effectus legitimus per ſubſequens matrimonium, non erit opus diſpenſatione, cum poſſit abſque ea promoueri ad ordines, & obtinere beneficia, virtute *tex. in c. tanta,*
5 verbo, *illegitimi, qui fil. ſint legit.* præter tamen Cardinalatum, qui excipitur vigore Conſtitutionis Sixti V. editæ *anno* 1595. *Tertiò Nonas Decēbris,* qua cauetur, quod Cardinales creādi, ſint ex legitimis, & honeſtis natalibus exorti, neque vlla prorſus labe, aut illegitimorum natalium ſuſpitione quouis modo laborēt; ſed omni macula, & impuritate careant; alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum penitus inhabiles, & illius incapaces ſint, & eſſe cenſeantur. Sic etiā in aliquibus Prouincijs, & Dominijs nobilitate, & priuilegijs non gaudēt, nec ad ſecularia officia, honores, & dignitates, neq; ad nobilium feudorum, & Statuū ſucceſſiones admittuntur; vnde multò magis indecorum videretur, ſi huiuſmodi illegitimi, etiam per ſubſequens matrimonium legitimati aſſumerentur in Cardinales, vt habetur in *d. Conſtit. de S.R.E.* Cardinalium creandorum præſtantia. Quare *[illegible] Sarnen. ſuper reg. de [illegible] q. 2. [illegible] verſ. & quod iſta regula;* veteres Summi Pontifices diligenter curaſſe, ne ſacrum Cardinalium Collegium hac labe pollueretur; nam refert *Nicol. de Vbaldis Rotæ Auditor. in tract. ſucceſſ. ab inteſt. col. 40. à Paulo II.* proprio eius ore audiuiſſe, quendam ſpurium, per Eugenium IV. ad Cardinalatum aſſumptum, ante receptionem pilei, quaſi miraculosè rebus humanis exceptum; Subdens ibi, quod cum idem Nicolaus apud eundem Paulum Rotæ nomine ſupplicaret, liceret eis inquirere contra quendam, qui ab eodem Paulo mandatum ad Auditoratum habuerat, nunquid baſtardus eſſet, Paulus libēter annuit, ac ob eam cauſam Philippum Decium ad Auditoratum mandatum habētem, fuiſſe excluſum,
6 vt per *Lotter. de benef. lib. 1. in [illegible] n.* 137. Sic etiam nullus admittitur numero Referendariorum, niſi ſit ex legitimo matrimonio, honeſtiſq; parentibus procreatus, &c. vt voluit *in Sixtina Conſtitutione,* quæ incipit, *Quemadmodum. Decimo Kal. Octobris 1586. Anno Secundo.* Quinimò in di-

cta Conſtitutione ſtatuit idem Sixtus, ac prohibuit, ne aliquis, qui vtriuslibet ſexus filium, ſeù filios ex legitimo matrimonio ſuſceptos, vel nepotem, ſeù nepotes ex eis habeat, nullatenus in Cardinalem aſſumi, aut promoueri poſſit, ne propterea varijs propriæ domus negocijs, ac multiplici liberorum cura diſtractus, Eccleſiæ negocia ſibi credita aut negligēter tractet, aut minus ſolicitè, & fideliter eiuſdem Eccleſię iura tueatur.

Et ex præmiſſis non incongruè ſequitur dubium, An legitimatus per ſubſequēs matrimonium, poſſit abſq; diſpenſatione ſaltem, ac ſimpliciter præſentari ad beneficium iuriſpatronatus, & in illo inſtitui, ſi in illius fundatione caueatur, vt ad illud præſentari non poſſit, niſi qui fuerit ex legitimo matrimonio procreatus, Et videtur affirmatiuè reſpondendum, per *d. gloſ. eod. verb. legitimi*, quæ ait, quod per ſubſequens matrimonium efficitur quis legitimus quoad omnia, vnde nihil videtur excludi; nam dictio omnis eſt vniuerſalis, *l. teſtatorem, ff de leg. 3. Tiraquell. in l. ſi vnquam*, verbo, *totum. C. de reuoc. donat.*

His tamen non obſtantibus, contraria ſententia verior eſt, nempè quod talis legitimatus non poſſit ſine ſpeciali diſpen-
7 ſatione apoſtolica ad tale beneficium præſentari, cum derogatione fundationis; Ratio autem ea eſt, quæ affertur à doctiſſimo Iureconſulto *Donato Antonio de Marinis, quotid. reſol. cap. 226. nu. 3. ex Mant. de coniect. lib 11 tit 12 num. 21* nempè, quia licèt legitimatus per ſubſequens matrimonium, nihil differat, ab eo, qui naſcitur conſtante matrimonio, vt in *d. cap. tanta*, id tamen procedit in ijs, quæ à lege, non autem quæ teſtatoris iudicio deferuntur; nam tunc ſpectanda eſt, voluntas teſtatoris; dummodò tamen ipſe teſtator diſpoſuerit vt præſentandus debeat eſſe de legitimo matrimonio natus, *idem de Marinis nu. 3.*

Porrò Epiſcopi hanc diſpēſandi facultatem ita reſtrictam habent, vt cum illegitimis poſſint tantummodò ad minores
8 ordines & beneficium ſimplex diſpenſare, per tex. *in d. cap. 1. de fil. presb. in 6.* cuius quidem verba hæc ſunt, *Is, qui defectum patitur natalium, ex diſpenſatione Epiſcopi licitè poteſt ſi, ei aliud canonicū nō obſiſtat, ad ordines promoueri minores, & obtinere beneficium, cui cura nō immineat animarum; dummodò ſit tale, ſuper quo per Epiſcopum valeat diſpenſari. Ad ordines verò maiores,*
9 *vel beneficia, curam animarum habentia, ſuper quibus nequit Epiſcopus diſpenſare, ſine diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, promoueri non poteſt, Viuian. in praxi iuriſpatron. lib. 6. cap 4. num. 24.* in quo obiter nota, quod Epiſcopus poteſt cum talibus diſpenſare, quomodocunque proueniat impedimentum, ſiuè Orator ſit genitus ex ſoluto, & ſoluta, ſeù ex coniugato, & ſoluta, ſeù ex presbytero, aut religioſo, & ſoluta per *d. gloſ in d. cap. 1 in verbo, defectum, id. Sayr. loco cit.* Ac inſuper, quod diſpenſatus ab vno Epiſcopo ad ordines minores, & ad vnum ſimplex beneficium, cenſetur diſpēſatus, vt illud obtinere poſſit in aliena diœceſi alterius Epiſcopi; quod inter cœteros probat *Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 8 nu. 8. & ſeq.* vbi legitimatus in vna Ciuitate, ſeruato illius more, licèt ille mos legitimandi in alijs Ciuitatibus non ſufficeret ad legitimationem, inſpecto tamen more loci à quo emanat, habetur pro ritè legitimato vbiq; locorum, vt per *Abb. in cap. cum olim not. 1. de cler coniug. Henriq. lib. 14. cap. 8 § 10. in fin.* quia hoc eſt de iuriſdictione eccleſiaſtica, & nulli præiudicium infertur, *id. Sayr. dict. cap. 11. num. 12* qui ibi *in fin.* ait ex *Palud. 4. diſtin. 41. quæſt. 3. artic. 3. concl. 1.* quod ſi Epiſcopus ſcienter ſuo ſubdito illegitimo conferat ordines, vel beneficium ſimplex, eo ipſo diſpenſare videtur, quod tamen non eſt ita tuto credendum, per ea, quæ infra ſuó loco dicetur.

Cum igitur ad Summum Pontificem ſpectet cum illegitimis ad omnes ordines, ac beneficia, & dignitates eccleſiaſticas per totum mundum diſpenſare, *cap. per venerabilem, & ibi DD. qui fil. ſint legit.* ex eo quod legitimare, nihil aliud eſt quā impedimenta iuris canonici tollere idem *Sayr. d. lib. 6 cap. 9.* videndum erit, quid circa hāc praxim ſeruetur, & quomodò ſupplicatio ſuper huiuſmodi diſpenſatione concipiatur; illius igitur formula talis eſſe poteſt, videlicet.

10 *Beatiſſime Pater, Cum deuotus S. V. Orator Matthæus Balbinus laicus Neapolitan. ex feruore deuotionis plurimum cupiat clericali charactere inſigniri, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis Altiſſimo quoad vi-*

xerit, famulari; quia tamen defectum natalium ex coniugato, & ſoluta genitus, patitur, deſiderium ſuum huiuſmodi adimplere non valet abſq; Sedis apoſtolicæ diſpenſatione. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus ipſum ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, ſecum, vt defectu natalium huiuſmodi non obſtante, clericali charactere inſigniri, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunque, & qualiacunq; cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, & præbendæ, dignitates, etiam maiores, & principales, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, etiam curata, & electiua, etiam in Cathedralibus, & Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſijs, ſeu ſi Parochiales Eccleſiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint, ſi ſibi aliàs canonicè conferantur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur ad illa, & inſtituatur in eiſdem, recipere, & dummodò, ſimul plura non ſint, quàm, quæ à Concilio Tridentino permittuntur; necnon quaſcunque penſiones annuas ſuper quorumuis beneficiorum fructibus, apoſtolica ſibi authoritate reſeruandas, conſtituendas, & aſſignandas, percipere, & retinere libere, & licitè valeat, diſpenſare dignemini, de gratia ſpeciali, Non obſtantibus defectu prædicto, ac Pictauenſi Concilij contra illegitimos, ac quibuſuis alijs Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, in quibus, &c. vt in formula ſupplicationis diſpenſationis pro bigamo poſita lib. 2. cap. 1. nu. 22.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. vt in ſupradicta formula ſupplicationis ſuper diſpenſatione cum bigamo; ſed additur hic, *Et committatur Ordinario cum clauſula, quatenus conſideratis, &c. Et citra diſpenſationem ad Dignitates, ac Canonicatus, & præbendas in Cathedralibus, & Dignitates principales in Collegiatis Eccleſijs.*

Et eſt in hac praxi notandum, Primò, quod licèt, ſecundum curſum huius ſtyli, admittatur integra narratiua appoſita in ſupplicatione, qua petitur diſpenſatio ad omnia beneficia in ea expreſſa; reſtringi-
11 tur illa tamen poſtmodum, & limitatur per ſuas clauſulas limitatiuas, & reſtrictiuas, apponendas per ipſius Datariæ Officiales, qui in fine ſecundæ partis Signaturæ excipiunt ſupradicta beneficia qualificata per ea verba, *Et citra diſpenſationem ad Dignitates, &c.* & ſic parum refert, quod in narratiua prædicta nihil fuerit deletum per ipſos Officiales, & quod illa videatur
12 repugnare ſupradictæ limitationi; nam ex communi vſu verba diſpoſitiua, magis quàm narratiua, ſunt attendenda, *Ludouiſ. deciſ. 522. nu. 4.* ſicut dicimus etiam de contractibus & alijs negocijs, in quibus non attenditur quid tractatum ſit, ſed quid concluſum, *l. ſi voluntati,* vbi *Bald. & Salyc. in 2. not. C. de reſcind. vend. Alex. conſ. 28. nu. 3 lib. 1.* quia ex tractatu non infertur ad concluſionem. *Dec. conſ. 448. nu. 10.* Vndè ſępiſsimè videmus in propoſito plura peti in ſupplicatione, quę poſtea reſtringuntur in calce ipſius, & in fine clauſula-
13 rum, ſiuè ſecundæ partis ſupplicationis prædictæ: & omnes ſciunt periti Curiales, quod tota vis ſupplicationis conſiſtit in illius concluſione, ac verbis diſpoſitiuis, iuxta dictum *Innoc. in c. ſuper litteris, de reſcript.* vbi, non quod narratur, ſeu petitur, ſed quod concluditur attendi debet; etiam quod narratiua fuerit quantumcunq; generalis, *Abb. in cap. ex parte, de for. compet. 2. notab. Roman. conſ. 123.* vel quod dicta clauſula reſtrictiua ſit appoſita, ſiuè in principio, ſiuè in fine, cum ſatis conſtet de mente Papæ, qui voluit totam gratiam reſtringi per clauſulam ſupradictam. Hinc eſt, quod quoties præſentantur ſimiles ſupplicationes, ſiuè iuſtitiam, ſiuè gratiam continentes, cum varijs clauſulis contentis in eis, tunc Signatura addit alias clauſulas, ſecundum quas, vult regi totam gratiam, quaſi dicat Papa Fiat quicquid velis, Volo tamen concedere ea in hoc modo, videlicet cum his limitationibus, &c. *Rot. deciſ. 76. nu. 5 lib. 3. p. 3. diuerſ.* & aliàs dixit *Bald. in cap. cum in veteri, de elect.* ineptum eſſe, narrationem vitiare diſpoſitionem, cum ex narratiuis non valeat argumentum, *cap. ſi Papa, de priuil. in 6.* quod tamen locum ſibi minimè vendicare certum eſt, ſi in Papæ nar-
14 ratiua agatur de facto proprio; quia hoc caſu narratiua litterarũ papalium ſi agitur de ſuo facto, & ſuper his fundatur gratia, vel intentio, ſapi. probat: huic enim narratiuæ eſt credendum, *tex.* eſt expreſſus cum *gloſ. in d. c. ſi Papa, verbo, aſſerat,* & ibi in

in figuratione caſus, in reliquo autem, vt ſupra dictum eſt nequaquam probat; cum regulariter concluſio ampliet, reſtringat, & declaret, qualiter conceſſio gratiæ, & omnia præcedentia ſint intelligenda: Vnde dixit *id. Bald. in l. nec quicquam §. vbi decretum, ff. de off. procons.* per concluſionem reſtringi narrata in libello ad ea, quæ concluſiuè pe un ur: nam licèt in ſupradictis gratijs. ſupplicationes non ſint attendendæ, ſed litteræ, ſecundum quas videtur declarata per Officiales Cancellariæ, Papæ intentio, vt per *Cæſ. de Graſſ. decis. 1. de probat. num. 7.* attamen verum eſt, etiam ipſas ſupplicationes emanare ſecundum ius, vnde per ea, quæ ſupra dicta ſunt, ſatis liquet in diſpenſationibus pro illegitimis ſemper excipi ſupradicta qualificata beneficia; quamuis aliàs Officiales Datariæ non poſſint mutare ſubſtantiam gratiæ Summi Pontificis, *Bntt. conſ. 49. num. 4. Caualer. deciſ. 285. per tot.*

Clauſula item iſta ſic reſtrictiua apponitur etiam in huiuſmodi diſpenſationibus cum quantumuis qualificatis, & priuilegiatis perſonis, ſicut ſemper vidimus obſeruari, præſertim cum Conclauiſtis, quibus, etſi ampliſſima priuilegia concedantur, & inter cætera, cũ eis nouus Pontifex diſpenſat, vt non obſtante natalium defectu, quem forſan aliquis illorum patitur ex quocunq; damnato, & illicito coitu, etiam ſi ex nobiliſſimis parentibus, & viliſſimis fœminis forſan procreatus ſit, vt defectu prædicto non obſtante, ſi aliud canonicum ei non obſtet; ad omnes, etiã ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, ac quæcunque, & qualiacunque beneficia eccleſiaſtica valeat obtinere; attamen quoad dignitates ſupradictas, additur clauſula, *Non tamen dignitates maiores poſt pontificales, aut principales in collegiatis.*

Conſueuit nihilominus Summus Põtifex, non tamen ſine maxima difficultate, & ad inſtantiam Magnatum, hunc ri-
35 gorem poſtmodum relaxare, non obſtante dicta clauſula, *Et citra diſpenſationem ad dignitates, &c.* ad ipſa ſic qualificata beneficia diſpenſare: prout quandoq; etiam Legatis à Latere, & Nuncijs tàm ad Regna Hiſpaniarum quàm alibi tranſmiſſis, vidimus deſuper attributam facultatem, quam, ſolitam concedi teſtatur etiam *Ludouiſ. deciſ. 353. num. 4.* in qua, cum quidam Michael impetraſſet certo modo Canonicatum, nempè ob illegitimitatem cuiuſdam Franciſci, cum ipſe Michael ex diligentijs factis in regiſtris Romanæ Curiæ negatiuã diſpenſationis dicti Frãciſci probaret, fuit dictũ hîc negatiuam non ſubſiſtere, reſpectu diſpenſationũ apoſtolicarũ cum diſpenſatio potuerit eſſe obtenta à Legatis vel Nuncijs quibus, vt dictum eſt, concedi ſolet præſertim hæc facultas, & ſubſequenti forma videlicet, *Cõcedimus, vt ſuper natalium, etiam ſi ex adulterio, inceſtu, vel nefario, aut quocunq; illicito coitu procreati fuerint, defectibus, diſpenſare, & quæcunque, quotcunque & qualiacunque beneficia eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura ſæcularia, & regularia inuicem compatibilia, etiã ſi ſæcularia, Canonicatus, dignitates, & præbendæ, & ſi de nobili genere procreati fuerint etiam maiores, & principales, perſonatus, vel officia in Cathedralibus, & Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſijs, & in illis, in quibus dictorum patientium defectum natalium, patres beneficia obtinuerint, dum tamen inſimul non miniſtrent in altaris miniſterio, recipere, & dummodò illis immediatè non ſuccedant; retinere, & quod de natalium defectibus huiuſmodi, nullam in quibuſcunque litteris, & gratijs ſibi concedendis mentionem facere teneantur, indulgendi.* Conſimilis facultatis tenorem habes penès *Gamb. de auth. leg. lib. 7. ſub tit. de poteſt. leg. in legitimando ſpurios, &c. n. 5.* Rationẽ autem, cur iſta clauſula ſic reſtrictiua regulariter apponatur, præter illam, quam in iure habetur, oſtendit etiam *Rebuff. in praxi tit. de diſpenſ. ſuper defect. natal. num. 86.* prout etiam dicunt antiqui Curiales, nempè ne legitimi videantur ſimiles illegitimis, qui ab omni iure ſunt exoſi: ac ob id Bonifacius Martyr ſcribens ad Anglorum Regem, ipſos nec bello ſæculari fortes, nec in fide ſtabiles, neq; hominibus, honorabiles, neque Deo amabiles exclamat, imò reputantur infames: ac propterea repelluntur ab honoribus; & ad ſacros ordines promoueri prohibentur à iure; & *in cap. peruenit, qui fil. ſint legitimi* habetur, quod adeò lex tàm Moſaica, quàm Canonica eos deteſtatur, quod in Eccleſiam nõ intrabunt. Et verè felix illa Eccleſia, quæ tali peſte caret: aliaq; permulta de his, & ſimilibus, vide *Marchesan. de commiſſ. p. 1. c. 18. nu. 33.*

Quo verò ad diſpenſationem circa penſionem in ipſa ſupplicatione expreſſam, teneo, illam non eſſe neceſſariam, quinimò ſupè fluam, quamuis de ſtylo ita huiuſmodi ſupplicatio fabricetur; quia, licèt illegitimè natus non poſſit ſine diſpenſatione obtinere beneficium, vt in *d. c. 1. de*
37 *fil. presb. in 6.* poterit tamen obtinere penſionem ſuper fructibus alicuius beneficij, qua-

quatenus fuerit prima clericali tonſura initiatus, & ad illam diſpenſatus; Vnde Rota in vna *Legioneñ penſionis* 10. *Octobris* 1577. tenuit, quod illegitimus non eſt inhabilis ad obtinendum penſionem; niſi ratione clericatus; ex quo non poteſt eſſe clericus; & ideo cum ſit diſpenſatus ſuper clericatu, non indiget alia diſpenſatione ſuper illegitimate, & ita tenet *Gonz. gloſ* 5. §. 5 *nu*. 24. vbi alias deciſiones allegat, improbando contrariã aliorum opinionem, & ibi affert rationem, nempè, quia penſio eſt quoddam ius temporale formatum, & per ſe diſtinctum à dicto beneficio *nu*. 25. ſubdens *nu*. 26. quod exinde priuatus & inhabilitatus ad beneficia
18 non eſt priuatus ad obtinendas penſiones, per *Nauar. conſ*. 12. *nu*. 15. *de reſcrip*.

Secundò notandum, quod per illam clauſulam, *Si paterna incontinentia imitator non ſit, &c*. quæ poſtea additur in litteris, non inducitur conditio, vt aliqui voluerunt. præcipuè *Felin. in cap. ex parte*, 1. *de reſcrip. n*. 6. *verſ. clauſula, ſi preces*; ſi enim
19 importaret conditionem infinitæ diſpenſationes huiuſmodi, nullæ & irritæ eſſent, nam ſi diſpenſaretur ſub dicta conditione, ſub contraria conditione, non cenſeretur diſpenſatus; hæc enim ſunt, verba ſimpliciter extracta ex *Concil. Triden. ſeſſ. vlt. cap*. 15. *de reformat*. prout in exordio *d. cap*. ibi, *Vt paterna incontinentia memoria à locis Deo conſecratis &c. Mandoſ. in prax. ſignat. grat. tit. Diſpenſ. ſuper defectu natal. verſ. ſed aduertendum, cum ſeq*. quicquid ſuper hoc teneant, & dicant, etiam moderni ſcribentes.

20 Tertiò notandum, quod in dicta ſupplicatione, ac in illius obſtantijs debet omninò derogari Concilio Pictaueñ, contra illigitimos edito, quod eſt relatum *in dict. cap*. 1. *de fil. preb*. cuius titulus eſt, videlicet *Ex Concil. Pictaueñ*, verba autem hæc sũt, *Vt filij presbyterorum, & cæteri ex fornicatione nati, ad ſacros ordines non promoueantur; niſi aut monachi fiant, vel in Congregatione canonica regulariter viuentes; Prælationem verò nullatenus habeant. &c*. Cum igitur hæc diſpoſitio deſumatur ex Con
21 ſtitutione Conciliari, neceſſariò debet de ea fieri expreſſa mentio cum illius derogatione, quia non ſufficit illi derogare per conſuetas clauſulas derogatorias, etiã ſi diceretur, Non obſtãtibus Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac ẽt in Prouincialibus, ſeù Synodalibus Conciliis editis, &c. quia ſi nihilominus petitæ gratiæ aduerſatur etiam aliqua Conciliaris Conſtitutio, ſi non appareat de illius ſpecifica derogatione, videtur Papam quoad eam, voluiſſe illam illæſam remanere, *Cancler. deciſ*. 601. *nu*. 3. & ſic obſeruatur in quibuſcunque gratijs, quæ fiunt à Romano Pontifice aduerſus aliquam Conſtitutionem Conciliarem, ſicut etiam dicimus de Cõcilio Lateraneñ, quod fuit celebratum ſub Leone X. *ſeſſ* 9. §. *diſpenſationes*, in reformatione Curiæ: neq; ſufficit ipſi Conciliari Conſtitutioni, ſimpliciter derogari, verbi gratia, ſi dicatur, *Nõ obſtante Concilio Lateraneñ, ſeù Pictaueñ*, ſed oportet, quod etiam addatur illud, quod dictum Concilium diſponit circa illum caſum, ſuper quo petitur diſpenſari: veluti cum, diſpenſatio petitur pro illegitimo, vt ſupra, oportet quod dicatur, *Non obſtante Concilio Pictaueñ contra illegitimos edito*.

Circà derogationem huius Cõcilij Pictaueñ, fuit alias inter dominos abbreuiatores dubitatum, quid dicendum eſſet, cum patiẽs defectum natalium, fuerit diſpenſatus ad quæcunq; beneficia, inuicem tamen compatibilia, vel cum clauſula *dummodò ſimul plura non ſint, quàm quæ à Concilio Triden. permittuntur*, & in ipſa diſpenſatione, fuit derogatum Concilio Pi-
22 ctaueñ, vt ſupra, nunquid ſi Orator poſtmodum petijſſet diſpẽſari ad duo incompatibilia, debuiſſet denuò derogari ſupradicto Concilio? Nonnulli ex ipſis Dominis tenuerunt, non requiri hanc derogationem: quia cum iam fuerit diſpenſatus ad quæcunque inuicem compatibilia, nunc diſpenſatur ad duo incõpatibilia, & hoc tantummodò operatur dicta ſecunda diſpenſatio; Vnde poſtquã beneficia huiuſmodi facta ſunt compatibilia, Orator retinet iſta vigore primæ diſpenſationis; ac propterea non indiget ſecunda diſpenſatione; quia iam diſpẽſatus eſt ad quæcunque compatibilia, ac iſta duo beneficia modo facta ſunt compatibilia, vt dictum eſt; & ideò non debet poni derogatio Cõcilij ſupradicti.

Quidam tamen ex iiſdem contrarium tenuerunt; quia ad iſta ſic incompatibilia, obſtat etiam defectus natalium, ac propterea non eſt omittenda dicta derogatio; & quatenus de iure nõ requireretur, attento quod nunc tantùm incõpatibilia, fiunt compatibilia, ad quæ iam videtur diſpenſatus, omnes vnanimiter in fine tenuerũt poni debere dictã derogationem ad cautelam, & ita videmus ſemper illam apponi, quod in gratiam ſimplicium Curialiſtarum

tantummodò hic apponere viſum eſt: quia adhuc audio præmiſſa etiam de recenti in dubium reuocata extitiſſe.

Huic praxi alius Cancellariæ apoſtolicæ ſtylus accedit, quod, ſi fortè huiuſmodi Conſtitutionis derogatio fuerit in ſuppli-
23 catione omiſſa, poterit per Dominos Abbreuiatores in litteris ſuper ea expediendis, ſuppleri; quod intelligitur, non modò de Conſtitutione Conciliari, verùm & de quacunq; alia; dummodò pars illa Concilij, quæ obſtat gratiæ, ſit regiſtrata in corpore iuris, ſicut pluries vidimus practicari, & teſtatur *Germ. de indult. Card. §. per qua ſublatis, nu. 74.*

Sic enim ſeruat praxis circa huiuſmodi Conciliorũ derogationes. Verùm cum aliæ peti conſueuerunt aduerſus diſpoſita in vltimo Concilio Lateranen. ſub Leone Papa X. celebrato cæteris frequentioribus, ſicut nos quotidiana docet praxis, nonnulla circa illam hic pro notis Curialibus ſubnectere viſum eſt. Ipſe itaque Leo in dicto Concilio, Conſtitutionem edidit ſuper reformatione Romanæ Curiæ, quæ ſic exorditur, *Leo Epiſcopus Seruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sacro approbante Concilio, &c.* & inter cætera nonnulla ſtatuit, quæ ad officium Datariæ, & Cancellariæ apoſtolicæ pertinere noſcuntur, &

24 Primò, vt ſuper fructibus Patriarchaliũ, Metropolitanarum, ac Cathedralium Eccleſiarum, non reſeruentur penſiones, niſi ex reſignationis cauſa, aut etiam alia, quæ in ſecreto Conſiſtorio iuſta, probabilis, & honeſta viſa fuerit.

Secundò, vt de cætero Parochiales Eccleſiæ, ac Dignitates maiores, & principales, aliaq; beneficia eccleſiaſtica, quorum fructus, redditus, & prouentus, Ducentorum ducatorum auri de Camera ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non cõſtituunt, vel attingunt; &c. S. R. E. Cardinalibus non commendentur, aut alio quouis titulo conferantur, &c.

Tertiò, vt vniones perpetuæ, præterquam in caſibus à iure expreſſis, vel ſine rationabili cauſa nequaquã fiant, & alia, vt in dicta Conſtitutione *Sub Dat. Romæ in publica ſeſſione in Lateranen. Sacroſancta Eccleſia ſolemniter celebrata Anno Incarnationis Dominicæ* 1514. *Tertio Nonas Maij Pontificatus* eiuſdem Leonis *Anno Secundo.*

Cum igitur petitur gratia à Summo Pontifice, cui aduerſatur dicta Conſtitutio, continens huiuſmodi ſtatuta, & ordinationes, ne ipſa gratia reddatur inanis, erit petenda, & concedenda ſupradicta derogatio ſub ſequenti forma, nimirum.

Circa primũ, *Non obſtan. Concilij Lateranen. nouiſſimè celebrati, penſiones annuas ſuper fructibus menſarũ Epiſcopalium, niſi ex ceſſionis, aut alia probabili cauſa reſeruari prohibentis, alijſq. Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis; necnõ dictæ Eccleſiæ iuramento, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus cõtrarijs quibuſcunq.* Et hæc derogatio hoc caſu ſufficit, quod detur per Cancellariam, ſeù per Cameram in litteris reſeruationis huiuſmodi penſionis; quia ſuper hoc non expeditur ſupplicatio, ſed tantùm Cædula, & contracædula, ſuper qua expediuntur litteræ tam Epiſcopatus, quàm reſeruationis pẽſionis, teſte *Sarnen. ſuper reg. de non iudice iuxta form. ſuppl. q. 9. Caputaq. deciſ. 298. p. 1.* De modo autem, & praxi prouiſionis Eccleſiarum Cathedralium abũdè dicam in mea *praxi benefic. tom. 2. lib. 9. cap. 9.*

Hic tamen aduertit *Pariſ. de reſign. benef. lib. 6. q. 2 num. 29.* quod licet verba, & ratio dicti Concilij Lateranen. hanc prohibitionem continentis, videantur comprehendere beneficia, etiam non Conſiſtorialia, attamen ſtylus, & conſuetudo Romanæ Curiæ contrarium ſeruat, teſte eod. *Caputaq. deciſ. 177. p. 1.* vbi dicitur ita fuiſſe tentum, & declaratum per nonnullos peritiſſimos Abbreuiatores de Maiori. Hoc igitur caſu non videtur petenda derogatio dicti Concilij.

Illud autem, quod ait id. *Pariſ. d. q. 2. ſub n. 34. verſ. ſi verò,* veluti, quod ſi reſignetur Eccleſia Metropolitana, vel Cathedralis, & imponitur penſio ſuper illius menſæ fructibus, ſi illorum valor excedat ducatos mille, vt cautum eſt Concilij Tridentini decreto *ſeſſ. 24. cap. 13. de reform. §. Adhæc in poſterum omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus, ſummam mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centũ, ſecundum verum annuum valorem non excedunt, nullis penſionibus, aut reſeruationibus fructuum grauentur,* ſi fiat contra dictum decretum, oportet derogari in ſpecie dicto Concilio Trident. negatur omninò; quia, quicquid ſit de alijs Conſtitutioni-
25 bus conciliaribus, neceſſariò expreſſam derogationem requirentibus, fallit in decretis Concilij Tridentini, per ea, quæ infra adducemus.

Circa ſecundum, dicendum eſt, *Non obſtan. Concilij Lateranen. nouiſſimè celebrati, beneficia eccleſiaſtica* (vel aliud prout caſus requirit) *quorum fructus redditus &c. ducentorum ducatorum auri de Camera, &c.*

S.R.E.

S. R. E. Cardinalibus commendari, ſeù conferri prohibentis, Ac inſuper addi etiam conſueuit, *ac aliorum quorumcunque ſtatutorum, & priuilegiorum, indultorum, ac litterarum apoſtolicarum, etiam contra commendas, aut aliàs in contrarium quomodolibet concesſorum: quorum omnium tenores ad effectum ſufficientis derogationis eorum, latiſſimè exprimi poſſint, alijsq. Constitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, &c.*

Nec omittam circa illud, quòd pro hac praxi pluries in dubium reuocatum audiui, nempè, quod ſtante dicto Concilio, ſimiles commẽdas, ac prouiſiones ita prohibente, voluerunt aliquis Domini de Rota, quod huiuſmodi prouiſio facta Cardinali poſt dictum Concilium, non eſſet valida: ea moti ratione, quia licèt illud non haberet decretum irritans, ſatis tamen eſt, legiſlatorem prohibuiſſe, *l. non dubium, C. de legib.* & quia iſte caſus fertur per *Caſſad. in deciſ. 2. ſub tit. de prab.* ipſum dubitaſſe, ait de veritate dictæ deciſionis; ex quo in dicta Conſtitutione ſolùm dicitur, quod non prouideatur, non quod ſi fiat, nulla ſit prouiſio; cum non ſit ſimpliciter verum, ex ſola inhibitione induci nullitatem; ac propterea per alia iura. & exempla *in d. deciſ.* adducta, deducitur, quod licèt dicta Conſtitutio loquatur, quod dictis Cardinalibus ita prouideri nõ debeat, tamen ſi prouideatur, valet prouiſio; & quamuis aliqua in dicta deciſione fuerint in contrarium adducta, tamen concludit non poſſe contrarium ſuſtineri, ſcilicet; quod ſimiles prouiſiones ſint validæ, pręſertim, cùm ipſe Papa pro ſimili gratia ad fauorem cuiuſdã Cardinalis, in Signatura dixerit, quod non poterat, ſi valor beneficij ad ducentos ducatos non aſcendebat: ergo eius fuit interpretari cuius fuit condere, *cap. cum venißent de iudic.* Attamen, quicquid ſit, ſufficit dicere, quod de validitate dictæ prouiſionis ſemper põt dubitari; cum iam ſtylus inueteratus obtinuerit, non diſponi aduerſus dictam Conſtitutionem, niſi ei expreſsè derogetur. Quocirca ait *Mandeſ. in praxi Signat. grat. titulo, prouiſiones, verſ. beneficia valoris annui*, quod ipſe pro Cardinali Neapolitano obtinuit prædicto Concilio Lateraneñ derogari, nec voluit dubitationi locum relinquere, an ex quo Papa ex certa ſcientia commendabat, videretur habilitare aduerſus Concilium, cum Conſtitutio Conciliaris expreſſam derogationem requirat, vt per *Archid. in cap. 1. in verbo, noſcatur, in fin. de Conſtitut. in 6. Ioan. Andr. in cap. 1. de exceſſ. præl. eod. lib.* & hanc praxim ſequuntur omnes periti Curiales in petenda in his caſibus expreſſa dicti Concilij Lateraneñ derogatione, quos ad id obſeruaui, nunquam ab hac cautela diſceſſiſſe; ac proinde magnifeciſſe *Puteum deciſ. 483.* per quã, neq; certa ſciẽtia Papæ, et pro illius nepote, aut quauis alia dilecta perſona; etiam cum quibuſuis clauſulis generalibus, arguit mẽtem Pontificis velle dicto Concilio derogare: & ſic regulariter dicendũ eſt de quibuſcunque alijs Concilijs generalibus; quod eſt ab ipſis Curialibus non oſcitanter notandum; quia ob non petitam huiuſmodi expreſſam derogationem, quamplurimas lites in ipſa Romana Curia inſurrexiſſe compertum eſt.

Circa tertium dicendum eſt, *Non obſtañ Concilij Lateraneñ. nouiſſimè celebrati, vniones perpetuas, niſi in caſibus à iure permiſſis, fieri prohibentis, alijſque Conſtitutionibus, &c.* nec vnquam omittenda eſt iſta derogatio in vnionibus, quæ fiunt per Sedem Apoſtolicam, ac Ordinariis ſunt prohibitæ, exempli gratia, in vnione facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo, requiritur authoritas Papæ; cum non poſſit ad hoc ſuam ordinariam authoritatem interponere in facto proprio, vt eſt *gloſ. in Clem. Si vna, in verbo, menſa, de reb. eccleſ. non alien.* potiſſima autem ratio eſt, quia Capitulum, & Epiſcopus, fictione iuris vnam conſtituunt repræſentationem, *cap. quanto, de his, quæ fiunt à Præl. ſin. conſ. Capit.* Et ſic de ſingulis perpetuis vnionibus; quod quidem intelligas, etiam ſi vnio prædicta, fiat vigore Concilij Trident. *ſeß. 21. cap. 5. de refor.* Et denique oportet ſupradictam derogationem petere ſupradicti vltimi Concilij, ad differentiam aliorum Conciliorum etiam Lateraneñ, quæ antea fuerunt ſub diuerſis Summis Pontificibus celebrata,
26 inter quæ, vnum fuit generale ſub Innocentio I.I. anno 1215. in quo interfuerunt Patriarchæ Hieroſolymitanus, & Conſtãtinopolitanus, Metropolitani Septuaginta. Epiſcopi quadringenti duodecim, Abbates, & Priores Conuentuales, octingenti, Græci, & Romani Imperij Legati, Regum verò Hieruſalem, Franciæ, Hiſpaniæ, Angliæ, & Cypri Oratores. Si quis verò inquiret, cur dicatur Eccleſia
27 Lateraneñ ea, in qua fuit dictũ Cõcilium celebratum, ea eſt reſponſio, quod ita dicitur, quaſi latens rana; nam rana, quam vomuit Nero intra illam Eccleſiam ſtatim latuit, nec potuit amplius conſpici, vt legitur in actibus *Sanctorũ Petri. & Pauli,* & refert *Rebuff. ſuper concord. tit. de approbat.*

bat. conuent. per Lateraneñ Concil. fact. fol. 50. vbi ait, putare Diabolum cor tyranni Neronis fuiſſe ingreſſum, & cum poſtea ſic euomuiſſet in ranæ ſpecie, vel, vt idẽ ibi ſubdit, ideo Lateraneñ dicta eſt, quia Lateranenſium nobiliſſimæ gẽtis in ædibus extructa eſt. Et hæc per tranſitum dixiſſe ſufficiat de derogatione ſupradictorum Conciliorum: reliqua, & abundãtius dicam in meis ampliſſimis additionibus ad *Hier. Paul. Cancell. apoſt. Vicecorrect.* ibi enim hæc materia pro eo, quod ad praxim pertinet, tractatur.

Quoniam verò circa ea tãtùm, quæ ad noſtram praxim pertinet, pauca hæc de Conſtitutionum Conciliarium derogatione, dicere oportuit, non immeritò, pro nouis, ſimplicibuſq; Curialibus videndum eſt, quid ſentiendum circa decreta Concilij Tridentini, An videlicet, illa adhuc ſpecialem ipſam derogationem requirant; cum quotidie videamus Summos Pontifices diſponere contra dicta decreta. Cauſa dubitandi ea eſt, vt docet *Sanch. lib. 3. de matrimon. diſp. 26. nu. 7.* quod non cenſetur derogatum prædicto Concilio Tridentino, niſi de eo expreſſa fiat mentio, nimirùm, non obſtante, aliqua lege, aut Conſtitutione in Concilio generali edita, per nõnullos authores, ibi per eum relatos, ex quo, cum decreta Concilij ita matura deliberatione ſancita ſint, videntur cõtinere vim clauſulæ derogatoriæ ad alia decreta poſteriora contraria, niſi de illis faciant ſpecificam mentionem, & ibi idem *Sanch.* loquitur in ſpecie de dicto Concilio Tridentino, & concludit, quod cum illud ſit generale, & modernum, oportet illius facere mentionem, neq; ſufficiet generalis derogatio cuiuſcunq; Concilij.

His tamen non obſtantibus, contrarium verius eſt, ac in praxi receptum, prout omnibus Curialibus, etiam mediocriter verſatis, notum eſt: vnquam enim viſum fuit per ipſos Summos Pontifices aduerſus prædicti Concilij Tridentini decreta, dari ſpecificam derogationem: qui nimmò in ſupplicatione appoſitam, per ſuos Officiales, tanquam prorſus non neceſſariam, deleri. Id enim inter cætera reſolutum fuit in cauſa *Sancti Angeli, penſionis, 16. Decembris 1594. coram Pamphilo,* vbi fuit conſideratum, quod quamuis quoad alia Cõcilia, ſit neceſſaria expreſſa derogatio, *cap. ex parte de Capell. mo-*
28 *nach.* tamen ſecus eſt, quoad Concilium Tridentinum; cum *in cap. fin. ſeſſ. 25.* expreſsè diſponatur, quod omnia decreta illius intelligantur facta, ſalua Sedis Apoſtolicæ authoritate, & ſic Papa vtendo ſua authoritate ſuperiore, poteſt quaslibet gratias facere, abſq; dicti Concilij derogatione; cum tunc potius vti videatur facultate ſibi reſeruata, quàm contra Concilium, aliquid facere; idq; etiam fuit reſolutum in vna *Bononieñ Prioratus 9. Iunij 1606. coram D. Manzanedo*, quam quidem deciſionem affert *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 6. 6. nu. 20. verſ. ac præſertim*, qui tamen ibi ait, id ſolum procedere, quando conſtaret, Papam voluiſſe eidem Concilio derogare *Caualer. deciſ. 601. nu. 3.* & à practicis Curialibus obſeruatum ſemper extitit.

Idemq; antea declarauit Pius Quintus ſuo Motu proprio anno 1570. cuius tenorem hic ſubnectere optimè viſum fuit, qui talis eſt, videlicet.

MOtu proprio, &c. Cum plerũq. contingat dubitari in cauſis in Rota Auditorio noſtro, & alibi pendentibus ſuper prouiſionibus, & commendis, vnionibus, & alijs diſpoſitionibus, ac gratijs apoſtolicis, quæ contraueniunt decretis Concilij Tridentini, an ſit opus ſpeciali derogatione eiuſdem Concilij; Nos quæcunq; dubia deſuper mota, & mouenda ſubmouere volentes, ac quorumcunque decretorum Concilij huiuſmodi tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Motu ſimili, &c. ex certa noſtra ſcientia, & de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetua valitura conſtitutione declaramus, neq; ſpeciali, neque generali derogatione eiuſdem Concilij opus fuiſſe, & eſſe in quibuſuis collationibus, prouiſionibus, commendis vnionibus, &c. & alijs diſpoſitionibus de quibuſuis beneficijs eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſæcularibus, & quorumuis Ordinum regularibus, etiam Monaſterijs Conuentualibus, & Conſiſtorialibus, ac curam animarum habentibus, quæ quomodolibet vacarunt, & vacabunt, ac etiam gratiam, & iuſtitiam concernentibus, & alijs gratijs, ac conceſſionibus apoſtolicis per nos, ac felicis recordationis Pium Papam IV. prædeceſſorem noſtrum, necnon quoſcunq; Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros, noſtra tamen, & prædeceſſoris, ac ſucceſſorum prædictorum propria manu ſignatis, ac Sedem Apoſtolicam quibuſuis perſonis, Collegijs, & alijs

pijs

pijs locis, & aliàs quomodolibet factis, & faciendis, ac conceſſis, & concedendis; & ità per quoſcunq. Iudices, &c. ac cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores. ac S.R.E. Cardinales in quibuſuis cauſis, etiam per appellationem pendentibus, iudicari, & diffiniri debere. ſublata, &c. Non obſtantibus, &c.

Ac ſubinde propoſito etiam dubio in
Sacra Congregatione eiuſdem Concilij
per hæc verba. *An ad derogationem Sacri
Concilij Tridentini ſufficiat, Papam contra
illud reſcribere abſque aliqua ſpeciali, vel
generali derogatione, vt Pius V. declaraſſe
dicitur,* ſic reſpondit, *Si ſupplicatio manu
Papæ ſignata fuerit, non requiritur, nec ſpecialis,
nec generalis derogatio.* Hoc idem
fuit declaratum per Dominos Abbreuiatores
Maioris Præſidentiæ in Cancellaria
apoſtolica, vt refert *Garz. de benef. p. 4.
cap. 5. à nu. 30. ad 36.*

Quæ quidem omnia videntur potius
ad exuberantiam, quàm ex neceſſitate
emanaſſe; cum ſatis totum id declaretur
per *d. Concil. d. ſeſſ. 25. cap 21.* dum dicit,
*Poſtremò Sancta Synodus omnia, & ſingula,
ſub quibuſcunq. clauſulis, & verbis, quæ
de morum reformatione, atque Eccleſiaſtica
diſciplina tàm ſub fel. record. Paulo III. ac
Iulio III. quàm ſub Beatiſſimo Pio IIII.
Pontificibus Maximis in hoc Sacro Concilio
ſtatuta ſunt, declarat, ita decreta fuiſſe, vt in
his ſalua ſemper authoritas Sedis Apoſtolicæ,
ſit, & eſſe intelligatur.*

Vnde ex præmiſſis iſta ſuper hoc inoleuit
Datariæ apoſtolicæ obſeruantia,
quod D. Datarius, illiuſq. Officiales nunquã
ſupplicationes, per quas petitur diſponi
aduerſus Conciliares Conſtitutiones,
etiam ſupradicti Concilij Tridentini,
mittuntur ad Signaturam, quæ fit per
Côceſſum, neq; ad ipſum Signaturæ, ſiuè
29 gratiæ, ſiuè iuſtitiæ, Cardinalem Præfectum,
ſed Summo Pontifici tantummodò
regulariter illæ offeruntur ſignandæ
per Fiat, vt petitur; quamuis negari non
poſſit, quod etiam ſtantibus ſupradictis
tales ſupplicationes adhuc ſubſiſterent
ſignatæ per Côceſſum; cum id fiat in præſentia
Papæ, & de illius voluntate, ſeu
mandato: vt enim omnes ſciunt, quędam
ſupplicationes, gratiam continentes, ſignantur
per Papam, & non per alium,
quædam coram eo, & in ipſius præſentia.
eiuſdem nomine, & authoritate, quædam,
etiã eius nomine, & authoritate, ſed
in eius abſentia, & ſic cum alij à Papa de
illius mandato, ſcientia, & voluntate ſignãt,
perinde eſt, ac ſi ille ſignaret: omnia
enim noſtra facimus, quibus authoritatem
noſtram impartimur, ait *text. in l. 5.
in l. 1. ſed neq; C. de vet. iur enucl.*

Et hic pro coronide, in gratiam noui
Curialis apponere viſum eſt, quod ſi cõtingat
peti diſpenſationem pro patiente
defectũ natalium, qui iam aliquo modo
fuerat promotus abſq; diſpenſatione ad
30 ſacros ordines, eoſq; etiam exercuit, non
propterea erit petenda diſpenſatio ſuper
irregularitate, quam eum cõtraxiſſe prætenditur
ob exercitium dictorũ ordinum;
ſicut meo tempore quidam Doctor de
hac re altercabatur cum Domino Lamberto
Vrſino eximio Abbreuiatore Maioris
Præſidentiæ in Cancellaria apoſtolica;
fuit enim ſibi reſponſum, quod hoc
non eſt iure cautum, quia irregularitas
non contrahitur, niſi in caſibus à iure
expreſſis, *cap. is, qui, de ſent. excom. in 6.* licèt
talis celebrando, peccet, vt per *DD. in
cap. fin. de cleric. excommun. miniſtr.*

Quapropter in vim ſupradictæ côcluſionis,
docet nos vulgaris praxis, quod
in tali impetratione, ſcilicet diſpenſationis
ſuper defectu natalium, ſufficit facere
mentionem (ſi res ita ſe habet) quod
Orator, non obſtante defectu huiuſmodi,
ſe fecit ad dictos ſacros ordines promoueri;
nulla facta mentione de noua
prætenſa irregularitate; & iſte eſt notorius
ſtylus, de quo teſtatur etiam *Rebuff.
in d. prax. hoc tit. nu. 13. & 14* neque eo ipſo,
quod fuerit ad ordines promotus,
manet ſuſpenſus, vt voluit *Scot. 4. diſt. 25.
q. 1. ar. 3. concl. 1.* Ratio enim iam expreſ-
31 ſa eſt, nimirùm, quia non eſt in iure cautum.
quod iſte in cenſuram aliquam incidit,
ſed ſolùm peccat mortaliter, vel
celebrando, vel ordines ſuſcipiendo; eò
enim ipſo, quod eſt irregularis, prohibitus
eſt recipere ordines, vel in ſuſceptis
miniſtrare; quia eadem irregularitate, qua
prohibetur ordines ſuſcipere tanquàm illegitimus,
prohibetur etiam in ſuſceptis
abſque diſpenſatione miniſtrare, *Sayr. de
cenſ. lib. 6. cap. 10 nu. 38.* & ſic licèt irregularitatem
cumulari poſſit, non ob id is,
qui irregularis eſt ex defectu corporis, ſi
celebret, nouam irregularitatem incurrit,
ſed tantùm grauiſſimè peccat, *Innoc.
in cap. ſi celebret, de cler. excom min. Maiol.
de irreg. l. 1. cap. 2. nu. 8.* & hoc ſcitu dignũ
putaui pro nouis Curialibus, ne in his caſibus
fruſtrà petant diſpenſationem ſuper

per hac noua prætenſa irregularitate, ſicut pluries, etiam à peritiſſimis id perperam obſcruari viſum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Expoſiti inter illegitimos connumerãtur, ac propterea inhabiles ad ordines, & beneficia.*
2 *Et quare.*
Formula ſupplicationis diſpenſationis pro expoſito.
4 *Clauſula*, Et citra diſpenſationem ad Dignitates, &c. *datur etiã expoſitis.*
5 *Et quæ ſit ratio.*
6 *Illegitimi quouis modo legitimati, inhabiles ad Canonicatus Eccleſiæ Valentinæ.*
7 *Necnon in Patriarchalibus Eccleſijs Vrbis.*
8 *Lateranẽ Eccleſia inter alias Eccleſias Vrbis, & Orbis ſupremum locum tenet.*
9 *Expoſiti in Hoſpitali Annunciationis Neapolis pro legitimis habentur.*
10 *Expoſiti diſpenſantur ab Epiſcopo, ſicut illegitimi.*
11 *Religionum Superiores diſpenſant cum illegitimis.*
12 *Exponentes ſuos filios, tenentur Hoſpitali ad expenſas.*
13 *Et quandoque excommunicantur.*
14 *Diſpenſatio ad beneficia in Eccleſia, in qua pater, &c. raro datur.*
15 *Derogatio Conſtitutionis Clementis VII. circa diſpenſationes ad beneficia in Eccleſia, in qua pater, quomodò detur.*

Praxis Diſpenſationis, cum expoſitis ad ordines, & beneficia.

CAP. II.

OMNIA, quæ ſeruantur in diſpenſatione pro illegitimis, habent locum, etiam in expoſitis, ſecundum notorium ſtylum Datariæ; nã licèt nonnulli teneant, expoſitos poſſe promoueri ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines, & beneficia eccleſiaſtica obtinere, abſq; apoſtolica diſpenſatione; cum ſint pro legitimis habẽdi, hac duntaxat ratione moti, nimirum, quia multi, etiam legitimi, exponuntur; & licèt veritas circa hoc conſtare non poſſit, nihilominus debet fieri interpretatio in meliorem partem, & in fauorem prolis, authoritate *text. in cap. ex tenore, qui fil. ſint legit.*

Attamen, cum illorum genus tàm obſcurum exiſtat, vt nec origo, nec parentes ſciantur, non abſre dubitari contingit, an inter legitimos connumerentur; quamuis plures, etiã legitimi, ob ſuorum parentum egeſtatem, exponi conſueuerint; quod tamen non ita ſæpè contingit, ſicut de illegitimis, qui ob turpitudinem à parentibus vitandam, exponuntur, ideò non immeritò inter illegitimos
1 connumerandi ſunt; quando eorum parentes ignorantur: quod ſi parentes agnoſcuntur, nihil refert, quod expoſiti fuerint; & ſic ſicut cæteri legitimi poſſunt ad ordines promoueri, & beneficia eccleſiaſtica obtinere; cum in iure nil eis aduerſetur, *cap. 1. de infans. expoſ.* Cum autem nihil cõſtat de legitimis parentibus, æquius eſt, illos pro illegitimis haberi, nõ ſolùm quoad honores ſæculares, ſed etiã, quoad eccleſiaſticos ordines; cum veriſimilius ſit, eos extra matrimonium naſci, qui ſic à genitoribus cõtemnuntur; imò ſuſpicandum eſt ab infamibus, generatos eſſe, qui licèt infames non erant, hoc ipſo tales effecti ſunt, eo quod proprium partum, mortis periculo expoſuerunt, *c. vlt. 87 diſt. Maiol. de irreg. lib. 1. c. 11. nu. 1. & 2.*

In propoſito igitur fuit ſemper tẽtum, & ſeruatum, quod præcipuè, meo tempore defendebant in Cãcellaria apoſtolica Dñi Vlpianus Vlpius, & Lãbertus Vrſinus eximij Abbreuiatores Maioris Præ-
2 ſidentiæ, vt in huiuſmodi expoſitis agi debeat coniecturis, quod filij legitimi exponi non ſolent, ſed potius qui naſcuntur ex furtiuis, & fornicarijs congreſſibus; cum veriſimile admodùm ſit, eos extra matrimonium naſci; Inſuper quia ſicut omnes incogniti ab ordinibus excluduntur, ita multò magis iſti expoſiti, qui cum poſſint eſſe rebaptizati, ex hoc ſolùm, etiã ſi ignorãtes id patiantur, non admittuntur ad Clerum; cũ ſola dubitatio, an quis ſit rebaptizatus, efficiat irregularem.

Et propterea, ſicut etiam ait *Garz. p. 7. cap. 2. nu. 30.* experientia docet, quod quãuis aliqui legitimi exponantur, attamen hi ſunt pauciſſimi, & ferè omnes, qui ex-

H po-

ponuntur, ſunt illegitimi, & ex centum,
pluſquàm nonaginta ſunt illegitimi; &
ſic in dubijs tutior pars eſt eligenda, *cap.*
illud, de cler. excomm. min. prout in dubio
facti de homicidio, quis cenſendus eſt ir-
regularis, *cap. ad audientiam, & cap. ſigni-*
ficaſti, de homicid. Et ſic ſupradictus ſtylus
docet huiuſmodi diſpenſationes peti, &
concedi cum omnibus qualitatibus, cō-
ditionibus, clauſulis, & decretis, cum qui-
bus conceduntur pro illegitimis. Suppli-
catio igitur pro expoſito, ſecundum eun-
dem ſtylum, ita concipi poterit, videli-
cèt.

3 *BEatiſſime Pater. Cum deuotus S. V. Orator Ioannes de Oliuares laicus Capuan. ex*
feruore deuotionis, plurimum cupiat clericali militiæ adſcribi, ac ad omnes, etiam
ſacros, & prebyteratus ordines, promoueri, & promotus, in illis Altiſſimo, quoad vixe-
rit, famulari, ſed quia ab infantia ſua in quodam hoſpitale prædicta, ſeù alterius Ciuita-
tis, vel Diœceſis, vbi pueri expoſiti recipi, & educari ſolent, expoſitus fuit, licèt credat ſe
ex legitimo thoro procreatum eſſe; quia tamen incertis parentibus ortus eſt, deſiderium
ſuum in hac parte adimplere non poſſe dubitat; abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione.
Supplicat igitur humiliter E.S.V. dictus Orator, quatenus ſibi, ſuoque ſtatui in præmiſſis
opportunè prouidendo, eumque ſpecialis gratiæ fauore proſequendo, ſecum, ſuper quocumq;
natalium defectu, ſi quem forſan incertis parentibus genitus, patitur, illoq; non obſtante
clericali charactere insigniri, ac ad omnes, &c. vt in priori ſupplicatione pro illegitimo

4 Et inter cœtera apponitur, etiam clau-
ſula reſtrictiua, nempè, *Et citra diſpenſa-*
tionē ad dignitates, ac Canonicatus, & præ-
bendas in Cathedralibus, necnon Digni-
tates principales in Collegiatis Eccleſijs:
per quam ſeruatur, quod quando cum
illegitimis, & expoſitis diſpenſatur, ſem-
per excipiuntur ſupradicta ſic qualifica-
5 ta beneficia. Ratio enim eſt, quia ad Di-
gnitates, ac Canonicatus, & præbendas
huiuſmodi, ſemel minus dignè aſſumpti,
poſtmodum ſucceſſu temporis, paternæ
incontinentiæ imitatores, quietem
publicam, & ſtatum cœterorum Deo fa-
mulantium, perturbare conſueuerunt.
Vnde hac motus ratione Sixtus V. per
ſuas litteras in forma breuis, ſub *Datum*
Romæ apud S. Marcum 22. Auguſti 1586.
Anno Quarto, voluit, quod deinceps,
quoties Canonicatus, & præbendę, ac di-
6 gnitates Eccleſiæ Valentiñ vacare cōti-
gerit, ipſi Canonicatus, & præbendæ,
ac Dignitates dictæ Eccleſiæ alicui, vel
aliquibus, qui ex legitimo, & vero matri-
monio procreati non ſunt, ſpurijs, aut il-
legitimè genitis, etiam Apoſtolica, Im-
periali, Regia, vel quauis authoritate le-
gitimatis, aut natalibus, & primæuis iu-
ribus naturæ reſtitutis, per Romanos Pō-
tifices, ſeù de latere Legatos, vel pro
tempore exiſtentem Archiepiſcopum
Valentiñ, aut alios, ad quos de iure, vel
aliàs quomodolibet ſpectat, & ſpectabit,
in futurum, conferri nullo modo debeāt.
In ipſa verò Vrbe, voluit *Gregorius XI.*
in ſua Conſtitutione ſub *Dat. Auinioneñ,*
Tertio Id. Nouembris Pōtificatus ſui An-
no Quarto, quod de cœtero nullus cleri-
cus, defectum natalium patiens, in Late-
7 ranenſis, vel B. Petri Principis Apoſtolo-
rum, aut B. Mariæ Maioris Patriarchali-
bus Eccleſijs Vrbis Romæ, vel aliqua ea-
rundem, Canonicatum, & præbendam,
aut dignitatem, perſonatum; vel officium
prætextu cuiuſcunque diſpenſationis, ſibi
ſuper eodem defectu ſub quacunque for-
ma, ſeù conceptione verborum à Sede
Apoſtolica, iam forſan cōceſſæ, cuius au-
thoritate quis nondum fuerit, Canoni-
catum, & præbendam, dignitates, per-
ſonatus, vel officia huiuſmodi aſſequutus,
vel de cętero concedendæ; etiam ſi diſ-
penſatio ipſa contineat, quod in aliqui-
bus Cathedralibus, etiam Metropoli-
tanis, & Patriarchalibus, Eccleſiis poſſit
Canonicatus, & præbendas, dignitates,
vel officia licitè obtinere, ſi ſibi aliàs ca-
nonicè conferentur; niſi de prænomina-
tis Eccleſijs Patriarchalibus dictæ Vrbis,
ſeù illa ex eis, in qua Canonicatus, &
præbendæ, aut dignitates, vel officia hu-
iuſmodi, ſeù aliquod ex eis impetrata fue-
rint, & toto tenore præſentium in litteris
diſpenſationis huiuſmodi, caueatur ex-
preſsè, valeat obtinere. Et hic ponit idē
Gregorius primo loco Lateranenſem Ec-
cleſiam; quia iam alia ſua Conſtitutione,
quæ incipit, *Super vniuerſas, Decimo kal.*
Februarij Anno Secundo declarauit, & diſ-
finiuit Eccleſiam ipſam Lateranenſem
inter omnes alias Vrbis, & Orbis Eccle-
ſias, ac Baſilicas, etiam ſuper Eccleſiam,
8 ſeù Baſilicam S. Petri Principis Apoſto-
lorum de Vrbe, ſupremum locum tenere.

Ne-

Negari tamen non poteſt, quin ſæpè videamus, Summum Pontificem, etiā ad ſic beneficia qualificata eodem tempore diſpēſare cum perſonis graduatis, vel valde dignis, aut eidē gratis, vel cū maximis fauoribus, ſiuè expoſiti, ſiuè manifeſtè illegitimi fuerint, ſicut pluries vidimus.

8 Conſueuerunt quandoque Sūmi pontifices nonnulli, pijs locis, vbi iſti filij exponuntur, per peculiarem bullam concedere, vt huiuſmodi expoſiti habeantur pro legitimis, ac puri ſanguinis, tàm ad ordines, quàm ad beneficia, vel ad ordines tātum, ſicut Papa Nicolaus, Archiepiſcopo Neapolitano pro tempore exi-
9 ſtenti, vt, ueros, qui pro tempore in Hoſpitali domus ſanctiſſimæ Annuntiationis Neapolitan proiecti, ſeu reperti forent, & & qui in futurū reperirentur, & proijcerentur in illo, non obſtante, ſi forſan dubitaretur, an de legitimo matrimonio procre ti extiterent, ad omnes, etiam ſacros ordines, ſtatutis tamen anni temporibus, promoueri poſſent, apoſtolica authoritate indulſit, confirmando idem priuilegium ab alijs etiam Summis Pontificibus conceſſum.

Abſque tamen ſpeciali facultate diſpēſandi ad ordines ſacros, & beneficia Epiſcopis permittitur diſpenſare cum expo-
10 ſitis, quoad minores tantùm, & vnum ſimplex, ſicut cum illegitimis, vt ſupra dictum eſt, *Couarr.in Clem.vn de homicid. p.1.num.9. Viuian.in praxi iuriſpatr. lib.6. cap 4.nu.27.*

11 Quandoque etiam hanc facultatem Papa concedit Superioribus nonnullarū Religionum, ſicut præſertim conſtat ex Conſtitutione *Pauli III.* edita anno 1549. *kal. Nouēbris*, qua cōceditur Generali, ac Prouincialibus, & *Præpoſitis* Societatis Ieſu, vt cum eiuſdem Societatis perſonis, defectum natalium ex adulterio, ſacrile gio, inceſtu, & quouis alio nefario, & illicito coitu prouenientem, patientibus, poſtquā in dicta ſocietate vota emiſerint, vt ad quoſcunque etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promoti miniſtrare, & ad quaſcunq; adminiſtrationes, & officia dictæ Societatis eligi recipi, & aſſumi, illaq. gerere, & exercere, diſpenſare poſſint.

Et hic incidenter nota, quod exponentes ſuos filios, vt ſupra dictum eſt, ſiuè legitimos, ſiuè naturales tenentur ad om-
12 nes expenſas, quas hoſpitalis, ſiuè alius pius locus fecit in illis alendis; niſi notabilis paupertas eos excuſet, *cap. cum haberet, de eo, qui duxit, in matrim. &c.* & ibi *Panorm.* quia patres tenentur alere filios etiā naturales, ſi poſſunt, eiſq; per totum tempus vitæ eorum, prouidere ad not. *in dict. cap. cū haberet*; & in nonnullis locis ſcio,
13 tales exponentes eſſe excommunicatos ab illorum Ordinarijs, & abſolutionem, Sedi Apoſtolicæ reſeruatam; nec poſſunt abſolui, niſi à Commiſſarijs huiuſmodi hoſpitalium, ſeu aliorum locorum, ſacta prius reſtitutione. Quid autē iuris in dubio, ſi mater aſſerat filiū eſſe illegitimum circa ordines, & beneficia, dicam infra, hoc lib. *cap.5.nu 5.cum ſeqq.*

14 Ad beneficia autem in Eccleſia, in qua pater fuit, vel eſt beneficiatus, nunquam, vel rarò conceditur diſpēſatio, ſiuè filius ſit illegitimus, ſiuè legitimus, *cap. ad extirpandus, & cap.2. de fil. presb.* Id enim inter cætera cauetur nouo iure Concilij Tridentini *ſeſſ.25. cap.15. de reform.* ibi, *vt paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo conſecratis, quos maximè puritas, ſanctitaſque decet, longiſſimè arceatur, non liceat filijs clericorum, qui non ex legitimo matrimonio nati ſunt, in Eccleſijs, vbi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habent, aut habuerunt quandocunque, etiam diſſimile beneficium obtinere, nec in dictis Eccleſijs quoquomodo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere, &c.*

Et quia hic non minus obſtat dictum decretū Concilij Tridentini, quàm Conſtitutio *Clementis VII.* quæ eſt in viridi obſeruantia, non incongruum viſum fuit, illius tenorem hic ſubnectere, qui talis eſt, videlicèt,

CLemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ad canonum conditorem non eſt dubium pertinere, cum ſtatuta à ſe, vel prædeceſſoribus ſuis, ad animarum Chriſtifidelium ſalutem edita, propter eorum abuſum, qui ſucceſſu temporum malitia hominum ſuccreſcente magis in dies dignoſcitur obeſſe, quam prodeſſe animaduertit, ne vlterius obeſſe valeat, prouidere. Sane poſtquam fel. recor. Alexander Papa III. prædeceſſor noſter filios præſertim Sacerdotum in Eccleſijs paternis ſuccedere prohibuerat, eaſque nihilominus, media intercedente perſona filios ipſos habere diſpoſuerat, cum paſſim Sacerdotes, vt Eccleſijs ſuis eorum filij potirentur ſatagentes, in Alexandri

prædeceſſoris huiuſmodi diſpoſitione conſiſi Eccleſias ſuas, quas ad eorum peruenire filios geſtiebant, in fauorem perſonarum quæ Eccleſias ipſas, etiam illarum poſſeſſione non habita, in ipſorum reſignantium filios, ex fornicatione genitos, illico mox reſignare. Ipſique filij Eccleſias ipſas, diſpenſatione ſuper defectu natalium, quem ex dictis Sacerdotibus reſignantibus geniti, patiebantur, etiam patris nomine expreſſo, obtenta conſequi hactenus conſueuerint, profectò perniſioſum ſemper, & abominabile, ac in grauem diuinæ maieſtatis offenſam tendere, videlicet, quod ipſi presbyteri eorum crimen, quod erat occultum, non ſine turpitudine, ob inordinatum ſpuriorum filiorum amorem detegere non erubeſcerent. Iudicauimus propterea, quod vbi tempus, quod omnia palam facit, & præſentium ratio quid in futurum cauendum ſit, admonet, meritò admonemur, vt ad tollendum huiuſmodi abuſum neceſſarium arbitrati ſumus eiuſdem Alexandri prædeceſſoris canonem corrigere potius quam talia cum tanto hominum ſcandalo tolerare. Habita igitur ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus matura deliberatione, de eorum conſilio, & vnanimi conſenſu, auctoritate apoſtolica, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quod de cætero filij presbyterorum ex fornicatione nati Eccleſias Cathedrales, etiam Metropolitanas, ac Monaſteria quibus eorum patres præfuerunt, ſeù illa, & illas, dignitates, etiam maiores, & principales, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, etiam curata, & electiua, & alia quæcunque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia, quæ preſbyteri, & clerici, ac religioſi eorum patres in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem ad tempus, ſeù in perpetuum aliquando obtinuerunt, nullo vnquam tempore quoquo modo obtinere poſſint, nec cum eis ſuper hoc diſpenſare intendimus. Et ſi quas diſpenſationes per nos cōcedi contigerit tanquā per præoccupationē, & contra mentem noſtram conceſſas, eis nullatenus ſuffragari, taleſq. diſpenſationes noſtris volumus exulare temporibus. & quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicamus. Non obſtantibus præfati Alexandri prædeceſſoris, & alijs Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod præſentium tranſumptis manu alicuius notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, ea prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c. ordinationis, ſtatuti, intentionis, indicationis, & voluntatis infringere, &c. Si quis autem, &c. Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo, Tertio nonas Iunij, Pontificatus noſtri Anno Septimo.

Qua etiam Conſtitutione ſic ſtante, ſciendum eſt, quod hodie huiuſmodi diſpenſationes videntur à Curia *exulare.* vt ſupra dictum eſt; quod ſi aliqua forſan concedatur, non niſi cum ſudore ſanguinis ac maximis, & extraordinarijs fauoribus; *immò eas* meo tempore indiſtinctè vidi denegari, etiam ad *inſtantiam* nonnullorum Magnatum; cuius quidem denegationis ratio eſſe poteſt, ne beneficia iure hæreditario concedi videantur, quod eſt prohibitum, vt patet *in cap. 1. de preb.*

Aliquas nihilominus diſpēſationes huiuſmodi poſtmodum audiui cōceſſas per Paulum V. & Gregorium XV. eum de-
15 rogatione ſupradictæ Conſtitutionis, & aliorum contrariorum, per hœc verba, videlicet, *Non obſtantibus fel. record. Bonifatij Papæ* VIII. *prædeceſſoris noſtri, alijſque Conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon litteris piæ mem. Clem. VII. etiam prædeceſſoris noſtri, per quas idem Clemens prædeceſſor de tunc S. R E. Cardinalium conſilio, & vnanimi conſenſu, ſtatuit, quod ex tunc de cætero filij presbyterorum ex fornicatione nati, Canonicatus, & præbendas, ac alia beneficia Eccleſiaſtica, quæ videlicet genitores clerici, aliquando obtinuiſſent nullo vnquam tempore quoq; modo obtinere poſſent, & ſi quas diſpenſationes eis ſuper hoc per D. Clementem prædeceſſorem concedi contigerit, tanquam per præoccupationem, & contra mentem ſuam conceſſas, eis nullatenus ſuffragari, taleſq; diſpenſationes ſuis temporibus exulare voluit, & quod ſibi licere non patiebatur, alijs interdixit.*

Quod ſi fortè huiuſmodi derogatio nō fuerit facta in ſpecie, vt præmittitur, diſpenſatio non valebit, prout teſtatur etiā

Rebuff. in ſua prax. hoc tit. nu. 24. & nihilominus per Dominos Datariæ Officiales additur in calce ſupplicationis hæc reſtrictina nempè, *Et dummodo in beneficio patris non ſuccedat, nec eum eo in altaris miniſterio miniſtret.* I. ſuper nouos Curiales hic monendos puto, vt quotieſcunq; aliqua petitur à Summo Pontifice diſpenſatio, cui reſiſtit vehemens prohibitio; etiam ſi illa non eſſet Conſtitutio Concilij generalis, expreſſam requirens neceſſariò derogationem, optima erit cautela petere ipſam derogationem; prout pluries didici à peritiſſimis, & antiquiſſimis Curialibus, ac idem reperio docuiſſe *Felin. in cap. nonnulli num. 21. de reſcrip. Alex. conſ. 195. nu. 10. lib. 2. Menoch. de arbitr. caſu 203. nu. 12.*

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio ad honores, & ſucceſſiones datur per Archiuium.*
2 *Et ſub qua forma.*
3 *Datur etiam per reſcriptum Apoſtolicũ ſub plumbo.*
4 *Et ſemper cum clauſula*, Citra præiudicium venientium ab inteſtato.
5 *Et quo iure id caueatur.*
6 *Legitima non debetur non ſuccedenti ab inteſtato.*
7 *Papa per totum Orbem legitimat quoad temporalia, ac ad ordines, & beneficia.*

Praxis legitimationis quoad honores, & ſucceſſiones.

CAP. III.

1 QVo verò ad honores; & ſucceſſiones, datur legitimatio, etiam per Archiuium Scriptorum Romanæ Curiæ ex diuerſorum Romanorum Pontificum priuilegijs, vt conſtat ex Conſtitutione *Iulij II.* ſuper erectione eorum Collegij, *Septimo Kal. Decemb.* 1550. quæ fuit confirmata per *Leonem X* ac *Paulum III. & Pij V.* per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit, *Pridem, in ordine* 89. Cuius quidem legitimandi formula, hæc eſt.

COllegium Archiuij Romanæ Curiæ Scriptorum. Vniuerſis, & ſingulis, præſentes literas, ſiuè hoc præſens publicum legitimationis inſtrumentum, inſpecturis, lecturis, viſuris, pariter, & audituris, ſalutem in Domino ſempiternam. Sicut Saluatoris noſtri immenſa clementia, non modò peccati maculam, quam primi parentes humano generi reliquerunt ſacri baptiſmatis regeneratione delere; ſed eos, qui proprij peccati infelicitate laborant, pœnitentiam agentes, benignè recipere, & peccata remittere non dedignatur. Ita Romanus Pontifex, cui cœleſtis Aulæ collatæ ſunt claues, ad gremium Eccleſiæ recurrentes, minimè repellere, ſed ad exauditionis gratiã, præſertim, cum non ſua, ſed aliena grauentur culpa, admittere conſueuit. Cum itaque pro parte Lalij N. Neapolitañ., ſeù alterius Ciuitatis, vel diœceſis nobis humiliter ſupplicatum fuerit, quatenus ipſum, qui defectum natalium ex Iacobo Marinetto, & muliere ſolutis, vel coniugatis, ſeù aliàs genitus, patitur, legitimare, ac ad omnia, & ſingula iura legitima, necnon ſucceſſiones, hæreditates, legata, libertates, honores, dignitates, prærogatiuas, officia ſtatus, & actus quoſcunque legitimos reſtituere, reponere, & reintegrare, ac habilẽ, & idoneũm, ac ſufficientem ad hæc omnia, & ſingula, defectum, et inhabilitatem, ac maculam geniture ipſius Lalij tollere; & aliàs in præmiſſis authoritate Apoſtolica prouidere dignaremur. Nos igitur, conſiderantes, vt ex fide dignorum teſtimonio percepimus ſupradictum Lælium bonæ conuerſationis, & famæ, aliijſque probitatis, & virtutũ meritis inſignitum eſſe; vt ſperandum ſit, in virum euadere virtutibus præditum; Eius igitur ſupplicationibus inclinati, authoritate S. D. N. Papæ, cuius in hac parte vices gerimus, ex indulto Apoſtolico Collegio noſtro gratioſè conceſſo, ac de conſenſu, & matura deliberatione Admodum Illuſtris & Excellentis D. N. Iuris Vtriuſque Doctoris noſtri Collegij huiuſmodi Magiſtri Correctoris, & Egregij viri D. N. dicti Archiuij Scriptoris, & Clerici, per nos in generali noſtra Congregatione deputatorum, eundem

Lælium, de ſpeciali gratia, tenore præſentium (abſque tamen præiudicio venientium ab inteſtato) legitimares, & habilitamus; ac ad omnia, & ſingula iura legitima, necnon patris, & matris, ac quorumuis aliorum parentum, & aliorum quorumcunque ſucceſſiones, hæreditates, legata libertates, honores, dignitates, prærogatiuas ſæculares, ſeù mundanas, officia, ſtatuſque, & actus quoſcunque legitimos reſtituimus, reponimus, & plenariè reintegramus, ac aliàs habilem idoneum, & ſufficientem ad hæc omnia, & ſingula, authoritate Apoſtolica prædicta, reddimus, & facimus per præſentes; omnemque defectum, & inhabilitatem, ac genituræ maculam ipſius Lælij caſſamus, tollimus, & penitus abolemus. Ita quod deinceps dictus Lęlius, tanquam legitimus, ac de legitimo thoro procreatus, poſſit, & valeat in eorundem ſuorum patris, & matris, ac quorumcunque aliorum parẽtum ſuorum agnatorum, & cognatorum proximorum ſuorũ, & quorumuis aliorũ, rebus, & bonis mobilibus, & immobilibus, necnon iuribus, & actionibus quibuſcunque, ſuccedere, illiuſq. necnon quibuſcunq. officijs, honoribus, dignitatibus, & prærogatiuis publicis, & priuatis, ſæcularibus, ſeù mundanis vbilibet vti, frui, potiri, & gaudere; ac ad ipſa officia, bona, iura, & actiones quaſcunq. & quodlibet eorum recipi, & admitti; Illiuſque, & eorum cuilibet præfici, & pręeſſe poſſit, & valeat, Decernentes eundem Lælium fore, & eſſe legitimum, ac ad omnia, & ſingula iura legitima, & quoſcunque alios actus legitimos eſſe vbilibet admittendum, prout nos authoritate, & tenore præmiſſis, admittimus, Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, legibus quoque Imperialibus, & Prouincialibus, ac Synodalibus, & municipalibus ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs, et indultis, quauis authoritate roboratis, cæteriſq; in contrarium facientibus, non obſtantibus quibuſcunque. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, præſentes litteras exindè fieri, & per vnum dicti Archiuij Scriptorem infraſcriptum, ſubſcribi, ſigilliq; noſtri, quo in talibus vtimur, iuſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum Romæ in Palatio Apoſtolico, & Camera dicti Archiuij, Anno à Natiuitate Domini, &c. Indictione, &c Die verò, &c. Pontificatus, &c. Præſentibus N.N. eiuſdem Archiuij Scriptoribus, teſtibus ad præmiſſa vocatis, ſpecialiter, atque rogatis. Sequitur ſubſcriptio cum ſigillo.

3 Datur etiam iſta legitimatio per reſcri-
ptum apoſtolicum, ac litteras ſub plum-
bo, in quibus etiam apponitur clauſula,
*Et citrà præiudicium venientium ab inteſta-
to*. Id enim cauetur etiam regula Cancel-
4 lariæ, qua Summus Pontifex vult, quod in
diſpenſationibus ſuper defectu natalium,
vt ſic diſpenſati, poſſint ſuccedere in bo-
nis temporalibus, ponatur clauſula, quod
non præiudicetur illis, ad quos ſucceſſio
bonorum ab inteſtato pertinere debet,
& ita intelligendum eſt in quibuſcunque
legitimationibus, factis ab habentibus ad
id poteſtatem à Sede Apoſtolica; ac pro-
pterea, ſi à ſupradictis aliquis legitimetur
abſque prædicta clauſula, ipſa legitimã-
tio non operaretur in præiudicium ve-
nientium ab inteſtato, quia iſtæ faculta-
tes non dantur, niſi cum eadem clauſula,
quæ procul dubio operatur eundem effe-
ctum, quando eſt in facultate, quem ope-
raretur, ſi eſſet in legitimatione poſita,
vt per *Pariſ. conſ. 14 nu. 43. lib. 2.* quia qui-
buſcunque verbis vſus ſit, ſiuè Comes
Palatinus, ſiuè alius habens facultatem
legitimando, non potuit plus operari, quã
ſibi eſſet conceſſum, *Soccin. iun. conſ. 1. o.
num. 20. lib. 2.* Et deducendo in praxim
hanc clauſulam, conſtat ex ea, ita legiti-
5 mato, legitimam non deberi, vt per *Dec.
conſ. 576. nu. 6.* quia illum excludit à ſuc-
ceſſione inteſtati, *id. Dec. conſ. 338 num. 4.*
6 nam legitima ei non debetur, qui ab in-
teſtato non ſuccedit; cum ſit portio por-
tionis debitæ ab inteſtato; ſicut etiam
legitimatus cum dicta clauſula, non po-
teſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa
præteritionis, nec legitima debetur ei, cui
præterito, querela, vel aliud ius impu-
gnandi teſtamentum non datur, *tex. eſt in
in l. cum quæritur C. de inoff. teſtam.* ad quod
videndus eſt, *Ludouiſ. deciſ. 135. per tot.*
Et ita videmus Papam modo præmiſſo
per totum Orbem ſupradictam legitima-
7. tionem concedere, cum ipſe poſſit quem-
cunque etiam quoad temporalia, & ſuc-
ceſſiones, ſicut poteſt legitimare ad or-
dines, & beneficia, vt ſupra dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Filij hæreticorum ſunt irregulares, ſicut illegitimi.*
2 *Nec reſtituuntur, niſi ex diſpenſatione apoſtolica.*
3 *Filio hæretici quomodò dentur abſolutio, & reſtitutio.*
4 *Filij hæretici quare infames.*
5 *Parentes magis filiorum pœna, quam propria terrentur.*
6 *Filio hæretici quomodò denegetur diſpenſatio ad ordines, & beneficia.*
7 *Filius hæretici non priuatur beneficijs antea obtentis.*
8 *Presbyteri, qui hæreticis adhæſerunt, quomodò abſoluendi, & diſpenſandi.*
9 *Libros hæreticorum legentes quomodò abſoluendi.*
10 *Et quando ſint immunes ab excommunicatione.*
11 *Hæreticis opinionibus adhærentes, ſi laici, quomodò abſoluendi.*
12 *Hæreticorum denunciatio quomodò facienda, remiſſiuè.*

Praxis Diſpenſationis ad beneficia cum filijs hæreticorum.

CAP. IV.

AD noſtram, etiam praxim videre pertinet, quid ſeruetur circa diſpenſationem cum filijs hæreticorum, & an iſti ſint eadem irregularitate irregulares, quę oritur
1 ex defectu natalium. Et affirmatiua eſt reſponſio; quandoquidem omni Eccleſiaſtico gradu priuantur, nec reſtitui poſſunt,
2 niſi, præuia diſpenſatione Apoſtolica *text. eſt in cap. excommunicamus. §. ſi verò clericus, & §. ſanè de hæres.* hos enim adeò Eccleſia deteſtatur, vt nec ipſorum prolem vſque ad ſecundam generationem ad vllũ beneficium vel officium admittat, cum filij, & nepotes ex paterna linea promoueri nõ poterunt, ſi eorum pater, vel auus in hæreſi mortuus eſt, *Maiol. de irreg. lib. 5. cap. 46. num. 5.* id enim ipſe probat ex *cap. quicunq; de hæres. in 6. & cap. ſtatutum felicis, eodem tit. & lib.* vbi filij hæreticorum, & credentium hæreticis, vel fautorum, vel receptatorum, promoueri non poſſũt ad beneficia eccleſiaſtica, vel officia publica & conſequẽter inhabiles ſunt ad ordines. *Nauar. in manuali, cap. 27. nu. 205. §. tertio, dico,* & licèt hic contrarium ſentiat circa inhabilitatem ad ordines, *Sayr. de cenſ. lib. 6. cap. 10. nu. 40. verſ. cæterum,* nihilominus Romanæ Curiæ praxis hic nos errare non ſinet; ibi enim videmus frequẽtem, diſpẽſationum Apoſtolicarum deſuper, curſum haberi, cum illę à Papa debeant omninò emanare, *cap. de eo, diſt. 50* ad quem illi cõfugiunt; cum ſint ita inhabiles ad ordines, & beneficia obtinenda poſt delictum parentis, ac ipſo iure beneficijs priuati, *Farinac. de hæres. q. 191 num. 46.* Propterea Oratori filio hæretici dari conſueuit abſolutio ab infamia, & reſtitutio ad famam,
3 gradus, honores, dignitates, officia publica, & priuata; & quod clericali charactere inſigniri, & ad quatuor minores ordines dumtaxat, promoueri, necnon quecunq; beneficia eccleſiaſtica ſine cura, & ſacrũ ordinem non requirentia, extra parochiales, aut Collegiatas Eccleſias conſiſtentia, accipere, ac penſiones, & fructuũ perceptiones, & reſeruationes ſuſcipere, exigere, & leuare poſſit, & valeat, & quod petitur in ſupplicatione denuò repetitur, in fine clauſularum, iuxtà conſuetum.

Porro optima ratione, etiam filij ſupradictorum hæreticorum fautorum, & cæterorum ſimilium ita à ſupradictis omnibus arcẽtur, vt in facto, & praxi docemur; vnde gratiæ Apoſtolicæ ſic eis conceſſæ, ita reſtringuntur, vt hic viſum eſt: ipſi enim infames ſunt, cum paterna infamia
4 eos afficiat: deinde, quoniã in odiũ paterni ſceleris, viſum eſt nõ modo animaduertere in ipſos ſceleratos, ſed etiam in progeniem damnatorum, *cap. vergentis de hæret.* denique, vt parentes à tanto crimine patrando auocentur, in filios eorum leges quandoque ſæuiunt: Sæpè enim contingit, vt parentes magis filiorum pœna,
5 quam propria terreantur, ob vehementiſſimum amoris affectum, quem erga filios gerunt, *l. iſti quidem. ff. de eo, quod met. cauſ.* vt in *directl. inquiſit. par. 3. quæſt. 104. comment. 163. litera, C.* vbi quamuis inferius, *verſ in hac quæſtione,* dicat, conuenire interpretes, filios quocunque modo illegitimos, pœnis in hæreticorum filios latis, plecti, per authores *ibi* per eum allegatos, nihilominus videmus, quod quicquid ſit

quoad

quoad alios effectus,aliud ſe habet Curiæ
ſtylus circa ordines,& beneficia eccleſia-
ſtica, cum neminem lateat Curialium,
quod vſus iam receptus eſt,vt cum illegi-
timis ex quocunque damnato coitu, di-
ſpenſetur ad quæcunque beneficia, exce-
ptis tantummodo Dignitatibus, Canoni-
catibus in Cathedralibus, ac Dignitati-
bus principalibus, in Collegiatis,vt ſupra
diximus;cum filijs verò hæreticorum, &
aliorum,vt ſupra,vix diſpenſari conſuenit
ad ordines minores,& beneficia ſimplicia
eo modo, quo dictum eſt,imò quandoque
6 cis denegatur diſpenſatio, vt ipſa benefi-
cia poſſint in Ciuitate, vel Oppido,aut in
illorum Eccleſijs obtinere, ſed tãtummo-
dò extra ea, vt obſeruatum eſt à pluribus
antiquiſſimis Curialibus.

Vnum tamẽ pro hac noſtra praxi omit-
tere noluimus,quod porrecta aliàs Domi-
no Datario ſupplicatione pro parte cu-
iuſdam Roberti N. filij cuiuſdam hæreti-
ci, qui duo beneficia eccleſiaſtica obti-
nuerat, antequam eius pater id crimen
admitteret, in ipſa ſupplicatione,fuit tan-
tummodò petita diſpenſatio ad ordines,&
beneficia conſequenda; at cum idem Do-
minus Datarius oretenus accepiſſet,Ora-
torem, tunc temporis obtinuiſſe ſupradi-
cta duo beneficia,dicebat,quod pro eis te-
nebatur ille petere diſpenſationem, etiam
ſuper illorum rententione:quandoquidem
omnes DD. tenent,filios, & nepotes hæ-
reticorum fautorum, & ſimilium,nõ mo-
dò fieri inhabiles ad officia,& beneficia
in poſterum obtinenda, verùm etiam,ipſo
iure priuari omnibus,quæ iam obtinebãt,
eo tempore quo eius parentes hoc crimẽ
patrarunt,ſecundum diuerſa iura tunc al-
legata, & ſignanter voluit *Præpoſ. in cap.
ſatis peruerſum, diſt. 56. Imol. in l. in Inſulam,
ff. ſolut. matrim. Director. inquiſit. p. 3. q. 104.
comment. 143. lit. E.*

Attamen pro firmiori, & veriori ſentẽ-
tia reſponſum extitit,ſupradictos filios ip-
7 ſis beneficijs, iam antea obtentis,minimè
priuari,cum ad ea tantummodò inhabiles
reddantur, quæ poſt dictum admiſſum cri-
men impetrata fuerunt: quapropter, fuit
dicta ſupplicatio ſignata quoad diſpenſa-
tionẽ ſuper beneficijs ſecundo modo im-
petratis, prout tenet *Repert. inquiſ. verbo,
filij, §. ſupra dictum eſt, verſ. ſed ſalua, &c.*
quod allegat *d. Direct. in d. comment* 143.
ſub eadem *litera D. verſ. ſententiam ſupe-
riorem* cum omnibus ſeqq. præſertim au-
thoritate text. *in d. cap. quicunque, §. hæreti-
ci, de eodem lib. 6.* in quo ſolum videtur ex-
clude filios hæreticorum à beneficijs in
futurum obtinendis per verba ipſius text.
ibi *ipſorumque filij vſque ad ſecundam ge-
nerationem ad nullum eccleſiaſticum benefi-
cium, ſeu officium publicum aſſumantur*;
quandoquidem,verbum illud, *aſſumantur*,
nullo modo dici poteſt,quod inducat pri-
uationem beneficiorum obtentorum
ipſo iure,cum ſit futuri temporis.

Pro ijs verò, qui forſan, etiam presby-
teri, hæreticis ſupradictis adhæſerunt, &
modo reuerſi petunt abſolutionem, & di-
ſpenſationem; ſi in ſupplicatione narre-
tur, quod iã Orator fuerit vigore alicuius
facultatis ad id, in partibus abſolutus, ac
in alicuius manibus, omnes hæreſes, &
hæreticam prauitatem abiurauerit, necnõ
fidem Catholicam iuxta articulos à Sede
Apoſtolica propoſitos, cum ſolemni iura-
mento profeſſus ſit; & abſolutionem, ac
facultatem diuinis officijs ſe immiſcendi,
ac miſſas celebrandi obtinuerit, tunc cõ-
8 mitti conſueuit Ordinario, qui attento
quod dictus Orator pœnitentiam egit,ab-
iurauit, & profeſſus eſt,vt ſupra,eum ab-
ſoluat,ac faciat,prout petitur;citra tamen
diſpenſationem ad beneficia curata,& ip-
ſo Oratore ab executione ſuorum ordinũ
ad triennium, ſeù ſi eidem Ordinario vi-
debitur, ad aliud longiùs tempus, ſuſpen-
ſo.

Quod ſi nondum per dictum Oratorem
præmiſſa adimpleta fuerint, committitur
Ordinario,qui illum,poſtquàm hæreticam
prauitatem, & omnes hæreſes in genere
abiurauerit,& deteſtatus,ac fidem catho-
licam, &c. profeſſus fuerit,ac aliàs iuxta
indultum, & facultatem nõnullis Epiſco-
pis,& Prælatis Franciæ (ſi ibi,vel inde fue-
rit Orator) hæreticos abſoluendi, conceſ-
ſam, & non alias abſoluat, & diſpenſet, vt
ſupra; ipſo Oratore arbitrio eiuſdem Or-
dinarij, ſuſpenſo; Et cum prædictis,etiam
diſpenſatur ad retinendum beneficia,quæ
obtinere expreſſit, vt ſupra viſum eſt.

Quoad eos verò,qui ſcienter animoq;
deliberato,hæreticorum libros, vel cuiuſ-
uis authoris ſcripta,propter hæreſim, vel
falſi dogmatis ſuſpicionem, damnata, le-
gunt,vel habent; quique propterea ipſo
iure in excommunicationis pœnam inci-
dunt, & ob eam cauſam tanquam de hæ-
reſi ſuſpecti poſſunt inquiri, vt in Bulla
Pij IV. vt refert *Leo in theſaur. for. eccleſ.
par. 3. cap. 5. num. 63.* petitur abſolutio per
9 Officium Sacræ Pœnitentiariæ, Apoſtoli-
cæ,ſi factum occultum eſt: Quod ſi forte
Orator fuerit presbyter, qui propterea in-
ciderit in cenſuras eccleſiaſticas, ſuoſque
ordines exercendo, irregularitatem con-
tra-

traxerit, dantur ſibi litteræ, Diſcreto viro cuicunque Confeſſori directæ, cui committitur, quatenus Oratorem, audita priùs illius Sacramentali Cõfeſſione, poſtquàm libros prædictos Inquiſitori cõſignauerit, vel alteri, per quem ipſi Inquiſitori cautè conſignentur, dummodò ex lectioue huiuſmodi nullam hæreſim hauſerit, ab excommunicationis, alijſque ſententijs, cẽſuris, & pœnis eccleſiaſticis, &c. abſoluat, &c. iniuncta, &c. pœnitentia ſalutari, & alijs. &c, ipſoque ab executione ſuorum ordinum ſuſpenſo Demùm, dummodò præmiſſa occulta ſint, &c. ſuper irregularitate, &c. diſpenſet: declarando, ipſum Oratorem licitè retinere poſſe beneficia, ſibi ante præmiſſa canonicè collata. Datur aliquando diſpenſatio Oratori, vt poſſit, etiam obtinere quæcunque beneficia eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſi quę illi in futurum, aliàs tamen canonicè, conferantur.

Licèt enim antiquitùs nulla aderat excommunicatio contra prædictos, vt colligitur *ex cap fraternitatis*, & ibi *gloſ. de hæret.* hodie tamen præter Conſtitutionem, ſeù decetum ſupradicti Pij IV. adeſt etiã excommunicatio contenta in Bulla Cęnę Domini. Eſt tamen pro conſolatione multorum, hic notandum quod licèt nonnulli teneant, hanc excommunicationem incurri, etiam ſi vnam tantùm, vel alterã lineam legunt, dummodò contineat integram, & perfectã hæreſim, inter quos fuit *Card. Tolet.* in quodam ſcripto ſuper Bulla Cœnæ; veriùs tamen eſt, illam ſupradicto modo non incurri ob tam modicam
10 quãtitatem, quia ſicut in alijs rebus, paruitas materiæ excuſat à peccato mortali, ita etiam excuſat ab incurſu maioris excommunicationis, quæ peccatum mortale neceſſariò ſupponit, ita idem *Sayr. lib. 3. cap. 5. nu. 12. verſ. ad hanc autem, circa med. & verſic. ſeq.* qui fundatur in verbis eiuſdẽ Bullæ in Cœna Domini, dum ibi dicitur, *qui legerit librum hęreticũ*; vnde, qui duas, tres, quatuor, aut decem lineas legit, non dicitur legere librum hæreticum: ſubdit *idem* tamen *ibi*, quod ex hac ſententia, quæ mitior eſt, non eſt de facili accipienda occaſio, ita legendi, ſed ante factum, timendum, & abſtinendum eſt omninò à quacunque minima parte: quod ſi ex humana fragilitate & curioſitate contingeret aliquem legiſſe quantitatem prædictã, non de facili damnandus erit incurriſſe dictam excommunicationem, neque facilè neganda erit illi abſolutio. Hæc *idem Sayr. loco cit.*

Quoad làicos autem, qui aliquo modo opinionibus hæreticis adhæſerunt, in illorum abſolutionibus ſemper additur clau-
11 ſula, *Dummodò non habeant complices; quod ſi habuerint, facta priùs illorum denũciatione, auditaquè eorum confeſſione, poſtquã præfatos errores, & omnes quaſcunque alias ab Eccleſia damnatas hæreſes coram eodem Confeſſario abiurauerint, & deteſtati fuerint in forma ſolita, eos abſoluat in foro conſcientia tantùm.* Quomodo autem facienda
12 ſit denunciatio, vide *Farinac. de hæreſi, q. 185. num. 67. cum ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Religionis ingreſſus tollit irregularitatem, ex illegitimitate prouenientem.*

2 *Vnde illegitimi ſunt habiles ad ordines, non tamen ad officia, & dignitates Religionis.*

3 *Ad quæ diſpenſantur per Sacram Pœnitentiariam.*

4 *Illegitima, effecta monialis, quomodò diſpenſanda.*

5 *Filius an teneatur credere matri, dicenti, eum eſſe illegitimum.*

6 *Allegantis turpitudinem ſuam, non eſt credendum.*

7 *Illegitimus, promotus ad ordines, & beneficia, quando excuſetur à pœna.*

8 *Illegitimus, an cenſeatur natus ex matrimonio inualido ob occultum impedimentum.*

Praxis Diſpenſationis cum illegitimis Regularibus.

Cap. V.

PRO ijs autem, qui, cum ſint illegitimè nati, cupiunt Religionem ingredi, de iure per il-
1 lius ingreſſum, ac profeſſionem in ea emiſſam, omnis irregularitas, ex illegitimitate proueniens, tollitur, non modò quoad ordines minores, verùm etiam quoad ſacros, vt docet *gloſ in cap. fin. verbo Sedis Apoſtolicæ, de fil. presby.* & licèt extet Conſtitutio Sixti V. contra ipſos illegitimos, quæ incipit, *Cum de omnibus, &c.* qua illis prohibetur,

nõ modò profeſſio, verùm etiam ingreſ-
ſus, fuit tamen dicta Conſtitutio mode-
rata, & ad terminos iuris communis re-
2 ducta; ac propterea licitè poſſunt ij ad
profeſſionem, & ordines ſupradictos ad-
mitti, non autem ad officia, & dignitates
3 Religionis quo caſu recurritur, vt pluri-
mùm ad officium Sacræ Pœnitentiariæ,
quæ habet facultatem diſpenſandi ſuper
hoc cum Religioſis profeſſis; vt ſi nullũ
aliud canonicum obſtet, dicto natalium
defectu non obſtante, quęcunque officia,
& dignitates ſui Ordinis, ſi ad illa aliàs
canonicè, & iuxtà eiuſdem Ordinis re-
gularia inſtituta, eligantur, vel aſſuman-
tur, recipere, gerere, & exercere licitè va-
leant, miſericorditer diſpenſetur in foro
conſcientiæ, & in ipſo actu Sacramenta-
lis confeſſionis tantùm.
4 Idemque practicatur quoàd moniales,
nàm, ſi contingat aliquam, talem defe-
ctum pati, qui occultus eſt, ipſaque iam
fuerit electa ad Abbatiſſatum, vel Prio-
ratum, aut aliud officium, ſeù aliam digni-
tatem, ſimiliter committitur Confeſſario,
vt audita Sacramentali confeſſione, dũ-
modò defectus natalium huiuſmodi oc-
cultus ſit, aliudque canonicum non ob-
ſtet, vt dicto defectũ non obſtante, dictũ
Abbatiſſatus, ſeu Prioratus officium reti-
nere, gerere, & exercere liberè, & licitè
valeat, diſpenſet.

Hanc diſpenſationem vidi etiam con-
cedi per Datariam cum litteris Cancel-
lariæ Apoſtolicę in vtroque foro pro mo-
niali quę aſſerebat ſe defectum natalium,
ex ſoluto, & ſoluta, pati, & habitum mo-
nialis ſuſcepiſſe, profeſſionemque emiſiſ-
ſe, tanquàm de legitimo matrimonio
procreatã, & bona fide; poſtmodum verò
accepiſſe, ſe eſſe illegitimam, propterea
petijt ad præmiſſa habilitari, & reſtitui,
ac ad officia, & dignitates ſuæ Religionis
diſpenſari; quapropter fuerunt prædictæ
litteræ directæ Ordinario loci, ſibique
commiſſum, quatenus cum Oratrice, dũ-
modò vitæ munditia, morumque probi-
tas, ac alia merita ipſi ſuffragētur; & fun-
datio Monaſterij nõ obſtaret, ſuper præ-
miſſis, non tamen ad Abbatiſſatum, &
dummodò ipſa, prætextu diſpenſationis
huiuſmodi duo ex officijs, & dignitati-
bus, ſimul retinere nequeat, apoſtolica
authoritate diſpenſaret; prout ipſius ani-
mæ ſaluti viderit expedire, cum deroga-
tione Cõcilij Pictauēſ, ac Monaſterij ſta-
tutorum. Multoties has diſpēſationes vi-
demus concedi etiam per litteras Sacræ
Congregationis Regularium.

Nec incongruè aliam praxim ſequitur
hic videre, nunquid, videlicet filius in
5 poſſeſſione legitimæ filiationis exiſtens,
teneatur credere matri aſſerenti, cum
eſſe illegitimum; ac propterea, quatenus
ita credat, egeat diſpenſatione ad ordi-
nes, & beneficia? Iſte caſus perquàm fre-
quens in Romana Curia occurrit in pe-
tenda deſuper diſpenſatione, cum narra-
tiua præmiſſorum, ac proinde ibi ſemper
reſponſum extitit, quòd de iure non te-
netur ei fidem adhibere: ſic etenim om-
nes communitèr affirmant ex *l. 1. ff. de
Carbon. edic. Bart. & alij, ac ibi gloſ. in l. ſi
vicinus, C. de nupt. & in l. ſi poſthumus. ff.
de liber. & poſth. Abb. in c. 1. de fil. presb. &
in c. officij. de pœnit. & remiſſ.* eo quod ma-
tres ſæpè, prout ipſis libet, facilè, ac te-
merè, modò aiunt, modò negant; & alle-
6 ganti turpitudinem ſuam, non eſt credē-
dum, *Alex. conſ. 111. nu. 2. Maſcard. de pro-
bat. concluſ. 429. num. 31. vol. 1.* & ſolum
matris dictum nõ ſufficit, vt quis debeat
ſe exiſtimare illegitimum; etiam ſi illa id
aſſerat cum iuramento, & in articulo
mortis conſtituta; eſt ferè communis ſen-
tentia ex *Suar. diſp. 49. lect. 4. nu. 5. Nauar.
cap. 27. num. 201.* niſi ſufficientèr probetur
tempore conceptionis, eam non fuiſſe
cognitam à marito, iuxta *text. in l. filium, ff.
qui ſunt ſui vel alieni iur.* & procedit, etiã
ſi ille credat, eam eſſe adulteram; quando-
quidem, ex adultera poſſunt oriri filij le-
gitimi, *Filliuc. tract. 9. de ce. ſ. c. 5. num. 144.*
quocirca melior eſt conditio poſſiden-
tis; ſufficitq; quod ab omnibus pro legiti-
mo habeatur, ſitque in poſſeſſione legiti-
mitatis cum publica voce, & ſama, quod
ſit legitimus, quæ plurimum in hoc pro-
bant, cum ius, & poſſeſſionem habeant
ad bonum nomen ex publica fama; & in
hac parte adſit matrimonij fauor; cum
natus ſit ex parentibus matrimonio cõ-
iunctis, ſimulque habitantibus; hoc enim
caſu, nulla opus eſt diſpenſatione. Si verò
habeat ille conſcientiam læſam, ſeu adſit
dubium, tutiùs eſt, vt promouendus, ob
periculum animę, abſtineat ab ordinibus
ſuſcipiendis, per *text. in cap. accedens, de
purgat. can.* ac obtineat ſecum diſpenſari.
Quod ſi iam fuerit promotus, inſpicienda
eſt propria conſcientia; nàm ſi pendeat
ad credulitatem, debet abſtinere; ſi verò
ſecus, nec abſtinere, nec petere tenetur
diſpenſationem, *Maiol. de irreg. lib. 1. c. 7.
num. 3. & 4.* Si autem fuerit infamatus,
quod non ſit legitimus, non debet ad Sa-
cros Ordines promoueri, niſi priùs ſe pur-
gauerit, per *text. in d. c. accedens, & ibi gloſ.*

in verb. purgatione, vbi quærit, quomodò fieri poterit iſta purgatio, cum negatiua directè probari non poſſit, & docet, id indirectè probari poſſe, ſcilicet, quod fuerit filius talis laici, & vxoris eiuſdem, quæ pro legitima eam tenebat: vnde poſt dictam purgationem, talis licitè poterit abſque diſpenſatione promoueri.

Alius item caſus, hic ſatis in praxi frequens, ſubnectẽdus venit, Quid, nimirum ſentiendũ eſt de eo, qui licèt illegitimus, promotus eſt nihilominus ad ſacros ordines, & beneficia eccleſiaſtica; poſtmodùm verò ad illius notitiam aliquo modo peruenit, ſe tanquam illegitimum, malè ad præmiſſa fuiſſe promotum, an videlicet hoc caſu teneatur petere diſpenſationem, vel nè? Et duplex datur reſpõ-
7 ſio, aut enim ſciens, præmiſſa admiſerit, aut verò ignoranter, & bona fide. Primo caſu, grauiter peccaret licèt nouam irregularitatem non contraheret, vt per *Innoc. in cap. ſi celebret, de cler. excomm. min.* Secundo verò caſu, cum nimirùm id ex ignorantia euenerit, neque peccauit, neque irregularitatem contraxit; etiam ſi in dictis ſacris ordinibus ſcienter ſe exercuerit, ſicut Nos alibi diximus, vt etiam ait *Rebuff. in prax. tit. de diſpenſat. ſuper defect. natal. numero* 13. neque in diſpenſatione deſuper petenda, opus erit mẽtionẽ habere de ſupradicto exercitio ordinum, cùm ſufficiat exprimere, ſe eſſe illegitimum, & ſacros ordines ſuſcepiſſe; ſicut neque ſuſpenſionem incurret ob exercitium dictorum ordinum; quicquid alij in cõtrarium dixerint, quod prorſus Romanæ Curiæ ſtylus reijcit, quando in his caſibus petitur diſpẽſatio, & Orator declarat, ſcienter ad dictos ordines ſe promoueri feciſſe: vnde ſibi conceditur, vt dictos ordines exercere, & beneficia eccleſiaſtica obtinere poſſit, vt per *Archid. in cap. Apoſtolica, diſt. 56. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib 6. cap. 4. lit. D.*

Nec ab hac noſtra praxi diſſonat, quod ſeruari in Curia videmus in petitione diſpenſationis ad ordines, & beneficia pro eis qui nati ſunt ex matrimonio inualido ob occultum impedimentum inter coniuges; Circa quod conſideratum
8 fuit, an parentes, cum nuptias contraxerunt bona fide, id impedimentum ignorabant, an verò ſciebant. Nam, primo caſu, legitimi erũt; quia ius canonicum habet prolem pro legitima, tex. eſt clarus *in cap. cum inter, cap. ex tenore, & cap. referente, qui filij ſint leg.* Secundò verò, contrarium eſt dicendum, & quod dictum eſt in primo caſu, nẽpè legitimã eſſe cenſendã prolem, idem tenendum erit, ſi parẽtum, alter ſciebat, alter verò ignorabat tale impedimentum, tunc enim omnis proles legitima habenda eſt, fauore matrimonij: vnde pluriès in caſibus petendæ huiuſmodi diſpenſationis, fuit per D. Datarium reſponſum, Oratores, ſtantibus præmiſſis, non indigere diſpenſatione; quod etiam omnibus Curialibus notum eſt: licèt alitèr fuerit tentum, etiam in praxi in caſu diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento dirimenti, cum, videlicet vnus contrahentium illud ſciret, alter verò ignoraret, vt ſuo loco diximus.

SVMMARIVM.

1 *Corporis deformitas, animi deformitatem declarat.*
2 *Corpore vitiatus, quare prohibetur ordines ſuſcipere, & beneficia obtinere.*
3 *Corpore vitiati, quinàm dicantur.*
4 *Et quis debilitatus.*
5 *Et quis mutilatus.*
6 *Membro neceſſario ad vſum ordinis carens, irregularis eſt.*
7 *Inhabilis ad ordines, eſt inhabilis ad beneficia.*
8 *Diſpenſatio ſuper magna corporis deformitate non datur, & quare, & numero 23.*
9 *Corpore vitiatus à ſolo Papa diſpenſatur.*
10 *Corporis defectus, licèt paruus, facit hominem irregularem.*
11 *Diſpenſationis litteræ ſuper defectu corporis, quomodò concedebantur.*
12 *Corpore vitiato ex propria culpa, non datur diſpenſatio.*
13 *Origines, ſe Eunuchum fecit, & quare.*
14 *Corporis defectus, caſu eueniens, eſt diſpenſabilis.*
15 *Formula ſupplicationis, diſpenſationis ſuper defectu oculi.*
16 *Oculi defectum patienti, quomodò detur diſpenſatio, ſi præſens erit in Curia.*
17 *Et quomodò, ſi ab ea abſens.*
18 *Verba, per ſeipſum, ſunt perſonaliſſima.*

19 Cor-

19 *Corporis defectum patientibus, non datur diſpenſatio, ſed mandatum ad illam.*
20 *Et committitur Ordinario Oratoris, non autem illius Vicario.*
21 *Idemq; ſeruat ſacra Pœnitentiaria cum regularibus.*
22 *Vicarius Epiſcopi, qualis eſſe debeat.*
24 *Diſpenſatur faciliùs ſuper defectu oculi dextri, quàm ſiniſtri.*
25 *Corporis deformitas, magis attenditur, quàm defectus.*
26 *Claudicatio, an ſit diſpenſabilis, remittitur arbitrio Epiſcopi.*
27 *Corporis defectus, ſi non appareat, non eget diſpenſatione.*
28 *Claudicantes non poſſunt cum baculo accedere ad altare.*
29 *Nec ei datur diſpenſatio, & quare.*
30 *Miſſam, velato, ſeù cooperto capite, celebrare non licet.*
31 *Et quis poteſt deſuper diſpenſare.*
32 *Annuli vſus in miſſa prohibetur.*
33 *Promoueri prohibetur, habens faciem turpem.*
34 *Podagra, paraliſi, & ſimilibus morbis laborantibus, rarò datur diſpenſatio.*
35 *Arreptitijs, caducis, & furioſis non datur diſpenſatio.*

Praxis Diſpenſationis cum corpore vitiatis.

CAP. VI.

1 DIXIT *Abb. in cap. quia diuerſitatem, 1. not. de conceſs. preb.* quod corporis
deformitas, animi, & morum deformitatem declarat; Nec tamen ex iſta
ſola cauſa prohibetur corpore vitiatus,
ordines ſuſcipere, & beneficia eccleſiaſtica obtinere; ſed quia ex *Leuit.* 21
2 conſtat, hanc irregularitatem prouenire
ex veteri teſtamenro; vbi omnis, qui habuerit maculam de ſemine Aaron ſacerdotis, accedere prohibetur ad offerendas hoſtias Domino, aut panes Deo ſuo
Vt autem circa noſtram praxim, ſciatur, quinam dicatur corpore vitiatus, indeque dignoſcatur, an, & quando ſuper
tali vitio requirenda ſit apoſtolica diſ-
3 penſatio, dicamus, quod in hac materia,
tales illi dicuntur, qui ſunt, aut debilitati,
4 aut mutilati: ille autẽ dicitur debilitatus,
qui licèt omnia membra habeat, attamẽ,
aut vnum, aut plura ex illis habet inutilia, putà oculum cœcum, aut manum aridam, aut crus contractum, & alia ſimilia.
5 Mutilatus verò, ille dicitur, qui aliquo
membro neceſſario ad vſum ordinum
careret, veluti, manu, aut oculo.
6 Vnde, quicunque caret aliquo ipſius
corporis membro, ad vſum ordinis neceſſario, vel, licèt habeat membrum, habet
tamen impeditum ad dictum vſum, vel
quemcunque habet defectum deformem
corporis, qui propterea ſcandalum generet in populo, erit irregularis, tàm quoad
ordines, quàm ad beneficia; tùm propter
inhabilitatem ad exequendum officium,
tùm ob deformitatem, ac etiam, quia indignum eſt, offerri Deo, quod homo dedignatur, vt habetur in *cap. fin. 49. diſt.* nec
7 eſt habilis ad beneficia; quia, quicunque
eſt inhabilis ad ordines, erit etiam inhabilis ad beneficium, quod ordo ille requirit; nam inhabilis ad vnum, cenſetur, etiã
inhabilis ad ei neceſſariò annexum, ita
Sayr. de cenſ. lib. 6. cap. 2. nu. 22. qui *nu. ſeq.*
addit, id non procedere, quando irregularitas talis eſt, vt licèt impediat vſum
vnius ordinis, non tamen impedit
vſum alterius ita ſuſcepti, & talis defectus
ſine culpa contractus eſt; nam in hoc caſu poteſt quis habere beneficiũ, ſed tale,
quod non requirat alterius ordinis vſum,
quàm illius, quem exercere poteſt, vt eſt
caſus in *cap. 2. de cler. ægrot.* vbi ei, cui abſciſſi fuerunt duo digiti, & pars manus, ſine culpa; permittur conferri beneficium,
non requirens celebrationem; nõ autem
illam requirens, *Nauar. in cap. 27. nu. 252.*
Et ne tempus fruſtrà teratur, in illicitè
ijs petendis, quæ licitè denegantur, omnes ſupplicationes in Dataria reijciuntur, cum petitur diſpenſari cum Oratore,
8 habente talem defectum, qui faciat magnam deformitatem in quacunque parte
corporis, aut membro, quo perſonæ claritas nimis obſcuratur; veluti, ſi ille habeat naſum amputatum, aut inſignem
maculam in oculo, ſiuè alium notabilem
defectum; nam licèt vitium huiuſmodi,
ſiuè mutilatio non obſtet ſubſtantiæ Sacramenti, quo minus verè miniſtretur, ac
ſuſcipiatur, eſt tamen contra præceptum

Ec-

Eccleſiæ, *idem Sayr. d. lib. 6. cap. 7. num. 2.*

Vbi autem dubitatur, an talis ſit de-
formitas, vel debilitatio, quæ irregulari-
tatem inducat, ſtandum erit iudicio Epi-
ſcopi, *Abb. in c. 2. de cler. ægrot. Innoc. in c.*
ſignificauit, de corp. vit. licèt non poſſit ip-
9 ſe ſuper dictis impedimentis diſpenſare,
cum hoc ad ſolum Papam ſpectet, *cap. nō*
confidat, 50. diſt. Butr. in cap. ſignificaſti, de
corp. vitiat. ſi enim Epiſcopis aliquo mo-
do permitteretur hæc diſpenſatio, peri-
culum eſſet, ea cum detrimento debitæ
Sacramenti reuerentiæ, ac populorum
10 ſcandalo abutendi: omnis enim corpo-
ris defectus, quantumuis paruus, vel oc-
cultus, ſi faciat Sacramenti adminiſtra-
tionem minus tutam, vel ſi generet ſcan-
dalum, aut periculum ſcandali imminen-
tis, reddit hominem irregularem, *Maiol.*
de irregul. lib. 1, cap. 2. num. 1. verſ. quarta,
omnis corporis defectus.

Id verò quantum dedeceat, noſtri tem-
poris probauit euentus, quo quidam Epiſ-
copus, quendam Didacum, quē alij pig-
mæum, alij balę am vocitabant, ob ſui
corporis deformitatem, tum quia ſtatura
puſillus, tùm etiam, quia ex vtraq; parte
mirum in modum gibbóſus eſt, non ſine
grauiſſimo ſcandalo in ordinantem, &
ordinatum, ad omnes ſacros, etiam preſ-
byteratus ordines promouit, Cæterùm
priſcis illis temporibus non modò Epiſ-
copus abſtinebat à tali promotione, quā
non faciebat, niſi de conſenſu plurium
Epiſcoporū, ſed et ipſe Summus Pontifex
tàm graue negotium, non vni tantùm
11 Epiſcopo committebat, ſed licèt litteræ
diſpenſationis huiuſmodi vni dirigeban-
tur, putà Archiepiſcopo, aderant tamen
in illis certa verba, videlicet, *de conſilio*
ſuffraganeorum ſuorum, vt in cap. 2. de corp.
vit. vbi gloſ. in verbo, *cum conſilio*, dicit,
quod iſti ſuffraganei, delegati cenſentur;
ita vt ſine illorum conſilio, Epiſcopus,
ſeu Archiepiſcopus nihil diſponere de-
beat; aliàs non valeret, *cap. cum in veteri,*
de elect.

Eſt tamen circa hanc praxim ſciendū,
quod in diſpenſatione cum corpore vi-
tiatis, id potiſſimum ſeruat Romana Cu-
ria, vt ſi culpa ſua deformati fuerint, ve-
luti ſi quis ex indignatione, vel cauſa cō-
tinentiæ, & ſic propria voluntate, virilia,
12 ſibi amputauerit, vel quid ſimile fecerit,
denegetur illi diſpenſatio; quia ſui ho-
micida eſt, *tex. in cap. ſi quis abſcidit*, & ibi
gl. diſt. 55, nec prodeſt, quod circa hoc, nō-
nulla poſſent exempla in contrarium
12 adduci, præſertim de Origene, qui ſe Eu-
nuchum fecit, vt liberius in occulto poſ-
13 ſet prædicare tēpore perſecutionis Ec-
cleſiæ, mulieribus; qui tamē poſtea apud
Cæſarem factus eſt ſacerdos, Sic etiam
Marcus præſcidit ſibi pollicem, vt ſic
fieret indignus ſacerdotio, & poſtea ta-
men factus eſt ſacerdos, vt legitur in hi-
ſtoria eccleſiaſtica; quia hæc non ſunt
trahenda in conſequentiam, vt ait *gloſ.*
in d. c. ſi quis abſcidit, in verbo, *clericus.*

14 Si autem caſu, præmiſſa, & alia huiuſ-
modi euenerint, puta. ſi quis partem di-
giti, aut alterius membri ſibi abſcidit,
dum, aut operi ruſtico curam impendit,
aut aliquod faciens, ſe non ſponte per-
cuſſit, vt *in cap. qui partem, d. diſt. 55* ſimi-
liter, ſi pro ægritudine, naturalia à Medi-
cis quis ſecta habuerit, vel alias, vt in *cap.*
ſi quis pro ægritudine, d. diſt. 55. datur diſ-
penſatio. adhibitis tamen moderationi-
bus, & decretis in infraſcripta formula
ſupplicationis, appoſitis.

Modus igitur, & praxis ſupplicandi
Summo Pontifici pro diſpenſatione ad
ordines, & beneficia cum corpore vitia-
tis, conſtant ex ſequenti formula ſuppli-
cationis pro patiente defectū oculi Ca-
nonis, cuius diſpenſatio in Romana Cu-
ria frequens eſt, videlicet.

15 *BEatiſſime Pater, Cum deuotus S. V. orator Rhodericus Monteſanus, laicus Neapoli-*
tanus deuotionis feruore accenſus, plurimùm cupiat clericali charactere inſigniri, &
ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam
in altaris miniſterio miniſtrare, Verùm, quia ex cauſa cuiuſdam infirmitatis, viſum
oculi Canonis amiſit, licèt inde non tanta cauſetur deformitas, quæ ſcandalum generet
in populo, aut diuinis præſtet impedimentum, ſui voti compos effici non poteſt, abſque
Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, qua-
tenus eius pio deſiderio hac in parte fauorabiliter annuendo, eumque ſpecialis gratiæ fa-
uore proſequendo, cum eodem Oratore, vt defectu huiuſmodi non obſtante, dicto clericali
charactere inſigniri, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri, &
promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, necnon quæcunque, & qualia-
cunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, &c. prout in formula ſupplicatio-
nis

nis diſpenſationis ad ordines, & beneficia pro bigamo, *lib.2. cap.1. num. 22.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de diſpenſatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, per breue S. V. ſeu Officium minoris gratiæ (non tamen quoad beneficia huiuſmodi) expediendis. Et additur, *Et committatur Ordinario, qui inſpecto per ſeipſum, & conſiderato diligenter dicto defectu, ſi talis non ſit, nec ex eo tanta proueniat deformitas, quæ ſcandalum gereret in populo, aut diuinis impedimentum præſtet, ſuper quo eiuſdem Ordinarij conſcientia oneretur; cum eodem Oratore, dummodò ad id reperiatur idoneus, vitaque, ac morum probitas; & virtutum merita ſibi alias ſuffragentur; nec aliud ei obſtet impedimentum, diſpenſet, vt ſupra.*

Cum autem huiuſmodi diſpenſatio conceditur ſuper prædicto defectu oculi Canonis, tunc, ne ipſe patiens, legendo Canonem, vertat ſe ad populum, cum velit ad Canonem ipſum, oculum dextrum dirigere, id etiam additur in fine dictarum clauſularum, videlicet: *Et quoties miſſam celebrabit, tabellam Canonis in medio altaris tenere debeat.*

Ex hac verò formula, eſt etiã in praxi notandum. Primò, quòd cum in exequutione litterarum deſuper expediendarũ, maxima ſit diligentia adhibenda, circà
16 ipſius defectus inſpectionem, ſi Orator erit in Romana Curia præſens, antequã ſignetur ſupplicatio, ſe præſentabit corã D. Datario qui inſpiciet, & conſiderabit defectum, quem Orator ipſe patitur: quandoq; verò inſpiciendũ, & conſiderãdum ille committit D. Regenti Cancellariæ, cum aliquibus ex Abbreuiatoribus Maioris Præſidentiæ; vel ſaltem vni ex eiuſdem Curiæ Referendarijs. Imò ſæpè contingit, vt ſi Orator eſt ab ipſa Curia abſens, & illius defectus qualitas non permittat, Summum Pontificem de Ordinario confidere circà talem inſpectionem, præcipit, Oratorem ipſum ad Vrbẽ accedere, ſi id ſinè magno ipſius Oratoris diſpendio fieri poſſit; vbi conſiderato defectu, videatur, an ſit ſuper eo concedenda, vel deneganda diſpenſatio; quo caſu, licèt litteræ dirigantur Ordinario pro exequutione aliorum in ea narratorum; non tamen committitur ampliùs eidem talis defectus inſpectio; ſed in ipſis litteris dicitur, *Nos igitur, qui dictum N. per quoſdam probos viros diligenter inſpici fecimus, & ex eorum relatione accepimus, huiuſmodi defectum, talem non eſſe, qui notabile ſcandalum gereret in populo, ipſius ſupplicationibus inclinati, &c.*

17 Pro Oratore verò abſente regulariter committitur Ordinario, qui inſpecto per ſeipſum, & conſiderato diligenter defectu, vt ex ſupradicta clauſula ſupplicationis; debet ille vigore litterarum diſpenſationis, ſeu potiùs mandati ad illam, iudicare, quænam ſit ea deformitas, aut debilitas, vel infirmitas, ſiuè horribilitas, & quale conſtituat in Oratore impedimentum; ac propterea illũ ſubijciet conſpectui oculorum, per *text. cap. communiter, 33. diſt.* iuxtà illud, *Segnius irritãt animos demiſſa per aures, Quã quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus*; Quarum quidem litterarum exequutionem Ordinarius non poterit alteri ſubdelegare, per tot clauſulas, ſupra additas; præcipuè per illa ver-
18 ba, *per ſeipſum*; quæ, cum ſint perſonaliſſima, *vt in l.3. §. adipiſcimur, ff. de acq. vel amit. poſſeſſ. Abb. in cap. fin. num. 1. & Felin. nu. 3. de off. deleg.* imponunt neceſſitatem, vt id alteri non committatur; ſicut quando in cõmiſſione cauſæ dicitur, quod illam per ſe cognoſcere debeat, *cap. 1. vt eccleſ. ben. ſin. dim. conf. l. prætor, ff. de eden. Iaſ. in l. à iudice, nu. 11. verſ. ſextò limita, C. de iud.* maximè, quia ſumus in re graui, quæ impedit omninò ſubdelegationem, *Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 54. nu. 7.* Ego alias vidi ſimilem ſupplicationem ſignatam à Clemente Papa VIII. qui, cum in ipſa fuiſſent ob inaduertentiam Reuiſoris, omiſſa dicta verba, *per ſeipſum*, ipſe Pontifex, propria manu, illa addidit; Quando autem Summus Pontifex nõ intendit impedire ſubdelegationem, vtitur illis conſuetis verbis, videlicèt, *quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios, &c.* vt omnibus notum eſt; Vnde per dictas clauſulas omninò eſt electa induſtria perſonæ, vt per *Imol. Abb.* & alios *in cap. final.* per illum *tex. de off. deleg. Alex. in d. l. à Iudice, & Bald. in cap. ſi pro debilitate, de off. deleg.*

Et quomodocunq; iſta diſpenſatio concedatur, ſiuè Oratori præſenti in Romana Curia, vbi defectus fuit recognitus, vt ſupra dictũ eſt, ſiuè à dicta Curia abſenti,

ti,

19 ti, nunquàm dantur litteræ diſpenſatio-
nis, ſed tantùm mandati de diſpenſando;
nec in re tàm graui, confidit Summus
Pontifex de Vicario Epiſcopi Oratoris,
ſed ſimiles diſpenſationes diriguntur ipſi
20 Epiſcopo tantùm, per *tex. in d. cap. 2. de
corp. vitiat.* ibi, *De macula verò, Archiepi-
ſcopo prædicto mandauimus, vt eum conſi-
lio ſuffraganeorum ſuorum, quod exindè vi-
ſum fuerit, exequatur; in quo tibi ex maxi-
ma diſpenſatione curauimus prouidere*; Ac
proindè benè norunt Curiales, quod nũ-
quàm huiuſmodi impedimentorum co-
gnitio per ſimilia reſcripta apoſtolica
tollitur ab Oratoris ſuperiore Ordina-
rio.

Quod quidem adeò inconcuſsè obſer-
uatur, vt cum Sacra Pœnitentiaria apo-
ſtolica, ex facultate ſibi tradita, diſpen-
ſat cum religioſis profeſſis, corpore vi-
tiatis, nunquàm alteri, quàm Ordinario
21 illius loci, vbi Orator profeſſus eſt, reſcri-
bat; dãdo ei facultatem cum illo diſpen-
ſandi ſuper corporis vitio, ſeù defectu,
cũ illis limitationibus, & clauſulis, qui-
bus vtitur Cãcellaria apoſtolica. ſed gra-
uis quoad omnia.

Rationem autem, cur in his, & ſimili-
bus caſibus parùm Summus Pontifex
confidat de prædictis Vicarijs, eam po-
tiſſimùm eſſe puto: quod quandoque, ſi-
cut hodiè videmus, pauci ſunt Vicarij
Epiſcoporum, qui eorum munus rectè
explere ſciant, cùm, vt plurimum ad id
officium aſſumantur viri rudes, & impe-
riti, qui neque prima norunt legum ele-
menta; vndè optima ratione *Azor. inſtit.
moral. p. 2. lib. 3 cap. 37.* inuehit contra
Vicarios ignaros dicens, quod Vicario-
rum ignorantia, deſtruit diœceſes Epiſ-
coporum, & pro eis tenetur Epiſcopus,
cum mala electio ſit in culpa, *vulg. iur.* ac
propterea ait *Boroz. de off. Vicar. lib. 1. q.
33. et 34.* quod Epiſcopus in aſſumendo
22 Vicario, non oſcitantèr ſe gerere debet,
ſed tenetur eligere perſonam qualifica-
tam, circunſpectam, bonæ, & approbatæ
vitæ, timentem Deum, veridicam, libe-
ralem, temperatam, fortem, magnanimã,
mãſuetam, doctam, & quæ non declinet,
neq; ad dexteram, neq; ad ſiniſtram.

Secundò notandum, quod reſtringi-
tur dicta diſpenſatio, per illa verba, *Dũ-
modò ex impedimento huiuſmodi non pro-
ueniat deformitas, quæ ſcandalum generet,
etc.* Quam quidem reſtrictionem reperio
extractam ex *c. presbyterũ*, ibi, *quia nec ſe-
curè propter debilitatem, nec ſine ſcandalo
propter deformitatem mẽbri, hoc fieri poſſe
confidimus, de cleric. ægrot.* & per eam
23 oſtenditur, Papam non diſpenſare, ſi ad-
ſit magna deformitas, vel defectus, præ-
ſtans diuinis impedimentum; quia, cùm,
verbi gratia, habeat quis oculos macu-
latos, vel nimiam in eis diſtillationem,
ac putreſcentem, quæ affert horrorem
inſpicientibus, non debet Epiſcopus, cui
directæ ſunt litteræ huiuſmodi diſpenſa-
tionis, illas exequi in his caſibus, quia id
remittitur illius arbitrio, *Maiol. de irreg.
lib. 1. c. 20 nu. 5.*

24 Et facilius Sũmus Pontifex diſpenſat
cum patiente defectum oculi dextri, quã
oculi ſiniſtri, qui de ſtylo Curiæ dicitur
oculus Canonis; quia ſiniſter oculus eſt
magis vtilis, & decentius ad legendum Ca-
nonem Miſſæ; nam qui illo caret, Cano-
nem, oculo dextro aſpicere non poteſt
ſine indecentia; oportebit enim ſe ver-
tere verſus populum, vt dictum eſt, *Sayr.
de cenſ. lib. 6. cap 9. nu. 8.* Nihilominus iſta
diſpenſatio in caſibus præmiſſis adhùc
concedi frequenter conſueuit; cum tali
indecentiæ prouideatur præuia dicta ta-
bella Canonis, in medio altaris poſita.

Et cum in ſupradictis attendatur de-
formitas, & non defectus, ſæpè fuit in Cã-
cellaria non eſſe cum difficultate con-
cedendam diſpenſationem ei, qui licèt
ſit notabilitater corpore vitiatus, non
25 tamen ex tali defectu habet deformita-
tem, aut impedimentum in celebratio-
ne Miſſæ; ſi aliquo modo ſibi occurri
poſſit, verbi gratia, valgio, cui crura ſunt
in diuerſum acta, ſi alias idoneus erit, e-
tiam ſi talos antè habeat, digitos verò
retrò; quia veſte talari tegũtur. *id. Maiol.
d. lib. 1. tit. de claudicantibus num. 3* vbi ait,
quod in his claudicantibus diſpenſandis,
26 plurimum verſatur arbitrium Epiſcopi,
vt dictum eſt, qui inſpicere debet, an iſta
claudicatio ſit valdè ridiculoſa; præſer-
tim, ob mutilationem per culpam. quo
caſu non diſpenſabit, ſed remittet Ora-
torem ad Papam, ad quem diſpenſatio
huius culpæ, & magni defectus pertinet,
per *tex in cap. 1. de cler. pugn. in ducl.*

Ex præmiſſa ratione, cum non tàm vi-
tium corporis in ſe, quàm deformitas, &
impedimentum attendatur, vt quis cẽ-
ſendus ſit irregularis, ſicut paulò ante
diximus, ſi tale vitium nõ obſtet ad mi-
27 niſtrandũ in altaris miniſterio, nec ap-
parebit, nõn erit opus aliqua diſpenſa-
tione: exemplum affert *Campanil. in di-
uerſ. iur. can. Rubr. 11. cap. 17. ſub nu. 131.*

verſ.quinimò, vbi ait, quod accidit Venetijs, quendam hominem viſum fuiſſe crus læuum à natiuitate, breue habentem, eoq; nutantem, & conualuiſſe ex ictu ſcopitti in dextro recepto, quod optimum fuit têperamentum, & opportunum remedium, vt crure longiore decurtato, & cum breui exequato, claudicare deſierit.

28 Porrò huiuſmodi claudicantes non poſſunt vti baculo, accedentes ad celebrandum; cum id ſumma ratione ſtatutum fuerit *in cap. nullus Epiſcopus, diſt. 1. de conſecrat.* vbi Zacharias Papa in Synodo Romana voluit, vt nullus Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus ad ſolemnia miſſarum celebranda præſumat cum baculo introire; aut velato capite altari Deo aſſiſtere: quoniã, & Apoſtolus prohibet viros velato capite orare in Eccleſia, & qui temerè præſumpſerit communione priuetur. Sed cum iſtud *cap.* duo contineat, vnum ſcilicet, ne cũ baculo quis accedat ad altare, alterũ verò nec velato capite: quòad primum nulla
29 datur diſpenſatio, quia baculo non poteſt occurri periculis, & neceſſitatibus, quæ ex notabili impedimento presbyteri proueniunt: & aliàs vidi presbyterum quendam ad altare cum baculo accedentem in Die feſto Sancti titularis Eccleſiæ, qui, dùm ad diuina ibi conueniſſet populi multitudo, neſcio quo caſu in terram concidit, cum maximo eiuſdem populi ſcandalo.

Quòad ſecũdum, quicquid dicat *Nauar. conſ. 7 de celebrat. miſſ. nu. 1.* videlicèt, quod nullo iure cauetur, vel ſpecialiter prohibitum eſt, *& nu. fin.* quod ſi cauſa eſſet dubia, & poſſet cõmodè adiri Epiſcopus, deberet ab eo impetrari diſpenſatio, adeſt *d. cap. nullus*, quo id expreſsè
30 prohibetur; quo verò ad diſpenſationẽ, nullo modo competit Epiſcopo; ſuper quo decreta Congregationis Cardinalium ſuper negotijs Epiſcoporũ adſunt, ſub die 2. Ianuarij 1590. & 7. Ianuarij 1595. per quæ conceſſit vſum pileoli
31 Epiſcopo Fauentiñ, & propoſito in ea ſupplici libello pro parte Archiepiſcopi Vrbinateñ ſuper eadem re, eidem ipſa Congregatio reſpondit, eo non poſſe vti, ſinè ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia; prout refertur etiam in Synodo Diœceſana Neapolitañ, celebrata anno 1632. per hæc verba, videlicèt, *Conceſſionem vſus pileoli in miſſa celebratione Sedi Apoſtolicæ tantùm reſeruatã eſſe, Sacra Rituum Congregatio declarauit; propterea in Miſſarum celebratione à Sacerdotibus, ſub pœnis, noſtro arbitrio reſeruatis, abſquè dictæ Sedis diſpenſatione adhiberi interdicimus, & vetamus; dictaquè Congregationis declaratio emanauit ſub die 31, Ianuarij 1626. quia cum Canon ipſe prohibeat Epiſcopo velatum caput, ergo nequè ſecum, neq; cum alijs diſpenſare poteſt. Hæc autem delatio prohibetur, non obſtante quacunq; contraria conſuetudine, vt etiam per dictam Sacram Rituum Congregationem eſt deciſum.*

Datur propterea deſuper diſpenſatio, vbi legitima cauſa interuenerit, vnde mihi facultas per litteras in forma Breuis attributa extitit, eo quo ſequitur modo, videlicèt.

VRbanus Papa VIII. dilecte fili, &c. vitæ, ac morum honeſtas, &c. Cum itaquè ſicut Nobis nuper exponi feciſti, Tu continua ferè diſtillatione è cerebro ad nares, ſeù chatarro, præſertim hyemali tempore, labores; & miſſam, capite detecto celebrandq, non modicum valetudinis tuæ detrimentum patiaris; & propterea tibi per nos, vt infrà indulgeri ſummoperè deſideras; Nos te præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ... ibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis, &c. Cenſentes, &c. Tibi vt, dùm Sacroſanctum miſſæ ſacrificium celebras, caput biretino tectum (non tamen à præfatione, vſque ad peractam communionem) habere liberè, & licitè poſſis, & valeas, Apoſtolica authoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus, Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ &c.

Quinimmò ſupradicta Sacra Rituum Congregatio, vt ea, qua decet reuerentia ſacrum conficiatur, non modò præmiſſa circa huiuſmodi pileoli delationem ſtatuit, verùm etiam per eandem vſus
32 annuli in Miſſa prohibetur Prothonotarijs non participantibus, & quibuſcunq; alijs Doctoribus die 11. Februarij 1628. Item & Canonicis Cathedralium fuit prohibitus die 20. Nouembris 1628.

Quæ

Quo verò ad cœtera co poris impedi-
mēta, ſeù deformitates, videndi ſunt *DD.*
de hoc tractātes, inter quos *Filliuc.tract.9.*
de cenſ.cap.6. præſertim à *num.*165. inde
enim elicitur, in quibus caſibus opus ſit
diſpenſatione. Dubium ſolùm remanet,
33 an ex ipſiu faciei turpitudine, impedia-
tur promouendus; & certè tenent *DD.*
quod, ſi quid eſt deforme in ipſa facie,
quod ad monſtruoſitatem, & ridiculoſam
faciem vergeret, prohibetur quis profe-
ctò promoueri. Ipſius verò faciei color,
ſiuè candidus, ſiuè rubeus, ſiuè niger, vt
in Mauro, vel Aethiope, nequaquam im-
pedit, nec aliquo i re iſti prohibent r
promoueri, *Maiol.lib.1.cap 21.num.2.* vbi
etiam refert, quod illi, qui faciem fuco illi-
niunt, aut crines, vel barbam tingunt, nō
niſi poſt pœnitentiam admittendi ſunt, &
quandoque deponend , afferens ibi exem-
plum, nempè, quod Philippus Alexandri
pater Autipatrum ex ordine iudicum de-
poſuit, quod barbam tingeret; dicens, in
pilis infidelem, in negotijs nequaquam
fidelem exiſtimes; & fieri non poteſt, vt
ve am mentem gerat, qui caput habet
adulterinū; & aduerſus hos pilorum tin-
ctores ſcribit *Clem Alexan.* relatus per eū-
dem *Maiol, loc.cit.* vbi videtur innuere,
quod tales ſint irregulares; quod tñ nullo
iure probatur: ſi ita enim eſſet, hodiè
quāplurimi iſtorū egeren diſpenſatione.

Hæc autem quoad defectus corporis
extrinſecos continuatos, & apparentes;
quo verò ad defectus intrinſecos, & non
continuatos; interpellatim tamen appa-
rentes, vt ſunt, videlicèt, podagra, paraly-
ſis & ſimilia huiuſmodi morbis laboran-
34 tibus, nunquam, aut rarò datur diſpenſa-
tio ad ordines; quia tales ſunt, qui impoſ-
ſibilitatem celebrandi inducunt, vel quia
ſcandalum aut periculum timetur, & eò
35 minus datur ipſa diſpenſatio arreptitijs,
ſiuè dæmoniacis, caducis, aut furioſis, ha-
bentibus dilucida interualla, etiam ſi ſani
appareant, per gloſ in c.1.31.diſt.

Nec vnquàm vidi, deſuper diſpenſari,
ſed ſemper ſupplicationes omninò reijci,
præſertim pro huiuſmodi arreptitijs, cir-
cà quos ſcio D. Datarium ſemper reſpō-
diſſe quod cum ſemel quis talis apparet,
nunquàm poteſt promoueri: quod ſatis
oſten lit ur in *cap. maritus, 33.diſt.* quia ſæ-
pè tentatur ab illo dæmone; qui dum ſe
fingit receſſiſſe, tamen ſæpè permanet,
etiam per annos, quod clarè colligitur ex
verbis Euangelii *Marci cap 19. Surde, &*
mute ſpiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo, &
amplius ne introeas in eum; quæ quidem
verba ideò loquutus eſt Dominus, quia
ſemel arreptitius, ſępè tentatur ab illo dæ-
mone, vt dictum eſt, *Borgaſ.p.5.tit.de corp.*
*vit.nu.*18.

SVMMARIVM.

1 *Neophyti ſunt irregulares, ac propterea inhabiles ad ordines, & beneficia.*
2 *Neophyti, quinàm dicendi ſint, & nu. 3. in fin.*
3 *Filij Iudæi, capaces beneficiorum, non tamen ſacrorum ordinum.*
4 *Papa, quando diſpenſet cum Neophytis.*
5 *Formula ſupplicationis diſpenſationis pro Neophyto.*
6 *Neophyti promoueri poſſunt, etiam ad Dignitates.*

Praxis Diſpenſationis cum Neophytis.

CAP. VII.

POST praxim diſpenſatio-
nis ſuper corporis defectu,
iam præpoſitam, videre
eſt, quid ipſa Romana Cu-
ria, circa diſpenſationem
ſuper irregularitate, ex de-
fectu animæ prouenіente,
ſentiat; illo (inquam) defectu, ſuper quo ex
cauſis rationalibus inducitur Summus
Pontifex ad diſpenſandū; quandoquidem,
multi ſunt huiuſmodi animæ defectus; qui
non immeritò ipſum Pontificem ab illo-
rum diſpenſatione quandoque retrahunt.
Conſtat enim, praxim ipſam; ad hunc fe-
rè defectum reſtringi, quæ frequētius do-
cet, quomodò, & quando cum Neophytis
diſpenſetur: eos enim irregulares eſſe de-
1 prehenditur per *totam diſt.48.necnon cap.*
ſi officia, & c.hoc ad nos, & c. ordinatos, diſt.
59. & per alia iura allegata per *Sayr. de*
*cenſ.lib.6.c.14 nu.*10. ac propterea, neq; ad
ordines ſunt promouēdi, *Conarr.in Clem.*
Si furioſus in 1. p.relect §.2. n.7. neq. eis be-
neficia eccleſiaſtica ſunt cōferenda; cū eis
indigni reputentur, vt per *D.Paulum in 1.*
epiſt.ad Timoth.c.3.Hoied.de incom.benef.
2 *1.cap.vlt. nu.1.* quod tamen intelligitur,
dùm iſti Neophyti recenter legē Chriſti
profeſſi ſunt; cū iſti propriè tales dicātur,

vt per *Couar.loc.cit.* poſtquã .n. moribus, & chriſtiana doctrina inſtructi ſunt, poſſunt licitè promoueri, vt eſt *tex.in cap.* 1. *diſt.* 57. *Felin.in cap.cum ſit,de iud.* necnon habere poſſunt beneficia ſupradicta, *idem Hoied.loc.cit.*

Quid autem dicendum ſit de filijs Iudæorũ, ſeruat ſtylus Curiæ, vt illi efficiantur
3 capaces beneficiorum eccleſiaſticorum, ac etiam Dignitatum, ſi Chriſtiani ſunt, per *tex.in cap.eam te,de reſcript.cap. ſi quis in ægritudine,d.diſt.* 57. *Nauarr.in ſum.cap.* 25.*nu.*205. quàmuis non poſſint ad ſacros ordines promoueri, vt ſtatuit *Paulus IV.* quod etiam confirmauit *Gregorius XIII.* qui id extendit, etiam ad deſcendentes ex Mauris, vt per *Nauarr. conſ.*1. *de Iudæis.* Quinàm autẽ propriè dicendi ſunt Neophyti in iure canonico; hoc nomen reſtringit idem *Sayr. nu.*11 ex pluribus per eum allegatis *DD.* ad eos ſolùm, qui ex lege Iudaica, Mahumetica, vel Ethnica, nouiter fidem Chriſti profeſſi ſunt; & per baptiſmum Chriſto initiati. Cum his
3 Summus Pontifex diſpenſat ad omnes ordines, & beneficia eccleſiaſtica; quando ipſi ſemper vixerunt catholici, teſte *Mádoſ.in praxi ſignat.grat.tit. Diſpenſatio cum Neophytis,verſ.*6. qui *verſ.ſeq.* ait, quod ſi de nouiter ad fidem conuerſis non habeatur firma ſpes, ſeù morum, & vitæ ipſorum certitudo, non ſtatim ad ordines, & beneficia eccleſiaſtica ſunt admittendi, ſeù diſpenſandi, quinimmò, neque ad minores ordines; & quamuis *Couarr.in d. Clem.Si furioſus,d.nu.*7.*verſ.tertia concluſione*, dicat, ſatis eſſe, vt cum ſupradictis poſſit Epiſcopus diſpenſare, habita ratione temporis, & perſonæ; ac propterea nõ ſit expectanda Summi Pontificis diſpenſatio, & quod, licèt in aliquibus eccleſijs ſoleant eſſe Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatæ, quibus iſti, qui genus, & originem à Iudæis, vel Saracenis ducunt, quantumuis ab infantia baptizati, excluduntur à beneficijs, poſſunt tamen ad ſacros ordines promoueri, & alibi, tàm iſti, qui ab infantia baptizati ſunt, quàm ij, qui in ætate adulta ad fidem Chriſti cõuertuntur, ſi in ea benè inſtructi ſunt, in eaq; per longum tempus laudabiliter vixerint, Epiſcopi iudicio ad ordines ſacros & eccleſiaſtica beneficia admitti, *id. Sayr. num.*12.

Huic tamen ſententiæ, quoad Epiſcopalem diſpenſationem, neminem latet, aduerſari Curiæ ſtylum, & cõſuetudinem, quæ iam diù admiſit, ad Romanum tantùm Pontificem, diſpenſationem huiuſmodi pertinere; qui non ita paſſim cum his diſpenſare conſueuit, præſertim, cum de recenti ad fidem conuerſis, niſi re maturè diſcuſſa, per quam ij dignoſcantur digni tali diſpenſatione; ac cum opportuna prædictorum ſtatutorum expreſſa derogatione; & proindè conſuetus modus deſuper ſupplicandi, talis eſſe debet, videlicèt.

5 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris N. Quod aliàs, ipſe, qui parentibus Mahumetanis natus, per bon.mem. Octauium Cardinalem de Aquauiua nuncupatum; tunc Eccleſia Neapolitañ. Archiepiſcopum ex conceſſione, & diſpenſatione apoſtolica, à quodam Ciue Neapolitañ, cuius ipſe Orator ſeruus erat, proprio ære redemptus, eiuſque iuſſu ſepsennis, aſſumpto nomine, & cognomine dicti Octauij Cardinalis, baptizatus, & mox ab eo tempore vndecim annorum ſpatio, fide catholica, omnibuſq; ad eam facientibus, imbutus, & in Collegio Seminarij Neapolitañ. in quo adhùc moratur, literis operam nauans, ac Sacroſancta Pœnitentia, & Eucharistia Sacramenta frequentans, educatus exiſtit, ex feruore deuotionis, ac aliàs, clericali militiæ adſcribi; & ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri; & promotus, in illis Altiſſimo quoad vixerit famulari ſommoperè deſiderat. Supplicat, &c. quatenùs &c. cum eodem Oratore, quod præmiſſis non obſtantibus, clericali charactere inſigniri, illiuſq. priuilegijs vti; necnon ad omnes, etiam ſacros & presbyteratus ordines promoueri, & promotus &c. miniſtrare, necnon quæcunq; & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, & præbenda, &c.* in forma.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et committatur Ordinario, Et dummodò reperiatur idoneus, vitàq; ac morum probitas, ac alia virtutum merita ſibi aliàs ſuffragentur, nec aliud canonicum ei obſiſtat.

Nec ſupradicta diſpenſatio reſtringitur ad certa qualificata tantùm beneficia; ſed conceditur, ſicut alijs inhabilibus; preterquàm patientibus defectum nataliũ. Iſti enim Neophyti, cum ſint ſufficiẽtes, & habiles, promoueri poſſunt, etiam ad dignitates, *id. Mand. ſ. dict. tit. verſ. ſi igitur:* imò tanta eſſe poteſt integritas Neophy-
6 ti, vt etiam ad epiſcopalem dignitatem euehatur, vt per *Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 31. num. 4. cum ſequentib.* vbi plura in propoſito congerit.

S V M M A R I V M.

1 *Irregularitas ex defectu libertatis, ad quot genera reducatur.*

2 *Diſpenſatio ſuper defectu libertatis, vix, aut rarò datur.*

3 *Serui, quinàm dicantur.*

4 *Conſeruatores Vrbis, ſeruos efficiunt liberos.*

5 *Motus proprij Pauli Quarti tenor, ſuper libertate ſeruorum.*

6 *Et ſubditur praxis dandi huiuſmodi libertatem.*

7 *Necnon formula litterarum patentium eiuſdem libertatis.*

Praxis Diſpenſationis ſuper defectu libertatis.

Cap. VIII.

ALIA inſuper ſpecies irregularitatis adeſt,
1 quæ ex defectu libertatis procedit, & ad quatuor genera reducitur à *Sayr. d. lib. 6. cap. 14. num. 1.* nimirùm, Eorum, qui ſunt ſeruituti ſubiecti; Obligati ad ratiocinia; Obligati Curiæ ſæculari; Vinculo matrimonij obſtricti; qui propterea inhabiles redduntur ad ordines, vt in *tota diſt. 54.*

An autem cum iſtis, durante eorum vinculo, ſeruitute, ratiocinio, aut matrimonio, diſpenſetur, parùm hic refert immorari; cum huiuſmodi diſpenſationes
2 vix & rarò concedantur.

3 Quia verò, ſerui, vt hic, illi intelliguntur, qui cuiuſuis alterius obſequijs ſubiecti ſunt; præſertim mancipia in bello, ſeù aliàs quomodolibet capta, vt in *d. diſt. 54.* propterea videamus, quid in praxi ſeruetur, circa illorum libertatẽ acquirendam Romæ in Curia Capitolij; His enim illa competit libertas, ſuper qua Deus Optimus, Maximus ex ſola miſericordia diſpenſauit cum homine, cuius dominio omnia ſubiecit, vt diximus in principio in *tit. de orig. diſpenſ.*

Pro cuius quidem rei notitia, ſciendum eſt, hanc facultatem competere Illuſtriſſ. Dominis Cameræ Vrbis Conſer-
4 uatoribus, vigore cuiuſdam legis, ſeù Cõſtitutionis æditæ ab Antonino Pio, ipſiſq; à diuerſis Summis Pontificibus confirmatæ, cum pœnæ excommunicationis adiectione contra impedientes. Inter hos fuit Paulus III. per ſuum Motum proprium reintegratorium, cuius quidem tenorem, ſaltem pro exteris, hic ſubnectere viſum eſt, videlicet.

5 *MOTV proprio, &c. Nouimus, quod in hac alma Vrbe noſtra, quæ caput Eccleſiæ exiſtit, ſicut hactenus ante chriſtianam religionem totius orbis ſibi, & meritò, caput obtinebat, ob reuerentiam Chriſtianæ religionis aſperum ſeruitutis iugum penitùs extinctum fuerit: quinimò ex cauſa prædicta, mancipia quæque ad ſacri Senatus Cameræ Vrbis officium, & eiuſdem noſtræ Vrbis Conſeruatores confugientia, & libertatem acclamantia, libertatem conſequi, veteri inſtituto conſueuerunt, ac forſan etiam magiſtratus præfati ex ſpeciali priuilegio Pontificali, ſeù Imperiali, poteſtatem, mancipia huiuſmodi ab aſpero ſeruitutis nexu liberanda, habeant priuilegia, quæ huiuſmodi tàm temporis diuturnitate, quàm etiam in Vrbis direptione deperdita eſſe potuerunt; Nos volentes dignitatem Conſeruatoriam prędictam in pręmiſſis ſpeciali fauore proſequi, & ambiguitates tollere, harum ſerie, motu, & ſcientia ſimilibus, de apoſtolicę poteſtatis plenitudine, iuriſdictionem, poteſtatem, & facultatem, per quam mancipia, quęcunque ſub iugo ſeruitutis quoquomodo obligata, ad ſacri Senatus Cameræ Vrbis officium, & pro tempore exiſten-*

tes

tes Vrbis Conſeruatores confugientia, & libertatem acclamantia, per eoſdem Conſeruatores libertate donari, & Romani ciues, liberique homines effici poſſint, & debeant, remtegramus, & quatenus opus ſit, de nouo damus, concedimus, & gratioſè impartimur, ita quod mancipia quæcunque ab eiſdem Conſeruatoribus liberata hactenus fuerunt, & in poſterum liberabuntur, pro liberis hominibus, & Romanis ciuibus in omnibus, & per omnia vbique habeantur, teneantur, & reputentur, & tractentur, & facultatem habeant in iudicijs ſtandi, contrahendi, & alia faciendi, ſicut cæteri ciues Romani liberi homines facere conſueuerunt, & faciunt, & ita ex nunc prout ex tunc, & è contra, libera eſſe volumus, & mandamus, ac liberamus, omni iuris cuiuslibet ſtatuti, conſuetudinem, vel aliorum contrariorum rigore penitùs reiecto, irritum, & inane decernimus quicquid ſcienter, vel ignoranter contra præſentium tenorem factum, & attentatum fuerit, & ab omnibus iudicibus tàm ordinarijs, quàm delegatis, etiam quacunque iuriſdictione fungentibus aliter iudicandi, ſententiandi, & diffiniendi poteſtate, & facultate ſublata, conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis; ſtylo palatij, priuilegijs, indultis, ſtatutiſque etiam iuramento firmatis, in ſpecie, vel in genere editis cum quibuſuis clauſulis, & derogatoriarum derogatorijs, & per quoſcunque Romanos Pontifices *prædeceſſores noſtros, etiam per litteras ſub plumbo, & cum derogationibus quibuſcunque emanatis, alijſque contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. Quibus, omnia & ſingula illorum tenores, &c. pro expreſſis habentes, & aliàs latiſſimè extenden. derogamus.*

Fiat, vt petitur. A.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum præſentium, & quod literæ etiam in forma Breuis expediri poſſint, & obſtantia habeantur pro expreſſis. Et cum derogationibus ſolitis, & poteſtate, & facultate latius extendendis. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, quinto Kalendas Iulij, anno primo.

6 Ad præmiſſorum igitur præſcriptum petens ſibi huiuſmodi libertatem impartiri accedit ad Curiam Capitolij in die Audientiæ; ac ſe coràm prædictis Dominis Conſeruatoribus præſentando, eis ſufficientem fidem ſui baptiſmatis oſtendit; ibique genuflexus exponit, qualiter, cum eſſet per tantum tempus, mancipium, petit propter amorem Dei libertatem. Tūc Primus ex Dominis Conſeruatoribus attenta ſupradicta fide baptiſmatis, ab ipſis recognita, ponit manum dexteram ſuper ipſius mancipij caput; hæc proferendo verba, nimirùm, Eſto liber. Poſtmodùm verò ſuper huiuſmodi libertate expediūtur litteræ patentes, quæ per totū Orbem terrarum, etiam ab ipſo Mahumete Turcarum Principe in maxima veneratione habentur.

Formula autem harum patentium litterarum, hæc eſt videlicet.

Nos Octauius Mandoſius, Marcus Caſalius, & Petrus Vincentius Caualerius Cameræ Almæ Vrbis Conſeruatores.

7 *VNiuerſis, & ſingulis, has noſtras litteras viſuris, inſpecturis, lecturis pariter, & audituris, ſalutem. Cum diſcretus iuuenis Auguſtinus Scalia, ante Baptiſma nuncupatus Aſſan, Turca de Lepanto, olim mancipium Illuſtriſſ. D. Melchioris Borgiæ, ætatis ſuæ annorum triginta quinque circiter, ſtaturæ paruæ, coloris caſtanei, lator præſentium, coram nobis in noſtro Capitolio, & publica Audientia comparuerit, humiliterq; ſupplicauerit, vt per quamplures annos in ſeruitutis iugo permanſerit, cum beneficio Ciuitatis Romæ, quæ ſola libertate lætatur, à vinculis ſeruitutis eripere, & natalibus, quibus omnes homines à principio liberi naſcebantur, reſtituere dignaremur. Et Redemptor noſter, totius Conditor Orbis, ad hoc propitiatus, humanam voluit carnem aſſumere, vt de rupto, quo tenebamur captiuitatis vinculo priſtinæ Nos reſtitueret libertati; ſalubriterq; agitur, ſi omnes homines, quos ab initio Natura liberos procreauit, & ſeruituti iugo ius gentium contra naturam ſubiecit, in qua nati fuerant, libertati reddantur. Propterea, præſentium tenore, in*

vim

vim litterarum apoſtolicarum, noſtrique Officij auctoritate, vice, & nomine Sacri Senatus Populique Romani, ac omnibus melioribus modis, via, iure, & forma, quibus magis melius, validius, & efficacius de iure fieri poteſt, & debet, ac Nos poſſumus, & debemus, prædictum Auguſtinum Scaltam, qui, vt per fides Nobis porrectas, in Baſilica Sancti Ioannis in Laterano Vrbis baptizatus, ac Militia Chriſti adſcriptus fuit, liberum declaramus; & ab omni vinculo ſeruitutis eximimus, abſoluimus, & liberamus; ſuique iuris efficimus; ita vt ab hac die, & deinceps in poſterum, quo voluerit, pergat, & aquè, ac ſi fuerit Chriſtianus ingenuus, & ex liberis Parentibus procreatus, agat. Declarantes eidem Auguſtino præſenti, & intelligenti iura, & meram libertatem, rerumque ſuarum generalem, & particularem adminiſtrationem competere; itaut ſine aliquo ſeruitutis, aut aliarum quarumcunque contradictionum obſtaculo, poſſit emere, vendere, donare, & in iudicio ſtare, teſtimonium dicere, teſtamentum facere; omniaq; alia, quæ quilibet ingenuus, liber, & ſui iuris facere poteſt, liberè exequi. Nulli ergo hominum liceat hanc libertatis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire, vel contradicere, ac facere, contrarijs non obſtantibus quibuſcunque. In quorum fidem præſentes per noſtrum ſecretarium fieri noſtroq; ſolito ſigillo, quo in talibus vtimur communiri iuſſimus. Datum ex noſtro Capitolio, hac die 24. Aprilis 1632.

Octauius Mandoſius Conſeruator. Petrus Vincentius Caualerius Conſeruator.
Marcus Caſalius Conſeruator. Antonius Cicarella Prior Almæ Vrbis.

Locus ✝ ſigilli.

Andreas Origus S. P. Q. R. Secretarius.

Praxis

PRAXIS DISPENSATIONIS SVPER IRREGVLARITATE

Prouenienre ex defectu ætatis, & temporis.

LIBER QVARTVS.

SVMMARIVM.

1 *Aetas ad beneficia ſimplicia quæ.*
2 *Super ea ſolus Papa diſpenſat.*
3 *Epiſcopum diſpenſare poſſe cum maiore ſeptennio ad beneficia ſimplicia, eſt falſum.*
4 *Imò neque Legatus.*
5 *Super ætatis defectu non poteſt Epiſcopus diſpenſare, aliàs beneficij collatio nulla.*
6 *Niſi aliud in fundatione caueatur.*
7 *Ad quod declaratio Congregationis refertur.*
8 *Concilium Tridentinum non derogat fundationi.*
9 *Lex in fundatione appoſita, ad vnguem ſeruanda.*
10 *Aetatis annum decimum quartum ad beneficia ſufficit eſſe cœptum.*
11 *Idem ad Canonicatum in Collagiata Eccleſia, ex declaratione Sacræ Congregationis.*
12 *Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo ad Canonicatum Collegiatæ Eccleſiæ.*
13 *Aetas ad Dignitatem, Canonicatum, & portionem, quæ.*
14 *Et quæ ad Parochiales Eccleſias.*
15 *Prima tonſura initiatus, quomodò poſſit obtinere beneficium curatum.*
16 *Declarationes Sacræ Congregationis ad id proponuntur.*
17 *Quicquid fit contra legem, nullum eſt.*
18 *Concilium Tridentinum habet decretum irritans.*
19 *Aetatis defectum, non ſuppleri per clauſulas generales.*
20 *Aetati, ſi quid minimum deſit collationem non ſuffragari.*
21 *Arbitrari non licet, quæ ſunt à iure determinata.*
22 *Diſpenſatur facillus cum proximo ætati, quàm cum alio.*
23 *Aetas, quomodò computanda.*
24 *Ordinem maiorem narrans, non recedit à minore.*
25 *Aetatem maiorem habens, non deſinit habere minorem.*
26 *Minus, continetur ſub maiori.*
27 *Capellania, quando dari poſſit puero ante primam tonſuram.*

Pro-

Praxis Diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad ordines, & beneficia.

CAP. I.

AD ordines, & beneficia, ſuper defectu ætatis, frequenter apoſtolica datur diſpenſatio; quia per Concilium Tridentinum, circa hoc, multa ſunt innouata; nàm; quoad ſimplicia beneficia eccleſiaſtica obtinenda hodiè nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus
1 ordinibus conſtitutus, ante decimũ quartum annum, beneficia huiuſmodi poterit obtinere; vt eiuſdem Cõcilij decreto cauetur, *ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.* cõtra quod
2 nullo modo poteſt Epiſcopus diſpenſare; quia id ſoli Papæ eſt reſeruatũ, vt conſtat ex notorio *text. in cap. vel non eſt compos, de tempor. ordin. Theſaur. for. eccleſ. p. 2. c. 3. nu. 15. Vivian. in praxi iuriſpat. lib. 6. cap. 4. n. 38.* Nec refert, aliquos tenuiſſe Epiſcopũ poſſe diſpenſare cũ maiore ſeptẽ annorum ad ſimplex beneficium eccleſiaſticum; ac etiam ad horas canonicas recitandas, vt loco earum, alias preces recitet; hoc enim falſum eſſe teſtatur *Nauar. de hor. can. cap. 11. num. 24.* quandoqui
4 dem, neque Legati diſpenſant ſuper defe-
4 ctu ætatis ad beneficia obtinenda requiſitæ; cùm neuter ipſorum diſpenſet contra Concilia generalia, *Nauar. loc. cit.* idq; priuatiuè quoad alios, ſpectet ad Papam; quem pluries videmus, etiam cum ſimpli-
5 ci infanti ita diſpenſare; Epiſcopus autem non poteſt cuiquam indulgere, vt ante quartum decimum annum inceptum, poſſit beneficiũ ſimplex obtinere; quod ſi ſecus fecerit, peccabit mortaliter & collatio erit nulla, *Barb. de pot. Epiſ. allegat. 60. nu. 75.* niſi tamen in beneficij fundatione, expreſsè contrarium caueatur, vnde
7 Sacra Congregatio Concilij pluries declarauit, quod ſi in fundatione caueatur, quod minor ætate quatuordecim annorum poſſit tale beneficium obtinere, de-
8 bet hæc diſpoſitio ſeruari; quia per dictũ Concilium non eſt derogatum fundationi, vt per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. nu. 91. Garc. de benef. p. 7. c. 4. nu. 10.*
9 Præmiſſorum autem ratio eſt, quia lex poſita in fundatione, ad vnguem eſt ſeruanda, *Creſcent. deciſ. 7. de iurepatr.* ſi tamen fuerit vſu recepta, & non aliàs; *Viuian. d. lib. 6. cap. 6. nu. 17.*

Eſt tamen, ex pluribus eiuſdem Sacræ Congregationis declarationibus, aduertendum, prædictum decimum quartum annum ad ſimplex beneficium obtinendum, non oportere eſſe expletum, ſed tã-
10 tummodò cœptum, *id. Gonz. n. 95. & Garc. d. nu. 10.* vbi etiam affert declarationem dictæ Congregationis, quæ ſic cenſuit. *Hoc cap. non prohibere, quin ille, qui iam quartum decimũ annũ ſuæ ætatis attigit, licèt nõdum expleuit, poſſit beneficiũ ſimplex obtinere* quicquid dixerit *Mandoſ. de ætate min. cap. 4. nu. 15.* tenens quod, quis ante decimumquartum annum completum, non poſſit præſentari ad huiuſmodi beneficium; quod puto ita dixiſſe, quia nõdùm eo tempore emanauerant tot dictæ Sacræ Congregationis declarationes. Et quod dictum eſt de ſimplici beneficio, intelli-
11 gitur etiam de Canonicatu Collegiatæ Eccleſiæ; pro quo ſufficit etiam prædicta ætas quatuordecim annorum, vt etiam declarauit ſupradicta Congregatio, declaclarando *d. Concill. ſeſſ. 24. cap. 12.* ex qua quidem ratione, ſicut poteſt Epiſcopus
12 diſpenſare cum illegitimo ad beneficium ſimplex, vt infrà dicetur, ſic etiam ad Canonicatum, & præbendam Collegiatæ Eccleſiæ, *id. Gonz. nu. 98.*

13 Ad dignitatem verò, Canonicatum, aut portionem; ex eodem Concilio *d. cap. 12.* non admittitur, niſi, qui eo ordine ſacro ſit initiatus, quem illa Dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in illa ætate, vt infrà tempus à iure, & à dicto Concilio ſtatutum, ſcilicet infrà annum, initiari valeat, *vt in ſeſſ. 22. cap. 4. de refor.*

14 Ad Parochiales autem Eccleſias, ſeù beneficia curata, necnõ Dignitates quaſcunq; quibus ſubeſt cura animarum, debet promouendus attingere vigeſimum quintum ſuæ ætatis annum, vt *in cap. cum in cunctis §. inferiora, de elect. & in d. Conc. Trid. dict. ſeſſ. 24. cap. 12.* & eodem modo, quo ſuprà dictum eſt, poteſt quilibet obtinere beneficia curata, & quælibet alia
15 ſacerdotalia aptitudine, etiam ſi tantùm habeat primam tonſuram; dũmodò ſit in ſupradicta ætate, *id. Garc. nu. 44.* qui *nu. 47.*
16 affert Sacræ Congregationis declarationem in propoſito, quæ ſic ait, *Licèt ex decretis huius Concilij, poſt minores ordines expectandus eſſet annus, antequam quis ad ſacros ordines promoueatur, vt in cap. 11. ſeſſ. 23. poteſt tamen quis Parochialem ac-*

qui-

quirere, etiam ſi non habeat aliquem ordinem
ſacrum, & infrà annum promoueri ad ſa-
cerdotium debet. Et alia, quæ ſic ait, *An ob-*
tinentem beneficium curatum, oporteat eſſe
Diaconum, vel ſaltem Subdiaconum; cum in-
trà annum debeat promoueri ad ſacerdo-
tium, Congregatio cenſuit, non oportere.
Stãtibus itaq; præmiſſis, prouiſio facta
non habenti ætatem in beneficio requi-
17 ſitam, eſt nulla, *textus in cap. licèt canon. de*
elect. in 6. quia quicquid fit contra legem,
18 eſt nullum, *l. non dubium, C. de leg.* præſer-
tim quia ſupradictum *Concil. Trid.* habet
decretum irritans, quod annullat actum,
Abb. in cap. dilectus, num. 4. de præb. nec iſte
19 defectus videtur poſſe ſuppleri per con-
ſuetas clauſulas generales ſupplicationis
aut litterarũ, ex quibus non inducitur diſ-
pẽſatio, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 4. q. 9. n. 34.*
Quod quidem procedere ait *id. Garc.*
nu. 84. etiam ſi ad ætatem requiſitam deſit
20 quantumuis parum, & modicum tem-
pus, vt vnus dies, vel hora; quia in his, quę
21 à iure determinata; & limitata ſunt, non
licèt arbitrari; ac proindè. gratia erit ſub-
reptitia: verum tamen eſt, quod, ſicut om-
nes ſciunt Curiales, Summus Pontifex fa-
22 cilius diſpenſat cum propinquo ætati re-
quiſitæ, quàm cum alio, teſte *Capuaq. de-*
ciſ. 274. nu. 3. p. 1.
Hæc autem ętas, eſt numeranda non à
die conceptionis, vt nonnulli falsò aſ-
ſeruerunt, ſed à die natiuitatis ex vtero;
23 quia, vt ait *id. Mandoſ. d. tit. cap. 1. num. 1.*
natiuitatis primus effectus eſt, vt ab ipſo
eius initio, quis verè, & propriè homo
dicatur, per *tex. in l. cum antiqui veteres, C. de*
fideicom. libert. quamuis aliter dicendum
ſit quòad irregularitatem incurrendam
per eum, qui data opera occidit fœtum
animatum in ventre matris; nam hoc ca-
ſu, etiam ante natiuitatem committitur
homicidium; vt infrà in praxi diſpenſa-
tionis ſuper irregularitate ex homicidio.
Eſt tamen, contra nonnullos, aduerten-
dum quod diſpenſatus ſuper defectu æta-
tis, licèt narret, ſe tot annos tantùm ha-
bere, ſi poſtmodùm in verificatione litte-
rarum conſtiterit, ſe plures habere annos,
quàm expreſſit, non propterea ſubrepti-
tia dici poterit diſpenſatio; quia iſti, qui
nituntur contrarium tenere ob naturam
diſpẽſationis, quę eſt ſtricti iuris ac prop-
tereà tantùm valet; quantùm ſonat, vt
aliàs diximus, loquuntur ſine aliquo fun-
damento; cum re vera, ſi quis habet ma-
iorem ordinem, vel ætatem, quàm requi-
rit præbẽda, ſeù beneficium, vel ad alium
effectum, non propterea debet excindi;
24 ſed admitti; quia narrans maiorem ordi-
nem, non recedit à minore, & habens
25 maiorem ætatem, nõ deſinit habere mi-
norem, *cap. continebatur, de homicid. cap. de-*
gradatio de pæn. Gemi. in cap. ſi pro clericis,
col. 1. in fin. verſ. quid de illo, nu. 5. de præb. in
6. id. Gonz. nu. 99. & ſic ſemper minus cõ-
26 tinetur ſub maiori, *cap. 1. de arbitr. lib. 6.*
cap. eius ſemper, de reg. iur. eod. lib. non au-
tem è contrario, maius ſub minori, *l. in eo,*
quod plus, ff. de reg. iur. & qui 70. annos na-
tus eſt, vtique poteſt affirmare, ſe eſſe in
ætate quinquaginta annorum conſtitu-
tum, *l. 1. §. ſi ſtipulanti. ff. de verb. oblig. l. 3.*
verſ. ſed quia plus, ff. de adim. leg. l. qui con-
cub. nam, §. 1. ff. de leg. 3. vt per Ludouiſ. de-
ciſ. 230 nu. 3. & præter id, quod dictũ eſt de
contraria diſpoſitione in fundatione ap-
poſita, excipitur etiam à prædictis Capel-
lania, quæ licèt erecta fuerit in titulum
beneficij ex bonis alicuius, accedente
conſenſu Epiſcopi, poteſt ex ordinatione
fundatoris, dari puero antè primam ton-
27 ſurã titulo ſæculari, donec fiat clericus,
qui ſuo tempore tenebitur ordinari, &
fieri clericus, & cum capax fuerit, & ha-
bilis ad horas canonicas recitandas, cum
id non repugnet huiuſmodi fundationi
authoritate ſuperioris; non, vt ante pri-
mam tonſuram illam teneat quis in titu-
lum beneficij, quod fieri non poteſt, ſed
pro eo tempore non ſit beneficium, do-
nec fiat clericus, & ex tunc tenebit eam,
vt beneficium, & in titulum beneficij,
accedente collatione Ordinarij; niſi for-
ſan à principio, quo eam obtinuit, ipſius
Ordinarij authoritas interuenerit; dum-
modò in ſpecie ipſius Capellaniæ funda-
tor diſponat, quod ea poſſit dari puero
ante primam tonſuram titulo ſæculari, ita
idem Garc. p. 1. cap. 2. n. 30. & in ſimili infrà
dicemus.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio ſuper defectu ætatis, non*
dari ad partem.
2 *Sed tantùm in prouiſione beneficij.*
3 *Minori, ratione diſpenſationis, datur*
prouiſio beneficij à Papa.
4 *Licèt illius collatio ad eum non ſpectet.*

For-

5 *Formula ſupplicationis ſuper defectu ætatis cum prouiſione beneficij.*

6 *Minor, ratione prouiſionis apoſtolicæ, ſoluit iura Cameræ.*

7 *Ac ſi collatio ad Papam ſimpliciter ſpectaret.*

8 *Minor, præſentatus ad beneficium iuriſpatronatus, eget prouiſione apoſtolica cum diſpenſatione.*

9 *Beneficij appellatione, etiam iuriſpatronatus continetur.*

10 *Minor, non inſtituendus ab Ordinario in beneficio iuriſpatronatus.*

11 *Niſi aliud in fundatione caueatur.*

12 *Nec inſtituendus ſub cõditione,* Dummodò obtinuerit diſpenſationem à Papa.

13 *Quia collatio, aut inſtitutio fieri nequit ſub conditione.*

14 *Minor, poteſt præſentari ſub conditione obtinendi diſpenſationem.*

15 *Nec tamen præſentantes priuantur poteſtate præſentandi.*

16 *Et quæ ſit ratio.*

17 *Beneficia erecta auctoritate priuata, non dicuntur eccleſiaſtica.*

18 *Etiam auctoritate Epiſcopi, & quando.*

19 *Conditio contra naturam beneficij, non tenet.*

20 *Capellania, ſine auctoritate Superioris fundata, conferuntur minori ſine diſpenſatione.*

21 *Niſi tamen fuerint ſolita conferri in titulum beneficij.*

22 *Beneficium iuriſpatronatus eccleſiaſtici, comprehendi ſub quacunque reſeruatione.*

23 *Iuripatronatus eccleſiaſtico derogatur per ſolam Papæ collationem.*

24 *Etiam abſque illius expreſſa derogatione.*

25 *Formula ſupplicationis diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad beneficia ad partem.*

26 *Aetas præciſè in ſupplicatione diſpenſationis ſuper illius defectu explicanda, & quarè.*

27 Diritio, vel circà, *non ſolet admitti in diſpenſatione ſuper defectu ætatis.*

28 *Refertur ad modicum tempus.*

29 *Nec extenditur vltrà ſex menſes.*

30 *Minori impetranti beneficiũ, ordinem ſacrum annexum habens, quod detur decretum.*

31 *Quod verò in prouiſione Canonicatus.*

32 *Primiceriatus Eccleſiæ Neapolitanæ de iurepatronatus familiæ de Ianuario.*

33 *Canonici Eccleſiæ Neapolitanæ habent vſum mitræ.*

34 *Minor, tempore præſentationis ſupplicationis, maior effectus tempore litterarum, adhuc eget diſpenſatione.*

35 *Et quænam ſit huius rei ratio.*

36 *Prorogatio, datur non promoto infrà tempus.*

37 *Cuius formula proponitur.*

38 *Reſtitutio aduerſus lapſum temporis ad ſuſcipiendos ordines, quomodò concedatur.*

39 *Aetas ad penſiones obtinendas, quæ.*

40 *Ordine Canonicatui annexo, in Romana Curia ignorato, quid agendum.*

41 *Prorogatio, datur ad ſuſcipiendum gradum vigore decreti; Nec non reſtitutio, ſi labatur tempus.*

42 *Diſpenſationes ſuper defectu ætatis ad ſacros ordines, ſemper ferè à Curia exularunt.*

43 *Et qua de cauſa nouiſſimè conceſſa.*

44 *Diſpenſatio ſuper ætate, quarè in ſupplicatione, non autem in litteris exprimatur.*

45 *Non cadit, vbi non diſponitur contra ius commune.*

46 *Diſpenſare non dicitur Papa contra Concilium Tridentinum, & quarè.*

47 *Diſpenſatio non datur de ſtylo Curiæ aduerſus decreta Concilij Tridentini.*

48 *Indultum propriè, quod dicatur.*

49 *Beneficium, datur propter officium, & obligat ad horas Canonicas.*

50 *Secus tamen, ſi nullos habeat redditus.*

51 *Beneficij titulus abſque poſſeſſione, non obligat ad horas Canonicas.*

52 *Et an ratione poſſeſſionis abſque fructibus.*

53 *Et an tenuitatis fructuum.*

54 *Beneficium, quod dicatur tenuè, ad effectum recitandi horas Canonicas.*

55 *Inhabilitas ad recitandas horas Cano-*

nicas, quomodò intelligenda.
56 *Impoſſibilium nulla obligatio.*
57 *Pius V. quid ſtatuerit circà commutationes horarum Canonicarum.*
58 *Et quid Clemens VIII.*
59 *Commutatio recitationis horarum Canonicarum, ſub qua formula hodiè detur per Sacram Pœnitentiariam.*
60 *Et quomodò per Datariam, & per breue in vtroque foro.*
61 *Inhabilis ad horas Canonicas, vix diſpenſatur ad beneficium.*
62 *Illiteratus, quis ad effectum obtinendi beneficium.*
63 *Illiteratura defectus, omninò indiſpenſabilis.*
64 *Exemplum refertur.*
65 *Horas Canonicas non recitantes, quas pœnas incurrant.*
66 *Conſtitutionis Pij V. circà horas Canonicas, tenor.*
67 *Fructus beneficij, reſtituendi ob omiſſionem horarum Canonicarum.*
68 *Quonàm modò tamen omittenti ſuccurratur.*

Praxis eadem ſequitur.

CAP. II.

Reueniendo nunc ad praxim petendi huiuſmodi
diſpenſationem, ſciendum eſt, quod illa nun-
1 quam, aut rarò conceditur ad partem, veluti, ſi
minor inhabilis ad beneficia, petat ſecū
diſpenſari, vt poſſit quęcunque beneficia
eccleſiaſtica obtinere, non obſtante defe-
2 ctu ætatis, ſed datur in prouiſione, ſcilicèt,
cum vacat beneficium, & Orator eſt in
3 minori ætate conſtitutus, ac eget pro-
pterea diſpenſatione apoſtolica, debet à
Papa petere prouiſionem illius beneficij,
ſuper quo erit ita diſpenſandus; licèt be-
4 neficij huiuſmodi collatio, tunc non ſpe-
ctet ad Papam; hoc enim caſu in narrati-
ua ſupplicationis, ſi beneficiū fuerit ſim-
5 plex, dicitur, *Supplicat igitur humiliter
S. V. deuotus illius Orator N. in duodecimo,
vel circa ſuæ ætatis anno conſtitutus, qui in
litteris, ita verſatus exiſtit, vt diuinum offi-
cium cōmodè recitare valeat, quatenus, &c.*
& in fine eiuſdem ſupplicationis, poſt illa
verba, *eidem oratori conferre*, additur, *ſecumque ſuper defectu ætatis huiuſmodi diſpenſare dignemini, &c.*

Et quia, ſicut Ordinarius non poteſt
diſpenſare ſuper defectu ętatis ordinandi,
cap. dilectus, de tempor. ordinat. ita nec
beneficium conferre minori, per ea, quæ
ſupra dicta ſunt, propterea, vacante
beneficio, cuius collatio ſpectat ad Or-
dinarium, cum ille non poſſit illud con-
ferre Oratori minori, oportet, quod ratio-
ne diſpenſationis prædictæ petatur, vt di-
ctum eſt, prouiſio apoſtolica, cuius ratio-
6 ne ſoluuntur iura Cameræ apoſtolicæ
conſueta; vnde ſi beneficij huiuſmodi
fructus excedant valorem 24. ducatorum
auri de Cam. ſoluenda erit, etiam annata
Annatiſtis; perinde, ac ſi illius collatio
7 ſpectaret ſimpliciter ad Papam; Non
enim poterit hoc caſu beneficium con-
ferri per Ordinarium, & diſpenſatio peti
ad partem à Papa; ſed vtrumque, ſcilicèt,
& prouiſionem, & diſpenſationem vnico
contextu, vnica ſupplicatione, & vnica
bulla conceditur ab ipſo Papa.

Idemque erit ſi Orator minor, fuerit præſentatus ad beneficium ſimplex de iurepatronatus; quia ad illud non poterit, etiam ſi fuerit compatronus, vel hæres patronorum, præſentari, contrà nonnullos contrarium ſentientes; ea forſan ratione; quia, vt ait *Mar. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. 4. n. 9.* aliàs fuit deciſum, per Rotam, minorem quatuordecim annorum poſſe obtinere beneficia ſimplicia de iurepatronatus laicorum; cum de iure communi ſufficiat, quod ſit maior ſeptennio; quodque Concilium Tridentinum intelligendum eſt de ſimplicibus beneficijs liberæ collationis, non autē de iurepatronatus; cū in correctorijs ſit faciēda reſtrictio, *Iaſ. in auth. non licet, nu. 6. cum ſeq. C. de liber. præter.* Contrariū .n. verius eſt; nā licèt olim de iure cōmuni, minor quatuordecim annis, eſſet habilis ad obtinenda beneficia ſimplicia; nihilominus hodiè per noua iura eiuſdem Concilij, *ſeſſ. 25. cap. 6. de reform.* eſt inhabilis, vt per *Nau. conſ. 11. nu. 1. de præb. Leo in theſ. for. eccleſ. p. 2. cap. 18. num. 14. id. Mar. Ant. reſol. 112. caſu 51. verſ. in primo fuit reſolutum*, vbi proſequitur, quod non obſtante *Rota Roman. deciſ. 482. nu. 3. in fin.* dicente *d. Conc.* habere tantummodò locum in beneficijs liberis, tamen teſtatur in praxi de cōtrario; & ita ſe vidiſſe obſeruari; & ſic in

caſu præmiſſo obtineri diſpenſationem
8 apoſtolicam pro patiente defectum ætatis 14 annorum ad beneficia ſimplicia
de iurepatronatus, ſicut etiam hoc teſtari
pōt vniuerſa Curia Romana, ſubdens *ibi*,
quòd cū *id. Concilium* loquatur generaliter de beneficio, illius appellatione, ve-
9 nit, etiam beneficium de iurepatronatus,
Viuian. in d. praxi p. 2. lib. 6. cap. 6. nu. 8. qui
nu 9. ait ſe vidiſſe plures diſpenſatos ſuper
ætate ad beneficia ſimplicia, etiam iuriſpatronatus, cum eſſent nouem, vel decem
annorum ex aliqua cauſa rationabili, putà ſi clericus præſentatus, ſit ex conſanguineis patronorum, vel ſit de compatronis vel ex alia cauſa: cum enim non
poſſit ab Ordinario ob minorem ætatem
10 inſtitui ob defectum poteſtatis in diſpēſando, petenda erit inſtitutio, & diſpenſatio à Papa, eo modo, quo ſuprà dictum
11 eſt; niſi forſan in fundatione dicti iuriſpatronatus caueatur, quod in illo beneficio, poſſit inſtitui etiam minor quatuordecim annis, vt etiam ſuprà diximus, Et
quod dicitur de beneficio iuriſpatronatus, intelligitur etiam de beneficio, in
quo proceditur per viam electionis, aut
alterius cuiuſcunque prouiſionis, ſtante
generica dicti Concilij Tridentini prohibitione, & ob verbum in eo appoſitum, *obtinere*, quod generale eſt, & infinita ſignificat iuxtà ſubiectam materiam, vt probat *Mandoſ. in regul. 13. Cancell. quæſt. 3. & regul. 5. quæſt. 4. Barboſ. gloſa
60. nu. 78.*
12 Nec poterit Ordinarius, minorem huiuſmodi præſentatum, inſtituere ſub conditione, videlicèt, dummodò taliter præſentatus, & inſtitutus obtineat diſpenſationem à Summo Pontifice, & non ali-
13 ter; quia, ſicut nec collatio, ita neque inſtitutio fieri poteſt ſub conditione, *Caputaq. deciſ. 298. nu. 5. id. Mar. Ant. d. reſol. 112
caſu 4.*
Benè tamen admiſit Romanæ Curiæ
ſtylus, vt poſſit minor, vel aliàs inhabilis
14 præſentari ſub expreſſa conditione impetrandi à Summo Pontifice diſpēſationem, vel ſuper ætate, vel etiam ſuper alijs
in fundatione requiſitis; nec propterea
15 ita præſentans priuatur ea vice, facultate
præſentandi; eo quod ſcienter præſentauerit indignum; & inhabilem; Ratio eſt,
16 quia, cum præſentatio fuerit facta cum
decreto impetrandi dictam diſpenſationem, poterunt patroni, durante tempore
ad præſentandum, huiuſmodi diſpenſatione non obtenta, de nouo, ſaltem cumulando præſentare; & ſic ſtante dicta conditione, non priuantur ſupradicta facultate; ſicut neque propterea deuolutio fiet
ad alios, niſi elapſo dicto tempore, de quo
ſtylo, & praxi teſtatur *Viuian. dict. cap. 6.
nu. 19.*

Vendicant ſibi tamen præmiſſa, locum
in ijs beneficijs eccleſiaſticis, quæ omnia
eorum requiſita habent, vt alias diximus;
ſecus enim, etiam circà hanc praxim, dicendum eſt de alijs, veluti Capellanijs,
quæ, vt plurimùm fundari ſolent abſque
Epiſcopi, ſiuè alterius Superioris authoritate; nàm licèt illæ ſint perpetuæ, ſicut
alia beneficia eccleſiaſtica, habeantquè
cœtera requiſita, nō tamen dicuntur be-
17 neficia eccleſiaſtica, cum ſint erecta authoritate priuata, veluti laicali teſtatoris,
qui ratione ſui patrimonij, eas conſtituit
ſine authoritate ordinaria, vel delegata,
iuxtà ea quæ notantur *in cap. dilectus, de
iurepatr.* quamuis ipſe teſtator diſpoſuiſſet, vt adueniente vacatione præſentetur
Sacerdos, qui ex familia ſua reperiretur
in ſacerdotio; ad quod facit optimum
conſ. Nauarr. 5. de præb. quod quidem in
18 tantum procedit; etiam ſi fundator fuerit
Epiſcopus, qui fundauit, non Epiſcopali
authoritate, ſed priuata, & communi laicorum; qua poterat vti bonis patrimonialibus, *id. Nauar cōſ. 7. eod. tit* & ſic, cum
non ſint beneficia eccleſiaſtica, non erit
ſuper defectu ætatis, aut aliquo modo, ex
illorum cauſa, petenda diſpenſatio; ſicut
pluries reſponſum audiui per ipſos Datariæ apoſtolicæ Officiales præſertim in caſibus huiuſmodi Capellaniarum, quæ ſæpè fundari ſolent in partibus Hiſpaniarum, de quibus loquitur *Gonz. gloſ. 5 à
nu. 20.* & in proprijs terminis diſpenſationis ſuper defectu ætatis quatuordecim
annorum ad obtinendas dictas Capellanias, loquitur. *Rota deciſ 482. num. 5. in fin.
p. 1. diuerſ.* his verbis, *Reſeruarunt Domini,
an ex quo non probatur, quod Antonius ſit
conſtitutus in quartodecimo anno, prout requirit Concil. Trid. ſeſſ. 25 cap. 3. ſed tantum
in duodecimo, ei obſtet dictum Concilium. In
qua difficultate Illuſtriſſimi Cardinales Cōgregationis Sacri Concilij Trid. cenſuerunt
non obſtare die 2. Iulij 1585.*

Ac pro præmiſſorum corroboratione
ait, *idem Gonz. d. gloſ. 5. num. 42.* quòd licèt
fundans Capellaniam, nequeat in illius
fundatione adijcere grauamen, quod Epiſcopus, aut alius Superior nòn ſe intromittat in prouiſione, vel diſpoſitione illius; aliàs ex nunc, prout ex tunc caſſat,

reuocat,& annullat dictam fundationem,
& tanquam pro non facta,& conſtitutā,
haberi vult;& omnes illius fructus,& red-
ditus conuerti in aliud opus pium,&c.at-
tamen talis conditio eſt contrà naturam
19 beneficij; & nemo poteſt facere, quin
iura deſuper cõſtituta in ſua fundatione,
locum habeant;aliter enim dicendum eſt
de Capellanijs, quæ ſine alicuius ſuperio-
ris authoritate fundatæ ſunt; prout dici-
tur de legatis pijs, ſeù miſſarum celebra-
20 tionibus, quæ etiam minori quatuorde-
cim annorum conferri poſſunt. abſque
alia diſpenſatione; niſi fortè illa fuerint
21 conſueta conferri in titulum perpetuum
ſimplicis beneficij eccleſiaſtici; quia
tunc omninò requiritur diſpenſatio, ſiuè
ſuper defectu ætatis, ſiuè ratione plurali-
tatis,aut alterius incompatibilitatis,pro-
ut ſtylus Curiæ ſeruat,

Hic tamen te monitum volo, quod cũ
ad Sedem Apoſtolicam habendus eſt re-
curſus per Oratorem minorem, qui ad
beneficium iuriſpatronatus eccleſiaſtici
præſẽtatus fuit, & ob defectum ætatis pe-
tit ſecum diſpenſari, ſi vacatio ſupradicti
beneficij occurrerit in aliquo ex menſi-
bus reſeruatis, cõtingere poſſet,quod Pa-
pa,nõ ipſi Oratori minori, ſed alteri,pro-
ut ei placuerit,dictum beneficium confe-
rat,ſicut pluriès vidimus,licèt Orator aſ-
ſerat ſe ab illius patronis infrà legitima
tempora præſentatum; quia, etſi regula
reſeruatoria Cancellariæ, ſiuè quælibet
alia Conſtitutio, non comprehendat in
ſua reſeruatione beneficia iuriſpatrona-
tus laicorum, vt inter cœteros firmauit
Lapus alleg. 48. *nu*.6 vbi ampliat proce-
dere,etiam ſtãtibus illis generalibus ver-
bis, videlicèt, *ad cuiuſcunque collationem
prouiſionem, electionem, præſentationem,vel
quamuis aliam diſpoſitionem, Mandoſ.reg.
1.q.10,num.2.Gonz.gloſ.8.ſub num.2. verſ.*
22 *& in terminis noſtræ regulæ*, Attamen
ſecus dicendum eſt, quòad iuſpatronatus
eccleſiaſticum; quia illud comprehendi-
tur ſub quacunq; reſeruatione; Ratio aũt
eſt, quia huic iuripatronatus facilè præ-
iudicatur, *cap.cum dilectus,de iurepatr. &
cap.dilectus de offic leg.*qui *textus* quotidiè
in propoſito recitantur, ab Officialibus
23 Datariæ Apoſtolicæ: vnde per ſolam ſim-
plicem collationem factam à Papa de
hoc beneficio, cenſetur derogatum iuri-
patronatus eccleſiaſtico, etiam abſque
24 alia expreſſa derogatione;imò neq.opus
eſt aliquam de eo fieri in litteris mentio-
nem, *Caſſad.deciſ.4.nu.2 de iurepatr.Garc.
de benef p.5.cap.1.nu.552*,

Quia verò dictum eſt ſupra, diſpenſa-
tionem ſuper defectu ætatis huiuſmodi
ad beneficium obtinendum, non dari à
Summo Pontifice,niſi in ipſa prouiſione
beneficij; viſum tamen fuit interdum, il-
lam ad partem, & abſque aliqua proui-
ſione concedi, ſed tantummodò Citra-
montanis, & quandoque pro alijs perſo-
nis,nec ſine maximis fauoribus; & tunc
ſub ſequenti formula videlicèt,

35 *Beatiſſime Pater. Supplicat humiliter S.V. deuotus illius Orator N. quatenus ſibi,
qui in vndecimo ſuæ ætatis anno conſtitutus exiſtit; ſpecialem gratiam faciendo,
cum ipſo Oratore,vt defectu ætatis huiuſmodi non obſtante,quæcumque,& qualiacunq.
beneficia eccleſiaſtica ſimplicia,ac vnũ,& vnam Canonicatũ,& prabendã alicuius Ca-
thedralis, ſeù Collegiatæ Eccleſiæ, ſi ſibi aliàs canonicè conferantur, aut ipſe eligatur,
præſentetur,aut aliàs aſſumatur ad illa,& inſtituatur in eiſdẽ, recipere,& retinere,nec-
non quaſcunque penſiones annuas ſuper quorumcunque beneficiorum eccleſiaſticorum
fructibus, etiam diſtributionibus quotidianis ſibi,etiam canonicè reſeruandas, & aſſi-
gnandas,percipere,exigere,& leuare,ac in ſuos vſus,& vtilitatem conuertere,libere,&
licitè valeat, diſpenſare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus defectu ætatis hu-
iuſmodi;alijſq; Conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, ac etiam in ſynodalibus,
& prouincialibus, & in quibuſcunque Concilijs generalibus, vel ſpecialibus editis, vel
edendis,necnon eccleſiarum in quibus,&c.etiam iuramento,&c.ſtatutis,* &c.vt in for-
mula ſupplicationis diſpenſationis pro bigamo,

*Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum,&c. Et quod aliæ dicti Oratoris diſpenſa-
tiones habeantur pro expreſſis,ſeù in toto,vel in parte exprimi poſſint in litteris. Et de
diſpenſatione ad ſupradicta omnia pro eodem Oratore, alijſq; præmiſſis, vt ſuprà in for-
ma gratioſa, latiſſimè extendendis;& quod præmiſſorum omnium,& ſingulorum, &c.
fieri poſſit in litteris,*

26 Et ex ſupradicta formula, alijſque pręmiſſis, conſtat, praxim eſſe, explicādi præciſam Oratoris ætatem, alias enim non admittitur ſupplicatio; quia ab octo, vel nouem annis citra, rarò conceditur iſta diſpenſatio.

Eſt prætereà aduertendū pro ijs, qui nō benè callent hāc praxim, quod illa dictio
27 *vel circa* primo loco allata non ſemper admittitur in ſuppl catione; ſed diſtinctè exprimendum eſt in ea. Oratorem tot annos, & tot menſes ſuæ ætatis habere, propter fraudes, quæ circà talem expreſſionem committi ſolent; & quatenus aliquando admitteretur; prout Ego pluriès vidi, ipſa tàm in his diſpenſationibus; quàm in quibuſcunque alijs conceſſionibus, in quibus oportet fieri mentionem de ætate cum iſta dictione. non eſt attendenda illa *Doctorum* explicatio, nempè, quod minimum, & modicum dicitur attenta qualitate rei, ſecundum Iudicis arbitrium, iuxtà *textum in l. legitimos, ff de legit. tut. Corne. conſ. 179. incip. ex puncto col. 2 volum. 3. verſ. præterea*, vbi loquens de hac dictione, dicit, quod illa
28 refertur ad modicum tempus, & quod tempus trium annorum poteſt cenſeri modicum reſpectu quinquaginta, ita, *Redoan de reb. eccleſ. nō alie. rubr. qu. d. quomodò dicatur modicum.* Imò nec hodiè attenditur, quod aduertit *Mandoſ. in gl. Aud. Cam. §. volentes, verſ. circà*, vbi ait non eſſe ſubreptitium reſcriptum, ſi in vndecimo anno conſtitutus aſſerat ſe eſſe in duodecimo, & ſic propter hanc dictionem, *vel circà*, non poteſt impugnari impetratio beneficij, vel alia gratia etiam ſi Orator ſit in vndecimo anno conſtitutus Nàm verius eſt, quod *Mandoſ. loc. cit.* proſequi-
49 tur, nempè per hanc dictionem, non fieri extenſionem vltrà ſex menſes ad plus, *arg. tex. in d. l. non tantùm, & ibi glo. in verbo, ſemeſtre, ff de excuſ. tut.* & dicit *Rebuff. in ſua praxi benef. tit. de diſp. ratione ætatis, verſ. ſeù circà n. 4.* quod dictio hæc intelligi poteſt de duobus tribus, quatuor, vel quinque, aut ad ſummum ſex mēſibus; & verè iuxtà etiam currentem praxim importat ſex tantum menſes, quatenùs dictio hæc admitteretur; habita tamen ratione ad expreſſionem quantitatis annorum; Vndè, ita erit de illa circà hoc iudicandum, ſicut quando, verbi gratia narratur, reſignantem ſuum beneficium, illud poſſediſſe per quinq; annos, *vel circa*, quo caſu ſufficit verificare, quod poſſedit per quatuor annos, cum dimidio, *Menoch de arbitr. lib. 2. caſu 46. num. 5. Rota in vna Meliten. Parochialis 2. Iunij 1552. coràm Caputaq.* in qua fuit dictum, quod, cum teſtes dicant à tot annis, vel circà, Rota per illam dictionem, *vel circà*, tollit ſex menſes, *ead. Rota d. ci. 297. lib. 2 p. diuerſ. nu. 1.* vbi de ætate narrata in Coadiutoria pro Coadiuto ſexaginta annorum, vel circà, ſolum tolli ur dimidius annus vt per *Garc. p. 11. cap. 3. nu. 49.* qui *nu.* 50. ait, quod ſi alias diceretur, quod illud poſſedit per quinque annos, vel quod illud obtinet à quinque annis, ſine dictione, *vel circa*, deberet illud tempus integrè verificari.

Quod ſi beneficium, quod à minore impetratur, annexum habeat presbytera-
30 tus ordinem, additur decretum, *quod Orator cum primum ad ætatem legitimam, ordinem quemcunque ſacrum ſuſcipiendi, peruenerit, proximis indè temporibus, ordinem quem ætas poſtulauerit, videlicet Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ſuſcipere omninò teneatur, alioquin, eo deficiente in quibuslibet temporibus prædictis, beneficium ipſum vacare cenſeatur eo ipſo.*

31 In Canonicatibus autem, alijſq; beneficijs perſonalem reſidentiam, vel aliquod munus perſonale requirentibus, additur, vt *interim eiſdem Canonicatui, & præbendæ, ne debitis fraudētur obſequijs, per ſubſtitutum, ſeù Sacerdotem idoneum ab Ordinario loci, ſeù Capitulo dictæ Eccleſiæ approbandum, deſeruire poſſit, & teneatur.*

Quandoque etiam ex officio, Cancellaria in huiuſmodi prouiſionibus addit clauſulam; *Volumus autem, quod Canonicatus, & præbenda huiuſmodi debitis propterea non defraudentur obſequijs, ſed eorum congruè ſupportentur onera conſueta*: & ſic ſeruatum fuit, cū vacaſſet Primiceriatus huius Eccleſię Neapolitañ, de iurepatro-
32 natus laicorum, videlicèt Familiæ de Ianuario, ad quē fuit præſentatus D. Aloyſius Vincentius de Ianuario Patritius Neapolitanus, qui cum eſſet in vigeſimo tantùm ſuę ætatis anno conſtitutus, dictuſq; Primiceriatus, Presbyteratus ordinem annexum haberet, litteras prouiſionis, ſeù inſtitutionis à Summo Pontifice obtinuit, vt defectu ætatis huiuſmodi nō obſtante dictum Primiceriatum retinerè poſſet; cum ſupradicto decreto, *Volumus autem* - *teum primum, &c.* cuius vigore Ordinarius ad conſueta munia ſubeunda, ob minorem ætatem huiuſmodi, deputauit primum Canonicum ex ordine

K 3 pre-

preſbyterorum, eiuſdem Eccleſiæ, addito etiam ſupradicto alio decreto, videlicet, *Quodque dictus Aloyſius Vincentius cum primum ad ætatem, &c.* Hoc inſuper in eiſdem litteris adiecto, vt vltra vacationem ob non promotionem ſupradictam, ad reſtitutionem fructuum per eum perceptorum obligatus exiſteret, ſub *Datum Romæ ſexto Idus Martij* 1628.

Qui quidē Orator, licèt ſtantibus præmiſſis potuiſſet ſe promoueri facere ad præſcriptum ſupradicti decreti, nihilominus poſtmodùm ab eodem Summo Pontifice obtinuit ſecum diſpenſari, vt ſi, & quando vnus annus tantùm ſibi de ætate legitima, ad id à Sacro Concilio Tridentino requiſita, defecerit, defectu huiuſmodi non obſtāte ad ſacrum preſbyteratus ordinem promoueri valeret. Ac inſuper, cum pro parte eiuſdem Oratoris fuiſſet Sanctitati ſuæ expoſitum, Canonicatus, &

33 præbendas in Eccleſia Neapolitañ pro tempore obtinentes, indulto vtendi mitra à Sede Apoſtolica eis conceſſo, dummodò in ætate triginta annorum conſtituti exiſtant, gaudere; Primiceriatumq; obtinentē, qui primus in ordine preſbyterali exiſtit, iuxtà Rituale Romanum, ac etiam ex antiqua conſuetudine, Archiepiſcopo Neapolitañ ſolemniter celebrāti aſſiſtere cōſueuiſſe, dictumq; Oratorē de nobili genere procreatū eſſe, eiq; nuper Primiceriatū huiuſmodi Apoſtolica authoritate collatū fuiſſe poſſeſſione ſubſequuta. Archiepiſcopo celebranti, cum mitra, ob defectum ætatis triginta annorum huiuſmodi aſſiſtere nōn poſſe, prout ceteri dictæ Eccleſię Canonici aſſiſtunt, eidem Oratori, ex voto Congregationis Cardinalium ritibus Eccleſiaſticis prępoſitorum, vt etiam ſi trigeſimum ſuæ ætatis annum nondùm attigerit, in omnibus dictæ Eccleſiæ functionibus, ac proceſſionibus, mitra vti valeret, &c. indultum fuit ſub *Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris Die 14. Martij* 1634.

34 Eſt verò notandum quod licèt minor, tēpore præſentationis ad beneficiū iuriſpatronatus, ſupplicauerit Summo Pontifici pro inſtitutione cum opportuna diſpenſatione, ſi tamen à ſignatura ſupplicationis, vſque ad tempus confectionis litterarum, tantum tempus effluxerit, quod Orator ad ætatem iam legitimam perueniet, licèt in ipſis litteris non debeat dari diſpenſatio, cum verè illa non ſit neceſſaria, nihilominus de vtroque tempore in ipſis litteris, ſecundum conſuetum ſtylum mentio habenda erit, exempli gratia, *Nuper vacante perpetua Capellania N. de iurepatronatus clericorum* (vel ſub aliis verbis, quibus Cancellaria Apoſtolica in ſimili iurepatronatus vtitur &c.) *ad illam ſic vacantem, N. qui tunc decimum tertium ſuæ ætatis annum attingebat, &c. præſentatus fuit,* & in diſpoſitiua proſequitur, *Nos volentes eundem N. aſſerentem ſe in ætate legitima de præſenti conſtitutum exiſtere, &c.*

Mirabitur tamen quis fortaſſe hic, Ad quid iſta litterarum apoſtolicarum expeditio, cum iam interim idem Orator legitimè ætatis effectus ſit ad idē beneficium aſſequendum? reſponſio tamen, quæ contemnenda nō eſt, deſumitur, etiam ex notorio ſtylo Cancellariæ Apoſtolicæ, quæ omninò tenet, Oratori prædicto dandas eſſe ſupradictas litteras, quandoquidem per appoſitionem manus Summi Ponti-

35 ficis, alteri non remanet facultas prouidendi, ſeù inueſtiendi de dicto beneficio, ex vi huiuſmodi manus appoſitionis in neceſſaria tunc eiuſdem Summi Pontificis collatione, reſpectu petitæ diſpēſationis quæ licèt modo ceſſet ob ſuperueniētiam legitimæ ætatis, nihilominus etiam ex eo, quod agitur de beneficio iuriſpatronatus eccleſiaſtici, illud propter præmiſſa remanet affectum, pro quo facit, quod tradit *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 52. nu. 23.* quamuis alias dicendum eſſet de beneficio iuriſpatronatus laicalis, quod per dictæ manus appoſitionē minimè remanebit affectum, teſte eod. *Gonz. d. gloſ. nu. 64* licet non me lateat ipſam Cancellariam pluries contrarium tenuiſſe, per rationem deſuper allatam

Non eſt autem omittendum, quod ſi Orator infrà tempus in prædicto decreto, ſeù forſan in fundatione, aut aliàs ex ſtatuto, ſeù quomodolibet præſcriptum, nō poſſet ad illos ordines promoueri, ne collatio ſibi facta, euaneſcat per illius lapſū,

36 petere poteſt, antequam id tempus labatur, prorogationem ad ſe promoueri. faciendum, quæ concedi conſueuit ad aliud tempus D. Datario benè viſum, & ſub ſequenti ſupplicationis formula, prorogatio ipſa peti poteſt, videlicet.

37 B*Eatiſſime Pater, Aliàs perpetua Capellania ſub inuocatione Sancti Franciſci in Eccleſia Sancti Pantaleonis Neapolitañ Diœceſis certò tunc expreſſo modo vacante de-*

illa

illa ſic vacante deuoto S.V. Oratori Ludouico de Trano clerico Neapolitan. apoſtolica authoritate prouiſum fuit, cum decreto, quod dictus Orator, cum primum ad ætatem legitimam, &c. vt in formula ſupplicationis prorogationis ad publicandum, quam poſui in mea *pract. benef. tom. 2. lib. 4. cap. 11. nu. 47.*

38 Quod ſi tempus prædictum iam fuerit elapſum, petenda erit noua gratia, ſcilicèt reſtitutionis aduerſus lapſum temporis ad ſuſcipiendum ordines; prout in formula reſtitutionis ad publicandum, quam ſimiliter appoſui *d. cap. 11. num. 49.* & exprimendum in ea eſt, an fructus perceperit; quia, ſi ita eſt, cum illos non fecerit ſuos, debet ſuper illis componere cum D. Datario, vt aliàs dictum eſt. Et inſuper additur conſueta clauſula præſeruatiua iuris tertij, ſcilicèt, *Dummodò tempore Datæ præſentium, ob lapſum temporis huiuſmodi, non ſit alicui in dicta Capellania ſpecialiter ius quæſitum.*

39 Quo verò ad penſiones obtinẽdas, non requiritur eadem ætas, quę ad beneficium, ſcilicèt quatuordecim annorum ex dicto *Concilio Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 6.* quia, cum circa hoc nihil fuerit in eo expreſſum, remanet id diſpoſitioni iuris communis, prout erat ante Concilium, quod loquitur dumtaxat de beneficijs; & ſic nihil innouat quoad penſionem. & ita declaraſſe Sacram Congregationem ipſius Concilij, & in praxi ſeruari, teſtatur *Gonz. gloſ. 5. §. 5. ſub nu. 26.*

40 Sæpè accidit in Romana Curia, peti diſpenſationem pro minori ad Canonicatum, & præbendam Eccleſiæ Cathedralis; ignoratur tamen, quem ordinem illi requirant; ac propterea, ne retardetur expeditio litterarum, datur decretum, *Quod Orator cum primum XXII. ſuæ ætatis annum attigerit, ad Subdiaconatus ordinem, & ſi Canonicatus, & præbenda prædicti, alios ordines requirant, ad illos, ætate legitima ſibi ſuffragante, in tunc proximè ſucceſſiuè futuris temporibus à iure ſtatutis, ſe promoueri facere omninò teneatur; alioquin præſens gratia nulla ſit; ipſique Canonicatus, & præbenda vacent eo ipſo.* Vbi tamen in Cathedrali Eccleſia non eſt fortè facta diſtinctio præbendarum, ſacrum ordinem requirentium, neq; ſacri ordines ſingulis eiuſdem Eccleſiæ Canonicatibus, & præbendis ex præſcripto dicti Concilij adhuc deſignati exiſtunt, vt in *ſeſſ. 24. cap. 13.* ibi *in omnibus verò Eccleſiis Cathedralibus omnes Canonicatus, & portiones habeant annexum ordinem Presbyterii, Diaconatus, vel Subdiaconatus, &c.* vel, ſi forſan ex aliquo ſtatuto, ſeu fundatione, aut con-
ſuetudine, vel aliis nullum ordinem ſacrum annexum habeant; cum propterea non requiratur diſpenſatio; debet de hoc fieri mentio in ſupplicatione, & in litteris.
Prætereà ſeruatur, vbi Orator fuiſſet de Dignitate, ſeu alio beneficio, gradum aliquem requirente prouiſus; ac tempore collationis non eſſet graduatus, & propterea apponeretur decretum, quod infrà annum, vel aliud tempus, gradum Doctoratus, vel Licentiaturæ, aut aliàs ſuſcipere teneretur, alioquin collatio ipſa ſeu alia gratia nulla eſſet eo ipſo; tunc circa hoc idem eſt in praxi, quod in alijs ſupradictis caſibus, in quibus datur etiam
41 prorogatio, & reſtitutio aduerſus decretũ
huiuſmodi cum ſupradictis clauſulis, &
decretis.

42 Diſpenſatio autem ſuper defectu ætatis ad ſuſcipiendos ſacros ordines adeò ſemper exulauit à Curia, vt vix pro aliquo vltrà montes exiſtente, & cum maximis fauoribus conceſſa fuerit; quamuis ex vrgentiſſima cauſa videatur non conſueniſſe denegari; quod iã viſum eſt annis prò-
43 ximè elapſis, quibus, graſſante non modò
in Ciuitate Neapolitanã, verùm etiam in
nonnullis alijs mundi partibus, tùm peſte, tùm peſtilẽte, & immani morbo ſtrangulatorio, *vulgò mal di gola, ſeu di cãna* nuncupato ſidemque morbi ab infantibus, & pueris ad natu maiores tranſeuntes, ferè omnes, qui in illos inciderunt, de medio ſuſtulerunt; vndè etiam numerus ſacerdotum, tàm ſæcularium, quàm regularium imminutus valdè remanſit; propterea Sanctiſſimus D. N. Vrbanus Papa VIII. ne Chriſtifideles ſacrificij Miſſæ fructu aliquando deſtituti ob dictorum presbyterorum penuriam, remanerent, tàm cum clericis ſęcularibus, quàm regularibus ſuper defectu ætatis, etiam vltrà annum diſpenſauit ad ſuſcipiendos ſacros, & presbyteratus ordines; neceſſitas enim facit recedere à regulis iuris, *cap. 2. in fin. de obſeru. ieiun. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. caſu 182. nu. 1. & per tot.*

Sed ne quis miretur, cur plerumque in ſupradictis, aliiſque ſimilibus caſibus, petatur ſpecificè in ſupplicationibus diſpen-
44 ſatio, de illa tñ nulla fiat mentio in litteris
apoſtolicis, ſupradictas gratias cõcernẽtes,
ſcire

ſcire oportet, quod, etiam ſecundum ſtylum, & praxim Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicę, inter cæteras gratias Apoſtolicas, quæ inde emanant, adſunt diſpenſatio, & indultum, qui quidem termini ſatis inter ſe diuerſi ſunt; nam diſpenſatio datur in his, quæ ſunt contra iuris communis diſpoſitionem, vt patet ex ipſius diſpenſationis definitione, ſcilicèt quod ſit iuris communis relaxatio, & tunc neceſſariò ad illius validitatem Summus Pontifex vtitur, verbo, Diſpenſamus, niſi eſſemus in illis caſibus, in quibus regula Cancellariæ non obſtante, ſed ex quodam inueterato ſtylo, ſufficit Papę ad aliquid diſponendum ad alicuius fauorem contrà ius, abſque eo, quod vtatur verbo, Diſpenſamus

45 At verò, vbi non diſponitur contra ius commune, non cadit diſpenſatio; Exemplum erit inter alia, vt hic, nàm Papa, prouidendo minori quatuordecim annis de ſimplici beneficio, non dicitur diſponere contra Concilium Tridentinum *loc. citat.*
46 ſed vti iure ſuo; vt enim aliàs diximus, In *ſeſſ.25. cap 21.* ſtatuitur, omnia in ipſo Cõcilio ita decreta eſſe, vt in his ſalua ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicę ſit, & eſſe intelligitur. Vndè hæc reſeruatio excludit præciſam diſpenſationem; atque ideò
47 nunquàm, etiam de ſtylo Curiæ, datur, aut cadit diſpenſatio contrà diſpoſita, per idem Concilium ſed ſufficit, quod Papa contrà illud ex certa ſcientia ita diſpònat; ac propterea in litteris prouiſionis pro eodẽ minore dicatur, *Nos volẽtes dilectum filium N. in vndecimo ſuæ ætatis anno conſtitutum, &c.* quibus verbis oſtendit, ſe iam habere ſcientiam inhabilitatis Oratoris; vndè potiùs dici poſſet, Papam indulgere, quàm diſpenſare; licèt indultum propriè detur contrà ſtatuta fundationis,
48 vel regulas, in quibus non dicitur ius ſolui, vt per *Hier. Paul. in ſuo prouinc. tit. notab. tam circà beneſ. reſer. &c.* & ego dicam *in mea prax. beneſ. &* latius proſequar in ampliſſimis meis *addit. ad eundem Hier. Paul. lib.9. cap.21. à nu.3. ad 10.* præſertim *verſ. ſed an iſta ratio.*

Quia verò, vt ſuprà oſtendimus, oportet, quod in prouiſione apoſtolica ſupradicta, cum inſerta diſpenſatione ſuper defectu ætatis fiat mentio, quod Orator ad horas canonicas ratione ſibi collati beneficij, recitandas, idoneus exiſtit, propterea hic pro huius materiæ concluſione, illiuſq; praxi, dicendum eſt, quod cum be-
49 neficium detur propter officium, illud obligat ſaltem ad dictarum horarum recitationem, vt per *DD. in cap.1. de celebr. miſ.* quamquam illius fructus ſint quantumuis exiles, & tenues, *Zerol. in prax. Epiſc. p.2. verbo, beneficiũ, §.2.* & infrà dicetur, licèt ſecùs dicendum eſſet, ſi illud nullos
50 prorſus habeat redditus, quia tunc ad dictas horas non tenetur, *Garc. de beneſ. p.3. cap.1. nu.4.* qui *num.44* ait id procedere, etiam in beneficio, quod initio, & tempore fundationis habuit redditus, ſed temporum calamitate perierunt: propterea in ſimilibus diſpenſationibus ſuper prædicto defectu ad ſimplicia, ſemper, iuxtà formulam ſup. riùs poſitam, additur clauſula habilitatis Oratoris ad dictas horas recitandas; aliàs enim, ſi ſciret Summus Pontifex illius inhabilitatem circà hoc, procul dubio à prædicta collatione retraheretur, vt pluriès viſum fuit; niſi forte ex ſpeciali gratia ſibi indulgeret; prout ſæpè ſolet, vt loco diuini officij, donec ad illud recitandum, fiat habilis, recitet officium Beatæ Mariæ Virginis, quod tantùm habentibus penſiones eccleſiaſticas, ex præcepto Cõſtitutionis Sixti V. conceſſum eſt.

51 Nec incongruè, etiã iuxtà præſentem caſum diſpenſationis, hic dubitare viſum eſt, Primò an ratione ſolius tituli beneficialis, abſquè illius poſſeſſione, obligetur idem Orator ad dictum officium recitandum? Eſt negatiua reſponſio; quandoquidèm in iure, quis non cenſetur habere beneficiũ, niſi perfectè illud habeat; quod profectò non accidit abſquè pacifica poſſeſſione, vel ſaltèm, ſi per eũ nõ ſtet. quominùs illam adeptus fuerit, arg. *cap. licèt Epiſcopis, de preb. in 6* Durum etenim videtur, quod aliquis ſinè mercede laboret, *Pariſ. de reſign. beneſ. lib.1. q.9. nu.15.* quicquid dicat *Nauar. de orat. cap.7. num.28. & 29.*

52 Secundò dubitatur, an idem teneatur ad officium prædictum recitãdum, ratione poſſeſſionis abſquè fructibus. Et eſt affirmatiuè reſpondendum; quatenùs adſit certa ſpes illos recipiendi: is enim completum habet beneficium; nec neceſſaria eſt ipſorum fructuum anticipata ſolutio, vt eſt communis opinio; quod profectò eſt intelligendum, etiam, ſi fructus integrè alteri ſoluantur, ſola adminiſtratione retenta. Id tamẽ limitatur, vbi beneficiatus, neq; habeat adminiſtrationem, ſed tãtùm nudũ titulũ, vt accidit in reſignatione Abbatiarum, quas poſſident Cardinales, & alij Prælati, qui eas ex licentia Papæ renuntiant ſuis nepotibus, aut alijs conſan-

ſanguineis, vt in dies accidit; tunc enim onus recitandi officium manet penès fructuum reſeruatarium loco penſionis; quia apud illum manent adminiſtratio, & alia onera, *id. Nauar, cap. 25. nu. 104.*

53 Tertiò dubitatur, an ratione tenuitatis beneficii, excuſetur idem à dictarum horarum recitatione, & quidem communis opinio docet, quantumuis tenue beneficium, obligare ad dictas horas, *Couar. lib. 3 var. reſol, cap. 13, nu. 8. Suar. de Relig. tom, 2, lib 4 cap. 21, num. 4.* Ratio enim eſt, quia quamuis beneficium, tenues habeat fructus, gaudet tamen beneficiatus cœteris priuilegijs beneficiatorũ; quandoquidem *Concil. Lateranẽ ſub Leone X, ſeſſ. 29. cap. 9,* indiſtinctè ad id obligat omnes beneficiatos; & ſic vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *cap. quia circa, de priuil, l. quamuis, & ibi Iaſ. in 1 not. ff, de in ius voc, Bart, in l. eo mente, ff. de furt,*

Et licèt nonnulli contrarium aſſerant, ac propterea nimis laborent, arbitrando,
54 quodnàm dicatur tenue beneficium, ad effectum euadendi onus recitationis huiuſmodi officij, attamen vnuſquiſq; propriæ conſcientiæ conſulat; ego autem pro nunc nihil firmo; aliqua tamen circà hoc dicam in *mea praxi benef. tom. 2. lib. 3. cap. 3 à nu, 21, ad 37,*

Præmiſſa verò, circa recitationem prædictarum horarum canonicarum, ſecundum noſtram praxim, limitanda etiam
55 ſunt, dummodò poſt prouiſionem beneficij, ſeù ſacrorum ordinum ſuſceptionem, non efficiatur quis aliàs inhabilis in' abilitate ſuperueniẽte; in his n. caſibus, cum re vera, beneficiatus, ſeù ad dictos ordines
56 promotus, non poſſit dictas horas recitare, ſatis excuſatur; impoſſibilium enim nulla eſt obligatio, *l, impoſſibilium, ff. de reg. iur. l, cum hæres §. 1. ff. de ſtat. lib. §. ir poſſibilis, inſtit, de hæred. inſtit. c. ne ꝗo poteſt, de*
57 *reg. iur. in 6.* Vnde Pius V inter facultates, quas conceſſit Summo Pœnitẽtiario, his, qui dicunt, ſe ob infirmitates, non poſſe recitare officium, & ideò petunt declarari, ſe non teneri, mandauit ſic reſponderi, Aut verè non poſſunt, & ſatis ſunt excuſati abſque alia excuſatione, ſeù declaratione, aut poſſunt, & Sanctitas ſua non vult quicquam indulgere, ſed tantùm relinqui conſcientijs Confeſſariorum ſuorum, qui, ſi dixerint, eos non teneri, poterunt ipſis acquieſcere,

Vnde *Nauar. de hor. canon, cap. 11, num. 39.* loquens de quibuſdam perſonis, ibi expreſſis, non valentibus dictas horas canonicas recitare, dicit, quod tales, licèt de rigore iuris non teneantur aliquid dicere determinatum, de illius tamen conſilio, ipſi, & omnes, qui non poſſunt dicere horas prædictas, deberent dicere tot Pater Noſter, & Aue Maria, aliaſq; preces, quot arbitrio boni viri, ad id ſufficerent, & aliquando arbitratus fuit, ſupradictos ſic recitare non valentes, debere tantum tẽporis plus, vel minus inſumere in attentè dicendis Pater Noſter, & Aue Maria & Salue Regina, quantum inſumpturi eſſent in recitandis omnibus horis, ſi eas recitare noſſent, addendo ter, Ego peccator, ſemel mane ſupplentes Matutinum, & iterum ſupplẽtes Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, & tertiò, veſpere ſupplerent Veſpertinam, & Completorium; ac propterea addit ibi, quod ſi ſibi à Maximo Pontifice committeretur commutatio horarum canonicarum in aliquod aliud, commutaret in hoc; quod videtur hodiè poſſe ſeruari, quando Confeſſarius nõ valenti dictas horas recitare abſque alia facultate ſibi attributa, velit in locum dictarum horarum, aliqua iniũgere, eo modo, quo ſupra dictum eſt, prout à pluribus peritiſſimis Theologis, & Cõfeſſarijs vidi, & audiui in praxi ſeruari. Quamuis à pluribus annis citra, circa commutationem huiuſmodi per diſpenſationem apoſtoli-
58 cam aliud ſeruetur; nam Clemens Papa VIII, ſub die 22. menſis Aprilis 1593. conceſſit Iulio Antonio Sanctoro Cardinali Sanctæ Seuerinæ, Maiori Pœnitentiario, facultatem diſpenſandi ſuper recitatione prædicti Diuini Officij, ſeù horarum Canonicarum propter aliquam impoſſibilitatem, vel difficultatem, cum cõmutatione in alias preces, ſeù orationes, aut illarum iniunctione, & hoc ea occaſione, quia fecit verbum ipſe Maior Pœnitentiarius cum ipſo Clemente, de quadam ſupplicatione cuiuſdam Monialis Monaſterij Sanctæ Mariæ de Donna Romita huius Ciuitatis Neapolitañ Ordinis Sancti Benedicti; quæ cum perueniſſet ferè ad annum ſeptuageſimum, nunquàm potuit addiſcere diuinum officiũ; & ideò, nec etiam profiteri; quapropter ſupplicabat, vt ſecum diſpenſaretur, quatenus in ætate tàm graui (ne ſancto habitu, & merito regularis profeſſionis priuaretur) poſſit in eodem Monaſterio profiteri vota Religionis, nõ obſtante, quod diuinum officium, more aliarum monialium profeſſarum, recitare non valeret; cui per alias preces ſatisfaceret; ipſeque Clemens

con-

conceſſit, vt loco Matutini, diceret Coronam Beatæ Mariæ Virginis, & loco Primæ, ac aliarum horarũ, alia recitaret, arbitrio eiuſdem Maioris Pœnitentiarij; qui propterea cenſuit, vt ad Primam, & alias horas, & Cõpletorium, ſepties Pater noſter, & ſepties Aue Maria. In veſperis autem, ſaltem duodecim Pater noſter, & duodecim Aue Maria recitare teneretur; licèt poſtmodum tractu temporis ad formulam infraſcriptam, commutatio ipſa extenſa fuerit. Vndè licèt, præmiſſis non obſtantibus, tardò ipſa Sacra Pœnitentiaria concedat, etiam cum quauis vrgentiſſima cauſa, commutationem recitationis huiuſmodi horarum canonicarum, ſed tantùm huic petitioni ſic reſpondere conſueuit, videlicèt, Si non poteſt, non tenetur; quamuis Summus Pontifex poſſit per ſuam diſpenſationem excuſare quem ab horis canonicis, cum illæ ſint iure humano præceptæ, ipſumq; Papam poſſit circa omne ius humanum diſpenſare, *cap. propoſuit, de conceſſ. præb. id Nau. d cap. 11. nu 31.*

Scimus tamen, quod ſi fortè aliquandò ad importunas petentium preces, commutationem ipſam concedat, putà preſbytero, qui propter viſus debilitatem, vel pro moniali quæ aliàs infirmitate, qua laborauit, lumen dextri oculi amiſit, altero maculoſo remanente, & in eis continuam lacrymationem patiente, propter quod inhabilis redditur ad dictas horas recitãdas, & in aliis ſimilibus caſibus, tũc vt plurimùm committitur Ordinario, vt per ſe, vel alium, & quandoq; Confeſſario approbato ab ipſo Ordinario ſub ſequenti formula, videlicèt, *Quatenus ſi eſt ita, cum eodem Oratore, audita prius ipſius ſa-*
59 *cramentali confeſſione, vt loco Matutini, Coronam Beatæ Mariæ Virginis, & aliquot Pſalmos, quos memoriter recitare poteſt, arbitrio ſuo, vel ſaltem Miſerere mei Deus, cum Cantico Zacchariæ; loco verò ſingularum aliarum horarum, videlicèt, Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, ſepties Pater noſter, & toties Aue Maria, ac Pſalm. De profundis; loco veſperarum, duodecies Pater noſter, & toties Aue Maria, ac Pſalmum, Dixit Dominus Domino meo, cum Cantico Beatæ Mariæ Virginis, & loco Completorij, etiam ſepties Pater noſter, & toties Aue Maria, ac Pſalmum, Qui habitat in Adiutorio Altiſſimi, cum Cantico Symeonis, Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, & Symbolo Apoſtolorum, ſingulis diebus recitet, miſericorditer diſpenſet in foro conſcientiæ tantùm.*

60 In vtroque autem foro, per Datariam diuerſimodè huiuſmodi commutationes vidi conceſſas; quandoque enim non valenti dictas horas canonicas recitare, fuit indultũ, vt illarũ loco, recitaret Officium Beatæ Mariæ Virginis, ac inſuper aliquã eleemoſynam Chriſti fidelibus, vel alicui pio loco, elargiretur. Quandoque vt pro ſingulis Matutinis, & Laudibus, ac horis, necnon Veſperis, & Cõpletorio, recitaret ſeptem Pſalmos pœnitentiales, aut Roſariũ, ſeù aliquã illius partem, arbitrio Ordinarij; aliquando verò, vt huiuſmodi ſeptem Pſalmos pœnitentiales ter, ac quinquies Orationem Dominicam, & toties Salutationem angelicam cum Symbolo Apoſtolorum, & antiphona currenti cum verſiculo, ac oratione de Beata Maria Virgine quotidiè celebraret.

Conceditur adhuc frequenter hæc horarum Canonicarum recitationis commutatio, etiam per litteras in forma Breuis ſub Annulo Piſcatoris per ipſam Breuium Præfecturam, per quam committitur Ordinario tantùm, quatenus, conſtito ſibi legitimè de præmiſſis, Oratrici recitationem diuini officij huiuſmodi in recitationem aliarum precum ſibi beneuiſarum, authoritate apoſtolica, arbitrio eiuſdem Ordinarij, & de cõſenſu eiuſdem Oratricis Confeſſarij commutet. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac dicti Monaſterij, & illius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia, roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque; prout nouiſſimè conceſſa fuit diſpenſatio hæc Euphraſiæ de Baſio, moniali expreſsè profeſſæ Monaſterij monialium Sanctiſſimæ Trinitatis Neapolitañ, cum expreſſione cauſæ, quod ea capitis vacillatione laborabat vt diuinum officium, videlicet horas canonicas recitare non poſſet, quæ propterea petijt ſecum deſuper indulgeri, prout in eiſdem litteris, ſub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, die quinta Martij 1637. Pontificatus S.D. N. Vrbani Papæ VIII. anno Decimoquarto. Similiter facultatem commutandi dictas horas Canonicas impartiri etiam conſueuit Sacra Congregatio Cardinalium ſuper negotijs Epiſcoporum, prout pluries vidi.

Et hæc pauca circa praxim commutationis horarum, quaſi per tranſitum dixiſſe ſufficiat.

In propoſito autem, niſi aſſereretur; Oratorem eſſe aptum ad celebrandum

horas

horas canonicas vix, aut cum maxima
difficultate diſpenſaretur, ſicut, neque talis
diſpenſatio, ſiuè ad ordines, ſiuè ad bene-
ficia cõcedîtur penitùs illiterato, & igno-
ranti; cum de iure, iſti cenſendi ſint indi-
gni, vt per *gloſ. in c. de his, diſt. 28.* & fuit di-
ctum in Rota in vna *Calagurritañ portionis,*
die veneris 27. Ianuarÿ 1576. talis enim
collatio eis facta, non tenet. *Abb. in c. cum*
62 *noſtris, de conceſſ. præben.* Quod tamen in-
telligitur, vt dictum eſt, de eo, qui nec pri-
ma rudimenta grammatices didicit; quia
iuxtà oneris qualitatem, debet quis eſſe
ſcientia præditus. Vnde *Honorius III.* re-
latus *in c. quamuis, de ætat. & qualit.* man-
dat, quendam Epiſcopum à Pontificalis
officij exequutione & ab adminiſtratione
ſuæ Eccleſiæ, abſtinere eo quod ipſe corã
eodem Honorio confeſſus eſt, ſe nunquã
de grammatica didiciſſe, nec etiam legiſſe
Donatum, & ſic per euidentiam facti de
ſua illiteratura conſtabat, cui quadrat il-
lud *Ouid. lib. 2. de triſt. quod minimè nouit,*
63 *nemo docere poteſt,* ac propterea illitera-
turæ defectus eſt omninò indiſpenſabilis.
64 Nec me latet, meo tempore inſtetiſſe
quendam Oratorem Regis Hiſpaniarum
penès Paulum V. fel. record. pro collatione
cuiuſdam ſimplicis beneficij, ac pro litte-
ris ſuper ea in forma gratioſa, non autem
in forma, Dignũ, expediendis: ſed quoniã
ipſe Orator faſſus eſt, petentem de eo be-
neficio ſibi prouideri, eſſe prorſus illitera-
tum; ideò Pontifex noluit cum eo, ſuper
huiuſmodi defectu diſpenſare; attẽto quod
litteratura requiritur de iure diuino, *Car-
din. Turrecrem. in cap. ſi in laicis, diſtin. 38.*
Vidi aliàs quoddam indultum faciẽdi ce-
lebrari horas canonicas per alium, etiam
ex graui cauſa, addita clauſula, *Ipſo Ora-
tore præſente, & audiente, ac recitante, &
ſaltem corde, ſi ore nequiuerit, proſequente.*

Cæterùm, dictas horas Canonicas non
recitantes, neque diſpenſationem ex gra-
ui cauſa, vt dictum eſt, impetrantes, ſi in
65 ſacris ordinibus conſtituti fuerint, pec-
cant mortaliter; ſi verò beneficiati, poſt
ſex menſes ab obtento beneficio, fructus
ſuos non faciunt pro rata omiſſionis of-
ficij, & temporis, illoſq; reſtituere tenen-
tur eo modo, quo cauetur *Conſtitutione
Pÿ V.* deſuper edita, quam, cum ſit in vi-
ridi obſeruantia, hic inſerendam putaui,
cuius tenor talis eſt, videlicèt.

66 *PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ex proxima
Lateranẽ. Concilio pia, & ſalubris ſanctio emanauit, vt quicunque habens benefi-
cium eccleſiaſticum, cum cura, & ſine cura, ſi poſt ſex menſes, quam illud obtinuerit,
diuinum officium, legitimo ceſſante impedimento, non dixerit, beneficiorum ſuorum fru-
ctus pro rata omiſſionis officÿ, & temporis, ſuos non faciat, ſed eos tanquam iniuſtè per-
ceptos, in fabricas ipſorum beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneatur.
Veruntamen multorum animi, ſuſpenſione tenentur, cuiuſmodi rata prædicta ratio ſit
habenda. Nos huic rei euidentius, atque expreſſius prouidere volentes, ſtatuimus, vt qui
horas omnes Canonicas, vno, vel pluribus diebus intermiſerit, omnes beneficÿ, ſeù be-
neficiorum ſuorum fructus, qui illi, vel illis diebus reſponderent, ſi quotidiè diuideren-
tur: qui verò matutinum tantùm, dimidiam: qui cæteras omnes horas, aliam dimidiam:
qui harum ſingulas, ſextam partem fructuum eiuſdem diei amittat: tametſi aliquis cho-
ro addictus non recitans omnibus horis Canonicis cum alÿs præſens adſit, fructuſque, &
diſtributiones fortè aliter aſſignatas, ſola præſentia iuxtà ſtatuta, conſuetudinem, fun-
dationem, vel alias ſibi lucrifeciſſe prætendat is, etiam præter fructuum, & diſtributio-
num amiſſionem: Item ille qui primis ſex menſibus officium non dixerit, niſi legitimum
impedimentum ipſum excuſauerit, graue peccatum intelligat admiſiſſe. Declarantes præ-
ſtimonia, præſtimoniales portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omninò
ſeruitium habentia, obtinentes, cum prædictis pariter conueniri. At quicunq; penſionem,
fructus, aut alias res eccleſiaſticas, vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum
officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum,
rerumque ipſarum amiſſioni obnoxium. Nulli ergo omninò hominum liceat hãc paginam
noſtrorum ſtatuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire.
Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum
Petri, & Pauli Apoſtolorũ eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ, Apud S. Petrum, Anno
Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimò primo, duodecimo Kl.
Octob. Pontificatus noſtri Anno ſexto.* *Ce. Glorierius.* *H. Cumyn.*

Verùm

Verùm, ſi contingat. Oratorem,ob
omiſſionem recitationis prædictarũ ho-
rarum, fructus ſuos non feciſſe;ac propte-
67 rea illorum reſtitutioni obnoxium re-
manere,& ob illius paupertatem illos re-
ſtituere non valere, conſueuit recurſum
68 haberi ad Officium Sacræ Pęnitentiarię,
quæ Confeſſario committit, quatenùs
Oratorem abſoluat; iniuncta ei pœniten-
tia ſalutari; necnon erogatione alicuius
partis dictorum fructuum, quæ ipſi Con-
feſſario,iuxtà modum facultatum Orato-
ris, viſa fuerit,in pauperum alimoniam,
alioſuè pios vſus; ac idem, reſiduum fru-
ctuum indebitè perceptorum, gratiosè
remittat, & condonet in foro conſcien-
tiæ tantùm; Sicut etiam illos condonat,
quando Orator beneficiatus non inceſſit
in habitu clericali; eidem Confeſſori mã-
dando vt ipſum Oratorẽ abſoluat; quod-
què faciat eleemoſynam einſdem Con-
feſſarij arbitrio, Et hæc etiam obiter di-
xiſſe ſufficiat circà fructus lucrari ſolitos
ratione recitationis horarum Canonica-
rum, illorum amiſſionem; ac ſuper eiſdẽ,
diſpenſationem.

SVMMARIVM.

1 *Aetas ad matrimonium requiſita,quæ.*
2 *Pubertati proximus,quando quis dicatur.*
3 *Iudicis arbitrio remittuntur,quę à certa lege definita non ſunt.*
4 *Aetatis determinatio ad matrimonium contrahendum, eſt de iure humano.*
5 *Papa, ex cauſa diſpenſat ſuper ætate ad matrimonium.*
6 *Et an etiam Epiſcopus diſpenſet.*
7 *Tempus minimum,ſi deficiat ætati ad matrimonium, recurritur ad Sedem Apoſtolicam.*
8 *Iacobus Terragnolus patritius Beneuentanus,laudatur.*
9 *Formula ſupplicationis, quod impubes poſſit contrahere matrimonium.*
10 *Verbum,malitia,quomodo accipiatur.*
11 *Puer ætatis annorum nouem,prægnantem reddidit nutricem ſuam.*
12 *Item,& decem annorum.*
13 *Puellam decem annorum,peperiſſe in Regno Neapolitano.*
14 *Delegatus,quomodo procedat ex reſcripto, Si malitia ſupplet ætatem.*
15 *Et quid eius decretum contineat.*
16 *Declaratio potius, quàm diſpenſatio ſuper ætate ad matrimonium datur.*
17 *Vbi verò multum tempus ad id deficit, datur diſpenſatio.*
18 *Et ponitur de hac re,exemplum litterarum Apoſtolicarum.*
19 *Matrimonium,ante ætatẽ contractum, declarandum eſt nullum.*
20 *Nauarri ſententia de hac re.*
21 *Regulares,non admittendi ad profeſſionem ante annum probationis.*
22 *Nouitij Religionum,quando ad profeſſionem admittantur,ante annum probationis.*
23 *Diſpenſationũ exempla ſuper defectu temporis ad profeſſionem emittendam.*

Praxis Diſpenſationis ſuper defectu ætatis,ad matrimonium requiſita.

CAP. III.

QVIA verò, ſicut in matrimonio ſpirituali,quod inter Beneficiatum, ſeù Rectorem,illiuſq; Eccleſiam contrahitur,ad Sacrorum Canonum præſcriptum certa,& determinata ętas requiritur, ita etiam in matrimonio carnali, per iura infraſcripta non niſi in pubertate annorum,videlicèt, duodecim in
1 fęmina, *vt in c. ip. continebatur, de deſp. impub.* in viro autem,quatuordecim, vt in *cap.ex litteris,eod.ti*. propterea,poſtquàm de diſpenſatione,illiuſq; praxi ſuper defectu ætatis ad beneficia eccleſiaſtica aſſequenda, actum eſt, non incongruum videtur, ſubnectere, quid circa diſpenſationem ad matrimonium contrahendum, dũ opportuna deficit ætas, Romanæ Curiæ ſtylus ſeruet.

Eſt tamen neceſſariò præmittendum, hucuſque ex *DD.* aut Summiſtarum cõcluſionibus parum, aut nihil liquidò deprẽhẽdi,quã taliter contrahentes,proximi dicantur puberrati;ad hoc,vt iura ſibi ad ſic contrahendum,indulgeant, vbi mali-

tiam conſtet ſupplere ipſorum ætatis defectum; cum omnes ſupradicti, adeò obſcurè loquantur, vt relicto omnibus ambigendi loco, nemo, ad quem ſpectat, tutò audeat proximitatem huiuſmodi declarare, vt iuribus deſuper ſuffragãtibus,
2 poſſit licitè matrimonium contrahi. Dixerunt nonnulli, tunc, quem dici pubertati proximum, cum ab ea per ſex menſes diſtat, auctoritate *text. in l. non tantùm, ff. de excuſ. tutor.* Alij verò, cũ nihil certi aſſerere potuiſſent, id Iudicis arbitrio remiſerunt; per illam communem, & tritã concluſionem, nimirùm, quod Iudicis
3 arbitrio relinquuntur ea, quæ ſub certa lege definita nõ reperiuntur à iure, iuxtà vulg. *l. 1. ff. de iur. & lib. Dec. in cap. ſede, nu. 2. de reſcrip. & in cap. ſi pro debilitate, in fin. de off. deleg.* Vndè omnes in tanta huius rei ambiguitate, ne quid cõtra leges admittant, quamuis eiuſdem rei declaratio ad ipſum Iudicem ſpectet, nihilominùs, vt tutiùs agant, Oratores ad Summum Pontificem remittunt; vt ab eo opportuniùs, prout facti qualitas expoſcit, ſibi conſulatur; cum de ipſius Summi Pontificis poteſtate, nullibi ſuper hoc remaneat dubitandi locus: licèt enim iure
4 naturali, ætas aliquorum annorum requiratur ad matrimonium contrahendum, determinatio autem eius, quod requiratur in maſculo, ætas quatuordecim annorum completorum, in fœmina verò duodecim, ius eſt humanum: & ita licèt Papa non poſſit diſpenſare, quod nullorum annorum ætas requiratur ad con-
5 trahendum matrimonium, poteſt tamen ex cauſa diſpenſare, quod non requiratur ætas quatuordecim annorum in maſculo, & duodecim in fœmina, ita *Nauar. conſ. 4. nu. 9. de deſp. impub.*
6 An autem in aliquo caſu, poſſit, etiam Epiſcopus cum huiuſmodi impuberibus ad matrimonium cõtrahendum, diſpenſare, quæſtionem hanc mouet *San. h. de matrim. lib. 7. diſp. 104. nu. 2.* vbi affirmatiuè concludit ex verbis ſupradicti *cap. 2. de deſp. impub.* ibi, *diſtrictius inhibemus, ne aliqui antè ætatem à canonibus præſcriptam, coniungantur: niſi fortè aliqua vrgentiſſima neceſſitate interueniente, vtpotè pro bono pacis, talis coniunctio toleretur:* Sicque duo ex ſupradictis verbis eliciuntur, vnũ, nimirùm, vt hæc cognitio ſpectet ad Epiſcopum, ex nonnullis *DD.* per eundem *Sanch. loc. cit.* allegatis, Alterum, quod requiratur vrgentiſſima cauſa Quæ tamen, cum non ita reddat tutum Epiſcopum, deſuper diſpenſantem, antiquus iàm ino-
7 leuit vſus, vt habeatur propterea recurſus ad Sedem Apoſtolicam; tametſi minimum tempus, puta duorum menſium deſit ad ipſam legitimam ætatem; quod quidem à ſua theorica non longè diſtat, per rationem *text. in d. cap. tua nobis.* vbi Innocentius III. propoſita muliere ad contrahendum matrimonium in ætate duodecim circitèr annorum, ſic ait, *Quia verò nobis conſtare non potuit, cuius ætatis eſſet puella, cum eidem viro extitit deſponſata; cum dicatur, quod circitèr duodecim annos habebat &c. reſpondemus &c. quod procuLdubio inter eos, non coniungium, ſed ſponſalia contracta fuerunt &c.* Et ita in hac Curia Archiepiſcopali ſeruatum ſemper
8 extitit per Iacobum Terragnolum Vicarium Generalem Neapolitanũ Patritium Beneuentanum, qui ſuo tempore, tùm vitæ integritate, tùm doctrinæ magnitudine, & experientia, nulli inferior fuit: ſemper enim res, quomodocunque eſſet, dubia ſibi viſa eſt, tùm ratione præmiſſorum, tùm etiam, quia vbi ad id deficit legitima ætas vix interuenire ſoleant omnes circunſtantiæ ſupplentes defectum ætatis: & in tali minori ætate vix etiam detur perfectus conſenſus vndequaque, & multoties ita cõtrahentes neſciunt quid agãt; & ſi perfectè ſcirent, matrimonium fortaſsè non contraherent: Cum igitur erit deſuper Summo Pontifici ſupplicatio porrigenda, quæ de ſtylo Curiæ intitulatur. *Quod impubes, in quo malitia ſupplet ætatem, poſſit contrahere matrimonium,* eo, quo ſequitur modo, ad eiuſdem Curiæ præſcriptum, concipi ſolet, videlicèt.

9 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Pomponij Ceruiani laici. & Iudictæ Malaſpontæ mulieris Neapolitanæ diœceſis. Quod ipſi, ex certis rationabilibus cauſis, animos eorum mouentibus, cupiunt inuicem matrimonialiter copulari; & licèt Oratrix vndecimum tantum ſuæ ætatis annum cum dimidio, agat, in ea tamen malitia ſupplet ætatem, vt de iure matrimonium contrahere poſſit, nihilominus, ne de contractu matrimonij huiuſmodi hæſitari contingat, ſupplicant humiliter E. S. V. Oratores prædicti, quatenus eis in præmiſſis opportunè prouidendo, ſibiq; ſpecialem gratiam faciendo, Ordinario loci, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali,*

L com

committere,& mandare, quatenùs ſe de præmiſſis diligenter informet, & ſi per informationem eandem, ſibi verè,& legitimè conſtiterit, in prædicta Oratrice, malitiam ſupplere defectum ætatis, cum eiſdem Oratoribus, quod ætatis defectu huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe publicè, ſeruato forma Concilij Tridentini contrahere, illudq; in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè,& licitè valeant, prout iuris fuerit, declaret, dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis,ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq.contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mandato, alijsque præmiſſis,latiſſimè extendendis, Et quod cognominum, aliorumque neceſſariorum maior,& verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, per Officium Cõtradictarum expediendis.Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali,qui declaret,vt ſupra, Et prout de iure, Et dummodò,explorata prius Oratricis voluntate, ipſa non vi,metu, vel blanditijs, aut promiſſionibus ad matrimonium cum prædicto Oratore contrahendum,inducatur,nullumque aliud canonicum impedimentum obſiſtat.

10 Porrò, verbum, *malitia*,accipitur hic
pro prudentia,vt docet *text.in c.de illis,2.
de deſp.impub.*ibi,*cũ in eis ætatẽ ſuppleuiſſe
malitiam conſtet*,vbi *gloſ.*in verbo.*malitia*,
ait,alibi appellari prudentiam, *vt in cap.
tua nobis.§.quia verò.* ibi, *Quia verò nobis
conſtare non potuit &c. vtrumne prudentia
tunc in illa ſuppleret ætatem*, & paulò inferius, *& ætatem in ea,prudentia non ſupplebat*,vbi *gloſ.*in verbo,*prudentia*, exponit,*ideſt carnalis concupiſcentia, eodem tit.*
quæ, vt plurimũ euenire ſolet antè prædictam ætatem in illis, qui inter delitias
nutriuntur, qui vires maiores, maiuſque
robur corporeum ſibi quærunt, vt ait *id.
Nau.d.conſ.4. nu.13.*vbi ex *Diuo Gregorio
lib.4. Dialog.*refert,quẽdam puerum æta-
11 tis nouem annorum,nutricem ſuam reddidiſſe prægnantem,& *Diu.Hieron* ſe audiſſe,quendam puerum decem annorum,
12 grauidam etiam feciſſe ſuam nutricem;
quodque fuerunt viri magna fide digni,qui aſſeruerunt, quandam puellam
13 decem annorum,antè paucos annos pepeRiſſe in Regno Neapolitano; ibiq; alia
affert ſimilia exempla:vnde,quicquid cæteri per malitiam huiuſmodi ſenſerint,
ſatis apertè docet *id.Sanch.lib.7.diſp.*104.
*nu.*21.quod multò probabilius eſt,nomine malitiæ ſupplẽtis defectum ætatis ad
matrimonium contrahendum, comprehendi potentiam ad copulam,ac prudentiam,& diſcretionem ad intelligendum
conſenſus coniugalis vim, quæ cum ſit
res grauiſſima,& perpetua,exigit maiorẽ
diſcretionem,ea, quæ in tenera ætate reperitur:quare non ſufficit ad matrimonij
impuberis valorem, ſola generandi potentia,ætatem præueniens;niſi in ea quoque prudentia adſit. *Hæc id.Sanch.loc.cit.*

Ac proinde,literis deſuper confectis, ac
Delegato præsẽtatis,ad infraſcripta regu-
14 lariter per eũ procedendum erit; Primò,
videlicèt, vt ipſe per ſe, vel per alium deueniat ad explorationem volũtatis Oratricis,à qua intelligat, An ipſa velit nubere,& cum quo:Secundò,an ſciat, quid
ſit ſuſtinere onera matrimonij, Tertiò,
an matrimonium contrahat ex ſua voluntate, aut per vim, vel metum, vel aliquid ei promiſſum fuerit,aut indè ſperet.
Quartò, an ipſa noſcat ſe aptam ad huiuſmodi matrimonium contrahendum,
oneraq; illius ſuſtinendum, ſeque carnaliter copulandum cum prædicto N. Deindè alij teſtes ad præſcriptum ſupradi-
15 ctorum omnium examinabuntur. Poſtmodùm deuenitur ad decretum,per quod
declarabitur, quod tàm ex ipſius mulieris, quàm teſtium depoſitionibus, ac etiã
extraiudiciali informatione habita ab
alijs perſonis veridicis, & fide dignis, ſibi
conſtat, prædictam mulierem,quamuis in
vndecimo tantùm anno cum dimidio,
conſtitutam,talem exiſtere,vt in ea malitia ſuppleat defectum ætatis. Propterea
ex actu explorationis voluntatis ipſius,
per eum facto, per quam comperijt,quod
ipſa ſponte, non autem vi, metu,vel blãditijs,aut promiſſionibus ad matrimoniũ
cum dicto M. contrahendum,inducatur,
nullumque aliud eis obſtet canonicum
impedimentum,cum ſupradictis M. & N.
vt defectu ætatis huiuſmodi non obſtante,matrimonium inter ſe publicè, ſeruata
forma Concilij Tridentini,contrahendi,
authoritate apoſtolica ſibi commiſſa,&
qua fungitur in hac parte, licẽtiam, & facultatem concedendam duxit, Non obſtantibus defectu prædicto,ac Cõſtitutionibus

nibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, quæ Summus Pontifex in prædictis litteris voluit non obſtare, ad præſcriptum earundem litterarum &c. Et in præmiſſorum fidem &c. Et iſte ordo circa hoc ſeruatur in hac Curia Archiepiſcopali.

Ex ſupradictis, nihilominùs patet, quod vbi huiuſmodi ætatis defectus ad contrahendum matrimonium interuenerit, vt
16 ex hac praxi deſumitur, potius declaratio quædam requiritur, quàm propriè diſpenſatio: cum, ſtante, quod malitia ſupplet ætatem, poſſit matrimonium contrahi per omnia ſupradicta iura; Vnde, ſi aliquando, loco huiuſmodi declaratoriæ, petatur diſpenſatio ad ſupradicta, videtur potius ex communi vſu loquendi, eam ſic nominari, quàm propriè diſpenſationem dici poſſe; cum non ſimus in actibus de directo contra ius commune, vb propriè cadit ipſa diſpenſat o, vt aliàs diximus.

Hoc tamen, circà hanc praxim, de ſtylo Curiæ ſeruatur, vt ſi fortè Oratores nimis, & per notabile tempus diſtent à legitima ætate ad matrimonium contrahendum, tunc, licèt aſſeratur, malitiam
17 ſupplere ætatem, potius diſpẽſatio, quàm declaratio datur: quo caſu, ſæpè Summus Pontifex, ſinè illius D. Datarius, mandat pro eiſdem Oratoribus in ſic tenera ętate conſtitutis, eorum parentes, ſeù in illorũ defectum, alios proximiores conſanguineos, preces ad id porrigere, præſertim pro priuatis perſonis; quamuis aliud regulariter, inter Magnates, ſeù alias qualificatas perſonas, ſeruetur: Sic enim inter cæteros, vidimus ſel. recordat. Gregorium X V. diſpenſaſſe cum Duce Fiani, & Principiſſa Venuſij, pro quibus emanarunt litteræ tenoris ſequentis, videlicèt.

GREGORIVS PAPA XV.

18 *AD futuram rei memoriam Cum, ſicut accepimus, dilectus filius nobilis adoleſcens Nicolaus Ludouiſius Dux Fiani, noſter ſecundum carnem ex fratre germano, nepos, dilectam in Christo filiam nobilem puellam Iſabellam Ieſualdam, Principiſſam Venuſij, & Compſæ Comitiſſam, in vxorem ducere intendat, ipſique inuicem matrimonialiter copulari cupiant; & licèt Nicolaus in vndecimo, Iſabella verò prædicti in decimo eorum ætatis annis duntaxat conſtituti exiſtant, nihilominùs, eam in dicto Nicolao, prudentiam, familiari experientia, eſſe comperimus, Ipſam verò Iſabellam tali etiam prudentia decoratam eſſe, ex fide dignorum relationibus intelleximus, vt cuiuslibet eorum prudentia ſuppleat defectum ætatis. Ne tamen de ipſius matrimonij validitate, ob defectum ætatis huiuſmodi ab aliquibus haſitari contingat, cum eis deſuper opportunè diſpenſare decreuimus. Idcircò ipſos Nicolaum, & Iſabellam, ob eximium erga nos, & Sedem Apoſtolicam, deuotionis affectum, ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis &c. Cenſentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, cum eiſdem Nicolao, & Iſabella, vt defectu ætatis huiuſmodi non obſtante, ex nunc matrimonium inter ſe per verba legitimè de præſenti, publicè, conſuetis etiam proclamationibus, ſeù denunciationibus deſuper iuxtà formam Concil. Triden. faciendis, minimè factis, etiam in domibus priuatis, & coràm quocunque ſacerdote, per eos, ſeù alterum ipſorum eligendo: cui ſacerdoti ſic electo, loco proprij Parochi, matrimonio huiuſmodi aſſiſtendi, licentiam, & facultatem concedimus, contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodùm remanere liberè, & licitè valeant, apoſtolica authoritate, tenore præſentium diſpenſamus; eiſque matrimonium huiuſmodi ad inuicem cõtrahendi, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, & poteſtatem impartimur, Prolemque ſuſcipiendam exinde, legitimam nunciamus. Decernentes, matrimonium huiuſmodi verum, & validum matrimonium, & pro tali, quoad omnes, tàm iuris, quàm facti effectus, cenſeri, & reputari debere; omneſque in eo defectus supplentes. Sicque per quoſcunq. Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & diffiniri debere; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus ætatis huiuſmodi defectu, alijſque præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque con-*

trarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, Die vndecima Aprilis 1622. Pontificatus noſtri Anno II. S.Cardinalis S Suſannæ.

At verò, quia, niſi deſuper diſpenſatio,
ſeù declaratio ſupradicta interuenerit, ma
19 trimonium ante legitimam ætatem con-
tractum, in dubio declarandũ eſt nullum,
Surd. conſ. 364 per tot. vol. 4. per rationes
deſuper allatas; proindè ſciẽdum eſt, quod
20 in tali caſu docuit *ille Nauar. conſ 3. de*
deſponſ. impub. tales, qui ita contraxerunt,
debere dicere Ordinario, quod ipſi ex
cauſa quadam, quam non oportet ei no-
tam facere, habent ſcrupulum, qui iam
ceſſauit, de valore matrimonij ſic con-
tracti coràm Parocho antè tot annos; &
& quod ad deponendum illum, vellent
denuò contrahere; & quod ſupplicant ei,
vt det eis licẽtiam id faciendi coràm ſuo
Parocho, vel alio Sacerdote de ſua licen-
tia, non præmiſſis denunciationibus, per
Concil. Trident. requiſitis: attento quod
iam anteà cum illis contraxerunt; & poſt
illam licentiam habitam, adeant ſuum
Parochum, vel alium Sacerdotem, cui ip-
ſe, vel Ordinarius ad aſſiſtendum matri-
monio contrahendo, licentiam dederit,
& vocatis duobus, vel tribus teſtibus a-
micis ſuis, qui rem teneant ſecretam, con-
trahant &c.

Et cũ hic caſus, in quodã loco Alerieñ
diœceſis meo tẽpore contigiſſet, ac Ora-
tores iuxtà prædictum cõſilium Nauarri,
omnia adamuſſim peregiſſent, cũ adhuc
ipſi circà præmiſſa, aliquo modo hæſita-
rent, conſulta deſuper Sacra Congrega-
tio Concilij, omnia in vim litterarum
Epiſcopo Alerieñ directarum approbauit
ſub die 17. Iulij 1616.

21 Super defectu, etiam temporis ad ali-
quid peragendum, datur adhuc diſpenſa-
tio, veluti, cum nemini regularium liceat,
ante completum annum probationis, ad
profeſſionem regularem admitti, *Concil.*
Trident ſeſſ. 25. cap. 15 ibi, *nec qui minores*
tempore, quàm per annum poſt ſusceptum
habitum in profeſſione ſteterit, ad profeſſio-
nem admittatur. Vnde aliter ideſt intra
dictum annum emiſſa, nihil ageret, ex *eod.*
Conc. loc. cit. niſi fortè in caſu ex priuilegio
22 à Pio Papa V. conceſſo Nouitijs Reli-
gionum, in articulo mortis exiſtentibus
antè expletum annum probationis, qui,
vt lucrentur, ac conſequantur indulgen-
tias, poſſunt profiteri, ſi tamen in ætate
legitima ad profitendum fuerint conſti-
tuti, vt *in ſua Conſtitutione, ſub Dat. Romæ*
die 21. Auguſti 1570. qui tamen tenentur,
poſtquam conualuerint ex ea infirmitate,
ipſam profeſſionem, integro probatio-
nis anno elapſo, complere. Igitur (præter
caſum prædictum) in hoc etiam conſue-
uit quandoq; Summus Pontifex ex cauſis
ſibi benè viſis, diſpenſare, pro quo affer-
tur exemplum ſimilis gratiæ diſpenſatio-
nis cuidam nobili puellæ Neapolitañ
conceſſæ, quæ eſt vt ſequitur, videlicèt.

23 A Tergo. *Dilectæ in Chriſto filiæ Lauræ de Sãgro puellæ nobili Neapolitañ.* Intus verò
Vrbanus Papa VIII. Dilecta in Chriſto filia, ſalutem, & apoſtolicam benedictio-
nem. Cum, ſicut nobis nuper exponi feciſti, Tu, quæ, vt aſſeris, in vigeſimo ætatis tuæ anno
conſtituta, & dilecti filij nobilis viri moderni Ducis de Vietre, ſoror germana exiſtens,
aliàs, cum tu ſeptimum tuæ ætatis annum ageres, in Monaſterium Sãcti Sebaſtiani Mo-
nialium Ordinis Prędicatorum Neapolitañ, in quo ſemper vitam exemplarem duxiſti,
ieiunia omnia, de præcepto dicti Ordinis, obſeruaſti, Choro, tàm diù, quàm noctù interfui-
ſti, necnon habitum per dicti Monaſterij Moniales geſtari ſolitum, continuò detuliſti,
quandoquidem ab eo tempore, quo rationis vſu prædita fuiſti, è dicto Monaſterio non
egredi, ſed in eo monachari ſtatuiſti, educationis cauſa ingreſſa fueris; ad præſens verò ha-
bitum per dicti Monaſterij moniales geſtari ſolitum ſuſcipere, & profeſſionem, per eaſdem
emitti conſuetam, quantocitiùs expreſsè emittere deſideres, regularem, Nos te ſpecialibus,
fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis &c. cenſentes, ſupplicationibus tuo
nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis, inclinati, Tibi, vt de prædictarum dicti Mo-
naſterij Monialium, & earum Superiorum conſenſu, habitum prædictum ſuſcipere, &
profeſſionem præfatam, peractis dumtaxat ſex Nouitiatus menſibus, emittere liberè, &
licitè poſſis, & valeas, apoſtolica authoritate, tenore præſentium, concedimus, & indulge-
mus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon Ordinis, &
Monaſterij huiuſmodi, etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate
alia, roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Datum
Romæ, apud S. Mariã Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris. Die 16. Maij M.DC.XXXVI.
Pontificatus noſtri Anno Tertiodecimo. M.A. Maraldus.

Pari modo conceſſum extitit nobili mulieri Ioannę de la Cerda, Antonij de Aragona, & Moncada Ducis Montis alti coniugi, quod cum ipſa, habitum alicuius à Sede Apoſtolica approbati Ordinis, monialis geſtari ſolitum, ſuſcipere, & profeſſionem per eaſdem emitti conſuetam, expreſsè emittere regulares, præfatus verò Antonius clericali militiæ adſcribi, & ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri reſpectiuè deſiderarent, fuit pro parte dictæ Duciſſæ S D N. Vrbano Papæ VIII. ſupplicatum, qui de S R.E. Cardinaliũ negotijs, & cõſultationibus Regulariũ præpoſitorũ, cõſilio, Archiepiſcopo Neapolitañ, ſiuè eius Vicario generali commiſit, vt eidem Ioannæ, quatenus illa, habitum per moniales alicuius ab eadem Sede Apoſtolica approbati Ordinis, in quo beneuolas inuenerit receptrices, geſtari ſolitum, ſuſcipere, & ſex tantùm menſibus Nouitiatus in ea peractis profeſſionem per eaſdem moniales emitti conſuetam expreſsè emittere, necnon omnibus, & ſingulis priuilegijs, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, prærogatiuis indultis, alijſque gratijs, tàm ſpiritualibus, quàm temporalibus, quibus aliæ Ordinis, cuius habitum ſuſcepiſſet, moniales vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri & gaudere poſsũt, & poterũt quomodolibet in futurũ, pari modo vti, potiri, & gaudere valeret; Dummodò tamen ipſa Ioanna, prior profeſſionem huiuſmodi emitteret, & ſucceſſiuè, eodemmet die Antonius Dux prædictus ad ſacrũ Subdiaconatus ordinem promoueretur, concederet & indulgeret, cum opportuna contrariorum derogatione, prout in litteris in forma Breuis ſub *Datum Romæ apud Sanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris. Die* 24. *Decembris* 1625. pleniùs cõtinetur.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Tridentinum, quid ſtatuerit circà ordines.*
2 *Epiſcopus, non poteſt, ſine cauſa, ſuper interſtitijs ad ordines, diſpenſare.*
3 *Papa, duplici modo diſpenſat ad ordines.*
4 *Diſpenſatio de promouendo, extrà tempora conceditur arctatis.*
5 *Quandoque non arctatis, ſed quibus.*
6 *Presbyterorum penuria, iuſtam cauſam præbet diſpenſandi extrà tempora.*
7 *Collegij Anglicani de Vrbe Scholares promouentur extrà tempora.*
8 *Necnon Cubicularij, & familiares Papæ.*
9 *Ac Patres Societatis Ieſu.*
10 *Diſpenſatio de promouendo extrà tempora, duobus modis impetratur.*
11 *Formula ſupplicationis pro diſpenſatione extrà tempora ad ordines.*
12 *Onus celebrandi per ſeipſum, arctatum reddit beneficiatum.*
13 *Arctatus, quis dicatur.*
14 *Capitulum, ſede vacante, concedit arctatis litteras dimiſſorias ad primam tonſuram.*
15 *Titulus beneficij, intelligitur de collato, cum pacifica poſſeſſione.*
16 *Titulus Coadiutoriæ, quando præbeat cauſam diſpenſandi extrà tempora.*
17 *Coadiutoria, dicitur beneficium eccleſiaſticum.*
18 *Coadiutoris ſalarium, ſufficiens habetur loco tituli beneficialis.*
19 *Diſtributiones quotidianæ pro titulo ad ordines, habentur loco beneficij.*
20 *Item maſſa communis.*
21 *Necnon portio diſtributionum.*
22 *Prorogatio datur arctato, non promoto infra tempus.*
23 *Prorogationis formula ad ſe promouendum.*

Praxis Diſpenſationis de promouendo extra tempora.

CAP. IV.

1 COncilij Tridentini decreto cauetur, ne quis, niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum ordinũ, ad ſacros ordines promoueatur, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat, vt *in ſeſſ.* 23. *cap.* 11. Et quod promoti ad Sacrum Subdiaconatus ordinem, ſi per annum ſaltem in eo nõ ſint verſati, ad altiorem gradum aſcendere, niſi aliud Epiſcopo videatur, non permittatur, *d. ſeſſ.* 23. *cap.* 13.

2 Hinc eſt, quod ſi nulla ſubſit cauſa, ex qua poſſit Epiſcopus diſpenſare ſuper huiuſmodi interſtitijs, recurritur ad Summũ Pontificem, qui cauſa tantùm deuotionis Oratoris, diſpenſat paſſim, vt poſſit ille infrà annum, in temporibus tamen à iure ſtatutis, ad ſacros, etiam presbyteratus ordines, promoueri; quæ quidem diſpenſatio, ex communi Romanæ Curiæ
3 vocabulo, dicitur. *In temporibus*; & huiuſmodi gratiæ conceſſio, frequentiſſima eſt.

Alter tamen modus, minus frequens eſt, cum ſcilicèt petitur diſpenſatio ad ſuſcipiendos dictos ordines extrà quatuor tempora; quam quidem diſpenſationem, in Curia Romana, Curiales appellant, *Extrà tempora, Barboſ. de poteſ. Epiſc. gloſ. 17. num. 5.*

Quæ, regulariter, concedi conſueuit ijs tantùm, qui ratione curati, ſiuè alterius beneficij eccleſiaſtici, cui onus miſſarum incumbit, poſt illorum pacificam adeptã poſſeſſionem, per ſeipſos, tanquam arctati
4 celebrare tenentur. Verùm, cum id dependeat à voluntate ipſius Summi Pontificis, ſæpè videtur huiuſmodi diſpenſa-
5 tio, non modò ſupradictis, tanquàm arctatis, verùm etiam obtinentibus beneficia; quibus, licèt miſſarum celebrandarum onus incumbat, non tamen tenentur beneficiati, id onus per ſeipſos obire, ſed tamen illis indulgetur, vt adhuc extrà tempora valeant promoueri, vt onus huiuſmodi valeant, etiam ex cauſa deuotionis, per ſeipſos explere; necnon alijs perſonis, putà, nobilibus, graduatis, aut trigeſimũ ætatis ſuæ annum excedentibus, vel ſaltem in eo conſtitutis, ſeù benemeritis, ac aliàs ipſi Pontifici, gratis; aut ſacerdotum attenta penuria concedi; ſicut hucuſque videmus in Pontificatu Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ VIII. qui attenta populi diminutione, ob morbum Epidemiæ, qui per totam ferè Italiam graſſatur, adeò diminutus eſt, vt maxima clericorum penuria inde exorta fuerit: ipſa enim penuria
6 presbyterorũ, omni tẽpore cauſam præbuit ad ita diſpenſandum. Nec tamen peculiaris ad id Eccleſiæ neceſſitas admittitur, niſi per Oratorem aſſeratur, vt ipſe penuriæ ſacerdotum in illis partibus vrgente, facilius ſubuenire valeat; licèt denegari non conſueuerit diſpenſatio hæc pro eorundem ſacerdotum penuria in Eccleſijs Regularium, quatenus illorum Superiorum, pro alijs verò, proprij Ordinarij, ſuper ea, in Romana Curia, teſtimonium, regulariter exhibeatur.

Sunt etiam nonnulli, qui ex ipſius Sũmi Pontificis priuilegio, hac vtuntur facultate; præcipuè in Vrbe inter cæteros,
7 Scholares Collegij Anglici, quibus per fel. record. Gregorium XIII. conceſſum eſt, vt de conſenſu Rectoris eiuſdem Collegij, & examine præcedente, etiam extrà tempora à iure ſtatuta, & etiam abſque ſuorum Ordinariorum litteris dimiſſorialibus, ac ſine aliquo titulo beneficij, vel patrimonij, & non obſtante quouis natalium defectu, ſuper quo cum talibus per ſuam Conſtitutionem diſpenſauit, ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus ordines promoueri, & poſtquam promoti fuerunt, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare poſſint, vt in dicta Conſtitutione, quæ incipit. *Quoniam diuinæ, ſub datum Romæ apud S. Petrum 1579. Non. Kal. Martij Pontificatus ſui Anno ſeptimo.*

Conſueuerunt, etiam Sũmi Pontifices, ſiuè per litteras ſub plumbo, ſiuè per ſupplicationem in forma Motus proprij, cũ
8 eorum Cubicularijs, ac familiaribus, necnon continuis commenſalibus clericis, vt, ſi ipſi voluerint, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam, à quocunq; maluerint Catholico Antiſtite &c. quẽ ipſi duxerint eligẽdum, ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus ordines, aliquibus tribus Dominicis, vel alijs feſtiuis diebus, extrà tempora, à iure ſtatuta, proprij Ordinarij, aut cuiuſuis alterius licentia deſuper minimè requiſita, ſi aliàs ad id idonei reperti fuerint; Antiſtitis conſcientiam ſuper hoc onerando, promoueri, & in illis promoti, etiam in altaris miniſterio miniſtrare valeant, diſpenſaie.

Patribus inſuper Societatis Ieſu per fel. record Gregorium XIII. indultum eſt, vt poſſint tàm ad minores, quàm ad
9 maiores ordines, etiam extra tempora promoueri, cuius quidem indulti verba hæc ſunt, *Præcipimus Epiſcopis, vt extrà tempora à iure ſtatuta, tribusq; Dominicis, vel alijs feſtiuis diebus continuis, ad Sacros etiam Presbyteratus ordines, promoueant. Nos enim illis, Ordines prædictos ſic ſuſcipiendi, ac prædictis Antiſtitibus, eos ordines ipſis conferendi facultatem tribuimus. Non obſtantibus, Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, &c. Præſentis autem gratiæ communicationem, alijs Mendicantibus interdicimus omninò*, prout in ſuis litteris in forma Breuis ſub *Dat. Tuſculi 12. Septembris 1582.* Necnon ſimilis recordationis Cle-

Clemens VIII. Patribus Congregationis S. Ioannis Euangeliſtæ Portugalliæ de menſe Septembris 1596. idem indulſit.

Modus autẽ, ſiuè praxis ab ipſo Summo Pontifice impetrandi huiuſmodi diſ- 10 penſationem, duplex eſt Alter, videlicèt, per porrectionem ſupplicis libelli in Præfectura breuium, extrà Datariam, Alter verò per ſupplicationem in forma ſignandi, ipſi D. Datario, ſiuè eius Deputato porrigendam, cuius formula talis eſt.

11 *Beatiſſime Pater. Cum deuotus S.V. Orator Laurentius Manifolus Canonicus Eccleſiæ N. ratione Canonicatus, & prebendæ dictæ Eccleſiæ, qui ſacerdotales exiſtunt, & quos, nondum ab anno, obtinet, ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines, infrà annum promoueri teneatur, nec tempora à iure ſtatuta, expectare poſſit, Supplicat igitur humiliter E.S.V. dictus Orator, quatenus ipſum ſpecialis gratiæ fauore proſequendo, eidem Oratori, vt à ſuo Ordinario, vel de eius, cuius teſtimonio, vita, mores, & probitas ſui commendentur, licentia, à quocunque alio, quem maluerit, Catholico Antiſtite, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habente, in propria Diœceſi reſidente, vel in aliena, de Diœceſani loci licentia, pontificalia exercente, per eum eligendo, ordines conferre valente, ad quatuor minores, quatenus illos nondum ſuſceperit, quatuor feriatis, vel non feriatis, ſeù vnica, & ſubinde ad Sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ordines, tribus Dominicis, ſeù alijs feſtiuis diebus continuis, vel interpolatis, etiam extrà tempora à iure ſtatuta, ad titulum dictorum Canonicatus, & Præbendæ, quorum fructus, ad ſui ſuſtentationem ſufficientes exiſtunt, promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeat, apoſtolica authoritate cõcedere, & indulgere, necnon Ordinario prædicto, & Antiſtiti, vt præfertur, eligendo, ac Oratori, licentiam deſuper & facultatem impartiri dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus, quod dictus Orator, tempore promotionis ſuę ad quemcumque ex ordinibus prædictis, ſe in alio, vel alijs anteà ſuſceptis, minimè exercuerit, nec exerceat, alijsque Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de conceſſione, indulto, licentia facultate, impertitione, aliiſq. præmiſſis, latiſſimè, vt ſupra, in forma gratioſa, extendendis: Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam cognominum, qualitatum, nuncupationum, aliorumque neceſſariorum, maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris, per Breue S.V. ſeù Officium minoris gratiæ expediendis. Et additur, *Et dummodò Orator ad id reperiatur idoneus, Et conſtito prius, quod Canonicatum, & præbendam prædictos pacificè poſſideat; illique ſacerdotales ſint.*

Idemq; erit, cum Orator quodcunque beneficium obtinuerit, cuius ratione, de iure, conſuetudine, priuilegio, ſtatuto Eccleſiæ, vel fundatione, aut aliàs annexum habeat onus aliquid miſſarum, quas Ora- 12 tor, tanquam arctatus, teneretur per ſe ipſum tantùm, & non aliàs, celebrare. Ar- 13 ctatus enim dicitur ille, qui aliquid facere tenetur ſub certa pœna; prout etiam, qui Sede Epiſcopali vacante erit præſentandus ad aliquod beneficium, & caret prima tonſura; quo caſu Vicarius Capitula- 14 ris dabit ei dimiſſorias ad illam, *Viuian. in prax. iurispatron. lib. 6. cap. 6. num. 55. & 56.* & quocunq. modo petat promoueri Orator ad titulum cuiuſcunque beneficij, ſẽper intelligitur de beneficio iã ſibi collato, & illius poſſeſſione adepta; quia ad titulum beneficij, etiam de proximo ſibi conferendi, quamuis ille habeat patrimonium ſufficiens, non dabitur ei hæc diſpenſatio de promouendo extrà tempora; niſi aliud viſum fuerit Summo Pontifici pro perſonis, vt ſupra qualificatis. Ad 16 titulum etiam Coadiutoriæ cum, futura ſucceſſione, datur licentia promouendi ad ordines, etiam extrà tempora, ſi ipſi Clerico Coadiutori promouendo fuerit à Coadiuto, apoſtolica authoritate, aſſignatum ſalarium, ad ſui cõgruam ſuſtentationem, vt plerumque fieri ſolet; nam ſtante ſupradicto Concilio Tridentino, *ſeſſ. 21. cap. 2.* diſponente, quod nullus ordinetur, niſi ad titulum beneficij, poteſt quis ordinari ad titulum ſupradictæ Coadiutoriæ, *Gonz. glo. 5. §. 9. nu. 8.* & ita ſeruatur paſſim; quia etiam illa, dicitur beneficium eccleſiaſticum, *d. Gonz. loc. cit. nu. 1.*

Et dummodò ſupradictum ſalarium ſit pariter ſufficiens; quia ea ratio de illo habenda

benda erit, quæ de quocunq; alio benefi-
18 cio eccleſiaſtico: & idem erit, ſi beneficium, nullos fructus habeat, ſed tantummodò in diſtributionibus quotidianis conſiſtat; quia ad effectum conſtituendi
19 titulum pro ordinibus ſuſcipiendis, ipſæ diſtributiones habētur, ac ſi fuiſſent fructus certi; & ita ſeruatur paſſim cum Canonicis, ad ſacros ordines promouendis, cum Canonicatibus, nullam habentibus præbendam, ſed tantùm diſtributiones quotidianas.

20 Admittitur etiam promotio ad ſacros ordines ad titulum maſſæ cōmunis, cum clauſula, *Dummodò conſtet, quod illa ſufficiat pro Oratoris alimentis, & quod ad vitam [illegible]*, vt docet vulgaris Romanæ Curiæ ſtylus circa diſpenſationes ad ordines

21 Sic etiam ad titulum alicuius portionis diſtributionum, cum clauſula, *Dummodò ſeruitio il ius Eccleſiæ ſe adſcribat, & portio diſtributionum huiuſmodi lucrari ſolitarum, ad congruam Oratoris ſuſtentationem ſufficiat.*

Eſt nihilominus, circa hanc praxim, notandum, quod ſi fortè contingat, Oratorem, ſic arctatum etiā vigore apoſtolicæ diſpenſationis extrà tempora ad requiſitos ordines, ſiuè ex decreto Summi Pontificis, ſiuè alio quouis modo intrà præſtitutum ſibi tempus, promoueri ex aliqua cauſa non poſſe, ne propterea
22 Orator ipſe aliquod diſpendium ſentiat, ei occurri poteſt per viam prorogationis ad ſe ita promouendum; Vnde cum caſus euenerit, dabitur ſupplicatio huiuſmodi prorogationis, quæ ita concipi poterit, videlicèt.

23 *BEatiſſime Pater. Aliàs perpetua Capellania ſub inuocatione Sancti Franciſci in Eccleſia S. N. Neapolitañ, certo tunc expreſſo modo, vacante, de illa ſic vacante, deuoto S. V. Oratori Annibali Corſetto, Clerico Neapolitañ diœceſis apoſtolica, ſeù quauis authoritate prouiſum fuit, in cuius fundatione expreſſè cauetur, quod eam pro tempore obtinens, ſacerdotalem ordinem, infrà annum aſſumere teneatur, & quæ forſan perſonalem reſidentiàm non requirit, prout in litteris deſuper expeditis, plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, dictus Orator, certis ex cauſis præpeditus, ad dictum presbyteratus ordinem, infrà annum huiuſmodi, in quo adbuc exiſtit, ſe promoueri facere non potuerit, neque poſſe ſperet, Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, dictum annum, ad alios ſex menſes, à fine dicti anni computandos, intrà quos idem Orator ad presbyteratus ordinem huiuſmodi ſe promoueri, ac omnia alia, quæ quomodolibet facere tenetur, facere, & adimplere liberè, & licitè valeat; perindè, ac ſi infrà dictum annum adhuc exiſteret, apoſtolica authoritate prorogare, & ampliare; irritum &c. decernere dignemini, de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon fundatione prædicta, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et datur ad tres, vel quatuor menſes, vel ad aliud tempus, prout cauſa ipſa ſuadet, & Summo Pontifici viſum fuerit; & ſi petatur reſtitutio ob lapſum huiuſmodi tēporis, datur cum additione clauſulæ præſeruatiuæ iuris tertij; cum ob lapſum huiuſmodi temporis, potuerit ab alio beneficium impetrari ob non promotionem: quod etiam paſſim ſeruatur, pro prouiſis de Parochialibus Eccleſijs, pro quibus frequens eſt vſus in Romana Curia impetrandi has prorogationes, cum hi de iure, infrà annum teneantur ad ſacros ordines promoueri, *cap. licet canon. cap. cum ex eo, & cap. commiſſa de elect. in 6.* aliàs elapſo anno, Parochialis Eccleſia huiuſmodi vacat, *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.* ibi, *aut in tali ætate, vt infrà tempus à iure, & ab hac Synodo ſtatutum, initiari valeat*, prout etiam declarauit eiuſdem Concilij Congregatio, *Viuian. in praxi iuriſpatron. lib. 5. cap. 5 num 50.* Inſuper per *regul Cancell. vlt.* datur Vicecancellario facultas, quod poſſit ad ordines ſuſcipiendos arctatis prorogare terminos de dictis ſuſcipiendis ordinibus vſque ad proxima tunc à iure ſtatuta tempora; in quibus ſic arctati ſucceſſiuè ad ipſos ordines promoueantur.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio de promouendo in temporibus frequentior eſt, quam extrà tempora.*

2 *Formula ſupplicationis ad id proponitur.*

3 *Diſpenſationis littera de promouendo dantur in forma gratioſa.*

4 *Etiam ſi aliam gratiam annexam habeant, Et tunc ſub qua formula nu. 5.*

6 *Clericus denominatur illius diœceſis, in qua habet originem, aut domicilium, ſiue beneficium.*

7 *Titulus patrimonÿ pro titulo beneficij expreſſus non vitiat litteras diſpenſationis de promouendo.*

8 *Non habenti beneficium conceditur à iure, vt ordinetur ad titulum patrimonÿ.*

9 *Patrimonij nomine quid veniat.*

10 *Titulus beneficij differt à titulo patrimonij quoad diſpenſationem Ordinarij ad ordines.*

11 *Declaratio Sacræ Congregationis ad id refertur.*

12 *Promouendus eſt clericus potius ad titulum beneficij, quàm patrimonij, & quare.*

13 *Et quid ſeruetur in Diœceſi Neapolitana circà titulum patrimonij.*

14 *Promoueri poteſt quis ad titulum donationis, & refertur declaratio Sacræ Congreg.*

15 *Promouendi titulus ratione ſucceſſionis hæreditariæ quomodò admittatur.*

16 *Patrimonium ordinandi conſtituẽdum ſuper re immobili.*

17 *Bona pro titulo promouendi aſſignanda quid requirant.*

18 *Officia perpetua Romanæ Curiæ admittuntur pro titulo ordinandi.*

18 *Officiales Sacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ promoti ad ordines ad titulum illius Officiorum.*

20 *Ordinarius quoad ordines dicitur originis, domicilÿ, & beneficÿ.*

21 *Origo perperam extenditur vltrà paternam, quoad ordines.*

22 *Origo paterna quomodò tolerãda quoad ordines.*

23 *Hodie ſufficit ex declarat. Sacr. Congregat.*

24 *Domicilium quoad ordines, quomodò contrahatur.*

25 *Sedem non mutat, qui non mutat mentem.*

26 *Domicilium non requirit neceſſariò decennalem habitationem.*

27 *Domicilium non acquirit non habens animum permanendi.*

28 *Domicilium in Vrbe cõtractum, quoad ordines, quomodò intelligendum.*

29 *Et Neapoli quid circà id ſeruetur.*

30 *Expoſitus ordinatur ab Ordinario loci, in quo expoſitus eſt.*

31 *Libertus à quo ordinandus.*

32 *Et à quo naſcens per tranſitum.*

33 *Baptiſmus efficit quem originarium.*

34 *Beneficij ratione quis efficitur ſubditus quoad ordines.*

35 *Cuius tamen redditus illud eſſe debeat.*

36 *Et quid in Ciuitate Neapoli ex declar. Sac. Congreg. ſeruetur.*

37 *Beneficia plura obtinens in diuerſis Diœceſibus, ab vnoquoq; illarum Epiſcopo ordinatur.*

38 *Penſionis ratione quis non efficitur ſubditus.*

39 *Subditus tribus Epiſcopis poteſt variare ordinum ſuſceptionem.*

40 *Ordinatus à Papa nequit ab inferiore ordinari.*

41 *Oriundus ex vna Diœceſi rectè dicitur eſſe ex Diœceſi beneficij.*

42 *Clericus dicitur eſſe Diœceſis N. ſi ibi habeat originem, vel domicilium, aut beneficium.*

43 *Diſpenſatio cum prouiſo, vt non teneatur promoueri, ad quem Epiſcopum ſpectet.*

44 *Diſpenſat ad ordines reſpectu rei, qui habet rem ſubiectam.*

45 *Diſpenſatio non trahit effectum ſuum extrà territorium diſpenſantis.*

46 *Variatio circà ordines, inducit fraudes.*

47 *Quomodò circà hoc prouiſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.*

48 *Ordinando, ſi ſit Nullius Diœceſis, dãtur littera, vt promoueatur à viciniore.*

49 *Et*

49 *Et idem ſeruatur in quacunque alia gratia.*
50 *Etiam ſi Orator fuerit ſubditus Abbati, habenti iuriſdictionem Epiſcopalem.*
51 *Lite pendente inter duos Epiſcopos ſuper collatione ordinum, quid ſeruetur.*
52 *Et quid, ſi de facultate viciniores Ordinarij ſuper hoc dubitatur.*
53 *Ordinarius, ſi indebitè deneget ſuo ſubdito ordines conferre, quid faciendum.*
54 *Et quid ſi indebitè recuſat exequi litteras apoſtolicas.*
55 *Exemptio à iuriſdictione Ordinarij datur clerico ex pluribus cauſis.*
56 *Inimicitiæ inter Epiſcopum, & ſubditum, præbent cauſam promotionis à viciniore.*
57 *Ordinariorum iuriſdictionis abuſus, eximit clericos ab ipſa iuriſdictione.*
58 *Sede epiſcopali vacante, quomodò per Papam ordinando ſuccurratur.*
59 *Epiſcopus proprius dicitur, in cuius familiaritate ordinandus reperitur.*
60 *Et quis familiaris ad hunc effectum.*
61 *Familiaritas triennalis, quomodò accipienda.*
62 *Nepos Epiſcopi, quomodò ab illo promouendus ratione familiaritatis triennalis.*
63 *Beneficij collatio familiari triennali requiritur, etiam in prima tonſura, & quare.*
64 *Beneficij collatio quare requiratur in familiari triennali.*
65 *Prima tonſura, & Epiſcopalis dignitas ſunt ordines, contra Theologos.*
66 *Familiaritas ſine beneficio non ſufficit ad ſuſcipiendos ordines.*

Praxis Diſpenſationis de promouendo in temporibus, & intra annum.

CAP. V.

1 FREQVENTIOR tamen omni tempore viſa eſt diſpenſatio de promouendo, vt ſupra diximus, in temporibus à iure ſtatutis, infra tamen annum, cuius ſupplicationis formula, ſequens eſt.

2 *BEatiſſime Pater. Cum deuotus S. V. Orator Octauius Aquauiua clericus Neapolitañ, feruore deuotionis accenſus, plurimùm cupiat ad omnes, etiam ſacros, & preſbyteratus ordines ad titulum ſui patrimonij, quod ad id ſufficiens habet, promoueri, & promotus, in illis Altiſſimo quoad vixerit famulari. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus eius votis hac in parte fauorabiliter annuendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, eidem Oratori, vt à ſuo Ordinario, vel cum eius litteris dimiſſorialibus, à quocunq; alio, quem maluerit, Catholico Antiſtite, gratiam, & communionem Sedis apoſtolicæ habente; & in propria Diœceſi reſidente, vel in aliena de Diœceſani loci licentia, pontificalia exercente, per Oratorem eligendo, vnica die feriata, ad quatuor minores, quatenus illos nondum ſuſceperit, & deinde ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines in temporibus à iure ſtatutis, intra tamen annum, annique curriculo non expectato, minuſque à Concilio Tridentino deſignatis interſtitijs, ſeruatis, ſub dicto titulo, promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeat, apoſtolica authoritate concedere, & indulgere; Necnon Ordinario prædicto, & Antiſtiti, vt præfertur eligendo, &c.* vt in priori formula, *Extra tempora.*

Et cum abſolutione à cenſuris, &c. & de conceſſione indulto, &c. vt in ſupra-poſitis clauſulis eiuſdem formulæ. Et additur.

Et dummodò Orator ad id reperiatur idoneus, & alicuius Eccleſiæ ſeruitio ſe adſcribat. Et conſtito prius, quod patrimonium huiuſmodi ad congruam eius ſuſtentationem ſufficiens verè, & pacificè poſſideat. Cum decreto, quod illud, ſine Ordinarij ſui licentia, alie-, ſeù quoquomodo diſtrahere nequeat, niſi prius in eccleſiaſticis, vel alijs reddditibus uis habuerit, vndè commodè viuere poſſit.

Qua

Qua quidem ſupplicatione ſignata, & in totum, conſueto more expedita, conficiuntur ſuper ea, litteræ apoſtolicæ, ſiuè ſub plumbo, ſiuè in forma breuis, prout Sollicitatori opportunius viſum fuerit, &
3 vtroq; modo, ſemper expediuntur in forma gratioſa etiam ſi hæc diſpenſatio annexa fuerit alteri gratiæ pro eodem Ora-
4 tore, ſi tamen non requirat aliquam indaginem Ordinarij: exempli gratia, fuit ſimilis diſpenſatio de promouendo extrà tēpora conceſſa Claudio Blanditio Neapolitano, aſſerēti ſe Regiæ Cameræ Summariæ Neapolitañ Præſidem exiſtere, ac petenti ſibi indulgeri ſuper retentione huius Officij; quapropter in litteris ſuper hoc expeditis, additum eſt, *Teeumque vt*
5 *etiam, poſtquam presbyter factus fueris, Officium Præſidis huiuſmodi, qui in ciuilibus tantùm iuriſdictionem exercere conſueuit, quoad vixeris exercere, omniaq; & ſingula, quæ ad huiuſmodi Præſidis officium de iure, vſu, conſuetudine, aut aliàs quomodolibet pertinent, quoad ciuilia dumtaxat, facere, & exequi, etiam liberè, & licitè poſſis, & valeas, authoritate, & tenore præmiſſis, diſpenſamus.*

Formulam verò litterarum, quæ ſuper dicta ſupplicatione expediuntur, vt dictū eſt, parum refert hic ſubnectere; cum in illis, vltrà narrata in ſupplicatione, nihil aliud addatur, niſi proemium, *Vitæ, ac morum honeſtas, &c.* & in fine illarū, clauſula, *Nulli ergo, &c.* ſed tantūmodò ipſius ſupplicationis clauſulas, ex quibus illa cōſtare debet, dilucidemus: Dicitur ergo.

Beatiſsime Pater, &c. De hoc aliàs diximus in formula ſupplicationis pro bigamo, verſ. eodem.

6 Clericus Neapolitañ. Ita dicitur, ſiuè fuerit Originarius, ſiuè domiciliarius, ſiuè beneficiatus, vt infrà.

Ad titulum ſui patrimonij,

Frequenter ignorari contingit in Romana Curia, an Orator petat hanc diſpenſationem de promouendo ad titulum beneficij, vel patrimonij; propterea, ne retardetur expeditio, admittitur illa ſub titulo patrimonij; nàm, licèt poſtea ipſe
7 Orator nō habeat re verà, patrimonium, ſed beneficium; abſque aliquo vitio ſubreptionis, poterit ad titulum dicti beneficij promoueri; quia ſi id à Summo Pontifice petijſſet, facilius ſibi conceſſum fuiſſet, arguendo à maiori ad minus, *ad l. 1. C. de neg. g ſt. l. non debet cui, quod plus eſt,*
8 *ff. de reg. iur.* imò etiam de iure non habenti beneficium, permittitur, quod poſſit promoueri ad titulum patrimonij, vt eſt *tex. in cap. tuis, de præb.* cuius verba ſun: hæc. *Tuis quæſtionibus reſpondemus, quod clericos in minoribus ordinibus cōſtitutos, de patrimonialibus bonis, habentes, vndè poſſint congruè ſuſtentari, etſi nondum beneficium eccleſiaſticum aſſequuti; dummodò aliud canonicum non obſiſtat, ad ſuperiores poteris ordines promouere,* & ibi *gloſ. in verbo, patrimonialibus* ait, quod iſti habent patrimonium pro titulo.

Et ſub hoc nomine, patrimonij, ſecundum hanc materiam, non ſolùm intelli-
9 gitur quicquid ex bonis paternis filio obuenit, verùm etiam totum id, quod aliundè, & ex quauis cauſa, eidem filio delatum eſt; cum quomodocunque proueniat, ſatisfiat menti Concilij, *Campan. in diverſ. iur. can. rubr. 8. cap. 4. num. 1. Vgol. de pot. Epiſc. cap 26. §. 9. nu. 3.*

10 Circà tamen vtrumque titulum, beneficij, ſcilicèt, & patrimonij, diſcrimen notoriè verſatur quoad facultatem Ordinarij, ad promouendum ad ſacros ordines; quia non omnis ad titulum patrimonij promouendus eſt, niſi diſpenſatiuè, vt elicitur ex verbis *Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. de form.* dum dicit, *patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum;* circà quod ait *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 19 nu. 53.* quod non ſemper conuenit hanc diſpenſationem elargiri, ſed tantùm ex cauſa; prout eiuſdem Concilij verba demonſtrant, ſcilicèt ex neceſſitate, vel commoditate; quæ tamen commoditas, ſeù vtilitas regulariter adeſt in perſonis doctis, & probatæ vitæ, *Garc. de benef. p. 2. cap. 5. num. 75* dicens ibi quod ideò hodiè poteſt quis ordinari ad titulum patrimonij, vel penſionis, referēs
11 declarationem Sacræ Congregationis, quæ ſic ait, *Cum ad patrimonij, vel penſionis eccleſiaſtica titulum ordinari non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiarum ſuarum, iuxtà cap. 2. ſeſſ. 21. clerici autem abſentes, Eccleſijs, neceſſitatem habentibus, aut ſubuenire, aut vtilitatem aliquam afferre non poſſint, quæritur, an huiuſmodi clericis litteras dimiſſorias Epiſcopus concedere poſſit, Congregatio cenſuit, poſſe, & ad ipſum ſpectare.*

Dataria tamen apoſtolica ſēper tenuit, & præ-

& præciſè tempore Pauli V. quod tales
diſpenſatiuè promoueri poterant ad titu-
lum patrimonij, vel penſionis; imò in
clauſulis reſtrictiuis ſupplicationis, ſem-
per per Officiales addebantur hæc verba,
Et dummodò Eccl ſiæ neceſſitas, vel vtilitas
12 *ita poſtulet*; Quià clericus debet promo-
ueri ad titulum beneficij potius, quàm
patrimonij; ea potiſſimùm ratione; quia
multæ fraudes quotidiè fiunt ordinato-
ribus; cum poſtea clerici cogantur, pro-
moti ad ſacros ordines, mendicare pa-
nem in dedecus & opprobrium Eccle-
ſiæ, & cleri, vt ait *Redoan. de reb. eccleſ. non
alien. q. 51. cap. 13. nu. 6.*

Vnde ad huiuſmodi fraudes uitandas,
ſeruatur in pluribus locis, præcipuè in
hac Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana
13 quod cum clericus petit promoueri ad
titulum patrimonij, ante omnia obtine-
bit ab Ordinario diſpenſationem, vt poſ-
ſit ad dictum titulum promoueri pro ne-
ceſſitate, ſeù vtilitate Eccleſiæ; deinde
debet docere de ſufficientia dicti patri-
monij, quodq; illud cõſiſtat in bonis ſta-
bilibus, cenſibus, vel alijs annuis redditi-
bus, de quibus, iam per prius, fuerit in pa-
cifica poſſeſſione. Et cum ipſe clericus
non habet per ſe patrimonium, & con-
tingit, donationem, ſeù aſſignationem ab
alijs ſibi fieri, producitur publicum in-
ſtrumentum, ab vtraque parte, iuramen-
to vallatum, quod donatio, ſeù aſſignatio
huiuſmodi ſit realis, omni dolo, fictio-
ne carens; quodq; neq; in præteritũ con-
fectus fuerit, neque in futurum conficie-
tur actus, ſeù contractus aliquis, in præiu-
dicium dictæ donationis, ſeù aſſignatio-
nis, cum annullatione &c.

Et ſi talis donatio, ſeù aſſignatio fiet à
patre, vel matre ipſius, ſiuè ab alijs parẽ-
tibus, illa debet ratificari per publicum
inſtrumentum à fratribus, ſororibus, ſeù
quibuſcunq; alijs perſonis, ſuper tali do-
natione, ſeù aſſignatione, intereſſe prætẽ-
dentibus, illique promittere debent, ſe
nullo vnquàm tempore illã ex quacunq;
cauſa, annullare; quòd ſi ſecus fieri con-
tingat, proteſtantur totum id nullum, &
inualidum, nulliuſq; roboris, vel momen-
ti exiſtere; quod etiam idem ordinandus,
medio eius iuramento, confirmabit; Præ-
cipiturq; etiam ſub pœna excommuni-
cationis donatori, ne præſumat talem do-
nationem, ſeù aſſignationem efficere ſu-
per cenſibus, ſeù redditibus alteri forſan
obligatis, vel quorum ipſe non eſſet ve-
rus, & legitimus dominus. Et hæc eſt tuta
praxis, quam etiam innuit. *Quar. in ſum.
bull. verbo, ordo, verſ. quod intellige, circa
fin.* Ex quo patet, quod poteſt quis ad ti-
tulum donationis promoueri ad ſacros
14 ordines, prout Sacra Congregatio Con-
cili cenſuit, ſequẽtibus declarationibus,
quarum Prima eſt, *Ad titulum donationis
alicuius, poteſt quis ordinari, ſi ita Epiſco-
pus iudicauerit aſſumendum pro neceſſitate,
& vtilitate Eccleſiarum, & ſi donatio eſt
realiter vera, & non ficta, quæ deinceps alie-
nari non poſſit abſque Epiſcopi licentia, do-
nec beneficium ſufficiens adeptus fuerit, vel
aliunde habeat, vndè commodè viuere poſſit.*
Secunda, *Poteſt aliquis ad ſacros ordines
promoueri ad titulum bonorum quæ donan-
tur ſi Epiſcopus iudicauerit eũ aſſumendum
pro neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiarum, do-
nationeſque huiuſmodi verè, & abſque vlla
fraude in forma valida fiãt de tot bonis, quot
promouendo ſufficiant ad vitam honeſtè ſu-
ſtentandam; quæq; deinceps nullo modo alie-
nari poſſint ſine licentia Epiſcopi, donec be-
neficium ſufficiens adipiſcatur, vel aliundè
habeat, vnde viuere poſſit.*

Vnde etiam ex prædictis declarationi-
bus, voluit ipſa Sacra Congregatio, cau-
tum eſſe promoto, circà tales donatio-
nes, quę ſimulatè cenſentur, quando inter
donatorem, & donatarium fiũt apparen-
ter, non autem verè, & animo donandi;
vel ſi factæ fuerint cum pacto de illis non
vtendo; tũc enim huiuſmodi donationes
non ſunt reales, ſed verbales tantùm, quæ
nihil operantur, vt per *Garc. de b. neſ. p. 2.
cap. 5. nu. 52.*

15 Cum verò titulus erit ratione ſucceſ-
ſionis hæreditariæ, exhibebit particulam
teſtamenti, & medio præambulo, vel alia
publica ſcriptura, oſtendet, ſe eſſe hæredẽ,
& ex ipſa hæreditate, ſaltem ſummam ip-
ſi titulo requiſitam, liberam, immunem,
& exemptam a quocunque onere, & de-
bito poſſidere.

16 Debetque huiuſmodi patrimonium
pro ordinibus ſuſcipiendis, conſtitui tan-
tummodò ſuper re immobili, vt dictum
eſt alias enim non ſatisfieret menti Con-
cilij prædicti, quia ſi in rebus mobilibus
conſiſteret, cum illæ de facili conſumi, &
extingui poſſint, ordinatus remaneret ſi-
ne titulo *Nauarr. conſil. 54. de temp. ordin.
Azor inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 4. q. 7. Bar-
boſ. alleg. 19. n. 55.*

Quibus adde, quod ſi clericus ordinan-
dus, plura, & diuerſa bona poſſideret, ad
quorum titulũ ſpecialiter, & nominatim
17 ordinaretur, illa ſolùm deſeruirent pro
titu-

titulo,& non alia. *Garc.par.2.cap.5.num.* 78. Et cum ipſe titulus debeat eſſe perpetuus non debet conſtitui ſuper rebus mobilibus, putà mercibus animalibus, aut obligationibus perſonalibus; cum hæc omnia facilè pereant, & lapſu temporis conſumentur; licèt ſecùs dicendnm eſſet, ſi huiuſmodi bona mobilia ſtatim conuerti poſſint & cum effectu conuertantur in bonis ſtabilibus; ex quibus percipiatur ſufficiens titulus pro ſuſtentatione; quia hoc modo ſatisfit Concilio ſupradicto. *idem Azor.loc.cit.Graff.conſ.4 de temp. ordinat.*

Præmiſſa tamen, non ita paſſim, niſi valdè cautè admittêda eſſe exiſtimarem; quia poſtquam clericus ita promotus fuerit ad ſacros ordines, de facili ipſum Concilium eluderetur; nam ipſa bona mobilia poſſent poſtmodum ſiuè in totum, ſiuè paulatim alienari & ſic committerentur fraudes, quibus omnino eſt obuiandum, *l.ſi legatarius.Cod. de leg. Iaſ. in l.cum fundus. §.ſeruum: num.4.ff.ſi ce..pet.*

Ac propterea, cum adſint in Romana Curia, nonnulla Officia perpetua idest, quæ durant ad vitam Officialis, licèt eorum vnumquodq; ſit ampliſſimi redditus, nihilominus illa obtinentibus ac petentibus ad illorum titulum, ad ſacros ordines promoueri, ſæpè vidi, Summum Pontificem, præmiſſis nō ita libenter annuiſſe; cum huiuſmodi Officia conſiſtant in rebus mobilibus: ac propterea, ſi id ali
18 quando concedatur, adijcitur in calce ſupplicationis clauſula iſta, ſcilicèt, *Et cum decreto, quod dictus Orator Officium huiuſmodi vendere, vel reſignare nequeat, niſi prius in Eccleſiaſticis, vel alijs redditibus annuis habuerit, vndè commodè viuere poſſit; Et ſi antea con igerit, Officium prædictum ab eo vēdi, ſeù reſignari, aut alias quomodolibet trāſferri, illius pretium in alia bona, vel cenſum, aut officia, pro eodem Oratore, donec, vt præfertur, aliundè commodè viuere queat, omninò conuertatur.*

Ego verò, dum Sacræ Pœnitentiariæ apoſtolicæ inſeruirem, ac ratione mei Officij tenerer iuxtà Conſtitutionem Pij V. ſuper ordinatione noui ſtatus eiuſdē Pœnitentiariæ ad ſacros ordines promoueri, petij à fel. record. Paulo V. licentiam ſuſcipiendi prædictos ordines ad titulum ſupradicti Officij tanquam perpetui & in concurſu obtenti, ſicut ſunt nonnulla eiuſdem Pęnitentiarię Officia; ipſe autem Paulus negatiuè reſpondit, ſed potius nō nulla mihi beneficia eccleſiaſtica benignè contulit; quamuis anteà, nonnullos eiuſdem Pœnitentiariæ Officiales ſciam
19 fuiſſe ad titulum illius Officiorum, ad ſacros ordines promotos: & inter cæteros hi ſunt, nimirùm, Hercules Hecinius de menſe Iuni 1602. & Iacobus Danielius Scriptores de eodem menſe Iunij 1605. nec non Ioannes Priamus Procurator, de menſe Februarij 1606.

Porrò Officiales Summi Pontificis, qui officia ad eorum vitam obtinent, & ad quorum titulum, eo modo, quo ſupra dictum eſt, poſſunt ad ſacros ordines promoueri, quoſque nunc temporis in memoriam reuoco hi ſunt, videlicèt.

Auditor Generalis Camerę Apoſtolicę, vnus.
Theſaurarius Generalis, vnus.
Clerici Cameræ Apoſtolicæ, duodecim.
Prothonotarij apoſtolici participantes, duodecim.
Secretarij apoſtolici, viginti quatuor.
Scriptores apoſtolici, centum, & vnus.
Scriptores minoris gratiæ viginti ſeptem.
Scriptores Breuium, Octuaginta vnus.
Scriptores Archiuij, nonaginta vnus.
Regiſtratores ſupplicationum, viginti.
Regiſtrator ſecretus, earundem, vnus.
Regiſtratores Bullarum, ſalariati, octo.
Regiſtratores earundem, non ſalariati, quatuor.
Regens Cancellariæ apoſtolicæ, vnus.
Abbreuiatores maioris Præſidentiæ, duodecim.
Abbreuiatores minoris Præſidentiæ, ſexaginta.
Iannizzeri, centum.
Præfectus ſollicitatorum, vnus.
Milites S. Petri, quadraginta vnus.
Milites S. Pauli, ducenti.
Milites de Lilio, trecenti quinquaginta.
Milites Lauretani, trecenti.
Milites Pij, ſexcenti quinquaginta quinque.
Magiſtri Plumbi, tres.
Præſidens Plumbi, vnus.
Collectores Plumbi, centum, & quatuor.
Magiſtri Regiſtri ſupplicationum quatuor.
Clerici eiuſdem Regiſtri, ſex.
Corrector Contradictarum, vnus.
Correctores Archiuij, decem.
Cubicularij, ſexaginta.
Scutiferi, centum quadraginta.
Portionarij, ſexcenti triginta duo.
Subdiaconi, quinque.
Acholyti, octo.
Auditor Contradictarum, vnus.
Procuratores Contradictarū, quatuordecim.
Procuratores Minoris gratiæ, vigintiquatuor.

Depoſitarius Militum SS. Petri, & Pauli, vnus.
Depoſitarius Præſidentiũ, Portionariorum, & Militum de Lilio, vnus.
Depoſitarius Montis fidei, vnus.
Depoſitarius Cubiculariorum, & Scutiferorum, vnus.
Iudex Confidentiarum, vnus.
Notarij Auditoris Cameræ Apoſtolicæ, decem.
Notarij Eminentiſs. Vicarij Vrbis, quinque.
Notarij Capitolini, triginta.
Notarius Ripeſtæ, vnus.
Curſores, decem, & nouem.
Mazzerij, vigintiquinque.
De Virga Rubea, decem, & ſeptem.
De Porta Ferrea, ſex.
Mandatarij Gubernatoris Vrbis, ſeptem.

Cæteros verò, ſi qui eidem memoriæ occurrerint, ſicut etiam ſupradictos, elegantiori ordine, etiam quoad eorum officiorum collationem, valorem, & redditum, in mea *praxi beneficiari*, ſupplere curabo, vbi circa ea nõnulla ad praxim pertinẽtia referam; nunc autem dicere ſufficiat ad effectum prædictum, ea haberi ad inſtar beneficiorum eccleſiaſticorum; cum vacent tàm per obitum, quàm per reſignationem; non autem per ingreſſum Religionis, & profeſſionẽ in ea, emiſſam, vt patet ex eorum collationibus; quandoquidem in ſupplicationibus ſemper apponuntur illa verba, *quod cenſeantur vacare per obitum*, & licet profeſſio ſit mors ciuilis, attamen non comprehenditur ſub dicta diſpoſitione, cũ in iure non reperiatur cautum, quod in iſtis terminis, mors ciuilis, æquiparetur morti naturali, *Alexand. conſ. 129 nu. 4. lib. 2.* vbi ait, quod mors ciuilis, reſultans ex ingreſſu Monaſterij, non facit, monachum haberi pro vero mortuo, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt per *gloſ. in cap. placuit, 2. verbo, mortuus, 16. q. 2.* quandoquidem verba ſunt intelligenda de morte naturali, *arg. l. fin. C. de his qui ven. ætat. impetr. & l. fin. ff. de condit. & demonſtrat. l. cum pater §. hæreditatem, ff. de leg. 2. l. ex ea parte, §. in inſulam, de verb. oblig.* & tradit *Ioan. Andr.* regulam, quod nũquam mors ciuilis æquiparatur naturali, niſi vbi hoc reperitur in iure expreſſum, & dixit *id. Alex. conſ. 282. verſ. vnicò. quia mors ciuilis, vol. 2.* mors enim deducta ab homine in conditione non intelligitur de ficta ciuili ſed tantùm de vera, & naturali, per iura deſuper allegata, præſertim cum ſicut dictum eſt, ſecundum conſuetum ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ ſemper apertis verbis dicitur, *quod prædicta officia vacent per obitum* non autem dicitur, per mortem, & appellatione obitus, de ſui natura, non venit mors ciuilis, *l. ſi de. eſſen, ff. qui ſatiſd. cog.* vnde, parum refert quod beneficia eccleſiaſtica per emiſſionem profeſſionis vacẽt; hoc enim idcirco euenit, quia irregulares, ſine diſpenſatione apoſtolica, ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium, *cap. cum de beneficio, de præb. in 6.* & habes ad id optimam *Rot. deciſ. 543. p. 2. to. 2. in recent.*

20 Vt à ſuo Ordinario. Proprius Oratoris

Ordinarius dicitur, vel ratione originis, vel domicilij, aut beneficij per *tex. in cap. cũ nullus, de tẽpor. ordin. in 6.* Et quoad originem, ſępè videmus per Epiſcopos, pręſertim huius Regni, illam nimis extendi;
21 cum vix tolerari debeat circà hoc, paterna origo, ad effectum, vt quis ordinetur, propter fraudes, quas in dies indè oriri videmus, licèt re vera aliud doceat *text. in cap. 1. verbo, alienigenas, de vſur. in 6.* cum etiam eſſe locum originis oſtendat ius ciuile, in quo pater natus eſt, vt habetur in *l. aſſumptio ff. ad munic.* & dicit *tex. in l.*
22 *filios eod. tit.* quod filius, ſequitur originẽ patris, licèt natus ſit in Ciuitate matris, Et hac ratione, videtur tolerari poſſe, ceſſante fraude, quãuis *DD. in d. cap. cum nullus*, aſſerant, hoc non eſſe cõſulendum, ſed poſt factum, excuſandos eſſe tàm ordinantem, quàm ordinatum, *Nauarr. conſ. conſ. 19. de tempor. ordin.* quem, ideò puto id cum alijs tenuiſſe, quia ſæpè compertum eſt, nonnullos fuiſſe, non modò ordinatos ratione originis paternæ, verùm etiam, maternæ, necnon aui & proaui; ex quo diuerſa mala, & inconuenientia orta ſunt; ac proptereà dicit *gloſ. in d. cap. 1. de vſur. in addit.* quod oriundus de Ciuitate dicitur, qui ibi ortus eſt, vel eius pater inde originem duxit; & quod non ſic in auo; nam aliàs inquirendus eſſet ager Damaſcenus, vbi Adam formatus eſt.

Et cum aliàs in Sacra Congregatione Concilij, ad inſtantiam bon. mem. Cardinalis de Aquauiua, tunc Archiepiſcopi Neapolitani, fuiſſent nonnulla dubia propoſita, per ipſam Congregationem declaranda; in quinto capite proponebatur Quod ſunt nonnulli qui cum Neapoli domicilium habeant, ibiq; nati ſint, tamen, cum parentes illorum, ex alia Ciuitate ſint oriundi, ſuſcipiunt ordines ab Ordinario Ciuitatis originis paternæ, abſq;

abſq. litteris dimiſſoriis, & ſine atteſtatio-
ne de vita, & moribus Ordinarii Neapo-
litañ, idq, non ſemel contigit in Diœ-
ceſibus Puteolañ, Vicañ, in Abbatia
Mõtis Caſſineñ. & alibi, contra præſcrip-
ta S. Concilii Tridentini. Ipſa Congre-
gatio nil aliud, circa huiuſmodi dubium
reſpondit, niſi per hæc verba, videlicèt,
*Ad quintum, Sacræ Congregationi non vi-
deri in præſenti, in hac re quicquam noui
iuris ſtatuere.* Vnde concludit propterea
*Campan. in diuerſ. iur. can. rubr. 9. cap. 8. ſub
nu. 9.* poſſe tùm Præſulem originis pater-
næ, tùm propriæ, illum ordinare, dicens
etiam *d. num. 9* quod non eſſet reprehen-
dendus, qui defenderet, nõ tantùm excu-
ſari Præſulem poſt collatos ordines, ſed
inſuper tutè induci poſſe Præſulẽ ipſum
originis paternæ ad ordinandum illum.
In hac tamen Curia Archiepiſcopali, nul-
lo modo, quis admittitur ad ordines ra-
tione originis paternæ, ſine litteris dimiſ-
ſorialibus Epiſcopi propriæ originis, vt
teſtatur *Gennen. in praxi Archiepiſc. Nea-
polit cap. 47. nu. 3.* Cœterum, hodiè circũ-
23 feruntur pro parte affirmatiua declara-
tiones S. Cong. quas, etiam refert *Diana
reſolut. 148. p. 4. tract. miſcell. reſol. moral.*

Ratione domicilii, promouetur quis
ab Ordinario loci, vbi illud contractum
24 eſt: quod quidem tunc contrahi dicitur,
cum in aliquem locum, domiciliũ ſuum
tranſtulit, vt patet in *l. pupillus. §. incola, ff.
de verb. ſignif. l. domicilium, ff. ad municip.
l. ciues, C. de incol.* vbi, in eo loco quis dici-
tur domicilium habere, vbi larem, rerũq;
ac fortunarum ſuarum ſummam conſti-
tuit, vndè rurſus non ſit diſceſſurus, *gloſ.
in l. fin. verbo inter abſentes, C. de præſcript.*
per larem autem intelligitur, focus, do-
mus tota, & *gloſ. in d. l. ciues, verbo. larem,*
intelligit animum habitandi perpetuò, &
vt de facto habitet. Quamuis ad alium
effectum, aliter dicendum ſit, puta in
Capitaneo, aut alio Officiali, qui in ali-
quo loco exerceret officium; quia, licèt
inde ſit diſceſſurus, poterit ibi contra-
here matrimonium coràm Parocho ip-
ſius loci; cum iam ad id ſufficienter di-
catur ibi contraxiſſe domicilium, ex illa
communi *Doctorũ* concluſione, nempè,
quod ille, qui in aliqua Ciuitate eſt ele-
ctus ad honorem, dicitur ciuis, & gaudet
priuilegiis ciuilitatis, *gloſ. in d. l. ciues, ver-
bo, electio.*

Debet tamen, qui petit ordinari ratio-
ne domicilii, expreſsè declarare, ſe habe-
re animum ibi contrahendi dictum do-
25 micilium; aliàs enim non dicitur mutare
ſedem, qui non mutat mentem, *cap. ſcias,
7. q. 1. Anchar. in cap. præſenti nu. 1. de præb.
in 6.* nam, facta tali declaratione, ſtatim
illud acquirit, *Butr. in d. cap. ad apoſtolicã,
de decim.* quamuis Rota, *deciſ. 250. num. 8.
p. 2. diuerſ.* teneat hanc tantummodò ani-
mi declarationem, minimè ſufficere; nam
copulatiuè requiritur aliquis actus ſigni-
ficatiuus domicilii, ſcilicet, quod emerit
domum, *d. l. Ciues. ff de incol.*

Sufficiens etiam coniectura erit, con-
tinua habitatio in aliquo loco per decen-
nium, cum animo ibi perpetuò manen-
di, *l. 2. C. de incol.* aliàs enim non eſſent in-
colæ, qui in aliquo loco commorantur,
ſine animo conſtituendi ibi domicilium;
ſola enim habitatio, non facit aliquem
incolam; quia requiritur, etiam animus
ibi commorandi, *Bart. in l. quæſitum, ff. de
leg. 3. Sanch de matr. lib. 3. diſp. 23. nu. 1.*

26 Sed re vera, decennalis habitatio, ad
hunc effectum, non videtur neceſſaria; ſed
ſtatim atque quis incipit in aliquo loco
habitare, cum animo ibi perpetuò ma-
nendi, domicilium acquirit, *Menoch. de
arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. caſu 86. num. 2.* Si
enim haberet animum recedendi; licèt
27 per mille annos moratus fuerit in tali
loco, domicilium non contrahit, *Barboſ.
de offic. epiſ. alleg. 4 nu. 25.* dicens ibi, quod
28 hoc practicatur in Vrbe, vt cũ quis fue-
rit per decennium ibi commoratus, po-
terit à Vicario Papæ ordinari. Id tamen,
non ita paſſim practicari videtur, niſi cũ
quibuſdam perſonis valdè cognitis, &
benemeritis, ac Summo Pontifici benè
viſis; & de quibus aliàs probabilis ſit cõ-
iectura, illos nunquam doloſè ab ipſa Vr-
be diſceſſuros: cum ſatis probabile ſit,
clericos exteros, ibi exiſtentes, vt pluri-
mum ad beneficia, dignitateſq; eccleſia-
ſticas aſpirantes, de illis poſtea prouiſos,
ad propriam patriam reuerſuros; & ſic,
cum ad hunc finem in ipſa Vrbe com-
morentur, ſemper habent animum ab ea
diſcedendi, prout dicendum eſt de eo, qui
cauſa ſtudiorum, ad aliquam Ciuitatem
ſe confert, non animo, in ea permanendi,
ſed, vt finito ſtudio, ad patriam reuerta-
tur vt per *Bart. in l. lex Cornelia, § ſi tamen,
ff. de iniur.* cum dulcis ſit amor patriæ, *l. qui
habebat,* poſt principio, & ibi not. *gloſ. 1.
in fin. ff. de leg. 2.*

29 In hac tamen Curia Archiepiſcopali
Neapolitañ. ita ſeruatur, quod clerici ex-
teri, qui cum dimiſſorialibus litteris ſuo-
rum Ordinariorum in Ciuitate Neapoli-

taſi commorantur, quamuis declarent ſe
habe e aniinum contrah di domicilium
in ea, & per longum tempus habitaue-
rint, non tamen admittuntur ad ciuilita-
tem Neapolitanam, niſi capta informa-
tione, quod in eorum patria non habent
aliqua bona, & tandiù Neapoli habita-
uerint, quod præſumptio ſit, amplius non
habere animum redeundi ad dictam pa-
triam; & poſtea mediante decreto, decla-
rantur ciues Neapolitani; & niſi prædicta
omnia ſeruentur, non habentur pro tali-
bus; nec conferuntur eis ordines ſine di-
miſſorijs ſuorum Ordinariorum, nec per-
mittitur eis celebrare Miſſas in dicta Ci-
uitate, & diœceſi, ſic teſtatur *id. Genuen. d.
cap. 47 nu. 2.* vbi ſubdit, cauſam huiuſmo-
di obſeruantiæ fuiſſe, quia multi clerici
delinquentes, condemnati ab eorum Epi-
ſcopis, accedunt ad hanc Ciuitatem; &
non valentes amplius ab illis obtinere
dimiſſorias pro exercendis ordinibus ſuſ-
ceptis vel pro ſuſcipiendis, de facili de-
clarant, ſe habere animum habitandi in
ea; & niſi ita fieret; Ciuitas Neapolitana
abundaret peſſimis clericis. *ad not. in
cap. fin. de conſuetud.* quamuis talis eſſe
poſſet qualitas perſonæ, quæ, non obſtan-
te hac obſeruantia, poſſet ſtatim admitti
ad hanc ciuilitatem, *d nu. 2.*

Sed quid dicendum, de expoſito, cuius
parentes ignorantur? nunquid poterit or-
dines ſuſcipere ab Ordinario loci, vbi ex-
30 poſitus eſt? Et abſque aliqua hæſitatione,
affirmatiuè eſt reſpondendum; quia non
ſolum quis iudicabitur municeps, & ci-
uis loci, in quo natus eſt, ſed etiam in
quo expoſitus, *Bart. in l. 1. nu. 21. ff. ad mu-
nicip. l. hæres abſens, §. 1. ff. de iudic. Barboſ.
alleg. 4. nu. 37.*

De liberto autem, dicendum eſt, quod,
ſi eum ordinari contingat, promouendus
31 erit ab Ordinario illius loci, vnde eius
patronus trahit originem, *Campan. in d.
diuerſ. rubr. 9. cap. 6. nu. 24.*

Si verò quis per tranſitum, naſcitur in
loco, vbi eius parentes non erant man-
32 ſuri, ab Epiſcopo illius loci poterit ordi-
nari; quia ibi ſortitur originem, *Alexand.
in l. huiuſmodi, §. legatum, ff. de leg. 1.* quod
eò magis procedit, ſi ibidem ſtatim bap-
tizatus fuerit; quia per baptiſmum, qui
dicitur natiuitas, & per quem, homo de
nouo naſcitur *cap. debitum, de bapt.* quis
33 efficitur ciuis & acquirit originem, in
qua acquirenda attenditur veritas, *l. aſ-
ſumptio ff. ad municip.*

34 Ratione beneficij, efficitur, etiam quis
ſubditus Epiſcopi illius diœceſis, in qua
habet beneficium eccleſiaſticum, & po-
teſt ab eodem Epiſcopo, ſiue, de eius li-
centia à quocunque Antiſtite promoue-
ri, *d. cap. cum nullus*, & remanebit ſubditus,
donec ibi beneficiũ tenet, *Boer. deciſ. 260.
nu. 20* quem ad hoc allegat *Mar. Ant. var.
reſol. lib. 1. reſol fin. caſu 24.* etiam ſi ipſum
beneficium reſidentiam non requirat, *id.
Campan. rub. 8. cap. 8. nu. 12.*

Cuius autem redditus, debeat eſſe hu-
iuſmodi beneficium, ad effectum, de quo
agitur, id non reperitur iure cautum, nec
expreſſum, *text.* enim in *d. cap. cum nullus*,
nullo modo loquitur de quantitate reddi-
tuum, vnde, cum lex non diſtinguat, nec
nos diſtinguere debemus, *l. illam, C. de col-
lat.* ac propterea concludi *Piaſ. c. in ſua
praxi cap. 1. num. 15.* quod ſufficit illos eſſe
quatuor aureorum.

Attamen, non eſt nouum, quod lex ge-
neraliter loquens, recipiat interpretatio-
nem, & ſic reſtrictionem à ratione, *l. cum
pater §. dulciſſimis ff. de leg. 2. Bart. in l. pater,
§. fundum, in fin. ff de leg. 3.* tempore enim,
quo Bonifacius Papa VIII. edidit hanc
decretalem, non vigebat hominum ma-
litia, ſicut hodie. maximè circa ordina-
tiones clericorum, quod ſi aliàs fuiſſet,
vtique in *d. cap.* expreſſiſſet quantitatem
reddituum beneficij; vt illius ratione fie-
ret quis ſubditus Ordinario, ſicut poſt-
modum tractu temporis, per nonnullos
Summos Pontifices prouiſum fuit in ali-
quibus locis, ne clerici promouerentur
35 ab Ordinario tenuis beneficij, ratione
præſumptæ fraudis. Vndè conſulta Sacra
Congregatio Concilij Tridentini ab Ar-
chiepiſcopo Neapolitano ſuper hoc du-
bio videlicèt, Alij ſunt, qui cum Neapo-
36 li, primam tonſuram, vel quatuor mino-
res ordines ſuſceperint, deindè, ad ſubter-
fugiendum examen, & probationem pa-
trimonij ſufficientis, prout Conſtitutio-
nes Synodales Neapolitanæ requirunt,
adeunt aliquem ex vicinis Epiſcopis, pu-
tà Cauen. Acerrarum, Vican. Litteren. &
Amalphitan. à quo prouideri ſibi de ali-
quo, etiam tenuiſſimo beneficio, curant,
cuius ratione, tanquam illi Epiſcopo ſub-
diti ſint, ab eo ad Subdiaconatus, Diaco-
natus, & Presbyteratus ordines, promo-
uentur; ac mox Neapolim reuerſi, ordi-
nes per ſupradictam fraudem ſuſceptos,
exercent, ita reſpõdit, videlicèt, *Ad quar-
tum, Nec item hos, ad effectum ordinationis,
beneficium adipiſcentes, debere ordinari ab
Epiſcopo, conferente beneficium, ordinatoſq;*

in

in ſuſpenſionem incidiſſe, & Epiſcopum à collatione ordinum per annum ſuſpenſum eſſe; & ſic in dies ſecundum caſuum contingentiam, emanant ab Vrbe ordinationes circà hoc.

37 Sed nũquid poterit Orator, ſi plura habeat beneficia in diuerſis Diœceſibus, ordinari, ab vnoquoq. illarum Epiſcopo, ſeù literas dimiſſoriales ad ordines obtinere? Et certè ſic, *Ancbar. in d.c. cum nullus, n. 1. verſ. circa ſecundum, Innocen. in cap. cum iamdudum, nu. 3. de præb. Barboſ. d. alleg. 4. nu. 51.*

38 Ratione autem penſionis, quis nequaquam efficitur ſubditus Epiſcopo, nam licèt nonnulli dixerint, idem dicendum eſſe de penſione, ex eo, quod penſio dicatur beneficium eccleſiaſticum, *Barboſ. in cap. ad audientiam, de reſcript num. 6 Gigas de penſ. q. 56* Attamen verius eſt contrarium; nam in præſenti materia, agitur de beneficio, quod datur in titulum, habens ius ſpirituale, quod profectò non hâbet penſio, quia conſiſtit in mera temporalitate; nec per eam quis intitulatur & obligatur Eccleſiæ, ſicut per beneficium *Archid. in cap. quamuis de præb. col. 2. verſ. p. o. videri.*

Nec tamen eſt ſilẽtio prætereundum, quod ſi quis ſubditus ſit tribus Epiſcopis,
39 ſcilicet originis, domicilij, & beneficij, ſemper poterit circa ordinum ſuſceptionem, illos variare; vnde vno, ſeù pluribus ordinibus, ab vno illorum ſuſceptis, non prohibetur deindè recurſum habere ad alium, pro reliquis ordinibus, ſeù eorum aliquo, ſuſcipiendis: iſta enim variatio, quoad hoc, non eſt in iure prohibita, nec expreſſa, cum poſſit quis ea quæ ſunt facultatis, pluries variare, *Ancbar. conſ. 214.* probat tex. *in d. cap. cum nullus*, qui loquitur de clerico cupiente ad ſuperiores ordines aſcẽdere, & illi datur electio, vt valeat ordinari, vel dimiſſorias ad ordines impetrare ab Epiſcopo domicilij, vel originis, aut beneficij, quod fundatur ex principio *d. cap.* ibi, *cum nullus clericus, &c.* & ita intelligit ibi *gloſ.* in traditione caſus, per quem *tex. Aub. & Butr. in cap. cum in diſtribuendis, de tempor. ordin.* concludunt, quod vnus, qui ordines ſuſcepit ab vno Epiſcopo, poteſt ad ſuperiores ordines promoueri ab alio ex dictis tribus Epiſcopis; quia ſufficit, quod illi ſit ſubditus ratione domicilij, vel originis, aut beneficij, cum tantummodò ſpeciale ſit in ordinato à Papa, vt nequeat ab alijs in-
40 ferioribus promoueri, *d. cap. in diſtribuendis, Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. nu. 117. & gloſ. 52. num. 24.* cum ipſi Papæ datum ſit in prærogatiuam ſupremæ poteſtatis, vt in quibus ipſe manus appoſuit, alij ſe intromittere non poſſint *cap. vt noſtrum, de appell. Mandoſ. ſuper regul. Cancell. in proœm. lib. 1. q. 5. nu. 9.*

Ex his modò infertur, ſicut etiam in praxi docemur, quod, ſi aliquis oriundus ex aliqua diœceſi, habens domicilium,
41 vel beneficium in alia diœceſi, impetret beneficium, dicendo ſe clericum diœceſis beneficij, & non originis, talis gratia valet, nec eſt ſubreptitia, *Garz. p. 7 cap. 9. num. 17.* quia, ad hoc, vt quis verè dicatur
42 eſſe diœceſis N. ſatis eſt ibi habere originem, domicilium, vel beneficium.

Verùm, ſi clericus vnius diœceſis Parochialem Eccleſiam obtineat in alia diœceſi, & fauore ſtudij cupiat habere diſ-
43 penſationem, vt vſque ad aliquod tempus non teneatur promoueri, ſolus Epiſcopus, in cuius diœceſi ſita eſt Parochialis Eccleſia, poteſt de iure communi ſuper hoc diſpenſare non autem Epiſcopus domicilij, ſeù originis, per *tex. in cap. cum ex eo de elect. in 6.* Nam, vt notabiliter per *Domin. in d. cap. in verbo, ſubiectus* quando
44 requiritur diſpenſatio perſonæ reſpectu rei, tunc ille debet diſpenſare, qui rem habet ſubiectam, reſpectu cuius, diſpenſatio requiritur, & ſi ab alio diſpenſaretur, diſ-
45 penſatio non traheret effectum ſuum extra territorium diſpenſantis.

Et quamuis præmiſſis nihil obſtare videatur, attamen negari non poteſt, quin
46 ex ſupradicta variatione, poſſint multæ fraudes committi: nam, vt plurimum, cum quis ſe agnoſcit minus idoneum ad ſuſcipiendos ordines, relicto Epiſcopo originis, confugit ad Epiſcopum domicilij, ſeù beneficij, à quo facit
47 ſe ad ordines promoueri; Vnde optima ratione prouiſum eſt, per hanc Curiam Archiepiſcopalem, vt nullus originarius clericus Neapolitanus, ad ſacros ordines, ab aliquo ex Epiſcopis domicilij, ſiuè beneficij, promotus, poſſit poſtmodum in Ciuitate, & diœceſi Neapolitana, miſſas, ſeù alia munia exercere; niſi prius denuò Neapoli examinatus & approbatus fuerit, tàm quoad doctrinam, quàm ad cętera requiſita.

Quod ſi Orator fuerit Nullius diœceſis, litteræ diſpenſationis ad dictos ordines,
48 non dantur, niſi cum clauſula, *Vt ab Ordinario viciniore, vel cum illius litteris dimiſſorialibus, à quocunq; alio Antiſtite &c.*

benda erit, quæ de quocunq; alio benefi-
18 cio eccleſiaſtico: & idem erit, ſi benefi-
cium, nullos fructus habeat, ſed tantum-
modò in diſtributionibus quotidianis
conſiſtat; quia ad effectum conſtituendi
19 titulum pro ordinibus ſuſcipiendis, ipſæ
diſtributiones habētur, ac ſi fuiſſent fru-
ctus certi; & ita ſeruatur paſſim cum Ca-
nonicis, ad ſacros ordines promouendis,
cum Canonicatibus, nullam habentibus
præbendam, ſed tantùm diſtributiones
quotidianas.

20 Admittitur etiam promotio ad ſacros
ordines ad titulum maſſæ cōmunis, cum
clauſula, *Dummodò conſtet, quod illa ſuf-
ficiat pro Oratoris alimentis, & quod ad
vitam * *...met*, vt docet vulgaris Romanæ
Curiæ ſtylus circa diſpenſationes ad or-
dines.

21 Sic etiam ad titulum alicuius portio-
nis diſtributionum, cum clauſula, *Dum-
modo ſeruitio ius Eccl-ſiæ ſe adſcribat, &
portio diſtributionum huiuſmodi lucrari ſo-
litarum, ad congruam Oratoris ſuſtentatio-
nem ſufficiat.*

Eſt nihilominus, circa hanc praxim,
notandum, quod ſi fortè contingat, Ora-
torem, ſic arctatum etiā vigore apoſtoli-
cæ diſpenſationis extrà tempora ad re-
quiſitos ordines, ſiuè ex decreto Summi
Pontificis, ſiuè alio quouis modo intrà
præſtitutum ſibi tempus, promoueri ex
aliqua cauſa non poſſe, ne propterea
22 Orator ipſe aliquod diſpendium ſentiat,
ei occurri poteſt per viam prorogationis
ad ſe ita promouendum; Vnde cum caſus
euenerit, dabitur ſupplicatio huiuſmodi
prorogationis, quæ ita concipi poterit,
videlicèt.

23 *BEatiſſime Pater. Aliàs perpetua Capellania ſub inuocatione Sancti Franciſci in Ec-
cleſia S. N. Neapolitañ, certo tunc expreſſo modo, vacante, de illa ſic vacante,
deuoto S. V. Oratori Annibali Corſetto, Clerico Neapolitañ diœceſis apoſtolica, ſeù qua-
uis. authoritate prouiſum fuit, in cuius fundatione expreſsè cauetur, quod eam pro tempo-
re obtinens, ſacerdotalem ordinem, infrà annum aſſumere teneatur, & quæ forſan perſo-
nalem reſidentiàm non requirit, prout in litteris deſuper expeditis, plenius continetur.
Cum autem, Pater Sancte, dictus Orator, certis ex cauſis præpeditus, ad dictum presby-
teratus ordinem, infrà annum huiuſmodi, in quo adhuc exiſtit, ſe promoueri facere non
potuerit, neque poſſe ſperet, Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus
ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſe-
quendo, dictum annum, ad alios ſex menſes, à fine dicti anni computandos, intrà quos
idem Orator ad presbyteratus ordinem huiuſmodi ſe promoueri, ac omnia alia, quæ
quomodolibet facere tenetur, facere, & adimplere liberè, & licitè valeat; perindè, ac ſi
infrà dictum annum adhuc exiſteret, apoſtolica authoritate prorogare, & ampliare; irri-
tum &c. decernere dignemini, de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſti-
tutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, necnon fundatione prædicta, cæteriſq; contrarijs
quibuſcunque. cum clauſulis opportunis.*

*Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum
&c.* Et datur ad tres, vel quatuor men-
ſes, vel ad aliud tempus, prout cauſa ipſa
ſuadet, & Summo Pontifici viſum fuerit;
& ſi petatur reſtitutio ob lapſum huiuſ-
modi tēporis, datur cum additione clau-
ſulæ præſeruatiuæ iuris tertij; cum ob lap-
ſum huiuſmodi temporis, potuerit ab alio
beneficium impetrari ob non promotio-
nem: quod etiam paſſim ſeruatur, pro
prouiſis de Parochialibus Eccleſijs, pro
quibus frequens eſt vſus in Romana Cu-
ria impetrandi has prorogationes, cum
ibi de iure, infrà annum teneantur ad ſa-
cros ordines promoueri, *cap. licet canon.
cap. cum ex eo, & cap. commiſſa de elect. in
6.* aliàs elapſo anno, Parochialis Eccle-
ſia huiuſmodi vacat, *Concil. Trident. ſeſſ.
24. cap. 12. de reformat.* ibi, *aut in tali æta-
te, vt infrà tempus à iure, & ab hac Syno-
do ſtatutum, initiari valeat*, prout etiam
declarauit eiuſdem Concilij Congrega-
tio, *Viuian. in praxi iuriſpatron. lib. 5. cap.
5 num 50.* Inſuper per *regul. Cancell.* vlt.
datur Vicecancellario facultas, quod
poſſit ad ordines ſuſcipiendos arctatis
prorogare terminos de dictis ſuſcipien-
dis ordinibus vſque ad proxima tunc à
iure ſtatuta tempora; in quibus ſic arcta-
ti ſucceſſiuè ad ipſos ordines promo-
ueantur.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio de promouendo in temporibus frequentior eſt, quàm extra tempora.*
2 *Formula ſupplicationis ad id proponitur.*
3 *Diſpenſationis littera de promouendo dantur in forma gratioſa.*
4 *Etiam ſi aliam gratiam annexam habeant, Et tunc ſub qua formula nu. 5.*
6 *Clericus denominatur illius diœceſis, in qua habet originem, aut domicilium, ſiue beneficium.*
7 *Titulus patrimonij pro titulo beneficij expreſſus non vitiat litteras diſpenſationis de promouendo.*
8 *Non habenti beneficium conceditur à iure, vt ordinetur ad titulum patrimonij.*
9 *Patrimonij nomine quid veniat.*
10 *Titulus beneficij differt à titulo patrimonij quoad diſpenſationem Ordinarij ad ordines.*
11 *Declaratio Sacræ Congregationis ad id refertur.*
12 *Promouendus eſt clericus potius ad titulum beneficij, quàm patrimonij, & quare.*
13 *Et quid ſeruetur in Diœceſi Neapolitana circà titulum patrimonij.*
14 *Promoueri poteſt quis ad titulum donationis, & refertur declaratio Sacræ Congreg.*
15 *Promouendi titulus ratione ſucceſſionis hæreditaria quomodò admittatur.*
16 *Patrimonium ordinandi conſtituẽdum ſuper re immobili.*
17 *Bona pro titulo promouendi aſſignanda quid requirant.*
18 *Officia perpetua Romanæ Curiæ admittuntur pro titulo ordinandi.*
18 *Officiales Sacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ promoti ad ordines ad titulum illius Officiorum.*
20 *Ordinarius quoad ordines dicitur originis, domicilij, & beneficij.*
21 *Origo perperam extenditur vltrà paternam, quoad ordines.*
22 *Origo paterna quomodò tolerãda quoad ordines.*
23 *Hodie ſufficit ex declarat. Sacr. Congregat.*
24 *Domicilium quoad ordines, quomodò contrahatur.*
25 *Sedem non mutat, qui non mutat mentem.*
26 *Domicilium non requirit neceſſariò decennalem habitationem.*
27 *Domicilium non acquirit non habens animum permanendi.*
28 *Domicilium in Vrbe cõtractum, quoad ordines, quomodò intelligendum.*
29 *Et Neapoli quid circà id ſeruetur.*
30 *Expoſitus ordinatur ab Ordinario loci, in quo expoſitus eſt.*
31 *Libertus à quo ordinandus.*
32 *Et à quo naſcens per tranſitum.*
33 *Baptiſmus efficit quem originarium.*
34 *Beneficij ratione quis efficitur ſubditus quoad ordines.*
35 *Cuius tamen redditus illud eſſe debeat.*
36 *Et quid in Ciuitate Neapoli ex declar. Sac. Congreg. ſeruetur.*
37 *Beneficia plura obtinens in diuerſis Diœceſibus, ab vnoquoq; illarum Epiſcopo ordinatur.*
38 *Penſionis ratione quis non efficitur ſubditus.*
39 *Subditus tribus Epiſcopis poteſt variare ordinum ſuſceptionem.*
40 *Ordinatus à Papa nequit ab inferiore ordinari.*
41 *Oriundus ex vna Diœceſi rectè dicitur eſſe ex Diœceſi beneficij.*
42 *Clericus dicitur eſſe Diœceſis N. ſi ibi habeat originem, vel domicilium, aut beneficium.*
43 *Diſpenſatio cum prouiſo, vt non teneatur promoueri, ad quem Epiſcopum ſpectet.*
44 *Diſpenſat ad ordines reſpectu rei, qui habet rem ſubiectam.*
45 *Diſpenſatio non trahit effectum ſuum extrà territorium diſpenſantis.*
46 *Variatio circà ordines, inducit fraudes.*
47 *Quomodò circà hoc prouiſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.*
48 *Ordinando, ſi ſit Nullius Diœceſis, dãtur littera, vt promoueatur à viciniore.*

49 *Et idem ſeruatur in quacunque alia gratia.*

50 *Etiam ſi Orator fuerit ſubditus Abbati, habenti iuriſdictionem Epiſcopalem.*

51 *Lite pendente inter duos Epiſcopos ſuper collatione ordinum, quid ſeruetur.*

52 *Et quid, ſi de facultate vicinioris Ordinarij ſuper hoc dubitatur.*

53 *Ordinarius, ſi indebitè deneget ſuo ſubdito ordines conferre, quid faciendum.*

54 *Et quid ſi indebitè recuſat exequi litteras apoſtolicas.*

55 *Exemptio à iuriſdictione Ordinarij datur clerico ex pluribus cauſis.*

56 *Inimicitiæ inter Epiſcopum, & ſubditum, præbent cauſam promotionis à viciniore.*

57 *Ordinariorum iuriſdictionis abuſus, eximit clericos ab ipſa iuriſdictione.*

58 *Sede epiſcopali vacante, quomodò per Papam ordinando ſuccurratur.*

59 *Epiſcopus proprius dicitur, in cuius familiaritate ordinandus reperitur.*

60 *Et quis familiaris ad hunc effectum.*

61 *Familiaritas triennalis, quomodò accipienda.*

62 *Nepos Epiſcopi, quomodò ab illo promouendus ratione familiaritatis triennalis.*

63 *Beneficij collatio familiari triennali requiritur, etiam in prima tonſura, & quare.*

64 *Beneficij collatio quare requiratur in familiari triennali.*

65 *Prima tonſura, & Epiſcopalis dignitas ſunt ordines, contra Theologos.*

66 *Familiaritas ſine beneficio non ſufficit ad ſuſcipiendos ordines.*

Praxis Diſpenſationis de promouendo in temporibus, & intra annum.

CAP. V.

1 FREQVENTIOR tamen omni tempore viſa eſt diſpenſatio de promouendo, vt ſupra diximus, in temporibus à iure ſtatutis, infra tamen annum, cuius ſupplicationis formula, ſequens eſt.

2 *BEatiſſime Pater. Cum deuotus S. V. Orator Octauius Aquauiua clericus Neapolitañ, feruore deuotionis accenſus, plurimùm cupiat ad omnes, etiam ſacros, & preſbyteratus ordines ad titulum ſui patrimonij, quod ad id ſufficiens habet, promoueri, & promotus, in illis Altiſſimo quoad vixerit famulari. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus eius votis hac in parte fauorabiliter annuendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, eidem Oratori, vt à ſuo Ordinario, vel cum eius litteris dimiſſorialibus, à quocunq; alio, quem maluerit, Catholico Antiſtite, gratiam, & communionem Sedis apoſtolicæ habente; & in propria Diœceſi reſidense, vel in aliena de Diœceſani loci licentia, pontificalia exercente, per Oratorem eligendo, vnica die feriata, ad quatuor minores, quatenus illos nondum ſuſceperit, & deinde ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines in temporibus à iure ſtatutis, intra tamen annum, annique curriculo non expectato, minuſque à Concilio Tridentino deſignatis interſtitijs, ſeruatis, ſub dicto titulo, promoueri, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeat, apoſtolica authoritate concedere, & indulgere; Necnon Ordinario prædicto, & Antiſtiti, vt præfertur eligendo, &c.* vt in priori formula, *Extra tempora.*

Et cum abſolutione à cenſuris, &c. & de conceſſione indulto, &c. vt in ſupra poſitis clauſulis eiuſdem formulæ. Et additur.

Et dummodò Orator ad id reperiatur idoneus, & alicuius Eccleſiæ ſeruitio ſe adſcribat. Et conſtito prius, quod patrimonium huiuſmodi ad congruam eius ſuſtentationem ſufficiens verè, & pacificè poſſideat. Cum decreto, quod illud, ſine Ordinarij ſui licentia, alienare, ſeù quoquomodo diſtrahere nequeat, niſi prius in eccleſiaſticis, vel alijs redditibus annuis habuerit, vndè commodè viuere poſſit.

Qua

Qua quidem ſupplicatione ſignata, & in totum, conſueto more expedita, conficiuntur ſuper ea, litteræ apoſtolicæ, ſiuè ſub plumbo, ſiuè in forma breuis, prout Sollicitatori opportunius viſum fuerit, &
3 vtroq; modo, ſemper expediuntur in forma gratioſa etiam ſi hæc diſpenſatio annexa fuerit alteri gratiæ pro eodem Ora-
4 tore, ſi tamen non requirat aliquam indaginem Ordinarij: exempli gratia, fuit ſimilis diſpenſatio de promouendo extrà tẽpora conceſſa Claudio Blanditio Neapolitano, aſſerẽti ſe Regiæ Cameræ Summariæ Neapolitanã Præſidem exiſtere, ac petenti ſibi indulgeri ſuper retentione huius Officij; quapropter in litteris ſuper hoc expeditis additum eſt, *Teeumque vt*
5 *etiam, poſtquam presbyter factus fueris, Officium Præſidis huiuſmodi, qui in ciuilibus tantùm iuriſdictionem exercere conſueuit, quoad vixeris exercere, omniaq; & ſingula, quæ ad huiuſmodi Præſidis officium de iure, vſu, conſuetudine, aut aliàs quomodolibet pertinent, quæ ciuilia dumtaxat, facere, & exequi, etiam liberè, & licitè poſſis, & valeas, authoritate, & tenore præmiſſis, diſpenſamus.*

Formulam verò litterarum, quæ ſuper dictà ſupplicatione expediuntur, vt dictũ eſt, parum refert hic ſubnectere; cum in illis, vltrà narrata in ſupplicatione, nihil aliud addatur, niſi proemium, *Vitæ, ac morum honeſtas, &c.* & in fine illarũ, clauſula, *Nulli ergo, &c.* ſed tantũmodò ipſius ſupplicationis clauſulas, ex quibus illa cõſtare debet, dilucidemus: Dicitur ergo.

Beatiſsime Pater, &c. De hoc aliàs diximus in formula ſupplicationis pro bigamo, vet ſ. eodem.

6 Clericus Neapolitañ. Ita dicitur, ſiuè fuerit Originarius, ſiuè domiciliarius, ſiuè beneficiatus, vt infrà.

Ad titulum ſui patrimonij,

Frequenter ignorari contingit in Romana Curia, an Orator petat hanc diſpenſationem de promouendo ad titulum beneficij, vel patrimonij; propterea, ne retardetur expeditio, admittitur illa ſub titulo patrimonij; nàm, licèt poſtea ipſe
7 Orator nõ habeat re vera, patrimonium, ſed beneficium; abſque aliquo vitio ſubreptionis, poterit ad titulum dicti beneficij promoueri; quia ſi idà Summo Pontifice petijſſet, facilius ſibi conceſsum fuiſſet, arguendo à maiori ad minus, a4 l.1. *C. de neg. ſt. l. non debet cui, quod plus eſt,*
8 *ff. de reg. iur.* imò etiam de iure. non habenti beneficium, permittitur, quod poſſit promoueri ad titulum patrimonij, vt eſt *tex. in cap. tuis, de præb.* cuius verba ſun: hæc. *Tuis quæſtionibus reſpondemus, quod clericos in minoribus ordinibus cõſtitutos, de patrimonialibus bonis, habentes, vndè poſſint congruè ſuſtentari, etſi nondum beneficium eccleſiaſticum aſſequuti; dummodò aliud canonicum non obſiſtat, ad ſuperiores poteris ordines promouere,* & ibi *gloſ. in verbo, patrimonialibus* ait, quod iſti habent patrimonium pro titulo.

Et ſub hoc nomine, patrimonij, ſecundum hanc materiam, non ſolùm intelli-
9 gitur quicquid ex bonis paternis filio obuenit, verùm etiam totum id, quod aliundè, & ex quauis cauſa, eidem filio delatum eſt; cum quomodocunque proueniat, ſatisfiat menti Concilij, *Campan. in diuerſ. iur. can. rubr. 8. cap. 4. num. 1. Vgol. de pot. Epiſc. cap 26. §. 9. nu. 3.*
10 Circà tamen vtrumque titulum, beneficij, ſcilicèt, & patrimonij, diſcrimen notoriè verſatur quoad facultatem Ordinarij, ad prõmouendum ad ſacros ordines; quia non omnis ad titulum patrimonij promouendus eſt, niſi diſpenſatiuè, vt elicitur ex verbis *Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. de form.* dum dicit, *patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum*; circà quod ait *Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 19 nu. 53.* quod non ſemper conuenit hanc diſpenſationem elargiri, ſed tantùm ex cauſa; prout eiuſdem Concilij verba demonſtrant, ſcilicèt ex neceſſitate, vel commoditate; quæ tamen commoditas, ſeu vtilitas regulariter adeſt in perſonis doctis, & probatæ vitæ, *Garc. de benef. p. 2. cap. 5. num. 75* dicens ibi quod ideò hodiè poteſt quis ordinari ad titulum patrimonij, vel penſionis, referẽs
11 declarationem Sacræ Congregationis, quæ ſic ait. *Cum ad patrimoniy, vel penſionis eccleſiaſtica titulum ordinari non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiarum ſuarum, iuxtà cap. 2. ſeſſ. 21. clerici autem abſentes, Eccleſijs, neceſſitatem habentibus, aut ſubuenire, aut vtilitatem aliquam afferre non poſſint, quæritur, an huiuſmodi clericis litteras dimiſſorias Epiſcopus concedere poſſit, Congregatio cenſuit, poſſe, & ad ipſum ſpectare.*

Dataria tamen apoſtolica ſẽper tenuit, & præ-

& præciſè tempore Pauli V. quod tales
diſpenſatiuè promoueri poterant ad titu-
lum patrimonij, vel penſionis; imò in
clauſulis reſtrictiuis ſupplicationis, ſem-
per per Officiales addebantur hæc verba,
Et dummodò Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas
12 *ita poſtulet*; Quià clericus debet promo-
ueri ad titulum beneficij potius, quàm
patrimonij; ea potiſſimùm ratione; quia
multæ fraudes quotidiè fiunt ordinato-
ribus; cum poſtea clerici cogantur, pro-
moti ad ſacros ordines, mendicare pa-
nem in dedecus & opprobrium Eccle-
ſiæ, & cleri, vt ait *Redoan. de reb. eccleſ. non
alien. q. 51. cap. 13. nu. 6.*

Vnde ad huiuſmodi fraudes uitandas,
ſeruatur in pluribus locis, præcipuè in
hac Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana,
13 quod cum clericus petit promoueri ad
titulum patrimonij ante omnia obtine-
bit ab Ordinario diſpenſationem, vt poſ-
ſit ad dictum titulum promoueri pro ne-
ceſſitate, ſeù vtilitate Eccleſiæ; deinde
debet docere de ſufficientia dicti patri-
monij, quodq; illud cõſiſtat in bonis ſta-
bilibus, cenſibus, vel alijs annuis redditi-
bus, de quibus, iam per prius, fuerit in pa-
cifica poſſeſſione. Et cum ipſe clericus
non habet per ſe patrimonium, & con-
tingit, donationem, ſeù aſſignationem ab
alijs ſibi fieri, producitur publicum in-
ſtrumentum, ab vtraque parte, iuramen-
to vallatum, quòd donatio, ſeù aſſignatio
huiuſmodi ſit realis, omni dolo, fictio-
ne carens; quodq; neq; in præteritũ con-
fectus fuerit, neque in futurum conficie-
tur actus, ſeù contractus aliquis, in præiu-
dicium dictæ donationis, ſeù aſſignatio-
nis, cum annullatione &c.

Et ſi talis donatio, ſeù aſſignatio fiet à
patre, vel matre ipſius, ſiuè ab alijs parẽ-
tibus, illa debet ratificari per publicum
inſtrumentum à fratribus, ſororibus, ſeù
quibuſcunq; alijs perſonis, ſuper tali do-
natione, ſeù aſſignatione, intereſſe præté-
dentibus, illique promittere debent, ſe
nullo vnquàm tempore illã ex quacunq;
cauſa, annullare; quòd ſi ſecus fieri con-
tingat, proteſtantur totum id nullum, &
inualidum, nulliuſq; roboris, vel momen-
ti exiſtere; quod etiam idem ordinandus,
medio eius iuramento, confirmabit; Præ-
cipiturq; etiam ſub pœna excommuni-
cationis donatori, ne præſumat talem do-
nationem, ſeù aſſignationem efficere ſu-
per cenſibus, ſeù redditibus alteri forſan
obligatis, vel quorum ipſe non eſſet ve-
rus, & legitimus dominus. Et hæc eſt tuta
praxis, quam etiam innuit. *Quar. in ſum.
bull. verbo, ordo, verſ. quod intellige, circa
fin.* Ex quo patet, quod poteſt quis ad ti-
tulum donationis promoueri ad ſacros
14 ordines, prout Sacra Congregatio Con-
cili cenſuit, ſequẽtibus declarationibus,
quarum Prima eſt, *Ad titulum donationis
alicuius, poteſt quis ordinari, ſi ita Epiſco-
pus iudicauerit aſſumendum pro neceſſitate,
& vtilitate Eccleſiarum, & ſi donatio eſt
realiter vera, & non ficta, quæ deinceps alie-
nari non poſſit abſque Epiſcopi licentia, do-
nec beneficium ſufficiens adeptus fuerit, vel
aliunde habeat, vndè commodè viuere poſſit*
Secunda, *Poteſt aliquis ad ſacros ordines
promoueri ad titulum bonorum quæ donan-
tur ſi Epiſcopus iudicauerit eũ aſſumendum
pro neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiarum, do-
nationeſque huiuſmodi verè, & abſque vlla
fraude in forma valida fiãt de tot bonis, quot
promouendo ſufficiant ad vitam honeſtè ſu-
ſtentandam; quæq; deinceps nullo modo alie-
nari poſſint ſine licentia Epiſcopi, donec be-
neficium ſufficiens adipiſcatur, vel aliundè
habeat, vnde viuere poſſit.*

Vnde, etiam ex prædictis declarationi-
bus, voluit ipſa Sacra Congregatio, cau-
tum eſſe promoto, circà tales donatio-
nes, quæ ſimulatè cenſentur, quando inter
donatorem, & donatarium fiũt apparen-
ter, non autem verè, & animo donandi;
vel ſi factæ fuerint cum pacto de illis non
vtendo; tũc enim huiuſmodi donationes
non ſunt reales, ſed verbales tantùm, quæ
nihil operantur, vt per *Garc. de benef. p. 2.
cap. 5. nu. 52.*
15 Cum verò titulus erit ratione ſucceſ-
ſionis hæreditariæ, exhibebit particulam
teſtamenti, & medio præambulo, vel alia
publica ſcriptura, oſtendet, ſe eſſe hæredẽ,
& ex ipſa hæreditate, ſaltem ſummam ip-
ſi titulo requiſitam, liberam, immunem,
& exemptam à quocunque onere, & de-
bito poſſidere.
16 Debetque huiuſmodi patrimonium
pro ordinibus ſuſcipiendis, conſtitui tan-
tummodò ſuper re immobili, vt dictum
eſt aliàs enim non ſatisfieret menti Con-
cilij prædicti, quia ſi in rebus mobilibus
conſiſteret, cum illæ de facili conſumi, &
extingui poſſint, ordinatus remaneret ſi-
ne titulo *Nauarr. conſil. 54. de temp. ordin.
Azor inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 4. q. 7. Bar-
boſ. allega. 19. nu. 55.*

Quibus adde, quod ſi clericus ordinan-
dus, plura, & diuerſa bona poſſideret, ad
quorum titulũ ſpecialiter, & nominatim
17 ordinaretur, illa ſolùm deſeruirent pro
... tinu-

titulo, & non alia. *Garc. par. 2. cap. 5. num. 78.* Et cum ipſe titulus debeat eſſe perpetuus non debet conſtitui ſuper rebus mobilibus, putà mercibus animalibus, aut obligationibus perſonalibus; cum hæc omnia facilè pereant, & lapſu temporis conſumentur; licèt ſecùs dicendum eſſet, ſi huiuſmodi bona mobilia ſtatim conuerti poſſint & cum effectu conuertantur in bonis ſtabilibus; ex quibus percipiatur ſufficiens titulus pro ſuſtentatione; quia hoc modo ſatisfit Concilio ſupradicto. *idem Azor. loc. cit. Graff. conſ. 4 de temp. ordinat.*

Præmiſſa tamen, non ita paſſim, niſi valdè cautè admittẽda eſſe exiſtimarem; quia poſtquam clericus ita promotus fuerit ad ſacros ordines, de facili ipſum Concilium eluderetur; nam ipſa bona mobilia poſſent poſtmodum ſiuè in totum, ſiuè paulatim alienari & ſic committerentur fraudes, quibus omnino eſt obuiandum, *l. ſi legatarius. Cod. de leg. Iaſ. in l. cum fundus. §. ſeruum num. 4. ff. ſi cer. pet.*

Ac propterea, cum adſint in Romana Curia, nonnulla Officia perpetua idest, quæ durant ad vitam Officialis, licèt eorum vnſquodq; ſit ampliſſimi redditus, nihilominus illa obtinentibus ac petentibus ad illorum titulam, ad ſacros ordines promoueri, ſæpè vidi, Summum Pontificem, præmiſſis nõ ita libenter annuiſſe; cum huiuſmodi Officia conſiſtant in rebus mobilibus: ac propterea, ſi id aliquando concedatur, adijcitur in calce

18 ſupplicationis ac in litteris talis promotionis clauſula iſta, ſcilicèt, *Et cum decreto, quod dictus Orator Officium huiuſmodi vendere, vel reſignare nequeat, niſi prius in Eccleſiaſticis, vel alijs redditibus annuis habuerit, vndè commodè viuere poſſit; Et ſi antea contigerit, Officium prædictum ab eo vendi, ſeu reſignari, aut aliàs quomodolibet trãſferri, illius pretium in alia bona, vel cenſum, aut officia, pro eodem Oratore, donec, vt præfertur, aliundè commodè viuere queat, omninò conuertatur.*

Ego verò, dum Sacræ Pœnitentiariæ apoſtolicæ inſeruirem, ac ratione mei Officij tenerer iuxtà Conſtitutionem Pij V. ſuper ordinatione noui ſtatus eiuſdẽ Pœnitentiariæ ad ſacros ordines promoueri, petij à fel. record. Paulo V. licentiam ſuſcipiendi prædictos ordines ad titulum ſupradicti Officij, tanquam perpetui & in concurſu obtenti, ſicut ſunt nonnulla eiuſdem Pœnitentiariæ Officia; ipſe autem Paulus negatiuè reſpondit, ſed potius nõnulla mihi beneficia eccleſiaſtica benignè contulit; quamuis anteà, nonnullos eiuſdem Pœnitentiariæ Officiales ſciam

19 fuiſſe ad titulum illius Officiorum, ad ſacros ordines promotos: & inter cæteros hi ſunt, nimirùm, Hercules Hecinius de menſe Iuni 1602. & Iacobus Danielius Scriptores de eodem menſe Iunij 1605. nec non Ioannes Priamus Procurator, de menſe Februarij 1606.

Porrò Officiales Summi Pontificis, qui officia ad eorum vitam obtinent, & ad quorum titulum, eo modo, quo ſupra dictum eſt, poſſunt ad ſacros ordines promoueri, quoſque nunc temporis in memoriam reuoco hi ſunt, videlicèt.

Auditor Generalis Cameræ Apoſtolicæ, vnus.
Theſaurarius Generalis, vnus.
Clerici Cameræ Apoſtolicæ, duodecim.
Prothonotarij apoſtolici participantes, duodecim.
Secretarij apoſtolici, viginti quatuor.
Scriptores apoſtolici, centum, & vnus.
Scriptores minoris gratiæ viginti ſeptem.
Scriptores Breuium, Octuaginta vnus.
Scriptores Archiuij, nonaginta vnus.
Regiſtratores ſupplicationum, viginti.
Regiſtrator ſecretus, earundem, vnus.
Regiſtratores Bullarum, ſalariati, octo.
Regiſtratores earundem, non ſalariati, quatuor.
Regens Cancellariæ apoſtolicæ, vnus.
Abbreuiatores maioris Præſidentiæ, duodecim.
Abbreuiatores minoris Præſidentiæ, ſexaginta,
Iannizzeri, centum.
Præfectus ſollicitatorum, vnus.
Milites S. Petri, quadraginta vnus.
Milites S. Pauli, ducenti.
Milites de Lilio, trecenti quinquaginta.
Milites Lauretani, trecenti.
Milites Pij, ſexcenti quinquaginta quinque.
Magiſtri Plumbi, tres.
Præſidens Plumbi, vnus.
Collectores Plumbi, centum, & quatuor.
Magiſtri Regiſtri ſupplicationum quatuor.
Clerici eiuſdem Regiſtri, ſex.
Corrector Contradictarum. vnus.
Correctores Archiuij, decem.
Cubicularij, ſexaginta.
Scutiferi, centum quadraginta.
Portionarij, ſexcenti triginta duo.
Subdiaconi, quinque.
Acholyti, octo.
Auditor Contradictarum, vnus.
Procuratores Contradictarũ, quatuordecim.
Procuratores Minoris gratiæ, vigintiquatuor.

M De-

Depoſitarius Militum SS. Petri, & Pauli, vnus.

Depoſitarius Præſidentiũ, Portionariorum, & Militum de Lilio, vnus.

Depoſitarius Montis fidei, vnus.

Depoſitarius Cubiculariorum, & Scutiſerorum, vnus.

Iudex Confidentiarum, vnus.

Notarij Auditoris Cameræ Apoſtolicæ, decem.

Notarij Eminentiſs. Vicarij Vrbis, quinque.

Notarij Capitolini, triginta.

Notarius Ripectæ, vnus.

Curſores, decem, & nouem.

Mazzerij, vigintiquinque.]

De Virga Rubea, decem, & ſeptem.

De Porta Ferrea, ſex.

Mandatarij Gubernatoris Vrbis, ſeptem.

Cœteros verò, ſi qui eidem memoriæ occurrerint, ſicut etiam ſupradictos, elegantiori ordine, etiam quoad eorum officiorum collationem, valorem, & redditum, in mea *praxi beneficiali* ſupplere curabo, vbi circa ea, nõnulla ad praxim pertinẽtia referam; nunc autem dicere ſufficiat ad effectum prædictum, ea haberi ad inſtar beneficiorum eccleſiaſticorum; cum vacent tàm per obitum, quàm per reſignationem; non autem per ingreſſum Religionis, & profeſſionẽ in ea, emiſſam, vt patet ex eorum collationibus; quandoquidem in ſupplicationibus ſemper apponuntur illa verba, *quod cenſeantur vacare per obitum*, & licet profeſſio ſit mors ciuilis, attamen non comprehenditur ſub dicta diſpoſitione, cũ in iure non reperiatur cautum, quod in iſtis terminis, mors ciuilis, æquiparetur morti naturali, *Alexand. conſ. 129 nu. 4. lib. 2.* vbi ait, quod mors ciuilis, reſultans ex ingreſſu Monaſterij, non facit, monachum haberi pro vero mortuo, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt per *gloſ. in cap. placuit, 2. verbo, mortuus,* 16. *q.* 2. quandoquidem verba ſunt intelligenda de morte naturali, *arg. l. fin. C de his qui ven. ætat. impetr. & l. fin. ff. de condit. & demonſtrat. l. cum pater §. hæreditatem, ff. de leg. 2. l. ex ea parte, §. in inſulam, de verb. oblig.* & tradit *Ioan. Andr.* regulam, quod nũquam mors ciuilis æquiparatur naturali, niſi vbi hoc reperitur in iure expreſſum, & dixit *id. Alex. conſ. 282. verſ. ſecundò. quia mors ciuilis, vol. 2.* mors enim deducta ab homine in conditione non intelligitur de ficta ciuili ſed tantùm de vera, & naturali, per iura deſuper allegata, præſertim cum, ſicut dictum eſt, ſecundum conſuetum ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ ſemper apertis verbis dicitur, *quod prædicta officia vacent per obitum* non autem dicitur, per mortem, & appellatione obitus, de ſui natura, non venit mors ciuilis, *l. ſi de eſſentia, ff. qui ſatiſd. cogan.* vnde, parum refert quod beneficia eccleſiaſtica per emiſſionem profeſſionis vacẽt; hoc enim idcirco euenit, quia regulares, ſine diſpenſatione apoſtolica, ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium, *cap. cum de beneficio, de præb. in 6.* & habes ad id optimam *Rot. deciſ. 543. p. 2. to. 2. in recent.*

20 Vt à ſuo Ordinario. Proprius Oratoris

Ordinarius dicitur, vel ratione originis, vel domicilij, aut beneficij per *tex. in cap. cũ nullus, de tẽpor. ordin. in 6.* Et quoad originem, ſępè videmus per Epiſcopos, pręſertim huius Regni, illam nimis extendi;
21 cum vix tolerari debeat circà hoc, paterna origo, ad effectum, vt quis ordinetur, propter fraudes, quas in dies indè oriri videmus, licèt re vera aliud doceat *text. in cap. 1. verbo, alienigenas, de vſur. in 6.* cum etiam eſſe locum originis oſtendat ius ciuile, in quo pater natus eſt, vt habetur in *l. aſſumptio ff. ad munic.* & dicit *text. in l.*
22 *filios eod. tit.* quod filius, ſequitur originẽ patris, licèt natus ſit in Ciuitate matris, Et hac ratione, videtur tolerari poſſe, ceſſante fraude, quãuis *DD. in d. cap. cum nullus*, aſſerant, hoc non eſſe cõſulendum, ſed poſt factum, excuſandos eſſe tàm ordinantem, quàm ordinatum, *Nauarr. conſ. conſ. 9. de tempor. ordin.* quem, ideò puto id cum alijs tenuiſſe, quia ſæpè compertum eſt, nonnullos fuiſſe, non modò ordinatos ratione originis paternæ, verùm etiam, maternæ, necnon aui & proaui; ex quo diuerſa mala, & inconuenientia orta ſunt; ac propterea dicit *gloſ. in d. cap. 1. de vſur. in addit.* quod oriundus de Ciuitate dicitur, qui ibi ortus eſt, vel eius pater inde originem duxit; & quod non ſic in auo; nam aliàs inquirendus eſſet ager Damaſcenus, vbi Adam formatus eſt.

Et cum aliàs in Sacra Congregatione Concilij, ad inſtantiam bon. mem. Cardinalis de Aquauiua, tunc Archiepiſcopi Neapolitani, fuiſſent nonnulla dubia propoſita, per ipſam Congregationem declaranda; in quinto capite proponebatur Quod ſunt nonnulli qui cum Neapoli domicilium habeant, ibiq; nati ſint, tamen, cum parentes illorum, ex alia Ciuitate ſint oriundi, ſuſcipiunt ordines ab Ordinario Ciuitatis originis paternæ, abſq;

abſq. litteris dimiſſoriis, & ſine atteſtatione de vita, & moribus Ordinarii Neapolitañ, idq, non ſemel contigit in Diœceſibus Puteolañ, Vicañ, in Abbatia Mõtis Caſſineñ, & alibi, contra præſcripta S. Concilii Tridentini. Ipſa Congregatio nil aliud, circa huiuſmodi dubium reſpondit, niſi per hæc verba, videlicèt, *Ad quintum, Sacræ Congregationi non videri in præſenti, in hac re quicquam noui iuris ſtatuere.* Vnde concludit propterea *Campan. in diuerſ. iur. can. rubr. 9. cap. 8. ſub nu. 9.* poſſe tùm Præſulem originis paternæ, tùm propriæ, illum ordinare, dicens etiam *d. num. 9* quod non eſſet reprehendendus, qui defenderet, nõ tantùm excuſari Præſulem poſt collatos ordines, ſed inſuper tutè induci poſſe Præſulẽ ipſum originis paternæ ad ordinandum illum. In hac tamen Curia Archiepiſcopali, nullo modo, quis admittitur ad ordines ratione originis paternæ, ſine litteris dimiſſorialibus Epiſcopi propriæ originis, vt teſtatur *Genuen. in praxi Archiepiſc. Neapolit cap. 47. nu. 3.* Cœterum, hodiè circũ-
23 feruntur pro parte affirmatiua declarationes S. Cong. quas, etiam refert *Diana reſolut. 148. p. 4. tract miſcell. reſol. moral.*

Ratione domicilii, promouetur quis ab Ordinario loci, vbi illud contractum
24 eſt: quod quidem tunc contrahi dicitur, cum in aliquem locum, domiciliũ ſuum tranſtulit, vt patet in *l. pupillus. §. incola, ff. de verb. ſignif. l. domicilium, ff. ad municip. l. ciues, C. de incol.* vbi, in eo loco quis dicitur domicilium habere, vbi larem, rerũq; ac fortunarum ſuarum ſummam conſtituit, vndè rurſus non ſit diſceſſurus, *gloſ. in l. fin. verbo inter abſentes, C. de præſcript.* per larem autem intelligitur, focus, domus tota, & *gloſ. in d. l. ciues. verbo. larem,* intelligit animum habitandi perpetuò, & vt de facto habitet. Quamuis ad alium effectum, aliter dicendum ſit, putà in Capitaneo, aut alio Officiali, qui in aliquo loco exerceret officium; quia, licèt inde ſit diſceſſurus, poterit ibi contrahere matrimonium coràm Parocho ipſius loci; cum iam ad id ſufficienter dicatur ibi contraxiſſe domicilium, ex illa communi *Doctorũ* concluſione, nempè, quod ille, qui in aliqua Ciuitate eſt electus ad honorem, dicitur ciuis, & gaudet priuilegiis ciuilitatis, *gloſ. in d. l. ciues, verbo, electio.*

Debet tamen, qui petit ordinari ratione domicilii, expreſsè declarare, ſe habere animum ibi contrahendi dictum do-
25 micilium; aliàs enim non dicitur mutare ſedem, qui non mutat mentem, *cap. ſciat, 7. q. 1. Anchar. in cap. præſenti nu. 1. de prab. in 6.* nam, facta tali declaratione, ſtatim illud acquirit, *Butr. in d. cap. ad apoſtolicã, de decim.* quamuis Rota, *deciſ. 250. num. 8. p. 2. diuerſ.* teneat hanc tantummodò animi declarationem, minimè ſufficere; nam copulatiuè requiritur aliquis actus ſignificatiuus domicilii, ſcilicet, quod emerit domum, *d. l. Ciues. ff de incol.*

Sufficiens etiam coniectura erit, continua habitatio in aliquo loco per decennium, cum animo ibi perpetuò manendi, *l. 2. C. de incol.* aliàs enim non eſſent incolæ, qui in aliquo loco commorantur, ſine animo conſtituendi ibi domicilium; ſola enim habitatio, non facit aliquem incolam; quia requiritur, etiam animus ibi commorandi, *Bart. in l. quæſitum, ff. de leg. 3. Sanch de matr. lib. 3. diſp. 23. nu. 1.*

26 Sed re vera, decenualis habitatio, ad hunc effectum, non videtur neceſſaria; ſed ſtatim atque quis incipit in aliquo loco habitare, cum animo ibi perpetuò manendi, domicilium acquirit, *Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. caſu 86. num. 2* Si enim haberet animum recedendi; licèt
27 per mille annos moratus fuerit in tali loco, domicilium non contrahit, *Barboſ. de offic. epiſ. alleg. 4 nu. 25.* dicens ibi, quod
28 hoc practicatur in Vrbe, vt cũ quis fuerit per decennium ibi commoratus, poterit à Vicario Papæ ordinari. Id tamen, non ita paſſim practicari videtur, niſi cũ quibuſdam perſonis valdè cognitis, & benemeritis, ac Summo Pontifici benè viſis; & de quibus aliàs probabilis ſit cõiectura, illos nunquam dolosè ab ipſa Vrbe diſceſſuros: cum ſatis probabile ſit, clericos exteros, ibi exiſtentes, vt plurimum ad beneficia, dignitateſq; eccleſiaſticas aſpirantes, de illis poſtea prouiſos, ad propriam patriam reuerſuros; & ſic, cum ad hunc finem in ipſa Vrbe commorentur, ſemper habent animum ab ea diſcedendi, prout dicendum eſt de eo, qui cauſa ſtudiorum, ad aliquam Ciuitatem ſe confert, non animo, in ea permanendi, ſed, vt finito ſtudio, ad patriam reuertatur vt per *Bart. in l. lex Cornelia, § ſi tamen, ff. de iniur.* cum dulcis ſit amor patriæ, *l. qui habebat,* poſt principio, & ibi not. *gloſ. 1. in fin. ff. de leg. 2.*

29 In hac tamen Curia Archiepiſcopali Neapolitañ, ita ſeruatur, quod clerici exteri, qui cum dimiſſorialibus litteris ſuorum Ordinariorum in Ciuitate Neapoli-

tañ commorantur, quamuis declarent ſe
habere animum contrahendi domicilium
in ea, & per longum tempus habitaue-
rint, non tamen admittuntur ad ciuilita-
tem Neapolitanam, niſi capta informa-
tione, quod in eorum patria non habent
aliqua bona, & tandiù Neapoli habita-
uerint, quod præſumptio ſit, amplius non
habere animum redeundi ad dictam pa-
triam; & poſtea mediante decreto, decla-
rantur ciues Neapolitani; & niſi prædicta
omnia ſeruentur, non habentur pro tali-
bus; nec conferuntur eis ordines ſine di-
miſſorijs ſuorum Ordinariorum, nec per-
mittitur eis celebrare Miſſas in dicta Ci-
uitate, & diœceſi, ſic teſtatur *id. Genuen. d.
cap. 47. nu. 2.* vbi ſubdit, cauſam huiuſmo-
di obſeruantiæ fuiſſe, quia multi clerici
delinquentes, condemnati ab eorum Epi-
ſcopis, accedunt ad hanc Ciuitatem; &
non valentes amplius ab illis obtinere
dimiſſorias pro exercendis ordinibus ſuſ-
ceptis, vel pro ſuſcipiendis, de facili de-
clarant, ſe habere animum habitandi in
ea; & niſi ita fieret; Ciuitas Neapolitana
abundaret peſſimis clericis. ad *not. in
cap. fin. de conſuetud.* quamuis talis eſſe
poſſet qualitas perſonæ, quæ, non obſtan-
te hac obſeruantia, poſſet ſtatim admitti
ad hanc ciuilitatem, *d. nu. 2.*

Sed quid dicendum, de expoſito, cuius
parentes ignorantur? nunquid poterit or-
dines ſuſcipere ab Ordinario loci, vbi ex-
30 poſitus eſt? Et abſque aliqua hæſitatione,
affirmatiuè eſt reſpondendum; quia non
ſolum quis iudicabitur municeps, & ci-
uis loci, in quo natus eſt, ſed etiam in
quo expoſitus, *Bart. in l. 1. nu. 21. ff. ad mu-
nicip. l. hares abſens, §. 1. ff. de iudic. Barboſ.
alleg. 4. nu. 37.*

De liberto autem, dicendum eſt, quod,
ſi eum ordinari contingat, promouendus
31 erit ab Ordinario illius loci, vnde eius
patronus trahit originem, *Campan. in d.
diverſ. rubr. 9 cap. 6. nu. 24.*

Si verò quis per tranſitum, naſcitur in
loco, vbi eius parentes non erant man-
32 ſuri, ab Epiſcopo illius loci poterit ordi-
nari; quia ibi ſortitur originem, *Alexand.
in l. huiuſmodi, §. legatum, ff. de leg. 1.* quod
eò magis procedit, ſi ibidem ſtatim bap-
tizatus fuerit; quia per baptiſmum, qui
dicitur natiuitas, & per quem, homo de
nouo naſcitur *cap. debitum, de bapt.* quis
33 efficitur ciuis & acquirit originem, in
qua acquirenda attenditur veritas, *l. aſ-
ſumptio ff. ad municip.*

34 Ratione beneficij, efficitur, etiam quis
ſubditus Epiſcopi illius diœceſis, in qua
habet beneficium eccleſiaſticum, & po-
teſt ab eodem Epiſcopo, ſiue, de eius li-
centia à quocunque Antiſtite promoue-
ri, *d. cap. cum nullus*, & remanebit ſubditus,
donec ibi beneficiũ teneat, *Boer. deciſ. 260.
nu. 20* quem ad hoc allegat *Mar. Ant. var.
reſol. lib. 1. reſol. fin. caſu 24.* etiam ſi ipſum
beneficium reſidentiam non requirat, *id.
Campan. rub. 8. cap. 8. nu. 12.*

Cuius autem redditus, debeat eſſe hu-
iuſmodi beneficium, ad effectum, de quo
agitur, id non reperitur iure cautum, nec
expreſſum, *text.* enim *in d. cap. cum nullus*,
nullo modo loquitur de quantitate reddi-
tuum, vnde, cum lex non diſtinguat, nec
nos diſtinguere debemus, *l. Illam, C. de col-
lat.* ac propterea concludit *Piaſ. c. in ſua
praxi cap. 1. num. 15.* quod ſufficit illos eſſe
quatuor aureorum.

Attamen, non eſt nouum, quod lex ge-
neraliter loquens, recipiat interpretatio-
nem, & ſic reſtrictionem à ratione, *l. cum
pater § dulciſſimis ff. de leg. 2. Bart. in l. pater,
§. fundum, in fin. ff de leg. 3.* tempore enim,
quo Bonifacius Papa VIII. edidit hanc
decretalem, non vigebat hominum ma-
litia, ſicut hodie. maximè circa ordina-
tiones clericorum, quod ſi aliàs fuiſſet,
vtique in *d. cap.* expreſſiſſet quantitatem
redditũum beneficij; vt illius ratione fie-
ret quis ſubditus Ordinario, ſicut poſt-
modum tractu temporis, per nonnullos
Summos Pontifices prouiſum fuit in ali-
quibus locis, ne clerici promouerentur
35 ab Ordinario tenuis beneficij, ratione
præſumptæ fraudis. Vndè conſulta Sacra
Congregatio Concilij Tridentini ab Ar-
chiepiſcopo Neapolitano ſuper hoc du-
bio videlicèt, Alij ſunt, qui cum Neapo-
36 li, primam tonſuram, vel quatuor mino-
res ordines ſuſceperint, deindè, ad ſubter-
fugiendum examen, & probationem pa-
trimonij ſufficientis, prout Conſtitutio-
nes Synodales Neapolitanæ requirunt,
adeunt aliquem ex vicinis Epiſcopis, pu-
tà Cauen. Acerrarum, Vican. Litteren. &
Amalphitañ, à quo prouideri ſibi de ali-
quo, etiam tenuiſſimo beneficio, curant,
cuius ratione, tanquam illi Epiſcopo ſub-
diti ſint, ab eo ad Subdiaconatus, Diaco-
natus, & Presbyteratus ordines, promo-
uentur; ac mox Neapolim reuerſi, ordi-
nes per ſupradictam fraudem ſuſceptos,
exercent, ita reſpõdit, videlicèt, *Ad quar-
tum, Nec item hos, ad effectum ordinationis,
beneficium adipiſcentes, debere ordinari ab
Epiſcopo, conferente beneficium, ordinatoſq;*

in

*in ſuſpenſionem incidiſſe, & Epiſcopum à
collatione ordinum per annum ſuſpenſum
eſſe*; & ſic in dies ſecundum caſuum con-
tingentiam, emanant ab Vrbe ordinatio-
nes circà hoc.

37 Sed nũquid poterit Orator, ſi plura ha-
beat beneficia in diuerſis Diœceſibus, or-
dinari, ab vnoquoq. illarum Epiſcopo, ſeù
literas dimiſſoriales ad ordines obtinere?
Et certè ſic, *Ancbar. n. in d. c. cum nullus, n.
1. verſ. circa ſecundum, Innocen. in cap. cum
iamdudum, nu. 3. de præb. Barboſ. d. alleg. 4.
nu. 51.*

38 Ratione autem penſionis, quis nequa-
quam efficitur ſubditus Epiſcopo, nam
licèt nonnulli dixerint, idem dicendum
eſſe de penſione, ex eo, quod penſio dica-
tur beneficium eccleſiaſticum, *Barboſ. in
cap. ad audientiam, de reſcript. num. 6 Gigas
de penſ. q. 56* Attamen verius eſt contra-
rium; nam in præſenti materia, agitur de
beneficio, quod datur in titulum, habens
ius ſpirituale, quod profectò non hãbet
penſio, quia conſiſtit in mera temporali-
tate; nec per eam quis intitulatur & obli-
gatur Eccleſiæ. ſicut per beneficium *Ar-
chid. in cap. quamuis de præb. col. 2. verſ. p. o-
uideri.*

Nec tamen eſt ſilẽtio prætereundum,
quod ſi quis ſubditus ſit tribus Epiſcopis,
39 ſcilicet originis, domicilij, & beneficij,
ſemper poterit circa ordinum ſuſceptio-
nem, illos variare; vnde vno, ſeù pluribus
ordinibus, ab vno illorum ſuſceptis, non
prohibetur deindè recurſum habere ad
alium, pro reliquis ordinibus, ſeù eorum
aliquo, ſuſcipiendis: iſta enim variatio,
quoad hoc, non eſt in iure prohibita, nec
expreſſa, cum poſſit quis ea quæ ſunt fa-
cultatis, pluries variare, *Ancbar. conſ. 214.*
probat tex. *in d. cap. cum nullus*, qui loqui-
tur de clerico cupiente ad ſuperiores or-
dines aſcẽdere, & illi datur electio, vt va-
leat ordinari, vel dimiſſorias ad ordines
impetrare ab Epiſcopo domicilij, vel ori-
ginis, aut beneficij, quod fundatur ex prin
cipio *d. cap.* ibi, *cum nullus clericus, &c.* &
ita intelligit ibi *gloſ.* in traditione caſus,
per quem tex. *Aub. & Butr. in cap. cum in
diſtribuendis, de tempor. ordin.* concludunt,
quod vnus, qui ordines ſuſcepit ab vno
Epiſcopo, poteſt ad ſuperiores ordines
promoueri ab alio ex dictis tribus Epiſ-
copis; quia ſufficit, quod illi ſit ſubditus
ratione domicilij, vel originis, aut benefi-
cij, cum tantummodò ſpeciale ſit in or-
dinato à Papa, vt nequeat ab alijs infe-
40 rioribus promoueri, *d. cap. in diſtribuen-
dis, Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. nu.
117. & gloſ. 52. num. 24.* cum ipſi Papæ da-
tum ſit in prærogatiuam ſupremæ pote-
ſtatis, vt in quibus ipſe manus appoſuit,
alij ſe intromittere non poſſint *cap. vt no-
ſtrum, de appell. Mandoſ. ſuper regul. Can-
cell. in proœm. lib. 1. q. 5. nu. 9.*

Ex his modò infertur, ſicut etiam in
praxi docemur, quod, ſi aliquis oriundus
ex aliqua diœceſi, habens domicilium
41 vel beneficium in alia diœceſi, impetret
beneficium, dicendo ſe clericum diœce-
ſis beneficij, & non originis, talis gratia
valet, nec eſt ſubreptitia, *Garz. p. 7 cap. 9.
num. 17.* quia, ad hoc, vt quis verè dicatur
42 eſſe diœceſis N. ſatis eſt ibi habere ori-
ginem, domicilium, vel beneficium.

Verùm, ſi clericus vnius diœceſis Pa-
rochialem Eccleſiam obtineat in alia
diœceſi, & fauore ſtudij cupiat habere diſ-
43 penſationem, vt vſque ad aliquod tem-
pus non teneatur promoueri, ſolus Epiſ-
copus, in cuius diœceſi ſita eſt Parochia-
lis Eccleſia, poteſt de iure communi ſu-
per hoc diſpenſare non autem Epiſcopus
domicilij, ſeù originis, per *tex. in cap. cum
ex eo de elect. in 6.* Nam, vt notabiliter per
Domin. in d. cap. in verbo, ſubiectus quando
44 requiritur diſpenſatio perſonæ reſpectu
rei, tunc ille debet diſpenſare, qui rem ha-
bet ſubiectam, reſpectu cuius, diſpenſatio
requiritur, & ſi ab alio diſpenſaretur, diſ-
45 penſatio non traheret effectum ſuum ex-
tra territorium diſpenſantis.

Et quamuis præmiſſis nihil obſtare vi-
deatur, attamen negari non poteſt, quin
46 ex ſupradicta variatione, poſſint multæ
fraudes committi: nam, vt plurimum
cum quis ſe agnoſcit minus idoneum
ad ſuſcipiendos ordines, relicto Epiſco-
po originis, confugit ad Epiſcopum
domicilij, ſeù beneficij, à quo facit
47 ſe ad ordines promoueri; Vnde op-
tima ratione prouiſum eſt, per hanc Cu-
riam Archiepiſcopalem, vt nullus origi-
narius clericus Neapolitanus, ad ſacros
ordines, ab aliquo ex Epiſcopis domici-
lij, ſiuè beneficij, promotus, poſſit poſt-
modum in Ciuitate, & diœceſi Neapolita-
na, miſſas, ſeù alia munia exercere; niſi
prius denũo Neapoli examinatus & ap-
probatus fuerit, tàm quoad doctrinam,
quàm ad cętera requiſita.

Quod ſi Orator fuerit Nullius diœceſis,
litteræ diſpenſationis ad dictos ordines,
48 non dantur, niſi cum clauſula, *Vt ab Or-
dinario viciniore, vel cum illius litteris di-
miſſorialibus, à quocunq; alio Antiſtite &c.*

49 ſicut ſemper fit, quando, in quacunque
gratia impetrata, aſſeritur, Oratorem eſſe
Nullius diœceſis. Quod etiam ſeruatur, ſi
narretur, Oratorem, licèt Nullius diœce-
50 ſis, ſubditum tamen eſſe Abbati, ſeù al-
teri, ſeparatum territorium, & iuriſdictio-
nem, quaſi Epiſcopalem habenti, quia,
licèt poſſit ille ex priuilegio concedere
dimiſſorias, etiã ad ordines ſacros, nihilo-
minus indultum de promouendo ad di-
ctos ordines, non datur, niſi cum ſupradi-
cta clauſula, ſcilicèt, *Vt ab Ordinario vici-
niore &c.*

Ita etiam, ſi ex duobus Epiſcopis, vter-
que prætendat habere ius conferendi or-
dines, vel ad illos, litteras dimiſſoriales
51 dandi clerico alicuius loci. & ſuper id lis
vertitur inter illos. Tunc enim petitur
poſſe promoueri, etiam ab Ordinario vi-
ciniore, attento quod inter dictos Epiſ-
copos controuerſia ſuper iuriſdictione
prædicti loci vertitur, vel de eiuſdem vi-
cinioris licentia, à quocunque a'io &c.

Quod ſi adhuc de Ordinario viciniori
hæſitetur, quoad facultatẽ promouẽdi, &
dimiſſorias ad ordines concedendi, ſicut
olim ſuborta lite ſuper hoc, inter Epiſco-
pum Grauineñ, viciniorẽ, & Archipreſ-
byterum ſæcularis, & Collegiatæ Eccleſię
Terræ Altamuræ, Nullius diœceſis, Pro-
uinciæ Bareñ, tunc debet de hoc fieri
mentio, & conceditur ipſi Oratori, vt à
52 quocunque alio Ordinario, vel de eius
licentia &c. abſque tamen Archipresby-
byteri præfati iurium præiudicio.

Admiſit, etiam Romanæ Curiæ ſtylus,
ſeù praxis, vt, cum quis voluerit ad ordi-
nes promoueri, ſuuſq; Ordinarius, quem
ipſe debitè requiſiuit, vt illum ad ordines
prædictos promoueret, vel litteras dimiſ-
ſoriales, daret, id facere recuſauerit, com-
mittatur Ordinario viciniori; quatenus
53 iterũ requiſito Ordinario Oratoris, eiuſq;
Procuratore fiſcali audito, ſi idem Ordi-
narius ipſum Oratorem, ad dictos ordines
promouere, aut ei litteras dimiſſoriales
dare recuſauerit; cauſamque legitimam
ſuæ recuſationis non adduxerit, ipſum
Oratorem, abſque litteris dimiſſorialibus
Ordinarij ſui, conſtito tamen eidem Or-
dinario viciniori, prius per legitimas pro-
bationes, de vita, & moribus legitimiſq;
natalibus, & alijs requiſitis qualitatibus
ſuis promoueat &c. & in hoc caſu, ſolent
litteræ apoſtolicæ ſuper hoc committi
Ordinario viciniori tantùm, abſque con-
ſueta clauſula, *Vel de eius licentia, &c. à
quocunque &c.*

Supradicta etiam clauſula apponi cõ-
ſueuit In nouis commiſſionibus pro mu-
tatione Iudicis ſuper exequutione qua-
rumcunque litterarum apoſtolicarum
quando videlicèt primus Exequutor in
illis datus, ex aliqua aſſerta, & non legiti-
ma cauſa, recuſat procedere ad illarum
exequutionem; quia, niſi fortè fuerint lit-
teræ beneficiales, quæ habeãt plures Exe-
quutores, iuxtà formam Conſtitutionis
54 Pij V. de expediendis litteris in forma
Dignum, datur ſupradicta mutatio Iudi-
cis, cum dicta clauſula, *Requiſitis denuò
Ordinario, & eius promotore fiſcale* De his
autem mutationibus iudicum, fuſiùs ſuo
loco diximus.

Item, quia ſæpè contingit, inter Epiſ-
copum & clericum, eius ſubditum, prop-
ter litem, aut ipſius Epiſcopi ſæuitiam
55 vel aliàs, inimicitiam exortam eſſe, quæ
omnes, ſunt cauſæ ſe eximendi à iuriſdi-
ctione ipſius Epiſcopi, propterea, quoti-
diè à Sede Apoſtolica emanant huiuſ-
modi exemptiones, prout teſtatur *Pariſ.
de reſig. benef lib. 3. q. 11. num. 7.* qui ita ait
cenſuiſſe Sacram Congregationem Con-
cilij 7. Iulij 1575. & ipſum vidiſſe plures
exemptiones, propter hoc fuiſſe conceſ-
ſas per Sacram Cõgregationẽ Epiſcopo-
rum, quoad ordinationes; Sæpè etiam vi-
56 demus, quod ex cauſa inimicitiæ, com-
mittitur, etiam Ordinario viciniori, vt
attento, quod inter Oratorem, & Epiſco-
pum N. Ordinarium ſuum, notoriè ver-
tuntur inimicitiæ, abſque litteris dimiſ-
ſorijs dicti Ordinarij, ab Ordinario vici-
niore, conſtito illi prius per legitimas
probationes de prædictis inimicitijs; ac
de vita & moribus, &c. idem Orator pro-
moueatur, &c.

Et regulariter, clericis, non obtinenti-
bus àb eorum Ordinarijs, ſine legitima
cauſa, ad ordines promoueri, per præmiſ-
ſa ſuccuritur, quod præſertim habetur in
*Conſtitutione Pij IV. ſuper reformatione
Officij Sacræ Pœnitentiariæ*, qua Maiori
Pœnitentiario, alijſque illius Officialibus,
præcipitur, ne litteras de promouendo ad
ſacros ordines, ac etiam ad primam ton-
ſuram à quocunque catholico Antiſtite
concedãt, niſi allegetur iuſta cauſa, prop-
ter quam, ab Ordinarijs ſuis promoueri,
aut ab eis, eorumque Officialibus litteras
dimiſſorias obtinere non valeant; & tunc
concedi poſſint, vt à quocunque Ordina-
rio, vel pro eo, pontificalia exercẽre, &c.
& ſi cauſa allegata, falsã fuiſſe deprehen-
datur, ſic promoti, ab executione ordinũ

per

per ſuos Ordinarios ſuſpendi. Vndè patet, quod ex iuſta cauſa poſſunt huiuſmodi litteræ concedi, ſicut hodiè paſſim conceduntur, non modò per Officium Sacræ Pœnitentiariæ prædictæ, quod *Minoris gratiæ*, nuncupatur. verùm etiam per Breue, ſub Annulo Piſcatoris, vt frequentiſſimè videmus.

57 Idq; ratione fundatur; nam, ex cauſa abuſus iuriſdictionis Ordinariorum, eſt concedenda ſubditis exemptio, *Boer. dec. 104. nu. 5. Caſſad. deciſ. 6. num. 1. de priuileg. Caputaq. deciſ. 62. num. 4. p. 2.* Vndè dixit *Bald. in tractatu de exempt.* inter tractatus diuerſorum *DD nu.* 24. quod Ordinarij faciunt maiores abuſus, prætextu ſuæ iuriſdictionis, quàm exempti prætextu ſuæ exemptionis; ac propterea, ſubditis litigantibus cum ſuo Epiſcopo, non modò per dictam Sacram Congregationem, verùm etiam per Signaturam, durante lite, cõceditur vniuerſalis exemptio ab illius iuriſdictione. *id. Caſſad. d. num. 1. & ſeqq.* quapropter ſtante dicta vniuerſali exemptione, datur clericis ſæpè facultas de promouendo ab alieno Epiſcopo, etiam ſine litteris dimiſſorialibus proprij Epiſcopi.

Si, ēt Sede Epiſcopali vacante & infra annū vacationis, petatur licentia de promouēdo; ſiuè extra tempora, ſiuè in temporibus, infra annum, cum alias per decreta Concilij Tridentini id ſit expreſsè vetitum, ipſa licentia non datur, niſi, vt Orator poſſit promoueri ab Ordinario
58 viciniore, vel de illius licentia, ab alio Antiſtite; quod, ſi abſque aliqua diſpenſatione ſuper interſtitijs, cupiat promoueri cum non poſſit, vel nolit Orator ipſe expectare, donec plena ſit Sedes; concedi conſueuit facultas Vicario Capitulari, per litteras priuatas Sacræ Congregationis Epiſcoporum, vt ipſi Oratori concedat litteras dimiſſoriales ad ordines.

Prout, etiam ſimilem facultatem quãdoque impartiri viſum eſt, cum iam Orator ſupradictam diſpenſationem de promouendo, viuente illius Ordinario, obtinuerat cum ſolita clauſula, videlicet, *Tibi, vt ab Ordinario tuo, vel de eius teſtimonio &c.* & antequam Orator cœpiſſet vti dicta licentia, dictus Ordinarius obierit, tunc enim, ne ipſe fruſtretur effectu dictarum litterarum, conſueuit eidem Vicario Capitulari, ad inſtantiam ipſius Oratoris, per dictam Sacram Congregationem, dari in mandatis, vt eidem Oratori concedat litteras dimiſſoriales vni, & certo Ordinario, qui eum promoueat.

59 Eſt inſuper præmiſſis addendum, quòd etiam proprius Epiſcopus eſt ille, in cuius familiaritate ordinandus reperitur: Sed tamen videamus, quiſnam dicatur verè familiaris, ad effectum ſuſcipiendi ordines, iuxta decretum Concilij Tridentini, dum præcipit, quod Epiſcopus familiarem ſuum ſibi non ſubditum, ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, &, quacunque fraude ceſſante, ſtatim, re ipſa, illi beneficium eccleſiaſticum conferat, vt in *ſeſſ. 23. c. 9.*

Et præmittendum eſt, quod ille dicitur familiaris, qui cum aliquo inhabitat, *cap. in litteris, & cap. inſinuante, de offic. delegat.* ac inſuper de iure communi, ij dicuntur familiares, qui ſubſunt alicui ratione poteſtatis, & cum eo cohabitant, *cap. vlt. de verb. ſign. in 6. Bald. in l. 2. C. de teſt.*

60 Sed quãtum ad rem noſtram pertinet, ille dicitur familiaris Epiſcopi, qui ei inſeruit, vel miniſtrat, ad *tex. in l. 1. §. familiæ, ff. de public. l. pronunciatio, §. ſeruientium, ff. de verb. ſign.* vt ſunt ſeruitores, vel famuli, *c. fin. eod. tit. lib. 6.*

Non ſufficit tamen ſolùm ſeruitium, ſi ipſe familiaris abfuerit ab ipſius Epiſcopi familia, etiã ſi illius ſumptibus viuat, *Quarant. in ſum. bull. verbo, Ordo, verſ. limita in eo* vbi ait, quòd hoc intelligitur procedere in illis familiaribus, qui cum Epiſcopo commorantur, ideſt præſentibus, & ipſius obſequijs, aſſiſtentibus; ſecùs verò, ſi abſentes fuerint in regione remota, etiam, ſi ipſius ſumptibus viuant, *Vgol. de pot. Epiſc. cap. 26. §. 4. Barboſ. alleg. 5. nu. 6.* quia mens ſupradicti Cõcilij, fuit, vt Epiſcopus, per hanc continuationem familiaritatis, experiatur mores ſui familiaris; quos proculdubio poſſet difficilè experiri, propter huiuſmodi abſentiã, *id. Quar. loco cit.*

Verùm eſt tamen, quòd parui intereſt, ſi dictus familiaris non habitet in eodem palatio Epiſcopi, & illi continuò eruiat, vt per *Genuenſ. in praxi, cap.* 81. *num. 3.* dummodò hoc triennale tempus non ſit
61 interpolatum, nam, per illa verba Concilij, *fuerit commoratus*, hoc tempus debet eſſe continuum, *id. Barboſ. d. alleg. 5. nu. 9.* Quòd, ſi aliquando contingat, ipſum familiarem, à domo Epiſcopi abeſſe, animo tamen reuertendi in breui, vel infra modicum tempus adhuc dicitur, in domo Epiſcopi continuò commorari. Et per rationem ſupra allatam, ſufficit, quod tẽpus triennij huiuſmodi inceperit ante-
[illegible] quam

quàm ordinator eſſ:t Epiſcopus, *Garc.p.1. cap.5.nu.83.id.Barb.d.alleg.5.num.* 8. ſicut etiã fuit pluries declaratum per Sacram Congregationem eiuſdem Concilij.

Putant nonnulli, attenta ratione finali Concilij, nempè, vt ab Epiſcopo cognoſcerentur mores ordinandorum, potuiſſe, etiam nepotes, ſiuè alios conſanguineos, cum eo, per dictum triennium commorantes abſque eo, quod ipſi Epiſcopo inſeruiant, ab illo promoueri, abſque litteris dimiſſorialibus proprij Ordinarij; nec ta-
62 men aduertunt ad hoc non ſolum ſufficere familiaritatem, ſed etiam requiri ſeruitinm; quod tamen regulariter adeſſe nõ ſolet in nepote. vel alio conſanguineo, niſi ille fuerit deputatus ad aliquod ſeruitium. ad *Doſtr. Lart. in l.1. § familia, nu.5. ff. de probat.* nam illi appellantur familiares, qui actu deſeruiunt; & continuam in domo commenſalitatem habent, vt dicit *text. in cap. fin. de verb. ſign. in 6.* ſicut nec ipſa commenſalitas ſufficit, niſi etiam actus ſeruitutis concurrat, cum vtrumq; cupulatiuè requiratur, vt in *d. cap. fin* Vndè, ſi ipſius Epiſcopi nepos, ſeù alius conſanguineus, illi actualiter inſeruiat, ſicut cæteri, ita, & non aliter ab eo promoueri poteſt, per iura ſuperius allegata.

Silentio tamen hic prætereundum non èſt, quod non deſunt, qui teneant collationem beneficij eſſe dicto familiari faciendam in minoribus ordinibus tãtùm, non autem in prima tonſura conſtituto, ea moti ratione, quia videlicèt, *Conc. Trid. loco cit* non loquitur de prima tonſura, ſed de ordinibus minoribus; & propterea, in ipſa prima tonſura, ſola familiaritas; ſine aliqua beneficij collatione, ſufficere non poteſt, per *gloſ. in cap. cos, in verbo figmento, in fin. de tempor. ordin. lib.6.* Id tamen eſt communiter reprobatum; quia
63 dictum Concilium loquitur generaliter de ordinibus, inter quos connumeratur prima tonſura *Rota in vna Cremoneñ penſionis deciſ. 721. nu.13. p.1, diuerſ. vbi nu.15.* ait, quod ad hunc effectum, non eſt differentia inter primam tonſuram, & alios minores ordines. Rationem ſubdens *nu.* 14. quia collatio beneficij requiritur, vt ordinatus ab Epiſcopo non ſuo, ratione
64 beneficij efficiatur de eius foro, & ſit ei ſubditus; quæ ratio militat in prima tonſura; cum etiam tonſurandus, debeat eſſe ſubditus tonſuranti, nam. quicquid teneãt Theologi, qui negant, primam tonſuram, & Epiſcopalem dignitatem eſſe ordines,
65 iuxta magis communem, & receptam Canoniſtarum opinionem, etiam clericale initium, inter ordines eccleſiaſticos connumeratur, & eſt Character indelebilis, vt poſt *Hoſtien.* cõcludunt communiter alij *in cap. cum contingat, de ætate, & qualitate, Abb. in cap.1. num 6. de vit. & honeſt. cleric. Felin. in cap. ſicut pro certo, nu.2. de ſimon. Gemin. in cap. cleros,* & ibi latè *Prapoſ. nu.4. diſt.21.* qui teſtatur de communi, *Gabr. conſ.181. num.3 lib.2. cum a. ijs per Garc. de benef. p 7. cap.1. nu.2. & ſeqq. & d. glo. in d. verbo, figmento in fin.* dum loquendo alternatiuè, videtur ſentire, quod
66 ſufficiat familiaritas, ſine beneficio, loquitur contra communem opinionem; ac propterea cum hoc ſit in ſatis notoria praxi deductum, & receptum, parum refert ſuper hoc immorari. Dicam tantùm, quod Sacra Congregatio Concilij declauit, ſupradictum decretum, habere locũ, tàm in minoribus, quàm in maioribus ordinibus in vna *Hieraceñ 6. Septembris* 1581. & ſic in vtroque caſu, requiritur beneficij collatio, *Quar. in ſum. bull. verb. Ordo, verſ. limita in eo, circa med.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula,* Cum litteris dimiſſorialibus, *cur in litteris apponatur.*
2 *Litteræ dimiſſoriales, aliæ ſpeciales, aliæ generales.*
3 *Speciales, quæ ſint.*
4 *Litteræ dimiſſoriales, quomodo cõcedendæ ex decreto Congreg. Immunitatis, & illarum formula proponitur.*
5 *Huiuſmodi decretum, non comprehendit Fratres Capuccinos, alioſuè Regulares.*
6 *Habet locum, etiam non obſtante clauſula,* vt à quocunque &c.
7 *Litteræ dimiſſoriales generales, quæ.*
8 *Non dantur ab inferioribus Prælatis.*
9 *Litterarum dimiſſorialium ius concedendi eſt præſcriptibile.*
10 *Vicarius Generalis Epiſcopi, quando concedat litteras dimiſſoriales.*
11 *Vicarius Capitularis, non concedit litteras dimiſſoriales, niſi poſt annũ &c.*
12 *Etiam ſi Capitulũ habeat territorium diſtinctum, & exemptum.*
13 *Aliàs incurrit pœnas Concilij, etiam ex decreto Sac. Congreg.*
14 *Vicarius Vrbis, ſede vacante, concedit litte-*

litteras dimiſſoriales ad ordines.
15 *Capitulum, Sede vacante, concedit litteras teſtimoniales.*
16 *Litteras dimiſſoriales concedunt Regulares, eorum ſubditis, iuxtà decretum Clem. VIII.*
17 *Cuius tenor hic refertur.*
18 *Litteræ dimiſſoriales ad ordines, durãt, etiam mortuo concedente.*
19 *Etiam ſi concedantur à Capitulo.*
20 *Capitulum, quod rectè gerit, non reuocatur à nouo Epiſcopo.*
21 *Litteræ dimiſſoriales vetuſtæ, non admittendæ.*
22 *Litterarum dimiſſorialium, aut ordinum collationis occaſione, nihil accipiendum.*
23 *Verba*, à quocunque catholico Antiſtite, *vnde deſumpta.*
24 *Pontificalia, non niſi in propria Diœceſi exercenda.*
25 *Epiſcopus, nec primam tonſuram confert in aliena Diœceſi, contra* Rebuff.
26 *Pontificalia exercendi in aliena Diœceſi, licentiæ formula.*
27 *Ordines, ſi conferantur ab Epiſcopo in loco exempto, quid requiratur.*
28 *Ordinum Minorum ſuſceptioni non præſcribit tempus Concilium Tridentinum.*
29 *Conſtitutio Pij II. non ligat promotos ad ordines minores.*
30 *Ordines minores, non conferendi extra tempora, niſi ex neceſſitate.*
31 *Ex indulto Papæ conferantur omnes vnica die.*
32 *Et quandoque, etiam cum prima tonſura.*
33 *Ordines maiores, quando conferendi.*
34 *Ordinum collatio, & ſuſceptio, ſunt correlatiua.*
35 *Clauſula*, Non obſtante, quod tempore promotionis &c. *quid operetur in indultis de promouendo.*
36 *Et quid de Patribus Societatis Ieſu.*
37 *Clauſula*, Alijſq; Conſtitutionibus, &c. *in indultis de promouendo, quid operetur.*
38 *Cardinalium creationes, quas derogationes requirant.*
39 *Diſpenſatio addita indulto de promouendo, requirit derogationem contrariæ diſpoſitionis.*

Praxis ſequitur clauſularum eiuſdem.

CAP. VI.

Vel cum litteris dimiſſorialibus *Ordinarij ſui.* Hæc clauſula, vt ait *Mandoſ. in praxi ſignat. grat. titul. licentia ad ordi-*
1 *nes, verſ. ſi tamen*, cum apponitur in litteris de promouendo, plures tollit abuſus, quia ſolent infames, & imperiti, loca propriæ nationis declinare, & ad alios Ordinarios confugere, à quibus ſæpè, ea quæ à proprijs Ordinarijs obtinere non poſſent, extorquerent. Et iſtæ litteræ
2 dimiſſoriales ſunt in duplici differenti; Aliæ enim ſunt ſpeciales, Aliæ verò generales.
3 Speciales ſunt, quando conceditur ordinando, vt poſſit ab vno, & certo Epiſcopo promoueri; & tunc, ſi ab alio promoueatur, non iuuabitur ordinibus, per eum ſuſceptis, vt ait *Reb. ff. in praxi tit. de dimiſſorijs nu. 2.* De quibus quidem ſpecialibus dimiſſorijs, quoad hoc Regnum Neapolis, emanauit decretum Sacræ Congregationis Cardinalium pro negotijs iuriſdictionis eiuſdẽ Regni, tàm quoad cõceſſionem prædictarum litterarum, quàm quoad alia, in eodem decreto contenta, ad obuiandum fraudibus, & exceſſibus illorum, qui diuerſis artibus quærebant ordines perperàm ſuſcipere; cuius quidem decreti tenor talis eſt.

4 *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Iuriſdictionis Regni Neapolitani præpoſitorum, iuſtis, grauibuſque adducta, cauſis, de Sanctiſſimi D. N. Gregorij XV. ſpeciali ordine, viuæ vocis oraculo, deſuper habito, expreſſè præcipit, & mandat omnibus, & ſingulis eiuſdem Regni Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & alijs inferioribus, legitimam facultatem habentibus, vt antequàm ad primam tonſuram, ſiuè ad minores ordines aliquem promoueant, Parocho, ſeù alteri, cui magis expedire videbitur, committant, vt*

nominibus, & deſiderio eorum, qui volunt promoueri, publicè in Eccleſia, propoſitis, & ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam, continentes, ad ipſum committentem, quamprimùm tranſmittat, ad hoc, vt tàm ex his, quàm ex alijs, ex Sacro Concilio Tridentino præſcriptis in cap. 5. ſeſſ. 23. de reform. adhibendis diligentijs, ſibi conſtet, promouendos, illis eſſe qualitatibus præditos, quæ per Sacros Canones, idemque Concilium requiruntur; quod, & obſeruetur in litteris dimiſſorijs concedendis, in quibus exprimatur, præfatas diligentias præceſſiſſe. Dictæ autem litteræ dimiſſoriæ vni tantùm, & certo Ordinario, ad electionem concedentis, in poſterùm, dirigantur, & pluribus directæ, ſint nullæ. Prædictaque vult inuiolabiliter obſeruari, donec aliud fuerit ordinatum. Si quis verò, contra formam præſentis decreti, fuerit ad primam tonſuram, ſiuè ad minores ordines promotus, ab exequutione collati, & ſuſceptione ſuperioris ordinis perpetuò ſuſpenſus ſit eò ipsò; & vlterius condignis pœnis puniatur. Ordinans verò, vel dimiſſorias concedens, vltra diuinam vltionem, quàm incurret, à collatione ordinum per annum ſuſpenſus ſit eò ipsò. Præterea ijſdem Ordinarijs iniungit, vt decreta per Sacros Canones, Sacrumq. Concilium Tridentinum, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quoad delationem clericalis habitus, & tonſuræ, ſeruitiumq. Eccleſiæ præſtandum, ita curent per huiuſmodi clericos obſeruari; & in eos, qui contra fecerint, ſtatutis per ea pœnis, animaduertere, vt ipſi nequeant de damnabili circa hoc, negligentia, redargui. Romæ Decimo Kal. Iulij 1623.

Octauius Card. Bandinus.

Laurentius Campegius Secret.

Ad præſcriptum verò ſupradicti decreti, formula dimiſſorialium litterarum talis eſſe poteſt, videlicèt.

N. *Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus N. Dilecto nobis in Chriſto N. N. ſalutem in Domino, Vt à Perilluſtri, & Reuerendiſſimo Epiſcopo N. in propria Diœceſi reſidente, vel in aliena, de Diœceſani loci licentia, pontificalia exercente, Prima clericali tonſura initiari, & ad quatuor minores ordines in temporibus ad id à iure ſtatutis, promoueri poſſis, & valeas, Antiſtiti præfato licentiam deſuper, & facultatem in Domino concedimus, & impartimur: ſtante quod tuo nomine, & deſiderio publicè in noſtra Cathedrali, ac tua Parochiali Eccleſijs, propoſitis, factaque diligenti inquiſitione iuxtà formam Sacri Concilij Tridentini, ac decretorum Sacræ Congregationis, compertum eſt, te eſſe legitimis natalibus ortum, in ætate legitima conſtitutum, bonaque vita, & moribus eſſe præditum, non inquiſitum, non contumacem, nec vllo cenſurarum vinculo, quod nobis, innoteſcat, innodatum, ſed habere omnes qualitates requiſitas iuxtà Sacrorum Canonum, eiuſdem Sacri Concilij, dictorumq. decretorum eiuſdem Sacræ Congregationis præſcriptum; prout ex actis noſtræ Curiæ Epiſcopalis conſtat. Dummodò præuio examine quoad doctrinam, ad id idoneus repertus fueris, ſuper quo tuam, & prædicti Epiſcopi conſcientiam oneramus. Et in præmiſſorum fidem &c.*

Et cum anno 1626. quæſitum eſſet, an prædicto decreto, comprehenderentur Fratres Ordinis Minorum Sancti Franciſci, Capuccini nuncupati, in dicto Regno
5 Neapolitano, pro tempore de familia cō morantes; fuit ſic reſponſum, *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs regularium præpoſita, cenſuit decretum, vt ſupra aditum ad Capuccinos, alioſuè regulares non pertinere, Romæ die 27. Iulij 1626.*

Laud. Card. S. Sixti.

P. Fagnanus Secret.

Quid

Quid autem dicendnm ſit de promo-
nendis, vigore Breuis Apoſtolici *Extra*
tempora, ſiuè *in temporibus*, etiam quoad
minores ordines, in quo dicitur, *Tibi vt*
à quocunque quem malueris Catholico An-
6 *tiſtite &c.* numquid, ſcilicet habeat locũ
ſupradictum decretum? Reſpondetur af-
firmatiuè, quia, cum in litteris diſpenſa-
tionis ad dictos ordines, dicatur, *vel cum*
litteris dimiſſorialibus Ordinarij tui, adhuc
illud remenet ſub pœnis in eo contentis.
Nec refert, quod in dictis litteris adſit
clauſula, *Non obſtantibus &c.* quia illa re-
fertur ad ea, quæ concernunt ſuſceptio-
nem ordinum, non ſeruatis interſtitijs,
prout fuit conſideratum in hac Curia
Archiepiſcopali.

7 Aliæ verò ſunt litteræ dimiſſoriales ge-
nerales, nempè, cum Epiſcopus dimittit
ſubditum ſuum ordinandum à quocunq;
Antiſtite, ſicut ſeruatur per totum ferè
Orbem, vt ait *Rebuff. in ſua praxi benef. in*
tit. form. liter. dimiſ. Vel etiam, generales
dici poſſunt, reſpectu ordinum ſuſcipien-
dorum; quia conceduntur ad minores, &
maiores ordines, *id. Rebuff. eod. tit. verſ. vel*
etiam ſunt generales.

8 Ab huiuſmodi tamẽ litterarum dimiſ-
ſorialiũ conceſſione, excipiuntur inferio-
res Prælati; niſi illis à Sede Apoſt. fuerit id
deſuper ſpecialiter indultum, vt habetur
in *d. cum nullus §. inferiores, de temp. ord. in*
6. vel eis id competeret ex conſuetudine,
vt per *glo. in d. §.* inferiores, verbo *indul-*
tum, dummodò hæc conſuetudo fuerit
9 legitimè præſcripta, *d. §. inferiores.* Hoc
enim ius eſt præſcriptibile, ſicut alia iura
Epiſcopalia; dummodò adſint requiſita,
notata per *Innocen. in cap. bona de poſtul.*
præl. & in cap. 2. de in integr. reſtitut. Cam-
pan. in diu. rſ. iur. can. rubr. 9. cap. 8. nu. 2.

10 Vicario autem generali Epiſcopi, non
competit hæc facultas; niſi Epiſcopo in
remotis agente, vt per *d. Rebuff. in praxi*
in forma Vicariatus nu. 47. Vgol. de pot. Epiſ.
cap. 4. §. 7. verſ. quinto, dimiſſorias, vel ſi ta-
lis Vicarius ad hoc habeat ſpeciale man-
datum, *d. cap. cum nullus § Epiſcopo.*

11 Vicario Capitulari, ſede Epiſcopali va
cante, hodie non competit ſupradicta
facultas, niſi elapſo anno, ex decreto *Con-*
cilij Tridentini, ſeſſ. 7. cap. 10. vbi decreuit,
quod non liceat Capitulis Eccleſiarum,
ſede vacante, infra annum à die vacatio-
nis, ordinandi licentiam, aut litteras di-
miſſorias, ſeù reuerendas (vt aliqui vocãt)
tàm ex iuris cõmunis diſpoſitione, quàm
etiam cuiuſuis priuilegij, aut conſuetu-
dinis vigore alicui, qui beneficij eccle-
ſiaſtici recepti, ſeù recipiendi occaſione,
arctatus non fuerit, concedere, Si ſecus
fiat; Capitulum contraueniens eccleſia-
ſtico ſubiaceat interdicto; & ſic ordinati,
ſi in minoribus ordinibus conſtituti fue-
rint, nullo priuilegio clericali, præſertim
in criminalibus, gaudeant, in maioribus
verò, ab executione ordinum, ad bene-
placitum futuri Prælati, ſint ipſo iure ſuſ-
penſi.

Quare, reſtricta eſt hæc facultas quoad
Capitulum, vt non, niſi elapſo anno, à die
obitus Præſulis, poſſit huiuſmodi litteras
dimiſſorias concedere, cum limitationi-
bus tamen ſupradictis; etiam ſi haberet
12 territorium diſtinctum, & exemptum ex
immemorabili poſſeſſione; ac etiam, ſi
ſint Iudices Ordinarij, *Quar. in ſum. bull.*
verbo, Capitulum ſede vacante, verſ. decimo,
quæro.

Quo quidem Concilij decreto, ſic ſtã-
13 te, quoad concedendas huiuſmodi dimiſ-
ſorias, ſufficit ſola conceſſio ad incurren-
dam pœnam; licet promouendus. eis vſus
non fuerit; ſuper quo declarauit Sacra
Congregatio Concilij his verbis, *Vicarius*
Capitularis Sede Epiſcopali vacante, litteras
dimiſſoriales ad ordines conceſſit, infrà duos
menſes à die vacationis, Verùm, cum is, cui
conceſſæ litteræ fuerunt, eis vſus non eſſet,
dubitatum fuit, an pœna cap. 10. ſeſſ. 23. in
hoc caſu locum haberet, Congregatio cenſuit,
concedentem incidiſſe in pœnam, licet is, cui
conceſſit, vſus non fuerit; nam actus fuit per-
fectus, quo ad concedentem, per quem non
ſtetit.

Non tamen erit idem dicendum de
Vicario Summi Pontificis, Sede Apoſto-
14 lica vacante; quia ipſe non prohibetur.
etiam ſtatim, poſt vacãtem Sedem Apo-
ſtolicam, concedere dictas litteras, ex eo,
quod Concilium Tridentinum non re-
ſtringit iuriſdictionem dictæ Sedis vacã-
tis, vt per *Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 5.*

15 Poteſt tamen Capitulum concedere
litteras teſtimoniales, quæ ſatis differunt
à litteris dimiſſorialibus faciendo teſti-
monium, etiam idoneitatis ordinandi; nã
ad hoc, vt quis poſſit ordinari ab alieno
Epiſcopo, non ſufficiunt iſtæ litteræ teſti-
moniales, quas concedendo Capitulum,
ſeù Vicarius Capitularis, non dicitur cõ-
cedere dimiſſoriales litteras; & ſic non
incurrit aliquas cenſuras; quia non facit
aliquod, ſibi per dictum Concilium pro-
hibitum, vt ait *Nauarr. conſ. 27. de temp.*
ord. id. Quar. verbo, Ordo, ver. Tertio limita.

16 Has

16 Has litteras dimiſſoriales, concedunt, etiam Superiores Regulares ſuis ſubditis, qui ordinandi ſunt, ſeruata tamen forma tradita per fel.record.Clementem Papam VIII. illius decreto ſuper hoc edito, cuius tenorem hic inſerere placuit, qui talis eſt, videlicèt.

17 *DE mandato Sanctiſſimi D.N. Clementis, Diuina prouidentia Papa VIII. tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcunque Regularium Superioribus, vt de cætero obſeruent, & obſeruari faciant ea, quæ in decreto Sacræ Congregationis Concilij Tridentini continetur, cuius tenor talis eſt, Congregatio Concilij cenſuit, Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito, item regulari; qui præditus qualitatibus requiſitis, ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere ad Epiſcopum tamen diœceſanum, nempè illius Monaſterij, in cuius familia, ab ijs, ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinetur, quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus diœceſanus, vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes; Verùm, cum à Superioribus Regularibus (Epiſcopo diœceſano abſente, vel ordinationes non habente) litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe; quod qui non fecerint, officij, & dignitatis, ſeù adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac aliàs, arbitrio eiuſdem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurrent. Datum Romæ die 15. Martij 1596.*

Et quia per dictum decretum, non ita plenè prouiſum erat, ſuper hoc, vndè, quandoque nonnulla inconuenientia circa huiuſmodi ordinationes in dies oriebantur, proptereà fuit illud per eandẽ S.Congregationem, in aliqua ipſius parte immutatũ; ac propterea aliud poſtea emanauit decretum tenoris ſequentis, v3.

SAcra Congregatio Cardinalium, Concilij Tridentini interpretum cenſuit, Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, qui, præditus qualitatibus requiſitis, ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempè illius Monaſterij in cuius familia, ab ijs, ad quos pertinet, is regularis poſitus fuerit, Et ſi diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, & ſiuè abſens, alium ſui loco Antiſtitem, qui ordinationes habeat, non adhibuerit; ita vt iam continuo integroq; ſpatio ſex menſium in ea Diœceſi, generales ordinationes habitæ non fuerint, ſedes Epiſcopalis vacaret, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam: Et dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus diœceſanus, vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes. Verùm, cum à Superioribus, Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtiq; cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe. Quod ſi Regulares ordinandi morentur in Monaſterijs Nullius Diœceſis, huiuſmodi dimiſſorias concedendas eſſe ad Epiſcopum viciniorem, in eoque procedere omnia, quæ de Epiſcopo Diœceſano ſuperius præſcripta ſunt.

Hieronymus Cardinalis Pamphilius.

18 Porrò, huiuſmodi dimiſſoriæ ad ordines, durant, etiam mortuo Epiſcopo concedente, *Card.in Clem.fin.q.5. nu.9. in fin. de elect.Gonz. ad reg.8. Cancell.gloſ.12.nu.* 36. Sic etiam ſi concedantur à Capitulo,

19 ſede vacante, ſicut aliæ conceſſiones, & diſpenſationes ipſius Capituli; ſed potius ſortiuntur effectum, finita poteſtate Capituli, *cap.vn.de maior. & obed.in 6.id. Gonz. num. 37.cum plurib.ſeq.* vbi in propoſito,

more

more ſuo, plura congerit; nam finita eius
poteſtate per ſuperuenientiam noui Epiſ-
copi, non expirabunt, quia geſta à Capi-
tulo, valida ſunt, & durant ſi rectè geſta
20 ſunt *cap. his, quæ, de maiorit. & obed.* niſi ta-
men nonus Epiſcopus illa reuocanerit,
antequam exequutioni mandata fuerint;
cum enim agatur de gratia facta, illa non
expirat, *Quar. in verbo, Capitul. in. verſic.
Secundò dubitatur.*

Debebit tamen Epiſcopus ordinans,
ſemper inſpicere à quanto tempore fue-
rint dictæ litteræ dimiſſoriales conceſſæ,
ſicut faciebat sāctus Carolus Borromæus
Archiepiſcopus Mediolaneñ, qui in edi-
cto de ſacra ordinatione. *in § afferant*, ait,
quod huiuſmodi dimiſſoriæ non debent
21 eſſe vetuſtiores duobus, vel tribus menſi-
bus à die vltimæ ordinationis, computan-
dis niſi ob abſentiam Superioris, *Zerol. in
praxi, verbo, dimiſſoriæ, verſ. ad octauum p.
1.* vbi aſſignat rationem, nempè, quia ſi
Superior eſſet præſens, & ordinandus ha-
beret dimiſſorias veteres, poterit interim
incidiſſe in aliquam cēſuram, vel aliquod
canonicum impedimentum, & ſic eſſe
inhabilis ad ordinem ſuſcipiendum. Si
verò Superior abeſſet, vel ipſe Ordinarius
eſſet in longinquis regionibus, poteſt ac-
cidere, & probabiliter credi, interceſſiſſe
tantum temporis curriculum, abſque ali-
quo defectu, vt optimè concludit *Nauar.
conſ. vn. de cleric. peregr.* vbi ait, quod, ſi
magnum interuallum interfuit inter di-
miſſorias ad presbyteriū, & illius aſſump-
tionem, ſatis videretur egere noua dimiſ-
ſoria quoad hoc, vt iuſtè poſſit, & debeat
reputari non impeditus ad celebrandum;
quia teſtimonium, tacitè datum de mori-
bus eius, per licentiam accipiendi preſ-
byterium longè ante, quàm illud acciperet,
nō videtur probare mores præſentes.
Vndè nec dimiſſoria, qua Epiſcopus pro-
prius ſignificaret, dimiſſum eſſe probatis
moribus, videtur ſufficere, ſi multo tem-
pore antea fuiſſet conceſſa.

22 Et ſicut pro concedendis dimiſſorijs
huiuſmodi, nihil poteſt Epiſcopus, neque
Cancellarius recipere, vt per *d. Concil. ſeſſ.
21. cap. 1.* ſtatutum eſt, niſi decimam par-
tem vnius aurei, vbi ipſi Cancellario, ſa-
larium non eſt aſſignatum, ita nec Epiſ-
copus ordinans, attenta declaratione Sa-
cræ Congregationis eiuſdem Concilij,
poteſt ab ordinandis accipere, neq; forbi-
ces, neq. tobaleas, aut pectines, ſed tantùm
cereum iuxtà Pontificale Romanum, vt
refert *Gennen. in ſua praxi cap. 81. nu. 8.*

A quocunque &c. Catholico Antiſtite *Gratiam, & communionē &c.*

Hæc quidem verba puto
23 deſumpta ex *cap. venien.* ibi, *à Veſprimeñ
Epiſcopo poſtulabit ſiquidem catholicus fue-
rit, & gratiam Sedis Apoſtolicæ habuerit, de
præſcrip* vbi notat *gloſ. in d. verbo, gratiam*,
quod Epiſcopus non ſit excommunica-
tus, ſuſpenſus, & interdictus. Et antiquitus
cum ſupradicta verba non apponerentur
in ſupplicatione nihilominus in ea ſem-
per addebatur ab Officialibus, clauſula,
*Et promoueatur per aliquem Catholicum
Antiſtitem gratiam, & communionem Sedis
Apoſtolicæ habentem*; declarat etiam ſupra-
dicta verba *gloſ. in cap. quod ſedem. §. con-
ſultationi, & gloſ. in verbo gratiæ, de offic.
ordin. Mandoſ. in prax. ſign. grat. tit. licentia
ad ordines, verſ. additur.*

De diœceſani loci licentia Pontificalia exercente.

Quia nemini licet
24 pontificalia exercere, niſi in propria diœ-
ceſi, & iuriſdictione, non autem extrà, ſi-
ne conſenſu Ordinarij loci, *gloſ. magna in
Clem. Archiepiſcopo, de priuil. confirmata per
Concil. Trid ſeſſ. 6. cap. 5. de reform. Ledeſ. in
ſum. p. 1. de ſacram ord. cap. 8. concluſ. 4. dub.
4. Maiol. de irreg. lib. 2. cap. 2. nu. 2.* vbi, chy-
rotecas, cum annulo, baculum, & cauda-
tam veſtem deferre non poterit, niſi eo-
dem Ordinario conſentiente, ſiuè ſit Pa-
triarcha, ſiuè Archiepiſcopus, ſiuè Epiſ-
copus.

25 Immò, nec primam clericalem tonſu-
ram, poteſt Epiſcopus in aliena diœceſi,
ſuo ſubdito conferre, ſine eiuſdem diœ-
ceſani licentia: quicquid dixerit *Rebuff. in
tract. nomin. q. 14 nu. 28.* vbi ait *n. 29.* quod,
ſicut Legatus, exiſtens extra terminos ſuæ
Legationis, poteſt beneficia conferre,
quæ vacauerunt in Prouincia ſibi com-
miſſa, ſic etiam Epiſcopus, ſuis ſubditis,
tonſuram in alieno territorio, concedit:
quia cum hæc ſententia, careat fundamē-
to, nullo modo videtur poſſe practicari;
ac propterea omninò reprobanda, *Cam-
pan. in diuerſ. iur. can. rubr. 6. c. 1. nu 2.*

Formula autem, ſub qua conceditur
ſupradicta licentia, talis eſſe poteſt, vz.

26 N. *Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini D. Franciſci Tituli SS. Quatuor Coro-
natorum S.R.E. Presbyteri Cardinalis Boncompagni, & Archiepiſcopi Neapoli-*

tani, in ſpiritualibus, & temporalibus, Vicarius, & Officialis generalis. Dilecto nobis in Chriſto N. Clerico Neapolitano, in prima clericali tonſura conſtituto, à quocunque Illuſtri, & Reuerendiſſimo Domino Catholico Antiſtite, gratiam, & communionem Sanctæ Sedis Apoſtolicæ habente, Neapoli commorante, Oſtiariatus, & Lectoratus ordines, ſeruatis tamen temporum interſtitijs, recipiendi, & Antiſtiti prædicto, illos tibi conferendi, & hac de cauſa, Pontificalia exercendi, de mandato tamen prædicti Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi D. Cardinalis Archiepiſcopi, facultatem concedimus, & impartimur: Attento quod de omnibus requiſitis neceſſarijs, in actis huius Archiepiſcopalis Curiæ conſtare feciſti; ac præuio examine, quoad doctrinam coràm Admodum Reuerendis Examinatoribus, peracto, idoneus repertus fuiſti. Volumus autem, quod bulla collationis ſupradictorum ordinum ſcribantur per infraſcriptum noſtrum Actuarium. Dat. in Palatio Archiepiſcopali Neapolitano die &c.

De mandato Eminentiſs. D. mei Card. Archiep. Neap. N. Vic. Generalis.

Et in calce ſupradictæ licentiæ fit fides Epiſcopi ordinantis de collatione ſupradictorum ordiuum. Formula ſupradicta poterit, etiam deſeruire, ſi contingat, huiuſmodi licentiam concedi pro exteris, mutatis mutandis.

Quod ſi contingat, Epiſcopum, ordines conferre in loco exempto, non ſolùm re-
27 quiritur licentia Superioris loci exempti, verùm etiam illius Epiſcopi, intra cuius fines locus exemptus eſt conſtitutus, *Barboſ. de poteſt. Epiſcop. p. 1. alleg. 4. nu. 12.*

In temporibus à iure ſtatutis,

intra tamen annum, annique curriculo non expectato, Ad differentiam alterius facultatis de promouendo, extra tempora, à iure ſtatuta, vt ſupra diximus: De minori-
28 bus ordinibus, nullum penitùs tempus præfixit ſupradictum Concilium Tridentinum: ac proptereà, licèt omnes ſimul vna die cõferri poſſint, vt per *gloſ. in cap. 2 in verbo, minores, de eo, qui furt. ord. ſuſcep. Card. in Clem. generalem, num. 5 de ætat. &*
29 *qualit.* nec ſi ſimul conferantúr extra tẽpora, aliqua pœna incurritur; quia *Conſtitio Pij II.* non comprehendit clericos, ad minores ordines promotos, ſed tantùm ad ſacros, vt rectè deprehenditur ex illius proœmio, cuius verba ſunt, *Cum ex ſacrorum ordinum collatione &c. Rebuff. ſuper reg. Cãcell. 23. verſ. item cupiens,* vbi teſtatur ſic de conſuetudine ſeruari; ſicut neq; obſtat *Conſtitutio Sixti V:* quæ incipit, *Sanctum. & ſalutare,* quia illa fuit reducta per Clementem VIII. ad viam iuris.

Laudabiliùs tamen eſt, à prædictorum minorum Ordinũ collatione, ſic, vt præ-
30 mittitur, abſtinere; niſi immineret neceſſitas, vel alia vrgens cauſa, Epiſcopo bene viſa, ita *Maccrat. var. reſol. lib. 1. reſol. 111. caſu 26.* vbi etiam ait, hoc ſuaderi ex illis verbis *Concilij Trid. ſeſſ. 23. cap. 11.* videlicèt, *atque ita de gradu in gradum aſcendant, vt in eis cum ætate, vitæ meritum, & doctrina maior* accreſcat; ac proptereà, putat, neque laudabiliter facere Epiſcopos, qui, ſi non in eadem die, saltẽ in diuerſis diebus, ſed in vna hebdomada, vel menſe, illos conferunt; cum ceſſet in hoc caſu etiã prædicta ratio Concilij, & dicatur in continenti fieri, ob interuentum breuis temporis.

Sed cum non ſit in iure determinatum, quonam tempore, minores ordines conferri poſſint, eò magis Papa indulget Ora-
31 tori, vt illos vnica die feriata, vel non feriata ſuſcipiat: prout aliquando concede-
32 re conſueuit, vt poſſit quis vnica item die, primam clericalem tonſuram, & dictos quatuor minores ordines inſimul habere; quia nec de prima tonſura, reperitur determinatum tempus, ad illam ſuſcipiẽdam, *Armill. in verbo, Ordo, num. 7. Henriq. lib. 10. cap. 15. §. 1.*

Quo verò ad maiores ordines, clarum eſt, illos conferendos eſſe ſeruatis tempo-
33 rum interſtitijs, nempè, vno anno elapſo, poſt ſuſceptionem vltimi minoris, ad Subdiaconatum, & ſic ad Diaconatum, poſt annum, & poſt alium, ad presbyteratum ex *d. Concil. ſeſſ. 23. cap. 11. 13. & 14.* Quæ quidem interſtitia ad hoc ſtatuta ſunt, vt interim ordinandi commodius edoceri poſſint, quantum ſit pondus, & dignitas ordinis, quem ſuſceperunt &c. *ex eod. Conc. Trid.*

Necnon Ordinario, &c.

Iſta clauſula, licèt apponatur de ſtylo in ſupplicatione, nihilominus, ſi omitteretur, illius omiſſio nõ vitiaret reſcriptum; quia,

quia, & Oratori, & Ordinario ſupradictis
ex vi connexionis, videtur data licentia
ordinandi, eò ipsò, quod ipſi Oratori da-
34 tur licentia recipiendi ordines ab eodem
Epiſcopo; nam conferre, ac ſuſcipere, ſunt
correlatiua, quorum eadem eſt regula, ac
ratio, *Franc. in cap. eos, qui, de tempor. ord.*

Non obſtan. quod tempore promotionis, &c. Niſi apponere-
tur clauſula iſta
35 poſſet Oratori, aduerſari decretum *Conc.
Tridentini ſeſſ. 23. cap. 11.* quo cauetur, vt
in minoribus ordinibus, debeat promo-
tus, ſe exercere, ſicut, etiam in maioribus,
d. ſeſſ. 23. cap. 13. vbi, promoti ad Subdia-
conatus ordinem, ſi in eo per annum ſal-
tem, non ſint verſati, ad altiorem gradum,
niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere
non permittuntur. Ratio autem eſt, quia
interim ordinandi commodius edoceri
poterunt, quantum ſit ordinũ, quos ſuſci-
piunt, pondus, & dignitas, *Vgol. de poteſtat.
Epiſcop. cap. 26. §. 27. num. 2:* ac iuxta illud
*in vacuum gratia Dei non recipiatis, Maiol.
de irreg. lib. 3. nu. 1, cap. 27.* vbi ſubdit, quod
ſi quis in ſacris ordinibus poſitus, nun-
quam deſeruierit, non erit tàm facile ad-
mittendus, vt aſcendat, niſi prius cauſa
cognoſcatur, quare non deſeruierit, an
per negligentiã, aut quia vagus, aut quid
ſimile,
36 Eximuntur tamen ab obſeruatione ſu-
pradictorum decretorũ, Patres Societa-
tis Ieſu, nempe viatores omni tempore
parati, expectantes diem, & horam, qua
vel ad extremas Orbis Regiones, cum
venerit vſus, emittuntur, & quiſq; pro ſuo
captu, & iuxtà datam ſibi à Domino ſa-
pientiam, ſe ſe in via Domini excolenda
exercet, prout in litteris in forma breuis
*Gregorij XIII. incip. Pium, & vtile, ſub Da-
tum Tuſculi die 21. Sept. 1582 Anno XI.*
qui propterea, præcipiẽdo omnibus Epiſ-
copis, & Antiſtitibus in perpetuũ inter-
dicit, ne ab huiuſmodi promouendis, qui
licentiam à Præpoſito Generali dictæ So-
cietatis, pro tempore exiſtentis, vel eius
delegatis, habuerint, quidquam requirant,
vel exigant, ſed ipſos etiam abſque vlla
functione in ordinibus ipſis, interſtitio-
rumque ad illos ſuſcipiendos, obſerua-
tione, aut inquiſitione de cantu, officijs, &
cæremonijs Eccleſiaſticis, idoneitate, pro-
prij Ordinarij licentia, & alijs requiſitis,
ad minores, ac etiam extrà tempora à iu-
re ſtatuta, tribuſque Dominicis, vel alijs
Feſtiuis diebus, etiam continuis, ad ſacros,
etiam Presbyteratus ordines promoueãt,
ac ſi illis omnibus requiſitis præditi eſ-
ſent &c.

Alijſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis. Iſta clauſula,
37 licèt paſſim apponatur in reſcriptis apo-
ſtolicis, tanquam neceſſaria ad tollendum
præcedentem diſpoſitionẽ derogatoriam
ſubſequentis voluntatis, per ea quæ dicit
*Bart. in l. omnes populi, nu. 31. verſ è contra
ff. de inſt. & iur.* non tamen neceſſariò re-
quiritur pro derogatione ſupradicti Con-
cilij Tridentini, præſcribentis interſtitia
ad ordines; cum ſatis ſit, quod Papa con-
tra ipſius Concilij decreta, abſque aliqua
illius derogatione, diſponat; quamuis ali-
tèr dicendum ſit de alijs Concilijs gene-
ralibus, in quibus expreſſa requiritur de-
rogatio, vt aliàs diximus; ſed ſupradicta
clauſula tollit cætera, quæ huic diſpoſitio-
ni forſan aduerſarentur.
Nunquam enim vidimus alicui con-
trariæ Conſtitutioni, in ſimilibus, expreſsè
derogari, præcipuè circà ſupradicta inter-
ſtitia; licèt id tantùm ſeruetur in promo-
tionibus ad Cardinalatum, in quibus, plu-
38 ribus contrarijs Conſtitutionibus dero-
gatur in ſpecie per hæc verba, videlicèt,
*Non obſtantibus fel. record. Sixti Papæ V. de
certo Cardinalium numero, & de illis, non
niſi in ieiuniorum Decembris, temporibus
tantùm creandis, ac Eugenij IV. ſimilis
memoriæ Romanorum Pontificum, & alijs
quibuſcunque Conſtitutionibus, & ordina-
tionibus apoſtolicis, etiam forſan conſenſu
omnium Cardinalium, etiam abſentium, il-
lis prius ad hoc ſpecialiter vocatis, atque ad
certum tempus expectatis, vel maioris par-
tis eorum collegialiter habito in Cardina-
lium creatione interuenire conſuetis.* Et, ſi
Cardinalis creandus, fuerit alterius Car-
dinalis Conſanguineus, vel affinis, addi
tur, *Necnon ipſos Cardinales creandos
certis alijs qualitatibus præditos, nec Se-
cundo, vel altero conſanguinitatis, vel af-
finitatis gradu, cum alijs Cardinalibus,
coniunctos eſſe debere; alioquin eorum
creationem nullam cenſeri debere, diſpo-
nentibus.*
Derogatio autem ſupradictæ Conſti-
tutionis Eugenij IV. (quod per tranſi-
tum dictum ſit) in ipſa Cardinalium crea
tione, plurimũ videtur neceſſaria; illiuq;
omiſſio in aliqua parte poſſet aliquam
circà id, hæſitationem afferre; quia, vt re-
fert *Tuſc. in ſuis pract. concluſ. to. 1. concluſ.
98.* aliquando fuerunt declarati Cardina-

les,etiam poſt obitum Summi Pontificis: nam Paulus I I. creauit quatnor Cardinales, videlicèt, Ioan em!, Archiepiſcopum Strigoniæ, Petrum Foſcarum, Venetum, & Frothonotarium, Ioannē Baptiſtam Sabellum, Prothonotarium, Federicum de Cluniaco Prothonotarium, vt eſſent Cardinales S. R. E. ſtatimq. poſt obitum Pontificis, publicarentur: ſuppleuit omnes defectus ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis: ſed quia in ſpecie non derogauit *Extrauag. Eugenij IV.* fuit ubitatum de promotione, an eſſet valida, & pro validitate conſulerunt *Alexam.conſ. 111. Perſpectis.lib.6. & Corn.cōſ. 178.lib. 3.* Paulus I I I. creauit ſimiliter Bernardinum della Cruce, qui poſt mortem Pontificis, præſentauit ſuum breue, & Collegium Cardinalium non admiſit, ſed & breue prædictum lacerauit, & ab indè citrà abijt in deſuetudinem hic modus creandi Cardinales, qui re vera, poſſet afferre magnam perniciem, & maximum ſcandalum in Eccleſia Dei.

Si verò, ad rem noſtram, in huiuſmodi indulto de promouendo, addatur aliqua diſpenſatio Oratoris, ſuper aliquo impe-
39 dimento, ad dictos ordines ſuſcipiendos, derogabitur profectò in ſpecie Conſtitutioni vel ordinationi contrarię, ſi ita opus erit.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula,* Dummodò reperiatur idoneus, *quomodò intelligenda in indulto de promouendo.*

2 *Ordinandus prima tonſura, quæ requiſita exbibet in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.*

3 *Concil. Trident. quid diſponat circà ordinandum prima tonſura.*

4 *Et quid, circà minores, & maiores ordines.*

5 *Epiſcopus poteſt arbitrari circà ſcientiam promouendorum ad minores ordines.*

6 *Scientia requiſita ad ordines ſacros.*

7 *Ordinibus minoribus ordinatus, non tenetur aſcendere ad maiores.*

8 *Ordinandus, admittitur ſine examine, ſi eius doctrina nota eſt Epiſcopo.*

9 *Clauſula,* Dummodò idoneus, &c. *in indulto de promouendo, non inducit conditionem.*

10 *Ordinandi in Vrbe, quandoq; ſine examine admittuntur.*

11 *Demonſtratione non indigent, quæ iam demonſtrata ſunt.*

12 *Examen pro forma, eſt neceſſarium.*

13 *Et propterea non poteſt præteriri.*

14 *Edictum Pauli V. circà promouendos in Vrbe.*

15 *Ordinandus, eſt alicuius Eccleſiæ ſeruitio adſcribendus.*

16 *Præſertim, ſi ordinetur ad titulum patrimonij, vel penſionis.*

17 *Clerici abſentes, non ſubueniunt neceſſitatibus Eccleſiarum.*

14 *Non tamen compelluntur ad reſidēdum in propria Diœceſi.*

19 *Epiſtolæ duæ Sacr. Congreg. de hac re referuntur.*

20 *Et quandoq; per A.C. ad illorum fauorem decernitur Monitorium.*

21 *Patrimonij quantitas, circà promouendos, quomodò conſideretur.*

22 *Per Epiſcopum arbitranda, pro qualitate locorum.*

23 *Patrimonium ad ordines pacificè poſſidere, quomodò intelligatur.*

14 *Patrimonio, aut beneficio carens, licèt graduatus, non promouendus.*

25 *Patrimonij, ſeù beneficij redditus pro Neapolitanis graduatis, quantitas.*

26 *Patrimonium ad ordines, non alienandum, ſine licentia Ordinarij.*

27 *Patrimonij bona circà ordines, ſubrogantur loco beneficij.*

28 *Habensque priuilegia, bonis Eccleſiaſticis conceſſa.*

29 *Dictio,* nullatenus, *quid importet.*

30 *Ordinarij licentia, quomodò intelligatur, circà alienationem patrimonij.*

31 *Patrimonij alienatio, quomodò practicatur, vbi illa fieri permittitur.*

32 *Et quando permittatur, licèt Orator non habeat aliundè &c.*

33 *Et Epiſcopus, hoc caſu remanet tutus in conſcientia.*

34 *Neceſſitas, illicitum, facit licitum.*

35 *Et vt bona omnia ſint communia.*

36 *Patrimonio egent Regulares, nulliter profeſſi, ad ſacros ordines promoti.*

37 *Et quid, circà hoc ſeruet Romana Curia in commiſſione nullitatis profeſſionis.*

38 Pa-

38 *Patribus Societatis Ieſu, quomodò de titulo ad ordines prouidendum, ſi indè exeant.*

39 *Diſpenſat aliquando Summus Pontifex extra tempora ſine titulo, & ſine litteris dimiſſorialibus.*

Praxis Decretorum eiuſdem.

CAP. VII.

ET dummodò Orator idoneus reperiatur. Id non ſolum intelligitur de
1 ſcientia, verùm etiam de natalibus, ætate; moribus, alijſque, in prædicta formula litterarum dimiſſorialium, contentis, & ad præſcriptum ſupradicti *Concilij Tridentini ſeſſ. 23. cap. 5. de refor.* ibi, *de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita; ac inſuper genere, inſtitutione, patria, & fide, vt in cap. quando 24. diſt.*

Et quoad primam tonſuram, ſeruatur in Curia Archiepiſcopali Neapolitana,
2 vt cum quis petit ea initiari, mandet Archiepiſcopus, vt initiandus, exhibeat pro neceſſarijs requiſitis, infraſcriptas atteſtationes, quarum Prima eſt, legitimorum natalium, facienda per illius Parochum. Secunda, eiuſdem Parochi de vita, & moribus, Tertia, Magiſtri ſcholæ, in qua educatur, & quod ibi vacet litteris grammaticalibus, ibique ſit aſſiduus, Quarta, eiuſdem Parochi, de Baptiſmate, Quinta, Cōfirmationis, quæ debet eſſe authentica, facta à Compatrino, ſin minus ſtabitur iuramento ipſius initiandi, accipiendo per Notarium dictæ Curiæ, ſeù alium ad id deputandum Sexta, perquiſitionis factæ in Magna Curia Vicariæ, in qua appareat ipſum non eſſe inquiſitum, aut contumacem, Septima frequentiæ Sacramentalis confeſſionis, & communionis per illius Confeſſarium, Octaua, publicationis in Cathedrali, & Parochiali Eccleſia.

3 Quo verò ad ſcientiam, habetur in ſupradicto Concilio, quod prima tonſura non initientur. qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, quiq; legere, & ſcribere neſciant, & fidei rudimenta edocti non fuerint, *ſeſſ. 23. c. 4.*

4 Ad minores ordines promouendus, intelligere debet ſaltem linguam latinam ac bonum à Parocho, & Magiſtro ſcholę, teſtimonium de litteris, & moribus habere, ex *d. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 5. &* 11. quæ quidem latinitas, non rectè capi poteſt, niſi maternas, ſeù vulgares cōpoſitiones latinè verterit per omnes regulas grammaticales, & audierit aliquot lectiones humanitatis; quia tunc intelligitur lingua latina aliquantulum, vt ait *Zerol. in praxi, verbo, Ordo, verſ. ſecundum dubium p. 1.* ex Concilio quidem deſumitur, quod maiorem ſcientiam linguæ latinæ admittit, propter illam dictionem, *ſaltem*, quæ de ſui natura eſt ſubſidiaria, nec reſtringit, quod expreſſum eſt, ſed maius includere intendit, per *tex. in cap. excommunicatus, §. addamus, de hæret.*

5 Aduertit tamen *Menoch. de arbitr. iud. caſu 425. n. 58.* arbitrari poſſe Epiſcopum, magis expedire Eccleſiæ, ſi alicui conferat ordines minores, qui licèt adhuc linguam latinam non intelligat, eſt tamen bonæ indolis, ac pro ætate docilis; quia illiteratus puer dici non debet, qui pro ætate didicit, quiq; oſtendit ſe proficere, *Barboſ. p. 2. alleg. 11. nu. 6.*

6 Ad Subdiaconatus & Diaconatus Ordines, requiritur, quod probè ſit in minoribus verſatus, & in illis benè inſtructus, *d. ſeſſ. 23. cap. 13.*

Ad presbyteratum verò, promouēdus, requiritur, quod poſſit populum docere, ea, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, *d. ſeſſ. 23. cap. 23.* ac quod ſciat canones pęnitentiales, *cap. quæ ipſis, diſt. 38.*

Debet propterea animaduertere Epiſcopus, an promouendus, ab initio oſtendat ſuam habilitatem, vt poſſit tantum proficere, quod ſit ſpes, tempore procedente, ſe futurum habilem ad omnes ordines ſuſcipiendos: ſunt enim nonnulli, qui prima tonſura ſe faciunt initiari, & aliquando ordines, etiam minores ſuſcipiunt, in quibus poſtea remanent, ſine aſcēſu ad ſacros; dicentes, id facere ad imitationem aliquorum Sanctorum, qui, ob ſuam humilitatem, noluerunt ſacros ordines ſuſcipere; quod licitè fieri poſſe affirmat *Nauar. in man. cap. 25. num. 108.* cum tamen id expreſsè neget *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo. Ordo. verſ. primum dubium, p. 1.* ſi id fieret, cauſa vitandi iudicij ſæcularis, ex *eod. Nauar. de hor. can. cap. 7. nu. 16.* dicente, magna laude dignos eſſe Epiſcopos, qui primam tonſuram, & quatuor minores ordines non conferunt, niſi ei qui per ſe, ſi fuerit adultus, aut per parentes, ſi

N 3 puer

puer, iurauerit ſe velle ad minores ordines
aſcendere; nam multi ſunt, qui, vt deludãt
vtrumque forum, ſolùm accipiunt mino-
res ordines, vel primam tonſuram, vt la-
xiorem ducant vitam: nec, in hac præſer-
tim Ciuitate, desũt huius farinæ homines,
qui pro ea fraude, diuinã vltionẽ ſeuerio-
rem ſibi, & ordinatoribus ſuis conciliãt.

7 Negari tamen non poteſt, quin ceſſan-
te fraude huiuſmodi, poſſit quis in mino-
ribus ordinibus remanere, ſi vellet ſerui-
re Deo, contentus illo ſtatu minorum or-
dinum, *id. Zerol. d. p. 1. verſ. primũ dubium*,
& ſupra diximus.

Licèt enim, multi clerici ordinentur
ad hoc, vt eximantur à foro ſæculari, ſint-
que immunes à gabellis, alijſque impoſi-
tionibus; nihilominus, ſi ſecùs Epiſcopus
deprehendat, ac probabilem eſſe conie-
cturam, illos huic militiæ adſcribi, vt Deo
promptius exhibeant famulatum, profe-
ctò non poterunt Domini temporales, ſi-
uè Barones conqueri, quod omnes ferè
ciues fiant clerici; etiam ſi non habeant
animum aſcendendi ad ordines ſuperio-
res, vt dictum eſt, ita concludit *Nauarr. d.
cap. 25. nu.* 104 licèt aliàs dicendum ſit de
clericis beneficiatis, qui ratione ſuorum
beneficiorum, tenentur iuxtà illorum
qualitatem, ad dictos ſuperiores ordines
aſcendere, & ad id compelli poſſunt.

8 At verò, cum idoneitas ordinãdi, quo-
ad doctrinam, fuerit nota Epiſcopo, nihil
obſtat, quin idem poſſit, ſi ita ſibi videbi-
tur, abſque aliquo examine, illum ordina-
re; quia vigore ſupradicti decreti, *dummo-
dò Orator idoneus reperiatur*, non inducitur
conditio, vt debeat omninò examinari;
cum totum id caueatur decretis ſupradi-
cti Concilij, etiam ſi decretum ipſum non
fuerit in ſupradictis litteris appoſitum;
quod virtute dicti Concilij tacitè ineſt,
argum. tex. in cap. præſentium, de ſolut. & ſic
expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil
operatur, *l. conditiones, quæ ff. de condit. &
demonſtr.* cum enim dicitur hic; *Dummo-*
9 *dò idoneus reperiatur*, non propterea indu-
citur conditio, ſeù forma, annullans actũ,
ob illius nõ obſeruantiam, ſed liberè po-
terit Epiſcopus omittere examen, ſi Ora-
toris doctrina ſit aliàs eidem Epiſcopo
nota: Vndè videmus in Romana Curia
multos viros, quorum doctrina cognita
10 eſt Vicario Summi Pontificis, non ſup-
poni examini, ſicut cæteri ordinandi, ſed
illos, tanquàm idoneos reputatos, permit-
tit ad omnes ſacros, etiam presbyteratus
ordines, promoueri; quia noua demon-
11 ſtratione non indigent, quæ iam de-
monſtrata ſunt, *l. 1. ff. de dot. præleg.* vbi
dicitur, quod quicquid demonſtratæ rei
adijcitur, ſatis demonſtrare, fruſtrà eſt, &
manifeſta nõ indigẽt probatione, *l. empto-
rẽ, & ibi gloſ.* in verbo, *manifeſtũ, de act. em-
pt.* Imò, etiam de iure habemus, quod no-
tus, promoueri poteſt abſque examine,
quod aliàs in incognito requireretur. *cap.
qui Epiſcopus, iuncta glo. 2. 23. diſt. cap. ve-
niam, verſ. Euſtachium verò à me ſæpiſſimè
comprobatum, 35. quæſt 9. cap. nullus, 2. iun-
cta gloſ.* vbi, quod poteſt notus abſque exa-
12 mine ordinari, *diſt.* c 5. Niſi tamen, ſupra-
dictum examen requireretur pro forma,
13 vt dictũ eſt, tũc enim illa non poteſt præ-
teriri, *Abb. in cap. fin. de reſt ſpol.*

Quamuis, quoad cœteras perſonas, ad
ordines promouendas, in ipſa Vrbe de-
gentes, debeant omninò inibi examina-
14 ri: quinimmò contra tales hodiè, viget
quoddam publicum Edictum à Paulo V.
emanatum, dum Vicarij in ſpiritualibus
generalis, Clementis VIII. officio funge-
retur; quo cautum eſt, ne quiſquam cleri-
cus in dicta Vrbe, pro tempore commo-
rans, etiam prætextu quarumcunque lit-
terarum dimiſſorialium ſui Ordinarij, à
quibuſuis locorũ Ordinarijs, extrà dictam
Vrbem, ſe ad ſacros ordines, niſi præuio
examine, ab Examinatoribus in ipſa Vr-
be deputatis, ſub ſuſpenſionis ab exerci-
tio eorundem Ordinum, ac alijs pœnis, ap-
probatus fuerit, promoueri facere poſſit.
Vndè ſtantibus præmiſſis, ſi cõtingat ali-
quem ſic promoueri, opus eſt rehabilita-
tione, ac abſolutione à prædictis cẽſuris,
& datur clauſula, quod remaneat ab ipſo-
rum ordinum exequutione, ſuſpenſus, do-
nec per Examinatores prædictos, præuio
diligenti examine, fuerit examinatus, ac
idoneus repertus.

Et alicuius Eccleſiæ ſeruitio

ſe adſcribat. Hoc itidem cauetur *Concilio
Tridentino ſeſſ. 23. cap. 11. 13. 14. & 16.* dũ
ibi dicitur, quod *nullus debeat ordinari, qui
iudicio Epiſcopi non ſit vtilis, aut neceſſarius
ſuis Eccleſijs, &c. & nullus in poſterum ordi-*
15 *netur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cuius
neceſſitate, aut vtilitate aſſumitur, non adſcri-
batur, vbi ſuis fungatur muneribus, ne incer-
tis vagetur ſedibus, &c.*

Eoq; magis, cum Orator petit ſic pro-
moueri ad titulum patrimonij; quia in
ſeſſ. 21. cap. 2. dicitur, quod patrimonium,
16 vel penſionem obtinentes, ordinari poſt-
hac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus

judi-

iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum, ſicut aliàs diximus.

Si verò clerici, eſſent abſètes ab Eccleſiis quibus adſcribûtur; ac propterea illarum neceſſitatibus ſubuenire, aut aliquã
17 vtilitatem afferre, non valeant, poteſt adhuc Epiſcopus eis litteras dimiſſorias cõcedere, vt declarauit *S. Congr. Concil. teſte Garc. de benefic. p. 2. cap. 5. num. 76.* & taliter promoti, ac ſeruitio Eccleſiæ in propria Diœceſi adſcripti, iuxtà decretum ſupra-
18 dicti Concilij, ſi moram extrà eam trahunt, nõ poſſunt ab illius Epiſcopo compelli, & ad dictam Diœceſim reuocari ad inſeruiẽdum eiſdẽ Eccleſiis, prout pluries per Sacram Congregationẽ Concilij Tridentini fuit declaratum, & ad nonnullorum inſtantiam reſcriptum Epiſcopo Policaſtreñ. tenoris ſequentis, videlicèt.

19 *Reuerendiſſime Domine vti frater. Si Ioannes Colaſtutus presbyter illius Diœceſis, ad titulum patrimonij promotus, ac matrici Eccleſiæ adſcriptus, nullum obtinet beneficium, aut officium Eccleſiaſticum, quod perſonalem reſidentiam requirat, Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, Amplitudini tuæ iniungit, vt permittat eum Neapoli commorari, quo de eius licentia ſe dicit contuliſſe, & vbi bona, & conſanguineos habet, vndeuè pater traxit originem; ſed ſi quid eſt, quod iuſtè Amplitudinem tuam ab huiuſmodi licentia conceſſione abducat, id ad Sacram Congregationem diligenter perſcribito, & valeat in Domino. Romæ die 12. Aprilis 1620.*

Ampl. Tuæ Reuerendiſsimæ

Vti Frater

H. Cardinalis Lancellottus.

Eidem Epiſcopo fuit pariter tenoris ſequentis, reſcriptum, videlicet.

Reuerendiſſime Domine vti frater. Cum actum eſſet in Sacra Congregatione Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, An Sacerdotes illarum Eccleſiarum ſeruitio, in ordinatione adſcripti, atque ob ipſarum Eccleſiarum itidem vtilitatem, vel neceſſitatem, ad titulum patrimonij promoti ad ſacros ordines, tenerentur, cogiuè poſſint illuc redire, atque eiſdem Eccleſiis inſeruire, Illuſtriſſimi Patres totius negotij circumſtantiis, ſingularumque perſonarum qualitatibus maturè perpenſis, cenſuerunt, tres quidem ex iis, nempè Ioannem Colaſtutum, Marcum Antonium Ciccolum, & Hieronymum Adatum ſinendos eſſe Neapoli commorari, ſimiliter Antonium Bolutum, qui ab Amplitudine tua inſtitutus fuit in beneficio cum onere ſex Miſſas in hebdomada per ſe, vel per alium celebrandi, nequaquam compelli poſſe ab Amplitudine tua inſeruire, niſi eidem beneficio, quo intitulatus eſt, ad fundationis præſcriptum, De reliquis verò quatuor preſbyteris, cenſuerunt Patres, ipſis auditis, maturius eſſe deliberandum; Sed interea eos teneri obſeruare interdictum, ab Ampl. tua promulgatum, atque à Diuinorum exercitio abſtinere. Reliquum eſt, vt Ampl. Tua Sacræ Congregationis ſententiæ, quam nunc tenet, alacriter adhæreat, Et benè valebit in Domino. Romæ die 10. Iunij 1622.

Ampl. Tuæ Reuerendiſs.

Vti Frater

H. Card. Vbaldinus.

20 Quinimmò, habetur quandoque recurſus ad Auditorẽ Cameræ Apoſtolicæ, cui præmiſſa exponuntur, & ab eo cõceditur monitorium, cum inhibitione, directum

omni-

omnibus, & quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis, quatenùs inhibeant omnibus, qui ſupplicantem cogere voluerint ad ſic ſe ſidedum, ne ſub pœna ducatorum quingentorum, & in iuris ſubſidium, quatenùs opus ſit, excommunicationis, alijſque eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, debeant ab omnibus, & ſingulis moleſtationibus, & impedimentis, dicto ſupplicāti illatis, ac inferri comminatis, ſeu comminandis in futurum realiter, & cum effectu abſtinere, nec præſumant ſupplicantem ipſum alibi, præterquā coram eodem Auditore Cameræ, vel eius in ciuilibus Locumtenente, moleſtare, perturbare, aut in iudicium trahere quouis prætextu.

Quod patrimonium ad congruam *eius ſuſtentationem &c.* licèt quantitas patrimonij, quoad ordines, nullibi reperiatur expreſſa, nec in ipſo Concilio Tridentino; tanta tamen debet eſſe, quod ex illius fructibus, ſeù redditibus, valeat ordinatus commodè ſuſtētari, quod eſt de mente ipſius *Concilij ſeſſ. 21. cap. 2. de reform.* circa quod verſatur arbitrium Ordinarij, vt eſt videndum apud *Menoch. de arbitr. iud. caſu* 380.

Nec propterea circà hoc attenditur nobilitas, vel alia qualitas ordinādi, quia, tàm dictum Concilium, quàm ius antiquum, requirit tantùm ſufficientiam ad ſe honeſtè ſuſtentandum; adeò vt non cogatur mendicare; & ob id, decens, & honeſta qualitas clerici attendenda eſt, non quaſi ſui particularis *Barboſ. de poteſt. Epiſc. cap. 26 §. 12. in princ.*

21 Debet tamen ipſe Epiſcopus in arbitrando, conſiderare non modò quantitatem redituum, ex dicto patrimonio pro-
22 ueniendorum, iuxtà *tex. in cap. Epiſcopus, & ibi DD. de preb.* verùm etiam locum originis clerici: quandoquidem, in vno loco, minorem impenſam, quàm in alio fieri cōtingit; & ſic minus patrimonium clerico ſufficit, ſi moretur in Oppido, ſeù villa, quàm ſi in Ciuitate, vt probat *Hartaman. d. caſ. 3. de probat.* circa quod tradi non poteſt certa regula, vt ait *Zerol. in ſua praxi verbo, Dimiſſoria, verſ. quartum dubium, p. 1.*

Verè, & pacificè poſſideat, ſcilicèt, de præſenti; quia non poteſt quis ordinari ad titulum de futuro, veluti, in aliqua certa ſpe acquirendi; ac propterea ſi promouendus expectaret ex bonis paternis, vel maternis, etiam amplam hæreditatem, non poterit ſub hac ſpe, ordines ſuſcipere; nam licèt, valeat argumentum, pater eſt diues, ergo, & filius, *§. ac autem, vbi gloſ. inſtit. de hæred. qual. Alexand. in l. ſuus ff. de lib. & poſth.* nihilominus ſeruanda eſt forma tradita ab ipſo Concilio, requirente, quod dictum patrimonium, verè poſſideat, quæ quidem dictio, *verè*, impor-
23 tat veram, ac realem poſſeſſionem; excludendo omnem fictionem, vt per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 43. nu. 15. & 16.*

Quare, prorſus reijcienda eſt illa opinio *Gratian. diſcept. for. cap. 57. nu. 30* dicentis,
24 quod Doctor, & perſona graduata, non habens patrimonium, aut beneficium, poterit legitimè ordinari, non obſtante *Cōcil. Triden. ſeſſ. 21. cap. 1. de reform.* ex eo quod veriſimile eſt, illud poſſe commodè ſubſtentari, ob doctrinam; cum leges non permittant, illarum profeſſores viuere in paupertate, & quod iura illis ſpem præmiorum pollicentur, *§. fin. auth. de hæred. & falc.*

Similiter, *Gonz. gloſ. 4. num. 36.* vbi ait, ſe aliquando cōſilium dediſſe, quod quidam Doctor in Sacra Theologia, vel iure canonico, aut aliàs perſona graduata, & litterata quāuis non haberet patrimonium, aut beneficium, poſſet legitimè ordinari; quia, cum dicta litteratura ſatiſfit menti d. Concil. nam veriſimiliter, ei congrua ſuſtentatio non deficiet.

Contrarium enim, tanquam magis rationi congruum, etiam in praxi ſeruatur; nam, perſona graduata, quæ petit promoueri, maius, & pinguius debet habere beneficium, ſeù patrimonium, vt valeat iuxtà ſui qualitatem honeſtè ſuſtentari:
25 ac propterea, licet redditus beneficij ſeù patrimonij pro clericis Neapolitanis, ad ſacros ordines promouendis debeat eſſe triginta ſex ducatorū monetæ huius Regni, nihilominùs, vix, aut rarò huiuſmodi perſonæ admittuntur, niſi habeant ad minus, redditus, quinquaginta ſimilium ducatorum: quamuis regulariter ſufficiat, vt valeant ſe honeſtè ſuſtentare, non habito reſpectu ad qualitatem perſonarum. Nec tamen deſunt, qui, quamuis doctrina, & virtute inſignes, promoti cum tenui, vel ficto titulo, ad extremam inopiam redacti, miſerabiliter mendicare, cum maximo dedecore ſtatus clericalis, non rarò coguntur. Et per illā dictionem, *pacificè*, demonſtratur, quod patrimonium ſupradictum, nō debet eſſe litigioſum; aliàs enim repelleret ordinandum; quia non dicitur quis pacificè poſſidere, ſi aliquam ſuper lu-

huiuſmodi poſſeſſione patiatur iuris, vel facti controuerſiam in iudicio, vel extrà, *Felin. in cap. cum Ioanne, nu. 33. de fid. inſtr. Caſſador. deciſ. 6. de cau. poſſ. & propr.*

Cum decreto, quod illud *ſine Ordinarij ſui licentia alienare, ſeù quoquo modo diſtrahere nequeat, niſi prius, &c.* Quæ quidem clauſula, deſumpta eſt, etiam ex
26 ſupradicto *Concilio Tridentino, d. ſeſſ. 21. cap. 2. de reform.* ibi, *atque illa deinceps, ſine licentia Epiſcopi, alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poſſint, donec beneficium Eccleſiaſticum ſufficiẽs ſint adepti, vel aliundè habeant, vnde viuere poſſint.*

Quia verò, quandoque petit quis huiuſmodi indultum de promouendo ad titulum patrimonij, ſeù perpetui ſimplicis benefici eccleſiaſtici, ſi quod obtinet, propter illam dictionem, *ſeù*, quæ paſſim, vt hic, admittitur, & diſiunctim accipitur vt in *l. 1. § ſublata, ff. ad Trebell. & l. ſi quis ita legauerat, ff. de aur. & arg. leg.* & licèt ponatur inter diuerſa, arguit tamen ſimilitudinem, *Seraph. deciſ. 393.* propterea in decretis litterarum additur, *Volumus autẽ, quod donec tibi de aliquo eccleſiaſtico, vel alio annuo redditu, ad congruam tui ſuſtentationem, ſufficienti, prouiſum fuerit, patrimonium tuum, ſi te ad titulum illius promoueri contigerit, alienare, vel hypothecare nullo modo poſſis.* Et ſi Orator petit promoueri ad ſacros ordines ad titulum penſionis annuæ, ſibi ſuper fructibus alicuius beneficij eccleſiaſtici, authoritate apoſtolica reſeruatæ additur decretum, *Quod dictus Orator dictam penſionem caſſare, extinguere, aut transferre nullo modo poſſit, donec aliunde habuerit, vnde commodè viuere poſſit:* quod & ſeruatur in caſſatione ipſius pẽſionis quæ paſſim concedi conſueuit, vt in ea apponatur clauſula, dummodò ille, qui hanc caſſationem petit, quatenùs ſit in ſacris ordinibus conſtitutus, habeat aliundè, &c. & cum petit ad eoſdẽ ordines promoueri ad titulum penſionis & beneficij aut penſionis, & patrimonij, vel beneficij, patrimonij inſimul, vt in dies occurrit, in litteris de promouẽdo ad dictos ordines; cum vnũquodque eorum per ſe non ſufficit, prohibet Summus Pontifex caſſationem pẽſionis, reſignationem beneficij, & alienationẽ patrimonij, donec Orator habuerit, &c. vt quotidiana praxi docemur, & omnibus notum eſt.

27 Bona etenim, ſuper quibus cõſtituitur patrimonium ſupradictum, ſunt ſubrogata loco beneficij, & aſſumunt illius naturam; ob idque non poſſunt aliquo modo
28 diſtrahi, *Paris de reſign. benef. lib. 2. quæſt. 6. nu. 1.* & habent priuilegia à iure conceſſa bonis eccleſiaſticis, *Barboſ. de poteſt. Epiſc. allegat. 19. nu. 91.* immò ex ipſomet Concilio habetur, quòd non ſolùm integrum patrimonium, verùm nec etiã illius pars,
29 poterit alienari, propter illam dictionem, *nullatenùs*, quæ annullat actum ipſo iure, *gloſ. in Clem. 1. verſ. nullatenus, de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* & negat omnem caſum, omnemque potentiam, *l. vlt. C. de teſtam. milit.* habetque vim præciſæ prohibitionis, *Stephan. Grat. deciſ. Marck. 51. nu. 8.* & cum ſit vniuerſalis negatiua, excludit et ã quamcunque minimam partem, *glo. in reg. nemo poteſt, de reg. iur. in 6. Card. Tuſc. pract. concluſ. tom. 2. lit. D. concluſ. 315. nu. 1.*

Porrò, ſi poſt ordinationem ad Subdiaconatum, ad titulum patrimonij ſibi donati, illud renunciauerit, & retroceſſerit in fauorem parentum, vel alterius, nec poſtea fecerit ſe promoueri ad reliquos ſacros ordines, non propter id remanebit ſuſpenſus; quia ſi ipſa donatio fuerit ſibi validè facta, dicta renunciatio, ſeù retroceſſio, erit nullius momenti, ac pro non facta, *Quaran. in ſumma Bullarij, verbo, ordo, verſ. quotidianus caſus eſt*; quod quidem procedit, etiam ſi ipſum patrimoniũ fuerit donatum ipſi clerico, cum pacto de eo reſtituendo, poſtquam ille fuerit promotus ad ſacros ordines; nec eo caſu aliter ordinatus incurrit ſuſpenſionem; quia ille eſt verè ordinatus cum vero patrimonio, neque refragatur pactum in dicta donatione adiectũ, ex eo, quod illud non obligat, attenta diſpoſitione prædicti Concilij prohibentis remiſſionem, ſeù alienationem dicti patrimonij, *Barboſ. alleg. 20. nu. 30. p. 2.*

Cum autem cõtingit Oratorem de alijs redditibus annuis poſt promotionem ad ſacros ordines, prouiſum fuiſſe, ac propterea patrimonium, ad cuius titulum promotus eſt, velle alienare, ſeù aliàs diſtrahere, id nullo modo ſibi permittitur ſine Ordinarij licentia; quicquid alij dixerint; quia obſtat dictum Cõcilium, id expreſsè prohibens, actum annullando; ex quo inducitur forma, quæ nullo modo poteſt præteriri, *cap. cum dilecta, de reſcript.* etiã in caſu licitæ alienationis dicti patrimonij, licèt Orator aliundè habuerit, vndè commodè viuere poſſit, per illa verba ſupradicti Concilij, ſcilicèt, *quodq; deinceps, ſine licentia Epiſcopi, &c.* Nec refert, quod ſupradicta dictio, *donec*, ſit limitatiua, &

reſtrictiua temporis, habeatq; naturam ſuſpēſiuam, *l. legatum, ff de an. leg. Menoch. conſ. 151. nu. 4. Surd. conſ. 185. nu. 15* quia, his non obſtantibus, aliud eſt circà hoc, dicendum, vt ſcilicet, etiam poſtquam

30 Orator habuerit aliundè &c. non poſsit dictum patrimonium, ſine cōſenſu Epiſcopi alienare, *Barboſ. alleg. 19. nu. 90.* quia, vt ait *Campan. in diuerſ. iur. can. rubr. 8. cap. vlt. nu. 9. verſ. & obuiam*, ponderando verba ſupradicti Concilij, duo concurrere debent in ſupradicta alienatione, vnum videlicèt, quod alia res ſubrogetur pro decēti victu clerici promoti; alterum verò, quod Epiſcopus cognoſcat; & comperto ita eſſe, aſſentiat, *id Barboſ. d. nu. 90.* & ſic in praxi receptum videmus: nam in huiuſmodi alienatione adhibetur con-

31 ſenſus Ordinarij, præuio ſupplici libello; qui mādat, deſuper capi informationem, & comperto, rem ſubrogatam, eſſe ſimilis, vel maioris redditus, medio eius decreto, fit alienatio; alias enim mens Concilij facilè eluderetur, & fraudes committerentur, ad *tex. in l. hæres meus, §. fin. ff. de condit. & demonſtrat. l. quod in conditionibus, iuncta, gloſ. ff. de donat. cau. mor.*

Negari tamen non poteſt, quin promoto concedi poſsit licentia in aliquo caſu, dictum patrimoniū alienādi; quamuis ille non habeat, vndè commodè viuere poſsit; veluti, ſi eius parētes eſſent cap-

32 tiui; nam ob illorum redemptionem poterit licitè alienari, abſq; eo, quod habeat aliundè, & idem dicēdum eſt, ſi pater, aut frater clerici, eſſet ob homicidium, vel aliud delictum, puniendus pœna mortis; niſi accuſanti daretur certa quantitas pro remiſsione; aut etiam ipſius ſorori prouidendum eſſet, quæ in magno honoris diſcrimine verſaretur, *Garc. p. 2. c. 5. nu. 188.*

33 Qui *nu. 189.* ſubdit, Epiſcopum, concedendo talem licentiam, remanere tutum in conſcientia, etiam ſi clericus non haberet aliundè &c. quia neceſsitas eum excuſat; nā quicquid fit ob neceſsitatem,

34 fit licitè, & licitum fieri cenſetur, *gloſ. in canonicā. 48 diſt.* & quod nō eſt licitum in lège, neceſsitas facit licitum, *cap. quod non eſt licitum, de reg. iur.* nec refert, quod dictum patrimonium ſit conſtitutum pro honeſta ſuſtentatione clerici; quia neceſſitas facit, vt omnia bona ſint cōmunia, *cap. ſicut hi, diſt. 47. l. 2. §. cum in eàdem naui,*

35 *in fin. ff. ad l. Rhod. de iact.* & in quibus caſibus ob neceſsitatem, legis rigor infringatur, vide *Felin. in cap. 1. nu. 49. & 50. de cōſtit. Iaſ. in l. 1. C. de prec. Imper. offer.*

Id verò, quod dictum eſt ſupra, de ſufficientia tituli pro clericis, ad ſacros ordi-

36 nes promouendis, procedit etiam, quoad clericos regulares, nulliter profeſſos. & ad dictos ſacros ordines in Religione promo-

37 tos ad titulum paupertatis; nam ita ſeruat Romanæ Curiæ praxis, vt ſi petant ij propter aliquam legitimam cauſam, declarari nullam profeſsionem, in litteris huiuſmodi declaratorijs iſtius nullitatis, ſemper adijcitur clauſula, *Quod Orator ab exequutione ſuſceptorum ordinum ſuſpenſus remaneat, donec habuerit vndè commodè viuere poſſit.* Quo caſu conſtituendus erit ei titulus eō modo, quo à principio conſtituitur clericis ſæcularibus ad dictos ſacros ordines promouendis; ac propterea debet ad id interuenire decretum Ordinarij, qui diligenter inſpiciat, an ſupradictus titulus ſit verus, & ſufficiens, propter identitatem rationis; vndè idem ius conſtitui debet, *§. pari ratione, inſtit. quib. mod. ius patr. poteſt. ſolut. l. à Titio, in fin. ff. de verb. oblig.*

Quo verò ad Patres Societatis Ieſu, Sixtus V. audita relatione Sacræ Congregationis ſic declarauit, *Quoad Ieſuitas, cum poſt ſacerdotium exire non poſſunt, niſi à*

38 *Superioribus eijciantur, prouideant illis de redditu quadraginta aureorum annuorum ex bonis Religionis. Quoad alios, qui arbitrio ſuo exire quando volunt, poſſunt, ne detur illis occaſio exeundi, vt fruantur illo redditu, vocentur prius, & intelligantur, qua alia via proſpici poſſit; deindè maturè deliberandum.*

39 Datur deniquè huiuſmodi diſpenſatio, nedùm in temporibus, verùm etiam extrà tempora ſine titulo beneficij, aut patrimonij, & ſine litteris dimiſſorialibus, quatenus cauſa aliqua ita ſuadeat: ſic enim vidimus diſpenſatum per Sum. Pont. cùm quodam Tranſyluano, eo modo, quo ſequitur, videlicèt.

Feria 5. die 10. Iunij 1638. In Congregatione generali S.R. & Vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coràm S. D. N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. Cardinalibus in Vniuerſa Republica Chriſtiana aduerſus hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus, à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis. Lecto memoriali D. Stephani Deſy Tranſyluani ex

patre

patre hæretico Caluiniſta nati, matre autem Catholica, S.D.N. Vrbanus Papa prædictus cum eo diſpenſauit, vt promoueri poſſit à quocunque Epiſcopo ad omnes ordines, etiam ſacros, & presbyteratus ad titulum Miſſionis, non ſeruatis interſtitijs, extra tempora, & ſine litteris dimiſſorialibus.

Io. Antonius Thomaſius S. Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis Not.

Regiſtrata fol. 11. locus † ſigilli.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutionis Pij II. de male promotis, tenor.*
2 *Conſtitutio huiuſmodi renouata per regulam Cancellariæ.*
3 *Promoueri qui poſſint licitè extrà tempora.*
4 *Formula ſupplicationis pro illicitè promoto extrà tempora.*
5 *Promoti extrà tempora, etiam antiquo iure, ſuſpenſi.*

Praxis Diſpenſationis cum malè promotis extra tempora.

CAP. VIII.

QVomodò etiã malè promotis ad dictos ordines, per Apoſtolicam diſpenſationem ſuccuratur, ex infrà dicendis, vnicuique innoteſcet. Adeò etenim inualuerunt, præſertim in hoc Regno, malæ promotiones ad ordines, vt Oratores Summi Pontificis aures in dies infeſtare non deſinant circà petitiones diſpenſationis ſuper huiuſmodi impedimẽtis, quãdoquidẽ potiſſimùm obſtat Conſtitutio fel. record. Pij II. qua cauetur, vt promoti ad ordines ſacros extrà tempora, ſiuè antè legitimam ætatẽ; aut ſine litteris dimiſſorialibus proprij Epiſcopi, ſint ipſo iure ſuſpenſi; & in ordinibus ſic ſuſpeptis, miniſtrando, irregularitatem incurrant. Et cũ his Papa tantummodò diſpenſare poteſt. Antequàm tamen ad praxim petendæ, & concedendæ diſpenſationis cum taliter promotis, accedamus, eiuſdem Conſtitutionis tenorem hic inſerendum duximus, qui talis eſt, videlicet.

PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cum ex ſacrorum ordinum collatione, character inuiſibilis, animæ imprimatur, ſacra myſteria diſpenſentur, & ipſarum cura tribuatur animarum; in eorum ſuſceptione, exceſſus graues, tantò magis plectendi ſunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium ſcandala generantur. Cum itaque (ſicut fide dignorum relatione, non niſi moleſtè accepimus) nonnulli clerici, extrà tempora à iure ſtatuta; quidam antè ætatem legitimam; aliqui verò ſine dimiſſorijs litteris, cõtra ſanctiones canonicas, ſe faciunt ad ſacros ordines promoueri: nos eorundem temeritatem, tali caſtigatione reprimentes, vt alijs in poſterum committendi ſimilia, aditus præcludatur; auctoritate Apoſtolica, hac conſtitutione perpetuo valitura, ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnes & ſinguli, qui abſque diſpenſatione canonica, aut legitima licentia, ſiue extrà tempora à iure ſtatuta, ſiuè antè ætatem legitimam, vel abſque dimiſſorijs litteris, etiam citramontani à citramontanis (præterquam ſi in hoc vltimo caſu, per Cameram Apoſtolicam, iuxtà illius ſtylum) ordinati fuerint, & ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint, promoueri, à ſuorum ordinum executione, ipſo iure ſuſpenſi ſint; & ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante, in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eò ipsò irregularitatem incurrant. Præterea, vltrà alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs eccleſiaſticis poſſint iure priuari. Volumus autem quod præ-

ſens

ſens noſtra Conſtitutio, in Romana Curia exiſtentes, poſt quindecim dies; abſentes vero italicos, poſt duos menſes; alios verò vltramontanos poſt ſex menſes, ab ipſius in audientia Contradictarum, & Cancellariæ Apoſtolica publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli ergo omninò hominum, liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, & voluntatis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno ab incarnatione Dominica millesimo quadringenteſimo ſexageſimo primo, quintodecimo Kal. Decembris Pontificatus noſtri anno quarto.

1 Quam quidem Conſtitutionem (cum in multis locis ac ferè vbique extra Vrbem ignota eſſet vt ait *Sayr de cenſ. lib. 4. cap. 14. num 14.*(confirmarunt *Sixtus V.* in alia ſua Conſtitutione, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare, Nonis Ianuarij* 1588. & *Clemens VIII.* in alia quæ incipit, *Romanum Pontificem decet, Pridiè Kal. Martij* 1595. & quilibet Summus Pontifex in craſtinũ ſuæ aſſumptionis ad ſũmi Apoſtolatus apicem, eam etiam renouat inter alias regulas Cancellariæ, ſub titulo *de malè promot.* per hæc verba videlicèt.

2 *ITem de clericis extrà tempora à iure ſtatuta, ſiuè ante legitimam ætatem, aut abſque dimiſſorijs litteris ad ſacros ordines ſe promoueri facientibus pro tẽpore, etiam voluit, Conſtitutionem piæ mem. Pij II. ſimiliter prædeceſſoris ſui, deſuper editam, & in dicto Cancellariæ libro deſcriptam, quæ incipit, Cum ex ſacrorum Ordinum, &c. pari modo obſeruari.*

Vndè patet, quam perperàm loquãtur, qui dicunt hanc Conſtitutionem Pij II. non eſſe vſu receptam; quod quidem fuit, etiam à Rota Romana reiectum in praxi enim videmus quotidiè ob huiuſmodi malas promotiones, recurſum haberi ad Datariam Apoſtolicam pro abſolutionibus, & diſpenſationibus ſuper eis; quia dicta Conſtitutio fuit ſolemniter publicata, ſicut aliæ Conſtitutiones Apoſtolicæ, & in Quinterno Cancellariæ Apoſtolicæ regiſtrata, ac in Bulla io impreſſa; vndè neceſſariò præſumitur vſu recepta, vt per *Put. deciſ. 181. num. 1. lib. 1.* dictaque regula addita eſt pro approbatione prædictæ Conſtitutionis, quæ à tex non ſolum exteris verùm etiam ipſis Curialibus incognita erat, ob idque indiguit tali reualidatione, ſeù confirmatione.

Ab incurſu tamen pœnæ huius Conſtitutionis, quoad primum caput, ſunt immunes fratres Minores & omnes, qui illorum priuilegijs conceſſis, & concedendis fruuntur, ex conceſſione *Clementis VIII.*

3 hi enim poſſunt extrà tempora, à iure ſtatuta, Dominicis, & alijs feſtiuis diebus, ſacros ordines ſuſcipere; ſicut etiam Patres Societatis Ieſu ex indulto *Gregorij XIII.* ipſis conceſſo *Barboſ. alleg. 17. nu. 6. & 7.*

Quoniam verò ex his tribus capitibus malæ ordinationis in ipſa Conſtitutione contentis, Primus eſt; cum quis ad dictos ordines ſacros facit ſe promouere extrà tempora à iure ſtatuta, id ò cum ita promotus petit ſecum deſuper diſpenſari, ſupplicatio concipienda erit eo modo, quo ſequitur, videlicèt.

4 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris N. presbyteri Neapolitani diœceſis. Quod ipſe aliàs in quatuor minoribus ordinibus conſtitutus, cupiens quamprimùm ad ſacros ordines promoueri, ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines, interſtitijs à Concilio Trident. ſtatutis, minimè ſeruatis, à deuota creatura veſtra Epiſcopo N. promoueri, dolo ſe fecit, & in illis, etiam in altaris miniſterio (non tamen in contemptum clauium) miniſtrauit; ſuſpenſionem incurrendo, & irregularitatem contrahendo. Cum autem, Pater ſancte, dictus Orator, de præmiſſis plurimùm doluerit, & doleat ad præſens. Supplicat igitur humiliter E.S.V. quatenus, eius ſtatui, & conſcientiæ ſecuritati,*

tati, in præmiſſis opportunè conſulendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, eundem Oratorem à mala promotione huiuſmodi; necnon à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, in vtroque foro, apoſtolica authoritate, abſoluere, & totaliter liberare; dictaſq; pœnas ſibi gratioſè remittere, & condonare: ſecumque ſuper irregularitate, per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta, quodque illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, ſuo clericali charactere, quo aliàs ritè inſignitus fuit, ac omnibus ſacris, etiam presbyteratus ordinibus, illorumque priuilegijs vti, ac in eiſdem etiã ordinibus, & in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunque, & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, &c. diſpenſare dignemini, &c. Non obſtantibus, &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et additur, *Et committatur Ordinario, impoſita Oratori aliqua pœnitentia ſalutari, ipſoque ab exequutione ſuorum ordinum ad triennium, & deindè arbitrio eiuſdem Ordinarij, ſuſpenſo.*

Huic Conſtitutioni concordat illud, quod antiquo iure circà hoc ſtatutum erat; nam ſi quis extrà tempora à iure ſta-
5 tuta, aliquem Ordinem ſacrum recepiſſet, ab eius executione ſuſpenſus erat, vt eſt *text. in cap. cum quidem, de tempor. ordinat.* vbi relaxatio huius ſuſpẽſionis, Summo tantùm Pontifici reſeruatur, quamuis poſteà fuerit relaxata per *Gregorium IX.* vt *in cap. conſultationi, eod. tit.* qui facultatẽ, eam relaxandi, Epiſcopis conceſſit, *Sayr. de cenſ. lib. 4. cap. 14. nu. 21.* vbi ait, quod licet olim inter veteres Canoniſtas fuerit controuerſia, an promoti extra tempora eſſent ipſo iure ſuſpenſi, hodie tamen omni dubio caret, præſertim ob declarationem dictæ Conſtitutionis, & ſic ſuſpenſi, ſi celebrent, fiunt irregulares, à ſolo Papa abſoluendi, & diſpenſandi.

SVMMARIVM.

1 *Promotus ſacris Ordinibus ante ætatem, eſt ſuſpenſus.*
2 *Formula ſupplicationis pro malè promoto ante ætatem.*
3 *Promoto à non ſuo Ordinario, datur decretum, vt hic.*
4 *Promoto bona fide ante ætatem, quomodò ſuccurratur.*
5 *Promotus ante ætatem, ſi beneficium obtinet, eget noua prouiſione, & quomodò illa detur, nu. 11.*
6 *Promoto per vim ad ordines ſacros, quomodò prouidendum.*
7 *Promotus ante ætatem, promotione occulta, quomodo diſpenſandus.*
8 *Irregulari, qui beneficium curatum in concurſu per fraudem obtinuit, quod decretum detur.*
9 *Promotus ante ætatem, eſt inhabilis ad beneficia.*
10 *Conſtitutio Pij II. de malè promotis, loquitur de ſacris ordinibus.*

Praxis Diſpenſationis cum malè promotis ante ætatem.
CAP. IX.

SEcundus caſus in dicta Conſtitutione expreſſus, eſt, cum quis antè legitimam ætatem, ad ſupradictos ordines ſe fecerit promoueri: quod etiam magnam habẽt cum ipſius iuris communis diſpoſitione, conformitatem. Voluit enim *Alexander III.* relatus in *cap. indecorum, de tempor. ordin.* vt interdictum eſſet pueris vlla dignitate fungi; ne qui ſibi nihil adhuc prodeſſe poſſunt, alijs dignitate præfulgeant; cum ipſi nunquam ad vllum munus putentur idonei, *cap. ſuper inordinata, de præb.* & hodiè ex nouo iure *Concilij Trid. ſeſſ. 23. cap. 6.* admitti non poſſunt vel ad beneficium ſimplex, ante quatuordecim annos, vt aliàs diximus: quamuis olim ſeptemnium ſufficeret tàm ad primam tonſuram, quàm ad beneficia ſimplicia, *Maiol. de irreg. lib. 1. c. 30. nu. 1. & 2.* Ex ipſa autem *Conſtitutione Pij II.* antè ætatem legitimam ordinatus, ſcilicet, aliquo ex ſacris ordinibus, eſt ipſo iure

ſuſpenſus; & in ipſis ordinibus miniſtrãdo, efficitur pariter irregularis; cum quo ſolus Papa diſpenſare poteſt, ſicut etiam in alijs caſibus eiuſdem Conſtitutionis, niſi forſan irregularitas indè proueniens ſit occulta, quia tunc poteſt ſuper ea Epiſcopus diſpenſare ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap 6. de reform. Sayr. de cenſ. lib. 4 cap. 14. nu. 11.* Quod quidem intelligas, etiam ſi ad ipſam ætatem quantumcumq; minimum tempus deficiat; cum per *d. Conc. Trident.* fuerit iam præſtitutum tempus, vt in *ſeſſ. 23. cap. 12.* vbi, *nullus in poſterum ad Subdiaconatus ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatum ante vigeſimum tertium, ad presbyteratum ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueatur.*

Cum igitur opus erit huiuſmodi diſpenſatione in vtroque foro ſuper hac irregularitate, porrigenda, tenoris ſequentis erit ſupplicatio, videlicet.

2 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris Lucij Alberici presbyteri Neapolitañ Diœceſis. Quod ipſe aliàs in vigeſimo, vel circà ſuæ ætatis anno conſtitutus, ſacerdotalis dignitatis feruore accenſus, ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines, ab Epiſcopo Minoreñ, ante ætatem legitimam, aliàs tamen ritè, ſe promoueri fecit, & in eiſdem ordinibus (non tamen in contemptum clauium) miniſtrauit; quapropter Archiepiſcopus Neapolitañ crimen huiuſmodi conſpicatus, contra ipſum Oratorem deſuper procedens, illum in quaſdam pœnas condemnauit, ac ab exequutione prædictorum Ordinum, ſuſpenſum declarauit; donec à Sede Apoſtolica, abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam, meruiſſet obtinere. Cum autem, Pater ſancte, dictus Orator, in vigeſimo tertio ſuæ ætatis anno conſtitutus, de præmiſſis plurimùm doluerit, & doleat, cupiatque abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam per dictam Sedem ſibi miſericorditer impendi; Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus eius ſtatui, & conſcientiæ ſecuritati in præmiſſis opportunè conſulendo; eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, eum à mala promotione huiuſmodi, necnõ à quibuſuis ſentẽtijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, in vtroq; foro, apoſtolica authoritate; abſoluere, & totaliter liberare, dictaſque pœnas ſibi gratioſè remittere, & condonare; ſecumque ſuper quacunque irregularitate ex præmiſſis per eum quomodolibet cõtracta; quodq; illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, ſuo clericali charactere, quo aliàs ritè inſignitus fuit, illiuſque priuilegijs, ac omnibus, etiam ſacris, & presbyteratus ordinibus per eum, vt præfertur quoque ſuſceptis, poſtquam ad legitimam ætatem peruenerit, vti, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunque, & qualiacunque ſine cura, & ætate legitima ſibi ſuffragante) cum cura, beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, &c. dignemini, &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et additur, *Et committatur Ordinario, impoſita Oratori pœnitentia ſalutari, tandiù duratura, quantum ei deerat ad ætatem legitimam, cum promotus fuit. Ipſoque ab exequutione ſuorum Ordinum ad biennium, & deindè arbitrio eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo.*

Quotiès autem Orator fuerit ſic promotus à non ſuo Ordinario, additur etiã,
3 *Ita quod tempore huiuſmodi elapſo, ſuſpenſio prædicta minimè ſibi relaxetur, donec præuio diligenti examine ſuper vita moribus, & doctrina, ac ſufficientia patrimonij, vel beneficij eccleſiaſtici titulo, ab eodem Ordinario approbatus fuerit. Et quoad diſpenſationem, dummodò Oratori nullum aliud canonicum obſtet impedimentum.* Si verò Orator tempore impetrationis huiuſmodi gratiæ, neque peruenerit ad ætatem legitimam, additur, *Ipſoq; Oratore ab exequutione ſuorum Ordinum, donec ad ætatem legitimam peruenerit, ſuſpenſo,* vt dictum eſt in corpore ſupplicationis.

Si autem Orator narrauerit in ſupplicatione, ſe bona fide, eo quod putaret eſſe legitimæ ætatis, promotum fuiſſe ad ſa-
4 cros ordines, ſublata ſupràdicta pœnitentia ſalutari, committitur Ordinario cum clauſula *Dummodò conſtet, Oratorem, ignorantem defectum ætatis huiuſmodi, promotum fuiſſe, ipſoque ab exequutione ſuorum ſacrorum Ordinum, donec vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum attigerit, & deindè ad beneplacitum eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo.*

Contingit vt plurimum, Oratorem ſic malè promotum, obtinuiſſe beneficium etiã curatum; quo caſu petenda erit no-

ua prouiſio à Papa, & in calce ſupplica-
tionis addi conſueuit. *Et committatur Or-
dinario: impoſita Oratori aliqua pœnitentia
ſalutari, ipſoque ab exequutione ſuorum
ordinum ad octo menſes, & deindè arbitrio
eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo; Et dimiſſa prius
per ipſum Oratorẽ prædicta Parochiali Ec-
cleſia. Et quoad nouam prouiſionem, com-
mittatur cum Clauſula. Si per diligentem,
&c. & deputato per eundem Ordinarium,
durante ſuſpenſione huiuſmodi, Vicario ido-
neo in dicta Parochiali cum congrua portio-
ne illius fructuũ pro ſuſtẽtatione ipſius Vica-
rij*, Et hæc ita practicantur in vtroq; foro.
Fuit aliàs tempore Clementis VIII.
petita commiſſio declaratoria nullitatis
ſuſceptionis Subdiaconatus in decimo-
6 ſeptimo anno per vim parentum; & cõ-
miſſum Ordinario quatenus, ſi vocatis,
qui forent euocandi, ac inquiſita per eũ
ſuper præmiſſis. oil ꝫen in. veritate, rem
ipſam ita eſſe r perilſet prout narrabatur,
Oratorem, ad ſeruandam continentiam,
non teneri. ſed matrimonium cum aliqua
muliere ſibi benè viſa, nullo alio iure ſi-
bi prohibita, contrahere, illudque in facie
Eccleſiæ ſolemnizare & in eo poſtmo-
dum remanere; prolemque ſuſceptam
exindè legitimam fore. alio canonico nõ
obſtante impedimento, liberè & licitè
poſſe, apoſtolica authoritate, nunciaret,
& declararet, prout iuxtà caſus huiuſmo-
di exigentiam de iure eſſet faciendum.
7 In foro autem conſcientiæ, quando
videlicet, irregularitas in his caſibus, oc-
culta eſt, licèt ſuper ea poſſit Epiſcopus
diſpenſare virtute Concilij Tridentini;
quia tamen quandoque credit forſan
non tutò ſe poſſe diſpenſare; propterea
pro ipſa diſpenſatione recurritur ad Of-
ficium Sacræ Pœnitentiariæ, quæ com-
mittit Confeſſario per Oratorem, eli-
gendo, quatenus ipſum Oratorem, audita
prius ipſius ſacramentali confeſſione. à
quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis ec-
cleſiaſticis, quas propter præmiſſa quo-
modolibet incurrit, & exceſſibus huiuſ-
modi, abſoluat hac vice in forma Eccle-
ſiæ conſueta; iniuncta indè ei pro modo
culpæ graui pœnitentia ſalutari, quæ du-
ret per tantum tempus, quantum ei dee-
rat ad ætatem legitimam, cum promotus
fuit; & aliis quæ de iure fuerint iniungen-
da. Ipſoque ab exequutione ſuorum or-
dinum ſuſpenſo. Demùm dummodò præ-
miſſa occulta ſint, & Orator legitimam
ætatem expleuerit, cum eodem, pœniten-
tia, vel illius parte peracta, & ſuffraganti-
bus ſibi dignis pœnitentiæ fruſtibus, &
meritis, alioque ei canonico non obſtã-
te, ſuper irregularitate per eum ex præ-
miſſis quomodolibet contracta, quia in-
terim ſic ligatus miſſas, & alia diuina of-
ficia, non tamen in contemptũ clauium
celebrauit, vel aliàs diuinis ſe immiſcuit;
quodq; illa, & alijs præmiſſis non obſtan-
tibus, poſtquam in huiuſmodi ſuſpenſio-
ne ſteterit per tempus arbitrio Confeſſo-
ris ſtatuendum, in ſuis ordinibus etiam
in altaris miniſterio miniſtrare; & ſibi
ante præmiſſa canonicè collata, retinere;
& ſi quæ in futurum, aliàs tamen cano-
nicè conferantur, beneficia eccleſiaſtica
cum cura, & ſine cura, inuicem tamen
compatibilia, recipere, & ſimiliter reti-
nere licitè valeat, miſericorditer diſpen-
ſet in foro conſcientiæ, & in ipſo actu ſa-
cramentalis confeſſionis tantùm, & non
aliter neq; vllo alio modo: ita quod ab-
ſolutio, & diſpenſatio huiuſmodi Orato-
ri in foro iudiciario nullatenus ſuffra-
gentur.
Si verò Orator ſic irregularis, tempo-
re ſupradictæ diſpenſationis, obtinuerit
beneficium curatum, ſemper Sacra Pœ-
nitentiaria exquirit, an illud obtinuerit
in concurſu: quod ſi ita eſſe, reſpondetur,
fit de hoc mentio, & in litteris prædictæ
diſpenſationis additur, vt Orator prædi-
8 ctus, illis, quibus ipſe in concurſu per
fraudem, ſic prælatus fuit, ſatisfaciat, vel
cum eis concordet; ac cum eo Confeſſa-
rius diſpenſet, vt in ſuis ordinibus mini-
ſtrare valeat, & poſtquam prædictis ſatiſ-
fecerit, vel cum eis concordauerit, eidem
concedat retentionem beneficij prædi-
cti. cum condonatione fructuum perce-
ptorum; quorum quantitas debet omni-
nò eidem Sacræ Pœnitentiariæ explica-
ri. Et hæc in illius Prætorio ſeruãtur, quo-
ties petitur retẽtio beneficij curati, quo-
ad aliorum concurrẽtium præiudicium,
quod etiam illius praxis ſeruat circa fru-
ctuum malè perceptorum expreſſionem,
etiam in beneficijs ſimplicibus: quando-
quidem, ſi ipſorum beneficiorum fructus
ſic percepti aſcendunt ad aliquam nota-
bilem ſummam, præcipitur, vt ex illis fiat
aliqua eleemoſyna alicui Eccleſiæ, ſeù
alteri loco pio.
9 Diſpenſatio etenim ad beneficia, om-
ninò petenda eſt, cum ad illa inhabilis
exiſtat, promotus ante tempus à iure ſta-
tutum, *Clem. fin. de ætat. & qual.*
Et magis declaratur in ſupradicta Cõ-
ſtitutione Pij II. §. *Præterea, vltra alias
pœnas in tales generaliter à iure inflictas,
beneficijs eccleſiaſticis poſſint iure priuari.*
10 Quod tamen intelligendum eſt de ordi-
natis ſacris ordinibus, de quibus ipſa

O 2 Con-

Conſtitutio loquitur; nam ſi conſerantur ipſa beneficia, clericis in minoribus cõſtitutis, illaque nullum ſacrum ordinem annexum habeant, tenet collatio, vt ex ipſa Conſtitutione elicitur.

Quapropter, ex præmiſſis deducitur notoria praxis Datariæ apoſtolicæ, quæ in caſibus ſupradictis, nimirùm, quando quis ante legitimã ætatem ſibi obtinuit abſque apoſtolica diſpenſatione prouideri de beneficio curato, cum iam peruenerit ad legitimam ætatem, illi datur etiã noua prouiſio, quæ committitur Ordinario, & beneficio per Oratorem prædictum prius in manibus eiuſdem Ordinarij realiter dimiſſo. Et quoad nouam prouiſionem, cum clauſula, *Si per diligentem &c.* Et præcipitur, quod infra ſex menſes proximos ad Subdiaconatus ordinẽ, quatenus illum nondum ſuſceperit, necnon cum primùm ad ætatem legitimam ſuſcipiendi Sacros Diaconatus, & Preſbyteratus Ordines peruenerit, proximis indè temporibus, ad illos promoueri, & interim eidẽ beneficio per presbyterum idoneum deſeruiri facere, omninò teneatur; alioquin, eo in ſingulis præmiſſis deficiente, beneficium prædictum vacare cenſeatur eò ipsò: quodq; idem Orator quamdiù presbyter non fuerit, fructus huiuſmodi beneficij, nullatenus ſuos facere, ſed in vſum Eccleſię, quam ſic obtinuit, vel illius Sacriſtiæ, detracta congrua portione pro dicto presbytero deſeruiente, conuerti omninò debeant, & ita paſſim in his, & ſimilibus caſibus ſeruari videmus.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Vrbani VIII. contra promotos ſine litteris dimiſſorialibus.*
2 *Promoti ſine litteris dimiſſorialibus, rarò diſpenſantur.*
3 *Papa, facta ſuorum prædeceſſorum custodit.*
4 *Papa, non imponit legem ſucceſſori.*
5 *Papa obſeruat propria decreta, & Cõſtitutiones.*
6 *Papæ actus debent eſſe ſtabiles.*
7 *Pontifex, conſtituendo, non imponit ſibi legem.*
8 *Promoti ſine litteris dimiſſorijs, quibus pœnis iure antiquo plectantur.*
9 *Datur eis abſolutio tantùm, ſine diſpenſatione.*
10 *Formula ſupplicationis pro malè promoto ſine litteris dimiſſorialibus.*
11 *Suspenſio à Papa impoſita, ex cauſa ab eodem relaxatur.*
12 *Clerici, ſunt alendi beneficijs eccleſiaſticis.*
13 *Promoti bona fide, ſine litteris dimiſſorijs, non puniuntur.*
14 *Conſtitutio Pij II. de malè promotis, ligat etiam regulares.*
15 *Conſtitutio reſpiciens fauorem animarum, ligat omnes.*
16 *Ordinatus ſine dimiſſorijs à non ſuo Epiſcopo, cui tamen notus eſt, an incurrat pœnas Conſtitutionis Pij II.*
17 *Et quid de promoto in propria Diœceſi ab alieno Epiſcopo, proprio ſciente Epiſcopo.*
18 *Promotus cum litteris dimiſſorialibus Vicarij Generalis, an incurrat pœnas Conſtitutionis Pij II.*
19 *Litteras dimiſſoriales, quando concedat Vicarius generalis ſine ſpeciali mandato.*

Praxis Diſpenſationis cum malè promotis ſine litteris dimiſſorijs.

CAP. X.

TErtius verò, & vltimus ex ſupradictis tribus caſibus eſt, cum quis fuerit ad ipſos Sacros Ordines promotus abſque litteris dimiſſorialibus proprij Ordinarij, vel etiam ab ipſo Oratore aut (quod idem eſt) ab alio falsò fabricatis: & cum iſta mala promotio adhuc iam creuerit in immenſum, frequentiorem reddit indies petitionem ſuper ea, diſpenſationis. Quapropter Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus Papa VIII. ad obuiãdum tot malis indè iugiter prouenientibus, aliam edidit ſuper hoc, & alijs capitibus, Conſtitutionem, quæ cum ſ tis inconcuſsè ſeruetur, non incongruum viſum fuit illius tenorem hic inſerere, qui talis eſt, videlicèt.

Vr-

1 *VRbanus Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Secretis æternæ prouidentiæ conſilijs, nullo noſtrorum ſuffragio meritorum, Speculatores Domus Iſrael, in ſublimi Apoſtolatus culmine conſtituti, eò potiſſimum Pontificiæ ſedulitatis officia conuertenda eſſe arbitramur, vt qui in ſortem Domini vocantur, Chriſtique Militiæ dant nomen, ſpiritualem Eccleſiæ tranquillitatem non perturbent, ſed pacem confirment, vires augeant, ac tàm ſtrenuè ſe gerant, vt ipſam terribilem, quaſi caſtrorum aciem ordinatam, inferæ poteſtates, ac Principes tenebrarum quotidiè magis perhorreſcant. Hac autem quantò impenſius fieri optamus, tantò maiori indignatione irreligioſam quorumdam impudentiam deteſtamur, ac ſacrilegam temeritatem execramur, qui Sacros Canones, Summorumque Pontificum decreta non verentes, Clericales Ordines illegitimè ſuſcipiunt, ac dum in Eccleſiaſticorum miniſtrorum cœtum per nefas irrepunt, Dei cultui, animarum ſaluti, omnibuſque ad optimum Chriſtianæ Reipublicæ regimen pertinentibus, plurimum obeſſe noſcuntur. Aliàs ſiquidem fel. rec. Clemens Papa IV. prædeceſſor noſter volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeù irregulares, vel aliàs Ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, ſe in remotis partibus faciebant ad huiuſmodi Ordines promoueri, ſtatuit, vt nullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præſumeret, niſi ab eodem Clemente prædeceſſore, vel ab Epiſcopo, de cuius Diœc. traxerat originem ordinandus, vel in cuius Diœc. beneficiatus exiſtebat, per eius patentes litteras cauſam rationabilem continentes, quare ipſum nolebat, aut nequibat ordinare, ſpecialem licentiam haberet, eos verò, quos contra præmiſſa contigiſſet ordinari, manere voluit abſque ſpe diſpenſationis ſuper hoc à Sede Apoſtolica obtinenda, ſuſpenſos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cùm autem, non ſine graui animi noſtri moleſtia, Nobis innotuerit, quamplures Vltramontanos ſuæ ſalutis immemores, Deique timore poſtpoſito, ad Ordines prædictos cum falſis Dimiſſorialibus litteris, ſeù etiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, ſeù etiam falſo, cum maximo bonorum omnium ſcandalo, ſe promoueri feciſſe. Nos innumeris, quæ ex minùs canonica Clericorum ordinatione huiuſmodi proueniunt, malis, quantum Nobis ex Alto conceditur prouidere volentes, prædictam Clementis prædeceſſoris Conſtitutionem, cũ omnibus, & ſingulis in ea contentis approbãtes, & innouantes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia exiſtentibus, tenore præſentium prohibemus, ne quouis prætextu, & ex quacunque cauſa. Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos, alioſque quoſcumq; Vltramontanos, & ex quibuſuis locis extrà Italiam oriundis, non ſolùm ad Sacros, ſed neque etiã ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, ſeù præſumant, niſi dimiſſoriales ſuorum Ordinariorum litteras à noſtris, & huius Sanctæ Sedis Nuntijs, ſeù Collectoribus in illis partibus cõmorantibus recognitas, probatas, & ſubſcriptas habeant, earundemue Nuntiorum, ſeù Collectorum ſubſcriptiones à dilecto filio noſtro in Alma Vrbe Vicario in ſpiritualibus generali ſimiliter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint, aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinenda incurrant eò ipſò. Inſuper promotos huiuſmodi, ac etiam eos, qui cum falſis; vel fictis; aut fiduciarijs patrimonij titulis ſcienter ſe ad Ordines huiuſmodi promoueri fecerint, non ſolùm prædictis, verùm etiam maioribus arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis infligendis pœnis. Italos verò, ſi quos in poſterum Clericali charactere inſigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Epiſcopo, cum falſis dimiſſorijs contigerit, etiamſi qualitatibus per Conc. Trid. Decretum* cap. 16. ſeſſ. 23. *requiſitis præditi ſint; Nihilominus ſequuta tamen prius deſuper Iudicis Eccleſiaſtici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, ſed ſæculari iuriſdictioni, vt antea, plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe reſpectiuè volumus: ſicque & non aliter per quoſcumque*

Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium fac.en.non obſtantibus quibuſcumque. Per præſentes autem, Conſtitutioni rec.mem. Pij Papæ II. prædeceſſoris noſtri contra malè promotos editæ nullatenus derogare intendimus, ſed illam cum omnibus, & ſingulis in ea contentis, in ſuo robore, & efficacia permanere, perindè ac ſi præſentes non emanaſſent, decernimus. Vt autem præſentes litteræ ad omnium notitiam facilius deuenire poſſint, volumus, quod illæ, ſiuè earum exempla in valuis Baſilicarum Sancti Ioannis Lateraneñ, ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ, vt moris eſt, affixæ, omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt, perindè arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent; quodque earundem tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extrà illud vbique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 11. Decembris M.DC. XXIV. Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

V. THEATINVS.

Anno Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto Indictione ſeptima Pontificatus Sanctiſsimi D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ Octaui, die vero decimo ſexto menſis Decembris, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, lectæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateraneñ. Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, aciei Cāpi Floræ, per nos Alexandrum de Rocchis, & Fabium Emilianum Sanctiſs.D.Papæ Curſ.

Brandimartes Latinus pro Mag.DD.Curſ.

Quæ Conſtitutio adeò viget, & obſeruatur, vt nunquam, aut raro cum talibus
2 promotis, Summus Pontifex diſpenſet, vt patet ex illis verbis, *Promoti verò, perpetuæ ſuſpenſionis pœnam abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ, incurrant eò ipſò*; ſicut etiam ab ipſa diſpenſatione abſtinuerunt nonnulli ſui prædeceſſores; vel alrem illam vix, & cum maxima difficultate, concesſerunt; ſed præcipuè hodiè rigidè iſta Conſtitutio, vt dictum eſt ſeruatur; nam, non ſolùm Papa facta
3 ſuorum prædeceſſorum, cum magna reuerentia cuſtodit, teſte *Gonz.ad reg.8.Cācel.gl.1.9. num* 77 ſed ſequentius, etiam arctatur ſua propria voluntate ad obſeruantiam ſuorum decretorum; imò ſi poſſet, etiam ligaret ad hoc ſuos ſucceſſores, quod cum facere nequeat, *id.Gonz d.gloſ. 9.num.74.* quandoque his vtitur verbis in ſuis Conſtitutionibus, & decretis, videlicet, *& quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicamus*; cum non poſſit ipſis legem imponere poteſtati, ſeu vo-
4 luntati, *Rot.dec.* 137 *nu.8.p.1.diuerſ.* & ſic in propoſito videmus, quod Papa adamuſ-
5 ſim ſolet obſeruare propria decreta, propriaſque Conſtitutiones; vndè, cum quibuſuis quantumuis maximis fauoribus nunquam vel ſaltem raro aduerſus ea diſponere conſueuit; aliàs enim multa in-
6 conuenientia ſequerentur; ac propterea actus Pontificis debent eſſe ſtabiles, *Felin. in cap.cum olim.nu.5.de ſentent. & re iudic.* Vndè in his, & ſimilibus, neque pro ſanguine ſibi coniunctis, ſiuè aliàs dilectis, benemeritis, & præclaris viris, vidi hanc diſpenſationem concedi. Quarè benè confert illud Catonis in diſticis moralibus, ſcilicèt, *Patere legem, quam tu ipſe tuleris*, quod citat *gloſ.in cap. cum omnes. in verbo, legem, de conſtitut. & tex. in l. 1.ff. quod quiſq; iuris*; quamuis Summus Pon-
7 tifex ita conſtituendo, non imponat ſibi legem, quin ſaltem, ad ſui libitum, poſſit ab ea recedere, *l.Princeps, ff.de leg.l. digna vox, C.eod.l. pen.ff.de arb.* vbi nemo ſibi ipſi imperare, ſed legem imponere poteſt *l.ſi quis in princ.ff.de leg.3.*

Iſta tamen diſpenſatio non modò difficilis redditur per illa verba ſupra dictæ Cōſtitutionis, ſcilicèt *abſque ſpe diſpenſatio-*

nis

nis &c, verùm & id antiquo iure cauetur, vt *in cap. 1. de temp. ordin. n. 6.* vbi cauſæ explicantur, per quas prohibetur, quis, ſine litteris dimiſſorijs, ad ordines promoueri, nempè, quia ſæpè contingit, quod nonnulli clerici, vinculo excommunicationis aſtricti, aut apoſtatæ, ſeù irregulares, vel aliàs ordinum ſacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his habetur notitia, fugientes, ſe in remótis partibus faciunt ad huiuſmodi ordines promoueri. Vndè ſic proſequitur *tex. Nos igitur volentes animarum ipſarum periculis obuiare, ſtatuimus, vt nullus Epiſcopórum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum clericum, ordinare præſumat, niſi à nobis ſpecialem licentiam habeat, vel ab Epiſcopo, de cuius Diœceſi traxit originem ordinandus, vel in cuius Diœceſi beneficiatus exiſtit, per eius patentes litteras, cauſam rationabilem continentes; quare ipſum nolit, aut nequeat ordinare.*
8 *Eos verò quos contra præmiſſa contigerit ordinari, manere volumus, abſque ſpe diſpenſationis, ſuper hoc à Sede Apoſtolica obtinenda, ſuſpenſos, &c. vt in princ. d. Conſt.*

Quibus ſic ſtantibus, licèt à Sede Apoſtolica petatur abſolutio à mala promotione huiuſmodi, necnon diſpenſatio ad ſuſcipiendos ſacros ordines, nihilominus petitio hæc reſtringi ſemper cōſueuit, *quoad abſolutionem tantùm*: quod ſi aliquando pro iam promotis, etiam ad ſacros ordines, petitur abſolutio hæc cū diſpenſatione; ſub ſequenti formula datur, videlicet.

BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris Landulphi de Aprano Clerici Neapolitañ Diœceſis, quod cū ipſe aliàs feruore deuotionis accenſus, plurimùm cuperet, dū laicus eſſet, Altiſſimo famulari, & à ſuo Ordinario litteras dimiſſoriales, ad effectum, vt ſe clericali charactere inſigniri, & ad quatuor minores, necnon ad omnes ſacros etiam presbyteratus ordines promoueri faceret, impetrare poſſe diffideret, litteris huiuſmodi à ſe falsò fabricatis, ab alio Catholico Antiſtite, communionem Sedis Apoſtolicæ habente, dicto charactere inſigniri, ac ad dictos quatuor minores, necnon Subdiaconatus Diaconatus, & presbyteratus ordines, aliàs tamen ritè promoueri ſe fecit, & promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio (non tamen in contemptum clauium) miniſtrauit, & alias diuinis ſe immiſcuit; irregularitatem contrahendo. Cùm autem Pater Sancte, dictus Orator de præmiſſis plurimùm doluerit, & doleat ad præſens. Supplicat igitur humiliter S. V. quatenus ſibi abſolutionis beneficium miſericorditer impendendo, ac aliàs in præmiſſis opportunè prouidendo, eundem Oratorem, ab exceſſibus huiuſmodi, in vtroque foro abſoluere, & totaliter liberare; necnon cum eodem Oratore, ſuper dicta irregularitate, quodq; ea, & aliis præmiſſis non obſtantibus, dicto clericali charactere, quo antea ritè inſignitus fuit, illiuſq. priuilegijs, ac dictis quatuor minoribus, & ſacris ordinibus prædictis vti, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, necnon quæcunque & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et additur, *Et committatur Ordinario; impoſita Oratori aliqua graui pœnitentia ſalutari; ipſoque ab executione ſuorum ordinum ad biennium, & deinde arbitrio eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo; nec lapſo tempore ſuſpenſionis huiuſmodi, celebrare poſſit, donec præuio diligenti examine ſuper eius vita, moribus, & ſcientia, ac legitimis natalibus, necnon patrimonij, vel beneficij eccleſiaſtici ad congruam eius ſuſtentationem ſufficientia, alijſque ad id requiſitis ab eodem Ordinario approbatus fuerit, ſuſpenſo.*

Vidi quādoq; Oratori impoſitam fuiſſe pœnam ſuſpenſionis ad maius tempus, putà ad ſex annos; quia Summus Pōtifex ab huiuſmodi mala promotione præſertim ſine litteris dimiſſorialibus, maximè abhorret, ac propterea in ipſis clauſulis reſtrictiuis addi conſueuit pro maiori declaratione, quod durante tempore ſuſpēſionis, Orator beneficia curata, aut aliàs ſacrum ordinem requirētia, ſeù annexum habentia, obtinere nequeat.

11 Solet tamen Summus Pontifex quaſcunque ſuſpenſiones, ex aliqua cauſa relaxare, præcipuè cum Orator intra tempus ſuſpenſionis huiuſmodi, perſonaliter acceſſerit ad Vrbem, vel, ſi ſit pauper, & ad longum tempus abſtinuit ab exercitio ſuorum ordinum; nam clerici præ-

12 ſer-

12 ſertim pauperes ſunt alendi beneficijs
eccleſiaſticis,quæ dicuntur patrimoninm
Chriſti;*cap.cum ſecundum,de præb.*

Deniquè ex ſupradictæ Conſtitutionis
contextu ſatis elicitur, non includi eos,
13 qui præmiſſa agunt ſimpliciter,& abſque
dolo,& temeritate; quia lex puniens præ-
ſumentem aliquid facere, non includit
taliter facientes ſimpliciter, bona fide,&
abſque dolo, ac temeritate, vt per *Cardin.
in Clem.1.q.38.de priuil.* cum iſti excuſen-
tur à pœna ſuſpenſionis, ipſo iure inflicta
per eandem Conſtitutionem.

Ad hæc, ſilentio non prætereundum
exiſtimaui, ſupradictam Conſtitutionem,
ſaltem quoad hanc noſtram praxim,non-
nullis egere declarationibus,ſicut in facti
contingentia, ac in caſibus petendæ diſ-
penſationis:pluries occurrit, propterea.

Dubitatur *Primò*, An illa habeat locũ
etiam in Regularibus, vt ſi fortè ij, ſic
malè promoti fuerint, incurrant pœnas
ibi inflictas; & conſequenter indigeant
apoſtolica diſpenſatione,& rehabilitatio-
ne. Et pro negatiua reſponſione facit,
quod appellatione clericorum, non ve-
niunt fratres,ac monachi; cum in iure
ponantur tanquam diuerſi, vt *in cap.
quiſquis,17.q.4.cap.ſi quis ſuadente. ead.q.
8.* prout etiam è contra, Conſtitutio lo-
quens de regularibus, non comprehendit
clericos ſæculares, *Clem.1. & ibi gloſ.in
verbo, religioſus, de reb.eccleſ. non alienan.*
Ad hoc plurimum confert,quod,quando
Papa voluit fratres, ſeù monachos com-
prehendi in regulis Cancellariæ, illos ex-
preſſit faciendo de eis expreſſam mentio-
nẽ,vt in pluribus regulis dictæ Cancella-
riæ:vndè ſi Papa id voluiſſe expreſſiſſet.

His tamen non obſtantibus, contra-
riũ potius eſt verius;& hoc propter iden-
14 titatem rationis, quæ militat tàm in re-
gularibus,quàm in ſæcularibus: quando-
quidem, non minus errant ipſi regulares,
quàm ſæculares contra dictam Conſtitu-
tionem; vndè ſtante dicta identitate ra-
tionis,Conſtitutio ipſa omnes ligat, *argu.
tex.in l.ſi poſtulauerint,§.ratio,ff.de adulter.*
id enim magis liquet ex proemio eiuſdẽ
Conſtitutionis;cuius verba applicari op-
timè poſſunt in ſacrorum ordinum colla-
tione, quæ fit, etiam monachis alijſque
regularibus;nec aliquem latet, quod Cõ-
ſtitutio, quæ emanauit in fauorem ani-
15 marum,indiſtinctè ligat omnes,nemine
penitùs excluſo, *Abb in cap.ſignificaſti, de
for.comp.* ac inſuper, quia dicta Conſtitu-
tio,dũ loquitur de clericis,indiſtinctè ve-
niunt, etiam monachi, & quicunque re-
gulares,*tex.in cap.duo ſunt genera, 12. q.1.*
vbi colligitur,quod terminus iſte,*clericus*
eſt nomen vniuocum; præterea dicta Cõ-
ſtitutio loquitur per verba ſatis genera-
lia,dũ dicit;*ordinamus, quod omnes, & ſin-
guli &c. ad aliquem ex ſacris ordinibus ſe
fecerint promoueri &c.* illa enim dictio,
omnes, generalitatem, & vniuerſalitatem
infert,*Clem.1.& ibi glo.in verſ.quouis mo-
do,de reb.eccleſ.non alien. Alex.conſ.30.nu.
14.* & ita in facti contigentia pluriès fuit
tentum.& iudicatum.

Dubitatur ſecundò, An prædicta Con-
ſtitutio vendicet ſibi locum in eo, qui
tanquam Epiſcopo ordinanti notus, fecit
16 ſe ab illo promoueri, abſque litteris di-
miſſorialibus proprij Ordinarij? Et omiſ-
ſis, quæ pro parte negatiua afferri poſsẽt,
concludendum eſt prorſus affirmatiuè;
fundamentum autem eſt, quia ſupradicta
Conſtitutio, pro forma requirit litteras
dimiſſoriales, quæ procul dubio induci-
tur,quando illa non modò diſponit ſuper
aliquo actu faciendo, ſed vltrà procedit;
nimirùm annullando actum,quando ipſa
forma non ſeruatur, *Alex.in l.1.nu.6.ff.de
liber.& poſthu. Dec.conſ.455. num.7.* ipſam
namq; formam in ea Conſtitutione, tra-
ditam iam habemus ex illis verbis, *& ad
aliquem ex ſacris ordinibus ſe fecerint pro-
moueri, à ſuorum ordinum exequutione ipſo
iure ſuſpenſi ſint &c.* Neque hic proderit
ratihabitio ſuperueniens proprij Epiſco-
pi; quia licèt illa, de ſui natura regulari-
ter validet actum præcedentem,ac æqui-
polleat mandato, tollatque omnem inha-
bilitatem, quæ à voluntatis defectu cau-
ſari poſſit, vt dicit *text.in l.Iulianus, ff.qui
ſatiſd.cogan. Bald.in l.fin.C.de pact.* attamen
in caſu noſtro, iſta ratificatio, ſeù conſen-
ſus, poſt actum à principio nullum, ſeù
potius illegitimum ſuperueniens, non
operatur,*l.quod ab initio,ff.de reg.iur. Bart.
in l.obſeruari,§.q.vlti.de off. Proconſ. Alex.conſ.
78.nu.24.vol.5.* & ſatis patet per diuerſa
iura, quod ordinatio ſine litteris dimiſſo-
rialibus, nulla eſt ipſo iure, quoad exequu-
tionem ſuſceptorũ ordinũ, vt probat, *text.
in cap.illud.in fin.& in cap.ſi quis.71. diſtin.
gloſ.in cap.ſignificaſti,de off.Archid.* quæ te-
net,huiuſmodi ordinationem non valere,
quoad ſuũ Epiſcopũ: quapropter per illius
ratihabitionẽ minimè reuiuiſcit, neq; ei-
us cõſẽſus ſuperueniens proderit:nec pœ-
na ipſa, quæ incurritur per hanc cõtrouẽ-
tionem, pœnitentia ſuperueniente, tolli-
tur,aut purgatur poſt actũ cõſummatum;

tex.

tex. in l. non prodeſt, ff. vi bon. rapt. l. 1. §. ſi rē depoſitam, ff. depoſ. inſuper quando iſte fuit ordinatus ſine litteris dimiſſorijs, id nequaquā fecit nomine, & prætextu ſui Epiſcopi, ſed nomine, & authoritate ipſius Epiſcopi ordinantis; ac propterea, quis ratum habere non poteſt, quod ſuo nomine geſtum non fuit, *tex. in l. ſi ſeruus, ff. de precar.* & quod maius eſt, neque huiuſmodi ratihabitioni datur locus, ob non ſeruatam ſupradictam formam, vt per *Bald. in l. executorem nu. 15. C. de exeq. rei iud. Mandoſ. in reg. 35. q. 4. nu. 6. cum ſeqq.*

Dubitatur tertiò, an prædicta Conſtitutio habeat locum in promoto abſque litteris dimiſſorialibus in propria ipſius
17 Diœceſi, ab alieno Epiſcopo, qui inibi conſueuit ordines cōferre, propoſitis publicè edictis, proprio Epiſcopo ſciente, & non contradicente? Et cum *d. Mandoſ. q. 5. per tot.* reſoluitur ad huc negatiuè; quia licèt ſcientia cū patientia operetur idē, quod deputatio ad aliquod officium, ſeù ad aliquid peragendum, vt eſt *text. in l. qui patit. r. ff. mand.* ac proindè, cum Epiſcopus proprius, potuerit alienum Epiſcopū, ad ſacros ordines conſerendū, deputare, & propter eam ſcientiam, & tolerantiam videatur ipſum deputaſſe; nihilominus, quia, ſicut ſupra dictum eſt, litteræ ipſæ dimiſſoriales pro forma omninò requiruntur, taliter ordinatus ſubijcitur pœnis ſupradictæ Conſtitutionis, *id. Mandoſ. d. q. 5.*

Dubitatur quartò, quid, ſi quis ad dictos ſacros ordines promoueatur cum litteris dimiſſorialibus Vicari generalis, an
18 incurrat pęnas ſupradictæ Cōſtitutionis? Et pro parte negatiua facit. quia illius tenor indiſtinctè ſe habet de litteris dimiſſorialibus; ac propterea, quomodocunq; illæ concedantur, cenſetur ſatisfactum huic Conſtitutioni; cum ſatis certum ſit, Vicarium generalem Epiſcopi, habentem generale mandatum, illas concedere poſſe. Ipſe namque Vicarius generalis, ſeù vices alicuius gerens, omnia poteſt, quæ is, cuius vices gerit, *l. 1. §. hi, quibus, ff. de leg. 3.* & Vicarius generalis, eſt Ordinarius, *cap. Romana, in princ. & ibi gloſ. de appell.* ac propterea poteſt ea, quæ ſunt legis Diœceſanæ, & iuriſdictionis; & ſic dictas litteras dimiſſoriales concedere.

Contraria tamen ſententia verior eſt, nimirùm, vt dictis pœnis ſubijciatur; cum ipſe Vicarius, qui dictas litteras cōceſſit, careat ad id ſpeciali mandato, *text.* eſt expreſſus *in cap. cum nullus, §. Epiſcopo, de tempor. ordin. in 6. & in cap. ſignificaſti, de offic. Archid.* quia non ſufficit generalis Vicarij cōſtitutio. Quod tamen declaratur, niſi, videlicèt, Epiſcopus ſit in remotis, quia
19 iſto caſu, poterit ipſe Vicarius, dictas litteras concedere, *d. §. Epiſcopo, de tempor. ordin. in 6. & ibi Franc. in 4. not.* æquiparat, quod habeat ſpeciale mandatum ad hoc, vel quod hebeat ſolum generale, & Epiſcopus ſit in remotis, & notauit *Archid. in cap. Reatina, poſt med. 63. diſt.* quòd vbicunq; Regis, vel Comitis, aut Archièpiſcopi conſenſus requiritur, & ille ſit abſens extrà Regnum, Comitatum, vel Archiepiſcopatum, ſufficiat requirere illius Vicarium. Idemque dicitur de Vicario, ab ipſo Papa deputato, prout in dies deputari conſueuit, cum facultate concedendi etiā litteras dimiſſoriales ad ordines, iuxta *tex. in l. 1. & ibi Bart. ff. de leg. 3. Caſſad. dec. 4. num 1. de Conſtit.* alia multa circà hæc videri poſſunt penès d. *Mandoſ. ſuper regula de malè promotis,* per omnes illius quæſtiones. Et hæc ſunt maximè notanda; quia frequenter acciduut in praxi.

SVMMARIVM.

1 *Promotus ad ordines ſine titulo, quando eſt ſuſpenſus.*
2 *Et quid circa id teneat Sacra Pænitentiaria apoſtolica.*
3 *Et quomodò illa ſuper hoc diſpenſet, quando caſus eſt occultus.*
4 *Et quomodò Dataria apoſtolica in caſu publico.*

Praxis Diſpenſationis cum male promotis ſine titulo.

CAP. XI.

QVia verò adhuc ipſa mala promotio ad ſacros ordines, ex falſa tituli conſtitutione, inſurgit, ad quem quis petit promoueri, non abſonum quærere viſum eſt, quid hic ſentiat ipſius Curiæ praxis: circà quod, ita differendum eſt, vt priùs tres conſtituantur caſus, quorum primus eſt, quando quis titulo carēs, expoſuit Epiſcopo ordinanti, ſe nullum habere titulum, & nihilominus Epiſcopus

pus

pus prædictus ſciens, vel ſcire debens, illum ad dictos ordines abſque titulo promouit;& tunc ita ordinatus,non incurrit ſuſpenſionem, adeò vt celebrando, efficiatur irregularis; nam hoc caſu,ipſe ordinatus habet actionem contra dictum Epiſcopum,vel ſucceſſorem;vt eundem ſumptibus ſuis alere cogatur,vel de beneficio prouidere, *cap.accepimus, de ætat. & qualit.cap.cum ſecundum,de preb.*

Alter caſus eſt,quando quis habet titulum, non tamen ſufficientem ad ſui congruam ſuſtentationem; nam, ſi Epiſcopo ordinanti id narrauit, & nihilominus dictus Epiſcopus illum ordinauerit, nec etiã ipſe ordinatus incurrit aliquam ſuſpenſionem, quia poterit agere contra Epiſcopum ad ſupplementum,*gloſ.in cap.tuis, de præb.*& ſic taliter ordinatus,in his duobus caſibus,nullã incurrit ſuſpenſionem,

Tertius verò caſus,qñ ordinatus fuit in culpa,exponendo patrimonium, ſiuè in totum, ſiuè in partem, falſum; & ſic fraudulenter decepit Epiſcopum ordinãtem; affirmando, ſe habere patrimonium, vel
1 beneficium ſufficiens; tunc enim incurritur ab ordinato, ſuſpenſio à iure impoſita *in c.neminem, & in c. ſanctorum, diſt.70.* Concilium namque Tridentinum,*ſeſſ.21. cap.2.*nullas alias pœnas innouat,niſi eas, quæ continentur in *dictis cc.*vbi cauetur, ordinatum ſine titulo, eſſe ſuſpenſum;eoque magis, cum ſolùm ordinatus eſt in culpa, decipiendo ordinantem, mentiendo titulum,*Pariſ.de reſign.benef lib.2.q.6. num.*18 vbi expreſsè ait,quod ſic ordinatus eſt ſuſpenſus, & ſic per Concilium,tali caſu eſt innouata pœna, *d.cap.neminem, & cap. Sanctorum*; ac propterea ſi ea ſuſpenſione durante,ordinatus, in ſuſcepto ordine miniſtrauerit, incurrit irregularitatem, ſuper qua ſolus Papa diſpẽſare poteſt,*Quarant.in ſum.bull. verbo,ordo,verſ. quia hæc concluſio,cum ſeqq.*

Ex his,*Nauarr.conſ.1.q.16. de conſtitut.* quærit,an in *Concil.Trid.ſeſſ.21.cap.2.*ipſo iure ſit ſuſpenſus, qui abſque patrimonio ordinatur, vel habens quidẽ beneficium, ſed inſufficiens, & quas pœnas innouet *Conc.* quando *in d.cap.* dicit *Antiquorum canonum pœnas ſuper his innouando*. Et reſpondet ibi,quod hæc quæſtio ſatis difficilis eſt & fuit aliquando controuerſa in ſacro Pœnitentiariæ Prætorio; nõ tamen diſtinguit,in quo caſu,ipſa Pœnitentiaria teneat; ordinatum, hanc ſuſpenſionem incurrere, ac propterea quicquid tàm ipſe in *d.q.* quàm alij ſuper hoc,dixerint, ſolũ mihi videtur, tutò adhæreri poſſe praxi eiuſdẽ S. Pœnitentiariæ,ego.n.per multos annos obſeruaui ipſam ſẽper, in poſteriori caſu,nempè, quando ordinatus decipit
2 Epiſcopum ordinantem cum ficto titulo, vel minus ſufficienti,ſiuè patrimonij,ſiuè beneficij,tenere, Oratorẽ eſſe ſuſpenſum; & celebrando, irregularitatem incurrere ex verbis finalibus *d.cap.2.* videlicèt, in priori caſu,pœnas eſſe ſtatutas ſcienter ordinantibus ſine,vel cũ inſufficienti titulo; quo caſu tenetur Epiſcopus illi ſic ordinato ſpondere,vel ſupplere neceſſaria ad victũ,vt *in d. c.cum ſecundum,de præb.* & declarauit Sacra Congregatio eiuſdẽ Concili; nec aliquo modo pœnæ *d. cap. cum ſecundum*,comprehẽdũt taliter ordinatos, qui nullo modo ſunt ſuſpenſi, ac propterea ſi celebrent,non ſunt irregulares;quãuis perperàm nonnulli contrarium tenuerint,inter quos *Abb.in cap. veniens, 1. not.de fi..preb.Burgaſ. de irregu .p.1.q.5.nu. 24.Maiol.cod.tract.lib.4.c.p.15.nu.1* Cum verò ordinatus,eſt in culpa vt dictum eſt, eò quòd iam incurrit ſuſpenſionem,celebrando,efficitur irregularis; quia quoad eum, per *d Concil.* innouata eſt pœna *d.c. neminem, & cap. ſanctorum*, & ita ſeruat communis Romanæ Curiæ praxis,etiam pro abſolutionibus, & diſpenſationibus ſuper hoc in vtroque foro impetrandis.
3 Quod ſi caſus fuerit occultus,per Sacrã Pœnitentiariam abſolutio cum diſpenſatione,committitur Confeſſario,quatenus ſi eſt ita,Oratorem, audita prius ipſius ſacramentali confeſſione, à quibuſuis ſententijs, cenſuris,& pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat in forma eccleſiæ conſueta; iniuncta indè ei pro modo culpæ,pęnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungenda. Ipſoque ab executione ſuorum ordinum ſuſpenſo. Demùm,dummodò præmiſſa occulta ſint, cum eodem Oratore, pœnitentia, vel illius parte peracta,& ſuffragãtibus ſibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis,alioq; ei canonico non obſtante, ſuper irregularitate per eum,quia interim ſic ligatus,miſſas,& alia diuina officia,nõ tamen in contemptum clauium,celebrauit,vel aliàs illis ſe immiſcuit,quomodolibet contracta;quodque illa,& alijs præmiſſis non obſtantibus, quæcunque beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura,inuicem tamen compatibilia,ſi quę ſibi aliàs canonicè conferantur,recipere, & retinere,necnon,poſtquam legitimum titu-

titulum beneficij, vel eum conditionibus à Sacro Concilio Tridentino requiſitis, ſufficiens patrimonium habuerit, atque in huiuſmodi ſuſpenſione ſteterit per tēpus arbitrio eiuſdem Confeſſoris ſtatuendū, in ſuis ordinibus, etiam in altaris miniſterio, miniſtrare, licitè valeat, miſericorditer diſpenſet in foro conſcientię. & in ipſo actu ſacramentalis confeſſionis tantùm, & non aliter. neq; vllo alio modo. Ita quod abſolutio, & diſpenſatio huiuſmodi Oratori in foro iudiciario nullatenus ſuffragentur.

4 Idem ſeruat, etiam Dataria apoſtolica, quæ diſpenſat in vtroquè foro ſuper huiuſmodi irregularitate, & quotiès ſupplicatur pro diſpenſatione pro Oratore promoto ad ſacros ordines ſub ficto titulo, committit Ordinario, vt impoſita eidem Oratori aliqua pęnitentia ſalutari; ipſoq; ab exequutione ſuorum ordinum ad annum. vel biennium, aut aliud tempus, D. Datario beneuiſum, ſuſpenſo; ita vt nec finito ſuſpenſionis huiuſmodi tempore, reſtituatur ad executionem dictorum ordinum, antequam ab ipſo Ordinario idoneus repertus, & approbatus fuerit, ac in eccleſiaſticis, vel alijs redditibus annuis habuerit, vndè commodè viuere poſſit diſpenſet.

SVMMARIVM.

1 *Promotus per ſaltum quis dicatur.*
2 *Et quomodò apoſtolica diſpenſatione egeat.*
3 *Et quando ab Epiſcopo diſpenſandus.*
4 *Non eſt irregularis reſpectu ordinum legitimè ſuſceptorum.*
5 *Occultè ſic promotus, quando diſpenſatur ab Epiſcopo.*
6 *Formula ſupplicationis pro promoto per ſaltum.*
7 *Epiſcopus promouens per ſaltum quomodo puniendus.*
8 *Promotus occultè per ſaltum, quomodò diſpenſandus.*
9 *Promotus per ſaltum, eſt inhabilis ad beneficia.*
10 *Hæc inhabilitas quomodò intelligatur.*
11 *Clericatus probatur per oſtenſionē quatuor minorum ordinum.*
12 *Presbyteratus ordine probato, quando reliqui inferiores cenſentur probati.*

Praxis Diſpenſationis cum malè promotis per ſaltum.

CAP. XII.

1 PAri modo per ſaltum promotus, ideſt ad ordinem ſuperiorem, nō recepto prius ordine inferiori irregularis eſt *cap. vn. vbi DD. de cler. per ſalt prom. Cōc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 14. in fin. de reform. Nau. irr. cap. 27. num. 242. Maiol de irregul. lib. 4. cap 12. Zerola in prax. p. 2. verbo irregularitas, §. 3.*
2 ac propterea diſpenſatione apoſtolica indiget, ſi in ſuſcepto ordine miniſtrauit, *Henr q. in ſum. p. 2. lib. 3. de excom. Campanil. in diuerſ. iur. can. rubr cap. vn. nu. 4.* quia ſuſpenſus eſt ab exequutione ordinis ſuperioris ad quem per ſaltum promotus eſt, quouſq; ordinem inferiorem recipiat, quem prætermiſit, vt docet, *tex. in d. c. vn. Nau. in Man. cap. 25. num. 71. & conſ. d. 40. de tempor. ordin. Maiol. d. cap. 12. Viuald. in Candel. aur. tit. ſuſpen. num. 48. Sayr. de cenſ. lib. 4 c. 14. nu. 26* vbi ait, quod id intelligitur de ordinibus, ſiuè maioribus, ſiuè minoribus, vt cēſuit Congreg. *Cardinali in anno* 1588. Circa quod ait *id. Viuald. d. tit. nu.* 48. quod poteſt Epiſcopus diſpenſare,
3 antequam taliter promotus miniſtret, & dummodò omiſſum ordinem ſuſcipiat, antequam vtatur tali diſpēſatione. Si verò ante diſpenſationem, ordine ſuſcepto vtatur, ſolus Papa diſpenſat, ſiuè ſcienter, ſiuè ignoranter miniſtrauerit; ita vt miniſtrans in ordine ſuſcepto ante diſpenſationem, ſemper indigeat diſpenſatione apoſtolica ad hoc, vt ad maiores ordines aſcendat, *id. Maiol. d. lib. 4. nu. 2.* vbi ait, quod ſuppletio ſola non ſufficit; quoniam requiri etiam debet diſpenſatio, vt
4 aſcendere, & miniſtrare poſſit. Eſt tamen aduertendum, quod taliter promotus, non eſt irregularis reſpectu ordinum inferiorum, quos legitimè ſuſcepit, cum ab illorum vſu non ſit ſuſpenſus, quod benè declarat *Syl. in verbo, irregularitas, §. 11. & Abb. in d. cap. vn. vlt. notab.* dicens, quod ordinatus præpoſterè, non poteſt ſine diſpenſatione miniſtrare in ordine ſic ſuſcepto, *Garz. de benef. p. 7. cap. 7. num.* 262. Si verò impedimentum exindè pro-
5 ueniens, occultum erit, nō requiritur diſpenſatio apoſtolica, ſed tantùm Epiſcopi,

ex vi

ex vi Concilij Tridentini, *ſeſſ.24. cap.6.* Et ex eodem Concil. *ſeſſ.23.cap.14.* idem Epiſcopus cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint, poterit ex legitima cauſa diſpenſare.

Diſpenſatio ſuper irregularitate contracta ex huiuſmodi mala promotione, quando ſpectat ad Sedem Apoſtolicam, conceditur in dies in vtroque foro per Datariam, ac in foro conſcientiæ per Officium Sacræ Pœnitentiariæ, ſi factum erit occultum, prout ſæpè contingit, & ſic primo caſu porrigitur ſupplicatio tenoris ſequentis, videlicet.

6 *Beatiſſime Pater.* Exponitur *humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris N. Diœceſis N. Quod ipſe aliàs ſacerdotalis dignitatis feruore accenſus, quatuor minoribus ordinibus prætermiſſis ad ſacros, etiam presbyteratus ordines promoueri ſe fecit; quapropter ſuus Ordinarius N. contra ipſum deſuper procedens, illum in quaſdam, etiam pecuniarius pœnas condemnauit, ac à ſacrorum ordinum prædictorum exequutione, donec à Sede Apoſtolica abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam meruiſſet obtinere, ſuſpendit. Cum autem, Pater Sancte, dictus Orator de præmiſſis plurimùm doluerit, & doleat, cupiatq; ſibi deſuper opportunè prouideri, ac propterea abſolutionis beneficium huiuſmodi, ac diſpenſationis gratiam ſibi miſericorditer impendi. Supplicat igitur humiliter.* E. S. V. *dictus Orator, quatenus eius ſtatui in præmiſſis opportunè prouidendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, dictum Oratorem à mala promotione huiuſmodi, necnon à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, in vtroque foro abſoluere, dictaſq; pœnas ſibi gratioſè remittere, & condonare; Secumque ſuper irregularitate, per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta, quodq; ſic omiſſos quatuor minores ordines ſupradictos, à ſuo Ordinario ſuſcipere, liberè, & licitè valeat, diſpenſare, dictaſque pœnas ſibi gratioſè remittere, & condonare; ac poſtquam ad dictos quatuor minores ordines promotus fuerit, in illis, ac etiam ſacris, & presbyteratus ordinibus miniſtrare, necnon quacunque, & qualiacunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, &c.* vt in alijs.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et additur. *Et committatur Ordinario, Ipſoque Oratore ab executione ſuorum ordinum, quouſque dictos quatuor minores ordines, ſecretò, ac ritè ſuſceperit, & deindè arbitrio eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo, & aliàs parito integrè iudicato.*

Qui quidem ſtylus procedit, quando in huiuſmodi mala promotione, Ordinarius non fuit in culpa; Secùs verò, ſi fuerit culpabilis; nam tunc Dataria, ſeu Cancellaria apoſtolica id committit Metropolitano, vel Ordinario viciniori, qui Oratorem abſoluat, & cum eo diſpenſet, aliaq; faciat, vt ſupra, eundemq; ſecretò promoueat; impoſita ei graui pœnitentia ſalutari, quæ cæteros deterreat à ſimilibus committendis. Ipſoque ab exequutione ſuorum ordinum, ſaltem per triennium,
7 aut amplius, ſuo arbitrio, ſuſpenſo. Et contra Ordinarium N. ſeu alium Antiſtitem, qui Oratorem per ſaltum ordinauerit, iuris, & facti remedijs procedat.
8 Cum tamen caſus fuerit occultus, conceſſit Gregorius XIII. Maiori Pœnitentiario, vt cum ſic promotis poſſit diſpenſare, ac ſubindè Paulus V. conceſſit etiã Scipioni Cardinali Burgheſio itidem Maiori Pœnitentiario, vt cum huiuſmodi promotis per ſaltum, & in occultis in foro conſcientiæ tantùm diſpenſare poſſet; habilitando alienum Epiſcopum, vt vnica die, nedùm quatuor minoribus ordinibus, ſed etiã prima tonſura, cum ipſis ordinibus eos initiare poſſint: vndè ſi caſus occurrerit, vt quis quatuor minoribus ordinibus prætermiſſis ad ſacros ordines ſe promoueri fecerit, recurrat ad Officiũ Sacræ Pœnitentiariæ, quæ id non committit Ordinario Oratoris, aut alteri peculiari, ſed generaliter Venerabili in Chriſto Patri cuicunque Catholico Antiſtiti, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habenti, in propria Diœceſi reſidenti, vel in aliena de licentia Diœceſani, ordines conferre valenti, per Oratorem eligendo, quatenus ſi eſt ita, dictum Oratorem, audita prius ipſius ſacramentali confeſſione, à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, & exceſſibus huiuſmodi abſoluat hac vice in forma eccleſiæ conſueta, iniuncta indè

ci

ei pro modo culpę pœnitentia ſalutari, & aliis, quæ de iure fuerint iniungenda. Ipſoque ab executione ſuorum ordinum ſuſpenſo. Demum, dummodo præmiſſa occulta ſint, cum eodem Oratore, pœnitentia, vel illius parte peracta, & ſuffragantibus ſibi dignis pœnitẽtię fructibus, & meritis, ſuper irregularitate per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta; quodque illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, poſtquàm in huiuſmodi ſuſpenſione ſteterit per tempus arbitrio eiuſdem Epiſcopi ſtatuendum, ab eodem, dictos quatuor minores ordines, ſecretè, etiam ſine litteris dimiſſorijs, ſiuè commendatitijs ſui Ordinarij, ne ſuum delictum prodere cogatur; ac etiam extra tempora à iure ſtatuta, quatuor feſtiuis, etiam continuis, vel interpolatis diebus, ſuſcipere, ac poſtmodum, in dictis ſacris, & presbyteratus ordinibus iam ſuſceptis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare licitè valeat, miſericorditer diſpenſet in foro conſcientiæ, & in ipſo actu Sacramentalis confeſſionis tantum, & non aliter, neque vllo alio modo; Ita quod abſolutio, & diſpẽſatio huiuſmodi, Oratori in foro iudiciario nullatenus ſuffragentur. Inſuper eidem Antiſtiti, vt dictos quatuor minores ordines dicto Oratori conferre valeat, eadem authoritate indulgendo.

Quod ſi Orator obtinet, ſeù obtinere intendit beneficia Eccleſiaſtica, debet adhuc in dicto Officio Sacræ Pœnitentiariæ in eadem gratia petere diſpenſationem ad illa, cum ſit inhabilis ad dicta
9 beneficia; quia non habet executionem ordinis, & qui eam non habet, eſt beneficij Eccleſiaſtici incapax, *c. fin de cler. ex. com. miniſtr*

Eſt autem benè aduertendum circa huiuſmodi inhabilitatem ad beneficia, non
10 procedere id in prouiſione beneficij, quod non requirit alium ordinem, præter illos inferiores, quos iam legitimè ſuſceperat; quia, vt docet *Suar. 5 tom. de cenſ. in 3 p diſp 40 ſect 3. num 38* quando irregularitas non eſt totalis, ſed reſpectu alicuius actus, aut temporis, tunc non reddit clericum incapacem cuiuſcunque beneficij, ſed tantùm illius, quod habet annexam obligationem tali irregularitati repugnantem; quia cum hæc prohibitio naſcatur ex prohibitione circa exercitium ordinis, non poteſt amplius extendi, quàm illa, ex qua naſcitur. Vndè ſi Orator iam obtinuerat alia beneficia, ſuis ordinibus iam ritè ſuſceptis, conuenientia, parum refert, petere in ſupplicatione, diſpenſationem pro retentione dictorum beneficiorum; ſed illorũ tantũ, quæ obtinuit poſt ordines ſic malè ſuſceptos; prout ſeruatur in praxi.

Contra huiuſmodi promotiones per ſaltum, ſuper quibus petuntur frequenter diſpenſationes Apoſtòlicæ, exclamabat bo. me. Benedictus Paulinus, Datarius Clementis VIII. quia ſæpe viſum eſt, taliter promotos pro beneficijs obtẽtis egere nouis prouiſionibus, ac diſpenſationibus, Et propterea dicebat, quod non ita paſſim admitti deberet illa communis *DD.* concluſio, nempè quod ad
11 probationem clericatus, & minorum ordinum, ſatis ſit probare, & oſtendere maiores, vt per *Put deciſ. 144. lib 2. nu. 5.* vbi fuit concluſum in vna *Concben Parochialis*, quod clericatus ſufficienter probaretur per oſtenſionem quatuor minorum, quia tunc probatis maioribus, probantur minores; maximè, vbi illa narratiua ſit à perſona fide digna; circa quod ait *Nauar. conſ. 4 de temp. ord.* quod probato acholytatu, non ꝓbatur prima tonſura, nec alij minores ordines, ſed proba-
12 to ſacerdotio, cenſentur probati etiam omnes minores, quando agitur de ordinatione antiqua, & probatur quod ordinatòr erat inſigni virtute prẹditus; quodque non idem dicendum erit, probari alios minores ordines, probato acholytatu; ac propterea requirenda eſt facti veritas ob periculum, ne obijciatur in foro exteriori, promotio per ſaltum, conſtito de acholytatu, & non appareat de promotione ad alios minores, ac pſalmiſtatum. Hęc *id. Nauar. d. conſ. 4 nu 2.* & in vna *Burgen. beneficij 13. Nouembris 1595 coram Pamphilio*, fuit reſolutum, ex litteris Subdiaconatus, probari clericatum; cum regulariter non præſumatur quis per ſaltum promotus, vt per *Gonz. p 7 cap. 1. nu 168* vbi ait id ſine difficultate procedere, quandó Ordinarius eſt diſcretus, & prudens, taliter, quod niſi ſibi de pręcedentibus ordinibus conſtitiſſet, veriſimiliter, ſequentes non contuliſſet, vt fuit reſolutum in vna *Bononien. Canonicatus 24. Maij 1599. coram Pamphilio*, aliàs enim præcederet opinio *Domin conſ 9. col 2.* vbi ait, non ſufficere, ſi quis ſe probet Sacerdotem; quia oportet probare omnes alios ordines; cum potuiſſet per ſaltum promoueri, & vt per *Rebuff. tit de pacif poſſeſſ nu. 192.*

PRAXIS DISPENSATIONIS SVPER IRREGVLARITATE

Ex quocunque homicidio, proueniente.

LIBER QVINTVS.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas ex homicidio, eſt etiam ex antiquioribus.*

2 *Papa diſpenſat in omni irregularitate ex homicidio.*

3 *Licèt quandoq; non ſine difficultate, & quare.*

4 *Homicidij qualitas exprimenda in diſpenſatione, & quare.*

5 *Tempus patrati homicidij exprimendum in diſpenſatione.*

6 *Homicidij patrandi neceſſitas, non facilitat diſpenſationem.*

7 *Diſpenſatur faciliùs cum promoto, quàm cum promouendo.*

8 *Irregularitas contrahitur ex homicidio cuiuſcunq; perſona.*

9 *Occidens fœtum animatum irregularis eſt.*

10 *Diſpenſatio petenda ob homicidium caſuale.*

11 *Homicidæ caſuali debetur diſpenſatio.*

12 *Formula ſupplicationis pro diſpẽſatione ſuper irregularitate ex homicidio.*

13 *Diſpenſationes ſuper irregularitate ex homicidio quomodò concedantur.*

14 *Diſpenſatio pro clerico homicida, quomodò concedatur.*

15 *Et quomodò pro presbytero homicidia.*

16. *Et quomodò pro presbytero curato.*

17. *Et quomodo, pro presbytero, qui monachum interfecit.*

18 *Diſpenſatiò pro Diacono homicida, inhabili ad ſuperiores ordines quomodo conceſſa.*

19 *Clauſula.* Habita pace, *in diſpenſatione cum homicida, quid operatur.*

20 *Irregularitas ex veneficio difficillimè diſpenſatur.*

21 *Scandalum non ſemper præſtat cauſam diſpenſandi.*

22 *Presbytero presbytericidæ, quomodo detur diſpenſatio.*

23 *Irrgularitatis ſpecies, exprimenda in diſpenſatione.*

24 *Irregularitas, in dubio an præſumenda.*

25 *Homicidæ inhabiles ad religionem, ex Conſtitutione Sixti V.*

26. *Quomodò cum eis ad id diſpenſetur.*

27 *Et quomodo cum petente recipi in Religione, vti laico, ſeù Conuerſo.*

28 *Monacho, qui monachum interfecit, quomodo detur diſpenſatio.*

29 *Et quomodo Monacho homicidæ, iam profeſſo.*

Praxis Diſpenſationis ſuper homicidio ex delicto.

CAP. I.

1 Regularitas ex homicidio proueniens, eſt etiam ex antiquioribus, vt conſtat *Exod. cap. 21.* ibi, *ſi quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari meo euellas eum*, Et ex nouo iure *Concilij Tridentini ſeſſ 14. cap 7 de reform.* vbi homicida voluntarius excluditur à quocunque beneficio, etiam ſimplici, ab ordine, & officio eccleſiaſtico, *Masol. de irreg lib 5 cap. 48 nu. 5.*

Quoad praxim verò impetrandi diſpenſationem ſuper irregularitate ex huiuſmodi homicidio proueniente, ſcien-
2 dum eſt, quod licèt Summus Pontifex in omni irregularitate ex homicidio voluntario, etiam notorio, proueniente, diſpenſare poſſit, vt eſt communis opinio DD. & teſtantur *Inno Hoſt & Panor. in cap. ſicut dignum, nu. 52. & id Panor. in cap. continebatur. nu 3 & in cap. ad audientiam nu. 4. de homicid.* ex eo quod hæc, ſicut omnis alia irregularitas, ſit introducta iure poſitiuo, *Archid. in Clemen. 1 de homic. Sylueſt. verbo irregularitas, verſ. fin. Suar. diſp. 40 ſect. 4. nu. 11 Filliuc. tract. 19. cap. 2. nu. 32. Sayr de cenſ. lib. 7. cap. 7 nu. 3.* vbi ait, falſum eſſe fundamentum eorum, qui aſſerunt, hanc irregularitatem eſſe de iure diuino propter illud *Paralip 22. Non ædificabis mihi domum, quia vir ſanguinis es*: quia non omnia, quæ in ſcripturis dicuntur, de iure diuino ſunt, & propterea indiſpenſabilia, ſed ea ſolùm, quæ Deus præcipit, vel qui ſcripturas ſcripſerunt, à Deo mediatè tanquam præceptum diuinę eccleſiæ tradendum ſuſceperunt.

3 Nihilominus idem Summus Pontifex in diſpenſationibus huiuſmodi concedendis, non parum difficilem ſe reddit; nimiſque ab eis abhorret; cum abominabile ſit, quod effundens ſanguinem humanum offerat ſanguinem Chriſti, & hoſtiam immaculatam, vel officium Deo ad altaris miniſterium preſtet, dicente *Propheta virum ſanguinum & doloſum abominabitur Deus, vt per Borgaſ. de irregul. p. 1 q 4. n. 1.*
4 ac propterea in illarum petitione, ipſius homicidij qualitas eſt exprimenda; nam magna eſt differentia, an ipſum homicidium ſit voluntarium, per induſtriam, ſeù data opera, an verò caſuale, vel non ex propoſito, ſeù vim vi repellendo, & ad defenſam, teſte *Mandoſ in praxi Signat. tit. abſol & reh bil. ab homicidio verſ. circa abſolutionem*, & vt omnes ſciunt verſati Curiales.

5 Sicut etiam magnopere attendi conſueuit tempus perpetrati delicti, an videlicet, homicidium ipſum ſit recens, vel antiquum: nam ſi eſt de recenti patratum magis punitur, ac difficilius datur diſpenſatio, ac remittitur, quàm antiquum; iuxtà *tex. in l. 1 C. de rapt virgin. id. Mandoſ. d. tit verſ. abſolutio ab homicidio.*

Et tantò minùs conceditur diſpenſatio hæc ab eodem Summo Pontifice, ſi homicidium prædictum; ſub illius Pontificatu patratum fuerit, teſtatur *id Mandoſ. verſ. nec conſueuit.*

6 Nec refert, quod Orator narret in ſupplicatione, quod in perpetrando homicidio neceſſitas, aut cauſa quæuis vrgentior interuenerit, vt facilius obtineat diſpenſationem; nam ſi ipſe dabat operam rei illicitę, ipſi imputabitur homicidiū, iuxta doctr. *Angel. in l. ſi cum ſeruo. ff. de iniur.*

7 Hæc autem diſpenſatio longè facilius conceditur iam promoto, & ſuper retentione beneficiorum, iam obtentorum, quàm cùm promouendo, & vt ille poſſit beneficia eccleſiaſtica obtinere, *gloſ. per illum text. in cap. quicunque pænitentes, 50. diſt. arg. cap. quemadmodum. de iureiur.* Ac
8 præmiſſa omnia procedere certum eſt, etiam ſi fuerit ſequuta mors, aut mutilatio hominis cuiuſcunq; ſiuè Saraceni, ſiuè Pagani, aut banniti, vel excommunicati, *Palud 4 diſt 25 q 3. ar 2. concluſ 2.*

9 Et idem erit ſi occiderit fœtum animatum in vtero matris, qui ſi eſt maſculus ſolet animari intrà quadrageſimum diem ſi verò fœmina, intra diem octuageſimum *Sayr de conſ. lib 6. cap 15. nu. 9.* vbi proſequitur, quod ſi ſit dubius, an occiderit fœtum, quando fuit animatus, debet ſe habere tanquam irregularem: cum in dubijs tutior pars ſit eligenda, putà fœtum fuiſſe animatum, *id. Palud d. diſt. 25. qu 3. concluſ 3* vt alias diximus.

10 Hæc etiam praxis ſe extendit, vt quamuis homicidium appareat caſuale, adhuc tamen petenda ſit diſpenſatio; nam licèt Orator videatur propterea carere culpa, nihilominus obtinebit litteras, committendas Epiſcopo, vel alteri delegato, ſal-

tem per viam declaratoriç, quia ipſe Orator non debet putare ſe, ipſo iure, euaſiſſe irregularitatem; ita vt abſque licentia Summi Pontificis; poſſit ad ordines promoueri, vel ſuſceptos exercere, licet illi
11 debeatur diſpenſatio, tàm ad ordines, quàm ad beneficia quæcunque, ac dignitates, vt ex *Concilio Trid ſeſſ. 14. cap. 7 de reform.* nihilominus ad id accedere debet cauſæ cognitio, quæ coram Ordinario, vel viciniore Epiſcopo, vel Metropolitano fieri debet per commiſſionem Papæ; aliàs enim, ſi quis poſt tale homicidium, ordines ſuſciperet, vel in ſuſceptis miniſtraret, non habita ſupradicta declaratoria, eſſet ſeuerè puniendus, ita *Maiol. de irregul lib. 5. cap 48.*

Modus autem, & praxis impetrandi huiuſmodi diſpenſationes, & concipiendi ſupplicationem, ex ſequenti folmula patebit, quæ talis eſſe poteſt, ſicut nuper caſus euenit, videlicet.

12 *BEatiſſime Pater, Exponitur humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris Ludouici Mareſca Clerici Neap. in quatuor minoribus ordinibus conſtituti. Quod cũ aliàs ipſe Orator, & duo eius fratres, ac quidã eorũ conſanguineus ad verba cum quibuſdam aduerſarÿs ſuis, deueniſſent, & prædicti Oratoris pater ibi, dum altercarentur, exiſtens, eos placare, & altercationes huiuſmodi componere; conatus eſſet, id impetrare nequiuerit, & interim vnus ex dictis aduerſarÿs prædicti Oratoris conſanguineum in facie cum effuſione ſanguinis ſaxo percuſſiſſet, & alius etiã ex eiſdem aduerſarÿs cultrum, animo alterum ex fratribus ipſius Oratoris, offendendi, euaginaſſet; atque ob id dictus Orator videns, etiam alium ex ipſis aduerſarÿs, ſaxum arripuiſſe, vt periculum, ſibi, & dicto fratri ſuo imminens, euitaret, aduerſarium, qui ſaxum huiuſmodi arripuerat, cultro, quem ſecum deferebat, in pectore vulneraſſet, & dictus aduerſarius ex ipſo vulnere quinque, aut ſex poſt diebus, ſicut Domino placuit, è vita deceſſiſſet, ac prædicti Oratoris conſanguineus ſic, vt præfertur, percuſſus, pugionem cuidam illic aſtanti, qui eum deferebat, eripuiſſet, ſubindeque in aduerſarios irruens, ab eis confoſſus fuiſſet: poſtmodum Ordinarius loci ad inſtantiam Procuratoris Fiſcalis, deſuper procedens, licèt de homicidio per Oratorem, vt præfertur, commiſſo, apertè non conſtaret, tamen ex nonnullis inditÿs, eundem Oratorem, per nonnullos menſes antea carceratum, in exilium à Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana ad decennium condemnauit, illinc tamen ad triennium, vel circa, quo tempore dictus Orator exilium huiuſmodi ſeruauit, ſequuta inter vtramque partem, pace, reſiduum ipſius exilÿ eidem Oratori condonauit, & remiſit; prout in proceſſu, & ſententia deſuper formato, & lata plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, dictus Orator, qui abinde ſemper ſine ſcandalo vixit, de præmiſſis ex intimis doluerit, & doleat, ac à ſimilibus in poſterum committendis firmiter abſtinere intendat; proindeque plurimum cupiat abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam per S.V. & Sedem Apoſtolicam benignè ſibi impendi, Supplicat igitur humiliter E.S.V. Orator præfatus, quatenus ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, eumque ſpecialis gratia fauore proſequendo, dictum Oratorem ab exceſſibus præmiſſis, ac quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alÿſque eccleſiaſticis ſententÿs, cenſuris, & poenis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, in vtroque foro, authoritate apoſtolica abſoluere, & totaliter liberare, illaſque ſibi gratioſè remittere, & condonare; ac ſecum ſuper quacunque irregularitate, per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta: quodque illa, & eiſdem præmiſſis non obſtantibus, ſuo clericali charactere, quo alias ritè inſignitus fuit, illiuſq; priuilegÿs, ac quatuor minoribus ordinibus per eũ aliàs ritè quoq; ſuſceptis, vti, necnõ quæcunque, & qualiacunq; ſimplicia, & nullũ Sacrum Ordinem annexum habentia beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi in Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Collegiatis Eccleſÿs fuerint, ſi ſibi aliàs canonicè conferantur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur, ad illa, & inſtituatur in eiſdem, recipere, & dummodò ſimul plura non ſint, quàm, quæ à Concilio Tridentino permittuntur, quoad vixerit, retinere liberè, & licitè valeat, diſpenſare; omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam. ſiuè*

notam

notam circa eum ex pr ęmiſſis quomodolibet inſurgentem, ab eo penitus tollere, et abolere, ac illum, in priſtinum, & eum, in quo, ante præmiſſa quomodolibet erat, ſtatum, reſtituere, reponere, & plenariè reintegrare dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſcunque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis: necnon Eccleſiarum, in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, ſtatutis, etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs quoque indultis, & litteris apoſtolicis, illis earumq; Præſulibus &c. quibus omnibus &c. latiſſimè derogare placeat, coeteriſque contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectũ &c. Et quod proceſſus, & ſententia præfatarum, necnon inde ſequutorum quorumcunq; tenores, etiam veriores, habeantur pro expreſſis, ſeù in toto, vel parte exprimi poſſint in literis, Et de abſolutione, liberatione, remiſsione, condenatione, diſpenſatione, abolitione, reſtitutione; repoſitione, reintegratione, alijſque pręmiſsis, vt ſupra in forma gratioſa, in litteris latiſsimè extendendis. Et quod pręmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, aliorumque neceſſariorum, maior, & verior ſpecificatio, & expreſsio fieri poſſit in litteris, per Breue S. V. ſeu Officium minoris gratię (non tamẽ quoad diſpenſationes ad beneficia huiuſmodi) expediendis. Et additur. *Et committatur Ordinario, qui veris exiſtentibus prænarratis, Oratorem, impoſita ei aliqua poenitentia ſalutari, & attenta pace, vt pręfertur habita, abſoluat, ſecumq; dummodò ad id reperiatur idoneus, vitaque, ac morum probitas, ac alia virtutum merita, ſibi aliàs ſuffragentur, nec aliud canonicum ei obſiſtat, ad beneficia ſimplicia, nullumque Sacrum Ordinem annexum habentia, ac quatuor minores tantum diſpenſet pro ſuo arbitrio, & parito prius iudicato,*

13 Nec ita paſſim huiuſmodi ſupplicationes ſignantur à Papa, niſi poſtquam porrectæ fuerint Domino Datario, ab eodem prius remittantur ad Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini, vbi ipſę ſupplicationes proponuntur, diſcutiuntur, & plenè examinantur, vt inde diſcernatur, an gratia ſit concedenda, vel deneganda: quod ſi videatur concedenda, remittitur ſupplicatio ad Datariũ cum his verbis, in illius calce appoſitis, ſcilicet, *Videtur ſignanda, ſi Sanctiſſimo placuerit*, & hoc modo poſtmodum ſignabitur, & expedietur per regiſtrum ſecretum, additis prius poſt ſecundam illius partem, verbis ſeu clauſulis reſtrictiuis, quæ incipiunt ab illis verbis: *Et committatur Ordinario* &c. vt ſupra.

Et idem erit de homicidio caſuali, ſuper quo non poteſt Epiſcopus diſpenſare niſi ex commiſſione Papæ, vt dictum eſt, & cauſa cognita, *Tolet lib. 1. cap. 88. in fin.* quamuis aliquibus Nuncijs, præcipuè Hiſpaniarum, conſueuit per Summum Pontificem tribui facultas diſpenſandi ſuper irregularitate contracta ex homicidio caſuali, etiam publico, vt per *Garc. par. 7. cap. 1. nu. 35.*

Sic etiam praxis iſta ſeruatur in diſpenſatione ſuper homicidio per clericum

14 primę tantùm tonſuræ, patratum: quo caſu, Committitur Ordinario, vt ſecum diſpenſet quoad vſum clericalis characteris, illiuſque priuilegiorum, & ad quatuor minores ordines, ac ad ſimplicia, ſeù aliàs ſine cura, & Sacrum Ordinem non requirentia beneficia Eccleſiaſtica tantùm, vel, Citra diſpenſationem, & aſcenſum ad Sacros Ordines, & beneficia curata, aut aliàs Sacrum Ordinem annexum habentia, & quandoque citra aſcenſum ad Sacros Ordines per integrum biennium; vel aliud tempus, prout qualitas facti ſuadet, quæ quidem decreta reſtrictiua extracta ſunt ex *cap. ſi quis poſt acceptum,* ibi, *ſi ad clerum admiſſus fuerit Diaconĩ non accipiat dignitatem 51 diſt.*

Pro presbytero autem qui homicidium commiſit in rixa, ſemper conſueuit committi Ordinario, qui conſtito ſibi, homicidium huiuſmodi in ſubitanea, & im-
15 prouiſa rixa per Oratorem fuiſſe commiſſum, & aliàs narrata vera eſſe, ipſum Oratorem abſoluat, iniuncta ei aliqua poenitentia ſalutari arbitrio ſuo, & cum eo diſpenſet. Ipſoque Oratore ab executione ſuorum ordinum arbitrio eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo.

Quod ſi ipſe presbyter fuerit aliquo modo culpabilis, dabitur decretum, vt ab

Ordinario abſoluatur, iniuncta ei graui pœnitentia ſalutari, quæ cœteros deterreat à ſimilibus committendis, Ipſoque Oratore ab exequutione ſuorum ordinum ad decennium, & deinde arbitrio einſdem Ordinarij ſuſpenſo, & dummodo Orator non celebret in loco commiſſi delicti, & quandoque (quod idem eſt) in Eccleſia loci, vbi commiſſum fuit delictum, nunquam celebret, Quod ſi fuerint duæ Eccleſiæ æquè viciniores loco delicti, intelligitur de vtraque, vt declarauit *Clemens VIII.* & vidi adnotatum in quibuſdam notabilibus manuſcripris Benedicti Paulini, qui fuerat illius Datarius, quod quidem adinuentum fuiſſe per ſignaturam, ait *Mandoſ. d. tit. verſ. aliquando*, quia ſicut, quis puniri debet in eo, in quo deliquit, *vulg. iter.* ita puniri ſeù priuari debet, ne in loco à ſe offenſo celebret, vel aliquid commodi, ſeù honoris habere poſſit, ex iuribus ibi per eum allegaris.

16 Ad hæc, pro presbytero, Parochialem Eccleſiam obtinente, qui pariter homicidium patrauit, additur clauſula, *Ipſoque ab executione ſuorum Sacrorum Ordinum per biennium, & deinde arbitrio Ordinarij ſuſpenſo. Cum decreto, quod durante ſuſpenſione huiuſmodi, eidem Eccleſiæ de Vicario idoneo ab ipſo Ordinario approbato, cum aſſignatione congrua portionis illius fructuum, prouideatur*, Pro alijs vero datur aliquando clauſula, *Ipſoque Oratore ab executione ſuorum ordinum perpetuò ſuſpenſo. Et citra diſpenſationem ad beneficia curata, ſacrumque ordinem annexum habentia, vel requirentia, cum deputatione Vicarij &c.* vel aliàs, prout D. Datario videbitur.

17 Presbyter, qni Monachum interfecerat, obtinuit ſecum diſpenſari, & litteræ fuerunt ſuo Ordinario directæ, qui verificatis narratis, eique iniuncta aliqua pænitentia ſalutari, ac inter alia, vt ieiunaret in pane, & aqua ſingulis ſextis ferijs, donec viueret, ac pro anima occiſi recitaret officium ſingulis diebus, ac finita ſuſpenſione, celebraret vnam miſſam defunctorum pro anima interfecti qualibet hebdomada, Ipſoque ab executione ſuorum Sacrorum Ordinum per integrum triennium, & deinde arbitrio eiuſdem ordinarij ſuſpenſo, diſpenſaret.

Et tàm in præmiſſis, quàm in quibuſcunque ſimilibus caſibus, addi conſueuit clauſula, *Parte non vocata* & ſi homicidium patratum fuerit in Statu Eccleſiaſtico, additur, *Et citra bona fiſco incorporata*, quæ tunc ità dicuntur, quando in numero, & corpore aliarum rerum fiſcalium ſunt redacta, *Felin in cap. tranſlatò. de conſtit. id Mandoſ. titu. abſolut. & rehabilit. verſ. incorporata.*

Et quia, in caſu prædicto peti conſueuit abſolutio, & diſpenſatio à Summo Pontifice, propterea, etiam ſi Orator fuerit in aliquo ex ſacris ordinibus conſtitutus, datur abſolutio tantum in vtroq; foro, cum clauſula, *Citrà aliquã diſpenſationem, nec ad ordines neque ad beneficia*, vel alia. *Et citra aſcenſum ad reliquum presbyteratus ordinem, & diſpenſationẽ ad altaris miniſterium.* Pluries tamen cum ſupradictis viſum eſt per ipſum Pontificem ad vtrumque diſpenſari, etiam cum Oratoribus eiuſdem Status Eccleſiaſtici.

Vidimus alias dari abſolutionem, & diſpenſationem ei, qui, promotus ad Sub-
18 diaconatus ordinem, poſtmodum homicidium commiſit, ac bellis interfuit, nec erat aptus ad reliquos Sacros Ordines ſuſcipiendos: fuitque ſibi conceſſum, vt ingrederetur aliquem Ordinem militarem, cum indulto ſuper recitatione horarum canonicarum: fuitque appoſitum in calce ſupplicationis tale decretum, videlicet: *Et committatur Ordinario, qui Oratorem, impoſita ei pœnitentia ſalutari, ipſoque ab executione dicti Subdiaconatus ordinis ſuſpenſo Et citra aſcenſum ad alios Sacros Ordines, ab exceſſibus huiuſmodi abſoluat, ac ſecum ſuper irregularitate, per eum ex præmiſſis quomodolibet contracta, vt habitum per fratres milites alicuius militiæ approbatæ geſtari ſolitum, ſuſcipere, ac profeſſionem per eos emitti conſuetam, expreſsè emittere: dictumque habitum geſtare, & deferre loco habitus, & tonſura clericalium; ita ut in illis incedere minimè teneatur: necnon loco horarum canonicarum, Roſarium B. Mariæ Virginis recitare, ac iuxta militiæ inſtituta, in cœlibatu perpetuo permanendo, bellum contra fidei catholicæ hoſtes gerere, & deferre liberè, & licitè valeat diſpenſet.*

19 Necnon, vbi ratio ita poſtulat, additur clauſula, *Habita prius pace ab hæredibus defuncti*, ſi in ſupplicatione non erat expreſſum, quod iam pax, & remiſſio à dictis heredibus ſequutæ fuerint: quo caſu facilius Papa mouetur ad gratiam huiuſmodi concedendam; quia facilius parcitur delinquenti concordata parte aduerſa, iuxta notoriam conſuetudinem vbique vigentem, *id Mandoſ. eod. tit. verſ. & quod facilius parcatur.*

Nec

Nec propterea qualitas hæc eſt neceſſario exprimenda in ſupplicatione, ꝓpter defectum poteſtatis Papæ, qui forſan ſine pace ſupradicta obtenta, non poſſet concedere abſolutionem, & diſpenſationem; ſed tantum erit id exprimendum, ob quandam ipſius Papæ beneficentiam, & pietatem; nam ſi ſimpliciter abſolueret,& diſpenſaret, filijs defuncti, nepotibus, & alijs conſanguineis pecuniam, & panem quotidianum ſubtraheret; quod etiam id exemplificat *c. Mandoſ verſ. ſed quæro*, in eo, qui interfecit aduocatum, procuratorem, medicum, vel alium, qui ex propria doctrina, vel artificio domui ſuæ victum, & alia acquirebat: quo caſu illis non ſunt alimenta ſubtrahenda, ad *text in l. necare ff de lib. agnoſc.*

Negari tamen non poteſt, quin aliquando detur clauſula, *Et præſtita cautione idonea per dictum Oratorem de ſatisfaciendo hæredibus, & proximioribus defuncti, ſi qui ſint, arbitrio Ordinarij*, vel, *Ita tamen, quod exul à dicto loco tamdiu remaneat, donec pacem à conſanguineis defuncti obtinuerit*; quod præſertim addi conſueuit in diſpenſationibus cum vltramontanis. Quid autem operetur, & in quibus caſibus ſit id neceſſariu,& quibus cõpetat huiuſmodi pacem, & remiſſionem facere, videatur *Iulius Clarus lib 5. §. fin. qu. 58.*

20 Et quamuis idem dicendum videretur de irregularitate contracta ex homicidio proueniente ex veneficio, attamen ſciendum eſt, quod in his diſpenſationibus concedendis, ſe Summus Pontifex difficiliorem reddit: quia plus, eſt hominem veneno inficere, quam gladio occidere, *text. in l. 1 C. de venef.* Circa quod ait *Hoſtien in Summa de homicid. §. quis dicatur homicida. verſ item qui homines* quod venenum emens: præparans, conficiens, habens, dans, vendens, vel quantum in ſe eſt miniſtrans, vel alteri propinans, homicida eſt,& vti talis punitur, vt per *Burgaſ. de irregul. par 6 tit de veneficiis nu 1 & 4.* dicentem *nu. 6* quod venenatio, eſt crimen qualificatum, & longè deterius homicidio, cum ſit crimen occultum, vt dixit etiam *Bald in l. cum fratrem, C de his quib vt indign.* Et propterea licèt eadem ſit irregularitas, ſicut in homicidis voluntarijs, attamen in his caſibus Papa difficilius diſpenſat, propter atrocitatem, & proditionem, vt ſciunt Curiales.

Quoniam verò vtplurimum huiuſmodi delicta ſunt occulta propterea, ſicut in alijs caſibus, & delictis occultis, pro illorum diſpenſatione recurritur ad Officium Sacræ Pœnitentiariæ, vbi diſpenſatio ſuper hoc non impetratur, niſi maxima cum difficultate, & propter grauiſſimas cauſas: nec ibi præualent fauores, aut perſonarum contemplationes; & idem ſeruatur quoad diſpenſationem ſuper irregularitate ex abortu fœtus animati, pro iam promoto ad Sacros Ordines; quæ etiam facilius, vt dictum eſt ſupra. diſpenſat cum iam promoto, dummodo adſit grauis cauſa; nam ſi presbyter, qui tale delictum abortus patrauit, non poterit abſtinere ab exequtione ordinum ſine ſcandalo, tunc committitur Diſcreto viro Confeſſori &c. qui ſi ita eſt, ipſum Oratorem, audita prius ipſius Sacramentali confeſſione, abſoluat, iniuncta ei graui, & perpetua pœnitentia ſalutari, ipſoque ab exequutione ſuorum ordinum ſuſpenſo. Et quandoque diſpenſatur, vt poſſit ſuos ordines exercere, & in altaris miniſterio miniſtrare, ſi ob ſcandalum, non valet à præmiſſis abſtinere: ac propterea additur clauſula, *Et dummodo ipſe Orator ab exequutione ordinum abſtinere non valeat ſine ſcandalo, cum eo diſpenſet &c.*

21 Hæc tamen cauſa ſcandali vitandi non ſemper conſueuit admitti in his, & ſimilibus caſibus; nam, ſi explicabitur, quod aliàs orirentur ſcandala, Reſpondebitur. *Si timet ſcandala, abſtineat.*

Solet etiam in ſupradictis caſibus diſpenſari ſuper retentione beneficiorum, quæ forſan Orator obtinet, etiam ſi fuerint beneficia curata, licet raró, vt ipſa praxis docet.

22 Pro presbytero autem, qui alium preſbyterum interfecit, ex grauiſſimis, etiam cauſis, dari conſueuerunt abſolutio, & diſpenſatio ſuper irregularitate inde contracta: iniuncta ei pro modo culpæ grauiſſima, & perpetua pœnitentia ſalutari; per quam corpus acriter affligatur: ac ſentiat atrocitatem admiſſi ſceleris; vt inde animæ ſuæ plenius conſulatur, & quam diſcretio Confeſſoris, ita moderetur, vt quod occultum eſt, non veniat in apertum. Iniunctis etiam eleemoſynis pro modo facultatum ipſius Oratoris, pro orationibus, & celebratione miſſarum pro anima defuncti: quodq; ijs, quibus presbyter occiſus, dum viueret, ſubuenire forſan ſolebat, ſatisfaciat, & ſubueniat in eo, in quo tenetur. Inſuper additur, quod neque alia ratione profit quo-

minus

minus ſeudo hæreditario, ſeù iurepatro-
natus, ſi quod ab Eccleſia, in qua dictus
presbyter occiſus, forſan intitulatus erat,
obtinet, ipſe eiuſq; hæredes illo perpetuò
ſint priuati.

Et nec per Datariam in vtroque foro,
neque per ſacram Pœnitentiariam in foro
conſcientiæ, dantur huiuſmodi diſpenſa-
tiones, niſi in ſpecie exprimatur, vnde ſit
irregularitas contracta, vt aliàs dixi; quare
hodie non admitteretur illa clauſula in
ſupplicatione; quam dicit *Mandoſ. loco
cit verſ tempore Pauli III* dum ait, quod
ipſe tempore eiuſdem Pontificis pro fa-
miliare cuiuſdam Cardinalis excogitauit
clauſulam hanc, videlicet, *ipſumque ſpe-
cialibus fauoribus, & gratijs proſequendo,
eundem Oratorem ac huiuſmodi homicidij
reatu, ac omnibus, & ſingulis exceſſibus, de-
lictis; & criminibus qualitercunq; & quo-
modocunq; vſque in præſentem diem, etiam
forſan dicto homicidio maioribus, & gra
uioribus cuiuſcunque qualitatis ſint, etiam
iteratis & reiteratis vicibus, etiam occaſio-
ne militia, vel alia quacunque, etiam inex-
cogitabili cauſa per eum patratis etc* licet n.
mihi ſufficiat credere eidẽ *Mandoſ.* vnum
tamen ſcio, quod neque ante, neque poſt
tempus ſupradicti *Pauli III.* reperitur
gratia hæc particulari perſonæ conceſſa;
cum totùm oppoſit fateantur, etiã anti-
qui Curiales, fuiſſe ſeruatum; niſi forſan
dicemus, fuiſſe alicui ſiuè Sedis Apoſto-
licæ Legato, ſiuè Nuntio, hanc facultatem
ita diſpenſandi, conceſſam: cum apud
omnes etiam Romanæ Curiæ Nouitios
ſatis notum ſit, irregularitatis proueni-
entiam eſſe omninò in ſpecie exprimen-
dam, quod ſeruari uidemus, tàm in Da-
taria pro vtroque foro, quam in Sacra
Pœnitentiaria in foro tantùm conſcien-
tiæ, ſicut alias diximus.

Quoniam verò diſpenſationes ſuper
irregularitate ex occulto impedimento
prouenienre, peti etiam conſueuerunt per
dictum Officium Sacræ Pœnitentiariæ, ſi-
cut iam diximus, propterea hic pro no-
uis Curialibus opportunè additur, quod
tex. in cap. ij, qui. de ſent. excom. in 6 præci-
puam hanc capit interpretationem; nam
licet *in cap. ad audientiam 1. de homicid.*
habeatur, cenſendum eſſe irregularem
eum, qui de irregularitate dubius eſt, ſic
etiam in *cap ſignificaſti eod tit* & alibi ha-
betur, quod in dubijs, ſit tutior pars eli-
genda: quapropter videtur, quod irre-
gularitas ipſa non modò contrahitur vbi
eſt expreſſa, verum etiam vbi de ea dubi-
tatur. Hanc tamen contrarietatem ita
concordant *DD.* nempè, vbi dicitur, illam
non contrahi, niſi in caſibus à iure ex-
24 pſſis, id intelligi debere in foro iudicia-
li, & exteriori, nimirum, quod Iudex, ſeù
alius non debet in foro iudiciali, aliquem
in dubio irregularem iudicare; prohi-
bendo ei ordinum ſuſceptionem; aut ad-
miniſtrationem; ſupradicta verò iura in *c.
ad audientiam, & in cap ſignificaſti*, dicunt,
pcedere in foro conſcienitæ; quia tunc in
dubio, debet talis ſe irregularem reputa-
re; & à ſuſceptione ordinum, vel admini-
ſtratione abſtinere; etenim bonarum
mentium eſt, timere culpam, vbi culpa
minimè reperitur, *cap. fin. diſt. 5 & cap. 2.
de obſeru. ieiun.* vnde hæc inde emanat
concluſio, quod in foro contentioſo, quo-
ad pœnas iuris, in dubio non iudicatur
irregularitas; ſecùs vero in foro conſcien-
tiæ. *Abb. in d. cap ad audientiam*; nam in
foro conſcientiæ præſumitur delictum, vt
per *Dec. in cap. præſenti a notab. 12. in fin.
de probat Maiol de irregular. lib 1. cap. 2.
reg 7 nu. 3 in fin* & ſuper hoc videndus
eſt *Sayr. de cenſ. lib 6. cap 2. nu. 15. & 16.*
Sicque ex præmiſſis, praxis inoleuit, vt
etiam vbi Orator dubius eſt de irregula-
ritate ſuper caſu occulto, habeat recur-
ſum ad dictum officium Sacræ Pœniten-
tiariæ; quia nunquam aut raròid conce-
dit Dataria pro vtroque foro; ibi enim ſi
petatur talis diſpenſatio in caſu dubio &
ad cautelam, ſemper ſere reijcitur ſup-
plicatio, vt practicis Curialibus notum
eſt.

Pro ijs verò homicidis, ſeù facinoroſis,
q cupiunt ingredi Religionẽ, cũ eis obſtet
Conſtitutio Sixti V. quę incipit, *Cum de om-
nibus &c. vt in §. omnes autẽ ibi omnes autẽ
& quoſcunq; criminoſos, vel ſuſpectos &c.*
25 *ad Religionẽ perpetuò inhabiles declaramus,*
26 cum clauſula irritanti, dicta conſtitutio-
ne non obſtante, datur per d. officium Sa-
cræ Pœnitentiariæ diſpenſatio, cum Ora-
tor ad peccatorum ſuorum pœnitentiam
peragendam, petit licentiam ingrediendi,
ipſam Religionem, necnon diſpenſari ad
ordines, & ad illius officia, & dignitates:
vnde diriguntur litteræ Religioſo viro
cuicunque Superiori cuiuſuis Religionis
à Sede Apoſtolica approbatę, quatenus
Oratorem, poſt quam cum fiſco concor-
dauerit, & hæredibus occiſi, ſi nondum
ſatisfecit, ſatisfecerit, à quibuſuis ſenten-
tijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas
propter premiſſa incurrit, homicidij rea-
tu, & exceſſibus huiuſmdi in vtroque fo-
ro

ro (ad effectum ingrediendi Religionem duntaxat) abſoluat, iniuncta ei pænitentia ſalutari &c. ac cum eodem vt d. Conſtitutione *Sixti Papa V.* contra facinoroſos edita, non obſtante, Religionem à Sede Apoſtolica approbatam (non tamen Ordinis Sancti Spiritus, ſeù Sãcti Antonij, vel aliquam aliam militarem) vbi beneuolos inuenerit receptores, ingredi, & in ea profeſſionem emittere, ac poſt emiſſam, profeſſionem, ſuffragantibus ſibi dignis pœnitentię fructibus, & meritis, alioque ei canonico non obſtante, ſuper irregularitate per eum ex permiſſis quomodolibet contracta; quodque illa, & alijs præmiſſis non obſtantibus, clericali charactere, ſi eo nondum inſignibus exiſtit, inſigniri, ac ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines, ſi ad id aliàs idoneus reperiatur, promoueri, & poſtquam promotus fuerit, in illis, etiam in altaris miniſterio (non tamen in loco perpetrati delicti) miniſtrare; & quecunque dictæ Religionis officia, & dignitates, ſi ad illa aliàs canonicè, & iuxtà eiuſdem Ordinis regularia inſtituta, eligatur, vel aſſumatur, gerere, & exercere, vocemque actiuam, & paſſiuam habere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet.

Petitur aliquando diſpenſatio hæc pro homicida: qui vti Conuerſus, ſeù laicus ob cauſam predictam cupit ingredi Religionem, & tunc dantur litteræ ſupradicti tenoris, ſed tamen ſimpliciter diſpen-
27 ſatur, vt valeat ipſã Religionem, vti Conuerſus, ſeù laicus ingredi, & in ea profeſſionem ab eiſdem Conuerſis emitti ſolitam, emittere; ibique quoad vixerit remanere, & perſeuerare poſſit.

Vbi verò contingit, vt Monachus, monachum ad rixam, vel prouocatus, interficiat, per eandem Sacram Pœnitentiariam, etiam in vtroq; foro, præſertim, ſi à Superioribus ſuis deſuper punitus fuerit,
28 pœnaſq; ſibi iniunctas adimpleuerit, diſpenſatur ad ſuos ordines exercendos, & Religionis officia, & dignitates conſequenda, preſertim, ſi de eo à dictis Superioribus, bonum feratur teſtimonium.

Quo verò ad eum, qui ante ingreſſum Religionis, ſed dum eſſet in ſæculo, aliquẽ interfecit, ac poſtea ipſam Religionem ingreſſus, in ea profeſſionem emiſit, modò verò cupit ab ipſo homicidio abſolui,
29 & ſecum diſpenſari, committi conſueuit Cõfeſſori magiſtro in Theologia &c. quatenus ſi eſt ita, bonumque teſtimonium de Oratore ab illius Superioribus, oneratis ſuper hoc eorum conſcientijs, afferri repererit, eundem, audita illius Sacramentali confeſſione, abſoluat in foro conſcientiæ tantùm; ſecumque diſpenſet ad omnes ordines; ita tamen, vt ille non celebret in locis, vbi publicum ſit homicidium ab eo commiſſum; necnon diſpenſatur ad officia, vt dignitates dictæ Religionis.

Quod ſi forte Religioſus, dimiſſo habitu regulari, apoſtatauit, & inſuper homicidium patrauit, tribuitur facultas Confeſſario, vt Oratorem, poſtquam habitum ipſum reaſſumpſerit, & àd clauſtrum, ibi ſub obedientia regulari permanſurus, redierit, audita illius confeſſione, illum ab apoſtaſia, & homicidio abſoluat; iniuncta ei graui pœnitentia ſalutari, quæ duret quamdiu ipſe vixerit, & dummodo præmiſſa occulta ſint, ſecum, vt in ſuis ordinibus, etiam in altaris miniſterio, quandiù in Religione manſerit, iuſſus duntaxat, & non aliàs, miniſtrare valeat, diſpenſet in foro conſcientiæ tantùm.

SVMMARIVM.

1 *Homicidia quot modis committantur.*
2 *Exercitium crudelium actuum inducit irregularitatem.*
3 *Irregularitas ex defectu lanitatis quomodo contrahatur.*
4 *Super ea non diſpenſat Epiſcopus, etiam morte non ſequuta.*
5 *Formula ſupplicationis pro diſpenſatione ſuper irregularitate, ex defectu lenitatis proueniente.*
6 *Hortantes cõdemnatũ ad bene moriendum, an contrahant irregularitatem.*
7 *Et quomodo eis ſuccurratur.*
8 *Item, quid de dantibus conſilium ad accelerandum mortem eiuſdem condemnati.*

Praxis Diſpenſationis ſuper defectu Lanitatis perfecta.

CAP. II.

1 QVia verò plures ſunt homicidij ſpecies, pluribuſque modis illa committuntur, ſicut Summiſtę aiunt, nimirum, ſola voluntate inſtigante, caſu eueniente, neceſſitate cogente, & iuſtitia mediante;

diante?de hoc vltimo, illiuſque diſpenſa-
2 tionis praxi hic agendum occurrit; cum
exercitium crudelium actuum, cum ſan-
guinis effuſione, adhuc impedimentum
irregularitatis inducat; impediatque
promouendos; iamq; promotos reijciat,
vt docet *tex. in cap. ſententiam ſanguinis. ne cler vel mon. & in c. 1 diſt. 51.* propterea
ſequitur modo videre praxim impetran-
3 di diſpenſationes ſuper irregularitate
proueniente ex defectu lænitatis perſe-
ctæ, quæ contrahitur ab illis, qui poſt bap-
tiſmum, in cauſa ſanguinis fuerunt Præ-
tores, ſeù Poteſtates, vel Iudices, Aſſeſſores
Aduocati, Procuratores, Notarij, Officia-
les, teſtes, aut ſcriptores, vel legentes, ſeù
Lectores ſententiæ ſanguinis, aut aliàs
criminalibus ſe immiſcuerunt; in illiſque
tulerunt ſententias; ex quibus ſecuta ſue-
runt vltima ſupplicia, vel mutilationes
membrorum: iſti enim efficiuntur inha-
biles, & irregulares, & egent diſpenſatio-
ne ad ordines, & beneficia, *c. clerici, & d. c. ſententia* vbi *Abb. n. 1. & 11.* & ibi *Innoc. eod. tit. Leo in Theſau. for. eccleſ. par. 2 cap. 8. num. 31.* & quotidie videmus infinitas
diſpenſationes, & rehabilitationes deſu-
per in Romana Curia peti, etiam pro il-
lis, qui aliquo quouis modo ſe præmiſſis
ingeſſerunt; licet poſtmodum mors ſe-
quuta non fuerit, neque ſanguinis effuſio,
quia nihilominus remanent irregulares;
cum per ipſos non ſteterit, quominus
omnem operam preſtiterint, vt mors, aut
ſanguinis effuſio ſequeretur, vt ait *Man-doſ. in praxi art. abſol & rehabil. verſ. an autem aduocatus*; dicens ibi, quod prop-
ter præmiſſa, ſcilicet, quod non fuerit
mors, aut effuſio ſanguinis ſequuta, po-
terit Ordinarius diſpenſare: quod tamen
4 ſatis deuiat à praxi eiuſdem Curiæ; cum
ex conſuetudine pro huiuſmodi diſpen-
ſatione recurratur ad Summum Pontifi-
cem (quamuis nonnulli teneant hoc mo-
do nullam contrahi irregularitatem) &
quocumque modo contracta fuerit iſta
irregularitas, pro petenda ſuper ea diſ-
penſatione, concipi conſueuit ſupplica-
tio modo ſequenti, & alias iuxta facti
qualitatem, mutatis mutandis, videlicet.

5 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris Franciſci Boerij Laici Diœceſis N Quod ipſe deuotionis feruore accenſus, plurimum cupit Clericali militiæ adſcribi, ac ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines promoueri; & promotus, in illis Altiſſimo quoad vixerit famulari. Sed quia aliàs in Ciuitate, & Diœceſi N. ac alibi, diuerſis temporibus Iudicis, Aſſeſſoris, & Commiſſarij officio fungendo, ſententias capitales ad vltimum ſupplicium condemnatorias, ac alias corporis afflictiuas contra reos, & facinoroſos homines, protulit; illaſque, iuſtitia mediante, exequutioni demandari fecit; nec non aliàs diuerſimodè criminalibus ſeſe immiſcuit, irregularitatem contrahendo, deſiderium ſuum hac in parte adimplere non poteſt abſq; Sedis Apoſtolicę diſpenſatione. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus de opportuna diſpenſationis gratia, ac alias ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, cum eodem Oratore, quod præmiſſis non obſtantibus, clericali Charactere inſigniri, ac ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, in illis, etiam in alteris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunque & qualicunque cum cura, & ſine cura beneficia eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, & præbendę, ſeù dignitates, etiam maiores, & principales in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſiis, ſeu Parochiales Eccleſiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint, ſi ſibi aliàs Canonicè conferantur, aut ipſe eligatur, præſentetur, vel aliàs aſſumatur ad illa, & inſtituatur in eiſdem, recipere: & dummodò ſimul plura non ſint quàm, quæ à Concilio Tridentino permittuntur, retinere, liberè, & licitè valeat, diſpenſare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, coeteriſque contrarijs quibuſcunque cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et additu., *Et committatur Ordinario, & dummodo Orator reperiatur idoneus, vitæque, ac morum probitas, aliaque merita ſibi ſuffragentur; nec aliud Canonicum obſtet impedimentum. Et quod de coetero à ſimilibus abſtineat.*

Hæc autem diſpenſatio ſatis frequentem curſum habet in Romana Curia, cum detur ſuper irregularitate proueniente ex homicidio iuſto, & ex morte alteri illata, vel mutilatione abſque culpa, & ſine peccato: illa vero irregularitas, quæ prouenit ex homicidio iniuſto difficilius admittit diſpenſationem, iuxta ea, quæ *not. Nauar. in Man. cap. 27 nu. 218* & tota Curia teſtatur, ac nos ſupra diximus.

Prò ijs autem, qui, ſiuè Clerici, ſiuè Presbyteri fuerint, opera charitatis exercent in eos, qui ad mortē, mediante iuſtitia, condemnantur, vt faciunt nonnullæ ſodalitates id inſtitutum, habentes, præſertim in Vrbe, vbi ſimilis erecta eſt in Eccleſia Sancti Ioannis Baptiſtæ Nationis Florentinæ, & in nonnullis aliis Ciuitatibus, & locis, quoniam damnatum hortando ad bene moriendum, contingit, vt in fine exhortationis, hortator ipſe eundem moriturum ad nomen Ieſu ter inuocandum excitet, quo veluti Signo dato, carnifex afflictum impellendo, laqueo præfocat; quod ſine irregularitatis nota fieri nequit, oportune prouiſum eſt, vt huiuſmodi ſodales, qui inter alia laudabilia

6 opera, quæ ſodalitas, ſiuè Confraternitas ipſa exercet, ad mortem damnatos hortari, conſolari, & ad benè, & patienter mortem obeundam pro uiribus anxiliari conſueuerunt, ad euitandum omnem conſcientiæ ſcrupulum, qui in eis pro tempore oriri poſſet, ſi forte in hac pia occupatione, & charitatis officio exercendo, aliquid contigerit, propter quod de alicuius irregularitatis incurſu dubitandum eſſet, à Summo Pontifice peterent; quatenus ipſos, & eorum quemlibet ab omni irregularitatis, propter præmiſſa, vſque tunc quomodolibet contractæ, incurſu, nec non cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis exinde prouenientibus abſolueret, & diſpenſaret: necnon cum eis, vt in caſibus prædictis tantum, nullam propterea cenſuram Eccleſiaſticam, aut irre-

7 gularitatis notam incurrant, neque incurriſſe dici valeant, apoſtolica authoritate diſpenſaret, Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Et vbi interim accidit, vt ipſi Confratres, ante huiuſmodi diſpenſationem, præmiſſa egerint, additur decretum, quod ipſi pœnitentiam à Confeſſario ab Ordinario approbaro, per eos eligendo, illis propter præmiſſa iniungendam adimplere omnino teneantur.

8 Cæterum, vbi clericus ſiuè presbyter aut in aliquo ex Sacris Ordinibus conſtitutus conſilium dedit ad accelerandam mortem vltimo ſupplicio afficiendi, pluries peti vidimus, abſolutionem, & diſpenſationem ab Officio Sacræ Pœnitentiariæ, per quam committitur Confeſſario per Oratorem eligendo, vt audita illius Sacramentali confeſſione, eum abſoluat, iniuncta pœnitentia ſalutari, Ipſque ab exequutione ſuorum Ordinum ſuſpenſo. Et dūmodo occultum ſit ipſum dediſſe dictum conſilium, cum eodem, pœnitentia, vel illius parte peracta; & ſuffragantibus &c. ſuper irregularitate inde contracta diſpenſet, vt valeat in ſuis ordinibus miniſtrare, & quæcunque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura recipere, & retinere.

SVMMARIVM.

1. *Phyſici, & Chirurgi non ſunt facile promouendi, & quare.*
2. *Clerico non licet artem medicinæ exercere.*
3. *Medicus, quomodo ex ſua negligentia homicidium committat.*
4. *Medico, qui exercuit artem medicinæ, quomodo detur diſpenſatio ad ordines.*
5. *Medendi indultum, quomodo concedatur, & proponitur formula ſupplicationis.*
6. *Iudęi, & infideles non poſſunt curare Chriſtianos infirmos.*
7. *Medendi indultum conceditur, etiam laico, cum diſpenſatione ad ordines, & beneficia.*
8. *Medicus, quando poſſit legitimè ad ordines promoueri.*
9. *Medicum quęuis leuis culpa excludit ab ordinibus.*

Praxis Diſpenſationis cum exercentibus artem Medicinæ.

CAP. III.

EX antedictis, ſatis congruè ſequitur videre quomodo ſe habeat Romanæ Curiæ praxis, circa eos, qui artem medicinæ, ſeù Chyrurgiæ exercuerunt; poſtmodum verò ſupplicant ſecum

cum diſpenſari ad ordines, & beneficia.
Contrahitur enim per eoſdem, irregula-
ritas; quandoquidem, ſæpè indè mortis
1 periculum inducitur *Borgaſ. de irreg par.
6 tit. de Phyſ. & Chyrurg.* ac ob id, non
ſunt facilè promouendi, ſi medicandi
vſum exercuerint, ex quo forſan per im-
peritiam, aut negligentiam, etiam morti
prędictæ, cauſam dederunt, iuxta *tex. in l.
imperitia. ff de reg. iur. & l. idem iuris, ff. ad
l. Aquil* & vt plurimum ad aduſtionem,
& cauteria, vel abſciſſionem membrorum
deuenerunt, vt *in cap tua de homicid* & ſi-
cut ipſis Clericis non licet operari, ſeù
2 artem medicinæ exercere, ita nec in ſcho-
lis phyſicam audire, *cap. non magnoperè.
ne cler. uel mon.* quod profectò locum ha-
bebit, ſiuè in maioribus, ſiuè in minoribus
ordinibus ij fuerint cõſtituti; quia eiſdem
id non licet, niſi gratis pro miſerabilibus
perſonis, vel ſuis conſanguineis, quatenus
non fuerint ſufficienter beneficiati. *in Bur
goſ. d. par. 6 nu. 5* licet contrarium teneat.
Maiol lib 2. c. 11. n 7 vbi ait, quod clerici,
etiam primæ Tonſuræ, adeo artem medi-
cinæ, & Chyrurgię exercere prohibentur,
quod nec pro miſerabilibus perſonis, nec
pro conſanguineis exercere permittun-
tur; quinimmò; ſi ita exerceant, de rigore
iuris, ſuſceptum ordinem Sacrum admi-
niſtrare prohibentur, etiam ſi mors, vel
mutilatio vacet omni culpa, *ex d. cap. tua*.
Ratio autem cur prædictis perſonis Ec-
cleſiaſticis, præſertim Sacerdotibus ſit id
iure prohibitum, ea eſt, quia iſti debent
eſſe medici animarum non autem corpo-
rum, *cap cum ſit ars, de ætat. & qual t.*

Idemque dicendum eſt de medico, qui
publico, vel priuato ſtipendio conductus,
officium ſuum non exequitur, ſi quem,
eius negligentia, vel ignorantia, mori
contingat; tunc enim fit irregularis; cum
clarum ſit, illum dici à medico occidi;
3 quod quidem homicidium quodammo-
do voluntarium dicitur, *Henriq lib. 14.
cap 12. §. 7. & alij, quos citat Sayr. de cenſ.
lib 7. c 4 nu 5.* Necnon medicus, qui re-
quiſitus, etiam à diuite, qui pecuniam, vel
mercedem ei non aſſignat negligat eum
curare, poſtquàm curare cœpit, aut eum
deſerat, in culpa eſt, ſi ægrotus moriatur;
& ideo promoueri non debet, quia licèt
merces illi non ſolueretur, poterat poſt
conualeſcentiam, vel eius mortem, ſum-
ptus, & ſtipendia petere, & obtinere, *id.
Maiol de irreg lib 2 cap 12 nu 4* & in ſi-
mili caſu vidi deſuper peti diſpenſatio-
nem pro quodam Ioanne Lauez, ex cuius
negligentia, vt in ſupplicatione aſſereba-
4 tur infirmus obierat, pro quo pluries fuit
prædita diſpenſatio denegata. Harum
enim diſpenſationum praxis, vbi nullam
Oratoris culpam interueniſſe aſſeratur.
talis eſt, vt conficienda ſit ſupplicatio, eo
modo, quo confici conſueuit pro ijs, qui
ſe criminalibus immiſcuerunt, vt ſupra
mutata narratione facti, cui additur. *Et
committatur Ordinario, & quoad diſpen-
ſationem, dummodo Orator moribus, ſcien-
tia & ætate idoneus reperiatur, nullumque
aliud ei canonicum obſtet impedimentum, &
ab exercitio artis prædictæ de cætero abſti-
neat.* Et quandoque additur, *quod per
huiuſmodi gratiam ſuper homicidio ſi quod
per ipſum in exercitio huiuſmodi artis com-
miſſum fuerit diſpenſatus non intelligatur.*

Et ſicut ſupradictis concedi conſueuit
diſpenſatio ad ordines, & beneficia ob ir-
regularitatem inde forſan contractam,
5 ita quoque datur indultum, vt poſsint ſu-
pradictas artes exercere; quod quidem
concedi conſueuit, vt plurimum paupe-
ribus clericis, vel aliàs, prout Summo
Pontifici viſum fuerit; ac proinde conci-
pitur ſupplicatio, eo modo, quo ſequitur,
videlicet.

Beatiſsime Pater, cum deuotus S.V. Orator Cynthius Miſignanus clericus Neapo-*litanę Dięceſis art. & med Doct. qui nullum beneficium Eccleſiaſticum obtinet, & clericali charactere duntaxat inſignitus exiſtit, ac per plures annos medicinę artibus, varijs ſtudijs, ac vigilijs inſudauit, in eiſque multum profecit, ac forſan plures experientias circa diuerſarum perſonarum infirmitatum curationes, eaſdem perſonas incolumes, & ſanas, diuino auxilio, reddendo, hactenus fecit: & ſi artes huiuſmodi deſereret, nonnullis perſonis, quibus, ſuis ſcientia, & experientia prodeſſe poteſt maximo eſſet detrimento: propterea, artem medicinę huiuſmodi circa pauperum, & egentium, aliarumque perſonarum curationem, exercere ſummoperè deſiderat. Supplicat igitur humiliter E.S.V. dictus Orator, quatenus in præmiſsis opportunè prouidendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, ſibi, vt donec aliquod beneficium* Eccleſia-*ſticum aſſequutus, ſeù ſacris ordinibus initiatus fuerit, & non vltra, artem medecinę*

huiuſ-

huiuſmodi circa pauperum, & egentium, aliarumq; perſonarum curationem, exercere ſummoperè deſiderat. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus in pręmiſſis opportunè prouidendo, eumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, ſibi, vt donec aliquod beneficium Eccleſiaſticum *aſſequutus, ſeù ſacris ordinibus initiatus fuerit, & non vltra, artem medicinæ huiuſmodi exercere, & practicare, ac præfatis, necnon quibuſuis alijs perſonis infirmis, ad ipſum recurrentibus, medicinas, remedia, & antidota; prout earundem perſonarum ſanitati, ex artis medicinæ huiuſmodi regulis, ac præceptis, expedire viderit, citra tamen inciſionem, et aduſtionem alicuius membri, præbere, ac curam earundem perſonarum aſſumere; necnon quoſcumque actus, per medicos legitimè exercere ſolitos, exercere liberè, & licitè, ac abſque alicuius irregularitatis incurſu; ita quod interim, clericali charactere, quo aliàs ritè inſignitus fuit, illiuſque priuilegijs vti, & gaudere poſſit, & valeat, Apoſtolica authoritate concedere, & indulgere; eundemque Oratorem à cenſuris, & poenis Eccleſiaſticis per ipſum ob præmiſſa incurſis, etiam abſoluere, ſibique deſuper, quatenus opus ſit, diſpenſare dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus pręmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, coeteriſque contrarijs quibuſcunque cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur. M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de conceſſione, indulto, abſolutione, diſpenſatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra, in forma gratioſa, latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum &c. Et additur, *Et citra inciſionem, & aduſtionem alicuius membri.* Et *cum decreto, quod dictus* Orator *poenitentiam ſalutarem, quam Confeſſarius per eum eligendus, ei propter præmiſſa iniunget, adimplere omninò teneatur; alioquin pręſens gratia in foro conſcientię, ſibi nullatenus ſuffragetur.*	Fiat M.

Datur aliquando cum his limitationibus videlicet, *Quandiu Sacros Ordines non ſuſceperit, Et quod cum primùm in Eccleſiaſticis, ſeù alijs redditibus habuerit, vnde commodè viuere poſſit, ex tunc ab exercitio dictæ artis medicinæ omninò abſtinere debeat.* Quo verò ad dictam clauſulam *Citra inciſionem* &c. nunquam hic omittitur, illamque video extractam ex *d. c ſententiam, non ne cler uel mon.* ibi, *nec vllam chirurgiæ artem* Subdiaconus, *Diaconus, vel Sacerdos exercere; quæ aduſtionem, vel inciſionem inducit*

Vidi aliquando huiuſmodi indultum concedi ex ea cauſa, quia, nimirùm, in illis partibus, vel in eo loco non adeſſent Medici Chriſtiani, ſed tantummodò Medici Iudæi; quia, pręter alia iura, ex Con-
6 ſtitutione Gregorij XIII. nec Iudęi, nec alij infideles poſſunt vocari ad curandos Chriſtianos infirmos, pęna priuationis Sacramentorum, necnon ſepulturæ Eccleſiaſticę ipſis Chriſtianis impoſita: quod quidem non modò intelligendum eſt de Medicis, & Phyſicis, verùm etiã de Chyrurgis, & quibuſcunque alijs, quodcunque remedium ægrotis parantibus; quo caſu ad euitandum tale conſortium, conceditur potius, etiam presbytero, indultum medendi cum decreto; *Dummodò tamen gratis, & vbi periculum mortis non imminet; & citra aduſtionem, & inciſionem: Et quandiu alius Medicus orthodoxus commodè haberi non poterit:* Et quidem ſupradicta verba, *dummodo gratis*, quibus aliquando additur, *& amore Dei*, extracta ſunt *ex d. cap. tuanos, § volumus*, ibi, *ſi tamen pietatis. & non cupiditatis id egerit.*

7 Idem indultum largius per Præfecturam Breuium pluries concedi vidimus, etiam pro ſimplici laico, qui ipſam medicinæ artem exercuit, irregularitatem propterea contrahendo; ac modo cupit ex feruore deuotionis, clericali charactere inſigniri, ac ad omnes ſacros ordines promoueri: ac propterea cum Oratore ſuper irregularitate huiuſmodi, itaut illa non obſtante, ſi nullum aliud ſibi ob-

ſtet canonicum impedimentum, & dummodò ad id reperiatur idoneus, ſeruatiſque alijs ſeruandis, clericali charactere huiuſmodi inſigniri, & ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri, & promotus, miniſtrare poſſit, diſpenſando. Nec non eidem Oratori, vt poſtquàm clericali charactere huiuſmodi inſignitus fuerit, ac ordines prædictos ſuſceperit, donec in redditibus Eccleſiaſticis habuerit vndè commodè viuere poſſit, artem medicinę prædictam (citra tamen membrorum inciſionem, vel aduſtionem) exercere, & medicamenta, aliaque deſuper neceſſaria præbere liberè, & licitè valeat, etiam abſque alicuius irregularitatis incurſu; dummodo tamen nihil petat, ſed à ſponte dantibus tantùm, à pauperibus verò nihil recipiat, indulgendo, Non obſtantibus apoſtolicis, ac in vniuerſalibus, prouincialibuſque Concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordinationibus cœteriſque contrarijs quibuſcunque. Et hoc modo fuit ſupradictum indultum conceſſum Ioanni Iacobo Sclauo Neapolitan. Diæceſis, ſub *Dat. apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 5. Ianuarij 1634. Pontificatus Vrbani VIII. Anno Vndecimo.*

8 At verò, vbi nulla omninò imperitia, vel negligentia eis poſſit imputari, ipſamque artis ſcientiam opportunè adhibuerint, & intrinſecus nulla mordeantur conſcientia, poterunt legitimè promoueri, etiam ſi ſub eorum cura multi mortui fuerint, *cap. ad aures, de æta. & qual.* his verbis, *Quod cum in arte phyſica eruditus ſis, pluribus iuxtà ipſius artis traditionem exhibuiſti cum diligentia, medicinam, licèt plures in contrarium ſucceſſerit, & quibus putabas adhibere medelam, medicinis perceptis, mortis periculum incurrerunt, verùm quia ad Sacros Ordines deſideras promoueri, ſuper eo nos conſulere voluiſti. Tibi breuiter reſpondemus, quod ſi ſuper præmiſſis conſcientia tua te remordeat, ad maiores ordines de noſtro conſilio non aſcendas.*

9 Vnde, ſi quęlibet leuis culpa imperitiæ, vel negligentiæ illis imputari poſſit, ab ordinibus excludi debent, ſi mors, vel mutilatio inde ſequuta fuerit, *id. Maiol. d.nu.2 circa med.*

Præmiſſis igitur ceſſantibus, & ſic, ſi nihil de contingentibus iuxtà medicinæ præcepta omiſerint, habeantq; ſuper hoc probabiliter conſcientiam ſerenam, licitè poſſunt ad dictos ordines promoueri, abſque aliqua diſpenſatione. Et cum ſuper hoc fuiſſet habitus ſermo coram D. Datario Pauli V. dum quidam clericus Nuc cin. fuiſſet à ſuo Epiſcopo ad Vrbem miſſus pro obtinenda deſuper diſpenſatione, fuit concluſum, ipſum, illa non egere, pro quo fuit allegatum *d. cap. ad aures,* per quod ei non imputatur euentus mortalitatis, vt *in l. illicitas, §. ſicuti ff. de offic. præſid.*

Nec propterea circa hanc praxim omittendum eſt, quamplurimos, ſimiles diſpenſationes ad cautelam impetrare, ne fortè tempore procedente, eos vexari, aut moleſtari contingat à ſuis Ordinarijs, ac prętereà quia bonæ mentis eſt, ibi culpam timere, vbi culpa non eſt, *vulgatur.*

SVMMARIVM.

1 *Patrocinari prohibentur perſonę Eccleſiaſticæ, & quare.*
2 *Non tamen prohibetur clericus pauper.*
3 *Charitas ordinata à ſe ipſo incipit.*
4 *Abbas Lapus, Monachos ſuos alebat ex lucro ſuæ aduocationis.*
5 *Aduocationis munus in Romana Curia, exercetur etiam per clericos in ſacris conſtitutos.*
6 *Procuratorum Romanæ Curiæ laudes.*
7 *Tolerantia Principis inducit diſpenſationem.*
8 *Patrocinandi indultum, ſub qua forma detur.*
9 *Et quomodo pro Oratore, onuſto pauperibus parentibus.*
10 *Tutelæ onus, quomodo presbyteris ſuſcipere permittatur.*
11 *Quandoque diſpenſantur, vt ratione tutelæ exerceant, etiam criminalia.*
12 *Clerici, iuriſdictionem temporalem habentes, poſſunt delegare criminalia.*
13 *Poſſunt, etiam conſulere Principi, vt in delictis irroget pœnam vltimi ſupplicij.*
14 *Principes, condendo leges ad vindictam ſanguinis, non ſunt irregulares.*
15 *Papa poteſt condere legem ad pœnam mortis.*
16 *Et poteſtatem alijs delegare; nec delegatus efficitur irregularis.*
17 *Formula litterarum diſpenſationis pro exercenda tutela, etiam in criminalibus pro clerico*

Cla-

18 *Clauſula quęnam apponantur in dictis litteris, & quare, nu. 30.*

19 *Clericus negociator, quomodo amittat priuilegium quoad bona.*

20 *Eſt fugiendus tanquam peſtis.*

21 *Clericis non licet conducere agros, vt fructus vendant.*

22 *Cur eis interdicitur mercatura.*

23 *Clerici poſſunt proprios, & Eccleſiæ agros colere.*

24 *Et ita fuit declaratum per Sacr. Congreg.*

25 *Clericus poteſt vendere vinum, frumentum, & oleum ex redditibus ſui beneficij.*

26 *Ac propterea tenere tabernam, etiam in domo Eccleſiæ.*

27 *Non poteſt tenere animalia ad vecturam.*

28 *Clerici ſunt immunes ab illicita negociatione per quinque limitationes, vt hic.*

29 *Et pro præmiſſis refertur declaratio Sac. Congreg.*

31 *Papa in ſuis reſcriptis conformat ſe cum iure communi.*

32 *Clericus habens iuriſdictionem temporalem, debet delegare cauſam ſanguinis.*

33 *Papa diſpenſat cum clerico, vt per ſe ipſum ferat ſententiam ſanguinis.*

Praxis Diſpenſationis patrocinandi in cauſis ciuilibus.

C A P. IV.

1 QVemadmodum Clericis in artæ medicinæ, ſeù Chyrurgiæ peritis, datur indultum medendi, ita ijs, qui iuris vtriuſque ſcientia pollent, indulgetur, vt poſſint eorum patrocinium in cauſis, etiam ciuilibus, præſtare: cum aliàs id perſonis Eccleſiaſticis ſit iure prohibitum: vnde dixit *Innoc. in cap. dilecta, in fin. de exceſſ. prælat.* quod clerici non poſſunt officia Ciuitatis exercere; nam debent attendere circa Rempublicam ſpiritualem, *arg. cap. duo ſunt 1. 12. qu. 1.* debentq; verſari circa vitam contemplatiuam; nec habere curam de rebus mundanis; niſi quatenus neceſſaria ſunt ad corporalem vitam, *cap. ſi quis obiecerit 1. q. 1.* neq; exercere officium procuratoris, vel aduocati; quod quidẽ intelligitur tàm de conſtitutis in Sacris ordinibus, quàm habentibus beneficia Eccleſiaſtica, *cap. 2. ne cler. vel Mon. cap. te quidem, §. ex his omnibus, 11. quæſt. 1.*

2 . At vbi clericus ſit pauper, qui beneficio Eccleſiaſtico, aut patrimonio careat, vndè ſe valeat commodè ſuſtentare, licitum ei erit, etiam iure communi inſpecto, abſque aliqua diſpenſatione, Aduocati munus, etiam in Curia ſæculari, ſecluſa accuſatione in cauſis criminalibus, exercere, *Nauar. in tract. de ſpol. cleric. §. 7. nu. 5. verſ. eademque ratione.*

Ratio autem ea potiſſimùm videtur, ſ. quod ſi hoc pro pauperibus facere, poteſt, necnon miſerabilibus perſonis, ad ſuccurrendum eorum neceſſitatibus, *cap. 1. de poſtul.* tantò magis ſibi conueniens; ac licitum erit, vt proprijs neceſſitatibus
3 conſulat; cum ordinata charitas incipiat à ſeipſo, *l. præſes, C. de ſeruit. & aqu.* Sicut etiam Monachus poſſet de licentia ſui Prælati pro vtilitate, & ſuſtentatione Mo-
4 naſterij pauperis, aduocati officium exercere: prout faciebat Abbas Lapus, qui Monachus ſuos alebat ex lucro ſuæ aduocationis, vt per *Ignat. de Salcedo* relatum à *Gonz. gloſ. 2. nu. 34.* vbi plura in propoſito congerit.

Neque his Aduocati munus interdicitur pro ſanguine coniunctis, imminente ſupradicta neceſſitate, *Sylu. in verbo, Aduocatus, nu. 2 qu. 2 nu. 4.* necnon pro perſonis Eccleſiaſticis, ac alijs quæ enumerantur *in l. 1. §. fin. ff. de poſtul.*

Et quotieſcunque reperitur, clericos non poſſe eſſe procuratores, vel ſimilia officia exercere, ſemper intelligendum eſt generaliter: ad vnum namque negocium, ſiuè clericorum, ſiuè laicorum, procurare, vel adminiſtrare non prohibentur vt tradit *id. Innoc. in cap. 1. in fin. de obligat. ad ratioc.*

In Romana autem Curia, non ignoramus, ex Summi Pontificis patientia, omnes clericos, etiam in Sacris Ordinibus
5 conſtitutos, & quantumcunque beneficiaros, contra omnes iuris regulas, Aduocationis publica munera indiſcriminatim exercere, ſicut etiã procurationis; ex quo

Romanæ Curiæ procuratores, cum ſine
6 ſcientia, experientia, ac prudentia, optimiſque moribus ornati, verèque, & ſumma ratione aſſerere poſſimus, eos non ſolum non eſſe comparãdos procuratoribus exteris; quinimmo exteris aduocatis in omnibus præponendos, vt ait *Mandoſ. reg. 4. qu 8. nu. 7. circa med.* idcirco Summus Pontifex, ne tantorum eximiorum virorum doctrina, & experimentum ociari noſcantur, ipſos ad munia huiuſmodi obeunda tolerat; licet enim ſupradictis, ſpecialis, & expreſſa facultas ad id non tribuatur, nihilominus hæc tolerantia inducit diſpenſationem, *cap. quia circa, vbi gloſ. ſin in ſin de conſang & affin.*

Cum autem frequens ſit in ipſa Curia vſus concedendi extra eam perſonis prohibitis, indulta patrocinandi, videamus, quomodo illa inde emanent, cum ſuis limitationibus; ac proinde conſuetam ſupplicationis formulã hic ſubijciamus, quæ talis eſſe poteſt, videlicet.

8 *BEatiſſime Pater. Cum deuotus S. V. Orator N. Clericus Neapolitan. Vtr. Iur. Doct. redditus annuos pro congruà ſui ſuſtentatione ſufficientes iuxta ſui gradus, & conditionis exigentiam non habeat; proindeq; vt quicquid didicit, re ipſa experiri valeat, in infraſcriptis cauſis patrocinari, & aduocare ſummoperè deſiderat, Supplicat igitur humiliter E. S V. Orator præfatus, quatenus in præmiſſis opportunè prouidendo, eumq; ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo, ſibi, vt quoad vixerit, etiam poſtquam presbyter factus fuerit, quorumcunq; ad ipſum pro iuſtitiæ complemento conſequen io, aut iurium ſuorum defenſione pro tempore recurrentiũ, cauſas quaſcũq; etiam ciuiles, prophanas, Eccleſiaſticas meras, & mixtas, criminales quoq; ad defenſam tamen dumtaxat, ſuſcipere, ac in iudicio, & extra, coram quibuſcunq; iudicibus, etiam laicis, & ſæcularibus, vbicunq; locorum, agere, proſequi, tueri, defendere, ac in illis patrocinari, poſtulare, & aduocare, ac ſalarium, ſiuè mercedem ſui laboris petere, & percipere; & ſi contingat ipſum in iudicem, ſeù alicuius Iudicis Eccleſiaſticis, vel ſęcularis, in aſſeſſorem in ſimilibus cauſis eligi, aſſumi, vel deputari, etiam ea, quæ ad Iudicis, & aſſeſſoris huiuſmodi officium quomodolibet ſpectant, & pertinent, & quæ alij cauſarum Procuratores, Iudices, Aduocati, & Aſſeſſores legitimè facere, & exequi conſueuerunt in ſimilibus cauſis, itidem facere, & exequi liberè, & licitè poſſit, & valeat, etiam abſq; excommunicationis, inhabilitatis, irregularitatis, & infamiæ macula, ſiue nota, aut priuationis beneficiorum, & officiorum, vel alicuius alterius pęnæ incurſu, abſq; aliquo conſcientiæ ſcrupulo; perinde, ac ſi patroni, ſeù Procuratoris, Iudicis, vel aſſeſſoris huiuſmodi officium minimè exercuiſſet; ſeq; ſuper præmiſſis à quoquam moleſtari, aut inquietari minimè poſſe, Sicq; per quoſcunq; Iudices ordinarios, vel delegatos, quauis authoritate fungentes, iudicari, & definiri debere, concedere, & indulgere dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus &c & ordinationibus Apoſtolicis, illis præſertim, quibus inhibetur, ne Clerici ſęcularibus negotijs ſe immiſceant, cęteriſq; contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & de conceſſione, indulto, alijſq; præmiſſis, vt ſupra in forma gratioſa latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam de nominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, aliorumq; neceſſariorum maior & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris, per Breue S. V. ſeu Officiũ Minoris gratię expediendis. (Et quãdoq; additur. *Et in cauſis ciuilibus Eccleſiaſticis tantùm*). *Et donec Orator in Eccleſiaſticis, vel alijs redditibus annuis habuerit, vndè commodè viuere poſſit.*

Fiat M.

Quod

Quòd ſi Orator aliquod tenue benefi-
cium,perſonalem reſidentiam requirens,
obtinet,additur, *Et dummodo à debito ſer-
uitio, ac officio dicta Eccleſia nullatenus
propterea auocetur, ſeù diſtrahatur.*
9 Si autem huiuſmodi indultum petitur
pro onuſto parentibus, vel conſanguineis
pauperibus ope, & auxilio Oratoris in-
digentibus,prout peri ſæpe vidimus, tunc
datur illud, durantibus neceſſitatibus
earundem, vel donec eis aliter ſubueniri
poſſit. Quòd ſi aſſeratur, Oratorem te-
nues redditus, beneficiales habere, addi-
tur, *Et quatenus fructus ad Oratoris con-
gruam ſuſtentationem non ſufficiant*, Ali-
quando additur reſtrictiua, *Et in Curijs
Eccleſiaſticis,& in criminalibus defendendo
tantùm,& pro pauperibus gratis,& amore
Dei,& donec Orator habuerit &c.*
Quibus adde in praxi,quod cum ex iu-
ribus præmiſſis, conſtet, ſupradictas per-
ſonas, ſæcularibus negocijs ſe immiſcere
non poſſe; neqne etiam tutò poſſe ſuſci-
pere onus tutelæ,licèt non modò presby-
10 teri, verùm etiam Epiſcopi poſſint illud
ſuſcipere, etiam ſine alicujus licentia;
quia illa indigentes, connumerantur in-
ter miſerabiles perſonas *c. p. peruenit 86.
diſt.& tot. diſt.87. & 88.* nec propterea à
ſupradictis ob huiuſmodi oneris ſuſce-
ptionem,incurritur aliqua ſuſpenſio ipſo
iure, vt per *Nauar. conſ.1. per tot. ne cler.
vel mon.*
Tamen, quia quandoque presbyteri,
ob talis oneris ſuſceptionem, & exerci-
tium, verentur ab Ordinario, ſeù ab alio
moleſtari, propterea ab ijs recurritur ad
Summum Pontificem, cui narratur per
ſupplicationem, exempli gratia, quod
cum N.defunctus,in ſuo vltimo teſtamen-
to inſtituiſſet hæredem M. ſuam filiam,
eique Oratorem in tutorē deputaſſet,qa
officium tutoris huiuſmodi exercere poſ-
ſe dubitat, abſq; Sedis Apoſtolicę indul-
to, propterea dictus Orator dictę N. ſuę
nepri,ſeù aliàs conſanguineæ, pudicitiæ,
& aliàs meliori,qua poterit,ratione, con-
ſulere cupiens, ſupplicat, vt eidem Ora-
tori, quoad vixerit donec dicta N. æta-
tem legitimam matrimonij contrahen-
di, aut aliquam approbatam Religionem
ingrediendi, attigerit, tutorio, & curato-
rio nominibus, omnia, & ſingula, quæ ad
huiuſmodi officium pertinet &c. facere,
exequi,& adimplere valeat,ipſumque de-
ſuper ab Ordinario loci, ſeù quopiam
alio quauis authoritate fungente, directè
vel indirectè, quouis quæſito colore &c.
moleſtari &c. nullatenus vnquam poſſit;
ac quicquid &c.irritum &c.Ac propterea
mādatur Ordinario ipſius Oratoris,qua-
tenus ei, vt præmiſſa omnia facere poſſit,
& valeat, citra tamen facultatem exer-
cendi mercaturam, ac in litibus eidem
N.iam forſan motis, vel mouendis per ſe
ipſum coram Iudicibus laicis comparen-
di,ſed id per procuratorem facere debeat
authoritate apoſtolica concedat,& indul-
geat, omnimodamque licentiam, & au-
thoritatem ſibi deſuper impartiatur,Non
obſtantibus Conſtitutionibus, & ordina-
tionibus Apoſtolicis cæteriſq; contrarijs
quibuſcunque &c.
Accedit etiam eidem praxi, vt nedum
Summus Pontifex ad præmiſſa diſpenſet
ſiuè potius indulgeat, aut licentiam con-
cedat,verùm etiam frequenter diſpenſare
conſueuit,vt clericus,cum huiuſmodi tu-
telæ exercitio præſertim pro perſonis ſibi
11 cōiunctis, poſſit ſe criminalibus negotijs
immiſcere, vt per formulam infraſcrip-
tam patet; maximè quòd de iure,clerici
habentes iuriſdictionem temporalem,
poſſunt abſque incurſu irregularitatis,
Iudices, & Magiſtratus conſtituere, qui
inquirant delicta, vt ea ſecundum leges
puniantur,*cap.fin.ne cler. vel mon.in 6.* ibi,
*Nam licèt clericis cauſas ſanguinis agitare
non liceat, eas tamen, cum iuriſdictionem
12 obtinent temporalem, debent, & poſſunt,
metu irregularitatis ceſſante, alijs delegare.
Sayr de cenſ.lib.6 cap 18 nu.16.* ſicut pari
modo ipſis clericis non eſt interdictum
13 leges, & ſtatuta condere, vel compilare,
aut Principi conſulere, vt certis delictis
irroget pœnam vltimi ſupplicij, vel mu-
tilationis abſque; irregularitatis incurſu;
gloſ. in cap.omnis,diſt.3. vbi *Archid.Hoſt.
in cap.ex litteris de exceſſ. prel Abb in cap.
1.de frut* quandoquidem,etiam ipſi Prin-
cipes, leges condentes, per quas vindi-
14 ctam ſanguinis comminantur, nunquam
fiunt irregulares, etiam ſi per iudices ip-
ſorum exequutioni mandentur, id. *Ar-
chid.in c. officia 23. q. 5.* Hinc videmus,
quod etiam Papa,licèt proprijs manibus
15 aliquem occidens,legem exequendo, vi-
deatur indignè agere; attamen procul
dubio poteſt legem condere ſub pœna
16 mortis,aut mutilationis, tanquam Prin-
ceps ſupremæ poteſtatis, ſic etiam ean-
dem poteſtatem alijs delegare poteſt,eoſ-
que ab incurſu irregularitatis ſeruare im-
munes, pront in dies ſuos miniſtros ad
id delegat; de quo vide *Maiol. de irregul.
lib.2.cap.10. ſub nu. 10. verſ.nam licet Pa.*

pæ:proindeque frequenter videmus deſuper,vt infra diſpenſari cum ipſis Clericis. Cum igitur caſus ſe offert petendæ diſpenſationis ad præmiſſa, eo modo quo ſequitur modo in forma gratioſa peti, & concedi conſueuit, videlicet.

18 A Tergo. *Dilecto filio Nobili viro Hieronymo de Cardenas Clerico Neap. Intus verò, Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili, ſalutem &c. Cum ſicut nobis nuper exponi feciſti, quondam Ioannes de Cardenas frater tuus germanus, relicta dilecta in Chriſto filia Fuluia eius nata in tertio ſuæ ætatis anno conſtituta, deceſſerit; & propterea, vt eiuſdem Fuluiæ indemnitati quantum fieri poteſt, conſulatur, Tu illius tutelã vnà cum dilectis filiabus Fuluia Caracciola, & Martia Carrafa primodictæ Fuluiæ auia, & genitrice reſpectiuè, gerere poſſe ſummoperè deſideras, ſi noſtra ad id tibi ſuffragetur licentia, & facultas. Nos ſpecialem tibi gratiam &c. & à quibuſuis &c. cenſentes, ſupplicationibus nobis tuo nomine humiliter porrectis, inclinati; Tibi, vt dictæ Fuluiæ neptis tuæ huiuſmodi tutelam, & pro tempore curam vnà cum ſecundodicta Fuluia, & Martia prædictis ſuſcipere, & gerere; omniaq; & ſingula, quæ ad tutorem, & pro tempore curatorem huiuſmodi de iure, vſu, conſuetudine, vel aliàs pertinent, facere, & exercere; ac tutelæ, & pro tempore curæ huiuſmodi ratione, & illarum occaſione duntaxat, negotijs, & cauſis criminalibus quibuſcunque, quoties opus fuerit, te immiſcere, ac in eis conſilium, mandata, & iuſſiones, tàm verbo, quàm in ſcriptis dare, & debitæ execuutioni demandare facere, etiam ſi ſanguinis effuſio, membrorumque mutilatio, ſeù, etiam mors inde ſequatur, liberè & licitè, ac abſque vllo irregularitatis, vel cenſurarum, aut pęnarum Eccleſiaſticarum incurſu, poſſis, & valeas. Dummodò tamen, præmiſſorum occaſione in mercatura, alijſque, clericis, interdictis, negotijs nullatenus te immiſceas; & à ſententia in cauſa ſanguinis per te ipſum ferenda, omninò abſtineas, apoſtolica authoritate tenore præſentium licentiam concedimus, & impartimur. Non obſtantibus apoſtolicis, ac in Vniuerſalibus Concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cœteriſque contrarijs quibuſcunque. Dat. Romæ, apud S. Mariam Maiorem Die 23. Maij 1627. Pontificatus noſtri Anno Quinto.*

M. A. Maraldus.

Sicque quocunque modo huiuſmodi
indultum concedatur, ſiuè per Præfecturam
breuium, ſiuè per ipſam Datariam
Apoſtolicam, ſemper reſtringitur ad duo,
nimirum, ne præmiſſorum occaſione
18 Orator exerceat mercaturam: quodque
abſtineat à ferenda ſententia per ſeipſum
in cauſa ſanguinis: quæ quidem non
aliàs emanare ſolent, quàm ad præſcriptum
iuris communis, vnde deſumpta eſt
ſupradicta praxis: nam quoad primum,
certum eſt, Clericos omni iure prohibitos
eſſe negociari, cum habeamus in iure
integrum titulum, *ne Clerici vel. mon. ſæcul. ſe immiſc. negot.* & *textum* clarum in
c. fin. de vit. & hon. cler. vbi, Clericus, qui
tertiò monitus, à negociationibus ſęcula-
19 ribus non abſtinet, interim perdit quoad
bona, priuilegium Clericale, vt in eius
ſummario dicitur, *Clem. 1. §. aduerſus, eod. tit.* & magis patet *in c. 1. 83. diſt.* vbi

Decreuit Sancta Synodus, nullum deinceps Clericum, aut poſſeſſiones conducere, aut negocijs ſæcularibus ſe immiſcere, niſi propter curam pupillorum, & orphanorum, ac viduarum, aut ſi forte Epiſcopus Ciuitatis Eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem habere præcipiat. & in c. 2. ead. diſt. ibi, *id plurimos Clericorum negociationibus inhoneſtis, & lucris turpibus imminere, nullo pudore cernentes Euangelicam lectionem, qua ipſi Dominus negociatores è templo verberatos flagellis aſſeritur, expuliſſe, ac Apoſtoli verba recolentes, quibus ait, Nemo militans Deo, implicat ſe negocijs ſęcularibus, Pſalmiſtam quoq; Dauid ſurda diſſimulante aure cantantem, Quoniam non cognoui negociationes, introibo in potentias Domini, & in §. quid eſt, ead. diſt. negociatores ergo illi abominabiles exiſtimantur, qui iuſtitiã Dei minimè conſiderantes, per immoderata pecuniæ ambitũ polluũtur, merces ſuas plus per-*

20 *periurijs onerando, quam pretijs*; & tan-
quam peſtem fugiendum eſſe clericum
negociatorem, docet *tex. in cap. negotiato-
rem*, 88. *diſt.* Quo fit, vt neque ipſis clericis
liceat conducere agros, eoſque per ſuos
21 colonos excoli facere, vt fructus inde
prouenientes, vendant, vrgente adhuc
prohibitione *tex. in cap. peruenit*, 86. *diſt.*
ibi, *quidam propter turpis lucri gratiam,
alienarum poſſeſſionum conductiones, &
cauſas ſaeculares ſuſcipiunt, & à ſacris qui-
dem officijs ſe per deſidiam ſeparant*; & inter
cæteras cauſas, ea potiſſimùm eſſe credi-
tur, cur, clericis interdicta ſit mercatura;
22 quia nimirum illa vix exerceri poteſt ſine
peccato, & mẽdacio, vt *in c. ſi quis 14 q. 4. c.
quaecunq; ead. cau. & 9. Abb. in c. ſi de vſur.*
33 Attenta tamen præfatorum iurium
diſpoſitione non veniunt profectò Cle-
rici; qui proprios agros colunt, aut
conducunt eos ab Eccleſia; hoc enim
nullo ſibi iure prohibetur, iuxta illud
Leuit. cap. 25. ibi, *Terra quoque non
vendetur in perpetuum, quia mea eſt, &
vos aduenæ, & coloni mei eſtis.* Ac proinde
fuit aliàs per *S Congr Concil.* declaratum,
non deberi propterea clericum ſuper hoc
moleſtari ſub prætextu illicitæ negocia-
24 tionis. Sicut pari modo ſi vendat ille,
vinum frumentum, aut oleum, ex redditi-
25 bus ſui beneficij, vt per *Guttier. de gabell.
q. 93. nu. 25.* quinimò ad vendendum vi-
num, quod ex poſſeſſione ſua, vel Eccle-
ſię, colligit, etiam tenere poteſt tabernam
26 in domibus Eccleſiæ: dummodò non per
ſe ipſum, ſed per alium vendat, *Franc. in
cap. un. de vit. & honeſt. cler. in 6.* vbi ait,
ita *Domin.* defendiſſe vnum clericum, qui
vendebat vinum per alium, *Genuenſ. in
prax. cap. 67 nu. 7* vbi ex eadem ratione,
cenſet huiuſmodi vinum, poſſe vendere,
etiã vt vulgò dicitur, *ad minutũ*. Similitèr
licèt prohibeantur clerici tenere anima-
lia, ſeu iumenta, & alia ſimilia ad vectu-
ram, cum id ſit ſpecies negociationis, &
27 hoc caſu equorum locatores appellẽtur,
nihilominus ea tenere poſſunt ad vſum
proprium, *Carol. de Graſſ. effect. 6 nu. 10.
& 11.* qui ſupradictam generalem con-
cluſionem pluribus etiam modis limitat,
28 Primò nimirum, vbi dictus clericus, etiã
emeret dicta animalia, vt illa paſcat in
proprijs prædijs, & cum pinguia facta
fuerint, vel cum partus ediderint, illa, &
eorum partus vendat, quod ei non eſt in-
terdictum, *Redoan. de ſpol. q. 2. num. 14.
id. Carol. loc cit nu. 18. limit.* 1. ſicut, etiam
poteſt locare ipſa animalia, ac oues, & bones ſi habet ex decimis, vel ſucceſſione, aut aliàs ſibi data; aut ſi habens paſcua multa, emit animalia, vt illa depaſcerent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum parentum, ac pauperum. Secùs verò, ſi emeret, vt traderet ad incrementum, vel aliud ageret in fraudem, ac per viam negociationis, vt poſt alios concludit *id. Redoan. loc. cit.* Secundò, vbi clericus ſemel tantùm emeret, vel venderet; quia per vnicum contractum de mercibus factum, non dicitur mercatura, *gloſ. in l. mercis, ff. de tribut. id. Carol. num. 19. limit. 2.* vnde dixit *id. Fran. in d. cap. un.* quod ex vnico actu, quis non efficitur ioculator, vel mercator; quia nomina verbalia, ſignificantia officium, vel artem, aut aliùm actum licitum, non verificantur ex vnico exercitio; vnde non dicitur mercator ex vnica mercatura, vel hoſpitator ex vnica hoſpitatione, vt docet *tex. in d. l. 1. ff. de trib.* ſecus autem, ſi verba ipſa ſignificent delictum, ueluti, raptor, vel adulter; quia vnico tantùm actu verificantur, vt habetur *in l. maritus, §. qui quaeſtum, ff. de adult.* licèt aliter dicendum ſit, quando aliqua eſt inflicta pœna contra aliquos, turpia exercentes, nimirum, vitium ſodomiæ, vel aliud; quo caſu non inducitur exercitium per vnicum, actum, ſed plures vices requiruntur, *id. Genuen. in d. prax. cap 67. nu. 1.* Tertiò, quando clericus non per ſe ipſum, ſed per interpoſitam perſonam, vt dictum eſt, negociatur, nam hoc modo, ſibi non prohibetur, *cap. 1. de vit. & hon. cler. Molin de contract. diſp. 343. nu. 10 id. Carol. nu. 23. limit. 5.* Quartò in clericis pauperibus, in neceſſitate conſtitutis, habito reſpectu ad eorum conditionem, *d. cap. 1. ne cler. vel mon. id Redoan. d. qu. 2. nu. 16. id. Carol nu. 42. limit. 6.* Quintò, in clericis exercentibus agriculturam, cum ea illis permittatur pro quærendo victu; vnde poſſunt affictare terras, & prædia, ac in eis laborare, quatenus aliter honeſtè viuere non poſſent, *d. c. 1. id. Carol. n. 28. limit. 7.* Sextò vbi clericus habet propriæ animalia, vt dictum eſt, vel vineas, aut olineta, ex quibus naſcuntur, & colliguntur fructus; tunc enim illos ad ſui libitum poteſt vendere *id. Anchar. & Imol. in cap. fin. de vit. & hon. cler. id. Carol. num. 33. limit. 9* alias verò limitationes, quas *id. Carol.* inter *n. 18. & 36.* ibidem ponit, tanquam minus hic neceſſarias conſultò omiſimus.

Præmiſſis etiam non parum confert quędam declaratio *S. Congreg. Concil* ad inſtantiam nõnullorum presbyterorum,

&

& clericorum Terræ Altimontis Caſſanen. Diœceſis, tenotis ſequentis, videlicet.

29 *Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini. Presbyteri, & Clerici Terræ Altimontis Caſſanen.* Diœceſis, *qui, vt plurimum, ob loci, montium, perſonarum, ac temporum qualitatẽ, aliqua ex infraſcriptis rationibus, neceſſaria ad ſuam, & familiæ ſuſtentationẽ coguntur quærere, ad obuiandum vexationibus Commiſſariorum, petunt, vt declaretur, an liceat eis hæc facere, abſque reatu illicitæ negotiationis.*

Primò, *An liceat eis terras patrimoniales, ac beneficiales per laicos colere.*

Secundò, *An pro neceſſario culturę vſu poſſint emere boues, & alia animalia, et fructus illorum vendere.*

Tertiò, *An ÿ, qui in proprÿs terris habent quercus, & caſtaneas, quarum fructibus ſues veſcuntur, poſſint ſues emere eoſq́; alere, ac pro ſua, & familiæ ſuſtentatione vendere.*

Quarto, *An ÿdem clerici cum folÿs ſuarum arborum poſſint in proprÿs ędibus arti ſericæ operam dare, vel idem opus alteri ad medietatem committere, vt in illis partibus fieri conſueuit.*

Sacra Congregatio Concilÿ interpretum
Ad primum *cenſuit, licere clericis agros beneficiorum, ac bonorum patrimonialium ſuorum opera laicorum colere abſque reatu illicitæ negotiationis.*

Ad ſecundum, *Poſſe ſimiliter clericos pro huiuſmodi culturę vſu, boues, & animalia emere neceſſaria; illorumque fętus iuſto pretio, atque honeſta ratione vendere: nec propterea eos prohibitæ negotiationis prætextu vexari poſſe, aut debere.*

Ad tertium, *Ibidem poſſe pro ſua, & familiæ ſuſtentatione; dummodò in emendis, alendiſuè, ſeu diſtrahendis ſuibus, nihil ſordidum, aut indecens ordini Clericali exerceant.*

Ad quartum, *licere clerico arborum in proprÿs bonis exiſtentium folia, alicui laico concedere, eo pacto adiecto, vt lucrum, quod ex bombycibus prouenerit, inter vtrumque diuidatur. Et pariter eidem licere earundem arborum folÿs per ſeipſum abſque officÿ ſui duntaxat detrimento, ac pro ſua, & familiæ ſuſtentatione arti ſericæ operam dare: dummodo in artificio huiuſmodi perſonas non ſuſpectas adhibeat; & quoad hoc Epiſcopi licentiam, quæ gratis detur, obtineant.*

C. Cardinalis Torres.

Et hæc quoad primam clauſulam ſcilicet, *Dummodo præmiſſorum occaſione in mercatura aliÿſque Clericis, interdictis &c.*
30 quę ſemper apponitur: eoque magis, quia pluries compertum eſt, huiuſmodi clericos ſub clypeo tutelæ coniunctæ ſibi perſonæ ex profeſſo mercabantur; vnde vſq; ad aures Summi Pontificis peruenerunt prędictorum Clericorum quærelę contra Commiſſarios, ad id deſtinatos; eorũdem illicitorum negociatorum conſcientias exonerantes.

Quo verò ad ſecundam clauſulam reſtrictiuam in ſupraposita formula adiecta, nimirùm, *Et à ſententia in cauſa ſanguinis per te ipſum ferenda, omninò abſtineas*: nil ea adhuc deuiat à iuris communis diſpoſitionem; quinimmò, ſi illa non fuiſſet expreſſa, nihilominus cenſerétur appoſita: quia Summus Pontifex in ſuis reſcriptis, pręter conceſſionem gra-
31 tię principalis, ſi expedit in reliquis ſe conformat cum iure communi, quod ſemper conſiderat, & ſecundum illud cenſetur reſcribere, *gloſ. fin. in fin. in c. conſultationi de tempor. ordin. & gloſ. in verbo, conſultationem, in c. ex tua, de fil. presb. Felin. & alÿ in c. 1. num. 17. de conſtitut.* ac propterea in ſimilibus indultis, & diſpenſationibus cum Clericis, ad exercendum tutelam pro ſanguine coniunctis, etiam in criminalibus, aliquando non apponuntur dictæ clauſulæ, & nihilominus cenſentur appoſitæ. Iuris igitur communis diſpoſitio in hac præſenti materia, ea eſt, quod
32 clericus habens iuriſdictionem temporalem, poteſt, & debet delegare cauſam ſanguinis, vt habetur *in c. Epiſcop. ne cler. vel mon.* ibi, *nam licèt clericis cauſas ſanguinis agitare, non liceat, eas tamen, cum iuriſdictionem obtinent, temporalem, debent, & poſſunt metu irregularitatis ceſſante, alÿs delegare.* Hic tamen, Papa tribuit Oratori omnimodam facultatem exercendi ea, quæ pertinent ad officium tutoris, & curatoris, cũ reprę́ſentet perſonam pupilli, *Bald. in l. etiam, ff. de fideicom.* etiam ſe criminalibus immiſcendi, dummodò à ferenda ſententia in cauſa ſanguinis abſtineat iuxta *tex. in c. ſententiam, ne cler. vel mon.* ibi. *ſententiam ſanguinis nullus Clericus dictet, aut proferat, ſed nec ſanguinis vindictam exerceat*, & in hoc reſtringitur, etiã ſupradictum indultum; licèt ipſe Papa
33 potuiſſet Oratori prouidere, vt ſine pœna irregularitatis, poſſet per ſe ipſum ſententiam ſanguinis proferre, id. *Franc. in cap. Epiſcopus, eod. tit. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri, iuri ciuili operam nauare prohibentur, & quare nu. 3.*

2 *Cum eis tamen, ſuper hoc frequenter diſpenſatur.*

4 *Frequentioris vſus gratia expreſſa, non excludunt ſimilia &c.*

5 *Studendi iuri ciuili indultum, an poſſit presbyteris concedi ab Epiſcopo.*

6 *Et reſoluitur negatiuè.*

7 *Conclauiſtæ presbyteri, poſſunt audire iura ciuilia.*

8 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper Conſtitutione Conciliari.*

9 *Legati non poſſunt diſpenſare contra Concilia generalia.*

10 *Studendi iuri ciuili indultum, duobus, modis conceditur.*

11 *Familiares, & Capellani Papæ quomodo diſpenſentur ad ſtudendum iuri ciuili.*

12 *Formula litterarum indulti ſtudendi iuri ciuili.*

13 *Studendi iuri ciuili indultum, denegatur excedenti trigeſimum annum, & quare.*

14 *Conceditur tamen ad perficiendum ſtudium iam inceptum.*

15 *Aetas nulla, ſera eſt ad diſcendum.*

16 *Barthbolus, in qua ætate cępit ſtudere, & doctoratus fuit.*

17 *Studendi iuri ciuili indultum, rarò datur vltra triennium.*

18 *Studium legale, quinquennium requirit.*

19 *Studium legale infra tempus perficere non valenti, quomodo detur prorogatio.*

20 *Nobiles, maiore pollent ingenio, quàm ruſtici.*

21 *Ius canonicum, & ciuile connectuntur.*

22 *Leges non dedignantur canones imitari.*

23 *Leges ciuiles, quare ab Eccleſiaſticis addiſcenda.*

24 *Excommunicatus, qui infra duos menſes non deſtitit à ſtudio iuris ciuilis, à quo abſoluendus.*

Praxis Diſpenſationis cum preſbyteris ad ſtudendum iuri ciuili.

CAP. V.

LIcèt Clericis, non modò in maioribus, verùm etiam in minoribus cõſtitutis, munus, ſiuè Aduocati, ſiuè Procuratoris à iure ſit interdictum, vt ſupra demonſtrauimus; inter infraſcriptas tamen perſonas Eccle-
1 ſiaſticas, non niſi in Sacro presbyteratus ordine conſtitutis, iuri ciuili operam nauare, vt infra prohibetur. Vndè quid Romanę Curiæ ſtylus, circa opportunum deſuper indultum concedendum, ſeruet,
2 videamus. Frequentiſſimè etenim per Sedem Apoſtolicam indulgetur, ſeù diſpenſatur cum ipſis presbyteris, vt poſſint audire iura ciuilia; ac propterea, circa hanc praxim, videndum erit, Primò, vndè, & quare emanauerit prohibitio circa hoc. Secundò, an alius, præter Summum Pontificem, queat hanc facultatem impartiri. Tertiò, quomodò, & cum quibus conditionibus, & clauſulis diſpenſetur.

Et quoad primum, ſatis omnibus innotuit illa prohibitio, contenta *in c. ſuper ſpecula, de priuil.* vbi ſtatuitur, ne quiſquam Pariſijs docere, vel audire ius ciuile præſumeret; cui alia acceſſit, vt *in c. non magnoperè, ne cler. vel mon.* vbi prohibetur cuilibet poſt votum religionis, ac emiſſã profeſſionem, ad phyſicas, vel leges mundanas audiendas, exire. Si verò exierint, & ad clauſtrum ſuum, infra duorum menſium ſpatium, non redierint, ſicut excommunicati, ab omnibus euitentur, & in nulla cauſa, ſi patrocinium præſtare voluerint, audiantur: reuerſi autem in Choro, Capitulo, menſa, & cęteris, vltimi fratrum exiſtant, & niſi fortè ex miſericordia Sedis Apoſtolicæ, totius ſpem promotionis amittant.

Superuenit poſtmodùm decretalis *Honorij III* qui hanc prohibitionem extendit ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, Præpoſitos, Cantores, & alios, perſonatus habentes, necnon presbyteros, vt *in c. ſuper ſpecula ne cler. vel mon.*

3 Quarum quidem prohibitionum, duæ ſunt cauſæ finales, vna videlicèt, quæ habetur *in d. c. non magnoperè*, ibi, *ne occaſione ſcientiæ, ſpirituales viri; mundanis*

rurſus

rurſus actionibus inuoluantur; altera verò in *d. c. ſuper ſpecula*, ibi, *quia theologia ſtudium cupimus ampliari, vt dilatato ſui tentorij loco, funiculos ſuos faciat longiores &c.*

Nec ad id refert, Summum Pontificem, Pariſiorum Ciuitatem, vt ſupra tantummodò expreſſiſſe; quia nihilominus prohibitiones huiuſmodi per totum Orbem extenduntur: & dum ſtatuit, ne quis Pariſijs audire, vel docere leges ſęculares prçſumeret, hoc fecit ratione frequentioris vſus in illa Ciuitate; quia frequentius Sacerdotes legebant leges Pariſijs, quàm
4 alibi; & ſic, expreſſum frequentię cauſa, non reſtringit, *gloſ. in c. 1. de conſeſ. lib. 6.* & gratia frequentioris vſus expreſſa, non excludunt alia ſimilia, quæ rarius contingere ſolent, *Mandoſ. in reg. Cancell. 33. q. 6. num. 5. gloſ. in proœm. decretal.* in verbo *Bononia*, quæ ait; *etſi tex. dicat Bononia, propter frequentiam ſtudij, tamen illa Conſtitutio, ad omnes Vniuerſitates extenditur*, & per *Rebuff. in tract. nominat. nu. 26. qui num. 27. ait*, quod propterea mirandum non erit, ſi ſtantibus præmiſſis, Summus Pontifex, Romæ, vbi debet vigere ſtudiũ Theologiæ; dicat velle habere ſtudium generale iuris diuini, & humani, canonici, videlicet, & ciuilis, vt habetur *in c. 2. de priuileg. in 6.* quia hoc conceſſit ex priuilegio. & ex cauſis in *d. c.* contentis, ibi, *cum de diuerſis mundi partibus, multi confluant ad Sedem Apoſtolicam, quaſi matrẽ, Nos ad cõmunem, tàm ipſorum, quàm aliorum omnium commodum, & profectum paterna ſolicitudine intendentes, vt ſit eis mora huiuſmodi fructuoſa, prouidemus, quod ibidem de cætero regatur, & vigeat ſtudium iuris diuini, & humani &c.*

5 Quoad ſecundum, quæri poteſt, nunquid poſſit Epiſcopus ſuper hoc diſpenſare? Et videtur quod ſic; Regula enim generalis eſt *in c. nam concupiſcentiam, de conſtit.* vbi omnia videntur conceſſa, niſi ſint prohibita, *l. nisi non, §. quod cis ff. ex quib. cau. maio.* & ſic cum hoc non reperiatur à iure prohibitum Epiſcopis, erit eis permiſſum, facit *c. milites, 11. q. 1.* Nec ex ſupradictis apparet, conditorem ſupradictorum canonum ſibi reſeruaſſe hanc facultatem; ac propterea illam ipſis Epiſcopis videtur conceſſiſſe. *c. nuper de ſent. excom.* vbi *gloſ.* dicit *Epiſcopos poſſe diſpenſare, quando diſpenſatio eis prohibita non eſt, c. apud de ſponſ.* & hæc eſt communis opinio *DD. in c. dilectus, de temp. ordin. & in c. excommunicamus, §. ſané, de hæret.* vbi dicitur, quod Epiſcopus poteſt diſpenſare vbicumq; non prohibeatur, niſi immutaret vniuerſum ſtatum Eccleſiæ, *c. à nobis, in fin. 101. tit. Abb. in c. at ſi clerici, §. de adulterijs, de iudic. & in c. quibuſdam, de poenit.* videmus etenim, quod lex puniens aliquod delictum, & apponens poſtea verbum imperſonale, videlicet, niſi fuerit diſpenſatum, vel poſſit diſpenſari, refertur etiam ad Epiſcopum, *gloſ. in d. c. in quibuſdam, & in c. quiſquis, de elect. Archid. in cap. nulli, diſt. 38. gloſ. in c. vlt. de Apoſt. & in c. virginum, 27. q. 1.*

His tamen non obſtantibus, contraria opinio verior eſt, & in praxi recepta, &
6 ſtylus Curiæ obtinuit, vt nullus, præter Papam, poſſit deſuper diſpenſare, tàm cum Sacerdotibus ſęcularibus, quàm regularibus, teſte *Archid. in c. non dicatis, 12. q. 1.* Vnde ſępè etiam videmus, quod nouus Pontifex inter facultates, quas
7 Conclauiſtis concedit, cum eis diſpenſare conſueuit, vt ſi qui eorum fuerint preſbyteri, poſſint audire iura ciuilia, & in eis doctoratus gradum ſuſcipere, teſte *Pariſ. de reſign. benef. lib. 7. q. 7. nu. 11.* & ex his ſatis conſtat facultatem hanc ad ſolum Papam pertinere. *Nauar. conſ. 2. in fin. ne cler. vel mon.*

Porrò, quod dictum eſt de prædictis perſonis beneficiatis prohibitis in *d. c. ſuper ſpecula, ne cler. vel mon.* intelligendum eſt, nõ modò de titularibus verùm etiam de Commendatarijs, de quibus, licèt olim dubitabatur, an comprehenderentur in dicta Conſtitutione; attamen, re delata ad *Gregorium XIII.* fel. record. diſpenſauit ipſe cum quodam Commendatario, qui audierat leges ciuiles ſine Apoſtolica diſpenſatione; ob eam rationem, quia iſti cum ſint Commendatarij perpetui, hodie non differunt à veris titularibus, vt *omnes Doctores* fatentur, & dicit *Zerol. in ſua praxi Epiſcop. in verbo, ſtudium verſ. ad tertium.*

Ne tamen circa præmiſſa, quæ pro parte affirmatiua dicta ſunt, nimirùm, quod poſſit Epiſcopus diſpenſare in caſibus ſibi non prohibitis, ſimplex Curialis decipiatur quoad ea, quæ in praxi contingere poſſunt, ſciat, huiuſmodi concluſionem locum ſibi minimè vẽdicare, quando agitur de diſpenſatione aduerſus aliquam Conſtitutionem Conciliarem; quandoquidem, etiam ſi dicatur per verbum imperſonale, *diſpenſetur*, ſeù alio modo, ſicut aliàs diximus, nihilominus id procedere

dere non ignoratur, quando agitur de diſpenſatione ſuper canone Pontificio; ſecùs autem, ſi ſuper aliqua Conſtitutione Conciliari: eo enim caſu, licèt ex modo loquendi; videatur alijs hæc facultas conceſſa, nihilominus, neq; Epiſcopus, neque alijs inferior poterit diſpenſare; quia,
8 cum decreta eiuſdem Conciliaris Conſtitutionis egeant expreſſa derogatione, *Henriq. lib. 13. cap. 57. n. 1. Gratian. diſcept. foren. cap. 397. Caputaqu. dec. 176. par. 1. Azor inſtit. moral. par. 2. lib. 5. c. 14. Garc. de benef. par. 4 cap 5. num.* 30. propterea Epiſcopus, ſeù alius inferior, ipſam Conſtitutionem Conciliarem tollere, aut in ea diſpenſare minimè poteſt. *id. Henriq. d. 57. §. 1 litera* C nec tuta prorſus videtur contraria opinio aſſerentium, poſſe Epiſcopum ex cauſa magnæ neceſſitatis diſpenſare, pręſertim in caſu prędicto, quando ſubeſt legitima, cauſa, ſicut tenuit *Staphi. in tr. breu. n.* 21. nam dicta opinio non
9 eſt vera; cum, nec Epiſcopi, nec Legati poſſint diſpenſare contra Concilia generalia, vt tenet *gloſ. in cap. cum dilectus*, in verbo, *in ætate, de elect. Abb. in cap. dilecto, nu. 5. de preb* cum Summo tantùm Pontifici facultas hæc competat, *Leo, in theſ. for. Eccl. par. 2 cap 8. nu* 44.
10 Quoad tertium, & circa illius praxim dicendum, quod hæc diſpenſatio conceditur à Summo Pontifice quandoque per ſupplicationem, ſua manu ſignatam, quæ tranſit per Datariam: ac poſtmodum ſuper ea expediuntur literæ Apoſtolicę, ſiuę per officium Minoris gratię ſub plumbo, ſiuè per breue ſub Annulo Piſcatoris; aliquando autem per ſimplex reſcriptum Sacræ Congregationis Cardinalium Cōcilij Tridentini, in calce memorialis appoſitum; quandoque per priuatas litteras d. Cong.

Aliquando etiam ipſe Summus Pontifex conſueuit non modo cum ſupradictis Conclauiſtis, verum & cum ſuis familiaribus, & Capellanis motu proprio, ſub
11 hac forma diſpenſare, nimirùm, *Vt, etiam ſi ipſi presbyteri fuerint, ac dignitates, & officia obtinuerint leges, & iura ciuilia, etiam publicè in ſcholis, & Vniuerſitatibus ſtudiorum generalium ad quinquennium duntaxat, dummodò ijdem, trigeſimum ætatis annum non exceſſerint, audire, & ſi habiles, & ſufficientes reperti fuerint, etiam ad doctoratus gradum in huiuſmodi facultate ſe promoueri facere, ipſaq; iura, etiam publicè docere, atq; Iudicis, Aduocati, & Procuratoris officium in cauſis Eccleſiaſticis ciuilibus tantùm exercere, liberè & licitè poſſint, & valeant, de ſpecialis donò gratia diſpenſamus*, vt inter cæteros conceſſit *Gregorius XV*. in ſuo motu proprio in forma Breuis, ſub Dat *Romæ apud Sanctum Petrum die 22. Martij 1621. Pontificatus ſui Anno Primo*. Ex illis tamen verbis, *etiam ad Doctoratus gradum*, te notare non pigeat, quod etiam ſi non eſſent appoſita, cenſetur nihilominus Papam diſpenſaſſe cum ipſis, vt poſſint aſſumere dictum gradum *Carol. de Graff. de off. cleric. eſſ. 29. nu. 5.*

Priori modo dantur litteræ ſub formula ſequenti, videlicet.

12 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio N.N. presbytero Neapolitan. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Vitæ, ac morum honeſtas, &c. Hinc eſt, quod nos te, qui in vigeſimo ſexto tuæ ætatis anno conſtitutus exiſtis, vt fructuoſior, & vtilior in Eccleſia Dei miniſter euadere poſſis, vtrique iuri operam nauare deſideras, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, gratioſo fauore proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis &c. Cenſentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi, vt ad proximum triennium tantùm in quacumque tibi benè viſa Vniuerſitate, in qua ſtudium viget vtriuſque iuris, pro maiori Sacrorum Canonum intelligentia, vtrique iuri huiuſmodi operam nauare, ac omnes, & ſingulos gradus, per alios ſcholares Eccleſiaſticos ſeù ſæculares eidem iuri ſtudentes, ſuſcipi, aliaque per eoſdem fieri, & exerceri conſueta, ſeruatis ſeruandis, ſuſcipere, ac facere, & exercere, liberè, & licitè valeat; dummodo nullum beneficium Eccleſiaſticum, perſonalem reſidentiam requirens, obtineas, & de conſenſu tui Ordinarij, authoritate Apoſtolica, licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur; teque deſuper à quoquam quouis prætextu, cauſa, vel occaſione moleſtari: inquietari, aut quoque modo impediri nullatenus poſſis: ac quicquid ſecus ſuper his &c. irritum, & inane decernimus. Non obſtantibus &c. Dat. Romæ &c.*

Al-

Alterò verò modo, per reſcriptum, videlicet ſupradictæ Sacræ Congregationis, quod ita datur, videlicet.

Die prima Maij 1636. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum authoritate ſibi attributa, benignè conceſſit Oratori, nullum officium, aut beneficium Eccleſiaſticum, perſonalem reſidentiam requirens, obtinenti, vt ad maiorem Sacrorum Canonum intelligentiam, ſtudijs legum ciuilium per biennium operam nauare poſſit, dummodò trigeſimum ætatis ſuæ annum non excedat.

Robertus Card. Vbaldinus.

Locus ✝ Sigilli F. Paulutius Secretarius.

Sanè, ex narratis, & conceſſis in ſupradictis formulis tria tibi notanda ſunt.

Primum, neceſſariam eſſe expreſſionem ætatis Oratoris; cui, ſi fortè exceſſerit trigeſimum annum, denegabitur diſpenſatio; niſi tamen in dicta ætate, ſtudium antea incæptum non perfecerit; quia ad illud perficiendum, vt plurimum non denegatur, ſicut videmus ſeruari.

13 Cur autem excedenti huiuſmodi ætatem, denegetur hæc diſpenſatio, in promptu eſt reſponſio, nempè, qui ſtudium, neque poſt vigeſimum quintum annum incipiendum eſt, tunc enim minus aptus quis reputatur ad ſcientiam, *l. 1. & ibi Bart. C. qui æta. ſe excuſ lib. 10* vbi probatur quod ſtudentes habent immunitatem à muneribus perſonalibus, vſq; ad vigeſimum quintum annum: quodque hoc priuilegium non habet locum, niſi in minoribus vigintiquinq; annis; quaſi præſumat Imperator, quod poſtquam hanc ætatem quis exceſſerit, nunquam benè addiſcat; igitur multò minus ſi excedat trigeſimum annum; Vnde benè congruit illud prouerbium vulgari ſermone prolatum ab *eod. Zerola in Praxi Epiſc. in verbo Audium, p. 1. verſ. ad ſecundum*, quod, qui in trigeſimo anno ignorat, & in quadrageſimo non habet, neq; addiſcendi, neq; habendi ſpem amplius habet, vbi etiam ait, quod *Sacra Congregatio* cenſuit, quod ſi fuerit maior triginta annorum, non da-
14 tur ei licentia, niſi iam ſtudium incæpiſſet, & ad huc illud non abſoluiſſet.

Sic fuit etiam aliàs deciſum per dictam *Sacram Congregationem Concilij*, quod licentia, quæ à iure communi conceditur non reſidendi ſtudiorum cauſa, *vt in cap. fin. de magiſtr. cap. relatum, de cler. non reſid. cap. cum ex eo, de elect. in. 6.* non eſt danda habenti ætatem triginta annorum teſte *Gonz. gloſ. 4. ſub. nu. 35. verſ. Hinc fuit deciſum in Sacra Congregatione*; prout nos alibi diximus.

Ratio autem, qua mouetur Summus Pontifex ad diſpenſandum cum Oratore excedente vigeſimum quintum annum ea eſſe fertur, nempè, quod licèt prædictus Imperator, poſt id tempus non præſumat, quem benè addiſcere, vt dictum eſt, negari tamen non poteſt, quin diligenti ſtudio, poſſit quis proficere, quod in iuuentute omiſit, Vnde Accurſius gloſſator iuris ciuilis, quando incæpit ſtudere, erat viginti octo annorum, & tantoperè floruit, vt ait *Bart. in d. l. 1.* & ob maiorem ætatem huiuſmodi, non debet quis recedere à ſtudio, quia imò ſenex poteſt in illo proficere, & *gloſ. in cap. ſi habes in verbo, ſenex, 14. qu. 3.* refert dictum Senecæ
15 dicentis, quod nulla ætas ſera eſt ad diſcendum; quod tamen tanquam rarum, parum attenditur in caſu petendæ prædictæ diſpenſationis.

Eſt propterea notandum, quod quò minor eſt Oratoris ætas, eò facilius conceditur ſupradicta diſpenſatio; nam, quod ſenex, ſiuè alius ſupra trigeſimum annum addiſcat, eſt de rarò contingentibus, ac ſic non eſt in conſideratione, *l. nam ad ea, ff. de leg. id. Gonz. d. num. 35 verſ. Hinc fuit deciſum in fin.* Ac propterea potius laudandus eſt Bartolus, qui, vt ipſemet refert in *l. quidam, cũ filium. ff. de verb. oblig.* in
16 decimoquarto ſuæ ætatis anno in Ciuitate Peruſij ſub Cino Piſtorienſe iura Ciuilia audire incæpit; quodque taliter continuò ſtudendo, profecit, vt in vigeſimo anno, Bononiæ repetendo, & diſputando, demum in vigeſimo primo anno doctoratus fuit.

17 Secundum, quod diſpenſatio hæc nunquam, aut rarò conceditur vltra triennium; nam licèt ad ſit modicum tempus non poſſit quis multa addiſcere. *gloſ. in*

cap.

cap tum ex litteris.de in integr.reſt. ver. in-
18 *ſtructus*; ex eo quod ad perficiendum ſtu-
dium legale, requiritur quinquennium,
§.quibus. in proœm ff. & nemo repentè fit
ſummus, *cap. charitas, de pœnit. diſt.* 1. re-
ſtringitur hic tamen id tempus à Papa,
præſertim cum ijs, qui ad aliquam reſi-
dentiam fortè tenentur; ne prætextu lon-
gioris temporis ſtudendi, presbyteri, &
alij ſuperius expreſſi, à ſuis Eccleſijs ab-
ſentes, vagentur, & ea, ad quæ tenentur,
negligant, *Mandoſ. in praxi Signat.grat.
tit.licentia audiendi leges,verſ.Adde etiam*;
ac occaſione ſcientiæ, ſpirituales viri, diu-
tius mundanis actionibus inuoluantur,
vt in *d.cap.non magnoperè*, & nimis à con-
templatione diſtrahantur; cum per ius
ciuile non dirigatur principaliter homo
in Deum, ſicut per ius canonicum, *cap. vt
animarum, de conſtit in 6.*
19 Elapſo tamen tempore ita conceſſo;
conſueuit aliud de nouo concedi, vel ſal-
tem primum prorogari, ſi ſtudium ip-
ſum non fuerit completum; quæ quidem
noua conceſſio, ſeù prorogatio interpre-
tari debet iuxta terminos prioris gratiæ.
Si enim Orator, poſt eam obtinuiſſet ali-
quod beneficium, perſonalem, reſiden-
tiam requirens, nulla de hoc habita men-
tione, ſubreptitia cenſebitur hæc ſecunda
conceſſio, *Ludouiſ deciſ 322 nu.17.* quia
cum tali expreſſione Summus Pontifex,
vel gratiam non conceſſit, vel ſaltem dif-
ficilius.

Circa tamen huiuſmodi tempus, dari
non poteſt certa regula; vidimus enim
nonnullos Summos Pontifices longius,
alios verò breuius conceſſiſſe: & quando-
que nobilibus minus, plebeis verò maius
indulgeri, quod ſeruatum legimus tem-
pore Pij Quarti, vt in quibuſdam notulis,
quas in Romana Curia vidimus circum-
ferri. Huius tamen rei diſcrimen adhuc
omnes latet, niſi fortè ridiculam affera-
mus rationem, nimirum, quia regulari-
ter, nobiles meliore pollent ingenio, ideo
breui addiſcere poſſunt, & citiùs, quàm
alij: illi enim ex delicatioribus cibis, qui-
bus veſcuntur, puriores ſpiritus ge-
nerant, qui intelligentiæ ſeruiunt,
quàm ruſtici, qui groſſioribus eſcis aluntur,
vt obſeruauit *gloſ. in l. ſeruus vrbanus,
ff de l 3.* nobilium item educatio (ſi tamen
ea, qua decet diligentia curetur), & quæ
illam ſequitur indoles, aptior eſt ad offi-
cia rationis, quàm cæterorum, ac propte-
rea breuiori, ſi velint ſtudere, poterunt no-
biles, eſſe perfecti, & docti in ſcientijs,
quàm alij, vt per *Rebuff.in tract. nomin.q.
12 num.3.*

Tertium, prædictam diſpenſationem
concedi Oratori, ad faciliorem Sacrorum
Canonum intelligentiam: licèt enim op-
probrium ſit clerico oſtendere ſe peri-
tum cauſarum forenſium, *l.conſulta Diua-
lia, in fin. C de teſtam.* Nihilominus id illi
permittitur, cum ius canonicum, & ciuile
21 ſint adeo inter ſe connexa, vt vnum ſine
altero vix intelligi poſſit; vnde *Bald. in
proœm.decretal.* dicit; quod iuris canonici
ſanctitas, iuris ciuilis ſublimitate decora-
tur, & iuris ciuilis maieſtas, canonum au-
ctoritate firmatur; & qui non ſapit in
vtroque, non habet tantam dulcedinem,
& vnum alio coruſcat, *Barb in rubrica, de
teſtam.col.*1. & ſicut ex medicina, & philo-
ſophia, fit perfectus medicus, ità ſciens ius
canonicum, & ciuile, fit perfectus iuris
conſultus, & niſi quis ſciat canones cum
legibus, non poteſt practicam iudiciorum
cognoſcere, *id. Bald.in c. cum cauſam, col.
2.de probat.Roman.ſingul. 654.* & habetur
in *cap.1.& 2.39.diſt.* quod quidam Petrus
Diaconus, Epiſcopus electus, fuit à B.Gre-
gorio repulſus, propter ignorantiam re-
rum ciuilium, & ſæcularium, *Menoch.de
arbitr.caſu 425.num.24.cum ſeq.*
22 Hinc eſt, vt etiam leges non dedignen-
tur ſacros canones imitari, *cap. clerici, de
iud.* ſicuti neque canones dedignantur iu-
ra ciuilia adducere, *cap 1.de cau. poſſ &
propr* & ſtatuta ſacrorum canonum, Prin-
cipum conſultationibus adiuuantur, *cap.
1.de nou. oper. nunc.* quinimmo, ciuilis ſa-
pientia, etiam ſanctiſſima eſt, l.1.§.*proin-
de ff.de var.& extraord cogn & ibi gloſ.* in
verbo, *Sanctiſſima*, dicit, quod eius præcep-
ta concordant cum diuinis; quia habent
eundem finem; nam ſicut de iure canoni-
co, vt habetur in *proœm.decretal.* fit, vt ap-
petitus noxius, ſub iuris regula limitetur,
per quam genus humanum, vt honeſtè vi-
uat alterum non lædat, ius ſuum vnicuiq;
tribuat, informatur, ità de iure ciuili ha-
betur in §. *iuris præcepta, inſtit. de iuſt. &
iur* ibi, *iuris præcepta ſunt hæc, honeſtè vi-
uere, alterum non lædere, ius ſuum cuique
tribuere.*
23 Nec ad alium finem leges ciuiles ab Ec-
cleſiaſticis addiſcuntur, niſi quia in nego-
tijs Eccleſiaſticis decidendis, ſunt adiu-
mento, *cap.ſi in adiutorium, 10. diſt.* & ait
gloſ in cap.1.de nou oper.nunc. §.quia verò
in verbo *adiuuantur*, quod ità in cauſis
Eccleſiaſticis poſſumus leges allegare, vt,
etiam ſi canones deficiant, poſſit iudicari

R ſe-

ſecundùm leges,& nonnullæ materiæ, de quibus tractat ius canonicum, non poſſunt ſine legibus haberi,veluti materia teſtamentorum,poſſeſſionum, & dominiorum, emptionum,&c.in quibus intelligēdis, ſimplex canoniſta facilè poteſt errare,vt ait *Gambar.de auth.leg.lib.2.n.182. & Salyc.in l.preſbus,col.3. C. de impub. & al. ſubſt.* vbi vocans miſeros, canoniſtas, ait, quod merus canoniſta,eſt merus aſiniſta. Et in propoſito concedendæ huiuſmodi diſpenſationis, concludendum eſt, quod ius Pontificium ideò non poteſt perfectè intelligi ſine legibus, quia illud eſt medulla legum, & ius canonicum eſt practica iuris ciuilis, *Barbat. in cap. conqueſtus,col. 3. de for. comp.*

Et dū dicta ꝓhibitio loqtur de Presbyteris,nō includit Subdiaconos,aut Diaconos,niſi fortè habeāt ꝑſonatus, vel dignitates,aut alias in dicta Cōſtitutione expſſas pſonas: vnde clerici ſeculares obtinētes beneficia,etiam ſi ſint Subdiaconi, & Diaconi,non ligantur hoc canone, *Sayr. de cenſ. lib 3. cap.32 num.9* Secùs verò etiam ſimplices clerici in minoribus cōprehenduntur,ſi habent dignitatem, &c. *id.Zerol.loc.cit.verſ.Primum dubium.*

Poſtremò videndum erit,cuinam competat facultas abſoluendi ab excommunicatione ſupradictorum canonum, eos, qui illam incurrerunt. Et breuiter reſp. quod cum illa non ſit Papę reſeruata,po-
24 teſt liberè tùm Epiſcopus, tùm quilibet Sacerdos,facultatem habens abſoluendi à peccatis abſoluere; ex quo ipſe Papa, illam ſibi non reſeruauit;ac propterea alijs relicta cenſetur,vt per *gloſ.in d. cap. ſuper ſpecula,nō iter. vel mon.cap.nuper, & c. tua de ſent.excomm.cap.dura de crim.fal. cap.de multa in fin.de preb.Nouar.in manual.cap. 27.nu.39.Gutttur.can.qq lib 1.cap. 5 Suar. tom.5.diſp 6 ſect.4 Sayr.de cenſ.lib.2. c.19. à num.2.*& communiter *DD.in d cap. non magnoperè*, & ità fuit ſemper ſeruatum, & practicatum,præſertim in caſibus præſentis materiæ.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ſimplicia, de iure communi reſidentiam requirunt.*
2 *Quod limitatur,vt hic.*
3 *Reſidentia,triplex eſt.*
4 *Diſpenſatio ſuper reſidentia,alia iuris, alia hominis.*
5 *Capitulum non poteſt habilitare Canonicos ad non reſidendum.*
6 *Neque eis diſtributiones donare.*
7 *Quando tamen id liceat.*
8 *Diſtributiones quotidianæ, quomodo debeantur non inſeruientibus.*
9 *Et qua ratione dentur.*
10 *Epiſcopus, non poteſt aliquam à reſidentia excuſare,& referuntur declarationes Sacræ Congregationis.*
11 *Punctator, in Eccleſia conſtituendus ad notandum præſentes, & abſentes.*
12 *Punctandi modus in Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe.*
13 *Et quomodo illius Canonici excuſentur à reſidentia.*
14 *Canonici, priuatim in Eccleſia celebrantes,diſtributiones amittunt.*
15 *Declarationes Sacræ Congregationis ad id referuntur.*
16 *Capitula haberi non poſſunt, dum officia celebrantur.*
17 *Capitulo,quando Canonicus non teneatur aſſiſtere.*
18 *Canonicus Poenitentiarius, quomodo habendus præſens in Choro, & alijs &c.& referuntur plures declarationes S.Congr.*
19 *Tenetur audire confeſſiones caſuum, etiam non reſeruatorum.*
20 *Canonico habenti præbendam theologalem, an, & quando debeantur diſtributiones quotidianæ.*
21 *Formula ſupplicationis diſpenſationis de non reſidendo.*
22 *Diſpenſatio de non reſidendo, cauſa ſtudij;quomodo concedatur.*
23 *Diſpenſatus ſuper reſidentia, quare debeat vacare ſtudio Theologiæ, vel Canonum.*
24 *Ignorantia, mater cunctorum errorum.*
25 *Pater Franciſcus Pauonius Cathacen. Societatis Ieſu,laudatur.*
26 *Diſpenſatio ſuper reſidentia, cauſa ſtudij,quare ad triennium detur.*
27 *Et ſuffragatur à die Datæ; & quid,ſi labatur tempus ante ſtudia completa.*
28 *Diſpenſati ſuper reſidentia,debent petere in diſpenſatione, fructus, qui aliàs*

aliàs non veniunt.

29 Diſtributiones integræ, rarò dantur cauſa ſtudij.

30 Derogatio ſtatutorum, cur apponatur in diſpenſatione de non reſidendo, & fructus percipiendo.

31 Diſpenſatus ſuper reſidentia, cauſa ſtudij, debet ſtudere in approbata Vniuerſitate.

32 Et tenetur actu ſtudere: alioquin non facit fructus ſuos.

33 Diſpenſatio de non reſidendo cauſa ſtudij, non datur, niſi de licentia Ordinarij, & quare.

34 Conſtitutio Pij IV. ſuper indultis de non reſidendo.

35 Prorogare an poſſit Ordinarius Canonico, licentiam cauſa ſtudij conceſſam à Papa? Et pro negatiua refertur declaratio Sac. Congr.

36 Beneficiatis in Vrbe, quomodo detur licentia percipiendi fructus in abſentia.

37 Et quomodo Capellanis; & alijs familiaribus Papæ.

38 Abſentes pro vtilitate Eccleſiæ, ac Reipub. & alys cauſis, quæ hic enumerantur, pro præſentibus, & intereſſentibus habentur.

39 Canonico abſenti, ex indulto, gaudet omnes diſtributiones quotidianas ex gratia, & proponitur exemplum.

40 Abſentiæ tempus, indultum Canonico, non comprehendit tres menſes, à Concilio Trid. permiſſos.

41 Abeſſe quandoq; non poteſt Clericus, ſeù presbyter, licèt ad reſidentiam non adſtrictus ratione beneficij.

42 Exemptiones, Clericis, non niſi ex grauiſſimis cauſis concedendæ, & quare.

43 Protbonotarij Apoſtolici, vnde exordium duxerint. Quare ſic appellentur num. 44.

45 Protbonotariorum participantium, numerus, ad duodecim à Sixto V. ampliatus, & multis priuilegijs auctus: pluresq; declarationes Congr. Rit. pro eis emanarunt, quæ hic enumerantur.

46 Protbonotarij, ſunt in magna dignitate conſtituti.

47 Protbonotarijs, quas exemptiones conceſſerit Leo X. in ſua Conſtitut. quæ hic refertur.

48 Et quaſnam eis ſubtraxerit Concil. Trid.

49 Priuilegij tenor inſpiciendus.

50 Protbonotariatus priuilegij formula proponitur.

51 Et ſub qua formula detur à Legatis, & alijs, ad id à Papa facultatem habentibus.

52 Protbonotariis titularibus, quænam competant ratione Protbonotariatus, quæ verò non; & ad id plures declarationes Congreg. Rit. referuntur.

Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia, & de percipiendis fructibus pro Canonicis.

CAP. VI.

EGimus ſuperiori capite de diſpenſatione cum preſbyteris ad ſtudendum iuri ciuili, illiuſq; praxis eadem nunc ſequitur ſuper reſidentia beneficiorum, etiam cauſa ſtudij, ac fructuum perceptione in abſentia ad tempus. Iure etenim communi inſpecto, non modò cautum eſt contra obligatos ad reſidentiam, vt *tot. tit. de cler. non reſid.* pluribuſque Sacri *Concilij Tridentini* decretis, vt in *ſeſſ 6. de refor. cap. 1. & 2.* vbi, *Epiſcopi inferiores &c. opportunis iuris remedijs reſidere cogantur; nullique priuilegia, ſeù indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus, in abſentia percipiendis, ſuffragentur: indulgentijs verò, & diſpenſationibus temporalibus ex veris, & rationabilibus cauſis tantùm conceſſis, & coram Ordinario legitimè probandis in ſuo robore permanſuris*; necnon *ſeſſ. 23. cap. 1. & 2. & ſeſſ. 24 cap. 2. ac Conſtitutione Pij V.* ſuper reſidentia facienda in parochialibus per eas obtinentes, Canonicatus, aut dignita-
1 tes, ſeù aliud beneficium, verùm etiam contrà obtinentes beneficia ſimplicia, quæ adhuc de iure communi reſidentiam requirunt, vt in *cap ſi de reſcrip. in 6. Pariſ. de reſign. benef. lib. 1. q. 10. num* 3 licèt ho-

die, ex generali conſuetudine aliter ſerue-
tur; circa quod, plures declarationes in
propoſito affert, Garc. *de benef p. 3. cap. 2.*
num. 3 cum pluribus ſeqq. vbi tamen *num.*
11. limitat hanc concluſionem non pro-
2 cedere, vbi aliud fuerit iure ſpeciali indu-
ctum, cum, videlicet, ipſa ſimplicia benefi-
cia poſſunt ex ſtatuto particulari, vel con-
ſuetudine alicuius Eccleſiæ perſonalem
reſidentiam requirere, vt ipſe dicam in
mea *praxi benef. in 2. p. ſignat. verſ perſona*
lem reſidentiam &c.

Vt autem, circa noſtram praxim, capiat
vnuſquiſque, an quando, & quomodo ſu-
per reſidentia diſpenſetur, præmitten-
3 dum eſt, quod reſidentia ipſa, triplex eſt,
nimirùm, continua, diſcontinua, & cauſa-
tiua: quandoque enim requiritur conti-
nua reſidentia præciſa, ſub priuatione ti-
tuli; quandoq; non continua, ſed tantùm
in certis temporibus: quandoque verò,
continua, non tamen ſimpliciter, ſed cau-
ſatiuè, & ſolum reſpectu priuationis fru-
ctuum: ità q, licèt qs non reſidendo, pri-
uetur fructibus, titulo tamen priuari non
poteſt, vt per Gonz. *ad reg. 8. Cancell gloſ.*
15. num. 21 Viuian. in praxi iuriſpatr. lib.
1. cap 1 num 155.

In quolibet ex prædictis reſidendi mo-
dis, dupliciter diſpenſatur; quandoq: ſcili-
4 cet à iure, quandoque verò ab homine.
Dicitur enim diſpenſatio iuris, quando
propter neceſſitatem, ſeù vtilitatem Ec-
cleſiæ, quis à reſidentia excuſatur; quo ca-
ſu poteſt conſtituere Vicarium, etiam ſi
reſidere iurauerit, *cap. ex parte. il 2. de cler.*
non reſid. cum alijs caſibus notatis per
Rebuff in prax benef. tit. diſpen. de non reſid.
à num. 21. cum plur. ſeqq. Diſpenſatio au-
tem hominis, eſt illa, quæ conceditur à
Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo; iuſta
exiſtente cauſa, vt in *cap relatum hoc, tit.*
cap propoſuit, de fil. Preſb. id Rebuff. n 53.

Aliàs enim, nemo poterit deſuper di-
ſpenſare, præſertim, ſi de Canonicis, ſiue
Cathedralis, ſiuè Collegiatæ Eccleſiæ lo-
quamur: quãdoquidẽ, neminem latet, Ca-
5 pitulo, aliquo modo non licere habilita-
re Canonicos ad non reſidendum, & vt
poſſint percipere diſtributiones quoti-
dianas, illaſquè eis donare, qui ab Eccleſia
abfuerint; etiam ſi id faciant per viam
6 donationis, vel dimiſſionis; quia neque
per hoc, talis habilitatio ſuſtinetur, licèt
Rot. deciſ 61. num. 3 p 1. in recent. admiſerit,
quod poſtquam diſtributiones ſint quæ-
7 ſitę, poſſint illi, quibus accreuerunt, eas
remittere, ideſt conſentire, nè abſens por-
tionem ſuam perdat, *Beltram. ad Ludouiſ.*
deciſ. 154 num. 6. in fin. quapropter, qui
eas ità recipiunt, ideſt antequam diſtri-
butiones ipſæ quæſitę ſint, tenentur ad re-
ſtitutionem, cum illas ſuas facere non
poſſint, *Quaran. in ſumma bull. verbo reſi-*
dentia, verſ. item propoſitionem illam, &c.
tales enim diſtributiones nunquam de-
8 bentur non interuenientibus, niſi in caſu
infirmitatis, ſeù iuſtæ, & rationabilis cor-
poris neceſſitatis, aut etiam neceſſitatis
Eccleſiæ, vt ſuprà dictum eſt, & ait *id. Lu-*
douiſ. d. deciſ. 154. nu. 2. & licèt non deſint,
qui teneant, id fieri poſſe, ſaltem per viam
gratiæ; attamen, certum eſt, Capitulum
(ſecluſa tamen conſuetudine) non poſſe
huiuſmodi licentiam impartiri; cum non
poſſit diſpẽſare in lege Superioris, *Garc.*
d. p 3. cap. 2. num. 402 quandoquidem, di-
9 ſtributiones quotidianæ dantur ratione
miniſterij, ac operæ perſonalis, & laboris,
vt per *DD. in cap. vn. de cler. non reſid. in 6.*
10 vnde, nec Epiſcopus, præterquàm in caſi-
bus à iure expreſſis, poteſt hanc licen-
tiam concedere; quinimò aliàs à Sacra
Congregatione, hæc emanauit declara-
tio, ſcilicet, *Nec Epiſcopus, poteſt aliquem*
excuſare à reſidentia in choro, niſi iuxta di-
ſpoſitionem, cap. 1. de cler. non reſid. in 6. &
quia forſan Epiſcopi aliter interpreta-
bantur *d. Concil. ſeſſ. 6. cap. 2 de reform.*
propterea, nè ex illis verbis, *expediens vi-*
debitur, prætenderent, aliquam fuiſſe eis
facultatem attributam deſuper diſpen-
ſandi in reſidentia, ex quauis cauſa ſibi
beneuiſa, alia emanauit eiuſdem *Sacra*
Congregationis declaratio ſuper *d. cap. 1.*
quæ ſic ait. *Per hoc non datur facultas Or-*
dinarijs diſpenſandi in reſidentia ex quauis
ratione, quam quidem declarationem re-
fert id. *Garc. num.* 409 nec honeſtum vi-
detur, vt non laborans, emolumentum la-
borantis accipiat; quoniam, qui non la-
borat non manducat, ait *Apoſtolus 2.*
Theſſalonic. 3 ac propterea, iuxtà quanti-
tatem laborum, debetur remuneratio, *cap.*
Eccleſiaſticus, 12 q. 2. & vt iuſta menſura
adhibeatur, iuxta *tex. in §. fini[…]us, in*
auth. de non alien. coll. 2. adinuentus fuit
modus punctandi Canonicos, etiam à
Choro abſentes; vnde in vnaquaque Ec-
cleſia, vbi de iure, vel Conſuetudine cele-
11 bratur diuinum officium, conſtituitur
Punctator, qui notet abſentes, vel præſen-
tes; *Zerol. in prax Epiſc.* in verbo *ho[r]a ca-*
nonica, verſ ad octauum, vt pro qualibet
hora, debeat fieri portio, *gloſ. in Clem. 2.*
verbo certis horis, de ata. & qual prout
etiam

etiam dicitur de Miſſa; quæ venit appella-
tione diuinorum officiorum, *cap. alma*
mater. de ſent. excom. in 6. Et licèt hic pun-
ctandi ordo deſumi poſſit ex dictis per
Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. de refor. ſcio tã om-
nes ferè totius Orbis Cathedrales, & Col-
legiatas Eccleſias regi circa hoc ad inſtar
Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe;
quæ, cum ſit veluti cunctarum Eccleſia-
rum, ſpeculum, & exemplar, & in ea quie-
ſcat Sanctitatis Eccleſiæ Principatus, id
inuiolabiliter ſeruat; tàm circa modum
prædictum punctandi Canonicos abſen-
tes, quàm eos ex cauſis infra adnotatis,
excuſandi. In condendis etenim ſtatutis,
& conſuetudinibus eiuſdem Baſilicæ pro
illiſquè ſeruandis, ſanciuit *Nicolaus IV.*
in ſua Conſtitutione, quæ incipit, Ciuitatem
Sanctam. ſub Dat. Romæ apud Sanctum Pe-
trum, Tertio Non. Febr. 1278. de conſen-
ſu, ac voto vnanimi, ac concordi Capituli
12 Baſilicæ prædictæ, vt non reputetur præ-
ſens, Canonicus, niſi Chorum intrauerit
in Matutinis ante finitum, Gloria primi
Pſalmi, qui dicitur poſt Venite, & in Miſ-
ſa, ante finitum vltimum Kirie Eleyſon. In
omnibus autem alijs horis, ante finitum
Gloria primi Pſalmi; qui in ipſa hora
cantatur, & præſens fuerit, quando circa,
finem Miſſæ, & horæ fuerit denariorum
diſtributio facienda, vbi etiam proſequẽ-
do voluit, vt caueat ſibi, ne quis abſque
cauſa neceſſaria, vel vtili euidenti, Cho-
rum exeat, aut diuinum officium inter-
13 mittat, Illi autem, qui de mandato Ar-
chipresbyteri, vel eius Vicarij, & Capitu-
li, vel ſolius Capituli, abſentibus ab Ec-
cleſia Archipresbytero, & ipſius Vicario,
abſentes ab Eccleſia fuerint, vel ab horis
propter ſeruitia, ſeù negotia Eccleſię pro-
curanda, quandiù ſic abſentes fuerint,
percipiant diſtributiones horarum, &
portionem ſuam integrè, ſicut cæteri re-
ſidentes; & in ijs, pro reſidentibus habean-
tur; propter perceptionem tamen huiuſ-
modi, maius temperamentum, & mode-
ramen poterit adhiberi circa expenſas
eorum de præſentibus Eccleſiæ, ſeù Ca-
meræ faciendas. Si quis autem de reſiden-
tibus Canonicis ſic infirmati, vel debili-
tati fuerunt, eo ſcilicet tempore, quo in
ipſa Eccleſia reſident, vel pro reſidenti-
bus ſunt habendi, tantaquè, ſeù talis eſſet
eorum infirmitas, ſeù debilitas, quod abſq;
periculo proprij corporis, vel multum
notabili, & magna indecentia, quæ poſſet
horrorem, vel ſcandalum generare, ſcili-
cet, ex ligaturis, emplaſtris in locis inde-
centibus, vel huiuſmodi horis intereſſe
non poſſint, non excludantur à diſtribu-
tionibus ſupradictis: ſed eas percipiant,
durantibus ipſis infirmitatibus, & debili-
tatibus, ac indecentijs; quas etiam perci-
pient medicinati ſemel in anno, diebus
quatuor, & minuti, ſex vicibus in anno,
duobus diebus in vnaquaque minutione:
dummodò prædicti, in ipſa Eccleſia fue-
rint reſidentes, vel in Vrbe, de licentia ta-
men Archipresbyteri, vel eius Vicarij, &
Capituli, & ſolius Capituli, abſentibus ab
Eccleſia Archipresbytero, & eius Vica-
rio, commorentur. Si quis autem ab Ar-
chipresbytero, vel eius Vicario, & Capi-
tulo, ſeù ſolo Archipresbytero, vel ſolo
Capitulo, in illius abſentia, vel ſolis etiam
Camerarijs, haberetur ſuſpectus, quod in-
firmitatem, vel debilitatem, ſeù indecen-
tiam non haberet, quæ ipſum, propter pe-
riculum, vel indecentiam, iuxta quod di-
ctum eſt, à Chori, vel horarum ſeruitio
meritò redderent excuſatum, huiuſmodi
ſuſpicione durante, ſibi diſtributionum
medietas ſubtrahatur, quouſq; rationabi-
liter oſtenderit, ſe nihil agere ſimulatè, &
ſibi non eſſe, iuxta hanc ordinationem
diſtributiones huiuſmodi ſubtrahendas;
vel euidenter appareret, ipſum, eas perci-
pere non debere: in quo caſu, ſicut pri-
uandus eſt omnibus, ſic etiam in alio ſibi
debent diſtributiones integrè miniſtra-
ri ſuſpicionis tamen exceptæ, medieta-
tem tantùm recipiat, vt dictum eſt.

Eſtq; adeò iſta obſeruãtia pũctandi, attẽ-
denda; vt præter caſus in iure expreſſos,
non poſſit Canonicus, ſiuè beneficiatus,
reſidentiæ obnoxius, alia ſe ratione tueri,
vt ſeruitium in aliqua parte omittat, ac
diſtributiones percipiat; Satis enim li-
quèt, quod, etiam ſi ipſi in eadem Eccleſia
14 celebrent priuatè miſſam tempore diui-
norum officiorum, ſeù horarum, neque
pro præſentibus in Choro habentur: præ-
termiſſis enim nonnullis iuribus, ad id fa-
cientibus, ſufficit, ita ſtatutum fuiſſe
15 per ſequentes declarationes, Prima eſt,
An Canonici, vel alij Officiales Chori, ha-
bentes in Cathedralibus, vel Collegiatis, Ca-
pellanias in titulum, vel uti mercenarij, eo
tempore, quo in dictis Capellanijs celebrant,
distributiones recipere debeant, licet abſint à
Choro: & quid, ſi deuotionis cauſa, vel, ſi à
Superiore Eccleſię iniungatur eis, ut eo tem-
pore celebrent? Sanctiſſimus Dominus No-
ſter, etiam ex ſententia Congregationis, de-
clarauit, non poſſe; niſi quando ſic iuſſi eſſent
à ſuo Superiore; quem tamen admoneri vo-

 luit,

lust, vt ab huiuſmodi iuſſu abſtinent. Secũda, *Canonici, qui ſunt in Eccleſia, ſed extra Chorum, licèt etiam celebrent cauſa deuotionis in eadem Eccleſia, non cenſentur præſentes: ſecus ſi iuſſu Superioris: Superior tamen eis hoc mandare non debet; quod procedit etiam in illis Canonicis, qui ſunt in eadem Eccleſia Capellani, & miſſas celebrare tenentur;* Tertia, *Quo tempore cantatur vna hora in Choro, qui miſſam celebrat in eadem Eccleſia ex deuotione, vel obligatione, non dicitur interfuiſſe illi horæ; nec illius diſtributiones accipere poteſt: Si verò iuſſus fuerit à Superiore, vt celebret, tunc recipiat; Superior tamen cauere debet à tali iuſſione.*

16 Hinc, neque Capitula haberì poſſe ex infra dicendis, patet, tempore, quo diuina officia, & præſertim Miſſa maior celebrantur; & conſequenter non teneri quem, nec licitè poſſe intereſſe Capitulo *Nau. de orat. c. 1. n. 5.* vbi ait, nõ eſſe vtile, imò potius damnoſum, Capitula tenere ante horas interim, dum aduenit horã recitandi eas, vt ijs incæptis, egrediantur à Capitulo, & ingrediantur Chorum: datur enim per id, occaſio, vt Canonici, priuſquàm mentes effectibus carnalibus, & ſęcularibus in Capitulo conceptis, exuantur, properanter intrent Chorũ cum alijs, iam cæpta proſequuturi. Et quia huius abuſus iam in nonnullis Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis irrepſerat cum notabili diuinorum officiorum detrimento, proinde, cum *Clemens VIII.* id intellexiſſet, inoleuiſſę in multis Eccleſijs, per ſuas litteras in forma breuis ſub *Datum Romæ apud Sanctum Petrum, 18. Ianuarij* 1601. declarauit, Capitulã, Congregationes, tractatus, & actus Capitulares per Canonieos Metropolitanarum, Cathedralium, & Collegiatarũ Eccleſiarum, peractis diuinis officijs, & pręſertim Miſſa maiori, ne diuinus cultus, propter miniſtrorum ſubtractionem, minuatur, habendos eſſe: quòd ſi dum Miſſæ, & alia diuina officia celebrantur, aut horæ canonicæ recitantur, Capitula habere voluerint, niſi forte vrgens aliqua, & euidens neceſſitas id poſtulauerit, eius horæ, in qua id commiſerunt, quotidianas diſtributiones minimè leuare debere; atque ita, & non aliter &c. cum generali derogatione ſtatutorum in contrarium facientium.

Quibus annectendum duxi, excuſari Canonicum, qui tenetur aſſiſtere Capitulo, & Congregationibus capitularibus, in quibus eius aſſiſtentia eſt neceſſariã pro adminiſtratione rerum Eccleſiæ, & Capituli, ſi tamen, vt ait *Garc. par. 3. cap.*
17 *2. num. 537.* fuerit legitimo impedimento detentus, aut ex alia iuſta cauſa ad non aſſiſtendum: tanta enim cauſa poteſt concurrere, vt ab illis iuſtiſſimè quis excuſetur, etiã ordinariè; vt ſi in Capitulis eſſet tanta peruerſio, & ita malè procederetur, & ex abrupto, ſine lege, ordine, modo, ac cum tyrannide, violentia, & inſolentia Præſidentium, & potentiorum, non habentium aliam legem, aut rationẽ, quàm ſuam voluntatem, & guſtum; vt qui vellet ſatisfacere ſuæ conſcientiæ, & illam exonerare, non poſſet id facere ſine magnis moleſtijs, inquietudinibus, & occaſionibus ordinarijs; ac etiam periculo aliquando cadendi, aut ſine magna nota ſingularitatis, proteruiæ, ignorantiæuè, maximè vbi vota feruntur publicè, quod in Capitulis eſt pernicioſiſſimnm, & peruerſio magna, & regulariter votum illius prodeſſe non ſperatur; quia per fas, & nefas omnia fiunt, prout volunt Præſidentes, & potentiores, quos plerique ob humanos reſpectus, aut ignorantiam, ſequuntur, nec audent contradicere: quibus damna, & mala geſta imputabuntur, ac Prælatis etiam, qui nõ curant id euitare, & cauere, vt tenentur ex officio, dando debitum modum, & ordinem votandi, & procedendi, & etiam congregandi Capitula: congregantur enim paſſim, & nõ legitimè, ac faciendo ſeruari iura, & ſtatuta, refrenandoque inſolentiam potentiorum; illorumque exceſſus caſtigando, intereſſendoque aliquando Capitulis; de quo rationem Deo ſunt reddituri, ſicut etiam de alijs, etiam omiſſionibus, & negligentijs *id. Garc. loc. cit.*

18 Canonicus autem Pœnitentiarius, audiendo in eadem Eccleſia, confeſſiones, pręſens cenſetur in Choro, prout declarauit eadem Sacra Congregatio per hæc verba, *Cum Pœnitentiarius audit confeſſiones, vel caſuum reſeruatorum, vel venialium peccatorum, præſens in Choro cenſetur*: per quam quidem declarationem, ſatis conſtat, eum cenſeri præſentem in Choro, dum actu confeſſiones in Eccleſia audit, non enim ſufficit manere in Confeſſionario, etiam ſi ſibi priuatim officium recitet; quia antea confeſſiones audiuit, vel, vt poſtea opportunius illis incumbat; vt fuit etiam reſolutum, per ipſam Sacram Congregationem, eo quo ſequitur modo, *Pœnitentiarius habendus*

eſt

eſt per præſenti Choro, dum audit Confeſſiones in Eccleſia, ſiuè in Confeſſario, ſiuè extra, non autem pro tempore, quo reſidet in Confeſſionario, nec audit confeſſiones, alijs in Choro diuina celebrantibus, nec recitans officium priuatè; quia antequam recitarentur horæ canonicæ in Choro audiuit confeſſiones, nec ſi dixerit miſſam, eſt cenſendus præſens in Choro. Et non modo cenſetur eſſe præſens in Choro, dum dictas confeſſiones audit, verùm etiam in proceſſionibus, & exequijs defunctorum, & lucratur omnes diſtributiones, & emolumenta, vt ex ſequentibus declarationibus patet, videlicet, *Pœnitentiarius cenſetur præſens in Choro, & lucratur, tàm diſtributiones quotidianas, quàm eleemoſynas, quæ diſtribuuntur pro aſſociandis, vel ſepeliendis cadaueribus defunctorum, vel pro ſupplicationibus, & proceſſionibus habitis,* Et alia ſic ſe habet, *Pœnitentiarius, non ſolùm cenſetur præſens in Choro, & non poteſt priuari, quãdo confeſſiones audit ſed etiam cenſetur præſens proceſſionibus, & exequijs defunctorũ, quæ eo tempore fiunt, quo ipſe audit confeſſiones: ſed non ſufficit, quod ſit in Confeſſionario, niſi realiter ipſe confeſſiones audiat.*

Nec tamen, ad effectum lucrandi ſupradictas diſtributiones, & vt præſens eſſe cenſeatur in Choro, requiritur, quod ſupradictus Pœnitentiarius audiat confeſſiones tantùm caſuum reſeruatorum; quia ad effectum prædictum, non modò debet, verum etiam tenetur, etiam inte-
19 gras confeſſiones audire, etiam caſuum non reſeruatorum; cum ſit Confeſſor ordinarius; & omnibus confiteri volentibus, tenetur ſui copiam facere horis opportunis; non enim poteſt recuſare audire confeſſiones, volentium ei confiteri; prout Sacra Congregatio, his verbis declarauit, *Congregatio Concilij cenſuit, Pœnitentiarium non poſſe recuſare audire confeſſiones illorum Parochianorum; vbi ſunt Pœnitentiarij volentium eis confiteri ſua peccata;* quapropter, ſi ipſe Pœnitentiarius nolit audire confeſſiones, poteſt puniri, & priuari ab Epiſcopo, vt eadem Sacra Congregatio cenſuit ſequentibus verbis, *Si Pœnitentiarius vigore huius decreti deputatus renuerit confeſſiones audire, puniri poteſt ab Epiſcopo, & priuari;* quas declarationes refert idem *Garc. p. 5. cap. 4. nu. 117 cum ſeqq.*

Quò verò ad Canonicum, ſiuè Cathedralis, ſiuè Collegiatæ Eccleſiæ, habentem præbendam Lecturæ Sacræ Scripturæ, ſeù Theologalem, ſi loquimur de iure communi, licèt poſſit percipere fructus ſui Canonicatus pro illis horis, quibus legit, diſtributiones tamen quotidianas minimè lucratur, per *tex. in c. quia nonnulli, de magiſtr. & ibi gloſ. in verbo, prouentus,* quæ ſic ait, *non tamen percipient quotidianas diſtributiones, quæ tantùm reſidentibus dari conſueuerunt,* Vnde ad eiuſdem *gloſ.* præſcriptum, fuit aliàs declaratum per Sacram Congregationem Concilij his verbis, *Theologus quandiù leget, pro reſidente habeatur, & recipiat omnes fructus, præter diſtributiones quotidianas, præſuppoſito, quod adſit maſſa groſſa, ſeu præbenda.* Alia, *Non debentur Lectori diſtributiones quotidianæ pro illis horis, quibus legit, ex diſpoſitione iuris communis, quos dixit Sanctitas Sua non loqui reſpectu illius Lectoris, qui in Eccleſia ſua legit; vt facit iſte, de quo hic; tamen S. D. N. Gregorius*
20 *XIII. audita relatione Congregationis, ex gratia, illas deberi eis voluit, non modò pro illis horis, vt ſi manè legunt pro horis matutinis, & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota die; & ita ſæpius conſultus reſpõdit;* Alia, *Idem cenſendum eſt de docentibus in Eccleſijs, qui quamuis à ſeruitio Chori abſentes eſſent, poſſunt percipere fructus ſui Canonicatus, exceptis quotidianis diſtributionibus: ſed ex gratia diebus, quibus legunt, habendi ſunt, ſicut præſentes in Choro, & inſeruientes, vt declarauit S. D. N. Gregorius XIII. vt ſupra, ſed non gaudent iſti Lectores Sacræ Scripturæ in Eccleſia, alijs priuilegijs, quibus gaudent docentes in Scholis publicè.* Alia, *An Theologus, vt qui diuinis pro præſente habeatur diebus, quibus legit, cenſendus etiam ſit præſens Matutinis, quæ ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, dicuntur ſero præcedenti pro die ſequenti. Sacra Congregatio reſpondit,* Non *cenſeri* refert id *Garc. p. 3. cap. 2. nu. 118. qui nu. 120.* ait, quod licèt ſupradictus *Gregorius XIII.* declarauerit, prædicto Lectori deberi prædictas diſtributiones pro tota die, quo legit, intelligendum eſt, quoad horas, quibus non legerit procedere ſolùm in illis, qui gratiam ipſam ſpecialiter petierint, vt ſibi dixit Auditor Cardinalis Matthæi, Præfecti Sacræ Congregationis Concilij.

His igitur ſic præmiſſis, videamus, quid ſeruet praxis circa has diſpenſationes, & cuius ſit facultas diſpenſandi ſuper non reſidentia: Et ait *Rebuff. in d. prax. loc. cit. nu. 75.* eum hanc habere facultatem, qui reſidendi neceſſitatem imponit; cum eius ſit ſoluere, cuius eſt ligare, *l. ſi puella, ff. de ſponſ.* ipſiq; datum ſit, non reſidendi facul-

cultatem, omnibus beneficiatis indulgere; prout etiam Epiſcopis idem à iure permiſium eſt, vt *in cap. licèt canon. de elect. in 6. & id. Rebuff. d. nu. 75.*

Petitur autem diſpenſatio conſueto more, per ſupplicationem, ipſi Summo Pontifici porrigendam, quæ eo, quo ſequitur modo, concipi poteſt, videlicet.

21 B*Eatiſſime Pater. Cum deuotus S.V. Orator Matthęus Marra Canonicus Eccleſia N. in vigeſimo quarto ſuę ætatis anno conſtitutus, vt eiuſdem Eccleſiæ, ac in vinea Domini fructuoſior miniſter euadere poſſit, plurimùm cupiat ſua ſtudia ad infraſcriptum tempus proſequi, Supplicat igitur humiliter E.S.V. quatenus eundem Oratorem in hoc ſuo laudabili propoſito, confouendo, ſibique ſpecialem gratiam faciendo, eidem Oratori, vt ad triennium, à Data pręſentium computandum, litterarum ſtudÿs Sacrę Theologię in aliqua approbata Vniuerſitate, operam dare, omniaque, & ſingula Canonicatus, & prębendę, quos in dicta Eccleſia pacificè obtinet, fructus, redditus, & prouenens, iura, obuentiones, diſtributiones quotidianas, & alia emolumenta vniuerſa, ordinaria, & extraordinaria, etiam illa, quæ ratione abſentiæ, vel non reſidentię, fabricę eiuſdem Eccleſiæ applicari conſueuerunt, in quibuſuis rebus conſiſtentia, & vndecunque prouenientia, etiam ſolis pręſentibus, ſinguliſque Canonicis intereſſentibus dari ſolita, & conſueta, cum illa prorſus integritate, qua illa perciperet, & leuaret, ac percipere, & leuare poſſet, ſi apud dictam Eccleſiam perſonaliter reſideret, percipere, exigere, & leuare, ac in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere liberè, & licitè valeat, Apoſtolica authoritate, de conſenſu Decani, & Capituli prędictę Eccleſię, concedere, & indulgere; dictumq; Oratorem, durante triennio prædicto, ad reſidentiam apud eandem Eccleſiam minimè teneri, nec ad id quauis authoritate, inuitum cogi, ſeù compelli, & ob non reſidentiam huiuſmodi dictos Canonicatũ, & prabendam minimè vacare, nec Oratorem, illû, aut illius fructibus in toto, vel parte priuari, neque aliàs moleſtari, ſeù perturbari, aut inquietari poſſe, imò eidem interim de omnibus, et ſingulis fructibus prædictis per Capitulum, & Canonicos dictæ Eccleſia, & alios, ad quos ſpectat, toto triennÿ huiuſmodi tempore, reſponderi; Sicque per quoſcunque Iudices &c. iudicari &c. Irritum &c. decernere dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac Pÿ Papę IV. Pÿ V. ac Sixti V. Romanorum Pontificum S.V. prędeceſſorum, alÿſque conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, necnon dictę Eccleſię &c. ſtatutis &c. roboratis &c priuilegÿs quoque indultis, & litteris apoſtolicis, eidem Eccleſię, illiuſque Pręſuli, Capitulo, Canonicis, alÿſque Superioribus, & perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis; ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis &c. Quibus omnibus &c. latiſſimè hac vice ſpecialiter, et expreſſè derogare placeat, cęteriſq; contrariis quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur. M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et additur, *Et ad triennium tãtùm, quo durante, Orator in aliqua approbata Vniuerſitate ſtudÿ generalis, ſeù gymnaſio publico, ſtudio Theologię, aut decretorum, actu operam nauare teneatur; alioquin fructus ſuos non faciat, et de conſenſu Archiepiſcopi, ac omnium Canonicorum dictę Eccleſię.*	Fiat M.

Hic verò pro nouis, ac ſimplicibus Curialibus, non inutile prorſus viſum eſt, dictæ ſupplicationis partes examinare; cum illius clauſulæ, quippè omnes ferè è corpore iuris communis extractæ, ſint neceſſariò in ipſa ſupplicatione inſerendę; quas non ita facilè opportunas arbitrabitur, qui hanc praxim non benè callet; cum tamen ob illarum alicuius omiſſionem pluries compertum ſit, in huiuſmodi diſpenſationibus, nonnulla in dubium reuocata fuiſſe, per quę, gratiæ minùs vtiles red-

redditæ ſunt; igitur.

Prima illius pars eſt, quod Orator
ſtudia, per eum iam cæpta, proſequi deſi-
22 derat: ob id enim facilius diſpenſatur,
quàm cum eo, qui adhuc ſtudia non in-
cæperit, ſi trigeſimum ſuæ ætatis annum
exceſſerit, vt aliàs diximus: quamuis, etiã
illi, qui nondum incæperit, detur iſta di-
ſpenſatio, quæ aliàs denegari conſueuit;
Et Oratori indulgetur, vt ſtudio Theolo-
giæ, aut decretorum vacare poſſit; cum
intentio Papæ ſit, vt huiuſmodi ſtudium
23 dilatetur, & ne perſonæ Eccleſiaſticæ ſe
ingerant anfractibus iudicialibus, & va-
gentur per ſcholas iuris ciuilis, vbi inter-
dum praui mores addiſcuntur, *Zerol. in d. verbo, ſtudium, primo dubio* Beuè tamen
quandoq; datur eidem Oratori facultas
audiendi, etiam iura ciuilia pro maiori
ſacrorum canonum intelligentia, cũ diſpẽ
ſatione ſuper abſentia, vt aliàs diximus.

Secunda, vt fructuoſior in Eccleſia Dei
miniſter euadat; illiterati enim, Miniſtri,
quidem, non tamen fructuoſi eſſe poſſunt,
ſed potius pernicioſi, vt etiam habetur
24 *in Conc. Tolet. 4 cap 25.* Ignorantia Mater
cunctorum errorum, maximè in ſacerdo-
tibus Dei vitanda eſt, qui docendi oſſi-
cium in populis ſuſceperunt, & refertur,
in cap. ignorantia. diſt 38 & ſi in laicis vix
tolerabilis videtur inſcitia, quantò magis
in ijs, qui præſunt, nec excuſatione digna
eſt, nec venia, *cap. ſi in laicis, ead. diſt.* cæte-
rùm legenda eſt tota *hac diſt.* 38. & præ-
cedens, 36 Nouiſſime verò *Trid. ſeſſ. 23. cap. 14. de Ref.* inter ea, quæ requirit in ijs,
qui ad Presbyteratus ordinem aſſumun-
tur, illud eſt, vt ij ſint, qui ad populum (in-
quit) docendum ea, quæ ſcire omnibus
neceſſarium eſt ad ſalutem, & ad mini-
ſtranda Sacramenta, diligenti examine
præcedente, idonei comprobentur. Ex
quo Tridenrini, loco occaſionem nactus
25 eſt Pater Franciſcus Pauonius Cathacen-
ſis Societatis Ieſu Theologus, non ſolum
ad Populum, ſed ad Clerum præſertim
Declamator, & inſtructor inſignis, non-
nulla axiomata ſtatuit circa ſcientiam
ad ſacerdotium requiſitam, quæ, quoniam
aurea ſunt, vt reliqua certè omnia, quæ in
ea præcipuè ſeptima diſtinctione congeſ-
ſit 2. *par. Introd. in Sac. doct.* ibi, quemcun-
que, in vinea Domini proficere cupien-
tem omnino remittimus.

Tertio, Datur iſta diſpenſatio ad triẽ-
26 nium tantùm; ex eo quia huiuſmodi
tempus poſſet ſufficere ad perſicienda
ipſa ſtudia; cum iam Orator in ſupplica-
tione nominatus, petat ſibi diſpenſatio-
nem concedi ad dictum tempus: Cum au-
tem, ex ſupradictis decretis *Concilij Tridentini* non appareat, quantum tem-
pus poſſit his idulgeri ad ſtudendum,
profectò totum id remanet diſpoſitioni
iuris communis; nam *tex. in cap. ſuper eo, & ibi gloſ* dicit, poſſe dari per ſep-
tennium licentiam ſtudendi, & *in cap. ſuper ſpecula, ne cler. vel mon.* dicit, per
quinquennium; Sacrę Theologię verò,
non minore opus eſt tempore, quàm
ſeptennio, *Conſt.* tamen *Pij IV* cuius
tenorem inferius inſeremus, dicit tan-
tùm ad quinquennium, vel aliud tem-
pus: vnde videmus in praxi idem tem-
pus in his diſpenſationibus diuerſimodè
concedi, videlicet, ſecundum neceſſita-
tem Oratoris, & voluntatem diſpen-
ſantis:

27 Quarta, Hæc gratia ſuffragatur à die
Datæ: adeout, ſi tempus in ea pręfixum,
labatur, antequam Orator ſua ſtudia
perfecerit, non faciet amplius fructus
ſuos; ſed tenebitur deinde ad pœnas non
reſidentium; niſi deſuper ſibi noua gra-
tia concedatur ad aliud tempus per viam
prorogationis.

Quinta, oportet in ſupplicatione pe-
28 tere, etiam diſpenſationem pro fructi-
bus percipiendis; alioquin illa non ve-
niet, niſi hoc expreſsè concedatur, vt
per *Rebuff. loc. cit. num. 60.* Quod ſi fortè
ſibi indulgetur, vt poſſit dictos fructus
percipere., non tamen intelligitur de
diſtributionibus quotidianis; vt decla-
ratum fuit per *Sacram Congregationem*,
ſequenti declaratione, videlicet, *Congregatio cenſuit, Canonicum abſentem ſtudiorum cauſa, percipere quidem poſſe fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas; quod ſi in huiuſmodi diſtributionibus, omnes Capituli redditus conſiſtant, percipere etiam poſſe diſtributiones, dempta tertia parte, quæ inſeruientibus, accreſcit; nullo autem caſu, ipſum Canonicum debere percipere diſtributiones quotidianas, Miſſis aut defunctorum anniuerſarijs applicatas*, Et alia ſic ait, *Abſentia, cauſa ſtudiorum, etiam obtenta à Sede Apoſtolica, non excuſat ab amiſſione eiſdem tertiæ partis detractæ*, ſicut nec excuſat
ab amiſſione cœterarum diſtributionum
quotidianarum, quæ, ne præcedenti de-
clarationi aduerſetur, in hunc ſenſum
accipienda eſt, vt per *Quar. verbo, reſidentia in addit. verſ. e. circa med.*

Hæ namque declarationes, aliæque
ſimi-

ſimiles ſuper hac re editæ, emanarunt profectò ad præſcriptum Sacrorum Canonum; cum apertiſſimi iuris ſit, quod litteris operam dantes, vel magiſtri, docentes in aliqua Academia ad maiorem vtilitatem Eccleſiarum, licèt in abſentia poſſint percipere beneficiorum fructus, non tamen habebunt diſtributiones quotidianas, *tex.* eſt *in cap. licèt*, *& ibi gloſ. in verbo, diſtributiones, de preb. Gonz. §. 7. proœm. num. 178.* qui *num. ſeq.* teſtatur, id etiam procedere, quamuis de licentia Papæ, ſit abſens ſtudiorum cauſa; vt cenſuit *Sacra Congregatio Concilij* declarans *cap. 3. ſeſſ. 21. de refor.*

Eſt autem notandum, quod licèt à ſupradicta formula ſupplicationis appareat, fuiſſe Oratori conceſſum, vt integros fructus &c. ac diſtribntiones quotidianas percipere poſſit, id tamen ad inſtantiam cuiuſdam Magnatis factum
29 extitit, cum raò hoc modo concedatur; ſed ſemper ferè additur clauſula, *Detracta tertia parte diſtributionum quotidianarum dictorum* Canonicatus, *& præbendæ pro præſentibus, & diuinis officijs intereſſentibus &c.* Et hic acceſſerat iam conſenſus Archiepiſcopi, & omnium Canonicorum illius Eccleſiæ.

Sexta, eſt præterea petenda in ſupplicatione, derogatio ſtatutorum, & conſuetudinum Eccleſiæ, ſiuè Cathedralis, ſiuè Collegiatæ, in qua Orator obtinet Canonicatum, & præbendam: quandoquidem
30 in illis talia eſſe poſſunt huiuſmodi ſtatuta, quæ procul dubio obſtarent, niſi eis fuiſſet derogatum, de quibus videre eſt penes *Garc. part. 3. cap. 2. à nu. 235. ad num 254.*

Septima, eſt notandum, quod ad hanc diſpenſationem obtinendam, nô ſufficit, fuiſſe per Oratorem, narratum, ſe velle ſtudere in aliqua approbata Vninerſitate; quia, nihilominus in clauſulis ſecundæ partis ſupplicationis additur, vt *dicto tem-*
31 *pore durante, ſtudeat in aliqua approbata Vniuerſitate ſtudij generalis, ſeù gymnaſio publico Theologiæ, aut decretorum &c.* Ac propterea, cum hæc verba non addantur niſi, vt ſeruetur forma huius facultatis, non poſſunt per Oratorê in aliquo æquipollenti adimpleri. Clauſulæ enim, quæ in ſupplicationibus per Dominum Datarium, illiuſuè Officiales apponuntur, non ſunt nugatoriæ, ſed omnes ad præſcriptum, præſertim Sacrorum Canonum, in reſcriptis addũtur; cum illę ſint extractæ ex corpore, & viſceribus vtriuſq; iuris. Vndè clauſulam ſupradictam reperio deſumptam *ex c. tua, de cler. non reſid.* in quo hæc verba habentur, *Quæſiuiſti præterea, vt cum interdum Canonici, quibus ſtudiorum gratia, ſit indultum, vt in abſentia ſua, fructus percipiant præbendarum ſuarum, accepta licentia, ſe ad villas transferunt, vel caſtella, in quibus nullum eſt, vel minus competens ſtudiorum exercitium, vtrum præbendarum ſuarum fructus ſint talibus conferendi. Ad quod breuiter reſpõdemus, ſic, qui huiuſmodi fraudem committunt, cum fraus, & dolus nemini debeat patrocinium impartiri, præfatam indulgentiã competere non debere, vbi gloſ. in verbo, ad villas*, ait, quod in Regijs Ciuitatibus, & non in paruis villis, ſiuè in Caſtris, iura docenda ſunt, vt *in proœm. ff. §. hac autem*, ibi, *& in alijs quoſdam imperitos homines diuagari, & doctrinam diſcipulis adulterinam tradere &c.* Quapropter debent ſtudere in famoſis Ciuitatibus, putà Neapoli, Romæ, aut Bononiæ, ſeù Salmanticæ, Pariſijs, vel alijs in Ciuitatibus, vbi vigent ſtudia generalia, *Zerol. in praxi Epiſ. verbo, ſtudium, verſ. ad quartum*; idipſum etiam innuit *Pius IV. in ſua Conſtitutione, quæ incipit, Sanctiſſimus*, ibi, *vt litterarum ſtudio, in loco, vbi illud vigeat generale.* & ſic debent ſtudere ih ſtudio generali, ſeù celebri Vniuerſitate, *d. c. tua.* & per *Sacram Congregationem*, ſic fuit declaratum, videlicet, *Primò oneretur conſcientia eorum, quibus huiuſmodi licentiæ conceduntur, vt debeant verè, & actu ipſo in famoſa Vniuerſitate ſtudio Theologiæ, vel ſacrorum Canonum operam dare; alioquin fructus ſuos non faciant; ac pœna non reſidentium teneantur; perinde, ac ſi nullam licentiam habuiſſent*; Hoc inſuper requiritur, quod dictum ſtudium generale, ſit erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeù Principem, vt per *Garc. d. p. 3. cap. 2. nu. 55 & ſeqq.* quodque facultatem habeat Doctoratus inſignia, examine rigoroſo præcedente, conferendi. Si igitur Orator ſtuduerit extra Vniuerſitatem, non ſufficit ad præmiſſa; quia priuilegia, data ſunt tàm legentibus in Vniuerſitate, quàm diſcentibus, non autem domi, vt in *proœm. decretal. & in proœm. Sexti*, ibi, *Bononiæ commorantibus*: niſi tamen ſtuduiſſet domi tempore peſtis; quia tunc perinde eſſet, ac ſi in Vniuerſitate, vt per *DD. in l. recuſare, §. fin. cum l. ſeq. ff. ad Trebell.* aliàs enim, ſi ex quocunque leui impedimento, non ſatisfieret huic decreto, gratia non ſuffragaretur; cum

non

non gratis addita ſint ſupradicta verba,
in ſtudio generali; quia in huiuſmodi re-
ſcriptis, quodcunque verbum, non eſt
ſine virtute operandi, vt dixit *Bald. in*
rubr. C. de contrah. empt. q. 9. Sic etiam,
ſi ſtuderet in Ciuitate, ſed extra ſtudium
generale; cum priuilegium conceſſum
ſit legentibus, & ſtudentibus in ſtudijs
generalibus, & approbatis, *Bart. & Al-
ber. in §. hac tria in proem. ff. Clem. Du-
dum, verbo, in ſtudijs autem generalibus,
de ſepult.* In hoc enim prodeſt ſtudere in
famoſis Ciuitatibus, tùm propter Do-
ctorum peritiam, quæ maior eſt, quàm
in alijs non famoſis, tùm propter Vrbis
authoritatem *Rebuff. in concord. rubr. de
collat. in verbo, Vniuerſitate ſtudij ge-
neralis*:

Et ſubditur in calce ſupradictæ ſuppli-
cationis, *actu operam nauare*, quod in-
32 telligendum eſt cum effectu; mens enim
Summi Pontificis ea eſt, vt Orator fiat
antea diſcipulus, vt poſtea ſit Doctor, &
poſſit alios docerę, quod didicit; qui
enim litteris operam non nauauit, non
poteſt eſſe litterarum præceptor, *cap. fin.
59. diſt. id. Rebuff. loc. cit.* & ſequitur
verbum, *teneatur*, quod præceptum, &
neceſſitatem oſtendit, *tex. in Clem. Exi-
ui de Paradiſo §. item ordo, de verb. Sign.
cap. per hoc, iniuncta gloſ. in verbo tenea-
tur. & ibi ad hoc Gemin. de hæret. lib 6.*
quod enim præcipitur, imperatur, &
quod imperatur, neceſſe eſt fieri, *cap ſi.
14. quæſt.* 1. additis etiam illis verbis,
alioquin fructus ſuos non faciat; per illam
enim dictionem, *alioquin*, inducitur
conditio contraria, *l. & eleganter, §. ſi
dolo, cum gloſ in verbo, alioquin ff. de
dolo l. ſi finita §. ex hoc edicto, cum gloſ. in
d. verbo, alioquin, ff de damn. infect.* & cũ
iſta dictio faciat conditionem, quæ hic,
quoad fructus percipiendos, inducit for-
mam, niſi ſeruata fuerit, gratia erit nul-
la, *Bald in l. comparitiones, in 3. oppoſit.
C. de fid. inſtrum.* Ac propterea ex his non
ſufficit Oratori, vt huiuſmodi ſibi tra-
dita facultate fruatur, ſi in ſtudio more-
tur, & ſcholas ingrediatur, ſi cum effectu
non proficeret, operamq; daret, vt ad-
diſceret, ſed ſuperficialiter videretur hu-
iuſmodi ſtudio vacare: cœterùm autem
ſi in dicta Vniuerſitate vagaretur, & non
ſtuduerit, non debet gaudere ipſa facul-
tate de non reſidendo: cum oporteat per
ſupradictum tempus multum ſtudere,
diù noctùque inſudare, ac paſſim facere
menſam de libris, vt dixit *gloſ. in l. vni-
cuique verbo, parùm obſeruaſſe, C. de
prox. ſacror. ſcrin* dictitabat ob idque
Fabius Corradus genitor meus, cele-
berrimus ſuo tempore Iureconſultus,
quod ſi ad acquirẽdam mediocrem ſcien-
tiam, maximum ſtudium requiritur,
quid autem ad ſcientiam perfectam re-
quiretur? ac propterea inuehit *Alber. de
Roſat. in l. & qui data, num.* 1 *ff. ex quib.
cauſ. maior.* contra eos, qui vadunt ad ſtu-
dium, non cauſa ſtudendi, ſed vt habeant
fructus beneficiorum ſine labore reſiden-
tiæ, quem refert *Proſp. de Auguſt. in add.
ad Quar. d. verbo, reſidentia, verſ. limita,
vt non ſufficiat.*

Octaua, & vltima. Hæc gratia nunquam,
33 aut rarò conceditur, niſi de licentia Or-
dinarij; quicquid alij dixerint, inſpecto
iure communi, quod non obligat ad hu-
iuſmodi licentiam, ſiuè conſenſum Or-
dinarij impetrandum, propter *tex. in
cap fin. de magiſtr.* aliter enim nos docet
hodierna praxis, per quam inconcuſsè
ſeruatur forma *Conſtitutionis Pij IIII.*
deſuper edita; cum antea innumeræ frau-
des committerentur, prætextu ſtudio-
rum; ac propterea non ſufficit, hanc li-
centiam petere, ſed oportet eam obti-
nere; tùm nè proprius Prælatus con-
temni videatur, tùm etiam, quia ipſe
Epiſcopus cognoſcere, & dijudicare de-
bet; an abſentia ſit pro cauſa ſtudij; quã-
to tempore duratura, & ad quam ſcien-
tiam adipiſcendam; qui etiam, tanquam
Superior licentiandi, arbitrari debet, an
ſit habilis, ſiuè aptus ad diſcendum: ne
illi ingenium, & natura repugnent, &
reſiſtent; ac attendere debet qualitatem
ſtatus ipſius Eccleſiæ, ne, ob talem diſceſ-
ſum, graue detrimentum patiatur in
cultu diuino ex miniſtrorum defectu, &
alia diligenter inſpicere, quæ recenſet
*Quar. d. verbo, reſidentia, verſ. prædictam
concluſionem*. Hanc autem, licentiam, ſi
Epiſcopus, ſiuè alius Prælatus, ſine cauſa
negaret, poterit recurſus haberi ad Su-
periorem, qui illum ad eam conceden-
dum compellat, id. *Quar. loc. cit verſ.
prædictam concluſionem, in fin.* Cum au-
tem, etiam huiuſmodi fraudibus occurra-
tur per ſupradictam Conſtitutionem, quæ
non modò loquitur de curatis, de cuius
praxi *ſeq. cap.* dicemus, verùm etiam de
alijs beneficijs reſidentiam requirenti-
bus, & eſt in viridi obſeruantia, ſu-
peruacaneum minimè viſum eſt, illius
tenorem hic inſerere, qui talis, eſt, vi-
delicet,

San-

SAnctiſſimus in Chriſto pater, & Dominus noſter Dominus Pius diuina prouiden. Papa IIII. ad cuius aures nuper peruenit, nonnullos curata, vel aliàs ſacros ordines, aut perſonalem reſidentiam requirentia, beneficia obtinentes, ſub prætextu, quod literis operam dare cupiebant poſt confirmationem Concilij Tridentini, per Sanctitatem ſuam factam, & publicatam, ſecum, vt literarum Studio in loco, vbi illud vigeat generale, actu inſiſtendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum huiuſmodi vſque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expreſſum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos ordines promoueri minimè tenerentur, & tam iidem quod interim, quam alij, etiam ad eoſdem ordines, vel eorum aliquem, ſeù aliquos promoti, quod ſimiliter ſtudentes, beneficiis per eos obtentis, per Vicarios idoneos, per locorum ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum huiuſmodi portione illis aſſignata, vel aliàs deputandos in diuinis deſeruiendo, animarum curam illis imminẽtem, exercendo, & alia incumbentia onera ſupportando, vſque ad ſimile tempus perſonaliter in eiſdem beneficiis reſidere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorundem beneficiorum fructus percipere poſſent, per ordinariam Sanctitatis ſuæ ſignaturam ſeu Pœnitentariæ ſuæ officium diſpenſari, ſibique pariter indulgeri obtinuerunt, nullum in his vel fraudi, vel circumuentioni locum, præſertim quoad abſentes à Rom. Cur. de quorum qualitatibus, facilis notitia haberi non poteſt, quantum humana ratione prouideri poteſt, relinquere uolens, Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo huiuſmodi diſpenſationes, & indulta hactenus conceſſa, ac tam ipſius Pœnitentiariæ quàm Apoſtolicas, & alias deſuper confectas, & conficiendas literas, proceſſuſque habitos, & habendos, per eaſdem, dictis abſentibus nullatenus ſuffragari, niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia huiuſmodi conſiſtunt, cõſenſus gratis præſtandus ad id accedat, Apoſtolica auctoritate declarauit, decernens irritum &c.

Hiſce de cauſis, huiuſmodi licentiæ ſolent committi Ordinario, vt eas exequatur; quare in calce ſupplicationis, ita addi conſueuit, *Et committatur Ordinario*.

Hic autem non importunè quæritur quod pluries in praxi occurrit, nimirùm, nunquid, attento quod hęc licentia concedi conſueuit ad certum tempus limitata, præſertim ad quinquennium eo traſacto, ac huiuſmodi ſtudio adhuc minimè conſummato, poterit hac de
35 cauſa idem Ordinarius hanc facultatem Oratori ad aliud ſibi beneuiſum tempus prorogare. Et omni prorſus hæſitatione remota, negatiua datur reſponſio, quandoquidem *Sacra Congregatio Concilij* deſuper conſulta, in hunc modum reſpondit, videlicet, *Licentia, vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus non ſuffragatur vltra quinquennium, impetrata à die, quo capit ſtudere*: quam quidèm declaratione in hoc propoſito refert *Proſp. de Auguſt. in addit. ad Quaran.* verbo, *reſidentia, verſ & quoniam*. Additur inſuper, vt plurimum in fine eiuſdẽ ſupplicationis, vt infra, videlicet, *Et dummodo propter huiuſmodi abſentiam, diuinus cultus in dicta Eccleſia, detrimentum non patiatur; & quod durante prædicta abſentia, dictus Orator teneatur &c. operam nauare, & intra annum ad Subdiaconatus ordinem: & ſi Canonicatus, & præbenda præfati, alium, vel alios Sacros ordines requirant, ad Diaconatus, & presbyteratus ordines, quamprimum per ætatem licuerit promoueatur in tunc proſſimè ſucceſſiuè futuris temporibus; alioquin fructus ſuos non faciat; & pœnæ non reſidentium teneatur*, ac ſemper ferè ſubditur, *Et diſtributionibus quotidianis exceptis; quod ſi omnes fructus, in eiſdem diſtributionibus conſiſtant, tunc detracta earum tertia parte pro præſentibus, & diuinis officijs intereſſentibus; Orator reliquas duas tertias partes tantùm, durante ſtudio huiuſmodi percipere valeat. Et ad triennium tantum*. Et quandoque additur decretum, *quod Oratoris conſcientia oneretur, vt debeat verè, & actu ipſo. Theologiæ in Vniuerſitate ſtudij generalis, aut Collegio approbato, operam dare; alioquin fructus &c. & pœna &c.* Quandoque etiam addi conſueuit, quod *niſi Orator promoueatur, vt ſupra, Canonicatus, & præbenda vacent eo ipſo.*

Pro

Pro Oratoribus autem in Vrbe bene-
ficiatis, diuerſimodè, licentiæ huiuſmo-
di dari conſueuerunt; ſi enim, exempli
gratia, concedatur alicui beneficiato
Sancti Ioannis Lateranen. additur in
36 ſupplicatione. *Et de conſenſu Capituli*
dictæ Eccleſiæ; & quod Orator ſingulis die-
bus dominicis, & alijs de præcepto Eccleſiæ
feſtiuis diebus, impedimento ceſſante legi-
timo, in dicta Eccleſia, diuinis officijs inte-
reſſe teneatur; alioquin gratia huiuſmodi
nulla ſit.

Fuit ſimilis facultas ſic cōceſſa alteri be-
neficiato eiuſdem Eccleſię Sancti Ioan-
nis Lateranen. vt poſſet ſtudere in Semi-
nario Vrbis ad triennium tantùm. *Et*
dummodo eo durante, idem Orator verè, &
actu ipſo (ſuper quo ipſius conſcientia one-
ratur) literis operam nauare teneatur, &
ſingulis dominicis, & alijs feſtiuis diebus de
præcepto Eccleſiæ ſeruari ſolitis, ac etiam
die recreationis in qualibet hebdomada eiuſ-
dem Seminarij ſcholaribus concedi ſolito,
dictæ Eccleſiæ deſeruiat; aliàs fructus ſuos
non faciat, & pęna non reſidentium tenea-
tur: Et ſi dictum beneficium Sacros etiam
presbyteratus ordines requirat, infra an-
num à Data præſentium, quatenus in ætate
legitima conſtitutus exiſtat, aliàs à die qua
in ea conſtitutus fuerit, ad Subdiaconatus,
& ſucceſſiue quamprimum per ætatem li-
cuerit, ad Diaconatus, & presbyteratus
ordines ſe promoueri faciat aliàs beneficium
ipſum vacet eo ipſo.

Hæc quidem, quoad facultatem hu-
iuſmodi, quæ particularibus perſonis
concedi conſueuit. Concedunt etiam
37 Summi Pontifices eorum Capellanis,
alijſque familiaribus hanc exemptionem
à reſidentia, vt plurimum tenore ſequenti
videlicet, *Necnon, etiam quamdiu nobis*
inſeruierint tantùm, & beneficijs Eccleſia-
ſticis, non tamen Parochialibus, vel curam
parochianorum habentibus per eos pro tem-
pore obtentis, etiam de iure, ſtatuto, fun-
datione, vel priuilegio, perſonalem reſi-
dentiam requirentibus, etiam ſi dignitates
in Metropolitanis, vel Cathedralibus ma-
iores, & in Collegiatis Eccleſijs huiuſmodi,
principales fuerint, perſonaliter reſidere
non teneantur, nec ad ia per locorum Ordi-
narios, aut Eccleſiarum earundem Capitu-
la, ſeù quoſuis alios ad reſidendum interim
in illis inuiti compelli poſſint; omneſque,
& ſingulos illorum beneficiorum fructus,
& redditus, durante ſeruitio prædicto,
cum ea integritate (diſtributionibus quoti-
dianis dumtaxat exceptis) cumqua illos
perciperent, ſi in eiſdem Eccleſijs, ſiuè locis
perſonaliter reſiderent, percipere, exigere,
& leuare. Prouiſo tamen per eos, vt onera
eiſdem dignitatibus, & beneficijs quouis mo-
do incumbentia congruè ſupportentur.

Supradicta enim praxis ſatis apparet
iuri communi conformis, vt *in cap. cum*
dilectus, de cler. non reſid. ibi, mandamus,
quatenus, non obſtante Conſtitutione, quæ
contra abſentes Canonicos, inter nos dicitur
emanaſſe, fructus præbendæ ſuæ aſſignetis
eidem, in noſtro ſeruitio commoranti: cum
familiares noſtri, qui circa nos ſe obſequia-
les exhibent vniuerſi, minori non debeant
prærogatiua gaudere, quàm veſtrum ſingu-
li, quorum negotia per ipſos ſæpius pro-
mouentur, & in cap. audientiam eod. tit.

Idem quoque dicendum eſt de abſen-
tibus pro vtilitate Eccleſię, necnon cauſa
Reipub. quia etiam tunc præſentes repu-
tantur, *cap. ex parte, de cler. non reſid. &*
cap. vnde cler. non reſid. in 6. quod iam
non modò in beneficijs Eccleſiaſticis, ſed
in ipſis officijs locum habet; vnde abſens
pro Romana Eccleſia, ſeù pro Sede Apo-
ſtolica, præſens omnino exiſtimari debet,
Mandoſ. reg. 16 quæſt. 33. nu. 4 quaprop-
ter, vt exempla aliqua proferamus, De-
canatus Collegij Auditorum Rotæ Ro-
manæ, ſpectat ad Auditorem, tempore
vacationis in Curia præſentem; aut ex
cauſa publica, abſentem, & extra Ro-
manam Curiam, à Romano Pontifice de-
ſtinatum, qui omnes alios Auditores;
etiam antiquiores ſemper in quibuſuis
ſeſſionibus, diſputationibus, votis, &
alijs actibus publicis, & priuatis præce-
det; nec per alios Auditores, etiam an-
tiquiores, tunc abſentes, etiam ſi poſt-
modum incontinenti, ad dictam Curiam
ſe conferant, & in ea continuò reſideant;
ſuper ipſo Decanatu impediri, aut mo-
leſtari valeat, vt voluit *Pius IIII. in ſua*
Conſtitutione, quæ incipit, Dudum 1562.
Sextò Kal. Auguſti Anno Tertio. qui etiã
voluit, vt Collegij Cardinalium, Deca-
natus de cętero, non niſi ad Epiſcopum
Cardinalem antiquiorem in Curia præ-
ſentem, aut ex cauſa publica abſentem,
& extra Curiam, per Romanum Ponti-
ficem deſtinatum, deuenire poſſet.

Cum autem iſta diſpenſatio, de cuius
praxi agimus præcipuum ferè operetur
effectū circa diſtributiones quotidianas
in abſentia percipiendas, ac propterea ſi
non poſſent eas, abſentes percipere red-
deretur ipſa inutilis, & ſine effectu; vi-
dendum idcirco eſt, an, & quinam ſint

caſus, in quibus, ſine aliqua diſpenſatione, abſentes lucrantur dictas diſtributiones; quod quidem à noſtra praxi alienum non agnouimus, cum ſæpe ea nos doceat, peti deſuper diſpenſationem Apoſtolicam minus neceſſariam. Ipſos igitur caſus, quos congeſſit *Viuian. in prax. iuriſpatr p.3 lib.15.cap.3.* hic ſummatim, & pro eo, quod eandem praxim reſpicit, referam, quorum.

Primus eſt, cum quis ex cauſa peſtis non poteſt reſidere, ſi tamen adſit conſuetudo, quod ex iuſta cauſa, abſens percipiat ipſas diſtributiones, *Monet. de diſtrib. quotid p.2: q.5.num.76.*

Secundus. In infirmitate conſtitutus, etiam ſi quis ex propria culpa infirmetur, *Fuſc, de viſit.lib.1.cap. 20. num. 26.* quod tamen intelligas, ſi talis infirmus, quando erat ſanus, ſolitus eſſet intereſſe diuinis officiis, & reſidere; aliàs enim ſupradicta infirmitas non præſtat cauſam abſentiæ, & ſic non lucrabitur dictas diſtributiones quotidianas, *Nauar. de orat & hor.can cap.11 à n.9.* & ſi infirmus ad balnea, vel ad alium locum pro recuperanda ſanitate, pergat, diſtributiones lucratur *Monet.d.quaſt 6.num* 10

Tertius. In ſene, quando ità ſenio cõfectus eſt, vt nequeat commodè perſonaliter Eccleſiæ deſeruire, *Monet.d p. 2. quaſt.7.num 5.*

Quartus. In eo, qui eſt datus obſes ab Eccleſia, vel captus cauſa repręſaliarum *Monet.d.p.2 quaſt.5 num.56.*

Quitus. In abſente ob neceſſitatem, vel cauſam euidentem, vtilem Eccleſiæ, ſtante conſuetudine, *Couar.d. lib 3. cap. 13.num.9.*

Sextus. In Inquiſitore hæreticæ prauitatis, ex priuilegio ſpeciali fauore fidei, conceſſo à *Paulo III & Pio V* quod procedit etiam in Conſultoribus S. Officij Inquiſitionis.

Septimus. In clerico excommunicato pro cauſa ſuæ Eccleſiæ, & defenſione ſuorum iurium, ſi iniuſtè ſit excommunicatus, ſicut dicendum eſt de clerico iniuſtè ſuſpenſo ab officio, ſeù beneficio, & idem de clerico iniuſtè carcerato.

Octauus. In Auditore Rotæ Romanæ ex indulto *Clem. VII. id.Viu. num.* 140.

Nonus, In Collectore generali Cameræ Apoſtolicæ, & Subcollectore, Aduocato, Procuratore fiſcali, & Notario in cauſis ſpoliorum, durante eorum officio, ex bulla *Sixti V. ſub die 8. Maij* 1590.

Decimus. In Canonico, ſeù Archidiacono, Eccleſiam viſitante, ſeù bona, & redditus ſuæ præbendæ, *Monet. d. p. 2.quaſt.11.num.64,*

Vndecimus. In beneficiato præſente Concilio generali, *id. Viuian.nu.143.*

Duodecimus. In Canoniſta, ſeù Theologo, qui nomine ſui Capituli interſit Concilio, *Monet d.q.11.nu.91.*

Decimus tertius. In examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſi cauſa examinis à Choro abſint.

Decimus quartus. In Canonico miſſo à proprio Epiſcopo ad viſitanda limina Apoſtolorum, vel comitante ipſum Epiſcopum ad eadem limina.

Decimus quintus. In Canonico Pœnitentiario, dum audit confeſſiones, *Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.8.de reform.*

Decimusſextus. In eo, qui exercet curam animarum Eccleſiæ, in qua eſt Canonicus, *Garc.p.3.cap.2.num.335.*

Decimusſeptimus. In Canonico, facto Vicario Capitulari ſede vacante, *Rot.p.2 decíſ.222. num.6 diuerſ.*

Decimus octauus. In Canonicis exiſtentibus in ſeruitio ſui Epiſcopi, vt in Viſitatione, in componenda ſynodo, & ſimili, ſi adſit conſuetudo.

Decimus nonus, In Canonico theologo, qui in die, quo legit, ſiuè de mane, ſiuè de ſero legat, tota die à Choro eſt exemptus, & diſtributiones quotidianas lucratur, *Garc. d cap.2 num. 118. & ſeq.* diximus ſupra.

Vigeſimus. Ex gratia ſpeciali, & conceſſione Summi Pontificis, id. *Garc.d cap. 2 num 354* quæ tamen rarò conceditur quoad omnes diſtributiones quotidianas lucrandas, niſi perſonis valde dilectis, & benemeritis. Cum verò diebus retrò elapſis, Sacræ Congregationi Eminentiſſimorum Cardinalium, negotijs Epiſcoporum, & Regularium, pro parte D. Don Ioſephi Minadoi Gomez Neap.V.I.D. einſdẽq; Ciuitatis patritij, & illius Metropolitanæ Eccleſię Canonici meritiſſimi, ætate iuuenis, moribus tamen, doctrina negotijs pertractandis, rerumque experientia ſenis, quem gratiarum Dominus, induſtriæ claritate, morum elegantia, alijſque ingentibus virtutum titulis decorauit, fuiſſet expoſitum, ipſum Oratorem, pro admiſtranda tutela ſui conſanguinei, Domini in temporalibus plurium Terrarum, ipſum ibi perſonaliter intereſſe oportere, ſupplici per eum libel-

libello eidem Sacræ Congregationi porrecto, petijt ſibi indulgeri, vt præmiſſorum occaſione, ab eadem Eccleſia per ſex menſes ſingulis annis abeſſe, & interim diſtributiones quotadianas percipere valeret; ipſa Sacra Congregatio, eo, quo ſequitur modo, reſpondit, videlicet.

39 *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Epiſcoporum, & regularium præpoſita cenſuit, Oratori permittendum eſſe, prout præſentis decreti virtute permittit, vt prædictam teſtamentariam tutelam exercere poſſit, intercedente conſenſu Eminentiſſimi Ordinarij, cuius conſcientiæ hoc onus imponitur. Et ab Eccleſia, in qua Canonicatum obtinet, quatuor menſium ſpatio pro vna tantùm vice abeſſe poſſit, & interim diſtributionibus quotidianis, cæteriſque emolumentis cumuletur, quibus alij Canonici fruuntur. Romæ, Die 6. May 1639.*

Frater Antonius Card. S. Honuphrij.

Locus † Sigilli.

C. Fachenettus.

Cum tamen poſtmodum ꝑ eundem Oratorem in dubiū reuocaretur, an in dictis quatuor menſibus, comprehenderentur tres menſes, Canonicis per *Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12.* conceſſi pro abſentia, conſulta deſuper ipſa Sacra Congregatio, per litteras priuatas ſignificandum duxit Eminentiſſimo Archiepiſcopo Neapolitano,
40 præfatos tres menſes, nō eſſe ſic aliter cōprehenſos, ac ptoinde poſſe ipſum Ora. ſeptem menſibus à dicta Eccleſia, ex cauſa prænarrata, abeſſe. Sub Dat. 27. Auguſti 1639.

Hęc autem, quoad praxim diſpenſationis ſuper reſidentia Canonicorum: quò vero ad presbyteros, qui nullum beneficium eccleſiaſticum, perſonalem reſidentiam requirens, obtinent, iam aliàs diximus, eos ob non reſidentiam non debere ab eorum Ordinarijs moleſtari: licèt
41 quandoq; iſti ſine licentia Ordinarij ab eile non poſſint, vt aliàs caſus euenit pro quodam presbytero, qui in ſuſceptione presbyteratus, ac forſan aliorum ſacrorū ordinum, iuramentum in manibus ſui Ordinarij pręſtiterat, ſub pœna excommunicationis latę ſententię, ſe nunquā à Ciuitate, & Diœceſi diſceſſurum: poſtmodū verò ex quibuſdam aſſertis cauſis Domino Datario oretenus notificatis, ſibi fuit ꝑ Sedē Apoſtolicā indultū, vt huiuſmodi iuramento non obſtante, ab eiſdē Ciuitate, & Diœceſi, etiā abſq; eiuſdem Ordinarij litteris dimiſſorialibus, recedere, & extra eas vbicunq; ad ſuum beneplacitum reſidere, & beneficia eccleſiaſtica, ſi ſibi aliàs canonicè conferrentur, recipere, & illis inſeruire, necnon in minoribus, ac omnibus ſacris, & presbyteratus ordinibus huiuſmodi, etiam in altaris miniſterio, abſq; alicuius periurij, ſeù excommunicationis, vel irregularitatis, aut aliarum cenſurarum, & pœnarum eccleſiaſticarum incurſu; ipſius Ordinarij, & cuiuſuis alterius licentia deſuper minimè requiſita, miniſtrare liberè, & licitè valeret, ac ſtante indulto huiuſmodi, ipſū Oratorem deſuper ab eodem Ordinario, ſeù quouis alio, quauis authoritate, & poteſtate moleſtari, inquietari, ſeù impediri nullatenus poſſe, neque debere decernendo, cum derogatione pręmiſſorum, & aliorum obſtantium. Et in calce ſupplicationis fuit additum, *Et dummodò Orator ſeruitio alicuius Eccleſiæ Ciuitatis, vel Diœceſis adſtrictus aut propter aliquod delictum in ipſa Diœceſi inquiſitus, vel proceſſatus non ſit ſub anno 11. Pontificatus Pauli V. Nono Kal. Ianuarij.* Iſtę tamen exemptiones nō ita paſſim conceduntur, vt omnibus no-
42 tum eſt, ſed ex grauiſſimis & vrgentiſſimis cauſis; ex quo experientia compertum eſt, vt dicebat Vulpianus Vlpius bo. me. tunc Secretarius Cōgregationis Epiſcoporum, & Regularium, ob plures querelas Epiſcoporum apud ipſam Congregationem ex cauſa exemptionum prædictarum, quod iſtę, vt plurimum perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitant, & exemptis, occaſionem laxioris vitę prębere dignoſcuntur: & licèt multi adſint exempti, qui eripiuntur à iuriſdictione Ordinarij, *gloſ. in c. cū olim, 1. de pri. Dec. conſ. 113. n. 7.* attamen per *Concil. Tri. ſeſſ. 24. cap. 11. de reform.* ad occurrendum tot malis, quę ob huiuſmodi exemptionē

oriebantur, dum ibi dicitur, *Quoniam priuilegia, & exemptiones, quæ varijs titulis pleriſq; conceduntur, hodie perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere dignoſcuntur etc.* Propterea hæc de cauſa *idē Concil. loc. &c.* quibuſcunq; non obſtantibus tribuit Epiſcopis, tanquam Sedis Apoſtolicę delegatis, ſuper exemptos facultatem; volens, quod nihil ex priuilegijs, eiſdem cōceſſis, intelligatur eſſe Ordinarijs detractum, *Pariſ. de reſign benef lib. 3 q 1. nu 3. cum pluribus ſequentibus*, vbi *n* 8 plures congerit caſus, in quibus, exempti ſubijciuntur iuriſdictioni Ordinariorum.

Quoniam vero inter cęteras perſonas in ipſo Concilio expreſſas, quas illud ſubijcit iuriſdictioni Ordinariorū, cōnumerantur Prothonotarij apoſtolici extra numerum participantium, qui inaduertenter (vt ita dicam) tenent, ob priuilegium Prothonotariatus, ſimpliciter ipſis Ordinarijs ſe obnoxios nequaquam remanere; quod etiam ab alijs in dubium reuocatum audiuimus, operę pretium eſſe profectò duximus hic ſubnectere, quid Romanę Curię praxis ſeruet in conceſſionibus huiuſmodi priuilegiorum, quę in dies fiunt perſonis graduatis, aut aliàs nobilibus, ſeu qualificatis.

Ne tamen ipſius Curię Tyrones lateat, quinam ſint, vndè, & quomodo Prothonotarij Apoſtolici exordium in Eccleſia duxerint, breuiter pariter pręmittā, *Clem. I. anno 98* ſeptē Notarios deputaſſe, inter quos, Vrbis Regiones diſtribuit, non quidem, vt ipſi vitas martyrum, aut omnia eorum geſta ſcriberent, vt nonnulli dixerunt, quos *refert Sarnen. in proœm. regul. tit. de orig. & off. Protonot.* ſed tantùm, vt ipſorum martyrum agonem accuratè ſcriberent, nimirùm, vt dum ij ad ſupplicium ducerentur, eorum verba, ac circumſtātias alias, quibus eorum inuicta fortitudo demonſtrabatur, vt refert *Baron & Spond. in annal quos refert Lotter de re benef lib. 2. q. 28. n 33.* poſtmodum verò, ceſſante perſecutione, *Iulius I.* mandauit, eos, quæcunq; res ad Eccleſias pertinentes, ſcripto mandare. Creuit poſtmodum iſtorum Nota-
44 riorum honor, vt ad differētiam aliorum Notariorum Vrbis, Prothonotarij appellarentur; quaſi primi inter alios Notarios, protos .n. grecè, latinè, primus dicitur, ſicut prothomartyr, primus martyr. *id, Sarnen. vbi sup.* ſupradictus verò numerus illorum retentus fuit vſq; ad Pontificatum
45 Sixti V. qui, anno 1580. illū ad duodecim ampliauit cum multis priuilegijs, & emolumentis, qui hodie propterea dicuntur participantes, *id Lotter d q. 28 n. 37* cū habeant proprios, & diſtinctos introitus, & redditus à Sede Apoſtolica, necnon quędam emolumēta ex expeditione quarundam litterarum Apoſtolicarum, habentq; proprium locum in Cancellaria Apoſtolica, teſte *Mandoſ in prax. ſignat. tit. Prothonotarij. & Acholyti.* Sunt etiam familiares, & domeſtici Papę; habent quotidie panem pariterq; veſtes in morte, & Coronatione ipſius Pontificis, ac locum in equitatibus, ſeù caualcatis: poſſunt legitimare ſpurios, & creare Notarios, ſeù Tabelliones; ſuntq; exempti à iuriſdictione Ordinariorū; eorumq; familiares arma geſtare poſſunt, ex *Conſtit. Sixti V. Decimo ſexto Kal. Decemb.* 1585 Eiſdemq; conceſſū eſt, priuatiuè quoad omnes alios Pręlatos, pileum nigrum, cum cordulis, & ornamentis violaceis per *Sacr. Congreg. Rit. in vna Vrbis, Prothonotariorū, 17. Febr. 1607.* Ipſiq; pręcedunt Canonicos cuiuſcūq; Cathedralis, etiam quatuor Patriarchalium Vrbis, *ead Congreg. Rit. in vna Vrbis 4. Maij 1613* Et in Capella Summi Pontificis, debent præcedere Sacriſtę, & Abbatibus, vſum mitrę habentibus, ead. *Sacr Congreg. Rit in vna Romana 13. Iulij 1601* refert *Barboſ. in collect. bullar. verbo, Prothonotarius fol. mihi 588. in princip.* Reliquos vero Prothonotarios extra numerum, ideſt non participantes, honorarios appellamus.

Quo uerò ad antiqua eorum priuilegia, & pręrogatiuas, ſciendum eſt, quod
46 tam participātes, quàm nō participantes, ſunt in magna dignitate conſtituti. Hos
47 enim *Leo X. in Concil. Lateranenſi. ſeſſ. 10. ſub Dat. Quarto Non. Maij Anno 1511.* inter cœtera, exemit à prędicta iuriſdictione Ordinariorum, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus; vt in ſua Conſtitutione, quę deſuper emanauit, cuius quidem tenor, quoad præmiſſa, hic inſerere placuit, qui talis eſt videlicet, *Notarij autem dictæ Sedis, quorum officium in ipſis primitiuæ Eccleſiæ initijs à Fel. record. Clem. I. ad Sanctorum geſta perquirenda, atque conſcribenda noſcitur inſtitutum, ad Prothonotariatus officium aſſumpti, habitum, & Rochettum deferentes, & alij noſtri, & dictæ Sedis Officiales actu ſua officia exercentes, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ab omni Ordinariorum iuriſdictione ſint exempti, alij vero Notarij habitum non deferentes Prothonotariatus, niſi illud infra trimeſtrè poſt pręſentium publicationem, aſſumpſerint,*

&

& ipſi, ac alij in poſterum aſſumendi; habitum, & Roebittum huiuſmodi continuè non geſtantes, atque alij noſtri, & dictæ Sedis Officiales officia ſua actu nō exercētes, tā in criminalibus, quàm in ciuilibus ratione cauſa ſummam viginti quinque ducatorum auri de Camera non excedentis duntaxat, eorundem Diœceſanorum, & Ordinariorum iuriſdictioni ſubiaceant: in ciuilibus vero cauſis ſummam huiuſmodi excedentibus, plena gaudeant exemptione; & à dictorum Diœceſanorum, & Ordinariorum iuriſdictione penitus ſint exempti. Exemptiones autem de cœtero abſque rationabili cauſa, & quorum intereſt, minimè citatis pro tempore conceſſa, nullius roboris, vel momenti eſſe decernimus.

Attamen, quia, vt dictum eſt, ex ſupradictis priuilegijs, & exemptionibus multa in dies incōueniētia oriebantur, propterea *Concil. Trid. d. ſeſſ. 24. cap. 11.* inter perſonas ibi expreſſas, ipſis Prothonotarijs, dictam

48 exemptionem ſubtraxit, ac proinde circa

49 hos honorarios inſpiciendum eſt tam quoad hoc quàm ad alia, tenor priuilegij ſibi conceſſi, vt infra patebit ex formula litterarum huiuſmodi Prothonotariatus, *ad tex. in c. accepimus, & ſeq. de fid. inſtrum. cap. cum plantare. Ante fin. cap. porrò. de priuileg.* ibi, *quod totum ex inſpectione priuilegiorum ſuorum plenius aduertere potes; & ſecundum quod inueneris, ita obſerues ſic enim eos voluimus priuilegiorum ſuorum ſeruare tenorem quod eorum metas tranſgredi minimè videatur*, & ſic à forma verborum dicti priuilegij non eſt recedendum *cap. ad audientiam. de decim.* cum in ſua forma tantum ſeruari debeat, & non vltra extendi, *gloſ. in d. cap. porro, verbo tenorem.*

Ipſa itaque formula, ſub qua hodie conceditur priuilegium Prothonotariatus, ea eſt, quæ ſequitur, videlicet.

A tergo. Dilecto filio Ioanni Baptiſtæ Marino Presbytero Neapolitan. Diœceſis noſtro, & Sedis Apoſtolicæ Notario.

Intus verò. VRBANVS PAPA VIII.

50 *DIlecte fili, ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Paſtoris æterni, qui prout vult, diſpenſat ſingulis, etiam pluſquàm merita, & uota eorum poſcunt, munera gratiarum, vices quanquam immeriti gerentes in terris, minores interdum honoribus efferimus, vt fiant eorum humeri in obſeruantia mandatorum Domini fortiores. Nos itaque te, qui (vt aſſeris) de nobili genere procreatus exiſtis, noſtriſque, & huius Sanctæ Sedis Apoſtolicæ obſequijs inſiſtere intendis, grato affectu proſequi, ac perſonam tuam digníoris nominis titulo decorare volentes, Teque à quibuſuis excommunicationis &c. Cenſentes, Te in noſtrum, et eiuſdem Sedis Notarium, authoritate Apoſtolica tenore præſentium recipimus, & admittimus, ac aliorum noſtrorum, & dictæ Sedis Notariorum numero, & conſortio fauorabiliter aggregamus, Tibique, vt etiam ſi habitum, & rochettum non deferas, nihilominus omnibus, & ſingulis fauoribus, honoribus, indultis, priuilegijs, præeminentijs, exemptionibus, & prærogatiuis, quibus alij noſtri, & dictæ Sedis Notarij, tam de iure, quàm de conſuetudine, aut aliàs quomodolibet vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, frui, potiri, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum, parimodo (abſque tamen aliorum noſtrorum, & dictæ Sedis Notariorum de numero participantium, præiudicio, Et citrà exemptiones à Sacro Concilio Tridentino ſublatas; itaut, nedum quoad criminalia, ſed etiam quoad ciuilia ſubiaceas Ordinarijs. Et citra facultates legitimādi, ad gradus promouendi, ac Notarios creādi, aliaque ſimilia priuilegia eiſdem Notarijs de numero participantium, conceſſa, ſeu ab eis prætenſa; quibus nullibi vti valeas; & ſi ſecus à te factum fuerit, irritum, & inane exiſtat) vti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè poſſis, & valeas; auctoritate, & tenore præmiſſis concedimus, & indulgemus, Non obſtantibus Lateranenſis Concilij de certo eorundem Notariorum numero, cui per hoc aliàs non intendimus derogare, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Collegij dictorum Notariorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Tu igitur dilecte fili, ſic de bono in*

melius virtutum ſtudijs intendas, vt in noſtro, & eiuſdem Sedis conſpectu ad maiora te ſemper exhibeas meritorum cumulis digniorem, Noſq; proinde ad faciendam tibi vberiorem gratiam, & honorem meritò arctius inuitemur. Volumus autem; quod antequam præſentis noſtræ gratiæ effectu perfrui valeas, in manibus alicui perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, profeſſionem fidei, iuxta articulos pridem à Sede prædicta propoſitos, emittere, & ſolitum fidelitatis iuramentum omnino præſtare tenearis. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 15. Februarij M. DC. XXXVI. Pontificatus noſtri Anno Decimotertio.

M.A. Maraldus.

Et non aliàs, quàm modo præmiſſo conceduntur huiuſmodi priuilegia, in quibus, vt plurimum, ad ſubmouendam quamlibet hæſitationem, adijcitur etiam ſupradicta clauſula, nimirùm, *Ita et nedum quo ad criminalia &c.* quidem ſub eadem ferè formula dantur etiam à Legatis, Nuncijs, Epiſcopis Aſſiſtentibus in Capella Summi Pontificis, & alijs, quibus id eſt per ipſum Pontificem, indultum: quibus quidem præſcribitur modus creandi ſupradictos Prothonotarios per hæc verba, nimirùm.

51 *At tibi tres viros, vitæ, ac morum probitate, alijsque virtutū donis commendatos, qui noſtris, & Sedis Apoſtolicæ obſequijs inſiſtere proponant, in noſtros, & eiuſdem Sedis Notarios, authoritate noſtra apoſtolica recipiendi, & admittendi, ac aliorum noſtrorum, & Sedis Apoſtolicæ Notariorum numero, & conſortio fauorabiliter aggregandi; illique, vt etiam ſi habitum, et rochettum nō deferāt, nihilominus omnibus, & ſingulis fauoribus, honoribus, priuilegijs, gratijs, indultis, præeminentijs, exemptionibus, & prærogatiuis, quibus alij noſtri, & dictæ Sedis Notarij, tàm de iure, quam de conſuetudine, aut aliàs quomodolibet vtuntur, fruuntur, & gaudent, ſimiliter vti, frui, & gaudere poſſint, & valeant, ſine tamen aliorum noſtrorum, & eiuſdem Sedis Notariorum de numero participantium præiudicio, & citra exemptiones à Sacro Concilio Tridentino ſublatas; ac facultates legitimandi, ad gradus promouendi, ac Notarios, ſeù Tabelliones creandi, aliaque ſimilia priuilegia, eiſdem Notarijs de numero participantium conceſſa, ſeù ab eis pretenſa, quibus Notarij à te vigore præſentium creandi nullibi vti valeant; & ſi ſecus ab eis fieri contigerit, irritum, & inane exiſtat, indulgendi.*

Ex quibus patet, ēt ipſos Prothonotarios ſic creatos, perìnde haberi, ac ſi ab ipſo Papa crearentur, quāuis nonnulli in materia reſeruationis beneficiorū, diſcrimen conſtituere videantur inter creatos à Papa, & creatos à Legatis, ſeu alijs perſonis ſupradictis; cum omnes dicantur habere Prothonotariatum à Papa: ac propterea, verè, & realiter ſint Prothonotarij Apoſtolici, vt per *Lotter. de re benef. d. lib. 2. q. 29 n. 10.* & ego latius dicā in *mea prax. benef.* circa praxim reſeruationis, ex capite Prothonotariatus; interim tamen nonnulla ad ipſam praxim cōducentia per S. Congregationē declarata circa ipſos Prothonotarios honorarios, ſeù titulares, referēda duximus, &

Primò, Prothonotarius titularis non
52 participans, poteſt apponere pileum ſuper inſignijs, & habere annulum, dum celebrat, dummodo non cum gemma, *S. Congreg Rit. in vna Climaten & Neocaſtren 21 Auguſti 1601.*

Secundò, Prothonotarij titulares, neque ſupra, neque inter Canonicos locum habere debent. *S. Congreg. Rit. in vna Spoletan Terra Caſtiæ 23. Martij 1619.*

Tertiò, Prothonotarius titularis, debet cedere locum digniorem Officialibus Epiſcopi, & Dignitatibus, ac Canonicis Eccleſiarum Cathedralium *S. Congreg Rit. in vna Caſtellā, & Legionis 30. Aprilis 1604*

Quartò, Prothonotarius titularis præcedit Canonicis Cathedralibus vti ſingulis, non autem collegialiter. *S Congreg. Rituum, in vna Con. ordien. 16. Maij 1601.*

Quintò, Prothonotarius titularis, non debet ratione ſui Prothonotariatus munera, alijs de iure, ſeù conſuetudine ſpectantia, ſibi vendicare, *S. Congreg. Rit. in vna Caputaquen. 16. Maij 1601.*

Sextò, Prothonotarij titulares, ſi in Eccleſia Cathedrali habent Dignitatem, vel Canonicatum, debent vti habitu Canonicali, vel ſuæ dignitati conuenienti; & ſedere, ſtare, & incedere in loco ſibi debito, aliàs non lucrantur diſtributiones quotidianas ſuæ præbendæ *S. Cōgreg. Rit.*

Rit. in vna Aſculan., in Apulia, 6. Martij 1610.

Septimò, Prothonotarij titulares, ſi voluerint in habitu Prothonotarij in Eccleſia, in qua habent dignitatem, vel Canonicatum, incedere, reputantur tanquã extranei; eiſque aſſignatur locus, non inter Canonicos, ſed poſt Abbates, & non lucrantur diſtributiones, *in ead. Aſculan.*

Octauò, Prothonotarius titularis Canonicus, non poteſt, dum in Choro aſſiſtit horis Canonicis, vti Rochetto ſub cotta. *S. Congreg. Rit. in vna Triuican. 15. Martij 1614.*

Nonò, Prothonotarius Archidiaconus, non poteſt in functionibus, & alijs actibus publicis, ſibi tanquam Archidiacono competentibus, vti habitu Prothonotarij, ſed ſuo habitu Canonicali. *S. Congr. Rit. in vna Aſculan. 19. Nouembris 1611.*

Decimò, Prothonotarius Canonicus, poteſt in Eccleſia vti ſubtana violacea, licèt reliqui Canonici deferant nigram; dummodò in reliquis gerat habitum ſimilem, & æqualem reliquis Canonicis, *S. Congreg. Rit. in vna Panormitan. 14. Ianuarij 1612.*

Vndecimò, Prothonotarius, ſi ſit prima Dignitas, poteſt in Choro deferre Rochettum cum mantelletto; ſi verò non ſit prima Dignitas, ſedere debet in ſuo ſtallo, cum ſuo habitu Canonicali *S. Congreg. Rit. in vna Climacen. ex Neocaſtren. 21. Auguſti, 1601.*

Duodecimò, Prothonotarius vtens habitu Prothonotarij, & Prælati, etiamſi non ſit prima Dignitas, debet præcedere Archidiacono primæ Dignitati, dummodò tũc non lucretur diſtributiones quotidianas, *S. Congr. Rit in vna Nullius, Terra Piſcia, 15. Ianuarij 1611.* Non autem poteſt vti dicto habitu in proceſſionibus, & alijs actibus publicis, in quibus cum Capitulo interuenit. *Ead. S Congr die 19. Nouembris 1611.*

Decimotertiò, Prothonotarij Canonici, non lucrantur diſtributiones quotidianas, niſi proprio habitu canonicali interſint Choro, proceſſionibus &c. *Sacr. Congreg. Rit. in vna Meliten. 7. Auguſti 1621.*

Decimoquarto. Prothonotarius Dignitas, non poteſt præparare Abacum, dum celebrat more Prælatorum. *Sacr. Congreg. Rit. in vna Climacen. & Neocaſtren. 21. Auguſti, 1601.*

Decimoquintò, Prothonotarij in Eccleſia Cathedrali, in qua habent Dignitatem, vel Canonicatum, ſi voluerint celebrare, debent ſumere paramenta in Sacriſtia, vt Canonici alij, & non ex altari, *S. Congreg. Rit. in vna Aſculan. in Apulia 6. Martij 1610.*

Decimoſextò, Prothonotarius, quando eſt Vicarius generalis, poteſt vti Rochetto, & Mantelletto in Choro proceſſionibus, & alijs functionibus in locis per Diœceſim ſuæ iuriſdictionis; ſi verò ſit de Capitulo, non lucratur diſtributiones quotidianas, niſi vtatur habitu proprio Canonicali. *S. Congreg. Rit. in vna Clomacen. 4. Iulij 1615* ſi verò non ſit Prothonotarius non debet vti Rochetto, & Mantelletto, *Sacr Congr. Rit. in vna Lauretan. 20. Aprilis 1602.*

Decimoſeptimò, Prothonotarius extra numerum, non poteſt prohiberi deferre habitum prælatitium, nempè Rochettum cum Mantelletto coloris violacei, & in Eccleſijs, & functionibus Eccleſiaſticis cum eodem habitu incedere, & ſedere iuxta diſpoſitionem Cæremonialis *lib 1. cap. 13. circa fin. Sacr. Rit. Congreg in vna Mazarien. 28. Septembris 1630*

Decimo octauò, Prothonotarius ex priuilegio, in ciuilibus eſt exemptus à iuriſdictione Ordinarij quoad cauſas excedentes ſummam 25. ducatorum ex *bulla 8. Leonis X.* quia Concilium non derogauit priuilegijs Prothonotariorum niſi in cauſis criminalibus. *Sacr. Congreg. Concil. in vna Papien. 14. Decembris 1630.*

Decimononò Prothonotarius titularis non participans, in habitu prælatitio in Eccleſia, & in proceſſionibus ſtare, ſedere, & incedere debet iuxta diſpoſitionem libri Cæremonialis *lib. 1. cap 13. Sacr. Congr. Rit. in vna Cathanien. 5. Iulij 1637.*

Vigeſimò, Prothonotarius, in habitu clericali incedens, tam in ciuilibus, quam in criminalibus cauſis fori priuilegio gaudet; quamuis non ſit adſcriptus ſeruitio alicuius Eccleſiæ *Sacr. Congreg. Concil. in vna Toletan. 27. Martij 1632.*

Vigeſimo primo, Prothonotarij honorarij gaudent priuilegio fori, & clericali, etiamſi Eccleſiæ non inſeruiant, S. *Cong. Concil. de 9. Iulij 1626.* Quę quidem omnia reperies, etiam collecta per celeberrimum Iureconſultum *August. Barboſ. in ſuis Collect. bullar. verbò Prothonotarius.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio de non reſidendo in Parochali Eccleſia, rarò datur.*

2 *Neque Ordinarij eam concedunt, & quare.*

3 *Ad quod tempus concedi conſueuit.*

4 *Et quomodo concedatur, & ad hoc refertur Conſtitutio Pij V. ſuper diſpenſationibus ad parochiales cum Canonicatibus &c. nu. 5. Cum Declarationibus Sacrę Congregationis ſuper reſidentia in parochialibus.*

6 *Parochi debent paſcere populum ſalutaribus verbis.*

7 *Reſidentiam non requirunt parochiales Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu.*

8 *Reſidere non tenentur clerici, beneficia ſimplicia obtinentes. Referuntur declarationes Sacrę Congregationis.*

9 *Quod limitatur, vt hic.*

Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia, pro Curatis.

CAP. VII.

1 QVo verò ad Parochiales Eccleſias, vix, aut rarò datur diſpenſatio, ſiuè indultum de non reſidendo in illis: ſuper quo etiam emananit aliàs declaratio ſupradictæ Cõgregationis *die 22. Februarij* 1590. quæ ſic ait, *Parocho, cauſa ſtudiorum, non eſſe dandam licentiam; cum hodie per Concilium non admittantur, niſi qui per concurſum magis idonei fuerint iudicati*: & ſic patet, quod, quicquid fuerit ante dictum Concilium (tunc enim poterat Parochus ſtudiorum cauſa, etiam per ſeptennium de Ordinarij licentia abeſſe, per *tex. in cap. cum ex eo, de elect.*
2 *in 6.*) hodie tamen Ordinarij minimè dare poſſunt hanc licentiam, nec Parochi ex præfata cauſa abſentiam facere, vt declaranit ipſa *Sacra Congregatio. Gonz. ad reg. 8. gloſ. 6 num.* 250 qui *num.* 2 affert ſupradictam rationem, nimirùm, quod, cum hodie per *d. Conc. cap. 18. ſeſſ.* 24. Eccleſiæ parochiales prouideantur per concurſum, præſupponitur, quod ille, qui tanquam magis idoneus, parochialẽ Eccleſiã per eundẽ concurſum, àlios ſuperando, aſſequutus fuerit, iam prins ita ſtuduerit, quod ſtudiorum cauſa abeſſe non oporteat; & ideo ceſſat occaſio abſentiæ; ne ſub hoc prætextu, ſeruitium defrandetur. Quare, cum huiuſmodi fraudibus occurrere ſtuduiſſet *Pius IIII. vt in ſupra allegata Conſtitutione*, quia poſt eiuſdem Concilij Tridentini decreta, nonnulli recurſum habuerunt ad Sedem Apoſtolicam pro obtinenda licentia de percipiendo fructus in abſentia cauſa ſtudiorum, eamque obtinuerunt, & exinde graue parochialium Eccleſiarum præiudicium reſultabat, ſanciuit, quod tales licentię non ſuffragentur, niſi de conſenſu Ordinarij, vt ſupra dictum eſt; & proinde *Sacra Congregatio Concilij* ita cenſuit, *Omnia hæc committantur Epiſcopo, qui ea executioni demandet, etiam in illis parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat, etiam ſi inferiores eſſent Abbates Regulares.*

Sicq; priori declaratione nõ obſtante, adhuc videmus aliquando, Rectoribus parochialium Eccleſiarum, à Summo Pontifice tribui hanc facultatem, quan-
3 doque ad biennium, quandoque verò ad annum, ſeù ſex menſes, addito decreto.
4 *Et deputato interim Vicario idoneo, ab Ordinario approbato, & cum aſſignatione congrua portionis fructuum.* Et quia quandoque contingit, Oratorem habere ſuam parochialem Eccleſiam vicinam Vniuerſitati, in qua intendit ſtudere, eo caſu additur etiam. *Et quod ipſe Orator tempore vacantiarum, itemque in feſtis ſolemnibus perſonaliter accedat ad ipſam parochialem Eccleſiam*: quod qnidem decretum, fuit aliàs in ſimili caſu additum ex voto *ſupradictæ Sacræ Congregationis*; ex eo quod, cum dicta Vniuerſitas eſſet adeo vicina, in ea reſidendo videbatur reſidere in parochiali. Quæ licentia à ſolo Pontifice petenda eſt, cum eam nequeat Epiſcopus impartiri; ſuper quo *Sacra Congregatio* cenſuit, *Non licere parochis cauſa ſtudiorum à ſuis parochialibus Eccleſiis poſt Concilium abeſſe, & Epiſcopum licentiam ad id concedere non poſſe, eaſque ſi conceſſæ fuerint, non ſuffragari.*

Verùm quia pluries contingit à Sede Apoſtolica ex ligitima cauſa, peti diſpenſationem ſuper retentione parochialis Eccleſiæ cum Canonicatu, ſeù quauis

alia

alia Dignitate, ac taliter diſpenſati, prætextu huiuſmodi diſpenſationis, parochianorum cura ferè relicta, in magnam animarum iacturã, alibi reſidebant, propterea *Pius V.* ſuper huiuſmodi reſidentia ſuam edidit Conſtitutionem, quæ cum ſit in viridi obſeruantia, & ad illius præſcriptum, ſimiles diſpenſationes ab ipſa Romana Curia, necnõ declarationes Sacr. Congreg. Concil. emanare in dies conſueuerunt, nõn incongruè illius tenorem hic iuſerere placuit, qui talis eſt, vt ſequitur, videlicet.

5 *PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Cupientes pro noſtri paſtoralis officii munere chriſtifidelium animarum ſaluti, quantum cum Deo poſſumus, ſalubriter conſulere, & parochialibus eccleſiis ab earum parochis, prout tenentur, in diuinis debite, & laudabiliter deſeruiri, inhærendo etiam decretis ſacri Concilÿ Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque ſcientia noſtra, ac de apoſtolicę poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione omnes, & ſingulos Rectores parochialium eccleſiarum cuiuſcunque dignitatis, ſtatus gradus; ordinis, conditionis, & pręeminentiæ fuerint, in quibuſcunque regnis, prouinciis, ciuitatibus, diœceſibus, ac aliis chriſtiani orbis partibus conſiſtentes, qui parochialem eccleſiam, ac canonicatum, aut dignitatem etiam poſt Pontificalem maiorem, ſeù principalem in quibuſuis patriarchalibus, aut metropolitanis vel cathedralibus, ſeu collegiatis eccleſiis, ſeu aliud quodcunque beneficium eccleſiaſticum, etiam quarumcunque diſpenſationum à Romanis Pontificibus prędeceſſoribus noſtris, ſeù etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum apoſtolicarum deſuper expeditarum titulo, quas omnes hac præſenti conſtitutione abolemus, & reuocamus, ſeu quocunque alio prætexu obtinent, cum prima, & præcipua debeat eſſe cura animarum, eos ad reſidendum in eccleſia parochali, & ibi in diuinis deſeruiendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos eſſe, ac ad id per Epiſcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam apoſtolicę ſedis delegatos, ſub ſententiis, & cenſuris eccleſiaſticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pęnis, quacunque appellatione remota, cogi, & compelli poſſe, & debere auctoritatè Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, pręcipimus, & ordinamus. Eos tamen ſic reſidentes in eccleſiis parochialibus omnes, & ſingulos fructus redditus, & prouentus, etiam canonicatus ſui, vel dignitatis ſeu alterius cuiuſcunque beneficii, exceptis duntaxat quotidianis diſtributionibus, & aliis, quę ex iuſta cauſa abſentes percipere non ſolent; lucrari volumus. Sicque per quoſcunq; Iudices, & Commiſſarios, etiam cauſarum palatii apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere: Necnon irritum & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis diſpenſationibus & exemptionibus, literiſque apoſtolicis deſuper confectis; necnon Apoſtolicis in prouincialibuſque, & ſynodalibus Conciliis ęditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus & etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis quibuſuis perſonis in genere, vel in ſpecie, & aliàs quomodolibet conceſſis, & approbatis, in poſterumque concedendis, & approbandis, quibus omnibus, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis. ſpecifica, & indiuidua non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeù quauis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, eorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur. præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes: illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ad effectum pręſentium*

tium ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, quod harum literarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem prorſus fides tam in iudicio, quam extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abolitionis, reuocationis, ſtatuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octauo, Octauo Id. Iulij, Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Porrò non ab re noſtra viſum fuit in propoſito, circa reſidentiam, & modum reſidendi in parochialibus, nonnullas etiã eiuſdem Sacræ Congregationis declarationes, quarum aliquas habeo authenticas, hic recenſere, Sunt autem.

Prima, *Rector, ſeù Parochus, qui habet Parochiam, intra cuius limites adhuc habitant, parochiani, tenentur in ea reſidere, etiamſi tantum eſſent in illa parochia tres, vel quatuor incolæ: & vbi fuerint duæ Eccleſiæ vnitæ, reſidendum eſt in digniori, quodſi non conſtet, quæ ſit dignior, in frequentiori: quodſi vna fuerit extra, & altera intra Vrbem, reſidendum eſt in ea, quæ eſt intra*, vt deciſum etiam refert *Garc. de benef. p. 3. cap. 2. num. 179.*

Secunda, *An ſi parochialis, tribus, aut quatuor tantum milliaribus diſtet à Ciuitate, poſſit in hac Rector habitare, dominicis tantùm diebus ad ſuam Eccleſiam accedens, & habeatur pro præſente? Congregatio cenſuit, non poſſe* deciſum, etiam refert *id. Garc. loc. cit. in 17 declarat.*

Tertia, *An propter intemperiem aeris, relicto ibi Vicario approbato, parochus non inde oriundus, poſſit alibi habitare? Congregatio cenſuit, non poſſe, Si tamen Rector infirmus eſſet, & in loco parochialis curari non poteſt defectu medicorum, medicinarumuè, tunc poſſe ab Ordinario dari ei dilationem trium, vel quatuor menſium, vt in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa: poſito interea ab ipſo Ordinario in parochiali, Vicario cum congrua portione ex redditibus parochialis, id. Garc. d. num. 9. 179.*

Quarta, *Habens parochialem, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinuit, eo viuente, reſidere non tenetur, Gonz. gloſ. 6. num. 99. Barboſ. alleg. 53. num 78.*

Quinta, *Rector, qui habet Vicarium perpetuũ in ſua parochia, ſeù Rectoria, poteſt, & debet compelli ad perſonaliter reſidendum, niſi tota cura animarum tranſlata fuiſſet legitimè in ſolum Vicarium perpetuum, id. Garc loc. cit. num. 175.*

Sexta, *An Epiſcopo liceat pro Cathedralis Eccleſiæ ſeruitio, & etiam ſuo, aliquem ex curatis ſuæ Diœceſis ex ipſorum Eccleſijs, conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, qui quando in huiuſmodi ſint ſeruitio, minimè abeſſe cenſeantur? Cõgregatio cenſuit, non licere, id Gonz. d. gloſ. 6. 258 id. Garc. d. cap. 2 num 42 Quar. in Sum. bull. verbo, reſidentia fol 446*

Septima, *An, ſi Epiſcopus iudicauerit expedire, vti opera alicuius curati pro Secretario, vel Vicario foraneo, poſſit abeſſe, vel excuſetur à reſidentia, dummodò cura ſuæ Eccleſiæ diligenter exerceatur? Congregatio cenſuit, nõ poſſe*, ita deciſum refert *Armend. penes Barboſ. d. alleg. 53. num. 80. in fin.*

Octaua, *Parochialem Eccleſiam habens cum Canonicatu, in parochiali reſidere debet, quod eſt conforme bullæ Pij V, quæ incipit. Cupientes pro noſtri publicata Romæ Octauo Id. Iulij anno 1568 ſuper hoc edita, & percipit fructus præbendæ, & ſolùm eius diſtributiones quotidianas perdit. Si autem Canonicatus eſt in eodem loco, vbi eſt Eccleſia parochialis, poteſt vtrique deſeruire, & percipere quotidianas diſtributiones: ſi autem alter ab altero diſtet per leucam, aut dimidium leucæ, etiam ſi Canonicatus eſſet in Cathedrali, tenetur nihilominus in parochiali reſidere. Quod procedit, non obſtante quacunque nobilitate Canonicorum, aut Eccleſiæ Cathedralis, etiam Metropolitanæ, id. Garc. loc. cit. declar. 7.*

Nona, *Reſidens in parochiali, quæ non longè abeſt à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus ferialibus ad Eccleſiam Collegiatam, accedere, & in ea diuinis inſeruire poteſt, modò in omnibus diebus, & horis ſuis debitis, & congruis, parochiali inſer-*

ſer.

ſeruiat,& nihil prorſus relinquat, id. *Armend.penes eund.Barboſ.loc.cit.num* 85.

Decima, *Habens Canonicatum, & parochiam,& reſidens in parochiali ex præſcripto bulla Pij V diſtributiones quotidianas lucratur,ſi Canonicatus conſiſtit ſolùm in diſtributionibus quotidianis,non habens præbendam. Hoc procedit ſi vtrique ſeruire nequiuerit,quia ſi ambobus commodè ſeruire poſſit, lucraretur ſolum iuxta ſeruitium, quod præſtaret. Garc. d.p. 3. cap. 2. num.*114.

Vndecima, *Obtinens Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes Oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, an teneatur ad reſidentiam; præſuppoſito, quod in Eccleſia Archipresbyter præter baptiſmum, cætera Sacramenta adminiſtrat? Congregatio die 21. Iulij 1587. cenſuit teneri ad reſidentiam, ad minus tanquàm Coadiutorem Eccleſiæ parochialis, id. Garc. loc. cit. num.*167

Duodecima,*Obtinens Canonicatum,cui ſit vnita parochialis ad vitam obtinentis, tenetur in parochiali reſidere, ſi vnio facta ſit ad vitam obtinentis tantùm, id. Garc.d. num.*179 *declarat.* 12.

Decimatertia, *Epiſcopus poteſt pro viſitatione ſua Diœceſis vti opera parochi, qui tamen ob eam cauſam vltra quadrimeſtre ſingulis annis abeſſe non poteſt, & interea poni debet in ea Vicarius idoneus congrua portione fructuum dictæ parochiæ, arbitrio Epiſcopi aſſignata,id.Garc.d.c.2 n.* 43 qui tamen *n. ſeq.*ait,quod iſta declaratio videtur iam ſublata, & correcta per aliam declarationem per ipſum antea adductam *num.*42.quæ ſic ait, *Epiſcopus non poteſt vti opera parochi in viſitatione, vel in adminiſtratione ſua Diœceſis,niſi pro tempore bis permiſſo, duorum menſium, & tunc pro tempore idoneus Vicarius deputatur.*

Decimaquarta, *Cum de iure communi obtinens beneficium, curam animarum iuriſdictionalem habens, teneatur reſidere, & Sacris initiari,Extrau. Execrabilis, de præb.& gloſ.ibi, idem Congregatio cenſuit intelligi de Commendatarijs; per omnia enim æquata ſunt Commendæ titulis, id. Garc.d cap.*2 *num.*166

Decimaquinta, *Parochus Eccleſiæ, in qua fuit conſtitutus Capellanus, cui ex inſtitutione Capellaniæ impoſita fuit tota cura animarum, ſiùe Vicaria perpetua,quoad Capellanus vixerit,non tenetur in ea reſidere, id. Garc.loc.cit.num.*176.

Decimaſexta *Congreg.cenſuit,etiam Vicarios perpetuos teneri ad reſidentiam ſicut tenentur verè curati, etiam ſi in alijs beneficijs inſeruirent in Cathedralibus, id. Garc. d cap.*2 *nu.*167.

Decimaſeptima, *Infirmitas excuſat à reſidentia quando in loco parochiæ non ſunt medici, vel medicina & quando infirmitas alibi curari poteſt: hoc caſu per quatuor menſes diſpenſat Epiſcopus,vt dictum eſt ſupra in tertia de laratione.*

Decimaoctaua, *Cong.cenſuit. ſolam diſtantiam loci, etiam tum neceſſitate ab eo diſcedendi,non excuſare parochum,vt poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta,niſi talis neceſſitas repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem huiuſmodi licentiam petendi: quo caſu quamprimum de diſceſſu, & neceſſitate Ordinarium faciendum certiorem eſſe, vt de cauſa cognoſcere poſſit Garc d.cap.*2.*ſub nu* 34.

Decimanona, *Ob inimicitias excuſatur, quis à reſidentia; & dentur litteræ Ordinario vt cognoſcat ſi ſunt verè,& graues inimicitiæ, quæ narrantur, & abſque ipſius culpa,& poſtquam obtinuit illud beneficium exortæ,& det dilationem, vt in alio viciniori, & tutiori loco manere poſſit,durantibus duntaxat tamen inimicitijs; dummodò non vltra annum durent. Interea autem idoneum Vicarium in illa Eccleſia conſtituat, aſſignata ei congrua portione ex redditibus ipſius Eccleſiæ. Quod ſi eſſet Canonicus, & fructus conſiſterent in diſtributionibus quotidianis,illas Canonicus lucrabitur;deducta tamen tertia parte pro deſeruientibus, Barboſ.alleg.* 53.*nu* 89.

Vigeſima,*Inimicitiæ, culpa parochi non contractæ,excuſant à reſidentia. & cum talibus Epiſcopo conceditur diſpenſare per annum, dummodo in Parochiali, expenſis parochi maneat idoneus Vicarius;at interim curare debet* Epiſcopus: *vt inimicitiæ extinguantur; ſi id perficere non poteſt,reſcribere debet ad Cardinales Congregationis Concilij,cuius culpa factum fuit;quo minus reconciliatio proceſſerit, id. Garc. loc. citat. declarat.* 5.

Vigeſimaprima, *Congreg ſic ait, Arguuntur Epiſcopi, qui cauſa infirmitatis conſtituunt in parochialibus Eccleſijs Vicarios perpetuos, data, etiam facultate Rectore, de non reſidendo*; cui quidem declarationi alia adijcitur,quæ ait, *Parochus debet reſidere in loco, vbi ſita eſt Eccleſia parochialis, etiam ſi ei datus eſſet Coadiutor ratione infirmitatis,id.Garc d cap* 2.*num.*178.

Vigeſimaſecunda, *Congregatio Concilij cenſuit,*

cenſuit, bimeſtre tempus abeſſe non poſſe parochos, ſine licentia Epiſcopi, & valet conſuetudo Epiſcopi; ne parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine licentia, Barboſ. d. alleg. 23. nu. 97.

Vigeſimatertia, *Vicarius amouibilis in exercitio curæ animarum, arguit curam eſſe penes deputantem, & ideo ipſum teneri ad reſidentiam, id Garc. d. cap. 2. ſub num. 279. declarat. vndecima.*

Vigeſimaquarta, *Habens duas parochiales vnitas perpetuò inuicem æquè principaliter, & non vnam alteri acceſſoriè, ambaſque pares, ita vt vna non ſit dignior, & principalior altera, poteſt in qua maluerit reſidere, id Garc. d. num. 179. declarat. 16.* vbi ait, ita Epiſcopo Abulen. fuiſſe reſcriptum *die 15 Martij 1575.*

Vigeſimaquinta, *In Monaſterijs, & Abbatijs, quæ cura &* Conuer: *u carent, non eſt neceſſaria reſidentia, id. Garc. d. cap. 2. ſub. d num 179. declarat. nona.*

Vigeſimaſexta, *An deficiente Magiſtro Grammaticæ in Ciuitate, poſſit in ea curatus habitare, relicto idoneo Vicario, & approbato cum congrua mercede in Parrochiali, dummodò ſolemnibus diebus interſit,* Congregatio *cenſuit non poſſe*, Gonz. *ad reg. 8 gloſ. 6. num. 454 Quaran. in Sum. bull verbo. reſidentia, verſ. Præter ſummiſtas, fol. mihi 576.*

Vigeſimaſeptima, *Licet Eccleſia parochialis ſit in loco, vbi minor pars parochianorum habitat, & maior pars habitat longe in Oppidis, nihilominus parochus habitare tenetur propè Eccleſiam in Ciuitate, ſed ſuccurrendum eſt eis, qui longe habitant, ſecundum antiquam loci conſuetudinem,* per diſpoſitionem *cap. 4. ſeſſ. 21. de reform.* Garc *d. p. 3. cap 2. num. 179.*

Vigeſimaoctaua, *Congregatio Concilij cenſuit, Rectores parochialium debere reſidere in domo ipſarum parochialium, quod ſi parochiales domos non habent, tunc in alia domo, quæ ſit intra limites parochiæ, aut ſaltem ita vicina parochiali Eccleſiæ, vt inde commodè poſſint per ſe ipſos ei inſeruire, id. Garc. loc cit. declarat 21.*

Vigeſimanona, *Congregatio Concilij cenſuit, parochum cogendum eſſe habitare in domo Eccleſiæ; vel ſi Eccleſia eam non habeat, in propinquiori intra limites parochiæ; quod ſi non habitauerit, teneri ad reſtitutionem fructuum, de quibus in hoc decreto, id. Garc. loc. cit. declarat. 22.*

Trigeſima, *Epiſcopus ad reſidentiam cogere poteſt Rectorem, licèt eius Eccleſia parochialis pertineat ad inferioris collationem, etiam Abbatis Regularis, id. Garc. loc. cit. declarat. 27.*

Eſt tamen hic aduertendum, quod dicta Sacra Congregatio cenſuit, quod in his, quæ pertinent ad reſidentiam, obſeruanda ſint, quæ habentur *in cap. 2. de reform ſeſſ. 23.* & in reliquis, ſi non poſſint ſeruari decreta Concilij Tridentini prædicti, id agendum eſt, quod commodius, & melius poteſt: & qui non habet domum propriam in loco, vbi reſidere tenetur, aliquam conducere debet. Vbi verò populus non poteſt victum ſuo Curato ſubminiſtrare, Ordinarius ea obſeruare debet, quæ habentur *in cap. 3. ſeſſ. 24. de reform.* Et in caſu quo iura diſponunt, non debet pro iuris declaratione ad Papam recurrere, *id. Garc. d. nu.* 179.

Præmiſſa equidem omnia adeò ſanctè per ſupradictum Concilium ſancita ſunt circa præfatorum Curatorum reſidentiam, vt vix, & non ſine vrgenti cauſa dari eis conſueuerit diſpenſatio de non reſidendo; vt dictum eſt; cum circa curam animarum, accidere poſſit in puncto, quod non contingit in anno, nec ſemper id munus expleri poteſt per Vicarium, ad hoc deputatum, quod benè per ipſum Curatum fieri poteſt, qui accuratius, iniunctum ſibi onus obire conſueuit; vndè valdè maximam ſibi compararent iniuriam, ſi de illis dicere contingeret, *Paruuli petierunt panem. & non erat, qui frangeret eis*: cum præter Sacramentorum adminiſtrationem, ex *eod. Concil. Trid. ſeſſ 5 cap. 2. de reform.* vbi de his Curatis loquitur, eis etiam præcipiatur, vt
6 paſcant populum ſalutaribus verbis, annuntiando vitia, quæ eos declinare, ac virtutes, quas ſectari oportet, & *ſeſſ. 23. cap 1. de reform* mandatur eis, vt oues agnoſcant; ac pro his Sacrificium offerant, verbique diuini prædicatione &c. vbi licèt loquatur de Epiſcopis, tamen in eodē loco intelligit, etiam de curatis; quod iterum etiam idem Concilium præcipit *ſeſſ 24 cap. 7. de reform.* ibi, *exponant Sacra eloquia. & in lege Domini populum erudire ſtudeant.*

De parochialibus aūt Eccleſijs habitu tantùm, & non actu, dicendum eſt, illius
7 Rectorem non teneri ad reſidentiam, etiam abſq; aliqua diſpenſatione, ſi videlicet, populus ſit deſtructus, & omnes parochiani ex aliqua cauſa mortui ſunt, & eſſe deſierunt, licèt Eccleſia parochialis ſemper firma maneat, *Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 6. num. 89 & ſeq. Azor. inſtit. moral.*

moral p. 2. lib. 6. cap. 8. quaſt. 9. vbi ait, quòd ſi quis ad hanc Eccleſiam promoueatur, non tenetur infra annum ad Sacerdotium aſcendere; ſi verò parochiani, quia fortè captiui erant, redierint, parochialis ipſa, quaſi *iure* poſtliminij, ad ſua iura, & bona reuertitur; vnde illius Rector debet intra annum, computandum ab eo tempore, quo Eccleſia cæpit parochianos habere, ad Sacerdotium aſcendere, vt per *Barboſ. de poteſt. Epiſ. alleg. 53. num. 68.* & videnda erunt, quæ dicam in mea *praxi benef.* ibi enim materia opportunius cadit.

8 Quouerò ad clericos, ſeù presbyteros, ſimplicia beneficia, quæ perſonalem reſidentiam non requiruut, obtinentes, & de diſpenſatione cum illis, parum hic eſt immorandum; quia cum nullo modo poſsint ij ad reſidendum compelli, ita nec cum eis ſuper non reſidentia diſpenſari neceſſe eſt; ſicut pluries iam diximus; ſuper quo emananit declaratio Congregationis eiuſdem Coucilij ſuper *cap. 2. ſeſſ 6. de reform.* tenoris ſequentis, videlicet, *Obtinens beneficium, licèt habeat titulum alicuius Sancti, dummodo ſit ſimplex, non tenetur in eo reſidere, nec eum ad reſidentiam cogere poteſt Epiſcopus; quamuis ille in ſuorum ordinum ſuſceptione, alicuius Eccleſia ſeruitio adſcriptus, ſit, iuxta decretum ſupradicti Concil ſeſſ. 23. cap 6.* ibi, *nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſia, aut pio loco, pro cuius neceſsitate, aut vtilitate aſſumitur, non adſcribatur, vbi ſuis fungatur muneribus &c.* quandoquidem, neque huic deuegandæ ſunt litteræ commendatitiæ ſui Epiſcopi, quatenus velit extra Diæceſim morari &c. vnde alia emanauit declaratio dictę Congregationis his verbis, *Non ſunt denegandæ litteræ commendatitiæ ab Epiſcopo ſacerdotibus, & clericis, qui non habeat beneficia requirentia reſidentiam in titulum.*

9 Hæc autem duplicem capiunt limitationem, Prima eſt ſi Eccleſia, in qua ſic promotus, ob diminutiouem in ea miniſtrorum, magnum inde ſentiat circa cultum diuiuum detrimeutum; tunc enim benè poterit compelli ab Epiſcopo ad illi inſeruiendum, vt probat *Petin. in cap. quoniam frequenter, num 23 vt lit. non conteſt.*

Secunda verò, ſi beneficium, licèt ſimplex, ex ſtatuto, aut couſuetudine, vel ex fundatione requirat perſonalem reſideutiam, vt ſupra dixi mus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi tenentur perſonaliter reſidere.*

2 *Epiſcopo non reſidente, plura mala ſequuntur.*

3 *Epiſcopi ſingulis annis, non vltra tres menſes abeſſe poſſunt.*

4 *Epiſcopis datur facultas non reſidendi per litteras priuatas nomine Summi Pontificis.*

5 *Epiſcopi debent neceſſitatibus ſui populi ſuperintendere.*

6 *Epiſcopi titulares, quomodo immunes à reſidentia.*

7 *Epiſcopus, in cuius Dioeceſi ſunt omnes ſchiſmatici, tenetur etiam ibi reſidere.*

8 *Epiſcopi titulares, Coadiutores, non gaudent penſione ſibi aſſignata, niſi quatenus inſeruiunt, ex declaratione Sacrę Congregat. Concil.*

9 *Epiſcopus titularis, Canonicatum obtinens in Cathedrali, quo habitu ibi vtitur.*

10 *Et vbi ſedere debeat.*

11 *Epiſcopus reſidens in ſua Dioeceſi, immunis à reſidentia Dignitatum, & beneficiorum.*

Praxis Diſpenſationis ſuper reſidentia, pro Epiſcopis.

CAP. VIII.

1 Quod dictum eſt de parochis, eò magis dicẽdum eſt de Epiſcopis, & alijs paſtoribus, qui tenentur perſonaliter reſidere, nõ modò de iure canonico, verùm etiam de iure diuino, ac naturali, ac paſcere gregem ſibi commiſſum; quapropter ad reſidendum compelluntur ex *Concilio Trid ſeſſ. 6. cap. 1. de reform* & omnes reſoluunt, vt per *Garc de benef. p 3. cap 2 num. 16.* Ex non reſidentia, etenim Epiſcoporum, quamplurima mala ſequuntur; quandoquidem,
2 clerici efficiuntur irreligioſi, ſæculares, irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pau-

T peres

peres nimis patiuntur, & alia munera paſtoralia obiri non poſſunt, ex *eod. Conc. 3 loc. cit.* Ibi enim Epiſcopis ſingulis annis non vltra tres menſes abeſſe, & tantum ex cauſa rationabili, & ſine gregis detrimẽnto permittitur; non tamen in Aduẽtu, Quadrageſima, Natiuitate Domini, Reſurrectione, Pentecoſtes, & feſtis Corporis Chriſti: vltra verò tres menſes, non liceat, niſi vrgeat Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, euidens Reipublicæ vtilitas, vel euidens Eccleſiæ vtilitas, & debita obedientia: & licentia concedenda eſt in ſcriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel viciniori Epiſcopo; niſi cauſa ſit notoria, & repentina, vt *in d. cap. 2.* Has autem cauſas explicat *Barboſ. de poteſt. Epiſcop. alleg. 53. à num. 6.*

Circa autem praxim petendi diſpenſationem, vt ipſi Epiſcopi, poſſint ab eorum Eccleſijs abeſſe, parum hic licet immorari; ſed dicendum eſt tantummodo 4 quod, datur iſta facultas per literas priuatas, nomine Summi Pontificis. Nec tamen ita paſſim conceditur vltra tempus à prædicto Concilio præſtitutum, cũ maxima pietas, ac prouidentia ipſius Summi Pontificis, quoad fieri poſſit, non ſinat Epiſcopos ab eorum Eccleſijs abeſſe: debent enim iugiter omnibus ſui po-5 puli neceſſitatibus ſuperintendere; quia illis pro virili nõ ſubueniendo, obdormire dicitur, nec Epiſcopi nomen ei conuenit, *vt in cap. fratrem, 86. diſt. & dict. tex. in cap. nulli 25. quaſt. 1.* quia non ita paſſim pro quacunque cauſa, debet ſuas oues relinquere, ne de eo dicatur, Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor, cuius non ſunt oues proprię, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, & diſpergit oues, vt notauit *Mandoſ. in tract. de ingratit. cap. 14. tit. de ingratit. Epiſ. erga populum*: vndè cum *Diuo Bernardo lib. 3. de conſid. ad Eugen. cap. 1.* exclamandum eſſet, O miſerandam ſponſam, talibus creditam paranymphis. Hinc dixit gloſa *in l. vlt. C. ad l. Flauiam, de plagiar.* paria ſunt, maritum non habere, & illum inutilem habere, *Rodan conſ. 9. num. 34. lib. 1.* quia uerò alia in propoſito, ego ipſe adducam in *Compend. regim. Prælatorum inſerto in ſecundo tom. meæ praxis beneſic.* & reaſſumam in meis ampliſſimis additionibus ad *Hieron. Paul. celeberrimum Cancell. apoſt. Correctorum lib. 7. tit. Nota alia euidentialia*, dum ad alia properamus, hic non diximus iteranda.

Inter cœteras verò cauſas, ex quibus multoties Summũ Pontificem cum Epiſcopis ad tempus diſpenſare conſueuiſſe comperimus, duas potiſſimum receptas, & ad praxim videmus deductas; quarum altera eſt, ob malitiam plebis, vt in *cap. niſi cum pridem § propter de renunt.* ibi enim non modo diſpenſatur ex hac cauſa ſuper reſidentia, verùm etiam cogitur ille interdum à ſuæ Eccleſiæ regimine declinare, quando videlicet, plebs adeo duræ ceruicis exiſtit, vt proficere nequeat apud ipſam; ſed propter eius duritiam, quo magis ſatagit, eo magis iuſto iudicio deficere permittatur, Iſta verò cauſa licet perpetuò eximat Prælatum à reſidentia, veluti per renuntiationem ſuæ Eccleſiæ, nihilominus diſpenſatur cum eo ex eadem cauſa, etiam ad tempus; plures enim vidimus exinde à ſuis Eccleſijs abeſſe, etiam ex cauſa inimicitiæ, quam ibi habent, iuxta *gloſ. in cap. ad ſupplicationem*, in verbo, *morari, de renunt.* & quod hæc cauſa etiam excuſet à reſidentia, docet *gloſ. in cap. fin. verbo excuſationem, de cler. non reſid.* & teſtatur *Pariſ. de reſign. beneſ. lib. 5 quaſt. 3. num. 256.* quod propterea Congregatio Epiſcoporum indulget aliquos menſes, citatis ob hanc cauſam, vt pluries ipſe ſeruari vidit, ſubdens *num. 265.* id ratione probari; nam inimicitię potentiorum, ſiue partialitates, & factiones iuſtam cauſam timoris, & abſentiæ præbent, per iura ibi per eum allegata.

Altera verò cauſa, ex qua etiam ad tempus diſpenſatur, eſt, aeris intemperies, nimirũ, quia quædam anni tempora ſunt ſuæ naturæ contraria, veluti cęli, locique grauitas; quaproter iuſtam prębet cauſam non morandi in loco aliquo, intemperies, vt dixit *Sfort. Odd. de reſtit. in integr. p. 1. q. 7 num 95* & ſignanter excuſat à reſidentia, *gloſ. in Clem. Ne in agro, in fin. in verbo rationabili, de ſtat. monach. id. Pariſ. d. lib. 5. quaſt. 3. num. 246. & ſeq.*

6 Quinimò, nec Epiſcopi titulares, ſunt ab eorum reſidentia immunes, niſi quatenus iuſta cauſa non reſidendi, ſuadeat. Videmus enim, quod eiſdem, qui præficiuntur in partibus, infidelium, Summus Pontifex, inter cœtera præcipit, quod poſtquam litteras ſuper prouiſione, & præfectione huiuſmodi ipſe Electus habebit expeditas, ad ſuam Eccleſiam N. ſe conferat, & in ea perſonaliter reſideat; quodq; cum ipſe ad dictam Eccleſiam nequeat commodè ſe conferre, & apud eandem per-

perſonaliter reſidere , ipſe Papa eidem
Electo concedit, vt quouſque ab infideli-
bus dicta Eccleſia detinebitur, ad illam
accedere, & apud eam perſonaliter reſi-
dere minimè teneatur: quodq; poſtquam
munus conſecrationis ſuſceperit, in Ci-
uitate, & Diæceſi N. ſi ad id per moder-
num, ac pro tempore exiſtentem Archie-
piſcopum,requiſitus fuerit,& de eius ſpe-
ciali licentia, Pontificalia officia exerce-
re liberè, & licitè valeat. Non obſtanti-
bus priore ipſius Papę voluntate,ac Con-
ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſto-
licis,cœteriſq; contrarijs quibuſcumque.

Necnon ad reſidentiam teneri Epiſco-
7 pum,qui habet Eccleſiam in loco,vbi om-
nes incolæ totius Diæceſis, ſunt Schiſma-
tici, & adeo incorrigibiles, vt nulla adſit
ſpes proficiendi apud illos, vt deciſum
refert *Aldan. in Compend. Canon. reſolut.
lib. 1. tit. 4. num. 11. ſub die 2. Septem-
bris Anno 1617.* & eundem refert *Barboſ.
in coll. in var loc. Conc ſuper ſeſſ 6. de re-
for. cap. 2.*

Quia vero vtplurimum huiuſmodi
Epiſcopi titulares quod per tranſitum
dictum ſit, aſſumuntur in Coadiutores
aliorum Epiſcoporum, cum aſſignatione
alicuius penſionis ex redditibus menſæ
Epiſcopalis, ad vitam ipſius Coadiutoris,
8 iſta penſio eis non debetur, niſi quatenus
inſeruiant, & cum aliàs eueniſſet caſus,
quo quidam Coadiutor, poſt aſſignatam
ſibi penſionē,nolebat inſeruire,prętende-
bat nihilominus penſione gaudere, Vnde
re delata ad Vrbē, cenſuit Sacra Congre-
gatio Concilij, quod Epiſcopus titularis
ſuffraganeus alterius Epiſcopi,cui annua
penſio ducentorum aureorum ſuper fru-
ctibus Epiſcopatus, cuius eſt ſuffraga-
neus,reſeruata fuit, illam accipere debet,
quatenus inſeruiat; aliàs aſſignanda eſt
ſucceſſoribus, *d. Sacr Congr. ſub die 11
Iunij 1592.* prout refert Barboſ. *in ſuis
collect verbo, Epiſcopus ſuffraganeus, cap. 3.*
vbi etiam ſubdit, quod Epiſcopus titula-
ris Canonicatum obtinēs in Eccleſia Ca-
9 thedrali, poteſt, & debet in ea vti habitu
ordinario, quo vtuntur Epiſcopi in Ro-
mana Curia.i.Rochetto ſupra ſubtanā, &
mantelletto violacei coloris;&debet prę-
cedere omnibus alijs Canonicis eiuſdem
10 Eccleſiæ, & ſedere in primo ſtallo ſu-
pra omnes, vt fit, & ſeruatur Romæ,ſimi-
li caſu eueniente, in tribus Eccleſijs Pa-
triarchalibus S.Ioannis Lateranen. S. Pe-
tri, & S. Mariæ Maioris, *d. Sacr. Congreg. in
vna Compoſtellana 11. Iulij 1617.*

11 Cœterùm,Epiſcopus regulariter, reſi-
dens in ſua Diæceſi, liber eſt à reſidentia
ſuarum Dignitatum,& beneficiorum ſim-
plicium, quæ obtinet in alia Diæceſi,nec
aliud amittit, niſi quotidianas diſtribu-
tiones,& alia,ſi quæ ſint, quæ abſentes,iu-
ſta de cauſa non percipiunt, vt declara-
tum refert per *d. Sacr. Congr. Armendar.
teſte eod.* Barboſ. *verbo, Epiſcopo, cap. 1.*
Nec aliud, circa reſidentiam Prælatorum
in ſuis Eccleſijs pro eo quod ad noſtram
praxim pertinet,indagare viſum eſt; licet
nonnulla circa hoc adducam in mea *pra-
xi benef. tom 2. lib. 2. cap. 7. à nu. 21. ad 36.*

SVMMARIVM.

1 *Simonia quid ſit.*
2 *Vnde dicatur.*
3 *Conſtitutio Pij V. contra ſimoniacos.*
4 *Simonia quotuplex.*
5 *Simonia realis, quæ.*
6 *Simonia conuentionalis, quæ.*
7 *Realis à conuentionali, in quo potiſſi-
mùm differat.*
8 *Multum diſtat à confidentia, quæ hic
definitur.*
9 *Simonia mentalis quæ.*
10 *Simoniacus mentalis tenetur ad cor-
dis ſatisfactionem.*
11 *Et incurrit peccatum mortale.*
12 *Sed quomodo illud vitare poſſit.*
13 *Simoniacis rarò datur diſpenſatio, quæ
ſoli Papæ reſeruatur.*
14 *Simoniaci, debent in ſupplicatione ex-
primere fructus malè perceptos.*
15 *Cuinam debeantur huiuſmodi fructus.*
16 *Pecunia ſimoniacè acquiſita, reſtituen-
da Eccleſiæ.*
17 *Formula ſupplicationis pro ſimoniaco.*
18 *Simoniacè conferens Ordinarius, bene-
ficium, quas pęnas incurrit.*
19 *Simoniacus, quomodo egeat noua pro-
uiſione.*
20 *Beneficij ſimoniacè acquiſiti, non datur
retentio.*
21 *Simoniaco ignoranter, quomodo ſuc-
curratur.*
22 *Fructus percepti à ſimoniaco, quando
exprimendi.*
23 *Papa nimis abhorret à ſimoniacis.*

Praxis Diſpenſationis cum ſimoniacis ſimonia reali.

C A P. IX.

ET ſicut ob non reſidentiam, non modò beneficiati amittunt beneficiorum fructus, verùm etiam ipſis beneficijs ex ſacrorum Canonum decretis, priuantur, id multò magis accidit in eorundem beneficiorum mala, ac deteſtabili aſſequutione, cum, videlicet, aliquod in ea pretium, ſiuè pactio interuenit, dicente Domino, *Quod gratis accepiſtis, gratis date Matth.* 10. & refertur *in cap. quidquid inuiſibilis*, 1.*q.*1. Vnde pro beneficijs obtinendis, omnis pactio, omniſque conuentio, debet omninò ceſſare, *cap. tua nos, de Simon & cap quam pro, in fin.* 1.*qu.* 2. quandoquidem, per dationem, & promiſſionem pro conſeqnendis ſpiritualibus, vel illis annexis, ſimonia committitur, *Hoſt. in ſum. hoc tit. Abb. in cap. extirpanda*, §. *qui verò, col penult. de preb:* Vnde ſic ea
1 definitur, videlicet, quod ſimonia eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi ſpirituale, vel ſpirituali annexum, *Nauar. in Man. cap.* 23.*nu.*100. *Leſſ lib.*2 *Iuſt. cap.* 35. *dubit.*1.*nu.*3 & ſumitur ex *cap. quaſitum, de rerum permut.* Dicitur primò, ſtudioſa voluntas, quia omnia prædicta, voluntatis deliberationem requirunt: Dicitur ſecundò, emendi, aut vendendi, quod latè interprerandum eſt, vt comprehendar omnem contractum oneroſum, ſeù reciprocum, quo res temporalis, & ſpiritualis viciſſim commutantur, id. *Nau. cap.* 23. *n.* 105. & ita colligitur *ex cap vltimo de pactis*. Dicitur tertiò, aliquid ſpirituale, ideſt quoduis ſupernaturale donum ad animæ ſalutem directè inſtitutum; Dicitur, quartò, ſpirituali annexum: vt comprehendantur non ſolùm, quæ ex iure diuino, ſpiritualia ſunt, ſed ex Eccleſiæ inſtitutione, per poteſtatē à Chriſto traditam, talia effecta, vt ſacra vaſa, veſtes, Eccleſiaſtica beneficia, patronatus &c. *Nau. d nu.* 100. *verſ. ſecundò*; quare hæc definitio comprehendit ſimoniam, tùm iuris diuini, tùm inris Eccleſiaſtici, vt ait *Suar. tomo* 1. *de Relig. tract. à lib.* 4 *de ſimon. cap.* 7. Dicitur autem ſimonia à Simone Mago; qui primus, tempore legis Euangelicæ, tali peccato ſe obſtrinxit *Act.* 7. Licèt autem in iure, peccatum hoc, hęreſis ſimoniaca paſſim appelletur, vt *in cap. quoties, de ſim. & cap. Presbyter. cap. quiſque, cap. quicumque, cap. fertur, & cap. Petrus*, 1. *quæſt.* 1. certum tamen eſt, hoc vitium poſſe abſque intellectus errore conſiſtere, vt notauit *Suar. lib.* 4 *de ſim. cap.* 1. *num.*6. & ſumitur *ex gloſ. in cap firmiſſime verbo. hæreticum, de hæret.* Hinc fit, vt grauiſſimis plectantur pœnis ſimoniaci; quandoquidem omnia crimina, ad comparationem ſimoniacæ prauitatis, quaſi pro nihilo reputantur, vt *in cap. tanta, hoc tit. cap. citò*, §. *qui ergo*, 1.*q.* 1. & ait *Rebuff. in ſua praxi tit. de ſimon. in reſig.* ſimoniacos, veluti primos, & præcipuos hæreticos, ab omnibus fidelibus reſpuendos; Et inter cætera
3 adeſt hodie *Conſtitutio Pÿ V. ibi, quicunque igitur deteſtabile crimen ſimoniacæ prauitatis commiſiſſe, conuinctus fuerit, in conſequendis ordinibus, eo ipſo ſit ab illorum exequutione per decennium, ſine ſpe diſpenſationis, ſuſpenſus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Eccleſiaſticas ſimoniacè acquiſierit, illis ſit ipſo iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quaſcumque alias obtinendas. Qui beneficium, aut officium Eccleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos perceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcumque alia beneficia Eccleſiaſtica obtinenda.*

Antequam tamen ad praxim petendi diſpenſationem cum ſimoniacis, deſcendamus, operæ prætium eſſe duximus, vnamquamque ſimoniæ ſpeciem hic pro Tyronibus, declarare; ad dignoſcendum, quando Orator licitè petere poſſit diſpenſationem Apoſtolicam, ac rehabilitationem ad præmiſſa retinendum. Eſt ergo triplex ſimonia.

4 Et quidem, Realis, Conuentionalis, &
5 Mentalis. Realis eſt illa, quæ propriè dicitur ab actu. ſ. à rei traditione, quia in dando rem, & recipiendo conſiſtit. Quare tunc fit, quando pactio ex vtraq; parte cōpleta eſt, ſaltem inchoatè, vt ſi collatio beneficij facta ſit, & pretij pars ſoluta, *Leſſ. lib.*2. *cap.* 35. *dub.*6. *Layman. lib.*4. *tract.* 10.
6 *cap. vlt.* § 6. Conuentionalis eſt, quæ dicitur à conuentione; quia aliquid promittitur: quæ ſic, etiā definiri poteſt: eſt externa conuentio, ſeù pactio de re ſpirituali pro temporali, abſque tamen exequutione ſaltem vtrinque facta *Abb. in cap. nemo. hoc tit. & Caſſad. deciſ.* 5. *de Conſtit.* Et hæc

Con-

Conuentionalis duplex, eſt;quædam; videlicet neutra ex parte exequuta,quæ propriè dicitur Conuentionalis, cum ſtetur in terminis nudæ promiſſionis, & conuentionis,nulla ſequuta traditione rei, & temporalis dationis,vt *in cap. vlt. de pact.* Quæ verò ex vna tantùm parte exequuta eſt,ſecundum aliquos,tranſit in realem;ſi complementum fiat ex parte illius, qui promiſit ſpirituale; nam tunc ſufficit ad conſtituendum ſimoniam realem: ſecùs autem eſt in implemento promittentis temporale: non enim efficit, vt ſimonia deſinat eſſe conuentionalis, & fiat realis, ſecundum *Caiet. 2.2.qu.100.art.6. ad ſextum*, relatum à *Pariſ. de confid. benef. q 1. nu. 142.* vbi ſubdit, quod ſecundum receptiorem,quam ſtylus obtinuit, contrarium eſt tenendum in iudicando, & conſulendo,vt nunquam,videlicet, efficiatur realis, niſi ab vtraque parte demandetur exequutioni, & compleatur; ſufficit tamen ad eandem inducendam, quod ex vna parte ſit in totum completa, & ex altera in parte tantùm; vt quia ex vna parte fuerint dati ordines,aut data beneficia; ex alia autem parte, non tota pecunia conuenta, ſed illius pars tantùm, vt dictum eſt, *Nauar. conſ. 40. nu. 2. de ſimon.*

Differentia autem, quæ verſatur inter ſimoniam realem, & ſimoniam conuen-
7 tionalem, ea potiſſimùm eſt, quia realis habet annexam excommunicationem, & priuationem ipſo iure, *id Nauar. conſ. 42. eod. tit.* attamen vtraque ſcilicet tam realis,quàm conuentionalis, inducit inhabilitatem ad obtinendum de cætero beneficia; quamuis minor ſit conuentionalis, quæ frequentior eſt reali,quia promiſſiones facilius fiunt, quàm dationes; vnde vulgò dicitur, quod promittere, & ſeruare promiſſa, diuerſa ſunt; nam plura promittuntur, quæ poſtea non attenduntur, ad *tex. in l. Titia, ff. de verb. oblig. l. ſciendum, ff. de ædil. edict.*

Eſt tamen notandum, quod ſimonia
8 realis multùm diſtat à confidentia; quia illa committitur actualiter, & per dationem,& receptionem rei, vt ſupra diximus, hæc verò per promiſſionem, & ſic interpoſitionem fidei; cum tota, in fide ſit poſita; quare eſt ſpecies conuentionalis, vt docent morales Theologi, præſertim *Leſſ. & Laym. locis citatis*. Vnde hæc confidentia ita definita reperitur per *Nauar. in Man. cap. 23. nu. 109.* Confidentia eſt certa ſpes de re aliqua, quod ita fuit,eſt vel erit:ſed in propoſito, aptius,& congruentius antea,aliam dedit definitionem *Maſcard. de probat. concl. 2306. num. 2.* nimirum, Confidentia beneficialis eſt ea, qua quis confidit, quod alter acceptans beneficium,ſibi poſtea,vel alteri conferat, *id. Pariſ. in d. tract. d. quæſt 1. num. 48. qui num. ſeq.* ita illam definiuit, Confidentia eſt ſpes quædam, quod collator conferat,patronus præſentet, eligens eligat, aut quis accipit, vel renunciat beneficium, pacto modo, vel conditione expreſſa, vel tacita, ſibi, aut alteri.

9 Simonia verò mentalis ea eſt,quæ conſiſtit,non quidem in ſolo interno propoſito ſimoniacè contrahendi (quamuis hæc, etiam ſimonia dici poſſit) ſed in propoſito interno, quo quis, dum confert alteri ſpirituale, intendit illum obligare ad reddendum temporale; vel contra,quando confert temporale, intendit illum obligare ad reddendum ſpirituale, ſine vllo pacto externo: ponit exemplum *Leſſ. loc. cit.* ſi qs ſeruiat Epiſcopo, hac intentione,vt in mercedem ei conferat beneficium; & tandem illud ei conferatur, nulla tamen externis verbis, aut nutibus, facta conuentione, erit ſimoniacus mentalis, Hęc autem ſimonia,propterea non inducit nullitatem,nec ſimoniacus mentalis tenetur ad reſignationem,vel reſtitutionem, *cap. fin. de ſimon.* & ſic nullam cenſuram,aut pęnam incurrit: Eccleſia enim, quæ de occultis non iudicat, pro peccatis merè internis, pęnas infligere non ſolet; nam pœna ſequitur iudicium, vt communiter *DD.* Vnde dixit *gloſ. in cap. qui ſtudet, 1. quæſt. 1 verbo, à communione*, ſimoniacum ſola voluntate, non eſſe excommunicandum; quia,nec ex natura rei,nec ex iure naturali,aut diuino, aliquam nullitatem inducit; cum nulli fiat iniuſtitia,vt patet *ex d. cap. fin.* quamuis iſte mentalis ſimoniacus teneatur
10 ad cordis ſatisfactionem,vt *in cap. vlt. hoc tit. ibi, in quo caſu delinquentibus ſufficit per ſolam pœnitentiam, ſuo ſatisfacere Creatori.*

11 Vnde propter hoc incurritur ſaltem peccatum: ſed pro eo vitando,cum caſus contigerit, ſi nimirum, pro aliqua concordia inter partes ineunda, vel aliàs in beneficialibus interuenit ſimonia mentalis,puta, cum duo vellent inter ſe ſua beneficia permutare,quorum vnum, ſiuè iuriſpatronatus, ſiue liberę collationis, erigitur apoſtolica authoritate ad effectum,& animo permutandi; cum hic interueniat mentalis ſimonia, non eſt ne-

ceſſc,vt in ſupplicatione id exprimatur,
ſed practicatur,vt D. Datarius ſupplica-
12 tionem porrigendo Sũmo Põtifici ſuper
permutatione beneficiorum,quæ petitur,
factum illi aperiat verbo tantùm, qui li-
benter ſuper hoc anuuit; & ſic ſolæ ipſius
Pontificis ſcientia ſufficit circa hoc, vt
in ſimili dicemus in noſtra practica bene-
ficiali, & ita ſciunt omnes Curiales pra-
cticari: quandoquidem ſupradicta ſcien-
tia Papę facit ceſſare omne vitium, *Caſ-
ſad.deciſ.2.de ſimon.* ſimoniam mentalem,
& omnem ſcrupulum, & ſuſpicionem,
Redoan.de ſimon.p.2 cap 13 num.4.

His paucis ſic præmiſſis, deſcendendo
ad praxim petendę, & concedendæ di-
ſpenſationis pro prædictis ſimoniacis,
13 dicendum eſt,quod cum illis rarò diſpẽ-
ſatur,& hæc diſpenſatio ſoli Papæ com-
petit,vt patet in *c. erga 1.q.1.gloſ.in c.mi-
nor.50 diſt.cap.ſi quis ordinauerit, iuncta
gloſ.in verbo, per ſedem apoſtolicam, de ſi-
mon.* Et quotieſcunque petitur deſuper
abſolutio,& diſpenſatio à Summo Ponti-
14 fice, debent exprimi fructus percepti ex
beneficio ſimoniacè acquiſito, cum illi
15 debeantur Cameræ apoſtolicæ: ac prop-
terea conſignari D. Datario, vel Data-
riæ Præfecto, licet hodie pro dictis fru-
ctibus fiat tranſactio,& ex illis remittatur
Oratori tertia,vel maior pars, prout ipſi
D. Datario videbitur: quamuis de rigo-
re,omnes ſint,vt ſupra,reſtituendi, iuxtà
illam concluſionem,nempè,quod omnia,
ſcelere acquiſita, applicantur fiſco, *l. Lu-
cius ff.de iur fiſ. l.ſi quis eum falſo, & ibi
gloſ ff de falſ.*

Quòd quidẽ miniſtãdum nõ eſt;quia li-
cèt de iure,pecunia ſimoniacè acquiſita,
16 veniat Eccleſiæ cui facta eſt iniuria, ap-
plicanda,& reſtituenda,vt *in cap hoc, &
cap.audiuimus, de ſimon.* Camera tamen,
Apoſtolica,ſeù fiſcus,pecuniam huiuſmo-
di vendicare conſueuit, *Mandoſ. in praxi
Signat.tit.diſpenſ. cum ſimon. verſ. & licèt
de iure*

Si igitur petatur diſpenſatio pro pu-
blico ſimoniaco, habendus erit recurſus
ad Datariam Apoſtolicam, ibique porri-
genda ſupplicatio pro vtroque foro, quæ
modo ſequenti concipi poterit, vz.

17 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris
Theodori N.presbyteri N.diœceſis.Quod cũ ipſe ſuperioribus bellorum procellis,in
Gallia ab hæreticis captus,& vinculis detentus eſſet,deuoto veſtro Nicolao N. ſi eum
ab huiuſmodi captiuitate ſolueret, ſe parochialem Eccleſiam S. N.loci N. quam
tunc ipſe obtinebat,in fauorem cuiuslibet perſonæ,dicto Nicolao beneuiſæ, reſignatu-
rum promiſſit; qua promiſſione dicti Nicolai ope,qui quandam pecuniæ quantitatem
propterea impendit,liber factus eſt,dictus Orator præmiſſa adimplere volens, prædi-
ctam parochialem Eccleſiam in manibus Romani Pontificis ad fauorem tamen dictæ
perſonæ reſignauit. Cum autem,Pater Sancte,dictus Orator,de præmiſſis plurimùm
doluerit,& doleat,ac à ſimilibus in poſterum committendis,abſtinere firmiter propo-
nat; cupiatque abſolutionis beneficium,& diſpenſationis gratiam, ſibi ſuper eiſdem
per S.V. miſericorditer impendi Supplicat igitur humiliter E.S V. Orator præfatus,
quatenus ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, eique ſpecialem gratiam faciendo,
eundem Oratorem à quibuſuis ſententijs,cenſuris,& pęnis Eccleſiaſticis, quas propter
pręmiſſa quomodolibet incurrit,Simoniæ labe,& exceſſibus huiuſmodi,in vtroque foro
abſoluere,& totaliter liberare;dictaſq; pęnas ſibi gratioſè remittere,et condonare,om-
nemq; inhabilitatis,& infamiæ maculam contra eũ,ex pręmiſſis quomodolibet inſur-
gentem,ab eo penitus tollere,& abolere: Secumque ſuper irregularitate per eum, ex
præmiſſis quomodolibet contracta,quodque illa,& alijs præmiſſis non obſtantibus, ſuo
clericali charactere,quo aliàs ritè inſignitus fuit,illiuſq; priuilegijs, ac etiam omnibus
Sacris,& presbyteratus ordinibus,per eum aliàs ritè quoque ſuſceptis,vti,& in illis,
etiam in altaris miniſterio miniſtrare,necnon quæcunque, & qualiacunque cum cu-
ra,& ſine cura,beneficia Eccleſiaſtica,etiam ſi Canonicatus,& præbendę &c. & in-
ſtituatur,non tamen ad dictam parochialem Eccleſiam, ad quam conſequendam
perpetuò inhabilis remaneat &c.* vt in alijs rehabilitationibus.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & additur, *Et committatur Ordi-
nario,impoſita Oratori aliqua pęnitentia ſalutari. Ipſoque ab exequutione ſuorum,*

ordi-

ordinum, arbitrio eiuſdem Ordinarij, ſuſpenſo, Et quoad diſpenſationem, dummodò Oratori aliàs merita ſuffragentur, nec aliud canonicum ei obſtet impedimentum.

At verò, vbi Ordinarius loci ſimoniacè beneficium contulerat, committi conſueuerunt litteræ Ordinario viciniori, his adiectis verbis in calce ſignatæ ſup-
18 plicationis, videlicet, *Et attento quod Ordinarius N. ſuſpenſionis. & alias, in ſimoniacos à iure inflictas pœnas* (ſecundum in ipſa ſupplicatione narrata) *incurrit, quę per hoc ei relaxata, aut remiſſa minimè exiſtantur, Committatur Ordinario viciniori, in cuius manibus, antequam ad abſolutionem, aliaque præmiſſa procedat, dictus Orator eandem parochialē Eccleſiam (quatenus illam nondum dimiſerit, vel illa priuatus exiſtat) illiuſque poſſeſſionem realiter, & cum effectu dimittere omnino teneatur. Ita tamen, vt de illa per ſedem Apoſtolicam dumtaxat diſponi poſſit. Irritum &c. ac impoſita &c.* & quandoque additur, *Et durante tempore ſuſpenſionis huiuſmodi, dictus Orator beneficia curam, aut aliàs Sacrum ordinem annexum requirentia, obtinere nequeat &c.*

Quod ſi vnum beneficium canonicè, alterum verò ſimoniacè aſſequutus eſt, putà primùm, parochialem Eccleſiam, deinde Canonicatum, & præbendam, licèt illa non ſit priuatus, iſtis verò ſic, pro
19 dicta parochiali erit nihilominus petenda noua prouiſio. Ratio eſt, quia, licèt non ſit illa priuatus, nihilominus, quia propter præmiſſa, incurrit excommunicationem, debet petere illius retentionem per viam dictæ nouæ prouiſionis. Vndè, Ordinario cōmittitur, vt *in eius manibus, antequàm ad abſolutionem, & diſpenſationem ſuper inhabilitate Oratoris procedat, dictus Orator Canonicatum, & prębendam, ac parochialem Eccleſiam huiuſmodi realiter dimittere teneatur; ac impoſita &c. Ipſoque &c. arbitrio eiuſdem Ordinarij ſuſpenſo. Et ſi abſolutione huiuſmodi facta, per diligentem examinationem, dictum Oratorem ad id idoneum eſſe repereris, & merita ſibi aliàs ſuffragentur, parochialem Eccleſiam, non autem Canonicatum, & præbendam præfatos, ad quos obtinendum perpetuò inhabilis exiſtat, illi ex miſericordia, conferat.*
20 Et ſic nunquam datur retentio beneficij, ſuper quo fuit commiſſa ſimonia ex præſcripto ſupradictæ *Conſtitutionis Pij V.* ſupra à nobis ſummatim circa id relatæ; cum ſit illo priuatus ipſo iure, ac inhabilis ad illud, cęteraque in futurum obtinenda, *Franc. Leo in theſauro for. Eccleſ. p. 3. cap. 2. nu. 12*

Idem etiam notoria praxis docet, vbi ſimonia, ignorante prouiſo, commiſſa reperitur, quandoquidem ipſi Ordinario, in cuius manibus erit dimittendum prius beneficium, ſic aſſequutum, committitur
21 eo modo, quo ſuperius dictum eſt, impoſita ipſi Oratori etiā aliqua graui pœnitentia ſalutari; & ſi ipſi Ordinario conſtiterit, quod ſimonia huiuſmodi, ignorante prorſus dicto Oratore, à principio commiſſa fuerit, illud ei ex miſericordia conferat. Sicut pariter in ſimili caſu dari Oratori conſueuit noua prouiſio ſuper beneficio, cum commiſſione Ordinario facta, & additur, *Et committatur Ordinario, in cuius manibus, antequàm ad abſolutionem, & nouam prouiſionem procedat, dictum beneficium dimittere teneatur, impoſita &c.*

Quouerò ad fructuum, inde perceptorum, expreſſionem, ſufficit illos tantum-
22 modò exprimere, quos poſt habitam ſupradictæ ſimoniæ notitiam, percepit. *Nauar. conſ. 35. num. 2 de ſimon.* quia illos tantùm reſtituere tenetur, vel ſuper illis componere; vbi enim deeſt delictum non debet adeſſe pœna *l. Sancimus, C. de pœn. l. aliud ff. de verb. ſign.*

Et nihilominus, cum omnibus limitationibus ſupradictis, neminem latet, quàm difficilem ſe reddat Summus Pontifex ad ſic diſpenſandum cum ſimonia-
23 cis, & quantum aborret ab hac peſtifera prauitate; peſtem enim eam appellat *Hoſt. in cap. tanta nu. 2. hoc tit.*

SVMMARIVM.

1 *Confidentia beneficialis, eſt ſpecies ſimonię.*
2 *Confidentia olim tolerabatur, & nunc probibita.*
3 *Confidentiarij, quas pęnas incurrant ex Conſtitutione Pij V.*
4 *Formula diſpenſationis pro Confidentiario.*
5 *Confidentiarij, ſunt irregulares.*
6 *Priuantur beneficijs obtentis.*
7 *Confidentia, dicitur ſimonia conuentio.*

tionalis.

8 *Delicta frequentata, magis puniũtur.*

9 *Confidentiarij, ipſo iure ſunt priuati beneficijs.*

10 *Non faciunt fructus ſuos, ſed illi ad Cameram ſpectant.*

11 *Sunt inhabiles ad beneficia, etiam quę dimiſerunt.*

12 *Diſpenſatio, rarò conceditur Confidentiarijs.*

13 *Confidentiarij, tenentur exprimere fructus malè perceptos.*

14 *Etiam coram Deo, & quantumuis minimam illarum partem.*

15 *Mediatores confidentiæ, quando excommunicationem incurrant.*

Praxis Diſpenſationis cum Confidentiarijs.

CAP. X.

1 Sequitur hic videre, quomodo praxis ipſa ſe habeat, etiam circa Confidentiam beneficialem, quæ ipſius ſimoniæ ſpecies eſt, iuxta definitiones à nobis ſuperius allatas, & tradit *Caputaq. deciſ. 202 nu.2.par.1.& deciſ.314.nu 3.p.2* cum adhuc ſimplex modus prohibeatur in collatione, reſignatione, electione, & præſentatione beneficij, *c. cum quidem, de pact. gloſ. & DD. in cap. cum vniuerſorum, de rer. permut. Pariſ. de confid. qu. 1. nu, 64.*

Licèt enim ante *Conſtitutiones Pij IV. & Pij V.* confidentia non ſolùm non puniretur aliqua pœna, ſed praua conſuetudine, imò potius corruptela à Principibus
2 Eccleſiaſticis in omni genere perſonarum toleraretur, adeovt quamplurimi eſſent, etiam in ipſa Curia, qui beneficia in confidentiam tenerent, & etiam S. R. E. Cardinales hoc vitio eſſent implicati, & vt plurimum Officiales, & Scriptores Apoſtolici; ita vt hæc praua conſuetudo fuerit adeo recepta, vt incęperit paulatim ius in ſupremis Tribunalibus pro fide pręſtãda reddi, & ſic compelli non reddentes beneficia in cuſtodiam, & confidentiam recepta, vt teſtatur *Nauar. in Manuali cap. 23. num. 111.*

Nihilominus, cum tot mala inde orirentur, illis remedio oportuno, ſupradictis Summis Pontificibus occurrere viſum fuit. Multi enim ipſa beneficia iure retinere nequeuntes, alij, ne cogerẽtur ad ſacros ordines, ad reſidentiam, ad incedendum in habitu clericali vt ad bellum proficiſcerentur, vt inimicos occiderent, alij, vt alieno nomine, lites agerent, aut defenderent, alij propter crimina incapaces, quidam, vt purgato delicto, vel abſolutione conſequuta, illa repeterent, eadem beneficia in alios deponebant, aliaque mala oriebantur, vt in *d. Conſtitutione Pij V. quæ incipit intolerabilis, in §. multi, ſub Dat. Romæ die 6. Auguſti 1569.*

Ac propterea, eadem Conſtitutione, omnes, & ſingulos: qui vſque tunc, Eccleſias, Monaſteria, beneficia, fructus, penſiones, aliaſuè res, intercedente hoc Confidentiæ vitio, receperunt, retinent, niſi ſtatim ad ſe reuerſi, & reſipiſcentes, celerĩ dimiſſione ſibi proſpexerint, & quicquid tale admiſerint in futurum, etiã omnibus,
3 & ſingulis alijs Eccleſijs, Monaſterijs, Dignitatibus, Adminiſtrationibus, Officijs, & beneficijs obtentis, necnon fructibus & penſionibus, & alijs rebus Eccleſiaſticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs Officijs temporalibus, priuauit, & ad futura inhabiles decreuit; & in iuris ſubſidium, excommunicationis ſententia innodauit, vt *in d. Conſtitut. §. ſed ne quiſquam.*

Qua quidem priuationis, & inhabilitationis pœna ſic ſtante, operæ pretium eſſe duximus, etiam circa hanc ſimoniæ ſpeciem, aliqua in praxi annotare quoad diſpenſationes, & rehabilitationes cum ipſis confidentarijs; cum quibus ipſe Pontifex non minus ſe gerit, quàm cum ipſis proprijs ſimoniacis, vt ex infra dicendis patebit. Pro confidentiarijs igitur, qui in vtroque foro petunt ſecum diſpenſari, & rehabilitari, ipſius Curiæ praxis admiſit, vt pro eis ſupplex libellus porrigatur, qui in forma conſuetæ ſupplicationis, conſcribitur, puta, tenoris ſequentis, videlicet.

4 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris N. Gandauer presbyteri N. Diœceſis. Quod aliàs perpetua Capellania in Parochiali Eccleſia S.N. loci N. Diœceſis prædicta, quæ de iurepatronatus laicorum, ex fundatione,*

tione,

tione, vel dotatione exiſtit, certo tunc expreſſo modo, vacante, ad illam ſic vacantem, dictus Orator à tunc exiſtentibus dictæ Capellaniæ patronis, etiam exiſtentibus in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi, iuriſpręſentandi perſonam idoneam ad eandem, dum pro tempore vacabat, ea tamen conditione per vnum ex dictis patronis adiecta, quod pręfatus Orator, quotieſcumque aliquis ex ipſius patroni natis, nepotibus, aut conſanguineis, ad ſacros ordines promoueri deſideraret, Capellaniam præfatam, ad illius fauorem reſignare teneretur, infra legitima tempora præſentatus, ipſeque Orator præſentationis huiuſmodi vigore, in ipſa Capellania, ordinaria authoritate, inſtitutus, illiuſq; poſſeſſionem adeptus fuit, fructus, redditus, & prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera valorem non excedentes, percipiendo ex eadem. Deinde ipſe Orator credens ſe ex præmiſſis nullam ſimoniam commiſiſſe, ad ſacros Subdiaconatus, Diaconatus, & presbyteratus ordines ad præfatæ, necnon alterius perpetuæ ſine cura Capellaniæ in dicta Eccleſia, quam tunc canonicè obtinebat, prout obtinet de præſenti, titulum, ſe promoueri fecit, & ſic promotus, in illis, etiam in altaris miniſterio, non tamen in contemptum clauium, miniſtrauit. Cum autem, Pater Sancte, dictus Orator, de præmiſſis, quorum notitiam deinde conſequutus eſt, plurimum doluerit, & doleat ad præſens: ac à ſimilibus in poſterum committendis omnino abſtinere intendat, Supplicat igitur humiliter E.S.V. idem Orator, qui primodictam Capellaniam coram Notario, & teſtibus dimiſit, ſecundò dictā verò, cuius fructus &c. Quinquagintaducat: au. de ca. &c. non excedunt, obtinet, quatenus ei in præmiſſis, de abſolutionis beneficio, & diſpenſationis gratia opportunè prouidendo, dictum Oratorem à ſimoniæ labe, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro, Apoſtolica authoritate abſoluere, & totaliter liberare, ac poenas, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, ſibi gratioſè remittere, & condonare: ſecumque ſuper irregularitate per eum ex præmiſſis, etiam ex eo quod cenſuris huiuſmodi ſic ligatus, miſſas, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium celebrauit, quomodolibet contracta, quodque illa, & aliÿs pręmiſsis non obſtantibus, clericali charactere, quo aliàs ritè inſignitus fuit, illiuſque priuilegÿs, necnon omnibus, etiam ſacris, & presbyratus ordinibus, per eum ritè quoque ſuſceptis, vti, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcumque, & qualiacumque, cum cura, & ſine cura beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi Canonicatus, & pręhendę &c. recipere, ac illa, necnon ſecundodictam Capellaniam, ante pręmiſſa ſibi canonicè collatam, retinere, liberè, & licite valeat, diſpenſare, necnon fructus &c. per dictum Oratorem ex primodicta Capellania perceptos, præfatos, quos in ſui neceſſariam ſuſtentationem expendit, & ob eius paupertatem reſtituere non poteſt, ſibi gratioſè remittere, & condonare; omnemque inhabilitatis, & infamię maculam, ſiuè notam ex pręmiſsis quomodolibet inſurgentem, ab eo penitus tollere, & abolere; ipſumq; in priſtinum, & eum, quo ante præmiſſa quomodolibet erat, ſtatum, reſtituere, reponere, & plenarie redintegrare dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus pręmiſsis, ac conſtitionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum in quibus &c.

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et additur. *Et committatur Ordinario, & ſi, vel poſtquàm Orator primodictam Capellaniam realiter dimiſerit, verificatis prius coram eo ſupra narratis, & impoſita eidem Oratori aliqua poenitentia ſalutari. Ipſoque ab executione ſocrorum ordinum, arbitrio eiuſdem Ordinarÿ ſuſpenſo.* — Fiat M.

Et quandoque additur in ſimilibus, *Præfecto verò patrono, qui Oratorem ad dictam Capellaniam, ſeù beneficium, ſic præſentauit, pro prima vice à præſentatione ad*

dictam

dictam Capellaniam &c. ſuſpenſo: ita quod in prima illius futura vacatione, liberè ipſe Ordinarius conferre poſſit &c. Et idem ſeruatur, ſi omnes patroni ita in præſentatione deliquerunt, quia clari iuris eſſe, neminem latet, patronos committentes ſimoniam, ſeù confidentiam in præſentatione, prædictas pænas incurrere.

5 Ex ſupradicta praxi patet, quod Confidentiarij ſunt irregulares, etiam ex ipſa *Conſtitutione Pij V.* vt *in d. §. ſed ne quiſquam, ibi, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris ſubſidium excommunicationis ſententia innodamus*; Vnde ſatis cō-
6 ſtat, quod priuantur obtentis, & inhabiles ad futura beneficia redduntur; ſuper quo benè aduertit *id. Pariſ qu.61.n. 11.* quod hic ſatis videtur conſtare de irregularitate, quæ inter præcipuos effectus, hunc inducit, vt irregulari non poſſint beneficia conferri, vt per *Abb. in cap. cum noſtris, de conceſſ.preb. Nauar conſ. 17 de ſimon.* Et hic, ex duplici capite ipſa irregularitas inſurgit, nempè, ex contextu ſupradictæ Conſtitutionis, necnon, ex eo quod Orator, dum eſſet ex cauſa præmiſſorum, cenſuris ligatus, ſuos ordines exercuit; vnde propterea in ſupradicta ſupplicatione fuerunt illa verba appoſita, videlicet, *ſuã per irregularitate per eum ex præmiſſis, etiã ex eo quod cenſuris huiuſmodi ſit ligatus &c. celebrauit.*

Necnon priuatur beneficijs, vt dictum
7 eſt; quia iſta confidentia, dicitur etiam ſimonia conuentionalis, *Caputaq. deciſ. 201.p 1. & deciſ. 238* ac propterea Confidentiarij deberent magis puniri, quàm ſimoniaci reales; cum illi deducant conuentionem ad actum, iuxta *tex. in l. 1. & l.15 qui C de ſicar.* & licèt minus peccent, quàm ſimoniaci dantes, & recipientes, frequentia tamen delicti minoris, ſæpè maiori delicto p̃ponderat, *c.tres autē, verſ. quidā autē de pæn. diſt.1.* & ꝓbatur *in c. admo-*
8 *nere, 33.q.2.* vbi dicitur, ꝙ delicta frequentata, magis debent puniri: ibi enim plus punitur interficiens vxorem, quàm matrem, licèt magis peccet, qui matrem interficit; quod tamen, factum eſt propter frequentiam; cum homines procliuiores, & frequentiores reddantur ad occidendas vxores ſuas, quàm matres: vnde huiuſmodi frequentiæ, grauioribus pœnis ſuccurritur, ita *Sarnen. ſuper reg. de trien. qu.12.nu.4.& 5.*

Sed hic, quoad huiuſmodi priuationem, habemus hodie legem expreſſam in dictis *Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V.* per quas fertur pœna priuationis.
9 An autem Confidentiarij, ſint ipſo iure priuati, an verò veniant priuandi per ſententiam, nullam deſuper dubitationem inſurgere videmus ex præſcripto eiuſdem *Conſtitutionis prædictæ Pij IV.* ibi *ipſo iure à die receptionis eorundem, vacauiſſe, & vacare, id Pariſ qu 58.nu.10.* rationem ibi aſſignans; ſubdenſque *num. 11. & ſeq.* per illationem, nullam eſſe differentiam, quoad hoc, inter ſimoniam realem, & confidentiam beneficialem prohibitam: quia ſicut ſimoniacus realis priuatur ipſo iure per *Extrauag. Paul. II.* quæ incipit. *Cum deteſtabile, de ſimon.* ita, qui commiſit confidentiam.

Quod quidem procedit in beneficijs in confidentiam receptis, vt clarè patet ex prædictis Conſtitionibus, præſertim *Pij IV.* decernentis, non ſolum vacauiſſe, & vacare, ſed etiam confidentiarios, ipſorum beneficiorum fructus indebitè per-
10 cipere, ſuoſque facere non poſſe, neque debuiſſe; ſed illos omnes, & ſingulos ad Cameram deuolutos fuiſſe, & eſſe, illique deberi: ac eos, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, eorumque hæredes, ad integram illorum reſtitutionem in vtroque foro teneri; ac proinde ſtatim abſque alia ſententia, vel declaratione, tenentur huiuſmodi beneficia dimittere. Ratio autem eſt, quia collatio, vel reſignatio beneficij, in quo talis ſimonia committitur, irrita eſt. Cæterum aliorum beneficiorum, & penſionum, antea legitimè obtentarum, quamuis inducatur etiam priuatio; eam tamen exequendam non eſſe in conſcientia ante iudicis ſententiam, notarunt *Leſſ. lib. 2. c. 35 dub.26.* qui citat *gloſ.* communiter receptam *in cap. fraternitas, 12 qu. 2. Suar. lib 4. cap. 43.nu. 13* quos, etiam citat, & ſequitur *Layman. lib 4. tract. 10. c. vlt. §. 8.*

Et ſicut dictum eſt, videmus non poſſe, videlicet, Confidentiarios prædictos impetrare beneficia, cum ad illa ſint inhabiles, & incapaces, vt ex præmiſſis patet,
11 imò nec poterunt ea beneficia, quæ dimiſerunt, de nouo impetrare, & illa ex nouo titulo retinere; prout Rota tenuit in vna *Toletan Theſauraria Sanctæ Leocadiæ, coram D Veſtano,* niſi ad hoc eſſet diſpenſatus.

12 Quam quidem diſpenſationem, verùm eſt, raro concedi; vt ex noſtra ſupra poſita praxi demonſtrauimus, vbi per clauſulas reſtrictiuas in diſpenſationibus cum ſimoniacis, etiam confidentiarijs, ſatis oſtēditur,

ditur, Summum Pontificem nolle diſpenſare ad ea beneficia, ſic malè acquiſita; quamuis aliquando videamus, etiam ſuper ipſo beneficio, dari talem diſpenſationem; quam tamen nimis difficile impetrari, omnes ſciunt Curiales; prout etiam teſtatur *id. Pariſ. d. qu. 58. num. 55.* vbi ait, quod de ſtylo, Dataria non ſolet concedere diſpenſationes, vt committentes confidentiam, poſſint ea beneficia retinere, ſuper quibus confidentiam commiſerunt; quapropter *Pius IV. in ſua Conſtitutione*, quam edidit, quæ incipit, *In ſublimi*, pro reformatione Officij Pœnitentiariæ, voluit, nè Pœnitentiarius (ſcilicet Maior) in abſolutionibus à ſimonia reali, vel conuentionali, etiam occulta, vnquam concedat, vt ipſi ſimoniaci, beneficia, ſuper quibus ſimoniam commiſerunt, ſeù pecunias, vel alia pro illis accepta, aut fructus inde poſt commiſſam ſimoniam, perceptos, in toto, vel parte retinere poſſint. Quinimò, vt in abſolutionibus huiuſmodi apponatur clauſula, quod vterque ad beneficium, ſuper quo fuit commiſſa ſimonia, perpetuò inhabilis exiſtat: per quę quidem verba, ait *Tolet. in ſum lib 5. cap. 93.* quod Summus Pontifex reſeruauit ſibi diſpenſationem in retinendo beneficio, & fructibus per ſimoniam conuentionalem, & occultam, perceptis; vt per *Quar in ſum. bull. verbo, ſimonia, fol. mihi 600. verſ. caueat autem*: quapropter ait *id. Pariſ. d qu. 58. nu 56.* id optima ratione ſtatutum eſſe; quia valde ſcandaloſum videtur, & mali exempli; vt quis poſſit retinere beneficium, quod iniuſtè habuit, ad *not. in c. r de reg iur in 6.*

13 Debentque omninò fructus inde percepti, in ſupplicatione exprimi, qui nunquam, nec in toto, nec in parte remitti conſueuerunt, niſi ob maximam Oratoris ægeſtatem, iuxtà *gloſ. & DD. in cap. cum tu de vſur. in 6.* Nauar. *in Manuali cap. 17. nu 73.* In caſu verò illorum reſtitutionis, quibus veniant reſtituendi, ſatis id cautum eſt dicta *Conſtitutione Pij IIII.* vbi *in §. & eoſdem*, declaratur, illos ad Cameram Apoſtolicam ſpectare; prout etiam ſupra diximus: & hodie in his caſibus practicatur quod dicit ſupradictus *Pariſ. de confid. qu 60 nu. 35 circa med* vbi ait, quod pro petenda deſuper abſolutione, cum diſpenſatione, fit ſupplicatio in qua narratur confidentia commiſſa, quæ porrigitur D. Datario, & ab Officialibus ad id præpoſitis mandatur exprimi, ſi non eſt expreſſum, quot fructus ex illo, ſeù illis beneficijs perceperit: quo facto, ſignata ipſa ſupplicatio, poſtmodum taxatur, & ſoluitur compoſitio pro prædictifructibus malè perceptis; ac ipſa ſupplicatio relaxatur, prout in mea *practica benef.* latius dicam.

Hæc namque reſtitutionis pecuniariæ expreſſio, optimum fuit, vt in dicta Cōſtitutione apponeretur, vt ſupra; quandoquidem in hoc caſu nonnulli perperam dicebant, ſufficere, vt illi reſtituantur Eccleſiæ, cui facta eſt iniuria; nonnulli verò tenebant, huiuſmodi fructus ſpectare ad ſucceſſores in beneficio, in quo commiſſa eſt ſimonia, alij. pauperibus, alij verò ei, q huiuſmodi pecuniam donauit pro conſequendo ipſo beneficio, *id Pariſ. qu 60. nu. 45.* vnde per dictam Conſtitutionem ſublata eſt omnis difficultas.

Eſt autem hic aduertendum circa huiuſmodi fructuum expreſſionem, quod
14 ipſi Confidentiarij tenentur etiam coram Deo exprimere verè fructus perceptos, alioquin, ſi quatumuis minus expreſſerunt, non ſunt tuti in foro conſcientiæ; & ita fuit in Rota reſolutum, *Put. deciſ 12. de prab.* Vndè multi decipiuntur in ipſa Romana Curia expeditores, qui hanc fructuum ita perceptorum expreſſionem fieri curant per Oratores, taliter qualiter, perinde, ac ſi illa non eſſet de eſſentia, ſed minus neceſſaria; ignorantes forſan, quod in beneficialibus, ſubreptio, etiam in minimo, vitiat gratiam, *cap ſi motu proprio, de prab. in 6* Eò magis, quia Dataria, vt aliàs diximus, non ſolet omnes fructus malè perceptos, exigere, ſed recepta tantum illorum aliqua quantitate, cœteros remittit.

Porrò, quid circa huiuſmodi ſceleris mediatores, noſtra ſentiat praxis, hic ſequitur adnotare. Pro quo facit illa communis *DD.* concluſio, quod mediator criminis dicitur ipſum delictum committere, *Franc. in cap. 1 nu. 2. de teſtib* ſicut agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur, *cap. 1 de off. deleg* nec ad effectum, vt talis dicatur mediator, ſimoniæ, ſeù confidentiæ, requiritur, quod ipſe propter id, aliquid recipiat; cum ſatis ſit, vt ſimplex mediator fuerit, Nau*ar. conſ. 59. de ſimon.*

Benè tamen notandum eſt, quod licèt talis mediator confidentiæ, illam committat, exinde tamen non efficitur ſimpliciter Confidentiarius quoad omnes pœnas, contra veros, & proprios ſimoniacos, & confidentiarios, incurrendas, ſed tantummodò quoad quid; ex quo, vt ait

id.

id. Nauar. d. conſ. 59. & probat *id. Pariſ. qu. 22. num. 10.* ex eodem *Nauar. loc. cit.*
mediatorem ſimoniæ, non incidere in
aliam pœnam inflictam contra ſimoniacos, quàm excommunicationis; & ratio
eſt, quia licèt in bullis vtriuſque *Pij* nulla
mentio extenſionis pœnæ excommunicationis ad mediatores facta fuerit, tamen
ſatis exprimitur à *Paulo II. in Extrau. 2. de ſimon.* contra mediatores ſimoniæ in
beneficio; quare hæc excommunicatio
15 nō incurritur priuſquam ſimonia, etiam
confidentialis vtrinque, tam ex parte accipientis, quam dantis completa ſit, vt notauit *Suar. cap. 43. in fine*: cum autem non
ſit ſermo de alia pœna, quàm excommunicationis, ſequitur, quod non indigeant
aliqua diſpenſatione circa beneficia obtenta, & obtinenda: cum huiuſmodi pœnæ ſint inflictæ aduerſus verè confidentiarios dantes, aut recipientes beneficia
in confidentiam, quales non videntur
propriè conſulentes, & conſentientes tantùm; cum pœna habent locum in ſuis caſibus expreſſis, *id. Pariſ. nu. 10. & ſeq* vbi
tamen *ſub nu 14. verſ. hanc autem conceſſionem*, limitat id non procedere, quoties
mediator confidentiæ, de fructibus beneficij, aliquid perceperit; cum hic caſus
ſatis ſit expreſſus in *a. Conſt. Pij V §. Deniq;*: eo enim caſu, non modo dicitur mediator, ſed etiam principaliter facere, &
committere delictum confidentiæ, & tenetur ad reſtitutionem, *id. Nauar. conſ 30. nu 4 eod tit.* & docet ſuper hoc notoria
praxis.
16 A ſupradicta tamen excommunicatione non poſſunt ſupradicti confidentiarij
abſolui ſimpliciter à Confeſſarijs, ſed abſolutio eſt petenda à Summo Pontifice
per Datariam in vtroque foro, vel ſi factum eſt occultum, à Sacra Pœnitentiaria
in foro conſcientiæ duntaxat: & ſi ante dictam abſolutionem celebrent, efficiuntur irregulares; debentq; propterea
ſuper ea petere etiam diſpenſationem.

Quod ſi recurratur ad ipſam Pœnitentiariam pro abſolutione; ac forſan, etiam
diſpenſatione cum mentione fructuum
malè perceptorum, remittuntur huiuſmodi confidentiarij ad Datariam, vt ibi
ipſi Cameræ ſoluant dictos fructus, aut
ſuper illis componant, & hic eſt notorius
ſtylus.

SVMMARIVM.

1 *Poenitentiarius Maior, quomodo diſpenſet cum ſimoniacis occultis.*
2 *Simoniaci, admoneant correos ſuos, vt conſulant ſaluti animarum ſuarum.*
3 *Non diſpenſantur ad retinendum beneficium, poſt ſimoniam acquiſitum.*
4 *Niſi, quando ſimonia eſt ignoranter contracta.*
5 *Diſpenſatio difficilis cum ſimoniacis, licèt cum grauiſſimis cauſis nu. 7.*
6 *Exempla tamen referuntur huiuſmodi diſpenſationis, cum ſuis clauſulis reſtrictiuis.*

Praxis Diſpenſationis cum Simoniacis, & Confidentiarijs occultis.

CAP. XI.

CVm autem ſimonia,
ſiuè confidentia,
erit penitus occulta, & propterea orator egeat abſolutione cum diſpenſatio
1 ne, recurritur ad dictam Sacram Pœnitentiariam, cuius
Maiori Pęnitentiario conceſſit idem
Pius V. vt cum his, qui etiam ſcienter,
ſimoniam commiſerunt, poſſit diſpenſare; dummodò tamen prius dimiſerint
beneficium, ſuper quo ſimoniam commiſerint, & fructus per eos inde perceptos
reſtituerint Eccleſiæ ipſius beneficij, vel
cum D. Datario compoſuerint: Quod
ſi allegent ſe neutrum facere poſſe ob
paupertatem, tunc hæc clauſula ſola adijciatur, vt fructus reſtituant Eccleſię, cumprimum potuerint; quod intelligatur
cum aliquibus eorum incommodis, &
indigentijs. Hoc inſuper adiecto, vt in
2 omni caſu addatur, quod ſimoniaci admoneant correos ſuos, vt, & ipſi conſulant ſaluti animarum ſuarum. Neque hi
3 ſimoniaci diſpenſentur, vt poſſint retinere beneficium, poſt ſimoniam contractā,
acquiſitum: quod tantùm conceditur,
4 quando ſimonia eſt ignoranter contracta, putà, per tertium: tunc enim dabitur
retentio prædictorum beneficiorum, ſic
acqui-

acquiſitorum; dummodò Orator poſtquàm reſciuerit ſimoniam, ſtatim petierit diſpenſationem. Retentionem autem beneficiorum, ſuper quibus contracta eſt ſimonia, nullo modo dare poſſit, etiam ſi contracta ſit ignoranter ab eo, qui illud obtinet, & abſque eius culpa, etiam ſi allegaret ſe aliunde viuere non poſſe; & licèt, etiam ſtatim, vbi reſciuerit ſimoniam, ſupplicauerit pro diſpenſatione.

Nihilominus verò, cum iſta ſcelera ſint de his, quæ vt plurimùm occultè committuntur, vt tradit *Grauet. conſ. 122. nu* 8 *Corn conſ. 3400. circa fin. vol. 1. Menoch. de arbitr. Caſu 116. nu. 2* prout etiam ipſa *Conſtitutio Pij. V.* innuit, dum ibi dicitur, *Vitium quidem confidentiæ occultè irrepſiſſe*, ac proinde cum ſecretè, & occultè fiant, difficilis ſint probationis. *Boer. deciſ. 101. num. 3. Afflict. deciſ. 57. num. 3. Soccin. iun. conſ. 32. nu. 12. lib. 2.* Ideò frequentior eſt recurſus ad Prætorium eiuſdem Sacræ Pęnitentiariæ; quæ pręmiſſis non obſtantibus, deſuper diſpenſare quandoque conſueuit; licèt in his diſpenſationibus, & rehabilitationibus concedendis, non minus ſe difficilem reddat in caſibus occultis, quàm Dataria, in publicis: ac proinde, ad illam recurrentes, ſæpiſſimè ſua ſpe fruſtrati remanent: ſæpiſſimè enim huiuſmodi ſupplicationes proponuntur in plena Congregatione ipſius Sacræ Pœnitentiariæ, & nimis raræ ſunt, quę ſignantur. Attamen, pro ijs caſibus, in quibus, Oratoribus ibi ſuccurritur, aliqua, de more, ad noſtram praxim pertinentia, hic ſubnectere iudicauimus; vt ex ipſius ſtyli cognitione, facilius homines ab huiuſmodi exceſſibus retrahantur. Ipſa namque praxis per inſtaſcripta exempla patebit.

6 Primum exemplum, Ponamus caſum, quod quidam laicus, cum haberet ius præſentandi ad beneficium, cõuenit cum quodam Sacerdote, vt ſi eum ad illud pręſentaret, aliquam fructuum partem percipere poſſet; ac propterea petit abſolui, & diſpenſari ad retinendum dictum ius pręſentandi, & fructus prædictos ſibi condonari.

Tunc enim committitur Confeſſario, ex approbatis ab Ordinario, quatenus Oratorem (audita confeſſione) à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ſimoniæ labe, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta pœnitentia ſalutare. Quodque dictum presbyterum, & alios (ſi qui ſint) in præmiſſis culpabiles, quantum poteſt, moneat, & inducat ad impetrandam à Sede Apoſtolica diſpenſationem &c. ſibiquè; fructus indebitè perceptos, facta aliqua eleęmoſyna arbitrio eiuſdem Confeſſarij, remittat, & condonet; Et quod occurrente eiuſdem beneficij vacatione, etiam ea vice poſt dicti presbyteri dimiſſionem, liceat Oratori, ſi iuſpatronatus, & præſentandi ad ipſum beneficium, dum pro tempore vacat, ad ipſum, alioqui legitimè pertinet, perſonam idoneam ad illud licitè pręſentare, miſericorditer indulgeat in foro conſcientię tantùm &c. Ita, vt huiuſmodi abſolutio, & diſpenſatio Oratori in foro Iudiciario nullatenus ſuffragetur. Et abſolutionis, & diſpenſationis litterę lanientur, itaut nullum illarum exemplum extet &c.

Secundum exemplum eſt, pro presbytero, qui mediante aliqua pecunię ſumma, per aliquem laicum procurauit præſentari ad beneficium; illoque aſſecuto, ſuos ordines exercuit, fructus tamen nondum percepit, Petit modo vterque, à præmiſſis abſolui, dictuſque præsbyter; etiam ſecum diſpenſari, tàm ſuper irregularitate contracta, quàm ſuper retentione dicti beneficij; cum non poſſit illud dimittere, abſque graui ſcandalo. Vnde committitur Confeſſario, quatenus dictos Oratores abſoluat, vt ſupra dictum eſt. Quodque in præmiſſis culpabiles, ſi qui ſint, moneant &c. Necnon dictus Laicus, pecuniam receptam, in dicti beneficij vtilitatem eroget, & alijs &c. iniungenda. Ipſoque presbytero ab exequutione ſuorum ordinum ſuſpenſo; Et dũmodo præmiſſa occulta ſint, idemque presbyter, dictum beneficium dimittere non poſſit abſque ſcandalo, cum eodem, pœnitentia vel illius parte peracta, & ſuffragantibus ſibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis, alioque ei canonico non obſtante, ſuper irregularitate, per eum ex præmiſſis, quia interim ſic ligatus, ſuos ordines (non tamen in contemptum clauium) exercuit, quomodolibet contracta &c. poſtquam in huiuſmodi ſuſpenſione ſteterit per tempus arbitrio eiuſdem Confeſſoris ſtatuendum, in ſuis ordinibus, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, dictumque beneficium retinere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet in foro conſcientiæ tantùm &c.

Tertium exemplum, Pro quodam

clerico, qui procurauit ſibi reſignari qnoddam beneficium, ſoluta pecunia reſignanti. Modò petit abſolui, ſecumque diſpenſari, vt valeat ad omnes ordines promoueri, & ob eius paupertatem, dictum beneficinm retinere; fructuſque perceptos ſibi condonari. Vndè ſimiliter Confeſſario committitur, quatenus &c. abſoluat Oratorem, vt ſupra; iniuncta ei pœnitentia ſalutari, ac erogatione alicuius partis dictorum fructuum in pauperum alimoniam, alioſuè pios vſus; & culpabiles moneat &c. Et dummodo præmiſſa occulta ſint; & Orator ob illius paupertatem, dictum beneficium dimittere non valeat, cum eodem, pœnitentia &c. vt ſupra, & ſuffragantibus &c. alioque ei canonico non obſtante, omnem inhabilitatis maculam, ex præmiſſis contractam, aboleat; ſecumque, vt, premiſſis non obſtantibus, clericali charactere; quo aliàs ritè inſignitus fuit, vti, & ad omnes, etiam Sacros, & presbyteratus ordines promoueri; & promotus, miniſtrare; dictumque beneficium retinere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet, reſiduumque fructuum ex dicto beneficio indebitè perceptos, ſibi gratioſè remittat, & condonet in foro conſcientiæ tantùm &c.

Quartum exemplum. Pro præsbytero, qui, etiam pro conſeqnendo beneficio Eccleſiaſtico, ſoluit reſignanti quandam pecuniæ ſummam, & deinde, cenſuris propterea incurſis, ſic ligatus, ſuos ordines exercuit, irregularitatem incurrendo. Vndè Confeſſario committitur, quatenus Oratorem, poſtquam dictum beneficium liberè dimiſerit, & fructus ex illo hactenus indebitè perceptos, in totum reſtituerit, vel ſi ob eius paupertatē, in præſentiarum non poteſt, ſe reſtituturum promiſerit, cum primùm poterit, etiam cum aliquali ſui incommodo, & indigentia, illos in vtilitatem Eccleſiæ dicti beneficij cum effectu conuertendo, à quibuſuis ſententijs &c abſolnat. &c. iniuncta &c. Quodque alios in præmiſſis culpabiles &c. Ipſoque ab axequutione ſuorum ordinnm ſuſpenſo &c. vt ſupra. Conceditur aliquando; etiam diſpenſatio, vt poſſit in futurum aſſequi beneficia Eccleſiaſtica; & tunc addi conſueuit, poſt verbum, *miniſtrare, Et quacumque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, inuicem tamen compatibilia, ſi qua illi in futurum aliàs tamen canonicè, conferantur, recipere, & retinere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet.*

Quintum exemplum, Pro presbytero, cuius pater ſoluit quandam pecuniæ ſummam, vt eidem presbytero de qnodam beneficio prouideretur; prout prouiſum fuit, Oratore ignorante ſolutionem huiuſmodi. Modò petit idem Orator, vt poſſit dictum beneficium retinere, fructuſque ex eo hactenus perceptos, condonari. Vndè Confeſſario committitur, quatenus, audita confeſſione, iniuncto eidem Oratori, vt patrem, & alios in præmiſſis culpabiles &c. cum eodem, dummodò præmiſſa occulta ſint &c. vt præmiſſis non obſtantibus, beneficium prædictum retinere, illiuſque fructus percipere valeat, miſericorditer diſpenſet, ſibique fructus ex dicto beneficio hactenus perceptos, gratioſè remittat, & cõdonet, in foro conſcientiæ tantum: ita quod huiuſmodi diſpenſatio in foro iudiciario nullatenus ſuffragetur.

Sextum exemplum. Pro presbytero, qui mediante eius fratre, quandam Eccleſiam parochialem, per reſignationem aſſecutus fuit; ſoluta per dictum fratrem, reſignanti, quadam pecuniæ quantitate; modò verò de ſimonia certior factus, petit ſecum diſpenſari etiam ſuper retentione dictę Eccleſiæ, cum eam propter eius paupertatem, & periculum ſcandalorum, dimittere non poſſit. Vndè committitur Confeſſario quatenus &c. vt in ſupradicto quinto exemplo &c.

Septimum exemplum. Pro Epiſcopo, qui in collatione beneficiorum, aliquam, ſimoniam commiſit, cenſuras Eccleſiaſticas propterea incnrrendo; & de inde ſnos ordines, & pontificalia, quæ ordinem reſpiciunt, exercendo, etiam irregularitatem contraxit. Modò petit abſolui, ſecumque diſpenſari, vt ſuos ordines, & Pontificalia exercere, & alias Eccleſias, etiam Metropolitanas, ſi ad eas aſſumatur, aſſequi poſſit. Vndè Confeſſario committitur, quatenus, audita confeſſione, poſtquàm pecunias, ſi quas recepit, in vtilitatem Eccleſiarum offenſarum, conuerterit, dictum Oratorem abſoluat &c. ininncta &c. qnodque culpabiles &c. vt ſupra. Ipſoque ab exequutione ſuorum ordinum, & Pontificalium ſuſpenſo. Demnm, dummodo præmiſſa occulta ſint &c. ſuper irregularitate &c. poſtquam in hniuſmodi ſuſpenſione ſteterit &c, in ſuis ordinibus, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, Pontificaliaque exercere, & quaſcunque alias Eccleſias, etiam Metropolitanas, & Patriarchales, ad

quas

quas eum in futurum transferri, ſeù quibus de eius perſona prouideri contigerit, recipere, eiſque ſimiliter prçeſſe licitè valeat, miſericorditer diſpenſet in foro conſcientiæ, & in ipſo actu Sacramentalis confeſſionis tantùm &c.

Eſt tamen hic aduertendum, quod licèt per exempla ſupra poſita cognoſcatur, quomodo cum ſimoniacis occultis diſpenſetur, iſta tamen diſpenſatio non ita paſſim datur, etiam à Sacra Pœnitentiaria, vt dictum eſt, cuius Prætorium tàm maximè abhorret ob huiuſmodi delictis:
7 etiam ſi allegentur grauiſſimæ cauſæ; prout bene norunt Curiales; nàm licèt inter cœteras cauſas, quæ ad id allegari conſueuerunt, ſit Oratoris paupertas, quę videtur in hoc ſibi prodeſſe, ne clericus in opprobrium totius Cleri mendicare cogatur, *cap. diaconi el. 5. verſ. mendicat infelix, 93 diſt. Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 2.* Item ſcandalũ, cuius ratione, licèt quãdoque quis priuetur beneficio, vt per *Gamb. in Extrauag. Iulij II. de ſimon. Pap. elect. à nu. 256.* attamen non ignoramus, ſcandalum inducere iuſtam diſpenſandi cauſam in omni caſu, etiam prohibito, *Anchar. conſ. 339. Felin. in cap. 2. de præſcrip.* Nihilominus, vt quoad fieri poſſit, quæuis, quãtumuis minima ſimonię labes extra Eccleſiam, à Romana Curia eliminetur, & arceatur, licèt adſint vrgentiſſimæ cauſæ, non ita paſſim illæ admittuntur; neq; in huiuſmodi diſpenſationibus pro vtroque foro per Datariam Summi Pontificis, nequè per illius Pœnitentiariam; vbi à me, tot annis illius Prætorio inſeruiente, ſatis id compertum eſt; ibi enim nec fauores præualent, nec Oratorum continua inſtantia prodeſt: quia, vt ait *Hoſt. in cap. quoniam, num. 4. eod. tit.* ſimonia accedit hęreſi. *Abb. in cap. cum venißent, num. 7. de iud.* eſtque crimen capitale, *Redoan. p. 1. cap. 5. num. 2. de Simon.* Crimen deteſtabile, *Prapoſ. in cap. ex multis, num. 1. q. 3.* & grauius cœteris; ac propterea ſimoniaci dicuntur deteſtabiliores omni peccatore, *id. Redoan. p. 4. cap. 12. num. 14.* appellantur fures, latrones, ſuntque ab omnibus reſpuendi, & æternaliter damnati, comparantur homicidis, & difficilè ſaluantur, *Pariſ. de confid. q. 8. num. 20. cum plurib. ſeqq.* de cęteris autem iſtorum malis nominibus videndus eſt *Prapoſ. in cap. quos conſtiterit num. 3. 1. q. 1.* vnde non immeritò id crimen indiſpenſabile eſſe ait *id. Redoan. d. 4. p. cap. 25. num. 2.* Ac propterea emanarunt prædictæ Conſtitutiones *Pij IIII. & Pij V.* ad excludendum, & arcendum dolos, & fraudes. & in odium ſimoniæ, & ſimoniacorum, & ad illam exterminandum ab Eccleſia, vt ex prædictorum Conſtitutionum proœmijs colligitur, quæ cauſam finalem oſtendut, *l. fin., vbi Bart. ff. de hered. inſtit. & in l. 1. ff. de orig. iur.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſandi modus, & forma cum ſimoniacis.*
2 *Abſoluendi poteſtas, non extenditur ad diſpenſandum.*
3 *Diſpenſatio, eſt maior, & difficilior abſolutione.*
4 *Cenſura tollitur per abſolutionem, irregularitas per diſpenſationem.*
5 *Diſpenſandi facultas, non datur per litteras Iubilęi.*
6 *Aliud eſt abſoluere, aliud diſpenſare.*
7 *Diſpenſatio, nullam habet præſcriptam formam.*
8 *Et quęnam forma communiter ſeruetur, tàm in vtroque foro, quam in foro conſcientię tantùm.*
9 *Irregularitas, quando tollatur per verbum,* abſoluo.
10 *Diſpenſatio vnica, quando ſufficiat pro pluribus irregularitatibus.*
11 *Diſpenſatio, non datur in genere ſuper quacunque irregularitate.*

Praxis formulæ abſolutionis, & Diſpenſationis, cum Simoniacis.

CAP. XII.

1 REliquum eſt, tradere; quid ſeruet praxis, circa modum, & formam abſoluendi ſupradictos ſimoniacos, ac cum eis, alijſq; irregularibus diſpenſandi, titulos reualidandi. ac fructus malè perceptos, condonandi, Et ſanè præmittendum neceſſariò duximus, per facultatem attributam abſoluendi ab omnibus cenſuris, & pœ-
2 nis Eccleſiaſticis, non venire poteſtatem abſoluendi ab irrgularitatibus, *Nauar. in Man. cap. 27. n. 194. Henriq. lib. 14. cap. 17.*

§.4.Zerol.in praxi Epiſcop.p.1. verbo, irre
gularitas,verſ. Decimotertiò eſt notandum,
& alij, quorum opinio eſt in praxi recep-
ta;quandoquidem,notorius Romanę Cu-
riæ ſtylus non ita ſe habet, vt per huiuſ-
modi facultates abſoluendi conceſſas à
peccatis,cenſuris, pœnis, ac ſententijs,
comprehendatur facultas diſpenſandi ſu-
per irregularitate: quapropter audiendi
non ſunt, qui contrariam opinionem te-
3 nent;quia diſpenſatio eſt maior, & diffi-
cilior abſolutione,*id Henriq d.§.4* & cen-
4 ſura tollitur per abſolutionem, irregula-
ritas verò per diſpenſationem. Non enim
inter cœtera,ignoramus,modernos Sum-
mos Pontifices idem ſentire, & declarare
etiam in eorum Iubilæis,in quibus, poſt
facultatem Confeſſoribus abſoluendi at-
tributam,additur clauſula, per quam de-
5 clarantur, eos non intendere per hoc di-
ſpenſare ſuper aliqua irregularitate, teſte
eod.Nauar.conſ.7.num.2. de tempor. ordin.
Maiol.de irreg.lib.5. cap. 51.num 7. Garc.
de benef.par.7.cap.12.nu. 57. vbi ad id, &
pro dicto ſtylo Curiæ, plures citat *DD.*
ſubdens ibi,contrariam ſententiam eſſe
falſam; quamuis nonnulli Theologi illam
amplexi ſint, & multi Confeſſarij minùs
docti,eorum authoritate nixi,illa faculta-
te vtantur. Cum enim Papa intendit ſu-
pradictã diſpenſandi facultatem tribuere,
illam apertis verbis explicat, ſicut vide-
mus in aliquibus Iubilæis à Pio V. con-
ceſſis, qui poſt conſuetam clauſulam ab-
ſoluendi à cenſuris,ſubdidit,*Et ſuper qui-*
buſuis irregularitatibus, quomolibet con-
tractis,diſpenſandi. Quæ quidem clauſula
iam receſſit:quinimò, loco ipſius, alia
contraria ſequentibus, & apertis verbis
hodie apponitur, videlicet, *Non intendi-*
mus autem per præſentes ſuper aliqua irre-
gularitate publica,vel occulta, nota,defectu,
incapacitate, ſiù inhabilitate, quoquomodo
contracta, diſpenſare, vel aliquam faculta-
tem tribuere diſpenſandi,ſeù habilitandi,&
in priſtinum ſtatum reſtituendi,etiam in fo-
ro conſcientia. Dicerem tamen, huiuſmo-
di clauſulam potius,ex abundanti, & pro
maiori declaratione appoſitam, cum
abſque ea, neque ex contextu litterarum,
veniret facultas diſpenſandi. Horum
etenim ratio eſt, quia in generali conceſ-
ſione non veniunt ea, quæ Summus Pon-
tifex ſibi ſpecialiter reſeruare ſolet, &
teſtatur *Liuald.in Candelab. aur. in tract.*
de irregul. ſtylum eſſe Curiæ Romanæ, vt
hæc irregularitas ſemper reſeruetur non
obſtante clauſula quantumuis generali in
litteris appoſita.

6 His igitur paucis ſic præmiſſis, ſatis li-
quet, aliud eſſe abſoluere, aliud verò di-
ſpenſare,vt per *Berg.de irregularitate par.*
6. nu. 19 fol.mihi 261. tit. de ſchiſm. qua-
propter ſequitur in propoſito videre,
nunquid, præter formam abſolutionis à
præmiſſis,aliqua adſit,peculiaris forma
præſcripta diſpenſandi, per quam tolla-
tur irregularitas. Et quidem,ſi de diſpen-
ſatione in vtroque foro conceſſa, loqui-
mur,pro ea ſufficit decretum Iudicis De-
legati, qui vigore mandati de diſpenſan-
7 do, dicat,diſpenſare, nulla tamen præciſa
ad id interueniente forma; cauſæ tantùm
cognitione præmiſſa. In foro autem con-
ſcientiæ,vt hic, neque aliam præſcriptam
formam in iure, aut aliàs quomodocun-
que reperitur,adeò quod,ea non ſeruata,
diſpenſatio facta non valeat,*id.Henriq. d.*
§.4 & ex communi *DD.* conſenſu,nullam
certam, & determinatam formam repiri-
ri,certum eſt; ſed ſatis, ſi quibuſcunque
verbis vtamur, ſignificantibus irregulari-
tatem, ſeù quodcunque aliud impedi-
mentum tolli. Vnde tàm in ipſa Vrbe
quàm alibi vidi,& audiui Confeſſarium
ad id vigore litterarum abſolutionis, &
diſpenſationis electum; hanc ſequentem
formam vti, vt poſt auditam Oratoris Sa-
cramentalē cõfeſſionem, illumq; ſecundũ
formam litterarum pdictarũ monitum,&
8 inſtructum,dicat, *Miſereatur &c. Indul-*
gentiam &c. Dominus Noſter Ieſus Chri-
ſtus te abſoluat, & ego authoritate Apoſto-
lica in hac parte tibi conceſſa, & mihi com-
miſſa, abſoluo te à quibuſuis ſententijs,
cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis; quas ob ſi-
monia labē in aſſecutione talis beneficij Ec-
cleſiaſtici quomodolibet incurriſti,& exceſſi-
bus huiuſmodi In nomine Patris &c. Si ta-
men in eiſdem litteris adiecta fuerit
clauſula ſuſpenſiua exequutionis ordi-
num Oratoris,ipſa ſuſpenſione iniuncta,
illiuſque tempore finito,arbitrio eiuſdem
Confeſſoris, dictoque Oratore ad eun-
dem reuerſo, illum abſoluet à vinculo
eiuſdem ſuſpenſionis,ſequentia proferen-
do, videlicet, *Et eadem authoritate ab-*
ſoluo te à vinculo ſuſpenſionis,Deinde di-
ſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam,
etiam, cenſuris ligatus, celebrando, contra-
xiſti, teque habilem reddo, ac exequutioni
ordinum & officiorum tuorum; tibique ti-
tulum dicti beneficij reſtituo, ac fructus ex
eo male perceptos, condono, teq; ad legiti-
mos actus pariter reſtituo, In nomine Pa-
tris &c. Quæ quidem formula licèt ali-
quan-

quantulum prolixa videatur, prudens tamen Confeſſarius illam ad verba magis neceſſaria pro ſua prudentia reſtringet. Poteritque, etiam eadem formula deſeruire pro quibuſcunq; irregularitatibus quoquomodo contractis; dicendo, *Diſpenſo tecum ſuper irregularitate, vel irregularitatibus, quam, vel quas contraxiſti ob hanc, vel illam cauſam, vel cauſas &c.* vel aliàs iuxta caſuum contingentiam, vbi certa cauſa irregularitatis contractæ appareat: quod ſi fortè in dubium reuocari contingat, an Orator aliquam irregularitatem contraxerit, iuxta formam, quam nonnulli authores tradunt in hoc caſu, dici poterit, *Diſpenſo tecum ſuper irregularitate, ſi forte contraxiſti ob hanc, vel illam cauſam, vt per Sayr. de cenſ. lib. 7. cap. 12. num. 18.*

Stante adhuc ſupradicta formula diſpenſandi, fuit aliàs dubitatum, an tollatur ipſa irregularitas, ſi Confeſſarius dicat, *Abſoluo te ab irregularitate, vel irregularitatibus.* Ratio etenim dubitandi inde inſurgit, quia verbum. *Abſoluo*, intelligitur de peccatis, cenſuris, & pęnis: at verò irregularitas nihil iſtorum eſt; ac propterea negatiua videtur reſponſio: nonnulli verò partem affirmatiuam tenent aſſerentes, ſolam diſpenſantis intentionem ſufficere ad irregularitatem tollendam, licèt vtatur verbo, *Abſoluo*, ac propterea ſatis eſſe dicere, *Abſoluo te ab irregularitate, vel irregularitatibus.* Verùm quicquid circa hoc ſentiendum, aut dicendum ſit, tale diſcrimen circa hoc verſari comperimus, nempè, ſi irregularitas orta ſit ex aliquo delicto, volunt ali-
9 qui, poſſe, eam tolli per dictum verbum, *Abſoluo*: ſi verò ex aliquo defectu contracta, & ſine aliqua culpa, quia tunc nec pœna, nec cenſura dici poteſt, nec ſententia, nec vinculum, ſed tantùm impedimentum, & inhabilitas, non dicitur propriè illam tolli per verbum, *Abſoluo*, cum propriè per verbum, Diſpenſo, tollatur: attamen ego in omni caſu irregularitatis tollendæ, dicerem Confeſſarium, vel alium diſpenſantem, debere vti verbo *Diſpenſo*; Sic enim ſcimus Pœnitentiarios Almę Vrbis ſeruare. Vide ad hoc *d. Sayr. d. cap. 12. num. 19.*

Hinc etiam in dubium reuocari poſtulat ipſa praxis, nunquid, cum contingat Summum Pontificem, ſiue eius Sacrã Pœnitentiariam mandare, vt cum aliquo diſpenſetur ſup omnibus irregularitatibus, ſi per oblionem aliquę exprimi omittan-
10 tur, an nihilominus vnica tantum diſpenſatio ſufficiat; ita vt, de ſic oblitis, non teneatur Orator vlterius petere abſolutionem? Et quidem affirmatiua datur reſponſio; quia per conſequentiam, videtur diſpenſatus ſuper omnibus; & hæc eſt communis ſententia, de qua teſtatur *Nauar. in Manual. cap. 26. num. 13.* quem ſequitur *Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 51.* vbi tamen benè aduertit, quod ſi irregularitas eſſet orta ex peccato mortali, eſſet facienda mentio de ipſo peccato; non tamen de irregularitate: vnde *id. Nauar. loc. cit.* conſuluit, vt cum quis petit diſpenſari ſuper irregularitate, addatur clauſula, *Et de omni alia irregularitate oblita, vel incognita.* Nec tamen omittere putaui, quod iſta clauſula
11 hodie non datur; quia omnia impedimenta, ex quibus oritur irregularitas, ſunt penitus, & diſtinctè exprimenda; nam vbi plura obſtant impedimenta, ſi vnum remoueatur, alia remanent, *cap. ex tuarum, de author. & vſ. pall. cap. paſtoralis de priuileg. Gemin. conſ. 33. nu. 8. Put. deciſ. 109. lib. 1.* ac propterea, habilitatio in vnò non pręſupponit habilitatem in alijs, *cap. non poteſt, §. illud, de prab in 6.* Vnde tot requiruntur diſpenſationes, quot ſunt impedimenta, & obſtacula, *Caſſad. deciſ. 9. num. 4. de prab. Rot. deciſ. 233. num. 22. p. 1. diuerſ. Menoch. de arbitr. lib. 2. Centuria 3. caſu 203. num. 13. Nauar. conſ. 17. de reſcrip.* Regulariter enim, quando ſunt plura obſtacula non ſufficit clauſula generalis, ſed de omnibus defectibus facienda eſt mentio, *Bald. in l. 1. num. 22. C. de furt Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 13. à nu. 81. ad fin.* quæ quidem omnia impedimenta docet nos notorius ſtylus debere omninò exprimi, tam in caſibus publicis in vtroque foro, quàm in occultis pro foro conſcientiæ tantùm, & plura huic *praxi congrua congero in 2. tom. mei prax. benef. lib. 8. cap. 13. à num. 21. ad 31.*

SVMMARIVM

1 *Apoſtata, arcetur, etiam à minoribus ordinibus.*
2 *Diſpenſat ſolus Papa cum apoſtatis.*
3 *Apoſtaſia, triplex, & declaratur.*
4 *Clerici, quinam adnumerentur inter apoſtatas.*
5 *Ordo ſacer, eſt ſpecies Religionis.*

6 *Apoſtata, non promouendus ad ordinem, aut Dignitatem.*
7 *Etiam reconciliatus ſuo Superiori, eget diſpenſatione.*
8 *Et quomodo cum eo diſpenſetur.*
9 *Apoſtata datur abſolutio cum diſpenſatione, & licentia transferendi, & quomodo.*
10 *Diſpenſatio, quomodo apoſtatis detur per Sacram Pœnitentiariam.*
11 *Et quomodo in vtroque foro.*
12 *Religioſo, quando detur licentia manendi extra Monaſterium in habitu ſeculari.*
13 *Nec licentia datur quandoque pro neceſſitate parentum.*
14 *Quibus de iure naturæ opem ferre tenetur.*
15 *Hac tamen licentia non ita paſſim Religioſo conceditur.*
16 *Religionis Superior non poteſt diſpenſare contra ius.*
17 *Conſtitutio Pauli IIII. quid ſtatuerit contra apoſtatas.*
18 *Apoſtata à fide, an, & quomodo diſpenſentur.*
19 *Apoſtata à Romana Curia abſenti, quomodo dentur abſolutio, & diſpenſatio.*

Praxis Diſpenſationis cum apoſtatis.

C A P. X I I I.

APoſtatam, etiam qui, ſcilicet à fide vniuerſa recedit, pluſquàm hæreticũ eſſe, immò penitus infidelẽ; ac propterea
1 ab ordinibus etiam minoribus, & à communione Eccleſiæ arceri, omnique irregularitate notari, neminem latet. *Sylu. in verbo irregularitas, q. 5.* &
2 cum eo, nemo præter Papam, diſpenſare poteſt. *Innoc. in cap. 1. de Apoſt.*
3 Eſt autem triplex apoſtaſia, iuxta *gloſ. ſolemnem, & receptam in cap. 1. de apoſtat.* Scilicet, à fide, vt dictum eſt, ab obedientia, & ab ordine, vel religione, *Nau. cõſ. 1. n. 3. eod. tit.* Quia verò noſtra praxis ꝑ nũc verſatur circa diſpenſationem cũ apoſtatis à religione, dicendum eſt, quod
4 inter hos apoſtatas adnumerantur etiam illi clerici, qui in ſacris ſunt ordinibus conſtituti, ſi habitum, & tonſuram, ac clericalem diſciplinam deponant: omnes enim iſti fiunt propterea irregulares, *gloſ.*
5 *in cap. penult. 50. diſt.* quandoquidem Sacer ordo eſt ſpecies religionis; vnde ſicut religioſi apoſtatant, non ſeruantes monachatum, ita, & clerici prędicti, vt per *Abb. in c. tua de apoſtat. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 34. num. 4.*

Et qa inter cęteras pœnas, quas à Religione apoſtatantes incurrunt, ea eſt, vt ip
6 ſi interim ad ordinem, vel dignitatem promoueri non poſſint, *vt in cap. fin. de Apoſt. Vgol. de irreg. cap 36. §. 4. Maiolus lib. 5. c. 31. relati à Bonac. de conſ. diſp. 7. q. 3. p. 7. n. 7* & ſi recipit Sacrum ordinem, li-
7 cèt poſtea reconcilietur ſuo ſuperiori, & ſuſcipiat pœnitentiam, ſine tamen diſpenſatione, non poterit in ſuſcepto ordine miniſtrare, *Burgaſ. de irreg. p. 6. tit. de apoſtat. num. 7.*

Ideò pro ſupradictis apoſtatis in dies emanant abſolutiones, & diſpenſationes, duplici modo; nimirum, per Datariam in vtroque foro, ac ꝑ Officium Sacrę Pœnitentiariæ in foro conſcientiæ tantùm.

Primo modo, omiſſa formula ſupplicationis, tanqnam minus neceſſaria, com-
8 mittitur Ordinario, qui, ipſo Oratore ab exequutione ſuorum ordinũ arbitrio eiuſdem Ordinarij, ſuſpenſo, eundem, poſtquàm redierit, & habitum regularem reaſſumpſerit, abſoluat, & cum eo diſpenſet: impoſitaque ei pœnitentia ſalutari, & ſalua regulari diſciplina.

9 Datur quandoque abſolutio cum diſpenſatione, etiam cũ licentia ſe transferendi, quæ committitur Superiori Ordinis, ad quem Oratorem transferri contigerit, cum decreto, vt poſtquàm translatus fuerit, & vitam regularem in clauſtro ducere ſtatuerit, & promiſerit, eum abſoluat, & eum eo diſpenſet, Et dummodo, translatio fiat intra ſex menſes: & cum Orator eſt ex Ordine Mendicantium, addi conſueuit, vt ſi ille exacta diligentia facta non inuenerit locum in Mendicantibus, ad quorum Ordinem tranſire valeat, eo caſu tranſire poſſit ad alios non Mendicantes; non tamen ad aliquam ex militijs regularibus, nec ad Hoſpi-

Hoſpitale Sancti Spiritus in Saxia de Vrbe, ſeù Religionem Sancti Antonij Viennen, neque ad aliquam eorundem Hoſpitalis, & Ordinis domum,& ſine ſpe beneficiorum.

Itidem, aliquando datur cum clauſula, Dummodo intra annum proximum tranſeat ad aliquam Domum cuiuſuis Ordinis Mendicantium paris, vel ſtrictioris regularis obſeruantiæ, vbi beneuolos inuenerit receptores; alioquin talis gratia nulla ſit:& committitur Superiori Domus, in quam Oratorem recipi contigerit, qui eundem Oratorem, poſtquam receptus fuerit, & ibi vitam regularem ducere ſtatuerit, & promiſerit, abſoluat, ac cum eo diſpenſet; impoſita ſibi aliqua pœnitentia ſalutari, ipſoque ab exequutione Sacrorum ordinum, ac voce actiua,& paſſiua ad integrum triennium, & deinde, arbitrio eiuſdem Superioris, ſuſpenſo.

Secundo autem modo, in vim facultatis conceſſæ per Gregorium XIII. Maiori Pœnitentiario, per Officium Sacræ
10 Pœnitentiariæ diſpenſatur, ſeù diſpenſari mandatur, cum expediens videbitur, etiam in priſtinum ſtatum reſtituendo, ſed in foro conſcientiæ tantùm, cum apoſtatis, ſuper quacunque irregularitate, inhabilitate defectu,& infamia. Et antea Pius V. pariter Maiori Pœnitentiario cōceſſit, vt apoſtatis, qui volunt redire ad ſuam Religionem, & à ſuis Superioribus non recipiuntur, poſtquam eam, quam debent, diligentiam adhibuerint, dare poſſit facultatem transeundi ad Carthuſianos, vel Eremitas Camaldulenſes, vel Capuceinos.

Et licèt aliquando, iuxta facti contingentiam dētur ab ipſo Officio Sacræ Pœnitentiariæ, abſolutio, & diſpenſatio deſuper in foro conſcientiæ tātum, dantur ibi
11 illæ etiam in vtroque foro; ac propterea committuntur litteræ Superiori Religionis: exempli gratia, pro Religioſo, q. poſt emiſſam profeſſionem, à ſua Religione, abſq; Superioris licētia, receſſit, habitu regulari etiam dimiſſo; nūc verò petit ad aliam Religionem ſe transferre; propter quòd committitur ſupradicto Superiori, quatenus, ipſum Oratorem à quibuſuis ſententijs cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, apoſtaſiæ nota, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro, ad effectum infraſcriptum dumtaxat abſoluat, iniuncta pœnitentia ſalutari &c. ac cum eodem Oratore, vt præmiſſis non obſtantibus; Religionē à Sede Apoſtolica approbatā, vbi beneuolos inuenerit receptores, ingredi in ea profeſſionem de nouo emittere, ibique quoad vixerit, remanere, & perſeuerare licitè valear, miſericorditer diſpenſet, Ita quod à Superioribus primodictæ Religionis, reuocari, ac deſuper moleſtari nequeat, Non obſtantibus præmiſſis &c. Et addi hic, etiam conſueuit, vt ſi dictus Orator intra quatuor proximos menſes ſecundodictam Religionem ingreſſus non fuerit, nihil ipſi conceſſæ litteræ ſuffragentur.

Quia verò contingit quandoq;, Religioſum, poſt emiſſam profeſſionem in ſua Religione, ad aliam de facto abſque Superioris ſui licentia, ſe transferre; ac propterea perere, vt in ſecundodicta Religione remanere poſſit, datur hæc illi facultas, per quam ſuo Superiori committitur, vt Oratorem abſoluat in vtroque foro, ipſoque ab exequutione ſuorum ordinum, ſuſpenſo; & cum eodem, vt præmiſſis non obſtantibus, in ſecundodicta Religione remanere, ibique profeſſionem, quatenus opus ſit, de nouo emittere poſſit; ac poſt emiſſam profeſſionem, ſuffragantibus ſibi meritis, diſpenſet: ita quod à Superioribus primodictæ Religionis reuocari, & deſuper moleſtari nequeat; Non obſtantibus præmiſſis, nec non Ordinum ſtatutis &c.

Per idem Sacræ Pœnitentiariæ Officium conceditur Religioſo, qui certis ex cauſis de ſua Religione, quam profeſſus eſt, exire cupit, vt poſſit ad aliam ſe transferre, & in ea profeſſionem de nouo emittere, ibique quoad vixerit, remanere, & perſeuerare valeat, & cum eo diſpenſatur in vtroque foro, cum derogatione ſtatutorum, aliorumque contrariorum, vt ſupra; hoc inſuper in ſuis litteris adiecto, vt ille non prius diſcedat à Religione, quàm certus ſit, ſe in alia Religione receptum iri, & ſtatim illam, recta via ingrediatur; permanſurus in ea ſub regulari obſeruantia; neque aliter illi huiuſmodi litteræ ſuffragentur.

Et ad inſtantiam Superiorum Religionis ſupplicantium, per ipſum Officium conceditur, etiam alicui ex ipſis Superioribus, vt poſſit religioſo concedere licentiam manendi extra Monaſterium in
12 habitu presbyteri ſæcularis, ob graues infirmitates; eique committitur, quatenus ſi eſt ita, neque eiuſdem Religioſi ſaluti in illo ordine cōmodè, aut ſine alio-

rum

rum perturbatione; prouideri poſſit,
cum eodem, quod infirmitatibus prædi-
ctis durantibus, in ſeculo, ſub habitu
presbyteri ſæcularis (ſeruatis tamen ſub-
ſtantialibus ipſius Religionis) ſub Obe-
dientia Ordinarij loci degendo, donec à
ſuis Superioribus reuocetur, remanere:
& quæ ſibi pia fidelium largitione, vel
aliàs honeſtè obuenient, in ſuos vſus con-
uertere licitè poſſit, miſericorditer di-
ſpenſet, eique, ſi aliud non obſtet, licentiã
impartiatur.

Conſueuit etiam Religionis Superiori,
qui ſupplicauit pro Oratore Religioſo,
tribui facultas, vt ipſi Religioſo concedat
licentiam manendi extra Monaſterium,
13 ad effectum ſubueniendi parentibus in
extrema paupertate conſtitutis; & inte-
rim maneat ſub obedientia Ordinarij, vt
dictum eſt ſupra; & ceſſantibus eorun-
dem parentum neceſſitatibus ad Mona-
ſterium reuertatur.

Quam quidem cauſam, ſi vera ſit, tan-
quam rationi conſonam, videmus pro
huiuſmodi Religioſis, ſiue per Datariam,
ſiuè per Officium Sacræ Pœnitentiariæ
14 admitti; iure, etenim naturæ, tenemur
parentibus opem ferre, per *tex. in l. velu-
ti, ff. de iuſt. & iur.* quinimmò, etiam
propter infirmitatem ſuorum, licet cui-
que feſtinanter, etiam Papa inſalutato,
recedere, vt *in cap. communis, & ibi not.
gloſ. 23. diſt.* vt etiam infra dicemus.

Circa tamen huiuſmodi licentiam mo-
15 randi extra, eſt ſciendum, eam non ita
paſſim, ſed maximis laboribus, & ſudori-
bus impetrari, tam per Datariam, quàm
per ſupradictum Officium Sacræ Pœni-
tentiariæ, licèt grauiſſima, & iuſta cauſa
interueniente, vt in *cap. ex reſcripto, de
iureiur.* ſine qua, data, neque valet, tan-
16 toque minus id poterit Superior Reli-
gionis, qui nullo modo poteſt diſpenſare
contra ius, *cap non eſt, de vot. & ibi gloſ.
& DD. Rebuff. in praxi tit. de diſpenſ. cum
regular. fac.* ac propterea, optima ratione
frequenter licentię huiuſmodi denegan-
17 tur, præſertim, cum circa id vigeat *Con-
ſtitutio Pauli IV*, contra omnes religio-
ſos vagantes, & apoſtatas, ſeù fictè, vel
malè aut nulliter diſpẽſatos, cum quibus,
præcipitur eſſe cum maximo rigore
procedendum, nam, ſi debitam ad id,
diſpenſationem non obtinuerint cum le-
gitimis cauſis, & proceſſibus, ſiue cum
habitu monachali, ſiuè ſine illo, ince-
dant, ſunt excommunicati, & pro apo-
ſtatis habentur, *vt in cap. placuit, 2. 16. q.
1. & in cap. 2. ne cler. vel mon. in 6.*

Cùm apoſtatis verò à fide (vt pauca
hic circa hanc praxim referam) regula
19 eſt ſecundum ſtylum Curiæ, vt difficI-
lius diſpenſetur cum iam promotis, quàm
cum promouendis; quandoquidem laici
benè poterunt, poſt pœnitentiam condi-
gnum, diſpenſari, vt ordinentur, ſuſcep-
toſque ordines exerceant; iam verò pro-
moti, ſuſceptos ordines exercere non
poſſunt, *cap. presbyteros, 50. diſt.*

Et ſecundum notoriam praxim, quan-
19 do diſpenſatur cum Oratore à Romana
Curia abſente, committitur abſolutio ab
hæreſi, Inquiſitoribus illarum partium,
vt abſoluant, & diſpenſent ſuper irregu-
laritate in hæreſi contracta, cum hæreti-
cis, vel ſuſpectis, redeuntibus ad gre-
mium Eccleſiæ, in vim facultatis ſibi con-
ceſſæ à Clemente VII. teſte *Mandoſ. in
praxi Signat. grat. tit. abſolutio ab hæreſi,
verſ. 1.* qui vltra abſolutionem, ait, quod
hæreticis datur etiam aliquando rehabi-
litatio, vel diſpenſatio à ſolo Summo
Pontifice: ſcimus tamen hanc diſpenſa-
tionem, & rehabilitationem non dari ab
ipſo Papa, niſi re plenè diſcuſſa in Con-
gregatione Sanctæ Inquiſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Regularium apoſtatarum, & eiecto-
rum decreta Sac. Congreg.*
2 *Regularium eiectionis formula.*
3 *Eiecti, diſpenſantur ſuper ieiunio, &
carceribus, ex cauſa.*
4 *Et quomodo eis relaxetur, ſuſpenſio.*
5 *Regularibus, quomodo, & quando per-
mittatur habitum dimittere.*
6 *Profeſſio regularis, quibus ex cauſis
irritetur.*
7 *Vis, & metus, quomodo probandi, ad
irritandam profeſſionem.*
8 *Metus cadens in conſtantem virum,
qualis.*
9 *Metus minor in muliere, quàm in ma-
ſculo requiritur ad annullandam
profeſsionem.*
10 *Metus, probatur inſpecta qualitate
perſonę.*
11 *Teſtibus duobus de metu magis credi-
tur, quàm mille de ſpontanea vo-
luntate.*

Con-

12 *Concil. Trid. decretum ſeſſ. 25. cap. 19. comprehendit etiam Regulares Ordinum militiarum.*

13 *Dictio,* quicunque,*comprehendit omnes Ordines Militares.*

14 *Maſculinum,concipit fœmininum.*

15 *Reſtitutio datur regularibus aduerſus lapſum quinquennij.*

16 *Commiſsiones nullitatum profeſſionis, frequentiùs dantur per Signaturam.*

17 *Concilium Tridentinum non expoſcit ſpecialem derogationem.*

18 *Formula Commiſſionis cum reſtitutione aduerſus lapſum quinquennij.*

19 *Profeſſionis nullitatis commiſſio,fit Ordinario,& Superiori Domus.*

20 *Et intelligitur de Ordinario loci Monaſterij.*

21 *Superior verò intelligitur Monaſterij, non autem Religionis.*

22 *Superior ſolus ſine Ordinario, non poteſt declarare nullitatem profeſſionis.*

23 *Ordinarius, quando ſolus poſſit declarare nullitatem profeſſionis.*

24 *Profeſſionis nullitatis commiſſio, quomodo conceſſa Religioſo S. Io. Hieroſolymitani.*

25 *Et quomodo monacho Coniugato.*

26 *Et quomodo pro moniali.*

27 *Annus, quare Nouitio præſcribatur ad emittendam profeſſionem.*

28 *Et quando Papa diſpenſet ad profeſsionem, anno non completo.*

29 *Profeſſus nulliter, profeſsionem ratificando, an teneatur iterare annum Nouitiatus,ſi fuit validus.*

30 *Profeſsionis annus, debet eſſe continuus,non autem interpolatus.*

31 *Nouitiatus annus, quando dicatur interruptus.*

32 *Nouitius exiens Monaſterium ex cauſis vt hic,habetur pro præſente in Religione.*

33 *Profeſsio facta in vltima die decimi ſexti anni,eſt inualida.*

34 *Modicum non eſt conſiderabile,ſed pro nihilo habetur.*

35 *Modicum tempus, habetur pro non tempore.*

36 *Tempus vnius diei, non habetur in conſideratione.*

37 *Tēpus à Concilio Trid. ad emittendū profeſsionem præſcriptū,eſt de forma.*

38 *Forma,quando inducatur.*

39 *Profeſsio,eſt nulla ante decimum ſextum annum, etiam per duas horas non completum.*

40 *Reſtitutio aduerſus lapſum quinquennij ad reclamandum, datur prout de iure.*

41 *Metus durat,durante illius cauſa.*

42 *Reſtitutio,ex cauſa, competit tam minori, quam maiori.*

43 *Præſumptio iuris,& de iure, non admittit probationem in contrarium.*

44 *Sententiam aduerſus, quæ tranſit in rem iudicatam,ſuccurritur ex cauſa.*

45 *Reſtitutionis beneficium non tollitur per* Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 19.

46 *Profeſsionis nullitatem petens,non audiendus,niſi in habitu regulari.*

47 *Quando tamen excuſetur, ſi illum antea dimiſerit.*

48 *Habitus regularis temeraria dimiſſio punitur per* Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 19.

49 *Habitum dimittendi,licentia,ad tempus,vel illum ſubtus deferendi,quando à Papa concedatur.*

50 *Clauſula,* dummodò profeſſionem tacitè,vel expreſsè non ratificauerit, *quid operetur.*

51 *Profeſsio præſumitur ratificata, tranſacto quinquennio, & per geſtationem annalem habitus indiſtincti.*

52 *Profeſsio tacita inducitur per ſuſceptionem ordinum in Religione.*

Profeſsiones tacitæ, non tolluntur per Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 19.

53 *Clauſula,* Dummodo decennium à die emiſſæ profeſſionis lapſum non ſit, *quando incæpit apponi in reſcriptis reſtitutionum aduerſus lapſum quinquennij.*

54 *Et huiuſmodi decennium, quando currere incipiat.*

55 *Quinquennium ad reclamandum, præfixum, currit Regulari etiam*

ab

ab illo die, quo ignorabat inualiditatem profeſsionis.

56. *Religioſus in ſacris ordinibus conſtitutus, annullando profeſsionem remanet ſuſpenſus, donec habuerit patrimonium, ſiuè beneficium.*

Praxis Diſpenſationis cum eiectis à Religione.

CAP. XIV.

Quo verò ad cœteros Regulares apoſtatas, & eiectos, vigent hodie decreta Sacræ Congregationis Concilij, quibus, modus, ſiuè forma Religionum Superioribus prȩſcribitur regulares ipſos eijciendi à Religione, ac eis praſertim indicitur pœna ſnſpenſionis ab exequurione ſuorum ordinum ſuſceptorum, ac pro illius relaxatione, recurritur ad Sedem Apoſtolicam: proinde, vt aliqua circa hoc, ad praxim pertinentia, afferamus, prȩmittendos duximus ipſorum decretorum tenorȩs, qui tales ſunt, vt ſequitur, videlicet.

DECRETA S. CONGREGATIONIS CONCILII DE Regularibus Apoſtatis; & Eiectis.

SACRA Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, Regularium eiectorum, & fugitiuorum ſtatui conſulere, illorumq; ſcandala ſummouere, & succreſcentem numerum frangere, opera pretium exiſtimans, auditis Religionum Superioribus, req. diligentiſſimè perpenſa, communicato etiàm conſilio cum S. D. N. Vrbano viij. atque ex peculiari Sanctitatis Suæ facultate, infraſcripta decreta edidit.

Ac primò, vt infecta ſemina, è quibus praui eiuſmodi fructus potiſſimum, prodeunt, deinceps nè ſerantur in vinea Domini, cenſuit, eſſe innouandas, & Sanctiſſimi authoritate innouat Conſtitutiones, & Decreta generalia ſan. me: Clementis viij. ad Regularium reformationem, ac Nouitiorum receptionem, profeſſionem, atque inſtitutionem ſpectantia, diſtrictèq. præcipit Generalibus, atque alijs omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obſeruent, atque, vt obſeruentur, efficiant, ſub pœnis ſtatutis in ijſdem Conſtitutionibus. A quibus tamen excipiendum cenſuit, caput illud, quo decernitur, ne in Conuentibus, ſeu Monaſterijs ad Nouitios recipiendos hactenus deſignatis, & approbatis, ſeu impoſterum deſignandis, & approbandis Nouitij ad habitum vllatenus recipi poſſint, niſi priùs à Congregatione Reformationis Apoſtolica, vel à proprijs locorum Ordinarijs expreſſè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obſeruatione Sacra Congregatio iuſtis de cauſis cenſuit Regulares eſſe abſoluendos, prout, authoritate Sanctiſſimi Domini Noſtri, abſoluit, atque eximit.

Deindè, vt apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur, ſtatuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi priùs Superiori legitimè conſtiterit, eam Religionem paratam eſſe illum recipere, qui licentiam petit, tumq. regularis recta uia ſe transferat ad arctiorem, Quod vt re ipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.

Rurſus ſtatuit, vt fugitiui, & Apoſtatæ, ſiue habitum regularem deſerant, ſiue non, poſſint, ac debeant ab Epiſcopo loci, vbi, moram trahunt, in carceres conijci, ac Superioribus Regularibus conſignari ſecundùm regularia inſtituta puniendi, vtque ipſi quoquè Superiores teneantur eos perquirere, ad religionem reducere atque efficere, vt apprehendantur; ſalua tamen in omnibus facultate Ordinarijs locorum attributa decreto Concil. Cap. 3. ſeſſ. 6. *Quod ſi Apoſtata huiuſmodi citrà montes infra quatuor, vltrà montes verò infra octo menſes à præſentis Decreti publicatione inchoandos, ſua ſponte ad ſuam quiſque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ijſis propter Apoſtaſiam inflictarum, aut infligendarum remiſionem, atque impunitatem*

tatem aſſequantur;ita tamen,vt debeant a Superiore abſolutionẽ humiliter petere, & coram eo culpam fateri, atque emendationem polliceri; Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiuſmodi pœnis abſoluere, & paterna charitate complecti.

Ad hæc, vt in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus eijci poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis, verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte Statutis, & Conſtitutionibus cuiuſque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus, proindeq. vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia. Elapſo autem anno, ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua peruicacia perſeuerauerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tamquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem poſſit, ſed ab ipſomet Generali tantum de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum *ex grauioribus Religionis eligendis in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus; tumq. nonniſi inſtructo ſecundum eorum ſtylum, & Conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad Sacrorum Canonum preſcriptum. Intereà tamen vſque ad primum generale Capitulum, ſeu Congregationem proxime celebrandam, ſi quempiam ex iuſtis, & neceſſarijs cauſis expellere oportebit, eiectio fieri poſſit à* Generali *cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, vt ſupra, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menſes à præſentis Decreti publicatione; ſeruata tamen in reliquis forma ſuperius præſcripta. Sic verò eiecti, quandiù non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iuriſdictioni, & obedientiæ ſubſint, proindeque Generalis illicò expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacra Congregatio Religionum Superiores ſeriò admonet, ac per Ieſu Chriſti viſcera obteſtatur, vt, memores paternæ charitatis, & manſuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum ſuorum ferè in profundum malorum delapſas, antequam grauiſſimum, atque extremum expulſionis remedium experiantur. Idq. eo magis, quod ſubditorum ſanguinem, qui ex malo negligentium, & ſui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus Noſter Ieſus Chriſtus in ſupremo Dei iudicio de eorundem Prælatorum manibus ſit requiſiturus.*

Præterea ſtatuit, vt ijdem Superiores nemini ex Religioſis expulſis, literas teſtimoniales concedant, illos ad Sedem Apoſtolicam reijcientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item, vt eiecti, extra Religionem degentes, ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinarijs locorum facultate, dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi.

Ac poſtremò cenſuit, eſſe innouandam, & ſua Beatitudinis authoritate innouat Conſtitutionem fel. rec. Gregorij Noni, *relatam* in cap. fin. extra, de regul. *ac prætereà declarat, eam Conſtitutionem in ijs quoquè vendicare ſibi locum, ſeruandamq. eſſe, qui iuſtè, diffinitiueq. ac iuris ordine ſeruato expulſi fuerint; dummodò tamen in expulſis huiuſmodi ſubſit ſpes euidens emendationis ex literis ſaltèm teſtimonialibus Ordinarij, cuius conſcientiam in his literis concedendis Sacra Congregatio ſeriò onerauit.*

Ne qua verò difficultas in ſupraſcriptis decretis, & ordinationibus exequendis ſuboriatur, Sacra Congregatio, Sanctiſſimo Domino Noſtro annuente; atque approbante, vniuerſis Generalibus, Prouincialibus, Commiſſarijs, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicarijs, & quibuſcunque alijs Superioribus quorumcunque Ordinum, vel Congregationum, Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum exiſtentium

intun-

iniungit,ſerioq.mādat,vt illa diligenter obſeruent,atq.obſeruari procurent in omnibus Cœnobijs,ac Monaſterijs,Collegijs,ac Domibus quorumcunque Monachorum,ac Regularium vbiquè locorum exiſtentibus,efficiantq. vt tàm Decreta ſupradicta fel. rec. Clementis viij. quàm præſentes Ordinationes in ſingulis eiuſmodi locis bis ſaltem in anno legantur in publica menſa.

Si quis verò ipſorum aduerſus ea,quæ ſuperiùs præſcripta ſunt,vel eorum aliquid, quoquo modo facere,vel moliri præſumpſerit, ipſo facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisq. & actiuæ,& paſſiuæ,ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterùm obtinenda, pœnaq. huiuſmodi ſit Sanctitati Suæ,ac Sedi Apoſtolicæ reſeruata:ijſdem Superioribus,etiam Generalibus,& Protectoribus illam moderandi,ſeu relaxandi,poteſtate penitus interdicta, & nihilominùs ſit irritum, & inane quicquid ſecùs,à quoquam actum extiterit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quarumcunq. perſonarum,atque Ordinum, tàm Mendicantium,quam non Mendicantium,Congregationum, Monaſteriorum, Conuentuum,Domorum, ac locorum Regularium quorumcunque, necnon illorum etiam iuramento,confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate aliā roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque,indultis, & priuilegijs,etiam in corpore iuris clauſis,aut ex cauſa,uel titulo oneroſo,vel in limine fundationis conceſſis,etiam Mari Magno,ſeu Bulla aurea,aut alias nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs alijsq. efficacioribus,& inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,aut aliàs quomodolibet,etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis,& innouatis etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione,de illis,eorumq. totis tenoribus,& formis,ſpecialis,& indiuidua,ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes,mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus, omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſi; habens, quibus quò ad ea, quæ ſupradictis quomodolibèt aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſsè, Sanctitatis ſuæ authoritate, derogat, cæterisq. contrarijs quibuſcunque. Dat. Romæ die 21. Septembris 1624.

C. Card. de Torres.

Locus † ſigilli

Proſper Fagnanus S.Congr.Secr.

Ad quorum quidem decretorum præ-
ſcriptum, caſu eueniente huiuſmodi eie-
ctionis, ſeruatis ſeruandis, fertur ſuper
2 hac re Superiorum ſententia, per quam
dicitur, & pronunciatur,talem N. fore,
& eſſe eijciendum à Religione N. necnon
exuendum veſtibus, & habitu dictæ Re-
ligionis, eum declarando ſuſpenſum ab
exequutione ſuorum ordinum: reſerua-
ta tamen facultate dictam ſuſpenſionem
relaxandi, ac cum eodem eiecto diſpen-
ſandi, Summo Pontifici, ſeù Eminentiſſi-
mis Cardinalibus Sacr. Congreg. Epi-
ſcoporum, & Regùlarium: ita quod ipſe
eiectus, à die ſuæ eiectionis, & in poſte-
rum,remaneat ſubditùs Ordinarijs loco-
rum.

Verùm, licèt pro ſeruanda forma de-
creti huiuſmodi eiectionis, requiratur,
quod eijciendus, vnius anni ſpatio, in
ieiunio, & pœnitentia probetur in carce-
ribus, conſueuit nihilominus Summus
3 Pontifex,ſuper huiuſmodi ieiunio, & car-
ceribus, præuijs,etiam litteris in forma
Breuis, diſpenſare, quatenus legitimæ
cauſæ ad id afferantur, per quas ipſe
Papa inducatur ad ſic diſpenſandum.

Cæterum autem,vbi ad præmiſſa mini-

mè

mè diſpenſatum fuerit: ac proindè eiectionis ſententia, ſeruata, ad vnguem forma prædictorum decretorum, feratur, formabitur ea tenoris ſequentis, videlicet.

Chriſti nomine inuocato, Nos N. Prępoſitus Generalis talis Religionis cum conſilio, & aſſenſu infraſcriptorum ſex Patrum in vltimo noſtro Capitulo generali ad hoc electorum, videlicet A.B.C.D E.F. Viſis, & conſideratis omnibus, & ſingulis, quæ continentur in proceſſu formato coram nobis ſuper incorrigibilitate D. N. noſtræ Religionis profeſſi, qui in ſęculo vocabatur B. talis Diœceſis: conſiderataq. eius peruicacia, & vera incorrigibilitate; & cum etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pęnitentia, eum probauerimus in carceribus ad præſcriptum Decreti Sacrę Congregationis de Regular. Apoſtat., & eiectis: & cum adhuc animo indurato in ſua peruicacia perſeueret, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putridum, Deum præ oculis habentes, vt de illius vultu, noſtrum iudicium prodeat, & oculi noſtri videant ęquitatem, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam in his ſcriptis ferimus.

Chriſti nomine repetito, ſententiamus, declaramus, pronunciamus, atque diffinimus, dictum D. N. eſſe verum incorrigibilem, & vti talem à noſtra Religione eſſe eÿciendum, ideoq; illum per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam à noſtra Religione eÿcimus, & eiectum eſſe declaramus. Admonentes eundem nullatenus liberum à uotis inter nos emiſſis remanere; & extra Religionem degentem, eſſe perpetuò ſuſpenſum ab exequutione ordinum; eſſeque ſubditum Ordinario loci; cui eſt interdicta facultas relaxandi, aut moderandi dictam ſuſpenſionem per Decretum Sacræ Congregationis ſuper hoc habitum die 21. Septembris 1624. Et quandiu in Religione non redierit, in habitu clericali incedat: & habitu noſtræ Religionis nullo modo, & tempore vtatur, ſub pæna falſi, & alÿs latis contra eos, qui mentitè habitum alicuius Religionis aſſumunt. Iniungentes eidem, vt quamprimùm Diœceſano ſuo ſe præſentet, eiuſque iuriſdictioni, & obedientiæ ſubiaceat, vt in dicto Decreto Sacræ Congregationis mandatur.

Lecta, lata, & publicata fuit hæc ſententia ſedentibus pro Tribunali, in tali loco, die 18. menſis Februarÿ 1638. Præſentibus N. & N. teſtibus ad hoc vocatis.

D. N. Prępoſitus Generalis.

Et ſubſcribatur à ſingulis ſex Patribus; dicatque vnuſquiſque.
Ego D. B. ad hoc deputatus à Capitulo generali, Conſilium, & aſſenſum pręhui.

D. A. Actuarius.

Quam quidem formulam ad verbum tranſumpſi ex *praxi crim. Can. Admod. R.P.D. Marcelli Megalÿ Squillacenſis Clerici Regularis*, viri quidem, doctrina inſignis, ſummaque laude digni, *cap. 21. num.9.* qui ibi pro hac praxi ſubdit, quod lecta, & publicata ſententia, ſtatim detur illius copia ipſi incorrigibili; qui exuatur habitu regulari, & in dutus habitu clerici ſæcularis, eijciatur de facto; & expulſionis ſententia notificetur Ordinario. Ciuis quidem ſententiæ vigore, neque Religio poteſt compellere eiectum ad redeundum, neque eiectus pęnitens, Religionem, ad illum recipiendum; cum iam vtriuſque obligatio, ſcilicet Religionis, & eiecti ſit ſoluta, *id. Megal. loc. cit. num. 10. circa med.*

Poſtmodum verò, per eundem eiectum, cupientem in ſuos ordines etiam in altaris miniſterio miniſtrare, quatenus ad presbyteratus ordinem promotus exiſtat, habetur recurſus ad Sacram Congregationem Regularium, ſiuè eiuſdem Concilij, pro ſuſpenſionis huiuſmodi re-
4 laxatione impetranda; cuius Eminen-

tiſſimi Patres, ipſius Oratoris eiecti, Ordinario, eandem mandant relaxationem, quatenus idem Orator ſufficienti patrimonij titulo ad ordines munitus exiſtat; totum tamen negotium eiuſdem Ordinarij arbitrio remittentes.

Ipſis regularibus licitè vtplurimùm, & abſque aliqua apoſtaſiæ nota, iura permittunt è Religione exire, habitumque
5 regularem dimittere: quod profectò ad Concilij Tridentini præſcriptum ſæpenumero contingere conſueuit, cum, nimirum, ibi caueatur, quod quicunque regularis prætendat ſe per uim, & metum, ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non audiatur, niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis; & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario. Quod ſi antea habitum ſpōte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quameumque cauſam admittatur, ſed ad monaſterium redire cogatur, & tanquā apoſtata puniatur &c. vt in *ſeſſ. 25. cap. 19. de regolar.*

Pari modo, cum quis profeſſus Reli-
6 gionem, ob non ſeruatam formam Conſtitutionum Summorum Pontificum, nulliter profeſſionem ipſam emiſit; *Conſtitutione etenim fel. record. Sixti V.* ſtatutum eſt circa qualitatem recipiendorum ad Religionem, & ſtatum Regularium, præſertim contra illegitimos, legitimatos, criminoſos reddendiſque rationibus obnoxios, ad Religionem aliquam tranſire volentes, *vt in §. volentes*, vbi diſtrictè prohibetur, ne illegitimi procreati ex inceſtu, aut ex Sacrilegio, quorum, ſcilicet parentes, conſanguinitate, vel affinitate, intra tertium gradum inuicem coniuncti fuerint, vel quorum alteruter parens caſtitatem Deo vouerit, etiam Apoſtolica, Imperiali, vel Regia, aut quamuis alia authoritate legitimati, aut natalibus reſtituti, ad aliquam quorumcunque Ordinum etiam Mendicantium, & non Mendicantium, Fratrum, Monachorum, Eremitarum, vel Canonicorum, aut Clericorum Regularium, Congregationum, aut Hoſpitalium Religionem, neque ad habitum, nec profeſſionem Regulares, recipi, vel admitti quoquomodo poſſint. Quòd ſi eorum quiſpiam habitum, poſt publicationem eiuſdem Conſtitutionis in futurum receperit, vel profeſſionem emiſerit, irritam, nullam, inualidam, nulliuſque roboris, vel momenti fore, ac nullum exinde, aut ex huiuſmodi voto penitus annullato obligationis vinculo oriri poſſe; quinimmò illos habitu regulari, ad quem reaſſumendum perpetuo inhabiles ſint, quam primum exui, & ab ipſa Religione eijci, exterminarique debere; vt in *d. cit. Conſtitutione*, quæ incipit, *Cum de omnibus*, *ſub Dat. Romæ Sexto Kal. Decembris 1578.*

Necnon decretum ſimilis recordationis *Clementis VIII, de* Nouitijs ad habitum regularem, & profeſſionem non admittendis, niſi in Conuentibus deſignatis; quod incipit, *Regularis diſciplinæ ſub* Dat. *Romæ Die 12. Martij 1596.* per aliud eiuſdem Clementis decretum, quòd incipit, *Sanctiſſimus in Chriſto pater*, renouatum ſub *Dat. Romæ apud S. Marcum, Die 20. menſis Iunij 1599.* in quo præcipit omnibus Generalibus, Prouincialibus, Commiſſarijs, Miniſtris, cæteriſque Superioribus Conuentuum intra Italiæ, & Inſularum adiacentium fines exiſtentium quibuſcunque, & quorumcunque Ordinum Mendicantium, vt de cætero neminem, ſub quouis prætextu, aut colore, ad habitum regularem admittant, niſi in Conuentibus, ſua authoritate in vnaquaque Prouincia deſignandis, Volens propterea receptiones, & profeſſiones quaslibet eorum, qui contra huiuſmodi decretū admiſſi fuerint, nullas, & irritas eſſe ad quemcumque effectum,

Ac etiam cum quis per uim, & metum fuerit ingreſſus Religionem, vt *ex cod. Conc. d. cap. 19.* illum inquam metum, qui cadere poterat in conſtantem virum. Et cum iſta ſit vna ex frequentioribus cauſis, ex quibus datur reſcriptum, vt notum eſt omnibus Curialibus, ac vtplurimum ob defectum probationum huiuſmodi cauſæ, illud fruſtratorium redditur, videndum erit prius quando vis, & metus prædicti dicantur cadere in conſtantem virum, adeò vt ſit cauſa ſufficiens ad irritādam profeſſionem; & quomodo probetur.

7 Probari autem talis metus dicitur, non modo ſtantibus proteſtationibus ingredientis Religionem, ſæpè iteratis, quæ in hoc maximè conferunt, iuxta *doctr. Angel. in l. metum, la 3. ff. quod met. cau. Dec. in cap. fin. ſub num. 21. verſ. bene verum*

rum eſt,de appell. Rip. in cap.cum M. Ferrarien.ſub num.93.verſ. proteſtatio enim, de conſtit. Natt.conſ. 50. num. 18. & concurrentibus coniecturis,& inditijs, eum plenè probant, *Bald.in cap.quaſcauſa,nu. 4.in fin.de bis, quæ vi,met.cau.fi.*ſed etiam conſiderata qualitate perſonæ, tàm incutientis, quàm patientis metum,*Calderin. conſ.* 1. *eod. tit.* maxime ſi metum incutientes, erant potentes, ſæueri, irati, & minantes, ſolitique minas exequi contra oppugnantes eorum voluntatem; & licèt dicant nonnulli, quod metus reuerentialis non ſufficit probari in genere, ſed probandus ſit in ſpecie, ſatis nihilominus probari dicitur, quando cum eo concurrunt alia metus indicia, & adminicula, *Bald. in l. ſi cogente, ff. de rit. nup. Rot. in vna Valentin. profeſſionis,* 12. *Aprilis* 1570. *coram* Cardinale *Lancellotto*: nec ad id requiruntur minę mortis, aut corporis cruciatus; cum ſufficiat metus cadens in conſtantem virum, *cap.conſultationi,de ſponſ.* & in dubio, vt dignoſcatur qualis debeat eſſe
8 metus cadens in conſtantem virum,relinquitur arbitrio iudicis: & iſta eſt communis omnium *DD.* ſententia, & probatur *ex l 3.ff ex quib.cau.maio.* per hæc verba, *ſed non ſuffisit quolibet terrore adductum timuiſſe, ſed huius rei diſquiſitio, iudicis eſt*: hoc quidem optima ratione: quandoquidem non omnes caſus, ex quibus ſimilis metus infertur, poſſunt numerari, *gloſ in cap cum dilectus,verbo; metum,de bis.quæ vi. Archid.in cap.vn.eod. tit. lib. 6. num.* 4. & ibi *Franc. num.* 9. vbi ait, quod in omni caſu iudicis arbitrio relinquitur, quis dicatur iuſtus metus, *Bald. in l. interpoſitas, num.* 3. *Cod. de tranſact. Sylu. verbo, metus, quæſt.* 1. *Couar.4 decret.2.p.cap.* 3. *num.* 3. *& 4. Nauar in Sum.cap.22.num.51. verſ. ſecundò,*& dixit *Cald. d.conſ.* 1: *in princip. hoc tit.* metum iuſtum iudicari ex circumſtantijs, non modò cruciatuum corporis continentibus, verùm etiam, quæ continent verba comminatoria, maximè mortis, *Alex.conſ.* 156.*num.*20. *lib.* 5.attamen ait *Felin.in cap.cauſam matrimonij, ſub num.4.verſ.quod talis reuerentia. de off.deleg.* quod reuerentia cum terribilitate perſonæ ſufficit pro iuſto metu, & optimè tradit *Alber. in rubr. ff. ex quib. cau.maior. num.* 1. quod timor iuſtus ex affectu metuentis dignoſcitur, ac iuſta metus ſuſpicio ſufficit pro metu, *Bald. in l fin.num.7.C.de iur.deliber.*

Hoc quidem, quoad metum viro incuſſum. Sed cum ſæpè contingat, etiam moniales nulliter profeſſas, adhuc per vim, & metum, petere commiſſiones huiuſmodi nullitatis, propterea dicendum eſt,
9 minorem metum requiri in muliere, quàm in maſculo, iuxta *gloſ.* communiter receptam, & practicatam *in cap. cum olim,in verbo,metus,de ſponſ.* quandoquidem facilius in fragiliori ſexu metus toleratur, & præſumitur, *Aret. conſ.* 24. *num.* 7. & in debiliori perſona, minor metus ſufficit, *Imol.in cap. cum dilectus, num.8.de bis.quæ vi, met.* vnde dixit *Butr. in d.cap.conſultationi, in 4. notab. & Abb.num.4 de ſponſ.* non eſſe verum, quod in muliere requiratur metus, qui cadere poteſt in conſtantem virum, cum ille ſufficiat, qui cadit in conſtantem mulierem, *Boer.deciſ.*100.*num.*2.*in fin.* vbi ait, quod licèt metus debeat eſſe talis, qui cadat in conſtantem virum, per *gloſ in d. cap. cum dilectus*, tamen magis excuſat mulierem, quàm virum, quia non tantus requiritur, ſicut in viro, vt *not. gloſ. in cap. cum locum de ſponſ.* ſi enim aliter eſſet dicendum, nimirum, quod tam in fœmina, quàm in viro requireretur metus cadens in conſtantem virum, parum
10 operaretur regula illa, quod metus probatur inſpecta qualitate perſonæ, prout dixit *Bald.in cap.ſuper eo, de teſtib.* vt per *Ludou ſ.deciſ.*384. *per tot.* & cum metus ſit difficilis probationis, vt per *Meno:h. de arbitr. iud.caſu* 116. *num.* 17. & dixit *Rota in vna* Nicien. *matrimonij* 6. *Martij* 1587.*coram Card.Seraphino*, tam ex parte illum patientis, cum in eius animo ſit reconditus, vnde dicitur metus, tanquam mentem terrens, *Butr. in cap. ad audientiam, num* 14 *de bis, quæ met.* quam ex parte inferentis, cum ſecretò, & clam inferatur, præſertim quando filiæ à patre infertur, ſecum habitanti, *Corn. conſ.* 124.*num* 4. *lib.*3. maximè quando pater eſt multum terribils, aſper, & ſæuerus; quæ quidem qualitas in perſona, cui debetur reuerentia, eſt multum conſiderabilis; prout eam magnifecit *Rota in vna Neapolitana,Profeſſionis,* 15.*Iunij* 1598.
11 *corã Cynſio* propterea leniores in eo probationes ſufficiunt, & plus creditur duobus teſtibus de huiuſmodi metu, & violentia deponentibus, quàm mille de ſpontanea voluntate, vt voluit *Innoc. in cap. ſuper hoc, de renunt.* Bald.*in l. obſeruare. § proficiſci quæſt.*13.*ff.de off.proconſ. Boer.d.deciſ.*100.*nu.* 3. ſufficiunt etiam

teſtes domeſtici, & aliàs inhabiles, *id. Ludouiſ. deciſ. 326. num. 5.*

Vt autem hoc decretum in praxim deducamus, ex eo ſatis patet, quod elapſo ſupradicto quinquennio, non poteſt, qui per uim, & metum ingreſſus eſt religionem, reclamare, etiam ſi toto quinquennio, eadem cauſa metus durauerit, vt cenſuit *Sacra Congregatio Cardinalium ſupradicti Conc. interpretum die 21. Aug. 1572. & die 10. Decembris eiuſdem anni*; quandoquidem idem Concilium, quaſi præſcriptione quadam, voluit, vt poſt quinquennium, non audiatur; ac proinde vtatur illa dictione, *tantùm*, quæ de ſui natura, èxcludit aliud tempus, *l. 2. C. de patr. qui fil. diſtrax. Pariſ. de reſign. benif. lib. 13. q. 5. num. 46. & 47.*

Quinimmò, licèt antea de ſtylo introductum videretur, vt etiam infra quinquennium pro huiuſmodi irritanda profeſſione, ad Romanam Curiam, eiuſque Signaturam recurreretur, per quam eiuſdem nullitatis declaratio committi conſueuerat eo item modo, quo ab ipſo Cōcilio ſtatutum eſt, nimirum Ordinario loci, & Superiori Domus, cum clauſula, *Dummodò quinquennium lapſum non ſit*, ac indubitanter adhuc etiā potuiſſe eoſdē Superiores, abſq; ſpeciali reſcripto, intra dictum tempus ſuper huiuſmodi nullitate pronunciare; ex quo contrarium colligi non poteſt, ex contextu prædicti Concilij. Attamen hodie omnis prorſus difficultas ſublata eſt; cum *Sacr. Congreg. Concilij*, tàm ſuper hoc, quàm alijs capitibus, circa huiuſmodi profeſſionem, quid de cœtero obſeruandum ſit, ſtatuerit; dum præcipit, quod etiam infra quinquennium requiratur ſpecialis Summi Pontificis cōmiſsio; cuius quidem decreti tenorē, cū etiā quoad alios caſus ſatis incōcuſsè ſeruetur, hic annectere viſum eſt, eo quo ſequitur modo, videlicet.

DECRETVM

Sacrę Congregationis Concilij, De nouitijs receptis, & profeſſis contra formam decretorum.

Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus Diuina Prouidentia PAPA Octauus.

AD occurrendum motibus, qui poſſent in Religionibus oriri, occaſione receptionis Nouitiorum, & profeſſionis per eos emiſſæ in Conuentibus non deſignatis contra formam decretorum ſanct. mem. Clementis VIII. de Nouitijs ad habitum, Regularem, & profeſſionem, non admittendis, niſi in Conuentibus deſignatis, audita, ſuper hoc ſententia Sac. Congregationis Concilij, declarauit, ac decreuit huiuſmodi receptos, & profeſſos contrà formam dictorum decretorum, allegantes propterea nullitatem receptionis, & profeſſionis, non poſſe ſuper huiuſmodi nullitate poſt lapſum quinquennij quoquomodo audiri.

Quod ſi aliqui contrà formam præfatorum decretorū recepti, & profeſſi è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extrà eam reſpectiuè illos eÿcere voluerint, eadem Sanctitas ſua decreuit, vt tàm ipſi profeſſi, quàm Superiores reſpectiuè teneantur Iura, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem Sacra Congregatione; quæ ex ſpeciali etiam ſuæ Sanctitatis facultate ſuper hoc conceſſa prouidebit. Inhibendo propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus, iuriſdictionem exercentibus; ac quibuſcunque Iudicibus ordinarijs, & delegatis, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sediſquè Apoſtolicæ Nuncijs, ne in poſterum in hoc quoquomodo ſe ingerant abſquè ſpeciali eiuſdem Sanctitatis commiſſione, ſub pœna ipſo facto incurrenda, quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ ſententiæ, quo verò ad Nuntios, & ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de late-

latere Legatos indignationis ſuę Sanctitatis, & pęnarum arbitrio eiuſdem imponendarm.

Si verò ÿdem, vt ſuprà recepti, & profeſſi iuribus ſuis minmè deductis coram Sacra Congregatione Concilÿ, & ſine illius expreſſa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eÿcere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi, tamquam Apoſtatę puniantur, & pro talibus habeantur; necnon contrà eoſdem iuxtà formam decreti de Regularibus Apoſtatis, & eiectis eiuſdem Sanctitatis ſuę iuſſu ab eadem Sacra Congregatione ſub die xxi. *Septembis MDCXXXIV. editi procedatur, & Superiores, qui eiecerint, pęnam ſuſpenſionis a Diuinis; necnon priuationis, omnium officiorum, quę tunc obtinebunt, ac perpetuę inhabilitatis ad ea in poſterum obtinenda, vociſq; actiuę, & paſſiuę ipſo facto abſquè alia declaratione incurrant. Dat. Romæ die 5. Ianuarÿ MDCXXXVI.*

F. Card. Veroſpius.

Franciſcus Paulutius S. C. C. Secre.

Locus † Sigilli.

Quod quidem decretum comprehen-
12 dit regulares, etiam Ordinum Militia-
13 rum propter illam dictionem, *quicumq.*
quæ eſt apta comprehendere omnes Or-
dines etiam Militares, & facit venire
maiora expreſſis, *Felin. in cap. de quarta, num. 15. de praſcrip.* Caſ. de Graſſ. *decif. 1. num. 5. & 6. Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. gloſ. 8. num.* 61. vbi ait, *num. 62.* ſic fuiſſe de-
claratum per *Sacr. Congreg. &* præſertim
comprehendit milites S. Io. Hieroſoly-
mitani, *Barboſ. in collect. Concil. d. cap.* 19.

Et habet locum etiam in monialibus,
propter identitatem rationis, vt ex *eodem Concil. d. ſeſſ. 25. cap. 15.* colligitur, nec-
14 non quia maſculinum concipit fœmini-
num, *gloſ. in cap. ſi quis ſuadente, 17. q. 4. Abb. in cap. 2. num. 3. in fin. de ſtat. monach.*

Eſt tamen hic in praxi aduertendum,
non deeſſe, qui dicant, non reclamantem
intra quinquennium, veluti, quia fuit
impeditus, vel quia ignorauit iuſta igno-
rantia ſuam profeſſionem eſſe nullam ob
defectum ætatis, non poſſe reclamare,
etiam poſt quinquennium; hoc tamen eſt
cōtra notorium ſtylum Curiæ, ad quam
pro opportuno remedio recurritur poſt
15 dictum quinquennium, & datur reſtitu-
tio aduerſus illius lapſum, ac teſtatur
Barboſ. in collect. ad lo. Concil. d. ſeſſ. 25. cap. 19. num. 10. quod hodie, vt quis poſ-
ſit audiri poſt quinquennium, adit Sa-
cram Congregationem Concil. Trid.
ſeù alteram Regularium negotijs præpo-
ſitam, quæ prius cognitis ſaltem ſum-
mariè nullitatibus deducendis, & iuſto
impedimento non reclamandi intra
quinquennium, reſtitutionem illius con-
cedere ſolet. Et idem ait *num. 11.* quod
in vna Colimbrien. 27. Aprilis 1630. Sa-
cra Congregat. Concil. eod. Barboſa in-
formante, cōceſſit reſtitutionem in inte-
grum aduerſus lapſum quinquennij puel-
læ Colimbrien., pretendenti per vim, &
metum parentum, ingreſſam monaſte-
rium, & profeſſionem emiſiſſe, de quo
reclamauit intra quinquennium apud
conſanguineos, & alios examinatos, &
mortuis parentibus poſt quinquennium
apud Collectorem Portugalliæ, & quod
profeſſio fuerit factam in 14 ætatis anno.

Verum eſt tamen, quod ſiue petantur
16 ſimplices commiſſiones huiuſmodi nul-
litatis profeſſionis, ſiue per viam reſti-
tutionis in integrum, conceduntur fre-
quentius per ſignaturam Summi Ponti-
ficis, præſertim dictæ reſtitutiones ad
hoc, vt cenſeatur eidem Concilio dero-
17 gatum, quod licèt, non requirat expreſ-
ſam derogationem, ſicut cœteræ Con-
ſtitutiones Conciliares, per ea quæ aliàs
diximus, nihilominus, requiritur, quod
ſupplicatio fuerit ſignata manu Summi
Pontificis: ac propterea, formulam ſup-
plicationis pro huiuſmodi commiſſione,
& reſtitutione ſecundum currentem ſty-
lum hic apponere uiſum eſt, eo, quo
ſequitur modo, videlicet.

18 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris Ioannis Pelliani, aliàs in ſaculo, Romualdi Pimontis, presbyteri Neapolitan. Quod ipſe aliàs genitoris ſui in eum ſęuientis, metu perterritus, per vim, & metum huiuſmodi, qui cadere poterant in conſtantem virum, habitu fratrum Glorioſiſſimæ ſemper Virginis Mariæ de Monte Carmelo, ſuſcepto, profeſſionem per eoſdem fratres emitti conſuetam, in manibus tunc exiſtentis Prioris Domus N. Neapolitan. Diœceſis expreſsè emiſit, regularem. Cum autem Pater Sancte, profeſsio, vt prefertur emiſſa, nulla ſit, & inualida, nullamque inducat obligationem; & decennium à die emiſſæ profeſsionis huiuſmodi lapſum non ſit, ac propterea dictus Orator cupiat illam, talem, via iuris declarari facere, & ad hunc effectum, aduerſus lapſum quinquennij per decreta Concilij Tridentini Regularibus ad reclamandum præfixi, reſtitui. Supplicat igitur humiliter E. S. V. dictus Orator, quatenus Ordinario loci, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali, & Superiori dictæ Domus, coniunctim, quatenus, vocatis, qui fuerint euocandi, eundem Oratorem, in dicta Domo cum habitu ſuo regulari, ſub obedientia ſuorum Superiorum exiſtentem, aduerſus lapſum quinquennij huiuſmodi, prout de iure, authoritate S. V. reſtituant, & in prætenſis iuribus ſuis audiant: & conſtito ſibi legitimè de præmiſſis, profeſſionem ipſam, nullam, & inualidam, minimèque obligatoriam exiſtere, dictumque Oratorem, dictæ Religioni adſtrictum non eſſe, ſed habitu regulari huiuſmodi dimiſſo, ad ſæculum redire, ac in paternis, & maternis, vel aliàs quomodocunque ſibi, et qualitercunque obuenientibus bonis, ſuccedere, necnon in ſuſceptis ordinibus remanere, ac in eis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare; necnon quæcunque, & qualiacunque cum cura, & ſine cura, ac aliàs quomodolibet qualificata, & per clericos ſeculares obtineri ſolita, beneficia Eccleſiaſtica ſibi canonicè conferenda, recipere; & dummodo ſimul plura non ſint, quàm quę à Concilio Tridentino permittuntur, & aliud ei canonicum non obſiſtat, retinere liberè, & licitè poſſe, declarent, aliaque faciant, prout de iure fuerit declarandum, ac faciendum, cum poteſtate citandi &c. Contradictores &c. inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachij ſecularis auxilio, alijſque facultatibus &c. committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus pręmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mãdato, alijſque pręmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis, & quod pręmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris, per breue S. V. ſeù Officium Contradictarum expediendis, & additur, *Et committatur Ordinario, & Superiori dictæ Domus, qui coniunctim procedant. Et prout de iure, & quod Orator non audiatur, niſi in habitu, & tonſura regularibus, & dummodò profeſſionem huiuſmodi tacitè, vel expreſsè non ratificauerit, & decem anni, à die emiſſæ profeſsionis, lapſi non ſint. Et cum decreto, quod ſi reſtitutionem, & declarationem huiuſmodi fieri contingat, dictus Orator ab exequutione ſuorum ordinum ſuſpenſus remaneat, donec ſufficientem patrimonij, vel beneficij Eccleſiaſtici titulum habuerit.*

Fiat M,

Ex ſupradicta verò formula, hæc quæ ſequuntur, adnotanda duximus, vt clarius dignoſcatur quid requiratur ad huius reſcripti exequutionẽ, poſtquã litte-

ræ fuerint ſuper dicta ſupplicatione confectæ, &

19 Primo, Iſta commiſſio nunquam fieri conſueuit, niſi Ordinario, & Superiori Domus ad præſcriptum ſupradicti Concilij, ibi, *niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario:* Quapropter, quicunque regularis tenetur probare coniunctim coram proprio Superiore regulari illius Monaſterij, in quo
20 profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit Monaſterium, prout deciſum teſtatur *Armendar. ſub die 1. Decembris 1593.* quem refert *Barboſ. in collect. Concil. ſeſſ. 25. de regular. & monial. num. 23. & de poteſt. epiſ. alleg. 104. num. 12. tit. Epiſcopus quando habeat iuriſdict. in regul. &c.* Superior autem, cui commiſſiones ſuper nullitate profeſſionis ex præſcripto Concilij in hoc directæ ſunt,
21 vna cum Ordinario, intelligitur de Superiore Monaſterij, non autem Religionis; prout fuit deciſum *in vna Melitn. & Roman. 7. Aprilis 1629. id. Barboſ. in dd. coll. num. 23.* vbi *num. ſeq.* ſubdit fuiſſe aliàs reſolutum, cauſas nullitatis profeſſionis ita proponendas eſſe coram Superiore, & Ordinario copulatiuè, vt ſi Su-
22 perior per ſe ſolum, profeſſionem nullam declaret, Religioſumque è Monaſterio eijciat, illum teneatur ad Monaſteriũ reuocare; ex quo, cum decretum Superioris prædicti ſuper nullitate huiuſmodi, factum fuerit contra formam prædicti Concilij, erit nullum, vt declarauit *Sacr. Congr. de menſe Ianuarij 1618.* ſi verò Ordinarius ſimul ſit Superior, nimirum ſi Epiſcopatui, eſt vnitum Monaſterium,
23 ſolus Ordinarius pōt de huiuſmodi nullitate cognoſcere; ex quo dum Concilium, vtrumque coniungit, præſupponit vtrumque adeſſe, vt ait *id. Barboſ. d. alleg. 104. num. 11.*

Et quia, ſicut ſupra dictum eſt, idem decretũ habet locum etiam in Religioſis Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, huiuſmodi commiſſiones, ac reſtitutiones pro eiſdem, diriguntur Ordinario, & Magno Magiſtro dicti Hoſpitalis, ſeù ab eo deputando, prout alias vidi in Dataria Apoſtolica obſeruatũ pro quodam fratre dicti Hoſpitalis, qui habitum dimiſerat, ac propterea ſupradictis com-
24 mittebatur, vt vocatis, qui forent vocandi, coniunctim procederent, eundemque Oratorem, poſtquã habitum ſuum regularem reaſſumpſiſſet, & in aliquo tuto loco ſe conſtituiſſet, vel ille idoneè cauiſſet; itaut iudicati exequutio contra ipſum fieri potuiſſet, aduerſus lapſum quinquennij eum reſtituerent, ac in iuribus ſuis audirent.

Hoc autem, non modò ſeruatur quando frater dicti Hoſpitalis, profeſſionem ſuam nullam declarari petens, reperitur in ipſa Ciuitate Meliten. in qua reſidet ipſe Magnus Magiſter; verum etiam, vbi Orator ipſe alibi habitum Religionis ſuſceperit; tunc enim committi conſueuit Ordinario, & Priori Prouinciæ, inter cuius fratres milites ipſe Orator adſcriptus eſt, vt coniunctim procedant &c.

Et quia freqnenter accidit, in prima inſtantia, Oratorem in cauſa nullitatis ſuæ profeſſionis ſuccumbere, ac propterea ad ipſam Sedē Apoſtolicã appellare; hoc caſu, cauſæ huiuſmodi cognitio in ſecunda, & tertia inſtantia committitur Ordinario, & Superiori eiuſdē Religionis vicinioribus, cõiũctim, ſicut in prima inſtantia, niſi aliter Summo Pontifici uideatur: de qua quidem praxi teſtatur etiàm *Leo in Theſ. for. Eccleſ. p. 2 cap. 1. nu. 42.* qui ita deciſum refert ſuper *d. cap. 19.*

Fuit meo tempore petita ſimilis reſtitutio cum comiſſione nullitatis profeſſionis pro quodam Religioſo coniugato, profeſſo ante ætatem, necnon per vim, & metum; fueruntqne litteræ pariter directæ Ordinario, & Superiori Monaſte-
25 rij, vt Orator, etiam ſi, attento quod coniugatus exiſtebat, habitum regularem prædictum non reaſſumeret, poſtquã tamen à muliere ſeparatus fuiſſet, & in aliquo loco tuto ſe conſtituiſſet, vt ſupra, audiretur &c.

26 Pro moniali verò profeſſa, ſimiliter ſuam profeſſionem annullari petente, adhuc committitur Ordinario, & Superiori Monaſterij, quatenus habitu ſuo regnlari in dicto Monaſterio per eam retento &c.

Aut etiam ſi profeſſio ipſa emiſſa fuerit, anno probationis nondum expleto, ex *Concil. Trid. decreto ſeſſ. 25 cap. 15.* ibi, *nec qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum admittatur. Profeſſio autem antea facta, ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel ordinis obſeruationem, aut alios quoſcunque effectus.* Qnod tamen intelligendum, niſi Orator fuerit diſpenſatus à Summo Pontifice ad ipſam profeſſionem emittendam, antequã compleatur integer annns probationis, licèt, raró conſueuerit diſpenſari, niſi ex rationabili

nabili cauſa,vt mox dicam;quandoqui-
27 dem ideo a nnus præſcribitur, vt No-
uitius, infra illum, aſperitates regulæ
experiri poſsit, ac etiam cognoſcat ſi
propriæ complexioni, viribus, & volun-
tati congruant, vt ait id. *Barboſ de pot.*
*Epiſc.alleg.*101. *nu.* 16. & ideo Papa nun-
quam diſpenſare ſolet, ſuper defectu ip-
ſius anni ad emittendam profeſſionem,
28 niſi fortè quando iam puella Monaſteriũ
educationis cauſa ingreſſa, per aliquot
annos ibi permanſit; cum iam ſatisfactũ
ſit menti ſupradicti Concilij, quoad ex-
periendas ipſas aſperitates. Vnde hac
29 ratione profeſſus nulliter, volens ſuam
profeſſionem ratificare, non tenetur no-
uitiatus annum iterare, ſi aliàs fuit vali-
dus,vt probat *Sanch.de matr lib* 7.*diſp*.37.
n.45 dicens ibi,quod dictum Concilium,
ſolum decernit ad profeſſionis validita-
tem eſſe præmittendum integrum no-
uitiatus annum;quod verificatur,quoties
profeſſioni præmiſſus,fuit validus;præſer-
30 tim,quod ſit continuus,non autem inter-
polatus,*Nauar.conſ.* 2.*nu* 2.*conſ.* 3 *s. nu* 2.
conſ.36.*nu*.1.*de regular.* tunc enim dicitur
31 interpolatus, ſiuè interruptus, quando
Nouitius, dimiſſo ſuo habitu regulari
egreditur Monaſterium,animo deſerendi
Religionẽ;adeo, vt ſi poſtea pæniteret,ad
Religionem reuerſus,& receptus, debeat
ex integro à principio inchoare nouitia-
tum: ſi verò Nouitius, de licentia Supe-
rioris cum habitu ex aliqua iuſta cau-
ſa intra annum probationis Monaſteriũ
egrediatur, poſt aliquot verò dies reuer-
ſus fuerit,poſt acceſſum poteſt licitè pro-
fiteri;nec propterea annus probationis,
dicitur diſcontinuus,*id Nauar. conſ.* 10.
32 *nu*.3.*de cler.non reſid.* Sic etiam ſi Noui-
tius cum ſimili licentia, ſuo habitu in-
dutus, exeat Monaſterium cauſa pere-
grinandi ad ſtationes,vel ad alia loca,aut
viſendi parentes, aut cognatos ægrotan-
tes, vel mendicandi, aut alia huiuſmodi;
aut ob malam valetudinem, maneat ex-
tra Monaſterium; tunc enim habetur pro
præſente, ac ſi nunquã fuiſſet egreſſus, &
poteſt adimplere annum probationis,
coniungendo primum tempus cum ſe-
quenti, vt reſolutum per *Sacr. Congreg.*
*Concil.*refert *Grat.diſcept for.cap.*166. *Bar-*
boſ.in collect.ad loc Concil ſeſſ. 25. *cap.* 15.
*num.*19. vbi proſequitur, dicens, quod
ſi Nouitia; durante probationis anno,
curandæ valetudinis cauſa de Superio-
rum licentia à Monaſterio exierit, & poſt
reuertatur, eodem tempore profeſſio-
nem emittere poteſt, ac ſi nunquã egreſſa
fuiſſet. Idem dicendum eſt ſi, Nouitius,
retento habitu, Superiorum ſeueritate,
iracundia, aut odio, vel minis perter-
ritus,abditè exeat, cauſa ſe celandi, dum-
modò habeat animum redeundi, & exi-
tus non ſit talibus circumſtantijs factus,
quod probabiliter præſumi poſſit, No-
uitium non habuiſſe animum redeundi,
id.Barboſ.loc.cit.num.39.*&* 40.

Vel etiam ante legitimam ætatem ad
profitendum præſcriptam;cum ex ſupra-
dicto *Concilio Trid d.cap* 15. præcipitur,
vt in quacunque religione, tàm virorum,
quam mulierum, profeſſio non fiat ante
decimum ſextum annum expletum:ſuper
quo fuit aliàs per *Sacr. Congreg. Concil.*
declaratum *in vna Montis Regalis*, 13.
Nouembris 1627. monialem non poſſe
emittere profeſſionem ante decimum
ſextum annum in mortis articulo, ad
effectum, vt Monaſterium ſuccedat in
bonis, & dote, *Barboſ.in collect.bull.ver-*
33 *bo,profeſſio regulari*: quapropter inua-
lida exiſtimabitur profeſſio ipſa facta
etiam in vltima die decimi ſexti anni, at-
tentis verbis ipſius Concilij, quod ſatis
apertè dicit, annum debere eſſe comple-
tum, nec refert, ſi dicamus, quod modi-
34 cum non eſt conſiderabile, ſed pro ni-
hilo habetur, *l.ſcio*, *ff.de in integr. reſtit.*
cap.licet cauſam, *in verbo*, *modica*, *vel*
nulla, *de probat.* & præcipuè, quòd
35 modicum tempus, pro non tempore
habetur, vt *in l.Titius*, *§. Lucius*, *ff. de*
lib.& poſth.facit gloſ.in cap.tenore, 31.*diſt.*
vbi, quod duo dies, nulli exiſtimantur
propter paucitatem, *Mandoſ. ad reg.* 17.
39 *q.* 19.*num*.3. dicens,quod tempus vnius
diei, tanquam modicum, non eſt haben-
dum in conſideratione; id tamen in hoc
caſu locum ſibi minimè vẽdicare digno-
ſcitur; quia cum idem Concilium gene-
raliter loquatur, includit etiam mini-
mum, *cap.ſi proponente*, *de reſcrip.* eoque
37 magis,quia tempus à *d.Concil.* præſcrip-
tum, eſt de forma, quæ ſatis clarè ex
ipſius verbis elicitur, dum dicit, quod
profeſſio antea facta, ſit nulla; ipſa nam-
37 que forma, tunc verè inducitur,quando
Conſtitutio non ſolùm diſponit ſuper
aliquo actu faciendo, ſed vltra procedit,
nimirùm, annullando actum ob eiuſdem
formæ inobſeruantiam,*Bald. in l.* 1. *verſ.*
in contrarium, *& ibi Alex. num.* 6. *&* 7.
verſ.niſi ſtatutum vlterius procederet, *ff.de*
lib.& poſth. quod autem decretum *d.Con-*
cilij vlterius procedat, patet dum aliàs
irri-

irritatur profeſſio, ac propterea prædi-
ctum tẽpus debet integrè expleri, *gloſ. in cap. fin. verſ. per annum, de regular. Sylu. in verbo, Religio, 3. num. 16. Barboſ. ad collect. in loco Concil. ſeſſ. 25. cap. 15. de regular. & montal. num. 14. ex DD.* per eum
ibi allegatis, aliàs nulla erit profeſſio, ſi
deficiat vnus dies ante decimum ſextum
annum expletum, & etiam non comple-
39 to anni circulo adhuc per duas horas,
vt deciſum fuit *11. Ianuarij 1617.* ſubdens
ibi, quod propterea, Religioſus, qui
ſua profeſſione emiſſa tribus horis ante
completum annum probationis à Reli-
gione diſceſſit, & in habitu clericali lau-
dabiliter vixit, ſi poſtea redeat ad Reli-
gionem, debet ratificare profeſſionem,
& ei locus debetur à die ratificationis, vt
fuit deciſum *die 1. Februarij 1631.*

Secundò, notandum, quod dum Ora-
tor petit reſtitutionem aduerſus lapſum
40 prædicti quinquennij, iſta reſtitutio non
datur, niſi prout de iure: quapropter re-
quiritur cauſa, quæ in hoc caſu ſatis ve-
rificatur, allegando, profeſſionem nul-
lam ex cauſa metus, durante etiam poſt
quinquennium, cum tunc poſſet, etiam
41 dici de nullitate, cum metus duret, du-
rante eius cauſa *Bart. in l. penult. ff. ſi ob turp. cau. Innoc. in cap. 1. quod met. cauſ. Alex. conſ. 156. vol. 4.* vel quia Orator,
intra dictum quinquennium non recla-
mauit, quia fuit impeditus, vel quia
iuſta ignorantia ignorauit, ſuam profeſ-
ſionem eſſe nullam, ob defectum ætatis,
nũc enim poteſt reclamare, etiã poſt quin-
quennium, & vti remedio extraordina-
rio beneficij reſtitutionis in integrum;
quod quidem, etiam in notoria praxi,
ſciunt omnes, nunquam ſolere denegari
ratione iuſtæ ignorantiæ, aut impedimen-
42 ti ad reclamandum, & non ſolum com-
petit minori ratione fragilis ætatis ve-
rùm etiam maiori, ſaltem ex illa vulgata
clauſula in ſimilibus reſtitutionibus, etiã
de more Curiæ apponi cõſueta, ſcilicet, *ſi qua vobis iuſta cauſa etc.* quę habetur in *l. 1. ff. ex quib. cau. maio.* quandoquidem licet,
43 contra præſumptionem iuris, & de iure,
non admittatur probatio in iudicio ordi-
nario, datur tamen reſtitutio in inte-
grum in eo iudicio extraordinario, vt
docet *Alexand. l. ſi inter ſtipulantem, §. 1. num. 3. ff. de verb. oblig.* non enim nouum
44 eſt, etiam aduerſus ſententiam, quæ trã-
ſiuit in rem iudicatum, ſuccurri ex cau-
ſa, vt habetur *in l. ſi mater. ff. de except. rei iud.*

Ceſſat propterea opinio aſſerentium,
poſt dictum quinquennium elapſum,
non poſſe reclamari, nec competere di-
ctam reſtitutionem; licèt enim Conci-
lium Tridentinum per ſupradictum de-
cretum induxerit præſumptionẽ iuris, &
de iure, ſcilicet, ratificationis profeſſio-
nis per dictum quinquennij lapſum, non
propterea excluditur conceſſio reſtitu-
tionis ex cauſa iuſtæ ignorantiæ, aut im-
pedimenti, vel fragilis ætatis, & ſic in-
telligendum eſt, tàm de minoribus, quam
de maioribus, *Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 37. num. 22.* vbi dicit, non obſtare ſupra-
dictum Concilij decretum ad denegan-
dam audientiam poſt lapſum dicti quin-
quennij, quominus reſtitutio hæc conce-
datur, ſubdens ibi, quod per illud ver-
bum, *audiatur*, in dicto decreto appoſi-
45 to, non tollitur beneficium reſtitutio-
nis, & ibi plura in propoſito cumulat,
vbi eſt omnino uidendus; ita etiam cen-
ſuit *Sacra Congregat. Concilij prædicti,*
cuius ſententia fuit à *Gregorio XIII.* ap-
probata, *Leo in Theſ. for. Eccleſ. p. 2. cap. 1. num. 42.*

46 Tertiò, Quod Orator non audiatur,
niſi in habitu regulari: aliàs enim, ſi an-
tequam cauſa coram ipſis iudicibus de-
ducatur, propria authoritate habitum
dimiſerit, non erit audiendus; quinimo
tanquã apoſtata puniendus eſſet; ex quo
petens profeſſionem annullari, non de-
bet audiri, niſi habitu retento. Verum
47 eſt tamen, quod ſi quis in hoc caſu, ceſ-
ſante ſcandalo, & præiudicio alterius, ha-
bitum dimittit, & fugit de carceribus an-
te reclamationem, & antequã deducat
cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram
Ordinario, & Superiore, ſciens, aut iu-
ſtè credens ſuam profeſſionem non va-
luiſſe coram Deo, in foro conſcientiæ,
non peccat mortaliter: nec etiam quoad
forum exterius meretur ſubire pœnas in
d. Concilio ei impoſitas, qui aliqua iuſta
cauſa interueniente, habitum dimiſerit,
& illo non retento, reclamauerit; nimi-
rùm, cum ille non poſſit habere licen-
tiam eundi ad reclamandum, neque ire,
niſi dimiſſo habitu, aut non ſibi permit-
tatur cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis
coram Superiore, & Ordinario propone-
re, ita *Barboſ. de pot. Epiſ. alleg. 104. num. 12. ex Nauar. tom. 4. de regular. num. 73. & 77.* qui ibi ait ſe vidiſſe in Romana Cu-
ria multos, qui prius dimiſſo habitu,
ac poſtea reaſſumpto, benignè exauditi
ſunt.

Qua-

Quapropter ſupradictum decretum
Concilij, tunc locum ſibi dignoſcitur
vendicare, quando, videlicet Orator abſ-
que cauſa, & temere ſuum habitum di-
miſerit; ac proinde, ſi habet iuſtam cau-
ſam, illum dimittendi, poteſt andiri, vt ſu-
pra dictum eſt; quandoquidem, ipſum
48 Concilium, in ſupradicto decreto teme-
rariam tantummodo habitus dimiſsio-
nem punire intendit; non autem teme-
re ille in his caſibus videtur dimitti, *San-
ch. de matr. lib. 7. diſp 37. num.* 3. Quinimò
ipſe Pontifex quandoque ex legitima
cauſa concedit regulari ſui habitûs di-
miſsionem ad tempus, vel ſaltem illius de-
lationem ſubtus; prout conceſſam vidi
cnidam regulari Confeſſario cuiuſdam
49 Magnatis; ex quo cum in quibuſdam
partibus habitus regularis, nonnullis de
fide, & catholica Religioue malè ſentien-
tibus, odibilis exiſtat, & Orator ſuum ha-
bitum, dicti Magnatis obſequijs inſiſten-
do, facile deferre non poterat, ſibi con-
ceſſum extitit, vt quandiu, & quouſque di-
ctis obſequijs, & ſeruitijs permaneret, &
vbicunque pericula, occaſione Religionis
viguerint, habitu dimiſſo, tuta conſcien-
tia, & abſque aliquo ſcrupulo, in quibu-
ſuis, etiã publicis locis, dũ iter faceret tan
tùm, deferre non teneretur: ita tamen, vt
in Vrbibus, Curijs, & alijs locis manẽs, vel
commorans, habitum ſuum ſemper, &
vbiqne reaſſumeret.

Quartò, additur ſupradicta clauſula.
50 *Dummodò huiuſmodi profeſſionem tacitè, vel expreſſè non ratificauerit*; quo ca-
ſu ſi conſtaret aliquo modo, illam Ora-
torem ratificaſſe, non admitteretur ad
proponendas ſuas nullitates: & in dubio
intentionis de ratificanda profeſſione in-
51 tra quinquennium, eo tranſacto, præſumi-
tur illam ratificaſſe; cum in dubio, in fa-
uorem Religionis præſumendum ſit, *Bar-
boſ. ad collect. in loc. Concil. ſeſſ. 25. cap.* 15.
num. 14. *ex Nauar. conſ.* 13 *num.* 10. *de re-
gular.* & huiuſmodi profeſſio præſumitur
per geſtationem annalem habitus indi-
ſtincti *id. Nauar. d. conſ.* 13. *num.* 3. necnon
52 induitur per ordines in Religione ſu-
ſceptos, vt per *Sacr. Congreg. Epiſcop.
& Regular. in vna Beneuentan.* 20. *Decem-
bris* 1619. declaratum refert *id. Barboſ. in
collect. bullar. verbo, profeſſio regularis cap.*
2. vbi etiam ait, quod tacitæ profeſſiones
non tolluntur decreto ſupradicti *Concilij
d. ſeſſ.* 25. *cap.* 15 *de regular.* ſed manene in
ſuo priſtino valore, vt declarauit Con-
greg. eiuſdem Concilj.

Quintò, adijcitur in huiuſmodi re-
ſtitutionum commiſſionibus clauſula,
*Dummodo decennium à die emiſſa profeſ-
ſionis lapſum non ſit*; quæ tamen antea non
53 apponebatur, ſed tantum à nonnullis an-
nis citra; ita mandante ſanctiſſimo D.
N. Vrbano Papa VIII. & ſine dicta clau-
ſula vix, & raro conceduntut, vt nos iſta
obſeruantia docet; aliter enim, elapſo di-
cto decennio, Orator, nullo modo in præ-
tenſis iuribus ſuis audiretur. Decem ve-
rò anni huiuſmodi, ſicut etiam ipſum
quinquennium in profeſſione expreſsè
54 emiſſa, incipiunt currere à die illius emiſ-
ſionis; in tacita autem, ab ipſo die, quo
Nouitius fecit actus ſolummodò profeſ-
ſo conuenientes, *Azor. inſtit. moral. p.* 1.
lib. 21. *cap.* 4. *q.* 10. *id. Barboſ. in collect. ad
loc. Concil. ſeſſ.* 9. *cap.* 19. *nu* 7. vbi habetur,
diem illum computaudum eſſe de mo-
mento ad momentum, prædictumq; quin-
quennij ſpatium compntandum eſſe à
die profeſſionis, etiam in illo, qui tunc
55 temporis laborabat ignorantia inua-
liditatis profeſſionis, aut alio impe-
mento.

Sextò, quando huiuſmodi commiſſio
datur pro Religioſo, qui in Religione,
ſiuè ante illius ingreſſum, fuit ad ſacros
ordines promotus, vigore huiuſmodi re-
ſcripti remanet à dictorum ordinum exe-
qnutione ſuſpenſus, donec habuerit ſuffi-
cientem patrimonij, aut beneficij Eccle-
ſiaſtici titulum; qui propterea ei conſti-
tuendus eſt, ſicut cœteris clericis ſæcula-
ribus; nec aliàs huiuſmodi ſuſpenſio ſibi
neque per Summum Pontificem relaxa-
tur, ſicut in praxi quotidie videmus.

SVMMARIVM

1 *Virgo, debet incluſa domi conſiſtere.*
2 *Fęmina Religioſę, ſub clauſura morari debent.*
3 *Monialibus, quomodo prouiſum per* cap. periculoſo, de ſtat. monach. in 6.
4 *Et quomodo per* Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 5.
5 *Et quomodo per Pium V.*
6 *Moniales, quomodo diſpenſentur ad exitum è Monaſterio.*
7 *Præſertim ex cauſa propriæ infirmitatis.*
8 *Moniali, quomodo detur licentia ſe*

transferendi ad arctiorem.

9 Monialis, poteſt ad Religionem perfectiorem tranſire.

10 Monialis incorrigibilis, poteſt ad aliud Monaſterium transferri, & nu. 11.

12 Translationis commiſſio pro moniali, quomodo fiat.

13 Tranſlatio monachi, quomodo concedatur, & quænam cauſa ad id requiratur.

14 Monialis, quomodo transferatur ex cauſa nouæ fundationis Monaſterij.

15 Tranſlatio, quomodo conceſſa Duciſſæ Montis alti moniali ex cauſa noua fundationis.

16 Monaſteriorum monialium ingreſſus, quo iure probibeatur.

17 Puellæ ingreſſus in Monaſterium educationis cauſa, quid requirat.

18 Puella permanente in Monaſterio, educationis cauſa vſque ad 25. annum, quid agendum.

19 Puellæ permanentes in Monaſterio, educationis cauſa, an poſſint exire, & poſtmodum, vt ibi ſuſcipiant habitum monachalem, redire.

Licentia educationis puellæ in Monaſterio, quid contineat, & quomodo detur ſupranumeraria.

21 Puellæ minori ſeptennio, quomodo detur licentia educationis in Monaſterio.

22 Puellæ ſupranumerariæ quomodo admittantur ad habitum monachalem.

23 Puellis ſupranumerarijs, quomodo prouiſum per Sacr. Congreg. ad ſuſcipiendum habitum monachalem.

24 Et quid circa eas ſeruari debeat.

25 Moniales ſupranumerariæ, non ſubrogantur in locum aliarum demortuarum.

26 Viduæ, non debent in Monaſterijs recipi, niſi, vt fiant moniales.

27 Mulieres coniugatæ, quomodo tolerandæ, & recipiendæ in Monaſterijs monialium.

28 Mulieribus qualificatis, quomodo aliàs conceſſa licentia ingrediendi Monaſteria monialium.

29 Licentiæ ingrediendi Monaſteria monialium pro mulieribus, ſæcularibus, reuocatæ.

30 Et quibus hodie, & ſub qua formula dentur.

31 Illarum clauſulæ declarantur.

Praxis Diſpenſationis, ſiuè licentiæ, pro mulieribus ad egrediendum, & ingrediendum Monaſteria Monialium.

CAP. XV.

HActenus de regularibus è Religione eiectis, alijſque legitimè ab ea dimiſſis, & quid circa hoc ſeruat Romanæ Curiæ praxis; egimus; nunc autem ſequitur videre, quomodo ipſa ſe habeat circa moniales, legitimis ſuadentibus cauſis, ex eorum Monaſterijs exeuntes, poſtquã profeſſionem regularem in eis ad Sacrorum canonum præſcriptum emiſerunt; Et quidem, cum in re tam graui verſemur, vt vnuſquiſque perpendat huiuſmodi facultates non ita paſſim concedi, putauimus omnino præponendum, illas non minus cautè impetrari, quàm concedi; ne ſub diuerſis prætextibus, plura, quæ non decent, ſequan-

1 tur; virginem enim incluſam domi conſiſtere debere, docet *tex. in cap. mulieres, in*

2 *fin. de iudic. in 6.* vbi quod fœminæ religioſæ ſub clauſura morari debent, ac in omnibus circa illas cautè procedendum eſt; vt ea vitentur, quæ earum pudicitiæ poſſent inſidiari; vt ait *Mendoſ. in prax ſignat. tit. de licentijs, verſ. alia licentia*: Vndè non immeritò *Bonifacius Papa VIII.*

3 ſanciuit, vniuerſas moniales cuiuſcumque Religionis, ſiuè Ordinis, in quibuslibet mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua, in ſuis monaſterijs debere de cætero permanere clauſura; ita quod nulli earum, religionem tacitè, vel expreſſè profeſſæ, ſit, vel eſſe valeat quacunque ratione, vel cauſa (niſi fortè tanto, & tali morbò euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet cum alijs, abſque graui periculo, ſeù ſcandalo commorari

morari) monaſteria ipſa deinceps egre-
diendi facultas, nullique aliquatenus in-
honeſtæ perſonæ,nec etiam honeſtæ, niſi
rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat;
ac de illius, ad quem pertinet, ſpeciali
licentia ingreſſus, vel acceſſus pateat ad
eaſdem,vt ſic à publicis,& mundanis con-
ſpectibus ſeparatæ, omninò ſeruire Deo
valeant liberius, & laſciuiendi opportu-
nitate ſublatâ, eidem,corda ſua,& corpo-
ra in omni ſanctimonia diligentius cu-
ſtodire,vt in *c.periculoſo, § 1.de ſtat. regul.*
quod eſt nimis famoſum,& quotidie præ-
ſertim in Romana Curia, quoad hanc, &
omnes aliàs ſui partes in medium pro-
4 fertur & *Concil Trid ſeſſ.25.cap.5.de regu-
lar.& monial.* cauetur,quod nemini San-
ctimonialium liceat poſt profeſſionem
exire à Monaſterio, etiam ad breue tem-
pus,quocunque prætextu;niſi ex aliqua
legitima cauſa,ab Epiſcopo approbanda,
indultis quibuſcunque, & priuilegijs non
obſtantibus.

5 Denique Pius V. cum nihilominus
Moniales aliquando,parentes,fratres, ſo-
rores, aut alios agnatos, vel cognatos,
necnon Monaſteria, & alia, filiationes
nuncupata, etiam eis ſubiecta viſitandi,
aut infirmitatis cauſa, alioue prætextu à
Monaſterijs exire, & per ſæcularium per-
ſonarum Domos diſcurrere, & vagari
contingebat; quo veluti colore,eximium
quoque honeſtatis, & pudicitiæ decus in
diſcrimen committebât, huic malo ſalu-
briter occurrere volens,inhærendo etiam
decreto ſupradicti Concilij Tridentini,
de clauſura Monialium diſponenti,ac alijs
ſuis litteris ſuper huiuſmodi clauſura edi-
tis,adijciendo,voluit,ſanciuit, & ordina-
uit,quod nulli Abbatiſſarum, Prioriſſa-
rum,aliarumuè Monialium, etiam Car-
thuſien. Ciſtercien. S. Benedicti, & Men-
dicantium, & quorumcunque aliorum
Ordinum,etiam Militiarum,ac ſtatuum,
graduum, conditionum, dignitatum, ac
præminẽtiarum exiſtentium, etiam à Re-
gia,vel Illuſtri proſapia ortarum, de cœ-
tero,etiam infirmitatis, ſeù aliorũ Mona-
ſteriorum,etiam eis ſubiectorum,aut Do-
morum parentum,aliorumuè conſangui-
neorum viſitandorum,aliauè occaſione,
& prætextu,niſi ex cauſa magni incendij
vel infirmitatis lepræ,aut epidimiæ, quæ
tamen infirmitas, præter alios Ordinum
Superiores, quibus cura Monaſteriorum
incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeù
alium loci Ordinarium, etiam ſi prædi-
cta Monaſteria ab Epiſcoporũ, & Ordina-
riorũ iuriſdictione exẽpta eſſe reperiãtur,
cognita,& expreſsè in ſcriptis approbata
ſit à Monaſterijs præfatis exire: ſed nec in
prædictis caſibus extra illa,niſi ad neceſſa-
rium tempus ſtare licere. Aliter autem,
quàm,vt præfertur,egredientes,ſeù licen-
tiam exeundi quomodocunque conce-
dentes,necnon comitantes, ac illarum
receptantes perſonas, ſiuè laicas, aut ſæ-
culares,vel Eccleſiaſticas,conſanguineas,
vel non,excommunicationis maioris latæ
ſententiæ vinculo, ſtatim eo ipſo, abſque
alia declaratione,ſubiacere, à quo (præ-
terquam in mortis articulo) abſolui ne-
queat,vt in ſua *Conſtitutione*,quæ incipit,
*Decori,& honeſtati,publicata Romæ die 27.
Febuarij* 1570.

Hinc eſt,quod diſpenſationes, ſiuè li-
centiæ exeundi è dictis Monaſterijs, ipſis
6 Monialibus non niſi cauſarum cognitio-
ne,in Sacra Congregatione Regularium,
aut Concilij plenè examinata, concedi
conſueuerunt: licèt enim antea frequen-
ter ex duabus potiſſimùm cauſis cõcede-
rẽtur,nimirũ,quando pater monialis,ſiuè
mater grauiter ægrotabat præſertim ſi nul
lũ cõſanguineũ habebat, qui ei aſſiſteret:
quod quidem rationi fere conſentaneum
videtur; cùm filia, iure naturæ, teneatur
parentibus opem ferre,ad *tex.in l.veluti,
ff.de iuſt.& iur* & quod propter infirmi-
tatem ſuorum,liceat vnicuique feſtinan-
ter, & aliquo,etiam Papa inſalutato, re-
cedere,probat *tex.in cap commune,& ibi
gloſ.in verbo,ſuorum,23.diſt.Mandoſ.in
prax.ſignat.tit.de licentijs,ver. ex duabus*.

Item, quando ipſa Monialis grauiter
ægrotabat,nec ſpes erat,eam in Monaſte-
rio euaſuram eſſe infirmitatem,aut prop-
ter aeris intemperiem, ſeù defectum, vt
plerumque accidit Romæ in Monaſterio
S. Syluestri, quo caſu à tali loco recedere
licet,probat *id.Mandoſ.loc. tit. verſ. altera
erat*.

7 Pro curandis igitur proprijs infirmi-
tatibus,concurrentibuſque conſuetis re-
quiſitis & atteſtationibus, datur quando-
que moniali per Summum Pontificem
ſiuè Sacr. Congregationem Regularium
licentia, prout aliàs vidi conceſſam mo-
niali valetudinariæ eundi ad balnea, pro
ſua infirmitate curanda: quæ fuit com-
miſſa Ordinario, qui vocato Superiore
Monaſterij,de huiuſmodi infirmitate di-
ligenter inquireret; & ſi per informatio-
nem huiuſmodi,ac proborum, & perito-
rum

rum atteſtationem cum iuramento eorum factam, reperirent, talem eſſe infirmitatem, quæ intra ſepta Monaſterij curari non poſſet, licentiam Oratori tribueret ad balnea, & quoddam hoſpitale ibi contiguum demigrandi, ibique permanendi donec ipſa conualuiſſet. Ita vt ſtatim recuperata ſanitate, ad ſuum Monaſterium reuerteretur.

Similis etiam licentia alteri moniali conceſſa extitit, vt ad aliud Monaſterium ſe conferre poſſet, ac durante infirmitate, ibi permanere; quæ pariter Ordinario commiſſa fuit, cùm hoc tamen, quod ſi ille, adhibito Superiore primi Monaſterij, & iudicio medicorum, cognouiſſet, Oratricem à ſuis infirmitatibus in ſuo Monaſterio curari non poſſe, aliud Monaſterium, ſeu alium regularem locum, etiam diuerſi Ordinis in eadem Ciuitate eligeret, ad quod dicta Oratrix licitè tranſire, & in eo ſub clauſura, durantibus infirmitatibus tantùm permanere poſſet: ita vt poſtea illa ad ſuum Monaſterium quamprimum reuerteretur.

Cuidam Moniali Monaſterij, vbi ex proprio inſtituto veſci carnibus non dabatur, cum proinde grauiter ægrotaſſet, indultum extitit, vt tranſire poſſet ad aliud Monaſterium, in quo aderat vſus carnium; atque in præfato indulto continebatur, quod illud intelligeretur, citra translationem; quodque infirmitate durante de vtriuſque medici conſilio, carnibus, ouis, butyro, alijſque lacticinijs, & cibis, iuxta ſtatuta Ordinis, & Monaſterij prædictorum in eodem Monaſterio, ac in Cella ſua; aut infirmaria tantùm, non autem in refectorio, veſci, & vti liberè, & licitè valeret.

In ſimilibus indultis quandoque adijcitur, vt Ordinarius ſi adhibito Superiorum primi Monaſterij repererit, opinione medicorum Oratricem, aliter quàm per mutationem loci, & aeris, ſanitatem conſequi non poſſe, licentiam illi tribueret tranſeundi ad aliud Monaſterium, vel alium regularem idoneum locum, in quo Oratrix maneret, durantibus infirmitatibus tantùm.

Simile indultum conceſſum eſt Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, & Conuentui, vt infirmam monialem ad aliud Monaſterium tranſmitteret, illamque illuc tranſire in ſocietatem vnius mulieris, ſeu monialis laicæ idoneæ prouectæ ætatis, ibique per vnum menſem, tunc proximè venturum, aut etiam vltra, ſi opus fuerit, ac tandiù, quandiù eius valetudo poſtularet, manere liberè, & licitè valeret.

Datur etiam moniali, ex voto Sacræ
Congregationis Regularium, facultas
ſe transferendi ad arctiorem Religio-
8 nem: quæ committitur Ordinario, qui,
animo Oratricis, & quibus moueatur
cauſis, diligenter exploratis, atque obſer-
uatis; ſi per diligentem inquiſitionem
inuenerit, eam, non temeritate, vel leuita-
te in iacturam, vel iniuriam ſui Monaſte-
rij, & Ordinis; ſed ſpiritu Dei, & ſtimulo
vitæ ſanctioris, agi, ſuper quo ipſius Or-
dinarij conſcientia oneratur, eidem Ora-
trici, etiam ſi petita ab ipſa cum humili-
tate à Superiore licentia, illa contradixe-
rit, liberam tranſeundi ad Ordinem N.
& illius Monaſterium, ſi ibi verè vigeat
obſeruantia regularis, & ſtricta in eo
clauſura ſeruetur, licentiã cócedat, quate-
nus ibi beneuolas inuenerit receptrices.

9 Neminem quippè latet, moniales poſſe
ad aliam Religionem perfectiorem tran-
ſire; ex quo neque Concilium Trid. ne-
que Conſtitutio Pij V. id prohibet; ſicut
etiam illæ, quæ dum in proprio Monaſte-
10 rio, ex aliqua cauſa corrigi non poſſunt,
ad aliud Monaſterium, correctionis cau-
ſa transferuntur *Barboſ. in collect. ad loc.
Concil. ſeſſ. 25. cap. 5. de monial. & reg. num.
35. & 36.* vbi ait, quod locorum Ordina-
11 rij, vel Superiores Regulares de vno Mo-
naſterio in aliud transferre poſſunt mo-
nialem ſibi ſubiectam, ex cauſa ſeditionis,
vel incorrigibilitatis, aut criminis perpe-
trati, vt fuit aliàs declaratum per *Sacr.
Cõgr. ſub die 27. Maij* 1603. cuius declara-
tionis forma ab Ordinarijs, eſt attẽdẽda.

Ex his propterea inoleuit praxis, vt
quando petitur ſimilis translatio, etiam
per Datariam Apoſtolicam ex voto Sacræ
12 Congregationis commiſſio fiat Ordina-
rio, qui de licentia Superioris primi Mo-
naſterij, Oratrici de primo ad ſecundum
Monaſterium, de conſenſu tamen Abba-
tiſſæ, & maioris partis Conuentus eiuſdẽ,
tranſeundi licentiam tribuat, quæ poſt-
quàm ſic translata fuerit, vitam regula-
rẽ in ſecundo dicto Monaſterio ſub illius
regularibus inſtitutis perpetuò ducere ſta-
tuat, ſpondeat, & promittat, & dummodò
in ſecundo dicto Monaſterio ſtrictior vi-
geat obſeruantia regularis, & translatio
huiuſmodi intra ſex menſes proximos,
nec ad euitandam aliquam commiſſo-
rum criminum, pœnam, fiat, alioquin præ-
ſens gratia, nulla ſit eo ipſo.

Prout etiam ſeruatur in translatione

13 Monachi, cui conceditur, vt petita, & nõ obtenta per ipſum Oratorem ab eius Superiore, licentia, ac ſeruata aliàs forma *Conſtitutionis Sixti V.* deſuper editæ, vbi opus fuerit, & dummodo in ſecundo Ordine ſtrictior vigeat obſeruantia &c. vt ſupra, nec ad euitandam aliquam commiſſorum criminum pœnam &c. prout quandoque huiuſmodi licentias videmus dari etiam per ipſam Datariam: & iuxta præmiſſa alias emanauit declaratio *Congr. Epiſ ſub die 13. Septembris 1583.*

Cum Religioſus Ordinis S. Franciſci de Obſeruantia, graui morbo laborans, alijſque de cauſis Fratrum Obſeruantium ſecuram viuendi rationem abſque vitæ diſcrimine ſequi nequiuerit, æquum omnino viſum eſt Eminentiſſimis Patribus, negotijs Regularium Præfectis, & charitati conſonum, vt è ſecura eorundem Fratrum Obſeruantium diſciplina ad mitiorem Fratrum Conuentualium eiuſdem Ordinis ſeipſum transferre valeat, Dummodò tamen eoſdem Fratres Conuentuales beneuolos ipſe inuenerit receptores, & illuc recta via ſe transferat, quò pergere deſtinauit. Interimque antequã diſcedat, primi Ordinis Superioribus ſubijciatur, nec abſque eorum facultate, extra clauſtra diuagari poſſit. In reliqs ſeruetur forma *Conſtitutionum felic. record. Sixti V. necnon Pauli V.* ſuper tranſitu huiuſmodi editarum, vtaturque præſenti gratia infra terminum duorum menſium, aliàs irrita ſtatim cenſeatur, ſub *Dat. Romæ Die 20. Augusti 1638.*

Sanè huiuſmodi licentias ad laxiorẽ ſe trãſferẽdi Religionẽ, neminẽ à Papa, ſiuè Sacra Congregatione Concilij, ſeù Regularium, concedere poſſe, nos docet, etiã quotidiana praxis; nec ſine cauſa concedi conſueuerunt. Cauſæ autẽ, quæ ad id adduci, & admitti ſolent, & in praxi verſantur, illæ ſunt, nimirum, cum Religioſus ob infirmitatem, aut corporis debilitatem, nequeat Religionis auſteritates ſuſtinere, ad quam primò ſe tranſtulit; vel ſi Religioſus in priori Religione odio habetur à cœteris Religioſis, aut indignè, & malè tractetur. Aut, ſi alijs ſit exoſus. Seù, ſi propter ſuam ſimplicitatem, non intellexit ſufficienter regulam, vel Conſtitutiones tempore profeſſionis. Aut ſi habet parentes in graui neceſſitate conſtitutos, quos non poteſt in priori Religione iuuare.

Aliàs enim Papa uix, & non ſine maxima difficultate, hanc translationem impertiri ſolet ſine aliqua ex præmiſſis, ſeù alijs ſibi bene viſis cauſis, & cum voto ſupradictæ Sacr. Congr. quamuis, ſi velit, etiam abſque aliqua cauſa poſſet diſpenſare, licèt ſic ſine cauſa translatus, non remaneat tutus in foro conſcientiæ: ac propterea ipſe Summus Pontifex non ſolet hanc licentiam ſine iuſta, & legitima cauſa concedere, *Barboſ. in collect. ad loc. Concil. ſeſſ. 25. cap. 19. num. 29. cum ſeqq.*

14 Ex cauſa nouæ fundationis Monaſterij, vel correctionis, aut reformationis, ſeù præfectionis, datur ipſis monialibus licentia ſe transferendi; quamuis dicant nonnulli, in hoc caſu, monialem, quæ idcirco transfertur, non egere licentia Sedis Apoſtolicæ; cum huiuſmodi caſus concernant totam communitatem Religionis, non autem particularem vtilitatem alicuius monialis; cum exeant ad plantandum, vel ædificandum aliquod Monaſterium, prout pluries cenſuit Sacr. Congregatio ſuper negotijs Epiſcoporum, & Regularium, *in vna Nannetẽn. 16. Ianuarij 1616. & in vna Redonen. 31. Ianuarij 1617. & in vna Meſſanen. 9. Octobris 1619.* teſte celeberrimo *Barboſ. de pot. epiſ. alleg. 102. num. 25.* vbi tamen teſtatur, etiam ipſam Sacram Congregationem, cautiùs poſtea cenſuiſſe, in his recurrẽdum eſſe ad Sedem Apoſtolicam; quæ ex cauſa quibuſdam monialibus cõnceſſit, vt poſſent tranſire ad aliud Monaſterium alterius obedientiæ; Et ita hodie, & non aliter ſeruatur, ſicut õmnibus notum eſt: quapropter, Ordinarijs locorum id minimè permittitur, neque Superioribus regularibus, præſertim ad Monaſteria recenter erecta pro Nouitiarum in eo introducendarum, inſtitutione, niſi obtenta à Sede prædicta, vel à Sacra Congregatione ſpeciali facultate, prout ipſa *Congregat. Epiſ. & Regular.* cenſuit in vna *Terdonen. 27. Maij 1603. & in vna Barchinonen. 10. Aprilis, 1615.* Quibus adde, ipſas moniales non poſſe transferri ad Monaſteria nouiter erecta, niſi ipſa conſtiterit prius, fuiſſe constructa authoritate Sedis Apoſtolicæ, ac præuia viſitatione, earundem monialium capacia, eiſque accomodata; atque ita abſoluta reperta fuerint, vt cœmẽtarijs, alijsuè fabris, nulla ædificationis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas relinquatur, vt *Sacr. Congreg. Concil. cenſuit in vna Vrixbonen. 17. Iulij 1615.* *id. Barboſ. in collect. bullar. verbo*, moa

ma-

nialium, tranſlatio cap. 8.

Et huiuſmodi tranſlationes non modò conceduntur, vt fiant de loco ad locum in eadem Ciuitate, verùm etiam, vt plurimum de vna Ciuitate ad aliam, prout fuit ſimilis tranſlatio conceſſa D. Ioannæ
15 dela Zerda Duciſſæ Montis Alti; cui Sanctiſſimus D.N. Vrbanus Papa VIII. cum pro eo, quem erga Ordinem Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ipſa gerere dixit, deuotionis affectum, habitum per eiuſdem Ordinis moniales diſcalceatas nuncupatas, geſtari ſolitum ſuſcipere, profeſſionemque ab eiſdem emitti conſuetam expreſsè emittere deſiderans regulares, & nullum monialium huiuſmodi Monaſterium in toto Regno Siciliæ reperiretur, Monaſterium monialium S. Ioſephi Neapolitan. eiuſdem Ordinis, in quo, vt aſſerebat, habitum per illius moniales geſtari ſolitum ſuſcepit; & profeſſionem, per eaſdem emitti conſuetam, expreſsè emiſit regulares, religionis Zelo ducta, ingredi coacta fuerit. Deindè verò tàm ipſa, quam Antonius Dux, eius uir, ad omnipotentis Dei, & glorioſiſſimę Dei genitricis Mariæ, diuinique cultus, & Religionis Catholicæ augmentum, in Ciuitate Panormitan. vnum eiuſdem Ordinis monialium Diſcalceatarum nuncupatarum, Monaſterium fundare, illique pro eius dote, & manutentione, ac monialium in illud pro tempore introducendarum, ſuſtentatione, onerumque illi incumbentium ſupportatione, ſummam quindecim millium ſcutorum ex bonis patrimonialibus ipſius Antonij Ducis aſſignare intendebant. Ipſa verò Ioanna Duciſſa, ad idem Monaſterium, poſtquã canonicè conſtructum, & debita, conuenientique clauſura munitum, ſacraque, ac prophana ſuppellectile inſtructum fuiſſet, ſe transferre, ſibique, vt infra, indulgeri cuperet, ipſe Summus Pontifex, Archiepiſcopo Neapolitan, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali commiſit, quatenus, conſtito ſibi prius legitimè, quod Monaſterium nouiter conſtruendum huiuſmodi, perfectum, debitaque clauſura munitum, ſacraque, ac prophana ſuppellectile prædictis inſtructum, in eoque duodecim moniales introductæ exiſterent, eidem Ioannæ Duciſſæ, vt ex Monaſterio S. Ioſephi, ad nouiter conſtruendum Monaſterium huiuſmodi ſe transferre liberè, & licitè poſſet, & valeret, Dummodò tranſlatio huiuſmodi fieret eiuſdẽ Ioannæ Duciſſæ conſanguineis, grauibuſque matronis, eam comitantibus, & ab vno ad aliud Monaſterium, abſque diuerticulo, & oris parte velata, tenderet; nullibique, niſi cauſa hoſpitij, eoque caſu, non niſi apud honeſtas perſonas, & ſi fieri poſſet, conſanguineas, pernoctaret, & dummodò ipſa Duciſſa, & Dux eius maritus, de licentia, ipſius Summi Pontificis, ſacerdos ordinatus, ſimul iter non haberent; nec vnquam in eadem domo pernoctarent; aut ſimul refectionem ſumerent, Apoſtolica authoritate concederent; prout in litteris in forma breuis deſuper expeditis, continetur. Hæc quidem quoad egredientes.

16 Quo verò ad ingredientes Monaſteria ipſarum monialium, cùm inter cœtera iura, decreto Concilij Tridentini cautum ſit, vt nemini cuiuſcunque generis, aut conditionis ſexus, vel ætatis fuerit, ſinè Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excõmunicationis pęna, ipſo facto incurrenda, intra ſepta Monaſterij ingredi liceat, vt in *in ſeſſ. 25. cap. 5* & hic agimus tantum de caſibus, in quibus ad ingreſſum Monaſteriorum Monialium requiritur licẽtia Sedis Apoſtolicæ, ſeù Sacræ Congregationis Regularium; propterea, quę ad hanc praxim ſpectant, hic adnotanda putauimus: & quia frequentiſſimus eſt vſus ingrediendi in dictis Monaſterijs pro puellis ibi educandis, propterea, ſicut iam omnibus notum eſt, debet talè Monaſte-
17 rium eſſe capax huiuſmodi puellarum educandarum, pro quibus in eo debent adeſſe loca particularia deſtinata, vt *Sacra Congr. Concil.* cenſuit *in vna S. Seuerini 16. Ianuarij* 1615. Necnon debet pręcedere conſenſus omnium monialium ſingulariter præſtitus; ac propterea, non eſt ſtandum ſimplici relationi Abbatiſſæ, vt cenſuit *Sacra Congreg. Epiſc. in vna Amerin. 4. Ianuarij 1608. Barboſ. in collect. ad loc. Concil. ſeſſ. 25. cap 5.* Nec recipi poſsũt minores ſeptennio, ac maiores viginti quinque annis, & vt ex infraſcripta formula patebit, in qua præſcribitur, vt ipſa puella, ſola ingrediatur: propterea cum ex parte parentum cuiuſdam puellæ ingreſſuræ in Monaſterium S. Gregorij Armeni, vulgò S. Ligorij Neapolitan. fuiſſet inſtatum pęnes Sacram Congregationem, quatenus ipſa ſecum ducere poſſet famulam *S. Congreg.* cenſuit, ancillam non dari pro educandis, vt in *vna Neapolitan. 12. Martij* 1619. *id. Barboſ.*

loc.cit. num. 102. prout etiam reſpondit pro quadam Chryſoſtoma Caracciola, ex eadem cauſa, in Monaſterio Donnæ Reginæ eiuſdem Ciuitatis.

Et hic eſt notandum, quod puella Monaſterium ingreſſa educationis cauſa, ſi
18 ibi permanſerit vſque ad vigeſimum quintum annum, nec velit effici monialis, neque ipſa, neque eiuſdem Monaſterij Superiores incidunt in excommunicationem, ſeu alias cenſuras, licèt Epiſcopus poſſit ei terminum præfigere, intra quem, puella ipſa velit monialis effici, aut è Monaſterio egredi, abſoluto tempore, vt fuit aliàs per eandem *Sacr. Congregationem ſuper d.cap.5.* declaratum, teſte *Leo.in theſ.for. Eccleſ. part. 2. cap. 2.num.54.*

Iſtæ verò puellæ, quæ, educationis cauſa mânent in Monaſterio, poſſunt
19 inde exire, & deinde ad habitum ſuſcipiendum recipi, ſine aliqua licentia eiuſdem Congreg. ſecùs verò, ſi non ad effectum habitum ſuſcipiendi, regredi ex eadem cauſa educationis voluerint: tunc enim noua licentia, vt infra requiritur, vt per eandem *Sacr. Congreg.* fuit deciſum, teſte *eod Leo loc.cit.num.* 53.

29 Formula autem licentiæ ipſis puellis, educationis cauſa in Monaſterijs, non aliàs datur, quã cum infraſcriptis conditionibus, quarum,

Prima eſt, quod Monaſterium conſueuerit ipſas puellas ad effectũ educationis admittere, & recipere: quo circa ſciendum eſt, quod cum pro parte Epiſcopi Hieracen. fuiſſet quæſitum, An puellæ in Monaſterijs educationis cauſa permanere poſſint, ab eadem Sacra Congregatione fuit reſponſum, quod iamdudum ab eadem Congregatione ſtatutum erat, nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puellæ in Monaſterijs monialium educentur; ſi tamen eadem Monaſteria ante Conciliũ conſueuerunt huiuſmodi puellas recipere, ſicque à Superioribus Monaſteriorum ſcriptam licentiam impetrarint, atque Abbatiſſæ, & reliquarum monialium conſenſus acceſſerit; tum verò hæ ipſæ puellæ eo veſtitu in Monaſteria intromittantur, quæ virginali pudori, ac modeſtiæ conueniat, nullamque ſecum famulam adducant, nec in eis manere poſſint, niſi vſque ad ætatis ſuæ annum vigeſimum quintum, atque in eis dum erunt, eandem ſeruent clauſuræ legem, quam moniales ipſæ, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi facultatem: proinde ipſa Congregatio hanc facultatem eidem Epiſcopo conceſſit, vt quotieſcunque in Ciuitate, & Diæceſi Hieracen. id expedire idem iudicauerit, poſſit permittere puellas in monialium Monaſteria, in quibus piè, & honeſtè inſtituantur, introduci; adhibitis, tamen conditionibus ſupraſcriptis ſub *Dat. Rom. die vlt. Aug.* 1572. prout harũ litterarum exemplum habes penes *Quar. in Sum. Bull. verbo, Monaſteria Monialium, verſ. de puellis fol.* 449.

Et hinc patet, quod tunc temporis huiuſmodi facultates concedebantur per litteras priuatas, & miſſiuas ad Epiſcopos ab eadem Sacra Congregatione, prout ego vidi, & audiui penes Secretarium eiuſdem Congregationis; licèt poſtmodum negotijs huiuſmodi in immenſum auctis, viſum fuerit, eaſdem facultates dari impreſſas cum ſigillo Cardinalis Capitis eiuſdem Congregationis, ac ſubſcriptione illius Secretarij.

Secunda eſt, quod in Monaſterio ſit locus ſeparatus à loco, vbi manent moniales profeſſæ, & Nouitiæ pro dormitorio, & laborerio.

Tertia eſt, quod non admittatur, & recipiatur, niſi de conſenſu Abbatiſſæ, & monialium, & per ſecreta ſuffragia capitulariter, & licentia in ſcriptis earundem Superioris.

Quarta, quod excedat ſeptimum, & ſit infra vigeſimum quintum annum.

Quinta, quod non ſit ſuper numerum præfixum.

Sexta, quod quolibet ſemeſtre, monialibus anticipata portio ſoluatur pro alimentis præuia idonea cautione. Hoc autem quoad ipſas puellas educationis cauſa recipiendas, vt hic: quo verò ad eas quæ petunt ad habitum monachalem admitti, non licèt monialibus recipere pecunias, vel aliquod aliud anticipatè, ad computum eleemoſynæ dotalis, quam quæuis puella ipſum habitum monachalem ſuſceptura perſoluere debet; alioquin tàm recipientes, quam perſoluentes ſubiaceant anathemati decreto *Concil Trid. ſeſſ.25.de regul. cap.* 26. prout Epiſcopo Camerinen. *ead. Congre.* reſcripſit anno 1580. *Barboſ. de iur. eccleſ. lib. 1. cap. 44. num.47.*

Septima, quod ingrediatur ſola, ſine ancillis, vt ſupra diximus.

Octaua, quod eo vtatur veſtitu, quod virginali modeſtiæ, & pudori conueniat.

Nona,

Nona, quod ſeruet leges. clauſurę,& colloquutorij,ſicut ipſæ moniales.

Decima, quod ſi ſemel è Monaſterio exierit, amplius non recipiatur in eodem,nec in alio Monaſterio, niſi ad effectum,vt fiat monialis.

Vndecima, ipſa licentia conſignetur ijs, quibus pro illius exequutione dirigitur, & in actis illorum Cancellariæ registretur: alioquin viribus careat,

Sanè, cum ad præmiſſorum præſcriptum,oporteat puellam recipiendam educationis cauſa,non debere adeſſe ſupra numerum præfixum, contingit ſæpiſſimè, vt ſuper dictum numerum petat illa admitti:proinde ipſa Sac.Congregat. annuente aptantur in calce eiuſdem licentiæ impreſſæ, etiam manu ipſius Sollicitatoris, antequã tamen ea ſubſcribatur per dictum Secretarium conſuetoque ſigillo muniatur, vt id concedatur, dummodò ibi ſit locus capax prò ipſa puella ſupranumeraria, vt ſupra,abſque incommodo monialium, aliarumque puellarum educandarum, & non aliàs.

Cum verò intèr cœteras conditiones prædictas, puella ipſa excedere debeat ſeptimum ætatis ſuæ annum, ſi qua in longè minori ætate, putà quatuor, vel quinque annorum conſtituta, ac forſan conſanguineorum cura deſtituta, aut ex alia cauſa petat non obſtante defectu ætatis huiuſmodi,ex eadem educationis cauſa, recipi, & admitti; non ſine maxima difficultate, ſibi id in tã modica ætate indulgetur:ex quo, non decet in ipſis Monaſterijs teneri infantulas, quaſi in cunis, quæ vt plurimum totum ferè Monaſterium ſubuertunt, monialium ipſarum ſpiritum, & deuotionem impediendo, prout ſæpenumero id experiri videmus. Si tamen cauſa adſit, quæ rationabilis, Eminentiſſimis Cardinalibus, ad ſic diſpenſandum, seù indulgendum vi-
21 deatur, id non conceditur, niſi negotio plenè examinato, & in ipſa Sacra Congregatione diſcuſſo: quod ſi ita opportunum ab eiſdem iudicatum fuerit, eidem iſta facultas tribuitur, per litteras Sacræ Congregationis,Ordinario directas, qui verificatis cauſis in ea narratis, eiuſdem Sacrę Congregationis nomine hanc impartiatur licentiam.

Præterea, in quibuſdam Italiæ locis, præſertim Prouincię Lombardiæ, in Monaſterijs Monialium ex eorum inſtituto, seù aliàs, non recipiuntur puellæ
22 ſupranumerariæ, ad effectum ſuſcipiendi habitum Monachalem, ſinè ſpeciali licentia eiuſdem Sacræ Congregationis Regularium, quas etiam, vt ſupra impreſſas concedit, & non alias, quàm cum infraſcriptis conditionibus,quarum,

Prima eſt, quod tale Monaſterium ſit capax, ac moniales eãm per ſecreta ſuffragia, & capitulariter acceptent, ſicut prò educandis.

Secundò, quod præter conſuetam ſuppellectilem mobilium, tribuat Monaſterio duplicatam eleemosynam dotalem, quæ maior ſcutorum quadringentorum, non autem minor, eſſe poſſit; & antequam puella ipſa ad habitum monachalem admittatur, ipſius eleemosynæ fiat penes perſonam fide; & facultatibus idoneam, reale depoſitum: pacto adiecto, quod amoueri non poſſit, niſi ad effectum, illud inueſtiendi in emptionem cenſuum, seù montium non vacabilium, aut tutorum bonorum ſtabilium, boni redditus, ad ipſius Monaſterij commune commodum, adhibito deſuper conſenſu Ordinarij, licèt Monaſterium, ipſum curæ,& gubernio regularium, ſiuè alterius cuiuſcunque, licèt exempti, ſubiaceat. Quòd ſi fortè depoſitum huiuſmodi in cenſus annuos inueſtiri contigerit, id in ipſo inſtrumento adijciatur pactum, quod ipſius Ordinarij notitia adhibeatur, in caſu illius extinctionis, ad hoc, vt iterum pecunia ipſa in eiuſdem Monaſterij vtilitatem applicetur; & donec eleemosyna ipſa non inueſtiatur, vt ſupra, idem depoſitum, per pactum expreſſum adijciendum in eiuſdem depoſiti actu, ſemper in ſuo robore permaneat. Si autem contingat, Depoſitarium, illud irrequiſito Ordinario prædicto, ſoluere; remaneat, quibuſcumque non obſtantibus, obligatus. Si verò aliter depoſitum ipſum fiet, nequeat puella ad ſuam regularem profeſſionem, Sacra Congregatione inconſulta,admitti.

Tertiò, quod in ipſa puella, omnia ad id concurrant neceſſaria requiſita: in reliquis autem, Sacrorum Canonum, Concilijque Tridentini, ſummorumque Pontificum Conſtitutionum forma ſeruetur.

Quartò, quod acceptationi ſupra huiuſmodi numerum, ſpecialis aliquis ordo, aut aliud in contrarium non repugnet.

Quintò, quod ſi Monaſterium huiuſmodi mitteret ad quæſturas, moniales, seù Conuerſas, ſiuè clauſuram, aliquo modo non ſeruantes, præſentibus vti mi-

nimè valeat, ſed hoc caſu irritæ, & reuocatæ cenſeantur,

Sextò, quod eędem præſentes, iis, quibus pro illarum exequutione diriguntur, conſignentur, & in actis eorum Cancellariæ regiſtrentur; aliàs nullius roboris, vel momenti exiſtant; ſicut de licentijs pro educandis, in fine dictum eſt.

Sanè, præmiſſa circa eleemoſynam dotalem ad pręſcriptum declarationũ Sacrę Congregationis eiuſdem conceduntur; cum debeant Ordinarij in ſingulis Monaſterijs, etiam curæ Regularium, ſeù Militiarum ſubiectis, certum numerum iuxtà, cuiuſque Monaſterij facultates
22 præſcribere; ſi quæ verò ſupra numerum ſtatutum recipientur, tenentur duplicem eleemoſynam afferre, ac ſupra numerum, locum tenere: duplicis verò eleemosynæ nomine, intelligitur duplicata ſumma eius, quæ in receptione cuiuſcunque monialis intra numerum, in quolibet Monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuit, prout declarauit *Sacra Congr. Epiſcop. & regular. ſub die 6. Septembris 1604.* refert celeberrimus *Barboſ. in collect. bull. titulo, moniales ſupranumeraria cap. 6.*

Ipſæ autem eleemoſinę dotales pro monialibus, ſiuè infra, ſiue ſupra numerum præfixum, ſolui debent in ære; neque permittitur aſſignatio bonorum ſtabilium, aut cenſuum, vt fuit reſolutum per *Sacram Congreg. Epiſcop. & Regul in vna Camerinen 28. Martij 1588.* Et debent durante anno probationis deponi iuxta formam in decreto generali præſcriptam, ad hoc, vt profeſſione emiſſa, valeant in bonis ſtabilibus implicari. Et cum, etiam, ſicut ſupra dictum eſt, illarum fieri debeat reale depoſitum penes perſonam fide, & facultatibus idoneam. propterea, non modò pro ipſis locis in quibus præſcribitur modus recipiendi ad habitum monachalem mulieres ſupra numerum, ſicut in ſecunda formula ſuprapoſita, verùm etiam pro quibuſcunque locis, generaliter fuit reſolutum, quod ipſæ dotales eleemoſynæ, apud monialium conſanguineos vel affines, nullatenus relinquantur, ſed antequã puellæ habitum ſuſcipiant, deponantur actualiter, apud mercatorem, vel penes aliam perſonam, fide, & facultatibus idoneam, vt ſtatim, profeſſione emiſſa, in emptionem tot bonorum ſtabilium, aut annorum reddituum inueſtiantur, vt cenſuit *Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular. in vna Luſitan. 8. Iunij 1615.* In ijs verò locis, vbi nõ ad ſunt mercatores; ſeù banchi, ipſum depoſitum fieri debet in manibus probi viri, & facultoſi, qui ad omne mandatum monialium, & abſque alia exceptione, eam ſe obliget ſoluturum, vt cenſuit *eadem Sacra Congreg. in vna Camerinen. 15. Martij 1594.*

Quo verò ad puellas, ad habitum monachalem in Monaſterijs monialium huius Ciuitatis Neapolitan. recipiendas, in vim litterarum Sacræ Congregationis eorundem, Eminentiſſimo Archiepiſcopo directas ſub *die 16. Nouembris 1629.* circa eleemoſynarum dotaliũ reductionem, cautum eſt, quod de cætero eleemosyna dotalis pro puellis intra numerum recipendis, ſummã ducatorũ mille, & quingẽtorũ ducatorũ monetæ Neapolitan. excedere nullo modo queat: ita tamen, vt Monaſteria illa, quæ hucuſque minorem ſummam ex eadem cauſa accipere conſueuerunt, poſſint in ipſa conſuetudine permanere, quando nimirum, eorum attenta paupertate, eidem Eminentiſſimo Archiepiſcopo circa huiuſmodi dotiũ augmentũ citra tamẽ prędictæ ſummæ terminũ, aliter nõ videretur.

Pro monialibus tamen ſupernumerarijs, ipſa dotalis eleemosyna ſummam ducatorùm duorum millium, & quingentorũ ſimiliũ pariter nõ excedat: ipſęq; dotes in ingreſſu ipſarũ puellarum nequaquã Monaſterio cõſignentur; ſed ante earundem ingreſſum, fiat reale depoſitum in pecunia numerata penes Montem Pietatis, ſiuè publicum alium, ac idoneum bancum; ad hoc, vt ſtatim ſequuta profeſſione, per Monaſterium in tot bona ſtabilia, conſenſu, & licentia ipſius Eminẽtiſſimi Archiepiſcopi expreſſe accedentibus, conuertantur: cui etiam datur facultas, vt monialibus ex cauſa vrgẽtis neceſſitatis, nec nõ Monaſteriorum fabricæ neceſſariæ dotes ipſas puellarum ex numero exiſtentium impendendi licentiam impartiri queat.

Licèt quandoque poſtmodum, attentis temporum calamitatibus, ipſa Sacra Congregatio, ad inſtantiam partium, id petentium, arbitrio ipſius Eminentiſſimi Archiepiſcopi mandare conſueuerit, vt pro ipſa dotali eleemosyna, tot bona ſtabilia boni redditus cum nonnullis conditionibus, ipſius Monaſterij vtilitatem reſpicientibus, valeant aſſignari,

Ad hęc, non poſſunt vltra duas ſorores

in

in vno eodemque Monaſterio habitum regularem ſuſcipere, profeſſionemque ibi emittere,abſq; Sacræ Congregationis Regularium licentia; per quam cautum eſt etiam, vt ſi tertia ſoror, ad eundem habitum admittatur, tandiu careat voce actiua, & paſſiua, donec altera ex prędictis duabus ſororibus obierit; necnon tenetur ſoluere doté duplicatã quatenus fuerit intra numerum, ſi verò ſupra, triplicatam: quo caſu adimpleri debent conditiones ſupradictæ licentiæ pro monialibus ſupranumerarijs: item, vbi laudabilis adeſſet conſuetudo, vel Apoſtolica Conſtitutione cautum, quod nec duæ ſorores in eodem Monaſterio habitum ſuſcipiant, prout ſeruatur Florentiæ, & alibi,ita ſeruari debeat, prout eadem Sacr. Congr. reſcripſit Archiepiſcopo Bracharen.ſub *die 26. Auguſti 1616. id. Barboſ. d. cap. 44. num. 14. vbi num. ſeq.* ait, quod non debent ad profeſſionem nec ad Chorum moniales admitti, niſi legere nouerint,prout eadem *Sacra Congreg.* reſcripſit Epiſcopo Agrigentin. *22. Ianuarij* 1604.

Prout etiam ipſa Sacra Congreg. cenſuit, quod moniales velatæ, aut conuerſæ ſupra numerum, non recipiantur, niſi obtenta licentia Sacr. Congr. & quo-
24 ad velatas ſupranumerarias, ſeruari debeant conditiones in licentijs impreſſis,
25 contentæ. Et moniales ipſæ non ſubrogentur in locum monialium decedentiũ intra numerum; nec impediantur, quin aliæ in locum earundem demortuarum, intra numerum recipi poſſint; ac propterea, ne impediant huiuſmodi loca, remanẽt ſemper ſupranumerarię:licèt in cœteris,ab alijs nihil differant, & in omnibus æquales iuxta cuiuslibet Monaſterij inſtitutum eſſe debeant, vt *Sacr. Congreg. Concil.* declarauit *21 Iulij 1602. id. Barboſ. loc. cit.*

Viduis, itidem quandoque contingit, vt ſuæ pudicitiæ conſeruationi, non alias, quàm per alicuius Monaſterij monialium ingreſſum, conſultum velint: quaproter pro huiuſmodi viduis, deciſum fuiſſe, teſtatur *id Barboſ. de pot. Epiſc. alleg. 102. num. 67.* quod illę, quę viris mortuis, honeſtatis cauſa, ſe contulerunt in Monaſterium,dummodo ſint bonę exiſtimationis, & famę, legibuſque monialium pareant, tolerari debent, & quod de cœtero, nullę huiuſmodi viduę
26 recipi debent, niſi moniales fieri vellent, vbi aduertit, non poſſe Epiſcopum dare licentiãm viduæ ingredi volenti, atque in habitu laciali permanere, etiam ſi toto tempore vitę ſuę illic degere, nec amplius inde exire vellet; quia in iſtis, nulla adeſt cauſa neceſſaria.

27 Quo verò ad mulieres,quæ ſunt in diſcordia cum maritis, timentque eorum ſæuitiam, ſi extra culpam ſunt, quandiũ iuſtam timendi cauſam habuerint, debent,ſi ſunt in Monaſterijs,tolerari: in poſterùm verò non debent recipi. Si verò mulier venerit in ſuſpicioné marito,quo timet ne ab eo aliqua vis inferatur, debet permitti, vt poſſit ingredi Monaſterium Monialium,ſi modo Conſtitutiones Monaſterij non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum, Abbatiſſæ, & Monialium,& cauſa ceſſante ingreſſus,debet inde exire, & ſi ſemel exicrit, nunquam poſtea idem Monaſterium ingredi poterit;& tenetur ad clauſuram,ſicut aliæ Moniales,& ſtare ſine ancillis, *Zerol. in prax. Epiſc. par. 1. verſ. ad decimum ſecundum,* & licet *Nauar. conſ. 1. de diuort.* & ibi apoſtilla dicat Sacram Congregationem dediſſe quandam formulam circa hoc;& ideo occurrente caſu, ad eam eſſe recurrendum, tamen ipſe *Zerol. loco cit* ait ſe vidiſſe formulam, quæ eſt,vt Primò conueniat Conſtitutioni Monaſterij,Secundò,de conſenſu Abbatiſſę, & monialium.Tertiò, ſine ancillis, Quartò, vt ſeruet clauſuram: ac propterea, cenſuit, ſuccedente caſu repentino, poſſe Epiſcopum hoc facere: quia in caſibus repentinis, & periculoſis, non poteſt ita de facili habere recurſum ad Sedem Apoſtolicam, & ita ait ſe vidiſſe practicari in multis Ciuitatibus.

28 Cœterum,quoad alias mulieres qualificatas;teſtatur *Mandoſ. in prax. Signat. tit. de licentijs, verſ. datur licentia, fol. 74.* quod datur honeſtis, nobilibus, & valde dignis mulieribus,quater in anno,vt cum tribus, vel quatuor honeſtis mulieribus intrare poſſint quæcunque Monaſteria Monialium, quorũcunque Ordinum, etiam Sanctæ Clarę de licentia illarum, quæ Monaſterijs præfuerint,cum clauſula, *Dummodo ibi non pernoctent,* & alias, vidiſſe ipſum cõcedi nobili mulieri,quod cum duabus mulieribus poſſet quæcunq: Monaſteria Regni Portugalliæ cuiuſcunque Ordinis, etiam S. Claræ, & Militiarum duodecies in anno ingredi, & morari, & aliquando in quadrageſima pernoctare, de licentia Abbatiſſæ: alicuius, alterius Superioris licentia, minimè requiſita.

Quia

Quia verò Summi Pontifices pluribus, diuerſiſque mulieribus, ſic qualificatis, etiam in perpetuum, ſcilicet ad vitam impetrantium, id conceſſerant; ex quo nonnulla forte inconuenientia oriebantur: propterea *fel. record. Gregorius XIII.* reuo-
29 cauit omnes licentias, & facultates ingrediendi Monaſteria, domos, & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibuſuis, etiam Comitiſsis, Marchioniſſis, Duciſſis, & alijs cuiuſcunque ſtatus, & conditionis mulieribus, & omnes licentias ingrediendi Monaſteria, domos, & loca Sanctimonialium, conceſſas quibuſcunque viris eiuſdem ſtatus, & dignitatis à quibuſcunque Pontificibus, & Sedis Apoſtolicæ Legatis, quomodolibet & ad inſtantiam cuiuſcunq; cōceſſis, prout in ſua *Conſtitutione, quæ incipit, Vbi gratia, Id. Iunij 1565.* Inſuper *fel. record. Sixtus V.* aliam Conſtitutionem earundem licentiarum reuocatoriam edidit: per quam, eaſdem licentias reuocauit quæcunque Monaſteria ingrediendi, & ibi permanendi mulieribus Sęcularibus cuiuſcunque ſtatus, & conditionis exiſtentibus, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, & Duciſſis conceſſas, vt in ſua *Conſtitutione, quæ incipit, Sanctimonialium Die 5 Ianuarij 1589.*

Poſtremò, *Paulus V. ſimilis record.* in alia *Conſtitutione, quæ incip. Monialium, 10. Iulij 1612.* id prohibuit mulieribus ſæcularibus, etiam fundatricibus, aut donatricibus ad breue, vel ad longum tempus, etiam ſi à Sede Apoſtolica hoc eis ſpecialiter eſſet indultum.

Nec tamen hòdie huiuſmodi licentiæ denegantur perſonis iuriſdictionem tamen temporalem habentibus, cum conditionibus, & clauſulis in formula infraſcripta contentis, quæ in forma gratioſa, & ſub annulo Piſcatoris in dies à Romana Curia emanant tenoris ſequentis, videlicèt.

A tergo, *Dilectę in Chriſto filię Sueuę de Aualos de Eſte Principiſſę Terrę Conchę, Neapolitan. ſeu alterius Diæceſis.*

Intus vero **VRBANVS PAPA VIII.**

30 D*Ilecta in Chriſto filia, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Spirituali tuæ conſolationi, quantum cum Domino poſſumus, benignè conſulere; teque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volẽtes, & à quibuſuis, &c. Cenſentes, ſupplicationibus, tuo nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis, inclinati, Tibi, quæ, vt aſſeris dilecti filij nobilis viri Nicolai ex Principibus ab Eſte, vxor exiſtis, vt à quatuor honeſtis mulieribus, modeſto, ac decenti habitu indutis, quas, ſemel electas, nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicuius earum obitu eueniente, aſſociata, & ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita, Monaſteria Monialium Ciuitatis Neapolitanę, quatuor vicibus in totum, non autem eorum ſingula, quolibet anno, de earundem Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtando, & illarum Superiorum conſenſu; non tamen Dominicis, ſeù alijs feſtiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadrageſimę, vel Aduentus temporibus, ingredi, ac cum eiſdem Monialibus conuerſari, & refectionem etiam ſumere corporalem, Dummodo tamen Monialium particularium cellas, pręter eas, quarum cauſa Monaſteria huiuſmodi ingredieris, non viſites, neque tu, minuſque dicta mulieres inibi pernoctetis, liberè, & licitè valeas, licentiam, & facultatem, &c. concedimus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & dictorum Monaſteriorum, &c. ſtatutis, &c. Dat. Romę apud S. Petrum XIX. Decembris M.D. XXXVIII. Pontificatus noſtri Anno Decimoſexto.*

M. A. Maraldus.

Alijs inſuper mulieribus, ſic ingredi poſſe petentibus, non tribuitur iſta licentia, niſi ẽt iuriſdictionem habeant tẽporalẽ, ac propterea non datur, ſeu ſaltem da-
31 ri non conſueuit, niſi cum clauſula, *Tibi, quæ, vt aſſeris Terræ N. iuriſdictionem habens Ducissa exiſtis &c.* qua propter, niſi ita ſit, licentia minimè ſuffragatur, quia licet expediatur tanquam gratioſa, nihilominus adijcitur alia clauſula, nimirum,

Et

Et ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita; ac proinde cum iſta licentia fundetur in aſſertione ipſius Oratricis, requirit omninò probationem, cum referatur ad impetrantem, qui tenetur aſſerta verificare, *Caſſad. deciſ. 4. nu. 1. de reſcrip. & deciſ. 7. de iurep atr.* licèt ſecus dicendum eſſet, ſi per verbum impersonale diceretur, *vt aſſeritur*, quod indiget pſona nominis, vel pronominis, puta, à me, à te, ab illo, *Manoaſ. reg. 34. qu. 47. n. 2.* & ſic perinde eſt, ac ſi diceretur, ſi Ordinarius preces veritate niti repererit: quæ quidem clauſula, licèt non eſſet in reſcripto appoſita, nihilominus ſubintelligeretur; cum quælibet gratia habeat in ſe hanc tacitam conditionem, *cap. ex parte, 1. de reſcrip. Marchiſ. de commiſ. par. 1. nu. 225 fol. mihi 71. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 9. tit. annot. cont. null. nu. 229.* Et alias in hac Curia, ſimilis licentia non fuit admiſſa, cum Oratrix non probauerit hanc iuriſdictionem temporalem, quæ vt dictum eſt, venit omnino verificanda; ex quo Summus Pontifex, non aliter huiuſmodi licentias quàm modo præmiſſo, concedit, & ex prædicta cauſa, quæ niſi verificetur, facit corruere gratiam, etiam ſi ipſa cauſa videretur tantummodo impulſiua, vt per *Menoch. de arbitr iud. caſu 201. num. 22.*

Notandum præterea, quod, huiuſmodi licentiæ neque ſuffragantur, niſi accedat expreſsè conſenſus monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia, prout voluit etiam idem *Sanctiſſimus D. N. Vrbanus Papa VIII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit, Sacroſanctum, Die 27. Octobris 1624.*

Inſuper, quod non concedantur, niſi pro quatuor vicibus ad ſummum, alias verò, prò tribus tantùm, vicibus, vidi conceſſas niſi qualitas perſonę, & Summi Pontificis benignitas aliud ſuadeat: quod ſi fortè ſimpliciter concederetur, abſque eo quod exprimeretur per quot vices, intelligeretur de prima vice tantùm, & non vltra, *arg. l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſign. Alex. conſ. 56. verſ. vnde ſi alicui, vol. 4 Felin. in cap. 2. col. 2. de treg. & pac. Iaſ. in l. diuortio, § quod in anno, col. 3. ff. ſolut. matr. l. duobus, §. ſi ei, qui, ff de iureiur.* licèt iſte caſus raró poſſet euenire, cum in prędictis licentijs, quando Papa vult, exprimit, dicendo, pro vna vice tantùm, prout aliàs vidi; & hoc modo ceſſant cōiecturę, ad *tex. in l. ille, aut ille, ff. de leg. 3. l. continuus, §. cum ita, iuncta gloſ. in verbo, nullus, ff. de verb. oblig.*

Denique ſupradictę licentię conceduntur ad præſcriptum *Conſtitutionis ſupradicti Pauli V.* qui præſcripſit modum vtendi facultatibus conceſſis à Romanis Pōtificibus ingrediēdi Monaſteria monialium, per quam ordinauit, quod nulla perſona cuiuſcunque gradus, & conditionis exiſtat, vigore licentiarum, plura Monaſteria, pluribus vicibus ingrediatur, ſed quod licentiæ huiuſmodi, reſpectu vniuerſorum, non autem aliquorum, vel ſingulorum Monaſteriorum, ſuffragentur, ita vt, cui bis in anno, vel amplius plura Monaſteria ingredi conceditur, ei bis, vel amplius tantùm vniuerſa, non autem eorum aliqua, vel ſingula ingredi liceat; etiam ſi prædicta Monaſteria in diuerſis Ciuitatibus, terris, Diœceſibus, & locis exiſtant, teſte *Barboſ. in collect. ad loc. Concil. ſeſſ 25. cap. 5. de monial. & regular. num. 9.*

Finis Libri Quinti.

PRAXIS DISPENSATIONIS AD BENEFICIA SAECVLARIA

Pro Regularibus, & è contra.

LIBER SEXTVS.

SVMMARIVM.

1 *Sęcularia beneficia, ſacularibus, regularia, regularibus conferenda.*

2 *Regularis, ſine Apoſtolica diſpenſatione, inhabilis ad beneficium ſaculare, & è contra.*

3 *Regularis, impetrans beneficium, non habita mentione ſacularitatis, & è conuerſo, collatio eſt nulla.*

4 *Etiam ſi ipſa collatio fiat Motu proprio.*

5 *Motus proprius non aufert inhabilitatem perſonę, aut alios ſubſtantiales defectus.*

6 *Neque firmat gratiam contra mentem concedentis.*

7 *Regularia beneficia, qua.*

8 *Conſtitutio Pauli IV. quid diſponat circa beneficia pro Regularibus.*

9 *Canonici regulares, ſine diſpenſatione Apoſtolica, incapaces beneficiorum ſacularium.*

10 *Canonicus regularis poteſt obtinere parochialem Eccleſiam De licentia tamen ſuorum Superiorum nu. 12. ſed contrarium ſeruatur in praxi ſub num 13.*

11 *Canonici regulares tranſlati, non poſſunt obtinere beneficia curata.*

13 *Voluntas non reducta ad actum legis, vel diſpoſitionis, nihil operatur.*

14 *Canonici regulares, cur poſſint beneficia curata ſacularia obtinere.*

15 *Canonici regulares, promoti in Epiſcopos, quos habitus deferant.*

16 *Monachus poteſt eligi ad dignitatem Epiſcopatus.*

17 *Epiſcopus, appellatur religioſus.*

18 *Monachus effectus Epiſcopus, abſolutus à vinculo ſua Eccleſia, non habebit officia, & dignitates ſui Ordinis.*

19 *Monachis, quomodo conferantur beneficia curata, & quando, num. 20.*

20 *Et adducuntur declarationes Sacra Congregationis.*

21 *Neceſſitas non habet legem.*

22 *Regulares, impetrando beneficia curata ſacularia, quid exprimere debeant.*

23 *Regularibus prouidetur de beneficijs ſęcularibus, vacantibus etiam per reſignationem.*

24 *Prębenda theologalis, quomodo regulari theologo conferenda; & affertur declaratio Sac. Cong. Conc.*

25 *Et quomodo Canonico ſaculari, non graduato.*

26 *Canonicis regularibus, neque beneficia ſimplicia ſacularia conferuntur.*

27 *Religioſi Ordinis Militaris incapaces*

ces beneficiorum ſæcularium ſimplicium.

28 *Fratres Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, ſunt verè Religioſi.*

29 *Beneficia ſæcularia ſimplicia, quomodo Religioſis conſerantur, & proponitur formula prouiſionis Apoſtolicæ.*

30 *Regularitatis ſtatus in beneficijs, requirit poſſeſſionem quadragenariam, & alia, vt hic.*

31 *Beneficia præſumuntur ſæcularia, niſi regularia probentur.*

32 *S. Petrus Apoſtolus, fuit ſecularis.*

33 *Sęcularitatis ſtatus, in beneficijs præſcribitur per decennium, & quot conditiones requirantur ad ſæcularitatem, vel regularitatem.*

34 *Beneficium, an ſæculare, vel regulare ſit, attenditur vltimus ſtatus.*

35 *Præſcriptio quadragenaria circa ſtatum regularitatis, vel ſęcularitatis, in beneficijs, quando ceſſet.*

36 *Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani diſpenſantur ad officia ſęcularia in Romana Curia.*

37 *Regularis, quomodo diſpenſetur ad penſionem ſuper fructibus beneficij ſæcularis.*

38 *Regularis diſpenſatus ad vnum beneficium ſęculare, ſi illud reſignet cum penſione, an egeat noua diſpenſatione.*

39 *Diſpenſationis natura, quæ ſit.*

40 *Beneficia regularia, non conferenda niſi regularibus profeſſis.*

41 *Clericus ſæcularis, quomodo diſpenſetur ad Monaſterium obtinendum.*

42 *Et quomodo minor.*

43 *Clauſula,* Ex nunc prout ex tunc, *quando apponatur in prouiſionibus beneficiorum regularium.*

44 *Monialibus, quomodo, & quando prouideatur de Monaſterijs cum diſpenſatione Apoſtolica.*

45 *Mulier poteſt habere beneficium, habens dignitatem, & adminiſtrationem.*

46 *Abbatiſſa, Prioriſſa &c. poſſunt ſuas prælaturas reſignare, etiam ad fauorem, & cum reſeruatione penſionis.*

47 *Monialis vidua, ſeù aliàs corrupta, incapax Officij, & dignitatis ſine diſpenſatione Apoſtolica, etiam ex declaratione S. Congreg. Epiſcop. & Regul.*

48 *Nec electio aliter facta, tenet.*

49 *Epiſcopus, non poteſt contra ius commune diſpenſare.*

50 *Abbatiſſa, non eligitur minor quadraginta annis,*

51 *Monialis, quomodo diſpenſetur ſuper defectu ætatis ad officia, & dignitates.*

52 *Monialis illegitima, non eligitur in Abbatiſſam.*

53 *Abbatiſſa, & Præfectę Monaſterij Monialium in Italia, ad triennium tantùm eliguntur ex* Conſtitutione *Gregorij XIII.*

54 *Hęc autem Conſtitutio habet locum etiam in Monaſterijs Militiarum.*

55 *Abbatiſſa, ſeù Prioriſſa, expleto triennio, denuò non eligenda, Sede Apoſtolica inconſulta; cum non poſſit* Or*dinarius, neque dictum triennium prorogare.*

Praxis Diſpenſationis ad Beneficia ſæcularia pro Regularibus.

CAP. I.

REgulares, non modò ad diuerſa, quæ hactenus dicta ſunt, verùm etiam ad beneficia ſæcularia aſſequenda, ſæpenumero diſpenſantur: idcirco quid circa id ipſa Romana Curia ſeruet, videamus. Et quidem ſatis in iure expreſsè cauetur, vt regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis prouideri conſueta, cùm per obitum, aut reſignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, Religioſis tantùm illius Ordinis, vel ijs, qui habitum omninò ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, & non alijs;

ne

ne veſtem lino, lanaque contextam induant, conferantur, vt inter cœtera iura noniſſimè cautum eſt per *Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 10. de reform.* indecorumqne admodum ſit rationique minimè cōgruum, ſi etiam ſæcularibus conferantur: ne homines diſparis profeſſionis, vel habitus, Eccleſijs præficere, aut in vna eademque Eccleſia ſociari: quaptopter ſæcularia
1 beneficia, ſæcularibus, regularia verò, regularibus conferri debent *c. cum de beneficio, de preb. in 6.* cum aljs, niſi tamen prout aliàs fieri audiui, beneficia ipſa regularia, ad ſæcularitatem Apoſtolica auctoritate reducta fuerint: quod quidem nunc raro, & non ſine maximis cauſis fieri contingit, vt omnes ferè poſſunt teſtari Curiales, licèt Eccleſia ſæcularis poſſit facilè fieri regularis, vt probat *Lap. alleg.* 44 allegans ibi *d. cap. cum de beneficio*, vbi, quod beneficium, quod conſueuit regi in ſtatu regulari, efficitur ſæculare.

2 Hinc fit, vt regularis, ſine Summi Pontificis diſpenſatione inhabilis reddatur ad beneficium ſænlare; ſicut è contra, ſæcularis ad beneficium regulare: vnde benè norunt, non modò Curiales ipſi, verùm etiam exteri, quod ſi monachus quiſ-
3 quam ſiuè alius regularis impetret beneficium ſæculare, nulla ſæcularitatis huiuſmodi habita mentione, aut è conuerſo, nulla prorſus, & inualida redditur collatio, *Felin in cap. in noſtra, nu. 41. de reſcrip. Caſſad. deciſ. 4. nu. 1. de preb.* Qnod profectò procedere neminem latet etiam ſi col-
4 latio ipſa fuerit motu proprio facta; quandoquidem ipſe motus proprius nun-
5 quam aufert inhabilitatem perſonæ, aut alios ſubſtantiales defectus, *Barboſ. clauſ.*
6 *79 nu. 22.* neque firmat gratiam contra mentem concedentis, *Menoch. de arbitr. iud caſu 201. nu. 80.*

Ne autem, te, qui ſimplex es Cnrialis, per ignotos terminos procedere contin-
7 gat, ſcias, quod regularia beneficia illa dicuntur, quæ ex ſua fundatione ſeù inſtitutione, vel conſuetudine, Religioſis ſunt addicta, *Rebuff in Contord rubr. de collat. §. Volumus*, in verbo *Regularia*: vel illa, quæ per quadraginta annos conſueta ſunt regi per eoſdem *d. cap. cum de beneficio.*

Ab hac tamen noſtra praxi deuium non agnoſcas, vt quoad parochiales Eccleſias ſænlares, hoc ordine procedatur, nimirum, quod licèt in dubium aliàs renocaretur, an ſcilicet ſtante diſpoſitione *tex. in cap quod Dei timorē, de ſtat. Monach.* liberè poſſet Canonico regulari conferri beneficium curatum ſæculare; ac propterea docuerit inter cęteros *Gonz. ad Reg. 8. Cancell. gloſ. 7 nu. 53.* in prima impreſſione, qnod hodie nulli Regulares, etiam ſi ſint Canonici, habere poſſunt beneficia curata ſine diſpenſatione Apoſtolica, neque in perpetuum, neq; ad tempus; quodque ita obſeruari vidit, ac deſuper emanauerat quędam declaratio *S. Congr. Concilij* vbi, etiam, quod licèt olim dabatur monachis diſpenſatio ad vnum beneficium curatum, contra *cap monachi, de ſtat. Monach.* hodie non admittuntur, nec diſpenſantur, prout diſponitur in *Conſtitutione Pauli IV.* quæ incipit, *Poſtquam diuina bonitas, Tertiodecimo Kal. Auguſti*
8 *anno 1558.* per quam diſponitur, etiam priuari regularem quibuſcunque beneficijs Eccleſiaſticis, qui abſque diſpenſatione illa obtinuerit: & quamuis dicta Conſtitutio fuerit redacta ad terminos iuris communis per *Pium IV.* quæ incipit, *Sedis Apoſtolicæ ſolertia, Tertio Non. Aprilis*
9 *1560.* tamen praxis admiſit, quod Canonici Regulares ſine diſpenſatione Apoſtolica talia beneficia obtinere non poſſunt, præſertim ſtantibus decreto *Gregorij XIII.* & prædicta diſpoſitione *Concil. Trid.*

Attamen id. *Gonz. loc. cit. in addit.* in ſecunda impreſſione *verſic. caterum*, ait, quod re maturius conſiderata, cōtrarium eſt tenendum; tùm quia de iure communi
10 Canonicns Regularis poteſt obtinere Parochialem Eccleſiam *d. cap quod Dei timorem*, tùm, etiam, quia per *dict. Concil. Trid.* non modò non eſt aliquid derogatum, imò potius approbatum *in ſeſſ. 14. cap. 11* dum ſtatuit, quod huiuſmodi Ca-
11 nonici tranſlati de vno àd alium ordiné, non poſſint obtinere beneficia curata; vnde; quoad non tranſlatos, videtur *id. Concil.* approbare diſpoſitionem iuris communis.

Vnde ex his videtur ipſos Canonicos Regulares, ſine diſpenſatione Sedis Apo-
12 ſtolicæ, adhibita tamen licentia ſuorum Superiorum, poſſe dicta beneficia ſęcularia curata obtinere; præſertim, cum videatur ſublata difficultas per *deciſ. Rot. in vna Papien. Iuriſpatronatus die 6. Martij 1598. coram Seraphino*, vbi, propoſito dubio An ſcilicet, Canonico Regulari poterat hodie de ſui Superioris licentia conferri beneficium ſæculare Cūratum, fuit dictum, & reſolutum, quod licèt ſæcnlaria beneficia non ſint conferenda Regularibus, poſſunt nihilominus curata conferri Canonicis regula-

regularibus, & nouiſſimè ſequitur, & tenet *Vivian. in praxi iuriſpatronatus, in append. ad cap. 2. lib. 6. in fine d. praxis*, vbi teſtatur, S. Carolum Borromæum, præuio concurſu, anno 1584. Quarto Idus Ianuarij, contuliſſe Parochialem Eccleſiam S. Remigij Vicemodroni Mediolanen. Diœceſis D. Theophilo Variſio, Canonico Regulari Congregationis Lateranenſis, habenti talem facultatem à ſuo Generali; & à Clemente VIII. fuit collata Præpoſitura D. Paulo Tapparello Pedemontano, Canonico Regulari Lateranen. ante tamen collationem, viſum fuit, an præmiſſis non obſtaret decretum *Concil. Trident. & Sac. Congreg.* reſpondit, non obſtare, niſi eſſet translatus, *id. Vivian. loc. cit.*

Nec præmiſſis aduerſari aliquo modo videtur declaratio *S. Congreg. quam refert id. Gonz. d. Gloſ. 9. nu. 35.* nec non quoddam decretum *Gregorij XIII.* per hęc verba, *S. D. N. noluit licere Canonicis regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis, abſque conſenſu Summi Pontificis, aſſumere curam animarum, etiam ad tempus multoque minus beneficium curatum ad tempus*, vt per *Garc. de benef. par. 9. cap. 10. ſub num. 32. in fine.* Quia quoad dictam declarationem *Concil.* quandiù non conſtat de intentione Papæ, nihil facit, vt in *auth. ſi quis in aliquo, C. de eden.* quo verò ad ſententiam ſupradicti *Gregorij XIII.* neque ſufficit aliquando, ipſum noluiſſe, poterat enim po-
13 ſtea velle, *l. 4. ff. de admin. tut.* quia voluntas non reducta ad actum legis, vel diſpoſitionis, nihil operatur, *l. quidam cum filium, poſt princip. ff. de hæred. inſtit. l. cum in plures, §. locator ff. locati, cap. quemadmodum, de iureiur.* Sicque hodie ad præſcriptum ſupradictæ deciſionis, in partem affirmatiuam inclinari poſſe videtur.

At verò ego in tuta praxi ad negatiuã inclinandum eſſe exiſtimo, nimirùm, vt nõ obſtante *d. Putei deciſ.* Canonicos regulares, non eſſe admittendos ad curam Parochialium Eccleſiarum abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, ita enim reſolutum fuiſſe per *S. Congr. Ep. & Reg. in vna Cremonen. 1. Sept. 1603.* teſtatur *Barboſ. ad coll. DD. nu. 7. fol. mihi 149.* & ſic uidi pluries ſeruatum in praxi, à qua, vera legum interpretatio deſumitur, *Bald. in c. 1. n. 7. de feud. ſi. ca. amitt.* Illud enim eſt, quod ſatis vrget, nẽpè, q̃a ſupradictæ diſpoſitioni *tex. in d. c. quod Dei timorẽ*, fuit derogatum per Concordata Leonis X. vt per *Rebuff. in rubr. de collat. §. Volumus 1.* verbo, *& conformitatem*, quapropter abſolute dicendum eſt, ipſis Canonicis Regularibus non poſſe conferri beneficia ſæcularia curata; prout non modò teſtantur omnes peritiſſimi, & antiquiſſimi Curiales, verùm etiam multi Pontifices ſignificarunt, teſte *Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 26. num. 71.* quem refert *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 4. num. 71. verſ. Diximus, circa fin.* vbi concludit, quod hodiè Canonicus regularis abſque diſpenſatione Summi Pontificis non poteſt ad parochialem Eccleſiam promoueri, & per extenſum affert d. declarationem in hęc verba videlicet, *Canonici Regulares non obſtante cap. quod Dei timorem, non admittuntur ad curam parochialium Eccleſiarum, abſque Sedis Apoſtolica diſpenſatione.*

14 Ratio autem, cur ipſis Canonicis Regularibus erat indultum, vt per *d. capit. quod Dei timorem*, beneficia curata ſęcularia obtinere potuiſſent, iam expreſſa eſt in *eod. cap. in §. licet*, per hæc verba, videlicet, *licèt autem in Lateranen. Concilio de Monachis caueatur, ne ſinguli per villas, & oppida per quaſcumque Parochiales ponantur Eccleſias &c. quia tamen illud de Canonicis regularibus ſpecialiter non cauetur, qui etſi à Sanctorum Monachorum cõſortio nõ patentur ſeiuncti, regula tamen inſeruiunt laxiori, & per antiquos canones, etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium (quod priuilegiatum eſt) exercere, ſic annuendum duximus poſtulatis, vt exercens plebani officium, ſi commodè fieri poterit, vnum Canonicum regularem ſecum habeas, ad cautelam, cuius, in his, quæ Dei ſunt, & regularis obſeruantię, tàm conſortio, quàm ſolatio perfruaris.*

15 Et ob hanc eandem rationem, puto *Leonem X.* conceſſiſſe his Canonicis Regularibus in Epiſcopos promotis, vt tam in Capella Pontificia, quam extra eam, habitus, & colores clericis ſæcularibus in Epiſcopos promotis conceſſos, geſtare poſſint; prout in ſuis litteris in forma Breuis expeditis, ſub Dat. *Romæ apud S. Petrum, Anno 1519 Pontificatus ſui Anno ſeptimo.*

Hæc autem quoad Canonicos Regulares, ad ipſa beneficia curata, Quo verò ad alios Regulares, eos, eti à attentis iuribus ſuperius allegatis, omninò eſſe inhabiles ad eadẽ beneficia obtinenda, non ambigitur; niſi tamen ſint Epiſcopatus; quia ad

16 dignitatem Epiſcopalem, Monachus ne-
dum poteſt eligi, & de ea prouideri *tex.*
17 *in c.1.18.q.1 Clem.1 de elect.* nam, & ipſa
Epiſcopus appellatur religioſus, *cap. ex*
multa de voto verum etiam habet ius ſuc-
cedendi, & liberatur à tribus ſubſtantiali-
bus Religionis, *cap. vn 18. qu.1.* quia de
filio iam factus eſt pater, facitque fructus
ſuòs in vita, & de eis diſponere poteſt non
minus quàm ſæcularis, *Bald. in cap. Clerici*
2. nu.7. de Vit. & Hon. Cler. Nauar. conſ.
15. nu.4. & per tot. de Regular. vbi *nu.8. in*
fin. ait, praxim totius Chriſtiani Orbis ita
ſeruare, & plura de hac re videri poſſunt
18 penes *Ludouiſ. deciſ. 401.* abſolutus tamẽ
à vinculo, non poteſt habere officia, & di-
gnitates ſui Ordinis, redeundo ad illum
ex Conſtitutione Pauli IV. quæ incipit, *In*
Sacra, apud S. Petrum ſub annulo Piſcato-
ris, 19. Iulij 1559.

Cæterum nunquam eis talia beneficia
conferuntur, niſi in caſibus in infraſcrip-
tis duabus declarationibus S. *Congrega-*
tionis Concilij contentis, per quas conclu-
ſio prædicta hanc recipit reſtrictionem
19 nimirum ſi accedat diſpenſatio Papæ ex
aliqua vrgenti neceſſitate, quę tunc, vt no-
ſtra praxis docet, dari conſueuit, quando
20 potiſſimùm Clerici ſæculares idonei mi-
nimè reperiuntur; ex quo in defectum
Clericorum ſæcularium, poſſunt benefi-
cia ſæcularia regularibus conferri; & è
contra, beneficia regularia ſæcularibus;
21 tunc enim neceſſitas non habet legem,
c. Abbate, in fin. de verb. ſignif. Quod præ-
ſertim, eſt intelligendum de Eccleſijs cu-
ratis; vnde emanarunt duæ ſequentes de-
clarationes S. Congregationis Concilij,
quarum prima eſt. *Quæritur, an Eccleſia*
Parochialis, ex neceſſitate, nempè, ob penuriã
Sacerdotum, regularis perpetuò poſſit præfi-
ci, Sacra Congregatio reſpondit, permitti poſ-
ſe, ita tamen, vt deducto victu, quod reliquũ
fuerit redituum, in vtilitatem Eccleſiæ, &
pauperum conuertatur, ob id autem neceſſa-
riam eſſe hodie diſpenſationem, contra opi-
nionem communem antiquorum DD. dicen-
tium, quod ita de ſtylo obſeruari conſueuit:
quod ſi magis placeret S. D. N. Sixto, poſſe
quod petitur, ad tempus concedi, quoad ſcili-
cet Epiſcopos prouideret de Clerico ſæculari:
nihil tamen concedendum niſi inſtante Epi-
ſcopo pro neceſſitate, vel vtilitate Eccleſię ſu-
pradictam priorem ſententiam Congregatio-
nis, probauit Sanctiſſimus. Secunda verò.
Quidam Clericus miles S. Stephani petijt ad-
mitti in concurſu cuiuſdam Eccleſiæ Paro-
chialis, Congregatio parua cenſuit, ſignificã-
dum Datario, Concilium non prohibuiſſe,
quin Regulares poſſint habere ſæculares Pa-
rochiales; ius etiam vetus; non obſtare, videat
ipſe ſi inſtitutum militia ſua obſtat. Sanctiſ-
ſimus noluit, quia dixit prohibere Concilium
Lateranenſem in concordatis cum Leone,
Rebuff. in cõ. ord. & ideo ſcribendum Epi-
ſcopo, *ne regularem admittat ad concursũ.*
quod non debuit illum, ſcilicet, admittere, re-
fert Garc p.7. cap.10 nu.32.

Vt autem ſupradictas declarationes S.
Congregationis circa Parochiales Eccle-
ſias in praxim deducamus ſciendum eſt,
quod ſeruat ſtylus Curiæ, vt in ſupplica-
tionibus diſpenſationum pro dictis bene-
ficijs curatis per regulares obtinendis
22 ſemper exprimatur habilitas Oratoris
nimirùm; *Supplicat igitur humiliter S. V.*
deuotus illius Orator N. expreſsè profeſſus
Ordinis Minorum Domus N. Frater Ordi-
nis Minorum de obſeruantia nuncupati, or-
dinem ipſum, in Domo eorundem fratrum
expreſsè profeſſus, Theologiæ profeſſor, ac
verbi Dei concionator, quatenus eidem Ora-
tori; pro quo, deuota creatura veſtra Epiſco-
pus, ſiue Vicarius N. aut Parochiani dicti
Loci ob penuriam presbyterorum ſæculariũ
in illis partibus ob eximiam prædicandi ver-
bi Dei Oratoris ſcientiam B. S. V. humiliter
ſupplicant, conferre, & de illa etiam proui-
dere, ſecumq; vt illam recipere, & quoad vi-
xerit retinere liberè, & licitè valeat, diſpen-
ſare dignemini de gratia ſpeciali &c.

Alias ſimiles diſpenſationes pluries vi-
di in ipſa Romana Curia conceſſas pro
Parochialibus Eccleſijs vacantibus, etiam
23 per reſignationem ad fauorem diuerſo-
rum regularium, quarum prouiſiones cõ-
mittebantur locorum Ordinarijs in for-
ma, *Dignum nouiſſima* cum infraſcriptis
decretis, videlicet, *Et de licentia ſui Supe-*
rioris; ad cuius nutum ipſe Orator Regularis
quandocunque ad clauſtrum reuocari poſſit.
Et cum decreto, quod detracto ex fructibus
Parochialis Eccleſiæ, quod neceſſarium fue-
rit pro Oratoris congrua ſuſtentatione; quod
ex eis reliquum erit, in pauperes illius loci,
aut reparationem ædificiorum, & in emptio-
nem ornamentorum eiuſdem Eccleſiæ, arbi-
trio Ordinarij conuertatur. Et cum expreſ-
ſione, quod hæc gratia fit ob eximiam ſcien-
tiam, & peritiam prædicandi verbi Dei ip-
ſius Oratoris, & difficultatem inueniendi
probos, & peritos Rectores ſæculares his ca-
lamitoſis temporibus, in quo munere prædi-
candi ipſe Orator ſe exercere, & in dicto loco,
habitu regulari retento, continuò perſonali-
ter reſidere, ac eidem Parochiali Eccleſiæ per
ſup-

ſeipſum deſeruire ; & Parochialia officia ge-
rere,& exercere debeat,aliàs dicta Eccleſia
vacet eo ipſo.

Et hęc, præter Canonicos regulares,
procedunt de ſtylo Curiæ, nempè, vt ex-
primatur,Oratorem regularem, eſſe aptũ
cõcionatorem,vel quid ſimile, circa quod
non poteſt dari certa regula: qui quidem
ſtylus non longè diſtat à iure communi,
per quod habetur, ſicut diximus, tunc ſę-
cularia beneficia curata eſſe regularibus
conferenda,quando,videlicet vrget ipſa
neceſsitas, *c. inter quatuor,de religioſ. do-*
mib. Rebuff.in concord. tit.de collat. §, Vo-
lumus.1.verbo,et conformitatem.

Similem gratiam vidi conceſſam pro
Dignitate principali curata apud Helue-
tios pro Fratre Ordinis Eremitarum S.
Auguſtini, Magiſtro in Theologia ; pro
quo committebatur Ordinario, vt ſequi-
tur, *Et poſtquam Orator fidem catholicam*
iuxta articulos pridem à Sede Apoſtolica
propoſitos in eius manibus profeſſus fuerit,si
propter defectum perſonę ſecularis, qua cu-
ram animarum huiuſmodi exercere poſſe, &
eximiam dicti Oratoris ſcientiam, ac prædi-
candi verbi Dei peritiam,ita expedire iudi-
cauerit,illumq; per diligentem examinatio-
nem ad id idoneum eſſe reppererit, omnes, &
ſingulos fructus,ac etiam diſtributiones eiuſ-
dem Archipresbyteratus eidem Oratori pro
ſtipendio ratione exercitij curę animarum
huiuſmodi, donec de alia perſona ſeculari
idonea, cui dictus Archipresbyteratus cõfer-
ri poſsit, per Sedem Apoſtolicam proſpectum
ſit,illius titulo interim ſuppreſſo, ita vt à
quoquã impetrari nequeat,concedat,& aſſi-
gnet; citra prouiſionem,ſeù commendam di-
cti Archipresbyteratus, & de licentia Supe-
rioris dicti Oratoris, qui in munere prædi-
candi verbi Dei ſe ſedulò exercere,& habitũ
ſuum regularem, vt antea ſemper gerere, &
retinere vbiq; debeat,ac ad nutum dicti Su-
perioris ad clauſtrum quandocunque reuo-
cari poſſit Et quod detracto ex fructibus,&
diſtributionibus quotidianis, quod neceſſa-
rium fuerit pro eius congrua ſuſtentatio-
ne,quod reliquum erit Domui, in qua ipſe
Orator profeſſus eſt, cedat.

Iſte item ordo ſeruatur, cum ex decre-
24 to *Conc.Trid.ſeſs 5 cap. 1.* non reperiretur
Clericus ſęcularis pro Theologali præbē-
da in Cathedrali Eccleſia ; vnde aliàs àS.
Congregatione ipſius Concilij emanauit
ſequens declaratio,videlicet, *Congr.Con-*
cil.cenſuit,quãdo Clericus ſecularis idoneus
pro theologali prebenda non reperitur, col-
lationem illius ſuſpendendam eſſe, donec in-
ueniatur idoneus Theologus ſęcularis, cui
fieri poſſit, & interim nullum eſſe deputan-
dum cuſtodem, aut Curatorem fructuum
ipſius Canonicatus; ſed eos omnes tradendos
Superiori alicuius Ordinis, qui curet,vt ali-
quis Theologus ex ſuis regularibus publicè
in Cathedrali Eccleſia doceat Sacram ſcrip-
turam; prout mandatur decreto Conc. cap 1.
ſeſſ.5. eiq; in primis neceſſaria ſubminiſtret
ex dictis fructibus: quod reliquum fuerit in
vſum Monaſterij conuertat. Ac proinde
quando caſus euenit, vt petatur per Se-
dem Apoſtolicam deſuper prouideri, cõ-
mittitur Ordinario,cum decreto, *Et,citrà*
prouiſionem ; ſed de conceſſione, & aſſigna-
tione dumtaxat omnium, & quorumcunq;
fructuum,& diſtributionum quotidianarũ,
Canonicatus, & præbendæ præfatorum, eidẽ
Oratori pro ſtipendio præbendæ Theologalis,
ad vitam ipſius Oratoris, ſeù donec de alio
Magiſtro in Theologia Titulari idoneo, cui
Canonicatus, & præbenda præfati conferri
poſſint, per loci Ordinarium proſpectum ſit;
illorum titulo interim ſuppreſſo: ita, vt à
quoquam impetrari nequeant. Et de licen-
tia Superioris dicti Oratoris, qui habitum
ſuum regularem,vt antea, ſemper gerat, &
retineat vbique;aliàs præſens gratia nulla ſit
eò ipſò. Quamuis non ignoremus, quod
aliquando, etiam ob neceſſitatem perſo-
næ graduatæ, Canonicatus,& præbenda
25 Theologalis conferantur Clerico ſęcula-
ri non graduato;præſertim, vbi illorum
fructus sũt tenues ; quapropter in diſpoſi-
tiua litterarum Apoſtolicarum huiuſmo-
di collationis, proſequitur ; *Nos volentes*
præfatum N. presbyterũ aſſerentem, ſe licèt
in Theologia graduatus non ſit, ad explẽdũ
tamen munus eidẽ præbendæ,tamquã Theo-
logali incumbens, habilem exiſtere, ac in Ci-
uitate,& Diæceſi prædictis, nullum gradua-
tum, aut qui intra annum, in Theologia
graduari poſſit,adeſſe.apud nos &c. De hac
tamen praxi latius dicam in *mea praxi be-*
neſ.

Beneficia autem ſęcularia ſimplicia
26 pari ratione nequeunt adhuc obtinere
Religioſi, licèt Canonici regulares fue-
rint, etiam cum diſpenſatione Epiſcopi,
Nauar.conſ.11. de ſtatu Monac. & fuit re-
ſolutum *in d.Papien. Iuriſpatronatus*, be-
neficium ſęculare non poſſe conferri Ca-
nonico regulari,ſine Apoſtolica diſpenſa-
tione,niſi ſit parochialis, *vt per Gar. de be-*
neſ p.7. cap. 10. num.29. quidquid dicat.
Viuian. in append. ad fin. ſuæ praxis iuriſ
*patr.*dum indiſtinctè tenet, Canonicum
regularem ſine ſpeciali diſpenſatione Se-

dis Apoſtolicæ cum ſola licẽtia ſui Superioris Regularis, poſſe obtinere beneficia ſæcularia in titulum, & ibi affert exemplum, dicens, Paulum V. contuliſſe Canonicatum Eccleſiæ Capritan. D. Antonio Caracciolo Canonico Regulari: de cuius tamen collatione non conſtat, & quatenus ita ſit, credo, dictum Canonicatum fuiſſe ſibi diſpenſatiuè collatum, aut non facta mentione, quod dictus Antonius eſſet Canonicus Regularis, & allegat ipſe *V itan. D. Gabriel. Pennott.* ex Congr. Lateranen. in ſua tripartita hiſtoria, *lib. 2. de orig. Ordin. Canonic. regular.* in quo ego vidi fieri mentionem de prædicta Collatione Canonicatus Capritan; nec tamen ibi diſtinguit modum collationis prædictæ: neque ſufficit, quod tales Canonici Regulares qnando profeſſionem emittũt, inter cętera dicant, quod nnnquam abſq; licentia Capituli generalis, vel eius authoritate ſungentis, aliquod cum cura, vel ſine cura beneficium acceptabit intus, vel extra Ordinem eorum; renunciando omnibus iuribus, & priuilegijs, & conſuetudinibus in contrarium eis competentibus, vel quomodolibet competituris &c. quia, etiam de licentia Superioris, ad ſimplicia beneficia requiritur Apoſtolica diſpenſatio; & illa verba, *vel extra Ordinem noſtrum*, non poſſunt intelligi de beneficijs ſimplicibus ſęcularibus, ſed de regularibus alterius Ordinis: attento quod beneficia Regularia ſolita per eiuſdem Monaſterij Monachos gubernari, nullatenus poſſunt conferri alijs Clericis Regularibus diuerſi Ordinis, & Religionis, cũ non conueniat, vt homines diſparis profeſſionis, vel habitus ſimul in eiſdem Monaſterijs aſſocientur, vt dicitur in *Clem. 1. de Elec. Gonz. ad regul. 8 gloſ. 9. num. 96. & ſeq.* vbi plura ad hoc, more ſuo congerit. Et cum annis proximè elapſis occurriſſet vacatio quorundam ſimplicium beneficiorum ſæcularium de iurepatronatus, in hac Ciuitate, ſeù Diæceſi, fuiſſetq; ab illorum patronis præſentatus ad illa idem D. Antonius Canonicus Regularis, conſultus ego ab eodem, reſpondi eum eſſe inhabilẽ ad eadẽ, & ob id debebat petere inſtitutionem a Sede Apoſtolica cum opportuna diſpenſatione; at verò cum ille petijſſet inſtitutionem huiuſmodi in hac Curia Archiepiſcopali, fuit ſibi denegata: & licèt pro parte ſua fuiſſet allegatus *tex. in d. c. quod Dei timorem de ſtat. Mona. b.* fuit reſponſum *d. tex.* habere tantummodo locum in beneficiis curatis ſæcularibus pro ipſis Canonicis Regularibus, non autem in beneficijs ſimplicibus.

27 Quinimmò, nec Religioſi Ordinis mi-
litaris, ſunt horum beneficiorum ſæcula-
rium ſimplicium capaces ſine Apoſtolica
diſpenſatione, quod procedit, etiam in
Religioſis Ordiuum Militiarum S. Ioãnis
Hieroſolymitani, & ſimilium; quia eis nõ
poſſunt conferri talia beneficia Eccleſia-
ſtica ſęcularia, *id. Gonz. gloſ. 8. nu. 41.* cum
enim emittant ipſi tria vota ſubſtantialia,
obedientiæ videlicet, paupertatis, & caſti-
28 tatis, ſunt verè religioſi; licèt his frequen-
tior detur diſpenſatio Apoſtolica ad be-
neficia ſimplicia: & non aliàs, quàm cum
29 limitationibus, & clauſulis infraſcriptis,
ſecundũ currentem ſtylum Datariæ Apo-
ſtolicæ: ac proinde pro milite Religionis
Hieroſolymitanæ ęmanarunt litteræ pro-
uiſionis Apoſtolicæ cum opportuna di-
ſpenſatione, eo, quo ſequitur modo, vide-
licet.

PAulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Dilecto filio Fabritio Girundo presbytero Neapolitan. fratri Capellano Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, ſalutem &c. Religionis zelus, vita, ac morum honeſtas &c. Cum itaque poſtmodum Eccleſia, ſeù Capella, aut legatum pium, vni Clerico ſæculari, in titulum perpetui ſimplicis beneficij Eccleſiaſtici, conferri, & aſſignari ſolitum in certa portione cuiuſdam terræ prædij la Buſalara nuncupati in territorio loci Villæ Iuliani Auerſan. Diœceſis conſiſtens, quam, ſeù quod bo. me. Octauius Epiſcopus Nicoteren. dum viueret, in titulum ex conceſſione, ſeu diſpenſatione Apoſtolica obtinebat; per obitum dicti Octauij Epiſcopi, qui extra Romanam Curiam de menſe Martij proximè præterito, debitũ naturæ perſoluit, vacauerit, & vacet ad præſens, Nulluſq; &c. Nos tibi &c. qui examinatus, & idoneus repertus, teſtimonio Ordinarij tui Neapolitan de vita, & moribus prædictis, ac idoneitate, etiam commendaris, & vt aſſeris habitum, & crucem per Fratres Capellanos Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani geſtari ſolitos, pridem ſuſcepiſti; ac profeſſionem per eos emitti conſuetam, expreſsè emiſiſti, regulares, prętextu iſtorum meritorum tuorum intuitu &c. Nos enim tecum, vt Eccleſiam, ſeù Capellam, aut legatum huiuſmodi, vigore præ-

ſen-

ſentium recipere,& quoad vixeris,retinere liberè,& licitè valeas,Conſtitutionibus,& ordinationibus apoſtolicis,ac præfati Hoſpitalis,etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis,& conſuetudinibus,cęteriſq; contrarijs quibuſcunque nequaquam obſtantibus, dicta Apoſtolica authoritate, earundem tenore pręſentium de ſpecialis donogratię diſpenſamus.Volumus autem,quod tu, per publicum inſtrumentum, in archiuio Curię Epiſcopalis Auerſan.retinendum, ſeù per inſcriptionem duraturam in pariete dictę Eccleſiæ, ſeù Capellę faciendam, declarare tenearis,eandem Eccleſiam, ſeù Capellam, aut legatum huiuſmodi, non regularem, ſeù regulare, ſed merè ſęcularem, ſeù ſęculare eſſe; nec per regulares, ſed per ſęculares clericos obtineri conſueuiſſę: aliàs præſens gratia nulla ſit eò ipsò. Nulli ergo &c. Dat. Romę &c.

Et ſic habes ex hac formula litterarum, quod vltra derogationem obſtantium, ſequitur decretum. *Volumus autem &c.* per quod cautum eſt,ne de cœtero,ipſa Eccleſia,ſeù Capella,per huiuſmodi collationẽ, prætendi poſſit acquiſiuiſſe ſtatum regularitatis;qui facilè,tractu temporis poſſet
30 mutari;ad quod tamen requiritur poſſeſſio quadraginta annorum cum bona fide *tex.in d.c. cum de beneficio*, ibi *vt præſcriptio legitima ſit completa*, & ibi *gloſ. in verbo, legitima, de præb. in 6.* quando videlicet,conſtat de vera qualitate beneficij, ac illius anteriori ſtatu ſublatis prouiſionibus Apoſtolicis,& earum tẽporibus, quæ non mutant ſtatum, *Achill. de Graſſ. dec. vlt. de iurepatr.* niſi appareat eſſe factas animo mutandi ſtatũ,*id.Garc.p.7 c.10.nu. 35.circa fi.* ſi etenim de contraria qualitate, & anteriori ſtatu non conſtaret,attendendus eſſet vltimus ſtatus, maximè, ſi eſt ſæcularitatis *id. Garc. dict. cap. 10.*
31 *nu.34* ex quo ob aſſiſtentiam iuris,beneficia præſumuntur ſæcularia, niſi regularia probentur,quandoquidẽ, vt ait *Gonz.*
32 *gloſ.7.nu.2* cum Sanctus Petrus Apoſtolorum Princeps, fuerit ſęcularis, præſumuntur ſic fundata beneficia, ſequendo hunc primum ſtatum, & primum patronum. Ex hac igitur ratione, licèt ad præſcribendum ſtatum regularitatis,requiratur præſcriptio quadragenaria, vt dictum
33 eſt, ad præſcribendum tamen ſtatum ſęcularitatis ſufficiunt decem anni: cum ob aſſiſtentiam iuris communis,fiat reductio ad primęuum ſtatum, *id. Gonz. nu.8.et 9.* vt dictum eſt.

Et quia ad effectum dignoſcendi,an, & quando in ſimilibus impetrationibus ſit petenda diſpenſatio,vel ne, non erit prorſus à ſimplicibus Curialibus reſpuendum, ſcire quaſnam conditiones requiri, vt beneficium,fiat ex ſęculari regulare, & è cõtra. Et quidem ſex ſunt, quarum, Prima eſt,vt tempore ad legitimam præſcriptionem adminiſtratum ſit beneficium per ſęculares,vt fiat ſęculare, vt infra dicetur, vel per regulares,vt fiat regulare. Secunda, vt tale beneficium poſſidentes, ſint in eo inſtituti. Tertia, vt in ipſo beneficio ſint inſtituti tanquam Rectores, non autẽ tanquam Vicarij, vel conductitij clerici adminiſtrantes. Quarta, vt adminiſtretur beneficium à regularibus, tanquam regulare,vt tranſeat in regulare;ſecus autem,ſi gubernetur tanquam ſęculare, ad inſtar clericorum ſęcularium, veluti, ſi præficiatur regularis Eccleſiæ curatæ, vel ſi beneficium regulare, ſæculari, vel ſęculare regulari ex diſpenſatione conferatur; & ſi poſſideatur per tempus quadraginta annorum.Quinta,vt conferens,animo,& intentione beneficium conferat,vt velit imprimere illum ſtatum beneficio. Sexta, vt beneficium regulare poſſideatur bona fide à ſæculari,& ſęculare à regulari:quas quidem conditiones congerit *Rebuff. in concord. d §.volumus, verb.regularia*,& ex pluribus Doctoribus *Barboſ.de iur. Eccleſ. lib.3.ca.4.ſub n.68.*

34 Et cum in dubio,ad hoc, vt beneficium dicatur ſæculare,vel regulare, attendatur vltimus ſtatus, an ſcilicet vacauerit illud per obitum perſonæ ſæcularis,vel regularis,vt per *Put.deciſ 189. & 192. lib. 1.* ob id Datarius, eiuſque Officiales nimis hodie inuigilant ſuper huiuſmodi prouiſionibus,& diſpenſationibus, qui nunquam ſinunt ſimiles ſupplicationes, & Abbreuiatores Maioris Præſidẽtię,litteras Apoſtolicas tranſire ſine prædictis limitationibus, & decretis; licet antea iſta praxis minimè introducta erat; ac proinde facillimè allegari poterat præſcriptio alterutrius ſtatus: quod profectò contingere non poteſt adhibitis cautelis in ſupradicta formula litterarum appoſitis, nunquã
35 etenim poteſt allegari quadragenaria

præſcriptio, quando adeſt priuilegium, vel diſpoſitio Papæ cum decreto irritante, quod bene aduertunt *Franc. & alij, in d. cap. cum de beneficio, de preb. in 6. Creſcen. deciſ. 4. nu. 6. de priuileg. id. Garc. d. cap. 10. num. 35.*

Cum iſtis fratribus Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani vidi pluries diſpen-
36 ſari, vt poſſint etiam retinere officia ſæcularia, & præcisè in ipſa Cācellaria Apoſtolica; in qua vidi vnum ex ipſis prouideri per Summum Pōtificem de vno ex Officijs Sollicitatorum Apoſtolicorum, ſeu Iannizzerorum, & fuit ſibi data dicta diſpenſatio cum indulto illud recipiendi, & exercendi, cum derogatione priuilegiorum dicti Hoſpitalis.

37 Diſpenſatur quandoque Regularis ad penſionem, etiam ſuper fructibus beneficij ſæcularis; & tunc datur hoc decretum, Et *de reſeruatione penſionis prædicta in adminiſtrationem pro dicto Oratore ad vſus religioſos tantum, ita vt eius Superiori, quandocunque, & quotieſcunque ab eo requiſitus fuerit, rationem adminiſtrationis huiuſmodi reddere omninò teneatur.*

Fuit aliàs diſpenſatum cum milite S. Iacobi, vt penſionem, ad quandam certam ſummam aſcendentem ſibi reſeruandam, percipere poſſet; poſtmodum verò in caſu illius reſeruationis, pro exequutione dictæ diſpenſationis, fuit dictum, quod quoad penſionis huiuſmodi reſeruationem, ita intelligeretur, dummodò ad hoc cum ipſo Oratore fuerit ſufficienter diſpenſatum, ac præfata penſio, & aliæ ipſi iam forſan reſeruatæ penſiones annuæ, inſimul ſummam ſub dicta diſpenſatione comprehenſam non excederent.

Regulari Mendicanti vidi aliàs penſionem reſeruari; & fuit in ſupplicatione expreſſum, quod ipſa penſio ſibi reſeruabatur in adminiſtrationem, ad hoc, vt ſuis neceſſitatibus prouideretur vſque ad Summi Pontificis eam reſeruātis, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum dumtaxat, tenendam, percipiendam, & exigendam, ac leuandam, Ita tamen vt eius Superiori quandocunque &c. vt ſupra.

Necnon Religioſo Ordinis Prædicatorum in Theologia, ac Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtro, ob inſignia eius merita, vt tam illius, quàm perſonarum ei, etiam extra clauſtra miniſtrantium, & deſeruiētium neceſſitates in aliquo ſubleuare valeret; fuit ſimiliter reſeruata penſio in adminiſtrationem ad beneplacitum, vt ſupra, & fuit in ſupplicatione additum, vt ipſam penſionem poſſet in ſuos honeſtos, & aliorum pios vſus conuertere.

Et quomodocunq; penſio ipſa Regulari reſeruetur, ſemper dicitur, vt illam poſſit retinere in adminiſtrationem, etiam ſi ſibi reſeruetur ex cauſa reſignationis; & cum modificationibus, & conditionibus ſupradictis, & quandoque additur, vt illa vtatur ad vſus tantummodò religioſos, ſicut ſupra dictum eſt.

38 Si verò ipſe Regularis diſpenſatus ad vnum beneficium ſæculare, illud reſignet, & ſuper illius fructibus ſibi penſio aliqua reſeruetur, illius erit capax abſque noua diſpenſatione, cum dicta penſio ſuccedat loco beneficij, ad quod ſecum diſpenſatū fuerit: Eſt tamē hic non oſcitanter aduertendū, quod Domini Officiales Cancellariæ Apoſtolicæ in his, & ſimilibus caſibus tenent, Oratorem egere deſuper noua diſpenſatione, vt poſſit ipſam penſionem percipere, dicentes; diſpenſationem prædictam fuiſſe conſumptam in primo actu, nec extendendam ad ſecundum; Hic tamē quandoque præualent partes, & induſtria optimi Sollicitatoris, quia ipſi Domini Officiales dicunt requiri nouam diſpenſationem ob illius naturam, quæ cum ſit
39 contra ius, venit ſtrictè interpretanda, & non extenditur ad caſum non expreſſum.

40 Cum autèm beneficia regularia conferri non poſſint, niſi expreſsè profeſſis, iuxtà *tex. in cap. nullus, de elect. in 6.* ibi, *niſi antea fuerit ordinem regularem expreſſè profeſſus, Franc. in cap. beneficium, nu. 1. circa finem, de regular. in 6. Clement. quia regulares, de ſuppl. negl. præl.* propterea
41 diſpenſari conſueuit cum clerico ſæculari ad regimen Monaſterij, cum decreto, videlicèt, *Vt habitu regulari per Fratres Monaſterij geſtari ſolito non ſuſcepto, ac profeſſionem per eos emitti ſolita non emiſſa, præfatum Monaſterium recipere, & ad biennium ab hodie computandum, retinendum, et deinde habitu ſuſcepto, ac profeſſione huiuſmodi emiſſa, illi præeſſe, illudque in ſpiritualibus, et temporalibus regere, et gubernare liberè, et licitè valeat, diſpenſare.* Et addi conſueuit in calce ſupplicationis, *Cum eo tamen, quod Orator habitum huiuſmodi ſuſcipere, ac profeſſionem prædictam emittere, ante finem dicti biennij omnino teneatur, et ſine ſpe commendæ de dicto Monaſterio faciendæ, alioquin dicto biennio elapſo, Monaſterium huiuſmodi vacare cenſeatur eo ipſo, et ad reſtitutionem fructuum interea perceptorum penitus ſit adſtrictus.*

Da-

Datur etiam prouiſio Monaſterij Ora-
tori, qui non dum ad ætatem legitimam
peruenit, neque habitum ſuſcepit, prout
eam vidi conceſſam pro quodam Cano-
nico Meten. & pro eo fuit porrecta ſuppli-
42 catio; in qua aderant hæc verba. *de perſo-
na dicti Oratoris, ex nunc, prout ex tunc,
poſtquam ad ætatem legitimam peruenerit,
et habitum ſuſceperit, & profeſſionem emi-
ſerit antedictos prouidere, illumque, ei in
Abbatem præficere; curam ipſius Monaſterij
in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè
committendo. Ne vero idem Monaſterium,
donec ipſe Orator ætatem legitimam attige-
rit, aliqua in eiſdem ſpiritualibus, & tempo-
ralibus detrimenta patiatur Priorem clau-
ſtralem eiuſdem Monaſterij, nunc, & pro
tempore exiſtentem, illius adminiſtratorem
in iiſdem ſpiritualibus, & temporalibus, do-
nec, & quouſque dictus Orator, ad ipſam le-
gitimam ætatem peruenerit: cum facultate
omnia, & ſingula, quę ad officium admini-
ſtratoris huiuſmodi pertinent, faciendi, &c.
conſtituere, & deputare dignemini &c.*

Et in calce ipſius ſupplicationis daba-
tur decretum tenoris ſequentis videlicèt,
*Et cum decreto, quod d. ctus Orator, ante
habitam per eum poſſeſſionem regiminis, &
adminiſtrationis dicti Monaſterij Canonica-
tum, & prebendam dictæ Eccleſiæ Meten.
quos obtinet, dimittere omninò teneatur:
alioquin tam illi, quàm Monaſterium huiuſ-
modi vacent eo ipſo. Et committatur Ordi-
nario, priuatio, ſeu illius declaratio in for-
ma iuris & prout de iure. Et de prouiſione
in euentum &c. Et cum alio decreto, quod
idem Orator intra ſex mẽſes à die facta pri-
uationis, ſeù declarationis huiuſmodi com-
putandos, habitum ſuſcipere, & deinde anno
probationis elapſo, profeſſionem huiuſmodi
expreſsè emittere omninò teneatur: nec in
regimine, & adminiſtratione dicti Mona-
ſterij illiuſque bonorum, antequam habitum
ſuſceperit, & profeſſionem huiuſmodi emiſe-
rit, legitimamque ætatem attigerit, ſe intro-
mittere poſſit: alioquin præſens gratia, cum
inde ſequutis nulla ſit, dictumque Monaſte-
rium vacare etiam cenſeatur eò ipſo.*

Eſt tamen hic aduertendum, ſupradictũ
modum ita diſpenſandi cum prædicta
43 clauſula, *Ex nunc, prout ex tunc, poſtquã
habitum ſuſceperit, & profeſſionem &c.* lo-
cum ſibi tantummodo vendicare in his
prouiſionibus, & diſpenſationibus Apo-
ſtolicis: quod dupliciter poteſt continge-
re, nimirũ quando Papa diſpẽſatiuè pro-
uidet de beneficijs regularibus vacãtibus
in menſe Ordinarij, qui ea vice illa non
prouidet non profeſſo, ſeù Religionem
nondum ingreſſo: item quando ipſe Papa
prouidet ratione menſium Apoſtolicorũ;
cũ iã ipſe per regulã octauam reſeruaue-
rit ſibi omnia beneficia Eccleſiaſtica cum
cura, & ſine cura ſæcularia, ac quorumuis
Ordinũ regularia, qualitercunq; qualifica-
ta, vbicunq; exiſtentia; non tamẽ in proui-
ſionibus, quæ fiunt ab Ordinarijs inferio-
ribus, & hoc in vim declarationis *S. Cõgr.
Concilij*, quæ ſic declarauit, *In prouiſioni-
bus beneficiorum, quas Ordinarij inferiores
faciunt non profeſſis, non eſſe apponendum
hoc decretum, ex nunc, prout ex tunc, &
poſtquam in ſolis prouiſionibus Apoſto-
licis apponi conſuetum*, ſed prouiſiones
faciendas eſſe purè, & ſimpliciter ad for-
mam *Concilij d. cap.* 10. vt qui habitum
omninò ſuſcipere, & profeſſionem emit-
tere teneantur, *ad. Garc. d. cap. 10. num 15.*

Idẽmetque ſtylus in ipſa Dataria Apo-
ſtolica, ſeruatur in prouiſionibus Mona-
44 ſteriorum Monialium, quando, videlicet,
Moniales ipſæ in prouiſionibus egent ali-
qua diſpenſatione Apoſtolica, ſecundum
caſuum contingentiam, præſertim aduer-
ſus decreta *Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap.*
7. vbi modus præſcribitur eligenti Abba-
tiſſam Prioriſſam, & quocunque alio no-
mine Præfectam, vel Præpoſitam; quan-
45 doquidem mulier poteſt habere benefi-
cium, habens in ſe dignitatem, & admini-
ſtrationem; & communiter *DD.* conclu-
dunt, poſſe Summum Pontificem conce-
dere fœminæ, dignitatem in titulum, vel
adminiſtrationem; faciendo illam Ab-
batiſſam, ſeù prioriſſam, aut præpoſitam,
vel Præfectam perpetuam; *Pariſ. de reſign.
benef. lib. 3 qu. 1 à ferè per tot.* quas quidem
46 Prælaturas poſſit illæ reſignare, etiam
ad fauorem, ac cum reſeruatione penſio-
nis, *ad. Pariſ d. qu. 12. nu. 19.* ſicut multo-
ties in Romana Curia vidimus practica-
ri, & vbi frequenter expediuntur pro eiſ-
dem, diſpenſationes, quando nimirùm,
illarum aliqua patitur aliquem defectum
propter quem non poteſt eligi, ſeù iam
electa, electio non ſubſiſtit, præſertim, ſi
47 fuerit vidua ſeù corrupta, quæ nullo mo-
do poteſt obire officium abſque ſpeciali
Sedis Apoſtolicæ, aut Sacrę Congrega-
tionis Epiſcoporum, & regularium licen-
tia, vt ipſa cenſuit *in vna Caſſanen. 29. Ia-
nuarij 1585.* & aliàs *eadem Sacra Congreg.*
cenſuit, quod ſi vidua monaſticum habitũ
aſſumat, ad Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ mu-
nus obeundum, abſq; Sedis Apoſtolicę di-
ſpenſatione, eligi non poteſt; prout in vna

Ser-

48 *Sarzanen.* 15. *Iulij* 1616. neç electio aliàs
de eis facta, aliquo modo tenet.

Hæc autem diſpenſatio non datur, niſi
ex grauibus, & vrgẽtiſſimis cauſis ex quo,
ſic electa debet eſſe virgo, prout omnia
iura teſtantur, & pro hac noſtra praxi te-
net etiam *Io. Andr. in c. indemnitatibus. de*
elect. in 6. ac ideo, nullo modo hic eſt au-
diendus *Archid. in eod. cap* quia loquitur
contra notorium ſtylum, & praxim Ro-
manæ Curiæ, cum dicit, poſſe adhuc Epi-
ſcopum diſpenſare, & nihilominus non
video quomodo hæc ſua opinio validis
49 fundamentis fulciatur; cum Epiſcopus
non poſſit contra ius commune diſpen-
ſare, niſi ei ſit expreſsè conceſſum, *tex. in c.*
dilectus, de tempor. ordin. Vel etiam contin-
gere poteſt, cõcedi diſpenſationem ſuper
defectu ætatis cum Abbatiſſæ officium
50 obire nõ poſſit monialis minor quadra-
ginta annorum; nec ſuper huiuſmodi æta-
te poteſt Epiſcopus diſpẽſare; & alias fuit
per *Sacr. Congr. Concil.* declaratum, quod
Abbatiſſæ electio; quæ ætatem quadragin-
ta annorum requiſitam non habebat, ſi in
Monaſterio nõ deſint aliæ Moniales qua-
dragenariæ, atque habiles, licèt non adeò
idoneæ ſicut electa, eſt nulla, in *vna Viter-*
bien. 16. *Martij* 1623. Quando autem da-
tur diſpenſatio ſuper defectu huiuſmodi
ætatis, præſertim per litteras Apoſtolicas,
ſiuè in forma Breuis, ſiuè ſub plumbo sẽ-
51 per additur: *Cum decreto, quod Oratrix,*
donec ad ætatem ſaltem triginta annorum
peruenerit, in regimine, & adminiſtratione
Monaſterij, quoad ſpiritualia, niſi de conſi-
lio, & cum interuentu pro tempore exiſtentis
antiquioris Monialis eiuſdem Monaſterij,
nullatenus ſe intromittere debeat, alioquin
gratia ei conceſſa cum diſpenſatione ad præ-
miſſa, nulla ſit eò ipſò: aut etiam diſpenſa-
tur cum eiſdem ſuper defectu natalium,
52 vt alias diximus cum nõ poſſit Abbatiſ-
ſa eligi monialis, quæ eſt illegitima, abſq;
Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, alias .n.
electio de ea facta eſt de iure communi,
irrita, circumſcriptis tamen priuilegijs
Religionum, vt cenſuit *Sacr. Congreg. Cõ-*
cil. die 27. *Aprilis* 1630. quamuis alibi cõ-
trarium tenuerim ex quadam alia decla-
ratione eiuſdem Concilij in qua diceba-
tur, quod moniales ex illegitimo thoro
procreatæ attenta *Conſtitutione Pij V.* cõ-
tra regulares illegitimos, edita, non com-
prehendũtur, quominus ad officium, aut
dignitatem Abbatiſſæ. vel Prioriſſæ, alia-
uè Monaſterij munia eligi poſſint, vt fuit
declaratum in *vna Conchen. de anno* 1582.
cũ re vera, aliud nos doceat notoria pra-
xis; quinimò ab huiuſmodi diſpenſationi-
bus, excipitur officium quandoque Abba-
tiſſatus, ſicut pluries in ſimilibus diſpen-
ſationibus vidimus.

Hæc autem intelligenda ſunt quoad
Præfectas perpetuas in Monaſterijs Mo-
nialium, extra Italiam exiſtentium, præ-
ſertim in partibus Franciæ: quo verò ad
ea, quæ ſunt in Italia, præmiſſa rarò acci-
dũt: quia cum *fel. record. Gregor. XIII.*
videret varia, & multiplicia dãna, quibus
plerumque afficiebantur Monaſteria Mo-
nialiũ, quæ per Abbatiſſas Præfectas per-
petuas regũtur, è contra verò Abbatiſſas,
aut alias Præfectas triennales, ſcien-
tes lapſo triennio ſuæ adminiſtrationis,
rationem eſſe reddituras; ac ſperantes de
bonis geſtis laudem promereri, pœnam
verò, ſi malè geſſerint; metuentes, maiori
ſtudio, ac diligentia regimen, & admini-
ſtrationem Monaſteriorum ſibi commiſ-
ſorum gerere, propterea voluit, vt Abba-
tiſſa, & aliæ Præfectæ Monaſteriorũ Mo-
53 nialium in Italia ad triennium tantùm
eligantur, vt in ſua Conſtitutione, quę in-
cipit, *Exposcit debitum ſub Dat. Romę apud*
S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 1. *Ia-*
nuarij 1583. *Pontifi atus ſui anno undeci-*
54 *mo*: quę quidem Conſtitutio habet locũ
in omnibus Monaſterijs Monialium, etiã
quarumuis militiarum, & S. Ioannis Hie-
roſolymitani, vt cenſuit *Sacra Congre-*
gatio Epiſcoporum, & Regularium ſub die
22. *Maij* 1604. neque poſſunt huiuſmodi
55 Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ, ſiue Pręfectæ, ex-
pleto ſuorum officiorum triennio prædi-
cto, iterum ad eadem officia denuò eligi
Sede Apoſtolica inconſulta, aut de Sacræ
Congregationis licentia, vt declarauit Sa-
cra Rituum Congregatio, teſte *Barboſ. in*
collect. Bullar. verbo, Abbatiſſa, verſ. Abba-
tiſſa, ſeu Prioriſſæ, cum non poſſit Ordi-
narius dictum triennium prorogare, vt
cenſuit *Congr. Epiſc.* 20. *Februarij* 1615. *et*
aliàs Sacra Cong. Concil. cenſuit, ius con-
firmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epi-
ſcopis attributam, declarando Conſtitu-
tionem *fel. record. Gregorij XV. de exempto-*
rum priuilegijs: quam declarationem im-
preſſam vidiſſe ait *id. Barboſ. in collect. DD.*
in loca Concil. Trid. ſuper ſeſſ. 25. *de regular.*
cap. 7. *nu.* 18. Ac proinde denuò electa poſt
triennium Abbatiſſa, ſeù Prioriſſa, recur-
ritur ad Sacr. Congr. Epiſcop. & Regular.
quæ Ordinario reſcribit pro illius confir-
matione, ſeruata forma Sacrorũ Canonũ.

SVMMARIVM.

1 *Religionis vera traditio in Societate Ieſu.*

2 *Voti ſolemnitas, ex conſtitutione Eccleſiæ inuenta.*

3 *Diſpenſat* Papa *in voto ſolemni Religionis,*

4 *Patres Societatis Ieſu licèt ad gradus profeſſorum non peruenerint, ſunt nihilominus religioſi, & nu. 6.*

5 *Et tamen retinent dominium ſuorum bonorum.*

7 *Et ante ſolemnem profeſſionem, poſſunt beneficia Eccleſiaſtica retinere.*

8 *Beneficij appellatione, in materia fauorabili, venit penſio.*

9 *Beneficium, & penſionem vacare, à pari procedunt.*

10 *Quod operatur propoſitum in propoſito, idem operatur oppoſitum in oppoſito.*

11 *Penſio, venit appellatione bonorum.*

12 *Societatis Ieſu, Superior Generalis poteſt dimittere ſuos Clericos cum cauſa, etiam ſine culpa.*

13 *Et quare ipſis Clericis liceat retinere bona, & beneficia.*

14 *Vota ſimplicia emittentes in Societate Ieſu, donec profiteantur, dicuntur eſſe in probatione.*

15 *Nouitij Societatis Ieſu, etiam poſt emiſſa tria vota ſimplicia, retinent ius, & dominium bonorum ſuorum, & quanam ſit ratio, nu. 20.*

16 *Arguere non licet ab alijs Regularibus, ad Regulares Societatis Ieſu.*

17 *Ex diuerſis, non ſit illatio.*

18 *Regulares Societatis Ieſu, in quo differant ab alijs Regularibus.*

19 *Argumentum, ab identitate, vel maioritate rationis non valere, quando procedat.*

21 *Religionem ingreſſus, ſi poſtea exeat, non habebit beneficium, quod hac de cauſa reſignauit.*

22 *Concil. Trid.* ſeſſ. 25. cap. 16. *an habeat locum in renunciatione beneficij.*

23 *Beneficij collatio, debet eſſe perpetua; & ſtabilis.*

24 *Concil. Trid. Declarationes non probant in iudicio; niſi authentica, cum ſigillo, & ſubſcriptionibus Officialium.*

25 *Praxis cum obſeruantia, eſt vera legum interpres.*

26 *Religioſus, elapſo biennio nouitiatus in Societate Ieſu, ſi inde poſtea recedat, an reincidat in priſtinā irregularitatem ex defectu natalium.*

Praxis Diſpenſationis, ſiuè retentionis Beneficiorum, & penſionum pro Clericis Societatis Ieſu.

CAP. II.

QVid autem de Clericis Societatis Ieſu dicemus? nunquid poſſint ipſi beneficia ſæcularia, ſaltem iam ante illorum Religionis ingreſſum, ſibi collata, necnon penſiones annuas, ſuper beneficiorum Eccleſiaſticorum ſæcularium fructibus, itidem ante eundem ingreſſum ſibi reſeruatas, retinere, etiam nulla deſuper obtenta diſpenſatione?

Eſt hic neceſſariò præmittendum, quod
1 in Societate Ieſu eſt vera traditio Religionis per vota ſimplicia; vt in Conſtitutione *fel. record. Gregorij XIII.* ſuper inſtituto eiuſdem Societatis *de anno 1584.* quę eſt in libro litterarum dictæ Societatis, eamque affert *Azor. lib. 13. cap. 7. in fin.* quæ poſtmodum fuit confirmata per *eundem Gregorium* per aliam ſuam Conſtitutionem, in qua habetur, quod emittentes in dicta Societate, elapſo biennio probationis, tria vota, licèt ſimplicia, conſtituuntur nihilominus in ſtatu veræ Religionis, ex quo per ea, ſe Societati dedicant, atque actu tradunt, diuinoque ſeruitio ſe in ea emancipant, in eaque eſt vera traditio; & acceptatio Eccleſiæ, vt in *d. Conſtit. in §. ſtatuimus*, per hæc verba, videlicet, *ſtatuimus, atque decernimus tria vota huiuſmodi, etſi ſimplicia ex huius Sedis Conſtitutione, ac noſtra, etiam declaratione, & confirmatione eſſe vera ſubſtātialia Religionis vota; ac in d. Societate, tanquam in Religione approbata per Sedem eandem admiſſa fuiſ-*

fuiſſe.& eſſi,ut per nos admitsi &c.
In qua quidem Conſtitutione ſtatuitur,
etiam diſcedentem poſt dicta tria vota,
obnoxios remanere pœnis apoſtaſiæ nec-
non excommunicationis. Hinc igitur pa-
tet, voti ſolemnitatẽ ex ſola Eccleſiæ con-
ſtitutione inuentam eſſe, vt *in c. vn. §. nos
igitur attendentes, quod voti ſolemnitas ex
ſola constitutione Eccleſiæ eſt inuenta, & ibi
Franc. nu. 1. de vot. in 6.* vbi ait, quòd dicta
ſolemnitas à conſtitutione Eccleſiæ, & ſic
2 à iure poſitiuo eſt, non autem à iure diui-
no; ſicque huiuſmodi ſolemnitas voti for-
maliter conſiſtit, non in traditione, quam
ipſum votum includit, ſed in hoc tantum-
modò, quod Eccleſiæ authoritate ſtatutũ
eſt, huiuſmodi votum eſſe ſolemne, ſeù in
hoc, quod fiat, vt Eccleſia decernit, & ſub
forma, & conditionibus ab ipſa Eccleſia
præſcriptis, ſubſtans talis Eccleſię ſtatu-
to, nempe in Religione approbata, & in
manibus Superioris, vel in ſuſceptione
Sacri Ordinis, *vt ait Garc. de benef. p. 7. c.
10. nu. 58.* ac propterea ait *Sanch. de ma-
trim. lib. 7. diſp. 25. nu. 2.* quod non conſti-
tuitur differentia ſpecifica, & eſſentialis
inter votum ſimplex, & ſolemne in tradi-
tione, ſed in illo ſtatuto Eccleſię. Cum
igitur voti ſolemnitas ſit de iure poſitiuo
3 canonico, vt dictum eſt, ſatis liquet, Sum-
mum Pontificem poſſe diſpenſare in voto
ſolemni Religionis, ſicut in voto ſimpli-
ci, & pręſertim circa hoc, de quo agitur,
nimirum in voto ſolemni Paupertatis: &
licèt nonnulli teneant, quod ad diſpenſā-
dum in voto ſolemni Caſtitatis, iuſta cau-
ſa poſſit occurrere; in voto verò pauperta-
tis ex defectu cauſæ, quæ his non poteſt
occurrere, non poteſt diſpenſare, vt ait
Emman. Rodr. qq. Regul. tom. 3. q. 29. art. 6.
relatum per *d. Garc. d. cap. 10. nu. 61* ibi ta-
men ipſe, *nu. 67.* ſatis congruam dat re-
ſponſionem, videlicet, quod voto pauper-
tatis non tam repugnat dominium, quam
vſus, & ſignanter loquitur de ipſis Patri-
4 bus Soc. Ieſu, qui ad gradus Profeſſorum,
& Coadiutorum formatorum nondum
5 peruenerunt, qui ſunt verè Religioſi, & ta-
men bonorum ſuorum ius, & dominium
retinẽt, vt *in d. Conſt.* habetur, aliàq; per-
multa, ad id conducentia, videri poterũt
apud eundem *Sanch. d. diſp. 15. n. vlt. in fi.*
His igitur paucis præmiſſis, nullus re-
manet ambigendi locus, an videlicet, Pa-
tres dictæ Soc. poſſint etiam ſupradicta
beneficia Eccleſiaſtica etiam ad præſcrip-
tum earundem *Conſt. Greg. XIII.* in dicta
eorum Religione poſſidere.

Cum nihilominus aliàs eueniſſet caſus,
quo, quoad eorundem beneficiorum
retentionem, ac etiam annuarum penſio-
nũ aliter prætenderetur, fuit cauſa intro-
ducta in Sacro Rotæ Auditorio coram
Martino Andrea, & concluſum pro uali-
ditate dictę retentionis, vt *in vna Nullius,
ſiù Caputaquen. penſionis,* quæ, in deciſio-
nibus eiuſdem *Martini eſt* 78. & in ipſa
Romana Curia multoties, tanquam in
propoſito celebrem, audiui allegatam: ac
propterea illius tenorẽ hic, ſummatim ta-
men, & quoad ea, quæ ad noſtram praxim
conducunt, ſubnectere viſum eſt, eo, quo
ſequitur modo, videlicet.
Ibi enim ex facto inciderat, quod aliàs,
authoritate Apoſtolica, fuerat reſeruata
annua penſio ducatorum centum mone-
tæ Neapolitanæ ſuper fructibus Abbatiæ
S. Angeli ad Foſſanellam, Nullius Diœce-
ſis, Prouinciæ Salernitan. ad fauorem Frã-
ciſci Nerei presbyteri; qui cum poſt plu-
rium annorum exactionem, Religionem
Societatis Ieſu ingreſſus fuiſſet; ac elapſo
biennio probationis, in ea, tria vota ſim-
plicia emiſiſſet, Abbas prætendebat di-
ctam penſionem fuiſſe extinctam; quod
quidem ipſe Franciſcus negabat: propter
quod cauſa commiſſa in Rota, dubitatum
fuit, an per emiſſionem dictorum trium
votorum ſimplicium, poſt biennium pro-
bationis, eſſet extincta penſio: circa quod
Domini negatiuè reſponderunt. Ratio
autem fuit, quia, quamuis adſcripti huic
Societati, poſt trium votorum ſimpliciũ
6 emiſſionem, ſint verè, & propriè Religioſi,
vt diſfinitum eſt *Conſtitutione XIII.* quæ
incipit *Quanto fructuoſius, ſub Dat. Romæ
Kal. Februarij 1582* & in alia incipiente,
Aſcendente Domino, ſub Dat. *Octauo Kal.
Iunij 1584. Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 25.
nu. 15. Garc. de benef. par. 7. cap. 10 num. 53.*
Nihilominus, ſecundum ſtatuta dictæ Re-
ligionis, authoritate Apoſtolica confir-
7 mata, ante ſolemnem profeſſionem, poſ-
ſunt retinere beneficia, quæ ante ingreſ-
ſum habebant: & in hac materia tan-
8 quam fauorabili, appellatione beneficij,
venit penſio, *d. Garc. par. 1. cap. 5. nu. 114.*
9 vnde, ſi à pari procedunt, vacare benefi-
cium, & extingui penſionem, vbi ſumus in
caſu vacationis benefici, quando è contra
non vacat beneficium, vt in caſu noſtro
per emiſſionem trium votorum ſimpli-
cium; nec dici poterit extingui penſio-
10 nem; quia, quod operatur propoſitum in
propoſito, idem operatur oppoſitum in
oppoſito, *l. & ſi contra, ff. de vulg.* Accedit,
quod

quod in vtraque *Conſtitutione Greg.* ex-
preſſe conceditur, vt qui emiſerunt dicta
tria vota ſimplicia poſſint retinere ius, &
dominium bonorum ſuorum, ad effectũ
ea diſtribuendi in pios vſus: appellatio
11 autem bonorum latiſſimè patet, vt com-
prehendat etiam penſionem, ſaltem vbi
viget eadem ratio, vt fuit deciſum *in vna*
Conchen. penſionis 6. Martij 1598. coram
Peregrino. Inſuper hæc emiſſio trium vo-
torum ſimplicium (quicquid ſit quoad
ipſos emittentes, qui quantum in eis eſt,
remanẽt perpetuò obligati) nõ fit irreuo-
cabiliter quoad ipſam Societatem, cuius
Superior Generalis poteſt eos ſemper di-
12 mittere cum cauſa, etiam abſque illorum
culpa, iuxta ſtatuta dictæ Religionis: qua-
propter, vt maiorẽ Societas habeat liber-
tatem illos, ſi opus eſſet cum minori offen
ſione dimittendi; ſapienter fuit prouiſum,
13 vt eis liceret retinere bona ſua, & benefi-
cia, nè poſtea dimiſſi, eis priuati remane-
rent, vt *in Conſtit. d. Societatis p. 4. cap. 4. li-*
tera B. in fine, & part. 6. cap. 2. littera H.
Et eſt eadem ratio, qua motus *Bonifacius*
VIII. in cap. beneficium de Regul. in 6.
decreuit, beneficium ingreſſi Religionẽ,
intra annum probationis non vacare; &
interim beneficiatum facere fructus ſuos,
quia poteſt ad ſæculum redire. Et licèt
tex. in d. c. beneficium, loquatur de ingreſ-
ſo, qui nondum emiſit profeſſionem; atta-
men eius ratio attendenda eſt; quia ſcili-
cet, ille poteſt ad ſæculum redire: quæ ra-
tio æquè militat in eo, qui emiſit dicta
tria vota ſimplicia; atque ita idem ius cõ-
ſtitui debet. *tex. in l. illud, ff. ad l. Aquil.* Ad-
dendum præterea, quod illi, qui emiſerunt
14 dicta ſimplicia vota in dicta Societate,
donec in ea expreſsè profeſſi fuerint, ſem
per dicuntur eſſe in probatione. Poſtre-
mò facit pro hac parte, obſeruantia ſub-
ſequuta, & inconcuſſus dictæ Societatis
vſus, in qua tàm Nouitij, quã illi, qui emi-
15 ſerũt dicta tria ſimplicia vota retinẽt ius,
& dominium bonorũ ſuorum, non ſolum
temporalium, ſed etiam in ſpecie retinent
beneficia, & penſiones. Et licèt per emiſ-
ſionem dictorum trium votorum ſimpli-
cium dicti Patres Societatis Ieſu conſti-
tuantur veri Regulares; non tamen hoc
impedit, quin ipſi poſſint interim retinere
ius, & dominium ſuorum bonorum, do-
nec Superior aliter mandauerit, vt per
dictas Conſtitutiones, per quas iſti Regula-
res non ſortiuntur naturam aliorum Re-
gularium, ſed penitus diuerſam: ita quod
16 non liceat ab alijs regularibus ad iſtos
17 arguere, cum ex diuerſis non fiat illatio.
Rot. deciſ. 772. nu. 2. & ſeq. par. 1. & deciſ.
216. nu. 12. & 13. p. 2. diuerſ. Et in hoc in
18 ſpecie differunt iſti regulares Societatis
ab alijs regularibus, quod iſti, qui emiſe-
runt tria vota, poſſunt ad tempus arbi-
trio Superioris, retinere dominium bono-
rum, ſed ſine vſu, & adminiſtratione: cæ-
teri autem poſſunt retinere adminiſtra-
tionem, & vſum; non tamen dominium.
Neque refert, quod dictæ Conſtitutiones
Societatis non loquantur de penſionibus,
ſed de bonis temporalibus, & de benefi-
cijs; vnde non ſunt extendendæ ad pen-
ſiones, ea ratione, quia in diſpenſationi-
bus non valet argumentum ab identita-
te, vel maioritate rationis: quia hoc pro-
19 cedit in diſpenſationibus particularibus,
& odioſis, ſecus verò in generalibus, & fa-
uorabilibus, vt in caſu noſtro, in quo agi-
tur de fauore religionis, & per viam legis
proceditur. *Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1.*
nu. 8. 33. & 36. Cœterum omnium præ-
miſſorum ratio expreſſa in *d. Conſt. Greg.*
20 eſt, vt maiorem Societas habeat liberta-
tem, eos, qui emiſerunt tria vota huiuſmo-
di, minori cum offenſione dimittendi, vt
dictum eſt: quæ ratio militat tam in pen-
ſionibus, quàm in beneficijs, & bonis tem-
poralibus. Et ita concluſum penſionem
non eſſe extinctam.

Cœterùm quoad alios religioſos, quod
obiter dictum ſit, aliter ſe res habet, cum
ille, qui ingreſſus religionem profeſ-
ſionem in ea emiſit; poſtmodum verò ex
aliqua cauſa obtinuit à Summo Pontifice
diſpenſationem, ſeù licentiam exeundi
clauſtra, ac degendi in habitu clerici ſæ-
cularis; ſicut quandoque conceditur, ac
idcirco ſeù diſpenſatur vt poſſit, etiam
beneficia Eccleſiaſtica obtinere, aperti iu-
21 ris eſt, ad illud idem beneficium redire
non poſſe, quod ante Religionis ingreſ-
ſum obtinebat, ac ante profeſſionem eam
ob cauſam dimiſit. Et ita in facti cõtingẽ-
tia memini meo tempore in ipſa Romana
Curia eueniſſe; & poſt multas altercatio-
nes, fuit dictum obſtare *textũ in cap. ex*
tranſmiſſa §. Verum, in fine ibi, *vt illum,*
non tanquam vnum de Eccleſia, ſed tanquã
de nouo recipiant in ſocium, & in fratrẽ.
Innoc. Hoſtien. & Abb. in c. poſt tranſlatio-
nem eod. tit. verſ. quid ſi aliquis. Et antequã
ab hac praxi diſcedamus, viſum eſt ſub-
nectere, quod ob hanc rationem tenent
nonnulli diſpoſitionem *Sacr. Concil. Tri-*
dent. ſeſſ. 25. cap. 16. habere locum etiam
in reſignatione beneficij; ne quis renuntiet

eo tempore, quo manet in Nouitiatu, ac
poſtea contingat, eum carere beneficio,
& monachatu, ſi forſan non admittitur,
aut ipſe nolit profeſſionem emittere, vt
non poſſit quis intra annum probationis
beneficio renunciare; & hoc propter ver-
ba eiuſdem Concilij, dum dicit: *Nulla*
quoque renunciatio, aut obligatio antea fa-
cta, etiam cum iuramento, vel in fauorem
cuiuſcunque cauſa pia valeat, niſi cum li-
centia Epiſcopi, vel eius Vicarij fiat infra
duos menſes proximos ante profeſſionem; ac
non aliàs intelligatur effectum ſuum ſorti-
ri, niſi ſequuta profeſſione, aliter vero facta,
etiã ſi eiũ huius fauoris expreſſa renũciatio-
ne, etiã iurata, ſit irrita, & nullius effectus,
ac proinde dicunt, quod ſtylus Romanæ
Curiæ ſeruat, vt cum quis ingreſſus Reli-
gionem intra probationis annum, & an-
te dictos duos menſes, velit beneficio re-
nunciare, debeat de hoc fieri expreſſa
mentio in ſupplicatione: vt ſignanter ait
Pariſ. de reſign. benef. lib. 3. qu. 13. num. 1.
Hoc etenim omninò negatur tàm in
theorica, quam in praxi. In theorica, quia
licet *id. Pariſ. d. qu. 13. nu. 4.* id teneat ob
præmiſſas rationes, necnon *Campan. in*
diuerſ. iur. can. rubr. 12. cap. 3. nu. 10. & alij
quos refert *Barboſ. in collect. DD. in loc.*
Concil. ſuper d. ſeſſ. 25. cap. 16 nu. 14. omni-
bus ſupradictis abſque aliqua hæſitatio-
ne reſponderi, poteſt, dictam Concilij diſ-
22 poſitionem locum ſibi nequaquam ven-
dicare in prædicta renunciatione benefi-
cij; cum ea, loquatur tantummodo de re-
nunciatione, & obligatione bonorum;
Garc. de benef. par. 11. cap. 10. nu. 12. & ſeq.
& renunciatio beneficij, illiuſque colla-
tio non debet eſſe in pendenti, vt non ſe-
quuta profeſſione, non intelligatur
23 ſuum effectum ſortiri; quia debet eſſe
perpetua, & ſtabilis, non autem tempora-
lis, & licet *id. Pariſ. d. qu. 13. nu. 5* dicat ſę-
pius cenſuiſſe Sacram Congregationem
Concilij, ſupradictum decretum habere
locum in reſignatione beneficiorum at-
tamen *id. Garc. d. cap. 10. nu. 14.* dicit, quod
non credit, dictam Sacr. Congr. ita cen-
ſuiſſe, nec vidit, neque inuenit talem de-
clarationem: & hoc idem ego intellexi à
peritiſſimis, & antiquiſſimis Curialibus.
Quinimmò, cum aliàs eueniſſet caſus,
quò quidam in partibus inſtabat annul-
lari reſignationẽ ſic factã à Nouitio, cu-
iuſdam beneficij ſimplicis, ac proinde
produxerat quandam declarationem
eiuſdem Concilij, quę continebat, dictum
decretum habere, etiam locum in reſi-
gnationibus beneficiorum; tamen dicta
declaratio non fuit habita pro vera, præ-
ſertim, quia carebat ſubſcriptionibus
Officialium; quandoquidem Declaratio-
nes Concilij Tridentini non probant in
foro contentioſo, niſi afferantur authen-
ticæ cum ſigillo, & ſubſcriptionibus Offi-
cialium Congregationis eiuſdem Con-
cilij, vt in Decreto impreſſo *die 2. Augu-*
ſti 1631. In praxi autem multoties vidi
dari apud Datariam Apoſtolicam quam-
plurimas ſupplicationes ſimilium reſi-
gnationum, nec in eis aliquo modo fie-
bat mentio, quod Nouitius reſignaret
beneficium ante dictos duos menſes;
quamuis id in mandatis ad reſignandum
aſſereretur: quapropter praxim, & obſer-
uantiam huiuſmodi puto ſufficere, ne
circa hoc remaneat dubitandi locus,
25 cum illa ſit vera legum interpres, *l. ſi de*
interpretatione, ff. de legib. l. ſed, & ſi lu-
cianus: §. perinde, ff. ad Maced. l. quadam in
fin. ff. de reb. dub. & arguit mentem Papę
eſſe, vt ita dictum decretum Concil. intel-
ligatur, abſque alia declaratione *cap. por-*
recta, de confirm. vtil. vel inut. Caſſador. de-
ciſ. 3. de reſcrip.

Vertitur modò hic in dubium, An vi-
26 delicet Religioſus per ſimplicia biennio
nouitiatus anno tranſacto, vota in Socie-
tate Ieſu emiſſa, ſi ab ea retrocedat, & à
prædictis votis abſoluatur, reincidat in
priſtinam irregularitatem ex defectu na-
talium contractam, quæ iam purgata erat
per illa vota? Mouet hoc dubium cele-
berrimus *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap.*
42. n. 192. Et per iura ibi per eũ allegata
concludit, talem retrocedentem, atquę à
prædictis votis abſolutum, ſi iam pro-
motus ſit, poſſe vti ordinibus per eum
ſuſceptis, & quatenus non fuerit pro-
motus, promoueri, ponderando verba
tex. in cap. 1. de fil. presb. & ſimiles, cum
hæc iura decernãt, huiuſmodi irregulari-
tatem deleri per Religionis ingreſſum;
nec decidunt reincidi deſerta Religione;
neque obſtat, quod ceſſante cauſa finale,
ob quam conceſſa eſt diſpenſatio, ceſſare
debet ipſa diſpenſatio, ſi ea nondum fue-
rat ſuum effectum ſortita: nam reſpondit
ipſe, eam diſpenſationem conceſſam eſſe
ipſi Religioſo in fauorem ſtatus, quem
aſſumpſit, & in præmium actus Deo gra-
tiſſimi, quo ille, ſęculo renunciauit; quæ
non ceſſant; quamuis ille Religioſus po-
ſtea, vel retrocedat à Religione, vel ab ea
dimittatur; quia iam actus, ſuum effectum
ſortitus eſt. Hæc *id. Barboſ. loc. cit.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Commenda beneficialis, diſpenſatio palliata appellatur.*
2 *Titulus beneficialis, quid ſit.*
3 *Et quando dicatur verus titulus.*
4 *Commenda beneficialis, quid ſit.*
5 *Commendatarij, ad quid teneantur.*
6 *Commenda, duplex, Alia temporalis, Alia perpetua.*
7 *Commenda ad tempus, non dat ius.*
8 *Commeda beneficialis, ad quid inuenta.*
9 *Commendare perpetuò non poteſt alius à Papa.*
10 *Beneficium curatum, hodie non commendatur ad ſex menſes.*
11 *Commendari, quæ beneficia poſſint ab Ordinario.*
12 *Beneficia duo, vnum in commendam perpetuam, alterum in tutulum, incompatibilia.*
13 *Commenda perpetua, æquiparantur alijs prouiſionibus beneficiorum.*
14 *Diſpenſationis mentio, quare non fiat in litteris Commendæ.*
15 *Commenda beneficialis, non requirit aliam diſpenſationem.*
16 *Commenda, ſiuè perpetua, ſiuè temporalis, dicitur Papa collatio diſpenſatoria.*
17 *Commendatarius, non tenetur emittere profeſſionem.*
18 *Commenda, expreſſa mentio in illius litteris habenda.*
19 *Commendæ ſupplicationis formula.*
20 *Motus proprius, quid ſit.*
21 *Conceditur quandoque ad inſtantiam partis.*
22 *Et tamen operatur effectus motus proprij. Et quanam ſit ratio.*
23 *Rebuffus nunquam fuit in Romana Curia.*
24 *Laudis alienę occultatores, ſunt fures, & latrones.*

Praxis Diſpenſationis Beneficialis per viam Commendæ.

CAP. III.

INhabiles ad ipſa bene-
ficia in titulum, habi-
litantur quandoque
etiam per commen-
1 dam, quę, cum diſpen-
ſatio licèt palliata, ap-
pelletur, non incon-
gruè ſequitur hic videre, quomodo ſe
habeat praxis circa commendas benefi-
ciales de quibus, licèt fuſius ſermonẽ ha-
beã in mea *praxi beneficiali*; nihilominus,
quia hæc, ad hanc pręſentem praxim ſpe-
ctare adhuc exiſtimaui, operæ pretium
duxi, aliqua circa ea ſummatim hic ad-
notare pro introductione ſimplicis Cu-
rialis; quem ſcire oportet, frequen-
tem haberi ſermonem, tam in Dataria,
quàm in Cancellaria Apoſtolica, de titu-
lis, & commendis beneficialibus; ac prop-
terea, ne per ignotos terminos eum
procedere contiugat, memoriæ in primis
mandare debet, quidnam diſcrimẽ verſe-
tur inter titulum, & commendam bene-
ficialem. Dicamus igitur, eos ſatis inter ſe
2 differre: quandoquidem, titulus benefi-
cialis, eſt quilibet modus obtinendi be-
neficia Eccleſiaſtica, à iure approbatus;
& ideo procedit, etiam in præſentato, &
inſtituto, vt docet *Hoſtien. in Summa, de*
3 *inſt. §. 1.* & dicitur verus, & iuſtus titulus,
quando nihil vitij habet; aliàs enim, ſi
ille haberet colorem, figuram, & appa-
rentiam tantùm tituli, dicitur titulus
coloratus; exempli gratia, quando ille
proceſſit ab Ordinario, vel ab alio colla-
tore; qui licèt habeat facultatem de be-
neficio diſponendi, eſt nihilominus ipſe
inualidus ob aliquem defectum recipi-
entis, vt per *Mandoſ. reg. 16. qu. 27. num.*
6. & 7.
4 Commenda verò eſt quoddam depo-
ſitum, donec Papa aliter de beneficio
commendato diſponat. Hinc eſt, quod
5 Commendatarius, interim tenetur pro-
curare, ne bona beneficij commenda-
ti, diſſipentur; cum illud ſibi detur in cu-
ſtodiam, & adminiſtrationem, *Gonzal. ad*
regul. 8. gloſ. 5. § 8. nu. 38 Ac propterea,
6 commenda duplex eſt. Alia temporalis,

alia perpetua; ſiuè altera in vtilitatem
Eccleſiæ, altera verò in vtilitatem ipſius
Commendatarij, vt per *Garc. de benef. p. 4.*
cap. 4. nu 7 quæ quidem commenda iu fa-
uorē Eccleſiæ, nil aliud eſt, niſi quoddam
depoſitum temporaneum, ad nutum re-
uocabile pro vtilitate, & commodo Ec-
cleſiæ factum, donec de Rectore, ſeù mi-
niſtro perpetuo, debita præcedente co-
gnitione, prouiſum ſit ad *tex. in cap fin. de*
elect. in 6. ac propterea huiuſmodi com-
7 menda ad tempus non datius; ſed quan-
docunque reuocari poteſt, *Mandoſ. ad*
reg. 38 qu. 7. nu. 4. vnde dixit *Rebuff. in*
ſua prax. tit. de commenda, nu 5. fol mihi
205. quod ſicut quis non poteſt habere
duas vxores, ita nec obtinere titulum
duorum beneficiorum; ob idque Papa,
vnum dat in ſponſam, & alterius curam
concedit, ideſt commendam. Et fuit hu-
iuſmodi commenda à Romanis Ponti-
8 ficibus ad hoc introducta, vt qui non eſt
habilis ad obtinendum beneficium in
titulum, ob aliquod impedimentum, ſiuè
ob aliquam incapacitatem, ſit habilis ad
illud obtinendum, ſaltèm in commendā,
præſertim cum alio incompatibili, *id.*
Garc. d. cap. 4. nu. 24. vbi ait, quod ad hunc
effectum, & non aliàs, Papa dat benefi-
cium in commendam: ſicque ipſe proui-
det regulari de ſæculari, & è conuerſo; De
commenda temporali parum refert hic
ſermonem habere; cum illa ferè nihil ad
noſtram praxim pertineat; ſed tantùm de
commenda perpetua, illiuſque praxi; cu-
ius quidem perpetuæ commendę conceſ-
9 ſionem nemo eſt, qui neſciat, ad Sum-
mum Pontificem ſpectare; cum nullus
inferior poſſit perpetuò commendare;
quinimo, neque hodie poteſt beneficium
10 curatum ad ſex menſes, ſicut olim paſ-
ſim fiebat; putà ſi Rector Eccleſiæ curatæ
incideret in furorem, vel abeſſet ab ipſa
Eccleſia, non relicto Vicario, tunc pote-
rat Ordinarius commendare, quouſque
furor, ſeù abſentia durabat; quod tamen
hodie ceſſat; & omnia iura de hoc lo-
quentia poſt Concilum Trid. abierunt; &
magis patet per ſequentem declaratio-
nem eiuſdem Concilij, his verbis, *Com-*
da, quæ ad ſex menſes in Eccleſijs curatis
fieri poterāt ab Ordinarijs. cap. nemo poteſt,
de elect. in 6. amplius poſt. Concilium, locum
non habent, cum debeat in eis deputari Vi-
carius ad formam cap. 18. ſeſſ. 24. Et li-
cèt quoad alia beneficia, videatur, quod
Ordinarius poſſit, etiam vltra ſex men-
ſes, ac etiam ad vitam commendare, iux-
ta *tex. in c. dudum, de elect.* id tantummo-
11 dò locum ſibi vendicat in ijs commen-
dis, quæ fiunt in Eccleſiæ vtilitatem; per
quas non datur licentia diſponendi libe-
rè de fructibus, illoſque conuertendi in
proprios vſus, & ſtante cauſa, quæ tamen
rarò aderit, dandi perpetuò in commen-
dam, vt *ait id. Garc. d. cap. 4. nu. 17. & 18.*

Acturi autem tantummodò de praxi
circa commendas perpetuas, quarum
curſum frequentiſſimum videmus in ip-
ſa Dataria Apoſtolica, eas tunc eſſe no-
tamus, quando videlicet, datur benefi-
cium regulare in commendam perpetuā
Clerico ſæculari; deinde verò eidem con-
ceditur aliud beneficium in commen-
dam abſque Apoſtolica diſpenſatione:
clarum eſt enim, quod iſta beneficia ſic
commendata, erunt inter ſe incompatibi-
lia; vel alio modò, vni commendatur ad
vitam beneficium regulare, poſtea ei-
dem datur in titulum, beneficium etiam
regulare, de illo beneficio commen-
dato non facta mentione, iſta duo be-
12 neficia, videlicet, vnum in commendam
perpetuam, alterum in titulum, erunt ad-
huc incompatibilia, prout exemplificat,
id. Mandoſ. d. qu. 7. nu. 5 circa med.

Hoc enim modo, huiuſmodi commen-
13 dę, quæ paſſim conceduntur, hodie ęqui-
parantur alijs prouiſionibus beneficio-
rum; quæ habent verè titulum Canoni-
cum, *tex. in cap. dudum 2. de elect. Rebuff.*
de pacif. poſſeſ. nu. 53. nec refert, quod in
litteris huiuſmodi commendarum nulla
14 detur expreſſa diſpenſatio; quia, & ipſa
commenda dicitur palliata diſpenſatio,
habetque vim diſpenſationis; & propte-
rea non requiritur alia diſpenſatio; quam
16 quidem commendam perpetuam, ſeù
temporalem, non in fauorem Eccleſiæ,
collationem Papæ diſpenſatoriam appel-
larunt omnes Curiales.

17 Nec ex eo, quod beneficium, ſeù Prio-
ratus regularis detur in perpetuum, re-
quiritur, quod talis commendatarius te-
neatur emittere profeſſionem; quia licèt
huiuſmodi beneficia alicui conferri non
poſſint, niſi prouiſus, ſit monachalem Or-
dinem expreſsè profeſſus, *Clem. ne in agro,*
§. cæterum, de ſtat. monach. cap cum de be-
neficio, & ibi gloſ in verbo, ſæculari, de præb.
in 6. attamen id non procedit, quando
tale beneficium datur in commendam,
Mandoſ. in prax Signat. tit. prouiſiones,
verſ. Prioratus, id. Garc. d. cap. 4. num 67.
quod quidem facilè euenire poſſet, niſi
18 tam in ſupplicatione, quam in litteris,
fiat

fiat mentio huiuſmodi commendæ; prout fieri mandatur per *regul.* Cancell. 43. his verbis. *Item voluit, quod nulli ſeculari, de regulari, nec religioſo de ſeculari, beneficijs, commenda detur, niſi in ſignatura, per clauſulam ad partem ſuper petitione commendæ huiuſmodi, de commenda ipſa, mentio fiat.*

Praxis autem impetrandi, ac concedendi huiuſmodi commendas, ſecundum hodiernum Romanæ Curiæ ſtylum, ea eſt, quæ ſequitur, videlicet.

19 B*Eatiſſime Pater. Cum Monaſterium, ſeù Prioratus S. N. Ciuitatis, vel Diœceſis N. Sancti Benedicti, vel alterius Ordinis, quod, ſeù quem bo. me. Vincentius S.R.E. presbyter Cardinalis N. nuncupatus, in commendam ad eius vitam ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica, dum viueret obtinebat, commenda huiuſmodi per obitũ dicti Vincentij Cardinalis, qui apud Sedẽ Apoſtolicam nuperrimè debitum naturæ perſoluit, ceſſante, adhuc, ex quo ante commendam ipſam vacabat, vel aliàs certo alio modo vacauerit, & vacet ad præſens. Supplicat igitur humiliter S.V. deuota illius creatura N. tituli S.N presbyter Cardinalis N. nuncupatus, quatenus ſibi, vt ſtatum ſuum iuxtà Cardinalatus ſplendorem decentius tenere, & expenſarum onera, quę illum iugiter ex neceſſitate ſubire oportet, facilius perferre valeat, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidẽdo, ac ſpecialem gratiam faciẽdo, Monaſterium, ſeù Prioratum prædictum, cuius, & illi forſan annexorum fructus, &c. CCCC. ducat. au. de caſe. com. ext. val. an. non excedunt, quouis modo, aut ex cuiuſcunque perſona, ſeù per liberam ceſſionem, ſeu reſignationem dicti Vincentij Cardinalis, vel cuiuſuis alterius de illo, illiuſuè regimine, & adminiſtratione in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam vnionis, &c. diſſolutionem, vel Conſtitutionem, Execrabilis, aut aſſequutionem, &c. vacet, etiamſi deuolutum, affectũ electiuum, curatum cura, etiam iuriſdictionali, ſpecialiter, vel aliàs ex quauis cauſa in litteris diſpoſitiuè exprimenda, generaliter reſeruatum, etiam in petitorio, vel poſſeſſorio litigioſum, cuius litis ſtatum &c exiſtat, ac de illo conſiſtorialiter diſponi conſueuerit, ſeù debeat, illiuſque diſpoſitio ad Sedem Apoſtolicam, ex quauis cauſa hac vice pertineat, eidem N. Cardinali; per eum, quoad vixerit, vnà cum Eccleſia S. N. quæ titulus ſui Cardinalatus exiſtit, & quibuſuis alijs, etiam Cathedralibus, & Metropolitanis, alijſque Eccleſiis, necnon Monaſterijs, etiam conſiſtorialibus, prioratibus, etiam Conuentualibus, præpoſituris, præceptorijs, dignitatibus, etiam maioribus, & principalibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, & officijs, etiam curatis, & electiuis, cęteriſq; beneficijs Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſęcularibus, & quorumuis Ordinum, & Militiarum, ac hoſpitalium, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani regularibus, quomodolibet qualificatis, quæ ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, commendam, & adminiſtrationem, aut aliàs quomodolibet obtinet, & in poſterum obtinebit, quæcunque, & qualiacunque fuerint: necnon quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis, loco penſionum annuarum, ac penſionibus ipſis ſuper ſimilibus vel alijs fructibus, &c. ſibi reſeruatis, & aſſignatis, ac reſeruandis, & aſſignandis, transferendi quaſcunque penſiones, ac teſtandi, cęteriſque facultatibus, & indultis ei conceſſis, tenendis: ita quod liceat ſibi de fructibus, &c. diſponere; alienatione, &c. interdicta, commendare; curam, regimen, & adminiſtrationem ipſius Monaſterij, ſeù Prioratus, ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, dignemini de gratiá ſpeciali, Non obſtãtibus pręmiſſis, ac Cõſtitutionibus, et ordinationibus Apoſtolicis; necnon Monaſterij, ſeù Prioratus, & Ordinis, cuius exiſtit ſtatutis, etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, illis, eorumque Superioribus, & perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis in genere, vel in ſpecie, etiam Motu proprio &c. & conſiſtorialiter, ac aliàs in contrarium forſan quomodolibet conceſſis, &c. Quibus omnibus,*

etiamſi de illis, &c. latiſſimè hac uice ſpecialiter, & expreſsè derogare placeat, coeteriſque contrarijs quibuſcunque cum clauſulis opportunis.

Fiat motu proprio M.

Et quod verus, & vltimus Monaſterij, ſeù Prioratus huiuſmodi; vacationis modus, etiamſi ex illo quæuis generalis reſeruatio, etiam in corpore iuris clauſa, reſultet, necnon lites, & cauſę, ſi quæ ſint, ſtatus, & merita, nominaque, & cognomina iudicum, & collitigantium, eorumque, ac dicti N. Cardinalis, aliorumque quorumcunque conceſſiones, prouiſiones, commendæ, poſſeſſiones, aliaque iura, & tituli, etiam nulli, & infectiui, etiam proprij tituli, ac lites, & poſſeſſiones habeantur pro expreſſis, ſeù in toto, vel parte exprimi poſſint in litteris. Et cum clauſula, generalem reſeruationem importante, ex quauis cauſa in litteris etiam diſpoſitiuè exprimenda. Et de commenda Monaſterij, ſeù Prioratus huiuſmodi pro dicto N. Cardinali, per eum quoad vixerit, vt ſupra, cum ſupradictis, tenenda, cum gratificatione opportuna, quatenus illi locus ſit. Ita quod litteræ deſuper in forma ſimplicis commendæ, gratioſæ ſubrogationis, etiam quoad poſſeſſionem, gratia ſi neutri, ſi nulli, ſi alteri, perinde, & etiam valere, ſimul, vel ad partem expediri poſſint. Et cum derogatione regularum de non ſubrogandis non collitigantibus, quia non in potentiorem, ac de annali poſſeſſore, quoad primam eius partem, ac ſupradictorum omnium, & aliorum quorumcunque quomodolibet contrariorum, necnon cuiuſcunque iuriſpatronatus, quatenus de illo exiſtat, quod diſpoſitiuè in litteris, ſi videbitur, regula contraria non obſtante, exprimi poſſit, videlicet, ſi laicorum tantùm, etiam nobilium, & illuſtrium, eiſque ex fundatione, vel dotatione competat, pro medietate; aliàs, ſeù ſi litigioſum, vel deuolutum ſit, in totum, latiſſimè extendenda. Et cum ſuſpenſione quarumcunque ſpecialium, vel generalium; etiam mentalium reſeruationum, vnionum, ſuppreſſionum, mandatorum, etiam de prouidendo, expectatiuarum, aliarumque gratiarum præuentiuarum, facultatum, indultorum quibuſuis, etiam Cardinalibus, ac eis etiam in nullius fauorem, quomodolibet conceſſorum; cum decreto deſuper opportuno, quod ſe ad præmiſſa non extendant; citra tamen acceſſum, & regreſſum, ac de conſenſu Coadiutorias. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, fructuum, &c. etiam augendo, vel minuendo, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſsio fieri poſsit in litteris. Et additur. *Et quatenus Monaſterium, ſeù Prioratus huiuſmodi, non, vt præfertur, regulare, ſeù regularis S. Benedicti, ſeù alterius Ordinis, ſed Eccleſia ſæcularis, ſine cura Abbatia, ſeù Prioratus forſan nuncupata, & dictus N. Cardinalis, illam in titulum, ſeù commendam ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica ad eius vitam obtinuerit, quod exprimi poſsit in litteris, & tunc de illius commenda, &c. pro eadem Creatura, vt ſupra, & cum clauſulis ſupradictis, & alijs deſuper neceſſarijs, & opportunis latiſsimè extendendis. Et citra approbationem iuriſpatronatus.*

Fiat M.

Dantur, vt plurimum huiuſmodi Monaſteria, etiam Motu proprio, in commendam, non modò ipſis Cardinalibus, verùm etiam alijs benemeritis, ac qualificatis perſonis, ac ſummo Pontifici gratis, alio item modo, cum ſic illius ſupplicatio exorditur, videlicet, *Motu proprio, &c. Cum acceperimus, Monaſterium S. N. per obitum*

tum quondam N. *&c. commendamus*; ex
quibus quidem verbis arguetur huiuſmo-
di conceſſionem fieri ex mera liberalita-
te, & ex mera, etiam Principis voluntate,
vt docet *tex. in cap. ſi motu proprio*, vbi, *quę
de noſtra mera liberalitate proceſſit de prab.
in 6.* & *tex. in l. 3. poſt. princip. C. de legib* vbi
20 motus proprius appellatur ſpontaneus
motus; alias enim, gratia præſumitur, &
creditur impetrata ad inſtantiam partis,
& procurata, *d cap. ſi motu proprio in fin.
Bart. in l. 3 ff. quod quiſque iur. Iaſ. in l. ex
hoc iure, nu. 56. ff de iuſt. & iur. Mandoſ.
reg 16 qu. 6. nu 2. & 3* vbi dicit, quod gra-
tia facta propter benemerita, & facta mo-
tu proprio, æquiparantur.

Neminem tamẽ latet Curialium, quod
licèt gratia dicatur fieri motu proprio,
21 tamen fieri, vt plurimum conſueuit ad
inſtantiam, & petitionem partis, *gloſ in
l. fin. C. de fruct & lit expenſ* vbi *tex* ponit,
propriam voluntatem Principis, & ibi
gloſ. ſupplet, *poſtulatione præcedente.* & di-
xit *Card conſ.* 142. quod licèt dicatur gra-
tia facta motu proprio, ſępe tamẽ etiã ad
inſtantia impetrantium facit, vt appo-
nantur hæc, & ſimilia, *Dec. in cap. ex parte
in 2. not. de reſcrip id. Mandoſ. d. reg 16. qu.
4. nu. 5* vbi ait, quod in dies videmus im-
petrantes ipſos ſubminiſtrare huiuſmodi
gratias cum clauſula *Motus proprij*, ſi-
gnandas. Negari tamen non poteſt, dato
quod ſupponeremus, impetrantem ſup-
plicaſſe, & inſtetiſſe coram Principe pro
gratia obtinenda, quin poſſit dici, & eſſe
22 verus motus proprius, & operetur om-
nes effectus veri, & naturalis motus pro-
prij; ex quo in mente Principis, duo ſimul
motiua concurrere poſſunt, ſcilicet con-
cedendi motu proprio, & ad petitionem
partis; ſtantque iſta ſimul, quod Princeps
fuerit requiſitus, & tamen dicatur, potius
motus ex ſeipſo, quàm ad inſtantiam al-
terius, vt per *Bald. in cap. niſi ſpecialis, de
off. leg.* quam refert *id. Mandoſ. loc. cit. n. 9.*
quamuis magis præſumatur Papa inſtru-
ctus ſuper his, quæ narrat motu proprio,
quàm ſi faceret ſuper ſubſtantia narrata
per alium; cum primo caſu videatur quaſi
narrare in facto, ſuper quo eſt certifica-
tus; in ſecundo uerò ſuper facto ab alio
narrato, non ita per ſe certificatus; licèt
ſiuè ſcribat motu proprio, ſiuè ad inſtan-
tiam petentis, non ſit ſuper hoc magna
uis facienda; quia ſic poteſt in facto alie-
no, motu proprio narrando, errare, ſicut
ad alterius inſtantiam, *Lap alleg. 7. nu. 9.*
Hodie tamen, ut etiã omnes Rom. Curiæ
Tyrones ſciunt, Motus proprius ita paſ-
ſim obtinetur ab ipſis impetrantibus, ſeù
ſupplicantibus, ſicut cœteræ ſupplicatio-
nes, aliaque reſcripta; ſic enim docet quo-
tidianus ſtylus, de quo ẽt teſtatur *Sarnen.
ſuper reg. de impetr. benef. viu. qu 1. nu 4.*
quod tantummodo dictum ſit pro ſim-
plicibus iunioribus ipſius Curiæ. Cœte-
rum, quoad alios effectus Motus proprij
videndus eſt *Rebuff. in Concord. in forma
mand. Apoſt. verbo, motu proprio fol. mihi*
606. ubi congerit quadraginta unum ef-
fectus Motus proprij, & ad illum, ſtudio-
ſum lectorem remitto; ex quo nolui ſua
dicta de vna in aliam papyrum trãſplan-
tare; ſicut duo ſcribentes, tam circa hæc,
quàm aliã ad Romanæ Curiæ rerum pra-
xim pertinentia fecerunt, tacito eodem
23 Rebuffo, qui licèt nunquam mœnia Vr-
bis uiderit, teſte *Rot. decij 233. nu. 17. par.
1. diuerſ.* nihilominus de illius rebus, in-
genioſè, & accuratè ad utranque ſibi
immortalitatem comparandam, inſudan-
do, conſcripſit: quo ſit, ut talia ſic tran-
ſcribentes, ſeu potius ſurripientes, per la-
bia hominum peruolutari ambientes,
mundanam, inanemque gloriam quæren-
tes, mortalem immortalitatem nacti ſint;
quandoquidem, non authores operis, ſed
24 tanquam alienæ laudis occultatores, fu-
res dicendi ſunt, & latrones, vt ait *tex in
l. hereditatum, § fin ff. ad leg. Falcid.*

SVMMARIVM.

1 *Commendæ perpetuæ, nihil diſtant à prouiſionibus beneficiorum.*
2 *Cap.* licet canon. de elect. in 6. *habet locum in commendis perpetuis.*
3 *Beneficia duo, non poſſunt teneri in commendam, quatenus incompatibilia.*
4 *Neque vnum in titulum, & alterum in commendam perpetuam.*
5 *Commenda perpetua, habet vim, & effectum tituli.*
6 *Commendę temporalis mentio facienda in noua impetratione beneficij.*
7 *Commenda, ad effectum reſeruationis, non dicitur beneficium.*
8 *Commendatum beneficium, non dicitur vacare per obitum Commendatarij, ſed vacat, vt prius.*
9 *Eccleſię non dicitur prouiſum per*

Commendam perpetuam.

10 Manus apponens Papa in beneficio, ligat manus inferiorum.

11 Menſis non attenditur in vacatione beneficij commendati.

12 Commendatum beneficium, dicitur affectum per appoſitionem manus Papę.

13 Commenda durat durante antiqua vacatione.

14 Vnio beneficij ad vitam, habet vim diſpenſationis.

15 Vnione diſſoluta, beneficium vnitum vacat, vt prius.

16 Commenda perpetua, & vnio ad vitam, à pari procedunt, quoad reſeruationem inducendam.

17 Vnio ad vitam, quare inuenta.

18 Habet uim diſpenſationis.

19 Vniones perpetuę ferè exulant à Curia.

20 Sublata per Concilium Tridentinum, & quare.

21 Papa, eſt ſupra Concilium.

22 Cardinali, datur, beneficium in commendam, tenendum vna cum alijs, &c.

23 Si verò in titulum, datur diſpenſatio.

24 Beneficia duo incompatibilia, neque in commendam obtineri.

25 Neque vnum in titulum, & alterum in commendam perpetuam.

26 Commendatarius temporalis, non diſponit de fructibus beneficij commendati.

27 Inſeruiendo tamen Eccleſię commendatę, viuit de illius fructibus.

28 Commendatarius perpetuus, percipit omnes fructus.

29 Deductis tamen expenſis miniſtrorum, & ſeruata hoſpitalitate.

30 Commendatarij habent liberam poteſtatem in ſpiritualibus, & temporalibus.

31 Commenda, in dubio præſumitur perpetua.

32 Actus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, perpetuus reputatur.

33 Diſpoſitio generalis prolata de rebus, & perſonis, generaliter eſt intelligenda.

34 Argumentum eſt validum de perſonis ad tempus.

35 Indulgentia conceſſa tali die, abſque alia reſtrictiua, cenſetur perpetua.

36 Commendatarius, poteſt cedere commendę, ſiuè cum penſione, ſiuè, cum reſeruatione omnium fructuum.

37 Commendę ceſſionis formula, cum reſeruatione omnium fructuum.

38 Commendę ceſſiones admittuntur, ſicut reſignationes.

39 Commendatum beneficium, poteſt permutari cum alio dato in titulum.

40 Epiſcopo datur beneficium in commendam.

41 Et ſub qua formula.

42 Commenda requirit expreſſionem Iurispatronatus.

43 Commenda de Abbatia, ſeù monaſterio quomodo fiat priuatis perſonis.

44 Clauſula Volumus autem quod propter commendam huiuſmodi, &c. quando ipſi commendæ addatur.

45 Conſiſtorialia Beneficia quæ.

46 Monaſteria, quę nam prouideantur conſiſtorialiter.

47 Monaſteria, quare reſeruata per regulas Cancellarię.

48 Ducatus auri de camera, & florenus, idem eſt.

49 Clauſula, etiam ſi de eo Conſiſtorialiter, &c. apponenda in prouiſione beneficij conſiſtorialis, non conſiſtorialiter facta.

50 Conſiſtorialibus beneficijs, Papa prouidet, etiam extra Conſiſtorium.

51 Conſiſtorialitatis qualitas, quomodo probetur circa valorem beneficij conſiſtorialis.

52 Libros taxę Officialium Cancellariæ, et beneficiorum conſiſtorialium, quis compoſuerit.

53 Prouiſio Papę extra Conſiſtorium, non mutat qualitatem beneficij.

54 Prouiſio beneficij conſiſtorialis extra Conſiſtorium, dicitur facta cum minoris cauſę cognitione: ſecus ſi conſiſtorialiter.

55 Conſtitutiones de publicandis, non capiunt prouiſiones conſiſtorialiter factas, & quare.

Gra-

56 *Gratię per Conſiſtorium expeditę, non egent iuſtificatione.*
57 *Conſiſtorium Papę, quid.*
58 *Cardinalium numerus, ad ſeptuaginta redactus à Sixto V.*
59 *Cardinales, omnia ſcire debent, quæ pertinent ad Eccleſiæ militantis gubernationem.*
60 *Cardinales, ſunt Eccleſię cardines.*
61 *Conſiſtorium Papę, ſemel ſingulis hebdomadis indicitur.*
62 *Conſiſtorio non præmittitur Oratio Spiritus Sancti, & quare.*
63 *Conſiſtorium Papę, duplex. Alterum publicum, Alterum ſecretum.*
64 *Cardinales, quibus vtantur veſtibus; & quibus Papa nu. 66.*
65 *Cardinales, quomodo habeant titulum Eminentiſſimi, & Veſtrę Eminentię.*

Praxis Clauſularum eiuſdem Commendæ:

CAP. IV.

CVm verò ſupra dixerimus, commendam perpetuam, eſſe titulum canonicum *c. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. nu. 53.* ideo, circa hãc praxim, hæc tibi potiſſimùm notanda ſunt, à noſtro inſtituto non prorſus aliena.

Primò, quod licèt in dubium quandoque reuocetur, an videlicet, huiuſmodi Commendatarijs, liceat, omnia, quæ veris titularibus: Attamen dicendum eſt, quod hodie omnis difficultas videtur circa hoc ſublata; quandoquidem, neminem latet, huiuſmodi commendas perpetuas
1 nihil diſtare ab alijs prouiſionibus beneficiorum, idcirco omnia iura loquentia de beneficijs, locum ſibi vendicant in ipſis perpetuis commendis: ac propterea do-
2 cemur quotidiana praxi, etiam in illis habere locum *c. licèt canon. de elect. in 6.* quod loquitur contra non promotos infra annum, & *Clem. ne in agro, §. cæterum*, ibi, *infra annum computandum à tempore collationis, & commiſſionis de ſtat. Monach. c. commiſſa. de elect. eod. lib. 6. Staphil. ſuper ſignat. in 4. princip. mod. vacationis fol. 71.* quem refert *Mandoſ. reg. 32. q. 7. nu. 12.* vbi dicit, quod iura loquentia de titularijs, habent locũ in Commẽdatarijs; quinimmo ex hac ratione ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24.*
3 *de reform. cap. 7.* non poſſunt teneri duo beneficia incompatibilia per uiam com-
4 mendæ, nec unum in titulum, & aliud in commendam perpetuam, quamuis nonnulli contrarium teneant, *Garc. de benef. p. 4. cap. 4. nu. 42.* qui *nu. ſeq.* ait, id meritò ſtatutum eſſe, cum dicta commenda, ex quo fit ad utilitatem perſonæ, & non Eccleſiæ non ſit propriè commenda, imò
5 cenſetur titulus, ſeù habet uim, & effectum tituli, ſeù habetur loco tituli, & æquiparatur titulo, *Rebuff. in d. tra. de pacif. poſſeſſor. nu. 36. cum pluribus ſeqq.* vbi plura ait de commenda, & Commendatario, & latius in ſua *praxi benef.* ubi agit de commendis, *fol. mihi 205.* & re uera, circa earundem commendarum impetrationem, ſecundũ currentem Datariæ Apoſtolicæ ſtylum, parum, aut nihil iſtę diſtant ab alijs prouiſionibus beneficiorum in titulũ. Quod quidem in tantũ procedere dignoſcitur, ut ex præmiſſa ratione, intelligatur etiam de commenda temporali, nimirũ, ad utilitatem Eccleſiæ, teſte *eod. Garc. lo. cit. n. 44.* & apertè docet *id. Mandoſ. reg. 30. q. 3. nu. 9.* ubi exemplum ponit circa hoc, quod talis commenda temporalis, ad utilitatem Eccleſiæ, ſequitur naturam perpetuarum commendarum: & hoc ſcire optimum eſt à Tyronibus Romanę Curiæ; qui, ut plurimũ decipiuntur, & omittunt de his mentionem facere in ſupplicatione pro noua impetratione alterius beneficij: ex quo poſtmodum ortæ ſunt lites circa non expreſſionem huiuſmodi temporalis cõ-
6 mendæ; cum de ea fieri debeat omninò mentio per impetrantem, ut optimè norunt periti, & antiqui Curiales, & teſtatur *id. Garc. d. cap. 4. nu. 44. & 45.* & ego ipſe, meis ſumptibus in Cancellaria Apoſtolica didici iſtam praxim in quadam prouiſione Prępoſituræ cuiuſdam loci Bononien. Dięceſis de anno 1613.

Secundò, notandum ex clauſula ſupradictæ ſupplicationis, ibi, *commenda huiuſmodi ceſſante*, quod quamuis commenda ſit perpetua, ad vitam videlicet Commen-
7 datarij, ad effectũ tamen reſeruationis, nõ dicitur beneficium uacare; qa ceſſante cõmenda per obitum Commendatarij, non
8 propterea cenſetur illud per obitum illius uacare, ſed uacat ſemper, ut prius; quandoquidem attenditur ille prior modus per obitum eius, qui poſſidebat; ac propterea ſatis omnibus innoteſcit ſtylũ

Can-

9 Cancellariæ Apoſtolicæ eſſe, quod per cō-
mendam, etiam perpetuam, non dicatur
prouiſum Eccleſię; vndè ſuperfluum erit
quærere, an prima reſeruatio duret; ex
quo omnino beneficium erit reſeruatum
ex vi commendæ: nam quotieſcunque
10 Summus Pontifex apponit manum in
beneficio, ligatæ ſunt manus inferiorum,
donec plenè prouiderit: Hinc igitur eſt,
quod cum huiuſmodi beneficium com-
mendatum uacet, ut prius, profectò non
attenditur menſis, in quo illud uacauit,
ſcilicèt, quando obierit Cōmendatarius;
& hęc eſt ſatis trita, & cognita obſeruan-
tia Cancellariæ prædictæ; & pluries audi-
ui à D. Lambetto Vrſino, ſuo tempore
celeberrimo Abbreuiatore Maioris Præ-
ſidentiæ in ipſa Cancellaria, & ait *Mohed.
deciſ 9. nu. 5. de prab* ubi per appoſitionē
12 manus Papæ, beneficium commendatū,
dicitur affectum, vt in eo nihil poſſit infe-
rior attentare, donec Papa per collatio-
nem plenè prouiderit, & ibi, quod Papa,
apponens manum, demonſtrat, quod ipſe
vult prouidere; ſed per commendam, non
13 dicitur prouidere; quia durante commē-
da, durat antiqua vacatio; & ita fuit deci-
ſum in *vna Meſſanen. Prioratus, 1. Iulij
1596. coram Litta, vt per Gonz. gloſ. 5. §. 8.
nu. 49. circa med.*

Nota inſuper, etiam in praxi, quod to-
tum illud, quod dicitur de commenda
temporali, habet locum etiam in vnione
14 ad vitam, quæ etiam vim habet diſpenſa-
tionis id. *Gonz. gloſ. 5 §. 7. nu. 145.* quan-
15 doquidem, ipſa vnione diſſoluta, benefi-
cium vnitum, vacat, vt prius; & ſic durat
16 reſeruatio, ſeù affectio antiqua: & com-
menda perpetua, ac vnio ad vitam à pari
procedunt, ad inducendum reſeruationē,
ſeù affectionem per appoſitionem manus
Papæ, vt ipſa vnione diſſoluta, Ordinarius
non poſſit prouidere.

17 Porrò, vnio hæc ad vitam, pariter adin-
uenta fuit, vt qui duo beneficia incompa-
tibilia habere non poteſt, mediante dicta
18 vnione, illa valeat retinere, cum habeat
uim diſpenſationis ſuper incompatibili-
tate, *id. Gonz. d. num.* 145. Verùm tamen
eſt, quod quicquid antea obſeruatum
19 fuerit, videntur tamen dictæ vniones ferè
ab ipſa Curia exulare; & qui praxim Da-
tariæ Apoſtolicæ benè callet, fatebitur, ſi-
miles vniones rarò in ea admitti, præſer-
20 tim poſt *Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 2.* quo
cauetur, ut quicunque de cętero plura
curata, aut aliàs incompatibilia beneficia
Eccleſiaſtica, ſiuè per uiam unionis ad ui-
tam, ſeù commendæ perpetuæ, aut alio
quocunque nomine, & titulo, contra for-
mam Sacrorum Canonum, & præſertim
Conſtitutionis *Innocentij III.* quæ inci-
pit, *de multa* recipere, ac ſimul retinere
præſumpſerit, beneficijs ipſis iuxta ipſius
Conſtitutionis diſpoſitionem, ipſo iure,
etiam præſentis Canonis uigore, priuatus
exiſtat.

Quod quidem ita ſancitum eſt, ne ſub
prædictarum unionū prætextu quis plu-
ra beneficia incompatibilia ſimul ualeat
retinere; licèt quādoq; ſimiles gratiæ fue-
rint conceſſæ; cum non ſit Papæ poteſtas
alligata; eſt, .n. ſupra d. Concil. *id. Gonz.
cit. nu. 146.*

Tertiò, notandum ex clauſula, nimirùm,
*Vnà cum Eccleſia S. N. quæ titulus ſui
Cardinalatus exiſtit, & quibuſuis alijs &c.*
quod, ut ait *Mandoſ. in praxi ſignat. & tit.
prouiſiones, verſ. ſi Cardinali, fol 5.* ſi Car-
dinali prouideatur de beneficio regulari,
22 tunc etiam debet dari in commendam,
tenendum vnà cum alijs ſuis beneficijs,
23 quæ obtinet; ſi verò daretur in titulum,
tunc in fine, diſpenſatio petenda eſſet, vt
illud obtinere poſſet; ac propterea to-
letùr omne obſtaculum circa retentio-
nem plurium beneficiorum; cum non ſo-
24 lùm non poſſint teneri duo beneficia
incompatibilia per viam commendæ per-
25 petuæ, ſed nec vnum in titulum, & alte-
rum in commendam perpetuam, vt ſupra
iam diximus.

Quartò, notandum ex clauſula, *Ita
quod liceat de fructibus diſponere*, quod li-
cèt in commendis temporalibus vtilita-
26 tem Eccleſiæ reſpicientibus, non ſit huic
Commendatario libera poteſtas diſpo-
nendi de fructibus, illoſque in proprios
vſus conuertendi, cum illos non faciat
ſuos, *gloſ. & DD. in cap. nemo, & in cap. cu-
27 dum, de elect.* & uix dum deſeruiet Ec-
cleſiæ commendatæ, poſſit viuere ex illius
fructibus, per *tex. in cap. cum ſecundum, de
prab. cap. cum non deceat, de elect.* Attamen
ſecùs dicendum eſt de commendis per-
petuis; quia, cū ſint ad vtilitatem Præla-
28 torū, poſſunt percipere omnes fructus, de-
19 ductis expenſis miniſtrorum, & ſeruata
debita hoſpitalitate, *Abb. in cap. de mona-
chis, de prab.* necnon, cum habeant liberam
30 poteſtatem in ſpiritualibus, & tempora-
libus. *id, Abb. in c. cum nobis, ult. not. de
elect. Rebuff. de pacif poſſeſſ. nu. 45.* procul
dubio poſſunt de ipſis fructibus diſpone-
re, eoſque; etiam locare, eo modo, quo
poſſunt locari per ipſos titulares, *id. Gonz.
d. §.*

d.§.8.nu.13.& 14. Mandoſ.regul.30 qu.3.
nu.4. vbi ait, quod Commendatarij fa-
ciunt fructus ſuos, præſertim propter
clauſulas in ſimilibus commendis apponi
ſolitas.

Quinto, notandum ex clauſula, *Eidem
N.Cardinali, quoad uixerit commendare,
&c.* ſatis demonſtrari, ipſam commen-
dam eſſe perpetuam. Aliàs enim, ſi non
appareat, an ſit talis, vel temporalis, in
31 dubio interpretatur perpetua, vt fuit
reſolutum in vna *Salamantin coram Cre-
ſcentio.18. Iunij 1558.*ea ratione, quia
32 actus, qui certo ſpatio temporis non
concluditur, perpetuus reputatur, *tex. in
l.iuriſperitus, in princip. & ibi Bart. ff de
33 excuſat.tutor.* ſicut enim diſpoſitio gene-
ralis, prolata de rebus,& perſonis, gene-
raliter eſt intelligenda, *l.1.§. & generali-
ter ff. de leg. præſt.* ita procedit, reſpectu
temporis, vt diſpoſitio generaliter, ideſt
in perpetuum intelligatur; cum valeat
34 argumentum de perſonis, & rebus, ad
tempus, vt per *Pariſ de reſign.benef.lib.11.
qu 5.nu.41.cum ſeqq.qui nu.45* ait, ipſum
35 aliàs conſuluiſſe, indulgentiam conceſsā
tali die, abſque aliqua reſtrictiua eſſe per-
petuam.

Et ſicut Commendatarius perpetuus,
poteſt de dictis fructibus diſponere, ita
26 etiam ſuæ commendæ cedere, ſiue cum
penſione, ſiuè cum reſeruatione omnium
fructuum; ſicut paſſim practicari vide-
37 mus ſub ſequenti formula, videlicet, *Dicto
verò N.ne ex præſente ceſſione ſua huiuſmo-
di nimium diſpendium patiatur, de alicu-
ius ſubuentionis auxilio prouidendo, ſibi
omnia et ſingula dictæ Præceptoriæ fructus,
redditus, prouentus, iura, obuentiones, &
emolumenta vniuerſa, in quibuſcunque re-
bus conſiſtentia, & vndecunque prouenien-
tia, per eum quoad uixerit, percipienda, exi-
genda, leuanda, recuperanda, locanda, dislo-
canda, ac in ſuos vſus & vtilitatem conuer-
tenda. Ita quod deſuper ab ipſo Oratore, &
ſucceſſoribus ſuis prædictis, dictā Præcepto-
riam pro tempore quomodolibet obtinenti-
bus moleſtari, &c. nequeat, de eiuſdem Ora-
toris conſenſu authoritate Apoſtolica reſer-
uare, conſtituere, & aſſignare. Sibique, quod
dicto Oratore, ſeu aliquo ex ſucceſſoribus
ſuis prædictis, præfatum Oratorem ſuper li
bera perceptione fructuum, etc. prædictorum
moleſtante, vel inquietante, ſiù præfatam
illorum reſeruationem, nullam, & inuali-
dam eſſe dicente, vel allegante, liceat eidem
N.ad præfatam Præceptoriam liberos habe-
re regreſſum, & acceſſum; illiuſque corpora-
lem poſſeſſionem, &c. apprehendere, abſque
alia ſibi deſuper de nouo facienda commen-
da, &c.ac ſi ceſſionem huiuſmodi minimè fe-
ciſſet, &c.*

38 Et huiuſmodi ceſſiones paſſim admit-
tūtur, ét eo modo, quo reſignationes, ſiuè
liberæ, ſiuè cum reſeruatione penſionis;
prout, etiam ſimplicibus Curialibus patet
(loquor ſemper de commendis perpetuis
ad vtilitatem prouiſi), & docet *Put.deciſ.
94.& deciſ.343.lib.2.Pariſ.de reſign. benef.
lib.2.qu.17.nu.9. Gonz. d.§.8.nu.25.* ſicut
39 etiam poteſt permutare commendam
ipſam cum alio beneficio in titulum, da-
to, *id.Gonz.loc. cit.nu.24.* & hoc ob ratio-
nes antedictas; nimirum, quia per com-
mendam perpetuam, Commendatarius
conſequitur ius in beneficio commenda-
to; ac titulum, *id. Rebuff. de pacif. poſſeſſ.
nu.35.*

40 In commendam, adhuc Epiſcopo dari
conſueuit beneficium ſimplex, vacans,
etiam per reſignationem, quæ paſſim
admittitur præſertim, attenta fructuum
menſis Epiſcopalis tenuitate, & ſub ſe-
41 quenti formula videlicet, *Supplicat, &c.
deuota creatura veſtra N. Epiſcopus N.
quatenus, reſignationem huiuſmodi admit-
tendo, &c. beneficium prædictum, &c. eidem
N. Epiſcopo, per eum quoad uixerit, etiam
vnà cum Eccleſia N.cui ex conceſſione Apo
ſtolica præeſſe dignoſcitur, ac ſex, ſeù ſeptem
perpetuis ſimplicibus, &c. beneficijs Eccle-
ſiaſticis, quæ in titulum, vel commendam ex
conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica obti-
net, ac quorum fructus, &c. non excedunt,
tenendum. Ita quod liceat &c. interdicta, de
conſenſu modernorum primodicti beneficij
patronorũ, ſeù illorum medietatis commen-
dare dignemini, &c.* In ſecunda vero parte
ſupplicationis dicitur; *Ita quod litteræ de-
ſuper in forma ſimplicis commendæ, gratio
ſa ſubrogationis &c.* Reliqua autem, prout
in alijs ſupplicationibus reſignationum.

Cum verò beneficium, quod commen-
datur fuerit de iurepatronatus, opus eſt,
42 quod de eo fiat mentio, ſicut in omnibus
alijs prouiſionibus beneficialibus, & in
ſuis caſibus petere huiuſmodi iuriſpatro-
natus (quatenus laicale exiſtat) deroga-
tionem; cũ iura loquentia de titularibus
locum habeant in iſtis Commendatarijs
perpetuis, vt dictum eſt ſupra, & plena
manu ſcribit *Sarnen.in reg. de trien. q.5.n.
17.cum plurib.ſeqq.*

Non tamen eſt omittendum, quod re-
gulariter, quando Abbaria, ſeu Monaſte-
rium, commendatur præſertim priuatis
per-

perſonis, ipſa commenda ſub ſequenti
43 formula, hodie datur, videlicet, *Nos, tam eidem Monaſterio de Gubernatore vtili, & idoneo, per quem circumſpectè regi, & ſalubriter dirigi valeat. quàm tibi aſſerenti te Abbatiam nuncupatam S. Antonij de N. Diœceſis N. quæ ſine cura eſt, & perſonalem reſidentiam non requirit, ac cuius fructus &c. C. duc. au. de ca. &c. nõ excedũt obtinere, vt cõmodius ſuſtentari valeas, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere volẽtes, Teq; à quibuſuis &c. cenſentes, necnon verum, & vltimum dicti Monaſterij vacationis modũ, etiamſi ex illo quæuis generalis reſeruatio, etiam in corpore iuris clauſa, reſultet, præſentibus pro expreſſo habentes, Monaſteriũ prædictum, quod ſine cura eſt, & Conuentu caret, ac cuius, & illi forſan annexorum fructus &c. ad xxxiij. florenos auri cum vno tertio alterius ſimilis florenis in libris Cameræ taxati reperiuntur. ſecundum verò communem æſtimationem CCCLXV. ducat. au. de ca. val. an. non excedunt, vt etiam aſſeris, quouis modo, aut ex cuiuſcunque perſona. ſeu per liberam &c. vacet, etiam ſi tanto tempore &c. iuxta Lateranen. ſtatuta Concilij, vel aliàs canonicas Sanctiones ad Sedem Apoſtolicam legitimè deuoluta exiſtat, & illa ex quauis cauſa ad Sedem eandem ſpecialiter, vel generaliter pertineat, & ad illud conſueuerit quis per electionem aſſumi, eique cura iuriſdictionalis duntaxat, immineat; ac ſuper eiſdem regimine, & administratione inter aliquos, lis ſeu illorum poſſeſſorio, vel quaſi, moleſtia, cuius litis ſtatus, &c. exiſtat, etiam præſentibus, &c. in deciſa, dummodo tempore Dat. præſentium eidem Monaſterio de Abbate prouiſum, aut alteri commendatum canonicè non exiſtat, cum annexis, huiuſmodi, ac omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, tibi per te quoad vixeris, etiam vna cum beneficio prædicto tenendum, regendum, & gubernandum. Ita quod tibi liceat, debitis, & conſuetis dicti Monaſterij ſupportatis oneribus, ac tertia, parte omnium, & ſingulorum fructuũ redituum, & prouentuum Monaſterij huiuſmodi in reſtaurationem illius fabricæ, ſeu ornamentorum emptionem, aut pauperum alimoniam, prout maior exegerit, & ſuaſerit neceſſitas, ac omnibus deductis oneribus, de reſiduis illius fructibus redd. & prou. diſponere, & ordinare ſicuti illius Abbates, qui pro tempore fuerunt, ac illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt. Alienatione tamen quorumcunq; bonorum immobilium tibi penitus interdicta, Apoſtolica authoritate commendamus, curam ipſius Monaſterij, ac huiuſmodi regimen, & adminiſtrationem tibi in ſpiritualibus, et temporalibus plenariè committendo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, & alijs Apoſtolicis Conſtitutionibus, necnon Monaſterij, & Ordinis prædictorum iuramento &c. Volumus autem, quod propter commendam noſtram huiuſmodi, dictum Monaſterium in ſpiritualibus non lædatur, & in temporalibus detrimenta non ſuſtineat; ſed eius congruè ſupportentur onera conſueta; quodque tu, antequam regimini, & adminiſtrationi dicti Monaſterij in aliquo te immiſceas, in manibus dilectorum filiorum Vicariorum N. N. & N. in ſpiritualibus generalium, vel alicuius eorum; quibus hodie per alias noſtras litteras deſuper ſcribimus, noſtro, & Romanæ Eccleſiæ nomine, fidelitatis debitæ, ſolitũ præſtes iuramentum iuxta formam. quam ſub Bulla noſtra mittimus introcluſam; ac formam iuramenti huiuſmodi, quod præſtabis, nobis de verbo ad verbum, per tuas patẽtes litteras, tuo ſigillo munitas, per proprium nuncium quantocitius deſtinare procures. Et inſuper ex nunc irritum &c. attentari.*

Et iſte modus commendandi ſeruatur
44 cum perſonis minus qualificatis, & à Romana Curia abſentibus; & adijcitur clauſula, *Volumus autem quod propter commẽdam huiuſmodi &c.* hoc autem, ne diuinus cultus minuatur, quæ quidem verba extracta reperio ex *Extrauag. Ex ſuperna, Clem. V. quæ eſt 2. inter comm.* & de commendis loquitur, ibi, *quod Eccleſiarum, & Monaſteriorum eorundem cura negligitur, bona, & iura diſſipantur, ipſorum &c.* & quamplurima mala, ex huiuſmodi commendis, vt plurimum euenire ſolent, quæ commemorat *Rebuff. in ſua praxi tit. de commenda nu. 12. cum plurib. ſeqq.*

Eſt autem pro iunioribus Romanæ Curiæ, apprimè notãdum, quod cum, vt plurimum contingat, etiam beneficia conſi-
45 ſtorialia commendari; ea ſcilicet, de quibus Papa diſponit in Conſiſtorio coram Cardinalibus, vt ſunt, præter Epiſcopatus, Abbatiæ, & quædam aliæ dignitates, tam ſæculares, quam regulares, tunc Summus Pontifex quemadmodum prouidet cõſiſtorialiter de Epiſcopatibus, ita de Abbatijs, & Monaſterijs, *Rot. deciſ. 584. nu. 2. & 3. lib. 3 p 3. diuerſ.*

Nec tamen omnia Monaſteria proui-
46 dentur conſiſtorialiter, ſed ea duntaxat, quæ, cum ſint ampli redditus, magnique momenti, facilius in eis, fraudes committi poſſunt, cum à pluribus appetantur, &

de-

deſiderentur, vt ait *Sarnen. reg. 14. de infir.*
reſign. ſub nu. 2. ac propterea, in illorum
regimine, eminet maius periculum, *iuxta*
tex. in c. vbi periculum maius intenditur,
ibi procul dubio eſt plenius conſulendum,
de elect. in 6. illorum, videlicet, Monaſte-
riorum, quorum valor aſcendit ad duca-
47 tos ducentos auri de Camera, quę ob hāc
rationē ego puto fuiſſe per Sedē Apoſto-
licam reſeruata per *2. reg. Cancell* ibi, *nec-*
non omnia Monaſteria virorum, valorē an-
nuū ducentorū florenorū auri cōmuni æſti-
matione excedentia, nunc quomodocunque
vacantia, & in poſterum vacatura: & vo-
luit, quod exceſſus huiuſmodi in litteris
exprimatur, ſicut in *Concilio Lateranenſi*,
ob ſupradictam cauſam fuit ſtatutum, vt
prædicta Monaſteria ſupradicti valoris
prouiderentur, non niſi conſiſtorialiter, vt
in ſeſſ. 9. Rot. deciſ. 540. n. 5. p. 3. lib. 3. diuerſ.
vbi dicitur, hoc eſſe adeò notum Curiali-
bus, vt alia non indigeat probatione.

Hinc propterea inſurgir praxis, non
oſcitanter ab ipſis Curialibus notanda,
vt quoties agitur de prouiſione Monaſte-
rij ſupradicti valoris ducentorum duca-
48 torum auri de Camera, ſeù (quod idem
eſt) ducentorum florenorum, ſi extra Cō-
ſiſtorium fiat, à Papa prouiſio ſit faciēda,
49 de hoc, mentio in litteris prouiſionis ſu-
pradictæ, vt in priori formula appoſita;
ibi, *etiam ſi de illo conſiſtorialiter diſponi*
conſueuerit, ſeù debeat &c. cum in hoc nō
ſir coanguſtata Papæ poteſtas: cum huiuſ-
modi Monaſteria aliiſq; beneficijs Conſi-
ſtorialibus ſic, vt præfertur, reſeruatis, Sū-
50 mus Pontifex, pro libito voluntatis pro-
uideat, etiam extra Conſiſtorium; adiecta
in litteris prouiſionis, clauſula ſupradi-
cta, nimirùm, *etiamſi conſiſtorialiter &c.*
prout in notoria praxi ſeruari videmus.
& de qua teſtatur *Pariſ. de reſign. beneficio-*
rum, lib. 8 q 6. nu. 8. dicens, etiam de Cō-
ſiſtorialibus ſolere, utplurimum prouide-
re, quoties admittit renunciationem illo
rum, & de eis prouidet, ut de alijs benefi-
cijs extra Conſiſtorium; ut multoties ipſe
uidit practicari, & communiter ſeruari à
practicis expeditoribus. Aliàs enim, niſi
prædicta clauſula adijceretur, poſſent ali-
qua circa hoc, in dubium reuocari, vt in
caſu ſupradictæ *deciſ. à d. nu. 5. ad fin.*

Ad hæc, non contemnendum in hac
praxi, quod docet *Lotter. de re benef. lib. 1.*
51 *q. 26. nu 52.* quod licèt iſta qualitas con-
ſiſtorialitatis, ex cauſa taxæ in libris Ca-
meræ adnotata, non probet reſeruationē,
niſi illa ter ducta, conſtituat eam quanti-
tatem ducatorum ducentorum, iuxta di-
ctam regulam; nihilominus, ipſa qualitas
probatur, ſiuè ſit ſupra, ſiuè infra dictam
quantitatem; dicens ibi, ſic declaraſſe Cō-
gregationem ſuper rebus Conſiſtorij; quā
ſequuta eſt *Rot. in vna Palentin. Abbatia*
de Beneuiuerè 14. Aprilis, 1617. ex quibus
ipſemet *Lotter.* infert, parum referre, ſi
prouiſio huiuſmodi fieri debeat tanquā
de reſeruato, vel non reſeruato, & multò
minus, ſi poſtquam facta eſt talis deſcrip-
tio, prouideatur exinde conſiſtorialiter,
vel non conſiſtorialiter; cum qualitas ſu-
pradicta ſtatim imprimatur ex ſupradi-
cta deſcriptione in ipſis libris Cameræ;
nec ad eum finem ipſi libri inſtituti ſint,
niſi, vt ſciatur valor beneficiorum Conſi-
ſtorialium: Quapropter duo libri, quos
ego vidi; aſſeruantur in Cancellaria Apo-
ſtolica, quibus ipſa vtitur, quorum vnus
continet taxas mercedis Officialium, lit-
teras Apoſtolicas expedientium; alter ve-
ro, valorem beneficiorum conſiſtorialiū,
ex quibus annatæ ſolui debent; quorum
quidem libros; credunt omnes antiqui
52 Officiales, & Curiales, fuiſſe compoſitos
à Ioanne XXII. præſertim, cùm primum,
Curia reſiderer Auinione.

Nec tamen per prouiſionem Apoſtoli-
53 cam, ſic extra Conſiſtorium ſactam, vide-
tur Papa, qualiratem beneficij Conſiſto-
rialis mutaſſe; cum licèt beneficium ſit
Conſiſtoriale, poſſir tamē ipſe Papa, pro-
ut ſibi placet, extra Conſiſtorium de illo
prouidere, vt ſupra dictum eſt; etſi hoc
54 modo, talis prouiſio dicatur facta cum
minori cauſæ cognitione; ſicut è conuer-
ſo, vbi prouiſio ipſa facta fuerit conſiſto-
rialiter, inducitur præſumprio plenitudi-
nis cauſæ cognitionis: quod quidem, inter
alios ęffectus principales, hūc parit, nimi
rum, vt ſtante prouiſione conſiſtoriali, ceſ-
ſēt in his beneficijs, quando vacāt per re-
55 ſignationem ad fauorem, Conſtitutiones
de publicandis; quandoquidem iſta bene-
ficia non conſueuerunt prius in Conſiſto-
rijs proponi, & cōcedi, niſi antea, perſona
reſignatarij, per ipsū Summū Pontificē, &
Card. in ipſo Cōſiſtorio approbata fuerit.

Ne tamen ſimplex, qui hæc ignorat,
decipiatur, eum monitum hic volui, quod
licet *Conſtitutio Pij V. de publicandis re*
ſignationibus dicat, quod omnia, & ſin-
gula in ea contenta locum habeant in
quibuſuis beneficijs Conſiſtorialibus, id
profectò intelligendum eſt, de quibuſdam
beneficijs minoribus, vt ſunt Abbatiæ, &
ſimilia, quæ licèt ſint Conſiſtorialia, ſolent
nihi-

nihilominus prouideri extra Conſiſtoriũ,
vt ſupra dictum eſt,& clarius colligitur ex
alia ſimili Conſtitutione *Gregorij XIII.*
quæ incipit, *Humano vix iudicio,in §.Cæterùm*, ibi, *Et de quibus in Conſiſtorio noſtro diſponi conſueuit, ſeu debet;quæ poſthac ex quacunque cauſa fieri,& per nos, & dictos ſucceſſores, extra tamen dictum Conſiſtorium admittentur.* Et ſic huiuſmodi beneficia
ſubiacent prædictis Conſtitutionibus, quod per tranſitum dictum ſit,cũ
de his latius dicam in mea *praxi benef.*

Hic etiam docet nos communis praxis,quod ſi contingit Eccleſiam,penſione,
aut fructuũ reſeruatione grauari,nec ꝓpterea ad præſcriptum Sacri Concil.Trid.
ſeſſ 24. cap. 13. remaneant mille ducati liberi pro Epiſcopo,nihilominus, ſi verè non remaneant,non idcirco poſſet per
titularem dici de ſubreptione, vel obreptione;& ſic prætendi nullitas,aut moderatio penſionis,ſeu fructuum:quia,cum iam
Eccleſiæ prouiſio fuerit facta in Conſiſtorio,cum plena cauſæ cognitione, profectò cenſetur, & ipſi Concilio fuiſſe derogatum,etiam abſq; illius expreſſa derogatione,tanquam non neceſſaria, ſicut alias
diximus, & fuit tentum *in vna S. Angeli Penſionis,16.Decembris 1594.coram bo.me. Cardinali Panfilio,teſte eod. Lotter. d.q.26. nu.58.*qui *nu. ſeq.* ait, quod vniuerſaliter,
56 gratiæ expeditæ per Conſiſtorium,non
egent iuſtificatione, *per Rot. deciſ.612.nu. 1.p. 2. in recent.* niſi tamen, vt ipſe dicit
nu.60, appareat, aliquid fuiſſe ſub conditione conceſſum.

Sed cum verba fecerimus, licèt breuiter, de gratijs Conſiſtorialibus, ſcilicet,
quæ in ipſo Conſiſtorio proponuntur,curioſè poſſent inquirere, qui hucuſq; mœnia Vrbis minimè viderunt,quidnam ſibi
velit iſtud nomen, *Conſiſtorium.* Et quidem petitioni tam leui,non omnino inutile ſatisfacere exiſtimauimus. Conſiſto-
57 rium igitur Summi Pontificis eſt proprius Conſultationis locus, & Congregationum,conſtans ex triplici Hierarchico
ordine Cardinalium,nimirum Epiſcoporum ſex,Presbyterorum quinquaginta,
Diaconorum quatuordecim; quorum
58 quidem ad hunc ſeptuageſimum numerum Sixtus V. ſua Conſtitutione redegit;
vt veteris Synagogę figuram imitaretur
de congregandis ſeptuaginta ſenioribus
Iſrael,qui vna cum Moyſe onus populi ſuſtentarent; & non ipſe ſolus grauaretur:
qua quidem Cõſtitutione, vbi de numero
agit, oſtendit non ſolum numerum ſeptuagenarium non eſſe tranſiliendum, ſed
nec etiam ſemper æquandum, vbi pauciores poſſunt ad omnia munera ſufficere,teſte *Paleot.de Sacr. Conſiſt par.4. qu.1. littera A.* quique non immeritò cęleſtium
Cherubim locum tenere dignoſcuntur,
59 cum omnia ſcire debeant, quæ ad optimam Eccleſiæ militantis gubernationem,
60 cuius ipſi ſunt Cardines, pertinent: Vnde
Numinis diuini præſidio roborati, adeò
ſe ad tam magna munia obeunda præparant, vt ipſius Sacri Conſiſtorij conſtituta
61 die,quod ſemel ſingulis hebdomadis de
mane,indici conſueuit, quilibet Cardinalis,ſi Sacerdos ille ſit, rem Sacram facere,
alij uerò Euchariſtiæ Sacramento, ſe præmunire, aut ſaltem,miſſa audita, ſe ſanctè
colligere, atque Spiritusſancti paraclyti
Orationem adhibere curabit. Hinc enim
eſt,ut *id.Paleot. ait memb.5.tit. de alijs pertin. litera C. fol. mihi 373.* mirum nemini
62 eſſe debebit, ſi nullã peculiarem Orationem ad impetrandam Spiritusſancti gratiam, quæmadmodum in alijs Cardinalium, & Prælatorum Congregationibus
religioſè ſeruari ſolet,in Conſiſtorio palàm præmitti andiet; namcum Conſiſtorium mane haberi ſoleat, ipſeque Summus
Pontifex, & ijdem Cardinales, aut paulo
ante fecerint ſacrum, aut ei interfuerint,
ueriſimile eſt, eos tùm gerenda negotia,
tum ſeipſos feruenti corde Deo commendaſſe; indeque unanimi collectos ſpiritu, Deo duce, ab oratione ad Conſiſtorium ſe tranſtuliſſe: Accedit, quod propter auguſtiſſimam Sanctiſſimi Chriſti
Domini Vicarij præſentiam, cui Spiritus
ſancti gratia aſſiſtere cenſetur, ueteri ritu obſeruatum uidemus, ut non eadem
cæremoniarum ratio ſemper in loco, ubi
ille adeſt,ac in reliquis ſeruari ſoleat; non
ut debitæ deuotionis officio aliquid ſubtrahi intelligatur, ſed ad ſanctioris, & ſecretioris miſterij ſignificationem. *Hæc
ille.*Idemq; Cardinalis ad Palatium Apoſtolicum ipſa ſtatuta die deductus depoſito illo,quo per Vrbem utitur,ueſtimento,pariter priuatus omnes affectus, & ueterem ſibi hominem expoliandum eſſe
ſciat:Amictum deinde induens inſigniorem, qui Cappa lata, ſeu pontificalis appellatur,cum tota ipſius humeris coram
Pontifice incumbat, ac publicam utilitatem præſeferat; tum memor erit plurimùm ſibi oneris ex futura ea actione accedere, ac publicam vtilitatem, publicam ſcientiam, publicamq; omninò perſonam induere profitebitur, *id. Paleot. d. memb.*

d. memb. 5. cap. 4. littera D.

63 Huiuſmodi auté Cóſiſtoriũ duplex eſt; alterũ publicũ, alterũ verò priuatum, ſeù ſecretũ, Porrò, publicũ in duas ſpecies poteſt diuidi, nimirum, vt alterum dicamus Conſiſtorium publicum, illud, quod fieri ſolet in receptione noui Cardinalis, vel in aduentu noui Oratoris Principum ad Summum Pontificem deſtinati; aut in reditu Legati à latere à ſua legatione, alterũ verò dicamus publicum Conſiſtorium, ex eo, quod Papa ſolet (licèt rarò) in Conſiſtorio publico ſignare ſupplicationes commiſſionum; vt cuncti videant, quod ipſe iuſtitiam facit; licèt iſta ratio, non ſatisfaciat; cum Papa, ſiuè in Conſiſtorio, ſiuè extra illud, ſciunt omnes, quod iuſtitiam facit. Alia tamen ratio, quæ conuenientior apparet, eſt, quod dictas ſupplicationes aliquando ſignare conſueuerit, ſcilicet, commiſſiones cauſarum; eo præſertim tempore, quando nimirum, dum ipſum habetur Conſiſtorium, duo Cardinales Diaconi vadunt ad recipiendum, & introducendum nouum Cardinalem, vel Legatum: quod quidem ſumma eſt ratione ſtatutum, ne videlicet videatur Summus Pontifex, cum reliquis Cardinalibus in ipſo Conſiſtorio permanentibus, illo medio tempore, nimirùm, donec ipſi Cardinales ad idem Conſiſtorium reuertantur, expectare: præſertim, ne uideatur Papa, tantum ibi adeſſe propter negotium introductionis, & receptionis ſupradictorum Cardinalium, & nihil aliud agere, ideo reliquum illius temporis, vacuum, in iſtis actibus occupatur, ac in propoſitionibus dictarum commiſſionum, teritur; quas ex arte, & ingenio Aduocati Conſiſtoriales ſępè confingunt; caſus atroces, & crudeles, proponentes, & verbis duris, & fictè exagerantes, vt tempus illud vacuum impleatur, prout eadem ferè ratione, ſeruatum eſt, vt ſi quando accideret eò ipſo tempore quo indictum fuit Conſiſtoriũ, nullas eſſe Eccleſias, quæ proponãtur, nec legationes, quæ expediantur, nec bullas grauiores promulgandas, neque arduas actiones, aut alia ſe offerre Conſiſtorialia negotia, quæ communem Cardinalium omnium exigant congreſſum ſolitos fuiſſe Pontifices, (ne Conſiſtorium quaſi inanè, & fruſtra coactum videretur) dare tũc negotium Secretario, vt litteras aliquas à Legatis, ſeu Nuncijs acceptas, aut à Regibus, vel Principibus miſſas, palàm recitare; ex quibus occaſionem cum Cardinalibus tractandi accipiebant. Solebant item aliquando negotijs publicis, de reformatione, de Turcarum incurſionibus, de annona, de muniendis præſidijs, de Statu Eccleſiaſtico exonerando, aut de alijs rebus huiuſmodi verba facere; ne dies ſine Conſiſtoriali aliqua tractatione pręterijſſe videretur, *id. Paleott. memb. 5. cap. 5. littera B.* Nec deſunt, qui dicant, quod propterea Papa mandat, ibi fieri commiſſionũ propoſitiones, vt oſtẽdat principaliter, propter adminiſtrationem iuſtitiæ, illum Conſiſtoriũ indixiſſe, non autem propter nouum Cardinalem, vel Oratorem recipiendum, quaſi illo die, Papa pro Tribunali ſedere videatur, volens ius publicè dicere: qua de cauſa omnia tribunalia Vrbis ceſſant, illo tunc ius dicente, vt ait *Sarnen. in compend. vtr. ſignat. nu 19.* qui *nu. ſeq.* ait quod iſta ratio non quadrat: cum ſemper Papa ius dicat, ſiuè publicè, ſiuè priuatè actum faciat: & quod ceſſent eo die tribunalia Vrbis, non ex eo cauſatur, quod Papa pro Tribunali ſedet; cum ſemper id faciat; ſed quia per ceſſationem dictorum Tribunalium, maior hominum concurſus ad Papę Conſiſtorium accedit; quod non fieret, ſi iudices, & alij Curiales negotijs ſuis intenderent, & ocuparentur, vt ſic per illum concurſum, exteræ gentes, quæ illo die publici Conſiſtorij ad Papam accedunt, decus, & maieſtatem Summi Pontificis, quæ per concurſum plurium Prælatorum, & perſonarum, magis repręſentetur, & admiretur. Hæc *idem Sarnen. loc. cit. num. 20.* Alterum verò publicum dici poteſt ipſa Summi Pontificis publica audientia, quæ in fine cuiuslibet menſis cum illius, ac nonnullorum Cardinalium, necnon omnium Romanorum Magiſtratuũ, pro communi omnium Romæ degentiũ, ac exterorum vtilitate, & ſalute fieri conſueuit. Conſiſtorium autem ſecretum illud appellamus, in quo non interueniunt, niſi ipſe Summus Pontifex, omneſq; Cardinales; in eoq; tractantur res magnæ, & arduæ totius Chriſtiani Orbis: cuncta nimirùm, quę ad cultum, ad fidem, ad ipſam Religionem, ad pacẽ Chriſtiani gregis, ac ad conſeruationem temporalis patrimonij S.R.E. pertinent: in eo creantur etiam Cardinales, & Epiſcopi, fitque prouiſio de Eccleſijs Cathedralibus de Abbatijs, & Prioratibus Conſiſtorialibus.

Cum verò de ipſorum Cardinalium indumentis, tàm extra, quam intra dictũ Conſiſtorium, aliquid ſupra dixerimus, videtur etiam hic licèt incidenter, referre cum *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 4. n. 86.*

vbi ait, quod Cardinales facultatem ha-
64 bent vtẽdi veſtibus ex duobus coloribus,
nempè rubro,& violaceo,exceptis Domi-
nica tertia Aduentus,& Dominica quar-
ta Quadrageſimę,quibus diebus in ſubta-
nis,mantelletto, & mozzetta vtuntur co-
lore roſæ ſiccæ.Qualitas verò veſtium eo-
rumdem regulariter erit, vel ex panno
grauiori,vel ex lana leuiori, quam,ſaiettã
vocant,vel ex cameloto vndato,vel etiam
in ſubtanis ex ſerico vndato, vel ſine vn-
dis, arbitrio illorum; dummodò ſit ſim-
plex,videlicet ex eo,quod ormeſinum,ſeù
tabì vocant, non autem ex eo, quod raſũ
vocant,aut villutum appellant: quod qui-
dem intelligitur de Cardinalibus non re-
gularibus; nam regulares non ſolent vti
veſtibus ſericeis, & nunquam in habitu
mutant colorem: ſed ſemper retinent co-
lorem habitus ſuæ Religionis. Ac ſubin-
de, pſequitur *id. Barboſ.* ipſis Cardinalib.
65 nouiſſimè conceſſum extitiſſe, vt titulo
Eminentiſſimi, & Veſtræ Eminentiæ, vna
cum antiquo titulo Reuerendiſſimi in
poſterum eſſe debeat proprius, & pecu-
liaris Cardinalitiæ Dignitatis, prout in
infraſcripto decreto continetur, tenoris
ſequentis, videlicet.

Die 10. Iunij 1630. In Conſiſtorio Secreto.

Fuit facta per D. Cardinalem Pium relatio decreti Sacrę Congregationis Cęremoniarum S. R. E. Cardinalium, vt infra.

Beatiſſime Pater.

Sacra Congregatio Cæremoniarum S. R. E. Cardinalium cenſuit, ſi Sanctitati Veſtræ placuerit, loco Titulorum Illuſtriſſimi, & Dominationis Veſtræ Illuſtriſſimæ, quibus hactenus vſi ſunt Cardinales, Titulos Eminentiſſimi, & Veſtrę Eminentiæ, vna cum antiquo titulo Reuerendiſſimi in poſterum eſſe debere proprios, & peculiares Cardinalitię Dignitatis: itaut præfati tituli Eminentiſſimi, & Eminentię à nemine, præterquam ab Eccleſiaſticis Romani Imperij Electoribus, ac Magiſtro Hoſpitalis Hieroſolymitani vſurpari poſſint; aut alijs attribui: eoſdemque Titulos ab omnibus, & ſingulis Cardinalibus præſentibus, & futuris omnino aſſumi; illiſque inter ſe, tàm voce, quàm ſcripto, perpetuò vti debere. Quod ſi contigerit, aliquem cuiuſcunque dignitatis, gradus, & conditionis (Imperatore, & Regibus exceptis) huiuſmodi titulos alicui Cardinalium non tribuere, Cardinalis ille nullatenus cum eo coram agat, nec eius litteras quoquomodo recipiat.

Item cenſuit ſupplicandum eſſe Sanctitati Veſtrę, vt per ſuum Conſiſtoriale Decretum præcipere dignetur cœteris omnibus, & Singulis Eccleſiaſticis cuiuſcunque conditionis, gradus, & Dignitatis, etiam Epiſcopiali, Archiepiſcopali, Primatiali, ſeù Patriarchali Dignitate præfulgentibus, ne præfatos Eminentiſſimi, & Eminentię Titulos quoquomodo ſibi vſurpent, ſub poenis indignitationis Sanctitatis Veſtrę, & Romanorum Pontificum, inhabilitatiſque ad alias Dignitates, & incapacitatis quarumcunq; gratiarum, ſeù Indultorum Sedis Apoſtolicę, ac amiſſionis fructuum ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum quorumcunque ipſo facto incurrendis.

Item cenſuit hęc omnia in præſenti Conſiſtorio eſſe referenda, vt Sanctitate Veſtra annuente, ab omnibus, & ſingulis Cardinalibus recipiantur; & ſuper eorum perpetua, & inuiolabili obſeruatione iuretur, debitęque exequutioni demandentur; à pręſentibus quidem in Conſiſtorio, ſtatim, ab exiſtentibus verò in Curia poſt tres dies, & ab abſentibus poſt duos menſes in Italia, & poſt quatuor extra Italiam. Inter alia ſuper his etiã omnes, & ſinguli Cardinales, qui in futurum creabuntur, iurare teneantur; pręſentes quidem in receptione Pilei; abſentes verò in receptione Bireti.

Qua relatione habita, S. D. N per hęc verba, Quid vobis videtur? omnium DD. Cardinalium exquiſiuit ſuffragia, & ſingulorum auditis ſententijs, non ſolum vnanimiter conſentientibus, verùm etiam inſtantiſſimè deprecantibus, atque S. Sanctitati

ſup:

ſupplicantibus, vt huiuſmodi Decretum, & omnia in eo contenta approbaret, ſicque probata per ſuum Conſiſtoriale decretum, cum authoritate imprimendi, &c. & litteras, etiam, in forma Breuis expediendi, cùm ſolitis clauſulis, &c. confirmaret, Sanctitas ſua, vt ſequitur, decreuit.

Petitionibus veſtris annuentes, propoſita nobis per vos, omnia admittimus, & approbamus, & deſuper litteras, etiam in forma Breuis cum clauſulis opportunis, & neceſſarijs concedimus, & expediri mandamus, cum authoritate imprimendi. In nomine, &c.

Abſoluto Conſiſtorio, poſt diſceſſum Summi Pontificis, in Congregatione Generali omnes, & ſinguli Cardinales, qui Conſiſtorio interfuerunt, tactis Sacroſanctis Euangelijs iurarunt, & ſubſcripſerunt, vt infra.

Nos miſeratione diuina Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi S.R.E. Cardinales, ſupra dictum Decretum Sacrę congregatiois Cęremoniarum S. R. E. Cardinalium à Sanctiſſimo Domino Noſtro approbatum, & à nobis receptum, perpetuò, ac inuiolabiliter obſeruare promittimus, & iuramus.

Cardinales autem qui eidem Conſiſtorio interfuerunt, & ſubſcripſerunt fuerunt numero Viginti quatuor.

De veſtibus autem ipſius Summi Pontificis, vt etiam idem *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 1 nu. 121.* toto anni tempore Papa nullo alio colore vtitur, niſi rubrò, & albo, videlicet veſte talari alba, quam ſubtanam vocant, ſupra quam induitur Rocheto, & caputio, ſeu mozzetta, & bireto rubro, ac calceamentis rubris, cum cruce aurata deſuper, octo tantum diebus exceptis, videlicet à Sabbatho Sancto poſt miſſam, vſq; ad Sabbathum in Albis, etiam poſt miſſam; quia tunc vtitur, etiam bireto, mozzetta, & calceamentis, & ſtola eiuſdem coloris. Qualitas autem veſtium quibus ipſe Papa vtitur, eſt in duplici differentia, nempe ex ſerico, vel ex lana: ex ſerico diuerſę qualitatis; nam hyeme vtitur caputio, ſeu mozzetta, & bireto liuioribus ex ſerico rubro, quod raſum vocant ſine pellibus: infra octauam verò Paſchæ Reſurrectionis octo ſupradictis diebus vtitur mozzetta, & bireto ex ſerico Damaſceno albo, pellibus albis Armellinis circumfultis. Veſtibus, etiam laneæ, quibus Papa vtitur in diebus ieiunij, & in diebus in infraſcripta regula expreſſis, ſunt diuerſæ qualitatis; Hyeme namque vtitur caputio, & bireto ex panno laneo rubro, & grauiori, pellibus Armellinis circumfultis: Aeſtate verò vtitur eodem habitu ex lana leuiori; quam ſaiettam vocant ſine pellibus. Veſtis autem talaris, quam ſubtanam vocant, ſupra quam Papa vtitur rocheto, ſemper erit alba, ſed iuxta temporis qualitatem, & conditionem; vel ex ſerico leuiori, ſeù grauiori, vel ex panno grauiori, ſeu lana leuiori, vel alia ſimili materia albi coloris.

Verùm toto tempore Aduentus, inchoando à prima Dominica, & poſt Aduentum à Dominica Septuageſimæ per totam quadrageſimam, ac ſingulis ſextis ferijs, vigilijs, quæ ieiunantur, & quatuor anni temporibus, & in die Commemorationis defunctorum, & quandocunque celebratur, vel fit officium pro defunctis, Papa vtitur veſtibus laneis cum pellibus, vel ſine pellibus iuxta temporum qualitatem, non autem ſericis, Excipiuntur tamen quatuor tempora, quæ incidunt immediatè poſt Pentecoſten, & omnia feſta duplicia, etiam in ſextis ferijs extra tempus Aduentus, Septuageſimæ, & Quadrageſimæ, & feſtum Annunciationis B. Mariæ Virginis, etiamſi venerit in Quadrageſima. Similiter excipiuntur aliquot alij dies, videlicet à vigilia Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti per totam Octauam Epiphanię, à Sabbato Sancto poſt Officium, & miſſam, vſque ad Dominicam Sanctiſſimę Trinitatis incluſiuè. Per totam Octauam feſtiuitatis ſanctiſſimi Corporis Chriſti. Per totam Octauam Aſſumptionis glorioſæ Virginis Mariæ. Per totam Octauam Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & per totam octauam feſtiuitatis omnium Sanctorum. In alijs, autem octauis, videlicet Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis, S Ioannis Baptiſtæ, & S. Laurentij, excipiuntur dies octauæ tantùm. Excipiuntur etiam feſtum Cathedræ Romanæ, ſi venerit intra Septuageſimam, necnon alij dies alicuius feſti ſolemnis ob

aliquam publicam lætitiam, vel victoriam, aut ſimilem cauſam; in quibus quidem temporibus exceptuatis, Papa veſtibus ſericeis vtitur, teſte *Barboſ. De iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 1. num. 121. & 122.* Nimis à propoſita materia me diuagatum eſſe videor; nec propterea aliud circa eam, hic ſubnectere viſum eſt, cum latius proſequar in mea *praxi beneſic.* vbi etiam oportunius cadit.

Finis Libri Sexti.

PRAXIS DISPENSATIONIS SVPER MATRIMONIIS

Contrahendis in gradibus prohibitis.

LIBER VII.

SVMMARIVM.

1 *Impedimenta matrimonium dirimentia, enumerantur.*
2 *Et quęnam ex illis per Concil. Trid. ſtatuta.*
3 *Publicę honeſtatis impedimentum, correctum.*
4 *Affinitatis impedimentum ex actu fornicario, correctum.*
5 *Impedimenta dirimentia, ſuper quibus diſpenſatur, quę.*
6 *Cognationis carnalis definitio. Et an comprehendat etiam illegitimos.*
7 *Linea, quid ſit; & quotuplex nu. 9.*
8 *Et quid ſtipes.*
10 *Gradus, quid ſit.*
11 *Conſanguinitatis arbor, quare inuenta.*
12 *Cognationis ſpiritualis, ſiue Compaternitatis definitio.*
13 *Affinitas, quid ſit, & quotuplex.*
14 *Quomodo contrahatur.*
15 *Quanto tempore duret.*
16 *Non oritur ex pollutione extraordinaria.*
17 *Sed ex commixtione apta ad generandum.*
18 *Diabolus, quomodo poſſit generare.*
19 *Copula carnalis, quomodo in dubio prę ſumatur.*
20 *In dubijs, certius tenendum.*
21 *Affinitatis genera, quot, & declarantur.*
22 *Primum genus tantùm hodie impedit.*
23 *Affinitas impedit, ſicut Conſanguinitas.*
24 *Fornicaria tamen, reſtricta in Primo, & Secundo gradu per Concil. Trid.*
25 *Necnon per Pium V. cuius Conſtitutio proponitur.*
26 *Affinitas fornicaria in Primo, & Tertio gradibus, non impedit ad contrahendum.*
27 *Impedimentum ad contrahendum, non oritur ex Primo, & Quinto gradibus.*
28 *Neque in Secundo, & Tertio affinitatis fornicariæ, ex declaratione Sacri Concilij.*
29 *Et idem de affinitate ſuperueniente.*
30 *Impedimentum criminis, quod dicatur.*
31 *Votum, quotuplex.*
32 *Publicę honeſtatis impedimentum quid ſit.*

Praxis impedimentorum ad matrimonium contrahendum.

C A P. I.

QVæ in humanis actibus, ſi perperam fiant, mala, atque incommoda reperiuntur, ea omnia in ſolam ferè Diſpenſationum matrimonialium exequutionem, niſi ritè recteque perficiatur, aceruatim (vt ita dicam) confluunt, & cumulantur: nemo quandoquidem eſt, qui neſciat, quænam ex hoc primo malo, incommoda, ceù venenato fonte procedunt. Enimuerò hinc natalium defectus in prole, hinc iniquæ ſucceſſiones, atque promotiones, cœteraque ad optimum finem minimè conducentia. Sanè haud procul à tanti mali calamitate diſtamus: quippe, cum frequentiſſimus ſit noſtro hoc tempore harum diſpenſationum uſus, neſcio quæ praua conſuetudo, aut corruptela ueriùs inoleuit: qua iudices Commiſſarij tantæ rei pondus non æqua lance æſtimantes, expoſita, qua par eſt, diligentia, ueritate niti negligant edoceri, Pontificem diſpenſaſſe contenti; cum re vera non diſpenſauerit; ſed ipſis diſpenſandi authoritatem, certis ſub conditionibus demandauerit; quod, niſi, vt iubetur, impletæ fuerint, quicquid ſuperſtruxerint, corruet. Olim quippè huiuſmodi diſpenſationes, in ipſa Romana Curia, cauſæ cognitione, narratorumque verificatione præcedente, in forma gratioſa, vt plurimùm concedebantur: & quidem, vt rarior, ita, & tutior illarum erat vſus: at quoniam difficile, valdeque incommodum id comperiebatur, optima profectò ratione ita Sacri Canones ſanciuere, vt omnes diſpenſationes extra ipſam Curiam, locorum Ordinarijs, in forma communi, ſiuè commiſſaria dirigerentur; qui, non niſi cauſis in precibus verificatis, tùm demum Apoſtolica authoritate diſpenſarent. At ſæpe videmus Summorum Pontificum prouidentiam, ex Delegatorum Iudicum imperitia, aut incuria, ita ſuo fine fruſtrari, vt quod ad boni communis ædificationem ſalubriter conſpicimus inſtitutum, id ad certam perniciem, atque deſtructionem detorqueatur. Porrò ad hoc malum auertendum, nonnullorum deſudauit induſtria: præſertim verò *Sanch. tom. 2. lib. 8. de matrim.* tanto viro digna ſcripta reliquit: at praxim ipſam non ita ex profeſſo, vt rei grauitas poſtulare videbatur, demonſtrarunt. Vtinam, quemadmodum nos tantum negotium alacriter ſuſcipimus, ad illudque tot annorum experientia, quotidiana exercitatio, lucubrationeſq; non impigræ, viam aperire poſſunt; ita Diuina fauente ope perficiamus, ut parum uerſati erudiantur, incurioſi uerò ad rem tanti momenti excitentur ad Dei gloriam, animarum ſalutem, & Eccleſiæ ædificationem pro dignitate tractandam.

Cœterum autem pro Romanæ Curiæ Tyronibus, ſic breuiter adhuc præfari libuit, quod, etſi inibi harum diſpenſationum matrimonialium frequentiſſimus uſus materiaque quotidiana exiſtat, parum tamen, vt experientia compertum eſt, à quamplurimis ea, qua par eſt, ſedulitate dignoſcitur. Id, ex eo potiſſimùm ortum habuit, quod illius obſeruationes diuerſis temporibus, diuerſæ fuerunt; vt præſertim ex antiquis formularijs liquet; & videre eſt apud *Oldrad. conſ.* 250. vbi diſpenſationis formulam ſuper matrimonio ignoranter contracto proponit. Vt igitur eius rei inexperti, tàm in ipſa Curia, quàm extra eam degentes, plenam aſſequantur cognitionem, omnes ferè earundem formulas frequentiores; non quidem ex more vetuſto, ac vt plurimum ab indoctis, & in Romanæ Curiæ praxi parùm verſatis, fabricatas, & compoſitas, ſed iuxtà moderna tēpora, vſu receptas, & ab omni prorſus ſuperfluitate purgatas in medium afferemus. Cum autem plura circa eas, per diuerſas Conſtitutiones Apoſtolicas, ac nouiſſimè per Concilium Tridentinum immutata fuerint, ideò decreta ipſa, ac Conſtitutiones; opportunis locis, etiam per extenſum afferre, alibi verò citare non parcemus: propterea etiam earundem ſupplicationum formulas, nonnullas extendere placuit, vt Romanæ Curiæ Tyrones, illas ob oculos habeant; nonnullas autem compendioſè inſeremus, quæ ad libitum, ac ad extenſarum formularum præſcriptum, poterunt ſuppleri Clauſulas inſuper, & uerba, non minus clariora, & lucidiora, quàm gratiora reddere curabimus. Quæ omnia, licèt prouectis prorſus non ſatisfaciant; negari tamen uix poterit, quin ipſis Tyronibus ſint non profutura modò; ſed fu-

ſtra gratiſſima; quippè qui in huiuſmo-
di ſupplicationibus componendis uideri
non debent, illas ex earum formularijs,
paucis tantùm mutatis, de papyro in pa-
pyrum, ad uerbum trāſcribere: quod pro-
fectò nimis alienum eſſe, & à Romana
Curia exulare debet omnino; cum ſit ea
omnigenarum ſcientiarum Oceanum,
ac Sapientum Parens, iuxtà illud *Virgil.
4. Georg Oceanumque patrem rerum*. Cura-
bimus ergo, ut ipſi non tantùm ex alio-
rum imitatione, more Simiarum, ſed
per rationis diſcretionem, ac ſcienter,
& prudenter agant; praxim, rationes, &
cauſas non ignorando: illud enim uerè
ſcire eſt, cum rem per cauſam cognoſci-
mus, *Bart. in l. admonendi, ff. de iureiur. ex
Ariſt. 2. Poſt cap.* 1.

Sed antequam ad ulteriora progredia-
mur, præmittamus, quod ad matrimoniū
contrahendum, diſpenſatio requiritur,
ubi Oratores aliquo impedimento, quo-
minus contrahant, impediuntur; ac prop-
terea numeranda erunt prius ipſa im-
pedimenta, poſtmodū verò de diſpenſa-
tione ſuper illis, in quibus frequenter, &
regulariter Summus Pontifex ſolet di-
ſpenſare, dicendum. Impedimenta igitur,
1 his uerſibus, à Doctoribus comprehen-
duntur, uidelicet.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen.
*Cultus diſparitas; vis, ordo, ligamen, ho-
neſtas,*
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis;
Si Parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis,
Raptaue ſit mulier, nec parti reddita tuta.
Hæc ſocianda vetāt; cōnubia facta retractāt.

Quorum duodecim priora, ab om-
nibus *DD.* referuntur: poſtmodum ve-
rò, cum duo poſteriora impedimenta
fuerint inducta per Sacrum Concilium
2 Tridentinum, nempè, quando clandeſtinè
celebratur matrimonium, abſque paro-
chi, & duorum teſtium præſentia: ac quā-
do vir mulierem rapuit, & nondum in
loco tuto, & libero ad præſcriptum eiuſ-
dem Concilij, reſtituta eſt; addidit duos
poſteriores verſus *Sanch. de matrim. lib. 7.
diſput. 6. ſub nu. 3.*

Ex duodecim tamen impedimentis in
tribus prioribus verſibus contentis, tria
hodie per dictum Concilium correcta re-
manent: cœteris in ſuo robore permanen-
tibus.

Nam, quoad impedimētum ex cogna-
tione ſpirituali proueniens, vltra diſpoſi-
ta in titulo *de cognatione ſpirituali in 6.*
extat decretum *d. Concilij. ſeſſ. 24. de re-
form. matr. c. 2. & Conſtitutio Pij V.* idem
Concilium declarans, quibus decernitur.
& declaratur, cognationis ſpiritualis im-
pedimentum, ſuſcipientes, & ſuſceptum
ſuſceptique parentes, ac baptizantes, &
baptizatum, baptizatique patrem, & ma-
trem non egredi (quod idem ſtatuit de
cognatione, quæ ex confirmatione con-
trahitur) vt ex ipſius Conſtitutionis teno-
re inſpiciendum eſt, quam infra ſuo loco
inſeremus.

Quò ad impedimentum publicæ hone-
ſtatis, præter ea, quæ diſpoſita ſunt per
cap. ſponſam, de ſponſ. & cap. vn. eod. tit. lib.
3 *6.* attenditur decretum prædicti *Concilij
ſeſſ. 24. cap. 3. de reform.* & fuit itidem de-
claratum per eundem *Pium V. ſua Conſti-
tutione*, ſuo loco pariter inſerenda.

4 Quo verò ad impedimentum affinita-
tis ex fornicatione proueniens, quod an-
te prædictum Concilium extendebatur
vſque ad quartum gradum incluſiuè, ho-
die non excedit ſecundum gradum; quod
pariter ſtatutum eſt per *d. Concilium ſeſſ.
24. cap. 4. de reform. matrim.* his verbis. *Præ-
terea Sancta Synodus eiſdem, & alijs grauiſ-
ſimis cauſis adducta, impedimentum, quod
propter affinitatem ex fornicatione contra-
ctam, inducitur, & matrimonium poſtea
factū dirimit, ad eos tantùm, qui, Primo, &
Secundo gradu coniunguntur, reſtringit.
In vlterioribus verò gradibus, ſtatuit hu-
iuſmodi affinitatem, matrimonium poſtea
contractum non dirimere*; ſuper quibus
omnibus, vide etiam *Quarant. in Sum.
Bullar. verbo, matrimonij impedimenta.*

Illa verò impedimenta, ſuper quibus
Papa regulariter diſpenſat, hæc ſunt, vi-
5 delicet, Cognatio, ſiuè carnalis, ſiuè ſpi-
ritualis, Affinitas, Crimen, Votū, Publica
honeſtas. Quæ quidem, vt perfectè ſciatur,
an, quomodo, & quando ſuper illis, ſeù
ipſorum aliquo petenda erit diſpenſatio,
uiſum fuit, quam breuiſſimè poterimus,
declarare, &

6 Primò dicendum eſt, quod Cognatio
carnalis, quæ etiam Conſanguinitas di-
citur, eſt uinculùm perſonarum, ab eodem
ſtipite deſcendentium, carnali propaga-
tione contractum; vel eſt uinculum per-
ſonarum, quæ propterea quod ab eadem
ſtirpe oriuntur, ſanguinis, & naturę ſo-
cietate iunctæ ſunt: unde, & conſanguinei
dicti, quaſi de uno, ſeù communi ſangui-
ne nati, & propagati; & quod quaſi ini-
tium commune naſcendi habuerunt, *l. 2.
ff. unde cogn.* Et propterea dicitur *ab eodē
ſtipite*, propter affines, inter quos, licèt ſit
vin-

uinculum perſonarum, non tamen adeſt Conſanguinitas: ſic etiam carnali dicitur propagatione contractum, ad differentiam uinculi adoptionis, & cuiuſcunque ſimilis, purà ſpiritualis; addit *Ioannes Andreas*, in arbore Conſanguinitatis, quod Conſanguinitas dicitur à con, & ſanguine; quia à communi ſanguine deſcendunt, & per lineas, & gradus diſtinguitur.

Hinc ex ipſa Conſanguinitatis definitione patet, etiam illegitimos venire appellatione conſanguineorum; quandoquidem iure naturæ inſpecto, etiam illegitimi, & ſpurij dicuntur procedere ex eodem ſanguine, vt not. *Bart. in l. pronunciatio, §. familia*, ibi, *cum ex eodem ſanguine profiteſcantur, ff. de verb. ſign. & in l. ſuteias, ſub nu. 3. ff. de cap. dimin. Felin. in cap. præſenti, ſub nu. 82. verſ. eſt verum, de prob.* cum pluribus cumulatis in duabus deciſionibus, die ſcilicet 6. *Nouembris*, 1617. *& 16. Februarij, 1618. coram D. Pirouano*, prout, etiam dictum fuit *in vna Pampilonen. Capellania 4. Martij* 1622 *coram* D. *Remboldo*, quam refert *Viuian. in* calce ſuæ *prax. iuriſpatr. quę eſt* 45. ac proinde, quoad matrimonij impedimentum, ac diſpenſationem ſuper eo impetrandam, nullum diſcrimen eſſe conſtituendum, etiam in praxi pro certo ſcimus; cum indubitati iuris ſit, quod ad matrimonium impediendum, & dirimendum, par eſt Conſanguinitas, & affinitas cum illegitimis, ſicut cum legitimis, *Gonz. ſuper reg. 8. Cancell. gloſ. 5. nu.* 126. vbi allegat *tex. in cap. per tuas, de prob. & cap. diſcretionem, de eo, qui cognouit conſang. vxor.*

7 Linea autem, eſt collectio perſonarum, ab eodem ſtipite deſcendentium, gradus continens, & cognationes diſtinguens.

8 Dicitur verò ſtipes, illa perſona, à qua cæterę perſonæ, de quarum coniunctione quæritur, deſcendunt, & originem du-

9 cunt. Et hæc linea triplex ex, vna videlicet aſcendens, in qua continentur perſonæ, à quibus nos originem duximus, nempè pater, auus, proauus, & cæteræ perſonæ aſcendentes in infinitum. Altera deſcendens, in qua continentur perſonæ, quę à nobis originem duxerunt, vtpotè, filij, nepotes, pronepotes, & cæteri deſcendentes, pariter in infinitum. Tertia verò linea ex tranſuerſo, quæ etiam collateralis dicitur, complectitur illos, qui nobis, ex latere iuncti ſunt, à quibus nos non duximus originem, neque ipſi à nobis; & tamen ab vna ſtirpe, vnoque ſanguine propagati ſumus, vt fratres, & eorum filij, patruus, amita, ac reliqui tranſuerſales. Quæ quidem linea collateralis diuiditur in lineam æqualem, & inæqualem, Aequalis eſt, quando gradus illorum, de quorum cognatione quæritur, æqualiter, & pariter diſtant à communi ſtipite; nempè, duo fratres, ſunt in linea æquali; nam vterque pariter diſtat à ſtipite, ſcilicet patre, vno gradu; Inęqualis verò, quãdo vna perſona, aliam in gradu præcedit, & perſonę, de quarum Conſanguinitate quæritur, non æqualiter diſtant à communi ſtipite, vt eſt in fratre, & fratris filio; quia frater diſtat à ſtipite, patre, ſcilicet, vno gradu, filius verò fratris eſt ſtipiti in Secundo gradu coniunctus, & propterea ſunt in linea inæquali: quod præcipuè in diſpenſationibus matrimonialibus impetrandis, eſt notandum; nam licèt Primus, & Secundus gradus, vt hic, conſtituant æqualiter impedimentum; in reliquis tamen gradibus remotioribus, putà, Secundo, & Tertio, vel Tertio, & Quarto, etiam ex multiplicatis ſtipitibus, attenditur remotior; & petuntur literæ declaratorię ſuper propinquiori, ex Conſtitutione Pij V. ſuper expreſſione propinquioris gradus in diſpenſationibus matrimonialibus. prout fuſiùs ſuo loco dicemus.

10 Gradus verò, eſt quoddam interuallum, quo cognoſcitur, quę perſona ſit ſtipiti propinquior, vel eſt quædam diſtantia unius perſonę ab alia in linea Conſanguinitatis, uel proximę perſonę ad perſonam coniunctio; ſicut autem linea continet gradus; ita lineę, & gradus efficiunt

11 Arborem. Quę quidem arbor inuenta fuit propter cauſas matrimoniales: & differt ab arbore iuris ciuilis, in qua computatio attenditur, quando agitur de ſucceſſionibus, & tutelis deferendis proximo conſanguineo; de iure uerò canonico in cauſis matrimonialibus, quando quęritur de conſanguineis, in quo gradu eis liceat matrimonium contrahere, *DD. in l. ſi aua C. de ſucceſſ. edicto.*

Cognatio Spiritualis, quę alio modo,

12 Compaternitas appellatur, eſt propinquitas perſonarum ex ſtatuto Eccleſię conſurgens, propter collationem Baptiſmi, uel Confirmationis, uel ſuſceptionem recipientis hæc Sacramenta, *Sanch. de matrim. lib 7 diſput. 54. nu. 1.* quę quidem Cognatio, eſt de iure Eccleſiaſtico tantùm, non autem de iure diuino naturali, aut poſitiuo; quia, ut ait *id. Sanch. nu. 2.* nullus

hullus in Sacra ſcriptura locus inueni-
tur, in quo de illa fiat mentio.

Affinitas, in propoſita materia diſpen-
ſationis, plures recipit diuiſiones, ac di-
ſtinctè venit declaranda, & Primò, quid
illa ſit. Secundò, quotuplex ſit. Tertiò
quomodo contrahatur. Quartò, quot ſint
genera affinitatis, Quintò, An ſecundum
genus affinitatis, ſit prorſus ſublatum.
Sextò, vſque ad quem gradum impediat,
& diſpenſationem expoſtulet. Septimò,
quid ſentiendum de affinitate ſuperue-
niente. Et quamuis per omnes Summiſtas
materia hęc ſatis abundè tacta fuerit,
nihilominus, circa illam, prout concernit
praxim diſpenſationis, aliqua breuiter
declaranda ſunt; & propterea dicendum
eſt, Primò, quod affinitas, ſecundum Ca-
13 nones, eſt propinqnitas perſonarum, ex
carnali copula proueniens, omni carens
parentela, ex *Io. Andr. in declaratione ar-
boris Affinitatis. & Nauar. cap. 22 nu. 24.*
Vel eſt finium propinquitas, & dicuntur
affines, ſiuè confines, quia finis vnius, eſt
proximus fini alterius, & ipſum attin-
gens: ſicut enim per copulam carnalem
fiunt vir, & vxor, vna, eademque caro, ita
ſanguis vnius attingit ſanguinem alte-
rius. Vel alio modo, dicitur affinitas, qua-
ſi duorum ad vnum finem vnitas; eo quod
duę cognationes diuerſę, per nuptias, ſe-
cundum leges, vel per coitum, ſecundum
Canones, copulantur.

Secundo, Duplex eſt Affinitas; Altera
legitima, Altera illegitima. Legitima illa
eſt, quę mediante matrimonio contrahi-
tur, Illegitima verò, quę per coitum ille-
gitimum, & fornicarium: ad denotãdum,
quod ex nuda deſponſatione non contra-
hitur affinitas, ſed tantùm publica hone-
ſtas, quę, vt infra dicemus, matrimonium
etiam impedit, *§ ſi vxor. inſtit. de nupt.*
ex eo quod, non ſolum quod licet, ſed
quod honeſtum eſt, conſiderari debet; *l.
ſemper ff. de reg. iur.* Et quoad praxim Ro-
manæ Curiæ, illud eſt notandum, quod
quando ſimpliciter loquitur de Affinita-
te, intelligitur tantum de illa, quę orta
eſt ex copula coniugali; niſi aliud expri-
matur, non autem ex actu fornicario; eo
quod in dubio, delictum non pręſumitur,
l. merito. ff. pro ſocio, quia in odioſis, verba
ſunt intelligenda in potiori ſignificato:
ac propterea inoleuit Stylus Romanę
Curię, vt affinitas ex illicito coitu proue-
niens, exprimenda ſit, vt mox dicetur.
14 Tertio, Affinitas non ſolum contrahi-
tur ex legitimo matrimonio, ſed etiam
per actum fornicarium, & inceſtuoſum,
vt ſupra dictum eſt, *cap. diſcretionem, de eo,
qui cogn. conſanguin vxor ſua*, ad hoc, vt
matrimonia impediantur, *gloſ. in d. cap.
diſcretionem, verbo, nec affinitas*; & conſti-
tuit ipſa affinitas, impedimentum perpe-
15 tuum, quod durat, etiam mortua perſo-
na, qua mediante contrahitur, probat *tex.
in cap. fraternitatis, ibi, Porrò, vno defun-
cto, in ſuperſtite affinitas non deletur; nec
alia copula coniugalis affinitatem prioris
copula ſoluere poteſt.*
16 Non autem oritur ex pollutione ex-
traordinaria citra, vel circa naturalia, &
non intrat; ita quod non tangat clauſtra
pudoris; ſed in circuitu palpitando, *gloſ.
in cap. extraordinaria. 35. qu. 3.* nam talis
pollutio, non inducit affinitatem; quia
requiritur ea copula, quæ ſit ſufficiens ad
generandum, vel cum ea efficiatur ſan-
guinis commixtio, *cap. fraternitatis, 35.
qu. 1. Sanche lib 7. diſput. 64. nu. 11. Gut-
tier. de matrim. cap. 87 nu. 15.* etiam ſi ipſa
copula ſequuta fuerit cum muliere inui-
ta, & coacta, vel ignorante, dormiente,
ebria, inſana; quia quomodocunque pro-
17 ueniat apta, eſt ad generandum, *Barboſ.
de poteſt. Epiſ. alleg 51. nu. 169.* aliàs enim,
niſi fecerit ſanguinis commixtionem, &
carnis vnitatem, nulla inde orjretur affi-
nitas. Idemque eſſet, ſi aliquis reſeraret
illas ſeras, nondum tamen procederet ad
conſummationem operis; quia nec ibi eſt
ſanguinis commixtio, nec vnitas ſangui-
nis; ſicut etiam dicendum eſt, ſi ſemen ali-
cuius viri, ex opera Dœmonis, deferatur
in vterum alicuius mulieris; (ex eo, quia
Dæmones benè poſſunt in aſſumptis cor-
poribus hoc modo generare; nàm in coi-
tu carnali, ſicut in alijs peccatis, ſummo-
perè delectantur) tunc enim, ſi aliqua ge-
neratio ex illorum coitu ſuccederet, illa
non proueniret ex ſemine illius aſſumpti
18 corporis; & licèt ipſe Diabolus generet
in coitu ipſo ex ſpermate alicuius viri, in
ſomnijs polluti, aut, etiam in vigilia, quo-
tieſcunque Dœmon in forma Succubi ſe
transformat, ideſt in forma mulieris, &
habet coitum cum viro, & poſtmodum
accipiens formam viri, quamcitiſſimè ac-
cedit ad mulierem in forma Incubi, ſci-
licet viri, & aſſumens coitum cum ea, im-
mittit dictum ſperma in naturam, & ma-
tricem mulieris, & inde ſequitur illius
prægnantia, ac ſi ipſa mulier cum natu-
rali viro coitum habuiſſet: nihilominus
infans inde ortus, non propterea dicere-
tur filius Dœmonis, ſed illius, cuius ſper-
ma

ſperma erit, ita Paul. Grilland. de ſortileg. lib. 2 q. 7. n. 9. 12. & 13. allegans ibi ad id Diuum Auguſtinum, & Diuum Thomã. Vnde in propoſito, vir ille, cuius erat ſperma, & mulier, in cuius vtero à Dœmone ſperma introductum eſt, non dicuntur propterea vna, & eadem caro; Idemque eſſet, ſi vterus mulieris caſu ad ſe traheret ſemen viri, cum ea ludentis, *id Barboſ. nu. 171.*

Placet tamen quod nonnulli dicunt, tanquam nimis conſonum timoratorum conſcientijs, indeque praxi Romanæ Cnriæ, nempè, quod licèt ad cauſandam affinitatem, requiratur concurſus vtriuſq; ſeminis, attamen cauſa vitandi peccati ius Canonicnm, & Sancta Mater Eccleſia,
19 in dubio præſumunt ex copula, quæ apparet non habere ſnas circumſtantias, concurſum nihilominus vtrinſque ſeminis, & maris, & fæminæ interneniſſe; qnia
20 in dubijs ſemper certins eſt tenendum, *cap. 2. §. item, de poenit. diſt. 7.* vbi dicitur, *tene certum, & dimitte incertum, cap. ad audientiam. de homic. & cap. inuenis, de ſponſ.* & in facti contingentia, pluries ego vidi Romæ peti diſpenſationem ſuper impedimento affinitatis; quamuis re uera, illa (vt ab ipſis Oratoribus accepi) non eſſet contracta, ſed tantùm interuenerant tactus impudici, ac aliqua pollutio extraordinaria, nempè propè vas, quod fuit ſemper à peritiſſimis viris approbatum.

Quartò, quia experientia compertum eſt, nonnullos in generibus affinitatis inueſtigandis, vt plurimùm errare; ac propterea, ſępiſſimè cõtingere ſcimus, diſpẽſationes impetrari ſuper impedimẽto Affinitatis ſecundi generis: narrãtibus ſimpliciter Oratoribus, ſeſe impedimento affinitatis inuicem attinere; ac poſtmodum in verificatione narratorum per Ordinarium, non primnm, ſed ſecundum genus affinitatis inter eos adeſſe reperitur. Ad ſubmonendum propterea omne dubium, quod in dies euenire poteſt, non ab re viſũ fuit quàm breuiſſimè potui, hic aliqua circa id ſubnectere. Ac propterea dicẽdũ
21 eſt, quod tria ſunt genera affinitatis, quæ declarantur per exempla poſita in *gloſ. in cap. non debet, de conſang. & affin.* & ego aliqua inſuper addam pro maiori illorum dilucidatione. Primum igitur genus Affinitatis eſt, quod, mediante vna tantùm perſona, contrahitur; nam perſona addita perſonæ per matrimonialem coniunctionem primum genus affinitatis conſtituit, veluti, frater mens duxit vxorem Mariam, hæc mihi, & omnibus conſanguineis fratris mei, eſt in primo genere affinitatis; ſicut etiam ſupra dictum eſt. Secundum genus eſt, quod mediantibus duabus perſonis contrahitur: vnde perſona addita perſonæ per matrimonialem coniunctionem in Primo genere affinitatis, ſecundnm gẽnus conſtituit. Exemplnm, Maria vxor fratris mei, eſt mihi in primo genere affinitatis: ſi nnnc mortuo fratre meo, nubat Franciſco, ipſe Franciſcus erit mihi, & omnibus conſanguineis fratris mei in ſecundo genere affinitatis. Tertium genus eſt, quod mediantibns tribus perſonis contrahitur; perſona namqnè addita perſonæ, per matrimoninm in ſecundo genere, tertiũ genus affinitatis cõſtituit. Vnde ſi hęc Maria decedat, & Frãciſcus ducat Cõſtãtiã, tũc iſta Cõſtãtia erit mihi, & omnibus cõſanguineis fratris mei, in tertio genere affinitatis: Sed clarius explicando hæc genera affinitatis, conſtituenda eſt hæc concluſio, ſeu regula, nimirum, Perſona addita perſonæ per carnis copulam, mutat genus, ſed non gradum attinentiæ: exempli gratia, ego, & frater meus ſumus conſanguinei in Primo gradn conſanguinitatis: hic meus frater ducit vxorem Mariam, quę eſt perſona addita perſonæ, ſcilicet fratris mei per matrimonialem coniunctionem; hæc additio mutat genus attinentiæ, ideſt efficit, vt alio genere mihi coniuncta ſit, quàm frater meus; nam ipſa Maria eſt mihi affinis, dictus verò frater eſt mihi conſanguineus; nec propterea mutat gradum; nam ſicut frater mens eſt mihi in Primo gradn Conſanguinitatis, ita Maria vxor illius eſt mihi in Primo gradu affinitatis, quæ eſt aliud genus attinentiæ: Et ſic habes primum genus affinitatis. Similiter exemplificatur in reliquis generibus affinitatis; nam adde perſonam per matrimonialem coninnctionem primo generi, nempè, mortuo fratre meo, ſi illius vxor Maria, quæ eſt mihi in primo genere affinitatis nubat Franciſco, ipſe Franciſcus erit mihi, & reliquis conſanguineis fratris mei in primo gradu ſecundi generis affinitatis. Et ſic quoad tertium genus, &c.

Sed ne in hac diuerſitate generis affinitatis, aliquo modo decipiaris, conclude, quod primum genus affinitatis, ſolnm contrahitur inter viros, & conſanguineos vxorum; ac inter vxores, & conſanguineos virorum, vt ſupra dictum eſt;

nam

tiam genus affinitatis, quod oritur inter viros, & mulieres cognitas ab affinibus eorum;& è contra, inter mulieres, & viros cognitos ab earum affinibus, eſt quidem genus affinitatis, ſecundum, vel tertium, non autem primum, quod ſolum
22 hodie inducit impedimentum poſt *cap. non debet, de conſang. & affin. Nauar. conſ. 3. eod. tit.*

Quinto, Non ſolùm tertium ſed ſecũdum genus affinitatis eſt hodie prorſus ſublatum; ita quod nullo modo impediant matrimonium; quod tantùm impedit primum genus, vſque ad quartum gradum incluſiuè, ſicut ipſa Conſanguinitas, ex *d. c. non debet, & c. quadam, 35. q. 3.* quamuis antiquitus in omnibus tribus generibus, matrimonium erat prohibitum intra certos gradus; nam in primo genere erat prohibitum vſq; ad ſeptimum gradum, vt patet in *c. nulli, 35. q. 5.* In ſecundo genere vſq; ad quartum gradum;& in tertio genere, vſque ad ſecundum, *Hoſt. in ſum. tit. de affin. n. 5.*

23 Sextò Affinitas impedit matrimonium, quemadmodum ipſa Cõſanguinitas, nempè vſque ad quartum gradum incluſiuè, ex *d. c. non debet*. Verùm, vbi prius præſtabat impedimentum, tàm ſi illa inſurgeret ex copula licita, quàm illicita, nempè ex illicito, & nefario coitu, & illicitis nuptijs vſq; ad Quartum gradum huiuſmodi; hodie hęc affinitas re-
24 ſtricta eſt vſque ad ſecundum tantùm gradum, ex *Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 4. ibi, Præterea Sancta Synodus eiſdẽ, & alijs grauiſſimis cauſis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam, inducitur, & matrimonium poſtea factum dirimit, ad eos tantùm, qui Primo, & Secundo gradu coniunguntur, reſtringit: In vlterioribus verò gradibus, ſtatuit huiuſmodi affinitatem, matrimonium poſtea contractum non dirimere.*

Sed cum nihilominus hæſitaretur, an hæc affinitas ex actu fornicario huiuſmodi in vlterioribus gradibus impediret matrimonium contrahendum, superuenit poſtmodum Bulla declaratoria Pij V. quæ omnem circa id abſtulit ambiguitatem; quam quidẽ tanquam huic noſtræ Praxi neceſſariam, hic annectere viſum, eſt, vt ſequitur, videlicet.

PIus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Ad Romanum Pontificem ſpectat canonicas ſanctiones, quæ expreſſiorem ſenſum poſtulare videntur, re diligenter perſpecta ita declarare, & alias prouidere, vt omnis dubietas de pijs chriſtifidelium mentibus euellatur. Sanè poſtquam ex eo quod Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione prouenient, per quod non ſolum matrimonium contrahi prohibetur, ſed, etiam poſtea factum dirimitur, ad eos tantum reſtrinxit, qui primo, & ſecundo gradu coniunguntur, in vlterioribus verò gradibus ſtatuit, matrimonium poſtea factum non dirimi, à pluribus chriſtifidelibus, vt accepimus, eſt dubitatum, an licet in vlterioribus gradibus huiuſmodi matrimonium contractum non dirimatur, adhuc tamen iuxta antiquos canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonij libertati, quantum cum Deo poſſumus, conſulere volentes, Declaramus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere quominus in vlterioribus gradibus huiuſmodi liberè, & licitè matrimonium contrahi poſſit: & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus, decernentes irritum, & inane ſi quid ſecus à quoquam quacunque dignitate, auctoritate, & poteſtate prędito contigerit iudicari, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, alijſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod pręſentes literæ in Cancellaria noſtra apoſtolica, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur. Et quia difficile foret eas ad ſingula quęque loca deſerri, quod earum tranſumptis, etiam impreſsis manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Prælati munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę declarationis, decreti, mandati, ſtatuti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe-

nouerit

noueriſ incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quarto Calen. Decembris, Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Ca. Glorierius.

Et ſic cum dicta affinitas reſtricta ſit
vſque ad ſecundum gradum, licitè po-
teſt matrimoninm contrahi in Tertio
gradu abſque diſpenſatione Apoſtolica,
Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg. 51. nu. 165.
Sed quid, ſi Oratores ſe attinent Pri-
mo, & Tertio gradibus hniuſmodi affi-
nitatis, an poterunt ſimiliter contrahere
ſine diſpenſatione Apoſtolica? Et vide-
tur negatiuè reſpondendnm: & ratio
colligitur ex dicta *conſtitutione Pij V.* vbi
volnit, quod in diſpenſationibus matri-
monialibus impetrandis remotior gra-
dus trahat ad ſe propinquiorem: ac ob
id ſufficiat remotiorem ipſum exprime-
re: dnmmodò impedimentum, quoquo-
modo Primum gradum non attingat;
cum in eo Sanctitas ſua nunquam diſ-
penſare intendat; & ſic habemus, etiam
in praxi, vt cum petitur diſpenſatio ſu-
per Primo, & Secundo Conſanguinita-
tis, ſeù affinitatis gradibus, qnia vterque
gradus conſtituit impedimentum; pro-
pterea, dum ſupplicatur pro huiuſmodi
diſpenſatione, non narratur Secundus,
tanquam remotior, & Primus tanquam
diſtantia, ſuper qua tãqnam gradus pro-
pinquioris debeat peti declaratoria,
quod nõ obſtet; veluti quando dicimus,
*quod impedimento Secũdi, &c. Diſtantiam
vero Tertij, &c.* vt infra in ſuis formulis
patebit, ſed dicitur abſolutè, *quod im-
pedimentis Primi, & Secundi, &c.*
His tamen non obſtantibus, contra-
rium eſt verius, etiam in praxi receptum;
nam, cum ex decreto dicti Concilij Tri-
dentini, affinitas ex actu fornicario pro-
ueniens, reſtricta ſit vſque ad Secundum
gradum, vt ſupra diximus, propterea
concludendum eſt neceſſariò, Primo, &
26 Tertio gradibus affinitatis huiuſmodi
ſe attinentes, poſſe licitè inter ſe contra-
here ſine diſpenſatione, ex ipſa regula
tex. in cap. fin. de conſang. & affin. vbi re-
motiorem gradum attendendum eſſe,
ſtatutum fuit, ſicut coniuncti in Primo,
27 & Quinto gradibus Conſanguinitatis,
vel affinitatis ex matrimonio conſur-
gentibns licitè, & abſque aliqua diſpen-
ſatione contrahere poſſunt ex *d. cap. fin.*
Nec aliquo modo obſtat dicta Conſti-
tutio Pij Quinti, qua cauetur faciendam
eſſe mentionem propinquioris., ſi is ſit
Primus, nec ſufficere expreſſionem gra-
dus remotionis; quia hęc Conſtitutio lo-
quitur in caſibus, in quibus neceſſaria
eſt diſpenſatio, & vbi Papa declarauit ſe
non habere voluntatem diſpenſandi, niſi
exprimatur Primns gradus: ſed ſic eſt,
quod attentis præmiſſis, ſuper Tertio af-
finitatis gradu ex actu fornicario proue-
niente, non eſt petenda diſpenſatio, ergo
non ſumus in caſibus conprehenſis in
dicta Conſtitutione; & ſic, ſicut, qni con-
iuncti eſſent in Primo, & Quinto gradi-
bus, vt dictum eſt, non egent diſpenſatio-
ne ſuper dicto Quinto gradu, ita, etiam
aſſinitas modo præmiſſo proueniens,
nullum præſtat impedimentum in pri-
mo, & Tertio gradibus, & ita docet, etiã
notoria praxis.
Ad cuius cõfirmationem plures ema-
narunt declarationes Sacrę Congrega-
tionis Concilij Tridentini, quibus caue-
tur, quod impedimentum iſtud; quod
propter affinitatem ex actu fornicario
contractum dirimit, ad eos tantum ſpe-
ctat, qni Primo, & Secundo affinitatis ſe
attinent, in vlterioribus verò gradibus,
Concilium ſtatuit non diremiſſe.
Et aliàs ipſa Congregatio cenſuit, ad
dignoſcendum, an ſubſit impedimentum
affinitatis prouenientis ex fornicatio-
ne, attendendum eſſe gradum remotio-
rem; ideoq; qnemadmodũ inter eos, qui
Tertio gradn affinitatis ex actu fornica-
rio procedentis, coniunguntur matri-
monio poſt Concilium Tridentinum,
quod huiuſmodi impedimentum ad Pri-
mum, & Secundum gradum reſtringit,
licitè contrahitur; ita, etiam contrahi
poteſt inter eos, qui ſimul Secũdo, & Ter-
28 tio gradibns huiuſmodi affinitatis ex
fornicatione inductæ coniunguntur; &
hoc eſt adeo, etiam in praxi receptum, vt
nulla remaneat hæſitatio: ſed hoc modo,
iſta affinitate ad Primum, & Secundum
gradus reſtricta, illa tãtùm remanet, quę
ſecundum ius antiquum extenditur vſq;
ad Quartum gradum incluſiuè, *Gutter.
de matrim. cap. 99 nu. 14 Henriq. lib. 2.
cap. 10. numer. 1. litera H. Sanchez. lib. 7.*

diſput

diſput 65. nu. 5. & ſublatis iam impedimentis Tertij, & Quarti huius fornicariæ affinitatis, poteſt matrimonium contrahi abſque diſpenſatione; ſicut eadem
29 ratio habenda eſt de affinitate ſuperueniente, vt ſtatuit Gregorius Decimus tertius; qui ex ſententia Sacræ Congregationis, voluit, ſublatum cenſeri impedimentum quoque ſuperuenientis affinitatis poſt contractum matrimonium; quia ſi impedimentum dirimens ſublatum eſt, quod maius eſt: ergo, & iſtud, quod ſolùm impedit, ne is, per, quem contracta eſt affinitas, ſine peccato poſſit exigere debitum, quod minus eſt; propterea Concilium ſuſtulit Tertium, & Quartum.

Crimen. Illud dicitur impedimentum
30 criminis, cùm quis aliquam per adulterium polluerit, fide data de matrimonio inter ſe contrahendo poſt obitum ſui viri, vt habetur *in c. fin. de eo, qui dux. quam poll. per adult.* Vel, cum quis machinatus eſt in mortem vxoris, vt aliam, quam viuente illa carnaliter cognouerat, in coniugem haberet, vel è contra *cap. laudabilem, de conuerſ. in fi. Theſaur. fori Eccleſ. par. 2. cap 9. nu. 76.* & alibi dicam, cùm de diſpenſatione agam, ſuper hoc impedimento.

31 Votum, duplex eſt. ſcilicet ſolemne, quod impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum: & ſimplex, quod tantùm impedit contrahendum, *cap. conſuluit, qui cler. vel vouen.*

32 Honeſtas, Cuius impedimentum dicitur, Publicæ honeſtatis iuſtitię, eſt propinquitas ex ſponſalibus proueniens, robur trahens ab Eccleſiæ Conſtitutione, *Sanch. de matr. lib. 7. diſput. 68. nu. 1.* de quo quidem impedimento, habemus *tex. in cap. literas, de deſponſ. impub. cap. iuuenis, cap. veniens. cap. ad audientiam, & cap. ſponſam, de ſponſ. & cap. vn. eod. tit. lib. 6.* Ratio autem, cur ita vocetur hoc impedimentum, aſſignatur *in d. cap. iuuenis,* vbi dicitur, quod conſonum honeſtati Eccleſiæ eſt, vt propter inchoationē matrimonij, quæ in ſponſalibus reperitur, conſanguineis alterutrius ſponſi, idem matrimonium interdicatur; quod deſumitur, etiam ex *l. ſi qua, §. 1. & l. ſemper ff. de ritu nupt. gloſ. in cap. non debet, de con ſang. & affin.* vbi dicit, quod ideò frater impeditur ſumere ſponſam fratris proptèr publicam honeſtatem; quia ſcriptum eſt, *ſponſam fratris, frater habere non poteſt, cap. ad audientiam, de ſponſ. arg. l. qui in adoptionem, ff. de adopt. idem Sanch d. nu. 1.* vbi ſubdit aliam rationem conſimilem, nempè, quia per ſponſalia coniunguntur ſponſi, non tamen perfectè, ſicut per matrimonium, ſed imperfectè, tanquam per quoddam matrimonij initium; quodque conuenientiſſimum fuit, vt ſicut per matrimonium contrahitur affinitas, ſubſequentes nuptias dirimens, ita ex ſponſalibus aliud vinculum coniunctionis oriretur, minus tamen perfectum affinitate, prout, etiam nos ſuo loco dicemus.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſationes non concedi, ſine cauſę cognitione.*
2 *Concilium Tridentinum, quid ſtatuerit circa diſpenſationes matrimoniales.*
3 Cap. quia circa, de conſang. & affin. *quas cauſas requirat in diſpenſationibus matrimonialibus.*
4 *Matrimonialium, diſpenſationum cauſa, declaratę per Sacr. Congr. Concil.*
5 *Author, in Collegium Officialium Diſpenſationum in Apoſtolica Cancellaria cooptatus.*
6 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa ob anguſtiam loci, quomodo detur.*
7 *Et quomodo, ob anguſtiam locorum.*
8 *Et quid, ſi in Curia contingat ignorari ipſa loca.*
9 *Et quid, ſi Oratrix, domicilium in aliena Diœceſi contraxerit.*
10 *Diſpenſatio matrimonialis, quomodo detur cum cauſa, ob anguſtiam, cum clauſula,* Et ſi extra.
11 *Clauſula,* Et ſi extra, *quando petenda in diſpenſatione matrimoniali, ob anguſtiam.*
12 *Et quare.*
13 *Qualitas perſonarum, in quibus gradibus exprimenda in diſpenſationibus matrimonialibus.*
14 *Quando autem dicta expreſſio qualitatis ceſſet.*
15 *Clauſula,* Et ſi extra, *in quibus gradibus ceſſet in diſpenſatione.*
16 *Dictio,* ſaltem, *quid importet.*

17 Expreſſio qualitatis perſonarum, regulariter non requiritur in diſpenſationibus.

18 Niſi quando nobilitas præbet cauſam ad diſpenſandum.

19 Diſpenſatio non irritatur, ſi taceatur titulus nobilitatis.

20 Clauſula, Et ſi extra, cur reddat faciliorem Pontificem ad diſpenſandum.

21 Matrimonialis diſpenſatio ob incompetentiam dotis, quomodo detur.

22 Dotis mulieris incompetentia, cauſa ſufficiens ad diſpenſandũ, & quare.

23 Dote carẽs mulier, an dicatur pauper, ſi habeat parentes diuites.

24 Diſpenſatio ob incompetentiam dotis, quando valeat, ſi alius intendat dotare mulierem.

25 Et quid, ſi tempore diſpenſationis, illa carebat dote; poſtmodum verò fuerit inſtituta hęres.

26 Donatio inter virum, & vxorem, quando non valeat.

27 Diſpenſatio ob incompetentiam dotis mulieris, an valeat, ſi illa ignorauerit ſe inſtitutam eſſe hæredem.

28 Cauſæ diſpenſationis, quo tempore verificanda.

29 Immunitas propter numerum duodecim filiorum, quomodo intelligenda.

30 Et cur competat, etiam matri.

31 Cauſam ſufficere eſſe veram tempore impetrationis diſpenſationis, quomodo intelligendum.

32 Diſpenſationes, præſertim matrimoniales, regulariter non dari in formâ gratioſa.

33 Carnalis copula, pro cauſa allegata in diſpenſatione, debet eſſe vera tempore impetrationis.

34 Dotis incompetentia, quomodo verificetur, ſi habeat pater duas filias, vt hic.

35 Filię ęquè dotantur, ſi bene in matrimonium collocentur.

36 Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa incompetentię dotis, & illius augmento, quomodo detur.

37 Dotis augmentum, in quibus gradibus requiratur in diſpenſatione matrimoniali.

38 Clauſula, Poſtquam Oratricis dos aucta fuerit, appoſita in diſpenſatione matrimoniali, quid operetur.

39 Dictio, competenter, adiecta in diſpenſatione matrimoniali propter dotem, quid operetur.

40 Cauſa, ob incompetentiam dotis Oratricis, cum illius augmento, quomodo probanda.

41 Dotis augmentum, eſt cauſa diſpenſationis matrimonialis.

42 Datur ob cauſam onerosam.

43 Et quomodo conſtituendum Oratrici ab Oratore, in hac Curia Archiepiſcopali.

44 Dotis augmentum, conſueuit in quantitate ſpecificari, in diſpenſatione propter dotem cum augmento.

45 Et tunc, quid ſeruare debeat Delegatus.

46 Matrimonialis diſpenſationis cauſa pro Oratrice indotata, quomodo detur.

47 Et quomodo, quando alius auget dotem.

48 Dotis augmentum in diſpenſatione matrimoniali; parum refert, quod ſiue ab Oratore, ſiuè ab alio conſtituatur, etiam ad effectum exequendi litteras diſpenſationis.

49 Et quęnam ſit cauſa.

50 Dotis incompetentis cauſa, in diſpenſatione narrata, non verificabitur pro ipſa Oratrice penitus indotata, & ę contra.

51 Et propterea requiritur noua diſpenſatio, ſaltem in forma Perinde valere, iuxta ſtylum Curię.

52 Quamuis gratia, Perinde valere dari non conſueuerit ſuper ipſa cauſa.

53 Gratia Perinde valere, virtus.

54 Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa propter lites ſuper ſucceſſione bonorum, quomodo detur.

55 Et quare admittatur.

56 Litium extinctiones ſpectant ad Congregationis humanæ conſeruationem.

57 Iudicis arbitrio remittuntur, quę

certa

certa lege definita non ſunt.

58 *Matrimonialis diſpenſatio, quomodo detur cum cauſa, propter Oratricis dotem, litibus inuolutam.*

59 *Et quare huiuſmodi cauſa admittatur.*

60 *Et non admittitur, niſi regulariter in gradibus remotioribus.*

61 *Et quid debeat Delegatus inſpicere, pro exequutione huius diſpenſationis.*

62 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa propter lites ſuper rebus magni momenti, quomodo detur.*

63 *Et quanam clauſula ei adijciatur.*

64 *Ablatiuus abſolutus, importat conditionem.*

65 *Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa, propter inimicitias, quomodo detur.*

66 *Inimicitię leuis cauſa, quis non præſumitur aliquem lędere.*

67 *Inimicitiæ graues prĉſumuntur ex iniuria atroci.*

68 *Cauſam pecuniariam arduam, capitali æquiparari.*

69 *Et quando ardua iudicetur.*

70 *Pecuniæ, ſunt loco ſanguinis.*

71 *Inimicitiæ, debent concludenter probari, vt hic; quia non præſumuntur.*

72 *Teſtis ſine ratione deponens, dicitur vt pecus, non vt homo.*

73 *Inimicitiæ graues, quænam dicantur, arbitrio iudicis relinquitur.*

74 *Matrimonialis diſpenſatio, pro confirmatione pacis, quomodo detur.*

75 *Matrimoniales diſpenſationes conceditur ad firmandam pacem.*

76 *Pacis, & concordiæ conſeruationis cauſa, multa conceduntur.*

77 *Relaxantur iura pro bono pacis inducendæ.*

78 *Pax de recenti inita, non excludit odium, & nocendi animum.*

79 *Maſcardus, fuit Vicarius Generalis Cardinalis de Arezo Archiepiſcopi Neapolitani.*

80 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa pro Oratrice filijs grauata, quomodo detur.*

81 *Mulier, quæ ſepelierat 22. viros, nupſit victori, qui eam, etiam ſepeliuit.*

82 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa pro Oratrice 24. annum excedente, quomodo detur.*

83 *Et in quibus gradibus denegetur.*

84 *Aetas ad matrimonium contrahendum, quę.*

85 *Mulier, inconſulto patre, quando nubere poſſit.*

86 *Matrimonialis diſpenſatio pro Oratrice excedente 24. annum, non habet locum in vidua.*

87 *Dictio,* hactenus, *deſignat tempus prĉteritum.*

88 *Legatum factum filiabus, matrimonio collocandis, intelligitur de illis, quæ nondum virum habuerunt.*

89 *Filius natus ex muliere, quæ mortuo viro, alios duos viros habuit, cuius nam eſſe cenſeatur, remiſſiue.*

90 *Viduarum fauore quamplura emanarunt priuilegia.*

91 *Viduæ mulieres, quæ ad ſecunda vota non tranſeunt, dignę innumeris laudibus.*

92 *Feliciana Criſpa nobilis vidua, Authoris genitrix, commendatur.*

93 *Diſpenſationis matrimonialis cauſa, pro Oratrice excedente 24 annum, quare emanauit.*

94 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa, quando locus eſt ad litus maris, quomodo detur.*

95 *Et quomodo, cum cauſa, pro Belgis.*

96 *Et quomodo, cum cauſa, pro Germanis.*

97 *Matrimonium, inter pares religione contrahendum.*

98 *Matrimonium fidelis, cum infideli quo iure prohibitum.*

99 *Quando tamen ita poſſit contrahi.*

100 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa, vt bona conſeruentur in familia, quomodo detur.*

101 *Et quare Papa diſpenſet, cum iſta cauſa.*

102 *Familia ſine diuitijs, ſordeſcit.*

103 *Familiarum decus, et honor, per diuitias conſeruantur.*

104 *Pecunia, fideiuſſor futuræ neceſſitatis.*
105 *Et dicitur ſecundus ſanguis hominum.*
106 *Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa pro Illuſtris familię conſeruatione, quomodo detur.*
107 *Et quando, & in quibus gradibus.*
108 *Et quare introducta.*
109 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa, ob excellentiam meritorum, quomodo detur.*
110 *Merita allegata in diſpenſatione; an ſint verificanda.*
111 *Matrimonialis diſpenſatio, Ex certis rationabilibus cauſis, quę communiter ſine cauſa nuncupatur; quomodo concedatur.*
112 *Et an illa verba*, ex certis rationabilibus cauſis *veniant iuſtificanda.*
113 *Papę poteſtas, libera in diſpenſando.*
114 *Quę in mente conſiſtunt, ſoli Deo ſunt cognita.*
115 *Qualitas Oratorum, expreſſa in diſpenſatione matrimoniali, quando habeatur pro cauſa.*
116 *Vicarius generalis Epiſcopi non aſſumendus, qui reſcriptorum Romanæ Curię praxim non calleat.*
117 *Alexander Lucianus, Vicarius Generalis Neapolitanus, commendatur.*
118 *Clauſula*, Qui ex honeſtis familiis, *adiecta in diſpenſatione matrimoniali, quomodo probanda.*
119 *Et quomodo nobilitas.*
120 *Nobilium, duo genera.*
121 *Principales populi, in diſpenſatione matrimoniali, qui probentur.*
122 *Et refertur exemplum.*

Praxis Cauſarum Diſpenſationum matrimonialium ſine copula.

CAP. II.

1 QVibus ſic præmiſſis cauſis, cum in vnoquoque ex ſupradictis impedimẽtis cõtingat in dies diſpenſari; nec diſpenſationes concedantur, niſi cum cauſæ cognitione, Summo Pontifici prius narrandæ, vt patet ex ipſius diſpenſationis definitione, quæ, vt aliàs diximus, eſt iuris communis relaxatio, cum cauſæ cognitione, ab eo qui habet poteſtatem diſpenſandi, *Barboſ. de poteſt. epiſ. allegat. 33. num. 3.* Idcirco operæ pretium eſſe duximus, omnes cauſas neceſſarias ad huiuſmodi diſpenſationes matrimoniales obtinendas, & de ſtylo, ac in praxi receptas, hic ſubnectere; cum ex Sacri Concilij Tridentini decreto, *ſeſſ. 24. cap. 5. de refor. matrim.*
2 cautum ſit, quod in contrahendis matrimonijs, vel nulla omninò detur diſpenſatio, vel rarò, idque ex cauſa, & gratis concedatur. In ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ex publica cauſa; & licèt
3 probetur per *tex. in c. quia circa, de conſang. & affin.* cauſas, cum quibus concedendæ ſunt hæ diſpenſationes, duas eſſe, nempè, prolem ſubſequutam, & euitationem ſcandalorum, vbi ipſe *tex.* loquitur de matrimonio de facto contracto; nihilominus aliæ permultæ à Sacra Congre-
4 gatione Concilij Tridentini, fuerunt declaratæ, & approbatæ, cum quibus ſuper huiuſmodi impedimentis diù per Sũmum Pontificem diſpenſari conſueuit, ac in dies diſpenſatur: Sunt autem, quæ ſequuntur, cum ſuis narratiuis, ex quibus aliquę tantùm narrantur per *Quarant. in ſum. bull. verbo. Diſpenſationes matrimoniales*, reliquas verò, longo temporis curſu in Romana Curia obſeruaui, cum per felicis recordationis Paulum Quintum
5 fuiſſem, ſua benignitate, in Collegium Dominorum Officialium, tàm matrimonialium, quàm aliarum diſpenſationum in Cancellaria Apoſtolica cooptatus.

Prima igitur cauſa, Propter anguſtiam loci.

6 *Quod cum dicta Oratrix in dicto loco, propter illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat.*

Se-

Secunda cauſa, Propter anguſtiam locorum.

7 *Quod cum dicta Oratrix in dictis locis, etiam de vno ad alium ſe transferendo, propter illorum anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum &c. vt ſupra.*

Quod ſi contingat aliquando à Sollici-
8 tatoribus in Vrbe, ignorari locum, vnde
Oratores orti ſunt, ne propterea expedi-
tio differatur; abſque eo quod apponatur
locus, ſufficit narrare, Quod cum dicta
Oratrix in locis, ex quibus ipſa, & Ora-
tor prædictus orti exiſtunt, in dicta diœ-
ceſi exiſtentibus, etiam de vno ad alium
ſe transferendo, propter illorum anguſtiã
virum ſibi non conſanguineum &c. ſicut
9 etiam dicitur quando narratur, Oratri-
cem domicilium contraxiſſe in alio loco,
etiam alterius diœceſis: tunc enim peten-
da etiam eſt diſpenſatio ob anguſtiam
vtriuſque loci, ſcilicet originis, & do-
micilij, cum conſueta clauſula, *factis pro-
clamationibus etiam in parochiali Eccleſia
originis Oratricis &c.*

Cæterùm, quid ſentiendum circa verificationem huiuſmodi cauſæ, dicam infra in declaratione litterarum diſpenſationis cum eadem cauſa.

Tertia cauſa, Propter anguſtiam, cum Clauſula, Et ſi extra &c.

10 *Quod cum dicta mulier in dicto loco propter illius anguſtiam, virum paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat, Et ſi extra dictum locum nubere cogeretur, dos quam ipſa habet, non eſſet competens, neque ſufficiens, vt cum ea virum, cui iuxta ſtatus ſui conditionem, nubere poſſet, inuenire valeret &c.*

11 Hæc tamen Clauſula, *Et ſi extra &c.*
non requiritur in omnibus gradibus, ſed
tantùm in quibuſdam proximioribus,
veluti in Secundo, & Tertio à communi
ſtipite, etiam ſi fuerint duplicati ex plu-
ribus ſtipitibus; ſic etiam, ſi vltra præ-
dictos Secundum, & Tertium concurre-
rent alia impedimenta remotiorum gra-
duum, vtpotè in Secundo, & Tertio ex
vno, & Tertio, & Quarto ex altero ſtipi-
tibus, Et ſic regulariter, quotieſcunq; ex
vno eodéq; ſtipite cõiunguntur Oratores
Secundo, & Tertio Conſanguinitatis, vel
affinitatis gradibus, quãuis ex alijs, diuer-
ſiſque ſtipitibus plures concurrerent re-
12 motiores gradus. Cur autem addita ſit
hæc Clauſula, *& ſi extra*, reſpondetur,
quod regulariter, quò propinquior eſt
gradus, eò vrgentior requiritur cauſa ad
diſpenſandum, vt ſatis notum eſt.

13 Docet item notoria praxis; quod in
ſupradictis Secundo, & Tertio gradibus,
etiam, vt ſupra duplicatis, vel concur-
rentibus, etiam alijs gradibus remotio-
ribus, ſicut dictum eſt, ſemper eſt ne-
ceſſariò exprimenda qualitas perſonarũ
Oratorum; nempè, ſi ſint nobiles, aut
principales ciues, vel ſaltem ex honeſtis
14 familijs. Datur tamen diſpẽſatio ſine ex-
preſſione qualitatum perſonarũ. cũ cau-
ſa pro indotata Oratrice, vel propter ini-
micitias, aut pro confirmatione pacis.

Aduertas tamen, quod quando peti-
tur hæc diſpenſatio in gradibus ſupradi-
ctis, & cum dicta cauſa, ob anguſtiam lo-
15 ci, ceſſat ſupradicta Clauſula, *Et ſi ex-
tra*, ſi exprimatur ſupradicta qualitas per-
ſonarum, ſaltem quod ſint ex honeſtis
familijs, vt ſupra dictum eſt, & non aliàs;
16 quia hæc dictio, *ſaltem*, ſecundum ſty-
lum Curiæ, admittitur tanquam ſubſidia-
ria; quia diminutionem ſignificat; vnde
deficiente alia maiore expreſſione huiuſ-
modi qualitatum, recurritur ad illam,
cui iungitur hæc dictio, veluti, ex hone-
ſtis familijs, *Franc. in c. ſtatutum, nu. 14.
de reſcrip. in 6.*

Licèt regulariter ſufficiat ſimpliciter
aſſerere nomen Oratoris, quicunque ille
17 ſit; quia circa hanc expreſſionem, non
eſt habenda acceptio perſonarum, neque
intereſt inter nobilem, & ignobilem,
pauperem, & diuitem, præſertim, quia
non attenditur hic diſpoſitio l. 1. C. *de
natural. liber* nec *l. imperialis C. de nuptijs.*
quæ inter dictas perſonas diſtinguebant;
& conſtitutos in dignitate cum humili-
bus, vel libertinis prohibebant cõtrahere
matrimonium: nec taciturnitas diuitiarũ,
vel nobilitatis vitiat diſpenſationem, teſte
18 *Hoſt. in cap. fin. de fil presb* niſi quando
nobilitas præſtet cauſã ad diſpenſandum
in caſibus à iure expreſſis; quia ſicut Deus
non habet, ita nec eius miniſtri debent
in diſpenſando, habere acceptionem. Vn-
19 de ſeruat praxis, quod non irritatur di-

ſpenſatio,ſi nõ fuerit in precibus dictum, quod Orator ſit Comes, vel Baro &c. Et ſic nobilitatis taciturnitas ſtatus Comitatus, vel Ducatus non vitiant diſpenſationem;quicquid dicat *Alex. conſ. 195. num 9. lib. 2.*

20 Cur autem hæc clauſula, *Et ſi extra*, faciliorem reddat Pontificem, ad ita diſpenſandum,eſt, quia duriſſimum eſt,cogi fœminam extra proprium Oppidum nubere; vt ſic patris, & matris, ac conſanguineorum conſortio destituta, acerbam, ac ſolitariam vitam tranſigat, *Sanch. lib. 8. diſp. 19. nu. 13.*

Quarta cauſa, Propter incompetentiam Dotis Oratricis,

21 *Quod cum dicta Oratrix dotem habeat minus competentem, iuxtà ſtatus ſui conditionem, cum qua virum ſibi non conſanguineum, vel affinem, paris conditionis, cui nubere poſsit, inuenire nequeat, & dictus Orator illam cum dicta minus competenti dote, in vxorem ducere intendat.*

Et hic obſeruandum eſt, quod nonnulli, impropriè hanc cauſam appellant, *propter paupertatem*, nempè, mulieris (quę communiter appellatur, *propter incompetentiam dotis*) eũ qua credunt Oratores euadere ſolitã ſolutionẽ expenſarũ in diſpẽſatione requiſitarum; quas, ſeù illarum partem tunc euadunt, quando diſpenſatio petitur cum copula in forma pauperum, ſub qua forma datur, etiam ipſa diſpenſatio, licèt inter Oratores, non fuerit carnalis copula ſubſequuta, ſed tantummodò illius ſuſpicio, vnde inſurgat Oratricis infamia, quæ propter huiuſmodi ſuſpicionem, innupta remaneret, vt infra dicemus.

22 Incompetentia igitur dotis mulieris, cauſa ſufficiens eſt ad diſpenſandum; quia ad bonum publicum confert, ne fœmina, defectu dotis, innupta remaneat; quòd magis procedit in muliere, quæ nullam penitus habet dotem, cum inter cœteras miſerias, quæ inde ſibi proueniunt, ſolet à ſuo viro contemni, vt dixit *Iaſon. Auth. res, quę, col. 5. C. comm. de leg. verſ. quarto, quæritur, Paul. de Caſtr. conſ. 456. lib. 2.* vbi ſubijcit, quod propterea intereſt mulierem eſſe dotatam.

Sanè, pro executione huiuſmodi diſpẽſationis cum dicta cauſa, videndum erit,
23 an Oratrix cenſeatur pauper, & ſic dote carens, cum nihil poſſidet; licèt habeat parentes diuites? Et profectò, negatiua reſponſio vera eſt; quia hoc caſu non admittenda eſt diſpenſatio, cum hac cauſa; ſ. propter dotem minus competentem, vel pro penitus indotata: nam ſtante, quod, illa habet ius ſuccedendi in bonis parentum, ac eos compellendi ad illam dotandum ſtatim, iuxtà ipſius Oratricis qualitatem, ac ipſorum parentum facultates; parum refert, quod iuxtà præſentem ſtatum nihil habeat; quod procedit; etiã ſi pater ob aliquam cauſam, recuſaret illam dotare; quia ex eo quod habeat ius ſuccedendi, & compellendi, dicitur habere dotem competentem, & iam per ſupradictas rationes deſtinatam. Vndè pro hac parte facit, quod deſtinatum, habetur pro facto, iuxtà ea, quæ dicit *Bald. in l. penult. de milit. teſtam.* nempè, quod potentia propinqua actui, habetur pro actu, *l. qui in vtero ff. de ſtat. homin.* Sicut etiam valet dicere, quod filia dotata dicitur, cui pater reliquit dotem deſtinatam ad futurum matrimonium, *gloſ. in l. cum plures, §. cum inter, in verbo, alio patre, ff. de admin tut.*

24 E contrario, valebit diſpenſatio, ſi in ea narratum fuerit, Oratricem habere dotem minus competentem; licèt frater, aut quicunque alius, illam dotare intendat: dummodò nullum pactum dotandi præceſſerit, per quod dictæ Oratrici ius irreuocabile quæratur, vel etiam, ſi pactum fuerit dotandi; dummodò illa nubat ſuo conſanguineo; nam, cum ex prædictis, non exiſtente pacto, aut non impleta dicta conditione, nullum ius habeat ad dotem, dicitur verè pauper, non obſtante certitudine, quod à fratre dotanda erit, *Sanch. d. diſput. 19. num. 24.* & ſic ſeruatur in praxi.

25 Sed quid, ſi Oratricem non habentem dotem, tempore, quo obtinuit diſpenſationem, cum eadem cauſa incompetentiæ dotis, ſeù ſi penitus, illa indotata exiſteret, ante quam tamen Ordinarius, vigore literarum diſpenſet, contingeret eſſe inſtitutam hæredem, aut legatariam alicuius quantitatis ſufficientis; an poſſit huiuſmodi hæreditatem, ſeù legatum repudiare, ne fruſtretur effectu diſpenſationis, ſeù mandati de diſpenſando; atten-

attentoquod, ſtante hæreditate, ſeù le-
gato huiuſmodi, ceſſat cauſa, propter
quam ipſa diſpenſatio fuit impetrata? Et
reſpondendo cum *eod. Sanch. d. diſp. 19. nu.*
27. dico, quod ſi ipſa Oratrix cederet, aut
renunciaret hæreditati, ſeù legato in fa-
uorem alterius, certum eſt illam, iam
acquiſiuiſſe hæreditatem, ſeù legatum,
& ſic effectam fuiſſe diuitem; quia talis
ceſſio, eſt vera donatio, & alienatio *l. ſi*
auia, C. *de iur. deliber.* ex eo, quod qui
vult aliquid, cenſetur velle omne id,
quod ad eius efficaciam neceſſarium eſt,
arg. l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud. l. ſingularia ff.
ſi cert. pet. vbi, quando duò actus concur-
runt in vnum, alter tacitus, & alter ex-
preſſus, idem operatur tacitus, ac ſi ope-
raretur expreſſus, *l. 4. ff. de donat. int. vir.*
vxor. vbi non valet tanquam donatio in-
26 ter virum, & vxorem, ſi vir donanti ſibi
iubeat, vt donet vxori; quia iubendo do-
nare, eſt tacita, & occulta acceptatio.
Vnde Oratrix, cedendo, vt dictum eſt,
ſatis ſe gereret pro hærede, ſiuè ceſſio fiat
tacitè, ſiuè expreſsè, *id. Sanch. lib. 6. diſp.*
4. nu. 17. & ſic ex præmiſſis corrueret di-
ſpenſatio, cum dicta cauſa incompeten-
tiæ dotis, obtenta; quia agitur tantum-
modò de mandato ad diſpenſandum,
cum cauſa verificanda tempore exequu-
tionis, vt infra dicetur.

27 Sed pone, quod Oratrix in longinquis
partibus degens, fuerit ab aliquo inſtitu-
ta hæres, vel legataria; quod tamen non
potuit ob longinquitatem ad eius noti-
tiam peruenire, & miſerit ad Vrbem pro
diſpenſatione, cum dicta cauſa incom-
petentis dotis; cuius quidem diſpenſa-
tionis vigore, matrimonium contraxit;
poſtmodum verò, ad eius notitiam per-
uenit, ſe fuiſſe inſtitutam hæredem, ſeù
legatariam; nunquid acceptando hære-
ditatem, ſeù legatum, carebit effectu di-
ctæ diſpenſationis?

Et omni prorſus hæſitatione remota,
eſt reſpondendum negatiuè; quia cauſa,
ſcilicet incompetentiæ dotis, fuit Sum-
mo Pontifici narrata, tempore, quo ipſa
Oratrix ignorabat talem inſtitutionem,
Sanch. d. lib. 8. diſp. 19. n. 28. Subdens etiam
ibi, quod erit piè credendum, talem fuiſ-
ſe mentem Pontificis, ne diſpenſationes,
& matrimonia periculis exponantur.

28 Circa tamen hanc, & alias cauſas in
huiuſmodi diſpenſationibus verificandas,
nulli dubium eſt, prout tenent omnes
DD. ſufficere tempore impetrationis, il-
las fuiſſe veras; licèt poſtea deficiant,
Bald. in l. 1. nu. 11. C. de cond. indeb. Ludouiſ.
deciſ. 406. nu. 12. Sicut etiam habemus,
quod ſi detur dos mulieri ſub prætextu
paupertatis, ſufficit, quod à principio
fuerit pauper, vt dotem conſequatur:
quod ſi poſtea fiat ditiſſima, habebit ni-
hilominus ipſam dotem, faciunt etiam,
quæ in ſimili ſcribit *Dec. conſ. 24. & Ioan-*
nes Andr. in cap. decet, de reg. iur. in 6. vbi
quod ſi conceſſa fuerit alicui immuni-
29 tas propter numerum duodecim filio-
rum, non debet illa ceſſare, ſi contingat,
aliquos ex dictis filijs mori; ſufficit enim
quod vna hora fuerint ſemel viui, *Ant.*
Singul. 241. Top. de Conſtitut. Princip. in l.
fin. nu. 34. fol. 220. nam cum peruenitur
ad hunc numerum duodecim filiorum,
non eſt opus, illos ſemper viuere, quia
ſufficit, numerum hunc eſſe completum;
licèt temporis interuallo efficiatur im-
perfectus; in quo quidem numero com-
putantur mares, & fœminæ, etiam ſi illæ
fuerint nuptæ, vel religionem ingreſſæ,
ſiuè legitimæ, & naturales, ſiuè naturales
tantùm *Theſaur. deciſ. 267. nu. 5.* quæ qui-
dem immunitas, non ſolùm prodeſt pa-
tri, verùm etiam matri *Franc. deciſ. 259.*
nu. 1. Et ita annis elapſis per Regiam Ca-
meram Summariæ, fuit conceſſum pri-
uilegium huius immunitatis D. Victoriæ
Stantionæ nobiliſſimæ matronæ Neapo-
litanæ; quæ ex ſexdecim ſuis filijs, octo
fœminas in diuerſis ex principalibus Mo-
naſterijs Monialium huius Ciuitatis col-
locauit, in eiſquè profeſſionem illæ emi-
ſerunt, omneſque piè ſanctèque viuunt,
famulatum exemplariter Altiſſimo exhi-
bentes. Ratio autem præmiſſorum eſt,
30 quia etiam mater in procreatione filio-
rum concurrit tanquam inſtrumentum
neceſſarium, *Surd. 1. conſ. 218. num. 10.*
Quod quidem priuilegium ampliatur, vt
competat, etiam filijs, mortuo patre,
Menoch. conſ. 486. Requiritur tamen, quod
tēpore impetrationis huiuſmodi priuile-
gij dicti filij in communi viuant omnes in-
ſimul, *Capyc. deciſ. 54. num. 3.* quia ſi eo-
rum bona diuidantur, ceſſat hoc priuile-
gium: quod tamen intelligas de diuiſio-
ne voluntaria, non autem neceſſaria,
Rip. ſingul. obſer. 315. & quod diximus,
vt in prædicto numero duodecim fi-
liorum comprehendantur etiam natura-
les, intelligas pariter, ſi per reſcrip-
tum Principis, vel aliàs fuerint legitima-
ti, puta per ingreſſum Religionis, *Na-*
uar. conſ. 6. nu. 6. de fil. presb. quod obiter
dictum ſit.

Quod

31 Quod autem in propoſito ſufficiat,
cauſam ipſam, veram eſſe, tempore im-
petrationis, ita intelligas, ſi videlicet, di-
ſpenſatio ipſa, conceſſa fuerit in forma
gratioſa; itaùt narratorum non egeat
iuſtificatione: tunc. n. non mandatum de
diſpenſando, ſed propriè diſpenſatio eſt:
32 quæ tamen forma gratioſa hodie regu-
lariter non datur, preſertim in diſpẽſatio-
nibus matrimonialibus; ſed ad preſcrip-
tum Concilij Tridentini, omnes diſpen-
ſationes expediuntur in forma commiſ-
ſaria; ac propterea committuntur Ordi-
nario; vt cognita precum veritate, diſpẽ-
ſet, vt aliàs diximus: hoc igitur modo,
narrata erunt verificanda tempore exe-
quutionis, licèt tempore Datæ non eſſent
vera, *Garc. de beneſ. p. 6. cap. 2. nu. 283.*

In diſpenſationibus autem, in quibus
pro cauſa narratur, inter Oratores ſequu-
tam fuiſſe carnalem copulam, vel illius
ſuſpicionem; ac propterea, niſi matri-
monium contraheretur, Oratrix rema-
neret diffamata, ſcandalaquè inde exori-
33 tura eſſent, abſque dubio requiritur om-
nia hæc fuiſſe vera tempore impetratio-
nis: ſi etenim poſt eam impetratam, con-
ſultò copulam habuiſſent, vt ſic fraudu-
lenter poſſent ea ſcandala verificari tem-
pore exequutionis, diſpenſatio hæc non
ſuffragabitur Oratoribus, propter do-
lum, qui non debet eis patrocinari, *id.
Garc. d. cap. 2. num. 287. cum ſeqq.*

Et redeundo vndè pauliſper digreſſus
ſum, in verificatione prædictæ cauſæ in-
competentiæ dotis, quærit Gennen. in
praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapoli-
34 tanæ, *cap. 10. num.* 6. quid ſi pater habens
plures filias, poſſet commodè dotare
vnam, ſed habita ratione dotis aliarum
filiarum, non poſſet vnam dotare; an di-
ſpenſatio reddatur ſubreptitia, ſi expri-
mat dotis incompetentiam? & reſpondet
quod non; nam illud dicitur fieri non
poſſe, quod commodè fieri non poteſt,
l. nepos Proculo, ff. de verb. ſignif. Verùm
ſi quantitas dotis, quæ conſtituitur ſecun-
dæ filiæ, ſit iuxta conſuetudinem loci, quę
plurimùm ad id attenditur, *Corn. conſ.
316. num. 6. verſ. & hoc ſemper, Caſ. de
Graſſ. deciſ. 2. nu. 15. de conſtit. Ludouiſ. deciſ.
63. num. 20.* tunc, quamuis ſecundæ filiæ
aſſignetur minor dos, quã primæ, non po-
teſt allegari cauſa incompetentiæ dotis;
ſicque minime curandum erit; quid alteri
ſorori Oratricis conſtitutum fuerit, ſed
quantum illi aſſignandum fuiſſet, *Bald.
35 conſ. 386. in fin. lib. 4.* quia æquè dotantur
filiæ, ſi benè collocentur in matrimonio,
licèt plus vni, quam alteri tradatur, *Al-
ciat. in tract. præſump. reg. 1. præſump. 7. nu.
3. Ludouiſ. d. deciſ. 53. nu. 22. & 23.*

Quinta cauſa, Propter dotem cum augmento.

36 *Quod cum dicta Oratrix dotem habeat minus competentem, iuxtà ſtatus ſui conditionem, cum qua virum paris conditionis, cui nubere poſsit, inuenire nequeat, & dictus Orator, illam cum dicta minus competenti dote in vxorem ducere; illiuſque dotem, vſque ad quantitatem, ſecundum dictæ Oratricis qualitatem, competenter augere intendat &c.*

Hic ſcias, quod augmentum dotis non
requiritur in omnibus gradibus, cum
diſpenſatio petitur ob illius incompeten-
37 tiam; ſed tantùm in quibuſdam proxi-
mioribus, putà in Secundo, & Tertio,
ſeù Tertio tantùm, ſiuè Conſanguinita-
tis, ſiuè affinitatis, etiam ſi gradus hu-
iuſmodi duplicentur, ſeù multiplicentur
ex pluribus ſtipitibus; videlicet, in Du-
plici, Triplici ſeù Quadruplici Tertio, ac
in Secundo, & Tertio, etiam, vt præfer-
tur duplicatis, vel multiplicatis, veluti
in Duplicibus Secundo, & Tertio &c. &
quoad Tertium gradum intelligitur, ſi
ille fuerit abſolutus, ex vno videlicet, ſti-
pite tantùm; ſi. n. ſint Oratores in Tertio,
& Quarto à cõmuni ſtipite, ſiuè ex pluri-
bus ſtipitibus, putà in Duplicibus, Tripli-
cibus, vel Quadruplicibus Tertio, & Quar
to &c. non requiritur hoc augmentum
dotis. Requiritur tamen illud in diſpen-
ſatione in Secundo, & Quarto gradibus
à communi ſtipite ſimiliter prouenienti-
bus. Necnon in Primo publicæ honeſta-
tis iuſtitiæ; ſicut docet iſta praxis.

Nec poterit Exequutor diſpẽſare in ſu-
pradictis gradibus, vigore Apoſtolicæ di-
ſpẽſationis, cũ ſupradicta cauſa, ac etiam
ſi petita fuerit diſpenſatio pro penitus in-
dotata, niſi prius dos ipſa augeatur;
vel (ſi ita petitum fuerit in diſpẽſatione)
Oratrix ex integro dotetur, vt infra di-
cetur; ex eo quod in fine clauſularum
ſupplicationis diſpenſationis, per Officia-

lem

lem præpoſitum his ſupplicationibus ma-
38 trimonialibus, additur clauſula. *Et poſt-quam dicta Oratricis dos competenter aucta fuerit, vt præfertur*; prout etiam dicitur
in litteris ipſius diſpenſationis. Ex quo
tamen nota, quod ſtante dicta clauſula, &
39 præciſe per verbum illud, *competenter*,
non deducitur, quod Orator debeat ſup-
plere integram quantitatem, ſed tantùm
augmentum competens; licèt conſidera-
tione dignum, attenta qualitate Oratri-
cis: vnde ſatis eſſet, ſi ex aliqua parte,
ipſa dos augeatur; dummodò illa pars
ſit alicuius momenti, & digna qualitate
Oratricis, *Sanch. lib. 8. diſput. 35. ſub num. 6.* & quotidie practicatur.

Quoniã verò, inter verificationes cauſa-
rum diſpenſationum matrimonialium
periculoſior, & difficilior eſt hæc, nem-
pè, cum diſpenſatio petitur propter incõ-
petentiam dotis, cum augmento; ſicut
longa experientia comprobatum eſt;
propterea, ad euitandas fraudes, quæ de-
ſuper euenire poſſunt, cum Oratorum,
necnon ipſius Exequutoris animarum
40 iactura, tenetur ipſe Exequutor diligen-
ter examinare huius cauſæ veritatem;
diſcutiendo, an Orator promittens hu-
iuſmodi augmentum, poſſit re vera illud
ſoluere, vel aſſignare Oratrici: & prop-
terea curabit, vt illud, ſcriptura publica
promittat, muliere acceptante, vt verifi-
cetur, dotem eſſe auctam. Aduertat in-
ſuper, an maritus habeat filios ex alia
41 vxore, iam defuncta ſuſceptos: cum
enim augmentum hoc ſit, cauſa diſpenſa-
tionis, extrahitur de toto bonorum acer-
uo, etiam in præiudicium dictorum filio-
rum, vt rectè docet *Sanch. d. diſput. 35. num. 7.* Nam cum Orator auxerit dotem
Oratricis, ad hoc, vt Pontifex diſpenſet
ſuper impedimento, quo ipſi impediun-
42 tur, id augmentum datur ob cauſam
oneroſam, & ſic non eſt donatio gratio-
ſa, ſed contractus, cum ipſo Pontifice
initus, vt concedat diſpenſationem, *id. Sanch. lib. 6. diſp. 8. num. 3.*

Vnde, benè ſeruatur in hac Curia Ar-
chiepiſcopali, vt non admittatur vir ad
conſtituendum Oratrici dotem, ſiuè il-
lius augmentum ſimpliciter ſuper omni-
43 bus bonis ſuis, ſed in ſpecie debet oſten-
dere, ſi habeat bona particularia, ſuper
quibus conſtituatur, vt cum ipſa dote
principali efficiatur vnica dos; cum re-
gulare ſit, quod augmentum debeat ſequi
naturam rei auctæ, *l. inter Socerum, §. cum inter, ff. de pact. dot. & l. etiam, vbi Bart. Bald. & alij C. de iure dot. l. quod in verum, §. ſi quis ff. de leg. 1.* quod principaliter fit,
vt ſit conſultum vxori, in caſu mortis vi-
ri, ne de nouo indigeat tali diſpenſatio-
ne, prout teſtatur *id. Genuen. d. c. 20. num. 14. in fin.* Quod quidem intelligi, & ſer-
uari debet tam in ipſius augmenti quàm
integræ, totiuſque dotis conſtitutione.

Conſueuit aliquando, non ita ſimplici-
ter dici in diſpenſatione, quod Orator
44 intendit augere dotem, ſed ipſius aug-
menti quantitas ſpecificari, nempè, quod
dictus Orator, Oratricis dotem in ſum-
ma tot ducatorum monetæ illarum par-
tium, cum quibus, vſque ad quantitatem,
ſecundum dictæ Oratricis qualitatem,
cõpetenter aucta erit, augere intendit: &
45 tũc curabit Delegatus, vt ipſa ſumma ſol-
uatur in pecunia numerata; niſi aliud ſibi
viſum fuerit pro ſecuritate dicti augmen-
ti, & ita practicatur.

Sexta Cauſa, Pro indotata.

46 *Quod cum dicta Oratrix indotata exiſtat, & dictus Orator, illam ſic indotatam in vxorem ducere; ac vſque ad quantitatem, ſecundum dictæ Oratricis qualitatem, competenter ex integro dotare intendat &c.* Et additur clauſula, *Et ſi, & poſtquam dicta Oratrix ex integro dotata fuerit, vt præfertur.*

Septima cauſa, Quando alius auget dotem.

47 *Quod cum dicta Oratrix dotem habeat minus competentem, iuxtà ſtatus ſui conditionem, cum qua virum paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat; & quidam Oratorum Conſanguineus, ad id aliàs non obligatus, Oratricis dotem, ita tamen, vt Oratori nubat, & non aliàs, vſque ad quantitatem, ſecundum eiuſdem Oratricis qualitatem competenter augere, dictuſque Orator, illam cum dicta minus competenti dote, & illius augmento, in vxorem ducere intendat &c.*

Pro

Pro verificatione tamen cauſæ prædi-
ctæ, notandum eſt, quod ad ſubſtantiam
diſpenſationis huiuſmodi, vt ex præmiſ-
48 ſis conſtat, parum refert, an Orator, vel
alius augeat dotem, ad effectum exequen-
di diſpenſationem, & contrahendi ma-
trimonium; quia ſi poſt impetratam à
Papa huiuſmodi diſpenſationem cum
cauſa, quòd Orator intendit augere do-
tem, poſtmodum compertum fuerit, ip-
ſum Oratorem non poſſe, ſeù nolle auge-
re ipſam dotem, & adſit alius, qui vellet
illam augere, non poterit differre Exe-
quutor diſpenſationem; quia perinde
auget alius, ac ſi ipſe Orator augeret;
49 nam pro cauſa diſpenſationis, conſide-
ratur paupertas Oratricis, non habentis
dotem competentem, &, vt ei cum iſta
liberalitate ſuccurratur; & ita pluries in
facti contingentia conſultus, reſpondi cũ
cod. Sanch. d. diſp. 35. num. 7. vbi præcisè
ſubdit, quod ſi Orator narrauerit in ſup-
plicatione, ſe velle augere dotem, cum
re vera, illam non poſſit ob eius pauperta-
tem augere; ſed alius eſſet, qui augeret,
ſi ipſa Oratrix Oratori nuberet, ſe exiſti-
mare, verificari ſubſtantiam cauſæ; ac ſic
valere diſpenſationem; nam, cum menda-
cium ſit circa rem, nil conferentem ad
diſpenſationem, eam non vitiat. Illud au-
tem, quod dicitur hic de augmento, in-
telligitur etiam, & practicatur in ipſius
dotis integra conſtitutione: prout etiam
ſupra dictum eſt.

Vnum tamen, quod in praxi obſerua-
tur, non omittam, nempè, quod ſi peti-
ta fuerit diſpenſatio ad contrahendum
cum cauſa incompetentis dotis Oratri-
cis, poſtea vero in illius verificatione, cõ-
pertum fuerit, ipſam Oratricem, eſſe
omninò indotatam; vel è contra, ſi fuerit
ipſa diſpenſatio impetrata cum cauſa pro
Oratrice indotata, & poſtmodum con-
ſtet eam habere dotem, licèt in compe-
tentem, quamuis Orator vellet augere
dotem, & ſic vtroque modo conſidere-
tur paupertas ipſius Oratricis, propter
quod eſt concedenda diſpenſatio, vt di-
ctum eſt ſupra; nihilominus illa redditur
nulla, adeo vt, nec poſſit corrigi; ſed eſt
51 omnino impetranda noua gratia, ſal-
tem in forma, *Perinde valere*, & hic eſt
notorius Curiæ ſtylus.

Notet verò hic obiter nouus Curialis, quod
52 licèt gratia, *Perinde valere*, non detur
ſuper cauſa, qua mouetur Papa ad con-
cedendam gratiam, vt omnibus notum
eſt, hic tamen conceditur; quia in caſu
ſupradicto, nempè paupertatis Oratri-
cis, vtraque cauſa tendit ad vnum finem,
nempè, vt Oratrix ipſa habeat Dotem
competentem; & ſic cum cauſa Pontifici
expreſſa, ſit tantùm (vt ita dicam) infir-
ma, benè poteſt ſanari per gratiam, *Per-*
53 *inde valere*, cuius virtus eſt, reualidare
gratiam ab ipſo Papa conceſſam ex ali-
qua parte inualidam, prout mea *practica
beneficiali* dicam.

Octaua cauſa, Propter lites ſuper ſucceſſione bonorum.

54 *Quod cum dicta Oratrix grauem litem ſuper ſucceſſione bonorum magni momenti
ſuſtineat; & ne ob defectum viri, qui litem huiuſmodi proſequatur, & defendat, ip-
ſam liti huiuſmodi ſuccumbere contingat; dictuſque Orator illam in vxorem ducere,
litemque huiuſmodi in ſe ſuſcipere, defendere, ac proprijs expenſis proſequi in-
tendat &c.*

Admittitur hæc cauſa per Summum
55 Pontificem, ex eo, quod ad vtilitatem
publicam ſpectat, vt lites finiantur, *Alex.
conſ. 190. lib. 3. Bart. in l. hac igitur C. de*
56 *nou. C. facien.* litiumque extinctiones ſpe-
ctant ad conſeruationem humanæ Con-
gregationis, *Clem. Dudum, de ſepult.*
ſicut è contrariò, litium intròductio, cri-
minum occaſionem, & Reipublicæ de-
trimentũ præbet, vt habetur in *l. ſi quis
ingenuum, §. in ciuilibus, ff. de capt.* Pa-
rumque refert, quod extinctio litium
pertineat ad commodum Reipublicæ, &
tamen hic agatur de commodo priuato;
quia, cum ex quacunque lite poſſint oriri
odia, cæteraque mala, propterea Papa
quærit omnibus malis obuiare; cum ipſe
ſit pater ſpiritualis omnium Chriſtiano-
rum. *Abb. in cap. vlt. col. penult. de purgat.
canon. Dec. in cap. at ſi clerici, num 37. de
iudic.*

Nec aliàs cauſa hæc per eundem Pon-
tificẽ admittitur, ſi exprimatur huiuſmo-
di litem ſuſtinere Oratricem ſuper ſucceſ-
ſione ſimpliciter quorundam bonorum;
quo caſu ſupplicatio omnino reiicitur,
etiam pro diſpenſatione ſuper gradibus
quantuncunque remotis; cum non alias
cauſa-

cauſa hæc fuerit introducta, niſi eo mo-
do, quo ſupra narratur; quia pro modi-
cis bonis non datur, ex quo modica, &
minima non ſunt in conſideratione, ad
tex. in l. Seio illud, ff. de in integr. reſtit. cap.
licet, de probat l. 1. §. proinde, ff. de edil.
edit. Cœterùm, cuius quantitatis, ſiuè qua-
litatis bona huiuſmodi eſſe debeant, to-
tum pendet ex arbitrio Exequutoris,
57 cui relinquuntur ea, quæ certa legè de-
finita non ſunt, certaquè ſub regula
comprehendi non poſſunt l. 1. ff. de iur.
delib. Dec. in cap. ſedes, num. 7. de reſcrip.
& cõmuniter DD. Pariſ. de reſign benef. lib.
5. q. 6. num. 132. cum ſeqq.

Nona cauſa, Propter dotem litibus inuolutam.

58 *Quod cum dicta Oratrix dotem habeat litibus inuolutam, & dictus Orator, qui ad eam proſequendam, habilis exiſtit, illam in vxorem ducere, liteſquè huiuſmodi in ſe ſuſcipere &c. vt ſupra.*

Cauſa hæc ſicut, & præcedens, quaſi in
59 vnũ, & idẽ, tendere videntur; quia mulie-
ri conſulendum eſt, vt bona ſua, aliqua
opportuna ratione valeat recuperare:
cum omninò deſtituta ſit homine; qui ad
litem illam ſtudioſè proſequendam, ſe
ingeret; ac illius negotium, tanquam
proprium gerat; eo quod periculum
adeſt ſuccumbendi in cauſa; & hoc mo-
do, vt dicit *Sanch lib 8. diſput. 29. num. 20.*
videtur poſſe diſpenſari.
Iſtæ tamen cauſæ non admittuntur ab-
ſolutè in omnibus gradibus, ſed tantùm
60 in remotioribus, puta in Quarto, ſeù Ter-
tiò, & Quarto, ſiuè ex vno, ſiuè ex pluribus
ſtipitibus multiplicatis; quãuis aliquãdo,
etiam in his remotioribus gradibus, vidi
cum his cauſis diſpenſationem denegari;
ſatis verò erit ad inclinandam mentem
Pontificis, ſi ei, vel ſuis Officialibus ad
id deputatis, ſuadeatur, quod niſi diſpẽ-
ſetur, mulier ita deſtituta, bonorum
iacturam pateretur, Et nihilominus, Exe-
quutor pro verificatione huiuſmodi cau-
ſæ, debet diligenter inſpicere, & ex offi-
61 cio indagare, an dictus Orator valde ne-
ceſſarius eſſet, ratione peritiæ circa illam
litem, aut alia de cauſa, ita vt difficilè
illi ſubueniretur, non inito inter eos ma-
trimonio, *id. Sanch. d. num. 20.*

Decima cauſa, Propter lites ſuper rebus magni momenti;

62 *Quod cum inter dictos Oratores, ſiuè eorum parentes, conſanguineos, vel affines, graues lites, & controuerſiæ ſuper rebus magni momenti ortæ iam ſint, & ad præſens vigeant; aliundè tamen, quàm ex cauſa matrimonij inter dictos Oratores contrahendi, prouenientes, & ante illius tractatum exortæ; certumquè ſit, quod ſi Oratores ipſi inuicem matrimonialiter copularentur, lites, & controuerſiæ huiuſmodi omninò componerentur: Pro illis igitur componendis, ac pro bono pacis, cupiunt &c.*

Cauſa hæc affinis eſt etiam prædictis
duabus præcedentibus. Et in calce ſup-
plicationis, ſicut etiam in ipſis litteris
ſuper ea expediendis, ſemper adijci con-
63 ſueuit iſta clauſula, nimirum. *Et facta
prius litium huiuſmodi hinindè ceſſio-
ne, ſeù earum compoſitione:* ex hoc qui-
dem ſatis liquet, non poſſe Exequutorem,
ad earundem litterarum exequutionem
procedere, niſi prius, etiam ipſa condi-
64 tione adimpleta, quæ inducitur ex abla-
tiuo abſoluto, dum dicitur, *facta prius
&c. l. à teſtatore, ff. de condit. & demon-
ſtrat. Caputaq. deciſ. 111. num 3. p. 1.* aliàs
enim huic diſpenſationi fieret fraus, ſi-
cut pluries accidit, ac propterea illi eſt
omnino obuiandum, *l. in fundo, verſ. ne-
que malitijs, ff. de rei vend.*

Vndecima cauſa, Propter inimicitias.

65 *Quod cum inter dictorum Oratorum parentes, & conſanguineos, vel affines, graues inimicitiæ ortæ iam ſint, & de præſenti vigeant; aliundè tamen, quàm ex cauſa matrimonij inter eos contrahendi, prouenientes, & ante illius tractatum exortæ; cer-*

tumque

tumque ſit, quod, ſi Oratores ipſi inuicem matrimonialiter copularentur, inimicitia huiuſmodi omninò componerentur; pro illis igitur componendi, ac pro bono pacis, cupiunt Oratores prædicti inuicem matrimonialiter copulari &c.

Nec tamen cauſa hæc admittitur, ne-
què ſuffragabitur ad ſic diſpenſandum,
niſi cum effectu, huiuſmodi inimicitiæ
pro ipſa cauſa allegatæ, fuerint graues;
66 quandoquidem ex leui inimicitia, quis
non præſumitur aliquem lædere, *arg.*
eorum, quæ tradita ſunt ab *Innoc. in cap.*
cum oporteat, de accuſat. & ibi cæteri
67 ſcribentes; benè tamen ex grauibus, præ-
ſertim, ſi illæ fuerint ortę ex iniuria atro-
ci, iuxta ſententiam *Bart. in l. 3. §. fin. ff. de*
adim. leg. vel ex controuerſia omnium
bonorum, *Bald. in l. parentes C. de teſt.*
68 qui etiam dixit, cauſam pecuniariam
arduam, capitali æquiparari; quæ ſanè
69 tunc ardua iudicatur, cum de vniuerſa
ſubſtantia controuertitur; cuius quidem
ſententiæ ratio potiſſimùm eſſe poteſt;
70 quia pecuniæ præſertim hodie, ſunt loco
ſanguinis, *l. aduocati, C. de aduoc. diuerſ.*
iud. Iaſ. in l. nec quicquam, §. vbi decretum,
num. 2. in fin. ff. de off. Proconſ. Menoch. de
arbitr. iud. caſu 110. num. 6. Debentque
tales inimicitiæ, in vim litterarum huius
diſpenſationis, coram Delegato plenè, &
71 concludenter omninò probari per teſtes
ſuper dictis inimicitijs deponentes; qui
probent earum qualitatem in ſpecie; nec
ſufficit in genere, nulla adiecta qualita-
te, nec cauſa inimicitiarum, vt docet
Imol. in cap. Raynutius, de teſtam. Bald. in l.
ſi quis teſtibus, num. 8. in fin. C. de teſtib. ip-
ſique teſtes debent ſui dicti probabilem
rationem reddere; alioquin nihil proba-
bunt, *id. Bald. in l. ſolam, poſt num. 1. verſ.*
item ſi teſtis producitur, eod. tit. quia, te-
72 ſtis ſine ratione deponens, dicitur vt pe-
cus, & non vt homo, *Maſcard. de probat.*
concluſ. 900. num. 7. cum ſeqq. vol. 2. ac ideo
probari debent; quia illæ non præſumun-
tur, cum ſit facti, *§. ſi quis verò, Auth. de teſt.*
l. in ratione, §. cum quidem, ff. ad leg. falcid.
Vndè ſcimus aliàs cõtigiſſe caſũ, quo ipſa
cauſa allegata in ſimili diſpenſatione, cũ
non fuerit probata, noluit Vicarius Lau-
den. ad litterarum dictæ diſpenſationis
procedere; quinimmò, re delata ad Vr-
bem; fuit ipſius Vicarij reprobatio ap-
probata: & proinde fuerunt litteræ di-
ſpenſationis cum noua allegata cauſa,
expeditæ. Cæterùm, quænam cenſendæ
73 ſint huiuſmodi inimicitiæ graues, iudi-
cis arbitrio remittitur, *Menoch. de ar-*
bitr. iud. centur. 2. caſu 110. lib. 2. qui ex
circumſtantijs, & qualitate perſonæ, &
inimicitiæ, æſtimabit an illæ verè tales
fuerint, quales aſſeruntur; ad tradita per
Iul. Clar. in pract. crim. lib. 5. §. fin. verſ. ſed
quid ſi ſequuta fuerit reconciliatio.

Duodecima cauſa, Pro Confirmatione pacis.

74 *Quod cum inter dictam Oratricem, ac Oratorem ipſum, necnon eorum parentes, conſanguineos, vel affines, graues inimicitiæ viguerint, aliundè tamen &c. exortæ; & licèt pax inter eos de recenti inita fuerit, nihilominus pro illius confirmatione Cupiunt &c.*

Hæ duæ cauſę ſimiliter tendunt ad
vnum; nempè ad ſedandas inimicitias,
& pacem confirmandam; & paſſim ad-
mittuntur in ſupradictis remotioribus
gradibus, eo modo, quo ſupra dictum eſt;
quia pro bono publico conducit pax ci-
uium, *id Sanch. d. diſp. 19. num. 8. ex Diuo*
75 *Thoma*, dicente, has diſpenſationes ma-
trimoniales cõcedi potiſſimùm ad pacem
firmandam, *Mandoſ. in praxi ſignat. grat.*
hoc tit. verſ. iuſta cauſa: quare hic eſt vnus
76 ex caſibus in quibus multa cõceduntur,
ſcilicet pro conſeruanda ipſa pace, & cõ-
cordia, quæ aliàs fieri non poſſent *cap. nõ*
ſi eſſent, de præb. cap. his, quæ, ibi pro bono
pacis, de maior. & obed. cap. 1. de mut. petit.
ibi, concordia terminetis, Pariſ. de reſign.
benef. lib. 5. quæſt. 3. num. 165. Et ſuper om-
nia, quia tempore pacis, benè coli-
tur auctor pacis, *Clement. ſuper Cathe-*
dram, de ſepult. facit cap. 2. de deſp. impub.
vbi dicit, quod etiam toleratur contra
ctus matrimonij inter impuberes, quan-
do ex eo ſequitur bonum pacis, & ſic
77 pro bono pacis inducendæ, iuris præ-
cepta relaxantur, vt hic, *cap. ſanè, de*
tempor. ordin. cap. latores, de cler. excom.
min. cap. nihil, de præſcript. cap. ex iniuncto,
de nou. oper. nunc. cap. quod dilectio, de con-
ſang. & affin. cum alijs adductis à Roman.

cons.

tenſ.332.num.16.gloſ.in d.cap.2.de deſponſ. impub.in verbo, pacis, vbi verſus.

Pax, vt ſeruetur, mostramen iuris habitur.

Nec diſcrimen aliqnod, circá huius
cauſæ praxim inſpicimus conſtitutum,
an videlicet inimicitię ipſæ vigeât de prę-
ſenti, an veró pax de recenti inter perſo-
nas præfatas inita fuerit. Rationem pro-
fectò eſſe putamus, quia poſteriori caſu,
non videtur prorſus ſublatus effectus prę-
cedentium inimicitiarum, prout ſenti-
re videtur *id.Innoc.in d.cap.cum oporteat, nu.6.de accuſat.* quem omnes ſequuntur,
vt ait *Felin. ibi poſt num.* 10 ſed potius
78 adhuc præſumitur eas odium, & nocen-
di animum retinere: vnde poſt pacem
de recenti initam, remanent etiam ſuſpe-
ctæ, adeo vt repellantur etiam à teſtimo-
nio ferendo, *Iul.Clar.in ſpec.aur.p. 6. tit. & quandoque appellatur num.64.text. gloſ. & DD. in cap. accuſatores, 2. 3. quæſt. 5. gloſ.in cap.per tuas, verbo, inimicitias, & ibi Felin. de ſimon. Tiraquell. tract. ceſſ. cau.p.2.limit.6.num.7.* & alijs, quos con-
gerit *Maſcard. de prob. concluſ. 857. num. 54.vol.2.* in materia, etiam teſtis inimi-
ci, præſertim inimicitia dolo, & fraude
procurata, vbi idē *Maſcard.* refert in pro-
poſito, caſū, quē ipſe de facto habuit, dum
79 eſſet Vicarius Generalis bo. me. Pauli
S. R. E. Cardinalis de Arezo, tunc Ar-
chiepiſcopi Neapolitani.

Decimatertia cauſa, Pro Oratrice filiis grauata.

80 *Quod cum dicta Oratrix vidua, & quinque filijs, ex alio viro procreatis, grauata exiſtat, & dictus Orator illam in vxorem ducere, dictoſque eius filios alere, & gubernare intendat. Cupiunt &c.*

Et licèt non ita paſſim hæc ſola cauſa
admittatur, nihilominus ſolet Summus
Pontifex moueri ad diſpenſandum; ex
eo quod Orator magnum pondus ſibi
ſuis humeris aſſumit; nam ſatis vulgare
eſt, quod vltra id onus, ſi mulier virum
præmiſit; denuò nubendo, alterū præmit-
tet; ſicut è contra, dicitur de viro, qui
vt refert *Boer.deciſ.186.num.4.* poſtquam
vigeſimam ſepelierat vxorē, accepit mu-
81 lierem, quæ viginti duos habuerat ma-
ritos; & extremo ſibi (vt quiſque puta-
bat) matrimonio copulato, ſumma om-
nium expectatione virorum, pariter, ac
fœminarum, poſt tot rudes diſcepta-
tiones, quis, quem prius ſepulturæ effer-
ret; vicit maritus, & totius Vrbis popu-
lo confluente, coronatus, & palmam te-
nens, adoratus eſt à ſingulis ſibi accla-
mantibus, quod mulieris multinubæ, fe-
retrum præcederet, ex *Diuo Hieron. in 3.par.epiſtol.tract.6. Epiſt.26. in litera P.*
ſic dicentem, *Rem dicturus ſum incredibilem; ſed multorum teſtimonijs approbabo: ante annos plurimos, cum in chartis Eccleſiaſticis iuuarem Damaſum Romanæ Vrbis Epiſcopum, & Orientis, atque Occidentis ſynodicis conſultationibus reſponderem &c.*
Hæc *id.Boer.loc cit.* Quando verò conce-
ditur hæc diſpenſatio, ſiuè cum hac vni-
ca cauſa, ſiuè cum alia inſimul, ſemper
conſueuit apponi clauſula, ſeù decretum,
Et poſtquam dictus Orator idoneè cauerit, ſe dictis filijs alimenta præſtaturum.

Decimaquarta cauſa, Pro Oratrice excedente 24. annum.

82 *Quod dicta Oratrix vigeſimum quartum annum, & vltra ſuæ ętatis agens, hactenus virum paris conditionis, cui nubere poſſit, non inuenit, Cupiunt &c.*

Hæc cauſa paſſim admittitur pro ob-
tinenda diſpenſatione in quibuſcunque
gradibus, nec tamen ſola ſufficit ſuper
83 aliquo ex proximioribus, putà Secun-
do, ſeù Primo, & Secundo; & eò magis
admittitur, cum maius tempus effluxerit
ab ætate Oratricis ad contrahendum
84 matrimonium, in quo ætas duodecim
annorum requiritur, *cap.continebatur, de deſponſ.impub.* Vnde hinc dicendum eſt,
quod, licèt filia inconſulto patre, ex
communi iuris gentium conſtitutione,
in matrimonium collocari non poſſit,
(quod quidem ius gentium confirmatur
30 quæſt.5.c. aliter, vbi refertur dictum
Diui Ambroſij, aſſerentis, non eſſe vir-
ginalis pudoris, maritum eligere, ſed
iudicium parentum expectandum) Ni-
85 hilominus poterit ſe matrimonio collo-
care, ſi eius pater diſtulerit vſque ad vi-
geſimum quintum annum; ac propterea
ſenſerunt leges, intra illud tempus eſſe
nuptui tradendam, *vt in §.cauſas, verſ. ſi verò, in Auth. vt cum de appell. cogn.*

ibi, ſi verò vſque ad viginti quinque annorum ætatem peruenerit filia, & parentes diſtulerint eam matrimonio copulare, & forſitan contigerit eam ex hoc, in ſuum corpus peccare, aut ſine conſenſu parentum, marito ſe libero tamen coniungere &c. quia non ſua culpa, ſed parentum id commiſiſſe agnoſcitur. Vnde Summus Pontifex optima ratione faciliimè, vt ſupra, dixi admittit cauſam huiuſmodi ad diſpenſandum, propter periculum peccandi, quod cauſam præbet diſpenſandi, quæ etiam ad ſcandala vitanda reduci poteſt.

Hæc tamen cauſa, pro Oratrice viginti quatuor annorum, & vltra, non
86 habet locum, neque admittitur in muliere vidua, quæ velit ad ſecundas nuptias conuolare; ponderando etiam illam dictionem, *hactenus* quæ, licèt de ſui
87 natura deſignet tempus præteritum, *vt in l. 1. & ibi gloſ. in verbo, hatenus, ff. de nou. oper. nunc. Card. Tuſc. practicarum concluſionum, tom. 2. litera D. concluſ.* 283. hic tamen, quia ponitur negatiuè, & excluſiuè ex illis verbis, *non inuenit*, excludit tempus prædictum, vſque ad illum diem, *d. l. 1. in princip. vbi DD. §. hactenus, inſtit. de grad. cognat; Decian. conſ.* 44. & ſic dicta verba non verificantur in ea, quæ habuit alium virum; ſicut etiam docet notoria praxis Curiæ Romanæ.

Mulieribus etenim nondum nuptis, & ipſa iura, vt plurimum fauent; Vndè legatum factum filiabus matrimonio collocandis, de ijs profectò intelligitur, quę
88 nondum virum habuerunt, non autem de tranſire volentibus ad dictas ſecundas nuptias, vt *in rubr. C. de ſecund. nupt. per tot.* quinimo contra iſtas, plures emanarunt leges, & Conſtitutiones, vt *in l. fœmina. l. generaliter; l. ſi quis prioris, §. in illo l. hac edictali, in princip. Auth. ex teſtamento, C. de ſecund. nupt. l. mater, C. ad Tertull. Auth. quod mater, C. de reuoc. donat.* cum ſimilibus, præſertim, cum vt plurimum poſt mortem viri, tribus, aut quatuor elapſis menſibus, ad ſecundas conuolare nuptias cum bonis, ſibi per virum relictis, quando liberi non adſunt, nō abhorrent, vt ait *Borr. deciſ. 186. num. 3.* vbi circa medium refert *Luc. de Pen.* dicentem, quod illius tempore, orta quæſtione, perlataque ad Sedem Apoſtolicam extitit de
89 muliere, quæ mortuo viro intra dies quindecim, alios duos viros ſuperduxit, quæ peperit filium intra nouem, vel vndecim menſes ab obitu primi viri, ac propterea dubitabatur, talis partus cuiuſnam eſſe iudicaretur, & per ipſum *Luc. de Pen.* & alios DD. *in l. gallus, ff. de lib. & poſth.* quęſtio hęc deciditur, Sicut è cōuerſo, fauore uiduarū in ſuę viduitatis ſtatu permanē-
90 tium quamplura emanarunt priuilegia; quæ omnia hic recenſere, ſuperfluum exiſtimanimus. Et quidèm non immeri-
91 tò innumeris dignandæ ſunt laudibus; quandoquidem mulier illa, quæ caſto amore primum virū proſequitur eiuſquè pectori, atque pręcordijs illius memoria medullitus infixa eſt, poſt illius obitum de ſecundis nuptijs non cogitat: illi adhuc prior ille maritus viuit, eiuſquè, ac ſi ille viueret, memoria recreatur, vt ait *Tiraquell. in l. bonis, § hoc ſermone, n.* 152.

Hæc cum ſcriberem, mentem ſubit dile-
92 ctiſſima Genitrix mea Fœliciana Criſpa, matrona, ſua ætate omnium oculis conſpicua, quæ, cum nobiliſſima Criſporum proſapia inclytæ Ciuitatis Roſſanenſis, ac plurimis animi, corporis, fortunęquè dotibus, inter nobiles fœminas gloriaretur; ob quę, eius connubia à pluribus, ijſquè inſignibus viris expeterentur; maluit tamen, præcipui amoris lege, quē erga virum ſuum Fabium Corradum genitorem meum, Iureconſultum ſuo tempore celeberrimum, æquè, ac dum viueret, gerebat, poſtquam è viuis exceſſit, verè viduam, vt ait Apoſtolus, deſolatamquè vitam tranſigere; quàm ad ſecunda vota, eaquè ſanè digna, tranſire; vt quiſnam ille fuerit amor, quem erga dilectiſſimum virum gereret, diuturna ipſa viduitas, morte fęliciter conſummata, comprobaret: quæ quidem eius viduitatis laus, cum ad ſexageſimum fructum euangelicum, illam, vt ſentire æquum eſt, traduxiſſet, vel inuitum me compulit in ea celebranda, ac in reliquarum exemplum, prçponenda, modeſtię metas forſan excedere. Verùm amicus lector, ea, qua decet, in parentes, pietate flagrans, id mihi, tantæ charitati deditiſſimo, facilè condonabit.

Cum autē nondum nuptæ mulieris fauore, cauſa præmiſſa ab ipſo Summo Pontifice, eiuſque Sacr. Congr. Concil. appareat emanaſſe, ea illorum profectò
93 mens fuit, vt mulieri eidem opportuna hac ratione conſuleretur; quapropter cauſa eadem tanquam pia, & fauorabilis, præter aſſertum 24. annorum exceſſum, non ita rigidè, quoad reliqua narrata, ſcrutanda eſſe videtur: æquè enim vſque ad Pontificatum fel. record. Pauli V. cauſa hæc, ac illa, quam ob loci anguſtiam

guſtiam crebrò admiſſam videmus, procedebant; vt cum vtraque tunc militaret, non modò in ampliſſimis, populatiſque locis, verùm etiam in quibuſcunque præcipuis Ciuitatibus, ſublata tamen per eundem Paulum anguſtiæ Ciuitatum cauſa, hanc pro Oratrice 24. annum excedente, tanquam pietati, honeſtatique conſonam, motus præſertim rationibus dicto ſuperiori *num.* 85. allatis, in ſua antiqua obſeruantia voluit remanere.

Aſtruit hic inſuper huius praxis obſeruantia, vt in petitione diſpenſationis ſuper Secundo, & Tertio gradibus, à communi ſtipite prouenientibus, non ſufficiat vna ſola cauſa allegata, niſi aliquid aliud illi adijciatur: nimirùm, ſi allegetur dotis competentis defectus, tenetur profectò Orator Oratricis dotem prædictam competenter augere; & quatenus penitus exiſtat indotata, illam ex integro dotare. Si loci anguſtia, additur omninò clauſula *Et ſi extra*. At verò, ſecùs, vbi ſequentes tàm piæ, ac vrgentes allegentur cauſæ; ſcilicet, propter inimicitias, aut pro confirmatione pacis, tùm demum exceſſus 24. annorum ætatis Oratricis; quandoquidem, cum quælibet ex his cauſis, ſola ſufficiat, nil vltra requiritur; quinimmò minor compoſitio exigitur, quàm in alijs primodictis cauſis, vt notum eſt omnibus Curialibus.

Patet inſuper ex eo tantùm, quod Oratrix per tot annorum curſum, vitam ſine viro tràſegerit, vt dici poſſit, virũ hucuſq; non inuenire; tametſi nullam in eo quærendo, conſtet diligentiam præceſſiſſe: nec credendum eſt, quod ſi inueniſſet virum ſibi parem, ei nubere noluiſſet, quatenus voluiſſet virũ habere; ac propterea, quod patet expreſsè, non eſt probare neceſſe; neque manifeſta, indigent probatione, ad *tex. in l. emptorem, & ibi gloſ. verbo, quia manifeſtum, de act. empt. l. ſi vero, §. qui pro rei, cum gloſ. verbo, euidentiſſimè, ff. qui ſatiſd. cog. l. ea quidem, cum gloſ. in fin.* C. *de accuſat.*

Illud autem, quod ait *Sanch. lib. 8. diſp. 19. nu. 14.* per modum dubitandi, ſcilicet, qualiter verificanda ſit cauſa non inueniendi virum ſibi parem, nùm ſcilicet, exactiſſimè, & vt ait ipſe, *à punto crudo*, indagandum ſit, ad eam verificandam, ſic, ne aliquis vir paris in omnibus conditionis, cui fœmina nubere poſſit, ibi reſpondendo reſoluit, id non eſſe ſtrictè accipiendum, ſed morali modo; ſubdens, ſatis eſſe ad verificandam eam cauſam, communiter non reperiri in eo loco viros pares, qui non ſint conſanguinei; vel affines ex pluribus *DD.* per eum ibi allegatis, & nihilominus ibi *id. Sanch.* loquitur de cauſa anguſtię loci, de qua duobus præcedentibus numeris loquutus eſt, non autem de cauſa exceſſus 24. annorum Oratricis; quæ vltra huiuſmodi exceſsũ, aliud non tenetur probare, prout tenent, etiam antiqui, & practici Curiales; ea præſertim ratione moti, quia videlicet pro ſimilibus diſpenſationibus diuerſimodè concipitur narratiua exceſſus 24. annorum: in illis etenim narratur, Quod cum Oratrix ob anguſtiam loci, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit inuenire nequeat, &c. prout etiam dicitur de cauſa incompetentiæ dotis, & ſimilibus; huius verò cauſę narratiuæ non adduntur illa verba, videlicet, *inuenire nequeat*; ſed ſatis eſt, vt ſtantibus præmiſſis dicatur, quod excedens illa 24. annum, hactenus virum paris conditionis non inuenit; abſque eo, quod dicatur, *inuenire poſſit*: quæ quidem verba præſupponunt in perquirendò virum, neceſſariò diligentias præceſſiſſe, quod tamen non apponitur in hac cauſa: ſemperque in ipſa Curia tentum extitit, vltra huiuſmodi exceſſum, aliud non debere per Oratricem probari; prout aliàs ſub die 21. Iunij 1612. fuit per D. Datarium Epiſcopo Hoſtunen. reſcriptum: ac nouiſſimè de eadem re conſultus Illuſtriſſimus D. Datarius S. D. N. Vrbani Papæ VIII. reſpondit; prout fuit ab Vrbe reſcriptum ſub die 24. Decembris 1639. quod ſatis ſufficere videtur, cum ipſe Datarius dicatur organum mentis, & vocis Papæ, *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 63. nu. 60.* niſi tamen ex Oratricis confeſſione, ſeù aliũdè conſtet, illam hucuſq; nubere noluiſſe.

Et, vt patet ſupra, ſufficit, Oratricem attingere vigeſimumquintum annum; dicendo, quod vigeſimumquartum annum ſuæ ætatis excedat; cum fauore matrimonij, annus, ſic inceptus habeatur pro completo, vt per *Bart. & alios in l. 3. ff. de minor. Bald. in l. qua ætate, in fin. ff. de teſtam.* & licèt Oratrix ſit triginta, ſeù quadraginta annorum, ſufficit nihilominus, ſi adhuc alium virum non habuerit, exprimere, eam excedere vigeſimũquartum annum, ad euitandum illius pudorem, cui procul dubio diſpliceret, tot annos propalare.

Decimaquinta cauſa, Quando locus eſt, ad litus maris.

94 *Quod cum dictus locus ad litus maris ſitus exiſtat; ac propterea continuis itus, ſonibus pyratarum, ac infidelium obnoxius: & ſic externi homines cum difficultate, ſeu non ita libenter ad contrahendum, cum eiuſdem loci habitatoribus, ad illum accedere velint. Cupiunt, &c.*

Decimaſexta cauſa, Pro Belgis.

95 *Quod cum dicti Oratores Ortodoxæ fidei cultores exiſtant, ac Deo dante, ſub obedientia Sanctę Romanę Eccleſiæ viuere, & mori intendant; & in illis partibus, in quibus multi adſunt hęretici, non poſſint animos ſingulorum explorare, & qui catholicam Religionem verè profitentur, internoſcere; ac propterea, ne contingat eos, cum hęreticis matrimonium contrahere, Cupiunt, &c.*

Decimaſeptima cauſa, Pro Germania.

96 *Quod cum Oratores prędicti nouerint, ſe fidei Orthodoxę cultores, ac Deo dante ſub obedientia Sanctę Romanę Eccleſię viuere, & mori intendant: & in illis partibus non ſatis tutum ſit, cum quibuſuis perſonis matrimonium contrahere: ipſiq; Oratores pares Religione exiſtant, Cupiunt, &c.*

Hæc cauſa, cum proximè dicta, pariter in vnum tendunt; nam mouetur Papa ad
97 diſpenſandum, vt matrimonium inter pares Religione, contrahatur, cum ma-
98 trimonium fidelis, cum infideli, prohibitum ſit de iure diuino naturali; ac proinde non liceret, niſi aliquo ſpeciali euen-
99 tu ita vrgens cauſa occurreret, vt recta ratio huiuſmodi matrimonium tunc ineundum dictaret. *Sanch. lib. 7. diſput. 71. nu. 5.* ſubdens ibi, quia huiuſmodi matrimonij finis, non ſola prolis generatio eſt, ſed, etiam legitima eius educatio; cumque proles apud vtrumque parentem educari debeat, ſi parentes Religione diſpares ſunt, nequibit ipſa proles bene educari; vterius enim parens ad ſuam Religionem pertrahere conabitur.

Decimaoctaua cauſa, Vt bona conſeruentur in familia.

100 *Quod cum dicta Oratrix vnica N. primogeniti, & indubitati ſucceſſoris Domini in temporalibus Status N. Panormitan. diœceſis, nata exiſtat; & tàm ipſa, quàm Orator, qui ſupradicti M. frater germanus exiſtit, Statum huiuſmodi poſt eiuſdem, M. obitum, ad ſe de iure ſpectare prætendant, & propterea, ſi Oratrix alij, quàm Oratori, nuberet, graues lites inter eoſdem Oratores, cum maximo vtriuſque partis diſpendio, orirentur: ad obuiandum litibus huiuſmodi, ac pro bono pacis, & ne Status huiuſmodi, ac eorum bona ad alienam familiam tranſeant, Cupiunt Oratores prædicti, qui de verè nobili genere procreati exiſtunt, inuicem matrimonialiter copulari, &c.*

Solet, hæc cauſa admitti, licèt non ſine maximis fauoribus, in gradibus propinquioribus, puta in Secundo, vel Primo, & Secundo gradibus. Ratio autem, qua ſic mouetur Papa ad diſpenſandum, ea eſt,
101 quia expedit, cõſeruari Statum, & bona huiuſmodi in eadem cognatione; ne cauſa dotis diſtrahantur in alienam familiã; maximè, cum illa ſunt ampliſſima; nam, vt ait *tex. in l. §. denunciare, verſ. publicè, de ventr. inſpic.* bono publico conuenit familias locupletes, & integras conſeruari; quia ex tali conſeruatione, abundat Reſpublica viris nobilibus, & locupletibus, qui commodius ipſi inſeruire valeant; ac propterea, ob hanc cauſam iuſtæ redduntur maioratuum inſtitutiones; nam abſq; aliqua hæſitatione, tantò faciliùs bona conſeruantur in ipſa familia, quanto maiores ſunt facultates, *Tiraquell. de nobilit. cap.*

cap.25.cum ſeq. Rota deciſ.141.nu.2.par.1. diuerſ. ſatis quippè expedit conſeruatio
102 huiuſmodi bonorum; nam familia ſine
103 diuitijs ſordeſcit, & familiarũ decus, & honor per diuitias conſeruantur, *Card. Pariſ. conſ.11. nu.19. vol.3.* nec facile familia diues poteſt ſentire infortunium,
104 cum pecunia dicatur fideiuſſor futuræ neceſſitatis, *gloſ. in l.1. C. de conſtit. pecun.*
105 & ſecundus ſanguis hominum, *Iaſ. in l. vt vim, num.22. ff. de iuſt. & iur.*

Decimanona cauſa, Pro Illuſtris familię conſeruatione.

106 *Quod cum ipſi Oratores de Illuſtri familia, videlicet, N exiſtant, valdequè, expediat, pro illius conſeruatione, vt Oratrix Oratori, & non alteri nubat, Cupiunt, &c.*

Vel alio modo poterit concipi hæc narratiua iuxta facti contingentiam; & tam iſta cauſa, quàm proximè dicta, cum ſequenti admitti conſueuit in diſpenſa-
107 tionibus, quę petuntur in gradibus propinquioribus, putà in Secundo, aut Primo, & Secundo, ſiue ſimplicibus, ſiuè ex pluribus ſtipitibus duplicatis: & nihilominus non ita paſſim, ſed quatenus cauſæ ipſæ, rationabiles Summo Pontifici, illiuſque D. Datario videantur, & non niſi maximis præcedentibus fauoribus, ſeù aliàs, prout facti qualitas ſuadebit, quod omnibus Curialibus ſatis notum eſt.
108 Ratio autem, cur cauſa hæc, introducta fuerit, & admitti conſueuerit, ea potiſſimùm fuit; quia Illuſtri familiæ expedit, vt conſeruetur in eodem ſanguine, & ad pietatem, ac ad bonum publicum pertinet. Vnde, refert *Sanch. lib. 8. diſput. 19. nu.31.* quod *Gregorius XIII.* de anno 1575. diſpenſauit, cum D. Luiſa Comitiſſa Sanctę Gadeę, vt nuberet patruo, cui prius ſoror eius nupſerat; & inſuper illa voto continentiæ adſtricta erat, ex *Henriq. lib. 12. de matr. cap 3. nu.9.* Quod profectò videtur nimis rationi cõſonum; cum homines, præſertim nobiles, admodum anxij ſint, & ſolliciti, ne principalis eorum domus extra ſuam familiam alienetur; facit illud *Hierem. cap.5. Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, domus noſtra ad extraneos*, & habetur *in l. patet, ff. de leg.3. Tiraquell. de nobilit cap. 37. nu 13.* & fauet conſeruationi familiarum, quod in illis verſetur intereſſe publicum, *l.1 ſed ſi ſeruus, ff. de ventr. inſpic. Alex. conſ.89. nu.3. lib.6.* Et inſuper, euitatur occaſio ſuſcitandi multas lites, à quibus, receſſus fauorabilis eſt, *cap. finem litibus, de dol. & contum.* maximè inter perſonas coniunctas, *Ludouiſ. deciſ.286. nu.11.*

Vigeſima cauſa, Ob excellentiam meritorum.

109 *Quod ipſe Orator olim Præfectus Arci Portus Herculis exiſtens; ſpatio triginta ſere annorum, Philippo Hiſpaniarum Regi Catholico, in pluribus bellis, contra fidei catholicę hoſtes dimicando, inſeruiuit, in quibus plura vulnera recepit: ac Turcarum, & hęreticorum in partibus illis, ſeruus effectus, vt ſe ab huiuſmodi Turcarum, & hęreticorum reſpectiuè, captiuitate, liberaret, magnam pecuniarum ſummam, quatuor mille ducatos excedentem, expoſuit, Cupiunt, &c.*

Idemque eſſet, ſi alij miniſterio ad communè bonum, opus ſuum contulerit; nam hæc, & ſimilia expedit à Summo Pontifice remunerari; vt homines animoſiores reddãtur ad ea exercenda, vt probat *tex. in cap. tali remiſſio, vbi, niſi forte 101, aut maxima Eccleſiæ vtilitas, vel neceſſitas poſtulet, vel euidens meritorum prærogatiua commendet 1. qu.7.* & in ſpecie, pro hac eadem cauſa, dicit *Sanch. d. diſp.19. nu.22* quod conceditur diſpenſatio ob meritorum prærogatiuam, ſi Orator ſtrenuè ſe geſſit in militia contra infideles, vel alij miniſterio, vt ſupra.

Sed nunquid Executor litterarum poterit ad diſpenſationem procedere; abſque
110 eo quod ſupradicta merita verificentur

Et videtur affirmatiuè reſpondendum; nam merita, non debet probare impetrans; attento quod, quando donatio fit ab eo, qui poteſt liberè donare, abſque præcedentibus meritis, tunc verba mentionem fatientia de meritis, inducunt probationes, *ad tex. in l. Aquilius ff. de donat.* & propterea videmus, quod in quibuſcunque gratijs, præcipuè diſpenſationum, in quarum exordio dicitur, *Vita, ac*

morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, &c. non veniunt verificāda coram dicto Exequutore; quia non ſcribitur in ſupradictis gratijs conditionaliter, *Inno. in cap. fin. de præſumpt. in princip.* hæc enim verba ſolent apponi de ſtylo Cancellariæ Apoſtolicæ. Vnde verba, quæ in exordijs dictarum gratiarum apponuntur, dicuntur cauſa impulſiua, non autem finalis, *gloſ. in l. 2. in fin. ff. de donat.* qua ceſſante, non tamen ceſſabit gratia, vel mandatum, *cap. cum ceſſante, de appell. Rebuff. in forma mandati Apoſtolici, in verbo, morum honeſtas*; ſubdens ibi, quod, etiam ſi pars probaret contrarium, non minus eſſet ei prouidendū; quia hæc verba ſolent de cōſuetudine apponi; tùm quia, verba narratiua non probant, tū ēt quia ex ſtylo ſcribuntur, & ad ornatum potius, quàm ad veritatem, & aliàs prout, etiam infra dicemus.

His tamen non obſtantibus contrarium eſt verius; nàm, quamuis merita, eo modo quo ſupra dictum eſt, non debeant probari, tamen, cum præſens gratia ſit abſolutè fundata in meritis Oratoris, debent illa neceſſariò probari; quod ſatis patet ex pluribus clauſulis; quæ apponi conſueuerunt in his diſpenſationibus; nempè *Diſcretioni tuæ, de qua in his ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, &c.* & ſubinde, *ſi preces veritate niti repereris; ſuper quo tuā conſcientiam oneramus*; quarum vigore, merita hic allegata ſonant in conditionem, & per conſequens, debent probari, *Clem. 1. de Offic. delegati Felin. in cap. fin. de præſumpt.* & nos alibi dicemus.

Vigeſimaprima cauſa, Ex certis rationabilibus cauſis.

111 *Quod ipſi, qui ex honeſtis familijs exiſtunt, ex certis rationabilibus cauſis, animos eorum mouentibus, Cupiunt, &c.*

Huiuſmodi diſpenſationes, de ſtylo Curiæ vocantur, *ſine cauſa*, ſæpiuſq; dantur ſuper gradibus, non ita propinquis, ſed aliquantulum remotis, teſte *Sanch. l. 8. diſp. 19. num. 35.* Quod quidem, etiam ad iſtam cauſam reducitur: nam, cum in his exigatur copioſior compoſitio; ea ad ſumptus publicos conuertitur, quod valde bono communi confert, *vid. Sanch. loc. cit.* Eodemque modo explicanda erit alia ipſorum Oratorum qualitas, veluti, ſi ſint ſimpliciter nobiles, vt de nobili, vel de verè nobili genere procreati, ſiuè illuſtres; vel principales, ſeu principaliores ciues.

112 Nec propterea iuſtificandæ ſunt cauſæ ſic expreſſæ tanquam rationabiles; ſed ſufficit tantummodò teſtes examinare, pro verificatione aliorum narratorum in literis diſpenſationis; neque debet Iudex inquirere circa cauſas prædictas; quia ſunt verba generalia, appoſita, non; vt verificentur, ſed potius ad quodam honeſtatis ſpecimine, gratiam inducendam, *vid. Sanch. lib. 8. diſp 35. nu. 24.* cum ſint verba generalia, & nudo ſermone effuſa, & ad colorem, *l. quod venditor, ff. de dolo malo.* Nam

113 licèt poteſtas Papæ in diſpenſando, libera ſit, & abſoluta, præcipuè in his, quæ procedunt à iure poſitiuo, adeo vt tunc non requiratur aliqua cauſa, ſed ſtet pro ratione voluntas, *Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum, nu. 25. de conſtit.* Verum eſt tamen, vt fuit, etiam ab antiquiſſimis Curialibus obſeruatum, quod ſupradicta poteſtate vtuntur Summi Pontifices pro eorum modeſtia, & pietate, non aliter, quàm ex aliqua cauſa, & perpenſis omnibus circumſtantijs, de quibus per *tex. in cap. magna deuotionis. §. & quidem tria, & ibi gloſ. in verbo, liceti de vot. Hoſt. in ſum de fil. presb. nu. 9* Quod quidem eſt in praxi maximè notandum, quia aliquando Exequutores gratiarum Apoſtolicarum non minus indiſcretè, quàm imprudenter, coarctant Oratores, ad verificandas cauſas, quæ in ipſorum Oratorum animo conſiſtunt; quique ad illas verificandas minimè tenentur. In multis enim reſcriptis, & gratijs Apoſtolicis, ob rationem ſupra allatam, apponuntur iſta verba, *ex certis rationabilibus cauſis, animum ſuum mouentibus.*

Memini in propoſito, cuiuſdam Vicarij Nicoterea. in ſpiritualibus generalis ac id à Sede Apoſtolica delegati; qui recuſando exequutionem literarum ſupradicta verba continentium, petebat ab Oratoribus declarari, & verificari huiuſmodi cauſas. Vnde, re delata ad Vrbem, reſpondit Cardinalis Arrigonius, tunc Prodatarius Pauli V. quod Oratores non tenebantur ſupradictas, ſic expreſſas cauſas verificare; quia, ea, quæ in mente, & animo conſiſtunt

ſiſtunt, ſoli Deo ſunt cognita, qui eſt ſecretorum omnium cognitor, & Iudex; cuius oculis ſunt omnia nuda, & aperta, vt dicit *tex. in cap. Deus Omnipotens, 2. qu. 1.* & ſic animus hominis dicitur inuiſibilis, ac ille directè probari nõ poteſt, *Corn. conſ. 8. nu. 16. vol. 1.* Nec obſtat quod in dictis literis ſit appoſita clauſula, *Te diligenter informes*; quia illa refertur ad impedimentum, quod allegatur, in quo eſt diſpenſandum; non autem ad præmiſſa omnia. *id. Sanchez. loc. cit.* nam licèt in diſpenſationibus, debeat exprimi cauſa ad diſpenſandum, nihilominus, cum cauſæ fuerint eo modo, quo ſupra dictum eſt, narratæ, nempè *ex certis rationabilibus cauſis*, Papa conceſſit gratiam prout petita fuit; & ſatis expreſſum dicitur, quod ſub iſta generalitate uerborum continetur, *Bart. & DD. in l. 1. ff. de vulg. & pupill. id. Bart & Iaſ. in l. prætor. ff. de non. oper. nunc. Crauet. conſ. 162. num. 2. Soccin. Sen. conſ. 132. verſ. ſed hic inſurgit lib. 3.* ubi ex hoc dicit in caſu *Auth. ex teſtamento, C. de collat.* ſatis eſſe, id ex verbis generalibus, & mente donantis colligi, licèt non ſit aliàs ſpecialis, aut ſingularis expreſſio, & facit *tex. in l. ex parte, §. inteſtato*, & quod ibi dicit *gloſ. ff. famil. hercisc.*

Et regulariter habemus, quod quotieſcunque in reſcriptis Apoſtolicis adſunt verba, *ex certis rationabilibus cauſis*, licèt videantur eſſe pars gratiæ, & propterea verificandæ, nihilominus deſeruiunt tantum ad explicandum cauſas in animo, & opinione Oratorum exiſtentes, quaſi dicerent, appenſantes, conſiderantes, & cogitantes certas cauſas, *l. cauſa 1. §. cauſa autem, ff. de minor. l. 1. C. vbi pupil. educ. deb. & in proœm. Clem. vbi gloſ. Rebuff. de verb. ſign. fol. 932* & nos alibi diximus.

Idem dicendum, ſi Oratores fuerint nobiles, vel de nobili genere procreati, aut principales Oppidi, vel Illuſtres, qui petunt ſecum diſpenſari ſine cauſa, cum dicta narratiua, *ex certis rationabilibus cauſis*, adiecta ſupradicta illorum qualitate.

115 Aduertendum tamen eſt cum *Sanch. d. diſp. 35. nu. 25.* quod ſupradicta qualitas Oratorum, aut exprimitur, merè narrando in principio, *quod ipſi, qui ex honeſtis familijs, aut nobiles, &c.* & tunc non venit verificanda; quia qualitas ipſa non venit tamquam cauſa, ex eo quod ſubiungitur *ex certis rationabilibus cauſis*, & ſic illa diſpenſatio abſque cauſa conceditur.

Aut exprimitur in corpore narratiuæ ſupplicationis diſpẽſationis in Secũdo, & Tertio gradibus cũ cauſa, ꝓpter anguſtiã (nã ſi Oratores velint effugere clauſulam, *Et ſi extra &c.* neceſſaria erit expſſio, qualitatis Oratorum) per hęc verba, *Cupiunt Oratores prędicti, qui ex honeſtis familijs, ſeù nobiles &c.* quæ ſic poſtmodum in litteris extendi conſueuit, uidelicet, *Quare ijdem N. & N. aſſerentes ſe ex honeſtis familijs, ſeù de nobili genere procreati, ſiuè nobiles exiſtere, nobis humiliter ſupplicari fecerunt &c.* prout *id. Sanch. loc. cit.* docet, dum loquitur iuxta veram intelligentiam iſtius clauſulæ vtroquè modo appoſitæ; & tunc, quia qualitas ipſa apponitur per modum conditionis, venit verificanda; ex eo quod ſatis cõſtat, ꝙ ſecundo modo explicatur inter alias cauſas, cum quibus petitur diſpenſatio: & ſic intelligitur, & practicatur quoties Dataria in aliquibus ſupplicationibus matrimonialibus, in quibus iam cauſa fuerit expreſſa, petit præterea exprimi Oratorum qualitatem.

Alia inſuper qualitas, de more Curiæ, cauſæ principali allegatæ adijci ſolet, nimirùm, cum petitur ſimilis diſpenſatio pro Oratoribus de genere maurorum, tunc etiam, ita qualitas ipſa in ſupplicatione exprimitur, videlicet, *Cupiunt Oratores præfati, qui de genere Maurorum, nouiter ad fidem Catholicam conuerſorum exiſtunt &c.* Et cum iſta praxis non ſit plenè ab omnibus cognita, optimi Exequutoris partes erũt mandare qualitatem iſtam, tanquam cauſam appoſitã, vnà cum alijs cauſis, in literis expreſſis, verificari.

Vnde malè ſeruatur in praxi, ſicut quotidiè videmus, quod pro verificatione narratorum, parum curatur de verificanda ipſa qualitate, ſecundo modo in literis expreſſa; poſſet enim dubitari de validitate talis diſpenſationis, prout etiã audiui à peritiſſimis Romanę Curiæ practicis, ac primarijs Aduocatis.

Satis enim hic patet, Exequutorem non modò agerè contra formam reſcripti, verùm etiam contra mentem Papæ, ſic diſpenſantis, qui omninò petit huius qualitatis expreſſionem, illiuſquè verificationem in caſibus ſuis. Pro cuius praxis corroboratione vidi aliàs inter quædam notabilia Bernardini Paulini, qui fuerat Datarius Clementis VIII. ſic adnotatum, *Vbi in diſpenſationibus matrimonialibus, vltra cauſam principalem expreſſam, additur qualitàs Oratorum, voluit Sanctiſſimus D.N. illam æquè cum ipſa cauſa principali coram Delegato verificari.* Quamuis non

me lateat, etiam ante eiuſdem Clementis Pontificatum, fuiſſe ita obſeruatum. Huius autem rei rationem non vnicam tantùm afferre poſſem, ſed tamen potius dicere libet, Quod Principi placuit, legis habet vigorem, *§. ſed & quod Principi placuit, inſtit. de iur. nat. gent. & ciui.* & exinde hic inſurrexit iſte ſtylus, q̃ incõcuſsè ſeruatur, & pro lege habendus, *cap. quam graui, de crim. falſ. cap. porrecta, de confir. vt. vel inut.* Vnde, meo tempore per D. Baptiſtam de Segnis, Maioris Præſidentiæ in Cancellaria Apoſtolica Abbreuiatorẽ, fuit reiecta in Parco, quædam bulla ſimilis diſpenſationis, ob dictæ qualitatis non expreſſionem.

Quo fit, vt cùm ad ipſum Exequutorem ſpectet integram ſibi præſentati reſcripti formam ſeruare, perperam ad
116 Vicarij Epiſcopi munus quempiam aſſumi contingat, qui ſi tam iſtorum, quã cœterorum Romanæ Curiæ reſcriptorum, eorundemque decretorum, & clauſularum, vim, effectum, & efficaciam, illorumque praxim, prout decet, minimè callet, mediocrem ſaltem eorundem cognitionem habeat. Quæ quidem omnia, inter cœtera, hac noſtra tempeſtate, in hac Curia Archiepiſcopali non vulgariter præ ſe fert Perilluſtris, & Reueren-
117 diſſimus D. Alexander Lucianus Romanus V. I. D. Eminentiſſimi D. Franciſci Cardinalis Boncompagni Archiepiſcopi Neapolitani Vicarius Generalis, qui præter generis nobilitatẽ ingenij perſpicacitate, eximia doctrina, iuſtitiæ zelo, integritate, ſingularique probitate, nimium pollet; & à teneris annis, longo vſu, & exercitatione ipſius Romanæ Curiæ ex grauioribus etiam ſibi credita negotia, ita ſtrenuè fideliterquè geſſit, vt tanti huius Vicariatus pondus, ipſum, omnium oculis ſatis conſpicuum reddat.

Et quoad priorem expreſſionem huiuſmodi qualitatis, ſciendum eſt, quod nunquam conceditur diſpenſatio ſine cauſa (vbi ita concedi conſueuit) abſque dicta expreſſione qualitatis; nec tamen illam coram Exequutore verificari oportet; iſto enim caſu qualitas iſta profectò non venit tanquam cauſa ad diſpenſandum, vt etiam teſtatur *id. Saneb.* loco infra citando, ſed tantùm per modum præfationis. Exemplum, in prouiſionibus beneficiorum; in quarum litteris in forma gratioſa, ſic Papa exorditur, videlicèt, *Vita ac morum honeſtas &c. nos inducunt ad gratiam liberales*; & tamen, neque ipſa morum honeſtas, neque alia in ipſo exordio appoſita, tenetur prouiſus verificare; ex quo non aſſeruntur ab ipſo prouiſo, ſed tantùm à Papa, qui huiuſmodi honeſtatem in omnibus præſupponit: nec ad id refertur clauſula illa, *Te de præmiſſis diligenter informes*, ſed tantum ad allegata impedimenta, teſte *eod. Saneb. 4. diſp. 55. nu. 24.*

Quo verò ad qualitatẽ, ſecũdo modo expreſſam, illa omninò probanda venit, quoad eos præſertim, qui ex honeſtis
118 familijs ſe aſſerunt exiſtere: debent enim hoc plenè probare, iuxta *tex. in l. omnes, de his, qui ven. ætat. impetr.* ibi, *ſed etiam teſtibus idoneis aduocatis, morum ſuorum inſtituta, probitatemque animi, & teſtimonium vitæ honeſtioris edoceant*; ſicut etiã de alijs qualitatibus dicendum eſt, & *Iſidor. lib. 2. ethymol.* ait, quod honeſtus dicitur ille, qui nihil habet turpitudinis: & ſic ſufficit probari Oratores, honeſtè viuere; eorumquè familiam, nullo turpitudinis vitio laborare; & ſic in praxi ſeruari poſſe videtur.

Quo verò ad illos Oratores, qui ſe
119 ſimpliciter nobiles aſſerunt, pro illorum nobilitate probanda, ſufficit, illos nobiliter viuere; ac propterea ab his abſtinere, quæ populares facere conſueuerunt; eaque exercere, quæ ad ſtatum nobilium ſpectant, *Rebuff. ſuper concord. in rub. de collat. fol. mihi 38.* vbi ſubdit, quod propterea Aegyptij, Græci, Scythæ, Perſæ, & Lydi omnes, qui artificio incumbunt, pro ignobilibus habebantur. Vnde non requiritur in hoc caſu, quod nobilitas, ſit ex antiqua progenie, ſed tantùm ſufficit, quod nobiliter viuant; quãuis de iure, laudabilior ſit antiqua nobilitas, ad *tex. in l. tam dementis. C. de Epiſcop. aud.*

Conceditur etiam aliquando diſpenſatio pro Oratoribus de nobili genere procreatis; & tunc non ſufficit, eos probare ſe tantùm nobiles eſſe, quia nobiliter viuunt; ſed debent teſtes deponere ſuper nobilitate patris, & matris; quæ quidem probatio, niſi fieri poſſit per teſtes, ſaltem fiat per inſtrumentum ſeù priuilegium; quia parem vim habent probationes inſtrumentorum, & teſtium, *tex. in l. in exercendis, C. de fid. inſtrum.* quod ſi per teſtes, meliùs, & congruentiùs poteſt fieri, per conciues, quàm per alios fiat, *l. cum Lanienis, §. aſinam, ff. de fid. inſtr.* cum viciniùs meliùs præſumatur

ſcire

ſcire facta vicini, *cap. quoſdam, de præſump. cap. per tuas, de probat.* Et quoad hoc ait *Sanch. d. lib. 8. diſp. 19. nu. 6.* quod plus eſt dicere, Oratores eſſe de nobili generè procreatos, quàm eſſe nobiles.

120 Verū quia nobilium, duo ſunt genera,
vnum nobilium, genere, alterum nobilium
honoribus, vel diuitijs, vt optimè diſtin-
guit *tex. in l. nobiliores, C. de commer. & mercat.* propterea vnum pro alio accipi
nō poteſt, quādo ipſa diſpēſatio fundatur
etiam ſuper expreſſione nobilitatis; ſicut
etiam docet praxis, ſimiliter dicendum,
quod quando ipſa diſpenſatio petitur
pro Illuſtribus perſonis, vt frequenter ac-
cidit, de illis tantùm intelligitur, quorum
genus ſplendet iuriſdictione, & imperio,
vt ſunt Duces, Comites &c. vt per *Barbat. conſ. 59. nu. 6.*

Aliquando conceduntur huiuſmodi
diſpenſationes, cum aſſertione, quod Ora-
tores, ſunt principales; vel ex principali-
121 bus populi; & tunc ſufficit probare eos
eſſe viros potentes, & valdè diuites, ſicut
in praxi ſeruatur, prout *ut. Sanch.* teſtatur
122 *d. nu. 6.* vbi ſubdit, ita vidiſſe litteras, in
forma *Perindevalere* conceſſas à Sixto V.
anno 1587. in quibus dicebatur, quoſdam
eſſe nobiles, cum tamen tales non eſſent;
& ad impetrandas dictas litteras *Perinde-valere*, narratum fuit Pontifici eos eſſe ex
principalioribus populi, & iuſſit admitti,
ſi ex principalioribus populi eſſent,
quamuis non nobiles.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialis diſpenſatio, cum copula ſcienter de contrahendo, quomodo detur.*

2 *Scandali vitandi gratia, receditur à iure communi.*

3 *Scandalorum cauſa ad diſpenſandum, habet locum tàm in matrimonio contrahendo, quàm contracto.*

4 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa de ſcienter contracto, quomodo detur.*

5 *Et quomodo, cum cauſa, de ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, abſtinuerunt à copula.*

6 *Et quomodo, quando perſtiterunt in ipſa copula.*

7 *Et quomodo propter infamiam, non tamen ſequuta copula carnali.*

8 *Hæc tamen cauſa affinis eſt illi, cum copula ſcienter.*

9 *Oſculum tantùm non præbet iuſtam cauſam diſpenſandi cum conſanguineis ad contrahendum.*

10 *Dictum Piſiſtrati Athenienſis tyranni, circa oſculum mulieris.*

11 *Os, violento oſculo delibatum, turpitudinem non agnoſcit.*

12 *Diſpenſatio matrimonialis, cum cauſa, pro Oratrice patre orbata, rarò datur.*

13 *Et tamen, qua ratione quandoq; detur.*

14 *Cauſæ diſpenſationum matrimonialium fuerunt diſcuſſæ in Congreg. Concil.*

15 *Cauſa, vt ſit iuſta, quibus requiſitis conſtare debet.*

16 *Papa, eſt omnia, & ſuper omnia.*

17 *Cauſa quomodo admittantur in diſpenſationibus matrimonialibus.*

18 *Nobilitas ſola non ſufficit pro cauſa ad diſpenſandum ſuper impedimento matrimonij.*

19 *Sufficit tamen in conferendis beneficijs.*

20 *Cauſa, quando aliqua non ſufficiunt, multa aggregatæ proſunt.*

21 *Singula, quæ non proſunt, ſimul collecta iuuant.*

22 *Diſpenſationes in Secundo gradu, quam expreſſionem requirant.*

23 *Et quid in Primo, & Secundo affinitatis ex actu fornicario.*

24 *Et quid in Primo, & Tertio gradibus.*

25 *Diſpenſationi matrimoniali ſuper impedimento ex actu fornicario, quænam clauſula adijciatur, ſi mulier primò cognita, viuit.*

26 *Et quid, per Sacram Pœnitentiariam ſuper impedimento occulto.*

27 *Et quid, quando vir, et vxor ſciunt impedimentum.*

Praxis Cauſarum Diſpenſationum matrimonialium cum copula.

CAP. III.

HActenus de cauſis diſpenſationum matrimonialium cum cauſa, ſine copula carnali egimus: nunc verò, quia humanæ fragilitatis impulſu, Oratores ipſos, vires ſuperare minimè poſſe

poſſe ſæpè conſpicitur; proindeque, vbi ipſa copula interuenerit, tùm, ne ſalubri animarum remedio, ipſi remaneant deſtituti, tùm, vt Oratricis infamiæ, paterna ſuccuratur charitate; quæ ob id ſe innuptam, etiam remanſuram ueriſimiliter timet: ubi tamen nulla fraus, ut nimirùm, ea carnalis cognitio pro faciliori diſpenſatione, conſultò inter eos minimè noſcatur, interceſſiſſe: ad euitanda ſcandala, quæ inde oriri poſſent, cum illa, iuſtam præbeant diſpenſandi cauſam, ut infra dicemus; Summus Pontifex Oratoribus ipſis nunquàm renuit remedijs conſulere opportunis: quapropter ſuperiorem ordinem proſequuturi, ſimilium cauſarum formulas ſubijciemus, ut ſequitur, uidelicet.

Vigeſima ſecunda cauſa, Cum copula ſcienter, de contrahendo.

1 *Quod ipſi aliàs ſcientibus, ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, Orator prædictus, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hæc cauſa foret S. V. & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, ſed ſolum veſana libidine victus, Oratricem cognouit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, dicta mulier diffamata, & innupta remaneret, grauiaque exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt, &c.*

2 Quare, gratia vitandi ſcandala recedi tur à diſpoſitione iuris communis; *cap. 2. de non. oper. nunc.* & multa prohibita conceduntur, *Pariſ. conſ. 68. n. 232. vol. 4.* Quæ quidem ſcandala euenire poſſunt ex pluribus cauſis, nempè quoties timentur inimicitiæ, & iurgia; vel quoties timetur fornicationis periculum, ratione iuuentutis contrahentiũ, *Felin. conſ. 46. n. 19. verſ. vnde conſiderandum eſt*; Quod profectò vendicat ſibi locum, tàm in matrimonio contrahendo, vt hic, quàm in iam contracto, *Sanch. lib. 8. diſp. 19. nu. 10.* & prout ſuo loco dicemus, in illo n. militat hæc eadem ratio, quæ in ſcienter de contrahendo; nam in vtroque caſu conceditur diſpenſatio ad euitanda ſcandala, videlicet de contrahendo, niſi matrimonium contrahatur; de contracto verò, ſi diuortium fieret. 3

Vigeſimatertia cauſa, De ſcienter contracto.

4 *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera, &c. matrimonium inter ſe, per verba de præſenti, clandeſtinè, & de facto contraxerunt, ac carnali copula conſummarunt. Cum autem, &c. & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, &c.*

Vigeſimaquarta cauſa, De ignoranter contracto, quando Oratores detecto impedimento, abſtinuerunt à copula.

5 *Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent inuicem matrimonialiter copulari, matrimonium inter ſe, per verba de præſenti, publicè, factis proclamationibus in eorum Parochiali Eccleſia, iuxtà formam Concilij Tridentini, nulloque detecto, neque denunciato impedimento, contraxerunt, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizarunt, & carnali copula conſummarunt. Poſtmodum verò, ad eorum peruenit notitiam, eos Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos; propter quod à carnali copula huiuſmodi abſtinuerunt. Cum autem, Pater Sancte, Oratores prædicti in huiuſmodi matrimonio remanere non poſſint, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Supplicant, &c.*

Vigeſimaquinta cauſa, De ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, perſeuerarunt in copula.

6 *Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, &c.* vt ſupra *matrimonium inter ſe, &c. & carnali copula conſummarunt, Poſtmodum verò, &c. eſſe coniunctos, & nihilominus in eadem carnali copula perſtiterunt. Cum autem, &c. & ſi diuortium fieret, &c.*

Vigeſimaſexta cauſa, Propter infamiam, ſine copula.

7 *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe Quarto conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera &c. reddendi, inſimul conuerſati, ſequè (*ſi oſcula interuenerint*) deoſculati ſunt; carnali tamen copula inter eos minimè ſubſequuta: Et nihilominus orta eſt ſuſpicio, licèt falſa, quod ipſi Oratores ſe carnaliter cognouerint. Cum autem, Pater Sancte, pręmiſſa publica exiſtant, & niſi matrimonium inter eos contrahatur, dicta Oratrix grauiter diffamata, & innupta &c.*

Hæc cauſa, quoad inducendam diſpen-
8 ſationem, eſt aſſinis, & ſimilis ſupradictæ
cauſæ, cum copula ſcienter; & nouiter eſt
addita per Datariam, clauſula ſupradicta,
Non quidem peccandi data opera &c. quia
fraus, & malitia, quæ poſſunt interuenire
vbi copula ſequuta eſt, ad effectum reddē-
di faciliorem Pontificem ad diſpenſandū,
de facili etiam poſſent interuenire, vbi
Oratores, ad eundem finem fuiſſent inſi-
mul conuerſati.

Nec omittam, quod circa oſculum ſu-
pradictum, nonnulli huius praxis ignari,
tenent ex eo ſolummodò oriri hanc infa-
miam, quæ pro cauſa ſufficiat ad diſpen-
ſandum: id autem valde eſt ab ipſa praxi
alienum: nam, aut mulier à ſuo conſangui-
neo deoſculatur cauſa amoris, & coniun-
9 ctionis ſanguinis, & tunc nullum inde ori-
tur malum, cui obuiandum erit per diſpē-
ſationem ad contrahendum; imo hoc ca-
ſu potius adhærendum eſt dicto Piſiſtrati
Athenienſis tyranni, qui cum adoleſcens
quidam, amore captus, eius filiam oſcula-
tus eſſet, vxori hortanti, vt ab eo capitale
ſupplicium ſumeretur, reſpondit; *Si eos, qui*
10 *nos amant, interficiamus, quid his facimus, quibus odio ſumus?* ex *Menoch. de arbitr. caſu 287. relato per Batard. ad Iul. Clar. qu. 83. nu. 30.* Vndè, cum nulla inde poſſit
oriri infamia, ceſſat cauſa diſpenſationis
ad contrahendum. Aut vir ipſe deoſcula-
tur mulierem inuitam, & per vim, ob ſin-
gularem tamen amoris affectum, quem
tantummodò, vt plurimùm erga il-
lius bona, & opulentam dotem, gerit,
vt facilius eam, eiuſquè parentes inducat
ad ſecum contrahēdum; & tunc, cum ipſa
id ægreferat, nec aliquo modo conſentiat;
illæſa profectò remanet illius fama, & ſic,
neque ex eo inſurgit cauſa ad diſpenſan-
dum, Vnde, ſi licèt poetas allegare, vt *in cap. forus, §. iurgium, de verb. ſign.* vbi alle-
gatur Vergilius, ibi, *Limes erat poſitus, litem, vt diſcerneret agros, & Bart. conſ. 1. crim. nu. 5.* allegat eundem Vergilium, ibi
Neſcio quis teneros oculos mihi faſcinat agnos; nec, etiam nos pudeat tragicomi-
cum illud ad rem noſtram allegare, dicen-
11 tem, quod Os violento oſculo delibatum,
turpitudinem non agnoſcit.

Quare, niſi ſupradicta ſuſpicio quam-
12 uis falſa, carnalis cognitionis, interuene-
rit, per ſolum oſculum, non datur diſpen-
ſatio, & inſuper omnino talis, per quam
mulier inde grauiter diffamata, ac innup-
ta remaneret. Vndè neque perperam ad-
ditur hodie illa dictio, *grauiter*; ex quo
antea, etiam ſicut hodie, ſtante aliquali
infamia, nihilominus, ſi mulier dotem
habeat opulentam, non ita facilè illius
connubium à viro recuſatur: quod ſi ad
hoc data opera ſe carnaliter cognouerint,
efficiuntur indigni diſpenſatione, & pu-
nientur, prout ſuo loco dicetur.

Alia inſuper adeſt cauſa, nempè, pro
Oratrice patre orbata; quam inter cæ-
teras cauſas numerare non placuit; cum
13 nunquam, aut rarò ſola admittatur; ſed
tantùm alijs aggregata in caſu proximio-
ris gradus, & tunc ea ratione admitti-
tur, quia cum fuerit orbata parentibus,
vel ſaltem patre, orphana dicitur; eo-
què magis ſi ipſa, plures habeat filios ex
alio matrimonio, *Sanch. lib. 8. diſp. 19. nu.* 34. Subdens ibi, quod valde confert filijs,
vt vitricus, vel nouerca ſint eorum con-
ſanguinei, vt ſic, non inſtar vitrici, vel
noue-

noneræ ſe habeant erga filios, ſed tan-
quam illis ſanguine iuncti.
Porrò, per expreſſionem prædictarum
cauſarum, non infertur, alias cauſas addu-
ci non poſſe; nam ſupradictæ appoſitæ
ſunt tanquam frequentiores, Summus .n.
Pontifex poteſt quamcunque aliam cau-
ſam, ſibi rationabilem, & beneuiſam
admittere: quæ, tamen antequam ad-
mittatur, diſcutitur per DD. Cardinales
Sacr. Congregationis Concilij de manda-
to ipſius Pontificis; in qua quidem Con-
14 gregatione omnes ſupradictæ cauſæ fue-
runt diſcuſſæ, & approbatæ, vt ſupra dixi-
mus; cum ipſa Congregatio habeat fa-
cultatem ab ipſo Pontifice illas declaran-
di, & quo ſenſu accipi poſſint: ſummo-
pereque perpendet, an vnaquæque cauſa
ſit iuſta, & honeſta, habeatque ſua re-
15 quiſita, quæ tria debent eſſe, videlicet,
vt ſecundum æquitatem, ſit licita; vt
conueniens ſit honeſtati; & expediens
ſit ſecundum vtilitatem, vt per *Menoch. conſ. 75. num. 35. lib.* 1. quamuis ſufficiat
per ipſum tantùm has cauſas examinari,
16 & admitti, cum Papa ſit omnia, & ſuper
omnia, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 1. proem. num. 39.*

Et hæc ſufficiant quoad cauſas, in hu-
iuſmodi diſpenſationibus frequentiores.
Eſt tamen aduertendum pro ijs, qui igno-
rant praxim Romanæ Curiæ, quod non
quælibet ex dictis cauſis admittitur in-
differenter per Summum Pontificem, in
17 quibuſcunque gradibus; nam in remo-
tioribus, puta, Quarto, vel Tertio, &
Quarto, etiam ex pluribus ſtipitibus,
quomodocumque duplicatis, ſeù multi-
plicatis, ac etiam in Secundo, & Tertio
ex communi, ſeù pluribus ſtipitibus pa-
riter multiplicatis (dummodò Secundus
gradus tantum non proueniat ex vno ſti-
pite, puta in Secundo ex vno, & Tertio
ex altero) ſufficiunt leuiores cauſæ, nem-
pè, anguſtia loci, incompetentia, vel ca-
rentia dotis, magna ætas Oratricis, quæ
excedat vigeſimum quartum annum, ini-
micitiæ, dotes litibus inuolutæ &c. In
proximioribus verò gradibus, putà in
Secundo, ſeù Primo, & Secundo, non
niſi rarò diſpenſatur, & vbi grauia ſcan-
dala, & Oratoribus periculum mortis ex
copula carnali forſan ſubſequuta, vel il-
lius ſuſpicione, immineant: ſi tamen
Summo Pontifici placuerit ex alijs cauſis
diſpenſare, illæ vrgentiores requiruntur,
nempè, vt bona conſeruentur in familia,
aut Conſeruatio ipſius familiæ, vel ex-
cellentia meritorum &c. At vbi vna leuis
cauſa in his proximioribus gradibus non
ſufficit; nec aliqua grauior ex primodi-
ctis adeſt, cum qua peti poſſit diſpenſa-
tio; ſicut aliàs vidi, plures ex leuioribus
allegantur, veluti, *Quod cum dicta Ora-
trix patre orbata, trigeſimum annum agens,
in dicto loco, propter illius anguſtiam, vi-
rum paris conditionis, cui nubere poſſit in-
uenire nequiat, Cupiunt Oratores præfa-
ti, qui de vere nobili genere procreati exi-
ſtunt, inuicem matrimonialiter copulari,
ſed, quia Secundo conſanguinitatis gradu
inuicem ſunt coniuncti &c.* Et ſic quatuor
inſimul cauſæ allegantur, Prima, quod
Oratrix ſit patre orbata, Secunda, quod
agat trigeſimũ ſuæ ætatis annum, Tertia,
anguſtia loci, Quarta, nobilitas Orato-
18 rum; ex quo neque hæc nobilitas per ſe
conſtituat hic cauſam diſpenſandi, niſi
cumuletur cum alia cauſa, vt ſupra dixi-
mus; tametſi in alijs gratijs ſola ſufficiat,
præcipuè in conferendis beneficijs; quo
caſu conſideratur nobilitas, per *tex. in
cap. de multa, de preb. cap. cum adeò, vbi
gloſ. de reſcrip. & gloſ. in cap. conquærente.
verbo, ſufficientia, de cler. non reſid. gloſ. in
cap. conſtitutis, 2. in verbo, potentiam, de ap-
pellat.* niſi tamen matrimonialis diſpen-
ſatio concedatur ſine cauſa, quia tunc
exprimitur qualitas Oratorum, nempè,
an ſint nobiles, principales ciues, Illuſtres
&c. quæ quidem expreſſio apponitur ad
cohoneſtandam diſpenſationem, illiuſ-
que conceſſionem faciliorem redden-
dam; & in propoſito plurium cauſarum,
inſimul adductarum, dicit, etiam *Sanch. d.
lib. 8. diſp. 19. num. 34.* quod, quando cau-
20 ſæ aliquæ non ſufficiunt, multæ ad inui-
cem aggregatæ proſunt; iuxta illud, *ſin-
21 gula, quæ non proſunt, ſimul collecta
iuuant, l. rationes, & l. inſtrumenta, C. de
probat. Ludouiſ. deciſ. 245. num. 2.*

Praxis autem, ſiuè modus impetrandi
has diſpenſationes in Secundo Conſan-
guinitatis, ſiuè affinitatis gradu, talis
22 eſt, vt ſufficiat, Oratores exprimere,
quod ſint in linea æquali, & non aliàs; ac
propterea illius expreſſio talis eſſe debet,
nempè, *Quod ipſi aliàs ſcientibus ſe Se-
cundo Conſanguinitatis vel affinitatis gra-
du in linea æquali inuicem eſſe coniunctos,
vel ſe attinere, Orator præfatus non quidem
peccandi data opera &c.*

Cũ autẽ petitur diſpẽſatio in Primo, aut
23 in Primo, & Secundo ex actu fornicario,
neceſſe eſt, quod impedimẽti, ſeu impedi-
mentorũ prouenĩẽtia exprimatur, nempè
ſi

ſi Oratores fuerint in Primo affinitatis,
concipietur narratiua hoc modo videli-
cet, *Quod ipſis aliàs ſcientibus ſe Primo
affinitatis gradu inuicem attinere, & ex eo
proueniente, quod aliàs dictus Orator præ-
fata Oratricis matrem adhuc ſuperſtitem*
(ſi fortè illa viuat) *carnaliter cognouit,
ipſe Orator non quidem peccandi data
opera &c.*

Pari modo erit hæc prouenientia ex-
24 primenda, ſi Oratores fuerint coniuncti
in Primo, & Tertio, puta, ſi Orator
fuerit patruus magnus Oratricis; & ſic in
Primo, & Secundo, vt dictum eſt, velu-
ti, quod Orator ſit patruus, vel auuncu-
lus magnus ipſius Oratricis, & ſi fuerint
in duplicibus Primo, & Secundo, pariter
explicanda erit huiuſmodi prouenientia,
prout eſt, nempè, *Quod ipſi alias ſcientes
Duplicibus Primo, & Secundo conſangui-
nitatis gradibus, à communibus ſtipitibus,
& ex eo prouenientibus, quia Orator eſt pa-
truus, & auunculus dicta Oratricis, inui-
cem eſſe coniunctos &c.* ſi enim è conuerſo
ipſa Oratrix eſſet amita, vel matertera
magna Oratoris, tunc, aut non concedi-
tur diſpenſatio, aut raró conceditur, ob
quandam reuerentiam erga maiores.

Sed hic eſt benè aduertendum, quod
ſuper affinitate ex actu fornicario, non
ſine maxima difficultate datur diſpenſa-
tio, ſi mulier primò cognita viuat; Quod
etiam intelligas, ſi quis cognouerit fi-
liam, & deinde voluerit contrahere cum
illius matre; quod ſi forte detur, additur
25 clauſula, *Et poſtquam dictus Orator om-
nem occaſionem reciduæ conuerſationis cum
prædicta Oratricis genitrice* (vel è contra)
abſtulerit, Iniunctoquè prius eiſdem Ora-
toribus ſub grauiſſimis pęnis, ne in loco,
ſeù oppido, in quo ipſius Oratricis geni-
tricem, vel filiam prò tempore morari
contigerit, habitent; quodquè ſi præcep-
to huiuſmodi non paruerint, deſuper
conficiendæ litteræ, illis quoad forum
conſcientiæ nullatenus ſuffragentur.

Quo caſu in hac Curia Archiepiſco-
pali vigore ſupradicti decreti, iniungi
Oratoribus conſueuit, ne ſub carceris
per annum, aliiſque grauiſſimis pœnis,
arbitrio einſdem Curiæ, ſic habitent, vt
ſupra dictum eſt.

Hæc autem quoad diſpenſationes pro
vtroque foro. In foro autem conſcientiæ,
cum impedimentum fuerit occultum,
additur tantummodo clauſula ſupradicta,
nempè, *ſublata occaſione reciduæ con-
uerſationis.*

Eſt præterea notandum, quod ſi peta-
tur per Officium Sacrę Pœnitentiariæ;
diſpenſatio ſuper impedimento, videli-
cet Primi affinitatis ex actu fornicario, ex
eo prouenientis, quia forte Orator con-
traxit matrimonium cum muliere, cuius
ſororem, aut matrem prius carnaliter co-
gnouerat, committitur Confeſſario, per
26 Oratorem eligendo, quatenus eum ab-
ſoluat, iniuncta inde ei pro tam enormis
libidinis exceſſu, graui pœnitentia ſalu-
tari, ac confeſſione Sacramentali pecca-
torum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſi-
bus, vt minimum, ſemel, vel quoties ei-
dem Confeſſori videbitur, & dummodo
impedimentum occultum ſit, & ſeparatio
inter Oratorem, & dictam mulierem fie-
ri non poſſit abſque ſcandalo, & ex co-
habitatione de incontinentia probabili-
ter timendum eſſet, eidem Confeſſori vi-
ſum fuerit; dictaque muliere, de nullita-
te prioris conſenſus certiorata, ſed ita
cautè, vt Oratoris delictum nuſquam de-
tegatur, matrimonium cum eadem, &
vterque inter ſe de nouo ſecretè &c. lici-
tè contrahere valeant, diſpenſet.

27 Cum verò contingit, virum, & mulie-
rem ſciuiſſe impedimentum, additur etiã,
vt debeant ambo de nullitate prioris con-
ſenſus certiorari, imponiturque eis gra-
uis, & diuturna pœnitentia ſalutaris;
quia cum inſimul ſciant impedimentum,
poſſunt etiam inſimul pęnitere, quod for-
te non ita commodè poſſet vnus tantùm,
abſque periculo detegendi crimen alteri
coniugi, ignoranti huiuſmodi impedi-
mentum. Et idem erit, ſi Oratores ſciuiſ-
ſent impedimentum poſt contractum ma-
trimonium.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſationes matrimoniales, quo-
nam modo petantur, & concedan-
tur.*

2 *Motus proprij Pij V. tenor, ſuper ve-
ritate exprimenda in diſpenſationi-
bus matrimonialibus.*

3 *Supplicationes matrimoniales, cui re-
uidendæ porrigantur*

4 *Ferdinandus Beger laudatur, eiuſque
filius ſucceſſor.*

5 *Officium Minoris gratiæ, cur ſic ap-
pellatum.*

6 *Cõſtitutionis Pij V. ſuper ordinatione
noui ſtatus Sacræ Pęnitẽtiaræ, tenor.*

7 *Formula ſupplicationis diſpenſationis matrimonialis cum cauſa.*

8 *Eiuſdemque diſpenſationis litterarum formula.*

9 *Diſpenſationum matrimonialium litteræ, multifariam expediuntur.*

10 *Diſpenſationes, Ordinario impetrantium committendas.*

11 *Non autem Vicario Capitulari, & quare.*

12 *Vicarij Epiſcoporum vltra montes, vocantur Officiales.*

13 *Nihil tamen differunt à Vicarijs.*

14 *Sede Epiſcopali vacante, diſpenſationes diriguntur Ordinario viciniori.*

15 *Et ſub qua forma.*

16 *Epiſcopo grauiter ægrotante, commiſſio fit viciniori Epiſcopo, & quare.*

17 *Et eidem viciniori committuntur litteræ diſpenſationis, ſi Oratores ſint Nullius Diœceſis.*

18 *Ordinarius vicinior, quis dicatur.*

19 *Et attenditur quaſi poſſeſſio huius vicinitatis ad exequendas litteras Apoſtolicas.*

20 *Vicinitatis menſura, quando attendatur.*

21 *Dicta legalis, quomodo computetur.*

22 *Commiſſione facta Vicario, viuente Epiſcopo, mortuo tamen ante litterarum præſentationem, quid agendum.*

23 *Mutationis iudicis formula ſuper diſpenſatione matrimoniali.*

24 *Mutatio iudicis datur ob impoſſibilitatem primi exequutoris.*

25 *Et generaliter ſuper quibuſcunque reſcriptis.*

26 *Iudex nouus datus in diſpenſatione matrimoniali, quomodo procedat ad exequutionem litterarum ipſius diſpenſationis.*

27 *Iudex prior, qui ad exequutionem litterarum procedere recuſauit, quomodo per nouum iudicem requirendus.*

28 *Recuſatio, & appellatio à pari procedunt.*

29 *Requiſitio debet fieri cum ſcriptura, non autem in voce.*

30 *Iudex, in locum alterius iudicis ſuſpecti, quomodo danaus tempore impetrationis principalis reſcripti.*

31 *Iudicis, & partis officia fungi, inconueniens eſt.*

32 *Suſpecto allegato Epiſcopo, an poſt illius obitum, ſit etiam ſuſpectus eius ſucceſſor.*

33 *Epiſcopus, in cauſa ſua Eccleſiæ quando poſſit eſſe iudex.*

34 *Iudex, quomodo detur per ſignaturam iuſtitiæ in locum alterius iudicis ſuſpecti.*

35 *Iudex in commiſſione petitus ad lites in Curia, raro conceditur, et quid quando partes ſuper eo diſcordant.*

36 *Delegatio facta Vicario Epiſcopi, an, & quando tranſeat in ſucceſſorem.*

37 *Litteræ diſpenſationis, non diriguntur Epiſcopo, & Vicario ſimul.*

38 *Commiſſio facta Vicario, non poteſt per Epiſcopum expediri.*

39 *Iuriſdictio nondum competens, non poteſt committi.*

40 *Delegatio facta Vicario, non cenſetur facta Epiſcopo.*

41 *Quod exemplificatur, vt hic.*

42 *Iuriſdictio delegata, eſt odioſa, & reſtringenda.*

43 *Ac propterea non prorogatur ad perſonas non expreſſas.*

44 *Vicario creato in Epiſcopum eiuſdem Diœceſis, ceſſat commiſſio reſpectu eius perſona.*

45 *Vicario Epiſcopi confirmati, nondum conſecrati, dirigentur litteræ diſpenſationis.*

46 *Vicarijs duobus in Diœceſi exiſtentibus, cui cenſeatur facta commiſſio, & num. 49.*

47 *Vicarius retinet iuriſdictionem, etiam Epiſcopo cenſuris innodato.*

48 *Cauſa delegatæ exequutio, non ſuſpenditur, Epiſcopo excommunicato exiſtente.*

50 *Subreptio, & obreptio, etiam non doloſa vitiant gratiam.*

51 *Qualitas, de iure exprimenda, ſi non exprimatur, vitiat gratiam.*

Su-

52 *Subreptio in beneficialibus vitiat, etiã ex ſimplicitate.*
53 *Falſitas præſumitur expreſſa cum dolo, & quare.*
54 *Subreptio, & obreptio in quo differant.*
55 *Vicarius, pronuntiando litteras eſſe ſubreptitias, functus eſt officio ſuo.*
56 *Delegatus, ſemel iudicando, licèt nulliter, functus eſt officio ſuo.*
57 *Vicarijs habẽtium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non committuntur litterarum exequutiones.*
58 *Sed tantùm ipſis Prælatis inferioribus.*
59 *Epiſcopatus, eſt culmen Dignitatum ſæcularium.*
60 *Commiſſio diſpenſationis Prælato inferiori, quomodo petenda.*
61 *Prælati inferiores, quibus committuntur diſpenſationes, qui ſint.*
62 *Abbatis Montis Caſsinen. Vicario, committuntur diſpenſationes, & alia reſcripta.*
63 *Prælatis non habentibus particulare territorium, non committuntur diſpenſationes, & quare.*
64 *Nec carentibus iuriſdictione.*
65 *Hoſpitalis Incurabilium Neapolis Corrector vtitur inſignijs Epiſcopalibus, & vbi.*
66 *Vicarij Apoſtolici exequuntur litteras Apoſtolicas.*
67 *Vicariatus Apoſtolici formula proponitur.*
68 *Diſpenſationes pro foro conſcientiæ tantùm, diriguntur cuicunque Confeſſario.*
69 *Et qualis debeat eſſe talis Confeſſarius.*
70 *Miniſtri Generales Religionum exequuntur litteras Sacræ Pœnitentiariæ, licèt non ſint Doctores.*
71 *Et ſub qua formula id eis indulgetur.*
72 *Litteris Sacræ Pœnitentiariæ vni Confeſſario præſentatis, an poſsit poſtmodum alius adiri pro earundem exequutione.*
73 *Reſoluitur affirmatiuè, & reſpondetur ad contraria.*

Praxis impetrationis, & commiſſionis earundem Diſpenſationum.

C A P. IV.

IAm verò ex his, quæ, quoad cauſas, cum quibus impetrantur huiuſmodi diſpenſationes, dicta ſunt, ad illarum praxim deuenientes, videbimus, quonam modo illæ petantur, & con-
1 cedantur, Verùm illud omnes præmonitos velim, quod licèt Romana Curia ſemper floruerit, ſicut floret in præſentiarum viris non tantùm bonitati, ſed etiam ſanctitati ſtudẽtibus; nunquam tamen defuerunt, qui Dei timore poſtpoſito, cum vacent eiuſdem Curiæ negotijs, non ſolum importunè à Principe non concedenda petunt, verùm, etiam in ipſis negotijs ſibi propoſitis, cum ob defectum cauſæ, non poſſint diſpenſationes obtinere; cauſas ipſas, ſiuè veras, ſiuè falſas, partibus ſuggerere non expauēſcunt; ne fortè amittant emolumentum, quod ex eis eſſent conſequuturi; quod præcipuè compertum eſt in diſpẽſationibus matrimonialibus: vt.n.dixit *Pius Secundus in Opuſculo de moribus Germanorum. fol. 1045 in Romana Curia, quam regunt homines, non omnia eſſe nitida, & plurima fieri digna correctione*; Vnde, nõ abs re viſum fuit hic, tanquam ſpeculum ipſis Curialibus, ſiuè Officialibus, ſiuè Sollicitatoribus præponere Motum proprium *Pij Quinti*, ſuper expreſſione veritatis in diſpenſationibus ſupradictis, editum: quanti enim ponderis ſit, vnam cauſam pro alia, ac falſam pro vera exprimere, ſatis vir timoratæ conſcientiæ deprehendet; cum ex hoc animarum iacturæ hominum, non per tramites rationis, & veritatis ambulantium, in immenſum oriantur. Cuius quidem Motus proprij tenor talis eſt.

PIVS PAPA V.

2 *MOtu proprio &c. Cũ ſicut accepimus nonnulli, ſuæ conſcientiæ prodigi, ac propriæ ſalutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apoſtolica diſpenſationes matrimoniales, & alias gratias, & conceſſiones obtineant, gradus conſanguinitatis, vel affinitatis aut cognationis ſpiritualis, ac ſcientiam illorum aliter, quàm eis à principio ab ipſis partibus ſignificatum, vel narratum fuerit, exponunt, & ſi matrimonia huiuſmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuerſimodè veram facti ſpeciem, tam in ipſis diſpenſationibus matrimonialibus, quam pro alijs quibuſcunque gratijs, & conceſsionibus obtinendis immutent, ac propterea, cum non ſolum in impetrationibus huiuſmodi falſitas narretur, verùm etiam in partibus plerumquè pro verificatione gratiarum huiuſmodi, veritas immutetur, & falſitas committatur: Nos igitur huiuſmodi abuſibus, & erroribus obuiare cupientes, Motu proprio, &c. omnes, & ſingulos procuratores, tam officij ſacræ pœnitentiariæ, ſeù contradictarum, quàm alios quoſcunque ſollicitatores, & ſcriptores, quos copiſtas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipſis partibus habuerunt, quod ſubſtantialia, & qualitates neceſſariò exprimendas, diuerſam faciunt, ſeù quoquomodo inuertunt, aut immutant, deprauantur, & per ſubreptionem, & obreptionem gratias à nobis extorquent, pœnam falſi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus, & declaramus. Mandantes propterea almæ vrbis Gubernatori, Cameræ Apoſtolicę Auditori, & Vicario, quatenus in præmiſſis reos, & culpabiles repertos, pæna falſi, vt præmittitur puniant, cum poteſtate citandi, etiam per edictum, conſtito ſummarie de non tuto acceſſu, aliaque dicendi, & faciendi in præmiſſis neceſſaria, ſeu quomdolibet opportuna. Non obſtantibus præmiſſis, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus, irritum quoque, & inane, &c. dicique, &c. iudicari, & diffiniri debere, ſublata, &c. decernentibus. Et quod pręſentis motus proprij, & abſque data, & regiſtratura, ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, regula contraria non obſtante, eiuſque tranſumptis, manu alicuius notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quę pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibita, vel oſtenſę, quodque Camerę, & Cancellarię Apoſtolicę, ac audientię cauſarum Palatij Apoſtolici valuis, & in acie Campi Florę dimiſſis inibi copijs affixis, omnes ita afficiant, & arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatę fuiſſent.*

Placet Motu proprio M.

Pro impetrandis igitur literis diſpen-
ſationis matrimonialis, ita ſe habet pra-
xis, vt conficiẽda ſit ſuper ea ſupplicatio,
Pontifici, ſiuè eius Officialibus porrigen-
da, ſicut aliàs diximus de cœteris diſpen-
ſationibus, alijsquè gratijs, quibus licèt
plures numero præſint, in matrimoniali-
3 bus tamen vnicus eſt Officialis, qui ſup-
plicationes huiuſmodi videt, & reuidet:
quibus præerat pridem bo. mem. Ferdi-
4 nandus Beger nobilis Romanus, qui ob
eximiam doctrinam, necnon fidei, & iuſti-
tiæ zelum, integritatem, conſilij maturita-
tem, ſingularemquè probitatem, cœteraſ-
què virtutes, quibus clarere dignoſceba-
tur, ab exordio Pontificatus fœlicis re-
cordationis Clementis Papæ Octaui, ipſis
ſupplicationibus, non tantum matrimo-
nialium, verum etiam Contradictarum,
ingenti hominum laude, iugiter præfuit:
ob cuius quidem tanti viri merita, eius
filium Ioannem Vincentium Beger, vix
ætatis ſuæ anno decimoſeptimo expleto,
S.D.N. Vrbanus Papa VIII. in demortui
patris locum ſubrogauit, qui licèt ætate
iuuenis, ſui tamen genitoris imaginem
præ ſe ferens, non minori admiratione,
quàm laude, demandatum id ſibi munus
noſcitur exercere.

Quia verò maior pars diſpenſationum
matrimonialium, prius trãſibat per Offi-
cium Pœnitentiariæ, & ſub nomine Maio-
ris Pœnitentiarij, ſciendum eſt, quod poſt-
modum Officiũ huiuſmodi per fel. recor.
Pium Papam Quintum, ſua Conſtitutio-
ne, translatum fuit in Cancellariam Apo-
5 ſtolicam, illarumque Officiales, non am-
plius Pœnitentiariæ, ſed Minoris Gratiæ
appel-

appellari voluit. Cumque Conſtitutio hæc multas partes contineat, concernentes nō modò ſtatum eorundem Officialium, verùm etiam modum, & normam litteras prædictarum diſpenſationum expediendi, non ab re viſum fuit illius tenorem pariter pro ipſorum Curialium commoditate hic inſerere, & talis eſt videlicet.

6 *Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In earum rerū commutatione, quam magis ſuadentibus cauſis facere compellimur, hoc quoque à nobis ſedulo curandum eſt, ille miniſtrorum numerus, qui nouo ordine compoſito vno in loco vſui eſſe deſiit, in alium magis conuenientem commodis rationibus elocetur. Cum igitur in generali reformatione officij noſtri Pænitentiariæ, & quam nuper edidimus, inter alia multa, duo officia Correctorum, itemque functiones, & exercitia omnium & ſingulorum Scriptorum, qui vigintiſeptem, & Procuratorum literarum dictæ Pænitentiariæ, qui viginti quatuor ſunt, in Prædicto Pænitentiariæ officio de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine extinxerimus, & aboleuerimus, ac eorundem Scriptorum, & Procuratorum, qui tunc literarum Pænitentiariæ erant, rationem aliorſum habituri, eos omnes ab ipſo Pænitentiariæ officio ſubduxerimus; quemadmodum literis noſtris deſuper confectis plenius continetur: Nos dictis officijs Scriptorum, & procuratorum, eorumque collegijs nouum ſtatum inducere, & quantum in nobis eſt, ſingulorum ea obtinentium indemnitati conſulere volentes, De ſimili poteſtatis plenitudine omnia, & ſingula officia, & loca Scriptorum, & Procuratorum prædictorum, ipſorumque perſonas, & collegia (nouo nomine, & titulo vtriuſque indito, ac libera conceſſione, & omnimoda alia diſpoſitione octo officiorum huiuſmodi Procuratorum maiori Pænitentiario eodem quo antea iure perpetuo remanente) ad Cancellariā Apoſtolicā trāſferimus, & cum ea perpetuo coniungimus, ita vt quondā Scriptores literarū Pænitentiariæ dehinc Scriptores literarū apoſtolicarū minoris gratię alij verò Procuratores literarū earundē appellētur, & inſcribantur. Quibus concedimus, & aſſignamus menſā, ſeu bancū vtriſq; cōmune, in eadē Cācellaria poſt milites Sanctorū Petri, et Pauli, aut alio ibi loco à dilecto filio noſtro S. R. E. Vicecancellario conſtituendo, ad quod literæ omnes hoc dehinc officio literarū minoris gratię expediēdę, in primis deferantur. Statuentes, vt materię, quę in dicto Pænitentiarię officio proximis, ante dictā reformationē temporibus, communiter habebantur, & ex ordinatione noſtra in ſummam redactę ſunt, deinceps per noſtram, ac Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, deputatorumue ſignaturam fiant Harum omnium libellos ſupplices, & item literarum ſuper eis conficiendarum ſchedulas ſiue minutas, ſoli Procuratores ad dictę Cancellarię ſtylum conſcribāt. Conſcriptas minutas Abbreuiatores literarum apoſtolicarum de maiori pręſidentia in primis examinent, & corrigant. Correctas ſoli Scriptores huiuſmodi literarum minoris gratię deſcribant, vt inde literæ ipſę ad Cancellariam prędictam, & Defenſores, alioſque Præſidentes in banco prædicto deferantur, ibique ſecundum regulam ad ritum dicti officij Pęnitentiarię moderandam, taxentur. Mox ab Abbreuiatoribus prędictis, inſtar aliarum in eadem Cancellaria recognitę, & ad ſupplicationem collatę, ad Bullariam mittantur, ſubiectoque plumbo protinus à Sigillatore prędicti officij Pęnitentiarię capiantur, qui taxa ad pręſcriptum noſtrum recepta, eas per deſcriptores ad id aſſumendos iuxta noſtras ſuper hoc ordinationes regiſtrari, & regiſtratas ad exemplum, vt in alijs moris eſt, conferre: denique ſingulis literis prędictis omnem impenſam per verbum Expoſuit, vti literis officij Pęnitentiarię prędictę moris erat, ſubſcribere, idque etiam regeſtro prędicto adnotare procuret. Percipiendorum autem à quoque fructuum, & emolumentorum ſuorum ea ratio eſſe debeat, vt finito menſe in primis ſalaria eorum omnium qui ad menſam prædictam defenſores, & alio officij munere ex Scriptoribus, & Procuratoribus literarum minoris gratię huiuſmodi conſtituantur, & ſoluantur. Demum Procuratores, & Scriptores ſuam quiſque portionem viritim per ſua collegia, vt antea diſtribuendam, capiant. Regens vero dictę Cancellarię, & Abbreuiatores prędicti pro labo-*

ribus illud idem de ſingulis expeditionibus, quod olim prędicti duo Correctores, & ſtipendium, & emolumentum liberè, & licitè percipiant. Cętera item ſalaria, & emolumenta in plumbo, & vtroque regeſtro, videlicet ſupplicationum, & literarum prędictarum, & alibi neceſſaria, iuxta ordinationes noſtras prędictas capiantur. De taxa vero à dicto Sigillatore capienda, ſtipendia Regentis, Datarij, Correctoris, Theologi, Doctoris, Procuratorum, Scriptorum, Sigillatoris, cęterorumque miniſtrorum officij Pęnitentiarię, item impenſę omnes etiam pro charta, atramento, cera, capſula, cordulis, & aliàs quomodocunque ad expeditionem literarum dictę Pęnitentiarię neceſſaria, quã gratis vbique fieri, & concedi iam pręcepimus, ante omnia deſumantur, & ſingulis perſoluãtur, quod vero his omnibus omnino deductis, & perſolutis, reliquum erit, maioris Pęnitentiarij prędicti eſſe debeat. Adhęc quoque prędictus Sigillator curam habeat prędictas ſupplicationes è manu Datarij recipiendi, et per alios ad id ordinandos deſcribendi, in regiſtrum ab altero diſtinctum referendi, & vtrumque fideliter cuſtodiendi. Cęterum nullę omnino ſupplicationes ſuper huiuſmodi materijs ſignandę inter Abbreuiatores prędictos diſtribuantur, neque cuipiam relinquantur, neque ſuper ijs ſumpta, aliaue exempla ex regeſtris deſcribantur, etiam poſtquam literę Apoſtolicę ſuper illis expeditę, & partibus eas proſequentibus, redditę fuerint, ſed ſupplicationes ipſę apud regeſtrum prędictum ſub cura dicti Sigillatoris, qui pariter ipſi regeſtro pręfectus ſit, fideliter cuſtodiantur. Pręcipimus igitur, atque interdicimus Abbreuiatoribus, Scriptoribus, Procuratoribus, cęteriſque prędictis, tam coniunctim, quàm diuiſim, ne quid, vel minimum, etiam ſponte oblatum à partibus, ſiue pro expeditionis maturatione, ſiue alio extraordinario labore capiant; aut à famulis alijſue perſonis capere permittant, ſed ſuis quiſque taxis, & ſtipendijs, vti conſtituta ſunt, contenti eſſe debeant. Quicunque ſecus fecerint, prater illas cenſuras, & poenas, quę in talia perpetrantes impoſitę ſunt, ſuorum officiorum priuationem incurrant, & ad futura inhabiles, ac etiam infames cenſeantur, vti nos illos priuatos, & infames declaramus eo ipſo. Et nihilominus mandamus prędictis Vicecancellario, & Abbreuiatoribus, necnon Reſcribendario, & Scriptoribus Apoſtolicis, cęteriſque ad quos pertinet, tam coniunctim, quam diuiſim, vt Scriptores, & Procuratores prędictos, eorumque ſingulos ſic cum vniuerſo corpore prędicto coniunctos, fraterna charitate proſequantur, & ad huiuſmodi officia, & ipſorum liberum exercitium, necnon honores, onera, & emolumenta omnia recipiãt, & admittant, ac faciant prędicta omnia, & ſingula inuiolabiliter obſeruari, Non permittentes quemquam cõtrà pręſentium tenorem quomodolibet impediri. Rurſus eiſdem Scriptoribus & Procuratoribus ſic cooptatis, & adſcriptis, vt prędicto Vicecancellario, tanquam capiti aliorum dicta Camera Collegiorum inſtar, obediant, & obſequantur. Non obſtantibus de certo Scriptorum literarum Apoſtolicarum numero, & alijs eorum, ac dictę Cancellarię ſtatutis, ſtylo, inſtitutione, conſuetudinibus, ſtabilimentis, & reformationibus quantocunque tempore obſeruatis, ac etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę translationis, coniunctionis, conceſſionis, aſſignationis ſtatuti, pręcepti, interdicti, declarationis mandati, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono, Quarto decimo Kal. Iunij, Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Cæ. Glorierius. H. Cumyn.

At verò, quia licèt huiuſmodi diſpenſationes, iuxta graduum qualitatem, diuerſimodè, ac per diuerſos Officiales expediuntur; quãdoquidem, ſi in Primo, aut Primo & Secundo, ſeù in Primo, & Tertio ſeù in Primo, & Quarto gradibus ſiue ex vno tantum ſtipite, ſiue ex pluribus, etiam multiplicatis ſtipitibus, litteræ dantur in

forma

forma breuis ſub Annulo Piſcatoris: ſi in Tertio, aut Secundo, & Tertio gradibus, ut ſupra, per Cancellariam; in remotioribus autem gradibus, per officium Minoris gratiæ; nihilominus, quocunque modo concedantur, non expediuntur litteræ, niſi ſuper ſupplicatione quæ de more Curiæ, in forma ſignandi nuncupatur, eo modo, quo ſequitur, videlicet.

7 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter Sanctitati Veſtræ pro parte deuotorum illius Oratorũ Stephani N. laici, et Catherinæ de Baſetta mulieris Neapolit. dioeceſis ex loco de Reſina ortorum. Quod cum dicta Oratrix in dicto loco, propter illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat. Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari; Sed quia Tertio, & Quarto à cõmuni ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt abſque Sedis apoſtolicæ diſpẽſatione. Supplicant igitur humiliter eidem Sanctitati Veſtræ Oratores præfati, quatenus cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, non obſtante, matrimonium inter ſe, publicè, ſeruatà forma Concilij Tridentini contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeant, diſpenſare. Diſtantiam verò Tertij gradus prædicti eis non obſtare declarare. Prolem ſuſcipiendam exinde legitimam nunciando, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, coeteriſque contrarijs quibuſcumque, cum clauſulis opportunis.*

Conceſſum, vt petitur in præſentia D.N. Papæ — M.A. Maraldus

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de diſpenſatione, declaratione, nunciatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extẽdendis, & quod cognominum, affinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in literis, per Officium Minoris gratiæ expediendis. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita, &c. diſpenſet, vt ſupra.

Conceſſum
M.A. Maraldus

Datum Romæ, &c.

Qua quidem ſupplicatione expedita, ſuper ea, vt moris eſt, conficiuntur literæ Apoſtolicæ, iuxta qualitatem diſpenſationis; ac proinde ſuper præmiſſa ſupplicatione erunt litteræ expediendæ per officium Minoris gratiæ, eo, quo ſequitur modo, videlicet.

8 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario Venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolit. in ſpiritualibus generali. Salutem, & Apoſtolicã benedictionem. Oblatæ nobis nuper pro parte dilecti filij Stephani N laici, & dilectæ in Chriſto filiæ Catharinæ N. mulieris Neapolit. dioeceſis, ex loco de Reſina ortorum, petitionis ſeries continebat. Quod cũ dicta Catherina in dicto loco, propter illius anguſtiã, virũ ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat; Cupiunt Stephanus, & Catharina præfati inuicem matrimonialiter copulari; Sed quia Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus, inuicem ſunt coniuncti, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Quare ijdem Stephanus, & Catharina, aſſerentes ſe ex dicto loco ortos exiſtere, nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus eis in præmiſſis, de opportunæ diſpenſationis gratia prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur, Nos igitur eoſdem Stephanum, & Catharinam, & eorum quemlibet à quibuſ-*

uis

me lateat, etiam ante eiuſdem Clemen-
tis Pontificatum, fuiſſe ita obſeruatum.
Huius autem rei rationem non vnicam
tantùm afferre poſſem, ſed tamen potius
dicere libet, Quod Principi placuit, le-
gis habet vigorem, *§. ſed & quod Prin
cipi placuit, inſtit. de iur. nat. gent. & ciui.*
& exinde hic inſurrexit iſte ſtylus, q incō-
cuſsè ſeruatur, & pro lege habendus, *cap.
quam graui, de crim. falſ. cap. porrecta, de
confir. vt. vel inut.* Vnde, meo tempore
per D. Baptiſtam de Segnis, Maioris Præ-
ſidentiæ in Cancellaria Apoſtolica Ab-
breuiatorē, fuit reiecta in Parco, quædam
bulla ſimilis diſpenſationis, ob dictæ qua-
litatis non expreſſionem.

Quo fit, vt cum ad ipſum Exequuto-
rem ſpectet integram ſibi præſentati re-
ſcripti formam ſeruare, perperam ad
116 Vicarij Epiſcopi munus quempiam
aſſumi contingat, qui ſi tam iſtorum, quā
cœterorum Romanæ Curiæ reſcripto-
rum, eorundemq́ue decretorum, & clau-
ſularum, vim, effectum, & efficaciam,
illorumque praxim, prout decet, mini-
mè callet, mediocrem ſaltem eorundem
cognitionem habeat. Quæ quidem omnia,
inter cœtera, hac noſtra tempeſtate,
in hac Curia Archiepiſcopali non vulga-
riter præ ſe fert Perilluſtris, & Reuerен-
117 diſſimus D. Alexander Lucianus Ro-
manus V. I. D. Eminentiſſimi D. Fran-
ciſci Cardinalis Boncompagni Archiepi-
ſcopi Neapolitani Vicarius Generalis,
qui præter generis nobilitatē ingenij per-
ſpicacitate, eximia doctrina, iuſtitiæ zelo,
integritate, ſingularique probitate, ni-
mium pollet; & à teneris annis, longo
vſu, & exercitatione ipſius Romanæ Cu-
riæ ex grauioribus etiam ſibi credita
negotia, ita ſtrenuè fideliterque geſſit,
vt tanti huius Vicariatus pondus, ip-
ſum, omnium oculis ſatis conſpicuum
reddat.

Et quoad priorem expreſſionem hu-
iuſmodi qualitatis, ſciendum eſt, quod
nunquam conceditur diſpenſatio ſine
cauſa (vbi ita concedi conſueuit) abſ-
que dicta expreſſione qualitatis; nec ta-
men illam coram Exequutore verificari
oportet; iſto enim caſu qualitas iſta
profectò non venit tanquam cauſa ad
diſpenſandum, vt etiam teſtatur *id. Sanch.*
loco infra citando, ſed tantùm per mo-
dum præfationis. Exemplum, in prouiſio-
nibus beneficiorum; in quarum litteris in
forma gratioſa, ſic Papa exorditur, vi-
delicèt, *Vita ac morum honeſtas &c. nos
inducunt ad gratiam liberales*; & tamen,
neque ipſa morum honeſtas, neque alia
in ipſo exordio appoſita, tenetur pro-
uiſus verificare; ex quo non aſſerun-
tur ab ipſo prouiſo, ſed tantùm à Papa,
qui huiuſmodi honeſtatem in omnibus
præſupponit: nec ad id refertur clauſula
illa, *Te de præmiſſis diligenter informes*,
ſed tantum ad allegata impedimenta, te-
ſte *eod. Sanch. 4. diſp. 55. nu. 24.*

Quo verò ad qualitatē, ſecūdo modo ex-
preſſam, illa omninò probanda venit,
quoad eos præſertim, qui ex honeſtis
118 familijs ſe aſſerunt exiſtere: debent enim
hoc plenè probare, iuxta *tex. in l. omnes,
de his, qui ven. ætat. impetr.* ibi, *ſed etiam
teſtibus idoneis aduocatis, morum ſuorum
inſtituta, probitatemque animi, & teſti-
monium vitæ honeſtioris edoceant*; ſicut etiā
de alijs qualitatibus dicendum eſt, *& Iſi-
dor. lib. 2. thymol.* ait, quod honeſtus di-
citur ille, qui nihil habet turpitudinis: &
ſic ſufficit probari Oratores, honeſtè vi-
uere; eorumque familiam, nullo turpi-
tudinis vitio laborare, & ſic in praxi ſer-
uari poſſe videtur.

Quo verò ad illos Oratores, qui ſe
119 ſimpliciter nobiles aſſerunt, pro illo-
rum nobilitate probanda, ſufficit, illos
nobiliter viuere; ac propterea ab his ab-
ſtinere, quæ populares facere conſueue-
runt; eaque exercere, quæ ad ſtatum no-
bilium ſpectant, *Rebuff. ſuper concord. in
rub. d. collat. fol. mihi 38.* vbi ſubdit, quod
propterea Aegyptij, Græci, Scythæ, Per-
ſæ, & Lydi omnes, qui artificio incum-
bunt, pro ignobilibus habebantur. Vn-
de non requiritur in hoc caſu, quod no-
bilitas, ſit ex antiqua progenie, ſed tan-
tùm ſufficit, quod nobiliter viuant; quā-
uis de iure, laudabilior ſit antiqua nobi-
litas, ad *tex. in l. tam dementis, C. de Epi-
ſcop. aud.*

Conceditur etiam aliquando diſpen-
ſatio pro Oratoribus de nobili genere
procreatis; & tunc non ſufficit, eos pro-
bare ſe tantùm nobiles eſſe, quia nobi-
liter viuunt; ſed debent teſtes deponere
ſuper nobilitate patris, & matris; quæ
quidem probatio, niſi fieri poſſit per te-
ſtes, ſaltem fiat per inſtrumentum ſeu
priuilegium; quia parem vim habent
probationes inſtrumentorum, & teſtium,
tex. in l. in exercendis, C. de fid. inſtrum.
quod ſi per teſtes, melius, & congruen-
tiùs poteſt fieri, per conciues, quàm per
alios fiat, *l. cum Lanionis, §. aſinam, ff. de
fid. inſtr.* cum vicinos melius præſumatur
ſcire

ſcire facta vicini, *cap. quoſdam, de praeſump. cap. per tuas, de probat.* Et quoad hoc ait *Sanch. d. lib. 8. diſp. 19. nu. 6.* quod plus eſt dicere, Oratores eſſe de nobili generè procreatos, quàm eſſe nobiles.

120 Verū quia nobilium, duo ſunt genera, vnum nobilium genere, alterum nobilium honoribus, vel diuitijs, vt optimè diſtinguit *tex. in l. nobiliores, C. de commer. & mercat.* propterea vnum pro alio accipi nō poteſt, quādo ipſa diſpēſatio fundatur etiam ſuper expreſſione nobilitatis; ſicut etiam docet praxis, ſimiliter dicendum, quod quando ipſa diſpenſatio petitur pro Illuſtribus perſonis, vt frequenter accidit, de illis tantùm intelligitur, quorum genus ſplendet iuriſdictione, & imperio, vt ſunt Duces, Comites, &c. vt per *Barbat. conſ. 59. nu. 6.*

Aliquando conceduntur huiuſmodi diſpenſationes, cum aſſertione, quod Oratores ſunt principales, vel ex principali-
121 bus populi; & tunc ſufficit probare eos eſſe viros potentes, & valdè diuites, ſicut in praxi ſeruatur, prout *ut. Sanch.* teſtatur
122 *d. nu. 6.* vbi ſubdit, ita vidiſſe litteras, in forma *Perindeualere* conceſſas à Sixto V. anno 1587. in quibus dicebatur, quoſdam eſſe nobiles, cum tamen tales non eſſent; & ad impetrandas dictas litteras *Perindeualere*, narratum fuit Pontifici eos eſſe ex principalioribus populi, & iuſſit admitti, ſi ex principalioribus populi eſſent, quamuis non nobiles.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialis diſpenſatio, cum copula ſcienter de contrahendo, quomodo detur.*
2 *Scandali vitandi gratia, receditur à iure communi.*
3 *Scandalorum cauſa ad diſpenſandum, habet locum tàm in matrimonio contrahendo, quàm contracto.*
4 *Matrimonialis diſpenſatio, cum cauſa de ſcienter contracto, quomodo detur.*
5 *Et quomodo, cum cauſa, de ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, abſtinuerunt à copula.*
6 *Et quomodo, quando perſtiterunt in ipſa copula.*
7 *Et quomodo propter infamiam, non tamen ſequuta copula carnali.*
8 *Hac tamen cauſa affinis eſt illi, cum copula ſcienter.*
9 *Oſculum tantùm non praebet iuſtam cauſam diſpenjandi cum conſanguineis ad contrahendum.*
10 *Dictum Piſiſtrati Athenienſis tyranni, circa oſculum mulieris.*
11 *Os, violento oſculo delibatum, turpitudinem non agnoſcit.*
12 *Diſpenſatio matrimonialis, cum cauſa, pro Oratrice patre orbata, rarò datur.*
13 *Et tamen, qua ratione quandoq; detur.*
14 *Cauſa diſpenſationum matrimonialium fuerunt diſcuſſa in Congreg. Concil.*
15 *Cauſa, vt ſit iuſta, quibus requiſitis conſtare debet.*
16 *Papa, eſt omnia, & ſuper omnia.*
17 *Cauſa quomodo admittantur in diſpenſationibus matrimonialibus.*
18 *Nobilitas ſola non ſufficit pro cauſa ad diſpenſandum ſuper impedimento matrimonij.*
19 *Sufficit tamen in conferendis beneficijs.*
20 *Cauſa, quando aliqua non ſufficiunt, multa aggregata proſunt.*
21 *Singula, quę non proſunt, ſimul collecta iuuant.*
22 *Diſpenſationes in Secundo gradu, quam expreſſionem requirant.*
23 *Et quid in Primo, & Secundo affinitatis ex actu fornicario.*
24 *Et quid in Primo, & Tertio gradibus.*
25 *Diſpenſationi matrimoniali ſuper impedimento ex actu fornicario, quę nam clauſula adijciatur, ſi mulier prìmò cognita, viuit.*
26 *Et quid, per Sacram Poenitentiariam ſuper impedimento occulto.*
27 *Et quid, quando vir, et vxor ſciunt impedimentum.*

Praxis Cauſarum Diſpenſationum matrimonialium cum copula.

CAP. III.

HActenus de cauſis diſpenſationum matrimonialium cum cauſa, ſine copula carnali egimus: nunc verò, quia humanę fragilitatis impulſu, Oratores ipſos, vires ſuperare minimè poſſe

poſſe ſæpè conſpicitur; proindequè, vbi ipſa copula interuenerit, tùm, ne ſalubri animarum remedio, ipſi remaneant deſtituti, tùm, vt Oratricis infamiæ, paterna ſuccuratur charitate; quæ ob id ſe innuptam, etiam remanſuram ueriſimiliter timet: ubi tamen nulla fraus, ur nimirùm, ea carnalis cognitio pro faciliori diſpenſatione, conſultò inter eos minimè noſcatur in-terceſſiſſe: ad euitanda ſcandala, quæ inde oriri poſſent, cum illa, iuſtam præbeant diſpenſandi cauſam, ut infra dicemus; Summus Pontifex Oratoribus ipſis nunquàm renuit remedijs conſulere opportunis: quapropter ſuperiorem ordinem proſequuturi, ſimilium cauſarum formulas ſubijciemus, ut ſequitur, uidelicet.

Vigeſima ſecunda cauſa, Cum copula ſcienter, de contrahendo.

1 *Quod ipſis aliàs ſcientibus, ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, Orator prędictus, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hæc cauſa foret S.V. & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, ſed ſolum veſana libidine victus, Oratricem cognouit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, dicta mulier diffamata, & innupta remaneret, grauiaquè exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt, &c.*

2 Quare, gratia vitandi ſcandala receditur à diſpoſitione iuris communis; *cap. 2. de non. oper. nunc.* & multa prohibita conceduntur, *Pariſ. conſ. 68. n. 232. vol. 4.* Quę quidem ſcandala euenire poſſunt ex pluribus cauſis, nempè quoties timentur inimîcitiæ, & iurgia; vel quoties timetur fornicationis periculum, ratione iuuentutis contrahentiũ, *Felin. conſ. 26. n. 19. verſ. unde conſiderandum eſt*; Quod profectò vendicat ſibi locum, tàm in matrimonio

3 contrahendo, vt hic, quàm in iam contracto, *Suneb. lib. 8. diſp. 19. nu. 10.* & prout ſuo loco dicemus, in illo n. militat hæc eadem ratio, quæ in ſcienter de contrahendo; nam in vtroque caſu conceditur diſpenſatio ad euitanda ſcandala, videlicet de contrahendo, niſi matrimonium contrahatur; de contracto verò, ſi diuortium fieret.

Vigeſimatertia cauſa, De ſcienter contracto.

4 *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera, &c. matrimonium inter ſe, per verba de præſenti, clandeſtinè, & de facto contraxerunt, ac carnali copula conſummarunt. Cum autem, &c. & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, &c.*

Vigeſimaquarta cauſa, De ignoranter contracto, quando Oratores detecto impedimento, abſtinuerunt à copula.

5 *Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent inuicem matrimonialiter copulari, matrimonium inter ſe, per verba de præſenti, publicè, factis proclamationibus in eorum Parochiali Eccleſia, iuxtà formam Concilij Tridentini, nulloquè detecto, nequè denunciato impedimento, contraxerunt, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizarunt, & carnali copula conſummarunt. Poſtmodum verò, ad eorum peruenit notitiam, eos Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos; propter quod à carnali copula huiuſmodi abſtinuerunt. Cum autem, Pater Sancte, Oratores prædicti in huiuſmodi matrimonio remanere non poſſint, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Supplicant, &c.*

Vigeſimaquinta cauſa, De ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, perſeuerarunt in copula.

6 *Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, &c.* vt ſupra *matrimonium inter ſe, &c. & carnali copula conſummarunt, Poſtmodum verò, &c. eſſe coniunctos, & nihilominus in eadem carnali copula perſtiterunt. Cum autem, &c. & ſi diuortium fieret, &c.*

Vigeſimaſexta cauſa, Propter infamiam, ſine copula.

7 *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe Quarto conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera &c. reddendi, inſimul conuerſati, ſequè* (ſi oſcula interuenerint) *deoſculati ſunt; carnali tamen copula inter eos minimè ſubſequuta: Et nihilominus orta eſt ſuſpicio, licèt falſa, quod ipſi Oratores ſe carnaliter cognouerint. Cum autem, Pater Sancte, præmiſſa publica exiſtant, & niſi matrimonium inter eos contrahatur, dicta Oratrix grauiter diffamata, & innupta &c.*

Hæc cauſa, quoad inducendam diſpen-
8 ſationem, eſt aſſinis, & ſimilis ſupradictæ
cauſæ, cum copula ſcienter; & nouiter eſt
addita per Datariam, clauſula ſupradicta,
Non quidem peccandi data opera &c. quia
fraus, & malitia, quæ poſſunt interuenire,
vbi copula ſequuta eſt, ad effectum reddē-
di faciliorem Pontificem ad diſpenſandū,
de facili etiam poſſent interuenire, vbi
Oratores, ad eundem finem fuiſſent inſi-
mul conuerſati.

Nec omittam, quod circa oſculum ſu-
pradictum, nonnulli huius praxis ignari,
tenent ex eo ſolummodò oriri hanc infa-
miam, quæ pro cauſa ſufficiat ad diſpen-
ſandum: id autem valde eſt ab ipſa praxi
alienum: nam, aut mulier à ſuo conſangui-
neo deoſculatur cauſa amoris, & coniun-
9 ctionis ſanguinis, & tunc nullum inde ori-
tur malum, cui obuiandum erit per diſpē-
ſationem ad contrahendum; imo hoc ca-
ſu potius adhærendum eſt dicto Piſiſtrati
Athenienſis tyranni, qui cum adoleſcens
quidam, amore captus, eius filiam oſcula-
tus eſſet, vxori hortanti, vt ab eo capitale
ſupplicium ſumeretur, reſpondit; *Si eos, qui*
10 *nos amant, interficiamus, quid his facimus,
quibus odio ſumus?* ex *Menoch. de arbitr.
caſu 287. relato per Baiard. ad Iul. Clar. qu.
83. nu. 30.* Vndè, cum nulla inde poſſit
oriri infamia, ceſſat cauſa diſpenſationis
ad contrahendum. Aut vir ipſe deoſcula-
tur mulierem inuitam, & per vim, ob ſin-
gularem tamen amoris affectum, quem
tantummodò, vt plurimùm erga il-
lius bona, & opulentam dotem, gerit,
vt facilius eam, eiuſquè parentes inducat
ad ſecum contrahēdum; & tunc, cum ipſa
id ægreſerat, nec aliquo modo conſentiat;
illæſa profectò remanet illius fama, & ſic,
neque ex eo inſurgit cauſa ad diſpenſan-
dum, Vnde, ſi licèt poetas allegare, vt *in
cap. forus, §. surgium, de verb. ſign.* vbi alle-
gatur Vergilius, ibi, *Limes erat poſitus, li-
tem, vt diſcerneret agnos, & Bart. conſ. 1.
crim. nu. 5.* allegat eundem Vergilium, ibi
*Neſcio quis teneros oculos mihi faſcinat
agnos*; nec, etiam nos pudeat tragicomi-
cum illud ad rem noſtram allegare, dicen-
11 tem, quod Os violento oſculo delibatum,
turpitudinem non agnoſcit.

Quare, niſi ſupradicta ſuſpicio quam-
12 uis falſa, carnalis cognitionis, interuene-
rit, per ſolum oſculum, non datur diſpen-
ſatio, & inſuper omnino talis, per quam
mulier inde grauiter diffamata, ac innup-
ta remaneret. Vndè neque perperam ad-
ditur hodie illa dictio, *grauiter*; ex quo
antea, etiam ſicut hodie, ſtante aliquali
infamia, nihilominus, ſi mulier dotem
habeat opulentam, non ita facilè illius
connubium à viro recuſatur: quod ſi ad
hoc data opera ſe carnaliter cognouerint,
efficiuntur indigni diſpenſatione, & pu-
nientur, prout ſuo loco dicetur.

Alia inſuper adeſt cauſa, nempè, pro
Oratrice patre orbata; quam inter cæ-
teras cauſas numerare non placuit; cum
13 nunquam, aut rarò ſola admittatur; ſed
tantùm alijs aggregata in caſu proximio-
ris gradus, & tunc ea ratione admitti-
tur, quia cum fuerit orbata parentibus,
vel ſaltem patre, orphana dicitur; eo-
què magis ſi ipſa, plures habeat filios ex
alio matrimonio, *Sanch. lib. 8. diſp. 19. nu.
34.* Subdens ibi, quod valde confert filijs,
vt vitricus, vel nouerca ſint eorum con-
ſanguinei, vt ſic, non inſtar vitrici, vel
noue-

ſi Oratores fuerint in Primo affinitatis, concipietur narratiua hoc modo videlicet, *Quod ipſis aliàs ſcientibus ſe Primo affinitatis gradu inuicem attinere, & ex eo prouenientes, quod aliàs dictus Orator præfatæ Oratricis matrem adhuc ſuperſtitem* (ſi fortè illa viuat) *carnaliter cognouit, ipſe Orator non quidem peccandi data opera &c.*

Pari modo erit hæc prouenientia ex-
24 primenda, ſi Oratores fuerint coniuncti in Primo, & Tertio, puta, ſi Orator fuerit patruus magnus Oratricis; & ſic in Primo, & Secundo, vt dictum eſt, veluti, quod Orator ſit patruus, vel auunculus magnus ipſius Oratricis, & ſi fuerint in duplicibus Primo, & Secundo, pariter explicanda erit huiuſmodi prouenientia, prout eſt, nempè, *Quod ipſi alias ſcientes Duplicibus Primo, & Secundo conſanguinitatis gradibus, à communibus ſtipitibus, & ex eo prouenientibus, quia Orator eſt patruus, & auunculus dictæ Oratricis, inuicem eſſe coniunctos &c.* ſi enim è conuerſo ipſa Oratrix eſſet amita, vel matertera magna Oratoris, tunc, aut non conceditur diſpenſatio, aut raro conceditur, ob quandam reuerentiam erga maiores.

Sed hic eſt benè aduertendum, quod ſuper affinitate ex actu fornicario, non ſine maxima difficultate datur diſpenſatio, ſi mulier primò cognita viuat; Quod etiam intelligas, ſi quis cognouerit filiam, & deinde voluerit contrahere cum illius matre; quod ſi forte detur, additur
25 clauſula, *Et poſtquam dictus Orator omnem occaſionem recidiuæ conuerſationis cum prædicta Oratricis genitrice* (vel è contra) *abſtulerit*, Iniunctoquè prius eiſdem Oratoribus ſub grauiſſimis pœnis, ne in loco, ſeù oppido, in quo ipſius Oratricis genitricem, vel filiam pro tempore morari contigerit, habitent; quodquè ſi præcepto huiuſmodi non paruerint, deſuper conficiendæ litteræ, illis quoad forum conſcientiæ nullatenus ſuffragentur.

Quo caſu in hac Curia Archiepiſcopali vigore ſupradicti decreti, iniungi Oratoribus conſueuit, ne ſub carceris per annum, aliiſque grauiſſimis pœnis, arbitrio eiuſdem Curiæ, ſic habiteut, vt ſupra dictum eſt.

Hæc autem quoad diſpenſationes pro vtroque foro. In foro autem conſcientiæ, cum impedimentum fuerit occultum, additur tantummodo clauſula ſupradicta, nempè, *ſublata occaſione recidiuæ conuerſationis.*

Eſt præterea notandum, quod ſi petatur per Officium Sacræ Pœnitentiariæ; diſpenſatio ſuper impedimento, videlicet Primi affinitatis ex actu fornicario, ex eo prouenientis, quia forte Orator contraxit matrimonium cum muliere, cuius ſororem, aut matrem prius carnaliter cognouerat, committitur Confeſſario, per
26 Oratorem eligendo, quatenus eum abſoluat, iniuncta inde ei pro tam enormis libidinis exceſſu, graui pœnitentia ſalutari, ac confeſſione Sacramentali peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, vt minimum, ſemel, vel quoties eidem Confeſſori videbitur, & dummodo impedimentum occultum ſit, & ſeparatio inter Oratorem, & dictam mulierem fieri non poſſit abſque ſcandalo, & ex cohabitatione de incontinentia probabiliter timendum eſſet, eidem Confeſſori viſum fuerit; dictaque muliere, de nullitate prioris conſenſus certiorata, ſed ita cautè, vt Oratoris delictum nuſquam detegatur, matrimonium cum eadem, & vterque inter ſe de nouo ſecretè &c. licitè contrahere valeant, diſpenſet.

27 Cum verò contingit, virum, & mulierem ſciuiſſe impedimentum, additur etiã, vt debeant ambo de nullitate prioris conſenſus certiorari, imponiturque eis grauis, & diuturna pœnitentia ſalutaris: quia cum inſimul ſciant impedimentum, poſſunt etiam inſimul pœnitere, quod forte non ita commodè poſſet vnus tantùm, abſque periculo detegendi crimen alteri coniugi, ignoranti huiuſmodi impedimentum. Et idem erit, ſi Oratores ſciuiſſent impedimentum poſt contractum matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſationes matrimoniales, quonam modo petantur, & concedantur.*

2 *Motus proprij Pij V. tenor, ſuper veritate exprimenda in diſpenſationibus matrimonialibus.*

3 *Supplicationes matrimoniales, cui reuidendæ porrigantur*

4 *Ferdinandus Beger laudatur, eiuſque filius ſucceſſor.*

5 *Officium Minoris gratiæ, cur ſic appellatum.*

6 *Cõſtitutionis Pij V. ſuper ordinatione noui ſtatus Sacræ Pœnitẽtiariæ, tenor.*

7 *Formula ſupplicationis diſpenſationis matrimonialis cum cauſa.*
8 *Eiuſdemque diſpenſationis litterarum formula.*
9 *Diſpenſationum matrimonialium litteræ, multifariam expediuntur.*
10 *Diſpenſationes, Ordinario impetrantium committendas.*
11 *Non autem Vicario Capitulari, & quare.*
12 *Vicarij Epiſcoporum vltra montes, vocantur Officiales.*
13 *Nihil tamen differunt à Vicarijs.*
14 *Sede Epiſcopali vacante, diſpenſationes diriguntur Ordinario viciniori.*
15 *Et ſub qua forma.*
16 *Epiſcopo grauiter ægrotante, commiſſio fit viciniori Epiſcopo, & quare.*
17 *Et eidem viciniori committuntur litteræ diſpenſationis, ſi Oratores ſint Nullius Diœceſis.*
18 *Ordinarius vicinior, quis dicatur.*
19 *Et attenditur quaſi poſſeſſio huius vicinitatis ad exequendas litteras Apoſtolicas.*
20 *Vicinitatis menſura, quando attendatur.*
21 *Dieta legalis, quomodo computetur.*
22 *Commiſſione facta Vicario, viuente Epiſcopo, mortuo tamen ante litterarum præſentationem, quid agendum.*
23 *Mutationis iudicis formula ſuper diſpenſatione matrimoniali.*
24 *Mutatio iudicis datur ob impoſſibilitatem primi exequutoris.*
25 *Et generaliter ſuper quibuſcunque reſcriptis.*
26 *Iudex nouus datus in diſpenſatione matrimoniali, quomodo procedat ad exequutionem litterarum ipſius diſpenſationis.*
27 *Iudex prior, qui ad exequutionem litterarum procedere recuſauit, quomodo per nouum iudicem requirendus.*
28 *Recuſatio, & appellatio à pari procedunt.*
29 *Requiſitio debet fieri cum ſcriptura, non autem in voce.*
30 *Iudex, in locum alterius iudicis ſuſpecti, quomodo danaus tempore impetrationis principalis reſcripti.*
31 *Iudicis, & partis officia fungi, inconueniens eſt.*
32 *Suſpecto allegato Epiſcopo, an poſt illius obitum, ſit etiam ſuſpectus eius ſucceſſor.*
33 *Epiſcopus, in cauſa ſua Eccleſiæ quando poſſit eſſe iudex.*
34 *Iudex, quomodo detur per ſignaturam iuſtitia in locum alterius iudicis ſuſpecti.*
35 *Iudex in commiſſione petitus ad lites in Curia, rarò conceditur, et quid quãdo partes ſuper eo diſcordant.*
36 *Delegatio facta Vicario Epiſcopi, an, & quando tranſeat in ſucceſſorem.*
37 *Litteræ diſpenſationis, non diriguntur Epiſcopo, & Vicario ſimul.*
38 *Commiſſio facta Vicario, non poteſt per Epiſcopum expediri.*
39 *Iuriſdictio nondum competens, non poteſt committi.*
40 *Delegatio facta Vicario, non cenſetur facta Epiſcopo.*
41 *Quod exemplificatur, vt hic.*
42 *Iuriſdictio delegata, eſt odioſa, & reſtringenda.*
43 *Ac propterea non prorogatur ad perſonas non expreſſas.*
44 *Vicario creato in Epiſcopum eiuſdem Diœceſis, ceſſat commiſſio reſpectu eius perſona.*
45 *Vicario Epiſcopi confirmati, nondum conſecrati, diriguntur litteræ diſpenſationis.*
46 *Vicarijs duobus in Diœceſi exiſtentibus, cui cenſeatur facta commiſſio, & num. 49.*
47 *Vicarius retinet iuriſdictionem, etiam Epiſcopo cenſuris innodato.*
48 *Cauſa delegata exequutio, non ſuſpenditur, Epiſcopo excommunicato exiſtente.*
50 *Subreptio, & obreptio, etiam non doloſa vitiant gratiam.*
51 *Qualitas, de iure exprimenda, ſi non exprimatur, vitiat gratiam.*

Su-

52 *Subreptio in beneficialibus vitiat, etiã ex ſimplicitate.*
53 *Falſitas præſumitur expreſſa cum dolo, & quare.*
54 *Subreptio, & obreptio in quo differant.*
55 *Vicarius, pronuntiando litteras eſſe ſubreptitias, functus eſt officio ſuo.*
56 *Delegatus, ſemel iudicando, licèt nulliter, functus eſt officio ſuo.*
57 *Vicarijs habētium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non committuntur litterarum exequutiones.*
58 *Sed tantùm ipſis Prælatis inferioribus.*
59 *Epiſcopatus, eſt culmen Dignitatum ſæcularium.*
60 *Commiſſio diſpenſationis Prælato inferiori, quomodo petenda.*
61 *Prælati inferiores, quibus committuntur diſpenſationes, qui ſint.*
62 *Abbatis Montis Caſſinen. Vicario, committuntur diſpenſationes, & alia reſcripta.*
63 *Prælatis non habentibus particulare territorium, non committuntur diſpenſationes, & quare.*
64 *Nec carentibus iuriſdictione.*
65 *Hoſpitalis Incurabilium Neapolis Corrector vtitur inſignijs Epiſcopalibus, & vbi.*
66 *Vicarij Apoſtolici exequuntur litteras Apoſtolicas.*
67 *Vicariatus Apoſtolici formula proponitur.*
68 *Diſpenſationes pro foro conſcientiæ tantùm, diriguntur cuicunque Confeſſario.*
69 *Et qualis debeat eſſe talis Confeſſarius.*
70 *Miniſtri Generales Religionum exequuntur litteras Sacræ Pœnitentiariæ, licèt non ſint Doctores.*
71 *Et ſub qua formula id eis indulgetur.*
72 *Litteris Sacræ Pœnitentiariæ vni Confeſſario præſentatis, an poſſit poſtmodum alius adiri pro earundem exequutione.*
73 *Reſoluitur affirmatiuè, & reſpondetur ad contraria.*

Praxis impetrationis, & commiſſionis earundem Diſpenſationum.

C A P. IV.

IAm verò ex his, quæ, quoad cauſas, cum quibus impetrantur huiuſmodi diſpenſationes, dicta ſunt, ad illarum praxim deuenientes, videbimus, quonam modo illæ petantur, & con-
1 cedantur, Verùm illud omnes præmonitos velim, quod licèt Romana Curia ſemper floruerit, ſicut floret in præſentiarum viris non tantùm bonitati, ſed etiam ſanctitati ſtudētibus; nunquam tamen defuerunt, qui Dei timore poſtpoſito, cum vacent ciuſdem Curiæ negotijs, non ſolum importunè à Principe non concedenda petunt, verùm, etiam in ipſis negotijs ſibi propoſitis, cum ob defectum cauſæ, non poſſint diſpenſationes obtinere; cauſas ipſas, ſiuè veras, ſiuè falſas, partibus ſuggerere non expaueſcunt; ne fortè amittant emolumentum, quod ex eis eſſent conſequuturi; quod præcipuè compertum eſt in diſpēſationibus matrimonialibus: vt. n. dixit *Pius Secundus in Opuſculo de re o-ibus Germanorum. fol. 1045 in Romana Curia, quam regunt homines, non omnia eſſe nitida, & plurima fieri digna correctione*; Vnde, nō abs re viſum fuit hic, tanquam ſpeculum ipſis Curialibus, ſiuè Officialibus, ſiuè Sollicitatoribus præponere Motum proprium *Pij Quinti*, ſuper expreſſione veritatis in diſpenſationibus ſupradictis, editum: quanti enim ponderis ſit, vnam cauſam pro alia, ac falſam pro vera exprimere, ſatis vir timoratæ conſcientiæ deprehendet; cum ex hoc animarum iacturæ hominum, non per tramites rationis, & veritatis ambulantium, in immenſum oriantur. Cuius quidem Motus proprij tenor talis eſt.

PIVS PAPA V.

2 *MOtu proprio &c. Cũ ſicut accepimus nonnulli, ſuæ conſcientiæ prodigi, ac propriæ ſalutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apoſtolica diſpenſationes matrimoniales, & alias gratias, & conceſſiones obtineant, gradus conſanguinitatis, vel affinitatis aut cognationis ſpiritualis, ac ſcientiam illorum aliter, quàm eis à principio ab ipſis partibus ſignificatum, vel narratum fuerit, exponunt, & ſi matrimonia huiuſmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuerſimodè veram facti ſpeciem, tam in ipſis diſpenſationibus matrimonialibus, quam pro alijs quibuſcunque gratijs, & conceſſionibus obtinendis immutent, ac propterea, cum non ſolum in impetrationibus huiuſmodi falſitas narretur, verùm etiam in partibus plerumquè pro verificatione gratiarum huiuſmodi, veritas immutetur, & falſitas committatur: Nos igitur huiuſmodi abuſibus, & erroribus obuiare cupientes, Motu proprio, &c. omnes, & ſingulos procuratores, tam officij ſacræ pęnitentiariæ, ſeù contradictarum, quàm alios quoſcunque ſollicitatores, & ſcriptores, quos copiſtas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipſis partibus habuerunt, quod ſubſtantialia, & qualitates neceſſariò exprimendas, diuerſam faciunt, ſeù quoquomodo inuertunt, aut immutant, deprauantur, & per ſubreptionem, & obreptionem gratias à nobis extorquent, poenam falſi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus, & declaramus. Mandantes propterea almæ vrbis Gubernatori, Cameræ Apoſtolicę Auditori, & Vicario, quatenus in præmiſſis reos, & culpabiles repertos, pœna falſi, vt præmittitur puniant, cum poteſtate citandi, etiam per edictum, conſtito ſummarie de non tuto acceſſu, aliaque dicendi, & faciendi in præmiſſis neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna. Non obſtantibus præmiſſis, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus, irritum quoque, & inane, &c. diciquę, &c. iudicari, & diffiniri debere, ſublata, &c. decernentibus. Et quod pręſentis motus proprij, & abſque data, & regiſtratura, ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, regula contraria non obſtante, eiuſque tranſumptis, manu alicuius notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quę pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibita, vel oſtenſę, quodque Camerę, & Cancellarię Apoſtolicę, ac audientię cauſarum Palatij Apoſtolici valuis, & in acie Campi Florę dimiſſis inibi copijs affixis, omnes ita afficiant, & arctent, ac ſi illis perſonaliter intimatę fuiſſent.*

Placet Motu proprio M.

Pro impetrandis igitur literis diſpen-
ſationis matrimonialis, ita ſe habet pra-
xis, vt conficiēda ſit ſuper ea ſupplicatio,
Pontifici, ſiuè eius Officialibus porrigen-
da, ſicut aliàs diximus de cœteris diſpen-
ſationibus, alijsquè gratijs, quibus licèt
plures numero præſint, in matrimoniali-
3 bus tamen vnicus eſt Officialis, qui ſup-
plicationes huiuſmodi videt, & reuidet:
quibus præerat pridem bo. mem. Ferdi-
4 nandus Beger nobilis Romanus, qui ob
eximiam doctrinam, necnon fidei, & iuſti-
tiæ zelum, integritatem, conſilij maturita-
tem, ſingularemquè probitatem, cœteraſ-
què virtutes, quibus clarere dignoſceba-
tur, ab exordio Pontificatus fœlicis re-
cordationis Clementis Papæ Octaui, ipſis
ſupplicationibus, non tantum matrimo-
nialium, verum etiam Contradictarum,
ingenti hominum laude, iugiter præfuit:
ob cuius quidem tanti viri merita, eius
filium Ioannem Vincentium Beger, vix
ætatis ſuæ anno decimoſeptimo expleto,
S.D. N. Vrbanus Papa VIII. in demortui
patris locum ſubrogauit, qui licèt ætate
iuuenis, ſui tamen genitoris imaginem
præ ſe ferens, non minori admiratione,
quàm laude, demandatum id ſibi munus
noſcitur exercere.

Quia verò maior pars diſpenſationum
matrimonialium, prius trāſibat per Offi-
cium Pœnitentiariæ, & ſub nomine Maio-
ris Pœnitentiarij, ſciendum eſt, quod poſt-
modum Officiū huiuſmodi per fel. recor.
Pium Papam Quintum, ſua Conſtitutio-
ne, translatum fuit in Cancellariam Apo-
5 ſtolicam, illarumque Officiales, non am-
plius Pœnitentiariæ, ſed Minoris Gratiæ
appel-

appellari voluit. Cumque Conſtitutio hæc multas partes contineat, concernentes nō modò ſtatum eorundem Officialium, verùm etiam modum, & normam litteras prædictarum diſpenſationum expediendi, non ab re viſum fuit illius tenorem pariter pro ipſorum Curialium commoditate hic inſerere, & talis eſt videlicet.

6 *PIus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In earum rerū commutatione, quam magis ſuadentibus cauſis facere compellimur, hoc quoque à nobis ſedulo curandum eſt, ille miniſtrorum numerus, qui nouo ordine compoſito vno in loco vſui eſſe deſiit, in alium magis conuenientem commodis rationibus elocetur. Cum igitur in generali reformatione officij noſtri Pænitentiariæ, & quam nuper edidimus, inter alia multa, duo officia Correctorum, itemque functiones, & exercitia omnium & ſingulorum Scriptorum, qui vigintiſeptem, & Procuratorum literarum dictæ Pænitentiariæ, qui viginti quatuor ſunt, in Prædicto Pænitentiariæ officio de Apoſtolica poteſtatis plenitudine extinxerimus, & aboleuerimus, ac eorundem Scriptorum, & Procuratorum, qui tunc literarum Pænitentiariæ erant, rationem aliorſum habituri, eos omnes ab ipſo Pænitentiariæ officio ſubduxerimus; quemadmodum literis noſtris deſuper confectis plenius continetur: Nos dictis officijs Scriptorum, & procuratorum, eorumque collegijs nouum ſtatum inducere, & quantum in nobis eſt, ſingulorum ea obtinentium indemnitati conſulere volentes, De ſimili poteſtatis plenitudine omnia, & ſingula officia, & loca Scriptorum, & Procuratorum prædictorum, ipſorumque perſonas, & collegia (nouo nomine, & titulo vtriuſque indito, ac libera conceſſione, & omnimoda alia diſpoſitione octo officiorum huiuſmodi Procuratorum maiori Pænitentiario eodem quo antea iure perpetuo remanente) ad Cancellariā Apoſtolicā trāſferimus, & cum ea perpetuo coniungimus, ita vt quondā Scriptores literarū Pænitentiariæ dehinc Scriptores literarū apoſtolicarū minoris gratię alij verò Procuratores literarū earundē appellētur, & inſcribantur. Quibus concedimus, & aſſignamus mensā, ſeu bancū vtriſq; cōmune, in eadē Cācellaria poſt milites Sanctorū Petri, et Pauli, aut alio ibi loco à dilecto filio noſtro S.R.E. Vicecancellario conſtituendo, ad quod literæ omnes hoc dehinc officio literarū minoris gratię expediēdę, in primis deferantur. Statuentes, vt materię, quę in dicto Pænitentiarię officio proximis, ante dictā reformationē temporibus, communiter habebantur, & ex ordinatione noſtra in ſummam redactę ſunt, deinceps per noſtram, ac Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, deputatorumue ſignaturam fiant Harum omnium libellos ſupplices, & item literarum ſuper eis conficiendarum ſchedulas ſiue minutas, ſoli Procuratores ad dictę Cancellarię ſtylum conſcribant. Conſcriptas minutas Abbreuatores literarum apoſtolicarum de maiori pręſidentia in primis examinent, & corrigant. Correctas ſoli Scriptores huiuſmodi literarum minoris gratię deſcribant, vt inde literæ ipſę ad Cancellariam prędictam, & Defenſores, alioſque Præſidentes in banco prædicto deferantur, ibique ſecundum regulam ad ritum dicti officij Pęnitentiarię moderandam, taxentur. Mox ab Abbreuiatoribus prędictis, inſtar aliarum in eadem Cancellaria recognitę, & ad ſupplicationem collatę, ad Bullariam mittantur, ſubiectoque plumbo protinus à Sigillatore prędicti officij Pęnitentiarię capiantur, qui taxa ad pręſcriptum noſtrum recepta, eas per deſcriptores ad id aſſumendos iuxta noſtras ſuper hoc ordinationes regiſtrari, & regiſtratas ad exemplum, vt in alijs moris eſt, conferre: denique ſingulis literis prędictis omnem impenſam per verbum Expoſuit, vti literis officij Pęnitentiarię prędictę moris erat, ſubſcribere, idque etiam regeſtro prędicto adnotare procuret. Percipiendorum autem à quoque fructuum, & emolumentorum ſuorum ea ratio eſſe debeat, vt finito menſe in primis ſalaria eorum omnium qui ad menſam prædictam defenſores, & alio officij munere ex Scriptoribus, & Procuratoribus literarum minoris gratię huiuſmodi conſtituantur, & ſoluantur: Demum Procuratores, & Scriptores ſuam quiſque portionem viritim per ſua collegia, vt antea diſtribuendam, capiant. Regens vero dictę Cancellarię, & Abbreuiatores prędicti pro labo-*

ribus illud idem de ſingulis expeditionibus, quod olim prędicti duo Correctores, & ſtipendium, & emolumentum liberè, & licitè percipiant. Cętera item ſalaria, & emolumenta in plumbo, & vtroque regeſtro, videlicet ſupplicationum, & literarum prędictarum, & alibi neceſſaria, iuxta ordinationes noſtras prędictas capiantur. De taxa vero à dicto Sigillatore capienda, ſtipendia Regentis, Datarij, Correctoris, Theologi, Doctoris, Procuratorum, Scriptorum, Sigillatoris, cęterorumque miniſtrorum officij Pęnitentiarię, item impenſę omnes etiam pro charta, atramento, cera, capſula, cordulis, & aliàs quomodocunque ad expeditionem literarum dictę Pęnitentiarię neceſſaria, quã gratis vbique fieri, & concedi iam pręcepimus, ante omnia deſumantur, & ſingulis perſoluãtur, quod vero his omnibus omnino deductis, & perſolutis, reliquum erit, maioris Pęnitentiarij prędicti eſſe debeat. Adhęc quoque prędictus Sigillator curam habeat prędictas ſupplicationes è manu Datarij recipiendi, et per alios ad id ordinandos deſcribendi, in regiſtrum ab altero diſtinctum referendi, & vtrumque fideliter cuſtodiendi. Cęterum nullę omnino ſupplicationes ſuper huiuſmodi materijs ſignandę inter Abbreuiatores prędictos diſtribuantur, neque cuipiam relinquantur, neque ſuper ijs ſumpta, aliaue exempla ex regeſtris deſcribantur, etiam poſtquam literę Apoſtolicę ſuper illis expeditę, & partibus eas proſequentibus, redditę fuerint, ſed ſupplicationes ipſę apud regeſtrum prędictum ſub cura dicti Sigillatoris, qui pariter ipſi regeſtro prępfectus ſit, fideliter cuſtodiantur. Pręcipimus igitur, atque interdicimus Abbreuiatoribus, Scriptoribus, Procuratoribus, cęteriſque prędictis, tam coniunctim, quàm diuiſim, ne quid, vel minimum, etiam ſponte oblatum à partibus, ſiue pro expeditionis maturatione, ſiue alio extraordinario labore capiant; aut à famulis alijſue perſonis capere permittant, ſed ſuis quiſque taxis, & ſtipendijs, vti conſtituta ſunt, contenti eſſe debeant. Quicunque ſecus fecerint, prater illas cenſuras, & poenas, quę in talia perpetrantes impoſitę ſunt, ſuorum officiorum priuationem incurrant, & ad futura inhabiles, ac etiam infames cenſeantur, vti nos illos priuatos, & infames declaramus eo ipſo. Et nihilominus mandamus prędictis Vicecancellario, & Abbreuiatoribus, necnon Reſcribendario, & Scriptoribus Apoſtolicis, cęteriſque ad quos pertinet, tam coniunctim, quam diuiſim, vt Scriptores, & Procuratores prędictos, eorumque ſingulos ſic cum vniuerſo corpore prędicto coniunctos, fraterna charitate proſequantur, & ad huiuſmodi officia, & ipſorum liberum exercitium, necnon honores, onera, & emolumenta omnia recipiãt, & admittant, ac faciant prędicta omnia, & ſingula inuiolabiliter obſeruari, Non permittentes quẽmquam cõtra pręſentium tenorem quomodolibet impediri. Rurſus eiſdem Scriptoribus, & Procuratoribus ſic cooptatis, & adſcriptis, vt prędicto Vicecancellario, tanquam capiti aliorum dictę Camerę Collegiorum inſtar, obediant, & obſequantur. Non obſtantibus de certo Scriptorum literarum Apoſtolicarum numero, & alijs eorum, ac dictę Cancellarię ſtatutis, ſtylo, inſtitutione, conſuetudinibus, ſtabilimentis, & reformationibus quantocunque tempore obſeruatis, ac etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę translationis, coniunctionis, conceſſionis, aſſignationis ſtatuti, pręcepti, interdicti, declarationis mandati, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono, Quarto decimo Kal. Iunij, Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Cæ. Glorierius. H. Cumyn.

At verò, quia licèt huiuſmodi diſpenſationes, iuxta graduum qualitatem, diuerſimode, ac per diuerſos Officiales expediuntur; quãdoquidem, ſi in Primo, aut Primo & Secundo, ſeù in Primo, & Tertio ſeù in Primo, & Quarto gradibus ſiue ex vno tantum ſtipite, ſiue ex pluribus, etiam multiplicatis ſtipitibus, litterę dantur in

forma

forma breuis ſub Annulo Piſcatoris: ſi in Tertio, aut Secundo, & Tertio gradibus, vt ſupra, per Cancellariam; in remotioribus autem gradibus, per officium Minoris gratiæ; nihilominus, quocunque modo concedantur, non expediuntur litteræ, niſi ſuper ſupplicatione quæ de more Curiæ, in forma ſignandi nuncupatur, eo modo, quo ſequitur, videlicet.

7 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter Sanctitati Veſtræ pro parte deuotorum illius Oratorũ Stephani N. laici, et Catherinæ de Baretta mulieris Neapolit. diœceſis ex loco de Reſina ortorum. Quod cum dicta Oratrix in dicto loco, propter illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat. Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari; Sed quia Tertio, & Quarto à cõmuni ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt abſque Sedis apoſtolicæ diſpẽſatione. Supplicant igitur humiliter eidem Sanctitati Veſtræ Oratores præfati, quatenus cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, non obſtante, matrimonium inter ſe, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeant, diſpenſare. Diſtantiam verò Tertij gradus prædicti eis non obſtare declarare. Prolem ſuſcipiendam exinde legitimam nunciando, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cœteriſque contrarijs quibuſcumque, cum clauſulis opportunis.*

Conceſſum, vt petitur in præſentia D.N. Papæ M.A. Maraldus

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de diſpenſatione, declaratione, nunciatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extẽdendis, & quod cognominum, affinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in literis, per Officium Minoris gratiæ expediendis. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita, &c. diſpenſet, vt ſupra.

Conceſſum M.A. Maraldus

Datum Romæ, &c.

Qua quidem ſupplicatione expedita, ſuper ea, vt moris eſt, conficiuntur literæ Apoſtolicæ, iuxta qualitatem diſpenſationis; ac proinde ſuper præmiſſa ſupplicatione erunt litteræ expediendæ per officium Minoris gratiæ, eo, quo ſequitur modo, videlicet.

8 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario Venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolit. in ſpiritualibus generali. Salutem, & Apoſtolicã benedictionem. Oblatæ nobis nuper pro parte dilecti filij Stephani N laici, & dilectæ in Chriſto filiæ Catharinæ N. mulieris Neapolit. diœceſis, ex loco de Reſina ortorum, petitionis ſeries continebat. Quod cũ dicta Catherina in dicto loco, propter illius anguſtiã, virũ ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat; Cupiunt Stephanus, & Catharina præfati inuicem matrimonialiter copulari; Sed quia Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus, inuicem ſunt coniuncti, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Quare ijdem Stephanus, & Catharina, aſſerentes ſe ex dicto loco ortos exiſtere, nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus eis in præmiſſis de opportunæ diſpenſationis gratia prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur, Nos igitur eoſdem Stephanum, & Catharinam, & eorum quemlibet à quibuſ-*

uis

tis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & poenis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes; ac certam de præmiſſis notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ, de qua in his ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris, aut præmij, etiam ſponte oblati, à quo te omnino abſtinere debere monemus, te de præmiſſis diligenter informes, & ſi per informationem eandem, preces veritate niti repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus; tunc cum eiſdem Stephano, & Catharina (dummodo illa propter hoc rapta non fuerit) quod impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeant, auctoritate noſtra, diſpenſes. Diſtantiam verò Tertij gradus præfati eis non obſtare declares. Prolem ſuſcipiendam exinde, legitimam nunciando. Volumus autem, quod ſi ſpreta monitione noſtra huiuſmodi, aliquid muneris, aut præmij occaſione dictæ diſpenſationis exigere, aut oblatum recipere temerè præſumpſeris; excommunicationis latæ ſententiæ poenam incurras; Dat. Romæ, &c.

Explicando nunc Clauſulas, & verba præfatarum literarum, cum omnibus ijs, quæ, etiam ad illarum exequutionem, pertinent, dicamus,

Vrbanus, &c. Hoc modo præponitur nomen Pontificis, quando litteræ diſpenſationum matrimonialium, ſiuè, vt dictum, eſt per Officium Minoris Gratiæ, ſiuè in literis,
9 quod idem eſt, ac per Cancellariam, expediuntur. Quando verò huiuſmodi diſpenſationes dantur ſuper gradibus propinquioribus, putà, Secundo, vel Primo, & Secundo, ſeu Primo tantùm, aut Primo, & Quarto, ſiue ſimplicibus, ſiuè ex pluribus ſtipitibus mixtis: tunc literæ expediuntur in forma Breuis, vt ſuperius diximus; in quo breuius ponitur, & intitulatur nomen Pontificis, videlicet *Vrbanus Papa VIII.* nam omnia in ipſo Breui debent breuiter, & ſuccintè exprimi, cum iuxta illius diffinitionem, nihil aliud ſit, niſi Cômentariolus, ſummam rerum continens, *l. 1. C. de apoſt. publ. Mandoſ. regul. 27. qu. 1 in. 1.* & alibi diximus.

Vicario *Venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. &c.* Ita enim ſtatutum eſt *Concilio Tridentino ſeſſ. 22. cap. 5. de reform.* volente, diſpenſationes, eſſe nullius momenti, niſi illæ Or-
10 dinario impetrantis, committantur, ad denotandum, quòd alteri non debeant committi, & etiam ante dictum Concilium; idem ſtatutum fuit in *Conſtitutione Pij Quarti* ſuper reformatione Officij Sacræ Pœnitentiariæ, ibi, *Nec diſpenſationes matrimoniales in forma gratioſa, ſed ſemper committantur Ordinarijs, prout aliàs fieri conſueuit.*

Ad hanc praxim conducit uidere, an huiuſmodi diſpenſationes, ſiuè alia reſcripta Sedis Apoſtolicæ poſſint dirigi etiam Vicario, Sede Epiſcopali vacante deputato, pro illorum exequutione? Et videtur affirmatiuè reſpondendum; quandoquidem ſatis tritum eſt, Capitulum ſuccedere Epiſcopo in ſpiritualibus, & temporalibus *c. fin. & ibi gloſ. de ſuppl. neglig. præl.* & magis patet in *Extrauag. Execrabilis, §. cæterum, de præb.* vbi poſtquam dixiſſet, quod recipientes ſecundum beneficium curatum, debet dimittere primum in manibus Ordinariorum, ſubdit, *Cæterum Ordinarios intelligimus, &c. vel Eccleſiis Cathedralibus vacantibus, Capitula earundem, Fariſ. de reſign. benef. lib. 7. qu. 23. nu. 20.*

11 His tamen non obſtantibus, contrariũ eſt, verius, ac in ſatis notoria praxi receptum, quæ non admittit, vt ipſi Vicario Capitulari, prædicta reſcripta dirigantur. Ratio enim eſt, quia ipſe non dicitur propriè Vicarius Epiſcopi, ſed iuriſdictionis Epiſcopalis, & ordinariæ, quam habet à Capitulo; & propterea, ſi ſint Vicario generali directæ, prout dirigi conſueuerunt, non poterit Vicarius Capitularis illas exequutioni demandare; quia ipſe non ſuccedit in iuriſdictione delegata, quæ non eſt in Capitulo, nec in ipſo Vicario

Capitulari, ſed tantùm in Vicario per Epiſcopum deputari ſolito, *Palm. in cap. cum te, nu. 17. verbo, in mandato, de reſcrip. Sarc in cap. qualiter, & quando. num. 185.* nec aliquis recordatur, fuiſſe vnquam aliter obſeruatum, imò meo tempore, cum Orator Regis Hiſpaniarum apud fel. record. Paulum V. ardenter inſtetiſſet, ſimilem diſpenſationem matrimonialem, ex quibuſdam cauſis, dirigi cuidam Vicario Capitulari, non autem viciniori, ſicut fieri ſolet, quando vacat Sedes Epiſcopalis; ac proinde adducebatur, quoddam exemplum, quo Officiali Maioricen. illius Sede Epiſcopali vacãte deputato, fuerunt aliàs quædã litteræ Apoſtolicæ pro illarũ exequutione, directę; in quibus dicebatur, quod ipſæ litterè ſibi dirigebantur, etiam ſi de illis perſonis forſan non eſſet, quibus litteræ apoſtolicæ exequendæ, dirigi ſolerent; ipſe tamen Paulus ſemper negatiuè reſpondit, & ſic litteræ illius diſpenſationis, fuerunt commiſſæ Vicario Epiſcopi vicinioris.

Et fuit aliàs declaratum, Vicarium Capitularem non poſſe expedire diſpenſationes matrimoniales directas Epiſcopi, & eius Vicario Generali *Sacr. Congreg. Concil. ſub die 24. Maij* 1621. quicquid dicat *Sanch. de matr. lib. 9. diſp. 27. nu. 32. & 33.*

Sicut nequè poteſt ipſe Vicarius Capitularis exequi commiſſiones Apoſtolicas in forma, *Dignum*, & alias directas Epiſcopo, vel cuius Vicario generali intuitu officij, vel ſub nomine Dignitatis, *Sac. Congreg Concil. 2. Augusti 1631.*

Bene tamen poteſt ipſe Vicarius Capitularis exequutioni demandare litteras Epiſcopo per Sacr. Congreg. directas, & ab illo non exequutas, ita cenſuit *Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular.* 10. *Aprilis* 1615. necnon omne illud, quod Epiſcopo mortuo, per bullam, ſeu breue in cauſis, iuriſdictionem importantibus, conceſſum *ex eadem Sacr. Congr. in vna Tranen. 26. Ianuarij 1604. & in vna Neapolitana 10. Februarij eiuſdem anni.*

Sed hic videndum eſt etiam, ſi huiuſmodi diſpenſationes eſſent commiſſæ Vicario, plena Sede Epiſcopali, nunqnid, ſi ipſemet Vicarius Sede prędicta interim vacante, fuerit electus Vicarius Capitularis, poſſit ipſe dictas diſpenſationes exequi? Certè, non, quia licèt aliqui teneant poſſe, vt *Salas, d. 20. de legib ſect. 17. nu. 124. Sanch. lib. 8. diſp. 27. nu.* 32. dicentes, quod forma committendi nõ eſt Vicario Epiſcopi, ſed Vicario generali diœceſis; & quia Sede Epiſcopali vacante, Vicarius generalis diœceſis, eſt Vicarius Capituli propterea, poterit ipſe Vicarius Capituli, exequi, non obſtante, quod dicta commiſſio fuerit directa Vicario Epiſcopi. Tamẽ dicta iſtorum auctorum, ſatis deuiant à notoria praxi Datariæ, quæ, vt aliàs diximus, exprimit in ſupplicatione, commiſſionem factam Epiſcopo, ſeù illius Vicario generali tantùm; de quo teſtatur etiam *Garc. de benef. par. 6. c. 2. n. 44.* dicens, quod attento ſtylo Curiæ, & Cancellariæ, Sede Epiſcopali vacante, non diriguntur hæ diſpenſationes Vicario Capituli, quia de illo Papa non confidit, ſed Epiſcopo viciniori, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali; nec, vt *idẽ Garc.* ait, *n. 49.* iuuabit obſeruantia, ſeù conſuetudo contraria aliquorum Epiſcopatuum Hiſpaniæ, ad effectum, vt in illis, poſſit Officialis Capituli, ſede vacante, exequi, & expedire dictas litteras, & diſpenſationes, nec aliàs factæ ſunt validæ: non enim poteſt dicta obſeruantia, ſeù conſuetudo releuare, nec aliquod ius dare, ſtante dicto ſtylo Curię, & Cancellariæ, quæ eſt organum Papæ; ex quo clarè apparet, non eſſe ſuæ intentionis, committere Officiali Capituli, & dictam obſeruantiam eſſe contra mentem committentis; In commiſſionibus namq; & delegationibus, attẽdenda eſt mens delegantis, cum de ea conſtat *id. Garc. loc. cit.*

Ita, etiam obſeruatur in diſpenſationibus vltra montes, vt alias diximus, vbi Vicarij Epiſcopi, appellantur Officiales, qui
12 non inſcribuntur Officiales Epiſcopi Ilerden. vel Archiepiſcopi Toletan. ſed ſimpliciter Officiales Illarden. Toletan. & ſic de ſingulis, teſte *eod. Garc. par. 5. cap. 2, nu.* 46. nam quamuis ſimpliciter dicatur Officialis Toletan. intelligitur tãtùm de Vicario generali, quod nihil differt ab Officiali, vt habetur in *Clem. 2. cum gloſ. in verbo, officialis de reſcrip.* ex eo quod hæc nomina ſunt ſynonima, ſeù idem ſignificantia, *Io. Andreas in addit. ad ſpecul. rubr. de Offic. Vicar.* quia in effectu, nulla inter eos adeſt
13 differentia niſi in nomine, *Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 20. nu. 46. Mandoſ. in tract. de commiſſ. in commiſſ. per breue 28. verbo, Vicario, & in regul. Cancell. 14. qu. 6. num. 16. Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 5. 6. 3. nu. 8. Barboſ de offic. & poteſt Epiſ. alleg. 4. num.* 58. vbi teſtatur, ita ſeruare Romanæ Curię ſtylum in expedirionibus, &c. & ſic nullo modo poterit intelligi de Officiali Capi-

tuli,

tuli,quod ſatis videtur in clauſulis ſupra-
dictæ ſupplicationis, dum ibi dicitur. Et
committatur Ordinario,ſiuè eius Vicario in
ſpiritualibus generali, vel committatur Or-
dinario, ſiue eius Officiali, idemque docet
eſſe, etiam de ſtylo antiquo, Hieron.Paul.
in ſuo libro nuncupato, Prouinciale, ſub tit.
notauilia ſuper diſpenſationibus matrimo-
nialibus, verſ. diſpenſationes matrimonia-
les ſemper committi debent Ordinario fol.
mihi 411.

Vnde non eſt recedendum à contentis
in ipſa ſupplicatione, quæ tanquam ma-
trix, ſemper in quibuſcunque gratijs, eſt
attendenda, Mohed.deciſ. 17. de prab. Ca-
putaq.deciſ.78.nu.6. & comprobatur in-
ſuper notorio, & antiquiſſimo ſtylo Da-
tariæ, & Cancellariç, quç ſemper ſolent
dirigere diſpenſationes matrimoniales
Ordinarijs, ſiuè eorum Vicarijs in ſpiri-
tualibus generalibus, vel eius Officiali-
bus, Pauin.in tract.de viſit.q.10.1.par.nu.
61. Theſaur.fori Eccleſ.par.1. cap. num. 8.
verſ. fallit quinta; & huiuſmodi ſtylus
attenditur ad declarandam mentem Pon-
tificis, intendentis ſe conformare cum
diſpoſitione dicti Concilij Trdentini, ad
tex.in l.ex facto, in princip. ff. de vulg. &
pupill.cum latè adductis per Menoch.de
præſumpt.lib.2.præſump 9.

Ex eodem namquè ſtylo receptum eſt,
quod ſi tunc ſedes Epiſcopalis vacat, pe-
14 titur litteras diſpenſationis committi
Ordinario viciniori, vt ſupra dictum eſt,
ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus genera-
li. Vnde Papa in commiſſionibus diſpē-
ſationū huiuſmodi, cū Sedes Epiſcopalis
Diœceſis Oratorum vacat, vtitur his
15 verbis, Diſcretioni tuæ,cum, vt dicti N.
& N. aſſerunt, Sedes Epiſcopalis N. ad præ-
ſens vacet, & venerabilis frater noſter Epi-
ſcopus N. vicinior Ordinarius, qui nunc
viuat, exiſtit, per Apoſtolica ſcripta man-
damus, quatenus &c. & ita fuit etiam in
Rota firmatum in vna Abulen.beneficij 13.
Iunij 1597. coram D. Litta.

Ita etiā conſueuerunt huiuſmodi litte-
rç committi à principio, Ordinario vi-
16 ciniori, ſi contingat in Vrbe dubitari, an
Epiſcopus, qui tunc grauiter ægrotat,
viuat, an non; ne propterea diù retar-
detur ipſarum litterarum expeditio, li-
cèt id rarò concedatur.

Pariter id ſeruatur in huiuſmodi com-
17 miſſionibus, quando Oratores ſunt Nul-
lius Diœceſis; quia tunc literæ committū-
tur Vicario Ordinarij vicinioris. Quis
18 autem, in propoſito dicatur Ordinarius
vicinior, dicendum eſt, quod quando va-
cat ſedes Epiſcopalis, non eſt receden-
dum à diſpoſitione c. ſtatutum, de reſcrip.
vbi iſta vicinitas computatur à finibus
Diœceſis, cuius Epiſcopus mortuus eſt;
vnde cum tempore ſedis vacantis Eccleſiç
Neapolitanæ annis elapſis, prçtenderet
Epiſcopus Acerrarum, quod diſpenſa-
tiones pro Oratoribus Ciuitatis, & Diç-
ceſis Neapolitanæ deberent ipſi, & non
alteri committi, cum eſſet ipſe vicinior
Ordinarius, mordicus tamen ſe defen-
debat Epiſcopus Puteolan. aſſerens, ipſum
eſſe omni alio Epiſcopo, Diœceſi Neapo-
litanæ viciniorem, ex eo, quod inter Diç-
ceſim Neapolitan. & Diæceſim Puteolan.
parua adeſt diſtantia, ſcilicet parum plus
medij milliaris, nempè, per, quod procē-
ditur Crypta, quæ Puteolorum nuncu-
patur, cum illa è Ciuitate Neapolitana
ingreſſum, & in Diæceſi Puteolana egreſ-
ſum habeat; attamen quia Epiſcopus
Acerrarum, eſt etiam in quaſi poſſeſſio-
ne exequendi dictas literas, etiam ipſi di-
riguntur pro illarum exequutione: ex eo
19 quod, quaſi poſſeſſio multum operatur
circa exequutionem huiuſmodi reſcrip-
torum, vt patet ex declaratione Sacræ
Congregationis in cauſa Prioratus de
Vcles, quam infra afferemus.

Eſt tamen hoc caſu, in dubio notan-
dum, quod ſi de vicinitate huiuſmodi
20 diſceptetur, attenditur de rigore iuris
iſta menſura ſecundum viam, per quam
conſuetum eſt iri, per tex. in l. ſi, cum
gloſ.in fin. ff. de falſ. Bart.in l. 3. ff. de verb.
ſign. quando, videlicet agitur de diſtan-
tia ratione itineris; ſicut etiam dicimus,
quando agitur de cauſis delegatis, nàm
de ſtylo in commiſſionibus cauſarum
extra Curiam, ſemper petitur derogatio
Conſtitutionis Bonifacij VIII. de vna, vt
in cap. ſtatutum, §. cum verò illis verbis;
nullus tamen eorum vltra vnam dietam à
fine ſuæ diæceſis valeat conueniri, de reſcrip.
in 6. ac præterea derogatur Concilio ge-
nerali, de duabus dietis, vt in cap. nonnulli,
illis verbis, ſtatuimus, ne quis vltra duas
dietas extra ſuam diæceſim per literas Apo-
ſtolicas trahi poſſit; niſi de conſenſu partium
fuerint impetratæ, vel expreſſam de hac
conſtitutione fecerint mentionem, extra
eod.tit. Nam præmiſſis Summus Pontifex
derogando, prohibet, ne vltra tres dietas
&c. & in hoc caſu intelligitur de dieta
21 legali, videlicet viginti milliarium, ideſt
viginti milliū paſſuū pro qualibet ex præ-
dictis tribus dietis, vt declarat gloſ. in d. c.

nonnulli,

nõnulli, in verbo, vltra duas. ac propterea dicit Gamb. *de auth. leg lib.8.nu.66.tit. de poteſt.leg.in indic.* quod in computatione iſtorum viginti millium paſſuum, pro qualibet dieta, attenditur ſupradicta menſura; cum agatur de diſtancia, ratione itineris, quodque ſecus eſt, ſi ex alia cauſa; quoniam, tunc menſura capitur per directum, ſeù è diametro, etiam ſi non ſit via; ſubdens *num. 68.* quod ſi diſponatur, quod Monaſteria, vel Eccleſiæ diſtent inuicem certo ſpatio, capietur mẽſura per directum, non autem ſecundum viam, vt per *Bart.in l.1.in fin ff.quis caut.Felin.in cap.olim col. 2.de except.* vbi multa ponit exempla, & tractat materiam viarum.

32 Quid autem ſi tempore Datæ literarũ huiuſmodi diſpenſationum, viuebat Epiſcopus, ante tamẽ illarũ præſentationem obierit; nunquid poterit illius Vicarius, illas exequutioni demandare? Et omni dubitatione remota, negatiuè respondetur: hoc enim caſu debent Oratores expectare donec Eccleſiæ vacanti fuerit de paſtore prouiſum; vel ſuper dictis litteris petere nouam commiſſionem, quæ de ſtylo Curiæ, *Mutatio Iudicis* nuncupatur, qua committitur Ordinario viciniori, vt dictas litteras exequatur, ſeruata aliàs earum forma perinde, ac ſi ipſi à principio huiuſmodi litteræ directæ fuiſſent; & idem erit ſi Vicarius Epiſcopi defuncti cœpiſſet litteras exequi, nec potuit eas expedire ante obitum ſui Epiſcopi: formula igitur ſupplicationis pro ipſa iudicis mutatione hæc erit, videlicet.

33 *BEatiſſime Pater, Alias S.V. pro parte deuotorũ illius Oratorũ N. laici, & N. mulieris N. dioeceſis ex loco N. ortorũ expoſito, dictã mulierẽ in dicto loco, ob illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſet, inuenire nequire, cupereque Oratores pręfatos inuicem matrimonialiter copulari, ſed quia Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem erant, prout ſunt coniuncti, deſiderium eorum in ea parte adimplere non poſſe, abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione: Quare pro eorundem Oratorum parte eidem S.V. humiliter ſupplicato, quatenus eis in pręmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaretur, S.V. precibus dictorum Oratorum tunc inclinata, Vicario Epiſcopi N. in ſpiritualibus generali, per ſuas litteras dedit in mandatis, quatenus ſi preces veritate niti reperiret, cũ eiſdẽ Oratoribus, quod impedimẽto Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe publicè ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valerent, Apoſtolica auctoritate diſpenſaret; Diſtantiam verò Tertij gradus pręfati eis non obſtare declararet; Prolemque ſuſcipiendam exinde, legitimam nuntiaret; prout in dictis litteris plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, Epiſcopus N. litteris pręfatis, minimè exequutioni demandatis, rebus fuerit humanis exemptus, & propterea Sedes Epiſcopalis N adhuc paſtore careat, Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores præfati, quatenus, ne propter pręmiſſa, dictarum litterarum exequutio retardetur, ſpecialem ſibi gratiam faciendo, Ordinario viciniori, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali, committere, & mandare, vt ipſe, poſtquam dictę litterę ſibi pro dictorum Oratorum parte, præſentatæ fuerint, ad illarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma procedat in omnibus, & per omnia; perinde, ac ſi illę ſibi, & non pręfato Vicario Epiſcopi N. à principio directę fuiſſent, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quę eadem S.V. in dictis litteris voluit non obſtare, cęteriſque contrarijs quibuſcunque cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c Et de commiſſione, mandato, alijſquè pręmiſſis latiſſimè extendendis. Et quod pręmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumquè neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris, per officium contradictarum, expediendis, Et committatur Ordinario viciniori viuenti, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali.

De

De quo ſtylo, qui inconcuſsè ſeruatur,
quicquid alij dixerint, videndus eſt om-
nino *Garc. p. 6. cap. 2. à num. 40. ad 51.*
vbi duas in propoſito affert Rotę deci-
ſiones.

Similiter, iſta noua commiſſio, ſiuè
iudicis mutatio, dari conſueuit ſuper re-
ſcriptis, quæ pro parte fuerunt exequuta,
pro parte verò remanent exequenda, ex
24 cauſa impoſſibilitatis primi Exequuto-
ris, ſiuè quocunque alio modo; veluti ſi
quis à Sede Apoſtolica obtinuit ſecum
diſpenſari ad ordines, & litteræ huiuſmo-
di diſpenſationis directę fuerunt proprio
Ordinario Oratoris, qui vigore prædi-
ctarum litterarum, cum dicto Oratore
ad aliquos tantùm ordines diſpenſauit;
ſed cum dictus Orator in aliena Diœceſi
ſuum domicilium tranſtulerit, concedi-
tur mutatio iudicis, qua Epiſcopo dicti
domicilij committitur, vt ſi, & poſtquam
prædictę litterę diſpenſationis ſibi præ-
ſentatę fuerint, ad illarum exequutionem
procedat; perinde, ac ſi ſibi à principio
directę fuiſſent.

25 Generaliter autem ſuper quibuſcun-
que reſcriptis dari poſſunt ex cauſa, nouę
commiſſiones ſub forma prædicta, ſecun-
dum facti contingentiam; ſicut frequen-
tiſſimè illas dari videmus, pręſertim cum
vacat Sedes Epiſcopalis, vt dictum eſt; aut
ſi fuerit in reſcripti commiſſione erratũ,
puta ſi vni, loco alterius, fuerit facta cõ-
miſſio; aut ſi ſuper iuriſdictione loci in-
ter duos Ordinarios lis pendeat indeciſa;
quo caſu datur mutatio iudicis in perſo-
nam vnius ex alijs vicinioribus, quod
contingere poteſt, ſiuè in principio ex-
peditionis principalis reſcripti, ſiuè poſt
illius expeditionem, Aut, ſi vacante Se-
de Epiſcopali, Oratores obtinuerunt lit-
teras committi viciniori Ordinario vi-
uenti; quibus tamen litteris eidem non-
dum pręſentatis, fuit priori Eccleſiæ de
paſtore prouiſum, & ſic cum adſit pro
prius Ordinarius ipſorum Oratorum,
eidem fit noua commiſſio, quatenus ad
priorum litterarum exequutionem pro-
cedat, perinde, ac ſi eidem, non autem pręe-
dicto Ordinario viciniori, à principio
pręſentatæ fuiſſent.

Item dari conſueuit iſta mutatio iudi-
cis, quando proprius Oratorum Ordi-
narius, tempore iam impetrati reſcripti
longè diſtat, neque relicto Vicario; tunc
enim committitur Ordinario viciniori,
ſub ſequenti formula, videlicet, *Cum au-
tem, ſicut eadem expoſitio ſubiungebat, præ-
fatus Epiſcopus à ſuis Ciuitate, & Diœceſi
notoriè abſens, longè exiſtat, nec ad ſit Vi-
carius in ſpiritualibus generalis ab ipſo Epi-
ſcopo deputatus. Quare &c.*

Item, quando Ordinarius eſt ſuſpe-
ctus; ob idque Orator non ſperet litte-
rarum exequutionem; quod præſertim
in prouiſionibus beneficialibus ſępè cõtin-
gere ſolet: & aliàs in quadam ſupplica-
tione pro impetratione beneficij, certo
modo vacantis, in illius calce ſic addi-
tum fuit. *Et attento quod dictus Orator eſt
nepos Vicary Epiſcopi N. & propterea ve-
retur, ne dictus M. ipſum Ordinarium
allegat ſuſpectum in graue præiudicium, &
retardationem præſentis gratiæ, committa-
tur Ordinario viciniori in forma* Dignum
antiqua.

Item, quando Ordinarius, eſt ſuſpen-
ſus, in eiuſque Eccleſia eſt deputatus Vi-
carius Apoſtolicus, tunc pari modo ſic
additur, *Et attento quod Epiſcopus N. ab
exercitio pontificalium eſt Apoſtolica autho-
ritate ſuſpenſus, committatur Ordinario
viciniori, ſeu Adminiſtratori Apoſtolica
authoritate deputato &c.*

Similiter, quando proprius Oratorum
Ordinarius, ſine rationabili cauſa, recu-
ſat procedere ad exequtionem litterarũ
tunc etiam dantur litteræ mutationis iu-
dicis Epiſcopo viciniori directas; cũ hoc
inter cœtera, vt poſtquàm dictę litterę
ſibi pręſentatę fuerint, iterum legitimè
requiſito priore Ordinario, eiuſquè pro-
motore fiſcale audito, ſi idem Ordina-
rius ad pręfatarum litterarum exequutio-
nem indebitè, & ſine rationabili cauſa
procedere recuſauerit, cauſamque legiti-
mam ſuæ recuſationis non adduxerit, ad
earundem litterarum exequutionem, ſer-
uata aliàs earum forma procedat &c.

Sanè poſterior hęc iudicis mutatio ſu-
per litteris gratię præſertim harum di-
ſpenſationum matrimonialium, alijs fre-
quentior eſt; quandoquidem earundem
Exequutores, vbi preces in eis porrectas,
veritate niti minimè repererint, ad illa-
rum exequutionem, optimo quidem iu-
re procedere non audent, immò recuſant:
quo fit, vt cum partes, huiuſmodi recu-
ſationi, licet à veræ rationis tramite diſ-
ſentaneę, acquieſcere nequeant, nouum
ſibi petant deſuper iudicem Exe-
quutorem deputari: quem nec aliàs, quã
modo pręmiſſo concedi, omnes ſciunt
26 periti Curiales: quapropter huic nouo
iudici liberum minimè eſt ad priorum
litterarum exequutionem procedere niſi
per

per eum priore iudice requiſito; vt ratio-
nabili fortaſsè cauſa per eum allegata,
qua procedere diſtulit, ſeù recuſauit,
etiam nouus hic iudex ab earundem lit-
terarum exequutione abſtineat. Licèt ſe-
cùs, ſi cauſa, per illum allegata, rationa-
bilis, rationiquè conſona non videatur:
quapropter, etiam pro ſeruanda forma
27 ſecundi reſcripti, non aliàs requirendus
venit prior ipſe iudex, niſi per litteras ſe-
cundi iudicis requiſitorias cum inſerto
tenore litterarum ſibi præſentatarum: non
enim ad id ſufficit, partes ipſas coram
priore iudice denuò pro exequutione
ſimpliciter inſtetiſſe, priuataſquè ſcrip-
turas, ac fides, cauſas huiuſmodi recu-
ſationis concernentes, ad nouum iudi-
cem deferre; quia perinde eſt, ac ſi à de-
negata exequutione, partes ipſæ ad Sum-
mum Pontificem appellaſſent; quando
28 quidem à pari procedunt recuſatio, &
appellatio, *cap. ſuper eo, 2. de appell. Lan-
celot. de attent. poſt recuſ. iud. num. 8. & ſ.
ſeq.* ac propterea, omnia hæc ſunt for-
miter in ſcriptis redigenda: nō enim ſuffi-
29 cit, ſi fiant in voce, & ſine legitima ſcrip-
tura; prout vbique ſcimus practicari, &
docuiſſe *Salyc. Angel. & alios in l. cum ſpe-
ciali*, C. *de iud.* relatos per *Marchiſ. in
ſua pract. commiſſ. p. 2 cap 5 num 9.*

Recuſari etiam vt plurimùm ipſos iu-
dices Ordinarios per ipſos impetran-
tes, in principiò impetrationis primi
reſcripti, etiam ex cauſa ſuſpicionis, con-
tingit, petendo ſibi alium, & viciniorem
iudicem deputari; quod quidem in ipſis
30 litteris erit exprimendum, nimirum
quod ipſi proprium Ordinarium, cui
litteræ dirigendę eſſent, ſuſpectum habēt,
vt ſupra dictum eſt, ab eoque ipſarum
litterarum exequutionem non poſſunt,
neque ſperant reportare, ac proinde ip-
ſum ſuſpectum iurare parati exiſtunt,
& quatenus opus ſit, iurant: quod qui-
dem ſæpenumero contigiſſe ſcimus; præ-
ſertim cum idem Ordinarius, ſiuè illius
Vicarius habeat aliquod in negotio, in-
31 tereſſe; proindeq; conueniens minimè
uidetur, quod fungatur munere iudicis,
& partis, ad ea, quæ tradit *Bart. in l. qui
iuriſdictioni, ff. de iuriſd. omn. iud.* allega-
32 to tamen Epiſcopo ſuſpecto, ſi idem
Epiſcopus interim moriatur, non erit ſu-
ſpecta perſona ſucceſſoris; niſi tamen
fuerit recuſata dignitas, & dignitatis no-
men; tunc enim in ipſo ſucceſſore, cau-
ſa ſuſpicionis perſeuerat, vt bene do-
cet *Tiraquell. in tract. ceſſante cauſa, p. 1.
num. 220.* relatus per eundem *Marchiſ.
d. cap. 5. num. 14.* qui *num. 16.* ſubdit, quod
33 Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ, niſi al-
legetur ſuſpectus, poterit iudicare, vt per
*Felin. in cap. cum veniſſent nu. 1. vbi Abb.
de iudic* Hæc tamen iudicis recuſatio,
vt hic, reſpicit potius praxim Signaturæ
gratiæ, quàm iuſtitiæ: quoad iſtam enim,
34 ſcilicet, ad lites, alio modo datur nouus
iudex in locum iudicis ſuſpecti: tunc
enim, cum vt plurimùm litteræ appella-
tionis committi conſueuerint tribus iudi-
cibus, & cuilibet inſolidum, poterit aduer
ſarius, omnes ipſos ſuſpectos, imò ſuſpe-
ctiſſimos allegare, dequè illorum perhor-
reſcentia, quatenus opus ſit, iurare ſe
exhibere paratum: quo caſu vnus tantùm
nouus iudex, vt plurimum ab ipſa Si-
gnatura iuſtitiæ dari conſueuit, vt, prę-
uia auocatione; dummodò coram eis,
ſeù eorum aliquo, cauſa, ſeù cauſæ non
ſint inſtructæ, neque pro parte appellantis
in eorū, ſiuè alicuius illorū iuriſdictionē
conſenſum fuerit, cognoſcat. At verò, quia
ex cauſa ſuſpicionis huiuſmodi, ſæpe
pariter contingere ſolet, quamplurimos
ſucceſſiuè iudices in vna, eademque cau-
ſa ſuſpectos allegari; ac frequentiorem
idcirco reddi recurſum ad ipſam Signa-
turam iuſtitiæ; propterea ad euitandam
infinitatem, quæ de iure reprobatur, *l.
quibona, § fin. ff. de damn. infect. Abb. in
cap. 1. num. 4. de priuileg. Alex. conſ. 19. num.
9 vol. 4.* conſueuit ipſa Signatura nouo
iudici, ſiuè nouis iudicibus ita reſcribe-
re, vt ſi .ſ. partes ipſæ in ipſum nouum iu-
dicem conſenſerint, cognoſcat, cauſam-
què prędictam ſine debito terminet, ſin
minus, alium iudicem, de conſenſu par-
tium eligendum, aliàs ex officio ſuo ad
cauſam ipſam cognoſcendam, & decidē-
dam, authoritate Apoſtolica deputet:
cui quidem ſic deputato, & ipſi deputan-
ti datur ad id opportuna facultas. In
iudicibus autē Romanæ Curiæ aliter ſe
35 habet iſta praxis: ibi enim iudex in com-
miſione petitus, raro conceditur; cum
affectatus videatur, iuxta *tex in cap. ad
hæc, de reſcrip.* licèt extra Curiam detur
ille iudex, quem pars petit; niſi aduerſa-
rius contradicat; ac etiam quia ſi ad par-
tis petitionem deputaretur, eſſet alteri
parti ſuſpectus; ex quo vehemens oritur
exinde ſuſpicio, ne petenti ſit propitius,
& fauorabilis, vt per *eund. Marchiſ. p. 1.
cap. 13. num. 43.* niſi tamen, vt ipſe ibi ſub-
dit, aliter Principi, vel Signaturæ, reſcri-
bendo, viſum fuerit, aut ſi earundem par-

Ff tium

tium accedat aſſenſus. Regulariter tamen in iſto caſu, nimirum, quando in commiſſione cauſarum in ipſa Romana Curia contingat dari iudicem de conſenſu partium, eligendum, de eo partes ipſæ, præcedente citatione ad concordandum de iudice, coram *D.* Cancellariæ Regente, concordant; quatenus verò ad ipſam concordiam, prout ſæpè contingit, deueniri non poteſt, ab eiſdem, etiam partibus petitur, vt vnaquæque earum det liſtam iudicum confidentium, & diſſidentium: quod ſi ambæ partes, vnũ ex datis, nominant in iudicem, ille deputabitur, ſi verò plures inſimul, vnus ex illis datur arbitrio eiuſdem D. Regentis, teſte eodem *Marcb.ſ.p.1.cap.5. num.* 37. Quia verò hęc ad noſtrum inſtitutum minimè pertinent, propterea per tranſitum dicta eſſe volumus.

36 Cum verò ſupra dixerimus, Sede Epiſcopali vacãte, dari litteras Vicario Epiſcopi vicinioris viuentis, directas, nunquid idem ſit, mortuo ſiuè ab officio remoto ipſo Vicario, poſtquam cæpit ipſas litteras exequi adeo vt, adhuc opus ſit alia deſuper noua commiſſione pro exequutione earundem litterarum, an verò ipſa commiſſio tranſeat in ſucceſſorem in ipſo Vicariatus officio, qui poſſit ipſas litteras expedire?

Et pro negatiua facit communis opinio omnium *DD.* aſſerẽtium, iuriſdictionem delegatã Vicario Epiſcopi, eo mortuo, vel ab officio remoto, omninò expirare, & ad ſucceſſorem nequaquam tranſire; quodque dignitas Vicariatus, ſiuè per illius obitum, ſiuè remotionem, extinguitur, ſiuè mortuo ciuiliter, ſiuè naturaliter, vt per *Bart. in l. quod Principi, in fin. ff. de leg. 2. Gemin. in cap. ſtatutum, verſ. & per hoc, de reſcrip. in 6.* Dec. *in cap. quoniam Abbas. num. 62. de off. deleg. Pariſ. de reſign. benef. lib. 7. quaſt. 24. num* 78. vbi teſtatur, ita fuiſſe reſolutum in vna *Neapolitana. teſte Caputaq. deciſ.* 389. *part. 1.*

His tamen non obſtantibus, contraria ſententia verior, eſt, per *tex. in d. cap. quoniam* Abbas, & ibi *Dec. num.* 34. *& Abb. num. 44. Garz. de benef. p 6 cap. 2. num.* 29. diſtinguendo tamen ibi, niſi ipſa delegatio fuerit facta ſub nomine dignitatis, adiecta tamen aliqua qualitate, vt videlicet ex ea uideatur habitus reſpectus ad perſonam, non autem ad dignitatem; prout deciſum fuiſſe ait in vna *Capuan. de anno. 1552. coram* Roſſanen. in qua fuit reſolutum, quod commiſſio facta Epiſcopo ſub nomine dignitatis, cum qualitate tamen, ex qua videtur reſpectus habitus ad perſonam, & non ad dignitatem, vt quia committitur Epiſcopo Tridentin. Neapoli commoranti, durat in perſona illius, etiam ſi transferatur ad aliam Eccleſiam, & non tranſit ad ſucceſſorem in Eccleſia Tridentin. per diuerſa iura ibi per eum allegata.

Quare, ſi delegatio, in propoſito, fuerit ſimpliciter facta Vicario generali Epiſcopi N. ſine aliqua adiecta qualitate, profectò, cum Papa habuiſſet rationem Tribunalis, ad eiuſdem Vicarij ſucceſſorem; ipſam delegationem tranſire, nemo eſt, qui ambigat, *id. Abb. in d. cap. quoniam Abbas, num.* 11. & fuit reſolutum in vna *Senen. Canonicatus, & prabenda coram* Reomano, *25. Octobris 1546. teſte Put. deciſ. 487. lib. 2. id. Par ſ. lib. 1. q 11. nu.* 16. vbi ita diſtinguit, quod aut delegatio eſt facta ſub nomine dignitatis, aut expreſſo nomine proprio. Primo caſu tranſit ad ſucceſſorem: ſecundo verò caſu, extinguitur morte, *idem Dec. in d. cap. quoniam Abbas. Genuen. in praxi Cur. Archiep. Neapolit. cap. 69. num. 1.* vbi licèt dicat, huiuſmodi delegationem non tranſire in Vicarium ſucceſſorem; ex quo Vicarius propriè non dicitur habere ſucceſſorem, & Vicariatus non eſt dignitas permanens, id tamen limitat non procedere, quando ſtylus alicuius Curiæ eſſet in contrarium, vt per *Achill. de Graſſ deciſ 3. de off. Vicar* & quod ſatis mihi placet, eſt, dum dicit, non procedere ſupradictam communem opinionem, quando delegans habuit reſpectum ad tribunal Epiſcopi; quodque in hac eadem Curia Archiepiſcopali, obſeruantia eſt contra communem opinionem, quod Vicarius ſucceſſor, cognoſcit de cauſa delegata Vicario prædeceſſori; & in dubio, quando in delegatione, non exprimitur nomen proprium, cenſetur delegantem contemplari tribunal: Sed cum iam per totum ferè Orbem id ſeruetur, & practicetur, iam non videtur id poſſe aliàs in dubium reuocari, maximè quando ex coniecturis patet, delegantem habuiſſe rationem tribunalis, nulla in ipſo reſcripto alia qualitate adiecta, per quam videatur, Papam habuiſſe reſpectum ad perſonã delegati, vt etiam concludit *Sbrozz. de off. Vicar. lib. 2 q. 57.* & ſatis per ipſam praxim patet, cũ nunquam viſum fuerit, huiuſmodi diſpenſationes, ſiuè quæcunq; alia reſcripta,

ſcripta, dirigi Vicario, illius nominatæ
perſonæ, ſed tantũ ſimpliciter ſub nomine
Vicarij in ſpiritualibus generalis; prout
ipſa Cãcellaria ſeruat; ne ſub nomine Vi-
carij, alius, præterquã generalis, intelliga-
tur, purà foraneus, ſiuè alij Epiſcopi
Officiales, qui nõ poſſunt eſſe Sedis Apo-
ſtolicæ delegati, neque Summi Pontificis
reſcripta exequi, *tex. in cap. quoniam 3 de reſcrip. in 6.*

Redeundo nunc ad ipſum Vicarium,
viuente Epiſcopo, Dubitari poteſt, num,
ſtantibus verbis commiſſionis, in clau-
ſulis ſupplicationis adiectis, videlicet,
*& committatur Ordinario, ſiuè eius Vica-
rio &c.* poterunt litteræ vtrique dirigi? Et
videtur poſſe, quia illa dictio, *ſiuè*, poni-
tur ampliatiuè, vt *in cap. cum nullus, de
tem. par. ordin. in 6. Card. Tuſc. in ſuis pract.
concluſ. tomo 2. litera D. concluſ. 272.
num. 16.*

Sed contrarium eſt verius, & in praxi
receptum; quia Cancellaria nunquam
37 conſueuit committere, nec committit
has litteras Epiſcopo, & eius Vicario in-
ſimul; ac propterea, cum iam hic ſit ſty-
lus inueteratus, ipſe eſt attendendus cir-
ca litterarum expeditionem, *cap porrectã,
ibi; cum igitur à Cancellaria noſtra hu-
iuſmodi literas emanaſſe non credamus, de
confirm. vtil. vel inut. Abb. & Felin. in cap.
ex parte il 2. de offic. deleg. Mandoſ. regul.
27. q. 12. num. 2.* Quinimmò huiuſmodi
diſpenſationes nunquam committuntur
alternatiuè, ſcilicet Epiſcopo, ſeù eius
Vicario; ſed vni tantum eorum, ſicut do-
cet notorius ſtylus.

Vnde hinc deducitur, quod commiſſio
huiuſmodi litterarum, facta Vicario tan-
38 tùm, non poterit expediri per Epiſco-
pum, etiam ipſo Vicario ab officio re-
moto, nec è contra Vicarius poterit ex-
pedire cauſam commiſſam ipſi Epiſcopo,
cuius eſt Vicarius generalis; niſi Epiſco-
pus ei dictam cauſam ſubdelegaſſet, & è
contra (quod tamen ſemper intelligitur,
poſtquàm cauſa fuerit delegata; non au-
tem prius; ex eo quod, cauſæ à Papa de-
legandę, & futuræ commiſſiones, non
39 poſſunt committi, quia iuriſdictio non
dum competens, nec habitu, nec actu,
committi non poteſt, *Garz. d. cap. 2. num.
22. & 23. Nauar. conſ. 5 de offic. deleg.*) ſa-
tis enim certum eſt in iure, quod delega-
tio, ſeù commiſſio facta Vicario, non
40 cenſetur facta Epiſcopo, qui de iuriſdi-
ctione delegata Vicario, non poteſt ſe
intromittere, *Pac. in. de off. & poteſt. Vic.
Mari. Ant. Genuen. in ſua praxi Archiep.
cap. 83. num. 11. Zerol. in prax. Epiſcop. p. 1.
verbo Vicarius, dub 5* Hinc, cum aliàs
41 fuiſſent cuidam Vicario Epiſcopi dire-
ctæ litteræ cuiuſdam diſpenſationis in
forma pauperum, in quibus præcipi ba-
tur, Oratorem, debere operam ſuam cõ-
ferre fabricæ, vel in aliud ſeruitium ali-
cuius Eccleſiæ vel loci pij, tribus ſaltem
menſibus, cum eſſet Vicarius abſens,
Epiſcopus pietate ductus, ne in longum
protraheretur exequutio dictarũ littera-
rum ob abſentiam eiuſdem Vicarij, iuſſit
ipſi Oratori, vt operam ſuam huiuſmodi
conferret fabricæ cuiuſdam Eccleſiæ, quã
per totum integrum tempus contulit; ea-
que ſic collata, adiit Vicarium, iam ad
diœceſim reuerſum, inſtando pro exe-
quutione dictarum literarum; & ſic pro
decreto diſpenſationis: quod quidem
ipſe Vicarius facere recuſauit, ex eo
quod pœnitentia collationis operæ dictæ
fabricæ, fuit ſibi à dicto Epiſcopo nul-
liter impoſita; ac propterea debebat
Orator denuò agere eandem pœniten-
tiam: Re denique ad Vrbem delata, fuit
reſcriptum, nullam eſſe habendam ratio-
nem pœnitentiæ huiuſmodi à dicto Epi-
ſcopo impoſitæ, & ſic denuo Orator per
tres alios mẽſes operã ſuã cõtulit; ex quo
dictus Epiſcopus carebat iſta authorita-
42 te, cũ iuriſdictiò delegata, ſit extraordi-
naria, odioſa, & reſtringenda, *gloſ. in c. 1.
verbo proceſſus, d. reſ rip. in 6 Ancar. conſ.*
43 *215. n. 8* & propterea ad alias perſonas
non expreſſas, prorogari non poteſt,
*cap. B & G. in fi. & ibi Abb. in princip.
num. 13. de off. deleg. Bart. in l. 1. num. 6. &
ibi Bald num. item 6 ff de iudic. de* Et ſpe-
ciale eſt in Epiſcopo, qui vt ſupra dictum
eſt, non poteſt ſe intromittere in cauſa
delegata à Papa ſuo Vicario, *Card. Imol.
& Boniſ. in Clem. 2. de reſcrip.* relati per *d.
Genuenſ. in d. praxi cap. 69. tit de cauſ. deleg.*

Sed cum hæc ſint ſatis in praxi frequẽ-
tia, addendum etiam eſt, ſupradicta
omnia, locum ſibi vendicare, etiam ſi
contingat, ipſum Vicarium creari in
Epiſcopum eiuſdem diœceſis, vel quo-
cunque alio modo, deſinat eſſe Vica-
44 rius; quia adhuc ceſſat commiſſio, re-
ſpectu ſuæ perſonæ, & ſic tranſit in ſuum
ſucceſſorem in Vicariatu, *Sanch. lib. 8.
diſput. 27. num 31.*

Quid autem dicemus de Vicario Epi-
ſcopi confirmati, nondum tamen con-
ſecrati, an ipſi poterunt huiuſmodi litteræ
diſpenſationis dirigi, Et ſicut nos docet

45 obſeruantia, & praxis, procul dubio ei
poſſunt dirigi, quia clarum eſt, Epiſco-
pum, ante illius conſecrationem, habere
plenam iuriſdictionem Epiſcopalem, &
Vicarius dicitur verè Vicarius Epiſcopi
habentis plenam iuriſdictionem Epiſco-
palem, *id. Sanch. num. 35.*

Verùm, quia Epiſcopus plures habere
poteſt Vicarios generales in ſua Ciuita-
te, & diœceſi, *c. quoniam, de offic. ordin.
c. ad hac, de offic. Archid. cap. 1. de celeb. miſſ.
Ancar. in Clem. 2. de reſcrip.* & poteſt taliter
eos conſtituere, quod alter non depen-
deat ab altero, & quod ſint æquales, &
inſolidum, vel quod ſit vnus principali-
ter; etiam ſi conſtituatur alter in vno,
alter in alio loco; quia non attenditur
generalitas loci, ſed commiſſionis cau-
ſarum, & ſic facerent vnum conſiſtorium
cum Epiſcopo, *Zerol. in prax. Epiſcop. p. 1.
verbo, Vicarius* quid dicendum, ſi de-
46 legatio fiat ſimpliciter Vicario, cuinam
ex ipſis cenſetur facta commiſſio? Et di-
cendum eſt, quod cenſetur facta princi-
paliori, *id. Sanch. nu 36. qui allegat Clem.
2. de reſcrip* vbi dicitur, principalem Epi-
ſcopi officialem eſſe capacem huius de-
legationis, quod itidem ſeruatur, quan-
do ſunt plures Archidiaconi, & commiſ-
ſio fit eorum vni tantùm; nam ſemper
intelligitur de principaliori, vt per *Bald.
in cap. quoniam Abbas. num. 4. de offic.
deleg.*

Hic inſuper te adnotare oportet,
quod ſæpe vidimus in praxi obſeruatum,
nimirum, quod ſi contingat Epiſcopum
ex aliqua cauſa, cenſuris Eccleſiaſticis
innodari; ac propterea etiam illius Vi-
carij iuriſdictionem ſuſpendi, ipſe Vica-
47 rius retinet nihilominus habitualem iu-
riſdictionem, tanquam verus Vicarius;
ſicut ipſe Epiſcopus; ac propterea pote-
rit cauſam ſibi, Apoſtolica authoritate,
delegatam, exequi; quia cauſæ huiuſ-
48 modi exequutio, non ſuſpenditur per
excommunicationem Epiſcopi; cum ſit
verus Vicarius; & iuriſdictio ſibi delega-
ta, non dimanet à dicto Epiſcopo excom-
municato, vt per *Suarez. de off. Vicar. lib.
3. q. 17. num. 10.*

Si verò, ex paulò ante dictis, duo Vi-
carij erunt æquè principales, & nullus
deſignetur in reſcripto, tunc, ille debet
49 exequi reſcriptum, quem pars elegerit,
*gloſ. in d. cap quoniam Abbas, verbo ſub-
ſit tutum, de off. deleg* quatenus reſcrip-
tum ſit gratioſum, *Sanch. d. lib. 8. diſp. 27.
num. 37.* & ſi partes diſcordent in illius
electione, tunc ille erit iudex, cui fuerunt
primò litteræ præſentatæ; quod maximè
procedit in commiſſionibus, & diſpen-
ſationibus, quæ non ſunt contentioſæ,
nec inter partes agitantur, *gloſ in d. cap.
quoniam Abbas, id. Sanch. d. diſput. 27. nu.
37. in fin.*

Quid autem nunc dicendum eſt, ſi Vi-
carius Exequutor (prout ſepè contigiſſe
ſcimus) inuenerit litteras diſpenſationis
eſſe ſubreptitias, vel obreptitias, iuxta fa-
cultatem ſibi traditam à Concilio Tri-
dentino, *ſeſſ. 22. cap. 5. ibi. in vero, quæ gra-
tioſè concedentur, ſuum, non ſortiantur effe-
ctum, niſi prius, ab eiſdem tanquam delega-
tis Apoſtolicis ſummariè tantum, & ex-
traiudicialiter cognoſcantur, expreſſas pre-
ces, ſubreptionis, vel obreptionis vitio non
ſubiacere*; cum illas, tales eſſe pronuncia-
uerit, nunquid poterit poſtmodum
cum Oratoribus diſpenſare, vigore earun-
dem litterarum? an verò poterit ſuam ſen-
tentiam retractare?

Antequam huic quæſtioni ſatisfaciam,
quia frequens in Romana Curia, & alibi
eſt ſermo de reſcriptis ſubreptitiè, & ob-
reptitiè impetratis; ſæpiſſimequè contin-
git, conceſſiones Summi Pontificis, ſiuè
cuiuſcunquè alterius Principis, nihil, &
nunquam operari in caſibus vitioſis, do-
loſis, obreptitijs, ſeù ſubreptitijs, vt docet
tex. in l. non ſolum, §. ſi hæres, ff. de lib. leg.
Vnde in caſibus, in quibus requiritur
mentio alicuius reſcripti, ſi illud eſt nul-
lum, veluti ſubreptitium, vel obreptitium,
non erit de eo facienda mentio, *Petin. in
cap. 1. nu. 13. de reſcrip.* quod locum ſibi
potiſſimùm vendicare videmus in benefi-
cialibus; in quibus ſubreptio, & obreptio,
50 etiam non doloſa, vitiat gratiam; & red-
dit litteras inualidas, *cap. ſuper litteris. vbi
Abb. & alij de reſcrip.* quia in beneficiali-
bus, mens Papæ, eſt præciſa, *Imol. in cap.
51 ſuper litteris, eod. tit.* nam qualitas, quæ de
iure exprimenda eſt, ſi non exprimatur,
vitiat gratiam; etiam ſi aliàs Papa litteras
conceſſiſſet, *cap. ſi motu proprio, de præb.
in 6. Card. conſ. 33* vbi ait ſubreptionem
51 vitiare in beneficialibus, etiam ſi in[illegible]at
ex ſimplicitate; quinimmò, dixit *Inno. in
cap. accedens de crim. fal.* quod in gratioſis,
53 falſitas ſemper præſumitur expreſſa cum
dolo; quia impetrans, ante impetrationem
habebat ſe informare de verita[illegible]
doſ. reg. 32. qu. 15. nu. 7. non o[illegible]
terea pi[illegible] eos, [illegible] h[illegible]
rum pe[illegible] cta co[illegible]
54 quodna vertetur [illegible]

tionem, quandoquidem, ſecundum aliquorum *DD.* opinionem, hæc duo tanquam ſynonima habentur, & nihil inter ſe differunt; quod ſignanter tenuerunt *Dec. in cap. ſuper litteris, 1 not. 4. de reſcrip. & Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. Cent. 1. caſu 201. nu. 10.*

Sed re vera, huic opinioni, præter *DD.* contrarium ſentientes, aduerſatur, etiam ſententia, omnium antiquorum, ac peritorum Curialium; qui vnum ab altero, ita diſtingunt, nempè tunc ſubreptitium cenſeri reſcriptum, quando, ſcilicet Papa iam intellexit, quod ab eo petitur; verùm in ipſa petitione fuit tacita veritas; quę omnino narranda erat; vel fuit in ea falſum aliquod narratum. Reſcripti verò obreptitiam, illud propriè eſt, quando, videlicet per verborum inuolutionem, aut cautam loquelam, veluti ironicam, aut callidam, effugitur plena concedentis intelligentia, vt per *Innoc. in cap. cum dilectus, num. 3. de reſcrip.* quod profectò ſatis deprehenditur ex diuerſis reſcriptis, ſeù litteris Apoſtolicis, in quibus dici cõſueuit, quod litteræ non poſſint de ſubreptionis, vel obreptionis vitio notari, & alibi, non minus ſubreptitiè, quàm oberptitiè, &c. & ſic tanquam duo apponuntur, aliàs enim diceremus, quod litteræ Apoſtolicæ aliquid ſuperfluum continerent, quod eſt omnino negandum, *Caſſad. deciſ. 5. in fin. de preb* quia in illis quodlibet verbum debet operari, *arg. l. ſi quando, ff. de leg. 1 cap. ſi Papa de priuileg. in 6.* ex quo habetur ſupradicta verba ſubreptionis, vel obreptionis, &c. eſſe omnino ſeparata, *Card. Zabarel. conſ. 30. quod ſatis agnoſcitur per* eandem dictionem, *vel,* quæ de ſui natura cadit inter diuerſa, vt per *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 48. numer. 17. & gloſ. 52. num. 3.*

Ad queſtionem igitur redeundo, eam, inter alios, mouet *Paul. Squill. de priuileg. cler. c. 2 p. uil. 2. ſub. 11. n. 205. cum ſeqq.* Cui reſpondet, quod tali caſu, non poterit Exequutor dictas litteras exequi, ſed recurrendum erit ad Summum Pontificem delegantem, quia, cum ipſe Vica[illegible] tanquam Iudex delega[illegible] cio ſuo, extincta eſt [illegible]
55 quod prouũciando, i[illegible] reptitias, iam pro[illegible] ſ[illegible]; ex qu[illegible] [illegible]ſſam [illegible] [illegible]rit ſe a[illegible] *[illegible]ſtaque* [illegible] *[illegible] tit. l* [illegible]

& lit. expenſ. Alex. in l. iubemus, ff. de iuriſd. omn. iud. Felin. in cap. qualiter, & quando il 2. de accuſat. Ludouiſ. deciſ. 486. num. 8. ſicut, etiam dicendum eſt; quod iudex de-
56 legatus, ſi ſemel iudicauit, licèt nulliter, & inualidè, functus eſt officio ſuo: nec ſibi conuenit ſuam ſententiam reuocare, *l. Paulus, la prima, ff. de re iud. l. duo fratres, ff. de poen.* quod quidem Ordinario tantùm permittitur, qui iure proprio iudicat, *ita Paul. Squill. n 207.* qui *n. 208.* ſubdit, quod ſi idem Iudex pronunciauerit, legitimam eſſe diſpenſationem, & poſtea inueniet ſe deceptum, vel erraſſe, ſiuè inito matrimonio, ſiuè non, virtute dictæ diſpenſationis, non poterit, vti delegatus, cauſam huiuſmodi reaſſumere, ex eo q̃ iam, vt dictum eſt, fuerit functus officio delegati; ſed quod tanquam Ordinarius poterit cognoſcere de ipſo matrimonio contracto, vel contrahendo, an illud validum ſit, vel ne, ex *Sanch. lib. 8. diſp. 27. nu. 39.* licèt ſecùs dicendum ſit, vbi diſpenſatio, vel quoduis aliud reſcriptum, emanauerit à Sacra Pænitentiaria pro foro tantùm conſcientiæ, prout infra dicemus.

Sed antequam vlterius progrediar, non incongruum, viſum fuit, ſubnectere, an Dataria, & Cancellaria Apoſtolicæ, conſueuerint committere alijs perſonis, exequutionem huiuſmodi literarum, putà habentibus iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem; vel eorum Vicarijs?

Et exiſtimat *Sanch lib. 8. diſp. 27. nu. 34.* quem ſequitur *Garc. de benif p. 9. cap. 2. nu. 147. in fin.* poſſe, non modò huiuſmodi iuriſdictionem habentibus, verùm, etiam eorum Vicarijs committi, cum ipſi ſint capaces huiuſmodi delegationum, tanquam Vicarij habentium iuriſdictionem Epiſcopalem; quia hoc modo iſti Vicarij, ſunt Ordinarij, ſicut Vicarij Epiſcopi; cum eandem iuriſdictionem habeant à Canone, quam Vicarij Epiſcopi, *Cuec. lib. 2. in ſt moral. tit. 8. n. 156.* & quod praxis ita ſe habet.

Hoc tamen omninò negatur; praxis enim talis eſt, vt huiuſmodi diſpenſationes, ſicut quæcunque alia reſcripta, non [illegible]mmittantur dictis Vicarijs, habentium [illegible]em iuriſdictionem; quia cum iſti Vica[illegible] inferiorum. non ſint in dignitate Ec[illegible]leſiaſtic[illegible] ſunt huiuſmodi com[illegible]miſſio[illegible]; id enim docet etiã *Gloſ* [illegible] *[illegible]ncipalis, in verbo,* *Epi*[illegible] [illegible]bi loquitur tantum m[illegible] [illegible]piſcopi; ſicut, etiam ſ[illegible] [illegible]egatio Cardinalium,

vt ex declarationibus infra poſitis, in quibus dicitur, tantummodò committenda eſſe Prælatis; & de hac praxi teſtatur, etiam *Hieronymus Paulus in ſuo Prouinciale, tit. de iud. verſ. item quando*, dicens, quod nunquam ſcribitur, niſi Officiali maiorum Prælatorum, ac propterea, illis dirigi conſueuerunt, qui habent hanc iuriſdictionem; nam conſtat ex notorio, & vulgato ſtylo, quod omnes litteræ, ſiuè gratiæ, ſiue iuſtitiæ, committuntur paſſim dictis Prælatis, haben-
58 tibus tantùm ſupradictam iuriſdictionem, pro perſonis, & locis ſuæ iuriſdictioni ſubiectis; dummodò ſint exempti, & habeant Eccleſias pleno ſibi iure ſubiectas, & per hoc, ius Epiſcopale, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, *Innoc. in cap. 2. verſ. de abbatibus, de tranſact.* & probatur in *cap. Abbates, de priuil. in 6. gloſ. in Clem. 2. verſ. proprij, de reb. Eccleſ. non alien. tex. in cap. ſingulis, de ſtatu monach. cap. ſignificaſti, de for. compet.* & dicit *tex. in cap. ne pro defectu, §. ſtatuimus, iuncta gloſ. in verbo, regulares*; quod propter præmiſſa, Abbatia, & Epiſcopatus æquiparantur, *cap. decernimus, de iud.* vbi Abbates nominantur inter Epiſcopos, ſeù Archiepiſcopus, *cap. 2. de præb. in*
59 *6.* nam, ſicut Epiſcopatus eſt culmen dignitatum ſæcularium, ita Abbatia eſt caputo mnium regularium beneficiorum; & ſic hanc æquiparationem intelligit de Abbatibus, habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem; quia iſti dicuntur magni Abbates, ſeù Abbates generales, de quibus loquitur *tex. in cap. Adrianus, 63. diſt.* ac propterea, dum Summo Pontifici narratur, Oratores eſſe alicuius loci iuriſdictionis alicuius ex dictis Abbatibus, ſeù cuiuſuis, ſimilem iuriſdictionem habentibus, non admittitur ſupplicatio, niſi in ea dicatur, *Exponitur S. V. pro parte N. & N. ex loco N. iuriſdictionis Abbatis, ſeù Præpoſiti N.* & in corpore ſupplicationis,
60 *Supplicant igitur humiliter Sanctitati Veſtræ Oratores præfati, quatenus Abbati Monaſterij N. Ordinis Sancti N. Nullius diœceſis, Prouinciæ N. particulari, & ſeparatum territorium habenti, ac iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem in dicto loco exercenti; etiam ſi de illis perſonis non ſit, quibus ſimiles cauſa per Sedem Apoſtolicam committi conſueuerunt, committere, & mandare; vt cum eiſdem Oratoribus &c. diſpenſet*; poſtmodum verò hæc eadem verba apponuntur in litteris diſpenſationis. Et hic ſtylus inconcuſsè ſeruatur, præſertim, ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis Concilij Tridentini; quæ in ſimili declarauit de anno 1593. *in vna Prioratus de Veles, Ordinis Sancti Iacobi*, his verbis, *Congregatio Concilij cenſuit, diſpenſationes matrimoniales, et alias quaſcunque, quæ ſubditis inferiorum Epiſcopis à Sede Apoſtolica conceduntur, ſi eas extra Romanam Curiam committi contigerit, & illi inferiores Nullius Diœceſis extiſtant, & iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem habeant, eiſdem inferioribus, non autem viciniotibus Epiſcopis eſſe committendas. Hier. Card. Matthæus*: Quamuis poſtea eadem Sacra Congregatio dederit ſequẽtem declarationem ad inſtantiam Cardinalis Toleti, nempè, *Congregatio Concilij cenſuit, prius coram Domino Datario eſſe docendum, Priorem habere qualitates requiſitas, vt ipſi diſpenſationes matrimoniales committi poſſint, vel eſſe in quaſi poſſeſſione, vt prædictæ diſpenſaotiones eidem committantur. Hier. Card. Matthæus.*

Sicut etiam, *in vna Prioratus de Magazela*, ipſa Congregatio ſic cenſuit, *ſi Prioratus, vt proponitur, Nullius ſit Diœceſis, & quaſi iuriſdictionem Epiſcopalem habeat, litteras diſpenſationum matrimonialium, & alias eiuſdem generis Priori committendas, 5. Maij 1593.* adeſt etiam *deciſio Rotæ, in vna Nullius, della Serena 19. Nouembris 1593. coram Cardinale Seraphino, quæ per extenſum hic ponitur, videlicet.*

Fuit inſtatum apud S.D.N. pro parte R.D. Alphonſi Flori, Prioris de Magazela Prouinciæ della Serena, vt occurrente caſu, ſibi dirigerentur litteræ diſpenſationũ matrimonialium, & aliæ ſimiles, tanquam Ordinario dictæ Prouinciæ: & cauſa diſcuſſa in Sacra Congregatione Concilij, fuit reſolutum, ſi Prioratus eſt Nullius Diœceſis, & Prior habet, quaſi Epiſcopalẽ iuriſdictionem, litteras huiuſmodi eſſe cõmittendas dicto Priori; ideo Sacra Congregatio, de ordine S.D.N. mandauit, vt in Rota videretur, ſi huiuſmodi qualitates verificantur. Ideo cauſa propoſita, & viſis probationibus, Domini dixerũt, probari, Priorem de Magazela habere propriam Eccleſiam, & vti ornamentis Epiſcopalibus, baculo, & mitra, necnon ius benedicendi, & concedendi Indulgentias, & hoc probari ex bulla fel. record. Clem. Octaui. Quod verò habeat territorium diſtinctum, & ſeparatum à territorio aliorum Ordinariorum viciniorum, mediantibus certis limitibus; & quod cõferat beneficia, viſitet Eccleſias, & corrigat delinquen-

quentes, optimè probant teſtes exhibiti, quibus tamen, quia fuerunt examinati ſine alicuius partis cōtradictione, vel Epiſcoporum vicinorum citatione, & ad hūc effectum, cum agatur de leui præiudicio, an velint Domini Officiales Sanctiſſimi fidem adhibere, Rota eorum arbitrio cēſuit relinquendum.

Adeſt inſuper alia declaratio eiuſdem Congregationis, quæ uoluit, ut, Præpoſito Piſcien. cui mandata eſt iuriſdictio, viſitatio, correctio, & ſuperioritas, etiā quoad inſtitutionem, præſentationē, & nominationem, prout illam habebat Epiſcopus Lucan. ſint committendæ litteræ in forma, *Dignum*, & diſpenſationes matrimoniales: quas quidem deciſiones teneo authenticas penes me, & poſmodum eaſdem reperi relatas per *Garc. de benef. p.9. cap.2.nu.42.cum ſeqq.*

Abbates verò, Priores, & Præpoſiti; quibus hodie frequentiſſimè huiuſmodi diſpenſationes, & alia reſcripta Apoſtolica, à Dataria, & Cancellaria diriguntur, prout longo temporis curſu, & exercitatione obſeruauimus; omiſſis alijs, de quibus in dubium reuocatur, an ſint eis huiuſmodi commiſſiones dirigendę, ſunt ij, qui ſequuntur; eiſquè tales commiſſiones fiunt, eo etiam, quo ſequitur modo, licèt latius in ipſa ſupplicatione, & in litteris extendantur. His igitur fiunt commiſſiones, videlicet.

61 Abbati Monaſterij SS. Vincentij, & Anaſtaſij, ad Aquas Saluias nuncupatas Ciſtercien. Ordinis, propè, & extra mœnia Vrbis.

Abbati Monaſterij S. Syluestri Terræ Nonantulæ, Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Rauennaten.

Abbati Monaſterij S. Saluatoris Maioris nuncupati, Ordinis S. Benedicti in diſtrictu Vrbis.

Abbati Monaſterij Montis Caſſinen. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Capuan.

Abbati Monaſterij Montis Virginis, Ordinis S Benedicti, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Beneuentan.

Abbati Monaſterij Sanctiſſimæ Trinitatis Cauen. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Capnan.

Abbati Monaſterij S. Chriſtophori, Terræ Caſtri Durantis, Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Vrbinaten.

Abbati Monaſterij S. Mariæ Oppidi Pinaroli, Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis Prouinciæ Taurinen.

Abbati ſæcularis, & Collegiatæ Eccleſiæ S. Petri Oppidi de Lerma, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Burgen.

Abbati Monaſterij S. Mariæ Farſen. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœceſis in diſtrictu Vrbis.

Præpoſito Eccleſiæ Beatæ Mariæ Terre Attini, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Theatin.

Præpoſito Eccleſiæ S. Mariæ Terræ Piſciæ, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Florentin.

Priori Monaſterij S. Laurentij propè Padulam, Carthuſien. Ordinis, Abbati S. Mariæ de Cadoſſa, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Salernitan.

Priori Prioratus S. Iacobi de Spatha, Nullius Diœceſis, Prouinciæ Compoſtellan.

Priori Prioratus de Magazela, Militiæ de Alcantara, Nullius Diœceſis, Prouincię Compoſtellan.

Priori Prioratus de Veles, Nullius Diœceſis, Prouinc æ Toletan

Prædictorum verò Prælatorum Vicarijs, nunquam tales fiunt commiſſiones, ſicut ſupra dictum eſt, præterquam Vica-
62 rio generali prædicti Abbatis Montis Caſſinen. ex indulto fel. record. Sixti V. prout iam in praxi videmus: & licèt ego indultum huiuſmodi nondum viderim; attamen optima ratione, inter cœtera puto motum ipſum Sixtum, ad illud concedendum; ex eo quod, antequàm S. Benedictus acceſſiſſet ad Eccleſiam Caſſinen. illa habebat ſuum Epiſcopum; ac præſertim habuit Seuerum, qui interfuit Concilio Lateranenſi, anno 487. in quo quidem Concilio ipſe Seuerus ſubſcripſit tanquam Epiſcopus Caſſinen. & ſic poſtquam illuc acceſſit S. Benedictus, ſcilicet de anno 529. nemo alius præter Monachos Caſſinenſes, Epiſcopus ibi fuit deputatus; & ſucceſſiuè Abbates Caſſinenſes, poſt S. Benedictum, licèt non eſſent Epiſcopi, iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, Diœceſimquè habebant, vt per *Rot. in vna Soran. beneficij 8 Martij 1627. coram Merlino*, vt refert celeberrimus *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.1.cap.41.nu 36. cum duob. ſeqq.* & teſte *P. D. Marco Antonio Scipione in Elogia Abbatum Sacri Monaſterij Caſſinen.* magna eſt eiuſdem Monaſterij authoritas, magnaquè inter Italiæ Cœnobia, præſtantia; cum præter S. Germani Ciuitatem, triginta duo Oppida, hodie poſſidet, eiuſque Abbas omnimodam

dam habet Epiſcopalem iuriſdictionem; quam libere in ſua Diœceſi exercet, nec habet finitimum Epiſcopum, cui ea demandentur, quæ ex Sacri Concil. Trid. decretis, viciniori Epiſcopo ſint committenda: proindeque ſupradictus Sixtus V. ſtatuit, ea omnia, quæ ad iuris æquitatem, ſeu Indulgentiam, ac arbitrium Iudicis referuntur, ad prædictum Abbatem Caſinatem in ſua Diœceſi ſpectare, ita in hodiernum diem cauſæ, quæ ad matrimonia et ſacerdotia ſpectant, ab eodem Abbate cognoſcuntur, quas alioqui ad ſolos Epiſcopos pertinere indubitatum eſt: cum ipſe Abbas propriam Synodum celebret, propriumque habeat Seminariũ, Examinatores Synodales in ſua Diœceſi eligat, idoneos, excipiendis confeſſionibus approbat, ſacris initiandos examini ſubijcit: tonſuram, & minores Ordines, ſuis ſubditis, tùm ſęcularibus adminiſtrat: litteras dimiſſorias, ad maiores in aliena Diœceſi ſuſcipiendos: Eccleſiaſticorum concurſus ad ſacerdotia indicit: Confirmationis Sacramentum, & alia plura, quæ inferioribus Prælatis per Concilium Tridentinum non licet, adminiſtrat, & exercet; *id. in d. elogia*, vbi tabellam, ſiue plantam ſubijcit, quæ eiuſdem Monaſterij, quod nunc extat, & Oppidorumque, quæ poſſidet, deſcriptionem, & formam repręſentat.

Reliquis vero inferioribus Prælatis, quantumuis exemptis, & habentibus Epiſcopalem iuriſditionem, niſi fuerint Nullius diœceſis, ac particulare territorium habeant, nunquam committuntur huiuſmodi diſpenſationes, ſeu quæuis gratiæ exequendę. Rationem huius rei adducit *Garz. p. 9. cap. 2. num. 146.* dicens, quod diſpenſationes eorum ſubditis concedendæ, videntur committendæ Epiſcopis, intra quorum diœceſim ſunt; ſubdens nihilominus *num. 147.* quod ſufficit, ſi habeant territorium diſtinctum, licèt non ſit Nullius diœceſis. Sed cum id videatur repugnare praxi, & ſtylo Curiæ ſuper his commiſſionibus, nihil pronunc firmo. Eſt etiam dicendum, quod, quamuis ad effectum exequendi dictas litteras, ſufficiat huiuſmodi iuriſdictionem habere, licèt non habeant ipſi inſignia Epiſcopalia, non propterea ſequitur,
64 quod talia inſignia habentes, ſi careant iuriſdictione, nec habeant ſeparatum territorium, poſſint dictas litteras exequi: plures enim ſunt, qui ex Apoſtolico indulto, poſſunt vti dictis inſignijs, & alias prærogatiuas habere, nec tamen iſtæ litteræ eis dirigi cõſueuerunt. Exemplum erit, de Correctore Hoſpitalis Incurabilium huius Ciuitatis, cui *fel. record.* Gregorius XV. vt dictum Hoſpitale, ac alia ab eo dependentia, eorumque Eccleſiæ ſpeciali aliqua prærogatiua cohoneſtetur, ac ad maiorem decorem, & ornatum ipſius Correctoris, qui de nobili genere procreatus eſſe conſueuit, eidem Correctori pro tempore exiſtenti, perpetuis futuris temporibus, vt durante ipſius Correctoris officio dumtaxat, tàm in Eccleſia Hoſpitalis Incurabilium Neapolitan. quàm in quibuſuis alijs dicti Hoſpitalis ſubiectis Eccleſijs, & Capellis, & in proceſſionibus, alijſque actibus, & çœremonijs publicis, dummodò tamen in ſacro presbyteratus ordine, & dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus exiſtat, & non aliter, mitra, & baculo paſtoralibus, necnon chyrotecis, annulo, ſandalijſque, Mantello, ſeu Mozzetta, Pi-
65 leo, Rocchetto, habitu, coloribus, cœteriſque inſignijs pontificalibus vti, illaque induere, deferre, & geſtare, ac etiam miſſas, & alia diuina officia pontificaliter, more Epiſcoporum, celebrare, Necnon poſt ipſorum diuinorum officiorum ſolemnia, populo, ibi intereſſente, benedictionem ſolemnem, dummodò aliquis Antiſtes, ſeu Sedis Apoſtolicæ Legatus ibidem pręſens non ſit, vel ſi adſit, eius ad hoc expreſſus accedat aſſenſus, impartiri, liberè, & licitè valeat, Apoſtolica auctoritate perpetuò conceſſit, ſub *Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem 1621 ſextodecimo Kal. Iulij Anno Primo.*

Hanc eandem facultatem exequendi huiuſmodi diſpenſationes, & alias litteras Apoſtolicas, habent Vicarij Apoſtolici,
66 qui mittuntur cũ Breui, de conſilio Cardinalium, ſuper negotijs Epiſcoporum inquiſitorum; donec illorum cauſa decidatur, vel ſuſpenſio tollatur; nam ipſi Vicarij, ex vi dicti Breuis, maximas habere ſolent facultates; nec tamen ipſis committuntur litteræ Apoſtolicæ; ſed licèt expediantur directæ Epiſcopo, ſiue eius Vicario, in ſpiritualibus generali, exequuntur nihilominus dictæ litteræ ab ipſis Vicarijs Apoſtolicis, iuxtà verba appoſita in eorũ facultatibus; quamuis aliquando Cancellaria Apoſtolica, ac Præfectura Breuium, etiam ipſiſmet huiuſmodi reſcripta dirigant.

Verùm, quia litteræ pro huiuſmodi Vicatijs, plures continere ſolent facultates, non modò circa exequutionem litterarũ,
verùm

verum, etiam alia, in praxi ſcitu digna, non incongruum viſum fuit, ſub qua forma illę concedi conſueuerunt, hic ſubnectere, quę talis eſt videlicet.

A tergo. *Dilecto filio Ioſepho N. Clerico Firman. ſeù alterius Diœceſis,* Intus verò.

VRBANVS PAPA VIII.

67 *DIlecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Pro noſtri Paſtoralis officij munere, ijs potiſſimùm inuigilare debemus, quę curam Dominici gregis, vt in viam mandatorum Domini ad ſalutem dirigantur, omninò reſpiciunt. Volentes igitur, certis de cauſis, animum noſtrum mouentibus, Eccleſiæ N. de Vicario Apoſtolico prouidere: ac de tuis fide, prudentia, integritate, ac doctrina plurimùm in Domino confiſi: ſperanteſquè, quod ea, quę tibi duxerimus committenda, cumulatè ſis expleturus. Te in Eccleſia, & Ciuitate, ac Diœceſi N. huiuſmodi Vicarium, & Officialem generalem, in noſtrum, & Sedis Apoſtolicę Vicarium in ſpiritualibus, & temporalibus, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, conſtituimus, eligimus, facimus, & deputamus, cum eiſdem facultate, auctoritate, & poteſtate, quoad exercendum ea, quę iuriſdictionis, etiam voluntariæ exiſtunt, excepta tamen facultate, beneficia Eccleſiaſtica conferendi, ac litteras commendatitias, & dimiſſorias ad Sacros ordines concedendi, quam Epiſcopus pro tempore exiſtens, habere, & exercere ſolet in vniuerſa Diœceſi in foro conſcientię, & contentioſo; ac aliàs quomodocunquè, & qualitercunquè, necnon Eccleſias, & loca pia omnia, etiam Monialium Monaſteria, etiam exempta, quoad clauſuram ad Sacri Concilij Tridentini pręſcriptum, viſitandi, & reformandi, ac ad viſitationem huiuſmodi celerrimè, & debita cum diligentia procedendi; Synodum celebrandi, Iudices, Conſultores, Vicarios foraneos, Notarios, Actuarios, Magiſtros actorum, Promotores fiſcales, exequutores, omneſquè alios, & ſingulos Officiales, tàm maiores, quàm minores Curiæ Epiſcopalis, quibuſcunque nominibus cenſeantur, in Ciuitate, & Diœceſi prędictis, quotieſcunque opportunum fore iudicaueris; & aliàs iuxtà ſolitum, remouendi, ac alios in eorum loca eligendi deputandi, & ſubrogandi: mulctaſquè, & pœnas pecuniarias, apud aliquem probum, & idoneum virum, per te, de clero eligendum, deponendi, pijs vſibus, arbitrio tuo, applicandas; quaſcunque litteras Epiſcopo prædicto, ſiue eius Vicario directas, & dirigendas ęquè, ac ſi tibi ſpecialiter dirigerentur, aperiendi, & exequendi; litteras monitoriales in forma, ſignificauit, pro rebus deperditis, ſeù furto ſublatis, iuxta pręſcriptum dicti Concilij Tridentini, & bullę fel. record. Pij Papę V. prędeceſſoris noſtri, concedendi; in beneficijs de iurepatronatus, eiuſquè erectione, conſtitutione, necnon in locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum, iuxtà formam Sacrorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum, auctoritatem, & conſenſum præſtandi, cauſas criminales, ciuiles, etiam per appellationem deuolutas, & quę ad Curiam Epiſcopalem quouiſmodo pertinent de iure, vel conſuetudine in Ciuitate, & Diœceſi prędictis cognoſcendi, audiendi, committendi, fineque debito terminandi, contra delinquentes per inquiſitionem, etiam ex officio, prout iuris fuerit, procedendi, eoſquè corrigendi, mulctandi, puniendi, deponendi, & excommunicandi ſuſpendendi, & interdicendi, pœnarumquè, & ſententiarum earumdem moderationem, & mitigationem tibi reſeruandi; necnon cenſuras, & poenas ipſas, in caſibus à iure permiſſis, aggrauandi, & reaggrauandi, & ab illis, alijſque caſibus Epiſcopo prædicto, reſeruatis, prout tibi videbitur, conuenire, in vtroque foro abſoluendi, & abſolui faciendi, & exercendi, quæ præfato Epiſcopo, ratione iuriſdictionis, de iure, & conſuetudine competunt in pręmiſſis, & circa ea; etiamſi talia forent, quæ magis ſpecificam, & expreſſam exigerent commiſſionem. Et cum facultate ſubſtituendi in caſu neceſſitatis, cum ſimili, vel limitata pote-*

ſtate

ſtate. Volumus autẽ, quod pro tua & familia tua ſuſtentatione, ex redditibus Eccleſiæ prædictæ, prouiſio annua ducentorum ſcutorum monetę Romanæ perſoluantur, & eius rata de quadrimiſtre, in quadrimiſtre, anticipata ſolutione, vltra expenſas pro acceſſu, & receſſu, aliaque emolumenta ordinaria, & extraordinaria licita, ſolita, & conſueta; itaut ſi ij, ad quos ſpectat, in ſolutionibus, vel eorum aliqua defecerint, ſuo tempore lapſis decem diebus, ex fructibus menſæ Epiſcopali, pro deficiente portione, quę tibi debebitur, propria auctoritate capere, & exigere liberè, & licitè poſſis, & valeas; ſimulque viaticum pro expenſis acceſſus, & receſſus cum habitatione congrua in palatio Epiſcopali, pro tempore officij, habere debeas. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac pręmiſſis non parentes, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtentes, pœnis pecuniarijs, pijs vſibus, arbitrio tuo applicandis, ac etiam per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo: inuocato, etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſęcularis, Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis; ac dictę Eccleſię; etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium pręmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis illorum tenoribus, pręſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes: illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romę apud Sanctam Mariam Maiorem, sub Annulo Piſcatoris, die 15. Septembris 1632. Pontificatus noſtri Anno Decimo

M. A. Maraldus.

Hæc autẽ quoad cõmiſſiones diſpenſationum, aliarumque gratiarum, quæ pro vtroque foro expediuntur. Pro foro autem conſcientię tãtum, cum ſint occultę, committuntur, & diriguntur Confeſſario
68 Magiſtro in Theologia, vel decretorum Doctori, ex approbatis ab Ordinario, per Oratorem eligendo. Quocirca notandum putaui, quod licèt ſtante huiuſmodi commiſſione, dixerint nonnulli,
69 ſufficere talem Confeſſorem, eſſe licentiatum, vel, ſi regularis fuerit, approbatum à ſua Religione, vel à Rectore Collegij; prout tenet *Zerol. in ſua praxi Epiſ. p. 2. verbo, Pœnitentiarius, verſ. ſecundò reſpondetur*, qui *verſ. ſeq.* ait ſic vidiſſe practicari; ſubdens, quòd alioquin in Religionibus, vel Congregationibus, vbi non ſiunt, neque Magiſtri, neque Doctores, non poſſent eligi ex illis, Confeſſarij pro tali effectu; quod non eſt dicendum, ſed mens Sacrę Pœnitentiariæ eſt, vt eligatur vir doctus, & non ſolum Doctor: ſed quia regulariter Doctores ſolent eſſe docti, ideo ſtylus ponit ſe in tuto, vt ipſe *Zerol. loc. cit.*

Qui perperàm interpretatur dictũ ſtylũ, & mentẽ Sacræ Pœnitẽtiarię; pro quo optimè docet *Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 34. n. 7* quod non ſufficit, ſi talis Confeſſarius ſit vir doctus, qui publicè in Academia, Theologiam, aut ius Canonicum docet; quia oportet, vt ad eum Doctoris, vel Magiſtri gradum prouectus ſit; nec voluit Pœnitentiarius committere has diſpenſationes, niſi ſolis inſignitis hoc gradu, quia tales decet eſſe delegatos Papæ; & ita vult Sacra Pœnitentiaria, vt eius delegati ſint in hac dignitate, & ad hos gradus promoti; & propterea, quæ ratione dignitatis Doctoribus conceduntur, non porriguntur ad alios, veluti, licentiatos in his facultatibus, *id. Sanch. num. 8.*

Imò verò, neque poſſunt hæ diſpenſationes expediri per regulares, qui iuxtà ſuorum Ordinum inſtituta, Magiſtri licèt tales non ſint, appellantur, niſi illi verè ad Magiſterij gradum in aliqua Academia promoti ſint, *id. Sanch. nu. 9.* qui *num. ſeq.* docet, fruſtrari has diſpenſationes ſuo effectu, ſi ab aliquo expedientur, qui non ſit tali gradu inſignitus; quamuis communi errore, Doctor exiſtimetur; licèt è contra, ſi ſit Doctor, ſed indoctiſſimus, per rationes ibi per eum allatas.

Nec propterea harũ diſpenſationũ gratiæ euaneſcent, ſi cõtingat, illas præſentari nõ habentibus huiuſmodi qualitates, & ab illis litteras aperiri; quia nihilominus

alijs.

alijs ipſius qualitates habentibus, pro illarum exequutione, prẹſentari poſſunt; vt ſẹpè accidit in praxi.

Et in tantùm præmiſſa ſeruantur, q̧ pro quacunq; cauſa, Sacra Pœnitentiaria raró cõſueuit has litteras alijs nõ graduatis, vt ſupra, dirigere; niſi pro licentijs eligendi Confeſſorem, qui Oratorem à quibuſcunque caſibus, tàm Sedi Apoſtolicæ, quàm Ordinario loci reſeruatis, non tamen in bulla Cœnẹ Domini contentis, abſoluat, prout in forma ſolita; ne Sacra Pœnitentiaria videatur arctare pẹnitentem ad eligendum neceſſariò talẽ Confeſſariũ graduatum; quinimmò, cum aliquando accidat in loco Oratorum non adeſſe Confeſſariũ Magiſtrũ in Theologia, vel decretorũ Doctorẽ, ex peculiari gratia ſolet (rarò tñ) ipſa Sacra Pœnitẽtiaria, litteras pro quocunque caſu, dirigere Confeſſario ſimpliciter ex appprobatis; abſque eo, quod ſit Magiſter in Theologia, vel decterorum Doctor, hoc modo, videlicet, *Diſcreto viro Confeſſori, ex approbatis ab Ordinario, pręlatorem præſentium ad introſcripta ſpetialiter eligendo.*

Conſueuit tamen Summus Pontifex
70 nonnullis Miniſtris Generalibus Religionum, per litteras in forma breuis ſub Annulo Piſcatoris, hanc impartiri facultatem; vt ipſi, per ſe, vel alios ab eis deputandos, licèt non graduatos, poſſit dictas litteras apetire, & illas iuxta earum formam, exequi.

Sub qua tamen forma detur ſupradictis Miniſtris Generalibus ſiuè alijs Superioribus iſta facultas, patet ex litteris infraſcriptis, videlicet.

A tergo. *Dilecto filio Claudio Aquauiuæ Pręposito Generali Societatis Ieſu,* Intus verò.

GREGORIVS PAPA XIII.

71 *Dilecte fili. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper feciſti, quod alias quondam Alexander Frumentus, tunc officij Sacræ Pęnitentiarię Regens, dilectis filijs presbyteris Societatis Ieſu, cui praeſſe dignoſceris, etiam ſi nullo Magiſterij in Sacra Theologia, & Doctoratus in iure canonico gradibus, inſigniti eſſent, aliàs tamen idoneis, & approbatis ipſius Societatis Confeſſarijs, vt quaſcunque obſignatas, etiam Magiſtri in Theologia, vel iure canonico Doctoribus directas in foro conſcientiæ, eiuſdem Sacrę Pęnitentiariæ litteras, aperire, & abſolutionis beneficium, iuxtà illarum diſpoſitionem, impendere poſſent, & valerent, verbotenus conceſſit; eaquè facultate ipſi presbyteri hactenus vſi ſunt. Cum itaque ipſius Societatis Religioſi ad huiuſmodi gradus, niſi pro neceſſitate Scholarum ſuarum, promoueri non ſoleant, pęnitentes etiam ad ipſos presbyteros cum ſuis litteris abſolutionum in dies recurrant, & importunè obſecrent, opportunè etiam eos iuuari conuenit. Nos idcirco tuis in hac parte, ſupplicationibus inclinati, presbyteris Societatis huiuſmodi, per te, vel tibi ſubordinatos, illius Superiores, de tua licentia deſignandis, & ab Ordinarijs locorum approbatis, vel approbandis, etiam ſi Magiſterij, vel Doctoratus, aut alijs gradibus inſigniti non ſint, litteras huiuſmodi aperiendi, confeſſionibuſque fidelium, ad ipſos recurrentium, auditis, & impoſita ſalutari, in illis expreſſa, vel de iure inſligenda pęnitentia, abſoluendi, ac in foro conſcientiæ, quaſcunque ſibi verbo, vel ſcriptis commiſſas abſolutiones, diſpenſationes, & pęnitentiarum iniunctiones excipiendi, & exequendi, licentiam, & facultatem; tenore pręſentium concedimus, & impartimur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod pręſentium tranſumptis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo tuo, ſeù perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem vbique fides adhibeatur, quæ ipſis pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſę. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris die tertia Aprilis 1583. Pontificatus noſtri Anno Decimo.*

Cęſ. Glorierius.

tinm accedat aſſenſus. Regulariter tamen in iſto caſu, nimirum, quando in commiſſione cauſarum in ipſa Romana Curia contingat dari iudicem de conſenſu partium, eligendum, de eo partes ipſæ, præcedente citatione ad concordandum de iudice, coram *D.* Cancellariæ Regente, concordant; quatenus verò ad ipſam concordiam, prout ſæpè contingit, deueniri non poteſt, ab eiſdem, etiam partibus petitur, vt vnaquæque earum det liſtam iudicum confidentium, & diffidentium: quod ſi ambæ partes, vnũ ex datis, nominant in iudicem, ille deputabitur, ſi verò plures inſimul, vnus ex illis datur arbitrio eiuſdem D. Regentis, teſte eodem *Marth.ſ.p.1.cap.5. num.* 37. Quia verò hęc ad noſtrum inſtitutum minimè pertinent, propterea per tranſitum dicta eſſe volumus.

36 Cum verò ſupra dixerimus, Sede Epiſcopali vacāte, dari litteras Vicario Epiſcopi vicinioris viuentis, directas, nunquid idem ſit, mortuo ſiuè ab officio remoto ipſo Vicario, poſtquam cæpit ipſas litteras exequi adeo vt, adhuc opus ſit alia deſuper noua commiſſione pro exequutione earundem litterarum, an verò ipſa commiſſio tranſeat in ſucceſſorem in ipſo Vicariatus officio, qui poſſit ipſas litteras expedire?

Et pro negatiua facit communis opinio omnium *DD.* aſſerētium, iuriſdictionem delegatā Vicario Epiſcopi, eo mortuo, vel ab officio remoto, omninò expirare, & ad ſucceſſorem nequaquam tranſire; quodque dignitas Vicariatus, ſiuè per illins obitum, ſiuè remotionem, extinguitur, ſiuè mortuo ciuiliter, ſiuè naturaliter, vt per *Bart. in l. quod Principi, in fin.ff.de leg.2. Gemin. in cap. ſtatutum, verſ.& per hoc, de reſcrip.in 6. Dec. in cap. quoniam Abbas, num.62.de off. deleg. Pariſ.de reſign.benef.lib.7.quaſt. 24. num 78.* vbi teſtatur, ita fuiſſe reſolutum in vna *Neapolitana, teſte Caputaq. deciſ. 389. part.1.*

His tamen non obſtantibus, contraria ſententia verior, eſt, per *tex. in d.cap. quoniam* Abbas, & ibi *Dec. num.34.& Abb. num.49.Garz.de benef.p 6 cap. 2. num.* 29. diſtinguendo tamen ibi, niſi ipſa delegatio fuerit facta ſub nomine dignitatis, adiēcta tamen aliqua qualitate, vt videlicet ex ea uideatur habitus reſpectus ad perſonam, non autem ad dignitatem; prout accidum fuiſſe ait in vna *Caputar.de anno.1552. coram Roſſanen.* in qua fuit reſolutum, quod commiſſio facta Epiſcopo ſub nomine dignitatis, cum qualitate tamen, ex qua videtur reſpectus habitus ad perſonam, & non ad dignitatem, vt quia committitur Epiſcopo Tridentin. Neapoli commoranti, durat in perſona illius, etiam ſi transferatur ad aliam Eccleſiam, & non tranſit ad ſucceſſorem in Eccleſia Tridentin. per diuerſa intra ibi per eum allegata.

Quare, ſi delegatio, in propoſito, fuerit ſimpliciter facta Vicario generali Epiſcopi N. ſine aliqua adiecta qualitate, profectò, cum Papa habuiſſet rationem Tribunalis, ad eiuſdem Vicarij ſucceſſorem, ipſam delegationem tranſire, nemo eſt, qui ambigat, *id. Abb. in d cap. quoniam Abbas, num.11.* & fuit reſolutum in vna *Senen. Canonicatus, & prabenda coram Rcomano, 25. Octobris 1546. teſte Put.deciſ.487.lib.2.id.Par ſ.lib.1.q 11.nu.* 16. vbi ita diſtinguit, quod aut delegatio eſt facta ſub nomine dignitatis, aut expreſſo nomine proprio. Primo caſu tranſit ad ſucceſſorem: ſecundo verò caſu, extinguitur morte, *idem Dec. in d. cap.quoniam Abbas.Genuen. in praxi Cur. Archiep.Neapolit.cap.69.num. 1.* vbi licèt dicat, huiuſmodi delegationem non tranſire in Vicarium ſucceſſorem; ex quo Vicarius propriè non dicitur habere ſucceſſorem, & Vicariatus non eſt dignitas permanens, id tamen limitat non procedere, quando ſtylus alicuius Curiæ eſſet in contrarium, vt per *Achill. de Graſſ deciſ. 3. de off. Vicar* & quod ſatis mihi placet, eſt, dum dicit, non procedere ſupradictam communem opinionem, quando delegans habuit reſpectum ad tribunal Epiſcopi; quodque in hac eadem Curia Archiepiſcopali, obſeruantia eſt contra communem opinionem, quod Vicarius ſucceſſor, cognoſcit de cauſa delegata Vicario prædeceſſori; & in dubio, quando in delegatione, non exprimitur nomen proprium, cenſetur delegantem contemplari tribunal: Sed cum iam per totum ferè Orbem id ſeruetur, & practicetur, iam non videtur id poſſe aliàs in dubium reuocari, maximè quando ex coniecturis patet, delegantem habuiſſe rationem tribunalis, nulla in ipſo reſcripto alia qualitate adiecta, per quam videatur, Papam habuiſſe reſpectum ad perſonā delegati, vt etiam concludit *Sbrozz de off. Vicar.lib.2 q.57.* & ſatis per ipſam praxim patet, cū nunquam viſum fuerit, huiuſmodi diſpenſationes, ſiuè quæcunq; alia reſcripta,

ſcriptæ, dirigi Vicario, illius nominatæ
perſonæ, ſed tantũ ſimpliciter ſub nomine
Vicarij in ſpiritualibus generalis, prout
ipſa Cãcellaria ſeruat; ne ſub nomine Vi-
carij, alius, præterquã generalis, intelliga-
tur, putà foraneus, ſiuè alij Epiſcopi
Officiales, qui nõ poſſunt eſſe Sedis Apo-
ſtolicæ delegati, neque Summi Pontificis
reſcripta exequi, *tex. in cap. quoniam, de reſcrip. in 6.*

Redeundo nunc ad ipſum Vicarium,
viuente Epiſcopo, Dubitari poteſt, an ma-
nentibus verbis commiſſionis, in clau-
ſulis ſupplicationis adiectis, videlicet,
*& committatur Ordinario, ſiuè eius Vica-
rio &c.* poterunt litteræ vtrique dirigi? Et
videtur poſſe, quia illa dictio, *ſiuè*, poni-
tur ampliatiuè, vt *in cap. cum nullus, de
tem. por. ordin. in 6. Card. Tuſc. in ſuis pract.
concluſ. tomo 2. litera D. concluſ. 272.
num. 16.*

Sed contrarium eſt verius, & in praxi
receptum; quia Cancellaria nunquam
37 conſueuit committere, nec committit
has litteras Epiſcopo, & eius Vicario in-
ſimul; ac propterea, cum iam hic ſit ſty-
lus inueteratus, ipſe eſt attendendus cir-
ca litterarum expeditionem, *cap porrecta,
ibi; cum igitur à Cancellaria noſtra hu-
iuſmodi literas emanaſſe non credamus, de
confirm. vtil. vel inut. Abb. & Felin. in cap.
ex parte il 2. de offic. deleg. Mandoſ. regul.
27. q. 12. num. 2.* Quinimmò huiuſmodi
diſpenſationes nunquam committuntur
alternatiuè, ſcilicet Epiſcopo, ſeù eius
Vicario; ſed vni tantum eorum, ſicut do-
cet notorius ſtylus.

Vnde hinc deducitur, quod commiſſio
huiuſmodi litterarum, facta Vicario tan-
38 tùm, non poterit expediri per Epiſco-
pum, etiam ipſo Vicario ab officio re-
moto, nec è contra Vicarius poterit ex-
pedire cauſam commiſſam ipſi Epiſcopo,
cuius eſt Vicarius generalis; niſi Epiſco-
pus ei dictam cauſam ſubdelegaſſet, & è
contra (quod tamen ſemper intelligitur,
poſtquàm cauſa fuerit delegata; non au-
tem prius; ex eo quod, cauſæ à Papa de-
legandæ, & futuræ commiſſiones, non
39 poſſunt committi, quia iuriſdictio non
dum competens, nec habitu, nec actu,
committi non poteſt, *Garc. d. cap. 2. num.
22. & 23. Nauar. conſ. 5 de offic. deleg.*) ſa-
tis enim tritum eſt in iure, quod delega-
tio, ſeù commiſſio facta Vicario, non
40 cenſetur facta Epiſcopo, qui de iuriſdi-
ctione delegata Vicario, non poteſt ſe
intromittere, *Pax im. de off. & poteſt. Vic.
Marc. Ant. Genuen. in ſua praxi Archiep.
cap. 83. num. 11. Zerol. in prax. Epiſcop. p. 1.
verbo, Vicarius, dub 5* Hinc, cum aliàs
41 fuiſſent cuidam Vicario Epiſcopi dire-
ctæ litteræ cuiuſdam diſpenſationis in
forma pauperum, in quibus præcipieba-
tur, Oratorem, debere operam ſuam cõ-
ferre fabricæ, vel in aliud ſeruitium ali-
cuius Eccleſiæ vel loci pij, tribus ſaltem
menſibus, cùm eſſet Vicarius abſens,
Epiſcopus pietate ductus, ne in longum
protraheretur exequutio dictarũ littera-
rum ob abſentiam eiuſdem Vicarij, iuſſit
ipſi Oratori; vt operam ſuam huiuſmodi
conferret fabricæ cuiuſdam Eccleſiæ, quã
per totum integrum tempus contulit; ea-
que ſic collata, adiit Vicarium, iam ad
diœceſim reuerſum, inſtando pro exe-
quutione dictarum literarum; & ſic pro
decreto diſpenſationis: quod quidem
ipſe Vicarius facere recuſauit, ex eo
quod pœnitentia collationis operæ dictæ
fabricæ, fuit ſibi à dicto Epiſcopo nul-
liter impoſita; ac proptereà debebat
Orator denuò agere eandem pœniten-
tiam: Re denique ad Vrbem delata, fuit
reſcriptum, nullam eſſe habendam ratio-
nem pœnitentiæ huiuſmodi à dicto Epi-
ſcopo impoſitæ, & ſic denuo Orator per
tres alios mẽſes operã ſuã cõtulit: ex quo
dictus Epiſcopus carebat iſta authorita-
42 te, cũ iuriſdictiõ delegata, ſit extraordi-
naria, odioſa, & reſtringenda, *gloſ. in c. 1.
verbo proceſſus, de reſcrip. in 6. Ancar. conſ.*
43 *215. n. 8* & propterea ad alias perſonas
non expreſſas, prorogari non poteſt,
*cap. B & G. in fi. & ibi Abb. in princip.
num. 13. de off. deleg. Bart. in l. 1. num. 6. &
ibi Bald num. item 6 ff. de iudic.* Et ſpe-
ciale eſt in Epiſcopo, qui vt ſupra dictum
eſt, non poteſt ſe intromittere in cauſa
delegata à Papa ſuo Vicario, *Card. Imol.
& Bonif. in Clem. 2. de reſcrip. relati per d.
Genuenſ. in d. praxi cap. 69. tit de cauſ. deleg.*

Sed cum hæc ſint ſatis in praxi frequẽ-
tia, addendum etiam eſt, ſupradicta
omnia, locum ſibi vendicare, etiam ſi
contingat, ipſum Vicarium creari in
Epiſcopum eiuſdem diœceſis, vel quo-
cunque alio modo, deſinat eſſe Vica-
44 rius; quia adhuc ceſſat commiſſio, re-
ſpectu ſuæ perſonæ, & ſic tranſit in ſuum
ſucceſſorem in Vicariatu, *Sanch. lib. 8.
diſput. 27. num 31.*

Quid autem dicemus de Vicario Epi-
ſcopi confirmati, nondum tamen conſe-
crati, an ipſi poterunt huiuſmodi litteræ
diſpenſationis dirigi, Et ſicut nos docet

45 obſeruantia, & praxis, procul dubio ei
poſſunt dirigi, quia clarum eſt, Epiſco-
pum, ante illius conſecrationem, habere
plenam iuriſdictionem Epiſcopalem, &
Vicarius dicitur verè Vicarius Epiſcopi
habentis plenam iuriſdictionem Epiſco-
palem, *ta. Sanch. num. 35.*

Verùm, quia Epiſcopus plures habere
poteſt Vicarios generales in ſua Ciuita-
te, & diœceſi, *c. quoniam, de offic. ordin.*
c. ad hac, de offic. Archid. cap. 1. de celeb. miſſ.
Ancar. in Clem. 2. de reſcrip. & poteſt taliter
eos conſtituere, quod alter non depen-
deat ab altero, & quod ſint æquales, &
inſolidum, vel quod ſit vnus principali-
ter; etiam ſi conſtituatur alter in vno,
alter in alio loco; quia non attenditur
generalitas loci, ſed commiſſionis cau-
ſarum, & ſic facerent vnum conſiſtorium
cum Epiſcopo, *Zerol. in prax. Epiſcop. p. 1.*
verbo, *Vicarius* quid dicendum, ſi de-
46 legatio fiat ſimpliciter Vicario, cuinam
ex ipſis cenſetur facta commiſſio? Et di-
cendum eſt, quod cenſetur facta princi-
paliori, *id. Sanch. nu 36. qui allegat Clem.*
2. de reſcrip vbi dicitur, principalem Epi-
ſcopi officialem eſſe capacem huius de-
legationis, quod itidem ſeruatur, quan-
do ſunt plures Archidiaconi, & commiſ-
ſio ſit eorum vni tantùm; nam ſemper
intelligitur de principaliori, vt per *Bald.*
in cap. quoniam Abbas. num. 4. de offic.
deleg.

Hic inſuper te adnotare oportet,
quod ſæpe vidimus in praxi obſeruatum,
nimirum, quod ſi contingat Epiſcopum
ex aliqua cauſa, cenſuris Eccleſiaſticis
innodari; ac propterea etiam illius Vi-
carij iuriſdictionem ſuſpendi, ipſe Vica-
47 rius retinet nihilominus habitualem iu-
riſdictionem, tanquam verus Vicarius;
ſicut ipſe Epiſcopus; ac propterea pote-
rit cauſam ſibi, Apoſtolica authoritate
delegatam, exequi; quia cauſæ huiuſ-
48 modi exequutio, non ſuſpenditur per
excommunicationem Epiſcopi; cum ſit
verus Vicarius; & iuriſdictio ſibi delega-
ta, non dimanet à dicto Epiſcopo excom-
municato, vt per *Sbroz. de off. Vicar. lib.*
3. q. 17. num. 10.

Si verò, ex paulò ante dictis, duo Vi-
carij erunt æquè principales, & nullus
deſignetur in reſcripto, tunc, ille debet
49 exequi reſcriptum, quem pars elegerit,
gloſ. in d. cap. quoniam Abbas, verbo ſub-
ſtitutum, de off. deleg. quatenus reſcrip-
tum ſit gratioſum, *Sanch. d. lib. 8. diſp. 27.*
num. 37. & ſi partes diſcordent in illius
electione, tunc ille erit iudex, cui fuerunt
primò litteræ præſentatæ; quod maximè
procedit in commiſſionibus, & diſpen-
ſationibus, quæ non ſunt contentioſæ,
nec inter partes agitantur, *gloſ. in d. cap.*
quoniam Abbas, id. Sanch. d. diſput. 27. nu.
37. in fin.

Quid autem nunc dicendum eſt, ſi Vi-
carius Exequutor (prout ſæpè contigiſſe
ſcimus) inuenerit litteras diſpenſationis
eſſe ſubreptitias, vel obreptitias, iuxta fa-
cultatem ſibi traditam à Concilio Tri-
dentino, *ſeſſ. 22. cap. 5. ibi. ea vero, qua gra-*
tioſè concedentur, ſuum, non ſortiantur effe-
ctum, niſi prius, ab eiſdem tanquam delega-
tis Apoſtolicis ſummariè tantum, & ex-
traiudicialiter cognoſcantur, expreſſas pre-
ces, ſubreptionis, vel obreptionis vitio non
ſubiacere; cum illas, tales eſſe pronuncia-
uerit, nunquid poterit poſtmodum
cum Oratoribus diſpenſare, vigore earun-
dem litterarum? an verò poterit ſuam ſen-
tentiam retractare?

Antequam huic quæſtioni ſatisfaciam,
quia frequens in Romana Curia, & alibi
eſt ſermo de reſcriptis ſubreptitiè, & ob-
reptitiè impetratis; ſæpiſſimeque contin-
git, conceſſiones Summi Pontificis, ſiuè
cuiuſcunque alterius Principis, nihil, &
nunquam operari in caſibus vitioſis, do-
loſis, obreptitijs, ſeù ſubreptitijs, vt docet
tex. in l. non ſolum, §. ſi haeres, ff. de lib. leg.
Vnde in caſibus, in quibus requiritur
mentio alicuius reſcripti, ſi illud eſt nul-
lum, veluti ſubreptitium, vel obreptitium,
non erit de eo facienda mentio, *Petin. in*
cap. 1. nu. 13. de reſcrip. quod locum ſibi
potiſſimùm vendicare videmus in benefi-
cialibus; in quibus ſubreptio, & obreptio,
50 etiam non doloſa, vitiat gratiam; & red-
dit litteras inualidas, *cap. ſuper litteris. vbi*
Abb. & alij de reſcrip. quia in beneficiali-
bus, mens Papæ, eſt præciſa, *Imol. in cap.*
51 *ſuper litteris, eod. tit.* nam qualitas, quæ de
iure exprimenda eſt, ſi non exprimatur,
vitiat gratiam; etiamſi aliàs Papa litteras
conceſſiſſet, *cap. ſi motu proprio. de præb.*
in 6. Card. conſ. 33 vbi ait ſubreptionem
52 vitiare in beneficialibus, etiam ſi inſurgat
ex ſimplicitate; quinimmò, dixit *Inno. in*
cap. accedens de crim. fal. quod in gratioſis,
53 falſitas ſemper præſumitur expreſſa cum
dolo; quia impetrans, ante impetrationem
habebat ſe informare de veritate, *Man-*
doſ. reg. 32. qu. 25. nu. 7. non omnino prop-
terea puniuntur eos, qui horum terminorum
rum perfecta cognitione carent, ...re
54 quodnam verſetur diſcrimen inter ſubrep-
tio-

tiouem, quandoquidem, ſecundnm aliquorum *DD.* opinionem, hæc duo tanquam ſynonima habentur, & nihil inter ſe differunt; quod ſignanter tenuerunt *Dec.in cap. ſuper litteris, 1 not.4.de reſcrip. & Meno.b.de arbitr.iud.lib.2. Cent.1.caſu 201.nu.10.*

Sed re vera, huic opinioni, præter *DD.* contrarium ſentientes, aduerſatur, etiam ſententia, omnium antiquorum, ac peritorum Curialium; qui vnum ab altero, ita diſtingunt, nempè tunc ſubreptitium cenſeri reſcriptum, quando, ſcilicet Papa iam intellexit, quod ab eo petitur; verùm in ipſa petitione fuit tacita veritas; quę omnino narranda erat; vel fuit in ea falſum aliquod narratum. Reſcriptũ verò obreptitiam, illnd propriè eſt, quando, videlicet per verborum inuolutionem, aut cautam loquelam, veluti ironicam, aut callidam, effugitur plena concedentis intelligentia, vt per *Innoc. in cap. cum dilectus, num.3. de reſcrip.* quod profectò ſatis deprehenditur ex diuerſis reſcriptis, ſeu litteris Apoſtolicis, in quibus dici cõſueuit, quod litteræ non poſſint de ſubreptionis, vel obreptionis vitio notari, & alibi, non minus ſubreptitiè, quàm oberptitie, &c. & ſic tanquam duo apponuntur, aliàs enim diceremus, quod litteræ Apoſtolicæ aliquid ſuperfluum continerent, quod eſt omnino negandum, *Caſſad. deciſ.5 in fin. de prab* quia in illis quodlibet verbum debet operari, *arg. l. ſi quando, ff. de leg. 1 cap. ſi Papa de priuileg. in 6.* ex quo habetur ſupradicta verba ſubreptionis, vel obreptionis, &c. eſſe omnino ſeparata, *Card. Zabarel. conſ 30. quod ſatis agnoſcitur per* eandem dictionem, *vel*, quæ de ſui natura cadit inter diuerſa, vt per *Gonz. ad reg.8. Cancell. gloſ. 48. numer. 17. & gloſ. 52. num.3.*

Ad queſtionem igitur redeundo, eam, inter alios, mouet *Paul. Squill. de priuileg. cler. c.2 p. tit.2. sub.11. n. 205. cum ſeqq.* Cui reſpondet, quod tali caſu, non poterit Exequutor dictas litteras exeqni, ſed recurrendum erit ad Summum Pontificem delegantem, quia, cum ipſe Vicarius, tanquam Iudex delegatus, functus ſit officio ſuo, extincta eſt eius iuriſdictio; eo
55 quod pronũciando, ipſas litteras eſſe ſubreptitias, iam protulit ſuam diſſinitiuam ſententiam; ex quo decidit totam cauſam ſibi commiſſam *id. num.206* & ſic in illa non poterit ſe amplius intromittere, *l. Iudex poſteaquam, ff. de re iud. Rip in l. quod iuſſit, eod. tit. l. poſt ſententiam, C. de fruct. & lit. expenſ. Alex. in l. iubemus, ff. de iuriſd. omn. iud. Felin. in cap. qualiter, & quando il 2. de accuſat. Ludouiſ. deciſ. 486. num. 8.* ſicut, etiam dicendum eſt; quod iudex de-
56 legatus, ſi ſemel iudicauit, licèt nullirer, & inualidè, functus eſt officio ſuo: nec ſibi conuenit ſuam ſententiam reuocare, *l. Paulus, la prima, ff. de re iud. l. duo fratres, ff. de poen.* quod quidem Ordinario tantùm permittitur, qui iure proprio iudicat, *id. Paul. Squill. n 207.* qui *n.208.* ſubdit, quod ſi idem Iudex pronunciauerit, legitimam eſſe diſpenſationem, & poſtea inueniet ſe deceptum, vel erraſſe, ſiuè inito matrimonio, ſiuè non, virtute dictæ diſpenſationis, non poterit, vti delegatus, cauſam huiuſmodi reaſſumere, ex eo q iam, vt dictum eſt, fuerit functus officio delegati; ſed quod tanquam Ordinarius poterit cognoſcere de ipſo matrimonio contracto, vel contrahendo, an illud validum ſit, vel ne, ex *Sanch. lib.8. diſp.27. nu. 39.* licèt ſecùs dicendum ſit, vbi diſpenſatio, vel qnoduis aliud reſcriptum, emanauerit à Sacra Pænitentiaria pro foro tantùm conſcientiæ, prout infra dicemus.

Sed antequam vlterius progrediar, non incongruum, viſum fuit, ſubnectere, an Dataria, & Cancellaria Apoſtolicæ, conſueuerint committere alijs perſonis, exequutionem huiuſmodi literarum, putà habentibus iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem; vel eorum Vicarijs?

Et exiſtimat *Sanch lib.8. diſp.27. nu.34.* quem ſequitur *Garc. de benif p.9. cap.2. nu.147. in fin.* poſſe, non modò huiuſmodi iuriſdictionem habentibus, verùm, etiam eorum Vicarijs committi, cum ipſi ſint capaces huiuſmodi delegationum, tanquam Vicarij habentium iuriſdictionem Epiſcopalem; quia hoc modo iſti Vicarij, ſunt Ordinarij, ſicut Vicarij Epiſcopi; cum eandem iuriſdictionem habeant à Canone, quam Vicarij Epiſcopi, *Cuet. lib. 2. in iſt moral. tit. 8. n. 156.* & quod praxis ita ſe habet.

Hoc tamen omninò negatur; praxis enim talis eſt, vt huiuſmodi diſpenſationes, ſicut quæcunque alia reſcripta, non
57 committantur dictis Vicarijs, habentium talem iuriſdictionem; quia cum iſti Vicarij inferiorum, non ſint in dignitate Eccleſiaſtica cõſtituti, ſunt huiuſmodi commiſſionum incapaces: id enim docet etiã *Gloſ. in Clem. & ſi principalis, in verbo, Epiſcopali, de reſcrip.* vbi loquitur tantummodò de Officiali Epiſcopi; ſicut, etiam ſentit Sacra Congregatio Cardinalium,

vt ex declarationibus infra poſitis, in quibus dicitur, tantummodò committenda eſſe Prælatis; & de hac praxi teſtatur, etiam *Hieronymus Paulus in ſuo Prouinciale, tit. de iud. verſ. item quando*, dicens, quod nunquam ſcribitur, niſi Officiali maiorum Prælatorum, ac propterea, illis dirigi conſueuerunt, qui habent hanc iuriſdictionem; nam conſtat ex notorio, & vulgato ſtylo, quod omnes litteræ, ſiuè gratiæ, ſiue iuſtitiæ, committuntur paſſim dictis Prælatis, haben-
58 tibus tantùm ſupradictam iuriſdictionem, pro perſonis, & locis ſuæ iuriſdictioni ſubiectis; dummodò ſint exempti, & habeant Eccleſias pleno ſibi iure ſubiectas, & per hoc, ius Epiſcopale, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, *Innoc. in cap. 2. verſ. de abbatibus, de tranſact.* & probatur in *cap. Abbates, de priuil. in 6. gloſ. in Clem. 2. verſ. proprij, de reb. Eccleſ. non alien. tex. in cap. ſingulis, de ſtatu monach. cap. ſignificaſti, de for. compet.* & dicit *tex. in cap. ne pro defectu, §. ſtatuimus, iuncta gloſ. in verbo, regularis*; quod propter præmiſſa, Abbatia, & Epiſcopatus æquiparantur, *cap. diſcernimus, de iud.* vbi Abbates nominantur inter Epiſcopos, ſeù Archiepiſcopus, *cap. 2. de præb. in*
59 *6.* nam, ſicut Epiſcopatus eſt culmen dignitatum ſæcularium, ita Abbatia eſt caput omnium regularium beneficiorum; & ſic hanc æquiparationem intelligit de Abbatibus, habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem; quia iſti dicuntur magni Abbates, ſeù Abbates generales, de quibus loquitur *tex. in cap. Adrianus, 63. diſt.* ac propterea, dum Summo Pontifici narratur, Oratores eſſe alicuius loci iuriſdictionis alicuius ex dictis Abbatibus, ſeù cuiuſuis, ſimilem iuriſdictionem habentibus, non admittitur ſupplicatio, niſi in ea dicatur, *Exponitur S. V. pro parte N. & N. ex loco N. iuriſdictionis Abbatis, ſeù Præpoſiti N.* & in corpore ſupplicationis,
60 *Supplicant igitur humiliter Sanctitati Veſtræ Oratores præfati, quatenus Abbati Monaſterij N. Ordinis Sancti N. Nullius diœceſis, Prouinciæ N. particulare, & ſeparatum territorium habenti, ac iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem in dicto loco exercenti; etiam ſi de illis perſonis non ſit, quibus ſimiles cauſæ per Sedem Apoſtolicam committi conſueuerunt, committere, & mandare; vt cum eiſdem Oratoribus &c. diſpenſet*; poſtmodum verò hæc eadem verba apponuntur in litteris diſpenſationis. Et hic ſtylus inconcuſsè ſeruatur, præſertim, ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis Concilij Tridentini; quæ in ſimili declarauit de anno 1593. *in vna Prioratus de Veles, Ordinis Sancti Iacobi*, his verbis, *Congregatio Concilij cenſuit, diſpenſationes matrimoniales, et alias quaſcunque, quæ ſubditis inferiorum Epiſcopis à Sede Apoſtolica conceduntur, ſi eas extra Romanam Curiam committi contigerit, & illi inferiores Nullius Diœceſis exiſtant, & iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem habeant, eiſdem inferioribus, non autem viciniorbus Epiſcopis eſſe committendas. Hier. Card. Matthæus*: Quamuis poſtea eadem Sacra Congregatio dederit ſequẽtem declarationem ad inſtantiam Cardinalis Toleti, nempè, *Congregatio Concilij cenſuit, prius coram Domino Datario eſſe docendum, Priorem habere qualitates requiſitas, vt ipſi diſpenſationes matrimoniales committi poſſint, vel eſſe in quaſi poſſeſſione, vt prædictæ diſpenſaoiones eidem committantur. Hier. Card. Matthæus.*

Sicut etiam, *in vna Prioratus de Magazela*, ipſa Congregatio ſic cenſuit, *ſi Prioratus, vt proponitur, Nullius ſit Diœceſis, & quaſi iuriſdictionem Epiſcopalem habeat, literas diſpenſationum matrimonialium, & alias euſdem generis Priori committendas, 5. Maij 1593.* adeſt etiam *deciſio Rotæ, in vna Nullius, della Serena 19. Nouembris 1593. coram Cardinale Seraphino, quæ per extenſum hic ponitur, videlicet.*

Fuit inſtatum apud S.D.N. pro parte R.D. Alphonſi Flori, Prioris de Magazela Prouinciæ della Serena, vt occurrente caſu, ſibi dirigerentur litteræ diſpenſationũ matrimonialium, & aliæ ſimiles, tanquam Ordinario dictæ Prouinciæ: & cauſa diſcuſſa in Sacra Congregatione Concilij, fuit reſolutum, ſi Prioratus eſt Nullius Diœceſis, & Prior habet, quaſi Epiſcopalẽ iuriſdictionem, litteras huiuſmodi eſſe cõmittendas dicto Priori; ideo Sacra Congregatio, de ordine S.D.N. mandauit, vt in Rota videretur, ſi huiuſmodi qualitates verificantur. Ideo cauſa propoſita, & viſis probationibus, Domini dixerũt, probari, Priorem de Magazela habere propriam Eccleſiam, & vti ornamentis Epiſcopalibus, baculo, & mitra, necnon ius benedicendi, & concedendi Indulgentias, & hoc probari ex bulla fel. record. Clem. Octaui. Quod verò habeat territorium diſtinctum, & ſeparatum à territorio aliorum Ordinariorum viciniorum, mediantibus certis limitibus; & quod cõferat beneficia, viſitet Eccleſias, & corrigat delin-

quen-

quentes,optimè probant teſtes exhibiti, quibus tamen, quia fuerunt examinati ſine alicuius partis cõtradictione, vel Epiſcoporum vicinorum citatione,& ad hũc effectum, cum agatur de leui præiudicio, an velint Domini Officiales Sanctiſſimi fidem adhibere, Rota eorum arbitrio cẽſuit relinquendum.

Adeſt inſuper alia declaratio eiuſdem Congregationis,quæ uoluit,ut,Præpoſito Piſcien. cui mandata eſt iuriſdictio,viſitatio, correctio, & ſuperioritas, etiã quoad inſtitutionem,præſentationẽ, & nominationem, prout illam habebat Epiſcopus Lucan. ſint committendæ litteræ in forma, *Dignum*,& diſpenſationes matrimoniales: quas quidem deciſiones teneo authenticas penes me, & poſmodum eaſdem reperi relatas per *Garc. de benef. p.9. cap.2.nu.42.cum ſeqq.*

Abbates verò,Priores,& Præpoſiti;quibus hodie frequentiſſimè huiuſmodi diſpenſationes, & alia reſcripta Apoſtolica, à Dataria,& Cancellaria diriguntur, prout longo temporis curſu, & exercitatione obſeruauimus;omiſſis alijs,de quibus in dubium reuocatur, an ſint eis huiuſmodi commiſſiones dirigendę, ſunt ij, qui ſequuntur;eiſquè tales commiſſiones fiunt, eo etiam, quo ſequitur modo, licèt latius in ipſa ſupplicatione, & in litteris extendantur,His igitur fiunt commiſſiones, videlicet.

61 Abbati Monaſterij SS. Vincentij, & Anaſtaſij, ad Aquas Saluias nuncupatas Ciſtercien.Ordinis,propè,& extra mœnia Vrbis.

Abbati Monaſterij S. Syluestri Terræ Nonantulæ, Ordinis S. Benedicti,Nullius Diæceſis,Prouinciæ Rauennaten.

Abbati Monaſterij S.Saluatoris Maioris nuncupati, Ordinis S.Benedicti in diſtrictu Vrbis.

Abbati Monaſterij Montis Caſſinen. Ordinis S.Benedicti, Nullius Diæceſis, Prouinciæ Capuan.

Abbati Monaſterij Montis Virginis,Ordinis S Benedicti, Nullius Diæceſis, Prouinciæ Benenentan.

Abbati Monaſterij Sanctiſſimæ Trinitatis Cauen. Ordinis S.Benedicti, Nullius Diæceſis,Prouinciæ Capuan.

Abbati Monaſterij S.Chriſtophori,Terræ Caſtri Durantis,Ordinis S. Benedicti, Nullius Diæceſis,Prouinciæ Vrbinaten.

Abbati Monaſterij S.Mariæ Oppidi Pinaroli, Ordinis S. Benedicti, Nullius Diæceſis Prouinciæ Taurinen.

Abbati ſæcularis, & Collegiatæ Eccleſiæ S.Petri Oppidi de Lerma,Nullius Diœceſis,Prouinciæ Burgen.

Abbati Monaſterij S. Mariæ Farfen. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diæceſis in diſtrictu Vrbis.

Præpoſito Eccleſiæ Beatæ Mariæ Terre Attini, Nullius Diæceſis, Prouinciæ Theatin.

Præpoſito Eccleſiæ S. Mariæ Terræ Piſciæ, Nullius Diæceſis,Prouinciæ Florentin.

Priori Monaſterij S. Laurentij propè Padulam,Carthuſien. Ordinis, Abbati S. Mariæ de Cadoſſa, Nullius Diæceſis,Prouinciæ Salernitan.

Priori Prioratus S. Iacobi de Spatha, Nullius Diæceſis, Prouinciæ Compoſtellan.

Priori Prioratus de Magazela, Militiæ de Alcantara,Nullius Diæceſis,Prouincię Compoſtellan.

Priori Prioratus de Vcles,Nullius Diæceſis,Prouinciæ Toletan

Prædictorum verò Prælatorum Vicarijs, nunquam tales fiunt commiſſiones, ſicut ſupra dictum eſt, præterquam Vica-
62 rio generali prædicti Abbatis Montis Caſſinen. ex indulto fel. record. Sixti V. prout iam in praxi videmus: & licèt ego indultum huiuſmodi nondum viderim; attamen optima ratione, inter cœtera puto motum ipſum Sixtum, ad illud concedendum;ex eo quod, antequàm S. Benedictus acceſſiſſet ad Eccleſiam Caſſinen. illa habebat ſuum Epiſcopum; ac præſertim habuit Seuerum, qui interſuit Concilio Lateranenſi, anno 487. in quo quidem Concilio ipſe Seuerus ſubſcripſit tanquam Epiſcopus Caſſinen. & ſic poſtquam illuc acceſſit S. Benedictus, ſcilicet de anno 529. nemo alius præter Monachos Caſſinenſes,Epiſcopus ibi fuit deputatus; & ſucceſſiuè Abbates Caſſinenſes, poſt S. Benedictum, licèt non eſſent Epiſcopi, iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, Diæceſimque habebant,vt per *Rot. in vna Soran.beneficij 8 Martij 1627. coram Merlino*,vt refert celeberrimus *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib.1.cap.41.nu 36. cum duob.ſeqq.* & teſte *P. D. Marco Antonio Scipione in Elogia Abbatum Sacri Monaſterij Caſſinen.* magna eſt eiuſdem Monaſterij authoritas, magnaque inter Italiæ Cœnobia, præſtantia; cum præter S. Germani Ciuitatem, ſtriginta duo Oppida hodie poſſidet, eiuſque Abbas omnimo-

dam

dam habet Epiſcopalem iuriſdictionem; quam liberè in ſua Diœceſi exercet, nec habet finitimum Epiſcopum, cui ea demandentur, quæ ex Sacri Concil. Trid. decretis, viciniori Epiſcopo ſint committenda: proindeque ſupradictus Sixtus V. ſtatuit, ea omnia, quæ ad iuris æquitatem, ſeu Indulgentiam, ac arbitrium Iudicis referuntur, ad prædictum Abbatem Caſinatem in ſua Diœceſi ſpectare, ita in hodiernum diem cauſæ, quæ ad matrimonia et ſacerdotia ſpectant, ab eodem Abbate cognoſcuntur, quas alioqui ad ſolos Epiſcopos pertinere indubitatum eſt: cum ipſe Abbas propriam Synodum celebret, propriumque habeat Seminariū, Examinatores Synodales in ſua Diœceſi eligat, idoneos, excipiendis confeſſionibus approbat, ſacris initiandos examini ſubijcit: tonſuram, & minores Ordines, ſuis ſubditis, tùm ſecularibus adminiſtrat: litteras dimiſſorias, ad maiores in aliena Diœceſi ſuſcipiendos: Eccleſiaſticorum concurſus ad ſacerdotia indicit: Confirmationis Sacramentum, & alia plura, quæ inferioribus Prælatis per Concilium Tridentinum non licet, adminiſtrat, & exercet; *id. in d. elogia*, vbi tabellam, ſiuè plantam ſubijcit, quæ eiuſdem Monaſterij, quod nunc extat, & Oppidorumquè, quæ poſſidet, deſcriptionem, & formam repræſentat.

Reliquis verò inferioribus Prælatis, quantumuis exemptis, & habentibus Epiſcopalem iuriſditionem, niſi fuerint Nullius diœceſis, ac particulare territorium habeant, nunquam committuntur huiuſmodi diſpenſationes, ſeu quæuis gratiæ exequendæ. Rationem huius rei adducit *Garc. p. 9. cap. 2. num. 146.* dicens, quod diſpenſationes eorum ſubditis concedendæ, videntur committendæ Epiſcopis, intra quorum diœceſim ſunt; ſubdens nihilominus *num.* 147. quod ſufficit, ſi habeant territorium diſtinctum, licèt non ſit Nullius diœceſis. Sed cum id videatur repugnare praxi, & ſtylo Curiæ ſuper his commiſſionibus, nihil pronunc firmo. Eſt etiam dicendum, quod, quamuis ad effectum exequendi dictas litteras, ſufficiat huiuſmodi iuriſdictionem habere, licèt non habeant ipſi inſignia Epiſcopalia, non propterea ſequitur,
64 quod talia inſignia habentes, ſi careant iuriſdictione, nec habeant ſeparatum territorium, poſſint dictas litteras exequi: plures enim ſunt, qui ex Apoſtolico, indulto, poſſunt vti dictis inſignijs, & alias prærogatiuas habere, nec tamen iſtæ litteræ eis dirigi cōſueuerunt. Exemplum erit, de Correctore Hoſpitalis Incurabilium huius Ciuitatis, cui *fel. record.* Gregorius XV. vt dictum Hoſpitale, ac alia ab eo dependentia, eorumquè Eccleſiæ ſpeciali aliqua prærogatiua cohoneſtetur, ac ad maiorem decorem, & ornatum ipſius Correctoris, qui de nobili genere procreatus eſſe conſueuit, eidem Correctori pro tempore exiſtenti, perpetuis futuris temporibus, vt durante ipſius Correctoris officio dumtaxat, tàm in Eccleſia Hoſpitalis Incurabilium Neapolitan. quàm in quibuſuis alijs dicti Hoſpitalis ſubiectis Eccleſijs, & Capellis, & in proceſſionibus, alijſquè actibus, & cœremonijs publicis, dummodò tamen in ſacro presbyteratus ordine, & dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus exiſtat, & non aliter, mitra, & baculo paſtoralibus, necnon chyrotecis, annulo, ſandalijſquè, Mantello, ſeù Mozzetta, Pi-
65 leo, Rocchetto, habitu, coloribus, cœteriſque inſignijs pontificalibus vti, illaquè induere, deferre, & geſtare, ac etiam miſſas, & alia diuina officia pontificaliter, more Epiſcoporum, celebrare, Necnon poſt ipſorum diuinorum officiorum ſolemnia, populo, ibi intereſſente, benedictionem ſolemnem, dummodò aliquis Antiſtes, ſeù Sedis Apoſtolicæ Legatus ibidem præſens non ſit, vel ſi adſit, eius ad hoc expreſſus accedat aſſenſus, impartiri, liberè, & licitè valeat, Apoſtolica auctoritate perpetuò conceſſit, ſub *Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem 1621 ſextodecimo Kal. Iulij Anno Primo.*

Hanc eandem facultatem exequendi huiuſmodi diſpenſationes, & alias litteras Apoſtolicas, habent Vicarij Apoſtolici,
66 qui mittuntur cū Breui, de conſilio Cardinalium, ſuper negotijs Epiſcoporum inquiſitorum; donec illorum cauſa decidatur, vel ſuſpenſio tollatur; nam ipſi Vicarij, ex vi dicti Breuis, maximas habere ſolent facultates; nec tamen ipſis committuntur litteræ Apoſtolicæ; ſed licèt expediantur directæ Epiſcopo, ſiuè eius Vicario, in ſpiritualibus generali, exequuntur nihilominus dictæ litteræ ab ipſis Vicarijs Apoſtolicis, iuxtà uerba appoſita in eorū facultatibus; quamuis aliquando Cancellaria Apoſtolica, ac Præfectura Breuium, etiam ipſiſmet huiuſmodi reſcripta dirigant.

Verùm, quia litteræ pro huiuſmodi Vicarijs, plures continere ſolent facultates, non modò circa exequutionem litterarū, uerùm

verum, etiam alia, in praxi ſcitu digna, non incongruum viſum fuit, ſub qua forma illę concedi conſueuerunt, hic ſubnectere, quę talis eſt videlicet.

A tergo. *Dilecto filio Ioſepho N. Clerico Firman. ſeù alterius Dięceſis,* Intus verò.

VRBANVS PAPA VIII.

67 *Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Pro noſtri Paſtoralis officij munere, ijs potiſſimùm inuigilare debemus, quę curam Dominici gregis, vt in viam mandatorum Domini ad ſalutem dirigantur, omninò reſpiciunt. Volentes igitur, certis de cauſis, animum noſtrum mouentibus, Eccleſiæ N. de Vicario Apoſtolico prouidere: ac de tuis fide, prudentia, integritate, ac doctrina plurimùm in Domino confiſi: ſperanteſquè, quod ea, quę tibi duxerimus committenda, cumulatè ſis expleturus, Te in Eccleſia, & Ciuitate, ac Diæceſi N. huiuſmodi Vicarium, & Officialem generalem, in noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ Vicarium in ſpiritualibus, & temporalibus, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, conſtituimus, eligimus, facimus, & deputamus, cum eiſdem facultate, auctoritate, & poteſtate, quoad exercendum ea, quę iuriſdictionis, etiam voluntarię exiſtunt, excepta tamen facultate, beneficia Eccleſiaſtica conferendi, ac litteras commendatitias, & dimiſſorias ad Sacros ordines concedendi, quam Epiſcopus pro tempore exiſtens, habere, & exercere ſolet in vniuerſa Diæceſi in foro conſcientię, & contentioſo; ac aliàs quomodocunquè, & qualitercunquè, necnon Eccleſias, & loca pia omnia, etiam Monialium Monaſteria, etiam exempta, quoad clauſuram ad Sacri Concilij Tridentini pręſcriptum, viſitandi, & reformandi, ac ad viſitationem huiuſmodi celerrimè, & debita cum diligentia procedēdi; Synodum celebrandi, Iudices, Conſultores, Vicarios foraneos, Notarios, Actuarios, Magiſtros actorum, Promotores fiſcales, exequutores, omneſquè alios, & ſingulos Officiales, tàm maiores, quàm minores Curiæ Epiſcopalis, quibuſcunque nominibus cenſeantur, in Ciuitate, & Dięceſi prędictis, quotieſcunque opportunum fore iudicaueris, & aliàs iuxtà ſolitum, remouendi, ac alios in eorum loca eligendi deputandi, & ſubrogandi: mulctaſquè, & pœnas pecuniarias, apud aliquem probum, & idoneum virum, per te, de clero eligendum, deponendi, pijs vſibus, arbitrio tuo, applicandas; qualcumque litteras Epiſcopo prædicto, ſiue eius Vicario directas, & dirigendas ęquè, ac ſi tibi ſpecialiter dirigerentur, aperiendi, & exequendi; literas monitoriales in forma, ſignificauit, pro rebus deperditis, ſeù furto ſublatis, iuxta pręſcriptum dicti Concilij Tridentini, & bullę fel. record. Pij Papę V. prędeceſſoris noſtri, concedendi; in beneficijs de iurepatronatus, eiuſquè erectione, conſtitutione, necnòn in locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum, iuxtà formam Sacrorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum, auctoritatem, & conſenſum præſtandi, cauſas criminales, ciuiles, etiam per appellationem deuolutas, & quę ad Curiam Epiſcopalem quouiſmodo pertinent de iure, vel conſuetudine in Ciuitate, & Dięceſi prędictis cognoſcendi, audiendi, committendi, fineque debito terminandi, contra delinquentes per inquiſitionem, etiam ex officio, prout iuris fuerit, procedendi, eoſquè corrigendi, mulctandi, puniendi, deponendi, & excommunicandi, ſuſpendendi, & interdicendi, pęnarumquè, & ſententiarum earumdem moderationem, & mitigationem tibi reſeruandi; necnon cenſuras, & poenas ipſas, in caſibus à iure permiſſis, aggrauandi, & reaggrauandi, & ab illis, alijſque caſibus Epiſcopo prædicto, reſeruatis, prout tibi videbitur, conuenire, in vtroque foro abſoluendi, & abſolui faciendi, & exercendi, quæ præfato Epiſcopo, ratione iuriſdictionis, de iure, & conſuetudine competunt in pręmiſſis, & circa ea; etiamſi talia forent, quæ magis ſpecificam, & expreſſam exigerent commiſſionem. Et cum facultate ſubſtituendi in caſu neceſſitatis, cum ſimili, vel limitata poteſtate*

ſtate

ſtate. Volumus autē, quod pro tua, & familia tua ſuſtentatione, ex redditibus Eccleſiæ prædictæ, prouiſio annua ducentorum ſcutorum monetę Romanæ perſoluantur, & eius rata de quadrimiſtre, in quadrimiſtre, anticipata ſolutione, vltra expenſas pro acceſſu, & receſſu, aliaque emolumenta ordinaria, & extraordinaria licita, ſolita, & conſueta; itaut ſi ij, ad quos ſpectat, in ſolutionibus, vel eorum aliqua defecerint, ſuo tempore lapſis decem diebus, ex fructibus menſæ Epiſcopali, pro deficiente portione, quę tibi debebitur, propria auctoritate capere, & exigere liberè, & licitè poſſis, & valeas; ſimulque viaticum pro expenſis acceſſus, & receſſus cum habitatione congrua in palatio Epiſcopali, pro tempore officij, habere debeas: Contradictores quoſlibet, & rebelles, ac pręmiſſis non parentes, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtentes, pęnis pecuniarijs, pijs vſibus, arbitrio tuo applicandis, ac etiam per cenſuras, & pęnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo: inuocato, etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſęcularis; Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis; ac alijs Eccleſię; etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium pręmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis illorum tenoribus, pręſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes: illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſè derogamus; cęteriſquè contrarijs quibuſcunque. Datum Romę apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 15. Septembris 1632. Pontificatus noſtri Anno Decimo

M. A. Maraldus.

Hæc autē quoad cōmiſſiones diſpenſationum, aliarumquè gratiarum, quæ pro vtroque foro expediuntur. Pro foro autem conſcientię tātum, cum ſint occultę, committuntur, & diriguntur Confeſſario
68 Magiſtro in Theologia, vel decretorum Doctori, ex approbatis ab Ordinario, per Oratorem eligendo. Quocirca notandum putaui, quod licèt ſtante huiuſmodi commiſſione, dixerint nonnulli,
69 ſufficere talem Confeſſorem, eſſe licentiatum, vel, ſi regularis fuerit, approbatum à ſua Religione, vel à Rectore Collegij; prout tenet *Zerol. in ſua praxi Epiſ. p. 2. verbo, Pęnitentiarius, verſ. ſecundò reſpondetur*, qui *verſ. ſeq.* ait ſic vidiſſe practicari; ſubdens, quod alioquin in Religionibus, vel Congregationibus, vbi non fiunt, nequè Magiſtri, nequè Doctores, non poſſent eligi ex illis, Confeſſarij pro tali effectu; quod non eſt dicendum, ſed mens Sacrę Pœnitentiariæ eſt, vt eligatur vir doctus, & non ſolum Doctor: ſed quia regulariter Doctores ſolent eſſe docti, ideo ſtylus ponit ſe in tuto, vt ipſe *Zerol. loc. cit.*

Qui perperàm interpretatur dictū ſtylū, & mentē Sacræ Pœnitētiarię; pro quo optime docet *Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 34. n. 7* quod non ſufficit, ſi talis Confeſſarius ſit vir doctus, qui publicè in Academia, Theologiam, aut ius Canonicum docet; quia oportet, vt ad eum Doctoris, vel Magiſtri gradum prouectus ſit; nec voluit Pœnitentiarius committere has diſpenſationes, niſi ſolis inſignitis hoc gradu, quia tales decet eſſe delegatos Papæ; & ita vult Sacra Pœnitentiaria, vt eius delegati ſint in hac dignitate, & ad hos gradus promoti; & proptèrea, quæ ratione dignitatis Doctoribus conceduntur, non porriguntur ad alios, veluti, licentiatos in his facultatibus, *id. Sanch. num. 8.*

Inò verò, neqnè poſſunt hæ diſpenſationes expediri per regulares, qui iuxtà ſuorum Ordinum inſtituta, Magiſtri licèt tales non ſint, appellantur, niſi illi verè ad Magiſterij gradum in aliqua Academia promoti ſint, *id. Sanch. nu. 9.* qui *num. ſeq.* docet, fruſtrari has diſpenſationes ſuo effectu, ſi ab aliquo expedientur, qui non ſit tali gradu inſignitus; quamuis communi errore, Doctor exiſtimetur; licèt è contra, ſi ſit Doctor, ſed indoctiſſimus, per rationes ibi per eum allatas.

Nec propterea harū diſpenſationū gratiæ euaneſcent, ſi cōtingat, illas præſentari nō habentibus huiuſmodi qualitates, & ab illis litteras aperiri; quia nihilominus

alijs ipſius qnalitates habentibus, pro illarum exequutione, pręſentari poſſunt; vt ſępè accidit in praxi.

Et in tantùm præmiſſa ſeruantur, q pro quacunq; canſa, Sacra Pœnitentiaria rarò cõſueuit has litteras alijs nõ graduatis, vt ſupra, dirigere; niſi pro licentijs eligendi Confeſſorem, qni Oratorem à quibuſcunque caſibus, tàm Sedi Apoſtolicæ, quàm Ordinario loci reſeruatis, non tamen in bulla Cœnę Domini contentis, abſoluat, prout in forma ſolita; ne Sacra Pœnitentiaria videatur arctare pęnitentem ad eligendum neceſſariò talẽ Confeſſariũ graduatum; quinimmò, cum aliquando accidat in loco Oratornm non adeſſe Confeſſariũ Magiſtrũ in Theologia, vel decretorũ Doctorẽ, ex peculiari gratia ſolet (rarò tñ) ipſa Sacra Pœnitẽtiaria, litteras pro quocunque caſu, dirigere Confeſſario ſimpliciter ex appprobatis; abſque eo, quod ſit Magiſter in Theologia, vel decretorum Doctor, hoc modo, videlicet, *Diſcreto viro Confeſſori, ex approbatis ab Ordinario, per latorem præſentium ad introſcripta ſpecialiter eligendo.*

Conſueuit tamen Summus Pontifex
70 nonnullis Miniſtris Generalibus Religionum, per litteras in forma breuis ſub Annulo Piſcatoris, hanc impartiri facultatem; vt ipſi, per ſe, vel alios ab eis deputandos, licèt non graduatos, poſſit dictas litteras aperire, & illas iuxta earum formam, exequi.

Sub qua tamen forma detur ſupradictis Miniſtris Generalibus ſiuè alijs Superioribus iſta facultas, patet ex litteris infraſcriptis, videlicet.

A tergo. *Dilecto filio Claudio Aquauiuæ Pręposito Generali Societatis Ieſu.* Intus verò.

GREGORIVS PAPA XIII.

71 *DIlecte fili. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper feciſti, quod alias quondam Alexander Frumentus, tunc officij Sacræ Pęnitentiarię Regens, dilectis filijs presbyteris Societatis Ieſu, cui præeſſe dignoſceris, etiam ſi nullo Magiſterij in Sacra Theologia, & Doctoratus in iure canonico gradibus, inſigniti eſſent, aliàs tamen idoneis, & approbatis ipſius Societatis Confeſſarijs, vt quaſcunque obſignatas, etiam Magiſtri in Theologia, vel iure canonico Doctoribus directas in foro conſcientię, eiuſdem Sacrę Pęnitentiariæ litteras, aperire, & abſolutionis beneficium, iuxtà illarum diſpoſitionem, impendere poſſent, & valerent, verbotenus conceſſit; eaque facultate ipſi presbyteri hactenus vſi ſunt. Cum itaque ipſius Societatis Religioſi ad huiuſmodi gradus, niſi pro neceſſitate Scholarum ſuarum, promoueri non ſoleant, pęnitentes etiam ad ipſos presbyteros cum ſuis litteris abſolutionum in dies recurrant, & importunè obſecrent, opportunè etiam eos iuuari conuenit. Nos idcirco tuis in hac parte, ſupplicationibus inclinati, presbyteris Societatis huiuſmodi, per te, vel tibi ſubordinatos, illius Superiores, de tua licentia deſignandis, & ab Ordinarijs locorum approbatis, vel approbandis, etiam ſi Magiſterij, vel Doctoratus, aut alijs gradibus inſigniti non ſint, litteras huiuſmodi aperiendi, confeſſionibuſque fidelium, ad ipſos recurrentium, auditis, & impoſita ſalutari, in illis expreſſa, vel de iure inſligenda pęnitentia, abſoluendi, ac in foro conſcientiæ, quaſcunque ſibi verbo, vel ſcriptis commiſſas abſolutiones, diſpenſationes, & pęnitentiarum iniunctiones excipiendi, & exequendi, licentiam, & facultatem; tenore pręſentium concedimus, & impartimur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod pręſentium transſumptis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo tuo, ſeù perſonę in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem vbique fides adhibeatur, quæ ipſis pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſę. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris die tertia Aprilis 1583. Pontificatus noſtri Anno Decimo.*

Cęſ. Glorierius.

Porro

Porrò, circa id videndum reſtat, nunquid poſtquàm dictæ litteræ fuerint vni
72 Confeſſario præſentatę, poſſit alius pro earundem exequutione adiri? Hanc quæſtionem mouet *Nauar. conſ. 8. de off. iud. deleg.* dicens, An poſtquam pœniteus, cui Officium Sacræ Pœnitentiariæ dedit litteras ſigillatas, directas Diſcreto viro Cõfeſſori, per latorem præſentium, ad introſcripta ſpecialiter eligendo, eligit vnum Confeſſarium, poſſit, ſaltem de voluntate dicti Confeſſarij, eo dimiſſo, alium eligere? & reſoluit negatiuè, per rationes ibi per eum allegatas, nempè quod iuriſdictio delegata non poteſt prorogari de perſona in perſonam, *cap. 1. de offic. deleg.* & cum ſit ipſa iuriſdictio delegantis, ita ad dictum delegantem cuius illa eſt, pertinet eam extendere, & non ad partes; nec ad iudicem, qnorum illa non eſt, *arg. l. id, quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro in alium transferri non poteſt, ff. de reg. iur.* qnem multi *DD.* ſequuntur, præſertim *Zerola in ſua praxi verbo, Pœnitentiarius*, in principio, vbi etiam negatiuè reſpondet, licèt, Confeſſarius primò electus, conſentiat; quia per primam litterarum præſentationem, vterque functus eſt officio ſuo; alter ſcilicet præſentando, alter verò eas aperiendo: & fundatur in ſtylo Pœnitentiariæ, quæ apponit illam clauſulam, quod data abſolutione, litteræ lacerentur; idem dixit *Genuen. in praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitan. cap 25.*

Ego tamen miror de ipſo Nauarro, qui cum ſuo tempore fuiſſet vnus ex Conſultoribus Sacræ Pœnitẽtiarię Apoſtolicę, cuius Prætorio tot annis etiam ego minimus, ac prorſus indignus inſeruiui, ita aſſerit; cnm ſemper ipſius Pœnitentiarię mens, & ſtylus fuerit, vt huiuſmodi litteræ, quomodocunque fieri poterit, ſuum ſortiantur effectum, nt bene docet *Sanch. lib 8. diſp. 27. nu. 4.* vbi ait, id procedere non tantùm, vbi pœnitẽs ſemel literas pręſentauit cuidam Confeſſario, ſed etiam poſtquam ab eo pronunciatum fuit, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſſe im-
73 petrantem adire alium Confeſſarium, qui fortè in ea ſit opinione, vt reſcriptum valeat, & poſſe eundemmet Confeſſarium, re melius perſpecta, diſpenſationem illam, mutata ſententia, exequi; quamuis, ſi ſemel diſpenſauit, non poſſit canere palinodiã. Ratio autem, quam *id Sanch. loc cit* affert, ea eſt, quod, cum ea commiſſio facta ſit in foro conſcientiæ, ſequitur eius fori naturam; quæ eſt, vt non adſtringatur pœnitens acquieſcere ſententiæ vnius Confeſſarij; ſed poſſit alium adire; atquè idemmet Cõfeſſarius ſententiam mutare.

Ad contraria autem, cum *eod. Sanch. loc. cit.* reſpondetur; nam non prorogatur iuriſdictio de perſona ad perſonam, ex ſola partis voluntate, aut Confeſſarij, ſed ex voluntate ipſius Maioris Pœnitentiarij; qui litteras, nomine Summi Pontificis, conceſſit; cuius voluntas ea cenſetur eſſe, vt liceat diuerſos Confeſſores adire; qui omnes cenſentur electi ab eodemmet Pœnitentiario, vt litteras expediat; ac ſic ea poteſtas ſemel eligendi, intelligitur de actu conſummato; & ita ſemper tenuit, & tenet eadem Sacra Pœnitentiaria, quæ in his caſibus conſulta, ita reſpondit, prout in praxi, omni prorſus hæſitatione remota, ſeruatur.

SVMMARIVM.

1 *Litteris diſpenſationum matrimonialium non præponitur exordium.*

2 *Nomina, & cognomina Oratorum, in litteris exprimenda.*

3 *Error in proprio nomine, an vitiet diſpenſationem.*

4 *Nomina, quare adinuenta.*

5 *Error in ſyllaba, aut litera, impedit exequutionem diſpenſationis.*

6 *Et quomodo corrigendus.*

7 *Correctio ſuper nomine proprio, non datur.*

8 *Error veriſimilis in diſpenſatione, circa proprium nomen, quomodo dignoſcendus.*

9 *Error Cancellariæ, non debet obeſſe partibus.*

10 *Stylus Curiæ, ex variatione rerum fragilis, & incertus, quomodo intelligendus.*

11 *Cancellaria Apoſtolicæ ſtylus, inconcuſſè ſeruatur.*

12 *Eſt enim fundatus in iure communi.*

13 *Fraudibus omninò occurrendum*

14 *Nominis proprij erroris, correctio non datur in diſpenſatione.*

15 *Nequè Vicecancellarius, aut Cancellariæ Regens, habet ad id facultatem.*

16 *Error, ſi detegatur poſt regiſtratam ſupplicationem, quomodo corrigendus.*

Refor-

17 *Reformationis formula ſuper proprio nomine Oratoris.*
18 *Cognomine Oratoris in Vrbe ignorato, quãdo illud in ſupplicatione ſupplẽdũ.*
19 *Nomina genitorum, deſeruiant pro cognominibus Oratorum.*
20 *Cognomina Oratorum, quomodo confingi poſſint in ſupplicatione.*
21 *Cognominis defectus, non ſuppletur in diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, & quare.*
22 *Nomina Oratorum, quomodo in ſupplicatione conſcribenda.*
23 *Nomina diminutiua non ſolent admitti in Dataria.*
24 *Diœceſis Oratorum, in reſcriptis Apoſtolicis exprimenda.*
25 *Diœceſum duarum, Oratoribus exiſtentibus, omnes exprimendæ.*
26 *Et tunc, diſpenſationis littera dirigitur Ordinario Oratricis.*
27 *Diœceſibus duabus vnitis, cuinam earum Vicario, littera diſpenſationis dirigenda.*
28 *Error, ſi contingat in Diœceſi Oratorum, quid agendum.*
29 *Error, licèt culpa carens, non facit extendere reſcriptum ad caſum non expreſſum.*
30 *Loci ſpecialis expreſſio, in diſpenſatione matrimoniali propter anguſtiam, requiritur, & quomodo intelligatur.*
31 *Commiſſio diſpenſationis ſimpliciter, facta Ordinario Oratorum, intelligitur de Ordinario originis, & quare.*
32 *Domicilium per Oratores alibi contractum, non impedit, quin Ordinarius Originis exequatur litteras diſpenſationis ſibi directas.*
33 *Parochus Originis, non coniungit ſponſos, qui alibi domicilium contraxerũt.*
34 *Loci anguſtia cauſa, frequentior in diſpenſationibus matrimonialibus, & quomodo accipienda.*
35 *Diſpenſatio, quomodo latè interpretãda.*
36 *Fœminam, nubere extra proprium Oppidum, duriſſimum eſt, & quare.*
Dotis incompetentia Oratricis, cauſa, in quo loco verificanda.
38 *Et refertur ad id declaratio Sacræ Cõgr.*
39 *Diſpenſationes matrimoniales cũ cauſa anguſtiæ loci, vel dotis incompetentis, ſæpè ſolent eſſe ſubreptitiæ.*
40 *Ac proinde, quid agendum à Delegato.*
41 *Cauſa anguſtiæ Ciuitatis in diſpenſatione matrimoniali, ſublata à Paulo V.*
42 *Neq; in ſuburbijs eiuſdem admittitur.*
43 *Admittitur in loco Pauſilypi huius Neapolitan. diœceſis.*
44 *Et quomodo in paruis Ciuitatibus.*
45 *Et quomodo, ſi Oratorum alter ex Ciuitate, alter ex alio loco oriundi.*
46 *Matrimonia, expedit inter pares contrahi, & quarè.*
47 *Fabula Aeſopi ad id refertur.*
48 *Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, alteri non imputandum.*
49 *Matrimonia inter inæquales contracta, infelices exitus ſequuntur.*
50 *Vxorem ducens pauperem, ponit in domo ſua paupertatem, & qui diuitem, ponit tempeſtatem.*
51 *Nobilitas mulieris, et diuitiarum copia, cum forma viri compenſatur.*
52 *Forma mulieris, etiam pauperis, compenſari cũ diuitijs, aut nobilitate viri.*
53 *Cauſa exiſtente, Papa diſſoluit matrimonium ratum, non conſummatum.*
54 *Cauſa vna allegata in diſpenſatione matrimoniali, non poteſt alia poſtmodum ſuffragari.*
55 *Diſpoſitio ad vnam cauſam limitata, non extenditur ad aliam.*
56 *Cauſam in litteris diſpenſationis non expreſſam, quare non poſſit Delegatus admittere.*
57 *Reſcriptum, eſt ſtricti iuris, & non extenditur ad non expreſſa.*
58 *Virum ſibi quærere per ſe, non tenetur mulier.*
59 *Gradus Conſanguinitatis, &c. in diſpẽſatione matrimoniali exprimendus.*
60 *Conſanguinitas, & affinitas, vſque ad quem gradum impediant matrimonium contrahendum.*
61 *Conſanguinitatis impedimẽtum ad cõtrahendũ, reſtrictũ ad Quartũ gradũ.*
62 *Impedimentum nullum ad contrahendum in Quarto, & Quinto gradibus.*
63 *Quid tamen requiratur circa hoc.*

64 *Formula decreti Ordinarij, declarantis nullum prouenire impedimentum ex Quarto, & Quinto gradibus.*
65 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper impedimento dubio ad contrahendum matrimonium.*
66 *Impedimentum malitioſè datum ad contrahendum, quomodo ſit auferendum.*
67 *Declaratoria formula, Quod Oratores poſſint contrahere matrimonium, non obſtante falſa imputatione.*
68 *Impedimentum, quomodo validum ad contrahendum intrà Quintum gradum.*
69 *Epiſcopus, non poteſt prohibere, ne matrimonium contrahatur in Quarto, et Quinto gradibus, & quare.*
70 *Impedimenta ad contrahendum, ex pluribus ſtipitibus prouenientia, exprimenda.*
71 *Conſanguinitatis gradus, pro affinitate expreſſus in diſpenſatione, indiget correctione.*
72 *Conſanguinitas, & affinitas, non differunt ſpecie, ſed tantùm quoad diuerſitatem graduum.*
73 *Diſpenſatio ſuper vno defectu, non eſt diſpenſatio ſuper alio.*
74 *Impedimentum, ſi in Vrbe ignoretur, an ſit Conſanguinitatis, vel affinitatis, quomodo explicandum in litteris diſpenſationis.*
75 *Conſanguinei, ita dicuntur, quia inter ſe ſanguine iuncti ſunt.*
76 *Affinitas, eſt attinentia perſonarum, ex copula proueniens.*
77 *Homines, magis oculis, quàm auribus credunt.*
78 *Arboris Conſanguinitatis in Tertio, & Quarto gradibus, deſcriptio.*
79 *Arbor Conſanguinitatis, ſecundum vſum ruſticorum, vocatur Cippus.*
80 *Primum gradum, quomodo conſtituat ius canonicum, etiam collateralibus.*
81 *Graduum computatio, quomodo fiat à Canoniſtis.*
82 *Arboris Conſanguinitatis in Quarto gradu, deſcriptio.*
83 *Gradum vnum tantùm duæ perſonæ conſtituunt.*
84 *Graduum duplicitatis, ſeù multiplicitatis, mentio facienda in diſpenſatione.*
85 *Conſanguinitas, ex multiplici parte conſurgens, non eſt vnica tantùm.*
86 *Conſanguinitatis Duplicis Quarti gradus impedimentum prouenit ſiue ex vno, ſiue ex duobus ſtipitibus.*
87 *Arboris Duplicis Quarti Conſanguinitatis ex duobus ſtipitibus, deſcriptio.*
88 *Eiuſdemquè declaratio.*
89 *Arboris Conſanguinitatis in Quadruplici Quarto gradu, deſcriptio.*
90 *Eiuſdemquè declaratio.*
91 *Affinitas, regulatur ſecundum gradus Conſanguinitatis.*
92 *Affinitatis arboris, deſcriptio.*
93 *Eiuſdemquè declaratio.*
94 *Affinitas, impedit, ſicut Conſanguinitas.*
95 *Diſpenſatio tantùm valet, quantum ſonat.*
96 *Diſpenſationes matrimoniales, ſecundum qualitatem graduum, diuerſimodè dantur, & expediuntur.*
97 *Diſpenſationibus matrimonialibus, diuerſa officia conſtituta.*
98 *Litteræ Apoſtolicæ, præter ſtylum, & obſeruantiam Romanæ Curiæ expeditæ, ſunt de falſo ſuſpectæ.*
99 *Gradus, malè expreſſus in litteris diſpenſationis, quomodo corrigendus.*
100 *Et quid ſi error detegatur poſt regiſtratam ſupplicationem, ante tamen litterarum expeditionem.*
101 *Diſpenſationis impetratio, non requirit ſpeciale mandatum.*
102 *Supplicare poteſt quilibet pro impetrandis diſpenſationibus.*
103 *Pœnitentia, quomodo liceat, quando vterque ſupplicat pro diſpenſatione matrimoniali.*
104 *Et ad quid pœnitens teneatur.*
105 *Commodum, qui non reportat, non debet ſentire damnum.*
106 *Diſpenſatio matrimonialis, cuius expenſis impetranda.*
107 *Clauſulas,* Certam de præmiſſis notitiam non habentes, *quare appoſita in litteris diſpenſationis.*
108 *Aſſertioni* Oratorum, *Papa non tenetur ſtare.*

Pra-

Praxis narratiuæ litterarum Diſpenſationis matrimonialis, cum cauſa, & ſine copula.

C A P. V.

PRæmiſſis igitur, ſic pro harum litterarum exequutoribus, etiam quoad forum conſcientię declaratis, earundem ordinem proſequuturi; vlterius procedendo, ita dicamus, videlicet.

Oblatæ. Sic exordiuntur litteræ diſpenſatiónum matrimo-
nialium; in quibus de ſtylo Cancellariæ
1 Apoſtolicę nullum aliud exordium præ-
ponitur, ſicut in alijs litteris, gratiam con-
cernentibus, vt aduertit *Hieron. Paul. in ſuo Prouinciale Eccleſiarum, verſ. nota, quod quando aliquid committitur de iure non datur exordium, fol. mihi 389.*

Pro parte, &c. Stephani, &c.

In quibuſcunq; literis ſemper exprimen-
2 da ſunt nomina, & cognomina Orato-
rum, ad euitandum dubia, & æquiuocationes, per *tex. in l. ad cognoſcendum, C. de ingen. & manumiſ. l. hac conſultiſſima, C. qui teſtam. fac. poſſ.* necnon ad euitandam reſcripti inualiditatem; quia dum petitur gratia pro vno, non poterit alteri prodeſſe; cum non extendatur ad illum, cuius nomen, aut cognomen non eſt expreſſum in ſupplicatione porrecta.

Nec verificatur ſaltem in praxi, opinio *Sanch. lib. 8. diſput. 21. nu. 37.* dicentis, abſq;
3 dubio hunc errorem non vitiare diſpen-
ſationem, ſed prodeſſe Oratori, pro quo eſt impetrata; quamuis in eius nomine erratum ſit, ex quo error proprij nominis non vitiat reſcriptum, quando conſtat de corpore. Id enim ſatis à notorio Curiæ ſtylo deuiare ſciunt omnes Curiales: nec refert, quoad hoc, vt de iure id procedat, nempè tali caſu, non vitiari reſcriptum, vt probatur in *l. ſi quis in fundi, ff. de leg. 1.* ibi, *ſi quis in fundi vocabulo errauerit, & Cornelianum, pro Sempronıano nominauerit, debebitur Sempronıano. & in inſtit. tit. de leg. §. ſi quis in nomine.* per hæc verba, *ſi quidem in nomine, cognomine, prænomine, agnomine legatarij teſtator errauerit, ſi de perſona conſtat, nihilominus valet legatum. Nomina enim ſignificandorum homi-*
4 *num gratia reperta ſunt, qui ſi alio quolibet*
modo intelligantur, nihil intereſt, id, Sanch. loc. cit. Nam quicquid ſit de iure, aliter eſt de ſtylo, & in hac praxi receptum; quia non ſolùm, ſi erratum fuerit in nomine,
5 aut cognomine, verùm etiam in ſyllaba,
aut litera, diſpenſatio non meretur exequutionem, niſi prius ab Officialibus de-
6 putatis corrigatur; quinimmò, non modò
corrigendæ erunt litteræ, verùm, etiam illarum regiſtrum: quæ quidem correctio tranſit per multas manus Officialium, præcipuè D. Regentis Cancellariæ, quicquid, etiam dicat *tex. in l. qui habebat ff. de manu. teſta.* quem dicit ſingularem *Angel. in l. ſi in nomine, num. 1. C. de teſtam. Alex. in l. 4. num. 5. de leg. 1.* quibus iuribus cauetur, quod error in ſyllaba conſiſtens, nihil debeat abeſſe. Immò addo, quod quicquid aliàs fuerit obſeruatum, ho-
7 die non datur correctio ſuper nomine
proprio Oratoris, vel Oratricis; ſed opus eſt nouam gratiam impetrare, & nouas literas expedire, vel ſaltem, præuia noua ſignatura ſupplicationis, cum vera nominis expreſſione, ipſas iam expeditas litteras eorundem officialium authoritate corrigere, quod videtur eſſe introductum ad euitandas multas fraudes, quæ ob mutationem nominis ſub colore erroris, poſſunt interuenire; cum omnia iura fraudibus occurrant, illaſque prohibeant, *l. ſi cui, ff. de ſeruit.* ibi *per medias vias, l. in fundo. ff. de rei vendic.* niſi forſan deprehendetur aliquo modo veriſimilis
8 error, putà, ſi diceretur, *Antonius* pro
Antonino, Bernardus pro *Bernardino*, & ſimilia; ſi verò expeditæ fuerint literæ cũ expreſſione nominis Oratoris, verbi gratia *Franciſci Antonij*, in corpore autem litterarum, dicatur *Franciſcus*, vel quouis alio modo, ſicut ſæpè cõtingere videmus; tunc litteræ alicui vitio ſubiacere minimè videntur; pro quo adeſt optimum *Bart. conſ. 179. tex. in l. 1. C. de leg.* ſicut etiã dicimus de Notario, qui prima vice, aliquem appellauit nomine proprio, & poſtea alio; nam per hoc non vitiatur inſtrumentum, *id. Bart. d. conſ. 179.* quia
9 cum præmiſſa ſæpenumero eueniant per
errorem Cancellariæ, non debent partibus obeſſe, vt alias diximus de quibuſcunque alijs erroribus ipſius Cancellarię, quę gratis dictos errores corrigit, quando litteræ exigunt omnino huiuſmodi correctionem,

Illud autem, quod dicit *Dian. in ſuis*
reſolut.moral.tract.10.de leg.reſol.36. nem-
pè eſſe validam diſpenſationem, quando
erratur in nomine perſonæ, vt videlicet,
quando nomen Petri, exprimatur pro
nomine Pauli, omninò negatur; quando-
qnidem quãtũ à uera praxi Romanæ Cu-
riæ lõgè diſtet, nullus Curialiũ eſt, q̃ igno-
rat; cum iam ità obtinuerit illius anti-
quiſſimus ſtylus, qui eſt pro lege ſeruan-
dus, *c.quam graui, de crim.fal.* & licèt com-
muniter dici conſueuerit, quod huiuſmo-
10 di ſtylus ex variatione rerum prædictæ
Curiæ, fiat fragilis, & incertus, ac pro-
inde modò albus, modò niger, vt dixit
Lap.alleg.51.Felin.in cap.Rodulphus, poſt
*num.22.de reſcript.*Caſſad. *deciſ. 7. eod. tit.*
num.4. attamen intelligitur de illo ſtylo,
quem verè, ſecundum mutationem Pon-
tificum, eorundemquè Officialium mu-
tari, ac variari contingit, non autem de
11 ſtylo Cancellariæ, qui inconcuſsè, circa
litterarum expeditionem, ſeruari debet,
ad.Felin.in cap.ex parte 1.de reſcrip. ex quo
illa mentem Papæ declarat, M*andoſ.tom.*
1.quæſt.2.num.3. in proœm.regul. eundem
namque ſtylum, qui benè conſiderat,
12 fundatum reperit in iure communi: ſi
quis verò dixerit, iure communi non vi-
tiari reſcriptum per errorem in nomine
petentis, vt per iura ſupra allegata; re-
ſpondetur, quod licèt id appareat ipſo
iure communi cautum, eodem etiam iure
cauetur, vt cum per proprij nominis Ora-
toris mutationem, qnamplurimæ poſſent
fieri fraudes circa impetrationes reſcrip-
13 torum, propterea illis omnino occurren-
dũ ſit, *cap.ſedes, & cap.ex tenore, de reſcrip.*
qnod quidem tantum etiam ab ipſa praxi
abeſt, vt, ſicut iam ſupra diximus, nun-
14 quam ſuper errore proprij nominis, de-
tur correctio, niſi in ijs caſibus, quibus,
ſemota omni fraudis ſuſpicione, error
huiuſmodi correctionem, mereatur: in
quorum quidem corroborationem, cum
quilibet Summus Pontifex in craſtinum
ſuæ aſſumptionis, condat regulas Cancel-
lariæ Apoſtolicę, inter facultates, quas in
illarum calce concedit Vicecancellario,
& Cancellariæ Regẽti, licèt eis facultatem
tribuat corrigendi nomina, & cognomi-
15 na perſonarum, non tamen poſsũt corri-
gere propria nomina Oratorum, vt pa-
tet, per hæc formalia verba, videlicet,
Item, quod poſſit corrigere nomina, & co-
gnomina perſonarum, non tamen eorum,
quibus gratia, & conceſſiones fiunt, ac be-
neficiorum, dum tamen de corpore conſtat.

Hinc igitur eſt, vt cum ipſe D. Regens
nó poſſit niſi tantum cognomina Orato-
16 rũ corrigere, ſi contingat errorem reperi-
ri poſt regiſtratã ſupplicationẽ, circa pro-
prij nominis expreſſionẽ, ante tamen litte-
rarũ expeditionem, omnino opus eſt illud
ſuppleri per ſignaturam nouæ ſupplica-
tionis in forma reformationis, ſub præ-
inſerta priori ſupplicatione, quæ ita da-
tur, videlicet. *Pater Sancte. Dignetur S.*
V. litteras ſuper præinſerta conficiendas cum
expreſſione, quod Orator non Cynthius ſed
Ioannes Capyeius, & non aliter nominatur,
& cognominatur in reliquis verò, iuxta
eiuſdem præinſertæ vim, formam, conti-
nentiam, & tenorem expediri mandare de
gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus,
quæ eadẽ B.S.V. in dicta præinſerta conceſſit,
non obſtare cæteriſque contrarijs quibuſcun-
que. Quinimmò in ſecunda parte ſuppli-
cationis, in qua dici ſolet, quod narra-
torum omnium maior, & verior ſpeci-
ficatio, & expreſſio fieri poſſit in litte-
ris, ideſt ſuppleri in ipſa bulla, quatenus
opus fuerit, ſicut ſupra dictum eſt, nun-
quam id dicitur de nomine proprio Ora-
toris, ſed tantum de cognomine, & hic eſt
notorius ſtylus.
18 Quod ſi aliquando contingat ignorari
in Vrbe cognomẽ Oratoris, ſeù Oratricis,
ne propterea retardetur expeditio, ſi ibi
fuerit tranſmiſſa arbor Conſanguinitatis,
tunc cautus Sollicitator, ex ipſa arbore
poterit deſumere ſaltem nomen vtriuſque
genitoris Oratorum; quod deſeruiat pro
illorum cognomine; exempli gratia, ex di-
cta arbore deſumitur, patrem Oratoris,
vocari Franciſcum, patrem verò Oratri-
cis, Antonium, ſufficiet dicere, *Exponi-*
tur pro parte Stephani nati Franciſci, &
Catherina nata Antonij. & idem erit ſi in
ipſa arbore aderunt nomina matrum Ora-
torum; quia hæc, etiam nomina ſufficient,
vt potè, ſi dicatur, *pro parte Stephani nati*
Iſabella, & Catherina nata Beatricis; & ſic
19 pro cognominibus ſufficiunt nomina ge-
nitorum. Immò admittit etiam Romanæ
Curiæ praxis, vt omittatur, vt plurimum
illud verbum, *nati*, & ſic dicatur, *pro parte*
Stephani Franciſci & ſubauditur verbum,
nati, abſque eo quod dicatur, *pro parte*
Stephani nati Franciſci; ſic etiam Cathari-
næ Antonij, ideſt *nata Antonij*. Et quia, ſi
diceretur *pro parte Stephani Franciſci*, poſ-
ſet dubitari, an Stephanus, & Franciſcus,
eſſet vnicum tantum nomen, ſicut dici-
mus, *Franciſcus Antonius, Petrus Paulus,*
Ioannes Franciſcus, &c. propterea, ad id
digno-

dignoſcendum, eadem ptaxis docet, vt ſi
Stephanus fuerit filius Franciſci, tunc
vterque ſcribatur, cum prima littera ma-
iuſcula, vt ſupta videtur. Si verò erit no-
men compoſitum, prima littera primi no-
minis, erit tantùm maiuſcula, prima autē
ſecundi nominis, parua; nulla diſtantia
adiecta; ſed tanquam vnicum nomen ſcri-
bitur, nempè, *Stephanifranciſci*; & idem
dicendum eſt de Oratrice; nam ſi Ioanna,
erit filia Mariæ, tunc dicitur, *ex parte Ioan-
na Maria*, quod idem erit, ac ſi diceretur
Ioanna nata Maria, prout *Io. Andr. in
add. ad Specul. in rubr. de fil. presb.* vbi ponit,
ſe fuiſſe filium cuiuſdam Andreæ; & ſic, vt
omnes legunt, vocatur Ioannes Andreæ
ideſt filius Andreę, nō autem, quod vtrun-
que nomen eſſet ſuum, veluti, *Ioannes An-
dreas*, ſicut communiter eum appellamus:
quod ſi coutingat etiam hoc nomen Ora-
tricis eſſe compoſitum, tunc dicitur *Ioan-
namaria*, tanquam vnicum nomen, eo
modo, quo ſupra dictum eſt de nomine
Oratoris. Si verò, neq; ex ipſa arbore, ne-
que aliunde poterit haberi notitia ho-
rum cognominum, ne tempus propterea
amittatur, poterit porrigi ſupplicatio,
20 confingēdo ad libitum ipſa cognomina;
quia habita poſtmodum prædicta notitia
de prædictis cognominibus, poterunt illa
in litteris diſpenſationis ſuppleri: quod
quidem conceditur vigore Clauſularum
ipſius ſupplicationis, vbi petitur, quod
maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio
fieri poſſit in litteris; & præcipuè ex illis
verbis dictarum Clauſularum, videlicet;
& quod cognominum, &c.

Aduertas tamen, quod hic defectus co-
21 gnominis non poterit ſuppleri in litteris
diſpenſationis in forma pauperum, quia
in ſupplicatione delentur illa verba, *&
quod cognominum, &c.* & hoc ad euitandas
fraudes, quæ poſſunt contingere, ne Ora-
tor, ſiuè Oratrix ſupponat aliud cogno-
men, & poſtquam euaſerit ſolutionem
compoſitionis, expediat litteras ſupradi-
ctas, cum proprio cognomine; nam hoc
modo obuiatur fraudibus, iuxta *tex. in l. in
fundo. ff. de rei. vend.*

Quo verò ad ipſorum Oratorum no-
mina, quomodo conſcribenda ſint, dici-
mus, quod tàm in ſupplicatione, quàm in
22 litteris debent ſcribi clarè, & extēsè; ac eo
modo, quo in ipſo libro baptiſmatis de-
ſcripta ſunt: quodq; ſi plura fueriut ſibi ap-
poſita nomina, ſecundum communem
vſum diſtincta, illud ſufficit exprimi, quo
magis communiter vocari conſueuit.

Inſuper ſciendum eſt; quod ſtylus Data-
riæ, & Cancellariæ non admittit in ſuppli-
catione in forma ſignandi, nomen dimi-
23 nutiuum, putà ſi dicatur, *Antonellus,
Franciſcbellus, Belluccia, Ciomma, &c.* ſed
debet dici, *Antonius, Franciſcus, Iſabella
Hieronyma, &c.* ac præcipuè debent ad-
uertere mittentes ad Romanam Curiam,
& inibi expeditores, vt nunquam nomina
ipſa, ſiuè cognomina ſcribantur abbreuia-
tè, ſeù truncatè, ſed per conſequentiam
litterarum, & characteres claros, & ita ſe
habet circa id dictæ Curiæ ſtylus, de quo,
etiam teſtatur *Imol. in cap. cum acceſſiſſent,
& ibidem Felin. poſt princip. verſ. hodie ta-
men, de conſtit.*

Neapolitan. Diæceſis.

In omni-
bus re-
24 ſcriptis Apoſtolicis, eſt Oratorum diæce-
ſis exprimenda; quod ſi ipſi Oratores
25 erunt duarum diæceſum, erit vtraque ex-
plicanda, quicquid voluerit *Sanch. lib. 8.
diſp. 35. n. 5.* vbi dicit, quod ſi alter ſit Cor-
duben. alter verò Granaten. non, eſt opus
in precibus diſpēſationis explicare vtriuſ-
què diæceſim, ſed ſat eſt alterutrius, di-
cendo, *M. & N. diœceſis Corduben.* aut diç-
ceſis Granaten. ſubdens, quod ex ipſa pra-
xi conſtat, & quod nunquam vtriuſque
diæceſis explicatur.

Hoc enim eſt contra notorium ſtylum;
qui neceſſariò requirit vtriuſque diçceſis
expreſſionem; quinimmò huiuſmodi ſty-
lus non admitteret hic ſupplicationē, niſi
etiam in capite illius dicatur, verbi gra-
tia, *Neapolitan. & Auerſan.* poſtmodum
26 verò litterę diſpenſationis diriguntur
Ordinario Oratricis, vt illas exequatur:
id namque apponitur in Clauſulis ſup-
plicationis, nempè. *Et committatur Or-
dinario Oratricis, qui depoſita &c. diſ-
penſet.*

Nec ad rem facit, quoad hoc, ratio,
quam ipſe *Sanch.* affert *loc. cit.* nempè,
quod ſola expreſſio vnius diçceſis, ſuffi-
ciat, propterea quod poterit alterius cō-
trahentium Ordinarius diſpenſare cum
vtroque ſuper denunciationibus matri-
monio præmittendis, necnon alterutrius
contrahentium parochus copulare matri-
monio vtrumque, ratione connexionis;
nam, licet ea vera ſint, non tamen ſuffi-
ciunt ad effugiendum inconcuſſum ſty-
lum Datariæ, & Cancellariæ, huiuſmodi
expreſſionem requirentis, qui pro lege
ſeruatur, *Lap. alleg. 6. Caldor. conſ. 8. num.
4. de reſcrip. Pariſ. conſ. 44. num. 17. & ſeq.
vol. 1. Burſat. conſ. 393. num. 15. vol. 4.*

Aliàs enim, ſi ſic eſſet, prout ait *id. Sanch. loc. cit.* inuerterentur profectò ſtylus, vſus, & ordo committendi harum diſpenſationum litteras; cum mens ipſius Papæ, eiuſquè Cancellariæ ſit, ſemper earundem exequutionem committere Ordinario Oratricis; & niſi vtriuſque diœceſis fieret expreſſio, vbi Oratores ex duabus diœceſibus orti eſſent, poſſet contingere, litteras ipſas dirigi non Oratricis, ſed Oratoris Ordinario, contra mentem ipſius Papæ: ac propterea illarum Exequutor, ſi huiuſmodi ſtylum ignoret, perperam litteras ipſas exequeretur.

27 Contingit aliquando, Oratores eſſe alicuius diæceſis, cum alia inuicem, & æquè principaliter vnitæ: exempli gratia, Lunen. & Sarzanen. aut Maceraten. & Tolentin. & tunc, licèt utraq; vni Epiſcopo tantùm ſubſit, qui vnius illarum denominationem retineat, exprimendum nihilominus erit, ex qua ex his diæceſibus, verè ipſi orti ſunt; habet enim quandoque Epiſcopus in vnaquaque illarum, ſuum Vicarium generalem, cui committuntur litteræ exequendæ; ſicut etiam ipſe Epiſcopus pro negotiorum qualitate, vtriuſque diæceſis, & Eccleſiæ denominatione vtitur; vt conſtat ex forma literarum ſimilium vnionum, in quibus dici ſolet. *Ipſam Eccleſiam Tolentin. eiù Maceraten. vnimus, itaut pro tempore exiſtens Epiſcopus Maceraten. ſit ambarum Eccleſiarum vnitarum huiuſmodi Epiſcopus; & licèt vocetur Epiſcopus Maceraten. tamen in litteris pertinentibus ad Ciuitatem, & diœceſim Tolentin. ordinariè ſe ſubſcribere debeat, Epiſcopus Maceraten. & Tolentin. teneaturque retinere vnum Vicarium in dicta Ciuitate Tolentin. qui non recognoſcat ſuperiorem; nec ab eo habeatur recurſus ad Vicarium dictæ Ciuitatis Maceraten. ſed tantùm ad ipſum Epiſcopum*; Nã licèt Epiſcopatus duo vniantur, tamen quælibet Eccleſia Cathedralis retinebit ſua iura, ſuaſque prȩeminentias; quamuis ſic vnitæ, regantur per vnum tantùm Epiſcopum, per *tex. in cap. præcipimus, 16. quæſt. 1.* Vndè videmus, quod licèt Epiſcopatus Viterbien. & Tuſcanen. fuerint æquȩ principaliter vniti, quãdo tamẽ Epiſcopus reſcribit ſuper concernentibus iuriſdictionem, ſeù adminiſtrationem Epiſcopatus Viterbien. ſe nominat Epiſcopum Viterbien. & Tuſcanen. pro concernentibus autẽ Tuſcanen. Epiſcopatum, ſe inſcribit Epiſcopũ Tuſcanẽ. & Viterbien. *Mandoſ. regul. 12. q. 1. num. 4.* quia rei denominatio ſemper fieri debet à cauſa proxima, *iuxta tex. in l. quiſquis, §. hæc verba, ff. de vulg. & pupill.* Sicut Epiſcopus in Ciuitate Caſtellan. vel eius diæceſi exiſtens, Ciuitatis Caſtellan. & Hortan. eſt appellandus; ita è conuerſo, dum in Ciuitate, vel diȩceſi Hortan. commoratur, Hortan. ac Ciuitatis Caſtellan. Epiſcopus nũcupari, ac inſcribi debet: & ſi extra diæceſim reſideat, in negotijs ad Ciuitatem, & diæceſim Hortan. pertinentibus, Hortan. & Ciuitatis Caſtellan. in ſpectantibus verò ad Ciuitatem Caſtellan. & illius diȩceſim, Ciuitatis Caſtellan. & Hortan. Epiſcopus eſt denominandus, vt cenſuit *Sacra Congr. Concil. in vna Caſtellan. & Hortan. 8. Iunij 1624.* teſte *Barboſ. in coll. bull. verbo, Epiſcopus duarum Eccleſ. cap. 4.*

Sicut autem ſupra vidimus, quid agendum, cum contingat error ſuper nominè, ſeù cognomine Oratorum; videamus etiam, quid iuris, circa errorem in diæceſi eorundem in litteris diſpenſationis expreſſorum. Hanc eandem quæſtionem mouet *Sanch. d. lib. 8. diſput. 21. num. 39.* dum quærit, quid dicendum ſit, quando erratur in diæceſi, cuius erat is, pro quo impetratur diſpenſatio, nempè, ſi dictũ eſſet, Oratores eſſe diæceſis Salamantin. cũ ſint Corduben. ac proinde commiſſio facta ſit Officiali Salamantin. Et concludit, non poſſe Officialem Salamantin. hanc diſpenſationem exequi; quia hic deficit intentio Papæ committentis, quæ eſt, eam committere legitimo Ordinario impetrantis ad præſcriprum *Concil. Trid. ſeſſ. 22. cap. 5. de reform.* Hanc inſuper ibi
29 ſubdit rationem, quia error, quantumuis culpa carens, non efficit, vt reſcriptum extendatur ad caſum, qui ſub verbis eius non comprehenditur; quamuis, ſi is petitus eſſet, litteræ ſimiliter concederentur, & allegat *Innoc. in cap. ſuper litteris. num. 3. verſ. & nota, de reſcrip.* ſicut hac eadem ratione non poterunt litteræ huiuſmodi exequi, quantumuis minimus error, circa tamen ſubſtantialia, occurrerit; prout vera praxis docet, ac probitas timorati Iudicis Exequutoris expoſtulat.

Proindequè nihil relevat, quod dicit *Dian. d. tract. de leg. reſol. 36.* dum ait, validam eſſe diſpenſationem, quando erratur in Diæceſi, vt ſi Petrus, cum quo diſpenſatur, dicatur eſſe Diȩceſis Panormitan. cum ſit Meſſanen. ob hanc rationem, quia nimirum conſtat, intentionem Papæ eſſe, vt ſolus petentis Ordinarius, cum illo diſpẽſet;

ſet;& ſi Ordinarius poteſt diſpenſare quãdo erratur in nomine petentis, ſic etiam poterit, quando erratur in nomine ipſius Epiſcopi; & ibi plures *DD.* allegat pro hac ſua opinione, quam dicit bis, ipſo conſulente, fuiſſe poſitam in praxi; quia nihilominus loquitur contra dictum ſtylum, qui nunquam contrarium admiſit: ac proinde talis expreſſio, etiam non doloſa vitiat gratiam diſpenſationis, donec illa corrigatur, per iura ſupra allegata.

30 Ex loco de Reſina. Specialis loci expreſſio, ſeù Oppidi, aut Terræ originis Oratorum ſemper eſt neceſſaria, quando diſpenſatio cõceditur cum cauſa propter anguſtiam: quod tamen intelligas, dummodò verè illi ſint naturales loci expreſſi; quia licèt admitteretur hæc cauſa, ſi exprimeretur, Oratores eſſe ibi incolas ex domicilio legitimè contracto; cum tamen apponatur illud verbum, *ortorum*, id intelligitur ex vera origine; quamuis Oratores habuerint ibi prædictum domicilium vltra decem annos; quia adhuc non poſſunt dici verè orti; cum talis habitatio faciat tantùm incolam, ſeù domiciliarium, *Garc. de benef. p. 7. cap. 9. nu. 38. ex l. 1. cum ſeq. C. de municip. & origin.* & verba ſunt naturaliter, & propriè, non autem ciuiliter, & fictè *intelligenda, l. 3. §. hæc verba, cum gloſa, in verbo, hæreditatem. ff. de negot. geſt. Pariſ. conſ. 159. n. 17. & 18. vol. 4. Mandoſ. regul. 3. Canell. q. 20. n. 9. id. Garc. d. c. 9. n. 32.* vbi infert, quod ad diſpenſationes matrimoniales, in quibus impetrantes narrant ſe ortos, ex tali loco, non ſufficit verificare, habitaſſe ibi, & habuiſſe dictum domicilium; ſubdens *nu.* 34. quod nec refert, ſi dicatur, quod ſi Papa ſciuiſſet, nihilominus conceſſiſſet: quia, vt inquit *Bald. in c. ſignificante de reſcrip.* caſus omiſſus, non habetur pro expreſſo; ſicut ſupra de diœceſi diximus; & conceſſio facta in vno caſu, non porrigitur ad alium, *Dec. in c. ſuper litteris, de reſcrip. n. 18. in fin.*

Hinc eſt, quod licèt Oratores, tempore petitæ diſpenſationis, alibi, quàm in loco propriæ originis inhabitent, vbi iam domicilium contraxerint, ſi commiſſio fiat ſimpliciter Ordinario, abſque eo, quod exprimatur, originis, vel domicilij, cenſe-
31 tur in dubio facta Ordinario propriæ originis, non autem domicilij: quod quidem ſæpè contigiſſe ſcimus in ijs diſpenſationibus, quæ non requirunt neceſſariò expreſſionem loci, eo modo, quo petuntur ob loci anguſtiam, ſed tantum vbi aliæ adducuntur cauſæ, puta dotis incompetentia, exceſſus legitimæ ætatis mulieris ad contrahendum, vel cum cauſa infamiæ, aut etiam ſine aliqua cauſa: ſufficit enim tunc ita aſſerere *Exponitur pro parte N. & N. Neapolitan. Diœceſis. Quod &c.* niſi forſan ratione prædicti domicilij, exprimendum eſſet, eos in tali loco, vel in ipſa Ciuitate domicilium contraxiſſe; prout requiritur: ac proinde non aliàs, quàm ſequenti modo, concipietur narratiua, videlicet, *Exponitur pro parte N. & N. ex loco N. Diœceſis Auerſan. ortorum, & in Ciuitate Neapolitan. à biennio, & vltra commorantium, &c.* quandoquidem, licèt ſi Papæ narraretur, Oratores ipſos in tali loco domicilium contraxiſſe, cupereque proptereà litteras committi ipſi Ordinario domicilij, ſine difficultate id obtinuiſſent, vt dictum eſt, attamen, niſi id exprimatur, nunquam ſubintelligeretur: ac propterea vetus inoleuit ipſius Curiæ ſtylus, vt cum Oratores cupiant litteras committi Ordinario domicilij, expreſſis verbis id in ſupplicatione petatur; in cuius calce per Officiales poſtmodum ad id præpoſitos, additur; *Et attento quod Oratores, (ſiuè Oratrix) in loco* N. *diœceſis* Neapolitanæ *à biennio, & vltra commorantur, in quo domicilium contraxerunt* (ſiuè Oratrix domicilium contraxit) *committatur Ordinario Neapolitan. ſiue eius Vicario, &c.* nec aliàs dabitur iſta commiſſio, niſi ſaltem per huiuſmodi tempus ibi inhabitauerint; quamuis in inſtanti, ſtatim ac quis incipit habitare, animo perpetuò ibi manendi contrahatur domicilium, vt probatur ex *l. domicilium ff. ad municip.* Cum igitur huiuſmodi ſtylus non, aliàs eſſe concedendas tales diſpenſationes doceat, quàm cum expreſſa mentione ſupradicti domicilij; prout tota Curia de hac obſeruantia teſtatur; ſi aliter litteræ prædictæ fuiſſent expeditæ, exequutionem, eas non mereri certum eſt: ex quo nunquam ipſas litteras intendit Summus Põtifex Ordinario domicilij dirigere, niſi à partibus id expreſsè petatur, vt dictum eſt, & ab ipſo Papa concedatur: & ita ſeruat Dataria Apoſtolica, cuius Datarius eſt organum menſis, & vocis Papæ, *Gonz. ad regul. 8. gloſ. 63. n. 60.* adeòque viget iſta tam antiqua obſeruantia, vt meritò, omni prorſus hæſitatione remota, inducat ſuper hoc declarationem intentionis Papæ, *Rot. deciſ. 503. num. 2. & deciſ. 571. nu. 7. p. 1. diuerſ.*

Neque hic duximus reſpondendum, quod licèt Oratores alibi domicilium, vt diximus, contraxerint, ſi tamen petant litteras

præ-

prædictæ diſpenſationis Ordinario pro-
priæ originis committi, tenebitur profe-
32 ctò ille, ipſas litteras exequi, non obſtante
quocunque domicilio vbiuis per eos, etiã
per viginti annorum continuam inhabi-
tationem, contracto. Quãdoquidem com-
miſſionem hanc, non ex iuris, aut alicuius
obſeruantiæ neceſſitate, fieri omnes faten-
tur Curiales Ordinario domicilij Orato-
rum, ſiue Oratricis tantùm, ſed ad ipſorũ
inſtantiam, ac pro maiori eorum id petẽ-
tium, commoditate. Nec tamen ſtylus hic,
& obſeruantia carent ſolidis fundamen-
tis; præſertim, quia domicilium originis,
nunquam deperditur, cum ſit immutabi-
le: id namq; diſcrimen verſatur inter do-
micilium originis, & habitationis; illud
enim eſt immutabile, vt docet notorius
*tex. in l. aſſumptio. ff. ad municip. ibi, neque
recuſando quis patriam, ex qua oriundus eſt,
mutare poteſt*; hoc autem, ſicut propria
uoluntate, & proprio facto conſtituitur,
ita propria voluntate, & facto mutatur, ut
per *Sanch. lib. 3. diſp. 23. nu. 4.* qui *n 6 verſ.
Secundo, quia domicilium*, ait, quod domi-
cilium originis, una cum domicilio ha-
bitationis retinetur.

His ergo ſic ſtantibus, perperàm quidã
Archiepiſcopus denegabat quarundam
diſpenſationis matrimonialis litterarum
exequutionem, ſibi, vel eius Vicario dire-
ctarũ, in cuius diœceſi Oratores orti erant,
ſiuè Oratrix tantummodò orta erat, prout
in eiſdem litteris dicebatur: id enim recu-
ſabat ſub prætextu, quod Oratores in alie-
na diœceſi domicilium per longum tem-
pus contraxerant: ac propterea dicebat,
huiuſmodi litteras non ſibi, aut eius Vica-
rio, ſed Ordinario, ſeù Vicario prædicti
domicilij eſſe dirigendas: certioratus ni-
hilominus idem Archiepiſcopus de ſtylo
Romanæ Curiæ, quæ nunquam commit-
tit has litteras Ordinario domicilij, niſi
inſtantibus ipſis Oratoribus, cum etiam
non obſtante tali domicilio liberùm ſit
partibus obtinere litteras alterutri diri-
gendas, nihilominus pro ſua tuenda opi-
nione, litteras ipſas adhuc exequi recuſa-
uit. Re tandem ad Vrbem delata, cum ibi
fuiſſet pluries inſtatũ penes Dominũ Da-
tarium pro commiſſione earundẽ littera-
rum Ordinario domicilij, ſtante recuſa-
tione prædicti Archiepiſcopi, fuit per eum
hæc cõmiſſio denegata; eo quod diceret,
litteras fuiſſe iam bene cõmiſſas dicto Ar-
chiepiſcopo, tanquam Ordinario originis
Oratorum; ſed tantùm alias litteras in
forma mutationis iudicis, expediri man-
dauit Epiſcopo viciniori directas, qui re-
quiſito prius dicto Archiepiſcopo pro
exequutione priorum litterarum, ſi adhuc
illas exequi recuſaret, & aliam cauſam ra-
tionabilem ſuæ recuſationis non allega-
ret, ipſe vicinior Ordinarius dictas prio-
res litteras diſpenſationis exequeretur;
prout præcedẽte dicta noua requiſitione,
exequutus eſt; qui commiſit examen pro
verificatione narratorum in dictis litteris
diſpenſationis, in Ciuitate Neapolitan. in
qua Oratores domicilium contraxerant:
omnibuſquè verificatis deuenit ad decre-
tum diſpenſationis: ac pro ſeruanda for-
ma Concilij Tridentini; fuit matrimoniũ
contractum in dicta Ciuitate Neapolitan.
coram proprio Parocho; quia, contra nõ-
nullos, contrarium ſentientes (quod obi-
ter dictum ſit) Parochus ſolius originis,
33 non cenſetur proprius ad aliquos in ma-
trimonium coniungendos, qui alibi tem-
pore huiuſmodi contractus domicilium
contraxerunt; cum illa propria Parochia
dicatur, in qua quis habet domicilium
propriæ habitationis, iuxta decretum
*Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. Sanch. lib. 3. diſp.
23. nu. 7.*

Ad hanc autem concluſionem facit no-
torius *tex. in c. cum nullus, de temp. ordin.
in 6.* vbi eadem ratio viget, cum alia con-
traria deprehendi non poſſit, ac proinde
erit eiuſdem iuris diſpoſitio, *l. ſi poſtulaue-
rit. §. ratio. ff. de adult. l. illud, verſ. ſed magis,
ff. ad l. Aquil. Oldrad. conſ. 185. in fin. gloſ.
in l. ſed, & ſi lege. §. puto poſſe, verſ. habeant
ante fin.* vbi inuehit contra notantes, ſeù
conſiderantes diuerſitatem caſuum, ratio-
ne contempta, *ff. de petit. hæred.* Et ad quã-
cunque hæſitationem ſubmouendam, facit
permaximè doctr. *Bart. in l. aſſumptio, ff.
ad municip.* vbi ſatis apertè docet, quod
origo, quoad omnes ſuos effectus, per quã-
cunque domicilij translationem, nũquam
amiſſa cenſetur; idem dixit *Alex. in l. cum
quadam. num. 4. & 5. de iuriſd. omn. iud.* etiã
per abſentiam mille annorum: quinimmo
nec illi renunciari poteſt, vt per *Boer. deciſ.
13. num. 2.* cum naturalia mutari non poſ-
ſint, vt dictum eſt, *§. ſed naturalia. inſtit. de
iur. nat. gent. & ciu. Iaſ. in l. ſi arrogator
verſ. & iſtud confirmatur. ff. de adopt. id.
Boer. nu. 12.*

Propter illius anguſtiam.

34 Hæc eſt vna ex frequentioribus cauſis, cũ
quibus conceduntur diſpenſationes ma-
trimoniales, præſertim in gradibus Con-
ſãguinitatis, ſeù Affinitatis remotioribus.

Sed

Sed hic in praxi videamus,an ipſæ litteræ
diſpenſarionis debeant exequutioni de-
mandari, ſi præfata Oratrix in alio loco
inſigni,vicino ſuæ patriæ,virum ſibi æqua-
lem inuenerit? Et certè videtur, quod ſic;
cum prædicta diſpenſatio ſit libera, & abſ-
que conditione conceſſa;nam licèt ipſa ſit
ſtricti iuris,& ſtrictè interpretanda, *c.quod
dilectio,de conſang.& affin. c.1.in fin. de fil.*
35 *presb. in 6.* Nihilominus eſt latè interpre-
tanda, quatenus verba ſonant, & ipſorum
verborum natura requirit; & ita ſeruatur
in hac Curia Archiepiſcopali Neapoli-
tan.teſte *Marco Antonio Genuen. in ſua
praxi. cap.20.num.4 & 5.* vbi, ex hoc ita
concludit, quia in diſpenſatione non ap-
ponitur aliqua conditio, ac propterea il-
lius verba, non ſunt aliter interpretanda,
quàm ſonant; quia ſi Papa aliàs voluiſſet,
profectò id expreſſiſſet; ac propterea di-
xiſſet, *dummodo in alio loco circumuicino
ſuæ patriæ,& inſigni, virum paris conditio-
nis inuenire nequeat*, vel per alia verba
æquipollentia;ſed hic contentatur, vt ſuf-
ficiat, Oratricem non inuenire virum pa-
ris conditionis in loco, vnde ipſa orta eſt;
prout narratur in ſupplicatione:& ſic non
eſt recedendum à vi verborum, *id.Genuen.
loc.cit.* necnon *Sanch. lib.8.diſp.19. nu.13.*
dicit,abſolutè eſſe ſufficientem cauſam,
non inueniri matrimonium æquale intra
proprium fœminæ oppidum;quia,vt aliàs
36 diximus, duriſſimum eſt, cogi fœminam
extra proprium oppidum nubere; ne ſic
parentum conſortio deſtituta remaneat;
ſicut etiam dicendum eſt de Oratrice, ha-
37 bente dotem minus competentem;nam
hæc cauſa eſt ſufficiens, & ſatis verificabi-
tur,licèt in locis circumuicinis reperiatur
matrimonium æquale, & cum illa dote
Oratricis, non autem in proprio; circa,
quod ſubdit *id. Sanch loco citato*, quod
Congregatio declarauit ad inſtantiam
Archiepiſcopi Mediolanen. *die 28. No-
uembris* 1570 his verbis.*Clauſula illa,quæ
in diſpenſationibus occaſione dotis incompe-
tentiæ apponi ſolet videlicet, quia virum ſibi
non conſanguineum, vel affinem paris con-
ditionis inuenire nequit, verificatur, & iu-
ſtificatur per diligentiam dumtaxat præſti-
tam in ipſo loco mulieris, & non in locis cir-
cumuicinis.*

Benè tamen aduertit idem *Genuen. d.
cap.20. nu.14.* quod magnam diligentiam
adhibere debet delegatus, cui commiſſa
eſt diſpenſatio propter anguſtiam loci,aut
39 incompetentiam dotis; quia vt plurimum
dictæ diſpenſationes ſępè ſolent eſſe ſub-
40 reptitiæ;& propterea ſolet aliquando Cu-
ria ſe informare ex officio, & non exami-
nare teſtes à parte productos; maximè,
quando perſonæ, quæ contrahere inten-
dunt, ſunt infimæ qualitatis, & locus non
eſt valde anguſtus,nempè, Caſale Afrago-
læ, aut Oppidum Turris Octauæ huius
diœceſi Neapolitan.

Hæc eadem cauſa ſcilicet, ob anguſtiã,
vſque ad annum nonum Pontificatus fel.
record.Pauli Quinti paſſim admittebatur,
nõ modò in locis anguſtis uerũ ẽt amplis,
& populatis; quinimò etiã in magnis Ci-
uitatibus,nempè Neapolit.necnon in ipſa
Vrbe; ex eo quod Oratrices talis qualita-
tis eſſe poterant, quod reſpectu illarum,
non inueniebant in illis, viros paris con-
ditionis,cui nubere potuiſſent. Verùm, re
maturè perpenſa, cum inueriſimile vide-
retur, non ſolùm in tam inſignibus, verùm
etiam in paruis Ciuitatibus poſſe hãc cau-
ſam ita paſſim,& facilè verificari,ipſe Pau-
41 lus, meo tempore,eam ſuſtulit, quoad
anguſtiam Ciuitatis,vt aliàs diximus:ſuiſ-
que Officialibus ad id præpoſitis, præce-
pit,nè deinceps illam admitterent, prout
ea regulariter denegatur,vt hic.

Neque hac ratione, appellatione loci,
per cuius anguſtiam datur iſta diſpenſa-
42 tio, veniunt ſuburbia Ciuitatis, licèt ali-
quantum ab ea diſtent, prout reſcriptum
fuit Epiſcopo Lauden.à Bernardino Pau-
lino Datario Clementis VIII. quamuis, ſi
per milliare,ſiue paulo minus diſtent,lici-
tè videtur poſſe huiuſmodi cauſam admit-
43 ti, prout admiſſam diù videmus in loco
Pauſilyppi huius Diœceſis Neapolitan.

Attamen,quia aliquando contingit in
44 quibuſdam paruis Ciuitatibus, vt purà
Vican. Maſſalubren. Capritan. Iſclan. re
uera,Oratrices ob illarũ anguſtiã,nõ inue-
nire in illis pares ſibi viros; ſicque cauſam
huiuſmodi anguſtiæ veriſimiliter in hu-
iuſmodi Ciuitatibus verificari poſſe exi-
ſtimatur,illam admitti videmus; ſi tamen
de hac anguſtia exhibeatur fides Ordina-
rij atteſtantis, Ciuitatem non excedere
numerum trecentorum foculariorum; &
nõn aliter hodie conceduntur ſimiles di-
ſpenſationes; licèt quandoque ſine ipſa
atteſtatione:addita ſemper in illarum ſup-
plicationibus, qualitate perſonarum; vt
ſaltem ſint ex honeſtis familijs, quæ tan-
quam cauſa uenit etiam verificanda, vt
alias diximus; ac præter expreſſionem ab
ipſis Oratoribus numeri foculariorum
Ciuitatis, additur etiam hæc clauſula per
Officiales nempè, *Et dummodò præfata
Ciui-*

*Ciuitas tremtorum foularioꝛum nume-
rum non excedat.*
45 Idemque ſeruatnr, ſi Oratrix ſit ex lo-
co, Orator verò ex Ciuitate orti;nam, ex
quo narratiua gratiæ diſpenſationis ſe-
cundum vſitatum ſtylum concipi debet,
quod Oratrix in loco,& Ciuitate præfatis,
etiam de illo ad illam ſe transferendo,ob
illorum anguſtiam virum &c. profectò,
cauſa hęc non admittitur, reſpectu Ciui-
tatis,niſi illa adeo parua fuerit,vt ſupra, &
cum ſupradictis limitationibus, & expreſ-
ſionibus.
Huiuſmodi tamē reſtrictio nō capit ea
loca,ſeù oppida, quæ ex communi vſu lo-
quēdi,Ciuitates nuncupantur, & ſecundū
conſuetum ſtylum Datarię dici cōſueuit,
Oratorem, ſiue Oratricem ortum,ſiue or-
tam ex tali loco,ſeù oppido,Ciuitate nun-
cupato,quia hoc tātùm intelligitur de ve-
ra Ciuitate,quæ talis tūc verè eſt,quando,
videlicet habet proprium Epiſcopum *Re-
buff.ſuper concord.rubr.de coll.§.ſtatuimus,
2. verbo, Ciuitatibus, Bart.in Extrau. qui
ſint rebelles,verbo,Lombardia.*

Non conſanguineum &c. paris conditionis.

Hæc verba de-
pendent à pro-
ximè dicta clauſula, & in unum, & idem
tendunt,& augent cauſam ipſam,mouent-
què Pontificem ad diſpenſandum; ex eo
46 quod expedit,matrimoniū contrahi inter
pares, *Socc.conſ.53.col.2.* vbi citat carmen
Poetę Sulmonenſis in Epiſtola Deianiræ
ad Herculem,ibi,
Si qua voles aptè nubere,nube pari.
Sic refert *Bal.in l.ſi maior.C.de legit.her.
Hoſtien.in Sum tit de teſt.ver.his autē deſi-
tib.Ioan.Lup. in rep. c.per veſtras, de donat.
int.vir. & vxor.* quod, etiam citauit *id.
Bald.in Auth.reſ. quæ col.penult.verſ vlti-
mo nota,C.comm.de leg.Ioan. Fabr.in rubr.
inſtit.de nupt.*vbi monet hoc præcipuè ob-
ſeruandum eſſe ab his, qui matrimonium
contrahunt,ſcilicet,vt parem ducant, non
ſolùm conditione, ſed etiam ætate; cuius
diſparitas, licèt non ſit cauſa ad diſpen-
ſandum, nihilominus à contrahere volen-
tibus, id eſt maximè attendendum, ob in-
ſignem, & nunquam ſatis laudatam do-
ctrinam *Barth.Cepol.in ſuis Comment. in
tit.ff. de ædilit. edict.l. pręcipiunt fol. mihi*
137. dum ſuadet volenti ducere vxorem,
vt potius ducat iuuenem, quam vetulam,
quo poſſit illam ad ſuos mores reforma-
re: ſi enim alijs fuerit moribus imbuta,
nunquam, vel rarò de ea bonum fructum
capiet, præſertim, ſi alium habuit virum,
cum quo eſt inueterata; Si autem vir eſſet
ſenex,faciat totum contrarium, quia non
debet accipere vxorem iuuenem, vel puel-
lā,ſed coetaneam; aliòquin incidet in ca-
lamitatem, de qua *idem Cepol.d.fol.137.
à tergo nu.7.*Præterea dixit *Tiraquell. de
leg.connub gloſ.1.par.6.nu.19.* quod ſi ma-
ritus, & vxor ſint correſpondentis ætatis,
quę placebūt naturaliter vni,placebūt pa-
riter,& alteri;ſi è cōtra,ſecùs erit;nā iuue-
nis cupiet ire cubitū,ſenex verò ad ignē
ſedere; quoniam in lecto dormire non
poſſet.Vnde etiam iura,facilè inter pares,
matrimonium præſumunt, non autem in-
ter diſſimiles, & inæquales, *tex. in l.
imperialis,§.imò,C de nupt.& ex cap.quali-
ter 30.qu.5.*deſumitur,quod inter impares
perſonas non præſumitur matrimonium,
niſi interueniant inſtrumenta dotalia;
quod quidem non ſolùm videtur ſibi lo-
cum uendicare in matrimonio, uerùm,
etiam in omni ſocietate, & amicitia; nam
ditiores,& nobiliores non debemus ſequi;
ſed potius æquales; quia neque ſatis fir-
ma,neque tuta eſt pauperi, cum opulentis
amicitia. Vnde in propoſito, etiam Cleo-
bolus philoſophus docebat, uxorem ex
paribus ducere; quia ſi ruſticus, nobilem
ducat, ſemper illa eum, ruſticum uocita-
bit, & contemnet; nobilis enim ſemper
odio habet ruſticos, & è contra,*Bald.in l.
per adoptionem,ff. de adopt* Ad quod mul-
47 tum confert fabula illa Aeſopi; in qua,
Leo, Aſinus, & Vulpes ſocietatem inter ſe
inierunt; ut quod uenatu cepiſſent, id in
commune partirentur, ubi quampiam
prædam nacti ſunt, Leo iubet, ut Aſinus
partiatur,ille,ut erat ſtolidus, in tres par-
tes æquales diſtribuit; quamobrem Leo
indignatus, quod cæteris æquaretur, Aſi-
num dilaniat; Reſtabat Vulpes; eam de
integro partiri iubet, illa totam fermè
prædam Leoni attribuit,ſibi uix paucula
quædam ſeruans.Leo, comprobata diſtri-
butione, rogat, quiſnam, illam partiendi
artem docuiſſet, cui Vulpes, Calamitas
(inquit) Aſini; Et ex hoc dicta eſt Leonina
Societas in *l.ſi non fuerint,§. Ariſto.ff. pro
ſoc. id. Tiraquell. in 5. leg. connub. gloſ.1.
par 5.*
Præcipua igitur ſententia hinc elicitur,
quiſquis ille ſit, parem ſibi ducat; Vnde
Salon, unus ex illis ſapientibus, ait, *Par
pari iugato; coniux, quod impar eſt, diſſidet;*
proinde conſulerem nubere uolentibus,
ut omnem ad hoc adhibeant diligentiam;
48 nam damnum, quod poſtea ſua culpa
contin-

contingit, ſibi, & non alteri imputatur,
ad tex. in l. inter coheredes, §. quod ex facto,
ff. famil. hercis. l. ſi fratres. §. fin. ff. pro ſoc. l.
quod quis ex ſua culpa, ff. de reg. iur. quia
taliter contrahendo, videtur approbare
ipſius coniugis mores, non tantùm prete-
ritos, ſed futuros, *Baiard. ad Iul. Clar. in §.*
adulterium, nu. 115. Et ſatis experientia
compertum eſt, quod dum matrimonia
49 inter inæquales contrahuntur, infelices
exitus ſequuntur; maximè cum vir pau-
per fœminã ducit diuitẽ, iuxtà dictũ *Iuue-*
nalis Satyra 6. ibi, *intolerabilius nihil eſt,*
quàm fœmina diues; & in eadem Satyra, ibi
Veniunt à dote ſagittæ, libertas emitur, & di-
xit *Neuiz. in Syl. nupt. lib. 2. nu. 55.* quod,
50 qui ducit vxorem pauperem, ponit in do-
mo ſua paupertatem, & qui diuitem, ponit
tempeſtatem. Conſuluit tamen *Alex. conſ.*
208. col. 2. lib. 6. nobilem, diuitemque mu-
lierem, licèt deformem, quæ pauperem
formoſum tamen virum ſibi matrimonio
deſponderit, non videri nupſiſſe indigno;
51 cũ debeat mulieris nobilitas, & diuitiarũ
copia, cum forma viri, compenſari, iuxtà
not. *per Bald. in c. ſuper eo, 2. de teſt.* necnon,
52 *Imol. & Panorm. in d. c.* formam mulieris,
etiam pauperis, compenſari cum diuitijs,
aut nobilitate viri, aliaq; ad rem, per mul-
ta congerit idem *Tiraquel d. gloſ. 1. p. 5. n.*
16. cum pluribus ſeqq.

Hæc vero cauſa inæqualitatis, & impa-
ritatis, adeò potiſſima eſt, vt non ſolùm Sũ-
mus Pontifex eam admittat ad matrimo-
nium inter conſanguineos contrahendũ,
verùm etiam, ad matrimonium ratum, non
tamen conſummatum, diſſoluendum, etiã
non adhibito mutuo conſenſu coniugum;
53 quia exiſtente cauſa, poteſt Sum. Pontif.
diſpenſare, altero eorum inuito: vndè
Sanch. lib. 2. diſp. 11. nu. 7. ait, ſi cauſa iuſta
ſubſit, repugnantia alterius nequit ponti-
ficiam poteſtatem impedire, ne alteri ha-
benti iuſtam diſſoluendi cauſam, petenti-
que diſpenſationem, conſulat; cum ipſe
habeat plenam poteſtatem: nam experien-
tia docuit, nonnunquam ipſos Summos
Pontifices diſpenſaſſe ſuper huiuſmodi
matrimonio, quando contrahentes ſunt
notabiliter conditione impares, ob infœli-
ces exitus, qui potuiſſent euenire ex tali
matrimonio; ſicut etiam, quando adeſt ti-
mor futuri ſcandali, ex quo poſſunt rixæ,
& inimicitiæ exoriri, imò, vt plurimum, &
neces, vt ait *Sanch. d. lib. 2. diſp. 16. nu. 2. 3 &*
4. nam licet difficilis reddatur ſuper hoc
diſpenſatio, attamen meo tempore bis vi-
di ita diſpenſari per Paulum Quintum, &
ſuo loco congruentiùs dicemus.

Ad rem igitur redeundo, aduertas, con-
tra nonnullos, cõtrarium ſentientes, quod
videlicet, narrata per Oratores, vna cauſa,
54 non poterunt alia, licèt vera, non tamen
expreſſa, innari; veluti ſi cauſa, ob anguſtiã
exprimatur, vt ſupra, poſtmodum verò, ea
omiſſa, velint aliam probare coram Exe-
quutore, prout infra dicetur: & aliàs quidã
Delegatus fieri id poſſe prætendebat, ac
mordicus defendebat, qui præſentatis ſibi
litteris diſpenſationis, cum cauſa, ob angu-
ſtiam loci; cum in illarum proceſſu non
benè fuiſſet, cauſa hæc probata, volebat ni-
hilominus litteras ipſas exequi; ex eo, ꝙ,
licèt ceſſaſſet ſupradicta cauſa, attamen
alia aderat, ſatis probabilis, nempè incõ-
petentia dotis Oratricis, quæ quidem cau-
ſa, ſi fuiſſet expreſſa Pontifici, vtiquè illam
admiſiſſet; maximè; cum in his gradibus
remotioribus, paſſim eam admittat: vndè
habendum erit pro diſpoſito, quod veriſi-
militer Pontifex diſpoſuiſſet, ſi ſibi pro
huiuſmodi diſpenſatione cum hac alia
cauſa, fuiſſet ſupplicatum, *arg. l. tale pactũ,*
§. fin. de pact. ac inſuper quia in his remo-
tioribus gradibus, ipſe Pontifex, etiam ſi-
ne aliqua cauſa frequenter diſpenſat.

Hoc enim prorſus negatur; nam ſecun-
dum hanc praxim, vulgatis iuribus ſatis
fultam, dicendum eſt, quod nũquam à De-
legato erit alia cauſa in litteris non ex-
preſſa, admittenda: quia, cum diſpoſitio
55 fuerit ad vnam cauſam limitatam, nõ erit
extendenda, *vulg. l. in agris, ff. de acqu. rer.*
dom. l. milites, ff. de re milit. Pariſ. conſ. 94. n.
18. vol. 1. ſed denuò ſunt preces Pontifici
porrigendæ, vt nouas litteras, cum expreſ-
ſione veræ cauſę, concedat; vel ſaltem, cum
noua ſupplicatione ſignata, priores litte-
ræ; aptata vera cauſa, prioriquè deleta, per
Cancellariam corrigantur, aut aliæ de no-
uo, etiam in forma, *Perinde valere*, ſi fa-
ctum ita poſtulet, expediantur.

Inſuper alia, & potiſſima ratio eſt, cur
56 nõ poſſit Delegatus hanc nouam cauſam
in litteris non expreſſam admittere; nem-
pè, quia iſtæ litteræ tantùm valent, quantũ
ſonant, ſtantibus clauſulis infra poſitis, vi-
delicet, *De præmiſſis te diligenter informes*
&c. &, *ſi preces veritate niti repereris &c.*
onerando conſcientiam ipſius Delegati;
qui non poteſt excedere fines reſcripti, cũ
57 illud ſtricti iuris, & non extendatur ad nõ
expreſſa, *c. fin. de reſcrip. Mar. Anton. var.*
reſol. lib. 1. reſol. 39. nu. 11.

58 Inuenire nequeat. Non tamen
tenetur ipſa
Ora-

Oratrix per ſe,ſibi virum quærere; cum id
non patiantur illius pudor, & honeſtas: &
ſic licèt in quibuſcunque caſibus,& diſpē-
ſationibus appoſita ſint ſupradicta verba,
ſufficit tamen, quod in verificatione nar-
ratorum,teſtes deponant, quod non inne-
niarut,vel non adſit vir,qui velit Oratricē
in vxorem ducere;& hic eſt cōmunis vſus.

Sed quia Tertio, & Quarto.

Oportet enim,vt Oratores exprimāt,quo-
to gradu Conſanguinitatis, ſeu Affinita-
tis,vel publicæ honeſtatis ex matrimonio
59 rato (in quo ſunt gradus cōiuncti)exiſtūt,
contrahere volentes;vt cōſtat ex commu-
ni ſtylo Curiæ, de quo teſtatur *Sanch. lib.
8.disput.24.num.2.* ſubdens ibi, quia, quo
gradus coniunctior eſt, eò difficilius da-
tur diſpenſatio; ac maior compoſitio, ur-
gentioreſque cauſæ requiruntur.

Sed,ne circa expreſſionem graduum,
praxim nudam relinquamus, videndum
erit, quomodo, & uſque ad quem gradum
60 Conſanguinitas, & Affinitas impediant
matrimonium contrahendum: propterea
dicendum erit,quod olim Eccleſia coniu-
gium interdixerat uſquè ad ſeptimum
gradum, ut habetur *in c.ad ſedem, 85.qu.5.*
poſtmodum uerò,ſub Innocentio Tertio,
in Concilio Lateranen. reſtricti ſunt gra-
61 dus Conſanguinitatis,uſque ad Quartum
gradum incluſiuè, ut habetur *in c.non de-
bet, de conſang. & affin.* cuius uerba ſunt
hæc, *Prohibitio quoque copulæ coniugalis,
Quartum Conſanguinitatis, & affinitatis
gradum de cætero non excedat; quoniam in
ulterioribus gradibus iam non poteſt abſque
graui diſpendio, huiuſmodi prohibitio gene-
raliter obſeruari &c.* & idem dicitur *in
Clem.vni. eod.tit.* & nos alibi diximus.

Cum igitur ex præmiſſis,prohibitio cō-
iugalis non excedat Quartum gradum,
profecto cū attēdatur remotior gradus,in
62 Quarto, & Quinto gradibus, nullū adeſt
impedimentum, *ut in c. fin. de conſang. &
affin.* ibi, *vir,qui à ſtipite,Quarto gradu,&
mulier, quæ ex alio latere diſtat Quinto, ſe-
cundum regulam approbatam, quæ dicitur,
quoto gradu remotior diſtat à ſtipite, & à
quolibet per aliam lineam deſcendentium ex
eodem, contrahentes, ſiuè impedimenti Con-
ſanguinitatis, ſiue affinitatis ita coniuncti,
licitè poſſūt matrimonialiter copulari*;prop-
terea non requiritur deſuper diſpenſatio
ad contrahendum;quamuis ad tollendum
63 murmurationes ignorantium iura, con-
ſueuerit in hoc caſu, & in quibuſdam
locis, ſicut etiam in hac Curia Archiepi-
ſcopali Neapolitan. ad inſtantiam prædi-
ctorum contrahentium,declarari, nullum
inter eos adeſſe impedimentum; prout te-
ſtatur *Genuen.in praxi eiuſdem Curiæ. cap.
20.n.10.*& ſuper hoc fieri conſueuit decla-
ratorium decretum, tenoris ſequentis; ui-
delicet.

64 *Die & c. Viſa informatione, qua conſtat, ſupradictos contrahentes in Quarto, & Quinto, à communi ſtipite prouenientibus Conſanguinitatis gradibus, inuicem eſ-ſe coniunctos, per Reuerendiſſimum D. Vicarium Generalem Neapolitan. fuit prouiſū, decretum, ac declaratum, diſtantiam prędicti Quarti gradus, ſtante dicto Quinto gradu, non obſtare; & propterea, per præſentes cum eiſdem N. & N. in prædictis gradibus ordinaria authoritate diſpenſauit, & declarauit, licere eiſdem N. & N. matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudq; in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere: prolemque exinde ſuſcipiendam, prædicta authoritate ordinaria, legitimam nunciando, & ita &c.*

65 Ita etiam poteſt Epiſcopus,vbi impedi-
mentum eſt dubium, pari ratione diſpen-
ſare,quod tamen ita diſtinguit *Sanch. lib.
8.diſp.6.nu.18.* quod ſi omninò res eſt du-
bia,an interuenerit impedimentum,necne,
nulla opus eſt diſpenſatione; quia in hoc
dubio,præſumptio eſt pro libertate matri-
monij:& tunc poſſet Epiſcopus,gratia tol-
lendi ſcandala,declarare,non eſſe opus di-
ſpenſatione, vel ad cautelam diſpenſare.
Credit ille tamen,hanc non eſſe veram di-
ſpenſationem; nam ſi poſtea inito matri-
monio, conſtaret de impedimento diri-
menti, opus eſſet noua Summi Pontificis
diſpenſatione;cum nullibi reperiatur,poſ-
ſe Epiſcopum in caſu dubio impedimenti
dirimentis, diſpenſare; cum hæc ſit quędā
prudentialis declaratio, quam etiam vir
doctus facere poſſet.

Vnde pluries in hac Curia Archiepiſco-
pali practicatum fuit,vt quando ab aliquo
66 datur aliquod impedimentum ad con-
trahendum, ſiuè per malitiam, ſiuè quo-
cumque alio modo, nec tamen poſtmodū
inquiſita diligentius veritate, comperia-
tur adeſſe tale impedimentū, conſueuerit
per

per decretum ipſius Curiæ declarari; ex quo non conſtat de tali impedimento, licere, matrimonium contrahere.

Stante tamen notorio ſtylo Curiæ, iſta declaratio, ac reiectio falſæ imputationis non videtur liberè, ſed tantum in caſibus non ita arduis, Ordinario permiſſa, cum aliàs pro ea ſit omninò recurrendum ad Summum Pontificem; ſicut tenent antiqui, & practici Curiales; vnde in ſimilibus caſibus, in dies, eo quo ſequitur modo ſupplicari conſueuit, videlicet.

67 *BEatiſſime Pater Exponitur humiliter S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Neapolitan. diœceſis. Quod ipſi ex certis rationabilibus cauſis, animos eorum mouentibus, cupiunt inuicem matrimonialiter copulari; & licèt nullum eis, canonicum obſtet impedimentum, quominus id facere poſſint; quia tamen à nonnullis, id forſan ęgrè ferentibus, falsò aſſertum fuit, dictam Oratricem eſſe vxoris dicti Oratoris, iam defunctæ, ſororem ex illicito coitu procreatam, quominus contrahant, impediuntur. Supplicant &c. Oratores præfati, quatenus eis in præmiſſis opportunè prouidendo, ſibiq; ſpecialem gratiam faciendo, Ordinario loci, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali, committere, & mandare, vt ſe de pręmiſſis diligenter informet; & niſi, inquiſita per eum ſuper præmiſſis, diligentius veritate, coram eo legitimè, probatum fuerit, Oratricem prædictam eſſe vxoris præfati Oratoris, iam defunctæ ſororem, ex illicito coitu procreatam, vt pręfertur, eandem imputationem Apoſtolica authoritate reijciat, eaq; non obſtante, Oratores pędictos, dummodo nullum eis canonicum obſtet impedimentũ, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudq; in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valere, dicta authoritate declaret, dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & de commiſſione, mandato, alijſq; præmiſſis, vtſupra latiſſimè extendendis: et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumquè neceſſariorum maior, et verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris per Officium Contradictarum expediendis, & committatur Ordinario, ſiue eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui declaret, vtſupra.

Addit nihilominus ad ſuperius dicta,
68 *id. Genuen. d. cap. 20. nu. 17.* cenſeri validũ
impedimentum ad contrahendum matrimonium
intra Quintum gradum ex
conſuetudine, quando oriretur ſcandalũ
in aliquo loco; & ſi contraheretur, matrimonium
eſſet nullum, ex iuribus ibi per
eum allegatis; quod præcipuè occurrere
poteſt, ubi etiam Epiſcopus forſan prohi-
69 buerit, ne matrimonium contrahatur in
Quarto, & Quinto gradu, ſed meo iudicio
fruſtra additur nouum impedimentum
præter tot canones; quia cum copula cõ-
iugalis Quartum gradum non excedat,
profectò errant, qui ſuis conſtitutionibus,
decretis, aut alijs modis prohibent, ne in
Quarto, & Quinto gradu, ſine Ordinarij
licentia, aut declaratione, matrimonia
contrahantur: huiuſmodi enim impedimenta
ſunt contra expreſſum caſum legis,
d. c. non debet de conſang. & affin. & c. cum locum, de ſponſal. Leo in theſaur. for. eccleſ. p. 2. cap. 8. ſub nu. 39.

A communi ſtipite *prouenientibus*. Niſi
verba hęc adderentur, redderetur profe-
70 ctò ſubreptitia diſpenſatio, ſi fortè id impedimentum
ex duobus ſtipitibus proueniret,
nempè in Tertio ex vno, & Quarto
ex altero: hoc enim modo, duo eſſent
impedimenta, ſuper quibus neceſſariò requireretur
diſpenſatio; ex quo ceſſat ratio
propinquioris gradus, ſuper quo petitur
declaratio, ꝙ ille nõ obſtet; vt infra
dicemus. Eſt igitur hoc neceſſariò exprimendum,
ſicut expreſſio multiplicitatis
eorundem graduum, tam ſi prouenient ex
vno, quàm ex pluribus ſtipitibus, nempè
ſi Tertius, & Quartus gradus pręd icti prouenirent
ex duobus ſtipitibus; veluti, Tertius
ex vno, & Quartus ex altero, quia vrgentior
cauſa requireretur: & ſicut præſens
diſpenſatio cum ſupradicta expreſſione
graduum, videlicèt Tertij, & Quarti
ab ipſo communi ſtipite, tranſit per manus
Officialium Minoris Gratiæ, ita ſi eſſent
Tertius ex vno, & Quartus ex altero
ſtipitibus, expediretur per Cancellariam,
ſoluta maiori compoſitione, & augeretur
taxa litterarum; quod eſt obſeruandum

omnino circa gradus ſimplices, &' mixtos, vt infra clarius patebit.

Conſanguinitatis gradibus.

Si autem impedimentum Conſanguinitatis pro impedimento affinitatis, vel è
71 contra fortaſſe per errorem expreſſum fuerit in ipſa diſpenſatione, erunt omni-
72 no litteræ corrigendæ: licèt enim Conſanguinitas, & affinitas inter ſe non differant ſpecie, ſed tantùm quoad diuerſitatem graduum *Caiet. iſt. 18. q. 3. art. 4. conclus. 7. Nald. in ſua Sum. verbo, fornicatio, ſub nu. 3.* id tamen verum eſt, quoad conceſſionem gratię, & quoad iura, & emolumēta Officialibus, ad id præpoſitis, debita, quę ob alterutrius expreſſionem, non alterantur, neque minuuntur; ad alios tamen effectus aliter dicendum eſt; nam exempli gratia, dato, quod Conſanguinitas, ſit affinitate maior, cum tamen ſimus in materia diſpenſationis, clarum eſt, non valere in ea argumentum, non modo à paritate, verùm neque à maioritate rationis, *Felin. in c. poſtulaſti de reſcrip. Ludouiſ. deciſ. 358. nu. 15.* Vnde perperàm litteræ harum diſpenſationum exequuntur, dum in illis vnum pro alio fuerit expreſſum; cum totum id ſit etiam contra mentem Papæ, ac notorium ipſius Curiæ ſtylum, qui debet omninò ſeruari, *c. quam grau. de crim. fal.* Ac propterea eodem ſtylo introductum eſt, ad ſuccurrendum erroribus, qui circa hanc expreſſionem occurrere
73 poſſunt, cum ignorari contingat, an impedimentum, ſuper quo petitur diſpenſari, ſit Conſanguinitatis, an verò affinitatis, ne litterarum earundem expeditio retardetur, vt poſſit in illis vtraque, alternatiuè tamen, exprimi, ſic dicendo, nimirùm, *Sed quia Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus Conſanguinitatis, vel affinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti. ſeù ſe attinent.* Nec per hanc alternatam expreſſionem, conſueta iura Cameræ in aliquo alterantur, vt dictum eſt, niſi in quibuſdam paucis. Quapropter non aduertit *Dian. in tract. 20. de leg. reſol. 36.* ita ſe hunc ſtylum, & praxim habere, dum dicit, quod ſi in bulla fuerit erratum incuria Scriptoris, vt ſi verbi gratia, Papa commiſit Officiali, quod ſi preces veritate niti repererit, cum Oratoribus Apoſtolica authoritate diſpenſet, ſed erratū fuit; nā pro Tertio affinitatis gradu, fuit appoſitus Tertius gradus Cōſanguinitatis: valet diſpenſatio: hoc. n. nullo modo, neq; in theorica, neq; in praxi, per rationes ſupra allatas, ſuſtineri poſſe videtur, ob eiuſdem diſpenſationis naturam, vt dictum eſt: vnde benè contrarium, veramque praxim adſtruit *Sanch. dict. lib. 8. diſp. 24. num. 10.* dum dicit, quod ſi error contingat, narrando maius impedimentum, cum tamē ſit minus diuerſæ ſpeciei, vt ſi dicatur, cōtrahentes eſſe conſanguineos in Secundo gradu, cum tamen non ſint niſi affines in Secundo, vel Tertio, diſpenſatio erit ſubreptitia; quia, cum ſint diuerſa impedimenta, nec vnum claudatur in altero, diſpenſatio in vno, nequit explicari, vt cenſeatur in altero conceſſa;
74 ex quo diſpenſatio ſuper vno defectu, nō eſt diſpenſatio ſuper alio, & allegat *Bald. in c. innotuit, nu. 17. de elect. & Afflict. in deciſ. Neapolitan. 320. nu. 12.* Quinimmo ad huius praxis corroborationem, addit *id. Sanch. loc. cit.* id ſibi etiam locum vendicare in generali facultate, alicui conceſſa ad diſpenſandum, etiam ſuper impedimentis Conſanguinitatis; quia, licèt ſimilis facultas reſpectu illius, cui conceceditur, ſit latè interpretanda, & contra propriam naturam ipſius diſpenſationis, ſicut alias diximus; nihilominus, id intelligitur, quando caſus, ad quem ſit extenſio, poteſt ſub ipſo caſu expreſſo comprehendi; quod tamen hic non cadit, cum ſimus in caſu diuerſæ ſpeciei. Ac propterea videmus quod in facultatibus, quæ dantur Legato, ſeu Nuntio, ſiuè alijs perſonis ad diſpenſandum ſuper impedimētis dirimentibus, ſemper dicitur, vt ipſi poſſint diſpenſare ſuper gradibus Conſanguinitatis, ſiuè affinitatis; propter rationem prædictam, videlicet, quia ſub vna ſpecie, altera non continetur, *id. Sanch. loc. cit.*

75 **Sunt coniuncti**, Nam propriè cōſanguinei dicuntur, quia inter ſe ſanguine coniuncti ſunt, *l. 1. §. penult. ff. de ſuis, & legit. hered.* Si verò impediuntur Oratores impedimento affinitatis, tunc non dicitur, *ſunt coniuncti*, ſed *ſe attinent*, ex eo, quod affinitas
76 eſt attinētia perſonarum ex copula proueniens, *c. quod ſuper his, de conſangu. & affin.*

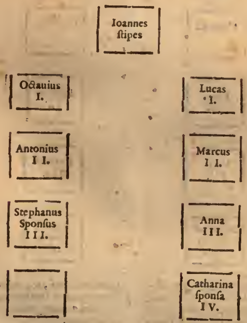
Sed cum ad hos gradus dignoſcendos, magis veritas oculata fide, quàm per aures, animis hominum inſigatur, ideò neceſſarium duximus, poſt narrationē graduum, eos etiam hic inſcribi, quatenus poſſint, & auribus, & oculorum inſpectione, adoleſcētes perfectiſſimā eorū cognitionē adipiſci, vt dicitur ēt in *§. agnationis*

nis. inſtit. de gradibus cognationum, vbi *gloſ. in verbo, per aures*, allegat *Horatium, in arte poetica*, dicentem,

Segnius irritant animos demiſſa per aures.
Quam, quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus.

77 Et rationem reddit *Seneca*; nam homines magis oculis, quàm auribus credunt, Propterea, cum ſępè cōtingat, matrimonia in gradibus prohibitis per errorem contrahi, ne id facilè, maximè inter idiotas perſonas, eueniat; quantum fieri poteſt, erroribus huiuſmodi occurrere curabimus: ac cum ex graduum Conſanguinitatis aut affinitatis imperitia, erretur, non ab re Conſanguinitatis figuras, ſeù arbores hic inſerere placuit; vt præcipuè diſtantium perſonarum habitudo cognoſcatur .ſ. quomodo duæ perſonæ inter ſe ſtent, ut totum id in ſupplicatione diſpéſationis exprimi poſſit. Ad diſcernendū autem quot modis poſſint inſurgere impedimēta, pſertim quādo illa per gradus diſtinguntur circa matrimonia contrahenda; ac quomodo iidem contingere gradus, ſiuè ex vno tantùm, ſiuè ex pluribus ſtipitibus, ad effectum petendi ſuper illorum impedimentis, ipſam diſpenſationem, ex infraſcriptarum arborum cognitione, omnes alias arbores, ſecundum caſus contingentes, quilibet ex ſe formare facillimè poterit; ac impedimenta inde prouenientia, diſcernere; etiam ſi contingat huiuſmodi arbores ex pluribus ſtipitibus duplicari, ſeù multiplicari, vt dictū eſt. Et primò ponamus arborem Tertij, & Quarti Conſanguinitatis, quibus, Oratores in his litteris nominati, coniūcti ſunt, quę talis eſt, videlicet.

78 Arbor Tertij, & Quarti Conſanguinitatis graduum.

Ex hac qdē arbore vides, quod cōmunis parens fuit Ioannes, qui ſecundum leges
79 dicitur ſtipes, & iuxta communem uſum ruſticorū, uocatur Cippus, *Angel. in l. fin. de uerb. ſign.* Eius filij fuerunt Octauius, & Lucas, qui, dempto Ioanne, ſtipite, ſunt in
80 Primo gradu; nam ius canonicum, etiam collateralibus Primum gradum cōſtituit, vt ſcilicet frater ſit fratri in Primo gradu
81 Conſanguinitatis; quia Canoniſtæ non conſiderant ſtipitem, nec computando gradus, procedunt aſcendendo, & deſcendendo

dendo;ſed per ſaltum de vna ſcala ad aliã; & conſiderauit ius canonicum, quod duo fratres tribuant initium lineæ collaterali; ideò eos in Primo gradu illius lineæ conſtituit, & de eodem iure, ad cauſandum nouum gradum, duæ perſonæ requiruntur; quia matrimonium, ſinè duabus perſonis eſſe non poteſt; cum eæ ſint vna, eademque caro, & duæ perſonę vnum tantùm gradum conſtituant, *tex. in cap. ad Sedem, §. quia vero 35. qu. 5.* Ex Octauio deſcendit Antonius; & ex Luca deſcendit Marcus, qui ſunt in Secundo gradu, Ex Antonio deſcendit Stephanus ſponſus, ex vna linea; ex Marco, deſcendit Anna, qui ſunt in Tertio gradu; ex Anna autem deſcendit Catharina ſponſa. Vndè Stephanus, & Catharina ſunt cõiuncti in Tertio, & Quarto Conſanguinitatis gradibus, ex communi ſtipite inæqualiter deſcendentes.

Pro æqualiter verò deſcendentibus, etiam ex vno, eodemq; ſtipite, & in Quarto gradu Conſanguinitatis, hanc arborem ſubijcimus, videlicet.

Arbor Quarti Conſanguinitatis gradus.

82

Nec quia ſupradicti Matthæus, & Ioanna, qui ſunt in Quarto gradu, & æqualiter deſcendunt ex duobus lateribus, dicitur, eos eſſe in Quarto gradu ex vno, & Quarto ex altero, ſicut vulgariter arbitrantur ignorantes iura, ac eandem computatio-
83 nem; quia ſicut iam diximus, duæ perſonæ vnum tantùm gradum conſtituunt, per *d. c. ad Sedem*.

Sed

Sed,cum ſupra præmiſerimus,in his di-
ſpenſationibus neceſſario faciendam eſſe
34 mentionem duplicitatis, ſeu multiplici-
tatis graduum Conſanguinitatis, vel af-
finitatis,ſicut aliorum impedimentorum;
35 ex eo quod,dum Conſanguinitas ex du-
plici,ſeu multiplici parte conſurgit,tunc
non eſt vnica, aut vnius ſanguinis com-
municatio,ſed eſt duplex, aut multiplex,
Sanch.lib.8. diſp. 24. nu. 5. propterea hic connectam duplicatum, & ſubinde quadruplicatum gradum.

86 Arborē igitur Duplicis Quarti gradus Conſanguinitatis hic ſubijciamus, quæ contingere poteſt,tam ſi Oratores deſcēdant ab vno tantùm, quàm ſi à duobus ſtipitibus, licèt hæc poſterior, alijs ſit frequentior:eſt igitur,vt ſequitur, videlicet.

87 Arbor Duplicis Quarti gradus Conſanguinitatis.

Polydorus ſtipes		Troianus ſtipes	
Ioannes Aloyſius vir Iuliæ I.	Franciſcus I.	Antonius I.	Iulia vxor Io. Aloyſij I.
Frāciſcus Antonius II.	Fabricius II.	Portia II.	Frāciſcus Antonius II.
Io. Baptiſta III.	Octauius III.	Octauius III.	Io. Baptiſta III.
Annibal ſponſus IIII.	Portia ſponſa IIII.	Portia ſponſa IIII.	Annibal ſponſus IIII.

88 Ex hac quidem arbore, præ oculis habes, quod Annibal,& Portia ſponſi, vltimo loco hic poſiti,ſunt in Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu ex duobus ſtipitibus prouenientis. Sub vno namq; ſtipite,ſcilicet Polydoro,ſunt Ioannes Baptiſta pater Annibalis ſponſi, & Octauius pater Portię ſponſæ: ſub altero verò ſtipite, ſcilicet Troiano, ſunt etiam ijdem Octauius pater Portiæ ſponſæ, & Ioannes Baptiſta pater Annibalis ſponſi:& ſic ſub vtroq; ſtipite, ipſi ſponſi habent ſuos genitores. Initium vero huius duplicitatis ex eo prouenit, quia Ioannes Aloyſius,natus Polydori ſtipitis,duxit in vxorem Iuliam natam Troiani ſtipitis.

Arborem verò quadruplicatam, ſcilicèt in Quadruplici Quarto eiuſdem Cõſanguinitatis gradu, cuius impedimentum ſępè contingere ſolet, ſicut,& Quintuplicis Quarti eiuſdem Cõſanguinitatis gradus, hic etiam ſubijciemus, eo quo ſequitur modo, videlicet.

89 Arbor Quadruplicis Quarti gradus Conſanguinitatis inter ſponſos Ioannem, & Mariam.

	Ioannes ſtipes			Frãciſcus ſtipes	
Ioannes I.	Marghari-ta I.	Ludoui-cus. I.	Maria I.	Antonius I.	Ioanna I.
Catharina II.	Franciſca II.	Magda-lena. II.	Frãciſcus II.	Ferdinan-dus II.	Antonius II.
Ludouica III.	Nicolaus III.	Frãciſcus III.	Nicolaus III.	Frãciſcus III.	Hierony-ma III.
Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.	Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.	Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.

90 Ioannes, & Maria vltimo loco poſiti, ſunt in Quadruplici Quarto Cõſanguinitatis gradu; quia Franciſcus,& Ludouica genitores Ioannis,cũ ſint in Tertio gradu Conſanguinitatis coninncti, contraxerunt pręuia diſpenſatione ſuper eodem Tertio gradn Conſanguinitatis; & hoc quoad Duplicem Quartum gradum ex ſtipite, Ioanne. Quouerò ad alium ſtipitem,Franciſcum, ſunt ipſi Ioannes,& Maria ſimiliter in Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu;quia Nicolaus,& Hieronyma, genitores Mariæ,contraxerunt pariter præuia diſpenſatione, etiam in Tertio gradu Conſanguinitatis.

Quomodo autem ſupradicti ſponſi per ordinem deſcendant, iam præ oculis habes,quod in principio harum arborum, demptis ſtipitibus,Ioannes eſt vir Marię; Antonius uerò vir Margarithę; Ludouicus autem uir Ioannæ.

Quo verò ad affinitatem, parùm refert
illius,etiam arbotem hic declarare; quia,
ſicut iam ſupra diximus,cum illa ex Con-
ſanguinitate per carnalē copulam oria-
tur;& ideo eam imitetur, iuxta illius gra-
91 dus omnino regulatur, & computatur;
ac ſimiliter duplicatur, & multiplicatur,
iuxta ſupradictas arbores Cōſãguinitatis.

Ne tamen prorſus illius arboris exem-
plo careas, ſimplicem figuram in Quarto
tantùm gradu etiam Conſanguinitatis
hic ſubnectere viſum eſt.pro quibuſcunq;
gradibus ipſius affinitatis,vt ſtatim paulo
inferius declarabitur,& talis eſt,videlicet.

92

93 Vnde ſatis patet, Matthęum, & Ludo-
uicum, eſſe inter ſe coniunctos Quarto
Conſanguinitatis gradu. Sed ponamus
modo, Ludouicum habuiſſe coniugem
Mariam, & poſtea obijſſe, ipſa Maria ſu-
perſtes vult nubere Matthęo conſan-
guineo Ludouici in Quarto Conſangui-
nitatis gradu; qui quidem Matthæus,
& Maria ſe attinent Quarto affinitatis
gradu,iuxta regulam à nobis aliàs decla-
ratam:vel è contrà,ponamus caſum,quod
ſupradictus Matthæus habuiſſet coniu-
gem Eleonoram; defunctoque Matthæo,
voluerit Ludouicus ducere in vxorem
Eleonoram; cum etiam ſint affines in
Quarto gradu, non poterunt contrahere
ſine Apoſtolica diſpenſatione. Ita etiam
ſi loco Matthæi, & Ludouici, erunt duæ
mulieres in eodem Quarto Conſangui-
nitatis, quarum vna erat vxor Ioannis;
illaq; defuncta, ipſe Ioannes voluerit du-
cere conſanguineam mulieris in eodem
gradu, neq; poterit; cum ſint impediti
Quarto etiam gradu affinitatis; quæ im-
94 pedit, ſicut impedimentum Conſangui-
nitatis, eo modo, quo ſupra diximus,
nempè vſque ad Quartum gradum inclu-
ſiuè, ſi illa ex legitimo coitu proueniat;
cum ſimus in affinitate primi generis, de
qua, ac ſecundi, & tertij generis, alias di-
ximus.

Hæc autem arborum deſcriptio ſuffi-
ciat ad dignoſcenda impedimenta diri-
mentia,ſiuè Conſanguinitatis,ſiuè affini-
tatis;ne vnum pro alio in precibus porri-
gendis,exprimi contingat;ſicut multoties
contigiſſe compertum;litteraſque diſpē-
ſationis ſubreptitias proinde declaratas
extitiſſe ſcimus; quicquid dicat *Sanch.d.
lib.8.diſp.24.nu.17.* vbi ait, quod ſi error
ſit

ſit in gradu, explicando maiorem, vt Secundum,cum tamen minor ſit,vt Tertius, valet diſpenſatio; ibique hanc affert rationem, nimirum, quia licèt diſpenſatio ipſa non ſit ſpecificè conceſſa pro Tertio gradu, eſt tamen conceſſa ſimpliciter ſuper impedimento Conſanguinitatis, cum errore circa qualitatem accidentalem inclusam à fortiori in gradu, ſuper quo diſpenſatur. Hoc tamen nullo modo practicari, aut aliàs ſuſtineri poſſe videtur, ſicut antiqua, & inueterata praxis, & obſeruantia docent: nec ad id conferunt iura ibi per eum allegata, præſertim, quod in hoc caſu ceſſet argumentum à maioritate rationis in diſpenſatione: ego enim non video, quomodo hæc ſua opinio nequè in iure, nequè in praxi valeat ſuſtineri; quandoquidem ex diametro loquitur contra propriam naturam diſpēſationis,
95 quæ tantum valet, quantum ſonat; cum ſit ſtricti iuris, ac propterea ſtrictè interpretanda;adeo vt, iure negetur huiuſmodi argumentum in ea non valere, vt pluries diximus.

Accedit hic,conſuetus modus,& ſtylus Summi Pontificis in his diſpenſationibus
96 concedendis, nempe quia diuerſimodè eas concedit, vt videlicet,ſi in remotioribus,putà,in Quarto, ſeù Tertio,& Quarto gradibus, eas mandat expediri per officium Minoris gratiæ. Si in non tam remotioribus,putà,in Tertio, per Cancellariam.Si in Secundo,ſeù Primo, & Secūdo, per Præfecturam breuium,& ſub Annulo Piſcatoris, ſicut alias diximus; ac propterea, iuxtà qualitatem graduum præfa-
97 torum,diuerſa officia, cum diuerſis Officialibus ſunt conſtituta. Vnde cum mēs Pontificis ea ſit,ut litteræ diſpenſationis, non aliàs,quàm per ſuos Officiales diſtinctos,diſtinctaque Collegia conſtituentes, expediantur, profectò cum ſic inueteratus ſtylus obtinuerit,ſi litteræ ipſæ præter
98 dictum ſtylū, ac morē,& obſeruantiā Romanæ Curiæ expediātur, tanquā ſuſpectæ de falſo erūt reijciendæ,*Butr. & Abb. in c. quod ſuper his,de fid.inſtrum.id. Abb.in cap.ex parte 2.de off.deleg. Roman.conſ.379. nu.12.verſ ſecunda ratio.* Quod quidem à contraria ſententia tantum abeſt; vt ſi quoquomodo contingat vnum gradum pro alio in his diſpenſationibus explicari,non poterit, neque verus gradus ſuppleri per viam correctionis in Cancella-
99 ria Apoſtolica; ſed opus eſt noua impetratione per gratiam, *Perinde valere*, eo modo, quo dictum eſt de proprio nomine Oratoris; niſi tamen error fuerit detectus poſtquam fuit regiſtrata ſupplicatio, & ante expeditionē litterarū; quo caſu verior expreſſio fieri poteſt per nouam
100 ſupplicationem reformationis, ſicut omnibus notum eſt Curialibus,

Quare, &c. ſupplicari fecerunt,&c.

Nec quia per alios ſupplicatum aſſeritur, requiritur
101 ſpeciale, aut generale mandatum ad impetrandas has diſpenſationes: ſed qui-
102 libet ſupplicare poteſt pro impetrandis diſpenſationibus, priuilegijs, alijſquè gratijs, *tex. eſt in l.vniuerſi C. de prec. Imper.offer.* vbi habetur quod parum refert, à quo impetratum fuerit priuilegium; ſed ſolum ſufficit, quod à Principe fuerit conceſſum, *Sanch. lib. 8. diſput. 26. num.4.*

Hic verò,cum vterquè pro impetrādā diſpenſatione ſupplicari fecerit, videndum eſt, nunquid, ſi Oratores de matrimonio contrahendo tractarunt, cum
103 conditione,ſi Papa diſpenſauerit, ſubinde, poſſit poſt ipſius impetrationem alter pœnitere? Et omni hæſitatione omiſſa, affirmatiua eſt reſponſio: & cum pluries eueniſſet caſus in hac Curia Archiepiſcopali, fuit hoc modo iudicatum per doctrinam *Guttier.lib.2. pr.on.quaſt. cap.22.nu.19.*& ſecundum eundem, *n.19.*
104 fuit pœnitens condemnatus,alteri Oratori,conuentioni ſtare nolenti refundere expenſas in impetratione huiuſmodi diſpenſationis factas,*per gloſ.in Clem. fin. de renunt.* Quod tamen habet locum, quando inter Oratores fuit conuentum, de impetranda diſpenſatione communibus expenſis; quia, vt ait *id. Sanch. lib 8. diſp.5. nu.32.* iſte reſiliens,tenetur ad id, ratione contractus; cuius natura eſt, vt poſſit reſilire, ſeruando alterum indemnem;cum iuſtum nō ſit, vt alter,qui commodum non reportat, ſentiat damnum;
105 ſed, vt ipſe reſiliens, qui commodum reportat, damnum ſentiat, per *tex. in l ſi pecuniam, in principio, ff de cond. cau. dat. & nu 39.*ait, quod ſi diſpenſatio petatur ad inſtantiam vnius tantùm, ipſi incumbet integras expenſas ſoluere.
106 Cæterùm, cuius expenſis regulariter debeat ipſa diſpenſatio impetrari, an videlicet ambo Oratores ad illas communiter teneantur,an verò eorum alter tantùm,videndus eſt *Sanch. d.lib.8 diſp. 36. per tot.* vbi, & ſignanter *num.*. ait, quod quando diſpenſatio impetratur de communiu-

muni contrahentium conſenſu, licèt nihil de ipſis expenſis conuentum fuiſſe appareat, erit vtriuſque expenſis æqualiter impetranda; ex eo quod tale negotiũ eſt eis commune: quod quidem procedere ait non modo ex conſenſu expreſſo, verùm, etiam tacito; quia cum quis promittit conſanguineæ contrahere cum ea matrimonium, eo ipſo, quod illa acceptat, conuenitur tacitè de diſpenſatione impetranda; ac propterea communes eſſe debent expenſę: vbi tamen id limitat, niſi aliter ratione alicuius legati, aut ſucceſſionis ad maioratum, grauatus ſit ad tale matrimonium contrahendum; veluti ſi legatarius, uel maioratus ſucceſſor, ea cõditione inſtitutus ſit, vt conſanguineam aliquam ducat; quo caſu ille ad integras expenſas tenetur: alios inſuper caſus, & diſtinctiones circa ſolutionem huiuſmodi expenſarum congerit id. *Sanch. loc. cit. & lib. 5. diſp. 5. nu. 31. & 32.* ad illum propterea lectorem remittimus.

107 Ac certam de pręmiſſis, *notitiam non habentes*; quam ſi Papa habuiſſet, diſpenſaſſet vtique, ſi voluiſſet, in forma gratioſa, abſque eo, quod præſentes litteræ dirigerentur ſuo Exequutori in forma commiſſaria; quod tamen nunquam, aut rarò facere conſueuit; cum huiuſmodi diſpenſationes ſemper committantur Ordinarijs, vt alias diximus.

Nec rectè dicit quidam modernus, hanc clauſulam eſſe ſuperfluam in his, & ſimilibus reſcriptis, ob eius rationes ſatis friuolas, nulloque ſolido fundamento ſuffultas; ſi enim ita eſſet, deſtruerentur omnia reſcripta, quæ ſecum ſemper habent prædictam, & alias ſimiles clauſulas; concernẽtes verificationem narratorum,
108 nam Papa non tenetur ſtare aſſertioni Oratorum, nec de ea confidit, neque, an res ita ſe habeat, vel ne, tenetur diuinare, *ad tex. in l. ſi fideiuſſor, §. ſi cum debitor. ff. mand.*

SVMMARIVM.

1 *Verba*, Diſcretioni tuę, *important arbitrium regulatum*.
2 *Cauſa, in diſpenſatione narrata, omninò verificanda.*
3 *Clauſula*, De qua in his ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, *ad quid in diſpenſationibus matrimonialibus*.
4 *Regula Cancellariæ requirit litteras, etiam ſuper gratia, viuæ vocis oraculo conceſſa, & quare.*
5 *Delegatus, ante reſcripti præſentationem, habet tantùm iuriſdictionem in habitu.*
6 *Eamquè acquirit tempore Datæ, ante exercitium.*
7 *Dictionis*, & cœtera, *virtus*.
8 *Clauſula*, Depoſita omni ſpe cuiuſcunque muneris, *quid importet in diſpenſationibus matrimonialibus, & num. 12. Referuntur declarationes Sacr. Congr. de hac re, nu. 14.*
9 *Et qualiter apponatur, quando litteræ diſpenſationis diriguntur Epiſcopo.*
10 *Diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, adijcitur pœna nullitatis, ſi delegatus aliquid recipiat.*
11 *Diſpenſationes matrimoniales, cæteris grauiores.*
13 *Munera excæcant oculos ſapientum.*
15 *Delegatus diſpenſationum matrimonialium, an eſculenta, & poculenta recipere poſſit.*
16 *Verba geminata, aliquid vltra, quàm ſimplicia, operantur.*
17 *Dictio*, cuiuſcunque, *eſt vniuerſalis, & omnia comprehendit.*
18 *Dictio*, aliquid, *verificatur in qualibet parte.*
19 *Clauſula* Te de pręmiſſis diligenter informes, *quid importet.*
20 *Conſanguinitatis gradum, an ſufficiat verificari per Oratores tantùm.*
21 *Et quomodo, teſtes in illius probatione deponere debean.*
22 *Inſtructiones Sacræ* Congreg. *Vniuerſalis Inquiſitionis pro examinandis teſtibus ſuper matrimonijs contrahendis proponuntur.*
23 *Eiuſdemquè Congregationis reſolutiones ſuper eiſdem.*
24 *Clauſula*, ſi preces ueritate niti, &c. *quomodo accipienda.*
25 *Cauſam, ſufficit verificari tempore exequutionis diſpenſationis.*
26 *Diſpenſatio, & mandatum de diſpenſando, differunt.*
27 *Aliud eſt vendere, aliud promiſſio de vendendo.*

Clau-

Oratrix per ſe,ſibi virum quærere; cum id
non patiantur illius pudor, & honeſtas: &
ſic licèt in quibuſcunque caſibus,& diſpē-
ſationibus appoſita ſint ſupradicta verba,
ſufficit tamen , quod in verificatione nar-
ratorum,teſtes deponant, quod non inue-
niatur,vel non adſit vir,qui velit Oratricē
in vxorem ducere;& hic eſt cómunis vſus.

Sed quia Tertio, & Quarto.

Oportet enim,vt Oratores exprimãt,quo-
to gradu Conſanguinitatis , ſeu Affinita-
tis,vel publicæ honeſtatis ex matrimonio
59 rato (in quo ſunt gradus cóiuncti)exiſtũt,
contrahere volentes;vt cõſtat ex commu-
ni ſtylo Curiæ, de quo teſtatur *Sanch. lib. 8.diſput.24.num.2.* ſubdens ibi, quia, quo
gradus coniunctior eſt , eò difficilius da-
tur diſpenſatio; ac maior compoſitio , ur-
gentioreſque cauſæ requiruntur.

Sed,ne circa expreſſionem graduum,
praxim nudam relinquamus, videndum
erit, quomodo , & uſque ad quem gradum
60 Conſanguinitas , & Affinitas impediant
matrimonium contrahendum : propterea
dicendum erit,quod olim Eccleſia coniu-
gium interdixerat uſquè ad ſeptimum
gradum, ut habetur *in c.ad ſedem, 35.qu.5.*
poſtmodum uerò,ſub Innocentio Tertio,
in Concilio Lateranen. reſtricti ſunt gra-
61 dus Conſanguinitatis,uſque ad Quartum
gradum incluſiuè , ut habetur *in c.non debet, de conſang. & affin.* cuius uerba ſunt
hæc , *Probibitio quoque copulæ coniugalis, Quartum Conſanguinitatis , & affinitatis gradum de coetero non excedat ; quoniam in ulterioribus gradibus iam non poteſt abſque graui diſpendio, huiuſmodi probibitio generaliter obſeruari &c.* & idem dicitur in *Clem.vni eod.tit.* & nos alibi diximus.

Cum igitur ex præmiſſis,prohibitio cō-
iugalis non excedat Quartum gradum ,
profectò cũ attẽdatur remotior gradus,in
62 Quarto , & Quinto gradibus, nullũ adeſt
impedimentum, *vt in c. fin. de conſang. & affin.* ibi, *vir, qui à ſtipite, Quarto gradu, & mulier , quæ ex alio latere diſtat Quinto , ſecundum regulam approbatam , quæ dicitur, quoto gradu remotior diſtat à ſtipite , & à quolibet per aliam lineam diſcendentium ex eodem, contrahentes , ſiuè impedimenti Conſanguinitatis , ſiue affinitatis ita coniuncti , licitè poſſũt matrimonialiter copulari*;prop-
terea non requiritur deſuper diſpenſatio
ad contrahendum;quamuis ad tollendum
63 murmurationes ignorantium iura , con-
ſueuerit in hoc caſu , & in quibuſdam
locis, ſicut etiam in hac Curia Archiepi-
ſcopali Neapolitan. ad inſtantiam prædi-
ctorum contrahentium,declarari, nullum
inter eos adeſſe impedimentum; prout te-
ſtatur Genuen.*in praxi eiuſdem Curiæ. cap. 20.n.10.*& ſuper hoc fieri conſueuit decla-
ratorium decretum , tenoris ſequentis; ui-
delicet.

64 *DIe &c. Viſa informatione , qua conſtat, ſupradictos contrahentes in Quarto, & Quinto, a communi ſtipite prouenientibus Conſanguinitatis gradibus, inuicem eſſe coniunctos, per Reuerendiſſimum D. Vicarium Generalem Neapolitan. fuit prouiſũ, decretum, ac declaratum, diſtantiam prędicti Quarti gradus , ſtante dicto Quinto gradu, non obſtare; & propterea per pręſentes cum eiſdem N. & N. in prædictis gradibus ordinaria authoritate diſpenſauit, & declarauit, licere eiſdem N. & N. matrimonium inter ſe publicè , ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere , illudq; in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere: prolemque exinde ſuſcipiendam, prædicta authoritate ordinaria, legitimam nunciando , & ita &c.*

65 Ita etiam poteſt Epiſcopus,vbi impedi-
mentum eſt dubium , pari ratione diſpen-
ſare,quod tamen ita diſtinguit *Sanch. lib. 8.diſp.6.nu.18.* quod ſi omninò res eſt du-
bia,an interueniat impedimentum,necne,
nulla opus eſt diſpenſatione ; quia in hoc
dubio,præſumptio eſt pro libertate matri-
monij:& tunc poſſet Epiſcopus,gratia tol-
lendi ſcandala,declarare,non eſſe opus di-
ſpenſatione, vel ad cautelam diſpenſare.
Credit ille tamen,hanc non eſſe veram di-
ſpenſationem ; nam ſi poſtea iuſto matri-
monio , conſtaret de impedimento diri-
menti , opus eſſet noua Summi Pontificis
diſpenſatione;cum nullibi repetiatur,poſ-
ſe Epiſcopum in caſu dubio impedimenti
dirimentis, diſpenſare; cum hæc ſit quędã
prudentialis declaratio , quam etiam vir
doctus facere poſſet.

Vnde pluries in hac Curia Archiepiſco-
pali practicatum fuit,vt quando ab aliquo
66 datur aliquod impedimentum ad con-
trahendum , ſiuè per malitiam , ſiuè quo-
cumque alio modo , nec tamen poſtmodũ
inquiſita diligentius veritate, comperia-
tur adeſſe tale impedimentũ, conſueuerit

per

per decretum ipſius Curiæ declarari; ex quo non conſtat de tali impedimento, licere, matrimonium contrahere.

Stante tamen notorio ſtylo Curiæ, iſta declaratio, ac reiectio falſæ imputationis non videtur liberè, ſed tantum in caſibus non ita arduis, Ordinario permiſſa, cum aliàs pro ea ſit omninò recurrendum ad Summum Pontificem; ſicut tenent antiqui, & practici Curiales; vnde in ſimilibus caſibus, in dies, eo quo ſequitur modo ſupplicari conſueuit, videlicet.

67 *Beatiſſime Pater Exponitur humiliter S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Neapolitan. diœceſis. Quòd ipſi ex certis rationabilibus cauſis, animos eorum mouentibus, cupiunt inuicem matrimonialiter copulari; & licèt nullum eis, canonicum obſtet impedimentum, quominus id facere poſſint; quia tamen à nonnullis, id forſan ægrè ferentibus, falsò aſſertum fuit, dictam Oratricem eſſe vxoris dicti Oratoris, iam defunctæ, ſororem ex illicito coitu procreatam, quominus contrahant, impediuntur. Supplicant &c. Oratores præfati, quatenus eis in præmiſſis opportunè prouidendo, ſibiq; ſpecialem gratiam faciendo, Ordinario loci, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali, committere, & mandare, vt ſe de præmiſſis diligenter informet; & niſi, inquiſita per eum ſuper præmiſſis, diligentius veritate, coram eo legitimè, probatum fuerit, Oratricem prædictam eſſe vxoris præfati Oratoris, iam defunctæ ſororem, ex illicito coitu procreatam, vt præfertur, eandem imputationem Apoſtolica authoritate reijciat, eaq; non obſtante, Oratores prædictos, dummodo nullum eis canonicum obſtet impedimentũ, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudq; in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valere, dicta authoritate declaret, dignemini de gratia ſpeciali, Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunq; cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & de commiſſione, mandato, alijſq; præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis: et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumquè neceſſariorum maior, et verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris per Officium Contradictarum expediendis, & committatur Ordinario, ſiue eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui declaret, vt ſupra.

Addit nihilominus ad ſuperius dicta,
68 *id. Genuen. d. cap. 20. nu. 17.* cenſeri validũ impedimentum ad contrahendum matrimonium intra Quintum gradum ex conſuetudine, quando oriretur ſcandalũ in aliquo loco; & ſi contraheretur, matrimonium eſſet nullum, ex iuribus ibi per eum allegatis; quod præcipuè occurrere poteſt, ubi etiam Epiſcopus forſan prohi-
69 buerit, ne matrimonium contrahatur in Quarto, & Quinto gradu, ſed meo iudicio fruſtra additur nouum impedimentum præter tot canones; quia cum copula cõiugalis Quartum gradum non excedat, profectò errant, qui ſuis conſtitutionibus, decretis, aut aliis modis prohibent, ne in Quarto, & Quinto gradu, ſine Ordinarij licentia, aut declaratione, matrimonia contrahantur: huiuſmodi enim impedimenta ſunt contra expreſſum caſum legis, *d. c. non debet de conſang. & affin. & c. cum locum, de ſponſal. Leo in theſaur. for. eccleſ. p. 2. cap. 8. ſub nu. 39.*

A communi ſtipite *prouenientibus.* Niſi verba hęc adderentur, redderetur profe-
70 ctò ſubreptitia diſpenſatio, ſi fortè id impedimentum ex duobus ſtipitibus proueniret, nempè in Tertio ex vno, & Quarto ex altero: hoc enim modo, duo eſſent impedimenta, ſuper quibus neceſſariò requireretur diſpenſatio; ex quo ceſſat ratio propinquioris gradus, ſuper quo petitur declaratio, quòd ille nõ obſtet; vt infra dicemus. Eſt igitur hoc neceſſariò exprimendum, ſicut expreſſio multiplicitatis eorundem graduum, tam ſi prouenient ex vno, quàm ex pluribus ſtipitibus, nempè ſi Tertius, & Quartus gradus prædicti prouenirent ex duobus ſtipitibus; veluti, Tertius ex vno, & Quartus ex altero, quia vrgentior cauſa requireretur: & ſicut præſens diſpenſatio cum ſupradicta expreſſione graduum, videlicèt Tertij, & Quarti ab ipſo communi ſtipite, tranſit per manus Officialium Minoris Gratiæ, ita ſi eſſent Tertius ex vno, & Quartus ex altero ſtipitibus, expediretur per Cancellariam, ſoluta maiori compoſitione, & augeretur taxa litterarum; quod eſt obſeruandum omnino

omnino circa gradus ſimplices, & mix-
tos, vt infra clarius patebit.

Conſanguinitatis gradibus.

Si autem impedimentum Conſanguini-
tatis pro impedimento affinitatis, vel è
71 contra fortaſſe per errorem expreſſum
fuerit in ipſa diſpenſatione, erunt omni-
72 no litteræ corrigendæ: licèt enim Con-
ſanguinitas, & affinitas inter ſe non diffe-
rant ſpecie, ſed tantum quoad diuerſita-
tem graduum *Caiet. iuſt. 18. q. 3. art. 4. con-
cluſ. 7. Nald. in ſua Sum. verbo, fornicatio,
ſub nu. 3.* id tamen verum eſt, quoad con-
ceſſionem gratię, & quoad iura, & emolu-
mẽta Officialibus, ad id præpoſitis, debi-
ta, quę ob alterutrius expreſſionem, non
alterantur, neque minuuntur; ad alios ta-
men effectus aliter dicendum eſt; nam
exempli gratia, dato, quod Conſanguini-
tas, ſit affinitate maior, cum tamen ſimus
in materia diſpenſationis, clarum eſt, non
valere in ea argumentum, non modo à pa-
ritate, verùm neque à maioritate rationis,
*Felin. in c. poſtulaſti de reſcrip. Ludouiſ. de-
ciſ. 358. nu. 15.* Vnde perperàm litteræ ha-
rum diſpenſationum exequuntur, dum in
illis vnum pro alio fuerit expreſſum; cum
totum id ſit etiam contra mentem Papæ,
ac notorium ipſius Curiæ ſtylum, qui de-
bet omninò ſeruari, *c. quam graui, de crim.
fal.* Ac propterea eodem ſtylo introdu-
ctum eſt, ad ſuccurrendum erroribus,
qui circa hanc expreſſionem occurrere
73 poſſunt, cum ignorari contingat, an
impedimentum, ſuper quo petitur di-
ſpenſari, ſit Conſanguinitatis, an verò
affinitatis, ne litterarum earundem
expeditio retardetur, vt poſſit in illis
vtraque, alternatiuè tamen, exprimi, ſic
dicendo, nimirùm, *Sed quia Tertio, &
Quarto à communi ſtipite prouenientibus
Conſanguinitatis, vel affinitatis gradibus
inuicem ſunt coniuncti, ſeù ſe attinent.* Nec
per hanc alternatam expreſſionem, con-
ſueta iura Cameræ in aliquo alterantur,
vt dictum eſt, niſi in quibuſdam paucis.
Quapropter non aduertit *Dian. in tract.
10. de leg. reſol. 36.* ita ſe hunc ſtylum, &
praxim habere, dum dicit, quod ſi in bul-
la fuerit erratum incuria Scriptoris, vt ſi
verbi gratia, Papa commiſit Officiali, quod
ſi preces veritate niti repererit, cum Ora-
toribus Apoſtolica authoritate diſpenſet,
ſed erratũ fuit; nã pro Tertio affinitatis gra-
du, fuit appoſitus Tertius gradus Cõſan-
guinitatis: valet diſpenſatio: hoc n. nullo
modo, neq; in theorica, neq; in praxi, per
rationes ſupra allatas, ſuſtineri poſſe vide-
tur, ob eiuſdem diſpenſationis naturam,
vt dictum eſt: vnde benè contrarium, ve-
ramque praxim adſtruit *Sanch. dict. lib. 8.
diſp. 24. num. 10.* dum dicit, quod ſi error
contingat, narrando maius impedimen-
tum, cum tamẽ ſit minus diuerſæ ſpeciei,
vt ſi dicatur, cõtrahentes eſſe conſangui-
neos in Secundo gradu, cum tamen non
ſint niſi affines in Secundo, vel Tertio, di-
ſpenſatio erit ſubreptitia; quia, cum ſint
diuerſa impedimenta, nec vnum clauda-
tur in altero, diſpenſatio in vno, nequit
explicari, vt cenſeatur in altero conceſſa;
74 ex quo diſpenſatio ſuper vno defectu, nõ
eſt diſpenſatio ſuper alio, & allegat *Bald.
in c. innotuit, nu. 17. de elect. & Afflict. in
deciſ. Neapolitan. 320. nu. 12.* Quinimmo
ad huius praxis corroborationem, addit
id. Sanch. loc. cit. id ſibi etiam locum ven-
dicare in generali facultate, alicui con-
ceſſa ad diſpenſandum, etiam ſuper im-
pedimentis Conſanguinitatis; quia, licèt
ſimilis facultas reſpectu illius, cui conce-
ceditur, ſit latè interpretanda, & contra
propriam naturam ipſius diſpenſationis,
ſicut alias diximus; nihilominus, id intel-
ligitur, quando caſus, ad quem fit exten-
ſio, poteſt ſub ipſo caſu expreſſo compre-
hendi; quod tamen hic non cadit, cum
ſimus in caſu diuerſæ ſpeciei. Ac propte-
terea videmus quod in facultatibus, quæ
dantur Legato, ſeu Nuntio, ſiuè alijs per-
ſonis ad diſpenſandum ſuper impedimẽ-
tis dirimentibus, ſemper dicitur, vt ipſi
poſſint diſpenſare ſuper gradibus Con-
ſanguinitatis, ſiuè affinitatis; propter ra-
tionem prædictam, videlicet, quia ſub vna
ſpecie, altera non continetur, *id. Sanch. loc.
cit.*

75 **Sunt coniuncti**, Nam propriè cõ-
ſanguinei dicun-
tur, quia inter ſe ſanguine coniuncti ſunt,
l. 1. §. penult. ff. de ſuis, & legit. hæred. Si ve-
rò impediuntur Oratores impedimento
affinitatis, tunc non dicitur, *ſunt coniun-
cti*, ſed *ſe attinent*, ex eo, quod affinitas
76 eſt attinẽtia perſonarum ex copula pro-
ueniens, *c. quod ſuper his, de conſangu. &
affin.*

Sed cum ad hos gradus dignoſcendos,
magis veritas oculata fide, quàm per au-
res, animis hominum infigatur, ideò ne-
ceſſarium duximus, poſt narrationẽ gra-
duum, eos etiam hic inſcribi, quatenus
poſſint, & auribus, & oculorum inſpectio-
ne, adoleſcẽtes perfectiſſimã eorũ cogni-
tionẽ adipiſci, vt dicitur ẽt in. *§. agnatio-
nis*

nis, inſtit. de gradibus cognationum, vbi
gloſ. in verbo, per aures, allegat *Horatium*,
in arte poetica, dicentem,

Segnius irritant animos demiſſa per aures.
Quam, quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus.

77 Et rationem reddit *Seneca*; nam homi-
nes magis oculis, quàm auribus credunt,
Propterea, cum ſępè cõtingat, matrimo-
nia in gradibus prohibitis per errorem
contrahi, nę id facilè, maximè inter idio-
tas perſonas, eueniat; quantum fieri po-
teſt, erroribus huiuſmodi, occurrere cu-
rabimus: ac cum ex graduum Conſangui-
nitatis aut affinitatis imperitia, erretur,
non ab re Conſanguinitatis figuras, ſeù
arbores hic inſerere placuit; vt præcipuè
diſtantium perſonarum habitudo cogno-
ſcatur .ſ. quomodo duæ perſonæ inter ſe
ſtent, ut totum id in ſupplicatione diſpẽ-
ſationis exprimi poſſit. Ad diſcernen-
dũ autem quot modis poſſint inſurgere
impedimẽta, pſertim quãdo illa per gra-
dus diſtinguntur circa matrimonia con-
trahenda; ac quomodo ijdem contingere
gradus, ſiuè ex vno tantùm, ſiuè ex pluri-
bus ſtipitibus, ad effectnm petendi ſuper
illorum impedimentis, ipſam diſpenſatio-
nem, ex infraſcriptarum arborum cogni-
tione, omnes alias arbores, ſecundnm ca-
ſus contingentes, quilibet ex ſe formare
facillimè poterit; ac impedimenta inde
prouenientia, diſcernere; etiam ſi contin-
gat huiuſmodi arbores ex pluribus ſtipi-
tibus duplicari, ſeù multiplicari, vt dictũ
eſt. Et primò ponamus arborem Tertij, &
Quarti Conſanguinitatis, quibus, Orato-
res in his litteris nominati, coniũcti ſunt,
quę talis eſt, videlicet.

78 Arbor Tertij, & Quarti Conſanguinitatis graduum.

Ex hac qdẽ arbore vides, quod cõmunis
parens fuit Ioannes, qui ſecundum leges
79 dicitur ſtipes, & iuxta communem uſum
ruſticorũ, uocatur Cippus, *Angel. in l. fin.
de uerb. ſign.* Eius filij fuerunt Octauius, &
Lucas, qui, dempto Ioanne, ſtipite, ſunt in
80 Primo gradu; nam ius canonicum, etiam
collateralibus Primum gradum cõſtituit,
vt ſcilicet frater ſit fratri in Primo gradu
81 Conſanguinitatis; quia Canoniſtæ non
conſiderant ſtipitem, nec computando
gradus, procedunt aſcendendo, & deſcen-

 dendo

Sed,cum ſupra præmiſerimus,in his diſpenſationibus neceſſario faciendam eſſe
34 mentionem duplicitatis, ſeù multiplicitatis graduum Conſanguinitatis, vel affinitatis,ſicut aliorum impedimentorum;
35 ex eo quod,dum Conſanguinitas ex duplici,ſeù multiplici parte conſurgit,tunc non eſt vnica, aut vnius ſanguinis communicatio,ſed eſt duplex, aut multiplex, *Sanch.lib.8. diſp. 24. nu. 5.* propterea hic connectam duplicatum, & ſubinde quadruplicatum gradum.

86 Arborẽ igitur Duplicis Quarti gradus Conſanguinitatis hic ſubijciamus, quæ contingere poteſt,tam ſi Oratores deſcẽdant ab vno tantùm, quàm ſi à duobus ſtipitibus, licèt hæc poſterior, alijs ſit frequentior:eſt igitur,vt ſequitur, videlicet.

87 Arbor Duplicis Quarti gradus Conſanguinitatis.

	Polydorus ſtipes		Troianus ſtipes
Ioannes Aloyſius vir Iuliæ I.	Franciſcus I.	Antonius I.	Iulia vxor Io. Aloyſij I.
Frãciſcus Antonius II.	Fabricius II.	Portia II.	Frãciſcus Antonius II.
Io. Baptiſta III.	Octauius III.	Octauius III.	Io. Baptiſta III.
Annibal ſponſus IIII.	Portia ſponſa, IIII.	Portia ſponſa IIII.	Annibal ſponſus IIII.

88 Ex hac quidem arbore, præ oculis habes,quod Annibal,& Portia ſponſi, vltimo loco hic poſiti,ſunt in Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu ex duobus ſtipitibus prouenientis. Sub vno namq; ſtipite,ſcilicet Polydoro,ſunt Ioannes Baptiſta pater Annibalis ſponſi, & Octauius pater Portię ſponſæ: ſub altero verò ſtipite, ſcilicet Troiano, ſunt etiam ijdem Octauius pater Portiæ ſponſæ, & Ioannes Baptiſta pater Annibalis ſponſi:& ſic ſub vtroq; ſtipite, ipſi ſponſi habent ſuos genitores. Initium vero huius duplicitatis ex eo prouenit, quia Ioannes Aloyſius,natus Polydori ſtipitis,duxit in vxorem Iuliam natam Troiani ſtipitis.

Arborem verò quadruplicatam, ſcilicet in Quadruplici Quarto eiuſdem Cõſanguinitatis gradu, cuius impedimentum ſæpè contingere ſolet, ſicut,& Quintuplicis Quarti eiuſdem Cõſanguinitatis gradus, hic etiam ſubijciemus, eo quo ſequitur modo, videlicet.

89 Arbor Quadruplicis Quarti gradus Conſanguinitatis inter ſponſos Ioannem, & Mariam.

	Ioannes ſtipes			Frãciſcus ſtipes	
Ioannes I.	Margharita I.	Ludouicus. I.	Maria I.	Antonius I.	Ioanna I.
Catharina II.	Franciſca II.	Magdalena. II.	Frãciſcus II.	Ferdinandus II.	Antonius II.
Ludouica III.	Nicolaus III.	Frãciſcus III.	Nicolaus III.	Frãciſcus III.	Hieronyma III.
Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.	Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.	Ioannes ſponſus IIII.	Maria ſponſa IIII.

90 Ioannes, & Maria vltimo loco poſiti, ſunt in Quadruplici Quarto Cõſanguinitatis gradu; quia Franciſcus,& Ludouica genitores Ioannis,cũ ſint in Tertio gradu Conſanguinitatis coniuncti, contraxerunt præuia diſpenſatione ſuper eodem Tertio gradu Conſanguinitatis; & hoc quoad Duplicem Quartum gradum ex ſtipite, Ioanne. Quouerò ad alium ſtipitem,Franciſcum, ſunt ipſi Ioannes,& Maria ſimiliter in Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu;quia Nicolaus,& Hieronyma, genitores Mariæ,contraxerunt pariter præuia diſpenſatione, etiam in Tertio gradu Conſanguinitatis.

Quomodo autem ſupradicti ſponſi per ordinem deſcendant, iam præ oculis habes,quod in principio harum arborum, demptis ſtipitibus, Ioannes eſt vir Mariæ; Antonius uerò vir Margarithę; Ludouicus autem uir Ioannæ.

Quo verò ad affinitatem, parùm refert illius,etiam arborem hic declarare; quia, ſicut iam ſupra diximus,cum illa ex Conſanguinitate per carnalē copulam oriatur;& ideo eam imitetur, iuxta illius gra-
91 dus omnino regulatur, & computatur ; ac ſimiliter duplicatur, & multiplicatur, iuxta ſupradictas arbores Cōſāguinitatis.

Ne tamen prorſus illius arboris exemplo careas, ſimplicem figuram in Quarto tantùm gradu etiam Conſanguinitatis hic ſubnectere viſum eſt,pro quibuſcunq; gradibus ipſius affinitatis,vt ſtatim paulo inferius declarabitur,& talis eſt,videlicet.

92

93 Vnde ſatis patet, Matthęum, & Ludouicum, eſſe inter ſe coniunctos Quarto Conſanguinitatis gradu. Sed ponamus modo, Ludouicum habuiſſe coniugem Mariam, & poſtea obijſſe, ipſa Maria ſuperſtes vult nubere Matthęo conſanguineo Ludouici in Quarto Conſanguinitatis gradu; qui quidem Matthæus, & Maria ſe attinent Quarto affinitatis gradu,iuxta regulam à nobis aliàs declaratam:vel è contrà,ponamus caſum,quod ſupradictus Matthæus habuiſſet coniugem Eleonoram; defunctoque Matthæo, voluerit Ludouicus ducere in vxorem Eleonoram; cum etiam ſint affines in Quarto gradu, non poterunt contrahere ſine Apoſtolica diſpenſatione. Ita etiam ſi loco Matthæi, & Ludouici, erunt duæ mulieres in eodem Quarto Conſanguinitatis, quarum vna erat vxor Ioannis; illaq; defuncta, ipſe Ioannes voluerit ducere conſanguineam mulieris in eodem gradu, neq; poterit ; cum ſint impediti Quarto etiam gradu affinitatis; quæ im-
94 pedit, ſicut impedimentum Conſanguinitatis, eo modo, quo ſupra diximus, nempè vſque ad Quartum gradum incluſiuè, ſi illa ex legitimo coitu proueniat; cum ſimus in affinitate primi generis, de qua,ac ſecundi, & tertij generis, alias diximus.

Hæc autem arborum deſcriptio ſufficiat ad dignoſcenda impedimenta dirimentia,ſiuè Conſanguinitatis,ſiuè affinitatis;ne vnum pro alio in precibus porrigendis,exprimi contingat;ſicut multoties contigiſſe compertum;litteraſquè diſpēſationis ſubreptitias proinde declaratas extitiſſe ſcimus; quicquid dicat *Sanch.d.lib.8.diſp.24.nu.17.* vbi ait, quod ſi error ſit

ſit in gradu, explicando maiorem, vt Secundum,cum tamen minor ſit,vt Tertius, valet diſpenſatio; ibique hanc affert rationem, nimirum, quia licet diſpenſatio ipſa non ſit ſpecificè conceſſa pro Tertio gradu, eſt tamen conceſſa ſimpliciter ſuper impedimento Conſanguinitatis,cum errore circa qualitatem accidentalem incluſam à fortiori in gradu, ſuper quo diſpenſatur. Hoc tamen nullo modo practicari, aut aliàs ſuſtineri poſſe videtur, ſicut antiqua, & inueterata praxis, & obſeruantia docent: nec ad id conferunt iura ibi per eum allegata, præſertim, quod in hoc caſu ceſſet argumentum à maioritate rationis in diſpenſatione: ego enim non video, quomodo hæc ſua opinio neque in iure, neque in praxi valeat ſuſtineri; quandoquidem ex diametro loquitur contra propriam naturam diſpẽſationis,
95 quæ tantum valet, quantum ſonat; cum ſit ſtricti iuris, ac propterea ſtrictè interpretanda;adeo vt, iure negetur huiuſmodi argumentum in ea non valere, vt pluries diximus.

Accedit hic,conſuetus modus,& ſtylus Summi Pontificis in his diſpenſationibus
96 concedendis, nempe quia diuerſimodè eas concedit, vt videlicet,ſi in remotioribus,putà,in Quarto, ſeù Tertio,& Quarto gradibus, eas mandat expediri per officium Minoris gratiæ. Si in non tam remotioribus,putà,in Tertio, per Cancellariam.Si in Secundo,ſeù Primo, & Secũdo, per Præfecturam breuium,& ſub Annulo Piſcatoris, ſicut alias diximus; ac propterea, iuxtà qualitatem graduum præfa-
97 torum,diuerſa officia, cum diuerſis Officialibus ſunt conſtituta. Vnde cum mẽs Pontificis ea ſit,ut litteræ diſpenſationis, non aliàs,quàm per ſuos Officiales diſtinctos,diſtinctaque Collegia conſtituentes, expediantur, profectò cum ſic inueteratus ſtylus obtinuerit,ſi litteræ ipſæ præter
98 dictum ſtylũ, ac morẽ,& obſeruantiã Romanæ Curiæ expediãtur, tanquã ſuſpectæ de falſo erũt reijciendæ, *Butr. & Abb. in c. quod ſuper his,de fid.inſtrum.id. Abb.in cap.ex parte 2.de off.deleg. Roman.conſ.379. nu.12.verſ ſecunda ratio.* Quod quidem à contraria ſententia tantum abeſt; vt ſi quoquomodo contingat vnum gradum pro alio in his diſpenſationibus explicari,non poterit, neque verus gradus ſuppleri per viam correctionis in Cancella-
99 ria Apoſtolica; ſed opus eſt noua impetratione per gratiam, *Perinde valere*, eo modo, quo dictum eſt de proprio nomine Oratoris; niſi tamen error fuerit detectus poſtquam fuit regiſtrata ſupplicatio, & ante expeditionẽ litterarũ; quo caſu verior expreſſio fieri poteſt per nouam
100 ſupplicationem reformationis, ſicut omnibus notum eſt Curialibus,

Quare, &c. ſupplicari fecerunt,&c.

Nec quia per alios ſupplicatum aſſeritur, requiritur
101 ſpeciale, aut generale mandatum ad impetrandas has diſpenſationes: ſed qui-
102 libet ſupplicare poteſt pro impetrandis diſpenſationibus, priuilegijs, alijſquè gratijs, *tex. in l.vniuerſi C. de prec. Imper.offer.* vbi habetur quod parum refert, à quo impetratum fuerit priuilegium; ſed ſolum ſufficit, quod à Principe fuerit conceſſum, *Sanch. lib. 8. diſput. 26. num.4.*

Hic verò,cum vterquè pro impetrãda diſpenſatione ſupplicari fecerit, videndum eſt, nunquid, ſi Oratores de matrimonio contrahendo tractaturit, cum
103 conditione,ſi Papa diſpenſauerit, ſubinde, poſſit poſt ipſius impetrationem alter pœnitere? Et omni hæſitatione omiſſa, affirmatiua eſt reſponſio: & cum pluries eueniſſet caſus in hac Curia Archiepiſcopa'i', fuit hoc modo iudicatum per doctrinam *Guttier.lib.2. canon.quaſt. cap.12.nu.19.*& ſecundum eundem, *n.19.*
104 fuit pœnitens condemnatus,alteri Oratori,conuentioni ſtare nolenti refundere expenſas in impetratione huiuſmodi diſpenſationis factas, *per gloſ.in Clem.fin. de renunt.* Quod tamen habet locum, quando inter Oratores fuit conuentum, de impetranda diſpenſatione communibus expenſis; quia, vt ait *id. Sanch. lib 8. diſp.5. nu.32.* iſte reſiliens,tenetur ad id, ratione contractus; cuius natura eſt, vt poſſit reſilire, ſeruando alterum indemnem;cum iuſtum nõ ſit, vt alter,qui commodum non reportat, ſentiat damnum;
105 ſed, vt ipſe reſiliens, qui commodum reportat,damnum ſentiat, per *tex. in l. ſi pecuniam, in principio, ff. de cond. cau. dat. & nu 39.* ait, quod ſi diſpenſatio petatur ad inſtantiam vnius tantùm, ipſi incumbet integras expenſas ſoluere.

106 Cæterùm, cuius expenſis regulariter debeat ipſa diſpenſatio impetrari, an videlicet ambo Oratores ad illas communiter teneantur,an verò eorum alter tantùm,videndus eſt *Sanch. d. lib.8 diſp. 36. per tot.* vbi, & ſignanter *num.* . ait, quod quando diſpenſatio impetratur de commu-

muni contrahentium conſenſu, licèt nihil de ipſis expenſis conuentum fuiſſe appareat, erit vtriuſque expenſis æqualiter impetranda; ex eo quod tale negotiũ eſt eis commune: quod quidem procedere ait non modo ex conſenſu expreſſo, verùm, etiam tacito; quia eum quis promittit conſanguineæ contrahere cum ea matrimonium, eo ipſo, quod illa acceptat, conuenitur tacitè de diſpenſatione impetranda; ac propterea communes eſſe debent expenſę: vbi tamen id limitat, niſi aliter ratione alicuius legati, aut ſucceſſionis ad maioratum, grauatus ſit ad tale matrimonium contrahendum; veluti ſi legatarius, uel maioratus ſucceſſor, ea cõditione inſtitutus ſit, vt conſanguineam aliquam ducat; quo caſu ille ad integras expenſas tenetur: alios inſuper caſus, & diſtinctiones circa ſolutionem huiuſmodi expenſarum congerit id. *Sanch. loc. cit. & lib. 5. diſp. 5. nu. 31. & 32.* ad illum propterea lectorem remittimus.

107 Ac certam de pręmiſſis, *notitiam non habentes*; quam ſi Papa habuiſſet, diſpenſaſſet vtique, ſi voluiſſet, in forma gratioſa, abſque eo, quod præſentes litteræ dirigerentur ſuo Exequutori in forma commiſſaria; quod tamen nunquam, aut rarò facere conſueuit; cum huiuſmodi diſpenſationes ſemper committantur Ordinariis, vt alias diximus.

Nec rectè dicit quidam modernus, hanc clauſulam eſſe ſuperfluam in his, & ſimilibus reſcriptis, ob eius rationes ſatis friuolas, nulloque ſolido fundamento ſuffultas; ſi enim ita eſſet, deſtruerentur omnia reſcripta, quæ ſecum ſemper habent prædictam, & alias ſimiles clauſulas; concernẽtes verificationem narratorum,
108 nam Papa non tenetur ſtare aſſertioni Oratorum, nec de ea confidit, neque, an res ita ſe habeat, vel ne, tenetur diuinare, *ad tex. in l. ſi fideiuſſor, §. ſi cum debitor. ff. mand.*

SVMMARIVM.

1 *Verba*, Diſcretioni tuę, *important arbitrium regulatum.*

2 *Cauſa, in diſpenſatione narrata, omninò verificanda.*

3 *Clauſula*, De qua in his ſpecialem In Domino fiduciam obtinemus, *ad quid in diſpenſationibus matrimonialibus.*

4 *Regula Cancellariæ requirit litteras, etiam ſuper gratia, viuæ vocis oraculo conceſſa, & quare.*

5 *Delegatus, ante reſcripti præſentationem, habet tantùm iuriſdictionem in habitu.*

6 *Eamquè acquirit tempore Datæ, ante exercitium.*

7 *Dictionis*, & cœtera, *virtus.*

8 *Clauſula*, Depoſita omni ſpe cuiuſcunque muneris, *quid importet in diſpenſationibus matrimonialibus, & num. 12. Referuntur declarationes Sacr. Congr. de hac re, nu. 14.*

9 *Et qualiter apponatur, quando litteræ diſpenſationis diriguntur Epiſcopo.*

10 *Diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, adycitur pæna nullitatis, ſi delegatus aliquid recipiat.*

11 *Diſpenſationes matrimoniales, cæteris grauiores.*

13 *Munera excæcant oculos ſapientum.*

15 *Delegatus diſpenſationum matrimonialium, an eſculenta, & poculenta recipere poſſit.*

16 *Verba geminata, aliquid vltra, quàm ſimplicia, operantur.*

17 *Dictio*, cuiuſcunque, *eſt vniuerſalis, & omnia comprehendit.*

18 *Dictio*, aliquid, *verificatur in qualibet parte.*

19 *Clauſula* Te de pręmiſſis diligenter informes, *quid importet:*

20 *Conſanguinitatis gradum, an ſufficiat verificari per Oratores tantùm.*

21 *Et quomodo, teſtes in illius probatione deponere debean.*

22 *Inſtructiones Sacræ Congreg. Vniuerſalis Inquiſitionis pro examinandis teſtibus ſuper matrimonys contrahendis proponuntur.*

23 *Eiuſdemquè Congregationis reſolutiones ſuper eiſdem.*

24 *Clauſula*, ſi preces ueritate niti, &c. *quomodo accipienda.*

25 *Cauſam, ſufficit verificari tempore exequutionis diſpenſationis.*

26 *Diſpenſatio, & mandatum de diſpenſando, differunt.*

27 *Aliud eſt vendere, aliud promiſſio de vendendo.*

Clau-

28 *Clauſula*, Si preces ueritate niti, &c. *reddit mandatum conditionale.*
29 *Eſt ſimilis clauſula*, Si eſt ita, &c.
30 *Et per eam, eſt verificanda narratiua gratia.*
31 *Impedimentum occultum, ſuper quo petita eſt diſpenſatio, an impediat litterarum exequutionem alterius diſpenſationis ſuper publico impedimento impetratæ.*
32 *Et reſoluitur negatiuè. Niſi aliquis denunciauerit impedimentum, nu.* 34.
33 *Impedimenta matrimonij inueſtigare Ordinarius, & parochus ex officio tenentur.*
35 *Et eo detecto per parochum, tenetur illud deferre ad Ordinarium, ſiuè ad Delegatum.*
36 *Impedimentum matrimonii occultum an teneantur Oratores iudici interroganti manifeſtare.*
37 *Iudex, poteſt admonere Oratores, vt taceant impedimentum occultum, ſuper quo obtinuerunt diſpenſationem.*
38 *Clericus interrogatus à Cuſtodibus, an aliquid portet, vt gabellam ſoluat, poteſt id negare, cum iuramento.*
39 *Muliere, de proximo matrimonium contractura, habente impedimentum occultum quid agendum.*
40 *Clauſula*, Tuam conſcientiam oneramus, *impedit ſubdelegationem.*
41 *Quod tamen intelligitur quoad nudum miniſterium diſpenſationis; ſecus verò quoad examinandos teſtes.*
42 *Delegatus, pro diſpenſatione matrimoniali, poteſt recipere iuramenta teſtium, illiuſque examen poſtmodum alijs demandare.*
43 *Et quid circa hoc ſeruetur in hac Curia Archiepiſcopali.*
44 *Cauſa matrimoniales, nimis periculoſa, & quare.*
45 *Examen teſtium diſpenſationum matrimonialium, committendum viro integerrimo.*
46 *Teſtes conſanguinei, magis idonei ad deponendum ſuper impedimento matrimonij.*
47 *Examen pro diſpenſatione matrimoniali poteſt committi, etiam extra Diœceſim.*
48 *Rapientes ob aliam cauſam, mulieres, quàm ad effectum contrahendi matrimonium, an ſint excommunicati.*
49 *Rapiens corruptam, ſiuè meretricem, ad effectum contrahendi matrimonium, eſt excommunicatus.*
50 *Raptus, eſt nouum impedimentum inductum per Concilium Tridentinum.*
51 *Matrimonium inter raptorem, & raptam, nullum, dum rapta maneat in poteſtate raptoris.*
52 *Etiam ſi rapta ipſa conſentiat.*
53 *Clauſula*, Si mulier rapta non fuerit, *apponitur in diſpenſatione matrimoniali, etiam per regulam Cancellariæ.*
54 *Et quatenus non apponeretur, nihilominus haberetur pro appoſita.*
55 *Raptus mentione non habita, ſubreptitia redditur diſpenſatio.*
56 *Raptam Oratricem ſi repererit Delegatus, non poteſt exequi litteras diſpenſationis.*
57 *Sed opus eſt nouiter ſupplicari Summo Pontifici.*
58 *Et ſub qua formula.*
59 *Raptus impedimentum, non excludit diſpenſationem Pontificiam.*
60 *Copula carnalis inter raptorem, & raptam, non requiritur ad incurrendas poenas Concilij Trid.*
61 *Raptores mulierum, ſunt ipſo facto excommunicati.*
62 *Formula ſupplicationis diſpenſationis cum mentione raptus, ſine copula.*
63 *Raptus mulierum abſolutio, nemini reſeruata.*
64 *Raptus impedimentum ad contrahendum, quantum duret.*
65 *Raptores mulierum, qua ratione Papa ſolus abſoluat in diſpenſatione matrimoniali.*
66 *Raptæ mulieri, quanta dos à raptore conſtituenda, & nu.* 72.
67 *Eaque non conſtituta, an poſſit Delegatus exequi litteras diſpenſationis.*

Dicto,

68 *Dictio, & poſtquam, ſignificat actum perfectum.*
69 *Verbum, teneatur, neceſſitatem inducit.*
70 *Rapta mulieri diuiti, an conſtituenda dos per raptorem.*
71 *Fraus, nemini debet patrocinari.*
73 *Iudicis arbitrio remittitur, quod certa lege non definitur.*
74 *Rapta mulieris voluntas, quomodo explorandæ, ſi raptori nubat.*
75 *Impedimenta omnia explicanda in diſpenſatione.*
76 *Impedimentis pluribus exiſtentibus, difficilius diſpenſatur.*
77 *Contraria ſententia reprobatur.*
78 *Impedimento occulto ad contrahendum, cum publico concurrente, quomodo diſpenſatio impetranda.*
79 *Et ſubijcitur exemplum.*
80 *Impedimentis duobus narratis in litteris diſpenſationis matrimonialis, ſi Delegatus, vnum tantum repererit, an ipſas litteras exequi poſſit.*
81 *Vtile, per inutile, quando vitietur.*
82 *Mandatum, tanquam ſtrictiſſimi iuris, ſtrictiſſimè interpretandum.*

Praxis Diſpoſitiuæ earundem litterarum, &c.

C A P. VI.

1 DIſcretioni tuæ, Quæ quidem verba, cum importent arbitrium prudentiale, & rationem regulatam, *Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 8. nu. 26. cum ſeq.* Iudex delegatus omnino debet verificari
2 facere cauſam, & alia narrata in dictis litteris, *ed. Guttier. cap. 19. nu. 6. Henriq. lib. 11. de matrim. c. 5. nu. 5.* Vnde ſi ipſe cognouerit; ex matrimonio huiuſmodi contrahendo, poſſe aliquid mali exoriri, poterit denegare hanc diſpenſationem, præcipuè ad euitanda ſcandala, vt etiam ſuo loco dicemus.

De qua, in his ſpecialem *in Domino fiduciam obtinemus*. Nam, cum quæ-
3 cunque diſpenſationes non ſint exequendæ, niſi verificatis ſupradictis, præcipuè id vendicat ſibi locum in diſpenſationibus matrimonialibus, vbi magis agitur de conſcientia, quam in alijs, *Huron. Paul. in ſuo libro Prouinciale nuncupato fol. mihi 411. verſ. nota, quod clauſula*; quia, cum agatur de re tam graui, nempè de diſpenſando ſuper matrimonio contrahendo, & nis mutui amoris inter ſponſos, facilè poſſet decipere delegatum; producendo teſtes minus idoneos, & non rectè deponentes, debet propterea ipſe delegatus perpendere qualitatem ipſorum teſtium; nam, vt plurimum deponunt per vnum, eundemque præmeditatum ſermonem; cum præciſa verba per ipſos ſponſos teſtibus ſuggeruntur, qui à veritatis tramite ſæpè ſolent deuiare. Vnde cum cauſa expreſſa, non remanet verificata, diſpenſationes huiuſmodi perperam exequuntur; & tam delegatus diſpenſans, quam diſpenſati, necnon ipſi teſtes viam ad inferos ſibi parant; quia clauſula prædicta non ad ornatum literarum, apponitur, vt dicebat quidam Iuriſconſultus; ſed vt per eam intelligat delegatus, ſe debere procedere ſuper hoc, cum pede plumbeo; quia totum negotium committitur conſcientiæ ſuæ; & idem eſt dicere, *de qua in his ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus*, ac ſi diceretur, *Confidentes de tua fide, vel Confidentes, quod ea, quæ tibi iniungimus, fideliter exequeris*: quæ omnia non ſolum impediunt ſubdelegationem, cum per ea videatur electa induſtria perſonæ, *argum. l. 1. verſ. ſin verò. C. de cad. toll. cap. fin. §. 1. de offic. deleg. Creſcent. deciſ. 1. nu. 1. eod. tit.* ſed, etiam hoc modo ipſius delegati conſcientia oneratur: alioquin excederet terminos *Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. cap. 7. de reform.* dum dicit, quod committatur diſpenſationes loci Ordinario, qui non niſi cauſa cognita, & probatis precibus; nec aliter diſpenſare poſſit, & *idem Concil. ſeſſ. 25. cap. 18. de reform.* ibi, *quod ſi vrgens, iuſtaque ratio, & maior quandoque vtilitas poſtulauerit, cum aliquibus diſpenſandum eſſe, id cauſa cognita, ac ſumma maturitate à quibuſcunque ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum; aliterque diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur.*

Per Apoſtolica ſcripta. Sicut enim aliàs diximus, regula Cancellariæ caue-

tur

tur, quod diſpenſatio non ſuffragetur, niſi
4 litteris confectis: quod procedit, etiam ſi
ipſa diſpenſatio fuerit per Papam viuæ
vocis oraculo conceſſa; nam adhuc litte-
ræ requiruntur, ſaltem ad euitanda incō-
uenientia, quæ ex ſola verbali diſpenſatio-
ne ſequerentur; vt ſi non bene intellecta
fuerint verba &c. *Ledeſ. de matrim. q. 56. art. 4. littera D. verſ. prima concluſio.*

Mandamus. Cuius quidem mandati vigore, tribuitur
ſupradicto Vicario delegato iuriſdictio;
poſtquàm tamen illud fuerit ſibi præſen-
5 tatum; quia ante illius præſentationem iu-
riſdictionem tantummodò habet in habi-
tu, non autem in actu, *c. paſtoralis, in fin. de
reſcrip. c. ſuper eo, el. 2. de appell. c. audita, &
ibi Abb. in 6. not. de reſtit. ſpol. Bellam. deciſ.
110. Bald. in l. ea, quæ, poſt princip. C. de tem-
po. & in integ. reſtit.* vbi inquit, hac de cau-
ſa *Specul.* feciſſe ſpecialem titulum, *de re-
ſcriptis præſentatione, id. Bald. in l. 1. C. vt lit.
pend. Bart. in l. multum, nu. 2. ff. de condit. &
demonſtrat.* Neceſſariò namque requiritur
receptio, & præſentatio litterarum, vt di-
ctus delegatus poſſit procedere, nam licèt
6 ille iuriſdictionem acquirat tēpore Datę
dictarum litterarum, illam tamen exerce-
re non poteſt ante illarum præſentatio-
nem, & receptionem, *d. c. ſuper eo, Garc. de
benef. p. 6. cap. 2. nu. 8.*

Depoſita per te *omni ſpe cuiuſcunque muneris
&c.* Huiuſmodi clauſula, ſiuè decretum
habes cęteratum in fine ſupradictæ ſup-
plicationis, ibi *depoſita &c.* quod poſtea
extenditur eo modo, quo dictum eſt in
ſupradictis litteris; nàm licèt in ipſa ſup-
plicatione non fuerit extenſum, tamen
comprehenduntur virtualiter omnia, quæ
ſunt de natura ſubiectæ materiæ, & de ſty-
lo, ſeù conſuetudine, *Imol. in c. ſignificante,
nu. 3. de reſcrip. Alex. in l. Gallus. §. idem cre-
dendum, nu. 9. ff. de lib. & poſt.* & cum hæc
dictio, *& cætera*, ſemper in diſpenſatio-
nibus matrimonialibus conſueuerit ita
7 extendi; propterea includit totum illud,
quod illius vigore ſolitum eſt apponi in
dictis litteris; *Pariſ. conſ. 76. n. 7. lib. 1.* quod
non ſolùm procedit in materia reſcripto-
rum, & commiſſionum, vt hic, verùm etiā
contractuum, & vltimarum voluntatum.
Rot. deciſ. 9. & 98. nu. 2. de reſcrip. in nou. ſi-
uè ſcribatur abbreuiatè, ſiuè ita per exten-
ſum, *& cætera*, cum inter vtrunque mo-
dum nulla adſit differentia, *Gonzal. ad re-
gul. 8 Cancel. gloſ. 67.* vbi *à nu. 1. vſque ad
nu. 10.* multa cumulat de hac dictione.

Pro cuius quidem decreti declaratio-
ne, eiuſdemquè obſeruantia, non oſcitan-
tęr ab ipſis Delegatis aduertendum eſt, il-
lud antiquitus in ipſis litteris diſpenſatio-
nis minimè fuiſſe appoſitum; ſed tantùm
ab Epiſcopis contra eorum Vicarios, ali-
quid circa hæc, extorquentes, excommu-
nicationis latæ ſententiæ pœnam indictā:
ipſis autem Vicarijs non obtemperanti-
bus, cępit iam pœna prædicta per Summū
Pontificem hic adijci, vt vbi prius excom-
municato hæc erat Epiſcopalis, hodie eſ-
ſet Papalis, prout vidi adnotatum in Vr-
be in quibuſdam notulis, & innuere vide-
tur *Zerol. in prax. epiſc. op. p. 2. verbo, Delega-
tus, §. An Delegatus.*

8 Porrò, per hoc decretum prohibetur,
ſub pœna excommunicationis latæ ſen-
tentiæ, ne delegatus, cui prædicta diſpen-
ſatio committitur exequenda, aliquod
munus recipiat ab Oratoribus, ſeù eorum
altero; nam quamuis Summus Pontifex,
in fine eiuſdem clauſulæ dicat, *à quo te
omninò abſtinere debere monemus*; & prop-
terea videatur hoc verbum, *monemus*, im-
portare potius conſilium, quàm præcep-
tum, vt per *Comed. ad decret. collect. 104. nu.
2.* nihilominus, in fine earundem litera-
rum, alia ſubditur clauſula, nempè, *Volu-
mus autem, quod ſi ſpreta monitione noſtra
huiuſmodi, aliquid muneris, aut præmij, &c.
excommunicationis latæ ſententiæ pœnam
incurrat, &c.* & ſic Papa ſuam intentionē
declarat, fulminando dictam excommu-
nicationem in contrafacientem, & hæc
clauſula ſemper apponitur, quando diſpē-
ſatio matrimonialis committitur Vicario
Epiſcopi: ſi verò ipſi Epiſcopo, ſicut ali-
quando contingit, ad inſtantiam ipſorum
Oratorum dirigi, tunc eidem Epiſcopo
9 iniungitur, vt ſi munus, aut præmium
qualecumque exegerit, aut oblatum rece-
perit, eo ipſo à iuriſdictionis, & pontifica-
lium exercitio, fructuumquè menſæ ſuæ
perceptione tandin ſuſpenſus exiſtat, do-
nec à Sede Apoſtolica relaxationem ſu-
ſpenſionis huiuſmodi, per ſatisfactionem
condignam, meruerit obtinere. &c. Imò in
10 diſpenſationibus matrimonialibus, quæ
conceduntur in forma pauperum, appo-
nitur, etiam pæna nullitatis abſolutionis,
& diſpenſationis, per hæc verba, *& nihi-
lominus abſolutio, & diſpenſatio huiuſmo-
di à te facienda prædicta nullius ſint robo-
ris, vel momenti, teſte Garc. de benef. par. 1.
cap. 1. nu. 108.* & nos ſuo loco dicemus.

Nec mirum videtur, ſi in his tantùm
diſpenſationibus matrimonialibus, hæc

clauſula

clauſula apponatur; nam iſtæ reputantur
11 cœteris diſpenſationibus grauiores; & in
eiſdem magis imminet periculum, ne cor-
rumpatur Iudex exe quutor; qui quando-
que, etiàm paruo munere corrumpitur;
Vnde optima ratione dicitur non ſolum
depoſita omni ſpe, ſed ſubditur, *cuiuſcumque*
12 *muneris*, quæ quidem verba, omnia inclu-
dunt, *l. Iulianus, ff. de leg. 3. l. à procuratore,*
ff. mandati, l. quæſitum §. item ſi fundum. ff.
de fund. inſtructo, & ideo apponuntur ge-
minata, vt per ea cognoſcatur voluntas
Pontificis clara, & enixa; ne aliquid quan-
tumuis minimum ratione huius diſpen-
ſationis, exigatur, *arg. l. baliſta, cum ibi not.*
ff. ad Trebell. Bart. in l. cum ſcimus, C. de
agric. & cenſit. lib. 10. Crauet. conſ. 201.
num. 42. & conſ. 226. n. 6. Cephal. conſ 135.
nu. 12. lib. 1. quia munera excęcant oculos
13 ſapientum, & mutant mentem iuſtorum,
vt ſcribitur *Deuteron. cap. 15.* Hinc dici-
mus.

Munera crede mihi placant, hominesque,
Deoſque.
Placatur donis Iuppiter ipſe Deus,

Ac propterea volens Propheta iuſtum
virum deſcribere, ait, *qui excutit manus*
ſuas ab omni munere; non enim dixit *à*
munere, ſed *ab omni munere, cap. ſunt non-*
nulli, 1. qu. 1.

Quare, porrecto, aliàs ſupplici libello
Sacræ Congregationi Concilij Trident.
ex parte DD. Canonicorum Eccleſiæ Ge-
runden. cum pluribus capitibus, contra
illorum Epiſcopum, de anno 1588. die
12. Augusti, ad vnũ ex ipſis capitibus per
ipſam Sacram Congregationem, ſcilicet
14 ad ſextum fuit reſponſum, quod pro diſ-
penſationibus matrimonialibus, non lice-
bat Epiſcopo, ſiuè eius Vicario quidquam
accipere, nec ratione taxæ, etiam ex im-
memoriali conſuetudine, nec ratione ſi-
gilli, vel alicuius alterius rei; quapropter
decretum illud, quod ſolet poni in literis
diſpenſationum matrimonialium, vt nihil
muneris, aut præmij, ſponte accipi poſſit
pro illarum exequutione, ita intelligen-
dum eſt, vt neque Ordinarius ipſe, nec Vi-
carius eius quicquam pro mercede labo-
ris, quem ea in re ſuſciperent, capere poſ-
ſent; Notarios verò pro examine teſtium,
quartam aurei, ſeù ducati partem, licitè
accipere debeat, vt refert *Garz. d. cap. 1. ſub*
nu. 77. circa fin & reaſſumit poſtmodum
nu. 107. tanquam vir in Romanæ Curiæ
ſtylo verſatiſſimus, quod Ordinarij, ſeu
Vicarij, quibus committuntur diſpenſa-
tiones matrimoniales, & aliæ, non poſſunt
quicquam accipere pro labore, receptio-
ne, & examinatione teſtium, vel alio quo-
nis titulo, vt in ſequentibus declarationi-
bus Sacræ Congregationis, videlicet, *Gra-*
tis adeo diſpenſationes matrimoniales con-
cedendæ ſunt, quod. etiam Ordinarij, quibus
iſtæ diſpenſationes committuntur, ſuum of-
ficium gratis præſtent, ita vt, nec ipſe Vica-
rius aliquid ſuſcipiat pro mercede, Nota-
rius vero pro examinandis teſtibus, & ſu-
mendo cœteras informationes, quartam par-
tem aurei, ſeù ducati accipere poſſit. Prò lit-
teris verò abſolutionum, & diſpenſationum
in foro conſcientiæ tantum, nihil à quoquã
accipe poſsit, vt Romæ fit, & declarauit Gre-
gorius XIII. Et ſic Vicarius nihil accipe-
re poteſt, etiam pro laboribus in ſtudendo
præceſſui, vel pro decreto ſuper his diſpẽ-
ſationibus, aut pro acceſſu ad examinan-
dos teſtes commorantes in alijs locis, cum
id tendat ad capiendam informationem;
licèt Notarius poſſit aliquid accipere,
prout Sacra Cõgregatio declarauit, *Grat.*
diſcept. for. cap. 57. nu. 20. Vnde ſatis con-
ſtat per tot declarationes Sacri Concilij
ceſſare, quoad hoc diſpoſitionem *tex. in c.*
mulieres, de iud. ubi iudici permittitur, vt
ex cauſis, ibi expreſſis, poſſit expẽſis par-
tis producentis, accedere ad domos mu-
lierum pro illis examinandis. Quinimmo
cum iſtum acceſſum per iudicem quan-
doque affectari contingat, hac motus ra-
tione *Bonifacius Papa VIII. in d. c. mulie-*
res, decretum nimis ſalutare adiecit, velu-
ti *Prouiſo, quod caſus huiuſmodi, videlicet,*
vt iudex uadat perſonaliter, non fingatur,
nec fraus interueniat in hac parte, alioquin
auctor huiuſmodi, uel fraudator, ipſo facto
ſententiam excommunicationis incurrat, &
gloſ. in d. verbo non fingatur, innuit, quod
Iudex, vt poſſet viſitare dominam, facie-
bat eam nominare in teſtem.

Vndè in propoſito *id. Garz. nu. 106.* mi-
ratur de Officialibus, ſeù Vicarijs Epiſco-
patuum illarum partium, ſicut ego non
minus miror de nonnullis Vicarijs huius
Regni, qui contra dictum decretum pro
diſpenſationibus matrimonialibus, quæ in
vim litterarum Apoſtolicarum concedun-
tur, certum ſtipendium, ſeù ſportulas exi-
gunt in magnum eorundẽ animarum exi-
tium: nec video, quomodo excuſari poſ-
ſint ab excommunicatione, contra eos la-
ta, & in dictis litteris contenta; licèt verba
eiuſdem decreti non benè ſonent in au-
ribus eorum, eam illis interpretationem
attribuunt, quam auaritia ipſa ſuadet.

Nec immemor ſum, quod tempore

Pontificatus fel.record.Pauli V.cuius erat Prodatarius bon. mem. Cardinalis Arrigonius,ad quærelam nonnullorum, contra quendam Epiſcopum, fuit ipſi Paulo ſupplex libellus porrectus, quo de huiuſmodi extorſionibus conquerebantur: vnde ipſe Epiſcopus de mãdato ipſius Pontificis,per litteras eiuſdem Prodatarij monitus,ne de cętero ille, aut illius Vicarius, aliquid extorquere auderet,contra decretum appoſitum in litteris diſpenſationis, cum nihilominus idem Epiſcopus à præmiſſis non deſiſteret, fuit ſecundò aliud memoriale eidem Pontifici porrectum, in cuius calce fuerunt reſcripta hæc formalia verba. *Si ſcriua di nouo à queſto Veſcouo, che ſe aſtenga. altramente ne lo faremo pentire*. Et cum aliàs ſimilis recurſus fuiſſet habitus ad Sacram Congregationem Epiſcoporum,procurator Epiſcopi eum defendebat ſub prætextu conſuetudinis immemorabilis,ſed in præfata Congregatione fuit dictum, quod potius erant corruptela,& abuſus:& quatenus adeſſet conſuetudo, profectò non ſubſiſteret per decretum Pontificis in dictis litteris appoſitum,nempè,*Volumus autem,quod ſi ſpreta monitione noſtra, &c.* quia cum huic conſuetudini contradicat prædictum decretum, nullus remanet locus dubitandi; nam ſatis apertè conſtat, quod contradictio Principis interrumpit conſuetudinē, per ea,quæ notantur in *cap. fin. de conſuetud.*

15. Sed nunquid iſti Delegato ad diſpenſationem exequendam ſit ſaltē permiſſū recipere eſculēta,& poculēta,quę paucis diebus conſumi poſſunt, iuxtà terminos *c.ſtatutum, §. inſuper,de reſcrip.* Et videtur affirmatiuè reſpondendum; per iſtud enim decretum non derògatur permiſſioni iuris communis; ex eo quod non præſumitur, iudicem tot modicis muneribus corrumpi, vt ait *Sanch. d.lib. 8. diſp.35.num. 52.* prout corrumpi poterit pro muneribus alicuius momenti, & ſic non videtur intelligendum de paucis,aut minimis, quæ profectò non ſunt in conſideratione, cum inter nil, & parum,aut minimum,ſeu modicum,non ſit differentia in effectu,*l.Scio illud.ff.de in integr. reſtit.cap.licet verſ.quanquam, de probat. l. cum in te,in fin.ff.de re iud.l.1.§.proinde.ff. de edil.edic.*

His tamen non obſtantibus, contrarium verius eſt,cum *eod.Sanch.loc.cit.* vbi concludit,id minimè licere; ex eo quod hic non militat ratio, quæ eſt in *d. cap. ſtatutum*;cum illud loquatur de Delegato quoad lites; quæ quidem commiſſio, cum diù duret, ſitque magni laboris; propterea magno ſtipendio digna eſt; cuius reſpectu, eſculenta, & poculenta, nullius conſiderationis reputantur;quod quidem dici non poteſt in hoc caſu, quo expeditio diſpenſationis breuiſſima eſt, & facillima: quapropter, quodcunque munus, reputatur magni momenti: id enim,vt melius intelligatur, duobus modis explicat Papa in prædictis litteris; vno modo,cum primò dicit, *Depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris &c.* altero modo,cum ſecundò dicit, quod *ſi ſpreta monitione noſtra, aliquid muneris &c.* & ſic per geminatam prohibitionem, ad maiorem uim, efficaciam,& diliberationem,ac ſuam intentionem oſtendendum, *Mandoſ.regul.33.q.11.num.3.* vbi,
16 quod verba geminata, ſemper aliquid vltra operantur, quàm verba ſimplicia *Bald in l.fructus, verſ. item illa verba geminata C.de act.empt.* quia ex illis colligitur voluntas clara, & enixa Summi Pōtificis, *Bart.in l. cum ſeruus,C.de agric.& cenſit.Crauet.conſ.201.n.42.* ac etiam,cum
17 hic adijciat dictionem,*cuiuſcunque*, quæ cum ſit vniuerſalis, omnia comprehendit,*l.quacunque ratione,ff.de procur. l. hoc articulo,& ibi Bart.num.6.ff.de hered.inſtit.* ac poſtmodum ſubdat *aliquid muneris* &c. hæc dictio, *aliquid* de ſui na-
18 tura verificatur in qualibet parte, *Anchar.conſ.360.* Cum igitur ipſius Summi Pontificis id prohibentis, intentio ſatis aperte deſumatur; non eſt,cur Delegatus ad id,velit aliter dicta verba interpretari, quam ſonant, cum ſint ſatis clara; ita vt non ſit locus interpretationi, ſeù declarationi, *l.ille aut illa.& l.non aliter, ff.de leg.3.* nec gloſa indigemus, cum habemus textum,*Bald.conſ.343.num 4.* Ac propterea ex his concludendum eſt, nihil prorſus per Epiſcopum,ſiue Vicarium,accipi poſſe, Quod ſi fortaſſe auaritia non ſinat tales Exequutores hæc, prout ſonant, ſed aliter, quam par, eſt huiuſmodi decretum interpretari, nil aliud hic addi poſſe videtur,niſi, quod ipſi viderint.

Te de pręmiſſis *diligenter informes.* Per hanc quidem clauſulā,prohibet omninò
19 Summus Pontifex Exequutori, ne ſuper narratis velit ſtare aſſertioni ipſorū Oratorum contrahentium; ac proinde illa refertur tàm ad allegatam cauſam diſpē-

ſa-

ſationis,quàm ad ipſum impedimentum, & ſic ad omnia præcedentia, *Ludouiſ. deciſ.478.num.* 3. quapropter per eam parum refert videre hic cum *DD.* an ad pro-
20 bandum Conſanguinitatis gradum, ſufficiat ſola confeſſio Oratorum impetrantium diſpẽſationem;& proinde videatur affirmatiuè reſpondendum, cum illa ſit facta in iudicio, per *tex.in l.1.C.de confeſſ. & l.generaliter*, C. *de non numer. pecun.* contrarium tamen verius eſt prout ſeruari docet *Genuen. in ſua prax. Archiep. cap.20.ſub num.12.* in hac Curia Neapolitana, vbi etiam ait quod ad hoc faciunt ſupradicta verba, *Te de præmiſſis diligenter informes*; quæ non apponerentur, ſi aſſertioni impetrantium ſtandum eſſet: ac propterea ſiue Conſanguinitatis,ſiuè
21 affinitatis impedimentum debet probari per teſtes deponentes per gradus diſtinctos,& aliàs ſeruata forma *cap. licet,2. §.teſtes autem,de teſtib.* vbi cauetur, præſertim, quod ipſi teſtes,perſonas, expreſſis nominibus, vel demonſtratione, aut circumloquutione ſufficienti deſignent, & ab vtroque latere,ſingulos gradus,clara computatione diſtinguant: & in eorum iuramento concludant, ſe accepiſſe à ſuis maioribus,quod deponunt, & credere ita eſſe: ſed nec tales ſufficiant, niſi iurati deponant, ſe vidiſſe perſonas, vel ſaltem in vno prædictorum graduum conſtitutas,pro conſanguineis ſe habere. Sunt omnia ferè verba *tex.d.cap.licet*, *& in cap. tua nos. de conſang. & affin.* vbi, quod teſtes,qui Conſanguinitatis,gradus computant, à ſtipite debent incipere, ideſt à parentibus,vel germanis,& ſic per ordinem diſtinguere gradus, nominibus proprijs, vel æquipollentibus indicijs; deſignando perſonas, præſertim, cum ſæpè perhibeant teſtimonium de auditu &c. & ita, tàm circa verificationem gradus,ſiuè Cõſanguinitatis,ſiuè affinitatis in diſpenſationibus matrimonialibus expreſſorum,quàm impedimentorum allegatorum ad contrahendum matrimonium,omni qua par eſt, ſedulitate ſeruatur in hac Curia Archiepiſcopali, prout ſeruari credimus, & debet, in omnibus alijs Curijs Eccleſiaſticis.

Quo verò ad alia requiſita, circa matrimonium contrahendum neceſſaria, etiam præter narrata in litteris diſpenſationis, vbi illa opus eſt, vigent hodie inſtructiones Officij Sanctæ Romanæ, & Vniuerſalis Inquiſitionis, quæ inconcuſsè, ſummaquè vigilantia ſeruantur, quas licet ad manus omnium Ordinariorum pro earundem obſeruantia credimus perueniſſe, nihilominus ſuperfluum minimè viſum eſt, illarum tenorem hic inſerere, eo quo ſequitur modo,videlicet.

Inſtructio pro examine illorum teſtium,qui inducuntur pro contrahendis matrimonijs, tàm in Curia Eminentiſſimi Cardinalis Vicarij Vrbis, quàm in alijs Curijs cęterorum Ordinariorum.

In primis,teſtis moneatur de grauitate iuramenti, in hoc præſertim negotio, pertimeſcendi,in quo diuina ſimul,et humana maeſtas læditur ob rei,de qua tractatur,importantiam,& grauitatem.

Interrogetur de nomine,cognomine, patria,ętate,exercitio,& habitatione.

Interrogetur,an ſit Ciuis,vel exterus,& quatenus ſit exterus,à quanto tempore eſt in loco, in quo teſtis ipſe deponit.

Interrogetur, An ad examen acceſſerit ſponte, vel requiſitus: ſi dixerit acceſſiſſe ſpontè, à nemine requiſitus,Interrogetur,an ſciat adeſſe aliquod impedimentum inter contrahere volentes: et ſi reſponderit negatiuè,teſtis dimittatur,quia præſumitur mendax; ſi verò dixerit, acceſſiſſe requiſitus.

Interrogetur An ſibi pro hoc teſtimonio ferendo, fuerit aliquid datum, promiſſum, remiſſum,vel oblatum à contrahere volentibus,vel ab alio ipſorum nomine.

Interrogetur,An cognoſcat ipſos contrahere volentes, & à quanto tempore, in quo loco, & qua occaſione; cuius qualitatis,vel conditionis exiſtant.

Si reſpondetur negatiuè, teſtis dimittatur; ſi verò affirmatiuè,

Interrogetur, An contrahere volentes,ſint Ciues, vel exteri: Si reſponderit, eſſe exteros.

Interrogetur à quanto tempore acceſſerint ad hanc Vrbem, vnde venerint,an venerint ſimul,vel ſeparatim.

Si reſponderit, veniſſe de recenti, vel inſimul, ſuperſedeatur in licentia contrahendi, donec per litteras eorũ Ordinarij, ac loci, à quo contrahentes receſſere, doceatur, inter ipſos contrahentes non adeſſe impedimentum: & mulierem non eſſe raptam.

Si verò reſponderit, veniſſe à multo tempore citrà, vel contrahentes eſſe Ciues.

Interrogetur, ſub qua parochia hactenus contrahentes habitarunt, vel habitent de præſenti.

Interrogetur, An ipſe teſtis ſciat aliquem ex prædictis contrahere volentibus, quandoque habuiſſe vxorem, vel virum.

Si reſpõderit affirmatiuè, non procedatur ad licentiam, niſi producantur authenticæ, & legales atteſtationes, vel teſtes fide digni, & veriſimiliter informati de obitu coniugis defuncti.

Si verò teſtis reſponderit, non habuiſſe vxorem, vel maritum.

Interrogetur de cauſa ſcientiæ, et an ſit poſſibile, quod aliquis ex illis habuerit vxorem, vel maritum, & quod ipſe teſtis neſciat.

Si reſponderit affirmatiuè, ſuperſedeatur; niſi ex alijs teſtibus probabiliter concludatur non habuiſſe vxorem, vel virum.

Si reſponderit negatiuè, interrogatur de cauſa ſcientiæ, ex qua deinde Iudex colligere potuerit, an teſti ſit danda fides, vel nè.

Si reſponderit, contrahentes habuiſſe vxorem, vel maritum, ſed eſſe mortuos.

Interrogetur de loco, & tempore, quo ſunt mortui, & quomodo ipſe teſtis ſciat eos eſſe mortuos.

Item interrogetur, an poſt mortem dicti coniugis defuncti, aliquis ex prædictis contrahere volentibus tranſierit ad ſecunda vota.

Si reſponderit negatiuè, Interrogetur, an eſſe poſſit, quod aliquis ex illis tranſierit ad ſecunda vota, abſque eo quod ipſe teſtis ſciat.

Si reſpondit affirmatiue, ſuperſedeatur in licentia, donec producantur teſtes per quos negatiua coarctetur concludenter; Si verò negatiuè.

Interrogetur de cauſa ſcientiæ; qua perpenſa, iudex poterit iudicare, an ſit concedenda licentia, vel ne.

Si contrahentes ſunt vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, niſi doceant per fides Ordinariorum ſuorũ, eos eſſe liberos, & in alijs ſeruata forma Conc. Trid. in cap. multi, ſeſſ. 24.

Fides, aliaque documenta, quæ producuntur de partibus, non admittantur, niſi ſint munita ſigillo, & legalitate Epiſcopi Ordinarij, & recognita ſaltem per teſtes, qui habeant notam manum, vel ſigillum.

Pro teſtibus in hac materia, recipiantur potius conſanguinei, quàm extranei; quia præſumuntur melius informati; & Ciues potius, quàm exteri.

Poſt verò emanatas ab eadem Sacra Congregatione prædictas inſtructiones, cum nihilominus nonnulla, circa earundem obſeruantiam, & exequutionem in dubium reuocarentur ob caſuum contingentiam, quę fortè vix in praxim deduci poterant, fuit ad eandem Sacram Congregationem habitus recurſus, eiuſdemque Eminẽtiſſimis Patribus ſupplicatum, quatenus ſequentia declarare dignarentur: propterea capita infraſcripta ibi propoſita, ita declararunt, & reſoluerunt, videlicet.

23 Reſolutiones S.C. Inquiſitorum in cauſis matrimonialibus.

Primò, An pręfatarum litterarum forma ſit ſeruanda in caſu neceſſitatis ex hic contrahere uolentibus, exiſtẽtibus in articulo mortis. Reſp. Non eſſe ſeruandam in articulo mortis; intra quem ſcilicet probabiliter non adſit tempus ſufficiens faciendi diligentias: cum hoc etiam, quod ſi infirmus forte conualuerit, debeant fieri diligentiæ iuxtà in-

ſtru-

ſtructionem, antequam ſimul conueniant.

Secundò, An atteſtatio Ordinarÿ requiratur pro exteris, qui diſceſſerunt ab eorũ infantia, vel tempore non nubili, & peruenerunt ad locum, vbi matrimonium contrahere cupiunt, ibique continuo permanſerunt, Reſp. eam, vt iacet, non requiri.

Tertiò, An requiratur pariter dicta atteſtatio pro exteris; qui per decẽ annos, & vltra, domicilium acquiſierunt in loco, vbi ſunt matrimonium contracturi, ſi eorum ſtatus liber probetur per teſtes fide dignos, tàm originis, quàm domicilÿ. Reſp. Requiri.

Quartò, An requiratur dicta atteſtatio pro illis exteris, qui vnicã, vel plures vxores duxerunt, & è contra, ſi mortua fuerint in loco, vbi iterum matrimonium contrahere deſiderant: ac amplius poſt mortem à dicto loco non diſceſſerunt. Reſp. Requiri.

24 Si preces veritate *niti repereris*,
Circa quod,
non eſt omittendum, quod licèt per in-
formationem deſuper capiendam, conſta-
bit delegato, preces veritate niti, ſi tamẽ
à parte rei non eſt ita, diſpenſatio erit
nulla, tanquam ſubreptitia, propter falſi-
tatem narratorum, *Ledeſ. in Sum. de ma-
trim. cap. 27.* vbi ait, ita communiter *DD.*
tenere. Et ſufficit, vt aliàs diximus, cau-
25 ſam ipſam verificari tempore exequutio-
nis litterarum, licèt tempore impetratio-
nis illarum, non eſſet vera, & ita practica-
tur, nam quamuis *Abb. in c. quia circa, de
conſang. & affin.* dicat, cauſam debere veri-
ficari tempore Datæ, loquitur tamen de
diſpenſatione iam facta, prout antiquitus
fiebat; cum huiuſmodi diſpenſationes cõ-
cederentur in forma gratioſa; & ſic erat
gratia facta; non autem his temporibus,
quibus non dantur amplius ſub dicta for-
ma, ſed datur tantummodo mandatum de
diſpenſando.

Omnes enim authores contrarium ſen-
tientes, videntur confundere terminos;
26 nullum conſtituendo diſcrimen inter di-
ſpenſationem, & mandatum de diſpenſã-
do, ſicut dicendum eſt, de mãdato de pro-
uidendo, & de prouiſione gratioſa iam
facta, *Mohed. deciſ. 10. in addit.* ſicut aliud
27 eſt vendere, aliud pactum, ſeù promiſſio
de vendendo, vt inquit *Iaſ. poſt alios in l.
bona fidei ff. de eo, quod certo loco, & per
Caſſad. deciſ. 1. nu. 6. ſub tit. vt lit. pend.* Cum
igitur diſpenſatio hæc ſit commiſſaria,
niſi in ea fiat inquiſitio circa expreſſa in
litteris, non erit valida; quia per clauſu-
28 lam ſupradictam, mandatum redditur
conditionale; prout fuit deciſum in *vna
Oxomen. portionis, coram Vestano, die 20.
Iunÿ 1552 teſte Caputaq. deciſ. 273. nu. 1. &
29 2. p. 1.* Quæ quidem clauſula ſimilis eſt
clauſulæ, *ſi eſt ita*, vel, *ſi ita eſſe repererit*,
aut, *Veris exiſtentibus enarratis*; & quæuis
gratia habet in ſe hanc tacitam condi-
tionem; quamuis in literis non exprima-
tur, *tex. in l. fin. in princip. C. de diuerſ. re-
ſcrip. cap. 2 de reſcrip.* & per eam, ſemper eſt
30 verificanda narratiua gratiæ, *id. Caputaq.
deciſ. 240. p. 2. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 1. nu. 3.
de reſcrip.*

Quid autem agendum erit, ſi vltra im-
31 pedimentum in ipſa gratia narratum,
& per teſtes iam probatum, Oratores alio
impedimento occulto in litteris non ex-
preſſio, ſuper quo aliam diſpenſationem
obtinuerunt per officium Sacræ Pœni-
tentiariæ in foro conſcientiæ tantùm, de-
tineantur, nunquid, non obſtante dicta
clauſula, *ſi preces* &c. ſi Parochus, vel Or-
dinarius ſciet hoc impedimentum occul-
tum, & Oratores prędicti obtinuerint iam
ſuper eo diſpenſationem in foro conſcië-
tiæ, poſſit permittere eos matrimonium
contrahere?

Et quamuis videatur negatiuè reſpon-
dendum, ex eo, quod Eccleſia ex officio
tenetur inueſtigare impedimenta, per *tex.
in cap. fin. de cland. diſpenſat*, Nihilominus
aliter erit dicendum; ſicut eſt etiam in
praxi receptum; nam, cum matrimonium
ipsũ verè cõtrahatur, uigore huius diſpẽ-
ſationis obtentę, nõ poſſet Ordinarius, il-
32 los propterea impedire; cum coram Deo
ueri cõiuges efficiãtur; Vnde ſi nullus de-
nunciat id impedimentum occultum, co-
ram Parocho, uel Ordinario, quamuis il-
lis, ſeù eorum alteri conſtet de hoc impe-
dimento, ſi etiam eis conſtet de diſpenſa-
tione in foro conſcientiæ obtenta, poſſunt
diſſimulare, ut taliter impediti, matrimo-
nium contrahant; nam licèt ex officio te-
33 neantur inueſtigare impedimẽta, id eue-
nit, ne impediti, contrahendo, delinquant;
& ſic ad id non tenentur, quando eis con-
ſtat, illos abſque culpa contrahere ob diſ-
penſationem iam obtentam in foro con-
ſcientiæ, ita *Sanch. lib. 3. diſput. 15. num. 14.
cum ſeq.* ubi plura cumula de hac re.

34 Id tamen intelligas, niſi aliquis denun-
ciauerit impedimentum huiuſmodi co-
ram Parocho, ſeù Ordinario; quia tunc

cum negotium effectum ſit publicum, ad
ulteriora matrimonij contrahendi proce-
di minimè poteſt; donec diſpenſatio in
utroque foro exhibeatur:quinimmo, pa-
rochus ipſe, cui tale impedimentum in-
35 notuit,omnino tenetur illud deferre ad
Ordinarium, ſeù ad delegatum diſpenſa-
tionis obtentæ in utroque foro; & cum
reddantur nullæ litterę diſpenſationis pro
ſoro conſcientiæ, obtentæ ſuper occulto
impedimento,alias litteras in utroque fo-
ro in forma, *Perindeualere*, obtinebunt;
uel,ſi nullum aliud extet impedimentum,
niſi illud, quod antea erat occultum, im-
petrabunt litteras in forma ordinaria;non
enim ſufficit in hoc caſu, quod Parochus
ſciat iam Oratores obtinuiſſe diſpenſa-
tionem pro foro conſcientiæ; nam ex quo
aliquis ei denunciauit hoc impedimen-
tum occultum, intelligitur iuridicè de-
nunciaſſe; quia tanquam eius miniſter in
foro externo,poteſt interdicere matrimo-
nium,& rem deferre,ut dictum eſt, ad Or-
dinarium,vt iuſtitiam miniſtret;& circa
huiuſmodi impedimenti cognitionem
procedat,ita *id.Sanch.lo: cit.nu.*15.

36 Quid autem modo dicendū eſt, ſi Ora-
tores ipſi à Iudice interrogentur,an vltra
impedimentum in literis diſpenſationis
iam in vtroque foro obtentis,expreſſum,
aliud ſit quoque impedimentum, occul-
tùm tamen;ſuper quo,etiam obtinuerunt
diſpenſari in foro conſcientiæ tantùm,te-
neantur eidem Iudici, huiuſmodi impe-
dimentum occultum manifeſtare? Et cer-
tè non tenentur;cum id impedimentum
adeo occultum ſit, vt nullo modo proba-
ri poſſit,*id.Sanch.lib.3.diſp.14.nu.4.* quod
quidem vendicat ſibi locum, ſiuè Orato-
res velint contrahere matrimonium cum
diſpenſatione ſuper occulto impedimen-
to tantum, nullo alio publico exiſtente,
ſiuè,etiam occulto,cum alio publico con-
currente; ſuper quo eſt impetrata diſpen-
ſatio in vtroque foro; nam, etiam in hoc
caſu eſt eadem ratio, ad *tex. in cap. inter
caeteras,de reſcrip. & in cap.fin. de translat.
prael. & in cap. cum dilecta de confirm. vtil.
vel inutil.l.illud ff. ad l.aquil.§. pari ratio-
ne, inſtit.quib. mod.ius patr. poteſt.ſolui.l.à
Titio, in fin.ff.de verb.oblig.*

Et non minus vtiliter,præmiſſis adden-
dum putaui, quod etiam, ſi Notarius ex
Iudicis commiſſione, vel ipſemet Iudex,
per confeſſionem ipſorum Oratorum,
ſciat eos eſſe detentos impedimento oc-
culto, & ſuper eo diſpenſationem impe-
traſſe in foro conſcientiæ, poterit Nota-
rius, vel Iudex id non ſcribere, ſed admo-
37 nere dictos Oratores, vt taceant, vel id
impedimentum negent, vtendo æquiuo-
catione, nempè negādo impedimentum,
vt modo impediat, cum diſpenſatum ſit
ſuper eo,*Sanch.lib.3.diſput.15.nu.16* ſicut
in ſimili ait *Sylu. in verbo,mendacium q.vlt.*
38 quod ſi clericus rogatus à cuſtodibus,
num aliqua portet, vt gabellam ſoluere
compellatur, poſſet ille iuramento nega-
re, intelligendo, ſe nihil portare, ex quo
gabellam debeat.

Et ex his patet, quod nihilominus di-
cta clauſula,*ſi preces, &c.* ſatis remanet ve-
rificata, & ſeruata forma huius reſcripti,
etiam ſtantibus ſupradictis.

Nec contēnenda inſuper praxis accedit,
quæ freqnentiſſimè occurrit;cum, videli-
cet, mulier matrimonium de proximo
39 contractura, habeat impedimentum di-
rimens, quod non poteſt ſine notabili in-
famia, propalare; veluti, quia adeſt impe-
dimentum affinitatis, ex quo forſan car-
naliter ſe cognoſci paſſa fuerit ab aliquo
ſui ſponſi conſanguineo in Primo, vel Se-
cundo gradu, vel quid ſimile, vel aliàs ſi
ſuſpicio vehemens oriretur alicuius cri-
minis detecti in confeſſione,ſi ipſa mulier
velit abſtinere à nuptijs, aut differre dum
Pontificis diſpēſatio obtinetur: hoc enim
caſu fingere poteſt,ſe aliquo voto, puta
caſtitatis, alligatam, & quod propterea
iuſſa fuit à Confeſſario, vt ab ipſis nuptijs
abſtineat, donec diſpenſationem ſuper
huiuſmodi voto impetrauerit à Summo
Pontifice, & interim diſpenſationem ſu-
per vero impedimento,occultè impetra-
re:ſicut optimè docet *id. Sanch.lib.2. diſp.
40.nu 7.* vbi ſubdit, quod ex cauſis ibi per
eum expreſſis,poterit Epiſcopus ſuper ta-
li impedimento diſpenſare; etiam quod
illud ſtatutum ſit decreto Pontificio, vel
Concilij generalis,in cuius lege, Epiſco-
pus, tanquam inferior non poſſet aliàs
diſpenſare, vt per *Abb. in cap. cum dilecti
num.10.de electione*, & nos alibi dicemus.

Tuam conſcientiam oneramus.

Ex hac clauſula, non poterit diſ-
penſatio ſubdelegari;cum ſit ele-
40 cta induſtria perſonę, *Menoch. de arbitr.
iud.lib.1.qu.68.nu.2.& lib.2. de præſumpt.
qu.21.nu.12.& conſ.17. nu.6.& ſeq.vol.1.*
41 quod tamen intelligendum, quoad nu-
dum miniſterium diſpenſationis: nam be-
nè poterit delegatus, dicta clauſula non
obſtante, receptionem teſtium, & infor-
mationem, vt dictum eſt,alteri committe-
re,

re,ex illa communi *DD.* concluſione,quod
quando nudum miniſterium,vnà cum iu-
riſdictiune committitur, non poterit tunc
nudum miniſterium ſubdelegari, ſed tan-
tum iuriſdictio, vt per *Innoc. in cap.fin. de*
offic.deleg vt,etiam infra dicetur.

Et ſic pro præmiſſorum verificatione
42 poterit prius Vicarius delegatus, recipe-
re tantùm iuramenta teſtium,ac poſtmo-
dum alijs illorum examen demandare, vt
ait *Genuens. in praxi Cur. Archiep. cap.69.*
nu.7.in fin. qui quidem teſtes poſſunt exa-
minari,etiam per Notarium laicum,*Grat.*
diſcep.for.cap.6.nu.32. Imò talis Notarius,
quamuis non fuerit ſibi præcisè data li-
centia recipiendi iuramenta ipſorum te-
ſtium,ſed ſolùm illos examinandi, nihilo-
minus,commiſſo hoc examine,habet etiã
per antecedens neceſſarium, commiſſam
facultatem recipiendi iuramentum; ſine
quo examen eſt nullum, per *tex. in l.1. ff.*
de iuriſd omn.iud. Mohed. deciſ.6.de teſt.nu.
43 *1.* & ita ſeruatur in hac Curia Archiepi-
ſcopali,in qua Notarij laici,etiam ex con-
ſuetudine recipiunt examen teſtium, &
etiam illorum iuramenta; quamuis quan-
doq; à Vicario delegato recipiantur prius
iuramenta prędicta,& poſtea mandet ipſis
Notarijs, illos examinare. Et quia huiuſ-
44 modi cauſæ matrimoniales ſunt nimis
periculoſæ; ex quo pluries compertum
eſt,teſtes in eorum depoſitionibus depo-
ſuiſſe nigrum pro albo; vnde ex his diſpẽ-
ſationibus, plurimas, longa experientia
comperimus (licèt ſine Exequutoris cul-
pa,quinimmo omni per eum adhibita di-
ligentia) minus rectè, minuſque fideliter
ſuum verum ſortiri effectum, propter ta-
le periculum, huiuſmodi examen com-
45 mitti debet alicui viro integerrimæ fidei,
& bonitatis, *Felin.in cap. cum cauſam,nu.*
28. vbi,etiam teſtatur ita de conſuetudine
ſeruari.

Eſt etiam hic in praxi notandum,quod
46 inter huiuſmodi teſtes, conſanguinei,ſeù
affines Oratorum,ſunt magis idonei,tan-
quàm magis informati, ad deponendum
ſuper impedimento in litteris expreſſo,
iuxta *tex.in cap.ſuper eo el.2.de teſt.* vt ſupra
diximus; prout,etiam de deponentibus
ſuper ætate, & alijs requiſitis ordinando-
rum, *Zerola, in ſua praxi, verbo,matrimo-*
nium, verſ. decimoquarto, quia ſuperius;
Quod ſi ipſi teſtes, qui debent deponere
ſuper verificatione narratorum, non re-
periantur in Ciuitate, ſeù diæceſi Orato-
rum; poterit dictus Vicarius delegatus
committere huiuſmodi examen, etiam
47 extra dictam Ciuitatem, vel diæceſim;
quia, cum in huiuſmodi litteris diſpenſa-
tionis duo committantur Vicario exe-
quenda,nempè iuriſdictio veritatis precũ
examinandæ, ac nudum miniſterium exe-
quendæ diſpenſationis, vt diximus,ſupra-
dicta iuriſdictio,quoad teſtes deſuper exa-
minandos,poteſt ſubdelegari,excepto nu-
do miniſterio huiuſmodi, *Sanch. l. 8. diſp.*
7.nu.34.circa med. vbi oſtendit, quod illa
teſtium receptio, etiam extra diæceſim
Officialis diſpẽſantis fieri poteſt; & ratio-
nem ibidem reddit, nempè, quod, licèt
multi varia ſcripſerint, circa illam clauſu-
lam, *Conſcientiam tuam oneramus,* quando
tamen dicta verba non diriguntur perſo-
næ nominatæ,videntur poſita in vim mo-
nitionis potius, quàm in forma delega-
tionis, & conſequenter; examen, per ea
verba à Põtifice commiſſum, poterit ſub-
delegari,cum in hoc,non videatur electa
induſtria perſonæ,& ita reperio fuiſſe in
hac Curia Archiepiſcopali ſeruatum;nam
cum pro quibuſdam contrahentibus vi-
gore diſpenſationis, non adeſſent Neapo-
li,teſtes pro verificatione narratorum,fuit
commiſſum examen Epiſcopo Marſicen.
in cuius diæceſi aderant teſtes, qui ad id
fuerunt examinati, & poſtmodum fuit
per vicarium Neapolitan.executa diſpen-
ſatio,receptis deſuper litteris teſtimonia-
libus ſuper dictorum teſtium examine.

Dummodò propter hoc &c.

Pluries dubitatum fuit, an quarumlibet
48 mulierum raptores, qui non idcirco ra-
piunt, vt eas in vxores ducant, ſed ob
aliam cauſam,ſint ipſo iure excomunica-
ti per *Concil.Trid.ſeſſ. 24. cap. 6.* & non-
nulli, præſertim *Nauar.cap.27.num.150.*
affirmatiuam partem tenuerunt; Nihilo-
minus, contrarium deciſum fuit per *Sa-*
cram Congregationem eiuſdem Concilij, die
23. Ianuarij 1586. nempè, Raptores, ob
aliam cauſam,quàm vt in vxores ducant,
non comprehendi à Concilio, propter
eandem,vel maiorem rationem;nec Con-
ſtitutio etiam pœnalis, extenditur in
tali caſu.

Vndè, cum prius in litteris huiuſmo-
di diſpenſationum ſimpliciter diceretur,
dummodo mulier rapta non fuerit, poſtmo-
dùm,ad ſubmouendas hæſitationes, quæ
circa id oriri poterant,conſueuerunt in
dictis litteris apponi ſupradicta verba,
ſcilicet, *propter hoc*, nempè ad effectum
matrimonium contrahendi: & per hoc,
clarè conſtat, quod in dicto Concilio
com-

comprehenduntur ſolùm raptores fœmi-
narum,ad hunc tantum effectum;per ea
etiam,quæ congerit,*Sanch. lib. 7. diſp, 13.
num. 4.* qui fundatur in ipſis verbis eiuſ-
dem Concilij, quod ſtatim incipit loqui
de matrimonio inter raptorem, & raptã
contrahendo; ac proinde, de illo ſolo
raptu intelligi debet; qui cauſa matri-
monij contrahendi,committitur; quod
quidem confirmari, ait *id. Sanch loc. cit.*
quia,quando cauſa matrimonij,raptus eſt
admiſſus, delictum fuit contra matrimo-
nij libertatem; & ab initio in eo interfuit
coactio;ac proindè,vt plenior ſit libertas,
petit hoc decretum,prius raptam in pri-
ſtinam libertatem, & in locum à raptore
ſeparatum reſtitui, ac raptorem,tãquam
iniquum libertatis matrimonij violato-
rem, punit pœnis in dicto decreto con-
tentis.

Ex quibus deducitur, non puniri ex
hoc decreto,raptum,qui eſt ſpecies luxu-
riæ, non autem ad finem cõtrahendi ma-
trimonium, vt eſt, quando cauſa explen-
dæ libidinis ſit; niſi tamen fieret ſimul
cauſa libidinis,& matrimonij contrahen-
di,quia tunc ea ſola ratione,quod cauſa
matrimonij fieret, comprehẽderetur ſub
hoc decreto, vt aliàs vidimus practicari,
& ſic de eo facienda erit mentio in ſup-
plicatione, perinde, ac ſi raptus commiſ-
ſus fuiſſet ad effectum contrahendi ma-
trimonium tantùm,quæ quidem omnia
ſeruat Dataria Apoſtolica, etiam in eo,
49 qui fœminam corruptam, ſiuè meretri-
cem, aut aliam inhoneſtam perſonam ra-
puit, prout fatentur omnes practici Cu-
riales.

Rapta non fuerit. Super quo de-
bent,etiam
teſtes examinari, ex eo quod, ſi Oratrix
prædicta fuiſſet propter hoc ab Orato-
50 re rapta,adeſſet nouum impedimentum,
inductum per *Concilium Triden. d. ſeſſ. 24.
cap. 6.* vbi *decernit Sancta Synodus, inter
raptorem, & raptam, quandiu ipſa in pote-
ſtate raptoris manſerit, nullum poſſe conſi-
ſtere matrimonium, Quod ſi rapta à rapto-
re ſeparata. & in loco tuto, & libero conſti-
tuta, illum, in virum habere conſenſerit,
eam raptor in vxorem habeat; & nihilomi-
nus raptor ipſe, ac omnes, illi conſilium, au-
xilium, & fauorem prabentes, ſint ipſo iure
excommunicati, ac perpetuò infames; omni-
umque dignitatum incapaces, & ſi clerici
fuerint, de proprio gradu decidant, Tenea-
tur praterea raptor mulierem raptam, ſiue
eam in vxorem duxerit, ſiue non duxerit,
decenter arbitrio iudicis dotare.*

Sicut, etiam dicendum eſt, quod ma-
51 trimonium contractum inter raptorem,
& raptam, dùm ſub ipſius raptoris po-
teſtate exiſtit,nec ſeparata eſt,vt ſupra,eſt
prorſus irritum;quare raptus per eo tem-
pore eſt impedimentũ dirimens, attentis
verbis *dicti Concilij*,vnde deſumitur,id ꝓ-
52 cedere,quãuis rapta ad huc ſub raptoris
poteſtare cõſtituta,re vera liberè conſen-
tiat;nam *d. Concil.* non ſolum libertatem,
expoſcit ad valorem matrimonij, ſed vt
planè, rapta, libera ſit à poteſtate rapto-
ris, & hoc propter matrimonij liberta-
tem, iuxta mentem ipſius Concilij, per
quod fuit correctus *tex. in cap. fin. de rap-
tor.* vbi raptori permittebatur ſimpliciter
raptam in vxorẽ ducere,nulla tamẽ pœna
adiecta,ſed ſolum ibi dicitur, quatenus
prior diſſenſus tranſeat in conſenſum, &
quod ante diſplicuit, tandem incipiat
complacere: imò potius *id. Concil.* inhæ-
ret antiquis canonibus, prohibentibus
raptorem contrahere matrimonium cum
rapta,vt per *gloſ. in d. cap. fin.*
53 Præterea, *regula Cancellariæ 49.* caue-
tur, quod in literis diſpenſationum ſuper
aliquo gradu Conſanguinitatis, vel affi-
nitatis,aut aliàs prohibito, ponatur clau-
ſula,*ſi mulier rapta non fuerit*,quod ſi for-
54 te in litteris diſpenſationis ſit omiſſa,
intelligitur nihilominus in eis appoſita
de ſtylo Curiæ; nam, vt docet *Abb. in cap.
quod translationem, nu. 3. de off. deleg.* clau-
ſulæ apponi ſolitæ ſupplentur; quamuis
non exprimantur, *Sanch. lib. 8. diſp. 25.
nu. 19.* qui antea,eodem numero,dixerat,
55 ſubreptitiam eſſe huiuſmodi diſpenſa-
tionem,niſi de raptu in ea mentio fiat.

Notat hic *id. Genuen. in prax. Cur. Ar-
chiep. cap. 20. n. 11.* etiam in caſu exequen-
dę huiuſmodi diſpenſationis circa infor-
mationem raptus, quod puella dicitur
rapta, etiam volens, dummodò inuitis
parentibus,vel tutoribus,cum raptus ſine
violentia eſſe non poſſit; quod quidem
extendit ad eum, qui per munera data
aut promiſſa,perſuadet mulieri, vt do-
mum exeat,& ad ipſum veniat: hoc enim
modo dicitur, etiam violentiam inferre:
idemque arbitratur, ſi vir doloſè puel-
lam ad ſe nolentem accedere, per vicinã
vocari fecit in domo ipſius vicinæ,in qua
ipſe vir manens abſconditus eam ſtupra-
uerit, quæ aliàs ad dictam domum non
acceſſiſſet, ſi ſciuiſſet ſtupratorem ibi
manere,vt raptus committatur.
56 Vnde ſi Delegatus compererit,Oratri-
cem

eem fuiſſe ſic raptam ab Oratore, non poterunt litteræ diſpenſationis huiuſmodi, exequutioni demandari; ſed opus eſt de
57 nouo preces porrigere Summo Pontifici, ſub formula ſequenti, videlicet.

58 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum Athanaſij* Pellicani, *& Hortentiæ Seraphinæ mulieris Neapolitan. Diœceſis. Quod ipſis aliàs ſcientibus ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, Orator præfatus, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hęc cauſa foret S.V. & Sedem Apoſtolicam ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos, faciliores reddendi, præfatam Oratricem de domo parentum rapuit; eamque carnaliter cognouit. Cum autem, Pater Sancte, dicta Oratrix à prædicto Oratore ſeparata, ac in loco tuto, & libero conſtituta, eundem Oratorem in virum habere conſentiat; & niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, dicta mulier diffamata, & innupta remaneret; grauiaque exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtante impedimento huiuſmodi, deſiderium eorum, hac in parte adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Supplicant igitur humiliter E.S.V. Oratores præfati, quatenus eos à generali excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere, &c.* Reliqua, vt in ſimplici formula cum copula ſcienter.

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum, &c. Et de abſolutione, diſpenſatione, decreto, alijſque præmiſſis latiſſimè extendendis: & quod cognominum, affinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita, &c. ac impoſita Oratoribus propter inceſtum huiuſmodi, aliàq; præmiſſa, arbitrio ſuo, graui pœnitentia ſalutari, eos abſoluat, & diſpenſet, vt ſupra. Et quatenus contra ipſos Oratores cauſa ſuper præmiſſis in iudicium quoquomodo deducta fuerit, parito iudicato. Et additur, *Et dummodò Oratrix prædicta, ab Oratore ſeparata, ac in loco tuto, & libero conſtituta, ipſum Oratorem in virum habere conſentiat. Et cum decreto, quod Oratorum alter, alteri ſuperuiuens, perpetuò abſque ſpe coniugij remaneat. Et poſtquam dictus Orator eandem* Oratricem *decenter, arbitrio Iudicis dotauerit.*

Fiat M.

Ex quibus habemus, quod licèt in quibuſcunq; diſpenſationibus matrimonialibus apponatur clauſula, *dummodo rapta non fuerit*, per quam Papa non intendit, cum ipſis Oratoribus diſpenſare ſuper huiuſmodi impedimento, vt per *Rebuff. in praxi tit. de diſpenſ. in gradibus prohibitis, gloſ.6.* nihilominus, quando in ſupplicatione narratur raptus, conceditur diſpen-
59 ſatio, cum omnibus in ea petitis, abſque clauſula ſupradicta, ſolita apponi in huiuſmodi litteris, quicquid dicat *id. Rebuff. loc. cit.* nam aliter ſe habet quotidiana praxis; circa quam, non omittam, quod nihil
60 refert, an inter raptorem, & raptam fuerit ſequuta copula carnalis, vel ne, ad incurrendas pœnas dicti Concilij; cum non puniatur raptus, cauſa libidinis; ſed cauſa contrahendi matrimonium, ad quod copula nihil confert; quicquid alij dixerint; & ſic licèt inter Oratores non fuerit ſequuta copula carnalis, pro qua conſueuit peti etiam abſolutio ab inceſtu, attamen, quia per *d. Concilium Tridentinum*, raptores, ſunt ipſo facto excommunicati, eſt
61 petenda abſolutio à dicta excommunicatione: ac propterea, praxis impetrandi diſpenſationem ſuper impedimento principali, ac etiam ipſius raptus, copula non ſequuta, ſequenti modo admittit ſupplicatio-

cationem, videlicet. *Quod ipſi aliàs ſcien-*
62 *tibus ſe Tertio,&c. eſſe coniunctos, non qui-dem peccandi data opera, &c. Orator præfa-tus eandem Oratricem de domo parentum rapuit; illam tamen carnaliter non cognouit. Cum autem, &c. C pe'unt, &c. copulari; ſed ſtante impedimento huiuſmodi, alijſque præmiſſis, deſiderium eorum, &c. ſupplicari igitur, &c. quod impedimento Tertij Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, alijſque præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe &c.* Et in fine clauſularum adduntur per Datariam ſupradicta decreta, quæ ſunt ad eiuſdem *Concilij Triden.* præſcriptum, ſicut in formula primo loco poſita; ex qua poteris in praxi notare; quod licet raptus, ſecundum mentem ipſius Concilij non requirat copulam carnalem, quicquid dicat *Genuin. in prax. Cur. Archiep. cap. 20. nu. 1.* nempe raptum non conſiderari ſine ſtupro; quia id nõ facit ad caſum huiuſmodi diſpenſationis; & decreti ſupradicti Concilij, quod adijcit pœnas his raptoribus, tanquã libertatem matrimonij impedientibus. Cæterum autem raptum non dici ſine ſtupro, non eſt ſic in caſu noſtro intelligendum; ſed tantum in terminis *Lun. C. de rapt. virg.* & ibi omnes ferè DD. qui dicunt, rapientem virginem, ſi eam non ſtuprauerit, neque carnaliter cognouerit, non eſſe puniendum pœna illius conſtitutionis, ſed alia mitiori, quaſi illa conſtitutio exigat raptum cum ſtupro, vt per *Dec. conſ. 134.* attamen in petenda diſpenſatione, cum mentione raptus, eſt ſaltem diſpenſatio ipſa petenda, cum abſolutione propter infamiam; vt patet ex ſupradicta formula: & ſic omnis alia cauſa eſt ſuperflua; cum ſine dubio, mulier rapta, difficilè nubere poſſit alteri, quàm ipſi raptori; quia ob raptum huiuſmodi, niſi raptori prædicto nuberet, remaneret diffamata: & quocunque modo, tàm, cum copula, quam ſine ea, eſt petenda abſolutio ab excommunicatione, per *dictum Concilium* lata contra rapto-
63 res. Licet enim abſolutio hæc nemini cenſeatur reſeruata, iuxta *gloſ. in cap. ſuper ſpecula in verbo, ſpatium, ne cler. vel. mon.* id tamen haberet locum, vel quando inter ipſos raptores, non eſſet contrahendum matrimonium, vel ſi poſtquam rapta à raptore ſeparata, & in loco tuto, & libero conſtituta fuerit, illum conſentiat habere in virum; quia, cum præter ipſum raptum, nullum aliud impedimentum dirimens exiſtat, ſuper quo petenda eſſet diſpenſatio, propterea Ordinarius poteſt eos abſoluere, eiſq; concedere licentiam contrahendi matrimonium; cum conditionibus tamen, & modificationibus in *Concil. Trid. d. cap. 6.* contentis; cum id impedi-
64 mentum dirimens, duret tantummodo, vt dictum eſt quandiu rapta in poteſtate raptoris manſerit; vnde ceſſantibus poſtmodum diſpoſitis per *d. Concilium*, poterunt id præſcriptum illius decreti matrimonium licitè contrahere. At verò, cum pro alio impedimento dirimente, erit petenda diſpenſatio, cum mentione huiuſmodi raptus, nemo poteſt, niſi ſolus Pa-
65 pa abſoluere raptores ab excommunicatione, propterea incurſa; nam per illius manuum appoſitionem, ſcilicet ex cauſa petitæ diſpenſationis, auocat ad ſe totum negotium, & inferiorum manus ligat, *per tex. in cap. vt noſtrum, de appellat.* & ita videmus in praxi ſeruari, ſicut aliàs in ſimili, diximus.

Sed ſtantibus verbis dicti Concilij, ac decreto appoſito in calce ſupradictæ ſupplicationis, nimirum quod raptor tenea-
66 tur raptam dotare, quæritur, quænam, & quanta dos ſit Oratrici raptæ ab Oratore raptore conſtituenda? Et reſpondetur, quod totum id relinquitur arbitrio iudicis, ad hoc delegati pro exequutione dictarum litterarum, inſpecta qualitate ipſorum raptoris, & raptæ: quia, cum ſit pœna iniuriæ illatæ, & illa ſit maior, aut minor, attenta qualitate vtriuſquè perſonæ, id. Concil. id remiſit arbitrio iudicis, *Sanch. lib. 7 diſput. 13. nu. 1.* & quoad dictæ dotis conſtitutionem, requiritur ſententia ipſius delegati, ex *d. Conc. Trid. loco cit.*
67 Sed nunquid Delegatus poterit exequi has litteras diſpenſationis, non conſtituta dote per Oratorem Oratrici raptæ, vel ſaltem præſtita cautione de ea conſtituenda poſt contractum matrimonium?

Et nullo modo poſſe ipſum ad diſpenſationis exequutionem procedere, patet ex infra dicendis; nam, ſaltem ex verbis, in dictis litteris expreſſis, ſatis conſtat, ipſum delegatum, non prius cum dictis Oratoribus diſpenſare poſſe, quàm dos fuerit per ipſum Oratorem ipſi Oratrici raptæ, conſtituta, ex illa dictione, *& poſtquam*, in ſupradicto decreto, appoſita, quæ ſignificat
68 actum perfectum, nempè poſtquam dos fuerit conſtituta, per *tex. in l. nam, & poſtea. ff. de iureiur. & in l. ſi quis poſtea. ff. de iudic.* Inſuper *Concil. Trid.* docet id omnino ſeruari, & adimpleri, dum loquitur per
69 verbum, *teneatur*, quod neceſſitatem oſtẽdit, *Clem. exiui de Paradiſo, §. item ordo, ibi, quod*

quod vbicunque ponitur in regula hoc voca-
bulum, teneatur, obtinet vim præcepti, & ob-
ſeruari debet, de verb. ſign. cap per hoc, iun-
cta gloſ. in verbo, teneatur, de hæret. in 6.
70 Quid autem, ſi Oratrix rapta, fuerit di-
ues, vel alio modo, non egeat, vt raptor
eam velit dotare? Huic quæſtioni videtur
poſſe reſponderi, quod decretum ſupra-
dicti Concilij emanauit ad fauorem mu-
lieris raptæ; ne ſi fortè indotata exiſtat,
remaneat innupta, attento quod, cum ab
alio rapta fuerit, nemo velit illam in vxo-
rem ducere, niſi dos ſibi fuerit decenter
arbitrio iudicis conſtituta: ac propterea,
cum iam dicta Oratrix rapta, raptori nu-
bat, videtur ceſſare neceſſitas illam dotan-
di; eoque magis, cum totum id videatur
fuiſſe (vt dictum eſt) à Concilio introdu-
ctum ad fauorem raptæ; quæ poterit huic
fauori renunciare, declarando, ſe nolle,
quod raptor conſtituat ei dotem ad *tex. in*
l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. l. 2. ff. de
leg. comiſſ. l. quamuis in principio, & ibi not.
Bart. nu. 1. & 2. Paul. Caſtr. nu 2. & 3. ff. de
pignerat. act. Dec. conſ. 12. nu. 2. Rip. in l. ſi
ſe non obtulit, §. ſi ex conuentione, nu. 3. ff.
de re iud. Archid. in cap. quam periculoſum;
nu. 4. 7. qu. 1.
His tamen non obſtantibus, contrariũ
eſt verius; quia, quamuis mulier ipſa,
quantumcumque diues, videatur non
egere dote, & quod poſſit prædicto pri-
uilegio, ſiue iuri, ſibi deſuper compe-
tenti, renunciare, nihilominus, renuncia-
tio hæc, non pendet ab illius voluntate;
ſed ab ipſo Concilij decreto; quod dum
loquitur per verbum, *teneatur*, debet om-
ninò ſeruari; cum per dictum verbum
in hac parte aſſignet certam formam;
quæ eſt præcisè ſeruanda, *l. non aliter ff.*
de leg. 3. c. cũ dilecta, & ibi Felin. de reſcrip.
vnde, ſi ipſa ſic tradita forma, deficiat, ni-
hil dicitur actum; & totus actus corruit,
Mohed. deciſ. 17. nu. 1. de cau. poſſ. *Caputaq.*
deciſ. 250. p. 1. ac propterea poſſet de hu-
iuſmodi contracto matrimonio dubitari,
cum dicta forma non fuerit ad vnguem
ſeruata, *Dec. conſ. 532. num. 4. & 5.* Idem-
que eſſet, ſi poſtquam Orator dotauerit
Oratricem pro ſeruanda forma eiuſdem
Concilij, ac litterarum dictæ diſpenſatio-
nis, poſt contractum matrimonium hu-
iuſmodi, dos raptori à rapta reſtituatur;
quia, præter præiudicium, quod inde ori-
tur filijs naſcituris, totum id fieret etiam
in fraudem ſupradicti decreti Concilij,
71 dantis huiuſmodi formam; & fraus ne-
mini debet patrocinari, *cap. ſuper litteris,*
de reſcript. cap. in noſtra, de ſepult. cap. aua-
ritiæ, de elect. in 6.
Quamobrem, pro præmiſſorum corro-
boratione, vidi ſemper in praxi obſerua-
tum, in caſu petendæ diſpenſationis ſu-
per aliquo impedimento, cum mentione
raptus, vt ſi fuerit in ſupplicatione nar-
ratum, quod Oratrix rapta, erat diues, &
propterea non indigebat Oratoris dote,
totum id à ſupplicatione deleretur, & in
illius fine, adderetur ſolita clauſula, quod
Orator teneatur illam, arbitrio Ordina-
rij, competenter dotare. Putarem tamen,
quod cum id remittatur arbitrio prædi-
cti Ordinarij, poſſet ille arbitrari dotem
72 conſtituendam, attenta qualitate Oratri-
cis raptæ, quæ diues eſt, nec indiget ea
dote, qua indigeret, ſi eſſet pauper: ac
propterea pro ſeruanda ſaltem forma
eiuſdem Concilij, ac huiuſmodi littera-
rum, ipſe Ordinarius aliquid quantum-
uis minimum nomine dotis dictæ Ora-
trici raptæ ab ipſo Oratore aſſignari fa-
cere poſſet; cum totum id remittatur il-
lius arbitrio, vt patet ex *d. Concilio Trid.*
& ex illa communi DD. ſententia, nimi-
73 rum, quod iudicis arbitrio remittitur,
quod ſub certa lege definitum non repe-
ritur à iure *l. 1. ff. de iur. deliber. Dec. in c. ſi*
pro debilitate de offic. deleg. & hoc caſu an
dicta Oratrix ſit diues, vel pauper, eiuſdẽ
iudicis arbitrio relinquitur, ad effectum
decernendi ſibi quantitatem dotis, arg.
eorũ, quæ dixit *Bart. in l. ſi conſtante nu.*
14. Alex. num. 17. & communiter DD. ff.
ſolut. matr.
Ad explorandam autem voluntatem
Oratricis raptæ (quod ante omnia face-
74 re tenetur iudex) debet illa poni in loco
libero, vbi nec ratione dominij, in quo
ipſam morari contingat, nec alia ratione
metum, aut violentiam timere poſſit, *cap.*
cum locum, & ibi Imol. num 3. de ſponſ.
Theſaur. for. Eccleſ. p. 2. cap. 9. num. 31.
in fin.

Quod impedimento Quarti.

Conſanguinitatis gradus huiuſmodi &c.

Cum, ex vno eodemque ſtipite proueniat impedimẽtum Tertij, & Quarti graduum, Quartus tantùm obſtat, tanquam remotior, ex *cap. non debet. de conſang. & affin.* licèt peti debeant litteræ declaratoriæ ſuper dicto Tertio gradu ad præſcriptum Conſtitutionis *fel. record. Pij Quinti*, vt infra.

Quando etenim duo conſanguinei diſtant in gradu inæquali; intelliguntur

tan-

tantùm diſtare inter ſe, quantum remo-
tior diſtat à communi ſtipite: quare de
ipſo remotiore regulariter habenda eſt
ratio in diſpenſationibus huiuſmodi im-
petrandis: ſic etiam ſi erunt plura impe-
dimenta, ex duobus, ſeù pluribus ſtipiti-
bus prouenientia, in quibus Oratores,
etiam inæqualiter diſtent ab eorum ſtipi-
tibus, puta ſi fuerint in Tertio, & Quarto
ex vno, ac Tertio, & Quarto ex altero;
nam, ſicut docet quotidiana praxis, quã-
75 do adſunt plura impedimenta, vt valeat
diſpenſatio, omnia ſunt exprimenda: quia
tametſi id nullo iure caueatur, clarum
eſt nihilominus, quod eò ipsò, quod iura
precipiunt, omnia impedimenta narran-
dà eſſe in diſpenſatione, & nihil tacen-
dum ex ijs, quæ aliàs non expreſſa redde-
rent illam nullam; ſine dubio videtur id
tacitè præcipi; quia ſatìs eſt dicere, quod
76 pluribus impedimentis exiſtentibus, dif-
ficilior redditur Princeps ad conceden-
dam diſpenſationem, *cap. paſtoralis, de
priuileg.*

Quod tamen locum ſibi vendicare in-
telligas, in caſibus impetrandi diſpenſa-
tiones, ſeù potius mandata de diſpenſan-
do Ordinario directa; vt cum Oratori-
bus, eorum nominibus expreſſis, vt hic,
diſpenſet ſuper tali gradu; quia hoc mo-
do, diſpenſatio conceſſa ſuper ſimplici
gradu, non extenditur ad duplicatum;
& multo minus ex pluribus, diuerſiſque
ſtipitibus multiplicatum: quia cum hęc
facultas diſpenſandi detur reſpectu par-
ticularis perſonæ, erit diſpenſatio ſtrictè
interpretanda, *Abb. in cap. fin. de Simon.*

Nec valet dicere, vt quidam Iuriſcon-
77 ſultus nitebatur defendere, quod hoc nõ
procedit in diſpenſationibus matrimo-
nialibus; ex eo quod illæ fauore matri-
monij, ſunt latè interpretandæ; dummo-
dò ex huiuſmodi interpretatione non
oriantur ſcandala, per *tex. in cap. quod di-
lectio, & ibi gloſ. de conſang. & affin.* quia
iam ab hac ambiguitate liberauit nos
Clemens Sextus, per ſuam *Extrauag. quæ
incipit, Ex iniuncto*, de qua meminit *Io.
Andr. in d. cap. quod dilectio & in cap. quia
circa. §. fin. eod. tit.* vbi apertè dicit, quod
hæc facultas eſt odioſa, & propterea re-
ſtringenda; & ita etiam ſeruatur de ſtylo
Curiæ, licèt ſecus eſſet circa facultatem
conceſſam diſpenſandi, indeterminatam,
veluti, quando Legatis, vel Nuntijs Apo-
ſtolicis conceditur facultas, vt poſſint di-
ſpenſare in tali gradu cum Oratoribus,
ſibi ſuper hoc ſupplicantibus; quia tunc
conceſſa, verbi gratia, facultate alicui ex
ſupradictis, diſpenſandi ſuper impedimẽ-
to Quarti Conſanguinitatis, vel affinita-
ti gradibus, hæc facultas erit extendenda
ad quoſcunque gradus eiuſdem generis,
veluti in duplici, aut triplici, vel quadru-
plici gradu; quia cum iſta ſit generalis
facultas à Principe conceſſa, erit latè in-
terpretanda, nempè, vt extendatur ad
dictos gradus, etiam multiplicatos eiuſ-
dem generis, *Oldrad. conſ. 152. Alex. in l. ſi
ita ſcriptum. §. 1. ff. de lib. & poſt.* quia in
hoc caſu poteſt fieri extenſio ad conſe-
quutiua, etiam ſeparabilia, *Domin. in cap.
nos conſuetudinem, 12. diſt.* quem refert
*Gambar. de auth. leg. à latere, lib. 10. num.
151.* faciunt ad hoc quæ dicit *Felin. in cap.
fin. num. 8. de Simon. Put. deciſ. 39. num. 2.
lib. 3. & deciſ. 70. num. 3. lib. 2.* & nos alibi
diximus.

Modernis verò temporibus, in prædi-
ctis facultatibus Legatorum, aut Nuntio-
rum, ad euitandum omne dubium, quod
ex eiſdem facultatibus oriri poſſet, ex-
preſſè conceditur, vt poſſint diſpenſare
cum quibuſuis perſonis, Tertio, aut Quar-
to ſimpliciter, aut mixtim, Tertio, &
Quarto, etiam multiplici Conſanguini-
tatis, vel affinitatis gradibus inuicem
coniunctis, ſeù ſe attinentibus, & quo-
cunque impedimento publicæ honeſtatis
iuſtitiæ impeditis &c.

Quia verò, agitur hic, de diſpenſatione
ſuper publico impedimento, nempè ſu-
per Quarto gradu Conſaguinitatis, vi-
78 deamus, quid agendum, ſi cum eo con-
currat aliud impedimentum, ſed occul-
tum? Et non recedendo à quotidiana
praxi Romanæ Curiæ, dicimus, quod ſu-
per dicto impedimento occulto, poterit
alia diſpenſatio impetrari ab Officio Sa-
cræ Pœnitentiariæ in foro conſcientiæ
tantùm, *Nauar. conſ. 1. quæſt. 19. num. 51.
de conſtit.* vbi dicit, quod paſſim in Ro-
mana Curia contingit impetrari diſpen-
ſationem ſuper vno impedimento matri-
monij, non facta mentione de alio; ac po-
ſtea impetratur diſpenſatio ſuper alio,
quorum vtraque iudicatur valida; quod-
que, cum inceſtus ex magna parte, ſint
occulti, cognatio autem, magna ex par-
te, publica, ſi in impetratione impedi-
menti cognationis exprimendus eſſet in-
ceſtus, cogeretur impetrans infamare
ſe, & frequenter alium prodere, contra
ius naturale, quo vetamur nos, & alios
prodere, *cap. quis aliquando, §. non tibi di-
co, vt te prodas, de pœnit. diſt. 1.*

Exem-

79 Exemplum erit, ſi quis velit ducere conſanguineam in Quarto gradu, & inter eos adſit etiam impedimentum occultum Primi, aut Secundi gradus affinitatis, ex actu fornicario proueniens; nam, vt ait *Sanch. lib. 8. diſp. 23. num. 7.* piè, & iure optimo ea creditur intentio Pontificis, ne ſimilis caſus remedio diſpenſationis deſtitutus ſit; vel cogantur hi crimen occultum in foro externo prodere, cum propriæ famæ iactura, ex periculo, vt crimen illud ſic explicatum, deferatur ad iudicium ſæculare, & damnentur pœnis inceſtui à iure ſtatutis; tunc enim in Sacra Pœnitentiaria vtrumque impedimentum exprimendum erit; quia cum in ea non publicentur nomina Oratorum, vt omnes ſciunt, manet occultum adhuc crimen, & vtrumque impedimentũ remanet notum Pontifici; quandoquidem, ita dicta Pœnitentiaria perpendit, an diſpenſare expediat, necne, concurrente eo duplici impedimento; & proinde nihil contra Pontificis mentem impetratur. Et ita conſulta Sacra Pœnitentiaria reſpondit, hoc ſufficere, & eſſe neceſſe: circa quod, benè *id. Sanch. lo. cit.* docet, quod non refert, ſiuè prius proponatur vtrumque impedimentum Sacræ Pœnitentiariæ, & poſtea publicum Papæ, vel è contra, quia idem eſt effectus, & in vtroque caſũ intentioni Pontificis ſatisfit. Exemplum huius praxis erit in Oratore, qui, poſtquam aliquam mulierem carnaliter cognouerat, matrimoniũ cum illius conſanguinea in Secundo gradu affinitatis ex actu fornicario, & ſibi in Quarto gradibus coniuncta, publicè contraxerat, obtenta prius à Sede Apoſtolica diſpenſatione in vtroque foro, ſuper dicto Quarto gradu, nulla in dicta diſpenſatione facta mentione dicti Secundi gradus, & eidem Sacræ Pœnitentiariæ narrata ſunt omnia impedimenta, nempè publicum, ſuper quo fuit diſpenſatum in vtroque foro, necnon occultum, ſuper quo petitur nunc diſpenſari in foro conſcientiæ; quapropter cõmittitur Confeſſori, ab ipſo Oratore eligendo, quatenus, ſi eſt ita, & ſeparatio fieri non poſſit abſque ſcandalo, & ex cohabitatione timeatur de incontinentia, & iuxta formam litterarum Apoſtolicarum, verificatiſque in eis narratis, ſuper impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus, cum ipſo, & dicta muliere diſpenſatum fuerit; atque occultum ſit, dictas litteras diſpenſationis, propter præmiſſa inualidas eſſe &c. diſpenſet. Et ſic in hoc caſu præſupponitur matrimonium, iam contractum vigore dictæ diſpenſationis, in vtroque foro obtentæ, vel quando matrimonium nondum eſt contractum, quod exprimitur etiam in Sacra Pœnitentiaria, quæ poſtea in litteris ſecretæ diſpenſationis ſuper occulto impedimento committit Confeſſario, vt abſoluat, & diſpenſet, poſtquam ſuper publico impedimento diſpenſatum fuerit. Creditur tamen, poſſe nihilominus tunc Confeſſarium, cui Sacra Pœnitentiaria hoc committit, diſpenſare ſuper impedimento occulto, licèt nondum impetrata ſit diſpenſatio ſuper publico; vt poſtea, ea impetrata, poſſint Oratores licitè contrahere; quia mens eius commiſſionis, non eſt, vt antea non expediat Confeſſarius diſpenſationem, ſed, vt non ſortiatur plenum effectum concedendæ facultatis ad matrimonium, donec Pontifex ſuper alio impedimento diſpenſet. Idem, ſi cum impedimento publico Conſanguinitatis concurrat impedimentum voti, & ſimilium.

Non importunè nũc, circa hãc praxim, ſequitur videre, quid ſi litteræ diſpen-
80 ſationis, fuerint ſuper duobus impedimentis dirimenſibus, impetratæ, veluti ſuper Tertio Conſanguinitatis, & Tertio affinitatis gradibus, poſtmodũ verò in illarũ verificatione, Delegato conſtet vnũ tantùm adeſſe impedimentum, ſcilicet Tertij Conſanguinitatis, nunquid poterit dictus Delegatus ipſas litteras exequutioni demandare?

Et omiſſis omnibus, quę pro negatiua parte adduci poſſent, affirmatiuam, tanquam in praxi receptam, tenendam eſſe docemur, etiam ſi in illarum impetratione, ipſorum impetrantium culpa interuenerit: cum enim duo narrentur impedimenta, & ſic eiuſdẽ reſcripti partes ſeparatæ exiſtant, non propterea totum ipſum reſcriptum annullatur; ſed legitime exequutioni mandari poteſt, quoad verum impedimentum, in eo expreſſum: non enim ſumus in materia
81 indiuidua, in qua vtile per inutile vitiatur, vt docet *Bart. in l. præd. §. aliud, ff. de fideicom. & in l. 1. § ſed & ſi mihi bona, ff. de verb. oblig.* neque in actu, qui ratione ſuæ eſſentiæ, licèt ſeparabilis, propter formam tamen datam, dicitur adhuc indiuiduus; cùm tunc valeat dicere; quod vtile per inutile vitiatur, vt dixit *Iaſ. in d. § ſed & ſi mihi vers. ſecundò, in quãtũ, ut*

ibi id.Bart. At ſumus hic in actibus prorſus diuiduis, quorum vnus ab altero non depēdet; ac propterea aliàs etiā probauimus, ſuper duobus impedimentis inter ſe diſtinctis, poſſe duas impetrari diſpenſatioues, etiam in vna non facta mentione de altera in caſibus ſuis; etiam quod ſimus in materia ſtricta, & odioſa, vt hic: ex quo cum hęc duo impedimenta nihil inter ſe habeant connexionis, aut dependentiæ, ſed omnino ſeparata ſint, ſi illorum vnum erit falſum, litteræ ſortientur effectum pro vero impedimento: exemplum ſimile ponit *Lambert. de iurepatr. art. 11 2. q. 4. p. 1. lib. 2. num. 2.* vbi ait, quod ſi fuerint duo procuratores ad pręſentandum, ſeù eligendum, conſtituti, vnus verus alter falſus, an tunc vtile per inutile vitietur? & concludit, in indiuiduis, pro affirmatiua, in diuiduis autem
82 pro negatiua; licet mandatum tanquam ſtrictiſſimi iuris, ſtrictiſſimè ſit interpretandum in omni mareria, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 9. q. 27. num. 133.* & in facti contingentia, pluries ſcimus ita practicatum fuiſſe, præſertim in hac Curia Archiepiſcopali; quicquid nonnulli dixerint, contrarium ſentientes: quamuis aliter dicendum ſit, vbi ſuper duobus, aut pluribus impedimentis, vnica impetratur diſpenſatio ex falſa cauſa, quoad aliqua ex dictis impedimentis; alia vera exiſtente, quoad reliqua; tunc enim ſubreptio doloſa in vna parte, vitiabit totam gratiam, ita *id. Sanch. diſp. 31. nu. 53.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, Non obſtantibus Conſtitutionibus &c. *appoſita in diſpenſationibus matrimonialibus, an ſuppleat impedimentum non expreſſum.*

2 *Non inducit diſpenſationem.*

3 *Et nunquam operatur vltra narrata.*

4 *Reddit gratiam validam, & confirmat expreſſa.*

5 *Conſtitutio* cap. non debet, de conſang. & affin. *non eſt de Conciliaribus.*

6 *Quando autem ſit verè Conciliaris.*

7 *Conſtitutionem generalem Papa non tollit, niſi cum expreſſa illius derogatione:*

8 *Matrimonium nulliter contractum ob impedimentum dirimens, poteſt denuò clandeſtinè contrahi.*

9 *Et quomodo Oratoribus ſuccurratur hic per Officium Sacra Pęnitentiaria.*

10 *Et quomodo, ſi alter tantum ſciuerit impedimentum.*

11 *Matrimonia clandeſtina, cur vitanda.*

12 *Impedimentum, quomodo Sacra Pęnitentiaria intelligat occultum.*

13 *Occultum non dicitur, ſed manifeſtum, quod probari poteſt.*

14 *Matrimonium, non ſeruata forma Concilij Trid. contractum, quando validum.*

15 *Clauſula*, ſeruata forma Cōcil. Trid. *in diſpenſatione matrimoniali non continet diſpenſationem omnino conſummatam.*

16 *Denunciationes matrimonij, an poſſint fieri in diebus ferialibus de licentia Epiſcopi.*

17 *Et an poſſint per Delegatum omitti, ſtante clauſula*, factis prius publicationibus, *appoſita in litteris diſpenſationis. Et reſoluitur affirmatiuè.*

18 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*

19 *Forma, quando inducatur.*

20 *Concil. Trid. forma in matrimonio contrahendo, quę.*

21 *Denunciationes, non ſunt de eſſentia matrimonij.*

22 *Iterandę, ſi intra duos menſes non contrahatur matrimonium.*

23 *Quibus ex cauſis poſſunt remitti.*

24 *Et quid Ordinarius, ante illarum remiſſionem, curare debeat.*

25 *Ob illarum remiſſionem, contrahitur aliquando matrimonium cum impedimento dirimenti.*

26 *Matrimonium quando contrahi poſſit ſine denuntiationibus, Epiſcopo nolente ſuper eis diſpenſare.*

27 *Denunciationes matrimoniales, vt relaxentur, ſufficit extraiudicialis cognitio cauſæ.*

28 *Et ſub qua formula ſuper illis diſpenſatur.*

29 *Matrimonium, quomodo dicatur contrahi*

trabi in facie Eccleſiæ.
30 Eccleſia, pluribus modis accipitur.
31 Matrimonia, ne domi celebrentur, non poteſt Ordinarius probibere, ex declar. Sacr. Congr.
32 Et quænam ſit ratio.
33 Parochus proprius ad coniungendũ ſpõſos in matrimoniũ, quiſnam dicatur.
34 Parochus ruralis, an proprius dicatur ad cõiugẽdũ ſponſos in matrimoniũ.
35 Parochi officio, quinam fungantur in Indÿs ad celebrandum matrimoniũ.
36 Parochi, & teſtium præſentia, qualis in matrimonio.
37 Spõſa ne, an ſpõſus priùs interrogãdus à parocho cõiũgẽte eos in matrimoniũ.
38 Experientia; eſt rerum magiſtra.
39 Matrimonia, liberè contrahenda.
40 Metus, vbi eſt, vel vis, abeſt liber conſenſus.
41 Voluntas coacta, voluntas eſt.
42 Matrimonium contrahentes, debent gaudere plena libertate.
43 Metus, quomodo conſideretur in matrimonio contrahendo.
44 Matrimonium poteſt contrahere carceratus pro debito.
45 Matrimonium, ſi ſuſpicetur per vim cõtrahi, quomodo puellæ ſuccurratur in hac Curia Archiepiſcopali.
46 Conſenſus parentum, in matrimonio non requirendus.
47 Papa ſolus diſpenſat ſuper impedimentis, matrimonium dirimentibus.
48 Legati à latere, & Nuntÿ diſpenſant Apoſtolica authoritate.
49 Necnon Maior Pœnitentiarius ſuper impedimentis occultis.
50 Verba, Apoſtolica auctoritate, conferunt poteſtatem delegatam.
51 Etiam ſi Papa reſcribat Ordinario, vt aliquid faciat, quod ſpectat ad ordinariam iuriſdictionem.
52 Omnia noſtra facimus, quibus authoritatem noſtram impartimur.
53 Reſcriptum excitatorium iuriſdictionis, quid contineat.
54 Verba, authoritate Apoſtolica, quandoque apponuntur in reſcripto excitatorio iuriſdictionis.
55 Matrimonium, ne Oratores contrahant, ante decretum diſpenſationis, quomodo cauendum.
56 Litteræ declaratoriæ proximioris gradus in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo dentur.
57 Cõſtitutio Pÿ IV. quid ſtatuerat circa gradus expreſſionẽ in diſpẽſationibus.
58 Hodie attenditur Conſtitutio Pÿ V. cuius tenor proponitur.
59 Gradus proximioris diſtantiæ, expreſſio, quomodo neceſſaria in diſpenſationibus matrimonialibus.
60 Graduum proximiorum, omnes diſtantiæ explicandæ in diſpenſationibus matrimonialibus.
61 Et quare, & num 64.
62 Exempla plura ad id proponuntur.
63 Gradus propinquioris diſtantiæ expreſſio, quando ceſſet in diſpenſatione ſuper Tertio, & Quarto gradibus.
65 Conſtitutio Pÿ IIII. ſuper expreſſione gradus propinquioris in diſpenſationibus, non ſeruatur.
66 Remotior tantum gradus de iure communi exprimendus in diſpenſationibus matrimonialibus.
67 Gradus proximioris diſtantia non expreſſa, præiudicatur Officialibus Romanæ Curiæ.
68 Ius quæſitum Officialibus, Papa nunquam tollit.
69 Diſtantiæ proximioris gradus expreſſio, non habet locum in impedimento publicæ honeſtatis, ex matrimonio rato, non conſummato.
70 Obſeruantia Cancellariæ, declarat mentem Pontificis, eiuſque Conſtitutionẽ.
71 Diſtantiæ proximioris gradus expreſſio, non requiritur ſuper impedimentis Primi, & Secundi gradus.
72 Affinitas fornicaria in Secũdo, & Tertio gradibus, nõ requirit diſpẽſationẽ.
73 Clauſula, Prolem nunciando, in diſpenſatione, ſuper matrimonio contrahendo, non eſt neceſſaria, vt hic.
74 Delegatus, poteſt cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis matrimonialis.
75 Et quando id poſſit Ordinarius.
76 Raſura, quamuis minima, in ſupplicatione;

 tione;

tione;inducit ſuſpitiionem fraudis.

77 *Litterę Apoſtolitę,antequã ad plumbũ. mittantur. quomodo poſſint abradi, & corrigi.*

78 *Cancellatio verborum in ſupplicatione, declarans mentem Papæ denegantis cancellata.*

79 *Falſum, quod non fuerit commiſſum, facienda eſt interpretatio.*

80 *Raſuræ,frequenter accidunt in litteris diſpenſationum matrimonialium,& quare:*

81 *Non admittuntur in partibus Vltramontanis,licèt in partibus Hiſpaniarum fit.*

82 *Non debent impedire exequutionem litterarum.*

83 *Error potius,quàm malitia, ſiue falſitas, præſumendus.*

84 *Niſi ex circumſtantijs, vel indicijs aliud appareat.*

85 *Falſitatis ſuſpicio vbi adeſt, recurritur ad regiſtrum litterarum.*

86 *Litteræ Apoſtolicæ, quot modis ſuſpectę de falſo,remiſſiuè.*

87 *Decreti diſpenſationis Delegati, formula pro diſpenſatione matrimoniali.*

88 *Stylus, & praxis Curiæ, conſiſtunt in facto.*

89 *Litterę Apoſtolicę, ob earundem amiſſionem, quot modis probentur.*

90 *Et quomodo huiuſmodi amiſſioni ſuccurratur.*

91 *Sumptum Auditoris Camerę in forma, V*idimus, *ſub qua formula detur.*

92 *De illius validitate non eſt dubitandum.*

93 *Probat tanquam originales litteræ.*

94 *Refertur exemplum Delegati recuſantis huiuſmodi ſumpti exequutionem.*

95 *Sumptum authenticum litterarum, Auditoris Camerę, dicitur probatio probata.*

96 *Litteræ Ordinarij ſuper gratia, deperditæ probantur per teſtes.*

97 *Litteris Ordinarij deperditis,datur ſuper eis indultum à Papa.*

98 *Et ſub qua formula.*

Praxis Derogationis obſtantium, cum ſequentibus, &c.

CAP. VII.

AC cõſtitutionib', *& ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque &c. nequaquam obſtantibus.* Vigore huius clauſulę, nõ ſuppletur alius gra-
1 dus, ſeù aliud impedimentum,in ſupplicatione,& in litteris non expreſſum:quia
2 illa nullam inducit diſpenſationem *tex. in cap. non poteſt, de præb. in 6.* nam neceſſariò requiritur,quod de impedimento, ac diſpenſatione ſuper eo, fiat mentio in narratiua, & diſpoſitiua ipſarum literarum; aliàs nunquam poteſt deduci ex dicta clauſula, per *tex. in Clem. 1. de præb. Felin. in cap. nonnulli, col. 8. de reſcrip. Rebuff. in prax. benef. tit. de diſpenſ. ratione*
3 *ætatis. num. 7. & 8.* & ſic nequaquam operatur vltrà narrata, *Corn. conſ. 125. n. 14. lib. 6.* nec tollit alios defectus non expreſſos *id. Felin. in d. cap. nonnulli.*

4 Hoc tamen operatur dicta clauſula, quod reddit gratiam validam, & confirmat expreſſa, *Dec. conſ. 541. nu. 21. vol. 4.* Rum. *conſ 208. nu. 18. Alex. conſ. 95 nu. 7. vol. 2. Menoch. de arbitr. iud. caſu 203. nu. 13. lib. 2.* Et iuxta hanc praxim expreſſè docet *Sanch. lib. 8. diſput. 24. nu. 6* quod tacito altero coniunctionis gradu,non proderit hæc clauſula, *non obſtantibus,* in litteris diſpenſationis matrimonialis appoſita, vt ſuppleat gradum non expreſſum, vt dictum eſt.

Ad illud autem,quod dicit idem *Sanch. diſput. 24. nu. 17.* quod hæc generalis obſtantium derogatio ſufficiat, quamuis Summus Pontifex diſponat contra conſtitutionem Conciliarem contentam (vt ipſe dicit) *in cap. non debet, de conſang. & affin.* dicendum eſt, quod licèt verum ſit, ipſum Pontificem per dictam clauſulam diſpenſare, & diſponere aduerſus dictam Conſtitutionem, qua prohibetur matrimonium contrahi infra Quartum gra-
5 dum, tamen hæc Conſtitutio non eſt propriè de Conciliaribus, quæ neceſſario expoſcunt ſpecialem derogationem; & ſic minus admittitur, quod ipſe ſubdit *d. nu. 17.* quod, quando Papa diſpenſat in Speciali,

ciali, & certo caſu contra Concilij generalis prohibitionem, non eſt opus hac expreſſa derogatione: & mouetur hac ratione, nempè, quod cum clauſula generalis prædicta nequeat vera reddi, niſi in eo ſolò caſu contra Concilij prohibitionem, debet hac generica derogatio reputari pro ſpecifica, & expræſſa, cùm aliàs diſpenſatio eſſet nulla.

Ego autem (ſalua pace tanti viri) aliter ſentio, etiam iuxta notoriam praxim Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicę; iſta enim prohibitio contrahendi matrimonium infra Quartum gradum, contenta in *d. cap. non debet*, non eſt propriè Conciliaris, vt dictum eſt, & ipſe *Sanch. loc. cit.* putat; ac propterea, vſus Curiæ non adhibet ſuper ea ſpecialem derogationem: patet enim ex titulo ipſius *cap.* illam eſſe conditam, non ab ipſo Concilio abſolutè, ſed à Papa, qui dicto Concilio interuenit; nam in ſummario *d. cap non debet*, dicitur, *idem*, (ideſt Innocentius Tertius, qui prius præponitur *in cap. de infidelibus eod. tit.*) *in Concilio generali*. Vndè, cum ex hoc cenſeatur Conſtitutio ipſius Papæ, non eſt ei ſpecialiter derogandum; niſi fortè ita illa emanet, vt aduerſus eam requiratur ſpecialis derogatio.

Quando verò eſt Conſtitutio Conciliaris, aliter inſcribitur ipſius titulus, non enim dicitur, *in Concilio generali*, ſed, *ex Concilio generali*, & hic neceſſariò petenda eſt expreſſa illius derogatio; quod eſt valde notandum pro Tyronibus Romanæ Curiæ; ne gratiæ aliter petitæ, inanes reddantur; cum ex notorio ſtylo cóſtet, quod
7 nunquam Papa intendit tollere Conſtitutionem Conciliarem, vel aliquid contra eam facere, niſi expreſsè apponat mẽtionem, & derogationem ad illam Conſtitutionem, iuxta *tex. in cap. ex parte*, ibi, *Cum autem id obuiet Lateranenſi Concilio, de quo nulla mentio eſt in litteris antedictis, fraternitati tuę breuiter reſpondemus, quod huiuſmodi litteras ab Apoſtolica ſede non credimus emanaſſe; quod ſi per occupationem forſitan emanauerint, nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto*, *de Capel. monach. Archid. in cap. 1. de conſtit. in 6. Bald. in l. humanum. C. de leg. Abb in cap. 1. in ult. not. de pact.* vbi declarat, quod illa dicitur Conſtitutio Conciliaris, quando dicitur, *ex Concilio*, ſecùs ſi dicatur *in Concilio*; quia eſſet Conſtitutio Papæ, vt etiam alibi diximus.

Matrimonium inter ſe, publicè, &c.

Ex eo quod diſpenſatio, conceſſa eſt ſuper publico impedimento; Vnde aliter ſeruandum erit in matrimonijs contrahendis, aut nulliter contractis, cùm aliquo occulto impedimento; ac propterea denuò contrahendis; propter quæ ait *Nauar. conſ. 14. de ſponſ.* magnam ortã fuiſſe dubitationem, an propter decretum *Concil. Triden.* in hoc ſecundo conſenſu præſtando, neceſſe ſit, ſaltem adeſſe Parochum, cum duobus, vel tribus teſtibus; & propter illa verba; *Et huiuſmodi contractus irritos, ac nullos decernit*; viſum fuit eſſe neceſſariam præſentiam parochi, & teſtium; ſed quia hoc in multis caſibus non poſſet fieri ſine periculo maximi ſcandali, & in Concilio non videtur fuiſſe cogitatum de huiuſmodi caſibus occultis, dictum fuit Cardinali Propœnitentiario, vt nomine totius Signaturæ exponeret; Sanctiſſimo videri æquiſſimum, vt per aliquam Conſtitutionem daclaretur, quando præceſſerunt denuntiationes, vel aliàs ſeruata eſt forma Concilij, in hoc ſecundo conſenſu ſufficere, vt ſecretò præſtetur; ſed ita, vt coniux, qui ignorabat, in genere intelligat impedimentum dirimens matrimonium, ſubeſſe, & neceſſariũ eſſe, vt de nouo mutuo conſentiant, vt matrimonium valeat: ita Cardinalis Alciatus Propœnitentiarius retulit in Signatura, placuiſſe Sanctiſſimo, vt in huiuſmodi impedimentis occultis, quando matrimonium eſt renouandum, poſſit hoc fieri inter ipſos coniunges ſecretè, & quod non ſit neceſſaria pręſentia parochi, vel teſtium, & ita exprimenda eſt clauſula, *& ſecretè inter ſe contrahere*, & *conſ. 3. de eo, qui dux. nu. 3.* dicit,
8 quod ob dictum impedimentum occultum, poteſt matrimonium de nouo contrahi clandeſtinè, abſque denunciationibus, ob prædictam declarationem, quæ facta fuit à Pio Quinto; nam aliàs ſequerentur multa ſcandala, & inconuenientia: vnde non eſt credibile, voluiſſe dictum Conciliũ hic dictos coniuges obligare, vt iterum publicè contrahant. Et hac declaratione ſemper vidi vti ipſam Sacram Pœnitentiariam, cuius Prætorio ego minimus, & indignus per multos annos inſeruiui; illiuſquè vigore, poſtquam in illius litteris narratum fuerit, Oratores, ſcientes impedimentum, nihilominus matrimonium contraxiſſe, mandatur Confeſſario, per ipſos Oratores eligendo, quatenus adimpletis cœteris in dictis litteris
9 expreſſis, cum eiſdem, de nullitate tamen

prioris conſenſus certioratis, quod præ-
miſſis non obſtantibus, matrimonium in-
ter ſe de nouo, ſecretè ad euitanda ſcanda-
la, contrahere, & in eo poſtmodum rema-
nere licitè valeant, misericorditer diſpen-
ſet in foro conſcientiæ tantùm.

10 Quod ſi alter tantùm Oratorum ſciens
impedimentum contraxerit, tunc manda-
tur ipſi Confeſſario, vt altero ignorante,
de nullitate prioris conſenſus certiorato,
ſed ita cautè, vt delinquens nuſquam de-
tegatur, matrimonium cum eodem,
vel eadem, & vterque inter ſe de nouo,
ſecretè, ad euitanda ſcandala, &c.

Et ſic parum refert circa hoc, quod de
forma ſubſtantiali, ab ipſo Concilio præ-
ſcripta, ad validitatem matrimonij requi-
ratur præſencia parochi, & teſtium, vt in-
fra dicetur: nam vt *id. Sanch.* ait *lib. 2. di-
ſput. 27. ſub nu. 3. verſ. hoc. ergo*, ratio fi-
nalis *d. Concil.* vt matrimonium celebre-
11 tur coram parocho, & teſtibus, ea fuit,
vt vitentur grauia peccata, ex nuptijs clã-
deſtinis inſurgentia &c. Vndè hic non
militat eadem ratio; cum non ſe exten-
dat ad hunc caſum, per ea quæ ipſe ſub-
dit *loc. cit.*

Aduertit tamen *num.* 10. præmiſſa
ſibi locum vendicare, dummodo paro-
chus, & teſtes impedimentum illud igno-
rarent; nam ſi ſcirent, quantumcunque
aliàs eſſet occultum, neceſſariò repeten-
dus eſſet conſenſus coram parocho, &
teſtibus, per ea, quæ aliàs diximus.

Prætereà te monitum volo, quod cum
contingat peti diſpenſationem à ſupra-
dicta Sacra Pœnitentiaria ſuper occulto
12 impedimento, non ſufficit illud eſſe oc-
cultum, tantummodo tempore impetra-
tionis diſpenſationis ſuper eo; ſed opus
eſt, quod nullus adſit timor, quod aliquo
modo poſſit fieri publicum in futurum;
aliàs enim Maior Pœnitentiarius remit-
teret ſupplicationem ad Datariam, vt
Oratores petant ſecum diſpenſari in
13 vtroquè foro; quia non occultum, ſed
manifeſtum dicitur, quod poteſt probari,
per *gloſ. in cap. veſtra, in verbo, notorium, de
cohab. cler. & mul. Ludouiſ. deciſ. 395. ſub
nu. 14.* impedimentum autem occultum
tunc dicitur, quando nõ publicè conſtat,
nec facilè conſtare poteſt, ac periculum
non eſt, vt in foro externo detegatur, vt
per *Henriq. lib. 11. de matrim. cap. 3. nu.
1. & 2. relatum à Sanch. lib. 2. diſput. 40.
nu. 11.*

Seruata forma *Concilij Tridentini contrahere.*

At
verò ſi matrimonium contrahatur non
ſeruata forma eiuſdem Concilij, validum
14 erit, vbi eiuſdem Cõcil. decretum *ſeſſ. 24.
cap. 1. de reform.* non eſt publicatum, prout
eiuſdem *Sacr. Congr.* declarauit in vna
*Carpentoraten. 17. Iunij 1617. & in vna
Boſſanen. 14. Aprilis 1611.*

15 Per dictã clauſulã non continetur diſpẽ-
ſatio cõſummata; ac proinde nõ valet ma-
trimoniũ, niſi prius vigore ſupradictarum
litterarum cum ipſis Oratoribus diſpẽſe-
tur; quia, cum illæ contineant tantùm
mandatum de diſpenſando, Vicario præ-
dicto directum, cum antedicta clauſula,
ſi preces veritate nitantur, vt ſupra dixi-
mus, non inducitur vis meræ, & conſum-
matæ diſpenſationis; ac propterea iudex
præter narratorum verificationem, cura-
bit, vt matrimonium ipſum contrahatur
ad præſcriptum dicti, *Concilij ſeſſ. 24. cap.
1. de reform. matrim. verſ. idcirco*, vbi præ-
cipitur, vt antequam matrimonium con-
trahatur, ter à proprio contrahentium
parocho, tribus continuis diebus feſtiuis,
in Eccleſia, inter miſſarum ſolemnia pu-
blicè denuncietur, inter quos matrimo-
nium ſit contrahendum; quibus denun-
ciationibus factis, ſi nullum legitimum
opponatur impedimentum, ad celebra-
tionem matrimonij, in facie Eccleſiæ pro-
cedatur; vbi parochus, viro, & muliere in-
terrogatis, & eorum mutuo conſenſu in-
tellecto, dicat, *Ego vos in matrimonium
coniungo in nomine Patris, &c.*

Cum verò iſtæ denunciationes, ex præ-
ſcripto eiuſdem Concilij fieri debeant
tribus feſtiuis diebus, nunquid poterit
16 Epiſcopus, ſaltem ex aliqua cauſa, diſpen-
ſare, vt fiant, ſeù illarum aliqua fiat in
diebus ferialibus. Et certè negatiua eſt
reſponſio, quia Epiſcopus nullo modo
poteſt diſpenſare ſuper Conſtitutione
Conciliari, *Zerol. in prax. epiſcop. p. 1. ver-
bo, matrimoniũ*, vbi ait ita declaraſſe *Sacr.
Congreg. DD. in cap. ac ſi clerici, de iud.* Con-
trarium tamen tenet *Barboſ. de pot. Epiſ. al-
leg. 42. nu. 14.* nec ſine fundamento; cum
enim *Concilium loco cit.* prudentiæ, &
iudicio Ordinarij relinquat, an denun-
tiationes ſint remittendæ, nec ne, videtur
à fortiori, illud, etiam concedere, vt ex
eius arbitrio pendeat, an matrimonium
diebus ferialibus ſit denunciandum; quæ
omnia ita demum fieri poſſe intelligenda
ſunt, ſi nimis rationabilis cauſa ſubſit, ex
qua ita expedire iudicetur, vt ait *id. Con-
cilium*, vel vbi id ſit conſuetudine intro-
ductum, ut per *Hurtad. de matr. diſp. 5. dif-
ficult.*

*ſtult.*18.*nu.*61. Ipſæ tamen publicationes licitè fieri poſſunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, vt cenſuit *Sacr. Congr. Epiſ.& Regul.* 18. *Decembris* 1589.

Porrò, cum ad effectum huiuſmodi matrimonij inter Oratores contrahendi, nõnulla ſint adimplenda, quæ tenduut ad exequutionem litterarum præſentis diſpenſationis; ea hic opportunè ſubdemus. Ante omnia igitur, ex decreto dicti Concilij, debet ipſe Iudex mandare fieri dictas publicationes, ad hoc, vt ſi quis ſciat inter ipſos Oratores, vltra impedimentum in dictis litteris expreſſum, aliud adeſſe, illud valeat denunciare; prout ſæpe accidit: & propterea nulla ratio eſt, cur in hoc ipſæ denunciationes præmittendæ non ſint, ſicut in alijs matrimonijs, abſque diſpenſatione, contractis, præmittuntur.

17 Sed nunquid, ſtante dicta clauſula in litteris diſpenſationis appoſita, qua Papa mandat matrimonium contrahi ſeruata forma Concilij Tridentini, cuius decreto cauetur, vt præmittantur denunciationes, vt ſupra dictum eſt, poſſit nihilominus Delegatus exequi dictas litteras, abſque eo, quod præmittantur ipſæ denunciationes? Et videtur quod non, nam aliter non eſſet ſeruata forma reſcripti, quam iudex omnino ſeruare debet, *cap. cum dilecti, de reſcrip. Butr. in cap. ex parte el.* 2. *de for. comp. Dec. conſ.* 33. *col.* 2. *ante med.*

His tamẽ non obſtantibus, contrarium eſt verius, ſicut, etiam in praxi ſeruatur; nã poterit nihilominus prædictus Delegatus exequi hanc diſpenſationem Apoſtolicam, prætermiſſis denunciationibus ex aliqua cauſa, vt infra dicetur: nam loquendo etiam de forma tradita à dicto Concilio, adeo illa ſtatuta eſt, quod præmittantur ipſæ denunciationes, vt etiam prudentiæ Ordinarij ſit relicta, vt dictum eſt; quod procedit, non ſolum, ſi in litteris dicatur, quod matrimonium contrahatur ſeruata forma Concilij Tridentini, nulla facta mentione harum denunciationum, verùm, etiam ſi in dictis litteris fiat ſpecialis mentio de huiuſmodi denunciationibus, vtpotè quando Oratores commorantur in aliena diœceſi, & propterea, iuxta praxim Romanæ Curiæ, dicatur in litteris diſpenſationis, vt Ordinarius loci, vbi ipſi Oratores contraxerunt domicilium, diſpenſet, factis proclamationibus in parochialibus Eccleſijs originis ipſorum Oratorum; nam, etiam explicando, vt fiant denunciationes, ſi illis omiſſis, contraherent coram parocho, & duobus teſtibus; valeret diſpẽſatio, *Sanch. lib.* 8. *diſput.* 35 *nu.* 19. propter rationem ibidem ab eo allatam, nempè, quia licèt dicatur, *& factis proclamationibus, &c.* ac propterea videantur hæc verba conditionem importare, cum ſint poſita in ablatiuo abſoluto, per *tex. in l. à teſtatore, ff. de condit. & demonſtrat.* attamen verius dicendum eſt, id non importare formam, aut conditionem; quia, quoties in reſcripto exprimitur forma iuris communis, eo modo, quo iure ineſt; non eſt intentio Papæ diſpenſantis inducere nouam formã, & conditionem; ſed eſt admonitio quædam, vt ſeruetur forma iuris communis: vndè, ea prætermiſſa, non irritatur actus, qui alias validus eſſet, niſi in commiſſione ea forma exprimeretur, expreſſio enim
18 eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, *l.* 3. *ff. de leg.* 1. *l. cum quid, ff. ſi cert. pet & l. reis ff. de iur. dot.* quia per idem *Concil. Trid.* inducta eſt tantùm forma; vt matrimoniũ contrahatur coram parocho, & teſtibus, & aliter irritum ſit; nam, vt omnes faten-
19 tur, tunc inducitur vera forma, omnino obſeruanda, quando Conſtitutio non ſolum diſponit ſuper aliquo actu faciendo, ſed vltra procedit, *Dec. conſ.* 455. *n.* 7. nempè quando diſponit, & adijcit nullitatem actus aduerſus non obſeruantiam ſuæ diſpoſitionis, *Alex. in l. hac conſultiſſima, poſt nu.* 4. *C. qui teſtam. fac. poſſ.* & hæc eſt vera forma ſubſtantialis; cuius defectus vitiat actum; non ſolum, quando agitur contra ipſam formam, ſed etiam, quando circa, vel præter formam; tunc enim ea non ſeruata, etiam in minima ipſius parte, reſultat nullitas ipſius actus, *Felin. in cap. cum dilecta, de reſcrip.* ac proindè ceſſant omnia hæc in caſu noſtro; quæ tunc profectò procederent, quando Papa diceret, quod Delegatus non diſpenſet, niſi factis prius publicationibus; quod quidem nunquam obſeruari viſum eſt; cum ſe tantum remittat ad diſpoſita per *Conc. Trid.* Talis autem eſt forma, quæ ab ipſo *Concilio* nouiſſimè ſtatuta eſt circa validitatem matrimonij, vt patet ex ipſius ver-
20 bis ibi, *Qui aliter, quàm præſente parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius parochi, ſeù Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus teſtibus matrimonium contrahere attentabunt, eos Sancta Synodus ad ſic contrahendum inhabiles reddit, & huiuſmodi contractus irritos, & nullos eſſe decernit; prout eos præſenti decreto irritos facit, & annullat.* Ex quibus verbis ſatis patet, quòd
21 denunciationes non ſunt de eſſentia matri-

trimonij, nec illud vitiatur per illarum ommiſſionem; quod ſi idem Concilium voluiſſet, vtique ſub eadem forma eſſentiali comptehendiſſet etiã ipſas denũtiationes pro validitate matrimonij, ad *tex. in cap. ad audientiam, de decim. cap. illa, ne ſed vac. l. illam C. de collat. l. vn C de cad. toll.* vnde non expreſſit, ergo noluit &c.

Cœterùm, vt paucis tota quæſtio abſoluatur, cum forma Concilij circa denunciationes, illa ſit, vt prudentiæ, & arbitrio Ordinarij remittatur, ea vtique vt in litteris præcipitur, ſeruabitur, ſi Epiſcopus, ea poteſtate vtendo, quæ ſibi ab ipſo Concilio tribuitur, ſuper eiſdem denunciationibus diſpenſauerit.

Vbi autem ipſę denunciationes erunt præmittendæ, ſi intra quatuor menſes poſt eas peractas, non fuerit contractum matrimonium, non poterit illud contrahi, niſi nouæ denunciationes, arbitrio Epiſcopi præmittantur, *Barboſ. de pot. Epiſ. p. 2. alleg. 32. num. 55.* Tutius tamen eſt inhærere Rituali Romano, ad cuius præſcriptum, ſicut obſeruat hæc Curia
22 Archiepiſcopalis, ſi intra duos menſes, poſt illas peractas, nõ fuerit matrimoniũ cõtractũ, debẽt de nouo fieri, vt ſupra dictum eſt: ꝙ ſi aliquando illas, ex aliqua cauſa omitti contigerit, conceditur licẽtia contrahendi; ſed contrahentibus præcipitur, vt in formula infra poſita, ne copulentur, anteqnam prædictæ denunciationes fiant. Cũ autẽ in multis locis adſit abuſus, quod matrimonium conſummetur, antequam factę ſint denunciationes in Eccleſia, ſeù, quod peius eſt, antequam contractum ſit per verba de præſenti, iuxtà formam *d. Concil.* ideo incumbere poterunt locorum Ordinarij ad tollendum hunc abuſum, & eos qui contrafecerint, punire pœna ſtupri; ſicut cenſuiſſe *Sacram Congregationem* refert *Zerol. in ſua praxi* Epiſcopali, *verbo. matrimonium, verſ. decimo Quinto, in multis, p. 1.*

Quoniam verò eodem *Concilio, loco citato*, cauetur, quod ſi aliquando probabilis fuerit ſuſpicio, matrimonium malitiosè impediri poſſe, ſi tot pręceſſerint denunciationes, tunc, vel vna tãtùm denunciatio fiat, vel ſaltem Parocho, & duobus, vel tribus præſentibus, matrimonium celebretur; ipſæquè denunciationes poſſint, ex cauſa remitti, *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 3. num. 21. Campanil. in ſuo diuerſor. iur. can. rubr. 11. cap. 13. num. 143.* illarumque remiſſio per idem Concilium remittatur arbitrio Ordinarij, illud debet eſſe regulatum; quia ſine cauſa non eſt recedendum à iuris diſpoſitione, *Men. de arbitr. iud. q. 13. Genuen. in ſua praxi, cap. 26.* ac propterea parochus, celebrando matrimonium, non præmiſſis denunciationibus, ſine legitima cauſa, peccat mortaliter *Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 31 num. 225.* quod etiam intelligas, ſi ipſe moraliter ſciret, nullum adeſſe impedimentum; nam ex earum omiſſione, multa ſcandala oriri poſſent, cum agatur de materia grauiſſima, prout quotidiana experientia docet.

Notandum eſt tamen, quod, quamuis idem Concilium *d. ſeſſ. 24. cap. 1.* vnam tantùm cauſam aſſignet diſpenſandi ſuper dictis denunciationibus, videlicet, malitioſi impedimenti, attamen plures aliæ cauſę adſunt; ex quibus, principaliores, & frequentiores in praxi, ſunt ſequentes videlicet.

23 Prima eſt contrahentium pudor, ob aliquam inter eos diſparitatem, veluti, ſi valde nobilis, ducat ignobilem, vel valdè diues, pauperem, vel ſenex, iuuenculam, & è cõtra, *Palud. in 4. diſtin. 28. q. 2. art. 3. concluſ. 3. Nauar. in manuali, cap. 22. num. 70.* Iſta enim diſparitas, ſatis iuſta cauſa reputatur, *Cutt. lib. 5 inſtit. maior. tit. 11. num. 63. Sanch. de matr. lib. 3 diſput. 9. num. 3.* vbi plures allegat, & *num. 4.* ait, quod idem dicendum eſt, quando ambo contrahentes ſunt ſenes, & ægreferunt matrimonij publicationem; quia militat eadem ratio, & fieret irreuerentia Sacramento matrimonij, dum contrahentes, tam ſenes irridentur.

Secunda cauſa eſt, ſi contingat, virginem eſſe ſub tutela iniqui curatoris, qui eam viro ignobili, & diſparis conditionis tradere intendit, *Barboſ. de poteſt. Epiſ. p. 2. alleg. 32. num. 41.* nam, etiam ante *Concil. Triden.* hæc clandeſtinè, & abſque peccato contrahere poterat, vt per *Caiet. 3. tom. opuſc. 4. de vſu matrim.*

Tertia cauſa eſt, quando Magnates contracturi ſunt matrimonium: hi enim non niſi cum magna deliberatione ſolent cõtrahere, *Id. Sanch lib. 3. diſp. 9. num. 6.* dummodo tamen ſic contrahentes, Ordinarijs, alijſquè grauibus perſonis, ſint noti; ac propterea ipſe Ordinarius certò ſciat, inter eos nullum exiſtere impedimentum; nam hæ denunciationes fuerunt introductæ principaliter ad detegenda impedimenta, ſi quæ fuerint; Vnde cum Ordinarius ſit certus, nullum adeſſe impedimentum, profectò ceſſat cauſa, propter

quam

quam fieri debent ipſæ denunciationes, ad ea quæ dicit *Bald. in l. ſi ob turpem, ff. de condit. ob turp. cauſ. Tiraquel. in tract. Ceſſan. cauſ. num. 118. cap. cum ceſſante, de appell. l. mancipia, vbi gloſ. & ac id. Bald. & Salyc. C. de ſeru. fugit.*

Quarta cauſa eſt, cum aliqui in concubinatu permanentes exiſtimantur tanquam vir; & vxor? quia hæc verecundia ſufficit pro cauſa, *Sylu. verbo, matrimonium 6. q. 7. dict. 2.*

Quinta cauſa eſt, quando ex cauſa præmittendarum ipſarum denunciationum, non poſſent nuptiæ benedici; ex eo quod inſtat tempus, quo illæ prohibentur, *Bonac q. 2. puncto 6. num. 7.* quod tamen intelligitur procedere, niſi appareat, contrahentes voluiſſe malitioſe differre matrimonium vſque ad tempus prohibitum, ne fiant denunciationes, & hæc eſt obſeruantia huius Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, vbi quando omittuntur ex aliqua cauſa denunciationes, examinantur duo teſtes; qui deponant cognouiſſe contrahentes, & nullum inter eos adeſſe impedimentum.

Sexta cauſa eſt, quando prius contractum eſt matrimonium publicè, & reperitur nullum, ob impedimentum occultum, *id. Sanch. nu. 9.*

Septima cauſa eſt, cum repentinus caſus offert rationem contrahendi matrimonium; nempè, ſi qui in concubinatu deprehenſi, à Iudice eſſent plectendi, vt poſſint dicere ſe eſſe coniugatos, *id. Sanch. nu. 16*

Octaua cauſa, ob periculum animæ, veluti, ſi duo ſint concubinarij, & velint matrimonium contrahere, vt in bono ſtatu conſtituantur, periculumque ſit, ne ſi fiant denunciationes, interim committeantur, *id. Sanch. num. 17.* eadem cauſa ſufficit etiam ad diſpenſandum ſuper aliquo impedimento occulto, quo ipſi Oratores forſan impedirentur ad contrahendum; tunc enim per Sacram Pœnitentiariam dabitur eis diſpenſatio, quæ committitur Confeſſario, vt ſi ita eſt, periculumque ſit, ne ipſi Oratores perſeuerent in concubinatu, & inde, ſcandalorum, cum illis in foro conſcientiæ tantum, diſpenſet.

Nona cauſa eſt, cum meretrix in lupanari expoſita, vellet, cum aliquo contrahere matrimonium, vt ſic deſiſtat à malo ſtatu, in quo reperitur; ac inſuper ob periculum, ne ipſa, aut ſponſus mutet voluntatem, *id. Sanch. d. nu. 17.*

Decima cauſa eſt, ad euitanda ſcandala ob aliquam factionem, quæ vitari poſſit ſtatim ſequuto matrimonio, *id. Sanch. nu. 18.*

Vndecima cauſa eſt, dum quis in mortis articulo conſtitutus, vult ducere in vxorem, concubinam, ſiuè ad effectum, vt proles ex ea ſuſcepta legitima remaneat, ſiuè tantum, vt ſecurior efficiatur ſuus tranſitus, *id. Sanch. nu. 19.* quo caſu ſufficiet ſolùm authoritas Parochi ex tacita conceſſione Epiſcopi, ſi Ordinarij copia haberi non poſſit; quia ante conſummationem matrimonij poterit ipſe Parochus facere denunciationes.

Duodecima cauſa eſt, quando vir fœminam deflorauit, & damnum amiſſæ virginitatis reparare intendit, & ſi matrimonium differretur ex cauſa denunciationũ, periculum eſſet in mora. Hæ quidem ſunt cauſæ frequentiores in hac Curia Archiepiſcopali, in qua in dies ſuper illis diſpenſatur.

Aliæ inſuper cauſæ poſſent inſurgere, ex quibus Ordinarius poſſet diſpenſare, quæ non omnes poſſunt ita excogitari, vt ſigillatim recenſeantur; ſed benè erunt ponderandæ, an ex ſufficientes ſint; nam verba Concilij, quod videlicet *Sancta Synodus Ordinarij prudentia, & iudicio relinquit*, continent arbitrium prudentiale, & regulatum, *Mandoſ. conſ. 69. num. 62. & 63. vol. 1. Sanch. lib. 3. diſp. 8 nu. 1.* qui *nu. 2.* infert ex hoc, mortaliter peccare Epiſcopum abſque legitima cauſa ſuper hoc diſpenſantem; optimum tamen erit, ſi ante-
24 quam diſpenſet, aliquam ſaltem mandet adhiberi diligentiam, an inter contrahentes poſſit adeſſe aliquod impedimentum, quominus contrahere valeant, vt dictum eſt; nam ex omiſſione prędictarum denunciationum, etiam de licentia Ordinarij poſt contractum matrimonium, impedi-
25 mentum dirimens detegi ſæpiſſimè contingit; ac poſtmodum, non modò diſpenſationes impetrãtur de ignoranter, verum etiam de ſcienter contracto, & conſummato, prætermiſſis ex diſpẽſatione Ordinarij, denunciationibus; narrando Summo Pontifici, quod ipſis Oratoribus aliàs ſcientibus ſe aliquo impedimento eſſe detentos; matrimonium inter ſe, per verba de pręſenti, publicè, prætermiſſis de licentia Ordinarij, proclamationibus, iuxta formam Concilij Tridentini fieri ſolitis, nulloq; detecto, neque denunciato impedimento, ſeruataque in reliquis dicti Concilij forma, contraxerunt, illudque in facie

Eccle-

Eccleſiæ ſolemnizarunt, & carnali copula conſummarunt; petendo abſolutionem à generali excommunicationis ſententia, contenta in *Clem. eos, de conſang. & affin.* quam propter præmiſſa incurrerunt: & conceditur eis diſpenſatio, cum nonnullis modificationibus, prout ſuo loco fuſius dicemus.

26 Negari tamen non poteſt, quin aliqua cauſa exiſteute, ſi fortè non ſit copia Epiſcopi, vel ille petitam deſuper diſpenſationem, abſque legitima cauſa negaret, poſſit nihilominus contrahi matrimoniũ abſque denunciationibus, *id. Sanch. d. lib. 3. diſput. 10. nu. 25.* maximè, ſi aliàs ſcandalum ſequeretur, *id. nu. 6.* & ſic contractum matrimonium validum fuiſſe cenſuit *Sacr. Congr. Concil. in una Mediolanen. 23. Februarij 1630.*

Quo vero ad verificandam cauſam pro diſpenſatione ſuper remiſſione denunciationum huiuſmodi, licèt nonnulli dixerint, deberi duos teſtes examinari pro verificatione huiuſmodi ad hoc, vt iudex ppẽdat, an id expediat, attamẽ ſufficit ex-
27 traiudicialis ad id cognitio, ſicut videm⁹ in hac Curia ſeruari, vbi, ꝙ aliquis probatæ vitæ D. Vicario generali, etiam ad aures, & ſecretò id proponat, & iuſta cauſa exiſtente, tenetur ad petitionem partis diſpenſare, *id. Sanch. d. diſput. 10. n. 6.* nam, cum *Concil. Trid.* totum id remittat arbitrio Ordinarij, vt ſupra dictum eſt, profectò non requiritur probatio iudicialis, *cap. ſtatutum, §. aſſiſſorem, de reſcrip. in 6.*

Porrò non ſolùm Ordinarius poterit hanc diſpenſationem in ſua diœceſi concedere, verùm etiam extra illam; cum ſit actus voluntariæ iuriſdictionis, *Sanch. lib. 3. diſput. 8. nu. 6. verſ. Secundo infertur,* vbi ſubdit, id in tantum procedere, vt quamuis exigeretur cauſæ cognitio iudicialis, (nempè ſi fuerit orta lis circa matrimonium, vel circa diſpenſationem, ſcilicèt ſuper impedimento, quo Oratores detinentur ad contrahendum; quæ cauſæ cognitio debet fieri extra diœceſim, tanquam actus iuriſdictionis contentioſæ) nihilominus poſſet diſpenſatio ſuper dictis denunciationibus fieri extra illam; per ea quæ *not. Bald. in l. vn. in princip. nu. 1. ff. de off. Conſ.*

Formula autem diſpenſandi ſuper prędictis denunciationibus, talis, vel ſimilis eſſe poterit, per quam proprio parocho committitur, vt infra videlicet.

28 *N. N. Vicarius generalis, &c. Iuſtis de cauſis, animũ noſtrũ mouẽtibus, his noſtris litteris facultatẽ tibi cõcedimus, vt tribus, vel ſaltẽ duobus teſtibus præſentibus, N. & N. in matrimoniũ, cũ nullum aliud, pręter illud in litteris Apoſtolicę diſpenſationis expreſſum, (ſi pro eis fuerit impetrata diſpenſatio ad contrahendum) ex informationibus oretenus ſumptis, inter eos legitimum detectum fuerit impedimentum, coniungere valeas; ita tamen, vt celebrato matrimonio, intra dies quindecim, denunciationes, tribus proximis continuis feſtiuis diebus, ex præcepto Concilij Tridentini fiant: & interim ſponſi ſe à carnali copula abſtineant In reliquis verò, forma ab eodem Concilio Tridentino præſcripta, ſeruetur. In quorum fidem, &c.*

N. N. Vicarius Generalis.

Illudque in facie Eccleſiæ *ſolemnizare, &c.* Si ex denunciationibus, nullum aliud appareat impedimentum, ac reliquis adimpletis, parochus Oratores in matrimonium coniunget, ad præſcriptum eiuſdem *Concilij d. ſeſſ. 24. cap. 1.* ibi, *Si nullum legitimum* (ſcilicèt vltra expreſſum) *opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Eccleſiæ procedatur.*

Vt autem matrimonium dicatur contrahi in facie Eccleſiæ, non eſt opus, vt celebretur in ipſa materiali Eccleſia, ſed ſufficit, vt coram aliqua fidelium multitudine ſolemnizetur, quæ tanquam catholicorum Congregatio, intelligitur etiam Eccleſia, *cap. Eccleſia, diſtin. 1. de conſecr. Abb. in cap. fin. nu. 8. de cland. deſp.* Vnde ſatis dicitur matrimonium contractum in facie Eccleſiæ, ſi coram parocho, & duobus teſtibus, præmiſſis denunciationibus, contrahatur; & ſic non eſt neceſſe, vt in ipſa materiali Eccleſia cõtrahatur, *Sanch. lib. 3. diſp. 15. nu. 20.* nam pluribus modis
30 dicitur Eccleſia, Primo modo, pro loco parietibus circundato, vbi conſueuerunt veniam peccatorum, Deum timentes exorare, *§. quia verò, in Auth. vt lic. matr. & au.* Secundo modo, Eccleſia dicitur collectio omnium fidelium, vt ſupra dictum eſt, & ita, etiam accipitur in *l. iubemus, C. de Epiſ. & Cler.* Tertio modo, Eccleſia dicitur illa, vt ait Pſalmiſta, *Eccleſiam malignantiũ*

non

non introibo, Quarto modo, Eccleſia dicitur, Prælatura ipſius Eccleſiæ, *cap. quoniã, el. 2. ne prel. vic. ſu.* & de alijs ſignificationibus huius nominis, vide *Turrecrem. in ſum. de Eccleſ. lib. 1. cap* 2. Verum eſt tamen, quod quando Eccleſiæ additur, *Romana*, ea ad illam tantùm materialem reſtringitur, quæ eſt Romæ, *Oldrad. conſ. 72. num. 3.*

31 Quapropter non poterit Ordinarius, Delegatus, contrahentes cogere ad ſolemnizandum matrimonium in ipſa materiali Eccleſia, & prohibere, ne matrimonium domi celebretur; quia ſufficit, vt coram aliqua multitudine fidelium fiat, quæ, tanquam catholicorum Congregatio, cenſetur Eccleſia, vt dictum eſt, *Reginal in prax. for. pœnit. lib. 31. nu. 242.*

Nam licèt, ob reuerentiam tanti Sacramenti, non deberet matrimonium ſuſcipi, niſi in ipſa materiali Eccleſia, quę eſt propria Sacramentorum domus, *Anton. Dia. tit. de Sacramentis, reſol. 279.* vbi ita ſtatutum eſſe dicit in *Concilio prouinciali Colonienſi 2. cap. 33. & in Synodo Panormitana 1615. p. 2. num 22* nihilominus, verior eſt contraria ſentẽtia, vt per *Barboſ. de poteſt. Epiſ. alleg. 32. nu. 18.* prout, etiam *Sacra Congregatio Card.* declarauit his verbis, *Ordinarius non poteſt prohibere, quin matrimonia domi celebrentur, ſeruata forma Concilij; Sed cum maximè deceat, vt in Eccleſia celebrentur, id hortari debet, non præcipere*. Et alia declaratio ita ſe habet, *Dũmodo proprius parochus præſens ſit, in priuatis etiam domibus, matrimonia poſſunt celebrari, licèt maximè deceat, vt in ipſa materiali Eccleſia celebrentur. Franc. Leo in theſaur. for. Eccleſ. p. 2. cap. 9. nu. 48.*

Ratio autem ex præmiſſis eſſe poteſt, quia, etiam ſi matrimonium ſolemnizetur extra Eccleſiam ipſam materialem, ſatisfit menti dicti Concilij Tridentini, non propter aliud id requirentis, niſi, vt matrimonium contractum probari poſſit, & ne interueniet fraus, per ea, quæ dixit *Bald. in cap. delectus filius, col. 1. de reſcrip.* Bart. *in l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. Dec. conſ. 284.* Neapoli tamen conſuetum eſt non ſolemnizari domi matrimonia, abſque licentia Curiæ Archiepiſcopalis.

Quiſnam autem Parochus, Oratores in matrimonium coniunget, dicendum eſt, quod parochus Oratricis; quia hic eſt proprius parochus, ſi matrimonium in domo vxoris contrahatur, nempè cum vir accedit ad domum vxoris, pro contrahendo, vel conſummando matrimonio, *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg. 32. p. 2. nu. 64.* vbi dicit, quod ſi matrimonium eſt contrahendum inter virum, qui ſit de una parochia, & mulierem de alia, ſufficit quod interſit parochus habitationis fœminæ, quando contrahitur in parochia habitationis vxoris, ſicut ſufficit parochus viri, quando contrahitur in parochia habitationis viri.

34 Et quibus liquidò conſtat, parochum ruralem, non eſſe proprium parochum, quando rus, vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos tantum dies incolitur; cum non ſoleat quis eſſe ruri maiori parte anni, ſed tantùm per tres, aut quatuor menſes, *Sanch. lib. 3. diſput. 22. nu. 12.*

Duos tamen parochos poterit quis habere, quoad hanc materiam, quando dimidia anni parte in vna parochia, altera verò dimidia in alia habitat; quia tunc æqualiter ſic inhabitans, duas proprias parochias habere poteſt, & coram parocho vtriuſque, matrimonium contrahere; quia in hoc caſu vtraque dicitur propria parochia, *id. Sanch. diſput. 24.*

Si tamen adeſſet inæqualitas habitationis, maioris temporis pars facit proprium parochum illius loci, in quo habitatiò fit, *Menoch. conſ. 398. nu. 16. & 17.*

Quod ſi quis habitet in confinibus duarum Eccleſiarum parochialium, tunc cenſetur parochianus illius, in qua domus habet aditum, nam ex aditu iudicatur de domo cui cedat, per *tex. in l. ei, cui ædes. ff. de leg.*

In nonnullis verò partibus, præſertim nouarum Indiarum Maris Oceani, in quibus, Religioſi, ob presbyterorum defectum, officia parochi fungebantur, ad petitionem Philippi Secundi, Hiſpaniarum Regis, conceſſit Pius Quintus omnibus, &
35 ſingulis Religioſis, quorumcunque, etiam Mendicantium Ordinum, in dictis Indiarum partibus, & in eorundem Ordinum Monaſteriis, vel de illorum Superiorum licentia, extrà illa commorantibus, vt in locis ipſarum partium, eis de ſimili licentia aſſignatis, & aſſignandis, officio parochi, huiuſmodi matrimonia celebrando, fungerentur: dummodo in reliquis ſolemnitatibus, Concilij Tridentini formam obſeruarent; prout in ſuis litteris in forma breuis expeditis ſub *die 24. Martij* 1567.

Porrò, ordinem exequutionis dictarum litterarum non inuertendo, dicimus, quod ad contrahendum huiuſmodi matrimo-

nium,

nium, requiritur inter cœtera, præſentia
ſupradicti parochi, non ſolum corporea,
36 ſed moralis, cum intelligentia, & aduer-
tentia; vnde hodie ceſſant matrimonia
præſumpta in vim *textus in cap.11. qui. de
ſponſal.* quæ tranſibant in matrimonium
per copulam carnalem, *Triuiſ. deciſ. 80.
p.1.* nam hæc præſentia, ſtante decreto ſu-
pradicti Concilij, requiritur pro forma;
adeo vt matrimonium contractum in
præſentia mille teſtium, & perſonarum
egregiarum, ſi deficit præſentia proprij
parochi, vel alterius Sacerdotis de illius,
aut Ordinarij licentia, clandeſtinum iu-
dicatur, & nullum; nam, vt notat, etiam
Gonzal. ad regul.8. Cancel.gloſ.48. nu.29.
quando præſentia alicuius pro forma
requiritur, actus geſtus ſine talis perſonæ
interuentu, dicitur occultus, & clandeſti-
nus, quamuis alias publicè fiat, per *tex.
in l.ſciant omnes, vbi Bart. nu.1. C. de his,
qui ex publicationibus mutuã pecuniã acce-
perũt, & Iaſ.in §.itẽ ſi in fraudẽ,n.4.inſtit.
de act.* Nec dicta forma poteſt adimpleri p
æquipollens, vt fuit pluries declaratum
per Sacram Congregationem eiuſdem
Concilij, *Rot.deciſ.643.nu.1. & deciſ.651.
p.1.diuerſ.*

Nec tamen ad huiuſmodi matrimonij
validitatem refert, an ſcilicet parochus
& teſtes inuiti, & per vim cõpulſi, interue
niant, & minimè conſentiant; nam matri-
monium ſic contractum, validum exiſtit,
vt pluries fuit per eandem Sacram Con-
gregationem declaratum, vt refert *id.
Gonzal.d.gloſ.48. num. 7.* dummodo in-
telligant, quid agatur, *Nauar.conſ. 11. de
cland.deſponſ.* ex eo, quod quando requi-
ritur præſentia, non eſt neceſſarius con-
ſenſus, ſed ſufficit interuentus, etiam
coactus, ex *d.l.coram Titio.* Ratio autem
eſt, quia præſentia importat ſcientiam,
& intelligentiam, *Maſcard. de probat.
concl.9 num.8.*

Sed nunquid ſufficit, ſi parochus, & te-
ſtes ibi caſualiter, & repentinè reperian-
tur, & ſic ad illum actum adhibiti non
fuerint. Et videtur, quod non; nam, qui
caſualiter adeſt, adeſſe non videtur, *l.gene-
rali, §. vxori, ff. de vſufr. Dec. conſ. 232.
num. 3.* ſicut etiam dicimus de teſte re-
pentino, cuius dictum, nullum eſt, ex quo
non præſumitur ſufficienter informatus,
l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cert.pet.

His tamen non obſtantibus, contraria
opinio verior eſt, nempè, quod matrimo-
nium valeret, etiam ſi parochus, & teſtes
ſpecialiter ad hoc vocati non fuerint,
Seraph.deciſ.24. vbi, quod contrahere vo-
lentes matrimonium, & ſuſpicantes, quod
parochus, cuius præſentia ad matrimo-
nium, poſt Concilium Tridentinum, eſt
neceſſaria, nollet eſſe præſens, illi contra-
hendo; ſi vocent eum, quaſi ad aliud pro-
poſitum in quandam domum, & mox eo
præſente, & ignorante, quid agere vole-
bant prædicti contracturi, mutuò ſe in
coniuges recipiant per verba de præſen-
ti coram illo parocho, & alijs duobus, vel
tribus teſtibus, quod ſolum requirit Con-
cilium Tridentinum ad ſubſtantialem
valorem matrimonij, validum matrimo-
nium contrahunt; nec neceſſe eſt, vt pa-
rochus, vel teſtes regulariter rogati ſint,
& ſciant ad quid rogantur; ſed ſufficit,
quod pręſentes ſint ad id, quod agitur,
per ſenſum corporeum viſus, & auditus,
ex *Nauar conſ.20.de cland.deſponſ.*

Cum enim ipſi parochus, & teſtes
aduertant, verè dicuntur præſentes; ex eo,
quod pręſentia requiſita ad valorẽ matri-
monij, contenta eſt ſola intellectus aduer-
tentia; qua ritè teſtimonium contracti
matrimonij perhiberi poſſit: Concilium
autem ſupradictum nil aliud poſtulat,
niſi celebrationẽ matrimonij corã paro-
cho, & teſtibus: imò etiam poterit ma-
trimonium celebrari coram parocho, &
teſtibus, caſu tranſeuntibus; nam tunc di-
cuntur etiam verè pręſentes, *id. Sanch.lib.
3.diſp.39.num. 11.* dummodo aduertant,
vt ſupra dictum eſt; per quam quidem
præſentiam procul dubio ſatisfit menti
Concilij prædicti, cuius finis eſt, vt poſſit
conſtare de matrimonio contracto; ſicut
deſumitur ex illius verbis, ibi, *dum priore
uxore, cum qua clàm contraxerunt, relicta,
cum alia palam contrahunt*: & ſic debent
percipere conſenſum contrahentium ex
eodem Concilio, ibi, *parochus, viro, & mu-
liere interrogatis, & eorũ mutuo cõſenſu in-
tellecto*; ex quibus videtur prius ſpõſus in-
terrogandus, deinde ſponſa; quod etiã de
iure communi procedit, *gloſ. in l. 2. de
adopt. Io. Andr. in cap. cum inter, de ſponſ.
facit tex. in cap. licet, de ſponſ. duo.* nihilo-
minus, cum id non ſit ab ipſo Concilio
pro forma traditum, parum referre vide-
tur, an prius vir, vel mulier interroge-
tur. Optimũ tamẽ ſemper exiſtimarem, vt
37 prius conſenſus mulieris ſcrutetur, ne
ipſe vir, cum prius conſentiat, muliere
poſtea renuente, remaneat cum dedeco-
re, vt per *Io. Andr. Card. & Abb. in d.cap.
cum inter, in 2.notab. & Corſet. in cap. ſe-
dес, in princip. de reſcrip.* vbi dicit, id eue-
nire

nire poſſe propter ſexus fragilitatem, &
vacillationem, ſeù variationem cerebri;
in quo omnes illius ferè infirmitates re-
ſident, vt ipſa experientia docet, quæ eſt
38 rerum magiſtra, *cap. quam ſit, de elect. in
6. §. penult. inſtit. de ſatiſd.* & naturaliter
multo fragilior eſt, quam vir *Specul. in tit.
de action. verſ. item opponit gloſ. in cap. in-
demnitatibus, §. ſanè in verbo, diuertant, de
elect.* & refert *Lambert. de iurepatr. fol. mi-
hi 142 num. 28. ex eod. Corſet.* quod Pa-
duæ ſemel hoc accidit; nam interrogatus
prius vir, reſpondit, ſe eam uelle in
ſuam; poſtmodum verò, mulier interro-
gata, negauit ſe illum velle in ſuum, & ſic
remanſit deriſus, & ex eo tempore, ſem-
per Paduæ ſeruatur, vt prius ſponſa inter-
rogetur, prout etiam in multis alijs lo-
cis, facit etiam illud, *Varium, & muta-
bile ſemper fœmina*. Vnde dicit *Abb. in cap.
forus, de verb. ſign.* quod mulier dicitur
non à ſexu, ſed à mollitie mentis, & vir,
non à ſexu, ſed à conſtantia, & virtute
animi, *cap. propoſuiſti, 37 q. 7.* Cæterum
ordo Ritualis Rom. eſt, vt prior uir inter-
rogetur, deinde fæmina: & ita paſſim ſer-
uatur.

Si quis verò ad vberiorem doctrinam,
alia videre cupit circa aſſiſtentiam paro-
chi, & teſtiũ in matrimonio contrahẽdo,
adeat *Sanch. lib. 3. tot. tit. de conſenſu clād.*

Liberè, & licitè *Valeant*, &c. Ex eo
39 quod matrimonia liberè, non autem
40 coactè, contrahi debent; quia vbi eſt
metus, vel vis, abeſt liber conſenſus, qui in
illis requiritur, *cap. cum locum, de ſponſ.*
nec refert, quod cõmuniter dicimus, nẽ-
pè, quod volũtas coacta, voluntas eſt, *cap.
marito, 15. q.* nam in matrimonio requi-
ritur de ſubſtantia liber cõſenſus, vt dica-
41 tur legitimè cõtractũ, *tex. in cap. notificaſti 13. q.* ac propterea, contrahentes de-
42 bent gaudere plena libertate, & ſecuri-
tate, illorumque animus eſt indagandus;
ne fortè eorum aliquis dicat ſibi placere,
quod odio habet, & deinde ſequatur exi-
tus, qui ex inuitis nuptijs oriri ſolet, *d. cap.
cũ locum*, cũ non poſſit quis cõtra naturę
inclinationem cogi ad contrahendum
matrimonium; quia vbi non eſt mutuus
amor coniugum, interdum ſequuntur
adulteria, ac triſtiſſimæ calamitates; &
multi miſeri homines in illis calamitati-
bus ruunt in indignationem aduerſus
Deum, in deſperationem, & æternum exi-
tium, vt optime tradit *Oyn. lib. 1. tit. de
nupt. num. 15. & 16.*

Vnde alias *Sacra Congr. ſub die 15. Sep-
tembris 1629. in vna Roman.* declarauit
matrimonium contractum à filia propter
metum mortis ab eius matre incuſſum,
eſſe inualidum, etiam ſi poſt obitum ma-
tris per ſeptennium cum viro perman-
ſerit, ac filios ſuſceperit; ex quo vbi adeſt
metus, deficit conſenſus *l. nihil conſen-
ſui, ff. de reg. iur. cap. ſuper hoc, & ibi not.
Abb. de renunc.* & vbi in matrimonio de-
ficit conſenſus, non ſolum eſt illud ipſo
iure nullum, ſed etiam dici poteſt, non
fuiſſe contractum; quia vbi deficiunt ſub-
ſtantialia, nihil dicitur actum, *Ludouiſ.
deciſ. 195. per. tot.* vbi quamplurima ad id
conducentia recenſentur. Verùm, quia
43 metus debet inferri ſuper eo, ſuper quo,
quis detinetur, vt metus ſubſiſtat, prop-
terea, ſi metus erit diuerſus, benè valet
44 actus; puta ſi quis ſit carceratus pro de-
bito, nam poteſt cõtrahere matrimoniũ,
l. metum, §. quod licet. ff. quod met. cau. Hinc
ſi aliquando contingat, patrem in teſta-
mento deputare tutores filiæ, hæredi vni-
uerſali, ea conditione, vt abſque illorum
conſenſu nubere non poſſet ſub pœna
caducitatis; quia ipſi tutores differunt
forſan ob aliquod eorum intereſſe ſub
diuerſis prætextibus cõſentire, vidi prop-
terea multoties recurri ad Summum Põ-
tificem pro parte huiuſmodi mulierum,
quibus conceſſæ fuerunt licentiæ liberè
nubendi, in forma gratioſa, abſque prędi-
ctorum tutorum conſenſu.

46 Et practicatur in hac Curia Archiepi-
ſcopali, vt cum agitur de matrimonio
contrahendo, & adeſt ſuſpicio, ne puellæ
inferatur violentia, & conſenſus eius non
ſit liber, ponitur ea in aliquo loco tuto,
nempè, Conſeruatorio mulierum, aut alio
honeſto loco, ad finem explorandi eius
voluntatem, & aliter, non conceditur li-
centia contrahendi, teſte *Genuen. in ſua
prax. cap. 14. num. 1.* quia matrimonium
debet procedere ex libero conſenſu, *l.
nuptias, ff. de regul. iur. l. cum fuerit, ff. de
condit. & demonſtrat.* ac propterea non
ſufficiunt ſimplex conſenſus, & voluntas,
ſed debent eſſe cum plena libertate, & ſe-
curitate: quod ſi huiuſmodi qualitates de-
ficiant, nullum erit matrimonium, *Seraph.
deciſ. 687.*

Imò, licèt de iure canonico habeamus,
quod ad ſubſtantiam matrimonij, requi-
ratur conſenſus patris, vt *in cap. non om-
nis, 32. q. 2.* vbi dicitur, quod paternus
conſenſus deſideretur in nuptijs, nec ſine
eo illæ legitimæ habeantur; attamen hoc

ita intelligitur à Canoniſtis; vt de hone-
46 ſtate, non autẽ de neceſſitate requiratur?
& quod ſolùm contrahentium conſenſus
ſufficiat, *cap. fin. iuncta gloſ. 1. d. 32. q. 2.* his
verbis, *requirendum quidem eſſe conſenſum
patris, ſed non ita neceſſarium, quin te-
neat matrimonium, ſine eius conſenſu con-
tractum.*

Nam ad
Auctoritate noſtra, Summum
Pontificem tantummodo ſpectat, diſ-
47 penſare ſuper impedimentis impedi-
entibus, & dirimentibus; cum ea cla-
rum ſit, prouenire ex canonibus pontifi-
cijs, ſeu generalibus Conſtitutionibus; in
quibus Epiſcopus, aut alius, etiam iuriſ-
dictionem habens, quaſi Epiſcopalem,
nullo modo poteſt diſpenſare; niſi ab ipſo
Papa ſibi facultas impertiatur; nec in
propoſito ita ſimpliciter admittitur il-
lud, quod ſcribentes etiam moderni di-
xerunt, nempè in quibuſdam caſibus,
poſſe Epiſcopum diſpenſare, quando for-
te matrimonium fuerit bona fide contra-
ctum, cum impedimento occulto, &
propter ſcandala diſſolui non poteſt;
nullum aliud hic addentes requiſitum, &
nihilominus clarũ eſt, id eis nullo modo
licere, niſi inſimul concurrant omnia ſex
requiſita; prout infra dicetur. Vnde iſta
eorũ opinio, omninò reſpuenda vide-
tur; cum in caſibus ſupradictis propterea
tribuatur facultas hæc diſpenſandi Le-
gatis, & Nuntijs, qui deſtinantur, præci-
puè in partibus longinquis, & vltramon-
tanis, vt facilis pateat Oratoribus acceſ-
ſus, & in locis citramontanis, facilis eſt
recurſus ad ipſum Pontificem, eiuſque
Sacram Pœnitentiariam, ſicut ſemper ob-
ſeruatum fuiſſe ſcimus. Imò ſi aliàs fa-
cultas hęc cenſeretur ita paſſim conceſſa
Epiſcopis, profectò, his præcipuè tem-
poribus, maiora ipſi ſibi vſurpare au-
derent; cum vt plurimum, facultatem,
quam non habent, ſibi de facto vendi-
care non erubeſcant. Ac propterea, ad
omnem hæſitationem ſubmouendam,
emanauit aliàs, declaratio Sacrę Congre-
gationis Concilij ſuper *cap. 5. ſeſſ. 24. de
reform.* quæ ſic ait, *Epiſcopus, authorit-
te ordinaria, non habet facultatem in
gradibus affinitatis, ſeu conſanguinita-
tis à iure prohibitis, contrahentes ma-
trimonia diſpenſandi*; quam quidem
declarationem alibi etiam in propoſito
retulimus; prout etiam de Legato, aut
Nuntio intelligendum eſt, niſi habeat ſpe-
cialem facultatem, & tenent omnes Of-
ficiales Datariæ, & Cancellariæ Apo-
ſtolicæ, cæterique Curiales, quod li-
cèt ſupradicta declaratio loquatur de
Conſanguinitate, & affinitate, nihilo-
minus idem ſentiendum eſt de quo-
uis alio impedimento, quia iſta expreſſio
Conſanguinitatis, & affinitatis facta eſt
cauſa frequentioris impedimenti; ac
propterea non reſtringitur ad ſic expreſ-
ſa, ad *tex. in cap. 6. de confeſſ. in 6. & in
cap. diaconi, 27. diſt. Mandoſ. regul. 33. q. 6.
num. 4.* ſicut etiam alibi diximus.

Præmiſſa autem procedere, non igno-
ramus, non ſolùm quando mala fide, &
ex culpa, verum etiam, quando bona
fide, & in facie, Eccleſiæ ignorantes im-
pedimentum, Oratores matrimonium
contraxerunt, nam poſtmodum, eo de-
tecto, tenentur adire Sedem Apoſtoli-
cam, pro impetranda deſuper diſpen-
ſatione; vt omnibus notum eſt.

Sic etiam parum refert, quod tradit
Ledeſ. de matri. q. 66. art. 5. litera C. nempè
ſe audiuiſſe quendam Prælatum illius
Regni, qui interfuit Concilio Triden. di-
cẽte, hoc intendiſſe *id. Concil. ſeſſ. 24. cap. 6.*
vbi Epiſcopis conceditur facultas diſpẽ-
ſandi in caſibus occultis. Hoc namque
ridiculum, ac omnino falſum eſt; cum
non ſimus in materia, in qua poſſit exten-
di caſus ad caſum; neque hæc inter ſe
habent aliquam connexionem, & com-
munionem, ad tradita per *Butr. in cap.
tum dilectus, de capel. monach. Zabarel.
conſ. 243.* præſertim, quia ſumus in ma-
teria diſpenſationum, quæ, cum ſint ſtri-
cti iuris, ſunt ſtrictiſſimè interpretandæ,
cap. quod dilectio, de conſang. & aff. ac prop-
terea, in illis non eſt licita extenſio, nec ad
caſum habentem maioritatem rationis,
Abb. in cap. ad aures num. 7. de reſcrip.

Et quod clarius eſt, cum *Concil. loc. ci-
tato*, loquatur de diſpenſationibus ſuper
impedimento prouenientе ex irregulari-
tate occultè contracta: non poteſt inferri
ad diſpenſationes, ſuper occultis impedi-
mentis matrimonij; quod ſatis longe eſt
ab ipſa irregularitate, ad *tex. in l. Papinia-
nus, ff. de minor.* quia ex diuerſis non fit
illatio, *l. naturaliter, §. nihil commune, ff.
de acquir. poſſ. ff. l. ſi duo, in fin. ff. uti poſſid.*
ac proinde idem poſtmodum affirmat *id.
Ledeſ. d. art 5. verſ tertia concluſio* ex qui-
bus profecto conſtat nullum, præter Pa-
pam, poſſe deſuper diſpenſare.

Quamuis pluries viſum fuerit, Sum-
mos Pontifices generalem facultatem ſu-
per his impedimẽtis diſpẽſãdi cõceſſiſſe
aliqui-

aliquibus, præcipuis Miniſtris Generali-
bus,ex cauſa longiſſimæ abſentiæ à Ro-
mana Curia;ac præcipuè,Paulus III. qui
conceſſit Præpoſito Generali Societatis
Ieſu,vt cum aliquos ex fratribus, ſeu So-
cijs Societatis huiuſmodi in Sarraceno-
rum,& Paganorum, aliorumque infide-
lium Terras,& Prouincias aliàs remotiſ-
ſimas, à quibus non poteſt adiri Sedes
Apoſtolica,miſerit, poſſit eis Apoſtolica
auctoritate, facultatem concedere,vt cum
ijs, qui ab infidelitate conuertentur tan-
tùm,& in locis remotiſſimis,qui prius in
gradibus non licitis,tamen lege diuina
non prohibitis,matrimonium contraxe-
rant, vt in eiſdem remanere poſſint, di-
ſpenſare liberè,& licitè valeant; prout in
ſua Conſtitutione,quæ incipit, *Licèt debi-
tum, Anno 1549. Kal.Nouembris*. Et ni-
hilominus prædicti diſpenſant Apoſtoli-
ca authoritate, quinimmò etiam Legati
de latere, ac Nuntij Sedis Apoſtolicæ,
tam diſpenſando in vim earum faculta-
tum,quàm etiam conferendo beneficia
48 Eccleſiaſtica, ſemper authoritate Apo-
ſtolica diſpenſant,& beneficia huiuſmodi
conferunt, ac quæcunque indulta,& gra-
49 tias concedunt;prout,& Maior Pœniten-
tiarius, in caſibus ſuis,ſuper impedimen-
tis matrimonij occultis,in foro conſcien-
tiæ tantùm,non aliàs diſpenſat, niſi per
hæc verba, videlicet. *Nos igitur, qui Pœ-
nitentiaria D. Papæ curam gerimus &c.
authoritate Apoſtolica, ſpecialiter nobis
conceſſa, Diſcretioni tuæ committimus &c.*
50 Per quæ apertè confertur poteſtas dele-
gata,ita vt ab ipſo Papa delegante dica-
tur fieri diſpenſatio; quod quidem pro-
cedit etiam ſi Papa eiſdem verbis vtatur,
dum alicui, putà Ordinario reſcribit, vt
51 aliquod faciat,quod ipſe Ordinarius iu-
re ordinario facere tenetur;iuxta vulga-
52 tam regulam, quod omnia noſtra faci-
mus, quibus authoritatem noſtram im-
partimur, *cap.ſi Apoſtolica,de præb. in 6. l.
1.C.de vet. iur. enucl.* quod quidem ſæpè
accidiſſe vidimus, etiam in materia re-
ſcriptorum iuſtitiæ,quando videlicet Or-
dinarius,vel negligat, vel ex aliqua cauſa
recuſat aliquid facere, quod ſpectat ad
ſuam ordinariam iuriſdictionem;quo ca-
ſu, ille cuius intereſt, impetrat ab ipſo
53 Papa reſcriptum excitatorium iuriſdi-
ctionis ipſius Ordinarij, cui per illud
committitur, vt exequatur, vel faciat
quod de iure exequi, aut facere tenetur;
licèt quandoque ſimilia reſcripta excita-
54 tiua viderim, in quibus Papa,ipſis Ordi-

narijs committit,vt faciat,vel exequatur etiam authoritate Apoſtolica,ad hoc, vt ipſi Ordinario,tanquã maiori ſuffulti authoritate, maiori cũ efficacia huiuſmodi reſcripta exequantur, ob facultatem ſibi etiam Apoſtolica authoritate delegatam, vel ſi aliqua verba æquipollentia in reſcripto adijciantur, per quæ eandem poteſtatem eis tradita fuiſſe appareat, puta ſi reſcripto eiuſdem iuriſdictionis excitatorio;aliquid æquipollens illius formæ addatur,vt per hoc videatur, poſſe Ordinarius, tanquam delegatus Papæ procedere.

Diſpenſes. Nunquid autem, ſi Delegatus, præter narrata in literis,atque virificata, repererit Oratricem antea aliam diſpenſationem impetraſſe ad contrahendum cum alio iam defuncto conſanguineo,debeat requirere in hac poſteriori diſpenſatione, mentionem de prima? Et videtur affirmatiuè reſpondendum,per ea, quæ nos aliàs alibi diximus,nimirum, quod quando diſpenſatio additur diſpenſationi, vt poſterior valeat, debet fieri mentio de prima; quod quidem fundatur ratione *tex.in cap. 2.de fil. presb. in 6.* vbi ſatis apertè habetur, vt ſubreptitia cenſeatur diſpenſatio ad ordines,& beneficia, ſi prius pro exequutione huiuſmodi diſpenſationis,quis fuerit ad vnũ beneficiũ diſpenſatus,poſtmodũ verò in ſecunda diſpenſatione ad aliud beneficium nõ fecerit de priori diſpenſatione mentionem: Ratio enim eſt, quod ſi Papa ſciat aliàs Oratorem ad aliud beneficium fuiſſe diſpenſatum, veriſimiliter hanc poſteriorem diſpenſationem non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius cõceſſiſſet; & benè valet argumentum à matrimonio carnali ad ſpirituale, *cap.inter corporalia,de transl.Epiſ. & cap. ſeq.poſt princip.* vbi optime Summus Pontifex arguit à coniunctione matrimoniali ad coniunctionem Epiſcopi cum Eccleſia, *cap. quoniam frequenter §. porrò; de elect.* & hoc eſt propriè ſecundum ipſius diſpenſationis naturam,quæ requirit, vt in poſteriori,omnino fiat mentio de prima,vni, eidemque perſonæ conceſſa, *Put. dec.ſ.246.num.2.& 4.lib.1.Rebuff.in concord.in forma mand. Apoſt.verbo.diſpenſationem. Menoch.de arbitr.iud.lib.2.cent.3. caſu 201.num.30*

His tamen non obſtantibus, contraria ſententia verior eſt,& in praxi recepta; hic enim, totum id videtur ferè fundatum ſuper *d.cap.2. de fil.presb. in 6.* nihi-

lominus ibi non abſolutè, & generaliter cauetur, prioris diſpenſationis in poſteriori, mentionem eſſe faciendam, ſed tantummodo prioris defectus natalium, vt patet ex verbis eiuſdem *textus*, ibi, *diſpenſationem aliam tacito de prædicto defectu, poſtmodum obtinent*. Nec valet dicere, id euenire ob naturam ipſius diſpenſationis, quæ eſt odioſa, & ſtricti iuris, *cap. quod dilectio, de conſangu. & affin. cap. ordinarij, de off. ordin. Abb. in cap. de multa, de præb.* quia in hoc caſu, etiam attenta illius natura, non dicitur ſubreptitia, ſi in poſteriori non fiat mentio de prima, eidem perſonæ conceſſa; præſertim quia, cum vna ab altera non dependeat, neutra indiget alterius mentione; ad quod conferunt ea, quæ tradit *Sanch. lib. 8. diſp. 22. per tot.* qui *nu. 13.* innuit id ſibi locum vendicare, etiam ſi prima diſpenſatione impetrata ad contrahendum, cum conſanguineo, mulier nolit poſtea illa vti, ſed aliam impetret diſpenſationem ad contrahendum cum alio conſanguineo; ac propterea credit in vtroque caſu non eſſe neceſſariam mentionem prioris diſpenſationis, cum huiuſmodi diſpenſationes ſint ſuper diuerſis matrimonijs, & vna nõ habeat cum altera connexionem, & ita non ſemel ab Vrbe reſcriptum fuiſſe ſcimus.

Cæterum autẽ, cum ex prædictis, præſertim per illud verbum, *diſpenſes*, ſatis conſtet, id mandatum continere; ex quo in diuerſis mundi partibus, vigore tantùm huiuſmodi mandati, abſque aliqua narratorum verificatione, & decreti interpoſitione, Oratores matrimonium contraxerunt; propterea mandatum de diſpenſando à Sede Apoſtolica obtinentes, ſciant nullo modo, eum eis cenſeri diſpenſatum, niſi verificatis narratis, ac per iudicem delegatum interpoſito decreto. Vnde nonnulli Epiſcopi in Synodo diœceſana, ad hos errores vitandos, mandare ſolent, vt, cum parochi, de prohibitis matrimonijs, ad populum verba faciunt,
55 id diligenter doceant, & cautè demonſtrent; ac præcipuè, vt in ſupplicationibus curent, verum exprimi; quodque ſi tale iudicium non expectauerint, nullatenus poterit eis diſpenſatio ſuffragari;

Diſtantiam verò Tertij *gradus præfati, eis non obſtare declares*. Hæc verba
56 continent litteras declaratorias expreſſas in Conſtitutione *Fel. record. Pij Quinti* per illa verba, *obtentis poſtea litteris declaratorijs ſuper proximiori gradu*; & ſic perinde eſt, ac ſi idem Pius ſtatuiſſet vnica expeditione, remotiorem, & proximiorem gradus eſſe exprimendos; niſi forſan in expeditione fuerit omiſſa expreſſio proximioris gradus; quia tunc debet expediri noua gratia in forma, *Perinde valere*, qua reualidantur priores litteræ diſpenſationis; perinde, ac ſi in illis fuiſſet facta mentio dicti propinquioris gradus; & huic caſui potius aptari poſſe videntur illa verba, *obtentis poſtea litteris declaratorijs*; etſi vtriuſque gradus expræſſio regulariter fiat hodie in eiſdem litteris diſpenſationis, vt dictum eſt.

Licèt enim *Pius Quartus* ſua Conſtitutione, ſeù Regula ſtatuerit, vt in diſpenſationibus matrimonialibus impetrandis
57 exprimerentur propinquiores, & remotiores gradus; tanquam omnes ęque principaliter ſtatuentes impedimenta ad contrahendum, & propterea pręceperit, quod in quibuſcunque diſpenſationibus, quas pro matrimonio ſcienter, vel ignoranter contracto, vel contrahendo, in quibuſuis prohibitis Conſanguinitatis, aut affinitatis, ſeù mixtis gradibus, ab eadem Sanctitate ſua, vel quouis Romano Pontifice ſucceſſore ſuo pro tẽpore exiſtẽte; ſeù dicta ſede impetrari, vel aliàs, etiam Motu proprio concedi contigerit; commiſſionibuſq; deſuper; etiam Ordinarijs locorum faciendis, ac litteris quibuſuis inde conficiendis, non ſolum de remotiori, ſed etiam de proximiori, aut proximioribus gradibus, quicunque illi fuerint, eorumque diſtantia ſpecialis, & expreſſa mentio fieri debeat, alioquin diſpenſationes, declarationes, ac inde conficiendæ litteræ huiuſmodi, proceſſuſque habendi per eaſdem, nullius eſſent roboris, vel momenti, & pro non confectis haberentur,

Superueniente tamen Pio Quinto, dictam conſtitutionem ad iuris communis diſpoſitionem, ac ſtylum Romanæ Curiæ reduxit, ſequenti ſua Conſtitutione, quæ cum ſit in viridi obſeruantia, & quotidie practicetur; non ab re viſum fuit illius tenorem hic inſerere, qui talis eſt.

58 *SAnctiſſimus in Chriſto pater; & Dominus noſter Dominus Pius diuina prouidentia Papa V. Attendens per quandam conſtitutionem dudum per fel. rec. Pium Papam IV. Sanctitatis ſuæ prædeceſſorem editam, qua cauetur quod in diſpenſationibus*

matri-

matrimonialibus, pro diuerſis conſanguinitatis, ſeu affinitatis ex eodem ſtipite prouenientibus gradibus coniunctis non remotioris ſolum, prout olim fieri ſolebat, ſed, etiam propinquioris graduum expreſſa mentio fieri debeat, alioquin diſpenſationes, ac deſuper confectæ literæ, nullius ſint roboris vel momenti, prout in dicta conſtitutione plenius continetur, à diſpoſitione iuris communis, & laudabili, ac antiquo Rom. Cu ſtylo, nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum reſtringi: Volenſque propterea iuri, & ſtylo prædictis, necnon piæ me. Gregorij XI & Clementis VI. Rom. Pont. etiam Sanctitatis ſuæ prędeceſſorum veſtigijs inhęrendo, ſacramento, & libertati matrimonij, quãtum, cum Deo poteſt fauere, ſtatuit, & ordinauit, quod de cętero in quibuſcunque diſpenſationibus, quas pro matrimonijs contractis, aut contrahendis inter viros, & mulieres, inuicem diuerſis prohibitis conſanguinitatis, ſeu affinitatis, aut mixtis ex communi, ſeù ab eodem ſtipite ſurgentibus, quicunque illi ſint, dummodo primum quoquomodo non attingant, cum in eo Sanctitas ſua nunquam diſpenſare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem Sanctitate ſua, & pro tempore exiſtente Rom. Pont. aut ſede Apoſtolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac literis commiſſionibuſque deſuper, etiam locorum Ordinarijs faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque ſecum propinquiorem, ac ob id ſufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen poſtea ſuper propinquiore literis declaratorijs iuxta Gregorij, & Clementis prędeceſſoris huiuſmodi conſtitutiones, quas quo ad hoc innouauit, & inuiolabiliter obſeruari mandauit, diſpenſationeſque, ſeu diſpenſandi commiſſiones, ac deſuper confectas literas, & proceſſus habitos per eaſdem diſpenſatis, ſeu his cum quibus diſpenſari mandatur propter proximioris gradus huiuſmodi non expreſſionem, de ſurreptionis, vel obreptionis vitio ſeu intentionis defectu notari non poſſe, ſed in omnibus & per omnia ſuffragari, perinde ac ſi in literis ſeu commiſſionibus huiuſmodi de proximiore, ſeu vtroque gradu, ſpecialis, & expreſſa mentio facta fuiſſet: Sicque per quoſcunque Iudices & Commiſſarios, etiam S. R. E. Cardinales ſublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere, ad quicquid ſecus ſuper his à quocunque quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decreuit, conſtitutione Pij prædeceſſoris huiuſmodi, ceteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcunque.

Videamus modo, an huius diſtantiæ
59 proximioris gradus expreſſio, ſit, adeo neceſſaria, vt ea omiſſa, vitietur diſpenſatio; adeo vt, matrimonium inde contractum, ſit nullum.

Et videtur, quod non; nam licèt ea verba, *Obtentis tamen poſtea litteris declaratorijs ſuper propinquiori*, cum ſint poſita in ablatiuo abſoluto, propterea videantur conditionem importare, *l. ſi debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypot. ſolu. Bart. in l. 1. in 3. qu. ff. de cond. & demon.* ac propterea debeat ipſa adimpleri in forma ſpecifica, *l. qui hæred. & l. Meuius, eod. tit.* nihilominus hic non importat conditionem, cũ hic ablatiuus ſupponat actum iã perfectum; & geſta, virtute priorũ litterarum diſpenſationis, ſuper remotiori, fuiſſe valida; ob idque, cum *eod. Sanch. loco cit. nu. 28.* & per rationes, ibi per, eum adductas, dicimus, quod ad hoc tantùm ipſæ litteræ declaratoriæ ſuper propinquiori gradu requiruntur, vt caueatur ſcandalũ; ne fortè aliqui videntes Oratores fuiſſe diſpenſatos in gradu remotiori, exiſtiment, matrimonium eſſe nullum, ſi non, ſit declaratum, non obſtare diſtantiam, propinquioris gradus: & propterea, matrimonium contractum virtute diſpenſationis ſuper remotiori gradu nulla facta mentione propinquioris, ad huc valere, abſq; litteris declaratorijs; quamuis Ordinarius in foro externo, exequendo litteras diſpenſationis, non debeat diſpenſare; niſi exhibitis litteris declaratorijs ſuper dicto propinquiori: quod ſi poſt contractum matrimonium, ſciat, Oratores (aliquo tamen denunciante) non expreſſiſſe gradum propinquiorem, deberet illos ſeparare, donec dictas litteras declaratorias exibuerint; at verò ſi ob omiſſionem expreſſionis huiuſmodi nullum ſcandalum immineat, nec res deducta eſſet ad forum exterius, valebit matri-

monium, ſine huiuſmodi litteris declaratorijs, quæ deſeruiunt tantum pro foro externo,& pro ſcandalo vitãdo,*id. Sanch. loco citato*,tantoquè magis poſſunt huiuſmodi litteræ exequi, ſi in eis fuerit expreſſum, quod Oratores erant, verbi gratia,in Tertio,& Quarto,à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis,vel affinitatis gradibus, cum re vera fuerint Quarto tantum gradu coniuncti; nam cum diſpenſatio fuerit petita,& conceſſa ſuper Quarto gradu prædicto, parum refert,quod fuerit conceſſa declaratio non obſtantiæ Tertij gradus, tanquam proximioris;cum ille,re vera non extet, & ita vidi pluries in diuerſis tribunalibus ecclesiaſticis ab huiuſmodi diſpenſationum Exequutoribus, obſeruatũ, per rationes aliàs adductas in caſu,quo expreſſis duobus impedimentis, vnum tantummodo verificatur &c.

Hæc autem ſatis deſumuntur ex *dicta Conſtitutione Pij V.* qui in caſu executæ diſpenſationis, in qua bona fide fuit omiſſa expreſſio propinquioris gradus, non inualidat dictam diſpenſationem; quia ſi Delegatus ignorauerit, adeſſe etiam dictũ propinquiorem gradum, ſufficit iam diſpenſaſſe ſuper remoriore tantùm, expreſſo in litteris diſpenſationis;nec propterea vnquam viſum fuit contrarium practicari, aut peti hanc declaratoriam poſt matrimonium contractum;quę tunc tantummodo omnino petenda eſt in forma,*Perindeualere*, quãdo ipſi Delegato ante executionem litterarum diſpenſationis conſtiterit adeſſe, etiam gradum propinquiorem:quo caſu,ſi nihilominus diſpenſauerit, etiam ſecluſo ſcandalo, peccabit mortaliter, quia contrauenit Cõſtitutioni Pontificię,&c. ac propterea per hanc rationem,abſtinere omnino debet ab exequutione dictarum litterarum, donec fuerint impetratæ litteræ declaratoriæ proximioris gradus.

Sanè hanc remotioris, necnon proximioris gradus diſtantiæ expreſſionem, adeò in huiuſmodi diſpenſationibus dolo,& fraude ceſſantibus,neceſſariã agnoſcimus, vt etiam, vbi plura adſint impedimenta ad contrahendum,ex multiplici Conſanguinitate, ſiuè affinitate, prouenientia, vbi Oratores ab eorum ſtipitibus inæqualiter deſcendunt, omnes diſtantiæ huiuſmodi proximiorum gra-
60 duum,reſpectu remoriorum, veniant ſeorſim explicandæ;vt ſic prædictæ Conſtitutionis Pij V. ſuper eorundem remotiorum graduum expreſſione, cæterorumquè ſacrorum Canonum præſcripta for-
61 ma ſeruetur; ne fortaſsè ipſorum diſpẽſationũ litteræ, nullitatis,ſiuè potius ſubreptionis, aut obreptionis vitio queant ob confuſam,inordinatamquè,ſiuè erroneam præmiſſorum omnium expreſſionem, notari: quod quidem non ſemel eueniſſe ſcimus:quare haud ab hac noſtra praxi deuium exiſtimauimus, ſi aliqua eiuſdem expreſſionis exempla,pro iunioribus, Romanęquè Curiæ Tyronibus, in medium afferemus, quatenus ſupplices ad id libellos,ipſi rectè componant. Præmiſſa igitur ratione,qua, diſtantia Tertij gradus, reſpectu Quarti impedientis, ſupra expreſſa eſt, ſic cæteræ veniunt reſpectiuè exprimendæ. Si etenim Oratores fuerint,nimirum in Tertio ex vno,ac Tertio, & Quarto ex altero communibus ſtipitibus, prouenientibus Conſanguini-
62 tatis gradibus inuicem coniuncti, ita veniunt remotior, & proximior gradus explicandi,videlicèt.

Quod impedimentis Tertij ex vno, & Quarti ex altero,ſtipitibus,prouenientibus Conſanguinitatis huiuſmodi non obſtantibus,matrimonium inter ſe &c. Diſtantiam verò alterius Tertij reſpectu Quarti gradus præfati eis non obſtare declarare.

Si in Tertio,& Quarto à communi ſtipite prouenientibus affinitatis,ac Quarto Conſanguinitatis gradibus inuicem ſe attinent,& ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Quarti affinitatis, & Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Tertij reſpectu Quarti affinitatis gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Tertio,& Quarto,à communi ſtipite prouenientibus affinitatis,ac Duplici Quarto Conſanguinitatis gradibus inuicem ſe attinent, & ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Quarti affinitatis, ac Duplicis Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Tertij gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Secundo,& Tertio ex vno,ac Tertio,& Quarto ex altero,communibus ſtipitibus prouenientibus,affinitatis gradibus inuicem ſe attinent.

Quod impedimentis Tertij ex vno, & Quarti ex altero ſtipitibus, prouenientibus affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Secundi, reſpectu vnius Tertij,ac alterius Tertij, reſpectu Quarti graduum præfatorum eis non obſtare &c.

Si

Si in Tertio, & Quarto Conſanguinitatis,ac Tertio,& Quarto affinitatis gradibus, à communibus ſtipitibus prouenientibus inuicem ſunt coniuncti, & ſe attinent.

Quod impedimentis Quarti Conſanguinitatis, & Quarti affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò vnius Tertij reſpectu Quarti Conſanguinitatis, necnon alterius Tertij,reſpectu Quarti affinitatis graduum huiuſmodi eis non obſtare &c.

Si in Duplicibus Tertio, & Quarto à duobus communibus, & Quarto ex reliquo ſtipitibus,prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Triplicis Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Duplicis Tertij gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Duplici Tertio à duobus, ac Tertio, & Quarto ex reliquo communi ſtipitibus, prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Duplicis Tertij à duobus,ac Quarti ex reliquo,ſtipitibus prouenientibus Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò alterius Tertij reſpectu Quarti gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Secundo,in linea æquali ex vno, ac Tertio ex altero affinitatis, necnon, Tertio & Quarto à communi, ſtipitibus, prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem ſe attinent, & ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Secundi in linea æquali,ex vno,& Tertij ex altero ſtipitibus prouenientibus, affinitatis, ac Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam vero Tertij reſpectu Quarti gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Secundo,& Tertio ex vno,ac Tertio, & Quarto ex altero Conſanguinitatis, necnon Tertio,& Quarto ex reliquo communibus ſtipitibus, prouenientibus affinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti, & ſe attinent.

Quod impedimentis Tertij ex vno, & Quarti ex altero ſtipitibus, prouenientibus Conſanguinitatis, ac Quarti affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam, verò Secundi reſpectu Tertij, ac vnius Tertij, reſpectu Quarti Conſanguinitatis, necnon alterius Tertij reſpectu Quarti affinitatis graduum huiuſmodi eis non obſtare &c.

Si in Tertio, & Quarto ex vno communi, & Duplici Quarto ex alijs ſtipitibus, prouenientibus affinitatis,ac Quarto Conſanguinitatis gradibus inuicem ſe attinent,& ſunt coniuncti.

Quod impedimentis Triplicis Quarti affinitatis, ac Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Tertij gradus præfati eis non obſtare &c.

Si in Tertio, & Quarto ex vno communi,& Quarto ex altero Conſanguinitatis,necnon Duplicibus Tertio,& Quarto à communibus ſtipitibus prouenientibus, affinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti, & ſe attinent.

Quod impedimentis Duplicis Quarti Conſanguinitatis, ac Duplicis Quarti affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Tertij Conſanguinitatis, ac Duplicis Tertij affinitatis graduum huiuſmodi eis non obſtare &c.

Si in Tertio, & Quarto Conſanguinitatis,ac Secundo, & Quarto ex vno, & Tertio,& Quarto ex altero, communibus ſtipitibus,prouenientibus affinitatis gradibus inuicem ſunt coniuncti, & ſe attinent.

Quod impedimentis Quarti Conſanguinitatis, ac Duplicis Quarti affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c. Diſtantiam verò Tertij Conſanguinitatis, ac Secundi reſpectu vnius Quarti, necnon Tertij, reſpectu alterius Quarti affinitatis graduum huiuſmodi eis non obſtare &c.

At verò,vbi nulla cadit diſtantia proximioris gradus,videlicet,cum Oratores æqualiter ab eorum ſtipitibus diſtant, tunc,ex quo vnuſquiſque gradus,ſiue duplicatus,ſiuè multiplicatus,conſtituit impedimentum,ceſſat profectò talis diſtantię expreſſio.Ponamus igitur caſū, quod Oratores ſint in Tertio Conſanguinitatis, ac Quarto affinitatis; cum hic nulla adſit proximioris gradus diſtantia; dicēdum quidem erit, *Quod impedimentis Tertij Conſanguinitatis, ac Quarti affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus &c.* & ſic de ſingulis.

63

Ad hæc huius expreſſionis ratio ēt eſt, vt ſic exprimendo gradus remotiores ac,

64 proximiores,à communi ſtipite prouenientes intelligat Summus Pontifex, an ſuper vno, ſeu duobus, aut pluribus impedimentis, ſit concedenda diſpenſatio;

65 ex quo hodie non ſeruatur Conſtitutio *fel.record.Pij IIII.* quæ omninò requirebat

bat vtriuſque gradus expreſſionem ſub pęna nullitatis diſpenſationis, vt infra dicetur, ſed attenditur infraſcripta Conſtitutio Pij V. per quam ſit reditus ad ius
66 commune, quo cauetur, vt remotior tantũ gradus exprimatur textus eſt in *cap. fi. de conſang. & affin.* vbi remotior tantum gradus impedimentum præſtar, & ſic trahit ille ad ſe propinquiorem; ac propterea eiuſdem remotioris tantum habenda eſt ratio in diſpenſatione matrimoniali, vt inter cœteros docet *Sanch. lib. 8 diſp. 24. num. 24.* licèt ſecundodictus Pius, requirat litteras declaratorias ipſius proximioris gradus; ac proinde diſtinguitur in ſupplicatione impedimentum remotioris gradus à diſtantia proximioris, quando videlicet, Tertius, & Quartus gradus proueniunt ab vno, eodemque ſtipite: tunc enim ſuper Quarto datur diſpenſatio, ſuper Tertio autem, dantur litteræ declaratoriæ, quod nimirum ipſa diſtantia proximioris gradus non obſtet, vt dictum eſt, & infra dicetur.

Quibus, etiam adde, quod per omiſſionem expreſſionis alicuius ex his propinquioribus gradibus, fraudarentur Offi-
67 ciales eiuſdem Curiæ, qui emerũt eorum officia pro expeditionibus harum diſpẽſationum; & ob expreſſionẽ etiam proximioris gradus, ſoluitur maior cõpoſitio, & augetur taxa litterarum in Cancellaria Apoſtolica: vnde cum ſuper his ſit
68 Officialibus prædictis ius quęſitum, illud nũquam Papa tollere intendit, *cap. ſuper eo, de off. deleg.* Ac propterea Exequutoribus harum litterarum, vbi fuerit diſtantia proximioris gradus, & illius expreſſio omiſſa, ab illarum exequutione conuenit abſtinere; niſi ſuper hoc ſibi fuerint præſentatæ litteræ declaratorię, per gratiam, *Perinde valere*, quatenus prædicta propinquioris gradus expreſſio, fuerit doloſè, & fraudulenter omiſſa: aliàs dolo, & fraude ceſſantibus, ac habita notitia dicti propinquioris gradus poſt matrimonium contractum, niſi inde oriatur ſcandalum, poterit Exequutor acquieſcere, per ea, quę dicta ſunt; alias enim Oratores remanebunt obnoxij ſolutioni, & reſtitutioni emolumentorũ dictis Officialibus propterea debitorum; cum ius ſuum nemini ſit auferendum, *l. id, quod noſtrum, ff. de reg. iur.*

Id tamen limita, non procedere in petenda diſpenſatione, ſuper impedimento
69 publicæ honeſtatis iuſtitiæ, proueniente ex matrimonio rato, non conſummato; hæc enim, licèt impediat vſque ad Quartum gradum incluſiuè, ſicut ipſa Conſanguinitas, & affinitas, nihilominus, ſi Oratores inęqualiter diſtent a ſtipite, non erit propterea neceſſe exprimere propinquiorem gradum, quia, ad hoc non obligat *Conſtitutio prædicta Pij Quinti*, quæ procedit ſolum in gradibus Conſanguinitatis, vel affinitatis, & ſic valebit diſpenſatio ſuper remotiori gradu huius publicè honeſtatis, omiſſa expreſſione propinquioris: cum enim aliud non dixerit, profectò nec nos dicere debemus, *vulg. l. ſi ſeruum, §. non dixit Prætor, ff. de acquir. hæred. Dec. conſ. 298. nu. 6.* quod ſi voluiſſet vtique dixiſſet, *cap. ad audientiam, de decim. cap. inter corporalia, de transl. præl.* & ita pluries in facti contingentia vidimus in Cancellaria Apoſtolica obſerua-
70 tum; cuius quidem obſeruantia bene declarat ipſius Pontificis mentem, *cap. porrecta, de confirm. vtili, vel inut.*

Huius expreſſionis ratio adhuc ceſſat,
71 cum petitur diſpenſatio ſuper Primo, & Secundo gradibus, vel in duplicibus Primo, & Secundo, vt patet ex eadem Conſtitutione, pro cuius obſeruantia, quando petuntur ſimiles diſpenſationes, non dicitur in eis, *quod impedimento Secundi, Diſtantiam verò Primi &c.* ſed cum vterque gradus conſtituat impedimentum, dicitur tunc, *quod impedimentis Primi, & Secundi Conſanguinitatis, ſeu affinitatis graduum huiuſmodi non obſtantibus* &c. vt ex verbis eiuſdem Conſtitutionis, ibi, *dummodo Primum quoquomodo non attingat; cum in eo Sanctitas Sua nunquam diſpenſare intendat.* Ad illud autem, quod *id Sanch. d. diſp. 21. num. 3.* ait nempè, quod quando petitur diſpenſatio in ſolo foro conſcientiæ, ſuper affinitate occulta, proueniente ex actu fornicario, valeat, quamuis gradus propinquioris mentio facta non fuerit; dummodo non ſit Primus, nec erunt neceſſariæ litteræ declaratoriæ, additur etiam, quod hodie omni hæſitatione poſtpoſita, per noua intra *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 4. ac Conſtitutionem Pij V.* non habet locum declaratoria proximioris gradus affinitatis ex copula illicita, quia vterquè gradus omnino impedit, & idem intelligitur de diſpenſatione etiam in vtroque foro cum eadem copula. Quod ſi Oratores ſe attinent Secundo, & Tertio affinitatis, ex eodem actu fornicario, tantò minus cadit expreſſio propinquioris gradus, ſcilicet Secundi; quia, licèt ſecus dicendum

dum

dum eſſet ſi impedimentum Secundi gradus, ex vno ſtipite proueniret, & Tertij, ex altero; quia tunc ſublato Tertio ex vno, remanet Secundum ex altero; nam Concilium Tridentium, ac Conſtitutio Pij V. habent locum, quando Primus, & Secundus gradus proueniunt ex vno eodemque ſtipite, ſicut etiam docet ſuper hoc communis praxis, & ſupra diximus, vbi exempla remotioris, & proximioris graduum adduximus.

Hæc autem omnia, quoad gradus remotiores, ita intelligas, dummodò alter, qui eſt in gradu remotiori, ſit intra Quartum gradum; nam extra illum, nulla erit neceſſaria diſpenſatio; quia, cum duo conſanguinei inæqualiter diſtant à ſtipite, ſi vnus eorum diſtet vltra Quartum gradum, nēpè ſit in Quinto gradu, poterunt nihilominus matrimonium contrahere; cum Quintus gradus hic attendatur tanquam remotior, & nullum conſtituat impedimentum, vt alias diximus; nam quamuis vnus tantum ſit in Quinto gradu, profectò omnes cenſentur eſſe in eodem gradu, ex regula *d. cap. non debet, de conſang. & affin.*

Prolem ſuſcipiendam *exinde legitimā nunciando*. Hæc clauſula videtur hic appoſita potius ad exuberantiam, omnem-

73 que ſcrupulum ſubmouendum, quàm ex neceſſitate; nam etiam ſi non eſſet appoſita, proles eſſet nihilominus legitima, quoad omnia in vtroque foro, tanquam habita ex matrimonio cum legitima diſpenſatione in vtroque foro contracto, *Sanch. lib. 8. diſp. 35. num. 23.* Quod totum intelligas, dummodo litteræ diſpenſationis fuerint per ſupradictum Vicarium delegatum legitimè exequutæ; quia ſi non præceſſerit informatio ſuper narratis in dictis litteris, & decretum diſpenſationis, ipſa proles non erit legitima; quia ipſi Oratores non habebant bonam fidem, & ſciebant, vel ſcire debebant inter ipſos adeſſe impedimentum.

Quid autem dicendum ſit, circa legitimationem prolis in diſpenſatione ſuper aliquo impedimento cum copula ſequuta, vel matrimonio in gradu prohibito, abſque diſpenſatione contracto, infra, ſuo loco videbimus.

Volumus autem, quod ſi *monitione noſtra huiuſmodi* ſpreta *&c.* vide, quæ ſupra diximus, *verſ. Depoſita per te omni ſpe &c.*

Datum Romæ &c. De Data aliàs ſufficienter diximus in fine declarationis litterarum diſpenſationis ſuper bigamia.

Iam verò, his litteris Exequutori præſentatis, ac omnibus in eis contentis verificatis, ad illarum totalem exequutionem, ac decretum diſpenſationis, vt infra deueniet, niſi forte antea litteras, ſicut cętera reſcripta alicuius ſubreptionis, aut obreptionis vitio ſubiacere compererit:

74 ex quo ſatis liquet poſſe Iudicem cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis marrimonialis, *Bald. cōſ. 97. vol. 2.* Aduertit tamen *Genuenſ. in ſua praxi, cap. 20. num. 15.* quod cum Delegatus, nomine Summi Pontificis diſpenſauerit cum cauſæ cognitione, non poteſt Ordinarius ſe

75 intromittere, niſi ſubreptio fuerit euidens ex confeſſione partis, vel ex tenore bullæ; quare intelligenda eſt praxis, vt cognoſcat Epiſcopus de ſubreptione diſpenſationis matrimonialis, quando ei præſentatur diſpenſatio, & ipſe debet adhibere cauſæ cognitionem: ſecus quando alius commiſſarius diſpenſauerit nomine Pontificis, cum cauſę cognitione, licet aliàs iſta ſubreptionis cognitio ipſi Epiſcopo prohibita nō ſit, quādo ipſe cognoſcit de nullitate matrimonij, ſi partes producunt diſpenſationem Papæ; quia tunc incidenter cognoſcere poteſt de ſubreptione dictæ diſpenſationis, licet non fuerit illi directa, ita notat *Bald. conſ. 97. d. vol. 2.* faciunt etiam, quæ notat *Abb. in cap. cum. veniſſent, de iudic.*

Nec tamen ad litteras ipſas eodem modo de falſitate aliqua redarguendas, Delegatus ipſe ſe debet exhibere procliuem, vt nimirum ex leui ſuſpicione litteras eaſdem debitæ exequutioni demandare recuſet; quod quidem ad id illum mouere poſſet, ſi litteras in aliqua parte viriatas arbitretur, veluti, ſi in eis raſura aliqua appareat, quæ ipsū ad huiuſmodi falſitatem ſuſpicandam inducat; quamuis in infraſcripto decreto diſpenſationis dicatur, litteras non eſſe vitiatas, vel cancellatas, aut abraſas: id enim intelligitur de iis, quæ ſuſpicionem falſitatis nō induent, licet quoad hoc aliter dicendum eſſe, nos doceat Datariæ Apoſtolicæ vſus, vt nimirum non admittat ea ſupplicationes cum quantumuis minima raſura, etiam vnius literę; cum apud Rotam pro indubitato habeatur, ſupplicationem, in qua appareat abraſio litte-

76 rarum, non carere ſuſpicione fraudis, ac doli.

dolo, *tad. Rot. deciſ. 541. nu. 14. p. 3. diuerſ.*
ſiuè raſura contingat ante, ſiuè poſt ſi-
gnatam ſupplicationem; imò potius to-
lerantur plures caſſaturæ, etiam per ipſas
partes, ſiuè per illum, qui confecit ſuppli-
cationem, factæ, quàm, quæuis minima
raſura; nam omnibus notum eſt, poſſe
multa caſſari, addi, & minui in ſupplica-
tione, antequam à Papa ſignetur; poſt-
quàm verò ſignata fuerit, ſolis Officiali-
bus id permittitur, non autem parti, vel
eorum Sollicitatori, quibus, neque in ea
punctum addere, vel delere ſub atrociſ-
ſimis, & grauiſſimis pœnis interdi-
ctum eſt.

Secus attamen Cancellariæ Apoſtoli-
cę vſum ſeruare nouimus; quandoqui-
dem, ſi Delegatus ipſe, illius praxim om-
nino non ignoret, ſciet vtique in qui-
77 buſcunque litteris Apoſtolicis, antequam
illæ ad plumbum ab ipſa Cancellaria trāſ-
mittantur, multa poſſe abradi, & immu-
tari, quæ tamen conceſſę gratiæ ſubſtan-
tialem mutationem non inducant: quod
quidem duplici modo contingere poſſe
videmus; vno ſcilicet, vigore clauſula-
rum in ſupplicatione ſignata exiſtentiū;
in quibus dicitur, quod maior, & verior
ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in lit-
teris, ſcilicet in bulla; quæ quidem ver-
ba, facultatem partibus tribuunt ſemper
faciendi in illis maiorem, & veriorem
expreſſionem; dum litteræ ipſæ in dicta
Cancellaria expediuntur. Altero autem
modo, cum ipſa Cancellaria, eiuſque
Domini Abbreuiatores, qui harum litte-
rarum expeditionibus præſunt, aliqua
in ipſis litteris, ſecundum regulas, & in-
ſtructiones, quas ab ipſo Papa habent,
immutant, addunt, & delent; cum proinde
dicta Cancellaria dicatur organum men-
tis, & vocis Papæ, teſte *Caſſad. deciſ. 3. nu.
3. de reſcript. & deciſ. 2. num. 7. de vnion.*
quandoquidem, ſicut per verborum can-
cellationem, quæ fit ab Officialibus Da-
tariæ in ſupplicationibus, declaratur
78 mens Papæ nolentis ea, quæ cancellan-
tur, concedere, ita etiam ſeruatur in
ipſis litteris, ad *not. per Bart. in l. ſi quis
priore, num. 3 ff. ad Treb ll. l. tribunus ff. de
milit. teſtam.* quinimmò, licèt pro con-
ſcribendis ipſis litteris Apoſtolicis, con-
ſtituta ſint particularia Collegia, tàm
Scriptorum Apoſtolicorum, quàm Mino-
ris gratiæ nūcupatorū, ac proinde nullus,
pręter eos, dictas litteras conſcribere
poſſit, nihilominus, ſi in ipſa Cancella-
ria, tempore expeditionis non poſſit ha-
beri copia proprij Scriptoris, qui con-
ſcripſit litteras, quibus oportet aliquid
aptari, ſeù immutari, aut deleri, vt dictum
eſt, quilibet alius ex ipſis Scriptoribus
poteſt defectum illum ſupplere; quinimo,
etiam alius, qui non ſit propriè eorun-
dem Collegiorum Scriptor, dummodo
gallicum characterem ſciat formare, ſup-
plebit: quod quidem admittitur in ipſa
Cancellaria ſine aliqua contradictione:
proindeque non mirabitur fortaſſe ha-
rum litterarum Exequutor, ſi in eis inſpi-
ciat aliqua etiam aliena manu ac diuerſo,
forſan atramento immutata, ſiuè aptata:
licèt enim ſcriptura regulariter, de falſo
reddatur ſuſpecta ex diuerſitate atramēti
in locis alteratis, prout dixit *An bar. coſ.
431. num. 3. Curt. iun. conſ. 51. in fin. Abb.
conſ 10. col. 1. lib. 1. Alex. conſ 41. col. 1 vol.
1. relatos per Caputaquen. deciſ. 3. p. 2. n. 14.*
attamen id iam diù in ipſa Cancellaria
permittitur ob ingentem numerum ne-
gotiorum. Quod quidem etiam in litte-
ris beneficialibus ſæpenumero accidit,
in quibus non vna tantùm periodus, aut
clauſula, ſed quandoque tertia ferè illa-
rum pars, iuſta ſuadente cauſa abraditur,
& immutatur: quod ſi fortè quod dele-
tum eſt, per integram verborum quanti-
tatem ęquè ſuppleri minimè poſſe, eue-
niat, tunc, ne lineam, ſiue illius partem,
vacuam remanere contingat, totum id,
quod deeſt, ſupplebit Scriptor, ſiue alius
per quędam connexa ſigna, quæ, catenam
vocant, ſimilitudinē quandam habentem
cum ipſis gallicis characteribus, nihil ta-
men continentem; quicquid dicat *tex. in
cap fin de crim. fal* vbi falſitatem tantùm
excludit propter raſuram paucarum lit-
terarum, quæ nequaquā ſapientis animū
in dubitationem vertere debuerunt: nam
etiam pro pluribus, & magnis raſuris, ne-
que debet falſitas, aut delictum præſumi,
niſi probetur, ad *vulg. l. merito. ff pro ſocio*
quapropter in his, & ſimilibus caſibus,
potius facienda eſt interpretatio, quod
79 falſum non fuerit commiſſum, quàm è
contra; & quoties alia præſumptio ſumi
poteſt, illa recipienda eſt potius, quàm
falſitas præſumatur, *id. Caputaq. d. deciſ.
3. per tot Zerol in prax. Epiſ verbo falſarij,
verſ. Quartò falſitas*, vbi ait, quod falſitas,
multis circumſtantijs debet probari, &
ſemper potius negatiua, quam affirma-
tiua præſumi debet.

Diximus quidem, pręmiſſa ſeruari an-
tequam litteræ ad plumbum tranſmittā-
tur, ex quo, ſicut ſupplicationi regiſtra-

tæ

tæ; non eſt amplius locus in ea addendi, vel minuendi, vt aliàs diximus, ita litteris plübatis nec quidē ſittea, aut punctus, ſub falſitatis, aliiſq; atrocisſimis pœnis addi, aut ex eis detrahi poteſt. Hoc etenim caſu licitè de falſo argui poſſunt, niſi correctæ appareant, authoritate D. Cancellariæ Apoſtolicæ Regentis, qui in illarum capite ſuperiori ita dicat, *Corrige in regiſtro prout iacet, N Regens*; in inferiori verò parte, ac in illarum plica verſus dexteram partem, ita pariter dicatur, ſcilicet, *Correcta per me* N. *regiſtri Magiſtrum*; prout docet notorius ſtylus, Por-
80 rò abraſio hęc frequentior accidit in his diſpenſationibus matrimonialibus, cuius numerus, infinitus ferè in ipſa Cancellaria noſcitur. Hinc eſt, quod licet in Francia, aliiſque Vltramontanis partibus tales litteræ cum aliqua minima raſura, non ita facile admittantur, ob timorem falſitatis, in partibus tamen Hiſpaniarum, quo magis litteræ ipſæ apparent habere raſuras, eò exiſtimantur benè correctæ. Quibus quidem vſu, & praxi, ſic ſtantibus, ſuperfluum profectò exiſti-
82 mabit Delegatus ipſe, earundem litterarum curſum impedire, etiam ſi alteratio, quæ maiorem falſitatis ſuſpicionem inducere poſſet, facta appareat in Data ipſarum litterarum: quod quidem Superioris authoritate contingere poſſe, nemo eſt, qui ambigat, aut etiam à communiter accidentibus in initio milleſimi noui, cuius loco, interdum per errorem ſcribitur milleſimus vetus vt conſiderauit *Rot. deciſ. 135. ante num. 1 p. 2 diuerſ.* vbi ait, quod cauſa huius erroris, eſt frequentia ſcribendi milleſimum veterem, ex qua inducitur quædam aſſuefactio manus in ſcribendo, cauſans quandoque errorem, ſcribendo milleſimum veterem pro no-
83 uo. Et regulariter potius præſumitur error, quàm malitia, ſiuè falſitas *Fel. in cap. ex litteris, num. 3. de fid. inſtrum. l. penult. in fin.* ibi, *credo te magis errare, quam in malitiam incidiſſe*, *C. de his, qui ſibi ad ſcrib. in teſtam. Dec. conſ. 17*. *num. 7* ac propterea data poſſibilitate erroris, non ſequitur de neceſſitate falſitas, *ead. Rot. d. deciſ. 135.* ad cuius corroborationem adducit theoricam *Cyn.* communiter receptam in *l. ſi vicinis, in 3. q. num. 3 C. de nupt.* vbi, quod ſi vxor, quæ à marito, ſine iudicio Eccleſiæ expulſa, iuit ad lupanar, proceſſu temporis, ibi peperit, partus iudicabitur legitimus; & ibi reddit rationem, quia poſſibile eſt, natum eſſe ex matrimonio; ex quo maritus quoque poterat ire ad lupanar, & vxorem carnaliter cognoſcere, ſubdens ibi, partum quamdiù poſſibile eſt, naſci ex matrimonio, legitimum eſſe, & ex eo natum præſumi, niſi contrarium probetur: ac proinde in cuiuſcunque alteratione ſcripturę magis pręſumitur error, tanquam contingibilis, licèt ſit de rarò contingentibus,
84 quàm malitia, & falſitas, niſi ex aliquibus circumſtantiis, vel indiciis aliud appareat; per ea, quæ tradit *Bart. in l. quoties, §. 1. num. 3. ff. de hared. inſtit.* quo caſu poterit huius rei veritas facillimo negotio perſcrutari; cum, ſiue in Curia, ſiuè
85 extra eam, poſſit haberi recurſus ad regiſtra earundem litterarum, ſiuè ſub plumbo, ſiue ſub Annulo Piſcatoris expeditarū, quibus, cum ſint publica, & omnibus pateant, fides adhiberi debet, prout docet notorius vſus in caſibus ſimilibus.

Cœterum, ad dignoſcendum quot modis litteræ ipſę Apoſtolicę reddi poſ-
86 ſint de falſo ſuſpectæ, videndus eſt *tex. in cap. dura, cap. licet, cap. quam graui, cap. accedens, & cap. fin. de crim. falſi*, ſignanter autem *in d. cap. licet*, vbi *Innocentius III.* reſcribens Archiepiſcopo, & Canonicis Mediolanen. plures indicat modos falſandi litteras Apoſtolicas, quos ibi *gloſ.* ad ſex reducit his verſibus, ſcilicet.

Forma, ſtylus, filum, membrana, litura ſigillum;
Hæc ſex falſata, dant ſcripta valere puſillum.

Nec tamen ad hos tantum falſandi modos huiuſmodi caſus reſtringuntur, quin alii etiam poſſint contingere, vt per *gloſ. in d. cap. licet. verbo falſitatis.*

Præmiſſis deniquè in dictis litteris contentis, verificatis, deuenitur ad decretum diſpenſationis, quod ſequenti formula concipi poterit, videlicet,

Alexander Lucianus V. I. D. Prothonotarius Apoſtolicus, Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Franciſci S. R. E. Cardinalis Boncompagni, Archiepiſcopi Neapolitani, in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius, & Officialis Generalis, & ad infraſcripta per Sanctiſſimum D. N. D. Vrbanum Papam Octauum, Iudex, & Executor deputatus;

Vniuerſis, & ſingulis, pręſentes litteras inſpecturis, notum facimus, & atteſtamur, qualiter nuper corã nobis proparte Stephani N. & Catherinæ N. Neapolit. Diœceſis exhibitę, productæ, & pręſentatę fuerunt litteræ prędicti Sanctiſſimi D. N. Papæ plumbeo pendente ſigillo ad cordulam fili canapis, more Romanæ Curiæ expeditæ, ſanę, integrę, non vitiatæ, non cancellatę, non abraſę, nec in aliqua ipſarum parte ſuſpectę; ſed omni prorſus vitio, & ſuſpicione carentes; quas nos cum omni, qua decuit, reuerentia, recepimus, tenoris ſequentis, videlicet, Vrbanus &c. inſeritur totus tenor dictarum litterarum, & proſequitur, *Poſt quarum quidem pręinſertarum litterarum Apoſtolicarum pręſentationem, & receptionem, fuimus proparte dictorum Stephani, & Catherinæ, debita cum inſtantia requiſiti, quatenus ad exequutionem earundem litterarum procedere deberemus: Nos autẽ, attenta illarum forma, mandauimus de expoſitis in eiſdem, capi diligentem, & ſummariam informationem; per quam reperimus, prædictos Stephanum, & Catherinam Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos; dictamque Catherinam, propter hoc raptam non fuiſſe; omniaque in eiſdem litteris Apoſtolicis contenta, fuiſſe, & eſſe vera, ac veritate fulciri: Propterea cum prędictis Stephano, & Catharina, vt matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere; illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere licitè poſſint, Apoſtolica auctoritate nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte, diſpenſandum duximus, prout præſentium tenore diſpenſamus: impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus. Diſtantiam verò Tertij gradus prędicti eis non obſtare, declarantes. Prolemque exinde ſuſcipiendam legitimã nunciando. In quorũ fidẽ, pręſentes, manu noſtra ſignatas, & per infraſcriptũ Notariũ Curiæ Archiepiſcopalis ſubſcriptas fieri iuſſimus Dat. Neapoli die etc.*

Alexander Lucianus Vicarius Generalis, Iudex Delegatus.

Inſuper repetimus hic, optimum eſſe,
Executorem, huiuſmodi, & ſimilium
litterarum, habere aliquam cognitionem rerum Romanæ Curiæ; nam licet
aliàs peritiſſimus, nunquam ipſas litteras rectè exequi poterit, vt ſupra diximus, quia multa in illis obſeruanda ſunt,
tanquam ex ſtylo dictę Curię procedentia, qui pro lege ſeruatur, *d. cap. quam graui*. Vnde dicit *Mandoſ regul. 27. q. 6. num. 5. in fin.* in caſu probationis litterarum Apoſtolicarum, quod ſi adducerentur mille Doctores primarij de partibus,
& mille Notarij tàm Romani, quàm forentes, qui Cancellariæ Romanæ ſint
ignari, vix percipient litterarum aliquarum tenorem, & clauſulas, poſtquam
illas iteratis vicibus legerint; Satis enim
88 apertum eſt, quod tam ſtylus, quàm
praxis conſiſtit in facto; & propterea,
non poſſunt ab omnibus, etiam peritiſſimis hominibus ſciri, *Card. in Clem. 1. q. 18. de ſuppl. negl.* vndè dicitur, quod facta,
prudentiſſimos homines fallunt, *l. error, ff. de iur. & fact. ignor.* ſicut, etiam, quoad queſtionem facti, non poteſt iuriſconſultus reſpondere, cum facilè poſſit decipi, *l. eum, qui tenore, §. fin. de iud.*

Sed, cum, vt aliàs diximus, propter
frequentiam huiuſmodi diſpenſationum
matrimonialium; ſæpe contingat, non-
89 nullas earum litteras, ſeù bullas, varijs
modis amitti; vbi enim (vt vulgo dicitur) multitudo, ibi confuſio, videamus pro coronide huius praxis, quid agendum in hoc caſu, & quomodo ſuccurratur indemnitati Oratorum, ne exequutio gratiæ retardetur, ob defectum probationis illius.

Et dicendum eſt, quod ſecundum ſtylum dictæ Curiæ, omnibus notum, quælibet gratia à Papa conceſſa, pluribus modis poteſt probari, quorum,

Primus eſt, cum ſignatam ſupplicationem, antequam regiſtretur, amitti contingit, & tunc facta fide de ea per probos viros, qui illam ſignatam viderint, D. Datario, vel alijs, aliam conſimilem ſupplicationem ſignandam porrigere oportet, in qua, ſi ita qualitas materiæ ſuaderet, poſſet apponi eadem Data, quæ erat in prima ſupplicatione, ſi de ea ſimilis fides facta fuerit, vel idem D. Datarius memoria id retineret, & ſuper hac noua

ſup-

ſuper hac noua ſupplicatione ſignanda, poterunt litteræ expediri.

Secundus modus eſt, quando ſupplicatio, eſt amiſſa poſt regiſtrum, & tunc, vt poſſint litterę expediri, ſumitur illius ſumptum authenticum ex regiſtro ſupplicationum, quod datur cum ſubſcriptionibns Officialium ad id deputatorum, & cum conſueto ſigillo: nec alio modo prodcrit huiuſmodi ſumptum, ſiuè in Curia, ſiuè extra eam (dico extra eam, ſi forte in ipſa ſupplicatione fuerit clauſula, quod ſola illius ſignatura ſufficiat, & in iudicio, & extra fidem faciat) ſicut teſtatur *Rot.conſ. 316. num. 5 verſ. ego rum*, nec ſufficit adhibere reſcripti tranſumptum; quia, ſi non probat ipſa originalis ſupplicatio ſignata, quæ requirit expeditionem litterarum, multò minus probabit ſumptũ illius extra dictã Curiã.

Tertius modus eſt, quando bulla deperdita eſt, antequam regiſtretur; quo caſu, ſuper eadem ſupplicatione poterit alia bulla expediri, & ſub eadem Data; & tunc, quia Officialibus pro expeditione deputatis, ſemel fuit integrè ſatisfactũ, parũ pro hac noua expeditione erogabitur: prout etiam fit, quando litteræ, poſt plurium Officialium manunm appoſitionem, à DD. Abbreuiatoribus Maioris Pręſidentiæ, ob aliquam ſubſtantialem cauſam, lacerantur, & reſcribi mandantur; nam, etiam tunc, pro noua manuum appoſitione, ſoluitur tantùm iulius vnus cuilibet Capellano Officialium ad id deputatorum.

Quartus modus eſt, quando bulla deperdita eſt, poſtquam fuerit regiſtrata; & tunc ſumendum erit ſumptum à regiſtro bullarum, quod plenè probat vbique ſicut ipſa bulla originalis, *Butr. conſ. 2. num. 3. verſ. his non obſtantibus*, quod tamen intelligas, ſnfficere in ipſa Romana Curia; nam extra eam, non probat; & hoc idem dicendum eſt de ipſa ſupplicatione; dato, quod ipſa probet in caſu, quo probare ſolet; ac propterea, non ſunt in hoc caſu audiendi dicentes, quod probata amiſſione litterarum, gratia Summi Pontificis, probari poſſit per teſtes: hi ſunt *Abb. in cap. ex diligenti, in vlt. not. num. 3. de Symon. Felin. in rubr. de conſtit. col. vlt. poſt num. 6. verſ. tertius caſus Maſcard. de probat. concl. 743. num. 24. cum ſeqq.* quod tamen probari poteſt, vt infra, in ſexto modo, dicetur.

Quippè omnibus Curialibus notum eſt, contrarium in Rota ſeruari; nam, etiam probata amiſſione litterarum, non admittitur probatio per teſtes, teſte *Bellenc. de charit. ſubſid. qu. 180. num. 9.* & non ſolum in ipſa Rota, ſed in quocunque Tribunali eiuſdem Curię, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. q. 2. num. 2.* quia in Palatio Apoſtolico adſunt duo regiſtra, vnum videlicet ſupplicationum omnium expeditarum, alterum verò litterarum; vnde poterit quiſqne inuenire ſuam gratiam, & extrahere ſumptum ſupplicationnm, vel litterarum; quod quidem facilè inueniri poteſt, etiam ſi pręcisè non meminerit anni, propter peritiam, & methodum Officialium, ibi exiſtentium, & hic eſt ſtylus vulgatiſſimus.

Quintus modus eſt, quando non ſolum litterę ſunt deperditæ, ſed etiam deperditum illarum regiſtrum, ſeù liber ille, in quo litteræ erant regiſtratæ; & tunc, ſi reperiatur ſupplicatio, ſuper qua ipſæ litterę fuerunt expeditæ, expediri poterit alia bulla, eo modo, quo ſupra dictum eſt; ſi verò ſupplicatio non adſit, ſumitur tranſumptum ex regiſtro ſupplicationũ, ſuper quo dictę litteræ expedientur.

Sextus modus eſt, quando omnia perierunt, nempè bulla expedita, liber, ſeù folium, vel quinternum regiſtri bullarum illius temporis, ac ſupplicatio originalis, & liber ipſe ſupplicationum illius anni, ſeù menſis; quod tamen rarò eueniet, ita, vt nullum præmiſſorum reperiatur; & tunc, etiam abſque derogatione regulæ *de non iudicando iuxtà formam ſupplicationis &c.* ad illarum probationem, poſſunt admitti teſtes, & ſecundum illos iudicari, ſi tamen deponant, bullam, bullarumque regiſtrum, ſupplicationem, ſupplicationumque regiſtrum, deperdita eſſe, putà tempore excidij Vrbis, vel propter incendium, aut alios ſiniſtros euẽtus; quo caſu, teſtes huiuſmodi debent deponere concludenter de tota ſubſtantia gratiæ, cum ſuis qualitatibus; nec ad hoc debet quilibet teſtis admitti; ſed oportet, vt ſint homines valdè experti, & practici circa ea, quæ concernunt litteras Apoſtolicas, ac clauſulas in eis contentas; ac propterea debent eſſe nimis in Cancellaria Apoſtolica verſati, vt eorum dictis adhibeatur plena fides, prout adhiberetur ipſis litteris ita deperditis, per *tex. in l. ſicut iniquum, & ibi gloſ. Bart. & alij C. de fid. inſtrum, l. teſtium in fin. C. de teſt. Bald. in l. 1. ff. ſi cert. pet. Alex. conſ. 196. num. 9. & ſeq. vol. 2. Mandoſ. regul. 27. q. 6. per tot.*

Septimùs denique modus, qui præſertim ad rem noſtram facit, & in praxi ſatis frequens eſt, vt litteris diſpenſationis in totum expeditis; ac poſtea deper-
90 ditis, extrahatur illarum ſumptum ex regiſtro bullarum, quod datur clauſum, & ſigillatũ, & ſic extractũ pręſẽtabitur Domino Auditori Cameræ Apoſtolicę, ſeù alicui ex eius Notarijs, qui ſumptũ ipsũ aperiet, ac iuxtà illius tenorem expediet quaſdam litteras, quæ de ſtylo Curiæ appellantur, *in forma, Vidimus*; in quibus apponitur per extenſum totus tenor litterarum deperditarum; & ſi quas clauſulas cœteratas in eo Notarius reperèrit, illas, iuxtà ſtylum Cancellariæ Apoſtolicę extendet; ita vt nihil prorſus deſit ſolitę formæ litterarum gratiæ obtentæ; & hæ litteræ ſufficiunt, perinde, ac ſi ipſæ litteræ originales Exequutori præſentarentur. Et idem dicendum eſt de quibuſcunque litteris Apoſtolicis, ſiuè deperditis, ſiuè non; nam ad illarum probationem, ſufficit omnino tranſumptum, ſiuè etiam proceſſus fulminatus, in quo ipſe litteræ ſunt infertę, dummodo poſtèa conſtet de originalibus, parte opponente, *Garc. de benef. par. 6. cap. 2. num. 12.* Vtque modus, & forma prædictarum litterarum eiuſdem Domini Auditoris Cameræ, vnicuique innoteſcant, illarum tenorem de more ſubijcimus, qui talis eſt, videlicet.

IN nomine Sanctiſsimæ, & indiuiduę Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Nouerint vniuerſi, & ſinguli, hoc pręſens publicum tranſumptum inſpecturi, quod Nos Marcus Antonius Franciottus Protbonotarius Apoſtolicus, vtriuſquè Signaturæ S.D.N. Papæ Referendarius, necnon Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicę Generalis Auditor inſpeximus litteras Apoſtolicas, ſub plumbo, vt moris eſt, expeditas, ac omni ſuſpicione carentes; quarum quidem litterarum tenor, talis eſt, vt infra, videlicet, Vrbanus &c. (Apponuntur autem omnia per extenſum, vt ſupra dictum eſt) loco † plumbi pendentis, *Quibus quidem litteris diligenter inſpectis, ad requiſitionem Perilluſtris Domini Petri Falconetti, per infraſcriptum Curię Noſtræ Notarium, ipſas exemplari mandauimus, & tranſumi, ac in publicam formam redigi. Decernentes; & volentes, vt huic noſtro pręſenti tranſumpto publico, ſiuè exemplo, plena fides deinceps adhibeatur vbilibet, omnibus in locis, vbi fuerit opportunum; Ipſumque tranſumptum fidem faciat, illiquè ſtetur, ac ſi originales ipſæ litteræ apparerent. Quibus omnibus, & ſingulis authoritatem noſtram ordinariam interponimus, & decretum. Datum Romę ex ædibus noſtris &c. Anno &c. Indictione &c. Die verò &c. Pontificatus &c.*

Dominicus Burattus Notarius

Cęſar Melcius Locumtenens.

Loco † Sigilli A. C.

92 De huius verò tranſumpti validitate, nullo modo eſt dubitandum; quia eſt authenticum; inſertæ litteræ ſunt collationatæ; & ſic de verbo ad verbum eſt legitimè facta exemplificatio, quod approbatum eſt per vniuerſum Orbem, & approbat *Iaſ. in Auth. ſi quis in aliquo*, C. *de eden. num. 1. verſ. quadam*; & illud pro-
93 bat ac ſi originale dictarum litterarum fuiſſet præſentatum, *per gloſ. in l. chyrographus, in verb. tutores.* vbi *Bart. ff. de admin. tutor.* idemque *Bart. in l. 1. §. ſed ſi duobus, in fine, ff. de bonor. poſſ.* & eſt communis opinio, teſte *Maſcard. de probat. concluſ. 711. num. 17.* & ita ſeruatur.

Vndè, cum quidam Vicarius delegatus recuſaret ſimiles litteras, ita tranſumptas exequi, fuit ſibi reſcriptum ab ipſo D. Auditore Cameræ per litteras priuatas, vt ſi ex eodem tranſumpto appareret de voluntate ipſius, præuio inſtrumento in forma prædicta auderet dictas litteras impugnare; quod quidem præcepit verbis ſatis minacibus, Quare ipſe Delegatus, omni mora poſtpoſita, dictas litteras in eodem inſtrumento inſertas, fuit exequutus. Sicque, nullo modo debet huiuſmodi litterarum exequutio dene-

denegari, ſeu retardari; cum ſatis etiam
95 in iure conſtet, quod tale inſtrumentum,
dicitur probatio probata, & probat il-
lud, quod cantat, vt per *Bald. in l. inte-
rest, n. 2. C. de ſolut. Caputaq. deciſ. 421. n. 1.
p. 2.* ac facit clarã, promptam, manifeſtam,
realem, liquidam, patentem, notoriam, &
indubitatam, ac diffinitam rem, *Gonzal.
ad regul. 8. Cancell. gloſ. 64. num. 4. & 5.*

Præmiſſa tamen omnia procedunt in
gratijs per Summum Pontificem tantum
factis; cum aliud dicendum ſit quoad
gratias Ordinarij; ſi enim eorum litteræ
non apparerent, veluti, quia ſunt deper-
96 ditæ, probari profecto poterunt per te-
ſtes; quod quidẽ, potiſſimùm locum ſibi
vẽdicare dignoſcimus in beneficialibus:
vnde expoſito aliàs Sacræ Congregationi
Concilij, quid iuris, de illis, qui præ-
ſentati, & inſtituti fuerunt, ſed non ha-
bent bullas, eadem Sacra Congregatio
reſpondit, quod ſufficit, ſi aliundè legi-
timè conſtet de tali inſtitutione, niſi inſti-
tuti, obligati fuiſſent expedire bullas
Apoſtolicas; tunc enim obſtat bulla *Iu-
lij III*, aduerſus eos, qui beneficiorum
poſſeſſionem adipiſcuntur, non acceptis
litteris Apoſtolicis; ita *Zerol. in prax. ver-
bo, bulla, verſ. ad Secundum.*

Licèt quandoque per Sedem Apoſto-
97 licam concedatur Oratori indultum
ſuper litteris Ordinarij deperditis; exem-
pli gratia, ſuſceptionis ordinis, nimirum,
cum quis, licèt ab Ordinario ſuo clericali
charactere inſignitus fuerit litteraſque
teſtimoniales deſuper obtinuerit, nihi-
lominus illæ ſunt deperditæ, illarumque
regiſtrum nullibi reperitur, & Epiſco-
pus promotor vita functus eſt; ita vt nul-
la ipſi Oratori ſit amplius ſpes relicta de
inſignitione ſua huiuſmodi aliàs, quàm
per ſuam aſſertionem, ac proprium iura-
mentum fidem faciendi. Et cum prop-
terea dubitet, quoad promotionis ſuæ
vſum, ac beneficia Eccleſiaſtica conſe-
quenda, præiudicium ſibi in poſterum
generari, ſeque deſuper tempore proce-
dente, moleſtari poſſe, ſupplicat prop-
terea, quatenus eidem Oratori, vt poſt-
quam coram moderno ſuo Ordinario,
quod ipſe dicto charactere inſignitus fue-
rit, medio iuramento depoſuerit, ex
tunc deinceps, ſuſceptionem clericalis
characteris huiuſmodi, nõ aliàs, quàm per
eandem depoſitionem probare, aut de
illo fidem facere teneatur, nec ad id com-
pelli poſſit, Papa concedat. Non obſtanti-
bus &c.

Finis Libri Septimi.

PRAXIS DISPENSATIONVM MATRIMONIALIVM,

Cum copula ſcienter, & ignoranter; necnon de ſcienter, & ignoranter contracto.

LIBER VIII.

SVMMARIVM.

1 *Copula carnalis inter conſanguineos, cauſam præbet ad diſpenſandum.*

2 *Eſt neceſſariò exprimenda in diſpenſatione, vbi illa interceſſerit.*

3 *Aliàs diſpenſatio redditur ſubreptitia.*

4 *Contraria opinio reprobatur.*

5 *Supplicatio ſine litteris, non continet claram certitudinem gratię conceſſę.*

6 *Regula,* de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, *quare emanauerit.*

7 *Formula litterarum Diſpenſationis matrimonialis cum copula ſcienter.*

8 *Impedimenta matrimonij non omnes ſcire tenentur.*

9 *Ignorantia vnius Oratorum, non effugit mentionem copulæ in diſpenſatione.*

10 *Inceſtus, cum quibus perſonis committatur.*

11 *Copula carnalis, ſub ſpe facilioris diſpenſationis habita, eſt exprimenda.*

12 *Carnaliter ſe cognoſcentes ſub ſpe facilioris &c. indigni diſpenſatione.*

13 *Facilitas venię, tribuit incentiuum delinquendi.*

14 *Formula ſupplicationis cum mentione facilioris diſpenſationis.*

15 *Peccantes ſub ſpe facilioris diſpenſationis, grauius puniuntur.*

16 *Pęna, eſt commenſuranda delicto.*

17 *Impetrantibus diſpenſationem cum copula ſub ſpe facilioris diſpenſationis, duplicatur pęnitentia.*

18 *Copula carnalis ſub ſpe facilius, mentio habenda in diſpenſatione, etiam altero tantum Oratore culpabile.*

19 *Delictum alterius non debet eſſe cauſa punitionis innocentis.*

25 *Pęna ceſſat, vbi non eſt delictum.*

21 *Qui cauſam damni dat, dandum dediſſe videtur.*

22 *Melius eſt, ad cautelam aliquid ex abundatia facere, quam omittere.*

23 *Delictum in dubio præſumendum, vbi anima periculum verſatur.*

24 *Via ſaluti animę conſulens, eſt eligenda.*

25 *Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt.*

26 *Formula ſupplicationis matrimonialis cum copula ſub ſpe, ab vno tantum Oratore concepta.*

27 *Clauſula,* Alter alteri ſuperuiuens, &c. *non excludit ex iuſta cauſa, diſpenſationem.*

28 *Et ſub qua formula talis diſpenſatio detur.*

Clau-

29 *Clauſula*, Non quidem peccandi data opera, *adijcitur etiam in diſpenſatione ob infamiam, ſine copula.*
30 *Et ſub qua formula ipſa diſpenſatio detur.*
31 *Vbi eſt eadem ratio, debet eſſe eiuſdem iurisdiſpoſitio.*
32 *Copula carnalis, etiam ignoranter ſequuta, exprimenda in diſpenſatione.*
33 *Et ſub qua formula, illa detur.*
34 *Victus veſana libidine, eſt minus culpabilis.*
35 *Clauſula*, Veſana libidine victus, *cur apponatur in diſpenſationibus matrimonialibus cum copula.*
36 *Copula carnalis in diſpenſatione matrimoniali, quare exprimenda.*
37 *Pro huiuſmodi expreſſione referuntur declarationes Sacræ Congregationis.*
38 *Diſpenſatio non eſt perfecta, antequam Delegatus diſpenſet.*
36 *Diſpenſatio, reualidatur per gratiam,* Perinde valere, *ſuper copula.*
40 *Et ſub qua formula detur.*
41 *Copula carnalis habita poſt Datam ſupplicationis matrimonialis, inualidat diſpenſationem.*
42 *Referuntur ad id declarationes Sacræ Congregationis.*
43 *Copula carnalis poſt diſpenſationem ab Ordinario factam, non inualidat diſpenſationem, matrimonio nondum inito.*
44 *Et quænam ſit ratio.*
45 *Quod ampliatur, vt hic.*
46 *Copula carnalis quot vicibus interceſſerit, an explicandum in diſpenſatione matrimoniali.*
47 *Princeps, difficilius parcit pluries peccanti, quam ſemel.*
48 *Peccata, tanto grauiora, quanto diuturniora.*
49 *Delictum iteratum, grauius punitur.*
50 *Copula carnalis inter conſanguineos, pluries habita, non auget impedimentum.*
51 *Iterata cum impedimento occulto, non inualidat diſpenſationem antea obtentam.*
52 *Quando tamen, ſic iterata, requirat nouam diſpenſationem.*
53 *Congregatio Concilij Tridentini non ſe ingerit negotijs Sacræ Pænitentiariæ.*
54 *Sacra Pænitentiaria Apoſtolica habet ſuam peculiarem Congregationem.*
55 *Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, an concedenda per Epiſcopum.*
56 *Affinitatis ſuperuenientis, formula ſupplicationis pro diſpenſatione.*
57 *Impedimento affinitatis ſuperuenientis, occulto exiſtente, recurritur ad Sacram Pænitentiariam pro diſpenſatione.*
58 *Et ſub qua formula, illa detur.*
59 *Carnaliter cognoſcens matrem, & filiam, quomodo recurrat ad Sacram Pænitentiariam ſi velit aliam in vxorem ducere.*
60 *Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, ratione conſuetudinis, ſpectat ad Epiſcopum.*

Praxis Diſpenſationum matrimonialium, cum copula ſcienter.

C A P. I.

POſtquam egimus de diſpenſationibus matrimonialibus cum cauſis conſuetis, necnon ſine cauſa impetrādis, cum inter contrahere volentes, vltra impedimentum dirimens
1 interueniat aliquando copula carnalis,
quæ, vt ipſa praxis docet, etiam pro
cauſa ad diſpenſationem obtinendam,
allegatur, operæ pretium eſſe duximus,
de huiuſmodi diſpenſationibus, ſic impe-
trandis agere; ac propterea præmitten-
2 dum eſt, copulam inter Oratores ſequu-
tam, neceſſariò eſſe exprimendam,

Licèt enim aliqui opinati fuerint, diſpenſationem adhuc valere, abſque eo, quod copula ſequuta exprimatur; cum id iura minimè præcipiant; ſicut nec de alio crimine facienda eſt mentio, vt per

Nauar.conſ.8. & 9.de conſang. & affin.
quem referunt , & ſequuntur alij *DD*.
Coutraria tamen opinio verior eſt,nem-
3 pè, huiuſmodi diſpenſationem ſubrep-
titiam , & inualidam exiſtere , ſi in illius
impetratione, non fiat mentio ſupradi-
ctæ copulæ ; vt inter cœteros tradit *Ge-
nuenſ.in praxi Archiepiſcopali Neapolitan.*
& alij, quorum opinionem , tanquam
pluribus fultam fundamentis, videmus,
etiam in praxi receptam . Satis enim cla-
rum eſt , inceſtuoſos cum proprijs con-
ſanguineis , prohiberi matrimonium
contrahere , *tex.eſt in cap.ſi quis viduam ,
32.q.7. cap. qui propinquam , cap. de inceſ-
tis 35.queſt.3.*

Quibus ſic ſtantibus , cauendum om-
4 nino eſt à contrarium ſentientibus præ-
ſertim verò à *Zerol.in prax.Epiſcop.verbo,
diſpenſatio , verſ.ad Sextum , p. 1.* quia
non modò ipſe ibi confundit terminos ,
nullum conſtituendo diſcrimen inter ma-
trimonium , & ſponſalia , dum per ſim-
plicem copulam,intelligit matrimonium
conſummatum , abſque eo, quod illud ſit
contractum ; verùm etiam ibi conclu-
dit , quod nondum confectis litteris di-
ſpenſationis , valet diſpenſatio , ſola ſup-
plicatione expedita ; ex quo à tempore
Datæ ſupplicationis incipit currere gra-
tia *cap. ſi eo tempore, & ibi gloſ. in verbo ,
cum tempore, de reſcrip. in 6.* & ſubdit ibi,
quod valet diſpenſatio in foro exteriori ,
etiam quando adeſt præiudicium tertij ,
nempe Officialium Curiæ , ſi quis vellet
ſola ſupplicatione vti , & non expedire
litteras , per iura ibi per eum allegata ;
ac proinde ſubdit , quod ſi Vicarius ca-
piens informationem de contentis in lit-
teris diſpenſationis, reperiret matrimo-
nium fuiſſe conſummatum (debebat di-
cere copulam ſimpliciter fuiſſe ſequutã)
poſt tempus Datæ ualebit diſpenſatio ;
ac propterea ſufficit ſe informare de re-
quiſitis in litteris , & quod hac ratione
Delegatus, ultra ſibi delegatam authori-
tatem , non poteſt ſe extendere , *cap.cum
dilecta , de reſcrip.* ſed Papa committit ,
vt ſe informet de contentis in litteris,in
quibus nulla fit mentio de dicta conſum-
matione , cum non præceſſerit , ſed ſub-
ſequuta eſt ſupplicationem , ergo pote-
rit diſpenſare iuxta ſeriem litterarum ,
ex *d.cap.cum dilecta,de reſcrip.*

Ipſe tamen *Zerol. loc. cit.* circa vtrum-
que errat , Primò , dum dicit, valere
diſpenſationem ex vi ſolius ſupplicatio-
nis ſignatæ; circa quod dicendum eſt , id
nullo modo admitti poſſe , præſertim
ſtante regula Cancellariæ , *quod diſpen-
ſatio non valeat , niſi litteris expeditis ,*
aliàs enim fruſtratoria eſſet dicta regula:
neque ſcire poteſt Exequutor tenorem
litterarum, ſuper ipſa ſupplicatione ex-
pediendarum : propterea enim conſtitu-
ti ſunt Officiales in Cancellaria Apoſto-
lica , vt clauſulas ſupplicationis aliter in
litteris extendant , vel reſtringant : ac
5 proinde ſupplicatio non videtur claram
certitudinem gratiæ conceſſæ continere ;
vnde benè totum id inſpici poteſt ex
formula litterarum dictæ diſpenſationis ,
quæ multas continet clauſulas,quas pro-
fectò non habet ipſa ſupplicatio ; & niſi
ſic eſſet , Summus Pontifex fruſtra in di-
cta Cancellaria tot conſtituiſſet Officia-
les , qui earundem litterarum expeditio-
nibus præſunt ; quibus dedit formam per
ſuas regulas,expediendi ipſas litteras,per
quas omne dubium tollitur , & gratia
digeſta habet totaliter perfectionem
ſuam ; cum ſola ſupplicatio adhuc in vte-
ro retineat gratiam,donec per expeditio-
nem litterarum,in mundum producatur,
vt dixit *Bald.in l. contractus, C. de fid. in-
ſtrum*,quem refert *Sarnen.in reg. de non
iud.iuxta form.&c.* vbi plura in propoſi-
to adducit ; ac propterea dicta regula
habet decretum irritans , tùm etiam,quia
6 indicta eſt fauore Officialium ipſius Can-
cellariæ , qui alias ſentient detrimentum,
Rot.deciſ.277.num.1. p.1. diuerſ. & ſubdit
id.Sarnen. quod Papa propter duas cau-
ſas condidit iſtam regulam , quæ ſimilis
eſt regulæ *de nõ iudic.&c.*Prima,videlicet,
vt falſitates vitentur , quæ in ſupplicatio-
nibus facilius committuntur , quam in
bullis , propter appoſitionum manuum
plurimorum Officialium , vt docet *tex.
in l.fin.C.de codicill.* Secunda , quia ſi ſola
ſupplicatio, abſque litterarum expedi-
tione ſufficeret, inferretur præiudicium
Officialibus Romanæ Curiæ,qui ob eam
cauſam , bona fide eorum officia ab Apo-
ſtolica Sede emerunt, vt ex eorum ma-
nuum appoſitione, aliquod emolumen-
tum recipiant , *id.Sarnen. loc.cit. Parıſ.de
reſign.benef.lib.8.q.2.nu.15.* proindeque
ſecundum iſtas rationes,aliæ regulæ Can-
cellariæ, litterarum expeditionem con-
cernentes , regulantur ; ſicque opinio
ſupradicti *Zerol.* contrariam ſententiam
tenentis , tanquam ſuis deſtituta funda-
mentis,omnino reprobatur; niſi tamen
eſſemus in caſibus, in quibus non agitur
de gratia canonizanda; quia tunc regula
non

non habet locum, vt alibi diximus.

Secundò, *id. Zerol.* adhuc contra ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ loquitur; cũ per infraſcriptas declarationes Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, conſtet, mentionem inceſtuoſę copulæ eſſe omnino hic faciendam, quoties illa regulariter eueniat ante decretum diſpenſationis à Delegato faciendum, vt ex eiſdem declarationibus patet.

Vt autem clarius videamus, quonam modo reducantur huiuſmodi diſpenſationes ad praxim, & quomodo litteræ expediantur, & quæ in ea neceſſariò exprimenda erunt, harum litterarum formulam hic ſubnectere, illarumque clauſulas explicare placuit: earum igitur tenor talis erit, uidelicet.

7 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Oblata nobis nuper pro parte dilecti filij Laurentij N. N. laici, & dilectę in Chriſto filiæ Ioannæ N. mulieris Neapolitan. petitio continebat; Quod ipſis aliàs ſcientibus ſe Tertio affinitatis gradu inuicem attinere, Laurentius pręfatus, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hęc cauſa foret Nos, & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, ſed ſolùm veſana libidine victus, prædictam Ioannam cognouit. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, niſi matrimonium inter dictos Laurentium, & Ioannam contrahatur, dicta Ioanna diffamata, & innupta remaneret; grauiaque exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, Cupiunt Laurentius, & Ioanna prędicti inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtantibus impedimentis huiuſmodi, deſiderium eorum in hac parte adimplere non poſſunt abſque ſedis prædictæ diſpenſatione. Quare ijdem Laurentius, & Ioanna, nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus eis in præmiſſis, de abſolutionis beneficio, & opportunæ diſpenſationis gratia prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſalutem quærimus ſingulorum, & ſcandalis quibuslibet, ne eueniant, quantum cum Deo poſſumus, libenter obuiamus, eoſdem Laurentium, & Ioannam, & eorum quemlibet à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pęnis, à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat, conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes; ac certam de præmiſſis notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ, de qua in his ſpecialem in Domino, fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris, aut pręmij, etiam ſponte oblati, à quo te omninò abſtinere debere monemus, te de præmiſſis diligenter informes, & ſi per informationem eandem, preces veritate niti repereris; ſuper quo tuam conſcientiam oneramus; tunc eoſdem Laurentium, & Ioannam, ab inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi, impoſita prius eis propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio tuo, pęnitentia ſalutari. Et recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habendæ diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerint, hac vice dumtaxat, in forma Eccleſiæ conſueta, in vtroque foro, authoritate noſtra abſoluas; Et quatenus contra ipſos, cauſa ſuper præmiſſis in iudicium, quoquomodo deducta fuerit, parita iudicato; ac cum eiſdem Laurentio, & Ioanna, dummodò ipſa propter hoc rapta non fuerit, quod impedimento Tertij affinitatis gradus huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquàm obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè, & licitè valeant, dicta authoritate diſpenſes, Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam, exinde legitimam decernendo. Volumus autem, quod ſi ſpręta monitione noſtra huiuſmodi, aliquid muneris, aut pręmij, occaſione pręmiſſorum exigere, aut*

ob-

oblatum recipere, temerè prȩſumpſeris excommunicationis latȩ ſententiȩ pȩnam incurras. Datum Romȩ &c.

Ex qua quidem formula ſic poſita, vltra alias clauſulas, quas ſupra declarauimus in alia formula litterarum diſpenſationis, cum cauſa propter anguſtiam, veniunt cæteræ declarandæ ſecundum præſentem materiam; quæ, etiam cadunt in quibuſcunque alijs litteris diſpenſationis, quibuſdam quandoq; exceptis, quandoque verò additis, vt infra, pro qualitate materiæ ſuſius demonſtrabimus; imò nec incongruum videatur; ac ſuperfluum, ſi iuxtà materiæ qualitatem, vna eademque res ſæpius repetatur, iuxta illud, *decies repetita placebunt. §. ſupradictis itaque, C. de emend. Cod. Iuſt. & patet in l. Titia ff. de ann. leg. & in l. Stichus. §. Titia ff. de alim. leg.* Ad harum igitur declarationes clauſularum deueniendo, dicamus.

Vrbanus, &c. Oblatæ, &c.

Vt aliàs ſupra diximus.

Quod ipſis aliàs ſcientibus, &c.

Supponitur, quod vterque Orator conſcius ſit impedimenti ad contrahendum; ac propterea nõ refert, quod ignorantia, quȩ fortè in vno eſt vincibilis, in alio ſit inuincibilis; ex eo quod non
8 omnes tenentur ſcire impedimenta matrimonij, quæ, etiam à multis ſacerdotibus ignorantur vt ait *Sanch lib. 2. diſp. 938. n 3.* nam ignorantia ex parte alterius Oratorum, non proderit, ad effugiendum expreſſionem vtriuſque ſcientis; quia eſt in praxi receptum, vt ſi vnus tantùm ſciat impedimentum, nihilominus ob præſumptam ſciẽtiam, etiam alterius, ſupplicatio pro vtroque ſciente, porrigenda ſit; nec pro vno tantùm ſciente, vnquam uiſa eſt admitti, licèt alter coiens ignoraret impedimentum, ac propterea non ſit totalis, & vndequaque inceſtus; nam, ex quo inueriſimile eſt, vt vnus tantum Oratorum ſciat impedimentum, propterea, pro maiori cautela, explicatur vtrumque ſciuiſſe; & ita docet notorius ſtylus Curiæ, qui pro lege ſeruatur, *Creſcen. deciſ. 1. nu. 4. de reb. Eccleſ non alien. Caputaq. deciſ. 331 nu. 2. par. 3. Mandoſ. de commiſſ. 2. commiſſio, in verbo Sanctitati Veſtra.*

Se Tertio affinitatis.

Quod dicitur de Conſanguinitate, & affinitate, dicendum eſt, etiam de impedimento cognationis ſpiritualis, ac etiã publicæ honeſtatis iuſtitiæ, per *tex. in cap. 2. de eo, qui cogn. conſang. vx. ſu. cap. duo pueri; de deſponſ. impub. Guttier. canon. quaſt. lib. 1. cap. 23. nu. 15. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 502.* vbi
10 dicit, quod inceſtus committitur non ſolum, cum conſanguineis, & affinibus, verùm etiam, cum cognatis cognatione ſpirituali, & publica honeſtate; & ita videmus ſeruare Romanæ Curiæ ſtylum, qui docet hanc expreſſionem inceſtus, non ſolum eſſe neceſſariam in foro fori, ſed etiam in foro conſcientiæ tantùm, prout ſeruari omnes ſciunt in Sacra Pœnitentiaria. Nec refert, Sacram Congregationem Concilij loquutam fuiſſe de Conſanguinitate, & affinitate tantum, nam pluries, etiam declarauit huiuſmodi copulæ mẽtionem eſſe faciendam in quocunque alio impedimento, vt infra dicetur.

Non quidem peccandi *data opera &c.*

Si enim fortaſſe Oratores habuiſ-
11 ſent inter ſe copulam ſub ſpe facilius cõſequendæ diſpenſationis; id quidẽ eſſet neceſſariò exprimendum; nam vis huius clauſulæ eſt, reddere Papam faciliorem ad concedendam diſpenſationem; qui fuiſſet difficilior, ſi ea intentione, vt facilius diſpenſationem impetrarent, ſe Oratores carnaliter cognouiſſent, *Garc. de benef. par. 7. cap 2. nu. 40. verſ. neque iſta negatiua;* ſic enim, aut non datur diſpenſatio, aut difficilius conceditur; cum Dataria
12 apoſtolica eos iudicet indignos diſpen-
13 ſatione; ne facilitas veniæ incentiuum tribuat delinquendi, per *tex in cap. eſt iniuſta, 23. qu. 4. cap. et clericorum, de vit. & honeſt. Cler. & cap. ſane, de poenit. diſt. 3. & cap. fin. §. cum in eo, de immunit. Eccleſ.* ibi, *Cum in eo, in quo delinquit, puniri quis debeat, & fruſtra legis auxilium inuocat, qui committit in legem, mandamus, quatenus publicè nuntietis tales non debere gaudere immunitatis priuilegio, quia faciunt ſe indignos.* Non enim iuſtũ eſt, ut ex delicto, pro quo potius pœnam merentur, cõmodum reportent, contra *tex. in cap. ſi vir. de cogn. ſpirit. & in cap. dictum, 30. qu. 1.* qui enim nouit Principem concedere aliquã gratiam in neceſſarium obuiandi alicui delicto remedium, ac id committit, vt facilius eam impetret, tenetur hunc finem exprimere; aliàs enim ſubreptitia erit diſ-

penſa-

penſatio iuxta dictum *B. Auguſtini Epiſt.*
70. ad Aurelium, vbi, *Non eſt aanda via ſer-*
uis Dei, vt facilius putent eligi ad aliquod
melius, ſi facti fuerint deteriores, & tran-
ſumptiuè *in cap. legit, 16. qu. 1. &* propte-
rea emanauit ſupradictus ſtylus, qui ſatis
conformatur cum iure communi, quod
docet obuiari debere malitijs hominum,
l. magis §. ſi pupillus. ff. de reb. cor. Pariſ. de
reſign. benef. lib. 7. qu. 7. nu. 3.

Si tamen vnquam contingat, Oratores
Summo Pontifici preces porrigere, cum
expreſſione huius ſpei conceptæ, ſuppli-
catio, alio modo in hac parte cõcipietur,
14 nimirum. *Quod ipſi alias ſcientes ſe Tertio*
Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe con-
iunctos, ſub ſpe facilius habendæ à Sede
Apoſtolica diſpenſationis, carnis fragilitate
deuicti, ſe carnaliter cognouerunt. Cum au-
tem Pater Sancte, niſi matrimonium inter
dictos Oratores contrahatur, dicta mulier
diffamata, & innupta remaneret, grauiaque
exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exori-
ri. Cupiunt, &c. Et in fine clauſularum
additur, *Et cum decreto, quod, Oratorum,*
alter alteri ſuperuiuens, perpetuo abſq; ſpe
coniugij remaneat, & imponitur ipſis gra-
uis pœnitentia ſalutaris: nam peccantes
15 ſub ſpe facilius conſequendæ diſpenſa-
tionis, grauiter puniuntur, *Bald. conſ. 122.*
vol. 1 ſicut ille qui peccat ſpe conſequen-
dæ abſolutionis virtute indulgentiarum,
Bouadill. lib. 2. cap. 14. num. 27. dicens, *Nec*
tamen, quia peccata, largitione tolluntur,
dare licentiã peccandi putes; abolentur enim,
ſi Deo largiris, quia peccaueras, nam ſi fidu-
cia largiendi pecces, non abolentur, l. 1. §. hæc
autem actio, ibi, *qui hac ſpe audacior factus*
eſt, & ibi *ſpe imminentis libertatis, ff. ſi quis*
teſt. liber. eſſ. iuſ fuerit; & hæc pœnitentia
de ſtylo, duplex imponitur Oratoribus
ab Executore, ſeu Delegato: nã pro gra-
ui delicto, duplicatur pœna, vt habetur in
Clemen. ad compeſcendas, de ſequeſtr. poſſeſſ.
& fruct. imò ea triplex ponitur in *c. 2. de*
pœnit. & remiſſ. & ſic in infinitis iuribus, *l.*
quiſquis, C. ad leg. Iul. Maieſt. ex eo, quod
16 pœna eſt commenſuranda delicto, *arg. l.*
reſcriptum, ff. de his, quib. vt indig. cap. felicis
de pœn. in 6. vbi quantitas culpæ debet
proportionari delicto: & vt plurimum in
Officio cõponẽdarum in Dataria Apo-
ſtolica duplex ſoluitur compoſitio in pu-
blicos vſus conuertenda. Quod ſi diſpen-
ſatio. hæc petitur in forma pauperum,
tunc per ipſum Exequutorẽ, ſeu Delega-
17 tum pariter duplicabitur pœnitentia pu-
blica eiſdem Oratoribus iniungenda, præ-
ter pænitentiam, iam à Papa duplica-
tam, impoſitã circa collationem operæ
Oratoris; nam cum in multis locis con-
ſueuerit ipſis iniungi, vt unica uice, die
Dominico, ſeù feſtiuo, manere debeant
ãte fores Eccleſiæ matricis, ſeu parochia-
lis oppidi, ſeu patriæ ipſorum Oratorum,
hic erit eis iniungendum, vt per duas, aut
tres vices id faciant; & ita ſeruatur in hac
Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

Nec te lateat, circa hanc praxim, quod
nonnulli, toto cœlo errantes, tenent,
quod ſi ſpes iſta vnius tantùm ex Orato-
ribus interuenerit, non erit opus hac ex-
preſſione in ſupplicatione, ac magis hanc
praxim lædit inter cœteros, *Sportell. in*
reſponſ. caſ. moral. p. 3. caſu 5. dum dicit,
quod etiam ſi vterque contrahentium
ſub ſpe facilius conſequendæ diſpenſa-
tionis, in hoc deliquit, non debeat id in
precibus Papæ porrigendis, exprimi: ali-
ter enim ſe habet circa hoc, inueteratus
Curiæ ſtylus, quo introductum eſt, vt
cum alter tantùm ſpem ipſam facilitandi
18 diſpenſationem conceperit., ita ſit ex-
plicandum, vt ipſe tantùm ſentiat pœ-
nam proprij delicti; nam grauius puniri
debet, qui per malitiam deliquit, quam,
qui per ignorantiam, *arg. tex. in l. 2. & l.*
quod Nerua, ff. depoſ. & maxime ſub ſpe
veniæ, *cap. illud, de cler. excom. miniſtr.*
cap. quando quis, de conſec. diſt. 4. Vnde
alter, qui hanc ſpem non concepit, im-
munis erit à pœna, contra delinquentem
impoſitam: par enim non eſt, vt deli-
19 ctum alterius, ſit cauſa punitionis inno-
centis, ad *tex. in l. ſancimus, C. de pœn.* ceſ-
20 ſat enim pœna, vbi non eſt delictum, &
culpa, *l. aliud eſt fraus. ff. de verb. ſign. Cra-*
uet. conſ. 311. num. 2. & propterea Ora-
tor culpabilis, debet omnino ſentire pœ-
nam, quę tamen non debet egredi ip-
ſum, *l. reſcriptum. ff. de his, quib. vt indign.*
Cephal. conſ. 139 num. 4. Natta conſ. 479.
num. 4. & ita in propoſito tenet etiam
Sanch. d. diſ. 25. num. 31. vbi dicit non eſſe
neceſſarium faciendi mentionem de eo
qui non fuit in culpa.

Volo tamen te etiam monitum eſſe,
quod licèt vnus tantùm Oratorum, fue-
rit culpabilis, alter verò innocens ab hac
ſpe facilitandi diſpenſationem, nihilomi-
nus non ſine aliqua difficultate hæc ex-
preſſio admittitur in Dataria, quæ non
ita facile credit, vnum tantùm culpabi-
lem fuiſſe ad hanc ſpem concipiendam,
vel ſaltem, cum ab vtroque ſciatur impe-
dimentum dirimens, ſuper quo petitur
diſpen-

diſpenſatio, videtur, quod vterquè con-
ſenſerit copulæ inceſtuoſæ, & illicitæ;
& ſic omnes videntur eſſe in pœna; eo
quod, innocens ab hac ſpe, fuit in cauſa,
21 & iuxta vulgatã regulam, quod qui cau-
sã damni dat, damnum dediſſe videtur. *l. qui occidit. §. accuſare, ff. ad l. aquil.* & hac
ratione cępit Bernardinus Paulinus, tunc
Datarius Clem. Octaui, denegare diſpen-
ſationem cum hac expreſſione, vt egò
vidi ex nonnullis ſuis notabilibus manu
ſcriptis: in quibus etiam dicebatur, quod
id ſecurius eſt ad conſulendum ſaluti
22 vtriuſquè Oratoris; cum melius ſit ad
cautelam aliquid ex abundantia facere,
quàm omittere, *Fulgoſ. in l. clt. num. 16.*
23 *C. de edict. Diui Adr. toll.* quia vbi animæ
periculum verſari poteſt, delictum in
24 dubio eſt pręſumendum; & via ſaluti
animæ conſulens, eſt eligenda, *cap. fin. 14. diſt. cap. conſilium, poſt med. de obſeru. ieiun. cap. iuuenis, de ſponſalibus. Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. gloſ. in cap. on. de ſcrut. in ord. fac. & gloſ. fin. in cap. conſulti, de regul. Abb. in cap. fin. in 2. not. de his, qui fil. occid.* ſicut etiam dicimus, quod
25 bonarum mentium eſt, ibi agnoſcere cul-
pas ſuas, vbi culpa non eſt, *cap. fin. in fin. diſt. 5.* & ſemper attendi debet fauor ani-
mæ, *Lap. allegat. 93. ad fin.*

Proinde, partes erunt optimi Sollici-
tatoris, ſuadere facti veritatem ipſi D.
Datario, aut eius Officialibus, vt ad-
mittant ſupplicationem, cum mentione
alterius tantùm culpæ, & ita obtinebit:
tunc enim ſupplicatio hoc modo conci-
pietur, videlicet.

26 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter Sanctitati Veſtrę pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Quod ipſis alias ſcientibus ſe Secundo, & Tertio à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos. Orator præfatus ſub ſpe facilius obtinendę à S. V. diſpenſationis, carnis fragilitate deuictus, Oratricem, nullam ſpem, eandem S. V. & Sedem Apoſtolicam ad miſericordiam, & gratiam erga eam faciliores reddendi, habentem, carnaliter cognouit. Cum autẽ, Pater Sãcte, niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur &c. Supplicant igitur humiliter eidem S. V. Oratores præfati, quatenus Oratorem à generali, Oratricem verò ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c.* In clau-ſulis autem huius ſupplicationis, dicitur, *Impoſita Oratori graui, propter inceſtum, aliaque pręmiſſa, Oratrici verò pręfatis, propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio Ordinarÿ pęnitentia ſalutari. Receptoque ab ipſa Oratrice iuramento, quod ſub ſpe facilius habendę diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerit, eos abſoluat, & diſpenſet vt ſupra. Et quatenus &c. parito iudicato. Et cum decreto, quod ſi Orator, Oratrici ſuperuixerit, perpetuò abſque ſpe coniugÿ remaneat.*

Eſt verò hic notandum, quod ſupradi-
cta abſolutio à generali excommunica-
tione, quæ peti, & concedi conſueuit in
diſpenſationibus matrimonialibus, cum
ſupradicta expreſſione faciliòris diſpen-
ſationis, videtur appoſita potius ex ſty-
lo, quàm alia ratione; nam ſatis notum
eſt, tunc peti debere abſolutionem à ge-
nerali excommunicatione, quando agi-
tur de diſpenſatione ſuper matrimonio
ſcienter contracto, quod patet ex *Clem. Eos de conſangu. & affin.* vel ob aliam ex-
communicationem in iure, circa hoc ex-
preſſam; cum quoad præmiſſa, id nullo iu-
re (ni fallor) caueatur, niſi forte dica-
mus, huiuſmodi caſum comprehenſum
eſſe in Conſtitutione *Clem. VII.* ex qua
non ita liquidò conſtat emanaſſe excom-
municationem cõtra inceſtuoſos ſub ſpe
conſequendæ diſpenſationis: neque de
his gradibus remotis loquitur Conſti-
tutio *Gregorÿ XIII.* per quam tantum-
modo excommunicatur qui cum ſpe, vel
ſine ſpe obtinendę diſpenſationis, carna-
liter commiſcentur, in Primo, aut Secun-
do gradu, & non vltra.

Eſt inſuper ſciendum, quod, etiam ſi
ſupradicta clauſula, *Superuixerit*, fuerit
appoſita reſpectu vtriuſque Oratoris, in
culpa exiſtẽtis, videlicet, *quod alter alteri ſuperuixerit, perpetuò ſine ſpe coniugÿ remaneat*, nihilominus vbicunq; poſita ſit,
non claudit omnino viam ſuperſtiti, de-
27 nuò contrahendi matrimonium, ſi cauſa
legitima interuenerit; & propterea vi-
demus, quod, vt plurimùm ipſis conce-
ditur diſpenſatio, ad ſic denuò contra-
hendum cum ſequẽti narratiua, videlicet.

Bea-

28 *BEeatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris N. laici N. diœceſis, Quod alias ipſe, eius vxore prędefúčta, à Sede Apoſtolica litteras diſpēſationis, ſeù mandati de diſpenſando ſuper impedimēto Tertij Conſanguinitatis gradus, quo inuicem erant coniuncti, cū clauſula, quod alter eorū alteri ſuperuiuens, perpetuò abſque ſpe coniugij remaneret, obtinuerunt; prout in litteris prædictis continētur. Et quia deinde vxor Oratoris prędicta, ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſit, relicto ipſo Oratore, qui cōtinēter viuere poſſe diffidit, Cupit propterea ipſe Orator ad ſecunda vota trāſire, Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator prędictus, quatenus ſibi ſpecialem gratiam faciendo, cum eodem, vt clauſula in prędictis litteris appoſita, non obſtante, matrimonium cum alia muliere, nullo aliàs ſibi iure prohibita, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè, & licitè, valeat, diſpenſare dignemini. Non obſtantibus &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. de diſpenſatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis; & quod cognominum, affinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris, per Officium Minoris gratię expediendis.

Quare, euitandæ incontinentiæ, vel alia Papæ beneuiſa cauſa, tribuitur facultas, denuò matrimonium contrahendi, non obſtante clauſula ſupradicta.

29 Eſt præterea ſciendum circa antedictam clauſulam, *Non quidem peccandi data opera*, quod illa hodie de mandato Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ Octaui, apponitur, etiam in diſpenſationibus, quæ conceduntur propter infamiam, nempè, quando ob mutuam conuerſationem inter Oratores, fuit tantùm orta grauis ſuſpicio carnalis cognitionis; ac propterea ita, & ſub hac narratiua ſupplicationis hæc formula concipitur, vide-

30 licet, *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe tali gradu inuicē eſſe coniunctos, non quidē peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hac cauſa forent S. V. & Sedem Apoſtolicā ad miſericordiā, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, ſimul conuerſati ſunt, carnali tamen copula inter eos minime ſubſequuta &c. Cum autem, Pater Sancte, præmiſſa publica exiſtant, & niſi matrimonium inter dictos Oratores cōtrahatur, dicta Oratrix grauiter diffamata, & innupta remaneret, grauiaque exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt Oratores prædicti, qui ex honeſtis familijs exiſtunt, inuicem matrimonialiter copulari, ſed obſtantibus impedimentis huiuſmodi, deſiderium eorum &c. Supplicant &c. quatenus eos ab exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c.* & additur etiam, *Recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habenda diſpenſationis huiuſmodi, præmiſſa non commiſerint &c.*

Miror autē, cur eadē clauſula, nō fuerit & hic prius excogitata per alios Summos Pontifices, ſeù eorum Officiales; cum ea fraus, quæ poteſt interuenire in cognitione carnali ſub ſpe facilioris diſpenſationis, interuenire etiam poſſit in conuerſatione huiuſmodi, vt ex ea oriatur ſuſpicio dictæ carnalis cognitionis, quæ à multo tempore, eſt cauſa ſufficiens ad di-

31 ſpenſandum; & ſic, cum hic vigeat eadem ratio, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio, *l. illud, verſ. ſed magis viſum eſt. ff. ad l. Aquil. l. à Titio* & ibi latè *Iaſon, col. 5. ff. de verb. oblig.* nam fraus, quæ poteſt committi in primo caſu, poteſt etiam in ſecundo; ac propterea, vt patet, hæc eadē clauſula introducta fuit ad obuiandum fraudibus, à quibus Papa plurimum aborret, per *tex. in l. ſi eus*, ibi *per medias vias. ff. de ſeruit.*

Et licèt ex prædictis appareat, copulæ mentionem, tunc faciendam eſſe, quando videlicèt Oratores ſciētes inter eos adeſſe impedimentum, ſe carnaliter cognouerunt; quod quidem ſuaderi fortaſſe videtur ratione *tex. in cap. ſi quis cum duabus, cap. ſi quis cum matre, & cap. quidam, 34. q. 2. cap. ex litteris, de eo qui cogn. cōſang. cum ſimilibus*; non tamen ignotus eſt ſtylus Curiæ, qui admiſit, hanc eandem mentionem fieri debere in diſpenſatione,

32 etiam quando ignorantes impedimentum, carnaliter copulati ſunt: ac propterea audiendi non erunt, qui aduerſus hanc praxim, contrarium audēt aſſerere; dicentes, quod ſi copula ſit habita inter cognatos, ſeù affines, ignorantes probabiliter, ſeù bona fide, ſe eſſe cognatos, vel affines,

Septimus denique modus, qui præſer-
tim ad rem noſtram facit, & in praxi ſa-
tis frequens eſt, vt litteris diſpenſatio-
nis in totum expeditis; ac poſtea deper-
90 ditis, extrahatur illarum ſumptum ex re-
giſtro bullarum, quod datur clauſum, &
ſigillatũ, & ſic extractũ prẹſẽtabitur Do-
mino Auditori Cameræ Apoſtolicẹ, ſeù
alicui ex eius Notarijs, qui ſumptũ ipsũ
aperiet, ac iuxtà illius tenorem expediet
quaſdam litteras, quæ de ſtylo Curiæ ap-
pellantur, *in forma, Vidimus*; in quibus
apponitur per extenſum totus tenor lit-
terarum deperditarum; & ſi quas clauſu-
las cœteratas in eo Notarius reperẽrit,
illas, iuxtà ſtylum Cancellariæ Apoſtolicẹ
extendet; ita vt nihil prorſus deſit ſolitẹ
formæ litterarum gratiæ obtentæ; & hæ
litteræ ſufficiunt, perinde, ac ſi ipſæ lit-
teræ originales Exequutori præſentaren-
tur. Et idem dicendum eſt de quibuſcun-
que litteris Apoſtolicis, ſiuè deperditis,
ſiuè non; nam ad illarum probationem,
ſufficit omnino tranſumptum, ſiuè etiam
proceſſus fulminatus, in quo ipſe litteræ
ſunt inſertẹ, dummodo poſteà conſtet
de originalibus, parte opponente, *Garc. de benef. par. 6. cap. 2. num. 12.* Vtque
modus, & forma prædictarum littera-
rum eiuſdem Domini Auditoris Ca-
meræ, vnicuique innoteſcant, illarum
tenorem de more ſubijcimus, qui ta-
lis eſt, videlicet.

I*N nomine Sanctiſsimæ, & indiuiduẹ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Nouerint vniuerſi, & ſinguli, hoc prẹſens publicum tranſumptum inſpecturi, quod Nos Marcus Antonius Franciottus Protbonotarius Apoſtolicus, vtriuſquè Signaturæ S.D.N. Papæ Referendarius, necnon Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicẹ Generalis Auditor inſpeximus litteras Apoſtolicas, ſub plumbo, vt moris eſt, expeditas, ac omni ſuſpicione carentes; quarum quidem litterarum tenor, talis eſt, vt infra, videlicet, V*rbanus &c. (Apponuntur autem omnia per extenſum, vt ſupra dictum eſt) loco † plumbi pendentis, *Quibus quidem litteris diligenter inſpectis, ad requiſitionem Perilluſtris Domini Petri Falconetti, per infraſcriptum Curiẹ Noſtræ Notarium, ipſas exemplari mandauimus, & tranſumi, ac in publicam formam redigi. Decernentes; & volentes, vt huic noſtro prẹſensi tranſumpto publico, ſiuè exemplo, plena fides deinceps adhibeatur vbilibet, omnibus in locis, vbi fuerit opportunum; Ipſumque tranſumptum fidem faciat, illiquè ſtetur, ac ſi originales ipſæ litteræ apparerent. Quibus omnibus, & ſingulis authoritatem noſtram ordinariam interponimus, & decretum. Datum Romẹ ex ædibus noſtris &c. Anno &c. Indictione &c. Die verò &c. Pontificatus &c.*

Dominicus Burattus Notarius

Cẹſar Melcius Locumtenens.

Loco † Sigilli A. C.

92 De huius verò tranſumpti validitate,
nullo modo eſt dubitandum; quia eſt
authenticum; inſertæ litteræ ſunt colla-
tionatæ; & ſic de verbo ad verbum eſt
legitimè facta exemplificatio, quod ap-
probatum eſt per vniuerſum Orbem, &
approbat *Iaſ. in Auth. ſi quis in aliquo*, C.
de eden. num. 1. verſ. quadam; & illud pro-
93 bat ac ſi originale dictarum litterarum
fuiſſet præſentatum, *per gloſ. in l. chyro-
graphus, in verb. tutores.* vbi *Bart. ff. de
admin. tutor.* idemque *Bart. in l. 1. §. ſed ſi
duobus, in fine, ff. de bonor. poſſ.* & eſt com-
munis opinio, teſte *Maſcard. de probat.
concluſ. 711. num. 17.* & ita ſeruatur.

Vndè, cum quidam Vicarius delega-
tus recuſaret ſimiles litteras, ita tran-
ſumptas exequi, fuit ſibi reſcriptum ab
ipſo D. Auditore Cameræ per litteras
priuatas, vt ſi ex eodem tranſumpto ap-
pareret de voluntate ipſius, præuio in-
ſtrumento in forma prædicta auderet
dictas litteras impugnare; quod quidem
præcepit verbis ſatis minacibus, Quare
ipſe Delegatus, omni mora poſtpoſita,
dictas litteras in eodem inſtrumento in-
ſertas, fuit exequutus. Sicque, nullo mo-
do debet huiuſmodi litterarum exequutio

dene-

denegari, ſeu retardari; cum ſatis etiam
95 in iure conſtet, quod tale inſtrumentum, dicitur probatio probata, & probat illud, quod cantat, vt per *Bald. in l. inter eſt, n. 2. C. de ſolut. Caputaq. decif. 421. n. 1. p. 2.* ac facit clarã, promptam, manifeſtam, realem, liquidam, patentem, notoriam, & indubitatam, ac diffinitam rem, *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 64. num. 4. & 5.*

Præmiſſa tamen omnia procedunt in gratijs per Summum Pontificem tantum factis; cum aliud dicendum ſit quoad gratias Ordinarij; ſi enim eorum litteræ non apparerent, veluti, quia ſunt deper-
96 ditæ, probari profectò poterunt per teſtes; quod quidẽ, potiſſimùm locum ſibi vẽdicare dignoſcimus in beneficialibus: vnde expoſito aliàs Sacræ Congregationi Concilij, quid iuris, de illis, qui præſentati, & inſtituti fuerunt, ſed non habent bullas, eadem Sacra Congregatio reſpondit, quod ſuffreit, ſi aliundè legitimè conſtet de tali inſtitutione, niſi inſtituti, obligati fuiſſent expedire bullas Apoſtolicas; tunc enim obſtat bulla *Iulij III.* aduerſus eos, qui beneficiorum poſſeſſionem adipiſcuntur, non acceptis litteris Apoſtolicis; ita *Zerol. in prax. verbo, bulla, verſ. ad Secundum.*

Licèt quandoque per Sedem Apoſto-
97 licam concedatur Oratori indultum ſuper litteris Ordinarij deperditis; exempli gratia, ſuſceptionis ordinis, nimirum, cum quis, licèt ab Ordinario ſuo clericali charactere inſignitus fuerit litteraſque teſtimoniales deſuper obtinuerit, nihilominus illæ ſunt deperditæ, illarumque regiſtrum nullibi reperitur, & Epiſcopus promotor vita functus eſt; ita vt nulla ipſi Oratori ſit amplius ſpes relicta de inſignitione ſua huiuſmodi aliàs, quàm per ſuam aſſertionem, ac proprium iuramentum fidem faciendi. Et cum propterea dubitet, quoad promotionis ſuæ vſum, ac beneficia Eccleſiaſtica conſequenda, præiudicium ſibi in poſterum generari, ſeque deſuper tempore procedente, moleſtari poſſe, ſupplicat propterea, quatenus eidem Oratori, vt poſtquam coram moderno ſuo Ordinario, quod ipſe dicto charactere inſignitus fuerit, medio iuramento depoſuerit, ex tunc deinceps, ſuſceptionem clericalis characteris huiuſmodi, nõ aliàs, quàm per eandem depoſitionem probare, aut de illo fidem facere teneatur, nec ad id compelli poſſit, Papa concedat. Non obſtantibus &c.

Finis Libri Septimi.

PRAXIS DISPENSATIONVM MATRIMONIALIVM,

Cum copula ſcienter, & ignoranter; necnon de ſcienter, & ignoranter contracto.

LIBER VIII.

SVMMARIVM.

1 *Copula carnalis inter conſanguineos, cauſam præbet ad diſpenſandum.*
2 *Eſt neceſſariò exprimenda in diſpenſatione, vbi illa interceſſerit.*
3 *Aliàs diſpenſatio redditur ſubreptitia.*
4 *Contraria opinio reprobatur.*
5 *Supplicatio ſine litteris, non continet claram certitudinem gratię conceſſę.*
6 *Regula*, de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, *quare emanauerit.*
7 *Formula litterarum Diſpenſationis matrimonialis cum copula ſcienter.*
8 *Impedimenta matrimonij non omnes ſcire tenentur.*
9 *Ignorantia vnius Oratorum, non effugit mentionem copulæ in diſpenſatione.*
10 *Inceſtus, cum quibus perſonis committatur.*
11 *Copula carnalis, ſub ſpe facilioris diſpenſationis habita, eſt exprimenda.*
12 *Carnaliter ſe cognoſcentes ſub ſpe facilioris &c. indigni diſpenſatione.*
13 *Facilitas venię, tribuit incentiuum delinquendi.*
14 *Formula ſupplicationis cum mentione facilioris diſpenſationis.*
15 *Peccantes ſub ſpe facilioris diſpenſationis, grauius puniuntur.*
16 *Pęna, eſt commenſuranda delicto.*
17 *Impetrantibus diſpenſationem cum copula ſub ſpe facilioris diſpenſationis, duplicatur pęnitentia.*
18 *Copula carnalis ſub ſpe facilius, mentio habenda in diſpenſatione, etiam altero tantum Oratore culpabile.*
19 *Delictum alterius non debet eſſe cauſa punitionis innocentis.*
25 *Pęna ceſſat, vbi non eſt delictum.*
21 *Qui cauſam damni dat, dandum dediſſe videtur.*
22 *Melius eſt, ad cautelam aliquid ex abundatia facere, quam omittere.*
23 *Delictum in dubio præſumendum, vbi anima periculum verſatur.*
24 *Via ſaluti animę conſulens, eſt eligenda.*
25 *Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt.*
26 *Formula ſupplicationis matrimonialis cum copula ſub ſpe, ab vno tantum Oratore concepta.*
27 *Clauſula*, Alter alteri ſuperuinens, &c. *non excludit ex iuſta cauſa, diſpenſationem.*
28 *Et ſub qua formula talis diſpenſatio detur.*

Clau-

29 *Clauſula* , Non quidem peccandi data opera , *adijcitur etiam in diſpenſatione ob infamiam , ſine copula .*

30 *Et ſub qua formula ipſa diſpenſatio detur .*

31 *Vbi eſt eadem ratio , debet eſſe eiuſdem iurisdiſpoſitio .*

32 *Copula carnalis, etiam ignoranter ſequuta , exprimenda in diſpenſatione .*

33 *Et ſub qua formula, illa detur .*

34 *Victus veſana libidine , eſt minus culpabilis .*

35 *Clauſula* , Veſana libidine victus, *cur apponatur in diſpenſationibus matrimonialibus cum copula .*

36 *Copula carnalis in diſpenſatione matrimoniali , quare exprimenda .*

37 *Pro huiuſmodi expreſſione referuntur declarationes* Sacræ *Congregationis.*

38 *Diſpenſatio non eſt perfecta , antequam Delegatus diſpenſet .*

36 *Diſpenſatio, reualidatur per gratiam,* Perinde valere , *ſuper copula .*

40 *Et ſub qua formula detur .*

41 *Copula carnalis habita poſt Datam ſupplicationis matrimonialis , inualidat diſpenſationem .*

42 *Referuntur ad id declarationes Sacræ Congregationis .*

43 *Copula carnalis poſt diſpenſationem ab Ordinario factam , non inualidat diſpenſationem , matrimonio nondum inito .*

44 *Et quænam ſit ratio .*

45 *Quod ampliatur , vt hic .*

46 *Copula carnalis quot vicibus interceſſerit, an explicandum in diſpenſatione matrimoniali .*

47 *Princeps, difficilius parcit pluries peccanti , quam ſemel.*

48 *Peccata , tanto grauiora , quanto diuturniora .*

49 *Delictum iteratum, grauius punitur .*

50 *Copula carnalis inter conſanguineos, pluries habita , non auget impedimentum .*

51 *Iterata cum impedimento occulto, non inualidat diſpenſationem antea obtentam.*

52 *Quando tamen, ſic iterata , requirat nouam diſpenſationem .*

53 *Congregatio Concilij Tridentini non ſe ingerit negotijs Sacræ Pœnitentiariæ .*

54 *Sacra Pœnitentiaria Apoſtolica habet ſuam peculiarem Congregationem .*

55 *Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, an concedenda per Epiſcopum .*

56 *Affinitatis ſuperuenientis, formula ſupplicationis pro diſpenſatione .*

57 *Impedimento affinitatis ſuperuenientis , occulto exiſtente , recurritur ad Sacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione .*

58 *Et ſub qua formula, illa detur .*

59 *Carnaliter cognoſcens matrem , & filiam , quomodo recurrat ad Sacram Pœnitentiariam ſi velit aliam in vxorem ducere .*

60 *Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis , ratione conſuetudinis, ſpectat ad Epiſcopum.*

Praxis Diſpenſationum matrimonialium, cum copula ſcienter .

CAP. I.

POſtquam egimus de diſpenſationibus matrimonialibus cum cauſis conſuetis , necnon ſine cauſa impetrãdis , cum inter contrahere volentes, vltra impedimentum dirimens
1 interueniat aliquando copula carnalis , quæ , vt ipſa praxis docet , etiam pro cauſa ad diſpenſationem obtinendam , allegatur , operæ pretium eſſe duximus , de huiuſmodi diſpenſationibus, ſic impetrandis agere ; ac propterea præmittendum
2 eſt, copulam inter Oratores ſequutam , neceſſariò eſſe exprimendam ,

Licèt enim aliqui opinati fuerint , diſpenſationem adhuc valere , abſque eo , quod copula ſequuta exprimatur ; cum id iura minimè præcipiant ; ſicut nec de alio crimine facienda eſt mentio , vt per

Nauar.conſ.8. & 9.de conſang. & affin.
quem referunt, & ſequuntur alij *DD.*
Coutraria tamen opinio verior eſt,nem-
3 pè, huiuſmodi diſpenſationem ſubrep-
titiam, & inualidam exiſtere, ſi in illius
impetratione, non fiat mentio ſupradi-
ctæ copulæ; vt inter cœteros tradit *Ge-
nuenſ.in praxi Archiepiſcopali Neapolitan.*
& alij, quorum opinionem, tanquam
pluribus fultam fundamentis, videmus,
etiam in praxi receptam. Satis enim cla-
rum eſt, inceſtuoſos cum proprijs con-
ſanguineis, prohiberi matrimonium
contrahere, *tex.eſt in cap.ſi quis viduam,
32.q.7. cap. qui propinquam, cap. de inceſ-
tis 35.quæſt.3.*

Quibus ſic ſtantibus, cauendum om-
4 nino eſt à contrarium ſentientibus præ-
ſertim verò à *Zerol.in prax.Epiſcop.verbo,
diſpenſatio, verſ.ad Sextum, p. 1.* quia
non modò ipſe ibi confundit terminos,
nullum conſtituendo diſcrimen inter ma-
trimonium, & ſponſalia, dum per ſim-
plicem copulam,intelligit matrimonium
conſummatum, abſque eo, quod illud ſit
contractum; verùm etiam ibi conclu-
dit, quod nondum confectis litteris di-
ſpenſationis, valet diſpenſatio, ſola ſup-
plicatione expedita; ex quo à tempore
Datæ ſupplicationis incipit currere gra-
tia *cap. ſi eo tempore, & ibi gloſ. in verbo,
cum tempore, de reſcrip. in 6.* & ſubdit ibi,
quod valet diſpenſatio in foro exteriori,
etiam quando adeſt præiudicium tertij,
nempe Officialium Curiæ, ſi quis vellet
ſola ſupplicatione vti, & non expedire
litteras, per iura ibi per eum allegata;
ac proinde ſubdit, quod ſi Vicarius ca-
piens informationem de contentis in lit-
teris diſpenſationis, reperiret matrimo-
nium fuiſſe conſummatum (debebat di-
cere copulam ſimpliciter fuiſſe ſequutā)
poſt tempus Datæ ualebit diſpenſatio;
ac propterea ſufficit ſe informare de re-
quiſitis in litteris, & quod hac ratione
Delegatus, ultra ſibi delegatam authori-
tatem, non poteſt ſe extendere, *cap.cum
dilecta, de reſcrip.* ſed Papa committit,
vt ſe informet de contentis in litteris,in
quibus nulla fit mentio de dicta conſum-
matione, cum non pręceſſerit, ſed ſub-
ſequuta eſt ſupplicationem, ergo pote-
rit diſpenſare iuxta ſeriem litterarum,
ex *d.cap.cum dilecta,de reſcrip.*

Ipſe tamen *Zerol. loc. cit.* circa vtrum-
que errat, Primò, dum dicit, valere
diſpenſationem ex vi ſolius ſupplicatio-
nis ſignatæ; circa quod dicendum eſt, id
nullo modo admitti poſſe, præſertim
ſtante regula Cancellariæ, *quod diſpen-
ſatio non valeat, niſi litteris expeditis*,
aliàs enim fruſtratoria eſſet dicta regula:
neque ſcire poteſt Exequutor tenorem
litterarum, ſuper ipſa ſupplicatione ex-
pediendarum: propterea enim conſtitu-
ti ſunt Officiales in Cancellaria Apoſto-
lica, vt clauſulas ſupplicationis aliter in
litteris extendant, vel reſtringant: ac
5 proinde ſupplicatio non videtur claram
certitudinem gratiæ conceſſę continere;
vnde benè totum id inſpici poteſt ex
formula litterarum dictæ diſpenſationis,
quæ multas continet clauſulas,quas pro-
fectò non habet ipſa ſupplicatio; & niſi
ſic eſſet, Summus Pontifex fruſtra in di-
cta Cancellaria tot conſtituiſſet Officia-
les, qui earundem litterarum expeditio-
nibus præſunt; quibus dedit formam per
ſuas regulas,expediendi ipſas litteras,per
quas omne dubium tollitur, & gratia
digeſta habet totaliter perfectionem
ſuam; cum ſola ſupplicatio adhuc in vte-
ro retineat gratiam,donec per expeditio-
nem litterarum,in mundum producatur,
vt dixit *Bald.in l. contractus, C. de fid. in-
ſtrum*,quem refert *Sarnen.in reg.de non
iud.iuxta form.&c.* vbi plura in propoſi-
to adducit: ac propterea dicta regula
habet decretum irritans, tùm etiam,quia
6 indicta eſt fauore Officialium ipſius Can-
cellarię, qui alias ſentient detrimentum,
Rot.deciſ.277.num.1. p.1. diuerſ. & ſubdit
id.Sarnen. quod Papa propter duas cau-
ſas condidit iſtam regulam, quæ ſimilis
eſt regulæ *de nō iudic.&c.*Prima,videlicet,
vt falſitates vitentur, quæ in ſupplicatio-
nibus facilius committuntur, quam in
bullis, propter appoſitionum manuum
plurimorum Officialium, vt docet *tex.
in l.fin.C.de codicill.* Secunda, quia ſi ſola
ſupplicatio, abſque litterarum expedi-
tione ſufficeret, inferretur præiudicium
Officialibus Romanæ Curiæ,qui ob eam
cauſam, bona fide eorum officia ab Apo-
ſtolica Sede emerunt, vt ex eorum ma-
nuum appoſitione, aliquod emolumen-
tum recipiant, *id.Sarnen. loc.cit. Pariſ.de
reſign.benef.lib.8.q.2.nu.15.* proindeque
ſecundum iſtas rationes,aliæ regulæ Can-
cellariæ, litterarum expeditionem con-
cernentes, regulantur; ſicque opinio
ſupradicti *Zerol.* contrariam ſententiam
tenentis, tanquam ſuis deſtituta funda-
mentis,omnino reprobatur; niſi tamen
eſſemus in caſibus, in quibus non agitur
de gratia canonizanda; quia tunc regula

non

non habet locum, vt alibi diximus.

Secundò, *id. Zerol.* adhuc contra ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ loquitur; cũ per infraſcriptas declarationes Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, conſtet, mentionem inceſtuoſę copulæ eſſe omnino hic faciendam, quoties illa regulariter eueniat ante decretum diſpenſationis à Delegato faciendum, vt ex eiſdem declarationibus patet.

Vt autem clarius videamus, quonam modo reducantur huiuſmodi diſpenſationes ad praxim, & quomodo litteræ expediantur, & quæ in ea neceſſariò exprimenda erunt, harum litterarum formulam hic ſubnectere, illarumque clauſulas explicare placuit: earum igitur tenor talis erit, uidelicet.

VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Oblata nobis nuper pro parte dilecti filij Laurentij N. N. laici, & dilectę in Chriſto filiæ Ioannæ N. mulieris Neapolitan. petitio continebat; Quod ipſis aliàs ſcientibus ſe Tertio affinitatis gradu inuicem attinere, Laurentius prefatus, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hęc cauſa foret Nos, & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, ſed ſolùm veſana libidine victus, prædictam Ioannam cognouit. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, niſi matrimonium inter dictos Laurentium, & Ioannam contrahatur, dicta Ioanna diffamata, & innupta remaneret; grauiaque exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, Cupiunt Laurentius, & Ioanna prędicti inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtantibus impedimentis huiuſmodi, deſiderium eorum in hac parte adimplere non poſſunt abſque ſedis prædictæ diſpenſatione. Quare ijdem Laurentius, & Ioanna, nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus eis in præmiſſis, de abſolutionis beneficio, & opportunæ diſpenſationis gratia prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſalutem quærimus ſingulorum, & ſcandalis quibuslibet, ne eueniant, quantum cum Deo poſſumus, libenter obuiamus, eoſdem Laurentium, & Ioannam, & eorum quemlibet à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pęnis, à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat, conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes; ac certam de præmiſſis notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ, de qua in his ſpecialem in Domino, fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris, aut pręmij, etiam ſponte oblati, à quo te omninò abſtinere debere monemus, te de præmiſſis diligenter informes, & ſi per informationem eandem, preces veritate niti repereris; ſuper quo tuam conſcientiam oneramus; tunc eoſdem Laurentium, & Ioannam, ab inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi, impoſita prius eis propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio tuo, pęnitentia ſalutari. Et recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habendæ diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerint, hac vice dumtaxat, in forma Eccleſiæ conſueta, in vtroque foro, authoritate noſtra abſoluas; Et quatenus contra ipſos, cauſa ſuper præmiſſis in iudicium, quoquomodo deducta fuerit, parito iudicato; ac cum eiſdem Laurentio, & Ioanna, dummodò ipſa propter hoc rapta non fuerit, quod impedimento Tertij affinitatis gradus huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquàm obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè, & licitè valeant, dicta authoritate diſpenſes, Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam, exinde legitimam decernendo. Volumus autem, quod ſi ſpręta monitione noſtra huiuſmodi, aliquid muneris, aut pręmij, occaſione pręmiſſorum exigere, aut

oblatum recipere, temerè prę ſumpſeris excommunicationis latę ſententię pęnam incurras. Datum Romę &c.

Ex qua quidem formula ſic poſita, vltra alias clauſulas, quas ſupra declarauimus in alia formula litterarum diſpenſationis, cum cauſa propter anguſtiam, veniunt cæteræ declarandæ ſecundum præſentem materiam; quæ, etiam cadunt in quibuſcunque alijs litteris diſpenſationis, quibuſdam quandoq; exceptis, quandoque verò additis, vt infra, pro qualitate materiæ ſuſius demonſtrabimus; imò nec incongruum videatur; ac ſuperfluum, ſi iuxtà materiæ qualitatem, vna eademque res ſæpius repetatur, iuxta illud, *decies repetita placebunt. §. ſupradictis itaque*, C. *de emend. Cod. Iuſt. & patet in l. Titia ff. de ann. leg. & in l. Stichus. §. Titia ff. de alim. leg.* Ad harum igitur declarationes clauſularum deueniendo, dicamus.

Vrbanus, &c. Oblatæ', &c.

Vt aliàs ſupra diximus.

Quod ipſis aliàs ſcientibus, &c.

Suppouitur, quod vterque Orator conſcius ſit impedimenti ad contrahendum; ac propterea nō refert, quod ignorantia, quę fortè in vno eſt vincibilis, in alio ſit inuincibilis; ex eo quod non
8 omnes tenentur ſcire impedimenta matrimonij, quæ, etiam à multis ſacerdotibus ignorantur vt ait *Saneb lib. 2. diſp. 938. n. 3.* nam ignorantia ex parte alterius Oratorum, non proderit, ad effugiendum expreſſionem vtriuſque ſcientis; quia eſt in praxi receptum, vt ſi vnus tantùm ſciat impedimentum, nihilominus ob præſumptam ſciētiam, etiam alterius, ſupplicatio pro vtroque ſciente, porrigenda ſit; nec pro vno tantùm ſciente, vnquam uiſa eſt admitti, licèt alter coiens ignoraret impedimentum, ac propterea non ſit totalis, & vndequaque inceſtus; nam, ex quo inueriſimile eſt, vt vnus tantum Oratorum ſciat impedimentum, propterea, pro maiori cautela, explicatur vtrumque ſciuiſſe; & ita docet notorius ſtylus Curiæ, qui pro lege ſeruatur, *Creſcen. decis. 1. nu. 4. de reb. Eccleſ. non alien. Caputaq. decij. 331 nu. 2. par. 3. Mandoſ. de commiſſ. 2. commiſſio, in verbo Sanctitati Veſtra.*

Se Tertio affinitatis.

Quod dicitur de Conſanguinitate, & affinitate, dicendum eſt, etiam de impedimento cognationis ſpiritualis, ac etiā publicæ honeſtatis iuſtitiæ, per *tex. in cap. 2. de eo, qui cogn. conſang. vx. ſu. cap. duo pueri; de deſponſ. impub. Guttier. canon. quaeſt. lib. 1. cap. 23. nu. 15. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 502.* vbi
10 dicit, quod inceſtus committitur non ſolum, cum conſanguineis, & affinibus, verùm etiam, cum cognatis cognatione ſpirituali, & publica honeſtate; & ita videmus ſeruare Romanæ Curiæ ſtylum, qui docet hanc expreſſionem inceſtus, non ſolum eſſe neceſſariam in foro ſori, ſed ètiam in ſoro conſcientiæ tantùm, prout ſeruari omnes ſciunt in Sacra Pœnitentiaria. Nec refert, Sacram Congregationem Concilij loquutam fuiſſe de Conſanguinitate, & affinitate tantum, nam pluries, etiam declarauit huiuſmodi copulæ mētionem eſſe faciendam in quocunque alio impedimento, vt infra dicetur.

Non quidem peccandi *data opera &c.*

Si enim fortaſſe Oratores habuiſ-
11 ſent inter ſe copulam ſub ſpe facilius cōſequendæ diſpenſationis; id quidē eſſet neceſſariò exprimendum; nam vis huius clauſulæ eſt, reddere Papam faciliorem ad concedendam diſpenſationem; qui fuiſſet difficilior, ſi ea intentione, vt facilius diſpenſationem impetrarent, ſe Oratores carnaliter cognouiſſent, *Garc. de benef. par. 7. cap. 2. nu. 40. verſ. neque iſta negatiua*; ſic enim, aut non datur diſpenſatio, aut difficilius conceditur; cum Dataria
12 apoſtolica eos indicet indignos diſpen-
13 ſatione; ne facilitas veniæ incentiuum tribuat delinquendi, per *tex in cap. eſt iniuſta, 23. qu. 4. cap. vt clericorum, de vit. & honeſt. Cler. & cap. ſane, de poenit. diſt. 7. & cap. fin. §. cum in eo, de immunit Eccleſ.* ibi, *Cum in eo, in quo delinquit, puniri quis debeat, & fruſtra legis auxilium inuocet, qui committit in legem, mandamus, quatenus publicè nuntietis tales non debere gaudere immunitatis priuilegio, quia faciunt ſe indignos.* Non enim iuſtū eſt, ut ex delicto, pro quo potius pœnam merentur, cōmodum reportent, contra *tex. in cap. ſi vir. de cogn. ſpirit. & in cap. dictum, 30. qu. 1.* qui enim nouit Principem concedere aliquā gratiam in neceſſarium obuiandi alicui delicto remedium, ac id committit, vt facilius eam impetret, tenetur hunc finem exprimere; aliàs enim ſubreptitia erit diſpenſa-

penſatio iuxta dictum *B. Auguſtini Epiſt.*
70. ad Aurelium, vbi, *Non eſt danda via ſer-*
uis Dei, vt facilius putent eligi ad aliquod
melius, ſi facti fuerint deteriores, & tran-
ſumptiuè *in cap. legit, 16. qu. 1.* & propte-
rea emanauit ſupradictus ſtylus, qui ſatis
conformatur cum iure communi, quod
docet obuiari debere malitijs hominum,
l. magis. §. ſi pupillus. ff. de reb. eor. Pariſ. de
reſign. benef. lib. 7. qu. 7. nu. 3.

Si tamen vnquam contingat, Oratores
Summo Pontifici preces porrigere, cum
expreſſione huius ſpei conceptæ, ſuppli-
catio, alio modo in hac parte cõcipietur,
14 nimirum. *Quod ipſi alias ſcientes ſe Tertio*
Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe con-
iunctos, ſub ſpe facilius habendæ à Sede
Apoſtolica diſpenſationis, carnis fragilitate
deuicti, ſe carnaliter cognouerunt. Cum au-
tem Pater Sancte, niſi matrimonium inter
dictos Oratores contrahatur, dicta mulier
diffamata, & innupta remaneret, grauiaque
exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exori-
ri. Cupiunt, &c. Et in fine clauſularum
additur, *Et cum decreto, quod, Oratorum,*
alter alteri ſuperuiuens, perpetuo abſq; ſpe
coniugij remaneat, & imponitur ipſis gra-
uis pœnitentia ſalutaris: nam peccantes
15 ſub ſpe facilius conſequendæ diſpenſa-
tionis, grauiter puniuntur, *Bald. conſ. 122.*
vol. 1. ſicut ille qui peccat ſpe conſequen-
dæ abſolutionis virtute indulgentiarum,
Bouadill. lib. 2. cap. 14. num. 27. dicens, *Nec*
tamen, quia peccata, largitione tolluntur,
dare licentiã peccandi putes; abolentur enim,
ſi Deo largiris, quia peccaueras, nam ſi fidu-
cia largiendi pecces, non abolentur, l. 1. §. hęc
autem actio. ibi, *qui hac ſpe audacior factus*
eſt, & ibi *ſpe imminentis libertatis, ff. ſi quis*
teſt. liber. eſſ. ius fuerit; & hæc pœnitentia
de ſtylo, duplex imponitur Oratoribus
ab Executore, ſeu Delegato: nã pro gra-
ui delicto, duplicatur pœna, vt habetur in
Clemen. ad compeſcendas, de ſequeſtr. poſſeſſ.
& fruct. imò ea triplex ponitur in *c. 2. de*
poenit. & remiſſ. & ſic in infinitis iuribus, *l.*
quiſquis, C. ad leg. Iul. Maieſt. ex eo, quod
16 pœna eſt commenſuranda delicto, *arg. l.*
reſcriptum, ff. de his, quib. vt indig. cap. felicis
de poen. in 6. vbi quantitas culpæ debet
proportionari delicto: & vt plurimum in
Officio cõponẽdarum in Dataria Apo-
ſtolica duplex ſoluitur compoſitio in pu-
blicos vſus conuertenda. Quod ſi diſpen-
ſatio hæc petitur in forma pauperum,
tunc per ipſum Exequutorẽ, ſeu Delega-
17 tum pariter duplicabitur pœnitentia pu-
blica eiſdem Oratoribus iniungenda, præ-
ter pænitentiam, iam à Papa duplica-
tam, impoſitã circa collationem operæ
Oratoris; nam cum in multis locis con-
ſueuerit ipſis iniungi, vt unica uice, die
Dominico, ſeu feſtiuo, manere debeant
ãte fores Eccleſiæ matricis, ſeu parochia-
lis oppidi, ſeu patriæ ipſorum Oratorum,
hic erit eis iniungendum, vt per duas, aut
tres vices id faciant; & ita ſeruatur in hac
Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

Nec te lateat, circa hanc praxim, quod
nonnulli, toto cœlo errantes, tenent,
quod ſi ſpes iſta vnius tantùm ex Orato-
ribus interuenerit, non erit opus hac ex-
preſſione in ſupplicatione, ac magis hanc
praxim lædit inter cæteros, *Sportell. in*
reſponſ. caſ. moral. p. 3. caſu 5. dum dicit,
quod etiam ſi vterque contrahentium
ſub ſpe facilius conſequendæ diſpenſa-
tionis, in hoc deliquit, non debeat id in
precibus Papæ porrigendis, exprimi: ali-
ter enim ſe habet circa hoc, inueteratus
Curiæ ſtylus, quo introductum eſt, vt
cum alter tantùm ſpem ipſam facilitandi
18 diſpenſationem conceperit, ita ſit ex-
plicandum, vt ipſe tantùm ſentiat pœ-
nam proprij delicti; nam grauius puniri
debet, qui per malitiam deliquit, quam,
qui per ignorantiam, *arg. tex. in l. 2. & l.*
quod Nerua, ff. depoſ. & maxime ſub ſpe
veniæ, *cap. illud, de cler. excom. miniſtr.*
cap. quando quis, de conſec. diſt. 4. Vnde
alter, qui hanc ſpem non concepit, im-
munis erit à pœna, contra delinquentem
impoſitam: par enim non eſt, vt deli-
19 ctum alterius, ſit cauſa punitionis inno-
centis, ad *tex. in l. ſancimus, C. de pœn.* ceſ-
20 ſat enim pœna, vbi non eſt delictum, &
culpa, *l. aliud eſt fraus. ff. de verb. ſign. Cra-*
uet. conſ. 311. num. 2. & propterea Ora-
tor culpabilis, debet omnino ſentire pœ-
nam, quę tamen non debet egredi ip-
ſum, *l. reſcriptum. ff. de his, quib. vt indign.*
Cephal. conſ. 139 num. 4. Natta conſ. 479.
num. 4. & ita in propoſito tenet etiam
Sanch. d. diſ. 25. num. 31. vbi dicit non eſſe
neceſſarium faciendi mentionem de eo
qui non fuit in culpa.

Volo tamen te etiam monitum eſſe,
quod licèt vnus tantùm Oratorum, fue-
rit culpabilis, alter verò innocens ab hac
ſpe facilitandi diſpenſationem, nihilomi-
nus non ſine aliqua difficultate hæc ex-
preſſio admittitur in Dataria, quæ non
ita facile credit, vnum tantùm culpabi-
lem fuiſſe ad hanc ſpem concipiendam,
vel ſaltem, cum ab vtroque ſciatur impe-
dimentum dirimens, ſuper quo petitur
diſpen-

diſpenſatio, videtur, quod vterquè conſenſerit copulæ inceſtuoſæ, & illicitæ; & ſic omnes videntur eſſe in pœna; eo quod, innocens ab hac ſpe, fuit in cauſa,
21 & iuxta vulgatã regulam, quod qui cauſã damni dat, damnum dediſſe videtur. *l. qui occidit. §. accuſare, ff. ad l. aquil.* & hac ratione cępit Bernardinus Paulinus, tunc Datarius Clem. Octaui, denegare diſpenſationem cum hac expreſſione, vt egò vidi ex nonnullis ſuis notabilibus manu ſcriptis: in quibus etiam dicebatur, quod id ſecurius eſt ad conſulendum ſaluti
22 vtriuſquè Oratoris; cum melius ſit ad cautelam aliquid ex abundantia facere, quàm omittere, *Fulgoſ. in l. vlt num. 16.*
23 *C. de edict. Diui Adr. toll.* quia vbi animæ periculum verſari poteſt, delictum in
24 dubio eſt pręſumendum; & via ſaluti animæ conſulens, eſt eligenda, *cap. fin. 14. diſt. cap conſilium, poſt med. de obſeru. ieiun. cap. iuuenis. de ſponſalibus. Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. gloſ. in cap. vn. de ſerut. in ord. fac. & gloſ. fin. in cap. conſultis, de rigul. Abb. in cap. fin. in 2. not. de his, qui fil. occid.* ſicut etiam dicimus, quod
25 bonarum mentium eſt, ibi agnoſcere culpas ſuas; vbi culpa non eſt, *cap. fin. in fin. diſt. 5.* & ſemper attendi debet fauor animæ, *Lap. allegat. 93. ad fin.*

Proinde, partes erunt optimi Sollicitatoris, ſuadere facti veritatem ipſi D. Datario, aut eius Officialibus, vt admittant ſupplicationem, cum mentione alterius tantùm culpæ, & ita obtinebit: tunc enim ſupplicatio hoc modo concipietur, videlicet.

26 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter Sanctitati Veſtrę pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Quod ipſis alias ſcientibus ſe Secundo, & Tertio à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos. Orator præfatus ſub ſpe facilius obtinendę à S. V. diſpenſationis, carnis fragilitate deuictus, Oratricem, nullam ſpem, eandem S. V. & Sedem Apoſtolicam ad miſericordiam, & gratiam erga eam faciliores reddendi, habentem, carnaliter cognouit. Cum autẽ, Pater Sãcte, niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur &c. Supplicant igitur humiliter eidem S. V. Oratores præfati, quatenus Oratorem à generali, Oratricem verò ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c.* In clauſulis autem huius ſupplicationis, dicitur, *Impoſita Oratori graui, propter inceſtum, aliaque pręmiſſa, Oratrici verò pręfatis, propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio Ordinarij pęnitentia ſalutari. Receptoque ab ipſa Oratrice iuramento, quod ſub ſpe facilius habendę diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerit, eos abſoluat, & diſpenſet vt ſupra. Et quatenus &c. parito iudicato. Et cum decreto, quod ſi Orator, Oratrici ſuperuixerit perpetuò abſque ſpe coniugij remaneat.*

Eſt verò hic notandum, quod ſupradicta abſolutio à generali excommunicatione, quæ peti, & concedi conſueuit in diſpenſationibus matrimonialibus, cum ſupradicta expreſſione facilioris diſpenſationis, videtur appoſita potius ex ſtylo, quàm alia ratione; nam ſatis notum eſt, tunc peti debere abſolutionem à generali excommunicatione, quando agitur de diſpenſatione ſuper matrimonio ſcienter contracto, quod patet ex *Clem. Eos de conſangu. & affin.* vel ob aliam excommunicationem in iure, circa hoc expreſſam; cum quoad præmiſſa, id nullo iure (ni fallor) caueatur, niſi forte dicamus, huiuſmodi caſum comprehenſum eſſe in Conſtitutione *Clem. VII.* ex qua non ita liquidò conſtat emanaſſe excommunicationem cõtra inceſtuoſos ſub ſpe conſequendæ diſpenſationis: neque de his gradibus remotis loquitur Conſtitutio *Gregorij XIII.* per quam tantummodo excommunicatur qui cum ſpe, vel ſine ſpe obtinendę diſpenſationis, carnaliter commiſcentur, in Primo, aut Secundo gradu, & non vltra.

Eſt inſuper ſciendum, quod, etiam ſi ſupradicta clauſula, *Superuiuens*, fuerit appoſita reſpectu vtriuſque Oratoris, in culpa exiſtẽtis, videlicet, *quod alter alteri ſuperuiuẽs, perpetuò ſine ſpe coniugij remaneat*, nihilominus vbicunq; poſita ſit, non claudit omnino viam ſuperſtiti, de-
27 nuò contrahendi matrimonium, ſi cauſa legitima interuenerit; & propterea videmus, quod, vt plurimùm ipſis conceditur diſpenſatio, ad ſic denuò contrahendum cum ſequẽti narratiua, videlicet.

Bea-

28 *B Eeatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris N.*
laici N. diœceſis, Quod alias ipſe, eius vxore prędefuncta, à Sede Apoſtolica litteras
dispēſationis, ſeù mandati de diſpenſando ſuper impedimēto Tertij Conſanguinitatis
gradus, quo inuicem erant coniuncti, cū clauſula, quod alter eorū alteri ſuperuiuens,
perpetuò abſque ſpe coniugij remaneret, obtinuerunt; prout in litteris prædictis conti-
nētur. Et quia deinde vxor Oratoris prędicta, ſicut Domino placuit, ab humanis de-
ceſſit, relicto ipſo Oratore, qui cōtinēter viuere poſſe diffidit, Cupit propterea ipſe Ora-
tor ad ſecunda vota trāſire, Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator prędictus, qua-
tenus ſibi ſpecialem gratiam faciendo, cum eodem, vt clauſula in prędictis litteris ap-
poſita, non obſtante, matrimonium cum alia muliere, nullo aliàs ſibi iure prohibita,
publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, illudque in facie Eccleſia
ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè, & licitè, valeat, diſpenſare
dignemini. Non obſtantibus &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. de diſpenſatione, alijſque præmiſ-
ſis, vt ſupra latiſſimè extendendis; & quod cognominum, affinitatis, aliorumque
neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris, per
Officium Minoris gratię expediendis.

Quare, euitandæ incontinentiæ, vel
alia Papæ beneuiſa cauſa, tribuitur facul-
tas, denuò matrimonium contrahendi,
non obſtante clauſula ſupradicta.
29 Eſt præterea ſciendum circa antedi-
ctam clauſulam, *Non quidem peccandi*
data opera, quod illa hodie de mandato
Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ Octaui,
apponitur, etiam in diſpenſationibus,
quæ conceduntur propter infamiam,
nempè, quando ob mutuam conuerſa-
tionem inter Oratores, fuit tantùm orta
grauis ſuſpicio carnalis cognitionis; ac
propterea ita, & ſub hac narratiua ſup-
plicationis hæc formula concipitur, vide-
30 licet, *Quod ipſi aliàs ſcientes ſe tali gradu*
inuicē eſſe coniūctos, non quidē peccandi da-
ta opera, vt crimine admiſſo, hac cauſa foret
S. V. & Sedem Apoſtolicā ad miſericordiā,
& gratiam erga ipſos faciliores reddendi,
inſimul conuerſati ſunt, carnali tamen co-
pula inter eos minime ſubſequuta &c. Cum
autem, Pater Sancte, præmiſſa publica exi-
ſtant, & niſi matrimonium inter dictos
Oratores contrahatur, dicta Oratrix gra-
uiter diffamata, & innupta remaneret, gra-
uiaque exinde ſcandala poſſent veriſimili-
ter exoriri. Cupiunt Oratores prædicti, qui
ex honeſtis familijs exiſtunt, inuicem ma-
trimonialiter copulari, ſed obſtantibus impe-
dimentis huiuſmodi, deſiderium eorum &c.
Supplicant &c. quatenus eos ab exceſſibus
huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c. &
additur etiam, *Recepto ab eis iuramento,*
quod ſub ſpe facilius habenda diſpenſationis
huiuſmodi, præmiſſa non commiſerint &c.
Miror autē, cur eadē clauſula, nō fuerit
ēt hic prius excogitata per alios Summos
Pontifices, ſeù eorum Officiales; cum ea
fraus, quæ poteſt interuenire in cognitio-
ne carnali ſub ſpe facilioris diſpenſatio-
nis, interuenire etiam poſſit in conuer-
ſatione huiuſmodi, vt ex ea oriatur ſu-
ſpicio dictæ carnalis cognitionis, quæ à
multo tempore, eſt cauſa ſufficiens ad di-
31 ſpenſandum; & ſic, cum hic vigeat eadem
ratio, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio,
l. illud, *verſ. ſed magis viſum eſt. ff. ad l.*
Aquil. l. à Titio & ibi latè *Iaſon, col. 5. ff.*
de verb. oblig. nam fraus, quæ poteſt com-
mitti in primo caſu, poteſt etiam in ſecun-
do; ac propterea, vt patet, hæc eadē clau-
ſula introducta fuit ad obuiandum frau-
dibus, à quibus Papa plurimum aborret,
per *tex. in l. ſi eus*, ibi *per medias vias. ff. de*
ſeruit.
Et licèt ex prædictis appareat, copulæ
mentionem, tunc faciendam eſſe, quando
videlicèt Oratores ſciētes inter eos adeſ-
ſe impedimentum, ſe carnaliter cogno-
uerunt; quod quidem ſuaderi fortaſſe vi-
detur ratione *tex. in cap. ſi quis cum dua-*
bus, cap. ſi quis cum matre, & cap. quidam,
34. q. 2. cap. ex litteris, de eo qui cogn. cōſang.
cum ſimilibus; non tamen ignotus eſt ſty-
lus Curiæ, qui admiſit, hanc eandem men-
tionem fieri debere in diſpenſatione,
32 etiam quando ignorantes impedimen-
tum, carnaliter copulati ſunt: ac prop-
terea audiendi non erunt, qui aduerſus
hanc praxim, contrarinm audēt aſſerere;
dicentes, quod ſi copula ſit habita inter
cognatos, ſeù affines, ignorantes proba-
biliter, ſeù bona fide, ſe eſſe cognatos, vel
affines,

affines,non erit opus in dicta diſpenſatione narrare copulam; quia tunc non contrahitur impedimentum inceſtus; inter quos eſt *Petr. Ledeſ. de matrim. q. 55. art. 6. a ſſec. li. 5. Cordub. lib. 1. q. 22.* quia id ſatis conſtat ex dicta praxi, quæ ita ſe habet, vt de ſtylo prædicto, dicatur, *diſpenſatio cum copula ignoranter*, & in hoc caſu,ſequẽti modo erit Summo Pontifici ſupplicandum,videlicet.

33 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Laurentij N. & Eliſabethę N. mulieris Neapolit. diœceſis. Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent inuicem matrimonialiter copulari, carnis fragilitate deuicti, ſe carnaliter cognouerunt. Poſtmodum verò ad eorum peruenit notitiam, ſe Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, dicta mulier diffamata, & innupta remaneret, grauiaquè exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari. Sed ſtante impedimento huiuſmodi, deſiderium eorum hac in parte,adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores pręfati, quatenus eos ab excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi, in vtroque foro abſoluere; ac cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini,contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè,& licitè valeãt, diſpenſare. Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde,legitimam decernendo,dignemini de gratia ſpeciali Non obſtantibus pręmiſſis, ac Conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcumque,cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de abſolutione,diſpenſatione, decreto,alijſq; præmiſſis latiſſimè extendendis;& quod cognominũ,affinitatis,aliorumquè neceſſariorum maior,& verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris,per Officium Minoris gratiæ expediendis. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita &c. ac impoſita Oratoribus propter inceſtum huiuſmodi,arbitrio ſuo pænitentia ſalutari, eos abſoluat,& diſpenſet, vt ſupra. Et quatenus contra ipſos Oratores, cauſa ſuper præmiſſis in iudicium quoquomodo deducta fuerit, parito iudicato.

Vnde,ex iſta praxi habes,neceſſariò explicandam eſſe carnalem copulam ſupradictam,ignoranter habitam; quia, licèt inceſtus hic, tantummodo culpã ſpecialem inducat,quãdo fuit ſcienter habitus, vt habetur *in cap. 1. de eo, qui cogn. conſang.* ac ob id cum ignorantia excuſat à culpa inceſtus, excuſabit quoque ab illius pœna, *Sanch. lib. 7. diſp. 15. nu. 9.* nam in hoc caſu poteſt dici inceſtus materialis, nec fuit formaliter commiſſum peccatũ inceſtus, vt rectè docet *Caietan. Molin. & Silu. in verbo ignorantia q. 6. Couar. in cap. alma mater, 1. p. §. 10. nu. 13. 15. & 16.* attamen, Oratores ſe carnaliter cognoſcendo, etiam ignorantes impedimentum,dederunt operam rei illicitè; cum enim haberent intentionem matrimoniũ contrahendi,debebant expectare, donec fierent publicationes in eorum parochiali Eccleſia, ad præſcriptum Concilij Tridentini, *ſeſſ. 24. cap. 1. de reform.* & detecto impedimẽto, expectare etiã Apoſtolicam diſpenſationem, vbi ea requiritur: propterea iſte inoleuit Curiæ ſtylus, vt in ſupplicatione prędicta petatur abſolutio ab inceſtu; perinde, ac ſi illum ſcienter commiſiſſent: & Oratoribus,in forma pauperum impetrantibus, conſueta pœnitentia imponitur,& cum ſolitis clauſulis,eodem modo; licèt minor pœnitentia illis imponatur; & ſic, quomodocunque impetretur diſpenſatio, cum narratiua copulæ carnalis ignoranter habitæ, vſus Datariæ, & Cancellarię ita regulatur, ac ſi peteretur,& concederetur cum copula ſcienter habita cum ſupradicta modica tãtùm differentia:& ita ſe habet ſtylus ſu-

prædictę

prędictæ, qui ob minorem Oratorum
culpam, id inter cœtera admiſit, vt ideo
Summus Pontifex procliuiorem ad hu-
iuſmodi diſpenſationem concedendam
ſe redderet, & licèt pro ipſis Oratoribus
fuerit ſignata, & expedita ſupplicatio,
cum mentione copulæ ſcienter; nihilo-
minus, ſi ante litterarum expeditionem
ſciatur, Oratores prædictos, non ſcienter,
vt petitum eſt, ſed ignoranter ſe carnali-
ter cognouiſſe, dabuntur nihilominus in
Cancellaria Apoſtolica, litteræ cum co-
pula ignoranter, vigore eiuſdem ſuppli-
cationis, iam, vt dictum eſt, ſignatę abſque
eo, quod ſignetur noua ſupplicatio, cum
copula ignoranter; cum hoc ſecundo
modo ſit minor gratia.

Sed ſolùm veſana libidine

victus. Vnde, Orator in huiuſmodi exceſ-
34 ſu, redditur minus culpabilis: vt enim ait
Diuus Anbr. Epiſt. 56. libido velut feſtu-
ca eſt, quæ cito accenditur, & *Diuus Ber-
nardus de Abel, et Cain*, quod fænus crimi-
num ſtimulus, libido eſt, quę nunquam
manere quietum patitur affectum, quia
nocte feruet, die anhelat; vndè veſana di-
citur, nempè vecors, crudelis, & furioſa;
quapropter *Diuus Tho. 1. 2. q. 37. art. 5. &
6.* ait, quod, qui maiori concupiſcentia
ſtimulatus peccat, minus ei imputatur,
cum inter omnes concupiſcentias, paſſio
hæc libidinis, vehementiſſima, & effica-
ciſſima ſit, & licèt augeat voluntarium,
minuit tamen liberum, in quo conſiſtit
ratio peccati; propter quod idem *Diuus
Ambroſius* dixit, quod ſi quis lubricum
carnis patitur, venia dignus eſt: quod pro-
fectò videmus, facilem reddere Summum
Pontificem ad diſpenſandum, dum dici-
tur, *ſolùm veſana libidine victus*, ad quod
probandum, non ſunt afferendi teſtes, &
probationes, ſed ſtandum eſt conſcientiæ
aſſerentis.

Oratricem cognouit.

Ratio autē,
qua Summus Pontifex præcipit exprimi
hanc carnalem cognitionē, ea potiſſimum
36 eſt, vt timore huius manifeſtationis, ar-
ceantur conſanguinei; & affines ab ince-
ſtuoſa copula, *Sanch. lib. 8. diſput. 25. nu. 8.*
& fatentur omnes Curiales.

Præterea, quia ita declarauit Sacra
Congregatio Concilij Tridentini, vt patet
ex infraſcriptis declarationibus, quarum
37 Prima eſt; *Qui ſe cognouerunt carnaliter,
ſine tractatu, & cogitatione matrimonij,
37 volentes poſtea matrimonium contrahere,
& petentes ſecum diſpenſari in aliquo im-
pedimento, tacentes, ſe carnaliter cognouiſſe,
id obtinent ex aliqua cauſa, iam probata,
diſpenſationem, poſſunt dici obreptitiè, &
ſubreptitiè, & ſic nullam obtinuiſſe diſpen-
ſationem, ex eo ſolo, quia non narrauerunt
cognitionem carnalem.*

Secunda eſt, *Congregatio Cardinalium
Concilij cenſuit, diſpenſationem ſubrepti-
tiam, ſi inter conſanguineos, vel affines, aut
ſpirituali cognatione coniunctos, carnalis
copula præceſſiſſet, cuius mentionem in ſup-
plicatione, non feciſſent; propterea quod ta-
les conſanguinei, affines, & cognati ſpiritua-
les, per hanc carnalem copulam, redditi ſunt
inhabiles ad contrahendum matrimonium;
ex eo quod dicuntur commiſiſſe inceſtum,
qui impedit inceſtuoſos contrahere matri-
monium: ideo pro validitate diſpenſationis
ſuper gradu prohibito, neceſſariam eſſe de
iure expreſſionem copulæ carnalis, prout
ſtylus Curiæ obſeruat*, & idem aduertit
addit. ad Nauarr. conſ. 9. de conſang. & affin.
dicens, *Aduerte, quia refertur, Congrega-
tionem cenſuiſſe conſanguineos, vel affines,
qui tacita copula obtinuerunt diſpenſatio-
nem ſuper impedimento Conſanguinitatis,
vel affinitatis, eſſe ſubreptitios, & matrimo-
nium poſtea contractum, eſſe nullum*,
ac propterea prædictis declarationibus
ſtandum eſſe ait *Ledeſ. de matrim. q. 56.
art. 5.*

Quæ quidem omnia, vendicare ſibi lo-
cū, certum eſt, quamuis copula prædicta
habita fuerit poſt litteras diſpenſationis
ſeù mandati, de diſpenſando, obtentas,
nondum à Delegato executioni demā-
datas; quia adhuc nulla erit talis diſpēſa-
tio, ob tacitam carnalem cognitionem
huiuſmodi.

38 Nam anteaquam ipſe Delegatus diſpē-
ſet, diſpenſatio non eſt perfecta; quia
non poterit eam exequi, niſi prius veri-
ficentur in eis expoſita; quare ita erit, ac
ſi à principio carnalis cognitio huiuſmo-
di contigiſſet, propter rationem deſu-
per allatam; nempè, quod inceſtus, ſit de
39 iure impedimentū; ac propterea ad re-
ualidandū huiuſmodi mandatū de diſpē-
ſando, requiruntur neceſſariò alię litterę
in forma, *Perindeualere*, vbi, narrandū erit
videlicet, Oratores aliàs impetraſſe litte-
ras diſpenſationis, & aſſeritur in ſub-
40 ſtantia tenor priorum litterarum; ac
ſubinde, ita proſequitur, videlicet, *Qui-
bus quidem litteris Vicario præſentatis,
idem Vicarius contenta in eis verifica-
ri mandauit; & cum in verificatione præ-*

*ſeta ei conſtitiſſet , ante litteras huiuſmodi
obtentas , Oratoribus prædictis impedimen-
tum huiuſmodi ſcientibus , Oratorem præ-
dictum , non quidem peccandi data opera ,
vt crimine admiſſo, hac cauſa foret Sancti-
tatem Veſtram , & Sedem Apoſtolicam ad
miſericordiam , & gratiam erga ipſos faci-
liores reddendi , ſed ſolum viſana libidine
victum, Oratricem cognouiſſe , ad illarum
vlteriorem exequutionem procedere recu-
ſauit . Cum autem Pater Sancte, niſi matri-
monium inter dictos* Oratores *contrahatur
dicta Oratrix diffamata, & innupta rema-
neret grauiaq; exinde ſcãdala poſſent veriſi-
militer exoriri. Supplicant igitur humiliter
B.S.V. Oratores prædicti, quatenus, ne di-
ctarum litterarum fruſtrentur effectu, am-
plioris gratiæ fauore proſequendo, eidem Vi-
cario , vt negotium huiuſmodi reaſſumens,
litteraſque præfatas valere decernens, eoſdem
Oratores ab excommunicationis ſententia,
quam propter præmiſſa incurrerunt , ince-
ſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtro-
que foro abſoluat ; Prolem ſuſceptam , ſi
quæ ſit, & ſuſcipiendam exinde, legitimè de-
cernat, ac ad dictarum litterarum exequu-
tionem , ſeruata alias earum forma proce-
dat in omnibus, & per omnia , perinde , ac ſi
in eis de carnali copula huiuſmodi , mentio
facta, eoſdemque Oratores deſuper abſolui
mandatum fuiſſet, committere, & mandare
dignemini de gratia ſpeciali . Non obſtan-
tibus præmiſſis, ac omnibus illis, quæ B.S.V.
in eiſdem litteris non obſtare voluit , cæte-
riſque contrarijs quibuſcunque, cum clauſu-
lis opportunis .*

Et additur etiam clauſula, *Et recepto ab
eis iuramento; quod ſub ſpe facilius habendæ
diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum bene non
commiſerint*, de qua quidem clauſula, infra
erit habendus ſermo .

Ita neque valere dicimus diſpenſatio-
41 nem , ſi copula carnalis fuit habita poſt
Datam ſupplicationis, *Nauarr. conſ. 10.
& 11 de conſang. & affin.* & pluries fuit
declaratum per eandem Sacram Congre-
gationem , vt per infraſcriptas declara-
tiones , quarum

42 Prima, *Qui Romam miſerunt pro diſ-
penſatione , & habito nuncio, quod litteræ
fuerunt expeditæ, contraxerunt , vel ſe co-
gnouerunt, & ita verum eſt, fuiſſe expeditas,
& habere Datam ante contractum, vel com-
mixtionem, nullas diſpenſationes eſſe , Con-
gregatio Cardinalium cenſuit . Et idem
viſum eſt etiam , quod litteræ non eſſent in
totum expeditæ , ſed ſupplicatio ſignata , &
datata, ac in totum expedita.*

Secunda , *Congregatio Cardinalium
Concilij cenſuit, diſpenſationem reddi nul-
lam ex copula præcedente diſpenſationem ,
ſi de ea non fuerit facta mentio in ſupplica-
tione, Copulam verò ſuperuenientem poſt di-
ſpenſationem ab Ordinario factam, non im-
pedire matrimonij validitatem* , quas qui-
dem declarationes refert *Garc. de benef. p.
8. cap. 3. à nu. 30. ad 92.* vbi plura in pro-
poſito congerit .

Ait etiam *Quaran. in Summa Bullar.
verbo, matrimoniales diſpenſationes* , quod
praxis Romanæ Curiæ, pariterque Sacra
Congregatio Concilij voluit , quod diſ-
penſationes factæ, non expreſſa copula
inter conſanguineos, vel affines, poſt com-
miſſionem Romani Pontificis factam
Ordinario, de diſpenſando , ante tamen ,
quàm ab ipſo diſpenſetur , ſubreptitiæ
ſint, & nullæ .

Quando verò copula interuenerit poſt
43 diſpenſationem ab Ordinario factam ,
nempè poſt decretum diſpenſationis ,
quod liceat Oratoribus contrahere, non
obſtante tali impedimento , quamuis vir-
tute talis diſpenſationis, matrimonium
nondum contractum fuerit , diſpenſatio
prædicta abſque dubio valet; Cuius quidẽ
rei ratiò in promptu eſt, nẽpè, quia , vt ait
Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 5. nu. 6. nulla
alia ratione acceſſus ad conſanguineam ,
vſque ad Quartum gradum , eſt inceſtus ,
44 niſi quia Eccleſia taliter coniunctos im-
pedit matrimonium contrahere , ac ſic
contractum dirimit ; ergo , ſublata ma-
trimonij prohibitione inter huiuſmodi
conſanguineos , ſiue per Põtificis diſpen-
ſationem, ſiue derogationem legis diri-
mentis , in illo gradu , iam amplius coi-
tus , etiam infra dictum Quartum gra-
dum, non eſt inceſtus ; qui nihil aliud
eſt , niſi commixtio venerea inter con-
ſanguineos, vel affines , abſque diſpenſa-
tione matrimoniali ; quam quidem diffi-
nitionem tradit *Caietan. in ſumma verbo,
inceſtus, in princip.* vndè ſublatis impedi-
mentis matrimonialibus per diſpenſatio-
nem, copula carnalis in omnibus caſibus,
in quibus ceſſat matrimonij prohibitio ,
erit quidẽ ſimplex fornicatio, cuius ſup-
uenientia, poſt diſpenſationẽ iam factam;
licèt matrimonio nondum contracto, nõ
expoſcit nouam diſpenſationem, *id. Sãch.
n. 6. 15, & 16* quia cum iam Oratores ſint
per decretum Ordinarij, in exequutio-
nem litterarum Apoſtolicarum, diſpen-
ſati , & habilitati ad contrahendum ma-
trimonium, copula poſtmodum ſuperue-
niens

niens ante contractum matrimonium, non erit inceſtuoſa, & conſequenter non inducit impedimentum inceſtus, & eſto eſſet inceſtus, nō dirimeret matrimoniū; cum ſolum ſit impedimentum impediēs, *ut Garc. d. cap. 3. nu. 74.* quod eſt in praxi valde notandum, quia etiam peritiſſimi viri circa id decipiuntur. Idemque erit, ſi diſpenſatio fuerit conceſſa in forma gratioſa, quæ non deſideret alicuius Exequutoris miniſterium: Sed hodie diſpenſationes, præcipuè matrimoniales, nunquam, aut rarò expediuntur in forma prædicta, nam illarum exequutio committitur Ordinario, ſeù illius Vicario, qui cognita precum veritate, diſpenſet, vt alias diximus.

Proindeque, ipſa *Sacra Congreg. Concil. ſub die 12. Ianuarij 1606.* declarauit, diſpenſationis litteras ſuper gradu prohibito obtinentes, ſi eis non præſentatis contraxerunt, vel ſe carnaliter cognouerunt, noua egent diſpenſatione. Si verò ſic Conſanguinitatis, vel affinitatis gradu coniuncti, carnale commercium habuerunt; eoque expreſſo, litteras à Sede Apoſtolica, quibus Ordinario committebatur, obtinuerint, eaſque illi præſentarunt, & veritate cauſæ probata, diſpenſationem aſſequuti ſunt: & deinde, non contracto adhuc matrimonio, ſe iterum carnaliter cognouerunt, noua non requiritur diſpēſatio, teſte *Barboſ. in collect. bull. verbo diſpenſare, fol. mihi 277.*

45 Quod quidem in tantum procedit, vt etiam ſi Oratores, poſt decretum diſpenſationis ab Exequutore factum, vigore dictarum litterarum, nihilominus, ignorantes huiuſmodi decretum, matrimoniū contraxerint, ſeque carnaliter cognouerint, valeat matrimonium, etiam ſi nondum ſciuerint ſententiam Exequutoris de eo contrahendo; quia ipſi habent iam intentionem contrahendi, quatenus eſſet conſequuta gratia diſpenſationis; poſt cuius conceſſionem ab ipſo Exequutore factam, ſtatim ipſi Oratores efficiuntur materia legitima ad contrahendum, *id. Garc. p. 7. cap. 2. ſub nu. 40. verſ. non obſtat*, qui ſuperiori *verſ. Quartò oppugnabatur*, id exemplificat in eligentibus; qui, ſi ſint excommunicati, & tamen poſt abſolutionem, quam ignorabant, eligunt, valet electio, per *Archid. in cap. quantò, in fin. 2 q. 4.* & tenui *Rot. coram Seraph. in vna Caietan. Canonizatus, 6. Martij 1589.* ſicut etiā ante notitiam, prodeſt reſtitutio Principis, ac libertatis conceſſio, per *tex. in l. eius, qui in Prouincia. §. ſi. ff. ſi cert. pet.* & in proprijs terminis, vide *Ludouiſ. dec. 461. n. 9.* & penes *Farin. dec. 166. n. 10. p. 1. tom. 1.*

46 An autem exprimendum ſit, quot vicibus, ipſa copula carnalis fuerit inter Oratores ſequuta, videtur affirmatiuè reſpon-
47 dēdum; per hāc rationē; quia lex, & Princeps difficilius parcit bis, aut pluries pec-
48 canti, quam ſemel; nam peccata tantò graniora cenſentur, quanto diuturniora, vt clarè conſtat ex *tex. in cap. fin. in princip. de conſuetud. & cap. non debet, in fin.* ibi *cum diuturnitas temporum non minuat peccatum, ſed augeat, de conſan. & aff.* ac propterea iteranti negligentiam, ſeù peccatum, difficilius ſubuenitur, difficiliuſque indulgetur, *l. nemo deinceps, circa fin. C. de Epiſcop. aud. & ibi not. Bart. & facit cap. hoc vltra cum gloſ. 10. 11. diſt. ſelt. in cap. poſtulaſti, verſ. per iſtum tex. de reſcrip. Pariſ conſ. 1. nu. 70. vol. 1.*

49 Et quod delictum iteratum grauius puniatur, *tex. eſt in l. capitalium, verſ. quod ſi correctio, ff. de pœn. & in l. deſertorem, circa med. ff. de re milit.* & peccatum iterans, ingratus habetur acceptæ remiſſionis, *cap. qui recedit, de pœnit. diſt. 4.*

His tamen non obſtantibus, ac omiſſis reſponſionibus ad ſupradicta contraria, oppoſitum ſeruatur in praxi, præcipuè circa huiuſmodi diſpenſationes matrimoniales, cum expreſſione copulæ ſequutæ; ſufficit enim copulam huiuſmodi narrare in genere; & ſic dicere, quod Orator Oratricem cognouit, vt etiam teſtatur *Sanch. lib. 8. diſput. 24. nu. 7.* quia non facit ad rem, quod ſemel, aut pluries illa
50 fuerit ſequuta, nec maius impedimentum ſurgit ex copula pluries habita, quàm ex ſemel habita, & ita ſe habet ſtylus.

Nec circa hanc praxim, omittendum putaui, quod ſi litteræ diſpenſationis, fuerunt in foro conſcientiæ tantùm obtentæ per Officium Sacræ Pœnitentiariæ ſuper impedimento Primi, aut Secundi gradus ex actu fornicario, occultè proueniente; quia, ſcilicet, Orator cognouit mulierem; & deinde illius filiam, vel è contra; aut ſi vnam illarum cognouit, & deinde cum altera de matrimonio contrahendo publicè tractauit; vel ſuper quocunque alio occulto impedimento, & poſt dictarum litterarum impetrationem, antequàm tamen Confeſſarius diſpenſet, denuò Orator ipſe habeat carnalem acceſſum, ſiuè ad matrem, ſiuè ad filiam ſupradictam, vel aliàs quoquomodo cum quauis, ex ſupradictis mulieribus reiterauit copulam,

non ob id, opus erit noua diſpenſatione;
ſed liberè poterit ipſe Confeſſarius præ-
dictas litteras exequi; attento quod, tunc
tantùm requiritur noua diſpenſatio ſuper
52 noua copula, quando, videlicet, litteræ
fuerunt obtentæ pro vtroque foro in for-
ma pauperum, vt infra, ſuo loco dicetur;
non autem, ſi per ipſam Pœnitentiariam
in foro conſcientiæ tantum: aut ſi pro
illis fuerunt ſoluta conſueta iura Officia-
lium, cùm debita compoſitione in Data-
ria Apoſtolica: ita enim, ut omnes ſci-
unt, ſeruatur in praxi.

Neque vnquam contrarium fuit obſer-
uatum, aut declaratum per Sacram Con-
53 gregationem Concilij, cum ea nunquam
ſe ingerat materijs Sacræ Pœnitentiariæ,
54 quæ quidē habet ſuam peculiarem Con-
gregationem, in qua deciduntur caſus,
inibi pro tempore contigentes. Decla-
rationes autem, quæ emanant ab ipſa
Congregatione Concilij, regulariter lo-
quuntur tantùm de diſpenſationibus ma-
trimonialibus in vtroque foro; quæ ad
præſcriptum ipſius Concilij, Ordinarijs
tantum diriguntur, non autem de illis,
quæ per ipſam Pœnitentiariam in foro
conſcientiæ Confeſſarijs tantummodo
committuntur.

In propoſito autem, tunc tantùm obſtat
ſupradicta noua carnalis cognitio ex actu
fornicario, quando, ſcilicet, accidit poſt
matrimonium contractum; quia ex illa
inſurgit impedimentum affinitatis ſu-
peruenientis, quo coniux prohibetur pe-
tere debitum.

Sed hic obiter videamus, quiſnam
poſſit ſuper huiuſmodi impedimento di-
55 ſpenſare, an videlicet Epiſcopus, vel ſolus
Papa; Et quicquid in contrarium aliqui
teneant, abſolutè dicendum eſt, quod ne-
que Epiſcopus, neque alius habens iu-
riſdictionem quaſi Epiſcopalem; quia
ſatis liquet, hoc impedimentum oriri ex
affinitate, in qua ſolus Papa diſpenſat, vt
aliàs diximus; & hoc nos docet notorius
Curiæ ſtylus, per quem aliàs ita etiam
tenuerunt omnes Domini Abbreuiatores
Maioris Præſidentiæ Cancellariæ Apo-
ſtolicæ; vnde ſæpiſſimè pro huiuſmodi
diſpenſationibus impetrandis porrigun-
tur Summo Pontifici innumeræ ſuppli-
cationes, eo quo ſequitur modo, vi-
delicet.

56 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuoti illius Oratoris Franciſci N. laici Neapolit. Quod aliàs, poſtquam dictus Orator matrimonium cum deuota veſtra Anna N. muliere etiā Neap. per verba de præſenti, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, contraxerat, illudque in facie Eccleſię ſolemnizauerat, & carnali copula conſummauerat, veſana libidine victus, deuotam veſtram Ioannam, etiam N. dictę Annæ ſororem germanam, adhuc carnaliter cognouit, & ex ea prolem ſuſcepit, quapropter coram iudice ſæculari accuſatus, in quaſdam pęnas, quas iam perſoluit, condemnatus fuit. Cum autem Pater Sancte, dictus Orator, præmiſſa commiſiſſe plurimū doluerit, & doleat, & à ſimilibus committendis abſtinere, Deo dante, firmiter propoſuerit, & proponat, Cupiatque propterea in matrimonio cum prædicta Anna, vt præfertur contracto, remanere. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator pręfatus, quatenus eius ſtatui in pręmiſſis opportunè prouidendo, ſibique ſpecialem gratiam faciendo, ipſum Oratorem ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrit, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere; ac cum eodem Oratore, quod affinitate, ex pręmiſſis proueniente huiuſmodi non obſtante, in matrimonio prædicto cum pręfata Anna, vt præfertur contracto, remanere, debitumque coniugale reddere, & petere licitè valeat, diſpenſare; Prolem ex dicta Anna ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernendo, dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſquè contrarijs quibuſcumque, cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectū &c. & de abſolutione, diſpenſatione, decreto, alijſquè pręmiſſis latiſsimè extendendis: & quod cognominum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio; & expreſsio fieri poſsit in litteris, per Officium minoris gratiæ expediendis.

Hoc autẽ, quãdo impedimentũ publi-
57 cum eſt; cum verò occultum, ſufficit il-
lius diſpenſationem peti per Officium
Sacrę Pœnitentiariæ, ad quam etiam ſæ-
piſſimè recurritur pro ſupradicta diſpen-
ſatione; ibique dantur litteræ; quæ com-
58 mittuntur Confeſſario, qui, ſi ita eſt, Ora-
torem, poſtquam omnem recidinæ cõuer-
ſationis prædictæ, occaſionem abſtulerit,
ab inceſtu, & exceſſibus huiuſmodi abſol-
uat, iniuncta inde ei pro tam enormis
libidinis exceſſu, graui pænitentia ſaluta-
ri, ac confeſſione ſacramentali &c. ip-
ſumq; Oratorem in dicto matrimonio re-
manere, & debitum coniugale reddere
poſſe, & debere declaret: & nihilominus
ſi impedimentum huiuſmodi occultum
ſit, & de Oratoris incontinentia proba-
biliter timendum eſt, cum eodem, vt idem
debitum, etiam exigere licitè valeat, di-
ſpenſet in foro conſcientiæ tantum, Et ſi
vxori ſuperuixerit, maneat ſine ſpe
coniugij.

Ad Officium Sacræ Pęnitentiariæ hu-
iuſmodi, ſæpè viſum fuit ab eo haberi
59 recurſum, qui matrẽ, & filiam cognouit,
& intendit cum alia contrahere, nullo ſibi
iure prohibita; quare commiſſum eſt
Confeſſario, vt Oratorem ipſum ab ince-
ſtu, & exceſſibus huiuſmodi, abſolueret,
& cum ipſo Oratore, quamuis caſus hu-
iuſmodi non ſit Sedi Apoſtolicæ reſerua-
tus, vt dicto inceſtu non obſtante, cum
aliqua alia muliere, nullo alias ſibi iure
prohibita, matrimonium contrahere poſ-
ſet, diſpenſaret in foro conſcientiæ
tantùm.

Cum igitur ex ſupradictis pateat in
impedimento affinitatis ſuperuenientis
ſolùm Summum Pontificem diſpenſare
poſſe, inde ſequitur, nullam habere Epi-
ſcopum ſuper hoc facultatem; niſi for-
60 ſan ratione iam præſcriptæ conſuetudi-
nis, quamuis *DD.* communiter contra-
rium teneant, vt per *Garc. de benefi. p. 11. cap. 15. num. 355.*

SVMMARIVM.

1 *Cauſa, ne mulier diffamata remaneat, ſufficit ad diſpenſandum.*
2 *Diffamatio ſola mulieris non ſufficit pro diſpenſatione in Primo, & Secundo gradu.*
3 *Dictio*, grauiter, *quid denotet.*
4 *Scãdala, faciũt recedere à rigore iuris.*
5 *Scandali cauſa, multa tolerantur.*
6 *Scandalum, prabet iuſtam cauſam diſpenſandi, ac diſpenſationem prohibendi.*
7 *Scandali futuri timor, ſufficit ad diſpenſandum.*
8 *Matrimonium poteſt Epiſcopus impedire, ob timorem futuri ſcandali.*
9 *Suſpiciones copula carnalis, plures requiruntur in diſpenſatione matrimoniali.*
10 *Clauſula*, ſi preces veritati niti *&c. quid importet in diſpenſatione matrimoniali cum copula.*
11 *Diſpẽſationis matrimonialis exequutio ob nouam copulã, an retardanda.*
12 *Abſolutio ab inceſtu, nemini reſeruata.*
13 *Diſpenſatio, quare prouiſo Apoſtolico non detur ab Epiſcopo,*
14 *Inceſtus non expreſſus, reddit ſubreptitiam diſpenſationem.*
15 *Abſolutio ab excommunicatione, quando detur à Papa in diſpenſatione matrimoniali.*
16 *Conſtitutio Gregorij XIIII. ſuper diſpenſationibus matrimonialibus in Primo, & Secundo gradibus, quid contineat.*
17 *Clauſula*, Recepto iuramẽto, *quare in diſpenſationibus cum copula repetatur.*
18 *Clauſularum geminatio, oſtendit maiorem deliberationem.*
19 *Iuramentum, quod Oratores non ſe cognouerunt ſub ſpe facilioris diſpenſationis, in cuius manibus præſtandum.*
20 *Clauſula*, Dummodo copula non interuenerit, *nõ adijcitur in diſpenſationibus matrimonialibus.*
21 *Quid autem, ſi Oratores interrogentur, an copula interuenerit.*
22 *Et quid, ſi negetur cum iuramento, copulam interueniſſe ſub ſpe facilioris diſpenſationis.*
23 *Clauſula*, Parito iudicato, *hic quid importet.*
24 *Tribuit iuriſdictionem conditionalem.*

25 *Nec ſufficit cautionem præſtari de parendo iudicato.*
26 *Clauſula,* in vtroque foro diſpenſes, *quid importet in diſpenſatione matrimoniali.*
27 *Diſpenſationis matrimonialis litteræ, continent mandatum de diſpenſando, & prolem legitimando.*
28 *Vnde, matrimonio ceſſante, non ceſſat mandatum legitimandi.*
29 *Reſignatione, nulla ob non publicationem exiſtente, non inualidatur penſio.*
30 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione, continet duplicem gratiam.*
31 *Gratia, poteſt eſſe pro vna parte, valida, & pro altera inualida.*
32 *Defectus intentionis in vna parte gratiæ, non vitiat in alia parte.*
33 *Legitimatio prolis, quomodo ceſſet, ſi Oratores non vtantur diſpenſatione ad matrimonium contrahendum.*
34 *Proles ſuſcepta, tempore, quo Delegatus malitioſè differt exequi diſpenſationem, an ſit legitima, vt hic.*
35 *Prolis legitimãdę decretum in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo intelligendum.*
36 *Verbum,* prolem decernendo, *in diſpenſatione matrimoniali, quomodo accipiendum.*
37 *Proles poteſt legitimari, etiam extra actum diſpenſationis.*
38 *Etiam per ſucceſſorem Delegati.*
39 *Quod procedit etiam in diſpenſatione occulta, cum legitimatione prolis.*
40 *Filij ex inceſtu habiti, an per ſubſequens matrimonium, ſint legitimi quoad omnia.*
41 *Proles legitimata in foro conſcientiæ tantum, illegitima remanet in foro fori.*

Praxis ſequitur narratiua earundem Diſpenſationum.

CAP. II.

1 DIffamata, & innupta *remaneret.* Hæc eſt prima cauſa, propter quam petitur hic cum Oratoribus diſpenſari, videlicet, ne Oratrix ex copula ſubſequuta, diffamata, & innupta remaneat: & ſic ad ſuccurrendum famæ Oratricis; & occurrendum malis, quæ inde euenient, diſpenſatur; nam, niſi ipſi Oratori nuberet, profectò, nemo alius eam, ſic diffamatam, in vxorem duceret; ac peiora quidem mala ſequerẽtur, ceſſaretq; bonum, quod inde oriretur; cum matrimonium cõferat ad publicam vtilitatem, *Iaſ. in l. veluti, ff. de iuſt. & iur.* tribuatque humano generi immortalitatem. *Auth. de nupt. in princip. facit l. liberorum, in fin. ff. de verb. ſign.*

Notandum eſt tamen, quod licèt hic, & in alijs remotis gradibus ſufficiat, quod ad impetrandam diſpenſationem, ſimpliciter dicatur, quod Oratrix remaneret diffamata; id tamen non ita admittitur apud Datariam in propinquioribus gradibus,
2 puta in Primo, aut Secundo, vel in vtroq; niſi dicatur, quod ipſa mulier, etiam grauiter diffamata remaneret; ac inſuper, quod ipſis Oratoribus vitę periculũ immineret, quę quidẽ verba tempore fel. rec. Pauli Quinti initium duxerunt, & ita hodie obſeruatur. Crederem tamẽ, quod ſufficeret adijcere illam dictionem, *grauiter,* abſq; eo, quod dicatur, q; Oratoribus vitæ periculum imminere; quia ipſa dictio, abſque alio adiuncto, poteſt denotare peri-
3 culum, iuxtà illud. *Cicer. primo, de offic. ibi, ſic grauiter ægrotare, id eſt periculosè;* cuius quidem ſententiæ ſunt etiam periti Curiales.

Grauiaquè exinde ſcandala.

Sicut prima cauſa diſpenſandi deſumitur ex iuſtitia Oratricis, nimirum ad eius famæ dignitatem illæſam conſeruandam, ita hæc ſecunda deſumitur ex charitate, quæ proximis debetur, & ideo ſcandala fa-

4 faciunt à rigore iuris recedere, *c. ad aures,*
& ibi gloſ. cum multis concordantibus, *in*
verbo, ſcandala, de tempor. orden. cap. cum ex
iniunćto, de nou. oper. nunc. l. ſi de pupillo,
§. ſi quis riuos. ff. eod. DD. in cap. niſi, cum
pridem, de renunc. Fel. in cap. nihil. cum ſcan-
dalo, de praſcrip. & propter ſcandala, mul-
5 ta tolerantur, quæ alias repellerentur, &
corrigerentur *Couar. lib. 3. var. reſol. c. 10.*
Fariſ. de reſig. beneſ. lib. 3. q. 18. n. 15. Maſce-
rat. var. reſol. lib. 3. reſol. 9. n. 23. & ſicut ſcã-
6 dalũ dat iuſtã cauſam diſpẽſandi, ſic, & di-
ſpenſationẽ prohibendi, vt infra dicetur;
& pro bono pacis inducẽdæ, & ſcãdali ex-
tinguẽdi, iuris pręcepta relaxãtur, *c. ſi for-*
te, vbi gloſ. diſt. 3. dicit ꝙ Princeps debet
ſcãdalis obuiare; quia dant iuſtam cauſã
diſpenſandi in omni caſu, etiam prohibi-
to, *Ancbar. conſ. 339. Barb. conſ. 1. vol. ante-*
pen. lib. 3.

Poſſent veriſimiliter exoriri.

Non enim opus eſt ad hanc diſpenſatio-
nem impetrandam, vt ſcandala vigeant
tempore impetrationis, vel exequutionis
litterarum, neque verò, quod certò, atque
euidenter ſint omnino futura; ſed ſuf-
ficit ad hanc cauſam probandam, quod
timeantur futura ſcandala, vt potè inimi-
citiæ, & iurgia; vel quoties timetur forni-
cationis periculũ ratione iuuentutis con-
trahentium, *Paſin. conſ. 16. nu. 19.* relatum
per *Sanch. lib. 8. diſp. 19. n. 9.* qui *nu. 10.* do-
cet, quod ad eius veritatẽ ſufficit, vel pro-
babilis timor inimicitiarum, inter vtriuſ-
que cõſanguineos, aut incontinẽtię Ora-
torũ, vel concubinatus inter ſe, vel quod
mulier, ratione infamiæ, non poterit com-
petenter nubere, atq; incontinentiæ peri-
culum patietur, & ſic cauſam præbet ti-
7 mor tantum futuri ſcandali, & ita inten-
dit etiam ipſe Summus Pontifex per illa
verba in dictis litteris expreſſa, ibi, *Nos*
igitur, qui ſalutem quærimus ſingulorum,
ac ſcandalis quibuslibet ne eueniant, quan-
tum cum Domino poſſumus, libenter obuia-
mus &c. vndè loquitur de futuris ſcanda-
lis, quæ poſſent exoriri, niſi matrimonium
contrahatur; ſicut, etiam verſa vice vide-
8 mus, quod Epiſcopus, vt aliàs diximus,
poteſt impedire matrimonium, quando
adeſt timor futuri ſcandali; *Abb. in cap.*
cum in tua, de ſponſ.

Idemque dicendum eſt, vbi cauſa erit
ſola infamia, abſque copula ſequuta; licèt
illius ſola ſuſpicio adſit; ſed, vt ſupra di-
ctum eſt, vna ſuſpicio nõ ſufficit, quia plu-
res ſuſpiciones requiruntur, & probandæ
erunt, iuxta *gloſ. in l. 2. §. ætas, ff. de excuſat.*
tut. itaut Oratrix verè diffamata rema-
neat ob huiuſmodi ſuſpiciones, niſi matri-
monium ſequeretur; ex eo, quod à nõnul-
lis viſum fuit inter ipſos Oratores inter-
ueniſſe oſcula, amplexus, & confabulatio-
nes; ex quibus deprehenditur, etiam inter-
ueniſſe copulam, iuxta *gloſ. in l. quod ait*
lex. ff. ad l. Iul. de adult. vbi *gloſ.* ipſa ait, ex
his tactibus, induci argumentum ſceleris,
Ruin. conſ. 162. n. 4. vol. 1. Burſat. conſ. 218.
nu. 3. vol. 2. Maſcard. de probat. concluſ. 57.
n. 5. Couar. 4. decr. 2. par. 7. §. 6. nu. 3. vbi vo-
luit, mulierem reddi valdè ſuſpectam ex
oſculo.

Si preces veritate niti

repereris, nẽpè per
teſtium receptionem, qui non ſolum de-
ponant ſuper impedimento dirimenti, ve-
rùm, etiam, quod fuerit Oratrix ab Ora-
tore carnaliter cognita, adeo vt ſcandala
poſſent veriſimiliter exoriri; ipſaque mu-
lier diffamata, & innupta remaneret, nec
fuerit ab Oratore, vel ab alio eius nomine
rapta ab eius domo, ſed maneat in ſua li-
bertate in ipſa domo.

Hoc inſuper etiam in praxi notandum
eſt, quod ſi Delegato, aliquo modo in-
notuerit, Oratores denuò habuiſſe inter
11 ſe carnale commercium, nõ debet prop-
terea retardari exequutio diſpenſationis;
(ſicut debet, quando hæc noua copula
fuerit ſequuta, ſi diſpenſatio fuit obtenta
in forma pauperum, per rationes, & de-
clarationes ſuperius allatas) nam, vt be-
nè deducit *Sanch. d. lib. 8. diſp. 24. nu. 8.* re-
ctè poterit ipſe Delegatus exequi dictam
diſpenſationem, quæ iam retinet illius va-
lorem; quia nondum eſt conſummata
diſpenſatio, ſed Ordinarius, virtute man-
datis Apoſtolici de diſpenſando, debet
diſpenſare; quia per huiuſmodi copulam,
ſic nouiter ſequutam, non augetur impe-
dimentum, & nos etiam infra dicemus.

Ab inceſtus reatu &c.

Abſolutio ab huiuſmodi inceſtu, nemini
videtur reſeruata; ac propterea quilibet
inferior poteſt ab illo abſoluere Orato-
res, *vulgatur.* attamen, quia ea petitur ad
effectum contrahendi matrimonium, prę-
uia diſpenſatione Apoſtolica, cum non
poſſit cum ipſis diſpenſari, niſi prius fue-
rint abſoluti ab inceſtu, propterea ſtylus
ita ſe habet, vt in ſupplicatione petatur
abſolutio, & in litteris diſpenſationis cõ-
mittatur; & ſic per ſignaturam ſupplica-
tionis, Papa voluit totum negotium ad
ſe

ſe auocare, & inferiorum manus ligare *argum.tex.in cap. vt noſtrum, de appell.* ſicut etiam alibi diximus.

In ſimili enim videmus, quod ſi habens collationem alicuius beneficij à Summo Pontifice, indigeat aliqua diſpenſatione,
13 nõn poteſt Epiſcopus cum eo, quoad tale beneficium diſpenſare; licèt aliàs poſſet, *Abb.in cap.poſtulaſti, nu. 10. de cler. ord.n.in.Simonet.de reſeruat.q.64. nu 6. vt per Gonz.gloſ.52.nu.22.verſ Imò ſtylus.*

Præterea, per iam ſupra allatas declarationes Sacræ Congregationis habes, quod expreſſio huiuſmodi inceſtus eſt adeo neceſſaria; vt niſi ille exprimatur,
14 diſpenſatio ſit ſubreptitia, & ſtylus inoleuit Romanæ Curiæ, vt in ſupplicatione pro diſpenſatione cum inceſtuoſis, vbi agitur de matrimonio contrahendo, ſecuta copula ſcienter, vel ignoranter, ſuper gradibus remotis, aliiſque impedimentis, petatur abſolutio ab excommunicationis ſententia, quam Oratores propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi &c. & nihilominus poſtmodum in litteris diſpenſationis ſuper ipſa ſupplicatione, expediendis, nunquam datur abſolutio à dicta excommunicationis ſententia, ſed tantum ab inceſtu, & exceſſibus ſupradictis, cum dictæ excommunicationis abſolutio poſſet etiã dari in ipſis litteris. Huius rei ratio eſt, quia contingere poteſt, quod Oratores ob huiuſmodi inceſtum, reperiantur excommunicati per aliquam conſtitutionem Synodalem, ab Ordinario promulgatam, ſiuè per illius caſus in Synodo Diœceſana reſeruatos; quia iam poteſt dictus Ordinarius illos in pœnam peccati, excommunicare; cum de iure, inceſtuoſi ſint excommunicandi: ſicque videtur quod hic, ſola ſupplicationis ſignatura ſufficiat pro abſolutione ab huiuſmodi excommunicatione, incurſa propter talem inceſtum.

15 Neceſſariò tamen danda eſt hęc abſolutio, etiam ab excommunicationis ſententia, quæ datur etiam in litteris, vbi Oratores petunt ſecum diſpenſari ſuper impedimentis Primi, & Secundi gradus, cũ copula ſequuta, aut illius ſuſpicione; quo caſu, litteræ expediuntur per breue ſub annulo Piſcatoris; nam per *Conſtitutionem fel. record. Grigorij XIIII. quæ incipit, Sicut antiquus, Anno Domini 1590. Kal. Martij, Anno Primo ſui Pontificatus,*
16 adiectę ſunt excommunicationis, alięque pœnæ contra inceſtuoſos huiuſmodi, & ſtatuitur, quod deinceps ſuper Primi, aut Secundi tantum Conſanguinitatis, aut affinitatis graduum, etiam mixtorum impedimentis, cum quibuſuis perſonis, neque in contrahendis, vbi carnalis copula, cum ſpe, vel ſine ſpe obtinendæ diſpenſationis, etiam prole ſuſcepta, vel diffamatio copulæ interuenerit, neque in ſic, pro tempore contractis, etiam ſcandalorum, & inimicitiarum, vel alio quouis prætextu, neque etiam ceſſantibus circumſtantijs ſupradictis, niſi cum perſonis, nimirum cum magnis Principibus, & ex cauſis, ſcilicet publicis à *Concilio Trident.ſeſſ.24.de reform.matr.c.5.* admiſſis, in contrahendis matrimonijs huiuſmodi nullo modo, aut ipſe, aut ſucceſſores diſpenſare intendant: idque intelligendum ſit, niſi contrarium expreſſè in dictis diſpenſationibus exprimatur. In virtute quoque Sanctæ obedientiæ, & indignationis ſuæ pęna, diſtrictè præcipiendo interdixit, ne aliquis cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, etiam Regiæ, vel Imperialis, Summo Pontifici, vel Miniſtris eius pro huiuſmodi diſpenſationibus obtinendis, quomodolibet intercedat, ſciturus, alioquin ſe in his omnino repulſam paſſurum. Et demum, locorum Ordinarijs, in virtute etiam ſanctę obedientię præcipitur, vt contra huiuſmodi inceſtuoſos, tam viros, quàm mulieres, cuiuſcunque ſtatus, gradus, dignitatis, ordinis, & conditionis exiſtant, iuxtà Sacrorum Canonum decreta procedant, ipſoſque excommunicatos declarent; ac tanquam tales à Chriſti corpore, & Eccleſiæ Dei vnitate ſeparatos, ingreſſum Eccleſiarum prohibeant, & grauiter puniant, atque matrimonia per eos contracta, dirimant, & irrita declarent, ipſoſque ab inuicem ſeparent. Et ſic etiam in praxi videmus, quod in litteris diſpenſationum huiuſmodi, quæ, vt dictum eſt, per Breue expediuntur, committitur Ordinario, ſeu Vicario, vt ipſos Oratores, non ſolum ab inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi, verum etiam ab excommunicationis, aliiſque cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, & temporalibus, tam à iure, quam ab homine, contra ſimilia perpetrantes, promulgatis, quas ipſi Oratores propterea incurrerunt, abſoluat: quod quidem non ſeruatur in diſpenſationibus ſuper gradibus remotioribus.

Et recepto ab eis iuramento &c. Non enim ſufficit, Oratores narraſſe

Sum-

Summo Pontifici in principio ſupplicationis, quod non ſe cognouerint ſub ſpe facilius habendæ diſpenſationis, ſed il-
17 le vult, hæc verba apponi in diſpoſitiua litterarum, quæ magis attenditur, quàm narratiua, *Ludouiſ. deciſion. 522. num. 4.* vt per ea, ſic geminata, deprehendatur, voluiſſe Papam omnino debere fieri mentionem de inceſtu, cum ſpe facilioris diſpenſationis; quia iſta ge-
18 minatio clauſularum, ſeù verborum, vltra ſolitum, operatur, & oſtendit maiorem deliberationem *Bald. in l. fructus C. de action. empt. Iaſ. in l. nominatim. nu. 8. ff. de lib. & poſth.*

Quod quidem iuramentum, debet
19 præſtari in manibus ipſius Delegati; nam licèt, quoad receptionem teſtium, poſſit ille alium ſubdelegare, vt aliàs diximus; hoc tamen ſibi permittitur poſt accepta iuramenta teſtium, vt ait *Genuen. in praxi Curiæ Archiep. Neapolitan. cap. 69. ſub nu. 9.* cœtera verò omnia tenetur per ſe ipſum explere, per tot clauſulas in dictis litteris appoſitas. ex quibus impeditur ſubdelegatio; cum ſit electa induſtria perſonæ, per ea quæ tradit *Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 68. nu. 11. Sanch. lib. 8. diſp. 27. nu. 48. Theſaur for. Eccleſ. p. 1. cap. 5. nu. 49. & p. 2. cap. 2. nu. 16.*

Verùm, quia, attenta ueriori opinione, per prædictas clauſulas denotantes ſimpliciter electionem induſtriæ perſonæ, non impeditur ſubdelegatio quoad reliqua; cum quamplurimæ ſint diœceſes talis amplitudinis, ut Oratores ſatis diſtent à Ciuitate, ubi eſt Epiſcopus, & illius Vicarius, ita ut non ſit ita facilis ad illos acceſſus, propterea conſuetudine introductum eſt, ut uideo, tam in hac, quàm in alijs Curijs Eccleſiaſticis, obſeruari, ut hoc iuramentum committatur Parocho Oratorũ, ſiuè Vicario foraneo illius loci; cui mandatur ab ipſo Delegato, ut ab ipſis Oratoribus recipiatur huiuſmodi iuramentum, eoſq; abſoluat ab inceſtu, præuio decreto einſdem Delegati, tenoris ſequentis, uidelicet.

Perill. & admodũ Reuerendum D. Vicarium Generalem N. Delegatum apoſtolicum, fuit prouiſum, & decretum, quod ſupplicantes abſoluantur, prout præſenti decreto abſolui mãdatur in foro conſciẽtiæ ab inceſtu, & exceſſibus in litteris Apoſtolicis expreſſis, à Reuer. Parocho Sãctæ Mariæ Gratiarum loci N. impoſita eis pro modo culpæ pœnitentia ſalutari; recepto prius ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habendæ diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum non commiſerint, &c.

Hic profectò cadit illa quæſtio, quam mouet *Sanch. d. lib. 8. diſput. 25. nu. 15.* nempè, quid dicendum ſit, quando Sum. Pontif. diſpenſat cum conſanguineis, uel affinibus ſub hac conditione, *dummodo copula non interuenerit*? Cui quæſtioni nos breuiter, iuxta praxim, reſpondendum eſſe duximus, quod hodie (quidquid antea
20 obſeruatum fuerit) nunquam in diſpenſationibus iſtis apponitur clauſula, ut ſuper hoc interrogentur, quæ tantum apponitur, quando diſpenſatio impetrata eſt cum mentione copulæ; quia tunc accipitur iuramentum, quod ſub ſpe facilius habendæ diſpenſationis, non ſe cognouerint, ut ſupra dictum eſt.

Verùm, ſi nihilominus contingat ipſos Oratores ab Executore interrogari, an
21 copula prædicta interuenerit; ſi ita ſit, eaque fuerit occulta, nec ſuper ea obtenta diſpenſatio in foro conſcientiæ ab Officio Sacræ Pœnitentiariæ, tenentur Oratores illam fateri ad iudicis interrogationem, ait enim *id. Sanchez d. nu. 15.* quod ſi nolint fateri, non vtantur diſpenſatione; ea enim interrogatio non eò tendit, vt illi puniantur, ſed vt impediatur vſus ſubreptitiæ diſpenſationis, & matrimonium irritum: ſed poſtea contrarium ſentiendo, ait, hoc modo Oratores, negando ipſam copulam, omni culpa vacare quamuis id negetur, etiam cum iuramento; quia hoc iuramentum eſt verum; cuius ſenſus eſt, non feci inceſtum, vt ſubſtat in hoc foro externo, in quo iudex rogat.

Nunquam tamen defuerunt, qui ſub ſpe facilius impetrandæ diſpenſationis, ſe carnaliter cognouerunt, & litteris diſpẽſationis huiuſmodi impetratis, medio iu-
22 ramento, ſpem hanc, ab eis conceptam, negarunt: quod, ſi fuerit ita occultum, vt per Officium Sacræ Pœnitentiariæ illis ſuccurri poſſit, ad illud habetur recurſus, narrando, quod ipſi aliàs cupientes inuicem matrimonialiter copulari, diſpenſationem à Sede Apoſtolica ſuper impedimento Quarti Conſanguinitatis, quo inuicem ſunt coniuncti, cum copula, obtinuerunt; nulla tamen facta mẽtione, quod ſub ſpe facilius habendæ dictæ diſpenſa-

tionis,

tionis, ſe carnaliter cognouerant; imò id coram Ordinario loci, cui litteræ prædictæ fuerunt directæ, medio iuramento negarunt:& quia occultum eſt Oratores,ſpē huiuſmodi tacuiſſe,publicum verò impetraſſe prædictam diſpenſationem: & niſi illa ad effectum perducatur, ſcandala orirentur proindeq; Confeſſario committitur abſolutio à premiſſis, & dummodo occultum ſit, dictam diſpenſationem nullam eſſe ob ſpei prædictæ raciturnitatem; vt poſtquam cum ipſis Oratoribus, ſuper dicto impedimento,& alijs præmiſſis, ſeruata forma dictarum litterarum diſpenſatum fuerit,cum ipſis Oratoribus diſpenſet.

Pari modo ſuccurritur Oratoribus,qui cupientes etiam matrimonialiter copulari, vt facilius diſpenſationem ſuper aliquo impedimento impetrarent,ſe carnaliter cognouerunt,& cum hac ſpe obtentis litteris diſpenſationis, intra tempus ſeparationis ſibi à Delegato impoſitæ, ſe denuo carnaliter cognouerunt; & licet contenta in eiſdem litteris adimpleuerint, nondum tamen ad actum præſtationis iuramenti,quod ſub dicta ſpe ſe nō cognouerint, deuenerunt; & quia ob tacitam ſpem prædictam, & nouam copulam ſubſequutā,de validitate dictæ diſpenſationis dubitant, cum publicum ſit, ipſos dictas litteras diſpenſationis impetraſſe, ac in eis contenta adimpleuiſſe, impedimenta verò ex præmiſſis prouenientia,occulta ſint;& niſi matrimonium contrahatur, ſcandala orirentur, committitur ſimiliter Confeſſario, vt eos abſoluat; iniuncta inde eis graui pœnitentia ſalutari; quodque arbitrio eiuſdem Confeſſoris,faciant eleemoſynam, illius nutu in pauperum alimenta diſtribuendam, Et dummodo impedimentum ex inceſtuoſa cognitione, ac ſpe prædicta proueniens, occultum ſit, & niſi matrimonium contrahatur,ſcandala orirētur, cum ipſis Oratoribus, poſt quam aliàs ritè, & iuxta formam litterarum prædictarum, verificatiſque in eis narratis ſuper impedimento dicti Tertij gradus Cōſanguinitatis diſpenſatum fuerit quod præmiſſis non obſtantibus, cum eiſdem diſpenſet.

Et quatenus &c. parito iudicato.

23 Quod quidem intelligendum eſt, ſi, Ordinarius, ipſos Oratores ob huiuſmodi inceſtum forte declaraſſet excommunicatos, vt dictum eſt, aut illos quoquomodo ad alias pœnas condemnaſſet;quandoquidem debent illius ſententiæ latæ, ſeù ferendæ prius omnino parere. Idem quoque dicendum eſt, ſi fuerint ad forum iudicis ſæcularis delati,vt plectantur pœnis inceſtus; vtroque enim caſu tenentur parere, vt innuit illa dictio, *quoquomodo*, quæ, cum ſit vniuerſalis, comprehendit omnes modos, *Menoch. conſ. 344. nu. 19. Maſcard. de probat. concluſ. 1131. nu. 16.*

Nec prius poſſunt Oratores ipſi ad matrimonium,vigore diſpenſationis admitti, quàm iudicato paruerint: clauſula

24 enim hæc, *parito iudicato* tribuit iuriſdictionem conditionalem; ac propterea illam ſuſpendit, donec fuerit paritum, & proceſſus dictæ diſpenſationis antea factus,erit nullus,& ſine iuriſdictione, *Rot. Rom. apud Farinac. deciſ. 68 nu. 1. tom. 1. p. 1.* & ita neque Vicarius Executor, nec Ordinarius poteſt procedere, nec Oratores poſſunt audiri,niſi prius verificato, quod paruerint iudicato, *Put. deciſ. 16. vt lit. pend. & deciſ. 429. lib. 1.* ac debent parere integraliter, *Lodou iſ. deciſ. 566. nu. 2. & ibi addit. nu. 3.* quia cum dicta verba poſita ſint in ablatiuo abſoluto, conditionem important, *l. à teſtatore, ff. de condit. & demonſtr. Iaſ. in l. 2. nu. 12. C. de iur. emphyt. Caputaq. deciſ. 111. nu. 3. p. 1.*

25 Propterea non ſufficit,quod Oratores velint præſtare cautionem de parendo iudicato, vt poſſit interim Delegatus exequi litteras diſpenſationis; cum id poſitum ſit ſub conditione quare debet adimpleri in forma ſpecifica, non autem per æquipollens, iuxta *tex. in l. qui hæredi, §. Mœuius, ff. de condit. & demonſtr. Surd. conſ. 186. nu. 19.*

26 **In vtroq; foro** *authoritate noſtra diſpenſes.* Hic enim publicum eſt,Oratores inter ſe carnale commercium habuiſſe; quia forte Oratrix ab Oratore antea grauida reddita eſt: ac propterea egent abſolutione, & diſpenſatione pro vtroque foro. Si enim copula eſſet occulta, parum refert de ea in diſpenſatione pro foro externo, mentionem fieri,ſi alia allegatur cauſa ad cōtrahendum; cum ſatis ſit, petere abſolutionem in Sacra Pœnitentiaria,explicato quoque ibi impedimento dirimenti, ſuper quo,aut diſpenſauit, aut diſpenſaturus eſt Pontifex, & ita docet quotidiana praxis, & teſtatur *Sanch. d. lib. 8. diſp. 25. nu. 11.* qui ibi ſubdit,quod ſuper inceſtu non impetratur vera diſpenſatio, cum

ille

jlle non ſit impedimentum,ſed ſuppletur
vitium diſpenſationis Pontificiæ, in qua
narrandus eſt hic inceſtus,vt valida eſſet.
Verum eſt tamen, quod ſtylus Sacræ
Pœnitentiariæ requirit, quod in his caſi-
bus,non modò petatur abſolutio ab ipſo
inceſtu, verùm etiam diſpenſatio ſuper
impedimento, licèt iam ſuper eo obten-
ta fuerit, vel obtinebitur diſpenſatio in
vtroque foro.

Prolem ſuſceptam, *ſi qua ſit, & ſuſci-
piendam &c.* Duo in his litteris concedū-
27 tur,nempè mandatum de diſpenſando,
ac poteſtas legitimandi prolem ſuſcep-
tam,& ſuſcipiendam: & ſic vnum ab al-
tero diſtinctum; Vndè ſi fortè manda-
tum, quoad diſpenſationem ſuper im-
pedimento dirimenti, non potuiſſet ha-
bere effectum,propter ſuperuenientem
mortem alterius Oratorum,valebit nihi-
28 lominus poteſtas legitimandi prolem
huiuſmodi,etiam in præiudicium venien-
tium ab inteſtato, *Anchar.conſ.*409.quem
refert *Gonzal.ad regul.8.Cancell.gloſ.5.
§.9.nu.27. Rot.deciſ.*207.*nu.*2.*&* 3.*p.*1.
*diuerſ.Seraph.deciſ.*1121. ſicut dicimus à
29 pari,quod nulla exiſtente reſignatione,
ob non factam publicationem à reſigna-
tario cum reſeruatione penſionis, reſi-
gnans non admittit penſionem ſibi re-
ſeruatam,vel aliud ius, *Pariſ. de reſign. be-
neſ.lib.*11.*q.*7.*nu.*57. quare, ſi huiuſmodi
beneficium impetretur ab alio,iſte impe-
trans tenebitur ad penſionem iam impo-
ſitam ad fauorem reſignantis, *Grat.di-
ſcept.foren.cap.*1,8.*nu.*50. ita pariter in
gratia Coadiutoriæ cum futura ſucceſ-
30 ſione, quę continet in ſe duplicem gra-
tiam æquè principalem, quarum vna eſt
gratia Coadiutoriæ,quæ expirat per obi-
tum Coadiuti; altera verò continet fu-
turam ſucceſſionem, cum primùm vaca-
uerit beneficium, iuxtà tenorem littera-
rum prædictæ Coadiutoriæ *id.Gonzal.d.§.
9.nu.*53.& ego ipſe dicam in *mea pract.
beneſ.*

Ita in propoſito dicimus,quod poſſunt
litteræ huiuſmodi exequutioni deman-
dari,quoad illam partem,quę continet le-
gitimationem prolis; quamuis non poſ-
ſint quoad aliam, quæ continet impedi-
menti diſpenſationem, *Rota deciſ.*207. *p.*
1.*diuerſ.* cuius verba ſunt,videlicet.

Domini tenuerunt diſpenſationem ad
effectum legitimationis filiorum valuiſ-
ſe, quia gratia Pœnitentiarię continebat
duo æque principaliter, mandatum, vi-
delicet de diſpenſando,vt Ioannes Bapti-
ſta, & Angela manerent in matrimonio
contracto, non obſtante Quarto Conſan-
guinitatis gradu;quo erant coniuncti, &
de legitimando filios,iam natos; qui filij
iam nati,ſtante prædicto Conſanguinita-
tis impedimento, non efficiebantur legi-
timi, ob legitimum matrimonium ſub-
ſequutum,vt per *Abb.in cap.tanta,nu.* 14.
qui fil. ſint legit. ſed prouenjebat hæc le-
gitimitas ex approbatione Papæ,qui,ra-
tificando matrimonium,ita de facto con-
tractum,legitimauit prolem in figura ma-
trimonij ſuſceptam, vt per *Anchar. conſ.*
409.*Put.deciſ.*482.*alias* 484.*lib.*2. Vnde
licet gratia,quoad contractum matrimo-
nij, non poſſit habere effectum, debet
tamen demandari exequutioni,quoad le-
gitimitatem; in qua nullum adeſt impe-
dimentum, *Butr. in cap. conſtitutus, nu.*
22. *de reſcrip. Felin. in cap.ſedes col.* 1.*nu.*
2.*eod.tit.* Et hęc duo dixerunt Domini
contineri in gratia,non tanquam cōnexa,
vel dependentia ad inuicem,ſed tanquam
æquè principalia;quia narrata ſunt apta,
& ſufficientia ad vtrunque, etiam princi-
paliter obtinendum.

Nulli enim dubium eſt, neque incon-
31 ueniens oritur,quod eadē gratia pro vna
parte ſit valida,& pro altera inualida;vn-
de, licèt ceſſet,quoad partem inualidam,
ſuſtinetur tamen quoad validam, *d. cap. ſi
eo tempore de reſcrip.in* 6. ſicut etiam dici-
mus, quod defectus intentionis in vna
parte gratiæ, non vitiat gratiam in alia
parte diſtincta,& ſeparata, in qua ceſſat
defectus, *id.Gonz.d.§.9.nu.*59.

Hinc inferri etiam poteſt ad caſum
permutationis duorum beneficiorum,
quæ non deſinit valere, quamuis alter
compermutantium, ob ſuperuenientem
mortem,non aſſequatur beneficium;quia,
cum vna collatio facta ea cauſa permu-
tationis,ſit ab alia ſeparabilis,licèt altera
non habeat effectum,non propterea de-
ſinit valere permutatio,quoad aliam,ſicut
aliàs diximus de eo, qui obtinuit diſpen-
ſationem matrimonialem ſuper duobus
impedimentis; nam ſi tempore exequu-
tionis litterarum diſpenſationis, non
duo impedimenta,ſed vnum tantum ade-
rit, valebit diſpenſatio, quoad illud im-
pedimentum, quod verè,& realiter exi-
ſtit; quia vtile,per inutile non debet vi-
tiari, vt per *Achillem de Graſſ.deciſ.*3.*nu.*
4.*&* 5.*ſuper. reg. de valore exprim.* ſicut
paſſim practicatur,& ſupra diximus.
33 Ceſſabit tamen ratio premiſſorum, ſi

obten-

obtenta diſpenſatione cum ſupradicta
mentione legitimationis prolis, parentes,
pœnitentia ducti in caſu matrimonij cō-
trahendi, non inirent ipſum matrimoniū:
nam tali caſu credit *Sanch. d. 21 ſp. 7. nu. 5.*
non valere huiuſmodi legitimationem.
quæ conceditur tantùm in fauorem dicti
matrimonij contrahendi; cum aliàs di-
ctam legitimationem Papa non conceſ-
ſiſſet; quia, cum nulla ratio reddi poſ-
ſit, ex qua hæc legitimatio deprehenda-
tur, profectò ea facienda per Exequuto-
rem diſpenſationis, dependet à matrimo-
nio contrahendo; quare, niſi illud con-
trahatur, ceſſat cauſa; & ſic ceſſare debet
effectus, *vulgatis iuribus &c.*

Eſt autem diſpar ratio de hoc, & caſu
ſuperiori: in illo enim, quod gratia di-
ſpenſationis debitę exequutioni non de-
mandetur, impedimentū eſt neceſſarium,
puta ob mortem; hic autem eſt volunta-
rium; quare, licèt gratia diſpenſationis
ſuper impedimento canonico, ſit diſtin-
cta à gratia legitimationis prolis, quo fit,
vt reddita impoſſibili illius exequutione,
poſſit hæc exequutioni mandari, nihilo-
lominus tamen, quia prolis legitimatio
pertinet ad bonum matrimonij, quod
coniuges voluntariè reſpuunt in ſecundo
caſu; ideò ſine illo, locum habere non
debet.

Hinc, diſpenſatio prçſumitur inter vi-
rum, & vxorem, qui in gradu prohibito
contraxerunt, ſi per decem annos conti-
nuos, & vltra in matrimonio vixerint, &
mortui ſunt; quia diuturnitas, qua in
figura matrimonij fuerunt uir, & vxor
facit, quod proles illegitima, habeatur
pro legitima, concurrente publica igno-
rantia, *Caputaquen. deciſ. 269. p. 1. & deciſ.
25. nu. 1. p. 2.*

Neque ab hac noſtra praxi diſſonat,
quod notat *Genuen. in prax. Cur. Ar-
chiep. Neap. cap. . nu. .* in caſu diſpenſa-
tionis matrimonialis, nimirum, quod ſi
ex diſpoſitione teſtatoris, nō poſſunt ali-
qui ſuccedere, niſi fuerint nati ex legiti-
mo matrimonio; & quidam conſangui-
nei de facto contraxerunt matrimonium;
poſtmodum verò impetrarunt diſpenſa-
tionem à Papa, directam Epiſcopo, qui
34 cum eis diſpenſaret, ſi ipſe Epiſcopus ma-
litioſè adhibuerit moram in diſpenſan-
do; & interim filius natus eſt, qui natus
eſſet legitimus, ſi Epiſcopus diſpenſaret,
an talis filius ſuccedat? & concludit af-
firmatiuè, cum diſpenſatiò debita fuerit,
per diuerſa iura, ibi per eum allegata.

Legitimam decernendo,

35 Non enim ſufficit diſpenſare vigore ha-
rum litterarum, vt matrimonium con-
trahatur, niſi in licentia, ſeù decreto Or-
dinarij exprimatur, quod etiam legitima-
uerit prolem antea ſuſceptam; quia illa
non remanebit legitima vigore matrimo-
nij; ſicut ea, quæ poſt illud contractum,
ſuſcipienda erit; nā proles poſt contractū
matrimonium ſuſcipienda, eſt ex natura
rei, legitima, tanquam ex vero matrimo-
nio orta; proles verò iam antea ſuſcep-
ta, non legitimatur per ſubſequens ma-
trimonium; cum illa ſit ſpuria, per *tex.
in cap. tanta, qui fil. ſint legit.* & ſic ſolum
legitimatur ex decreto Ordinarij, ſeù al-
terius Exequutoris litterarum huiuſmodi
diſpenſationis, cui committitur, vt ſi pre-
ces veritate niti repererit, cum Oratori-
bus ſuper impedimento diſpenſet, ac de-
cernat prolem ſuſceptam legitimam,
Sanch. lib. 8. diſp. 9. num. 16. circa medium,
vbi ſubdit, quod ſupradictum verbum, *de-
36 cernendo*, accipitur propriè pro decreto
interponendo reſpectu prolis ſuſceptę,
& impropriè pro declarādo reſpectu pro-
lis ſuſcipiendæ.

Sed quid agendum, ſi Exequutor, diſ-
penſando ſuper impedimento ſupradi-
cto, omiſerit prolem ſuſceptam legiti-
37 mam decernere, an poterit eam quan-
docunque decernere, etiam extra actum
diſpenſationis?

Et hoc videtur deduci ex ijs, quæ ſupra
diximus, nēpè, quod vnū ab altero nō de-
pendet; ac propterea dictus Exequutor,
poſt litterarum exequutionē, quoad diſ-
penſationem, poterit quandocunque ſibi
placuerit, durante eius officio, ipſam pro-
lem legitimam decernere; quia exequen-
do quoad diſpenſationem tantùm, non
fuit plenè functus officio ſuo, partem ſibi
commiſſam relinquens, *id. Sanch. d. diſp.
9. num. 17. vbi* etiam ſubdit, quod ſi iam
Exequutor depoſuerit officium, vel obie-
38 rit, vel fuerit abſens à diæceſi, eius ſucceſ-
ſor in officio, poterit exequi has litteras
quoad legitimationem prolis.

Sicut etiam id locum ſibi vendicat in
alijs diſpēſationibus ſuper impedimento
39 occulto in foro conſcientiæ tantùm im-
petratis; quæ iuxta ſtylum *Sacræ* Pœni-
tentiariç, diriguntur diſcreto viro Con-
feſſori Magiſtro in Theologia, vel decre-
torum Doctori; nam ſi ipſe diſpenſauerit
tantùm ſuper impedimento occulto, &
omiſerit declarare prolem legitimā iuxta

facul-

facultatem ſibi traditam, poſſet Orator eligere alium ſimilem Confeſſarium, qui declaret huiuſmodi prolem legitimam; & hoc modo creditur intellexiſſe *Sanch. d.num.17.* licet id non explicet.

Neſcio tamen, quomodo id poſſet in praxi ſeruari, ſtante clauſula appoſita in fine litterarum eiuſdem Sacræ Pœnitentiariæ, nempè quod Confeſſarius teneatur lacerare dictas litteras, poſtquam illarum vigore diſpenſauerit; & hoc ſub pæna excommunicationis latæ ſententię, vt ſuo loco dicetur: quomodo enim alteri Confeſſario pręſentari poterunt ſi illæ non extant? reſcriptum namquè tribuit iuriſdictionem Exequutori, *Caſſador. ſuper regul. decíſ. 33. num. 3. & de reſtit. ſpol. decíſ. 8. num. 10.*

Supereſt, breuiter videamus, num filij habiti ex inceſtu narrato in ſupradictis litteris diſpenſationis, poſt illarum exequutionem, efficiantur legitimi per matrimonium ſubſequens; & ex eo verè legitimi cenſeantur, quoad omnia, etiam ad
40 ſucceſſiones, fideicommiſſa, & maioratus; ſicut naturales, an verò legitimatio iſta ſit cenſenda, ac ſi eſſet facta à Summo Pontifice ſeparatim, abſque matrimonio; ita vt ſolùm proſit ad ſpiritualia, & Eccleſiaſtica, vt in dies impetrantur ad ordines, & beneficia; & ſic tanquam facta per reſcriptum Papæ?

Hanc queſtionem mouet *Garc. de benef. p. 7. cap. 2. num. 39.* qui *num.* 40. reſoluit, quod huiuſmodi illegitimi per ſubſequēs matrimonium efficiantur legitimi, quoad omnia, etiam ad ſucceſſiones, fideicommiſſa, & maioratus; cum iſta legitimatio non fiat per Papam, abſque matrimonio, ſed ratione matrimonij, & reſpectu illius, dependenterquè ab illo; extendendo, & ampliando diſpoſitionem, & fauorem *cap. tanta, qui fil. ſint legit.* vt intret etiam in iſto caſu; ex eo quod, ſi Oratores ſic diſpenſati, poſtea non contraherent matrimonium inter ſe, proles antea ſuſcepta, non remaneret legitima; nec virtute huiuſmodi diſpenſationis poſſent, vt diximus, legitimari.

Et hic obiter nota, quod cum proles legitimabitur per Confeſſarium, vigore litterarum Sacræ Pœnitentiariæ in foro conſcientiæ tantùm; ſi impedimentum ad contrahendum, quod prius erat oc-
41 cultum, detegetur, ipſa proles reputabitur illegitima, *Sanch. lib. 8. diſp. 34. nu. 47. & ſeq.* donec deſuper fuerint impetratæ literæ diſpenſationis in vtroque foro, cum conſueta clauſula, legitimationis prolis ſuſceptæ &c.

SVMMARIVM

1 *Diſpoſitio* Cōcil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 5. de reform. matrim. *an habeat locum in quibuſcunque impedimentis dirimentibus.*

2 *Reſoluitur affirmatiuè, & quæ ſit ratio.*

3 Clem. Eos, de conſang. & affin. *tenor proponitur:*

4 *Matrimonium in gradibus prohibitis ſcienter contrahentes, ex Conſtitutione* Clem. VII. *puniuntur, & illius tenor proponitur.*

5 *Et quomodo puniantur ex Conſtitutione* Pauli IIII. *cuius tenor etiam proponitur.*

6 *Cauſa iuſtiſſima requiritur ad diſpenſandum cum ijs, qui ſcienter contraxerunt.*

7 *Formula ſupplicationis diſpenſationis de ſcienter contracto.*

8 *Matrimonium fuiſſe ſcienter contractum; in ſupplicatione explicandum.*

9 *Error iuris, non prodeſt.*

10 *Ignorantia iuris, neque ruſticos excuſat.*

11 *Matrimonium ſcienter contrahens in gradu prohibito inuitus, non punitur.*

12 *Et quinam alij ſint ab illius pœnis, immunes.*

13 *Clauſula*, Non quidem peccandi data opera &c. *cur apponatur in diſpenſationibus de ſcienter contracto.*

14 *Diſpoſitio* Clem. Eos, de conſang. & affin. *ligat tantùm contrahentes matrimonium.*

15 *Et an puniat conſulentes matrimonium, ſic ſcienter contrahi.*

16 *Mediator criminis, dicitur ipſum delictum committere.*

17 *Pœna, non extendenda de vno caſu ad alium.*

18 *Matrimonium clandeſtinum, quod dicatur.*

19 *Forma ſubſtantialis, non poteſt alterari.*
20 *Matrimonium clandeſtinum ſex modis contrahitur.*
21 *Matrimonij clandeſtinitas, ad tres ſpecies reſtringitur.*
22 *Matrimonium, de facto contrahentes, incurrunt pęnas* Clem. Eos, de conſang. & affin.
23 *Et quę ſit ratio.*
24 *Matrimonium ignoranter contrahentes, omiſſis publicationibus, puniuntur.*
25 *Formula ſupplicationis de matrimonio ignoranter clandeſtinè contracto proponitur.*
26 *Paria ſunt, aliquid non facere, vel minus legitimè facere.*
27 *Diſpoſitio* Clem. Eos de conſang. & affin. *non punit carnalem copulam, ſed contractum matrimonij.*
28 *At verò* Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 5. *punit vtrumque.*
29 *Separari debent, qui ſcientes impedimentum, matrimonium contraxerunt.*
30 *Pęnę* Auth. inceſtas nuptias, C. de nupt. *approbantur de iure canonico.*
31 *Matrimonium ſcienter contrahentes, egent abſolutione à generali excommunicatione.*
32 Excommunicatio *generalis, quę.*
33 *Matrimonium contrahentes ſub conditione, ſi* Papa diſpenſauerit, *an incurrant pęnas* Clem. Eos, de conſang. & affin.
34 *Et reſoluitur negatiuè.*
35 *Matrimonium de nouo contrahendum, ſi ob impedimentum dirimens, non tenet.*
36 *Subſtantialia, vbi deficiunt, nihil dicitur actum.*
37 *Ratificatio, nunquam retrotrahitur.*
38 *Procurator ad reſignandum, ſi non ſeruet formam mandati, requiritur nouus conſenſus.*
39 *Matrimonium ſub conditione, ſi* Papa diſpenſauerit, *adueniente diſpenſatione, requirit nouum conſenſum.*
40 *Publicationes, in matrimonio contrahendo vigore diſpenſationis, quare requirantur.*
41 *Defectus conſenſus in matrimonio contracto, excludit nouas ſolemnitates, ſi eſt occultus.*
42 *Matrimonium, cum impedimento occulto, contractum, an egeat eiſdem ſolemnitatibus.*
43 *Et reſoluitur negatiuè.*
44 *Matrimonium publicè contractum, cum impedimento dirimenti occulto, denuò ſecretè contrahendum.*
45 *Matrimonio contracto ſub ſpe facilioris diſpenſationis, erit de hoc mentio facienda in diſpenſatione.*
46 *Diſpenſatio in radice matrimonij ſcienter contracti in gradu prohibito, operatur etiam in pręiudicium venientium ab inteſtato, & quare.*
47 *Papa, poteſt reuocare leges à ſe, & à ſuis prędeceſſoribus factas.*
48 *Diſpoſitio loquens de filijs natis ex legitimo matrimonio, comprehendit etiam legitimatos diſpenſatione Apoſtolica.*
49 *Diſpenſatio in radice matrimonij, quid ſit.*
50 *Proles habita ex inceſtu, nullo pręcedente matrimonio irrito, non legitimatur quoad temporalia, & ſecularia.*
51 *Diſpenſante Papa ſuper radice matrimonij, non requiritur nouus conſenſus.*
52 *Clauſula*, Prolem ſuſceptam &c. *non eſt neceſſaria, propter filios natos in figura matrimonij, ſed propter antea natos.*
53 *Papa, quomodo, auferendo impedimentum, diſponat ſuper radice matrimonij.*
54 *Diſpenſatio in radice matrimonij, comprehendit tantùm prolem ſuſceptam in figura matrimonij, non autem natam, & conceptam ante matrimonium.*
55 *Diſpenſatio in radice matrimonij, legitimat prolem ſuſceptam, etiam vno coniugum in mala fide exiſtente.*

Non

56 *Non conceditur ſimpliciter, & ſine cauſa.*

57 *Papa, non debet vti plenitudine poteſtatis ſine cauſa, & quare.*

58 *Diſpenſatio in radice matrimonii, non eſt directè in lege ciuili, eiuſque effectibus, & quare.*

59 *Diſpenſatio ſuper impedimento lege diuina matrimonium dirimenti, quomodo intelligenda.*

60 *Diſpenſatio, ſuper radice matrimonii, nulliter contracti ex defectu conſenſus, non habet locum.*

61 *Clauſula*, Superuiuens, *cur adiiciatur in aliquis diſpenſationibus matrimonialibus.*

Praxis Diſpenſationum matrimonialium de ſcienter contracto.

CAP. III.

EGimus hactenus de diſpenſationibus ſuper matrimonijs, in gradibus prohibitis, contrahendis, vbi carnalis tantum copula interceſſit; conſequens erit videre, an; & quomodo diſpenſetur ſuper impedimentis in matrimonio ſcienter contracto: Sæpè enim (quod dolendam maximè eſt) ante diſpenſationem obtentam, matrimonia contrahi videmus; ac etiam carnali copula conſummari; necnon, vt facilius poſtmodum diſpenſatio ipſa obtineatur, vt per *Boer. deciſ. 264. num. 26.* quod quidem ante Cõcilium Tridẽtinum cauſam præbebat facilius obtinendi diſpenſationem ipſam: poſtmodum verò ex ipſo *Concilio. ſeſſ. 24. cap. 5. de reform. matr.* ob eandem cauſam retrahuntur Summi Pontifices ab illius conceſſione: vnde non niſi cum maxima difficultate diſpenſant: cum tales Oratores, tali iudicent diſpenſatione indignos, ſtante decreto eiuſdem Concilij, ſicut antea diximus.

Antequam verò vlterius progrediamur, occurrit videndum, an dictum decretum *Concilÿ Tridentini d. ſeſſ. 24. c. 5.*
1 habeat locum in quibuſcunque impedimentis dirimentibus, vel tantum in impedimentis Conſanguinitatis, & affinitatis, de quibus tantummodo ipſum Concilium loquitur.

Et videtur illud non extendi ad alia impedimẽta, dirimentia, cum expreſsè illud loquatur aduerſus contrahẽtes intra gradus prohibitos: quod quidem intelligi videtur de impedimentis, quæ per gradus diſtinguntur, veluti Conſanguinitatis, & affinitatis, non autẽ de reliquis, quę gradus non habent; quare vbi illa non exprimuntur à lege, pœna non debet imponi, facit *tex. in cap. cum vos, de off. ordin. l. at ſi quis, §. idem labeo*, ibi, *cum pęna ſtatuta non ſit. ff. de relig. & ſumpt. funer. & facit tex. in Auth. de non elig. ſecun. nub. in verbo, non eſt lex tale quid dicens, & tex. in cap. 1.* ibi, *nuſquam cautum reperitur, ne ſed. vac. gloſ. in cap. ſapientes, §. quod ſi per viginti, in verbo, priuatos, de elect. in 6. & tex. in cap. 15. qui*, ibi, *cum non ſit expreſſum, de ſent. excom. in 6. gloſ. in cap. 2. verbo, debitum, de cognat. ſpirit. & in cap. cum ſpeciali, de appell. Abb. in cap. fin. de reſcript.* vbi dicit, pœnam à lege ipſo iure impoſitam, non debere extendi per identitatem rationis; & pro hoc dicit facere *c. pęna, de pænit. diſt. 1.* quod etiam notat *Io. Andreas in regula odia; de reg. iur. in 6.* quando enim Papa aliud non explicat, talis Conſtitutio non ſe extendit, *arg. cap. non eſt nobis, de ſponſ.* quandoquidem lex limitata, limitatum effectum habet *l. cum ſeruo, ff. de contrah. empt. cap. 1. de ſepult. Caſſad. deciſ. 36. num. 5. ſuper regul. Cancell.*

His tamen non obſtantibus, contrarium eſt verius, de ſtylo, & in praxi Romanæ Curiæ receptum, vt etiam illius Tyrones ſciunt; nam licèt *Concilium Tridentinum* loquatur tantùm de gradibus prohibitis, ibi, *ſi quis intra gradus prohibitos ſcienter matrimonium contrahere præſumpſerit, ſeparetur, et ſpe diſpenſationis careat, non enim dignus eſt, qui Eccleſiæ benignitatem facile experiatur, cuius ſalubria præcepta temerè contempſit*; ac propterea, cum Conſtitutio ſit pęnalis, non recipiat extenſionem, *allig. tur.* tamen intelligendũ eſt etiam de quocunq; impedimento; quia in eo, eadem prorſus ratio textus militat, ſicut nos docet diuturna praxis in huiuſmodi diſpenſationibus impetrandis: præſertim ne Oratores, ſicut clandeſtinè contrahentes, affectatores ignorantiæ videantur; cum debitam diligentiam non adhibuerint,

ad inquirendū omnia impedimēta, & vbi ratio expreſſa in textu omnino militat, lex quantumcunque pænalis, extenditur ad illum caſum, ita *Sanch. lib. 3. diſp. 42. num. 4.* & nos infra dicemus.

Sicut nec etiam refert, quod hæc Cōſtitutio ſit correctoria, & pœnalis ſimul, ac ob id minus extendenda; quia nihilominus extenditur ob identitatem rationis in ea expreſſæ, eoque magis, cum illa emanauerit fauore animarum, ac proptereа erit dilatanda, *Bart. in l. ſi extenſio, num. 45. verſ. ex prædictis, ff. ſolut. matr. Abb. in cap. quæſiuit, de diuort. in fine*, faciunt etiam tradita per *Felin. in cap. translato, num. 11. de conſtit.* cum enim dicimus, quod Conſtitutio pœnalis eſt reſtringenda, id verum eſt de lege pœnali, quæ verſatur circa delicti punitionem, quia tunc illius tenor propriiſſimè intelligendus eſt per iura ſupradicta.

Et licèt, meo tempore, quidam Aduocatus Hiſpanus contenderet coram *DD.* Abbreuiatoribus Maioris Pręſidentiæ in Cancellaria Apoſtolica, id ſibi tantummodo locum vendicare inter conſanguineos, affiues, vel cognatos; denique ſilere coactus fuit, pluribus doctrinis alterius Doctoris prædictæ nationis, nempè, eiuſdem *Sanch. ſub d. num. 4. verſ. probatur*, aliiſque rationibus, per dictos *DD.* Abbreuiatores tunc adductis, præcipuè, quia virtus legis non conſiſtit in proprietate verborum, & cortice, ſed in ſenſu, & mente, *l. ſcire oportet, §. aliud, ff. de excuſat. tutor. l. contra legem, de leg. l. cum pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. nominis, & vel §. verbum, ff. de verb. ſignif. cap. intelligenti, & cap. propterea, eod. tit.* & non tantum cauſa verborum, & ſignificatio, ſed etiam mens agentium eſt inſpicienda, *l. ſi in conditione, in fin. cum ibi not. ff. comm. præd.* & ſi inſpecta mente, Papa interrogaretur, veriſimiliter idem reſponderet; vnde haberi debet pro expreſſo quoad cętera impedimenta dirimentia, *l. tale pactum, §. fin. cum ibi not. ff. de pact.* quæ lex procedit, ſiue per modum ſtatuti, ſeù reſcripti, aut conuentionis, ſeù alterius diſpoſitionis, aliquid cautum exiſtat, ſecundum *Bald. & Caſtr. ibi, Curt. Iun. conſ. 51. col. 2.*

Nec refert, quod non debeamus dicere, quod ſtatutum, aut lex, ſeù Conſtitutio non dicit, *tex. in auth. de non elig. ſecun. nub. in §. optimè, coll. 1. l. at ſi quis, §. Diuus, ff. de relig. & ſumpt. fun.* id enim verum eſt, niſi ratione materiæ, de qua loquitur, detur materia interpretandi *tex.* eſt expreſſus *in Clem. Exiui de paradiſo, de verb. ſign.* ſicut nec ad rem facit, Concilium, de gradibus locutum fuiſſe, quia id tantum gratia exempli expreſſit inter gradus prohibitos, necnon frequentioris vſus; nam habemus in iure, quod expreſſum frequentiæ cauſâ, non reſtringit, *l. 1. iuncta gloſ. in verbo illiriciana, C. de quib. mun. vel præſta. nem. lic. ſe excuſ.* ex eo quod, vt omnibus notum eſt, maior pars diſpenſationum, quæ petuntur ad matrimonia contrahenda, conſiſtunt in impedimentis, quæ per gradus diſtinguntur: neç tamen totaliter omiſit idem Concilium id declarare; cum ſtatim poſt ſupradicta verba, ſubdidit, *Si verò ſolemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod poſtea ſubeſſe cognoſcatur &c.* prout in ſimili alias diximus.

His igitur præmiſſis, circa præſentem materiam de matrimonio in gradu prohibito contracto, dicendum eſt, quod prohibitio ſuper hoc, ex decreto dicti Concilij Tridentini, innititur rationi *tex. in d. Clem. Eos, de conſanguin. & affin.* quod quidem Concilium vult taliter contrahentes carere ſpe diſpenſationis, *Clement.* verò imponit pœnam excommunicationis: ſed, vt illius tenorem vnuſquiſque ante oculos per extenſum habeat, precipuè, vt ſciat quonam modo in ſupplicationibus ſimilium diſpenſationum petenda ſit abſolutio, illum hic inſerere non diſplicuit, qui talis eſt, videlicet.

3 *Eos, qui diuino timore poſtpoſito, in ſuarum periculum animarum, ſcienter in gradibus Conſanguinitatis, & affinitatis, conſtitutione canonica interdictis, aut cum Monialibus contrahere matrimonialiter, non verentur, Necnon religioſos, & Moniales, ac Clericos in ſacris ordinibus conſtitutos, matrimonia refrenare metu pęnę, ab huiuſmodi eorum temeritatis audacia cupientes; Ipſos excommunicationis ſententiæ ipſo facto decernimus ſubiacere. Præcipientes Eccleſiarum prælatis, vt illos, quos eis conſtiterit, taliter contraxiſſe, excommunicatos publicè tamdiù nuncient, ſeù à ſuis ſubditis faciant nunciari, donec ſuum humiliter recognoſcentes errorem, ſeparentur ab inuicem, & abſolutionis obtinere beneficium mereantur. Per prædicta quoque, iuribus, quæ ſic contrahentibus alias pęnas imponunt, in nullo volumus derogari.*

Quæ

Quæ quidem Conſtitutio eſt *Clementis V.* qui eã edidit in Concilio Viennen. vt patet in titulo ipſius Clementinæ.

Superuenit poſtmodum Clemens Septimus, qui cum cognouiſſet, quod, non obſtante ſupradicta prohibitione dictæ *Clem.* *Eos*, nonnulli, contra illius prohibitionem, matrimonia ſub ſpe conſequendæ diſpenſationis contrahebant, carnalique copula conſummabant, ad tot malis obuiandum, aliam edidit Conſtitutionem, qua demitur ſpes huiuſmodi diſpenſationis conſequendæ, vt ex illius tenore patet, quem etiam hic pro maiori Curialium commoditate, per extenſum libuit apponere, & talis eſt.

4

Clemens Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs locorum ordinarijs, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Quia plerunque in futurorum euentibus imbecillitas humani iudicii adeo fallitur, vt quod vtile non ſolum coniectura. ſed etiam attenta, & prouida conſideratio pollicebatur, id prorſus inutile, ac animarum ſaluti maxime damnoſum reperiatur, propterea nonnunquam expedit, vt gratię, quę olim cõſulto, & rationabili de cauſa concedi videbantur, multo conſultius in poſterum denegentur, id quod neceſſitas præſentis prouiſionis euidenter oſtendet. Sane poſtquam fe. re. Clemens Papa V. prædeceſſor noſter in Concilio Viennenſi, eos, qui diuino timore poſtpoſito, in gradibus conſanguinitatis, & affinitatis contra canonicas ſanctiones, matrimonia ſcienter in ſuarum periculum animarum contrahere præſumpſiſſent, excommunicationis ſententię ipſo facto decreuerat ſubiacere: præcipiendo Eccleſiarum Prælatis, vt tandiu excommunicatos publice nunciarent, ſeu nunciari facerent, donec ſepararentur ab inuicem, & beneficium abſolutionis obtinerent: Sedes Apoſtolica, & Romani Pontifices prędeceſſores noſtri conſiderantes grauia oriri poſſe ſcandala, ſi matrimonia huiuſmodi ſcienter contracta, & carnali copula conſummata per diuortium dirimerentur, adviandum huiuſmodi ſcandalis, & ne mulieres perpetuo diffamatæ remanerent, inducebantur ad diſpenſandum cum illis, qui in gradibus huiuſmodi prohibitis matrimonia ipſa ſcienter contraxiſſent. propter quod multi volentes in gradibus prohibitis matrimonia contrahere, ac ſperantes veniam, & abſolutionem, ac diſpenſationem à ſede prædicta facilius obtinere poſſe, illa paſſim contrahere, & carnali copula ſub tali ſpe cõſummare pręſumpſerunt. Quę abuſio, & corruptela cum iamdiu propter inueteratam hominum malitiam, & nimiã dictæ ſedis in abſoluendo, ac diſpenſando facilitatem, adeo creuerit, vt cupientes in gradibus prohibitis huiuſmodi contrahere, nullo pacto id facere vereantur, & vnde ſcandalis remedia petebantur, inde ſcandalorum materia, & occaſio nata videatur. Nos, quorum intereſt agrum Domini ita colere; vt virtutes in eo creſcant, abuſiones vero quęcunq; tollantur, ac malis moribus via, & aditus omnis pręcludatur, huiuſmodi fraudibus, & dolis per quos multi diſpenſationes in pręiudicium animarum ſuarum à nobis extorquere, ac clementia, & miſericordia Apoſtolica ſub ſpe veniæ, quæ, vt experientia rerum magiſtra docet, peccandi viam pandit, abuti non ceſſant, obuiare volentes, habita ſuper his, cum fratribus noſtris matura deliberatione, de ipſorum fratrum conſilio, omnibus denunciandum, ſeu intimandum duximus, quod in poſterum, cum illis, qui in gradibus prohibitis matrimonia ſcienter contraxerint, etiam ſi illa conſummauerint, non intendimus diſpenſare; ſed illa ſcandalis, quę oriri poſſe formidaretur, minime attentis, omnino ſeparari mandabimus, abſolutionem duntaxat petentibus miſericorditer conceſſuri, cum gratia dignus non ſit, qui Canonum conditorem contemnit, illique cum animæ ſuę detrimento iniuriam facit. Et vt intentio noſtra facilius ad effectum perducatur, ac omnibus innoteſcat, vobis, & veſtrum cuilibet in virtute ſanctę obedientiæ mandamus, quatenus præſentes litteras, ſeu earum tranſumpta, quibus manu publici notarij ſubſcriptis, & alicuius prelati, ſeu in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti ſigillo munitis, eandem prorſus fidem, ac ipſis originalibus litteris præſtari volumus, in ſingulis Eccleſijs Ciuitatum, & dięceſum veſtrarum etiam vulgari ſermone, publicari, & ipſarum

Eccleſiarum valuis affigi faciatis, ne aliquis vllo vnquam tempore, huius noſtræ incommutabilis intentionis, & voluntatis ignorantiam prętendere, ſeu allegare poſſit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę intentionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę M.D.XXIV. Sexto decimo Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri Anno Primo.

Vnde, nullus ſupereſt admirationis locus, cur Summus Pontifex, ſe ita difficilem præbeat ad ſic cum prædictis diſpenſandum. Quod ſi in remotioribus gradibus, vel denegatur, aut cum maxima difficultate conceditur huiuſmodi diſpenſatio, longe maior difficultas inſurgit circa gradus propinquiores; ex eo quod *Paulus Quartus*, alia ſua Conſtitutione, voluit, vt nullus in Secundo gradu poſſit petere has diſpenſationes; illius vero tenor ſequitur, vt infra.

PAulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ab ea ipſa die, qua diuina bonitas nos (licet tanto oneri impares) regendæ vniuerſalis eius Eccleſiæ præficere dignata eſt nunquam ceſſauimus cogitare, quo pacto ſinguli abuſus, noſtra diligentia tollerentur, diuerſas ſuperinde conſtitutiones, iuxta caſuum exigentiam quotidie promulgando, & publicando. Hinc eſt quod cum (ſicut nobis nuper innotuit) a nonnullis annis citra introductum ſit, vt qui matrimonium in ſecundo conſanguinitatis, vel affinitatis gradu contrahere anhelant, ſcientes ſe diſpenſationem à Sede Apoſtolica ſuper huiuſmodi matrimonio contrahendo obtinere non poſſe, ſub fiducia illam ſuper eodē matrimonio poſtquam contractum fuerit, reportandi, matrimonium ipſum de facto cōtrahant, & carnali copula conſumment, excommunicationis ſententiam in Concilio Viennen. contra matrimonia in gradibus prohibitis ſcienter contrahentes promulgatam, damnabiliter incurrendo. Et deinde ſub prætextu, quod ſi diuortium fieret inter eos, grauia exinde inter eos, & eorum conſanguineos, & affines ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri, & mulier perpetuo diffamata remaneret, abſolutionem neceſſariam, & diſpenſationem opportunam, quas ſibi debitas concedi expoſtulent, ſicque abſolutionem, & diſpēſationem (quas alias non obtinerent) eo prætextu, vt plurimum reportent in ſcandalum plurimorum. Nos conſiderantes præmiſſa cauſam tribuere delinquendi, & inceſtum committendi, ac ex delicto, loco poenę, commodum, & appetitus ſatisfactionē reportari, malitiji hominum occurrere volentes, per has noſtras omnibus innoteſcere volumus, quod nos lapſo tempore, infra quod notitia præſentium in partibus, ex quibus ſimiles diſpenſationes peti continget, veriſimiliter haberi potuerit, abſolutiones, & diſpenſationes huiuſmodi ex prætextu prædicto, etiam ſi proles ex matrimonio ſic contracto, ſubſecuta fuerit, nullatenus, ſed ſolum ex cauſa vrgentiſſima pro bono publico, & à iure conſiderata, per nos tantum, & non alium approbanda, concedemus, & quod diſpenſationes ex alia cauſa noſtris temporibus perpetuo exulabunt: quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicantes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si qui autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romę apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quinto, Idus Decembris, Pontificatus noſtri Anno Primo.

Quibus ſic ſtantibus, non eſt egrè ferendum, ſi vt plurimum huiuſmodi diſpenſationes, uel denegentur, uel difficillimè concedantur; quod, ſi aliquando conceduntur, non niſi cum nonnullis modificationibus, & limitationibus expediuntur, ut infra dicemus: ſi etenim liberè concederentur, daretur profecto cauſa delinquendi,

quendi,& quotidie Magnates, aures Pontificis infeſtarent, petendo ſimiles diſpenſationes, quę eſt germana ratio, cur tot remedia emanarint ad repellendam, ſcilicet omnium importunitatem, ſicut ſolent Principes, iuxta *tex. in l. omnes, & l. penult. C. de fund. patr. lib. 11. Fulgoſ. conſ. 20. col 3. ante nu. 5.*

Non tamen propterea ligantur manus Pontificis ad concedendas huiuſmodi diſpenſationes, non obſtantibus ſupradictis Conſtitutionibus, & Concilio Tridētino; & quidem, quo ad ipſum Concilium, dicendum eſt, quod cum ſit Papę authoritate congregatum, & ab ipſo confirmatum, eſt paris authoritatis cum ipſo Papa: vnde par in parem non habet imperium, *c. innotuit, de elect. l. nam, & magiſtratus. ff. de arbitr. Capel. Tholoſ. deciſ.* 159 *nu.* 2. imò Papa eſt ſupra Concilium, cum ſit caput Eccleſiæ vniuerſæ, vt pluribus docet *Bellarm. l. 2. de Concil. cap. 15. & 17. to. 2.*

Quamuis iuxta doctrinam *Sanch. lib. 3. diſp. 45. ſub nu. 3.* dicendum ſit, quod in caſu, quo dictum *Concil. Triden.* ſtatuit, taliter contrahentes carere ſpe diſpenſationis, ſi Summus Pontifex abſque iuſtiſſima cauſa emergenti diſpenſaret, lethaliter delinqueret; ſecus ex tali cauſa; ſubdens ibi, quod licèt talis diſpenſatio frequens, ſit Eccleſiæ pernicioſa, quando tamen eſt rara, & ex cauſa iuſta conceditur, non eſt talis.

Quoniam verò in ſupplicationibus harum diſpenſationum, inter cœtera, neceſſariò adijcitur clauſula, quod matrimonium ita ſcienter contractum eſt, (nam eo ipſo, quod Concilium prædictum decernit hos contrahentes carere ſpe diſpenſationis, voluit, hoc matrimonij impedimentum conſtituere ad hanc diſpenſationem impetrandam.) idcirco, vt videas, quonam modo ſupplicatio deſuper conficiatur, illius formula, quam hodiernus ſtylus admittit, erit ſubijcienda, illiuſque clauſulæ enucleandæ, ea igitur talis eſt, vt ſequitur, uidelicet.

7 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Dięceſis N. Quod ipſi alias ſcientes ſe Tertio conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hæc cauſa foret S. V. & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi, matrimonium inter ſe per verba de præſenti, clandeſtinè, & de facto contraxerunt, ac carnali copula conſummarunt. Cum autem Pater Sanctę, Oratores præfati in huiuſmodi matrimonio remanere non poſſint abſq. Sedis prędictę diſpenſatione; & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores prędicti, quatenus eos à generali excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere; ac cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento Tertij Conſanguinitatis gradus huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe de nouo, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudq; in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere, liberè & licitè valeant, diſpenſare; Prolem ſuſceptam (ſi qua ſit), & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernendo, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, et ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſq; contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & impoſita Oratoribus propter inceſtum huiuſmodi aliaque pręmiſſa arbitrio ſuo graui pęnitentia ſalutari. Et recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius &c. Et quatenus &c. parito iudicato. Et cum decreto, quod Oratorum alter, alteri ſuperuiuens, perpetuò abſque ſpe coniugij remaneat. | Fiat M.

Quod, ſi forte Parochus in aliquo deliquit circa matrimonium, taliter contractum, erit de hoc mentio facienda in ſupplicatione: hoc enim caſu, poſt conſuetas clauſulas ſupradictæ ſupplicationis, additur per Officiales, *Et puncto Parocho*

verbo arbitrio Ordinarij, qui poterit illum punire, non ſolum pœna arbitraria, ſed etiam triennali ſuſpenſione, quia *Concil. Tridentinum ſeſſ.24.cap.1.* dum ibi decernit parochum huiuſmodi, eſſe grauiter puniendum arbitrio Ordinarij, non derogat iuri antiquo, vt *in cap. final. de cland. deſp.*

Quoniam verò abſque alia formula litterarum, ſufficit clauſulas in dicta ſupplicatione contentas elucidare, ideo illas ſigillatim per ordinem, vt infra declarabimus, vnde dicamus.

Beatiſſime Pater, &c. Quod ipſi aliàs ſcientes, &c.

Hanc ſcientiam neceſſe eſt exprimere; ex eo quod, hic prohibentur Oratores petere diſpenſationem, vt ſupra viſum eſt; ac propterea, tàm vigore *dicti Concilij*, quam dictæ *Clem. Eos* non ligantur ignorantes, nempè, ignorantia facti probabili, non autem affectata, vt benè declarat *gloſ. in d. Clem. in verbo, ſcienter, Sylu. verbo, excommunicatio, 9. nu.76. §.2. Caiet.* omnino vidẽdus eod. verbo *n.17.* veluti, ſi Oratores probabiliter ignorabant eſſe conſanguineos, vel affines, vt infra dicetur.

Quod ſi Oratores ipſi fuiſſent iuris ignari, neſcientes gradum prædictum eſſe prohibitum, certè non excuſantur; quia

9 error iuris non prodeſt, *Iaſon. in l. ſi ante nu.7. ff. ſolut. matr. Imol. in l. iuſto, nu.5. ff. de vſucap. Angel. conſ.70. nu.23. Corn. conſ. 148. vol.3.* & communiter *DD.* quia ignorantia tantùm facti, non autem iuris excuſat, *cap. ignorantia, de regul. iur. in 6. Abb. in cap. vlt. de conſtit. gloſ. in cap. vlt. de poſtul. prał. Dec. in l. ſi is, nu.32. ff. de iur. omn. iud.* quia ignorare ius, eſt culpa lata, *l. nec ſupina, ff. de iur. & fact. ignor. l. regula, §. ſed facti ignorātia ff. eod.* & equiparatur dolo, *l. magna negligentia, ff. de verb. ſign.* ſtatuta enim, & conſtitutiones Pontificis præſumuntur perueniſſe ad notitiam eorum, ad quos ſpectabat, *Bald. in l. leges ſacratiſſima, n.2. C. de legib. Bart. in l. omnes populi, nu.67. ff. de iu ſt. & iur.* nec præſumitur ignorātia de his, q̃ quis tenetur inueſtigare, *gloſ. & DD. in c. innotuit, de elect. & in c. ad falſariorũ, de crim. falſi.*

Nec refragatur, quod Oratores, ſeù taliter contrahentes, ſint perſonæ idiotæ, & ruſtici, qui, vt plurimum cadere ſolent in

10 hunc laqueum; quia neque hi excuſantur ob iuris ignorantiam, *Bart. in l.1. nu.6. C. vnde vi, Alex. in l. venia, nu.3. eod. tit. Menoch. de recup. poſſ. remed.9. nu.21. & 22. Iaſ. in l. ſi quis, nu.3. ff. de iuriſd. omn. iud.* & vt ſupra dictum eſt.

A pœna tamen harum Conſtitutionum excipitur ille, qui ſcienter in gradu prohibito contraheret cum aliqua, inui-

11 tus, & coactus, timore cadente in conſtantè virum, *Sylu. d. nu.78. verſ. Quinto,* prout, neque dictas pœnas incurret ille,

12 qui credit contrahere cum conſanguinea, vel affine, & tamen illa, talis non erat; quia non punitur affectus, *id. Sylu. d. loco, nu.77. verſ. Tertio,* & idem in eo, qui tantummodo ſponſalia contraxit, quia ſumus in pœnalibus, in quibus ſtrictè facienda eſt interpretatio, ad *regul. odia, cum ibi not. de reg. iur. in 6. c. ſtatutum, §. quod ſi pœnale de. elect. eod. lib. l. factum cuique §. in pœnalibus. ff. de reg. iur.* imò non ſolùm in hoc caſu, verùm, etiam ex identitate rationis, nulla fit in pœnalibus extenſio, *l. & ſi quis. §. idem labeo, verſ. ſed ſollicitus. ff. de relig. & ſumpt. fun. §. cum igitur. in Auth. de non elig. ſec. nub.*

Quid autẽ dicẽdũ eſt de minoribus, ita ſcienter contrahentibus? & reſpondetur, quod quamuis, etiam circa caſum petendæ huiuſmodi diſpenſationis, fuiſſet in dubiũ reuocatum, num penę dictæ *Clem. Eos,* locum ſibi vendicarent contra minores, qui lubrico quodam ipſius ætatis, matrimonium ſic ſcienter contraxerunt, deindè verò maiores effecti, à contractu matrimonij huiuſmodi receſſerunt, per rationem *tex. in l. qui contra, C. de inceſt. nupt.* fuit tamen pluries affirmatiuè reſponſum: licet enim huic reſponſioni videatur repugnare quod dicit *gloſ. in d. Clem. Eos,* verbo, ſcienter, quæ ait non puniri eos, qui bona fide ab initio cõtraxerunt, poſtmodum verò, detecto impedimento, in ipſo contractu perſeuerarunt: lex nihilominus imponens penã contrahenti ſcienter, requirit, vt ipſa locum habeat, quando ſcientia adeſt tempore contractus; nec ſufficit, quod ſuperueniat ex poſt facto; *Franc. in cap. decreuit, de hæret. in 6.* vnde ſi initium fuit bonæ fidei, nulla eſt pæna, reſpectu perſeuerantiæ, vt per *Menoch. de arbitr. iud. lib.2. Centur.6. nu.81.*

Cum igitur hæc *Clem.* ſit pœnalis, & non loquatur, niſi de matrimonio contracto, non debet extra caſum in ea expreſſum extendi, *l.3. in fin. ff. de prauar. §. cum igitur, verſ. ſin autem, Roman. conſ. 129. col.1. Curt. iun. conſ.189. nu.9.*

Non quidem peccandi da-

ta opera, &c. Hæc clauſula meritò
apponitur, etiam in
matrimonijs ſcienter contractis; quia
13 etiam hic militat eadem ratio fraudis, vt
alias diximus: & propterea, ſi matrimo-
nium contrahatur, vt facilius Oratores
obtineant diſpenſationem, neceſſe erit id
Summo Pontifici explicare; ne diſpenſa-
tio reddatur ſubreptitia; ex eo, quod *Con-
cil. Triden. loco cit.* ſtatuit, vt ſcienter con-
trahens id matrimonium, careat ſpe diſ-
penſationis; ad compeſcendam multo-
rum audaciam, qui ea ſpe ducti, contra-
hebant, & conſummabant matrimonia
non obſtante impedimento dirimenti,
iuxta ea, quæ ſuperius dicta ſunt.

Matrimonium inter ſe, &c.

Nam pœnis huius *Clem.* ligantur ij tan-
14 tum, qui matrimonium contraxerunt,
ad excludendũ eos, qui, vt ſupra diximus,
contraxerunt tantum ſponſalia; nam li-
cèt prohibitio nuptiarum includat etiam
ſponſalia, *l. oratio, ff. de ſponſ. cap. cum ha-
beret, de eo, qui dux. in matr.* vbi æquipa-
rantur matrimonium, & ſponſalia: nihi-
lominus, cum hic agatur de incurrenda
pœna huius *Clem.* contrarium eſt dicen-
dum; quia valdè inter ſe diſtant, & omne
ſimile non eſt idem, ut aiunt Philoſophi:
quare non ſequitur, quod contrahentes
ſponſalia, incurrant pœnas contrahen-
tium huiuſmodi matrimonium, *gloſ. in d.
Clem. verbo, contrahere*; quod enim lex non
dicit, nec nos dicere, ſeù ſupplere debe-
mus, *argum. l. ſi vero, §. de viro*, vbi non ex-
preſſum à lege, pro omiſſo habetur, *ff. ſo-
lut. matr. l. vn. §. ad deficientis, C. de caduc.
toll. Bald. in l. gallus, §. & quid ſi tantum,
verſ. id, quod omittitur, ff. de lib. & poſth.*
Vnde ſi Papa id voluiſſet, etiam expreſſiſ-
ſet, *arg. tex. in l. vn. §. ſin autem, C. de caduc.
toll.*

15 Sed quid de conſulentibus, An ipſi ſal-
tem huius Clementinæ pœnas incurrent?
Neque verò eſt inane hoc dubium: vidi
enim alias quaſdam litteras ſimilis diſpẽ-
ſationis, tempore Pij Quinti expeditas; in
quibus narrabatur, quod Oratores fue-
runt à quodam eorum communi amico
inducti, ad ſic contrahendum; ac propte-
rea ipſe Pius mandauerat Exequutori, vt
dictos Oratores abſolueret, ac moneret, vt
dictum amicum inducerent ad abſolutio-
nem deſuper petendam; quare videtur af-
firmatiuè reſpondendum. Ratio autẽ eſſe
26 poteſt, quia mediator criminis, dicitur ip-
ſum delictum committere, *cap. mediatoris*
& ibi *Gemin. Franc. & alij de teſt. in 6.* vb,
inferunt ad ſtatutum contra committen-
tes delictum, vt etiam includatur media-
tor, *ad not. in cap. 1. de off. deleg. cap. nuper, &
cap. quanta de ſent. excom.* & ſatis tritum
eſt, quod agentes, & conſentientes pari
pœna puniuntur, *cap. notum, 12 q. 1.*

Hinc notoria praxis eſt Sacræ Pœnitẽ-
tiariæ Apoſtolicæ, vt cum in ea petitur
abſolutio à quibuſdam criminibus, præ-
ſertim Simoniæ, ſemper imponitur Con-
feſſario, vt Oratorem moneat, vt in hoc
delicto culpabiles (ſi qui ſint) inducat ad
abſolutionem à Sede Apoſtolica impetrã-
dam, vt aliàs diximus.

Cæterùm in præſenti caſu, aliter dicẽ-
dum eſt; & licèt viſum fuerit aliàs moueri
Oratores prædictos ad inducendum con-
ſulentes, ad hanc abſolutionem impetran-
dam, hodie tamen nullo modo id admitti-
tur; quia pœna habet locum in caſibus tã-
tum expreſſis, *l. penult. ff. de pœn. cap. pœna
de pœnit. diſtinct. 1.* & non debet extendi de
17 vno caſu ad alium, *gloſ. in Clem. 1. de ſe-
pult.* & impoſita contra facientem, non
comprehendit cõſentientem, & auxilium
dantem, *Caiet. in ſum. verbo, Excommuni-
catio*; & ſic impoſita contra contrahentes,
non comprehendit conſulentes; *d. Clem. 1.
de conſang. & affin.*

Poſſet autem dictum Pontificis inter-
pretari, vt conſulentes prædicti inducan-
tur ad petendum abſolutionem, non qui-
dem à pœna, ſed à culpa praui conſilij, &
ab eo, qui illam impertiendi poteſtatem
habet.

Clandeſtinè. Hic autẽ, vt antequã
petatur diſpenſatio,
cum mentione huius clandeſtinitatis, ſci-
ant iuniores quomodo dicatur matrimo-
18 nium clandeſtinum, conſiderandum eſt,
quod verbum hoc, *clandeſtinè*, idem eſt, ac
clam, ſecretè, ſeù *abditè*, ideſt omiſſis de-
nunciationibus, à Concilio Tridentino re-
quiſitis; & generaliter id dicitur fieri clã-
deſtinè, quod fit omiſſis ijs, quæ in actu à
lege requiruntur, *Couar. 4. decret. 2. p. 1. 6.*
quod præcipuè locum ſibi vendicat in
præſenti caſu; attento Concilij prædicti
19 decreto, quod inducit formam ſubſtan-
tialem, quæ nullo modo poteſt alterari;
imò, neque per ſuum æquipollens adim-
pleri, ſed tantùm ſpecificè, vt dixit, *Bald. in
l. comparationes 3. oppoſ. C. de fid. inſtrum.
Dec. conſ. 90. nu. 6. & conſ. 2. 62. n. 4.* & ſex
modos matrimonij clandeſtini enumerat
Sanch. in

Sanch. lib. 3. diſput.1. num.1.

20 Quorum, primus eſt, quando illud ſine teſtibus contrahitur, Secundus, quando conſummatur ante nuptiales benedictiones, Tertius, quando contra fidem priorum ſponſalium, alia ducitur vxor. Quartus, quando ante legitimam ætatem matrimonium celebratur, Quintus, quando contrahitur tempore, quo nuptiarum ſolemnitas interdicitur ab Eccleſia. Sextus, quãdo omiſſis denunciationibus, celebratur matrimonium; *Zerol. in prax. Epiſcop. verb. matrim. verſ. tertio, cum hac materia, p.1.* qui *verſ. octauo*, quid agendum, quęrit, quãdo aliqui cõtraxerunt clandeſtinè, & conſummarunt; & ex declaratione Sacræ Congregationis, ait, quod ſi nullum aliud obſtiterit impedimentum, abſque aliqua alia diſpenſatione poſſunt, & debent de nouo contrahere in facie Eccleſiæ, ſeruatis requiſitis Sacri Concil. & tam ipſi contrahẽtes, quàm qui præſentes fuerunt primo matrimonio clãdeſtino, grauiter ſunt puniendi arbitriò Epiſcopi, qui poteſt ex officio inquirere cõtra vtentes matrimonio clandeſtinè, ob publicam ſalutem animarum, *Nauar. conſ.7. de off. ordin.*

21 Hęc tamen clandeſtinitas ad tres tantum illius ſpecies reſtringitur, quod magis confert ad caſum noſtrum, ac ad petendam huiuſmodi diſpenſationem; quarum Prima eſt, quando in matrimonio teſtes deficiunt; ac proinde clàm omnino celebratur, Secunda, quando omittuntur tres denunciationes in Eccleſia, Tertia quando deficit præſentia Parochi: cuius interuentus qualis eſſe debeat, iam ſupra aliàs diximus: quo verò ad illius qualitatẽ hæc in praxi addere placuit, nimirũ, illud quod alias *Sacra Congregatio eiuſd. Concilij* declarauit circa validitatem, & inualiditatem matrimonij, quę voluit, quod matrimonium validè celebrari poſſit coram parocho non promoto infra annum, *die 12. Martij* 1593. Et contracto coram parocho excommunicato adhuc valere: ex quo iſte parochus præſtat ſolum præſentiam, ad effectum tollendi clandeſtinitatem, *die 3. Martij* 1594. Similiter valere matrimonium contractum coram parocho alieno, de licentia Epiſcopi; quamuis ipſe Epiſcopus intẽtionem haberet, tale matrimonium, non alij, quàm proprio parocho committendi, vt *in vna Salen. penes Barboſ. in collect. bull. verbo, matrimonium, fol.144.* Necnon, celebratum coram Parocho, qui habet ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectũ examinatorum ſynodalium valere, vt *in vna Geneten. 31. Iulij. 1627.* Reſpondit, etiã ipſa *Sacra Congregatio* ad tertium caput Epiſcopo Abnlen. anno 1593. matrimonium contractum coram Parocho non ſacerdote, vtique valere, refert, *Garc. de benef. p.9. cap.2. nu.295. verſ. ad tertium.* Item eidem Epiſcopo dubitanti, an valeat matrimonium contractum coram Parocho illius loci, vbi contrahens moretur tanquam Prætor, Iudex, ſeu medicus temporalis, ipſa *Sacra Congeg.* ad quintum reſpondit, valere, *id. Garc. par. 5. cap.7. nu.11.* Præterea matrimonium contractum in Parochia habitationis vxoris, coram Parocho viri, & è conuerſo, validum eſſe cẽſuit eadem *Sacra Congregatio*, recedens à priori contraria deciſione, teſte *Barboſ. de off. & poteſt. Parochi cap.21. nu.25. & in collect. bull. verbo, matrimonium, fol.443.*

Ad hæc, quãdo matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, & à paruo tempore in Parochia habitantes, qui tamen ſunt cogniti, quod non ſunt de comprehenſis inter vagabundos, proprius eorum Parochus intelligitur, in cuius Parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium cõtrahunt, declarauit *ead. Sacr. Congreg. 21. Martij 1602. id. Barboſ. d. verbo, matrimonium fol.445.* & in *vna Senen. ſub die 17. Maij, 1600.* validum iudicauit matrimonium cuiuſdam iuuenis cum meretrice contractum, qui dubitauerat illud propterea in Ciuitate contrahere, adhibendo Concilij Tridentini ſolemnitates, eo quod iuuenis parentes, eis impedimento de facili futuri erant, ac propterea Romam venerunt, & coram teſtibus, & Parocho in Parochia, in qua aliquantulum permorati erant, matrimoniũ contraxerunt per verba de præſenti, *id. Barboſ. d. verbo matrimonium eod. fol.443.* Validum inſuper iudicatum fuit matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à Ciuitate, in qua habitabat, ad ſcandala ſubmouenda, iuſſu Principis ſęcularis, tranſlata fuerat, ſub prçcepto illic non diſcedendi, donec aliud ſtatutum non eſſet, *ſub die 26. Iunij* 1621.

Matrimonium autem contractum coram ſacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho vnius ex contrahentibus, & ignorat, ſe illam habere, prout ignorat vnus ex contrahentibus, eſt inualidum, *ead. Sacr. Congreg. die 5. Decembris 1626. & Die 15. Aprilis 1628.* ſicut, etiam inualidum eſt, contractum coram ſacerdote,

dote, cui aſſerebat vnus ex contrahen-
tibus, ſe habuiſſe licentiam à parocho,
vt ipſe contraheret matrimonium cum
F. coram ipſo, ſi re vera non eſſet vera
huiuſmodi licentia, *ead. Sacr. Congr. 7.
Septembris 1620. id Barboſ. fol. eod.*

Si igitur in propoſito, matrimonium
contrahitur ſine teſtibus, licèt cum præ-
ſentia Parochi, clandeſtinum, irritum, &
nullum erit; ſimiliter: ſi cum teſtibus, &
ſine præſentia parochi, licèt cum præſen-
tia alterius Sacerdotis, non tamen de
licentia parochi, vel Ordinarij. Si verò
deficient denunciationes, licèt matrimo-
nium, non fiat irritum, ac nullum; atta-
men ad effectum faciendi mentionem
in ſupplicatione pro diſpenſatione de
huiuſmodi clandeſtinitate, ſufficit, quod
fuerint omiſſæ denunciationes, abſque
licentia Ordinarij; qui, vt aliàs diximus,
poteſt remittere, vnam, vel duas, aut om-
nes denunciationes ex cauſa, *Zerol. in ſua
praxi, verbo, matrimonium, verſ. Tertio,
cum hac materia.* vbi ſubdit, quod licèt
matrimonium ob defectum denunciatio-
num valeat, tamen ſi poſtea oriatur im-
pedimentum aliquod impediens, & di-
rimens, filij interim nati, erunt illegiti-
mi, etiam ſi matrimonij impedimentum
Oratores ignouerint, antequam con-
traxerint.

Et de facto *contraxerunt*. Hinc oſten-
ditur, dictos Oratores nul-
22 lo modo poſſe euadere pœnas dictæ *Clem.
Eos*, quia, cum agatur de pœna legali,
quæ imponitur ob aliquod factum, quod
nullatenus poteſt de iure fieri, nec verifi-
cari, propterea dicendum eſt, quod ſit
locus dictæ pœnæ; quamuis ſit de ſolo
facto geſtum: nam Papa, qui imponit pœ-
nam pro tali facto, quod non poteſt de
iure ſortiri effectum, conſiderauit dum-
taxat nudum factum; nam aliàs, dicta
Clem. eſſet illuſoria, per *tex. in l. quid ergo,
§. cum autem, ff. de his, qui not. infam.* vbi
habetur, quod quando lex punit factum,
quod de iure verificari non poteſt, non
curatur de iuris effectu, ad *tex. in l. 1. ff. de
ſepulchr. viol. & l. iubemus, C. de Sacroſ.
Eccleſ.*

Et ſic videmus, quod *d. Clem.* imponit
pœnam excommunicationis contra ſciē-
ter contrahentes matrimonium in gradu
Conſanguinitatis, vel affinitatis, prohibi-
to, vel cum moniali profeſſa, & contra
religioſum, vel Clericum in Sacris ordi-
nibus contrahentes; & abſque dubio talis
contractus, non poteſt verificari de iure,
23 ſed de ſolo facto, & ſic eſt locus dictæ
pœnæ, ita *Card. in eadem Clem. nu. 1. in fin.
Bart. in l. vbi pactum nu. 14 C. de tranſact.*
vnde, cum matrimonium ita contractum
non poſſit verificari de iure, ſed de ſolo
facto, certum eſt, quod ad dictas pœnas in-
currendas, ſolum factum conſideratur.

Eaſdem pariter pœnas incurrent, ſi ma-
24 trimonium fuerit ignoranter contractū,
ſed omiſſis publicationibus, ex eod. *Con-
cil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 5.* ibi, *quod ſi ignoran-
ter id fuerit, ſiquidem ſolemnitates requi-
ſitas in contrahendo matrimonio negle-
xerit eiſdem, ſubijcietur pœnis &c.* Quo
caſu erit de hoc habenda mentio in ſup-
plicatione, deſuper porrigenda cum ſe-
quenti narratiua, videlicet.

25 *Quod ipſi aliàs ignorātes, aliquod impedi-
mentum inter eos exiſtere, quominus poſſent
inuicem matrimonialiter copulari, matri-
monium inter ſe per verba de præſenti clā-
deſtinè, & de facto contraxerunt, ac carnali
copula conſummarunt; poſtmodum verò
ad eorum peruenit notitiam, ſe Tertio Con-
ſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniun-
ctos; & nihilominus in eadem carnali co-
pula perſtiterunt &c.* & proſequitur, vt
in ſuperiori formula, petendo etiam ab-
ſolutionem à generali excommunicatio-
ne, contenta in *d. Clem. Eos*; quia Orato-
res erunt profectò in eadem culpa ob
omiſſas prædictas publicationes; cum
26 paria ſint aliquid non facere, vel minus
legitimè facere, *l. quoties ff. qui ſatiſd. cog.
l. 2. C. de ſucceſſ. edic. Roland. à Val. conſ. 9.
nu. 7. lib. 1. & conſ. 14. nu. 25. lib. 2. Ceph.
conſ. 109. nu. 3 lib. 1.*

Accidit inſuper ſæpenumerò, Oratores
ſcire inter eos aliquod adeſſe impedimen-
tum ad contrahendum; quodnam tñ illud
fuerit, ignorare; proindeque iuxta pra-
xim, & ſtylum, oportet, quod illud ita
exprimatur, videlicet, *Quod ipſi aliàs
ſcientes aliquod impedimentum inter eos exi-
ſtere, quominus poſſent inuicem, matrimo-
nialiter copulari, quoto tamen ignorantes,
matrimonium inter ſe, per verba de præſen-
ti clandeſtinè, & de facto contraxerunt &c.*
Sicut etiam narratur, quando ſe cùm hu-
iuſmodi ſcientia, & ignorātia reſpectiuè,
ſe ſimpliciter carnaliter cognouerunt;
licèt hoc poſteriori caſu, non incurrant
pœnas à ſupradictis Sacris canonibus in-
flictas aduerſus contrahentes tantum.

Et carnali copula *conſummarūt*:
de qua quidem
copula ex duplici cauſa, facienda eſt mē-
tio in ſupplicatione, quarum vna eſt,
quod

quod in quibuſcunque diſpenſationibus matrimonialibus,vbi ea interuenerit, explicanda eſt,ne diſpenſatio ſubreptitia exiſtat,vt aliàs diximus:altera eſt, quia licèt in dicta *Clem. Eos* , nulla habeatur
27 mentio de copula, dum loquitur de ſolo contractu matrimonij , attamen id caue-
28 tur decreto ſupradicti *Concilij Triden. ſeſſ.24.cap.5.*ibi , *Idquè in eo multo magis locum habeat , qui non tantùm matrimonium contrahere,ſed etiam cõſummare auſus fuerit* ; quod intelligitur de carnali copula ſubſequnta,& ita ſemper , dum ſermo habetur de matrimonio conſummato,intelligitur,ſequuta copula carnali ; quod ſatis docet *tex.in cap.ex publico , §.ſanè,de conuerſ.coniug.*ibi,*de his quorum matrimonium carnali copula eſt conſummatum.ſinè qua conſummari non poteſt.*

Si tamen huiuſmodi Oratores ſe carnaliter cognouerunt , abſque contractu matrimonij,profectò pœnam huius Conſtitutionis non incurrunt : cum hæc, contractum matrimonij tantùm prohibeat, *gloſ.in.d.Clem.Eos in d.verbo contrahere.*

Et ſi diuortium *inter eos fieret , grauia exinde ſcãdala poſſent veriſimiliter exoriri* . Hęc cauſa potiſſima eſt , vt concedatur hæc diſpenſatio,vt dictum eſt,& facit recedere à regulis iuris , *l.ſi hominem,ff.mand.Dec. in cap.cum ſit Romana , nu.13.de appell. Menoch.de arbitr.iud.lib.2. Centur. 5. caſu 52.nu.5.* Conſtat enim ex dicta *Clem.*
29 *Eos*,debere Oratores ſeparari , ibi, *donec ſuum humiliter recognoſcentes errorem , ſeparentur*, ac etiam ex *dicto Concilio* ibi , *Si quis intra gradus prohibitos ſcienter matrimonium contrahere præſumpſerit , ſeparetur* . Et ſic petunt ſecum diſpenſari ad euitanda ſcandala, quæ euenirent , ſi diuortium huiuſmodi fieret:hæc enim iuſta cauſa eſt ad diſpenſandum , *Guttier. Canon.quæſt.lib.2.cap.15.nu.107.* Et in hoc caſu loqnitur,*tex.in cap.quia , circa de conſang.& affin.* nempè,de matrimonio de facto contracto,ac de diſpenſatione in eo concedehda .

Et quatenus &c. parito iudicato. Si fortè Oratores de hoc fuerunt inquiſiti, quia tenentur parere ſententiæ deſuper ferendę,& poſſunt puniri iuxta formam *auth. inceſtas nuptias, C.de nupt.*eo magis, quia hodie pœnæ *d. auth.* approbantur de iure canonico , vt patet *in d.Clem. 1. de conſang. & affin.* & ibi , *per prædicta quoque iuribus , qua ſic contrahentibus alias pœnas imponunt in nullo volumus derogari* , *Boer. deciſ. 264. nu.15.circa medium* , vbi alios *DD.* allegat.Reliqua,vide quæ circa ſimilem clauſulam diximus ſupra ,

31 Eos à generali excõmunicationis ſẽtẽtia &c. Quę nimirũ cõtinetur in *d. Clem. Eos* ibi,*ipſos excõmunicationis ſentẽtia,ipſo facto decernimus ſubiacere*; quæ propterea
32 dicitur generalis,qa generaliter lata eſt à iure , ſicut etiam generalis excommunicatio dicitur ea,quæ lara eſt ab homine per ſententiam iudicis,generaliter latam, vel per modum ſtatuti ; quia æquipollet canoni,*Couar.in cap.alma mater.p.1.§.12. nu.4.verſ.Secundo, de ſenten.excom.in 6.*

Quia verò , experientia compertum eſt , nonnullos huiuſmodi matrimonia contraxiſſe , ſub conditione , ſi Snmmus Pontifex ſuper impedimento diſpenſet,
33 videndum eſt , an iſti incurrant propterea eandem excommunicationem ?

In hac qnæſtione,varię ſunt *DD.* opiniones , *Innoc.enim in cap.ſuper eo,de condit.appoſ.* id fieri poſſe negat, quam opinionem,dicit eſſe communem , *Aret.in l. apud Iulianum,§.conſtat,ff.de leg.1.*

Sed quicquid,tàm ſupradicti , quàm cœteri *DD.* dicant, contraria ſententia eſt verior,& in praxi recepta,nempè poſſe huiuſmodi matrimonia,ſub dicta conditione contrahi,prout validiſſimis iuribus tenuerunt *Butr. in d.cap. ſuper eo , Boer.deciſ.463.nu.27.* vbi ait,quod omnes ferè contractus , in quibus Superioris confirmatio eſt neceſſaria,ſolent fieri ſub beneplacito Papæ,aut Principis,vel eius Curię ſupremæ,*Iul.Clar.lib.5.§. inceſtus , verſ.& quid ſi aliquis , in fin* vbi dicit , quod re vera quotidie videmus in hac forma contrahi matrimonia ; ac propterea ab hac opinione nullo modo eſſet in practica recedendum ; cum certum ſit
34 taliter coutrahentes non incurrere excommunicationem latam in *d.Clem. Eos.*

Quod verò aiunt contrariæ ſententiæ *DD.* quod pendens à voluntate Principis reputatur impoſſibile , *vulg.iur.* reſpondet *id.Sanch.d.diſp.5.nu.12.* locum ſibi tantùm vendicare , quando Princeps concedere non ſolet ; ſecùs verò,quando ſolet , per *tex.in d.l.apud.Iulianum* ; ſubdens ibi,quod neque quando difficillimè concedit , reputatur impoſſibile ; quia hoc potius ad difficultatem , quàm ad impoſſibilitatem pertinet.

Ma-

**Matrimonium inter ſe de-
nouo.** Clara namque ſatis eſt concluſio,
quod quotieſcunque matrimo-
35 nium ob aliquod impedimentum dirẽ-
mens, non tenet, opus eſt, quod omnia ex
integro ponantur, quæ ſunt neceſſaria, &
de eſſentia matrimonij, *Guttier. canon.
quæſt. cap. 18. nu. 4. Nauar. conſ. 4. de ſponſ.*
& ſic requiritur denuo vtriuſque conſen-
ſus, qui eſt de ſubſtantia matrimonij, *cap.
tua nos, in fin. vbi gloſ. penult. Butr. nu. 10.
& Abb. nu. vlt. de ſponſ.* cum ſit cauſa effi-
ciens ipſius matrimonij, *cap. ſufficiat, 27.
quæſt. 2. cap. cum apud, & cap. tua, de ſponſ.
cap. tuæ de ſponſ. duor.* & vbi in matrimo-
nio deficit conſenſus, illud non ſolum eſt
ipſo iure nullum, *Abb. in c. 2. nu. 2. de eo,
qui dux. in matr.* Sed etiam dici poteſt nõ
36 fuiſſe contractum; quia, vbi deficiunt ſub-
ſtantialia, nihil dicitur actum, *id. Butr. in
c. 1. nu. 7. de ſacr. vnct.* ac propterea omnia
veniunt iteranda; cum in hoc caſu non ſit
locus ſuppletioni, vt per *Io. Andr. & alij
loc. cit.*

Quod quidem præcipuè vendicat ſibi
locum, ſi matrimonium fuerit contractũ
abſq; præſentia Parochi, quem omnino
debere interuenire ſtatuit. *Concil. Tridẽn.
ſeſſ. 24. cap. 1.* nam illius præſentia, cum
requiratur de forma, ſi illa non adimple-
tur, nullum remanet matrimonium; ex
quo ea, quæ ſunt de forma neceſſaria, de-
bent interuenire tempore, quo actus pro-
ducitur in eſſe, vt per *Bald. in l. obſeruari,
§. fin. nu. 3. ff. de off. procon.ſ.* Nec ea omiſſa,
poteſt agi de ratificatione ex ſubſequnto
conſenſu; quia in ratificatione actus nulli,
conſideratur tempus ratificationis; quæ
37 nunquam retrotrahitur, itaut actus ex
tunc valeat, ſed tantummodo operatur
validitatem ex nunc, *Bart. in d. l. obſeruare
Alex. conſ. 16. nu. 19. lib. 6.* cum alijs alle-
gatis per *Dec. in l. quod ab initio, in fin. ff.
de reg. iur. & conſ. 442. nu. 22.* & commu-
niter *DD.*

Vnde videmus etiam in praxi, quod,
38 cum procurator conſtitutus ad reſignan-
dum, non ſeruauerit formam in mandato
traditam, reſignatio non conualidatur ra-
tificatione reſignantis, ſed denuò eſt præ-
ſtandus nouus conſenſus formalis, *Put. de-
ciſ. 111. lib. 3.*

Et aliàs *Sacra Congreg. Concil.* declara-
uit, matrimonium nullum ex publica cau-
ſa, noua indigere præſentia Parochi ad il-
lud conualidandum, & non valet dicere
fuiſſe ratificatum per copulam ſubſe-
quutam, & dicitur notorium, ac reputa-
tur publica cauſa; ſi conſtet ex libro bap-
tizatorum, aliquem ex contrahentibus
tempore matrimonij non eſſe legitimæ
ætatis, vt in *vna Balneoregien. 8. Iunij
1629.*

In his igitur terminis, licèt nonnulli
teneant, quod ſi matrimonium contra-
ctum ſit inter prohibitos, etiam cum con-
ditione, videlicet, ſi Papa diſpenſabit, ad-
ueniente tamen diſpenſatione, non ſit ne-
ceſſarius nouus conſenſus, vt præſertim
concludit *Butr. in cap. ſuper eo de cond. app.
& Boer. deciſ. 264. num. 27.* Nihilominus
contrarium eſt verius, quod imo requiri-
39 tur nouus conſenſus, quia matrimonium
ſic contractum habet vim tantum ſponſa-
lium, ſicut alias diximus, ac propterea Pa-
pa diſpenſando, dat tantum facultatem
contrahendi, non autem approbandi,
quod illicitè factum eſt, vt per *Card. in
c. ſuper eo de cond. appoſ.* & fuit dictum in
vna *Valentin. matrimonij, 10. Decembris
1595.* nam ſi matrimonium fuerit inter
inhabiles contractum, licèt inhabilitas,
ſeù impedimentum poſtea ceſſet, non ta-
men ratificatur matrimonium ex priori
conſenſu, ſed ex nouo, propter quod nouũ
contrahitur matrimonium *id. Boer. d. nu.
27.* Niſi tamen diſpenſatio fuerit conceſſa
itaut Oratores poſſint in eorum contra-
cto matrimonio remanere, iuxtà ea, quæ
infra dicentur.

**Seruata forma Concilij Tri-
dentini;** ac propterea erunt faciendæ
publicationes, modo præſcri-
pto ab ipſo Concilio, vt alias diximus; vt
40 ſi fortè per eas reperiatur aliud impedi-
mentum, vltra expreſſum, valeant Orato-
res petere aliam diſpenſationem, & reli-
qua perficere.

Nec præter dictam formam contrahi
poteſt, quod tantùm licet, quando videli-
cet matrimonium fuiſſet nullum, puta
propter defectum conſenſus per vim, &
metum prouenientem; qui ſi fuerit occul-
41 tus, excludit nouas ſolemnitates, ſicut de-
clarauit *Sacra Congregatio eiuſdem Conci-
lij* his verbis, *ſi impedimentum ex vi, &
metu præſuppoſitis, occultum ſit, non eſt opus
iterum contrahere, repetitis ſolemnitatibus,
alias ritè iuxta formam huius decreti adhi-
bitis in Primo contractu.*

Eſt præterea in hac noſtra praxi viden-
dum, nunquid, ſtantibus ſupradictis ver-
bis, videlicet, *ſeruata forma Concilij Tri-
dentini,* ſi detur caſus, quod fuerit matri-

monium contractum, licer inualidnm, propter aliquod occultum impedimentú, debeat illud denuo contrahi, cum eiſdem
42 prioribus ſolemnitatibus ab ipſo Concilio requiſitis? Et videtur poſſe affirmatiuè reſponderi, per plura, quæ adducit *Sancb.lib.2.diſp.37.* Attamen ſufficir inhęręre praxi quotidianę, quæ contrarium admiſit, & exordium ſumpſit tempore Pontificatus fel.recor.Pij V.vt ait *Nauar. conſ.14. de ſponſal. in fin.* aliàs à nobis ad id relatus, dicens, Cardinalem Propœnitentiarium retuliſſe, in Signatura placuiſſe Sanctiſſimo, vt in huiuſmodi impedimentis occultis, qnando matrimonium eſt renouandum, poſſit hoc fieri inter
43 ipſos coniuges, ſecretè, & quod non ſit neceſſaria præſentia parochi, vel teſtium.

Id enim validiſſimis fundamentis probat id.*Sancb.d.diſp.37.* vbi ſub *nu. 3. verſ. hoc ergo ſuppoſito fundamento*, ait quod ratio finalis *Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.1.de reform.matr.* nõ ſe extendir ad hnnc caſũ; cum prius matrimonium inualidnm in foro Eccleſiæ validum, & publicum fuerit, & ſubinde, ſi aliud matrimonium contrahere vellent, impedirentur ab Eccleſia credenti matrimonium illud publicum, eſſe validnm; ex eo quod ignoratur occultum impedimentum adeſſe: Præterea, ſi matrimonium huiuſmodi eſſet denuo contrahendum, ſequerentur multa ſcandala, & inconuenientia: vnde credendnm non eſt, voluiſſe *d. Concil.* coniuges obligare, vt iterum publicè contrahant: quod iam tranſiuit in ſtylũ Sacræ Pœnitentiariæ, quæ, vt pluries oſtendimus in diuerſis formulis reſcribendi, in caſibus diſpenſationum ſuper occulto impedimento, ſi aſſeritur matrimonium iam publicè in facie Eccleſiæ contractum extitiſſe, ſemper præcipit vt
44 Oratores matrimoninm inter ſe de nouo ſecretè, ad euitanda ſcandala, contrahere valeant.

Vnde hoc ſtylo ſic ſtante, audiendus non eſt *Petr.Ledeſ.de matrim.q.45. art. 5. dubio penult.* dum dicit, id procedere propter declarationem Pij V. nam ea ſecluſa, & ſtando in contextu Concilij Tridentini, quamuis probabile eſſet, matrimonium nullum ob occultum impedimentum, poſſe clam celebrari: probabilius tamen eſſet oppoſitum; quapropter cenſet ſupradictum Pium V. non declaraſſe *Concil.* ſed in illo diſpenſaſſe; & eundem *Petr. Ledeſ.* improbat etiam *Sancb. d.diſp.37.nu.7.* ex quo ait, eundem Pium, non diſpenſaſſe ſuper dicto Concilio, ſed illud declaraſſe. Nec ego video, quomodo contrarium alij ſenſerint; cum tunc debeat ſeruari forma prædicti Concilij, quando matrimonium omnino celebratur, veluti præmiſſis denunciationibus, ac parocho, & teſtibus interuenientibus; in caſu tamen renalidandi illud prenia diſpenſatione in foro conſcientiæ ſuper occulto impedimento, ſufficit, quod ſuppleatur defectus interni conſenſus, vel alius defectus occultus; cum matrimonio prius contracto iam præmiſſa interuenerint, vt per *Henr. lib. 11. de matr. cap.12.nu.2.* quem refert *id. Sancb. d. lib. 2.diſp.32.nu. 13.* qui tamen præmiſſa locum ſibi vendicare ait *d. diſp. 37. nu.10.* dummodo parochus, & teſtes ignorent tale impedimentum; aliàs enim, quantumcunque occultum, neceſſario eſſet matrimonium denuo coram ipſis parocho, & teſtibus contrahendum, quia cum ipſis conſter, in foro Eccleſiæ, matrimoninm eſſe nullum, non ſunt teſtes valoris, ſed nullitatis matrimonij ex *eod. Henr. d. lib.11.cap.5.nu.7.*

Et recepto ab eis iuramẽto,

quod ſub ſpe facilius &c. Sic etiam in matrimonio, vt ſupra contracto exprimendum erit, cnm petitur diſpenſatio, an ſ. ſpes concepta fuerit per contractum huiuſmodi, facilius conſequendæ diſpenſationis, vt aliàs ſuper eiſdem verbis diximus, & in indiuiduo tenet *Nauar. in cap. ſi quando. excep.5.nu. 6. de reſcrip.* quod ſi ca ſpe fuerit contractum, & conſumma-
45 tum matrimonium, erit de hoc facienda mentio *Tolet. lib. 7. ſum. cap. 18. nu. ult. Guttier. canon. q. lib.2. cap.15. nu. penult.*

Prolem ſuſceptam, *& ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo.*

Patet ex hoc, quod Papa ita legitimando prolem ex matrimonio clandeſtinè, & de facto contracto diſpenſat etiam in radice matrimonij, vt hic; ita quod filij ex hniuſmodi matrimonio nati, legitimi reputentur, etiam
46 in præiudicium venientium ab inteſtato; cum poſſit idem Papa remouere impedimentum, quo Oratores ad matrimonium contrahendum, inter ſe, detinentur; ac tale impedimentum ſit iure canonico ſtatutum; quod magis patet, quando idẽ Pontifex in litteris huiuſmodi diſpenſationis concedit ipſis Oratoribus, vt poſſint in eorum ſic contracto matrimonio remanere; ac proinde illum approbando,

do, prout ex tunc,nimirum perinde, ac
ſi matrimonium ab initio validum con-
traxiſſent, *Couar. de ſponſ. 2. p. cap. 8. nu. 13.*
Nauar. conſ. 2. nu. 12. & ſeqq. qui fil. ſint
leg. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 7. nu. 4. &
inter cœtera patet ex *gloſ. in Clem. vnica*
immunit. Eccleſ. ibi enim habetur, quod
Summus Pontifex reuocat nonnullas
Conſtitutiones ſuorum prædeceſſorum,
& quicquid ex ejs ſecutũ eſt, & ibi *d. gloſ.*
in verbo, infectis, ſic ait, *Vide quanta eſt*
papalis poteſtas, circa ea, quæ ſimpliciter
ſunt de iure poſitiuo, quia reuocat illa, vt
ex tunc, Abb. in cap. non debet, de conſang. &
affin. id. Sanch. d. nu. 4. tex. in cap. quod no-
bis, qui fil. ſint legit. & gloſ. in cap. 1. de
conſtit. vbi, quod Papa habet tantam ple-
nitudinem poteſtatis, quod poteſt re-
47 uocare omnes leges, à ſe, vel prædeceſſo-
ribus ſuis latas, cum omnibus effectibus
ab eis productis; ita vt cenſeantur reuo-
catæ à tempore, quo factæ fuerunt *id. Na-*
uar. conſ. 2. nu. 9. qui fil. ſint legit. Vndè ex
hac diſpenſatione, in radice matrimonij
facta authoritate Apoſtolica, neceſſariò
ſequitur legitimatio ipſius prolis, quoad
vtrumque forum, & ſucceſſionem in qui-
buſcunque bonis, & locis, etiam in terris
Imperij; cum enim potuerit Papa facere
filios illegitimos, prohibendo matrimo-
nium in certis gradibus, multò magis
poteſt facere legitimos, remouendo im-
pedimentum canonis id prohibentis, *Ga-*
briel. conſ. 21. nu. 17. lib. 1. vbi ait hanc
eſſe receptiſſimam opinionem, *Put. deciſ.*
483. nu. 4. lib. 2. eòque magis, ſtante di-
cto decreto legitimationis ipſius prolis,
vt ſupra ibi, *prolem ſuſceptam &c.* quia
cum de iure canonico proueniat iſta ille-
gitimitas filiorum ex coniunctione pro-
hibita, inde ſequitur, vt ea ſublata per
diſpenſationem iu radice matrimonij,
remaneant quidem filij ſic ſuſcepti, in eo
ſtatu, in quo eſſent, ſi nulla adeſſet cano-
nica prohibitio, vt in *auth. quib. mod. nat.*
effic. ſui, l. qui liberos, §. 1. ff. de rit. nup.
quia maxima, & ſuprema eſt Papæ pote-
ſtas circa matrimonia, vt eſt *tex. in cap.*
propoſuiſti, de conceſſ. præb. qui adeo effi-
48 cere poteſt, vt in diſpoſitione loquente
de filijs natis ex legitimo matrimonio,
veniant etiam filij legitimati à Papa, præ-
uia eius diſpenſatione in radice matri-
monij, *Socc. in l. Gallus. §. ſi eius, ſub nu. 5.*
verſ. ad argumentum. ff. de lib. & poſth. quę
quidem diſpenſatio, eſt adeo efficax, vt
per eam conſequutiuè oriatur præiudi-
cium tertij, cui propter impedimentum
contrahentium matrimonium, dela-
ta erat ſucceſſio; propterea ſublato di-
cto impedimento per huiuſmodi diſ-
penſationem, præiudicium tertij non
attenditur, *Sanchez dict. diſput. 7. nu-*
mer. 6.

Nec tamẽ, quod hic voluerit Papa diſ-
penſare in ipſa radice matrimonij, pote-
rit in dubium reuocari; cum iam ex con-
textu ſupradictarum litterarum ipſius di-
ſpenſationis, expreſsè videatur ſciuiſſe
Summũ Pontificẽ, Oratores clandeſtinè,
& de facto matrimonium cõtraxiſſe, qui
poſtea petunt, vt patet in ſupradicta for-
mula ſupplicationis, vt poſſint matri-
monium inter ſe de nouo contrahere,
ſicut hodie dicitur in huiuſmodi diſpen-
ſationibus; vel etiam concedit ipſe Pa-
pa, vt Oratores poſſint in eorum ſic con-
tracto matrimonio remanere, ſicut antea
cõcedi conſueuit; per quæ quidem verba,
videlicet, vt poſſint de nouo contrahe-
re, ſiue in eo iam contracto remanere,
iam ſatis liquet, diſpenſationem huiuſ-
modi concedi in radice, ideſt origine,
ſeu initio matrimonij; reuocando impe-
49 dimentum, quod ipſum irritauit, ac ſi
nunquã irritaſſet; efficietque, vt diſpenſa-
tio retrotrahatur ad matrimonium ini-
tum; ac proinde cenſeatur, ac ſi illud
fuiſſet ab initio validum, nullo impedi-
mento irritante exiſtente: quo caſu pro-
les eſt verè legitima quoad omnia, *Sanch.*
d. nu. 4. qui multis ibi id rationibus, & iu-
ribus comprobat; atque perindè eſt, ac
ſi approbatum, & confirmatum fuerit ab
ipſo Papa, remouendo impedimentum,
quod impediebat illos contrahere, & in
contracto permanere, & aliàs *Rota in*
vna Pampilonen. illegitimitatis, 10. Iunij
1609. coram Iuſto, per *DD.* in ea allega-
tos, hic contenta eſt de ſolo conſenſu, &
affectu maritali cum copula, vt proles in-
de ſuſcepta cum diſpenſatione, in radice,
verè dicatur legitimata, & præſertim
clarius id deſumitur ex voluntate Papæ
diſpenſantis in ipſa radice, quando con-
cedit in diſpenſatione, licentiam, vt ipſi
Oratores poſſint in iam contracto ma-
trimonio remanere; eo enim ipſo, quod
datur licentia permanendi in matrimo-
nio contracto, dicitur in radice diſpen-
ſatum, *Syl. in ſum. in verbo, legitimus, n. 9.*
ac proinde, quando proles habita fuit
50 nullo præcedente matrimonio irrito,
ſed ex concubitu omninò fornicario, non
poteſt Summus Pontifex eam, quoad
temporalia, & ſæcularia, legitimare extra

loca ſuæ temporalis iuriſdictionis; cum nulla hic adſit matrimonij radix, in qua Papa diſpenſet *Abb. in cap. litteras nu. 27. in fin. de reſtit. ſpol. Sylu. verbo, legitimus q. 7. dict. 5. Peregr. de fideicommiſ. art. 24. nu. 76.* quos refert *Sanch. d. lib. 8. diſp. 7. nu. 7.*

Eſt hic tamen aduertendum, quod non deſunt, qui dicant, quod quando Papa cum Oratoribus diſpenſat, dando eis licentiam, vt poſſint remanere in matrimonio contracto, nō inducitur diſpenſatio ſuper radice, vt ait *Sanch. lib. 8. diſp. 7. nu. 25.* qui dicit, ad hoc, vt ſic diſpenſatum cenſeatur, oportet, vt interueniat ipſorum Oratorum nouus conſenſus: hanc enim ſuam opinionem pluries reprobauit Rota: nec id ſuis fundamentis caret; quia Papa diſpenſando, quod coniuges poſſint in contracto matrimonio ita nulliter contracto remanere, dicitur illud omnino approbare, & confirmare; & non
51 eſt neceſſarius in hoc caſu nouus conſenſus, ſed ſufficit naturalis ab initio præſtitus, quod deducitur ex *cap. cum locum, cap. cum apud, & cap. tua de ſponſ.* quod tanto magis confirmatur, quia, etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, & quando non poteſt ſubſequi nouus conſenſus, poteſt approbari matrimonium in radice, quatenus diſpenſatio fuerit petita eorum vita durante, *Nauar. conſ. 2. qui fil. ſint leg.* vbi quærit, an Papa poſſit facere, vt poſt mortem alterius coniugis putatinæ ob impedimentum Conſanguinitatis, ſiuè affinitatis, filij inceſtuoſi, fiant legitimi, approbando matrimonium inter ipſos, perinde, ac fieret ſi ambo viuerent, & approbaretur ab ipſo Papa, & affirmatiue concludit *nu. 6.* vbi ait quod, quicquid poteſt iuſtè fieri per canonem, poteſt fieri per Papam; cum ipſe ſit pater, & auctor canonum, *Rota, deciſ. 207. nu. 1. & 2. p. 1. diuerſ.* & quod non requiratur nouus conſenſus, tenet *gloſ. recepta in cap. non debet, verbo, de cætero, de conſang. & affin.*

Quod quidem magis ex ſupradicta clauſula, videlicet, *Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo*, patet; quapropter, ſicut proles ſuſcipienda, erit ſinè dubio legitimata in radice matrimonij, ita etiam proles antea ſuſcepta; cum non debeant diuerſo iure cenſeri, *l. cum qui ades, de vſucap.* tantò magis, cum verba ipſius clauſulæ determinentur ab eiſdem verbis, *legitimam decernendo*; ac propterea æqualis debet eſſe determinatio, *Alex. in l. in teſtamento, la prima, C. de teſt. Cephal. conſ. 307. nu. 55. cum ſeqq.* & ſubdit præſertim *nu. 61.* dictam clauſulam non fuiſſe neceſſa-
52 riam, propter filios natos poſt diſpenſationem in figura matrimonij, ſed propter filios tantum antea natos; ob illam dictionem *exinde*, vt ibi, *prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam*; quia reſpectu prolis ſuſceptæ non poteſt referri, niſi ad tempus, vel factum præcedens, vt dicitur de dictione, *ex tunc*, cum quo quidem termi-
53 no omnes admittunt diſpenſationem eſſe in radice matrimonij: præſertim, cum hic non fiat legitimatio, ſed decretum legitimitatis, per illud verbum, *decernendo*, ex quo Papa, dum tollit impedimentum iuris canonici; diſponit ſuper ipſa radice matrimonij, tanquam à principio; & proles redintegratur ad ipſum principium, ac ſi nullum affuiſſet canonicum, impedimentum; ac diſpenſatio in radice matrimonij, eſt ad differentiam ſimplicis legitimationis, quando, nimirum legitimatio impetratur circa ſolam illegitimitatem ſeorſim, & ſeparatim à matrimonio, prout *in vna Pampilonen. illegitimitatis 10. Iunij 1609. per tot. penes Farinac. tom. 1. p. 1. deciſ. 191.* Benè tamen aduertendum eſt, quod licèt huiuſmodi diſpenſatio concedatur in ipſa radice matrimonij, quæ illud conualidando ab initio, legitimat prolem, *Abb. in cap. per venerabilem, nu. 22. qui fil. ſint legit.* attamen eſt id intelligendum de prole ſuſcepta in figura matrimonij, vt elicitur ex verbis eiuſdem ſupplicationis, in qua dicitur, quod Oratores matrimonium contraxerūt, & carnali copula conſūmarunt, prolemque ſuſceperunt, *Ludouiſ. deciſ. 19. per tot. & ibi Addit.* ait, quod diſpenſatio
54 in radice matrimonij cōprehendit tantùm prolem ſuſceptam in figura matrimonij, non autem natam, & conceptam ante matrimonium: quæ quidem proles cenſetur legitima, non ſolum quoad
55 parentem habentem bonam fidem, ſed etiam quoad alium, malam fidem habentem, vt per *Sanch. lib. 3. diſp. 42. Addit. ad eundem Lodouiſ. deciſ. 461. num. 11.* Nec quicquam prodeſt, quod proles ſuſcepta ex inceſtu, non legitimetur per ſubſequens matrimonium, etiam verum, data ſcientia tempore, quo fuit ſuſcepta: id enim non procedit, ſtante diſpenſatione Papæ, cum decreto legitimationis prolis, tàm ſuſceptæ, quàm ſuſcipiendæ, vt dictum eſt: hoc enim modo Papa diſpenſando in radice matrimonij, illud approbando

bando cum eius effectu, & tollendo impedimentum vſque ab initio cum reintegratione prolis, perinde eſt, ac ſi nunquã extitiſſet impedimentum, & coniuges fuiſſent ſemper in potentia libera contrahendi legitimum matrimonium, *id. Ludouiſ. d. deciſ. 461. nu. 6. cum ſeqq.*

Cœterùm, etiam pro eo, quod noſtra praxis poſtulat, neminem latet, huiuſmo-
56 di diſpẽſationem nequaquã ſimpliciter, & ſine cauſa concedi; nam licèt, vt ait *id. Nauar. d. conſ. 2. nu.* 15. Papa, de plenitudine poteſtatis poſſit ſupradictam legem de non contrahẽdo in gradu prohibito reuocare, eo modo, quo dictũ eſt, id tamẽ facere minimè poteſt abſq. peccato,
57 ſine aliqua magna, & iuſta cauſa; cum idem Pontifex non debeat vti plenitudine poteſtatis ſine cauſa; licet poſſit ita vti, vt valeat actus; ex quo, vt *id. Nauar.* ibidem ait, ſi vellet, pro libito, ſinè cauſa iuſta, poſſet tollere omnes canones inducentes iure humano, impedimentum matrimonij: & hac de cauſa accederet ad ipſum Pontificem innumerabilis multitudo, non ſolum Gallorum, Hiſpanorum, & Germanorum, ſed etiam Italorum, vt legitimet filios illegitimos ob impedimẽta, per huiuſmodi reuocationes canonum. Ac proinde norunt omnes Curiales huiuſmodi diſpenſationem, non niſi cum cauſa concedi, prout in ſuprapoſita formula ſupplicationis; in qua pro ſatis ſufficienti, & legitima cauſa, allegatur periculum ſcandalorum; dum dicitur, *& ſi diuortium fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri*; ſtantibus nota, & infamia mulieris; cum ſcandala iuſtam præbeant cauſam ad diſpenſandum in omni caſu prohibito, *Ancbar. conſ. 339. Pariſ. de reſign. benef. lib. 5. q. 3. nu. 167.* & idem affirmat *id. Sanch. d. diſp. 9. nu. 5.* dum ibi dubitat, grauem culpam à Pontifice admittendam, ſi abſque cauſa legitima diſpenſationem hanc concederet; quamuis valida eſſet, tanquam in ſolo iure humano facta ſit; ex quo cedit in graue damnum ſuccedentium in eam hæreditatem, ſi proles non legitimaretur. Et in hoc ſenſu accipiendum videtur quod dicit *Additionator ad Nauar. conſ. 2. in fin. qui fol. ſunt legit.* nempè, Gregorium XIII. anno 1584. menſe Nouembris negaſſe diſpenſationem huiuſmodi à ſe petitam, & addidiſſe, ſe non poſſe diſpenſare: quod quidem intelligerem, ſe ſcilicet, noluiſſe ſine cauſa diſpenſare, propter allatam rationem, nempè, ob preiudicium tertij, licet re vera id poſſit, vt dictum eſt; præſertim, quia, vt ait *id. Sanch. d. nu.* 4. hoc non eſt directè diſpenſare in lege
58 ciuili, & effectibus eius, ſed indirectè, & per quandam conſequentiam; ex quo lege ciuili incurruntur ea damna à prole, ſuppoſita legis Eccleſiaſticæ irritantis matrimonium firmitate; ex qua ſubſequutum eſt, vt matrimonium ſit irritum, & ſubinde proles ex eo concepta, illegitima, ac ſubdita omnibus illegitimitatis damnis, iure ciuili ſtatutis: vnde cum Summus Pontifex, ſua diſpenſatione in radice matrimonij, tollat directè firmitatem illius legis Eccleſiaſticæ, eamque prorſus aboleat, perinde eſt, ac ſi lex illa nunquam emanaſſet; ac efficiet indirectè, & per quandam conſequentiam, vt ea omnia damna ceſſent, vtpotè, quæ ex legis Eccleſiaſticæ firmitate pendebant. Hoc enim caſu, non dicitur, poſſe Pontificem efficere, vt huiuſmodi matrimonium fuerit à principio, firmum, vel nunc incipiat valere, abſque nouo contrahentium conſenſu, vel vt ex eo non ſint ſequuti effectus iure ciuili ſtatuti, cum hæc non ſubſint Pontificis poteſtati; ſed tantum dicitur, ita Summum Pontificem diſpenſare poſſe, prout ex tunc in ipſa matrimonij irriti radice; ac delere, & reuocare omnia damna, quocunque iure humano inde incurſa, ac in eum ſtatum prolem reſtituere, quem haberet, ſi ex matrimonio valido orta fuiſſet: ſicque deſtructo legis Eccleſiaſticæ valore, cui tanquã fundamento, illegitimitas, ac cætera damna innitebãtur, illa omnia corruent. Hinc propterea deſtruitur obiectum, quod fortaſſe diceretur, hoc tantum probare de damnis iure Põtificio ſequutis, ſecus verò de ſequutis iure ciuili: ex quo, cum nequeat Pontifex in hoc iure diſpenſare, nequibit quoque in effectibus ex eo conſurgentibus. Reſponſio verò eſt, non poſſe directè in his diſpenſare, poſſe vero directè, & per quandam conſequentiam; diſtruendo legem ſuam Eccleſiaſticam, ex qua tanquam ex fundamento, illa omnia pendebant; quandoquidem multa fieri poſſunt indirectè & per quandam conſequentiam, deſtruẽdo ſuam legem Eccleſiaſticam, ex qua tanquam fundamento, illa omnia pendebant; & concludit, quod multa fieri poſſunt indirectè, & per quandam conſequentiam, quæ directè, & principaliter fieri nequeunt; exemplo iuriſpatronatus, quod, licet per ſe directè vendi non

poſſit abſque labe ſimoniæ, cum tamen in conſequentiam vendatur, vendito fundo, cui eſt annexum; ſic etiam, licèt Papa nequeat directè diſpenſare in iure ciuili, ac eius effectibus, poterit vtique indirectè, & per quandam conſequentiam.

Hæc quidem omnia procedere certò ſcimus in impedimentis, de iure canonico ſtatutis: quo caſu, diſpenſatio ipſius Papę ſuper matrimonio contracto, lege canonica prohibito, trahitur retro, vſque ad principium contractus; ſecus verò, ſi
59 fuerit diuina lege prohibitum; tunc enim diſpenſatio non trahitur retrò, ſed valet ex nunc, non autem ex tunc, *Borgaſ. de irregularit. p. 2. tit. de interpret. & extenſ. diſp. num. 19. Put. de eiſ. 483. num. 2. & ſeq. lib. 2.* putà in gradibus Cōſāguinitatis, vel quouis alio impedimento de iure diuino naturali, matrimonium dirimēte, *Couar. de ſponſ. p. 6. cap. 6. §. 10. nu. 10.* imò in his quæ tendunt ad Deum, & ex quibus ipſi Deo acquiritur obligatio, non ſolet Summus Pontifex diſpenſare, ſine maxima, & rationabili cauſa, *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 2. nu. 134.* quia diſpenſando, vinculum legis diuinæ tollere non poteſt, *cap. ſunt quidam. 25. q. 1. cap. litteras, de reſtit. ſpol. cap. cum ad monaſterium, de ſtat. monach.* ex quo Summus Pontifex tenetur vſque ad animam, & ſanguinem, legem diuinam defendere, *d. cap. ſunt quidam*, cum diuinum ſit immutabile, *§. ſed naturalia, inſtit. de iur. nat. gen. & ciu. cap. fin. §. his itaque diſt. 5.* ſolus enim conditor legis ſuum diuinum præceptum tollere, & ſuper eo diſpenſare poteſt; quod minimè licet Papa eius Vicario, & inferiori, qui non poteſt mutare, nec deſtruere legē Superioris, *cap. cum inferior, de maior. & obed. Clem. ne Romani §. 1. de elect.* Summi etenim Pontificis iudicium debet eſſe conforme iudicio, & ſtatuto diuino, *cap. vt noſtrum, vt Eccleſ. benef. ſin. dim. confer. Pariſ. de confid. q. 3. nu. 16. cum ſeqq.*

Nec refert, quod nō deſint, qui ſimpliciter teneant, poſſe Summū Pontificem in legibus diuinis, ex cauſa diſpenſare, vt dictum eſt, quos refert *Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 6. num. 5.* quia nihilominus eorum ſententia nullo nititur fundamento; cum naturalis ratio dictet, ſubditum non poſſe tollere legem Superioris in caſu particulári, *id. Barboſ. d. cap. 2. nu. 120.* licet poſſit declarare, ſeù interpretari in aliquo caſu particulari deficere obligationem legis diuinæ: quod quidem, quibus modis, & quando id contingere poſſit, vide eundem *Barboſ. loc. cit. num. 121. cum ſeqq.*

Præterea, neque præmiſſa diſpenſatio,
60 ſic in radice matrimonij, habet locum; quando illud nullum extitit ex defectu conſenſus, ſiuè in vtroque, vel altero contrahentium; cum matrimonium ipſum ſit iure naturali irritum, & Papa non poſſit huiuſmodi conſenſum ſupplere, diſpenſando in illius radice, *id. Burgaſ. d. nu. 29.*

Lectorē tamen hic monitum volumus, omnia quoad hoc dicta, fuiſſe ad verbum ferè trāſcripta ex ſupradicto *Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 7. 1 nu. 4.* ex quo, cum iſte tractatus, fuerit impreſſus Venetijs 1625. apud Iunctas ſub ſigno Lilij, in illius impreſſione integer idem numerus quartus demptus extitit, mutilata dicta *q. 7.* quapropter ſupradictus tractatus fuit per Sacram Congregationem generalis Inquiſitionis, prohibitus, vbi deſit idem numerus quartus, cuius principium eſt, *At frequentiſſima, & verior ſententia habet*, finis autem, *Et his diebus in hoc Prætorio Granatenſi ſententia hæc definita eſt.*

Quod alter alteri ſuperuiuens, *perpetuò abſque ſpe coniugij remaneat.* Quæ quidem clauſula additur in pœnam huiuſmodi delicti, vt patet ex notorio *tex. in cap. ſi quis cum nouerca, & in cap. ſi quis cum duabus, 32. q. 7.* Potiſſimùm verò deſumpta eſt ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 5.* ibi enim ſtatutum eſt, vt ſcienter in gradu prohibito contrahentes careant ſpe diſpenſationis, de qua quidem clauſula egimus etiam ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſationis matrimonialis ſupplicatio, de ignoranter contracto, quid debeat continere.*
2 *Illius formula litterarum proponitur, quando Oratores, detecto impedimento abſtinuerunt à copula.*
3 *Matrimonium contractum, an proſit ſcienti impedimentum, altero ignorante.*
4 *Ignorantia, quotuplex.*
5 *Scientia, de qua intelligitur in* Clem. Eos, de conſang. & affin.

Im-

6 Impedimento detecto poſt matrimonium, præmiſſis ſolemnitatibus, non incurruntur pęnę Clem. Eos. de conſang.& affin.

7 Maximè, ſi eo detecto, Oratores abſtinuerunt à copula.

8 Idem eſt, prætermiſſis publicationibus, de licentia Ordinarij.

9 Formula ſupplicationis de matrimonia ignoranter contracto, omiſſis publicationibus de licentia Ordinarij.

10 Formula de ſcienter contracto, prętermiſſis publicationibus de licentia Ordinarij.

11 Ignorantibus, dolus non imputatur.

12 Pęnam Conſtitutionum, non ligare ignorantes.

13 Statutum addens pęnam in facto damnato de iure communi, non ligat ignorantes.

14 Impedimenta matrimonij, non omnes ſcire tenentur.

15 Matrimonium contractum ſinè parocho, & teſtibus, an valeat, vbi Concilium non eſt receptum.

16 Et ſub qua formula petatur diſpenſatio circa hoc, ſuper impedimento dirimente.

17 Lex Principis non acceptata, non ligat ſubditos.

18 Et quomodo id intelligatur.

19 Lex habet tacitam conditionem, quatenus, videlicet, recipiatur.

20 Leges multæ, non conueniunt moribus patriæ.

21 Prouinciæ cuilibet permittitur abundare in ſuo ſenſu.

22 Viuere quis tenetur ſecundum conſuetudinem illorum, inter quos verſatur.

23 Vſus contrarius populorum ſine conſenſu Principis, nihil operatur.

24 Conſtitutio, poteſt ſeruari quoad aliqua, & non quoad alia.

25 Scientia Papę præſumitur ex ſcientia ſuorum Officialium.

26 Cancellaria quicquid geſſit, videtur geſtum à Papa.

27 Matrimonia clandeſtina, quando Epiſcopus non poſſit irritare, ex declaratione Sacrę Congregationis, quę hic proponitur.

28 Publicationes matrimonij, de licentia Ordinarij omiſſæ, quando non ſuffragentur ad euadendas pęnas contra matrimonium ſcienter contrahentes, inflictas.

29 Inceſtus impedimentum, non contrahitur per copulam inter ignorantes impedimentum.

30 Eſt tamen explicandus in diſpenſatione.

31 Formula ſupplicationis pro diſpenſatione, quando impedimentum detectum fuit in monitionibus.

32 Impedimenti matrimonij notitia, debet eſſe ſufficiens, vt clarum ſit impedimentum.

33 Fama, quomodo duobus teſtibus præualeat.

34 Diſpenſatio, cum licentia remanendi in matrimonio ob impedimentum occultum, quomodo detur per Sacram Pęnitentiariam.

35 Epiſcopus, vt poſſit diſpenſare ſuper impedimentis dirimentibus, quę requirantur.

36 Neceſſitas. Ob magnam neceſſitatem, diſpenſat Epiſcopus in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis.

37 Hęc tamen diſpenſatio intelligitur facta cum tacito conſenſu eiuſdem Sedis.

38 Epiſcopo, quare non reperitur in iure conceſſa facultas in caſu neceſſitatis diſpenſandi.

39 Cauſa iuſta, nulla poteſt eſſe ad diſpenſandum in iure diuino, & quare.

40 Expreſſa, frequentioris vſus gratia, non excludunt alia rarò contingentia.

41 Epiſcopus, quod diſpenſare poſsit ſuper impedimento dirimenti, ex cauſa neceſſitatis, referuntur exempla.

42 Diſpenſandi facultas, non venit in generali mandato.

43 Perſeuerantia in delicto, quomodo inducat indicium præcedentis ſcientię.

44 Abſtinentia à copula, detecto impedimento, excludit dolum, & quare.

For-

45 *Formula ſupplicationis pro diſpenſatione matrimoniali, quando Oratores abſtinuerunt à copula.*

46 *Et ſub qua formula, Sacra Pœnitentiaria ſuper impedimento occulto, diſpenſet.*

47 *Tempus decennij, facit præſumere matrimonium legitimè contractum.*

48 *Ignorantiam allegans, debet illam probare.*

49 *Ignorantia, quod præſumatur, regula quando ceſſet.*

50 *Et quomodo probetur circa impedimentum Conſanguinitatis, vel affinitatis.*

51 *Ignorantia, quænam excuſet.*

52 *Ignorantia craſſa, & ſupina æquiparatur ſcientiæ.*

53 *Conſtitutio pœnalis ligat etiam ignorantes, ignorantia non probabili.*

54 *Ignorantia craſſa, & ſupina, dicitur lata culpa.*

55 *Ignorantia iuris communis, eſt lata culpa.*

56 *Dictio*, dummodò, *importat conditionem.*

57 *Ignorantia allegata in diſpenſatione matrimoniali, probatur per iuramentum Oratorum.*

58 *Ignorantia, & ſcientia probantur per iuramentum.*

59 *Quod tamen intelligitur, vt hic.*

60 *Scientiæ coniectura, excludit probabilem ignorantiam.*

61 *Scientiæ præſumptio, quando adeſt, allegantí ignorantiam, non datur reſtitutio.*

62 *Matrimonium contractum inter inhabiles, non ratificatur ſola diſpenſatione Papæ.*

63 *Diſpoſitio* Clem. Eos, de conſang. & affin. *afficit ignorantes, quoad pœnas extrinſecas.*

64 *Clauſula*, Prolem ſuſceptam, *quomodo intelligenda in diſpenſatione de ignoranter contracto.*

65 *Diſpenſatio, quomodo præſumatur inter virum, & vxorem, in gradu prohibito contrahentes.*

66 *Diuturnitas in figura matrimonij, facit præſumere prolem legitimam.*

67 *Legitimationis prolis, declaratoria ex matrimonio ignoranter contracto, formula.*

68 *Legitimatio hæc, quonam alio modo petatur.*

Praxis Diſpenſationis matrimonialis de ignoranter contracto.

C A P. I.V.

FRequētiſſimè adhuc contingit, matrimonium in gradu prohibito, ſeù cum alio impedimento dirimente, ignoranter contrahi: quarè poſtquàm egimus de ſcienter contracto, deque illius diſpenſatione, non incongruè ſequitur videre, quid in praxi ſeruetur, circa diſpenſationem ſuper ignoranter cōtracto, & cum quibus clauſulis, & decretis diſpenſari conſueuerit.

Præmittendum verò eſt, quod iuxtà
notorium ſtylum Romanæ Curiæ, quando ſuper hoc porrigitur Summo Ponti-
1 fici ſupplicatio, neceſſariò exprimendum eſt, an Oratores, qui ſic ignoranter
contraxerunt matrimonium, carnaliquè
copula conſummarunt, detecto impedimento, abſtinuerint ab ipſa carnali copula, an verò in ea perſtiterint; vt iuxta facti qualitatem, ipſis opportunè conſulatur: ſi enim ignoranter contraxerunt, ſtatim, detecto impedimento, debent ſeparari, & abſtinere à copula; aliàs incurrerent ſaltem pœnas inceſtus, *l. qui contra legem, in fin. C. de inceſt. nupt. & in Auth. de inceſt. nupt. in princip.*

Quia verò frequentius euenire ſolet, vt etiam impedimento ipſo detecto, Oratores nihilominus in eadem copula perſeuerent; proinde litteras ipſius diſpenſationis, cum huiuſmodi perſeuerantiæ mentione, hic ſubijcimus, tenoris ſequentis, videlicet.

2 *Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilecto filio Vicario Venerab. fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ex parte dilecti filij Ioannis nati Saluatoris, & dilectę in Chriſto filiæ, Franciſcæ natę Laurentij, mulieris Neapolitan. nobis oblata petitio continebat, Quod ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent inuicem matrimonialiter copulari, matrimonium inter ſe, per verba de pręſenti, publicè, factis proclamationibus in eorum parochiali Eccleſia, iuxtà formam Concilij Tridentini; nulloque detecto, neque denunciato impedimento contraxerunt; illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizarunt, ac carnali copula conſummarunt, Poſtmodum verò, ad eorum peruenit notitiam, eos Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos; & nihilominus in eadem carnali copula perſtiterunt. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, Ioannes, & Franciſca præfati, in huiuſmodi matrimonio remanere non poſſint, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione; & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Quare iidem Ioannes, & Franciſca nobis humiliter ſupplicari fecerunt, vt eis in præmiſſis, de abſolutionis beneficio, & opportunæ diſpenſationis gratia prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſalutem quærimus ſingulorum, & ſcandalis quibuslibet, ne eueniant, quantum cum Domino poſſumus, libenter obuiamus, eoſdem Ioannem, & Franciſcam, ac eorum quemlibet à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pęnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis; ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum pręſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes; ac certam de præmiſſis notitiam non habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuæ, de qua in his ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, depoſita per te omni ſpe cuiuſcunque muneris, aut pręmij, etiam ſponte oblati à quo te omninò abſtinere debere monemus, de pręmiſſis te diligenter informes, & ſi per informationem eandem, preces veritate niti repereris; ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, Tunc Ioannem, & Franciſcam pręfatos ab inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi; impoſita prius eis propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio tuo, pęnitentia ſalutari, hac vice dumtaxat in forma Eccleſię conſueta, in vtroque foro authoritate noſtra abſoluas; & quatenus contra dictos Ioannem, & Franciſcam, cauſa ſuper pręmiſſis, in iudicium quoquomodo deducta fuerit, parito iudicato; ac cum ipſis Ioanne, & Franciſca; dummodo ipſa, propter hoc rapta non fuerit, & ignorantia huiuſmodi probabilis extiterit, quod impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs nequaquàm obſtantibus, matrimonium inter ſe de nouo publicè, ſeruata forma dicti Concilij contrahere; illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere libere, & licitè valeant, authoritate noſtra diſpenſes; Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo. Volumus autem, quod ſi ſpręta monitione noſtra huiuſmodi, aliquid muneris, aut pręmii occaſione pręmiſſorum exigere, aut oblatum recipere temerè pręſumpſeris, excommunicationis latę ſententię poenam incurras; qua tandiu innodatus exiſtas, donec per ſatisfactionem condignam, abſolutionis beneficium à Sede Apoſtolica merueris obtinere. Datum Romae &c.*

a Clauſulę autem, & decreta in ſupradictis litteris appoſita, eam, vt ſequitur recipiunt declarationem, videlicet.

Vrbanus &c.

Quod

Quod ipſi aliàs ignorãtes &c.

Quid autem ſi alter tantùm Oratorum
impedimentum huiuſmodi ignoraſſet,
alter verò illud ſciuiſſet; nunquid ta-
3 liter ſcienti prodeſſet hæc diſpenſatio?
Et reſponſio eſt negatiua; quia nul-
lo modo debet illa alteri prodeſſe, prop-
ter ſui indiuiſibilitatem, *Nauar. con-
ſil. 16. de conſanguin. & affinit.* vbi quæ-
ritur, an diſpenſatio de contrahendo
matrimonio, non obſtante Quarto gra-
du Cõſanguinitatis, cum ſupplicatione,
quod ignorantes impedimentum con-
traxerunt matrimonium, valeat, ſi vir
ſciebat, vel ſcire tenebatur impedimen-
tum; quod tamen fœmina ignorabat, Et
reſpondet, deciſionem huius quæſtionis
pendere ab illa, an ignorantia impedi-
menti fœminæ, efficiatur, vt ipſa. & vir di-
cantur ignoraſſe impedimentum, & putat
quod non; & quod vir indigeat reualida-
tione diſpenſationis: & quia iam ſcit mu-
lier, indigebit, & ipſa. Preterea, quod diſ-
penſatio prædicta non prodeſt viro, nec
per quandam conſequentiam vxori, pro-
pter indiuiſibilitatem, & vnionem huius
matrimonij *id. Nauar. d. conſ. 16.* & nos ſu-
pra diximus, vbi huius rei praxim decla-
rauimus.

Vt tamen planè ſcias, quænam igno-
rantia excuſet à pœnis, contrahentes hu-
iuſmodi matrimonia, præmittendum eſt,
4 quod ignorantia, alia craſſa, & ſupina
eſt, alia affectata, alia probabilis, *Sayr. de
cenſ. lib. 1. cap. 18. nu. 2.*

Ignorantia craſſa, & ſupina eſt illa, qua
quis ignorat, id, quod communiter om-
nes ſui ordinis ſciunt, & quod ipſe ſcire
debet, & poteſt, *id. Sayr. nu. 4.*

Affectata eſt, vbi quis ignorat, quia ſci-
re non vult, quod ſcire debet, & poteſt *id.
Sayr. nu. 5.*

Probabilis, ſeù alio modo inuincibilis,
illa dicitur, quæ manet, poſtquam homo
debitam diligentiam adhibuerit, & qua
homines ſui ſtatus communiter poſt de-
bitam diligentiam, laborant; qualis eſt
ignorantia, qua homines doctos, & timo-
ratos conſulens, non rectè inſtruitur, vel,
vt hic, quia publicationes fieri fecerunt
Oratores in eorum Parochiali Eccleſia,
& nullum repertum eſt impedimentum
ad contrahendum, *Nauar. in manuali cap.
23. nu. 41 & 46.*

Agitur verò hic de ignorantia proba-
bili, vt dictum eſt, quia dum *d. Clem. Eos
de conſang. & affin.* hic imponit pœnam
contrahentibus matrimonia, ſcienter in
5 gradu prohibito, intelligitur de illa ſcien
tia, quã ſentit ibi *gloſ. in verbo, ſcienter*, vbi
ait, ignorantiam probabilem, ideſt inuin-
cibilem, quia ignorabant Oratores ſe eſ-
ſe conſanguineos, vel affines; aliàs enim
ratione plecterentur pœnis *in dict. Clem.*
contentis.

Factis proclamationibus *in
eorū
parochialibus Eccleſiis*, ad præſcriptum
*Concilij Tridentini d. ſeſſ. 24. cap. 1. de re-
form.* ibi, *ter à proprio contrahentium Pa-
rocho. tribus continuis diebus feſtiuis in
Eccleſia inter miſſarum ſolemnia, publicè
denuncietur, inter quos matrimonium ſit
contrahendum; quibus denunciationibus,
factis, ſi nullum legitimum opponatur im-
pedimentum, ad celebrationem matrimonij
in facie Eccleſia procedatur.*

Præmiſſis igitur dictis proclamationi-
bus, ac omnibus, ex præſcripto eiuſdem
Concilij ſeruatis, ſi aliquod poſtea dete-
gatur impedimentum, nullam Oratores
6 incurrent pœnam, ſiuè *dicti Concilij,
ſiue in d. Clem. Eos de conſang. & affin. con-
tentam.*

Quamuis, ſi poſtea, detecto impedimẽ-
to ſupradicto, perſtiterint in copula, in-
currẽt pœnas inceſtus, vt ſupra diximus:
7 ſi verò ſtatim abſtinuerint, ab omni pror-
ſus pæna immunes redduntur, ſtante,
ignorantia ſupradicta, quod præcipuè
ſtatuit ipſum *Concil. ſeſſ. 24. cap. 5.* ibi, *ſi ve-
rò ſolemnitatibus adhibitis, impedimentum
aliquod poſtea ſubeſſe cognoſcatur, cuius ille
probabilem ignorantiam habuerit, tunc fa-
cilius cum eo, & gratis diſpenſari poterit, &
nos infra dicemus.*

8 Idemque dicendum eſt, quando hu-
iuſmodi denunciationes omittuntur de
licentia Ordinarij; quod quidem neceſſa-
riò exprimendum erit in ſupplicatione
diſpenſationis impetrandæ, cuius narra-
tiua, ſequentibus verbis concipi conſue-
9 uit, videlicet, *Quod ipſi aliàs ignorantes
aliquod impedimentum inter eos exiſtere
quominus poſſent inuicem matrimonialiter
copulari, matrimonium inter ſe, per verba
de præſenti publicè (proclamationibus iuxta
formam Concilij Tridentini fieri ſolitis, de
licentia Ordinarij prætermiſſis) ſeruata ta-
men in reliquis Concilij prædicti forma,
nulloque detecto, neque denunciato impedi-
mento contraxerunt, &c.*

Pariterque ſeruat ſtylus, hanc mentio-
nem eſſe faciendam in ſupplicatione de
ſcienter contracto, in qua dicitur, *Quod
ipſi*

10 ipſi aliàs ſcientes ſe Quarto Conſanguini-
tatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non
quidem peccandi data opera, &c. faciliores
reddendi, matrimonium inter ſe per verba
de præſenti, publicè, prætermiſſis de licentia
Ordinarij, &c. vt ſupra.

Factis igitur ſupradictis proclamatio-
nibus, nulloque inter Oratores, reperto
impedimento ad contrahendum matri-
monium, facilius cum eis diſpenſatur, vt
ſupra, ex d. Concilio Tridentino, dictum
eſt; quia, cum ipſi Oratores contraxerint
ſeruata forma eiuſdem Concilij, pœnam
non merentur, ad tex. in l. Gracius, cum
ibi not. C. ad leg. Iul. de adult. quia igno-
11 rantibus, dolus imputati non poteſt, l.
genero, ff. de infam. Crauet. conſ. 8. num. 10.
qui tunc imputaretur, quando ipſi Ora-
tores non curaſſent inquirere illud, quod
tenebantur; tunc enim ignorantia, nullo
modo eos excuſat, quando non adhibue-
runt diligentiam in inquirendo ex præ-
cepto eiuſdem Concilij, cap. penult. ante fin.
& c. fin. 37. diſt. c. innotuit, in verbo igno-
rantiam, de elect. & facit tex. in l. regula, §.
ſed facti, ibi, verum eius, qui eam rem di-
ligenter requirendo, notam habere poſſunt,
ff. de iur. & facti ignor. l. ſi aniam, in fin. C.
de imped. manum.

Et ſic non debent aliquo modo, vt di-
ctum eſt, Oratores ipſi ſubiacere pœnis
appoſitis in C. em. hos, de conſang. & affin.
ac Concilij ſupradicti, facit doctrina Io.
Andr. in c. 2. de conſtit. lib. 6. dum voluit,
12 pœnam Conſtitutionum, nō ligare igno-
rantem; cum non habeat animum delin-
quendi; & ait Anton. de Butr. in d. cap. 2.
quod ſtatutum addens pœnam in facto
13 damnato de iure communi, non ligat
ignorantem; quia non omnes tenentur
14 ſcire impedimenta matrimonij, quæ, etiā
multi ſacerdotes ignorant, vt ait Sanch.
lib. 2. diſp. 18. nu. 3. & diximus nos ſupra.
Cum igitur Oratores, iam ea adimpleue-
rint, ad quę ex dicto Concilio tenebantur,
nempè fieri faciendo debitas publicatio-
nes, ſupradicta ignorantia illos excuſat,
per iura ſuperius allegata. Et quia in ali-
quibus Chriſtianorum Prouincijs, decre-
tum Concilij Tridentini non fuit promul-
gatum, ſeù receptum, vt in quibuſdam
Galliæ partibus, & in Polonia; quibus in
15 locis, ſi matrimonium contrahatur abſq;
parocho, & teſtibus, certum eſt, valere, in-
quit Sanch. lib. 3. diſp. 18. nu. 1. propterea,
in hoc caſu conſueuit id exprimi in ſup-
16 plicatione, per hæc verba, videlicet, Quod
ipſi aliàs ignorantes aliquod impedimen-
tum inter eos exiſtere, quominus poſſent in-
uicem matrimonialiter copulari, matrimo-
nium inter ſe per verba de præſenti, publicè,
adhibitis omnibus ſolemnitatibus, de more
patriæ adhiberi ſolitis, nulloque detecto, ne-
que denunciato impedimento, contraxerunt;
illudq; in facie Eccleſiæ ſolemnizarunt, &c.
vt in infraſcripta formula de ignoranter
contracto, quando Oratores abſtinuerunt
à copula.

Quod quidem paſſim cum iſta narra-
tiua admittitur pro ſupradictis locis; ſicut
ſæpe vidimus practicari; nam lex, vel di-
17 ſpoſitio Principis, non acceptata, neque
moribus vtentium comprobata, non ligat
18 ſubditos, quando non fuit obſeruata, ſciē-
te, & tolerante Principe, vt per gloſ. in cap.
1. in verbo, frangere, de treug. & pace; Na-
uar. conſ. 1. de conſtit. nu. 23. cum plurib. ſe-
quentib. cum ſemper lex habeat tacitam
19 conditionem, quatenus, videlicet, illa mo-
ribus vtentium recipiatur, tex. in cap. in
20 iſtis, §. leges, 4. diſtin. & cum multæ leges
moribus patriæ non conueniant, idcirco
21 permittitur cuilibet Prouinciæ in ſuo
ſenſu abundare Ancbar. conſ. 218. Gonz.
gloſ. 26. nu. 2. cum ſeqq. Quod quidem pra-
cticatur, non ſolum pro originarijs ſupra-
dictorum locorum, verùm, etiam pro pe-
regrinis, qui per modum tranſitus, aut
hoſpitij, diuertunt ad huiuſmodi loca, vt
cōſtat ex cap. illa, diſt. 12. vbi gloſ. in verbo,
22 ſocietatem, ait, quod quilibet tenetur vi-
uere ſecundum conſuetudinem illorum,
inter quos verſatur: vnde illud exordium
duxit videlicet.

Si fueris Romæ, Romano viuito more.
Et ſi ſis alibi, viuito ſicut ibi, id. Sanch. d.
diſp. 18. nu. 4. qui num. 5. ait ex pluribus
DD. ſententiam huiuſmodi hoc moderа-
men admittere, nempè, vt ſolus tranſitus,
non ſit ſufficiens ad obligandum ad ſta-
tuta, & conſuetudines illius loci, niſi, qui
traſit, illic ſiſtat.

Idemque dicendum eſſet vbi dictum
Concilium in aliqua tantum eſſet ſui par-
te receptum, in alia vero non; quod qui-
dem obſtare non videtur; licet enim Rota
pro indubitato teneat, quod non vſus, ſiuè
23 contrarius vſus populorum ſine conſenſu
Papæ non poſſit operari contra validita-
tem Cōſtitutionum Apoſtolicarū, ex latè
deductis in vna Romana Concordiæ S.
Petri die 13. Nouembris 1609. & 12. Fe-
bruarij 1610. coram Caualerio, vt per eand.
Rot. apud Farin. deciſ. 356. num 7. tom. 1. p.
nihilominus nonum eſt, quod videlicet,
24 Conſtitutio ſeruatur quoad aliqua eſt

quoad

quoad alia abeat in deſuetudinem, *Ruin. conſ.55.in fin. lib.5. Corn. conſ.20. num.2. verſ. nec etiam obſtat, lib.3.* neque peritos latet Curiales, quod ſiuè non vſus, ſiuè contrarius vſus nonnullarum Apoſtolicarum Conſtitutionum ſeruatur, etiam in ipſa Romana Curia, & in Cancellaria Apoſtolica, quæ eſt organum Papæ, *Caſ. de Graſſ. deciſ.1. nu. 8. de probat.* qui dictum non vſum, ſeù contrarium vſum ſcit, & tolerat: nec dici poteſt, id ab ipſo Papa ignorari; quandoquidem non ſolum exinde infertur ad ſcientiam ipſius Papæ, quæ regulariter præſumitur, & infertur ex ſcientia eius Officialium, verum etiam ad conſenſum, qui colligitur ex eo, quod
26 quicquid geſſit Cancellaria, videtur geſtum ab ipſo Papa, *Rot. penes Farin. deciſ. deciſ.356.nu.8.p.1.to.1.* Vnde tanto magis dici poſſe videtur de ipſo Concilio Tridentino, vbi illud non fuit promulgatum, ſiuè in aliqua parte non receptum, vt dictum eſt.

Ad hæc *Sacra Congreg. eiuſdem Concil.* aliàs cenſuit, matrimonium celebratum extra locum proprię habitationis, & in loco, vbi nō erat publicatum Concilium, abſque illius ſolemnitatibus, eſſe validum, ſi receſſus à loco habitationis, fuit factus ad euitanda impedimenta, putà inimicitias, & obſtacula parentum, ſub *die 7. Februarij*, 1602. Secus autem ſi contrahatur inter ſe transferētes ad locū, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſub animo, ſine parocho, & teſtibus contrahendi, vt in *vna Colonien. 5. Septembris 1626. & in vna Antuerpien. 16. Decembris 1628.*

Hinc propterea non poteſt Epiſcopus per ſua decreta ſynodalia, inualidare matrimonia, quæ clandeſtinè, ſine parocho, & teſtibus, contracta eſſent, ſi ibi non eſſet publicatum Concilium Trid. ita vt matrimonia poſt huiuſmodi decretorum publicationem aliter contracta, ſi nullum aliud obſtet legitimum impedimentum, valida, ac firma ſint; ideoque coniuges, qui aliàs inter ſe validè matrimonia contraxerunt, illiſque poſtea per Epiſcopum tanquam contra formam ſui decreti, nullis declaratis, ſeparati fuerint, ac infimul habitare deſierunt, omnino cogendi ſunt, vt in dictis matrimonij contractis permaneant, atque vna ſimul tanquam veri coniuges cohabitent: ij verò, qui primis matrimonijs aliàs validè, & publicę contractus, & conſummatis, ac Epiſcopo vigore dictorum decretorum nullis declaratis, ſecundò contraxerunt ſimiliter ad priora redire ac in illis permanere cogendi ſunt: & huiuſmodi matrimonia poſt publicationem, & coſummationem priorum contracta, nullo modo, etiam prætextu cuiuſuis gratiæ, & imminentis ſcandali, tolerari poſſunt, aut debent, *ead. S. Congreg. in cauſa Ruſſia 18. Nouembris, & 2. Decembris 1628. teſtè Barboſ. in coll. bull. verbo matrimonium fol.446.*

Quod autē ſupra diximus, ipſos .ſ. Oratores euadere pœnas ſupradictas, etiam ſi ipſæ publicationes fuerint de licentia Ordinarij, omiſſæ, ita intelligas, ſi videli-
28 cet nō curauerint illas fraudeléter omitti, ne detegeretur impedimentum, quod inter eos forſan exiſtebat; quia tunc propter fraudem, & dolum, ſupradictas pœnas incurrūt: & propterea carebunt commodo diſpenſationis, per *tex. in cap. ſuper litteris, de reſcrip. & in cap. in noſtra, de ſepult.*

Et carnali copula conſummarunt. Non videtur hic, neceſſaria mentio huius carnalis copulæ, quia, cum illa ſit ſequuta inter Oratores, probabiliter ignorantes ſe eſſe conſanguineos, vel affines, non contrahitur impedimentum inceſtus, *tex. in cap. ſi 29. quis cum duabus, cap. ſi quis cum matre, & cap. quidam, 34. q. 2. cap. ex litteris, de eo qui cogn. conſ. vx. ſu.* ex eo quod, non dicitur in hoc caſu inceſtus formalis; nec fuit cōmiſſum peccatum inceſtus, *Ledeſ. de matr. qu.51. art.6. 5. difficultate.*

His verò non obſtantibus, contrarium eſt verius, etiā de ſtylo, & in praxi receptum; nam, quandocunq; interueniat inter Oratores carnalis copula, erit de ea
30 omninò mentio in diſpenſatione facienda, etiam, ſi fuerit ea ſequuta ip ſis Oratoribus ignorantibus impedimentum, attento ſupradicto ſtylo Curiæ; qui pro lege ſeruatur, *cap. quam graui de crim. fal.* & ſicut nos alibi diximus, & quotidiana praxis docet.

Poſtmodum verò ad eorum *peruenit notitiam &c.* quę profectò, ſiuè iudicialiter, ſiuè extraiudicialiter contingere poteſt: & exprimi conſueuit, etiam ſi illa contigerit, dum Oratores ignorantes à principio inter eos adeſſe impedimentum, curarunt fieri publicationes pro matrimonio contrahendo, ac in illis fuit detectum impedimentum; quo caſu, etiam quod diſpenſatio petatur cum aliqua ex conſuetis cauſis, putà ob

ob anguſtiam , vel propter dotem &c.
tunc enim , huius notitiæ expreſſio, ita
fieri cõſueuit in corpore ſupplicationis,
videlicet , *Supplicant igitur humiliter B.*
31 *S. V. Oratores præfati , qui aliàs ignoran-*
tes inter eos aliquod impedimentum exiſte-
re, quominus poſſẽt inuicẽ matrimonialiter
copulari, denunciationes in corũ Parochiali
Eccleſia, iuxtà formam Concilij Tridentini
fieri curarunt ; in quarum proclamationi-
bus detectũ fuit, eos Quarto Conſanguinita-
tis gradu inuicem eſſe coniunctos , propter
quod in contractu matrimonij huiuſmodi
vlterius non proceſſerunt, quatenus cum
eiſdem Oratoribus, quod impedimẽto Quar-
32 *ti &c.* Et vtroque caſu, notitia huiuſmo-
di debet eſſe ſufficiens , vt clarum ſit im-
pedimentum , ſuper quo requiratur Apo-
ſtolica diſpenſatio ; ac proinde non ſuf-
ficit , ſi vnus teſtis dicat , ſe audiuiſſe im-
pedimentum, quod tamen probare non
poſſit , *Abb. in cap. tua, nu. 3. de cogn. ſpi-*
rit. prout neque valet teſtimonium de
auditu , ſiue credulitate , *Zerol. in prax.*
Epiſcop. verbo , matrimonium, p. 1. §. Deci
mo , dubium eſt , vbi ait , quod ſi dum
parochus facit denunciationes in Eccle-
ſia , inſurget fama, quod inter contrahen-
tes adeſt tale impedimentum talis gra-
dus, tunc opus eſt diſpenſatione ; ex quo
33 fama magis præualet , quàm duo teſtes,
quorum alter , qui de ſcientia teſtimo-
nium perhibet , non iurat ; alter verò
etſi iuret, tamen aſſerit, ſe ita audiuiſſe . Si
verò inſurget fama de impedimento ,
ſed nullus aſſignatur gradus, tunc, neque
propter hoc cauſatur impedimentum ;
ex quo fama interdum oritur ex incerto
authore, & eſſet, ac ſi multi deponerẽt de
auditu , & nullum aſſignarent gradum .
Id verò, quoad publicum impedimen-
tum ; quod aliàs probandum erit ad præ-
ſcriptum Sacrorum Canonum, ſicut ante
diximus . Cum verò contingit, illud eſſe
occultum, etiam in terminis Sacræ Pœni-
tentiariæ Apoſtolicæ , ſicut docet *Sanch.*
de matr. lib. 8. diſp. 34. à nu. 55. tunc recur-
ſus habetur ad Officium dictæ Pœniten-
34 tiariæ Apoſtolicę, à qua petenda eſt diſ-
penſatio cum licentia remanendi in ma-
trimonio contracto: quod quidem non
ſolum contingere poteſt eo modo , quo
ſuperius diximus , nimirum , quando
Oratores matrimonium bona fide, nul-
loque in proclamationibus impedimẽto
dirimẽti detecto cõtraxerũt , verùm etiã,
quãdo nouum aliud impedimentũ impe-
dit executionem litterarum diſpenſa-

tionis iam obtentæ ; quod per exempla ſequentia , in praxi ſæpè occurrentia , patet .

Primò , videlicet, pro Oratoribus, qui impetrarunt iam pro vtroque foro diſpenſationem, cum quadam falſa aſſerta cauſa ; poſtmodum verò , negotio occulto exiſtente, impetrant à Sacra Pœnitentiaria committi Diſcreto viro Confeſſori , qui, eorundem audita confeſſione ſacramentali , ipſos à quibuſuis ſententijs , cenſuris , & penis Eccleſiaſticis abſoluat , iniuncta pœnitentia ſalutari , dummodò occultum ſit, diſpenſationem impetratam, propter falſam expreſſionem huiuſmodi, inualidam eſſe , & aliàs ritè, ac iuxta formam, litterarũ prædictę diſpenſationis , verificatiſque in eis narratis , ſuper impedimento talis gradus, cum ipſis Oratoribus diſpenſatum fuerit , aliudque canonicum non obſtet , cum eiſdem, quod prẽmiſſis non obſtantibus , matrimonium inter ſe de nouo ad euitanda ſcandala, contrahere valeant , diſpenſet .

Secundò , pro Oratoribus , qui nondum receptis litteris diſpenſationis ſuper aliquo impedimento, quo detinentur , ſe carnaliter cognouerunt; poſtmodum verò, ipſis receptis, illarumque Exequutori præſentatis , coram eo, copulam carnalem, inter eos ſequutam, eorum medio iuramento negarunt ; poſtmodum verò matrimonium contraxerunt: quapropter petitur abſolutio ab inceſtu , periurio , & exceſſibus huiuſmodi, vt ſupra .

Tertio , pro Oratoribus , qui ſcientes ſe aliquo eſſe gradu coniunctos , ſe carnaliter cognouerunt ; in diſpenſatione tamen deſuper obtenta , nulla facta carnalis cognitionis huiuſmodi mentione ; & ita matrimonium contraxerunt &c. & ſimilia , ſecundum caſuum contingentiam , quos , longa ſerie hic enumerare , ſuperfluum viſum eſt .

Hoc autem, in caſibus , quibus facilis patet acceſſus ad Summum Pontificem , ſiuè eius Sacram Pœnitentiariam , ad quam recurſum frequenter ſemperque haberi videmus .

Sequitur hinc non incongruè, videre, quid re vera, ſentiendum, ac receptũ ſit in praxi ; cum videlicet, neque ad Summum Pontificem, neque ad Legatum, aut Nuncium, vel aliũ, ad id facultatem habẽtem, facilis ſit is acceſſus ; ac proinde, quid de illa quæſtione, an videlicet, poſſit Ordinarius, iuſta exigente cauſa, diſpenſare hic

ſuper impedimento, matrimonium dirimente?

Facit etenim pro negatiua, quia ſuper hoc ſolum poteſt Summus Pontifex diſpenſare, cum huiuſmodi impedimentum ſit iure pontificio inductum, *Felin. in cap. at ſi clerici, num. 4. de iud. Archidiac. in cap licet canon. de elec. in 6. Abb. in cap. cum dilecti, nu. 10. de elec. Couar. in 4. decret. 2. par. cap. 6. in princ. num. 15. & §. 10. num. 11. Gutier. lib. 1. qq. canon. cap. 5. nu. 10.* & hanc ſententiam tenet *Sot. lib. 1. de Iuſt. q. 7. art. 3. & q. 4. d. 37. q. 1. art. 2. Burgas. ex Irregular. p. 6. tit. de cognat. ſpirit. nu. 1.* vbi dicit, diſpenſationem hanc ſoli Papæ eſſe reſeruatam, per *tex. in cap. fin. de tranſact. & Gloſ. in cap. quia circa, de conſang. & affin. verbo, Apoſtolica, & idem Borgaſ.* etiam legatis à latere id negat, niſi hoc illis eſſet ſpecialiter conceſſum, *d. p. 6. in tit. de ſponſal. & matr. num. 1. Nauar. in manual. cap. 22. nu. 88. verſ. tertio dicendum, Henriq. in Sum. lib. 12. cap. 3. §. 1. Sanch. de matrim. lib. 2. diſp. 40. num. 1. Garc. de benef. p. 11. cap. 5. nu. 344. Barboſ. de pot. Epiſ. p. 2. alleg. 35 à princip.*

At vero, cũ noſtra praxis verſetur circa caſus vrgentis neceſſitatis, communis eſt *DD.* ſententia teſte *cod. Garc. q. cap. 5. nu. 347.* poſſe Epiſcopum ſic diſpenſare; quibuſdam tamen concurrentibus circumſtantijs, quarum Prima eſt, vt matrimonium ſit iam contractum, Secunda, vt ſit contractum ignoranter quoad impedimentum, Tertia, vt ſit conſummatum, Quarta, vt impedimentum ſit occultum, Quinta, quod contrahentes ſint adeo pauperes, quod non poſſint ire, vel mittere ad Summum Pontificem, Legatum, ſeù Nuncium, hanc habentes facultatem, Sexta, quod ſi fieret ſeparatio, ſcandala veriſimiliter exoriri poſſent, vt per *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo, Diſpenſatio, §. ad quintum, p. 1.* Ratio autem, qua ipſi *DD.* ad id mouentur, ea potiſſimũ eſſe poteſt, quia nimirum ſupradictis concurrentibus, non leuis cauſa ad id inſurgit, ſed vrgentiſſima neceſſitas, ne videlicet contrahentes, qui in prædicto caſu, Summum Pontificem conſulere nequeunt, opportuno remedio remaneant deſtituti, cum abſque ſcandalo ſeparari non poſſint; eoque magis, quia hæc ſententia innititur manifeſtæ æquitati, vt ait *Sanch. de matrim. lib. 2. diſput. 40. ſub nu. 4. verſ. ſed dicendum circa med.* vbi ſubdit, quod talis æquitas ſuadet, mentem legiſlatoris non eſſe, vt in eo euentu, Epiſcopus nequeat diſpenſare; ſed quando matrimonium eſt mala fide contractum, mens Pontificis non eſt iniquitati fauere, & peruerſæ contrahentium audaciæ, & vt illa ſit facilioris diſpenſationis occaſio; ne quotidie hac ſpe celebrentur matrimonia, contemptis impedimentis dirimentibus; vbi etiam ſubdit *nu. 5.* idem dicendum eſſe, quamuis, contrahentes, non ſint pauperes, ſed expenſas habeant neceſſarias ad impetrandam Apoſtolicã diſpenſationem; quia etiam in diuitibus, poteſt vrgens neceſſitas concurrere, veluti, quia longiſſimè diſtant ab Vrbe, & eſſet magnum periculum incontinentiæ, tandiù expectare; quod quidem ſentit *cod. d. Sanch. nu. 6.* etiam ſi erunt duo impedimenta dirimentia occulta, ſi concurrant circumſtantię requiſitę; nec valet quidem dicere, quod hæc facultas in caſu huiuſmodi neceſſitatis, non extenditur ad duo impedimenta, attenta ipſius diſpenſationis natura, quę, cum ſit odioſa, eſt reſtringenda, *Gambar. de author. leg. lib. 7. num. 202.* hoc enim caſu poteſtas Epiſcopi non eſt ad auferendum quoddam ſingularum impedimentum, ſed ad diſpenſandum cum impedito: qua quidem ratione putarem id ſibì iure optimo locum vendicare, etiam ſi vltra duo, concurrerent alia impedimenta.

Nec quidem totum id à recto iuris tramite noſcitur diſſentire: licèt enim Epiſcopus non poſſit contra canones, & Cõcilia diſpenſare, niſi in caſibus in iure expreſſis, loquendo de ordinaria poteſtate; attamen nouum non eſt eum in multis
36 ex caſibus, Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, poſſe diſpenſare, vbi adeſt magna neceſſitas, aut periculum ſcandali, ſi diſpenſatio differatur, vt in caſibus ſupra poſitis, *tex.* eſt notabilis, & ſatis clarus *in cap. vt conſtitueretur, 50. diſt. cap. ipſa pietas, 23. q. 4. cap. quadam lex, 35. q. 3.* vt optimè tradit *Barboſ. de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 11. nu. 190.* niſi tamen talis diſpenſatio fieret contra ius diuinum, aut præcipuas, grauesquè Eccleſiæ ſanctiones, vt in *cap. ſunt quidam, & ibi gloſ. 25. q. 1.* & bene ſubdit ibi *id. Barboſ.* quod quando Epiſcopus
37 in ſimili caſu diſpenſat, talis diſpenſatio intelligitur cum tacito Sedis Apoſtolicæ conſenſu facta, vt in *cap. fin. de eo qui furt. ordin. ſuſcep.* & ſalua eiuſdem Sedis authoritate, vt in *cap. 1. 1. q. 7.* facit etiam, quod licèt Epiſcopus non poſſit regulariter diſpenſare ſuper criminibus adulterio maioribus, *cd. Gambar. lib. 10. nu. 466.* id

tamen

tamen fallit, quando ſubeſt cauſa neceſſitatis, *Abb. at ſi clerici*, *§. de adulteriys*, *& ſtud.*

Quod enim expreſſe id iure cautum non reperiri videatur, non id ex eo prouenit, quia Summus Pontifex in caſibus prædictis noluerit Epiſcopis hanc attri-
38 buere facultatem; ſed quia neceſſitas ſuperueniens non fuit ab ipſo Pontifice conſiderata; nec de futuris contingentibus diuinare potuit, vt illis prouideret, etiam quod ſit Summus Pontifex, qui Dei vices gerit in terris, *cap. vn. §. cum enim, vt Eccleſ. benef. ſin. dimin. confer.* licèt enim multa ſint negotia, quę ita idem Pontifici reſeruata ſint, eique adhæreant, ita vt cum generali mandato non tranſeant, niſi ſpecialiter exprimantur, vt ait *id. Barboſ. d. lib. 1. cap. 2 nu. 137.* attamen non ignota eſt inter cœtera iura, *gloſ.* ſatis recepta in *l. tale pactum, §. fin ff. de pact.* vbi id, quod diſponens veriſimiliter diſponeret, ſi de eo cogitaſſet, debet pro diſpoſito haberi, cum impoſſibile ſit, omnes futuros caſus poſſe præuideri; loquendo tantum hic de diſpenſatione circa ius poſitiuum, non autem circa legem diui-
39 nam à Deo conditam, in qua nulla poteſt dari cauſa iuſta ad diſpenſandum, cum ipſe Deus, omnes vidit caſus, & cauſas, qui ſub illa lege diuina cadere debebant, & diuina voluntas, à qua huiuſmodi lex proficiſcitur, ſit omnino immutabilis, ideo ſequitur, quod ſi aliquo caſu voluit legis præceptum manere, iuſtiſſimum eſt, vt maneat, & iuſtum eſſe non poteſt, vt auferatur ab inferiore: ac per conſequens propriè diſpenſatio, quæ vinculum legis tollit, circa præcepta diuinæ legis, à Summo Pontifice fieri non poteſt, ita id. eruditiſſimus, & nunquam ſatis laudatus *Barboſ. d. cap. 2. nu. 119. circa med.* vbi plures ad id *DD.* cumulat.

His inſuper accedat, quod licet alij caſus expreſſi in iure reperiãtur, in quibus, Epiſcopis permittitur diſpenſatio in caſibus Papæ reſeruatis, nulla diſpenſationis, de qua hic agitur, facta mentione, non tamen abſonum videtur, caſus prędictos fuiſſe expreſſos frequentiæ cauſa,
40 quæ non propterea reſtringit, vt per *gloſ. in l. facto, ff. de cond. & demonſtr.* expreſſa enim gratia frequentioris vſus non excludunt alia quę rarius contingere ſolent, etiam, quod ſimus in materia diſpenſationis, & in diſpoſitione exorbitanti, *Mandoſ. reg. 33. q. 6. nu. 4. & 5.*

Ex præmiſſis igitur circa ea, quę ad ius poſitiuum pertinent, cenſetur profecto Papam, hanc diſpenſandi facultatem Epiſcopis in tam vrgentibus neceſſitatibus tacitè permiſiſſe, ad *tex. in l. ſi hominem, ff. mand. Felin. in cap. quod ſuper his in 1. fall. de maior. & obed. & in cap. 1. verſ. fallit ſeptimo, de conſtit. Iaſ. in l. 1. C. de prec. Imper. offi. gloſ. in cap. latorem, 33. q. 2.* vbi ait, Epiſcopum poſſe ex vrgenti cauſa, relaxare pœnitentiam iniunctam à Papa.

Quinimo ait idem *Sanch. d. diſp. 40.* poſſe Epiſcopum, non modo diſpenſare in ipſo impedimento dirimente, quando matrimonium eſt contractum, vt nos ſupra diximus verum etiam, ante contractum: hoc quidem ſumma ratione; quia cum in vtroque caſu, militet eadem ratio, debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, *l. ſi poſtulauerit, §. ratio, ff. de adult. l. illud. verſ. ſed magis, ff. ad leg. aquil.* & vtroque modo, fuit pluries id poſitum in praxi: & deniq; pro eadem noſtra ſententia, duas optimas rationes, vt ſemper eruditè ſolet, attulit *Pater Megal. tom. 1. var. reſol. 57. nu. 2. cum ſeqq.* quarum Prima eſt, quia ex magna, & vrgenti cauſa, poteſt Epiſcopus diſpenſare in caſibus Papę reſeruatis, per rationes etiam nobis ſupra allatas, prout in caſu noſtro ſupponitur. Secunda, quia, qui habet veriſimilitudinem pro ſe, habet etiam pro ſe deciſionem legis, vt dixit *Tiraquell. in l. ſi unquam, num. 37. C. de reuoc. donat*; Sed hic veriſimile, eſt, Summum Pontificem in hoc caſu nolle manere homines ad id, remedio deſtitutos, vt ſupra dictum eſt, quãdoquidem, huiuſmodi reſeruationem diſpenſationis facit Summus Pontifex ob charitatem, ac bonam Reipub. gubernationem, ergo præſumendum eſt, Papam velle, vt Epiſcopus diſpenſet, *Nauar. in Manuali, cap. 22. nu. 85.*

Omnes, autem *DD.* contrariam ſententiam mordicus defendentes, oſtendunt eos nondum id habuiſſe in facti cõtingentia; ac proinde, neſcio quomodo ſe geſſiſſent, ſi caſus ipſe eis eueniſſet. Contracto etenim bona fide, matrimonio, liberiſquè inde ſuſceptis, quid facient coniuges, ea ſpe deſtituti recurrendi ad Summum Pontificem, temporè, quo res non patitur dilationem? ſeparabuntur ne, cum tanto ſcandalo, etiam virorum prudentum, cum nota, & vilipendio mulieris, & incommoda filiorum educationę? An verò in matrimonio irrito, ſcienter perſeuerabunt? Certè horum

vtrumque abſurdiſſimum eſt, ac eo remedio dignum, vt Epiſcopis ea facultas diſpenſandi non denegata cenſeatur, vt optimè notauit, *Megal. loc. cit.*

41 Nec inter alia, me latet, certioratum aliàs de hac re ab Epiſcopo Aſten. extitiſſe Cardinalem Cuſentin. Prodatariũ tunc Sixti V. poſtquàm idem Epiſcopus, vrgente ſibi oblata cauſa, in caſu propoſito diſpenſauerat; propterea idem Cardinalis, facto prius verbo cum Summo Pontifice, eidem Epiſcopo reſcripſit, ſibi licuiſſe ſic in huiuſmodi caſu diſpenſare, eumque prudenter egiſſe, ſtante aſſerta neceſſitate, vt ego audiui à bo. mem. Lamberto Vrſino, eximio Abbreuiatore Maioris Præſidentiæ; ita etiam docet *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo, Diſpenſatio §. ad quintum*, qui teſtatur de communi *ex Nauar. cap. 22. nu. 85. Sot. 4. ſent. diſt. 37. q. vn. art. 2. Sylu. eod. verbo, §. 9. Armill. ſimi. verbo, nu. 49.* & ait ibi *id. Zerol.* quod, dum ille haberet hunc caſum, ita ſibi fuit ab Vrbe reſponſum; ac pluries per plures Epiſcopos ita practicatum extitiſſe non ignoramus.

Cœterùm autem, an hæc diſpenſatio in caſibus præmiſſis, ſit etiam permiſſa Vicario generali Epiſcopi, negatiua prorſus datur reſponſio, ad *not. per Felin. in cap. ut ſi clerici. §. de adulterijs de iudic. Rebuff. in prax. benef. in forma Vicariatus, nu. 44. Sanch. lib. 2. diſp. 40. num. 12.* cum 42 huiuſmodi facultas nunquam veniat in generali mandato, vt *in cap. quod translationem, de off. leg.*

In eadem carnali copula perſtiterunt, Ac propterea poſſunt puniri pœna inceſtus; debentque petere illius abſolutionem, vt patet in ſupradictis litteris; quia non ſufficit, Oratores ſupradictam ignorantiam allegaſſe, cum poſtmodum ſciuerint impedimentum, & non abſtinuerint à carnali copula, *Surd. conſ. 374. nu. 27.* & ſic non excuſantur à delicto: imò quandoque iſta perſeuerantia 43 inducit indicium præcedentium ſcientię & animi, *Cephal. conſ. 76. nu. 10.*

Secùs autem, ſi detecto impedimento, ab ipſa copula abſtinuerunt; quod facit præſumere, Oratores dolo carere, *arg. tex. in l. ſi quis, C. de adul.* præſertim in matrimonio palàm, & publicè contracto, *Iaſ. conſ. 168. nu. 5. verſ. item contrahens matrimonium prohibitum, lib. 4. Ruin. cõſ. 51. nu. 6. lib. 5.* quia ita contrahendo, præſumitur, id non feciſſe data opera, ſed potius erraſſe, *Bald. in l. nemo clericus, nu. 12. C. de Sum. Trin. & fid. cath. Abb. in cap. de homine, nu. 6. verſ. Et productis, de celebr. miſſ.* & ſic nulla fuit eorum voluntas, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iud. l. nihil conſenſui, §. nihil, ff. de reg. iur.* quæ quidem regula, nullam recipit limitationem, *Bald. in l. cum teſtamentum, nu. 1. ff. de iur. & fact. ignor.* ac propterea, omni hęſitatione remota, dolo, & fraude carent, dum fecerint, quod licuit facere, lege permittente, *Parıſ. conſ. 72. in fin. lib. 3. Ludouiſ. deciſ. 408. nu. 14.* cum ex ſubſequentibus, nempè, ex quo abſtinuerunt ab ipſa copula, oritur maximum indicium præcedentis animi, nimirum, quod ſine dolo, & bona fide matrimonium contraxerunt, *l. ſed & Iulianus. § proinde, ff. ad Maced. l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de leg. 1. Bart. in l. cætera, §. fin. eod. tit.* quia validum eſt argumentum à præcedentibus, vel ſubſequentibus, *gloſ. in l. apud Celſum, ff. de dol. except. Curt. conſ. 143. nu. 9. Menoch. de arbitr. iud. caſu 479.* Quo caſu, Oratores non egent abſolutione, ſed tantùm petitur ſecum diſpenſari, vt matrimonium inter ſe, etiam de nouo, publicè, ſeruata forma Concilij Triden. contrahere valeant, cum decreto prolis ſuſceptæ, & ſuſcipiendæ: perinde, ac ſi diſpenſatio concederetur cum aliqua ex vulgaribus cauſis, putà ob anguſtiam, aut incompetentiam dotis, vel aliam ſimilem; ac propterea neque illius compoſitio, nec aliæ expenſæ in aliquo alterantur; ſed ita fient, ac ſi concederetur cum aliqua ex di[illegible]s cauſis: ipſæ enim expenſæ alterantur, quando petitur abſolutio ab inceſtu, ratione per[illegible]dę, quæ hic non cadit; cum ſatis ipſi Oratores excuſentur ob ignorantiam, ſi ſuperueniente ſcientia, deſiſtant, cum aliàs, iniquum eſſet, ignorantem, pœna affici, vt docet *tex. in l. quicunque, C. [illegible] ſeru. fug. l. iniquiſſimum, & l. [illegible]. C. de iur. & fact. ignoran.* Ac propterea, ſi poſt detectum huiuſmodi impedimentum, abſtinuerunt à copula, vt dictum [illegible], debet exprimi in ſupplicatione, nempè, vbi dicitur, *Poſtmodum verò a[illegible] peruenit notitiam, ſe [illegible] du[illegible] inuicem, eſſe coniunctos*, additur, *propter quod à carnali copula h[illegible] abſtinuerunt*, vt in formula infraſcripta; [illegible] per hanc abſtinentiam, non incurrent ipſi Oratores pœnas à legibus, & Canonibus impoſitas his, qui inceſtas nuptias contrahunt, quod expreſsè [illegible] *gloſ. in d. Clem.*

d.Clem.Eos,in verbo,ſcienter, quam om-
nes *DD.* approbant, teſte *Couar. ſup.* 4.
*decretal.fol.*99.*poſt num.*22. Vt autem fa-
cilior notitia habeatur petendæ diſpen-
ſationis de ignoranter contracto, quando
impedimento detecto, Oratores ab ipſa
carnali copula abſtinuerunt, illius for-
mulam hic etiam ſubnectere viſum fuit,
quæ ſic concipi poterit, videlicet.

45 *Beatiſſimę Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte N. & N. Quod ipſi aliàs*
ignorantes aliquod impedimentum &c. matrimonium inter ſe, per verba de
pręſenti, publicè factis proclamationibus &c. contraxerunt, Poſtmodum verò &c.
eſſe coniunctos, propter quod à carnali copula huiuſmodi abſtinuerunt. Cum autem,
Pater Sancte, Oratores, prædicti in huiuſmodi matrimonio remanere &c. & ſi diuor-
tium &c. grauia exinde ſcandala &c. exoriri. Supplicant &c. quatenus cum eiſdem
Oratoribus, quod impedimento &c. non obſtante, matrimonium inter ſe de nouo pu-
blicè ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere &c. liberè, & licitè valeant, di-
ſpenſare. Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decer-
nendo, dignemini &c. Reliqua ſupplentur, vt in priori formula, quando Oratores,
detecto impedimento, perſeuerarunt in copula.

Et cum abſolutione à cenſuris, ad effectum &c. & de diſpenſatione, decreto, alijſque
pręmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis &c. Et committatur Ordinario &c. qui de-
poſita &c. diſpenſet, vt ſupra (Et additur etiam) *Et dummodo ignorantia huiuſ-*
modi probabilis fuerit.

Hoc autem, quoad diſpenſationem;
pro vtroque foro ſuper publico impedi-
mento. In foro autem conſcientiæ, cum
contingit, Oratores, impedimentum
hoc ignoraſſe, nequaquam opus eſt ma-
trimonium, quod iam aliàs contraxe-
runt, de nouo publicè contrahere; ſed at-
tento quod impedimentum eſt occultum,
committitur per Officium Sacræ Pœni-
46 tentiariæ Confeſſario, qui Oratorès ab-
ſoluat, ac cum eiſdem diſpenſet, vt ma-
trimonium inter ſe de nouo ſecretè ad
euitanda ſcandala contrahere poſſint, vt
aliàs diximus, Quæ tamen diſpenſatio
non conceditur per dictam Sacrã Pœni-
tentiariam, niſi Oratores, per aliquot an-
nos, in ipſo ſic contracto matrimonio
permanſerint, puta per decem annos, vel
vltra, quamuis aliquando diſpenſauerit
cum Oratoribus, qui etiam per ſex annos
tantùm perſtiterunt in dicto matrimo-
nio, ſic ignoranter contracto; quia hoc
47 tempus decennij facit præſumere matri-
monium legitimè contractum, vt infra
dicetur, *nu.*28.

Et dummodò ignorantia
huiuſmodi probabilis fuerit, Ac propterea
48 Oratores allegantes hanc ignorantiam,
debent eam probare, vti fundamentum
ſuæ intentionis; quandoquidem, regula,
quod ignorantia præſumitur, *cap. præſu-*
mitur, de reg. iur. in 6. non habet locum,
quando ignorantia eſt fundamentum
49 intentionis agentis; quia tunc eſt plenè
probanda, *Felin. in cap. vigilanti num.* 1.
verſ. qui allegaret, de præſcrip.

Quocirca videndum eſt in propoſito,
quænam ſit probabilis hæc ignorantia:
Et quidem, iure communi inſpecto, ſic
illa dici poteſt, quatenus taliter contra-
50 hentes probent, ſe audiuiſſe à probis
viris & honeſtis, nullum inter eoſdem
adeſſe impedimentum, ſiuè Conſangui-
nitatis, ſiue affinitatis, iuxta ea, quæ tra-
dit *gloſ. in l. Titio fundus, ff. de cond. &*
demonſtr. vbi dicitur, excuſandum eſſe
eum, qui bono viro credidit; Et idem
eſt, quando in eo loco, vel Ciuitate, &
vicinia, conſtans erat fama, & opinio,
quod nullum inter prædictos aderat vin-
culum, quominus inter ſe contrahere
poſſent; quandoquidem hæc fama excu-
ſat à dolo, & conſequenter à delicto,
quod probatur in *l. ſimilis* §. *mulier, ff.*
de adult. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. *cent.* 6.
in addit. nu. 89. Cœterum verò, ne ipſi
Oratores in vtroque foro puniantur, ſat
erit fuiſſe pręmiſſas publicationes, ſerua-
ta forma Concilij Tridentini, vt ſupra
dictum eſt.

Notandum ſubinde putauimus pro
noſtra praxi, quod iura dicentia, igno-
51 rantiam excuſare, debent intelligi de
ignorãtia iuſta, non autem de craſſa, & ſu-
pina, ratio enim trita eſt, quia talis igno-

52 rantia non excuſat, immò ęquiparatur
ſcientiæ, quæ hic omninò facit incurrere
pœnas *Clem. Eos, de conſang. et affin. & di-
cti Concilij Tridentini, ſeß. 25. cap. 5.* etiam
quod ſimus in pœnis, vt eſt *tex. in cap. vt
animarum, de conſtit. facit cap. penult. de
cler. excom.* & idem dicitur de affectata
ignorantia *in cap. fin. de clandeſtin. deſponſ.
cap. 2. de tempor. ordin. in 6.* vbi *gloſ. in ver-
bo, affectata,* & ibi *Anchar. nu. 2.* & docet
ipſa *gloſ. eiuſdem Clem. Eos, in d. verbo,
ſcienter,* quod quamuis Conſtitutio pœ-
53 nalis ligèt ſcientes tantùm, tamen inclu-
dit, etiam ignorantes, ignorantia non
probabili, vt eſt illa, quæ includit in
ſe latam culpam; quia craſſa, vel ſupina
54 ignorantia, dicitur lata culpa; & ſic leuis,
vel leuiſſima culpa non facit, quin igno-
rantia dicatur probabilis, & excuſet à
pœna, quod patet, etiã in *l. liberorum, §.
notanter, ff. de infam.* vbi dicitur, quod
55 ignorantia iuris communis, eſt lata cul-
pa; nam debet quis conſulere peritiores.

Et debet huiuſmodi ignorantia, coram
Vicario delegato omninò verificari; quia
hæc dictio, *dummodò,* importat conditio-
56 nem, *cap. vt præterita, de elect.* & probatur
per iuramentum ipſorum Oratorum:
57 quod intellige, non ſolùm quando eſt ve-
riſimilis, ſed etiam ſi contra ipſam præſu-
matur; ea enim, quæ ſunt in animo, aliter
probari non poſſunt, *gloſ. in cap. ſignifica-
ſti, el primo, de homicid.* & ignorantia in
animo conſiſtit. *Nauar. conſ. 1. nu. 7. de
conſtit.* & tam ignorantia, quàm ſcientia
18 probatur iuramento. *Maſcard. de probat.
concluſ. 45. nu. 48. & concluſ. 94. nu. 5 Fel.
in cap. ſi vero, de iureiur. num. 8. verſ. de-
clara.*

Non enim pro huius ignorantiæ veri-
ficatione, ſtandum erit ſimplici Orato-
rum, eam allegantium, aſſertioni, neq; illi
alio probationis onere ſunt grauãdi, ſed
eorum iuramento potius in hoc ſtandum
erit, ſi aliunde, ſcientia probari non po-
teſt, vt ſeruatur in praxi, per ea quæ do-
cuit *Imol. in d. Clem. Eos, nu. 7. & ibi An-
char. nu. 3.*

59 Quod tamen intelligas, quando non
adeſſet aliqua iuris præſumptio contra
ipſos Oratores; quod diligenter debet
aduertere ipſe Delegatus, iuxta ea, quæ
docet *Bart. in l. inter omnes, §. rectè. nu. 3.
in fin. ff. de furt. Felin. in d. cap. ſignificaſti,
nu. 3.* ſi enim adeſſent coniecturæ ſcien-
60 tiæ, ignorantia non eſſet probabilis, nec
veriſimilis, *id. Bart. in l. ſicut, §. 1. nu. 3. ver.
hoc probo, ff. de accuſat.* ſicut, etiam dici-
mus, quod, quotieſcunque adeſt præſum-
61 pta ſcientia, alleganti ignorantiam, non
datur reſtitutio, vt per *Gozad. conſ. 8. num.
vlt. verſ. quotieſcunque,* facit *gloſ. in Clem.
1. in verbo publicè, de ſepult. Bald. in cap.
quoniam contra, §. 1. vt lit. non conteſt. gloſ.*
communiter, approbata in *l. ſi tutor, C. de
peric. tut. & gloſ. in l. vlt. ff. de decr. ab ordin.
facien.*

62 Matrimonium inter ſe de nouo, &c. Quia regulariter matri-
moniũ contractum inter
inhabiles, non ratificatur per ſolam diſ-
penſationem Papæ; ſed oportet, vt nouo
conſenſu poſt diſpenſationem nouiter
contrahatur, *Nauar. conſ. 2. qui fil. ſint le-
git.* Et ita iuxtà hoc videmus in praxi ſer-
uari; nam ſemper in huiuſmodi matrimo-
nijs, ſic etiam ignoranter contractis, ſiuè
poſt notitiam impedimenti, Oratores
perſeuerauerint in copula, ſiue ab ea ab-
ſtinuerint, datur diſpenſatio, itaut de no-
uo ipſum matrimonium contrahant pu-
blicè ſeruata forma Concilij Tridentini;
quamuis in ſupplicatione fuerit expreſ-
ſum, Oratores, iam ſeruata forma huiuſ-
modi contraxiſſe; quod quidem à non-
nullis annis citra id introductum eſſe ſci-
mus, cum antea præſertim in litteris diſ-
penſationum ſuper matrimonio igno-
ranter, & bona fide contracto, vt hic, con-
cederetur Oratoribus, vt poſſent in eorũ
ſic contracto matrimonio remanere, vt
ſuprà diximus.

Nam licèt Oratores non ſubijciantur
pœnis dictæ *Clem. Eos,* quæ non afficit
ignorantes, quoad pœnas extrinſecas, ſci-
licet excommunicationis, bene tamen af-
63 ficit quoad pœnas intrinſecas, nempè
nullitatis màtrimonij, vt docet *Imo. in
Clem. 1. nu. 54. de elect. Nauar. in ſua ſum-
ma cap. 23. nu. 44.*

64 Prolem ſuſceptam, &c. Videtur,
hæc clauſula apponi potius ex communi
ſtylo, quàm ex neceſſitate; cum ſatis con-
ſtet, quod filij, qui nati fuerunt antequam
vterque cõiugum ſciret impedimentum,
ſunt legitimi, abſque aliqua Summi Pon-
tificis diſpenſatione; quod tamen proce-
dit, dummodo matrimonium ipſi con-
traxerint ſeruata forma Concilij Triden-
tini, factis proclamationibus fieri ſolitis
in eorum parochiali Eccleſia: & nullus
denunciauerit impedimentum quod ſa-
tis in iure liquet ex *cap. 2. ibi filij. eorum
non debent exinde ſuſtinere iacturam: cum*

parentes

parentes eorum publicè, & ſine contradictione Ecleſia inter ſe contraxiſſe noſcantur, ideoque ſancimus, vt filij eorum, quos ante diuortium habuerunt, & qui concepti fuerant ante latam ſententiam, non minus habeantur legitimi, &c. qui fil. ſint leg. & ex cap. ex tenore, eod. tit. ibi, *intelligentes, quod pater prædicti B. matrem ipſius in facie Ecleſia, ignaram, quod ipſe aliam ſibi matrimonialiter copulaſſet, duxerit in vxorem, & dum ipſa coniux ipſius legitima putaretur, dictum R. ſuſceperit ex eadem, in fauorem prolis potius declinamus, memoratum R. legitimum reputantes, & ibi gloſ. in verbo legitimum*, vbi dicit, quod ſufficit bona fides, etiam alterius parẽtis, vt filij dicantur legitimi, & *gloſ. in cap. cum inhibitio, verbo, ſi ambo parentes, de cland. deſp.* quod non eſt dicẽdum, vt quoad ſcientem, ſint illegitimi, & quoad ignorantem, ſint legitimi, quodq; monſtrum eſſet, ſi aliquis eſſet partim legitimus, & partim illegitimus, ſicut quod aliquis eſſet partim ſeruus, & partim liber, per *tex. in l. ſi duobus ff. de stat. lib.* quare ex his videtur, clauſulam prædictam poſſe tantũmodo prodeſſe reſpectu filiorum ſuſceptorum poſt detectum ab Oratoribus impedimentum.

Per prædicta iura, ait, etiam *Nauar. conſ. 2. nu. 1. qui fil. ſint legit.* quod, cum in caſu propoſito, matrimonium fuiſſet cõtractum ſeruata forma Concilij Tridentini, & quod pręmiſſis denunciationibus, nemo denunciauit impedimentum, ſi vterque parentum, vel alter eorum verè ignorabat impedimentum, certum eſt, filios eorum, ante ſcientiam impedimenti natos, eſſe legitimos.

Quod ſi contingat, Oratores in gradu prohibito contraxiſſe, nec conſtet diſpẽſationem fuiſſe impetratam, profectò di-
65 ſpenſatio ipſa præſumitur inter virum & vxorem; qui ita contraxerunt, ſi per decem annos continuos, & vltra, in matrimonium vixerunt, & mortui ſunt; quia vt ait *Caput aq. deciſ. 269. nu. 2 p. 1.* diutur-
66 nitas, qua in figura matrimonij fuerunt vir, et vxor, facit, quod proles illegitima, pro legitima habeatur, concurrente probabili ignorantia, vt hic, *Abb. in cap. per ferente, vit. not qui fil. ſint legit.* & ita tentũ fuit *die 29. Maij* 1551. *corã Domino Chiſanen. in vna Meduſan. diſpenſationis*, & nos aliàs diximus.

Quia verò, ſicut quotidiana experientia, docet, ſæpè occurrit, quod Oratores, bona fide, matrimonium in facie Eccleſię contraxerunt, ignorantes impedimentum; ac poſtmodum, cum per illorum, ſeù alterius obitum, aut ex alia cauſa non fuerit, detecto impedimento, impetrata diſpenſatio, vt poſſint ij in matrimonio contracto remanere cum declaratione legitimationis prolis ſuſceptæ; propterea ad ſubmouẽdam murmurationem ignorantium iura, & proinde putantium, filios inde genitos, eſſe illegitimos, conſueuit à Summo Pontifice peti, & concedi declaratio legitimationis huiuſmodi prolis, pront in formula ſequenti, videlicet.

67 B*Eatiſſime Pater. Exponitur humiliter* S.V. *pro parte deuoti illius Oratoris* N. *laici* Neapolitan. *Diæceſis, Quod aliàs dictus Orator, & tunc in humanis agens quondam M. eius vxor, ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus potuiſſent inuicem matrimonialiter copulari, matrimonium inter ſe per verba de præſenti publicè, ſeruata forma Concilii* Tridentini, *in facie Eccleſia, nullo detecto, neque denunciato impedimento, contraxerunt, illudque carnali copula conſummarunt, ac per plures annos in eo permanſerunt, prolemque ſuſceperunt. Poſtmodum verò, prædicta M. defuncta, ad ipſius Oratoris notitiam peruenit, ſe dicta M. Quarto Cõſanguinitatis gradu fuiſſe coniunctum; propter quod dictus Orator dubitat, prolem ſic, vt præfertur ſuſceptam, illegitimam dici, aut haberi poſſe tempore procedente.* Supplicat *propterea E.S.V. dictus Orator, quatenus ſibi in præmiſsis opportunè prouidendo, eumq; ſpecialis gratiæ fauore proſequendo, prolem ex huiuſmodi matrimonio ſic, vt pręfertur bona fide contracto, ſuſceptam, legitimam fuiſſe, & eſſe declarare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus pręmiſsis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrariis quibuſcunque cum clauſulis opportunis.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c.

Et

Et idem eſſet, ſi Oratores, litteras diſ-
68 penſationis obtinuerunt ſuper aliquo impedimento, & antequam fuerint exequutioni demandatæ, Oratrix ab Oratore carnaliter cognoſci paſſa fuiſſet, & grauida remanſiſſet, dictuſq; Orator, antequam dictarum litterarum vigore, matrimoniũ contractum fuiſſet, mortuus eſſet; qui nec in articulo mortis potuiſſent matrimonium contrahere; quia etiam tunc, ne filius, qui exinde ſuſceptus eſt, illegitimus dici, ſeù haberi poſſit, petitur declaratio legitimationis eiuſdem filij, ita ſuſcepti per ea, quæ ſupra diximus.

Et in quocunq; ex ſupradictis, ſeu alijs ſimilibus caſibus, litteræ committuntur Ordinario Oratorum, ſeù eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui vocatis vocandis, conſtitoque ſibi legitimè de narratis, declaret, vt ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Litterarum diſpenſationis matrimonialis formula, in forma pauperum.*
2 *Paupertas, probanda ad obtinendas litteras diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum.*
3 *Eaquè requiritur in vtroque Oratore.*
4 *Verbũ*, & miſerabiles, *quare addatur in diſpenſationibus in forma pauperum.*
5 *Dictio*, &, *de ſui natura, ſemper addit.*
6 *Dictio*, & miſerabiles, *in diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, debet operari.*
7 *Litteræ Apoſtolicę, nihil fruſtrà continent.*
8 *Neque ſyllaba, debet in illis eſſe ſuperflua.*
9 *Abbreuiatores Cancellariæ Apoſtolicę, ſuperfluum detrahunt ex litteris Apoſtolicis.*
10 *Verbum minimum, non debet eſſe ſine operatione in diſpoſitione Summi Põtificis.*
11 *Dictio*, & miſerabiles, *inducit diuerſitatem, & eſt probanda.*
12 *Pauper, quis dicatur.*
13 *Et quis miſerabilis.*
14 *Diſpenſationes matrimoniales in forma pauperum, pauperibus, & miſerabilibus conceduntur.*
15 *Papa, non prҫiudicat ſuis Officialibus in eorum emolumentis.*
16 *Dictio*, tantùm, *limitat & reſtringit.*
17 *Paupertatis fides, quomodo conficienda pro diſpenſationibus in forma pauperum.*
18 *Formula eiuſdem fidei proponitur.*
19 *Quomodo ea, in Romana Curia, recognoſcenda.*
20 *Paupertas, & miſerabilitas Oratorum, denuò verificandę, ante exequutionem litterarum diſpenſationis.*
21 *Pauper, vel diues, quis dicatur, arbitrio iudicis remittitur.*
22 *Paupertatis litteræ teſtimoniales, quãdo dentur.*
23 *Fœlix Tamburellus Epiſcopus Soran. commendatur.*
24 *Paupertatis fides pro diſpenſatione in forma pauperum, quomodo danda ab Ordinario domicilij.*
25 *Mutatio loci, mutatio fortunæ.*
26 *Accedere ad Vrbem, quando teneatur Orator pro diſpenſatione in forma pauperum.*
27 *Paupertatis fides, ſi non ſit ſufficiens in Vrbe, quid ſeruetur.*
28 *Pauper, quis videtur, ſi malè veſtitus appareat. Fallit tamen quandoque, vt hic.*
29 *Paupertas affectata, non ſuffragatur.*
30 *Fraus, nemini prodeſſe debet.*
31 *Paupertatis gratia, reſcriptum obtentum, quomodo ſuffragetur.*
32 *Clauſula in fine poſita, refertur ad omnia præcedentia.*
33 *Compoſitiones pro diſpenſationibus, cur à Papa recipiantur.*
33 *Diſpenſationes, gratis concedendas, quomodo intelligendum.*
35 *Separandi ſunt Oratores diſpenſati in forma pauperum, & quare.*
36 *Separationis huiuſmodi, decreti tenor.*
37 *Copula carnali, denuò ſequuta inter Oratores ſeparatos in vim diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, quid agendum.*
38 *Quid autem de noua copula inter diſpen-*

ſpenſatione in forma ordinaria.
39 *Gratiæ, Perinde valere, virtus.*
40 *Et quando detur.*
41 *Non operatur, gratiâ principali vitiata.*
42 *Expreſſio vnius defectus, non ſupplet alios non expreſſos.*
43 *Gratiam, Perinde valere, non ſupplere vltra illud, quod eſt in ſupplicatione, quomodo intelligatur.*
44 *Et quando danda ſuper alio Perinde valere.*
45 *Clauſula* In omnibus, & per omnia, *quid operetur.*
46 *Perinde valere, formula, ſuper noua copula in forma pauperum, proponitur.*
47 *Cum copula ſuper litteris expeditis ob infamiam in forma pauperum.*
48 *Cum copula ſcienter, ſuper litteris, ignoranter.*
49 *Pro auferenda forma pauperum.*
50 *Super matrimonio, tacita copula, contracto.*
51 *Super copula ſequuta, ante litteras præſentatas.*
52 *Super gradus expreſſione,*
53 *Super gradus expreſſione, cum alteratione cauſæ diſpenſationis.*
54 *Super impedimento, detecto poſt contractum matrimonium.*
54 *Super impedimento publicæ honeſtatis iuſtitiæ.*
66 *Reformatorij reſcripti virtus.*
57 *Reformatorium reſcriptum, quomodo habeat conformitatem cum reſcripto, Perinde valere.*
58 *Reformationis formula, ſuper copula.*
60 *Pro Oratoribus, qui detecto impedimento, perſtiterunt in copula.*
61 *Super nomine Oratoris.*
62 *Super loco Originis Oratorum,*
63 *Super Diœceſi Oratorum.*
64 *Super commiſſione litterarum.*
65 *Super alia commiſſione.*
66 *Super cauſa.*
67 *Super gradus expreſſione.*
68 *Super gradus, & Diœceſis expreſſione.*
69 *Error in Diœceſi, frequens in Cancellaria Apoſtolica, & quare.*
70 *Epiſcopatus eiuſdem denominationis, ex ſtylo Cancellariæ, diſtinguntur per Prouincias.*
71 *Diœceſum, & Epiſcopatuum latina denominatio, quomodo à vulgari diſſimilis.*
Diſpenſatio ſuper noua copula, cum impedimento occulto, quomodo detur per Sacram Pænitentiariam.

Praxis Diſpenſationis matrimonialis cum copula, in forma pauperum.

C A P. V.

SAepe contingit cum Oratoribus pauperibus, non valentibus ſoluere compoſitionem, ac iura Officialium, ſuper impedimentis, diſpenſari; ne ob copulam, iam inter eos, quouis modo ſubſequtam, aut illius ſuſpicionem ortam, contingat illas cum animarum ſuarum iactura, in ipſa copula perſeuerare.

Et omiſſa formula ſupplicationis pro huiuſmodi diſpenſatione impetranda, tanquam minus neceſſaria, tantummodo tenorem litterarum, ſufficiat hic inſerere, qui talis, vt ſequitur, eſſe conſueuit, videlicet.

1 *VRbanus Epiſcopus, &c.* Dilecto *filio Vicario Venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, Salutem, & apoſtolicam benedictionem. Oblatæ nobis nuper pro parte dilecti filii Ioannis N. laici, & dilectæ in Chriſto filiæ Luciæ N. mulieris Neapolitan. diœceſis petitio continebat, Quod ipſis aliàs ſcienter, ſe Quartò Conſanguinitatis, vel affinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, vel ſe attinere, Ioannes præfatus, non quidem peccandi data opera, &c. dictam Luciam carnaliter*

naliter cognouit. Cum autem, &c. Cupiunt Ioannes, & Lucia prædicti, qui pauperes, & miſerabiles exiſtunt, inuicem matrimonialiter copulari &c. Nos igitur, &c. Diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, &c. Tunc Ioannem, & Luciam prędictos, qui pauperes, & miſerabiles exiſtunt, & ex labore, & induſtria ſua tantum viuunt, in primis ab inuicem ſepares; deinde, ſi veniam à te petierint humiliter, eam illis poenitentiam publicam imponas, quæ alios deterreat à ſimilibus committendis; vtque dictus Ioannes operam ſuã, fabrica, vel in aliud ſeruitium alicuius Eccleſiæ, vel loci pij, Tribus ſaltem menſibus, conferat; aliaque iniungas, quæ de iure fuerint iniungenda. Qua poenitẽtia publica peracta, ac recepto ab eis iuramẽto, quod ſub ſpe facilius habendę diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerint, ipſos ab inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi; impoſita prius eis propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio tuo, poenitentia ſalutari, hac vice dumtaxat in forma Eccleſiæ conſueta, in vtroque foro, authoritate noſtra, abſoluas; & quatenus, &c. parito iudicato. Demum, ſi tibi expediens videbitur, quod diſpenſatio huiuſmodi ſit eis concedenda, nec ſcandalum ſit ex eo oriturum; ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, tunc, cum eiſdem Ioanne, & Lucia; poſtquàm ipſi in ſeparatione præfata, arbitrio tuo perſeuerauerint, & dummodo ipſa Lucia propter hoc rapta non fuerit, quod impedimento Quarti, &c. Prolem, ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernendo. Volumus autem, quod ſi ſpreta monitione noſtra huiuſmodi, aliquid muneris, aut pręmij, occaſione præmiſſorum exigere, aut oblatum recipere, temerè præſumpſeris, excommunicationis latæ ſententiæ poena, tandiu innodatus exiſtas, donec per ſatisfactionem condignam ab ipſa excommunicationis ſententia abſolutionem à Sede prędicta merueris obtinere; & nihilominus abſolutio, & diſpenſatio per te faciendę prędicta nullius ſint roboris, vel momenti. Dat Romę, &c.

Et abſque declaratione aliarum clauſularum, quas iam ſupra, ſuis locis declarauimus, ſufficit eas tantum elucidare, quæ continent formulam, ſub qua, pro pauperibus, litterę diſpẽſationis huiuſmodi expediuntur; ac proinde ſequitur, videlicet.

Vrbanus *Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, &c.*

Qui pauperes. Sed videndum erit, nunquid dicti Oratores narrantes in ſupplicatione ſe eſſe pauperes, teneantur de eorum paupertate docere, ad effectum obtinendi litteras diſpenſationis ſub forma prædicta? Et videtur, quod nõ, ſed ſufficere, vt id tãtummodo narretur; quia communiter, qualitas iſta, habet præſumptionem, quæ naturaliter ineſt; cum quilibet nudus, & pauper naſcatur, iuxtà illud *Iob. Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc, cap. ſicut hi, 45. diſt.* & ſic qualitas ſemel poſita, quæ non tollitur ex curſu temporis, præſumitur exiſtere, niſi præſumatur ſublata, vt tenet *Crot. in l. ſi conſtante, verſ. quid tenendum, ff. ſolut. matr.*

His tamen non obſtantibus, contrarium eſt verius; quia, cum ad obtinendam
diſpenſationem in forma pauperum, abſque ſolutione compoſitionis, aliarumque
expenſarum, illarum remiſſio fundetur in
Oratorum paupertate, pròculdubio illa
2 probanda eſt, vt per *DD. in l. ſi vero, §. qui
pro rei ff. qui ſatiſd. cog. Afflitt. deciſ. 377.
Alciat. de præſump. reg. 2. præſumpt. 27. Couar. var. reſol. reſol. 1. reſol. 2. cap. 26.*

Et ad huiuſmodi diſpenſationes impetrandas, neceſſariò requiritur pauper-
3 tas, & miſerabilitas vtriuſq; ſcilicet, tam
Oratoris, quàm Oratricis; ac propterea
non ſufficit, ſi vnus tantum ipſorum ſit
pauper, alter verò diues; vel ſaltem talis,
qui valeat compoſitionem, aliaque iura
ſoluere; & ita fuit ſemper obſeruatum.

Et Miſerabiles. Sciendũ eſt, quod ſẽper extitit conſueta forma dicendi, *N. & N. quę pauperes
exiſtunt*, non addito verbo, *miſerabiles*,
4 Verum quia Oratores, vt plurimum licèt
potuerint ſoluere compoſitiones, aliaque
iura Officialium, ſe nihilominus mendicato teſtimonio paupertatis, pauperes
fingebant, iura prædicta extorquendo; alij
etiam ex locupleti induſtria uiuentes, ſe
ſimiliter pauperes aſſerebant; propterea
hoc tempore huius Pontificatus Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ VIII. ad occur-
rendum

rendum his fraudibus additum eſt ver-
bum, *miſerabiles*; & ſic tàm in ſupplica-
tione, quàm in litteris apponuntur tan-
quã duo. Quod ſi ab ipſis Oratoribus nõ
fuerit de eorum miſerabilitate facta
mentio, nihilominus, quia Papa, eiuſque
Officiales non intendunt, niſi pauperi-
bus, atque miſerabilibus perſonis con-
cedere huiuſmodi diſpenſationes in for-
ma pauperum, propterea ab ipſis Offi-
cialibus, additur hoc verbum, *miſerabi-
les*, & ſic vtrumque debet coram Exe-
quutore verificari; nec ad exequendas
dictas litteras, ſufficit verificari pauper-
tatem, niſi probent, etiam miſerabilita-
tem; quia dum dicitur in litteris, *& mi-
ſerabiles*, illa dictio, &, eſt coniunctiua, &
copulatiua, *l. ſi quis ita ſtipulatus, ff. de
verb. oblig. l. ſi heredi pluris, ff. de hered.
inſtit. l. Titia textoris, §. nihil ff. de leg. 1.
Caſar de Graſſ. decis. 1. nu. 5. de reb. Eccls.*
5 *non alien.* & de ſui natura ſemper addit,
Put. decis. 230. nu. 2. lib. 2. & ſic ex his duo-
bus copulatis, debet non ſolum probari
vnum, ſed omnino alterum, ad *tex. in l.
fin. §. fructus, iuncta gloſ. in verbo, nihilo
magis, ff. quæ in fraud. credit.* Et fuit hæc
dictio, *miſerabiles*, addita ad detegendam
fictam paupertatem, necnon fraudes quę
in præiudicium iurium Officialium præ-
dictorum, committebantur, vt dictum
eſt; quibus omnino obuiandum viſum
fuit Summo Pontifici, ad *tex. in l. magis,
§. ſi pupillus, ff. de reb. eor. l. quoties, in fin. C.
de fideicom.*

Vnde, perperàm exequuntur Delega-
ti huiuſmodi diſpenſationes, ſi eis non
conſtiterit, Oratores eſſe non modò pau-
peres, ſed etiam miſerabiles; quia hu-
6 iuſmodi dictio debet aliquid operari, cum
ſit appoſita, non ad ornatum ſimilium
litterarum, ſed cum effectu, *argum. l.
ſi quando, ff. de leg. 1.* aliàs enim dici poſſet,
quod plures clauſulæ, ſeù dictiones in
litteris Apoſtolicis eſſent fruſtratorię;
quod nullo modo eſt dicendum, *cap. ſi à
Papa, de priuileg. in 6. Grat. conſ. 9. nu. 142.
7 vol. 1.* quia in dictis litteris nihil fruſtra
apponitur, *Caſſad. decis. 5. in fin. de preb.*
8 quinimmò, neque ſyllaba in eis vacare
debet, vel ſuperfluè poni, *cap. ſi. enim
28. q. 1. gloſ. in cap. ſolitę, de maior. & obed.*
ac ob id Domini Abbreuiatores Maioris
9 Præſidentiæ ſemper detrahunt ex litteris,
quod ſuperfluum eſt; ex quo in diſpoſi-
10 tione Pontificis, nec minimum verbum
ſine virtute, eſſe debet, *Curt. iun. conſ. 85.
nu. 4. Dec. conſ. 47. nu. 2. Mandoſ. reg. 9. q.
2. nu. 3.* Hec enim dictio, *miſerabiles*, eſt
de nouo introducta, & ſic extraordinaria;
cum antea ſufficeret dicere, quod Ora-
tores eſſent pauperes; & cum fuerit adin-
uenta ad obuiandum fraudibus, ſatis
11 apparet, quod per eam inducitur di-
uerſitas, & ſic verificanda, *Bart. in l. re
coniuncti, ff. de leg. 3.* quia auget, & am-
pliat diſpoſitionem, *Ludouiſ. dec. 21. nu. 3.*

Sed hic videndum eſt, quiſnam dica-
tur pauper, quis verò miſerabilis, ad ef-
fectum impetrandi ſimiles diſpenſatio-
nes in forma pauperum.

12 Et reſpondetur, quod ille dicitur pau-
per, qui non habet in bonis quinqua-
ginta aureos, *gloſ. in Auth. de hered. &
falc. et gloſ. inſtit. de excuſat. tut. §. ſed prop-
ter paupertatem.*

13 Miſerabilis verò, ille dicitur, ad cuius
commiſerationem nos natura inclinat,
Alber. in ſuo dictionario, verbo, *miſera-
bilis*; circa quæ, debet Exequutor ſe ex-
traiudicialiter informare, priuſquam
ad dictarum litterarum exequutionem
procedat; nam illius arbitrio, & con-
ſcientiæ committitur probatio huiuſmodi
paupertatis, *Menoch. de arbitr. iud. caſu
65. nu. 7.* ac etiam miſerabilitatis. *Iaſ. in
d. l. Titia textores. col. 4. de leg. 1. Alex. conſ.
121. lib. 2. in fin.*

Et ex labore, & induſtria
ſua, Nec aliter conceduntur huiuſmodi
diſpenſationes in forma pauperum, niſi
14 Oratores ſint adeo pauperes, & miſera-
biles, quod ex labore, & induſtria manuũ
ſuarum viuant, alias enim facilè frau-
darentur prædicti Officiales eorum de-
bitis emolumentis, quibus nunquam
15 Papa intendit præiudicare *Pariſ. de re-
ſign. benef. lib. 10. q. 1. nu. 15.* ac propterea
totum id exprimendum eſt in teſtimo-
nio ipſius paupertatis, vt infra dicetur.

Tantùm viuunt. Hec autem
dictio, *tan-
tum*, apponitur in his diſpenſationibus,
ad denotandum, quod Oratores, pręter
laborem, & induſtriam manuum ſua-
rum, nullo alio modo viuere poſſunt, &
ſic per eam excluditur omnis alius mo-
dus viuendi, ad *tex. in l. qui in aliena, §.
liberos, ff. de neg. geſt. Roman. conſ. 456. nu. 1.
Dec. conſ. 328. nu. 1. Surd. decis. 291. nu. 19.
& de alim. tit. 1. q. 2. nu. 2. Ludouiſ. decis.
465. nu. 5.* nam huius dictionis natura
16 eſt, limitare, reſtringere, & excludere,
*l. & non tantùm, ff. de petit. hered. l. aduer-
ſus, C. ſi aduerſus rem iud. Vinc. de Franch.
decis. 123. n. 4.* Vn-

Vnde in hac Curia Archiepiſcopali, pro habendo teſtimonio paupertatis, ad hunc effectum, ad Vrbem tranſmittendo,
17 exhibetur fides proprij parochi Oratorum, atteſtantis de eorum paupertate ac miſerabilitate; in qua dicatur, quod Oratores ipſi ſunt adeo pauperes, & miſerabiles, quod ex ſuis labore, & induſtria tantùm viuunt; ac inſuper examinantur duo teſtes in eadem Curia, qui idem deponant: & ſic deinde iuxta prędicti Parochi teſtimonium, teſtiumque prædictorum depoſitionem, conficitur fides paupertatis, ad Vrbem tranſmittenda, tenoris ſequentis, videlicet.

18 *N. N. V. I. D. Prothonotarius Apoſtolicus Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi D. N. Cardinalis N. Archiepiſcopi Neapolitani in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis, & Officialis.*

Fidem facimus, & atteſtamur, Ioannem N. & Luciam N. huius Neapolitanæ diœceſis adeo pauperes, & miſerabiles exiſtere, quod ex labore, & induſtria ſua tantùm viuunt: prout ex fide parochi, aliorumque fide dignorum teſtimonio nobis conſtare fecerunt; In cuius rei teſtimonium, præſentes fieri fecimus, manu noſtra ſubſcriptas, noſtroque ſigillo munitas. Neapoli, die &c. Anno &c.

N. N. Vicarius Generalis.

Hæc tamen atteſtatio, ſiuè fides non prius admittitur in Officio Componen-
19 darum, quàm recognita fuerit à duobus teſtibus, ab vno videlicet in forma, ſcilicet, qui dicat ſe vidiſſe Epiſcopum, ſeù Vicarium ſubſcribere, vt docet *Alex. conſ. 76. nu. 4. lib. 3. Felin. in cap. 2. de fid. inſtrum. Achill. de Graſſ. deciſ. 193. alias 2. eod. tit. Rot. deciſ. 115. n. 3. lib. 3. p. 3. diuerſ.* Attamē de ſtylo Curiæ ſufficit regulariter hodie, quod ſaltē teſtis deponat habere notā manum ſcribentis, licèt illum non vidiſſet ſcribere, vt per *Veſtr. in praxi, lib. 6. cap. 1. nu. 8. Rot. deciſ. 124. nu. 2. p. 2. diuerſ.* pręſertim, ſi ſcriptura venerit de partibus, & in Curia non reperiatur, qui deponat, illum vidiſſe ſcribere, ſeù ſubſcribere ſcripturā, de qua agitur, Alter verò teſtis debet recognoſcere per ſimilitudinem, ſeù comparationem aliarum ſcripturarum; quia, etiam iſta comparatio facit fidem, *Rom. conſ. 46. nu. 6.* Et ita ſeruatur in ipſa Romana Curia, prout in alijs quibuſcunque locis, in quibus facienda eſt recognitio ſcripturarum.

Hodiè verò non ſufficit, quod Oratorum paupertas fuerit in dicta Curia admiſſa: quia, cum litteræ diſpenſationis nihilominus expediantur cum clauſula, *dummodo pauperes, & miſerabiles exiſtant,*
20 iſta duo, debent denuò probari coram Delegato, ante literarum exequutionem.

Et hic nota, quod non admittitur teſtimonium paupertatis ad hunc effectum, niſi dicatur, quod Oratores ex labore, & induſtria ſua tantùm viuunt, vt dictum eſt, nam, ſicut ſatis ille diues eſt, qui pane non eget, ita ille appellatur pauper, qui neceſſe habet ſibi quærere victum ſuo labore, *gloſ. in l. paupertas, ff. de excuſat. tutor Port. in §. non tamen, nu. 6. inſtit. quibus ex cauſ. mato. &c.* licèt enim regulariter relinqua-
21 tur arbitrio iudicis, quiſnam dicatur pauper, vel diues, *Bart. in l. ſi conſtante, nu. 14. Alex. nu. 17. Iaſ. nu. 144.* & communiter *DD. ff. ſolut. matrim. Socein. ſen. conſ. 127. nu. 27. lib. 4. Ruin. conſ. 55. nu. 45. lib. 1. vt per Couar. lib. 2. var. reſol. cap. 6. nu. 8.* ſicut etiam, quæ ſit miſerabilis perſona, *Caualcan. conſ. 57. n. 12. id. Couar. d. cap. 6. nu. 3. Menoch. de Arbitr. caſu 66.* attamen circa hæc, non ſufficit, iudicem arbitrari conſiderata qualitate perſonarum Oratorum; quia de ſtylo Curiæ, non dantur diſpenſationes matrimoniales in forma pauperum, abſque illa dictione, *tantum*, quæ, vt ſupra dictum fuit, taxatiua eſt, & ad euitandas fraudes, hodie additur verbum, *miſerabiles.*

Quia verò in caſu conficiendi ſupradictum teſtimonium paupertatis, contingit aliquando, teſtes non benè deponere ſuper dicta Oratorum paupertate, ſed ex eorum depoſitionibus, conſtat, eos eſſe tantùm pauperes, attenta eorum qualitate, & habere aliqua bona non magni momenti, tunc cautus Ordinarius, ad exonerandam ſuam conſcientiā, cum non poſſit ſimpliciter teſtificari de ipſorum Oratorum paupertate, prout requiritur ad effectum ſupradictum, concedit ipſis Orato-
22 ribus literas, tantummodo teſtimoniales, integras teſtium depoſitiones continentes; ex quibus ipſe D. Datarius, eiuſq. Officiales

ficiales videnť, an ipſi Oratores poſſint ſaltem aliquam partē compoſitionis ſoluere, habita conſideratione ad quantitatem, ac qualitatem bonorum, in dictis litteris teſtimonialibus expreſſorum: quod ſi appareat ita poſſe, ea ſoluta, expediuntur litteræ diſpenſationis in ipſa forma pauperum; nec tamen il illis datur tunc clauſula, *dummodo pauperes, et miſerabiles*, quæ, profectò non poterit verificari coram Delegato, cum ipſi Oratores habeant aliquid in bonis.

Quarè ad euitādas fraudes, quę in dies circa id, cōmittebantur, volentibus Oratoribus ſuam paupertatem in hac Curia Archiepiſcopali, probare, pro habendo huiuſmodi paupertatis teſtimonio, cum nihilominus ex teſtium depoſitionibus appareret, eos nō eſſe adeo pauperes, quī conſueta iura Officialibus Romanæ Curiæ ſoluere valerent, quippe teſtibus aſſerentibus, Oratores ipſos, bona poſſidere, præclaro ſanè, inregerrimoque iudicio
23 ſtatuit Illuſtriſſimus, & Reuerēdiſſimus D. Fælix Tambnrellus, Epiſcopus Soran. dum Eminentiſſimi, & Reuerēdiſſimi D. Franciſci Cardinalis Boncompagni, Archiepiſcopi Neapolitan. Vicarij generalis munere fungeretur, dandas eſſe huiuſmodi Oratoribus, non quidem abſolutam fidem paupertatis, ſed litteras reſtimoniles, ad Vrbem tranſmittendas, cū ipſis extēſis teſtiū pręfatorū depoſitionibus, vt ſupra iā dictū eſt, quatenus ex earū inſpectione, poſſint Dataria Apoſtolica, eiuſq; Officiales, de ipſa paupertatis veritate decernere: quem quidē ſtylum, vt ab Authore ex Sedis Apoſtolicę, eiuſq; Officialium, ac tot piorum locorum indemnitatis zelo introductum, ipſa Dataria libenter recepit, & approbauit. Dignam ſanè rem, quæ à tanto viro proficiſceretur, qui tot egregijs muneribus in inſignibus Ciuitatibus perfunctus, in omnibus ita præclarè ſe geſſit, vt ad Epiſcopalem dignitatem ſit non immeritò euectus.

Si verò cōtingat, Oratores, ſeù alterum ipſorum, non in propria, ſed in alterius diæceſi commorari, in qua domicilium
24 contraxerunt, tunc Ordinarius ipſius domicilij atteſtabitur de ipſorum Oratorum paupertate, & miſerabilitate, his verbis, *Fidem facimus, & atteſtamur, prædictos M. & N. ſeu prædictum M. N. diæceſis Meſſanen. & in hac Ciuitate, ſeù diæceſi Neapolitan. à tot annis commorantes, in qua domicilium contraxerunt, eſſe adeo pauperes, & miſerabiles, quod ex labore, & induſtria ſua tantùm viuunt &c.*

Hoc enim caſu, Dataria non admittet fidem paupertatis, factam per Ordinariū Meſſanen. quia his ſic ſtantibus, ſecundum ſtylum, debet fieri mentio de hoc in ſupplicatione, vbi dicetur, *Et attento quod Oratores prædicti in Ciuitate Neapolitan. à biennio, & vltra commorantur, & in ea domicilium contraxerunt, committatur Ordinario Neapolitan. ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali*; & ſic ſupradicta fides debet eſſe conformis ſupplicationi, & è contra.

Ratio autem, cur Oratores egeant atteſtatione prædicta Ordinarij Neapolitan. illa eſſe poteſt, quia quidem per domicilium ita contractum, efficiuntur diæceſis Neapolitan. cuius Ordinarius debet neceſſariò atteſtari de eorum paupertate, ſecundum ſtylum Datariæ, vel etiam dici poteſt, quod Oratores, qui pro pauperibus habentur in Ciuitate Meſſanen. poterunt eſſe diuites in Ciuitate Neapolitan. quia vulgò dici ſolet, muta-
25 tio loci, mutatio fortunæ, *arg. eorum, quæ dicit Bart. in l. iuris gentium, §. ſi ante aditam, ff. de pact.*

Sanè, paupertate huiuſmodi nō obſtā-
26 te, tenetur Orator, cum illius teſtimonio accedere ad Vrbem pro impetranda diſpenſatione, ſi ab ea diſtet infra centum milliaria (ſi verò vltra, nequaquam) niſi talis eſſet paupertas, quæ non ſineret ipſum Oratorem ad Vrbem ipſam accedere; de quo debet fieri mentio in ipſa fide paupertatis; in qua, poſt illa verba, ex *labore, & induſtria ſua tantum viuunt*, additur, *dictuſque Orator ob huiuſmodi paupertatem non valet ad Vrbem accedere.*

Hic tamē acceſſus ad Vrbē, non eſt ita neceſſarius, quando Oratores ſunt coniuncti in gradibus remotioribus; putà, in Quarto, vel Tertio, & Quarto à cōmuni, etiam ex pluribus ſtipitibus multiplicatis; ſed tantùm, cum fuerint impediti Tertio, vel Secundo, & Tertio gradibus Conſanguinitatis, vel affinitatis, ſiuè ſimplicibus, ſiuè ex pluribus ſtipitibus, vt ſupra duplicatis; niſi ipſa paupertas impediat, vt ſupra dictum eſt.

In Primo autem, vel in Primo, & Secundo, aut in Secundo tantum, vel in Primo, & Tertio gradibus, etiam, vt ſupra duplicatis, pro litteris obtinendis in ipſa forma pauperum, tenetur Orator, non obſtantibus quacunque paupertate, & diſtantia ab ipſa Romana Curia, ad eam

accedere ; quia in his gradibus, ita propinquioribus, ſicut etiam pro cognatione ſpirituali, neque paupertatis, neque alterius cuiuſuis impedimenti, excuſatio admittitur; tam vbi carnalis copula ſequuta, quàm vbi illius ſuſpicio tantùm orta fuerit; quia in pœnam tanti admiſſi criminis, præcipit Summus Pontifex, vt omninò accedat ad Vrbem, etiam mendicando; quamuis fuerit cæcus, claudus, vel aliàs corpore vitiatus; dummodò poſſit prædictum iter arripere: ſæpe.n. videmus huiuſmodi Oratores, etiam ex longinquis, & vltramontanis partibus, ad dictam Vrbem venire pro dictis diſpenſationibus impetrandis, ibique operam ſuam in fabricam Sancti Petri, ſiue alterius loci pij ipſius Vrbis, conferre.

Eſt autẽ hic aduertendum, quod in his gradibus, in quibus Orator tenetur omninò accedere ad Vrbem, debet ſecũ deferre prædictum teſtimonium, quod non tantùm contineat illius paupertatem, verùm etiam (ſi res ita ſe habet) quod niſi matrimonium contraheretur, grauia ſcandala exoritura eſſent, & tàm Oratori, quàm Oratrici, vitę periculum immineret; Nam hodie huiuſmodi fides aliter non admitteretur; quod quidem ſeruatur circa diſpenſationes ſub dicta forma impetrandas in Secundo, aut Primo, & Secundo gradibus, ſiue ſimplicibus, ſiuè duplicatis.

Et vltra eam, in ipſa Vrbe examinandi ſunt duo teſtes coram Pręfecto Datarię, qui deponant, ſe cognoſcere ipſum Oratorem; & hoc ad obuiandum fraudibus, ne vnus pro alio ſupponatur; per ea, quæ dicit *Rum. conſ. 130 nu. 2. lib. 2.* cum alijs, vt per *Maſcard. de probat. concl. 825.*

Sæpè vlterius contingit, Oratorem ad
Vrbem accedentem pro huiuſmodi diſ-
penſatione obtinenda, non habere ſe-
cum ſufficiens ipſius paupertatis teſti-
27 monium; & tunc prædictus Datariæ
Præfectus contentatur recipere teſtes ſu-
per paupertate dicti Oratoris; eoque ma-
gis, cum ex aſpectu perſonæ perpenda-
tur, an talis ſit, qualis ipſe ſe facit; præ-
cipuè, ſi illum rudibus, vilibuſquè veſti-
bus amictum aſpexerit; quia regula com-
munis eſt, vt eo ipſo quis probetur pau-
28 per, cum appareat malè veſtitus, *Albor.
in l. ſi verò §. 1. nu. 6. qui ſatiſd. cogan. Gre-
gor. Lopez in l. 20. gloſ. 2. in fin. tit. 23. p. 3.*
quos refert *Gonzal. ad regul. 8. Cancell.
gloſ. 2. ſub nu. 44.*

De iſtis tamen, non ſemper, fidendum eſſe, ſatis experientia compertum eſt: quandoque enim ſub veſtimentis rudibus, & miſeris, paupertatem ipſam affectant. Nec immemor ſum cuiuſdam Notarij Siculi, qui, cum meo tempore, ad dictam Vrbem acceſſiſſet pro diſpenſatione ſuper impedimento Secundi Conſãguinitatis gradus, in forma pauperum, cum copula ſequuta, impetranda, ſuæquè paupertatis teſtimonium ſufficiens non haberet, vt requirebatur; ac propterea timeret ſe repulſam paſſurum, ob non benè probatam ſuam paupertatem; ex eo etiam, quia ipſe ſatis erat benè veſtitus, curauit ſibi commodari veſtimentum valde rude, & laceratum, quo indutus, acceſſit ad dictum Præfectum, ad quem ſpectat receptio compoſitionis, illique teſtimonium prædictum præſentauit; qui, tanquam minus ſufficiens, nolebat illud admittere; quinimmò, cum oculos in ipſum Siculum intendiſſet, dixit, quod ex illius aſpectu non apparebat pauper; debebatquè propterea ſoluere omnino cõpoſitionem: Vnde dictus Siculus, vultu demiſſo, humillimis verbis reſpondit, ſe in tali ſtatu eſſe, quod ad affectum ſe conferendi ante ipſum Præfectum, fecerat ſibi veſtimentum illud accommodari; quod & iureiurando affirmauit: quapropter idem Præfectus, omni hęſitatione circa paupertatem ipſius Siculi, depoſita, ei fidem præſtitit; qui ita fraudulenter euaſit ſolutionem compoſitionis prædictæ, & obtinuit litteras diſpenſationis in forma pauperum expediri.

29 Cum verò hęc affectata paupertas, nullo
modo poſſit ſuffragari, *Couar. pract.
quaeſt. cap. 6. nu. 3. verſ. ſed & ſi quis*, prop-
terea dicendum eſt, quod talis Orator,
cui pro eleemoſyna fuerunt remiſſa hæc
iura, vt præmittitur, debita, tenetur ea re-
ſtituere illis, quos ita decepit, *Nald. in
ſumma. verbo eleemosyna*; quia fraus ne-
mini debet prodeſſe, *Abb. in cap. innotuit,
de elect.* cum ſit prohibitum etiam iure
naturali, *Bald. in Auth. ingreſſi C. de Sa-
croſ. Eccleſ. cum alijs iuribus*, vt per *Capu-
taq. dec. 215. nu. 1. & 2. p. 3.*

Quæritur autem hic, quid dicendum, ſi Orator verè pauper erat tempore impetrationis diſpenſationis, ante tamen illius exequutionem, fuerit factus diues, etiam vnà cum Oratrice? Reſpondet *ad. Nald. in ſum. in verbo, pauper, ſub nu. 8. verſ. & tandem*, paupertatis gratia obtẽtum reſcriptum, ſeu priuilegium Apoſtolicum, putà, quia tunc Orator erat

pauper,

pauper, non vitiatur, quamuis poſtea
tempore informationis, deficeret illa
cauſa impulſiua, & Orator factus ſit di-
ues; ſufficit enim, cauſam illam, tempo-
re reſcripti, veram extitiſſe, per *Couar. lib.
1. variar. reſolut. cap. 20. nu. 5. Henriq. de
irregular. tab. 17. in fine*: & ſic, cum pro
obtinenda huiuſmodi diſpenſatione in
forma pauperum, allegetur paupertas
Oratorum, non poteſt hæc cauſa dici
falſa, cum iam à principio fuerit vera,
licèt poſtea ceſſet, *Bald. in l. 1. num. 12.
C. de condict. indeb. Ludouiſ. deciſ. 406.
num. 12.*

At verò hodie, id non poteſt ſibi locum
vendicare in huiuſmodi diſpenſationi-
bus matrimonialibus in forma paupe-
rum; quia, licèt obtineant Oratores di-
ſpenſationem ſub hac forma, cum fide
paupertatis facta per Ordinarium, nihi-
lominus, quando poſtmodum Delegato
præſentantur litteræ huiuſmodi diſpen-
ſationis, erit de nouo probanda illorum
paupertas; quia cum in dictis litteris ap-
ponatur clauſula, *Et dummodò pauperes,
& miſerabiles exiſtant*, hæc conditio, ni-
hil ponit in eſſe, antequam fuerit denuò
verificata paupertas; nam ex ſupradicta
clauſula ſatis apparet, quod Datariæ
Officialibus non omnino ſatisfit cum
prædicto teſtimonio Ordinarij; cum
præter illud, præcipiatur denuò capi in-
formationem, tempore præſentationis re-
ſcripti ſuper huiuſmodi paupertate, &
ſic ſupradicta reſponſio *Nald. loc. cit.* ac
31 forſan aliorum, tunc poſſet quidē locum
habere, quando videlicèt, reſcriptum,
ſic in forma pauperum, impetratum, non
egeat miniſterio Exequutoris; cum gra-
tia iam fuerit perfecta, abſque eo, quod
debeant verificari narrata coram ipſo
Exequutore. Hic autem, gratia datur in
forma cōmiſſaria, & cum clauſula, *ſi preces
veritate niti repereris; ſuper quo tuam con-
ſcientiam oneramus*; quæ refertur non
modò ad cauſam expreſſam, pro ipſo
principali reſcripto diſpenſationis im-
petrato, verùm etiam ad ipſam alle-
gatam paupertatem, ac miſerabilitatem:
ſatis enim eſt tritum, etiam in noſtra pra-
32 xi; quod quęcunque clauſula in fine po-
ſita, refertur ad omnia præcedentia, vt eſt
*tex. in cap. inquiſitionis, de appell. Felin. in
cap. cauſam, quæ, num. 4. de reſcrip. Caputaq.
deciſ. 95. nu. 4. p. 1.*

Benè tamen placet, quod in quibuſdam
Curijs Eccleſiaſticis vidi obſeruari, nem-
pè, quod antequam Oratores incipiant
pænitentiam, ſibi in vim prædictarum lit-
terarum iniunctam, curant examinari
teſtes ſuper dicta earum paupertate; ne
fortè contingat, illam non bene probari,
& ſic poſt peractam ipſam pęnitentiam,
teneantur alias litteras diſpenſationis,
ſublata quidem forma pauperum, impe-
trare, ac ſoluere integram pro ea, com-
poſitionem; quo caſu non venit ipſis
Oratoribus pœnitentia publica, ſed tan-
tum ſalutaris, iniungenda; vt pluriès ca-
ſus iſte euenit.

Nec de iſta receptione, ſeù ſolutione
cōpoſitionis mirandum eſt, ſicut miratur
Staphileus, de litteris gratię, quem refert
*Rebuff. in ſua praxi beneficiaria, in regula
de diſpenſat. in grad. prohib. nu.* 15. vbi di-
cit quod miratur iſpe *Staphil.* quomodo
Papa recipiat pro iſta diſpenſatione, cō-
poſitionē, nam aut eſt iuſta cauſa diſpen-
ſandi, & tunc diſpenſare debet; ſi verò
non adeſt cauſa, diſpenſationem abijcere
debet.

Huic enim admirationi ſatisfacit idem
Rebuff. ibidem num. 15. dicens, quod deſi-
net mirari idem *Staphil.* ſi conſideret,
33 quam multi, diſpenſationes huiuſmodi
impetrarent, ſi gratis concederentur,
qui ſaltem impenſarum timore deterriti,
non audent, & alioqui ſemper infeſta-
rent aures Pontificis, petendo ſecum di-
ſpenſari, dareturque materia delinquen-
di, contra *l. conuenire, ff. de pact. dotal.*

Neque obſtant decretum *Concilij Tri-
dentini, ſeſſ. 22. cap. 5. & DD.* opiniones,
volentium, vbi cauſa iuſta diſpenſandi
ſubeſt, deberi diſpenſari gratis; nam id
locum tantum habet in compoſitionibus,
non autem in alijs iuribus, & ſuper hoc
Sacra Congregatio Cardinalium Conci-
lij Tridentini interpretum, ita declarauit,
34 videlicet, *Decretum Concilij Tridentini,
quod ait, diſpenſationes, gratis concedantur,
habet locum in compoſitionibus, non in
mercede, quæ propter bullarum expedi-
tionem, ſoluitur ex Congregationis ſen-
tentia.*

Quamuis, vt ait *Garc. de benef. p. 8. cap.
2. nu.* 101. etiam reſpectu compoſitionum,
non ſeruatur, propter neceſſitates, & one-
ra Papæ, & Sedis Apoſtolicæ (cuius au-
thoritas ſalua eſt in decretis eiuſdem *Con-
cilij ſeſſ. 25. cap. vlt.*) præſertim verò pro
propaganda, tuendaq; fide catholica, pro
qua, quanta, qualiaquè ſint eiuſdem Se-
dis onera, vix exprimi; poſſunt, etiam ab
ijs, qui ea ex profeſſo experiuntur; prout
latius dicam in mea *praxi benef.*

In primis ab inuicem ſepares. Et ſic præſentatis ſupradictis litteris prædicto Vicario Exequutori, mandabit ipſe, ante omnia, Parocho Oratorum, quatenus eos ſeparet, ne ipſi in
35 peccato perſeuerent, & vt pœnitentiam agant, iuxtà *tex. in cap. lex continentiæ, 27. q. 1.* ibi, *qui etiam ſeparati pro tantis exceſſibus, condignam pœnitentiam agant, cap. hæc ſalubriter, 35. q. 8.* ibi, *qui autem, & quæ in quarto, vel quinto gradu coniuncti, inuenti fuerint, ſeparentur, quoniam ſcriptum eſt, omnis homo ad proximam ſanguinis ſui non accedat, vt reuelet turpitudinem eius &c.*

Non enim, ex eo quod Papa mandat diſpenſari cum Oratoribus, id concedit liberè, & abſolutè; quod ſatis patet *ex cap. ſuper eo, de cognat. ſpirit.* ibi, & *coniunctos, pontificia authoritate non differas ſeparare*; qui quidē *tex.* licèt loquatur de matrimonio contracto, hæc tamen clauſula, qua mandatur Oratores ſeparari, ſemper apponitur in litteris diſpenſationis, tàm de contracto, quàm de contrahendo; vbi carnalis copula, aut illius ſuſpicio inter Oratores orta fuerit, ſi illę expediātur in forma pauperū; licèt id præcipuè, de iure, vendicet ſibi locū, quando Oratores iā cōtraxerunt matrimonium; quia, cum ſint contra canones coniuncti, debent omninò ſeparari, *cap. vides, diſt. 10. cap. contradicimus, 35. q. 3.* & etiam de iure ciuili eſt *tex. in l. non dubium, C. de leg. b.*

36 Tenor verò decreti ſeparationis prædictæ iuxtà ſtylum huius Curiæ Archiepiſcopalis talis eſt, vt ſequitur, videlicet.

37 *Die &c. Neapoli, Viſis, & conſideratis requiſitis, ac clauſulis contentis in litteris diſpenſationis matrimonialis impetratæ à S. D. N. Vrbano Papa Octauo per Ioannem N. & Luciā N. huius Neapolitanæ diœceſis, per Admodū Illuſtrem, & Reuerendiſſimum D. Vicariū Generalem Neapolitanum, fuit prouiſum, & decretum, quod ſupradicti Ioannes, & Lucia ſeparentur ab inuicem arbitrio ſupradicti D. Vicarij, prout præſenti decreto eos ſeparari mandatur, nempè, vt dictus Ioannes in vna, dicta verò Lucia in altera domibus, ſeparatim viuant; de qua quidem ſeparatione, exhibere teneantur fidem Parochi in actis, & ita &c.*

N. N. Vicarius generalis Delegatus Apoſtolicus.

38 Quid autem agendum erit, ſi durante ſupradicta ſeparatione, vel aliàs ante obtentum decretum huius diſpenſationis ſub hac forma pauperum, dicti Oratores ſe denuò carnaliter cognouerint, nunquid egeant noua diſpenſatione ſuper hac noua copula habita?

Quia verò nullo iure ſtatutum reperitur, an huic quæſtioni, affirmatiua, aut negatiua reſponſio danda ſit; propterea recurrendum eſt ad ſtylum, non ignotum ipſius Romanæ Curiæ, qui hoc caſu, negatiuam partem tenere videtur; à peritiſsimis, enim & antiquiſsimis einſdem Curię practicis fuit ſemper tentum, Oratores in hoc caſu non egere noua diſpenſatione, reſpectu huius ſecundæ copulæ carnalis; ea ratione, quia ſufficit, Papam ſemel ſciuiſſe, inter eos interueniſſe copulam prędictam; abſque eo, quod in quolibet alio caſu, tenerentur nouam copulam ipſi Papę manifeſtare; quia licèt verum ſit, eſſe faciendam mentionem ipſius copulę in diſpenſatione, vbi ea interuenerit, vt ſupra diximus, attamen, certum eſt, id nullibi cautum reperiri; ac propterea, quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *vulg. l. ſi ſeruum, §. non dixit prætor ff. de acquir. hæred. Dec. conſ. 398. nu. 4. Caſſad. deciſ. 4. nu. 3. de conſtit.* nam ſi ipſa Sacra Congregatio Concil. Triden. id voluiſſet, ſicut ſimpliciter voluit, mentionem copulæ fieri debere in petitione huiuſmodi diſpenſationis, id profectò, etiam declaraſſet, *argum. tex. in l. cum. §. ſin autem, C. de caduc. toll.* faciunt ea, quæ dixit *Alex. conſ. 38. num. 8. col. 6. Ancharr. conſ. 120. Bald. in l. gallus §. & quid ſi tantum, ff. de lib. & poſth.* vbi dicit, id, quod omittitur in ſtatuto, haberi pro omiſſo.

Cæterùm, affirmatiua ſententia verior, & in praxi recepta eſt, nempè debere omninò peti nouam diſpenſationem, ob copulam nouiter ſequutam; ſicut in dies practicari videmus. Et aliàs meo tempore, quæſtione deſuper orta inter Dominos Abbreuiatores Maioris Pręſidentiæ, die 27. Martij 1607. in Cancellaria Apoſtolica, licèt maior illorum pars teneret,

neret, non eſſe hanc nouam copulam Summo Pontifici manifeſtandam; ſed licitè poſſe Vicarium delegatum procedere ad exequutionem litterarum diſpenſationis iam obtentæ, cum mentione prioris copulæ ſequutæ; attamen minor pars, inter quos aderant *DD.* Vlpianus Vulpius, & Lambertus Vrſinus, viri vndequaque, harum præcipuè rerum, peritiſsimi, totum contrarium tenuerunt. Re autē tunc ad fel. record. Paulū Quintum delata, ipſe Paulus, ea maturè perpenſa, dixit, etiam hanc nouam copulam eſſe Pontifici manifeſtandam per nouam diſpenſationem, mediantibus litteris in forma *Perinde valere*.

Ne autē res ita ſimpliciter acciperetur, ſubdidit ipſe Paulus, id eſſe tantùm intelligendum, quando prior diſpenſatio, cum mentione prioris copulę, fuiſſet impetrata in forma pauperum; quia ſub hac forma, committitur Delegato, vt Oratores ab inuicem ſeparet, vt ſupra dictum eſt; & propterea, ſi durante ſeparatione, in illius contemptum, Oratores ſe carnaliter denuò cognouerint, ipſi obtentæ diſpenſationis, fruſtrentur effectu: quod quidem intelligendum eſt, etiam ſi id eueniat poſt peractum tempus ſeparationis, ante tamen decretum Delegati; quia ſi ipſi Oratores ſe carnaliter denuò cognouerint, adhuc egent noua diſpenſatione.

Imò etiam antea idem ſeruabatur, vt teſtatur *Marcus Antonius Genuenſis, in praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitan. cap. 25. num. 5.* dicens, fuiſſe ab Vrbe reſcriptum anno 1601. quod ſi impetrantes, poſt ipſam ſeparationem à Vicario delegato, factam, de nouo ſe carnaliter cognouiſſent, eſt opus noua diſpenſatione, ſeù, *Perindevalere*.

Nec totum id videtur ratione carere; diſpenſati enim Oratores in forma pauperum, cum impoſitione huiuſmodi ſeparationis, non habent certam ſpem conſequendi effectum diſpenſationis faciendæ per ipſum Delegatū: poteſt enim contingere cauſa, per quam illa eis denegetur; cum totum id pendeat ab illius arbitrio, per illam clauſulam, *Demùm ſi tibi expediens videbitur, quod diſpenſatio huiuſmodi ſit eis concedenda &c.* vt infra dicemus.

Secus autem dicendum, ac tenendum eſt, vbi copula ipſa carnalis iterabitur
38 inter Oratores, qui in forma ordinaria, non autem in forma pauperum, ipſam diſpenſationem, cum prioris copulę mentione impetrauerint: tunc enim, etſi poſt huiuſmodi impetratam diſpenſationem, & ante litterarum exequutionem, ſe denuo carnaliter cognouerint; ex quo in ipſa forma ordinaria, nequaquàm adijcitur, vt Oratores ſeparētur, nō indigent noua diſpenſatione, reſpectu poſterioris, ac reiteratæ copulæ: & iſta eſt notoria praxis, & obſeruantia; quæ nunquam contrarium admiſit, ſicut fatentur omnes antiqui Curiales.

Prout, eadem ratione ait *Sanch. lib. 8. diſp. 24. num. 8.* quod ſi obtenta Apoſtolica diſpenſatione ſuper affinitate ex actu fornicario proueniente, antequā Ordinarius dictam diſpenſationem exequatur, Orator iteraret copulam cum eadem conſanguinea fœminæ à ſe ducendæ, valere adhuc diſpenſationem, ſicut iam aliàs diximus: ex quo, nondum eſt conſummara diſpenſatio in affinitate; ac propterea ipſe Ordinarius, virtute mandati, debet diſpenſare; ex quo iſta noua copula non auget affinitatem, aut aliud nouum impedimentum inducit; cum ſit eademmet affinitas, in qua diſpenſatio committitur Ordinario; ſubdens ibi, quod ſecùs eſſet, ſi ipſa noua copula accideret, poſtquam iam diſpenſauit Ordinarius, aut Confeſſarius in foro conſcientiæ: tunc enim, ex quo prior affinitas, ſublata eſt per diſpenſationem, contracta eſt noua affinitas per ſupradictam nouam copulam; eaque appellabitur affinitas ſuperueniens, ſuper qua requiritur noua diſpenſatio, eo modo, quo aliàs diximus.

In ſimili declarauit *Sacra Congreg. Cōcil. ſub die 12. Ianuarij 1606.* diſpenſationis litteras, ſuper gradu prohibito obtinentes, ſi eis non præſentatis, contraxerunt, vel ſe carnaliter cognouerunt, egere noua diſpenſatione. Si vero, ſic Conſanguinitatis, vel affinitatis gradu coniuncti, carnale commercium ſimul habuerunt, eoque expreſſo, litteras à Sede Apoſtolica, quibus Ordinario diſpenſatio committebatur, obtinuerunt, eaſque illi præſentarunt, & veritate cauſæ probata, diſpenſationem aſſequuti ſunt; & deinde, non contracto adhuc matrimonio, ſe iterum carnaliter, cognouerunt, noua non requiritur diſpenſatio, refert *Barboſ. in collect. bull. verbo, diſpenſare, verſ. diſpenſationis litteras. fol. mihi 277.*

Cum igitur ex præmiſſis, & ſecundum hanc praxim, ſatis conſtet, ſuperuenien-

tis adhuc nouæ carnalis cognitionis in
caſu præmiſſo , expreſſionem Pontifici
faciendam omnino eſſe per ſecundam
gratiam , prioris reualidatoriam , nimi-
rum in forma, *Perinde valere* ; cuius qui-
dem reſcripti vſus in his diſpenſationi-
bus matrimonialibus, tanquam alijs fre-
quẽtioribus,frequentior eſt;ideò non in-
congruum videtur pro iunioribus tan-
tummodo,ac Romanæ Curiæ Tyronibus,
hic ſummatim indicare , huiuſmodi re-
ſcriptum , neceſſarium admodum exiſti-
mari , ad priorem gratiam , iam obten-
tam , reualidandam ; ne illa Oratoribus
in aliqua ſui parte minus efficax , inanis
prorſus reddatur;cuius quidem virtus to-
ta infunditur in hac gratia reualidato-
ria , ſeù *Perinde valere* : vnde non imme-
ritò poſſet hæc,gratia principalis iudica-
ri , cum illius locum in virtute,& in effe-
ctu ſubintret,teſte *Sarnen. ſuper reg. de
non iudic.iux.form.ſuppl.q.7.num. 4.* vbi
ait , quod iſtæ ſimiles gratiæ reualidato-
riæ , ſeù *Perinde valere* , videntur produ-
39 ctæ ad ſimilitudinem quarumdam con-
tignationum , ſiuè peſſulorum , quę ędi-
ficijs infirmis, iam ruinam minantibus ,
apponuntur , ſuſtentationis gratia : vnde
idem iudicatur de tali additamento,quod
de ipſa re , cui adijcitur: ex qua quidem
ſimilitudine,ſiuè ratione, dici ꝓfectò po-
teſt , quod gratia *Perinde valere* ſuſcitat
ſpiritum primi reſcripti extincti , *Man-
doſ.ſuper reg.10.q.1.num.2.* & ait *Caſſad.
deciſ.33.ſuper reg.num.6.* quod viuificat ,
quod nullum erat, & inſufflat ſpiritum,&
animam ; & patet ex formulis infra,de
more ſubijciendis,vbi dicitur,quod idem
Iudex , ad exequutionem poſterioris hu-
ius gratiæ procedat,perinde,ac ſi à prin-
cipio , quod tunc exprimi omiſſum eſt ,
fuiſſet expreſſum ; ex qua quidem dictio-
ne , *Perinde* , deſumit nomen gratia, *Per
40 inde valere* ; quæ tunc datur , quando
Summus Pontifex,gratiam ſuam, ex ali-
qua parte inualidam , reualidat,adiecta
ea dictione, *Perinde* , quæ eſt ſignificatiua
improprietatis,& fictionis,*tex.in l. ſed &
ſi lege,§.perinde,ff.de petit hered. Tiraquel.
in l.ſi vnquam,verbo,ſuſceperit liberos,nu.
7.C.de reuoc. donat.* præſertim verò *in l.
ſed, & ſi reſtituatur* , ibi,*perinde autem ha-
bendum eſſe ac ſi ipſe adijſſet hereditatem.ff.
de iud.*quãdo autẽ iſta dictio,*Perindè*, ve-
ritatem, quando autem fictionẽ denotet,
videndus eſt *Alex.in l ſi quis,in princip.ff.
de acquir.poſſeſſ.*Papa enim poteſt fingere,
ac ſtatuere,vt actus perinde valeat, ac ſi

iure factus eſſet,vt docet *Bart.& alij in
l.ſi is, qui pro emptore , ff. de vſucap.* ac
proinde facit , vt ipſa prior gratia perin-
de valeat , ac ſi valida fuiſſet tempore
impetrationis , *Rebuff.in prax. tit. de re-
ſcripto etiam,& Perinde valere* . Nec ta-
men à iunioribus , & Tyronibus prædi-
ctis , huiuſmodi reſcriptum , *Perinde va-
lere*,tunc prodeſſe , ad priorem gratiam
reualidandam exiſtimetur , quando ni-
mirum aliàs illa, alicuius ſubreptionis ,
vel obreptionis, ſiuè cauſę defectus vitio
ſubiacere fortaſſe noſcatur; quandoqui-
41 dem , hoc caſu,nihil operabitur ; quia
vitiata gratia principali,omnes alię clau-
ſulę in poſterioribus litteris adiectis, cor-
ruunt,*Parıſ.de reſign.benef.lib.8.q.11.nu.
46.* Quod ſi fortè contingat huiuſmodi
gratiam, *Perinde valere*, ſuper principali
gratia,in qua fuit aliquid malè,& ſubrep-
titiè expreſſum , vel tacitum, impetrari ;
propter quod petitur eadem gratia ad
ſanandos huiuſmodi defectus , oportet ,
quod vbi dicitur , *prout in dictis litteris* ,
ante verbum,*continetur* , ſic addatur , vi-
delicet ,*in quibus &c.* narrando id,quod
fuit malè & ſubreptitiè expreſſum.Et om-
nes defectus, qui quomodocunque in
prioribus litteris interuenerint , expri-
mendi neceſſario erunt in gratia, *Perinde
valere* ; alioquin vnius expreſſio non ſup-
42 plet alios non expreſſos : pluribus enim
impedimentis exiſtentibus , vno ſublato,
aliud remanet ; ac proinde teſtatur *id.
Rebuff.loc.cit.* quod in practica Romanæ
Curiæ habetur , quod in gratia *Perinde
43 valere*,nõ debet ſuppleri vltra illud,quod
eſt in ſupplicatione : & ibi exemplificat
in illegitimo minore , qui impetrauit be-
neficium curatum , non expreſſo defectu
natalium , nec ætatis; qui ſi poſtmodum
impetret tale reſcriptum , exprimendo
tantùm defectum natalium , omiſſa ex-
preſſione defectus ætatis , illud non va-
lebit , nec impetratio ; cum omnes defe-
ctus non ſint expreſſi , & ita intelligen-
dum eſt quod dicit *Mandoſ. in prax. ſi-
gnat. tit. Perinde valere , verſ. in litteris
Perinde valere* .

Hinc eſt , quod non ſemel accidiſſe
ſcimus, adhuc in hac poſteriori gratia
Perinde valere,neque integrè ſuppletum
extitiſſe,quod in gratia principali fuerat
omiſſum ; ac proinde poſterior hæc gra-
tia adhuc infirmam exiſtere : quaprop-
ter , licet hæc reualidatoria gratia exi-
44 ſtat, per aliam tamẽ gratiam reualidãda
erit , quæ de ſtylo Curiæ , *Perinde valere*

ſuper

ſuper alio Perinde valere, appellatur: alioquin inualida etiam hæc ſecunda gratia erit, niſi ea omnia ſint in illa expreſſa, quæ in prima exprimenda erant. Nec imperfecta hęc expreſſio poterit ſuppleri
45 per illa verba in infraſcriptis formulis appoſitas, nimirum, *in omnibus*, *& per omnia*, ſicut quidam antiquus Curialis dicebat: ipſa enim verba non poſſunt vltra expreſſa operari: quæ tantum operantur, vt acta, & geſta valeant, ac ſi de eis expreſſa mentio facta fuerit, *ad tex in l. 2. §. furioſus, ff. de iur. Cod. cill.* per rationem deſuper allatam, nempè, quia poteſt fingere expreſſum Papa, quod non eſt in prioribus litteris expreſſum, *id. Rebuff. d. tit. num. 59.* & hoc modo docemur, verba ipſa, quoad expreſſa, inducere omnimodam æqualitatem; necnon operantur, vt inter ſubiecta, nulla ſit differentia; ſed ſint eiuſdem naturæ, & fortiorem reddant diſpoſitionem, *Viuian. in prax. iuriſpatr. p. 1. lib. 13. cap. 8. num. 344.*

Quia verò circa materiam huius reſcripti, vlterius progredi inſtitutum noſtrum non patitur, ex quo illius praxim reaſſumam in mea *pract. benef.* propterea ſufficit pro nunc, illud tantummodo tetigiſſe, quod ad harũ diſpenſationũ matrimonialium praxim, nunc opportunum agnouimus. Ac proinde huius reſcripti formulas, iuxtà frequentiorum caſuum contingentiam, pro imperitis Romanæ Curiæ iunioribus, eo, quo ſequitur modo, ſubijcimus, videlicet.

Perinde valere in forma pauperum, ſuper noua copula.

46 *BEatiſſime Pater. Aliàs S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Balthaſſaris Ginetti laici, & Euſtochij Laudatæ, mulieris Neapolit. Diœceſis, expoſito, Oratoribus prædictis, aliàs ſcientibus ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, Oratorem præfatum, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hac cauſa foret S. V. & Sedem Apoſtolicam, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddendi; ſed ſolùm veſana libidine victum, præfatam Euſtochium carnaliter cognouiſſe: & niſi matrimonium inter dictos Oratores contraheretur, dictam Oratricem diffamatam, & innuptam remanſuram, grauiaquè exinde ſcandala poſſe veriſimiliter exoriri, Cuperequè Oratores præfatos inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtantibus impedimentis huiuſmodi, deſiderium eorum in ea parte adimplere non poſſe, abſque Sedis præfatę diſpenſatione. Quare E. S. V. pro eorundem Oratorum parte humiliter ſupplicato, quatenus eis in pręmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaretur, S. V. precibus dictorum Oratorum tunc inclinata, Vicario Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, per ſuas litteras dedit in mandatis, quatenus, ſi preces veritate niti reperiret, eoſdem Oratores, qui pauperes exiſtunt, & ex labore, & induſtria ſua tantum viuunt, in primis ab inuicem ſepararet; deinde, ſi veniam ab eo petijſſent humiliter, eam illis pęnitentiam publicam imponeret, quę alios deterreret à ſimilibus committendis; vtquè dictus Orator operam ſuam fabricæ, vel in aliud ſeruitium alicuius Eccleſię, vel loci pij Quatuor ſaltem menſibus conferret; aliaque iniungeret, quæ de iure fuiſſent iniungenda. Qua pęnitẽtia publica peracta, ipſos ab excõmunicationis ſententia, quã propter præmiſſa incurrerant, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi; impoſita prius eis propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio ſuo, pęnitentia ſalutari: & recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habendę diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſiſſent: & quatenus contra Oratores ipſos, cauſa ſuper præmiſſis, in iudicium quoquomodo deducta fuiſſet, parito iudicato, in vtroque foro Apoſtolica authoritate, ea vice duntaxat abſolueret in forma Eccleſię conſueta. Demùm, ſi illi expediens videretur, quod diſpenſatio huiuſmodi eſſet eis concedenda, nec ſcandalum fuiſſet ex ea oriturum, cum eiſdem Oratoribus, poſtquàm in ſeparatione pręfata, illius arbitrio perſeuerauerint: & dummodo ipſa Oratrix propter hoc rapta non fuiſſet, quod impedimento Tertij Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, alijſque Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquàm obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè, ſer-*

nata

uata forma Concilij Tridentini contrahere, illudquè in facie Eccleſię ſolemnizare & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valerent, eadem authoritate diſpenſaret. Prolem ſuſceptam, ſi qua eſſet, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo; prout in dictis litteris continetur. Quas quidem litteras ipſi Oratores pręfato Vicario pręſentarunt; qui contenta in eis verificari mandauit: & cum in verificatione huiuſmodi, ſibi conſtitiſſet, dictos Oratores, durante ſeparationis tempore, eis ab eodem Vicario iniunctę, in eadem carnali copula perſtitiſſe, ſeù denuò ſe carnaliter cognouiſſe, ad vlteriorem illarum exequutionem procedere recuſauit. Supplicant igitur humiliter E S.V. dicti Oratores, quatenus eos, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratię fauore proſequendo, eidem Vicario committere, & mandare dignemini, quatenus negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſquè pręfatas valere decernens, eoſdem Oratores ab excommunicationis ſententia, quam ipſi de nouo propter premiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi; impoſita prius eis propter inceſtum hunc, arbitrio ſuo, aliqua alia pęnitentia ſalutari, in vtroq; foro, hac vice duntaxat, abſoluat in forma Eccleſię conſueta; ac ad dictarum litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia; perinde, ac ſi ijdem Oratores, poſt ſeparationem, ſibi ab eodem Vicario iniunctam, in eadem copula minimè perſtitiſſent, ſeù denuo ſe carnaliter cognouiſſent. Non obſtantibus omnibus illis, quę eadem S.V. in dictis litteris voluit non obſtare, cęteriſquè contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.

Fiat, vt petitur. M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum etc. Et de commiſſione, mandato, alijſque præmiſſis latiſſimè extendendis: Et quod pręmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumquè neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui impoſita prius Oratoribus, arbitrio ſuo, aliqua alia pęnitentia ſalutari, eos abſoluat, vt ſupra. Et parito iudicato, ſi quod ſit. Et dummodo Oratores pauperes, & miſerabiles exiſtant; ac ex ſuis labore, & induſtria tantum viuant. Fiat M.

Idemque ſeruatur ordo, cum Oratores litteras diſpenſationis, allegata cauſa infamiæ Oratricis ob eorundem Oratorum mutuam inter ſe conuerſationem, copula tamen non ſequuta, impetrauerint, quæ tamen interceſſit poſt Oratoribus à Delegato iniunctam ſeparationé, cum ipſæ litteræ fuerint in eadem forma pauperum impetratæ, tunc enim ita erunt preces porrigendæ, videlicet.

Perinde valere cum copula ſuper litteris expeditis ob infamiam in forma pauperum.

47 *Beatiſſime Pater. Aliàs S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. & N. Diœceſis N. expoſito; ipſos Oratores aliàs ſcientes ſe Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, non quidem peccandi data opera &c. inſimul conuerſatos eſſe, carnali tamen copula inter eos minimè ſubſequuta; & nihilominus ortam fuiſſe ſuſpicionem, licèt falſam, quod præfati Oratores ſe carnaliter cognouiſſent; & niſi matrimonium inter dictos Oratores contraheretur, dictam Oratricem diffamatam, & innuptam remanſuram, grauiaque exinde ſcandala &c. exoriri. Quare &c. quatenus &c. reperiret, eoſdem Oratores, qui pauperes, & miſerabiles exiſtunt, in primis ab inuicem ſepararet; deinde &c. vtque dictus Orator operam ſuam &c. Quatuor ſaltem menſibus &c. Qua pęnitentia publica peracta, ipſos ab exceſſibus huiuſmo-*

huiuſmodi impoſita eis propter pręmiſſa &c. pęnitentia ſalutari. Demum &c. prout &c. continetur. Quas quidem litteras, Oratores præfati eidem Vicario pręſentarunt, qui contenta in eis verificari mandauit; verificatiſque in eis narratis, cum Oratori pęnitentiam, in prædictis litteris expreſſam, impoſuiſſet, ſibique conſtitiſſet, Oratores interim, carnis fragilitate deuictos, ſe carnaliter cognouiſſe, ad vlteriorem dictarum litterarum exequutionem procedere recuſauit. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores pręfati, quatenus eos, ne propterea dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratiæ fauore proſequendo, eidem Vicario, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſque præfatas valere decernens, eoſdem Oratores ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi, in vtroque foro abſoluat; Prolem ſuſceptam (ſi qua ſit) & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernat; ac ad dictarum litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi carnalis copula præfata ſequuta minimè fuiſſet, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quæ &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mandato, aliſque pręmiſſis latiſſimè extendendis: & quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui impoſita Oratoribus, propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio ſuo pęnitentia ſalutari, eos abſoluat; decernat, ac procedat, vt ſupra. Et partito iudicato ſi quod ſit.

Huiuſmodi litteræ ſub iſta forma, *Perinde valere*, dari pariter conſueuerunt, cũ videlicet Oratores obtinuerunt per Sedem Apoſtolicam ſecum, etiam in forma pauperum mandari diſpenſari ſuper quocunquè impedimento dirimente, cum expreſſione, quod ipſi ignorantes huiuſmodi impedimentum, ſe carnaliter cognouerunt; cum nihilominus illud non aliter ignorarent: Vndè narrata in ſupplicatione, ſubſtãtia priorum litterarum, iuxtà formulam ſupra poſitam, mutatis tamen mutandis, eo quo ſequitur modo, concipi illa poterit, videlicet.

Perinde valere cum copula ſcienter ſuper litteris, ignoranter.

47 B*Eatiſſime Pater. Aliàs fel. record. Gregorio Papę XV. Predeceſſori S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. laici, & M. mulieris Neapolitan. Diœceſis expoſito, ipſos aliàs ignorantes aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent inuicem matrimonialiter copulari, carnis fragilitate deuictos, ſe carnaliter cognouiſſe. Poſtmodum verò ad eorum perueniſſe notitiam ſe Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos; & niſi matrimonium inter dictos Oratores contraheretur, dictam Oratricem diffamatam, & innuptam remanſuram; grauiaque exinde ſcandala poſſe veriſimiliter exoriri; Cupereque propterea Oratores præfatos inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtantibus impedimentis huiuſmodi, deſiderium eorum in ea parte adimplere non poſſe, abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione. Quare &c. eidem Prædeceſſori &c. ſupplicato &c. idem Prædeceſſor &c. quatenus Oratores, qui pauperes &c. Qua pęnitentia publica peracta &c. ipſos &c. impoſita eis &c. prout in dictis litteris continetur. Quæ quidem litteræ dicto Vicario præſentata fuerunt; qui contenta in eis verificari mandauit; verificatiſque in eis contentis, impoſitaque pęnitentia publica prędicta, illaque peracta; quia dicto Vicario conſtitit, ipſis Oratoribus, ante obtẽtas huiuſmodi litteras, ſciẽtibus ſe præfato Tertio Cõſanguinitatis gradu inuicẽ eſſe coniunctos, Oratorẽ prędictũ, non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo hęc cauſa foret eandem S.V. & Sedẽ Apoſtolicã, ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos faciliores reddẽdi, ſed ſolum veſana libidine victus, Oratricem cognouiſſe*

gnouiſſe

gnouiſſe, ad vlteriorem dictarum litterarum exequutionem procedere recuſauit. Supplicant igitur humilior E. S. V. Oratores prędicti, quatenus, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratię fauore proſequendo, eidem Vicario committere, & mandare, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſquè præfatas valere, decernens, eos ab excommunicationis ſententia, quam propter prǽmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluat; ac ad dictarum litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia; perinde ac ſi in illis, de carnali cognitione præfata, ante illas obtentas, vt prǽfertur, mentio facta, ac Oratores præfatos deſuper abſolui mandatum fuiſſet, prǽfatuſque Prędeceſſor adhuc viueret, dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.

Et cum abſolutione à cenſuri s &c. Et committatur Ordinario, *ſiuè eius* Vicario *&c. qui impoſita Oratoribus, propter inceſtum huiuſmodi, aliqua alia, arbitrio, ſuo pęnitentia ſalutari, eos abſoluat, decernat, & procedat, vt ſupra. Et parito iudicato ſi quod ſit. Et dummodo Oratores pauperes &c.*

Similter, vbi Oratores diſpenſationem ad contrahendum matrimonium in ſimili forma pauperum, obtinuerunt ſuper aliquo impedimento; verùm litteræ huiuſmodi diſpenſationis effectũ ſuum ſortiri nequeunt; ex quo, cum ad impetrandam diſpenſationem huiuſmodi omnino, requiritur, quod tam Orator, quàm Oratrix debeat eſſe pauper, & miſerabilis: propterea ad reualidandas litteras diſpenſationis, hac qualitate ceſſante petenda erit noua gratia in forma, *Perinde valere*, eo modo quo ſequitur, videlicet.

Perinde valere pro ablatione formæ pauperum.

49 B*Eatiſſime Pater. Aliàs S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum N. laici, & M. mulieris Neapolitan. Diœceſis expoſito, Oratoribus prǽfatis aliàs ſcientibus impedimentum publicæ honeſtatis iuſtitię inter eos exiſtere, & ex eo proueniens, quia aliàs dicta Oratrix ſponſalia per verba de futuro cum fratre germano dictę Oratricis contraxerat; & deinde præfatus Oratoris frater, eadem Oratrice ab eo omnino intacta, & in nullo penitus attentata remanente, ſicut* Domino placuit*, ab humanis deceſſerat, Oratorem prǽfatum, non quidem peccandi data opera &c. cognouiſſe, & niſi matrimonium &c. dictam Oratricem diffamatam &c. gratiaque &c. Cupereque &c. ſed ſtante impedimento &c. Quare &c. Vicario Epiſcopi &c. quatenus ſi preces &c. repereret, Oratores prǽfatos, qui, vt tunc aſſerebant, pauperes, & miſerabiles exiſtebant, & ex labore, & induſtria ſua tantùm viuebant, in primis &c. ſepararet, Deinde &c. vtque dictus Orator operam ſuam &c. Quatuor ſaltem menſibus conferret, aliaque &c. Qua pęnitentia &c. & recepto &c. & quatenus &c. parito iudicato. Demum &c. Prolem &c. prout in dictis litteris continetur. Quibus quidem litteris eidem Vicario præſentatis, idem Vicarius contenta in eis verificari mandauit; & cum in verificatione præfata, eis conſtituiſſet, dictam Oratricem pauperem non exiſtere, ſed dotem ad valorem Quingentorum ſcutorum aſcendentem, habere; ad illarum vlteriorem exequutionem procedere recuſauit. Supplicãt igitur humiliter E. S. V. Oratores præfati, quatenus eos amplioris gratię fauore proſequendo, eidem Vicario committere, et mandare, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſque prǽfatas valere decernens, ad earundem litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi in illis nulla, quod Oratrix pauper exiſtat, mentio facta, & Oratoribus pęnitentia publica prǽdicta, Oratori verò, quod operam ſuã fabricæ, vel in aliud ſeruitiũ alicuius Eccleſiæ, vel loci pÿ conferret, iniũctũ minimè fuiſſet dignemini de gratia ſpeciali, Nõ obſtantibus omnibus illis, quę &c.*

Et

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c.

Item pro Oratoribus,qui aliàs,litteras diſpenſationis impetrarunt ob anguſtiã, loci,vel aliam cauſam, tacita carnali copula,inter eos prius ſequuta;tunc enim talis adijcitur narratiua,videlicet.

Perinde valere ſuper matrimonio,tacita copula contracto.

50 B*Eatiſſime Pater. Aliàs S.V. pro parte deuotorũ illius Oratorum N. & N. Neapolitan. Dięceſis,ex loco N. ortorum expoſito, dictam Oratricem in dicto loco, propter illius anguſtiam,virum paris conditionis,cui &c. nequire, Cupereque propterea &c. Sed quia Tertio Conſanguinitatis &c. Quare &c. quatenus &c. diſpenſaret. Prolem &c. prout in dictis litteris continetur. Quas quidem litteras,Oratores pręfati,licèt ante illas obtentas,ipſis aliàs huiuſmodi impedimentum ſcientibus, Orator præfatus, non quidem peccandi data opera &c. Oratricem cognouiſſet, tacita huiuſmodi copula, eidem Vicario præſentarunt; qui contenta in eis verificari mandauit: verificatiſquè in eis contentis, cum eiſdem Oratoribus, ſuper impedimentis huiuſmodi diſpẽſauit: cuius quidem diſpenſationis vigore,Oratores præfati matrimonium inter ſe,per verba de pręſenti, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, nulloquè alio detecto,neque denunciato impedimento,contraxerunt, illudquè in facie Eccleſię ſolẽnizarunt,& carnali copula conſũmarunt. Cũ autem,Pater Sancte,ſi diuortiũ inter Oratores fieret,grauia exinde ſcãdala poſſent veriſimiliter exoriri. Supplicãt igitur humiliter E.S.V. Oratores prędicti quatenus,ne dictarũ litterarũ fruſtrentur effectu, eos amplioris gratia fauore proſequendo,eidem Vicario, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſq. præfatas valere decernens,ipſos ab excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi,in vtroque foro abſoluat. Prolemque ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde,legitimam decernat, ac ad dictarum litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma procedat,in omnibus,& per omnia,perinde, ac ſi in illis, de carnali cognitione huiuſmodi mentio facta, Oratoreſque deſuper abſolui mandatum fuiſſet, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis,quæ &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione,mandato,alijſquè præmiſſis, latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumque neceſſariorum,maior, & verior, ſpecificatio, & expreſſio,fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario,ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita &c. ac impoſita Oratoribus,propter inceſtum huiuſmodi, arbitrio ſuo,pęnitentia ſalutari; & recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius &c. eos abſoluat, & diſpẽſet, vt ſupra. Et quatenus contra ipſos &c. parito iudicato.

Poſtquàm verò Oratores receperunt litteras eorum diſpenſationis, illiſque Delegato, cui pro earundem exequutione directæ erant,nondum præſentatis, ſe carnaliter cognouerunt; ijdemque inſuper,ob admiſſum inceſtum, ab eorum Ordinario fuerunt ad aliquam pænam condemnati, ſicut multoties euenire ſcimus, tunc ſequenti formula,erit idem explicandum, videlicet.

Perinde valere ſuper copula ſequuta,ante litteras præſentatas.

51 B*Eatiſſime Pater. Aliàs S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum Matthæi Parafreni laici,& Euphroſynę Venoſa,mulieris Neapolit. Dięceſis,expoſito,dictam Oratricem,dotem habere minus competentem &c. cui nubere poſſet,inuenire valeret, & pręs.*

& præfatum Oratorem, illam &c. in vxorem; ducere illiuſque dotem &c. augere intendere: Cupereque &c. Sed quia Tertio, & Quarto &c. quatenus etc. Prolem &c. prout in dictis litteris continetur. Quas quidem litteras Oratores ipſi præfato Vicario præſentarunt; qui contenta in eis verificari mandauit: & cum in verificatione ipſa eis conſtaret, Oratores præfatos poſt obtentas huiuſmodi litteras, carnis fragilitate deuictos, ſe carnaliter cognouiſſe, ad earum vlteriorem exequutionem procedere noluit; & ipſorum Oratorum Ordinarius contra ipſos, propter inceſtum huiuſmodi procedendo, eos in certas pœnas condemnauit. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores præfati, quatenus eos, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratiæ fauore proſequendo, eidem Vicario, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litterasque præfatas valere decernens, eoſdem Oratores ab excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluat, ac ad exequutionem dictarum litterarum, ſeruatis &c. procedat &c. perinde, ac ſi carnalis copula huiuſmodi ſequuta non fuiſſet. Prolem &c legitimam decernendo, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quæ &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c.

Necnon pro Oratoribus, qui iam impetrauerant litteras diſpenſationis ſuper aliquo, ſiue aliquibus impedimentis ad matrimonium contrahendum putà ſuper Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Conſanguinitatis, gradibus, cum aliud exiſtat impedimentum præter narrata: tunc enim ita erit in ſupplicatione id exprimendum, videlicet.

Perinde valere ſuper gradu.

2 *Beatiſſime Pater. Aliàs S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Bartholomæi Todini laici, & Iuliæ Manardæ mulieris Neapolitan. Diœceſis, ex loco N. ortorum, expoſito, dictam Oratricem, dotem habere minus competentem, cum qua virum, ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſet inuenire valeret, & dictum Oratorem, illam cum dicta minus competenti dote in vxorem ducere intendere; cupereque Oratores præfatos inuicem &c. copulari: Sed quia Tertio, & Quarto à communi ſtipite prouenientibus, Cõſanguinitatis gradibus inuicem erant, coniuncti, deſiderium &c Quare &c. prout in dictis litteris continetur. Quibus quidem litteris eidem Vicario præſentatis, detectum fuit Oratores præfatos, alio Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos; propter quod idem Vicarius ad dictarum litterarum exequutionem procedere recuſauit. Supplicant igitur humiliter E S. V. Oratores præfati, quatenus, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu. eos amplioris gratiæ fauore proſequendo, eidem Vicario, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litterasque præfatas valere decernens, ad illarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat, ac ſi cum dictis Oratoribus, ſuper impedimentis Duplicis Quarti Conſanguinitatis graduum huiuſmodi diſpenſari, Diſtantiam verò Tertij gradus præfati eis non obſtare declarari, in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi in dictis litteris Oratores præfatos, Tertio, & Quarto ex vno communi, & Quarto ex altero ſtipitibus prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos; Diſtantiam verò Tertij gradus huiuſmodi, eis non obſtare, expreſſum fuiſſet, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac omnibus illis: quæ &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mandato, alijſque præmiſſis, latiſſimè extendendis: & quod cognominum, Affinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio, fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario, ſiue eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui decernat, diſpenſet, & declaret, vt ſupra.

Quod-

Quandoquè autem diuerſimodè peti, & dari contingit has litteras in eadem forma, *Perinde valere* non modò, videlicet, ſuper gradu, ſeù gradibus, reſpectu impedimenti, vt in formula proximè appoſita viſum eſt; verum etiam reſpectu qualitatis gradus, ſiuè gradum; vbi praxis, & ſtylus ita ſuadeat: quandoquidem ipſius gradus, ſine ipſorum graduum qualitate attenta, nimirum proximioris, ſiuè proximiorum, alteratur cauſa, iam in prioribus litteris diſpenſationis expreſſa; ex eo quod, ſicut aliàs diximus, quanto gradus proximior exiſtit, tanto vrgentior cauſa requiritur: quod quidem, iuxta ea, quæ circa id non raró contigiſſe vidimus, eo quo ſequitur modo, exemplificatur in Oratoribus qui aliàs obtinuerunt litteras diſpenſationis ſuper Quarto gradu cum cauſa, ob dotis incompetentiam Oratricis; cum tamen ſint Tertio gradu coniuncti, cuius ratione requiritur dotis augmentum; quod nequaquam in Quarto, alijſque remotioribus gradibus requiritur; ac proinde, concipienda erit ſupplicatio, eo, quo ſequitur modo, videlicet.

Perinde valere ſuper gradu, cum alteratione cauſæ.

53 *Beatiſſime Pater. Aliàs S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Caſſanei Lamberti laici, & Symphoroſę Carmignanę, mulieris Neapolitan Dięceſis, expoſito, dictam Oratricem, dotem habere minus competentem &c. cum qua virum paris conditionis &c. inuenire valeret; dictumque Oratorem, illam cum dicta minus competenti dote in vxorem ducere, intendere, Cupereque &c. Sed quia Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem erant coniuncti, deſiderium eorum &c. Quare &c. Quod impedimento Quarti &c. Prolem &c. prout in dictis litteris continetur. Quę quidem litterę, quia ijdem Oratores, non Quarto, ſed Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem ſunt coniuncti, eiſdem Oratoribus ſuffragari non poſſunt. Cum autem, Pater Sancte, prefatę Oratricis conſanguineus, ad id aliàs non obligatus, illius dotem in Centum ducatos monetę illarum partium, cum quibus, vſque ad quantitatem, ſecundum dictę mulieris qualitatem, competenter aucta erit; ita tamen, vt Oratori nubat, & non alteri, augere; & dictus Orator, illam, cum dicta minus competenti dote, & illius augmento, in vxorem ducere intendat. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores præfati, quatenus eis, ne dictarum, litterarum fruſtrentur effectu, ſpecialem gratiam faciendo, eidem Vicario, vt etiam ſi litteris prefatis, ei iam præſentatis, ad illarum exequutionem, propter hoc, procedere diſtulerit, ſeù recuſauerit, nihilominus, negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſquè ipſas valere decernens, cum eiſdem Oratoribus, poſtquàm dicta Oratricis dos competenter aucta fuerit, vt præfertur, ſuper impedimento Tertij Conſanguinitatis gradus huiuſmodi diſpenſet, ac ad earundem litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi in eis, Oratores, non Quarto, ſed Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, expreſſum; ac cum eis deſuper diſpenſari mandatum fuiſſet, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac omnibus illis, quę &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mandato alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis. Et quod cognominum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario; ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui diſpenſet, & procedat, vt ſupra.

Litteris in ſimili forma, *Perinde valere*, egent Oratores, vbi poſt præſentatas Delegato, litteras diſpenſationis, earum, vigore matrimonium contraxerunt, carnaliquè copula conſummarunt: poſtmodum verò, detectum fuit, aliud, inter eos adeſſe impedimentum; ſuper quo noua requiritur diſpenſatio: quo caſu explicandum, erit, nunquid Oratores ipſi, tali detecto impedimento, abſtinuerint ab

ipſa copula, an verò in ea perſtiterint; prout ſeruatur, quando petitur diſpenſatio, de ignoranter contracto, ſeruata forma Concilij Tridentini, vt ſupra ſuo loco diximus. Erit igitur tunc concipienda ſupplicatio, eo, quo ſequitur modo, videlicet.

Perinde valere ſuper aliò impedimento, detecto poſt contractum matrimonium.

54 *BEatiſſime Pater. Alias S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum Bizantij Lorenzani, laici, & Dorotheæ Parmeſinę mulieris Neapolitan. Diœceſis, expoſito, ipſos Oratores, qui ex honeſtis familijs exiſtunt, ex certis rationabilibus cauſis, animos eorum mouentibus, cupere inuicem matrimonialiter copulari: Sed quia Quarta Conſanguinitatis gradu inuicẽ erant cõuincti &c. Quare &c prout in dictis litteris cõtinetur. Quibus quidẽ litteris Ordinario præfato prę́ſentatis, idem Ordinarius contenta in eis verſificari mandauit: verificatiſque in eis contentis; cum dictis Oratoribus, ſuper impedimento prædicto diſpenſauit; illiſque matrimonium contrahendi, licentiam conceſſit; cuius quidem licentię vigore, Oratores ipſi matrimonium inter ſe, per verba de præſenti, publicè, factis proclamationibus in eorum parochiali Eccleſia, ſeruata forma Concilij prædicti, nulloque alio detecto impedimento, contraxerunt, illudque in faciè Eccleſiæ ſolemnizarunt, & carnali copula conſummarunt; in eoque per plures annos permanſerunt; prolemque ſuſceperunt: poſtmodum verò ad eorum peruenit notitiam, eos Duplici Quarta Conſanguinitatię gradu inuicem eſſe coniunctos; propter quod à carnali copula huiuſmodi abſtinuerunt. Cum autem, Pater Sancte, Oratores præfati, in huiuſmodi matrimonio remanere non poſſint abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione: & ſi diuortium inter eos fieret, grauia exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri; Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores prę́fati, quatenus eos, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratiæ fauore proſequendo, eidem Vicario, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſque prę́fatas valere decernens, cum eiſdem Oratoribus, ſuper impedimento Duplicis Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi diſpenſet, Prolemque ſuſceptam, & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernat, ac ad earundem litterarum exequutionem, ſeruata aliàs earum forma, procedat in omnibus, & per omnia; perinde ac ſi Oratores, non Quarto, ſed Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem eſſe coniunctos, expreſſum, ac cum eis deſuper diſpenſari mandatum fuiſſet, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac omnibus illis, quę &c.*

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et committatur Ordinario &c. qui decernat, & diſpenſet, vt ſupra.

Pari modo gratia *Perinde valere*, petenda venit, vbi Oratores præter impedimentum gradus, ſiuè graduum, ſiuè Conſanguinitatis, ſiuè affinitatis, alind concurrat; veluti, cum fuerit in prioribus litteris exprimi omiſſum, quod inter eoſdem Oratores adeſt prętereà impedimẽtum publicæ honeſtatis iuſtitię: quod quidem, vt in ſequenti formula erit explicandum, videlicet.

Perinde valere ſuper impedimento publicæ honeſtatis.

55 *BEatiſſime Pater. Aliàs S.V. pro parte deuotorum illius Oratorum Hippolyti Magneſmi laici, & Glycerij Gondiſaluę, mulieris Neapolitan. diœceſis, ex loco de Marano ortorum, expoſito, dictam Oratricem, in dicto loco, propter illius anguſtiam virum paris conditionis, cui nubere poſſet, inuenire nequire, cupereque propterea Oratores prę́fatos inuicem matrimonialiter copulari, Sed quia Tertio ex vno, & Tertio, & Quarto ex altero communi, ſtipitibus prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem, erant, prout ſunt coniuncti, deſiderium eorum in ea parte adimplere non poſſe,*

abſque

abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione. Quare &c. prout in dictis litteris continetur. Quæ quidem litterę, quia aliàs præfata Oratrix, matrimonium per verba de præſenti cum dicti Oratoris fratre germano, contraxit: & deinde præfati Oratoris frater, eadem Oratrice, ab eo omnino intacta, & in nullo penitus attentata remanente, ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſit, eidem Vicario minimè pręſentatæ fuerunt. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores pręfati, qui ex principalibus dicti loci exiſtunt; quatenus ipſos, ne dictarum litterarum fruſtrentur effectu, amplioris gratiæ fauore proſequendo, ſibique ſpecialem gratiam faciendo, eidem Vicario committere, & mandare, vt negotium huiuſmodi reaſſumens, litteraſque ipſas valere decernens, cum eiſdem Oratoribus, ſuper impedimento Primi publicę honeſtatis iuſtitię, ex pręmiſſis prouenientis, ac Tertij ex vno, & Quarti ex altero ſtipitibus, prouenientibus Conſanguinitatis graduum huiuſmodi diſpenſet. Diſtantiam verò alterius Tertij reſpectu Quarti gradus pręfati, eis non obſtare declaret; ac ad præfatarum litterarum exequutionem, ſeruata alias earum forma procedat in omnibus, & per omnia; pèrinde, ac ſi in dictis litteris, Oratores Primo publicæ honeſtatis iuſtitiæ ex præmiſſis prouenientis, ac Tertio ex vno, & Tertio, & Quarto ex altero communi ſtipitibus prouenientibus Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos, expreſſum, ac cum eis deſuper diſpenſari, & declarari mandatum fuiſſet, dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de commiſſione, mandato aliiſque pręmiſſis, latiſſimè extendendis. Et quod cognominum affinitatis, aliorumquè neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris. Et committatur Ordinario, ſiue &c. qui diſpenſet, decernat, ac procedat, vt ſupra.

Hæc autem, quoad praxim huius, re-
ſcripti in forma, *Perinde valere*. Aliud
inſuper, eſt reſcripti genus, nimis adhuc
in ipſa Curia frequẽtis, quod, reformato-
56 rum nuncupatur; cuius eſt virtus, ſupple-
re ea, quæ in ſupplicatione omiſſa fue-
runt; & in hoc differt à *Perinde valere*,
nimirum, quia hoc datur ſuper litteris
iam in totum expeditis, eas reualidan-
do, ac ſi à principio omnia fuiſſent in
eis expreſſa; Reformatorium verò, datur
ſuper ſupplicatione iam ſignata, Datata,
ac regiſtrata, & in totum expedita, etiam
cum ſigno illius regiſtraturæ à tergo: cu-
ius quidem integer tenor, eidem refor-
matorio reſcripto, ſiuè reformationi prę-
inſeritur, vt in infraſcripta formula pa-
tet: hoc enim, vt Papa intelligat quem-
admodum factum ſe habeat: quapropter
dicunt Curiales, reformatoriam gra-
57 tiam, cum reſcripto, *Perinde valere*, ma-
gnam inter ſe habere conformitatem;
cum hęc reformatoria gratia, ad hoc ten-
dit, vt omiſſum ſuppleat, vel male ex-
preſſum corrigat, ſcilicet in ipſa ſuppli-
catione expedita, *Perinde* autem *valere*,
reualidat litteras Apoſtolicas, iam, vt di-
ctum eſt, in totum expeditas: & ſicut in
Perinde valere, narratur totus tenor gra-
tiæ prius conceſſæ, ita etiam, in reforma-
tione, totus ſupplicationis prędictæ tenor
præinſeritur; in cuius calce, ſola refor-
matio ſubditur; ac ſicut in omnibus re-
ſcriptis, quæ tranſeunt per Datariam, &
Cãcellariam Apoſtolicam, dantur litteræ
reualidatoriæ, ſeu *Perinde valere* ita ſuper
quibuſcunque ſupplicationibus in forma
ſignandi, dantur reformationes, quando
ita caſus poſtulat; quia nunquam *Perin-
de valere* datur ſuper ſupplicatione ſigna-
ta, ſed tantum ſuper litteris in totum ex-
peditis; ſicut è conuerſo, reformatio non
datur ſuper ipſis litteris, ſed ſuper ſuppli-
catione prædicta.

Nec tamen caſus quamplurimos eue-
nire ignorant practici Curiales, vt pro
correctione litterarũ, iam expeditarũ, cũ
nequeant quãdoq; illæ per Dominũ Can-
cellariæ Apoſtolicæ Regentem, in vim
ſuarum facultatum, corrigi, porrigatur
Summo Pontifici integra ſupplicatio ſi-
gnanda; in qua illud ſuppletur, quod in
ipſis litteris deeſt, quæ poſtmodum ab
ipſo D. Regenti eiuſdem ſupplicationis
vigore, corriguntur, prout in praxi ha-
betur (quamuis *Mandoſ. in prax. ſignat. tit.
reformationis, verſ. reformatoria gratia*
dicat, quod hæc gratia non eſt neceſſe,
vt exprimat qualitates, & alia, in pri-
ma gratia expreſſa). & ita intelligendi

ſunt *Felin. in cap. in noſtra corre, 26. num. 1. de reſcrip. Roman. conſ. 383. num. 1. & 4. Mandoſ. ſuper reg. 22. q. 9. nu 9.*

Nec vigore huius reformationis, poſ-
58 ſunt litteræ deſuper iam expeditæ, aliquo modo corrigi; prout alias doloſè impetrabãtur huiuſmodi reformationes: quarum vigore corrigebantur litteræ, etiam in totum expeditæ; ac proinde, hodie nullo modo id tolerari videmus: quinimmò in his reformationibus, per Dominos Officiales ſcimus frequẽter addi clauſulam reſtrictiuam, videlicet quod, ſi litteræ in totum expeditæ fuerint, vigore præſentis gratiæ ideſt reformationis non corrigantur.

Huius igitur reformatorij reſcripti, cuius vſus adhuc frequentiſſimus eſt in Curia, circa propoſitam materiam, formulas nonnullas, pro iis tantum Tyronibus, qui huiuſmodi praxis, prima elementa, vt ita dicamus, nondum norunt, ſubijcere viſum eſt; quæ quidem, vt infra proponuntur, videlicet.

Ponamus igitur caſum, quod pro Oratoribus, fuerit expedita in totum ſupplicatio, eo modo, quo ſupradictum eſt, allegata cauſa incompetentiæ dotis Oratricis; & tamen fuit poſtmodum, certioratus Sollicitator, quod poſtquã Oratores miſerunt ad Vrbem pro diſpenſatione, cum dicta cauſa, ſequuta eſt inter eos carnalis copula, ex quo, vbi copula inter Oratores interuenit, ea allegata, prout alleganda erit, quando ea publica eſt, quamuis alia cauſa ceſſat petenda erit reformatio, ſequenti formula; quam vnà cum alijs ſequentibus, ſolis eiuſdem Curiæ Tyronibus ſubijcimus; quæ ita erit, videlicet.

59 *Beatiſſime Pater. Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum Propertij de Alitto laici, & Sophiæ Ceſſanę mulieris Neapolitan. Diœceſis. Quod cum dicta mulier dotem habeat minus competentem, iuxta ſtatus ſui conditionem, cum qua virum ſibi non conſanguineũ, vel affinẽ paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat: & dictus Orator, illam cum dicta minus competenti dote in vxorem ducere; illiuſque dotem, vſque ad quantitatem, ſecundum dictę mulieris qualitatem, competenter augere intendat. Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari. Sed quia Tertio affinitatis gradu inuicem ſe attinent, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores pręfati, quatenus cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento Tertij affinitatis gradus huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeant, diſpenſare. Prolem ſuſcipiendam exinde legitimam nunciando, dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur. M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et de diſpenſatione, nunciatione, alijſque præmiſſis, vt ſupra latiſſimè extendendis; & quod cognominum, Conſanguinitatis, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio. & expreſſio, fieri poſſit in litteris Et committatur Ordinario, ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita &c. diſpenſet, vt ſupra. Et poſtquàm dictæ Oratricis dos competenter aucta fuerit, vt prefertur.	Fiat M.

Dat. Romæ apud S. Petrum Kal. Iulij Anno Decimoſeptimo.

Reformatio.

Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper præinſerta conficiendæ, cum expreſſione, quod poſtquàm Oratores, pro huiuſmodi diſpenſa-

tione

tione obtinenda ad Sedem Apoſtolicam miſerunt,ipſis Oratoribus ſcientibus ſe Tertio affinitatis gradu inuicem attinere,Orator præfatus,non quidem peccandi data opera, vt crimine admiſſo, hęc cauſa foret S. V. & Sedem Apoſtolicam ad miſericordiam, & gratiam erga ipſos,faciliores reddendi,ſed ſolum veſana libidine victus,antequam dictas litteras obtinerent,Oratricem cognouit,& committere Ordinario, ſiue eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita &c. ac impoſita Oratoribus propter inceſtum huiuſmodi,arbitrio ſuo,pęnitentia ſalutari, & recepto ab eis iuramento, quod ſub ſpe facilius habendę diſpenſationis huiuſmodi, inceſtum hunc non commiſerint,eos ab excommunicationis ſententia,quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi,in vtroque foro,abſoluat;ac prolis ſuſceptæ,ſi qua ſit,& ſuſcipiendæ exinde,legitimatione expediantur, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus pręmiſſis, ac omnibus illis, quæ S. V. in eadem pręinſerta voluit non obſtare, cęteriſque contrarijs quibuſcunque.

Fiat M.

Dat. Romę apud S. Petrum, Non. Iulij Anno Decimoſeptimo.

Hic autem eſt modus, & forma reformandi huiuſmodi ſupplicationes; pro quibus,aliæ formulæ,ſecundum currentē ſtylum, in medium afferemus. Exemplū ſubijciamus pro Oratoribus, qui ignorantes impedimentum,contraxerunt matrimonium, ſeruata forma Concilij Tridentini,& aſſeruerunt,eos detecto impedimento abſtinuiſſe à copula;cum tamen perſtiterint in ea: ſuper quo concipienda erit ipſa reformatio in hunc modum, videlicet.

Reformatio, pro Oratoribus, qui perſtiterunt in copula.

60 *Pater Sancte. Dignetur S V. committere, & mandare, quod litteræ ſuper pręinſerta conficiendę, cum expreſſione, quod Oratores,poſtquam ad eorum peruenit notitiam, eos Quarto Conſanguinitatis gradu eſſe coniunctos, à carnali copula minimè abſtinuerūt cum opportuna abſolutione expediantur de gratia ſpeciali. In reliquis autem,iuxta eiuſdem pręinſertę vim, ſeriem, continentiam, & tenorem. Non obſtantibus pręmiſſis, ac omnibus illis, quę in eadem pręinſerta conceſſa fuerunt non obſtare,cæteriſque contrarijs quibuſcunque.*

Reformatio ſuper nomine Oratoris.

61 *Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper præinſerta conficiendæ,cum expreſſione,quod Orator in ea nominatus, non Dominicus, ſed Ioannes Dominicus, & non aliter appellatur. In reliquis autem iuxta eiuſdem pręinſertæ vim, ſeriem,continentiam, & tenorem,expediantur de gratia ſpeciali. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſuper loco Originis Oratorum.

62 *Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręinſerta conficiendę,cum expreſſione, quod Oratores, ex principalibus Oppidi N. non autem Oppidi M. exiſtunt, In reliquis autem &c. Non obſtantibus &c. omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſuper Diœceſi Oratorum.

63 *Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręin-*

ſerta conficiendę, cum expreſſione, quod Oratores, non Neapolitan. ſed Auerſan. Diœceſis, ex loco Iuliani orti exiſtunt, expediantur; ac committere Ordinario Auerſan. ſeu eius Vicario in ſpiritualibus generali, qui depoſita &c. diſpenſet &c. In reliquis autem &c. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.

Reformatio ſuper commiſſione litterarum diſpenſationis.

64 *Pater Sancte. Quia Oratores ad pręſens in Vrbe commorantur, dignetur S.V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręinſerta conficiendę, cum commiſſione E. S. V. in Vrbe, & eius diſtrictu in ſpiritualibus Vicario generali qui factis prius proclamationibus canonicis, etiam in parochiali Eccleſia originis Oratorum, ſi per informationem deſuper faciendam, preces veritate niti repererit, cum eiſdem Oratoribus, vt ſupra, diſpenſet, expediantur de gratia ſpeciali. In reliquis autem &c.* Non ob- *ſtantibus &c. omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſimilis.

65 *Pater Sancte. Quia Sedes Epiſcopalis Acerrarum ad pręſens vacat, dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręinſerta conficiendę, Ordinario viciniori, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali, committantur: alias autem in omnibus, & per omnia, iuxtà eiuſdem pręinſertę vim, formam &c. expediantur. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſuper cauſa.

66 *Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręinſerta conficiendę ſub expreſſione, quod Oratrix in dicto loco N. ob illius anguſtiam, virum ſibi non conſanguineum, vel affinem paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequit; & ſi extra dictum locum nubere cogeretur, dos quam ipſa habet, non eſſet competens, neque ſufficiens, vt cum ea, virum, cui iuxta ſtatus ſui conditionem nubere poſſet, inuenire valeret; nulla facta mentione, quod Oratrix dotem habeat minus competentem, expediantur de gratia ſpeciali. In reliquis autem &c. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſuper gradu.

67 *Pater Sancte. Dignetur S. V. committere, & mandare, quod litterę ſuper pręinſerta, conficiendę, ſub expreſſione, quod Oratores, non Quarto, ſed Duplici Quarto Conſanguinitatis gradu inuicem ſunt coniuncti; & quod Oratrix in dicto loco, ob illius anguſtiam, virum paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequit, & opportuna diſpenſatione ſuper dicto Duplici Quarto Conſanguinitatis, ac aliàs iuxta eiuſdem pręinſertę &c. tenorem, expediantur. Non obſtantibus omnibus illis, quę &c.*

Reformatio ſuper gradu, & Diœceſi.

68 *Pater Sancte. Dignetur S. V committere, & mandare quod litterę ſuper pręinſerta conficiendę, cum expreſſione quod Oppidum N. in eadem pręinſerta, expreſſum, ex quo Oratores orti ſunt, non Auerſan. ſed Capuan. Diœceſis exiſtit, & Oratores ipſi, non Tertio, ſed Duplici, Tertio Conſanguinitatis gradu inuicem ſunt coniuncti Ordinario Capuan. ſiuè eius Vicario in ſpiritualibus generali, cum opportuna diſpenſatione*

ne pro eiſdem Oratoribus, ſuper impedimẽto Duplicis Tertij Conſanguinitatis gradus huiuſmodi expediantur, & reſpectiuè committantur de gratia ſpeciali. In reliquis autem &c. Non obſtantibus præmiſſis, omnibus illis, quę &c.

69 Diæceſum præſertim expreſſionem, errorem ſæpenumero, in reſcriptis Apoſtolicis inducere, quotidiana praxis, & experientia docuere; tùm ob earundem numeroſitatem, tum verò, quia quamplurimi ſunt Epiſcopatus, quarum Diæceſū, quæ non modicam inter ſe habent ſimilitudinem, vnam pro altera exprimi, non rarò contigiſſe ſcimus; licèt plurimùm inter ſe differant, veluti, ſi dicamus.

Aleſſaneñ. in Apulia, & Aleſlien. in Sclauonia.

Accieñ. ſuffrag. Ianueñ. & Vacieñ. in Vngaria.

Brixien. in Prouincia Mediolanen. & Brixinen. in Alemania.

Burgen. in Hiſpania, Brugen. in Flandria, & Bergen. in Noruegia.

Bellicaſtren. in Regno Neapolis, & Bollaſtren. in Sclauonia.

Boianen. in eodem Regno, & Baionen. in Vaſconia.

Biſuntin. in Alemania, & Bituntin. in eodem Regno Neapolis.

Calaritan. in Sardinia, & Calaguritan. in Hiſpania.

Cathanien. in Sicilia, & Cathanen. in Scotia.

Cameracen. in Belgio, & Camenecen. in Polonia.

Cremonen. in Prouincia Mediolanen. & Cremen. ſuffrag. Bononien.

Cabilonen. & Cabilionem, ambæ in Francia.

Caſtren. in Prouincia Idruntin. & Ceſtren. in Anglia.

Culmen. & Chelmen. ambæ in Polonia.

Eluen. in Luſitania, Elnen. in Hiſpania, & Elinen. in Hybernia.

Exonien. & Oxonien. ambæ in Anglia.

Foroliuien. in Prouincia Rauuennaten. & Foroiulien. in Francia

Florentin. in Tuſcia, & Ferentin. in Campania, ſeù Tuſcia.

Iacen. & Iaen. ambæ in Hiſpania.

Lauden. in Prouincia Mediolanen. Laudunen. in Francia, & Laudanen. in Anglia.

Lićteren. in Regno Neapolis, & Lictoraten. in Vaſconia.

Marianen. in Prouincia Ianuen. & Maurianen. in Francia.

Meden. in Hibernia, Meten. in Alemania, & Hemeten. in Noruegia.

Merſicen. in Terra laboris, & Marſican. in Prouincia Aprutin.

Nucerin. & Lucerin. ambæ in Regno Neapolis.

Polocen. & Plocen. ambæ in Polonia.

Policaſtren. in Regno Neapolis, & Polaſtren. in Sclauonia.

Roſſanen. in Calabria citeriori, Boſſanen. in Sardinia; Roſonen. in Sclauonia, & Roſſen. in Scotia.

Rheginen. in Calabria vlteriori, & Rhegien. in Prouincia Bononien.

Scalen. in Regno Neapolis, & Scaren. in Alemania.

Segobien. & Segrobricen. ambæ in Hiſpania.

Sagonen. in Prouincia Piſan. Saonen. in Prouincia Mediolanen.

Senen. & Suanen. ambæ in Tuſcia.

Taurinen. in Prouincia Sabaudiæ, & Iaurinen. in Vngaria.

Tarentin. in Apulia, Parentin. in Dalmatia, & Palentin. in Hiſpania.

Triuentin. in Regno Neapolis, & Tridentin. in Dalmatia.

Tuſculan. ex ſex titulis antiquiorum S. R. E. Cardinalium, & Taſcalan. in Mexico.

Tullen. in Alemania, & Turellen. in Ducatu Aquitaniæ.

Viſen. in Luſitania, Vicen. in Hiſpania, & Vican. in Regno Neapolis.

Vratiſlauien, & Vlatiſlauien. ambæ in Polonia.

70 Epiſcopatus autem, earumque Diœceſes, eiuſdem prorſus denominationis, vſus Cancellariæ apoſtolicæ eſt, per Prouincias, ſeù alias diſtinguere, ita, nimirum.

Aquen. Prouincię Mediolanen. Aquen. Prouinciæ Auxitan. & Aquen. in Vaſconia.

Aſculan. Prouinciæ Beneuentan. & Aſculan. in Marchia Anchonitana.

Bobien. Prouinciæ Ianuen. & Bobien. Prouinciæ Rheginen.

Caſtren. Prouinciæ Hidruntin. & Caſtren. in Aquitania.

Nucerin. in Regno Neapolitano, & Nucerin. in Ducatu Spoletano.

Placentin. Prouincię Bononien. & Placentin. Prouinciæ Compoſtellan.

Pacen. Prouinciæ Compoſtellan. & Pacen. in India Occidentali.

Va-

Valentin. in Hiſpania, & Valentin. in Vienna, & ſic de ſingulis, &c.

Alij præterea ſunt Epiſcopatus, ſuas
71 habentes Diæceſes, quarum latina denominatio, prorſus eſt à vulgari diſſimilis; ob quarum diſſimilitudinem, error etiã, vt plurimum circa earum expreſſionem inducitur; quapropter optimi Sollicitatoris partes erunt, illas opportunè diſcernere, veluti, cum dicimus.

Iſpalen. in Hiſpania, quæ dicitur *Seuiglia*.

Iuſtinopolitan. *Capo d'Iſtria*.

Montis Regalis, *Mondoui*.

Pacen. *Vadaioza* in Hiſpania.

Sipontin. *Manfredonia* in Apulia.

Vratiſlauien. *Breſlau*. in Bohemia, cum ſimilibus.

Redeundo, autem nunc, vnde digreſſi ſumus, videlicet vbi agitur de nouæ carnalis copulæ expreſſione, notandum eſt, totum illud, quod antea diximus, intelligendum eſſe, quando, impedimentum, ſuper quo diſpenſatum eſt, publicum exiſtit; quo caſu, noua diſpenſatio pro vtroque foro, requiritur: at verò, vbi illud occultum extiterit, ſciendum quidem eſt, quod Sacra Pœnitentiaria apoſtolica, ſuper noua copula, inter eoſdem Oratores orta, quæ occulta eſt, quamuis omnes ad eam recurrant in hoc caſu, pro noua diſpenſatione in foro conſcientiæ tantum, tenet, eam non eſſe ita neceſſariam, ſicut quando publicum eſt, copulam huiuſmodi, prima vice interueniſſe, ſed tantum videtur illam concedere ad cautelã; & nihilominus, cum caſus contingit, quod ipſi Oratores, qui hanc diſpenſationem in forma pauperum, impetrarunt, cum copula, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, ſi durante ſeparatione, & antequam compleuerint pœnitentiam, aut aliàs ante Delegati licentiam de contrahendo, denuo, ſe carnaliter cognouerint, in conceſſione iſtius nouæ diſpenſationis, ipſa Sacra Pœnitentiaria vtitur conſueta formula, ac ſi verè neceſſaria eſſet noua diſpenſatio, & committitur Diſcreto Viro Confeſſori, quatenus, ſi eſt ita, eoſdem Oratores ab inceſtu, & exceſſibus huiuſmodi abſoluat, & dummodo impedimentum, ſi quod ex carnali copula huiuſmodi prouenit, occultum ſit, & niſi matrimonium inter dictos Oratores contrahatur, periculum immineat ſcandalorum, aliudque Canonicum non obſtet, cum eiſdem Oratoribus, poſtquàm, cum ipſis aliàs ritè, ac iuxtà formam litterarum diſpenſationis, iam obtentæ, verificatiſque in eis, narratis, ſuper impedimento gradus, quo ſunt coniuncti, diſpenſatum fuerit, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, & litterarum prædictarum, contrahere, & in eo poſtmodum remanere licitè valeant, miſericorditer diſpenſet; prolem legitimam nunciando in foro conſcientiæ tantùm.

Quamuis ex illis verbis, aliud dici poſſe videatur, nempè, *dũmodo impedimentum, ſi quod ex præmiſſis prouenit*, ex quibus conſtat, ipſam Sacram Pœnitentiariam, præmiſſa omnia concedere ad cautelam, cum per illam dictionem *ſi*, res dubia demonſtretur, *Menoch. de præſumption. lib. 6. qu. 28. nu. 4.* & ſic eatenus conceditur Oratoribus ſupradicta diſpenſatio, quatenus illa opus ſit, & proptereà importat, etiam conditionem, *Bart. in l. ſi ita quis promiſit, nu. 1. ff. de verb. obligat. & in l. mutuo, §. ſub conditione. nu. 1. ff. de tutor.* verùm tamen eſt, quod, ſiue in vtroque foro, ſiue in foro conſcientiæ tantùm in caſibus ſupradictis ſemper recurritur ad Datariam, & Pœnitentiariam: quia in dubijs tutior pars eſt, eligenda, *gloſ. in c. ueniens. de ſponſ. Dec. in cap. in præſentia, nu. 13. de probat. Socin. iun. conſ. 29. num. 31. vol. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio, non concedenda, niſi petenti.*
2 *Poenitentia publica, pro crimine publico imponenda.*
3 *Poenitentia, æqualis, conſanguineis, & affinibus, vigore diſpenſationis in forma pauperum, imponitur; nec tamen præſcribitur certa poenitentia.*
4 *Poenitentia, quænam imponatur pro presbytericidio.*
5 *Verba generalia, generaliter intelligenda.*
6 *Poenitentia imponenda ſecundum circumſtantias perſonarum, & temporum.*
7 *Poenitentia, quare publica inceſtuoſis imponenda, ratione diſpenſationis matrimonialis.*
8 *Et quomodo in propoſito, dicatur publica.*
9 *Et quid, circa hoc ſeruetur in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.*

Decre-

10 *Decreti tenor de publica poenitentia à Delegato imponenda, vigore diſpenſationis matrimonialis, cum copula in forma pauperum.*

11 *Poenitentia, vigore diſpenſationis matrimonialis, imponenda eſt à Vicario delegato, non ab Epiſcopo.*

12 *Commiſſio facta Vicario, non poteſt ad Epiſcopum pertinere.*

13 *Reſcripta delegatoria, non extenduntur ad perſonam non expreſſam.*

14 *Immunitas, parit incentiuum delinquendi.*

15 *Opera Oratoris, loco pio conferenda, ratione diſpenſationis matrimonialis.*

16 *Et tenetur per ſe, non per alium, eam conferre.*

17 *Poenitentia, non poteſt pecunia redimi.*

18 *Dictio*, tuam, *perſonalitatem denotat.*

19 *Diſpenſati in forma pauperum, non peractà poenitentia, contrahendo, egent noua diſpenſatione.*

20 *Et an ipſa, poſſit per Delegatum commutari in opus, non expreſſum in litteris diſpenſationis.*

21 *Delegatus, tenetur omninò ſeruare formam ſuæ commiſſionis.*

22 *Forma, debet præcisè adimpleri, non autem per æquipollens.*

23 *Delegatus, non poteſt arbitrari poenitentiam, ratione qualitatis perſonæ.*

24 *Poenitentię imponendæ modus, in Vrbe pręſentibus, pro diſpenſatione impetranda in forma pauperum.*

25 *Poenitentia quomodo à Delegato commutanda pro diſpenſatione in forma pauperum.*

26 *Dictio*, vel, *ſtat alternatiuè.*

27 *Delegatus, quid poſſit circa poenitentiam, à Papa impoſitam, ratione diſpenſationis matrimonialis.*

28 *Poenitentia, nobilibus pro diſpenſatione in forma pauperum, quomodo iniungatur, in Vrbe præſentibus:*

29 *Hoſpitalis appellatione, quæ veniant.*

30 *Poenitentia collationis operæ, vigore diſpenſationis, an poſſit extra propriā Dięceſim peragi.*

31 *Eccleſia vna, per totum mundum conſtituta.*

32 *Diſpenſandi facultas, conceſſa Miniſtris aliquorum piorum locorum, reuocata.*

33 *Tempus collationis operę, exprimitur in litteris diſpenſationis matrimonialis.*

34 *Nec tamen Delegatus, adſtringitur ad dictum tempus.*

35 *Dictio*, ſaltem, *eſt ſubſidiaria.*

36 *Necnon, ampliatiua.*

37 *Poenitentia collationis operę fabricæ Eccleſiæ, adiecta in diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, an per integros dies intelligatur.*

38 *Romanæ Curię obſeruantia, circa hoc.*

39 *Formula ſupplicationis diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, pro Oratore in Curia præſente.*

40 *Alimenta, neceſſaria in ſubſidium vitę.*

41 *Romana Curia, aliarum Curiarum magiſtra, & mater.*

42 *Et tanquam, talis, ab omnibus ſequenda.*

43 *Inferiores, à Superioribus debent regulari.*

44 *Vbi eſt eadem ratio, eadem eſſe debet iuris diſpoſitio.*

45 *Poenitentia Oratoris præſentis in Vrbe, pro diſpenſatione matrimoniali, quarè moderetur.*

46 *Litteræ diſpenſationum matrimonialium in forma pauperum, expediuntur, Gratis.*

47 *Collegium Dominorum Scriptorum Apoſtolicorum, eſt ex ſublimibus nec Cancellaria Apoſtolica.*

48 *Cardinalium multi, adſcripti Collegio Scriptorum apoſtolicorum, imò, & ipſe Papa.*

49 *Collegium Scriptorum Apoſtolicorum ſignat Gratis, litteras diſpenſationū in forma pauperum.*

50 *Necnon, litteras quarumcunque indulgentiarum.*

51 *Scriptores Minoris gratie, ex integro taxant litteras diſpenſationū matrimonialiū in forma pauperū pro Oratoribus, à Curia abſentibus, pro*

præ-

præſentibus verò, Gratis.

52 *Pœnitentiam peragere in Vrbe non valentibus, ex cauſa diſpenſationis, quomodo indulgeatur.*

53 *Pœnitentia peracta, non autem prius, diſpenſatur à Delegato diſpenſationis matrimonialis.*

54 *Ablatiuus abſolutus, importat conditionem.*

55 *Delegatus, recedendo à forma ſibi tradita, nulliter procedit.*

56 *Pœnitentia non adimpleta, non contrahitur matrimonium, vigore diſpenſationis matrimonialis.*

57 *Licet aliquando ſecùs, & per ſpeciale reſcriptum.*

58 *Scandalis, & periculis, Papa ſtudet obuiare.*

59 *Datarius, in commutandis pœnitentijs à Papa in litteris, iniũctis, habet pleniſſimam poteſtatem.*

60 *Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, exequutio, quando poſſit à Delegato denegari.*

61 *Clauſula,* Si tibi videbitur, *importat arbitrium boni viri.*

62 *Dictio,* demum, *eſt taxatiua.*

73 *Scandala, cauſam præbent diſpenſandi; & è contra, denegandi diſpenſationem.*

64 *Matrimonium, impeditur ab Epiſcopo, ob timorem ſcandali.*

65 *Dictio,* nec, *eſt implicatiua caſus contrarij.*

66 *Annexorum, idem eſt iudicium.*

67 *Dictio,* tunc, *extremitatem temporis ſignificat.*

68 *Clauſula,* Dũmodo, etiam miſerabiles, *quare nouiter introducta in diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum.*

69 *Qualificat totam gratiam.*

70 *Conditio, & modus, in quo differant.*

71 *Miſerabilitatis probatio, &c. in diſpenſatione in forma pauperum, non contemnenda à Delegato.*

72 *Pauper, dicitur, etiam miſerabilis.*

73 *Paupertas ſola, facit hominem miſerabilem.*

74 *Clauſula,* Dummodo, miſerabiles, *&c. in diſpenſatione in forma pauperum, de quibus accipienda.*

75 *Miſerabilis perſona dicitur, etiam Regina vidua.*

76 *Miſerabiles, quare ita regulariter dicantur.*

77 *Pauperes dicuntur etiam, quibus deſunt conuenientia, iuxta conditionem.*

78 *Miſerabiles perſonæ eſſe poſſunt, ſiuè pauperes, ſiue diuites.*

79 *Diſpenſationes matrimoniales in forma pauperum, pro Gallicis, quomodo expediantur.*

80 *Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperũ, decreti, Delegati tenor.*

Praxis imponendi à Delegato, pœnitentiam, in eiſdem litteris diſpenſationis, iniunctam.

CAP. VI.

SI veniam à te petierint humiliter, &c. Cum enim Oratores peccauerint, committendo inceſtum, debent pœnitere, & humiliter veniam petere, facit *tex in cap. peccati venia de reg. iur. in 6*, & docet *Innoc. in cap. Roman. & ibi gloſ. de ſent. excom. in 6.* vbi, abſolutio non debet concedi, niſi petenti: patet etiã
1 de iure diuino, abſolutionem, eos tantùm obtinuiſſe, qui peccatum ſuum confeſſi fuerunt, & veniam, humili corde, petieruñt; nam abſurdum videretur, & inconueniens, quod peccatori non petenti, abſolutio detur motu proprio, cum peccati venia non detur, niſi petenti, & correctio, vt in *d. cap. peccati venia.* Sicquè diſpenſari petens, ſeù veniam obtinere volens, pœnitens eſſe debet, *cap. nemo, de Simon. Gemin. conſ. 106. nu. 9. Mandoſ. in praxi titulo diſpenſationes. verſ. diſpenſatio, ad partis petitionem conceditur.*

Pœnitentiam publicam imponas; quia, cum publicum ſit, Oratores habuiſſe inter eos copulam in-

inceſtuoſam, æquum eſt, vt eis publica poenitentia imponatur; nam pro publico
2 crimine, venit publica poenitentia imponenda, per *tex. in cap. quæſitum. de poenit. & remiſſ.* & publicè peccantes, palam ſunt corripiendi; quia alios ſcandalo offendunt, *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 8.* & præcipitur, publicam imponi poenitentiam; non autem ſolemnem, quæ eſt, quando fit certa forma ignominioſa, *cap. vlt. 26. q. 9.* publica verò, vt hic, eſt illa, quæ in oculis hominum patet, nulla tamen ſolemnitate interueniente; & imponitur ipſis Oratoribus, vigore prædictarum litterarum, cùm aliàs ſupradictus Vicarius delegatus non poſſet eam imponere, *Sbroz. de off. Vicar. lib. 2 qu. 7. nu. 2. cum ſeqq. & qu. 18. nu. 3. Marc. Ant. Genueuſ. in praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. cap. 43.*

Nec in impoſitione huius poenitentiæ, erit habenda ratio, an Oratores ſint affines, an verò conſanguinei, aut aliter inter ſe impediti; quia, ſicut idem eſt impedimentum circa impetrationes huiuſmodi diſpenſationum, ita æqualis poenitentia
3 imponitur; ex eo quod, non minus abſtinendum eſt à coniungio, ſeù fornicatione affinium, quàm ſanguine coniunctorum, *ad qualiter. cap. & hoc quoq; & cap. ſanè cum tribus ſeqq. 35 qu. 7.* vbi dicitur, quod, ſicut vir iungitur côſanguineis proprijs, ita, etiam iungitur conſanguineis vxoris ſuæ.

Hæc quidem poenitentia, ſcilicet publica, cum à Papa non præſcribatur in ſupradictis litteris, imponenda eſt Oratoribus, arbitrio Delegati; quia ſimpliciter in eiſdem litteris dicitur, *Poenitentiam publicam imponas*; nam ſi voluiſſet, expreſſiſſet, ſicut ſolet in quibuſdam caſibus: vt porè, cum per ſuam Poenitentiariam mãdat, aliquem abſolui à presbytericidio; tunc enim committitur Ordinario, ſeù Confeſſario, vt ſi ita eſt, Oratorem audita prius ipſius ſacramentali confeſſione; poſtquàm Eccleſiæ, ſi qua presbyter occi-
4 ſus, intitulatus erat, vel pro illa, Ordinario loci, ac, etiam hæredibus dicti presbyteri, ſi nondum ſatisfecit, ſatisfecerit, vel per eum non ſteterit, quominus arbitrio Confeſſoris, ſatisfaciat competenter, ab excommunicationis ſententia, quam propter præmiſſa incurrit, abſoluat; iniuncta ei poenitentia ſalutari, quam diſcretio Confeſſoris ita moderetur, vt ei proſit ad ſalutem; hoc autem in foro conſcientiæ tantùm, ita vt in foro iudiciario nullatenus ſuffragetur, ſed nec aliqua ratione abſolutio huiuſmodi illi proſit, quominus ſi Orator, aliquod feudum, ſeù iuſpatronatus ab Eccleſia, in qua dictus presbyter intitulatus forſan erit, obtinet, ipſe, eiuſque hæredes, perpetuò illis ſint priuati: Et ne minus vindictæ, quàm exceſſus memoria prorogetur, ipſe eiuſque liberi, propter hoc inhabiles cenſeantur ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda; niſi cum illis, ſuper hoc fuerit miſericorditer diſpenſatum. Cæterum, ſi delictum ſit publicum, vel detegatur, eidem Oratori mandet, ſub debito præſtiti iuramenti, vt cum primum tutò poterit, per quinque Eccleſias illius loci, vbi tantum facinus perpetrauit (ſi tot ibi fuerint) nudus, diſcalceatus, foemoralibus dumtaxat retentis, virgam in manibus, & corrigiam circa collum deferendo, incedat, ſuum publicè fatendo reatum: & ante fores dictarum Eccleſiarum, à presbyteris earundem, pſalmum pænitentialem canentibus, ſe faciat verberari, dum ibi ad diuina conuenerit populi multitudo; quæ ſi facere, & ſententię, ſiuè ordinationi Ordinarij, ſuper pręmiſſis latę, ſeù forſan ferendę, parere contempſerit, in eãdem excommunicationis ſententiam relabatur eo ipſo.

Licèt ſi presbyter, presbyterum interfecerit, non diſtinguatur, quænam poenitentia erit imponẽda Oratori, ſed generaliter committatur Confeſſario, vt Oratorem ipſum, modo præmiſſo abſoluat, iniuncta inde ei grauiſſima, & perpetua poenitentia ſalutari, per quam corpus grauiter affligatur, ac ſentiat atrocitatem admiſſi ſceleris; vt, inde, animæ ſuæ ſaluti plenius conſulatur, & quam diſcretio eiuſdem Confeſſoris ita moderetur, vt quod occultum eſt non veniat in apertum, iniunctis eleemoſynis pro modo facultatum Oratoris pro orationibus, & celebratione miſſarum pro anima defuncti; quodque ijs, quibus ille dum viueret, ſubuenire forſan ſolebat, ſatisfaciat, & ſubueniat in eo, in quo tenetur, cautè tamen ne ſe prodat, & alijs &c. Et ſic in alijs caſibus.

Vndè, cum poenitentia, non ſit in litteris præſcripta, venit iniungenda arbitrio Confeſſarij; ſic igitur dicimus in caſu ſupradictarum diſpenſationum, in quibus,
5 Papa loquitur per verba generalia, & indefinita, quæ generaliter, & indiſtinctè accipienda ſunt, *cap. ſolitæ, de maior. & obed. l. 1. §. & generaliter, ff. de leg. præſtan. l. in fraudem §. fin. ff. de teſtam. milit. Lodouiſ. dec. 327 num. 3.*

Quarè

Quarè ipſe Vicarius delegatus arbitra-
bitur pœnitentiæ qualitatem, Oratoribus
imponendæ; quæ quidem arbitraria po-
teſtas reſtringitur nihilominus, & modi-
6 ficatur ſecundum circumſtantias perſo-
narum, rerum, & temporum, vt probatur
in *cap. tempora, 26. q. 7. & in cap. 1. de pænit.
5. diſt.* vbi habetur, quod pœnitentia de-
bet imponi, conſideratis, criminis quali-
tate, perſona, dignitate, conditione,
ſexu, officio, paupertate, infirmitate,
debilitate, conſuetudine, & alijs, in *d. cap.*
contentis.

Debet tamen hæc pœnitentia eſſe pu-
7 blica, adeò vt omnibus ferè loci, ſeù Op-
pidi, aut Ciuitatis, vbi ipſos Oratores
huiuſmodi pœnitentiam peragere con-
tingat, innoteſcat; veluti, dum frequens
populus, ad miſſarum ſolemnia conuenit,
diebus feſtiuis, & ſolẽnibus, in miſſa, & dũ
celebrantur alia diuina officia; ſed magis
8 publica videtur in miſſarum ſolemnijs,
in feſtiuis diebus, & ſolemnioribus; quia
tunc verè pœnitentia dicitur publica,
gloſ. in Clem. 1. verbo publicè, de ſepultur.
cum omnes, tam viri, quàm mulieres, te-
neantur ad orandum, & aſſiſtendum Sa-
cerdoti celebranti in diebus feſtiuis, *Pa-
lud. in 4. diſt. 25. q. 5. col. 2.*

Ac propterea, conſuetudine introdu-
ctum eſt, vt pro huiuſmodi inceſtu, &
exceſſibus, in pluribus mundi partibus,
9 præcipuè in hac Ciuitate, eiuſque diœceſi,
tale ſcelus patrantibus, vigore ſupradi-
ctarum litterarum, ita iniungitur, vt dum
miſſa ſolemnis decantatur in parochiali
Eccleſia Oratorum, in ſuis manibus te-
neat vnuſquiſque ipſorum, candelam
accenſam, ſeruata forma decreti Vicarij
delegati, tenoris ſequentis, videlicer.

10 *Die &c. Neapoli. Per D. Vicarium fuit prouiſum, & decretum, quod ſupradicti
M. & N. in die feſtiuo de præcepto manere debeant ante fores parochialis Eccleſiæ
Sancti N. loci, aut Oppidi N. genibus flexis, cum candelis in eorum manibus accenſis,
à principio vſque ad finem miſſę magnæ; de quibus omnibus teneantur exhibere
fidem parochi eiuſdem Eccleſiæ &c.*

N. N. Vicarius Generalis, Delegatus Apoſtolicus.

Imponas. Quæ quidem pœnitentia, cum committatur
Vicario, vt eam Oratoribus imponat,
11 non poterit imponi per Epiſcopum;
quia, cum ſatis aperta ſit differentia in-
ter Epiſcopum, & eius Vicarium, ſeù Of-
ficialem, vt patet in *cap. venerabilibus, de
ſent. excom. in 6.* & cum commiſſio hæc
12 Vicario tantùm facta fuerit, nullatenus
poteſt ad Epiſcopum pertinere; nec re-
fert, quod Epiſcopus, & eius Vicarius,
conſtituant vnum, & idem tribunal; id
enim procedit in cauſis, quæ, iure ordi-
nario, competunt Vicario, *San. h. lib. 8.
13 diſp. 27. num. 10.* nam quoad reſcripta
delegatoria, clarum eſt, illa non excede-
re perſonam non expreſſam, *cap. ſignifi
cantis, de reſcrip. Ludouiſ. dec. 34. num. 2.* Vn-
dè ſi ipſa pœnitentia imponeretur ab
Epiſcopo non delegato, eſſet perperam
impoſita, vt alias diximus.

Quæ alios deterreat &c.

Iuxtà illud, *Oderunt peccare mali, formi-
dine pœnæ*: ſi enim Oratores euaderent
rigorem huius pœnæ, nimis profectò
pernicioſum eſſet Reipublicæ; ex eo quod
14 immunitas parit, & tribuit incentiuum,
& cupiditatem delinquendi, *gloſ. in Cle-
men. vt clericorum, de offic. ordin.* & dicit
tex. in cap. ex iniuſta, 11. q. 3. quod facili-
tas veniæ, tribuere ſolet incentiuum ad
malum; ac proinde iſta Principis facili-
tas ad veniam, vel ad diſpenſationem in
caſibus prohibitis, reprobatur; quia an-
ſam prębet delicti, *Feder. de Sen. conſ. 295.
num. 2. in fin.* creſcit enim multitudo pec-
cantium, cum redimendi peccati ſpes ve-
niæ datur, & faciliùs itur ad culpas, vbi
eſt venialis ignoſcentium gratia, *Couar.
var. reſol. lib. 2. cap. 9. num. 2. Card. Tuſc.
pract. concluſ. tom. 3. concluſ. 9. littera F.*
Hinc intelligitur, quàm perperam agant
ij parochi, qui, vt Oratoribus rem gra-
tam faciant, Miſſam ſolemnem ſummo
mane decantant, vt in pluribus locis fieri
vidi, & audiui; Vndè, cum ibi pauci tan-
tùm tunc conueniant, neſcio quomodo
poſſit ſeruari forma litterarum huius di-
ſpenſationis, necnon decreti D. Vicarij
delegati ſuper hoc, per ſupradicta verba,
quæ alios deterreat &c.

Operam ſuam &c. Inter cę-
tera ipſi
Oratori, ſemper conſueuit iniungi,
vt operam ſuam fabricæ, vel ſeruitio ali-
cuius Eccleſiæ, vel loci pij, conferat; ſi ta-
men litteræ expediantur in forma pau-

perum

perum, vt hic; quia, cum non valeant ſoluere conſuetam compoſitionem, etiã locis pijs in Vrbe, & alibi applicandam, ſaltem in beneficium eorundem loco-
15 rum, ſeù Eccleſiarum, debet Orator operam ipſam conferre, etiam ſi ea fuerint extra Vrbem, & in locis Oratorum, quia, ſicut infra dicitur, vnica eſt Eccleſia; Cum igitur Orator ipſe nõ habet in ære, nimirum, vt ſoluat conſuetam compoſitionem, æquum eſt, vt luat in corpore, *gloſ. in cap. 1. 15. q. 6. Bald. in l. fin. §. & ſi præfatam, C. de iur. delib. Alber. in l. fin. C. de in ius voc.* & idem dicendum eſt de Oratrice, quæ etiam debet tenere candelam, vt ſupra, accenſam in ſuis manibus: quia adhuc mulier comprehenditur ſub dicta regula, per *tex. in l. ſi quis id, ff. de iuriſd. omn. iud.* quæ licèt videatur habere locum in uilibus tantùm perſonis, *Bart. in l. 1. §. fin. ff. de pœn. Saly. in l. ſi ſeuerior. C. de infam. Alex. in d. l. ſi quis id, col. 1.* nihilominus hæc pœna in caſu diſpenſationis matrimonialis in forma pauperũ, imponitur tàm ciuilibus, quam vilibus perſonis, vt docet quotidiana praxis.

Conferat. ſcilicet per ſe ipſum,
16 non autem per alium; nam licèt regula ſit, quod qui per alium facit, per ſe ipſum facere videatur, *reg. qui per alium, de reg. iur. in 6. l. 2. ff. rem pupill. ſaluam fore*; attamen, cum hic agatur de pœnitentia iniuncta, ſeruanda, non poteſt illa per alium adimpleri: ſicut enim quis per alium vouere non poteſt, ita nec pœnitentiam accipere, *gloſ. in cap. ſciendum, 37. q. 1.* etiam ſi ipſe Orator vel-
17 let ſoluere pecuniam alicui, volenti dictam pęnitentiam pro eo, peragere; nec vnquam contrarium, circa præſentem caſum, viſum fuit; nempè, vt ſub alia forma, litteræ huiuſmodi diſpenſationũ fuerint cõceſſę, aut dicta pęnitẽtia adimpleta; quod quidẽ optima ratione ſeruatur; quia iuxta dictum Iſidori, nullã reus pertimeſcit pęnam, quam ſcit pecunia poſſe redimere. per *tex. in cap. pauper, 1. q. 3.* debent enim, qui tale ſcelus patrarunt, caſtigari penitentijs ſalutaribus, & afflictiuis, quæ non debent in aliud grauamen commutari; cum non ſint res, quæ delinquunt, ſed ipſæ perſonæ, vt dicit *Hoſtien. in Sum. tit. de off. ordin. §. quid pertinet, num. 4.* ac propterea non alterius operam, ſed ſuam dumtaxat conferre tenetur, etiã reſpectu illius dictionis, *ſuam,*
18 quæ importat perſonalitatem, nec poteſt in alium extendi, *Straph. deciſ. 1337. Barboſ. de diction. dicit. 344.* quia opera vnius non eſt opera alterius, *l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de cond. indeb.* ſicut etiam dicimus quod actus, in quo eſt electa induſtria perſonæ, non poteſt per alium explicari, *cap. fin. de off. deleg. cap. 15. eod. tit. lib. 6.* ad inſtar liberi hominis, qui locando operam ſuam, ſicut poteſt ad certum tempus locare, debet perſonaliter, non per ſubſtitutum deſeruire, *l. Titio centum, §. 2. ff. de cond. & demonſtrat. Boer. in tract. de auth. mag. conſ. num. 34.*

Nec tamen ſemel accidiſſe ſcimus, nonnullos Oratores, ſic diſpenſatos, pœnitentiam prædictam, per interpoſitas perſonas, ſolutà aliquando illis, certa pecuniarum quantitate, adimpleuiſſe, in maximum ipſorum animarum perniciem; qui ab ipſarum Eccleſiarum, ſeù locorum piorum Rectoribus, teſtimonium collationis huius operæ extorſerunt. Vndè optimum quidem eſſet, ad occurrendum huiuſmodi fraudibus, adijcere in ipſis litteris aliquam pęnam, ac forſan nullitatis diſpenſationis. Et in quibuſdam notabilibus manu ſcriptis, quæ meo tempore in Vrbe circumferebantur, vidi adnotatum, quod bon. mem. Matthęus Cardinalis Contarellus, Prodatarius fel. record. Gregorij XIII. certioratus de hac re ab Epiſcopo Mazarien. ad cuius notitiam publice deuenit, nonnullos in ſua diœceſi, ſic diſpenſatos, pęnitẽtiam ſupradictã per alios adimpleuiſſe, eidẽ Epiſcopo reſcripſit, quatenus ipſos diſpenſatos
19 moneret, & induceret ad nouã diſpenſationẽ à Sede Apoſtolica impetrãdam. Et cũ fuiſſet in ſimilibus caſibus inito matrimonio, recurſũ ad Officiũ Sacrę Pœnitẽtiariæ pro opportuno remedio, fuit reſpõſũ, quod Oratores obtineant denuo, diſpenſationẽ; nam prima diſpenſatio, fuit nulla, ob non peractam pęnitentiam.

Nec pęnitentiam iſtam poterit Vica-
20 rius delegatus in aliud opus, præter quã in litteris expreſſum, putà ſalutarem, commutare; imò multo minus Epiſcopus, nam licèt poſſit ex cauſa pęnitentiam à Papa iniunctam commutare, per *gloſ. in cap. tempora, 26. q. 6. & DD. in cap. at ſi Clerici. §. de adulterijs de iudic.* ſicut poteſt parochus, impoſitam ab Epiſcopo, & ſecundus Confeſſarius, impoſitam à primò, *Syl. in verbo, Confeſſio. 1. §. 27.* & alij, hoc nihilominus procedit in foro interiori, non autem exteriori, *Dec. in cap. at ſi clerici, num. 31.* & præſertim in Delegato, qui tenetur omninò ſeruare for-

mam ſuæ commiſſionis;alias enim totus
proceſſus corruit,*cap.cum dilectis*, *& ibi
not.de reſcrip.Caputaq.deciſ.143.num. 5.p.
3.Genuerſ.in praxi Curiæ Archiepiſcopalis
Neapol.cap 20.num.2.* quæ quidem forma
debet præcisè, & punctualiter ſeruari;
cum non poſſit, neque per æquipollens
adimpleri, *Ludouiſ. deciſ. 218.num.3.per
doctr.Bart.in l.non ſunt,ff.de ſtat.hom.cum
concord.* adductis per *Alexand. in l. 1.
ſub num.8.uerſ.& ex prædictis ; ff. de lib.
& poſth*

Neque hoc,cum nimirum pœnitentiæ
qualitas explicatur,& præſcribitur, pote-
rit conſiderari qualitas perſonæ Orato-
ris, putà,ſi fuerit nobilis,aut delicata,vel
debilis complexionis; quia ſupradictus
23 Delegatus nihil poterit ſuper hoc arbi-
trari; cum id tantummodò ſeruetur in
24 Vrbe, vbi Orator perſonaliter acceſſit
pro diſpenſatione huiuſmodi impetran-
da; tunc enim, habito reſpectu ad labo-
res, & incommoda in itinere habita, in-
iungitur, & commutatur ſupradicta pę-
nitentia, prout R. P. D. Datario videbi-
tur; & tunc non aliter,niſi poſtquam ibi
Orator, ſibi iniunctæ pœnitentiæ colla-
tionis huiuſmodi operæ, partem adim-
pleuerit.

Cęterùm autem, contrarium non ſe-
mel vidimus in praxi ſeruari, vbi Orator
ad ſic ſibi iniunctam ſuæ operæ collatio-
nem, prorſus inhabilis extiterit, putà ſi
mancus, decurtatus, ſiuè quomodocun-
que corpore impeditus, ſiuè viciatus;
tunc enim, etiam eadem ſtante inhabili-
tate, non poterit Delegatus eã in aliam,
præterquàm in litteris expreſſam, pęni-
tentiam,commutare;cum ad Summum
Pontificem, uel ad eius D. Datarium ſit
id tantummodò reſeruatum; qui neque
diſpenſationem huiuſmodi fortaſsè con-
cedet, ſi ante eiuſdem diſpenſationis cõ-
ceſsionem, ipſa ſibi inhabilitas innotue-
rit; puta in iis gradibus remotioribus,
in quibus Oratori remittitur acceſſus ad
Vrbem; non autem, vbi diſpenſatio pe-
titur ſuper propinquioribus gradibus;
quorum cauſa ab huiuſmodi acceſſu non
erit immunis, putà in Secundo,aut Pri-
mo, & Secundo gradibus, & ſimilibus:
tunc enim,etiam quocumque ex præmiſ-
ſis, impedimento, quantumuis legitimè
allegato, ab huiuſmodi acceſſu Orator
ipſe minimè excuſabitur, cum ad id om-
ninò, & irremiſſibiliter teneatur: hoc
enim in facti contingentia,pluries pro ta-
libus Oratoribus reſponſum audiuimus:
quod nimirùm, cum ſint pauperes,& mi-
ſerabiles, & ad talem pęnitentiam per-
gendam inhabiles, ita pariter erunt ad
onera matrimonij ſuſtinenda. Nec aliàs
in vrgentioribus caſibus, & in his pro-
pinquioribus gradibus,Oratoribus pau-
peribus,in ipſa Vrbe exiſtentibus, colla-
tionis operæ perſonalis pęnitentia tota
in ſalutarem commutatur,niſi poſtquam
eiuſdem operę partem aliquam contu-
lerint: quod quidem non ſolum in ipſa
Vrbe ſeruatur,quoad Oratores in ea prę-
ſentes, verum etiam,ſi ij in partibus, ſic
ſibi iniunctę pœnitẽtiæ parte peracta,ob
aliquod legitimũ impedimentum,illius
reſiduum adimplere nequibunt; quo ca-
ſu ipſe D. Datarius, Delegato, per ſuas
litteras priuatas reſcribit,quatenus,con-
ſtito ſibi legitimè de allegato impedi-
mento, Oratori reſiduum collationis
huiuſmodi operæ, in aliam commutet,
pœnitentiam ſalutarem.

Fabricę,vel in aliud ſeruitium

alicuius Eccleſiæ,vel loci pij, Vndè bene
poterit Delegatus pœnitentiam ipſam,
etiam ſeruando formam reſcripti com-
25 mutare,nempè,vt conferatur opera ſer-
uitio alterius loci pij; cum litteræ ſupra-
dictæ non ſe adſtringant ad fabricam tan-
tum, ſed extendant ad aliud ſeruitium;
prout idem *Genuen.* teſtatur in ſupradi-
cta *praxi, cap.20 num 1. & 2 in nou. im-
preſſ.*Subdens ibi,ꝙ re delata ad Vrbẽ an-
no 1601. fuit reſcriptum Curiæ Archie-
piſcopali, poſſe fieri hanc commutatio
nem: cum enim dicatur fabricæ, vel in
26 aliud ſeruitium,illa dictio,*vel*, ſtat alter-
natiuè,vt docet *Bart. in l. ſi quis ita l ga-
uerit.ff.de aur.& arg.leg. Abb.l mo . & alij
in cap.inter cæteras,de reſcript.* & ex alter-
natiuis, ſufficit,vnum adimpleri,*Bald.in
l.ea,lege C.de cond.ob cauſ.*

Sicut etiam poterit Delegatus, ex ali-
27 qua ſibi beneuiſa cauſa,Oratori indulge-
re, vt huiuſmodi pœnitentia, ſiuè operæ
collatio, iam in vna Eccleſia, ſeù in vno
loco cœpta, poſſit in alia Eccleſia, ſeù in
alio loco perfici; quia ſufficit quomodo-
cunque illam integrè adimpleri; ſicut
pari modo,ipſi Oratori permittere, ope-
ram ipſam non continuatè, ſed interpo-
latè perficere; dummodo integer ſit nu-
merus dierum; cum ſi aliàs Papa vo-
luiſſet, id alio modo expreſſiſſet, nimi-
rùm, dicendo,*per tres menſes*, quo caſu
illa dictio,*per*,denotaret temporis conti-
nuationem,vt per *Bart.in l.Celſus,nu. 25.
ff.de*

ff. de vſucap.& ſic ſine aliqua intermiſſione, *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 9. in annot. nu. 89.* & ſcio, aliàs id fuiſſe conſideratum, & pro affirmatiua tentùm; nimirum, quod interpolatè, modo præmiſſo, poſſit ſeruitium prædictum impleri.

Et, vt paulo ante diximus, circa opus fabricæ, vel alterius ſeruitij, non conſideratur qualitas Oratoris, nempè, ſi fortè fuerit nobilis, ſiuè aliàs qualificatus; nam, etiam ipſe debet, iuxta patratum ſcelus, ſentire atrocitatem, *tex. in cap. non afferamus, diſt. 34. auth. omnes peregrini, C. commun. de ſucceſſ. Menoch. de arbitr. iud. caſu 366. num. 1. Marſil. conſ. 6. in fin.*

Quarè, meo tẽpore, vidi in Vrbe quendam virum patritium inſignis cuiuſdam Ciuitatis, qui illuc ſe contulerat pro diſpenſatione impetranda ſuper impedimento Primi, & Secundi gradus Conſanguinitatis, in forma pauperum, cum copula carnali ſubſequuta; ſub ſpe facilioris diſpẽſationis; quẽ fel. rec. Paulus V. voluit omninò in fabrica Diui Petri, publicè laborare, ſicut cęteri plebeij; cumque ipſe Paulus, pro parte ſupradicti patritij fuiſſet pluries rogatus, vt ſupradictum ſeruitium fabricæ, in aliud minus ignominioſum commutaret, ſemper negatiuè reſpõdit; ex quo id præceperat ad terrorem, vt illius exemplo cæteri à ſimilibus abſtinerent, iuxtà *tex. in l. 1. C. ad leg. Iul. repet.* nam ignoſcendo malis, neceſſariò perduntur boni, facit *tex. in cap. eſt iniuſta, 23. q. 4.* & qui ſunt nequam, propter ſpem venię, fiunt nequiores, *cap. vt fama de ſent. excom.*

Negari tamen non poteſt, quin ſoleat aliquando Summus Pontifex miſcere lænitatem cum ſeueritate; ne quis multa aſperitate exulceretur; neque nimia benignitate ſoluatur, iuxtà *tex. in cap. diſciplina, & cap. omnis qui, diſt. 45. l. reſpiciendum, ff. de pæn.* ex quo, extrema ſunt vitioſa; ac propterea, pęnitentia, ſic in ipſa Vrbe, & in his caſibus impoſita, ita fuit ex Sũmi Pontificis benignitate, moderata, vt ſ. perſonæ nobiles, in aliquo ipſius fabri-

28 cę loco remoto, conferrent operam ſuã; & ſic ex duobus contrarijs, fit medium optimum; nam qui nimis emungit, ſanguinem elicit, *cap. denique, diſt. 4. cap. bine etiam, §. albuginem, diſt. 9.* maximè, cum hæc lęnitas ſit verè neceſſaria in Principe, vt tradit *Redoan. de maieſt. Princip. in verbo, ad clementiam pronum. lib. 2.*

Et ſic regulariter videmus, quod tàm in Vrbe, vbi Orator eſt præſens, pro impetranda huiuſmodi diſpenſatione, quàm extra eam, vbi litterę diſpenſationis committuntur, in forma pauperum exequendæ, annuit Summus Pontifex, vt peragatur pęnitentia, nempè collationis huius operę, prout ipſius Oratoris qualitas, ac Pontificis pietas ſuadebit: hac conſideratione motus, quia nobiles mitius puniuntur, quam ignobiles, *§. ſi igitur, auth. iuſiuran. quod præſt. ab his.* Ac propterea, regulariter in caſibus ſupradictis, admittuntur in Curia ad ſeruitium alicuius hoſpitalis infirmorum, eis miniſtrando mane, hora prandij, ſerò autem, hora cęnę: ſicut etiam ad huiuſmodi ſeruitium admitti conſueuerunt perſonæ debilis complexionis; quæ non valent eidem fabricæ, ſuam operam conferre.

Alicuius Eccleſię, vel loci pij.

Pari modo, collatio huiuſmodi operæ, neque reſtringitur ad Eccleſiæ tantùm ſeruitiũ; quia illa extenditur, etiã ad aliũ locum pium, vt ſupra dictum eſt, veluti

29 hoſpitale, cuius appellatione, veniunt, etiam Eleemosynariæ, Leproſariæ, Xenodochia, & Operaria, quæ omnia, licèt diuerſis nominibus nuncupentur, iuxtà vſum diuerſarum regionum, nihilominus omnia dicuntur hoſpitalia, vt patet in *Clem. per litteras, de præb. ibi, de Xenodochys* prout dicendum eſt, etiam de quibuſcunque locis pijs, habentibus eorum neceſſaria requiſita, puta formam Eccleſiæ, vel altare pro celebratione miſſarum; quodque fundata fuerint authoritate, Epiſcopi, *Guttier. Canon. quæſt. lib. 1. cap. 32. num. 29. Maſcard. de probat. concluſ. 869. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. cap. 17.* Supradicta enim verba, *vel loci pij*, non ſunt fruſtrà in dictis litteris appoſita, cum etiam dictis locis, Summus Pontifex ſuccurrere intendat opera, & labore Oratoris.

Sed nunquid, hoc intelligatur tantùm de Eccleſia, aut loco pio, in diæceſi Oratorum, vel alterius ipſorum, exiſtente, adeo vt, nullo modo poſſit Orator, extra dictam diæceſim, ſuam operam conferre? De hac re fuit pluries dubitatum, ex eo quod quidam, qui ſimilem diſpenſationẽ impetrauerat, exulabat extra diæceſim; ac propterea inſtare fecit coram Delegato ſuæ diſpenſationis, quatenus ille fineret Oratorem in ea diæceſi, in qua reperiebatur, cõferre dictam operam; Vndè aliàs re, ad Vrbem, non ſemel delata, reſponſum

30 extitit, poſſe Delegatum, concedere Oratori

tori,facultatem conferendi dictam ſuam operam ſeruitio alicuius Eccleſiç,vel loci pij illius diœceſis,in qua tunc ipſe Orator reperiebatur; cum id non videretur prohibitum in dictis litteris diſpenſationis, *arg.l.in prævaricationis,§ fin ff.de præuar. l.diſſentientem, C.de diuort.l.illam, C.de collat*, & in facti contingentia, pluries audiui,& vidi in diuerſis Curijs Eccleſiaſticis ita obſeruari ; & ab ipſa Vrbe in his caſibus reſcriptum; cum totum id pendeat ex arbitrio ipſius Delegati; ex quo à
31 Chriſto vnâ tantùm eſt Eccleſia per totũ mundum conſtituta,licèt in multa membra diuiſa,ſicut Epiſcopatus vnus,Epiſcoporum multorum,concordi numeroſitate diffuſus,*cap.Nouatianus,7.q.1.*

Sanè,conſuetudo iſta conferendi operam Oratoris fabricæ Eccleſiæ , vel alterius loci pij , ſicut ab antiquis Curialibus audiui , exordium duxit , tempore,quo nonnulli Summi Pontifices concellerant facultatem Miniſtris quorundam locorum piorum,diſpenſandi ſuper irregularitatibus,ac impedimentis matrimonialibus;attamen Pius Quartus , reuocando
32 huiuſmodi facultatem, inhibuit præfatorum piorum locorum Præceptoribus,Abbatibus , Conuentibus,Confratribus , & Miniſtris cuiuſcunque dignitatis , ſtatus , gradus,Ordinis,& conditionis exiſtentibus , ac etiam Archiepiſcopali Epiſcopali , vel alia maiori dignitate fungentibus, ne de cœtero vterentur huiuſmodi facultatibus,prout in *ſua Conſtitutione , quæ incipit , De commiſſo,ſub Dat. Romæ apud S. Marcum Decimotertio Kalen. Octobris 1562.*

Tribus ſaltem menſibus. In hac quidẽ forma , quoties huiuſmodi diſpenſatio cõmittitur Delegato exequẽda,
33 cum Orator fuerit in partibus , exprimitur , per quod tempus debeat ille ſuam operam,vt ſupra,conferre ; quod regulatur iuxtà qualitatem impedimenti , ſuper quo diſpenſatur , veluti, cum Oratores fuerint in Tertio Cõſanguinitatis, ſeu affinitatis gradu coniuncti , tempus huius operç,erit quatuor menſium : cum verò impedimentum,erit Tertij,& Quarti graduum,etiam mixtorum , ex pluribus ſtipitibus prouenientium , erit trium menſium ; ſi in Secundo , & Tertio à communi ſtipite, quinque menſium , & aliàs , iuxtà qualitatem graduum , ſiuè Conſanguinitatis,ſiuè affinitatis,vel aliorum impedimentorũ ; prout docet vulgatiſſimus ſtylus Datariæ Apoſtolicæ.

Porrò,huic tempori additur illa dictio , *ſaltem* ; quarè notandum eſt, quod Vicarius delegatus non adſtringitur ad tempus in dictis litteris tantummodò expreſſum , nempè ſupradictorum trium men-
34 ſium ; ſed ſuo arbitrio , poterit Oratori , maius tempus, ſi ſibi videbitur,iniungere;
35 cũ ſupradicta dictio,de ſui natura,ſit ſubſidiaria,*Corn.cõſ.190.in princip.vol.1.Surd. conſ.447.nu.27.cap.ſtatutum,§.cum verò, de reſcrip.in 6.* & ſic non excludit maiora expreſſis,neque maiorem numerum , *cap. excommunicatur,§.addamus,de hæret.gloſ. in cap.ſicut Apoſtolicis,9.q.3.* non tamen aliquod arbitrium tribuitur ipſi Delegato, moderandi ſupradictum tempus expreſſum : ſi enim aliàs Papa voluiſſet,profectò in dictis litteris expreſſiſſet , quod probatur *ex gloſ.in cap.ex tuarum,in verbo,viſum, de ſortileg.* vbi præcipitur Epiſcopo,vt ſuſpendat presbyterum,his verbis , *pænitentiam imponas , quod per annum,& amplius,ſi tibi viſum fuerit,eum ab altaris miniſterio,præcipias abſtinere* ; & ſic maius tempus pœnitentiæ, nempè vltra annum relinquitur arbitrio Epiſcopi ; tẽpus verò præfixum , & in litteris expreſſum,nullo modo poterit per ipſum Delegatum moderari ; ſed debet omnino ſeruari , *cap. de cauſis , de off. deleg.* quandoquidem , ſi id remaneret arbitrio eiuſdem , fruſtrà tempus prædictum , expreſſum fuiſſet; maximè,cum ipſa dictio, ſit adiecta dictioni numerali,vt hic ; nam , licèt dicatur,*tribus menſibus*,non reſtringit , quin poſſint eſſe quatuor , vel quinque menſes ; quod in facti contingentia , vidi,& audiui à pluribus Delegatis,ſeruari , conſideratis circumſtantijs,& qualitate ineeſtus ; quia , quoad hoc,per ſupradicta,non excluditur arbitrium ipſius Delegati , per ea,quæ dicit *Cardin. Tuſc. in ſuis pract.concluſ.tom.2.littera D. concluſ. 367.num.1.* eſt enim prædicta dictio , *ſal-*
36 *tem* , ampliatiua, non autem limitatiua , *Seraph.deciſ.787.num.8.*

Sicut,nec ipſe Delegatus poterit moderari tẽpus, ſcilicet diei,quo Orator tenetur laborare:putà reducendo laborem ad aliquas tantùm horas diei , permittendo illum laborare quatuor , vel quinque horis cuiuslibet diei ; quia,vbi pœna imponitur per aliquod tempus , vt hic , intelligitur de tempore continuo ; & in dubio , omne tempus, debet intelligi , quod ſit continuum,*Franc.in cap.eos,qui , num. 5. de temp.ord.in 6.*

At

At, re vera, circa huiuſmodi operæ cõ-
37 ferendæ tempus, an videlicet integra die,
an verò per aliquot eiuſdem diei horas,
teneatur Orator, eandem operam confer-
re; vt inde, iniunctæ ſibi pœnitentiæ ſa-
38 tisfactum cenſeatur; ab eiuſdem Vrbis
obſeruantia minimè videtur recedendũ.
Ita enim ea ſe habet, vt cũ iuxta qualita-
tem impedimenti ad contrahendum, te-
neatur idem Orator illuc accedere, vt
aliàs diximus; ita ſit in ſupplicatione
Pontifici explicandum; nimirum, *Cupiunt*
39 *Ioannes, qui pro huiuſmodi diſpenſatione
obtinenda ad Romanam Curiam perſonali-
ter acceſſit, & in qua praſens exiſtit, ac In-
dicta Oratores præfati, qui pauperes, & mi-
ſerabiles exiſtunt, &c.* tunc enim Oratori
ipſi, inibi ad fabricæ, vel alterius loci pij
ſeruitium deputato, ſi tota die laborauc-
rit, à Præfecto operis, competens victus
ſubminiſtrabitur; ſin minus, tantum eidẽ
ex ipſa die, tẽporis indulgebitur, vt aliquo
modo opportunum, neceſſariumque vi-
ctum ſibi aliundè quærere valeat: quando-
quidem, cum eidem Pontifici ſint pauper-
tas, ac miſerabilitas Oratoris explica-
tæ; propter quas, ex laboribus induſtria-
que manuum ſuarum tantummodo iue-
re cogitur, profectò, ſi per integram diem,
operam ſuam conferret, non haberet
vndè ſe valeret, ſaltem competenter ſu-
40 ſtentare; cum alimenta ſint neceſſaria in
ſubſidiũ vitæ, *l. filiorum, ubi not. Bald.* C. *de
patr. poteſt.* ac proinde, per quatuor, vel ad
ſummum, per ſex horas eidem ſeruitio
ipſam operam qualibet die, impendendo,
illius reſiduum in quærendo ſibi neceſſa-
riò victum, inſumere poteſt: nec aliàs
Summi Pontificis exuberans clementia,
& pietas, patitur ſeruari; cum ſit ille om-
nium, pręſertim pauperum, verus pater,
*cap. nihil, de pręſcript. Io: Hugo, in tract.
de off. quatuor prael. p. 1. §. commiſſa, num. 1.*
ipſaque Eccleſia dicatur mater pauperũ,
c. ſuper prudentia. ant. fin. 14. q. 2. ſufficiat-
que in reliquis, Oratorem, ipſius Pontifi-
cis mandatis obtemperaſſe; illius ſe con-
ſpectui præſentando, pœnitentiamque hu-
iuſmodi ab eo humiliter petendo. Nec
proinde, practicos latet Curiales, quod
aliàs fel. record. Clemens Papa VIII. de-
ſuper conſultus, nimirum, quid, circa hu-
iuſmodi Oratores, ſentiendum, qui ratio-
ne patrati inceſtus, ad Vrbem perſonaliter
accedunt pro abſolutione, & diſpenſatio-
ne in forma pauperum obtinenda, circa
tempus eiuſdem operæ collationis; ipſe
Clemens, tale ſeruitium ab huiuſmodi
Oratoribus, non ita rigidè, ſed benignè
exigendum eſſe, reſpondit: cum Oratoris
obedientia ſuppleat in reliquis: quo fit, vt
licèt Oratore deputato ad opus, feſtiuis
de præcepto Eccleſiæ diebus, prohibitum,
ipſi dies, quibus ipſe ab huiuſmodi opere
vacat, minimè computentur; cum ſer-
uitium, ſit ab eo præſtandum ad rationem
triginta ferialium dierum, pro ſingulis
menſibus, attamen non modò præſcrip-
tum tempus tot menſium ad ſic laboran-
dum, ſibi abbreuietur; verùm etiam ipſius
diei horarũ numerus eidem minuatur, vt
ſupra dictum eſt; niſi fortaſſe, ipſius ince-
ſtus grauitas, aliud ſuaderet, prout, dum
ego eſſem vnus ex Officialibus huiuſmo-
di diſpenſationum in Cancellaria Apo-
ſtolica, adnotatum audiui ab antiquiori-
bus ex meis collegis, in quibuſdam MM.
SS. Bernardini Paulini, qui fuerat ipſius
Clementis Datarius. Si igitur iſta viget
obſeruantia cum Oratoribus, qui proinde
ad ipſam Vrbem acceſſerunt, quæ nititur
ſupradictis rationibus, non eſt profectò,
cur eadem non debeat, tanquam in pari
caſu à Iudicibus ad id extra Curiam per
Pontificem delegatis, obſeruari; exemplo
41 ipſius Romanę Curiæ, quæ aliarum Cu-
riarum, præſertim Eccleſiaſticarum, eſt ve-
ra magiſtra, & mater, *tex. in l. 1. §. ſed, & ſi
qua leges*, C. *de veter. iur. enucl. ap. fin. de for.
comp. in fin. ibi, quia tamen omnium Eccle-
ſiarum mater eſt eadem, & magiſtra*, & tan-
42 quam talis, eſt ab omnibus vtique ſequẽ-
da, *Gig. de penſ. q. 8. num. 2. & 3* cum in-
43 feriores, à Superioribus debeant regula-
ri, *cap. eſt ordo, & cap. hæc imago. 33. q. 5.* &
eadem neceſſitatis cauſa, quà in ipſa
Curia Orator ſibi quærendi premitur,
vigeat etiam in partibus, vbi à Delegato,
in vim litterarum huiuſmodi diſpenſatio-
nis, ei hæc imponitur pœnitentia: vbi
44 enim eſt eadem ratio, eadẽ eſſe debet iu-
ris diſpoſitio, *l. ſi poſtulauerit, §. ratio, ff. de
adult. l. illud, verſ. ſed magis ff ad leg Aquil.*
45 Si tamen hęc collatio operę fiat in Vr-
be, vbi Orator acceſſit pro diſpenſatione
obtinenda, conſideratis illius laboribus,
& ærumnis, in itinere perpeſsis, in acce-
dendo, vt diximus ſupra, mitius cum eo
agitur; quia ſi, verbi gratia, impedimen-
tum, ſuper quo eſt diſpenſandum, erit
Tertij gradus, vt ſupra, quamuis mande-
tur prævia quadam ſchedula, Præfecto
fabricæ, vt Oratorem faciat elaborare per
tres menſes, nihilominus, poſtquàm illæ
elaborauerit per menſẽ, aut viginti quin-
que dies, vel minus, prout D. Datario

placuerit; reſiduum temporis trium menſium præfatorum, ſibi indulgetur; iniun-
cto tamen eidem, vt per tres, vel quatuor, aut tot vices, quot eidem D. Datario vi-
ſum fuerit, viſitet ſeptem, vel nouem Eccleſias, viſitari ſolitas intus, & extra
Vrbem exiſtentes; de quo exhibebit fi-
dem ab earundem Eccleſiarum Sacriſtis,
ſeù alijs, ad id deputatis, apud D. Præfe-
ctum Datariæ; qui paucis quibuſdam
ab Oratore ſolutis, tranſmittit ſupplica-
tionem diſpenſationis ad regiſtrum; quæ
46 inde tranſmittitur ad Cancellariam, vbi
litteræ expediuntur gratis, quatenus trã-
ſeant per ipſam Cancellariam: ſi verò per
Officium Minoris gratiæ, recipitur iura-
mentum Oratoris, quod ipſe ſit Orator
nominatus in litteris diſpenſationis; vt
poſſint in forma pauperum tranſire, ſicut
infra dicetur, Aliàs enim, licèt pro Orato-
ribus abſentibus, nihil recipiatur à DD.
Scriptotibus Apoſtolicis, quibus ſufficit
litteras ipſas in forma pauperum videre
conſcriptas vt illas ita ſubſcribant, vide-
licet, *Gratis pro Deo*, Pro Oratoribus ta-
men pauperibus abſentibus, ita taxantur
per dictum officium Minoris gratiæ, ac ſi
illi pauperes non eſſent; quibus tantùm
paupertas prodeſt, ad euadendam inte-
gram ſolutionem Compoſitionis.

Nè autem quis miretur, cur litteræ diſ-
penſationum matrimonialium, quæ pri-
uatiuè, quoad cœteros Officiales, tran-
ſeunt per Cancellariam, in forma pau-
perum, ſuper proximis gradibus, vide-
licet in Tertio, aut Seeundo, & Tertio,
ſiuè ex vno, ſiuè ex pluribus ſtipitibus du-
plicatis, ſeù multiplicatis, requirant mi-
norem impenſam, quam illæ, quæ tran-
ſeunt per officium Minoris gratiæ, nempè
in Quarto, vel Tertio, & Quarto, etiam ex
pluribus ſtipitibus, vt ſupra, duplicatis;
cum nihilominus maior requiratur im-
penſa in gradibus proximioribus, quàm
in remotioribus; ſciendum eſt, quod per
Cãcellariam primodictę litterę pro Ora-
toribus pauperibus, ſiuè præſentibus, ſiuè
abſentibus, vt dictum eſt, non taxantur;
ſed ita ſignantur, *Gratis pro Deo* & ſic prę-
miſſis tantummodò, pro quibuſdã labo-
ribus, ſolutis, nulla ſoluitur taxa; Colle-
gium namque Scriptorum Apoſtolico-
47 rum (quod eſt unum ex præcipuis, &
ſublimibus in dicta Cancellaria, cum in
43 ipſo ſint adſcripti, etiam nonnulli S. R. E.
Cardinales, imò etiam ipſe Pontifex ha-
bet vnum ex officijs dictorum Scripto-
rum) ſignat dictas litteras, gratis, ſicut, &
49 cœteri Officiales, illorum exemplo; nec
aliqnid recipiunt.

Quod qnidem non modò ſeruatur in
his diſpenſationibus matrimonialibus in
forma pauperum, verùm etiam in alijs
gratijs pro Oratoribus pauperibus, & mi-
ſerabilibus in Curia, tempore expeditio-
nis, pręſentibus, iuraq; propterea debita,
ſoluere non valentibus.

Potiſſimùm verò tã in eadẽ Cãcellaria,
quàm alibi in ipſa Curia, circa expeditio
50 nẽ litterarũ indulgẽtiarũ: ex qno fel. rec.
Pius IV. (vt per trãſitũ hoc dicã) inconue-
niens nimis eſſe exiſtimans, pro conceſ-
ſionibus indulgentiarum, quæ in ſolis me-
ritis paſſionis Domini Noſtri Ieſu Chri-
ſti, eiuſque glorioſorum Martyrum, &
Sanctorum, conſiſtunt, aliquid temporale
exigi, Motu proprio, Vicecãcellario, eiuſ-
que in Cancellaria locumtenenti; necnon
Summiſtæ, Scriptoribus, illorumque Re-
ſcribendario, Computatori, Receptori, &
Defenſoribus: necnon Secreraris litte-
rarum Apoſtolicarum; i[illegible]q[illegible]tam
maioris, quàm minoris Præſidentiæ Ab-
breuiatoribus, ac Sollicitatoribus; plum-
bique, & regiſtri Magiſtris, Collectoribus,
earundemque litterarum Apoſtolicarum
Regiſtratoribus, Bullatoribus, & illo-
rum famulis; necnon, in regiſtro ſup-
plicationum, manu, & in præſentia
ſua, ſignatarũ Magiſtris, & Scriptoribus,
alijſque Romanę Curiæ Officialibus, &
perſonis, etiam eorum officia, ex ca[illegible]
quantumuis oneroſa, obtinentibus, cu[illegible]
inſcunque qualitatis, & conditionis [illegible]i-
ſtant; ac quocunque nomine appellantur,
ſub maioris excommunicationis latæ [illegible]n-
tentiæ, nec non amiſsionis ad ſemet[illegible]re,
omnium emolumentorum eorum o[illegible]o-
rum, quę ipſo iure, quoties cõtraſe[illegible]erint,
fabricæ Baſilicę Principis Apoſ[illegible]ornm
de Vrbe, applicata eſſe cenſeantur: [illegible] cre-
ſcente inobedientia, etiam priuationis
eorundem officiorum, ipſo facto incur-
rendis pœnis præcepit, & mandauit, qua-
tenus in regiſtro ſupplicationum Magi-
ſtri, & Scriptores huiuſmodi, vltra ſala-
rium inibi pro ſignaturis ordinarijs, exigi
ſolitum, alij verò Officiales litteras Apo-
ſtolicas, tam ſub plumbo, quam in forma
breuis, ſuper gratijs indulgentiarum, &
peccatorum remiſsionibus, etiam plena-
riarum, tam pro uiuis, quàm defunctis
tam ad tempus, quàm perpetuò ad futu-
ram, ſeù perpetuam rei memoriam, vel
in alia forma, ac cum quauis narratiua
pro quibuſuis particularibus perſonis, ſeu

Eccle-

Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis,
Monaſterijs, Prioratibus, Capellis, per-
petuis Capellanijs, Oratorijs Hoſpitali-
bus, Capitulis, Collegijs, Conuentibus,
Confraternitatibus, Societatibus, Vniuer-
ſitatibus, & quibuſcunque alijs pijs locis
ab ipſo Pio, & ſucceſſoribus ſuis Romanis
Pontificibus, etiam facultatem eligendi
Confeſſorem, cum votorum commutatio-
ne in ſe continentibus pro tempore, citra
tamen clauſulam porrectionis manuum
adiutricum, conceſſis, & concedendis,
conficiendas GRATIS PRO DEO vbiq;
per eorum officia, abſque aliqua taxæ, re-
galium, ſeù iocalium, aut cuiuſuis alterius
generis ſolutione, vel exactione, quantum-
uis ordinaria, vel extraordinaria, om-
nibus recuſatione, & contradictione ceſ-
ſantibus, illicò nullo alio expectato man-
dato, expediant: & proſequentibus illa-
rum expeditionem, etiam ſi partes, quo-
rum intuitu fuerunt conceſſę, in Romana
Curia non ſint præſentes, ſed longè ab illa
abſint, expeditas tradant, & conſignent.
Quorum omnium exequutionem ipſe
Pius demandauit Datario, & prędictę
Cancellarię Regenti, pro tempore exi-
ſtentibus, cum pęnarum adiectione. Reli-
qua autem circa expeditionem littera-
rum, gratis in ipſa Romana Curia, alia-
que ad hanc paxim pertinentia, latè reaſ-
ſumo in mea *pract. benef. tom. 2. lib. 7. cap.
11. à num 6. ad 21.*
51 Scriptores verò Minoris gratię (ad no-
ſtrum inſtitutum redeundo) prædictas
litteras, ex integro taxant, nihil pror-
ſus remittendo Oratori, niſi ille fue-
rit in Romana Curia pręſens: quia tunc,
recepto iuramento ſuper identitate per-
ſonę, vt dictum eſt, etiam ipſi ſignant, gra-
tis; & ſimiliter cęteri Officiales, ad id
deputati, nihil recipiunt pro dictis litteris,
pro quibus, etiam ſoluuntur tantum quę-
dam parua emolumenta.

Contingit etiã aliquando, Oratorem,
qui in Vrbe, pro diſpenſatione huiuſmodi
impetranda, perſonaliter acceſsit, non
poſſe imbi ob aliquam legitimam cau-
ſam, à D. Datario approbandam, veluti
infirmitatis ſuperuenientis, aut alterius
impedimenti, pęnitentiam ſibi impoſi-
tam, ſcilicet conferendi operam ſuam,
vt ſupra, integrè explere; & tunc conten-
52 tatur ipſe D. Datarius, vt idē Orator reſi-
duũ prædictę operę, conferat in partibus;
ac propterea committitur Delegato, nè
ſecum diſpenſet, niſi conſtito ſibi prius,
quod ille dictum reſiduum expleuerit, vt
aliàs diximus.

Qua pęnitētia publica peracta

53 Quarè non prius procedendum erit per
Delegatum ad abſolutionem, ab inceſtu,
ac decretum diſpenſationis, quàm præmiſ-
ſa omnia, ſcilicet, pœnitentiam publicam,
etiam cum dicto ſeruitio, integrè Orato-
res reſpectiuè peregerint; quia, ſicut ordi-
nis ſuſceptio non debet concedi Clerico
in publica pœnitentia exiſtente, per ea
quæ notantur, *in c. maritum, diſt. 35.* ita ad
matrimonium tranſire non permittitur
ipſa pœnitentia durante, vt habetur in
Concilio Arelaten. 2. cap. 21. quia non di-
ſpenſatur, niſi peracta pœnitentia de cri-
mine, *Butr. in c. at ſi clerici, §. de adulterijs,
de iud. c. in 2. notab.* Et hic ſatis patet, non
poſſe Delegatum diſpenſare, niſi dicta pœ-
nitentia integrè peracta; etiam ſi Orator,
quoad operam ſuam conferendam, vo-
luerit præſtare quamcunque idoneam
cautionem, de ea conferenda, poſt contra-
ctum matrimonium; quia, cum dicta ver-
ba, ſcilicet, *qua pęnitentia publica peracta,*
54 ſint poſita in caſu ablatiui abſoluti, im-
portant conditionem, *l. ſi debitor, §. 1. ff.
quib. mod. pign. vel hipot. ſolu. Bart in l. 1 in
3. q. ff. de cond. & demonſtrat. Guido Papa, q.
15. nu. 2. Ludouiſ. deciſ. 492. num. 7.* & ſub
cõditione, tribuitur Delegato, iuriſdictio,
l. à teſtatori. ff. de cod. et demonſtr. quarè nõ
impleta dicta conditione, nulla quidem
cõpetit iuriſdictio: ac proinde, antea per
eundem Delegatum geſta, nullius erint
momenti, *Put. deciſ. 429. lib. 1. Caputaq. de-
ciſ. 125. & 150 par. 1.* ac propterea debet
fides de huiuſmodi pœnitentia ex inte-
gro peracta, in actis produci, vt idē Dele-
gatus, certus ſit de ſua iuriſdictione: præ-
terea, idem verbum, *peracta*, cũ ſit princi-
pium pręteriti temporis, denotat actum
perfectum, & conſummatũ, *tex. in leg. 1. §.
fin. ff. quod quiſque iuris, & not. in l. orbori-
bus, §. idem tractat. ff. de vſufr. Ruin. conſ.
226. nu. 6. lib. 1.* & ſic prius adimpleri de-
bet præmiſſa pęnitentia; ac poſtmodum
ipſi Delegato, erit exhibenda fides corũ
parochi, tàm de pœnitentia publica, pe-
racta, vt dictum eſt, quàm de ſeruitio fa-
bricæ, aut alibi præſtito; quia non ſufficit,
dictã pœnitentiã publicã tãtũ dictos Ora-
tores egiſſe, cũ vtrũq; debeant prius adim-
plere; ut conſtat ex tenore dictarum litte-
rarũ, in quibus, poſtquàm Papa dixit *pę-
nitentiam publicam imponat*, ſtatim ſubdi-
dit, *vtque dictus Orator operam ſuam con-
ferat, &c.* prædicta enim dictio, *vt*, iuncta
cũ dicto ablatiuo abſoluto, importat etiã
con-

conditionem ; *Surd.conſ. 437.num. 30.*
Barb.in rubr.ff.ſolut.matr.p.1.nu.30.

Et propterea, ſi Delegatus recederet à
55 forma ſibi tradita in prædictis litteris di-
ſpenſationis, nulliter procederet, *c. Pi-*
ſanis, de reſt. ſpol.cap.venerabilis,de off. de-
leg.Abb.in cap cauſam nu. 10.de re id. quia,
donec ſibi conſtiterit, Oratores, omnia
ſupradicta adimpleuiſſe, nulla ei competit
iuriſdictio, *gloſ.in Clem. 1.in verbo. ripe-*
rerint,de off.deleg.Card.in Clem.1.num.18.
de conceſſ.preb. Ancbar.conſ.36. n.4.verſ.
item ex alio capite. Et in propoſito refert
Marc.Ant.Genuen.in prax. Cur. Archiep.
*Neap. c.20. nu.3.*fuiſſe ab Vrbe reſcriptũ,
56 ꝙ inceſtuoſi, qui impetrauerunt diſpenſa-
tionem, non poterant contrahere matri-
monium, peracta ſolum pęnitentia publi-
ca, præſtita cautione per virum, de confe-
rendo, operam ſuam fabricæ Eccleſiæ; ſed
omnia expleri debent, & poſtea conce-
di licentia contrahendi.

57 Practicari tamen conſueuit, his præſer-
tim temporibus, vt ſi fortè contingat, niſi
quamprimum matrimonium contraha-
tur, aliquod graue ſcandalum exoriri, ac
propterea expectari non poſſit, donec
Orator integrum ſeruitium fabricæ Ec-
cleſiæ, vel alterius loci pij, contulerit, pro
opportuno remedio recurratur ad D.Da-
tarium, qui per ſuas litteras priuatas,
committit Vicario delegato, vt ſi ſibi con-
ſtiterit, Oratorem, partem ſupradicti
ſeruitij egiſſe, Oratoribus concedat licen-
tiam, matrimonium contrahendi; præ-
ſtita tamen prius idonea cautione, de ex-
plendo integraliter dicto ſeruitio, poſt
contractum dictum matrimonium; prout
diebus elapſis in ſimili caſu, D. Aegidius
Vrſinus Viuarius, Datarius S.D.N. Vrba-
ni VIII. per ſimiles litteras reſcripſit Vi-
cario Neapolitan. in cauſa diſpenſationis
matrimonialis inter Franciſcum N. &
Martiam N. Neapolitan. ex quo ipſe Ora-
tor, ex quinque menſibus ſeruitij ſibi in-
iuncti in litteris dictæ diſpenſationis in
Secundo, & Tertio gradibus, vnum tan-
tùm menſem compleuerat, dictęque Ora-
trici, quæ de proximo paritura erat, vitæ
periculum imminebat; niſi tempore par-
tus, reperiretur contractum dictum ma-
trimonium; prout vt in dictis priuatis
litteris ſub die 10. Maij 1636. ex quo Pa-
pa in his præſertim diſpenſationibus ſum-
58 mopere ſtudet periculis, & ſcandalis ob-
uiare, ſicut aliàs diximus.

Tempore item Pontificatus fęlicis re-
cordationis Gregorij XV. cum ſimilis
caſus eueniſſet, D. Vlpianus Vulpius qui
tunc illius erat Datarius, exhibita ſibi fide
Ordinarij Oratoris, qua atteſtabatur de
ipſius inhabilitate ad complendam hu-
iuſmodi pœnitentiã, ſcripſit eidem Ordi-
nario per litteras etiã priuatas, quatenus
eidem Oratori reſiduum collationis hu-
ius operæ, in aliam pęnitentiam ſalutarem
59 commutaret: Ipſe enim Prodatarius, ſiuè
Datarius, in huiuſmodi pęnitentijs iniun-
gendis, alterandis, minuendis, & commu-
tandis, pleniſſimam habet poteſtatem ab
ipſo Papa, cuius ille eſt, oraculum, ac or-
ganum mentis, & vocis, *Gonz. ad regul. 8.*
Cancell.gloſ.63.num.6.

Et recepto ab eis iuramento.

Hæc clauſula, ſemper apponitur in ſup-
plicatione, & in litteris diſpenſationum,
vbi fuit narratum, quod Oratores, ſcien-
tes impedimentum, ſe carnaliter cum
impedimento dirimenti, cognouerunt, vel
matrimonium ſcienter, contraxerunt,
ſicut pluries diximus.

Si tibi expediens videbitur. &c.

Nam licèt per huiuſmodi diſpen-
ſationem, pluribus malis occura-
60 tur, vt dictum eſt, poterit tamen illa de-
negari, ſi ita ex aliqua cauſa videbitur Vi-
cario delegato; pro quo facit illud *Apoſt.*
omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt,
cap.aliud quidem, 11.q.1. vbi gloſ. dicit,
quod tunc non expedit, id quod licitum
eſt, quando vſus ipſius poſsit alijs inferre
re impedimentum, *cap.ſic.enim.28.q. 1.* Et
ſic clarè conſtat, quod Papa non mandat
ſimpliciter, & abſolutè cum dictis Orato-
ribus diſpenſari, niſi, ſi, & in quantum
videbitur Delegato, cui eſt negotium
commiſſum; hæc namque clauſula, *ſi tibi*
61 *videbitur,* importat arbitrium boni viri,
non autem liberam voluntatem, *Menoch.*
de arbitr.iud.lib.1.q.8.num.1.2. & 3 Ca-
ſſar de Graff.deciſ.134.num.16. & propte-
rea, debet ipſe Delegatus perpendere, an
dictam diſpenſationem debeat Oratori-
bus concedere, vel denegare; quia in hoc
debet ſe regulare, prout de iure, *tex. in*
l.1.ff.de leg.2.l. fideicommiſſa,§. quamquam
ff.de leg.3.Bart.in l.ſi ſic in princip. num.2.
ff.de leg.1.cap.2.& ibi gloſ.verb.viſum fue-
rit,de corp.vit.

Vnde, poſtquam ipſi Oratores omnia
adimpleuerint, ſeruata forma dictarum
litterarum, & non antea, dictus Delega-
tus, videbit, an diſpenſatio hæc, erit con-
cedenda, vel deneganda; nam ita docet
illa

illa dictio, *demùm*, quæ additur ſupradictę
clauſulæ, ſcilicet, *Demum ſi tibi expediens*
62 *videbitur &c.* nam de ſui natura, eſt taxa-
tiua, & reſtrictiua, *l. ſi duobus, in princip. vbi
not. Aretin. notab. 2. ff. de vulg. & pupill.
ſubſtit. Card. Tuſc. pract. concl. tom. 2. litte-
ra D. concl. 264.*

Nec ſcandalum *ſit ex ea oriturum,* Nam etiam, iuxtà
proximè dicta, ſicut ad euitanda ſcanda-
la, quæ orirentur, niſi matrimonium
contrahatur, conceditur diſpenſatio; cum
63 ſcandala, iuſtam præbeant cauſam di-
ſpenſandi in omni caſu prohibito, *An-
char. conſ. 339. Barb. conſ. 1. col. antepenult.
lib. 3.* ita è contra, ſi oriretur ſcandalum
ex conceſsione diſpenſationis, nullo modo
debet illa cõcedi, *tex. not. in cap. 1. de apoſt.
cap. nihil cum ſcandalo, de praſcrip. vbi
latè Felin.*

Imò, Epiſcopus, ex officio, debet im-
64 pedire matrimonium contrahendum,
quando eſt timor futuri ſcandali, etiam
ſi nullum adſit impedimentum ad con-
trahendum. *cap. ſuper eo, de cogn. ſpirit.
Marc. Ant. Genuen. in praxi* Curiæ *Archie-
piſcopalis Neapolitan. cap. 2. num. 13.* vbi
dicit hoc procedere, quãuis pro exequu-
tione diſpenſationis omnia fuerint pro-
bata ex *doctr. Abb. in cap. cum in tua, num.
4. de ſponſ.* dicentis, quod propter ſcanda-
lum imminens inter aliquas familias, de-
bet Epiſcopus præcipere ne inter ſe con-
trahant matrimonium, *arg. eiuſdem, cap.
nihil cum ſcandalo* vbi notat *gloſ.* quod
propter ſcandalum, deſiſtendum eſt à iure
ſuo *cap. ad aures, de temp. ordin, cap. cauen-
dum, 10. q. 3. & cap. nolite q. 3.*

Quod quidem, in tantum procedit, vt
etiam ſi prædicta clauſula non eſſet in lit-
teris apposita, nihilominus ſubintelligere-
tur, *arg. d. cap. ad aures*, ſed hic voluit
Papa id exprimi, vt magis dignoſcatur ſua
enixa voluntas circa hoc; nam ſupradicta
verba, annectuntur illis verbis, *ſi tibi expe-
diens videbitur*; quia, dum dicitur, *nec
ſcandalum &c.* illa dictio, *nec*, licèt de ſui
65 natura, ſit implicatiua caſus contrarij ad
expreſſum, iuxta *tex. in l. miles, §. mulier,
ff. de milit. teſtam. & in l. nec aui, 3. & ibi,
gloſ. C. de emancip. liber.* nihilominus hic
copulat, & continuat præcedens dictum
ad tex. in l. nec quicquam, ff. de off. procon. &
ad illud refertur *l. fin. & ibi Bart. ff. de reb.
dub. l. talis ſcriptura, §. vlt. ff. de leg. 1. l. 3. §.
filius, ff. de lib. & poſth. Felin. in cap. cauſam,
quæ, col. 3. de reſcrip.* ac propterea, dicen-
dum eſt, quod annexorum, idem eſt iudi-
cium, *l. an inutilis, ff. de acceptil. Parit. de
confid. q. 23. num. 43. Marc. Ant. variar. re-
ſolut. lib. 3. reſolut. 9. nu. 2.*

Tunc, cum eiſdem &c. Hæc
etiam clauſula, pendet ab illis verbis, *ſi tibi
expediens, &c.* & habet locum, poſt lapſum
dictorum trium menſium, ſeù alterius
temporis, quod in diſpenſationibus ma-
trimonialibus, iuxtà qualitatem impedi-
menti, præfigi ſolet: natura etenim huius
dictionis, *tunc*, eſt denotare extremitatem
temporis expreſſi; ſeù deſignati, vt etiam
infra dicetur; adeò, vt non poſſit deueniri
per Delegatum, ad decretum diſpenſatio-
nis, niſi poſt præmiſſa omnia adimpleta,
vt alias diximus, *Speculat. in tit. de inſtrum.
edit. §. videndum reſtat, ante nu. 4. verſ.
quid ſi verbis, gloſ. in cap. ſi eo tempore, de
reſcrip. in 6. in verbo, tunc, Dec. conſ. 63. nu.
2. & 3. conſ. 89. nu. 3. conſ. 90. nu. 2. & conſ.
523. nu. 5. Anchar. conſ. 356. col. 3. verſ. Ter-
tio, hoc probat. Card. Tuſc. in ſuis pract. con-
cluſ. tom. 2. concl. 364. nu. 1.* & in hac eadem
materia, dicit *id. Marc. Ant. Genuen. in d.
praxi, cap. 20. ſub. nu. 3.* quod in hoc caſu
fuit per Curiam Archiepiſcopalem conſi-
derata huiuſmodi dictio, *tunc*, apponi ſo-
lita in diſpenſatione, quę denotat extre-
mitatem temporis, per *tex. in l. 4. §. fin. ff. de
condit. & demonſtrat.* & etiam illa dictio,
dinum.

Dummodò pauperes, *& miſerabiles
exiſtant,* Hæc verò dictio, *& miſerabiles*, no-
68 uiter introducta eſt, ad obuiandũ fraudi-
bus, cuius adiectioni cauſã dedit quidã pi-
ſtor; qui, licèt fuiſſet diues, nihilominus ex-
torquendo à ſuo Ordinario, fidem pau-
pertatis, fecit per teſtes probari, ipſum, &
Oratricem, eſſe pauperes, & ex labore, &
induſtria manuum ſuarum viuere; & ſic
intendebant euadere expenſas conſuetas
pro expeditione eorum diſpẽſationis: Vn-
dè fuit addita, hæc dictio ſub hac condi-
tione *dummodo pauperes, & miſerabiles*,
quæ ex coniecturata mente Pontificis, nõ
ſolùm importat modum; verùm, etiam
conditionem; vnde per eam qualificatur
69 tota gratia huiuſmodi diſpenſationis; ac
propterea, Executor nihil agit, donec ea
fuerit plenè iuſtificata; Nec refert, quod
inter conditionem, & modum, id verſetur
diſcrimen, nempè, quod conditio ſuſpen-
70 dit, modus verò, nequaquam; nàm modus
adhuc ipſam obligationem coarctat; itaut,
niſi impleatur, nihil actum eſſe dicatur,
*arg. l. cum in teſtamento, ff. de fideicom. li-
bert.*

birt. & elegantiſſimè tradit *Lotter. de re-*
benef lib. 1.qu.28. nu 41.& 42.

Vnde ſcimus, quod adeſt vſus Curiarũ
Eccleſiaſticarum, vt poſt præſentationem
litterarum diſpenſationis, alij teſtes denuo
examinentur ſuper paupertate, & miſera-
bilitate Oratorum: quod ſi non conſtiterit
ipſos Oratores tales eſſe, quales ſe aſſerue-
runt, denegabitur eis exequutio diſpen-
ſationis; & debent alias litteras in forma
ordinaria expediri facere, ac ſoluere con-
ſueta iura Officialibus, ad id præpoſitis.

Hæc quidem Oratorum miſerabilitatis
probatio, non ita paſſim erit ab ipſo De-
71 legato, ſicut ſupra iam dictum eſt, con-
temnenda: licèt enim eo ipſo, quod quis
72 ſit pauper, dicatur, etiam miſerabilis, ad
tex. in cap. 1. de poſtul. ſolaque paupertas
73 faciat hominem miſerabilem, *Io. Andr. &*
Abb. in cap. ſignificantibus, de off. deleg. Cre-
ſcen. deciſ. 16. de priuileg. attamen hoc ver-
bum, & *miſerabiles*, hic aliquid vltra ope-
ratur: nec eſt aliquo modo intelligendum
74 de illis miſerabilibus perſonis, quibus, eſt
in iure conceſſum, præſertim priuilegium
l. vn. C. quando Imper. inter pupill. & vid.
vt ſunt viduæ, orphani, ſenes decrepiti;
diuturno morbo fatigati, debiles, mutilati,
leproſi, debilitati, cæci, mercatores, qui in
itinere gabellis grauantur, aduenæ, publi-
cè pœnitentes, expoſiti, infames, carceri-
bus coniecti, &c. vt per *Butr. in d. cap. ſigni-*
ficantibus, Martheſ. in prax. commiſſ. par. 2.
cap. 4. nu. 17. quandoquidem cum exempli
gratia, ſit etiam viduitati, hoc priuilegiũ
75 conceſſum, adhuc Regina vidna, dicitur
miſerabilis perſona, vt *not. Capibl. in*
pragm. 8. par. 1. nu. 310. de Baron. & ait *Ti-*
raquell. in l. ſi vnquam, verſ. facultatem, C. de
reuoc. donat. Reginam Angliæ, poſſe gau-
dere priuilegio miſerabilium perſonarũ,
non igitur ſunt ijdem, miſerabiles, quia
76 ſunt pauperes; ſed quia, ob eorundem ſta-
tum huiuſmodi, natura, de omnibus iſtis
mouetur ad miſerandum, *Azo. in Sum. C.*
quando. Imp. int. pupil. & uid. veluti quia
vidua remanſit ſine viro, orphanus ſine
patre, &c. proindeq; igitur apponitur, ſu-
pradictum verbum, *& miſerabiles*, vt
aliquid vltra addatur ipſi paupertati in
genere paupertatis: ſi enim ſimpliciter
diceretur, quod Oratores ſunt paupe-
res, intelligi id quidem poſset, non
modò de paupere, qui non habet neceſ-
ſaria ad ſuſtentationem vitæ; prout hic in-
77 telligitur, verùm etiam de eo, cui deficiũt
conuenientia, quoad ſui ſtatum, & condi-
tionem, ad *not. per Bart. in l. ſi conſtante, q.*
1. ff. ſolut. matrim. ac proinde cum Orato-
res poſſent conſueta iura ſoluere, illorum
nihilominus ſolutionem, in præiudicium,
etiã tot piorũ locorum, effugerent; ex quo
aliàs, perſonæ miſerabiles, eſſe poſſunt, tã
78 ſi ſint pauperes, quam ſi diuites, *Abb. in*
c. ex parte, de for. comp.

In diſpenſationibus verò matrimonia-
79 libus, quæ pro Gallicis, in forma paupe-
rum expediuntur, illa clauſula, *deinde*, ita
extendi conſueuit, videlicet. *Deinde, ſi ve-*
niam à te petierint, impoſita eis pro modo
culpa, pœnitentia ſalutari; receptoque ab eis
iuramento, quod talia deinceps non commit-
tent, neque committentibus præſtabunt au-
xilium, conſilium, vel fauorem, ipſos ab in-
ceſtus reatu, & excommunicationis, alijſque
Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis,
Eccleſiaſticis, & temporalibus, tàm à iure,
quàm ab homine, contra ſimilia perpetran-
tes, promulgatis, incurrerunt, in vtroq; foro
abſoluere &c.

Et ſic, omnibus ſupradictis ad vnguem
adimpletis, teſtibus in primis, & ante om-
nia, ſuper verificatione narratorum in
dictis litteris, tempore illarum præſenta-
tionis examinatis, deuenitur ad decretum
diſpenſationis; cuius tenor talis eſſe po-
terit, vt ſequitur videlicet.

63 N. *N. Vicarius generalis N. & ad infraſcripta* Delegatus *Apoſtolicus. Vniuerſis,*
& ſingulis, præſentes inſpecturis notum facimus, atque teſtamur, qualiter nuper
coram nobis pro parte N. & N. loci N. huius Neapolitanæ diœceſis, exhibitæ, & præ-
ſentatæ fuerunt infraſcriptæ litteræ Apoſtolicæ in carta pergamena ſcriptæ, plumbeo
pendente ſigillo ad cordulam, fili canapis, more Romanæ Curiæ, non vitiatæ, non cancel-
latæ, non abraſæ, neque in aliqua ipſarum parte ſuſpectæ, ſed omni prorſus vitio, &
ſuſpicione carentes, quas, cum omni, qua decuit, reuerentia, recepimus, huiuſmodi te-
noris videlicet Vrbanus &c. (hic inſeritur totus tenor dictarum litterarũ de verbo
ad verbum) ſi tamẽ dictæ litteræ originales, remaneant in actis, nõ erit opus illas
inſerere, & proſequitur, *Poſt quarum quidem litterarum præſentationem, & recep-*
tionem, nobis, & per nos ſic vt præfertur factas, & receptas, fuimus pro parte præ-
fatorum

ſatorum N. & N. *cum inſtantia requiſiti, quatenus ad exequutionem earundem litterarum, ac in eis contentorum procedere deberemus. Noſque, attenta, ſeruataque illarum forma, mandauimus de in eis expoſitis, capiendam eſſe diligentem, & ſummariam informationem, per quam reperimus, prędictos* N. & N. *ſe Tertio, & Quarto Conſanguinitatis gradibus inuicem eſſe coniunctos, dictamque* N. *propter hoc minime raptam fuiſſe, omniaque in dictis litteris expoſita, et narrata, fuiſſe, & eſſe vera, ac veritate fulciri. Ideirco, in primis eoſdem* N. & N. *ab inuicem ſeparauimus, eiſdemque pęnitentiam publicam iniunximus: dictuſque* N. *operam ſuam fabricę Eccleſię Sancti* N. *loci* N. *tribus menſibus contulit; ab eiſque iuramentum recepimus, quod ſub ſpe facilius habēdę huiuſmodi diſpenſationis à Summo Pontifice, inceſtum ſupra expreſſum non commiſerunt, ipſos in vtroque foro abſoluimus, & aliam pęnitentiam ſalutarem ipſis impoſuimus: ac cum prędictis* N. & N. *vt matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè poſſint, & valeant Apoſtolica authoritate nobis conceſſa, & qua in hac parte fungimur, Impedimento Quarti Conſanguinitatis gradus huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs nequaquam obſtantibus; quę idem Sanctiſs. D. N. Vrbanus Papa VIII in prędictis ſuis litteris voluit non obſtare, diſpenſandum duximus; prout pręſentium tenore, diſpenſamus. Diſtantiam verò Tertij gradus prędicti eis non obſtare declarantes. Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo, ad pręſcriptum dictarū litterarum, Et in pręmiſſorum fidem, pręſentes manu noſtra ſubſcriptas, per infraſcriptum actorum Magiſtrum pro Curia fieri, & ſubſcribi iuſſimus. Datum in Palatio Archiepiſcopali Neapolitano, Anno à Natiuitate Domini, Milleſimo ſexcenteſimo Trigeſimo Tertio Indictione &c. die vero &c. menſe &c. Pontificatus autem eiuſdem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Vrbani Papę Octaui, Anno eius Vndecimo feliciter, Amen.*

N. N. Vicarius Generalis Neap. Executor Apoſtolicus.

N. N. Actuarius

Hæc autem formula decreti poteſt deſeruire omnibus diſpenſationibus matrimonialibus, mutatis mutandis, ſecundum earum qualitatem, ac facti narrationem.

SVMMARIVM.

1 *Publicę honeſtatis impedimentum, vnde inductum.*
2 *Primum gradum non excedit.*
3 *Eius definitio proponitur.*
4 *Eſt ius prohibens matrimonium contrahi, & contractum dirimens.*
5 *Et quare, hoc impedimentum, ſic appelletur.*
6 *Et duplici modo contrahitur.*
7 *Conſtitutio Pij V. ſuper declaratione impedimenti publicæ honeſtatis proponitur.*
8 *Publica honeſtatis impedimentum, ad duo reſtringitur.*
9 *Sponſalia inualida, ſublata per Concilium Tridentinum.*
10 *Et quęnam inualida dicantur.*
11 *Sponſalium, ſpecies duę.*
12 *Et quomodò illa contrahantur.*
13 *Quando verò diſſoluantur.*
14 *De communi conſenſu diſſoluta, non tolluntur.*
15 *Affinitatis impedimentum, non prouenit ex matrimonio rato, non conſummato, etiam ex declaratione Sacrę Congregationis.*
16 *Licèt initiatiue, illud ſic dicatur.*
17 *Publicę honeſtatis impedimentum ex matrimonio rato, non reſtringitur à Concil. Trid.*

Quando-

18 *Quandoque affinitas, licèt impropriè, à Dataria appellatur, & quare.*
19 *Licèt contrarium ſit verius.*
20 *Affinitas, quando dicatur contrahi.*
21 *Diſpenſationes ſuper matrimonio rato tantùm, quomodo concedantur.*
22 *Formula diſpenſationis ſuper impedimento Primi publicè honeſtatis.*
23 *Publicæ honeſtatis impedimentum, prouenientia, exprimenda in diſpenſatione, & quare.*
24 *Quando tamen hęc expreſſio ceſſet.*
25 *Sponſalia, de communi conſenſu diſſoluta, explicanda in ſupplicatione diſpenſationis.*
26 *Matrimonium ratum, non conſummatum, an diſpenſatione Summi Pontificis diſſoluatur.*
27 *Et quęnam cauſa, ad huiuſmodi diſſolutionem requirantur.*
28 *Matrimonium legitimum, & ratum quod.*
29 *Legitimum, & non ratum.*
30 *Ratum, & non legitimum.*
31 *Ratum, & conſummatum.*
32 *Ratum, & non conſummatum; quod etiam declaratur per Sacr. Cong. vt hic.*
33 *Diſpenſatio, cur detur à Papa, ſuper matrimonio rato tantùm.*
34 *Conſenſus, amicitiam, diſſenſus inimicitiam parit.*
35 *Diſpenſationis formula, ſuper matrimonio rato, non conſummato.*
36 *Et quomodo Sacra Poenitentiaria Apoſtolica ſuper eo diſpenſet.*

Praxis Diſpenſationis, matrimonialis ſuper impedimento publicæ honeſtatis iuſtitiæ.

C A P. VII.

FRequens itidem eſt, in ipſa Romana Curia, vſus diſpenſationum ſuper impedimento publicæ honeſtatis iuſtitiæ, ſiuè cum copula inter Oratores ſequuta, ſiuè ſine ea; quod quidem impedimentum, neque ex Conſanguinitate, neque ex affinitate procedit, ſed ex quadam, quæ in matrimonijs conſideratur, honeſtate, inductum eſt, ex
1 validis ſponſalibus, olim vſque ad Quartum gradum impediens; hodie verò, ex
2 Sacro Concilio Tridentino, Primum gradum non excedens; idque ex ſponſalibus de futuro tantùm, & ita obſeruatur in huiuſmodi impedimento, vt conſanguinei ſponſi, vel ſponſæ, in Primo tantùm gradu exiſtentes, ſponſum, vel ſponſam in matrimonium ducere, ſine Apoſtolica diſpenſatione prohibeantur: quæ quidem publica honeſtas, iuxtà illius
3 diffinitionem, nihil aliud eſt, niſi propinquitas, ex ſponſalibus proueniens, robur trahens ab Eccleſiæ inſtitutione; ex eo quod, non eſt honeſtum, vt quis eam ducat, quam ſuus conſanguineus diſpenſauit, *tex. eſt in cap. ad audientiam, & in cap. ſponſam, de ſponſ.* ex hoc enim quandoque oriebantur graues inimicitię inter conſanguineos; cum vni deſponſatam alius conſanguineorum quæreba: ducere in vxorem; ac propterea, Eccleſia appellauit hoc impedimentum, publicam honeſtatem; quia non potuit dari congruentius nomen; cum non poſſet attribui alicui ex cognationibus, ſcilicet legali, ſpirituali, vel carnali, *Abb. in cap. iuuenis, num. 4. de ſponſ.* & ſic prohibitio hęc, non conſurgit ex Conſanguinitate, aut affinitate, contracta ex nuptijs con-
4 ſummatis; ſed ex quadam publica æquitate; & eſt ius prohibens matrimonium contrahi, & contractum dirimens, vt aliàs diximus.
5 Et ideo dicitur, publicæ honeſtatis iuſtitiæ, quia in matrimonijs contrahendis, non ſolùm, quod licet, ſed quod honeſtum eſt, conſideratur, iuxta *tex. in l. ſemper, ff. de ritu nupt.* & oritur ex ſponſalibus, quæ, de iure, non ſortiuntur effectum, vt latius infra dicemus, & dicit *tex. in d. cap. ad audientiam*; & ſicut per matrimonium, affinitas contrahitur, quæ nuptias ſubſequentes dirimit; ita ex ſponſalibus oritur aliud vinculum coniunctionis, licèt minus perfectum, affinitate, quod etiam matrimonium dirimit, vt ſupra dictum eſt, & oſtendit *Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 78 num. 1. in fine.*
Vt autem ſcias, quando diſpenſatio ſuper hoc impedimento reddatur facilis, vel difficilis præmittendum, eſt, quod
6 duplici modo illud contrahitur, Primo, ſcilicet, ex ſponſalibus, per verba de futuro,

turo, Secundo, ex matrimonio rato tantùm. Primo caſu, non excedit Primum gradum, quando ſponſalia ſunt valida; & paſſim conceditur hoo modo diſpenſatio, Secundo caſu, extenditur vſque ad Quartum gradum; perinde, ac ſi eſſet Cōſanguinitas, ſeù affinitas ex legitimo coitu proueniens; & hic, cum difficultate, & non niſi ex grauiſſimis, & arduis cauſis, conceditur diſpenſatio, ſicut in Primo, vel Secundo gradu Conſanguinitatis, vel affinitatis practicatur: quia fortius vinculum eſt, & maiorem coniunctionem importat; cum ſit iam matrimonium contractum; quamuis, vt ait *Nauar. conſ. 11. num. 4. de ſponſ.* aliqui vocent illud, ſponſalia, cum non ſint propriè talia; imò ſunt verè matrimonium ratum, licèt non conſummatum. Et quia à nonnullis nihilominus in dubium reuocabatur, an prędictum C*oncilium ſeſſ. 24. cap. 4. de reform.* intelligeretur de ſponſalibus de futuro, an verò de matrimonio, per verba de præſenti, contracto; nondum carnali copula conſummato, placuit fel. record. Pio V. ad huiuſmodi dubium tollendum, id, ſuo motu proprio, declarare, cuius tenor talis eſt videlicet.

PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad Romanum ſpectat Pontificem, ſua ſolicitudine diligenter prouidere, vt ſacrorum Conciliorum decreta ita ſuæ declarationis adminiculo dilucidentur, quod nulla deſuper dubitandi occaſio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures noſtras peruenit, multos eſſe, qui dubitent, an decretum ęcumenici Concilij Tridentini, ſeſſione vigeſimaquarta, de reformatione matrimonii, capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicæ honeſtatis, vbi ſponſalia valida non fuerint, prorſus tolli, vbi vero valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus non poſſit huiuſmodi prohibitio ſeruari, de ſponſalibus per verba (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia, per verba de præſenti contracta, non tamen conſummata, quæ interdum ſponſalia appellantur, comprehendat, ita vt etiam eo caſu impedimentum inde proueniens, ſublatum fuerit. Nos itaque, vt omnis difficultas, dubitatioque tollatur, attendentes, quod ſponſaliorum appellatione, qua dictum Concilium vtitur, non niſi impropriè matrimonium verbis de pręſenti conceptis contractum continetur: quodque agitur de correctione iuris veteris, quo caſu ſecundum proprietatem verborum duntaxat procedendum eſt, præſertim cum longe maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præſenti contracto, quam in ſponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur: Idcirco Motu proprio, auctoritate Apoſtolica tenore pręſentium declaramus, & diffinimus, decretum Concilij huiuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio ſic (vt pręfertur) contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de iure veteri, ante prędictū decretū Concilij introductū erat: & ita ab omnibus iudicari debere, mandamus, atque ſtatuimus. Non obſtantibus cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque contrariis quibuſcunq; Volumus autem quod pręſentes literę in Cancellaria noſtra, & acie Campi Floræ, de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuò valituras deſcribantur. Et quia difficile foret, præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarii ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Pręlati munitis, eadem prorſus fides vbicunque adhibeatur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę declarationis, diffinitionis, mandati, ſtatuti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotētis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicę, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octauo, Cal. Iulij, Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Et quod primo modo, non excedat Primum gradum, quando, ſcilicet impedimentum oritur ex ſponſalibus, conſtat ex decreto eiuſdem C*oncilij Tridentini*

loco citato, dum dicit, *Iuſtitia publica honeſtatis impedimentum, ubi ſponſalia quacunque ratione valida non erunt, Sancta Synodus prorſus tollit, ubi autem valida fuerint, Primum gradum non excedant; quoniam in ulterioribus gradibus iam non poteſt huiuſmodi prohibitio, abſque diſpendio obſeruari.*

8 Quare, prædictum impedimentum, reſtrictum eſt quoad duo tantum per ipſum Concilium, nempè quoad ſponſalia valida, & quoad gradum, ad quem extenduntur, nempè, ad Primum, quod intelligendum eſt, tàm in linea tranſuerſa, quàm in linea recta; vnde dicit *Sanch. lib. 7. diſp. 68. num. 10. circa medium*, quod iniens ſponſalia, non poteſt validè matrimonium contrahere cum patre, matre, fratribus, ſororibus; vel filijs ſponſi alterius, vel ſponſæ.

9 Quoniam verò, ſecundum Concilium prædictum, tolluntur ſponſalia inualida; ac propterea, ſæpè in ipſa Romana Curia, occaſione petendæ diſpenſationis ſuper huiuſmodi impedimento, ambigi ſolet de validitate, aut inualiditate ſponſalium prædictorum, non ab re viſum fuit, hic ſubnectere, quot modis ipſa ſponſalia dicantur inualida; vt nullo modo neceſſaria ſit diſpenſatio. Sunt ergo inualida.

10 Primo, quando quis, illa contrahit ante ætatem in illis requiſitam.

Secundo, quando quis emiſit votum ſolemne continentiæ.

Tertio, quando ſub conditione contrahuntur; ante illam ſubſequutam; dummodò conditiò non ſit impoſſibilis, aut turpis.

Quarto, quando contrahuntur cum perſona incerta.

Quinto, quando deficeret conſenſus alterius.

Sextò, ſi matrimonium, eſſet contractũ ſub conditione, vt air *Zerol.* mox citãdus.

Septimo, non ſolum in ſponſalibus nullis, ſed in matrimonio nullo, nullum eſt impedimentum.

Octauo, quando contrahuntur à parentibus, nomine filiorum, ſiuè legitimæ ætatis ſint, ſiuè non, niſi expreſsè, vel tacitè conſentiant, vel niſi ſint præſentes, & non contradicant; vel abſentes, & poſtquam eis innotuerit, conſenſerint.

Nono, ex ſponſalibus, & matrimonio clandeſtinè contractis; nullum oritur impedimentum, quoad forum conſcientiæ, ita *ad. Zerol. in ſua praxi, p. 2. verbo, ſponſalia.*

11 Porrò, duæ ſunt ſpecies ſponſalium; quarum altera eſt nuda, & ſimplex, & eſt illa, quando ſcilicet ſponſus, ſimpliciter promiſit ſponſæ, quod eam duceet in vxorem, & è conuerſo, *cap. ad audientiam, & cap. fin. de ſponſ.* Altera verò eſt, quæ fit arrhis interuenientibus, vel pignoribus loco arrharum, datis; de quibus eſt *tex. in l. fin. C. de ſponſ.*

12 Quomodo autem, illa debeant contrahi, dicendum eſt, quod *Sacra Congregatio Cõcilij Tridentini* pluries declarauit, ſpõſalibus per verba de futuro, contrahendis, nullam formam præſcripſiſſe Concilium; ideoque, eo modo contrahi poſſe, quo poterant ante ipſum Concilium.

13 Cenſuit etiam eadem *Sacra Congregatio*, ſponſalia, per verba de futuro contracta, poſſe quandocunque, ante contractum matrimonium per verba de præſenti, mutuo contrahentium conſenſu, diſſolui; atque vbi ſic diſſoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum; quia eadem met Sacra Congregatio cenſuit dicta Sponſalia eſſe inualida.

Aliam præterea declarationem affert *Rebell. p. 2. l. b. 3. q. 14. num. 3.* dicentem, Si ſponſalia diſſoluuntur de conſenſu, Congregatio cenſuit eſſe inualida. Quapropter nonnulli tenent, cum fuerint ita diſſoluta, contrahentes non egere diſpenſatione.

At verò, poſt dictam declarationem, alia ex eadem *Sacra Congregatione* 14 emanauit, qua fuit declaratum, non tolli impedimentum huiuſmodi, ſponſalibus diſſolutis, mutuo conſenſu eorum, qui contraxerunt, vt refert *Leo, in theſ. fori Eccleſ. p. 2. ca. 9. num. 9.* Quæ quidem noua declaratio eſt in vſu, & praxi recepta, vt omnes Curiales ſciunt, & tenet *Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 68. num. 21.* vbi improbat *Emar. Sà*, verbo *matrimonium*, tenentem contrahi hoc impedimentum de ſponſalibus de futuro; niſi ſoluta fuerint communi vtriuſque ſponſi conſenſu; & quicquid alij in contrarium dicant, præcipuè *Baſil. Pont. de matrim. lib. 7. cap. 36. Gutter. eiuſdem nominis, cap. 103.* relatos per *Antonin. Dian. in tract. de Sacram. reſol. 222.*

Quo uerò ad impedimentum publicæ honeſtatis, proueniens ex matrimonio rato, non tamen conſummato, *Sacra Congreg. Concilij*, re maturè diſcuſſa, ita cenſuit, *Ex matrimonio contracto per verba de præſenti, non tamen conſummato, non*
15 *prouenire impedimentum affinitatis, ſed*

tam-

tantùm publica honeſtatis iuſtitię ; & propterea non comprehendi decreto d. Concilij, vbi impedimentum, ex huiuſmodi ſponſalibus de futuro proueniens, non excedit Primum gradum ; Fundamentum etenim nonnullorum *DD.* aſſerentium, hoc impedimentum, ex matrimonio rato, non conſummatò, proueniens, deberi vocari affinitatem, nullo iure videtur poſſe ſuſtineri ; nam licèt maior honeſtas ſit, vt non ducatur conſanguinea ſponſæ de præſenti, cum qua vinculum matrimoniale contractum eſt, quàm cum conſanguinea ſpõſæ de futuro, vt ait *Ledeſ. de matr. q. 55. art. 1. littera* D. *verſ. in cuius rei expoſitionem, circa med.* attamen ijdem communiter concludunt, quod hoc impedimentum
16 dicitur affinitas initiatiuè, non tamen perfectè, & conſummatè; cum ea perfecta affinitas dicatur, cuius definitionem, ſuo loco dedimus : & de hoc nullibi videtur ambigendum; quicquid teneat etiam vſus Romanę Curiæ, vt infra dicetur; licet huiuſmodi impedimentum duret quantùm ipſa affinitas, vt ſtatim ſubijciam; pro quo conſideranda ſunt verba *Conſtitutionis* pręfati *Pij V.* vbi in matrimonio, per verba de præſenti contracto, voluit, ſeù declarauit, durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de iure veteri, ante dictum decretũ Concilij, introductum erat; quo quidẽ iure, hoc impedimentum, ex ſponſalibus de futuro, proueniens, durabat vſque ad Quartum gradum incluſiuè, ad inſtar Conſanguinitatis, & affinitatis, ex legitimo coitu prouenientis.

Vnde, vt ait *Sanch. lib. 7. diſ. 70. num. 16.* quod errarunt nonnulli *DD.* qui tenuerunt, impedimentum publicæ honeſtatis, conſurgens ex matrimonio rato, eſſe
17 reſtrictum per *d. Conſt. Triden.* ad Primum gradum, ad inſtar conſurgentis ex ſponſalibus de futuro, ex *Toleto, lib. 7. Summæ, cap. 10. & Lop. in 2. p. inſtructorij, cap. 50. fol. 147.*

Cauendum igitur omnino eſt à quadã contraria declaratione, quam etiam in ipſa Romana Curia vidi circumferri ; & aliàs, me pręſente, oſtenſam bo. me. Ioanni Franciſco Fagnano, tunc prædictę Cõgregationis Concilij Secretario, negauit ab ipſa Sacra Congregatione emanaſſe: & cum ſimilis declaratio fuiſſet anno 1620. præſentata in hac Curia Archiepiſcopali per virum, & mulierẽ, qui volebãt inter ſe contrahere matrimonium, inter quos aderat proueniens impedimẽtum Tertij gradus ex matrimonio rato, non conſummato, fuit per D. Vicarium generalem reiecta, etiam, quia dicta declaratio non erat in forma authentica : quod eſt maxime (licet obiter) hic notandum ; quia quamuis verè eadem ratio habenda ſit de his, quæ ſcribuntur in Sacra Congregatione Concilij, ac ſi à Papa ſcripta eſſent, vt ipſamet reſpondit, *Garc. de benef. in præfat. & Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verbo authoritas* : eiuſque declarationes ad inſtar legis communis ſoleant allegari, illiſque ſemper Rota plurimum detulerit; nec eas nullo modo ſoleat in dubiũ reuocare, vt teſtatur ipſa *Rota in vna Auerſan. beneficiorum 3. Iunij 1606. coram bo. mem. Sacrato, & in vna Panormitan. Archipresbyteratus 5. Iunij 1620. coram bo. mem. Buratto* inter eius impreſſas *deciſ. 479. num. 3. & in vna Nicien. parochialis 20. Maij 1624. coram bo. mem. Vbaldo ſeniore, & in vna Tiburtin. parochialis 27. Iunij 1629. coram Pirouano, & coram Caualerio deciſ. 127. num. 8.* verum tamen eſt, quod, ſicut aliàs diximus, de ſpeciali Sanctiſſimi D. N. Vrbani VIII. iuſſu, hæc eadem *Sacra Congregatio ſub die 2. Auguſti 1633.* mandauit, & præcepit, huiuſmodi declarationibus, tàm impreſſis, & imprimẽdis, quàm manu ſcriptis, nullam fidem eſſe in iudicio, vel extra, à quoquàm adhibendam; ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis, pro tempore exiſtentiũ munitæ fuerint; ſicut etiam cenſuit Sacra Congregatio ſuper Ritibus Eccleſiaſticis, quoad illius declarationes, per ea, quæ ſequuntur, videlicet.

Cum ad notitiam Congregationis Sacrorum Rituum peruenerit, quamplures declarationes, decreta, ſeu deciſiones ſub nomine eiuſdem Sacra Congregationis, abſque illius authoritate impreſſas in libris, ſeù alijs operibus, circumferri, & allegari, multaſque ex declarationibus, decretis, ſeù deciſionibus iuxta contingentiam caſuum, illorumque qualitates, & circunſtantias, à ſe diuerſis temporibus factas ſecundum ea, quæ proponebantur, fuiſſe alteratas, immutatas diminutas, ac forſan aliàs, mentito Sacra Congregationis nomine, confectas, nulloque propterea authentico ſigillo munitas ; illaſque per tribunalia, tam in Vrbe, quam per Orbem circumferri, & allegari ; conſiderans eadem Sacra Rituum Congregatio, quantum detrimenti recipi poſſit, ſi aliqua fides

illis adhibeatur . Ex *ſpeciali S.D.N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. iuſſu, mandat, & præcipit huiuſmodi declarationibus, decretis, ſeù deciſionibus, tàm impreſſis, quā imprimendis, ac etiam manuſcriptis, nullam fidem in iudicio, vel extrà eſſe adhibendam, ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis, pro tempore exiſtentium munitæ fuerint. In quorum fidem, hac propria manu ſubſcripſimus, & ſigilli proprij S. Rituum Congregationis impreſſione communiri, ac typis mādari iuſſimus. Dat. Romæ, die 11. Auguſti 1632.*

C. Epiſcopus Portuen. Cardinalis Pius. Locus † Sigilli. Iulius Roſpigliolus Secretarius.

Ad rem verò redeundo, quamuis ex matrimonio rato, non conſummato, nulla contrahatur affinitas, remanet tamen impedimentum in omnibus gradibus ſupradictis: quinimmo docet nos quotidiana praxis, quod cum maior ſit habenda ratio, ſuper hoc vinculo, non ea facilitate, qua in impedimento proueniente ex ſponſalibus de futuro, diſpenſatur, ſed ex grauiſſimis cauſis, vt infra dicetur.

Et licèt non deſint, qui hoc impedimētum, ex matrimonio rato, proueniens, vo-
18 cēt, affinitatem, ſicut, etiam ipſa Dataria Apoſtolica appellat, licèt impropriè, in caſu petendæ diſpenſationis ſuper eo; hac forſan ratione; quia per vinculum coniugale, cum poteſtate ad copulam, vir, & vxor vniuntur in ratione vnius principij ad generationem, & inde, inter eos oritur affinitas; ac inſuper, quia, cum non ſit aliqua propinquitas inter affinitatem, & publicam honeſtatem, dicendum eſt, ex matrimonio rato, oriri affinitatem, ita in *Sanch. lib. 7. diſp. 64. nu. 24.*

19 Contrarium tamen verius eſt, quod tenet idem *Sanch. d. diſp. 64. nu. 1.* vbi docet, quod, quamuis ex matrimonio rato, non conſummato, poſſit dici impropriè, & largè oriri affinitatem, ſeù affinitatis initium, concludit nihilominus, hoc impedimentum, eſſe propriè publicæ honeſtatis, nō autem affinitatis; quia tunc ſolùm
20 dicitur affinitas, quando vir, & fœmina, vna, & eadem caro efficiuntur; vnde ſanguis vnius, dicitur ſanguinem alterius tangere, *d. nu. 1.* quod quidem dici non poteſt de matrimonio rato tantùm, nondum conſummato; quod ego vidi etiam declaratum, per *Sacram Congregationem Concilij Tridentini*, quæ ita cenſuit, *Ex matrimonio, per verba de præſenti, copula non ſequuta, non oriri affinitatem die 27. Aprilis, 1568.*

Vſus propterea eſt, Datariæ Apoſtolicę, vt in caſibus præmiſſis, ne quoquomodo inſurgentis inde affinitatis, locus dubitandi remaneat, aut ea ſub inuolucro verborum, malitioſè, ſeù aliàs ipſa comprehendatur in precibus porrigendis ſuper impedimento publicæ honeſtatis, ſiuè ex ſponſalibus tantum, ſiuè ex matrimonio rato, non tamen conſummato, proueniente, fiat in precibus, mentio, quod defuncta mulier, cum qua huiuſmodi ſponſalia fuerunt contracta, ab Oratore in nullo penitus attentata remanente, deceſſit, & è contra, vt in infra poſita formula dicetur; aliàs enim poſſet dubitari de affinitate inter Oratores contracta; & hic eſt notorius ſtylus.

Licet autem ipſa Dataria dicat, id eſſe impedimentum affinitatis, non tamen ita illud appellat, quia tale ſit, ſed potius ad rettahendos Oratores, omneſque alios à petitione ſimilium diſpenſationum, cum perinde ſit, ac ſi eſſet impedimentū Primi, vel Secūdi, vel alterius gradus affinitatis, quoad diſpēſationes ſuper eo impetrādas.

21 Quæ quidem diſpenſationes, tunc concedūtur, quādo videlicet allegātur cauſæ, quæ allegari conſueuerunt, in diſpenſationibus ſuper quocunque impedimento Conſanguinitatis, ſeù affinitatis, nempè in proximioribus gradibus, puta in Secundo, aut Primo, & Secundo Conſanguinitatis, ſiue affinitatis quādo interuenerit copula, aut oriretur infamia ex ſuſpicione ipſius copulæ, vel ex alijs iuſtiſſimis, & grauiſſimis cauſis, Papæ beneuiſis; quod patet exemplo allato per *Couar. 4. decret. par 2. c. 6 §. 10. nu. 7.* vbi dicit, quod fuit diſpenſatū, cum Catherina Auſtriaca, & Henrico Octauo, poſt mortem Arturi, eiuſdem Henrici Regis Angliæ fratris, cum quo illa prius matrimonium contraxerat, nam, cum ille, ob morbum, illud minimè conſummaſſet, in dicto impedimento, diſpenſatum, & matrimonium poſtea, cum eius fratre germano contractum, & cōſummatum fuit. Ex hoc igitur dictæ diſpenſationes nō ita paſſim concedūtur in ſupradictis gradibus proximioribus, niſi, cū cauſa ob infamiam Oratricis, propter copulam ſubſequutam; ex qua, niſi matrimonium cōtraheretur, orirentur grauia ſcandala, & ambobus Oratoribus vitæ periculum immineret, Et ex

de-

declaratione *Sacra Congreg. Concilij* fuit aliàs conceſſa diſpenſatio, pro matrimonio mulieris, cum fratre mariti defuncti, ſtante matrimonio rato, & non conſummato, & quod mulier, poſt mortem viri cognita fuit, & prægnans reddita ab huiuſmodi fratre, cum periculo necis, & infamiæ, vt *in vna Caten. 17. Nouembris 1629.* Hic verò ſupplicationis formulam ſubnectere placuit, frequentioris diſpenſationis, quæ ſuper impedimento Primi publicæ honeſtatis iuſtitiæ, ex ſponſalibus tantùm proueniente, conceditur; quę, modo ſequenti, concipitur, videlicet.

21 *BEatiſſime Pater. Exponitur humiliter S.V. pro parte deuotorum illius, Oratorum N. & N. diœceſis N. ex loco N. Quod, cum dicta Oratrix in dicto loco, propter illius anguſtiam, virum ſibi non cõſanguineum, vel affinem, paris conditionis, cui nubere poſſit, inuenire nequeat, Cupiunt Oratores præfati inuicem matrimonialiter copulari; Sed quia aliàs dictus Orator ſponſalia per verba de futuro, cum Oratricis ſorore, ad præſens defuncta, contraxit, quę quidem Oratricis ſoror, ab eodem Oratore intacta, & in nullo penitus attentata remanente, ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſit, deſiderium eorum hac in parte adimplere non poſſunt, abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione. Supplicant, &c. quatenus, &c. quod impedimento Primi gradus publicæ honeſtatis iuſtitię, ex pręmiſſis proueniente, huiuſmodi non obſtante, matrimonium inter ſe, &c.*

Ex qua quidem ſupplicationis formu-
23 la, nota, neceſſariam eſſe huius prouenientiæ expreſſionem; alias enim ipſa ſupplicatio non reciperetur; quia de facili deciperetur Summus Pontifex: poſſet enim impedimentum hoc, prouenire ex matrimonio rato, nõ conſummato; ex quo fortius oritur vinculum; & non ita paſſim diſpenſatur, vt ſupra diximus.

Cuius quidem prouenientiæ expreſſio,
24 ceſſat profectò, quando exprimitur impedimentum affinitatis, ex licita copula prouenientis; ſuper quo petitur diſpenſatio; nam eo caſu non eſt neceſſe exprimere publicam honeſtatem; quia declarando Orator, ſe velle contrahere cum ea, quæ fuit vxor ſui conſanguinei intra Quartum gradum, ſufficienter videtur declarare ſaltem implicitè, impedimentũ publicæ honeſtatis; quia, ſi illa fuit vxor, fuit etiam ſponſa, *Led. ſ. de matr. q. 56. art. 4. litera D. verſ. ſextò, quaritur*; vbi rationem etiam ſubdit, cur nõ idem ſit ex copula fornicaria, & illicita; nempè ex hoc, quod ſi declaretur impedimentum huiuſmodi affinitatis, non conſequẽter declaratur, nec implicitè, impedimentum publicæ honeſtatis; ac propterea debet in hoc caſu fieri expreſſa mentio; cui ſententiæ adſtipulatur *Sanch. lib. 8. diſp. 24. num. 36. ad 40.*

Quare, his ſic ſtantibus, capere hucuſque non potuimus, cur maior ferè pars ſcribentium, reſideat in hac opinione, nimirum, quod concurrente affinitate; cum publica honeſtate, debet vtraq; Summo Pontifici explicari; cum nunquam viſum fuerit, vtriuſque expreſſionem fieri ſeparatim, vbi ea tantum adeſt affinitas, quæ neceſſario in ſe, etiam publicam continet honeſtatem: nec in aliquo repugnauit vnquàm ſtylus Curiæ, eiuſque ſuper hoc notoria praxis; facit, etiam notabilis *Boer. deciſ. 253. nu. 28.* vbi ait, quod, cum publica honeſtas, neceſſariò comprehendatur ſub affinitate, ſatis eſt de ipſa affinitate mentionem facere: exemplum ſubdens; quod ſi ego impetro diſpenſationem; vt mihi liceat ducere vxorem conſanguinei mei defuncti, non obſtante affinitate in Tertio gradu; ex quo mentionem feci, illam fuiſſe vxorem conſanguinei mei, conſequenter feci mentionem publicæ honeſtatis, & ſic per conſequentiam, uirtute diſpenſationis, videtur ſublata.

Nec tamen negatur, caſum poſſe euenire, quo affinitas, & publica honeſtas inſimul concurrant; quandoquidem, ſi impetraui diſpenſationem, vt poſſem ducere vxorem Eleonoram, mihi in Tertio gradu, affinem; antea vero, cum eiuſdem Eleonoræ conſanguinea in Primo gradu, ſponſalia per verba de futuro contraxeram; ipſaq, cõſanguinea in nullo penitus attentata remanente, deceſſit; hic profectò duplex erit impedimentum, affinitatis ſcilicet, & publicę honeſtatis; prout, etiam ſi ipſa publica honeſtas inſurgat ex matrimonio rato nondum conſummato: hoc enim caſu venit neceſſariò, hæc publica honeſtas, etiam exprimenda; alias enim diſpenſatio ſuper affinitate tantummo-

dò impetrata,non valebit; ex quo,de ipſa publica honeſtate non fuit facta mentio, nec ex narratiua litterarum diſpenſationis,poteſt illa deprehendi, *id. Boer. d. n. 2. circa med.*

Sanè, huius impedimenti publicè honeſtatis iuſtitiæ, prouenientiæ, pariter, imo magis neceſſaria eſt expreſſio,quando ex matrimonio rato, non conſummato,inſurgit;quare in ipſa primùm, ſupplicatione, deinde in litteris explicabitur, quod Orator aliàs matrimonium per verba de præſenti, cum Oratricis ſorore, ad præſens defuncta,publicè,in facie Eccleſiæ,ſeruata forma Concilij Tridentini, contraxit, illud tamen carnali copula minimè conſummauit:quæ quidem Oratricis ſoror,ab eodem Oratore intacta, & in nullo penitus attentata remanente, ab humanis deceſſit,vel è cõtra. Aut,etiã ſi impedimentum huiuſmodi, erit circa remotiores gradus, putà Secundum, vel Tertium,aut Quartum;quo caſu,explicabitur item,quod Orator, aliàs matrimonium huiuſmodi,vt dictum eſt, cum quadam muliere, eidem Oratrici, Secundo, vel Tertio, aut Quarto Conſanguinitatis gradu coniuncta ſimiliter,vt præmittitur, contraxit, vel è contra:quapropter petitur,quod impedimento,Secundi, vel Tertij,aut Quarti gradus publicæ honeſtatis iuſtitiæ,ex præmiſſis proueniente, huiuſmodi,non obſtante, matrimonium inter ſe contrahere valeant. Nec tamen huius praxis obſeruantia admittit circa hoc proximioris gradus diſtantiæ expreſſionem,vbi impedimentum iſtud,ex inæquali linea conſurgit,putà in Secũdo, & Tertio, aut Tertio, & Quarto, ſicut iam aliàs diximus; quandoquidem non ſumus in caſibus *Conſtitutionis Pij V.* præcipientis,fieri mentionem,etiam propinquioris gradus; nimirum per litteras declaratorias: ipſa namque *Conſtitutio* ad aliud minimè ſe extendit, niſi, quod loquitur de diuerſis prohibitis Conſanguinitatis, ſeu affinitatis,aut mixtis,ex cõmuni, ſeu ab eodem ſtipite inſurgentibus gradibus, quicunq;illi ſint; nihil aliud addendo,aut mentionem aliquam faciendo de gradibus publicæ honeſtatis, ex matrimonio rato non conſũmato,prouenientis;vndè, cum ſupradicta *Conſtitutio*, nil circa id diſponat, neque per viam declarationis proximioris gradus diſtantiæ, remanet quidem iſte caſus ſub diſpoſitione iuris communis,ad *tex. in l. commodiſſimè, ff. de lib. & poſth. Felin. in cap. nonnulli, ſub nu. 34. de reſcrip.* & ita ſeruatur, etiam in praxi.

Quoniam verò, ex ſponſalibus, de communi conſenſu diſſolutis, adhuc remanere diximus,impedimentum publicę honeſtatis iuſtitiæ;propterea ſciendum eſt, quod cum petitur diſpenſatio,eſt fa-
15 cienda mentio de hac diſſolutione;vnde, de ſtylo,illius narratiua,ita concipi ſolet, videlicet,vt poſt illud verbum, *contraxit*, ſubdatur, Et *deinde, dicta ſponſalia, de communi Oratoris, & ſororis prædictæ conſenſu, eadem ſorore ab Oratore intacta, & in nullo penitus attentata remanente, diſſoluta fuerunt, deſiderium eorum &c.*

26 Quæri,hac occaſione, ſolèt in praxi, vtrum matrimonium ratum, non conſummatum, poſſit Summi Pontificis diſpenſatione,diſſolui;Et tenent aliqui,non poſſe, inter quos, *Petr. Ladiſ. de Sacram. matrim. q. 67. fol. 744. verſ. Secunda concluſio*, dicens,quod,vſque ad tempora Martini,nunquàm audita eſt talis diſpenſatio; cum tamen in temporibus præteritis, fuerint multa matrimonia maximè odioſa. Imò poſt tempora Martini Quinti, multi Pontifices non ſunt auſi diſpenſare in matrimonio rato; & ita Innocentius Octauus reſpondit cuidam Principi, non poſſe diſpenſare in matrimonio rato,vt refert, *Panor. in cap. ex publico, de conuerſ. coniug.* & Adrianus Sextus,vir doctiſſimus, noluit concedere talem diſpenſationem; dicens ſe non poſſe; & ſimiliter Pius Quintus.

Per hæc tamen, quæ nullis validis rationibus fulciuntur, non conſtat,Summũ Pontificem, ſuper hoc diſpenſare non poſſe,vt priori vinculo ſoluto, poſſint cõiuges aliud contrahere matrimonium.

Hoc etenim docet *tex. in dict. cap. ex publico. § ſanè*, ibi, *ſanè, quod Dominus in Euangelio dixit, non licere viro, niſi ob cauſam fornicationis vxorem ſuam dimittere, intelligendum eſt, ſecundum interpretationem Sacri eloquij, de his, quorum matrimonium carnali copula eſt conſummatum; ſine qua conſummari non poteſt*, vbi gloſa, *in verbo. conſummatum*, dicit, quod matrimonium non conſummatũ,ſortitur naturam,ex conſtitutione Eccleſiæ;ideo,circa illud, latiſſimè patet Papæ poteſtas;ſecùs verò in matrimonio conſummato, quod ab ipſo Domino naturam ſuam ſortitur; & ideo, ſola interpretatio circa illud, pertinet ad Papam, nõ autẽ diſpenſatio, vel cõtraria cõſtitutio;& ita iuxta præfatam *gloſ.* tenet *Nau. conſ. 3. n. 2. de ſponſal.*

cauſæ

Cauſæ autem, quæ de ſtylo admittuntur ad diſpenſandum ſuper huiuſmodi matrimonio, reducuntur ad quatuor,
27 quarum, Prima eſt, notabilis diſparitas in qualitate, videlicet; quando contrahentes, ſunt notabiliter conditione impares, & affectione cœca, ac leuitate quadam ducti, contrahunt matrimonium; Secunda, eſt grauis timor magni ſcandali futuri; quia id cedit in magnum damnum communem; nam rixæ graues, & neces inde oriri ſolent; cum id ſcandalum poſſet euenire ob fornicationis timorem, quando coniuges valdè ſibi diſplicent, vel ob inimicitias, quæ inter eorum cognatos, vel eorum conſanguineos timentur. Tertia, eſt lepra, alteri ſuperueniens, quæ impedit vſum matrimonij. Quarta, quando alter coniugatorum, aſſerit, ſe non habuiſſe animum contrahendi, prout eaſdem cauſas enumerat, etiam *Sanch. lib. 2. diſp. 16. per totam*, omiſsis quinta, & ſexta per eundem ibidem relatis, tanquam parum vſu receptis.

Cum autem habeatur hic, ſermo de matrimonio rato, non conſummato; ne tu, qui es in Romana Curia nouus, nec iuris peritia polles, per ignotos terminos procedas circa huiuſmodi diſpenſationum impetrationes; ſcire te oportet, quod matrimonium, aliud eſt legitimum, & ratum, aliud ratum, & non legitimum, aliud legitimum, & non ratum: aliud ratum, & conſummatum, & aliud ratum, & non conſummatum.

28 Legitimum, ac ratum matrimonium eſt, quod legitimo conſenſu ad præſcriptum *Sacri Concilij Tridentini* contrahitur, vt in *ſeſſ 24. cap. 1. de reform.*

29 Matrimonium legitimum, & non ratum, eſt illud, quod inter infideles legali inſtitutione, vel Prouinciæ moribus, contrahitur, inter quos, non eſt ratum; quia non eſt firmum, ſed violabile; nam dato libello repudii, licet eis ab inuicem recedere, & aliis copulari, lege fori, non autem *poli*. *Leo, in theſ. for. Eccleſ. p. 2. cap. 9. num. 34.*

30 Matrimonium ratum, & non legitimum, eſt illorum fidelium, qui, contemptis omnibus ſolemnitatibus, ſolo affectu, aliquam ſibi in coniugem copulant, vt in *cap. fin. 28. q. 1.* quod quidem eſt reprobatum; cum potius dicatur concubinatus, quàm matrimonium *id Leo, d. nu. 34.*

31 Matrimonium ratum, & conſummatum, eſt illud, quod carnali copula perfectum, eſt, & inter fideles, à Deo tantummodò diſſolui poteſt; vt per ſe patet.

32 Matrimonium tantùm ratum, non autem conſummatum, eſt illud, quod tantummodò per verba de præſenti contractum eſt, non tamen carnali copula perfectum.

Quòd ſi aliquando, in dubium reuocari contingat, an in aliquo caſu, tale dici poſſit, recurrendum eſt ad *Sacr. Congreg. Concil.* prout ea aliàs declarauit, matrimonium reputari ratum, & non conſummatum, ad effectum, vt vnus ex contrahentibus, alio contradicente, poſſit ingredi Religionem, ſi poſt illud contractum coram parocho, & teſtibus, copula non interceſſerit; quamuis prius non ſemel, etiam cum promiſsione de contrahendo, fuiſſent fornicati, *ſub die 18. Nouembris 1618.* Ipſa quoque *Sacra Congreg. ſub die 26. Aprilis 1621.* declarauit, quòd licèt matrimonium ratum non cõſummatum per ingreſſum Religionis diſſoluatur, fallit tamen quoad Ieſuitas; qui ſi ingrediũtur Congregationem poſt dictum matrimonium, quia poſt longum tempus emittunt profeſſionem, non diſſoluitur, ne vnus diù expectare cogatur, teſte *Barboſ. in collect. bull. verbo, matrimonium fol. 445.*

Sicut autem, per iura ſupra allegata, & infra alleganda, conſtat, Summum Pontificem, poſſe deſuper diſpenſare, optimum erit videre, an præmiſsis adſtipuletur, etiam Romanæ Curiæ praxis. Et quidem affirmatiuè, ex infra dicendis, erit reſpondendum; quæ quidem praxis, ſolidè fundatur ſuper ſua theorica; quandoquidem, ex hoc ideo Papa diſpenſat ſuper matrimonio rato, non conſumma-
33 to; quia aliud ſignificat matrimonium ante conſummationem, aliud autem poſt; nam per copulam carnalem, illud dicitur confirmari; ac propterea, ipſa copula ſignificat rem indiuiſibilem, ſcilicet vnitatem, conſiſtentem inter Deum, & Eccleſiam per aſſumptionem carnis humanæ in vtero Virginis, vt *cap. debitum, de bigam. Borgaſ. de irreg. p. 6. ſub tit. de ſponſ. & matrim. num. 4.* qui ſubdit *num. ſeq.* quod licèt matrimonium, etiam nondum carnali copula conſummatum, ſit verum matrimonium, quoad ſui aſſentiã, non tamen ſignificat rem indiuiſibilem, ſed diuiſibilem; quia denotat vnitatem, quæ conſiſtit in ſpiritu inter Deum, & fidelem animam: quæ quidem vnitas, ſæpè diſſoluitur intercedente peccato, Et hæc

hæc eſt ratio, quare non eſt firmum ante copulam carnalem; nam matrimonium, quatenus res eſt, non eſt Sacramentum, ac propterea poteſt diſſolui, ſicut cæteri contractus; ſed quatenus eſt Sacramentũ regulariter à natura, & ſignificatione ipſius rei ſignificatę, non poteſt diſſolui, vnde, primo caſu dicendum eſt, quod illud poteſt diſſolui, *Rot. deciſ. 101. num. 7. p. 2. diuerſ.*, vt communis eſt Legiſtarum, & Canoniſtarum ſententia, quos longa ſerie recenſet *Sanch. lib. 2. diſp. 14. num. 2. ante fin. verſ. Hanc ſententiam*, & tenuit *Rota in vna Burgen. diſſolutionis matrimonij, 17. Iunij 1594.* relata inter impreſſ. poſt *2. vol. conſil. Farinac. quæ eſt 86. num. 1. in fin. verſ. & Domini*, ibi enim, cum graues diſcordiæ ortę eſſent inter coniuges, ante matrimonij conſummationem, Oratores ſupplicationem porrexerunt Gregorio XIII. quatenus dignaretur, de communi ipſorum conſenſu, huiuſmodi matrimonium, Apoſtolica authoritate diſſoluere; qui pro narratorum verificatione, commiſit cauſam Ordinario Burgen. ac cum acta, & proceſſus fuiſſent ad Vrbem tranſmiſſa, dubitatum fuit in Sacro Rotæ Auditorio, an ſtantibus cauſis allegatis, locus eſſet matrimonij diſſolutioni. Super qua, ipſa Rota reſpondit per hæc verba, quæ ſunt, præpoſiti ibi caſus, deciſiua, videlicet, *Et Domini, quoad poteſtatẽ diſſoluendi matrimonij rati, non conſummati, dixerunt, non eſſe dubitandum; quia hæc eſt communis opinio Canoniſtarum, præſertim de conſenſu coniugum, & ex iuſta aliqua cauſa, cap. ex publico, vbi gloſ. verbo, conſummatum, de conuerſ. coniug. Anchar. Socin. Dec. & alij ibidem relati nu. 1.* Et ſecundum prædictam deciſionem, pro huiuſmodi diſſolutione, pro cauſa allegatum fuit, quod cum graues diſcordiæ eſſent ortæ inter coniuges, ante matrimonij conſummationem, propterea ipſi inſteterunt pro dicta diſſolutione: ſic etiam, ſi maximo odio, ſe inuicem proſequantur; & ex eo conatu reciproco, graues, etiam intermittentes, pullulent diſſentiones; ex quibus, neces, & grauia ſcandala inter ipſos, & eorum conſanguineos, poſſint probabiliter timeri: et hæc eſt vna ex potiſſimis cauſis, quæ iuſtam reddunt diſpenſationem, vt teſtatur etiam ipſa *Rota d. dec. 86. nu. 1. & 7.* per hæc verba. *Si autem probaretur, copulam, non eſſe ſubſequutam, cauſa diſſoluendi matrimonium, quæ proponitur, viſa fuit iuſtiſſima: quia etiam probatur cauſa vitandi ſcandali. per Purpur. conſ. 437. nu. 9. Dec. d. conſ. 112. & ita fuit deciſũ, & præter DD. relatos ita conſuluit Felin. conſ. 26. n. 19. Port. conſ. 154. nu. 22. & 24. Menoch. præſump. 10. nu. 42. lib. 2. & conſ. 385. nu. 7. vol. 4.* quos refert, & ſequitur *id. Sanch. lib. 2. diſp. 16. nu. 3.* vbi addit cum *Port. & Menoch.* hoc futurum ſcãdalum, eſſe ob incontinentię periculum, ortum; ex eo, quod coniuges valde ſibi diſplicent, vel propter inimicitias, quæ inter eos, eorumque conſanguineos timentur. Vndè optimè infert cum alijs *id. Sanch. d. diſp. 16. nu. 4.* iuſtam eſſe cauſam huius diſpenſationis, quando vir, omni conatu, quærit vxorem repellere, abſque ſanioris mentis probabili ſpe; quia ex diſſidentium voluntate, facilè ad diſcordiam perpetuam, & vxoris necem, deueniri poteſt. Sicut enim duorum in vnum conſenſus amicitiam, ita
34 diſſenſus, diſcordias, & inimicitias perpetuas parit.

Porrò, id ex vſu, varijſque conceſſionibus Summorum Pontificum confirmatur. In primis, *Diuus Antoninus. 3. par. tit. 1. cap. 21* §. 3. affirmat, ſe vidiſſe huius diſpenſationis bullas, expeditas à Martino V. & Eugenio IV. *Nauarrus* deinde *in Sum. latin.* refert, ter, vel quater ad petitionem ſuam, Paulum III. & Pium IV. diſpenſaſſe. *Caietan. tom. 1. Opuſcul. 28. de matrim. qu. nu.* refert, ſuo tempore, huiuſmodi diſpenſationes emanaſſe à Summis Pontificibus, *Henriq. lib. 11. de matrim. c. 8. nu. 11. in gloſ. lit. F.* aſſerit Gregor. XIII. vnica die, cum vndecim Oratoribus diſpenſaſſe; idemque Gregorius, ad ſupplicationem cuiuſdam Ioannis Gil, cauſam ſimilis diſſolutionis commiſit Ordinario Burgẽ. ac paris cõmiſſionis meminit *Menoch. conſil. 385.* Nec credendum eſt, tot Summos Pontifices, in re grauiſſima, lapſos, quod nefas eſſe, & temerarium putat *Valentia, 4 part. diſp. 10. qu. 1. punct. 7.* cum potius dicendum ſit, illorum vſum, maximam huic ſententiæ, præſtare in praxi, authoritatem; & ad inſtar legis canonicæ, ſemper obſeruandum videri; cum priuatorum vſus, & conſuetudo pro lege habeantur, *cap. fin. de conſuet.*

Cauendum eſt, propterea à quodam libro M.S. quorundam notabilium, qui in ipſa Vrbe, per manus Curialium circumfertur; in quo adnotatum eſt, Paulum V. ſimilem matrimonij diſſolutionem denegaſſe, etiam ad inſtantiã Oratoris cuiuſdam magni Principis ſub die 27. Iunij 1617. ac propterea, poſtmodum à non-

nullis eiuſdem Romanæ Curiæ primarijs Doctoribus id in dubiũ reuocatũ fuiſſe. Id enim eſt omninò falſum; quia, licèt ſupplicatio, de ſuper porrecta, fuiſſet reiecta; id euenit, non quidem ex poteſtatis Pontificiæ, ſed tãtummodò cauſæ ſufficientis, defectu; quam quidem ſupplicationem, ſic reiectam, vidi in manibus bo. mem. Cardinalis Millini; in cuius calce aderant, hęc verba, videlicet, *Nihil, quia cauſa non eſt ſufficiens*.

Præterea, totum oppoſitum, etiam in huiuſmodi facti contingentia, non ſemel aſſeueraſſe ſcimus, numquam ſatis commendabilis memoriæ, Ferdinandum Beger, Romanum, huiuſmodi ſupplicationibus matrimonialibus, longiſſimo temporis curſu, & exercitatione, Reuiſorem præpoſitum; virum quidem ſinceræ, integerrimæque fidei; quem dixiſſe commemoramus id, etiam comprobari, ex quibuſdam MM. SS. Anthimi Marcheſani, qui fuit Datarius Pij. V. proindeque, nec per quempiam, patiebatur de re iſta hæſitari.

Et nouiſſimè per Sanctiſſimum D. N. Vrbanum VIII. diſpenſatum, ſeù diſpenſari mandatum extitit ſuper diſſolutione matrimonij contracti per verba de rato, non tamen conſummato inter DD. Michaelem Blanchum, & Ioannam, filiam Principis, & Principiſſæ de Concha huius Ciuitatis Neapolitan. præuijs litteris in forma Breuis, ſub Annulo Piſcatoris, expeditis, tenoris ſequentis, videlicet.

A tergo. *Venerabili fratri Archiepiſcopo Neapolitan.* Intus verò.

35 *VRbanus Papa VIII. Venerabilis frater, Salutem, et Apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Princeps, & Principiſſa de Concha Neapolitan. Quod pro conſeruatione illorũ Statuũ, & familiæ, cupiunt Ioannam, illorum filiam vnigenitam, cum aliquo viro ex dicta familia, matrimonialiter copulari; Verùm, quia dicta* Ioanna, *tunc in decimotertio ætatis ſuę anno conſtituta, matrimonium, cum dilecto filio Michaele Blancho, per procuratorem, per verba de rato, contraxit, & quod ratione huiuſmodi matrimonij graues lites, & inimicitiæ ortæ iam ſint; & maiores fuiſſent, niſi authoritate, & prouidentia dilecti filij nobilis viri Comitis de Monterey, Proregis* Neapolitan. *prouiſum fuiſſet. Nos, &c. fraternitati tuæ, committimus & mandamus; quod matrimonium huiuſmodi, ſic factum, & non conſummatum, ſtante, etiam conſenſu partium, nullum, & inualidum, ad effectum, vt dictus Michael, cũ alia muliere, Ioanna verò prædicta, cũ alio viro de dicta familia, precedente tamen diſpenſatione apoſtolica ſuper Conſanguinitatis, ſeù affinitatis gradu, quatenus opus ſit, liberè, & licitè valeant, Apoſtolica authoritate declares, Non obſtantibus pręmiſſis, ac quibuſcunque conſtitutionibus, & ordinationibus, Apoſtolicis. Datum Romę, &c.*

Hincquè ipſorum Oratorum nobilitás, iuxta antiquam, receptamque Eccleſiæ praxim, faciliorem multò reddit huiuſmodi diſpenſationem; quandoquidem, ſicut Magnatum, aliorumque nobiliorum potentia, mutuaquè inter ipſos amicitia, ſummoperè conducit ad totius Reipublicæ pacem firmandam; ita etiam huiuſmodi diſpenſationes, quæ ab ipſis pro bono pacis petuntur, citrà omnem perſonarum acceptionem, fauorabiles ſemper viſæ ſunt, ita docet *S. Thomas 2.2. qu. 30. art. 2. ad 2. Couar. 4. decretal. 2 p. cap. 6. §. 9. nu. 7. in fin. Anton. Cucch. lib. 5. inſtit. tit. 13. nu. 5. Petr. de Ledeſ.* quem ſequitur *Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 19. num. 5. Aegid. de ſacram. diſp. 33. dub. 5. nu. 44. Henriq. in ſum. tom. 2. lib 12. cap. 3. nu. 6. litera* X. *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo, diſpenſatio, §. 2. par. 5. Baſil. de Leon, de matrim. lib. 8. cap. 14. nu. 15.* & alij.

Præterea, ad ſuccurrendum ætatis imbecillitati, eodem modo, facilius vidimus ſimiles diſpenſationes concedi. Inde etenim videmus, quod quamuis in delictis minori non ſuccurratur, cum eo tamen eſt mitius agendum, ætatis commiſeratione, vt in *l. auxilium, §. in delictis, eo tit.* & habemus *tex. in c. 1. & 2. de delict. puer.* & dixit *Paulus in l. fere. ff. de reg. iur.* quod in omnibus ferè pœnalibus iudicijs, & ætati, & imprudentiæ ſuccurritur.

Vnde, alius ex hoc inſurrexit Romanæ Curiæ vſus, quod Summus Pontifex, ſicut aliàs

aliàs diximus, nimis ſe parcè gerit in diſpenſationibus, ſeù declarationibus concedendis ſuper ætatis defectu, ad matrimonium inter impuberes, contrahendum; vbi tamen nimis à legitima ætate ad id, ij diſtare noſcuntur; licèt in porrectis præcibus aſſeratur, in illis, malitiam, ſiuè prudentiam ſupplere huiuſmodi defectũ: nec tamen à recta ratione, totum deuiare videtur; quandoquidem coniugia hæc, infelices parare exitus cõſueuerunt; cum ſine animi perfecta deliberatione, poſtpoſito parentum conſilio, quinimmò clàm, & abditè, contrahantur. Quarè, licet ad matrimonium contrahendum, eorundem parentum conſenſus, de neceſſitate, minimè requiratur, non tamen eſt, de honeſtate, reſpuendus; nec etiam nouum eſt, poſſe patrem, medijs iuſtis, filium, præſertim ob diſparitatem conditionis, aut aliam cauſam à matrimonio auertere; de quo videndus eſt *Sanch. lib. 3. diſp. 9. ferè per tot.* quod quidem, potiſſimum ſibi vendicare locum, cum impuberibus, licèt pubertati proximis, non eſt negandum. Idcirco hodie denegantur à Summo Pontifice huiuſmodi diſpenſationes, ſiuè declaratoriç litteræ; niſi Oratorum parentibus preces ad id porrigentibus: nec quidem ratione id carere, quiſpiam arbitrabitur; dicente *Vlpiano*, quod fragile eſt, & infirmum huiuſmodi ætatis conſilium, multiſque captionibus ſuppoſitum, multorumque inſidijs expoſitum, vt *in l. 1. ff. de minor.*

Vnde ex his, non eſt amplius ambigendum, an poſſit Summus Pontifex, ſuper hoc diſpenſare; qui non modò in vtroque foro, verum, etiam, vbi impedimentum, occultum fuerit, in foro conſcientiæ tantum, facultate deſuper Maiori Pœnitentiario attributa, quatenus ex ſufficientibus cauſis, mandet Cõfeſſario, vt cum Oratoribus diſpenſet, iuxta caſuum contingentiam; prout meo tempore contigit in Sacra Pœnitentiaria, me illius Prætorio inſeruiente, & caſus iſte fuit, videlicet.

Poſtquam Oratrix, matrimonium cũ quodam iuuene contraxerat, nulla habita, cum eo carnali copula, cum Oratore præmiſſorum ignaro, contraxit matrimonium, ex quo ſuſcepit filiam, & cum ignoraretur, vbi primus iuuenis reperiretur, & Oratores ipſi ſeparari nequirent; ipſeque Orator non poſſe ſe aliò transferre ob paupertatem, & adultæ filiæ periculum, nec vlterius, abſque euidenti incontinentiæ periculo, valerent ſimul habitare, committebatur Cõfeſſario, vt im-
36 poſita eis graui, & longa pœnitentia ſalutari, ipſos abſolueret, & ſi dictum primum matrimonium occultũ eſſet, Oratores verò inuicem ſeruatis ſeruandis contraxerint, ita vt publicè haberentur pro veris coniugibus, & ſine graui ſcandalo ſeparari nequirent; nec nulla ratio obuiandi ſcandalis, aptior, & opportunior inueniretur, ſuper quo ipſius Confeſſarij conſcientia onerabatur, aliudque Canonicum non obſtaret, matrimonium primum contractum auctoritate Apoſtolica diſſolueret, ac cum ipſis Oratoribus, quod pręmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe de nouo, ſecretè contrahere valerent diſpenſaret.

Si vero contigerit, alterum Oratorũ fuiſſe facti huiuſmodi inſcium, mandatur Confeſſario, vt Oratrix, matrimonium cũ eo, cum quo, ſecundo ſic contraxit, illo tamen de nullitate prioris conſenſu certiorato, ſed ita cautè, vt Oratoris delictũ, nuſqnam detegatur, de nouo ſecretè, vt ſupra, &c.

SVMMARIVM.

1 *Cognationis ſpiritualis, ſiuè Compaternitatis impedimentum, quomodo ſtatutum per Concil. Trid.*
2 *Illius definitio proponitur.*
3 *Conſtitutio Pÿ V. declaratoria impedimenti cognationis ſpiritualis.*
4 *Cauſa, quanam requiratur ad diſpenſandum ſuper cognatione ſpirituali.*
5 *Formula ſupplicationis diſpenſationis ſuper cognationis ſpiritualis impedimento.*
6 *Cognationis ſpiritualis impedimentum per Cathechiſmum, eſt ſublatum.*
7 *Declaratoria, quandoque datur ſuper Compaternitate.*
8 *Etiam in foro conſcientiæ, per Sacram Pęnitentiariam.*
9 *Quę etiam diſpenſat ſuper eodem impedimento, ſi erit occultum.*
10 *Etiam ſuper matrimonio contracto.*
11 *Copulę carnalis mentio, an facienda in diſpenſatione ſuper cognatione ſpirituali.*
12 *Et reſoluitur affirmatiuè.*
13 *Formula ſupplicationis diſpenſationis ſuper*

ſuper impedimento cognationis ſpiritualis cum copula.
14 *Cognationis ſpiritualis proeuenientia, explicanda in ſupplicatione diſpenſationis ſuper ea.*
15 *Et quę ſit ratio.*
16 *Non tamen requirit expreſſionem numeri filiorum leuatorum, aut ſuſceptorum.*
17 *Prolis appellatione, qui veniant.*

Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento cognationis ſpiritualis, ſiuè Compaternitatis.

C A P. V I I I.

Simili modo, ſuper huiuſmodi impedimento, ſiuè cum copula, vbi ea interuenit, ſiuè cum aliqua ex conſuetis cauſis, vt infra, diſpenſari conſueuit. Antequā tamen illius praxim aggrediar, præmittendum duxi, quod, quemadmodum ex naturali, & carnali generatione, oritur Conſanguinitas; ita ex ſpirituali regeneratione, quæ illam imitatur per collationem Sacramenti baptiſimi, vel Confirmationis, vel per ſuſceptionem ex illo, ſpiritualis cognatio conſurgit; & licèt antiquitus latior eſſet prohibitio contrahendi matrimonium propter hoc impedimentum, nihilominus poſtmodum, ne propter multitudinem prohibitionum, matrimonia in caſibus prohibitis, ignoranter contraherentur,
1 voluit *Contilium Tridentinum, ſeſſ. 24. cap. 2.* vt vnus tantùm, ſiuè vir, ſiue mulier, iuxtà Canonum inſtituta, vel ad ſummum vnus, & vna, baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant; inter quos, ac baptizatum ipſum, & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem tantùm, ſpiritualis cognatio contrahatur.

Vt autem diſpenſationis neceſſitas in propolita materia, dignoſcatur, Cognationis huiuſmodi ſpiritualis definitio
2 prius erit tradenda. Ea igitur, eſt quędam propinquitas perſonarum, ex ſtatuto Eccleſiæ conſnrgens, propter collationem baptiſmi, vel confirmationis, vel ſuſceptionem recipientis hæc Sacramenta, *ā b. lib. 7. diſput. 54. nu. 1.* quod quidem impedimentum impedit, & dirimit, vt habetur *in cap. 1. de cognat. ſpirit. in 6. & in cap. veniens extra, eod. tit.*

Et quamuis, de iure antiquo, hæc cognatio triplex eſſet, nempè paternitas, Compaternitas, & fraternitas, vt ait *id. Sanch. 1. lib. 7 diſp. 55. num. 9.* nihilominus hodie reſtricta eſt per dictum Concilium *d. cap. 2.* eo modo, vt ſupra dictum eſt.

Cum verò poſt *dictum Concilium*, dubitaretur, an extra quaſdam perſonas, ibi expreſſas, ipſa Compaternitas contraheretur, *Pius Quintus*, ad tollendas omnes ambiguitates, quæ ſuper hoc exoriri potuiſſent, ſuam, de hac re, edidit conſtitutionem, tenoris ſequentis, videlicet.

PIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Cum illius vicem, licet minime ſuffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem, officij noſtri debitam proſequimur actionem, ſic obſcuros ſacrorum canonum ſenſus ita aperire ſtudemus, vt pijs Chriſtifidelium mentibus nulla dubitandi occaſio relinquatur. Sane, licèt ex eo quod in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem ſpiritualem inter eos tantum contrahi, qui ſuſcipiunt baptizatum de baptiſmo, ac baptizatum ipſum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis perſonis, quæ per antiquos canones occaſione cognationis huiuſmodi contrahere prohibeantur, omne impedimentum ſublatum eſſe videatur: adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an ſaltem impedimentum cognationis ſpiritualis huiuſmodi inter maritum vel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, necnon inter maritum vel vxorem ſuſcipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quod prohibitum de vno coniuge de altero etiam prohibitum eſſe videatur: Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) conſulere volentes, à præciſis verbis Concilij minime diſcendendū in prǽmiſſis eſſe cenſui-

ſuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum, ratione cognationis huiuſmodi ſubeſſe decernimus, & declaramus, quominus inter dictos maritum, vel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem, & quaſcunque alias perſonas tam ex parte ſuſcipientis, quàm baptizantis, & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expreſſas, matrimonium liberè, & licitè contrahi poſſit; & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus. Decernentes irritum, & inane, ſi quid ſecus à quoquam, quacunque dignitate, auctoritate, & poteſtate prædito, contigerit iudicari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentes literæ in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & acie Campi Floræ, de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuò valituras, deſcribantur. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quoque loca deferri, quod earum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, decreti, mandati, ſtatuti, & voluntatis, infringere, vel ei, auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quarto Calendas Decembris, Pontificatus noſtri Anno Primo.

His igitur præmiſſis, ad praxim petendæ deſuper diſpenſationis, deueniendo, dicimus, quod pro cauſa, ad id ſufficit aliqua ex illis, quæ requiruntur ad quamcunque aliam diſpenſationem matrimo-
4 nialem, in gradibus tamen remotioribus;
ac poſt expreſſam de more, cauſam in ſupplicatione, proſequendum eſt, hoc
5 modo, videlicet, *Cupiunt Oratores præfati, inuicem matrimonialiter copulari, ſed quia aliàs dictus Orator, prolem dictæ Oratricis, ex alio viro ſuſceptam, ac Sacro fonte leuauit*, (vel ſi ita ſe habet) *in Sacramento confirmationis tenuit, deſiderium ſuum, &c.*

Ex hac quidem formula apparet; duobus ſupradictis modis, contrahi tantum hanc Compaternitatem, quæ diſpenſationem expoſcit; Vndè nunquam ea requiritur, quando quis tenet aliquem in Cathechiſim, qui ſolet præmitti in baptiſmo; cum nomine infantis reſpondetur ſacerdoti interroganti, An credat in Deum, an renunciet Diabolo, &c. Quod profectò poteſt contingere, quando ob neceſſitatem, & periculum, ne moriatur infans, antequam ducatur ad Eccleſiam, baptizatur domi ab obſtetrice: hoc enim impedi-
6 mentum eſt prorſus ſublatum per dictum
Concilium, vt ex ipſius textu patet, Et ad maiorem, huius rei, comprobationem, emanauit aliàs *Sacræ Congregationis eiuſdem Concilij* declaratio, his verbis, *Qui in Eccleſia fuit præſens ei, qui domi fuit verè baptizatus, ſi deinde in Eccleſia fuerunt ſeruatæ ſolemnitates, nullam cognationem ſpiritualem contraxit.*

Et quamuis in hoc, & alijs ſimilibus caſibus, fuerit in Curia, petita diſpenſatio, reſponſum ſemper fuit, Oratores, illa non indigere; ſed conſueuit, ad eorundē Oratorum inſtantiam, concedi tantùm declaratoria; cuius litteræ committuntur
7 Ordinario eorundem Oratorū, per quas,
ſi legitimis probationibus compererit, dictum N. filium, prius fuiſſe baptizatum, declaret, nullum inter ipſum N. & dictum filium, adeſſe impedimentum cognationis ſpiritualis, teſte *Anton. Dian. tit. de Sacram. reſol. 260.*

8 Quod ſi præmiſſa fuerint occulta, per
Officium Sacræ Pœnitentiariæ committitur Confeſſario, quatenus, ſi eſt ita, nullā ex præmiſſis, ſpiritualem cognationē, cum prædicta muliere contraxiſſe, ipſumque in matrimonio prædicto, ſic per eum contracto, liberè remanere poſſe, nunciet, & declaret in foro conſcientiæ, & in ipſo actu Sacramentalis confeſſionis tantum, & non aliter, neque vllo alio modo.

Et in quibuſcunque alijs caſibus dubiæ Compaternitatis, conſueuit res, etiam deferri ad Sacram Congregationē Concilij; in qua aliàs fuit propoſitum ſequens dubium, videlicet, Petrus, & Anna coniuges, elegerunt in ſuſceptores in baptiſmo filij, Andream, & Lauram: ſed adueniente tempore baptiſmi, audiens Andreas à Petro, fuiſſe electam Lauram in comma-

trem, rogauit Petrum, vt illa poſthabita, eligeret Roſam. Replicauit Petrus, ſe id facere non poſſe citra iniuriam: cui reſponſioni Andrea non acquieſcente, idem Petrus omnia retulit parocho; & facta expreſſa declaratione animi ſui, quod nullo pacto intendebat Roſam in commatrem habere, parochus conſilium dedit, ut ambæ admitterentur; ſed pollicebatur expreſſe, ſe nullatenus admiſſurum Roſam ad tangendum infantem; cui conſilio Petrus acquieſcens, deſignauit, etiam Roſam in commatrem: iſta autem præter intentionem Petri, & promiſſionem eidẽ Petro factam à Parocho, infantem in actu baptiſmi, ſimul cum Laura tetigit. Quæritur, an fuerit contracta compaternitas, etiam inter dictam Roſam, & Petrum, an potius inter Petrum, & Lauram *Sac. Congreg. Concil. die 10. Martij 1631. in cauſa Aquen.* cenſuit contraxiſſe, etiam cum Roſa, quia fuit deſignata.

Pariter hanc cognationem ſpiritualem, quæ matrimonium contrahendum impedit, ac dirimit contractum, contrahit compater deſignatus, qui in baptiſmo infantis alterutrum præſtitit, ideſt, ſiuè, ipſum infantem ſacerdoti porrexit, vt in ſacrum fontem immergeret, ſiue poſt immerſionem, eum protinus è manu Sacerdotis ſuſcepit; tametſi in actu baptiſmi, illum non tetigerit; quia eadem ratio militat in porrigente, & ſuſcipiente; dummodo puer tangatur, ſiuè ante ſiuè poſt, ſiuè in immerſione; videtur enim vnicus actus per continuationem accedente præſertim conſuetudine, *Sacra Congr. Concil. ſub die 27. Septembris 1601. vt per Barboſ. in collect. bull. verbo, Cognatio ſpiritualis fol. 199.*

Ipſam verò cognationem ſpiritualem non contrahit mulier, ex eo quod defert puerum baptizandum vſque ad ianuam Eccleſiæ, vbi illum tradit futuro compatri, à quo puer introfertur, ac de baptiſmo ſuſcipitur, abſque eo, quod dicta mulier vllum actum in actu baptiſmatis præſtet, vt declarauit eadem *Sacra Congregatio, teſte eod. Barboſ. eod. verbo d. fol. 199.*

Pro eo autem, quod ſpectat ad ſuſceptionem, ſi plures duobus, deſignati ſuſcipiant baptizatum de baptiſmo, cum omnibus quidem contrahitur, hæc cognatio ſpiritualis, licèt plures patrini eiuſdem baptizandi, tàm per antiqua iura, quàm per decreta *Concilij Tridentini* eſſe non debeant; cum non ſit maior ratio vnius, quàm reliquorum; nec per ipſa iura antiqua, aut noua, annullatur actus plurium perſonarum, ſi fiat quamuis parochus, plures ad id admittendo, erit puniendus, *Nauar. conſ. 4. de cogn. ſpirit.* & plures quam vnum, & vnam in baptiſmo deſignare, eſſet peccatum mortale, tanquam contra prohibitionem Sacrorum Canonum *Bonac. de matr. quæ. 3. puncto 5. §. 2. nu. 32.* prout idem dicendum eſt quoad hoc impedimentum inducendum, ſi duo viri, vel duæ fœmine ſimul ſuſcipiant; licet id fieri poſſe per Canones prædictos prohibeatur, circa quam neque Epiſcopus poteſt diſpenſare, *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo, baptiſmus, par. 1. §. 4.* vbi ex *declaratione Sacræ Congreg.* ait, quod rationi eſt conſentaneum, ex quo, baptiſmus, cum ſit regeneratio ſpiritualis, conformari debet, cum generatione naturali, ſeu corporali, in quantum poteſt; ſed naturaliter, non poteſt homo generari, niſi ex vno mare, & vna fœmina, ergo, &c. Et idem dicendum eſt, quoad omnia præmiſſa, de Sacramento confirmationis, *d. Zerol. de d. verbo baptiſmus, §. 5. qui* 5 8. dubitando, ait, an contrahatur iſta Compaternitas inter omnes tenentes, ſeù ſuſcipientes; ſi non ſcribantur, & omnes tangant, vel teneant, aut ſuſcipiant, & reſpondet affirmatiuè; ſed parochi negligentia, eſt puniẽda; ac proinde monet, vt ſic cauti ſint curati, ad prius ſcribenda nomina compatrum, & commatrum, quàm ad baptizandum infantem accedant.

Sanè, per ſupradictum Officium Sacræ Pœnitentiariæ, non modò datur declaratio ſuper huiuſmodi Compaternitate, verùm, etiam, ſi adſit illius impedimentũ, illudque fuerit occultum, etiam copula ſequuta, dantur litteræ diſpenſationis; quibus Confeſſario committitur, vt (ſi iam Oratores, cum impedimento huiuſmodi, ſe carnaliter cognouerint) ipſos, ab inceſtu huiuſmodi abſoluat, iniuncta eis pœnitentia ſalutari; Et dummodò impedimentum ex præmiſſis proueniens occultum ſit, & infamiæ Oratricis per matrimonium obuiatum iri, iudicauerit; aliudque Canonicum non obſtet, cum eiſdem Oratoribus, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, & in eo remanere licitè poſſint, diſpenſet. Prolem legitimam nunciando, & cum clauſula, *Nullus &c.*

10 Prout etiam eadem Sacra Pœnitentiaria diſpenſat ſuper matrimonio, iam contracto cum impedimentum eiuſdem Cõ-

paternitatis, veluti pro Oratoribus, quorum alter alterius, infantem de Sacro fonte leuauit; & deinde ipſi matrimonium inter ſe publicè contraxerunt, & consũmarunt, atque in eo per plures annos permanſerunt, Tunc pariter Confeſſario committitur, quatenus Oratores abſoluat etiam ab inceſtu; & dummodo impedimentum occultum ſit, & ſeparatio inter ipſos fieri non poſſit abſque ſcandalo, & ex cohabitatione de illorum incontinentia probabiliter timendum eſſe, ſibi viſum fuerit; aliudque canonicum non obſtet, cum eiſdem, quod præmiſsis non obſtantibus, matrimonium inter ſe de nouo, ſecretè, illis, de nullitate prioris conſenſus, certioratis, contrahere, licitè valeant, diſpenſet. Prolem legitimam decernendo, in foro conſcientię &c.

Ex hac quidem praxi, omnis prorſus, remota hæſitatio videtur, nempè, an impediti hac Compaternitate, ad contrahē- 11 dum, in impetratione diſpenſationis ſuper ea teneantur facere mentionem de copula carnali inter eos ſequuta.

Ea etenim ratione autumãt *DD.* negatiuè reſpondendum, quia hæc expreſsio facienda eſt de inceſtu, inter Oratores habito; vt aliàs diximus; inceſtus autem nihil aliud eſt, niſi conſanguineorum, affiniumque coniunctio, vt in §. *cum ergo*, 36. *q.* 1. & 35. *cauſa*, *quaſi per totam*; ex qua quidem definitione, ſatis patet, cognatos tantùm ſpirituales, non eſſe conſanguineos, neque affines, nec in iure canonico, aut Cęſareo reperitur expreſſum, hunc eſſe inceſtum, ergo &c.

His tamen non obſtantibus, contrarium eſt verius, & notoria praxi receptũ; quicquid dicat etiam *Sanch. lib.* 8. *diſput.* 25. *num.* 9. vbi ait, ſolum inceſtum cum Conſanguineis, & affinibus eſſe exprimendum; quia is ſolus, veram inceſtus rationem habet, & de eo ſolo ita obtinet ſtylus Curię, & allegat *Nauar. conſ. vlt. nu.* 5. & 9. *de cognat. ſpirit.* nam vterque iſtorum, licèt alioqui peritiſsimus (ſalua pace illorũ) videtur deuiare ab hac praxi quæ, vt omnes norunt Curiales, ita docet, vt non modò dicatur inceſtus inter 21 conſanguineos, & affines, verùm etiam inter cognatos ſpiritualiter; & quando pro Oratoribus petitur diſpenſatio, pro cauſa, ſi alia non adeſt, allegatur copula, inter eos habita, & porrigitur ſupplicatio tenoris ſequentis, videlicet.

31 *B Eatiſſime Pater &c. Quod ipſis aliàs ſcientibus impedimentum cognationis ſpiritualis inter eos exiſtere, & ex eo proueniens, quod aliàs dictus Orator, prolem Oratricis, ex alio viro ſuſceptam, de Sacro fonte leuauit, Orator prædictus, non quidem peccandi data opera &c. Oratricem cognouit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium &c. ſupplicant &c. quatenus eos ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c.*

Et proſequitur, ſicut in alijs ſupplicationibus cum copula, pro conſanguineis, vel affinibus; Imò cum hæc diſpenſatio petitur in forma pauperum, ratione prædictæ copulæ carnalis, tenetur Orator omnino accedere perſonaliter ad Vrbem, quod ſi noluerit, ſoluet loco acceſſus huiuſmodi, quandam eleemoſynam pecuniariam, locis pijs in ipſa Vrbe applicandam, vt alias diximus.

Porrò, ſecundum ſupradictum ſtylum Curiæ, ait etiam *Guttier. canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 15 quod inceſtus committitur cum conſanguineis, affinibus, & cognatis cognatione ſpirituali, ac publica honeſtate, & patet per declarationes Sacræ Congregationis, ſuo loco à nobis allatas, & quando omnia præmiſſa ceſſarent, ſufficit tantummodo ſtylus Curię omnibus notus, qui pro lege ſeruatur, *cap. quam graui. de crim. fal.*

At redeundo, vndè pauliſper digreſsi ſumus, dicendum eſt, quod expreſſio prouenientię iſtius impedimenti Compaternitatis, adeò eſt neceſſaria, vt ſine ea, non reciperetur ſupplicatio huius diſpenſationis, Ratio autem eſt, quia aliquo modo poſſet hoc impedimentum contrahi, vt ſuper eo negaretur, aut difficilis redderetur diſpenſatio; vt potè, ſi 15 adeſſet filiatio ſpiritualis, ex eo proueniens, quod alter, alterum de Sacro fonte leuauerit; vel in Sacramento Confirmationis tenuerit; cum multo indecentius ſit cum filio, aut filia ſpirituali contrahere, quàm cum compatre vel commatre; quia, vt ait *Sanch. lib* 8. *diſp.* 24. *nu.* 15. cum regeneratio hæc ſpiritualis,

ex

ex qua filiatio iſta conſurgit, aſsimiletur generationi carnali, ex qua filiatio naturalis oritur; ſicut indecentiſsimum eſt inter patres, & filios carnales, matrimonium, ita inter patres, & filios ſpirituales.

Id verò, circa huiuſmodi filiationem ſpiritualem, etiam conſtat ex notoria praxi, quæ præcipit, omninò hanc prouenientiam exprimi, quæ confirmata eſt tempore fel. recor. Pauli Papæ Quinti, qui ſemper recuſauit diſpenſare ſuper impedimento filiationis ſpiritualis: quod ſi aliquando, ex vrgentiſsimis cauſis, diſpenſabat, volebat, quod deleto in titulo ſupplicationis, vbi dicebatur, *filiatio ſpiritualis*, diceretur, *Compaternitas*; *& in* corpore eiuſdē ſupplicationis, poſt explicatā prouenietiā filiationis, pariter diceretur, *Quod impedimento Cognationis ſpiritualis &c.* non autem, *filiationis*, quod tamen exprimitur in narratiua prædictæ ſupplicationis, nā in illius diſpoſitiua neceſsē eſt exprimere prouenientiam huius impedimenti, quicquid dicat *id. Sanch. diſp. 24. num. 15.* volens, vtrum filiatio hęc, aut Compaternitas, conſurgat ex baptiſmo, vel confirmatione, ſiuè orta ſit, quia volens contrahere baptizauit, vel leuauit, vel tenuit, non eſſe opus quicquam horum exprimere, ſed ſatis eſſe, dicere, eſſe filiationem inter illos, vel Compaternitatem; quia parum hęc mutant, vel augent. Hoc enim eſt contra notorium ſtylum Datariæ Apoſtolicæ, quæ nullo modo admittit, aut recipit ſupplicationes huiuſmodi, abſque huius prouenietiæ expreſſione, vt ſupra dictum eſt.

Nec hinc proinde hodiernus diffidet ipſe ſtylus, qui id quod ſeruat in concedendis diſpenſationibus in Secundo, ſeù Primo & Secundo gradibus, hoc idem in filiatione ſpirituali, cum eiſdem clauſulis modificatiuis, & conditionibus: quandoquidem, etiam in iſtis, ſequenti formula explicandum erit, videlicet, *Quod ipſi aliàs ſcientibus impedimentum Cognationis ſpiritualis inter eos exiſtere, & ex eo prouenientem quod alias dictus Orator eandem Oratricem in Sacramento Confirmationis tenuit, Orator præfatus non quidem peccandi data opera &c. Cum autem &c. niſi matrimonium contrahatur, dicta Oratrix grauiter diffamata, & innupta remaneret, grauiaque exinde ſcandala orirentur, ipſiſq; vita periculū immineret, Cupiũt &c.* Ac propterea, quādo petitur deſuper diſpēſari, in forma pauperum, tenetur omninò Orator accedere ad Vrbem; quocunque, etiam legitimo impedimento, non obſtante; vbi ei imponitur pœnitētia conferendi operam ſuam fabricæ, vel in aliud ſeruitium Eccleſiæ, vel loci pij per idem tempus, quod imponitur pro Secundo, aut Primo, & Secundo in ſimili forma, vt dictum eſt; & litteræ expediuntur per breue ſub Annulo Piſcatoris: licèt eodē modo, peracta aliqua parte collationis dictæ operæ ſibi iniũctæ, reliquum ex benignitate Summi Pontificis, ſibi condonatur, vel ſuppletur per viſitationem nouem, ſeù ſeptem Eccleſiarū Vrbis per tot vices, quot D. Datario viſum fuerit; quodque in partibus per aliquod tēporis ſpatium, ipſam operam, vt ſupra conferat, putà per alium, aut duos menſes, & tot ſextis ferijs ieiunet in pane, & aqua, eiſdemque diebus, Roſarium Beatiſſimę Virginis deuotè reciret; alioquin litteræ ſibi conceſſæ diſpenſationis, illi, quoad forum conſcientiæ nullatenus ſuffragentur, vel quid ſimile; prout eidem D. Datario, Oratoris animæ ſaluti magis videbitur expedire; ſicut de dictis Secundo, aut Primo, & Secundo gradibus dictum eſt.

16 Cæterùm neceſſe minimè eſt in huiuſmodi ſupplicationibus, exprimere quantitatem filiorum, quos Orator, ſiue Oratrix de Sacro fonte leuauit, vel in Sacramento Confirmationis tenuit. Hæc enim expreſſio neque auget, neque minuit impedimentum, aut qualitatem gratię diſpenſationis; licèt aliqui contrarium putent; ita enim docet quotidiana praxis; cum vnica ſit tantùm Compaternitas; nam licet olim, & vſque ad tempus Pontificatus fel. recordation. Sixti Quinti, ſemper exprimeretur quantitas prædictorū filiorum, ſi plures aderant, nihilominus, Clemens VIII. dum eſſet Datarius eiuſdem Sixti, declarauit, vnicam eſſe tātùm Compaternitatem; quamuis plures filij ſuſcepti eſſent: & ita hodie ſeruatur in his diſpenſationibus impetrandis, teſte *Garz. de benef. p. 8. cap. 3. num. 78.* licèt non reijceretur ſupplicatio, ſi in ea, ipſa filiorum quantitas exprimeretur, ſic dicendo, videlicèt, *Sed quia aliàs dictus Orator duos, aut tres, vel plures ipſius Oratricis filios, ex alio viro ſuſceptos* (vel è cōtra) *in Sacramento confirmationis tenuit, vel de Sacro fonte leuauit*, ſicut pluries uidimus.

Non enim ex eo, quod plures filios Orator, ſiuè Oratrix de Sacro fonte leua-

uit, aut in Sacramento confirmationis tenuit, putandum eſt, duplicem Compaternitatem, duplexque inſurgere impedimentum ad contrahendum, ſicut nonnulli proindè perperàm autumāt, etiam Curialium; cum adhuc vnica ſit tantùm Compaternitas conſtituta: licèt ſecùs dicendum ſit, quando, nimirum Orator Oratricis, Oratrix verò Oratoris prolem, vt ſupra tenuit, aut leuauit: tunc etenim verè duplex Compaternitas, duplexque oritur impedimentum; itaut, vno per Apoſtolicam diſpenſationem ſublato, aliud noſcitur remanere, *c. paſtoralis, de priuil cap. ex tuarum, de auth. & vſ. pall.* ac propterea, de vtroque impedimento erit mentio facienda, *l. ſi domus tua, ff. de ſeru. vrban. præd. l. ſi prius ff. de aqua pluuia arcen. et alijs vulg. iur. Felin. in cap. nonnulli, num. 21. de reſcrip.*

Neque verò id, circa taciturnitatem expreſſionis quantitatis filiorum, caret ratione; quia praxis eſt, in ipſa ſupplicatione exprimi tantum, Oratorem, mulieris prolem, ex alio viro ſuſceptam, vel, è contra, leuaſſe, vel reſpectiuè, tenuiſſe, & ob id, dicendum eſt, quod appellatione prolis, non ſolùm plures filij, verum omnes, qui appellatione familiæ comprehenduntur, veniunt, vt probatur *in l. officiales, in auth. ſtatuimus, C. de epiſ. & Cler.* & tam maſculi, quam fœmineę, *l. 1. ff. ſolut. matr. l. fin. C. de bon. proſcrip. & l. 1. C. ne rei elem. vel temp.* ſicut etiam appellatione progeniei, comprehenduntur omnes deſcendentes ex linea maſculina tantum, *l. fin. & ibi Bald. C. de emancip. lib.* Et propterea dicitur, *prolem ex alio viro ſuſceptam &c.* quia proles propriè dicitur, quæ ex nuptijs nata eſt, ſecundum, *Bald. in Rubr. C. de priuileg. donat. in princip.*

SVMMARIVM.

1 *Impedimentum criminis, ad duo reducitur, vt hic.*

2 *Copulę natura, requirit concurſum copulatorum.*

3 *Impedimentum criminis, quare ſtatutum.*

4 *Et quomodo requirat adulterium, & fidem datam.*

5 *Si eſt occultum, diſpenſatur per Sacram Pęnitentiariam.*

6 *Etiam ſuper matrimonio contracto cum ipſo impedimento.*

7 *Etiam ſequuto effectu machinationis.*

8 *Nunquam verò datur in vtroque foro, diſpenſatio per Datariam, & quare.*

9 *Papa, omnia iura habet in ſcrinio pectoris.*

10 *Impedimentum criminis pro vtroque machinante, quam diſpenſationem requirat.*

11 *Et quid in machinatione cum veneno.*

12 *Veneno hominem occidere, plus eſt, quam gladio extinguere.*

13 *Machinatio in mortem, intelligitur cum effectu.*

14 *Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus.*

15 *Impedimentum criminis, contrahitur à quocunque ex coniugibus.*

16 *Et ſufficit ad id etiam conſilium, ſiuè mandatum.*

17 *Non autem ratihabitio.*

18 *Matrimonium contrahenti, viuente coniuge, quanam detur diſpenſatio.*

19 *Et ſub qua formula.*

Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento criminis.

CAP. IX.

2 IMpedimentum criminis (quod inter cœtera, etiam carnalem copulam expoſcit (tanquam impediens, & dirimens matrimonium, ad duos modos, ſecundum noſtram praxim, reducitur, Vnum videlicet, vbi adulterium, cum machinatione in mortem alterius coniugis interuenerit, Alterum, vbi adulterium ſequutum eſt, cum fide data de contrahendo poſt obitum alterius, ſimiliter. coniugis, abſ-

que

que tamen machinatione mortis alterutrius coniugis, veluti, quando quis, fide data, de matrimonio contrahendo, adulterium committit; vel de facto, cum adultera, matrimonium contrahit; illius priore coniuge ſuperſtite, vel è contra; quia in vtroque caſu impeditur matrimonium contrahendum, & dirimitur contractum, ita habetur *in cap. relatum, 31. q. 1.* dum dicit, *Relatum eſt auribus Sanctorum Sacerdotum, quendam, alterius vxorem ſtupro violaſſe, & inſuper macha, viuente viro ſuo, iuramentum dediſſe, vt poſt legitimi mariti mortem, ſi ſuperuixiſſet, duceret vxorem, quod & factum eſt. Tale ergo connubium prohibemus, & anathematizamus*; ex quibus, ſatis apertè videtur, quod, ad hoc impedimentum incurrendum, duo copulatiuè requiruntur, nempè adulterium, vt etiam habetur *in cap. fin. §. cæterum, de eo, qui dux. in matrim.* ac promiſſio de futuro matrimonio contrahendo; quod notat *gloſ. in cap. ſignificaſti & gloſ. in cap. ſi quis vxore viuente, in verbo cognouit. eod. tit.* ex quo, natura copulæ requirit concurſum copulatorum, & vtramque partem veram eſſe, *l. ſi heredi ff. de cond. inſtit. gloſ & DD. in cap. 2. de reſcrip. Oldrad. conſ. 162. col. 1. Bald. conſ. 318. in fin. vol. 4. Caſtren. conſ. 44. col. 2. vol. 1.* vnde ſola fides data, vel tãtum de facto contrahere, non impedit matrimonium vxore defuncta; niſi ad carnalem copulam ſit proceſſum; ſicut etiam ſolum adulterium, nõ obſtat, *cap. ſignificaſti, de eo, qui dux.* vnde quod dicitur *in cap. 1. & in cap. illud verò, 31. q. 1.* nimirum, nulli licere, ducere eam, quam polluit per adulterium, ex præmiſſis iuribus intelligitur, ſi adulterium coniunctum fuerit, vel cum promiſſione de contrahendo, vel cum machinatione in mortem coniugis.

Debetque eſſe fides prædicta, de matrimonio contrahendo, poſt mortem alterius coniugis, vt patet ex *dict. capit.*
3 *relatum*, quod quidem impedimentum, optima ratione ſtatutum fuiſſe, deprehenditur; quia, viuente propria coniuge, non debet quis dare fidem alteri mulieri, deducendo eam, poſt mortem vxoris; nam grauiter peccat; cum hoc modo, præſtet votum captandę mortis; ſicut enim non valet promiſſio beneficij vacaturi, *cap. 2. de conceſſ. præb.* ita nec promiſſio futuri matrimonij carnalis, *Abb. in d. cap. ſi quis, num. 2. de eo, qui dux.*

4 Inſuper, hæc duo, nempè adulterium, & fides data, debent interuenire, conſtante priori matrimonio; aliàs enim non contrahitur hoc impedimentum, *d. cap. fin.* vnde, vt ait *Sanch. lib. 7. diſp. 79. num. 5.* ſi copula, aut fides, ſiuè matrimonium de præſenti, de facto initum, præcedant illud matrimonium, aut eo diſſoluto per coniugis mortem, eueniant, non contrahitur hoc impedimentum; vt ſi fides data eſt viuente coniuge, ac copula poſt eius obitum eſt habita, aut è contra, copula, eo ſuperſtite, fides autem, eo mortuo.

Requiritur etiam, quod ſupradicta promiſſio, ſit aliquo exteriori ſigno expreſſa; nam, ſi fiat aliquo actu interno, cum adulterio, non præſtat impedimentum, *id. Sanch. num. 9.* Quodque ſit reciproca; quia non ſufficit, ſi alter ſolus promittat, *Henriq. lib. 12. de matrim. cap. 4. num. 3.* necnon ſeriò, & ex animo: non autem ficta; aliàs enim non eſſet promiſſio. *Dian. tract. 4. de Sacram. matrim. reſol. 198.* quare, his non interuenientibus, abſque aliqua diſpenſatione, poterit legitimè matrimonium contrahi.

Quia verò, primo modo nunquam datur diſpenſatio in vtroque; foro, quando videlicet, nõ modò vterq; verùm etiã quãdo alter tãtũ Oratorum, in mortẽ machinatus eſt, quod etiam ſeruatur in Legatorum à latere, ac Nunciorum facultatibus, quibus, poſtquam Summus Pontifex, concedit, quod cum quibuſuis perſonis Tertio, & Quarto miſtim, etiam multiplicis Conſanguinitatis, vel affinitatis gradibus inuicem coniunctis, & quocunque impedimento publicè honeſtatis iuſtitiæ, ſubdit, quod valeant etiam diſpenſare cum his, qui per adulterium ſe polluerint; dummodò in mortem defuncti coniugis quicquam machinati non fuerint; propterea aggrediar tantùm praxim quoad poſteriorem modum: ſuper quo in dies diſpenſari videmus; pro qua diſpenſatione impetranda, ita ſupplicari conſueuit, prępoſito hoc titulo, *Neutro machinante* videlicet.

B*Eatiſſime Pater, Exponitur humiliter* S. *V. pro parte deuotorum illius Oratorum M. & N. diœceſis N. Quod aliàs conſtante matrimonio inter ipſam Oratricem, & eius virum prædefunctum, Oratores ipſi carnis fragilitate deuicti, data ſibi inui-*

tē fide de matrimonio inter ſe, poſt obitū Oratricis viri præfati, contrahendo, ſe carnaliter cognouerunt. Poſtmodum verò Oratricis vir prędictus (neutro tamen eorum intius mortem machinante) ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium prędictum inter dictos Oratores contraheretur, dicta Oratrix diffamata, et innupta remaneret; grauiaq; exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt Oratores prędicti inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtante impedimento, &c. Supplicant igitur humiliter E.S.V. &c. quatenus, cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento, ex præmiſſis proueniente huiuſmodi, non obſtante, matrimonium inter ſe publicè, &c. diſpenſare. Prolemque conceptam, & ſuſceptam poſt obitum viri prędicti, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernendo, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus prę miſſis, &c.

Hæc quidem diſpenſatio in vtroque foro conceditur, quando impedimentum huiuſmodi eſt publicum, Si verò fuerit occultum, & Oratores publicè tractarunt de matrimonio inter ſe contrahendo, ad euitanda ſcandala, quæ orirentur, niſi illud contrahatur; recurritur ad officium Sacræ Pœnitentiariæ, quæ committit Diſcreto viro Confeſſori per Oratores eligendo, quatenus eos, à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa incurrerunt, adulterio, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta inde eis pro modo culpæ, pœnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungēda. Demùm, dummodo impedimētum prædictum occultum ſit, & niſi matrimonium contrahatur, pericula immineant ſcandalorum; aliudque canonicum non obſtet, cum eiſdem Oratoribus, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, & in eo poſtmodum remanere, licitè poſſint, miſericorditer diſpenſet, Prolem ſuſcipiendam (non tamen ex adulterio conceptam) exinde legitimam nunciando, in foro cōſcientię, & in ipſo actu ſacramentalis confeſſionis tantùm, & non aliter, &c.

Si verò Oratores, cum prædicto impedimento, antequam, cum eiſdem fuerit diſpenſatum, iam matrimonium contraxerit, committitur ſimiliter Confeſſario, qui dictos Oratores, dummodo impedimentum prædictum occultum ſit, & ſeparatio inter eos fieri non poſſit abſque ſcandalo; & ex cohabitatione, de incontinentia probabiliter timendum eſſe, ei viſum fuerit, abſoluat; ac cum eiſdem, vt matrimonium inter ſe de nouo, ſecretè, illis de nullitate prioris conſenſus certioratis &c. diſpenſet.

Pro hac noſtra praxi, ſciendum eſt, quod dum eſſet maior Pœnitentiarius Iulius Antonius Cardinalis Sanctæ Seuerinæ, facto verbo, cum, Summo Pontifice, quid faciendum in Pœnitentiaria, quando ſupplicatur pro diſpenſatione in foro conſcientiæ, de contrahendo, cum his, qui conſtante matrimonio legitimo, ſe cum adulterio carnaliter cognouerunt, & dederunt fidem ad inuicem, & poſtmodum in necem viri, vel mulieris conſpirauerunt, & effectum conſequuti ſunt; ipſe Pontifex reſpondit, quod, re benè examinata in Signatura Pœnitentiariæ, ſi viſum
7 fuerit, cauſas adeſſe legitimas, concedatur diſpenſatio in foro conſcientiæ; quam quidem facultatem poſtmodum Paulus V. conceſſit Cardinali Burgheſio, etiam Maiori Pœnitentiario, negotio non communicato in prędicta Signatura.

In vtroq; autē foro, ſi forte contingat, quod alter Oratorū, ſiuè vterq; in mortē ſuorū coniugū, ſiue alterutrius ipſorū machinatus fuerit, omni ſpe obtinēdę diſpenſationis omninò deſtitutus remanet; cum
8 nunquam viſum fuerit ita diſpenſatum per Datariam, quæ ad vnguem ſeruat diſpoſitionem textus in *d. cap. ſi quis viuente marito, 31. qu. 1* vbi habetur, quod ſi fortè vir, aut mulier, virum, qui mortuus fuerat, occidiſſe notetur, aut propinquitas, vel alia quælibet actio criminalis impediat, quod ſi probatum fuerit, ſine vlla ſpe coniugij remaneant perpetuò, cum pœnitentia. Nec immemor ſum, tempore Pontificatus fel. record. Clementis Octaui, quoſdam potentiſſimos Oratores ſupplicaſſe eidem Clementi pro huiuſmodi diſpenſatione pro vtroque foro, ſuper hoc impedimento, altero tantùm machinante; & cū fuiſſet ſibi prorſus, hęc diſpenſatio denegata, fuit per Oratorem, præſentē in Romana Curia allegatum exemplum veteris teſtamenti, nempè quod Dauid machinatus fuit in mortē Vriæ, & Berhſabee vxorem eius, cum qua prius adulteratus fuerar,

rat,in vxorem accepit: at idem Clemens,
qui prudentia,integritate, legum,& litte-
rarum ſcientia,nulli ſecundus extitit,præ-
cipuè, cum Papa, omnia iura in ſcrinio
pectoris habeat, *cap.1.de conſtit.in 6.* cum
in promptu habuiſſet *gloſ.in cap. ſi qua
mulier, 31.qu.1.* vnde deſumptum fuit ſu-
pradictum exemplum, ſtatim reſpondit,
cum eadem *gloſ.* nempè, quod multa per-
mittebantur in ueteri teſtamenro,cauſa
infirmitatis, quæ hodie non permittun-
tur, ſicut libellus repudij olim permitte-
batur, qui hodie prohibetur, & vt ait
Sanch.lib.7 diſp.78. tunc non erat hoc im-
pedimentum ab Eccleſia ſtatutum; ſicque
nullo modo voluit ſupradictam diſpenſa-
tionem concedere; nam ex illius conceſ-
ſione, facillimè præberetur occaſio cap-
tandæ mortis *cap.ne captanda*, ibi, *ne cap-
tanda aliena mortis occaſio ex benignitate
gratiarum Sedis Apoſtolicæ tribuatur, de
præb.in 6.& id.Sanch.d diſp.78. num 1.* nil
atrocius in coniugio reperitur, quam in-
ſidias parari,vel dari anſam parandi vitæ
alterius coniugis; cum vterque coniux,
arctiſſimo; ac ſummo amicitiæ vinculo
deuinciri debeat.

Quare,ſi cauſa vrgentiſſima adeſt, re-
currendum erit pro opportuno remedio
ad officium eiuſdem Sacræ Pœnitentia-
riæ,vt dictum eſt, quæ exempli gratia,pro
muliere tantùm machinante, mandabit
Confeſſario eligendo,vt eam à ſupradictis
omnibus,ac adulterio, homicidio, & ex-
ceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta
inde ei pro modo culpæ,graui,& longa
quæ ſaltem per annum duret, pœnitentia
ſalutari, & orationibus; ac pro modo fa-
cultatum,eleemoſynis,etiam ad celebran-
dum aliquem numerum miſſarum pro
anima occiſi; necnon frequentia ſacra-
mentalis confeſſionis peccatorum ſuorū,
ſingulis ſcilicet menſibus, vt minimū,ſe-
mel,vel ſæpius,prout animæ ſuæ ſaluti ex-
pedire Confeſſor iudicauerit; quodque
hæredibus occiſi,& alijs, quibus ille, dum
viueret, ſubuenire forſan ſolebat, ſatisfa-
ciat, & ſubueniat in eo, in quo tenetur;
cautè tamen,ne ſe prodat,& alijs, quæ de
iure fuerint iniungenda. Demum, dum-
modo impedimentum ex præmiſſis pro-
ueniens,occultum ſit, & planè ignoretur,
quod mors dicti mariti, inde ſequuta ſit,
& ſeparatio inter Oratricē, & dictū virū
fieri non poſſit abſq;ſcādalo;ex cohabita-
tione verò de incontinentia probabiliter
timendū eſſe,eidē Confeſſori videatur,cū
eadem Oratrice,vt,dicto viro de nullitate
prioris conſenſus certiorato;ſed ita cautè
vt delictum ſuum prodere non cogatur,
matrimonium,cum eadem,& vterque in-
ter ſe,de nouo,ſecretè, ad euitanda ſcan-
dala, contrahere; prolem legitimam de-
cernendo,&c.

10 Si autem vterque machinatus fuerit,ve-
luti in mortem viri, vtrique præſcribitur
pœnitentia ſalutaris,veluti,vt ſingulis ſex-
tis ferijs per annum ieiunent, & pro ani-
ma occiſi,per annum,in tribus diebus cu-
iuslibet hebdomadæ orent;certaſque ora-
tiones eis à Confeſſario,pro eorum captu
præſcribendas, genibus flexis recitent, &
ſi facultatem habent, quinquaginta miſ-
ſas,vel alium numerum, iuxta huiuſmodi
facultatem,pro anima occiſi celebrari fa-
ciant;iniuncta, etiam frequentia Sacra-
mentalis confeſſionis,&c. quodque hære-
dibus occiſi,&c.vt ſupra.

Quandoque, etiam imponitur grauior
pœnitentia,iuxta qualitatem delicti, imò
& denegatur diſpenſatio per ipſam Sacrā
Pœnitentiariam, vel cum maxima diffi-
cultate conceditur, præſertim ſi Orato-
res veneno machinati ſunt in mortem
coniugis;nam tunc diſcutiuntur cauſæ in
plena Signatura ipſius Sacræ Pœnitentia-
riæ;an illæ,quamuis grauiſſimæ, debeant
admitti,vel ne;quod credo id procedere
ex quo,vt dixit *gloſ.in ſtit.de publ iud.§. ea-
dem lege,in verbo,venefici*, plus eſt,hominē
veneno occidere, quam gladio extingue-
12 re,per *tex.in l.1.C.de malef* Ratio enim
eſt,quia occidens veneno, proditoriè id
agit,vt ille ſe defendere non poſſit; quod
ſecus eſt in eo,qui gladio occiditur, cum
ſe tueri poſſit; vnde dixit *Bald. in l.nemo
clericus, C.de ſum. Trinit.& fid. Cathol.*
quod venenans aliquem, dicitur ipſum
proditoriè occidere, *Grammat. conſ.36.
num 2.*

13 Et in quocunq; caſu machinationis,ad
effectum petendi diſpenſationem prædi-
ctam, intelligendum eſt machinationem
interueniſſe, cum effectu; quod ſi in ſup-
plici libello id fuerit omiſſum, ſuppletur
per Officiales ipſius Sacræ Pœnitentiariæ;
quia licèt conatus, ſiuè attentatio ad de-
linquendum,debeat puniri,etiam ſi non
fuerit ſecutus effectus, *vulg.iur.& c.* atta-
men de generali conſuetudine, non puni-
tur affectus, neque conatus, ſiue attenta-
tum, niſi ſequatur affectus, *Alex. conſ.15.
nu.2.lib.1.& conſ.140.nu.2. lib.2.* & ita
in cauſa veneni iudicatum fuiſſe, teſtatur
*id.Grammat. dec.2.nu.8.& inter conſ. cri-
min.diuerſ.conſ.92.nu.10.lib.1.*

Si enim machinatio,non fuerit ſuum
ſortita effectum ,volentes contrahere ma-
trimonium nulla indigent ſuper hoc diſ-
penſatione,quod patet in *dict. cap. ſi quis
viuente, ibi, niſi fortè vir , aut mulier
virum, qui mortuus fuerat, occidiſſe no-
tetur*, quæ verba ſunt intelligenda, cum
effectu , *cap. intelligentia ; de verb. ſign. l.
3. §. hae verba.ff.de neg. geſt. Marius An-
tonin.variar.reſol.lib.1.reſol.4.num. 9. &*
tenet *gloſ.in.cap. ſuper hoc,in verbo, ma-
chinata*,vbi dicit hoc intelligi debere cum
effectu , aliàs enim non impeditur matri-
monium ; quod quidem optima ratione
ſtatutum fuiſſe creditur,quia,cum hoc ſit
impedimentum iuris poſitiui , non debet
ita taxari,vt reſtringatur facultas contra-
hendi matrimonium contra diſpoſitio-
nem iuris diuini,*arg.cap.licet ex quadam,
de teſt. Abb.in cap.ſuper hoc,de eo,qui dux.*

Nihilque refert , ad hoc impedimen-
tum inducendum, an vir in vxoris , vel
vxor in viri mortem machinetur , *id.
Sanch.lib.7.diſ.78.num.8. Maiol. de irre-
gul.lib.3.cap.25.num.17.verſ.idem quoque
erit*,& alij , qui indiſtinctè tenent , huiuſ-
modi impedimentum incurri , quoties
15 alter coniux, in alterius coniugis mor-
tem machinatur; prout etiam in praxi
apud Romanam Curiam ſeruatur in pe-
titione, & conceſſione diſpenſationis ſu-
per huiuſmodi impedimento .

16 Sicut etiam ſufficit , ad illud contra-
hendum,ſiuè conſilium , ſiuè mandatum
ad cooperandum morti coniugis ; quia
attenditur machinatio , qualiſcunque il-
la ſit, *Vgol. de Sacramen. matrimon. cap.
19.num. 19. Eman.Sà in aphoriſ. conf. ſ. in
verbo,matrimonij,de impedim. mat.nu.7.*

17 Ratihabitio autem occiſionis alterius
coniugis cum adulterio,non conſtituit
hoc impedimentum;nam; licèt illa æqui-
paretur mandato,*cap.ratihabitionem, de
regul.iur.in 6.l.ratihabitio. ff.eod.Ludouiſ.
deciſ. 295. n.4.* quandoquidē cōſideranda
ſunt iura ,loquentia de hoc impedimēto;
quæ volunt,vt nullo modo poſſint, quoad
hoc,conuenire , ratihabitio cum machi-
natione,quæ dicitur occulta inſidiatio;&
in caſu noſtro illa propriè dicitur, quan-
do maritus vitæ vxoris inſidiatur , & è
contra; quia tunc tantùm dicitur machi-
nari in mortem,*d.cap.ſuper*. Vnde , præ-
miſsis ceſſantibus , liberè remanet fa-
cultas contrahendi , abſque aliqua di-
ſpenſatione ,

Quandoq; autē contingit virū,viuente
priori coniuge,aliud matrimonium,cum
alia contrahere , de quo habemus inte-
grum titulum *de eo , qui duxit in matrim.*
& hic requiritur omnino diſpēſatio, ſaltē
de ſtylo Curiæ,cum vno defuncto coniu-
ge,velint Oratores in ſecundo matrimo-
nio contracto remanere , etiam ſi alter
contrahentium id impedimentum igno-
raret: & hęc ſeruantur in notoria praxi ,
de qua teſtatur etiam *id. Mar. Antonin.d.
lib. 1. reſol. 112. caſu 52. qui in fin.* ait ita
ex Vrbe veniſſe reſponſum: vndè defun-
cta poſtmodum ipſa priori coniuge, vel è
contra,ſit recurſus ad Summū Pōtificem,
qui non aliter , ſuper hoc diſpenſat, niſi
negotio plenè diſcuſſo in Sacra Congre-
gatione Sanctę Inquiſitionis;& tunc dan-
tur litteræ tenoris ſequentis , vel aliàs,
iuxta facti qualitatem.

A tergo. *Dilecto filio Didaco de Roblado,laico Cæſaraugustan.diæceſis.* Intus verò.

19 *VRbanus Papa VIII. Dilecte fili Salutem , & Apoſtolicam benedictionem.
Exponi nobis nuper feciſti , Quod tu aliàs cogitans tunc in humanis agentem,
Angelam N. mulierem Vigleuanen.diœceſis,vxorem tuam,defunctam eſſe,matrimo-
nium cum dilecta in Chriſto filia Ioſepha muliere Zamoren. in Ciuitate Salamantin.
publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contraxiſti,illudque in faciè Eccleſię ſolem-
nizaſti , & carnali copula conſummaſti . Et deinde certioratus, dictam Angelam
tunc ſuperſtitem eſſe, in eadem carnali copula perſeueraſti . Poſtmodum verò, certo
nuncio de dicta Angelę obitu accepto , ſponte te Tribunali Sancti Officij Inquiſitionis
hæreticę prauitatis,in Ciuitate Neapolitana coram Ordinario, præſentaſti; & facta
abiuratione de vehementi hæreſis ſuſpicione,abſolutus fuiſti. Cum autem,ſicut eadem
expoſitio ſubiungebat, Tù, de opportuna diſpenſationis gratia , per nos tibi prouide-
re , & aliàs tuo ſtatui conſuli ſummoperè deſideres. Nobis propterea humiliter ſup-
plicari feciſti,vt tibi deſuper opportunè,vt infra prouidere,de benignitate Apoſtolica
dignaremur . Nos igitur,te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes , & à*

qui-

quibuſuis &c. Cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, De Venerabilium, Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium in Vniuerſa Republica Chriſtiana, aduerſus hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum, à Sede Apoſtolica ſpecialiter, deputatorum, Conſilio, Tecum, ac Ioſepha prędicta, quod prœmiſſis huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque nequaquàm obſtantibus, matrimonium, ſtante morte dictę Angelę (dummodo in eius necem, nec tu, nec dicta Ioſepha machinati ſitis) inter vos de nouo, publicè, ſeruata forma dicti Concilij, contrahere, illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeatis, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, diſpenſamus. Prolem ex dicta Ioſepha, poſt obitum prædictæ Angelę conceptam, & ſuſceptam, ac ſuſcipiendam exinde, legitimam nunciando. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, Die XXIII. Septembris, 1636. Pontificatus noſtri Anno Decimoquarto.

M. A. Maraldus.

At vbi Oratores, ſimilem petant diſpenſationem, nec afferāt ſe alicui Tribunali Sanctæ Inquiſitionis ſponte præſentaſſe, dantur ſibi litteræ, Ordinario directæ; qui, præuio examine ſuper intentione, & credulitate, ac abiuratione de vehementi; impoſita ſibi pœnitentia ſalutari, & parito iudicato; & dummodo non ſint præuenti indicijs in aliquo Tribunali Inquiſitionis hæreticæ prauitatis, diſpenſet.

Pro eo autem, qui viuente vxore, matrimonium cum alia, quæ prioris matrimonij conſcia erat, de facto contraxit, & conſummauit, mortuaque prima vxore (neutro tamen in eius mortem machinante) tam vir, quàm mulier petunt abſolui, & ſecum diſpenſari, vt in ſecundodicto matrimonio remanere poſſint, cum caſus fuerit occultus, conſueuit per officium Sacræ Pœnitentiariæ committi Diſcreto viro Confeſſori, quatenus Oratores ipſos à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrerunt, adulterio, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta eis pœnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungenda: Et dummodo præmiſſa occulta ſint, aliudque canonicum non obſtet, cum iſdem Oratoribus, de nullitate prioris conſenſus certioratis, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe, de nouo, ſecretè, ad euitanda ſcandala, contrahere valeant, diſpenſet: & hoc modo, plures vidimus conceſſas, etiam in vtroque foro, diſpenſationes, quando caſus eſt publicus.

SVMMARIVM.

1 *Voti definitio, proponitur.*
2 *Voluntas ſola, ſufficit ad obligationem voti, in foro conſcientiæ.*
3 *Voti appellatione, intelligitur de ſimplici.*
4 *Votum, varijs modis tollitur.*
5 *Diſpenſatio circa votum, quid ſit.*
6 *Voti commutatio, ſeu diſpenſatio, cauſam requirit.*
7 *Voti impedimentum, poteſt contingere publicum, & occultum.*
8 *Formula commutationis voti, pro vtroque foro.*
9 *Alia, pro foro conſcientiæ tantum.*
10 *Et plures caſus commutationum proponuntur.*
11 *Voti declaratoria, ob infirmitates, & illius formula.*
12 *Voti in pœnam commutatio, quomodo concedatur.*
13 *Voti dilatio, quando concedenda. Plures proponuntur caſus.*
14 *Nunquam denegatur, cauſa legitima exiſtente.*
15 *Prorogatio, datur ad accedendum, ad Vrbem, ob clerici percuſſionem.*
16 *Abſolutionis formula, pro defuncto.*
17 *Impedimenta temporalia, quæ excuſent ab aceeſſu ad Vrbem ob Clerici percuſſorem, vel ob aliud delictum.*
18 *Et quanto tempore durent.*
19 *Illis ceſſantibus, eſt accedendum, ſub*

ſuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum, ratione cognationis huiuſmodi ſubeſſe decernimus, & declaramus, quominus inter dictos maritum, vel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem, & quaſcunque alias perſonas tam ex parte ſuſcipientis, quàm baptizantis, & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expreſſas, matrimonium liberè, & licitè contrahi poſſit; & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus. Decernentes irritum, & inane, *ſi quid ſecus à quoquam, quacunque dignitate, auctoritate, & poteſtate prædito, contigerit iudicari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod pręſentes literæ in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & acie Campi Floræ, de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuò valituras, deſcribantur. Et quia difficile foret pręſentes ad ſingula quoque loca deferri, quod earum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Pręlati munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quę præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę declarationis, decreti, mandati, ſtatuti, & voluntatis, infringere, vel ei, auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis* Dei, *ac* Beatorum Petri, *& Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romę apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quarto* Calendas Decembris, *Pontificatus noſtri Anno Primo.*

His igitur præmiſſis, ad praxim peten-
dæ deſuper diſpenſationis, deueniendo,
dicimus, quod pro cauſa, ad id ſufficit ali-
qua ex illis, quæ requiruntur ad quam-
cumque aliam diſpenſationem matrimo-
4 nialem, in gradibus tamen remotioribus;
ac poſt expreſſam de more, cauſam in
ſupplicatione, proſequendum eſt, hoc
5 modo, videlicet, *Cupiunt Oratores pręfati,
inuicem matrimonialiter copulari, ſed quia
aliàs dictus Orator, prolem dictæ Oratricis,
ex alio viro ſuſceptam, de Sacro fonte leua-
uit,* (vel ſi ita ſe habet) *in Sacramento con-
firmationis tenuit, deſiderium ſuum, &c.*

Ex hac quidem formula apparet; duo-
bus ſupradictis modis, contrahi tantum
hanc Compaternitatem, quæ diſpenſatio-
nem expoſcit; Vndè nunquam ea requiri-
tur, quando quis tenet aliquem in Cathe-
chiſim, qui ſolet præmitti in baptiſmo;
cum nomine infantis reſpondetur ſacer-
doti interroganti, An credat in Deum, an
renunciet Diabolo, &c. Quod profectò
poteſt contingere, quando ob neceſſita-
tem, & periculum, ne moriatur infans, an-
tequam ducatur ad Eccleſiam, baptiza-
tur domi ab obſtetrice: hoc enim impedi-
6 mentum eſt prorſus ſublatum per dictum
Concilium, vt ex ipſius textu patet, Et ad
maiorem, huius rei, comprobationem,
emanauit aliàs *Sacræ Congregationis eiuſ-
dem Concilij* declaratio, his verbis, *Qui in
Eccleſia fuit præſens ei, qui domi fuit verè
baptizatus, ſi deinde in Eccleſia fuerunt
ſeruata ſolemnitates, nullam cognationem
ſpiritualem contraxit.*

Et quamuis in hoc, & alijs ſimilibus ca-
ſibus, fuerit in Curia, petita diſpenſatio,
reſponſum ſemper fuit, Oratores, illa non
indigere; ſed conſueuit, ad eorundẽ Ora-
torum inſtantiam, concedi tantùm de-
claratoria; cuius litteræ committuntur
7 Ordinario eorundem Oratorũ, per quas,
ſi legitimis probationibns compererit,
dictum N. filium, prius fuiſſe baptizatum,
declaret, nullum inter ipſum N. & dictum,
filinm, adeſſe impedimentum cognatio-
nis ſpiritualis, teſte *Anton. Dian. tit. de Sa-
cram. reſol. 260.*

8 Quod ſi præmiſſa fuerint occulta, per
Officium Sacræ Pœnitentiariæ commit-
titur Confeſſario, quatenus, ſi eſt ita, nul-
lã ex præmiſſis, ſpiritualem cognationẽ,
cum prædicta muliere contraxiſſe, ipſum-
que in matrimonio prædicto, ſic per eum
contracto, liberè remanere poſſe, nnnciet,
& declaret in foro conſcientiæ, & in ipſo
actu Sacramentalis confeſſionis tantum,
& non aliter, neque vllo alio modo.

Et in quibuſcunque alijs caſibus dubię
Compaternitatis, conſueuit res, etiam
deferri ad Sacram Congregationẽ Con-
cilij; in qua aliàs fuit propoſitum ſeqnens
dubium, videlicet, Petrus, & Anna coniu-
ges, elegerunt in ſuſceptores in baptiſmo
filij, Andream, & Lanram: ſed adueniente
tempore baptiſmi, audiens Andreas à
Petro, fuiſſe electam Lauram in comma-

trem

trem, rogauit Petrum, vt illa poſthabita, eligeret Roſam. Replicauit Petrus, ſe id facere non poſſe citra iniuriam: cui reſponſioni Andrea non acquieſcente, idem Petrus omnia retulit parocho; & facta expreſſa declaratione animi ſui, quod nullo pacto intendebat Roſam in commatrem habere, parochus conſilium dedit, ut ambæ admitterentur; ſed pollicebatur expreſſe, ſe nullatenus admiſſurum Roſam ad tangendum infantem; cui conſilio Petrus acquieſcens, deſignauit, etiam Roſam in commatrem: iſta autem præter intentionem Petri, & promiſſionem eidē Petro factam à Parocho, infantem in actu baptiſmi, ſimul cum Laura tetigit. Quæritur, an fuerit contracta compaternitas, etiam inter dictam Roſam, & Petrum, an potius inter Petrum, & Lauram *Sac. Congreg. Concil. die 10. Martij 1631. in cauſa Aquin.* cenſuit contraxiſſe, etiam cum Roſa, quia fuit deſignata.

Pariter hanc cognationem ſpiritualem, quæ matrimonium contrahendum impedit, ac dirimit contractum, contrahit compater deſignatus, qui in baptiſmo infantis alterutrum præſtitit, ideſt, ſiue, ipſum infantem ſacerdoti porrexit, vt in ſacrum fontem immergeret, ſiue poſt immerſionem, eum protinus è manu Sacerdotis ſuſcepit; tametſi in actu baptiſmi, illum non tetigerit; quia eadem ratio militat in porrigente, & ſuſcipiente; dummodo puer tangatur, ſiuè ante ſiuè poſt, ſiuè in immerſione; videtur enim vnicus actus per continuationem accedente præſertim conſuetudine, *Sacra Congr. Concil. ſub die 27. Septembris 1601. vt per Barboſ. in collect. bull. verbo*, *Cognatio ſpiritualis fol. 199.*

Ipſam verò cognationem ſpiritualem non contrahit mulier, ex eo quod defert puerum baptizandum vſque ad ianuam Eccleſiæ, vbi illum tradit futuro compatri, à quo puer introfertur, ac de baptiſmo ſuſcipitur, abſque eo, quod dicta mulier vllum actum in actu baptiſmatis præſtet, vt declarauit eadem *Sacra Congregatio, teſte eod. Barboſ. eod. verbo d. fol. 199.*

Pro eo autem, quod ſpectat ad ſuſceptionem, ſi plures duobus, deſignati ſuſcipiant baptizatum de baptiſmo, cum omnibus quidem contrahitur, hæc cognatio ſpiritualis, licèt plures patrini eiuſdem baptizandi, tàm per antiqua iura, quàm per decreta *Concilij Tridentini* eſſe non debeant; cum non ſit maior ratio vnius, quàm reliquorum; nec per ipſa iura antiqua, aut noua, annullatur actus plurium perſonarum, ſi fiat quamuis parochus, plures ad id admittendo, erit puniendus, *Nauar. conſ. 4. de cogn. ſpirit.* & plures quam vnum, & vnam in baptiſmo deſignare, eſſet peccatum mortale, tanquam contra prohibitionem Sacrorum Canonum *Bonac. de matr. qu. 3. puncto 5. §. 2. nu. 3 2.* prout idem dicendum eſt quoad hoc impedimentum inducendum, ſi duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant; licet id fieri poſſe per Canones prædictos prohibeatur, circa quam neque Epiſcopus poteſt diſpenſare, *Zerol. in prax. Epiſcop. verbo, baptiſmus, par. 1. §. 4.* vbi ex *declaratione Sacræ Congreg.* ait, quod rationi eſt conſentaneum, ex quo, baptiſmus, cum ſit regeneratio ſpiritualis, conformari debet, cum generatione naturali, ſeu corporali, in quantum poteſt; ſed naturaliter non poteſt homo generari, niſi ex vno mare, & vna fœmina, ergo, &c. Et idem dicendum eſt, quoad omnia præmiſſa, de Sacramento confirmationis, *d. Zerol. d. verbo baptiſmus, §. 5. qui* § 8. dubitando, ait, an contrahatur iſta Compaternitas inter omnes tenentes, ſeu ſuſcipientes; ſi non ſcribantur, & omnes tangant, vel teneant, aut ſuſcipiant, & reſpondet affirmatiuè; ſed parochi negligentia, eſt puniēda; ac proinde monet, vt ſic cauti ſint curati, ad prius ſcribenda nomina compatrum, & commatrum, quàm ad baptizandum infantem accedant.

Sanè, per ſupradictum Officium Sacræ Pœnitentiariæ, non modò datur declaratio ſuper huiuſmodi Compaternitate, verùm, etiam, ſi adſit illius impedimentū, illudque fuerit occultum, etiam copula ſequuta, dantur litteræ diſpenſationis; quibus Confeſſario committitur, vt (ſi iam Oratores, cum impedimento huiuſmodi, ſe carnaliter cognouerint) ipſos, ab inceſtu huiuſmodi abſoluat, iniuncta eis pœnitentia ſalutari; Et dummodò impedimentum ex præmiſſis proueniens occultum ſit, & infamiæ Oratricis per matrimonium obuiatum iri, iudicauerit; aliudque Canonicum non obſtet, cum eiſdem Oratoribus, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe, publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, & in eo remanere licitè poſſint, diſpenſet. Prolem legitimam nunciando, & cum clauſula, *Nullis &c.*

10 Prout etiam eadem Sacra Pœnitentiaria diſpenſat ſuper matrimonio, iam contracto cum impedimento eiuſdem Cōpater-

paternitatis, veluti pro Oratoribus, quorum alter alterius, infantem de Sacro fonte leuauit; & deinde ipſi matrimonium inter ſe publicè contraxerunt, & conſumarunt, atque in eo per plures annos permanſerunt, Tunc pariter Confeſſario committitur, quatenus Oratores abſoluat etiam ab inceſtu; & dummodo impedimentum occultum ſit, & ſeparatio inter ipſos fieri non poſſit abſque ſcandalo, & ex cohabitatione de illorum incontinentia probabiliter timendum eſſe, ſibi viſum fuerit; aliudque canonicum non obſtet, cùm eiſdem, quod præmiſsis non obſtantibus, matrimonium inter ſe de nouo, ſecretè, illis, de nullitate prioris conſenſus, certioratis, contrahere, licitè valeant, diſpenſet. Prolem legitimam decernendo, in foro conſcientię &c.

Ex hac quidem praxi, omnis prorſus, remota hæſitatio videtur, nempè, an impediti hac Compaternitate, ad contrahē-
11 dum, in impetratione diſpenſationis ſuper ea teneantur facere mentionem de copula carnali inter eos ſequuta.

Ea etenim ratione autumant *DD.* negatiuè reſpondendum, quia hæc expreſsio facienda eſt de inceſtu, inter Oratores habito; vt aliàs diximus; inceſtus autem nihil aliud eſt, niſi conſanguineorum, affiniumque coniunctio, vt in §. *cum ergo, 36. q. 1. & 35. cauſa, quaſi per totam*; ex qua quidem definitione, ſatis patet, cognatos tantùm ſpirituales, non eſſe conſanguineos, neque affines, nec in iure canonico, aut Cęſareo reperitur expreſſum, hunc eſſe inceſtum, ergo &c.

His tamen non obſtantibus, contrarium eſt verius, & notoria praxi receptū; quicquid dicat etiam *Sanch. lib. 8. diſput. 25. num. 9.* vbi ait, ſolum inceſtum cum Conſanguineis, & affinibus eſſe exprimendum; quia is ſolus, veram inceſtus rationem habet, & de eo ſolo ita obtinet ſtylus Curię, & allegat *Nauar. conſ. vlt. nu. 5. & 9. de cognat. ſpirit.* nam vterque iſtorum, licèt alioqui peritiſsimus (ſalua pace illorū) videtur deuiare ab hac praxi quæ, vt omnes norunt Curiales, ita docet, vt non modò dicatur inceſtus inter
21 conſanguineos, & affines, verùm etiam inter cognatos ſpiritualiter; & quando pro Oratoribus petitur diſpenſatio, pro cauſa, ſi alia non adſit, allegatur copula, inter eos habita, & porrigitur ſupplicatio tenoris ſequentis, videlicet.

31 *Beatiſſime Pater &c. Quod ipſis aliàs ſcientibus impedimentum cognationis ſpiritualis inter eos exiſtere, & ex eo proueniens, quod aliàs dictus Orator, prolem Oratricis, ex alio viro ſuſceptam, de Sacro fonte leuauit, Orator prædictus, non quidem peccandi data opera &c. Oratricem cognouit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium &c. ſupplicant &c. quatenus eos ab excommunicationis ſententia, quam propter pręmiſſa incurrerunt, inceſtus reatu, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro abſoluere &c.*

Et proſequitur, ſicut in alijs ſupplicationibus cum copula, pro conſanguineis, vel affinibus; Imò cum hæc diſpenſatio petitur in forma pauperum, ratione prædictæ copulæ carnalis, tenetur Orator omnino accedere perſonaliter ad Vrbem, quod ſi noluerit, ſoluet loco acceſſus huiuſmodi, quandam eleemoſynam pecuniariam, locis pijs in ipſa Vrbe applicandam, vt alias diximus.

Porrò, ſecundum ſupradictum ſtylum Curiæ, ait etiam *Guttier. canon. quæſt. lib. 1. cap. 23. num. 15.* quod inceſtus committitur cum conſanguineis, affinibus, & cognatis cognatione ſpirituali, ac publica honeſtate, & patet per declarationes Sacræ Congregationis, ſuo loco à nobis allatas, & quando omnia præmiſſa ceſſarent, ſufficit tantummodo ſtylus Curię omnibus notus, qui pro lege ſeruatur, *cap. quam graui. de crim. fal.*

At redeundo, vndè pauliſper digreſsi ſumus, dicendum eſt, quod expreſſio prouenientię iſtius impedimenti Compaternitatis, adeò eſt neceſſaria, vt ſine ea, non reciperetur ſupplicatio huius diſpenſationis, Ratio autem eſt, quia aliquo modo poſſet hoc impedimentum contrahi, vt ſuper eo negaretur, aut difficilis redderetur diſpenſatio; vt potè, ſi
15 adeſſet filiatio ſpiritualis, ex eo proueniens, quod alter, alterum de Sacro fonte leuauerit; vel in Sacramento Confirmationis tenuerit; cum multo indecentius ſit cum filio, aut filia ſpirituali contrahere, quàm cum compatre vel commatre; quia, vt ait *Sanch. lib. 8. diſp. 24. nu. 15.* cum regeneratio hæc ſpiritualis ex

ex qua filiatio iſta conſurgit, aſsimiletur generationi carnali, ex qua filiatio naturalis oritur; ſicut indecentiſsimum eſt inter patres, & filios carnales, matrimonium, ita inter patres, & filios ſpirituales.

Id verò, circa huiuſmodi filiationem ſpiritualem, etiam conſtat ex notoria praxi, quæ præcipit, omninò hanc prouenientiam exprimi, quæ confirmata eſt tempore fel. recor. Pauli Papæ Quinti, qui ſemper recuſauit diſpenſare ſuper impedimento filiationis ſpiritualis: quod ſi aliquando, ex vrgentiſsimis cauſis, diſpenſabat, volebat, quod deleto in titulo ſupplicationis, vbi dicebatur, *filiatio ſpiritualis*, diceretur, C*ompaternitas*; *&* in corpore eiuſdē ſupplicationis, poſt explicatā prouenietiā filiationis, pariter diceretur, *Quod impedimento Cognationis ſpiritualis &c.* non autem, *filiationis*, quod tamen exprimitur in narratiua prædictæ ſupplicationis, nā in illius diſpoſitiua neceſſe eſt exprimere prouenientiam huius impedimenti, quicquid dicat *id. Sanch. diſp. 24. num. 15.* volens, verum filiatio hęc, aut Compaternitas, conſurgat ex baptiſmo, vel confirmatione, ſiuè orta ſit, quia volens contrahere baptizauit, vel leuauit, vel tenuit, non eſſe opus quicquam horum exprimere, ſed ſatis eſſe, dicere, eſſe filiationem inter illos, vel Compaternitatem; quia parum hęc mutant, vel augent. Hoc enim eſt contra notorium ſtylum Datariæ Apoſtolicæ, quæ nullo modo admittit, aut recipit ſupplicationes huiuſmodi, abſque huius prouenietiæ expreſſione, vt ſupra dictum eſt.

Nec hinc proinde hodiernus diſſidet ipſe ſtylus, qui id quod ſeruat in concedendis diſpenſationibus in Secundo, ſeù Primo & Secundo gradibus, hoc idem in filiatione ſpirituali, cum eiſdem clauſulis modificatiuis, & conditionibus: quandoquidem, etiam in iſtis, ſequenti formula explicandum erit, videlicet, *Quod ipſis aliàs ſcientibus impedimentum Cognationis ſpiritualis inter eos exiſtere, & ex eo prouenient quod alias dictus Orator eandem Oratricem in Sacramento Confirmationis tenuit, Orator præfatus non quidem peccandi data opera &c. Cum autem &c. niſi matrimonium contraheretur, dicta Oratrix grauiter diffamata, & innupta remaneret, grauiaque exinde ſcandala orirentur, ipſiſq; vitæ periculū imineret, Cupiūt &c.* Ac propterea, quādo petitur deſuper diſpēſari, in forma pauperum, tenetur omninò Orator accedere ad Vrbem; quocunque, etiam legitimo impedimento, non obſtante; vbi ei imponitur pœnitētia conferendi operam ſuam fabricæ, vel in aliud ſeruitium Eccleſiæ, vel loci pij per idem tempus, quod imponitur pro Secundo, aut Primo, & Secundo in ſimili forma, vt dictum eſt; & litteræ expediuntur per breue ſub Annulo Piſcatoris: licèt eodē modo, peracta aliqua parte collationis dictæ operæ ſibi iniūctæ, reliquum ex benignitate Summi Pontificis, ſibi condonatur, vel ſuppletur per viſitationem nouem, ſeù ſeptem Eccleſiarū Vrbis per tot vices, quot D. Datario viſum fuerit; quodque in partibus per aliquod tēporis ſpatium, ipſam operam, vt ſupra conferat, putà per alium, aut duos menſes, & tot ſextis ferijs ieiunet in pane, & aqua, eiſdemque diebus, Roſarium Beatiſſimę Virginis deuotè recitet; alioquin litteræ ſibi conceſſæ diſpenſationis, illi, quoad forum conſcientiæ nullatenus ſuffragentur, vel quid ſimile; prout eidem D. Datario, Oratoris animæ ſaluti magis videbitur expedire; ſicut de dictis Secundo, aut Primo, & Secundo gradibus dictum eſt.

16 Cœterùm neceſſe minimè eſt in huiuſmodi ſupplicationibus, exprimere quantitatem filiorum, quos Orator, ſiue Oratrix de Sacro fonte leuanit, vel in Sacramento Confirmationis tenuit. Hæc enim expreſſio neque auget, neque minuit impedimentum, aut qualitatem gratię diſpenſationis; licèt aliqui contrarium putent; ita enim docet quotidiana praxis; cum vnica ſit tantùm Compaternitas; nam licet olim, & vſque ad tempus Pontificatus fel. recordation. Sixti Quinti, ſemper exprimeretur quantitas prædictorū filiorum, ſi plures aderant, nihilominus, Clemens VIII. dum eſſet Datarius eiuſdem Sixti, declarauit, vnicam eſſe tātùm Compaternitatem; quamuis plnres filij ſuſcepti eſſent: & ita hodie ſeruatur in his diſpenſationibus impetrandis, teſte *Garc. de benef. p. 8. cap. 3. num. 78.* licèt non reijceretur ſupplicatio, ſi in ea, ipſa filiorum quantitas exprimeretur, ſic dicendo, videlicèt, *Sed quia aliàs dictus Orator duos, aut tres, vel plures ipſius Oratricis filios, ex alio viro ſuſceptos* (vel è cōtra) *in Sacramento confirmationis tenuit, vel de Sacro fonte leuauit*, ſicut pluries uidimus.

Non enim ex eo, quod plures filios Orator, ſiuè Oratrix de Sacro fonte leuauit,

uit, aut in Sacramento confirmationis tenuit, putandum eſt, dupliecem Compaternitatem, duplexque inſurgere impedimentum ad contrahendum, ſicut nonnulli proindè perperàm autumāt, etiam Curialium; cum adhuc vnica ſit tantùm Compaternitas conſtituta: licèt ſecùs dicendum ſit, quando, nimirum Orator Oratricis, Oratrix verò Oratoris prolem, vt ſupra tenuit, aut leuauit: tunc etenim verè duplex Compaternitas, duplexque oritur impedimentum; itaut, vno per Apoſtolicam diſpenſationem ſublato, aliud noſcitur remanere, *c. paſtoralis, de priuil cap. ex tuarum, de auth. & vſ. pall.* ac propterea, de vtroque impedimento erit mentio facienda, *l. ſi domus tua, ff. de ſeru. vrban. præd. l. ſi prius ff. de aqua pluuia arcen. et alijs vulg. iur. Felin. in cap. nonnulli, num. 21. de reſcrip.*

Neque verò id, circa taciturnitatem expreſſionis quantitatis filiorum, caret ratione; quia praxis eſt, in ipſa ſupplicatione exprimi tantum, Oratorem, mulieris prolem, ex alio viro ſuſceptam, vel, è contra, leuaſſe, vel reſpectiuè, tenuiſſe, & ob id, dicendum eſt, quod appellatione prolis, non ſolùm plures filij, verùm omnes, qui appellatione familiæ comprehenduntur, veniunt, vt probatur *in l. officiales, in auth. ſtatuimus, C. de epiſ. & Cler.* & tam maſculi, quam fœminę, *l. 1. ff. ſolut. matr. l. fin. C. de bon. proſcrip. & l. 1. C. ne rei clim. vel temp.* ſicut etiam appellatione progeniei, comprehenduntur omnes deſcendentes ex linea maſculina tantum, *l. fin. & ibi Bald. C. de emancip. lib.* Et propterea dicitur, *prolem ex alio viro ſuſceptam &c.* quia proles propriè dicitur, quæ ex nuptijs nata eſt, ſecundum, *Bald. in Rubr. C. de priuileg. donat. in prinsip.*

SVMMARIVM.

1 *Impedimentum criminis, ad duo reducitur, vt hic.*
2 *Copulę natura, requirit concurſum copulatorum.*
3 *Impedimentum criminis, quare ſtatutum.*
4 *Et quomodo requirat adulterium, & fidem datam.*
5 *Si eſt occultum, diſpenſatur per Sacram Pęnitentiariam.*
6 *Etiam ſuper matrimonio contracto cum ipſo impedimento.*
7 *Etiam ſequuto effectu machinationis.*
8 *Nunquam verò datur in vtroque foro, diſpenſatio per Datariam, & quare.*
9 *Papa, omnia iura habet in ſcrinio pectoris.*
10 *Impedimentum criminis pro vtroque machinante, quam diſpenſationem requirat.*
11 *Et quid in machinatione cum veneno.*
12 *Veneno hominem occidere, plus eſt, quam gladio extinguere.*
13 *Machinatio in mortem, intelligitur cum effectu.*
14 *Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus.*
15 *Impedimentum criminis, contrahitur à quocunque ex coniugibus.*
16 *Et ſufficit ad id etiam conſilium, ſiuè mandatum.*
17 *Non autem ratihabitio.*
18 *Matrimonium contrahenti, viuente coniuge, quenam detur diſpenſatio.*
19 *Et ſub qua formula.*

Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento criminis.

CAP. IX.

2 IMpedimentum criminis (quod inter cœtera, etiam carnalem copulam expoſcit (tanquam impediens, & dirimens matrimonium, ad duos modos, ſecundum noſtram praxim, reducitur, Vnum videlicet, vbi adulterium, cum machinatione in mortem alterius coniugis interuenerit, Alterum, vbi adulterium ſequutum eſt, cum fide data de contrahendo poſt obitum alterius, ſimiliter. coniugis, abſ-

que

que tamen machinatione mortis alterutrius coniugis, veluti, quando quis, fide data, de matrimonio contrahendo, adulterium committit; vel de facto, cum adultera, matrimoninm contrahit; illius priore coniuge ſuperſtite, vel è contra; quia in vtroque caſu impeditur matrimonium contrahendum, & dirimitur contractum, ita habetur *in cap. relatum, 31. q. 1.* dum dicit, *Relatum eſt auribus Sanctorum Sacerdotum, quendam, alterius vxorem ſtupro violaſſe, & inſuper macha, viuente viro ſuo, iuramentum dediſſe, vt poſt legitimi mariti mortem, ſi ſupiruixiſſet, duceret vxorem, quod & factum eſt. Tale ergo connubium prohibemus, & anathematizamus*; ex quibus, ſatis apertè videtur, quod, ad hoc impedimentum incurrendum, duo copulatiuè requiruntur, nempè adulterium, vt etiam habetur *in cap. fin. §. cæterum, de eo, qui dux. in matrim.* ac promiſſio de futuro matrimonio contrahendo; quod notat *gloſ. in cap ſignificaſti & gloſ. in cap. ſi quis vxore viuente, in verbo cognouit. eod. tit.* ex quo, natura copulæ requirit concurſum copulatorum, & vtramque partem veram eſſe, *l. ſi haredi ff. de cond. inſtit. gloſ & DD. in cap. 2. de reſcrip. Oldrad. conſ. 162. col. 1. Bald. conſ. 318. in fin. col. 4. Caſtren. conſ. 44. col. 2. vol. 1.* vnde ſola fides data, vel tantum de facto contrahere, non impedit matrimonium vxore defuncta; niſi ad carnalem copulam ſit proceſſum; ſicut etiam ſolum adulterium, nõ obſtat, *cap. ſignificaſti, de eo, qui dux.* vnde quod dicitur *in cap. 1. & in cap. illud verò, 31. q. 1.* nimirum, nulli licere, ducere eam, quam polluit per adulterium, ex præmiſſis iuribus intelligitur, ſi adulterium coniunctum fuerit, vel cum promiſſione de contrahendo, vel cum machinatione in mortem coniugis.

Debetque eſſe fides prædicta, de matrimonio contrahendo, poſt mortem alterius coniugis, vt patet ex *dict. capit.*
3 *relatum*, quod quidem impedimentum, optima ratione ſtatutum fuiſſe, deprehenditur; quia, viuente propria coniuge, non debet quis dare fidem alteri mulieri, deducendo eam, poſt mortem vxoris; nam grauiter peccat; cum hoc modo, præſtet votum captandę mortis; ſicut enim non valet promiſſio beneficij vacaturi, *cap. 2. de conceſſ. præb.* ita nec promiſſio futuri matrimonij carnalis, *Abb. in d. cap. ſi quis, num. 2. de eo, qui dux.*

4 Inſuper, hæc duo, nempè adulterium, & fides data, debent interuenire, conſtante priori matrimonio; aliàs enim non contrahitur hoc impedimentum, *d. cap. fin.* vnde, vt ait *Sanch. lib. 7. diſp. 79. num. 5.* ſi copula, aut fides, ſiuè matrimonium de præſenti, de facto initum, præcedant illud matrimonium, aut eo diſſoluto per coniugis mortem, eueniant, non contrahitur hoc impedimentum; vt ſi fides data eſt viuente coniuge, ac copula poſt eius obitum eſt habita, aut è contra, copula, eo ſuperſtite, fides autem, eo mortuo.

Requiritur etiam, quod ſupradicta promiſſio, ſit aliquo exteriori ſigno expreſſa; nam, ſi fiat aliquo actu interno, cum adulterio, non præſtat impedimentum, *id. Sanch. num. 9.* Quodque ſit reciproca; quia non ſufficit, ſi alter ſolus promittat, *Henriq. lib. 12. de matrim. cap. 4. nu. 3.* necnon ſeriò, & ex animo: non autem ficta; aliàs enim non eſſet promiſſio. *Dian. tract. 4. de Sacram. matrim. reſol. 198.* quare, his non interuenientibus, abſque aliqua diſpenſatione, poterit legitimè matrimoninm contrahi.

Quia verò, primo modo nunquam datur diſpenſatio in vtroque; foro, quando videlicet, nõ modò vterq; verùm etiã quãdo alter tãtũ Oratorum, in mortẽ machinatus eſt, quod etiam ſeruatur in Legatorum à latere, ac Nunciorum facultatibus, quibus, poſtquam Summus Pontifex, concedit, quod cum quibuſuis perſonis Tertio, & Quarto miſtim, etiam multiplicis Conſanguinitatis, vel affinitatis gradibus inuicem coniunctis, & quocunque impedimento publicè honeſtatis iuſtitiæ, ſubdit, quod valeant etiam diſpenſare cum his, qui per adulterium ſe polluerint; dummodò in mortem defuncti coniugis quicquam machinati non fuerint; propterea aggrediar tantùm praxim quoad poſteriorem modum: ſuper quo in dies diſpenſari videmus; pro qua diſpenſatione impetranda, ita ſupplicari conſueuit, prępoſito hoc titulo, *Neutro machinante* videlicet.

B*Eatiſſime Pater, Exponitur humiliter S. V. pro parte deuotorum illius Oratorum M. & N. diœceſis N. Quod aliàs conſtante matrimonio inter ipſam Oratricem, & eius virum prædefunctum, Oratores ipſi carnis fragilitate deuicti, data ſibi inui-*

 cem

cē fide de matrimonio inter ſe, poſt obitū Oratricis viri prefati, contrahendo, ſe carnaliter cognouerunt. Poſtmodum verò Oratricis vir predictus (neutro tamen eorum in eius mortem machinante) ſicut Domino placuit, ab humanis deceſſit. Cum autem, Pater Sancte, niſi matrimonium predictum inter dictos Oratores contraheretur, dicta Oratrix diffamata, et innupta remaneret; grauiaq; exinde ſcandala poſſent veriſimiliter exoriri. Cupiunt Oratores predicti inuicem matrimonialiter copulari; ſed ſtante impedimento, &c. Supplicant igitur humiliter E.S.V. &c. quatenus, cum eiſdem Oratoribus, quod impedimento, ex præmiſſis proueniente huiuſmodi, non obſtante, matrimonium inter ſe publicè, &c. diſpenſare. Prolemque conceptam, & ſuſceptam poſt obitum viri predicti, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde, legitimam decernendo, dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus premiſſis, &c.

Hæc quidem diſpenſatio in vtroque foro conceditur, quando impedimentum huiuſmodi eſt publicum, Si verò fuerit occultum, & Oratores publicè tractarunt de matrimonio inter ſe contrahendo, ad euitanda ſcandala, quæ orirentur, niſi illud contrahatur; recurritur ad officium Sacræ Pœnitentiariæ, quæ committit Diſcreto viro Confeſſori per Oratores eligendo, quatenus eos, à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa incurrerunt, adulterio, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta inde eis pro modo culpæ, pœnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungēda. Demùm, dummodo impedimētum prædictum occultum ſit, & niſi matrimonium contrahatur, pericula immineant ſcandalorum; aliudque canonicum non obſtet, cum eiſdem Oratoribus, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, & in eo poſtmodum remanere, licitè poſſint, miſericorditer diſpenſet, Prolem ſuſcipiendam (non tamen ex adulterio conceptam) exinde legitimam nunciando, in foro cōſcientię, & in ipſo actu ſacramentalis confeſſionis tantùm, & non aliter, &c.

Si verò Oratores, cum prædicto impedimento, antequam, cum eiſdem fuerit diſpenſatum, iam matrimonium contraxerūt, committitur ſimiliter Confeſſario, qui dictos Oratores, dummodo impedimentum prædictum occultum ſit, & ſeparatio inter eos fieri non poſſit abſque ſcandalo; & ex cohabitatione, de incontinentia probabiliter timendum eſſe, ei viſum fuerit, abſoluat; ac cum eiſdem, vt matrimonium inter ſe de nouo, ſecretè, illis de nullitate prioris conſenſus certioratis &c. diſpenſet.

Pro hac noſtra praxi, ſciendum eſt, quod dum eſſet maior Pœnitentiarius Iulius Antonius Cardinalis Sanctæ Seuerinæ, facto verbo, cum, Summo Pontifice, quid faciendum in Pœnitentiaria, quando ſupplicatur pro diſpenſatione in foro conſcientiæ, de contrahendo, cum his, qui conſtante matrimonio legitimo, ſe cum adulterio carnaliter cognouerunt, & dederunt fidem ad inuicem, & poſtmodum in necem viri, vel mulieris conſpirauerunt, & effectum conſequuti ſunt; ipſe Pontifex reſpondit, quod, re benè examinata in Signatura Pœnitentiariæ, ſi viſum
7 fuerit, cauſas adeſſe legitimas, concedatur diſpenſatio in foro conſcientiæ; quam quidem facultatem poſtmodum Paulus V. conceſſit Cardinali Burgheſio, etiam Maiori Pœnitentiario, negotio non communicato in prędicta Signatura.

In vtroq; autē foro, ſi forte contingat, q̄ alter Oratorū, ſiuè vterq; in mortē ſuorū coniugū, ſiue alterutrius ipſorū machinatus fuerit, omni ſpe obtinēdę diſpenſationis omninò deſtitutus remanet; cum
8 nunquam viſum fuerit ita diſpenſatum per Datariam, quæ ad vnguem ſeruat diſpoſitionem textus in *d. cap. ſi quis viuente marito, 31. qu. 1* vbi habetur, quod ſi fortè vir, aut mulier, virum, qui mortuus fuerat, occidiſſe notetur, aut propinquitas, vel alia quælibet actio criminalis impediat, quod ſi probatum fuerit, ſine vlla ſpe coniugij remaneant perpetuò, cum pœnitentia. Nec immemor ſum, tempore Pontificatus fel. record. Clementis Octaui, quoſdam potentiſſimos Oratores ſupplicaſſe eidem Clementi pro huiuſmodi diſpenſatione pro vtroque foro, ſuper hoc impedimento, altero tantùm machinante; & cū fuiſſet ſibi prorſus, hęc diſpenſatio denegata, fuit per Oratorem, præſentē in Romana Curia allegatum exemplum veteris teſtamenti, nempè quod Dauid machinatus fuit in mortē Vriæ, & Bethſabee vxorem eius, cum qua prius adulteratus fuerat,

rat,

rat,in vxorem accepit: at idem Clemens, qui prudentia,integritate, legum,& litterarum ſcientia,nulli ſecundus extitit,præcipuè, cum Papa, omnia iura in ſcrinio pectoris habeat, *cap.1.de conſtit.in 6.* cum in promptu habuiſſet *gloſ.in cap. ſi quæ mulier, 31.qu.1.* vnde deſumptum fuit ſupradictum exemplum, ſtatim reſpondit, cum eadem *gloſ.* nempè, quod multa permittebantur in neteri teſtamento,cauſa infirmitatis, quæ hodie non permittuntur, ſicut libellus repudij olim permittebatur, qui hodie prohibetur, & vt ait *Sanch.lib.7 diſp.78.* tunc non erat hoc impedimentum ab Eccleſia ſtatutum; ſicque nullo modo voluit ſupradictam diſpenſationem concedere; nam ex illius conceſſione, facillimè præberetur occaſio captandæ mortis *cap.ne captanda*, ibi, *ne captandæ alienæ mortis occaſio ex benignitate gratiarum Sedis Apoſtolicæ tribuatur, de præb.in 6.& id.Sanch.d diſp.78. num 1.* nil atrocius in coniugio reperitur, quam inſidias parari,vel dari anſam parandi vitæ alterius coniugis; cum vterque coniux, arctiſſimo; ac ſummo amicitiæ vinculo deuinciri debeat.

Quare,ſi cauſa vrgentiſſima adeſt, recurrendum erit pro opportuno remedio ad officium einſdem Sacræ Pœnitentiariæ,vt dictum eſt, quæ exempli gratia,pro muliere tantùm machinante, mandabit Confeſſario eligendo,vt eam à ſupradictis omnibus,ac adulterio, homicidio, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat: iniuncta inde ei pro modo culpæ,graui,& longa quæ ſaltem per annum duret, pœnitentia ſalutari, & orationibus; ac pro modo facultatum,eleemoſynis,etiam ad celebrandum aliquem numerum miſſarum pro anima occiſi; necnon frequentia ſacramentalis confeſſionis peccatorum ſuorũ, ſingulis ſcilicet menſibus, vt minimũ,ſemel,vel ſæpius,prout animæ ſuæ ſaluti expedire Confeſſor iudicauerit; quodque hæredibus occiſi,& alijs, quibus ille, dum viueret, ſubuenire forſan ſolebat, ſatisfaciat, & ſubueniat in eo, in quo tenetur; cautè tamen,ne ſe prodat,& alijs, quæ de iure fuerint iniungenda. Demum, dummodo impedimentum ex præmiſſis proueniens,occultum ſit, & planè ignoretur, quod mors dicti mariti, inde ſequuta ſit, & ſeparatio inter Oratricẽ, & dictũ virũ fieri non poſſit abſq;ſcãdalo;ex cohabitatione verò de incontinentia probabiliter timendũ eſſe,eidẽ Confeſſori videatur,cũ eadem Oratrice,vt,dicto viro de nullitate prioris conſenſus certiorato;ſed ita cautè vt delictum ſuum prodere non cogatur, matrimonium,cum eadem,& vterque inter ſe,de nouo,ſecretè, ad euitanda ſcandala, contrahere; prolem legitimam decernendo,&c.

10 Si autem vterque machinatus fuerit,veluti in mortem viri, vtrique præſcribitur pœnitentia ſalutaris,veluti,vt ſingulis ſextis ferijs per annum ieiunent, & pro anima occiſi,per annum,in tribus diebus cuiuslibet hebdomadæ orent;certaſque orationes eis à Confeſſario,pro eorum captu præſcribendas, genibus flexis recitent, & ſi facultatem habent, quinquaginta miſſas,vel alium numerum, iuxta huiuſmodi facultatem,pro anima occiſi celebrari faciant;iniuncta, etiam frequentia Sacramentalis confeſſionis,&c. quodque hæredibus occiſi,&c.vt ſupra.

Quandoque, etiam imponitur grauior pœnitentia,iuxta qualitatem delicti, imò & denegatur diſpenſatio per ipſam Sacrã Pœnitentiariam, vel cum maxima difficultate conceditur, præſertim ſi Oratores veneno machinati ſunt in mortem coniugis;nam tunc diſcutiuntur cauſæ in plena Signatura ipſius Sacrę Pœnitentiariæ;an illæ,quamuis grauiſſimæ, debeant admitti,vel ne;quod credo id procedere ex quo,vt dixit *gloſ.in §it.de publ iud.§. eadem lege,in verbo,veneſici*, plus eſt,hominẽ veneno occidere, quam gladio extingue-
12 re,per *tex.in l.1.C.de maleſ* Ratio enim eſt,quia occidens veneno, proditoriè id agit,vt ille ſe defendere non poſſit; quod ſecus eſt in eo,qui gladio occiditur, cum ſe tueri poſſit; vnde dixit *Bald. in l.nemo clericus, C.de ſum. Trinit.& fid. Cathol.* quod venenans aliquem, dicitur ipſum proditoriè occidere, *Grammat. conſ.36. num 2.*

13 Et in quocunq; caſu machinationis,ad effectum petendi diſpenſationem prædictam, intelligendum eſt machinationem interueniſſe, cum effectu; quod ſi in ſupplici libello id fuerit omiſſum, ſuppletur per Officiales ipſius Sacrę Pœnitentiariæ; quia licèt conatus, ſiuè attentatio ad delinquendum,debeat puniri,etiam ſi non fuerit ſecutus effectus, *vulg.iur.&c.* attamen de generali conſuetudine, non punitur affectus, nequè conatus, ſiue attentatum, niſi ſequatur affectus, *Alex. conſ.15. nu.2.lib.1.& conſ.140.nu.2. lib.2.* & ita in cauſa veneni iudicatum fuiſſe, teſtatur *id.Grammat. dec.2.nu.8.& inter conſ. criminal.diuerſ.conſ.92.nu.10.lib.1.*

Si

Si enim machinatio, non fuerit ſuum
ſortita effectum, volentes contrahere ma-
trimonium nulla indigent ſuper hoc diſ-
penſatione, quod patet in *dict. cap. ſi quis
viuente, ibi, niſi fortè vir, aut mulier
virum, qui mortuus fuerat, occidiſſe no-
tetur*, quæ verba ſunt intelligenda, cum
effectu, *cap. intelligentia, de verb. ſign. l.
3. §. hæc verba ff. de neg. geſt. Marius An-
tonin. variar. reſol. lib. 1. reſol. 4. num. 9. &*
tenet *gloſ. in cap. ſuper hoc, in verbo, ma-
chinata*, vbi dicit hoc intelligi debere cum
effectu, aliàs enim non impeditur matri-
monium; quod quidem optima ratione
ſtatutum fuiſſe creditur, quia, cum hoc ſit
impedimentum iuris poſitiui, non debet
ita taxari, vt reſtringatur facultas contra-
hendi matrimonium contra diſpoſitio-
nem iuris diuini, *arg. cap. licet ex quadam,
de teſt. Abb. in cap. ſuper hoc, de eo, qui dux.*

Nihilque refert, ad hoc impedimen-
tum inducendum, an vir in vxoris, vel
vxor in viri mortem machinetur, *id.
Sanch. lib. 7. diſ. 78. num. 8. Maiol. de irre-
gul. lib. 3. cap. 25. num. 17. verſ. idem quoque
erit*, & alij, qui indiſtinctè tenent, huiuſ-
modi impedimentum incurri, quoties
15 alter coniux, in alterius coniugis mor-
tem machinatur; prout etiam in praxi
apud Romanam Curiam ſeruatur in pe-
titione, & conceſſione diſpenſationis ſu-
per huiuſmodi impedimento.

16 Sicut etiam ſufficit, ad illud contra-
hendum, ſiuè conſilium, ſiuè mandatum
ad cooperandum morti coniugis; quia
attenditur machinatio, qualiſcunque il-
la ſit, *Vgol. de Sacramen. matrimon. cap.
19. num. 19. Eman. Sà in aphoriſ. confeſ. in
verbo, matrimonij, de impedim. mat. nu. 7.*

17 Ratihabitio autem occiſionis alterius
coniugis cum adulterio, non conſtituit
hoc impedimentum; nam; licèt illa æqui-
paretur mandato, *cap. ratihabitionem, de
regul. iur. in 6. l. ratihabitio, ff. eod. Ludouiſ.
deciſ. 295. n. 4.* quandoquidē cōſideranda
ſunt iura, loquentia de hoc impedimēto;
quæ volunt, vt nullo modo poſſint, quoad
hoc, conuenire, ratihabitio cum machi-
natione, quæ dicitur occulta inſidiatio; &
in caſu noſtro illa propriè dicitur, quan-
do maritus vitæ vxoris inſidiatur, & è
contra; quia tunc tantùm dicitur machi-
nari in mortem, *d. cap. ſuper*. Vnde, præ-
miſsis ceſſantibus, liberè remanet fa-
cultas contrahendi, abſque aliqua di-
ſpenſatione.

Quandoq; autē contingit virū, viuente
priori coniuge, aliud matrimonium, cum
alia contrahere, de quo habemus inte-
grum titulum *de eo, qui duxit in matrim.*
& hic requiritur omnino diſpēſatio, ſaltē
de ſtylo Curiæ, cum vno defuncto coniu-
ge, velint Oratores in ſecundo matrimo-
nio contracto remanere, etiam ſi alter
contrahentium id impedimentum igno-
raret: & hęc ſeruantur in notoria praxi,
de qua teſtatur etiam *id. Mar. Antonin. d.
lib. 1. reſol. 112. caſu 52. qui in fin.* ait ita
ex Vrbe veniſſe reſponſum vndè defun-
cta poſtmodum ipſa priori coniuge, vel è
contra, fit recurſus ad Summū Pōtificem,
qui non aliter, ſuper hoc diſpenſat, niſi
negotio plenè diſcuſſo in Sacra Congre-
gatione Sanctę Inquiſitionis; & tunc dan-
tur litteræ tenoris ſequentis, vel aliàs,
iuxta facti qualitatem.

A tergo. *Dilecto filio Didaco de Roblado, laico Cæſarauguſtan. diœceſis.* Intus verò.

19 *VRbanus Papa VIII. Dilecte fili Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.
Exponi nobis nuper feciſti, Quod tu aliàs cogitans tunc in humanis agentem,
Angelam N. mulierem Vigleuanen. diœceſis, vxorem tuam, defunctam eſſe, matrimo-
nium cum dilecta in Chriſto filia Ioſepha muliere Zamoren. in Ciuitate Salamantin.
publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contraxiſti, illudque in faciè Eccleſię ſolem-
nizaſti, & carnali copula conſummaſti. Et deinde certioratus, dictam Angelam
tunc ſuperſtitem eſſe, in eadem carnali copula perſeueraſti. Poſtmodum verò, certo
nuncio de dicta Angelę obitu accepto, ſponte te Tribunali Sancti Officij Inquiſitionis
hæreticę prauitatis, in Ciuitate Neapolitana coram Ordinario, præſentaſti; & facta
abiuratione de vehementi hæreſis ſuſpicione, abſolutus fuiſti. Cum autem, ſicut eadem
expoſitio ſubiungebat, Tù, de opportuna diſpenſationis gratia, per nos tibi prouide-
re, & aliàs tuo ſtatui conſuli ſummoperè deſideres. Nobis propterea humiliter ſup-
plicari feciſti, vt tibi deſuper opportunè, vt infra prouidere, de benignitate Apoſtolica
dignaremur. Nos igitur, te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & à*

qui-

quibuſuis &c. Cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, De Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium in Vniuerſa Republica Chriſtiana, aduerſus hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum, à Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatorum, Conſilio, Tecum, ac Ioſepha prędicta, quod pręmiſſis huiuſmodi, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque nequaquàm obſtantibus, matrimonium, ſtante morte dictę Angelę (dummodo in eius necem, nec tu, nec dicta Ioſepha machinati ſitis) inter vos de nouo, publicè, ſeruata forma dicti Concilij, contrahere, illudque in facie Eccleſię ſolemnizare, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè valeatis, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, diſpenſamus. Prolem ex dicta Ioſepha, poſt obitum prædictæ Angelę conceptam, & ſuſceptam, ac ſuſcipiendam exinde, legitimam nunciando. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, Die XXIII. Septembris, 1636. Pontificatus noſtri Anno Decimoquarto.

M. A. Maraldus.

At vbi Oratores, ſimilem petant diſpenſationem, nec afferãt ſe alicui Tribunali Sanctæ Inquiſitionis ſponte præſentaſſe, dantur ſibi litteræ, Ordinario directæ; qui, præuio examine ſuper intentione, & credulitate, ac abiuratione de vehementi; impoſita ſibi pœnitentia ſalutari, & parito iudicato; & dummodo non ſint præuenti indicijs in aliquo Tribunali Inquiſitionis hæreticæ prauitatis, diſpenſet.

Pro eo autem, qui viuente vxore, matrimonium cum alia, quæ prioris matrimonij conſcia erat, de facto contraxit, & conſummauit, mortuaque prima vxore (neutro tamen in eius mortem machinante) tam vir, quàm mulier petunt abſolui, & ſecum diſpenſari, vt in ſecundodicto matrimonio remanere poſſint, cum caſus fuerit occultus, conſueuit per officium Sacræ Pœnitentiariæ committi Diſcreto viro Confeſſori, quatenus Oratores ipſos à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrerunt, adulterio, & exceſſibus huiuſmodi, abſoluat; iniuncta eis pœnitentia ſalutari, & alijs, quæ de iure fuerint iniungenda: Et dummodo præmiſſa occulta ſint, aliudque canonicum non obſtet, cum iſdem Oratoribus, de nullitate prioris conſenſus certioratis, quod præmiſſis non obſtantibus, matrimonium inter ſe, de nouo, ſecretè, ad euitanda ſcandala, contrahere valeant, diſpenſet: & hoc modo, plures vidimus conceſſas, etiam in vtroque foro, diſpenſationes, quando caſus eſt publicus.

SVMMARIVM.

1 *Voti definitio, proponitur.*
2 *Voluntas ſola, ſufficit ad obligationem voti, in foro conſcientiæ.*
3 *Voti appellatione, intelligitur de ſimplici.*
4 *Votum, varijs modis tollitur.*
5 *Diſpenſatio circa votum, quid ſit.*
6 *Voti commutatio, ſeu diſpenſatio, cauſam requirit.*
7 *Voti impedimentum, poteſt contingere publicum, & occultum.*
8 *Formula commutationis voti, pro vtroque foro.*
9 *Alia, pro foro conſcientiæ tantum.*
10 *Et plures caſus commutationum proponuntur.*
11 *Voti declaratoria, ob infirmitates, & illius formula.*
12 *Voti in pœnam commutatio, quomodo concedatur.*
13 *Voti dilatio, quando concedenda. Plures proponuntur caſus.*
14 *Nunquam denegatur, cauſa legitima exiſtente.*
15 *Prorogatio, datur ad accedendum, ad Vrbem, ob clerici percuſſionem.*
16 *Abſolutionis formula, pro defuncto.*
17 *Impedimenta temporalia, quæ excuſent ab acceſſu ad Vrbem ob Clerici percuſſorem, vel ob aliud delictum.*
18 *Et quanto tempore durent.*
19 *Illis ceſſantibus, eſt accedendum, ſub*

ſtra

pœna reincidentia.

20 Sic *etiam ſi quis eſt in mora.*

21 *Tempus à iure non expreſſum, remittitur iudicis arbitrio.*

22 *Abſolutio regulariter non Ordinario, ſed Confeſſario committitur pro caſu occulto.*

23 *Et quid, quando Orator, neque ad Vrbem, neque ad Ordinarium valet tutò accedere.*

24 *Et quando ob delictum publicum, committatur Confeſſario.*

25 *Diſpenſare poteſt Papa cũ promotis ad ſacros ordines, vt matrimonium contrahant.*

26 *Necnon, cum religioſis ſuper voto caſtitatis.*

27 *Et plura de hac re, afferuntur exempla.*

28 Hodie *tamen non ita paſſim hæ diſpenſationes conceduntur.*

29 *Et an ſic diſpenſati, teneantur ad horas canonicas recitandas.*

30 *Clauſula litterarum commutationis votorum, declarantur.*

31 *Pœnitentiaria Apoſtolica, omnes litteras, gratis concedit.*

32 *Eiuſdem Pœnitentiariæ Ordinatio nouiſſimè proponitur.*

33 *Dantes, & recipientes pro litteris gratię, & iuſtitię, quomodo puniantur.*

34 *Et quomodo Officiales Romanæ Curię, aliquid extra taxas, exigentes.*

Praxis Diſpenſationis matrimonialis ſuper impedimento voti.

CAP X.

SI quid vouiſti Deo, ne moreris reddere: diſplicet enim ei infidelis, & ſtulta promiſſio: ſed quodcunq; voueris, redde. Multoque melius eſt, non vouere, quàm poſt votum promiſſa non reddere, ait *Eccleſiaſt. cap. 5.* At verò, vbi iuſta ſubeſt cauſa, non dedignatur Summus Pontifex votum huiuſmodi, diſpenſando, commutare. Antequam tamen deſcendamus ad huiuſmodi praxim, præmittendum eſt, quod votum, eſt alicuius
1 boni cum deliberatione facta promiſſio, vel Deo facta pollicitatio, *tex in cap. de viduis, 27. qu. 1.* ac propterea eſt omnino ſeruandum, vt habetur, etiam in pſalmo, *Vouete, & reddite, &c.* aliàs enim, melius eſt non vouere, quam votum non ſoluere, *cap. ſcimus, 12 qu. 1.* vbi dicitur, quod qui Domino eſt pollicitus, fideliter cuſtodiat, ne damnationem, ſed præmium ſibi acquirat. Grauius enim puniuntur, qui votum fecerunt, aut fidem perceperunt, & votum non perfecerunt, &c. aut in malis vitam finierunt, quam illi, qui vitam ſine voto finierunt, aut ſine fide mortui ſunt, & tamen bona egerunt opera.

2 Ad obligationem autem voti in foro conſcientiæ, ſufficit ſola voluntas, & propoſitum, ſine prolatione verborum, *gloſ. in cap. ſufficit, 37. qu. 2.* facit *tex. & gloſ. in cap. litterarum, de voto, & gloſ. in cap. neque viduis, 22. qu. 1.*

3 Et appellatione voti, in dubio intelligitur, de ſimplici, vt in *cap. rurſus*, ibi, *cum ſimplex votum apud Deum non minus obliget, quam ſolemne, & in cap. meminimus, qui cler. vel vouen.*

4 Quonam modo illius vinculum tolli poſſit, dicimus, quod varijs modis tollitur; nempè, irritatione, commutatione, redemptione, diſpenſatione, & ceſſatione: attamen, quoad ea, quæ ad noſtrum inſtitutum pertinent, hic videndum eſt, quid
5 ſit diſpenſatio circa votum? Et reſpondetur, quod nil aliud eſt, niſi ſubditum à voto in caſu, vbi vouendi ratio ceſſat, eximere; ac ei contra votum viuendi, licentiam tribuere, & ſecundum *Sot. l. 1. qu. ult. art. 3.* requiritur ſpiritualis authoritas.

6 In illius verò commutatione, ſeù diſpenſatione, requiritur cauſa; nam aliàs, taliter diſpenſatus, non erit tutus quoad Deum, *gloſ. in cap. non eſt, de vot. & vot. redempt. & gloſ. in cap. quanto, de offic. ordin.* ait, quod licèt quis abſoluatur à iuramento per Papam, tamen, niſi ſubſit iuſta, & vera cauſa, non erit tutus quoad Deum, facit etiam *gloſ. in cap. monachi vagantes, 17. qu. 1.*

Quænam autem ſint cauſæ, quæ requiruntur ad voti commutationem, & diſpenſationem, ſatis patebit in diſcurſu huius praxis; quia, ſecundum hodiernum ſtylũ, illius formulas, infra ſubnectam.

7 Impedimentum hoc, dupliciter contingere poteſt, vno modo, ſi fuerit publicum,

cum,& tunc egent Oratores diſpenſatione cum commutatione pro vtroque foro, quæ per Datariam Apoſtolicam, eſt concedenda.

8 Altero verò modo, cum fuerit occultũ & tunc conceditur id per officium Sacræ Pœnitentiariæ, in foro conſcientiæ tantùm,vt infra dicemus;& cum frequenter, vtroque modo concedatur variijque ſint caſus requirentes diſpẽſationem, & commutationem,operæ pretium eſſe duxi eos hic ordinata ſeriè,ſubijcere.

Sed quia in principio huius praxis diſpenſationum matrimonialium, inter cætera impedimenta,tàm impediẽtia, quam dirimentia,ſuper quibus concedi conſueuit diſpenſatio, adeſt impedimentum voti, quod tamen ad effectum dirimendi,intelligitur de ſolemni, vt alias diximus: propterea, cum ſuper eo non detur diſpenſatio,niſi eo modo,quo per tranſennã tetigimus; etiam quoad ipſam praxim, tractabimus hic de commutatione,& diſpenſatione ſimplicium votorum,quæ tantum matrimonium contrahendum impediunt: vnde in pluribus caſibus, & ex diuerſis cauſis huiuſmodi commutationes conceduntur.

Primus modus eſt, ſi Orator,qui vouit caſtitatem, non valeat ſtimulis carnis reſiſtere; votumque huiuſmodi eum emiſiſſe,ſit publicum: ac propterea litteræ debeant in vtroque foro expediri,illæ non aliter,quàm ſequenti modo concipiuntur, videlicet.

8 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali,ſalutem,& Apoſtolicam benedictionem. Circumſpecta Sedis Apoſtolicę benignitas,fidelium quorumlibet ſtatui conſulere,& interdum uota ab eis emiſſa,in alia pietatis opera commutare conſueuit, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Exhibita ſiquidem nobis pro parte dilecti filij N. N. laici Neapolitan. Ciuitatis, vel diœceſis, petitio continebat. Quod alias dictus N. Deo vouit, ſe caſtitatem ſeruaturum. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, dictus, N ita ſtimulis carnis agitetur, vt continentiam ſeruare poſſe non ſperet;ac propterea matrimonium contrahere deſideret. Quarè pro parte eiuſdem N fuit nobis humiliter ſupplicatum, vt ſibi in præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, certam de præmiſſis notitiam non habentes, ipſumque à quibuſuis, &c. & abſolutum fore cenſentes;huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni tuę,per Apoſtolica ſcripta,mandamus, quatenus,conſtito tibi legitimè de premiſſis, votum prędictum dicto N. ad hoc, vt matrimonium ſemel dumtaxat legitimè contrahere poſſit, in frequentiam Sacramentalis confeſſionis peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, ſemel, vel quoties tibi videbitur, ac in alia poenitentiæ opera,per te iniungenda;inter, quæ ſint, etiam aliqua, quæ quotidie facere teneatur, ad eum finem, vt ea adimplens, meminiſſe ſemper poſſit obligationis, quæ huiuſmodi voto adſtringebatur;prout ſecundum Deum, ipſius animæ ſaluti expedire iudicaueris;ſecumque deſuper dictum votum, diſpenſando, dicta authoritatę, commutes. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod ſi dictus N. mulieri, cum qua contrahet, ſuperuixerit, maneat poſtea coelebs,& eodem voto, vt prius obligatus. Dat. Romæ,&c.*

9 Petitur etiam in foro conſcientię tantùm ab eadem Sacra Pœnitentiaria commutatio hæc,quę Confeſſario committitur, vt ſi ita, ac Oratorem,audita illius confeſſione, ſtimulis carnis adeo agitatum,vt maximè dubitet continere poſſe, & propterea illius continentia probabiliter timendum eſſe, per diligentem examinationem,ac poſt monita,& conſilia opportuna illi præſtita, idem Confeſſor reperit,eundem Oratorem, quatenus ſibi videatur, à mutatione propoſiti abſoluat, iniuncta pœnitentia ſalutari; ſibique votum prædictum,ad hoc, vt matrimonium legitimè contrahere poſſit, diſpenſando commutet,in frequentiã Sacramẽtalis confeſſionis peccatorũ ſuorũ ſingulis,ſcilicet menſibus, vt minimum, ſemel,vel quoties Confeſſori, prædicto videbitur,& in alia pœnitentiæ opera, per eum

eum iningenda, tandin duratura, quandiù commutationi præfatæ locus erit, inter quæ ſint etiã aliqua pietatis, quæ quotidiè facere teneatur &c. vt ſupra. Et cum eodem Oratore, vt matrimonium ſic contrahere, & in eo poſtmodum debitum coniugale exigere, & reddere licitè poſſit, miſericorditer diſpenſet in foro conſciẽtiæ &c. Ita quod ſi vxori, cui coniungetur, ſuperuixerit, caſtitatem ſeruet, vt pote eodem voto obligatus, vt prius; Quod ſi vnquam extra matrimonium fornicatus fuerit, aut matrimonium abſque noua diſpenſatione contraxerit, intelligat, ſe contra votum facère; & debitum coniugale exigere non poſſe, & ita illum moneat.

10 Secundus caſus, Cum quis vouit religionem, & ob eoſdem ſtimulos carnis, nõ ſperat continenter viuere poſſe, ad effectum itidem contrahendi matrimonium, committitur Confeſſàrio, eo modo, quo ſupra dictum eſt, qui inter cœtera opera Oratori iniungenda, iniungat etiam aliqua Religionis; quã ingreſſurus eſſet, quę quotidie facere teneatur &c. ad eum finem &c. vt ſupra.

Tertins caſus, Cum mulier, quæ vouerat caſtitatem, ſit, verbi gratia, patre orbata, habeatque matrem pauperrimam; ac propterea committitur Confeſſario, vt ſi ita eſt, ipſaque Oratrix habeat matrem, & vtraque pauper ſit, ex proprio labore victum qnerens, eandem Oratricem à mutatione propoſiti, quatènus ſibi videatur, abſoluat &c. addito etiam, vt ſi viro ſuperuixerit, eodem voto teneatur, vt prius.

Quartus Caſus, Cum mulier, quæ vouit Religionem, non habeat dotem ſufficientem, cum qua in Monaſterio recipiatur; tunc enim mandatur Confeſſario, quatenus, audita illius Sacramentali cõfeſſione, ſi, diligenti habita perquiſitione, inuenerit ita eſſe, dictamque Oratricem adeò pauperem, vt eleemosynam, quam pro ingrediendo Religionem, non habeat, neque ſpem eſſè de proximo, quod illam honeſtè acquirere poſſit, & ſine ea non recipi; et (ſi narretur etiam, quod ſit ſtimulus carnis agitata additur) ſi in ſęculo maneat, periculum eſſe incontinentiæ, eandem Oratricem, à mutatione propoſiti, abſoluat, vt ſupra &c.

Quintus caſus, Cum mulier votum emiſerit de non nnbendo, ſitque forſitam iuuenis, formoſa, parentibus orbata; tunc enim committitur Confeſſario, quatenus eam à mutatione propoſiti, quatenus ſibi videatur, abſoluat, iniuncta ei pœnitentia ſalutari; ſibique votum prædictum de non nubendo (licèt ex narratis non appareat Sedi Apoſtolicæ reſeruatum) in alia pœnitentiæ opera perpetua, per ipſum Confeſſorem iniungenda, prout ſecundum Deum &c. vt ſupra.

Sextus caſus, Cum vir vxoratus, conſtante matrimonio, caſtitatem vouerit, & ad effectum petendi debitum coniugale, petit ſibi votum huinſmodi commntari; nam mandatur Confeſſario, vt audita Oratoris confeſſione, ſi de incontinentia ipſius, probabiliter timendum eſſe, repererit, illum à mutatione propoſiti abſoluat, iniuncta ei pœnitentia ſalutari; ſibique votum prædictum, ad hoc tantum, vt à ſua vxore debitum coningale exigere poſſit, diſpenſando commutet, in alia pœnitentiæ opera, tandiù duratura, quandiù commutationi præfatę locus erit; prout ſecundum Deum &c. Et ſi Orator vxori ſuperuixerit, caſtitatem ſeruet, vt prius.

Septimus caſus, Cum quis in iuuenili ætate conſtitutus, vouerit caſtitatem ſeruare, & per aliquod tempus, puta decem annorum, votum ſeruauit, poſtmodum vero ob ſtimulos carnis, diffidat viuere continenter; quia pariter committitur Confeſſario, vt audita illius confeſſione, ſi de illius incontinentia probabiliter timendnm, per diligentem ipſius Oratoris examinationem; ac poſt commemoratam ei, tot annorum cum Dei gratia victoriam, aduerſus inimici tentationes, quãdo aetate, & ſpiritus viribus imbecillior erat, ac poſt monita, & conſilia opportuna illi pręſtita, inuenerit, eundem à mutatione propoſiti, abſoluat, vt ſupra.

Octauus caſus, Cum Orator aliàs obtinuerit diſpenſationem, & commutationem Voti Religionis cum clauſula. *Dũmodo vitam cęlibem ducat*; ſed quia continenter viuere non poteſt, cupit matrimonium contrahere; ac propterea committitur Confeſſario, vt ſi de ipſius Oratoris incontinentia probabiliter timendum erit, eidem, cœlibatum prædictum, in alia pœnitentia opera commutet; ac cnm eodem (ſaluis tamen alioqui cœteris omnibus, quæ illi in commutatione pręfata iniuncta fuerunt) vt matrimonium, ſeruata forma Concilij Tridentini, legitimè contrahere, & in eo poſtmodum remanere valeat, miſericorditer diſpenſet &c.

Nonus

Nonus caſus, Cum quis vouerit ingredi particulare monaſterium; ſed cum in eo non potuit recipi, putans ſe liberatum eſſe à voto, matrimonium contraxit; vnde mandatur Cõfeſſario, vt ſi ita eſt, ac Religioſi ſuperiores, ad quos ſpectabat recipere, Oratorem recuſauerint, vel admittere noluerint, eundem, audita confeſſione, uoto prædicto ſatisfeciſſe, declaret in foro conſcientiæ tantum.

Decimus caſus, Datur etiam declaratoria uoti, puta Religionis, cum commutatione voti caſtitatis pro Oratore, vnico filio patris ſui, ſtimulis carnis agitato, qui Religionem ingredi uouit, & caſtitatem ſeruare iurauit; ſed facta diligentia, ob infirmitates, quas patitur, non fuit receptus, Quo caſu committitur Confeſſario, vt audita Oratoris confeſſione, voto Religionis, ſeù iuramento prædicto, ſatisfeciſſe, & ad illius obſeruantiam vlterius non teneri, nunciet, & declaret. Quo verò ad uotum caſtitatis, ſi ipſum Oratorem, talem uerè eſſe, ac iuuenem, & ſtimulis carnis adeo agitatum, vt maximè dubitet continere poſſe, & propterea de illius incontinentia probabiliter timendum eſſe &c. vt in priori formula uoti Caſtitatis.

Vndecimus caſus, Si Orator infirmitatibus oppreſſus, ſtimuliſque carnis agitatus, petat commutationem voti caſtitatis, ad effectum contrahendi matrimonium; nam mandatur Confeſſario, vt ſi ipſe Orator adeo infirmitatibus, & doloribus, ſtimuliſque carnis vexetur, vt propterea auſteritates Religionis ferrè non poſſit, & ſi in ſęculo remaneret, periculum ſit de illius incontinentia &c. diſpenſet, vt ſupra,

Si verò Orator, poſt votum caſtitatis emiſſum, matrimonium contraxit, tunc petenda erit etiam ab eodem Officio Sacræ Pęnitentiariæ, abſolutio ab illius trãſgreſſione, quæ committi etiam conſueuit Confeſſario, quatenus Oratorem ipſum ab huiuſmodi tranſgreſſione abſoluat; iniuncta ei pœnitentia ſalutari; Ipſumque, ſi aliud non obſtet canonicum, in dicto matrimonio remanere, & debitum coniugale reddere poſſe, & debere declaret: Et nihilominus, ſi de eius incontinentia probabiliter timendum eſſe, ſibi viſum fuerit, cum eodem, vt idẽ debitum, etiam exigere licitè valeat, miſericorditer diſpenſet &c. Ita quod, ſi vxori ſuperuixerit, eodem voto teneatur, vt prius, & ita illum moneat.

Idemque erit, ſi Oratori, cui in commutatione voti Religionis, fuerit iniunctus cælibatus, & matrimonium nihilominus poſtea contraxit; nam eo modo, quo ſupra dictum eſt, conceditur ſibi abſolutio ab huiuſmodi tranſgreſſione, iniuncto etiam, vt ſi vxori ſuperuixerit, vitam cęlibem ducere teneatur.

Quia verò aliæ ſunt commutationes votorum, etiam Religionis, quæ adhuc frequenter ab ipſa Sacra Pœnitentiaria emanant, non incõgruum viſum fuit hic, aliquos ex frequentioribus caſibus ſubnectere, quorũ (eundẽ ordinẽ proſequendo,)

Duodecimus caſus, Cum laicus vouit ingredi Religionem, & propter infirmitates, quas patitur, non ſperat poſſe ſuſtinere illius onera; Vndè committitur Cõfeſſario, quatenus, ſi ita eſt, ac Oratorem, audita prius illius Sacramentali confeſſione, propter infirmitates huiuſmodi, à quibus non ſit ſpes, illum de proximo liberatum iri, onera Religionis ſufferre nõ poſſe, repererit, eundem Oratorẽ à mutatione ꝑpoſiti, abſoluat hac vice, in forma Eccleſiæ conſueta; iniuncta ei pœnitentia ſalutari, ſibiq; votum prædictũ, dummodò vitam cœlibem ducat, in frequentiam Sacramentalis confeſſionis peccatorũ ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, vt minimum, ſemel, vel quoties ſibi videbitur, & in alia pœnitentiæ opera, per eundem Confeſſorem iniungenda, inter quæ, ſint etiam aliqua Religionis, quæ quotidie facere teneatur; ad eum finem &c. vt dictum eſt ſupra, in commutatione voti caſtitatis, vſque ad illa verba, *& non aliter, neque vllo alio modo*.

Tertiuſdecimus caſus, Si presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus Religionem vouit, fueritque debilis complexionis; ac propterea nõ poteſt ſuſtinere onera d. Religionis; quo caſu mandatur Confeſſario, vt ſi ita eſt, ac Oratorem (audita eius cõfeſſione) adeò debilis eſſe complexionis, vt idcirco Religionis onera ſufferre non poſſit, neque ſpem eſſe, quod de proximo ita conualeſcat, vt Religioni aptus eſſe queat, inuenerit; eundem Oratorem à mutatione propoſiti, quatenus ſibi videatur, abſoluat; iniuncta pœnitentia ſalutari; ſibique votum prædictum, in frequentiam Sacramentalis confeſſionis peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet hebdomadis, ſemel, vel quotis eidem Confeſſori videbitur, & in alia pœnitentiæ opera, ab eo, Oratori iniungenda, partem videlicet earum pænitẽtiarum, quas regulares Or-

dinis, quem vouit vel (ſi vouit Religionem in genere) ingreſſus fuiſſet, ex præſcripto ipſius Ordinis in abſtinentijs, vel ieiunijs, aut interioribus indumentis, ſubire ſolent; inter quæ ſint etiam aliqua,quę quotidie ſacere teneatur;ad eum finem &c.

Poteſt etiam peti, & concedi eodem modo commutatio hæc, pro Oratore qninquagenario,ſeù ſexagenario,ac valetudinario, vt dictum eſt ſupra pro Oratore laico: & quoad ætatem, notandum eſt, quod conſultus fel. record. Gregorius XIII. per D. Regentem Sacræ Pœnitentiariæ,ſuper commutatione voti Religionis, ob ætatem quinquaginta annorum,conceſſit,vt illa ætas,etiam ſola,abſque eo,quod aliàs apponatur clauſula, quod non poſſit ſufferre onera ipſius Religionis,propter debilem complexionem, ſufficiat ad commutationem voti,& ita ſeruatur.

Decimusquartus caſus,Cum quis iam ſuſceperit habitum Religionis, ac poſtmodum, ob ſuperuenientem infirmitatem,& debilem complexionem, illum dimiſit; nam, etiam tunc committitur Confeſſario,vt ſi Orator,neque expreſsã, neque tacitam profeſſionem, emiſerit, necnon eundem, adeo debilis complexionis eſſe, vt propterea Religionis onera ſufferre non poſſit; neque de proximo ita conualeſcat, vt Religioni aptus eſſe queat,repererit, eundem Oratorem à mutatione propoſiti obſoluat &c.

Decimus quintus caſus, cum quis vouerit ingredi Monaſticam Religionem, petatque ſibi commutari votum,vt aliam Religionem ingrediatur;tũc enim conceditur abſolutio à mutatione propoſiti,ſi ſic Confeſſori videbitur, ſibique votum prædictum,ad hoc tantùm,vt dictam Religionem,puta fratrum Prędicarorum,vel aliam,loco alicuius Monaſticæ,quam vouit,ingredi valeat,commutet.

Cum verò contingit hæſitari de emiſſi voti huiuſmodi validitate, declaratoriæ litteræ ſuper hoc peti conſueuerunt, pariter Confeſſario dirigendæ, veluti, cum Orator poſt emiſſum votum prædictum, ſiuè ante ingreſſum Religionis, ſiuè ante emiſſam profeſſionem, ob ſuperueniẽtes
11 infirmitates, de conſilio medicorum, redditur inhabilis ad onera ipſius Religionis; nam eo caſu, mandatur eidem Confeſſario,vt,audita confeſſione, ipſum Oratorem, voto præfato ſatisfeciſſe nunciet, & declaret in foro conſcientię tantùm:necnon eundem attentius hortetur, vt inclinationem, quam aliàs ad Religionem habuit, non contemnat, ſed Deum deuotè precetur, vt ipſius mentem ad vitæ ſtatum dirigat,in quo melius illi ſeruire valeat,& nihilominus,eam,vitę ſuæ, rationem, per exercitationem operum Religionis,inſtituat,qua ab eius propoſito non temerè, nec longè receſſiſſe dignoſcat, habito deſuper Doctorum conſilio.

12 Datur adhuc commutatio voti in pœnam,veluti,cum quis v. g. à carnali conuerſatione alicuius mulieris, cupiens abſtinere, ſi amplius ad illam carnalem habeat acceſſum, vouerit ingredi Religionem; & nihilominus, poſtmodum ad eandem mulierem, eundem habuerit acceſſum. Committitur enim Confeſſario, quatenus,Oratorem,à tranſgreſſione huiuſmodi abſoluat;iniuncta ei pęnitentia ſalutari; ſibique obligationem intrandi Religionem, dummodo vitam cœlibem ducat,in frequentiam Sacramentalis confeſſionis &c. diſpenſando commutet, quoad præterita, & in foro conſcientiæ tantum &c. Ita quod nihil ſibi conceſſum intelligat, quominus contra votum acturus, & eandem pœnam incurſurus ſit, quoties idem admiſerit in futurum,ſi ita ſe, cum vouit,obligare intendit: firmo tamen remanente ipſo voto, ſub eadem pœna.

Quod ſi fortè ſe obligauerit ad pęnam pecuniariam, in caſu tranſgreſſionis,puta; vltra certam ſummam,de cœtero non ludere,ſub pęna ſoluendi pro qualibet vice,tot ducatos alicui loco pio,ac poſtmodum,etiam tranſgreſſus ſit votum, ludendo; datur modo prædicto, abſolutio ab hac tranſgreſſione,firmo remanente voto ſub eadem pœna, & idem Confeſſarius quoad pręteritas pœnas, iam incurſas, ſic moderetur,& reducat, vt pro omnibus (quotquot illæ ſint) vicibus, quibus contra votum,ludendo venir,loco prędicto, ſummam tot ducatorum tantùm ſoluere teneatur;quam,cum ſemel,effectu ipſo,ſoluerit,pœnis hactenus, occaſione præfata,incurſis,integrè ſatisfactum fore decernat in foro conſcientiæ tantùm. Per hoc tamen nequaquam ſibi permiſſum intelligat, vſque ad dictam ſummã, vel aliam,ludere;ſed de offenſa, quæ Deo inde fit,ipſum moneat, & ab eo talem propoſitum exigar circa hoc, quod ad ſanctum Pœnitentiæ Sacramentum accedenti,conuenit.

Quia

Quia verò, vt plurimum contingit,
vota ipſa,ex legitima cauſa,non ita com-
modè adimpleri poſſe;ac propterea, ne
vouentes,ſcrupulis agitentur, ipſis con-
13 ſueuit concedi prorogatio ad illa im-
plenda;quæ tamē,abſq;cauſa,nullo modo
conceditur; ex quo tenentur cum pri-
mum poterunt, adimplere, iuxta illud
Deutoron.23,ibi, *cum votum voueris Deo tuo,nō tardabis reddere,quia requiret illud Dominus Deus tuus, & ſi moratus fueris, reputabitur tibi peccatum*: ac inſuper;quia melius eſt viam Domini non agnoſcere, quàm agnitam deſerere,*cap.vt quidem,de apoſt.* Vota enim reddenda ſunt cum celeritate,ac cum perfecta ſolutione,& cum recta diſcretione, *Borgaſ. de irregul. p.6. tit. de voto &c. num.* 157. *ad num.* 163. qui,*num.* 166. ſubdit, quod vouens Religionem, non expreſſo tempore,debet intrare quàm citius commodè poterit; aliàs peccat ex mora; Vndè, notoria praxi receptum eſt, vt cum vouens non valeat votum,intra debitum tempus, adimplere, debet per eum, ad illud adimplendum,peti dilatio,quæ ſibi, ex ſequentibus, alijſque ſimilibus cauſis,conceditur,vt ipſa praxis docet, &

Primò,Cum vouens, habet parentes, filios,& filias,aut ſorores,vel neptes pauperes,tunc enim ſibi conceditur dilatio, quæ committitur Confeſſario,vt ſi re diligenter diſcuſſa, Oratoris parentes, aut alios ex ſupradictis, in ſtatu neceſſitatis eſſe, eiſque aliter,quàm opera,& auxilio ipſius Oratoris, honeſtè ſubueniri non poſſe,repererit; conſideratis diligenter, quæ circa ſtatum, & continentiam Oratoris, ipſe Confeſſarius viderit conſideranda, & circa illa,per opportuna monita, & conſilia,ac aliàs diligenter prouiſo, ne ſub alienæ neceſſitatis prætextu,in periculo propriæ ſalutis maneat; eundem Oratorem (ſi votum emiſerit Religionis) ſic in ſæculo, durantibus neceſſitatibus ſupradictorum tantum,remanere poſſe, declaret; dummodò eiſdem cum effectu proſit, & interim vitam cœlibem ducat; ac aliqua Religionis,ab ipſo Confeſſore iniungenda quotidie faciat, ad eum finem, vt ea adimplens, meminiſſe ſemper poſſit obligationis, qua huiuſmodi voto adſtringitur; prout ſecundum Deum &c. Ipſumque poſtmodum,ad eiuſdem voti obſeruantiam, neceſſitatibus ſupradictis ceſſantibus,teneri, admoneat.

Secùndo, Cum fortè, vouens habeat filiam nubilem,ad effectum illam nubendi, conceditur,vt ille poſſit in ſæculo remanere,donec ipſam filiam nuptui tradiderit; dummodo interim vitam cœlibem ducat.

Tertio, Cum quis vouerit caſtitatem, conceditur ex ſimili cauſa,ſibi dilatio,eo modo,quo ſupra dictum eſt: & additur, quod circa votum caſtitatis, ab eo emiſſum, nihil ſibi commutatum,aut conceſſum intelligat &c.

Quartò. Cum quis vouerit viſitare Sepulchrum Dominicum,& propter bella, & tumultus non ſperat huiuſmodi votum commodè adimplere poſſe, & tempus intra quod tenebatur adimplere, effluxerit; tunc enim,præter abſolutionem ab illius tranſgreſſione, conceditur dilatio, quouſque tempora quieta fuerint; & cum conditionibus ſupra enarratis.

Quod ſi votum huiuſmodi,ob aliquam cauſam legitimam, puta ingraueſcentem ætatem, adimplere Orator nequiuerit, datur ſibi commutatio, quæ ſimiliter committitur Confeſſario, vt ſi propter ætatem huiuſmodi, ipſum, laborem itineris ferre non poſſe, repererit,à negligentia,ſi per illum factum eſt, vt tandiù diſtulerit voto ſatisfacere,abſoluat;iniuncta pœnitentia ſalutari; ſibiq; votum prędictum,in alia pęnitentiæ,& pietatis opera commutet.

Quinto,Cum quis,antequàm Religionem ingrediatur,cupiat perficere curſum ſtudiorum; nam ſibi pariter indulgetur, vt quouſq; in aliquo Collegio, vel honeſto loco,Theologiæ curſum finiuerit, dilatio ſibi concedatur;dummodo vitam cœlibem ducat; quodque Confeſſarius teneatur eum admonere,vt ille ſciat,ſe ad eiuſdem uoti obſeruantiam teneri, prædicto ſtudio Theologiæ finito.

14 Et ſic habes,quod nunquam denegatur dilatio ad præmiſſa, ſi cauſa legitima interuenerit: ſic etiam in quibuſcunque caſibus, in quibus aliquod infra præſtitutum tempus commodè fieri non poteſt, nam illud dicitur fieri non poſſe, quod commodè fieri non poteſt,*vulg.iur.*

Quarè,benè norunt Curiales, quod in quacunque præfinitione temporis, ſiuè à iure,ſiuè ab homine, eo elapſo, prorogari illud conſueuit, quatenus ſicut dictum eſt, ipſa cauſa adſit; & pręcipuè in materia voti, in quo ſemper conſideratur, an Orator habeat cauſam redimendi, ſeù commutandi, temporalem,vel perpetuam;nā in primo caſu, da-

tur dilatio; in ſecundo autem, redemptio; quod patet *in cap. ſuper his, §. vnde credimus, 104. 111.* & ob id, ſi fuerit Orator impeditus impedimento temporali, expectandus erit, quouſque impedimentum ceſſauerit: quod quidem vendicat ſibi locum, etiam ſi per fortuitos caſus id acciderit; quia adhuc, cum poterit, adimplere tenetur, *gloſ. in d. cap. quod ſuper his, in verbo, dilatio*; ſicut etiam videmus, quod cum quis pro violenta manuum iniectione in clericum, eſt vinculo excommunicationis adſtrictus; ac propterea ad Summum Pontificem, ſe tenetur præſentare; ſi habet capitales inimicitias, vel alias iuſtas excuſationes, quibus ab itinere rationabiliter excuſetur, ita quod ſine periculo Apoſtolico ſe nequeat conſpectui præſentare, licet Diæceſano Epiſcopo, recepto iuramento, ſecundum morem Eccleſiæ, ſibi abſolutionis gratiam impartiri; eſt tamē illi ſub iuramenti debito, iniungendum, vt quam citius opportunitatem habuerit, Romanum Pontificem adeat, mandatum Apoſtolicum, ſuſcepturus, vt ait *tex. in cap. de cætero, de ſent. excom.* & ita paſſim practicatur.

Et hic, circa hanc praxim, obiter nota, quod quotieſcumque quis ob violentam manuum iniectionem in clericum, vel ob aliud delictum, tenetur accedere ad Vrbem, non ita paſſim eximitur ab hoc acceſſu, niſi habuerit perpetuum, vel temporale impedimentum, vt ſupra dictum eſt; pro quo etiam dilatio ad accedendum concedi ſolet, & iuxta ſtylum, tam Sacræ Pœnitentiariæ, quam Datariæ Apoſtolicæ, illi regulariter excuſantur, qui impedimentis infraſcriptis laborant, videlicet.

Primò, quando quis eſt in periculo mortis, *cap. ſi quis ſuadente, ibi, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentatur, vt eius mandatum recipiat. 17. q. 4.* quod quidem periculum, non ſolùm eſt intelligendum de infirmitate, verùm etiam, cū fuerit in quocumq; periculo, morti vicino, veluti, ſi timeat hoſtes, prędonem, vel crudelitatem potentis, vel ſi ſit nauigaturus, aut aliàs per loca periculosè incedere debeat, vel ſeniò cōſectus ſit, *Hoſtien. in ſum. lib. 5. de ſent. excom. §. ſuper illo, verſ. Secunda regula, num. 4.* Et ſi morte prǽuentus, non erit abſolutus, ſi tamen in eo apparuerint ſigna contritionis; nec per eum ſteterit, quominus abſolueretur, poterit abſolui poſt mortem ab eo tantùm, qui illum poterat abſoluere uiuum; & propterea, ſi abſolutio fuerit Sedi Apoſtolicæ reſeruata, & neceſſario debeat recurri ad Summum Pontificem, aut illius Sacram Pęnitentiariam, porrigenda erit ſupplicatio, quæ (ſi factum tale ſit) contineat omnia, quæ oſtendant mortuum petijſſe abſolutionem; vnde formabitur ipſa ſupplicatio, ac porrigenda erit prò parte alicuius conſanguinei ipſius defuncti, vel alterius cuiuſuis, tenoris ſequentis, videlicet.

16 BEatiſſime Pater. *Exponitur humiliter S. V. pro parte deuoti illius Oratoris* M. *diœceſis* N. *Quod cum quondam A. eius filius, ex cauſa honoris (vel alia cauſa) quendam* B. *Clericum, ſeu presbyterum interfeciſſet, ac propterea excommunicationem incurriſſet; vt euaderet manus Curiæ, ſe dedit in fugam; cumque prędictus* B. *à nonnullis ſuis inimicis eſſet repertus, ab illis occiſus fuit: ſed cum ſibi prius mortem imminere, cognoſceret, ſingulari ſtudio, vt ei Confeſſor ſuppeditaretur, petiit; nonnulliſq; ſpectantibus, ſuos omnes exceſſus, ac præſertim presbytericidium, ſeu clericicidium huiuſmodi, deteſtari, veniamque à Deo deſuper precari cępit: Confeſſoris tamen copia, nondum habita, ex hac luce migrauit; ac propterea, illius corpus extra locum Sacrum, ſepultū fuit. Cū autem, Pater Sancte, dictus* B. *cum multis pęnitentiæ ſignis, extremū vitæ diē obierit; idcirco dictus Orator, prędicti filij ſui, animæ immenſis Eccleſię theſauris, ſubueniri poſſe, deſiderans, Supplicat humiliter eidē E. S. V. dictus Orator quatenus Ordinario loci, ſiue eius Vicario, in ſpiritualibus generali, facultatem, prædictam animam à prędicto excommunicationis vinculo, abſoluendi; vtque premiſſis non obſtantibus, prędicti* B. *animam per viam, & modum ſuffragij, ab excommunicationis, alijſque ſententijs, cenſuris, & pęnis Eccleſiaſticis, quas propter præmiſſa quomodolibet incurrit, abſoluere, & totaliter liberare, dictaſque pęnas ei remittere, & condonare valeat, concedere, & indulgere digneminì de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis &c.*

Quam

Quam quidem formulam, formaui, ex aliquibus verbis contentis in *cap. à nobis, 2. de ſenten. excom.* vbi de hac materia agitur, & fuit in Dataria Apoſtolica approbata, & admiſſa: & abſolutio ſic obtenta ſufficit, & prodeſt, vt in loco ſacro ſepeliatur, ac ſpecialiter pro eo oretur, ac miſſæ, & ſuffragia celebrentur, *Sayr. de cenſ. lib. 3. cap. 28. num. 17.*

Et in calce prædictæ ſupplicationis, ſolet quandoque addi per Officiales, vt hæredes defuncti ſatisfaciant in eo, in quo tenentur hæredibus occiſi, iuxta diſpoſita in *d. cap. à nobis, §. fin. ibi, hæredes quoque ipſius ad ſatisfaciendum pro ipſo, & ſi monitione præmiſſa, noluerint, per diſtrictio nem Eccleſiaſticam compellantur*: nam clarum eſt, quod hæredes tenentur ex delicto defuncti; licet ad eos nihil peruenerit, *gloſ. in d. cap. à nobis, in verbo, hæredis*, vbi ſubdit, quod cum iſte pęnituerit, & contritus fuerit, quantum in ſe fuit, ſatisfecit, & per eum non ſtetit; unde hæredes tenentur ſatisfacere.

Per ipſam verò Sacram Pęnitentiariam committi hæc abſolutio conſuenit alicui Cōfeſſario, quatenus, ſi de ipſius defuncti, dum viueret, pęnitentia, per euidentia ſigna, conſtiterit, eidem defuncto abſolutionis beneficium, ad ſupradictum effectum, impendat. Ita tamen, vt eiuſdem defuncti, ſiuè pater, ſiuè alij conſanguinei, parti offenſæ, & alijs, quibus forſan occaſione narratorum, defunctus tenebatur, ſatisfacere omnino teneantur, in foro conſcientiæ tantum.

Modus autem impertiendi huiuſmodi abſolutionem, talis eſt, videlicet, Si corpus nondum ſepultum fuerit uerberetur, & abſoluatur, vt infra: deinde abſolutus, in loco ſacro ſepeliatur. Si ſepultum fuerit in loco. prophano, exhumabitur, & eodem modo verberabitur: & poſt abſolutionem, in loco ſacro ſepeliatur. Si autem commodè exhumari non poteſt, locus ſepulturæ uerberetur, & poſtea abſoluatur. Si uerò ſit in loco ſacro ſepultus, non exhumabitur, ſed verberabitur ſepulchrum: & dum corpus, ſiuè ſepulchrum Sacerdos verberat, dicat Antiphonam, *Exultabunt Domino oſſa humiliata, Pſalm. Miſerere mei* Deus *&c.* & deinde abſoluatur dicendo, *Auctoritate mihi conceſſa. Ego te abſoluo à vinculo excommunicationis, quam incurriſti, vel incurriſſe, declaratus es, propter tale factū, & reſtituo te communioni fidelium,* In nomine patris *&c.* Deinde dicatur *pſalm. De profundis &c. Requiem æternam &c. Kyrie eleyſon, &c. Pater noſter &c. A porta inferi, &c. Oremus. Da quæſumus Domine animæ famuli tui, quam excommunicationis ſententia conſtrinxerat, refrigerij ſedem, quietis beatudinem, & ſuperni luminis claritatem. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.* vt in Rituali Romano, *tit. de Sacram pænit.*

Secundo, mulieres, quæ excuſantur, abſque aliqua diſtinctione, nempè, an ſint fortes, debiles, viduæ, maritatæ, diuites. pąuperes; nam, ſiuè leuiter, ſiue mediocriter, ſeù enormiter percuſſerint, poſſunt ab Ordinario abſolui; quia cum tales vagari non debeant; & iura, quæ id ſtatuerunt in *cap. mulieres, cap. quamuis, & cap. ea noſcitur, de ſent. excom.* nullam appoſuerint diſtinctionem, ſimpliciter eas à tali acceſſu eximunt.

Tertiò, Cum quis habeat inimicitias capitales, & ob id non valeat ad Vrbem tutò accedere, ſine ipſius vitæ periculo, *tex. in d. cap. de cætero, ibi ſi habens capitales inimicitias, vel alias iuſtas excuſationes, quibus ab itinere rationabiliter excuſetur, ita quod ſine periculo, apoſtolico, ſe nequeat conſpectui, præſentare:* Quod quidem intelligendum eſt, etiam ſi propria culpa contraxerit huiuſmodi inimicitias, per *tex. in l. nec timore, ff. quod met. cauſ.* Id tamen pendet ex arbitrio Ordinarij, an ſcilicet iſte poſſit adire Papam, vel ne, *l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig.* *id. Sayr. d. cap. 28. num. 19.*

Quartò, Impuberes, *c. 1. ibi, non ſunt ad Apoſtolicam Sedem mittendi, quia eos ætas excuſat, de ſent. excom.* & hoc intelligas, ſiuè antè, ſiuè poſt pubertatem; nam iſti non tenentur Sedem Apoſtolicam adire, quia beneficium, ſemel indultum minori; ex quo cæpit habere locum, non extinguitur per ſuperuenientiam maioris ætatis, *id. Sayr. num. 20.*

Quinto. Nobiles, nempè ij, qui non poſſunt terras ſuas, ſine maximo periculo relinquere; ac viri delicati, qui labores in itinere ſuſtinere nequeunt; ſed circa hoc, ad Ordinariū videre pertinet, an iſti ſint adeo delicati, vt nòn poſſint ad Vrbem perſonaliter accedere.

Sextò, Pauperes, ac etiam artifices; quia eius arte, iter agendo, vti nequeunt, & non poſſunt viuere, & tanta debet paupertate laborare, quod ad Curiam Romanam ire non poſſint: quod quidem eſt allegandum in ſupplici libello; & poſtea probandum, & verificandum coram Or-

dinario;cui abſolutio committitur, *gloſ. in cap. ea noſcitur, in verbo, pauperes, de ſent. excom.* & infra dicetur. Ratio enim eſt, quia, ſi verè ita ſit pauper, non tenetur mendicare, eundo ad Vrbem pro impetranda abſolutione; niſi forſan iſte eſſet mendicus; quia tunc, etiam mendicando, debet illuc accedere, *id. Sayr. num. 23.* vbi intelligit, ſi robuſtus ſit, ad eundum; & niſi mendicando, ſibi, & vxori prouidere debet, & iter agendo, id præſtare nequeat. Secùs ſi poterit ire, & nihilominus mendicando, ſibi, & ſuis prouidere poſſit, ſicut in loco manſionis; quodque totum id, etiam arbitrio iudicis committitur.

Septimò, Infirmi, Valetudinarij, ſeù quacumq; corporis impotentia impediti, ſiuè infirmitas ſit incurabilis, ſiuè periculoſa, vel longus morbus, vel etiam temporalis, propter quem, ex itinere timeatur acceleratio mortis, *tex. in c. quod de his, eod. tit. ibi, aut infirmitate, vel ſenectute tanta grauatur, quod ad Eccleſiam Romanam laborem ſubire non valeat, veniendi.* Et idem dicendum eſſe, tradunt *DD.* ſi non immineat periculum mortis, puta in febre, tertiana, quartana, vel podagra.

Verùm, quia impedimentum Infirmitatis aliquando computatur inter impedimenta temporalia, propterea conſueuit Sacra Pœnitentiaria addere in litteris abſolutionis, quod ſi conualuerint, ad Vrbem perſonaliter accedant; ac propterea datur abſolutio, cum reincidentia in forma ſolita, ſecundum *d. gloſ. in d. cap. ea noſcitur, in verbo, valetudinarij.*

Octauò, Senes, quamuis ſint fortes, & robuſti ad ambulandum, & licèt ille dicatur ſenex, qui maior eſt ſeptuaginta annis, vt habetur in *l. 1. C. qui ætate*, nihilominus, quoad caſum noſtrum, tales dicuntur, qui ratione ætatis, iudicio Ordinarij, non ſine illius vitæ diſcrimine, poſſunt ad Vrbem accedere; quod etiam animaduertere debet, vt quãuis quis fortis, & robuſtus videatur, tamen periculosè accederet ad ipſam Vrbem, *id. Sayr. num. 25.*

Nonò, Qui alienæ poteſtati ſubſunt, ita vt non ſint ſui iuris, puta ſerui, ac filijfamilias; & quoad ſeruos, ita intelligendum eſt, vt non poſſint illi euadere hanc pœnam, ſi illorum Domini allegent, quod nolunt carere ſeruis ſuis, propter iter faciendum ad Vrbem; quia, vt dicit *tex. in cap. relatum, de ſent. excom.* eluderetur ita Sedes Apoſtolica, vbi Papa mandat Ordinario, vt eos venire compellat ad ipſam Sedem; cum plus ſit Deo, quàm homini deferendum; niſi hoc fuerint in fraudem, vt ſubtrahant ſe obſeqnio Dominorum &c.

Decimo, Membris debilitati, ſeù deſtituti, vt ſunt cœci, claudi, & alij, alijs membris impediti, *d. c. ea noſcitur.*

Vndecimò, Habentes curam animarum; cum timeant eas, ob eorum abſentiam, damnum notabile accepturas; niſi tamen, idoneum Vicariũ conſtituere poſſint, *Nauar. in ſuo manuali, c. 27. num. 90.*

Duodecimo. Qui vxorem, & filios ob acceſſum ad Vrbem, in magna neceſſitate reliuqueret, *id. Nauar. vbi ſupra;* Quæ quidem impedimenta, adeò ſufficientia ſunt, & admittuntur, vt illi, qui impedimentis huiuſmodi laborant, non tenentur, neque alios, eorum loco, ad Vrbem mittere; quia ius, illos ad hoc non obligat, ſed ſolum præcipit, vt vadant, quatenus poſſint. *id. Sayr. num. 38.*

Nec ſupradictis, qui huiuſmodi laborant impedimentis, erit iniungendum, vt quandò poterunt, ad Vrbem accedant; quia, cũ excuſentur ob perpetuum impedimentum, quod habent, nunquam poſſunt ipſam Vrbem adire, nam talis iniunctio, vt ait *id. Sayr. num. 34.* eſſet vana, & ridiculoſa.

Sanè, quodlibet ex prædictis impedimentis, erit plenè probandum coram Ordinario, cui litteræ abſolutionis diriguntur; præſertim ab ipſa Sacra Pœnitentiaria, vbi in dies recurritur; prout etiam recurrendum eſt in caſibus; in quibus dubitatur, an Orator poſſit abſolui ab Epiſcopo; ſicut ipſa praxis docet; ac propterea in ipſis litteris apponitur non ſolum clauſula, *ſi eſt ita*, verum etiam, ſi *tibi videbitur* vel *quatenus tibi videatur*, nam, ſi de allegato impedimento non conſtaret, nulla erit abſolutio, quatenus ipſe Orator, vigore dictarum litterarum abſolueretur; cum decretum ex falſa cauſa, ſit nullum, *l. ſed & ſi præſes. C. de præd. minor Alex. conſ. 69. nu. 3 lib. 8.*

17 Impedimenta autem temporalia, quæ ad præmiſſa allegari, & admitti conſueuerunt; quibus ceſſantibus, tenentur Oratores accedere ad Vrbem, hæc ſunt in praxi recepta, quæ ſequuntur, videlicet.

Primũ, quamui ſupra dixerimus, perpetuò, excuſari ab acceſſu ad Vrbẽ, eos, qui habent inimicitias capitales, tamen hoc

hoc impedimentum aliquando habetur pro temporali ab ipſa Sacra Pœnitentiaria; quæ propterea mandat, Oratores ad Vrbem accedere, cum primum tutò poterunt, vt etiam in infraſcriptis caſibus.

Secundum, Cũ Orator reperiatur carceribus mancipatus; nam carceres iuſtum præſtant impedimentum, *Bart. in l. 2. in fin. ff. de in ius vocan. et in l. 2. ff. de cuſto. reo. Alex. poſt Imol. in l. quæſitum, nu. 6. ff. de re iud. & conſ. 84. num. 6. lib. 3.* & in propoſito intelligas de carceribus ad tempus, non autem perpetuis; quia tunc ſatis excuſatur ab hoc acceſſu.

Tertium, Idem erit, ſi reperiatur cum aliqua fideiuſſione, de non diſcedendo ab aliquo loco, ſub aliqua pœna; nec huiuſmodi impedimentum affectetur, puta non ſatisfaciendo, cum poſſit per alium fideiuſſorem; quia, cum id non poſſit, excuſatur, præcedenti diligentia circa illius remotionem, *Dec. conſ. 677. nu. 4.*

Quartum, Cum ob æſtiuos calores, non poteſt accedere ad Vrbem, quia, vltra incommoda, quę ſentiret, non ſine diſcrimine vitæ, id peragere poſſet, etiam ob aeris mutationem, aut illius intemperiem, quia ab huiuſmodi acceſſu excuſatur, ſicut ille qui citatus, non poteſt ob eandem cauſam comparere, *gloſ. in cap. communis, 23. diſt. Bart. in l. recuſare, §. ſi quis alio, ff. ad Trebell.* Eodem modo, peſtis præbet deſuper iuſtiſſimã cauſam, *Roman. conſ. 63. num. 2. Roland. à Valle, conſ. 81. nu. 33. lib. 1.* & tunc Oratori præſcribitur tempus ad accedendum ad ipſam Vrbem, nempè, vt vadat per totum menſem Octobris, quatenus ob æſtiuos calores, ſi verò ob peſtem, quando tutè poterit.

Quintum, Qui ob aliquã cauſam, exules, ſeù relegati ſunt, & neque ad Vrbem, neque ad Ordinarium, ſine aliquo periculo accedere poſſunt, *Crauet. conſ. 49. nu. 1. DD. in l. interpoſitas, C. de tranſac.*

Aliaque inſuper adeſſe poterunt impedimenta temporalia, quæ facilè poſſent per Papam, ſiuè illius Pœnitentiariam admitti. Et quamuis primodicta impedimenta admittantur regulariter tanquã perpetua, negari tamen non poteſt, quin aliquando, aliqua ipſorum militent tanquam temporalia; prout eidem Sacrę Pęnitentiariæ viſum fuerit; & cum talia ſint, ſemper datur abſolutio, cum reincidentia, vt ſupra dictum eſt; & in fine dictarum litterarum apponitur hoc decretum, *Vt ſi Orator ſatisfacere, sui tenetur, ac ſententiæ Ordinarij ſuper præmiſſis latæ, ſeù ferendæ, parere, & ad Vrbem, cum primùm poterit, venire contempſerit, in eandem excommunicationis ſententiam relabatur eo ipſò.* Supradicta tamen verba, *cum primùm poterit, ad Vrbem veniat*, ceſſant, vbi impedimenta erunt perpetua, vt ex præmiſſis patet.

Quando verò, propter præmiſſa, Orator tenetur omnino accedere ad Vrbem, abſque eo, quod illi concedatur dilatio ad accedendum, ait *Sayr. d. cap. 28. num. 39.* quod ſufficit, vt impedimentum hoc, tanto tempore duntaxat duret, quantum eſt neceſſarium à diſceſſu loci, in quo eſt abſoluendus, ad appulſum loci, in quo manet Papa, vel Legatus, *ex Nauar. d. nu. 90.* nam etiam Legatus à latere abſoluit ab excommunicatione, quæ incurritur, ob violentam manuum iniectionem, & in alijs caſibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, *tex. eſt in cap. ad eminentiam, de ſent. excom. gloſ. in cap. authoritate, §. inhibemus, de priuileg.* quã quidem facultatem habet, etiã ſi iniuria ſit atrox, & læſio enormis, *DD. in d. cap. ad eminentiam, Gamb. de off. & pot. leg. lib. 8. tit. de poteſt. leg. in abſoluendo ab excommunicatione, nu. 1. & 2.* prætèrquam in caſibus, inibi expreſſis.

Iſti enim, qui non ſunt impediti, vel ali-
19 quo impedimento temporali ceſſante, tenentur ad Vrbem accedere, non poſſunt abſque cauſa differre acceſſum huiuſmodi; nam tenentur quamprimum poterunt accedere, aliàs incidunt in eandem excommunicationẽ; quod ſatis docet *tex. in cap. cot. qui, de ſſten. excom. in 6.* his verbis, *ſi ceſſante poſtea periculo, vel impedimento huiuſmodi, ſe illi à quo, his ceſſantibus, abſolui debebant, quam citò commodè poterint, contempſerint præſentare, mandatum ipſius ſuper illis, pro quibus excommunicati fuerint, humiliter recepturi, & ſatisfacturi, prout iuſtitia ſuadebit, decernimus, ne ſic cenſuræ illudant Eccleſiaſtica, in eandem ſententiam recidere ipſo iure.*

20 Sicque, cum iſti fuerint in mora culpabili ad arripiendum hoc iter, incurrunt excommunicationem, *Io. Andr. in Clem. ſi quis ſuadente, in gloſ. verbo, quam cito*, vbi dicit, quod excuſationes, abſoluendi, non facilè admittuntur; quia non eſt ei credendum circa hoc; ſed totum id manet in arbitrio Iudicis; quia aliàs, eſſet abſolutus ex friuolis excuſationibus frigoris, & caloris, & his ſimilibus; & ſic Conſtitutionem eluderet; ſubdens ibi, quod non obſtat, quod de occulta-

re

re, & de animæ periculo qu*ę*ritur, & ſic
ſibi credendum;nam id verum eſt in foro
pœnitentiali, & quoad vinculum occultè
contrahendum. Vndè,ex quo ipſe Iudex
ſcientiam habet de mora, ſcire debet, eũ
eſſe excommunicatum; ſed tamen non
denuntiabit,niſi prius,eo vocato,per con-
iecturas viderit, illum eſſe moroſum, co-
gnitione ſuper hoc, ſummariè præmiſſa.
Verum eſt, quod ipſe Iudex conſtituendo
Oratori,tempus ad accedendum, debet
conſiderare omnes qualitates,& circum-
ſtantias circa hoc;quia,cum tempus hoc
non reperiatur in iure præcisè expreſſum,
21 remittitur ipſius Iudicis arbitrio, iux-
tà vulgatam *l. 1. ff. de iur. delib* Dec.*in*
cap. Sed, num. 9. de reſcrip. quo caſu ſuffi-
cit ipſi Iudici,vt talis Orator non ſit in
negligentia,& fraude,*id.Sayr. d. num.* 39.
in fin.

Nec in propoſito,eſt omittendum circa
hanc eandem praxim,quod quamuis lit-
teræ huiuſmodi abſolutionis per Sacram
Pœnitentiariam regulariter committan-
tur Ordinario Oratoris, ſiuè eius Vicario
in ſpiritualibus generali, nihilominus, ſi
32 delictum fuerit occultum,conſueuit illas
committi Diſcreto viro Confeſſori &c.
qui eum abſoluat, addita clauſula, *Quod*
ſi detegi contigerit, ipſum Oratorem, præ-
miſſa commiſiſſe; ac ipſe, ſententia, ſiuè ordina-
tione Ordinarij, ſuper præmiſſis lata, ſeù fe-
renda, parere contempſerit, in dictam
excommunicationis ſententiam relabatur
eo ipſo.

Quod ſi aliquando contingat,delictum
23 eſſe publicum, Oratorem verò ob ali-
quam ex ſupradictis cauſis,non poſſe,ne-
que ad Vrbem,neque, ad ſuum Ordina-
rium accedere, ne diù excommunicatus
remaneat,dirigi conſueuerunt, nihilomi-
nus litteræ huiuſmodi, etiam proprio
Ordinario,ſeù eius Vicario,in cuius diœ-
ceſi ipſe Orator deliquit; vt ſi ſibi ſic vi-
ſum fuerit,per ſe,ſeù per vnum Confeſſo-
rem, ad Sacramentales Confeſſiones au-
diendas, approbatum, ab eo ad hoc ſpe-
cialiter deputandum, audita tamen per
ipſum,Oratoris Sacramentali Confeſſio-
ne, poſtquàm dicto Clerico, ſi nondum
ſatisfecit in eo,in quo tenetur,vel per eum
non ſteterit, quominus arbitrio ipſius
Ordinarij, ſatisfaciat competenter,ipſum
Oratorem abſoluat;cum hoc, vt ad Vr-
bem cum poterit,accedat, cum ſolita re-
incidentia &c. Si verò delictum erit pu-
24 blicum, & nihilominus Orator ob ali-
quod legitimum impedimentum, aut le-
gitimam cauſam,non poſſit ſimiliter, vt
ſupra, accedere; tunc conſueuit ex gra-
tia, committi ſimiliter Confeſſario, per
ipſum Oratorem,vbique locorum, eligẽ-
do, quatenus ipſum,poſtquàm Clerico,
ſeù (ſi presbyterũ occidit) Eccleſiæ,ſi qua
dictus presbyter intitulatus erat,vel pro
illa loci Ordinario,ac etiã hæredibus di-
cti præsbyteri, ſi nondũ ſatisfecit,ſatisfa-
cerit,vel per eũ nõ ſteterit, quominus ar-
bitrio eiuſdẽ Cõfeſſoris, ſatisfaciat com-
petenter,eum abſoluat,iuxtà formam lit-
terarum abſolutionis à presbytericidio
ſupra poſitam: quæ quidem abſolutio
datur etiam cum reincidentia,nempè, vt
niſi ſatisfecerit,vt ſupra, & acceſſerit ad
Vrbem,quamprimùm tutò poterit,in eã-
dem excommunicationis ſententiam re-
labatur eo ipſo: & in fine additur,vt Ora-
tor in loco,vbi eius delictum eſt notum,
non habeat ſe publicè pro abſoluto. Hæc
autem obiter circa id,dixiſſe ſufficiat.

Sed redeundo vnde digreſſi ſumus;
ſicut iam ſupra egimus de commutatio-
ne votorum,eiuſque praxi, non incon-
gruum penitus erit,videre,nunquid,ſicut
Summus Pontifex diſpenſat ſuper votis
prædictis, diſpenſare poſſit ſuper voto
continentiæ,ſacris ordinibus annexo, &
cum effectu detur diſpenſatio? Et quam-
uis non deſint, qui teneant cœlibatum
ſacro ordini, iure diuino, adiunctum
fuiſſe; ac propterea, nulla poteſtate hu-
mana,etiam papali,poſſe diſpenſari;atta-
men contraria opinio verior eſt; cum ex
ſolo præcepto Eccleſiæ, ſit dictis ſacris
ordinibus annexa continentia,per plures
authores,quos ad id congerit, *Barboſ. de*
poteſt. Epiſ. alleg. 5. *num.* 4. qui *nu.* 20. ait,
25 Papam diſpenſare poſſe, vt promoti ad
ordines ſacros, matrimonium contra-
26 hant, ſicut etiam diſpenſare poteſt cum
religioſo profeſſo,vel moniali,ſuper voto
caſtitatis,& continentiæ,vt matrimonium
contrahant. Nec in contrarium circa
hoc adduci poteſt *tex. in cap. cum ad Mo-*
naſterium, de ſtat. regular. per ea ver-
ba, videlicet, *quia abdicatio proprieta-*
tis, ſicut, & cuſtodia caſtitatis adeo eſt anne-
xa regulæ monachali, vt contra eam, nec
Summus Pontifex poſſit licentiam indulge-
re; quandoquidem ſupradicta verba, ac-
cipiẽda ſunt in ſenſu compoſito, ideſt, vt
cum Monacho,manente Monacho, non
poſſit Papa diſpenſare in votis Caſtitatis,
& paupertatis; quia ſunt de eſſentia reli-
gionis:non tamen negat,quin poſſit cum
eo diſpenſare in ſenſu diuiſo, nimirum,
fa-

faciendo de Monacho non Monachum,
& extrahendo eum à religione, *Garc. de benef. p. 7. cap. 11. num. 93.* ex pluribus authoribus, per eum ibi allegatis.

Nec, pro huiuſmodi diſpenſatione de-
27 ſunt exempla. Legimus enim, per Cœleſtinum III. diſpenſatum fuiſſe cum Ramiro Rege Aragonum, vt relictis Religione, & Epiſcopatu, Regnum ſuſciperet, & vxorem duceret; ac cum Conſtantia, filia Rogerij Regis, vt religione deſerta, nuberet Henrico Sexto, Federici Imperatoris filio; necnon Alexandrum VI. diſpenſaſſe cum Cæſare Diacono Cardinali, vt vxorem duceret, filiam Ducis Valentiniani, vt referunt plures authores relatos per *d. Barboſ. d. alleg nu. 24.* Legitur etiam, Alexandrum III. diſpenſaſſe cum quodam Monacho Ordinis Sancti Benedicti Nigrorum, in Monaſterio Sancti Nicolai de Littore, Venetijs, de domo Iuſtiniana, qui in ea ſolus erat, ac cum ipſo, Papa diſpenſauit, vt duceret vxorem, prolemque ſuſciperet; qua poſtmodum ſuſcepta, reuerteretur, ad Monaſterium, qui genuit ſeptem filios vtriuſque ſexus; ac demum factus ſenex, rediit ad Monaſterium; illiuſque vxor monialis effecta eſt, vt legitur in vita Beati Laurentij Iuſtiniani, olim Patriarchæ Veneti, & refert *Burgaſ. de irregul. p. 6. tit. de ſponſ. & matrim. num. 63. verſ Septima, qui poteſt maius.* Necnon Gregorium XIII. diſpenſaſſe cum fratre bonæ mem. Cardinalis Ioyoſæ Galli, Sacerdote profeſſo, & Prouinciali Ordinis Capuccinorum, refert *Barthol. à Sancto Fauſto, in Theſauro Religioſorum, lib. 3. q. 36. à num. 8.* relatus ab eodem *Barboſ. in addit. ad alleg. 15. d. num. 24.*

Ex quibus, ſic in praxim deductis, iam ſatis conſtat Papam poſſe ſuper quolibet voto continentiæ, etiam ſolemnizato, diſpenſare; imò etiam ſine cauſa, vt tenet *Hoſtien. in ſum. de voto, § qualiter* circa finem, ac etiam in *tit. qui Cler. vel vouen. § ſi quis vouenſ. verſ. ſi quis*, & non modo videtur, ipſum Summum Pontificem id facere poſſe de plenitudine poteſtatis, verùm etiam ex mera ſua ordinaria poteſtate, etiam ſine magna cauſa diſpenſare, quod Sacerdos, & Monachus poſſint contrahere matrimonium. Ratio autem eſt, quia contra ipſos, nulla prohibitio de iure diuino reperitur, ſed tantùm id ex Conſtitutione canonica tantummodo vetitum eſt; quo fit, vt ſi Conſtitutio Eccleſię non obſtaret, vel ea non emanaſſet, teneret profectò matrimonium per Sacerdotem, vel Monachum, contractum; quod etiam *not. id. Hoſt. & Abb. in cap. rurſus, qui cler. vel nou. & in cap. meminimus. eod. tit.* vt per *d. Borgaſ. nu. 10. & 11.* vbi ſubdit, quod ſicut Eccleſia, ſua voluntate, ſtatuit, quod tales non poſſint contrahere, & ſi contrahunt, non valeat matrimonium; ita per contrariam voluntatem, poſſet ſtatuere, quod de cætero matrimonia per tales contracta, valeant. Vndè ex pręmiſſis, poteſt Papa ſtatuere, quod omnes presbyteri, monachi, & moniales poſſent contrahere, vt not *id. Hoſt. & Io. Andr. in cap. cum ad Monaſterium, de ſtat. regul.*

28 Iſtæ tamen diſpenſationes, hodie non ita paſſim conceduntur; nam licèt eius ſit reuocare, cuius eſt condere, *l. vlt. C. de legib.* nihilominus, cum Eccleſia, ex magna cauſa id prohibuerit, ita ex magna cauſa debet, poſſe reuocare, *id. Borgoſ. d. num. 11. & per tex. in l. nil eſt tam naturale, ff. de reg. iur.*

29 Sed, nunquid tales, cum, quibus diſpen-
ſatur ad matrimoniũ cõtrahendũ, teneã-
29 tur nihilominus ad horas canonicas re-
citãdas, *Sanch. lib. 8. diſp. d. n. 11* ait teneri, donec matrimonium contrahant; & dum habitum non mutant, ad vtendum hac diſpenſatione; ſecus autem vbi ſæcularẽ habitum aſſumant, & vtantur hac diſpenſatione ad tranſeundum ad nuptias; alia circa hoc, videre poteris apud eundem *Sanch. loc. cit.*

Hic verò, non omnino ſuperfluum exiſtimauimus, circa ea, quæ ad praxim exequendi litteras huiuſmodi commutationis pertinent, illarum clauſulás, ſaltem ſummatim hic explanare. Et

30 Primo, eſt notandum, ſecundum ordinem earundem litterarum; quod Confeſſarius, cui, litterę per ipſam Sacram Pœnitentiariam, diriguntur, cum clauſula, *Audita prius Oratoris Sacramentali confeſſione*, non poteſt excedere formam huiuſmodi commiſſionis; ſed confeſſio iſta debet omninò præmitti; quod elicitur ex ijs, quæ dicit etiam *Sanch. lib. 8. diſp. 34. num. 29.* vbi ait, quod ſi Pontifex, committens has diſpenſationes, vult præmittendam eſſe neceſſariò prædictam Sacramentalem confeſſionem, id claris verbis explicabit; alias enim concedi aliquid pro ſolo foro conſcientiæ, non eſt reſtringere, vt intra confeſſionem exerceatur, & allegat ibi *Emman. Sà. in Summa, verbo, excommunicatio nu. 1.* dicentem, facul-

tatem

tatem habentem abſoluendi, vel diſpenſandi in foro interiori, poſſe id extra confeſſionem exequi, prout etiam nititur rationi *Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.* vbi Epiſcopis conceditur, vt poſſint abſoluere in foro conſcientiæ à quibuſcunque caſibus occultis; & tamen praxis habet, vt extra confeſſionem abſoluant.

Id enim locum habere poterat, tempore quo ipſe *Sanch.* hæc ſcribebat; tūc enim non adijciebatur in his, & ſimilibus litteris, ſupradicta clauſula, *Audita Sacramentali confeſſione*; prout patet ex duabus ſimilibus formulis, quas ſubijcit ipſe *d. diſp. 34. num. 1. & 2.* quæ tamen cæpit adijci tempore fel. record. Pauli V. me eiuſdem Sacræ Pœnitentiariæ Prętorio inſeruiente: quarè hodie non poteſt id in dubium reuocari; attento hodierno ipſius Sacræ Pęnitentiariæ ſtylo, omnibus noto.

Licèt aliud quandoque ea ſeruet, quando videlicet, huiuſmodi litteræ ad inſtantiam ipſius Oratoris, committuntur, non ipſi Confeſſario, ſed proprio Ordinario; tunc enim, ſine dicta clauſula, ipſæ litteræ expediuntur. Quare in propoſito, Confeſſarius, nullam haberet iuriſdictionem, non præmiſſa Sacramentali confeſſione, cum dicta clauſula, *Audita &c.* ponatur in ablatiuo abſoluto, qui in commiſſione tribuit iuriſdictionem ſub conditione, *l. à teſtatore. ff. de condit. & demonſtrat.* ac proinde, benè quidem dicit *id. Sanch. d. num. 29.* quod ſtantibus ſupradictis duabus formulis, & antiquo ſtylo Sacræ Pęnitentiariæ, licet dicta verba importarent abſolutionem Sacramentalem, non tamen probantur per modum conditionis; vt ex illarum tenore conſtat.

Secundo, quod cum pro huiuſmodi voti commutationis cauſa, allegetur incontinentia Oratoris, ob ſtimulos carnis, quos ille ſentit, notandum eſt, non ſufficere quaſcunque carnis tentationes, neque quodcunque periculum lapſus in eas, vt cauſa hæc verificetur; prout, neque ſufficit timor vnius, vel alterius lapſus; ſed exigitur maximum periculum frequentis lapſus, *id. Sanch. d. diſp. 34. nu. 19.* vbi ait, quod illa verba, *continenter viuere poſſe non ſperat*, important habitum viuendi incontinenter; ac proinde periculum vnius, vel alterius lapſus, non præbet iuſtam diſpenſandi cauſam in huiuſmodi votis; licet aliàs dici poſſet, quod ad ſic diſpenſandum, regulariter, pro cauſa ſufficiat, quando vouens verſatur in periculo tranſgrediendi votum; ſi periculum illud oriatur ex ipſius vouentis ſtatu, ex quo difficillimum ſit in tali ſtatu ſeruare huiuſmodi votum, *id. Sanch. diſp. 20. num. 17.*

Tertio, quod Confeſſarius tenetur indagare verificationem cauſæ, ſecundum formam, in literis huiuſmodi commutationis, ſibi traditam, ibi, *ſi ita eſſe, ac per diligentem examinationem, ac poſt monita, & conſilia opportuna &c.* Verum eſt quidē, quod per ipſam clauſulā. *Si eſt ita*, inducūtur cōditio, & cauſa finalis, *Marcheſ. de commiſſ. p. 1. nu. 11. fol. mihi 304.* attamē cętera verba, quæ ſequuntur, uidelicet, *Ac per diligētē examinationē, poſt monita, etc.* vt ait *id. Sanch. d. diſp 34. n. 27.* non importāt formam; adeò, vt, ea non ſeruata, corruat actus, nimirum, vt Orator fruſtretur valore, & effectu ſibi conceſſæ diſpenſationis; iuxtà, ea, quæ tradit *Philoſ. in 7. Metaph. & tex. in. l. ſtipulatio, §, operi, ff. de nou. oper. nunc. l. mulieris, §. 1. ff. de ver. . ſignif.* ſed appoſita ſunt, circa acceſſoria, & accidentalia: nec ipſius commutationis, ſiuè diſpenſationis gratiam reſpiciunt: quarè habemus, quod forma mutata in accidentalibus, ſeù acceſſorijs, non mutatur, ſeù perit ſubſtantia gratiæ; ſicut etiam dicimus, quod modus adiectus ſeruituti, eam non mutat, ſeù deſtruit, *l. ſi fundus, §. ſi res, ff. de pignor.* vndè optime docet *id. Sanch. loc. cit.* per iura ibi per eum allegata, quod ſupradicta verba ſonant, non in conditionem, aut formam, ſed in inſtructionem Confeſſarij, qualiter ſe debeat habere, vt de veritate certior fiat; & ita, me pręſente reſpondit, de hac re conſultus, bo. me. Benedictus Iuſtinianus è Societate Ieſu, Sacræ Pœnitentiarię Apoſtolicæ Cōſultor Theologus, & Rector Pęnitentiariæ S. Petri de Vrbe: cum monita, & conſilia oppottuna, vt in dictis litteris exprimitur, tanquam præparatoria, & præludia, apponantur: quapropter, omnino dicendum eſt, illa non inducere formam, aut conditionem.

Quarto, eidem Confeſſario committitur, quatenus Oratorem à mutatione propoſiti abſoluat. Hic quærit *id. Sanch. dict. diſp. 34. num. 28.* quænam ſit iſta abſolutio à mutatione propoſiti, & qualis pœnitentia veniat propterea iniūgenda; ex quo, cum propoſiti mutatio, ex iuſta cauſa facta, procurando diſpenſationem, omni culpa vacet, nulla abſolutio, ſeù pęnitentia eſt neceſſaria Reſp. tamen *nu. 29.*

ita

ita committi, ſi fortè ea culpa fuit, tranſgrediente, vouente promiſſionem. Et ſi quæras, ad quid commiſſio hæc, Reſp. quia fortè, voti tranſgreſſio poterat eſſe reſeruata in ea diœceſi.

Quinto, quod idem Confeſſarius votum huiuſmodi commutet in frequentiā Sacramentalis confeſſionis peccatorum ſuorum, ſingulis ſcilicet menſibus, ſemel, vel quoties eidem Confeſſario videbitur: quomodo autem id intelligatur, uide eundem *Sanch. d. diſp. 34. nu. 32. cum pluribus ſeqq.*

Sexto, Adijcitur clauſula, quod ſi Orator vxori, cui, virtute huius commutationis, coniungetur, ſuperuixerit, eodem uoto teneatur, vt prius: & ſi matrimonium, abſque noua diſpenſatione contraxerit, ſciat, ſe contra votum egiſſe. Per hæc quidem verba, clarius declaratur, Oratorem ipſum, ex vi huius diſpenſationis, non poſſe, niſi ſemel vxorem ducere; quæ quidem clauſula, licèt non fuiſſet hic appoſita, nihilominus ſubintelligeretur; quia ſecundum iura ſatis vulgata, diſpenſatio hæc, ob illius naturā, intelligitur de prima vice tantum, & non aliàs, *arg. tex. in c. ſi olim, de off. deleg. c. ſuſceptū, de reſcrip. in 6. c. quamuis el. 1. & c. tui de non Sacerdotali, de præb. eod. lib.* 6. & ſic conceſſa ſuper vno matrimonio; & non trahitur ad aliud *cap. fin. 33. q. 2. & cap. ſi autem, & ibi gloſ. 36. q. 2.* eo modo, quo dicimus de diſpenſato ad beneficium Eccleſiaſticum obtinendum, *Tiraquell. in l. boues, §. hoc ſermone, num. 36. de verb. ſign.* vbi plura in propoſito, more ſuo, congerit.

Porrò, iſta obſeruantia, adeò viget, vt etiam in petitione commutationis votorum caſtitatis, & religionis inſimul, ſemper adijciatur, quod commutatio, quoad votum caſtitatis, ſit tantum ad effectum, vt Orator matrimonium legitimè contrahere &c. Et ſi vxori, cui coniungetur, ſuperuixerit, caſtitatem ſeruet, vt potè eodem voto, vt prius obligatus &c. eo modo, quo dictum eſt in formula commutationis voti caſtitatis. Itaque nullus remanet ambigendi locus, an ſcilicet priori matrimonio, vigore huius diſpenſationis, ſoluto, aliud poſſit Orator contrahere, ſicut fortè dubitaretur, quando ſupradicta verba non eſſent in ipſa diſpenſatione, adiecta, ſed ſimpliciter fuiſſet diſpenſatum, vt Orator poſſit matrimonium contrahere, tali voto non obſtante; prout apparet ex quibuſdam antiquis formulis, & tenet *id. Sanch. d. lib. 8. diſp. 31. per tot.*

Et quidem, iſta praxis, iuxtà præmiſſa, nos errare non ſinit. Ita enim ſe habet: vt cum diſpenſatus in voto caſtitatis, qui ob ſtimulos carnis, viuere diffidit continenter; ac proinde in litteris ſuæ commutationis adijciatur dicta clauſula, ſcilicet, quod ſi ſuperuixerit vxori, cui coniungetur, non poſſit aliud inire matrimonium; ſi nihilominus, ipſa priori coniuge, iam defuncta, adhuc durat eadem cauſa incontinentiæ, fit ab eo denuò recurſus ad eandem Sacram Pœnitentiariam, quatenus ſecum diſpenſet ad matrimonium ſecundò contrahendum: & in his poſterioribus litteris, hæc additur clauſula, ſcilicet, *Saluis tamen alioqui cæteris omnibus, quæ illi in priori commutatione iniuncta fuerunt*; nimirum, vt ſecundo matrimonio ſoluto, non poſſit tertiùm contrahere. Vndè, ſtante hac praxi, quæ denotat obſeruantiam prioris commutationis huiuſmodi voti, non poteſt aliquo modo in dubium reuocari, an prior ipſa commutatio intelligatur quoad vnum matrimonium tantummodo contrahendum, vel ne.

Benè tamen adnotare non diſplicuit, quod tam Dataria, quàm Pœnitentiaria Apoſtolica in his, & ſimilibus votorum commutationibus, ſemper diſpenſat, vt matrimonium Orator, ſiuè Oratrix legitimè contrahere poſſit; quare per illam dictionem, *legitimè*, intelligitur de matrimonio, validè contracto, non autem ex aliqua cauſa, nullo: diſpoſitio enim loquens de actu, intelligitur de primo, qui valuit, *per tex. in l. qui per ſalutem, ff. de iureiur. & tex. in l. hæc conditio, in princip. ff. de cond. & demonſtr.* vbi hæc apponitur conditio, ſcilicet, *cum nupſerit*, quæ proinde non adimpletur, nuptijs inutilibus contractis, *Tiraquell. in d. l. boues, limit. 1. per tot.* & idem tenet, & docet *id. Sanch. d. lib. 8. diſp. 31. nu.* 3. vbi ait, quod, quamuis, expreſſis verbis reſtringatur ad vnum tantùm matrimonium diſpenſatio hæc, intelligendum eſt, dummodò illud ſit validum; aliàs enim non extinguitur iſta diſpenſatio in matrimonio nulliter contracto; ex quo illa debet intelligi cum effectu: quinimmò, quod maius eſt, neque diſpenſatio, huiuſmodi euaneſcet primo matrimonio valido, diſſoluto, ante illius conſummationem, puta ob mortem, aut profeſſionem alterius coniugis, aut etiam Pontificis diſpenſatione; cum tali

tali caſu, matrimonium non dicitur perfectè contractum, niſi conſummetur carnali copula: hoc etenim iam patet ex litteris huiuſmodi commutationis; in quibus, illa non conceditur ſimpliciter, & tantummodò ad effectum contrahendi matrimonium; ſed vlterius in illis proceditur, preſertim ſecundum ſtylum Sacræ Pęnitentiariæ; in quibus dicitur, quod Confeſſarius, ipſum votum diſpenſando, commutet, non modò, vt matrimonium ipſum contrahere, licitè, verùm etiam, vt in eo poſtmodum, debitum coniugale exigere, & reddere poſſit; ìdemque docet, etiam ipſe *Sanch. loc. cit. n.* 5. vbi ait, quod ſi matrimoniũ nõ eſt carnali copula conſummatũ, diſpenſatio nõ eſt ſuum ſortita effectum; ex quo, ſola matrimonij cõſummatio repugnat voto.

Quare, ex ante dictis, ſi matrimonium fuerit nulliter contractum, quia nimirum, contra formam Concilij Tridentini, aliorumque ſacrorum Canonum, poterit denuò contrahi, adhibitis ſolemnitatibus de iure requiſitis; quia licèt omiſſio formæ reddat actum nullum, tamen iteratò fieri poteſt cum obſeruatione debitę formæ, *id. Tiraquell. d. limit. 1. nu. 1.* vbi ait, intelligendam eſſe *d. l. bonis, §. hoc sermone*, quando primus actus eſt validus: quam quidem limitationem ita ille declarat *num.* 29. niſi, ſi quis primum actum inutilem, prohibitũ, ſcienter fecerit; tunc etenim non poterit poſtmodum ad ſui commodum, alium actum vtilem facere: & ſimiles caſus, etiam in materia noſtra non ſemel eueniſſe audiuimus; pro cuius rei confirmatione, expreſſus eſt *tex. in l. hac conditio, ff. de cond. t. & demonſtr.* vbi, ſi quis illicitas, ſcienter contraxerit nuptias, non iuuatur per alias nuptias, idem docet *Sanch. d. diſp. 31. nu. 4.* vbi ait, quod, ne ex fraude ſua commodum reportet, diſpenſatio extinguitur in primo actu, licèt inualido; quia fraus nemini patrocinari debet, *cap. ſuper litteris, de reſcript. cap. in noſtra, de ſepult. cap. auaritia, de elect. in 6. Mandoſ. reg. 19 q. 8. nu. 3.*

Recenſuimus hactenus nonnullos caſus, quorum expeditiones in Romana Curia, cum ſunt penitus occulti, ad Sacram Pœnitentiariam Apoſtolicam, pro foro conſcientiæ, ſpectant: de cuius Sacro Prætorio, potius diuinitus, quàm humanitus inſtituto; ſicut Vrbs ipſa, totuſquè teſtatur Orbis; necnon de eius Officialibus fide, ſingulariquè probitate, locus quidem eſſet, multa proferre, niſi laudum eius fulgore deterrerer; ſuperuacuiſquè induſtrijs laboret, qui Solem facibus illuſtrare conatur, *arg. l. 1. ff. de dot. praleg.* eanamque in omnes charitate, pietateque flagrat, vt ipſius pietatis, charitatiſque ſinus valeat iure optimo nuncupari, hoc præſertim tempore, quo Maior eſt Pœnitentiarius Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus D. Frater Antonius, tituli S. Honuphrij Cardinalis Barberinus; eiuſdemquè Sacræ Pęnitentiariæ Regens Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D. Ioannes Baptiſta Coccinus, Sacræ Rotæ Romanæ Decanus; vir quidem à Deo, ad id præcipuè munus obeundum, miſſus; quippè, tùm doctrinæ claritate, morumquè integritate, tùm fidei, iuſtitiæquè zelo, cęteriſque animi dotibus plurimùm pollet. Ibi potiſſimùm litteræ, nulla prorſus ab Oratoribus, ſoluta mercede, celeri expedi-
31 tione, gratis quoad omnia, traduntur; geminata illius Sigillatoris inſcriptione uallatę intus .ſ. & extra, his verbis, GRATIS VBIQVE; prout hæc, aliaquè permulta in illius Officio ſeruantur, etiam ad præſcriptum *Conſtitutionis fel. record. Py V.* ſuper ordinatione noui Status eiuſdem Sacrę Pęnitentiariæ; quæ cum non ſit omnibus nota, hic in gratiam ſaltem Curialium, inſeritur, quę eſt tenoris ſequentis, videlicet.

32 *PIus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. In omnibus rebus humanis nihil tam perfecte inſtitui, nihil vllis legibus, ſanctionibuſque tam diligenter muniri poteſt, quin id lubrica, & praeceps, malorumque omnium effectrix cupiditas, nouis quotidie artibus peruertere, atque corrumpere moliatur. Quocirca omnes ad huius praecelſae dignitatis faſtigium euecti, perpetua quadam neceſſitate coguntur, nuſquam oculos à commiſſo ſibi grege auertere, ſed continenter vigiles circumferre, vt quandocumque vſus poſcit, nouis modo legibus ferendis, modo veteribus corrigendis, vel ad vſum reuocandis, ea, quę paulatim deprauata ſunt, in melius reformentur. Quod quidem nos iam inde ab ipſo pontificatus noſtri principio, & libenter fecimus, & quantum in nobis eſt, illud idem ſtatutum vrgere & proſequi, annuente Deo,*

Deo, conamur, neque quicquam nobis eſt, vel præclarius, vel optabilius, quam vt collapſos à vetere diſciplina mores ad priſtinam ſuam integritatem denuo erectos, & in agro Domini à prauarum conſuetudinum ſentibus omnia diligenter perpurgata videamus. Sed ne, dum ea, quę ad communem totius corporis ſalutem pertinent, tantopere procurantur, quiſquam nos accuſet, quod eam partem, quę nobis proxima eſt, negligamus, neque illius vlceribus neceſſarium ſalutis remedium applicemus, diuino auxilio freti curiæ noſtræ vniuerſę reformationem iamdudum oculis noſtris obuerſantem aggredi decreuimus, pro qua etſi ante hac nonnulli prędeceſſores noſtri multa ſanctè & ſalutariter ordinarunt, hominum tamen fragilitate, non ita multo poſt, aut neglecta, aut corrupta ſunt, alijs atque alijs aliena ſuo ſibi officio vſurpantibus, & dictæ curiæ expeditiones inuicem confundentibus, quarum ſingulis ſagax illa vetuſtas proprium, & diſtinctum, pro cuiuſque diuerſitate, & materię genere officium, tanto ſtudio aſſignauit. Vnde nos operepretium fore arbitrati, illud in primis conari, vt quod cuique ordini, quod cuique officio congruit, ad illud idem reuocetur; demum ſapienter prouidere, & prouidenter ſtatuere per quos viros, quibuſque modis curię prædictę negotia per rerum, temporum, & locorum qualitate deinceps dirigantur: at quia ceteris omnibus illa anteponere neceſſe eſt, ex quibus pendere dignoſcitur periculum animarum: Nos huiuſce reformationis exordium à Pænitentiarię noſtrę officio capere inſtituimus, eiuſque rei cauſa omnem auctoritatem ordinariam, & delegatam, omniaque priuilegia, facultates, & indulta ideo duximus reuocanda, vt habita de miniſtrorum qualitate, numero, functionibus, & officijs ratione explicata, nouam futuris formam de integro præſcribere valeamus, qua ipſum Pænitentiariæ officium certis quibuſdam facultatibus, quæ alijs officijs magis conueniunt, exoneratum atque expeditum, de hinc ea quæ animarum ſalutem præcipue concernunt, attentiore ſtudio proſequantur.

Primum igitur omnium de huiuſmodi officio, miniſtris, & functionibus rationem, prodere volentes, De Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, omnia, & ſingula loca, ſeu officia Referendariorum, Correctorum, & Reuiſoris, necnon functiones, & exercitia Scriptorum, qui vigintiſeptem, & Procuratorum, qui vigintiquatuor ſunt, quorumque Procuratorum octo officia ad diſpoſitionem pro tempore exiſtentis maioris Pęnitentiarij pertinere noſcuntur, in eodem Pęnitentiarię officio perpetuo ſupprimimus, & abolemus, eorumque Scriptorum, & Procuratorum rationem aliorſum habituri, illos omnes iam nunc ab ipſo Pęnitentiariæ officio amonemus: Ac dictum officium dehinc maiore Pęnitentiario, Regente, Datario, vno Correctore, vno Magiſtro in Theologia, vno Doctore in Decretis, duobus Procuratoribus, duobus Scriptoribus, & vno Sigillatore (quos pro futuris rebus, & negotijs illius ſatis eſſe duximus) perpetuo conſtare volumus: horumque omnium officiorum in ipſo Pęnitentiariæ officio conſtitutorum venditionem, aut quamuis aliam ad voluntatem tacitam, vel expreſſam ea dimittentium diſpoſitionem, expreſſe prohibemus, ſed illa omnia probis, & peritis, gratis omnino, & ſine aliqua dimittentium, aut aliorum quorumcunque acceptione concedantur, quod ſi ſecus factum fuerit, quæcunque conceſſiones de illis pro tempore factę, nullius ſint roboris, vel momenti.

Præterea ſtatuimus, & ordinamus, vt deinceps in perpetuum, maior Pęnitentiarius officium ſuum per ſe ipſum exerceat, qui ſit presbyter, Magiſter in Theologia, ſeu decretorum doctor, & cauſa legitima à Romano Pontifice admiſſa, abſens, ſeu impeditus fuerit, vnum alium ex S. R. E. Cardinalibus prædictis qualitatibus inſignitum, ſibi Propęnitentiarium ſurroget; qui interim hoc munus etiam per ſe ipſum proſequatur, literaſque, non Pænitentiarij delegantis, ſed ſuo proprio nomine iubeat expediri.

Similiter Regens, Datarius, Magiſter in Theologia, & decretorum Doctor viri exi-

mia doctrina pręſtantes, caſuumque conſcientiæ periti. Item Corrector in decretis, ſtylo, cęteriſque Pęnitentiaria rebus diligenter verſatus, & inſtructus. Ac etiam Sigillator probatę vitę, & vti id munus poſtulat, omnium officij expeditionum peritus. Qui omnes maioris Pęnitentiarij cura, & ſollicitudine delecti, & à Romano Pontifice confirmati, ad ſuum quiſque officium admittantur. Procuratores quoque, & Scriptores prędicti vita, moribuſque integris ornati, ad ſuum quiſque officium exercendum idonei.

Adhac omnes prędicti officij miniſtri, etiam Procuratores, & Scriptores ſint preſbyteri, vel certe in aliquo ex ſacris ordinibus conſtituti, huiuſmodi arcanorum continentiſſimi, quorum, etiam iuramento de fidelitate præſtanda adſcribatur, quod nec occultos caſus huiuſmodi, nec perſonas vnquam cuiquam extra officium reuelabunt, qui ſecus fecerint, non leuius, quam pręsbyteri peccatorum confeſſiones prodere audentes, puniantur.

Procuratoria autem, & Scriptoria officia ita demum à maiore Pęnitentiario illis concedantur, qui prius à Regente, & Correctore, ſuper vita, moribus, ætate, ſcientia, & alijs qualitatibus requiſitis diligenter, ac propoſitis edictis, & mora ſex dierum præcedente, per cõcurſum examinati, & idonei comprobati fuerint, alioqui omnes conceſſiones etiam ſi à Romano Pontifice ex aliqua cauſa pro tempore factę fuerint, pro irritis habeantur.

Omnes vero ſupradicti officia ſua per ſe ipſos tum diligenter, tum etiam fideliter exerceant, ſolique præſentes, & actu exercentes, niſi legitime impediti, fructus & emolumenta percipiant, quorum ſingulis certum, ſtatutumque aliunde ſtipendium cuique conueniens, aſſignare intendimus, quo ſolo contenti eſſe debeant; nihilquẽ aliud, etiam ſponte oblatum, à partibus, aut alias ſiue pro expeditionis celeritate, ſiue pro alio extraordinario labore, tam procurando, quam ſcribendo, aut recognoſcendo, & examinando, capere poſſint: quicumque ſecus fecerint, officio ſuo huiuſmodi priuati, excommunicationis quoque ſententia innodati eo ipſo cenſeantur, cuius abſolutionis beneficium ab alio, quam Romano Pontifice (excepto mortis articulo) nequeant obtinere.

Vt autem negotia vniuerſa, qua decet puritate, & diligentia dirigantur, prædictus Regent, petitiones, caſuſq; omnes ad prędictum officium deductos in primis examinet diligenter; quęque perſpicua, & ſecundum communem in eodem officio curſum abſque difficultate expediri conſueuerunt, eadem expediri iubeat, nihilq; omnino, vel ordinarium, aut clarum, niſi prius ab ipſo recognitum & probatum, Procuratores expedire incipiant: Dubia vero vel obſcura, vel difficultate obſtructa, Regens ipſe ad maiorem Pęnitentiarium referat, vt diligentius examinentur; demum in eius ſignatura propoſita, cum maturo omnium iudicio decidantur.

Cęterum materia omnes, ſiue conficiendę, ſiue ſcribendæ, inter Procuratores, & Scriptores, cura Sigillatoris, ęqualiter diuidantur.

Sed, vt litera prædictę, ſtylo ſuo conſcripta, ſanę, & incorruptę emittantur, Corrector prędictus, ante quam illa ſcribantur ſchedulas, ſiue minutas earum à prędictis Procuratoribus conficiendas, cum ſupplicatione expedita, diligenter recognoſcat, examinet, & corrigat; vt inde literę ipſę mundę, & integrę, raſuriſque prorſus carentes expediantur; Itemque ſuper omnibus materijs, tam ordinarijs, quam extraordinarijs ſupplicationes, vbi illis opus erit, in totum expediri debeant, prius quam ad expeditionem literarum ſuper illis quoquo pacto procedatur.

Denique, Sigillator prędictus, literas omnes eatenus recognoſcat, vt manus requiſitę illis appoſitę ſint; & eorum data cum libello ſupplicationis concordet, deinde ipſius ſigillo Pęnitentiariæ obſignet, obſignatas, & in totum gratis vbique expeditas, tunc demum eas procurantibus reſignet.

Illud

Illud autem ſancte, & inuiolate apud officium prædictum volumus obſeruari, vt nihil Prorſus pro literarum confectione, & expeditione, nec alias, etiam pro charta, atramento, cera, capſula, cordulis, alijſque rebus ad ipſam expeditionem pertinentibus exoluatur, rationem aliunde habituri, vnde hæc omnia, ſimulque miniſtrorum omnium ſtipendia debeant comparari.

Sed ne quid rerum dictæ Pœnitentiariæ lapſu temporis pereat, neglectumue iaceat, Sigillator ipſe omnia exemplaria, literas, ſcripturas, & inſtrumenta quorumcumque priuilegiorum, facultatum, conceſſionum, probibitionum, reformationum, & cæterorum omnium, dictum officium Pænitentiariæ in vniuerſum, & priuatim concernentium, fideliter, ac cum periculo ſuo aſſeruet, deque his omnibus authenticum inuentarium, ac regeſtum conficiat, cui quidquid poſtea additum, ſtatutum, conceſſum, vel, vetitum erit, illud totum qualecunque quamprimum adſcribatur, & ſic deinceps hæc omnia in futurorum Sigillatorum fidem cum eiſdem conditionibus, & periculis deponantur.

Ad retinendam vero in dicto officio puritatem, & confirmandam ſingulorum fidem, diſtricte præcipimus, vt iuramenta, quæ in admiſſione officialium requiruntur, ad præſentem noſtram reformationem accommodata, quotannis in manibus dicti maioris Pœnitentiarij debeant iterari.

Monemus inſuper omnes & ſingulos ſupradictos, vt caueant diligenter, ne in officiorum ſuorum exercitio fraus, vel dolus quoquo pacto admittatur, vel captio inducatur, neuè ipſi partibus quidquam doloſe, & fraudulenter ſuggerant, quo facilius optata impetrare poſſint, ſed ſolum petitiones iuſtas, rationabiles, & honeſtas recipiant, & proponant. Quod ſi dolum, vel fraudem feciſſe, aut quidquam, vel minimum pro labore, aut alio quoquo modo accepiſſe conuicti fuerint, præter illas cenſuras, & pœnas, quæ contra talia admittentes quomodocunque propoſitæ ſunt, in pœnam priuationis officiorum ſuorum incurrant, & ad futura inhabiles, infameſque reputentur, prout nos illos priuatos, inhabiles, & infames declaramus eo ipſo.

Decernentes ex nunc irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper prædictis, aut eorum aliquo à quoquam quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus noſtra, de non tollendo iure quæſito, & alijs Apoſtolicis conſtitutionibus, ac de certo officiorum prædictorum numero, etiam pluries à Romanis Pontificibus reducto, necnon officij Pœnitentiariæ huiuſmodi iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, vetere ſtylo, & conſuetudinibus quantocunque tempore obſeruatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Depulſa igitur omnis auaritiæ fœditatè, pro ſe quiſque piam, caſtamque mentem ad impoſitum ſibi munus pro Dei æterni gloria, & Chriſti fidelium ſalute alacriter intendat, & pro virili parte conetur, vt cũcta proſpera, & hoc tanto officio digna ſuccedant, ſedeſque Apoſtolica pro bene geſtis condignæ laudis præconio in ſingulis Chriſtiani orbis partibus plenius celebretur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuppreſſionis, abolitionis, amotionis, probibitionis, ſtatuti, ordinationis, intentionis, præcepti, monitionis, decreti, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono, quintodecimo Cal. Iunii, Pontificatus noſtri Anno Quarto.

Hæc autem, quoad ea, quæ ad ipſam Sacram Pænitentiariam ſpectant. Quo- uerò ad ea, quæ expeditiones, pro vtroque foro, ac vtriuſque Signaturæ reſpiciũt

eſt non oſcitanter aduertendum, quod per Conſtitutionem *Gregorij XIII.* fuerũt innonatæ cenſurę,& pęnę, quas eiuſdem record. *Bonifacius VIII.* edidit contra paciſcentes, ſeù dantes, & accipientes, aut promittentes,& acceptantes pro expeditionibus gratiæ,& iuſtitię. & cum hodie illa ſit in viridi obſeruantia, & à noſtra praxi minimè alienam agnouimus; proinde illius tenorem hic inſerere placuit,qui eſt huiuſmodi videlicet.

33 *GRegorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ab ipſo Pontificatus noſtri principio quàm maxime poſſumus enitimur, atque contendimus, vt domus & Curia noſtra à ſordibus expurgetur. Cui ſalubri conſilio incũbens ſęl. recor.* Bonifacius *Papa VIII. excommunicauit, & anathematizauit omnes Clericos, religioſos, & laicos vtriuſq; ſexus, ſiue familiares Curię, ſiue vndecunque alios, qui aliquod pactum facerent; ſeu quid parum, vel magnum promitterent; vel promiſſionem reciperent, aut ex pacto, vel promiſſione occulta, vel manifeſta, ſiue ſub verbis generalibus, & plenè non expreſſis, ſiue ſpecialibus & apertè expreſſis, facta quicquam darent, aut reciperent pro iuſtitia, ſiue gratia, ſiue pro ſe, ſiue pro alio, in cauſis, vel iudicijs, ſeu alias per literas Apoſtolicas, & quibuſcunque alijs modis apud ſedem Apoſtolicam obtinenda: & eam ſententiam ad promittentes, & acceptantes, danteſque, & recipientes duxit extendendam: Illos etiam, qui ſibi intra triduum non renunciarent eum, quem in culpa eſſe ſcirent, vel alicui, per quem ad ſe fideliter referretur, ſimili voluit ſententia ſubiacere: Ac decreuit, vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam, abſque ſpeciali mandato ſuo, abſolutionis beneficium valeret obtinere, niſi in mortis articulo conſtitutus: Sed nec quiſquam admitteretur ad abſolutionis gratiam, niſi prius erogatum eſſet pauperibus quantum ille dediſſet, vel etiam recepiſſet. Iuſtitiæ vero, ſiue gratię expeditiones ſic obtentæ, nullius prorſus eſſent roboris vel momenti: et ſcienter illis vtentibus, ſimili ſententia innodauit: ac reſeruans ſibi abſolutionem eorum et in prędictis, ad pęnas ſimiles in omnibus obligauit. Sed hoc ſcelus ita hodie in mores inductum eſt, vt plerique cupiditate improbi quęſtus potentiorum ſuffragationibus adnixi, huiuſmodi negotiorum expeditiones hac illac conquirentes, turpiſſime nundinentur. Alij alios, quos gratia pręſtare arbitrantur, donis pollicitationibuſq; ambiant. Quidam etiam ſe talium operam atque induſtriam pretio & muneribus quæſiſſe affingant. Quę cum peſſima ſint, & Curiæ prędictę exiſtimationem grauiſſime offendant: in eos qui talia agunt animaduertendum fore arbitrati, Conſtitutionem prędictam cum ſuis cenſuris, & pęnis omnibus innouamus: eaſdemque omnes extendimus ad audentes qualecunque horum facinorum quæ adſcripſimus, danteſque illis & alijs ſupradictis auxilium, conſilium, vel fauorem. Quinetiam eos omnes omni beneficio, & officio Eccleſiaſtico & ſeculari; ſiue temporali ſiue perpetuo ipſo iure priuamus, ac priuatos eſſe declaramus, & præterea infamiæ ſubiectos perpetuo, ac inhabiles ad illa & alia eſſe volumus. A quibus etiam, prout quęque reserit, tales poenę exigantur, quæ cæteris ſint exemplo. Illis tamen, qui rem adhuc incognitam, compliceſque, fautores, & ſocios retexerint, impunitas concedatur. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto. Nonis Nouembris, Pontificatus noſtri Anno Tertio.*

34 Circa verò taxas eiuſdem Romanæ Curiæ Officialium, fuerunt per *Iulium II.* innouatæ plures Conſtitutiones, qui etiam mandauit, ne ijdem Officiales, pro dictis, taxis, etiam à ſponte dantibus, vltra quàm in primæua ſuorum Officiorum inſtitutione cauetur, exigant; proindeque mandauit ipſius Curiæ Officialibus, & inter cæteros, litterarũ Apoſtolicarum, etiam de Maiori Præſidentia, Abbreuiatoribus, Scriptoribus, & Sollicitatoribus; earundemque, ac Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, Breuium Apoſtolicorum, & Archiui, Romanæ Curiæ, Scriptoribus

plum-

Plumbi, & ipſarum litterarum, ac ſupplicationum, de illius mandato ſignatarum, Regiſtrorum Magiſtris, Clericis, & Regiſtratoribus, Plumbatoribus, taxę plumbi Collectoribus, Audientię Contradictarum, & cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, ne pro taxis, mercedibus, emolumentis, laboribus, regalibus, aut cuiuſuis alterius lucri, & receptionis nomine, aliquid in pecunijs, rebus, bonis, aut promiſſionibus, quomodocunque, & qualitercunque, directè, vel indirectè, etiam à ſpontè dantibus, & offerentibus, petere, exigere, vel recipere per ſe, vel alium præſumant; ſub pęna excommunicationis latè ſententiæ, & pro prima, Centum ducatorum auri de Camera, pro ſecunda, ſuſpenſionis exercitij, & perceptionis emolumentorum ad ſex menſes, Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum Vrbis Applicandorum: pro tertia verò vicibus, quibus contrafecerint, priuationis, Officiorum pęnis, ipſo facto incurrendis, abſque alia declaratione mandauit; ac contrafacientes ad reſtituendum quicquid vltra præmiſſa receperint, obligatos fore declarauit; vt in dicta Conſtitutione, quę incipit, *Etſi Romanus Pontifex*, *ſub Dat.* Romæ, *Anno* 1512. *Tertio Kal. Aprilis, Anno Nono.*

Finis Libri Octaui.

PRAXIS DISPENSATIONIS

SVPER ALIENATIONE BONORVM Eccleſiaſticorum, In forma, Si in euidentem, &c.

LIBER NONVS.

SVMMARIVM.

1 *Extrauag.* Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien. *facit ius commune.*
2 *Eſt recepta in Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana.*
3 *Fructus beneficij, ſunt bona Eccleſiaſtica.*
4 *Bona Eccleſię, non alienantur ſine ſolemnitate.*
5 *Nec circa hoc, valet conſuetudo in contrarium.*
6 *Quo iure ſint prohibita alienari.*
7 *Diſpenſatio ſuper alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, non datur ſine cauſa.*
8 *Extrauag.* Ambitioſæ, *tenor.*
9 *Hæc Extrauag. fuit confirmata per Iulium III.*
10 *Priuilegia Regularibus conceſſa, alienandi bona Eccleſiaſtica, ſublata per decretum Sacrę Congregationis Concilij.*
11 *Cuius tenor proponitur.*
12 *Regularibus, non licet pecunias ad cambium, vel mutuo recipere.*
13 *Regulares Clerici Theatini, non comprehenduntur in decreto, de non alien. bon. Eccleſ.*
14 *Extrauag.* Ambitioſę, *verba,* vltra triennium, *in quibus rebus locum habeat, & nu.* 15. *&* 16.
17 *Alienatio rerum Eccleſię, cauſam, & ſolemnitatem requirit.*
18 *Et quænam cauſę, ſint in praxi receptę.*
19 *Innocentius VIII. pro neceſſitatibus Eccleſię pignorauit Mitram Pontificalem.*
20 *Neceſſitatis appellatione, venit omnis cauſa alienandi bona Eccleſiaſtica.*
21 *Extrau.* Ambitioſæ, *prohibet omnem modum alienandi.*
22 *Papę authoritas in alienatione rerum Eccleſię, omnem ſolemnitatem excludit.*
23 *Si tamen ea fuerit legitimè interpoſita.*
24 *Extrau.* Ambitioſæ, *forma non ſeruata, quanam pęnę incurrantur.*
25 *Exemplum mirabile refertur contra inuadentes bona Eccleſię.*

Pre-

Praxis prohibitionum alienandi bona Eccleſiaſtica.

C A P. I.

BEneplacitũ Apoſtolicũ ſuper alienatione rerũ Eccleſiaſticarum vltra triennium, diſpenſationẽ appellauit *Franc. in cap.1.verſ.Decimo tertio limita,hoc tit.lib.6.*Quare, non rectè Lector arbitrabitur, nos propoſitæ materiæ finem excedere, ſi ipſius praxim proſequamur. Frequentiſſimus quippè eſt in Romana Curia vſus, huiuſmodi diſpenſationis, ſiuè licentiæ, ipſa bona, vt ſupra alienandi, necnon alienationes, iam ſub Sedis Apoſtolicæ beneplacito, factas, confirmandi, & approbandi, potiſſimùm reſiſtente *Extrauag. Ambitioſa, de reb Eccl.non alien.* cùm ea ſit per totum Orbem recepta, ac in viridi obſeruantia, vt refert *Bertacch. de Epiſ.lib.4.p.4 q.36. num.10* ex quo inſerta eſt in corpore iuris, *Caualc. deciſ. 43.nu.4.Creſcen. deciſ.3: de iureiur. Caſar de Graſſ.hoc tit.dec.4.nu.26.* ac proinde
1 facit ius commune, *id.Caſar, deciſ.135.* & in iudiciali foro citatur; quotidieque Romana Curia, pro eius obſeruantia, pronuntiat; & ita eius praxis ſe habet in expediendis paſſim litteris ſub hac forma, *Si in euidentem*; ex eaque emanant etiam abſolutiones à cenſuris, diſpenſationes, & habilitationes, etiam in vtroque foro, quoad contrauenientes; ac propterea vult Summus Pontifex illam vbique obſeruari, vt ait *Quaranta in Summa bullar.verb.alienatio rerum* Eccleſiæ, *ſub n.28.* ac per eam ſemper vidimus haberi recurſum per totum Orbem ad eandem Curiam, tàm pro impetranda facultate alienandi, cum cauſis conſuetis, quàm pro aliis rebus ab ipſa *Extrau.* de-
2 pendentibus: præcipuè verò in hac Ciuitate, & diæceſi Neapolitana recepta eſt, tàm quo ad pœnas intrinſecas, nempè, nullitatis contractus, quàm quo ad pœnas extrinſecas, videlicet cenſurarum, & aliàs, teſte *Genuenſe, in ſua praxi.cap. 50.num.1.* & non modò locum habet in locationibus rerum, & bonorum; verùm etiam, fructuum, & redditu um; nam
3 fructus, & redditus beneficij, ſeù Eccleſiæ, ſunt res, & bona Eccleſiaſtica, cum ab Eccleſia proueniant; ſintque eius miniſtris aſſignata, propter diuinum miniſterium, *Garc.de beneſ.p.1. cap. 1. num. 32.* & ita quotidie in praxi obſeruari videmus.

Antequã tamen hanc praxim aggredia-
4 mur, præmittendum eſt, bona Eccleſiæ non poſſe quouis modo alienari, ſine ſolemnitate iuris, vt in *Auth hoc ius porrectum, C.de Sacroſ.Eccleſ.cap. nulli, de reb. Eccleſ.non alien.Clem.1.eod.tit. Surd. conſ. 181.num.14. & conſ. 249.* vbi ampliat
5 hanc diſpoſitionem, vt nec valeat conſuetudo aliqua in contrarium, quæ videlicet, remittat ſolemnitatem requiſitam in huiuſmodi alienationibus; quia per illam induceretur grauamen rebus Eccleſiæ, vt per *Abb.& alios in cap. 1.per illum tex de conſuet.* Generaliter enim has alienationes conſtat fieri non poſſe.

6 Primò, de iure diuino, vt in *lib. Leuit. cap.25 ibi, Terra quoque non vendetur in perpetuum: quia mea eſt & vos aduenæ & coloni mei eſtis, vt per R.doan.de reb.Eccl.ſ. non alien.q.3.num.13.*

Secundò, de iure Cãnonico, per *tex. in cap.poſſeſſiones, 16.q.1.ibi, poſſeſſiones, quas vnuſquiſquè Eccleſia proprio dedit, aut reliquit arbitrio, alienari quibuslibet titulis, atque diſtractionibus, vel ſub quocunque argumento, non patimur, niſi fortè, aut Clericis, bonorum meritorum, aut monaſterijs, religionis intuitu, aut certè peregrinis, ſi neceſſitas largiri ſuaſerit; Sic tamen, vt hac ipſa non perpetuò, ſed temporaliter perfruantur, & per tex.in cap.non liceat, in cap.monemus, & in cap.ſine exceptione, 12. q.2. & in cap.nulli, in cap.ſi quis, & in cap. fin. & in Clem.1.* ac denique per *d. Extrau. Ambitioſa eod.tit.*

Tertiò, de iure Ciuili, per *tex.in l. iubemus, C.de Sacroſ.Eccl.ſ.& per tex.in §. nos igitur.verſ.alienationis, in Auth. de non alien.aut permut.rer. Eccleſ* nam ipſemet Imperator, cauſam prohibitionis oſtendit in *Auth.de Eccleſiaſt.rer immobil.alien. in princip.* vbi ait, *Scripſimus legem prohibentem, res Eccleſiarum omnium alienari; quia videbamus prædia & poſſeſſiones paulatim alienari ſine dignis ſolutis pretijs, & ſine cauſa inuentabili*; Vnde, ſi non eſſet interdicta hæc alienatio, periculum eſſet, quod Eccleſia ad nihilum redigeretur, *d.cap.monemus.*

Propterea dixit *Rebuff. in compendio alien.rer Eccl.in expoſitione cap.ſine excep. 12 q.2.in verbo, ne quis*, quod ſicut Eccleſia eſt mater Religionis, ita eius patri-

monium

monium conſeruari debet illæſum *d. l. subemus, id. Rea. hoc tit. q. 35.* vbi ait, quod propter malos Prælatos, prohibita eſt alienatio; qui forſan omnia bona Eccleſiæ alienarent,

Sicut autem in quacumque diſpenſatione requiritur cauſa, *Fel. in cap. qua in Eccleſiarum, num. 60. de conſtitut.* ita etiã aduerſus iura prædicta prohibentia hu-
7 iuſmodi alienatione, non diſpenſatur, niſi cauſa legitima interueniente, *Molin. de contract. diſp. 468. Sarm. de redd. p. 1. cap. 2. Caualc. deciſ. 35. num. 31. & deciſ. 451. num. 33. p. 1. Ann. conſ. 38. vol. 1. Seraph. deciſ. 508.*

Quoniam vero præcipua prohibitio de iure canonico, ea eſt, quæ continetur in eadem *Extrauag. Ambitioſa*, & tam ex ipſa, quàm alijs iuribus ſupradictis alienatio, ſiue licentia alienandi, eſt de Papæ reſeruatis, *cap. non liceat Papæ, & ibi Arch. d. 12. q. 2. Leo in Theſauro fori Eccl. p. 3. cap. 1. num. 4.* propterea eiuſdem *Extrauag.* tenorem, de verbo ad verbum, hic inſerere placuit, qui talis eſt, videlicet.

8 *PAulus Epiſcopus ſeruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam; Ambitioſæ cupiditatis illorum præcipuè, qui diuinis, & humanis affectati, damnatione poſtpoſita, immobilia, & pretioſa mobilia* Deo *dicata, ex quibus Eccleſiæ, Monaſteria, & pia loca reguntur, illuſtranturq. & eorum miniſtri ſibi alimoniam vendicant, prophanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum, ac diuini cultus detrimento, exquiſitis medijs vſurpare præſumunt, occurrere cupientes.*

Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneq. pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus, et bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc in Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quę ſeruando ſeruari non poſſunt, pro inſtantis temporis exigentia, hac perpetuo valitura Conſtitutione præſenti fieri prohibemus.

Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionibus, *prohibitionibus, & decretis aliàs ſuper hoc editis, quę tenore præſentium innouamus, in ſuo nihilominus robore permanſuris. Si quis autem contra huius noſtrę prohibitionis ſeriem, de bonis, & rebus eiſdem quidquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio; conductio, & infeudatio huiuſmodi, nullius omninò ſint roboris, vel momenti, & tam qui alienant, quam is, qui alienatas res; & bona prędicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrant.*

Alienanti verò bona Eccleſiarum, monaſteriorum, locorumq; piorum quorumlibet, inconſulto Romano Pontifice, aut contra pręſentis Conſtitutionis tenorem, ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ ſit penitus interdictus, & ſi per ſex menſes immediatè ſequentes ſub interdicto, huiuſmodi animo (quod abſit) perſeuerauerit indurato, lapſis menſib. eiſdem à regimine, & adminiſtratione ſuę Eccleſiæ, vel Monaſterij, cui pręſidet, in ſpiritualibus, & temporalibus ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores verò prælati, Commendatarij, & aliarum Eccleſiarum Rectores, beneficia, vel admiſtrationem quomodolibet obtinẽtes, Prioratibus, Prępoſituris, Prępoſitatibus, Dignitatibus, Perſonatib. Adminiſtrationibus, Officijs, Canonicatibus, Pręhendis, alijſq. Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſęcularibus, & Regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipſo facto priuati exiſtant, illaq. abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintq. per locorum Ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis, quę propterea priuatę fuerint) liberè, de iure conferri, niſi aliàs diſpoſitioni Apoſtolicę Sedis ſint ſpecialiter, aut generaliter reſeruata: & nihilominus alienata res, & bona huiuſmodi, ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebant, liberè reuertantur. Nulli ergo, &c. Datum Romę apud Sanctum Marcum, Anno Dominicę Incarnationis, 1468. Kal. Martij, Pontificatus noſtri anno quarto.

Quæ

9 Quæ quidem *Extrau.* fuit confirmata per *Iulium Tertium*, per aliam ſuam *Extrau.* quæ incipit, *Sicut accepimus*, *de anno* 155 .& totum deniquè confirmatum per Sacrum *Concilium Triden. ſeſſ.* 22.*cap.* 11.*de reform.*

Verùm à ſupradictis omnibus, fuerunt exempti plures Regulares, quibus per diuerſa priuilegia fuerat indultum, vt poſſent aliqua eorum Monaſteriorum bona, vſque ad certam ſummam, alienare: poſtmodum, verò, hæc priuilegia fuerunt ſub-
10 lata per nouum decretum *Sacræ Congregationis Concilij*, iuſſu Sanctiſſimi D. Vrbani Papę Octaui editum, cuius tenorem, non incongruum viſum fuit hic, etiam ſubnectere, qui talis eſt, vt ſequitur videlicet.

Decretum Sacrę Congregationis Concilij S. D. *N.* Vrbani Papæ Octaui iuſſu, editum, de rebus Regularium non alienandis.

11 *SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, rerum experimento edocta, quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium diſtractionibus, quas crebro faciunt Regulares, Apoſtolicis priuilegijs innixi; ac proinde operę pretium putans, illorum facilitatem, aliqua ratione compeſcere; Speciali S.D.N. iuſſu generalibus, & prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuſcunque alijs ſuperioribus Regularibus cuiuſuis ordinis, Congregationis, Societatis, vel Inſtituti, intra fines Europę exiſtentibus, omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſiorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim (præterquam in caſibus à Iure præmiſſis) fieri, perpetuo probibet atque interdicit, abſque ipſius Congregationis expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub poena priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſq; actiuę & paſſiuæ, ac perpetuę inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda; quam ipſo facto, abſq; alia declaratione, incurrant; Sublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis, nihilominus apoſtolicarum conſtitutionum, & præſertim fel. record. Pauli Secundi, quę incipit, Ambitioſę, in ſuo robore permanſuris. Alienationes verò, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, cōductiones, & conceſſiones quaſcunque contra huiuſmodi prohibitionem faciendas Sanctitatis ſua authoritate, ipſo iure nullas, atque irritas decernit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, in fauorem quarumcunque perſonarum, atque ordinum, tam mendicantium, quàm non mendicantium, Militiarum, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſario, & in indiuiduo exprimendi, Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcunque; Necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cùm quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſquè efficacioribus, & inſolitis clauſulis; nécnon irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis, conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ac formis, ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes, mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, & aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes; quibus quoad eà, quę preſenti decreto, ac probibitioni aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpetialiter, & expreſsè Sanctitatis ſuę authoritate derogat, cęteriſque*

que

que contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ die 7. Septembris 1624.

Coſmus Card. de Torres.

loco † Sigilli.

Proſper Fagnanus. S. Congr. Secret.

Poſtmodum verò acceſſit ſupradicti decreti declaratio, vt ſequitur, videlicet,

12 *CVm poſt editum decretum de rebus Regularium non alienandis, compertum fit, Regulares, qui eodem decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis, ad eorum monaſteria peruenientibus, loco cenſuum huiuſmodi, pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis; cumque ex huiuſmodi contractu eludatur mens Sacræ Congregationis, cui in primis, in votis fuit conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum huiuſmodi plurimum læduntur, Sanctiſſimo Domino Noſtro approbante decreuit, ac declarauit, huiuſmodi contractus eſſe contra mentem decreti, vt ſupra editi: Ideoque non licere Regularibus pecunias, vt præponitur accipere; ac ſi acceperint, in ipſius decretis pænas ipſo facto incidere, Datum Romæ 21. Maij 1626.*

Coſmus Card. de Torres.

loco † Sigilli.

Proſper Fagnanus.

Deinde cupientes Clerici Regulares declarari, eos exemptos eſſe à prædictis decretis, porrexerunt eidem Sacræ Congregationi ſupplicem libellum, tenoris ſequentis videlicet.

Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini.

GEneralis Clericorum Regularium exponit humiliter Illuſtriſs. DD. VV. qualiter eius Religio, nullo vnquam tempore poſſedit bona aliqua immobilia, animo ea retinendi, cum id expreſsè prohibeant Conſtitutiones eiuſdem Religionis, *à tali enim poſſeſſione voluntariè ſe abſtinent, vt eo liberius, & promptius paupertatem Chriſti Domini imitetur. Et licèt ſtabile quoddam Panormi, eidem Religioni relictum, nondum alienatum ſit, hoc fuit inopia emptorum, & multitudo litium; nunc verò temporis Præpoſito Domus eiuſdem Ciuitatis iniunctum eſt à Capitulo Generali, vt quàm citiſſimè, quocunque modo illud vendat, & quocunque pretio. Quapropter humiliter eadem Religio poſtulat ab hac S. Congregatione declarari, non comprehendi ſub prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis; promittendo, pro vt opus eſt, ex nunc, & in futurum, iuxtà formam Conſtitutionum eiuſdem Religionis firmiter obſeruaturam ſupradictum inſtitutum; nec vllo vnquam tempore recepturam, ſeù accepturam bona aliqua immobilia, titulo, vel eleemoſynæ, vel emptionis, vel quocunque alio, niſi ad effectum ea vendendi, vel pro vſu fabricæ Eccleſiæ ſeu monaſterij; & in tantum intendit tale decretum gratioſum ſibi ſuffragari in quantum huiuſmodi inſtitutum eſt ſeruatura &c.*

Reſponſio.

13 *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Triden. Interpretum cenſuit, Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quandiu inſtitutum ſuperius propoſitum retineat, quoad bona immobilia, non comprehendi in prohibitione nuper edita, de rebus Eccleſiæ non alienandis.*

Cum verò noſtra praxis verſetur, pręcipuè circa pertinentia ad primodictam
Extrau. Ambitioſæ, operæ pretium eſſe
duximus, ad illius præſcriptum, hic addere, quod ſtantibus verbis eiuſdem
Extrau. nempè, *vltra triennium &c.* illa
14 vendicat ſibi tantummodò locum in
rebus, quæ quotannis coluntur, & ex eis
quolibet anno fructus percipiuntur; aliàs
enim, ſi res Eccleſiæ, talis eſſent conditionis, vt ex eis quolibet triennio, vnicus
tantùm fructus colligeretur, nulla opus
eſſet diſpenſatione, ſiue licentia, ſi verbi
gratia, locarentur ad nonem annos; ex
eo quòd, primum triennium, vnico anno
comprehenderetur; & ſic ſecundum, &
tertium: & ſi alternatim fructificant, poterunt ad ſex annos locari *id. Quaran. d. verbo, alienatio, verſ. quartò, amplia, nu. 18.* vt ſunt quædam olìueta, myrteta, Sylue cæduæ, & nemora cædua, quæ etiam
locari poterunt per quindecim annos
abſque aſſenſu Apoſtolico, ſi quolibet
earum quinquennio conductor capit
fructus, *Zerol. in prax. Epiſ. eod. verb. verſ. decimo quinto, quia dictum eſt.*

Sanè, quoad tempus ipſius triennij, quo ipſa locatio licitè, abſque beneplacito Apoſtolico fieri poteſt, idem dicendum eſt. quando, poſt locationem ipſam vltra triennium factam, fructus præter naturam prædij nulli fuerunt: vnde ait *Tiraquell. in l. boues § hoc ſermone ff. num. 64. ante prim. limit.* quod cum à Summo Pontifice conceſſum fuit Epiſcopo, propter ipſius debita perſoluenda, vt fructus primi anni beneficiorum ſuæ Diœceſis intra quinquennium vacaturorũ percipiat, ſi fructus primi anni, aut nulli fuerunt, aut chaſmate perierunt, conſumpta eſt omnino gratia; nec poterit Epiſcopus, alterius anni, ſcilicet vltra quinquennium, fructus percipere, per *tex. in l. cum certus, ff. de cert. vin. & ol. leg.* vbi ſi certus numerus amphorarum vini, ex eo, quod natum eſſet ex tali fundo relinquatur, & minus natum eſſet, non amplius debetur, quàm, quod natum eſt eo anno; nec cœteris annis ſuppletur.

E contra verò ſuſtinetur ipſa locatio ad triennium tantum facta, ſine Apoſtolica authoritate ad præſcriptum eiuſdem *Extrau. Ambitioſæ*, ſi prædium fructus bis in anno attulerit: nec id ſuperuacaneum eſſet putandum; cum regiones quędam adſint adeo fœcundæ, & vberes, vt fructus bis ſingulis annis ferant; quod quidem alicubi euenire poſsè putamus, ſicut in partibus Indiarum, vt aſſerit *Martianus Capella, lib. 6.* & ait *Solinus, cap. 65.* quod Indiæ bis æſtatem habent, & bis legit frugem, & *Strato*, Indiarum fœcunditatem eò maximè declarat, quod eę bis fructum ferant, alteram enim ſementem habent autumnalem, alteram æſtiuam, & de nonnullis Italiæ locis ita teſtatur *Virgilius, lib. 2. Georgic.*

Hic ver aſſiduum, atque alienis menſibus ęſtas.

Bis grauidæ pecudes, bis pomis vtilis arbos.

Et *Diodorus Siculus, lib. 1. cap. 3.* ſcribit, oues in Aegypto bis in anno parere, ac bis lanam præbere; aliaquè permulta affert *id. Tiraquell. in d. l. boues, d. nu. 7.*

Nec eſt omittendum, quod *d. Extrau.*
15 vendicat etiam ſibi locum in rebus, ſolo
cohærentibus, nempè in arboribus, quæ
ſolo cedunt, *Monald. conſ. 215. vol. 2. Nauar. conſ. 6. de reb. Eccl. non alien.* & in
practica ſępè videmus ſuper his impetrari aſſenſum Apoſtolicum.

16 In ſylua autem cædua, tenent aliqui,
non habere locum hanc *Extrau.* ſicut, nec in nemore, arundineto, alijſque cæduis arboribus, quæ per inciſionem ſunt in fructu, & renaſcuntur; quia non deterioratur ſundus, *Bart. in l. qui fundum, §. cum fundum, ff. de contrah. empt.* vbi idem dicendum eſſe, docet de arboribus vetuſtis, & corruptis, vel non fructiferis; ſi in earum locum aliæ ſubſtituerentur; aut ſi ex inciſione huiuſmodi, fundus fructuoſior fieret, quàm antea, incidendo arbores opacas, vel, ſi nimia denſitas noceat ipſis arboribus; ſicut etiam nocet nimia raritas *id. d. conſ. 6.* vbi dicit *Nauar.* quod ſicut licet herbas, rubos, lapides, & alia arboribus nocentia, tollere, ita etiã tollere licet illas arbores, quæ impediunt augmentum fructuum, & vtilitatem aliarum arborum ſufficientium prædio; quia in hoc nulla interuenit alienatio; vide etiam *Quart. d. verbo alienatio. verſ. decimoſeptimo, amplia.*

Gene-

Generaliter etiam præmittamus, ad has alienationes, duo æquè principaliter
17 requiri, nempè cauſam, & ſolemnitatem, *cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Couar. reſol. lib. 2 cap. 17 nu. 1. Menoch. conſ. 872. lib. 9. Maſcard. de prob concl. 75. num. 6. vol. 1.* adeo vt, vnum ſine altero non ſufficiat, *Roland. conſ. 15. lib. 1. Gram. deciſ. 79.* cum à iure prohibeantur vniformiter reſpectu cauſæ, & reſpectu formæ. *cap. ſine exceptione, 12. q. 2.* cum ſola cauſa legitima alienandi, ſeù ſolæ ſolemnitates, neque ex forma *d. Extrauag.* neque de Iure antiquo ſufficiant, *gloſ. in cap. 1. & ibi Abb. de in integr. reſtitu. Rot. deciſ. 178. p. 2. diuerſ.* in qua ob id fuit dictũ, alienationem terrarum, de quibus agebatur, fuiſſe nullam, non obſtantibus litteris, *ſi in euidentem*, & confirmatione ſubſequuta; etenim in huiuſmodi alienationibus copulatiuè requiruntur cauſa, & ſolemnitas, nec vnum ſine alio ſufficit, vt per *DD. in d. cap. ſine exceptione, 12. q. 2.* vbi latiſſimè *Laurent. de Rodulph. in octaua q. Couar. var reſol. lib. 2. cap. 17. num. 2.* Et licèt Papæ anthoritas ſuppleat ſolemnitates, iuxta *conſ. Abb. 41. lib. 1.* non tamen ſupplet defectum cauſæ; imò defectus cauſæ reddit nullam interpoſitionem decreti ſuper alienatione &c.

Cauſæ autem alienationis, quas in dies,
18 in praxi ſeruari videmus, regulariter quatuor ſunt, quarum Prima eſt, neceſſitas; non quidem perſonæ Rectoris, ſed ipſius Eccleſiæ, puta, ſi ipſa pateretur ruinam, quam non poſſit ipſe Rector aliundè, niſi ex rerum venditione reparare; aut pateretur defectus ornamentorum, & paramentorum, aut vaſorum ſacrorum; nam hac de cauſa conceditur aſſenſus Apoſtolicus, qui aliàs non concederetur, ſi canſa reſpiceret vtilitatem ipſius Rectoris; veluti, ſi eſſet ære alieno grauatus; quia, cum tunc poſſit de fructibus ſatisfacere creditoribus, non admittit Dataria ſimiles ſupplicationes, & in theorica docet *id. Redoan. tit de cauſa vtilitatis, num. 101. cum ſeqq.* qnod benè aduertunt ipſius Datariæ Officiales in huiuſmodi ſupplicationum receptione, qui illas non recipiunt, niſi in eis explicetur, quod per huiuſmodi alienationẽ, efficiatur melior conditio, tam ipſius Rectoris, quàm Eccleſiæ, cuius bona petuntur alienari, vt infra, ſuo loco dicetur.

Alia inſuper poterit eſſe neceſſitas, nempè, ſi Eccleſia ſit ære alieno grauata; nec aliundè ſit ſoluendo, iuxta *tex. in cap. ſicut, 22. q. 2. d. Auth. hoc ius porrectum, C. de Sacroſ. Eccleſ.* nam, etiam ipſe Summus Pontifex, pro cauſa neceſſitatis, poteſt, non ſolum alienare bona Eccleſiarum inferiorum, *Archid. in cap. non liceat, 12. q. 2.* verùm etiam ipſius Eccleſiæ Sancti Petri in Vaticano: vnde legimus, In-
19 nocentium Papam Octauum, dum Vrbs Roma, in qua, cum Romana Curia ipſe tunc reſidebat, per nonnullas armigeras gentes hoſtilitet opptimeretur, pro illius ab oppreſſionibus huiuſmodi liberatione, grandia ſnbire compulſum fuiſſe onera expenſarum; ad quæ, cum Romanę Eccleſiæ non ſufficerent facultates, Mitram Pontificalem, Regnum nuncupatum, & alia quamplurima eiuſdem Eccleſiæ Iocalia pretioſa, aurea, & argentea, diuerſis mercatoribus, dictam Curiam ſequentibus, pro diuerſis pecuniarum ſummis, ad quantitatem fortè centum millium ducatorũ auri de Camera, aſcendentibus, pignorauit; quæ, cum commodè ex dictis Eccleſię prouentibus, iam exhauſtis, redimi non poſſent, auxit propterea numerum Secretariorum Apoſtolicorum, qui tàm antiqui, quàm de nouo admiſſi ſummam ſexaginta duorum millium, & quadringentorum florenorum auri de Camera pro redimendis mitra, & alijs iocalibus ſupradictis, de eorum proprijs pecunijs exoluerunt, vt in ſua *Conſtitutione, quæ eſt 7. in ordine, & incip. Non debet, ſub datum Romæ, 1487. Prid. Kal. Ianuary, anno 4.* Neminem verò latet, poſſe Summum Pontificem, ob neceſſitates, aut vtilitates Sedis Apoſtolicæ, non modò alienare bona immediatè ſubiecta Eccleſiæ Romanæ, verùm etiam res particularium Eccleſiarum; ita declarat *Caſtr. conſ. 414. lib. 1. Bald. in cap. 1. nu. 5. qui feud. dar. poſ.* quos refert *Redoan. de reb Eccl. non alien. q. 44. num. 18. qui ex doctr. Bald. in l. penult C. de bon. qua lib.* ait Papam, poſſe vendere poſſeſſiones Eccleſiæ Romanæ, neceſſitate cogente, *d. q. 44. num. 21.* Et quandoque, appellatione huius neceſſitatis, venit
20 omnis cauſa iuſta alienandi, *Bellam. in cap. ſed notandum, Archid. in cap. non habenti, 12. q. 2.* & tũc illi ſtatur, qualemcumque exitum habeat; dummodò ſit vtiliter cępta, ad *tex. in l. Sed an vltro, §. 1. ff. de neg. geſt.* & omnes ferè *DD.* tenent, omnem iuſtam cauſam alienandi, reduci ad cauſam neceſſitatis.

Secunda cauſa, eſt vtilitatis, vt *in d. cap. ſine exceptione, & cap. sua, de his quæ*

ſiunt

ſiunt à pral. abſque conſ. cap. & per tex. in d.cap.1.de reb.Eccl.non alien. in 6. vbi, alienatio rerum Eccleſiæ eſt conceſſa, ſi adſit vtilitas eiuſdem,& in *Clem. 1. eod. tit.vbi,niſi neceſſitas,aut vtilitas monaſterij &c.* & ſic cauſa vtilitatis, eſt potiſſima ad alienandum res Eccleſiæ *id. Redoan.q. 20.ſub num.16.hoc tit.*

Hęc tamen cauſa vtilitatis non ſufficit, quod ſit vtiliter cæpta, ſed requiritur, quòd Eccleſia efficiatur locupletior, *Archid.in dict.cap. ſine exceptione, in gloſ. ſed nonne,Rot.deciſ.56.nu.4.p.2.diuerſ.*

Tertia cauſa, eſt pietatis, nempè pro redimendis captiuis, per *tex. in l. ſancimus*, *C.de Sacroſ. Eccleſ.* aut pro alimonia pauperum, *cap.aurum,12.q.2.*

Quarta eſt,commoditatis, vel minoris vtilitatis, veluti, quia res alienanda, eſt Eccleſiæ magis damnoſa, quàm vtilis, *cap.non liceat Papę,d. cap. ſine exceptione, & cap.terrulas,12.q.2.* Et quamuis aliæ adſint cauſæ,nihilominus, vt pluries obſeruaui in diuerſis ſupplicationibus, ad id Papæ porrectis,cũ diuerſis cauſis, omnes reducũtur ad quatuor ſupradictas, & ita etiam *docet, id.Redoan.q.19.nu. 1. cum ſeqq.* & iſtæ, reducuntur ad duas, ſcilicet neceſſitatis, & vtilitatis;nec tamen ob aliam cauſam,pręter expreſſas, prohibetur Summus Pontifex ſuper huiuſmodi alienatione diſpenſare, ſicut quandoque vidimus in ipſa Romana Curia ſeruari; quandoquidem neminem latet, Papam notum poſſe inuenire caſum licitæ alienationis, teſte *eod. Redoan.d.q.44.n.15.*

Solemnitas, ad id de iure antiquo requiſita, quadruplex eſt,Prima,videlicet, authoriras Prælati, Secunda, tractatus, Tertia,conſenſus Capituli, Quarta, ſubſcriptio ſingulorum, ſaltem per Notarium, *id.Redoan.q.24.per tot.*

Sed cum nos hic agamus de alienationibus, præuio aſſenſu Apoſtolico, parum refert, de ſupradictis ſolemnitatibus ſermonem habere; cum hodie per ſupra-
21 dictam *Extrau. Ambitioſa*,prohibeatur omnis modus alienandi,etiam in caſu licito, & ſeruatis ſolemnitatibus, inconſulto Romano Pontifice, & iuxta eã, tres caſus excipiantur, vt ex lectura eiuſdem patet; ac proterea, vbi ipſius Pon-
22 tificis authoritas interuenerit, nulla alia requiritur ſolemnitas, *Dec.conſ.142. num.4.Rimin.conſ.232. vol.3. Pariſ. conſ. 24.num.2.vol.4.Surd.conſ.181.num. 14. & conſ.301 .num.25.Guid.Pap.deciſ.136. Abb. conſ.41.num.3. lib.1. Bald.in l.2. per illum tex.C.quando decret. opus non eſt, Ruin. conſ.35.num.22.*

23 Quod tamen intelligas, quando Papæ authoritas legitimè, & validè interponitur; at ſecus,ſi fuerit ſubreptitia, & conſequenter nulla; tunc enim nihil operatur, *Dec.conſ 142.num.5.verſ.non obſtat, Rota,deciſ.65.num.2. p. 2. diuerſ.* Cum enim ipſe Summus Pontifex,ſit omnium bonorum Eccleſiaſticorum ſummus adminiſtrator, *Innoc.in cap. nouerit,de ſent. excom. Abb.in cap.conſtitutus,de relig.dom. num.13.* de illius poteſtate, & an alia ſolemnitas requiratur, nullo modo eſt diſputandum.

Concurrentibus igitur cauſis ſupradictis, & non aliàs, conceditur hæc facultas alienandi; quòd ſi aliter,& non ſeruata forma eiuſdem *Extrauag.* fiet alienatio, tàm alienantes, quàm deſuper quo-
24 modolibet contrahentes, multas pœnas ſpirituales,& temporales incurrent; quia bona Eccleſiæ tradita,conceſſa,donata, aut oblata,ſunt Deo data,& oblata, *cap. res, 12.q.1.* cuius Eccleſiæ caput eſt Chriſtus, qui omnium bonorum illius habet dominium, quæ,quoad ſubſtantiam ſunt pauperum,quoad adminiſtrationem,ſunt Clericorum,quouerò ad dominium, ſunt Chriſti; *id.Redoan.q.3.nu.34.*& habemus *tex.in cap.1.12.q.2.* vbi, qui Chriſti pecunias, & Eccleſiæ aufert,fraudat, & rapit, vt homicida in conſpectu iudicis deputabitur; Vndè legimus, Dominum ſuper malè tractantes res Eccleſiæ, effudiſſe iram ſuam: ex quo, vt ait *Barontus*, relatus per *Leonem, in ſuo Theſauro fori Eccleſiaſtici,tit.de emphyt.Eccl.nu.* 11. Berengarius abſtulit,quæ erant Sancti Iulij, dono piorum Principum collata bona in Diæceſi Nouarien., & Imperium perdidit &c.

25 Libet factũ mirabile hic etiã recẽſere, vt homines,eò cautius à prędictis bonis inuadendis abſtineant, quò acrius ſe à Deo Maximo nouerint eſſe puniendos; nẽpè,quòd ab Epiſcopis Prouinciarum Rhemen. ac Rothomagen. Ludouico Regi ſignificatum extitit,videlicet; quod Carolus Princeps, Pipini Regis pater, qui primus inter omnes Francorum Reges, ac Principes,res Eccleſiarum ab eis ſeparauit, atque diuiſit, pro hoc ſolo maximè eſt æternaliter perditus; Nam Sanctus Eucherius Aurelianen. Epiſcopus, qui in Monaſterio S. Trudonis requieſcit,in oratione poſitus,ad alterum ſæculum raptus, & inter cętera, quæ Do-

mino ſibi oſtendente) conſpexit, vidit illum in inferno inferiori torqueri; cui interroganti, ab Angelo eius ductore reſponſum eſt; quia Sanctorum iudicatione, qui in futuro iudicio cum Domino iudicabunt, quorumque res abſtulit, & diuiſit ante illud iudicium anima, & corpore ſempiternis pęnis eſt deputatus, & recepit ſimul cum peccatis ſuis, pęnas propter peccata omnium, qui res ſuas, & facultates in honore, & amore Domini ad Sanctorum loca in luminaribus diuini cultus, & alimonijs ſeruorum Chriſti, ac pauperum pro animarum ſuarum redemptione tradiderant; qui in ſe reuerſus, S. Bonifacium, & Fuldrianum Abbatem Monaſterij S. Dionysij, & ſummum Capellanum Regis Pipini ad ſe vocauit; eiſque talia dicens, in ſignum dedit, vt ad Sepulchrum illius irent, & ſi corpus eius ibidem non reperiſſent, ea, quæ dicebat, vera eſſe crederent. Ipſi autem pergentes ad prædictum Monaſterium, vbi corpus ipſius Caroli humatum fuerat, Sepulchrumque ipſius aperientes, viſus eſt ſubitò exiiſſe Draco, & totum illud ſepulchrũ interius inuentum eſt denigratum, ac ſi fuiſſet exuſtum; quod quidem, & alia fel. record. Gregorius XIII. iuſſit regiſtrari poſt *cap. quia iuxtà, 16. q. 1.*

SVMMARIVM

1 *Reſcripta, in forma,* ſi in euidentem, *duplici modo impetrantur.*
2 *Formula ſupplicationis locationis in euidentem &c.*
3 *Vtilitas euidens, debet exprimi in ſupplicatione.*
4 *Si verò ſecùs, quid agendum. Et quid ſtatuerit Sixtus V. & Clemens VIII. circa huiuſmodi alienationes, ſub num. 6. verſ. ad rem verò.*
5 *Referendarij, quare conſtituti.*
6 *Et quinam eligendi.*
7 *Materia dubia, maturam requirunt deliberationem.*
8 *Negotia grauiora expedit Papa cum Cardinalibus in Conſiſtorio.*
9 *Vrba reſcripti Papa,* De Venerabilium fratrum noſtrorum conſilio, *non arguunt neceſſitatem.*
10 *Papa non adſtringitur exemplis, ad iudicandum.*
11 *Licèt ſecùs, ex decentia.*
12 *Sicut etiam tota Signatura.*
13 *Papa cur, moueatur exemplo prædeceſſorum ad concedendum, vel denegandum, & ſub num. 20.*
14 *Papa, eſt ſupra ius, contra ius, & extra ius.*
15 *Non ligatur exemplo ſuorum prædeceſſorum.*
16 *Ratio certa reddi non poteſt omnium, quæ à maioribus noſtris tradita ſunt.*
17 *Papæ ſufficit dicere, ſic volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas.*
18 *Ratio legis, quando reddi non poteſt, ſufficit dicere, ita ſcriptum eſt.*
19 *Regula certa, in reſcriptis Apoſtolicis dari non poteſt.*
20 *Signatura Papæ, multipliciter, & ſæpiſſimè variatur.*
21 *Papa debet eſſe immobilis, habereque pedes plumbeos.*
22 *Variatio, in Papa reprobatur.*
23 *Papa debet habere vnum calamum, vnamque linguam.*
24 *Papę conuenit dicere,* Quod *ſcripſi, ſcripſi.*
25 *Papa circumuento, & per importunitatem aliquid concedente, quid ſeruetur.*
26 *Sapientis eſt, mutare conſilium in melius.*
27 *Necnon reuocare quod malè quis loquutus eſt.*

Praxis Supplicationis Si in euidentem &c.

CAP. II.

1 DEueniendo nunc ad praxim impetrandi, & exequendi reſcripta Apoſtolica in forma ſupradicta, *Si in euidentem*, dicendum eſt, illa duplici modo impetrari; Vno videlicet, per ſupplicationem in Dataria Apoſtolica porrigendam pro Oratoribus ſæcularibus, ſuper qua poſtmodum expediuntur more ſolito, litteræ ſub plũbo,

bo,

bo, vel ſub annulo Piſcatoris. Altero modo pro Regularibus, pro quibus non expediuntur litteræ, ſed tantùm per Sacram Congregationem Concilij conceditur ſimplex reſcriptum, vel ſimplex licentia, quæ extenditur in calce ſupplicis libelli, ſeu memorialis inibi porrecti, vt infra dicetur.

Quia verò frequentior eſt illa, quę conceditur, præuijs ſupradictis litteris; propterea, de ea prius agendum erit. Cum igitur petitur, verbi gratia, licentia locandi ad aliquod tempus, vltra triennium, conficienda erit ſupplicatio à peritis in ipſa Curia, modo ſequenti, videlicet.

2 *BEatiſſime Pater. Vt deuotus S. V. Orator Ioannes Gandulphus, Rector ſine cura Eccleſię, Sanctæ Marię ad Ioſaphat, in pertinentijs Ciuitatis Neapolitan. ſuam, & dictę Eccleſiæ, quam obtinet, conditionem efficiat meliorem, quoddam terræ petium, modiorum trium, menſurę illarum partium; iuxtà bona quondam Lucij Sarriani, Franciſci Dalani, viam publicam, & alios, ſi qui ſint, confines, ſitum; ac ad dictam Eccleſiam legitimè ſpectans; valoris in proprietate, ducatorum Centum, monetę Neapolitan. annui verò redditus, Decem ducatorum ſimilium, ſeptem ducatos auri de Camera, vel circa, conſtituentium, deuoto etiam S. V. Vincentio Breſciano, laico Neapolitan. pro annuo canone, ſeù annua reſponſione ducatorum ſexdecim ſimilis monete, Decem ducatos auri prędicti pariter conſtituentium, ad tertiam ipſius generationem, in euidentem eiuſdem Eccleſiæ vtilitatem, ſub S. V. & Sedis Apoſtolicę beneplacito, concedere, & locare deſiderat. Cum autem (Pater Sancte) locatio, & conceſſio huiuſmodi, ſi fiat, in euidentem eiuſdem Eccleſię, ceſſura ſit vtilitatem; ac propterea Oratores pręfati cupiant ſibi, illam faciendi per E. S. V. & Sedem prędictam, licentiam concedi. Supplicant igitur humiliter E. S. V. Oratores prędicti, quatenus ſibi in pręmiſſis opportunè prouidendo, eoſque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequendo; aliquibus probis viris, in illis partibus commorantibus, & in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, vt de præmiſſis ſe diligenter informent; & ſi per informationem eandem, locationem, & conceſſionem huiuſmodi, ſi fiant, in euidentem eiuſdem Eccleſiæ cedere vtilitatem, repererint, illas, vt pręfertur faciendi, eiſdem Oratoribus, licentiam, & facultatem, authoritate Apoſtolica concedant, & impartiantur; omneſque, & ſingulos, tàm iuris, quàm facti defectus, ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint, ſuppleant, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac fel. record. Pauli Papę Secundi S. V. Prędeceſſoris, de rebus Eccleſię non alienandis, alijſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcumque, cum clauſulis opportunis.*

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. & quòd terrę petij huiuſmodi ſituationes, confines, vocabula, & denominationes, etiam veriores, habeantur pro expreſſis, ſeù in toto, vel parte exprimi poſſint. Et de comiſſione, mandato, alijſque præmiſsis, vt ſupra, in literis latiſſime extendendis, & quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, aliorumque neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris: Et comittatur Ordinario, & dignitatem in eius Eccleſia obtinenti, qui coniunctim procedant. Et ſi in euidentem &c. Et cum decreto, quòd finita, vel deficiente tertia generatione huiuſmodi, dictum terrę petium, cum omnibus, & ſingulis iuribus, & pertinentijs ſuis, nec non quibuſuis melioramentis deſuper, quomodolibet factis, ad dictam Eccleſiam, pleno iure, liberè reuer-

Fiat. M.

tantur, illique liberè cedant; abſq; eo, quod renouatio locationis huiuſmodi, à quoquàm, quouis prætextu, vel cauſa peti, aut prętendi poſſit.

Ex qua qnidem formula, deſumi poterunt tantummodò modus, & ordo, quibus ſimiles ſupplicationes conficinntur; ex quo, vt plurimum contingit, multa de neceſſitate narrari debere in ipſa ſupplicatione; vt exinde diſcernatur, an
3 verè adſit Eccleſiæ euidens vtilitas; ſnper quo nimis vrgebit prudentia conficientis ſupplicationem; quę more ſolito, porrigitur D. Datario, qui materiam conſiderat, an talis ſit, ex qua clarè conſtet, petita cedere in enidentem vtilitatem; adeò, vt non poſſit aliqno modo de ea hæſitari; qnod ſi res talis erit, vt ipſi videatur, gratiam ſuper ea eſſe concedendam, tunc curabit ſupplicarionem ipſam per Summum Pontificem in Camera ſignari. Si verò viderit vtilitatē nō adeſſe, vel, quatenus adſit, non tamen eſſe euidentē; ſupplicationem ipſam reijcit, & in illius calce apponit hæc verba, *Vtilitas non eſt euidens*; vt ſollicitator videat, cur reiecta ſit ſupplieatio, ac curet certiorari partes; vt ſi ipſæ velint, augeant Canonem, vel ab alienationis contractu deſiſtant.

Cum verò talis ſit materia, ex qua non ita facilè diſcerni poſſit, an verè adſit euidens vtilitas, vel ne; tunc, cum inhoneſtum videatur, vt ſimiles, & aliæ materię, quæ requirunt diſcuſſionem ſuper illarum coneeſſione, tradantur ſimpliciter Pontifici ſignandę; cum ille non poſſit, ob innumera Sedis Apoſtolieæ negotia, & propter multitudinem aliarum ſupplicationum, examinare huiuſmodi ſupplieationes, requirentes maximè altiorem indaginem; nam licet Papa habeat omnia iura in ſcrinio ſui pectoris, *cap. 1. de conſtit. l. omnium, C. de teſtam.* non tamen præſumitur aliquando, illa ita prōpta habere, propter multitudinem reſcriptorum, quæ concedit. *Caſſad. dec. 2. de reſeruat.* tunc (inquam) ipſe D. Datarius
4 has ſupplicationes remittit ad Signaturam ipſius Papæ, quas ipſęmet partes deferunt ad aliqnem ex DD. Referendarijs, vt eas proponant; cum ipſi proptérea (vt de eis aliqnid per tranſitum dicamus) conſtituti ſint, vt rem Principi
5 commodè, fideliterque exponant, ac ineloquentinm, præſertim pauperum, deſideria, preeumque veritarem aperiant; & quæ concedi, vel denegarį debeant, Principi inſinuent; quia, vt ait *Gomeſ. in compend. utr. ſign. num. 26.* Princeps, cum præſidentibus Cardinalibus, & Prælatis Signaturę, non poterat, tùm impedientibus innumeris Sedis Apoſtolicæ negotijs, tùm etiam propter ſnpplieationum multirudinem, legendis, & examinandis ſupplieationibus, ſupereſſe, deputati fuerunt iſti, qui hunc laborem ſubirent, examinarentque prius, & diſcuterent, nùm, quæ in ſupplicationibus petuntur, ab ipſomet Prineipe, ſine alicuius iniuria concedi poſſint; in quorum ſignum, viſas ſupplicationes, ſupraſeriptione nominis ſui, propria manu ſignarent; vt ſic Princeps, cautior reddatur: vndè, ad hoc emanarunt tituli *de precib. Imper. offeren. Gambar. de auth. leg. lib. 1. tit. qualiter legatus ſe gerere debeat, cum prouinciam eſt ingreſſus, num.* 35. Imò antiquitus obſeruabatur, vt nihil à Romano Pontifice ſnbſcriberetur, niſi Referendarij voce prolatum, nunc verò, in pleriſque inolenit ſtylus, vt paſſim admittantur, cum non omnia proponant, ſed ea tantùm, quæ difficultatis aliquid habent. In nonnullis autem, ſatis eſt, libellum, nominis ſni timlo, prænotare; quod relationis vicem obtinet, ſieut paſſim practicari videmns.

Et cnm ob eauſas prædictas, ipſi *DD.*
6 Referendarij ſtatuti fuerint, eliguntur in iure, ae ſtylo Romanæ Curię periti, integræ famæ, atque exiſtimationis; nam ſi aliàs iura non callent, profectò Pontifici petenti, reſpondere non poterunt, ac ſi vitę labatur integritas, quam poterit fidem Princeps adhibere? & ſi inepti ad dicendum, quomodo Princeps poterit aures præbere? *id. Gamb. num. 41. cum ſeq.* Ac inter cœtera, magnam ipſi adhibent diligentiam, vt honeſtæ ſupplicationes, quantum fieri poteſt, exaudiantur, & petentium importunitates arceantur; & ad hune effectum fel. reeord. Sixtus V. infraſcriptos Cardinales Signaturę gratiæ adſcribi voluit, ad hoc, vt omnes Signaturam Papæ, quauis de cauſa, adeuntes, benignè audiant, porrectaſque oblatarum petitionum informationes excipiant; ac Summo Ponrifici, dum ſupplices libelli referuntur, aſſiſtant; opportunamque conſilium afferant; omniquè depoſito humano affectu, ſincerè, ſuam quiſque ſententiam, etiam non rogatus, ſed, ex conſcientia proponat;

ac in dicta Signatura fuerunt adſcripti aliqui Cardinales, qui infraſcriptis muneribus, & officijs præfecti eſſent, videlicet, Maior Pœnitentiarius Pręfectus Signaturæ Gratiæ, Præfectus, Signaturæ Breuium, Præfectus Signaturæ Iuſtitiæ; & qui Datarij munere fungeretur, ſi Cardinalis fuerit: qui ſimul atque eas Pręfecturas, & Officia adepti fuerint, ſtatim in ipſam Signaturam adnumerati cenſeantur, vt voluit idem *Sixtus in ſua Conſtitutione, ſub Dat. Romę apud S. Petrum, vndecimo Kal. Martij 1588.*

Ad rem verò redeundo, ſupplicationes in forma, *ſi in euidentem*, inter cęteras in Signatura Summi Pontificis proponuntur, quando de ipſa Eccleſiæ vtilitate euidenti, dubitari contingit; potiſſimùm autem, tempore ſupradicti Sixti, V. quippè diceret, multum debere Pontifices inuigilare, & circumſpectos eſſe in huiuſmodi alienationibus concedendis in forma, *ſi in euidentem*, quod nō ſemel eū repetijſse dicebant antiqui Curiales, dum in ſua Signatura proponebantur huiuſmodi ſupplicationes; nam ſicut Epiſcopi Vicarius, menſæ Epiſcopalis bonorum alienationi conſenſum præſtando, non benè facit, ita pariter, Papà, Chriſti Vicarius, totius Orbis Epiſcopus, alienationi, & contractibus præmiſſis, iam bonis Deo, & Eccleſiæ quæſitis, quorum ipſe purus eſt miniſter, cum grano ſalis, & maxima vrgente Eccleſiæ neceſſitate aſſenſum pręſtare debet; cum Summus Pontifex, bonorum Eccleſiæ adminiſtrator ſit, non tamen habeat dominium, *Felin. in cap. conſtitutus, num. 19. de reſcrip.* & licèt ſit Dominus omnium Eccleſiarum, & beneficiorum; cum Romana Eccleſia ſit Domina earūdem Eccleſiarum, & caput, *cap. in primis, 12. q. 1. cap. ſi Papa, de priuileg. in 6.* non tamen dicitur Dominus rerum particularium Eccleſiarū, & beneficiorum, *cap. non liceat, 12. q. 2. &* ideo, abſque cauſa, de poteſtate ordinaria non poteſt ius alicuius Eccleſiæ detrahere, & alteri concedere, *Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. q. 44. num. 17. tit. quanta ſit author. Sum. Pont.* Idemque ſeruaſſe non ignoramus, ſimilis record. Clementem VIII. qui huiuſmodi alienationes rariſſimè; & quaſi nunquam in perpetuum, ſed ad tertiam tantummodo generationem, ſeù nominationem concedebat ad ſummum: in hiſque, dum in Signatura proponebantur, plurimùm inuigilabat; dubitationeſque, quæ propter Eccleſiaſticæ dotis diminutionem exoriebantur, ſubtiliſſimè diſcutiebantur; quem quidem vſum, & cœteri Summi Pontifices ſunt ſequuti; de quo videre eſt penes *Marcheſ. tit. de Signat. grat. diuerſ. num. 21. cum ſeqq.*

Aliquæ inſuper ſunt materiæ, quæ, licèt non expediantur per ipſam Signaturā, ſed tātùm priuatim in Camera Papę, nihilominus, quia ſunt graues, non ita de facili ſignantur; ſed cum adhuc con-
7 tineant dubia, & requirant matùram deliberationem, tamdiù iubet Papa, eas retineri penes ſuos Officiales, quandiù poſt illarum diſcuſſionem, videantur benè examinatæ; vt gratias deſuper poſſit Oratoribus impartiri, iuxtà illud *Philoſophi, 3. Ethicorum. In magnis, & dubijs, diuturna deliberatio, & multorum conſilia requiruntur, in his autem, quæ ſunt certa, & determinata, conſilium non requiritur.*

Vndè, ſæpè videmus, D. Datarium, ſiuè à ſemetipſo, ſiuè de mandato Papæ, ipſas ſupplicationes, penes ſe retinere, vt ex ſe negotium maturius, & perfectius expleat, poſſitq; poſtea liberè ſignari ſupplicatio, iuxta *tex. in cap. cum in veteri, de elect.* vbi probatur, quòd poſt requiſitum conſilium, eſt expectandum reſponſum per tempus neceſſarium, vt conſultor poſſit cuncta rimari, & conſiderare, quia tempore egemus, vt aliquid maturius agamus, *Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 46. num. 40. cum ſeq. & in proœm.* huius operis diximus.

8 Grauiora tamen negotia, Summus Pontifex, in Conſiſtorio, cum Cardinalibus expedit; maximè, vbi ea, de ſui natura, fuerint conſiſtorialia; cum ipſe ſolus expedire non ſoleat, *Bald. in l. fin.* per illum *tex. C. de diuerſ. reſcrip.* vbi refert, Vrbanum Papam, Oratoribus Florentinis ſupplicantibus, vt quoddam negotium ſuæ patriæ priuatim expediret, reſpondiſſe, illud eſſe negotium Conſiſtoriale; & quòd Summi Pontifices non conſueuerunt talia negotia conſiſtorialia in Camera expedire, ſed in publico Conſiſtorio; quod etiam Carolum Imperatorem, alijs idem ſupplicantibus, reſpondiſſe refert, *Gomeſ. in regula de infirm. q. 14. num. 6.*

Nec tamen, quia Papa in ſupradictis caſibus, vtitur conſilio Cardinalium, *cap. ad Apoſtolicæ, de re iud. Clem. vn. §. cęterum, de iureiur.* ac propterea in reſcriptis, quę inde emanant, dicatur, *de Vene-*

rabilium fratrum noſtrorum conſilio, hęc
9 omnia inducunt neceſſitatem ; ſed il-
la apponuntur ex ſimplici ; & quadam
decentia ; quamuis Romani Pontifices,
pro eorum ſumma modeſtia , non con-
ſueuerunt aliter , quàm conſiſtorialiter,
negotia huiuſmodi expedire ; vt tutius
clauſulas,ex certa ſcientia,& de poteſta-
tis plenitudine , aut aliàs ſimiles interſe-
rant , vt ait *Lotter.de re benef. lib. 1.q.11.
num.57.*

Aliæ ſunt materię,quæ,propter earum
raritatem , non ita paſſim admittuntur ;
aut gratiæ ſuper eis conceduntur ; quas
non propterea mandat ipſe Summus Pō-
tifex,in Signatura proponi ; ſed tantum-
modo quærit,an ſimilis gratia , fuerit per
aliquem ſuum prædeceſſorem, alicui con-
10 ceſſa ; & tunc , licèt non adſtringatur ad
iudicandum exemplis,iuxtà *tex.in l.om-
nium , C.de ſent.& inter.omn.iud.* nec re-
ſpicere quid actum ſit , ſed tantùm quod
agere debeat , *Menoch.conſ.72.num.49.*
eoquè magis , cum Summus Pontifex,
ſit omnia , & ſuper omnia, *Pariſ.conſ.5.
num.71.* nihilominus,in his gratijs , quæ
forte non ſibi videntur de facili conce-
11 dendæ,ſemper,ex decentia , quærit ſe cō-
formare vſui , ac ſequi veſtigia ſuorum
prædeceſſorum circa ea,quæ ſunt ſolita
concedi ; cum in dubijs,ſemper ſit facien-
da interpretatio à ſolitis,*Innoc.in cap.cum
olim.num.2.de verb.ſign.Abb.in cap. certi-
ficari , num.2.de ſepult.tex.in cap.iuſtitia ,
25 q.1.ibi,iuſtitia,& rationis ordo ſuadet ,
vt qui à ſucceſſoribus. ſua mandata ſeruari
deſiderant , prædeceſſoris ſui procul dubio
voluntatem , & ſtatuta cuſtodiant* : & ſic
ſemper figit oculos ad ea , quæ ſunt mo-
ris , & conſuetudinis,iuxtà *tex.in l. apud,
§. quia aſſidua, ff.de edil.edi*, ac nunquam
ferè diſponit vltra conſuetum, *Fel.in cap.
cum M.Ferrarienſis,num.6.de conſt.* ſicut
etiam interpretatio fieri debet ſecundum
curſum temporis aliorum Pontificum ,
Mandoſ.reg.8.q 4.num. 6.& 7. Vndè , ſi
petatur à Papa,gratia , quæ apparet inſo-
lita concedi,& allegetur exemplum alte-
rius ſimilis gratiæ,iam cōceſſę,ſiuè ab ip-
ſo,ſiuè ab aliquo ex ſuis prædeceſſoribus,
mandat ad hoc ipſe, vel ipſius Datarius ,
perquiri regiſtrum ſupplicationū,ſeù bul-
larum : quia Papa , neque ab ipſomet cō-
ceſſorum poteſt quidem reminiſci ; cum
omnium habere memoriam,ſit potius di-
uinitatis,quàm humanitatis , *gloſ. in cap.
cum adeo.verbo,moderemur,de reſcrip.* quod
ſi alia ſimilis gratia reperiatur conceſſa,
faciliorem ſe reddit ad conſimilem
concedendam.

12 Imò,non ſolùm ipſe Pontifex , priua-
tim , verùm etiam tota ipſa Signatura
mouetur quandoque ſimili exemplo ad
concedendum , vel denegandum . *Rot.
decis.215.num.2.& decis.244. nu. 3.p. 3.
diuerſ.*

Negari tamen non poteſt , quin tàm
Papa,quàm Signatura,aliquando conce-
dat gratias,non ſemel,ſed ſępius denega-
tas,*Rot.d.deciſ.244.nu.6.* abſque eo,quòd
fiat mentio,quod aliàs fuerit denegata
d.deciſ.215.nu.4.

13 Poſſet tamen quis adhuc mirari , cur
Papa , vt ſupra dictum eſt,ad aliquid
concedendum,vel denegandum , mouea-
tur exemplo dictorum ſuorum prædeceſ-
ſorum ; cum ipſe habeat plenitudinem
poteſtatis,*cap.decreto,2.q.6.cap.ad hono-
rem,de auth.& vſu pall.* ac ſibi omnia per-
14 miſſa ſint . *Abb.in cap. magna, de vot.* ſit-
què ſupra ius , contra ius , & extra ius,
*Bald.in cap. cum ſuper de cau.poſſ. & pro-
pr.* ac propterea ſolutus legibus ; nec po-
45 tuerint illius prędeceſſores eorū exem-
plo, illū aliquo modo ligare,*l.digna vox,
C.de leg.* Poterit nihilominus reſponderi,
16 quòd licèt hoc dependeat ab illius arbi-
trio ; & non omnium , quę à maioribus
noſtris tradita ſunt,certa ratio reddi poſ-
ſit , *iuxtà tex.in l. non omnium. ff. de leg.*
nec in arbitrarijs ratio quærenda ſit , ſed
17 ſufficiat dicere , *Sic volo.ſic iubeo , ſit pro
ratione voluntas,§.furtiuè,& ibi gloſ. ver-
bo , furtiuarum , inſtit de vſucap.gloſ.in l.
receptia,C.de conſtit.pecun.l.omnium, & l.
quod Principi,de leg.& l.quia poterat , cum
ibi not.ff.ad Trebell.* ſicut etiam , quando
18 ratio legis reddi non poteſt , ſufficit di-
cere , *ita ſcriptum eſt, Felin.in cap.ſi quan
do, nu 11.de reſcrip.* ac propterea,circa
reſcripta Apoſtolica,dicendum eſt , quod
19 in illis non poteſt dari firma,& certa re-
gula , ſeù certa doctrina,propter diuerſi-
tatem caſuum occcurrentium,& varieta-
70 tem temporum,per quæ Signatura mul-
tipliciter, & ſæpiſſimè variatur , iuxtà
*tex.in cap.non debet , ibi, ſi ſecundum tem-
porum varietatem.de conſang.& affin.* Ni-
hilominus dici poteſt,quòd Papa , ad id
mouetur , & adſtringitur quodammodo,
lege honeſtatis, vt ſupra dictum eſt,*cap.
peruenit,in fin.11.q.1.l0. Andr. in cap. ſi-
gnificaſti,nu.3. de for.comp.Pariſ.de reſign.
benef.lib.3.q.1.nu.17.* & ob id, ſic exactè
perpendit,an talis gratia, ſit ſemper con-
cedenda , vel deneganda ; ne poſtea con-
tingat,

tingat, vel ſemel denegatam, concedi, vel
21 conceſſam reuocari; cum debeat Papa
eſſe immobilis, & habere pedes plum-
beos, *id. Pariſ. lib. 11. q. 9. num. 12* quia, ſi
illuſio, & variatio in perſonis Eccleſia-
ſticis ſunt vitandæ, *Clem. vn. de renunt.* eò
22 magis reprobantur in Papa, *Fel. in cap.*
cum olim, nu. 5. de ſent. & re iud. ne quòd
23 hodie concedit, cras tollat; quia debet
vnum calamum, vnamque linguam habe-
re, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 9. nu. 32.*
23 ſubdens ibi, quod Papæ conuenit illud;
ſemel loquutus eſt Deus, & quod ſcripſi,
24 *ſcripſi. & quæ procedunt de labijs meis, non*
faciam irrita.

Cum autem contingit aliquando, Pa-
25 pam, per ſupplicantium importunita-
tem, vel circumuentionem, aliqua pror-
ſus non concedenda, conceſſiſſe, *iuxtà*
tex. in cap. 2. ibi, per promiſſiones huiuſmo-
di, quæ per importunitatem nimiam, per
quam non concedenda, multoties conceduntur, & per ambitionem improbam, vt plu-
rimum extorquentur, de conceſſ. preb. in
6. tunc, ſi ſupplicatio, non reperiatur iam
regiſtrata, mandat Papa, illam, per ſuos
Officiales detineri, vel lacerari; ex eo
quòd, melius recordatus, agnoſcit huiuſ-
26 modi gratiam, non eſſe concedendam;
cum ſapientis ſit, mutare conſilium in
melius, vt *not. in l. nonnunquam, ff. de coll.*
bonor. Auth. vt fratrum filij in princip. gloſ.
in cap. qualiter, de accuſat. Specul. in tit. de
27 *except. §. viſo* & Sapientis ſit reuocare,
quòd quis malè locutus ſit, ſecundum *B.*
Auguſt. relatum in *cap. magna, 22. q. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Formula litterarum conceſſionis In euidentem, proponitur.*

2 *Litteræ in forma,* ſi in euidentem, *cui committendæ.*

3 *Canonici Cathedralis, Eccleſiæ, veniunt ſub nomine Dignitatis.*

4 *Sunt in magno bonore, & preeminentia conſtituti.*

5 *Canonicus, dicitur pars corporis Eccleſiæ, & Epiſcopi.*

6 *Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, non habet propriè dignitatem.*

7 *Deciſio* Achill. de Graſſ. 17. *hodie non habet locum in commiſſionibus;* ſi in euidentem.

8 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *non diriguntur, niſi propriè dignitatem obtinentibus.*

9 *Cancellaria, Apoſtolica, dicitur organum Papæ.*

10 *Officiales, benè inſtructi ſunt de mente Papæ.*

11 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *cuicunque Dignitati, in Cathedrali, præter Canonicos, committuntur.*

12 *Legem ſcriptam cum habemus, non opus eſt coniecturis.*

13 *Stylus committendi reſcripta,* ſi in euidentem, *vnde duxerit exordium.*

14 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *quibus committuntur pro Ciuitate, & Diœceſi Neapolitan.*

15 *Eccleſia Neapolitana, nullam habet Dignitatem, poſt pontificalem.*

16 *Archidiaconus, nil differt à Primo Diacono.*

17 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *quando committantur antiquiori Canonico Cathedralis Eccleſiæ.*

18 *Et quiſnam, antiquior Canonicus intelligatur.*

19 *Dignitas Cathedralis Eccleſiæ, ſi ignoretur tempore expeditionis litterarum,* ſi in euidentem, *quid agendum.*

20 Reſcripta, ſi in euidentem, *committuntur Ordinario, & Nuntio Sedis Apoſtolicæ ibi commoranti.*

21 *Nunquam committuntur Dignitatem obtinenti in Collegiata Eccleſia.*

22 *Eccleſia, capitur pro Epiſcopo, & Canonicis Cathedralis.*

23 *Sede Epiſcopali vacante, quibus dirigenda reſcripta,* ſi in euidentem.

24 *Et quibus, ſi agatur de proprij Ordinarij intereſſe.*

25 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *Papa dirigere intendit Ordinario, in cuius Diœceſi ſunt bona alienanda.*

26 *Epiſcopus, non poteſt gerere vicem iudicis, & partis.*

27 *Reſcripta*, ſi in euidentem, *cui in Vrbe committantur.*

28 *Et quid, quando ad inſtantiam Regis, aut magni Principis concedantur.*

Expe-

29 *Expediuntur aliquando abſque commiſſione, cum clauſula*, Ad futuram rei memoriam.

30 *Et pro Regularibus, quomodo dentur.*

31 *Quare, Dignitatem obtinentibus, committantur.*

32 *Vicarius generalis, dicitur, etiam Ordinarius.*

33 *Dignitatis nomen, quarè Vicario generali pręponatur in reſcriptis*, ſi in euidentem.

34 *Vicarius, propriè non habet dignitatem.*

35 *Conſtitutio* Pauli II *qua incipit*, Cum in omnibus, *inſeritur in litteris*, ſi in euidentem.

36 *Non tamen inſeritur in ipſis litteris, in forma Breuis, & quare.*

37 *Breuia Apoſtolica, non ſunt bullę.*

38 *Litteræ Apoſtolicę, intelliguntur tantùm quę ſub plumbo expediuntur.*

39 *Beneficiorum prouiſiones; non dantur per Breuia, ſed ſub plumbo.*

40 *Breuia Apoſtolica, cur ſic nuncupentur.*

41 *Litteris ſub plumbo, maior fides, quàm Breuibus præſtatur, & quare.*

42 *Conſtitutio* Pauli II. Cum in omnibus, *quando non inſeratur in litteris ſub plumbo,*

43 *Locatio rerum Eccleſię ad modicum tempus, non dicitur alienatio.*

Praxis primæ partis narratiuæ Litterarum in forma, Si in euidentem, &c.

C A P. III.

Redeundo nunc ad rem noſtram, dicamus, quòd poſtquam fuerit regiſtrata, & in totum expedita ſupplicatio ſupradicta, conficitur more ſolito, minuta litterarum, quæ expediuntur ad præſcriptum eiuſdem ſupplicationis, modo ſequenti, videlicet.

1 *VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum* Dei. *Dilectis filijs Primicerio Eccleſiæ Neapolitan ac Vicario Venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus generali, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ex iniuncto nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officio, votis illis, per quæ Eccleſiarum quarumlibet, vtilitates, & commoda procurantur, libenter annuimus; eaquè fauoribus proſequimur opportunis. Dudum ſiquidem à fel. record. Paulo Papa Secundo, prędeceſſore noſtro emanarunt litterę tenoris ſequentis, videlicet, Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.*

Cum in omnibus iudicijs ſit rectitudo iuſtitię, & conſcientiæ puritas obſeruanda, id multo magis in conceſſionibus alienationum rerum Eccleſiaſticarum conuenit obſeruari, in quibus de Chriſti patrimonio, & diſpenſatione pauperum, non de proprio cuiuſque peculio agitur, vel tractatur. Quapropter oportet, vt in examinandis huiuſmodi alienationum cauſis, quę à Sede Apoſtolica in forma, Si in euidentem vtilitatem cedant, oneratis Eccleſiaſticorum iudicum conſcientijs, delegantur, nihil fauor vſurpet, nihil timor extorqueat, nulla expectatio pręmij, iuſtitiam, conſcientiamque ſubuertat. Monemus igitur, & ſub interminatione diuini iudicij omnibus Commiſſarijs, & delegatis huiuſmodi, diſtricte pręcipimus, vt cautè, & diligenter attendant cauſas in literis Apoſtolicis per ſupplicationes expreſſas, illaſque ſollicite examinent, atque diſcutiant, teſtes, & probationes ſuper narratorum veritate, recipiant, & ſolum Deum prę oculis habentes, omni timore, aut fauore depoſito, Eccleſiarum indemnitatibus conſulant, nec in læſionem, aut detrimentum earum, decretum quomodolibet interponant. Si quis autem Commiſſarius, vel delegatus, conſcientiæ ſuæ prodigus, in grauamen, aut detrimentum Eccleſiæ, per gratiam, aut timorem, vel ſordes, alienationi conſenſerit, aut decretum, vel auctoritatem interpoſuerit, inferior

qui.

quidem Epiſcopo ſententiam excommunicationis incurrat, Epiſcopus vero, aut ſuperior ab executione officij per annum nouerit ſe ſuſpenſum, ad extimationem detrimenti Eccleſiæ illati nihilominus condemnandus: ſciturus, quod ſi ſuſpenſione durante damnabiliter ingeſſerit ſe in diuinis, irregularitatis laqueo ſe inuoluet, à quo non niſi per Summum Pontificem poterit liberari. Is vero qui dolo, vel fraude, aut ſcienter in detrimentum Eccleſiarum, alienationem fieri procurauerit, aut per ſordes, vel impreſſionem, alienationis decretum extorſerit, ſimilem ſententiam excommunicationis incurret, à qua non niſi per Romanũ Pontificem poſſit abſolui, ad reſtitutionem nihilominus rerum alienatarum, cum fructibus quandocunque de pręmiſſis conſtiterit, condemnandus. Volumus autem, quod Legati, & Commiſſarij prędicti de pęnis conſtitutionis noſtræ ſpecifice moneantur, & in quibuſcunque literis, & commiſſionibus huiuſmodi, hoc ſtatutum noſtrum inſeratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę monitionis, pręcepti, & voluntatis infringere &c. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicę, Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoquinto, v. Idus Maij, Pontificatus noſtri anno primo.

Et deinde exhibita nobis nuper pro parte dilectorũ filiorum Ioannis Gandulphi Rectoris ſine cura Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Ioſaphat, in pertinentijs Ciuitatis Neapolitan. ac Vincentij Breſciani Laici illorum partium, petitio continebat, Quod aliàs, ſeù nuper dictus Ioannes, ut ſuam, & dictę ſine cura Eccleſię huiuſmodi, quam obtinet, conditionem meliorem efficere cupiens, quoddam terrę petium, modiorum trium, menſurę illarum partium; iuxtà bona quondam Lucij Sarriani, ac dilecti filij Franciſci Dalanè, viam publicam, & alios, ſi qui ſint, confines, ſitum, & ad eandem ſine cura Eccleſiam legitimè ſpectans, valoris in proprietate, ducatorum Centum, monetę Neapolitan. annui verò redditus ducatorum Decem paris monetę, ſummam ſeptem ducatorum auri de Camera conſtituentium, eidem Vincentio, in emphyteuſim, ad tertiam ipſius generationem, pro annuo canone, ſeù reſponſione ducatorum ſexdecim eiuſdem monetę, Decem ducatos pariter auri de Camera conſtituentium, locare, & concedere decreuit, ſi noſtra, & Sedis Apoſtolicę ſibi ſuffragentur licentia, & facultas. Quarè pro parte Ioannis, & Vincentij præfatorum, aſſerentium, locationem, & conceſſionem huiuſmodi, ſi fiant, in euidentem dictæ ſine cura Eccleſiæ, ceſſuras fore vtilitatem, nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus eis licentiam, & facultatem huiuſmodi concedere, aliàſque in pręmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica, dignaremur. Nos igitur, certam de præmiſſis notitiam non habentes, ac Ioannem, & Vincentium prædictos, & eorum quemlibet à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pęnis &c. abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes; necnon terræ petij huiuſmodi ſituationes, confines, vocabula, denominationes, qualitates, & quantitates, præſentibus pro expreſſis habentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni veſtræ, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, vocatis, qui fuerint euocandi; ſeruataque forma pręinſertarum litterarum, ac dicto terræ petio, illiuſque circumſtantijs vniuerſis coram vobis ſpecificatis, de præmiſſis, vos coniunctim procedentes, diligenter informetis; & ſi per informationem eandem, locationem, & conceſſionem huiuſmodi, ſi fiant, in euidentem præfatę ſine cura Eccleſiæ, ceſſuras fore vtilitatem, vobis legitimè conſtiterit, Ioanni, & Vincentio præfatis, illas modo, & forma præmiſſis faciendi, licentiam, & facultatem, authoritate noſtra concedatis, & impartiamini; omneſque, & ſingulos, tàm iuris, quàm facti defectus, ſi qui deſuper quomodolibet, interuenerint, ſuppleatis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem, quòd finita, vel deficien-

te tertia generatione huiuſmodi,prædictum terra petium,cũ omnibus,et ſingulis iuri-
bus,et pertinentijs ſuis,nec nõ quibuſuis melioramẽtis,deſuper pro tẽpore quomodolibet
factis, ad dictam ſine cura Eccleſiam, pleno iure reuertatur; illiſque liberè cedat;
abſque eo, quòd renouatio locationis huiuſmodi à quoquàm, quouis prętextu, & ex
quauis cauſa, peti, aut prætendi poſſit. Dat. Romę &c.

Poſt quarum quidem litterarum præ-
miſſarum tenorem illarum verba,ac clau-
ſulæ in eis inſerta veniunt explicanda;
propterea ita dicamus.

Vrbanus &c. Primicerio *Eccleſiæ*
Neapolitan. Per ea namque verba in calce
ſupradictę ſupplicationis appoſita,nem-
pè, & committatur Ordinario,& digni-
tatem in eius Eccleſia obtinenti,poterunt
Oratores,ſiue eorum ſollicitator, quem-
libet ex Dignitatem in ea obtinẽtibus, ad
eorum libitum eligere; nam huiuſmodi
1 litteræ ſemper expediuntur in forma
2 commiſſaria;& non aliter,quàm Ordina-
rio,ſiue eius Vicario,& dignitatem obti-
nenti,committuntur.

Sed nunquid ſub nomine Dignitatis
comprehendantur etiã Canonici eiuſdem
Cathedralis Eccleſiæ, adeò,vt etiam illis
dirigi poſſint huiuſmodi litterę in forma,
ſi in euidentem &c. Et videtur affirmatiuè
3 reſpondendum; quia ſatis clarum eſt,
quòd quoad delegationem Sedi Apoſto-
licæ ipſi æquiparantur Dignitatibus, *Ca-*
putaq. deciſ. 257. part. 1. & neminem latet,
quòd in quamplurimis commiſſionibus
iuſtitiæ,dum in ſupplicatione petitur exe-
quutionem committit probis viris, in di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtitutis, abſque
aliqua difficultate committũtur poſtmo-
dum litteræ, etiam Canonicis Cathedra-
lis Eccleſiæ; & ita debemus interpretari
mentem reſcribentis,*gloſ. in l. vel vniuer-*
ſorum. ff. de pignor. act. leg. ſeire oportet. §.
aliud, verſ. ſed, & ſi maximè, ff. de excuſ.
4 *tutor.* cum ipſi Canonici, ſint in magno
honore,& præeminentia conſtituti,*tex. in*
cap. quamquam, de præb. in 6. cum Canoni-
cus dicatur pars corporis Eccleſiæ, &
5 Epiſcopi,*cap. requiſiſtis, de teſtam. cap. no-*
uit, de his, quæ fiunt à pręl. & magis ex-
preſſum eſt in *cap. ſtatutum, de reſcrip in 6.*
vbi Canonici Cathedralis Eccleſię, quo
ad commiſſiones,æquiparantur conſtitu-
tis in dignitate; licèt ille tex. reſtringatur
ad Canonicos tantùm Cathedralis Eccle-
ſiæ, *Rip. reſp. 23. de lega num 4. & 7. &*
reſp. 20. concludit, quòd ſint digniores
Rege,vt per *Mandoſ. reg. 18. q. 2. nu. 7.*

His tamen non obſtantibus, contrariũ
eſt verius,etiam in praxi receptum; nam,
6 Canonicus, etiam Cathedralis,non dici-
tur propriè habere Dignitatem, ſed tan-
tùm largo modo; vt eſt communis opi-
nio,& latè per *Sarnen. in d. cap. ſtatutum,*
Fel. in cap. paſtoralis, de off. deleg. Caputaq.
d. deciſ. 257. nu. 1. Sed hic parùm inſudare
neceſſe eſt,alia in contrarium adducen-
do; cum ſatis notum ſit, huiuſmodi lit-
teras, *Si in euidentem.* nunquam commit-
ti ſimpliciter obtinentibus Dignitatem,
ipſius Dignitatis nomine non expreſ-
ſos adeò, vt videatur etiam Canonicus
7 comprehendi; vt in *deciſ. 17. Achill. de*
Graſſ. in qua habetur, quòd cum quidam
Carolus,à Sacra Pœnitentiaria obtinuiſ-
ſet litteras, quòd poſſet emittere profeſ-
ſionem in manibus Antiſtitis,vel alterius
cuiuſcumque,in Dignitate Eccleſiaſtica
conſtituti, emiſit profeſſionem in mani-
bus Canonici; & cum de hoc dubitare-
tur,propoſita cauſa,Domini inclinabant,
quòd non valeret profeſſio, ex eo,quòd
erat contra *tex in cap fin. de off deleg cun-*
cta gloſ. in 6. & propterea inclinarunt,
quòd conſulerentur Domini de Pœniten-
tiaria, qui reſponderunt,ſe etiam Cano-
nico illud commiſiſſe, & cauſa iterum
propoſita, cum ſtylo, & mente Pœni-
tentiariæ domini inclinarunt pro vali-
ditate.

Hic autem ceſſat omnis difficultas, cũ
verſemur circa caſum ſatis expreſſum;
quia, licèt Papa committat in ſupplica-
tione exequutionem, ſimpliciter dicen-
do, *& Dignitatem obtinenti*, ſtylus ta-
men,& vſus inueteratus Cãcellariæ Apo-
8 ſtolicę eſt, vt hæc reſcripta non dirigat,
niſi propriè Dignitatem obtinenti; ſpeci-
ficando nomen ipſius Dignitatis,& ita eſt
9 mens Papæ,cuius Cancellaria dicitur or-
ganum,*Par ſ. de reſig benef. lib 3. q 6. nu. 3.*
& lib. 9 q 26. num. 4. & ſic, etiam cęteri
Officiales, per quorum manus tranſeunt
10 huiuſmodi reſcripta,benè inſtructi ſũt de
mente ipſius Papę concedentis;qui prop-
terea non ſinunt ea tranſire abſque ex-
preſſione ſpecialis nominis Dignitatis,
puta,Archidiaconi,ſeù alię maioris,vſque
ad vltimam Dignitatem, ex quo vnicui-
11 que illam obtinenti in ipſa Cathedrali,
præter

preter Canonicos,committi poteſt;vndè,
12 cum ſimus in claris,habeamuſque legem
ſcriptam, non opus erit coniecturis, nec
aliud remanet dubium,ad *tex.in l.ancilla,*
C.de furt.l.continuus,§.cum ita,ff.de verb.
oblig. *Ludo uiſ.deciſ.127. nu.12.*

Eſt enim hic antiquus ſtylus, qui præ-
13 ſertim ſumpſit vires ex Conſtitutione
Pÿ Quarti, ſuper reformatione Officij
Correctoris Cancellariæ, & Contradicta-
rum; per quòd antea tranſibant iſta re-
ſcripta,vt in prædicta *Cõſtitutione*,quæ in-
cipit, *Vniuerſi gregis*,*ſub* Dat.*Romæ 1562.*
Sexto Kal.*Iunÿ Anno tertio*; ac etiam per
aliam *Conſtitutionem*, ſuper reformatio-
ne, Officij *Sacræ* Pęnitentiariæ,per quòd
omnes ferè materiæ expediebantur, ex-
ceptis beneficialibus,ac diſpenſationibus
matrimonialibus in proximioribus gra-
dibus: in qua idem *Pius* volnit,vt Maior
Pœnitentiarius, non concedat commiſ-
ſiones alienationum,vel permutationnm,
aut affrancationum, aut illarum confir-
mationum de bonis Eccleſiaſticis in for-
ma, quæ dicitur,*Si in euidentem*, pro re-
bus, qnarum redditus annuus ſummam
viginti ducatorum auri de Camera exce-
dat, & commiſſiones huiuſmodi,ſemper
Ordinario loci, & alteri perſonæ in di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, coniun-
ctim committantur,*ſub datũ Romę 1562.*
Quarto, Non. Maÿ Anno ſecundo; & ex-
inde ſemper ſimilia reſcripta cõmitti cõ-
ſueuerunt Ordinario,& vni, vnam ex di-
ctis dignitatibus in eius Eccleſia obtinen-
ti, expreſſo nomine Dignitatis,ſicut ho-
die ſeruatur; licèt, qnoad annuum valo-
rem ſupradictum,aliud, nunc ſeruetur,vt
infra,ſuo loco dicemus.

Sanè, pro exequutione ſimilium re-
ſcriptorum,quoad Ciuitatem,& diæceſim
14 Neapolitan. ſemper ea dirigi conſueue-
rũt,tàm Primicerio, quàm Cimiliarchæ,
quòd videtur ex antiqua tãtum cõſuetu-
15 dine receptum; cnm neuter horum ha-
bear propriè Dignitatem,ſecnndum pro-
poſitam materiam; quòd præcipuè re-
dundar in maximum honorem Capituli
tàm inſignis Cathedralis Eccleſiæ; vbi
nulla maior ipſius Capituli dignitas eſt,
quàm non habere in Eccleſia dignitatem,
præter Pontificalem. In his enim non
concurrunt ea,quæ requiruntur ad con-
ſtituendam veram dignitatem; ex quo,de
iure communi, nulla alia Officia Eccle-
ſiaſtica, ſicut ſunt iſta,ſonant in Dignita-
tem, niſi Archidiaconatus, & Archi-
presbyteratus, *Put. deciſ. 89. nu.1.lib.3.*
Card.Tuſc.in ſuis pract. concl. tom.1. litte-
ra A.concl. 685.num.3. cum iſti tantum
præſumantur ſemper habere iuriſdictio-
nẽ;& tũc verè Dignitas dicatur, vbi adeſt
iuriſdictio; licèt in dubio, tribus ſignis
cognoſcatur Dignitas, vt ait *Boer. deciſ.*
286. quorum Primum,eſt,ſi is, qni habet
Officium, præeſt adminiſtrationi cum
iuriſdictione,*cap.volumus,39. diſt. c. Epi-*
ſcopis gubernationem,88.diſt. Secundum,
quando Officium habet nomen,quod de
inre communi ſonat in Dignitatem,
quia nimirum, vocatur Archidiaco-
nus, & ſic de alijs; licet de more,& con-
ſuetudine Eccleſiarum,nullam habeat ad-
miniſtrationem, nec iuriſdictionem.
Tertium, quando de conſuetudine, vel
conſtitutione Eccleſiæ, habetur pro Di-
gnitate, *cap.conſuetudo,12. diſt. cap. cum*
olim,de conſuet.id.Boer.d.deciſ.286.num.2.
& 4. Cœterùm autem, neque Præpoſi-
tura,neque Primiceriatus, neq; Plebania
aut ſimilis, eſt Dignitas, cum non ha-
beat nomen ſonans in Dignitatem à iu-
re communi introductum,ſed potius in
nomen Officij,etiam ſi Præpoſitus,Primi-
cerius Plebanus, & ſimiles, ante omnes
ſedeant in Choro; quia non propter hoc
cenſentur habere Dignitatem, vt per
Bald.in cap.dudum, de conſtit. licèt vnuſ-
quiſque ipſorum,talis eſſe poſſet,quando
probaretur,ipſum communi reputatione
habitum fuiſſe pro Dignitate; vt per *Bar-*
boſ.de iur.Eccleſ.lib.1.cap.21.num.34. tùnc
enim tali conſuetudine introduci poteſt,
vt poſſint eſſe Dignitates,Præpoſitus Pri-
micerius,Theſaurarius,Decanus, Cãtor,
Scholaſteria,& ſimiles; quibus omnibus,
ex hoc frequenter conſueuerunt dirigi
huiuſmodi reſcripta, *ſi in euidentem*; vel
ſi probaretur Dignitas ex eius expreſſio-
ne facta in collationibus Apoſtolicis,ſiue
ordinarijs, aut ex declaratione facta per
Capitulum, & ex pluribus actibus Capi-
tularibus, *id.Barboſ.d.cap.21.num.19* aut
ita conſtaret ex libris ipſius Eccleſiæ prę-
ſertim, ſi eſſenr adminiculati ex annali-
bus,ſinè Chronicis,quibus plurimum de-
fertur, *Mar.Anton.var.reſol. lib. 1.reſol.*
46.num.5.Lotter.de re beneſ.lib.2.q.33. nu.
32.& 33. ergo præmiſſis ceſſantibus, ex
præeminentia ſedendi, vt dictum eſt non
inducitur Dignitas, *id. Barboſ.d.cap.21.*
num.33. ac propterea his,ſimilia reſcrip-
ta non diriguntur, niſi foſan ex conſue-
tudine Romanæ Curiæ,diù per Summum
Pontificem approbata, vt omnibus Cu-
rialibus notum eſt.

Primo

Primo quoquè huius Eccleſiæ Diaco-
no hæc reſcripta, etiam ex antiqua con-
ſuetudine diriguntur licet ea cōcipiātur
ſub nomine Archidiaconi; de quo neque
eſt mirandum; quia ſuppoſito, quod iſte
16 haberet iuriſdictionem, nulla eſt differen-
tia inter primum Diaconum, & eum, quē
in iure appellamus Archidiaconū, *Gram.
deciſ.64.num.17.* vbi præcisè loquitur de
maiori Diacono Eccleſiæ Neapolitan.

Verum tamen eſt, (vt ad præmiſſa re-
uertamur) quod in illis Eccleſijs, vbi nulla
17 prorſus adeſt Dignitas, ex notorio ſtylo
Datariæ, apponitur in calce ſupplicatio-
nis, *Et committatur Ordinario, & vni ex
antiquioribus Canonicis Eccleſiæ N. atten-
to quod in eadem, præter Pontificalem, nul-
la adeſt Dignitas, qui coniunctim procedāt
&c.* Et ſic, ex iſto decreto clarè conſtat,
mentem Summi Pontificis, illiuſq; Offi-
cialium eſſe, vt quoad pręſentem mate-
riam, Canonici non veniant appellatio-
ne Dignitatis; cum illis tantum huiuſ-
modi reſcripta, *ſi in euidentem*, commit-
tantur, in defectum obtinentium propriè
Dignitatem in ipſa Eccleſia, vt dictum eſt.

Hic verò nota, quod quotieſcunq; lit-
teræ Apoſtolicæ diriguntur antiquiori
Canonico, vel alicui de Collegio, antiqui-
18 tas hæc intelligitur, non de ætate, ſed de
tempore receptionis, ex *notab. gloſ. in c. fi.
verbo, antiquiores*, quæ ſic ait, *non æta-
te, ſed tempore, quo in Eccleſia militaue-
runt. de conſuetud. lib. 6.* datur enim
iſte honor antiquiori Canonico, prop-
ter eius maiora onera, & ſeruitia, quę in
Eccleſia ſubiit, *c. miramur 61. diſt. l. 2.
in fin. Cod. de officio magiſtri officiorum.*
Dicit tamen *eadem gloſ.* quod ſi aliter ha-
beretur in dicta Eccleſia conſuetudo, nē-
pe de antiquioribus ætate, vel maioribus
ordine, illa erit attendenda.

Quod ſi in Cathedrali adſint Digni-
tates, ſed tamen tempore impetrationis
reſcripti, eorum nomina ignorentur, ne
propterea retardetur expeditio littera-
rum, permittunt Officiales, huiuſmodi
litteras dirigi Ordinario, & vni, Dignita-
tem in illius Eccleſia obtinenti, abſque
eo, quòd nomen Dignitatis, quod igno-
ratur, exprimatur: & aliàs in quibuſdam
antiquis notabilibus vidi commiſſionem
factam eidem Ordinario, & Primam Di-
gnitatem in illius Eccleſia obtinenti; ſi-
ne dicta expreſſione; licet hodie hoc non,
ita paſſim admittatur.

29 Aliquando committuntur Ordinario,
& Nuntio Sedis Apoſtolicæ, ibi commo-
ranti, qui coniunctim procedant. Quan-
doque etiam Legato, ſub his verbis, *Et
committatur Legato Bononien. ſiuè eius Vi-
celegato*; abſque eo, quod committatur al-
teri, Dignitatem obtinenti, qui coniunc-
tim &c.

Dignitatem autem obtinenti, etiam
21 principalem in Collegiata, nunquam hęc
reſcripta committuntur; quia per Eccle-
ſiam intelligitur tantùm de Cathedrali, vt
in *c. cum Clerici. iuncta gloſ. in verbo, Eccle-*
22 *ſia, de verb. ſign.* vbi Eccleſia capitur tan-
tūmodò pro Epiſcopo, & Canonicis Ca-
thedralis, *Clem. in pleriſque, de elect.* vbi, nō
aliàs, quàm pro Cathedralibus ſumuntur,
ac Metropolitanis, *Pariſ. de confid. benef. q.
29. nu. 33.* & ſic, ſecundum ſtylum Roma-
næ Curiæ, cum loquitur de Eccleſia, abſq;
alio adiuncto, videlicet Collegiata, Paro-
chiali, vel ſimplici, intelligitur de Eccleſia
principali, ideſt Cathedrali, *Mandoſ. reg.
26. q. 3. nu. 10. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ.
6. num. 12.*

23 Sede Epiſcopali vacante, dirigūtur hęc
reſcripta, Ordinario viciniori, ac pariter
Dignitatem in illius Eccleſia obtinenti.
24 Idemque ſeruatur, ſi de proprij Ordina-
rij intereſſe agatur; quo caſu, etiam com-
mitti conſueuerunt Metropolitano, ex
præſcripto ſupradictæ *Conſtitutionis Pij
Quarti*, his verbis; *Et ſi de ipſius Ordina-
rij intereſſe, vel prȩiudicio agatur, tunc
loco ipſius committantur Metropolitano
viciniori*, & ita ſeruatur in praxi, teſtibus
*Borgn. Cauale. deciſ. 56. num. 53. & ſeq. &
Proſp. de Auguſt. in add. ad Quar. verbo,
alienatio, ſub num. 14. in fin. verſ. com-
miſſiones.*

Quare, primo caſu, ita additur per
Officiales iu calce ſupplicationis, videli-
cet, *Et attento quod Sedes Epiſcopalis N.
ad præſens vacat, committatur Ordinario
viciniori, & dignitatem in eius Eccleſia
obtinenti, qui coniunctim procedant &c.*
Secundo vero caſu. *Et attento quod de
ſupradicti Epiſcopi N. intereſſe agitur, com-
mittatur Metropolitano, ſeu Ordinario vi-
ciniori, & dignitatem &c.*

Cœtęrùm autem, huiuſmodi reſcripta
in dicta forma, Si *in euidentem*, per illam
clauſulam. *Et committatur Ordinario &c.*
25 nūquā Papa, alteri illa dirigere intendit,
niſi Ordinario illius loci, vbi bona alie-
nanda ſita ſunt, exceptis caſibus ſupradi-
ctis; quamuis ferè ſemper in his caſibus
committi conſueuerit Ordinario viniori,
omiſſo Metropolitano.

Ratio namquè eſt illa, quam affert

Dec.

Dec. in cap. cum veniſſent, col. 5. de iud. nempè, propter ſuſpicionem, *Saly. in l. 1. C. ne quis ſi ſua cau. col. 3.* etiam ſi in illis partibus adeſſet conſuetudo in contrarium, *Abb. in cap. poſtulaſti num. 14. de for. comp.* alioquin tam proceſſus, quàm ſententia, aliaque inde ſequuta, nullius eſſent roboris; cum non videatur aliquo
26 modo conueniens, vt ipſe Epiſcopus, ſiuè aliquis ex ipſius Eccleſia, gerat vicem iudicis, & partis in cauſa propria, *Bart. in l. qui iuriſdictioni ff. de iuriſd. omn. iud. Garc. de benef. p. 5. cap. 2. ſub num. 46.*

Cum verò agitur de alienatione rerum
27 Eccleſiaſticarum in ipſa Vrbe, ſiuè eius diſtrictu exiſtentium, committitur Vicario Vrbis tantùm exequutio litterarum, & aliquando additur ſiue eius Vicegerenti, *Rot. deciſ. 65. num. 5. p. 2. diuerſ.*

Nec omittam, quod licèt hæc reſcripta expediantur in forma commiſſaria, vt ſupradictum eſt, nihilominus ſi contingit, illa concedi ad inſtantiam Regis, ſeu alterius Magni Principis, tunc nulla fit Ordinario, aut Dignitatem ob-
28 tinenti, commiſſio; ſed quia ſtatur aſſertioni talium perſonarum, expediuntur in forma gratioſa; cum veriſimile nimium ſit, cauſas per eas allegatas pro alienatione facienda, abſquè aliqua hæſitatione, veras eſſe; ac propterea non egere aliqua diſcuſſione; cum ſufficiat tantummodo aſſertio huiuſmodi ſupplicantium; ſicut vidi pluries in praxi obſeruari; fueruntque litteræ, hoc modo expeditæ, videlicet, *Vrbanus &c. Chariſſimo in Chriſto filio noſtro Philippo Hiſpaniarum Regi Catholico, ſalutem &c.* ac poſt narrationem, dicitur, *Idcirco nobis humiliter ſupplicari feciſti, quatenus tibi, tanquam perpetuò Adminiſtratori Militię &c. de illius, ac præfata Perceptorię euidenti vtilitate abundanter informato, eandem venditionem faciendi, licentiam, & facultatem concedere dignaremur. Nos igitur &c. Maieſtati tuæ, villam, & locum, cum vaſſallis, Caſtro, iuriſdictione, annexis, bonis, iuribus, & obuentionibus prædictis eidem N. modo, & forma præmiſſis, vendendi plenam, & liberam licentiam, & facultatem; attento quòd (vt aſſeris) hæc omnia in euidentem Militiæ, & Perceptoriæ prædictarum vtilitatem tendant, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium concedimus, & indulgemus.*
29 Nec quidem ſemel vidimus, etiam ad inſtantiam Rectoris, ſeù beneficiati, petentis confirmari locationem per eum alicui factam de bonis ad ſuam Eccleſiam ſpectantibus, parui valoris, puta in proprietate, Quinquaginta, annui verò redditus Trium ducatorum, ad viginti nouem annos, ſub annua reſpõſione quatuor ducatorum cum dimidio, ſub beneplacito Sedis Apoſtolicę concedi. Quare Papa, ſtãdo ipſius Rectoris aſſertioni, non dat in litteris, Exequutores, neque aliqua fit in eis mentio litterarum *Pauli II.* quæ incipit. *Cum in omnibus*, ſed tantummodo locationem prædictam, dummodo iuſto pretio facta fuerit, nec illius ſolutiones anticipentur, approbat, & confirmat per hęc verba, ſcilicet, *tenore præſentium approbamus, & confirmamus &c. ac omnes defectus &c. ſupplemus*, cum derogatione *Extrauag.* eiuſdem *Pauli*, quæ incipit *Ambitioſæ*, & aliorum Romanorũ Pontificũ, præſertim *Alexãdri VI.* qua cauetur, tempus ſimilium locationum, à die facultatis deſuper conceſſæ, non autem à die locationis huiuſmodi, incipere debere, & alijs Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis &c. Quę quidem litteræ dari conſueuerunt etiam per Præfecturam breuium, ſub Annulo Piſcatoris; & cum clauſula, *Ad futuram rei memoriam*, & cum decreto, quod finita ipſa locatorie &c. cum omnibus iuribus &c. ad Eccleſiam reuertatur, prout infra fuſiùs, ſuo loco dicemus.
30 Pro Regularibus autem, rarò expediuntur litterę; ſed tantùm porrecto ſupplici libello in Sacra Congregatione Cõcilij Tridentini, ac propoſita materia, de qua agitur, extenditur tantummodo decretum in calce ipſius libelli, quo, Ordinario tantummodo, & quandoque, etiam Dignitatem in illius Eccleſia obtinenti, ſi ita qualitas, & grauitas materiæ ſuadeant, committitur, vt procedant ſeruata forma litterarum Pauli Secundi; de qua etiam ſuo loco dicemus.

Ratio autem, cur potius huiuſmodi reſcripta committantur Dignitatem propriè obtinẽtibus, ea præcipuè eſſe poteſt,
31 quia, in re tam graui, ſicut eſt alienatio rerum Eccleſiæ, requiritur exacta peritia, quæ ſemper præſumitur in obtinentibus Dignitatem, *Pariſ. de reſig. benef. lib. 1. q. 11. n. 14.* Præterea, ait *Felin. in cap. dilectus filius 2. de reſcrip.* quod ideo talibus, cauſæ demãdantur, quia ob eorum dignitatem curant, vt huiuſmodi negotia ſine fraude gerantur.

Ac Vicario &c. Parum enim refert, quod in ſupplicatione, commiſſio ſit facta, non

 Vica-

Vicario, ſed Ordinario; hoc enim pro-
cedit ex notorio ſtylo Cancellariæ, qui
32 innititur iuri communi; cum Vica-
rius generalis, dicatur, etiam Ordinarius,
*gloſ. in cap. 2. verſ. Officialem, de off. Vicar. in
6. Innoc. in cap. tua nobis, eod. tit. Felin. ſu-
per rubr. de off. deleg. col. 3. verſ. Vicarius*;
quamuis aliud eſſet, quando reſcripta di-
rigerētur Ordinario tantùm, excluſo Vi-
cario; quia iſte, tunc cauſam Epiſcopo
delegatam, cognoſcere non poteſt, niſi ex
ſpeciali ipſius ſubdelegatione, *Barboſ. de
Off. & pot. Epiſ. alleg. 24. nu. 111.*

Stylus inſuper inoleuit, vt nomen, Di-
gnitatem obtinentis, præponatur ipſi Vi-
cario in huiuſmodi reſcriptis; rationem
autē didici ab antiquis, & peritis in ipſo
33 ſtylo, nempè, quia Dignitas in Cathe-
drali eſt perpetua, Vicariatus verò non;
cum ſit ad nutum Epiſcopi, amouibilis;
& nō ſit Dignitas permanens, vt *per Abb.
& Felin. in cap. quoniam Abb. de Off. deleg.*
quinimmò Vicarius Epiſcopi habens iu-
riſdictionem, non habet, propterea Di-
gnitatem, *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 1. cap.
34 21. num. 23.* Inſuper dixit *Hieron. Paul.
in ſua pract. Cancell.* quod ſtylus eſt Ro-
manæ Curię, vt reſcripta Romanorum
Pontificum directa ad aliquam Dignita-
tem, & Vicarium ſimul, & coniunctim,
prius ipſam Dignitatem, quàm Vicarium
nominent, quod eſt tantùm conſuetudine
introductum, vt ait etiam *Azor. inſtit. mo-
ral. lib. 3. cap. 43. littera E. tom. 2.*

Aliàs à fel. record. Paulo Papa

II. *Prędeceſſores noſtro emanarunt litte-
ra &c.* Hæc Cōſtitutio, quæ etiā vulgò
35 *Paulina* nuncupatur, inſeritur in omni-
bus litteris huiuſmodi cōmiſſionum alie-
nationum, vt patet ex ipſius tenore, ibi,
*Volumus, vt in quibuſcumque litteris com-
miſſionum huiuſmodi hoc ſtatutum noſtrum
inſeratur*; Vndè, non inſeritur tenor ipſius
Extrau. *Ambitioſę*, vt aliqui, ſine praxi
loquentes, dicunt, præſertim *Io. Franc. Leo
in theſ. for. Eccleſ. p. 4. cap. 1. n. 52. verſ. quòd
autem.*

Nunquam tamen primodicta Paulina,
36 ſeù ſtatutum inſeritur in litteris, in forma
Breuis, ſub Annulo Piſcatoris, quæ ex-
pediuntur, quando annuus valor rei alie-
nandæ, eſt exiguus, vt infra dicemus; nec
verum eſt; quod dicit *Redoan. q. 20. num.
126.* nempè, quod Paulus Secundus præ-
cepit ipſam Paulinam inſeri in commiſ-
ſione Breuis, vel Bullæ in materia aliena-
tionum; quia dicta Paulina loquitur tan-
tum de litteris, ideſt bullis, non autem de
37 Breuibus; & vt enim omnes ſciūt, Breuia,
non ſunt Bullæ; quia diuerſo nomine
nuncupantur, *arg. tex. in l. ſi idem; C. de
codicill.* & licèt videamus, quod extra Ita-
liam, quamcunquè bullam, etiam non
plumbatam, quę veniat de Romana Cu-
ria, ac etiā citationes ſub Sigillo, vocant
litteras Apoſtolicas, ut per *Creſcent. deciſ.
2. nu. 3. de off. & pot. iud. deleg.* nihilominus,
Conſtitutiones loquentes de litteris Apo-
38 ſtolicis, intelliguntur tantùm de bullis
ſub plumbo expeditis, *Clem. vn. de prob.
cum ibi not. per Bonif. de Vital. nu. 3. verſ.
litteris*, vbi ipſe declarat, dictam *Clem.*
intelligi de litteris, in forma ſolita, expe-
ditis; cum loquatur de prouiſione bene-
39 ficiorum, quæ non conceduntur per Bre-
uia, ſed tantùm per litteras ſub plumbo.
Ratio autem, cur eadem Paulina non
inſeratur in huiuſmodi Breuibus, ſatis
patet ex ipſius Breuis definitione, quod
40 ideo ſic appelletur, quia nihil aliud eſt,
niſi commentariolus, ſummam rerum
continens, ad *tex. in l. excellentia, C. de erog.
mil. anno. Rebuff. in prax. tit. de breui Apoſt.
num. 1.* vbi *nu. 18.* dicit, quod ideo appe-
latur Breuis, quia breuibus verbis fit, vel
quòd in breuibus materijs concedi ſolet;
& ſummatim negotium cōtinet: ac prop-
terea, non ſolùm in huiuſmodi Breuibus
alienationum, non inſeritur ſupradicta
Paulina, imò nec in eis præponuntur prę-
fationes, niſi rarò, & quatenus materiæ
grauitas, aliud ſuadeat.

Vndè, etiam in hoc, alia patet diffe-
rentia, quia, vt ait *Gomeſ. in tract. breu.* lit-
41 teris Apoſtolicis ſub plumbo, maior da-
tur fides, quàm breuibus; ex eo, quod lit-
terę ſunt patentes, breuia verò expediun-
tur ferè ſemper clauſa, *Gonz. ad reg. 8.
Cancell. gloſ. 59. nu. 6.*

Neque inſeritur eadem Paulina in lit-
42 teris Apoſtolicis, etiam ſub plumbo; quā-
do locatio bonorum Eccleſiaſticorum fit
ad modicum tempus, puta nouem anno-
rum; quia, tunc non dicitur verè aliena-
tio, prout ipſa Paulina requirit; cum ea
talis dicatur, quando ſaltem fit ad decem
annos, & vltra, *Redoan. hoc tit. q. 66. nu. 41
& 42.* optima *doctr. Bart. in l. codicillis, §.
inſtituto, ff. de leg. 2. Ioan. Andr. & Innoc. in
cap. 1. de reb. Eccl. non alien. Mohed. dec. 12.
nu. 1. tit. de loc. & cond.* Quę omnia pro
nouis Curialibus dicta ſint.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Littera* ſi in euidentem, *non dantur ad vnius ſupplicationem tantùm, licèt ſecùs in confirmatione alienationis, & ſub num. 2.*

2 *Bona Eccleſię vacantis, alienari non poſſunt.*

3 *Laicalis qualitas in litteris*, ſi in euidentem, *exprimenda, aliàs erunt inutiles, & num. 5.*

4 *Laicus non poteſt ſpiritualia poſſidere.*

6 *Papa ſolus, facit laicum capacem rerum ſpiritualium.*

7 *Alienatio maior, quæ fit in laicum, quàm ea quę fit in Eccleſiam.*

8 *Alienatio facta per Prælatum in conſanguineos, cenſetur in fraudem Eccleſię.*

9 *Prælati reputantur cęci circa nepotes, & conſanguineos.*

10 *Alienatio in forma*, ſi in euidentem *quando plures litteras requirat.*

11 *Verba*, Suam, & dictæ Eccleſiæ &c. *quid importent in litteris*, ſi in euidentem.

12 *Alienatione, facta in vtilitatem Prælati, ſucceſſor non tenetur ſtare contractui.*

13 *Secùs verò, ſi in vtilitatem Eccleſiæ.*

14 *Eccleſiæ nomine, quid intelligendum, circa reſcripta*, ſi in euidentem.

15 *Seruitus, Eccleſiæ, ſiuè Oratorio, ſine cauſa imponi non poteſt.*

16 *Rector debet obtinere Eccleſiam, cuius bona petit alienari.*

17 *Licèt illorum poſſeſſio non fuerit per eum adepta.*

18 *Bona alienanda, ſi fuerint litigioſa, erit explicandum in reſcripto* ſi in euidentem.

19 *Intruſus in Eccleſia, non poteſt illius bona, etiam cum vtilitate, alienare.*

20 *Alienatio in euidentem, debet eſſe rei certę, aliàs non admittitur ſupplicatio, & quarè.*

21 *Et ſtylus contrarius receſſit à Curia, licèt aliquando ita ſeruetur, vt hic.*

22 *Expreſſio menſuræ terræ alienandæ in euidentē, quare requiratur, & n. 25.*

23 *Interpretatur ſecundum regionem contrahentium.*

24 *Et quis ſit circa hoc, Romanę Curiæ vſus.*

26 *Et quomodo circa huiuſmodi menſuram, ſe gerant Iudices Commiſſarij.*

27 *Agrimenſores, quomodo adhibendi in alienatione terrę Eccleſiæ.*

28 *Confinia terræ Eccleſię, quare deſignanda.*

29 *Omnia ſunt exprimenda in ſupplicatione alienationis, in euidentem.*

30 *Caſus refertur, ob non factam huiuſmodi expreſſionem.*

31 *Et qua cautela circa hoc, vtendum.*

32 *Eccleſia, debet habere vtile, & directum dominium rei alienandę in euidentem.*

33 *Aliàs enim alienatur ſine ſolemnitatibus.*

34 *Sicut etiam res nondum bonis Eccleſię incorporatis, & quę ſit ratio.*

35 *Fratres Mendicantes, quomodo poſſint alienare bona Eccleſię, ſine cauſa, & ſolemnitatibus.*

36 *Rei alienandæ valor in proprietate, exprimendus in reſcripto*, ſi in euidentem.

37 *Et eodem modo verificandus coram Iudicibus delegatis.*

37 *Et conſideratur tempore contractus.*

39 *Pretium conſtituitur non ex prӕterita, ſed ex pręſenti emptione.*

40 *Emptoribus duobus concurrentibus in emptione rei Eccleſię, quis pręferendus. Et quid ſi alienatio fiet tempore calamitoſo.*

41 *Valorem probandi rei alienatę, praxis.*

42 *Commiſſarij alienationum in euidentem, debent aſſiſtere æſtimatoribus.*

43 *Alienatio rei parui valoris, quomodo facienda ſine aſſenſu Apoſtolico.*

44 Cap. terrulas, 12 q. 2. cum illius gloſ. *intellectus.*

45 *Solidus, quid ſit.*

46 *Alienationis praxis iuxta* c. terrulas 12. q. 2.

47 *Redditus annuus in reſcripto alienatio-*

in enis uidentem, exprimendus.

48 *Etiam in moneta illarum partium: reducitur tamen ad ducatos auri de Camera.*

49 *Et quęnam ſit huius reductionis ratio.*

50 *Monetę omne genus, reducitur à Dataria ad ducatos auri de Camera.*

51 *Vtilitas in alienatione rei Eccleſię, debet eſſe conſiderabilis.*

52 *Et quanta eſſe debeat.*

53 *Litterarum in forma*, ſi in euidentem, *expeditio triplex.*

54 *Canon, ſoluitur propriè pro emphyteuſi.*

55 *Contractus cenſuarius, differt ab emphyteutico.*

56 *Contractus de rebus Eccleſia, inualidus, ſi poteſt haberi maior vtilitas.*

57 *Commiſſarij alienationum de rebus Eccleſia, exequi poſſunt reſcriptum, ſi conductor augeat canonem.*

58 *Quod tamen, iuxtà Curię praxim, non videtur poſſe ſuſtineri, & quare.*

59 *Locationibus perpetuis in euidentem, rarò Papa prębet aſſenſum.*

60 *Emphyteuſis perpetua, regulariter prohibita in rebus Eccleſię.*

61 *Locatio ad 29. annos, non confirmatur, si in inſtrumentum locationis dicatur in perpetuum.*

62 *Ad tertiam generationem facta, quando incipiat prima generatio.*

63 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, tribus perſonis regulariter conceditur.*

64 *Locatio de rebus Eccleſia, quando fiat ad tertiam nominationem.*

65 *Et quanam verba adijciantur in ſupplicatione.*

66 *Clauſula*, ſi Sedis Apoſtolicæ ſuffragetur facultas, *quid importet in reſcripto*, ſi in euidentem,

67 *Clauſula*, Reſeruato beneplacito Apoſtolico, *facit illud requiri, etiam ſi non ſit neceſſarium.*

68 *Et importat conditionem.*

69 *Et quid, si dicatur, quatenus* opus ſit.

Praxis ſecundæ partis narratiuæ earundem litterarum Si in euidentem, &c.

C A P. IV.

1 ET deinde *exhibita nobis nuper pro parte dilectorũ filiorũ &c.* Nõ enim ad ſupplicationem vnius tantùm cõceditur hæc facultas, ſed vterq; Orator debet
ſupplicare; quòd ſi Eccleſia, ſeù benefi-
2 cium fuerit vacans, illius bona alienari
non poſſunt, donec ſibi de Rectore, ſeù beneficiato prouideatur, vt per *Imol. et Io. Andr.* relatos per *d. Redo. q. 31. nu. 24.*

Hic enim mos eſt Cancellariæ Apoſtolicę, quod ſi in huiuſmodi materiis nõn ſupplicet Prælatus, ſeù Rector, ſed ille tantummodo, cui quid conceditur titulo venditionis, ſeù locationis, aut emphyteuſis, non expedientur litterę per Cancellariam prædictam; ex quo ſupplicans nullum habet intereſſe, vt bona Eccleſiaſticæ alienentur, etiam ſi in ſupplicatione, aut litteris dicetur, de conſenſu Prælati, ſeù Rectoris, ſeù alterius perſonæ Eccleſiaſticæ: quare neceſſe eſt, quod ſupplicet, Prælatus, ſeù Rector, aut alia perſona Eccleſiaſtica, cuius ſunt bona alienanda. Secùs verò dicendum eſt, quando ſumus in confirmatione alienationis, & conceſſionis factæ per Prælatum, ſeù Rectorem, aut aliàs beneficiatum; tunc enim tenet Cancellaria, ſufficere, quòd laicus ſupplicet pro ipſa confirmatione, etiam ad inſtantiam, & ſupplicationem ipſius laici, cui conceſſa ſunt bona, ſed apponetur clauſula, *Vocato Prælato &c.* quod tamen cũ difficultate, & rarò vidi practicari immò ſemper vtrũquè ſupplicare (vt omnes ſciunt Curiales) pro quibuſcuuq; confirmationibus, pro quibus aliàs à principio requirebatur, vt vterq; ſupplicaret; in quibus (quod per tranſitum dictum ſit) non omnia formaliter, & ad vnguem ſunt regulariter narranda; nàm licet cautius eſſet, illa narrare, attamen ſufficit, quod exprimantur ſubſtantialia; ex quibus idem reſultet ſenſus. Optimi tamen Sollicitatoris, partes erunt, vt quoad fieri poterit, exprimantur omnia pacta, qualitates, & conditiones in inſtrumento inter partes, inito, adiecta; quando, præſertim

ſertim inſtant partes pro eadem confirmatione ex certa ſcientia, eum ſcilicet totus tenor iuſeritur in ſupplicatione;per quem Summus Pontifex, ſit de qualitate facti beuè informatus; licèt aliter euenit; quando confirmatio concedatur in forma communi; quia tunc ipſa confirmatio non validat actum in ſe nullum, eum ſtet cōditionaliter quādo tenor nō ſit inſertus; ac proinde, ſi dubia redditur dicta confirmatio, debet illa ſecundum iuris diſpoſitionem interpretari, & ſic confirmatio, in hoc caſu, committitur Ordinario vt precibus verificatis,confirmet;per ea quæ dicit *Abb. in cap. quam diuerſitatem,num.9.de conceſ. preb.* quod non ſeruatur in primo caſu; quando,ſcilicet Papa, totum tenorem concordię in ſupplicatione ſibi porrectę, vidit expreſſum; aut ſaltem per illius Officiales, & Expeditores fuit diſcuſsa, vt per *Alex. conſ.59.nu.9.*& dixit *Rot.in vna Calciaten. Iuriſdictionis, 27. Aprilis, 1589. coram Rubeo.*

Laici *Illarum partium*; Qualitas enim hæc, eſt etiam de ſtylo
3 exprimenda, nempè quòd conductor, ſiuè emptor,ſit laicus; eo quòd ille non
4 poteſt ſpiritualia poſſidere, *cap.2.de iud. cap. Meſſana,& cap.Sacro Sancta, de elect.* cum, neque patronis liceat bona temporalia beneficij eorum iuriſpatronatus,miniſtrare, ſeù in illis ſe ingerere,*Lambert. de iure patr.p.1.q.2.prin.art.5.Abb.in cap. preterea,nu.3.eod.tit. Fel. in cap. venerabilis, nu.9 de excep.cap.cum laicis,de reb. Eccl.non alien.*& ob id, niſi exprimatur ſupradicta qualitas; quia bona Eccleſiæ non debent prophanis vſibus applicari, vt habetur in *ead. extrau. Ambitioſæ*, tale re-
5 ſcriptum,inutile redderetur,*tex.eſt in cap. 2.hoc tit.lib.6.*ibi, *Hoc conſultiſſimo prohibemus edicto,vniuerſis, & ſingulis prælatis,Eccleſias ſibi commiſſas, bona immobilia, ſeù iura ipſarum laicis ſubmittere, ſubijcere;ſeù ſupponere abſque* Capituli *ſui conſenſu,& Apoſtolicæ* Sedis *licentia ſpecia-*
6 *li &c.* nam ſatis clarum eſt, quod ſolus Papa poteſt facere laicum habilem,& capacem rerum ſpiritualium, & ſpiritualitatis, Redoan. *q.63.nu.20.& ait gloſ. in d.cap.2 in verbo, ſpeciali,in fin.*quod propterea hoc edictum emanauit,quia in talibus ſubmiſſionibus, maius periculum vertitur; & ideo cautius, quàm in alijs alienationibus eſt agendum; vnde maior
7 eſt alienatio,quæ fit in laicum, & vſus laicales,quam illa, quæ fit in Eccleſiam,

Grat.diſcep.for.tom.3.cap.517. num.9. 7
Et eò magis, ſi fuerit ille conſanguineus ipſius Rectoris;quia erit de hoc, facienda mentio in ipſa ſupplicatione; aliàs enim hoc reſcriptum redderetur nullum; eum potiùs alienatio præſumatur fieri intuitu conſanguinitatis,quàm
8 Eccleſiæ vtilitatis,& ſic in illius fraudem, ad *tex.in cap.quiſquis,12.q.2.cap.in canonibus,16.q.1.*& regulariter conſtat, ideò prohibitam eſſe alienationem rerum Eccleſiaſticarum in conſanguineos alienantis, quia ob carnis vinculum, contra perſonam Rectoris præſumitur: quarè; licèt Prælatus, vrgente ſuæ Eccleſię neceſſitate, ad eius vtilitatem poteſt ſicut; in extraneos,ita, & in conſanguineos, illius bona alienare, vt per *Archid. in cap. Epiſcopus,in fin.10.q.2.Card.in Clem.1.in verbo.Abbas,nu.2.de exceſſ.prel.* nihilominus, antiquus vſus eſt Datariæ Apoſtolicæ, necnon Signaturæ, huiuſmodi alienationes ſemper ferè reijcere, ibique etiam ad hoc audiui nonnulla iura allegari, præſertim *Abb.conſ.41.nu.1.verſ.*
6 *Secundus,vol.1.* qui ait,quod Prælati circa nepotes,alioſquè;ſuos conſanguineos, reputantur cæci, quod quidem ipſe *Abb.* dicit authoritatè *tex. in cap.peruenit, 1. q. 3.* ibi, *& quod grauius eſt, conſanguineis*, vbi *gloſ.in verbo,grauius*, ait,quod minus peccatum, propter adiunctum, grauius punitur; & concedendo conſanguineis, enormiter lędunt Eccleſias; ac propterea repetit. quod peius eſt dare conſanguineis; quia inde grauiorem ſentit Eccleſia læſionem,vt *in cap. latorem, 33.q.2.* quare tantus impetus omnia in ipſos conſanguineos fundendi, venit reſtringendus, *tex.in l.in alio caſu,ff.ad l.Iul.de adult.*vnde in ſimilibus alienationibus,nimis,tàm Dataria, quàm Signatura ſe accuratè gerit: ac proinde cum D. Datario porrigitur ſupplicatio, ex qua apparet, hanc alienationem fieri in dictos conſanguineos, illam reiicit,tanquam ſuper ſuſpecta alienatione; quod ſi Oratores fuerint in Curia præſentes,vel eorum ſollicitator informauerit ipſum D. Datarium de locatione huiuſmodi;nondū ille acquieſcit; ſed iubet pduci aliquādo ipſū alienationis inſtrumentū,quatenus illud iam confectum fuerit, vt videat,an ex illius pactis, & tenore, dignoſcatur aliqua fraus,ſiue illius ſuſpicio; quæ ſi inde non inſurgat, recipit,& curat ſignari ipſam ſupplicationem,mandatque litteras deſuper expediri; nam cum conſtiterit alie-

nationem fieri in vtilitatem Eccleſię, &
ſine alicuius præiudicio, tunc poterit Prę-
latus, ſiuè Rector, tàm conſanguineis,
quàm extraneis, bona Eccleſiæ alienare,
*Imol. in cap. vt ſuper, nu. 13. & 14. & ibi
Abb. num. 18. & 19. de reb. Eccl. non alien.
Rot. decis. 18. nu. 5. p. 2. diuerſ.* vbi affirmat,
ceſſare fraudis præſumptionem, quando
reperitur, locationem factam fuiſſe cum
debitis ſolemnitatibus, & in conſangui-
neos idoneos, & bonæ conditionis, & fa-
mæ, & in caſu, in quo ceſſat omnis præ-
ſumptio fraudis, & læſionis Eccleſiæ;
quod præcipuè deducitur, cum conſan-
guineus recipit ęqualibus pactis, & ęquali
conditione, ſicut alius extraneus; ſic enim
ceſſaret ratio prohibitionis, *Bald. in Auth.
quibuſcumque, C. de Sacroſ. Eccleſ.* & tenuit
*Rot. in vna Placentin. domorum, coram
Seraph. de anno* 1581. & pluries in ipſa
Rota fuiſſe deciſum, teſtatur *id. Seraph.
decis. 1125. Addit. ad* Ludouiſ. *decis.* 326.
numer. 9.

Vt ſuam, & dictæ Eccleſiæ &c.

Idemq; eſſet, ſi ipſe Rector petat li-
centiā alienandi bona tàm Eccleſiæ
principalis, quam aliarum Eccleſiarum,
primodictæ Eccleſiæ perpetuò vnitarum,
vel ſi fuerit Rector duarum Eccleſiarum,
aut plurium perpetuorum ſimplicium
beneficiorum Eccleſiaſticorum, quorum
bona petit alienari; quia ad huc vnica
tantum ſupplicatio pro omnibus, & vna
tantùm bulla ſufficit; dummodo dictæ
Eccleſiæ, ſeù beneficia in vna tantùm diæ-
10 ceſi conſiſtant: ſi enim in pluribus, erunt,
pro vnaquaque, ſupplicatio, & bulla ex-
pediendæ; cum oporteat litteras dirigi
Ordinario, & dignitatem obtinenti illius
diœceſis, in qua bona alienanda conſiſtūt;
ſicut iam ſupra diximus.

Hic verò, iuxtà ſeriem prędictarum lit-
terarum, erit præcipuè notandum, quod
11 propterea dicitur, *ſuam, & dicta Eccle-
ſia &c.* vt ſucceſſor in ipſa Eccleſia tenea-
tur etiam ſtare pręſentis alienationis con-
tractui; cum ille reſpiciat vtilitatem Ec-
cleſiæ; aliàs enim locatio in vtilitatem
Rectoris, ſeù Pręlati, non obligaret ſuc-
ceſſorem, ad *not. in cap. fin. ne prel. vices
ſuas &c. Alex. conſ* 160. *vol. 6. Dec. conſ. 34.
vol. 8.* quod ſecùs eſt, in vtilitatē etiā Eccle
ſiæ, vt hic, ſeruata debita iuris ſolemni-
tate; prout loquitur etiam *tex. in cap. 1. de
ſolut.* quia concurrunt omnes qualitates
ad id requiſitæ; ex eo quòd Orator con-
trahit, etiam nomine Eccleſiæ, ac vtiliter,
ſeruataque pręfata iuris ſolemnitate,
*Quar. in ſum. bull. verbo, alienatio, ſub nu.
9. verſ. limita in prælato,* vbi quatuor caſus
congerit, in quibus ſucceſſor tenetur
ſtare colono.

Aliàs enim, ſi hæc alienatio fieret à be-
neficiato, nomine proprio, & in ſuam vti-
12 litatem, ſucceſſor non teneretur ſtare
huic contractui, quia talis cenſetur perſo-
nalis obligatio, quæ, morte finitur, *cap. 1.
de prec.* Clericus enim in beneficio, com-
paratur vſufructuario; cuius ius morte
finitur, *cap. illud, 16. q. 6. Archid. in cap. alie-
nationes, verſ. adde, 12. q. 2.*

13 Vndè, ſecùs erit, ſi locatio facta fuerit
pro vtilitate Eccleſiæ, & illius nomine;
quia tunc contractus non eſt perſonalis,
ſed realis, *Socc. conſ. 34. vol. 4. Redoan. d. q.
62. ſub nu. 88. Rot. decis. 65. ſub nu. 2. p. 2.
diuerſ.* vbi habetur, quod in quadam lo-
catione facta de Caſali Turricellę, ſi Papa
animaduertiſſet, Capellanos Eccleſiæ, non
ipſius Eccleſiæ, ſed proprium eorum in-
tereſſe, præ oculis habuiſſe, veriſimi-
liter licentiam non conceſſiſſet, vel ad
illam concedendam, difficilior redditus
fuiſſet.

Sicquè ſtylus inoleuit, vt, cum ſuppli-
catur Summo Pontifici pro his aliena-
tionibus, ſemper petatur licentia, ſiuè
confirmatio, non ſolùm nomine proprio
Oratoris, verùm etiam Eccleſię; imò re-
perio, quod antiquitus, Rector ſupplica-
bat tantummodo pro ipſa Eccleſia, dicen-
do, *Quod ipſi, vt dicta Eccleſię ſua condi-
tionem efficiat meliorē, cupit &c.* & optima
quidem ratione; cū is non ſit verus Eccle-
ſiaſticorum bonorum Dominus, ſed in
illis habeat tantùm gubernium, & admi-
niſtrationem, *cap. expedit 12. q. 1. Dec. in
cap. conſtitutus, nu. 25. & 26. de reſcrip.*

14 Nomine autem Eccleſiæ, indiſtinctè
intelligendum eſt de omnibus pijs locis;
ac propterea, qualitates requiſitæ à iure
in alienatione rerum Eccleſiaſticarum,
requiruntur, etiam pro bonis hoſpita-
lium, vel alterius loci pij; dummodo illa,
erecta fuerint ordinaria authoritate;
quia, quoad alienationem prædictam,
æquiparantur Eccleſiæ, *Auth. hoc ius por-
rectum, C. de Sacroſan. Eccleſ. cap. 2. de for.
comp. Maſcard. de prob. concl. 869. nu. 9.*

Secùs verò, ſi fuerint prophana; quia
tunc non gaudent priuilegijs Eccleſia-
rum, *gloſ. in Clem. quia contingit, de relig.
dom.* Tunc enim, eorum miniſtri, ſiuè Oe-
conomi poterunt de eorum rebus diſpo-
nere, ſicut cætera Collegia ſæcularia,

abſque

abſque alia ſolemnitate, *d. Auth. hoc iure porrectum*.

Nec eſt ſilentio prætereundum, quod
totum illud, quod dicitur de bonis Eccle-
ſiarum, ac piorum locorum, vendicat ſi-
militer ſibi locum in ipſa Eccleſia, aut
Oratorio in ea exiſtente; cum non poſſint
15 alienari, neq; aliqua eis ſeruitus imponi
ſine cauſa, & ſolemnitate; nec ab alio,
quam à Summo Pontifice, etiam ſeruitus
ipſa imponi poteſt, quod præcipuè practi-
catur pro huiuſmodi conceſſionibus, quę
frequenter fiunt in hac Ciuitate Neapo-
litan. mediantibus litteris Apoſtolicis,
pro conceſſione illius vſus per Rectores,
Confraternitatibus ſæcularibus; quod
profectò elici videtur ex *Auth. multo ma-
gis, C. de Sacroſ. Eccleſ. et cap. ad hac, de relig.
dom.* & refert *Quar. in ſum. Bull. verbo,
alienatio, nu. 29.*

Quam obtinet.

Non enim ſufficit, ipſum
Rectorem, ad ipſam Eccleſiam, ius habe-
re, etiam in re; quod acquiritur per col-
lationem, & acceptationem; nam quam-
uis *Rebuff. ſuper concord. in forma man-
dati Apoſtolici, in verbo, obtinet*, dicat etiã
*tenere, ſcis retinere, per tex. in l. clàm poſ-
ſidere, verſ. is autem, & ibi gloſ. in verbo, ob-
tinenda, ff de acq. poſſ Rot. deciſ. 233. nu. 29.
p. 1. diuerſ. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 355.*
Nihilominus, ad rem noſtram requiritur,
16 quod dictam Eccleſiam verè, & cum effe-
ctu poſſideat, ad *l. nomen, §. fin. & l. habe-
re, ff. de verb. ſign.* *Rot. deciſ. 2089. nu. 1. p. 3.
diuerſ.* nempè poſſidendo bona Eccleſiæ,
*cap. 1. de reſt. ſpol. in 6. Imol. in Clem. 1. col.
2. vt lit. pen.* Vndè, non poterit Orator
prædictus, contrahere ſuper præmiſſis,
niſi etiam poſſideat bona eiuſdem Eccle-
ſię, ſcilicet, ne bona ipſa ſint litigioſa; licèt
17 non requiratur, vt fuerit adepta corpo-
ralis poſſeſſio ipſorum bonorũ; quia cla-
rum eſt, illam cenſeri adeptam, eo ipſo,
quod fuerit apprehenſa poſſeſſio Eccle-
ſiæ, ſeù beneficij; ex quo non tenetur il-
lius Rector apprehendere corporalem
poſſeſſionem bonorum Eccleſiæ; nam ſta-
tim cenſetur illa tranſlata in ipſum Re-
ctorem; & licèt Eccleſia careat Rectore,
non tamẽ deſiit ipſa poſſidere, & eo mor-
tuo, vacat poſſeſſio Rectoriæ, vel benefi-
cij, non autem poſſeſſio bonorum Ec-
cleſiæ, *Ludouiſ. deciſ. 54. nu. 2. & deciſ. 364.
num. 1.* quia poſſeſſio bonorum venit ac-
ceſſoriè, *Mant. deciſ. 105. ſub. num. 4.* & ſe-
quitur naturam ſui principalis, *cap. acceſ-
ſorium, de reg. iur. in 6.*

Seruat præterea ſtylus, quod ſi bona
18 Eccleſiæ, quæ alienantur, fuerint fortè li-
tigioſa, debeat fieri in ſupplicatione, men-
tio litis; aliàs enim litterę deſuper obtẽtę,
nullæ prorſus erunt, *Fel. in cap. ſuper lit-
teris, col. 9. verſ. amplia tertio, de reſcrip. 1.*
quo caſu, cum fiat mentio huius litis, ad-
ditur decretum in ſuplicatione, & in litte-
ris eo modo, quo ſequitur, videlicet, *Et
dummodo finita generatione huiuſmodi,
dictum terra petium, cum omnibus in eis
factis melioramentis, abſque aliqua refe-
ctione expenſarum litis, ad dictã Eccleſiam
reuertatur, & quoad diſpoſitionem ſuper
vitio litigioſo, ſine pręiudicio iurium, parti
collitiganti competentium.*

Si verò prędictus Rector, fuerit intru-
19 ſus in Eccleſia, veluti, ſi illam obtinuerit
ab eo, ad quem de iure non ſpectabat col-
latio, profectò non poterit bona ipſius
Eccleſiæ alienare *gloſ. in cap. alienationes,
12. q. 11. Abb. in cap. nihil, col. 6. de elect. &
in cap. 2. de in integr. reſtit.*

Quod quidem in tantùm procedit, vt,
etiam ſi à Commiſſarijs, ad id deputatis,
compertum fuerit, alienationem cedere
in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, in qua
ipſe aſſertus Rector fuerit intruſus, ad
huc non valebit reſcriptum, *Mohed. deciſ.
3. de loc. & cond. cum intruſio annullet ti-
tulum, & poſſeſſionem, Rip. in l. naturaliter.
§. nihil commune nu. 7. Pariſ. de reſign. be-
nef. lib. 13. q. 5. num. 127.* & ſic cum careat
titulo, caret per conſequens adminiſtra-
tione, *id. Mohed. loc. cit.*

Quoddam terræ petium,

Suis confinibus, vt infra deſignatum;
Oportet enim quòd res, quæ petitur alie-
20 nari, ſit certa, & licentia ſuper ea, in for-
ma ſpecifica, non autem generalis; aliàs
enim non recipietur ſupplicatio, & reii-
citur, donec fuerit ſpecificata, *tex. eſt in
cap. 2. de reb. Eccl. non alien. in 6.* vbi *Fran.
nu. 6.* ait, quod debet eſſe ſpecialis, & ex-
preſſa, per *tex. in l. negotium, C. de neg. geſt.*
Vndè oportet, quod Summus Pontifex
ſciat, quare, ex qua cauſa, & de quibus re-
bus, ſit hæc licentia concedenda; cui qui-
dem praxi adſtipulatur diſpoſitio *Clem.
1. de offic. ordin. Redoan. de reb. Eccleſ. non
alien. q. 20. nu. 112.* vbi dicit, quod licentia
alienandi res, Eccleſiæ, quę conceditur
per Papam Epiſcopo, aut Clerico per
Epiſcopum, debet eſſe in forma pręciſa,
& ſpecifica, non autem generalis, & gene-
raliter formata; quia non valet, nec
ſufficit in forma generali; ex eo quod, ſi-
milis

milis licentia, videtur eſſe Eccleſijs onero-
ſa, *d.qu.20. num.114.* vbi improbat quan-
dam licentiam, quam ipſe vidit dari per
Epiſcopum in genere, vt poſſet Rector, ſeù
Prælatus alienare ad tres, vel quatuor an-
nos, quotieſcunq; caſus occurreret vtili-
tatis, vel neceſſitatis, bona ſuæ Eccleſiæ;
nam licèt Papæ authoritas ſuppleat om-
nes defectus; nec proptetea requirantur
aliæ ſolemnitates *Abb. conſ.41. nu.3. lib.
1. Dec. conſ.341. nu.12. Roland. conſ.69. nu.
21. lib.1.* nihilominus, quotieſcunque agi-
tur de alienatione rerum Eccleſiæ, clarum
eſt, quod debet prius diſcuti, an magis
hanc, vel illam rem Eccleſiæ alienare ex-
pediat; ſicut oportet, etiam, quod Summus
Pontifex habeat notitiam peculiarem
huiuſmodi rei alienandæ; nam ſi fortè ſibi
videatur, quod ex illius alienatione, poſſit
aliquod damnum, ſeù præiudicium oriri,
licèt tunc temporis videatur alienatio ce-
dere in euidentem vtilitatem Eccleſiæ,
nihilominus, licentiam huiuſmodi, vel de-
negat, vel difficilius concedit.

21 Vndè, ferè in totum receſſit à Romana
Curia, antiquus ſtylus, qui admittebat
modum ſupplicandi incertè, & indeter-
minatè, vt colligo ex non nullis antiquis
formularijs, in quibus dicebatur *Cupit
Orator nonnullas petias terrarum in diuer-
ſis locis, ſeu pertinentijs dictæ diœceſis, iuxtà
ſuos confines ſitas*; cum tantummodo fa-
cultas hæc concedi ſoleat Legatis, ac Nũ-
tijs Sedis Apoſtolicæ, vt ipſi valeant inter-
ponere decreta alienationibus rerum Ec-
cleſiaſticarum pro quibuſuis perſonis Ec-
cleſiaſticis; bona immobilia Eccleſiarum,
& beneficiorum permutandi, vendendi, &
ad longum tempus locandi, & aliàs iuxtà
formam eorum facultatum, quæ reſpectu
ipſorum Legatorum, ac Nuntiorum ſunt
largè conceſſa, & largè interpretanda, vt
aliàs diximus.

Dixi, *ferè in totum*, hunc, à Curia receſ-
ſiſſe ſtylum, ſic indeterminatè has licen-
tias concedendi; ex eo, quod vidimus quã-
doque eas, rarò tamen, & ad modicum
tempus, puta ad decennium, concedi,
locandi nonnullas terras alicuius Eccle-
ſiæ: quare illius Rectori ſupplicanti con-
ceditur, vt ipſas terras, cuicunque perſo-
næ, meliorem conditionem offerenti, ad
decennium, tunc proximum, ſub pactis, &
conditionibus eidem Eccleſiæ vtilibus, &
proficuis, locare valeret; adiecta clauſula,
*Et dummodo locatio huiuſmodi iuſto pretio
fiat, & non anticipatis ſolutionibus*, cum
conſueto decreto, quod videlicet, *finito
decennio, ad dictam Eccleſiam reuertantur*;
eo modo, quo infra dicemus.

Modiorum trium. Neceſſaria
itidem eſt
hæc expreſſio; præſertim, quia tempore,
22 quo dictum terrę petium eſſet ad Eccle-
ſiam reuerſurum, contingere poſſet, non
reperiri inſtrumẽtum locationis; ac prop-
terea, erit ſtandum ſententiæ Commiſ-
ſariorum, quæ benè probat quantitatem,
& qualitatem rei alienatæ; Et licèt in arbi-
trium contrahentium ſit, vti ea menſura,
qua velint, quæ ſi non fuerit declarata in
litteris, interpretaretur ſecundum regio-
23 nem contrahentium, *Afflict. deciſ.363. nu.
5.* nihilominus, vſus eſt Romanæ Curię, vt
fiat ea menſuræ expreſſio, quæ ſeruari cõ-
24 ſueuit in loco contractus rei alienandæ,
per ea, quæ *not. in cap. ex parte, vbi gloſ. in
verbo, paruiſſimam, de cenſ. & ait Ferrar. in
forma libelli, in cauſa venditionis, in verbo,
perticarum centum, in fine*.

Menſurę *Illarum partium*, Et ſic
vniuſcuiuſq; regionis mẽ-
ſura exprimenda eſt, etiã iuxtà notorium
Curiæ ſtylum; nã cũ agatur de alienatio-
ne rei Eccleſiæ, ipſa res debet æſtimari ad
menſuram, non autem ad corpus; cum
25 hoc modo; facilè poſſit Eccleſia decipi;
vnde non debet conſtitui vnicum pretiũ
totius petij, ſeù prædij, ſed debet diſtribui
in ſingula modia, *Bart. in l. Iulianus, §. ſi
Titius, ſub nu.1. ff. de act. empt. Salyc. in l.2.
ſub nu.3. verſ. aut eſt facta venditio, C. de
contrah. empt.* relatos per *Ludou. deciſ.
104. nu.3.*

26 Debentquè propterea ipſi iudices Com-
miſſarij, vt benè docet *Quar. verbo, alienа-
tio, ſub num.14. verſ. Quarto, poſt decretum*,
eligere expertos agrimenſores, & appre-
tiatores, non ſuſpectos, & vnà, cum eis, &
partibus, intereſſe prætendentibus, acce-
dere ſuper faciem loci rei alienandæ, &
illam menſurari facere, cum appoſitione
terminorum, & relatione confinium.

27 Qui quidem agrimenſores, ad minus
ſint duo, quiq; inſimul debent de tali men-
ſura, & pretio reddere Commiſſarios cer-
tiores: quod ſi vnus tantùm ex duobus
menſuratoribus electis huiuſmodi, retule-
rit circa menſuram, relatio erit nulla, per
*tex. in l. ſi in tres, ff. de arbitr. id. Ludouiſ. de-
ciſ.545. nu.8.* qui *nu.9.* ait, quod dicta rela-
tio erit, etiam nulla, ſi fuerit facta, parte
non citata, nec partes interuenerunt in
examinatione negotij, *Creſcen. deciſ.2. nu.
2. de arbitr.* quia pars, de cuius intereſſe
agitur, debet interuenire, *Sard. conſ.452.
num.*

num.34. ex quo totum id fit ad occurrendum indemnitati Eccleſiæ; quod procedit, etiam ſi fuerint adhibitę omnes ſolẽnitates; quia Eccleſia nihilominus reſtituitur aduerſus huiuſmodi contractus locationis, ſi per eum paſſa fuerit lęſionem, *Redoan.qu.77.cap.4.per tot.id.Quar.ſub n.12.verſ.& licet.*

Iuxtà bona, &c. Per hanc dictionem, *iuxtà*, deſignantur confinia dictæ terræ, *Oldrad.*
28 *conſ.49. Ludouiſ.deciſ.155.nu.1.*quæ quidem deſignatio, eſt ſemper neceſſaria; eò magis, quando res, quæ petitur ad tempus alienari, eſt ad Eccleſiam reuerſura, vt dictum eſt: vndè, ad probandum identitatem rei ſic alienatę, fit expreſſiò confinium, ad *tex.in l. forma.ff. de cenſ.l.ſi quis in fundi vocabulo.ff.de leg.1. Bart.in l.demonſtratio, ff.de cond.& demon.Crauet.conſ.293.nu.7. Ruin.conſ.50.num.12. lib.1.*& generaliter receptum eſt, verificari locum in quo res ipſa eſt, per duos confines *d.l.forma, & ibi gloſ.in §.vicinos. Rot.deciſ.281.p.1.diuerſ.*& fuit dictum *in vna Bononien. fideicommiſſi de Rubeis, 15. Decembris 1592.* quod quidem procedit, etiamſi tribus, vel pluribus confinibus expreſſis, duo tantum illorum conueniant, & tertium ſit falſum, *id.Bart.in d.l.demonſtratio.*

Attamen, ego ſemper conſulerem exprimi in ipſa ſupplicatione, ac etiam in litteris, quot confinia adſunt; quia aliqua illorum ex antiquitate temporis, ac mutatione perſonarum, facilè poſſunt in damnum Eccleſiæ variari, *Mant.deciſ.227.nu.9.*vndè, quoad hoc, ceſſat illa cõcluſio, quod fruſtrà additur tertia demõſtratio, quando res ſufficienter per duos confines deſignatur, *l.1. in fin. ff. de dot. praleg. Alex.in l.ſi in nomine, num 2. verſ. potes ſic reſpondere, C. de teſtam. & conſ.73.num.7.lib.3.*

30 Nec in propoſito omittam, quod de anno 1618. euenit caſus, quod Rector Eccleſiæ Sancti Ioannis Baptiſtæ Nouarien.diçoeſis, poſtquàm conceſſerat quoddam prædium dictæ Eccleſiæ, cuidam laico, in emphyteuſim, ad tertiam generationem; ea finita, dum ſucceſſor petebat dictum prædium ad ipſam Eccleſiam reuerti, recuſabat emphyteuta illud integrè reſtituere, ſub quodam tunc aſſerto prætextu, ſed illius partem retinere contendebat; ex quo non conſtabat de identitate integri prædij, quia cõfinia, vel non erant expreſſa, vel malè expreſſa, qualem tamen exitum habuerit lis ſuper hoc mota, ignoro.

31 Cautela igitur optima erit, vt quotieſcunque alienatur res immobilis Eccleſiæ, deſignetur per omnia latera, ac confinia, vt ex ſupradictis patet, & dicit *Bald. in rubr.C.de contrah. emp.qu.12.in fin. Alex. conſ.73. nu.5.lib.3.gloſ.in cap.2. verſ. item duos proximos vicinos, de libel. oblat. Ruin. conſ.115.nu.5.vol.5.*dicens, quod demonſtratio per duos confines, pręualet demõſtrationi nominis proprij, & viæ ſimul, & per *Mandoſ.in prax.commiſſion.form.3.ſuper cauſa prophana. verſ.confinium.fol. mihi 34.* Aliàs enim poſſet facilè Eccleſia, rem ad tempus alienatam, amittere; necnon contingere caſus amiſſionis inſtrumenti, vt dictum eſt, & nihil aliud remanere, niſi decretum Commiſſariorum interpoſitum alienationi, vigore reſcripti in euidentem; qui tamen approbando, & confirmando alienationẽ, ſeu illam faciẽdi, licentiã concedendo, cenſentur vidiſſe inſtrumentum deſuper confectum, illudquè concordare in omnibus, præcipuè confinibus rei alienatæ; ac propterea hoc caſu, ſufficit ſententia præfatorum Commiſſariorum, *Caſar.de Graſſ. deciſ.1.nu.7. de loc.& cond.*cuius vigore poterunt contrahentes ſe tueri; per ea, quæ dicit *Ruin. conſ.50. num.14.lib.1. & Mant. deciſ.251.num.6.*

Ad dictam Eccleſiam legitimè *ſpectans.* Oportet enim, quod Eccleſia ſuper re, quæ petitur aliena-
32 ri, habeat vtile, & directum dominium, *gloſ.in Clem.1. verſic. ad menſam. de exceſ. pral.DD.in cap.vt ſuper, de reb. Eccleſ. non alien.* id enim propriè ſignificat verbum, *ſpectare, Felin.in rubr.de reſcrip.col.penult. ad med.verſ.ſed ſi diceretur, Rebuff.in l.verbum illud pertinere, ff. de verb. ſign. Innoc. & Io. Andr. in cap. dilecta, de offic. ordin.*

Vndè, ſi rem minus iuſtè Rector poſſi-
33 deat, poterit illam alienare, prætermiſſis iſtis ſolemnitatibus, *Bald.in Auth.ſi quas, C.de Sacroſ. Eccleſ.Innoc.in cap.cum.qui, de preb.*

At verò, iſtam theoricam, neſcio ad ſuã praxim reducere; ex eo quod, Eccleſia, quæ eſt cultrix iuſtitiæ, & auctrix, *cap.vn. de feud.alien.*non debet poſſe rem alienam alienare, quam iniuſtè detinet; quarè, præmiſſa intelligenda ſunt, vt bona, ſic illegitimè retenta, non poſſit alienare in aliam perſonam; ſed quod benè poſſit illa reſtituere ſine ſolemnitate, cui veniunt reſtituenda, vt etiam ſenſit *Redoan.de reb. Eccl.*

non

non alien.qu.59.cap.5.nu.1. Hoc enim caſu,Prælatus non dicitur alienare rem Eccleſiæ,ſi notoriè conſtet,quod non eſt Eccleſiæ;ſed potius dicitur procurare negotia Eccleſiæ, cuius infamia purgatur in reſtitutione rei alienæ,id. Redoan.d. cap.5. nu.6. & ibi plura in propoſito adducit.Si-
34 cut,etiã dicendũ eſt de rebus,nondũ bonis Eccleſiæ prædictę incorporatis, Io. Andr.in cap.1.de ſepult. quia,antequam illa incorporentur, non poteſt dici alienatio, ſed tantum dimiſſio; in qua non requiritur aſſenſus apoſtolicus, Iaſ. in l.iuſiurandum,la 2.§. pupillus, nu.4.ff.de iureiur.Felin.in cap. veniens, num.5.de reſcrip. Nat.conſ. 441. nu.1. quo caſu poteſt Rector,ſeù Prælatus,ſuæ Eccleſiæ præiudicare,Put.deciſ.519. par.2. Quare, ſi alienentur res Eccleſiæ ex neceſſitate,puta, ſi ea fuerit incapax, & proprium retinere non
35 poſſit, vt ſunt Eccleſiæ fructum mendicantium,quorum Superioribus licet alienare huiuſmodi bona,abſquè cauſa, & ſolemnitatibus; imò poſſunt res ipſas recipere,& vendere Redoan. quaſt.28. numer. 12. prætiumquè ex eis prouenient, poterunt,abſque incurſu alicuius pœnæ, conuertere in eorum neceſſitates, Dec.in c.in præſentia,num.69.de prob.Emman.Sà in aphoris. Confeſſ.nu.7.

Valoris in proprietate ducatorũ Centum monete Neapolitan. Circa quod ſcias in ſupplicatione ſemper debere de neceſſitate exprimi valorem rei alienandæ, in
36 illius proprietate; aliàs enim ſupplicatio reijcietur,donec ille,in ea addatur; nam ex eo, Papa, illiuſquè Officiales perpendunt,an annuus redditus reſpondeat ipſi proprietati: quod ſi viderint, non ita reſpondere, vt adſit vtilitas euidens Eccleſiæ, denuò reijciunt ipſam ſupplicationẽ, & per ipſos Officiales apponuntur hæc verba in calce ipſius,videlicet,Vtilitas non eſt euidens;ex quo,vel debet augeri canon, ſeù reſponſio,ſi fuerit locatio, vel pretiũ, ſi venditio; iuxtà ea, quę tradit Redoan. quaſt.2.numer.107.vbi dicit, quod pretiũ rei,ſecundum redditum conſideratur, per tex.in Auth. de non alien.§. quod autem in fin.& in l.ſi fundum,ff.de leg.1.l.ſi quas, ibi qualitas rei, & redditnum qualitas æſtimetur,C.de reſcind.vēd.vbi id.Redoan.ſubdit, quod Romæ dicimus,valere mille, quod communiter locatur,& conducitur quinquaginta ducatis.
37 Et eo modo,quo valor Papę exprimitur, debet coram iudicibus Commiſſarijs verificari: ac propterea agrimenſores, & appretiatores ad id deputati, conſiderata per eos qualitate rei,ſic alienandę,debent ipſis Commiſſarijs referre,cum iuramento quanti valeat in proprietate,vt valeant conſiderare, an exinde reſultet euidens Eccleſiæ vtilitas, Quar. verbo,alienatio,ſub nu.14.verſ.Quarto,poſt decretum;per quos tamen ſufficit conſiderari tempus initi
38 contractus locationis, ſeù alterius alienationis,per tex. in l.ſi voluntate, C.de reſcind.vend. & ſic non attenditur tempus prętéritum, quo eadem res alienanda fuiſſet, per tex. in l. ad reſcindendum,
39 eod. tit. quia pretium, non ex præterita emptione, ſed ex pręſenti æſtimatione conſtituitur, l. 3. §. Diui. ff. de iur. fiſc. prout etiam idem eſſet, ſi poſt præſentem contractum,eadem res efficeretur maioris valoris, & æſtimationis, vt optimè tradit Calder.conſ.5. in tit. de rer. permut. dum loquitur in materia permutationis; dicens,non obſtare,quod res,quæ fuit Eccleſiæ, ſit poſt contractum meliorata; quia non tempus ſuperueniens, ſed tempus contractus attenditur, vt ſupra dictum eſt: et ſecundum illud,de eius valore iudicatur,per diuerſa iura ibi per eum allegata,& per d.Redoan.d.q. 20.à n. 137. ad nu.144.

Quid autem hic,ſi in emptione alicu-
40 ius rei Eccleſiaſticæ,concurrant duo inuicem æmuli, quorum alter obtulit iuſtum pretium, alter verò deinde obtulit ſatis plus iuſto pretio, quis iſtorum ſit pręferendus? Cum hic caſus contigiſſet, nonnullos iudices inclinaſſe ad fauorem eius, qui plus iuſto pretio obtulit, tanquam magis vtile Eccleſiæ,alios verò, ex eo quod Eccleſia,eſt iuſtitiæ cultrix,contrarium tenuiſſe,ait Quar. verbo, alienatio,verſ.ad pleniorem,ſub nu.12.

Et ſupradictis adde, quòd pretium repertum tempore belli pro poſſeſſione, ſeù territorio,quòd propter dictum bellum remanſerat incultum, non eſt verum pretium; quia ſperatur, quod huiuſmodi caſus fortuitus poſſit ceſſare,& bona huiuſmodi ad priſtinum valorem reduci; quapropter non debet attendi, Caſtren. conſ.109.vol.5.verſ.nec obſtant,nu.2.

Ac propterea,ſequitur, quòd quando valor rei alienandæ probatur per teſtes, referentes ſe ad malam temporis conditionem,non dicitur,benè probatus; quia ex hoc non reſultat iuſtum pretium rei, vt tenuit Rot.in vna Roman.Caſalis Turricella,10.Martij,1598.ex Corn. in repet. l.2.

l.2.nu.233.C.de reſcind.vend. cum tempus huiuſmodi, tanquam non ſucceſſiuum,& perpetuam cauſam habens, ſed momentaneum ; & breui tempore duraturum, non attendatur , *Caualc. deciſ. 46. num. 26.part.1.*

Praxim autem probandi hunc valorem per ſupradictos Commiſſarios affert *id.Redoan.d.q. 20. à num. 137. ad fin. d.q.* quam video deſumptam ex *Bart.in l. pre-*
41 *tia rerum,ff ad l.falcid.* vbi dicit , quod Iudex delegatus,vel ipſe inſpiciat,vel mittat duos bonos æſtimatores,q inueſtigẽt, & referant ; eligat autem tales,in quibus eſt magis iudicium , quàm teſtimonium , ad faciendam æſtimationem , & ad proferendum illud iudicium;cum quanti res valeat,non poſſit videri per oculum , ſed intelligitur per intellectum ; ac propterea *id.Bart.loc.cit.* dat ad id modum probandi ; dicens ibi , quod hęc lex debet ſcribi litteris aureis,propter ſui qualitatem .

Et quamuis ſupra dictum ſit, quod iſti Iudices,ſeù Commiſſarij deberent mittere dictos æſtimatores,cautius tamen age-
42 rent , ſi ipſi aſſiſterent prædictis æſtimatoribus ; cum circa exequutionem harum litterarum , valdè oneretur ipſorum conſcientia , cum agatur de alienatione rerum Eccleſiæ , quæ ſunt ipſius *Dei* , *cap. res , 12.q.1.*

43 Ad ſciendum autem,quomodo,& quãdo fieri poſſit alienatio rei parui valoris in illius proprietate,abſquè aſſenſu Apoſtolico , ſed tamen cum licentia Ordinarij , exactiſsimè perpendenda eſt diſpoſitio *cap.terrulas , 12.q.2.* cum cauſis ibi expreſsis . Verba autem *ipſius cap.* hæc ſunt . *Terrulas , aut vineolas exiguas , & Eccleſię minus vtiles,aut longè poſitas , paruas,Epiſcopus ſine conſilio fratrum , ſi neceſſitas fuerit, diſtrahendi habeat poteſtatem* , Ex quibus quidem verbis patet,quòd tres requiruntur cauſæ,vt huius alienatio fieri poſſit, prætermiſſis iuris ſolemnitatibus , quarum Prima eſt, quod res ſit exigua.Secunda,quòd non ſit vtilis Eccleſiæ. Tertia,quod adſit neceſſitas , *Guid. Pap. deciſ.356. Mar.Ant.variar. reſol. lib. 1. reſol.25.num.13.*

44 Quoniã uero *DD.*variè ſcripſerunt ſuper interpretatione *d.c. terrulas*; ac ppterea in multis partibus,illius diſpoſitio,in fraudem dictæ *Extrau. Ambitioſa* ab Ordinarijs,pro libito extẽditur:hac ratione ſuffulti , quia iudicis arbitrio relinquuntur ea , quæ ſub certa lege à iure diffinita non reperiuntur , iuxtà *l. 1. de iur.delib.* *Dec.in cap.ſedes,nu.7.de reſcrip.* & *in cap. ſi pro debilitate,in fin.de off.deleg.* Ideò , licèt concluſio hæc, vera ſit , nihilominus attendenda ſunt verba *gloſ.in d.cap.terrulas , in verbo,exiguas*,quę licèt dubitatiuè loquatur,dicendo,*fortè exiguas,vocat non valentes vltra viginti ſolidos*,& ſic non determinatè,*l.ſi duò , & ibi gloſ.ff.de recep. arbitr.* & nihil certum ponat , *l. in commodato,§. ſicut autem,ff.commod. l. in ſubſtitutione, & ibi gloſ.in verbo , fortè,ff.de vulg.* animaduertendum eſt tamen,quod dicta gloſa recepta eſt per totum Orbem; prout tenent Domini Abbreuiatores Maioris Præſidentiæ Cancellariæ Apoſtolicę ; qui , me audiente,pluries ſermonem de hac re habuerunt ; ſemperquè tenuerunt , nullo modo debere recedi à verbis *d.gloſ.* ac propterea attendi debet proprietas prædictorum viginti ſolidorum .

45 Eſt autem vnus ſolidus,in iure , ac iuxtà communem vſum loquendi in ipſa Curia Romana,ſcutum vnum auri in auro ſtampatum , qui ſucceſſit loco ipſius ſolidi ; quiquè alio modo , nummus aureus eſt dictus ; teſte *Panorm. in cap. conquerente , vbi Felin.de off.ordin.*& licèt prędictum ſcutum auri aliquando creſcat,& aliquãdo decreſcat,iuxtà copiam,vel penuriam eorundem in ipſa Vrbe,nihilominus conſtituit regulariter Iulios tredecim cum dimidio,monetæ Romanę:vndè , viginti ſolidi ſupradicti , conſtituunt ſummam ſcutorum viginti ſeptem eiuſdem monetę Romanę,huius autẽ Regni Neapolitani , triginta ducatorum currentium ad rationem decem carolenorum pro quolibet ducato huiuſmodi.

Cum igitur ita teneat Romana Curia , quæ mater,& magiſtra eſt aliarum Curiarum,& vti talis , ab omnibus ſequenda , *Gonz.ad reg.Cancell.gloſ.13.§. 1. num. 12.* neſcio,quo pacto, audeant Ordinarij, diſpoſitionem *d.cap. terrulas* , illiuſquè *gloſ.* prędictam,aliter ad eorum libitum interpretari ; cum nihil valeat circa id,eorum arbitrium; attento quod verſamur in his, quæ,ex prædictis,ſub certa lege diffinita reperiuntur, per *tex.in l. 1. ff.de iur.deliber.Dec.in cap.Sedes,num.7.de reſcrip,*

Et iuxtà ſupradictas praxim , & theoricam, teſtatur *Genuen. in prax. Cur. Archiep.Neapolit.cap.50.num.1.* quod ita in Vrbe , & in Regno practicatur , quod vix alienantur modica,ſine aſſenſu Papæ, quidquid dicat *Redoan.q.36.*

Nec tamen ad rem facit illud , quòd ſubdit *id.Genuen.num.3.* nempè,quod iudicis

dicis arbitrio id remittitur; qui attendere debet conſuetudinem terræ, ac facultatem rei donatæ, & venditæ iuxtà *cap. ceterum, de donat.* Et paulò inferius, quod fuit dictum in Curia Archiepiſcopali, aliud eſſe alienare terrulas, aliud autem alienare modicam partem magni prædij Eccleſiæ; nam iſtud ſecundum fieri non poteſt; quia hoc modo, paulatim poſſent alienari omnia prædia Eccleſiæ, & ſic fieret fraus legi, per *tex. in l. non dubium, C. de leg.*

Vndè, ex præmiſſis neque video tutò defendi poſſe opinionem *Leo in ſuo Th:ſ. for. Eccl. p. 4. cap. 1. num. 73.* vbi putat, rem modicam, dici ad hunc effectum, quæ non excedit valorem viginti quinque ducatorum auri de camera: hi enim ſecundum rationem ſupradictam conſtituunt ſummam triginta ſex ſcutorum monetæ Romanæ, efficientium ſummam quadraginta, vel circa, ducatorum ſupradictæ monetæ Regni Neapolitani, eoquè minus audiendus eſt *Zerol. in ſua praxi Epiſcop. verbo, alienatio, verſ. ad ſextum, p. 1.* vbi, ex *Staphil. de litteris grat. fol. 352. num. 1. & 2.* concludit *d. cap. terrulas* extendi ad valorem cẽtum ducatorum, aut ad annuum cenſum ducatorum quinque: quod quidem, quantum à veritate abeſt, quiſque mediocriter in Romana Curia verſatus, ſcire poteſt, ex rationibus ſupra adductis; quamuis ipſe *Zerol.* vt ibi ſubdit, ita audierit practicari in Archiepiſcopali Curia Salernitan. tempore Marci Antonij Columnæ, tunc Archiepiſcopi illius Eccleſiæ,

46 Benè tamen ab *eod. Zerol. d. verbo. alienatio, p. 2. verſ. reſpondetur*, deſumenda eſt praxis faciendi huiuſmodi alienationes de rebus paruis, ad preſcriptum *d. cap. terrulas*, quem nonnulli ſcribentes, eo non citato, ſequuntur; nempè, quod, Primò datur memoriale, ſeù libellus, aut petitio Epiſcopo, qua petitur præſtari ab ipſo aſſenſum. Secundò, Epiſcopus decernit capi informationem; qua capta, & viſo, quod tendit in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, interponit decretum, & præſtat aſſenſum; Nam etiam in conceſſione rerum modici valoris, requiritur decretum, ſiuè licentia Ordinarij. *Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 25. nu. 13.* etiã concurrentibus ſupradictis tribus requiſitis, vt in *d. cap. terrulas*.

In qua quidem alienatione in caſibus Ordinarij, re vera, non requiritur cauſæ cognitio, nec partis citatio, aut iudicis pro tribunali ſedentis, decretum, vel ſententiæ prolatio, & ordo iudicialis, & ſic illa cauſæ cognitio, quę eſt plena, & ſolemnis; ſed ea, quæ ſemiplena eſt, non ſolemnis, & impropriè dicitur cauſæ cognitio, ſed potius diſcuſſio, tractatus, & conſultatio, *Redoan. q. 25. nu. 50.*

47 Annui verò redditus, Qui neceſſariò eſt exprimendus, poſt valorem in proprietate, vt ſupra expreſſum, & non ſolum dictus annuus redditus eſt verificandus corã Commiſſarijs delegatis, ſed etiã exprimendus eſt Summo Pontifici; nec ſufficit aſſertio Notarij, ſeù beneficiati, aut Prælati, *id. Mar. Ant. d. lib. 1. reſol. 21. num. 4.*

Circa quod notandum etiam eſt, quòd annuus redditus, licèt in quibuſdam rebus conſiſtat, attamen ſemper exprimen-
48 dus eſt in moneta illarum partium; eaque etiam reducenda in ducatos auri de Camera: ac propterea, non ſuffiicit in ſupplicatione exprimere, quod ſupradictus redditus conſiſtat in tot rubiis frumenti, aut ſextarijs olei, ſeù dolijs vini, ſed omnia ſunt omninò, vt ſupra, reducenda; nec aliter admittitur ſupplicatio pro quibuſcumque facultatibus alienandi, niſi cum ſupradicta expreſſione; ſicut etiam dicimus de annuo valore beneficiorum exprimendo, qui omnino eſt ad dictos ducatos auri de Camera reducendus.

Verum nihilominus eſt, quod licèt expreſſio ſupradicti valoris in proprietate, illiuſquè redditus neceſſaria ſit, ſi tamen daretur caſus non expreſſionis, tunc, ad effectum probandi non euidentem vtilitatem, ſufficit probare, quod ex locatione facta tempore alienationis, plus percipiebatur, *Genuen. in praxi, cap. 89. num. 6. in fin. ex laſ. conſ. 54. num. 4. lib. 1. & Dec. conſ. 142.* & ita deciſum refert in *vna Antonitan. bonorum 2. Martij 1584.* licèt iſte caſus vix, aut rarò hodie dari poſſit, cum ſecundum leges, & regulas Datariæ Apoſtolicæ, non admittuntur in ea ſimiles ſupplicationes, ſine huiuſmodi expreſſione; quod ſatis omnibus Curialibus notum eſt.

Ducatorum decem *ſimilis monetæ.* Et ſic prius exprimendus eſt redditus in moneta illarum partium, vbi conſiſtunt bona alienanda, & poſtea reducitur in eadem ſupplicatione, & in litteris, ad ducatos auri de Camera, ſcilicet ſeptem, qui con-

conficiuntur ex dictis ducatis decem ſupradictæ monetæ, licèt aliter reducantur, circa ſolutionem compoſitionis in Officio Componendarum, in quo, pro ſingulis quindecim carolenis monetæ Neapolitan. capitur ducatus vnus de Camera.

Pro annuo canone, ſeù reſponſio Sexdecim ducatorū

præfatæ monetæ Neapolitan. Decem ducatos ſimiles auri de Camera conſtituentium; nam, vt Summus Pontifex certior reddatur de euidenti vtilitate, cum non poſ-
49 ſit valoris notitiam habere, monetæ illarum partium, tàm valor in proprietate, quàm annuus redditus, qui prius percipiebatur, & qui percipietur in futurum, reducitur ad ducatos auri de Camera.

Eſt enim conſuetus ſtylus Datariæ, omne
50 genus monetæ quarumcunque Regionum, reducere ad ſupradictos ducatos auri de Camera, propter rationem ſupradictam; porrò, ex prædicto annuo reddituexpreſſo, conſtat adeſſe euidentem vtilitatem, ſi tamen ita compererint ipſi Commiſſarij delegati.

Ex quo, iuxtà doctrinam *Bart. in auth. qui rem, num. 6 verſ. dixi vobis*, quando Eccleſia locat, etiam in forma conſueta pro minori pretio, quàm ab alio, facta diligenti inquiſitione, inueniſſet, dicitur læſa; & ideo in hoc daretur reſtitutio, iuxtà *tex. in cap. 1. de reſtit. in integr.* nam, locare pro minori pretio, quàm ab alijs poſſit haberi, reputatur in iure conſiderabilis læſio; maximè, quia vtilitas Eccleſiæ, ex expreſſa iuris diſpoſitione eſt ſpectanda, vt ſatis patet ex ipſa *Extrauag. Ambitioſæ*.

Quarè, per expreſſionem huius cano-
51 nis, ſeù reſponſionis, videtur, quòd vtilitas debet eſſe conſiderabilis. Nec refert, quod iurium, ea fuerit intentio, ne Eccleſia damnificetur, & quod illius indemnitati fuerit prouiſum, ac propterea ſatis ſit, qualiſqualis vtilitas, ſufficiatquè, quod Eccleſia non ſit deteriorata, ſi non ſit locupletata, vt ait *R. doan. q. 20. num. 86.*

52 Quænam autem, hic debeat regulariter eſſe vtilitas circa hoc, neque antiqua iura, vel moderna id ſpecificant, ſcilicet, quāta, vel quota; neque propterea videtur, quòd id relinquatur iudicis arbitrio; ſed tātū, quod debet eſſe euidēs vtilitas, quæ non ſufficit qualis qualis, nec manifeſta, quæ de facili probari poſſit, ſed in valore proprietatis rei, in redditu, vel prouentu, in æquè vicina, æquè commoda, æquè cauta &c. *id. Red. d. num. 80.* Et hanc nos ſcimus eſſe practicam Datariæ Apoſtolicæ, vt nunquam admittatur ibi ſupplicatio, *Si in euidentem*, niſi illius Officiales perpendant annuum redditum, quem Eccleſia habebit, excedere regulariter tertiam partem; licèt quandoque minorem, prout D. Datario viſum fuerit, aut aliàs, ſecundum caſuum diuerſitatem &c.

Eſt præterea ſciendum, quod ex quantitate prædictorum redditum, quos ex cauſa alienationis huiuſmodi Eccleſia habebit, regulatur expeditio litterarum ſub hac forma, *ſi in euidentem*: ea namquè triplex eſt; Nam, ſi ipſe redditus aſcendit ad Quinque ducatos auri de Camera, illarum expeditio fit per Breue, ſub annulo Piſcatoris: Vſquè ad nouem incluſiuè, per Officium Minoris gratiæ, quod aliàs Pœnitentiaria nuncupabatur: Et vſque ad quamcumque ſummam redditum huiuſmodi, in litteris, per Cancellariam; licèt quandoque pro hac maiori ſumma expediantur ex ſpeciali gratia, per breue.

Sanè, dicitur hic, *pro annuo canone*, qui propriè pro emphyteuſi ſoluitur, vt in *cap. ad aures, de reb. Eccl. non alien.* non autem dicendum eſt, pro annuo, ſeù perpetuo cenſu, qui de natura emphyteuſis nullo modo participat; cum ſatis diffe-
55 rat contractus cenſuarius ab emphyteutico: in hoc enim transfertur tantùm vtile dominium, & poſſeſſio naturalis, ciuili penes directum dominum remanente: In illo verò transfertur dominiū, & vtraquè poſſeſſio, *Abb. in cap. conſtitutus, num. 10. de relig. dom.* & quamuis in huiuſmodi reſcriptis Apoſtolicis adeſſet clauſula, *ſub annuo canone ſeù cenſu*, quod poterit euenire ob inaduertentiam ſupplicantium, ſeù conficientium huiuſmodi ſupplicationes; ac propterea videatur, quod Papa intellexerit de cōceſſione cenſuali; quia tamen ibi præcedunt alia verba, nempè, *in emphyteuſim &c.* illa verba, *ſeù cenſu* ſolent etiam forſan ex cōmuni vſu apponi; quamuis impropriè, de canone emphyteutico, vt optime tradit *Strach. deciſ. 195. per totam.*

Nec eſt etiam in praxi omittendum, ipſos Commiſſarios, ad id delegatos, non poſſe hanc licentiam Rectori concedere,
56 ſi compererint ipſum, maiorem expreſſi

Canonis quantitatem habère potuiſſe,
quàm in his litteris eſt expreſſum; Cum
Clarum ſit, quod contractus de rebus Ec-
cleſiæ, non eſt validus, ſaltem in effectu, ſi
potuiſſet habere ab alijs maiorem vtili-
tatem; nam debet Rector, ſeù Prælatus
contrahere cum illo, à quo maiorem vti-
litatem habere poteſt, *Abb. in cap. ad aures*
de reb. Eccl. non alienan.

Idemquè erit, ſi petatur confirmatio
huius locationis; cum iam ſuper ea fue-
rit confectum inſtrumẽtũ; nam ſi ipſi Cõ-
57 miſſarij in exequutione litterarum ſu-
pradictæ confirmationis, repererint, con-
ductorem, ex noua concordia cum ipſo
Rectore inita, velle augere canonem ſu-
pradictum, profectò non excedent fines
huius reſcripti; ideoquè poterunt ipſum
canonem augere ad maiorem vtilitatem
Eccleſiæ; quod facere proculdubio poſ-
ſunt, pinguius adimplentes id, quod per
ſe ſuſtineri poterat, ſine dicto augmento;
dummodò in reliquis non mutetur ſub-
ſtantia contractus, primo loco initi; ad
inſtar procuratoris, qui exequitur vti-
lius, & melius, quam dominus mandaſſet,
quia, propter hoc non poteſt dici, quod
egreſſus fuerit fines mandati; cum pro-
curator vtilius exequutus fuerit, & me-
lius, quàm dominus mandaſſet; vndè,
quòd vtiliter geſſit, attendi debet, non
autem quod omiſit; quia illud non debet
eſſe in conſideratione, *Anchar. conſ.*
28. num. 3.

Id tamen non video, quomodo poſſit
in praxim deduci; quia ſi ponamus ca-
58 ſum, quod annuus redditus fuerit in
ſupplicatione, & in litteris expreſſus ad
nonem ducatos auri de Camera, ac prop-
terea litteræ fuerunt expeditæ per Offi-
ciales Officij Minoris gratiæ, ſi poſtea
Commiſſarij in exequutione earundem
litterarum repererint conductorem, ex
noua conuentione inita cum Rectore,
velle augere ipſum Canonem, ſeù annuam
reſpõſionem ad ſummam puta duodecim
ducatorum ſimilium, dictæ litteræ expe-
ditæ cum dicta expreſſione nouem duca-
torum ex defectu intentionis conceden-
tis reputantur nullæ ob præiudicium,
quod inde infertur alijs Officialibus, per
quorum Officium debent litteræ expedi-
ri ſub dicta expreſſione ducatorum duo-
decim; cum idem Pontifex nunquam
intendat præiudicare ipſis Officialibus,
qui ob hanc cauſam bona fide eorum
Officia à Sede Apoſtolica emerunt; vt
inde eorum emolumenta capiant, ex eo-
rum manuum appoſitione, *Pariſ. de reſign.*
benef. lib. 8. q. 2. n. 15. & ita pluries audiui à
Dominis Abbreuiatoribus Maioris Præ-
ſidentiæ, licèt nonnulli ex illis, in con-
trariam ſententiam inclinauerint.

Ad tertiam. Inter cœteras alie-
nationes, quas in
dies fieri videmus rerum Eccleſiaſtica-
rum, & ſuper quas petendus eſt aſſenſus
Apoſtolicus, illæ frequentiores ſunt, quæ
59 fiunt ad tertiam generationem, cum
rarò, aut cum maxima difficultate Sum-
mus Pontifex præſtet ſuum aſſenſum per-
petuis conceſſionibus, ſeù locationibus,
Quare, vt plurimum, quando fiunt per-
petuæ apponitur conditio de renouando
de 29. in 29. annos, quandoquè verò ſim-
pliciter ad 29. annos.

*H*ic autem, ſimplices Romanæ Curiæ
Tyrones non lateat; cur iſta renouatio
locationis debeat fieri de 29. in 29. annis,
& quare frequenter beneplacitum Apo-
ſtolicum concedatur ad vigintinouem
ſimpliciter, non autem ad 30. annos;
quandoquidem huius rei ratio eſt (quam
tantummodo ad praxim, & leges Data-
riæ Apoſtolicæ reſtringamus) quod licèt
conſtet de locatione ſimplici, vel ad lon-
gum tempus 10. vel 20. annorum, tamen,
ſi fuit continuata conformis ſolutio per
tempus 30. annorum, quoad priuatos, &
40. quoad Eccleſiam, etſi non inducatur
præſcriptio, nihilominus inducitur per-
petuatio liuelli, vel emphyteuſis, vel lo-
cationis, ita vt emphyteuta non poſsit
expelli, vt per *Ang. Aret. conſ. 17. per tot.*
cum perpetuum dicatur tempus 30. an-
norum, *Bald. in l. ſi domus, §. ſi fundus,*
ff. de leg. 2. Abb. in cap. nulli, in vlt. not. de
reb. Eccleſ. non alien. Tuſc. in ſuis pract.
concl. tom. 3. concl. 228. litera E. quare cum
Summus Pontifex, eiuſque D. Datarius,
alijquè Officiales, nimis inuigilent, vt,
quoad fieri poteſt, huiuſmodi bona Ec-
cleſiaſtica, in perpetuum, non locentur
60 cum prohibitæ ſint tales alienationes,
propterea, ſiuè perpetuò, ſiuè aliud tem-
pus petantur, illas reſtringunt ad 29. an-
nos; cum ab huiuſmodi perpetuitate
nimis abhorreant, ſine grauiſsima, & vti-
liſsima cauſa; & de locatione ad longum
tempus, idem iudicetur, quod de aliena-
tione, vel venditione; quandoquidem
prohibita alienatione, vel venditione, talis
locatio prohibita videtur, vt per *Dec. poſt*
alios ibi per eum adductos *conſ. 204. vol.*
1. Hinc igitur eſt, ſicut etiam ipſa Data-
ria tenet, quod locatio ad 30. annos di-

catur

catur perpetua, non autem locatio ad 29. annos, iuxtà *doctr. Bald. in addit. ad Specul. verſ. locatio ad 29. annos*, quem refert *idem Redoanus*, *qu. 57. num. 51.* Cœterùm verò, an, quomodo, & quando circa præmiſſa, & alia, intret præſcriptio, habemus integrum titulum *C. de praeſcript. 30. vel 40. ann.* & ad ſaturitatem circa hoc, poteſt videri *id. Tuſc. d. tom. 3. verbo, emphyteuſis*, per omnes concluſiones, *d. littera E.* præſertim *concl. 128.*

Ac proinde in praxi obſeruatur, vt ſi
fortè fuerit impetratum reſcriptum con-
61 firmatorium conceſſionis, ſeù locationis
ad viginti nouem annos; ac poſtmodum
Commiſſarij delegati, compererint in-
ſtrumentum, fuiſſe celebratum in perpe-
tuum, non poterunt illud confirmare;
quamuis longè maior adſit vtilitas Ec-
cleſiæ; cum tale reſcriptum, in hoc caſu,
ſit ſtrictè interpretandum; ac propterea
non extendendum ad tempus non ex-
preſſum, *cap. 1. de off. deleg. in 6. Rot. deciſ. 8.*
p. 1. diuerſ. cum illud debeat aptari peti-
tionis, *Bald. in l. eam. verſ. item*, *C. de fidei-*
com. Dec. conſ 242. num. 4. nec refert, quod,
quocunque modo agant, vtiliter agant:
ac propterea videatur ſuſtineri poſſe tale
reſcriptum; nam ſemper in dubio, talis
præſumitur Papæ voluntas, qualis de iure
eſſe debet, *Dec. conſ. 123. num. 6. vol. 1.* &
cum reſcriptum huiuſmodi, fuerit impe-
tratum ad tertiam generationem, ac in-
ſtrumentum in perpetuum, ipſi Commiſ-
ſarij non poterunt, neque ad tertiam ge-
nerationem illud confirmare; nam, etiam
pro ipſa tertia generatione, redditur nul-
la ipſa confirmatio, vt *per Abb. conſ 41. n.*
3. lib. 1. quia attẽditur ſupplicatio, nõ autẽ
contractus, ꝑ vt fuit in Rota deciſũ in *vna*
Senen. prædij 28. Aprilis 1689. corã Seraph.

Imò, vt plurimùm videmus, quod licèt locatio petatur perpetua, nihilominus D. Datarius, iuſtis cauſis ſibi beneuiſis, ſi narretur in ſupplicatione, fuiſſe confectum inſtrumentum perpetuæ conceſſionis, in ipſa ſupplicatione addit: *Et ad tertiam generationem tantùm, reciſa dicta conceſſione perpetua &c.*

Ipſius. Nec à propoſita materia
nimis abeſſe videtur, quæ-
62 rere, quando, & à quo incipiat prima
generatio; cuius cognitio, etiam ad ipſos
Commiſſarios ſpectare dignoſcitur. Vn-
de, huius reſcripti ordinem non inuerten-
do, dicendum, eſt, quod ſi locatio hæc,
fiat ad tertiam generationem, tàm in in-
ſtrumento locationis huiuſmodi, quàm
in decreto dictorum Commiſſariorum
exprimi debet, an ea fiat ad tertiam ſim-
pliciter, an verò ad tertiam ipſius em-
phyteutæ, generationem. Nam in primo
caſu, computatur in prima generatione
perſona ipſius acquirentis, qui facit pri-
mam, filius, ſecundam, & nepos ex filio,
tertiam, *Bald. in Auth. ſi quas ruinas, nu.*
4. C. de Sacroſ. Eccleſ. adeo, vt mortuo ipſo
nepote, ſit extincta locatio, *Iul. Clar. in §.*
Emphyteuſis, q. 34. quo caſu pronepos
prorſus excluditur: & hæc eſt communis
ſententia, quam probat *Menoch. conſ. 883.*
num. 13. lib. 9. Secundo verò caſu, nempè,
cum locatio facta fuerit ad tertiam ipſius
generationem; generatio ipſa incipit à
filijs ipſius acquirentis, *Bello. conſ. 80. nu.*
7. Bero. conſ. 109. num. 15. lib. 1. Gabr. de
emphyt. concl. 4. num. 4. Hiero. Gabr. conſ.
90. n. 1. lib. 1. & conſ. 68. nu. 1. vol. 2. id. Me-
noch. d. num. 13. cum nemo generet ſe
ipſum; ſed talis acquirens, ſit tantùm prin-
cipium generationis, ſicut diſtinguit *id.*
Iul. Clar. d. q. 34 vbi ait, quod conſideran-
da ſunt verba ipſius inueſtituræ, veluti, ſi
illa ſint ſimpliciter concepta, aut ſi appa-
reat, diſtinctam eſſe perſonam acquiren-
tis ab alijs deſcendentibus, nempè, quia
Titio conceditur aliquid in emphyteu-
ſim, vſquè ad ipſius tertiam generatio-
nem; eo enim caſu, filius facit primam,
nepos ſecundam, pronepos tertiam; & iſta
fuit etiam opinio *Bart. in quodam ſuo*
Conſilio citato per eundem Bald. in d. auth.
ſi quas ruinas, nu. 3. Dec. conſil. 624. vbi,
quod acquirens non comprehenditur.

Quarè, eſt hic aduertendum, quod duæ adſunt deciſiones *Caputaq.* quarũ vna eſt *18. p. 2. die 5. Iunij 1553.* vbi nonnulli allegantur *DD.* tenentes, comprehendi acquirentem, etiam ſi dicatur, *ad tertiam ipſius generationem*; altera verò *112. d. p. 2. n. 2.* in qua allegatur *Caſtr. conſ. 338. col. 1. vol. 2.* qui, etiã tenet hanc opinionem; quas licèt ad id pluries audierim allegari, nihilominus, fuerunt aliæ deciſiones contrariæ adductæ; quia ſatis apùd omnes exploratum eſt, quod vbi emphyteuſis, vel feudum conceditur alicui ſimpliciter, vſquè ad tertiam generationem, vnaquæque perſona dicitur conſtituere vnam generationem; ita vt veniant tantummodò, & recipiens, & filius, & nepos. Secus autem, ſi hic adderetur *ad ſiue*, vel *ad ipſius generationem*; quo caſu, veniunt recipiens, filius, nepos, & pronepos; quarè cuiuſcũq; opinio aliter ſentientis, ex ſupradictis, ſiuè aliàs quomodolibet clarũ eſt, ꝙ nũquã

fuit recepta; cum ſatis liqueat, res Eccleſię hodie poſſe transferri vltra nepotes, tam de iure, quàm de conſuetudine, præſertim quando ſumus in caſu, quo interuenit approbatio Summi Pontificis, quæ omne dubium ſubmouet, *Mar. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. fin. caſu* 46. & ſupradictam diſtinctionem ſequuta fuit pluries *Rota in vna Farfen. Villę Caprarolæ, 20. Maij. 1592. coram Penia, & in vna Bononien. bonorum,* 18. *Martij*, 1611. *coram Illuſtriſsimo D. Coccino Decano, & in vna Aſsiſien. emphyteuſis, 27. Iunij, 1629. coram D. Merlino*, quæ quidem Rota præcipuè mouetur, ex *Bart.* qui ita in facti contingentia conſuluit, vt dicit, *id. Bald. in d. auth. ſi quas rui nas, n. 3. verſ. iuxtà hoc*, quem omnes indifferenter ſequuntur: & nō minus eruditiſſimè, quàm copioſiſſimè ſcripſit dulciſſimæ memorię genitor meus Fabius Corradus, celeberrimus, ſuo tempore Iureconſultus, in cauſa vertente inter Rectorem Abbatialis Eccleſiæ S. Symphoroſæ Cuſentin. dięceſis, ac Paulinum Fierauante; quæ ex ſpeciali reſcripto, fuit in gradu appellationis commiſſa Cæſari Glorierio, tunc Nuntio Sedis Apoſtolicę, in hac Ciuitate reſidenti, de Anno 1593. Quarè nec contemnenda quidem eſt ratio, quam etiam circa hoc, affert eruditiſſimus *Auguſtinus Barboſa, de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 30. num. 24.* nimirùm, quod ipſa ratio differentiæ aſsignari poteſt; quia, quando ſimpliciter dicitur, *ad tertiam generationem*, dominus directus conſiderat generationes in abſtracto, & abſolutè, non autem reſpectiuè, & tanquam generationes alicuius certę perſonæ; & ideo, tot terminos, & gradus conſtituit in conceſſiore, quot ſunt perſonæ; & ſic in tertia perſona terminatur conceſsio, veluti in tertia generatione: quoties verò apponit dictionem *eius*, vel *ipſius*, tunc in concreto, & reſpectiuè conſiderat generationes, tanquam prouenientes à primo receptore, & benè intrat diſtinctio inter generantem, ſeù cauſam generationis, & ipſam generationem, ex *Papon. conſ. 86. num. 14. cum ſeqq. Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 112. caſu 46. Alexan. conſ. 125. nu. 5. lib. 5. Ruin. conſ. 166. num. 6. lib. 1. Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. tit 25. nu. 16.* idem tenuit *Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua, num. 15. Bald. in l. 2. verſ. quaro, C. de iur. emphyt. Caſtr. conſ. 338. vol. 2. Soc. conſ. 25. Conſ. 223. vol. 4. Alex. conſ. 110 vol. 3. Dec. conſ. 62. in princip. Ludouiſ. deciſ. 522. num. 1. & 2.* vbi ait, quod cum conceſſio facta fuerit Antonio ad tertiam ipſius generationem, generatio incipiebat à filijs ipſius Antonij, & terminabatur in eius pronepotibus &c. ſubdens, quod hanc concluſionem non impugnabant informantes pro Archiconfraternitate Confalonis; ſed potius eam euitare conabantur pluribus modis, Primò, ex vſu, ſeù abuſu Notarij; quem dicebant non agnouiſſe differentiam, quam conſtituunt *DD.* quando quis recipit emphyteuſim ad tertiam generationem ſimpliciter, & quando ad tertiam ipſius generationem, cum promiſcuè, & indifferenter addat, & non addat illam dictionem, *ipſius &c.*

Cœterùm verò, cum factum, in dubiū reuocari contingit, vt ſi ex verbis inſtrumenti huiuſmodi conceſſionis, non ità clarè conſtet, an talis conceſſio comprehendat, etiam pronepotes, cum regulari-
63 ter emphyteuſis Eccleſiaſtica concedatur tribus perſonis, & reſpectu Eccleſiæ ſit, odioſa; ſi aliter ex prædicto inſtrumento non appareat, debet conceſſio excluſiuè interpretari, tanquam ſi ſimpliciter diceretur, *ad tertiam generationem*; adeò, vt ipſius acquirentis comprehendatur, abſquè illa dictione, *ipſius*: hoc autem, vt quantocitius fieri poſſit, inneſtitorum numerus finiatur, vt voluit *Tiraquell. de vtroq; retr. §. 1. gloſ. 11. num. 45. verſ. etiam ex ſimplici præſumptione. Felin. in c. per tuas. nu. 9. de probat.* tametſi in contrarium ſit communis opinio, quod videlicet poſſit concedi ad tertiam, & vlteriorem generationem etiam inſpecto iure cōmuni, vt per *Alex. conſ. 110. num. 19. verſ. & non obstat, lib. 3.* quod magis ex huiuſmodi Papæ decreto in his litteris appoſito, declaratur.

Quæ tamen generatio, regulariter non comprehendit deſcendentes ex filia; quia non ſunt de generatione, licèt ipſa filia ſit de generatione, *Caſtr. conſ. 244. nu. 3. verſ. ſuper tertio. Tuſc. pract. concluſ. tom. 3. cōcl. 157. litera B. per tot.* prout, neque illegitimum, qui non ſuccedit in bonis Eccleſiæ, in emphyteuſim conceſſis, etiam ſi eſſet legitimatus, *Bald. in l. generaliter §. cum autem, num. 1. de inſtit. & ſubſtit.* vt eſt cōmunis opinio; Ratio enim eſt, quia tales filios, ex illegitimo matrimonio conceptos, maximè Eccleſia abhorret; quare non videtur de illis cogitaſſe, *Iul. Clar. in d. §. emphyteuſis, q. 30. Pariſ. conſ. 71. nu. 43. lib. 3. Rot. Ruin. conſ. 36. n. 18. lib. 1. Gabr. conſ. 83. & ſeq.* quod quidem hodie ſine difficultate aliqua procedit, vrgente præſertim Conſtitutione Pij V. reuocatoria omnium

nium facultatum legitimandi baſtardos ad ſucceſſionem in bonis Eccleſiæ, vt per *Mar. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. 98. num. 1.* & ita pluries in facti contingentia eueniſſe, non ignoramus in caſu huiuſmodi conceſſionis in emphyteuſim, etiam præcedente beneplacito Apoſtolico, & ſępius fuit in Rota reſolutum, tàm coram *Rubeo, de anno 1579.* quàm etiam *in vna Romana, de Peruſebis, ſub die 29. Februarij 1580. coram Ortolen. & in vna Peruſin. de Vbaldis, 29. Octobris coram fel. record. Gregorio XIII. & in cauſa alimentorum, coram Penia. die 28. Maij 1594* vt ex *deciſ.* quam affert *id. Mar. Antonin. d. reſol. 98. in fin.* quod quidem procedit non ſolum quoad naturalem tantùm, verùm etiam ad legitimatum, *Alex. conſ. 94. nu. 5. & conſ. 26. nu. 7. lib. 1.*

Hanc autem concluſionem benè limitauit *Rota in vna Ariminen. bonorum 14. Aprilis 1574.* vt regulariter naturalis tantùm, vel legitimatus non poſſit ſuccedere in emphyteuſi eccleſiaſtica, non autem in acquiſitione; ex quo rectè poteſt baſtardus, volente Eccleſia, acquirere bona eccleſiaſtica in emphyteuſim; cum totum hoc pendeat à veriſimili mente Prælati Eccleſiæ, *Rota deciſ. 473. nu. 2. par. 1. diuerſ.* vbi, quod non alia ratione videntur iſti incapaces, niſi propter ſtatum ipſiuſmet Eccleſiæ, quæ, cum ſit nobilis, & ſpeculum pudicitiæ, non intelligit in dubio de iſtis abuſiuis; ſed quando baſtardus, eſt vir probus, vitæquè commendabilis, tales recipiunt ab Eccleſia, & contrahendo cum baſtardo videtur habere notitiam de illius qualitatè: quare meritò dicta regula non habet locum in baſtardo acquirente ab Eccleſia, & ita præſupponit *Bald. in cap. qua in Eccleſiarum, num. 43. de conſtit. cum alijs in d. deciſ. adductis.* At verò, quādo exphyteuſis eſt acquiſita à priuato, tunc filij etiam naturales admittuntur; ex eo, quod in cōtractibus regulariter, filiorum appellatione, veniunt etiam naturales, *id. Clar. d. qu. 30. in fin.*

Generationem, *Locare, & concedere &c.* Hoc. n. modo, ſupradicta conceſſio, in emphyteuſim dicitur facta; quamuis in ſupplicatione non fuerit ita expreſſum, prout quandoque exprimitur; ex quo emphyteuſis dicitur ab emponemate, vocabulo gręco, quod idem eſt, quod melioratio. *Alex. conſ. 117. num. 12. in fin. lib. 4.* & emphyteuſis vulgariter dicitur liuellus, vel locatio perpetua, vel ad longum tempus, vt hic, *id. Alex. d. nu. 12. id. Tuſc. concl. 147. n. 1. d. litera B.* Nec ſecundum hanc praxim, vim aliquam fieri videmus in tali conceſſione in euidentem; ex quo licèt in ſupplicatione non fiat ſpecifica mentio de emphyteuſi, vel locatione, vel contractu liuellario, debent attendi conditiones, & pacta de quibus, in inſtrumento, cui ſcilicet contractui magis conueniant; & ſecundum illa debet iudicari, in quam ſpeciem contractus cadat; illa enim denominatio nihil facit; ſed potius attenditur effectus rei, vt ait *Iul. Clar. in §. emphyteuſis, q. 1. verſ. vlt.*

64 Quod quidem petitur, quando conductor, ſeù emphyteuta habet filios; quod ſi non habeat, nec fortè vlla adſit ſpes, illos procreandi, tunc ſolet peti locatio, non ad tertiam generationem, ſed ad tertiam nominationem; & explicatur in ſupplica-
65 tione, vt attento, quod Orator prole caret, & dictum terræ petium ad debitam culturam reducere intendit, ad tertiam nominationem tantùm, ad vitam, ſcilicet ipſius Oratoris, & perſonæ per eum nominandæ, ac demùm alterius perſonæ, quàm ipſa perſona, ſic nominata, duxerit nominandam, nec vltra; itaut, etiam ſi vtraque, vel alterutra perſonarum nominandarum, filios procreauerit, ad eos minimè tranſeat huiuſmodi terræ petium; ſed mortuis iſtis perſonis, ſic, vt præfertur, nominatis, vel aliàs, finita emphyteuſi, hoc terræ petium, cum omnibus melioramentis in eo factis, dictæ Eccleſię liberè cedat.

Quomodo autem, & qualiter emphyteuſis conceſſa ad nominationem, tranſeat ad nominatos, dicendum eſt, etiam in hac praxi, quod quando conceditur pro ſe, & filijs, & nepotibus, ſi habuerit, & ſi nō habuerit pro duobus ſucceſſoribus, vt hic, quos eligere, & facere voluerit in ſuo teſtamento; ad hoc, vt tranſeat ad nominatos, debet forma ſeruari, vt nominentur in teſtamento, aliàs non valeret nominatio facta ſine teſtamento, *Ang. conſ. 351. in princip. Tuſc. pract. concluſ. tom. 3. concl. 180. litera B.* vbi limitat, quod benè valeret nominatio facta in Codicillis, quando Codicilli ſunt confirmati à teſtamento, vt quia perſonæ nominatę ſunt hæredes vniuerſales in teſtamento inſtituti, *id. Ang. d. conſ. 352. in fin.* vbi benè ait, quod licèt nominatio debeat eſſe formalis, veluti, ſi plures ſint nominandi, debeant nominari ordine ſucceſſiuo; attamen, ſi ſimul nominentur plures, ſuſtinetur nominatio ordine ſucceſſiuò, facta ex ordine litteræ, *id. Tuſc. loc. cit.*

66 Si noſtra, & Sedis Apoſtolicæ *ſibi ſuffragentur licentia, & facultas*, Aliàs enim incurrerēt ipſi Oratores pœnas in dicto Extrauag. *Ambitioſa*, contentas. Er hic cautus ſit cōtrahens, quando in inſtrumento alienationis reſeruatur beneplacitum apoſtolicum; quia ſi illud reſeruatur, præſertim cum clauſula; *non aliter, nec alio modo*, erit neceſſariò impetrandum; etiam ſi aliàs de iure non
67 requireretur: quod facile exemplificari poteſt, cum poſt confectum inſtrumentum ſub dicto beneplacito, partes animaduertant, non eſſe illud neceſſarium; eo quod hæc licentia competat forſan Epiſcopo, iuxtà terminos *d. cap. terrulas, 22. qu. 2.* nam clauſula hæc, *Reſeruato Sedis Apoſtolica beneplacito*, importat conditionem, quę eſt omnino adimplenda. *Caſſad. deciſ. 2. nu. 7. de Simon.* reſeruatio namque aſſenſus apoſtolici, facit actum conditionalem, *Curt. iun. conſ. 77. nu. 3.* vndè, dicto beneplacito non obtento, nihil dicitur actum, *argum. l. pecuniam, ff. ſi cert. petat. Iaſ. in l. ſi quis ſub conditione. ff. ſi quis omiſſa cauſ. teſtam.* potiſſima quidem ratio (ni fallor) ea eſt, quia habemus in iure, quod pacta quæcunq; in inueſtitura adiecta, ſunt attendenda, nedum ſi erunt ſuperflua, verum, etiam ſi repugnent naturę feudorum, *Capan. de iur. releu. par. 4. qu. 28. nu. 8.* & dixit *Rota in vna Neapolitan. Laudemij 10. Decembris* 1639. quod licèt Prælatus ſucceſſor in Eccleſia non teneatur ſoluere releuiū pro feudo, tamē hoc fallit, ſi in inueſtitura cautum ſit, vt releuium ſoluatur, quando Prælatus moritur: & in proprijs terminis beneplaciti apoſtolici in alienatione rerum Eccleſiæ, tenet *Ludouiſ. deciſ. 190. nu. 1. & ibi Addit. nu. 3.* vbi dicit, ita fuiſſe dictum in vna *Piſan. bonorum, 28. Octobris*, 1585. *coram* Brauo, *& in Aretin. Capellania. 16. Ianuarij*, 1616. *coram* Buratto, & in vna *Ferrarien. decimarum, 23. Iunij, 1617.* nàm virtus conditionis, ea eſt, vt ſuſpendat actum conditionalem in euentum, vel defectum conditionis, *l. cedere diem, ff. de verb. ſignif. Corn. conſ. 287. in 5. vol. 4. Aret. conſ. 11. nu. 2.* dicens, contractum conditionalem, non eſſe propriè contractum; ipſa enim conditio nihil ponit in eſſe, antequam impleatur, *d. l. ſi quis ſub conditione*: quod quidèm ſatis oſtēdit illius definitio, quæ talis eſt, videlicet, Conditio eſt euentus fortuitus, in quo diſpoſitum ſuſpenditur, *Nauar. conſ. conſ. 2. nu. 1. de condit. appoſ.* Ac proinde improbatur *Gabr. conſ. 92. nu. 4. & ſeq. lib. 2.* dum ait, non eſſe neceſſarium expedire beneplacitum, quando illud de iure non requiritur, non obſtante dicta Clauſula, *non aliàs*, quàm proinde dicit appoſitam ad maiorem cautelam.

99 Prēmiſſa tamē procedūt, niſi cū reſeruatione dicti beneplaciti, addatur clauſula, *Quatenus opus ſit*, & poſtea verificetur quod non erat neceſſarium, *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 12. nu.* 98. Qui *num. 99.* quærit, quid ſi fuerit facta concordia ſub beneplacito Sedis Apoſtolicę, & illius cōfirmatio fuit ab vno Papa denegata, an poſſit altera pars inſtare, quod expectetur ad voluntatem alterius Papæ ſucceſſoris, cum Sedes Apoſtolica non deficiat, & non fuerit facta concordia ſub beneplacito nominis proprij, ſed Dignitatis; & reſpondet cum Rota, *deciſ. 290. n. 2. par. 3. diuerſ.* vbi concluditur, quod non; nam, ex quo fuit ſemel denegata, conditio defecit.

SVMMARIVM.

1 *Aſſertioni partium, non eſt ſtandum, circa vtilitatem Eccleſię, in reſcripto,* ſi in euidentem.
2 *Neque inſtrumento.*
3 *Clauſula,* Vocatis, *vnde extracta.*
4 *Citatio partis requiritur, vbi præiudicium alicui infertur.*
5 *Commiſſarij alienationum in euidentem, &c. ſunt miſti Exequutores.*
6 *Merus Exequutor, quis dicatur.*
7 *Gratia,* ſi in euidentem, *importat formam omninò ſeruandam.*
8 *Papæ authoritas, ſupplet omnem ſolemnitatem.*
9 *Iudices Commiſſarij in alienationibus in euidentem, &c. quid ſeruent in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, & nu. 10.*
11 *Conſtitutionis* Pauli II. Cum in omnibus &c. *forma, quando non ſeruanda, & nu. 12.*
13 *Litterarum in forma* Si in euidentem *exequutio, quomodo à Commiſſarijs facienda.*
14 *Patronorum conſenſus, in alienatione rerum Eccleſiæ, non requiritur.*
25 *Vocandus tamen eſt habens regreſ-*

greſſum ad beneficium,

16 *Forma, quid ſit.*

17 *Et quando indueatur.*

18 *Illius omiſſio inducit nullitatem actus.*

19 *Formæ, nihil addendum, aut ex ea detrahendum.*

20 *Formæ obſeruantia, non ceſſat, licèt ceſſat cauſa, per quam fuit inducta.*

21 *Forma non adimpletur per æquipollens. Quando verò ſecùs, num. 23. Et quomodo intelligatur, nu. 24.*

22 *Etiam, ſi in minimo non ſeruatur, annullatur actus.*

25 *Quando à Papa remittatur.*

26 *Inducta ab homine, quæ.*

27 *Ablatiuus abſolutus, conditionem importat.*

28 *Forma tradita in cõfirmationibus alienationum in euidentẽ, &c. quid operetur.*

29 *Illius obſeruantia, nunquam ſine cauſa remittitur.*

30 *Felinus Sandęus examinatur, dum aſſumitur in Rotę Auditorem.*

31 *Ordo datus in reſcripto, dicitur forma.*

32 *Clauſula,* Illiuſquè circumſtantijs ſpecificatis, &c. *in reſcripto alienationis in euidentem, etc. quomodo operetur.*

33 *Induſtria perſonę, quomodo, & quando cenſeatur electa.*

34 *Clauſula,* Vos coniunctim proceden tes, *procedit in Iudicibus delegatis.*

35 *Et quid, ſi vnus ex illis moriatur, non incępta cauſę cognitione.*

36 *Reſcripta,* Si in euidentem, *antiquitus dirigebantur tribus Canonicis Cathedralis Eccleſię.*

37 *Verba,* Diligenter informetis, *in reſcripto,* Si in euidentem, *quid operentur.*

38 *Parum tamen habentur in conſideratione à Iudicibus delegatis.*

39 *Vtilitatis euidentis, ſola cauſa ſufficit, ad reſcriptum,* Si in euidentem, &c.

40 *Quando autem illa dicatur euidens, & nu. 47.*

41 *Beneplacitum Apoſtolicum, non pręſtat Papa, niſi certioratus de vtilitate Eccleſię.*

42 *Vtilitas euidens in alienatione rei Eccleſię, debet narrari Papę, & verificari per Delegatos.*

43 *Dictio,* Si, *conditionem importat.*

44 *Vtilitas euidens, eſt cauſa finalis alienationis bonorum Eccleſiaſticorum.*

45 *Qualificatum, vbi requiritur, non ſufficit interuenire ſimpliciter abſque qualitatis.*

46 *Vtilitas euidens, requiritur etiam in noua conceſſione rei Eccleſię.*

48 *Vtilitas euidens, licèt appareat per Decretum Delegatorum, admittitur tamen probatio in contrarium.*

49 *Vtilitas, & ſolemnitas, ſpatio* 30. *annorum pręſumuntur in alienatione rei Eccleſię.*

50 *Vtilitas in alienatione rei Eccleſię, quo tempore conſideranda.*

51 *Clauſula,* Vobis legitimè conſtiterit, *quid operetur.*

52 *Papa, in ijs, quę ſunt iuris, non poteſt decipi: ſecùs in ijs, quę ſunt facti.*

51 *Aſſertio Rectoris, & Notarij, non ſufficit ad probandam vtilitatem Eccleſię.*

54 *Imò neq; ipſius Papę, niſi aliundè probetur.*

55 *Alienandi neceſſitatem ſubeſſe, non creditur, niſi probetur.*

56 *Verbum,* repereritis, *importat cauſę cognitionem, parte citata.*

57 Verbum, conſtiterit, *intelligitur de notitia iudiciali:*

58 *Commiſſarij, quando poſſint ſe extraiudicialiter informari de vtilitate Eccleſię.*

59 *Conſtitutio Pauli II.* Cum in omnibus, *non eget derogatione, ſi non inſeratur in litteris,* Si in euidentem.

60 *Non comprehendit Epiſcopos, in terminis* cap. terrulas, 12. quæſt. 2.

61 *Papa mortuo ante pręſentationem reſcripti,* Si in euidentem, *quid agendum.*

62 *Alienandi bona Eccleſię, datur licentia ante confectum inſtrumentum poſtmodum*

modum verò confirmatio.

63 *Et in dubio, ſi ignoretur, an fuerit confectum inſtrumentnm, vel ne, quid ſeruetur in Curia.*

64 *Aſſenſus Papę, debet pręcedere contractum alienationis rei Eccleſię.*

65 *Forma in aliquo actu, debet ſemper pręcedere.*

66 *Pacta, contra iuris diſpoſitionem, nunquam à Papa confirmantur.*

Praxis Diſpoſitiuæ earundem Litterarum Si in euidentem, &c.

CAP. V.

QVare pro parte, &c. aſſerentium, *Locationem, & confeſſionem huiuſmodi, ſi fiãt, in euidentem, &c.* Nec propterea ſtandum erit
1 aliquo modo aſſertioni partium conſitentium ſuper huiuſmodi vtilitate, vt per *Barbat. conſ. 40. col. 5. vol. 1.* hoc enim modo pateret via fraudibus, contra *tex. in cap. quarto. de diuor.* cum eis vti deponentibus in cauſa propria, & ad ſuum commodum, non ſit credendnm, *l. omnibus, C. de teſt. Bart. in l. à ferre. ff. de iur. fiſc. Alex. conſ. 32. nu 4. vol. 6. Caſtr. 301. vol. 1. Oſaſc. deciſ. 72. nu. 6. Surd. conſ. 61. num. 26.* Imò, neq; creditur inſtrumento aſſerenti, quod
2 ſit factum cauſa vtilitatis, niſi probetur, *cap. non liceat, 12. q. 2.* prout neque conceſſio Rectoris, ſeù Pręlati nocere poteſt Eccleſiæ, *gloſ. in l. certum, §. ſed an ipſos. ff. de confeſſ. Rebuff. in compend. alienat. in verbo, proſpiciat,* Card. *in Clement. 1. de reb. Eccl. non alien. ver. trigeſimo, quæro.*

Vocatis, *qui fuerint euocandi.* Hanc clauſulam reperio
3 extractam ex *cap. exhibita, de iudic.* ibi, *vt vocatis, qui forent euocandi, ſuper propoſitis, & alijs, negotium concernentibus, inquirant veritatem &c.* Quæ quidem applicari poteſt, etiam alijs commiſſionibus, ſuper gratijs Apoſtolicis, & elicitur etiam ex *not. per Card. conſ. 92. num. 3. verſ. ad hoc reſpondeo, quod indulgentia Apoſtolica, Alex. conſ. 70. col. 3. verſ. tum etiam, num. 9. Dec. conſ. 133. poſt princip. & conſ. 274. Boer. deciſ. 345. num. 4. verſ. tamen;* Hoc enim ſatis rationabile videtur, & Iuri
4 conforme; nam citatio partis ſemper requiritur, vbicunque poteſt alteri præiudicium inferri, vel de alterius intereſſe agi, *tex. eſt expreſſus in l. de vnoquoque, ff. de re iud. l. nam ita Diuus, ff. de adopt. l. 1. §. denuntiare, ff. de ventr. inſpi. l. in diem adiectio. ff. de aqu. pluu. arcen. l. ſi quando, & ibi Bald. C. de teſtam.* & per hanc clauſulam, *Vocatis*, requiritur citatio partis;
5 ſicque Commiſſarij ſupradicti ſunt mixti Exequutores; ex eo, quod habent cognitionem cauſę annexam, vt in *cap. nouit, de appell. cap. de cętero, de iud. cap. paſtoralis, de off. deleg.* ad differentiam meri Exequutoris, cui nõ eſt demãdata aliqua cognitio, ſed tantùm cauſæ exequutio, *cap. de cętero. de re iud.* Vndè, ſupradicti Iudices non aliter procedere poſſunt, quàm parte citata, *Fel. in d. cap. de cætero, num. 10. verſ. quid de clauſula. eod. tit. Dec. conſ. 173. num. 2.* dum requiritur cauſæ cognitio, *Abb. in cap. fin. de præſumpt. nu. 13. & ibi Fel. num. 23. verſ. fallit, Caput aq. deciſ. 282. num 4. p. 2.*

Et ideò, ſupradicti Exequutores debent procedere ad verificationem narratorum; quamuis ea per aliquem non negentur, *Pariſ. conſ. 49. num. 31. lib. 4.* & donec verificentur, ſemper poteſt dici de ſubreptione, ſaltem, quoad effectum vtendi ipſa gratia, eò magis, cum illa, tàm ex illius tenore, quàm ex litteris eiuſdem Pauli Secundi, in ea præinſertis, contineat certam formam, quæ pro exequutione
7 narratorum ſupradictorum debet omninò ſeruari, *Fel. in cap. cum dilecta, num. 6. cum ſeq. reſcrip.* & ſi aliàs exequerentur, malè agerent, *Marbiſ. de commiſſ. p. 2. fol. 99. nu. 5.* nam, ſi ſtantibus præmiſſis, de citatione non conſtet, alienatio erit prorſus nulla, *Abb. in cap. exhibita, de iud. Dec. conſ. 173. num. 2. vol. 1.* quia in tantum valebit reſcriptum, in quantum illius forma ſeruabitur, *d. cap. cum dilecta.*

Vndè, debent vocari partes, intereſſe habentes, ſeù alij contradictores, fierique proceſſus, cum receptione teſtium; alięque legitimæ probationes, ad præſcriptum ſupradictæ Conſtitutionis Pauli Secundi, quę incipit, *Cum in omnibus*, ibi *teſtes, & probationes ſuper narratorùm veritate recipiant;* aliàs enim illius formæ non eſſet ſatisfactũ, *Rot. deciſ. 716. n. 1. p. 1. diuerſ.* & proceſſus fortè annullaretur, *Pariſ. de reſign. benef. lib. 1. q. 4. num. 45.* de

quo

quo quidem proceſſu debet doceri, nè forte, inquiſitio ſuper expoſitis, fiat parte non vocata, & per falſos teſtes non iuratos, & malè deponentes, *Bellam. deciſ. 617. num. 2.*

Hęc autem intelligas circa eos, qui habent intereſſe, vt ſupra dictum eſt, non autem, quæ pro ſolemnitate requiruntur,
8 tur, *Seraph. deciſ. 338. num. 3.* cum certum ſit, Papæ authoritatem, ſupplere omnes ſolemnitates, *Abb. conſ. 41. num. 3.* & ipſe non curet de his ſolemnitatibus, ſed tantùm de vtilitate Eccleſiæ, *Socc. conſ. 15. nu. 15. verſ. inſuper, lib. 6.*

Et practicatur in hac Curia Archie-
9 piſcopali Neapolitana, quod in primis, obtento huiuſmodi reſcripto Iudices delegati, vt cautius agant, neque decipiantur, ſi antea non fuerint factæ ſubhaſtationes, præſertim, ſi adeſt ſuſpicio colluſionis inter beneficiatum, & conceſſionarium; vel adeſt dubium, an conceſſio cedat in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, extraiudicialiter copiam reſcripti conſignent Epiſcopo loci Ordinario, etiam ſi eius Vicarius fuerit vnus ex Commiſſarijs, ad quem ſpectat tueri iura ſuarum Eccleſiarum, vt ſi quid ei pro facti inſtructione videbitur, ipſis Commiſſarijs ſignificet, *id. Quar. d. verbo, alienatio, ſub num. 14. verſ. obtento reſcrip.*

10 Quod tamen locum ſibi non vendicaret, ſi contingeret, (quod raro tamen accidit) Papam committere ſimpliciter Delegato, vt ſe etiam ſimpliciter informet de vtilitate Eccleſiæ, prætermiſſa ſupradicta clauſula, *Vocatis*, & ſi repererit, in euidentem Eccleſiæ vtilitatem cedere, alienationem cofirmet, aut licentiam alienandi concedat: quia tunc ſatis eſt, vt adhibeat cognitionem extraiudicialem, abſque citatione; nàm pro eo, & eius ſententia præſumitur, abſque proceſſu, maximè ſi aſſereretur adhibuiſſe cauſę cognitionem, ſeù ſe informaſſe *Put. deciſ. 432. lib. 2. Rot. deciſ. 479. part. 1. diuerſ.*

In caſu enim ſupradicto, circa informationem, ſtatur eius aſſertioni, & pro eius decreto præſumitur abſque proceſſu, *Garc. de beneſ. part. 12. cap. 2. num. 136. & 138.*

Huius autem rei rationem, eā eſſe putarem, quia, quando huiuſmodi reſcriptum vni tantùm ſimpliciter dirigitur, non adſtringitur iſte delegatus ad procedendum
11 ſeruata forma prędictę Conſtitutionis Pauli Secundi, in qua, Commiſſarijs præſcribitur modus procedendi; ſed ſufficit, ipſum tantummodò extraiudicialiter informari.

Quod ſępè fieri, & obſeruari videmus,
12 præcipuè, cum agitur de alienatione rerum Eccleſiarum Regularium, ſuper quo emanauit decretum *S. D. N. Vrbani Papæ Octaui*, quo, prohibendo dictam alienationem, ſtatuit, vt licentia ſuper ea concedatur per Sacram Congregationem Concilij Tridentini, vt ſupra diximus, & infra dicetur; & ſic in dicto decreto, ſeù licentia ſupradicta, non inſeritur dicta Conſtitutio, *Cum in omnibus &c.* quamuis pluries viderim huiuſmodi licentias concedi, & Ordinario dirigi, vt ipſe procedat ſeruata forma dictę Conſtitutionis; abſque eo, quòd illa inſeratur in dicta licentia, quod fieri conſueuit quando materia eſt grauis, & ex ſui natura dignoſcitur requirere partis citationem, ac omnia, quæ in ſe continere ſolet dicta clauſula, *Vocatis &c.*

Nec tamen in hac praxi, ſilentio prætereundum putauimus, quod licèt in huiuſmodi litteris, *ſi in euidentem*, Papa mandet inſeri ſupradictam Pauli, II. Conſtitutionem, ſi tamen ea fuerit omiſſa, (quod tamen nunquam, aut raró contigiſſe ſcimus, præterquam in caſibus à nobis iam expreſſis) non propterea annullantur ſupradictæ litteræ; ſicut annis elapſis prætendebat Vicarius cuiuſdam Epiſcopi in exequutione earundem litterarum; à quo ego conſultus reſpondi, quod, etſi in re tàm magni momenti, qualis eſt alienatio rerum Eccleſiaſticarum, voluerit ipſe Paulus II. ipſam ſuam Conſtitutionem inſeri in omnibus reſcriptis, in forma, *ſi in euidentem*, iſta tamen Conſtitutio non tribuit facultatem committēdi cauſas ſuper huiuſmodi alienationibus, ſed ſolùm imponit pœnas Iudicibus Commiſſarijs, interponentibus decretum in læſionem Eccleſiæ; vt patet in dicta *Conſtitutione, in §. ſi quis autem Commiſſarius &c.* vbi ſatis apparet, non propterea ſubſtantialem formam induci, adeò, vt, dicta Conſtitutione, vt præmittitur, non inſerta, annulletur actu; quare talis alienatio, etiam ipſa Conſtitutione non inſerta, erit valida; quandoquidem, ſi ipſe Paulus aliter voluiſſet, profectò expreſſiſſet, ſicut facere conſueuerunt Summi Pontifices, quando contrarium voluerunt, & in proprijs terminis adeſt *deciſ. 34. num. 2. coram Card. Millino in vna Bononien. bonorum de Marano 20. Nouembris*

bris 1595. penes Farinac. p. 1. tom. 1. in qua expreſsè dicitur, quod quando Conſtitutio, habenti aliàs poteſtatem faciendi actum, mandat ſimpliciter, ſine clauſula annullatiua, illum actum fieri ſub certa forma, tunc, quamuis contrafaciens, ſit puniendus, tamen actus valet, ex *gloſ. in Clem. 1. verbo, inhibentes, de iurepatr.* & alijs, vt in *d. deciſ.* quæ ita concludit, quod nimirum, inſertio dictæ Conſtitutionis fieri debet ſolum, ad effectum, vt Indices certiorentur de pœnis in bulla expreſſis.

Pro exeqnutione autem litterarum ſupradictarum, debét Commiſſarij expedire monitiones per edictum, cum inſerto
13 tenore totius reſcripti in genere; monendo omnes, & quoſcumque volentes dicere de ſubreptione, & obreptione, per affixionem ad valuas Cathedralis, parochialis, beneficialis Eccleſiæ, & in loco rei ſitæ alienandæ, *Quar. in d. verbo, alienatio, ſub num. 15. verſ. ſecundò, expedire poterunt* ac præcipuè debet citari Eccleſiæ Rector, ſeù beneficiatus, nec non cōceſſionarius, ad dicendum aduerſus reſcriptum, per edictum, cum inſerto ipſius reſcripti tenore; aliàs totus proceſſus corruit, *Seraph. deciſ. 1307. num. 2.* non tamen vocandi erunt patroni, ſi ipſa Eccleſia, ſeu beneficium fuerit de iurepatronatus, etiam
13 clericorum; quorum conſenſus nullo modo ad id requiritur; cum ex huiuſmodi alienatione, nullum eis inferatur præiudicium, *Roch. de Curte in ſuo tract. de iurepatr. in verbo, honorificum, q. 3. num. 4.* relatum per *Redoan. q. 31. num. 1. Abb. in cap. vn. vt Eccleſ. ben.* necnon vocandi erunt domini bonorum confinium, pro eorum intereſſe, *id. Quar. in d. verbo, alienatio, verſ. quartò, poſt decretum in fine.*

Quòd ſi fortè ad ipſum beneficium, cuius bona alienantur, aliquis ex aliqua cauſa, regreſſum habeat, ex quo de illius præiudicio, & intereſſe poſſet agi, ipſe
15 erit profectò vocandus, vt per *Alex. conſ. 145.* vbi dicitur, quòd ſi facta ſit locatio ad nouennium, in euidentem vtilitatem, cum confirmatione Sedis Apoſtolicę, non facta mentione habentis regreſſum, locatio non valet, vt per *d. Redoan. q. 57. ſub n. 81.* vbi refert deciſionem *Puteì 2. de reb. Eccleſ. non alien.* quæ fuit facta in vna *Bononien. nullitatis locationis*; vbi fuerunt Domini moti, quia locatio fuit facta in vtilitatem Prælati, quæ non obligat ſucceſſorem, per diuerſa iura ibi allegata.

Nec citandi erunt, qui de iure non poſſunt impedire alienationem, *Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 17. num. 15. & de recuper. poſſ. remed. 1. num. 122. Surd. conſ. 1. nu. 94. conſ. 39. num. 20. Fel. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, num. 108. de conſtit. & in cap. cum olim, num. 11. de ſent. & re iud.*

Seruataquè forma *præinſertarum litterarum &c.* Nec te lateat, qui es in Romana Curia nouus, ac illius negotijs operam nauaturus, quod frequens eſt penes Datariam, & Cancellariam Apoſtolicam, ac in illius reſcriptis, ſermo, de huiuſmodi forma; ac propterea ſcias, quod forma
16 interdum capitur pro quadam narratione, quæ non eſt de ſubſtantia, vt tradit *Bald. in cap. cum in veteri, de elect.* ex quo ineptum eſſet, narrationem viriare diſpoſitionem; cum ex narratiuis non valeat argumentum, *cap. ſi Papa, de priuil. in 6.* & hoc modo dicitur forma inſtrumenti, forma ſupplicationis, litterarum &c. quæ etiam, ex communi vſu, formula vocatur; cuius narratiua poteſt ad libitum poni, & mutari, dummodò in reliquis non deuiet à conſueto ſtylo conficiendi inſtrumentum, vel ſupplicationem &c.

At verò forma, quæ neceſſariò, circa propoſitum noſtrum, ſeruari debet, duplex eſt, altera ſcilicet ſubſtantialis, altera verò accidentalis: ſubſtantialis, illa eſt, quę dat eſſe rei: Accidentalis verò, quæ dat eſſe materiæ, circa quam, res ipſa verſatur; & hæc intelligitur deſeruire rei, cui ſubijcitur tanquam materia; vt optimè tradit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 4. num. 47. & 48. ex Ang. Aret. in rubr. ſub num. 1. verſ. item nota, quod una forma, inſtit. de iuſt. & iur.*

Rurſus, forma, alia inducta eſt à lege, alia ab homine. Primo modo, accipitur pro ſolemnitate, quæ à iure requiritur in aliquo actu faciendo, nempè in ordine, vel modo, à lege tradito; nàm, ex quo actus debet fieri cum ſolemnitate, iſta ſolemnitas dicitur de forma ipſius actus; exempli gratia, in teſtamento condendo, requiruntur ſeptem teſtes; adeò vt, ſi vnus tantùm deficiat, ſit irritum; quia non eſt ſeruata forma prædicta, *tex. in l. ſi vnus, & ibi DD. C. de teſtam.* Vel etiam in ſtipulatione, pro forma requiritur, vt præcedat interrogatio, ſcù in contractu emptionis, & venditionis, de ſubſtantia ipſius contractus, eſt res, & pretium, & aliàs eſſet nullus, *l. fin. C. de contrah. empt.* prout eſt etiam de forma iudicij, quod pręcedat libellus, ſequatur litis conteſta-

tio,

tio, ac poſtea fiant probationes, & demùm feratur ſententia; nam, ſi iſte ordo, ſeù forma, quæ alio modo vocatur figura iudicij, non ſeruaretur, vel peruerteretur, ſententia non valeret, per *tex. in l. prolatam, C. de ſent.* ſicut etiam de forma eſt, vt Iudex ſedeat pro tribunali, *cap. fin. de iud. in 6.* vt per *Maran. in ſuo ſpeculo aureo, p. 2. per tot.* niſi tamen Papa, hunc ordinem iudicialem, ſiuè hanc formam relaxauerit, prout ſæpè conſueuit per illam clauſulam, apponi ſolitam in ſuis reſcriptis, nempè, ſine ſtrepitu, & figura iudicij; quia tunc cenſetur ſublatus omnis ordo formalis iuris poſitiui, quoad ſolemnitatem tantùm *id. Maran ſupra ſub. num. 26.* quod potiſſimùm fieri conſueuit per ipſum Papam in cauſis beneficialibus, committendo Iudici, vt procedat ſummariè, nempè ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij; quia ita procedendum eſt in cauſa beneficiali, prout cauetur in *Clem. Diſpendioſam, de iud. & in Clem. ſæpè, de verb. ſign* in qua declarantur hæc verba, *ſine ſtrepitu, & figura iudicij.*

Vt autem cognoſcas, quomodo, & quãdo forma hæc inducatur, animaduertere
17 debes, quod tunc ea inducitur, quando, videlicet conditor legis, aut canonis, vel Conſtitutionis, poſtquam præſcripſit formam ipſam in conficiendo actu, vlterius proceſſit, nempè, quod ſi forma tradita non ſeruetur, corruat actus, *Bald. in l. 1. ff. de lib. & poſt. Roman. conſ. 66.* & quandoque imponitur alia pœna, vltra actus nullitatem: *Io. Andr. in cap. ex tua. de cler. non reſid.* videmus enim, quod per *Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 1. de reſor.* poſtquam fuit præſcripta forma ad contrahendum matrimonium, nempè coram parocho, & duobus teſtibus, cauetur, vt ſi torum id nõ adhibeatur, non ſolum matrimonium ſit nullum, ſed puniatur parochus.

18 Vndè, ad minus, illius omiſſio ſẽper inducit nullitatem actus, *Bald. in l. comparationis, C. de fid. inſtrum.* & regulare eſt quod non ſeruata forma permiſſiua, neceſſariò ſuccedit forma deſtructiua; ac cõſequenter, actus, nullus efficitur, *id. Bald. in l. prætor ait. §. ſiuè autem, nu. 4. de nou. oper. nunt. Lottur. de re benef. lib. 1. quæſt. 37. ſub num. 9.*

Eſtquè adeò delicatæ naturæ, vt non tantùm illius omiſſio annullet actum, faciendo contra eam, verùm etiam ipſe actus annulletur, quando fit citrà, vel prętèr formam; veluti ſi aliquid ipſi formę
19 addatur, vel ex ea detrahatur, *Felin. in cap. cum dilecta, verſ. ſeptimo nota de reſcrip.*

Eſt etiam tantæ potentię, & ſtabilitatis, vt licèt ceſſet cauſa, ob quam fuit inducta, non propterea ceſſet illius obſeruatio, *Rot. dec. 215. num. 8. par. 1. diuerſ.* imò neque poteſt adimpleri per æquipollens: exempli gratia, decreto *d. Concil. Trid. ſeſſ. 15. cap. 9.* cauetur, quod cum in caſu probationis iuriſpatronatus, quinquagenaria debeat pro forma probari per authenticas ſcripturas, non poteſt illa probari per teſtes, quia, forma ipſa, ad hoc à d. Concil.
21 tradita, non poteſt adimpleri per æquipollens, *Leo, in theſauro for. Eccleſ. p. 2. cap. 6. nu. 2.* vbi dicit, ita cenſuiſſe Sacram Congregationem.

Porrò, non modo annullatur actus ex integra illius omiſſione, verùm etiam, ſi
22 in minimo non ſeruetur *Butr. in cap. fin. 7. not. de reſt. ſpol. Felin. in cap. cum dilecta, de reſcrip. Dec. in prudentiam, in 4. not. de off. deleg* & hæc omnia procedunt, ſiuè forma inducta ſit à iure, ſiuè ab homine, *Mãd. ſ. reg. 27. quæſt. 24. par. 2.* Ratio enim eſt, quia actus Principis debet eſſe ſtabiles, ac perpetuò permanſuri, *Felin. in cap. cum olim col. 3. de re iud.*

23 Poteſt nihilominus dari caſus, quo ipſa forma poſſit per ſuum æquipollens adimpleri; vt præcipuè tenuit *Alex in l. 1. ff. de lib. & poſth.* vbi dicit; quod quoties publica vtilitas, & neceſſitas ineſt alicui actui explicando, & forma à iure requiſita non poreſt in eo ſeruari, tunc, nè talis publica vtilitas impediatur, ſufficit, quod talis forma requiſita ſeruetur per æquipollens *Botr. dict. ſ. 2. nu. 23.*

Ita etiam, quando ipſa forma non poteſt adimpleri, ob aliquod impedimentũ; quia ſatis per diuerſa iura patet, quod quoties forma non poteſt adimpleri ſpecificè, debet adimpleri in caſu æquipollenti, & ſufficit: *Iaſ. in l. 1. nu. 13. ff. de lib. & poſth. Clem. cauſam, de elect. & Clem. vn. de conceſſ. præb.*

Et quãuis dictũ fuerit ſupra, requiri in teſtamento pro illius forma; ſeptẽ teſtes; ſi tamẽ illud fiat tẽpore peſtis, ſufficit numerus quinq; teſtiũ, ꝑ vt in teſtamẽto ruſticano, *iuxtà tex. in l. fin. C. de teſtam.* nam, propter hanc neceſſitatem, remittitur ſupradicta forma; & ſic valet teſtamentum tempore peſtis, cum numero quinque teſtium *id. Iaſ. in d. l. fin. Decius conſ. 282.*

24 Quod tamen in vtroque caſu intelligas, dummodò ius, aut Conſtitutio non

pro-

prohibeat expreſsè, formam per æquipollens adimpleri, tunc enim, nulla ratione poſſet quis ab illius obſeruatione excuſari Huius quidem rei exemplum deſumi poteſt ex *Conſtitutione fel. record. Gregory XIII. de publicandis reſignationibus*, vbi, ad omninò huiuſmodi æquipollens euitandum, plura dantur remedia, pro ipſius forma ſeruanda, circa huiuſmodi publicationes; & deniquè pro potiori cautela, expreſsè in ea cauetur, ne forma hæc poſſit adimpleri per æquipollens, vt *in §. cæterum* eiuſdem Conſtitutionis, &c.

25 Remittitur etiam ipſius formę obſeruatio ab ipſo Papa, quando dubitatur, an ea poſſit ſpecificè adimpleri. Vndè omnibus Curialibus, quamuis parum verſatis, notum eſt, quod in litteris beneficialibus, præcipuè Parochialium Eccleſiarum, in quibus, pro forma, debet Orator ab Examinatoribus in Synodo diæceſana deputatis, examinari; (quia poteſt facilè contingere, quod ipſi Examinatores in aliqua diæceſi, tempore exequutionis litterarum non reperiantur deputati) nę Orator fruſtretur effectu dictarum litterarum, aut illarum exequutio retardetur, poſt ſolitam clauſulam, nempè *Si per diligentem, examinationem, per te adhibitis Examinatoribus, ad hoc à Concilio Trid. deſignatis*, adduntur alia verba, videlicet, *ſi illi fint, vti eſſe debent, in diæceſana Synodo deputati, ſin autem, aliquo illis faciendam, &c.*

26 Secundo autem modo, forma inducta ab homine, ea eſt, cum Papa, à quo aliquod reſcriptum emanauit, mandat illius formam ſeruari ſub eadem pœna nullitatis actus, vt in *d. cap. cum dilecta*, ibi *propter quòd proceſſum ipſorum contra noſtri formam reſcripti ac iuris ordinem attentatum, irritum decernimus, & manem, vt in cap. venerabili, de off. deleg.* vbi etiam Papa caſſauit proceſſum habitum, non ſeruata forma reſcripti, & in *cap. piſanis, de reſt. ſpol.* ibi, *mandati formam Subdiaconus adimplere nequiuerit*, & in fine. *proceſſum huiuſmodi, de fratrum noſtrorum conſilio, irritum iudicamus*, vbi *gloſ. in verbo, irritum*, notat, quod iudex, quando non ſeruat formam mandati, irritum eſt, quod facit, *Ludouiſ. deciſ. 518. num. 2.* pręcipuè, cum [illegible] forma po ſita ſit ſub conditione [illegible] tet ex ſupradictis verbis, *[illegible] ma præmiſſarum litterarum* [illegible] dem verba ſic poſita in abl[illegible]

27 tionem important, *l.* [illegible] *mod. pign. vel hypot.* [illegible]

de condit. & demonſtr. ac propterea, ſupradictis Commiſſarijs, ad id delegatis, ante illius purificationem, nulla competit iuriſdictio, *id. Ludouiſ. deciſ. 1. num. 3. ex gloſ. notab. in Clem. 1. verbo, repererint, de off. deleg.*

28 Quæ quidem forma, cum debeat ſeruari in confirmationibus alienationum, id operatur, vt ipſa confirmatio non reualidet contractum, à principio initum ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ; ille enim vires ſumit poſtquàm fuerit ſupradicta forma ſeruata, & non antea: quod tamen intelligas procedere, non in vim ſupradictæ Paulinę in dictis litteris inſertę, ſed tantùm ipſarum litterarum in forma *ſi in euidentem*, per ea, quæ ſupra diximus *ſub. num. 12. verſ. Nec tamen*.

Ratio enim eſt, quia, cũ in reſcripto cõfirmatorio adſit clauſula, (*Veris exiſtentibus prænarratis*) vel verbum (*repereritis*) dictum beneplacitum, præſtitum eſt conditionaliter, nempè, ſi expoſita ſunt vera; & ſic, quod poſitum eſt ſub conditione, non inducit diſpoſitionem, *tex. in l. ſi quis ſub conditione ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſtam.* nam quando aliquid eſt de forma, ſemper illa debet præcedere, & non ſubſequi, *Bald. in rubr. extr. de off. ordin.* cumq; aſſenſus ſit collatus in tempus futurum non trahitur ad præſens, *Aflict. deciſ. 355. num. 8.*

Sanè pro vtriuſquè formæ obſeruatione dicimus, quod nunquam viſa fuit illa remitti, etiam in ipſa Romana Curia, ſine

29 vrgenti, & graui cauſa; cum Papa, illiuſq; Officiales inuigilent, ne vnquam ſuper negotijs ipſius Curiæ, valeat illa, vbi requiritur, pręteriri: & cum ipſa ſit magiſtra aliarum Curiarum *Gonz. gloſ. 15. num. 12.* ſemper inſiſtit pro illius obſeruatione. Nec minimũ exẽplum reliquit de ea Felinus Sandęus; nam, vt ait *Mandoſ. ſuper reg. 14. qu. 3. num. 12.* licèt Auditores Sacri Palatij, quos Rotæ auditores vocamus, creentur, & conſtituantur ex excellentioribus Doctoribus totius Orbis, neceſſe tamen eſt, quod examinentur, antequam ad Rotam recipiantur; quia examen illud [illegible] a requiritur: & licèt durum hoc [illegible] rit ipſi Felino, qui cum aſſumen[illegible] Rotę Auditorem, nolebat pa[illegible] n: erat enim, fama ſuper æthera [illegible] & qui iura canonica tanto tempo[illegible] gerat; [illegible] exemplo plurimorum [illegible] iuriſconſultorum, qui [illegible] Auditoratum admit[illegible] geminato examini alteri

teti publico, alteri priuato,colla ſubiecerunt,etiam ipſe obedienter ſe ſubmiſit.

31 In propoſito igitur,cum Papa dat certum ordinem in reſcripto, ille ordo dicitur forma,qua omiſſa, proceſſus ſuper eo redditur nullus, *Caputaq.dec.143.num.5. p.2.* licèt hic, per ſupradicta verba, *ſeruata forma præinſertarum litterarum*, præſcribitur tantum forma ipſis Commiſſarijs; pro cuius obſeruatione debent recipere omnino teſtes,& probationes, pro veritate narratorum, *Rot.deciſ.100.num.7.par.3. diuerſ.* aliàs enim erunt puniendi, nec tamen annullatur proceſſus factus in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, ſicut iam ſupra diximus. Debentquè, tàm ex officio, quàm ad inſtantiam partis,prædicti teſtes coram ipſis Commiſſarijs examinari,cum oportunis interrogatorijs, *id.Quar.verbo, alienatio.ſub n.14.ver.Quinto,hoc adipleto.*

32 Illiuſquè circumſtantijs *vniuerſis coram vobis prius ſpecificatis*. Hęc clauſulà non videtur hic neceſſaria, ob æſtimationem, quæ facienda eſt á ſupradictis peritis,quæ procul dubio fieri non poteſt, niſi facta ſpecificatione bonorum, cum eorum qualitatibus, *Seraph. deciſ.338.n.5.* Nihilominus, quia in præſenti reſcripto ita Papa mandar, ſi ipſa ſpecificatiò non fiet,alienatio erit nulla, *Rota in vna Corton. reſciſſionis locationis, 26. Ianuarij 1590.coram Orano,& in vna Cremonen.coram Blanchetto;9.Maij 1594.*

Vos coniunctim *procedentes*. Optima eſt hæc praxis,quæ deſumpta eſt ex *cap.prudentiam, §.illa quippè de off.deleg.* vbi ait, quod fuit antiqua Apoſtolicæ Sedis prouiſio,vt huiuſmodi cauſarum cognitiones, potius duobus, quàm uni,vel tribus,quàm duobus, delegaret; cum, ſicut Canones atteſtantur,integrum ſit iudicium, quod plurimorum ſententijs confirmatur: & quod à pluribus quæritur ſapientibus,facilius inuenitur, *cap.de quibus, 10.diſt.* cum enim agatur de alienatione rerum Eccleſiæ,quę ſunt Deo dicatæ, *Redoan.q.3.n.33.* vult Summus Pontifex,quod ad huiuſmo- [illegible] lienationem; non niſi coniunctim ab [illegible] udicibus delegatis procedatur;nam [illegible] voluiſſet, profectò expreſſiſſet; vt [illegible] dicere,veluti, *quod ſi non omnes in- [illegible] e nequiuerint [illegible] nihilominus in- [illegible] a procede [illegible]* eſt, qnia, vt [illegible] ò dic [illegible] melius di- [illegible] rnunt,q [illegible] *prudentiam, [illegible] vlt. vt [illegible] nones perfecti-*

ſſimè veritas reuelatur, *C.de fideicom.cap.de quibus,20.diſt.*

Hæc quidem verba; *Vos coniunctim procedentes*, tanquam addita in re tam graui,denotant electionem induſtrię perſonæ; quarè horum Delegatorum,neuter ſubdelegare poteſt, *Leo.in theſ. for. Eccleſ. p.1.cap.15.num. 49.* At verò hic iuniores Romanę Curiæ (quibus noſter ſemper dirigitur ſermo, in concernentibus praxim ipſius Curię) ſcire minimè pigeat, etiam quoad noſtrum inſtitutum, noſtramque praxim, ſepè in ipſa Curia, etiam circa reſcripta,quæ extra eam, ſuis Exequutoribus diriguntur,quomodo, & quando in eiſdem cenſeatur electa induſtria perſonæ; quod quidem in eorum gratiam breuiter hic reſtringamus. Nimirum,quod quando reſcriptum alicui,

33 puta Dignitati,illius nomine proprio non expreſſo,dirigitur eo defuncto, reſcriptum huiuſmodi tranſit ad ſucceſſorem;ex quo Dignitas nunquam moritur, vt ait *tex.in cap.ſi gratiosè,de reſcrip. in 6* quarè ille, qui in eadem Dignitate ſubrogatur, poteſt exequi, & de cauſa cognoſcere, *cap.quoniam, de off. deleg.* quia,cum Dignitati,quæ nunquam perit, ſit cauſa demandata,dum non eſt certum nomen expreſſum, nihil refert mutatio perſonæ. Quarè,ſecùs dicendum eſt, quando particulariter eſſet deſignata perſona, ſeù nomen expreſſum; quia, illius induſtria electa eſt: quæ per mortem expirat; tunc enim de beneuolentia,& particulari confidentia Papæ apparet; vnde notat *Sarnen.ſuper reg.de ann. poſſ.ſub.num. 7.* quod plurimum confert in negotijs agendis,proprij nominis expreſſio, & iuxta illud *Exod. cap. 23. Inuenisti gratiam coram me,& te ipſum noui ex nomine*; quarè magna eſt beneuolentia magni Principis, quando ſubditum agnoſcit, & nominat proprio nomine, *id. Sarnen. loc. cit.* Colligitur propterea ex his, quod licèt in omnibus ferè reſcriptis Apoſtolicis adijciatur clauſula, *Tuam conſcientiam oneramus*,non propterea per eam tantummodò, eſt electa induſtria perſonæ; quandoquidē appoſita eſt in vim exequutionis & monitionis, vt voluit *Abb. in cap. fin. §.is autem, in fin. de off. deleg.* vbi ait, ſe ita conſuluiſſe; ac propterea non mutat naturam negotij, ſuper quo litteræ conceduntur; attento quod, tacitè ineſt omnibus commiſſionibus,quod Iudices, & Exequutores, cuncta agant ſecundum bonam conſcientiam, *cap.1.de re iud. in 6.*

vndè, expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, & ſonat potius in monitionem,& excitationẽ,quàm in conditionem, *Innoc.in cap. fin.de præſumpt. Gratian.in deciſ.Marcb.*157.*n.*9. Iamq; totum id in quotidiana praxi habemus, veluti in prouiſionibus beneficialibus, quæ in forma *Dignum nouiſſima*,expediuntur;in quibus,licèt Summus Pontifex, Exequutoribus mandet,quatenus, ſi per diligentem examinationem,Oratorem,idoneum eſſe repererint,ſuper quo eorundem Exequutorum cõſcientia oneratur,non propterea cenſetur adeò electa induſtria perſonę,quin Exequutores ipſi, vel eorum alter poſſint, ſiuè poſſit examen ipſum alteri demandare,& ſubdelegare, teſte *Garc.de benef.p.*6 *cap.*2.*num.* 140. vbi ait, tales Exequutores poſſe committere alteri vices ſuas,etiam quoad examen, & ita ait eſſe receptum;non obſtante dicta clauſula,*Tuam conſcientiam oneramus*; quia per eam non cenſetur electa induſtria perſonę, nec prohibita ſubdelegatio,qui,*num.* 100. ita diſtinguit, quod tunc non poteſt fieri ſubdelegatio, quando deciſio negorij eſt commiſſum conſcientię alicuius, dicendo, *Conſcientia tua committimus. ſeù decidas ſecundum conſcientiam tuam*: ſecùs verò, quando adeſt clauſula, *ſuper quo tuam conſcientiam oneramus*, quia tunc adiecta eſt in vim exequutionis, vel monitionis,vt ſupra dictum eſt.

At verò tunc realiter, & propriè eſt electa induſtria perſonæ, quando, nimirùm hec adeſſent verba in reſcripto appoſita, videlicet,ſi Papa diceret,*fidei,& diligentia tua tanti momenti committimus negotium*, &c. tunc enim, ponderando illa verba,*fidei, & diligentiæ* &c. illa important quandam particularem confidẽtiam; ex qua cenſetur electa induſtria perſonæ,vt fuit dictum,in vna *Tullen. ſeù Nullitatis matrimonij*, 29. *Martij* 1610. *penes Farinac. tom.* 1. *p.* 1. *deciſ.* 234. vel aliàs, quando apparet,quod committatur aliquid faciendum, quod ſit ingenij, naturæ,doctrinæ,inſtitutionis, prętertim, quod ſit cauſa grauis,& ardua; qua grauitate ſic ſtante,cenſetur electa induſtria perſonę *id. Innoc. in d. cap.quoniam Apoſtolica,num.*3.*de off.deleg.*

Verum eſt tamen, quod licèt eſſemus in negotio graui, & arduo, quando tamen illud committitur cum cauſę cognitione,& ſic cum iuriſdictione, cõmittitur modum miniſterium, habebit locum ſubdelegatio, quoad cauſę cognitionem, & iuriſdictionem, retento nudo miniſterio, *id. Grat.deciſ.* 157. *num.* 12.& nos aliàs diximus.

Ad propoſitum nunc redeundo, ita etiam operantur dicta verba, *coniunctim procedentes*,quod vnus ſine altero procedere nullo modo poteſt, per *tex. in cap. ſi duo,de off. deleg. in* 6. *Felin. in cap.ſoram,num.*11.*eod.tit. l. duo ex tribus, ff.de re iud.* nam aliter non ſeruaretur forma reſcripti;vndè vnus tantùm,perperàm ad illius expeditionem procederet, *c. cum dilecta,de reſcrip.cap. venerabilis, de off.deleg.*

Quod quidem, in tantum procedit, vt neque vnus poſſit proferre ſententiam interlocutoriam ſine alio,*Maran.in ſpeculo aureo par.*4.*tit.an ſit iud.ordin.vel deleg. ſub nu.*31. Id tamen procedit tantummo-
34 dò in iudicibus delegatis,vt hic, non autem in ordinarijs;quia,vbi plures ſunt iudices ordinarij, poterit vnus ſine alio, ab initio cauſam cognoſcere, & ſententiare, *Bart.in l.ſi vni,ff. de re iud.* cum quilibet ipſorum habeat officium inſolidum *l.Imperator,ff.de municip.*

Non autem idem erit in pręſenti reſcripto;in quo de neceſſitate, coniunctim procedi debet;nam,etiam ſi antequam inſimul incipiant cognoſcere de cauſa alienationis,vel dum fit coram eis proceſſus,
35 alter moriatur,non poterit, alter ſuperſtes cognoſcere cauſam huiuſmodi;cum ſatis clara ſit illa concluſio,quod in pluribus delegatis, vno mortuo;expirat officiũ omnium; adeo quod,vlterius ex illa delegatione cognoſcere nõ poteſt;*cap.penult. de off.deleg.*vbi *gloſ. in verbo,delegatorum*, dicit, quod per mortem vnius, finitur iuriſdictio alterius,& idem eſſet,ſi alter efficeretur infamis,vt *in cap. ſciſcitatus,de reſcrip.*vel ſi remoueatur vt ſuſpectus;quia neuter illorum,iudex erit in ſolidum, vt iudicare poſſit; quia loco vnius tantum ſunt,& omnes quidem iudicare iuſſi ſunt, eo modo,quo dicimus de arbitris, vt vno mortuo, eorum officium expiret, cum in eis compromiſſum ſit,vt omnes iudicent; niſi tamen in compromiſſo expreſſum fuerit,vt ſi alter intereſſe non poſſit, alter arbitrium poſſit proferre,*l.non diſtinguemus.§.cum in plures,ff.de arbitr.*

Licèt ſecùs in pluribus ordinarijs, vt *not. Abb.in d.cap.penult.*quia, quilibet habet officium inſolidum,*d. l. Imperator*, at in delegatis, ſi vnus ſine alio procedit, proceſſus eſt nullus *d.l.duo ex.tribus, cap. cauſam* 1.*& cap.ſum cauſam. de offi.deleg.*

Qua-

Quarè, cum hic, iuriſdictio non competat ſupradictis Cõmiſſarijs delegatis inſolidũ, ſed coniunctim, ſentẽtia alienationis non poteſt per vnum ferri; ſed requiritur, vt in quolibet actu, omnes conueniant, ac etiam tempore ferendę ſententię, omnes inſimul ſint coadunati, & ſimul iudicent; vel vnus, alijs præſentibus, & mandantibus, & quod is, qui recitat, vtatur verbis pluralis numeri: vt puta, *Nos tales iudices pronunciamus in hunc modum &c. vt in cap. cum ab vno, de ſent. excom.* aliter verò, non valeret ſententia; ſicut etiam, ſi omnes ſint præſentes, & vnus dediſſet ſuum votum, & deinde receſſiſſet *id. Maran. à d. num. 31. ad* 35. Et fuit pluries practicatum, quòd in caſu mortis, Dignitatem obtinentis, cui cum ipſo Vicario, reſcriptum dirigebatur, fuit petita, & conceſſa Mutatio Iudicis, qua commiſſum fuit alteri, Dignitatem pariter in eadem Eccleſia obtinenti: & aliàs, cum in ſimili caſu, non fuiſſet alia Dignitas in prædicta Eccleſia, fuit data Mutatio iudicis in perſonam antiquioris Canonici, qui cum dicto Vicario coniunctim procederet, ſiuè res eſſet integra, ſiuè non.

Et cum antiquitus huiuſmodi litteræ, *Si in euidentem* expedirentur pro quacunque ſumma annui redditus per Maiorem Pęnitentiarium, ſub ſigillo Officij
36 Pęnitentiariæ, committebantur tribus Canonicis Cathedralis Eccleſiæ, quorum duo ad minus, coniunctim procederent: licèt poſtmodum, tempore procedente, fuerit mutata commiſſio hæc in Vicarium, & Dignitatem obtinentem vt ſupra diximus.

Vos dilıgẽter informetis, &c.

37 Ratio eſt, quia tractatus, ideſt cauſæ cognitio, in alienationibus Eccleſiaſticis, debet eſſe diligens, vt *in cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6.* ibi *Quia etiam tractatus ſolemnis, & diligens, qui in talibus conceſſionibus perpetuis, & alienationibus rerum Eccleſiaſticarum exigitur, non fuit habitus in eadem, ordinationem, & conceſſionem ipſam &c. decernimus non valere.* Quarè, ipſi Commiſſarij, ſubtili inueſtigatione vti debent; cum hoc propriè importet verbum, *diligens, cap. quam graui, de crim. fal. Redoan. q. 23. num. 59.* vbi, *num.* 60. ait, quod Clericis, & Prælatis, regulariter eſt de præcepto, vti diligentia circa res Eccleſiæ; quia eorum negligentia commiſſa circa res Eccleſiæ, punitur.

Inſuper, ipſa verba, *diligenter informetis;* idem ſonant, quod, de omnibus tractare, de omnibus cognoſcere, de omnibus inueſtigare circa Eccleſię intereſſe, & vtilitatem; quia non dicitur diligens inquiſitio, tractatus, aut cognitio cauſę facta, ſi de omnibus non ſit tractatum, cognitum, & diſcuſſum, ac deliberatum circa ipſius Eccleſiæ vtilitatem, ac circa omnia, & ſingula neceſſaria, *id. Redoan. nu. 57.*

Hęc tamen omnia, experientia com-
38 pertum, eſt parùm ab ipſis Commiſſarijs delegatis haberi in conſideratione: vndè aliud non curant, niſi feſtinanter, & perfunctoriè procedere ad interpoſitionem decreti, nil aliud quærentes (ſalua pace bonorum) niſi propinam; per quam ſibi venenoſum ſibi vt plurimùm, poculum propinant; cum malè ſe gerant in tractandis rebus Eccleſiæ, quæ ei datæ ſunt pro remedio peccatorum, ac pro ſalute, & requie animarũ. *cap. indigne, 12. q. 2.* Quare pro narratorũ verificatione, non erit ſtandum ſupradictis Iudicibus delegatis, vt etiam infra dicetur: & ait *Gen. in. cap. 40. ſub num. 21.* quod non eſt adhibenda fides Exequutori, cui Papa commiſit, quod diligenter ſe informaret de cauſa vnionis faciendæ; Ac propterea, cauſa debet eſſe benè, & maturè cognita, ac diſcuſſa, non autem feſtinanter, vel ſtrangulatim, & acceleranter ſuum aſſenſum, decretum, & ſententiam interponere, vt docet *id. Redoan. q. 23. num. 66.* Cuius tamen clauſulæ vigore, non oportet, quod ſuper tractatu huius alienationis, fiat ſeparatum inſtrumẽtũ; pro vt aliàs requireretur *Natt. conſ. 441. num. 8. Roland. conſ. 15. num. 11. Grammat. decis. 79. num. 16. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſump. 153. num. 17.* nam hodie, totum id ſuppletur per informationes recipiendas per dictos Iudices delegatos, per illam diſcuſſionem cauſæ, quæ habetur loco tractatus, *Mar. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. 21. num. 8.*

Locationem huiuſmodi, in euidentem *eiuſdem Eccleſiæ ceſſuram eſſe vtilita-*

39 *tem.* Hæc ſola cauſa euidentis vtilitatis, ſufficit, vt exponatur Summo Pontifici; nec Oratores arctari poſſunt ad aliam cauſam probandam coram ſupradictis Commiſſarijs, per *gloſ. in Clem. 1. verbo, neceſſitas, de reb. Eccleſ. non alien. & per tex. in cap. 1. eod. tit. lib. 6.* vbi, dum loquitur de neceſſitate, & vtilitate, dicit, quod alterum ſufficit adimpleri.

Euidẽns igitur vtilitas, eſt cauſa finalis

huius reſeripti;quia in alienatione rerum
Eccleſię,& gratia, *Si in euidentem*,vel con-
firmatione Apoſtolica, Papa nihil aliud
intendit, niſi euidentem Eccleſiæ vtilita-
tem:ac propterea, confirmatio non dici-
tur ſubreptitia, ſi narretur, terras, nunc
eſſe ad culturam redactas, quæ multo an-
tea cultæ fuerunt; cum ſufficiat adeſſe
cauſam finalem, ideſt, euidentem vtilita-
tem,ita *id.Genuen.cap.89.nu.5.* vbi refert,
ita fuiſſe decisum in Rota, coram *Cardi-
nale Seraphino,in vna Auximan. bonorum
11.Februarij* 1581.*& coram* Bubalo, *in
vna Roman.Domus.2. Nouembris* 1588. &
dicit *tex.in l.2.ff. de constit. Princip.* quod
euidens vtilitas multum operatur, vt re-
cedatur à iure communi,*Mandoſ.in prax.
ſign.grat.tit.ſi in euidentem,verſ.hæc verba*;
ea veró tunc dicitur euidens,quando non
40 eſt dubia, ſed clara,& indubitata, *id. Ge-
nuenſ.d.cap.89.nu.*1.vbi refert deciſionem
Rotæ Romanæ in *vna Roman.Inualidita-
tis cenſus,coram Pamphilio, die 14. Maij,*
1591.in qua dixerunt Domini,ex impoſi-
tione vnius cenſus,vt alter omninò ſimilis
extinguatur, non dici Eccleſiam effectam
melioris conditionis; & cum vtilitas de-
beat eſſe manifeſta, & notabilis, ſi fuerit
modica,pro nihilo reputabitur; ac inſu-
per,propterea dicitur euidens,quia non
ſufficit putatiua. Quapropter, ſi adeſſet
dubium,an alienatio ſit vtilis, necnè,ea
non teneret,vt *in c.ſine exceptione.12.qu.2.*
ibi,*non dubium*;quia debet eſſe clarum de
vtilitate,*Bald.conſ.156.nu.1.vol.1. per tex.
in l.cum hi,§.cauſa, & §.cum prætor, de
tranſact.* Et non ſolum in corpore ſuppli-
cationis,per ipſas partes narratur,aliena-
tionem cedere in euidentem vtilitatem
Eccleſię,verùm etiam per Officiales addi-
tur in calce ipſius ſupplicationis, *Et ſi in
euidentem,&c.* nec de hoc eſt mirandum;
41 cum Papa non concedat ſimiles gratias,
niſi certus reddatur de ipſa vtilitate Ec-
cleſiæ:ſemper enim ſumma vigilantia id
cauet,nè .ſ. ipſius Eccleſiæ dos minuatur;
& propterea,vt ſupra diximus,ſolent iſtæ
ſupplicationes proponi in Signatura, p-
ut etiam teſtatur Redoan. *in tit. de cauſa
vtilitatis,qu.20.nu.4.* ac ſic,duplici modo
Papa redditur certus de ipſa vtilitate;
quandoquidem,nunquam confidit in his
caſibus, & in re tàm graui,de aſſertione
partium circa huiuſmodi vtilitatem; quæ
non modò debet exprimi in ipſa ſup-
plicatione, verùm, etiam committi
poſtea ipſis Commiſſarijs, vt præſtent
eorum aſſenſum, authoritate Apoſto-
lica, ſi repererint, alienationem cede-
re in euidentem vtilitatem; quod de-
ſumitur ex ſupradictis verbis, in fine
ſupplicationis, appoſitis per dictos Of-
43 ficiales ibi, *ſi in euidentem &c.*& per il-
lam dictionem, *Si*, quæ, de ſui natura,
importat conditionem,*l. his legatis, §. ſi
ita ſcriptum,l.demonſtratio, §. an ſi condi-
tionaliter,ff.de condit.& demonſtrat, Man-
doſ.d.tit.ſi in euidentem, verſ. dictio,ſi,in
hoc reſcripto conditionem facit.*
Vndè neceſſariò ſequitur, vt vtilitas
debeat eſſe nota,& euidens, *Corn. conſ.
244.num.3.lib.2. Bald. conſ. 156. vol.1.
Franc.Leo,in ſuo theſauro fori Eccleſ. p. 1.
cap.15.num.*80. vbi dicit, quod requiri-
44 tur, vt ſit euidens vtilitas,tanquam cau-
ſa finalis alienationis bonorum Eccleſia-
ſticorum, per *tex.in cap.1. de reb.Eccleſ.
non alien.in* 6. ex quo apparet, non ſuffi-
cere adeſſe vtilitatem,ſed opus eſt, quod
ſit euidens,& ſic cum qualitate; nam ſinè
illa,non ſufficeret; quia,dum requiritur
45 aliquid qualificatum, non ſufficit illud
interuenire ſimpliciter,& abſque illa qua-
litate, quæ eſt coram ipſis Commiſſarijs
omnino verificanda, *DD. in l.quicunque,
C.de ſeru.fug.l.aut facta,§.1.ff.de pœn. l. ſi
in rixa,ff.de ſicar.Pariſ.de reſign.benef.lib.
13.q.1.num.130.gloſ.in cap. ſi forte,in ver-
bo, euidentem,de elect.in 6.*
Et idem eſſet aduertendum, ſi res alie-
nanda,fuerit prius alienata, & poſtmo-
dum reuerſa Eccleſiæ,& alijs illius bonis
incorporata; quia in hac noua conceſſio-
ne, non ſufficit, ea tantùm euidens vtili-
tas, quæ interuenit in prima conceſſio-
ne, ſeù alienatione; ſed debet, etiam eſſe
46 iterum euidens in hac poſteriori conceſ-
ſione, ſeù locatione; prout pluries fuit
in Rota deciſum, teſte *Caſare de Graſſ.
deciſ.4.de reb.Eccl.non alien.* vbi *num.* 12.
dicit,quod quotieſcunq; ceſſat cauſa pri-
mæ conceſſionis,tunc non poteſt dari res
Eccleſiæ pro eodé canone,licèt ſit ſolita,
ita locari,per *Abb.in cap.vt ſuper,ſub nu.
11.verſ.ego crederem,de reb.non alien.* qua-
re non ſufficit, quod Eccleſia non fuerit
damnificata, ſed requiritur lucrum de
tempore alienationis, vt per *Imol. in cap.
ad aures,eod.tit. & tenuit Rota in vna Bo-
nonien. deuolutionis,16.Nouembris,1621,
coram Illuſtriſſimo D. Coccino Decano,
teſte* Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 3.cap.30.
num.27.*
Quomodo autem intelligatur euidens
vtilitas,ait etiam *Redoan.q. 20. num.129.*
47 quod illa dicitur euidens vtilitas, quæ
ita

ita eſt profutura Eccleſię, vt in dubium venire non poſſit; de qua quidem vtilitatę debet apparere aliter, quàm per publicam ſcripturam, hoc continentem: quodquè euidens dicitur, quod ſemper ita palàm eſt, vt nulla poſſit tergiuerſatione cęlari, per *gloſ. in cap. 2. de verb. ſign. in 6.* nam hoc verbum, *euidens vtilitas*, importat id, quod certum, & notorium eſt profuturum; vel alio modo dicendum eſt, quod vtilitas euidens, illa eſt, quę ſimpliciter, & abſolutè eſt talis, non quæ reſpectiuè, & ſecundum quid; quia verba ſunt accipienda abſolutè, non autem ſecundum quid, per doctrinam *Bart. in l. hoc legatum, ff. de leg. 3.*

Nec eſt in praxi reſpuendum, quod docet *id. Redoan. d. q. 20. ſub n. 154.* nempè, quod, ſi fortè per Iudices, quos Papa delegauit in aliqua alienatione Eccleſiaſtica facienda, præcedente cauſæ cognitione, in informatione, & decreto, ſit declaratum, conceſſionem cedere, vel ceſſiſſe in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, nihilominus, ſi poterit per alias veriores probationes probari, & haberi contrarium, ſcilicet, quod non ſit in vtilitatem, ſed læſionem, vel damnum, eo probato, corruet, & corruere habet conceſſio;
48 quia licèt pro ipſis Iudicibus delegatis, & pro eorum decreto præſumatur, *Abb. conſ. 41. Dec. conſ. 341. num. 12. Capyc. deciſ. 16. num. 4.* tamen id intelligitur, donec probetur contrarium, *Seraph. deciſ. 1125.* quia bene admittitur talis probatio, vt p. *Gemin. in cap. ſine exceptione, 22. q. 2. Panor. conſ. 41. lib. 1. Iaſon. conſ. 15. lib. 1. Innoc. in cap. dudum, de reb. Eccl. non alien. Dec. conſ. 142.* præſertim, quando contrarium deprehenditur ex actorũ inſpectione, *Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 10. limit. 4.*

Idemquè eſſet, ſi aliquo modo deprehenderetur, non fuiſſe ſeruatam debitam formam; quia nullo modo tunc præſumitur pro decreto Commiſſariorum, *Iaſon. conſ. 122. vol. 3.*

Cæterùm verò, aliud dicendum eſt, quando interuenit obſeruantia 30. anno-
49 rum, quæ facit non modò præſumere ſolemnitatem, verùm etiam vtilitatem, *Seraph. d. deciſ. 1125. nu. 3.* relatas per *Beltram. in add. ad Ludouiſ. deciſ. 343. num. 4.* & tenuit *Rot. in vna Neapolitan. fundati 1. Ianuarij 1579.* & in pluribus alijs relatis in vna *Burgen. penſionis 15. Decembris 1596. coram Penia, Quar. in Summa bull. verbo, alienatio, ſub num. 46. verſ. huius articuli*, vbi per extenſum affert ſupradictam deciſionem *Neapolitan. fundati*; in qua fuit dubitatum, an ex lapſu 38. vel 39. annorum, cum continua quaſi poſſeſſione, & ſolutione canonis, præſumeretur beneplacitum Apoſtolicum; & pro parte affirmatiua fuit pronunciatum; eò magis, quando interuenit tolerantia, & ſcientia alterius Rectoris ſucceſſoris, *Caualc. deciſ. 46. ſub num. 29. p. 1.* & locatio fuit facta non ſolum nomine Rectoris prædeceſſoris, ſed etiam nomine, & in vtilitatem Eccleſiæ; quòd ſecùs tantum tenendum eſſet, quando prædeceſſor locauit nomine proprio rem Eccleſiæ; quo caſu prædeceſſore ipſo vita functo, ſucceſſor, etiam pro primo anno non tenetur ſtare tali locationi; quia ex tali contractu non obligatur, ſicut nec dominus tenetur ex locatione vſufructuarij defuncti, *l. ſi quis domum, §. 1. ff. de loc. & cond. Mant. deciſ. 186. num. 1. & 2.* Quarè ex temporis diuturnitate, omnia præſumuntur legitimè interueniſſe; vt ex pluribus probat Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus meus Ioannes Aloyſius Riccius patritius Neapolitanus, Epiſcopus Vican. vaſtiſſimus vtriuſque iuris pelagus in ſua praxi *rer. for. Eccleſ. hoc tit. deciſ. 4. nu. 12.* quod quidem, locum ſibi noſcitur vendicare, etiam ſi in inſtrumento conceſſionis non reperiatur enunciatum, nec reſeruatum beneplacitum Apoſtolicum, *id. Seraph. deciſ. 1042. Rot. deciſ. 159. num. 4. p. 2. diuerſ. Beltram. ad eund. Ludouiſ. deciſ. 343. n. 5.* etiam ſi Rector Eccleſiæ allegaret, litteras ſuper dicto beneplacito licèt obtẽtas, nõ tamen fuiſſe exequutas, prout probat etiã *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 12. n. 76.* vbi apertis verbis docet, quod beneplacitum Papæ, ſi aliter non probetur, præſumitur obtentum, & exequutum, ſtante obſeruantia cuiuſuis contractus per ſpatium 30. annorum, per *gloſ. in cap. peruenit de empt. & vend. Gabriel conſ. 32. n. 30. lib. 2.*

Ceſſuras fore, *vtilitatem*. Et ſic videndum erit, quonam tempore requiritur, vt interueniat ipſa vtilitas; Et omnibus ſuperfluis reiectis, dicendum eſt, quod illa
50 inſpicienda eſt tempore interpoſitionis decreti per Commiſſarios ſupradictos; non autem tempore præcedenti, putà tempore contractus, quando ſumus in confirmatione; cum iam ipſe contractus fuerit nullus, abſque aſſenſu Apoſtolico; ac propterea, in hoc caſu non habet locum fictio, ſeù retrotractio, per *tex. in l. ſi is, qui pro emptore, ff. de vſucap.*

Quod tamen intelligas, dummodò re-
ſcriptum emanauerit in forma communi,
abſque eo,quod in ſupplicatione, ac in
ipſis litteris fuerint Summo Pontifici ex-
plicata pacta in inſtrumento contenta.
Secus autem,ſi ex certa ſcientia, nempè
cum expreſſione omnium in inſtrumento
prædicto contentorum; quia tunc atten-
ditur tempus contractus,ad *tex.in l.adop-
tio, ff.de adopt.*vide *Genuen.in praxi d.cap.
89.ſub num.3.verſ.ſed aduerte.*

Vobis legitimè conſtiterit,

1 Per quam quidem clauſulam denotatur,
etiam cauſæ cognitio,& partium citatio,
*Clem.multorum,de pæn.Felin.in cap.ſi con-
ſtiterit,de accuſ.ſd.Genuen.cap.40.nu. 21.*
vbi dicit, idem ſeruari in alienatione rei
pupilli,per *Bart.in l.non puto, §.non paſ-
ſim, ff.de reb. cor.* Et ſic in praxi habes,
quod,quamuis omnia ſint Papę expreſſa,
qui non admittit dictas alienationes, niſi
plenè ſibi narrentur ea,quæ circa hoc ne-
ceſſaria ſunt, vt dictum eſt, ac percipiat
verè adeſſe vtilitatem,aliàs reijciet preces
ſupplicantium; nihilominus licet ipſe
52 Papa in ijs, quę ſunt iuris,non poſſit de-
cipi, *Felin.in cap ſuper litteris,num.19.de
reſcript.Caputaq.deciſ.163. num.2.* poteſt
tamen decipi in ijs, quę ſunt facti;
ob idquè,niſi poſtmodum in partibus om-
nia verificentur coràm ipſis Commiſſa-
rijs, reſcriptum erit nullum, *Leo in the-
ſaur.fori Eccleſ.p.1.cap.15.num.77.* & alio
53 modo,quàm per aſſertionem Notarij,ſeù
ſupradicti Rectoris, erit probanda vtili-
tas, *Socc.conſ.29 num.10. Roland. conſ.15.
num.17.Surd. conſ.294.* vbi ob id ſubdit,
44 nec eſſe credendum Papæ de huiuſmodi
vtilitate, *Mar. Ant. var.reſol.lib.1.reſol.12.
num.4.& 5.Rot.deciſ.716. p. 1. diuerſ.* vbi
num.4. ita diſtinguit,quod, aut Papa ſim-
pliciter committit alicui,vt ſe informet,
& tunc, circa informationem,ſtatur eius
aſſertioni;& in his terminis loquitur *Abb.
conſ.41.lib. 1.verſ. nam Bonifacius*: aut
committit, vt ſe informet per receptio-
nem teſtium,& probationum; & ſic iuxtà
formam Paulinę, & tunc, narrata
aliundè probari debent, quàm ex aſſertio-
ne Commiſſarij; ſicut dicimus de tracta-
tu, qui non ex aſſertione Pręlati, ſed ali-
ter probari debet; nam euidenter debet
conſtare de vtilitate Eccleſiæ, per teſtes,
& alias legitimas probationes; quia non
eſt aliquo modo credendum aſſertioni
Commiſſariorum; aliàs alienatio erit
nulla; prout, neque ſufficit aſſertio ipſa-
rum partium facta in ſupplicatione; vt
aliàs diximus; & multo minus inſtru-
menti,quando ſumus in confirmatione
alienationis,per *tex.in cap.1. de reb. Eccl.
non alien.* vbi fit mentio de inſtrumento
alienationis,in quo enunciabatur vtilitas
Eccleſiæ; & quia huiuſmodi inſtrumen-
tum non approbabatur, fuit nulla decla-
rata alienatio: ex quo notatur, quod li-
cèt in inſtrumento narretur, vtilitatem,
55 vel neceſſitatem alienandi, ſubeſſe, niſi
aliter probetur, non adhiberetur fides,
ita *Genuenſ.ex pluribus DD.d.cap. 40.ſub
num 21.* Quo quidem verbo, *Conſtiterit*,
ſemper Cancellaria vti conſueuit in hu-
iuſmodi reſcriptis alienationum, teſte
Redoan.tit.de cauſa vtil.q. 20. num. 99. Et
ſic parum refert, quod in ſupplicatione
dici conſueuerit, *quatenus ipſi Commiſſa-
rij alienationem cedere in euidentem vtili-
tatem reppererint*; quia Cancellaria Apo-
ſtolica,quæ eſt Organum Papę, *Gonzal.
ad regul.8.Cancell gloſ. 12. num. 12.* con-
56 tenta non eſt ſimplici verbo, *reppereritis*,
quod licèt importet cauſæ cognitionem
parte citata, *id.Redoan.q.23.num. 72.* ni-
hilominus Summus Pontifex, vtendo
verbo,*conſtiterit*, arctat Commiſſarios ad
procedendum ad præſcriptum prædictæ
Conſtitutionis, *Cum in omnibus &c.* at-
tento quòd verbum,*reppereritis*,eſt minoris
ponderis,quàm verbum,*conſtiterit*, quod
57 omninò intelligitur de notitia iudiciali;
in caſu probādę euidentis vtilitatis,atten-
tis etiam circumſtantijs huius reſcripti
quia talis probatio debet eſſe plena, &
concludenter probata,ad *tex.in l.Lucius,
ff.de cond.& demonſtr.*, *Fel. poſt Bald.&
alios in cap.ſi conſtiterit,num.5.de accuſat.*
non autem perfunctoriè, & per ſolam
ipſorum Commiſſariorum relationem,
ſed expreſsè,clarè,ac liquidò,de præmiſ-
ſorum verificatione apparere debet, *id.
Quar.d.verb.alienatio, ſub num.12. verſ.
declara*; nam,ſi aliàs Papa voluiſſet, de-
rogaſſet profectò ſupradictę Conſtitutio-
ni, requirenti teſtes, & probationes pro
veritate narratorum, *Rot.deciſ.160.nu.7.
p.1.diuerſ.* vndè,non ſufficit extraiudicia-
58 lis informatio,niſi fortè eiſdem Commiſ-
ſarijs daretur facultas,ſe extraiudicialiter
informandi, ſicut viſum fuit quandoque
ſeruari.

Quòcircà, regulare eſt, quod quando
in litteris, *Si in euidentem*,non reperitur
inſerta dicta Conſtitutio, quę incipit,
Cum in omnibus,vt fieri ſolet in reſcriptis
locationum ad modicum tempus,vt aliàs
dixi-

diximus, Iudices Commiſſarij non tenentur comparare teſtes, nec alia facere, quæ requiruntur in cognitione iudiciali, *Abb. conſ.41.num.1.verſ. ex quibus verbis.p. 1.* & ita tenuit *Rota in vna Leodien. prætenſi venſus, coram Orano 20. Ianuarij* 1596. *& alia dec. eiuſdem Rotæ.160.ſub nu.7. & 8. par.1.diuerſ.* vbi, licèt dicatur, non ſufficere extraiudicialem informationem rerum Eccleſiæ, ſecundum d. Cõſtitutionem Pauli Secundi, niſi in reſcripto, *Si in euidentem*, illi derogetur, & ſpecialiter concedatur facultas extraiudicialiter ſe informandi, nihilominus hodie, abſque de-
59 rogatione huius Paulinę, ſufficit, quod illa non inſeratur in reſcripto. *Si in Euidentem*, vt ſic videatur remiſſus ordo iudiciarius, ſicut fieri vidimus in locationibus, alijſquè alienationibus ad modicum tempus, vel rei parui momenti, quæ expediuntur per breue; in quo nunquam inſeritur dicta Paulina.

Quam quidem extraiudicialem informationem poteſt tantũ Epiſcopus, vt dictũ eſt, adhibere in caſibus ad ſe ſpectantibus, iuxtà terminos *cap. terrulas, 12.q.2.* cum d. Paulina Conſtitutio præſcribat
60 tantum formam ipſis Commiſſarijs, à Sede Apoſtolica ad id delegatis; ac proptèrea non includit Epiſcopos; qui in hoc non tenentur audire teſtes, nec iudicialiter procedere; quia à iure ad id non adſtringuntur, *Redoan.q.25.n.48.* vbi probat *nu.49.* quod in alienatione rei Eccleſiæ, in ſupradictis caſibus, neceſſariò non requiritur, quod teſtes recipiantur per Ordinarium; vel qnod ipſe interponat decretum, ſed ſatis eſt, qnod interueniat cauſæ cognitio, cum ſolemnitatum requiſitarum interpoſitione: quamuis hodie aliter ſeruetur in praxi, nimirum, vt ipſius Ordinarij decretum interponatur, ſicut aliàs diximus.

Er hic, pro iſta praxi addere viſum eſt, quod, cum hæc gratia requirat neceſſariò ſuos Exequutores, coram quibus debet verificari cauſa in ea expreſſa, ſi ante prę-
61 ſentationem præſentis reſcripti, moriatur Papa, qui illud conceſſit, re tamen integra, Exequutores debent abſtinere ab illius exequutione: cum enim gratia non ſit iam perfectà, expirauit; & in proprijs terminis decreti, ſuper gratia, *Si in euidentem*, adeſt *deciſ. Ludou. Apeguere* 128. relata *à Genuenſ. in ſua praxi cap.94.* vbi alios *Doctores* in propoſito allegat, Vndè inſurrexit praxis, vt in his caſibus petatur à Pontifice ſucceſſore, indultum, quod dicti Commiſſarij poſſint procedere ad exeqnutionem ipſarum litterarum, non obſtante obitu prædeceſſoris, ſicut ſeruatur pro quibuſque mandatis, conceſſis à Summis Pontificibus defunctis, ſicut aliàs diximus: quod quidem indultum, ſtatim, & facillimè conceditur per nouum Pontificem, etiam ſuper mandatis mediati Pontificis prædeceſſoris; quibuſdam paucis ſolutis, Officialibus Cancellariæ.

Licentiam, & facultatem, &c. concedatis.

Et ita petitur, & conceditur, ſi non-
62 dum fuerit confectum inſtrumentum; quod ſi aliàs iam partes contraxerunt ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, erit petenda confirmatio cõtractus huiuſmodi alienationis,

Si tamen, antequam porrigatur ſupplicatio, ignoretur à Sollicitatore, an contractus fuerit initus, vel non, & ob id, an debeat ille petere licentiam alienandi, vt hic, an verò confirmationem alienationis iam factæ, ſub dicto beneplacito, tutius
63 erit petere in ſupplicatione, licentiam locandi, ſeù quoquomodo alienandi; & pro cautela, ne amittatur tempus in certiorandis partibus, poſt illa verba, in ipſa ſupplicatione poſita, ſcilicet, *licentiam cõcedant, & impartiantur*, bonum erit ſic addere, *ſeù, quatenus iam ad locationem eandem, ſub eiuſdem Sedis Apoſtolicæ beneplacito, deuentum fuerit; illam approbent, & confirment; omneſque, & ſingulos tam iuris, quàm facti defectus (ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint in eiſdem) ſuppleant.* Quæ quidem verba poſſunt apponi etiam in litteris deſuper expediendis, propter rationem ſupradictam; ne fortè, ſi aliter in partibus huiuſmodi reſcriptum interpretaretur, illud remaneat inutile, & fruſtratorium; & ita de ſtylo Curiæ receptum eſt pro cautela Oratorum.

Nam, licèt litteræ, quæ expediuntur in forma, *Si in euidentem*, vt plurimum loquantur de aſſenſu præſtando per Commiſſarios alienationi faciendę; & ſic aſſenſus Papæ debeat præcedere contractum
46 *Quaran. d. verbo alienatio, nu.8. per Abb. in cap. vt ſuper, nu.17. de reb. Eccleſ. non alien.* quia quando aliquid eſt de forma in actu,
65 ſemper illa debet præcedere, *Abb. in cap. nulla, nu.7. eod. tit. Fel. in cap. ſicut tuis, nu. 8. de Simon. id. Quar. d. nu.8.* Nihilominus, hoc intelligendum eſt, ne virtute huiuſmodi contractus inter dictas partes initi, traderetur poſſeſſio rei alienatæ; aliàs enim

bris 1595.penes Farinac.p.1.tom.1. in qua expreſsè dicitur, quod quando Conſtitutio, habenti aliàs poteſtatem faciendi actum, mandat ſimpliciter, ſine clauſula annullatiua, illum actum fieri ſub certa forma, tunc, quamuis contrafaciens, ſit puniendus, tamen actus valet, ex *gloſ. in Clem. 1. verbo, inhibentes, de iurepatr.* & alijs, vt in *d. deciſ.* quæ ita concludit, quod nimirum, inſertio dictæ Conſtitutionis fieri debet ſolum, ad effectum, vt Iudices certiorentur de pœnis in bulla expreſſis.

Pro exequutione autem litterarum ſupradictarum, debet Commiſſarij expedire monitiones per edictum, cum inſerto
13 tenore totius reſcripti in genere; monendo omnes, & quoſcumque volentes dicere de ſubreptione, & obreptione, per affixionem ad valuas Cathedralis, parochialis, beneficialis Eccleſiæ, & in loco rei ſitæ alienandæ, *Quar. in d. verbo, alienatio, ſub num. 15. verſ. ſecundò, expedire poterunt* ac præcipuè debet citari Eccleſiæ Rector, ſeù beneficiatus, nec non cōceſſionarius, ad dicendum aduerſus reſcriptum, per edictum, cum inſerto ipſius reſcripti tenore; aliàs totus proceſſus corruit, *Seraph. deciſ. 1307. num. 2.* non tamen vocandi erunt patroni, ſi ipſa Eccleſia, ſeù beneficium fuerit de iurepatronatus, etiam
13 clericorum; quorum conſenſus nullo modo ad id requiritur; cum ex huiuſmodi alienatione, nullum eis inferatur præiudicinm, *Roch. de Curte in ſuo tract. de iurepatr. in verbo, honorificum, q. 3. num. 4.* relatum per *Redoan. q. 31. num. 1. Abb. in cap. vn. vt Eccleſ. bon.* necnon vocandi erunt domini bonorum confinium, pro eorum intereſſe, *id. Quar. in d. verbo, alienatio, verſ. quartò, poſt decretum in fine.*

Quòd ſi fortè ad ipſum beneficium, cuius bona alienantur, aliquis ex aliqua cauſa, regreſſum habeat, ex quo de illius præiudicio, & intereſſe poſſet agi, ipſe
15 erit profectò vocandus, vt per *Alex. conſ. 145.* vbi dicitur, quòd ſi facta ſit locatio ad nouennium, in euidentem vtilitatem, cum confirmatione Sedis Apoſtolicę, non facta mentione habentis regreſſum, locatio non valet, vt per *d. Redoan. q. 57. ſub n. 81.* vbi refert deciſionem *Putei 2. de reb. Eccleſ. non alien.* quæ fuit facta in vna *Bononien. nullitatis locationis*; vbi fuerunt Domini moti, quia locatio fuit facta in vtilitatem Prælati, quæ non obligat ſucceſſorem, per diuerſa iura ibi allegata.

Nec citandi erunt, qui de iure non poſſunt impedire alienationem, *Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 17. num. 15. & de recuper. poſſ. remed. 1. num. 122. Surd. conſ. 1. nu. 94. conſ. 39. num. 20. Fel. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, num. 108. de conſtit. & in cap. cum olim, num. 11. de ſent. & re iud.*

Seruataquè forma *præinſertarum litterarum &c.* Nec te lateat, qui es in Romana Curia nouus, ac illius negotijs operam nauaturus, quod frequens eſt penes Datariam, & Cancellariam Apoſtolicam, ac in illius reſcriptis, ſermo, de huiuſmodi forma; ac propterea ſcias, quod forma
16 interdum capitur pro quadam narratione, quæ non eſt de ſubſtantia, vt tradit *Bald. in cap. cum in veteri, de elect.* ex quo ineptum eſſet, narrationem vitiare diſpoſitionem; cum ex narratiuis non valeat argumentum, *cap. ſi Papa, de preuil. in 6.* & hoc modo dicitur forma inſtrumenti, forma ſupplicationis, litterarum &c. quæ etiam, ex communi vſu, formula vocatur; cuius narratiua poteſt ad libitum poni, & mutari, dummodò in reliquis non deuiet à conſueto ſtylo conficiendi inſtrumentum, vel ſupplicationem &c.

At verò forma, quæ neceſſariò, circa propoſitum noſtrum, ſeruari debet, duplex eſt, altera ſcilicet ſubſtantialis, altera verò accidentalis: ſubſtantialis, illa eſt, quę dat eſſe rei: Accidentalis verò, quæ dat eſſe materiæ, circa quam, res ipſa verſatur; & hæc intelligitur deſeruire rei, cui ſubijcitur tanquam materia; vt optimè tradit *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 4. num. 47. & 48. ex Ang. Aret. in rubr. ſub num. 1. verſ. item nota, quod una forma, inſtit. de iuſt. & iur.*

Rurſus, forma, alia inducta eſt à lege, alia ab homine. Primo modo, accipitur pro ſolemnitate, quæ à iure requiritur in aliquo actu faciendo, nempè in ordine, vel modo, à lege tradito; nàm, ex quo actus debet fieri cum ſolemnitate, iſta ſolemnitas dicitur de forma ipſius actus; exempli gratia, in teſtamento condendo, requiruntur ſeptem teſtes; adeò vt, ſi vnus tantùm deficiat, ſit irritum; quia non eſt ſeruata forma prædicta, *tex. in l. ſi vnus, & ibi DD. C. de teſtam.* Vel etiam in ſtipulatione, pro forma requiritur, vt præcedat interrogatio, ſeù in contractu emptionis, & venditionis, de ſubſtantia ipſius contractus, eſt res, & pretium, & aliàs eſſet nullus, *l. fin. C. de contrah. empt.* prout eſt etiam de forma iudicij, quod pręcedat libellus, ſequatur litis conteſtatio,

tio, ac poſtea fiant probationes, & demum feratur ſententia; nam, ſi iſte ordo, ſeù forma, quæ alio modo vocatur figura iudicij, non ſeruaretur, vel peruerteretur, ſententia non valeret, per *tex. in l. prolatam, C. de ſent.* ſicut etiam de forma eſt, vt Iudex ſedeat pro tribunali, *cap. fin. de iud. in 6.* vt per *Maran. in ſuo ſpeculo aureo, p. 2. per tot.* niſi tamen Papa, hunc ordinem iudicialem, ſiuè hanc formam relaxauerit, prout ſæpè conſueuit per illam clauſulam, apponi ſolitam in ſuis reſcriptis, nempè, ſine ſtrepitu, & figura iudicij; quia tunc cenſetur ſublatus omnis ordo formalis iuris poſitiui, quoad ſolemnitatem tantùm *id. Maran* ſupra *ſub. num. 26.* quod potiſſimùm fieri conſueuit per ipſum Papam in cauſis beneficialibus, committendo Iudici, vt procedat ſummariè, nempè ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij; quia ita procedendum eſt in cauſa beneficiali, prout cauetur in *Clem. Diſpendioſam, de iud. & in Clem. ſæpè, de verb. ſign* in qua declarantur hæc verba, *ſine ſtrepitu, & figura iudicij*.

Vt autem cognoſcas, quomodo, & quãdo forma hæc inducatur, animaduertere
17 debes, quod tunc ea inducitur, quando, videlicet conditor legis, aut canonis, vel Conſtitutionis, poſtquam præſcripſit formam ipſam in conficiendo actu, vlterius proceſſit, nempè, quod ſi forma tradita non ſeruetur, corruat actus, *Bald. in l. 1. ff. de lib. & poſt. Roman. conſ. 66.* & quandoque imponitur alia pœna, vltra actus nullitatem; *Io. Andr. in cap. ex tua. de cler. non reſid.* videmus enim, quod per *Concil. Tridẽn. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform.* poſtquam fuit præſcripta forma ad contrahendum matrimonium, nempè coram parocho, & duobus teſtibus, caueatur, vt ſi totum id nõ adhibeatur, non ſolum matrimonium ſit nullum, ſed puniatur parochus.

18 Vndè, ad minus, illius omiſſio ſéper inducit nullitatem actus, *Bald. in l. comparationes, C. de pactis* et ſtrum. & regulare eſt quod non ſeruata forma permiſſiua, neceſſariò ſuccedit forma deſtructiua; ac cõſequenter, actus, nullus efficitur, *id. Bald. in l. prætor ait. §. ſiuè autem, nu. 4. de nou. oper. nunt. Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 37. ſub num. 9.*

Eſtque adeò delicatæ naturæ, vt non tantùm illius omiſſio annullet actum, faciendo contra eam, verùm etiam ipſe actus annulletur, quando fit citrà, vel prętèr formam; veluti ſi aliquid ipſi formę
19 addatur, vel ex ea detrahatur, *Felin. in cap. cum dilecta, verſ. ſeptimo nota de reſcrip.*

Eſt etiam tantæ potentię, & ſtabilitatis, vt licèt ceſſet cauſa, ob quam fuit inducta, non propterea ceſſet illius obſeruatio, *Rot. dec. 215. num. 8. par. 1. diuerſ.* imò neque poteſt adimpleri per æquipollens: exempli gratia, decreto *d. Concil. Trid. ſeſſ. 15. cap. 9.* cauetur, quod cum in caſu probationis iuriſpatronatus, quinquagenaria debeat pro forma probari per authenticas ſcripturas, non poteſt illa probari per teſtes, quia, forma ipſa, ad hoc à d. Concil.
21 tradita, non poteſt adimpleri per æquipollens, *Leo, in theſauro for. Eccleſ. p. 2. cap. 6. nu. 2.* vbi dicit, ita cenſuiſſe Sacram Congregationem.

Porrò, non modo annullatur actus ex integra illius omiſſione, verùm etiam, ſi
22 in minimo non ſeruetur *Butr. in cap. fin. 7. not. de reſt. ſpol. Felin. in cap. cum dilecta, de reſcrip. Dec. in prud entiam, in 4. not. de off. deleg* & hæc omnia procedunt, ſiuè forma inducta ſit à iure, ſiuè ab homine, *Mãd. ſ. reg. 17. quæſt. 24. par. 2.* Ratio enim eſt, quia actus Principis debẽt eſſe ſtabiles, ac perpetuò permanſuri, *Felin. in cap. cum olim col. 3. de re iud.*

23 Poteſt nihilominus dari caſus, quo ipſa forma poſſit per ſuum æquipollens adimpleri; vt præcipuè tenuit *Alex in l. 1. ff. de lib. & poſth.* vbi dicit; quod quoties publica vtilitas, & neceſſitas ineſt alicui actui explicando, & forma à iure requiſita non poteſt in eo ſeruari, tunc, nè talis publica vtilitas impediatur, ſufficit, quod talis forma requiſita ſeruetur per æquipollens *Botr. dec. ſ. 2. nu. 23.*

Ita etiam, quando ipſa forma non poteſt adimpleri, ob aliquod impedimentũ; quia ſatis per diuerſa iura patet, quod quoties forma non poteſt adimpleri ſpecificè, debet adimpleri in caſu æquipollenti, & ſufficit: *Iaſ. in l. 1. nu. 13. ff. de lib. & poſth. Clem. cauſam, de elect. & Clem. vn. de conceſſ. preb.*

Et quãuis dictũ fuerit ſupra, requiri in teſtamento pro illius forma; ſeptẽ teſtes; ſi tamẽ illud fiat tẽpore peſtis, ſufficit numerus quinq; teſtiũ, ꝑ vt in teſtamẽto ruſticano, iuxtà tex. in *l. fin. C. de teſtam.* nam, propter hanc neceſſitatem, remittitur ſupradicta forma; & ſic valet teſtamentum tempore peſtis, cum numero quinque teſtium *id. Iaſ. in d. l. fin. Decius conſ. 282.*

24 Quod tamen in vtroque caſu intelligas, dummodò ius, aut Conſtitutio non pro-

prohibeat expreſsè, formam per æqui-
pollens adimpleri, tunc enim, nulla ratio-
ne poſſet quis ab illius obſeruatione ex-
cuſari Huius quidem rei exemplum deſu-
mi poteſt ex *Conſtitutione fel. record. Gre-
gory XIII. de publicandis reſignationibus*,
vbi, ad omninò huiuſmodi æquipollens
euitandum, plura dantur remedia, pro ip-
ſius formæ ſeruanda, circa huiuſmodi pu-
blicationes; & deniquè pro potiori caute-
la, expreſsè in ea cauetur, ne forma hæc
poſſit adimpleri per æquipollens, vt *in §.
cæterum* eiuſdem Conſtitutionis, &c.

Remittitur etiam ipſius formę obſer-
25 uatio ab ipſo Papa, quando dubitatur, an
ea poſſit ſpecificè adimpleri. Vndè omni-
bus Curialibus, quamuis parum verſatis,
notum eſt, quod in litteris beneficialibus,
præcipuè Parochialium Eccleſiarum, in
quibus, pro forma, debet Orator ab
Examinatoribus in Synodo diæceſana
deputatis, examinari; (quia poteſt facilè
contingere, quod ipſi Examinatores in
aliqua diæceſi, tempore exequutionis lit-
terarum non reperiantur deputati) nę
Orator fruſtretur effectu dictarum litte-
rarum, aut illarum exequutio retardetur,
poſt ſolitam clauſulam, nempè *Si per dili-
gentem, examinationem, per te adhibitis
Examinatoribus, ad hoc à Concilio Trid. de-
ſignatis*, adduntur alia verba, videlicet, *ſi
tales ſint, vel eſſe debent, in diæceſana Synodo
deputati, ſin autem, aliquę illis ſecundam,
&c.*

26 Secundo autem modo, forma inducta
ab homine, ea eſt, cum Papa, à quo ali-
quod reſcriptum emanauit, mandat illius
formam ſeruari ſub eadem pœna nullita-
tis actus, vt in *d. cap. cum dilecta*, ibi *propter
quòd processum ipſorum contra noſtri for-
mam reſcripti, ac iuris ordinem attentatum,
irritum decernimus, & inanem, et in cap. ve-
nerabili, de off. deleg.* vbi etiam Papa caſſa-
uit proceſſum habitum, non ſeruata for-
ma reſcripti, & in *cap. piſanis, de reſt. ſpol.*
ibi, *mandati formam, Subdiaconus adimple-
re nequiuerit*, & in fine, *proceſſum huiuſ-
modi, de fratrum noſtrorum conſilio, irri-
tum iudicamus*, vbi *gloſ. in verbo, irritum*,
notat, quod iudex, quando non ſeruat for-
mam mandati, irritum eſt, quod facit, *Lu-
douiſ. deciſ. 518. num. 2.* pręcipuè, cum ipſa
forma poſita ſit ſub conditione, vt pa-
tet ex ſupradictis verbis, *ſeruata for-
ma præinſertarum litterarum*, quæ qui-
dem verba ſic poſita in ablatiuo, condi-
27 tionem important, *l. ſi debitor, §. ff. quib.
mod. pign. vel hypot. Bart. in l. 1. in 3. qu. ff.
de condit. & demonſtr.* ac propterea, ſupra-
dictis Commiſſarijs, ad id delegatis, ante
illius purificationem, nulla competit iu-
riſdictio, *id. Ludouiſ. deciſ. 1. num. 3. ex gloſ.
notab. in Clem. 1. verbo, repererint, de off. de-
leg.*

28 Quæ quidem forma, cum debeat ſer-
uari in confirmationibus alienationum,
id operatur, vt ipſa confirmatio non
reualidet contractum, à principio initum
ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ; ille
enim vires ſumit poſtquàm fuerit ſupra-
dicta forma ſeruata, & non antea: quod ta-
men intelligas procedere, non in vim
ſupradictæ Paulinę in dictis litteris inſer-
tę, ſed tantùm ipſarum litterarum in for-
ma *ſi in euidentem*, per ea, quæ ſupra di-
ximus *ſub. num. 12. verſ, Nec tamen*.

Ratio enim eſt, quia, cũ in reſcripto cõ-
firmatorio adſit clauſula, (*Veris exiſtenti-
bus prænarratis*) vel verbum (*repereritis*)
dictum beneplacitum, præſtitum eſt con-
ditionaliter, nempè, ſi expoſita ſunt vera;
& ſic, quod poſitum eſt ſub conditione,
non inducit diſpoſitionem, *tex. in l. ſi quis
ſub conditione ff. ſi quis omiſ. cau. te-
ſtam.* nam quando aliquid eſt de forma,
ſemper illa debet præcedere, & non ſub-
ſequi, *Bald. in rubr. extr. de off. ordin.* cumq;
aſſenſus ſit collatus in tempus futurum,
non trahitur ad præſens, *Aſſlit. deciſ. 355.
num. 8.*

Sanè pro vtriuſquè formæ obſeruatio-
ne dicimus, quod nunquam viſa fuit illa
remitti, etiam in ipſa Romana Curia, ſine
29 vrgenti, & graui cauſa; cum Papa, illiuſq;
Officiales inuigilent, ne vnquam ſuper
negotijs ipſius Curiæ, valeat illa, vbi req-
ritur, pręteriri: & cum ipſa ſit magiſtra
aliarum Curiarum *Gonz. gloſ. 15. §. num.
12.* ſemper inſiſtit pro illius obſeruatione.
Nec minimũ exẽplum reliquit de ea Fe-
linus Sandęus; nam, vt ait *Mandoſ. ſuper
reg. 24. qu. 3. num. 12.* licèt Auditores Sacri
Palatij, quos Rotæ auditores vocamus,
creentur, & conſtituantur ex excellentio-
ribus Doctoribus totius Orbis, neceſſe ta-
men eſt, quod examinentur, antequam ad
Rotam recipiantur; quia examen iſtud
pro forma requiritur: & licèt durum hoc
viſum fuerit ipſi Felino, qui cum aſſumen-
30 dus eſſet in Rotę Auditorem, nolebat pa-
ti examen: erat enim, fama ſuper æthera
notus, & qui iura canonica tanto tempo-
re legerat; tandem exemplo plurimorum
præſtantiſſimorum iuriſconſultorum, qui
antequam ad Rotæ Auditoratum admit-
terentur, nouo, imò geminato examini al-
teri

teri publico, alteri priuato, colla ſubiecerunt, etiam ipſe obedienter ſe ſubmiſit.

31 In propoſito igitur, cum Papa dat certum ordinem in reſcripto, ille ordo dicitur forma, qua omiſſa, proceſſus ſuper eo redditur nullus, *Caputaq. dec. 143. num. 5. p. 2.* licèt hic, per ſupradicta verba, *ſeruata forma præinſertarum litterarum*, præſcribitur tantum forma ipſis Commiſſarijs; pro cuius obſeruatione debent recipere omnino teſtes, & probationes, pro veritate narratorum, *Rot. deciſ. 100. num. 7. par. 3. diuerſ.* aliàs enim erunt puniendi, nec tamen annullatur proceſſus factus in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, ſicut iam ſupra diximus. Debentquè, tàm ex officio, quàm ad inſtantiam partis, prædicti teſtes coram ipſis Commiſſarijs examinari, cum oportunis interrogatorijs, *id. Quar. verbo, alienatio, ſub n. 14. ver. Quinto, hoc adipleto.*

32 Illiuſquè circumſtantijs *vniuerſis coram vobis prius ſpecificatis*. Hęc clauſula non videtur hic neceſſaria, ob æſtimationem, quæ facienda eſt á ſupradictis peritis, quæ procul dubio fieri non poteſt, niſi facta ſpecificatione bonorum, cum eorum qualitatibus, *Seraph. deciſ. 338. n. 5.* Nihilominus, quia in præſenti reſcripto ita Papa mandat, ſi ipſa ſpecificatio non fiet, alienatio erit nulla, *Rota in vna Cortonen. reſciſſionis locationis, 26. Ianuarij 1590. coram Orano, & in vna Cremonen. coram Blanchetto; 9. Maij 1594.*

Vos coniunctim *procedentes*. Optima eſt hæc praxis, quæ deſumpta eſt ex *cap. prudentiam, §. illa quippè de off. deleg.* vbi ait, quod fuit antiqua Apoſtolicæ Sedis prouiſio, vt huiuſmodi cauſarum cognitiones, potius duobus, quàm uni, vel tribus, quàm duobus, delegaret; cum, ſicut Canones atteſtantur, integrum ſit iudicium, quod plurimorum ſententijs confirmatur: & quod à pluribus quæritur ſapientibus, facilius inuenitur, *cap. de quibus, 10. diſt.* cum enim agatur de alienatione rerum Eccleſiæ, quę ſunt Deo dicatæ, *Redoan. q. 3. n. 33.* vnde Summus Pontifex, quod ad huiuſmodi alienationem; non niſi coniunctim ab ipſis Iudicibus delegatis procedatur; nam ſi alias voluiſſet, profectò expreſſiſſet; vt ſolet dicere, veluti, *quod ſi non omnes intereſſe nequiuerint, alter nihilominus in cauſa procedat*. Ratio autem eſt, quia, vt vulgò dici ſolet plures melius diſcernunt, quàm pauci *d. cap. prudentiam, in ult. verſ. & per plures homines perfectiſſimè veritas reuelatur, C. de fideicom. cap. de quibus, 20. diſt.*

Hæc quidem verba, *Vos coniunctim procedentes*, tanquam addita in re tam graui, denotant electionem induſtrię perſonæ; quarè horum Delegatorum, neuter ſubdelegare poteſt, *Leo. in theſ. for. Eccleſ. p. 1. cap. 15. num. 49.* At verò hic iuniores Romanę Curiæ (quibus noſter ſemper dirigitur ſermo, in concernentibus praxim ipſius Curię) ſcire minimè pigeat, etiam quoad noſtrum inſtitutum, noſtramque praxim, ſepè in ipſa Curia, etiam circa reſcripta, quæ extra eam, ſuis Exequutoribus diriguntur, quomodo, & quando in eiſdem cenſeatur electa induſtria perſonæ; quod quidem in eorum gratiam breuiter hic reſtringamus. Ni-

33 mirum, quod quando reſcriptum alicui, puta Dignitati, illius nomine proprio non expreſſo, dirigitur eo defuncto, reſcriptum huiuſmodi tranſit ad ſucceſſorem; ex quo Dignitas nunquam moritur, vt ait *tex. in cap. ſi gratioſè, de reſcrip. in 6.* quarè ille, qui in eadem Dignitate ſubrogatur, poteſt exequi, & de cauſa cognoſcere, *cap. quoniam, de off. deleg.* quia, cum Dignitati, quæ nunquam perit, ſit cauſa demandata, dum non eſt certum nomen expreſſum, nihil refert mutatio perſonæ. Quarè, ſecùs dicendum eſt, quando particulariter eſſet deſignata perſona, ſeù nomen expreſſum; quia, illius induſtria electa eſt: quæ per mortem expirat; tunc enim de beneuolentia, & particulari confidentia Papæ apparet; vnde notat *Sarnen. ſuper reg. de ann. poſſ. ſub. num. 7.* quod plurimum confert in negotijs agendis, proprij nominis expreſſio, & iuxta illud *Exod. cap. 23. Inuenisti gratiam coram me, & te ipſum noui ex nomine*; quarè magna eſt beneuolentia magni Principis, quando ſubditum agnoſcit, & nominat proprio nomine, *id. Sarnen. loc. cit.* Colligitur propterea ex his, quod licèt in omnibus ferè reſcriptis Apoſtolicis adijciatur clauſula, *Tuam conſcientiam oneramus*, non propterea per eam tantummodò, eſt electa induſtria perſonæ; quandoquidē appoſita eſt in vim exequutionis & monitionis, vt voluit *Abb. in cap. fin. §. is autem, in fin. de off. deleg.* vbi ait, ſe ita conſuluiſſe; ac propterea non mutat naturam negotij, ſuper quo litteræ conceduntur; attento quod, tacitè ineſt omnibus commiſſionibus, quod Iudices, & Exequutores, cuncta agant ſecundum bonam conſcientiam, *cap. 1. de re iud. in 6.*

vndè, expreſſio eius, quod tacitè ineſt,
nihil operatur, & ſonat potius in moni-
tionem,& excitationē,quàm in conditio-
nem, *Innoc. in cap. fin. de præſumpt. Gra-
tian. in deciſ. Marcb.* 157. n. 9. Iamq; totum
id in quotidiana praxi habemus, veluti
in prouiſionibus beneficialibus, quæ in
forma *Dignum nouiſſimè*, expediuntur;in
quibus,licèt Summus Pontifex, Exequu-
toribus mandet,quatenus, ſi per diligen-
tem examinationem,Oratorem,idoneum
eſſe repererint,ſuper quo eorundem Exe-
quutorum cōſcientia oneratur,non prop-
terea cenſetur adeò electa induſtria per-
ſonę,quin Exequutores ipſi, vel eorum
alter poſſint, ſiuè poſſit examen ipſum
alteri demandare,& ſubdelegare, teſte
Garc. de beneſ. p. 6. cap. 2. num. 140. vbi ait,
tales Exequutores poſſe committere alteri
vices ſuas,etiam quoad examen, & ita ait
eſſe receptum;non obſtante dicta clauſu-
la,*Tuam conſcientiam oneramus*; quia per
eam non cenſetur electa induſtria perſo-
nę, nec prohibita ſubdelegatio,qui,*num.*
108. ita diſtinguit, quod tunc non poteſt
fieri ſubdelegatio, quando deciſio nego-
tij eſt commiſſum conſcientię alicuius,
dicendo, *Conſcientiæ tuæ committimus,
ſeù decidas ſecundum conſcientiam tuam*:
ſecùs verò, quando adeſt clauſula, *ſuper
quo tuam conſcientiam oneramus*, quia
tunc adiecta eſt in vim exequutionis, vel
monitionis,vt ſupra dictum eſt.

At verò tunc realiter, & propriè eſt
electa induſtria perſonæ, quando, nimi-
rùm hec adeſſent verba in reſcripto appo-
ſita, videlicet,ſi Papa diceret *fidei, & di-
ligentiæ tuæ tanti momenti committimus
negotium*, &c. tunc enim, ponderando
illa verba,*fidei*, *& diligentiæ* &c. illa im-
portant quandam particularem confidē-
tiam; ex qua cenſetur electa induſtria
perſonæ,vt fuit dictum,in vna *Tullen. ſeù
Nullitatis matrimonij*, 29. *Martij* 1610.
penes Farinac. tom. 1. p. 1. deciſ. 234. vel
aliàs, quando apparet,quod committa-
tur aliquid faciendum, quod ſit ingenij,
naturæ,doctrinæ,inſtitutionis, prçſertim,
quod ſit cauſa grauis,& ardua; qua gra-
uitate ſic ſtante,cenſetur electa induſtria
perſonę *id. Innoc. in d. cap. quoniam Apo-
ſtolica, num. 3. de off. deleg.*

Verum eſt tamen, quod licèt eſſemus
in negotio graui, & arduo, quando ta-
men illud committitur cum cauſę cogni-
tione,& ſic cum iuriſdictione, cōmittitur
modum miniſterium, habebit locum ſub-
delegatio, quoad cauſę cognitionem, &
iuriſdictionem, retento nudo miniſte-
rio, *id. Grat. deciſ.* 157. *num.* 12.& nos
aliàs diximus.

Ad propoſitum nunc redeundo, ita
etiam operantur dicta verba, *coniunctim
procedentes*,quod vnus, ſine altero, pro-
cedere nullo modo poteſt, per *tex. in
cap. ſi duo, de off. deleg. in 6. Felin. in
cap. coram, num. 11 eod. tit. l. duo ex tribus,
ff. de re iud.* nam aliter non ſeruaretur for-
ma reſcripti;vndè vnus tantùm,perperàm
ad illius expeditionem procederet, *c. cum
dilecta, de reſcrip. cap. venerabilis, de off. de-
leg.*

Quod quidem, in tantum procedit, vt
neque vnus poſſit proferre ſententiam
interlocutoriam ſine alio, *Maran. in ſpecu-
lo aureo par. 4. tit. an ſit iud. ordin. vel deleg.
ſub nu.* 31. Id tamen procedit tantummo-
34 dò in iudicibus delegatis,vt hic, non au-
tem in ordinarijs;quia,vbi plures ſunt iu-
dices ordinarij, poterit vnus ſine alio, ab
initio cauſam cognoſcere, & ſententiare,
Bart. in l. ſi vni, ff. de re iud. cum quilibet
ipſorum habeat officium inſolidum *l. Im-
perator, ff. de municip.*

Non autem idem erit in prçſenti re-
ſcripto;in quo de neceſſitate, coniunctim
procedi debet;nam,etiam ſi antequam in-
ſimul incipiant cognoſcere de cauſa alie-
nationis,vel dum fit coram eis proceſſus,
35 alter moriatur,non poterit, alter ſuper-
ſtes cognoſcere cauſam huiuſmodi;cum
ſatis clara ſit illa concluſio,quod in pluri-
bus delegatis, vno mortuo;expirat officiū
omnium; adeo quod,vlterius ex illa dele-
gatione cognoſcere nō poteſt;*cap. penult.
de off. deleg.* vbi *gloſ. in verbo, delegatorum*,
dicit, quod per mortem vnius, finitur iu-
riſdictio alterius,& idem eſſet,ſi alter effi-
ceretur infamis,vt *in cap. ſciſcitatus, de re-
ſcrip.* vel ſi remoueatur vt ſuſpectus;quia
neuter illorum,iudex erit in ſolidum, vt
iudicare poſſit; quia loco vnius tantum
ſunt,& omnes quidem iudicare iuſſi ſunt,
eo modo,quo dicimus de arbitris, vt vno
mortuo, eorum officium expiret, cum in
eis compromiſſum ſit,vt omnes iudicent;
niſi tamen in compromiſſo expreſſum
fuerit,vt ſi alter intereſſe non poſſit, alter
arbitrium poſſit proferre, *l. non diſtingue-
mus, §. cum in plures, ff. de arbitr.*

Licèt ſecùs in pluribus ordinarijs, vt
not. Abb. in d. cap. penult. quia, quilibet ha-
bet officium inſolidum, *d. l. Imperator*, at
in delegatis, ſi vnus ſine alio procedit,
proceſſus eſt nullus *d. l. duo ex tribus, cap.
cauſam 1. & cap. ſum cauſam. de offi. deleg.*

Qua-

Quarè,cum hic,iuriſdictio non competat ſupradictis Cōmiſſarijs delegatis inſolidū,ſed coniunctim, ſentētia alienationis non poteſt per vnum ferri;ſed requiritur, vt in qnolibet actu,omnes conueniant,ac etiam tempore ferendę ſententię, omnes inſimul ſint coadunati,& ſimul iudicent; vel vnus,alijs præſentibus, & mandantibus, & quod is, qui recitat,vtatur verbis pluralis numeri:.vt puta, *Nos tales iudices pronunciamus in hunc modum &c.* vt *in cap. cum ab vno,de ſent.excom.* aliter verò, non valeret ſententia; ſicut etiam, ſi omnes ſint præſentes, & vnus dediſſet ſuum votum, & deinde receſſiſſet *id. Maran.d.num.31.ad* 35. Et fuit pluties practicatum,quòd in caſu mortis, Dignitatem obtinentis,cui cum ipſo Vicario, reſcriptum dirigebatur, fuit petita, & conceſſa Mutatio Iudicis, qua commiſſum fuit alteri, Dignitatem pariter in eadem Eccleſia obtinenti: & aliàs,cum in ſimili caſu,non fuiſſet alia Dignitas in prædicta Eccleſia, fuit data Mutatio iudicis in perſonam antiquioris Canonici, qui cum dicto Vicario coniunctim procederet, ſiuè res eſſet integra,ſiuè non.

Et cum antiquitus huiuſmodi litteræ, *Si in euidentem* expedirentur pro quacunque ſumma annui redditus per Maiorem Pęnitentiarium, ſub ſigillo Officij
36 Pęnitentiariæ, committebantur tribus Canonicis Cathedralis Eccleſiæ,quorum duo ad minus,coniunctim procederent: licèt poſtmodum, tempore procedente, fuerit mutata commiſſio hæc in Vicarium, & Dignitatem obtinentem vt ſupra diximus.

Vos diligēter informetis,&c.

37 Ratio eſt, quia tractatus, ideſt cauſæ cognitio, in alienationibus Eccleſiaſticis, debet eſſe diligens,vt *in cap.1.de reb.Eccl. non alien.in 6.* ibi *Quia etiam tractatus ſolemnis, & diligens,qui in talibus conceſſionibus perpetuis, & alienationibus rerum Eccleſiaſticarum exigitur, non fuit habitus in eadem, ordinationem, & conceſſionem ipſam &c. decernimus non valere.* Quarè, ipſi Commiſſarij, ſubtili inueſtigatione vti debent; cum hoc propriè importet verbum, *diligens,cap.quam graui, de crim. fal. Redoan.q.23.num.59.*vbi, *num.*60.ait, quod Clericis,& Prælatis, regulariter eſt de præcepto, vti diligentia circa res Eccleſiæ; quia eorum negligentia commiſſa circa res Eccleſiæ,punitur.

Inſuper,ipſa verba, *diligenter informatis;* idem ſonant,quod,de omnibus tractare, de omnibus cognoſcere, de omnibus inueſtigare circa Eccleſię intereſſe, & vtilitatem; quia non dicitur diligens inquiſitio,tractatus,aut cognitio cauſę facta, ſi de omnibus non ſit tractatum,cognitum, & diſcuſſum,ac deliberatum circa ipſius Eccleſiæ vtilitatem,ac circa omnia,& ſingula neceſſaria, *id. Redoan.nu.57.*

Hęc tamen omnia, experientia com-
38 pertum, eſt parùm ab ipſis Commiſſarijs delegatis haberi in conſideratione: vndè aliud non curant, niſi feſtinanter,& perfunctoriè procedere ad interpoſitionem decreti,nil aliud quærentes (ſalua pace bonorum) niſi propinam; per quam ſibi venenoſum ſibi vt plurimùm, poculum propinant;cum malè ſe gerant in tractandis rebus Eccleſiæ, quæ ei datæ ſunt pro remedio peccatorum,ac pro ſalute, & requie animarū. *cap.indigne, 12. q.2.* Quare pro narratorū verificatione,non erit ſtandum ſupradictis Iudicibus delegatis, vt etiam infra dicetur:& ait *Gen..n.cap.40. ſub num.21.* quod non eſt adhibenda fides Exequutori,cui Papa commiſit,quod diligenter ſe informaret de cauſa vnionis faciendæ; Ac propterea,cauſa debet eſſe benè,& maturè cognita,ac diſcuſſa, non autem feſtinanter,vel ſtrangulatim,& acceleranter ſuum aſſenſum, decretum, & ſententiam interponere, vt docet *id. Redoan.q 23. num.66.* Cuius tamen clauſulæ vigore,non oportet,quod ſuper tractatu huius alienationis, fiat ſeparatum inſtrumētū; pro vt aliàs requireretur *Natt. conſ.441.num.8.Roland.conſ.15.num. 11. Grammat.decis.79.num. 16. Menoch. de præſumpt.lib.3.præſump.153.num.17.*nam hodie, totum id ſuppletur per informationes recipiendas per dictos Iudices delegatos, per illam diſcuſſionem cauſæ, quæ habetur loco tractatus, *Mar.Ant.var. reſol.lib.1.reſol.21.num.8.*

Locationem huiuſmodi, in euidentem *eiuſdem Eccleſiæ ceſſuram eſſe vtilita-*

39 *tem.* Hæc ſola cauſa euidentis vtilitatis, ſufficit, vt exponatur Summo Pontifici; nec Oratores arctari poſſunt ad aliam cauſam probandam coram ſupradictis Commiſſarijs,per *gloſ.in Clem. 1. verbo, neceſſitas,de reb.Eccleſ.non alien.& per tex. in cap.1.eod. tit. lib. 6.* vbi,dum loquitur de neceſſitate,& vtilitate, dicit, quod alterum ſufficit adimpleri.

Euidens igitur vtilitas, eſt cauſa finalis

 huius

huius reſcripti;quia in alienatione rerum
Eccleſię,& gratia, *Si in euidentem*,vel con-
firmatione Apoſtolica, Papa nihil aliud
intendit, niſi euidentem Eccleſiæ vtilita-
tem:ac propterea, confirmatio non dici-
tur ſubreptitia, ſi narretur, terras, nunc
eſſe ad culturam redactas, quæ multo an-
tea cultæ fuerunt; cum ſufficiat adeſſe
cauſam finalem, ideſt, euidentem vtilita-
tem,ita *id.Genuen.cap.89.nu.5.* vbi refert,
ita fuiſſe deciſum in Rota, coram *Cardi-
nale Seraphino,in vna Auximan. bonorum
11.Februarij* 1581.*& coram* Bubalo, *in
vna Roman.Domus.2. Nouembris* 1588. &
dicit *tex.in l.2.ff. de conſtit. Princip.* quod
euidens vtilitas multum operatur, vt re-
cedatur à iure communi, *Mandoſ.in prax.
ſign.grat.tit.ſi in euidentem,verſ.hæc verba:*
ea verò tunc dicitur euidens,quando non
40 eſt dubia, ſed clara,& indubitata, *id. Ge-
nuenſ.d.cap.89.nu.1.*vbi refert deciſionem
Rotæ Romanæ in *vna Roman.Inualidita-
tis cenſus,coram Pamphilio, die 14. Maij,*
1591.in qua dixerunt Domini,ex impoſi-
tione vnius cenſus,vt alter omninò ſimilis
extinguatur, non dici Eccleſiam effectam
melioris conditionis; & cum vtilitas de-
beat eſſe manifeſta, & notabilis, ſi fuerit
modica,pro nihilo reputabitur; ac inſu-
per,propterea dicitur euidens,quia non
ſufficit putatiua. Quapropter, ſi adeſſet
dubium,an alienatio ſit vtilis, necnè, ea
non teneret,vt *in c.ſine exceptione.12.qu.2.*
ibi,*non dubium*;quia debet eſſe clarum de
vtilitate,*Bald.conſ.156.nu.1.vol.1. per tex.
in l.cum hi,§.cauſa, & §.cum prætor, de
tranſact.* Et non ſolum in corpore ſuppli-
cationis,per ipſas partes narratur,aliena-
tionem cedere in euidentem vtilitatem
Eccleſię,verùm etiam per Officiales addi-
tur in calce ipſius ſupplicationis, *Et ſi in
euidentem,&c.* nec de hoc eſt mirandum;
41 cum Papa non concedat ſimiles gratias,
niſi certus reddatur de ipſa vtilitate Ec-
cleſiæ:ſemper enim ſumma vigilantia id
cauet,nè ſi, ipſius Eccleſiæ dos minuatur;
& propterea,vt ſupra diximus,ſolent iſtæ
ſupplicationes proponi in Signatura, p-
ut etiam teſtatur Redoan. *in tit. de cauſa
vtilitatis,qu.20.nu.4.* ac ſic,duplici modo
Papa redditur certus de ipſa vtilitate;
quandoquidem,nunquam confidit in his
caſibus, & in re tàm graui,de aſſertione
partium circa huiuſmodi vtilitatem; quæ
non modò debet exprimi in ipſa ſup-
plicatione, verùm, etiam committi
poſtea ipſis Commiſſarijs, vt præſtent
eorum aſſenſum, authoritate Apoſto-
lica, ſi repererint, alienationem cede-
re in euidentem vtilitatem; quod de-
ſumitur ex ſupradictis verbis, in fine
ſupplicationis, appoſitis per dictos Of-
43 ficiales ibi, *ſi in euidentem &c.*& per il-
lam dictionem, *Si*, quæ, de ſui natura,
importat conditionem, *l. his legatis, §. ſi
ita ſcriptum,l.demonſtratio, §. an ſi condi-
tionaliter,ff.de condit.& demonſtrat.Man-
doſ.d.tit.ſi in euidentem, verſ. dictio,ſi,in
hoc reſcripto conditionem facit.*

Vndè neceſſariò ſequitur, vt vtilitas
debeat eſſe nota,& euidens, *Corn. conſ.
244.num.3.lib.2. Bald. conſ. 156. vol.1.
Franc.Leo,in ſuo theſauro fori Eccleſ. p. 1.
cap.15.num.80.* vbi dicit, quod requiri-
44 tur, vt ſit euidens vtilitas,tanquam cau-
ſa finalis alienationis bonorum Eccleſia-
ſticorum, per *tex.in cap.1. de reb.Eccleſ.
non alien.in 6.* ex quo apparet, non ſuffi-
cere adeſſe vtilitatem,ſed opus eſt, quod
ſit euidens,& ſic cum qualitate; nam ſine
illa,non ſufficeret; quia,dum requiritur,
45 aliquid qualificatum, non ſufficit illud
interuenire ſimpliciter,& abſque illa qua-
litate, quæ eſt coram ipſis Commiſſarijs
omnino verificanda, *DD.in l.quicunque,
C.de ſeru.fug.l.aut facta,§.1.ff.de pœn. l. ſi
in rixa,ff.de ſicar.Pariſ.de reſign.benef.lib.
13.q.1.num.130.gloſ.in cap. ſi forte,in ver-
bo, euidentem,de elect.in 6.*

Et idem eſſet aduertendum, ſi res alie-
nanda,fuerit prius alienata, & poſtmo-
dum reuerſa Eccleſiæ,& alijs illius bonis
incorporata; quia in hac noua conceſſio-
ne, non ſufficit, ea tantùm euidens vtili-
tas, quæ interuenit in prima conceſſio-
ne, ſeù alienatione; ſed debet, etiam eſſe
46 iterum euidens in hac poſteriori conceſ-
ſione, ſeù locatione; prout pluries fuit
in Rota deciſum, teſte *Caſare de Graſſ.
deciſ.4.de reb.Eccl.non alien.* vbi *num. 12.*
dicit,quod quotieſcunq; ceſſat cauſa pri-
mæ conceſſionis,tunc non poteſt dari res
Eccleſiæ pro eodē canone,licèt ſit ſolita,
ita locari,per *Abb.in cap.vt ſuper,ſub nu,
11.verſ.ego crederem,de reb.non alien.* qua-
re non ſufficit, quod Eccleſia non fuerit
damnificata, ſed requiritur lucrum de
tempore alienationis, vt per *Imol. in cap.
ad aures,eod.tit.& tenuit Rota in vna Bo-
nonien. deuolutionis,16.Nouembris,*1621.
*coram Illuſtriſſimo D. Coccino Decano,
teſte* Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 30.
num.17.*

Quomodo autem intelligatur euidens
vtilitas,ait etiam *Redoan.q. 20. num.*129,
47 quod illa dicitur euidens vtilitas, quæ

ita

ita eſt profutura Eccleſię, vt in dubium venire non poſſit; de qua quidem vtilitate debet apparere aliter, quàm per publicam ſcripturam, hoc continentem: quodquè euidens dicitur, quod ſemper ita palàm eſt, vt nulla poſſit tergiuerſatione cęlari, per *gloſ. in cap. 2. de verb. ſign. in 6.* nam hoc verbum, *euidens vtilitas*, importat id, quod certum, & notorium eſt profuturum; vel alio modo dicendum eſt, quod vtilitas euidens, illa eſt, quę ſimpliciter, & abſolutè eſt talis, non quæ reſpectiuè, & ſecundum quid; quia verba ſunt accipienda abſolutè, non autem ſecundum quid, per doctrinam *Bart. in l. hoc legatum, ff. de leg. 3.*

Nec eſt in praxi reſpuendum, quod docet *id. Redoan. 4. q. 20. ſub n. 154.* nempè, quod, ſi fortè per Iudices, quos Papa delegauit in aliqua alienatione Eccleſiaſtica facienda, præcedente cauſæ cognitione, in informatione, & decreto, ſit declaratum, conceſſionem cedere, vel ceſſiſſe in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, nihilominus, ſi poterit per alias veriores probationes probari, & haberi contrarium, ſcilicet, quod non ſit in vtilitatem, ſed læſionem, vel damnum, eo probato, corruet, & corruere habet conceſſio;
48 quia licèt pro ipſis Iudicibus delegatis, & pro eorum decreto præſumatur, *Abb. conſ. 41. Dec. conſ. 341. num. 12. Capyc. deciſ. 16. num. 4.* tamen id intelligitur, donec probetur contrarium, *Seraph. deciſ. 1125.* quia bene admittitur talis probatio, vt p *Gemin. in cap. ſine exceptione, 22. q. 2. Panor. conſ. 41. lib. 1. Iaſon. conſ. 15. lib. 1. Innoc. in cap. dudum, de reb. Eccl. non alien. Dec. conſ. 142.* præſertim, quando contrarium deprehenditur ex actorũ inſpectione, *Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 10. limit. 4.*

Idemquè eſſet, ſi aliquo modo deprehenderetur, non fuiſſe ſeruatam debitam formam; quia nullo modo tunc præſumitur pro decreto Commiſſariorum, *Iaſon. conſ. 122. vol. 3.*

Cæterùm verò, aliud dicendum eſt, quando interuenit obſeruantia 30. anno-
49 rum, quæ facit non modò præſumere ſolemnitatem, verùm etiam vtilitatem, *Seraph. d. deciſ. 1125. nu. 3.* relatas per *Beltram. in add. ad Ludouiſ. deciſ. 343. num. 4.* & tenuit *Rot. in vna Neapolitan. fundati 1. Ianuarij 1579.* & in pluribus alijs relatis in vna *Burgen. penſionis 15. Decembris 1596. coram Penia, Quar. in Summa bull. verbo, alienatio, ſub num. 46. verſ. huius articuli*, vbi per extenſum affert ſupradictam deciſionem *Neapolitan. fundati*; in qua fuit dubitatum, an ex lapſu 38. vel 39. annorum, cum continua quaſi poſſeſſione, & ſolutione canonis, præſumeretur beneplacitum Apoſtolicum; & pro parte affirmatiua fuit pronunciatum; eò magis, quando interuenit tolerantia, & ſcientia alterius Rectoris ſucceſſoris, *Cauale. deciſ. 46. ſub num. 29. p. 1.* & locatio fuit facta non ſolum nomine Rectoris prædeceſſoris, ſed etiam nomine, & in vtilitatem Eccleſiæ; quòd ſecùs tantum tenendum eſſet, quando prædeceſſor locauit nomine proprio rem Eccleſiæ; quo caſu prædeceſſore ipſo vita functo, ſucceſſor, etiam pro primo anno non tenetur ſtare tali locationi; quia ex tali contractu non obligatur, ſicut nec dominus tenetur ex locatione vſufructuarij defuncti, *l. ſi quis domum, §. 1. ff. de loc. & cond. Mant. deciſ. 186. num. 1. & 2.* Quarè ex temporis diuturnitate, omnia præſumuntur legitimè interueniſſe; vt ex pluribus probat Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus meus Ioannes Aloyſius Riccius patritius Neapolitanus, Epiſcopus Vican. vaſtiſſimus vtriuſque iuris pelagus in ſua praxi *rer. for. Eccleſ. hoc tit. deciſ. 4. nu. 12.* quod quidem, locum ſibi noſcitur vendicare, etiam ſi in inſtrumento conceſſionis non reperiatur enunciatum, nec reſeruatum beneplacitum Apoſtolicum, *id. Seraph. deciſ. 1042. Rot. deciſ. 159. num. 4. p. 2. diuerſ. Beltram. ad eund. Ludouiſ. deciſ. 343. n. 5.* etiam ſi Rector Eccleſiæ allegaret, litteras ſuper dicto beneplacito licèt obtẽtas, nõ tamen fuiſſe exequutas, prout probat etiã *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 12. n. 76.* vbi apertis verbis docet, quod beneplacitum Papæ, ſi aliter non probetur, præſumitur obtentum, & exequutum, ſtante obſeruantia cuiuſuis contractus per ſpatium 30. annorum, per *gloſ. in cap. peruenit de empt. & vend. Gabriel conſ. 32. n. 30. lib. 2.*

vtilitatem. Et

Ceſſuras fore, ſic videndum erit, quonam tempore requiritur, vt interueniat ipſa vtilitas; Et omnibus ſuperfluis reiectis, dicendum eſt, quod illa
50 inſpicienda eſt tempore interpoſitionis decreti per Commiſſarios ſupradictos; non autem tempore præcedenti, putà tempore contractus, quando ſumus in confirmatione; cum iam ipſe contractus fuerit nullus, abſque aſſenſu Apoſtolico; ac propterea, in hoc caſu non habet locum fictio, ſeù retrotractio, per *tex. in l. ſi is, qui pro emptore, ff. de vſucap.*

 Quod

Quod tamen intelligas, dummodò reſcriptum emanauerit in forma communi, abſque eo, quod in ſupplicatione, ac in ipſis litteris fuerint Summo Pontifici explicata pacta in inſtrumento contenta. Secus autem, ſi ex certa ſcientia, nempè cum expreſſione omnium in inſtrumento prædicto contentorum; quia tunc attenditur tempus contractus, ad *tex. in l. adoptio, ff. de adopt.* vide *Genuen. in praxi d. cap. 89. ſub num. 3. verſ. ſed aduerte.*

Vobis legitimè conſtiterit,

1 Per quam quidem clauſulam denotatur,
etiam cauſæ cognitio, & partium citatio,
Clem. multorum, de pæn. Felin. in cap. ſi conſtiterit, de accuſ. & d. Genuen. cap. 40. nu. 21.
vbi dicit, idem ſeruari in alienatione rei
pupilli, per *Bart. in l. non puto, §. non paſſim, ff. de reb. eor.* Et ſic in praxi habes,
quod, quamuis omnia ſint Papę expreſſa,
qui non admittit dictas alienationes, niſi
plenè ſibi narrentur ea, quæ circa hoc neceſſaria ſunt, vt dictum eſt, ac percipiat
verè adeſſe vtilitatem, aliàs reijciet preces
ſupplicantium; nihilominus licet ipſe
52 Papa in ijs, quę ſunt iuris, non poſſit decipi, *Felin. in cap ſuper litteris, num. 19. de reſcript. Caputaq. deciſ. 163. num. 2.* poteſt
tamen decipi in ijs, quę ſunt facti;
ob idquè, niſi poſtmodum in partibus omnia verificentur coràm ipſis Commiſſarijs, reſcriptum erit nullum, *Leo in theſaur. fori Eccleſ. p. 1. cap. 15. num. 77.* & alio
53 modo, quàm per aſſertionem Notarij, ſeù
ſupradicti Rectoris, erit probanda vtilitas, *Socc. conſ. 29 num. 10. Roland. conſ. 15. num. 17. Surd. conſ. 294.* vbi ob id ſubdit,
44 nec eſſe credendum Papæ de huiuſmodi
vtilitate, *Mar. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. 12. num. 4. & 5. Rot. deciſ. 716. p. 1. diuerſ.* vbi *num. 4.* ita diſtinguit, qnod, aut Papa ſimpliciter committit alicui, vt ſe informet, & tunc, circa informationem, ſtatur eius aſſertioni; & in his terminis loquitur *Abb. conſ. 41. lib. 1. verſ. nam Bonifacius*: aut committit, vt ſe informet per receptionem teſtium, & probationum; & ſic iuxtà formam Paulinę, & tunc, narrata aliundè probari debent, quàm ex aſſertione Commiſſarij; ſicut dicimus de tractatu, qui non ex aſſertione Pręlati, ſed aliter probari debet; nam euidenter debet conſtare de vtilitate Eccleſiæ, per teſtes, & alias legitimas probationes; quia non eſt aliquo modo credendum aſſertioni Commiſſariorum; aliàs alienatio erit nulla; prout, neque ſufficit aſſertio ipſarum partium facta in ſupplicatione, vt aliàs diximus; & multo minus inſtrumenti, quando ſumus in confirmatione alienationis, per *tex. in cap. 1. de reb. Eccl. non alien.* vbi fit mentio de inſtrumento alienationis, in quo enunciabatur vtilitas Eccleſiæ; & quia huiuſmodi inſtrumentum non approbabatur, fuit nulla declarata alienatio: ex qno notatur, quod licèt in inſtrumento narretur, vtilitatem,
55 vel neceſſitatem alienandi, ſubeſſe, niſi
aliter probetur, non adhiberetur fides,
ita *Genuen. ſ. ex pluribus DD. d. cap. 40. ſub num 21.* Quo quidem verbo, *Conſtiterit*,
ſemper Cancellaria vti conſueuit in huiuſmodi reſcriptis alienationum, teſte
Redoan. tit. de cauſa vtil. q. 20. num. 99. Et
ſic parum refert, qnod in ſupplicatione
dici conſneuerit, *quatenus ipſi Commiſſarij alienationem cedere in euidentem vtilitatem repererint*; quia Cancellaria Apoſtolica, quæ eſt Organum Papę, *Gonzal. ad regul. 8. Cancell gloſ. 12. num. 12.* con-
56 tenta non eſt ſimplici verbo, *repereritis*,
quod licèt importet cauſæ cognitionem
parte citata, *id. Redoan. q. 23. num. 72.* nihilominus Summus Pontifex, vtendo verbo, *conſtiterit*, arctat Commiſſarios ad procedendum ad præſcriptum prædictæ Conſtitutionis, *Cum in omnibus &c.* attento quòd verbum, *repereritis*, eſt minoris ponderis, quàm verbnm, *conſtiterit*, quod
57 omninò intelligitur de notitia iudiciali;
in caſu probãdę euidentis vtilitatis, attentis etiam circumſtantijs huius reſcripti quia talis probatio debet eſſe plena, & conclndenter probata, ad *tex. in l. Lucius, ff. de cond. & demonſtr.*, *Fel. poſt Bald. & alios in cap. ſi conſtiterit, num. 5. de accuſat.* non autem perfunctoriè, & per ſolam ipſorum Commiſſariorum relationem, ſed expreſsè, clarè, ac liquidò, de præmiſſorum verificatione apparere debet, *id. Quar. d. verb. alienatio, ſub num. 12. verſ. declara*; nam, ſi aliàs Papa voluiſſet, derogaſſet profectò ſupradictę Conſtitutioni, requirenti teſtes, & probationes pro veritate narratorum, *Rot. deciſ. 160. nu. 7. p. 1. diuerſ.* vndè, non ſufficit extraiudicia-
58 lis informatio, niſi fortè eiſdem Commiſ-
ſarijs daretur facultas, ſe extraiudicialiter informandi, ſicut viſum fuit quandoque ſeruari.

Quòcircà, regulare eſt, quod quando in litteris, *Si in euidentem*, non reperitur inſerta dicta Conſtitutio, quę incipit, *Cum in omnibus*, vt fieri ſolet in reſcriptis locationum ad modicum tempus, vt aliàs

dixi-

dixim us,Iudices Commiſſarij non tenen-
tur comparare teſtes,nec alia facere,quæ
requiruntur in cognitione iudiciali, *Abb.*
conſ.41.num.1.verſ. ex quibus verbis.p. 1.
& ita tenuit *Rota in vna Leodien. prætenſi*
cenſus,coram Orano 20. Ianuarij 1596. &
alia dec. eiuſdem Rotæ.160.ſub nu.7. & 8.
par.2.diuerſ. vbi,licèt dicatur,non ſuffice-
re extraiudicialem informationem re-
rum Eccleſiæ,ſecundum d.Cõſtitutionem
Pauli Secundi, niſi in reſcripto , *Si in eui-*
dentem , illi derogetur, & ſpecialiter con-
cedatur facultas extraiudicialiter ſe in-
formandi, nihilominus hodie,abſque de-
59 rogatione huius Paulinę,ſufficit,quod il-
la non inferatur in reſcripto.*Si in Euiden-*
tem,vt ſic videatur remiſſus ordo iudicia-
rius, ſicut fieri vidimus in locationibus ,
aliiſquè alienationibus ad modicum tem-
pus,vel rei parui momenti , quæ expedi-
untur per breue;in quo nunquam inſeri-
tur dicta Paulina .

Quam quidem extraiudicialem infor-
mationem poteſt tantũ Epiſcopus, vt di-
ctũ eſt, adhibere in caſibus ad ſe ſpectan-
tibus,iuxtà terminos *cap. terrulas,12.q.2.*
cum d. Paulina Conſtitutio præſcribat
60 tantum formam ipſis Commiſſarijs, à Se-
de Apoſtolica ad id delegatis; ac propte-
rea non includit Epiſcopos ; qui in hoc
non tenentur audire teſtes, nec iudiciali-
ter procedere ; quia à iure ad id non ad-
ſtringuntur, *Redoan.q.25.n.48.*vbi probat
*nu.49.*quod in alienatione rei Eccleſiæ,in
ſupradictis caſibus,neceſſariò non requi-
ritur , quod teſtes recipiantur per Ordi-
narium ; vel quod ipſe interponat decre-
tum,ſed ſatis eſt , quod interueniat cauſæ
cognitio , cum ſolemnitatum requiſita-
rum interpoſitione: quamuis hodie aliter
ſeruetur in praxi,nimirum , vt ipſius Or-
dinarij decretum interponatur,ſicut aliàs
diximus .

Et hic, pro iſta praxi addere viſum eſt,
quod,cum hæc gratia requirat neceſſariò
ſuos Exequutores , coram quibus debet
verificari cauſa in ea expreſſa,ſi ante pre-
61 ſentationem præſentis reſcripti,moriatur
Papa,qui illud conceſſit , re tamen inte-
gra , Exequutores debent abſtinere ab il-
lius exequutione: cum enim gratia non ſit
iam perfectà,expirauit;& in proprijs ter-
minis decreti,ſuper gratia , *Si in euiden-*
tem, adeſt *deciſ.Ludou.Apeguere* 128. rela-
ta *à Genuenſ.in ſua praxi cap.94.* vbi alios
Doctores in propoſito allegat , Vndè in-
ſurrexit praxis,vt in his caſibus petatur à
Pontifice ſucceſſore,indultum,quod dicti
Commiſſarij poſſint procedere ad exe-
quutionem ipſarum litterarum , non ob-
ſtante obitu prædeceſſoris , ſicut ſerua-
tur pro quibuſque mandatis, conceſſis à
Summis Pontificibus defunctis,ſicut aliàs
diximus: quod quidem indultum, ſtatim,
& facillimè conceditur per nouum Pon-
tificem , etiam ſuper mandatis mediati
Pontificis prædeceſſoris;quibuſdam pau-
cis ſolutis,Officialibus Cancellariæ .

Licentiam, & facultatem , &c.concedatis .

Et ita petitur , &
conceditur, ſi non-
62 dum fuerit confectum inſtrumentum ;
quod ſi aliàs iam partes contraxerunt ſub
beneplacito Sedis Apoſtolicæ, erit peten-
da confirmatio cõtractus huiuſmodi alie-
nationis ,

Si tamen,antequam porrigatur ſuppli-
catio, ignoretur à Sollicitatore , an con-
tractus fuerit initus,vel non,& ob id, an
debeat ille petere licentiam alienandi , vt
hic,an verò confirmationem alienationis
iam factæ, ſub dicto beneplacito , tutius
63 erit petere in ſupplicatione , licentiam
locandi, ſeù quoquomodo alienandi ; &
pro cautela , ne amittatur tempus in cer-
tiorandis partibus,poſt illa verba, in ipſa
ſupplicatione poſita,ſcilicet, *licentiam cõ-*
cedant,& impartiantur, bonum erit ſic ad-
dere, *ſeù, quatenus iam ad locationem ean-*
dem,ſub eiuſdem Sedis Apoſtolicæ benepla-
cito,deuentum fuerit; illam approbent , &
confirment;omneſque,& ſingulos tam iuris,
quàm facti defectus (ſi qui deſuper quomo-
dolibet interuenerint in eiſdem) ſuppleant .
Quæ quidem verba poſſunt apponi etiam
in litteris deſuper expediendis, propter
rationem ſupradictam;ne fortè,ſi aliter in
partibus huiuſmodi reſcriptum interpre-
taretur,illud remaneat inutile, & fruſtra-
torium;& ita de ſtylo Curiæ receptum eſt
pro cautela Oratorum .

Nam,licèt litteræ, quæ expediuntur in
forma , *Si in euidentem* , vt plurimum lo-
quantur de aſſenſu præſtando per Com-
miſſarios alienationi faciendę;& ſic aſſen-
ſus Papæ debeat præcedere contractum
46 *Quaran.d.verbo alienatio,nu.8.per Abb.in*
cap.vt ſuper,nu.17.de reb.Eccleſ. non alien.
quia quando aliquid eſt de forma in actu,
65 ſemper illa debet præcedere, *Abb.in cap.*
nulla,nu.7.eod.tit.Fel.in cap.ſicut tuis, nu.
8.de Simon.id.Quar.d.nu.8. Nihilominus,
hoc intelligendum eſt , ne virtute huiuſ-
modi contractus inter dictas partes initi ,
traderetur poſſeſſio rei alienatæ ; aliàs
enim

enim parum refert, an præcedat aſſenſus Apoſtolicus,nec ne;cum notum ſit, quod Summus Pontifex, quando ſibi narratur, fuiſſe confectum inſtrumentum alienationis, mandat illud à Commiſſarijs approbari,quatenus cedat in euidentem vtilitatem Eccleſiæ; abſque eo, quod de nouo contractus ineatur; ſicut iam ſupra diximus;quicquid dicat *id.Quar.d.nu.*8. nempè, quod in Curia Archiepiſcopali Neapolitana practicatur,vt in hoc caſu fiat de nouo contractus alienationis,cum inſerto tenore decreti Commiſſariorum; Satis enim eſt vtrique parti, non tradere poſſeſſionem; etiam ſi dixerint; *Saluo aſſenſu Apoſtolico*, ad euadendas pœnas huius Extrauag.*id.Quar.nu.9.*qui *num.*10.,pro cautela conſuluit,vt beneficiatus, qui terram ſui beneficij volebat concedere in emphyteuſim,illam locaret per triénium, & eo elapſo,in emphyteuſim concederet, cum pactis emphyteuticis in forma,ſaluo aſſenſu Apoſtolico,infra dictum trienniũ impetrando; ita quod, eo elapſo, non ſit tranſlata poſſeſſio,nec vtile dominium, niſi impetrato, & exequuto aſſenſu Apoſtolico,& non aliter, nec alio modo;aliàs, eo non obtento, habeatur pro non facta dicta conceſſio; niſi pro dicto triennio tantùm.

Et hodie, quando petitur confirmatio Apoſtolica ſuper inſtrumento iam inito, alienationis, ſi partes non narrent in ſupplicatione, quod non fuit tradita poſſeſſio, addũtur per Dominos Officiales Datariæ, hæc verba, *Poſſeſſione minimè traditâ*,licèt antea non apponerentur.

Hic verò,pro iunioribus notandum, quod quando petitur confirmatio alienationis,vigore inſtrumenti, ſuper ea celebrati,apponi conſueuit clauſula in ſupplicatione,per ipſas partes,poſt narrationem facti,videlicet, *At cum nonnullis pactis, & conditionibus in ipſo inſtrumento contentis,etc.*ſciant propterea,quod pacta qualiacunque in inſtrumento contenta, contra iuris diſpoſitionem, ſeruare nemo tenetur; nam ſi in inſtrumento prædicto fuerit appoſitum, quod emphyteuta, ob non ſolutionem Canonis, expelli non poſſit,vel quid ſimile, id nunquam cenſetur confirmari per Summum Pontificem: imò, ad euitandas fraudes contrahentiũ, cum in ſupplicatione apponitur ſupradicta clauſula,*cum nonnullis pactis.&c.*ſemper Officiales addũtur in ipſa ſupplicatione,hæc verba, *Licitis tamen, & honeſtis, ac ſacris Canonibus minimè repugnantibus*;niſi tamen omnia pacta fuerint ad vnguem expreſſa in ſuppplicatione; tunc enim Papa,ſi velit,omnia approbabit;quia cum diſpoſitiuè fuerint expreſſa, intelliguntur conceſſa ex certa ſcientia, quæ omne tollit obſtaculum,*gloſ.in cap. ſtatutum,§.Sanctimus,in verbo, litterarum, de reſcrip.in 6.Dec.conſ.*191. *nu.*3. aliàs enim

66 Papa confirmando, non intendit comprehendere ea,quę ſunt contra iuris communis diſpoſitionem,*Alex.con.*59.*num.*9. *lib.*1.*Roman.conſ.*327.*nu.*7.ſicut ſupra diximus.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula ſuppletionis defectuum,apponitur in confirmationibus alienationum in euidentem.*

2 *Si fuerit omiſſa in ſupplicatione, ſuppletur per Cancellariam.*

3 *Papa, ſupplet omnes defectus, etiam ſubſtantiales.*

4 *Defectuum ſuppletio generalis,non refertur ad defectus ſubſtantiales, niſi fiat mentio de eis.*

5 *Suppletio defectuum, ſemper inſerenda in reſcriptis alienationum in euidentem.*

6 *Solet tamen quandoquè caſſari per Officiales Datariæ.*

7 *Clauſula ſuppletionis defectuũ, ſupplet defectus iuris poſitiui,& nu.*9.

8 *Non autem defectum cauſæ.*

10 *Neque defectum perſonarum ſupplicantium.*

11 *Non inducit abſolutionem.*

12 *Clauſula,* Abſoluentes, *non extenditur ad defectus ſubſtantiales.*

13 *Conſtitutionem, ſufficit fuiſſe Romę publicatam, vt vbiquè cenſeatur publicata.*

14 *Regulę Cancellarię, Romę publicatę, vbique afficiunt.*

15 *Sunt extractę ex rationibus iuris naturalis,ciuilis,& canonici.*

16 *Habent vim legis,& ligant omnes.*

17 *Alienantes bona Eccleſię, inconſulto Romano Pontifice, in quibus caſibus excuſentur à pœnis.*

18 *Alienationis inſtrumentum,fieri poteſt etiam*

etiam ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum.

19 *Extrau.* Ambitioſæ *penè non incurruntur per ſolum contractum.*

20 *Contractus ſuper alienatione, cenſetur perfectus per traditionem poſſeſſionis.*

21 *Beneplacito Apoſtolico non expedito infra tempus in inſtrumento præfixum, quid agendum.*

22 *Dubitationis tollendę gratia, aliquid non neceſſarium additur in reſcriptis Apoſtolicis.*

23 *Exequutores, reſcripta Apoſtolica, quandoque ex leuibus cauſis exequi recuſant.*

24 *Taciti, & expreſſi, idem eſt iudicium.*

25 *Tacitum, ſi exprimatur, nihil vltra operatur.*

26 *Expreſſum dicitur, quod tacitè ineſt, & ex mente colligitur.*

27 *Expreſſa ad cautelam, non nocent.*

28 *Verba ſuperflua, cur quandoque Papa apponat in ſuis Conſtitutionibus.*

29 *Superfluum aliquid non debere adeſſe, non ſemper eſt vera traditio.*

30 *Abſolutio, petenda in ſupplicatione pro alienatione, ob traditam poſſeſſionem, ante beneplacitum apoſtolicum.*

31 *Necnon rehabilitatio, pro Rectore Eccleſiæ alienante.*

32 *Et quandoquè in vtroquè foro, tàm abſolutio, quàm rehabilitatio pro eadem.*

33 *Quę dantur, etiam per Sacram Poenitentiariam pro foro conſcientiæ.*

34 *Noua prouiſio petenda pro Rectore, qui malè alienauit bona ſuę Eccleſię.*

35 *Abſolutio pro Rectore malè alienante bona ſua Eccleſię, ſpectat ad Papam tantùm.*

36 *Pro laicis verò recipientibus, etiam ad Ordinarium.*

37 *Reſcripto confirmatorio in euidentem, Commiſſarijs pręſentato, quid iuris, ſi alter contrahentium pœnituerit.*

38 *Ius nunquam dicitur parti quęſitum, niſi regiſtrata ſupplicatione.*

39 *Conditio, ante regiſtratam ſupplicationem, nihil ponit in eſſe.*

40 *Contrahenti cum Eccleſia ſuper alienatione, non licet pœnitere. Secus dicendum de Eccleſia, vt hic.*

Praxis ſuppletionis defectuum in eiſdem litteris Si in euidentem, &c.

CAP. VI.

1 OMneſquè, & ſingulos, tàm iuris &c. Obſeruant Curiales, hanc clauſulam debere apponi in confirmationibus tantùm alienationum; in quibus opus eſt, etiam petere ſuppletionem ipſorum defectuum, quæ quidem
2 clauſula, licèt omiſſa fuerit in ſupplicatione, poterit ſuppleri per Cancellariam in litteris deſuper expediendis, *Mandoſ. in prax. Signat. grat. tit. ſi in euidentem, verſ. ſupplicatione ſuper gratia, ſi in euidentem*; ex eo, quod, vt ait *Redoan. q. 45. ſub. num.* 13. in hac materia alienationis, & diſpoſitionis rerum Eccleſiæ, poteſt Papa ſupplere in contractibus, diſtractibus, & con-
3 ceſſionibus factis, aut faciendis, omnes defectus, etiam ſubſtantiales; cum non ſit dubium, quod Princeps poſſit mutare ſubſtantiam, ſubdens, quod, licèt regulariter ſuppletio defectuum generalis,
4 non referatur ad defectus ſubſtantiales; ſecùs eſt, quando de eis facta eſt mentio in ſpecie, ex doctr. *Abb. in cap. 1. num. 5. verſ. an autem ſuppletio generalis, de trans.* ſed ſtantibus prædictis, optimum
5 erit, illam, etiam inſerere in ſimplici licētia alienandi; cuius quidem clauſulæ, ea virtus eſt, & vt nullitas amplius allegari non poſſit, *id. Mandoſ. verſ. ſuppletio defectuum.*

Verum tamen eſt, vt omnes Curiales ſciunt, quod ſi petatur ſuppletio defectuū
6 in genere, ſolet ea caſſari per Officiales Datariæ, vel etiam, ſi petatur in ſupplicatione, ſuppletio defectuum ſubſtantialium; quia adhuc hęc verba caſſantur, cum per hanc clauſulā, non intendat, aut
7 mandet Papa ſuppleri alios defectus, pręter-

terquàm intis poſitiui,nempè,ſolemnita-
tes à iure requiſitas; veluti circa tracta-
tus, qui in alienandis bonis Ecclesiæ re-
quiritur; vt qui,licèt habiti fuerunt, mi-
nus tamen legitimè; ſi enim concederet
Papa ſuppletionem defectuum ſubſtãtia-
lium, poſſet prętendi, quod ſuppleuiſſet
etiam defectum cauſæ, quem nunquam
intendit ſupplere,*Gemin.conſ.48.num. 9. Dec.conſ.142.num. 5. Menoch.conſ. 122.
vol.2.* nam aliàs, cum cauſa requiſita in
hac alienatione,ſit ipſa vtilitas Eccleſiæ,
ei potius damnum inferretur; cnm nun-
quam intendat Papa derogare diſpoſitio-
ni *d.Extrau.* requirentis cauſam,& ſolem-
nitatem inſimul.

9 Sed tantùm ſupplet,vt dictum eſt,defe-
ctus iuris poſitiui,contra quod diſpenſat,
ac diſponit ad ſui libitum,*cap. propoſuit, de conceſſ.preb.* non autem iuris natura-
lis, vt eſt citatio, quæ dicitur eſſe de iure
naturali,& diuino, *Abb.in cap. 1. de cauſ. poſſ.& propr.Card.in Clem.cauſam, in 3.
not.de elect.*nec defectum mandati ad alie-
nandum,vtpotè, ſi non fuerit ſpeciale,
prout requiritur, *Mar. Antonin.uar. reſol. lib.1.reſol.21.nu.19.* Et in hoc caſu, de-
bent aduertere Commiſſarij,quia ſi com-
pererint alienationem factam, prçuio
mandato generali,veluti ad quæcunque
bona,non poſſunt præſtare ad id eorum
aſſenſum; cum oporteat mandatum eſſe
ſpeciale ad alienandum tale terræ petiũ,
ſeù prędium; vel niſi mandatum, erit ad
locandum ad triennium tantùm; quia
non poterit fieri pro maiori tempore
locatio; imò,etiam ſi ipſum mandatum
ſimpliciter fuerit datum ad locandum res
Eccleſiæ, erit intelligendum ad trienniũ,
& non vltra, *Redoan.q.58.num.43.& 44.*

Et tanto minus Snmmus Pontifex in-
tendit,per ſupradictam clauſulam ſupple-
10 re defectus,eriam concernentes perſonas
ſupplicantium,vt ait *Staphil.de lit.grat.in tit.de clauſ. Motu proprio,fol.mihi 160.*

Nec vigore eiuſdem clauſulę,inducitur
11 abſolutio à cenſuris,& pœnis; quas for-
ſan contrahentes incurrerunt, ob tradi-
tam rei alienatæ poſſeſſionem, ante ob-
tentum, & exequutum beneplacitum
Apoſtolicum, ſicut aliàs diximns; quam-
uis iſte defectus videatur eſſe iuris po-
ſitiui; per ea,quæ *not.in cap. veritatis, de dol.& contum.* nec aliqua rehabilitatio:
cum includat tantùm defectus ſolemni-
tatis,non autem in habilitatis, *id.Redoan. q.45.num.10.* Clauſula enim, *abſoluentes*,
quę in omnibus reſcriptis inſeritur, non
12 extenditur ad defectum ſubſtantialem,
vt eſt abſolutio à cenſuris.:& pœnis
incurſis.

Vt autem,hic aliqua,ſaltem per tranſi-
tum,dicamus (etiam praxis noſtræ ordi-
nem non inuertendo) circa pœnas ex-
trinſecas ipſarum,ſcilicet cenſurarum,
quę incurruntur per contrauenientes
huic *Extrau. Ambitioſa*, necnon abſolu-
tiones, & diſpenſationes deſuper impe-
trandas; ex quo illa,ſicnt iam aliàs dixi-
mus, ligat omnes,& vbique terrarum;
nam, cum ſit inſerta inter alias, & nota,
habetur pro decretali, *cap.paſtoralis,& ibi Felin.poſt alios,de fid. inſtrum.* contra-
rinm verò ſentientes,ſub prætextu, quod
in quibuſdam locis non ſit vſu recepta,
aut non publicata,toto errant cœlo; quia
eorum opinio poſſet procedere, quando,
nimirum Extrauagans,ſeù ſtatutum,eſſet
extra certum corpus, quod tunc etiam
facilè obliuioni traditur, quare debilis
debileque reputatur,*l.1.§.hæc omnia, l. de vet.iur.enud.l.cum prolatis,& ibi Bart.ff. de re iud.d.cap.paſtoralis, Gemin.conſ. 78.
num.1.Roman.conſ.260.num.3. Felin.in cap.1.de re iud.* at verò in caſu huius *Ex-
trauag. Ambitioſa*,dicendum eſt, ſat eſſe
quod illa fuerit publicata Romæ *Nauar. conſ.1.de conſtit. num.29.Put.deciſ. 281. p.
1.Gabr.conſ.83.& conſ.178.num.54.lib.2,*
quarè ceſſat ratio illius peculiaris non
publicationis,etiam in aliquo loco, vel
aliqua Ciuitate,ad *not. in cap. 2. de conſt. Alex.conſ.52.lib.7. Nact.conſ.498. ſub nu.
20.* quia ſufficit, illam fuiſſe publicatam
Romæ,vbi reſidet Papa, qui eſt ſupremus
Dominus; necnon regulariter,ſtatutum,
quãuis non publicatũ, ſi ſit in volumine
ſtatutorũ inſertum, ligat,*Corn. conſ.156. col.2.vol.3.Benint.deciſ.13. num. 9.* & ta-
men hæc *Extrauag.* præſumitur vbique
publicata ex antiquitate temporis, quæ
facit, vt omnia ſolemnia ad illins validi-
tatem interueniſſe prçſumantur, *Alex. conſ.39.num.5.vol.3.* ſi enim ſupradicta
contraria opinio eſſet vera, ſequeretur,
quod etiam de Regulis Cancellariæ,idem
13 dicendum eſſet; quæ nihilominus, cum
14 fuerint Romæ tantùm publicatæ, vbique
afficiunt,ſcilicet,tàm in Vrbe,quàm extra
eam; & iſta eſt communis opinio,*Rebuff. in tract.nominat.q.17.verſ.Nec refragatur.*
15 vbi, quod Regulæ Cancellariæ, ſunt ex-
tractæ ex rationibus iuris naturalis, ciui-
lis, vel canoniei, à populo receptæ, ha-
16 bent uim legis, & ligant omnes, ſicut ra-
tio legis,etiam ſi nou eſſet regula, cum

non

non ſunt iuri contrarię, nec decretis Sanctorum Patrum , vt per *Io. Andr. in reg. nemo. poteſt, de reg. iur. in 6.*

Quarè, his ſic ſtantibus , nullo modo pœnæ huiuſmodi *Extrauag. Ambitioſa* poſſunt per contrafacientes euitari , niſi forſan in caſibus relatis per *Quar. in Sum. bull. verbo, alienatio, num. 50.* quorum Pri-
17 mus eſt, quando quis, bona fide alienauit,
quę in foro conſcientiæ excuſat . Secundus , ignoranria facti probabilis, excuſat ab ignorantia iuris in perſonis , non ita peritis . Tertius , quando fuiſſet erratum in ſubtilitatibus iuris ; quia , tunc non peccat mortaliter ; vel quando pro alienatione , eſſent aliquæ *DD.* opiniones, vel eſſet ius non clarum, vel dubitabile , vbi allegat *Nauar. in Comment. de reb. Eccl. non alien.* dicentem , quod non peccat mortaliter , qui tranſgreditur legem humanam , malè intellectam , ſed credens, bona fide , ita eſſe intelligendam . Quartus , excuſat à dictis pœnis , reuocatio alienationis, & pœnitentia , ante realem , & pacificam traditionem . Quintus , apparentia iuſtæ cauſæ ; licèt alienatio eſſet ipſo iure nulla ; quia , qui bona fide facit aliquid contra legem humanam , putans ſe iuſtam cauſam habere id faciendi, non peccat mortaliter . Sextus, & vltimus , Beneficiatus, qui alienat iuſta de cauſa , rem Eccleſiæ , inconſulto Romano Pontifice , bona fide , faciens conditionem Ecleſiæ meliorem, non peccat, quoad Deum, mortaliter ; nec incidit in pœnas huius Paulinæ , tùm quia non frangit legem per præſumptionem, tùm quia alienat in caſu à iure permiſſo, tùm etiam, quia, licèt non ſeruet formam iuris humani , ſeruat tamen formam, iure naturali, & diuino , neceſſariam ; quæ, vt ipſe *Quar.* ait, eſt magna conſolatio multorum ; qui per ſimplicitatem , vel ignorantiam alienant res Eccleſiæ, inconſulto Papa .

Præmiſſis præterea accedit, nil hic ob-
18 ſtare , quominus contrahentes curent,
etiam ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum, confici inſtrumētum ſuper alienatione , ſub Sedis Apoſtolicæ beneplacito ; cum, ad euitandas pœnas , per eandem *Extrau. Ambitioſa* inflictas, ſufficiat, quod rei alienandæ , non fuerit tradita poſſeſſio : vulgare etenim ſatis eſt , quod ſuper huiuſmodi alienationibus, frequentiſſimè conficiuntur inſtrumenta ſub dicto beneplacito , & ante illud obtentum: quarè iſta praxis docet, quod in his , non modò Summus Pontifex dat Exequutoribus, vt poſſint concedere facultatē alienandi , ante prædictę alienationis inſtrumentum, veluti cum in ſuis litteris dicit , *eam illis faciendi licentiam , & facultatem authoritate noſtra concedates* ; verùm etiam , vbi exprimitur, iam inter Oratores, fuiſſe huiuſmodi inſtrumentum ſuper ipſa alienatione, ſub eodem beneplacito , confectum ; tunc enim, cum id , eidem Summo Pontifici in ſupplicatione narretur , ſic ipſe in litteris, poſt facti narrationem , ſubijcit, *ſub noſtro , & Sedis Apoſtolica beneplacito conceſſit, ſeu vendidit &c. prout in inſtrumento deſuper confecto , dicitur contineri* . Quarè , hoc modo , ipſis Exequutoribus dat ipſe Papa facultatem confirmandi , & Apoſtolica authoritate approbandi ipſam venditionem, ſeù locationem : & ſic Oratores , pœnis in *dict. Extrauag. Ambitioſa* contentis , obnoxij
19 minimè remanent ; cum illę , per ſolum
contractum, ſine tranſlatione dominij, aut poſſeſſionis traditione , nunquàm incurrantur ; prout dicendum eſt de quibuſcunque contractibus, in quibus , apponi poſſunt (vt ita dicam) maria , & montes , quæ ſub dicto beneplacito cadere poſſunt, quia, ſi poſtmodum , illud deſit, non ſolum facta corruunt , *Afflict. deciſ. 85. num. 5.* ſed etiam omnia reuocantur ; & perinde eſt, ac ſi nunquàm de tali alienatione, inter Oratores actum eſſet, *Marcheſ. de ſign. grat. p. 1. cap. 2. num. 5.*

Aduertendum eſt tamen, quod *id. Marcheſ. loc. cit. num. 13.* dum dicit, quod ſi antequam præſtetur aſſenſus Apoſtolicus , inter partes , contractus perficiatur , iam cenſuræ in *d. Extrauag.* comminatæ , ſunt incurſæ; id quidem puto pro ſimplicibus, & idiotis, melius declarandum, videlicet ,
20 quod ita ipſe contractus ſit perfectus ,
vt ſit tradita poſſeſſio, ſeù aliàs tranſlatio dominij facta ; quia per ſimplicem contractum , abſque aliquo præmiſſorum , pœnæ ipſæ non incurruntur, vt dictū eſt .

Nec prorſus, ab iſta praxi , deuium agnoſcas , vt ſi tempus fortaſsè in inſtrumento inter partes præſtitutum , ad impetrandum beneplacitum Apoſtolicum , ſicut vt plurimùm fieri conſueuit , iam , ante ipſam impetrationem, lapſum fuerit, optimum quidem erit ; vt de huiuſmodi
21 lapſu in ſupplicatione fiat mentio , nimi-
rum, vt vbi dicitur, *ſub S. V. & Sedis Apoſtolicæ beneplacito, infra certum, tunc expreſſum, ac iam elapſum tēpus, impetrando.* ſic apponatur poſtmodū ſub clauſula derogatoria contrariorum, ſ. *Non obſtantibus lapſu tem-*

temporis huiuſmodi ; attento partium con-
ſenſu , ac conſtitutionibus &c. quod qui-
dem ſeruatur de ſtylo Curiæ , ad tollen-
22 dam omnem hæſitationem , quæ ob non
huiuſmodi expreſſionem , poſſit oriri.
Quarè, prudenter quidem agunt Sollici-
tatores Romanæ Curiæ , ſi in eorum ſup-
plicationibus,Papæ porrigendis , attenta
qualitate materiæ , aliqua in ipſa ſuppli-
catione quandoque addant,gratia tollen-
dæ omnis dubitationis , & maioris clari-
tatis;quamuis, ſi ita non adderent , idem
eſſe arbitrarentur ; quod quidem prodeſ-
ſe poterit , ſi Exequutores litterarum
ignorent forſam (ſicut frequenter con-
tingere ſolet) praxim reſcriptorum Ro-
manæ Curiæ ; qui quandoque litteras
23 ipſas , ob leuiſſimas cauſas , & ſub præ-
textu ſubreptionis,vel obreptionis , verẽ-
24 tur illa exequi, atque recuſant ; Quarè
licèt taciti,& expreſſi,idem ſit iudicium ,
l.ſi cui, ff.de ſeruit.l.cum quid, ff. ſi cert.pet.
25 imò etiam ſi tacitum exprimatur, nihil
vltra operetur,*l.3.ff.de leg.1. l. non rectè ,*
ante fin.C.de fideiuſſ. Abb.in cap.ſignificaſti,
num.6.de elect. & expreſſum , etiam dica-
26 tur illud,quod tacitè ineſt,& ex mente
colligitur,*l.prætor ait,ff.de nou.oper nun.*
27 nihilominus, ad cautelam expreſſa , non
nocent ; ſed ſunt toleranda, licèt ſuper-
flua, *l.qui mutuam ff. mand. l. quæ intrin-*
ſecus , ff.de verb. oblig l. quæ dubitationis
*tollendę cauſa,*vbi Dec.*num.1.& ſeqq. ff. de*
reg.iur. Abb.in cap.ſolitę , num.7.de maior.
& obed.& in cap.certificari,num. 10. *de ſe-*
pult. vbi ait , quod ſic non obſtat , quod
verba debeant aliquid operari,vt in *cap.ſi*
Papa, de priuil.in 6. nam , in eo operan-
tur , quod tolluntur dubitationes. Vndè
hac de cauſa , non modò periti Curiales
nonnulla petunt in ſupplicationibus ad
cautelam , dummodo à recta preces por-
rigendi ratione , non deuient, verùm
etiam ipſe Summus Pontifex , multoties
28 in ſuis Conſtitutionibus non curat ap-
ponere verba ſuperflua,ad occurrendum
malitijs, ſubtilitatibus, & cauillationi-
bus nonnullorum , qui,niſi exprimeren-
tur , cauillarentur in contrariam ſenten-
tiam,vt per *Hoſt.in cap.nimis iniqua nu.*
2.in fin.& num.10. Io. Andr.num.7. Butr.
num.17.de exceſſ. prę l. quos refert *Gonz.*
ad reg.8.gloſ.6.num.29. vbi dicitur , quod
dictantes,& Notarij , ſic debent ſcribere
verba priuilegiorum,& inſtrumentorum,
aliarumquè diſpoſitionum,etiam ſi ſpeci-
ficentur,non aliàs ſpecificanda , vt tolla-
tur malignorum interpretatio ; quod
quidèm locum ſibi vendicare in reſcrip-
tis Apoſtolicis ſatis longo experimento,
compertum eſt , etiam,quod aliquod in
illis non debeat eſſe ſine aliqua operatio-
ne,ac proinde,nihil fruſtrà apponi, *Pariſ.*
de reſign.benef.lib.8.q.7.num.118. quia ni-
hilominus , ad occurrendum huiuſmodi
malitijs , ac ſophyſticis interpretationi-
bus , procedit hic,quod tradit *Felin.in*
cap.cam te , num.15. de reſcrip. videlicet ,
29 quod non ſemper eſt vera traditio , quod
non debeat eſſe aliquod ſuperfluum;quod
quidem,neque tale dici poteſt , quando ,
illud explicitè,& diſtinctè declaratur , *id.*
Gonz loc.cit.num. 33. quęetiam obiter ,
ac pro Romanæ Curiæ Tyronibus tan-
tummodo dicta ſint.

Ad petendum vero abſolutionem à cẽ-
ſuris,propter indebitam rei Eccleſiæ alie-
nationẽ,necnõ rehabilitationẽ ꝓ Rectore
docet notoria praxis,quod propter præ-
dictarum pœnarum incurſum , ob tradi-
30 tam poſſeſſionem, petitur etiam in eadẽ
ſupplicatione , abſolutio à ſupradictis
cenſuris , & pœnis ; ac pro ipſo Rectore
31 Eccleſiæ , etiam rehabilitatio ad benefi-
cia ; quo caſu in ipſa ſupplicatione addi-
tur per Dominos Officiales, hæc clauſula
videlicet, *Et attento quod poſſeſſio dicti ter-*
ræ petij iam tradita fuit , committatur Or-
dinario , vt prædictum Rectorem , ac etiam
N. ſi id ab eo humiliter petierint , abſoluat ,
iniuncta eis, pœnitentia ſalutari , quo verò
ad confirmationem, committatur eidem Or-
dinario , & Dignitatem in eius Eccleſia ob-
tinenti, Et ſi in euident m.&c. Vel dicitur,
Et committatur Ordinario;Et præuia abſo-
lutione à cenſuris per Oratores , ob non ob-
tentum Sedis Apoſtolicæ beneplacitum , ſeù
dictæ locationis , aut venditionis confirma-
tionem à Sede prædicta,antequam eadem lo-
catio, ſeù venditio exequutioni demandare-
tur, incurſis impoſita eis pœnitentia ſalu-
tari .

Quandoque,etiam pro Rectore petun-
32 tur abſolutio,& rehabilitatio in vtroque
foro;quia Summus Pontifex vult Extra-
uag. ipſam obſeruari quoad omnes ſui
partes , & inter cœteras pœnas in ea con-
tentas, diſponit, vt quomodocunque ob-
tinentes beneficia, quorum, res,& bona
alienarunt dumtaxat, ipſo facto illis pri-
uati exiſtant; illaquè abſquè declaratione
aliqua , vacare cenſeantur;poſſintque per
locorum Ordinarios , vel alios, ad quos
eorum collatio pertinet,&c. liberè de iu-
re conferri;ac propterea,pro ipſis Recto-
ribus petenda eſt abſolutio à cenſuris , &
pœnis

pœnis incurſis, necnon rehabilitatio, quæ
33 vt plurimum, conceduntur per Officium
Sacræ Pœnitentiariæ pro foro conſcien-
tię tantùm, præuijs litteris; Diſcreto viro
Confeſſori, &c. directis, vt Oratorem ab-
ſoluat; ac cum eo diſpenſet; impoſita ei
pœnitentia ſalutari: & quia poſſeſſio fuit
tradita, & nondum impetratus aſſenſus
Apoſtolicus, iniungitur eidem Oratori, vt
intra duos menſes, vel aliud competens
tempus, reſcindat contractum, vel obti-
neat beneplacitum Apoſtolicum ſuper
locatione, ſeù venditione huiuſmodi; quo
tempore elapſo, & prædictis non adimple-
tis, reincidat in eandem excõmunicatio-
nis ſententiã eo ipſo; ac illi pariter cõce-
ditur rehabilitatio; vt poſſit retinere be-
neficium, cuius bona ſic alienauit; quam-
uis, vt plurimùm, abſolutiones, & rehabi-
litationes huiuſmodi expediãtur in vtro-
què foro per Datariam; per ea quæ dicit
Quar. d. verbo. alienatio. ſub nu. 49. in fin.
nẽpè ad obuiãdum moleſtationibus, quæ
in futurum oriri poſſent, prout ęquè dicũt
omnes peritiſſimi, ac practici viri Ro-
manę Curiæ: ac propterea, quando ſimilia
reſcripta conceduntur pro Rectore, qui
ſic bona Eccleſiæ alienauit, petitur etiam
34 noua prouiſio illius beneficij, cuius bona
alienauerat; & in calce ſupplicationis ad-
ditur per Officiales id, quod ſequitur, nẽ-
pè, *Et committatur Ordinario, qui poſſeſſo-
rem dicti terræ petij, iuris, & facti remedijs
opportunis cogat, & compellat ad illud di-
mittendum; & poſtquàm dimiſſum fuerit,
ſupradictæ Eccleſię perpetuò applicetur; qui-
què poſtquàm ipſe Orator dictam Eccleſiam
in eiuſdem Ordinarij manibus realiter, &
cum effectu dimiſerit, & non antea; & iniun-
cta ei pœnitentia ſalutari, eum abſoluat; &
cum eo diſpenſet; aliaquè faciat, vt ſuprà*; Et
*quoad nouam prouiſionem, committatur in
forma Dignum nouiſſima.* Si verò petitur
abſolutio pro laico, etiã in vtroquè foro,
additur in ipſa ſupplicatione, *Et commit-
tatur Ordinario, qui Oratorem, iniuncta ei
pœnitentia ſalutari; & reſciſſa, ac annulla-
ta dicta locatione, itaquod nihilominus me-
liorationes omnia, ſi quæ per ipſum condu-
ctorem in dicto petio terræ hactenus factæ
ſint, eidem Eccleſiæ liberè cedant*, abſoluat.
Quod ſi petenda erit abſolutio cũ rehabi-
litatione pro Capitulo Eccleſię, quod abſ-
què licẽtia ſic alienauit; cõmittitur pariter
Ordinario, qui Oratores, ſi, vel poſtquã rẽ
alienatam huiuſmodi cum iuribus, & per-
tinentijs ſuis ad ius, & proprietatem di-
ctæ Eccleſiæ, reſciſſa illius locatione, ſeù
vẽditione, reduxerit, impoſita aliqua pœ-
nitentia ſalutari, Oratoribus ab exercitio
ſuorum ordinum arbitrio eiuſdem Ordi-
narij ſuſpenſis, eos abſoluat, & cum eis diſ-
penſet, vt ſupra.

Et iuxtà hanc praxim, refert *Genuen.
cap. 50. n. 1.* quod anno 1599. cum dubita-
retur, an quidam Rector, ex cauſa ſupra-
dicta, eſſet excommunicatus, & incurriſſet
pœnas eiuſdem *Extrau. Ambitioſæ*, ex eo,
quod, ante obtentum aſſenſum Apoſtoli-
cum, tradiderat poſſeſſionem; quamuis
adeſſet in inſtrumento, clauſula, *non ali-
ter, nec alio modo*, re delata ad Clemen-
tem VIII. declarauit, dictum Rectorem
incurriſſe dictas pœnas; & reſcripſit Vica-
rio Neapolitano, quatenus dictum Recto-
rem abſolueret à dictis cenſuris in vtroq;
foro; dummodò prius dictus Rector reuo-
caret alienationem, & redintegraret Ec-
cleſiam in ſuo ſtatu; aut faceret pro ſuo
poſſe, quòd redintegraretur, mouendo
litem in iudicio, vel alia ad hunc finem
faciendo; quod ſi prædicta facere non
poſſet ante abſolutionem, ad minus pro-
mitteret, & ſe obligaret, quàm citius præ-
dicta facere, & quod dictus Vicarius, cum
eodem Rectore diſpenſaret, etiam ſuper
fructibus malè perceptis, & reualidaret
titulum beneficij, vt in ſua *prax. cap. 44.*

Quarè, hæc abſolutio, quoad Recto-
35 rem, ſemper pertinet ad Papam; qui il-
lam ad ſe aduocat ratione diſpenſationis
ſuper Oratoris inhabilitate, & retentione
beneficij, cuius bona ſũt alienata cũ nun-
quã ille, in hoc caſu, impartiatur diſpẽſa-
tionẽ ſine abſolutione, vt omnes ſciũt Cu-
riales; cum ad Summum Pontificẽ dunta-
xat ſpectet cum eo diſpenſare, qui malè
alienauit bona Eccleſiaſtica, inconſulto
Romano Pontifice, ſuper retentione be-
neficiorum, *Gamb. de auth. leg. à lat. lib.
2. num. 415.*

36 Quo verò ad laicos, qui bona prædi-
cta, ſic recipiunt, ſunt etiam excommuni-
cati per *d. Extrau.* Verùm cùm ipſi non
egeant, niſi abſolutione à ſupradicta ex-
cõmunicatione, & illa nemini ſit reſerua-
ta; vt ex ipſa Conſtitutione ſatis conſtat,
quæ illam non reſeruauit, ac proindè alijs
facultatem abſoluendi conceſſiſſe cenſe-
tur, *cap. nuper, ibi, quia tamen conditor Ca-
nonis eius abſolutionem ſibi ſpecialiter non
retinuit, eo ipſo conceſſiſſe videtur faculta-
tem alijs eam relaxandi, de ſent. exc. cap. du-
ra, de crim. fal. cap. de multa, in fin. de prab.*
ob idq; quilibet ſimplex Confeſſarius ab
Ordinario approbatus, poteſt hanc ab-

ſolutionem laicis recipiētibus impartiri;
niſi forſan Epiſcopus illā ſibi reſeruaſſet;
prout multi Epiſcopi conſueuerunt inter
caſus Epiſcopales ſibi reſeruare. Nec ta-
men eſt ipſis, dicta abſolutio aliter con-
cedenda, quàm eo modo, quo illam Sum-
mus Pontifex, ſeù Sacra Pœnitentiaria
concedere ſolet, videlicet, vt ipſe laicus
curet quamprimum reſcindi inſtrumen-
tum dictæ alienationis, ac Eccleſiam re-
dintegrari, vt ſupra. Cæterùm autem,
non eſt audiendus *Borgaſ. de irreg. p. 6.
tit. de reb. Eccleſ. non alien. num. 1.* dum
dicit, hanc abſolutionem eſſe Papæ ſim-
pliciter reſeruatam; cum aliter nos do-
ceat etiam quotidiana praxis.

Nec incongruum hic ſubnectere viſum
eſt, quid ſeruandum, etiam in praxi, ſi
præſentato Commiſſarijs delegatis, re-
ſcripto confirmationis locationis, aut
alterius contractus, iam inter Oratores,
ſub dicto beneplacito Apoſtolico initi,
37 alter contrahentium pœnituerit, velitquè
recedere ab huiuſmodi contractu.

In facti contingentia, plures vidimus
oriri circa id, dubitationes; & omnibus
hinc indè omiſſis, ea tantùm referamus,
quæ ad noſtram praxim pertinent; circa
quam, cum hac diſtinctione proceden-
dum eſſe obſeruatur, nempè, Aut non-
dum eſt impetratum beneplacitum, &
tunc eſt locus pęnitentiæ, *Put. deciſ. 343.
lib. 1. Mariſcot. var. r ſol. lib. 1. c. 14.* Quod
tamen intelligas, etiam ſi fuerit ſupplica-
tio ſignata, nondum tamen regiſtrata;
cum antequàm regiſtretur, nullum ius
dicatur partibus, vel earum alteri acqui-
ſitum; nullumquè præiudicium, imò ne-
què aptitudo ad præiudicium valeat ge-
nerari; ex eo, quod, Papa, donec fuerit
ipſa ſupplicatio regiſtrata, poteſt, prout
ſæpè ſolet, ex aliqua ſuperueniente cauſa,
mandare, ſupplicationem ipſam per il-
lius Officiales lacerari; nam gratiam
ipſam per ſolam ſignaturam ſupplicatio-
nis conceſſam, abſquè alicuius iniuria
denegare poteſt, teſte *Gomeſ. in regul. de
iur. quaeſ. non toll. q. 20. nu. 3.* vbi apertè do-
cet, quod antequàm ſupplicatio perue-
niat ad manus partis, poteſt caſſari, &
reformari per Datarium, & alios Officia-
les, & tanto fortius per Papam; prout
non ſemel in ipſa Dataria vidimus; quan-
doquidem, in quibuſcunquè gratijs, quæ
per ſupplicationes, & per ipſam Data-
riam conceduntur, nunquam dicitur par-
38 ti ius quęſitum, donec regiſtrata fuerit
ſupplicatio, ac parti tradita; vt ſupra di-
ctū eſt. Et ex hoc obiter ſcias, ꝙ nunquam
Officiales Datariæ relaxant ſupplicatio-
nes, nondum regiſtratas in manus par-
tis, ſed, ſi fortè interſit eiuſdem partis,
aliquid eidem ſupplicationi tantum ſi-
gnatę aptari, vel ex ea deleri, mutari, aut
aliud, quod tamē gratiā ipsā non alteret,
ſupplicatio ipſa traditur alicui perſo-
nę cognitæ, & fide dignę, vt cum ipſa
parte, vel illius ſollicitatore deferat ſup-
plicationem ipſam alteri Officiali, ad id
prępoſito, ad effectum ſupradictum; nam
ſi ipſi parti traderetur, poſſent de facili
multæ fraudes, circa ſupplicationem cō-
mitti, quibus Dataria, illiuſquè Officiales,
quanta fieri poſſit, vigilantia, occurrunt,
iuxtà *tex. in l. fundo, verſ. neque maleſijs,
ff. de rei vend. cap. Sedes, & cap. ex tenore,
de reſcrip.*

Quibus ſic ſtantibus, conditio appoſi-
ta in inſtrumento alienationis, nempè,
ſub Sedis Apoſtolicæ beneplacito, cum per
ſolam ſignaturam ſupplicationis non-
dum regiſtratę, purificata non fuerit,
39 nihil ponit in eſſe; cum idem ſit, ac ſi di-
ctum fuiſſet, *dummodò Sedis Apoſtolicæ ad
id accedat aſſenſus, vel ſi Papæ placuerit, cap.
ſi pro te, & ibi gloſ. & DD. de reſcrip. l. ſi
quis ſua conditione. ff. ſi quis omiſſ. cau.
teſt. Bart. in l. 1. ff. de cond. & demon.*

40 Id tamen procedit reſpectu Eccleſiæ,
non autem perſonæ, cum ea contra-
hentis; cui non licet aliquo modo pæ-
nitere; quia, cum iſta ſolemnitas fue-
rit introducta fauore Eccleſiæ, ſi ipſa
velit ſtare contractui, non poterit altera
pars venire contra: contractus enim
claudicat fauore Eccleſiæ, *Innoc. in
cap. 1. de his quæ fiunt à præl. & alij DD.
citat. per d. Gen. tom. cap. 88. num. 2.*

Reſpectu enim Eccleſiæ d. *Extrau.* eſt
fauorabilis, *Abb. in cap. nihil, num. 1. verſ.
Secundò principaliter, de elect. Caputaq. dec.
a 25. num. 6. lib. 3.* nec refert, quod etiam
ſit partim odioſa; nam ſufficit, quod ſit
alio reſpectu fauorabilis; quia, quoad
vtilitatem ipſius Eccleſię potius conſide-
randus eſt fauor, quàm odium; *gloſ. in cap.
ſciant cuncti, in verbo, alios de elect. in
6. & per Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 6.
proem. num. 73.*

Aut beneplacitum, eſt iam impetratum;
quia, nimirum, ſupplicatio, non modò
ſignata eſt, ſed etiam regiſtrata; & tunc
nequè Eccleſiæ, illiuſque Rectori, licet pę-
nitere; quamuis illud adhuc non fuerit
per Commiſſarios delegatos, debitæ exe-
qutioni demandatum, nequè lata ſen-

tentia

tentia; neque litteris ſuper eo confectis vt per *Afflict. deciſ. 253 in fin.* & fuit dictum in vna *Roman. Caſalis Trigonij*, & *antea in vna Leodien bonorum corā Robuſterio 8. Octobris 1586. & in alia Tiraſonen. decimarum. vt in deciſ. 102. num. 9. p. 1. diuerſ. coram Blanchetto*, 1584. & optimè declaratur in alia *Nullius emphyteuſis 16. Nouembris 1607.* vbi etiam dicitur, id procedere, etiam, ſi verſaremur in mandato de confirmando, cum ſolita clauſula, *ſi in euidentem*; pro vt ſimilia reſcripta ſępè expediuntur; quia beneplacitum, non propter id redditur conditionale, quoad eius ſubſtantiam; nam licèt ſit impedita illius exequutio, nempè, quia differtur ad tempus, poſtquàm conſtiterit de euidenti vtilitate, attamen effectus huiuſmodi beneplaciti eo ipſo, quod fuerit regiſtrata ſupplicatio, operatur; quia, etſi antequam ſupplicatio regiſtretur, per cuius regiſtraturam ius quæritur parti, vt dictum eſt, & non antea, licitè poſſunt pænitere, cum tali alienationi ius reſiſtat, *cap. ſi quis presbyterorum, vbi DD. de reb. eccl. non alien.* attamen ipſa ſupplicatione regiſtrata, dicitur obtentum dictum beneplacitum Apoſtolicum; & ſic eiuſdē iuris reſiſtentia ceſſat, & conſequenter conditio appoſita in contractu, amplius non durat. Aliam inſuper rationem affert *Grat. in ſuis diſcep. foren. cap. 514. tom. 3.* nempè quia, quod alienatio hæc cedat, vel non cedat in euidentem vtilitatem, eſt omnino certum in rerum natura, licet incognitum; ac propterea eius liquidatio non ſuſpendit effectum ſupradicti beneplaciti, *id. Mariſcot. d. lib. 1. cap. 14. num. 2. qui, num. 5.* dicit, hanc concluſionem habere locum, etiam contra ſucceſſorem, qui alienationi non conſenſit; qui, licèt poſt conceſſionem legitimè, & vtiliter factam, competerit contrarium eueniſſe, nempè in damnum Eccleſiæ; non propterea poteſt petere reuocationem alienationis; cum ſatis ſufficiat contractum fuiſſe legitimè factum, ac omnia in reſcripto Apoſtolico narrata, per Commiſſarios delegatos; approbata; nec appareat fraudem interueniſſe. Vnde, dixit *Rodoan. q. 20. num. 33.* quod non eſt imputandum Epiſcopis, vel Clericis, ex quo bona fide, & recta intentione celebrauerunt contractum, & meliora Eccleſię proſpexerunt, licèt aliter contigerit.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, Non obſtantibus *&c. in reſcripto*, ſi in euidentem *&c. derogat* Extrau. Ambitioſæ.

2 *Et quando in ſpecie huic* Extrauag. *alijſquè Conſtitutionibus in ſpecie derogetur.*

3 *Prohibitione hominis, cum prohibitione iuris concurrente ſuper venditione rerum Eccleſię, quid ſeruetur.*

4 *Voluntas teſtatoris pro lege ſeruanda.*

5 *Commutationes voluntatum, parcè Sedes Apoſtolica concedit.*

6 *Impedimenta ſingula, in litteris Apoſtolicis exprimenda.*

7 *Prohibitio teſtatoris, quomodo exprimenda in ſupplicatione pro alienatione in euidentem.*

8 *Et quænam addantur ab Officialibus Datarię in ipſa ſupplicatione, & nu. 9. 10. & 11.*

12 *Ius alteri quęſitum, Papa tollit per circumuentionem, non per voluntatem.*

13 *Permutari quando poſſint bona Eccleſię, ſine beneplacito Apoſtolico.*

14 *Rei cuicunquè poteſt quis adijcere pacta, & conditiones.*

15 *Diſpoſitio hominis, facit ceſſare diſpoſitionem legis.*

16 *Fideicommiſſorum derogationes, non niſi ex vrgentiſſimis cauſſis, Papa concedit, & in plena Signatura diſcuſſis.*

17 *Voluntates defunctorum, ſeruandę.*

18 *Fideicommiſſi particularis, derogationem quando Papa deneget.*

19 *Fideicommiſſaria res quando, de facili Papa derogationem admittant.*

20 *Fideicommiſſi, tres formulę à iure proponuntur.*

21 *Fideicommiſſo, ex quibus cauſis Papa deroget, remiſſiuè.*

22 *Papa poteſtas, altera ordinata, altera inordinata.*

23 *Reſcriptum Papa, ad mentem iuris refertur.*

24 *Papa, eſt omnium iuſtus pater.*

25 *Princeps, non facilè vtitur plenitudine*

poteſtatis aduerſus iura ſcripta, in preiudicium tertij.

26 *Fideicommiſſariæ res, quando poſſint ſine Principis decreto, commutari.*

27 *Commutare nequit Princeps de poteſtate ordinaria, teſtamentarias ordinationes.*

28 *Fideicomiſſariæ res pro diſſolutione æris hereditarij, poſſunt alienari, & quomodo.*

29 *Alienatione probibita, nō cenſetur probibita alienatio ex cauſa neceſſaria.*

30 *Antonius Ricciullus, Epiſcopus Caſertanus commendatur.*

31 *Alienationis prohibitioni non dicitur quis contrauenire, ſi res pro ſoluendis debitis hereditarijs, alienat.*

32 *Necnon pro dotandis pauperibus puellis, teſtatoris conſaguineis.*

33 *Fideicomiſſi derogatio Summi Pontificis, quarè petatur in alienatione neceſſaria.*

34 *Licentia, ſiuè confirmatio Summi Pontificis, quid ipſi facto tribuant.*

35 *Fideicomiſſi derogationis, formula ſupplicationis proponitur.*

36 *Clauſula reſtrictiuæ in ſupplicationibus pro derogatione fideicommiſſi.*

37 *Voluntatis defunctorum commutationes, ad Summum Pontificem ſpectant.*

38 *Quando autem poſſit Epiſcopus commutare, & ex quibus cauſis, remiſſiuè.*

39 *Vltimæ voluntatis commutationis cauſa, quando eſt dubia, recurritur ad Summum Pontificem.*

40 *Vltimæ voluntatis commutatio, ab alio quàm à Papa, periculoſa.*

41 *Iuramentum, non debet in damnum Eccleſiæ ſeruari, nec eſſe vinculum iniquitatis.*

42 *Statutorum iuratorum derogatio petenda in alienatione rei Eccleſiæ, ſiuè Capituli Eccleſiæ Cathedralis, ſeù Collegiatæ &c.*

43 *Papa poteſt remouere obſtantia ſtatutorum Eccleſiæ.*

44 *Statutorum iuratorum, ſpecifica mentio facienda in illorum derogatione.*

Praxis Derogationis Obſtantium in eiſdem litteris, Si in euidentem, &c.

C A P. V I I.

NON obſtantibus *Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſquè &c.* Hęc clau-
1 ſula derogat præcipuè ſupradictæ *Extrau. Ambitioſæ*; pro qua, licèt in ſupplicatione fuerit petita expreſſa derogatio, hoc procedit potius ex quodam ſtylo ſic introducto, quàm ex neceſſitate; quia Cancellaria, illas expreſſas derogationes admittit quando videlicet, Summus Pontifex diſponit aduerſus Conſtitutionem Conciliarem, cui neceſſe eſt in ſpecie derogare, ex pluribus iuribus, per nos, ad id alias allegatis. Vndè, parum refert, quod *id. Rodoan. q. 35. num. 5.* aduertat, quod in hoc caſu, debet apponi clauſula, *Non obſtante Conſtitutione Pauli Secundi*, propter rationes ſupradictas.

Benè tamen ipſa Cancellaria conſueuit in locationibus omnium, & ſingulorum bonorum, etiam immobilium beneficij, licèt ad modicum tempus, putà nouem annorum, non modò derogare in
2 ſpecie ſupradictæ *Extrauag.* verùm etiam alijs Conſtitutionibus, videlicet, Pij Secundi, Pauli Quarti, & Pij Quinti, aliorumque Romanorum Pontificum, ſimiles locationes vltra triennium fieri prohibentium, ac etiam Alexandri Sexti, tempus locationis à die Datæ conceſſionis gratiæ, non autem alio poſteriori, ſeù anteriori tempore, computari debere, diſponentibus, alijſquè Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis.

Quoniam verò, aliquando circa huiuſmodi alienationes, contingit, præter prohibitionem iuris, concurrere prohibitionem hominis, nempè teſtatoris, qui in ſuo teſtamento dicit, quod res Eccleſiæ per eum relicta, non poſſit vendi, alienari, ſeù quouis titulo transferri in alium, alias venditio, & alienatio nullius ſit roboris, vel momenti; ex eò quod, idem teſtator voluit, quòd ipſa res ſit perpetuò dictæ Eccleſiæ; proptereà, ſtante dicta prohibitione hominis, alienatio eſt prohibita, etiam in caſu permiſſo, *Mar. Ant. vartariſol.*

reſol.lib.1.reſol.15.num.10. quod quidem
in tantum procedere ait *Redoan. q.3.nu.
50.* quod ſi res ſint Eccleſiæ relictæ, ea
conditione, vt non poſſint alienari, etiam
in maxima neceſſitate, alienari non po-
terunt de iure ciuili, per *gloſ. in verbo,
alienare, §. Sanctiſſimas, Auth. de alien, &
emphyt.* quod etiam procedit de iure ca-
nonico, per *tex. in cap verum, & ibi DD. de
cond. appoſ.* nam, concurrente prohibitio-
ne hominis, fortificatur prohibitio legis,
Imola in cap. Raynutius, de teſtam. quibus
accedit, quod prohibitio addita prohibi-
tioni, magis ſtringit, ſicut promiſſio ad-
dita promiſſioni, magis ampliat, *d. §. San-
ctiſſimas*. Hinc eſt, quod cum præmiſſa
vendicent ſibi locum, præſertim in rebus
Eccleſiæ, vt per *Mant. de coniect. vlt. vo-
lunt. lib. 9. tit. 10. num. 12.* præbent Sum-
mo Pontifici cauſam, ſuum beneplaci-
tum frequenter denegandi, vel ſaltem,
difficilem ſe reddendi ad huiuſmodi con-
ceſſionem, vt ex pluribus docet Domi-
nus meus *Ricc. in praxi fori Eccleſ. deciſ.
45. per tot.*

Ac propterea, cum ſint duo impedi-
menta, vno remoto, aliud remanet, *cap.
ex tuarum, de auth. & vſu pall.* ſicut dua-
bus ſeruitutibus appoſitis, vna ſublata,
remanet altera, *l. ſi prius, ff. de aqua pluuia
arcenda, Ludouiſ. dec. 87. nu. 6.*

Propterea docet quotidiana praxis, vt
3 in ſupplicatione, fiat mentio de hac pro-
hibitione teſtatoris, & petatur ſpecifica
illius derogatio: quod quidem debent
animaduertere Oratores, ſiuè eorum
ſollicitatores, qui ab ipſis Oratoribus ex-
quirant, num, vltra prohibitionem iuris,
alia adſit hominis; eoquè magis, ſi in hu-
iuſmodi prohibitione hominis, erit im-
poſita aliqua pœna caducitatis, ſiuè de-
uolutionis; nam, ſi iſtæ qualitates non
fuerint expreſſæ, reſcriptum ſuper aſſenſu
Apoſtolico impetratum, ſubiacet quidem
vitio ſubreptionis; & hoc modo, multa
ſimilia reſcripta vidi impugnari; quæ
poſtmodum fuerunt reualidata per gra-
tiam, *Perindeualere*; Et quandoquè, vbi
facta fuit ſupradicta mentio, vidi per Pa-
pam, denegatum aſſenſum; cum talis
prohibitio, præbeat iuſtam cauſam, illum
denegãdi, vt ſupra dictũ eſt, & dixit *Ann.
in Conſtitutione, quæ incipit, Diuę memorię,*
prout cum effectu ferè ſemper denegatur,
vel cum maxima difficultate conceditur;
& cum D. Datarius reijcit huiuſmodi
ſupplicationes, ita apponit in calce, *ſer-
uetur voluntas teſtatoris*; nam illa eſt pro
4 lege ſeruanda, vt in *§. diſponat. Auth. de
nupt. coll. 4. cap. vltima voluntas, 13. q. 2.*
quod eſt adeò verum, vt locum habeat,
etiam ſi ipſa voluntas commutetur in
melius. Videmus enim, quod Papa,
licèt pleniſſimam habeat ſuper hoc po-
5 teſtatẽ, nihilominus has commutationes,
non niſi parcè, & cũ maxima difficultate
concedit, aut illis derogat. Vndè ait *Man-
doſ. in praxi ſignat. grat. in tit. commuta-
tio vltimæ voluntatis*, quod non ſolum
periculoſa eſt commutatio vltimę volun-
tatis, prædictę ab alio, quàm à Summo
Pontifice, verùm etiam, quod parcè, &
prudenter Sedes Apoſtolica concedere
ſolet huiuſmodi commutationes; prout
ego ſemper meo tempore vidi ſeruari;
quę non aliter conceduntur, niſi propo-
nantur in plena Signatura, in qua ſæpiſſi-
mè repulſam patiuntur.

Nec propterea, ad remouenda hæc
duo impedimenta, ſufficit ſupradicta
clauſula generalis, *Non obſtantibus*, niſi de
6 ſingulis impedimentis, & de vtraquè pro-
hibitione fiat expreſſa mentio, *Bald. in
l. 1. num. 22. C. de furt. Felin. in cap. nonnul-
li, num. 21. de reſcrip.*

Ac propterea, cum de neceſſitate ſit
hæc prohibitio teſtatoris exprimenda,
ita erit dicendum in ſupplicatione, vide-
7 licet, *Cum autem Pater Sancte, terra pe-
tium huiuſmodi per quendam* N. *dictæ Ec-
cleſiæ relictum, vel donatum exiſtat, & in
huiuſmodi donatione ipſe prohibuerit illius
alienationem, volens, quod illud perpetuò
dictæ* Eccleſię *ſit, & eſſe debeat, ac in euen-
tum alienationis, alienatio ipſa nullius ſit
roboris, vel momenti, ac pro nulla, & non
facta habeatur &c.*

Quibus ſic in ſupplicatione ipſa nar-
8 ratis, ſemper adduntur per dominos Of-
ficiales, & quandoquè per ipſum D. Da-
tarium, hæc verba, videlicet, *Nulla tamen
impoſita per teſtatorem caducitatis, ſeù de-
uolutionis pœna*; quæ quidem verba ma-
gnam habent conformitatem cum iure
communi; nam, ſi per alienationem
ipſam, eſſet alteri ius quæſitum, nunquam
Papa illud tollere intendit; quod proce-
dit, etiam ſi ille, de cuius iure agitur,
eſſet infidelis, vel iudeus, *Abb. in cap. quæ
in Eccleſiarum, de conſt.*

Quòd ſi fortè contingeret, ipſum Pa-
9 pam, ius tollere alicui, præſumitur potius
per importunitatem, & circumuentio-
nem, quàm per voluntatem feciſſe, *Fe-
lin. in cap. cum olim, de re iud.* nam regu-
lare eſt in Principe, quod concedendo,

 nemini

nemini præiudicium inferre intendat,
nullique ius auferre; & citrà cuiuſcun-
que iniuriam, ſeù preiudicium concede-
re; quod precipuè vidimus, etiam in præ-
ſenti materia ab ipſo Papa ſeruari, iuxtà
*tex. in cap. ſuper eo, ibi, non eſt tamen no-
ſtra intentionis, de off. deleg.*

Vndè, ad premiſſorum preſcriptum,
committitur Iudicibus delegatis, vt con-
cedant Oratoribus licentiam alienandi;
voluntatem teſtatoris, quoad hoc, oppor-
tunè commutando.

Conſueuit aliquando dari decretum,
quod ſententia alienationis, ſiuè confir-
mationis non feratur per ſupradictos
Commiſſarios (ſi de venditione agatur)
niſi poſtquàm pretium, ex huiuſmodi ven-
ditione habitum, in emptionem tot bo-
norum ſtabilium vtiliorum pro dicta Ec-
cleſia, quæ, in locum rei venditę in om-
nibus, & per omnia, ſubrogata ſint, & eſſe
cenſeantur; ac eidem alienationis pro-
hibitioni ſubiaceant, realiter, & cum
effectu iuregrè fuerit conuerſum; aliàs
irritum &c.

Quando autem, in ipſo teſtamento,
fuerunt bona prohibita alienari ſub pæ-
nis caducitatis, & deuolutionis, tunc
11 aliud additur decretum, nempè, *Et aſſi-
gnatis alijs bonis ſtabilibus vtilioribus,
eidem caducitati, & deuolutioni ſubiectis*,
vel aliud ſimile decretum, nempè, *Et
committatur Ordinario, qui vocatis prædi-
ctis omnibus, quorum intereſt, ac de eorum
expreſſo conſenſu, licentiam huiuſmodi
concedat.*

Quod etiam ſeruatur, ſi adeſſet prohi-
bitio, ne res poſſit alienari in certam
perſonam; quia tunc Rector Eccleſiæ,
debet etiam curare, ne ad illam, quouis
modo res prohibita perueniat, *Bald. in l.
quoties, la prima, C. de fideicom.* ac propte-
12 rea debet de hoc fieri mentio in ſuppli-
catione, & in litteris, ſuper ea expedien-
dis, cum commutatione voluntatis teſta-
toris, eo modo, quo ſupra dictum eſt; eo-
què magis, quia prohibitio reſpiciens
perſonam, fortior eſt reſpiciente rem;
cum accipiens, quoad hoc, ſit effectus in-
capax, per ea quæ *not. in l. ſi ita quis, §. ea
lege ff. de verb. oblig.* & multo magis, ſi re-
ſpiciat rem, & perſonam, *Redoan. quaſt.
63. num. 19.*

Hic autem, nunquid permutari poſſint
14 bona relicta Eccleſiæ, ſine beneplacito
apoſtolico, ſi ſic teſtator diſpoſuerit? Et
omnibus alijs omiſſis, pro affirmatiua eſt
reſpondendū: Ratio autē huius rei potiſſi-
ma eſt, quia in traditione cuiuſcunque
rei, poteſt quis adijcere quæcunque pa-
cta, & quaſcunquè conditioues, & leges,
etiam cum tradit rem Eccleſiæ, *tex.* eſt
expreſſius in *cap. verum, de condit. appoſ.
cum concord.* quilibet enim, rei ſuæ eſt
optimus moderator, & arbiter, *l. in re
15 mandata, C. mand.* Quarè diſpoſitio ho-
minis facit ceſſare diſpoſitiouem legis, *l.
fin. C. de pact. & not. DD. in l. fin. C. de iur.
emphyt.* & Canoniſtæ in *cap. potuit, de loc.*
& hoc eſt regulare, quod prouiſio homi-
nis, facit ceſſare diſpoſitionem legis, *d. l.
fin. C. de pact. l. maritus, C. de procur. &* in
proprijs terminis *Marius Antonin. var.
reſol. lib. 1. reſol. fin. caſ. 44.* vbi ait, ſic in
puncto tenuiſſe *Socin. ſen. conſ. 48. num. 4.
& conſ. 53. num. 16. vol. 1.* & pluries in
facti contingentia, id eueniſſe, non igno-
ramus, cum, in caſu petendi huiuſmodi
beneplaciti Apoſtolici ſuper ſimilibus
alienationibus, bis præſertim obſeruaue-
rim, ſupplicationes deſuper non fuiſſe
receptas, tanquam ſuper re non neceſſa-
ria, porrectas; ex quo, ſtante dicta cōditio-
ne, idem eſt, ac ſi ipſe fundator permu-
taſſet, vt per *Menoch. de arbitr. iud. centur.
2. caſ. 171. Surd. conſ. 30. num. 4.* relatos per
*d. Mar. Anton. d. caſ. 44. verſ. ſecundò, nam
ſtante dicta conditione &c.*

Huius verò rei occaſione oblata, ali-
qua, quaſi per tranſitum, ad praxim de-
rogationis fideicommiſſi, pertinentia,
ſiuè, etiam ſimplicis commutationis vl-
timę voluntatis, notare nou abſonum vi-
ſum eſt: res quandoquidem non eſt parui
momenti. Frequentiſſimè etenim Sum-
mo Pontifici, pro huiuſmodi reſcriptis
impetrandis, porriguntur preces; qui ni-
16 hilominus ea, non aliàs, quàm ex vrgen-
tiſſimis, & iuſtiſſimis cauſis, præuiaquè
matura deliberatione, cauſiſquè ipſis, in
plena Signatura diſcuſſis, concedit, ad
*not. in l. fin. C. ſi contra ius, & per Canoni-
ſtas in cap. qua in Eccleſiarum, de conſtit.*
publicè enim expedire dignoſcitur, di-
17 cunt iura, vt ſupremæ defunctorum vo-
luntates, ſuum ſortiantur effectum, ad *tex.
in l. vel negare, ff. quemad. teſtam. aper.* nihil-
què magis hominibus deberi, quàm, vt
ſupremæ voluntati liber ſit ſtylus, *l. 1. C.
de ſacroſ. Eccleſ.* quod quidem, uon modo
locum ſibi vendicare, omnes ſciunt Cu-
riales in fideicommiſſis vniuerſalibus,
verùm, etiam in particularibus; quando
præſertim Summus ipſe Pontifex, ex ſibi
deſuper porrectis precibus, perpendat
rem fideicommiſſo ſuppoſitam, teſtato-
rem

rem ad vſum particularem ita deſtinaſſe,
vt ea perpetuò in illius familia conſeruetur:
tantoquè magis difficilius huiuſmo-
15 di reſcriptum concedit, aut prorſus denegat,
ſi ex propoſitæ rei coniectura, appareat,
quod teſtator, particularem in
ea, affectum habuerit, veluti, quia petitur
alienari domus in Ciuitate, notabilis, vel
in qua teſtator fuiſſet educatus, aut turris
antiqua de familia, ad quam teſtator veriſimiliter
habuiſſet affectionem; quia
tunc etiam de iure, illius alienatio videtur
interdicta, ad *tex. in l. ſi in emptorem, ff. de minor. Peregr. de fideicom. art. 40. num.*
33. ſicut è contrario, facilem ſe præbet
ipſe Pontifex ad huiuſmodi deroga-
16 tionem, quando res periturę, aut
deteriores futuræ eſſent, pro qua quidem
praxi, adeſt *gloſ. notab. in l. Marcellus, §. res, quæ ff. ad Trebell.* necnon ſi res eſſent
ſteriles, & infructuoſæ, vel nimis oneroſæ,
& ſumptuoſæ, aut in neceſſarias impenſas
hæreditatis, rerúq; hæreditariarũ, implicãdę,
vel quia fortuitis ſubiectę eſsẽt caſibus,
ad *tex. in l. verum, §. ſi locupleti. ff. de minor. l. aut Prætor, ff. de iur. delib.* In his enim caſibus
non ſolum licet petere huiuſmodi
derogationem, verùm etiam imputaretur
hæredi, ſi hęc non alienaſſet, maximè tempore
peritura *id. P. regr. d. art. 40. nu. 37. circa fin.*

Ne autem ſimplex, nouuſquè Curialis,
per ignotos terminos ad hanc praxim
tranſeat, id potiſſimùm ſibi ignorare non
licet, vt in precibus ad id porrigendis,
clarè diſtinguat fideicommiſsi qualita-
20 tem; quãdoquidẽ, tres ipſius fideicõmiſsi
formulas à iure ſtatutas reperiũtur; quarũ
Prima eſt, cũ teſtator prohibuit bona
ſua alienari; ex quo ea vult in ſua familia
conſeruari, vel quia vult apud ſuos poſteros,
& deſcendentes remanere; & in
iſta ſpecie *DD.* tenuerunt pro fideicommiſſo
ſimplici; quia illa verba prolata
per modum cauſę, inducunt fideicommiſſum,
vt per *Bart. in l. qui volebat, ff. de hæred. inſtit. & in l. ſocer, §. Lucius, ff. ſolut. matr.* item, quia eadem verba, etiam ſine
aliqua prohibitione, ſunt de per ſe acta ad
fideicommiſſum conſtituendum, *l. 2. C. comm. de leg.* Secunda formula, cum prohibitio,
non fuit nuda, quia dictum fuit,
ne alienari poſſint de meo nomine, de
mea familia, de meis deſcendentibus,
quia voluit bona ſua in eis, vel in ſua familia
conſeruari; quo caſu, fideicommiſſum
abſolutum reſultare, tàm in caſu mortis,
quàm in caſu alienationis, voluerunt
DD. præſertim *Curt. iun. conſ. 43. col. 4. verſ. ſecundò principaliter, num. 17. & 18. Menoch. conſ. 327. num. 95.* Tertia verò
formula, quæ, ſecundæ ſimilis eſt, cum
teſtator prohibuiſſet bona ſua extra familiam
alienari, vt in familia relinquantur,
prout de his formulis loquitur *Peregr. de fideicommiſſ. art. 14. 16. & 17.*

21 Cauſas verò, quas Summus Pontifex,
ad ſic derogandum, admittit, reperio
etiam ſecundum noſtram praxim enumeratas
per *Sarmien. ſelect. ſent. lib. 1. cap. 8. num. 13. & ſeqq.* quas hic recenſere, viſum
non eſt, ſed ad illum lectorem remitto.

Abſquè cauſa verò, ad ſic derogandum,
nullus apud Summùm Pontificem præualet
fauor, nulla inſtantia, ſicut tot annorum
curſu didicimus in Curia, præſertim,
vbi aliquod alicui præiudicium noſcitur
inferri: quarè licèt in Papa duplex
22 conſideretur poteſtas, altera ſcilicet ordinata,
vt ſecundum leges uiuat, altera
inordinata, & abſoluta, ſecundum quam,
ipſe eſt ſupra leges, illiſquè minimè ſubijciatur,
l. Princeps, ff. de leg. inſpecta poteſtate
ordinaria, qua in his vtitur, ſecundum
eam iura tuetur; vnde illius reſcrip-
23 tum ad mentem iuris refertur, *l. reſcripta C. de precib. Imper. offer.* quia nunquam ille
reſcribendo pro vno, intendit alteri prę-
iudicium inferre, cum ſit Papa, omnium
24 iuſtus pater; & ſicut ait *tex. in l. meminerint, C. unde vi,* hoc præſertim fit, ne vnde
iura naſcuntur, iniuriarum naſcatur
occaſio; & de iure canonico expreſſum eſt
in cap. ex parte, de off. deleg. & in cap. cenſeni, de præſcrip. quare, de facili Prin-
25 ceps, non vtitur plenitudine poteſtatis
aduerſus iura ſcripta, in præiudicium
tertij, ſed cum cauſa.

Benè quidem, in rebus fideicommiſſarijs,
licita eſt commutatio de re ad rem;
29 vbi non acceſſiſſet expreſſa prohibitio de
non alienando, concurrente fideicommiſſi
vtilitate, ſicut ſupra diximus, veluti,
quia res fideicommiſſaria ſubiecta eſſe
ruinæ, aut alteri periculo, vel quia pro
rerum qualitate, perſonarum, & temporum
conditione, conſtaret fideicommiſſo
vtilis; ex quo, etiam abſquè Principis
decreto permutatio in fideicommiſſis
vniuerſalibus, quæ vtilis ſit, non videtur
hęredi grauato interdicta, pretium commutando
in alias res vtiliores, & magis
commodas, & proficuas; ex quo vtilis permutatio
licita eſt *Angel. conſ. 109. col. 1. Paul. Caſtr. conſ. 269. Ruin. conſ. 118. nu. 15.*

rela-

relatos per *Peregrin.d.art.40.num.* 32.
Cœterùm verò,accedente prohibitione expreſſa teſtatoris, qui voluit rem in ſuam familiam perpetuò remanere, remota cauſa publica,ad intereſſe priuatorum,non facilè Princeps præſtat aſſen-
27 ſum ; ex quo de poteſtate ordinaria,ordinationes teſtamentarias commutare nequit, *id.Peregr.art.*52.*num.*159.
Secùs autem, vbi res fideicommiſſo
28 ſuppoſita,alienatur pro diſſolutioue æris alieni hæreditarij: & hic non aliàs, niſi duobus concurrentibus,quorum Primũ, quod non adſint alia bona libera,Secundum,quod conſtet pretium fuiſſe conuerſum in ſolutionem dicti æris alieni, *Beltram.in addit.ad Ludouiſ.deciſ.*299.*num.*6.
29 quarè prohibita alienatione, cenſetur tantum prohibita alienatio ex cauſa voluntaria,non autem, quæ ſit ex cauſa neceſſaria, ſiuè prohibitio ſit hominis, ſiuè iuris, vt per *Benitend. deciſ.* 48. *num.* 16. *qui nu.*17.ait, quod lex prohibens translationem poſſeſsionis litigioſæ,non comprehendit eam translationem,quæ ſit pro implemento contractus venditionis: quã quidem concluſionem, non vulgariter, ſed ex pluribus elegantiſſimè exornat Illuſtriſſimus, & Reuerendiſsimus Dominus Antonius Ricciullus,in ſuo celeberrimo tract.*de iur.perſ.extr.Eccleſ.gremi.exiſt.lib.*5.*cap.*36.*num.*1.*&* 2. qui quidem,(ne de tanto viro penitus ſileam) præter ge-
30 neris nobilitatem, quippè qui è patritia Ricciullorum gente inclytæ Ciuitatis Rhegien, originem traxit,cuiquè Roblanenſis inſignis patria lucem dedit natalilem ; in Vrbe Roma, etiam ipſo ſuę iuuentutis flore degens, inter primarios Aulæ Romanæ Aduocatos aſcitus,in publica Academia, Paulo Quinto ſedente, vnde iura ciuilia,& orta,& aucta ſunt, vt in *l.omnis,C.de ser.* ibidem publicè eadem quoquè interpretari datum eſt: plurium quoque Epiſcopatuum titulis inſignitus, ac Vicesgerentis in eadem Vrbe, officiò ſumma omnium laude perfunctus,Sãctiſſimæquè Vniuerſalis Inquiſitionis totius Chriſtianæ Reipub. in hoc Regno,Neapolitano generalis Miniſter per S. D. N. Vrbanum VIII. deputatus, Caſertanæ Eccleſiæ fælix præeſt Præſul.
Satis enim liquet,non dici, quem con-
31 trauenire prohibitioni alienationis,factę à teſtatore, quando hæres alienat pro ſoluendo ęre alieno ab ipſo teſtatore contracto, *tex.in l.filius familias,§. Diui,in*
32 *fin.ff. de leg.*1. ſicut etiam pro dotandis pauperibus puellis teſtatoris conſanguineis: & ſuper his frequentiorem curſum haberi vidimus in ipſa Curia, huiuſmodi derogationes.
Verùm, ne eiuſdem Curiæ Tyronibus admirationi locus remaneat, cur videlicet,vbi legitima ſubeſt cauſa, requiratur ſpecialis gratia Summi Pontificis,
33 in derogando ſimilibus fideicommiſſis, operę pretium me facturum exiſtimaui, ſi huic, etiam tam leuis rei admirationi ſatisfaciam. A pluribus etenim antiquioribus Curialibus didici, quod licèt de iure,abſquè gratia Principis id fieri poſſit, cum hæreditas propriè non intelligatur,niſi detracto ære alieno; ac prohibita aliàs alienatione,non cenſeatur prohibità,ea, quę ſit ob neceſſitatem,per iura ſuperius allegata ; nihilominus, vt plurimùm petuntur ſimiles fideicommiſſorum derogationes,ex eo,quod,ſtante huiuſmodi fideicommiſſo, non ita facilè reperirentur emptores bonorum fideicommiſſo ſubiectorum: quarè ob eorum cautelam, & ſecuritatem,firmiora,ac tutiora redduntur ea, quæ Sedis Apoſtolicæ munimine roborantur; vndè hæc derogatio in caſu dubio huiuſmodi alienationis, plurimùm operatur; quia contractui robur adijcit, quod multum prodeſt, *arg. tex.in l.*1.*verſ.omnia noſtra facimus*, *C.de vet.iur.enuel.cap. ſi Apoſtolica*, *de præb.* Quarè,non eſt mirandum, ſi quandoquè in ipſa Curia videmus, ſiuè licentiam,ſiuè aliquid aliud à Summo Pontifice peti, ab eodemquè concedi, quod de iure forſan neceſſarium non videtur; hoc enim plerumquè fieri conſueuit, ad euitandum omne dubium,quod ex tali facto,tempore procedente,poſſet oriri, & ſic ad caute-
34 lam; quandoquidem,licentiæ, ſiuè confirmationes Summi Pontificis, ipſi facto maiorem pręſtant authoritatem, *cap.fin. & ibi gloſ.ver.authoritate,*11.*diſt.*& ſi quid eſt forſan inualidum ſupplet eius defectum *cap.*1.*de tranſact.* & in confirmationibus ita operãtur,quod ſine eius licentia non poſſit retractari,quod ipſe confirmauit, *cap.*2.*de confir. vtil.vel inutil.*
Ex ſupradictis verò cauſis iam expreſſis, ex quibus recurſus fieri conſueuit ad Summum Pontificem pro re præſertim, particulari fideicommiſſo ſubiecta, ipſis Tyronibus hanc, quæ ſequitur, ſupplicationis formulam tantùm ſubijcere viſum eſt;ex qua quamplurimæ poſſunt, ſecundum facti qualitatem, formari; ea igitur eſt,videlicet.

Bea-

35 BEatiſſime Pater. Aliàs quondam Matthæus de Surdis, dum vixit, laicus Bonon. in ſuo vltimo, quod condidit, & ſub cuius diſpoſitione ab humanis deceſſit, teſtamento, inter alia per eum tunc diſpoſita, quandam Bibliothecam à quondam Federico eius fratre ſibi relictam, pretio quingentorum ſcutorum, vel circa, æſtimatam, perpetuo fideicommiſſo in eius familia ſubiecit, illiuſquè alienationem hæredibus ſuis fideicommiſſarijs perpetuò prohibuit; prout in dicto teſtamento plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, Bibliotheca huiuſmodi, quæ ex legũ libris, & voluminibus, pro maiori parte compoſita eſt, deuotis veſtris Aloyſio, & Ludouico fratribus de ſurdis præfati Matthæi natis, & hæredibus, qui litterarum ſtudijs minimè incumbunt, nec de præſenti filios, qui eiſdem ſtudijs incumbant, habent, prorſus inutilis, & infructuoſa ſit; libri quoquè, vbi otioſi remanent, temporis progreſſu à tineis corrodantur, & contabeſcant: & propterea præfatus Ludouicus E. S. V. Orator cupiat licentiam vendendi Bibliothecam huiuſmodi, illiuſquè pretium in emptionem alicuius annui cenſus perpetui, ſiuè tot bonorum ſtabilium, quæ huiuſmodi fideicommiſſo, & alienationis prohibitioni perpetuò ſubiaceant, conuertendi, ſibi per S. V. concedi, & impartiri; necnon eidem fideicommiſſo, ad hunc effectum, opportunè derogari. Supplicat igitur humiliter E. S. V. Orator præfatus, quatenus ſibi in præmiſſis opportunè prouidendo, eiſquè ſpecialem gratiam faciendo, Bibliothecam præfatam à præfato fideicommiſſo, & alienationis prohibitione, alijſquè vinculis, & oneribus in dicto teſtamento, etiam ſub quibuſcunquè prægnantiſſimis, & efficaciſſimis verbis, contentis, perpetuò eximere, & liberare; ſibiquè, vt vniuerſam, & integram Bibliothecam huiuſmodi ſimul, vel ſeparatim, ac in vna ſeù pluribus vicibus, pro pretio reperibili, abſquè alicuius caducitatis, deuolutionis, aut alterius pœnæ incurſu, vendere, & alienare; pretiumquè inde redigendum in emptionem alicuius cenſus annui, & perpetui, ſiuè tot bonorum ſtabilium, quæ ſimilibus fideicommiſſo, & alienationis prohibitioni, loco Bibliothecæ præfatæ, ſubiaceant, & ſubiacere debeant, conuertere, & erogare liberè, & licetè valeat, concedere, & indulgere: necnon pro potiori cautela, fideicommiſſum, & alienationis prohibitionem huiuſmodi in cenſus, ſeu bona ſtabilia huiuſmodi ex dicto pretio emenda, perpetuò transferre, tranſmittere, atque transfundere, dictoſquè Oratorem, & emptorem, ſeù emptores, ac ab eis ius, & cauſam habentes propterea, nullo vnquã tempore, deſuper à quoquam, quouis prætextu, occaſione, vel cauſa, directè, vel indirectè moleſtari, inquietari, ſeù perturbari poſſe. Sicque per quoſcunque iudices &c. etiam cauſarum Sacri Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ſublata &c. iudicari, & diffiniri debere; Irritumquè &c. decernere dignemini, de gratia ſpeciali. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dicti teſtatoris voluntate, quam, & quoad hoc, quatenus opus ſit, opportunè, & ſufficienter commutare S. V. placeat, cæteriſquè contrarijs quibuſcunquè, cum clauſulis opportunis.

Fiat, vt petitur M.

Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum &c. Et quod dicti teſtamenti tenores, etiam veriores, ac Data habeantur pro expreſſis, ſeù in toto, vel parte exprimi poſſint in litteris. Et de exemptione, liberatione, conceſſione, indulto, tranſlatione tranſmiſſione, transfuſione, decreto, derogatione, alijſquè præmiſſis latiſſimè extendendis. Et quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, inuocationum, annexorum, aliorumquè neceſſariorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in litteris per breue S. V. ſeù officium minoris gratiæ, aut Contradictarum expediendis. Et additur. | Fiat M.

Et

Et committatur Ordinario; & quod integrum pretium, ex huiuſmodi Bibliothecę venditione proueniens, in emptionem tot bonorum ſtabilium, vel locorum montium non vacabilium de Vrbe, quę, loco Bibliotheca huiuſmodi vendenda, in omnibus, & per omnia ſuccedant, ac prohibitioni alienandi ſubiaceant, vnico contextu, rea ter, omnino conuertatur; nec emptor, ſeù emptores dicta Bibliotheca à fideicõmiſſo huiuſmodi liberi ſint, niſi poſtquã dictum pretiũ conuerſum fuerit, vt præfertur.

Quando autem petitur ſimilis licentia
vendendi bona fideicommiſſo ſubiecta
36 pro dote filiarum ex ſanguinè teſtatoris
hoc adijcitur decretum. *Et dummodo
Orator alia bona ſtabilia fideicommiſſo non
ſubiecta non habeat, quæ ad effectum huiuſ-
modi vendi poſſint.*

Pro augmento dotis, etiam concedi-
tur ſimilis derogatio, non aliter, quàm cũ
reſtrictiua infraſcripta, videlicet, *Et com-
mittatur Ordinario, qui ſi ei conſtiterit, do-
tem relictam à patre puellæ maritandæ, non
eſſe congruam, nec ſuppleri poſſe ex legitima,
& Trebellianica, licentiam huiuſmodi con-
cedat alienandi ex bonis fideicõmiſſo ſub-
iectis, vſquè ad dotis huiuſmodi congruam
quantitatem.*

37 Simplices, etiam commutationes vo-
luntatis defunctorũ ad Summũ tantũmo-
do Pontificẽ etiam ſpectare, nemo eſt, qui
ambigat: hoc probatur ex *Clem. quia
contingit, de relig. domib. Genuen. in prax.
Cur. Archiep. Neapol. cap. 19.* vbi ampliat,
nec huiuſmodi commutationes fieri poſſe
à Legato de latere, etiam ſi commutatio
fiat in meliorem; necnon, ſi accedat con-
ſenſus hæredis, de cuius vtilitate non agi-
tur, cui poſſit renunciare; ſed de ſeruan-
da voluntate defuncti, vbi tamen *id. Ge-
nuen.* multipliciter id declarat, nimirum
quando Epiſcopus poſſit huiuſmodi vo-
luntates commutare.

Verùm cum ex vi *Concilij Trid. ſeſſ. 22.
cap. 6.* habeatur, quod in commutationi-
bus vltimarum voluntatum, quæ, non niſi
ex iuſta, & neceſſaria cauſa fieri debent
Epiſcopi, tanquam Sedis Apoſtolicæ de-
legati ſummariè, & extraiudicialiter co-
gnoſcant, nihil in precibus tacita verita-
te, vel ſuſpecta falſitate, fuiſſe narratum
priuſquam commutationes prędictæ exe-
quutioni demandentur, eſt notandum
vtrumque ad id requiri, quod videlicet ſit
iuſta, & neceſſaria cauſa: quænam ſint
iuſtę cauſæ, vt Epiſcopus poſſit dictas
38 vltimas voluntates commutare, videri
poſſunt inter cœteros, penes *Barboſ. de
pot. Epiſc. alleg. 83. per tot, & ad loc. Concil.
ſeſſ. 22. caput 6. tit. vltima voluntates cir-
cumſpectè commutandæ.*

Cum autem dubitari contingit, an
39 cauſa ſit ſufficiens, vel ne, tunc etiam
recurritur ad Summum Pontificem, qui
præſertim poteſt indifferenter relictum
ad vnum vſum pium, in alterum conuer-
tere, *Mandoſ. in prax. ſignat. tit. commu-
tatio vltima voluntatis, verſ. plures conclu-
dunt,* vbi quod ſolus Papa id poteſt, qui
eſt ſupra ius. Et nihilominus quàm parcè
ſe gerat in huiuſmodi commutationibus,
omnibus innotuit; quas nunquam ferè
per priuatam ſignaturam concedit, niſi in
ipſa plena ſignatura proponantur, &
cauſæ expreſſæ ibi diſcutiãtur, an ſcilicet
ſint ſufficientes; pro quibus quidem
commutationibus, etiam in dicta Signa-
tura propoſitis, infinitas ſcio ſupplicatio-
nes fuiſſe reiectas. Si igitur Summus Pon-
tifex ità rigidè, & parcè ſe gerat in his
commutationibus, non abs re ait *id. ſ.
40 Mandoſ. loc. cit.* quod periculoſa ſit hęc
impetratio ab alio, quàm à Summo Pon-
tifice: quarè non immeritò Epiſcopi non
leuis conſcientiæ, à ſimilibus commuta-
tionibus abſtinent, quando cauſa com-
mutationis habet in ſe aliquid dubij,
Oratores ad ipſum Summum Pontificem
remittentes.

Nec tamen hinc prius diſcedam quàm
nouos monuerim Curiales, quod ſi con-
tingit peti beneplacitum Apoſtolicum
ſuper alienatione rei, Eccleſiæ, ſiuè Cathe-
dralis, ſiuè Collegiatæ, aut Monaſterij,
Hoſpitalis, Congregationis, vel alterius
ſimilis loci, non valentis per peculiare
ſtatutum, etiam iuratum, & Apoſtoli-
ca authoritate confirmatum etiam in
euidentem vtilitatem, rem Eccleſiæ,
alienare; ſi nihilominus ex legitima cau-
ſa, & cum euidenti vtilitate petitur,
rem ipſam, ſub beneplacito Apoſtolico
alienari, tunc tali ſtatuto non obſtante,
41 necnon, cum ipſum iuramentum non
debeat in damnum Eccleſiæ ſeruari, nec
eſſe vinculum iniquitatis, *cap. quanto, de
iureiur. cap. 1. eod. tit. lib. 6.* etiã ſi in huiuſ-
modi litterarum *ſi in euidentem* impetra-
tione, de tali ſtatuto non fiat prętiſa men-
tio,

rio, ſufficit, quod in fine primę partis ſi-
42 gnaturæ ſuplicationis petatur in genere, ſub conſueta forma, ſupradicti ſtatuti derogatio; nimirum poſt illa verba, *ceteriſquè conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis*, ita addatur, videlicet, *necnon dictæ Eccleſiæ, ſeù Collegij, aut Hoſpitalis &c. etiam iuramento confirmatione Apoſtolica roboratis ſtatutis &c.* hoc enim modo aufertur omnis dubitatio; ex quo
43 Summus Pontifex poteſt remouere, ſeù tollere obſtantia ſtatutorum, quoad certum actum, vt hic, *cap. 1. de conſtit. lib. 6. Clem. dudum, de ſepult. Franc. in cap. cum aliquibus, num. 1. de reſcrip. lib. 6.* vbi *nu. 2. ait*, quod quando ſtatuta ſunt iurata,
44 debet fieri ſpecialis mentio de iuramento, & ego dicam in mea *pract. benef.* vbi opportunius hæc derogatio cadit.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio, quomodo vtilis Eccleſiæ, ſi finita linea, melioramenta deuoluantur.*

2 *Decretum, quod finita tertia generatione &c. quo tempore cœpit apponi in reſcriptis*, ſi in euidentem.

3 *Et quarè apponatur. Et num. 4.*

5 *Quandoque apponitur pinguioribus, & expreſſioribus verbis.*

6 *Clauſula, quod finita generatione, res, cum melioramentis ad Eccleſiam reuertatur quarè appoſita in reſcriptis*, ſi in euidentem.

7 *Melioramentorum exceptio, etiam aduerſus rem iudicatam admittitur.*

8 Dictio, quomodolibet, *omnem modum includit.*

9 *Melioramenta, ſine diminutione reddenda Eccleſiæ, vigore reſcripti*, ſi in euidentem.

10 *Contractus à conuentione partium legem accipit.*

11 *Verba*, pleno iure, *quid importent.*

12 *Rei ad Eccleſiam reuerſuræ, circumſtantias deſcribi debere.*

13 *Res ad Eccleſiam reuerſa, an denuò concedi poſſit ſine ſolemnitate, & num. 14.*

15 *Alienare non dicitur, qui veterem alienationem confirmat, & num. 16.*

17 *Quod declaratur, vt hic.*

18 *Hęc tamen noua conceſſio non habet locum in Ciuitatibus, & locis S.R.E.*

19 *Cauſa ceſſante primæ alienationis rei Eccleſiæ, an illa poſſit denuò ſine ſolemnitate concedi.*

20 *Bona ad Eccleſiam reuerſa, & inter alia illius bona deſcripta, non alienanda, ſine ſolemnitate.*

21 *Dictio*, liberè, *quid importet.*

22 *Finita tertia generatione, competit hæredibus conductoris, ius renouandi.*

23 *Verba*, abſquè eo, quod renouatio locationis, &c. *quid operentur in reſcripto* ſi in euidentem.

24 *Verbum*, à quoquàm, *quid operetur in decreto reſcripti*, ſi in euidentem.

25 *Locationes rerum Eccleſiæ, ſeù fructuum, anticipatis ſolutionibus, Papa rarò concedit, & quarè, num. 26.*

27 *Bona Eccleſiæ litigioſa, ſub quo Pontificis decreto alienantur.*

28 *Rerum Eccleſiæ perpetuis conceſſionibus, quodnam decretum à Papa adijciatur.*

Praxis Decretorum Papæ in eiſdem Litteris Si in euidentem, &c.

CAP. VIII.

FInita tertia generatione *huiuſmodi, ſupradictum terræ petium &c.* Pactum deuolutionis melioramentorum, antiquitùs adijciebatur in his conceſſionibus de conſenſu partium, abſquè eo, quod à Papa daretur hoc decretum; nam in hoc caſu, ad dignoſcendum, an alienatio ſit Eccleſię vtilis, ha-
1 benda eſt ratio, quod melioramenta deuoluantur finita linea; quia, cum ſupradictum pactum reſpiciat commodum alienantis, dicitur pars pretij, per *tex. in l. fundi, ff. de contrah. empt.* & pro potiori cautela

cautela ipſius Eccleſiæ, incæpit hoc de-
2 cretum apponi tempore fel. record. Pij Quinti, in omnibus locationibus ad tertiam generationem, vel ad aliud limitatum tempus, vt in quibuſdã notabilibus, ſiuè memorialibus Anthimi Marcheſani, qui erat illius Datarius, in quibus aderant etiam nonnulla alia notabilia, ad huiuſmodi rem nimis proficua, quę tamen hodie non ſunt in vſu. Hoc quidem factum eſt pro euidenti Eccleſiæ vtilitate, & ad
3 euitandas lites, quæ deſuper exoriri poſſent; quia, qui conducit rem aliquam, finita locatione, videtur reconduxiſſe, & illo titulo poſſediſſe, *Boer. deciſ. 58. num. 9. per tex. in l. item quęritur, §. qui impleto tempore, cum l. ſeq. ff. loc.* & infra dicetur.

4 Huiuſmodi decretũ, aliquando datur clarioribus, & pinguioribus verbis, nẽpè, *D. m nodò locatio huiuſmodi, iuſto pretio, & ci ra anticipatam ſolutionem facta fuerit, & quod finita tertia generatione, omnia, & ſingula bona, ſub locatione huiuſmodi comprehenſa, cum iuribus, & pertinentijs ſuis vniuerſis, nec non quibuſuis meliorementis, deſuper pro tempore quomodolibet factis, ad dictam Eccleſiam pleno iure, & omnino reuertantur, illique libere cedant; abſquè eo quòd conductor, eiuſquè filij, haredes, & ſucceſſores, conſanguinei, vel affines, aut alij quicunquè, ius renouationis dicta locationis, quouis prætextu, ex quacunque cauſa petere, vel prætendere poſſint*, prout docet etiã *Quaranta in Summa bullarij in d. verbo, alienatio, ſub num. 19. verſ. & quando &c.* Quod quidem decretum, dicunt antiqui Curiales, fuiſſe aliàs ita per Clementem VIII. ſua propria manu extenſum in calce ſupplicationis; quod tamen non vidi inter notabilia Bernardini Paulini, illius Datarij.

5 Aliàs enim, ſi ſupradictum, vel aliud ſimile decretũ non apponeretur in his litteris Apoſtolicis, lites, & diſſentiones inſurgerent inter Rectorem, & Emphyteutam, ſiuè conductorem; ex eo, quod impenſæ, & melioramenta, quæ fiunt in tebus Eccleſiæ per emptorem, conductorem emphyteutam, colonum, feudatarium, vaſſallum, aut alium, qui aliquo modo, rem ab Eccleſia obtinuit, quæ faciunt rem maioris valoris, & pretij, quàm fuit tempore conceſſionis, non debent eſſe ſine aliqua conſideratione; cum vt plurimùm, facta ſint cum magna impenſa, induſtria, & labore; ac propterea finita, vel deficiente tertia generatione, aut alio ſtatuto tempore cõpleto, emphyteuta, ſeù conductor amittere illa non debet, *Bald. in l. Senatus, §. Marcellus ff. de leg. 1. Dec. conſ. 118. nu. 1. & 2. Iul. Clar. in §. Emphyteuſis, q. 45.* vbi dicit, hoc ſibi locũ vendicare, tàm in Emphyteuta Eccleſiæ, quàm priuati, allegãs eundẽ *Bald. in d. §. Marcellus*, & ſubdit, in *verſ. adde*, quod huiuſmodi melioramenta, non ſolùm deberent ipſi Emphyteutæ, ſi viuit; ſed etiam eius filijs, & deſcendentibus, tàm maſculis, quàm fœminis, quinimmò, etiam hæredibus extraneis.

Et ſic, cum Papa nolit, quod res ita alienata diutius maneat in poſſe alterius; vult illam, ad ipſam Eccleſiam reuerti, vigore ſupradicti decreti, cui omnino ſtandũ erit, ſi velint partes hoc reſcripto Apoſtolico vti, cuius virtus eſt; vt nullus, finita dicta linea, poſſit prætendere renouationem inueſtituræ.

Idemquè pariter decretum adijcitur in conceſſionibus, quæ ad vitam tantùm fiunt; in quo dicitur etiam, *Volumus autem, quod prad. cto N. vita functo, prædicta bona ſibi, vt præfertur conceſſa, vnà cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, nec non quibuſuis melioramentis deſuper quomodolibet factis &c.*

6 Cum omnibus meliorationibus. Per hanc enim clauſulam in huiuſmodi decreto appoſitam, magis pręmiſſa declarantur; quandoquidem, de iure, emphyteuſi finita, ſinè culpa emphyteutæ, ſcilicet, finita generatione expreſſa; huiuſmodi melioramenta debentur ipſius emphyteutæ hæredibus, & ſucceſſoribus, *Dec. conſ. 418 num. 1. & ſeq.* quod quidem vendicat ſibi locum, etiam in iſta emphyteuſi ab Eccleſia, pro ſe, ſuiſquè hæredibus conceſſa; quia etiam ſi decedat emphyteuta ſine deſcendẽtibus, adeò quod emphyteuſis ſit ad Eccleſiam deuoluta, debent reſici melioramenta extantia tempore deuolutionis, reſpiciẽtia perpetuam meliorationem rei emphyteuticæ.

Et licèt huiuſmodi pactum non fuerit in inſtrumento huiuſmodi conceſſionis, adiectum, nunquam tamen tale decretum omittitur ab Officialibus Datariæ in ipſa ſupplicatione; licèt iure communi inſpecto, potuiſſet illud, in ipſo inſtrumento apponi; quia, quando eſſet conuentum, quod finita generatione, res libera cum omnibus melioramentis reuertatur ad dominum directum; ex quo, tunc melioramenta cenſentur pars rei, & non poſſint

di-

diſtrahi, vel amoueri, quia nec poſſunt repeti, *Menoch. de recuper. poſſ. remed. 15. nu. 504. Gabr. conſ. 168. qu. 16. nu. 88.* nam, vt ait *Bart. in l. iubemus, §. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* valet pactum. quod melioramenta deuoluantur ad dominum directum in omni caſu deuolutionis: quia ipſa melioramenta dicuntur connexa bonis; & de eis iudicatur, prout de ipſis bonis, *id. Bart. in l. in ſimili, ff. de alim. & cibar. lega. Tuſc. in ſuis concluſ. tom. 3. concl. 225. nu. 20. cum ſeqq.*

Imò, ex vi præſentis decreti ſtatim, quod melioramenta fiunt ipſi petio terræ, ſeù prædio, & Eccleſijs, ſunt ad vtilitatem eiuſdem Eccleſiæ incorporata, ex mente ipſius Papæ concedentis hanc licentiam, cum præinſerto decreto; ac propterea, non eſt, ab hoc recedendum; quia, cũ Papa conſentiat dictæ locationi, illamque faciendi licẽtiam tribuat, ſeù iam factam, confirmet, ſub illo decreto, & conditione, quod melioramenta quæcumque cedant Eccleſiæ, & primo inueſtitus, ſub eodem decreto illam acceptauerit, locatione curſu temporis finita, non poſſunt ſucceſſores in locatione minimè comprehenſi factum primi inueſtiti impugnare, vt per *Bald. in tit. qui ſucceſſ. feud. nu. 1. ſuper feud. Leon. in theſ. for. Eccl. par. 4. cap. 1. num. 25. & 26.*

Quomodolibet factis; Vigore huius decreti intelligitur deuolutionem ſolum de ordinarijs meliorationibus, quas emphyteuta facere tenetur, putà cum ſolitis impenſis, quæ reſpiciunt conſuetam rei conceſſæ alienationem: verùm, etiam de illis, in quibus magnæ impenſæ extraordinariæ factæ fuerint; totum enim hoc denotat illa dictio, *quomodolibet*, quæ omnem modum includit, *cap. indemnitatibus,*
8 *§. ſi qua verò, cap. vn. §. præſenti de Cler. agrot. in 6. Pariſ. de reſign. benef. lib. 9. q. 25. nu. 50.* Nec propterea poſſet conqueri emphyteuta: cum iam conſenſerit contractui ſub iſto decreto, appoſito in ſupradictis litteris, ſine quo Summus Pontifex huiuſmodi litteras non conceſſiſſet, ac propterea ceſſat hic illa ratio videlicet, quod pactum non debeat intelligi, vt alteri ex contrahentibus ſit nimium oneroſum; quodque eo caſu, magis toleretur, vt non valeat, per *tex. in l. 3. §. ſi quis inſulam, & ibi Fulgoſ. de eo, quod cert. loc. & not. Iaſ. ibidem, & in l. 2. num. 1. cod. tit. & in l. quoties, numer. 3. in fin. de verb. oblig.*

Ac propterea non poteſt emphyteuta, ſeù conductor, ſiue eius hæredes aliquid
9 ſibi retinere pro meliorationibus factis; ſed ſine aliqua diminutione, bona reddẽda ſunt Eccleſiæ cum ipſa re, *cap. 1. vbi Io. Andr. & Gemin. de regular. in 6.* Imò, totum id deduci poteſt in pactum, quod valere, & adimpleri debet, dicit *Bart. in l. iubemus nulli, §. ſane, de Sac. Eccleſ.* vbi dicit, ſe habuiſſe quæſtionem de facto, cum quædam Eccleſia conceſſiſſet aream in emphyteuſim, cum hoc, quod ibi fieri deberet ædificium; & quod finita generatione conceſſionis, area ſimul cum ædificio tranſiret ad Eccleſiam; hoc pactum valuit, *Redoan. qu. 72. cap. 3. nu. 5.* quia contractus à conuentione partium legem accipiunt
10 *l. 1. §. ſi conuenerit. ff. depoſ.* & ſimiliter, quando per decretum prohibetur melioramentorum deductio; quia contra decretum Papæ, melioramenta deduci non poſſunt, *cap. 2. & ibi gloſ. in verbo, Principi, de maior. & obed. Leo in theſ. for. Eccleſ. par. 4. cap. 1. nu. 29.*

11 Pleno iure, nempè in proprietate, poſſeſſione, & vſufructu; nam ita dicit intelligi hæc verba, *Card. Tuſc. pract. concluſ. tom. 2. littera D. concluſ. 331.*

Reuertatur. Etiam iure communi inſpecto, emphyteuſis conceſſa ab Eccleſia, vel alio ad certam generationem, finita generatione ipſa reuertitur ad dominum, ipſo iurè, abſque alia ſententia, vel declaratione, *Caſtr. conſ. 68. circa med. verſ. ſimiliter etiam,* vbi arguendo, ait, quod conceſſio facta vſque ad certum tempus, vel certam generationem cenſetur finita, & negata poſt illud tempus, & illam generationem, *id. Tuſc. tom. 3. concluſ. 215. littera E.* & clarius declaratur per hoc decretum Summi Pontificis: quare, cum res alienata, poſt finitum tempus conceſſionis, ſit ad Eccleſiam reuerſura, optimum erit, vt tempore conceſſionis ipſi Commiſſarij re-
12 digi faciant in ſcriptis omnes qualitates, ac quantitatem, necnon circumſtantias ipſius rei, ad hoc, vt quando ad ipſam Eccleſiam reuertetur, ſciri poſſit, an ſit meliorata, deteriorata, vel occupata à confinibus; quæ omnia fieri deberet etiam per ipſos agrimenſores, & appretiatores cum eorum iuramento, vt docet *Quaran. in d. verbo alienatio. ſub num. 14. verſ. Quarto, poſt decretum.*

13 Hic etiam in praxi videamus, an huiuſmodi terræ petium, ad dictam Eccleſiã re-

uerſum,finita tertia generatione, vel poſt aliud tempus poſſit denuò abſque alia ſolemnitate alienari,ſeu alias concedi? Hic eſt vnus ex caſibus in principio huius ſermonis expreſſis,nempè cum bona fuerint ſolita ab antiquo in emphyteuſim dari. Et pro reſolutione dicendum eſt prius, quod, ſicut antea diximus,dicta bona, ſic reuerſa,poſſunt abſque ſolemnitate, ſcilicet aſſenſu Apoſtolico,in euidentem vtilitatem Eccleſiæ alienari; quando præceſſerunt duæ locationes , cum curſu temporis quadraginta annorum; aut vna tantum locatio ſolemniter facta; & hæc eſt communis *DD.* opinio in praxi recepta , de qua teſtatur *Iaſ. conſ.115. in princip. verſ. dicitur autem; Ruin. conſ.35.ſub.nu.30.lib.1.*nempè, quando conſtat,quod res ſemel fuit licitè,& ſolemniter infeudata , puta authoritate Papæ,quodque interuenerint alia requiſita in huiuſmodi alienationibus,*Redoan.qu.65.nu.10.*

14 Quod tamen intelligas,ita fieri poſſe, quando bona huiuſmodi non ſunt ex alia cauſa ad dictam Eccleſiam reuerſa, eiuſq; patrimonio incorporata ; vel niſi alteratio fieret in nouis pactis illi adiectis; quia tunc diceretur nouus contractus , & tanquam talis non poteſt euadere nouas ſolemnitates,ita *Quaran.verbo.alienatio ſub nu.4.verſ. concluſionem hanc;* & colligitur *ex cap. 2. de feud.* quod ita communiter à *DD.* interpretatur, *Socin. conſ 169. nu.9. lib.2.*

15 Ratio autem huius rei ea eſt, quia hoc modo non dicitur alienare, qui alienationem veterem inuenit, eamque confirmat, etiam ſi in alteram perſonam transferat , per *tex.in l.1.§ permittitur ff. de aq. quot.* nam cum bona fuerint ſolita concedi in emphyteuſim,ſunt excluſa à generali prohibitione huius *Extrau. Am-bitioſæ*; ac

16 propterea, illorum noua conceſſio,non dicitur alienatio, ſed potius executio antiquæ alienationis; vt per *DD. in d. cap.2. de feud.* nam,quando res fuit alienata cum debitis ſolemnitatibus , videtur ex tunc ſtatutum , & ordinatum,quaſi in vim primæ alienationis, quod de cœtero poſſit res illa alienari, *Rot.deciſ.360.num.12.par.1. diuerſ.* Vnde nihil noui facit Prælatus

17 titulum concedens, vt per *Feder. de Sen. conſ.173.* Et dummodo iſta noua conceſſio fiat non tantum eiſdem modo, & forma, quibus ſupra, verum etiam, quod non valeat , ſi prius fuit facta perſonis priuatis,& modò , ſecunda vice fiat communitati , vel potentioribus , vel militibus , aut Eccleſiæ , vel Eccleſiaſticis perſonis;ita conſuluit *Alex.conſil.9.quaſi. vol.3.*

18 Hoc tamen hodie non habet locum in Ciuitatibus,& locis S.R.E.deuolutis,& deuoluendis ; quia non poſſunt amplius alienari , concedi, aut in feudari de nouo per *Conſtitutionem Pij V.* & per aliam Sanctiſſimi *D.N.Vrbani Papæ VIII.*

19 Hoc inſuper circa hoc aduertit *id. Quaran.d.nu.4.*nempè, quod quotieſcunque ceſſaret cauſa primæ conceſſionis , & rebus non ſic ſtantibus, non poſſet dari pro eodem canone , ſeu pretio, quando plus fuerit oblatum , vel facta diligenti inquiſitione plus reperiri potuiſſet, propter veriſimilem ſpem maioris perceptionis; quia, licèt cauſa finalis concedendæ emphyteuſis,ſit melioratio,tamen hoc ipſum beneficium meliorationis nunquam ſentiret Eccleſia ; quia ſemper Prælatus rem melioratam daret, vel relocaret amico,vel conſanguineo,pro eodem antiquo pretio, *Cæſar de Graſſ.dec.135.n.14.hoc tit.*

Sed quia diximus ſupra,hoc ſibi locum vendicare,quando bona ſic reuerſa, non fuerint Eccleſiæ incorporata; propterea notandum erit, omnia præmiſſa ceſſare, cum Rector , ſeu Prælatus bona prædicta expreſſè deſcribi facit inter bona Menſæ, ſeu Eccleſiæ, vel ſaltem,quod ſupradictus

20 Rector per multum tẽpus collegerit fructus ipſius rei , prout ſolet facere de alijs bonis incorporatis, *Iul.clar. in §. feudum qu.15. verſ. nunc pro intelligentia* , Tunc enim ſua prima natura amiſſa, nouam aſſumpſerunt. *id. Quar.ſub d.nu.4. Creſcen. dec.1.hoc.titulo nu. 4.*

21 Illiquè liberè cedat. Quæ quidẽ dictio, *libe-rè*,hic importat præciſam , ac totalem libertatem, *Aym.conſ.122.nu.5. Ruin.conſ.18.nu.6.* etiam contradicentibus quibuſcunque; Vndè in euentum, quod emphyteuta , ſeu conductor negauerit reſtituere rem conductam, finita locatione , poteſt eum Rector propria auctoritate expellere,per ea quæ dicit *Iaſ.in l.2.verſ. quarto, & vltimo;* necnõ prædicti terræ petiũ,aut quãcumq;rem,ſtantibus verbis prædictis, incorporare eidem Eccleſiæ, *Menoch.de arbitr.lib.1.qu.7 nu.36.* abſque aliquo decreto Iudicis, ſed ex mera voluntate , & nemine vocato,ſeu requiſito, *gloſ.in c.cum plures,verbo.liberè de off.deleg.in 6.*

Abſq;eo,quod renouatio *locationis huiuſmodi*, &c. Quia, vt ſupra diximus , aper-

apertiſſimi iuris eſt, quod finita genera-
tione, pro qua locatio conceſſa fuit, tene-
tur dominus directus ſiuè Eccleſia, illam
hæredibus, & deſcendentibus accipientis
renouare, *Bart. in l. 1. §. permittitur, ff. de
aqu. quot. Mant. de tacit. & ambig. tom. 2.
lib. 22. tit. 53. nu. 1.* nam, poſt finitam ip-
23 ſam generationem, in emphyteuſi præci-
puum eſt, prædictis competere dictum ius
23 renouandi, alioquin, ſi ea finita, dominus
deneget huiuſmodi renouationẽ, datur
appellatio ab huiuſmodi denegatione; qa
hæredes, ſeù deſcẽdẽtes emphyteutę gra-
nantur, & iniuria aſſiciuntur; ac propterea
Iudex appellationis debet cõpellere ipsũ
dominum ad renouandum eis inueſtitu-
ram, iuxtà notabilem doctr. *Bart. in l. ſi
mihi, & l. ſtio. ff. de verb. oblig.* niſi tamen
ipſa exphyteuſi finita, voluerit dominus
pro ſe retinere: tunc enim non cogitur ad
renouandum ipſam emphyteuſim, per ea,
quæ affert *Genuen. in ſua praxi, cap. 81.*
propterea hoc decretum apponitur per
Papam in quibuſcunquè alijs locationi-
bus, ſiuè ad longum, ſiuè ad breue tempus
factis, vt dictum eſt, niſi tamen in aliqui-
bus locis tale adſit ſtatutum, quod res
Eccleſiæ, finita locatione ab antiquis co-
lonis, debeãt relocari proximioribus cõ-
ductori, ſeù emphyteutæ; prout ſtatutum
huiuſmodi eſſe fertur in Ciuitate Bene-
uentana, à Sixto V. confirmatum.

A quoquàm *quouis prætextu, &c. vel ex quauis cauſa peti, aut prætendi poſſit.* Hoc verbum, hic
maximè operatur, cum ſit admodum vni-
uerſale, *Clem. 1. & ibi gloſ. verbo, quouis
modo eod. tit.* & reddit nullum, quodcun-
què aliud pactum; quod fortè intèr Re-
ctorẽ, & emphyteutam fuerit initum.
Quod quidem decretum, ſicut omnes Cu-
riales ſciunt, apponitur, etiam in locatio-
nibus pro minori tempore, vt dictum eſt,
putà ad decẽ, vel nouẽ annos; & tũc etiã
aliud decretum additur, nempè, *Et dum-
modo locatio huiuſmodi iuſto pretio fiat, &
illius ſolutio non anticipetur.* Id verò ſer-
uatur ad præſcriptum Concilij *Trid. ſeſſ.
25. cap. 11.* Vnde, raró, aut cum maxima
25 difficultate, Papa ſolet ſuum aſſenſum
præſtare in alienationibus bonorum, ſiuè
fructuum, quæ petuntur fieri anticipatis
ſolutionibus; licèt quandoquè videamus
has conceſſiones ad tres annos tantum
quoad dictam anticipationem; quo caſu,
additur decretum in ſupplicatione, quod
ſi Orator interim moriatur, tertia pars
fructuum remaneat pro ſucceſſoribus.

Vndè non eſt contemnenda cautela,
quam tradit *id. Redoan. quæſt. 57. num 62.*
vbi dat conſilium, quomodo poſſunt ne-
gotiatores ſibi prouidere, quando rem
Eccleſiæ, anticipata ſolutione condu-
cunt.

26 Hinc eſt, quod Dataria Apoſtolica,
ſemper ferè reijcit ſupplicationes, cum
mentione anticipatæ ſolutionis; & hoc,
ob maximum præiudicium, quod propte-
rea infertur ſucceſſoribus: & hac ratione
ſupradictum Concilium, ita ſanctiſſimè
ſtatuit *loco cit.* cui quidem decreto, tunc
temporis, cauſam dedit quidam Ambro-
ſius Catharinus, Epiſcopus Minoren. qui
in ipſo Concilio interuenit, & dum in eo
tractaretur de reſidentiæ decreto facien-
do, vt in *ſeſſ. 6. cap. 1. de reform.* ipſe, excla-
mauit, ſe non poſſe reſidere in Eccleſia
ſua Minoren. quia ab ea ſuus prędeceſſor,
locando redditus, omnes fructus antici-
patis ſolutionibus abſtulerat, vt refert *ed.
Redoan. d. qu. 57. nu. 63. in fin.*

27 In facultatibus autem alienandi bona
Eccleſiæ litigioſa, additur, quod finita
huiuſmodi generatione, dictum terræ pe-
tium, cum omnibus in eis factis meliora-
mentis, abſque aliqua refectione expen-
ſarum litis, aut melioramentorum, dictæ
Eccleſię liberè cedat, & quoad diſpoſi-
tionem ſuper vitio litigioſi, ſinè præ-
iudicio iurium, parti collitiganti, com-
petentium.

28 In conceſſionibus verò perpetuis, ad-
ditur quandoq; hoc decretum in Dataria,
quod videlicet, emphyteuta, ſeù cõductor,
ratione huius conceſſionis, ſingulis quin-
decim annis ſolitum laudemium Rectori
pro tempore exiſtenti, ſoluere omnino
teneatur; ac etiam ſingulis viginti nouem
annis renouatio conceſſionis huiuſmodi
fiat: hoc forſan ad excludendam quan-
tum fieri poteſt, perpetuam conceſſionem
rerũ Eccleſiæ; quæ quidẽ conceſſio, cũ re-
nouetur ſingulis viginti nouem annis, di-
ci nõ poterit ppetua, vt aliàs diximus; his
præterea in dicto decreto additis videli-
cet *Et in primis & ante omnia, præſentis, &
poſtquã facta fuerint inſtrumenta ſingularia
renouationum, et ſupra factenorum in
actis Curiæ Archiepiſcopalis regiſtrari; &
antequam confirmationis, ſeù licentia alie-
nationis huiuſmodi feratur ſententia, mo-
numentum lapideum, ſeriem facti denotans,
in aliqua dicta terra petij eiſdem Com-
miſſarijs beneuiſa parte, apponi omni-
nò debeat; alioquin præſens gratia, ac in-
de ſecuta quæcumque nulla ſint eo ipſo;*

Inſcriptio autem in dicto lapide, iuxta caſum perpetuæ conceſſionis, talis eſſe poterit, videlicet, *Territorium modiorum tot, ad Eccleſiam S. N. legitimè ſpectans, anno &c. Apoſtolica authoritate ſeruatis ſeruandis, ac vocatis vocandis per Iudices delegatos N. in emphyteuſim perpetuam ſingulis viginti nouem annis renouandam, ſub annuo canone ducatorum tot, moneta Neapolitana, ſingulis annis in die &c. ſoluendorum, conceſſum, laudemioque itidem quindennali pro eodem Rectore, adiecto; prout omnia apparent ex proceſſu in Archiuio Curiæ Archiepiſcopalis Neapolit. anno &c. die &c.*

Idem pariter ſeruari vidimus in praxi in eadem Curia, quando petitur conceſſio rei, tranſeuntis ad manus mortuas, cum expreſſione, videlicet ſolutionis laudemij; quod licet de iure ita procedat, nihilominus ad exuberantiam adijcitur, etiã in lit-
29 teris: manus autem mortua dicitur Eccleſia, Ciuitas, Collegium, ſiuè aliud quodcunque corpus Eccleſiaſticum, vel ſæculare, quod uunquam, aut raró ſolet deficere, & ideo inter alias interpretationes,
30 dicitur manus mortua, quod ſicut morientis hominis manus, id, quod comprehendit, firmiſſimè tenet, neque facile remittit, ſic etiam quicquid Vniuerſitas, ſiuè corpus huiuſmodi ſemel acquirit, & in poteſtatem ſuam, quaſi in manum accipit, tenaciter retinet, & non niſi cum magna difficultate in commune hominum commercium poſtea remittit vt dixit *Rota penes Farinac. p. 1. tom. 1. deciſ. 603. nu. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio pro licentia vendendi in euidentem, quid continere debeat.*
2 *Rei vendendæ valor, & redditus explicandi in reſcripto venditionis in euidentem.*
3 *Et quod decretum ei per Datariam adyciatur.*
4 *Verba,* vnico cõtextu *quid importẽt.*
5 *Pretÿ conuerſio, quando in vtilitatem Eccleſiæ dicatur facta.*
6 *Dictio,* dum modo, *inducit conditionẽ.*
7 *Emptor rerum* Eccleſiæ, *quando non teneatur probare pecuniam verſam in vtilitatem.*
8 *Vendendi licentia in euidentem, quando, & ſub qua forma detur, nondum repertis bonis emendis.*
9 *Conuerſio in vtilitatem Eccleſiæ fit duobus modis.*
10 *Vendendi licentia pro reparandis ędificÿs Eccleſię, ſub quo decreto detur.*
11 *Raró tamen datur.*
12 *Et aliquando pręſcribitur tempus reparationis.*
13 *Vendendi licentia, pro ſolutione debitorum Eccleſiæ, paſſim conceditur.*
14 *Venditio rerum Eccleſię, quo ordine facienda.*
15 *Cenſum imponendi licentiã, ſuper bonis Eccleſiæ, qua ratione Papa concedit.*
16 *Vendendi licentia, pro neceſſitate Eccleſię, ſub quo decreto detur.*
17 *Et quęnam debeat eſſe talis neceſſitas.*
18 *Cenſus impoſitio ſuper bonis Eccleſiæ prohibetur.*
19 *Et ſub quo decreto ad illum imponendũ, detur beneplacitum Apoſtolicum.*
20 *Cenſus imponendi licentia, datur, etiam pro meliorandis rebus* Eccleſiæ.
21 *Necnon pro reparatione domus, molendini &c. & ſub quo decreto.*
22 *Et pro ſumptibus litis Eccleſię. Et de facili datur, quia eſt vtilis num.* 23.
24 *Necnon pro prioribus cenſibus extinguendis.*
25 *Et pro emenda domo Epiſcopali.*
26 *Et Monaſterio, pro illius debitis ſoluendis.*
27 *Et ſub qua formula detur ſupplicatio pro imponendo cenſu.*
28 *Cenſu impoſito, & infra certum tempus non extincto, datũr prorogatio.*
29 *Prorogatio cõceſſi tẽporis, quãdo petẽda.*
30 *Prorogationis tẽporis effectus, quis ſit.*
31 *Prorogatio requirit cauſam.*
32 *Et conceditur cum eiſdem qualitatibus, vt in primo actu.*

Praxis venditionis in euidentem, &c.

CAP. IX.

Prædicta autem ſufficere poſſunt quoad praxim conceſſionum in emphyteuſim, ſeu aliarum quarumcumque, tàm ad tempus, quàm in perpetuum. In venditione autem rerum ipſius Eccleſiæ, præcipue

cipuè terrarum, & poſſeſſionum incultarum, & ſterilium, aut domorum, ruinam minantium, ſeu aliàs inutilium, nunquam
1 ferè admittitur ſupplicatio, niſi in ea dicatur, quod pretium ex tali venditione prouenien dum, conuertetur in emptionem aliorum bonorum ſtabilium magis ipſi Eccleſiæ vtilium; ac etiam in euidentem illius vtilitatem, iuxtà *tex. in Auth. item prædium, C. de Sacroſ. Eccleſ.* & propterea, vt appareat euidenter ipſa vtilitas,
2 oportet etiam exprimere valorem in proprietate rei vendendæ, ac illius annuum redditum eo modo, quo ſupra diximus: ac inſuper exprimendum erit, quantum percipietur annuatim ex bonis ita emendis; quæ debent omnino prius reperiri, antequam petatur beneplacitum Apoſtolicum, ac etiam ſpecificari. Quibus ſic in dicta ſupplicatione expreſſis, addi-
3 tur per Dominos Officiales, hoc decretum. *Et dummodò venditio, & pretij conuerſio, vnico contextu fiant*: quod quidem ad hoc additum putamus, vt multis obuietur fraudibus; ac propterea pretium eſt reinueſtiendum in bonis ſtabilibus, nō autem in cenſibus, aut alijs introitibus, etiam ſi fuerunt loca montium non vacabilium de Vrbe, quæ tamen inter ſtabilia nequeunt connumerari, ac proinde tuta non ſunt, & facillimè Rectores ea malitioſe diſtraherent in damnum Eccleſiæ; licèt quoad dicta loca montium non vacabilium contentetur aliquando Summus Pōtifex, donec bona ſtabilia emēda reperiātur, ut infra dicetur. Quare huiuſmodi decretum ita operatur, vt nulla mora, inter vtrumque, admittatur; cum illud intelligatur, nullo alio actu interpoſito, vt ſentit *tex. in l. eum antiquitas, C.*
4 *de teſtam.* quia factum diuerſis temporibus, non valet, quod vnico contextu fieri debet, *leg. hac conſultiſſima, eodem tit. l. continuus, ff. de verb. oblig. Specul. in titulo de his, quæ fiunt à præl. numero 3. Pariſ. conſil. 159. numero 16. volum. 4.* Hoc enim præcipit Papa, ne pecunia ſupradicti pretij, remaneat otioſa, cum periculo illius diminutionis; vel eam in alios vſus minus vtiles applicandi; quia dictum pretium debet ſuccedere in locum rei alienandæ, *Abb. in cap. 1. de his, quæ fiunt à præl.* Tunc enim dicitur conuerſio facta in vtilitatem Eccleſiæ,
5 quando pretium rei venditæ conuertitur in rem Eccleſiæ duraturam, nempè in emptionem alicuius rei, ſeu in ædificium, vel aliam rem, per *tex. in l. 1 ff. de impenſ. in reb. dot. Genuen. in praxi cap. 89. num. 7 circa med.* ac propterea debent ipſi Commiſſarij ad id delegati omnem adhibere diligentiam circa huius pretij conuerſionem; nec antea poſſunt procedere ad executionem litterarum; quod ſatis oſtendit illa dictio, *dummodò*, quę, cum
6 hic iungatur rei imperfectæ, in futurum faciendæ, inducit conditionem, *cap. vt præterita, de elect. Mar. Ant. var. reſol. lib. 2. reſol. 31. num. 3.* ac propterea, non ſufficit, illud fuiſſe verſum in aliam emptionem, vt ſupra dictum eſt; quamuis id appareat per publicas ſcripturas confectas ſuper confeſſione ipſius Rectoris; niſi conſtet per inſtrumentum deſuper confectum, & per Commiſſarios ſupradictos confirmatum; aliàs enim de facili, & improuidè poſſet Prælatus, ſeu Rector prodigus, confiteri pecuniam verſam eſſe, quę non eſſet verſa, iuxtà *tex. in leg. iubemus, §. ſcientes C. de Sacroſ. Eccleſ.* Vnde dixit *Guido Papa quæſt. 151.* quod, ſi in inſtrumento alienationis dicatur, quod illa ſit facta cauſa vtilitatis Eccleſiæ, tamen id non præſumitur, niſi aliter probetur.

7 Ceſſant tamen præmiſſa extrà caſum ſupradictum, quoad emptorem rei Eccleſiæ; qui non tenetur probare pecuniam verſam in vtilitatem; cum id nullo iure caueatur, ſed tantùm tenetur in mutuo, depoſito, vel quando res Eccleſiæ, venditur pro ſoluendis illius debitis; quia ſtante beneplacito Papæ in dicta alienatione, ſi in ea ad ſit clauſula, quod emptor faciat depoſitum, vt in caſibus infraſcriptis, pro facienda emptione aliarum rerum, ſatis eſt, ipſum emptorem facere depoſitum; nec compellitur ad probandum emptionem aliarum rerum, *Genuen. cap. 89. num. 7.*

Solet quandoquè Summus Pontifex concedere licentiam vendendi, ſeu venditionis cofirmationem, abſque eo, quod bona emenda, & vt ſupra ſubroganda in vtilitatem Eccleſiæ, fuerint prius reperta tempore porrectionis ſupplicationis; in qua ſimpliciter petitur, quod pretium conuerti poſſit in emptionem tot bo-
8 norum ſtabilium; & tunc illam concedit cum decreto, *Quod non prius procedatur ad venditionem, quàm inuenta ſint alia bona ſtabilia; in quorum emptionem idem pretium conuertatur vnico contextu*; quod in ſubſtantia, idem eſt cum priori decreto; Sed tantùm id operatur, vt non retardetur expeditio lit-

terarum, aut aliàs ex gratia partieulari.
Quoniam verò duobus modis aliquid
9 dicitur conuerti in vtilitatem Eeeleſiæ,
Primò,quando tantummodò conuertitur,
in rem Eccleſiæ,eriam in poſterum dura-
turam; veluti in emptionem alieuius rei,
Secundò, quãdo non conuertitur in vtili-
tatem perpetuã,ſed rantummodo rempo-
ralẽ,putà pro colendis agris,& reparãdis
domibus non neeeſſarijs,aliàs tamen vti-
libus, & maioris vtilitatis,quàm res ven-
denda; quia res Eccleſiæ pro vtilioribus
benè poſſunr alienari, *cap. vt ſuper, hoc tit. Redoan.q.20.num.61.cum ſeq.* Propte-
rea,cum petitur licentia vendendi bona
Eccleſiæ, putà pro illius ædificijs repa-
randis, & in quibuſcumque caſibus, in
qnibus pecnnia non reinueſtitur in emp-
tionem aliorum bonorum; datur aliud
10 decretum, videlicet: *Et quod facta ven-
ditione, pecunia ex ea prouenientis, depo-
nantur penes adem Sacram, aut perſonam
fide, & facultatibus idoneam; donec in re-
parationem, & refectionem, ædificiorum
huiuſmodi quantocitius conuertãtur*; quod
quidem decretum videtur deſumptum ex
l. acceptum,C. *de vſur.*
Eſt autem ſciendum in praxi, quod
ſemper in his caſibus, ſcilicet, quando,
agitur de eonuertendo pretio in reædi-
fieationem, aut reparat onem alieuius
11 rei, cnm maxima difficultate, & rarò,
conceditur hæc facnltas; & non aliter,
quàm prins próponatur in Signatura
(niſi paruitas matetiæ aliud ſuadeat)
quia ſemper Summus Pontifex, quoad
fieri poteſt, abſtinere ſolet ab huiuſmodi
conceſſionibns,propter perieulum dimi-
nutionis dotis Eccleſiæ, iuxtà *tex. in cap. nulli liceat, cap. qui abſtulerit, & cap. vi-
dentes*,12.q.2.
Et ob ſupradictam rationem, aliquan-
12 do preſcribitur in ſupplieatione, tempus
ad huiuſmodi reparationem faciẽdam,ſi
ita D. Datario viſum fuerit, videlicet,
*Dummodo reparatio ſaltem infra annum
à data præſentium computandum omnino
fieri debet, aliàs irritum &c.*
13 Pro ſolutione debitorum Eccleſiæ, cõ-
ceditur paſſim licentia vendendi bona
minus vtilia: ſed oportet, vr in ſupplica-
tione (quatenus ita ſit) narretur, quod
aliunde ſarisfieri non poſſir, niſi per ip-
ſam venditionem; quia bona Eccleſiæ
alienari non poſſunt, quando pro debitis
adſunt fructus, ex quibus poſſir illis ſatis-
fieri; aliàs enim non probaretur vtilitas
Eccleſiæ;nam,vt ait *id Genuen. in ſua pra-
xi Archiep.cap.89.num.4.* non poſſunt bo-
na Eccleſiæ alienari, quando adſunt fru-
ctus pro ſatisfactione; quia, licèt Præla-
tus, ſeù Rector poſſit fructus Eccleſiæ pro
ſe retinere,hoc procedit, quando non
ſubeſt neceſſitas alienandi; & ſic debet
ex ipſis fructibns pronidere,non autem
bona ipſa alienare,ex *gloſ.in cap. 1.verbo,
defenſore,de reb. Eccl.non alien. in 6.* & ibi
etiam refert in propoſito plures Rotę Ro-
manæ deciſiones.
Ac propterea in hniuſmodi venditio-
nibus videmus etiam in praxi receptum,
quod in caſu, quo ſinr de neeeſſitate res
14 Eccleſiæ alienandæ, hic ordo ſeruari ſo-
let, nempè, quod ſi Eeeleſia haber mobi-
lia ſuperflua, illa primò ſunr alienanda;
ſed primo loco ſunr alienanda non ſacra,
poſtea verò ſacra: quæ ſi alienentur alte-
ri Eeeleſiæ, poſſunt alienari in eadem
forma,& figura: ſi verò laicis, ſunt ven-
denda conflata,& eonfracta, *cap.hoc ius*,
10.*q.*2 Si verò Eccleſia non haber mobi-
lia ſuperflua,tunc reeurrendum eſt ad im-
mobilia; quia ſine mobilibus neceſſarijs
Eccleſiæ non poteſt commodè deſeruiri:
ſed benè ſine immobilibus; & ita potius
hęc ſunt alienanda,quàm alia. Immobi-
lia verò illa ſunr alienanda, quæ minus
vtilitatis offerunt Eccleſiæ, vr illins ſem-
per maior vtilitas ſeruetur: Nam in alie-
nationibus faciendis de rebus Eccleſiæ,
ſemper alienans deber proſpicere melio-
ra; ac propterea vendendo,non deber in-
eipere à rebus ipſi Eccleſiæ vtilioribus,
ſed à rebns ſucceſſiuè minus vtilibus:quia
non dicitur meliora proſpicere, qui ven-
dit res Eecleſię vtiliores? & hnnc ordinem
ſemper uidimus in Romana Curia ſer-
uari in caſibus petendi facultatem ſic
alienandi.
Pari ratione id ſeruatur, quando à Pa-
pa petitur licentia imponendi aliquem
cenſum ſuper bonis Eccleſiæ, pro ſolurio-
ne fortè debitorum contractorum, ſeù
aliàs, vr ſupra dictum eſt, & infra dicitur.
Non enim conceditur hæc licentia, ſi Re-
ctor aliundè poſſit ſatisfacere crediror-
ibus; Vndè, in ealce ſnpplieationis addi-
15 tur per Dominos Officiales, *Conſtito de
euidenti neceſſitate, & vtilitate, & quod
dictus Orator alia commodiori, & minus
diſpendioſa ratione, æs alienum reſtituere
nequeat. Et cum decreto, quod pecunia
ad cenſum, vt præfertur, accipiendę, in
ſolutionem dicti æris alieni, vnico contextu
conuertantur, id. Redoan.quæſt. 19. à num.
91.ad 94.*

In

In alienationibus verò prædictis nunquã admittitur ſupplicatio pro vẽditione rerũ Eccleſiæ magis vtilium,pro ære alieno diſſoluendo,aut aliqua neceſſitate ipſius Eccleſiæ, niſi dicatur, quod aliundè illi ſubueniri non poteſt: & nihilominus
16 in ſimilibus ſupplicationibus ſemper additur ſequens,vel ſimile decretum,nempè: *Et committatur Ordinario, & dignitatem &c. obtinenti &c. Et ſi eis legitimè conſtiterit, æs alienum, vt prædicitur contractum, aliàs, quàm per alienationem prædictorum bonorum diſſolui non poſſe, ipſamquè alienationem pro euidenti neceſſitate eiuſdem Eccleſiæ, ac minore illius damno fieri; tunc, & non aliàs, eiſdem Oratoribus, aliqua bona ſtabilia, minus vtilia, ad valorem tot ducatorum in proprietate dumtaxat, & non vltra (dummodò debita per eos contracta, ad hanc ſummam aſcendant, & bona vendenda huiuſmodi iuriſdictionem temporalem annexam non habeant, nec in Decimis conſiſtant) plus offerentibus, & meliorem conditionem efficientibus vendendi licentiam concedant. Ita tamen, vt pretium inde habendum, in diſſolutionem æris alieni, vt præfertur, contracti, omninò conuertatur; ac venditio, & conuerſio huiuſmodi vnico, & eodem contextu fiant. aliàs irritum &c.*

Sicquè conceditur hæc licentia vendendi ex cauſa neceſſitatis, quando ipſa neceſſitas aliundè reparari non poſſit, niſi alienando rem Eccleſiæ, *Clem. 1. verbo, neceſſitas. & ibi gloſ. de reb. Eccl. non alien.*
17 quæ quidem neceſſitas, debet eſſe Eccleſię, non autem perſonæ, veluti, ſi ipſa Eccleſia pateretur ruinam, quam non poſſet aliundè, niſi ex venditione rerum, reparare, aut defectum ornamentorum, & vaſorum Sacrorum, vt *in cap. auram, 12. q. 2.* Secùs autem, ſi adeſſet neceſſitas perſonæ, putà, quia Rector, ſeù beneficiatus eſſet ære alieno grauatus; tunc enim, licèt poſſit ſatisfacere creditoribus de fructibus, vt *in cap. peruenit, de fideiuſ.* non tamen poterit alienare bona Eccleſiæ *Abb. in cap. reprehenſibilis, de appell.*

Frequentius, in propoſito, conceditur, vt ex pecunia, ex huiuſmodi vẽditione redacta, antequã ad exequutionem litterarum deueniatur, fiat actuale depoſitum penes Montem pietatis, aut mercatorem, ſiuè aliam perſonam, fide, & facultatibus idoneam, non amouenda, donec eadem fuerit conuerſa in tot bonorum ſtabilium emptionem; ex quibus, tot ducati quolibet anno percipiantur. Hoc eſt etenim regulare decretum, quod, ſicut ſupra diximus, per Dominos Officiales Datariæ Apoſtolicæ, nunquàm in ſimilibus ſupplicationibus omittitur, quando in eis narratur, non fuiſſe reperta bona emenda ex pretio rei vendendæ; quod tamen rarò, & cum difficultate concedi ſolet; ex quo Summus Pontifex ſemper ferè mandat prius reperiri bona prædicta, ad hoc, vt venditio, & pretij conuerſio fiat vnico contextu. Hic verò, cum ex peculiari gratia ipſe Pontifex concedit, vt donec bona emenda fuerint reperta, fiat actuale depoſitum ex pecunia rei vendendæ; hoc etiam decreto prouidetur indemnitati Eccleſię eo modo, quo in priori caſu, nempè quando bona, vt præfertur emenda, ſunt inuenta, & debent proinde fieri venditio, & pretij conuerſio vnico contextu; & hoc ne pecunia penes Prælatum remaneat ita otioſa; cum ſit fragilis, & de rebus, quę ſeruando, ſeruari non poſſunt, vt *not. gloſ. & DD. in l. 1. §. fecit quæſitum, ff. ad Trebell. & eſt tex. in §. conſtituetur, inſtit. de vſufr.* Dec. *conſ. 209. num. 15.*

Quandoq; etiam in caſibus ſimilibus, ita addunt Domini Officiales prædicti, videlicet. *Et quod pecunia ex pretio venditionis huiuſmodi redigenda, in emptionem tot locorum montium non vacabilium de Vrbe interim conuertantur, donec reperta fuerint alia bona ſtabilia, ſaltem æquiualentia, in quorum emptionem integrum pretium huiuſmodi realiter, & cum effectu omninò conuerti debeat*; prout dicitur quando petitur vendi, domus, ſeù molendinũ, aut quid ſimile, quod Eccleſiæ eſt potius damnoſum, quàm vtile, ratione expenſarum, vel ex alia cauſa.

Diuerſimodè etiã impetratur prædicta impoſitio cẽſus ſup rebus Eccleſiæ ad *tex. in c. nulli, de reb. Eccl. alien. ibi, neq; ſpecialis hypotheca titulo obligari*; per quem, cenſus
18 impoſitus ſuper rebus alienari prohibitis, eſt nullus, *Dec. conſ. 101. num. 10. Rot. in vna Romana cenſus de Cuppis 17. Martij 1577. coram Seraphino, & in vna Spoletan. terrarum 11 Nouembris 1599. coram Mellino*, & prohibitus alienare, prohibetur imponere cenſum ſuper re immobili, quia talis impoſitio dicitur alienatio, vt in pluribus deciſionibus relatis in *vna Romana cenſus penes Farin. deciſ. 178. num. 2. p. 1. tom. 1. In vna Romana inualiditatis cenſus 24. Maij 1591. coram Pamphilio*: quarè pro huiuſmodi cenſuum conſtitutione ob aliquam cauſam, putà pro neceſſitate Eccleſiæ, aut aliàs, frequenter porrigun-

rigũtur in Dataria Apoſtolica ſupplices libelli pro licentia imponendi cenſus ſuper bonis ſtabilibus Eccleſiæ;nec alias dá- 19 tur, niſi cum decreto, quod Orator ſingulis annis, ratam dictorum cenſuum, cum effectu extinguere, & exſoluere teneatur; ita quod huiuſmodi cenſus intra tot annos, à Data conceſſionis licẽtiæ computandos, omnino redempti, reſque, & bona omnia prædicta ab illis prorſus liberata ſint, & eſſe cenſeantur, ipſoquè Oratore in extinctione, & exſolutione alicuius ratæ huiuſmodi deficiente, ſupradicta licentia, cum inde ſequutis, nulla ſit eo ipſo.

Datur etiam ſimilis licentia, non modò pro neceſſitate Eccleſiæ ſimpliciter, ve- 20 rùm etiam pro melioramentis rei Eccleſiæ, quatenus ipſa cedant in eiuſdem Eccleſiæ vtilitatem, cum conſueta clauſula, ſcilicet, *Dummodò pecunia pro dictis cenſibus conſtituendis, in ſolutionem eorundem melioramentorum vnico contextu conuertantur.*

Hoc itidem uidimus ſeruari, vt ſi fortè, ſuper fructibus Eccleſiæ, Apoſtolica authoritate imponatur cenſus pro reparatione domus, molendini, aut alterius rei 21 eiuſdem Eccleſiæ, conditione expreſſa, quod illius Rector teneatur ſingulis annis ratam huiuſmodi cenſus extinguere, vt ſupra, additur hoc decretum, videlicet, *quod ſi Orator ipſe eiuſque ſucceſſores ipſam ratam annuatim in extinctionem ſupradicti cenſus non perſoluerint, dicta Eccleſia perpetuò ſint priuati, illaque vacare cenſeatur eo ipſo.*

22 Pro ſumptibus litis, & pro Capitulo, ſiuè Cathedralis, ſiuè Collegiatæ Eccleſiæ datur aliquando licentia accipiendi pecuniam ad cenſum, cum hoc tamen, quod pretium cenſuum deponatur penes aliquam ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illud conuertendi in ſumptibus litis; & pręſtita prius per Oratores, cautione idonea, arbitrio Ordinarij, de depoſitando quolibet anno, tot ſcuta ex fructibus menſæ Capitularis in Monte Pietatis, ſeu &c. pro extinctione dicti cenſus: ita quod ſingulo biennio, pro ſumma ſcutorum tot, extingui debeat, alioquin ſuſpenſi ſint à diuinis eo ipſo: & ſi talis licentia petatur ab adminiſtratoribus alicuius loci pij, aut Seminarij, vel ſimilis, additur clauſula, quod ipſi Adminiſtratores, ſiuè Deputati, ſi intra præſtitutum ſibi tempus, nouum cenſum non extinxerint, ab adminiſtratione, ſeù deputatione huiuſmodi ſuſpenſi ſint. Hanc quidem licentiam, propter cauſam ſupradictam, non ſolet Dataria Apoſtolica denegare, maximè Capitulo; quia talis impoſitio pro litibus 23 ſuſtinendis, videtur vtilis Eccleſiæ vt per *gloſ. & DD. in cap. præteritam, de elect. Gozad. conſ. 94. num. 34. Bald conſ. 22. nu. 6. vol. 2. Redoan. de reb. Eccl. non alien. & ex pluribus, idem Illuſtriſsimus, & Reuerendiſſimus D. meus Aloyſius Riccius in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 49 num. 3.*

Præterea, pro accipiendo pecuniam 24 ad cẽſum pro alio cenſu extinguendo, datur ſimilis facultas, cum clauſula ſi in euidentem &c. & quod acceptatio pecuniarum ad nouum cenſum, ac extinctio anteriorum cenſuum, ſimul, & vnico contextu fiant. Et facta per Oratores obligatione de extinguendo nouos cenſus infra tot annos, puta decennium &c. à Data gratiæ, videlicet, quolibet anno, ratã partem totius ſortis principalis, ſub pęna nullitatis ipſius gratię, & cum decreto irritãti.

Et aliquãdo additur, quod infra tot tempus tota integra ſumma principalis poſteriorum cenſuum extinguatur, vel alio modo, prout Domino Datario videbitur, Hæc autem licentia adhuc frequens eſt in Curia, nec denegatur, quando adeſt cauſa; quandoquidem ſimilis alienatio dicitur vtilis Eccleſię, quando huiuſmodi cenſus impoſitio ſit pro alio extinguendo cenſu, pro quo ipſa Eccleſia maiori intereſſe grauatur, *Monald. conſ. 22. vol. 1. & in vnà Gadicen. cẽſuum 23. Ianuarij 1595. coram Seraphino*, in qua fuit reſolutum, cenſum conſtitutum à Capitulo Gadicen. pro extinguendis prioribus cenſibus, ad maiorem rationem creatis, & ſumptis à perſonis particularibus, quorum redditus per plures annos Capitulum recognoſcẽdo bonam fidem, quod pro ipſius Capituli neceſſitatibus dicti particulares ſe obligauerint, ſoluit, fuiſſe vtilem, & validum, non obſtante, quod non conſtet de verificatione cauſæ, nempè, quod fuerunt creati pro neceſſitatibus Capituli; quia cum hoc faſſi fuerint, & negotium fuerit confectum cum authoritate Ordinarij Gadicen. habentis ad hoc authoritatem à Sede Apoſtolica, vtiquè præſumitur pro ipſius decreto, vt in *d. deciſ. quam affert Garc. de beneſ. p. 12. cap. 2. num. 137. id. Dominus meus Ricc. d. deciſ. 49. num. 2.*

Tempore Clementis VIII. fel. record. fuit conceſſa licentia cuidam Epiſcopo accipiendi M. ſcuta ad cenſum pro emen-

da

ſa domo Epiſcopali pro ipſius Epiſcopi habitatione, cum decreto, quod cenſus imponēdi, infra quinquennium proximū extingui, & bona menſæ Epiſcopalis ab illorum ſolutione liberari omnino deberent; & interim Epiſcopus Orator, ac ſucceſſores in Eccleſia Præſules, ſeù Adminiſtratores pro tempore exiſtentes, ratam partem cenſuum huiuſmodi annuatim exſoluere, & extinguere, ſeù illam penes aliquam ædem ſacram, aut, &c. deponere, ad effectum extinctionis huiuſmodi, tenerentur, alioquin ab adminiſtratione, & regimine dictæ Eccleſiæ ſuſpenſi eſſent eo ipſo. Et hic propria manu ipſius Clementis, in calce ſupplicationis fuerunt addita hęc verba. *Et dummodo ex redditibus dictę Eccleſia hac pecuniarum quantitas haberi non poſſit.*

Quando ſimilis facultas conceditur Superiori Monaſterij, putà pro ſolutione debitorum eiuſdem Monaſterij, tempore neceſſitatis contractorum, committitur
26 Ordinario, quatenus conſtito de euidenti neceſſitate, & quod Oratores, alia commodiori, & minus diſpendioſa ratione, æs alienum reſtituere nequeant: addito decreto, quod pecuniæ, ad cenſum accipiendæ, in ſolutionem dicti æris alieni vnico contextu conuertantur; quodque cenſus huiuſmodi infra decennium, vel aliud tempus D. Datario beneuiſum, extingui omnino debeant; ipſique Oratores ſeſe ad id efficaciter obligare, ac interim, ad effectum huiuſmodi, extinctionis, quolibet anno tot ſcuta in locis montium non vacabilium de Vrbe inueſtire teneātur, donec ad dictam ſummam ſcutorum tot peruentum ſit, & tunc extinctio huiuſmodi cenſuum fiat: ipſiuſquè Monaſterij bona, ab illorum ſolutione liberentur; alioquin ipſi Oratores à diuinis ſint ſuſpenſi eo ipſo. Et quod dictus Ordinarius, cuius conſcientia oneratur, curare debeat, quod ipſa ſumma ducatorum tot ſingulis annis cum effectu fiat: ſubijciendo ipſum Superiorem, & fratres, quoad hoc tantùm, *iuriſdictioni* dicti Ordinarij: & iſto ſemper modo vtitur Papa in impoſitione huiuſmodi cenſus, quem mandat ſemper extingui, non in vnica tantum vice, ſed illius ratam quolibet anno, prout *iſta* praxis docet, de qua teſtatur *Rot. in vna Romana cenſus 1. Iulij 1613. coram Caualerio, penes Farinat. deciſ. 350. num. 4. tom 5. p. 1.*

Vt antem integra litterarum formula pro huiuſmodi creatione cenſus prę oculis quiſquè habeat, illius tenorem hic *in*ſerere viſum fuit eo. quo ſequitur modo, videlicet.

A ter. *Venerabili fratri Archiepiſcopo Neapolitan. ſiuè eius Vicario &c.* Intus verò.

27 *VRbanus PP. VIII. Venerabilis frater, ſeù &c. ſalutem &c. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Hebdomadarij Eccleſię Neapolitan. Quod ipſi prouidè conſiderantes, quandam domum in Ciuitate Neapolitan. iuxtà ſuos notiſſimos fines ſitam, & de eorum bonis exiſtentem, ſatis vetuſtam, vel ruinam minantem; ac ob illius vetuſtatem, & ruinas huiuſmodi, non vltra nonaginta ſex ducatis monetę Neapolitana annuatim locari ſolere; illam vero minori impenſa quadringentorum ducatorum ſimilium reſtaurari non poſſe, poſtquàm verò reſtaurata fuerit, centum quinquaginta ducatis paribus locandam forè. His igitur, ac alijs rationibus, & cauſis adducti, domum prefatam reſtaurare, & cum pro illius reſtauratione, pecunias non habeant, prefatos quadringentos ducatos ad cenſum annuum, vt infra, accipere decreuerunt &c. Ideoquè nobis &c. vt eis &c. dignaremur. Nos igitur, domus huiuſmodi ſituationes &c. pro expreſſis habentes &c. ipſoque exponentes &c. Cenſentes, fraternitati tuę &c. ſeù diſcretioni &c. mandamus, quatenus eiſdem exponentibus, vt vnum, ſeù plures cenſus annuos ad ſummam dictorum quadringentorum, monetę tantùm, pro ſorte principali, aſcendentes, & infra quinquennium proximum redimendos, ſuper quibuſcunque eorum menſa, ſeù maſſę communis, bonis, vel eorum parte, & aliàs maiori, qua poterunt, conditione, ſeruata forma Conſtitutionis fel. record. Pij V. prędeceſſoris noſtri ſuper creatione ſimilium cenſuum edita. Et dummodo, aliundè, cum minori diſpendio reſtaurationi dictę domus prouideri non poſſit, creare, conſtituere, et imponere, illumquè, ſeù illos, ſic creatum, ſeù creatos, conſtitutos, & impoſitos, vni, ſeù pluribus perſonis, illum*

lum

lum ſeù illos emere volentibus,ad minorem rationem, quæ fieri poterit (ſalua dictæ redimendi infra quinquennium facultate) vendere,cedere,alienare,& transferrè, ac aliàs iuxtà Conſtitutionem pręfatam necnon bona,ſeù illarum partem huiuſmodi etiam in ampliori forma Cameræ Apoſtolicę quæcunquè alia iuris valida forma,pro cenſu,ſeù cenſibus huiuſmodi obligare,& hypothecare, & quęcunquè inſtrumenta deſuper neceſſaria, & opportuna celebrare; dictaſque pecunias,in reparationem,& reſtaurationem dictę domus,conuertere liberè,& licitè valeant, authoritate noſtra concedas; eiſque deſuper ita indulgeas. Necnon emptorem ſeù emptores cenſus,vel cenſuum huiuſmodi ad probandum,ſeù verificandum, cauſas quarè huiuſmodi cenſus impoſiti fuerint, nunquam teneri,nec fructus annuatim,vel alias conſtituendis temporibus præſtandos, in ſortem computari. Sicquè per quoſcunque Iudices &c. Irritum &c. attentari. Non obſtantibus (quatenus opus ſit) Pauli II. & Pauli III. Rom. Pont. prędeceſſorum noſtrorum,de reb. Eccl. non alien. ac alijs Conſtitutionibus &c. dictęque Eccleſiæ iuramento &c. Volumus autem, & Apoſtolica authoritate decernimus, quod pecunię ex venditione huiuſmodi cenſuum peruenturę penes aliquam ędem ſacram,aut perſonam fide,et facultatibus idoneam,deponantur,ad effectum illas in reſtaurationem huiuſmodi quamprimum fideliter conuertendi. Quodque cenſus huiuſmodi, infra quinquennium proximum extingui,& bona menſę, ſeù maſſæ huiuſmodi ſub pęna ſuſpenſionis, per eorum quemlibet ipſo facto incurrenda, ab illorum ſolutione liberare omnino debeant. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris,Die 11. Auguſti 1627. Pontificatus noſtri Anno Quinto.

M. A. Maraldus.

Cum verò ex iſta praxi ſatis liqueat,
huiuſmodi cenſus ſuper rebus Eccleſiæ,
non niſi ad certum præfinitum tempus
imponi poſſe, &, vt plurimum contingat,
vt infra dictum tempus,ex aliqua ratio-
nabili cauſa,ille extingui nó poſſit,prop-
terea,ſicut in cœteris caſibus.conſueuerũt
28 peti eiuſdem temporis prorogationes,
quæ nunquam denegantur, ipſa rationa-
bili, & legitima exiſtente cauſa, illæque
29 petantur durante primo termino; cum
alias incurrentur cenſurę in dicta licẽtia
contentæ, quo caſu non valeret proro-
gatio, *Dec. in cap. de cauſis num. 10. de off. deleg.* illa tamen, etiam in vltimo prio-
ris temporis momẽto fieri poteſt; illiuſque
30 effectus eſt, vt tempus prorogatum idem
cum primo cenſeatur,ac omnes qualita-
tes primi termini aſſumat,vt habetur *in l.
2. §. ſed ſi iudex ff. de iud.* Quarè, vt iſtam
prorogationem in propoſito caſu ad ſuã
praxim deducamus, cũ Oratores in præ-
dictis litteris nominati, infra ſibi præſti-
tutũ quinquẽnij tẽpus,cenſũ integraliter
extinguere non potuiſſent, paulò ante il-
lius lapſum,nouas eidem Pontifici preces
porrexerunt,ac narrata cauſa impoſitio-
nis in prædictis litteris expreſſa,ſubiunxe-
runt, cenſus præfatos ob temporum ca-
31 lamitates, quæ iuſtam inducunt cauſam
ad derogandum, extinguere non poſſe,
dictique quinquennij fines inſtare; propterea illud petendo ad aliud Summo Pontifici beneuiſum tempus extendi, ac prorogari. Quare idem Pontifex, eidem Ordinario,ſiuè &c. mandauit, vt dictum quinquennium ad aliud quadriennium, à finè dicti quinquennij computandum, arbitrio ſuo extenderet, & prorogaret, cum adiectione earundem cenſurarum in priori gratia expreſſarum: & regulariter huiuſmodi prorogationes ſemper conceduntur cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, vt in primo actu, *ad tex. in l. ſed & ſi manente, ff. de precar. cum plur. per Gabriel. de dilat. conclus. 2. num. 4.* & latè dicam in mea *pract. benef.*

Cœterùm autem, licèt ex præmiſſa formula appareat Oratoribus fuiſſe ſupradictam licentiam conceſſam, vt poſſent eorum bona, ſeù illarum partem,pro huiuſmodi cenſus impoſitione,obligare,non tamen re vera, prædicta licentia requiritur quando Eccleſia, omnia ſua bona genericè non autem in ſpecie obligat, *arg. tex.* à contrario ſenſu, *cap. nulli, de reb. Eccleſ. non alien. & ibi, not. Abb. num. 3. in verbo ſpecialis hypotheca*, quod Prælatus non poteſt ſpecialiter obligare rem vnam Eccleſiæ,in genere verò poteſt,etiam ſinè Licentia Epiſcopi, *Redoan. q. 52 cap. 39. num. 1. qui num. 2. ait.* quod in hoc Prælatus con-

contrahendo, poteſt generaliter pro obſeruantia contractus obligare bona Eccleſiæ, etiam ſine licentia Epiſcopi.

SVMMARIVM.

1 *Alienationis appellatione, venit permutatio.*
2 *Alienare prohibitus, non poteſt permutare.*
3 *Venditione permiſſa, etiam permutatio permittitur.*
4 *Permutatio inter Rectores duarum Eccleſiarum, an requirat beneplacitum Apoſtolicum, & videtur negatiua reſponſio, n. 5.6.& 7.*
8 *Contraria tamen verior eſt, & quenam ſit ratio.*
9 *Permutationes rerum Eccleſiæ cum laicis, quando per Ordinarium admittantur.*
10 *Et quid ſeruetur, quando, admittuntur à Papa.*
11 *Eccleſiæ compermutanti, non ſufficit dari æquiualens rei compermutatę.*
12 *Alienare an poſſit Epiſcopus, aliquid de bonis ſuæ menſæ in Canonicos, abſque ſolemnitate.*

Praxis permutationis in euidentem, &c.

CAP. X.

Permutandi etiam licētia, ſeù permutationis iam factæ, ſub Sedis Apoſtolicæ beneplacito confirmatio, in ipſa Romana Curia, frequens eſt: cum alienationis (appellatione,
1 permutationem venire, nulli dubium ſit;
ſatis enim id patet in *cap. nulli, de reb. Eccl. non alien.* vndè quæſiuit *Bald. in. Auth. res, quæ, C. comm. de leg. verſ. quæro,* An ille, q̃ nō poteſt alienare, poſſit permutare; & negatiuam partem, ibi tenet, nempè,
2 quod prohibitus alienare, non poteſt permutare, *Iaſ. in leg. 1. ff. de rer. perm. num. 5. cum plurib. ſeq.* vbi ait, quòd appellatione
3 venditionis, venit etiam permutatio, & venditione permiſſa, intelligitur etiam permutatio, *tex. in l. ſtatu liberi, ff. de ſtatu lib.* ſi enim in *d. Extrauag. Ambitioſæ* prohibitur omnis contractus, per quem dominium transfertur, clarum eſt, quod per huiuſmodi permutationem, interueniente traditione, transfertur dominium, *tex. in l. 1. ff. de rer. permut.*
4 Hęc autem prohibitio permutandi an militet, quando permutatio fit inter duos Rectores duarum Eccleſiarum, de bonis earundem, *tex. in cap. hoc ius porrectum, 10. q. 1. & in cap. 1. de reb. Eccl. non alien.* & videtur negatiua reſponſio; ex eo, quod
5 iura proſpiciunt tantùm, nè, per contractus, bona ad vſum pauperum deſtinata, alienari contingat: vndè, permutationes bonorum vnius Eccleſiæ, cum bonis alterius, non ſunt prohibitę; quia nihil refert, an ſint bona vnius, vel alterius Eccleſiæ; cum, quicquid habeat quæuis Eccleſia, pauperum ſit, *cap. quod autem, 24. quæſtio 7.*
Alia inſuper ratio aſſignari poteſt,
6 nempè quod ſpirituale cum ſpirituali, licitè poteſt permutari; *gloſ. in capit. ad quæſitionem, in verbo queat, de rer. permut.* dummodò id fiat decreto Epiſcopi, vel eius Vicarij, ad id ab eo facultatem habentis, *d. cap. hoc ius porrectum. §. ſed permutare, 10. q. 2.*

Nam, ſicut poteſt Epiſcopus admittere, etiam permutationes ipſorum beneficiorum, quæ non ſint Sedi Apoſtolicæ reſeruata. *Mandoſ. reg. 1. q. 13. num. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 14. num. 94* ſeruata forma *Conſtitutionis Pij V. §. ad hæc, ſub Datum Romæ apud S. Petrum 1568. Kal.*
7 *Aprilis anno tertio.* ita eo magis poteſt admittere permutationes bonorum ipſorum beneficiorum, *d. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien.*

His tamen non obſtantibus, contra-
8 rium nos docet Romanæ Curiæ praxis, nempè, huiuſmodi permutationes bonorum, etiam inter duos beneficiatos, ſeu Eccleſiarum Rectores, nullo modo fieri poſſe ſinè beneplacito Apoſtolico, & niſi ſeruatis ſolemnitatibus contentis in *cap. ſine exceptione, 12 q. 2.* & ibi *Rebuff. per illũ tex. & per tex. in c. 1. in §. ſed & permutare. 10. q. 7. Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. q. 12. num. 28 tit. de immob. rer. Eccleſ. alienat.* & ita inter quędam notabilia Matthęi Contarelli reperitur; qui cum eſſet Datarius Gregorij XIII. ita adnotauit, ipſum Gregorium dixiſſe, ſcilicet. *Hoc mane S. D. N. mihi reſpondit, non eſſe ſuperfluam licentiam permutandi bona Eccleſiæ inter*

duos

duos ReЀtores Eccleſiarum Balneoregien. diœceſis, et Quar. in Summa bull. verbo, alienatio, num. 15. ait, ita vidiſſe practicari, & expediri breuia Apoſtolica, etiam inter Eccleſias compermutantes, ſi in euidentem vtilitatem vtrinſq; partis permutationes huiuſmodi ceſſerint; quamuis ante *Extrauag. Ambitioſæ*, ſufficeret conſenſus Epiſcopi in Eccleſijs ſibi ſubiectis, *cap. 1. & cap. vt ſuper, §. fin. de reb. Eccleſ. non alienan.*

9 At verò permutationes cum laicis, ab ipſo Ordinario fieri non poſſunt, niſi illæ tantùm, quæ iuxtà terminos *cap. terrulas, 12. q. 2.* illi permittuntur: Ad quod ſimiliter, duo debent concurrere, nempè cauſa, & ſolemnitas, vt *in d. cap. ſine exceptione*: propterea ſoli Pontifici ſunt regulariter reſeruatæ; illaſq; faciendi licentiam, ipſe tantummodo, & cum duplici limitatione concedit, nempè, ſi permutentur ad inuicem duo petia terræ, additur, quod petium terræ, quod laicus habet, ab omni, & quocunque onere, fideicommiſſo, deuolutione, caducitate, & hypotheca liberum exiſtat, nec ſit deterioris conditionis, quàm res Eccleſiæ: Ac inſuper, dũmodo non magis diſtet à prædicta Eccleſia, quam illius res, quæ datur ipſi laico ab eodem Rectore.

Nam circa huiuſmodi permutationes non ſufficit, quod valor probetur in proprietate, ac annuo redditu, & prouentu; ſed oportet, quod res ſit æquè vicina, æquè commoda, æquè cauta &c. *id. Redoan. q. 20. nu. 169.* & ita docet cõmunis praxis, & hoc, cũ ipſa euidẽti vtilitate circa valorem rei, quę cauſa permutationis
11 datur Eccleſiæ, cui neque ſufficit dare rem æquiualentem, ad hoc, vt dicatur facta cũ vtilitate; quia Eccleſiæ non eſt dandum æquiualens pro re Eccleſiæ, ſed res, quæ ſit maioris pretij; cum enim datur res æquiualentis pretij, tunc dicitur conſtare de damno, & præiudicio facto Eccleſiæ, *Dec. conſ. 142. num. 3. verſ. hoc etiam patet*, relatum per *Redoan. q. 20. tit. de cauſ. vtil. num. 172. & 173.*

Nunquid autem poſſit ſaltem Epiſcopus, abſque beneplacito Apoſtolico, ali-
12 quid de bonis ſuæ Menſę Epiſcopalis, donare, & alienare Canonicis, ſiuè alijs perſonis ſuæ Eccleſię? Et pro parte affirmatiua tenendum eſt; etiam non obſtante iuramento per ipſum Epiſcopum præſtito, de non aliendis rebus Menſæ ſuæ Epiſcopalis, inconſulto Romano Pontifice, *gloſ. in Clem. 2. verbo, Eccleſiam, de reb. Eccleſ. non alien.* vbi expreſsè dicit, quod Epiſcopus, ſuo Capitulo, de eo, quod ſpectat ad menſam ſuam, poteſt alienare; maximè quando Capitulum eget tali re, & ſubdit, id poſſe fieri, non obſtante tali iuramento; cum hæc non ſit propriè, & verè alienatio rei, quæ in dominio ſuę Eccleſiæ remanet, *l. vnicum ex familia, ff. de leg. 2.* quia ſicut Epiſcopus de propria menſa donare poteſt loco religioſo; *cap. conſultationibus, et cap. paſtoralis de donat.* ita multò fortius ſuo Capitulo, cui magis eſt alligatus, donare poteſt, *cap. requiſiſti, §. fin. de teſtam.* ex eo, quod id non videtur tendere in alienationem, *arg. leg. voluntatis, C. de fideicom. & l. pater. §. quindecim, ff. de leg. 3. Oldrad. conſ. 182. num. 1. verſ. & ſicut poteſt, num. 2. Rot. deciſ. 756. n. 3. & 4. p. 1. diuerſ.* per hęc verba, *Ad primum, reſponſum fuit, quod immò applicatio facta Canonicis fuit valida, quia Epiſcopus, de bonis ſuæ menſæ Epiſcopalis poteſt donare, & alienare Capitulo ſine ſolemnitatibus, non obſtante iuramento de non alienando ſine Superioris licentia, iuxta cap. et ſuper, de reb. Eccleſ. non alien.* quamuis dicat *gloſ. in d. Clem. 2.* per iura, ibi allegata, quod in hoc caſu tutius eſſet, vt hoc fieret authoritate Superioris, *arg. l. non videtur, §. qui iuſſu. ff. de regul. iur. capit. quiſquis, de reg. iur. in 6.*

His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam, tanquàm veriorem, & iuxta Romanæ Curiæ obſeruantiam, receptam, omnino amplector: nec enim ibi caſum ſemel eueniſſe ſcimus, quo Dataria Apoſtolica ſupplicationes deſuper porrectas, tanquam neceſſarias recepit; & ſignanter memini, ita Epiſcopo Foroſempronien. reſpondiſſe bon. mem. Cardinalem Arrigonium, tunc fel. record. Pauli V. Prodatarium, qui dicebat, hanc eſſe verè alienationem; quodque Epiſcopus non poterat in facto proprio authoritatem ſuam interponere, ad *tex. in leg. pupillus, de auth. tut. cap. fin. de inſtit.* præſertim verò ipſa Dataria innititur *d. gloſ. in d. Clem. 2.* quæ voluit, quod in hoc caſu tutius eſt adhibere prædictam authoritatem Superioris: ac inſuper hæc obſeruantia nõ parum declarat, ita eſſe mentem Summi Pontificis, *Caſſad. dec. 5. 3. de reſcrip. in fin.* cuius organum mentis, & vocis eſt illius Datarius, *Gonz. ad reg. 8. gloſ. 63. n. 7.*

Aliæ permultæ alienationes paſſim in ipſa Curia, cum debitis requiſitis admittuntur, quas hic recenſere ſuperfluum duximus; cum ex ſupradicta formula ge-

uerali

nerali, ſatis illarum omnium praxis deprehendatur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio eſt nulla, ſine interpoſitione decreti.*
2 *Quod interponitur, cauſę cognitione precedente.*
3 *Decreti Commiſſariorum ſuper alienatione in euidentem, formula.*
4 *Alienandi facultas, quonam modo Regularibus concedatur.*
5 *Et ſub qua forma pro eis circa hoc reſcribatur.*
6 *Regulares cuius Ordinis ſint, ſi ignoretur in Curia, quid ſeruetur in reſcriptis.*
7 *Diœceſis Oratorum, ſi in Vrbe ignoretur, quid ſeruetur in reſcriptis.*
8 *Ciuitas, comprehenditur in Diœceſi, & quare.*
9 *Diœceſanorum appellatione, qui veniant.*
10 *Diœceſis, dicitur territorium Epiſcopi.*
11 *Diœceſis appellatione, quando non veniat Ciuitas. Et è contra, num. 12.*
13 *Alienatio rerum Eccleſiæ, ſi poſt decretum Delegatorum, probetur non cedere in euidentem vtilitatem, irritatur.*

Praxis Decreti, pro executione litterarum in forma, ſi in euidentem &c.

CAP. XI.

PRo exequutione deniq; ſupradictarum litterarum huiuſmodi conceſſionis, cũ illius decreto, concludendũ eſt, quod expeditis monitionibus, ac citatis citandis, captiſq; deſuper informatione, teſtibuſq; examinatis, & compilato proceſſu, ac monitis partibus ad dicendum ſuper expeditione cauſæ, ipſiſquè auditis, deuenitur ad
1 decretum; ſine quo, alienatio eſſet nulla; quia illud eſt de ſubſtantia alienationis, ſicut dicimus de alienatione rei minoris;
2 quod quidem decretum debet interponi, cauſæ cognitione præcedente, nempè, quod ſubſit cauſa, & quod liqueat Iudici, vt in *l. magis puto, § ne paſſim, ff. de reb. eorum*: formula verò talis decreti, hæc eſſe poteſt, aliquibus additis, vel detractis, iuxtà facti qualitatem, videlicet.

3 *IN Dei nomine Amen. Fęlix Tamburellus Vtr. Iur. Doct. Prothonot. Apoſtolicus, Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Domini D. Franciſci Tituli SS Quatuor Coronatorum, S. R. E. Presbyteri Cardinalis Boncompagni, Archiepiſcopi Neapolitan. in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis, & ad infraſcriptam cauſam, per Sanctiſſimum D. N. D. Vrbanum Papam Octauum, Iudex ſpecialiter delegatus.*

Vincentius de Ianuario Primicerius Eccleſię Neapolitan. & ad pręſentem cauſam per S. D. N Vrbanum Papam Octauum ſpecialiter delegatus.

*Vniuerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, notum facimus, & atteſtamur, qualiter nobis pro parte, et ad inſtantiam Ioannis Landulphi, Rectoris ſine cura Eccleſiæ, ſub inuocatione Sanctę Mariæ ad Ioſaphat huius Diœceſis; exhibitę, productę, & præſentatę fuerũt infraſcriptæ litterę Apoſtolicæ ſub plũbo expeditę, ſanę, integrę, nõ vitiatę, non cancellatæ, neq; in aliqua ipſarũ parte ſuſpectæ; ſed omni prorſus vitio, & ſuſpicione carentes, quas, cum omni, qua decuit, reuerentia, recepimus, tenoris ſequentis, videlicet (*Inſeritur hic totus tenor litterarum*); Poſt quarum quidem litterarum pręſentationem, fuimus prò parte ſupradicti Ioannis, Rectoris, debita cum inſtantia requiſiti, quatenus ad earundem litterarum exequutionem procedere deberemus. Nos igitur, attenta illarum forma, prouiſionem, cum inſerto tenore ipſarum, expediri, ac dicto Ioanni intimari mandauimus; qua quidem prouiſione exequuta, & in actis reproducta; viſoquè poſtmodum dicto petio terrę, coram nobis menſurato, & appretiato,*

to, vt patet ex relationibus ſupradictorum agrimenſorum, & appretiatorum, tenoris ſequentis (Inſeritur etiam hic idem tenor) *Captaquè diligenti informatione, ac monitis, auditiſquè partibus ad dicendum ſuper expeditione cauſę; & ad audiendum pręſens decretum, aç aliàs, & ad pręſcriptum ſupradictarum pręinſertarum litterarum ſęl. recor. Pauli Papa Secundi; conſideratiſquè conſiderandis, dicimus, decernimus, & pronunciamus, conceſſionem, & locationem prędicti terrę petij modiorum trium, ſupradictis loco, & finibus deſignati, ad dictam Eccleſiam, ſub inuocatione Sanctę Marię ad Ioſaphat legitimè ſpectãtis, ſub annuo canone, ſeu reſponſione ducatorum ſexdecim monetę huius Regni Neapolis, cedere in euidentem eiuſdem Eccleſię vtilitatem; Viſiſquè ſcripturis, omnibuſque actis, ac conſideratis conſiderandis, ſupradictis omnibus conſenſum, & aſſenſum, necnon licentiam, & facultatem, ſupradictam conceſſionem, & locationem faciendi, concedimus, & impartimur; ita vt licèt deſuper fuerit confectum inſtrumentum, illud tamen de nouo conficiatur, ac celebretur cum inſerto tenore ſupradictarum litterarum, ac praſentis decreti; Non obſtantibus omnibus illis, quę idem S. D. N. Vrbanus Papa VIII. in ſupradictis ſuis litteris voluit non obſtare; Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſquè contrarijs quibuſcunque. Verum, finita, vel deficiente tertia generatione huiuſmodi, ſupradictum terrę petium, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, necnon quibuſuis meliorationibus deſuper, pro tempore quomodolibet factis, ad dictam Eccleſiam, pleno iure, ac omninò reuertantur, illiquè liberè cedant, abſque eo, quod renouatio locationis huiuſmodi, à quòquã, quouis prętextu, vel ex quacunque cauſa peti, aut prętendi poſſit, iuxtà formam earundem litterarum, & non aliter, nec alio modo; Et in pręmiſſorum fidem &c. Datum in Palatio Archiepiſcopali Neapolitano ſub anno &c. Indictione &c. die &c. Pontificatus &c.*

Ita pronunciaui Ego Felix Tamburellus Vicarius Generalis Neapolitan. & Delegatus Apoſtolicus.

Ita pronunciaui Ego Vincentius de Ianuario Primicerius Eccleſiæ Neapolitanę, & Delegatus Apoſtolicus.

4 Pro Regularibus verò, ad præſcriptum decreti à Sacra Congregatione Concilij Tridentini, emanati, quo ipſis interdicitur facultas hæc alienandi in vim ſuorum priuilegiorum, abſque ipſius Congregationis expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœnis in eodem decreto contentis; cuius tenorem ſuo loco appoſuimus, porrigitur ſupplex libellus eidem Sacræ Congregationi, ſicut aliàs diximus: quo in ipſa propoſito, ſi petita hæc facultas concedenda eſt, ea in ipſius libelli calce extenditur eo modo, quo ſequitur, videlicet.

5 *Die &c. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, auctoritate ſibi attributa, commiſit Vicario Neapolitano, atque eius Eccleſię Primicerio, vt vocatis, qui fuerint vocãdi, ac ſeruata forma litterarum fęlicis recordationis Pauli Secundi, poſtquàm compererint conceſſionem prędictam ad tertiam generationem, vt ſupra, ſi ſiat, in euidentem Monaſterij ſupradicti vtilitatem, ceſſaram eſſe, gratis, petitam facultatem Oratoribus concedant.*

R. Card. Vlbadinus. Locus † *Sigilli* F. Paulutius Secret.

6 Porrò, Regulares, omninò debent in eorum precibus exprimere, cuiuſnam ipſi ſint Ordinis, tam in his, quam in quibuſcunque alijs precibus Papę, per eos offerendis. Verùm, quia ſæpè contingit in ipſa Curia, eorum Ordinem ignorari; ne propterea diutius eorum expeditio retardetur, ita ſtylus admiſit, vt dicatur *S. Benedicti, ſeu alterius Ordinis*, quatenus pro viris regularibus; pro monialibus autem, aut alijs mulieribus, ſub quacumque regula degentibus, dicatur

S. Clara, ſeù alterius Ordinis. Quarè autem horum Ordinum in dubio fiat mentio, dicam in mea *pract.benef. tom.2. lib. 7. nu.7. & 8*.

Prout etiam ſeruatur in eadem Curia, ſecundum reſcriptorum qualitatem, quando prorſus ignorari ibi contingit Diœceſim Oratoris, ſiuè alterius in ſupplicatione nominati, vel an ſit Ciuitatis,
7 vel Diœceſis; tunc enim, ob præmiſſam rationem, ſat erit dicere, *ſupplicat Orator N. Neapolitan. Ciuitatis, vel Diœceſis*; quia de ſtylo Curiæ, non vitiatur reſcriptum, ſi in eo dicatur, quod Orator ſit de Diœceſi, ſi tamen ſit de Ciuitate; ex quo, bene
8 Ciuitas ipſa, in Diœceſi comprehenditur; cum Diœceſis nil aliud ſit, niſi gubernatio, adminiſtratio, ſiuè iuriſdictio; *Mandoſ. ad reg. 16. qu. 42. nu. 2. qui nu. 6.* ait, quod appellatione Diœceſanorum
9 propriè illi veniunt, qui ſunt de territorio Epiſcopi; *Diœceſis* enim dicitur ter-
10 ritorium Epiſcopi, ſiuè diſtinctio, vel diuiſio finium Epiſcopatuum; in quo etiã Ciuitas ipſa continetur, *cap. Epiſcopum, 7. qu. 1. & ibi Archid. in princip.* quare hic nihil refert, an Orator ſit de Diœceſi vel de Ciuitate: ac propterea ſæpenumero, & in quamplurimis reſcriptis, vbi prorſus ignoratur, cuiuſnam Ciuitatis, vel Diœceſis ſit ipſe Orator, aut alius in eis nominatus, vt dictum, eſt ſine difficultate admittitur expreſſio, quòd talis Orator, ſiuè alius ſit, verbi gratia, Neapolitan. ſeù alterius Ciuitatis, vel Diœceſis. Nam, etſi vera ſit illa *DD.* diſtinctio, quod nimirum, in materia odioſa, ſi verbum, *Diœceſis*, proferatur à lege, vel Conſtitutione generali, appellatione Diœceſis veniat ipſa Ciuitas, per *tex. in cap. 1. de rer. permut. in 6. & ibi gloſ. in verbo diœceſi*. Si verò profertur in reſcriptis, ſeù diſpoſitionibus particularibus, minimè ip-
11 ſa Ciuitas comprehenditur in Diœceſi; id verum eſt in diſpoſitionibus particularibus odioſis, præiudicium tertij reſpicientibus, veluti in reſcriptis ad beneficia, vel ſimilibus: tunc enim, exempli gratia, mandatum de prouidendo in Ciuitate, non extenditur ad Diœceſim; nec è contra; quia materia, tanquam ambitioſa, eſt reſtringibilis; prout etiam dicendũ eſt de reſcriptis ad lites, *cap. ſuper eo, de off. deleg.* Cœterùm verò, etiam in materia diſpenſationis, quæ de ſui natura, eſt odioſa, & reſtringibilis, non ſequitur, vt quoad huiuſmodi expreſſionem, veniat reſtringenda; quia concernit tantùm fauorem diſpẽſatorum; nec alicui, aliquod infertur præiudicium; nec eſt materia ambitioſa; & hanc eandem differentiam ponit *Felin. in cap. Rodulphus, nu. 8. de reſcript.* & docet *Bellam. deciſ. 641.* quod è contra, qui eſt de Diœceſi, ſatis intelligitur eſſe de Ciuitate, licèt ſecùs dicendum ſit in materia ſtricta, & odioſa, vt dictum
12 eſt; quo caſu, appellatione Ciuitatis, id tantum venit, quod ſolùm murorum ambitu continetur, & non veniunt, neque ſuburbia, neque Diœceſis, *id Felin. d. nu. 1.* quod pro ipſius Curiæ iunioribus, dictum ſit.

Hic deniq; nõ eſt omittendum, quod ſi fortè poſtquàm per ſupradictos Commiſſarios, vigore ſupradicti decreti, fuerit, præcedentibus omnibus ſupradictis, declaratum, cõceſſionem, ſeù locationẽ, cedere, vel ceſſiſſe in euidentem vtilitatem Eccleſiæ; poterit tamen per alias veriores probationes probari, & haberi
13 contrarium, nempè, quod præmiſſa non cedant in vtilitatem ipſius Eccleſiæ; ſed potius in læſionem, vel damnum, eo probato, corruet, prout corruere debet ſupradicta locatio; ſeù conceſſio, per *tex. in l. ſi preces, C. de præd. minor.* vbi adeſt caſus alienationis factæ prædij minoris, cum decreto, & cauſæ cognitione, vt ibi dicitur, quod ſi per probationes appareat de falſa cauſa, non tenet decretum, nec alienatio; quod etiã probatur *in l. magis puto, §. ſi æs alienum ff. de reb. cred.* & quod ibi dicitur in minore, procedit etiam in Eccleſia, quæ vtitur iure minoris, *cap. 1. & cap. auditis, de in integr. reſt.* tenet in terminis *Innoc. per illa iura in cap. dudum, verſ. tractatus, de reb. Eccl. non alien.* vbi firmat, quod etiam ſi interueniat cauſæ cognitio, & decretum, tamen non valet alienatio, nec ex tali alienatione transfertur dominium; niſi in veritate ſubſit iuſta cauſa alienandi; vndè, ea non ſubſiſtente, datur Eccleſiæ rei vendicatio contra poſſidentem, & idem per *Gemin. in cap. ſine exceptione, col. fin. 12. qu. 2.* & in particulari conſuluit *Abb. conſ. 41. vol. 1.* vbi erat facta alienatio cum confirmatione Bonifacij Papæ. & tamen *Abb.* ibi firmat, quod licèt præſumatur in vtilitatem Eccleſiæ, tamen poteſt probari contrarium; quo probato, alienatio irritatur, *Dec. conſ. 133.* vbi per Commiſſarios Apoſtolicos capta informatione, & interpoſito decreto, tamen, quia non erãt concludenter probata omnia, & ſingula, Summo Pontifici in ſupplicatione nar-

gata, nihil valuit, quod actum fuit: & docet *Iaſ. conſ. 55. vol. 1.* vbi non obſtante hoc decreto, & informatione, conſuluit data læſione, omnia in irritum reuocari: eſt namque concluſio in iure, quod vbicunque narratum in gratia, detegitur falſum, corruit ipſa gratia, etiam ſi ſit facta motu proprio, & ex certa ſcientia; quia talis motus proprius, & certa ſcientia, etiam cum clauſula, *Non obſtantibus*, & ſimiles clauſulę operantur, donec probetur contrarium; quarè, detecto, quod in huiuſmodi alienatione, poſtquàm illa, vigore præſentis reſcripti, facta fuerit, non interuenerit cauſa legitima, quæ eſt ipſius Eccleſię euidens vtilitas, conceſſio Papæ, vel confirmatio euaneſcit: quinimmo, nec refert, quod talis, vel ſimlis gratia habeat forſan decretum irritans; quia illud nullum operatur effectum, vbi gratia principalis, ſuper qua huiuſmodi decretum adijcitur; corruit; quādoquidem tale decretum regulátur ſecundum principalem gratiam, & tanquam illi acceſſorium; quod quidem cum ſecundum ſuum principale regulari debeat, *l. cum principalis, ff. de reg. iur. cap. acceſſorium eod. tit. lib. 6.* profectò ſublato principali, cenſetur ſublatum, & acceſſorium, *arg. tex. in l. quo iure, verſ. item tolle iura, 8. diſt. cap. ſi monachus ad clericatum, 16. qu. 1. cap. præterea, de off. deleg.* Ac proinde, in caſu alienationis ſine cauſa legitima, conſcientia tàm alienantis, quàm recipientis, non eſt tuta quoad Deum, *Archidiac. in cap. non liceat. 12. qu. 2. Abb. in cap. cum veniſſent, de iudic. Redoan. qu. 22. nu. 93.*

Cœterùm verò, non probata Eccleſiæ læſione, alienatio præſumitur facta cum cauſa; quia Commiſſarius, vel Delegatus, cui commiſſum eſt, quod capta diligenti informatione, & facta perquiſitione, de cauſa, ac de alijs narratis in litteris, *ſi in euidentem*, cōcedat facultatem authoritate Apoſtolica, cauſas expreſſas veras repererit, ex conſequenti præſumitur de antecedenti, *cap. prudentiam, & cap. præterea, de off. deleg.* pręſumitur vndè, quod quiſquè, officium ſuum diligenter exerceat, *cap. ad audientiam, de præſcrip.* Quarè, quicunque prætendit cauſas, in huiuſmodi reſcripto expreſſas, non fuiſſe veras, hoc quidem probare debet, cum pręſumatur pro authoritate Delegati, ad id legitimè interpoſita, *id. Redoan. d. qu. 22. nu. 88. cum plur. ſeqq.*

Finis Libri Noni.

PRAXIS DISPENSATIONIS

SIVE LICENTIAE TESTANDI DE redditibus Eccleſiaſticis, pro perſonis à iure prohibitis.

LIBER DECIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Teſtari de fructibus beneficiorum, quomodo prohibitum.*
2 *Bona Eccleſiæ dicuntur, quę illius intuitu ſunt acquiſita.*
3 *Teſtari an poſſint Clerici de fructibus beneficiorum, intuitu conſuetudinis.*
4 *Teſtari, etiam ad pios vſus, quo iure Epiſcopi prohibeantur.*
5 *Bona, poſt obitùm Epiſcopi, reperta, quando prę ſumantur Eccleſiæ, vel hęredum.*
6 *Rotæ deciſio ad id per extenſum refertur.*
7 *Iuſpatronatus fundatum per clericum beneficiatum, præſumitur ex redditibus beneficiorum.*
8 *Quando tamen hæc præſumptio ceſſet.*
9 *Teſtandi facultas ſimpliciter conceſſa, intelligitur ad pios vſus.*
10 *Ad vſus prophanos non requirit cauſam.*
11 *Quamuis regulariter ſine cauſa non concedatur.*
12 *Bona poſt obitum Prælati reperta, non ad Eccleſiam, ſed ad Cameram ſpectare.*
13 *Conſtitutio Pij V. ſuper ſpolijs proponitur.*

Praxis prohibitionis teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis.

CAP. I.

SIcut bona Eccleſiaſtica, ſine Summi Pontificis facultate, iuſtaquè concurrente cauſa, nequeunt alienari, ita nequè de ipſorum redditibus teſtari, aut aliàs legitimè diſponi poſſe, certū eſt: quare facultatē de illis teſtandi, aut aliter diſponendi, diſpenſationem etiam appellarunt DD. præſertim *Nauar. de redd. Eccleſ. per tot.* Propterea, quid Romanę Curiæ ſtylus, ſiuè praxis, circa eandem facultatem concedendam, ſeruet, videre ſequitur opportunè.

Pro qua quidem praxi præponamus, ſatis iure cautum eſſe, vt de fructibus beneficiorum, ac præbendarum, omnibus
1 beneficiatis prohibitum ſit teſtari, & non
modò de bonis ex redditibus Eccleſiaſticis acquiſitis, verùm etiam de bonis emptis pecunia, quæ ex eiſdem redditibus fuerit collecta; quandoquidem bona Ec-
2 cleſiæ dicuntur omnia, quæ intuitu Eccle
ſiæ, aut de Eccleſiæ facultatibus, acquiruntur, & dixit *Abb. in cap. cum in officijs, num. 4. de teſtam.* quod clericus, de dictis bonis non poteſt teſtari, aut aliter diſponere, niſi in quatuor caſibus. Primo, ſi cle-

ricus tantundem de ſuo, Eccleſiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel diſponere, *cap. ſi quis qualibet, 12. qu. 2. cap. ſi quis Epiſcopus, ead. cau. qu. 5.* Secundo, de rebus mobilibus, & modicis, ſi adſit conſuetudo. Tertio, poteſt donare intuitu eleemoſynæ, quam clericus poteſt facere in infirmitate conſtitutus. Quarto, quando clericus vult remunerare honeſta ſeruitia, tàm à conſãguineis, quàm ab extraneis accepta, *c. relatum 2. §. licet, de teſtam.* & indiſtinctè tenet *id. Abb. in cap. cum eſſet, nu. 21. eod. tit.* quod clericus quęcunquè acquirit de bonis Eccleſię, debet conferre Eccleſię, aliàs punitur, per *tex. in cap. 1. 12. qu. 3.*

Verũ aliquando dubitari contingit, nunquid prædictis Clericis beneficiatis, ratione conſuetudinis, liceat de ipſis redditi-
3 bus Eccleſiaſticis teſtari, vbi viget talis cõſuetudo; circa quod tres opiniones adducit *Sanch. in ſuis opuſc. moralibus, lib. 2. cap. 2. dub. 15. nu. 7.* quarum prima eſt, talem conſuetudinem valere, & excuſare à peccato, beneficiatos, vigore illius teſtantes, etiam ad vſus prophanos, ac ſuis cognatis, & hæredibus relinquentes, prout dicit in Hiſpania ſeruari, vbi talis conſuetudo eſt ab immemorabili tempore, pro ijs tãtum, qui non ſunt Epiſcopi, cum ſit conſuetudo obſeruata, & recepta, ac tacito Papæ, ac Prelatorũ conſenſu approbata. Secũda eſt, prædictam conſuetudinem non eſſe validã abſolutè, ſed ad teſtandum de dictis redditibus ad vſus tantummodo pios, & in modica quantitate, ſecùs vero ad vſus prophanos, vel in magna quantitate; quod eſſet Eccleſiæ valdè onerosum, ex *Sylu. verbo, Clericus, 4. qu. 2. & 3.* & alijs ibi relatis. Tertia autem, inhæret ſecundæ, nulla adiecta modificatione, ſeu reſtrictione.

Quarè etiam pro eo, quod tenuit Romanæ Curiæ vſus, & praxis, nunquam ab ea recedendum eſſe, iure optimo tenendũ eſt, ſcilicet Clericos ex redditibus Eccleſiaſticis, nunquam teſtari poſſe ad vſus prophanos, & ad augendos cognatos, & alios hæredes, ſicut teſtari poſſunt de bonis patrimonialibus; quod quidem nulla, poſſe conſuetudine excuſari videtur; nam, vt ait i[illegible] *Sanch. [illegible] cit num. 10.* d[illegible], tenentur dare ſuperflua pauperibus in morte autem [illegible] ait Apoſtolus, nihil intulimus in hunc mundum, haud [illegible] quod [illegible] quid poſſ[illegible]us; ergo dum moriuntur, non poſſunt ca prop[illegible] anis v[illegible] us erogare; [illegible] tus [illegible] Clericus, [illegible] vita dominus, & in morte ſeruus, nuda vita conten-

tus, vt ait *Bald. in c. cum M. nu. 20. de conſtit.* ac proinde, mala conſuetudo, quæ eſt circa hoc, non excuſat; & potiſſimam, præſertim [illegible] rationem, quæ profectò omne dubiũ ſubmouere videtur, nimirũ, quia licèt prohibitio teſtandi, ſit de iure humano, prohibitio tamen diſponendi in vſus [illegible] de iure diuino, & naturali idcirco conſuetudo non poteſt derogare, nec contrariari, circa id credibile eſt Papam tenere, & intendere, licèt aliud dicendum ſit de diſtributionibus quotidianis; quandoquidem in illis percipiendis, magis laboratur, & plenius acquiruntur, quàm fructus; & ita de illis poteſt clericus, vti verus dominus, liberè teſtari, quod non poteſt de fructibus. Ratio enim eſt, quia illæ potius acquiruntur ratione operarum impenſarum, quàm ratione præbendæ, vt per *Gonz. ad regul. 8. §. 5. num. 164. & ſeq.* Hinc propterea, iam [illegible] notorius Curiæ Romanæ in[illegible], vt cũ hæres inſtitutus à Clerico, ſeu [illegible] tero petit ab ipſo Papa [illegible] rialis in forma, *Signiſicauit*, pro bonis ad ſe ſpectantibus, ratione [illegible] onis hæreditariæ talis Clerici, ſeu presbyteri, non aliàs ipſæ litteræ dentur, niſi pro bonis, & rebus, de quibus ipſe Clericus, [illegible] ter teſtari, aut aliàs legitime diſponere poterat: & hæc, eſt notoria praxis. [illegible] quid in [illegible] dum eſt, vt excludantur, etiam bona, ex illicita [illegible] acquiſita, quæ declarauit Pius IIII. venire ſub nomine ſpoliorum, vt in ſua Conſtitutione, quæ incipit *Decens eſſe cen[illegible] ſub Dat. Romæ, anno 1560. Non. N[illegible] bris, Anno Primo.*

At vero, quia verſatur noſtra [illegible] ca licentiam teſtandi, quæ Epiſcop[illegible] præſertim eſt interdicta, propterea pa[illegible] cen[illegible] eſt, eo mo[illegible] o, quo Cler[illegible] ari poſſunt de bonis patri[illegible] & ipſos E[illegible] poſſe [illegible] aliqui, non poſſe Epiſcop[illegible] propria induſtria, poſt adeptam [illegible] tem, [illegible] ari ad omne [illegible] phanos [illegible] attam [illegible] bon[illegible] Epiſcopu[illegible] ſe, a[illegible] quoſuis [illegible] [illegible] ait *id. Sanch.* [illegible] 4. talia bona, [illegible] pria ind[illegible] & [illegible] & ſic ſuis e illorum abi[illegible] ni abſquè [illegible] conuenit [illegible] pios [illegible] us. [illegible] ad pios vſus, [illegible]

tio

tio, ex *eodem Sanch. num.* 5. quia id iure ipſis prohibetur in Concilio Agathenſi, vbi ſtatutum eſt, quod Epiſcopi, de rebus proprijs, vel acquiſitis, vel quicquid de proprio habent, hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant: quidquid vero de prouiſione eius Eccleſiæ fuerit, ſiue de agris, ſiuè de fructibus, ſiue de oblationibus, omnia in iure Eccleſiæ reſeruentur, vt in *c. Epiſcopi, 12 q.* 1. *& in c. ſint manifeſta, ead. q.* 1. vbi *gloſ.* ait, quod res propriæ Epiſcopi, & res Eccleſiæ debẽt eſſe ſeparatæ, vt Epiſcopus in obitu ſuo, ſine interdictione, vel cõtradictionẽ, quibus voluerit, propria relinquere poſſit; quod planè iuſtum eſt, vt nec Eccleſia, nec propinqui Epiſcopi detrimentum ſentiant; aliàs enim, ſemper res, ita acquiſitæ, præſumuntur eſſe de bonis Eccleſiæ, niſi contrarium probetur, quapropter, ſi Epiſcopus, vel alius Prælatus permiſſim vtitur rebus ſuis, ſuæque Eccleſiæ, cum non ſit facta diſtinctio, coguntur hæredes Epiſcopi probare, illas res nõ eſſe Eccleſiæ, ſicut vxor cogitur, probare res aliquas non eſſe mariti; quia [illegible] mariti, vt [illegible], *d. gloſ. in verbo, prob[illegible]ntur.* Ratio [illegible] ius, Epiſcopis, & Clericis, ex his redditibus teſtari interdixit, [illegible] non poſſe per teſtamentum [illegible] re imitarẽtur ad illa pauperibus [illegible] vita, & ſic [illegible] auaritiam, *d. Sanch. d. num.* 5. Ita tamen in propoſito diſtinguit *Barboſ. de pot. Ep.* [illegible] *num.* 1[illegible] videlicet, Aut conſtat, Prælatum habuiſſe bona, tempore ſuæ promotionis, aut conſtat, quod non habebat, aut ſumus in dubio. Et primo quidem caſu cenſentur quæſita, non intuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ, cum præſumatur pro poſſeſſione, & contrarium intendenti, incumbit onus probandi; cum iam conſtet illa bona, multo ante, eundem Epiſcopatum fuiſſe penes eundem Prælatum. In ſecundo caſu videlicet, quando conſtat, tempore promotionis, Prælatum nihil habuiſſe, pro Eccleſia præſumendum eſt; quod, nimirum illius intuitu, fuerint quæſita. Tertio denique caſu, quando res eſt incerta, & dubia: quarè neque conſtat, bona inuenta penes Prælatum, fuiſſe quæſita antè, vel poſt Epiſcopatum, tunc etiam pro Eccleſia præſumendum eſt, quod illius intuitu fuerint comparata; quæ quidem diſtinctio rectè deſumpta eſt ex *[illegible] in cap.* 1. *de teſtam.* in quo huius negotij ſolida baſis reſidet; ibi enim Gregorius Nonus, per hæc verba diſtinguit, videlicet, *[illegible] ergo, vt ſuſtitie hoc diſcutias, &* *quicquid ipſum habuiſſe patuerit, à qualibet perſona detineri nullatenus patiaris; niſi bõs ſolum, quod eum ante Epiſcopatus ordinem, proprium habuiſſe conſtiterit: quicquid verò Eccleſia, ante ipſius conſecrationem fuiſſe cognoueris, vel in Epiſcopatus ordine prædictum Epiſcopum acquiſiuiſſe, in eiuſdem Eccleſiæ domino conſeruetur.* Quæ quidem bona, etiam ab inteſtato deferuntur ad coſanguineos, qui legitimè ſuccedunt, vt tenuit *Rota deciſ.* 41. *num.* 2. *de probat. in antiq. Leo in theſ. for. Eccl. p.* 3. *cap.* 3. *nu.* 12. vbi præcipuè tim, ait, hanc concluſionem procedere in Epiſcopo patrimonium habente, nimirum, quod illius bona hæreditaria præſumantur potius quæſita ex redditibus patrimonialibus Epiſcopi, quam Eccleſiæ, vt tenuit *Rota in vna Conſtantien. bonorum 18. Martij* 1560. *quæ eſt* 582, *p.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* & cum ſit ſatis notabilis, & ſæpiſſimè videam, eam in propoſito tàm in Vrbe, quàm alibi allegari, viſum eſt, illius tenorem hic ſubnectere per extenſum, qui talis eſt, videlicet.

Conſtantien. bonorum 18. *Martij* 1560.

6 Mortuo Epiſcopo Conſtantien. Eccleſia, omnem illius ſupellectilem, & alia omnia bona occupauerat, ea quæ modo [illegible] Epiſcopus, nunc tanquam bona Eccleſiæ detinebat; Hæredes autem Epiſcopi defuncti ea ex bonis patrimonialibus conte[illegible]bant, & afferebant. Hinc quæ orta lite, Rota alias iudicauerat in fauorem Eccleſiæ, [illegible] hæres nihil probauerat: de[illegible]rat tamen hæredibus remiſſoriam; qua exequuta, & tunc in actis producta, propoſitum dubium, quod ſummarie comple[illegible] teſtium, An ex [illegible] probaretur, vaſa argentea, & aliam ſuppellectilem, de qua in inuentario confecto Auguſtæ poſt obitum Epiſcopi nullo ſigno, quàm Eccleſiæ, pertinere ad hæredes, ſiue ad Eccleſiam. Eccleſia duplici iure ſe præcipuè tuebatur, Primo, quod erat ea in poſſeſſione bonorum: vnde ad aduerſarium ſpectabat onus probandi contrarium concludenter, Secundo, quia aduerſarius tenebatur probare identitatem corporum, quæ prætendit fuiſſe in bonis Epiſcopi, quod ex teſtibus non probatur. Rota tamen, re diligenter conſiderata, ex præſuppoſitis in puncto, contrarium reſpondit. Nam, cum conſtet de paupertate Eccleſiæ, & de bonis & de diuitijs proprijs Epiſcopi prædefuncti, ſemper bona, quæ reperta fuerunt, non habentia ſignum Eccleſiæ, præſumi potius

potius queſita ex bonis Epiſcopi, quàm Eccleſiæ, *Abb. in cap. 3. de pecul. cler. cap. cum teſtes, num. 4. de teſt. Corn. conſ. 314. col. 1. & ſeq. num. 3. Boer. deciſ. 20. num. 4. Couar. in cap. 1. de teſt. num. 7. & ſeq.* qui loquuntur, etiam vbi Eccleſia reperitur in poſſeſſione: nam hæ præſuppoſitiones præualent, *Socin. conſ. 91. in 3. Corn. conſ. 79. num. 3. in 4. Roman. conſ. 159. in fin. Barb. in cap. 1. de pecul. cler.* Non obſtat, quod bona hæc potuerint eſſe apud Eccleſiam ante promotionem eius Epiſcopi, quoniam præſumptiones, de quibus ſupra, hoc excluſerunt: deinde, cum inter hæc bona reperiantur multa notata ſigno Eccleſiæ, ſequitur, ea, quæ exiſtunt ſine huiuſmodi ſigno, nó cenſeri eſſe Eccleſiæ; propterea, cum præſupponatur ex redditibus ſuis proprijs, & legationibus, & muneribus ſibi oblatis, plurima acquiſiuiſſe, & tempore obitus ſui non reperiantur alia bona ſua, niſi quæ in inuentario erant, neceſſarium eſt, vt dicamus, hæc confecta eſſe ex illius bonis, nec aliàs omnes alios fructus euanuiſſe. Non obſtat, quod obijciebatur de identitate, nam hæ præſumptiones ita ſufficiunt, vt niſi contrarium doceatur, cenſeantur eſſe eadem bona, præſertim, quia tempore obitus ſui in Auguſta, extra Eccleſiam ſuam Conſtantien. reperta ſunt apud eum talia bona, *Ancbar. conſ. 198. num. 1. & 3.* Præſumptiones autem multæ ſunt, de quibus in puncto; quibus accedit, & confectio inuentarij, *Bald. in Auth. h[...]am, num. 3. C. de Epiſ. & cler.* Nec iſta, Rota de iure probabat: quia tamen ſemper cupit veritatem, quoad eius fieri poſſit, inuenire, intelligitquè morem eſſe ibi, vt ſinguli Epiſcopi relinquant inuentaria bonorum Eccleſiæ, propterea placuit, vt iubeam moderno Epiſcopo, vt tranſmittat iſta inuentaria, quo cognoſcere poſſimus, an bona, de quibus agitur, integrè pertineant ad Eccleſiam, aut minus.

Ita tamen ſcimus, hodie vbilibet ferè ſeruari, ſicut etiam admonet *Barboſ. de poteſt. Epiſ. gloſ. 114. num.* 15. vt omnis dubietas circa hoc, tollatur, vt debeat Epiſcopus, tempore, quo Epiſcopatum conſequitur. inuentarium illarum rerum facere, quas ipſe ex patrimonio, vel alio titulo ſibi comparauit, iuxtà *tex. in cap. de Syracuſana 28. diſt.* ibi, *præſentis temporis habita rerum deſcriptione &c.* & ibi ait id. *Barboſ.* quod ſi Prælatus non confecerit huiuſmodi inuentarium, præſumitur contra eundem, nihil habuiſſe, & quod omnia intuitu Eccleſię acquiſiuerit, vt in ſimili de hærede non conficiente inuentarium, in *Auth. de hæred. & Falcid. §. ſancimus, coll. 1. verſ. patet.*

Poſtremò, optime declarauit Pius V. quænam ex prædictis bonis, ſub ſpolio cóprehendantur, vt in ſua Conſtitutione, quam infra ſubijcimus; & præter exempta in eadem Conſtitutione, adhuc addere viſum eſt, quod à dicto ſpolio eximuntur omnia bona patrimonialia, vel ex cauſa donationis, ſucceſſionis, ſeù legatorum, aut ex fructibus eorundem bonorum patrimonialiùm, & donationum, vel ſucceſſionum acquiſita, de quibus ipſi Epiſcopi, ſeu aliàs beneficiati, liberè teſtamento, donatione, vel quocunque alio modo, & titulo diſponere poſſunt, *id. Leo, d. cap. 3. num. 12.*

Hinc etiam dicimus de iurepatronatus, per clericum beneficiatum fundatum, quod, quando non conſtat, ex quibus bonis fuerit fundatum, an videlicet ex bonis patrimonialibus, & laicalibus an vero Ec-
7 cleſiaſticis; quia in dubio ſemper præſumitur fundatum, & dotatum ex bonis, intuitu Eccleſiæ acquiſitis, ac redditibus beneficiorum, quo caſu, certum eſt ex ſuppoſitione, quod ipſa fundatio, ſeù dotatio facta ſit de bonis Eccleſiaſticis, non autem patrimonialibus. *Felin. in cap. ex litteris, num. 3. de conſtit. Rebuff. in prax. ſignat. 3. p. verſ. necnon iuriſpatronatus. Maſcard. de probat. concluſ. 960. num. 9. Parisl. de reſign. benef. lib. 2. q. 4. num. 39. Achil. de Graſſ. deciſ. 214. de iurepatr. Creſcent. deciſ. 9. eod. tit. & alij, quos refert Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 593.* proindè quoad hoc, vſus Curiæ, Datariæque Apoſtolicæ, ſtylus, ſiue praxis inoleuit, quod obiter dicimus vt quoties clericus, beneficiatus fundare, ac dotare voluerit beneficium cum reſeruatione illius iuriſpatronatus, ſemper periti Sollicitatores, in ſupplicatione pro huiuſmodi erectione, petant, tale iuſpatronatus, ita Oratori concedi, quod ſit, & eſſe debeat de iurepatronatus laicorum; ac propterea ita exiſtat, & eſſe debeat, non, ex priuilegio Apoſtolico, ſed ex vero, & reali iurepatronatus laicorum, ratione perpetuæ dotationis ex bonis verè, & merè laicalibus, & patrimonialibus &c. cum amplioribus clauſulis, & cautelis, apponi conſuetis in ſupplicatione, Summo Pontifici porrigenda pro erectione, & conceſſione iuriſpatronatus in beneficio, per clericum beneficiatum erigendo, vt eſt notum omnibus Curialibus & ego la-

tius

tius reaſſumo in me a *pract. beneſic.* Circa,
quod omne dubium tollitur, attenta in-
fraſcripta *Conſtitutione Pij V.* qua caue-
tur inter cœtera, vt nullum fiat à Camera
ſpolium eorum, qui beneficia Eccleſiaſti-
ca obtinebant, valoris triginta ducato-
rum auri de Camera, aut penſiones an-
nuas ſimilis ſummæ; quia licèt res, quas
clericus poſt clericatum acquiſiuit, præ-
ſumantur acquiſitæ ex redditibus Eccle-
8 ſiæ, attamen id procedit in bonis à Præla-
tis defunctis, relictis, qui amplos redditus
habebant, non autem, ab illis clericis, qui
iuxtà eandem Conſtitutionem non ha-
bent maiores redditus ijs, quæ in ea ſunt
expreſſi; quarè, ſi quid acquiſiuerunt,
præſumitur legitimè acquiſiuiſſe, *id. Leo.
d. cap. 3. num. 22.*

Ampliorem ponit diſtinctionem *Iul.
Clar. in §. teſtamentum. q. 27.* vbi ait, quod
hæc eſt pulchra quæſtio, & ſæpiſſime con-
tingit in practica; & præmittit, quod in
hoc propoſito poſſunt conſiderari quin-
que genera bonorum, ſcilicet bona pro-
pria, ſeù patrimonialia ipſius clerici, ſeù
Prælati, Item bona Eccleſiæ, ſiuè beneficij.
Item bona quæſita ex fructibus Eccleſiæ.
Item fructus collecti in bonis Eccleſiæ.
Item quotidianæ diſtributiones, quas cle-
ricus percipit in ipſa Eccleſia; quam
quidem diſtinctionem cum ijs, quæ ſe-
quuntur, vide apud eundem *Doctorem
loc. cit.*

Infertur etiam hinc ad illam quæſtio-
nem, quæ quotidie in facto occurrit,
nunquid, videlicet, committat ſimoniam,
renuncians beneficio; ex eo, quia vult
ſibi ſolui expenſas ab eo factas in quibuſ-
dam maſſaritijs Eccleſiæ? Quarè *Felin.
conſ. 11. num. 6.* diſtinguit, quod aut im-
pendit de bonis proprijs, & poteſt abſque
labe ſimoniæ, aut de bonis Eccleſiæ, &
non poteſt, aut de bonis vtriuſque, & cō-
penſabitur pro rata: ſi verò res erit du-
bia, præſumitur, expenſas feciſſe de bonis
Eccleſiæ, & per conſequens non poteſt
illas repetere, ita *Abb. in cap. fin. de pecul.
cler.* ex quo, omnia bona Prælatorum, &
clericorum, poſt adeptam dignitatem,
& beneficia, præſumuntur eſſe de bonis
Eccleſiæ, & de bonis Eccleſiæ acquiſita,
cui præficiebantur, niſi contrarium pro-
betur: quarè Eccleſia, fundatam habebit
intentionem ſuper omnibus bonis à Præ-
lato defuncto poſſeſſis: & poſſeſſio bono-
rum Prælatorum continuatur in Eccle-
ſia; ita notabiliter *Pariſ. de reſign. beneſ.*
per diuerſa iura per eū allegata *lib. 14. q. 7.
à num. 49. vbi num. 52.* limitat id non
procedere, quoties conſtat, vel conſtabit,
bona eſſe patrimonialia, & ex redditibus
patrimonij acquiſita, *Roman. conſ. 159.
num. 4. verſ. primo caſu, Menoch. de arbitr.
iud. caſu 95. num. 4. Burſat. conſ. 376. num.
4. vol. 4.*

Ad hanc verò praxim deſcendendo,
dicimus, huiuſmodi facultatem petendam
omnino eſſe in ſpecie, etiam quoad vſus
prophanos, per ea, quæ ſuperius dicta ſunt;
ex eo quod, ſi fortè Summus Pontifex,
eam tribuat, vt poſſit ad quoſcun-
que vſus teſtari, prout ex formulis anti-
quis apparet, cum nihilominus in ipſa
facultate aliud non adderetur, conceſſa
9 profectò ea tūc intelligebatur quoad vſus
tantummodò pios, non autem propha-
nos, niſi de ipſis prophanis vſibus men-
tio habeatur; quod præſertim decidit *Bar-
bat. de præſtant. Cardin. p. 1. q. 4. col. 4.* relatus
per *Nauar. de redd. Eccleſ. q. 3. num. 2.* quia
licèt omne priuilegium debet ita intelli-
gi, vt aliquid operetur, contra ius com-
mune, dato, quod aliquid operetur, in
reliquis, debet reſtringi: quarè cum præ-
dicta facultas, ſit priuilegium, & operari
poſſit effectum teſtandi ad pios vſus, con-
tra ius commune, non debet alium effe-
ctum maiorem operari, ſcilicet teſtandi
ad prophanos, *id. Nauar. loc. cit. num. 3.*
& pluries ita deciſum vidimus, & audiui-
mus in facti contingentia, ſicut hodie ſer-
uatur in praxi, & patet ex formulis infra
poſitis. Hoc quidem benè cōceditur, vt
poſſint ipſi pro aliqua competenti ſumma
teſtari, in uim alterius, ſibi attributæ facul
tatis; attento quod extāt litteræ in forma
breuis, moderatoriæ bullæ Pauli III. per
quam Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs
Prælatis reſtringitur facultas diſponendi
in fauorem Eccleſiarum, & piorum loco-
rum; adeò vt ij non habentes à Sede
Apoſtolica licentiam teſtandi, poſſint de-
cimam partem tantùm rerum, & bonorū
mobilium, & immobilium, & ſe mouen-
tium, ac pecuniarum Eccleſijs, Monaſte-
rijs, Hoſpitalibus, & pijs locis, capiendi,
& acquirendi facultatem habentibus tan-
tùm, non per viam inſtitutionis hæredum,
ſed donationis, vel legati in vita, ſeù in
morte relinquere, prout in *d. Conſtitutione
ſub Dat. Romæ ſub Annulo Piſcatoris 8.
Martij 1548. Pontificatus ſui Anno Quar-
todecimo.*

Et licèt, vbi ipſius Summi Pontificis ad
id authoritas intercedit, ad quoſcunque
10 vſus, ſiuè pios, ſiuè prophanos, aliqua ad

ſic validè teſtandum,non requiratur cauſa, nec ob id hæredes inſtituti, ſiuè legatarij, aut donatarij ad aliquam reſtitutionem tenentur;per ea,quę dicit *id. Sãch. in dd.conſil.moral.lib.2.cap.1.dub.51.num.* 7. nimirum, quod ſecluſa prohibitione teſtandi, ſi ipſi teſtentur ad vſus prophanos, licèt peccarent, nihilominus verè dominium transferrent; nec accipientes tenerentur reſtituere, ſicut ſi in vita, prodigè donarent; cum ſint veri domini, ſed prohibitio teſtandi, eſt de iure humano, vt ex ſupradictis iuribus allegatis patet; & licèt ad vſus prophanos, ipſa prohibitio ſit de iure diuino, id tamen eſt quoad licitè fieri poteſt,non tamen quoad dominij translationem; ſed diſpenſatio Papæ in iure humano, etiam abſquè cauſa valet.

Nihilominns,regulariter Summus Pō-
11 tifex, facultatem ipſam, non ità paſſim concedit,niſi pro graui vtilitate Eccleſiæ, veluti,quia eſt vir nobilis, aut aliàs de Eccleſia benemeritus, vel à quo vtilitas ſperatur Eccleſiæ, ex quo, etiam, quatenus iſtud ſit præceptum diuinum, eſt tamen per Papam diſpenſabile; quamuis talis teſtandi facultas non concedatur de talibus redditibus in notabili quantitate, ita vt ſit Eccleſię valde oneroſa,vel pauperum neceſſitatibus ſubueniri nequeat, vel in notabile diuini cultus detrimentum, & diminutionem, *id. Sanch. lo. cit. num. 9.* & fatentur omnes practici Curiales.

Illud autem,quod etiam huic praxi potiſſimùm præmittendùm, inter cœtera duximus,eſt,quod diuerſi Romani Pōtifices, bonorum Epiſcoporum, & beneficiatorum decedentium diuerſorum ſpoliorum; vti ad Cameram Apoſtolicam ſpectantium,Collectores,& Exactores in varijs Prouincijs, & locis deputarunt; qui de illis, tanquam de rebus ad Cameram præfatam ſpectantibus, donando, & tranſigēdo, ac aliàs diuerſimodè diſponere poterant,vt in *Conſtitutioni Pauli III. edita anno 1552.* & per *Nauar. in Comment. de ſpol. cler. §. 5. poſt princip.* in qua quidem Conſtitutione,idem *Paulus* teſtatur,ab antiquiſſimo tempore citra,dicta ſpolia,Cameræ Apoſtolicæ nomine exacta, & inter iura ipſius Cameræ connumerata fuiſſe; ac proinde ad amputandas difficultates, quæ in medium afferebantur,declarauit,res,& bona,ſpolia nuncupata,in quibuſcunque Regnis, & Dominijs, tàm citrà,quàm vltra montes, & maria, conſiſtentia, quæ pro tempore, poſt obitum Prælatorum, & perſonarum quantumcunque,& quomodolibet qualificatarum, etiā Cardinalatus honore fulgentium,qui, vel nullo condito teſtamento, vel abſquè ſufficienti facultate, aut vltra quantitatem,de qua facultatem habuerunt, condito, deceſſerunt, & decedent, ad Cameram Apoſtolicam, & non ad alios,etiam in quibuſuis alijs Eccleſijs, Monaſterijs,cęteriſquè beneficijs Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſęcularibus, & quorumuis Ordinum regularibus, ſpectare; illaquè tanquam ad ipſam Cameram ſpectantia,perpetuò colligi, ac recuperari poſſe,& debere.

Cœterùm autem, quænam bona veniant ſub ſpolio huiuſmodi, declarauit fel.record.Pius Papa V. ſua peculiari Cōſtitutione; quæ cum ſit nimis ſalutaris, & in viridi obſeruantia,hic inſeritur,& eſt tenoris ſequentis,videlicet.

PIVS Epiſcopus ſeruus Seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis prouidentia circumſpecta,ad ea ſolicitudinis ſuæ partes potiſſimum conuertit,per quæ ſingulis Eccleſiis debita obſequia,& opportuna ſubuentionis auxilia,minime ſubtrahantur. Cum itaq; ſicut accepimus,nonnulli Patriarchæ, *Archiepiſcopi Epiſcopi,& Abbates,ſeu Commendatarij,ac alij beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, proprij honoris,& ſalutis immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi,eis,per ſedem Apoſtolicam conceſſarum, in eorum vltimis voluntatibus,res ſacras,ac vaſa, ornamenta, & paramenta Eccleſiaſtica,aliaque cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus Eccleſiaſticis,per eos acquiſita,non Eccleſiis,& monaſterijs, ac beneficiis,quibus præfuerunt, ſeu à quibus prouentus Eccleſiaſticos,& ſtipendia acceperunt, prout rationi,& honeſtati conſentaneum foret. ſed aliis locis,etiam aliquando non pijs,ac interdum eorum conſanguineis,& affinibus relinquere,ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores,prætextu,quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniant,tanquam eiuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant,in maximum religionis dedecus,ac Eccleſiarum, monaſteriorum,*

rum, & beneficiorum eorundem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, ſcandalumque plurimorum: Nos abuſibus, ſcandaliſque huiuſmodi prouidere, ac ſingularum Eccleſiarum, & monaſteriorũ, ac beneficiorum indemnitati, animarumquè quorumlibet ſaluti conſulere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetua valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia, & ſingula ornamenta, & paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia, & Gradualia, ac cantus firmi, & muſica, alijquè quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ, etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeù Commendatarios, & alios quoſcunque, quæcunque, & qualiacunque beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, in titulum, vel commendam, aut alias quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur, etiam ſi de illis, & eorum qualitatibus, ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, ad vſum, & cultum diuinum, etiam in eorum priuatis ædibus, & capellis, vel oratorijs deſtinata, tempore eorum obitus, ex teſtamento, vel ab inteſtato relicta, ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & alias diſponendi de bonis per eos ex altari, vel alias quomodolibet acquiſitis, per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores, & ſucceſſores noſtros, ac nos, ſub quibuſuis tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodolibet conceſſis, & concedendis minimè comprehendantur: Nec ſub appellatione ſpoliorum veniant; ſed ad ſingulas Eccleſias, monaſteria, etiam conuentu carentia, et beneficia huiuſmodi in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſeù quæ aliàs obtinuerint, omnino ſpectent, & pertineant, ac ſpectare & pertinere, illaquè poſt eorum obitum eiſdem Eccleſijs, monaſterijs, & beneficijs, etiam ſi in Romana Curia, & procul ab illis deceſſerint, vel ad illa nunquam acceſſerint, etiam ſi antea Eccleſiarum, & monaſteriorum regimini ceſſerint, vel beneficia huiuſmodi renuntiauerint, eo ipſo applicata, & incorporata ſint, & eſſe cenſeantur. Ita quod liceat illis defunctis in eiſdem Eccleſiis, monaſterijs, & beneficijs ſucceſſoribus, ac Eccleſiarum, & monaſteriorum huiuſmodi capitulis, & conuentibus reſpectiue, illa propria auctoritate liberè apprehendere, ac eorum Eccleſiis, & ſacriſtijs applicare, & incorporare, ac quæcunque donationes, ac relicta, & legata, teſtamenta, & codicilli, & aliæ vltimæ voluntates, ſeù ſpolia deſuper contra præſentis conſtitutionis noſtræ tenorem, quomodolibet pro tempore facta, quoad præmiſſa, nulla, & inualida, nulliuſque roboris, & momenti exiſtant, & perſonis, etiam Eccleſiaſticis, ſeù locis, etiam pijs, aut Eccleſiaſticis, alijs, quibuſcunque, in quarum, ſeu quorum fauorem pro tempore facta fuerint, minime ſuffragentur; nec per ea eiſdem perſonis, ſeù locis, vel alijs Eccleſiis huiuſmodi aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri poſſit. Quinimo res ſacras, ac alia bona prædicta quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes, ad illa Eccleſiis, & Monaſteriis, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquiſitis, vt præfertur, iuxta præſentium tenorem realiter, & cum effectu reſtituendum, & conſignandum, quibuſuis diſpoſitionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minimè attentis, omnino teneantur, & ad id per cenſuras, & pœnas, etiam furti, & ſacrilegij, ac alia iuris, & facti remedia opportuna, cogi & compelli poſſint, & debeãt. Inſuper ne deinceps contingat, inſolẽtia ſpoliorum Cameræ Apoſtolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas Eccleſias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cuiquam de cætero vertatur in dubium, quæ res habendæ ſint nomine ſpolij, ſimil modo ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quod quæcunque ſcamna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam marmoreæ, menſæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia, ſeu vaſa vinaria vacua, & alia ſimilia ſuppellectilia domeſtica per quoſuis presbyteros, ſeu clericos, ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in Eccleſiis, ſeu eorum domibus Eccleſiarum earundem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam ſi ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quæ dum viuerent, obtinebant, acquiſita fuerint, ſub

ſpolia-

ſpoliorum appellatione, minime veniant, nec pro ſpolijs ullo modo reputari poſſint. Pręterea, quod nullum ſpolium Camerę pręfatę fieri, nec quicquam à quibuſuis ſpoliorum Camerę huiuſmodi Collectoribus, vel ſubcollectoribus exigi poſſit per obitum illius, qui dum viueret, vnum vel plura beneficia Eccleſiaſtica obtinuerit, cuius vel quorum inſimul fructus, redditus, & prouentus, triginta ducatorum auri dè Camera ſecundum communem ęſtimationem, valorem annuum non exceſſerint, aut qui penſiones annuas, ſuper quibuſuis fructibus Eccleſiaſticis, vſque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is ſe ab omni illicita negotiatione, & à ſacris canonibus prohibita abſtinuerit. Ita quod, ſi quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui ſimilia beneficia obtinuerint, ſeu ſimiles penſiones perceperint, prætextu ſpoliorum eiuſdem Cameræ percipere, aut aliàs contra præſentes noſtras literas, attentare præſumpſerit, ad totalem bonorum per eum perceptorum reſtitutionem teneatur, ac ad viam iuris, etiam per ſimiles cenſuras, & pęnas cogi, & compelli poſſit, & debeat. Diſtrictius inhibentes quibuſuis Camerę præſatæ ſpoliorum Collectoribus, munc, & pro tempore exiſtentibus, ſub indignationis noſtrę, & priuationis eorum officiorum pęna, ne in ornamentis, & paramentis, ac vaſis, & libris pręfato cultui diuino dicatis, ac aliàs in rebus ſacris, necnon ſuppellectilibus pręfatis quomodolibet ſe intromittant, nec in eorum inuentarijs, tanquam ſpolia redigant, ſeu deſcribant; ſed ornamenta, & paramenta, necnon vaſa, & libros, aliaque diuino cultui dicata, huiuſmodi Eccleſiis, & monaſterijs capellis, & alijs beneficiis huiuſmodi, eorumquè Rectoribus, & alijs pręfatis libere admittant, & conſignent, ac conſignari faciant cum effectu, ac ſuppellectilia prędicta in locis, vbi conſiterint, relinquant. Ac decernentes, ſic in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcunque Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, ac irritum & inane, quicquid ſecus ſuper ijs, à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca, dilectis filijs Curiæ cauſarum Camerę Apoſtolicæ generali Auditori, & ſingulis locorum Ordinarijs; ac maiorem dignitatem, poſt Pontificalem in vniuerſis Eccleſiis Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apoſtolica ſcripta, Motu ſimili, mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum præſentes literas, & in eis contenta quęcunque, vbi, & quando opus fuerit, quotiens pro parte quorumcunque, in præmiſſis intereſſe habentium, vt præfertur, fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſquè in pręmiſsis, efficacis defenſionis pręſidio aſſiſtentes, faciant, auctoritate noſtra, pręſentes literas, & in eis contenta quęcunque, firmiter obſeruari, ac ſingulos, quos litera ipſa concernunt, illis pacificè gaudere: non permittentes, eos deſuper quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores, auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita, compeſcendo, Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & ſynodalibus Concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon Eccleſiarum, & monaſteriorum huiuſmodi, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia, roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, facultatibus teſtandi, alijſquè priuilegijs, indultis, & literis Apoſtolicis, quibuſuis conceſſis, approbatis, & innouatis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, & expreſſa mentio facienda eſſet, illorum tenores pro ſufficienter expreſſis habentes, illis in reliquis in ſuo robore permanentibus, cęteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod ſi aliquis ex Patriarchis Epiſcopis, Abbatibus, ſeu Commendatarijs, & alijs beneficiatis pręfatis pluribus Eccleſiis, ſeu monaſterijs, pro tempore ſimul, vel ſucceſſiuè præfuerit, ſeu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res, & bona prędicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum, & temporis, quo eadem beneficia poſſedit, omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur. Quodquè pręſentes literę in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & acie Campi Florę, de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuo valituras deſcribantur. Et quia difficile foret pręſentes, ad ſingula quęque loca deferri,

ferri, volumus, & etiam declaramus, earum tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarijpublici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, vel alterius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſigillatis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, decreti, declarationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo, tertio Cal. Septembris, Pontificatus noſtri Anno Secundo.

Cæ Glorierius.

Nonnullæ verò partes eiuſdem Conſtitutionis declarantur per *Nauar. in Comment. de ſpol. cler. §. 8.* ad quem lectorem, quatenus opus fuerit, remittimus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtandi facultatem de redditibus Eccleſiaſticis, ſolus Papa concedit.*

2 *Teſtandi facultas, quomodo Cardinalibus interdicta.*

3 *Facultatis Teſtandi formula facultatis pro Cardinalē proponitur.*

Praxis Licentiæ teſtandi de redditibus Eccleſiaſ. pro Cardinale.

CAP. II.

1 Voniam verò huiuſmodi
teſtandi facultatem ſolus Papa tribuere poteſt, vt per *Nauar. in comment. de ſpol. Cler. §. 9. nu. 3.* cum ipſi ſoli, tanquam
vniuerſalis Eccleſiæ bonorum adminiſtratori,
ſit immediatè à Deo commiſſa eorundem
bonorum adminiſtratio, quorum dominium eſt Domini Noſtri Ieſu Chriſti; ea
generali ratione, quia *Domini* eſt terra, &
plenitudo eius, vt ait *Leo in th. ſ. for Eccleſ.
par 3. cap. 3. nu. 31.* proindè, vt per praxim,
& Romanæ Curiæ obſeruantiam, magis
ipſius Papæ volũtas, & intentio declarentur, *arg. l. ſeruu. plurium, §. fin. ff. de leg. 3.
Rota deciſ. 571. n. 3. p. 1. diuerſ. Gonz. ad reg.
8. Cancell. gloſ. 9. §. 2. n. 63* formulã ſupplicationis eidem Summo Pont. porrigendæ,
2 de more ſubijciam: Cũ au. ẽ huiuſmodi, teſtandi facultas S. R. E. Cardinalibus
ſit nihilominus interdicta, qui ſinè Summi Pontificis licentia, teſtari nequeunt,
teſte *Hoſt in Sum. tit. de pœnit. & remiſſ. §. qui Cardinalis num. 16.* vbi nil aliud pro
hoc adducit, niſi, id procedere ſecundum
conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ; ideò
formulam teſtandi pro Cardinale, primò,
mox ſuo loco, alterã pro Archiepiſcopo,
ſeù Epiſcopo ſubijciam, cum omnibus decretis, clauſulis, reſtrictiuis, modificatiuis, & ampliatiuis, iuxtà recentem Curiæ
ſtylum; licèt huiuſmodi facultas, pro quibuſcunquè perſonis, pro qualitate meritorum, variationem aliquam admittat. Prima igitur formula pro eodem Cardinale, tali concipitur modo, videlicet.

Dilecto filio noſtro, Stephano, tituli Sancti Laurentij in Pane, & perna, Presbytero Cardinali Duratio nuncupato.

VRBANVS PP. VIII.

3 *Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. De benignitate Sedis Apoſtolicæ prouenire dignum eſt, vt Eccleſiarum Prælatis, præſertim S. R. E. Cardinalibus, qui pro ipſius Eccleſiæ ſtatu ſalubriter dirigendo, aſſiduè laborare non ceſſant, diſponendi de bonis ſuis, libera ſit, tàm in vltima voluntate, quàm aliàs attributa poteſtas, & ordinata per eos, perpetua roboris firmitate ſubſiſtant. Hinc eſt, quod. Nos*

volentes Te, qui extremum tuæ peregrinationis diem teſtamentaria, vel alia diſpoſitione, prǽuenire deſideras, fauore proſequi gratiæ ſpecialis. Motu proprio non ad tuam, vel alterius pro te, Nobis ſuper hoc oblatę petitionis inſtantiam, ſed ex mera liberalitate, & certa ſcientia noſtris, dictęquè Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, Tibi, in recompenſationem laborum, quos pro Sede Apoſtolica ſuſtinuiſti, & continuè ſuſtines, & ſeruitiorum, quę eidem Sedi, & nobis ſummo ſtudio, & vigilantia, hactenus impendiſti, & quotidie impendis; ad quorum tamen laborum, et ſeruitiorum, aut meritorum probationem, ſeù verificationem aliquam, in iudicio, vel extra faciendam, nequè Te, nequè tuos hæredes, aut ſucceſſores, ac ius, & cauſam à Te quomodolibet habentes, & pro tempore habituros, aut quoſcumque alios teneri volumus, & declaramus, vltra alias facultates, tibi per quoſuis Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam nos quomodolibet conceſſas, & aliàs Tibi de Iure, conſuetudine, priuilegio generali, vel particulari, quomodolibet competentes; quarum omnium, & ſingularum tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro expreſſis haberi volumus, & quibus per prǽſentes, nec prǽſentibus per illas, in aliquo non præiudicari: imò ſi aliquid in aliqua ipſarum deficeret, per aliam ſuppleri poſſe, & debere decernimus, vt (annulo Cardinalitio, ſiuè iuribus tantùm illius ratione, Cameræ Apoſtolicæ debitis, dumtaxat exceptis) de omnibus, & ſingulis, ac quibuſuis bonis, necnon Crucibus, Candelabris, Imaginibus, Calicibus, patenis, uaſis, vaſculis, etiam Sacris, pluuialibus, & alijs paramentis, & ornamentis Eccleſiaſticis, alijſquè rebus diuini cultui dicatis, ſeù deſtinatis, & etiam tuæ Capellæ, & quę in Capella noſtra detuliſti, & pro tempore detuleris, & quibus ibidem vſus fuiſti, ac etiam te vti contigerit, etiam, quę aliàs ad Sacriſtiam noſtrę Capellæ quomodolibet pertinerent, vbicumquè exiſtentibus, ac quocumquè modo, via, iure, cauſa forma ad te, nunc, & in futurum quomodolibet ſpectantibus, & pertinentibus cuiuſque qualitatis, valoris, ſpeciei, & conditionis fuerint, etiam de quadam parte, quę à Caudatarijs prǽtendi ſolet, dummodò tamen, quoad bona, & Iura huiuſmodi Capellæ, de illis in fauorem alicuius Eccleſię, ſeù Capellæ, aut loci pij, arbitrio tuo diſponas; nec non de omnibus, & ſingulis iocalibus, gemmis, etiam pretioſis quomodolibet S.R.E. Cardinale, & Prǽſule, ac maximo Principe dignis, ac de ſuppellectilibus, alijſquè mobilibus, etiam in pecunia cuiuſcunquè generis exiſtentibus, ac ſe mouentibus, ac immobilibus quomodolibet nuncupatis bonis, necnon Caſtris Terris, quacunque dignitate ſuffultis, villis, domibus, Palatijs, Vineis, Caſalibus, Poſſeſſionibus, alijſquè dominijs tẽporalibus, et Iuriſdictionalibus, ac feudalibus, meroquè, & mixto Imperio, ſine tamen prǽiudicio Iurium Cameræ Apoſtolicæ noſtrę, quoad Iurisdictionalia prǽdicta, tàm in Vrbe, quàm extra eam, in quacumque mundi parte, etiam penes ipſa beneficia Eccleſiaſtica, Eccleſias, & Monaſteria infraſcripta exiſtentibus, necnon Iuribus, actionibus, & nominibus debitorum, quocumque modo, iure, via, forma, & occaſione, ad te, nunc, & pro tempore ſpectantibus, in quibuſcumquè rebus conſiſtant, etiam ſi illa omnia, vel eorum maior pars, ex fructibus, & emolumentis, tàm Sancti Laurentij, qua titulus tui Cardinalatus exiſtit, & cuiuſuis alterius, tibi pro ſimili titulo tui Cardinalatus pro tempore aſſignandis, quàm quarumcumque Cathedralium, etiam Metropolitanarum, & Patriarchalium Eccleſiarum, quibus te prǽfici, aut prǽeſſe, ſeù adminiſtratorem deputari, & ad quas quandocumque aſſumi, vel transferri in futurum contigerit, & quorumcumquè Monaſteriorum, etiam Conſiſtorialium, Prioratuum, Prepoſiturarum, Præceptoriarũ, dignitatum, etiam Conuentualium maiorum, principaliumque perſonatuum, adminiſtrationum, officiorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum cum Cura, & ſine Cura ſæcularium, & quorũuis Ordinum, & Militiarum, ac Hoſpitalium, ac etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, regularium, quocumquè nomine nuncupatorum, & quomodocumquè qualificatorum, etiam perſonalem reſidentiam requirentium, & inſimul incompatibilium, quæ ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis, etiam prǽſumptis, ſeù aliàs,

etiam

etiam forſan de facto, abſque diſpenſatione, vel ex Regum, & aliorum Principum nominationibus, ſeu præſentationibus in titulum, vel Commendam, ſeu adminiſtrationem, aut aliàs quomodolibet obtinuiſti, & ad præſens, obtines, ac in poſterum obtinebis; necnon de quibuſcunque alijs fructibus, redditibus, & prouentibus, etiam Eccleſiaſticis, ac fructibus loco penſionum, & ipſis penſionibus annuis, ſuper ſimilibus, vel diſſimilibus, etiam menſarum Patriarchalium, Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, Abbatialium, Capitulariumquè, & Monaſteriorum fructibus, redditibus, prouentibus, Iuribus, obuentionibus, & emolumentis, ac etiam diſtributionibus quotidianis Tibi, tàm reſeruatis, & aſſignatis, quàm reſeruandis, & aſſignandis, emolumentiſque, quorumcunque Romanæ Curiæ officiorum, & locorum Montium, tam vacabilium, quàm non vacabilium, eorûquè non vacabilium, ſorte principali, ſeu proprietate; necnon tàm ex paterna, quàm ex alijs hæreditatibus, ac muneribus, & largitionibus, ac quorumuis donationibus, ſeu aliàs, quauis occaſione, vel contemplatione prouenerint, ſeu in poſterum prouenient, ac qualitercumquè, quomodocumquè, & vndecumquè, etiam in functionibus quorumcumquè munerum, & legationum, & alia quomodolibet per te acquiſita ſint, & in poſterum acquirentur; necnon de fructibus, & prouentibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum, ſeu eorumdem occaſione, Iuribus, & actionibus, ac etiam de ipſis penſionibus tibi debitis, & debendis, ſeruata tamen in omnibus, & per omnia, noſtræ iam editæ, & aliarum, ſi quas, tàm per nos, quàm ſucceſſores noſtros Rom. Pontif. edi contigerit, conſtitutionum ſuper fructibus inexactis, forma cuiuſcumque quantitatis, & valoris annui, etiam inexcogitati, & qualitatis, ſeu conditionis fuerint illa omnia, illorumquè veros, etiam annuos valores, & denominationes, ac ſi ſpecificè, & ſigillatim exprimerentur, etiam ſi talia fuerint, quę in generali appellatione bonorum, & ſuppellectilium non venirent, ſed ſpecialibus indigerent vocabulis, ſpecialemquè notam requirerent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ſpecificatis habentes, vſquè ad quamcunque notabilem, notabiliſſimam, ſeu inexcogitabilem ſummam, per viam teſtamenti nũcupatiui, ſeu in ſcriptis, aut, Epiſtolarum, ſeu codicillorum, aut ſolo verbo, vel alio quouis modo, etiam minus ſolemni, & ſine aliqua inſinuatione, teſtandi per donationem tàm inter viuos, quàm cauſa mortis, etiam per viam ſimplicis diſtributionis, ſeu contractus, ommiſſis quibuſuis ſolemnitatibus, etiam ſubſtantialibus, & formis, aliàs requiſitis, tàm ex iure, quàm per Conſtitutiones, ſtatuta, conſuetudines Vrbis, Ciuitatis, vel loci pij, vbi te ita diſponere, aut mori contigerit in dicta Curia, vel extrà eam, etiam extrà tuam reſidentiam, in eadem voluntate permanendo, etiam Notario publico, & duobus Teſtibus, aut per Tui ipſius Cedulam priuatam, vel aliàs, ſeu quacumquè alia vltima voluntate, & aliàs prout, & quemadmodum tibi videbitur, tàm in Curia, quàm extra eam, etiam in mortis articulo, etiam nulla facta mentione præſentis, vel aliarum, tibi pro tempore conceſſarum ſimilium, vel diſſimilium facultatum; aut quod in vim illarum, ſeu quod de bonis ex redditibus Eccleſiaſticis, vt prędicitur acquiſitis, teſtari, & diſponere intendas, & velis in quoſuis pios, et non pios vſus, & quarumcumquè perſonarum vtriuſquè ſexus, ſiuè fuerint conſanguinei, vel affines, aut nepotes, ſeu etiam alij quouiſmodo coniuncti, vel ſeruitores, & familiares tui, aut extranei, etiam illegitimi, ex quouis illicito, vel damnato coitu, aliàs quàm ex proprio corpore tuo procreati, ac etiam ipſorum illegitimorum parentes, Coniuges, filij, deſcendentes, aſcendentes, vel Cognati, ſeu attinentes; necnon Collegiorum, Vniuerſitatum, Eccleſiarum, & locorum, tàm piorum, quàm non piorum, etiam nondum erectorum, nec ędificatorum fauorem, & aliàs quomodocumquè, & qualitercumquè pro libito, & voluntate tua abſolutis, etiàm præſentibus litteris, in actu condendi teſtamenti, vel quamuis aliam vltimam voluntatem, ac quamcumquè diſpoſitionem, ſi tibi videbitur, non exhibitis, ſemel, vel pluries, in toto, vel in parte, etiam ſucceſſiuè, toties, quoties tibi videbitur, & placuerit; ſeruata tamen forma Conſtitutionis noſtræ, de ſuperuiuentia, edita, diſponendi, eaquè legandi, relinquen-

Hhh 2

linquendi, & erogandi, ſeù in totum iam forſan facto teſtamento, donatione, legatis diſpoſitione quacumque, perſeuerandi, diſpoſitioniſquè, vt dicitur, ſemel, vel pluries in toto, vel in parte factas, & faciendas, etiam ſæpe, & ſæpius moderandi, limitandi, commutandi, alterandi, & in totum, vel in partem reuocandi, ac aliàs in perſonas diſtribuendi; itaut per priores, & quaſcumquè diſpoſitiones, vt ſupra factas, & pro tempore quomodolibet faciendas, nunquam huiuſmodi facultates conſumpta dici poſſint, ſed ſemper, & quandocumque diſpoſitiones prędictas mutare, & alterare, ac in totum, vel in partem reuocare, ac aliàs, vt ſupra diſponere, etiam quoad priores diſpoſitiones in pios, ſequentes verò, in non pios vſus factę fuerint, poſſis, & valeas; & aliàs, prout tibi videbitur, & placuerit, ac duxeris faciendum, & diſponendum, Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine prædictis, liberam, plenam, & omnimodam licentiam, & facultatem perpetuò duraturam, tenore præſentium concedimus, & impartimur; ac ex nunc teſtamentum, Codicillos, diſpoſitiones, donationes, legata, relicta, & erogata, ac vltimam voluntatem tuam huiuſmodi, ac etiam quicquid ſuper his per te, etiam nulla, vel minus ſufficienti facultate ſuffultum, hactenus, ſeù in futurum, in totum, vel in partem teſtatum, codicillatum, donatum, relictum, erogatum, legatum, & aliàs, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate huiuſmodi, ſeù aliàs quouiſmodo diſpoſitum eſſe contigerit, ac omnia, & ſingula inde ſecuta, & quæ inde ſequentur, approbamus, & confirmamus, eaquè valida, & efficacia fore, ac perpetua roboris firmitate ſubſiſtere volumus: ſupplentes omnes, & ſingulos iuris, & facti, ac ſolemnitatum, etiam ſubſtantialium defectus; ſi qui forſan venirent in eiſdem; Ac etiam ſi contigerit te ab inteſtato, & ſine vlla bonorum tuorum ſupradictorum, & aliorum quorumcumque, vel minus legitima, & inualida diſpoſitione in quacumque mundi parte, etiam in Curia prędicta, ac etiam extra loca debitę à te reſidentię, etiam nulla exiſtente cauſa, decedere, omnia, & ſingula bona, res, Iura, actiones, fructus, penſiones, ac alia quęcumquè, & qualiacumquè ſupra expręſſa, ad Sedem, & Cameram Apoſtolicam, vel Eccleſias, Monaſteria, & beneficia prędicta, vel ad quoſcumque alios nullatenus pertineant, ſed ad hęredes tui ſanguinis, vel alios coniunctos, tibi ab inteſtato ſuccedentes, integrè, ſeruata tamen Conſtitutionum prędictarum forma, deuenire; & quoad bona Capellę, & res Sacras, Eccleſijs, & locis pijs per tuos hæredes declarandos deberi, & conſignari volumus, & mandamus. Decernentes, prędicta omnia, & ſingula, etiam, vt prędicitur qualificata, necnon ſpolia cuiuſcumque valoris, & quantitatis exiſtentia, etiam ex prędictis, & aliàs vndecumquè prouenientia, etiamſi prędicta omnia ad ſummam quantumuis maximam, ac etiam inexcogitabilem aſcendant, ac etiam quæcunque alia per te, pro tempore relicta, res, & bona, nullo vnquam tempore, tamquam ſpolia, ſeù aliàs ad nos, & ad Sedem eandem, & Cameram Apoſtolicam, aut Eccleſias, & beneficia prædicta, ſeù in illis, ſucceſſores, deuolui, ſeù ſpectare quomodolibet prętendi, nec hæredes, donatarios, & alios, ad quorum fauorem, bona ipſa quouis modo diſpoſita, ſeù ad quos illa deuenire contigerit, necnon executores, & alios, quibus negotium executionis tuę voluntatis huiuſmodi commiſeris, ad ſoluendum tertiam partem eorundem bonorum, per te pro tempore relictorum quæ forſan per Conſtitutiones Apoſtolicas, aut aliàs de Iure, vel conſuetudine, poſt ſuum obitum, ad dictam Cameram, aut ad Nos, & ſucceſſores noſtros Rom. Pontifices, ſeù in pios, & alios vſus, & forſan contra Infideles, aut fabricam Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, vel Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum huiuſmodi, ſeù Cruciatam Sanctam, vel alios vſus conuerti deberet, ſeù dum vixeris conuertere debeas; illudquè nulla ſubſiſtente cauſa, ſed pro tuò libitu voluntatis prætermiſeris, quã ex nunc tibi, & hęredibus, donatarijs, & alijs quocumque titulo, etiam ab inteſtato ſucceſſoribus tuis huiuſmodi, in recompenſationem laborum, & ſeruitiorum prędictorum: ad quorum tamen laborum, ſeruitiorum, & meritorum probationem, & verificationem in iudicio, vel extrà, facienda neque te, neque ſucceſſores tuos prædictos,

teneri

teneri volumus, & declaramus, titulo irreuocabilis donationis inter viuos, liberaliter donamus & elargimur, minimè teneri; nequè ſuper bonis, per te, vt prędicitur, ſeù aliàs pro tempore quomodolibet diſpoſitis, ſeù etiam ab inteſtato relictis, per Camerarium noſtrum, pro tempore exiſtentem Theſaurarium generalem, Commiſſarium, Collectores, & Subcollectores, vel alios quoſcumque agentes pro Camera, vel tuos, in Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficiis huiuſmodi ſucceſſores, prędicta fabricę præpoſitos, vel alios quoſcumque quouiſmodo, directè, vel indirectè, & ex cauſa illicita negotiationis, etiam quod fructus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum, propter non reſidentiam, vel quod nunquam illa viſitaueris, aut illicitam negociationem prędictam, & incompatibilitatem beneficiorum quorumcumquè, nunc, & pro tempore obtentorum, & in poſterum obtinendorum, etiam ex eo, quod plures Eccleſias, etiam Cathedrales, vel Metropolitanas, aut Patriarchales, Monaſteria, & alia quæcumquè beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura ſęcularia, & quorumuis Ordinum regularia, qualitercumquè, vt prędicitur qualificata, etiam perſonalem reſidentiam requirentia, & ſine diſpenſatione Apoſtolica, ſimul eodemquè tempore, etiam per longiſſimi temporis ſpatium, obtinueris, vel ob aliam quamcunquè cauſam, fructus tuos non feceris, ſed illos malè, & indebitè perceperis; & propterea ad illorum reſtitutionem, Camerę noſtrę, vel Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficiis prędictis, fabricę Sancti Petri, vel cuicumquè alteri perſonæ, vel loco tenearis; dummodo ſuper his, cauſa, te viuente, non fuerit introducta, & terminata, moleſtari, & inquietari poſſe, nec debere; nec etiam, ex eo, quod in prędicta Curia, aut quacumquè mundi parte, extra Eccleſias, Cathedrales, & Metropolitanas, ad quas forſan te aſſumi contigerit, aliaquè beneficia, curam animarum habentia, & perſonalem reſidentiam requirentia, ſęcularia, & quorumuis Ordinum, etiam Hoſpitalium Sancti Ioannis Hieroſolymitani, regularia, & qualitercumquè qualificata, nunc, & pro tempore obtenta, & obtinenda, etiam pro tua ſola voluntate, & nulla ſubſiſtente cauſa, non reſidendi, & tàm condito teſtamento, vel aliàs, tàm inter viuos, & ſine vltima voluntate, facta diſpoſitione, quàm etiam ab inteſtato, & nulla, vel minus valida & legitima diſpoſitione, vt prædicitur facta, te decedere contigerit, Conſtitutione fel. record Pii Papæ IIII. ſimiliter prędeceſſoris noſtri, contra quoſcumque Epiſcopos, Archiepiſcopos, & alios Eccleſiarum Prælatos, necnon Eccleſiarum parochialium Rectores, aliáſquè perſonali reſidentiæ adſtrictos, extrà illam quomodocumquè decedentes, VII. Kal Decembris, Pontificatus ſui anno primo, ſeù veriori tempore emanata, & alijs quibuſcumquè Conſtitutionibus, & Sacrorum Canonum, ac etiam Conciliorum, generalium, & vniuerſalium decretis, minimè obſtantibus, aut alio quocumquè prętextu moleſtari, vel perturbari poſſe, vel debere: ac etiam decernimus, quod per quamcunque cauſam, præſentes facultates, ac alię tibi conceſſæ, nullo vnquàm tempore, annullari, inualidari, aut irritari poſſint, nequè, te illis priuatum, aut indignum redditum, aut aliàs illorum commodum, & vtilitatem, in totum, vel in partem amiſiſſe, dici valeat per quemcunque abuſum, illicitam negotiationem, deceſſum extra reſidentiam, aut aliam quamcunquè cauſam, ſeù exceſſum, etiam maiorem expreſſis, etiam inexcogitatum, vel inexcogitabilem; ſed ordinata per te, vt prædicitur, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, ſemper valida, & firma exiſtant, etiam ſitu, nullis ex prædictis, vel aliis, etiam inexcogitatis, & inexcogitabilibus defectibus labores; etiam quod diſpoſuiſti, & diſpones ad fauorem quorumcunquè illegitimorum, non tamen ex proprio corpore procreatorum, vt prædicitur indignorum, vel incapacium ex quacumq. cauſa, etiam in prę ſentibus, vel alijs facultatibus tibi, vt prædicitur conceſſis, non comprehenſa, non ad Cameram noſtram, ſeù fiſcum Apoſtolicum, ſeù ad Eccleſias, Monaſteria, vel loca prędicta, ſed ad dictos tuos hęredes, & ſucceſſores, qui ex teſtamento, ſeù ſibi ab inteſtato eſſent ſucceſſuri, pertineat, aut pertinere prętendi poſſint. Pręſentes verò litteras, nulio vnquam tempore, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut

intentionis noſtræ, vel alio quocunquè defectu, & prętextu, ac ex quacunq; quantumuis legitima cauſa, notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius, vel controuerſiam reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduerſus illas, quodcunquè iuris gratię, vel facti remedium impetrari, nequè ſub prædicta Pÿ IV. Prædeceſſoris noſtri ſuper reſidentia, & alÿs Apoſtolicis Conſtitutionibus, & Sacrorum Canonum, ac Conciliorum, Synodalium, vel Prouincialium, ac etiam generalium, & vniuerſalium decretis, ac etiam ſub quibuſuis ſimilium facultatum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, modificationibus, declarationibus Apoſtolicis, Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, & pręſertim illa, de iure quęſito non tollendo, per nos, & ſedem eamdem etiam, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam Conſiſtorialiter ex quibuſuis cauſis, etiam inexcogitabilibus, etiam in fauorem fidei factis, & in futurum faciendis, comprehenſis, ſed ab eis ſemper exceptas, & quoties comprehendi viderentur, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenariè reintegratas, ac de nouo, etiam ſub quauis poſteriori Data, per te, & alios prædictos, à te cauſam quomodolibet habentes, vt ſupra, ſeù habituros, eligenda, conceſſas; ſemperquè validas, & efficaces fore, ſuoſquè plenarios, & integros effectus ſortiri; nec pręſentes per alias ſimiles, vel diſſimiles gratias tibi conceſſas, & concedendas, reuocari, inualidari, ſuſpendi, limitari, atquè confundi, ſed te illis cumulatiuè, in omnibus, & per omnia vti: & ſi quid in vna ex facultatibus huiuſmodi defecerit, per aliam ſuppleri debere; nec te ad aliquam particularem licentiam, ſeù Indultum, aut confirmationem præſentium à Nobis, vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus petendum, aut impetrandum, vel etiam in alia quacumquè ſimili gratia, vel eius confirmatione, tibi quomodocumq; concedenda, de pręſenti mentionem aliquam faciendi, nullatenus teneri, nec ad illam vnquam neceſſitate cogi, nec te, tuoſquè hęredes, legatarios, donatarios, aut alios, ius, & cauſam à te habentes, vel habituros, ſeù quoſuis alios ad præſentes, in eadem Camera, etiam iuxtà Conſtitutionem Pÿ Papæ IV. de gratÿs, qualecumquè intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentibus, intra certum in ea expreſſum tempus, pręſentandis, & in ea ſuiſquè libris admitti, & regiſtrari faciendis; aut labores, & ſeruitia, ac prędictam, ſeù cauſas, & quæuis alia, etiam quantumuis neceſſaria, in iudicio, vel extra probandum, ſeù verificandum, tuoſquè hæredes, & ſucceſſores ad ſolutionem regalium, ſeù propinarum, vllo vnquam tempore teneri, aut ad pręmiſſa, ſeù pręmiſſorum aliqua, vlla neceſſitate, cauſa, vel ratione cogi, vel compelli; nec etiam per viam ſequeſtri, aut aliàs propterea moleſtari poſſe. Et nihilominus præſentes, ad effectum tuendi poſſeſſionem, & dominium hęredum, et ſucceſſorum prędictorum, ſufficere, eaſquè, & inde ſequuta, & ſequenda quæcumquè ſemper, & perpetuò valida, firma, & efficacia fore, & eſſe, ac perſiſtere. Sicquè in pręmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoſcumquè Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Palatÿ Apoſtolici Auditores, ac Sanctę Romanę Eccleſię Cardinales, necnon eiuſdem Camerę Camerarium, Theſaurarium, Præſidentes, Clericos, Collectores, Subcollectores in quacunq; cauſa, & inſtantia. Sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, vel auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his, à quoquã, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit, attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus noſtris Oſtien. & Portuen Epiſcopis, ac dilecto filio Curię cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditori Generali, Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum, per ſe, vel alium, ſeù alios, pręſentes litteras, & in eis contenta quęcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte tua, & quorumcumq. donatariorum, legatariorum, hęredũ, et ſucceſſorum quomodolibet tuorum, & aliorum prędictorum, deſuper fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, tibiq; & alÿs prędictis, in pręmiſſis efficaces defenſionis pręſidio aſſiſtẽtes. faciãt auctoritate noſtra omnia, & ſingula præmiſſa per locorum Ordinarios, & Camerę Apoſtolicę Commiſſarios, & deputatos, & alios quoſcumquè obſeruari; non permittentes te, vel dictos donatarios,

tarios, legatarios, hæredes, & ſucceſſores tuos, aut eorum aliquem deſuper à quoquàm indebitè moleſtari, perturbari, aut aliàs quomodolibet impediri, Cõtradictores quoslibet, & ribelles, per ſententias, cenſuras, & pęnas Eccleſiaſticas, aliaquè opportuna Iuris, & facti remedia appellatione poſtpoſita compoſcendo, legitimiſquè ſuper his habendis ſeruatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & ipſas, etiam iteratis vicibus aggrauando, Interdictum Eccleſiaſticum apponendo, & auxilium brachij ſecularis inuocando, quatenus opus fuerit, Non obſtan. præmiſſis Pij IV. ſuper illicita negotiatione, & eiuſdem ſuper reſidentia Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & aliorum Prælatorum, necnon Rectorum, Parochialium Eccleſiarum cęterorumquè perſonali reſidentia adſtrictorum extra illam quomodocumq; decedentium, ſub Datum VII. Kal. Decembris, Pontificatus ſui anno ſecundo, vel alio veriori tempore, ac etiam Bonifacij Papę Octaui; per quam, conceſſiones de fructibus in abſentia percipiendis, ſine præfinitione temporis fieri prohibentur: necnon aliarum Conſtitutionum, & ſacrorum Canonum, & Conciliorum, etiam generalium, et vniuerſalium ſtatutorũ, quibus decernitur, Prælatos, et beneficiatos quoſcumq; propter non reſidentiam, ſeù incompatibilitatem, aut illicitam negociationem, aut alia quacumquè de cauſa, bona acquiſita, fructuſquè Eccleſiarum, Monaſteriorum, et beneficiorum, ſuos non facere, ſed eos, Eccleſijs, ſeù beneficijs pro eorum reparatione, vel ſucceſſoribus in eis, deberi, vel in alios quoſcumque pios vſus eroganda, vel Camerę Apoſtolicæ, et alio quocumque modo, vel cuicumque alteri perſonæ applicanda eſſe, et quod in litteris prouiſionum ſeù Commendarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, et aliorum beneficiorum quorumcumque tibi factarum, et faciendarum expreſsè caueatur, quod tu quartã, vel tertiam, aut aliam eorum fructuum partem in fabricam Eccleſiæ, paramentorum emptionem, vel fulcimentum, in pauperum alimoniam, aut alios quoſcumque pios vſus conuertere tenearis: ac etiam Pij Quinti, ſub Datum 3. Kal. Septembris MDLXVII. Pontificatus ſui anno Secundo; in qua diſponitur, ornamenta, et paramenta Eccleſiarum, ſub quibuſcumque facultatibus teſtandi, minimè comprehendi, nec ſub appellatione ſpolij venire, ſed ad Eccleſias, Monaſteria, et beneficia quibus præfuerint, pertinere, et alia eiuſdẽ Pij Quinti conſtitutione contra illegitimos, quæ incipit. Quæ ordini Eccleſiaſtico, ſub Datum ſexto Kal Februarij, Pontificatus ſui anno 6. ſeù alio veriori tempore, et alijs Conſtitutionibus, contra eoſdem, et illorum deſcendentes, aſcendentes, vxores, et alias perſonas prædictas illegitimas, quomodolibet attinentes, tàm per eundem Pium, quàm alios quoſcumque Romanos Pontifices ſimiliter Prędeceſſores noſtros, ac Nos ęditis, necnon Pauli Tertij, Pij Quarti, et Pij Quinti, ac quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, pariter prędeceſſorum noſtrorum, ſiuè etiam noſtris, et pręſertim ſuper Pręlatorum, et aliorum beneficiatorum decedentium, ſpolijs, hactenus editis, et in futurum edendis conſtitutionibus, et Ordinationibus, et declarationibus, ac etiam quibuſuis Eccleſiarum, Monaſteriorum, ſeù aliorum locorum, tàm ſęcularium, quàm regularium, in quibus beneficia huiuſmodi forſan fuerint, ſeù à quibus illa dependere contigerit, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, et aliarum quarumcunque militiarum, etiam Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia, roboratis, ſtatutis, et conſuetudinibus, ac priuilegijs quomodocumq; etiam per Nos, et Sedem Apoſtolicam hactenus conceſſis, et in futurum concedendis, etiam ſi de illis ſeruandis, et non impetrandis litteris Apoſtolicis contra illa prędictis Eccleſiis, Monaſterijs Ordinibus, et Militijs, ſeù illorum Pręſulibus, Adminiſtratoribus, et Magiſtris, et alijs quibuſcumque perſonis, per te, vel Procuratorem tuum hactenus præſtiteris, vel in poſterum te pręſtare contigerit iuramentum, ac litteris recol. mem. Alexandri Papę VI. prædeceſſoris noſtri, per quã etiã forſan motu proprio, et ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitune, inter alia ſtatuit, et ordinauit, quod tertia, vel alia tunc expreſſa, pars omnium, et ſingulorum bonorum mobilium, & Immobilium ex Eccleſijs, & alijs dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, ſeù aliàs acquiſitorum, ſeù etiam intuitu, & contemplatione perſonę, pro temporum prouenientium, de quibus per ipſius S. R. E. Cardinales pro tempo-

re

re exiſtentes, quibuſcumquè Teſtamentis, donationibus, Codicillis, & alijs vltimis voluntatibus, quouiſmodo, etiam ad pias cauſas quaſcumquè, & alios licitos vſus, prętextu ſimilium licentiarum, facultatum, et gratiarum, eis pro tempore conceſſarum, teſtari, ſeù diſponere contigerit, dicta Camera, pro Cruciata Sancta, & alijs dictę Romanæ Eccleſiæ neceſſitatibus ſupportandis reſeruare, illaquè ad dictam Cameram, pleno iure pertinere, ipſamque Cameram ea vendere poſſe, & debere, irritumquè exinde decreuit, & inane, ſi ſecùs ſuper his, à quoquàm, quauis authoritate ſciẽter, vel ignorãter cõtigerit attentari, & quibuſuis ſimilium facultatum reſtrictionibus, limitationibus, modificationibus, reuocationibus quomodolibet factis, & faciendis, Cancellariæ quoquè Apoſtolicę regulis, etiam illa, de Iure quæſito non tollendo, ac Synodalibus, generalibus, & Vniuerſalibus Concilijs quomodocumquè editis Conſtitutionibus, decretis, & ſtatutis, priuilegijs quoquè Indultis, & litteris Apoſtolicis, tàm dictæ fabricę, quàm quibuſuis alijs, ſub quibuſcumquè tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum, derogatorijs alijſquè efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſquè, & alijs decretis, in genere, vel in ſpecie, per quoſcumque Romanos Pontifices, prędeceſſores noſtros, ac Nos, & Sedem huiuſmodi, etiam iteratis vicibus, conceſſis, confirmatis, & innouatis, omnibuſquè aliis, & ſingulis, quę in aliis facultatibus teſtandi, tibi per nos, forſan conceſſis, volumus non obſtare, cæteriſquè contrariis quibuſcumque. Decernentes, pręſentes litteras, omniaquè, & ſingula in eis contenta, valida, & efficacia fore, & eſſe, ac ſuum plenarium, & integrum effectum ſortiri, etiam ſi in eadem Camera Apoſtolica, iuxtà Conſtitutionem pię mem. Pii Papę Quarti pariter prędeceſſoris noſtri, ſub Datum 8. Id. Auguſti, Pontificatus ſui anno 6. vel alio veriori tempore, regiſtratę, & inſinuatæ non fuerint: cui Conſtitutioni, cęteriſquè omnibus, & ſingulis ſupradictis, & aliis quibuſcumquè in contrarium quomodolibet faciendis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica expreſſa, & indiuidua mentio, ſeù quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſeruata, inſerti forent, pręſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes: illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, Aut ſi aliquibus communiter, aut diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per littèras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de Indulto huiuſmodi mentionem, Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die III. Octobris MDCXXX. Pontificatus noſtri Anno VIII.

M. A. Maraldus.

SVMMARIVM

1 *Teſtandi licentia, an debeat præcedere teſtamentum.*
2 *Licentia, quid ſit.*
3 *Solemnitas in aliquo actu requiſita, debet pręcedere.*
4 *Licentia, & conſenſus in quo differant.*
5 *Licentia teſtandi, Cardinali conceſſa de redditibus Eccleſiaſticis, an validet teſtamentum antea factum.*
6 *Prima conceſſio in odioſis, reſpicit tantùm priorem actum, Et quomodo id intelligatur, num. 11.*
7 *Teſtandi facultas, tanquam odioſa, eſt reſtringenda.*
8 *Ac propterea, intelligenda ſecundum ius commune.*
9 *Priuilegium, debet intelligi ſecundum naturã materiæ, ſuper qua conceditur*
10 *Teſtandi facultas quomodo intelligẽda.*
12 *Diſpenſatio, non adeò ſtrictè intelligenda, vt in nihilo operetur.*
13 *Interpretatio facienda, vt potius actus valeat, quàm pereat.*
14 *Teſtandi licentia, intelligitur conceſſa ſecundum naturam teſtamenti.*
15 *Ac propterea, de vltima voluntate.*
16 *Diſpoſitio quęlibet, recipit interpretationem à ſubiecta materia.*

Teſtan-

17 *Teſtamenti prioris reuocatio, per aliud poſterius, datur de iure communi.*

18 *Teſtandi licentia, intelligenda de teſtamento valido, morte confirmate.*

19 *Teſtamentum, quid ſit.*

20 *Teſtandi facultas extenditur etiam ad codicillandum.*

21 *Teſtamenti appellatione, venit etiam codicillus.*

22 *Teſtandi, & codicillandi caſus, à iure equiparantur.*

23 *Pragmatici Romanæ Curiæ, caſu quandoquè conficiunt ſupplicationes.*

24 *Reſcripta Apoſtolica impetrantes, ob pragmaticorum inſcitiam, operam, & impenſam perdunt.*

25 *Teſtandi facultas, Cardinalibus conceditur pro quantumuis maxima ſumma.*

26 *Annulus Cardinalitius, ſemper excipitur in licentia teſtandi pro Cardinale; & cui bodie debeantur iura illius ratione.*

27 *Teſtandi facultas, an duret, mortuo Pontifice concedente.*

28 *Licentia à Rege conceſſa ad conſtituendum Maioratum, mortuo Rege, non expirat.*

29 *Priuilegium Principis, eſt perpetuum.*

Praxis Clauſularum Licentiæ teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis.

C A P. III.

HIc verò, de tribus tantummodo, circa hanc praxim, ac clauſulas ſupradictarũ litterarum, quærere viſum eſt; reliqua verò de neceſſitate reaſſumã in mea *practica beneficiali*. Primo, nõ ſemel in dubiũ audiuimus reuocari, vtrum licentia, ſiuè facultas teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis, de quibus aliàs teſtari non licet,
1 neceſſariò præcedere debeat teſtamentũ;
an verò illud, iam antea conditum, per ſuperuenientem huiuſmodi facultatem reualidetur?

Et quidẽ tale teſtamentũ valere, docet *Barboſ. de pot. Epiſ. alleg. 11. num. 7.* vbi ait per ſuperuenientem licẽtiam huiuſmodi, validum effici teſtamentum, prius conditum; ea præſertim motus ratione; quia ſufficiens eſt ad eius valorem, vt habilitas teſtandi adſit tempore mortis, à quo robur ſumit, vbi plures allegat *DD.* præſertim *Paul. de Caſtr.* hanc ſententiam ſuſtinentes in monacho, de licentia Papæ teſtante, & ibi ait, quod quando Papa concedit licentiam teſtandi Cardinali, vel Epiſcopo, de fructibus beneficiorum, huiuſmodi licentia ſe extendit ad teſtamentum iam conditum: nec quidem id, à recto rationis tramite noſcitur deuiare; quandoquidem, & alibi conſtat, quod habilitas ſuperueniẽs, reſpectu alicuius actus, ſeu effectus producendi, ita operatur, cum ſuperuenerit, ac ſi à principio adfuiſſet, *tex. in l. ſi quis in ſenator. o. in fin. ff. de rit. nupt.* & ibi etiam *not. gloſ. & Bald. in l. ſi quis tutor, §. quamuis, verſ. quid ergo. ff. eod.* & ibi etiam *d. gloſ. in verbo obliuiſcuntur*. Hinc nominatus ad beneficia curata, licèt ætate minor, & ſic tunc inhabilis, ſufficit, quod reperiatur maior tempore acceptationis, vt aliàs diximus, & ait *Rebuff. in tract. de nominat. q. 9. poſt num. 52. per tex. in l. fin. C. de teſtam. Mandoſ. in tract. ſignat. grat. boc ti. verſ. occurrit*, vbi tenet, huiuſmodi licentiam reſpicere, ſeù validare teſtamentum iam factum, prout in proprijs terminis tenet *Alex. poſt. Paul. de Caſtr. in l. in militibus, in princ. C. de milit. teſtam. & dixit Bald. in l. fin. col. vlt. C. de ſent. quæ ſin. cert. quant.* quod ſi teſtator legat centum Bertæ maritandæ, & ipſa iam teſtamenti tempore maritata erat, eidem debentur illa centum, *per tex. in l. ſi iam facta ff. de cond. & demon. Pariſ. de reſignat benef. lib. 11. q. 7. num. 9.* vbi arguit à gratia, *Perindè valere*, quæ habet oculos retro, & reualidat omnia ab initio, cum omnibus inde ſequutis; dicens, quod ſi Papa conceſſit Abbati priuilegium teſtandi, illa gratia facit, vt teſtamentum iam factum, ſuſtineatur; ita vt illud valeat abſque noua declaratione; & idem, ſi Princeps conceſſit alicui licentiam faciendi molendinum, illa porrigitur ad molendinum iam factum: quarè, ſecundum terminos iuris, ſufficit in teſtamento adeſſe facultatem tempore mortis, *l. ſi quis filio exheredato, §. irritum, ff. de inuſt. rupt. teſtam. Alex. in leg. & militibus, C. de teſtam. mil.*

His tamen non obſtantibus, ſententia negatiua verior eſt, & in praxi recepta;

omiſus

omiſsis enim omnibus allijs, quæ adduci
poſſunt, facit, quod cuiuſcunque rei ini-
tium ſpectari debet, *l. qui id, quod, ff. de
donat. l. quod ab initio, & ibi Dd. ff. de reg.
iur. cap. firmatur, eod. tit. lib. 6. cap. dudum
2. de elect. Card. conſ. 104. col. 2. in princip.* vbi
ait, quod poteſtas ſuperueniens non va-
lidat actum ab inhabili, *Felin. in cap. 2. de
conſtit. num. 22. Alex. conſ. 17. num. 4. & 5.
vol. 4.* ſumus enim in caſu, quo requiritur,
quod pręcedat licentia, & authoritas, non
autem in caſu, quo ſufficit, conſenſus, qui
ſatis eſt, vt poſt actum ſuperueniat, *cap.
cura, cap. ſuggeſtum. de iurepatr. leg. cum vir
prædium. ff. de vſufr. Bart. & Iaſ. in l. ſi quis
mihi, §. iuſſum ff. de acquir. hæred. Put. deciſ.
268. num. 2. lib. 3.* quia licentia, nihil aliud
2 eſt, quàm collatio libertatis ei conceſſa,
qui eam non habet ex ſe ipſo, *cap. licèt, de
regul. Bald. conſ. 290. lib. 3.* ac propterea
huiuſmodi licentiam prohibitionem oſtẽ-
dit, *tex. in l. fin. C. de iur. emph.* & quoties
aliqua forma, vel ſolemnitas, in aliquo
actu requiritur, oportet, quod illa præce-
dat, non autem ſubſequatur, *d. leg. ſi quis
mihi, Bart. in l. ſi autem plura, verſ. quando-
que requiritur licentia, de aqu. plu. arcen.* ac
proinde id inter licentiam, & conſenſum
noſcitur verſari diſcrimen; quia nimi-
4 rùm, de natura conſenſus, eſt, quod regu-
lariter poſſit ſubſequi, licentia autem
ſemper debet præcedere, nec eam ſequi
ſufficit, *auth. licentia C. de Epiſ. & cler. cap.
licèt, de regular.* & in proprijs terminis
adeſt notabilis *deciſ. Caputaquen. 258. nu.
1. p. 3.* in qua expreſsè habetur, quod licen-
5 tia conceſſa Cardinali, ad effectum diſpo-
nendi de rebus acquiſitis ex fructibus Ec-
cleſiaſticis, non validat teſtamentum an-
tea factum, *Ganz. ad regul. 8. Cancell. gloſ.
47. num. 49.* vbi ait, quod ſupradicta deci-
ſio eſt potiſſimè attendenda, per quã, ſicut
dictum eſt, ita fuit reſolutum, ac pluries in
facti contingentia vidimus, & audiuimus
practicari; & in ſimili ſubdit ibidem *id.
Ganz. num. 47.* quod facultas ad maiora-
tum inſtituendum, debet præcedere ipſius
maioratus inſtitutionem, nec ipſum ma-
ioratum validari ex licentia ſubſequuta,
niſi expreſsè maioratus iam factus con-
firmetur.

Secundo, vtrum ſupradicta licentia
reſtringatur ad primum tantummodò te-
ſtamentum, iam conditum, an verò illius
vigore, poſſint plura condi teſtamenta.
Ratio autem dubitandi, duplex inſurgit.
Prima, quia huiuſmodi licentia, ſicut ipſa
diſpenſatio, adeò ſtrictè interpretanda eſt,
vt ſi aliquid operetur, non ſit amplius ex-
tendenda, *cap. 1. §. ille verò, de fil. presb. in
6.* Secunda, quę primæ eſt ferè affinis; quia
6 in odioſis, & oneroſis, prima conceſſio
reſpicit tantummodo priorem actum, per
tex. in cap. non poteſt, §. 1. de præb. in 6. ac
propterea ita hic dicendum eſt, cum hu-
7 iuſmodi facultas ſit odioſa, & tanquam
contra iuris communis diſpoſitionem,
reſtringenda, *cap. quod dilectio, de conſang.
& affin. cap. 1. in fin. de fil. præſb. in 6. gloſ. in
cap. ordinarij, de off. ordin. eod. lib. Abb. in c.
8 de multa, de præb.* ac propterea intelligen-
da eſt ſecundum ius commune, vt illud
minus lædat, quàm fieri poſſit, *id. Abb. in
d. cap. de multa, num. 4.*

Nihilominus, contrarium verius eſt, tã-
quam in praxi receptum, quæ ita docet,
nempè, Oratorem poſſe pluries in vim di-
ctæ facultatis teſtari; cum ſatis clarum
9 ſit, priuilegium debere intelligi ſecun-
dum naturam materiæ, ſuper quam con-
ceditur, licèt tanquam diſpenſatorium
ſtrictè interpretandum, vt ſupra dictum
eſt, *Mandoſ. ſuper reg. 23. q. 4. num. 5.* Ea
autem eſt natura teſtamenti, vt quandiù
teſtator viuit, reuocari poſſit, & iterum
10 condi, vel confirmari; ita ergo hæc facul-
tas teſtandi intelligenda eſt, vt Orator
quotiès ſibi placuerit, poſſit reuocare
teſtamentum factum, & iterum teſtari.
Quod autem dictum eſt, nimirum, quod
in odioſis, ſimplex conceſſio reſpicit pri-
11 mum tantùm actum; ita intelligi debet,
quando videlicet primus actus, aliquem
habuit effectum, ſuper quo iam ipſa facul-
tas, tanquam contra ius ſuum, eſt effectum
ſortita; quod quidem de teſtamento dici
non poteſt, niſi poſt mortem teſtatoris,
ita *Nauar. in opuſc. de reddit. q. 3. num. 13.
& 24. relatus per d. Samb. in d. conſ. moral.
d. cap. 2. dub. 52. num. 2.* nec dici poteſt, ip-
ſam diſpenſationem, ſiuè priuilegium
ſuum fuiſſe ſortitum effectum in primo
teſtamento, quod non niſi ex vltima teſta-
toris voluntate eſt intelligẽdum; ac prop-
12 terea non eſt adeo dicta diſpenſatio re-
ſtringenda, vt in nihilo prorſus operetur;
ac proinde reddatur in totum ineſficax,
& eluſoria; cum in quacunque mundi diſ-
13 poſitione, ea ſit ſumenda interpretatio,
vt actus magis valeat, quàm pereat, vt ait
*tex. in l. quoties, ff. de reb. dub. cap. Abbate ſa-
nè, de verb. ſignif. Gamb. de auth. leg. lib. 10.
num. 274.* concedendo etenim Summus
Pontifex, vt quis poſſit condere teſtamen-
14 tum, cenſetur quidem licentiam conce-
dere ſecundum naturam teſtamenti, quæ
eſt,

eſt, vt poſſit quandocunquè per teſtato-
rem reuocari, *l.2 ff. quemad. teſtam. aper.*
quarè haud dubiè huiuſmodi facultas in-
15 telligi debet de vltima voluntate teſtato-
ris, quæ omnino ſupponit nullam priorem
16 voluntatem; cum quælibet diſpoſitio re-
cipiat interpretationem à ſubiecta mate-
ria, etiam verba impropriando, *l.fin.§.in
computatione,C.de iur.delib.Bart.in l. vxo-
rem,§.teſtamento,ff.de leg.3. Bald. in l. Gal-
lus, §.quidam rectè,in 3.not. ff. de liber. &
poſth.& in l. heredes mei,§.cù ita,ff.ad Tre-
bell.Ansbar.conſ.264.* quibus quidem iu-
17 ribus ſic ſtantibus, cum de iure commu-
ni detur reuocatio prioris teſtamenti, per
aliud poſterius, non videtur poſſe dari ra-
tio, cur huiuſmodi facultas non debeat
recipere hanc paſſiuam interpretatio-
nem, reſpectu reuocabilitatis, ſeù muta-
tionis voluntatis; cum verba huiuſmodi
18 facultatis, debeant omnino intelligi de
teſtamento valido, & morte confirmato:
quod quidem bene etiam ſuaderi poteſt,
attenta mente Summi Pontificis, hanc li-
centiam concedentis, vbi nulla ratio ſua-
det, cur ipſe intellexerit de primo, magis,
quàm de ſecundo teſtamento; cum nihil
ſua intereſſe videatur à principio, an pri-
mum potius valeat, quàm ſecundum; ac
propterea, cum ſit eadem voluntas quoad
vtrumque, non debet iſta facultas reſtrin-
gi ad primum. Ita etiam ex parte impe-
trantis, qui aliter ſibi imponeret legem, à
qua non poſſet recedere; attēta præſertim
ipſius teſtamenti definitione, quod, videli-
19 cet, ſit voluntatis noſtræ iuſta ſententia,
de eo, quod quis poſt mortem ſuam fieri
velit; quare ſi aliter iſta facultas veniret
interpretanda, euáneſceret quidem, quoad
hoc, eiuſdem teſtamenti definitio: cum
nullum ipſius teſtamenti verbum eidem
conueniret: cum enim dicitur, *volunta-
tis noſtra* non conuenit, quia eſt reuoca-
ta, dicitur, *iuſta ſententia*, nec etiam, cum
ſic contra naturam teſtamenti; cum ſimi-
liter dicitur, *quod quis poſt mortem ſuam
fieri velit*, neque conuenit; quia, cum pri-
mum teſtamentum eſt reuocatum, eſt po-
tius de eo, quod poſt mortem ſuam fieri
nolit: ac demum, quia abſurdum videre-
tur, quod quis vellet ſic relinquere ei,
cui nihil relinquere vellet, nouis ſuperue-
nientibus cauſis, poſt primum teſtamen-
tum conditum. Nec propterea valet di-
cere, quod in materia odioſa, in actu ho-
minis, quælibet diſpoſitio intelligenda eſt
de primo actu; quandoquidem id non
procedit, vbi ſubiecta materia aliud ſuadet
nimirum, cum actus ex ſui natura ſit mul-
tiplicabilis, & vbi ſecundus actus, eſt reuo-
catorius primi, ſui natura reuocabilis; cum
teſtamentum poſſit vſq; ad mortem mu-
tari, minui, corrui, & reuocari *c. vltima vo-
luntas, 13.q.2.c.cum Martha, de celebr. miſſ.*
quod adeò verum eſt, vt nulla ratione poſ-
ſit inueniri via, vt teſtamenta fiant irreuo-
cabilia; quinimò, nec pactum non reuocā-
di, aliquid efficit, *Sanch.conſ. moral. lib.4.
cap.1.dub.17.*& in tantum procedit, etiam
ſi quis iurauit, ſe non reuocaturum teſta-
mentum; quia nihilominus valet poſterius
teſtamentum; nam, cum illud ſit de ſui na-
tura reuocabile vſque ad mortem, iura-
mentum non aufert huiuſmodi teſtamenti
naturam; nullumquè medium dari poteſt,
vt teſtamentum non ſit vſquè ad mortem
reuocabile, *Syl.& Armilla, verbo, teſtamen-
tum, alle, 1.q.12.d.1. iſto, nu.4.* verùm tamen
eſt, quod qui tale teſtamentum reuocat,
efficitur periurus; quia cum poſſit licitè
iuramentum ſeruare, illud violat, *id. Sanch.
d.cap.1. dub.17. in fin.* pro quibus omnibus
adeſt notabilis *Rot.deciſ.47.p.1.diuerſ.* in
qua conceſſa fuit Epiſcopo Pientin. per
Summum Pontificem, facultas teſtandi; ac
propterea in dubium reuocabatur, an vi-
delicet dictus Epiſcopus, vigore huiuſmo-
di facultatis, potuerit primum teſtamentū
reuocare, & condere ſecundum; & fuit cō-
cluſum affirmatiuè, vt ex præmiſſis patet.

Hæc quidem interpretatio, tunc neceſ-
ſaria fortaſsè videtur, quando, videlicet in
ipſa teſtandi facultate non fuerit id per
Summum Pontificem declaratum; ſicut vi-
demus in antiquis huiuſmodi conceſſio-
nibus; in quibus ſimpliciter dicebatur,
quod Oratori tribuebatur iſta facultas; &
etiam in quibuſdam modernis conceſſio-
nibus ita vidimus; quarè præmiſſa deſer-
uire poſſent, ſi talis fortè caſus euenerit,
quod ex tenore litterarum prædictæ con-
facultatis id, non apertè conſtaret. Qua-
rè, regulariter iſtis temporibus nulla
quidem cadit dubitatio; cum per claræ
verba conſtet, non ſemel tantùm poſſe
Oratorem, teſtamentum ita condere, ſed
quoties, opus fuerit; cum in formula præ-
dictarum litterarum, detur facultas diſpo-
nendi ſemel, vel pluries, in toto, vel in par-
te, etiam ſucceſſiuè, ſeù in totum, iam for-
ſan in facto teſtamēto, donatione, legatis,
diſpoſitione quacunque perſeuerandi; di-
ſpoſitioneſquè ſemel, vel pluries in toto,
ac in parte factas, & faciendas, etiam ſæpè,
& ſæpius moderandi, limitandi, commu-
tandi, alterandi, ac in totum, vel in partem
reuo-

reuocandi,ac aliàs,in perſonas diſtribuẽdi;ita vt per priores,& quaſcunquè diſpoſitiones, vt ſupra factas, & pro tempore quomodolibet faciendas, nũquam huiuſmodi facultates consũptę dici poſſent,ſed ſemper,& quandocunq;valeat Orator diſpoſitiones prædictas mutare, & alterare, ac in totum, vel in partem reuocare, prout ei videbitur: quod quidem in ſupradictis antiquis formulis non adijciebatur;ſed tantum ita dicebatur,videlicet,*pro libito tua facultatis,liberè, & licitè valeas plenam,liberam,& omnimodam licentiam, & facultatem concedimus.*prout in *d. deciſ. ſub num.*10.*verſ.rurſus*. Quandoq; etiam aliud ferè ſimile in huiuſmodi ſupplicationibus adijcitur decretum,per quod declaratur, quod conceſſa huiuſmodi gratia,ac litteræ ſuper ea conficiendæ, etiam per ſimiles,vel diſsimiles conceſſiones, & facultates teſtandi Epiſcopo Oratori hactenus factas,ac in poſterum faciendas, ac conceſſas,& cõcedendas,non confundantur,nec alterentur,aut confundi,& alterari cenſeantur; ſed illis, & alijs ſibi pro tẽpore factis,& conceſſis,cumulatiuè in ſui, ac hęredum &c. legatariorum &c. beneficium,& commodum,in omnibus, & per omnia,vti liberè, & licitè valeat: & ſi quidem in vna ex conceſſionibus, & facultatibus huiuſmodi defecerit,id per aliã ſuppleri debeat. Et licèt in his facultatibus pro Cardinalibus, totũ id, pinguioribus verbis, & clauſulis explicetur, idem profectò intelligendum eſt de quibuſcunquè ſimilibus facultatibus.

Sanè,ob eandẽ rationem, tantò magis
20 extenditur iſta facultas ad codicillandũ;
quicquid dicat *Soccin.iun.conſ.*13.*nu.*12.
*vol.*1.qui ita tenuit,propter odium huiuſmodi facultatis, quæ cum ſit odioſa, venit reſtringenda; & nihilominus, oppoſitum eſt verius; cum clara ſit illa concluſio,quod cui permittitur poſſe teſtari,poteſt,etiam codicillari, *tex.eſt expreſſus in l.* 1.*ff. de leg.* 1. codicillus etenim nil aliud eſt, niſi minor vltima voluntas, & minus ſolemnis;quarè, ita ſe habet ad teſtamentum,ſicut ſcapha ſe habet ad nauem: licèt enim ſcapha non ſit nauis magna, tamen eſt nauis,vt in *l.fin.ff.de fund. inſtruc.* ita etiam Codicillus, qui licèt non ſit teſtamentum,tamen eius naturam habet;vndè,
21 meritò teſtamenti appellatione, venit
etiam codicillus, *DD. in l.* 1.*ff. de teſtam. Dec.conſ.*512.*col.*1.*ad fin.* & dicit *tex.in l.*
22 *ſciendum,ff.de leg.*1. quod iſti caſus teſtã-
di,& codicillandi,a iure ſunt æquiparati:
nihilominus autẽ, bonũ eſt, in ſupplicatione adijcere hãc, etiã codicillãdi facultatẽ,ad omne dubiũ ſubmouendum,vt ait *Mãdoſ.in prax. ſignat.hoc tit.verſ.alia etiã,* ubi ait,ꝙ pragmatici Romani hæc cõmu-
23 niter ignorant, ac caſu quodam, formu-
las ſuas conficiunt, uel alibi repertas, ad
literam tranſcribunt; quo fit, ut plerumq;
24 reſcripta impetrantes,ob pragmaticorũ
inſcitiam,deſidiam,& ignauiam,operam, & impenſam perdant, *Sanch.de matr.lib.* 8.*diſp.* 1.*nu.* 38. ubi,ex pluribus probat, Epiſcopum,aut Monachum, cui data eſt poteſtas teſtandi,poſſe etiam codicillum facere,aut cauſa mortis donare; cum hæc ſint partes ultimæ uoluntatis,quę conceſſo teſtamento,conceduntur,& ibi contrarium ſentientes reprobat,& probat *id. ex l.Marcellus,ff.de donat.cau.mort.*

Pro qua autem ſumma,detur Cardinalibus huiuſmodi facultas, dicendum eſt, quòd diuerſis temporibus,fuit diuerſimodè obſeruatum; quãdoquè enim uidimus, eam dari pro maxima, determinata tamẽ
25 ſumma;hodie uerò regulariter, pro quã-
tumuis maxima ſumma; ad differentiam aliorùm Prælatorum;prout infra,in earũ formula pro eiſdẽ patebit;ac proinde, ipſis Cardinalibus in recompenſationem laborum, quos pro Sede Apoſtolica ſuſtinent,ac ſeruitiorum, conceditur facultas teſtandi pro quacunquè notabili, notabiliſsima,& inexcogitabili ſumma,ut ex ſupradicta formula patet. Nec tamen,per huiuſmodi ſic amplam teſtandi facultatẽ, intẽdit Sũmus Põtifex tertio aliàs præiudicium inferre,ſed illa, qualiſcunquè ſit, intelligenda eſt ſine pręiudicio tertij, & ſecundum ius commune, *c. ex parte,* 2. *in fin.& c.ſuper eo, ante fin.de off.deleg.c.ex multiplici,ibi,quia non fuit intentionis noſtræ,de reſcrip.in* 6. & habemus integram regulam Cancellariæ Apoſtolicæ,per quã Papa declarat, quod per quaſcunq; gratias,etiã Motu proprio cõceſſas, nulli ſibi ius q̃ſitum tollatur, *id. Mãdoſ.in d.prax.ſignat.hoc tit. verſ.indultũ huiuſmodi,fol.*90.

Nunquam tamen in huiuſmodi facul-
26 tatibus teſtandi pro Cardinalibus,Annu-
lus Cardinalitius,ſiuè iura, illius ratione, ueniunt;quę ſemper in ſpecie,& expreſſis uerbis,omnino excipiuntur;Quiſnam verò ſit, & quomodo detur nouo Cardinali, annulus Cardinalitius, & quænam,ante illius dationem præcedant, hæc paucula pro ijs,qui has cęremonias non uiderũt, eaſquè prorſus ignorant, hic nõ ita prorſus otioſè referre placuit,uidelicet, quod

poſt

poſt nonnullas alias, cæremonias, in publico Conſiſtorio, ſtantibus antiquis Cardinalibus in circulo, ante Pontificem, prior ex nouis Cardinalibus nominatus, genuflectit ante Pōtificem, cui Pontifex imponit galerum rubrum ſuper caput eius, dicens, *Ad laudem Omnipotentis Dei, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ ornamentum, accipe galerum rubrum, inſigne ſingulare Dignitatis Cardinalatus; per quod deſignatur, quod vſquè ad mortem, & ſanguinis effuſionem incluſiuè, pro exaltatione ſanctæ fidei, pace, & quiete populi Chriſtiani, augmento, & ſtatu Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, te intrepidum exhibere debeas. In nomine Patris &c.* & ſic vnicuiquè ſigillatim, galerum imponit, ſecundum ordinationem, ſiuè pronunciationem. Poſtmodùm, in primo Conſiſtorio, Summus Pontifex, eiſdem Cardinalibus claudit os; eis inhibendo, ne quid loqui præſumant in Conſiſtorijs, aut cōſilijs, quouſquè de conſilio fratrum, duxerit eis os aperire. In ſecundo autem, ſeù tertio Conſiſtorio, ipſe Pontifex aperit eis os in hunc modum, præmiſſis quibuſdam, dicens. *Aperimus vobis os tàm in collationibus, quàm, in conſilijs atque in electione Summi Pontificis, & in omnibus actibus, tàm in Conſiſtorio, quàm extrà, qui ad Cardinales ſpectant, & quos ſoliti ſunt exercere. In nomine Patris &c.* Deinde, ipſi noui Cardinales, ad Summum Pontificem, vnus poſt alium, accedentes, primus genuflectit ante Pōtificem, qui accepiens annulum pretioſum, ad hoc præparatum, immittit in digito annulari dextræ manus Cardinalis; dans ei annulum, & titulum, dicens, *Ad honorem Dei omnipotentis, Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & S. N. committimus tibi Eccleſiam S. N. cum Clero, & populo, & capellis ſuis, ſecundum formam, quæ committi conſueuit Cardinalibus, qui eandem Eccleſiam in titulum habuerunt.* Et circa eandem annuli dationem, ſciendum eſt, quod noui Cardinales, etiam ſi antea erant Prælati, non debent portare annulos, antequàm illos habeant à Summo Pontifice. Cum autem acceperint annulum, & titulum, oſculantur pedem, & manum Pontificis, qui ipſos Cardinales eleuat ad oſculum oris, prout hæc, & alia videri etiam poſſunt circa id in *lib. 1. Sacrar. cærem. cap. 6. 7. & 8.*

Quarè, in propoſito, etiam ſi gratia concedatur, ſiuè Motu proprio, ſiuè ad ſupplicationem, cum tranſit per Datariam Apoſtolicam, ſemper in illius calce ita additur per Dominum Datarium, videlicèt *Et citra annulum Cardinalitium, ſeù iura illius ratione, Cameræ Apoſtolicæ debitâ.* Quę quidem iura, conſiſtunt in Qningentis ducatis auri de Camera, qui, poſt obitum ſingulorum Cardinalium, pro pretio Annuli, eis, in eorum ad Cardinalatum aſſumptione, adhiberi ſoliti, Cameræ Apoſtolicæ perſoluuntur; prout in *Conſtitut. 7. Iulij III.* qua prohibuit, ne de his teſtare poſſint: quæ quidem emolumenta fel. recor. Gregorius XV. Baſilicę S. Ioannis Laterauen. ad certum tēpus conceſſerat; poſtmodum verò hanc conceſſionem reuocauit, & extinxit; ac Sacræ Congregationi S. R. E. Cardinalium, de fide Catholica propaganda, cum omnibus, & ſingulis iuribus, & actionibus in perpetuum donauit, & applicauit; ita vt liceat, eiſdem S.R.E. Cardinalibus eiuſdem Congregationis, vel ab illis deputatis, illa exigere, ac penes Montem Pietatis deponere, ſeù in tot locis Montium non vacabilium, aut aliàs quouis modo, arbitrio Congregationis, ad effectum illa conuertendi in vſus, & neceſſitates dictæ Congregationis. Voluitquè etiam, quod ſi aliqui ex ipſis S.R.E. Cardinalibus, in eorum vita, huiuſmodi emolumenta eidem Congregationi, pro illius ſubuentione tradiderint hæredes Cardinalis, vita functi, ad eorundem emolumentorum ſolutionem minimè teneantur; & quod dicta Camera propterea, ex quouis quæſito colore, nihil à prędictis hæredibus prætendere poſſint, etiam ratione ſtipendij, ſeù ſalarij, vt in *ſua Conſtitutione, quæ incipit Romanum decet Pontificem, ſub Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem 1622. Decimo Kal. Iulij Anno Secundo.*

Præterea, prædictus *Iulius III. in d. ſua Conſtitutione* voluit, quod ornamenta, & paramenta Capellæ ipſorum Cardinaliū, Capellæ Apoſtolicæ, in qua miſſæ papales celebrantur, & ex qua pauperibus Prælatis, ad Romanam Curiam confluentibus, & paramenta Eccleſiaſtica, cum quibus, proceſſionibus, & alijs ſolemnitatibus, per Romanos Pontifices fieri ſolitis, incedere poſſint, non habentibus, ſubuenitur, deuoluantur: prout etiam cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & alia cuiuſuis generis, tàm aurea, quàm argentea, vaſa iocalia & quæuis ornamenta, & alia vtenſilia Capellæ ſingulorum Cardinalium decedentium, quæ ad eandem Capellam Apoſtolicam pertinent, & per ipſorum Cardinalium hæredes prætendi nō poſſint, etiam vigore cuiuſuis facultatis

teſtandi. Nihilominus Summus Pontifex,
ipſis Cardinalibus concedere ſolet huiuſ-
modi facultatem, vt de omnibus paramẽ-
tis, & ornamentis, cœteriſque rebus præ-
dictis diſponere poſſint, in fauorem tamẽ
alicuius Eccleſiæ, ſeù Capellæ, aut loci pij,
arbitrio ſuo, vt in ſupradicta formula
patet.

An autem huiuſmodi facultas duret,
durante vita Summi Pontificis conceden-
27 tis, an verò per illius obitum extingua-
tur, fuit etiam pluries dubitatum, præſer-
tim, cũ aduenisset annis elapſis, caſus obi-
tus bo. me. Herculis Vaccarij Archiepiſ-
copi Roſſanen. tunc enim Illuſtriſſimus
Nuntius, cum prætenderet, huiuſmodi fa-
cultatẽ extinctã eſſe per obitũ fel. record.
Gregorij XV. concedentis, ex eo, quod
litteris huiuſmodi facultatis non fuerint
infra annum præſentatæ, iuxtà regulam
renalidatoriam Cancellariæ Apoſtoli-
cæ; & tunc me patrocinante, obtinuerunt
hæredes declarari validam huiuſmodi fa-
cultatem; quia, vt in ſimilibus terminis
tenet *Ant. Gomez in Comment. in l.43.* li-
28 centiæ ad inſtituendum maioratum à Re-
ge conceſſa, poſt illius obitum, non expi-
rant, etiam ſi ij, qui acceperunt, illis non
fuerint vſi viuente Rege, qui ea conceſſit,
vbi in illius expoſitione dicitur, quod re-
gulariter, conceſſio gratię, vel priuilegium
29 Principis, eſt perpetuum, licèt decedat re-
integra, antequam ſit exequutioni demã-
datum, per *tex. in cap. ſi ſuper gratia, de
off. deleg. in 6. & ibi gloſ.* & communiter
DD. in cap. ſi gratioſe, de reſcrip. eod. lib.
vbi diſponitur, quod ſolum, quando, ex-
primitur ad vitam, vel voluntatem; expi-
rat per mortem; ſecùs verò, ſi ſimpliciter,
vel in dubio, quia ſemper perpetuò durat,
etiam ſi cauſa, propter quam fuit conceſ-
ſum, expirauit, & ſit extincta, facit *tex. in
cap. fin. §. porrò, de precar.* vbi dicitur, quòd
licèt precarium, ſit reuocabile per expreſ-
ſam voluntatem concedentis, nihilominus
non finitur morte, ibi, *porrò, precaria, quæ
quandoquè de Eccleſiarum poſſeſſionibus fie-
ri ſolent, non ſunt pro voluntate conce-
dentium reuocanda, tex. in l. 1. ff. de conſtit.
Princip.* & in proprijs terminis eiuſdem
facultatis teſtandi à Papa conceſſæ, quod
non expiret morte concedentis re inte-
gra, tenet *Molin. de iuſt. & iur. 1. tom. tract.
2. diſp. 141. Sanch. de matr. lib. 8. diſp. 29. nu.
82.* vbi; abſquè dubio tenet, hanc licentiam
non expirare; cum ſit gratia facta, ac pro-
indè, cum teſtamentum vim non habeat,
niſi poſt mortem teſtantis, illi, cui licentia
teſtandi conceſſa eſt, imputari nequit, con-
cedente ſuperſtite, eum teſtatum non eſſe;
ex quo longiorem vitam adeptus eſt, quã
is, qui facultatem teſtandi conceſſit, &
in proprijs terminis tenuit *Rota, in d. Pri-
tin.* in qua etiam dubitatum fuit, an talis
licentia expirauerit per obitum Pij IIII.
concedentis, & fuit concluſum eam, dura-
re, etiam poſt obitum eiuſdem Pij, cum
regulariter gratia Papæ non expiret eo
mortuo, etiam re integra, vt ibi, per diuer-
ſa iura allegata *num. 2. Garc. de benef. p. 6.
cap. 2. num. 328. Barboſ. de pot. Epiſ. alleg.
114. num. 25.*

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopis Regularibus difficilius, & magis limitatè conceditur licentia teſtandi, & quarè.*
2 *Epiſcopus Regularis, non abſoluitur à voto paupertatis.*
3 *Eſt tantùm adminiſtrator reddituum Eccleſiaſticorum.*
4 *Et propter Epiſcopatum, non liberatur à ſubſtantialibus regulæ.*
5 *Facit tamen fructus ſuos in vita.*
6 *Acquirendo ſimpliciter, cuinam cenſeatus acquirere.*
7 *Ad teſtandum, duo concurrunt in eo, impedimenta.*
8 *Habilitationes tot requiruntur, quod ſunt obſtacula.*
9 *Licentia teſtandi formula pro Archiepiſcopo.*
10 *Clauſula,* Tequè abſoluentes, *apponitur in licentia teſtandi, etiam pro Epiſcopo, & quare.*
11 *Excommunicatus poteſt teſtari,*
12 *Non autem hæreticus.*
13 *Clauſula,* abſoluentes, *non apponitur in litteris Apoſtolicis pro Cardinalibus.*
14 *Teſtandi licentia conceditur* Epiſcopis, *pro determinata ſumma.*
15 *Et quænam ſit ratio.*
16 *Epiſcopi Aſſiſtentes in Capella, Romano Pontifici, pro qua ſumma teſtari poſſint,*
17 *Quęnam priuilegia, & exemptiones eiſdem concedantur, à Summo Pontifice.*

8 *Epiſcopi, Scriptores Apoſtolici, pro qua ſumma teſtari poſſint.*

19 *Teſtandi licentia, cum Clauſula, quod Commiſſarij Apoſtolici in ſumma expreſſa, non iniiciant manus, quomodo practicetur.*

20 *Clauſula,* Quorum tenores &c. *quid operetur.*

21 *Quarè fuerit adinuenta.*

22 *Memoriam omnium habere, eſt potius diuinitatis; quàm humanitatis.*

23 *Papam, habere omnia iura in ſcrinio pectoris, quomodo intelligatur.*

24 *Fictio idem operatur, quod præciſa veritas in his, quæ pendent ab authoritate fingentis.*

25 *Clauſula,* Quorum tenores &c. *de ſtylo Curiæ capit oues, & boues.*

26 *Teſtandi licentiam obtinentibus, ſine tamen teſtamento decedentibus, quibuſnam quandoquè concedatur, vt ſuccedant.*

27 *Princeps, quonam modo poſſit tollere leges poſitiuas.*

28 *Clauſula,* Sublata, *cum decreto irritanti &c. ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij, & quid operetur num.* 30.

29 *Aperitio oris, quando, & quomodo per Papam concedatur.*

Praxis Licentiæ teſtandi pro Archiepiſcopis, & Epiſcopis, &c.

CAP. IV.

POſtquàm vidimus quid ſeruetur in praxi, circa facultates teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis, Eminentiſſimis Cardinalibus concedendas, reliquum eſt videre, quid pariter ſeruetur in eiſdem facultatibus cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, cœteriſquè prohibitis perſonis. Et quidem, cum hæc materia ſit nimis frequens, & in principio, huius libri præpoſuerimus, quæ circa id, duximus, etiam pro eiſdem, neceſſaria, tantùm hic præmittemus, huiuſmodi facultates diuerſimodè, ac pro qualitate meritorum impetrantium, concedi: hoc inſuper addito, quod, ſi Epiſcopus, ita ſeeù petens diſpẽſari, fuerit Regularis, erit omnino in principio ſupplicis libelli, Romano Pontifici porrigendi, explicandum: cuius quidem ratio ea ſanè eſt, quia difficilius, ac magis limitatè Religioſis, etiam Epiſcopis, hæc facultas conceditur, vt optimè, omniquè tempore Curiales obſeruarunt, teſte *Bellam. deciſ.* 247. *ſub tit. de donat. Barboſ. de poteſt. Epiſ. alleg.* 114. *num.* 18. vbi ait, quod in Epiſcopo Monacho, alia viget ratio efficax, nempè, quia ab eo, vota in Religione emiſſa, non relaxantur, nec limitantur; niſi quatenus illorum obſeruantia obſtet exequutioni muneris Epiſcopalis, tanquam maiori bono: quarè, cum teneatur voto paupertatis,
2 tis, factus Epiſcopus, ab eo non abſoluitur, nec efficitur dominus reddituum
3 Eccleſiaſticorum; ſed ſolùm adminiſtrator: quæ quidem adminiſtratio, cum finiatur morte, ex qua incipit teſtamentum valere, non poteſt diſponere poſt mortem, quod fit per teſtamentum, vt ex infra dicendis conſtabit: propter Epiſcopatum
4 etenim non liberatur ab alijs ſubſtantialibus regulæ: vndè, quicquid acquirit, Epiſcopatui acquirit. *tex. in cap. cn.* 18. *q.* 1. *Fran. in cap.* 1. *num.* 75. *de teſtam. in* 6. vbi *num.* 27. idem dicendum eſſe ait de Religioſo facto Cardinale, ac etiam de Papa; quia nulla dignitas liberat quem à ſubſtantialibus regulæ; cum per profeſſionem conſtituitur homo in ſtatu, habente obligationem perpetuam annexam, *id. Franc. loc. cit. num.* 76. facit *gloſ. in cap.* 1. *& ibi Couar. de teſtam.* quamuis negari
5 non poſſit, quin talis Epiſcopus Regularis faciat fructus ſuos in vita, & de eis diſponere poſſit, non minus, quàm ſæcularis, *Bald. in cap. clerici,* 2. *num.* 7. *de vit. & hon. cler. Ludouiſ. deciſ.* 401. *num.* 7. Cœterùm, talis Epiſcopus, ſimpliciter acquirendo,
6 cenſetur Eccleſiæ ſuæ acquirere; ſecùs autem, vbi conſtet, illum noluiſſe Eccleſiæ, ſed alteri acquirere; ac proinde, vti laica, & priuata perſona, acquiſitionem bonorum ſtipulatus fuerit, per quod oſtendatur, quod in acquiſitione, nullam habuerit contemplationem Eccleſiæ, *id. Ludouiſ. deciſ.* 476. *num.* 2. *cum ſeqq.* In propoſito
7 igitur in Epiſcopo Religioſo, duo concurrunt impedimenta, adeo vt, ſi in precibus pro facultate teſtandi, non fuerit expreſſum, illum eſſe Epiſcopum Regularem, ea non valebit. Quarè, cum poſſit Summus Pontifex, ei impartiri facultatem teſtandi, propterea vt, ait *id. Barboſ. gloſ.* 154. *nu.*

24. talis Epiſcopus Religioſus, etiam ſi
petat,vt poſſit teſtari ad opera piâ,tenetur
hoc duplex impedimentum explicare,
videlicet,alterum eſſe Religioſum,alterum
eſſe Epiſcopum; ac propterea tot requi-
5 runtur habilitationes, quot ſunt obſta-
cula, *vulg.iur.* quod tamen intelligen-
dum, ſi vellet teſtari de bonis acquiſitis
intuitu Eccleſiæ, non autem de patrimo-
nialibus,ac propria induſtria partis, cum
hic non repugnet Epiſcopalis ſtatus, ſed
tantùm religioſus,*id.Barboſ.num.24.*Quã-
do igitur Epiſcopus Religioſus,pro ſupra-
dicta teſtandi facultate ſupplicat; facta, prius in ſupplicatione,de hoc, mentione poſtmodum Papa in ſuis litteris ita dicere, conſueuit,videlicet, *Quare Nos volentes te, qui,vt aſſeris,vel vt accepimus, antequā Eccleſiæ N. præficereris, Ordinem fratrum S. N. expreſsè profeſſus fueras &c.*

Vt autem,hæc ad ſuam praxim deducamus, huiuſmodi licentiæ litterarum formulam,de more ſubijcimus,vt ſequitur, videlicet.

A tergo. *Venerabili fratri Herculi, Archiepiſcopo Roſſanen.* Intus verò

GREGORIVS PAPA XV.

VEnerab.frater Salutē,et Apoſt.bened.Quia præſentis vitæ cōditio,curſū habet inſtabilē,& ea,quæ viſibilē habent eſſentiā tendunt inuiſibiliter ad non eſſe,tu hoc ſalubri cogitatione præcogitans diem tuæ peregrinationis extremum,diſpoſitione teſtamentaria præuenire,ac de bonis,& rebus Eccleſiaſticis, *quæ poſſides,& in futurum poſſidebis, liberè diſponere poſſe deſideras.* Nos itaquè *volentes te fauore proſequi, gratiæ ſpecialis,& à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis,& interdicti,alijſquè Eccleſiaſticis ſententijs,cenſuris,& pœnis à iure,vel ab homine,quauis occaſione ,vel cauſa latis,ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis ad effectum præſentium dumtaxat conſequendū harū ſerie abſoluentes,& abſolutum fore cenſentes,tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati,tibi,vt de omnibus,& quibuſcumquè domibus,vineis,caſalibus , prædijs, poſſeſſionibus,proprietatibus,cenſibus,pecunijs, pecuniarum ſummis,iocalibus,gemmis, cæteriſquè rebus,& bonis mobilibus,quæ tamen non ſint altaris, vel altarium Eccleſiarum tibi pro tempore commiſſarum, aut alicui ſpeciali earundem* Eccleſiarum *ſeruitio,aut miniſterio,ſeù aliàs diuino cultui dedicata,aut ad eius vſum confecta , & immobilibus,ac ſe mouentibus,iuribuſquè,& actionibus,creditis,ac debitorum nominibus vniuerſis, & quocumque nomine nuncupatis,ac quomodolibet qualificatis, ad te,etiam ratione* Eccleſiæ *Roſſanen. cui præeſſe dignoſceris , necnon quorumcunquè Monaſteriorum , etiam* Conſiſtorialium, *ac* Prioratuum, *& quorumcunquè aliorum beneficiorum* Eccleſiaſticorum *cum cura , & ſine cura, ſecularium , & quocumque nomine nuncupatorum, & aliàs quomodolibet qualificatorum , ac quamcunquè perſonalem reſidentiam requirentium , quæ tu , etiam ex quibuſuis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis,in titulum,commendam , adminiſtrationem, vel aliàs , quomodolibet obtinuiſti , & in poſterum quomodocumquè , & qualitercumque obtinebis, eorumquè, & quorumcumquè aliorum fructuum , reddditũum , & prouentuum , iurium,obuentionum,emolumentorum , ac diſtributionum ,quotidianarum , etiam loco penſionum annuarum,necnon penſionum quarumcumquè ſuper ſimilibus , vel diſſimilibus , ac alijs quibuſcumquè fructibus , redditibus , prouentibus , iuribus, ac diſtributionibus quotidianis,& emolumentis quibuſcumquè , tibi aſſignatorum, reſeruatorum , ac reſeruandorum,et aſſignandarum,quos,& quas exegiſti,& percepiſti,ac in futurum quocumq; modo,ad te nunc,& pro tempore ſpectantium,& pertinentiū,ac tibi per quoſcumq; & vndecumquè debitis,& debendis;ac per te non perceptis,nec exactis, necnon penſionibus annuis , etiam ſi illarum ſolutionis, & perceptionis terminus nondum aduenerit,quas pro rata,quæ tibi,tempore obitus tui debita erit,tuis hæredibus , & legatarijs, ſeù donatorijs,& alijs infraſcriptis,non autem tuis,in Monaſterijs,Prioratibus,*

&

*& alijs beneficijs huiuſmodi ſucceſſoribus deberi volumus, & decernimus, necnõ per te,
tuis labore, & induſtria, ac aliàs quomodolibet, & vndecumque, nunc, & pro tempore
licitè tamen acquiſitis, & acquirendis. ac ex portionibus, ſeu locis Montium, etiam ve-
nalibus, & vacabilibus, ac Officiorũ Romanæ Curię emolumẽtis, quę hactenus obtinui-
ſti, & exercuiſti, obtines, & exerces, vel in poſterum obtinebis, & exercebis, illorumquè
intuitu, & contemplatione, ac etiam ex noſtra, ſeu aliorum Rom. Pont. Regumquè, &
aliorum Principum, ac quorumuis aliorum largitionibus, donationibus, & alia quauis
occaſione, vel cauſa ad te peruentis, & peruenturis, etiam ſi in auro, argento, alijſ-
què pratioſis rebus conſiſtant, quorum omnium, & ſingulorum, ac Eccleſiarum, Mona-
ſteriorum, & Prioratuum, necnon beneficiorum ac fructuum, penſionum, bonorum, re-
rum, actionum ac portionum, ſeù locorum Montium, ac Officiorum huiuſmodi qualita-
tes, quantitates, ſituationes, denominationes, vocabula, ac etiam annuos valores prę-
ſentibus, ac ſi ſpecificè, & ſigillatim exprimerentur. pro plenè, & ſufficienter expreſſis,
& declaratis haberi volumus, vſquè ad ſummam Duorum millium ducatorum auri de
Camera in totum, tàm pro honeſtis, & decentibus expenſis funeris tui, quàm etiam
remuneratione illorum, qui tibi viuenti inſeruierint, etiam vltra ſeruitii meri-
tum, ac in tuorum fratrum, nepotum, ac aliorum conſanguineorum, & affinium,
ac quarumuis aliarum vtriuſque ſexus perſonarum, etiam extranearum; necnon Vni-
uerſitatum, Collegiorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conuentuum, Hoſpitalium, ac
aliorum piorum, & non piorum locorum, non tamen illegitimorum, aut aliàs incapacium
fauorẽ, & quoſuis alios pios, & nõ pios vſus, etiam nullis exigentibus meritis, vel cauſis,
ac alias pro tuis volũtate, & arbitrio liberis, & abſolutis, toties quoties tibi videbitur, &
placuerit, tàm in dicta Curia, quã extra eã, ac loca debita à te reſidentię, teſtaris, ac teſta-
mento, codicillis, fideicommiſſis legatis, donationibus, tàm inter viuos, quà in cauſa mor-
tis, etiam ſolo verbo, vel ſcriptis, ac aliàs quouis modo, etiam minus ſolemni, etiam co-
ram duobus, vel tribus teſtibus dumtaxat, aut etiam Epiſtola, ſeù ſchedula, ſola manu
tua, ſcripta, vel ſubſcripta, aut aliàs quacumquè alia vltima voluntate, & diſpoſitione,
etiam per viam ſimplicis diſtributionis, omiſſis quibuſuis ſolemnitatibus, etiam ſub-
ſtantialibus, & formis aliàs requiſitis, etiam per Nos, ſeu Rom. Pont. dictęquè Sedis
Legatos, ſeù etiam conſtitutiones, & ſtatuta, aut conſuetudines Vrbis, Ciuitatis, Pro-
uincię, Regni, vel loci, vbi te habitare, vel mori contigerit, ac aliàs in omnibus, & per
omnia, prout tibi videbitur, & placuerit, etiam in mortis articulo, ac nulla facta men-
tione præſentis, vel aliarum tibi pro tempore conceſſarum facultatum, aut quod in vim
illarum diſponere uelis, & intendas, ſemel, atque iterum, ac toties, quoties tibi placue-
rit, diſponere, ſtatuere, & ordinare, necnon teſtamenta, codicillos, donationes legata
ſtatuta, ordinationes, & diſpoſitiones huiuſmodi, ſemel, vel pluries, ac toties quoties tibi
videbitur, mutare, alterare, moderari, in totum, vel in partem reuocare, & abrogare, &
alia de nouo condere liberè, & abſquè contradictione, vel impedimento (ſine tamen
præiudicio iurium dictę Camerę, quoad bona iuriſdictionalia, & non aliàs) poſſis, & va-
leas, prius tamen de omnibus bonis prędictis, ęre alieno, & ijs, quę pro reparandis do-
mibus, ſeù ędificijs, conſiſtentibus in locis Eccleſiarum, & beneficiorum, prędictorum
culpa, vel negligentia tua, ſeu Procuratorum tuorum deſtructis, ſeù deterioratis, nec-
non recuperandis alijs iuribus Eccleſiarum, & beneficiorum huiuſmodi deperditis ex
culpa, vel negligentia ſupradictis, fuerint opportuna, deductis, plenam, & liberam li-
centiã, & facultatẽ, Apoſtolica authoritate, tenore pręſentiũ concedimus, & elargimur.
Decernentes omnia, & ſingula bona immobilia, mobilia, iura, actiones, fructus,
aliaquè, vt prædicitur qualificata, & vndecumquè prouenientia, per te pro ſumma ta-
men Duorum milliorum ducat. dumtaxat ex teſtamento, vel alia diſpoſitione pro tem-
pore relicta, etiam ſi te in dicta Curia, vel extra eam, ac loca debita à te reſidentiæ, vt
prædicitur, mori contigerit, nullo vmquam tempore tamquam ſpolia ad Cameram Apo-*

ſtolicam, vel ſedem eandem, aut Nos, ſeù Rom. Pont. pro tempore exiſtentes, vel tuôs
in Ecclesijs, ac alijs beneficijs huiuſmodi ſucceſſores, vel alios quoſcunquè deuolui, ſeu
ſpectare, nec vlli prorſus ſpolio ſubiacere, minuſquè licere dilectis filijs Theſaurario,
Commiſſario, vel ſpoliorum Collectoribus, ac alijs Cameræ, et Sedis prędictarũ Officia-
libus in bonis prędictis manus inijcere, aut aliquam eorum deſcriptionem, ſeu inuenta-
rium, aut depoſitum, ſeu ſequeſtrum, vel quid ſimile facere, vel attentare, nequè id dici,
cenſeri, vel prætendi poſſe; nec Collegia, Vniuerſitates Eccleſias, & loca, aut ſucceſſores,
hęredes, donatarios, aut alios, quibus illa relinquentur, vel ad quos deuenient, ſeù eos,
quibus negotium exequtionis tuæ vltimæ voluntatis huiuſmodi commiſeris, ad tertiam,
vel aliam bonorum, rerum, & aliorum per te pro tempore relictorũ, huiuſmodi partem,
quam Nos, ex nunc, Collegijs, Vniuerſitatibus, & alijs locis, ac ſucceſſoribus, hęredibus,
legatarijs, et aliis quocũq; titulo ſucceſſoribus tuis liberaliter donamus, fabricę Baſilicæ
Principis Apoſtolorum de Vrbe, Camerę, ſeu Sacriſtię huiuſmodi applicandũ teneri, nec
te minuſuè cauſam à te pro tempore habentes, ſuper huiuſmodi rebus, & iuribus per te,
vt prędicitur, vel aliàs quomodolibet relictis per Nos, ſeu S. R. E. Camerarium, Vice
camerarium, Theſaurarium, Pręſidentes, Clericos, ac Commiſſarios dictæ Camerę, vel
quoſcunquè alios pro illa agentes, vel ipſius Cameræ ſpoliorum Collectores, Subcolle-
ctores, Exactores, Commiſſarios, Prouiſores, Miniſtros, & Officiales quoſcunquè, vel
tuos, in Ecclesijs, et alijs beneficijs huiuſmodi, ſucceſſores, ac dictę fabricæ prępoſitos, prę-
fectos, ſeu deputatos, aut alios quoſcunquè quouis prętextu, vel quæſito colore, cauſa,
& occaſione, quomodolibet moleſtare, perturbare, aut impedire, ſeù Camerarium,
Theſaurarium, Præſidentes, Clericos, Cõmiſſarios, et alios prędictos quicquam à te, ſeù
tuis hæredibus, legatarijs, & alijs, in quorum fauorem diſpoſitum à te fuerit, ratione
pręmiſſorũ, ſeu ſequeſtrationis, diſſequeſtrationis, excamerationis, propinę, ſeu trigeſimæ
aut aliorum quorumcumquè regalium, vel Iurium eis loco ſalarij, vel mercedis, aut
aliàs quomodolibet debitorũ, aut competentiũ petere, accipere, vel prętendere vllatenus
vmquã poſſe; ſed pręſentes litteras ſufficere ad effectũ tuendi poſſeſſionem, vel dominium
dictorum bonorum prędictis hęredibus, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento, legata-
rijs, & quibuſuis alijs perſonis, in quorum fauorem diſpoſitum fuerit, ac eaſdem pręſen-
tes litteras, ſub quibuſuis ſimilium, vel diſſimilium facultatũ reuocationibus, ſuſpenſio-
nibus, limitationibus, modificationibus, declarationibus, ac dictæ Cameræ, vel alijs con-
trarijs diſpoſitionibus, etiam per modum legis, aut ſtatuti perpetuorum, ac ex quibuſ-
uis alijs cauſis, etiam in fauorem fidei, ſeu diuini cultus augmentum, vel dictæ Cameræ
neceſſitates, ſeù alias, etiam per Nos, & quoſcunque alios Rom. Pont. pro tempore fa-
ctis, minimè comprehendi, ſed ab eis ſemper exceptas, ac in priſtinum, & validiſſimum
ſtatum, reſtitutas, repoſitas, & plenariè reintegratas, ac de nouo, etiã ſub quacumquè po-
ſteriori Data, per te ſeu cauſam à te habẽtes, eligenda, conceſſas, validaſquè, & efficaces
exiſtere, & fore, ſuoſquè plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac tibi, &
alijs prędictis, in omnibus, & per omnia ſuffragari, nequè per ſimiles, vel diſſimiles fa-
cultates, tibi forſan conceſſas, & cõcedẽdas cõfundi, ſeu in aliquo pręiudicari, ſed ie accu-
mulatiuè illis, vt volueris, vti; & ſi quid in vna ex facultatibus huiuſmodi defecerit,
id per aliam ſuppleri debere. Sicq; per quoſcumquè Iudices Commiſſarios, quauis autho-
ritate fungentes, ac S. R. E. Cardinales, dictęquè Sedis Legatos, & Nuncios, Theſau-
rarium, Pręſidentes, Clericos, Collectores, & Subcollectores huiuſmodi, iudicari, & diſ-
finiri debere, ac irritum, & inanę, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis authoritate, ſciẽ-
ter, vel ignorãter contigerit attẽtari. Quocirca, Venerab. fratribus Archiep. Conſentin.
ac Epiſcopo Biſinianen. nec non dilecto filio cauſarum Curię Cameræ Apoſtolicę Gene-
rali Auditori, per pręſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel duo,
aut vnus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, tibi in pręmiſſis, efficacis defenſionis pręſidio
aſſiſtentes, faciant authoritates noſtra, te facultate, & licẽtia huiuſmodi liberè vti, nec
permi-

permittant,te,aut exequutores per te deputatos ſuper præmiſſis per Collectores,vel Subcollectores,ſeu quoſcumquè alios quomodolibet indebitè moleſtari: contradictores quoſlibet, & rebelles, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas,aliaquè iuris, & facti remedia,appellatione poſtpoſita compeſcēdo,inuocato,etiam ad hoc,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis; non obſtantibus præmiſſis,ac fel.rec. Bonifacij s Octaui de vna, *ac Concilii generalis de duabus dietis, dummodò vltra tres dietas, aliquis,authoritate præſentium,ad Iudicium non trahatur, ac Alexandri Sexti,tertiam partem omnium bonorum,de quibus per quaſcumquè perſonas Eccleſiaſticas,vigore facultatum,eis pro tempore conceſſarum, vel aliàs diſponi contigerit,dicta Cameræ pro illius neceſſitatibus,vel alias applicari debere diſponentibus, necnon Pij IIII.Rom Pont.prædeceſſorum noſtrorum,ſuper Archiepiſcoporum,Epiſcoporum,& aliorum,ad perſonalē reſidentiam adſtrictorum, extra eam quomodocumque decedentium, alijſquè conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, etiam facultatem, indultum, & conceſſionem teſtandi de quibuſuis bonis in genere,vel in ſpeciè, & de certa ſumma tunc expreſſa,quibuſuis perſonis,etiam cum derogatoriarum derogatorijs,alijſquè efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritātibus,& alijs decretis pro tēpore factis reuocantibus,necnon Eccleſia Roſſanen ac dictorum Monaſteriorū,& Ordinum,quorum fuerint,ac Eccleſiarum,in quibus beneficia prædicta forſan fuerint,etiam iuramēto,confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis,& conſuetudinibus,priuilegijs quoquè indultis, & litteris Apoſtolicis,Theſaurario,Commiſſario,Collectoribus,Subcollectoribus,et quibus alijs pe rſonis,ſub quibuſcumquè tenoribus, & formis,ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis,in genere,vel in ſpecie,ac aliàs in contrarium quomodolibet conceſſis. Quibus omnibus,etiam ſi de illis,eorumquè totis tenoribus,ſpecialis, ſpecifica expreſſa,& indiuidua,non autem per clauſulas generales,idem importantes,mentio,ſeù quęuis alia expreſſio habenda fuerit:illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat,ſpecialiter,et expreſsè derogamus,cęteriſquè contrarijs quibuſcumq.aut ſi aliquibus cōmuniter, vel diuiſim ab Apoſtolica,ſit Sede indultum,quod interdici,ſuſpendi,vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expręſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Volumus autem, vt in eorundem bonorum Eccleſiaſticorum diſpoſitione,iuxtà quantitatem reſidui,erga Eccleſias, à quibus eadem percepiſti, te liberalem exhibeas; prout conſcientia tibi dictauerit, & animę tuæ ſaluti videris expedire Dat. Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die* 18. *Martij* 1623. *Pontificatus noſtri anno tertio.*

S. Cardinalis S. Suſannæ.

Quæ autem ex formula præmiſſa breuiter adnotāda duximus,hæc ſunt,videlicet.

10 Primo.quòd Epiſcopo datur clauſula, *Teque abſoluentes ad effectum &c.* quia prohibetur excommunicatus teſtari, vt tenet *gloſ.in cap.decernimus, de ſent.excom. in 6.* licèt contrarium ſit verius, quia excommunicatus retinet dominium, & adminiſtrationē rerū ſuarum, ac poteſt contrahere, vt *not.in cap.veriſatis, de dol. & cont.* præterea teſtari poteſt omnis ille, qui non reperitur expreſsè prohibitus, vt patet *inſtit. quib. non eſt permiſſ. fac. te-*

11 *ſtam.circa fin.* ſed excommunicatus non reperitur prohibitus à iure, ergo poteſt teſtari, *Innoc.in cap.cum voluntate, de ſent. excom.* iſta enim prohibitio ſpecialis eſt tantùm propter hæreſim; quia hæreticus

12 teſtari non poteſt, vt *in cap. excommunicatus,§.credentes,de hæret.* Quarè, hæc abſolutio, in præmiſſa formula huiuſmodi facultatis, videtur potius ad cautelam, quàm ex neceſſitate,appoſita,veluti ſi fuerit excommunicatus pro tali crimine, propter quod interdiceretur condere teſtamentum,veluti propter vſuras, vt *in c. quamquam.de vſur.in 6. Franc.in cap. licèt, nu.32. de teſtam.in 6.* qui multa pro vtraque opinione congerit *loc. cit. Iul. Clar. in §.teſtamentum,q.24.* vbi ait,quod quidquid antea fuerit, hodie contraria opinio eſt verior, ſcilicèt, quod excommunicatus poſſit teſtari,vt per *Abb.in rubr. de teſtam.n.um.5.* cum pluribus alijs authoritatibus

tatibus ibi per eundem *Clar.* adductis,qui
in *fin.d.q.* concludit, quod eſt communis
ſententia ferè omnium,maximè in occul-
tè excommunicato, & hæc opinio intre-
pidè tenenda eſt,vbi duo concurrant,Pri-
mum, quòd non ſit excommunicatus ex
cauſa, quæ alias redderet illum inteſtabi-
lem, Secundum, quod excommunicatio
ſit occulta; ſi vero hæc duo non concur-
rerent, res non eſſet ſine difficultate. Si
quis autem cupit nonnullas in propoſito
videre diſtinctiones, adeat Illuſtriſſimum,
& Reuerendiſſimum D. *Antonium Ru-
ſcallum,in ſuo ſeuerriſſimo tractatu de iur.
perſ.extr.grem.Eccleſ.axiſt.lib.5.cap.58. per
tot.*qui inſignis doctrinæ præſtãtiam, cum
nobilitate coniungens, ſe hac noſtra tem-
peſtate,oculis omnium conſpicuum red-
dit. Hæc eſt autem inueterata praxis Cu-
riæ adijciendi ſupradictam Clauſulam
Abſoluentes vigore ſecundæ partis ſigna-
turę, incipientis. *Et eum abſolutione à
cenſuris ad effectum &c.* quæ tamen non
13 apponitur in litteris pro Cardinalibus,
ſiuè gratiam, ſiuè iuſtitiam concernenti-
bus; prout in priori formula licẽtiæ teſtã-
di pro Cardinale patet: illis etenim datur
iſta facultas Motu proprio, Epiſcopo au-
tem ad ſupplicationem, quia abſolutio
Motu proprio non datur, ſed tantùm ad
ſupplicationem, *Mandoſ. in prax.ſignat.
grat.tit.abſolutiones, verſ.abſolutiones non
conſueuerunt.*

Secundo, Archiepiſcopis, Epiſcopis
alijſquè perſonis non datur huiuſmodi
14 diſpenſatio,niſi pro certa,& determinata
ſumma: hoc quidem, ne ſub prætextu in-
15 certæ quantitatis, ſeù valoris,Papa, ſeù
Camera decipiatur, ac defraudetur; pu-
tans, ſpolia eſſe parui momenti, cum ta-
men,ea ſint magni valoris; & hoc modo,
vnus, ſibi plurimorum ſtipendia vendica-
rent contra *tex. in cap. quia nonnulli, de
cler.non reſid.* quarè Papa, valorem ſpo-
liorum ignorans, non poſſet iuxtà quali-
tatem perſonarum diſtribuere, vt ait, *id.
Mandoſ.in d.prax. eod. tit. verſ. addit ali-
quando ſignatura.* Quinimmò, etiam Pa-
triarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in
Capella,Romano Pontifici Aſſiſtentes, li-
cèt ex *Conſtitutionè Iulij III. incip. Ro-*
16 *manus Pontifex*, poſſint teſtari pro ſum-
ma duorum millium ducatorum, teſte *Ze-
rol.in prax.Epiſcop.verbo, Aſſiſtentes in Ca-
pella Papæ, p. 2.* uidemus tamen,quod tri-
buitur eis talis facultas regulariter pro
ſumma mille ducatorum,licèt in reliquis,
eiſdem conſueuerit Summus Põtifex,etiã
per ſuas peculiares litteras, nonnulla pri-
uilegia,exemptiones,& prærogatiuas im-
partiri.

17 Primo, nimirũ, quia eos creat nobiles,
eiſquè,vt omnibus priuilegijs, quibus alij
nobiles,etiam de nobili Comitum genere,
etiam,qui Illuſtres reputantur, etiam ex
vtroquè parente procreati, in omnibus,
& per omnia, acſi de illuſtri genere ex
vtroque parente procreati forent; ita
quod inter eos, & ipſos Illuſtres, quoad
nobilitatem, & alia, ad illam neceſſaria,
nulla ſit differentia, nec fictio, locum
habeat.

Secundo,quod,dum in Curia præſentes
erunt, à ſolutione vectigalis vini pro ſex
vegetibus, de quibus ſuo arbitrio diſpo-
nere valeant, ad inſtar Cameralium, ſint
exempti.

Tertio eis concedit vnam portionem
panis honotis nuncupati in Palatio Apo-
ſtolico dietim habendam.

Quarto,vt poſſint creare tres viros pro-
bos, & ad id qualitatibus requiſitis, præ-
ditos, in Sedis Apoſtolicæ Notarios,
qui vulgò Prothonotarij nuncupantur.

Quinto,vt poſſint creare alios octo viros
habiles,& idoneos,ac qualitatibus ad hoc
requiſitis,p̃ditos,Auratę Militiæ Equites,
eiſquè, vt torquẽ aureum,& enſem,ac de-
aurata calcaria geſtare,cum omnibus pri-
uilegijs &c. quibus alij Equites vtuntur.
Citrà tamen exemptionẽ à Trident. Con-
cilio ſublatas,facultatem impartitur.

Sexto,vt in priuato domus ſuæ Orato-
rio, etiam in Alma Vrbe exiſtente, per
Vicarium ipſius Pontificis prius viſitan-
do, & approbando,vnam miſſam pro vno-
quoquè die,per ſe ipſum, ſeù per quem-
cumquè ſacerdotem ſęcularem,ſiuè regu-
larem: ac ſi ab Vrbe abſuerint, Paſchatis
Reſurrectionis, Penthecoſtes,& Natiuita-
tis Domini,alijſq;ſolemnioribus exceptis,
in forma conſueta,&c. celebrare valeat.

Septimo, vt poſſit transferre quaſcun-
que penſiones annuas, pro ſumma Quin-
gentorum ducatorum auri de Camera in
forma conſueta &c.

Octauo, vt poſſit teſtari pro ſumma
ducatorum mille auri de Camera, ſicut
ſupra dictum eſt,in forma conſueta;quam-
uis pro maiori ſumma eiſdem vidimus
quandoquè hanc tribui facultatem.

Iis verò Epiſcopis, Archiepiſcopis, &
Patriachis, qui ſũt Scriptores Apoſtolici,
per *fel.record.Paulum III.* conceſſũ, eſt vt
vltra patrimonia, & alia bona,de quibus
de iure communi, ac iuxtà priuilegia, &
indulta

indulta, Populo Romano, & Curialibus conceſſa, teſtari poterant, de alijs quibuſcunque bonis mobilibus, & immobilibus, necnon fructibus &c. & emolumentis Eccleſiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Patriarchalium, & Monaſteriorum, ac aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, ac penſionibus annuis ſuper fructibus Eccleſiaſticis, vſque ad ſummam ſex millium ducatorum auri de Camera duntaxat, teſtari valerent; quam quidem facultatem *Iulius etiam III.* vſque ad quãcumque ſummam extendit. *Pius vero IV.* cum ſibi innotuiſſet, quãplures Prçlatorum, Eccleſias, etiam pingues, & magni redditus obtinentes, ex præfati *Iulij III* extẽſione, Cameram Apoſtolicam defraudantes, officia Scriptoriæ huiuſmodi quotidie acquirere, ſtudere, vt poſſent teſtari vſquè ad quantumuis notabilem ſummam; extenſionem, huiuſmodi reuocauit, dictamquè facultatem teſtandi ad
18 primodictam ſummam ſex millium ducatorum reduxit, cum clauſula, *ſublata*, prout in ſua Conſtitutione, quæ incipit, *Decet Romanum Pontifi. &c. Anno 1560. Id. Martij Anno Secundo.*

Tertio, vbi Cardinalibus conceditur iſta facultas, vt illius vigore poſſint teſtari in fauorem, etiam illegitimorum, ex quouis illicito, vel damnato coitu, in alijs tamen facultatibus pro Epiſcopis, ſemper, additur clauſula, *Non tamẽ illegitimorum, aut aliàs incapacium &c.* licèt nonnullis antea permiſſum fuiſſet teſtari ad fauorem propriorum filiorum illegitimorum, ſeù ſpuriorum, ac de iure incapacium, ſeù aliàs prohibitorum, attamen *Pius V.* huiuſmodi facultates teſtandi, aut quouis alio modo diſponendi de acquiſitis de bonis Eccleſiaſticis, ac de aliis rebus, etiam proprio labore partis, ad commodum illegitimorum, etiam legitimatorum, & habilitationes illegitimis ad ſuccedendum in bonis feudalibus, & emphyteuticis Eccleſiaſticis conceſſas, reuocauit, *vt in ſua Conſtitutione, incip. Quo ordini, ſexto Kal. Febr. 1570.* Quam quidem reuocationem poſtmodum ampliauit, & voluit etiam procedere quoad bona patrimonialia Eccleſiaſticorum, in quibus illegitimi, aut aliàs de iure incapaces, nec hæredes inſtitui, nec ſuccedere poſſe decreuit, vt in ſuis litteris in forma breuis expeditis ſub *Dat. Romæ die ſeptima Martij 1572.* Quinimmò vidimus quandoque, etiam in huiuſmodi, facultatibus, Cardinalibus conceſſis, clauſulã, uidelicet, *Citra facultatẽ teſtandi, vel aliàs diſponendi in illegitimos, & incapaces;* tamẽ proſequi etiam conſueuiſſe, quod ſi quicquam, per eundẽ Cardinalem, in fauorem, & commodum illegitimorum, aut aliàs incapacium teſtari, vel aliàs diſponi contigerit, nihilominus teſtamenta, donationes, legata, & aliæ diſpoſitiones huiuſmodi, quoad legitimos, & capaces, omnino valeant, ac perpetua roboris firmitate ſubſiſtant; nec ipſi, aut ipſe Cardinalis, ſed duntaxat illegitimi, & incapaces præfati, facultatibus, & alijs præmiſſis, eorumque vſu, & commodo priuati ſint, & eſſe cenſeantur, reſquè iura, actiones, & bona, ipſos legitimos, & incapaces quomodolibet concernentia, & ſub huiuſmodi teſtamentis, legatis, donationibus, & alijs diſpoſitionibus comprehenſa, nullatenus ad Cameram Apoſtolicam, aut ipſius Cardinalis, cui hęc facultas conceditur, in Eccleſijs, Monaſterijs, & beneficijs ſucceſſores pertineant, aut deuoluantur, ſed eiuſdem Cardinalis hæreditati cedant, & cum ea conſolidentur. Quod quidem optima ratione introductum videtur; quia, cum ſimus in materia diſpenſationis, quæ de ſui natura, ſtrictè eſt interpretanda, *cap. 1. de fil. presb. in 6. Parſ. de reſign. benef. lib. 6. q. 4. num. 31.* attentis alijs in facultate appoſitis, ſcilicet, quod non poſſit Cardinalis teſtari in fauorem illegitimorum, aut incapacium, illa bona, de quibus in illorum fauorem ita nulliter diſpoſitum fuerit, ſinè dubio pertinerent ad Cameram, ſeù ad Monaſteria, aut beneficia ipſius Cardinalis, prout de iure; ex quo, iam prœmiſſa diſpenſatio in reliquis ſufficit, quod ſuum ſortiretur effectum; vndè, quando illa aliquid operatur non erit amplius extendenda, *d. cap. 1. §. illo verò, de fil. presb. in 6.* cum exorbitet à iure communi, vt aliàs diximus: nec refert, quod iſta facultas teſtandi, videatur quodammodo reduci ad naturam priuilegij, quod quandoq; largam capit interpretationem; quia hanc teſtandi facultatem, ſiue licentiam, etiam diſpenſationem *DD.* appellant, & his nominibus promiſcuè vtuntur.

Quarto, pro iſta praxi notandum, quod licèt in his facultatibus, Papa decernat, quod pro ſumma, quam poteſt Prælatus ſic teſtari, nullo vnquam tempore ad Cameram Apoſtolicam ſpectet, minuſquè liceat Theſaurario, Commiſſario, vel ſpoliorum Collectoribus, ac alijs Cameræ, & Sedis Apoſtolicæ Officialibus, in bonis expreſſis, manus inijcere; nihilominus Papa

etiam

etiam concedente poteſtatem teſtandi de
huiuſmodi bonis, Commiſſarius Apoſto-
licus,ſeù ab eo ſubſtitutus, conſueuit aſſe-
qui poſſeſſionem ipſorum bonorum, non
expectata declaratione, an defunctus te-
ſtamentum condiderit,& an illud conde-
re potuerit, vel ſuper quibus bonis diſpo-
nere potuerit,& diſpoſuerit,& conſangui-
neos, ſiuè defuncti hæredes, ſi quid præ-
tendunt,contra Cameram agere, ſeù ex-
periri neceſſe eſt;quem quidem morem,
antiquum eſſe ait *Zabarel. in cap. niſi,ver.
intueri in 3. not. de renunt.* quem refert
*Mandoſ.in prax.Signat. fol. mihi 88. verſ.
defuncto prælato, ſeù presbytero*, & ſic, hoc
19 non obſtante,ita ſeruatur,vt ſtatim, poſt
obitum Prælati, Commiſſarius faciat ſpo-
lium de bonis prædictis; ex quibus poſt-
modum,hęredibus,ſeù alijs,tot bona,qua-
tenus pecunia numerata non adſit, aſſi-
gnātur,quæ per peritorum æſtimationem,
conſtituant ſummam,pro qua fuit diſpo-
ſitum, ad præſcriptum huiuſmodi facul-
tatis; aliàs enim facilè poſſet Camera
ſupradicta decipi, cum innumeræ fraudes
circa hoc poſſent committi, ac propterea
illis, dum omnia bona defuncti tranſeunt
per manus Collectorū, certum eſt, obuia-
ri, iuxta *tex.in l.cui, ff. de ſeruit. l. in fun-
do, ubi gloſ.ff.de rei vend.cap.fin. in princ.
& ibi gloſ.de poſtul.*

Quinimmò, nec practicos latet Curia-
les, quod ad occurrendum huiuſmodi
fraudibus, ſolent quandoquè Officiales
Datariæ Apoſtolicæ addere in calce ſup-
plicationis pro huiuſmodi licentia teſtan-
di, etiam de mente Papę, quod prætextu
talis gratiæ, Collectores, Subcollectores,
alijquè Deputati Camerę Apoſtolicæ im-
pediri nequeant, quominus inuentarium
de rebus, & bonis Prælati defuncti face-
re, ac poſſeſſionem capere eorum, quæ
ſub ſpolijs Prælatorum, pro tempore de-
cedentium comprehenduntur, apprehen-
dere, ac deducta, & ſoluta ſumma du-
catorum duorum Millium (vel alia
quantitate in ſupplicatione expreſſa) id,
quod ſupererit, pro dicta Camera retine-
re: nec hæredes,prætextu cuiuſuis grauа-
minis, aut aliàs quouis modo ad iudices
incompetentes recurrere poſſint, aut de-
beant; nequè Camera prefata ad ſolutio-
nem æris alieni aliàs,quàm pro neceſſita-
te, & vtilitate ipſius Pręlati defuncti, ac
Eccleſiarum ſibi commiſſarum, contracti,
teneatur. Alia, quoad theoricam huius
materiæ, poteris videre penès eundem
Barboſ.de pot.Epiſc.d.alleg 114.per tot.

Quinto, ꝙ pro nouis Curialibus duxi-
mus, etiam adnotandum, illud potiſſimū
eſt, quod longa experientia,circa præſen-
tem materiam,contigiſſe ſcimus; nempè,
quod in his teſtandi facultatibus, ſicut
etiam in quamplurimis gratijs Apoſtoli-
cis, quo illę pinguiores,& ampliores con-
ceduntur,pro qualitate perſonarum, for-
tioreſquè proinde obſtane forraſsè Con-
ſtitutiones Apoſtolicę, eò magis expo-
ſcunt illę ſpecificam earundem Conſti-
tutionum derogationem; quibus ſanè
nulla alia opportuniori ratione dignoſci-
20 tur derogari, niſi per adiectionem Clau-
ſulæ, *Quorū tenores,&c.* quæ ita operatur,
ac ſi earundem obſtantium Conſtitutio-
num tenores, de verbo ad verbum, ac in
indiuiduo exprimerentur, vt voluit *Bald.
in l.omnes,C de præſcrip.trig.ann. Franc.in
cap.præſentium,num.1.de teſt. in 6.* prout,
vt plurimum in ipſis Conſtitutionibus
contrarijs poſteriori diſpoſitioni cauetur:
quarè clauſula hæc, in Papæ reſcriptis,
eius plenitudinem poteſtatis oſtendit,
*Alex.conſ.187. num. 19. in fin. vol. 5. Dec.
conſ.53.num.5.* & per illam voluiſſe omnia
in contrarium facientia tollere ſatis pa-
tet, ex illis verbis,videlicet, *Non obſtan-
21 tibus &c. Quorum tenores pro expreſſis
&c.* Ac proinde (quod pro Curiæ Tyro-
nibus tantùm dictum volumus) licèt ſæpè
viderimus in poſterioris gratię conceſſio-
ne, duas,vel tres integras contrarias Cō-
ſtitutiones de verbo ad verbum,præinſeri,
optima tamen ratione clauſulam ipſam
adinuentam fuiſſe, conſtat, nimirum, vt
adinueniretur via,qua, Papa poſſit omni-
bus derogare contrarijs Conſtitutioni-
bus, de quibus notitiam non habet; ex
quo aliàs, nimis arctaretur,ſi ob illarum
ignorantiam,eas reuocare non poſſet; &
quatenus illarum haberet notitiam, ſi
oporteret, eum inſerere omnes tenores
Conſtitutionum, aliorumquè in contra-
rium facientium, & in corpore iuris exi-
ſtentium,& tàm per ſe,quàm per ſuos prę-
deceſſores emanatorum, quando illis de-
rogare vellet,daretur impoſſibilitas, cum
22 habere omnium memoriam, potius ſit
diuinitatis, quàm humanitatis, *l.g. 2. §.
ſi quid autem,C.de vet.iur.enucl.* nam licèt
Papa dicatur habere omnia iura in pecto-
23 re ſuo,vt in *l.omnium C.de teſt.* id tamen
intelligitur per interpretationem; quia
nimirum,omnia interpretari poteſt, *gloſ.
in cap.præterea,verbo, fallit, 23. diſt.* Nec
referr,ſi dicatur, quod inſerere tenores
omnium Conſtitutionum, non eſſet ma-
gnum

enuta inconueniens, cum in regiſtro Pa-
pæ, facilè appareat, quænam Conſtitutio-
nes, obſtent; licèt enim id verum ſit, nihi-
lominus regiſtra Curiæ Romanæ, ſunt
innumerabilia, & quærere ſingulas con-
trarias Conſtitutiones in tanto pelago re-
giſtrorum, eſſet ferè velle piſces maris
enumerare; ac proinde (vt ita dicam) in-
ferendo tot conſtitutiones in ipſa poſte-
riori gratia, eſſet quaſi conficere bulla-
rium: quâmuis ergo id eſſet poſſibile, non
ideo erit de hoc, Papa grauandus, vt ait
*Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 36. num. 24.
cum ſeqq.* qui, nequè per ſuos prædeceſſo-
res potuit ad id arctari, & ita tenet, & ſer-
uat ſtylus Curiæ; quia, quando Papa vult
per contrarias Conſtitutiones non arcta-
ri, clarius quidem id explicare non poteſt,
quã omnia, quę obſtãt, habere ꝓ expreſſis;
cum perinde ſit, ac ſi exprimantur; quo
24 caſu operatur hæc fictio idem, quod præ-
ciſa veritas in his, quæ pendent ab autho-
ritate fingentis, vt dixit *Imol. in cap. dile-
ctus, de cler. non reſid. Gambar. de auct. leg.
lib. 8. tit. de poteſt. leg. in legibus, & ſeq. ſeund.
num. 40. & 41.* ac cum his ampliſsimis, &
pinguiſsimis clauſulis, conatur Papa de-
clarare, quod præcedentia, cuiuſcunquè
tenoris, non obſtent, & exhalat animum,
tollendo omnia, quæ expreſsè, & magis
ſpecificè tolleret, ſi memor eſſet, vt per *Caſ-
ſad. ſuper regul. Cancell. deciſ.* 38. *num. 3. cir-
ca fin.* proindequè, hæc clauſula, de qua
frequens habetur ſermo tàm in Dataria
quàm in Cancellaria Apoſtolica, nunquã
in ſimilibus ſupplicationibus omittitur
per copiſtas, & ordinantes minuras, teſte
eod. Gonz. d. gloſ. 36. num. 21. adeoquè ſalu-
taris exiſtit, quod in dicta Cancellaria,
frequenter, & vulgariter dici ſolet, quod
25 clauſula, *quorum tenores*, de ſtylo Curiæ
capit oues, & boues, teſte *Marchiſ. de com-
miſſ. p. 1. cap. 5. num. 166.*

Sexto, quòd, ſicut S.R.E. Cardinalibus,
ita quandoquè alijs perſonis benemeritis,
conceditur, vt etiam ſi contigerit, eos ab
inteſtato, & ſine vlla bonorum ſuorum,
vel legitima, & inualida diſpoſitione dece-
dere, omnia, & ſingula bona, de quibus eis,
vt teſtari valeãt, conceſſum eſt, ad Sedem,
& Cameram Apoſtolicam, vel Eccleſias,
Monaſteria, & beneficia, vel ad quoſcun-
què alios, nullatenus pertineant, ſed ad
26 hæredes ſui ſanguinis, vel alios coniun-
ctos, ſibi ab inteſtato ſuccedentes, integrè
deueniant; prout ſæpè vidimus hanc fa-
cultatem concedi perſonis valde dilectis,
ac Summo Pontifici gratis, præſertim ſuis
Capellanis, quibus ita concedere conſue-
uit, addito etiam, quod deficientibus hæ-
redibus ſanguinis, vt ſupra, inter eorum
familiares, arbitrio perſonæ, ſeù perſona-
rum, quas ad id ipſi, ſcripto nominaue-
rint, diſtribuantur, niſi de illa diſpoſitio-
ne, vel intentione eorundem, ſcriptura
etiam minus ſolemni ſecùs appareret,
quam tunc velut efficacem, ipſæ perſonæ,
vel alij Iudices, ſeu Exequutores omnino
exequi, & adimplere, illiſquè ſe conforma-
re in omnibus, & per omnia debeant.

Vndè, eſt notandum, ſicut in praxi con-
tigiſſe ſcimus, quod aliàs, etiã huiuſmodi
facultate obtenta, nihilominus ab inteſta-
to decedentibus, bona omnia, de quibus
eis, eſt teſtari conceſſum, ipſis Eccleſijs,
quibus ipſi præfuerunt, incorporantur,
abſque eo, quod prætextu huiuſmodi ob-
tentæ facultatis quis aliquid prætendere
poſſit, vt in *Auth. de Eccleſ. tit. §. interdixi-
mus, verſ. ſi quis autem Epiſcopus, gloſ. fin.
in cap. requiſiſti, de teſtam. Leo in theſ. for. Ec-
cleſ. p. 3. cap. 3. num.* 13.

Septimo deniquè, quod hic, ſicut, in
quamplurimis alijs gratijs, quæ emanant
à Sede Apoſtolica, conſueuit inter cœtera
derogari regulæ *de iure quæſito non tol-
lendo*: quia ſatis clarum, eſt in iure, quod
27 Princeps poteſt pro libito voluntatis, tol-
lere nõ modò ſimpliciter leges poſitiuas,
c. 1. de conſtit. in 6. cũ illis non ſubijciatur,
ſed illę ſubſint ipſi, *cap. propoſuit, de conceſſ.
præb.* ſed etiam ſi per talem legem reuo-
catoriam, tolleretur ius alteri quæſitum,
ratione alicuius ſpecialis tituli, vt per
Bart. in leg. quoties, ff. de pollicit. ex quo,
ipſe Pontifex poteſt tollere ius quæſitum
ex lege ſua, *Sarnen. in reg. de iur. quæſ. non
toll. q. 15. num. 4.* vbi, quod ſi per viam re-
ſcripti, ſcienter deroget huic regulæ, non
poterit ille, cui ius tollitur, vti illius ex-
ceptione; cum in beneficialibus, præſer-
tim, vt hic, habeat poteſtatem, non ſo-
lùm derogandi regulæ, ſed etiam ſine cau-
ſa, pręiudicandi alicui, & auferendi ius
quæſitum, per *DD.* ibi allegatos. Quare,
ob huiuſmodi rationem, in ſimilibus re-
ſcriptis poteſt etiam vti clauſula, *Sublata,
&c.* cum decreto, irritanti &c.

Cœterùm verò, in quibuſcunquè alijs
reſcriptis, quibus adijciuntur clauſulæ,
quę impediunt aliter iudicandi faculta-
tem, prout, eſt dicta clauſula *Sublata
&c.* Decretum irritans, ac quod de talis
gratiæ ſubreptione, vel obreptione dici nõ
poſſit; quæ ſemper intelliguntur ſine præ-
dicto tertij: non propterea Papa, per qua-
ſcumquè

ſcunquè clauſulas quantumuis fauorabiles,& quæcunquè decreta, alicui præiudiciũ inferre intendit, vt ſupra diximus. Vndè, non lateat Romanæ Curiæ iuniores, quod aduerſus præmiſſa, opportunum remedium adhiberi conſueuit, quod, de ſtylo ipſius Curiæ, *apertitio oris*, nuncupatur; ex eo quod, per huiuſmodi decreta, & clauſulas,& Oratoribus, & Iudicibus os clauditur, demiturquè facultas aliter iudicandi; ac interpretandi, vt ex ipſa clauſula ſublata conſtat, quę ſic in litteris extendi conſueuit, videlicet, *Sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, vel authoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquàm, quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari*; quarè ſupradictis quidem Iudicibus interdicta eſt audientia. Quæ tamen oris aperitionem, pluries obſeruauimus non dari ſuper exceptionibus friuolis, malequè fundatis, ad inſtar clauſulæ prohibentis appellationem, quæ intelligitur de appellatione friuola, vt per *Bart. in l. omnes populi, num. 65. ff. de iuſt. & iur.* ſed tunc tãtùm, & non aliter, dari, quando,
29 nimirum enormis læſio interuenit; quo caſu, Papa per prędictas clauſulas, ſeù prędicta decreta, non intendit præiudicare enormiter læſis. Si etenim concederetur pro ordinarijs iuris remedijs, fruſtrà in conceſſionibus Apoſtolicis, huiuſmodi clauſulæ, & decreta adijcerentur, ad *not. in cap. ſi Papa, de poſtul. in 6.* Rot. *penes Farinac. deciſ. 461. num. 8. tom. 1. p. 1.* Quarè ſæpè videmus in ipſa Curia, ſiuè cauſa introducta ſit in Sacro Rotę Auditorio, ſiuè alibi, peti in Signatura, commiſſiones pro huiuſmodi oris aperitione, quàm quandoquè concedere denegauit, niſi audito voto Dominorum de Rota, in qua proponitur, dubium, An videlicet, danda ſit prædicta oris aperitio: interim verò, ſicut ſupra dictum eſt, clauſulę ſupradictę, quæ omnibus facultatem adimunt indicandi præter litterarum tenorem, os claudunt: quarè, nec dictis, nec factis aliquid contra fieri poteſt, donec, & quouſquè per Papam os aperiatur, vt fuit dictum *in vna Iſpalen. Canonicatus 13. Martij 1553. teſte Caputaq. deciſ. 134. nu. 4. p. 3.* Et licèt de ſupradictis clauſulis, & decretis coram Iudice oppoſitum minimè fuerit, tamen quandocunq; opponi poteſt; quia per eas
30 inducitur impedimentum reale, iuriſdictionem impediens, & ad iudicandum iudicis perſona, per Papam effecta eſt inhabilis, abſquè eo, quod aliquid opponatur, vel excipiatur; proindequè proceſſus, & omnia inde ſequuta, nulla ſunt. Quod quidem, non modo ſeruari ſcimus in ipſis conceſſionibus, verùm etiam in confirmationibus geſtorum per inferiores, teſte *Marcheſ. de commiſ. p. 1. cap. 8. nu. 5. qui, num. 33.* ait, laudabilem inoleuiſſe vſum, vt quamprimum de præfatis decreto, & clauſulis innoteſcat, non antea, in cauſa prudentes iudices procedant, quàm per Papam, vel eius Signaturam gratiæ os aperiatur, & *num. 35.* ait, quod quotidie commiſſiones in ipſa Signatura porrigũtur, in quibus, agentibus, os clauſum, virtute prædictorum decretorum, & clauſularum, & vt contra illa obijcere, ac ſua iura deducere poſſint, aperiri ſupplicatur. Hæc autem pauca, circa hoc, obiter dixiſſe ſufficiat, aliaquè, hanc materiam tangentia, videri poſſunt pęnes eundem *Marcheſ. loc. cit.*

SVMMARIVM.

1 *Neceſſitas, & vtilitas huius praxis.*
2 *Conſtitutio* Pij IIII. de regiſtrandis in Camera, *tenor proponitur.*
3 *Regiſtra reſcriptorum Apoſtolicorum plura, in Palatio Apoſtolico, & à Regiſtro Cameræ differentia.*
4 *Cameræ Apoſtolicæ munus, quale ſit.*
5 *Regiſtratio in Camera, eſt inſinuatio.*
6 *Inſinuatio, quarè introducta.*
7 *Vbi maius periculum, ibi cautius agendum.*
8 *Gratię Apoſtolicę, quomodo modificentur in Camera.*
9 *Decreti Cameralis formula, ſuper concernentibus intereſſe Cameræ Apoſtolicæ.*
10 *Regiſtrare in Camera, qui non teneantur.*
11 *Derogationes,* Conſtitutionis Pij IIII. de regiſtrandis, *quomodo concedantur.*
12 *Et an huiuſmodi derogationes debeant in ipſa Camera regiſtrari. Proponitur Motus proprius Sanctiſſimi D.N. de hac re.*
13 *Gratię Apoſtolicę, regiſtrandę in Camera, niſi regiſtrentur, ſunt nullę*

Con-

14 *Conſtitutio* Pij IIII. de regiſtrandis in Camera,*inducit formam*.

15 *Notario Camerę pręſentantur litteræ, vt ibi regiſtrentur.*

16 *Notarij Cameræ differunt, à Notarijs Auditoris Camerę.*

17 *Regiſtrum litterarum Apoſtolicarum in Camera, ſub qua formula fiat.*

18 *Regalia,quanam debeantur Collectori iurium Camerę Apoſtolicæ, ratione licentiæ teſtandi.*

Praxis regiſtrandi in Camera, Litteras Apoſtolicas.

CAP. V.

Praxis hæc,quemadmodum vtilis,ac ſcitu digna,ita à paucis cognita, ſeù potius animaduerſa: quamplures etenim, etiam Prælatos in Romana Curia conſummatiſſimos, eiuſdemquè rerum peritiſſimos, ferè iugiter fallere conſpicitur: hi enim,poſtquàm Summi Pontificis gratias, Cameræ Apoſtolicæ intereſſe, quomodolibet concernentes, impetrauerint, eas tamen, qua par eſt, ſedulitate,ad præſcriptum Cōſtitutionis *fel.record.Pij IIII.* negligunt conſeruare. Ipſa namquè Conſtitutione cautum eſt, quod omnes, qui impetrabunt aliqua priuilegia, gratias, facultates, licentias,& indulta, aut conceſſiones, quæ, aliqua ex parte, intereſſe prædictæ Cameræ Apoſtolicę concernere cenſebuntur,debeant illa,intra tres menſes, à die illorum impetrationis, in eadem Camera præſentare,ibiquè, ſub pœna inualiditatis eorundem, regiſtrari facere; longo, nihilominus, experimento,compertum eſt,gratias, aliaquè præmiſſa, ſic obtenta, ob ſupradictæ Conſtitutionis inobſeruantiam, prorſus euanuiſſe. Oratoreſquè,& impetrantes, illorum effectu fruſtratos remanſiſſe; vt pateat, quàm verè ſic *Poeta ille Sulmonenſis* cecinerit.

Non minor eſt virtus, quàm quærere,parta tueri. Ne igitur, prudentioribus exprobari contingat, quod, etiam annoſa vulpes capitur laqueo, dormitantē Homerū ſedula hac praxi, libuit potius excitare. Vndè, ſupradictæ Conſtitutionis tenorem, hic duximus prius annectendum, qui talis eſt, videlicet.

PIVS Papa IIII. *Motu proprio &c. Ingens humeris noſtris iugiter incumbens expenſarum onus,ita nos premit,& excitat,vt noſtrorum, & Cameræ noſtrę Apoſtolicæ rerum,& iurium,ſublatis quibuſuis obſtaculis,ſolertem habentes,eiuſdem Cameræ indemnitati,quantum in nobis eſt,conſulere ſtudeamus. Cum itaquè, ſicut nuper nobis innotuit,complures diuerſi ſtatus, & conditionis perſonę, varia priuilegia, facultates, gratias,licentias,& indulta,ſiue conceſſiones,tam à nobis,quàm pro tempore exiſtentibus noſtris,et Apoſtolicę Sedis Legatis,eorum Vicelegatis,ac Gubernatoribus,ac forſan alijs noſtris,& dictę Camerę miniſtris,& perſonis nimijs forſan, ac tedioſis quibuſdam earundem perſonarum precibus,& inſtantijs,in dies obtineant,ſeù potius extorqueant, quæ,cum à nobis,ſeù Legatis,aut Vicelegatis,vel Gubernatoribus, ac alijs nimirum precibus,& inſtantijs in dies obtineant,ſeù potius extorqueant,quę,cum à nobis, ſeù Legatis, aut Vicelegatis,vel Gubernatoribus ac miniſtris, & perſonis huiuſmodi bona, quadam fide,requè minus forſan.quàm par eſſet,diligenter,et accuratè perſpecta,concedantur, illa nonnunquam,immo ſępius in noſtrum, ac Camerę pręfatæ, præiudicium, grauamen,& detrimentum,non leue conceſſa eſſe,& emanaſſe,conſpicimus. Qua propter, vt pręmiſſis (ne alijs prodeſſe cum velimus, nobis ipſis pręiudicium inferamus) aliquantiſper prouidere volentes,pręſenti noſtra perpetuò valitura conſtitutione, & ordinatione,quam,vim,& naturam legis perpetuę ab omnibus obſeruandę,penitus habere, & obtinere decernimus,Apoſtolica auctoritate, & ex certa noſtra ſcientia, harum ſerie ſtatuimus,& ordinamus,quod omnes, & ſinguli cuiuſcunque ſtatus gradus,ordinis,& conditionis exiſtentes,nec non,etiam Ducali, Marchionali,Comitali,aut alia quauis ſæculari, ac Patriarchali,Archiepiſcopali,Epiſcopali, ſeù etiam alia quacunque Eccleſiaſtica dignitate,praeminentia,& auctoritate,etiam Cardinalatus honore fulgentes, qui*

aliqua priuilegia, gratias, facultates, licentias, & indulta, aut conceſſiones, quę aliqua ex parte, quauis ratione, ſeu cauſa, directè, vel indirectè principaliter, ſecundario, vel acceſſoriè, aut aliàs quouis modo, noſtrum, aut dicta Camera qualecumque minimum intereſſe, vel praiudicium, grauamen, ſeu detrimentum concernere cenſebuntur, illa infra tres menſes à die eorum impetrationis computandos, in eadem Camera pręſentare, ac ibidem regiſtrare facere debeant, & teneantur, alioquin lapſis tribus menſibus eiſdem, ac priuilegijs, facultatibus, licentijs, gratijs, ac indultis, vel conceſſionibus huiuſmodi non pręſentatis, minuſquè regiſtratis, illa in iudicio, & extra nullatenus fidem facere poſſint, & tanquam non conceſſa, nullaque, & ipſo iure inualida, ac nullius roboris, vel momenti fuiſſe, eſſe, & fore, neminiquè ſuffragari, vel prodeſſe poſſe, ſeu debere, reſpectiue habeantur, & cenſeantur, prout nos illa ex nunc nulla, & inualida, irritaquè, & inania, ac nullius roboris, vel momenti fuiſſe, eſſe, & fore, neminique (vt pręfertur) ſuffragari poſſe declaramus. Mandantes propterea in virtute ſanctę obedientię dilecto filio noſtro Vitellotio S. Mariæ in via lata Diacono Cardinali Vitellio nuncupato, moderno, & pro tempore exiſtenti S. R. E. Camerario, quatenus pręfatam noſtri motus proprij cedulam, ac in ea contenta quacunque, ab omnibus, quos illa concernunt, & concernent in futurum, penitus, & omnino, ac inuiolabiliter, & inconcuſſe obſeruari faciat, & procuret. Decernentes ita, vt pręfertur, per dilectos filios eiuſdem Camerę Theſaurarium, Pręſidentes, & Clericos, alioſque miniſtros, & perſonas, ac eiuſdem S. R. E. Cardinales, & alios quoſcunque iudices ſublata, &c. iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque &c. attentari, priuilegijs, facultatibus, licentiis, gratiis, indultis, & conceſſionibus, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentis Motus proprii cedulę, per quacunque priuilegia, gratias, & indulta, etiam abſquè data, & regiſtratura, vt pręfertur concedenda, niſi cum illius ſpecifica inſertione, deregari nullatenus poſſit, quodquè eius ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, quacunque regula, ſeu conſtitutione Apoſtolica contraria non obſtante, ſeu ſi conſultius fore viſum fuerit, litterę etiam ad perpetuam rei memoriam latiſſime expediri poſſint.

Ne autem quiſquam ex ipſius Romanæ
Curię Tyronibus, tam leuis rei terminos
ignoret, eum ſcire opportunum eſt, plura
3 adeſſe in ipſa Curia reſcriptorũ Apoſtoli-
corum, tùm gratię, tùm iuſtitiæ regiſtra,
omnia in Palatio Apoſtolico collocata,
videlicèt ſupplicationum, tàm manu Pa-
pę, quàm Cardinalis Signaturæ, ſiuè gra-
tiæ, ſiuè iuſtitiæ Præfecti, alteriuſq; Prælati
Signaturã ordinariam, per *Conceſſum* nũ-
cupatã habẽtis, ſignatarũ necnon bullarũ
ſub plumbo, ac litterarũ in forma Breuis;
Quarè, licèt, litteræ pro huiuſmodi facul-
tate teſtandi, per quamcunquè viam tran-
ſeant, ſiuè per Cancellariam, ſiue per Of-
ficium Minoris gratiæ, aut Contradicta-
rum, ſeù per Præfecturam *B*reuium, in
ſuo peculiari regiſtro, in præfato Palatio
exiſtente, notentur, nihilominus, in quo-
cunquè ex dictis regiſtris, huiuſmodi lit-
terę regiſtrentur, non propterea per illud
cenſetur eidem Conſtitutioni ſatisfactum,
præcipienti in Camera Apoſtolica regi-
ſtrari: quarè, perperam procurator cuiuſ-

dam Epiſcopi, annis retrò elapſis, coram Illuſtriſſimo Nuntio Neapolitano contendebat, dum facultas, ipſi Epiſcopo teſtandi conceſſa, non reperiretur in dicta Cam. Apoſt. regiſtrata, defuncti Epiſ. hæredes teſtamẽti diſpoſitione iuuari poſſe; ac meritò proinde idem Nuntius mordicus tenebat, eam ipſis hæredibus non debuiſſe ſuffragari: dicebat quidem, bonus procurator, non ſine adſtantium riſu, parui intereſſe, an prædictæ facultatis litterę fuerint in Camera regiſtratæ; cum ſatis eſſet, eas fuiſſe in Palatio Apoſtolico regiſtratas; quia Palatium, eſt maius Camera: ignorabat quippè quid eſſet, regiſtrari litteras in Camera. Quarè Tyronibus tãtũmodo ſupradictis, ad quos hic dirigitur ſermo, dicere auſim, ꝙ cum in iſtis gratijs, eiuſdẽ Camerę intereſſe riſpicientibus, innumeræ fraudes poſſint interuenire, vt ex eadẽ Cõſtitutione elicitur; propterea idẽ *Pius IIII.* ita ſtatuit, vt poſtquã huiuſmodi facultates ſiuè quæcũq; ſimiles gratiæ fuerant regiſtratę in regiſtro *Palatij*, debeant pręſentari

ſentari

ſentari,& denuo regiſtrari in dicta Came-
4 ra,prælertim introitus,& alia, ad Papam
pertinentia,colligit,cuſtodit,& diſtribuit:
ipſa namquè Camera,ſuos habet Officia-
les,ad id deputatos;eiuſquè audientia ter
in hebdomada conuenire conſueuit in
Palatio Apoſtolico, & loco ſuo conſtitu-
to, quem propterea vocant Cameram
Apoſtolicam; in qua, publica negotia
tractantur,audiunturquè;inter quæ,etiam
agitur de mala litterarũ expeditione,quæ
per ipſam Cameram tranſeunt,de quibus
fuſius agam in *mea praxi ben ſi.i ilt*.

Hanc quidem regiſtrationem in ipſa
5 Camera,neminem latet, locum inſinuatio-
nis obtinere, cuius ſolemnitatem propter
6 duas cauſas introductam eſſe, non ignora-
mus, ſecundum *Bart.in l. Modeſtinus, ff. de donat.* alteram videlicet, ne homines
decipiantur, vt in *l. data C.eod.* ob huiuſ-
modi enim inſinuationem, dolus abeſſe
præſumitur, *l.1.C.de praed.min.* alteram,
quia in magnis quantitatibus, maior ob-
ſeruantia exigitur, *l.fin. C.ſi cert. pet.* quia
7 vbi maius eſt periculum, ibi cautius eſt
agendum, *cap. ubi periculum, de elect.in 6.*
vndè ſic iura prouidere ſtatuerunt, ne
quis effundere poſſet patrimonium ſuum,
inconſulto iudice,per viã indiſcretę dona-
tionis. Quarè licèt huiuſmodi inſinuatio
cadat ſuper donationibus, vt eſt *tex. in d.l. data,& in l.donatio, C.de donat.* habet nihi-
lominus locum in gratijs Apoſtolicis, in-
tereſſe Cameræ concernentibus, in qua
8 ſæpè modificantur huiuſmodi gratiæ:
exempli gratia, in huiuſmodi facultatibus,
conceſſis Epiſcopis Aſſiſtentibus, qui-
bus inter cætera, concedi conſueuit, vt
poſſint teſtari prò mille ducatis, & quod
ſint exempti pro ſex vegetibus vini, vt ſu-
pra diximus; propterea iſta generalis fa-
cultas in Camera Apoſtolica præſentatur,
& regiſtratur, eiquè adijcitur decretum,
per quod, cõceſſa huiuſmodi facultas mo-
dificatur per ipſius Cameræ peculiare de-
cretum, quod, tenoris ſequentis eſſe con-
ſueuit, videlicet.

9 *Die 5 Septembris 1622. ſupradictę litteræ Apoſtolicæ in forma Breuis expeditę, exhibitæ fuerunt in Camera Apoſtolica,& ex illius Decreto, commiſſæ Perilluſtri, & Reuerendiſſimo D.Hieronymo Vidono, eiuſdem Camerę Clerico; & die 19. eiuſdem menſis, citato prius R.P.D. Antonio Cicalotto prędictę Camerę Generali Commiſſario, ex decreto eiuſdem Reuerendiſſimi D.Vidoni deſuper facto, admiſſę pro ducatis Mille, vt in eis, quoad facultatem teſtandi, quo verò ad prætenſam exemptionem pro ſex vegetibus vini, cum clauſula. Quatenus aliàs habeant ſimilem exemptionem, & exiſtant in illius quaſi poſſeſſione: & quoad facultatem diſponendi de bonis iuriſdictionalibus, ſine praiudicio iurium Cameræ,& pręcedente tamen licentia Sedis Apoſtolicę, iuxta formam Bulle Sixti V. & aliorum Summorum Pontificum, & non aliter &c. ac aliàs iuxtà formam proteſtationis dicti D. Commiſſarij deſuper factę, ad quam &c. & regiſtratę in libris ipſius Cameræ, pęnès me illius Notarium exiſtentibus, nempè libro Diuerſarum fol.95.& ſeqq & in fidem &c.*

Ioannes Baptiſta Cennus

Quarè, ſicut quæcunquè generales Cõ-
ſtitutiones, intereſſe Camerę Apoſtolicæ
concernentes, ita etiam particulares, ſicut
ſunt huiuſmodi gratię, ad fauorem parti-
cularis perſonæ; niſi tamen Orator exima-
tur ab hoc onere regiſtrandi, prout con-
10 ceditur Eminentiſſimis Cardinalibus, cę-
teriſquè Prælatis, ac perſonis benemeritis,
vt patet in formula teſtandi pro Cardinali,
quam ſuperius adiecimus, ibi, *Decernentes, præſentes litteras, omniaquè,& ſingula in eis contenta, valida,& efficacia fore,& eſſe. ac ſuum plenarium,& integrum effectum ſortiri, etiamſi in Camera Apoſtolica, iuxta Conſtitutionem piæ memoriæ Pij PP. IIII. prædeceſſoris noſtri ſub Dat. Octauo Id. Auguſti Pontificatus ſui Anno Sexto; vel alio veriori tempore, regiſtratæ, & inſinuatæ non fuerint: cui Conſtitutioni &c. hac vice duntaxat ſpecialiter. & expreſſè derogamus,*

Quam quidem derogationem, ſuo Mo-
tu proprio concedit ipſe Summus Ponti-
fex ſupradictis perſonis. Alio etiam mo-
11 do peti,& concedi conſueuit præfata de-
rogatio, videlicet ad ſupplicationem, &
per Datariam Apoſtolicam, licèt rarò pro
alijs perſonis; tunc enim in calce ſuppli-

cationis manu ipſius Papæ ſignatæ, additur hoc decretum, videlicet, *Et eam decreto, & indulto opportunis, quod Orator, ſiue eius heredes, vel alij pro eis præſentes, vel deſuper conficiendas litteras in Camera Apoſtolica etiam iuxta quandam Conſtitutionem piæ memoriæ Pij Papæ IIII. prædeceſſoris noſtri ſub Dat. Octauo Id. Auguſti Pontificatus ſui Anno ſexto editam, quod impetrantes aliqua indulta Cameræ Apoſtolicæ intereſſe quomodolibet concernentia, illa in eadem Camera præſentare, ac regiſtrari facere teneantur, & aliàs quomodolibet diſponente, cuius tenorem &c. pro expreſſo habendo intra tres menſes in eadem Conſtitutione præfixos, ſeu aliàs quomodocunque præſentare, intimare, vel notificare, aut præſentari ſeu regiſtrari facere minimè teneantur. Et nihilominus præſentes; & deſuper litteræ conficiendæ valeant, & teneant, ac fidem faciant, & ſuffragentur. Irritum &c., et cum derogatione eiuſdem Conſtitutionis ad effectum &c.* Quod quidem decretũ idem ferè eſt cum alio prædicto decreto.

Cum vero in dubium aliàs reuocaretur, num gratiæ, & facultates conceſſæ cum derogatione prædictæ *Conſtitutionis Pij IIII.* adhuc in Camera Apoſtolica regiſtrari deberent; proinde, ad omne dubium ſubmouendum, emanauit Conſtitutio Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Papæ VIII. qua declatur, ſupradictas derogationes non deberi aliàs in eadem Camera regiſtrari, cuius quidem Conſtitutionis, tenor talis eſt, videlicet.

VRBANVS PP. VIII.

11 *AD futuram rei memoriam. Cum ſicut accepimus, plures Romani Pontifices prædeceſſores noſtri conceſſerint, prout etiam nos conceſſimus diuerſa priuilegia,
indulta, licentias, & gratias, etiam intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentia, tàm per
litteras Apoſtolicas ſub plumbo, & in forma Breuis expedita, quàm per Chirographa
eorum, & noſtra reſpectiuè manu ſubſcripta, in quibus quidem litteris, & Chirographis
Motui proprio, ſeù Conſtitutioni fel. record. Pii Papæ IIII. prædeceſſoris noſtri, quo
cauetur, vt omnes, & ſingulæ gratiæ intereſſe dictæ Cameræ concernentes, in eadem
Camera, intra certum inibi expreſſum tempus, regiſtrari debeant; aliàs gratiæ ipſæ,
nullæ ſint, derogatum reperitur; à nonnullis verò nimium ſcrupuloſis in dubium reuo-
cetur, an tales derogationes adhuc in Camera prædicta regiſtrari debuerint, & debeant.
Nos, ne vllo vnquam tempore, de ipſorum priuilegiorum, indultorum, licentiarum, &
gratiarum validitate, ex eo, quod priuilegia, indulta, licentiæ, gratiæ, ſeù facultates, aut
derogationes huiuſmodi in eadem Camera regiſtratæ non fuerint, hæſitari; eoſquè, ad
quorum fauorem emanarunt, eo prætextu ſuper priuilegiis, indultis, licentiis, gratiis, &
facultatibus eiſdem pro tempore, vt præfertur, conceſſis moleſtari contingat, prouidere
cupientes, ac Motus proprii, ſeù Conſtitutionis præfati Pii prædeceſſoris tenores, præſenti-
bus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, Motu proprio &c. omnia, & ſingula
priuilegia, indulta, licentias gratias, & facultates, tàm per prædeceſſores noſtros, quàm
per nos ipſos, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo, aut in forma Breuis expeditas, ſeù per
Chirographa eorundem prædeceſſorum, vel noſtra manu reſpectiuè ſubſcripta, etiam
quodcunquè intereſſe dictæ Cameræ concernentia, cuiuſcunquè qualitatis, generis, quan-
titatis, & valoris, etiam maximi, & inexcogitabilis exiſtat, conceſſa hactenus, & in-
poſterum per nos, & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros concedenda, in quibus, Mo-
tui proprio, ſeù Conſtitutioni Pij prædeceſſoris huiuſmodi, ad effectum, vt illi, ad quorum
fauorem emanarunt, & emanabunt pro tempore, ad ipſa priuilegia, indulta, licentias,
& gratias in eadem Camera regiſtrandum, non teneantur, derogatum fuerit, ſeù de-
rogari contigerit in futurum, etiam ſi illæ, & illa, ſiuè derogatio, & voluntas huiuſmodi
in prædicta Camera regiſtrata non ſint, & non regiſtrentur, etiam ab earum Data va-
lore; & de eorum validitate dubitari non poſſe; nequè propterea illos, ad quorum fa-
uorem emanarunt, aliquo modo moleſtari debere, tenore præſentùm decernimus, & de-
claramus. Ac dilectis filijs noſtro, & S.R.E. Camerario, ac Theſaurario generali, Præ-
ſidenti,*

ſidenti, & Clericis, necnon Commiſſario eiuſdem Cnmeræ, nunc, & pro tempore exiſtentibus, et alijs quibuſcunquè deſuper intereſſe quomodolibet prætendentibus, aut qui illud quomodolibet pretendere poſſent, perpetuum ſilentium deſuper imponimus. Mandantes Camerario, Theſaurario, Præſidenti, & Clericis, necnon Commiſſario, nunc, & pro tempore exiſtentibus, & alijs intereſse prætendentibus prædictis, nè, ſub noſtræ, & pro temporè exiſtentis Romani Pontificis indignationis, alijſquè noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis arbitrio, imponendis pęnis, & etiam interdicti ingreſſus Eccleſię, ac alijs Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, ipſo facto, per contrauenientes, & eorum quemlibet, toties quoties contrauenerint reſpectiuè, incurrendis; à quibus à nemine, præterquàm à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, prèterquàm in mortis articulo conſtituti, abſolui, ſeù illę eis relaxari nequeant, prædictorum aliquem ſuper præmiſſis, aliquo modo moleſtare audeant, vel præſumant. Volentes, & eadem authoritate decernentes præſentes noſtras litteras, declarationem, & voluntatem, etiam quod in dicta Camera non regiſtrentur, nequè præſententur, ijs omnibus, de quorum intereſſe actum fuerit, vel agetur pro tempore, ſuffragari debuiſſe, & debere, perinde, ac ſi in eadem Camera, debito tempore præſentatę, & in ea regiſtratę fuiſſent. Quo circa, Venerabilibus fratribus noſtris Oſtien. & Portuen. Epiſcopis, ac dilecto filio Cauſarum Curię Cameræ Apoſtolicę generali Auditori &c. mandamus, quatènus &c. præſentes litteras, & in eis contenta quęcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte, in præmiſſis intereſſe habentium, deſuper requiſiti fuerint, ſolemniter publicantes, eiuſquè in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant, authoritate noſtra, illos præmiſſorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere; non permittentes &c. Contradictores &c. Non obſtantibus &c. Volumus &c. Dat. Romę, apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris, Die 19 Auguſti 1630. Pontificatus noſtri Anno Octauo.

At verò, in propſito, vbi litteræ huiuſmodi, vel ſimilis facultatis non fuerint
ſuo tempore regiſtratæ in præfata Came-
13 ra, nullius quidem erunt roboris, aut
momenti; quandoquidem ipſa Constitu-
14 tio, vt ex ea conſtat, inducit formam, annullando actum; dum ipſe Pius voluit, quod lapſis tribus menſibus in ipſa Conſtitutione præſcriptis, ac gratijs, & facultatibus huiuſmodi minimè regiſtratis, illę nullam fidem faciant, ſintquè tanquam non conceſſę, & nemini ſuffragari valeant, vel prodeſſe, cum decreto irritanti.
Praxis igitur huius regiſtrationis ea eſt, vt
15 ipſę litterę præſententur alicui ex nouem Notarijs eiuſdem Cameræ (hi quidem differunt à decem Notarijs Auditoris Cameræ) qui poſtquã eas regiſtro ad verbum notauerit, exinde tranſumptum conficit in forma probanti cum earundem litterarum inſertione, huiuſmodi, ſeu aliam gratiam, uel facultatem continentium. Formula autem ipſius tranſumpti talis eſt, videlicet.

17 *ANtonius miſeratione diuina S. Agathæ S. R. E. Diaconus Cardinalis Barberinus nuncupatus, eiuſdẽ S. R. E. Camerarius. Vniuerſis, & ſingulis, hoc præſens trãſumptũ viſuris, lecturis, pariter, & audituris, notũ facimus, & atteſtamur, ac præſentibus fidem indubiam adhiberi mandamus. Camerariatus Officio, meritis licèt imparibus, Apoſtolica authoritate præſidentes, illud nobis potiſſimùm incũbit, immò potius Officij noſtri debitum eſſe cognoſcimus, vt ea, quæ ex Romani Pontificis gratia proceſſerunt, & in Camera Apoſtolica conſeruantur, cum ab aliquibus petuntur in forma probanti, concedamus, & teſtimonium veritatis perhibeamus. Quapropter, vniuerſitati veſtræ notificamus, qualiter libro ſecundo Signaturarũ S. D. N. D. Vrbani diuina prouidẽtia Papę VIII. penes infraſcriptum noſtrum, & Cameræ Apoſtolicę Notarium, & in eodem libro folio &c. repeřiuntur regiſtratę litteræ Apoſtolicę eiuſdem S. D. N ſub Annulo Piſcatoris (vel ſub plumbo) expeditæ, & in eadem Camera ſolemniter admiſſę, quas nos ad inſtantiam Perilluſtris, & admodum Excellentis Domini N. de mandato eiuſdem Sanctiſſimi D. N. Papę viuę vocis oraculo nobis deſuper facto, & authoritate noſtri Camerariatus Officij, per eundem Notarium tranſumi, exemplari, ac fideliter ex-*

trahi,& auſcultari mandauimus:quarum quidem litterarum tenor, ſequitur, vt eſt, videlicet Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei (, & inſeritur totus tenor, litterarum cōceſſę facultatis, & proſequitur) *Quibus quidem litteris ſic tranſumptis, exemplatis, ac per ſupradictum, & infraſcriptum Notarium debitè auſcultatis, & collationatis, de mandato, & authoritate præfatis, volumus, decernimus, & mandamus, quod tàm in iudicio, quàm extrà, vbilibet ſtetur, & credatur, illiſquè adhibeatur talis, & tanta fides, quę, & quanta dictis originalibus litteris adhiberetur, ſi litterę ipſa Apoſtolicæ deſuper ſub Annulo Piſcatoris (ſiuè ſub plumbo) expedita, exhiberentur, & oſtenderentur. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, has pręſentes fieri, & per infraſcriptum noſtrum & Camera Apoſtolica Notarium ſubſcribi, ſigilliquè noſtri, quo in talibus vtimur, iuſſimus, & fecimus appenſione muniri. Dat. Romę, in Camera Apoſtolica, Anno Domini 1641. Indictione &c. Die &c. Pontificatus Santiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Noſtri D. Vrbani, diuina prouidentia Papæ VIII. Anno Decimooctauo.*

Antonius Cardinalis Barberinus S.R.E. Camerarius. N. Auditor.
N. Notarius.
Locus † Sigilli pendentis.

Regiſtrata libro 7. *Diuerſorum* Sanctiſſimi D.N.Vrbani Papæ VIII. fol. 10.

Pro quarum quidem litterarum, ſiuè earūdem, tranſumpti exequutione, aduenīēte tempore obitus Prælati, ſeù alterius, qui ſupradictam, vel ſimilem facultatem obtinuit, præfatæ litteræ, ſiuè illarum tranſumptum huiuſmodi, ſecundum ſtylū Nuntiaturæ huius Ciuitatis, exhibentur Illuſtriſſimo Domino Nuntio; qui eas, ſiuè illud recognoſcit, oculiſq; (vt ita dicā) lynceis obſeruat, an alicui ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant, vtrùm; vt præmittitur, in Camera Apoſtolica regiſtratæ, vel in eis, ſupradictæ Conſtitutioni *Py IIII.* de regiſtrandis, ſufficienter derogatum: mandatquè ſubinde idem Nuntius, Subcollectori ſpoliorum prædictæ Cameræ, vt hæredibus defuncti, ſummam, in facultate teſtandi expreſſam, relaxet; quatenus Prælatus, vel alius, de ea, in vita non diſpoſuerit: ſolutis tamen prius eidem D. Nuntio quibuſdam rega-
38 lijs, ad rationem decem pro quolibet centenario, in vim præſertim quarundam litterarum in forma Breuis *fel. record. Pauli Papæ V. ſub Dat. Romæ apud S. Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die 23. Aprilis MDCX.* cuius verba hæc ſunt, videlicet, *Quando verò à Nobis, ſeù Romanis Pontificibus ſucceſſoribus noſtris, pro tempore exiſtentibus, facta fuerit gratia, ſeu donatio, eo caſu, decimam, & portionem à partibus recipere poſſint; n.ſi in gratia, ſeù donatione, per Nos, ſeu ſucceſſores noſtros prædictos, mandatum fuerit expreſsè, vt illam, à Camera præfata habere debeant.* Quarè Summus Pontifex, quando hæc regalia partibus remittere intēdit, prout DD. Cardinalibus, alijſq; perſonis gratis, & benemeritis remittere conſueuit, id apertè in ſuis litteris declarat: & quamuis in ſuprapoſitis formulis ſint adiecta illa verba, videlicet, *tuiſquè hæredes, & ſucceſſores, ad ſolutionem regaliarum, ſeù propinarum, vllo vnquam tempore teneri, aut ad præmiſſa, ſeu præmiſſorum aliqua, vlla neceſſitate, cauſa, vel ratione cogi, vel compelli; nec etiam per viam ſequeſtri, aut aliàs propterea moleſtari poſſe,* vel quid ſimile adijciatur, nihilominus per ea non conſtat circa id, de expreſſa, ac enixa voluntate concedentis; ſtantibus alijs uerbis ſupradicti Breuis, quibus præcisè cauetur, quod ſupradicta decima, ſeù portio, non à partibus, ſed ab ipſa Camera Apoſtolica haberi debeat: quarè cum hoc non fuerit in litteris huiuſmodi facultatis expreſſum, ſub alijs verbis comprehendi non poteſt, ad *tex. in l.g. ſi quis bona, §. iuſſum, ff. de acquir. hęred. leg.* r. *circa ſi . ff. de lib. & poſth.* faciunt, ea, quæ tradit *Bart. in l. fi+. §. omnem, ff. de admin. tut.* & ita in facti contingentia, pluries eueniſſe, ac apud Illuſtriſſ. Dominum Nuntium Sedis Apoſtolicæ, in hac Ciuitate reſidentem, practicatum extitiſſe, ſcio. Et ex his, ad laudem Omnipotentis Dei, eiuſq; Genitricis immaculatæ, & puriſſimæ Virginis Mariæ, ac SS. Ianuarij, & Franciſci de Paula, peculiarium meorum Tutelarium, omniumquè Sanctorum, quorum vigiliâ hodie eorum ſolemniſſimam præuenimus feſtiuitatem, ſit abſolutus huius meę praxis tractatus; quem, & omnia in eo contenta, correctioni Sanctę Matris Eccleſię, eiuſquè Sedis Apoſtolicæ, ſubmitto, præmiſſa proteſtatione, de qua in *cap. hæc eſt fides, Papa Beatiſſime, 24. q. 1.*

FINIS.

REGVLAE, ORDINATIONES, & Conſtitutiones Cancellariæ Apoſtolicæ.

S. D. N. D. VRBANI
DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIII.

SAnctiſsimus in Chriſto Pater, & D. N. D. VRBANVS diuina prouidentia Papa VIII. ſuorum Prædeceſſorum veſtigijs inbærendo, normam, & ordinem rebus gerendis, dare volens, in craſtinum ſuę aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus apicem, videlicet die ſeptima menſis Auguſti, Anno ab incarnatione Domini milleſimo ſexenteſimo vigeſimo tertio; reſeruationes, Conſtitutiones, & regulas infraſcriptas fecit, quas etiam ex tunc, licet nondum publicatas, & ſuo tempore duraturas, obſeruari voluit, ac quas Nos Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaſo Presbyter Cardinalis Ludouiſius, S. R. E. Vicecancellarius die 21. menſis Ocłobris dicti Anni in Cancellaria Apoſtolica publicari fecimus.

Reſeruationes generales & ſpeciales.

1. *In primis fecit eaſdem reſeruationes, quæ in Conſtitutione fel. record. Benedicti Papę XII. quæ incipit,* Ad regimen, *continentur, & illas innouauit, ac locum habere voluit, etiamſi officiales in eadem Conſtitutione expreſſi, Apoſtolicæ Sedis officiales, ante obitum eorum eſſe deſierint, quo ad beneficia, quæ tempore, quo officiales erant, obtinebant. Declarans nihilominus, beneficia, quę dictę Sedis Officiales, qui ratione officiorum ſuorum huiuſmodi, eiuſdem Sedis Notarij erant, etiam dimiſſis ipſis officijs, & quandocunque aſſequuti fuerint, ſub huiuſmodi reſeruationibus comprehendi. Ac reſeruauit beneficia, quę per Conſtitutionem pię mem. Ioannis Papę XXII. quę incipit.* Execrabilis, *vacant, vel vacare contigerit. Quam Conſtitutionem, & reſeruationem S.S. tàm ad beneficia obtenta, quàm alia quæcunque, de quibus Ordinarij, & alij Collatores, contra Concilij Tridentini decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, extendit, & ampliauit. Et ea, etiam beneficia omnia diſpoſitioni ſuę reſeruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios Collatores, contra eiuſdem Concilij decretorum formam, diſpoſitum fuerit.*

Reſeruatio Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac de tempore vacationis Epiſcopatuum, vacaturorum beneficiorum.

2. *Item reſeruauit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, nec non omnia Monaſteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri, communi æſtimatione, excedentia, nunc quomodocunquè vacantia, & in poſterum vacatura. Et voluit, quòd exceſſus huiuſmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reſeruauit dignitates, et beneficia omnia, ad collationem, præſentationem, electionem, & quancumquè aliam diſpoſitionem Patriarcharum, Primatuum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon Abbatum, ac aliorum quorumcumq; collatorum, et collatricum, ſacularium, et regularium, quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem, pertinentia), quę poſt illorum obitum aut Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, vel aliorum dignitatum ſuarum dimiſſionem, ſeù amiſſionem, vel priuationem, ſeu tranſlationem, vel aliàs quomodocumque vacauerint, vſquè ad promotionem ſucceſſorum, ad eaſdem Eccleſias, aut Monaſteria, vel dignitates,*

alias

Apoſtolica auctoritate faciendam, et adeptam ab eiſdem ſucceſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocumque vacauerint, et vacabunt in futurum.

Extenſio reſeruationis Beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorū.

3. *Item, qui de beneficijs Eccleſiaſticis, præſertim curam animarum habentibus, ſeù aliàs perſonalem reſidentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apoſtolica auctoritate prouiſi, ſeu prouidendi, ante illorum aſſequutionem, alia, cum eiſdem incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica per eos tūc obtenta, in fraudem reſeruationis ſuæ reſignarent, ſeù dimitterent. Voluit, decreuit, & declarauit, quod ſi in poſterum, quibuſuis perſonis, de aliquibus beneficijs Eccleſiaſticis, tunc vacantibus, ſeu vacaturis, per Sanctitatem ſuam, aut eius auctoritate prouideri; ipſosq; prouiſos, ſeu prouidendos, intra vacationis, & prouiſionis, ſeù aſſecutionis eorum beneficiorum tempora, quæcumque alia cum illis incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica ſecularia, vel quorumuis Ordinum, ac etiam hoſpitalium, regularia per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali, et expreſſa de eiſdem, in prouiſionibus prædictis facta mentione, ſimpliciter, vel cauſa permutationis, ac aliàs quomodolibet, ſiuè in Sanctitatis Suæ, vel alterius Romani Pont. pro tempore exiſtentis, aut Legatorum, vel Nunciorum dictæ Sedis, ſiue Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcumque manibus reſignare, ſeu dimittere, aut iuribus ſibi in illis, vel ad illa competentibus, cedere contigerit, omnes, et ſingula cōceſſiones, collationes, prouiſiones, et quæuis aliæ diſpoſitiones de beneficijs, ſeù iuribus ſic reſignandis, dimittendis, et cedendis, pro tempore facienda, cum inde ſecutis quibuſcumquè, caſſa, et irritæ, nulliuſquè roboris, vel momenti exiſtant, nec cuiquam ſuffragentur; ſed beneficia, et iura, vt præfertur reſignata, dimiſſa, et ceſſa, eo ipſo vacent, et vacare, ac ſub reſeruatione prædicta quàm S.S. etiam quo ad hoc, extendit, et ampliauit, comprehenſa cenſeantur. Ita quod de illis per alium, quàm eandem S.S. vel pro tempore exiſtentem Romanum Pontificem, nullatenus diſponi poſſit, in omnibus, et per omnia, perinde, ac ſi per pacificam aſſecutionem beneficiorum aliorum huiuſmodi verè, et realiter vacauiſſent. Decernens irritum, &c. attentari.*

Reſeruatio Dignitatum, necnon ſuorum, & S. R. E. Cardinalium familiarium, beneficiorum.

4. *Item reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ, omnes dignitates maiores poſt Pontificales, in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, et Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri, communi æſtimatione excedentes, principales in Collegiatis Eccleſiis, Reſeruauit etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias dignitates conuentuales, et Perceptorias generales Ordinum quorumcumque (ſed non militiarum) Ac quæcunque beneficia, quæ ſui, etiam, dum Cardinalatus fungebatur honore, exiſtentes, ac S.R.E viuentium nunc, et qui erunt ſuo tempore Cardinalium, familiares, continui commenſales obtinent, et in poſterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeù ad quæ, ius eis competit, aut competierit, etiam ſi ab ipſa familiaritate, per obitum Cardinalium eorumdē, vel aliàs receſſerint. Declarās dignitates, quæ in Cathedralibus, etiam Metropolitanis poſt Pontificales maiores non exiſtunt, et quæ ex Apoſtolicæ Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut conſuetudine præſcripta, vel aliàs quouis modo in Collegiatis Eccleſiis, principalem præeminentiam habere noſcuntur, ſub reſeruatione prædicta comprehendi debere.*

Reſeruatio beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

5. *Item reſeruauit generaliter omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcumq;*

Col-

colleſtorum, & vnicorum in quacunque Ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint, Subcolleſtorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum, illa videlicet beneficia dumtaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quę ius eis competebat.

Reſeruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

6. *Item reſeruauit omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcunque Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo, decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

Reſeruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

7. *Item reſeruauit generaliter idem D.N. Papa diſpoſitioni ſuę omnia beneficia Cubiculariorum, etiam, Honoris nuncupatorum, ac Curſorum ſuorum. Declarans in prędeceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, & Regulis reſeruatorijs beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios Honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi, ac comprehenſos fuiſſe, & eſſe. Irritumque &c. attentari decernens.*

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Io. Lateranen. & S. Petri, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Card. à Curia abſentium.

8. *Item reſeruauit diſpoſitioni ſuę generaliter quoſcunque Canonicatus, & prębendas, ac dignitates, perſonatus, & officia in S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac B. Marię Maioris de Vrbe Eccleſiis; nec non ad collationem, prouiſionem, & pręſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S.R.E. Cardinalium à Rom. Cur. abſentium, ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarum ſpectantia, quamdiu abſentia ſua durauerit, canonicatus, & prebendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteraquè beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura vacantia, et in antea vacatura, tàm in eadem Vrbe, quàm in Eccleſiis, Ciuitatibus, et Diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum, etc.*

Reſeruatio menſium Apoſtolicorum, & de Alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus.

9. *Item cupiens idem D.N. Papa, pauperibus clericis, et alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica cum cura, et ſine cura, ſecularia, et quorumuis Ordinum regularia, qualitercunque qualificata, et vbicunque exiſtentia, in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, et Nouembris menſibus, vſque ad ſuę voluntatis beneplacitum, extra Romanam Curiam, aliàs quàm per reſignationem, quocunque modo vacatura, ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, et quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunq; collatorum, et collatricum, ſecularium, et quorumuis Ordinum regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum ſub Concordatis inter Sedem Apoſtolicam, et quoſcumque alios initis, et per eos, qui illa acceptare, et obſeruare debuerant, acceptatis, et obſeruatis, quę lędere non intendit, comprehenſorum) quomodolibet pertinentia, diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit. Volens in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, quę de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam Motu proprio fiens, de menſe in quo vacauerint diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe. Ac conſuetudines, etiam immemorabiles, optandi maiores, & pinguiores prębendas, necnon priuilegia, etiam in limine erectionis conceſſa, & indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſ-*

huiuſmodi beneficijs, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus numquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores, pro expreſſis haberi, & latiſſimè extendi voluit, quibuſuis perſonis, & collegijs cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari. Inſuper Sanctitas Sua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, ipſis, quandiu apud Eccleſias, aut dioeceſes ſuas verè ac perſonaliter reſederint dumtaxat, de omnibus, & quibuſcumque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & regularibus (ad liberam ipſorum, dumtaxat, non autem aliorum cum eis, diſpoſitionem, ſeù præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus) quę in antea in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, et Decēbris, extrà Curiam ipſam vacare contigerit, (dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicę reſeruata, vel affecta non fuerint) liberè diſponendi facultatem conceſſit. Ac etiam voluit, vt ſi ipſi, in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum, in alijs ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris vacaturorum, (quę etiam diſpoſitioni ſuę, vt præfertur, reſeruauit,) ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſuę, & dictę Sedis aliàs quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum, ſeſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratię Sanctitatis Suę de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum quoquomodo prgſtiterint, vſu, & beneficio prędicta facultatis eo ipſo priuati exiſtant, ac collationes, & alię diſpoſitiones de beneficij, illius prætextu deinceps faciendę, nullius ſint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiuę prędictę acceptare voluerint, acceptationem huiuſmodi per patentes litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitas, et in ſua quiſquè ciuitate, vel diœceſi datas, declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis Suæ tranſmittere teneantur, quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia ſupradicta. Decernens ſic in prgmiſſis omnibus per quoſcumque &c. iudicari debere, ac irritum, &c.

De litteris in forma, Rationi congruit, expediendis.

10. *Item voluit idem D.N. Papa, quod conceſſa per fel. rec. Paulum V. & Gregorium XV. prædeceſſores ſuos, & de eorum mādato, expediantur in forma, Rationi congruit, à die Aſſumptionis ſuæ ad Summi Apoſtolatus Apicem. Et idem quoad conceſſa per pię mem. Leonem XI. etiam Prędeceſſorem ſuum; ad ſex menſes dumtaxat, ab ipſo die Aſſumptionis incipiendos, obſeruari voluit.*

Declaratio reſeruationis Eccleſiarum, & beneficiorum per Prædeceſſores reſeruatorum.

11. *Item declarauit, omnium, & ſingularum Eccleſiarum Cathedraliūm, & Monaſteriorum prouiſiones, quas prędicti Prædeceſſores ſui, ordinationi, & diſpoſitioni eorum, necnon omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quę dicti Prædeceſſores, etiam prædicta diſpoſitioni, cum interpoſitione decreti reſeruauerant, (quæ quidem Eccleſię, Monaſterio, necnon ſic reſeruata beneficia, tempore obitus eorundem Prędeceſſorum vacabant, aut Eccleſię ipſa, vel Monaſteria huiuſmodi, commendata, vel eis, adminiſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc vacaſſent) remanſiſſe, & remanere per huiuſmodi reſeruationem, & decretum, affecta, nullumq. de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice, ſe intromittere, vel diſponere potuiſſe, ſiue poſſe quoquo modo. Decernens irritum, & inane, ſi ſecus ſuper illis attentatum forſan erat tunc, vel in poſterum contingeret attentari.*

Reuali-

Reualidatio litterarum Prędeceſſoris, gratię, & Iuſtitiæ, infra annum conceſſarum.

12. *Item prædictus D.N. omnes, & ſingulas, ab ipſis Paulo V. & Gregorio XV. Rom. Pont. Prædeceſſoribus ſuis, infra annum ante diem obitus eorum conceſſas, gratiæ vel Iuſtitiæ litteras, temporibus debitis eorum executoribus, ſeu Iudicibus non præſentatas, omnino reualidauit, & in ſtatum priſtinum in quo videlicet antea fuerant, vel pro quibus erant obtenta, quo ad hoc plenariè reſtituit, ac decreuit, per exequutores, ſeu Iudices prędictos, vel ab eis ſubdelegandos, ad expeditionem negotiorum in eis cõtentorum procedi poſſe, & debere, iuxtà illarum formam.*

Reuocatio vnionum.

13. *Item, rationabilibus ſuadentibus cauſis, ipſe D.N. omnes vniones, annexiones, incorporationes, ſuppreſſiones, extinctiones, applicationes, & diſmembrationes, etiam perpetuas, de quibuſuis Cathedralibus, nec non alijs Eccleſiis, Monaſterijs, dignitatibus, perſonatibus, officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis, eorumvè domibus, prædijs, & locis per ceſſum, vel deceſſum, aut quamuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem, qualiacunque fuerint, inuicem, vel alijs Eccleſiis, Monaſterijs, & menſis, etiam capitularibus, dignitatibus, perſonatibus, offitijs, beneficijs, ac pijs & alijs locis, Vniuerſitatibus, etiam Studiorum generalium; & Collegijs, etiam in fauorem S.R.E. Cardinalium, ſeu Eccleſiis, Monaſterijs, & beneficijs per eos obtentis, quomodolibet, Apoſtolica, vel alia quauis (non tamen Concilij Tridentini) auctoritate, necnon pro fundatione, ſeu dotatione, augmento, vel conſeruatione collegiorum, & aliorum piorum, & Religioſorum locorum ad Fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarumquè artium cultum, inſtitutorum factas, quæ ſuum non ſunt ſortitę effectum, Ac quęcunque conceſſiones, & mandata ſuper vnionibus, annexionibus, incorporationibus, & alijs præmiſſis taliter faciendis, reuocauit caſſauit, & irritauit, nulliuſque decreuit exiſtere firmitatis. Nec alicui quaſcunquè clauſulas, vel adiectiones, aut decreta, quæ Sanctitas Sua pro expreſſis haberi voluit, in quibuſuis Apoſtolicis, etiam quę Motu proprio, aut ex certa ſcientia, & conſiſtorialiter proceſſerunt, & emanarunt litteris, etiam ſi in eis decretum eſſet, illas ex tunc effectum ſortitas eſſe, aut ius quęſitum fore, quomodolibet contentę aduerſus reuocationem, & irritationem huiuſmodi, voluit aliquatenus ſuffragari.*

Reuocatio facultatum quibuſuis conceſſarum.

14. *Item reuocauit quaſcunque facultates conceſſas quibuſuis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Prælatis, & perſonis, necnon Apoſtolicæ Sedis Nuncijs, ac fructuum, et prouentuum Camerę Apoſtolicę debitorum Collectoribus, de diſpenſando cum quibuſuis perſonis ſuper matrimonio contracto, vel contrahendo in gradu prohibito, ac natalium, et ętatis defectibus, et de incompatibilibus beneficiis Eccleſiaſticis inſimul retinendis, necnon de Notariis publicis creandis, ac de diſponendo quomodolibet de quibuſuis beneficiis Eccleſiaſticis, et aliàs præmiſſis, officia ipſorum Nunciorum, et Collectorum directè non concernentes, etiam ſi in litteris deſuper confectis ſint clauſulę reſtitutorię, et derogatoriarum derogatorię, et alia efficaciores, quas pro expreſſis haberi voluit, quoad omnia in quibus facultates ipſę non ſunt ſortitę effectum, etiamſi Nunciis eiſdem, dictę Sedis Legatis de latere competens ſit conceſſa poteſtas. Dececernens, irritum, etc.*

Reuocatio facultatum conferendi beneficia reſeruata.

15. *Item reuocauit quaſcumque facultates, et litteras deſuper confectas, per quas qui-*

quicunque ſui Predeceſſores Romani Pontifices, quibuſuis perſonis, ordinariam collationem, ſeu aliam diſpoſitionem beneficiorum Eccleſiaſticorum, de iure, vel conſuetudine habentibus, et quauis etiam Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel alia dignitate, vel alio, non tamen Cardinalatus honore fulgentibus, quauis conſideratione, vel intuitu, etiam Motu proprio, et ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, cum quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, et aliis decretis, quorum tenores haberi voluit pro expreſſis, conceſſerant, vt quandiù viuerent, vel ſuis Eccleſiis, ſeu Monaſteriis preeſſent, aut ad aliud tempus, de beneficiis Eccleſiaſticis generaliter reſeruatis, ſeu affectis, ad eorum collationem, prouiſionem, preſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem communiter, vel diuiſim, ſpectantibus, diſponere libere, & licite valerent, aut etiam ad id, per eoſdem Pradeceſſores, Vicarij perpetui, vel ad tempus conſtituti forent decernens irritum, & inane, &c.

De dictionibus numerabilibus.

16. *Item, vt in Apoſtolicis literis, committendi crimen falſi, per amplius tollatur occaſio, voluit, & ordinauit, quod dictiones numerales, quę in dictis litteris, ante Nonas, Idus, & Kalen. immediatè poni conſueuerunt, per litteras, & ſyllabas extensè deſcribantur, & illa ex prędictis litteris in quibus huiuſmodi dictiones aliter ſcripta fuerint, ad* Bullariam *nullatenus mittantur.*

De concurrentibus in Data.

17. *Item voluit, quod de concurrentibus in Data eiuſdem diei, ſuper vacantibus, ſeù certo modo vacaturis beneficiis, illi, quibus gratię Motu proprio conceduntur, cęteris ſimili modo gratias non habentibus, aliàs graduati, non graduatis, aut inter graduatos, magis graduati, ac inter ęqualiter graduatos, priùs graduati, nec non colorato titulo poſſeſſores, non poſſeſſoribus, ac inter perſonas alias in Curia praeſentes, abſentibus ab ea, ac inter pręſentes, non beneficiati, beneficiatis, & ſimiliter inter abſentes, cęteris paribus, oriundus, non oriundo, & dioeceſanus, non dioeceſano. In reliquis verò, ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſuper litteras eorum, executoribus pręſentauerint, aliis, in ipſorum, de quibus agi contigerit, beneficiorum aſſecutione praeferantur.*

De non tollendo ius quaeſitum.

18. *Item, ne per varias, quę pro commiſſionibus, ſeù mandatis, & declarationibus habendis in cauſis, plerumque fiunt ſuggeſtiones, iuſtitia poſtponatur, idem* D.N. *decreuit, & declarauit, ſuę intentionis fore, quòd deinceps, per quamcunque ſignaturam, ſeu conceſſionem, aut gratiam, vel litteras Apoſtolicas, pro commiſſionibus, ſeù mandatis, aut declarationibus huiuſmodi, etiam ſi Motu proprio, ex certa ſcientia, ac etiam ante motam litem, à* Sanctitate *ſua emanauerint, vel de eius mandato faciendas, nulli, ius ſibi quęſitum, quomodolibet tollatur.*

Regula, de viginti.

19. *Item voluit, quòd ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignauerit aliquod beneficium, ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis, vel aliàs dimiſerit, aut illius commendę ceſſerit, ſeù ipſius beneficij vnionis diſſolutioni conſenſerit, etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus, ſignata, & poſtea infra viginti dies, à die, per ipſum reſignantem pręſtandi conſenſus, computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, & ipſum beneficium, quauis au-*

ctoritate

Elaritate conferatur,per reſignationem ſic factam, collatio huiuſmodi ſit nulla, ipſumquè beneficium,nihilominus per obitum cenſeatur vacare.

De Idiomate.

20. *Item voluit,quod ſi contingat,ipſum,alicui perſonæ,de parochiali Eccleſia, vel quouis alio beneficio,exercitium curæ animarum parochianorum quomodolibet habente, prouidere,niſi ipſa perſona intelligat,et intelligibiliter loqui ſciat idioma loci,vbi Eccleſia, vel beneficium huiuſmodi conſiſtit,prouiſio,ſeù mandatum, & gratia deſuper,quo ad parochialem Eccleſiam,vel beneficium huiuſmodi,nullius ſint roboris,vel momenti.*

De non impetrando beneficium per obitum viuentium.

21. *Item,ſi quis ſupplicauerit ſibi de beneficio quocunquè,tanquam per obitum alicuius, licèt tunc viuentis,vacante,prouideri, & poſtea per obitum eius vacet,prouiſio, & quæuis diſpoſitio, dicto ſupplicanti,per obitum huiuſmodi, denuo faciendæ, nullius ſint roboris, vel momenti.*

De vnionibus, & vnionum confirmatione.

22. *Item voluit,quòd petentes beneficia Eccleſiaſtica,alijs vniri,teneantur exprimere verum annuum valorem, ſecundum communem extimationem, tam beneficij vniendi, quàm illius,cui vniri petitur,alioquin vnio non valeat, & ſemper in vnionibus, commiſſio fiat ad partes, vocatis quorum intereſt: & idem voluit obſeruari in quibuſuis ſuppreſſionibus, perpetuis conceſſionibus,diſmembrationibus, & applicationibus, etiam de quibuſcunquè fructibus,& bonis Eccleſiaſticis,ac etiam in confirmationibus vnionum, ſingularumquè diſpoſitionum huiuſmodi.*

De Mendicantibus transferendis.

23. *Item,de Mendicantibus transferendis,qui ad alios Ordines tranſierint pro tempore, voluit Conſtitionem fel. rec. Martini PP. V. Prædeceſſoris ſui deſuper factam, & in libro Cancellariæ Apoſtolicæ deſcriptam,quæ incipit,* Viam ambitioſæ cupiditatis, *&c. firmiter obſeruari.*

De malè promotis.

24. *Item,de Clericis extra tempora à iure ſtatuta, ſiuè ante ætatem legitimam, aut abſque dimiſſorijs litteris,ad Sacros Ordines ſe promoueri facientibus pro tempore,etiam voluit,Conſtitutionem piæ mem. Pii II. ſimiliter Prædeceſſoris ſui, deſuper editam, & in dicto Cancellariæ Apoſtolicæ libro deſcriptam, quæ incipit,* Cum ex ſacrorum Ordinum, *&c. pari modo obſeruari.*

De Moneta.

25. *Item,declarauit idem D. N. quòd libra Turonenſium paruorum, & florenus auri de Camera,pro æquali valore,in concernentibus litteras, & Cameram Apoſtolicam, computari, & extimari debeant.*

De beneficiis vacaturis per promotionem ad Eccleſias,& Monaſteria.

26. *Item,prædictus D. N. Papa voluit, decreuit,& ordinauit, quod quæcunquè con-*

ceſſiones,gratiæ,& mandata,etiam Motu proprio,& cum derogatione huius conſtitutionis, quæ ab eo,pro quibuſuis perſonis emanauerint,de prouidendo eis de quibuſuis beneficijs vacaturis per promotionem quorumcunque ad Eccleſiarum,& Monaſteriorum regimina, ſi huiuſmodi conceſſiones,& mandata,diem promotionis promouendorum ipſorum præceſſerint, necnon quæcunque collationes, prouiſiones, & diſpoſitiones pro tempore faciendæ de præmiſſis,ac quibuſuis alijs beneficijs Eccleſiaſticis,ſecularibus,& regularibus, quæ per promouendos,vel aſſumendos ad quaſcunque Prælaturas,inter illarum vacationis, & huiuſmodi promotionis, vel aſſumptionis tempora, ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis vbicumque reſignari,vel aliàs dimitti contigerit,cum inde ſecutis pro tempore, ſint caſſa, & irritę, nulliuſquè roboris,vel momenti.

De non iudicando iuxtà formam ſupplicationum,ſed litterarum expeditarum.

27. *Item,cũ ante confectionẽ litterarũ, gratia Apoſtolica ſit informis,voluit, ſtatuit, & ordinauit idẽ D.N.quòd Iudices in Romana Curia, & extra eã pro tempore exiſtentes, etiamſi ſint* S.R.E. *Cardinales, Cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, vel quicumque alij, non iuxta ſupplicationum ſignatarum ſuper quibuſuis impetrationibus, (niſi in dicta Curia dumtaxat ſint commiſſiones,iuſtitiam concernentes,per Placet,vel per S. R. E. Vicecancellarium, iuxta facultatem ſuper hoc ſibi conceſſam ſignata) ſed iuxta litterarum ſuper eiſdem impetrationibus,& conceſſionibus confectarum tenores, & formas, iudicare debeant. Decernens irritum, &c. Et ſi litterę ipſę per præoccupationem, vel aliàs minus benè expeditæ reperiantur,ad illorum,quorum intereſt,inſtantiam, ad Apoſtolicam Cancellariam remitti poterunt,per eius Officiales, quibus huiuſmodi tenores, & formas reſtringere conuenit,ad formas debitas reducendę.*

De Regulis Cancellariæ producendis.

28. *Item,attendens D.N. Papa, quòd ſuper habendis de Cancellaria Apoſtolica regulis, & conſtitutionibus, inibi deſcriptis, faciliter per eos, qui in Romana Curia indiguerint,ad ipſam Cancellariam recurſus dirigi poteſt,nec conſultum foret, quod ſuper earumdem regularum, & conſtitutionum, (quę iuxta varietatem concurrentium cauſarum, & negociorum aliquoties immutari conuenit) probando tenore, vel effectum, teſtium plerunquè,tenacem deſuper memoriam non habentium depoſitionibus ſtari deberet, voluit, ſtatuit,& ordinauit,quòd deinceps quilibet ex Auditoribus Cauſarum Palatij Apoſtolici, & alijs, (etiamſi* S. R. E. *ſint Cardinales) in ipſa Curia pro tempore deputatis, auctoritate Apoſtolica, Iudicibus,etiam in cauſis actu pendentibus,ſuper huiuſmodi tenore, vel effectu probando dumtaxat,ſtet,fidemquè adhibeat cedulę,ſeu ſcripturę deſuper à duobus maioris Præſidentiæ,quòd danda ſit,à tergo ſignatę,& etiam à duobus alijs litterarum Apoſtolicarum Abbreuiatoribus,in ipſa Cancellaria auſcultata,& Vicecancellarij, ſeu dictam Cancellariam Regentis manu ſubſcriptę, vt moris eſt. Quicquid autem ſecùs fieri contigerit,nullius ſit roboris,vel momenti.*

De ſubrogandis Collitigantibus.

29. *Item,* D.N *cupiens litium ſuccidere anfractus, & ne noui,collitigantibus,aduerſarij dentur,prouidere,voluit, ſtatuit, & ordinauit quòd quoties deinceps, aliquem, ſuper quouis beneficio Eccleſiaſtico collitigantem,in iure,vel ad ius, ſi quod forſan eius aduerſario in dicto beneficio competierit, ſubrogari conceſſerit (dummodo prędictus collitigans,in dicto beneficio intruſus non fuerit,nec ſuper eo contra dictum aduerſarium, poſtquàm illud per triennium pacificè poſſederit, lis tunc mota fuerit) aliorum quorumlibet de pręmiſſo iure,*

iure ſue tunc vacet, vel cum vacauerit, impetrationes, vel conceſſiones, etiam Motu proprio, infra menſem ante conceſſionem huiuſmodi factę, nullius ſint roboris, vel momenti. Et nihilominus cupiens eorum fraudibus obuiare, qui viuentium beneficia, illorum pręſertim, quibus, aut propter ſenium, aut propter infirmitatem, immineret vitæ periculum, impetrant, vt illis decedentibus, tanquam collitigantes in eorum iuribus facilius ſubrogentur, voluit, vt deinceps nullus in iure, vel ad ius in beneficio defuncti, quod illo viuente in caſibus præmiſſis, vel ſimilibus impetrauerit, aliquo modo ſubrogetur, ac ſubrogatio, vel gratia, Si neutri, Si nulli, ſeu Nouę prouiſionis, aut Perinde valere, taliter impetranti nullatenus ſuffragetur. Quod etiam ſtrictiſſimè obſeruari mandauit in impetrationibus beneficiorum per priuationem, & amotionem ex quibuſuis criminibus, & exceſſibus forſan perpetratis, etiamſi vſque ad diffinitiuam ſententiam, quę tamen in rem non tranſiuerit iudicatam, proceſſum foret.

De veriſimili notitia.

30. *Item, voluit, & ordinauit, quòd omnes gratię, quas de quibuſuis beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, vel ſine cura, ſęcularibus, vel regularibus, per obitum quarumcunque perſonarum vacantibus, in antea fecerit, nullius roboris, vel momenti ſint, niſi poſt obitum, & ante Datam gratiarum huiuſmodi, tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes ipſę de locis, in quibus perſonæ prędictę deceſſerint, ad notitiam eiuſdem D. N. veriſimiliter potuerint perueniſſe.*

Non valeant Commiſſiones Cauſarum, niſi litteris expeditis.

31. *Item, quòd omnes, & ſingulę commiſſiones cauſarum, quas in antea fieri contigerit, obtentę, vel occaſione conceſſionum dumtaxat Apoſtolicarum de beneficijs Eccleſiaſticis gratiarum, ſuper quibus litterę Apoſtolicę confectę non fuerint, ac proceſſus deſuper habendi, nullius ſint roboris, vel momenti.*

De impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardinalium.

32. *Item voluit, quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen, & titulum ipſius Cardinalis, & ſi ille in Curia fuerit, eius ad id accedat aſſenſus, aliàs deſuper gratia ſit nulla. Et idem ſeruari voluit, ſi Cardinales quomodolibet ab ipſa Curia abſentes, & vbilibet, etiam in locis, infra duas dietas vicinis degentes, familiamque, & lares in eadem Curia retinentes, ab ipſa Curia receſſerint, ad eamdem illicò reuerſuri, & infra decem, vel adſummum, quindecim dies verè, & perſonaliter, reuerſi fuerint, ita quod Cardinalibus, aliàs quàm, vt pręfertur, ex quacunque cauſa, quantumlibet neceſſaria, ac qualibet alia hic neceſſariò exprimenda, abſentibus, facultas pręſtandi conſenſum huiuſmodi non competat, ſed beneficia huiuſmodi ad liberam Sanctitatis Suæ, & Sedis Apoſtolicæ prouiſionem, & diſpoſitionem pertineant. Declarans, Regulas, & Conſtitutiones ſuorum Prędeceſſorum, etiam à die earum editionis, & publicationis ſuper aſſenſu huiuſmodi præſtando, ſic intellectas, & intelligendas fuiſſe, irritumquè &c. attentari decernens. Quodquè ſi prædicti familiares, eorundem Cardinalium familiares eſſe deſierint, ſeu ad aliorum Cardinalium familiaritatem ſimilem tranſierint, quoad beneficia, quæ familiaritate priori durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ, priori ipſa familiaritate durante, ius eis competierit, Cardinales, quorum prius familiares fuerint, ſuum habeant adhibere conſenſum. Declarans, pręſentem conſtitutionem locum non habere in illis beneficijs, quæ familiares ipſi, tempore obitus eorum, in dicta Curia, vel extra eam obtinerent, aut antea obtinuiſſent, & ratione officiorum, per eos obten-*

 torum

torum dictę diſpoſitioni generaliter reſeruata,vel affecta fuiſſe apparent. Necnon illos, quoad effectum dictę Conſtitutionis,familiares eorumdem Cardinalium cenſeri,qui ipſorum Cardinalium familiares continui commenſales,ad minus per quatuor menſes,etiam ante Cardinalatum,fuiſſe probarentur. Decernens irritum,&c.

Super eadem familiaritate.

33. *Item,idem D.N. ad euitandas lites,& contentiones, quæ ex precedenti ſua Conſtitutione exoriri poſſent,veſtigijs Prædeceſſorum ſuorum inhærendo,voluit,ſtatuit, & ordinauit,quòd ſi beneficia,quę per obitum familiarium continuorum commenſalium eorundem Cardinalium in futurum vacabunt,ceſſantibus Apoſtolicis reſeruationibus, ad alterius Cardinalis collationem,vel aliam diſpoſitionem pertinere deberent,in dicta precedenti Conſtitutione non comprehendantur,quo ad hoc,vt in prouiſionibus talium beneficiorum, ſuper expeditione litterarum illius Cardinalis,cuius familiaris,defunctus ille extitit, conſenſus requiri debeat,ſed beneficia huiuſmodi ad collationem,ſeu quamuis diſpoſitionem Cardinalis Ordinarij collatoris,vt prefertur,liberè ſpectare cenſeantur. Et ſi apud Sedem Apoſtolicam beneficia huiuſmodi per obitum dictorum familiarum vacauerint, tunc in prouiſione talium beneficiorum, ſuper expeditione litterarum, illius Cardinalis exigatur conſenſus, ſi in* Rom. *Curia præſens fuerit, ad quem eorundem collatio, & diſpoſitio, vt prefertur,pertinere deberet.*

Signatura per Fiat, præferatur alteri per Conceſſum.

34. *Item,voluit D.N. quòd concurrentibus eadem die ſuper quocunque beneficio per Fiat, & Conceſſum,ſignaturis,ex eis,per fiat,etiam vt petitur,habens; alteri per Conceſſum,etiam Motu proprio,habenti præferatur, etiamſi in illa per Conceſſum,pregnantiores, & quantumlibet priuilegiatiuę eſſent clauſulæ.*

De Annali poſſeſſore.

35. *Item S.D.N. vt improbi lites exquirentium motus reprimantur,voluit,ſtatuit, & ordinauit, quòd quicumque,beneficium Eccleſiaſticum,tunc per annum immediatè precedentem,pacificè poſſeſſum,& quòd certo modo vacare pretenditur, deinceps impetrauerit, nomen,gradum,& nobilitatem poſſeſſoris eiuſdem,& quot annis ipſe,illud poſſederit, ac ſpecificam,& determinatam, ex qua clarè poterit conſtare quòd nullum ipſi poſſeſſori, in dicto beneficio ius competat,cauſam in huiuſmodi impetratione exprimere,& infra ſex menſes,ipſum poſſeſſorem ad iudicium euocari facere, cauſamquè ex tunc deſuper infra annum,vſque ad ſententiam diffinitiuam incluſiuè,proſequi debeat,& teneatur. Alioquin impetratio predicta,& quęcunquè inde ſequuta,nullius exiſtant firmitatis; & idem impetrans,de damnis,et intereſſe,poſſeſſorem præfatum propterea contingentibus,ei ſatisfacere, & ſi poſſeſſorem, ipſum iniuſtè, friuolè, & indebitè moleſtaſſe repertus extiterit, quinquaginta florenos auri perſoluere Camerę Apoſtolicæ ſit adſtrictus. Nec alius,quàm premiſſę vcationis modus,etiam per litteras,Si neutri,aut ſubrogationis,aut aliàs ſibi, quo ad hoc,vt beneficium huiuſmodi ea vice cõſequi, aut obtinere valeat,quomodolibet ſuffragetur;illudquè nullatenus in antea litigioſum propterea cenſeatur. Quod etiam extendi voluit ad impetrantes beneficia Eccleſiaſtica cuiuſcunquè qualitatis,per priuationem, & amotionem,vel aliàs propter commiſſa, exceſſus,& crimina,vacantia,vel vacatura, & ſimiliter ad impetrantes beneficia,tanquam vacantia per deuolutionem.*

De triennali.

36. Item, ſtatuit, & ordinauit idem D.N. quòd ſi quis, quæcunque beneficia Eccleſiaſtica, qualiacunque ſint, abſquè ſimoniaco ingreſſu, ex quouis titulo, Apoſtolica, vel Ordinaria collatione, aut electione, & electionis huiuſmodi confirmatione, ſeù præſentatione, & inſtitutione illorum, ad quos beneficiorum huiuſmodi collatio, prouiſio, electio, & præſentatio, ſeù quęuis alia diſpoſitio pertinet, per triennium pacificè poſſederit (dummodo in beneficijs huiuſmodi, ſi diſpoſitioni Apoſtolicę, ex reſeruatione generali, in corpore iuris clauſa, reſeruata fuerint, ſe non intruſerit) ſuper eiſdem beneficijs, taliter poſſeſſis, moleſtari nequeat: necnon impetrationes quaslibet de beneficijs ipſis, ſic poſſeſſis, factas, irritas, & inanes cenſeri debere decreuit; antiquas lites, ſuper illis motas, penitus extinguendo.

De non appellando, ante ſententiam diffinitiuam.

37. Item, idem D. N. vt finis litibus, celerius imponatur, & litigantium parcatur ſumptibus, & expenſis, ſuorum Prædeceſſorum conſtitutionibus, & ſtatutis inhęrendo, ſtatuit, & ordinauit, quòd in cauſis pendentibus, & quas in poſterum contigerit agitari, nulli, ante diffinitiuam ſententiam, liceat appellare, nec appellatio, ſi fuerit omiſſa, debeat admitti, niſi ab interloquutoria, quę vim habeat diffinitiuę, vel à grauamine, minimè concernente negotium principale, quod non poſsit, per appellationem à diffinitiua ſententia reparari. Nullęquè cauſę appellationum committantur, niſi in commiſsione exprimatur, quod interloquutoria vim diffinitiuę habeat, vel grauamen ſit tale, quòd in appellatione à diffinitiua, non valeat reparari. Alioquin appellationes, & commiſsiones in poſterum, & quicquid, inde ſequutum fuerit, nullius ſint roboris, vel momenti, commiſsionibus appellationum, iam iudicibus pręſentatis, & exhibitis, in ſuo robore permanſuris, in quibus latis ſuper eiſdem ſententijs, ſecundò, vel vlterius, ab eis non liceat appellare. Appellantes verò, & appellationes, etiam ab interloquutorijs, & grauaminibus huiuſmodi, ſuo, vel alterius nomine proſequentes, ſi ſuccubuerint, vltra expenſas, & damna, ad quę reſarcienda, de iure condemnatus compellitur, viginti florenorum auri pęna mulctentur.

Non ſtetur commiſſioni, poſt concluſionem.

38. Item, ſtatuit, & ordinauit, quòd in commiſsionibus de iuſtitia, ſeù mandatis, etiam, conſiſtorialibus, per eum, ſeù de eius mandato, vel auctoritate, in cauſis, in quibus concluſum exiſtat, in poſterum concedendis, etiam si in eis de concluſione huiuſmodi, implicitè, vel explicitè, mentio facta fuerit, nihil cenſeatur eſſe conceſſum, niſi per conceſsionem commiſsionis huiuſmodi, derogetur expreſsè.

De litteris Religioſorum expediendis.

39. Item, voluit, & ordinauit, quòd ſi aliqui Religioſi petunt aliquod beneficium, ad nutum amouibile, cum clauſula, quòd exinde pro ſolo nutu Abbatis, vel Superioris, amoueri non poſsint, litterę, quo ad ipſam clauſulam, nullatenus expediantur, niſi idem D.N. ponat in ſignatura, quòd non poſsit amoueri, vel ad partem, clauſulam ipſam concedat.

De clauſula ponenda in litteris permutationum beneficiorum.

40. Item, ſi cõmittatur alicui, beneficij reſignationis receptio, ponatur clauſula, Attẽtè

quoque prouideas, &c. & ſi ex cauſa permutationis reſignationes fiant ponatur clauſula, Quòd neuter permutantium ius acquirat, niſi quilibet ipſorum ius habuerit in beneficio per ipſum reſignato.

De ſupplendis defectibus.

41. *Voluit, quod ſi petatur, ſuppleri defectus in genere, nullatenus litteræ deſuper concedantur, niſi in petitione deſuper huiuſmodi defectus exprimantur, vel, per Fiat, vt petitur, ſupplicatio ſignata fuerit.*

De derogatione Iuriſpatronatus.

42. *Item voluit, quòd ſuper quouis beneficio Eccleſiaſtico de iurepatronatus laicorum, non expediantur litterę, niſi ponatur expreſsè, quòd tale beneficium tanto tempore vacauit, quòd eius collatio ad Sedem Apoſtolicam, legitime eſt deuoluta, vel quia tempus patronis laicis ad præſentãdum à iure præfixum, lapſum exiſtat, aut ad id patronorum ipſorum accedat aſſenſus. Et ſi per ipſum, iuripatronatus huiuſmodi derogari contigerit, iuriſpatronatus huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in litteris prouiſionis, vel mandato de prouidendo, de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum.*

De commendis.

43. *Item voluit, quòd nulli ſęculari de regulari, nec religioſo de ſęculari, beneficijs Commenda detur, niſi in ſignatura, per clauſulam ad partem, ſuper petitione Commendæ huiuſmodi, de Commenda ipſa, mentio fiat.*

De Reformationibus.

44. *Item voluit, ſtatuit, & ordinauit, quod ſuper quibuſcunquè reformationibus ſignatis, ſuper impetrationibus quorumcunquè beneficiorum vacantium, vel certo modo vacaturorum, in quibus petitur, quod litterę, ſuper prima Data expediri poſſint. ſi ex huiuſmodi expeditione, ſub tali Data, cuiquam videatur, poſſe fieri præiudicium, litterę huiuſmodi ſub ipſa prima Data, nullatenus expediantur, niſi reformationes huiuſmodi, per Fiat, ſub prima Data ſignatę fuerint.*

De conſenſu in reſignationibus, & penſionibus.

45. *Item, voluit, & ordinauit, quòd ſuper reſignatione cuiuſcunquè beneficij Eccleſiaſtici, ſeù ceſſione iuris in eo: quam in manibus ſuis, vel in Cancellaria Apoſtolica, fieri contigerit, Apoſtolicę litterę nullatenus expediantur, niſi reſignans, vel cedens, ſi pręſens in Rom. Curia fuerit, perſonaliter, alioquin, per procuratorem ſuum ad hoc ab eo ſpecialiter conſtitutum, expeditioni huiuſmodi in eadem Cancellaria expreſsè conſenſerit, & iurauerit, vt moris eſt. Et ſi ipſum reſignantem, ſeù cedentem, pluries ſuper vno, & eodem beneficio, in fauorem diuerſarum perſonarum, ſucceſſiuè conſentire contigerit, voluit Sanctitas Sua, quod primus conſenſus tenere debeat, & alij poſteriores conſenſus, ac litterę illorum prætextu, etiam ſub priori Data expeditæ pro tempore, nullius ſint roboris, vel momenti. Nec litterę reſeruationis, vel aſſignationis, etiam Motu proprio, cuiuſuis penſionis annuę, ſuper alicuius beneficij fructibus, expediri poſſint, niſi de conſenſu illius, qui penſionem perſoluere tunc habebit.*

46. *Item, non dentur litterę, ſuper beneficijs vacaturis, per ingreſſum* Religionis, *niſi ille praceſſerit Datam, deſuper petitionis.*

Non valeat impetratio facta, per modum in Cancellaria exprimendum.

47. *Item voluit, quòd ſi petatur aliquod beneficium vacans, per modum in Cancellaria Apoſtolica exprimendum, talis impetratio non valeat, nec litterę deſuper expediantur.*

De executione facienda.

48. *Item, voluit, ſtatuit, & ordinauit, quòd quotieſcunque, per ſignaturam ſuam, vel de eius mandato factam, ſuper exequendis aliquibus, cum adiectione, proprÿ nominis, vel dignitatis cuiuſuis, iudex datur, litterę deſuper expediantur, cum expreſſione, quòd idem iudex executionem faciat, per ſe ipſum.*

De diſpenſationibus in gradibus conſanguinitatis.

40. *Voluit, quòd in litteris diſpenſationum, ſuper aliquo gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, aut aliàs prohibito, ponatur clauſula, Si mulier rapta non fuerit. Et ſi ſcienter, ponatur clauſula addita in quaterno.*

Super defectu natalium.

50. *Voluit, quòd in diſpenſationibus, ſuper defectu natalium, quòd poſſint ſuccedere in bonis temporalibus ponatur clauſula, Quòd non prçiudicetur illis, ad quos ſucceſſio bonorum ab inteſtato, pertinere debeat.*

Super Diſpenſationibus.

51. *Item, quòd per quamcunque ſignaturam, in quauis gratia, nullatenus diſpenſatio veniat, niſi dicta gratia, totaliter effectum huiuſmodi diſpenſationis concernat, vel alias nihil conferat, aut operetur.*

Nulli ſuffragetur diſpenſatio niſi litteris confectis.

52. *Item, cum conceſſiones, ſuper gratijs diſpenſationum quarumcunquè, quibuſuis per ipſum D. N. conceſſarum, vel concedendarum per Regulas Cancellarię Apoſtolicę ſint prouidè limitatę, licèt aliquando in petitionibus, ſuper huiuſmodi cõceſſionibus oblatis, multa ſint petita, ne quis talium conceſſionum prętextu, id diſpenſatiuè tenere, aut facere prę-ſumat, ad quod conceſſiones huiuſmodi ſe non extendant, voluit idem* D. N. *quod nulla talis diſpenſatio cuiquam, in iudicio, vel extra, ſuffragetur, antequàm ſuper ea, litterę Apoſtolicę ſint confectę.*

De clauſulis ponendis in litteris Indulgentiarum.

53. *Item voluit, quòd in litteris indulgentiarum ponatur, quòd, ſi Eccleſię, vel Capellę, vel aliàs, aliqua Indulgentia fuerit, per ipſum conceſſa, de qua inibi ſpecialis mentio facta non ſit; huiuſmodi littera ſint nulla.*

De

54. *Item, voluit idem D. N. quòd litterę ſuper Indulgentijs non expediantur Ad inſtar, niſi ſpecificentur.*

De exprimendo valore beneficiorum in impetrationibus.

55. *Item voluit, quòd in gratijs, quas quibuſuis perſonis, de beneficijs vacantibus, ſeu certo modo vacaturis, fieri contigerit, illorum, & aliorum quorumcunque beneficiorum, quę dicta perſonę tunc obtinuerint, ſeu de quibus eis fuerit prouiſum, vel conceſſum, aut mandatum prouideri, verus annuus valor per Marchas Argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonen paruorum, ſeù Florenos, aut Ducatos, vel vncias auri, ſeù aliā monetam, ſecundum communem extimationem exprimatur, niſi perſonę prædictæ, beneficia, quę tunc obtinuerint, aut in quibus, vel ad quę ius eis competit, iuxta ipſarum oblationes, aut aliàs dimittere teneantur, Alioquin gratia prædictę sint nullę. Et idem ſeruetur in gratijs, quas à Sanctitate Sua, Motu proprio emanare contigerit, quo ad beneficia, tamen, de quibus, per Sanctitatem Suam pro tempore prouidetur, ſeù prouideri mandatur, aut aliàs diſponitur, ac litteris, per quas pro tempore ad Eccleſiarum Patriarchalium, & Cathedralium, ac Monaſteriorū regimina promotis, conceditur, vt Monaſteria, & alia beneficia Eccleſiaſtica, ſęcularia, & regularia, per eos obtenta, & in quibus, & ad quæ ius eis cōpetit, retinere poſſint.*

De clauſulis in beneficijs vacantibus ponendis.

56. *Voluit, & ordinauit, quòd quando prouidet, ſeù mandat prouideri alicui de beneficio Eccleſiaſtico vacante, tunc dari poterunt clauſula, ſi petantur, etiam ſi illud quouis modo, &c ſeù per Conſtitutionem, Execrabilis, vacet, ac ſpecialiter reſeruatum, inter aliquos litigioſum ſit, & eius collatio deuoluta fuerit: & ſi pro collitigante, vel ſubrogationem aut ſi neutri, vel ſi nulli, &c. petente, ſi tunc lis ſpecificè exprimatur. Nec detur aliqua generalis reſeruatio diſpoſitiuè, niſi deſuper in conceſſione, ſpecialis, & expreſſa, ac purè, & non ſub conditione, mentio fiat, & tunc reliqua reſeruationes ibi contenta veniant. Si verò tempore expeditionis, inde litterarum, generalis reſeruatio huiuſmodi probari non poſſit, aut in nouis prouiſionibus, ſeù pro collitigantibus, ſi neutri, vel ſi nulli, &c ſit expreſſum, quòd ab aliquibus aſſeritur, illum cuius beneficium concèditur, Collectorem, vel vnicum Subcollectorem, Abbreuiatorem, vel familiarem, Notarium, aut dictę Sedis officialem, fuiſſe, clauſula ponatur, etiam, ſi dictum beneficium, ex eo, quòd talis Collector, vel vnicus Subcollector, Abbreuiator, vel familiaris, Notarius, aut dictę Sedis Officialis, fuit, diſpoſitioni Apoſtolicę, generaliter reſeruatum exiſtat, dummodo non ſit in eo alicui ſpecialiter, ius quaſitum. In reliquis verò, nulla clauſula detur, vnde reſeruatio generalis elici poſſit, niſi deſuper ſignatura, per duplex Fiat ſignata ſit, aut reſeruatio, vel aliàs ſpecialiter habeatur.*

De expreſſione qualitatum beneficiorum in impetrationibus.

57. *Item voluit, quòd ſuper beneficijs Eccleſiaſticis, de qualitatibus illorum, videlicet an dignitates, perſonatus, vel officia ſint, eiſquè immineat cura animarum, & ad illa conſueuerint, qui per electionem aſſumi, mentio fiat; aliàs gratię deſuper factę ſint nullę. Et ſi qualitates huiuſmodi, affirmatiuè, vel conditionaliter non exprimantur, negatiua expreſſè deſuper fiat, in beneficijs, quę tales qualitates, vel ex eis aliquas cōſueuerint habere.*

De beneficijs vacantibus, per contractum Matrimonii

58. *Item, ſi reſeruetur beneficium, per contractum matrimonij, non dentur alij*

modi

modi vacationum de futuro, nec cenſeatur beneficium reſeruatum ſpecialiter, vel affectum, niſi ſequatur matrimonium. Sed in beneficijs, per promotionem, aut ingreſſum Religionis, vel aſſecutionem, vacaturis, ponatur clauſula, etiam ſi non petatur. Cùm beneficia huiuſmodi, pręmiſſo, vel aliàs quouis modo, &c. prӕterquàm per obitum obtinentis, vacare contigerit, etiam ſi vacent.

De clauſulis ponendis in litteris Religioſorum.

59. Item voluit, quòd ſi petatur aliquem, in Religionem recipi, & ſibi de quouis beneficio Eccleſiaſtico prouideri, per ſimplicem ſignaturam Fiat. Receptio huiuſmodi dumtaxat detur, adiecto, ſi petens idoneus ſit, aut aliud Canonicum non obſiſtat, & exprimatur, ſi certus numerus Regularium ſit ibidem, cui etiam non derogetur, niſi expreſsè concedatur, & ſi numerus iſte non exiſtat, ponatur, Dummodo receptionis locus huiuſmodi, nimium propterea non grauetur. Poſſintque executores prouiſionis huiuſmodi, ad receptionem emiſſionis profeſſionis, non expectato probationis anno, prouidere.

De tranſlatione Religioſorum.

60. Item, ſi regularis petat ſibi de beneficio ab aliquo Monaſterio, vel alio regulari loco dependente, prouideri, & appareat ex petitione huiuſmodi, quod alterius Monaſterij, vel loci, religioſus ſit, licèt ibi tranſlatio non petatur, nihilominus illa veniat.

De clauſula, ſi eſt ita.

61. Item, quòd in litteris ſuper beneficijs, per Conſtitutionem, Execrabilis, vacantibus, ponatur clauſula, ſi eſt ita; ſimiliter de quibuſcunquè narratis, informationem facti requirentibus.

Petenti prouideri de vacaturo, dentur littera de vacanti.

62. Item, petenti ſibi prouideri de vacaturo, dentur litterӕ de vacanti, prout expedierit impetranti.

Reuocatio Decimarum, & aliarum impoſitionum.

63. Item, reuocauit quaſcunquè decimarum (non tamen nuper pro defenſione Fidei Catholicӕ in Germania, contra Hӕreticos, & Imperij rebelles, impoſitarum, ſub Dat. idib. Ianuarij anno quintodecimo Pontificatus eiuſdem Pauli Prędeceſſoris) necnon ſubſidiorum vigeſimę, & aliorum onerum impoſitiones, quę à prędicto Paulo V. Prędeceſſore ſuo, ex quauis cauſa, etiam in ſubſidium expeditionis contra Turchas, & orthodoxӕ Fidei hoſtes, emanarunt, & quaſcunque facultates ſuper decimarum vigeſimę, & onerum huiuſmodi exactione, quibuſuis fructuum, & prouentuum Camerӕ Apoſtolicę debitorum Collectorum, & Apoſtolicӕ Sedis Nuncijs ab eiſdem Prӕdeceſſoribus conceſſas. Suſpendit quoque ad Suӕ Sanctitatis, & Sedis Apoſtolicӕ beneplacitum, quaſcunquè plenarias Indulgentias, ab eiſdem Prędeceſſoribus, ex quauis cauſa, etiam expeditionis huiuſmodi, conceſſas, ſi quę, per Nuncios, vel Quęſtores deferebantur. Necnon deputandi, & eligendi Confeſſores, qui plenariè abſoluant, & alia faciant ad earundem Indulgentiarum ſuſpenſarum effectum, reliquaſquè facultates, ipſas Indulgentias quomodolibet concernentes, pręterquam quoad ea, in quibus Indulgentię, & facultates, in aliqua ſui parte ſint ſortitę effectum. Ita vt illis, qui impleuerint iniuncta eis in litteris Indulgentiarum huiuſmodi, iam

conſe-

conſequuti ſunt facultatem eligendi Confeſſores, qui abſoluant eos plenariè in mortis articulo, per huiuſmodi ſuſpenſionem non praiudicetur, quin facultate ipſa vti poſſint in futurum. Decreuit quoque irritum, & inane quicquid facultatum reuocatarum earumdem prætextu, in poſterum contigerit attentari.

Reuocatio facultatum percipiendi pretium officiorum.

64. *Item, reuocauit, caſſauit, & annullauit, ac irritas declarauit quaſcunquè facultates percipiendi pretium Officiorum Romanæ Curię pro tempore vacantium, in toto, vel in parte, ac quaſuis conceſſiones, & collationes, aliaſque diſpoſitiones per fel. recordat. Gregorium XV. Prędeceſſorem ſuum de dictis officijs, etiam ex die collationum, conceſſionum, & diſpoſitionum earumdem in antea vacaturis, in fauorem quarumcunquè perſonarum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, piorum locorum, Collegiorum, ſeù eorum menſarum, etiam perpetuò, etiam in vim contractus, & ex titulo oneroſo, & ſub alia quauis verborum forma; quam, & pręmiſſorum tenores, pro expreſſis haberi voluit, conceſſas, & factas, quo ad officia, quę poſt obitum ipſius Prędeceſſoris vacarunt, & in poſterum quomodolibet vacabunt.*

Item reuocauit quoque, caſſauit, & annullauit, ac irritas declarauit quaſcunquè infeudationes, inueſtituras, gratias, conceſſiones quoquomodo, etiam in emphyteuſin, ad tempus, ſeu in perpetuum, etiam Motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, ac cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, (extra tamen Conſiſtorium, & ſine S. R.E. Cardinalium conſilio, & conſenſu) à die conſtitutionis ſel. record. Pij Papę V. prędeceſſoris ſui ſuper prohibitione alienandi, & infeudandi Ciuitates, & loca S.R.E. ſub Dat. Romę apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicę, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quarto Kalend. Aprilis, Pontificatus ſui Anno Secundo, vſque in pręſentem diem, per quoſcunque Romanos Pontifices ſuos Prædeceſſores, aut mandato, vel auctoritate eorum, quomodocunque, ac qualitercunque, & quouis colore factas, & conceſſas, de Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & locis S.R.E. & Sanctę Sedis Apoſtolicę, & tàm mediatè, quàm immediatè ſubiectis, tunc videlicet de tempore dictarum infeudationum, inueſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum, nondum deuolutis. Necnon quaſcunque prorogationes, & extenſiones quarumcunque infeudationum, inueſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum de dictis Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & Locis, tunc, videlicet de tempore dictarum prorogationum, & extenſionum nondum finitarum quibuſuis perſonis cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis, ac pręeminentia, etiamſi Imperiali, Regali, Ducali, aut alia quauis pręfulgeant dignitate, etiam in vim contractus, & ex quocunque titulo, etiam oneroſo, & per quaſcunque, tàm ſub plumbo, quàm in forma Breuis ſub Annulo Piſcatoris, aut etiam aliàs quomodocunque, & qualitercuuque, expeditas litteras, ac ſub quauis verborum forma, quam, & præmiſſorum omnium tenores Sanctitas Sua pro expreſſo haberi voluit, latiſſimè extendendos.

Quod fructus in Tertia parte augeri poſſint vigore clauſulæ.

65. *Item, cum nonnulli, in impetrationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore vacantium, & certo modo vacaturorũ, aſſerendo illorum fructus, &c. certum per eos expreſſum annum valorem non excedere, nonnunquam obtineant à Sanctitate Sua, vt huiuſmodi valorem annuũ augere poſſint, vt veriùs poſſit in confectione litterarum ſuper huiuſmodi impetrationibus, ſumma, aut valor annuus exprimi, aliter deſuper non ſpecificato, ne de veritate huiuſmodi conceſſionis in poſterum haſitari contingat, Declarauit, prętextu conceſſionis huiuſmodi, valorem ipſum vſque ad Tertiam partem valoris expreſſi, & in prima, quę deſuper fiet litterarum expeditione, dumtaxat augeri poſſe, &*

eas

tas, quas, litteris iam expeditis cum expreſſione valoris ſpecificati, aut non integro augmento prędicto, denuo deſuper expediri contigerit, litteras, cum aliquo augmento valoris huiuſmodi, nullius eſſe roboris, vel momenti, etiamſi Motu proprio, beneficiales gratia, & diſpoſitiones quacunque à Sanctitate Sua emanarint.

De inſordeſcentibus.

66. *Item, ne perſonis, pro quibus, litterę Suę Sanctitatis emanabunt, ob generalem abſolutionem à cenſuris Eccleſiaſticis, quibus ligati forent, ad eorum effectum indifferenter concedi, & in litteris Apoſtolicis apponi ſolita, pręſtetur occaſio, cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis, ſtatuit, & ordinauit, huiuſmodi abſolutionem, & clauſulam in litteris, quas in futurum cum illa concedi continget, non ſuffragari non parentibus rei iudicata, incendiarijs, violatoribus Eccleſiarum, falſificatoribus, & falſificari procurantibus litteras, & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis vtentibus, receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus Eccleſiaſticę libertatis, via facti, auſu temerario, Apoſtolicis mandatis non obtemperantibus, & Nuncios, vel executores, Apoſtolicę Sedis, & eius Officialium, eius commiſſa exequentes, impedientibus, qui propter pręmiſſa, vel aliquod eorum, excommunicati à iure, vel ab homine, per quatuor menſes, ſcienter excommunicationis ſententiam huiuſmodi ſuſtinuerint, & generaliter quibuſcumquè alijs, qui cenſuris aliquibus, etiam aliàs, quàm, vt pręfertur, quomodolibet ligati, in illis per annum continuum inſorduerint.*

Officiales nihil exigant vltra debitum.

67. *Item, idem D.N. exactionibus, quas Sanctitas Sua non ſine diſplicentia, plerumquè fieri intellexit per Officiales Romanę Curię; qui conſtitutis ſibi emolumentis, pro exercitio Officiorum, quę obtinent, non contenti, vltra, à proſequentibus negociorum quorumdam expeditionem in eadem, exigere non verentur, obuiare volens, diſtrictè pręcipiendo inhibuit omnibus, & ſingulis, quęuis officia in eadem Curia obtinentibus, ne de catero quicquam, pręte xtu Officiorum, qua obtinent, quouis colore, etiam celerioris expeditionis, vltra emolumenta huiuſmodi, exigere, ſeu ad hunc effectum, expeditionem eorum, quę eis incumbunt, malitiosè differre, ſub excommunicationis, & pręter illam, ſuſpenſionis à perceptione emolumentorum huiuſmodi pro prima, ad ſemeſtre, & pro ſecunda, ad annum, & pro tertia vicibus, quibus ſic excederent, priuationis Officiorum per eos obtentorum, in quibus ſic exceſſerint, pęnis. Ac voluit, quòd Sanctę Romanę Eccleſię Vicecancellarius, & Camerarius, excedentes ipſos, reſpectiuè, prout eis ſubſunt, per ſubtractionem emolumentorum eorundem, ac aliàs, vt prafertur, compellant, ab huiuſmodi illicitis exactionibus abſtinere, & contra eos, per prędictas pęnas, & aliàs, prout melius expedire viderint, procedant.*

Reſeruatio beneficiorum vacantium, Sede Apoſtolica vacante.

68. *Item S.D.N. prouidè conſiderans, conſueuiſſe quandoquè Rom. Pontifices Prędeceſſores ſuos, beneficia, qua, vacante Sede Apoſtolica, vacare contigerat, diſpoſitioni ſua reſeruare, intendens de beneficijs huiuſmodi, tàm Conclauiſtis, quàm pauperibus Clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia, & ſingula beneficia, per regulas Cancellaria Apoſtolica, aut quaslibet alias Apoſtolicas Conſtitutiones temporales Romani Pontificis, pro tempore exiſtentis, diſpoſitioni quomodolibet, & ex quauis cauſa, reſeruari ſolita, qua à die obitus fel. rec. Gregorij XV. Prędeceſſoris ſui, vſquè ad diem ſupradictã ſeptimam Auguſti vacauerunt, & de quibus per quoſcunquè Ordinarios Collatores, tunc diſpoſitum non fuerat Sua diſpoſitioni reſeruauit, decernens irritum, &c.*

Reuocatio indultorum ſuperuiuentiæ.

69. *Item, quia ad importunam nonnullorum ſuggeſtionem, quandoquè contigit Prędeceſſores ſuos Rom. Pontifices pro tempore exiſtentes, ſub contractorum debitorum, vel diuerſis alijs pretextibus, conceſſiſſe, & indulſiſſe beneficiatis, vt fructus ſuorum benefi-*

rum, aut partem eorũ, anticipatis ſolutionibus, ad tempus elocare, vel erga Creditores, aut quaſcunque alias perſonas obligare, vel hypothecare, in ſolutum dare, aut aliàs quomodolibet de eis diſponere liceret ad tempus, minimè reſtrictum ad vitam ſupplicantium, cum graui ſucceſſorum præiudicio, & Eccleſiarum detrimento. Ideo, indemnitati Eccleſiarum, & ſucceſſorum in beneficijs huiuſmodi ſalubriter conſulere volens, reuocauit, caſſauit, & annullauit omnia, & ſingula indulta, & facultates in ea parte, quæ nec dum verè, & realiter ſuum ſunt ſortita effectum, per quoſcunque Rom. Pontifices Prędeceſſores ſuos, hactenus ad fauorem quarumcunque perſonarum conceſſas, quibus eis, vel eorum ſingulis vllo modo, & ex quauis cauſa, vel prętextu permittitur fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quæcunquè quorumlibet beneficiorum, per eos obtentorum, anticipatis ſolutionibus, vltra vnicum annum, elocare, arrendare, ad firmam, vel reſponſionem concedere, vel eos ad fauorem quarumcunquè perſonarum quomodolibet obligare, vel hypothecare, in ſolutum dare, aut de eis quomodolibet, & ex quauis cauſa diſponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & tempus, quo beneficia huiuſmodi obtinuerint, minimè reſtricto, & coarctato, illorum tenores, &c. decernens irritum, &c.

Quod Cardinales non comprehendantur ſub regulis faciendis.

70\. *Item, cum S. R. E. Cardinales ipſi Sanctiſsimo D. N. aſsiſtant, ac propterea debeant ſpecialibus prerogatiuis, & priuilegijs gaudere, idem D. N. ſtatuit, ordinauit, decreuit, & declarauit, quòd in quibuſcunquè Conſtitutionibus, & Regulis, per Sanctitatem Suam in poſterum, poſt hanc primam editionem & ſuarum Conſtitutionum, & regularum publicationem, faciendis, non includantur ipſi Cardinales, niſi illæ, eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel ipſę Conſtitutiones edendæ, de eorumdem Cardinalium, vel maioris partis eorum conſilio, editę fuerint.*

De poteſtate Reuerendiſſimi Domini Vicecancellarij, & Cancellariam Regentis.

71\. *Primò, quòd poſſit committere abſolutionem illorum, qui ignoranter in ſupplicationibus, vel in litteris Apoſtolicis aliquid ſcriberent, corrigerent, vel delerent.*

Item, quòd poſſit corrigere nomina, & cognomina perſonarum, non tamen eorum, quibus gratiæ, & conceſſiones fiunt, ac beneficiorum, dum tamen de corpore conſtet.

Item, quòd poſſit omnes cauſas beneficiales, etiam non deuolutas, committere in Curia, cum poteſtate citandi ad partes.

Item, quòd proceſſus, Apoſtolica auctoritate, decretos, aggrauare poſſit, cum inuocatione brachij ſęcularis, & ſententias, executioni demandari facere contra intruſos, & intrudendos per litteras Apoſtolicas deſuper conficiendas, & non aliàs.

Item, quòd poſsit ſignare ſupplicationes, manibus duorum Referendariorum ſignatas, de beneficijs Eccleſiaſticis, ſęcularibus, & regularibus, diſpoſitioni Apoſtolicæ generaliter non reſeruatis; quorum cuiuslibet valor centum florenorum auri de Camera, vel totidem librarum Turonen. paruorum, ſeù totidem in alia moneta, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non excedet.

Item, quòd poſsit ſignare ſupplicationes, etiam duorum Referendariorum manibus ſignatas, de nouis prouiſionibus, ſi neutri, & ſubrogationibus pro collitigantibus, in quibus non detur clauſula, generalem reſeruationem importans.

Item, quòd poſsit ad Ordines ſuſcipiendos arctatis, prorogare terminos de dictis ſuſcipiendis ordinibus, vſquè ad proxima, tunc à iure ſtatuta tempora, in quibus ſic arctati, ſucceſsiuè ad ipſos Ordines promoueantur,

Placet, publicentur, & deſcribantur, M.

Lectæ, & publicatæ fuerunt ſupraſcriptæ Regulæ, Ordinationes, & Conſtitutiones in Cancellaria Apoſtolica, ab vno ex R.P.D. maioris Præſidentiæ Abbreuiatoribus, Anno Incarnationis Dominicæ, Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo tertio, die verò vigeſima prima menſis Octobris, Pontificatus prælibati Sanctiſſimi D.N. Anno Primo.

Petrus Gentilis Procuſtos.

EPISCOPATVVM OMNIVM
TOTIVS ORBIS EXACTA DESCRIPTIO,

Singulari induſtria celeberrimi V. I. D. Auguſtini Barboſę, in modernum ſtatum redacta; quæ hic pro Curialium commoditate adijcitur.

Epiſcopatus, qui à ſex antiquioribus S. R. E. Presbyt. Cardinalibus optantur.

Oſtienſis.	*Oſtia.*
ad Decanum Sacri Collegij Eminentiſſ. DD. Card. pertinens, cui de nouo vnitus eſt Vellitern. vulgò *Velletri.*	
Portuenſis.	*Porto.*
Tuſculañ.	*Fraſcati.*
Sabinenſis.	*Sabina.*
Præneſtiñ.	*Peleſtrina.*
Albanenſis.	*Albano.*

Epiſcopatus, qui ſunt ſub Romano Pontifice, & non ſunt in alterius Prouincia conſtituti.

IN LATIO, TVSCIA, ET CAMPANIA.

Tiburtinus.	*Tiuoli.*
Anagninus	*Anagni.*
Segninus.	*Segni.*
Ferentinus.	*Ferentino.*
Alatrinus.	*Alatro.*
Nepeſinus.	*Nepi.* } inuicem.
Sutrinus.	*Sutri.* } vniti.
Viterbien.	*Viterbo.* } æquè princ.
Tuſcaneñ.	*Toſcanella* } vniti.
Verulanus.	*Veruli.*
Hortanus.	*Orti.* } vniti.
Ciuitatis Caſtellanæ.	*Ciuita Caſtellana.* }
Volaterranus.	*Volterra.*
Lucanus.	*Lucca.*
Lunen. Sarzanen.	*Luna, & Sarzana.*
Politianen.	*Montepulciano.*
Soranus.	*Sora.*
Fundanus.	*Fondi.*
Caietanus.	*Gaeta.*
Terracinenſis.	*Terracina.*

Sunt, & alij in Regno Neapolitano, qui ſub Theatino Archiepiſ. & alibi cum exemptionis titulo collocantur.

IN VMBRIA, ET MARCHIA ANCONITANA.

Balneoregien.	*Bagnarea.*
Vrbeuetanus.	*Oruieto.*
Peruſinus.	*Perugia.*
Ciuitatis Caſtelli.	*Città di Caſtello.*
Spoletanus.	*Spoleto.*
Aſiſienſis.	*Aſciſi.*
Fulginatenſis.	*Foligno.*
Nucerinus.	*Nocera.*
Reatinus.	*Rieti.*
Tudertinus.	*Todi.*
Amerinus.	*Amelia.*
Narnien.	*Narni.*
Interamnenſis.	*Terni.*
Lauretanus.	*Loreto.* } vniti.
Recanaten.	*Recanati* }
Anconitan.	*Acona.*
Eſinus.	*Ieſi.*
Camerinen.	*Camerino.*
Auximan.	*Oſmo.*
Fanenſis.	*Fano.*
Aſculanus.	*Aſcoli.*

Archiepiſcopatus cum ſuis Suffraganeis.

IN TVSCIA, CORSICA, ET LIGVRIA,

Archiepiſcopatus Piſanus *Piſa.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adiacenſis in Corſica Inſ.	*Aiazzo.*
Alerienſis. ibid.	*Aleria.*
Sagonenſis. ibid.	*Sagona.*

Archiepiſcopatus Florentin.
Fiorenza.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Feſulanus.	*Fieſole.*
Piſtorienſis.	*Piſtoia.*
Cortonenſis.	*Cortona.*
Aretinus.	*Arezzo*
Collenſis.	*Colle.*
Burgi S. Sepulchri.	*Borgo.* (*S. Sepolcro.*

Archiepiſcopat. Senen.
Siena.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Pio II. ſua Conſtit. 3. Incip. *Triumphans*, eſt in Bullar. nouo tom. 1. pag. 315.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Suanenſis.	*Suana.*
Cluſinus.	*Chiuſi.*
Groſſetanus.	*Groſſeto.*
Maſſanus.	*Maſſa.*
Ilcinen.	*Montalcino.*
Pientinus.	*Pienza.*

Archiepiſcopatus Genuen.
Genoua.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bobienſis.	*Bobio*
Albinganenſis.	*Albenga.*
Naulenſis.	*Noli.*
Nebienſis in Corſica.	*Nebbia.*
Marianenſis, ibid.	*Mariano.*
Accienſis, ibid.	*Acci.*

Archiepiſcopatus Taurinen.
Torino.

Epiſcopatus ſuff. aganei.

Montisregalis.	*Mondoui.*
Caſalen.	*Caſale.*
Salutiarum.	*Saluzzo.*

Archiepiſcopat Mediolanenſis.
Milano.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bergomenſis.	*Bergamo.*
Albenſis.	*Alba.*
Vercellenſis.	*Vercelli.*
Cremonenſis.	*Cremona.*
Saonenſis.	*Sauona.*
Vintimilienſis.	*Vintimiglia.*
Aquenſis.	*Aichqui.*
Brixienſis.	*Breſcia.*
Nouarienſis.	*Nouara.*
*A*ſtenſis.	*Aſte.*
Laudenſis.	*Lodi.*
Alexandrinus.	*Aleſſandria.*
Tortonenſis.	*Tortona.*
Ipporegienſis.	*Iurea.*
Papienſis. eſt exemptus.	*Pauia.*

IN PROVINCIA MARCHIAE ANCONITANAE.

Archiepiſcopatus Firman.
Fermo.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Sixto V. in ſua Conſtitut. 95. Incip. *Vniuerſi, Non. Kal. Iunij* 1595. eſt in Bullar. nouo, tom. 2. pag. 663.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Maceraten.	*Macerata.*
Tolentin.	*Tolentino.*

Hæc Eccleſia de Collegiata in Epiſcopalem erecta fuit, & Maceratenſi vnita à Sixto V. ſua Conſtitut. Incip. *Super vniuerſas Id Decembris* 1581. eſt in Bullar. nouo, tom. 2. pag. 564.

Ripan.	*Ripatranſona.*
Montis Alti.	*Montalto.*
S. Seuerini.	*S. Seuerino.*

IN ROMANDIOLA, ET LOMBARDIA.

Archiepiſcopatus Vrbinatenſis.
Vrbino.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Piſaurien.	*Peſaro.*
Eugubinus.	*Agubbio.*
Foroſempronienſis	*Foſſombrone.*
Senogallien.	*Senegaglia.*
Callien.	*Cagli.*
Ferettan.	*Monteſeltro.*

Archiepiſcopatus Rauenatẽſis.
Rauenna.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adrienſis.	*Adria.*
Comaclenſis.	*Comacchio.*
Forolinienſis.	*Forli.*
Foropompilienſis.	*Forlimpopolo.*

Caſe-

Cæſenatenſis.	*Caſena.*
Sarſinatenſis.	*Sarſina*
Fauentinus.	*Faenza*
Britonorien.	*Bertinoro.*
Ferrarienſis.	*Ferrara.*
Arim inenſis	*Rimini*

Hos duos vltimos Epiſcopatus ab immediata ſubiectione Sedis Apoſtolicæ Clemens VIII. in ſua Bulla confirmationis erectionis Eccleſiæ Bononien. & reſtitutionis nonnullarum Eccleſiarum Cathedralium Prouinciæ Rauennaten. ſub die 18. Kal. Ianuarij 1605. huic Suffraganeos pronunciauit.

Imolenſis.	*Imola.*
Ceruienſis.	*Cernia*

Idem Clemens VIII. in prædicta Bulla huiuſmodi duos Epiſcopatus, quos Gregorius XIII Bononienſis, Prouinciæ Suffraganeos pronunciauerat, huic demum reſtituit.

Archiepiſcopat. Bononienſis.

Ex Epiſcopali Sede ad Archiepiſcopalem euexit Gregor. XIII. anno 1586. eamque Rauennati derraxit cum aliquibus ſuffraganeis huic attributis.

Bologna.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Placentin.	*Piacenza.*
Parmenſis.	*Parma.*
Rhegienſis.	*Reggio*
Murinenſis.	*Modena*
Cremenſis.	*Crema.*
Burgi S. Donini	*Borgo S. Donino,*

quod inter Parmam, & Placentiam ſitum, ad Ducem Parmenſem pertinens Epiſcopali honore auxit Clemēs VIII. & huic Eccleſiæ in dicta Bulla ſuffraganeum conſtituit.

IN DALMATIA ſuper Mare.

Patriarchatus Aquileienſis.

Aquileia.

Epiſcopatus Suffraganei.

Mantuanus	*Mantoua.*
Comenſis	*Como*
Tridentinus	*Trento.*
Veronenſis	*Verona.*
Patauinus	*Padoua.*
Vicentinus	*Vicenza.*
Taruiſinus	*Treuiſi.*
Concordienſis	*Concordia.*
Cenetenſis	*Ceneda.*
Feltrenſis	*Feſtro.*
Bellunenſis	*Ciuidal de Belluno.*
Polenſis	*Pola.*
Parentinus	*Parenzo.*
Tergeſtinus	*Trieſte.*
Iuſtinopolitanus	*Capo d'Iſtria.*

IN ISTRIA ſuper Mare.

Patriarchatus Gradenſis.

Grado.

Gradum Vrbem temporibus Caroli Magni Metropolico honore auctam ſcribunt Eginhartus, & Rhegino. Demum propter cœli inclementia Gradu relicto Summi Pont. Eugenij IIII. beneficio Venetorum Vrbs clariſsima Patriarcharum hunc adepta eſt anno 1456.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Clodienſis	*Chiozza.*
Ciuitatis nouæ, ſiue Aemonienſis.	*Citta noua.*
Torcellanus.	*Torcello.*
Caprulienſis	*Caurli.*

IN REGNO NEAPOLITANO, & Terra Laboris.

Archiepiſcopatus Neapolitan.

Napoli.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Puteolanus.	*Pozzuolo.*
qui eſt ad Reg. præſent.	
Nolanus.	*Nola.*
Acerrarum.	*la Cerra*
qui eſt ad Regiam præſentationem.	
Iſclanus.	*Iſchia.*
Auerſanus.	*Auerſa.*
eſt exemptus à iuriſdictione Archiepiſc.	

Archiepiſcopatus Capuanus.

Capoa.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Theanenſis.	*Theano.*
Caluenſis.	*Calui.*
Caſertanus.	*Caſerta.*
Caiacen.	*Caiazzo.*
Carinolen.	*Carinola.*
Iſernienſis.	*Iſernia.*
Sueſſanus.	*Seſſa.*
Aquinatenſis.	*Aquino.*
Caſsinen.	*Montecaſino.*

Epiſcopus Caſſineñ. eſt Abbas Ordinis S. Benedicti illius loci, priuilegio Ioan. XXII. exemptus.

Archiepiſcopatus Salernitanus.

eſt ad Regiam præſentationem.

Salerno.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Campanienſis.	*Campagna.*
Caputaquenſis.	*Capaccio.*
Policaſtrenſis.	*Policaſtro.*
Nuſcan.	*Nuſco.*
Acernenſis.	*Acerno.*
Sarnenſis.	*Sarno.*
Marſicenſis.	*Marſico.*
Cauenſis. eſt exemptus.	*la Caua.*
Nucerinus.	*Nocera de pagani*

Archiepiſcopat. Amalphitan.

Amalfi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Litterenſis.	*Lettere.*
Scalenſis.	*Scala.*
Capritanus.	*Capri.*
Minorenſis.	*Minori.*
Rauellenſis.	*Rauello.*

eſt exemptus, & vnitus cum Scalenſi per Clementem VIII.

Archiepiſcopatus Surrentinus.

Surrento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vicañ.	*Vico Equenſe*
Maſſalubrenſis.	*Maſſa.*
Caſtri maris.	*Caſtell'a mare.*

eſt ad Regiam præſentationem.

Archiepiſcopat. Beneuentanus.

Beneuento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aſculanus.	*[illegible]oli.*
Theleſinus.	*Teleſe.*
S. Agathæ Gothorum.	*S. Agatha.*
Montis Viridis	*Monte verde.*
Aliphanus.	*Alife.*
Montis Marani.	*Monte Marano.*
Auellinus.	*Auellino* } *vniti.*
Frequentinus.	*Frigento* } *vniti.*
Triuicanus.	*Triuico.*

Arianenſis. eſt ad regiam præſentationem.	*Ariano.*
Boianen.	*Boiano.*
Bouinen.	*Bouino.*
Leſinen.	*Leſina.*
Vulturarieñ.	*Voltorara.*
Larinen.	*Larino.*
Thermularum.	*Termuli.*
S. Seueri.	*S. Seuero.*
Guardien.	*la Guardia Alferia*
Lucerinus.	*Lucera*
Troianus. eſt exemptus.	*Troia.*

Archiepiſcopatus Lancianẽſis.

Lanciano.

A Pio IIII. ex Epiſcopatu ad Archiepiſcopatum erectus fuit, eſt ad regiam præſentationem, & nullum habet ſuffraganeum.

Archiepiſcopatus Theatinus.

Ex Epiſcopali Sede ad Archiepiſcop. erigitur à Clem. VII. an. 1526.

Ciuita de Chieti.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Orthonen.	*Ortona.* } *vniti.*
Camplenſis.	*Campli.* } *vniti.*

Hi verè ſunt ſuffraganei, ſequentes verò prætendunt ſe exemptos.

Ciuitatis Pennæ cui vnitus eſt Adrienſis	*Ci[illegible]a di Penna.* *Atri*
Aqu[illegible]nus. eſt ad [illegible]giam præſentationem.	*Aquila.*
Va[illegible]n[illegible]s	*Valua* } *vniti*
Sulmonen.	*Sulmona* } *vniti*
Ap[illegible]inus.	*Teramo.*
Ciuitatis Ducalis.	*Ciuita Ducale.*
Marſicenſis.	*Marſi.*

IN APVLIA.

Archiepiſcopatus Compſanus.

Conza.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Muranus.	*Muro.*
Satrianenſis.	*Satriano* } *vniti.*
Campanienſis.	*Campagna* } *vniti.*
Laquedonenſis.	*Laccedo[illegible]ia.*
S. Angeli Lõbardorum	*S. An[illegible]elo di Lobardi.*
Biſaccienſis.	*Biſacia.*

Ar.

Archiepiſcopat. Acherontinus, cui Matheranenſis eſt vnitus, ſunt ad Regiam præſentat.

Acerenza, & Matera.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Venuſinus.	*Venoſa.*
Anglonen.	*Anglona.*
Nunc translatus ad Turſim, vnde dictus Turſienſis.	
Potentinus.	*Potenza.*
eſt ad Regiam præſentationem.	
Grauinenſis.	*Grauina.*
Tricaricenſis.	*Tricarico.*

Archiepiſcopatus Tarentinus, eſt ad Regiam præſentat.

Taranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Motulenſis.	*Motula.*
eſt ad Regiam præſentationem.	
Caſtellanatenſis.	*Caſtellaneta.*
Oritanus.	*Oria.*
eſt ad Regiam præſentationem, nunc vnitus Brunduſino Archiep.	

Archiepiſcopat. Brunduſinus, qui eſt ad Regiã præſentationẽ.

Brindiſi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Hoſtunenſis.	*Oſtuni.*
Neritonenſis.	*Nardò.*
eſt exemptus.	
Monopolitanus.	*Monopoli.*
eſt exemptus, & ad Reg. præſentat.	

Archiepiſcopat. Hidruntinus. eſt ad Regiam præſentationem.

Otranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Caſtrenſis.	*Caſtro.*
Gallipolitanus,	*Gallipoli.*
eſt ad Regiam præſentat.	
Vgentinus.	*Vgento.*
eſt ad Regiam præſentat.	
Lycienſis.	*Lecce.*
Aleſſanenſis.	*Aleſſano.*

Archiepiſcopatus Barenſis.

Bari.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bituntinus	*Bitonto.*
Melphiten.	*Molfetta.*
exemptus, vt aſſeritur.	
Iuuenacenſis.	*Giouenazzo.*
eſt ad Regiam præſentat.	
Rubenſis.	*Runo.*
Polignanenſis.	*Polignano.*
Minerbinenſis.	*Mondoruino.*
Conuerſanus.	*Conuerſano.*
Bitetten.	*Bitetto.*
Andrien.	*Andri.*
Vigilienſis.	*Biſceglia.*

Archiepiſcopatus Tranenſis.

Trani.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Montis Piloſi.	*Montepiloſo.*
Aleſſanen.	*Aleſſano.*
Rapollenſis.	*Rapollo.*
cui eſt vnitus Melphenſis ſub Archiepiſcopo Sypontino.	

Archiepiſcopatus Sypontinus.

Manfredonia.

Epiſcopatus ſuffraganeus.

Veſtanus.	*Vieſte.*
Melphienſis.	*Melfi.*
eſt exemptus, cui vnitus eſt Rappollenſis ſub Archiepiſc. Tranenſi.	

Archiepiſcopatus Nazarenus.

Nazareth.

Eſt titularis, habet Eccleſiam in Caſtro Baroli Tranenſis Diœceſis ſub inuocatione S. Mariæ Nazareth, cum Capitulo, Canonicis, dignitatibus, & Clero, intus dictam Eccleſiam habet iuriſdictionem, & vtitur inſignijs Archiepiſc.

IN CALABRIA,

Archiepiſcopatus Rheginenſis. eſt ad Regiam præſentat.

Reggio.

Epiſcopatus ſuffraganei.

De Indulgentijs conceſſis Ad inſtar.

54. *Item, voluit idem D. N. quòd litterę ſuper Indulgentijs non expediantur Ad inſtar, niſi ſpecificentur.*

De exprimendo valore beneficiorum in impetrationibus.

55. *Item voluit, quòd in gratijs, quas quibuſuis perſonis, de beneficijs vacantibus, ſeu certo modo vacaturis, fieri contigerit, illorum, & aliorum quorumcunque beneficiorum, quę dicta perſonę tunc obtinuerint, ſeu de quibus eis fuerit prouiſum, vel conceſſum, aut mandatum prouideri, verus annuus valor per Marchas Argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonen. paruorum, ſeù Florenos, aut Ducatos, vel uncias auri, ſeù aliā monetam, ſecundum communem extimationem exprimatur, niſi perſonę prædictæ, beneficia, quę tunc obtinuerint, aut in quibus, vel ad quę ius eis competit, iuxta ipſarum oblationes, aut aliàs dimittere teneantur, Alioquin gratia prædictę ſint nullę. Et idem ſeruetur in gratijs, quas à Sanctitate Sua, Motu proprio emanare contigerit, quo ad beneficia, tamen, de quibus, per Sanctitatem Suam pro tempore prouidetur, ſeù prouideri mandatur, aut aliàs diſponitur, ac litteris, per quas pro tempore ad Eccleſiarum Patriarchalium, & Cathedralium, ac Monaſteriorū regimina promotis, conceditur, vt Monaſteria, & alia beneficia Eccleſiaſtica, ſęcularia, & regularia, per eos obtenta, & in quibus, & ad quæ ius eis cōpetit, retinere poſſint.*

De clauſulis in beneficijs vacantibus ponendis.

56. *Voluit, & ordinauit, quòd quando prouidet, ſeù mandat prouideri alicui de beneficio Eccleſiaſtico vacante, tunc dari poterunt clauſulæ, ſi petantur, etiam ſi illud quouis modo, &c ſeù per Conſtitutionem, Execrabilis, vacet, ac ſpecialiter reſeruatum, inter aliquos litigioſum ſit, & eius collatio deuoluta fuerit: & ſi pro collitigante, vel ſubrogationem aut ſi neutri, vel ſi nulli, &c. petente, ſi tunc lis ſpecificè exprimatur. Nec detur aliqua generalis reſeruatio diſpoſitiuè, niſi deſuper in conceſſione, ſpecialis, & expreſſa, ac purè, & non ſub conditione, mentio fiat, & tunc reliquæ reſeruationes ibi contentæ veniant. Si verò tempore expeditionis, inde litterarum, generalis reſeruatio huiuſmodi probari non poſſit, aut in nouis prouiſionibus, ſeù pro collitigantibus, ſi neutri, vel ſi nulli. &c ſit expreſſum, quòd ab aliquibus aſſeritur, illum cuius beneficium conceditur, Collectorem, vel vnicum Subcollectorem, Abbreuiatorem, vel familiarem, Notarium, aut dictę Sedis officialem, fuiſſe, clauſula ponatur, etiam, ſi dictum beneficium, ex eo, quòd talis Collector, vel vnicus Subcollector, Abbreuiator, vel familiaris, Notarius, aut dictę Sedis Officialis, fuit, diſpoſitioni Apoſtolicę, generaliter reſeruatum exiſtat, dummodo non ſit in eo alicui ſpecialiter, ius quæſitum. In reliquis verò, nulla clauſula detur, vnde reſeruatio generalis elici poſſit, niſi deſuper ſignatura, per duplex Fiat ſignata ſit, aut reſeruatio, vel aliàs ſpecialiter habeatur.*

De expreſſione qualitatum beneficiorum in impetrationibus.

57. *Item voluit, quòd ſuper beneficijs Eccleſiaſticis, de qualitatibus illorum, videlicet an dignitates, perſonatus, vel officia ſint, eiſquè immineat cura animarum, & ad illa conſueuerint, qui per electionem aſſumi, mentio fiat; aliàs gratię deſuper factę ſint nullę. Et ſi qualitates huiuſmodi, affirmatiuè, vel conditionaliter non exprimantur, negatiua expreſſè deſuper fiat, in beneficijs, quę tales qualitates, vel ex eis aliquas cōſueuerint habere.*

De beneficijs vacantibus, per contractum Matrimonii

58. *Item, ſi reſeruetur beneficium, per contractum matrimonij, non dentur alij modi*

modi vacati unum de futuro, nec cenſeatur beneficium reſeruatum ſpecialiter, vel affe-ctum, niſi ſequatur matrimonium. Sed in beneficijs, per promotionem, aut ingreſſum Religionis, vel aſſecutionem, vacaturis, ponatur clauſula, etiam ſi non petatur. Cùm beneficia huiuſmodi, præmiſſo, vel aliàs quouis modo, &c. præterquàm per obitum obtinentis, vacare contigerit, etiam ſi vacent.

De clauſulis ponendis in litteris Religioſorum.

59. *Item voluit, quòd ſi petatur aliquem, in Religionem recipi, & ſibi de quouis beneficio Eccleſiaſtico prouideri, per ſimplicem ſignaturam Fiat. Receptio huiuſmodi dumtaxat detur, adiecto, ſi petens idoneus ſit, aut aliud Canonicum non obſiſtat, & exprimatur, ſi certus numerus Regularium ſit ibidem, cui etiam non derogetur, niſi expreſſè concedatur, & ſi numerus iſte non exiſtat, ponatur, Dummodo receptionis locus huiuſmodi, nimium propterea non grauetur. Poſsintque executores prouiſionis huiuſmodi, ad receptionem, emiſſionis profeſſionis, non expectato probationis anno, prouidere.*

De tranſlatione Religioſorum.

60. *Item, ſi regularis petat ſibi de beneficio ab aliquo Monaſterio, vel alio regulari loco dependente, prouideri, & appareat ex petitione huiuſmodi, quod alterius Monaſterij, vel loci, religioſus ſit, licèt ibi tranſlatio non petatur, nihilominus illa veniat.*

De clauſula, ſi eſt ita.

61. *Item, quòd in litteris ſuper beneficijs, per Conſtitutionem, Execrabilis, vacantibus, ponatur clauſula; ſi eſt ita; ſimiliter de quibuſcunquè narratis, informationem facti requirentibus.*

Petenti prouideri de vacaturo, dentur litteræ de vacanti.

62. *Item, petenti ſibi prouideri de vacaturo, dentur litteræ de vacanti, prout expedierit impetranti.*

Reuocatio Decimarum, & aliarum impoſitionum.

63. *Item, reuocauit quaſcunquè decimarum (non tamen nuper pro defenſione* Fidei *Catholicæ in Germania, contra Hæreticos, & Imperij rebelles, impoſitarum, ſub Dat. idib. Ianuarij anno quintodecimo Pontificatus eiuſdem Pauli Prædeceſſoris) necnon ſubſidiorum vigeſimæ, & aliorum onerum impoſitiones, quæ à prædicto Paulo V. Prædeceſſore ſuo, ex quauis cauſa, etiam in ſubſidium expeditionis contra Turchas, & orthodoxæ Fidei hoſtes, emanarunt, & quaſcunque facultates ſuper decimarum vigeſimæ, & onerum huiuſmodi exactione, quibuſuis fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectorum, & Apoſtolicæ Sedis Nuncijs ab eiſdem Prædeceſſoribus conceſſas. Suſpendit quoque ad Suæ Sanctitatis, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, quaſcunquè plenarias Indulgentias, ab eiſdem Prædeceſſoribus, ex quauis cauſa, etiam expeditionis huiuſmodi, conceſſas, ſi quæ, per Nuncios, vel Quæſtores deferebantur. Necnon deputandi, & eligendi Confeſſores, qui plenariè abſoluant, & alia faciant ad earundem Indulgentiarum ſuſpenſarum effectum, reliquaſquè facultates, ipſas Indulgentias quomodolibet concernentes, præterquam quoad ea, in quibus Indulgentiæ, & facultates, in aliqua ſui parte ſint ſortitæ effectum. Ita vt illis, qui implentes iniuncta eis in litteris Indulgentiarum huiuſmodi, iam conſe-*

conſequuti ſunt facultatem eligendi Confeſſores, qui abſoluant eos plenariè in mortis articulo, per huiuſmodi ſuſpenſionem non praiudicetur, quin facultate ipſa vti poſſint in futurum. Decreuit quoque irritum, & inane quicquid facultatum reuocatarum earundem prætextu, in poſterum contigerit attentari.

Reuocatio facultatum percipiendi pretium officiorum.

64. *Item, reuocauit, caſſauit, & annullauit, ac irritas declarauit quaſcunquè facultates percipiendi pretium Officiorum Romanæ Curię pro tempore vacantium, in toto, vel in parte, ac quaſuis conceſſiones, & collationes, aliaſque diſpoſitiones per fel. recordat. Gregorium XV. Prędeceſſorem ſuum de dictis officijs, etiam ex die collationum, conceſſionum, & diſpoſitionum earumdem in antea vacaturis, in fauorem quarumcunquè perſonarum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, piorum locorum, Collegiorum, ſeù eorum menſarum, etiam perpetuò, etiam in vim contractus, & ex titulo oneroſo, & ſub alia quauis verborum forma; quam, & pręmiſſorum tenores, pro expreſſis haberi voluit, conceſſas, & factas, quoad officia, quę poſt obitum ipſius Prędeceſſoris vacarunt, & in poſterum quomodolibet vacabunt.*

Item reuocauit quoque, caſſauit, & annullauit, ac irritas declarauit quaſcunquè infeudationes, inueſtituras, gratias, conceſſiones quoquomodo, etiam in emphyteuſim, ad tempus, ſeu in perpetuum, etiam Motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, ac cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, (extra tamen Conſiſtorium, & ſine S. R. E. Cardinalium conſilio, & conſenſu) à die conſtitutionis fel. record. Pij Papę V. prędeceſſoris ſui ſuper prohibitione alienandi, & infeudandi Ciuitates, & loca S. R. E. ſub Dat. Romę apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicę, milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quarto Kalend. Aprilis, Pontificatus ſui Anno Secundo, vſque in pręſentem diem, per quoſcunque Romanos Pontifices ſuos Prædeceſſores, aut mandato, vel auctoritate eorum, quomodocunque, ac qualitercunque, & quouis colore factas, & conceſſas, de Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & locis S. R. E. & Sanctę Sedis Apoſtolicę, & tàm mediatè, quàm immediatè ſubiectis, tunc videlicet de tempore dictarum infeudationum, inueſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum, nondum deuolutis. Necnon quaſcunque prorogationes, & extenſiones quarumcunque infeudationum, inueſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum de dictis Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & Locis, tunc, videlicet de tempore dictarum prorogationum, & extenſionum nondum finitarum quibuſuis perſonis cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis, ac pręeminentia, etiamſi Imperiali, Regali, Ducali, aut alia quauis pręfulgeant dignitate, etiam in vim contractus, & ex quocunque titulo, etiam oneroſo, & per quaſcunque, tàm ſub plumbo, quàm in forma Breuis ſub Annulo Piſcatoris, aut etiam aliàs quomodocunque, & qualitercunque, expeditas litteras, ac ſub quauis verborum forma, quam, & præmiſſorum omnium tenores Sanctitas Sua pro expreſſe haberi voluit, latiſſimè extendendos.

Quod fructus in Tertia parte augeri poſſint vigore clauſulæ.

65. *Item, cum nonnulli, in impetrationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore vacantium, & certo modo vacaturorū, aſſerendo illorum fructus, &c. certum per eos expreſſum annum valorem non excedere, nonnunquam obtineant à Sanctitate Sua, vt huiuſmodi valorem annuū augere poſſint, vt veriùs poſſit in confectione litterarum ſuper huiuſmodi impetrationibus, ſumma, aut valor annuus exprimi, aliter deſuper non ſpecificato, ne de veritate huiuſmodi conceſſionis in poſterum hæſitari contingat, Declarauit, prętextu conceſſionis huiuſmodi, valorem ipſum vſque ad Tertiam partem valoris expreſſi, & in prima, quę deſuper fiet litterarum expeditione, dumtaxat augeri poſſe, &*

eas

tas,quas,litteris iam expeditis cum expreſſione valoris ſpecificati,aut non integro augmento prędicto,denuo deſuper expediri contigerit,litteras,cum aliquo augmento valoris huiuſmodi, nullius eſſe roboris,vel momenti, etiam ſi Motu proprio,beneficiales gratia, & diſpoſitiones quacunque à Sanctitate Sua emanarint.

De inſordeſcentibus.

66. *Item,ne perſonis,pro quibus,litterę Sua Sanctitatis emanabunt, ob generalem abſolutionem à cenſuris Eccleſiaſticis,quibus ligati forent,ad eorum effectum indifferenter concedi,& in litteris Apoſtolicis apponi ſolita,pręſtetur occaſio,cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis,ſtatuit,& ordinauit,huiuſmodi abſolutionem,& clauſulam in litteris, quas in futurum cum illa concedi continget, non ſuffragari non parentibus rei iudicata, incendiarijs,violatoribus Eccleſiarum,falſificatoribus,& falſificari procurantibus litteras, & ſupplicationes Apoſtolicas,& illis vtentibus,receptatoribus,& fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus,violatoribus Eccleſiaſtica libertatis,via facti,auſu temerario,Apoſtolicis mandatis non obtemperantibus,& Nuncios,vel executores,Apoſtolicę Sedis,& eius Officialium,eius commiſſa exequentes,impedientibus,qui propter pręmiſſa, vel aliquod eorum,excommunicati à iure,vel ab homine,per quatuor menſes, ſcienter excommunicationis ſententiam huiuſmodi ſuſtinuerint, & generaliter quibuſcumquè alijs, qui cenſuris aliquibus,etiam aliàs,quàm,vt pręfertur, quomodolibet ligati, in illis per annum continuum inſorduerint.*

Officiales nihil exigant vltra debitum.

67. *Item,idem D.N. exactionibus,quas Sanctitas Sua non ſine diſplicentia, plerumquè fieri intellexit per Officiales Romanę Curię; qui conſtitutis ſibi emolumentis,pro exercitio Officiorum,quę obtinent,non contenti,vltra,à proſequentibus negociorum quorumdam expeditionem in eadem,exigere non verentur,obuiare volens,diſtrictè pręcipiendo inhibuit omnibus, & ſingulis,quęuis officia in eadem Curia obtinentibus, ne de cætero quicquam, pręetextu Officiorum,qua obtinent,quouis colore, etiam celerioris expeditionis, vltra emolumenta huiuſmodi,exigere,ſeu ad hunc effectum,expeditionem eorum,quę eis incumbunt, malitioſè differre,ſub excommunicationis,& pręter illam, ſuſpenſionis à perceptione emolumentorum huiuſmodi pro prima,ad ſemeſtre,& pro ſecunda,ad annum, & pro tertia vicibus,quibus ſic excederent,priuationis Officiorum per eos obtentorum,in quibus ſic exceſſerint, pęnis. Ac voluit, quòd Sanctę Romana Eccleſię Vicecancellarius, & Camerarius, excedentes ipſos,reſpectiuè,prout eis ſubſunt, per ſubtractionem emolumentorum eorundem, ac aliàs,vt præfertur, compellant,ab huiuſmodi illicitis exactionibus abſtinere, & contra eos,per prędictas pęnas,& aliàs,prout melius expedire viderint,procedant.*

Reſeruatio beneficiorum vacantium,Sede Apoſtolica vacante.

68. *Item S.D.N. prouidè conſiderans,conſueuiſſe quandoquè Rom. Pontifices Prędeceſſores ſuos, beneficia, qua,vacante Sede Apoſtolica,vacare contigerat, diſpoſitioni ſua reſeruare,intendens de beneficijs huiuſmodi,tàm Conclauiſtis,quàm pauperibus Clericis,& alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia, & ſingula beneficia, per regulas Cancellaria Apoſtolica,aut quaslibet alias Apoſtolicas Conſtitutiones temporales Romani Pontificis,pro tempore exiſtentis,diſpoſitioni quomodolibet,& ex quauis cauſa,reſeruari ſolita, qua à die obitus fel. rec. Gregorij XV. Prędeceſſoris ſui,vſquè ad diem ſupradictã ſeptimam Auguſti vacauerunt,& de quibus per quoſcunquè Ordinarios Collatores,tunc diſpoſitum non fuerat Sua diſpoſitioni reſeruauit,decernens irritum,&c.*

Reuocatio indultorum ſuperuiuentiæ.

69. *Item, quia ad importunam nonnullorum ſuggeſtionem,quandoquè contigit Prędeceſſores ſuos Rom. Pontifices pro tempore exiſtentes,ſub contractorum debitorum, vel diuerſis alijs pręetextibus,conceſſiſſe, & indulſiſſe beneficiatis,vt fructus ſuorum beneficiorum*

rum

rum, aut partem eorũ, anticipatis ſolutionibus, ad tempus elocare, vel erga Creditores, aut quaſcunque alias perſonas obligare, vel hypothecare, in ſolutum dare, aut aliàs quomodolibet de eis diſponere liceret ad tempus, minimè reſtrictum ad vitam ſupplicantium, cum graui ſucceſſorum præiudicio, & Eccleſiarum detrimento. Ideo, indemnitati Eccleſiarum, & ſucceſſorum in beneficijs huiuſmodi ſalubriter conſulere volens, reuocauit, caſſauit, & annullauit omnia, & ſingula indulta, & facultates in ea parte, qua nec dum verè, & realiter ſuum ſunt ſortita effectum, per quoſcunque Rom. Pontifices Prędeceſſores ſuos, hactenus ad fauorem quarumcunque perſonarum conceſſas, quibus eis, vel eorum ſingulis vllo modo, & ex quauis cauſa, vel prętextu permittitur fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quæcunquè quorumlibet beneficiorum, per eos obtentorum, anticipatis ſolutionibus, vltra vnicum annum, elocare, arrendare, ad firmam, vel reſponſionem concedere, vel eos ad fauorem quarumcunquè perſonarum quomodolibet obligare, vel hypothecare, in ſolutum dare, aut de eis quomodolibet, & ex quauis cauſa diſponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & tempus, quo beneficia huiuſmodi obtinuerint, minimè reſtricto, & coarctato, illorum tenores, &c. decernens irritum, &c.

Quod Cardinales non comprehendantur ſub regulis faciendis.

70. *Item, cum S. R. E. Cardinales, ipſi Sanctiſsimo D. N. aſsiſtant, ac propterea debeant ſpecialibus prerogatiuis, & priuilegijs gaudere, idem D. N. ſtatuit, ordinauit, decreuit, & declarauit, quòd in quibuſcunquè Conſtitutionibus, & Regulis, per Sanctitatem Suam in poſterum, poſt hanc primam editionem, & ſuarum Conſtitutionum, & regularum publicationem, faciendis, non includantur ipſi Cardinales, niſi illa, eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel ipſę Conſtitutiones edendæ, de eorumdem Cardinalium, vel maioris partis eorum conſilio, editę fuerint.*

De poteſtate Reuerendiſſimi Domini Vicecancellarij, & Cancellariam Regentis.

71. *Primò, quòd poſſit committere abſolutionem illorum, qui ignoranter in ſupplicationibus, vel in litteris Apoſtolicis aliquid ſcriberent, corrigerent, vel delerent.*

Item, quòd poſſit corrigere nomina, & cognomina perſonarum, non tamen eorum, quibus gratia, & conceſſiones fiunt, ac beneficiorum, dum tamen de corpore conſtet.

Item, quòd poſſit omnes cauſas beneficiales, etiam non deuolutas, committere in Curia, cum poteſtate citandi ad partes.

Item, quòd proceſſus, Apoſtolica auctoritate, decretos, aggrauare poſſit, cum inuocatione brachij ſęcularis, & ſententias, executioni demandari facere contra intruſos, & intrudendos per litteras Apoſtolicas deſuper conficiendas, & non aliàs.

Item, quòd poſſit ſignare ſupplicationes, manibus duorum Referendariorum ſignatas, de beneficijs Eccleſiaſticis, ſęcularibus, & regularibus, diſpoſitioni Apoſtolicæ generaliter non reſeruatis; quorum cuiuslibet valor centum florenorum auri de Camera, vel totidem librarum Turonen. paruorum, ſeù totidem in alia moneta, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum non excedet.

Item, quòd poſſit ſignare ſupplicationes, etiam duorum Referendariorum manibus ſignatas, de nouis prouiſionibus, ſi neutri, & ſubrogationibus pro collitigantibus, in quibus non detur clauſula, generalem reſeruationem importans.

Item, quòd poſſit ad Ordines ſuſcipiendos arctatis, prorogare terminos de dictis ſuſcipiendis ordinibus, vſquè ad proxima, tunc à iure ſtatuta tempora, in quibus ſic arctati, ſucceſſiuè ad ipſos Ordines promoueantur,

Placet, publicentur, & deſcribantur, M.

Lectæ, & publicatæ fuerunt ſupraſcriptæ Regulæ, Ordinationes, & Conſtitutiones in Cancellaria Apoſtolica, ab vno ex R. P. D. maioris Præſidentiæ Abbreuiatoribus, Anno Incarnationis Dominicæ, Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo tertio, die verò vigeſima prima menſis Octobris, Pontificatus prælibati Sanctiſſimi D. N. Anno Primo.

Petrus Gentilis Procuſtos.

EPISCOPATVVM OMNIVM
TOTIVS ORBIS EXACTA DESCRIPTIO,

Singulari induſtria celeberrimi V. I. D. Auguſtini Barboſę, in modernum ſtatum redacta; quæ hic pro Curialium commoditate adijcitur.

Epiſcopatus, qui à ſex antiquioribus S. R. E. Presbyt. Cardinalibus optantur.

Oſtienſis. *Oſtia.* ad Decanum Sacri Collegij Eminentiſſ. DD. Card. pertinens, cui de nouo vnitus eſt Vellitern. vulgò *Velletri.*

Portuenſis.	*Porto.*
Tuſculañ.	*Fraſcati.*
Sabinenſis.	*Sabina.*
Præneſtiñ.	*Peleſtrina.*
Albanenſis.	*Albano.*

Epiſcopatus, qui ſunt ſub Romano Pontifice, & non ſunt in alterius Prouincia conſtituti.

IN LATIO, TVSCIA, ET CAMPANIA.

Tiburtinus.	*Tiuoli.*
Anagninus	*Anagni.*
Segninus.	*Segni.*
Ferentinus.	*Ferentino.*
Alatrinus.	*Alatro.*
Nepeſinus.	*Nepi.* } inuicem.
Sutrinus.	*Sutri.* } vniti.
Viterbien.	*Viterbo.* } æquè princ.
Tuſcaneñ.	*Toſcanella* } vniti.
Verulanus.	*Veruli.*
Hortanus.	*Orti.* } vniti.
Ciuitatis Caſtellanæ.	*Ciuita Caſtellana.* }
Volaterranus.	*Volterra.*
Lucanus	*Lucca.*
Lunen. Sarzanen.	*Luna, & Sarzana.*
Politianen.	*Montepulciano.*
Soranus.	*Sora.*
Fundanus.	*Fondi.*
Caietanus.	*Gaeta.*
Terracinenſis.	*Terracina.*

Sunt, & alij in Regno Neapolitano, qui ſub Theatino Archiepiſ. & alibi cum exemptionis titulo collocantur.

IN VMBRIA, ET MARCHIA ANCONITANA.

Balneoregien.	*Bagnarea.*
Vrbeuetanus.	*Oruieto.*
Peruſinus.	*Perugia.*
Ciuitatis Caſtelli.	*Città di Caſtello.*
Spoletanus.	*Spoleto.*
Aſsiſienſis,	*Aſciſi.*
Fulginatenſis.	*Foligno.*
Nucerinus.	*Nocera.*
Reatinus.	*Rieti.*
Tudertinus,	*Todi.*
Amerinus.	*Amelia.*
Narnien.	*Narni.*
Interamnenſis.	*Terni.*
Lauretanus.	*Loreto.* } vniti.
Recanaten.	*Recanati* }
Anconitan.	*Acona.*
Eſinus.	*Ieſi.*
Camerinen.	*Camerino.*
Auximan.	*Oſmo.*
Fanenſis.	*Fano.*
Aſculanus.	*Aſcoli.*

Archiepiſcopatus cum ſuis Suffraganeis.

IN TVSCIA, CORSICA, ET LIGVRIA,

Archiepiſcopatus Piſanus *Piſa.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adiacenſis in Corſica Inſ.	*Aiazzo.*
Alerienſis. ibid.	*Aleria.*
Sagonenſis. ibid.	*Sagona.*

Archiepiſcopatus Florentin.

Fiorenza.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Feſulanus.	*Fieſole.*
Piſtorienſis.	*Piſtoia.*
Cortonenſis.	*Cortona.*
Aretinus.	*Arezzo*
Collenſis.	*Colle.*
Burgi S. Sepulchri.	*Borgo.* (S. *Sepolcro.*

Archiepiſcopat. Senen.

Siena.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Pio II. ſua Conſtit. 3. Incip. *Triumphans*, eſt in Bullar. nouo tom. 1. pag. 315.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Suanenſis.	*Suana.*
Cluſinus.	*Chiuſi.*
Groſſet anus.	*Groſſeto.*
Maſſanus.	*Maſſa.*
Ilcineñ.	*Montalcino.*
Pientinus.	*Pienza.*

Archiepiſcopatus Genuen.

Genoua.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bobienſis.	*Bobio*
Albinganenſis.	*Albenga.*
Naulenſis.	*Noli.*
Nebienſis in Corſica.	*Nebbia.*
Marianenſis, ibid.	*Mariano.*
Accienſis, ibid.	*Acci.*

Archiepiſcopatus Taurinen.

Torino.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Montisregalis.	*Mondoui.*
Caſalen.	*Caſale.*
Salutiarum.	*Saluzzo.*

Archiepiſcopat Mediolanenſis.

Milano.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bergomenſis.	*Bergamo.*
Albenſis.	*Alba.*
Vercellenſis.	*Vercelli.*
Cremonenſis.	*Cremona.*
Saonenſis.	*Sauona.*
Vintimilienſis.	*Vintimiglia.*
Aquenſis.	*Aichqui.*
Brixienſis.	*Breſcia.*
Nouarienſis.	*Nouara*
Aſtenſis.	*Aſte.*
Laudenſis.	*Lodi.*
Alexandrinus.	*Aleſſandria.*
Tortouenſis.	*Tortona.*
Ipporegienſis.	*Iurea.*
Papienſis.	*Pauia.*

eſt exemptus.

IN PROVINCIA MARCHIAE ANCONITANAE.

Archiepiſcopatus Firman.

Fermo.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Sixto V. in ſua Conſtitut. 195. Incip. *Vniuerſi, Non. Kal. Iunij* 1595. eſt in Bullar. nouo, tom. 2. pag. 663.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Macerateñ.	*Macerata.*
Tolentiñ.	*Tolentino.*

Hæc Eccleſia de Collegiata in Epiſcopalem erecta fuit, & Maceratenſi vnita à Sixto V. ſua Conſtitut. Incip. *Super vniuerſas Id Decembris* 1581. eſt in Bullar. nouo, tom. 2. pag. 564.

Ripan.	*Ripatranſona.*
Montis Alti.	*Montalto.*
S. Seuerini.	*S. Seuerino.*

IN ROMANDIOLA, ET LOMBARDIA.

Archiepiſcopatus Vrbinatenſis.

Vrbino.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Piſaurien.	*Peſaro.*
Eugubinus.	*Agubbio.*
Foroſempronienſis	*Foſſombrone.*
Senogallieñ.	*Senegaglia.*
Callieñ.	*Cagli.*
Feretran.	*Monteſeltro.*

Archiepiſcopatus Rauẽnatẽſis.

Rauenna.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adrienſis.	*Adria.*
Comaclenſis.	*Comacchio.*
Foroliuienſis.	*Forli.*
Foropompilienſis.	*Forlimpopolo.*

Caſe-

Cæſenatenſis.	*Caſena.*
Sarſinatenſis.	*Sarſina*
Fauentinus.	*Faenza*
Britonorien.	*Bertinoro.*
Ferrarienſis.	*Ferrara.*
Ariminenſis	*Rimini*

Hos duos vltimos Epiſcopatus ab immediata ſubiectione Sedis Apoſtolicæ Clemens VIII. in ſua Bulla confirmationis erectionis Eccleſiæ Bononien. & reſtitutionis nonnullarum Eccleſiarum Cathedralium Prouinciæ Rauennaten. ſub die 18. Kal. Ianuarij 1605. huic Suffraganeos pronunciauit.

Imolenſis.	*Imola.*
Ceruienſis.	*Cernia*

Idem Clemens VIII. in prædicta Bulla huiuſmodi duos Epiſcopatus, quos Gregorius XIII Bononienſis, Prouinciæ Suffraganeos pronunciauerat, huic denium reſtituit.

Archiepiſcopat. Bononienſis.

Ex Epiſcopali Sede ad Archiepiſcopalem euexit Gregor. XIII. anno 1586. eamque Rauennati detraxit cum aliquibus ſuffraganeis huic attributis.

Bologna.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Placentin.	*Piacenza.*
Parmenſis.	*Parma.*
Rhegienſis.	*Reggio*
Mutinenſis.	*Modena*
Cremenſis.	*Crema.*
Burgi S. Donini	*Borgo S. Donino,*

quod inter Parmam, & Placentiam ſitum, ad Ducem Parmenſem pertinens Epiſcopali honore auxit Clemẽs VIII. & huic Eccleſiæ in dicta Bulla ſuffraganeum conſtituit.

IN DALMATIA ſuper Mare.

Patriarchatus Aquileienſis.

Aquileia.

Epiſcopatus Suffraganei.

Mantuanus	*Mantoua.*
Comenſis	Como
Tridentinus	*Trento.*
Veronenſis	*Verona.*
Patauinus	*Padoua.*
Vicentinus	*Vicenza.*
Taruiſinus	*Treuiſi.*
Concordienſis	*Concordia.*
Cenetenſis	*Ceneda.*
Feltrenſis	*Feſtro.*
Bellunenſis	*Ciuidal de Belluno.*
Polenſis	*Pola.*
Parentinus	*Parenzo.*
Tergeſtinus	*Trieſte.*
Iuſtinopolitanus	*Capo d'Iſtria.*

IN ISTRIA ſuper Mare.

Patriarchatus Gradenſis.

Grado.

Gradum Vrbem temporibus Caroli Magni Metropolico honore auctam ſcribunt Eginhartus & Rhegino. Demum propter cœli inclementia Gradu relicto Summi Pont. Eug. IIII. beneficio Venetorum Vrbs clariſsima Patriarcharum hunc adepta eſt anno 1456.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Clodienſis	*Chiozza.*
Ciuitatis nouæ, ſiue Aemonienſis.	*Citta noua.*
Torcellanus.	*Torcello.*
Caprulienſis	*Caurli.*

IN REGNO NEAPOLITANO, & Terra Laboris.

Archiepiſcopatus Neapolitan.

Napoli.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Puteolanus. qui eſt ad Reg. præſent.	*Pozzuolo.*
Nolanus.	*Nola.*
Acerrarum. qui eſt ad Regiam præſentationem.	*la Cerra*
Iſclanus.	*Iſchia.*
Auerſanus. eſt exemptus à iuriſdictione Archiepiſc.	*Auerſa.*

Archiepiſcopatus Capuanus.

Capoa.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Theanenſis.	*Theano.*
Caluenſis.	*Calui.*
Caſerranus.	*Caſerta.*
Caiacen.	*Caiazzo.*
Carinolen.	*Carinola.*
Iſernienſis.	*Iſernia.*
Sueſſanus.	*Seſſa.*
Aquinatenſis.	*Aquino.*
Caſsinen.	*Montecaſino.*

Epiſcopus Caſſineñ. eſt Abbas Ordinis S. Benedicti illius loci, priuilegio Ioan. XXII. exemptus.

Archiepiſcopatus Salernitanus.

eſt ad Regiam præſentationem.

Salerno.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Campanienſis.	*Campagna.*
Caputaquenſis.	*Capaccio.*
Policaſtrenſis.	*Policaſtro.*
Nuſcan.	*Nuſco.*
Acernenſis.	*Accerno.*
Sarnenſis.	*Sarno.*
Marſicenſis.	*Marſico.*
Cauenſis.	*la Caua.*
eſt exemptus.	
Nucerinus.	*Nocera de pagani*

Archiepiſcopat. Amalphitan.

Amalfi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Litterenſis.	*Lettere.*
Scalenſis.	*Scala.*
Capritanus.	*Capri.*
Minorenſis.	*Minori.*
Rauellenſis.	*Rauello.*

eſt exemptus, & vnitus cum Scalenſi per Clementem VIII.

Archiepiſcopatus Surrentinus.

Surrento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vicañ.	*Vico Equenſe*
Maſſalubrenſis.	*Maſſa.*
Caſtri maris.	*Caſtell'à mare.*

eſt ad Regiam præſentationem.

Archiepiſcopat. Beneuentanus.

Beneuento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aſculanus.	*Aſcoli.*	
Theleſinus.	*Teleſe.*	
S. Agathæ Gothorum.	*S. Agatha.*	
Montis Viridis	*Monte verde.*	
Aliphanus.	*Alife.*	
Montis Marani.	*Monte Marano.*	
Auellinus.	*Auellino*	*vniti.*
Frequentinus.	*Frigento*	
Triuicanus.	*Triuico.*	

Arianenſis.	*Ariano.*
eſt ad regiam præſentationem.	
Boianen.	*Boiano.*
Bouinen.	*Bouino.*
Leſinen.	*Leſina.*
Vulturarieñ.	*Voltorara.*
Larinen.	*Larino.*
Thermularum.	*Termuli.*
S. Seueri.	*S. Seuero.*
Guardien.	*la Guardia Alferia*
Lucerinus.	*Lucera*
Troianus.	*Troia.*
eſt exemptus.	

Archiepiſcopatus Lancianẽſis.

Lanciano.

A Pio IIII. ex Epiſcopatu ad Archiepiſcopatum erectus fuit, eſt ad regiam præſentationem, & nullum habet ſuffraganeum.

Archiepiſcopatus Theatinus.

Ex Epiſcopali Sede ad Archiepiſcop. erigitur à Clem. VII. an. 1526.

Ciuita de Chieti.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Orthonen.	*Ortona.*	*vniti.*
Camplenſis.	*Campli.*	

Hi verè ſunt ſuffraganei, ſequentes verò prætendunt ſe exemptos.

Ciuitatis Pennæ	*Ciuita di Penna.*	
cui vnitus eſt Adrienſis	*Atri*	
Aquilanus.	*Aquila.*	
eſt ad Regiam præſentationem.		
Valuenſis	*Valua*	*vniti.*
Sulmonen.	*Sulmona*	
Aprutinus.	*Teramo.*	
Ciuitatis Ducalis.	*Ciuita Ducale.*	
Marſicenſis.	*Marſi.*	

IN APVLIA.

Archiepiſcopatus Compſanus.

Conza.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Muranus.	*Muro.*	
Satrianenſis.	*Satriano*	*vniti.*
Campanienſis.	*Campagna*	
Laquedonenſis.	*Laccdogna.*	
S. Angeli Lõbardorum	*S. Angelo di Lõbardi.*	
Biſaccienſis.	*Biſacia.*	

Ar.

Archiepiſcopat. Acherontinus, cui Matheranenſis eſt vnitus, ſunt ad Regiam præſentat.

Acerenza, & Matera.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Venuſiuus. *Venoſa.*
Anglonen. *Anglona.*
Nunc translatus ad Turſim, vnde dictus Turſienſis.
Potentinus. *Potenza.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Grauinenſis. *Grauina.*
Tricaricenſis. *Tricarico.*

Archiepiſcopatus Tarentinus, eſt ad Regiam preſentat.

Taranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Motulenſis. *Motula.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Caſtellanatenſis. *Caſtellaneta.*
Oritanus. *Oria.*
eſt ad Regiam præſentationem, nunc vnitus Brunduſino Archiep.

Archiepiſcopat. Brunduſinus, qui eſt ad Regiã præſentationẽ.

Brindiſi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Hoſtunenſis. *Oſtuni.*
Neritoneuſis. *Nardò.*
eſt exemptus.
Monopolitanus. *Monopoli.*
eſt exemptus, & ad Reg. præſentat.

Archiepiſcopat. Hidruntinus. eſt ad Regiam præſentationem.

Otranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Caſtrenſis. *Caſtro.*
Gallipolitanus, *Gallipoli.*
eſt ad Regiam præſentat.
Vgentinus. *Vgento.*
eſt ad Regiam præſentat.
Lycienſis. *Lecce.*
Aleſſanenſis. *Aleſſano.*

Archiepiſcopatus Barenſis.

Bari.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bituntinus *Bitonto.*
Melphiten. *Molfetta.*
exemptus, vt aſſeritur.
Iuuenacenſis. *Giouenazzo.*
eſt ad Regiam præſentat.
Rubenſis. *Ruuo.*
Polignanenſis. *Polignano.*
Minerbinenſis. *Mondoruino.*
Conuerſanus. *Conuerſano.*
Bitetten. *Bitetto.*
Andrien. *Andri.*
Vigilienſis. *Biſceglia.*

Archiepiſcopatus Tranenſis.

Trani.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Montis Piloſi. *Montepiloſo.*
Aleſſanen. *Aleſſano.*
Rapollenſis. *Rapollo.*
cui eſt vnitus Melphenſis ſub Archiepiſcopo Sypontino.

Archiepiſcopatus Sypontinus.

Manfredonia.

Epiſcopatus ſuffraganeus.

Veſtanus. *Vieſte.*
Melphienſis. *Melfi.*
eſt exemptus, cui vnitus eſt Rappollenſis ſub Archiepiſc. Tranenſi.

Archiepiſcopatus Nazarenus.

Nazareth.

Eſt titularis, habet Eccleſiam in Caſtro Baroli Tranenſis Diœceſis ſub inuocatione S. Mariæ Nazareth, cum Capitulo, Canonicis, dignitatibus, & Clero, intus dictam Eccleſiam habet iuriſdictionem, & vtitur inſignijs Archiepiſc.

IN CALABRIA,

Archiepiſcopatus Rheginenſis. eſt ad Regiam præſentat.

Reggio.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Catbacenſis *Catanzaro.*
Cotronenſis *Cotroni.*
eſt ad regiam præſentationem.
Tropienſis *Tropia.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Oppidenſis *Oppido.*
Bouenſis *Boua.*
Hieracenſis *Geraci.*
Squillacenſis *Squillace.*
Neocaſtrenſis *Nicaſtro.*
Nicoterenſis *Nicotera.*
eſt exemptus ab Archiepiſcop. iuriſdictione.

Archiepiſcopatus Cuſentinus.
Coſenza.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Marturanenſis *Martorano.*
Caſſanenſis *Caſſano.*
eſt exemptus, & ad Reg. præſent.
Militenſis *Melito.*
eſt exemptus.
S. Marci *S. Marco.*
eſt exemptus.

Archiepiſcopat. Roſſanenſis.
Roſſano.

Nullum habet ſuffraganeum.
Biſignanen. *Biſignano.*
eſt exemptus.

Archiepiſcopatus S. Seuerinæ.
San Seuerino.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Vmbriaticenſis *Vmbriatico.*
Strangulenſis *Strongoli.*
Inſulanus *l'Iſola.*
Cariatenſis *Cariati.*
Bellicaſtrenſis *Beleaſtro.*

IN SICILIA.

Archiepiſcopat. Panormitanus.
Palermo.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Agrigentinus *Gergente.*
Mazarienſis *Mazara.*
Meleuitanus *Malta.*

Archiepiſcopat. Montisrealis.
Monreale.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Siracuſanus *Siracuſa.*
Cathanienſis *Catania.*

Archiepiſcopatus Meſſanenſis.
Meſſina.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Cephaludenſis *Cefalù.*
Pactenſis *Patti.*
Liparenſis in Regn. Neap. *Lipari.*
eſt ad Regiam præſentat.

IN SARDINIA.

Archiepiſcopatus Turritanus.
Torre.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Algarenſis *Alguer.*
Boſſanenſis *Boſſa.*
Ampurienſis *Ampurias.*

Archiepiſcopatus Arborenſis.
Arborem.

Epiſcopatus ſuffraganeus.
Vſſelenſis *Ales.*

Archiepiſcopatus Calaritanus.
Calari.

Nullum hodie habet ſuffraganeum.

IN SCLAVONIA.

Archiepiſcopatus Antibarenſis.
Antiuari.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Stephanenſis *Stefani.* } *vniti.*
Bodonenſis, *Benda.* }
Albanenſis *Albano.*
Alexienſis *Aleſſio.*
Scutarenſis, vel Scordēſis *Scutari.*
Sapatenſis, ſeu Sardanenſis, qui omnes ſunt in Albania.
Prozrinenſis *Priſcina.*
Sardicenſis *Soffia.*
qui duo ſunt in Seruia.
Buduanenſis *Buda.*

Dul-

Dulcinenſis.	*Dulcigno.*
Driuaſtenſis	*Driuaſte.*
Suacinenſis	*Suacino.*
Bollaſtrenſis	*Bollaſtro.*
Sierbienſis.	

qui ſex vltimi hodie Paſtore carent.

Archiepiſcopatus Raguſin.
Raguſi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Stagnenſis	*Stagno.*
Mercanenſis,	*Marcana.*
Trebinenſis	*Trebigne.*
Rolonenſis	*Riſano.*
Corzolenſis	*Corzola.*
Cattarenſis	*Cattaro.*

olim ſub Archiepiſcop. Baren. in Apulia.

Garzalenſis	*Gazzala.*

hodie caret Paſtore.

Archiepiſcopatus Spalatrenſis.
Spalatro.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pharenſis	*Leſina.*
Traguríenſis	*Trau.*
Sibenicenſis	*Sibenico.*

ſunt in ditione Venetorum.

Segnienſis	*Segna.*

in ditione Imperatoris.

Scardonenſis	*Scradona.*
Boſnenſis	*Boſna.*
Samadienſis	*Semedereno.*
Modriſſienſis,	*Modruſſa.*
Corbauienſis	*Corbaua.*
Damnenſis	*Dumnoet.*
Macorenſis	*Macarſa.*

ſex vltimi ſunt ſub ditione Turcarum, & Modriſſien. ac Damnen. ad præſens carent Paſtore.

Archiepiſcopatus Iadrenſis.
Zara.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Arbenſis	*Arbe.*
Veglianenſis	*Veglia.*
Auxarenſis	*Oſſaro.*
Nonenſis	*None.*

Omnes ſub ditione Venetorum.

Archiepiſcopat. Dinchienſis.
Durazzo.

Epiſcopatus ſuffraganei ſunt Bendenſis, Clorenſis, Liſienſis, & Canonienſis, qui omnes carent Paſtore, præter Metropolitanum. Extabant, & alij Epiſcopatus in hac Prouincia, qui ob tyrannidem Turcicam ſunt hodie ſuppreſſi.

IN POLONIA.

Archiepiſcopat. Gneſnenſis, eſt Legatus Apoſtolicus natus, & Poloniæ Primas.
Gniezno.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vratislauienſis in Sileſia	*VVroclavv*
Vladislauienſis in Cuiania	*VVloclavv*
Lubuſſenſis in Marchionatu Brandeburg.	*Lubuſa.*
Vilnenſis in Lithuania	*Vilna.*
Mednicenſis in Samogitia	*Zmudz.*
Plocenſis in Maſouia	*PlocKo.*
Cracouienſis in Polonia minori.	*KraKovv.*
Poſnanienſis in Polonia maiori	*Poznan.*
Camenecen. in Podolia.	*KamienRz.*
Vendenſis in Liuonia.	*Venda.*

Archiepiſcopat. Leopolienſis. in Ruſſia.
Lvvovv.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Camenenſis, in Pomerania.	
Culmenſis, in Pruſſia	*Chelmno.*
Varmienſi ibid.	*Vvarmia.*
Vvlodomicienſis	*Vvalodzimirz.*
Luceocienſis	*LucKo.*
Polocenſis	*PolocK.*
Præmiſtienſis, in Ruſsia	*Pozemisl.*
Kiouienſis, ibid.	*Kiiovv*
Chelmenſis, ibid.	*Chelm.*
Piſcenſis	*PinsKo.*

Ex his, Leopolienſis, Præmiſſienſis, & Chelmenſis Epiſcopi, erantq; Græci ſchiſmatici, quos ipſi Ruſsi vocabant *Vladicas*, qui an. 1596. in communionem Eccleſiæ Romanæ à Clem. VIII. ſunt recepti, vt patet ex profeſsione Fidei ab ipſis emiſſa.

Poſteaquam Lituani ſeſe cum Polonis penitus

penitus coninnxere, atque in vnum Reipub. corpus coaluere, an. 1578. in Comitijs Lubrinenſibus inter Regni Poloniæ Senatores, primi ſunt Antiſtites nominati, atque iſto ordine ad ferenda ſuffragia collocati, Primum illi duo Archiepiſcopi Gneſnenſis, & Leopolienſis, & poſtea ſequuntur Epiſcopi tredecim, de quibus iam ſupra dictum eſt.

Cracouienſis		Præmiſsienſis
Vladislauienſis		Mednicenſis
Vilnienſis	altern.	Culmenſis
Poſnanienſis		Chelmenſis
Plocenſis	altern.	Kiouienſis
Varmienſis		Camenecenſis
Luceorienſis.		

IN SCOTIA.

Olim nullus erat Archiepiſcopatus in Scotia, ſed Epiſcopatus omnes D. Papæ in ſpiritualibus ſuberant. Poſtea à Sixto III. ibi ſequentes duo Archiepiſcopatus inſtituti fuerunt.

Archiepiſcopat. Andreapolitanus, Primas.

Saint Androuues.

Epiſcopatus ſuffraganei.

DuncKeldenſis	*DunKeld.*
Aberdonenſis	*Aberden.*
Morauienſis	*Moray.*
Dumblanenſis	*Dumblane.*
Brechinenſis	*Brechin.*
Roſſenſis	*Roſſe.*
Cathanenſis	*Cathnes.*
Orcadenſis	*OrKnay.*

Archiepiſcopat. Glaſcoenſis.

Glaſco.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Candidæ caſæ, ſiue Gallouidiæ. *Quith horn.* vel *Gallovvay.*

Liſmorienſis, ſiue Argadiæ.	*Argyle.*
Inſularum, ſiue Sodorenſis	*Ofthe Fles.*

IN VNGARIA.

Archiepiſcopat. Stringonien. ad Danubium fluuium. Vngaricè *Eſtergam* Germanicè *Gran.*

Archiepiſcopns Strigonien. eſt Legatus Apoſtolicus natus, & Regni Vngariæ Primas, ſummuſq; Cancellarius, & Secretarius, qui Regem ſolet inungere, & coronare.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Agrieñ	Vngaricè	*Egher.*
	Germanicè	*Erla.*
Nitrieñ	Vng.	*Nitra.*
	Germ.	*Neutra.*
Vacieñ	Vng.	*Vacz.*
	Germ.	*Vvatzen.*
Iaurineñ	Vng.	*Gyor.*
	Germ.	Raab.

ad Danubinm fluuinm.

Quinqueeccleſieñ	Vng.	*Pets.*
	Germ.	*TunfKirchen.*

ad Drauum fluuinm.

Veſprimieñ	Vng.	*Veſprin.*
	Germ.	*Vveiſbrun.*

eſt Cancelarins Reginæ, quam & coronare ſolet.

Archiepiſcopatus Colocen. Vngaricè *Colotſa.*

Epiſcopatus Suffraganei.

Zagrabienſis. Vng. *Zabreg.* Germ. *Agram*, ad Sauum fluuium in Regno Sclauoniæ verſus Croatiam.

Varadienſis	Vng.	*Varad.*
Germ.	*Groſſ*	*VVardein.*
Chianadienſis.	Vng.	*Chianad.*
Sirmienſis.	Vng.	*Szerem.*
Boſnenſis	Vng.	*Boszna.*

In Regno Boſniæ.

Tranſiluaniæ, ſiue Albæ Iuliæ, in Tranſiluania, Vng. *Feieruar.* *Erdelyben.* Germ. *Vveiſſemburg in Sibenburgen.*

Cibinienſis, ſine Hermanſtadenſis in Tranſiluania, Vng, *Szbern.* Germ. *Hermanſtadt.* Verũ neſcitur, an hic ſit diſtinctus à Superiori, nam communiter vocatur Epiſcopus Tranſiluaniæ vnus, & alter.

Tinninienſis Vng. *Tinnini.* in Regno Boſniæ.

IN ANGLIA.

Archiepiſcopat. Cantuarienſis, totius Angliæ Primas eſt.

Canterbury.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Londinenſis *London.*

Vin-

Vintonienſis	*Vvincheſter.*	
Elienſis	*Ely*	
Linconienſis	*Lincolne.*	
Lichfeldien.	*Lichfield.*	vniti
Conuentrienſis	*Conuentry*	
Salisburgenſis	*Salisbury.*	
Bathonienſis	*Bathe.*	vniti
Vvellenſis	*Vvelles.*	
Exonienſis	*Exceter.*	
Nordouicẽ	*Norvvich.*	
Vigornienſis.	*Vvorceter.*	
Herefordieñ.	*Herefortd.*	
Chiceſtrenſis	*Chicheſter.*	
Roffenſis	*Rocheſter.*	
Oxonienſis	*Oxford.*	
Gloceſtrenſis	*Gloceſter.*	
Petriburgenſis	*Peterborough.*	
Briſtolienſis	*Briſtol.*	
S. Dauidis	*S.Danids.*	
Landaffenſis	*Landaff.*	
Bangorienſis	*Bangor.*	
Aſſaphenſis.	*S.Aſſaph.*	

Archiepiſcopat. Eboracen.
Torch.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Durgelmenſis	*Durham.*
Carleolenſis	*Carlile.*
Ceſtrenſis	*Cheſter.*

IN ALEMANIA:

Archiepiſcopat. Moguntinus:
Maintz.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Fiſterenſis	*Aichſtet.*
Herbipolenſis	*Vuirtzburg.*
Conſtantienſis	*Conſtnitz.*
Curienſis	*Cur.*
Argentinenſis	*Stransburg.*
Spirenſis	*Speyer.*
Vvormatienſis	*Vurmbs.*
Verdenſis	*Vverden.*
Hildeshemenſis in Vueſtphalia	*Hildesheim.*
Paldebonenſis ibid.	*Paderborn.*
Halberſtadienſis	*Halberſtat.*
Auguſtanus	*Augspurg.*
Bambergenſis eſt exemptus.	*Bamberg.*
Milnenſis eſt exemptus.	*Meſſen.*

Archiepiſcopatus Pragenſis in Boemia Vrbs Regia.
Prag.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Olomenſis in Morauia	*Olmüntz.*
Vratislauienſis in Sileſia	*Breslau.*

Archiepiſcopatus Colonienſis.
Colln.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Leodienſis.	*Luttigh.*
Monaſterienſis	*Munſter.*
Mindenſis	*Minden.*
Oſnaburgenſis	*Oſnaburg.*

Archiepiſcopatus Bremenſis.
Bremen.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Balduicenſis, nunc ſupreſſus, Barde	*Vviſſ.*
Sleſuicenſis	*Sleſvvich.*
Raſeburgenſis	*Ratzemburg.*
Lubicenſis	*LubecK.*
Rigenſis, ſiue Liuonienſis	*Righe.*

cui olim Metropoli Epiſcopatus ſequentes in Liuonia fuerunt ſuffraganei Renalienſis, Curienſis, ſiue Gerlandenſis, Oiſelenſis, Deptenſis, ſiue Topatenſis, Curomenſis, & alij in Pruſſia, qui nunc ſubſunt Gneſnenſi Archiepiſcopo.

Archiepiſcop. Magdeburgẽſis.
Magdeburg.

Epiſcopatus Suffraganei.

Hauelburgenſis	*Hauelburg.*
Brandeburgenſis.	*Brandeburg.*
Merſeburgenſis	*Mesburg.*
Ciczenſis, ſiue Naumburgensis in Miſnia	*Cicz Naumburg.*

Archiepiſcopat. Salſeburgẽſis.
Salsburg.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Ratisponensis, exemptus	*Regenspurg.*
Paſſeuiensis	*Paſſau.*
Frizingensis	*Freiſingen.*
Brixinensis	*Brixen.*
Gurcensis	*GurcKh.*

Lauantinus. *Lauant.*
Seccouienſis *SecKauvv.*
Chiemenſis *Chiemſe.*
Nouæ ciuitatis in Auſtria *Neiſtadt.*
Viennenſis ibid. *Vvien.*
qui duo vltimi à Paulo I I. circa an. 1468. inſtituti fuerunt, petente Federico I I I. Imper.

Archiepiſcopatus Treuerenſis.
Trier.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Metenſis *Mets.*
Tullenſis *Toul.*
Verdunenſis *Verdun.*

Archiepiſcopatus Tarantaſienſis, in Burgundia.
Tarentaiſe.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Seduenſis *Sedun.*
Auguſtanus. *Oſta.*

Archiepiſcopatus Biſuntin.
Beſanzon.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Baſilienſis *Baſel.*
Lauſanenſis *Loſanne.*
Bellicenſis *Bellay en Breſſe.*
ad ditionem Regis Galliæ pertinet.

Archiepiſcopatus Vpſalenſis, in Suetia.
Vpsholm.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Scarenſis, ſeu Scaranenſis *Schar.*
Lincopenſis
Stirunienſis *Strengnis.*
Aloenſis
Agarienſis
Abduenſis.

Archiepiſcopatus Nidroſienſis, in Noruegia.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bergenſis *Bergen.*
Stauagienſis *Straſſanger.*
Hamarienſis *Hamar.*
Anſloenſis *Anslo.*
Holamenſis *Holam.*
Horcadenſis
Sodrenſis
Gronelandenſis, inſul. *Groenlandt.*
Scalholtanus in Island. *Scalholt.*
Hemetenſis
Eaenſis

IN BELGIO.

Poſtquam è Belgio in Hiſpanias diſceſſerat Carolus Cæſar, de nouiſque Epiſcopatibus per Belgium erigendis, cogitari cœperat, vt hac ratione Fides Catholica, & animarum ſalus extra periculum conſtitueretur, Philippus Rex eius filius parentis intentum exequitur, & facta diſtributione Prouinciarum in Diœceſes, locisque pro Epiſcopatibus, & Eccleſijs Cathedralibus, cum dote deſignatis, mittitur Romam an. 1558. Franciſcus Sonnius ad Summum Pontif. Paulum IIII. qui inter omnes Eccleſias in Belgio erectas, tres eſſe voluit Metropolitanas, ſeu Archiepiſcopales, Cameracenſem, Vltraiectenſem, quæ antiquitus fuerant Cathedrales, & Melchlinienſem plane nouam, quam etiam primatialem eſſe voluit, refert Arnoldus Hauenſius in tract. de erectione nouorum in Belgio Archiepiſcopatuum.

Archiepiſcopatus Cameracenſis.
Cambray.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Atrebatenſis, in Arteſia *Arras in Artois* } *antiq.*
Tornacenſis apud Neruios *Tounay.* ad fluum Scandim. } *antiq.*
Namurcenſis ad Moſam fluu. *Namur.* } *nouim.*
Audomarenſis in Arteſia *S. Omer.* } *nouim.*

Archiepiſcopatus Vltraiectenſis ad oſtia Rheni.
Vtrecht.

Harlemenſis, apud Hollandos, *Harlem.*
Dauentrienſis, apud Tranſylu. *Deuenter.*
Leouardienſis apud Friſios *Leeuvvardt*
Groeningenſis apud eoſdem *Groningen.*
Middelburgenſis apud *Zelläd. Middelburg.*

Hæ

Hę ciuitates vna cum Vltraiecto hodie ab Hæreticis poſsidentur.

Archiepiſcopat. Melchliniēſis.
Mecchelen.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Antuerpienſis in Brabantia. ad Scaldim fluuium.	*Anuers.*
Gandauenſis in Flandria ad Scaldim fluuium,	*Gant.*
Brugenſis in Flandria.	*Bruges.*
Iprenſis ibid.	*Iper.*
Boſcoducenſis in Brabantia.	*Bolduc.*
Ruræmundenſis, in Geldria. ad Moſam fluu.	*Rurmonde.*

IN HIBERNIA.

Archiepiſcopat. Ardmachanus.
Ardmacha.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Medenſis.	*Midhe.*
Kylmorenſis.	*Cillmhor.*
Cluanenſis.	*Cluaines.*
Ardachanenſis.	*Ardach.*
Clochorenſis.	*Clochar.*
Rapotenſis.	*Rathbogh.*
Derenſis.	*Doire.*
Dunenſis	*Dun.* } *vniti.*
Conorenſis.	*Conaire.* }
Dromorenſis.	*Drom mor.*

Archiepiſcopatus Dublinienſis.

Ita dictus à Ciuitate, quæ olim vulgo Dubhlinn, ſeù ath Cliath Diubhlinem dicebatur, nunc vero baile atha Cliath. Eſt Metropolis Regni quoad temporale: huius Archiepiſcopus ex priuilegio ſe Primatem Regni facit, qui titulus Ardmachano ex antiquitate, & prima fundatione competit.

Epiſcopatus Suffraganei.

Kylldarenſis.	*Cill Dara.*
Fearnenſis.	*Fearna.*
Lachlenſis.	*Loch da lachan.*
Oſorienſis.	*Oſrudhe.*

Archiepiſcopatus Caſilenſis.
Caſil.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Liſmorenſis dictus etiam Vvaterfordienſis *Limor, & Port lairge* Cluainenſis dictus. Coreagenſis.

Cluaine, Coreach.

Roſſenſis.	*Ross.*
Ardfeartenſis.	*Ardfearta* } *vniti.*
Acadeoenſis.	*Achadeo.* }
Limiricenſis.	*Luimneach.*
Laonenſis,	*Cill da luagh.*
Imilicenſis.	*Imile.*
Finibricenſis.	*Finibre.*
Finuarienſis.	*Cill Fionnrach.*

Fuit olim in hac Prouincia Epiſcopatus celebris Iniſchatenſis: ſed iam diuiſus partim Laonenſi, partim Ardfeartenſi adhæret.

Archiepiſcopatus Tuamenſis.
Tuaim.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Duacenſis.	*Cill mhic Duach.*
Cluanfeartenſis.	*Cluain Feart.*
Mayonenſis.	*Maindhgheo.*
Elinenſis.	*Oil Finn.*
Achacleoenſis.	*Achaidgheo.*
Aladenſis.	*Cill Ala.*

IN FRANCIA.

Archiepiſcopat. Lugdunenſis.
Lyon.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Educenſis, ſiue, Auguſtodunenſis.	*Autun.*
Matiſconenſis.	*Maſcon.*
Cabillonenſis.	*Chalon ſur Saone.*
Lingonenſis.	*Langres.*

Archiepiſcopat. Senonenſis.
Sens.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pariſienſis.	*Paris.*
Carnotenſis.	*Chartres.*
Aurelianenſis.	*Orleans.*
Niuernenſis.	*Nouers.*
Antiſiodorenſi.	*Auſerre.*
Trecenſis.	*Troyes en Champagne.*
Meldenſis.	*Meaulx*

Archiepiſcopat. Burdegalenſis.
Bourdeaux.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pictauienſis.	*Poictiers.*
Sanctonenſis.	*Sainctes.*

Engo-

Engoliſmenſis.	*Augouleſme.*
Petracoricenſis.	*Perigueux.*
Condomenſis.	*Condom.*
Malleacenſis.	*Mallezes.*
Agennenſis.	*Agenne.*
Lucionenſis.	*Lucon.*
Sarlatenſis.	*Sarlat.*

Archiepiſcopat. Arelatenſis.

In Prouincia Prouenciæ.

Arles.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Maſſilienſis.	*Marſeille.*
Araniicenſis.	*Orange.*
Tricaſtinenſis.	*Tricaſtin.*
Tolonenſis.	*Tolon.*

Archiepiſcopat. Aquenſis.

Aix.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aptenſis.	*Apt.*
Regenſis.	*Riez.*
Foroiulienſis.	*Freiuls.*
Vapincenſis.	*Gap.*
Siſtaricenſis.	*Siſteron.*

Archiepiſcopatus Viennenſis.

Vienne.

Epiſcopatus Suffraganei.

Valentinus.	*Valence.*
Viuarienſis.	*Viuaray.*

Nam Albenſi, Heluiorum Vrbe à Croco Alamannorum Rege euerſa Sedis inde Viuarium eſt tranſlata.

Dienſen.	*Die. vniti.*
Gratianopolitanus.	*Grenoble.*
Maurianenſis.	*Mauremie.*
Gebennenſis, ſiue Geneuenſis.	*Geneue.*

Geneua à Nouatoribus an. 1535. occupata, Sedes hodie Epiſcopi eſt Aneſiacum, Sabaudiæ oppidum.

Archiepiſcopat. Ebredunenſis.

Embrun.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Dignenſis.	*Digne.*
Nicienſis.	*Nice.*
Graſſenſis.	*Graſſe.*

Olim Antinopolitanus dicebatur; ſed poſtea Graſſum Prouenciæ Vrbem tertio inde milliari translatus eſt, vnde Graſsienſis.

Glandeuenſis.	*Glandeſue.*
Senetenſis.	*Senez.*
Vencienſis.	*Sainct Paul de Vence.*

Archiepiſcopatus Auenionēſis.

Auignon.

Ciuitatem hanc Auenionenſem Ioanna Caroli Calabriæ Ducis filia ceſsit Clementi VI. Summo Pont. ad compenſationem tributi Romanæ Sedi per annos multos non ſoluti.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Carpentoractenſis.	*Carpentras.*
Vaſionenſis.	*Vaiſon.*

Cabellicenſis, ſiue Cabellionenſis. *Cauaillon du Contat.*

Archiepiſcopatus Rhemenſis.

In Campania.

Reims.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Sueſsionenſis.	*Soiſſons.*
Cathalonenſis.	*Challons ſur Marne.*
Siluanetenſis.	*Senlis.*
Tornacenſis.	*Tournay.*
Ambianenſis.	*Amiens.*
Morinenſis.	*Teroane.*
Nouionenſis.	*Noion.*
Belluacenſis.	*Beauuais.*
Laudunenſis.	*Laon.*
Attrebatenſis.	*Artois.*

Archiepiſcopat Rothomagēſis, in Normandia.

Rouen.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Baiocenſis.	*Baieux.*
Abrincenſis.	*Auranches.*
Ebriacenſis.	*Eureux.*
Sagienſis.	*Sais.*
Lexouienſis.	*Liſieux.*
Conſtantienſis.	*Contanees.*

Archiepiſcopatus Turonenſis. in Britannia.

Tours.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cenomanenſis.	*Maus.*
Redonenſis.	*Rennes.*

An-

Andeganenſis	*Angers.*
Nannetenſis	*Nantes.*
Cariſopitenſis	*Cornouaille.*
Venetenſis	*Vennes.*
Maclouienſis	*S.Malo.*
Briocenſis	*S.Brieu.*
Trecorenſis	*Triguier.*
Leonenſis	*S.Paul de Leon.*
Dolenſis	*Dol.*

Archiepiſcopatus Bituricenſis, in Ducatu Aquitaniæ.

Bourges.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Claromontenſis	*Clairmont en Autergne.*
Ruthenenſis	*Rodez.*
Caſurcenſis	*Cahors.*
Lemouicenſis	*Limoges.*
Mimatenſis	*Mẽde de Guinauldã*
Albienſis	*Alby.*
Caſtrenſis	*Caſtre.*
Vabren.	*Vaures.*
Tutellenſis	*Tulles.*
S.Flori	*Sainct Flor.*
Anicienſis eſt exemptus.	*le Puy en Auergne*

Archiepiſcopatus Auxitanus, in Vaſconia.

Aux.

Epiſcopatus ſuffraganei,

Aquenſis	*Aqs.*
Lectoratenſis	*Letoure.*
Conuenenſis	*S.Bertrãd de Cominges*
Conſeranus	*S.Leger de Conſerant.*
Brigoricenſis, vel Taruienſis	*Tarbe*
Olorenſis	*Oleron en Bearn.*
Laſcarenſis	*Leſçar en Bearn.*
Vaſatenſis	*Bazas.*
Baionenſis	*Baionne.*
Adurenſis	*Aire en Armignat.*

Archiepiſcopatus Narbonenſis, in Gothia.

Narbonne.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Carcaſſonenſis	*Carcaſſone.*
Biterrenſis	*Beſiers.*
Agathenſis	*Agde.*
Ledouenſis	*Lodeue.*
Nemauſenſis	*Niſmes.*
Vticenſis	*Vſez.*
S.Pontij Tomeriarum	*S.Pont.*
Alectenſis	*Alex.*
Montis Peſſulani	*Mompelier.*

Ex Inſula Magalona an. 1536. ad Montem Peſſulum translata eſt Paulo III. probante.

Archiepiſcopatus Tholoſanus.

Tholoſe.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Mirapicenſis.	*Mirepoix.*
Montalbanenſis	*Montalbano.*
Vaurenſis	*Vaure.*
Riuenſis	*Rieux.*
Lomberienſis	*Lombes.*
S.Papuli	*Sainct Papul.*
Appamiarum	*Appanes.*

IN HISPANIA.

Archiepiſcopatus Toletanus.

Toledo.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cordubenſis	*Cordoua.*
Abulenſis	*Auila.*
Conchenſis	*Cuenca.*
Seguntinenſis	*Ssguenca.*
Iaenſis.	*Iaen.*
Segobienſis	*Segobia.*
Chartaginenſis	*Murcia.*
Oxomenſis	*Oſma.*
Vallisoletanus	*Valladolid.*

Archiepiſcopat. Tarraconenſis in Catalonia.

Tarracona.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Barchinonen.	*Barcelona.*
Gerundenſis	*Girona.*
Elnenſis	*Elna.*
Vicenſis	*Vich.*
Celſonenſis	*Solſona.*
Vrgellenſis	*Vrgel.*
Illerdenſis	*Lerida.*
Dertuſenſis	*Tortoſa.*

Archiepiſcop. Cęſarauguſtanus in Aragonia.

Caragoça.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Oſcenſis.	*Hueſca.*
Balbaſtrenſis.	*Barbaſtro.*
Iacen.	*Iacca.*
Tiraſonenſis.	*Tarazona.*
Albarrazinen.	*Albarrazin.*
Terulen.	*Teruel.*

Archiepiſcopatus Hiſpalenſis. in Bætica.

Seuilla.

Epiſcopatus Suffraganei.

Malacitanenſis.	*Malaga.*
Gadicenſis.	*Cadiz.*
Canarienſis.	*Canaria.*

Archiepiſcop. Compoſtellanus in Gallecia.

Sanctiago de Gallicia.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Tudenſis.	*Tui.*
Salmauticenſis.	*Salamanca.*
Caurienſis.	*Coria.*
Placentinus.	*Placencia.*
Aſtoricenſis.	*Aſtorga.*
Zamorenſis.	*Zamora.*
Aurienſis.	*Orenſe.*
Pacenſis.	*Badaioz.*
Mondonienſis.	*Mondonedo.*
Lucenſis.	*Lugo.*
Ciuitatenſis	*Ciudad Rodrigo.*
Ouetenſis.	*Ouiedo.*
Legionenſis.	*Leon.*

Sunt ij duo vltimi exempti.

Archiepiſcopatus Valentinus.

Valença.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Oriolanenſis.	*Ornela.*
Segobricenſis	*Segorbe.*
Maioricenſis.	*Mallorca.*

Archiepiſcopatus Granatenſis.

Granada.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Almerienſis.	*Almeria.*
Guadicenſis.	*Guadix.*

Archiepiſcopatus Burgenſis.

Burgos.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pampilonenſis.	*Pamplona*
Calaguritanus.	*Calahorra.*
Palentinus.	*Palencia.*

IN LVSITANIA.

Archiepiſcopat. Bracharenſis; totius Hiſpaniæ Primas.

Braga.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Portugalenſis.	*Porto.*
Conimbricenſis.	*Coimbra.*
Viſenſis.	*Viſeu.*
Mirandenſis.	*Miranda.*

creatus à Paulo III. Summo Pont. an. Domini 1545. inſtante Ioanne III. Portugaliæ à Bracharenſi Archiepiſcop. diſmẽbratus.

Archiepiſcopatus Vlisbonenſis, Metropolis ampliſſima, & totius Orbis emporium celeberrimum.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Lamacenſis.	*Lamego.*
Aegitanenſis.	*Guarda.*
Leirienſis.	*Leirea.*
Septenſis.	*Ceita, in Africa.*
Funchalenſis.	*Funchal.*
In Inſula Canariæ.	
Angrenſis.	*Angra.*
In Inſula Tertia.	
Ciuitatis omnium Sanctorum.	
Baia de todus [l]os Sanctos in Braſil.	
Promontorij viridis.	*Cabo verde.*
S. Thomæ.	*Thome.*

[H]i duo vltimi ſunt in Aethiopia.

Archiepiſcopatus Eborenſis.

Euora.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Algarbienſis. *Algarue.*
Portalegrenſis. *Portalegre.*
Eluenſis. *Eluas.*

IN INDIA ORIENTALI.

Archiepiſcopat. Goenſis, totius Indię Orientalis Primas.

Goa.

In hac Ciuitate reſidet Prorex, atquè vniuerſæ Indiæ Senatus.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cochinenſis. *Cochin.*
Malacenſis. *Malaca.*
Meliaporenſis. *Meliapor.*
Cranganenſis. *Cranganor.*
Mocambiquenſis. *Mocambique.*
Olim Epiſcopatus, hodie Epiſcopalis adminiſtratio.
Iapponenſis. *Iapan.*
Chinenſis. *China.*
Syrenenſis. *Sirene.*

Armeniorum Patriarcha, & ſex Epiſcopi ſuffraganei, cum vniuerſo populo obedientiam præſtiterunt Papæ, anno 1607. coram Eremitis Auguſtinianis, in celebri Perſiæ oppido, quod Aſpamum, ſeu Alpahamum, vocant: litteras obedientiales ad Paulum Quintum Pontificem Maxim. miſerunt, & Philippus III. Hiſpaniarum Rex, vt latius Chriſtiana Fides propagaretur, nominauit in Epiſcopum Perſiæ Reuerendiſs. Fratrem Antonium de Gouea Luſitanum, Ord. Eremitarum S. Auguſt. alumnum, qui antea in Perſiani Regis Curiam, maximo feruore Chriſtianam Fidem primus inuexerat, alia què notatu digna fecerat, prout in libro de hoc ab illo conſcripto omnibus notum eſt.

IN INDIA OCCIDENTALI.

Archiepiſcopat. S. Dominici.

Santo Domingo.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cabacenſis. *Cabaſco.*
Boriquenſis. *Borico.*
Nondurenſis. *Nondura.*
Panamenſis. *Panama.*
Chartaginenſis. *Cartagena.*
S. Martini. *S. Martin.*

Archiepiſcopat. Vrbis Regum, ſeu Limenſis.

Ciudad de los Reges.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cuſcouienſis. *Cuſco.*
Quitonenſis. *Quito.*
Guamangacenſis. *Gamanga.*
Arequipenſis. *Arequipa.*
Pacenſis. *Paz.*
Platenſis. *Plata.*
Trugillenſis. *Trugillo.*
Guanucenſis. *Ganuco.*
Calapaienſis. *Calapaia.*
Portus veteris. *Porto viejo.*
Guarachilenſis. *Guarachil.*
Popaianenſis. *Popaian.*
Carchienſis. *Garchas.*
S. Michaelis. *Piura.*
S. Franciſci. *S. Franciſco.*
Meridenſis. *Merida.*
In Inſula Iucutana.

Archiepiſcopatus Mexicanus.

Mexico.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Xelicanus. *Xile.*
Mothoacanus *Mothoacano.*
Guiacanus. *Guiacanan.*
Taſcalanus. *Taſcala.*
Guatimalanus. *Guattimala.*
Craſenſis. *Craſencia.*
Nicaraganus. *Nicaragoa.*
Ciapen. *Ciapa.*

Sunt etiam alij Archiepiſcopi, per Prouincias diuiſi, vt in nouo Granatenſi Regno eſt Archiepiſcopus Tochaimen. Et in Bætica noua, eſt Archiepiſco. S. Spiritus, & alii.

INDEX
RERVM, ET SENTENTIARVM
Quæ in hac Praxi Diſpenſationum Apoſtolicarum continentur.

A

ABbas Lapus Monachos ſuos alebat ex lucro ſuę aduocationis, lib. 5. cap. 4. nu. 4.
Abbatis Montis Caſſinenſis Vicario committuntur diſpenſationes, & alia reſcripta ex priuilegio Apoſtolico, lib. 7. cap. 4. nu. 62.
Abbatiſſa, Prioriſſa, &c. poſſunt ſuas prælaturas reſignare, etiã ad fauorem, & cum reſeruatione penſionis, lib. 6. cap. 1. num 46.
Abbatiſſa, non eligitur minor quadraginta annis, d. cap. 1. num. 50.
Abbatiſſa, non eligitur illegitima, nũ. 52.
Abbatiſſa, & Prefecta Monaſterij Monialium in Italia, ad triennium tantum eliguntur, ex Conſt. Greg. XIII. nu. 53.
Abbatiſſa, ſeù Prioriſſa, expleto triennio, denuò non eligenda, Sede Apoſtolica inconſulta. num. 55.
Abbreuiatores Maioris Pręſidẽtię, ad quid à Papa deputati, lib. 2. cap. 3. nu 2.
Multa addunt in minutis litterarum, quæ non ſunt in ſupplicatione, num. 20.
Interpretantur, caſſaturam ſupplicationis fuiſſe factam per errorem, num. 24.
Litteras Apoſtolicas ſubſcribunt, lib. 2. cap. 8. num. 2.
Sunt magnę auctoritatis circa expeditiones litterarum Apoſtolicarum, ibid. num. 3.
Abbreuiatores Maioris Pręſidentiæ circa officium examinandi, ibid. num. 4.
Ad quid teneantur circa eorum reſidentiam in Cancellaria Apoſtolica, num. 5.
Superfluum detrahunt ex litteris Apoſtolicis, lib. 8. cap. 5. num. 9.
Abbreuiatores, multa habent priuilegia à Paulo V. lib. 2. cap. 8. num. 8.
Abbreuiatoris culpa, circa litteras Apoſtolicas, quomodo puniatur, lib. 2. cap. 3. num. 16.
Abbreuiatorum Cancellariæ Collegium à quo inſtitutum, & quot eſſe debeant, lib. 2. cap. 8. num. 6.
Abbreuiatoriarum collatio ad quem ſpectat, ibid. num. 7.
Abeſſe quandoquè non poteſt Clericus, ſeù Presbyter, licèt ad reſidentiam non adſtrictus ratione beneficij, lib. 5. cap. 6. num. 41.
Abeſſe Epiſcopi ſingulis annis non poſſunt, vltra tres menſes, lib. 5. cap. 8. nu. 3.
Vide infra Verbo, Abſens.
Ablatiuus abſolutus, importat conditionem, lib. 7. cap 2. nu. 64. & lib. 9. cap. 5. nu. 27. & lib 8 cap. 6. num. 54.
Abradi, & corrigi quomodo poſſint litteræ Apoſtolicę, antequam ad plumbum mittantur, lib. 7. cap. 7. num. 77.
Abſentes Clerici non ſubueniunt neceſſitatibus Eccleſiarum, lib. 4. cap. 7 nu 17.
Non tamen compelluntur ad reſidendum in propria Dięceſi, ibid. num. 18 19. 20.
Abſentes pro vtilitate Eccleſię, & Reipublica, ac alijs cauſis, pro pręſentibus, & intereſſentibus habentur, lib. 5. cap. 6. num. 38.
Abſentibus Beneficiatis Vrbis, & Capellanis, alijſq; familiaribus Papę, quomodo detur licentia percipiendi fructus, lib. 5. cap. 6. num. 36 & 37.
Abſens Canonicus ex indulto, gaudet omnibus diſtributionibus quotidianis ex gratia, & proponitur exemplum, ibid. num. 39.
Abſentia tempus indultum Canonico, non comprehendit tres menſes à Conc. Trid. permiſſos, ibid. num. 40.
Abſoluendi modus, laicos hęreticis opinioni-

bus adhærentes, lib.3 cap.4.num.11.
Abſoluendi poteſtas, non extenditur ad diſpenſandum, lib.5.cap.12.num.2.
Abſoluendi, & diſpenſandi ſimoniacos, forma, & modus, lib.5.cap.12.nu.1.
Abſoluendi, & diſpenſandi differentia, lib.5.cap.12.num.6.
Abſolutio, cenſuræ conuenit, diſpenſatio, irregularitati, lib.5.cap 12.num.4.
Abſolui quando quis dicatur ab Irregularitas, lib.5.cap.12.num.9.
Abſolutio ab excommunicatione contra Presbyteras, ſtudentes iuri ciuili, non eſt reſeruata, lib.5.cap.5.num.24.
Abſolui præſumitur excommunicatus, ſalutatus à Papa, lib.2.cap.4.num.33.
Abſolutio regulariter, non Ordinario, ſed Confeſſario committitur pro caſu occulto, lib.8.cap.10.num.22.
Abſolutio, cui committatur, quando Orator, neq; ad Vrbem, neque ad Ordinarium valet tutò accedere, lib.8. cap.10.num.23.
Abſolutio, ob delictum publicum, quando committatur Confeſſario, lib. 8. cap. 10.num.24.
Abſolutio à raptu mulierum, nemini reſeruata, lib.7.cap.6.num.63.
Abſoluit ſolus Papa mulierum raptores in diſpenſatione matrimoniali, ibid. num.65.
Abſolutio non concedenda, niſi petenti, lib. 8.cap.6 num.1.
Abſolutio ab inceſtu, nemini reſeruata, lib. 8. cap.2.num.12.
Abſolutio ab excommunicatione, quando detur à Papa in diſpenſatione matrimoniali, lib.8.cap.2.num.15.
Abſolutione à generali excommunicatione, egent matrimonium ſcienter cum impedimento dirimenti contrahentes, lib.8 cap.3.num.31.
Abſolutionis formula pro defuncto, lib. 8. cap.10.num.16.
Abſolutio petenda in ſupplicatione pro alienatione rei Eccleſiæ ob traditā poſſeſſione, ante beneplacitum Apoſtolicū, lib.9.cap.6.nu.30. necnon rehabilitatio pro Rectore Eccleſiæ, alienante, nu. 31. Et quandoquè in vtroq; foro tàm abſolutio, quam rehabilitatio pro eodem, nu.32.
Abſolutio pro Rectore malè alienante bona ſuæ Eccleſiæ, ſpectat ad Papam tantū: pro laicis verò recipientibus, etiam ad Ordinarium, lib. 9. cap.6.num. 35 & 36.
Abſtinentia à copula carnali, detecto impedimento matrimonij, excludit dolum, & quarè, lib.8.cap.4. num.44.
Abuſus Iuriſdictionis, eximit Clericos ab Ordinarijs, lib.4.cap.5.num.57.
Accedere ad Vrbem quando teneatur Orator pro diſpēſatione matrimoniali in forma pauperum, lib.8.cap.5.nu.26.
Acceſſus ad Vrbem, quibus impedimentis temporalibus excuſetur, et quanto tēpore: & de pœna reincidentiæ, lib. 8. cap.10.num.17.18.19.& 20.
Actus legitimus, non recipit diem, neque conditionem, lib.2.cap.7.num.9.
Actus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, perpetuus reputatur, lib. 2. cap. 4.num.32.
Actū perfectum ſignificat dictio, poſtquā, lib.7.cap 6 num.68.
Actum, nihil dicitur, vbi ſubſtantialia deficiunt, lib.8 cap.3.num.36.
Acquiſita ſimoniacè, cuinam debeantur, lib.5.cap.9.num.15.16.
Adminiſtratio, Eccleſiaſtica quæ, lib. 1. cap.6.num.19.
Adulterium, & fides data, quomodo requiratur in impedimento criminis, lib.8. cap.9 num.4.
Aduocationis munus, in Romana Curia, exercetur etiam per Clericos in ſacris conſtitutos, lib 5.cap.4.num.5.
Aetas ad beneficia ſimplicia, quæ, lib.4. cap.1.num.1.
Super ea ſolus Papa diſpenſat, ibid. nu 2.
Non diſpenſat Epiſcopus; aliàs beneficij collatio, nulla; niſi aliud in fundatione caueatur, nu.5.& 6.
Aetatis annum decimumquartum ad beneficia, ſufficis eſſe cæptum, lib.4 cap. 1.num.10.
Ita etiam, ad Canonicatum Collegiatæ Eccleſiæ, nu.11.

Aetas

Aetas ad Dignitatem, Canonicatum, & Portionem, quæ, lib 4. cap. 1. num. 13.

Et quęnam ad Parochiales, ibid. num. 14.

Illius defectus non ſuppletur per clauſulas generales, in litteris diſpenſationis, num. 19.

Et ſi quid minimum deſit, collationem beneficij non ſuffragari, num. 20.

Aetas, quomodo computanda, lib. 4. cap. 1. num. 23.

Aetatem maiorem habens, non deſinit habere minorem, num. 25.

Aetati proximus, facilius diſpenſatur, lib. 4 cap 1 nu. 22.

Aetatis defectus ad beneficia, diſpenſatio non datur ad partem, lib. 4. cap. 2. nu. 1. & 2.

Aetas precisè in ſupplicatione diſpenſationis ſuper illius defectu, explicanda, & quare, lib. 4. cap. 2. num. 26.

Aetas ad penſiones obtinendas, quæ, lib. 4. cap. 2. num. 39.

Aetatis diſpenſatio ad Sacros Ordines, sęper ferè à Curia exulauit, & quarè nouiſſimè cõceſſa, lib. 4. cap. 2. nu. 42. et 43.

Aetas ad Matrimonium requiſita, quę, lib. 4. cap. 3. nu. 1. & lib. 7. cap. 2. nu. 84.

Aetatis determinatio ad matrimonium contrahendum, eſt de Iure humano, lib. 4. cap. 3. num. 4.

Aetas ad matrimonium, à Papa ex cauſa diſpenſatur, lib. 4. cap. 3 num. 5.

Et an diſpenſetur ab Epiſcopo, num. 6.

Aetati ad matrimonium tempore minimo deficiente, recurritur ad Sedem Apoſtolicam, lib. 4. cap. 3. num. 7.

Aetatem ante promotus. Vide infra, Verbo Promotus.

Aetas nulla, ſera eſt ad diſcendum, lib. 5. cap. 5. num. 15.

Aetas ad Abbatiſſatum, quæ, lib. 6. cap. 1. num. 50.

Aetatis diſpenſatio cum moniali ad Officia, & Dignitates, lib. 6. cap. 1. num. 51.

Affectus non punitur, niſi ſequatur effectus, lib. 8. cap. 9 num. 14.

Affectum dicitur, per appoſitionem manus Pępę, commendatum beneficium, lib. 6. cap. 4. num. 12.

Affinitatis impedimentum ex actu fornicario quomodo correctum, lib. 7 cap. 1. num. 4.

Affinitas quid ſit, & quotuplex ibid nu. 13.

Quando contrahatur, num. 14. & lib. 8. cap 7. num. 20.

Quanto tempore duret, num. 15.

Non oritur ex pollutione extraordinaria, num. 16.

Sed ex commiſtione apta ad generandum, nu. 17.

Affinitatis genera, quot: & declarantur, lib. 7. cap. 1. num. 21.

Affinitatis primum genus tantùm hodie impedit, ibid. num. 22.

Affinitas impedit ſicut Conſanguinitas, lib. 7. cap. 1. num. 23. & cap. 3. nu. 94.

Affinitas fornicaria, reſtricta ad Primum, & Secundum gradum ex Conc. Trid. ibid. num. 24.

Ac etiam per Pium V. cuius Conſtitutio circa id proponitur, ibid num. 25.

Affinitas fornicaria in Primo, & Tertio gradibus, non impedit matrimonium contrahendum, num. 26. ac proinde non requirit diſpenſationem, d. lib. 7. 7. num. 27.

Affinitas ſuperueniens, quomodo iudicanda, num. 29.

Affinitas, & Conſanguinitas, ad quē vſque gradũ, matrimonium impediant contrahendum, lib. 7. cap. 5. num. 60.

Affinitas, & Conſanguinitas, ſpecie non differunt; ſed tantum quoad diuerſitatem graduum, ibid. num. 72.

Affinitatis ne, vel Conſanguinitatis ſit impedimentũ, ſi in Vrbe ignoretur, quomodo explicandum in litteris diſpenſationis, num. 74.

Affinitas, eſt attinentia perſonarum, ex copula proueniens, num. 76.

Affinitas regulatur ſecundum gradus Conſanguinitatis, lib 7. cap. 5. nu 91.

Affinitatis Arboris deſcriptio, ibid. nu. 92.

Affinitatis ſuperuenientis formula ſupplicationis pro diſpenſatione, lib. 8. cap. 1 num 56.

Affinitatis Arboris declaratio, lib. 7. cap. 5. num. 93.

Affini-

Affinitatis ſuperuenientis impedimento occulto exiſtente, recurritur ad Sacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione, lib. 8. cap. 1. num 57. & ſub qua formula, illa detur, num. 58.

Affinitatis ſuperuenientis impedimentum, ratione conſuetudinis ab Epiſcopo diſpenſatur, ibid. num. 60.

Affinitatis impedimentum non prouenit ex matrimonio rato non conſummato, etiam ex Declaratione Sac. Congr. lib. 8. cap. 7. nu. 15. niſi tantùm initiatiuè. num. 16.

Agrimenſores, quomodo adhibendi in alienatione Terræ Eccleſiæ, lib. 9. cap. 4. nu. 17.

Alexander IV. creatus Papa Neapoli, lib. 1. cap. 7. num. 42.

Alexander Lucianus Vicarius generalis Neapolitanus commendatur, lib 7. cap. 2 num. 17.

Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum non admittitur ſine cauſa, lib. 9. cap. 1. num. 7.

Alienandi bona Eccleſiaſtica, priuilegia Regularibus aliàs conceſſa, ſublata per decretum Sac. Congr. Concil. lib. 9. cap. 1. num. 10. & decreti tenor proponitur, num. 11.

Alienatio rerum Eccleſiæ, cauſam, & ſolemnitatem requirit, ibid. nu. 17.

Alienationis rerum Eccleſiæ, quænam cauſæ ſint in praxi receptæ, lib. 9. cap. 1. num. 8

Alienatio rerum Eccleſiæ, Papæ auctoritate legitimè interpoſita, omnem ſolemnitatem excludit, ibid. num. 22. & 23.

Alienationis rerum Eccleſiaſticarum, quàm parciſſimi fuerint Sixtus V. & Clemens VIII. lib. 9. cap. 2. num. 26. verſ. Ad rem verò.

Alienari non poſſunt bona Eccleſiæ vacantis, lib. 9. cap. 4. num. 2.

Alienatio ea maior, quæ fit in laicum, quàm quæ fit in Eccleſiam, ibid. nu. 7. Facta per Prælatum in conſanguineos, cenſetur in fraudem Eccleſiæ, nu 8.

Alienatio in forma, Si in euidentem, &c. *quando plures litteras requirat, ibid. num. 10.*

Alienatione facta in vtilitatem Prælati tantùm, ſucceſſor non tenetur ſtare contractui; ſecus verò in vtilitatem Eccleſiæ lib. 9. cap. 4. num. 12. 13.

Alienatio in euidentẽ, &c. debet eſſe rei certa: aliàs non admittitur ſupplicatio, & quarè: & ſtylus contrarius receſſit à Curia: licèt aliquando ſeruetur, vt hic, lib. 9. cap. 4. nu. 20. & 21.

Alienandæ rei valor in propietate exprimendus in reſcripto, Si in euidentem, &c. *ibid. num. 36.*

Et verificandus etiam coram Iudicibus delegatis, num. 39.

Cõſideratur tempore contractus, nu. 27.

Alienatio rei, parui valoris quomodo facienda ſine aſſenſu Apoſtolico & explicatur cap. terrulas, 12. q. 2. *ibid. num. 43. & 44.*

Alienationis praxis iuxtà d. cap. Terrulas. *nu. 46.*

Alienanda bona, ſi fuerint litigioſa, & explicandum in reſcripto, Si in euidentem, *lib. 9 cap. 4. num. 18.*

Alienandæ Terræ confinia quare deſignanda, d. cap 4. num. 28.

Alienationis in euidentem &c. ſupplicatio omnia continere debet, et qua cautela: et refertur caſus ob non illorũ expreſſionem, ibid. num. 29 30 & 31.

Alienãdæ rei valorẽ probãdi praxis, nu. 41

Alienationum in euidentem Commiſſarij debent aſſiſtere æſtimatoribus, nu. 42.

Alienationum rerum Eccleſiæ Commiſſarij an poſſint exequi reſcriptum, ſi conductor augeat canonem, num. 57 & 58.

Alienatio rerum Eccleſiæ, patronorum conſenſum non requirit, lib. 9. cap 5. num. 14. vocandus tamen eſt habens regreſſum ad beneficium, num. 15.

Alienandi neceſſitas ſubeſſe non creditur, niſi probetur, num. 55.

Alienandi bona Eccleſiæ datur licentia ante confectum inſtrumentum: poſtmodum verò, confirmatio: & in dubio, ſi ignoretur, an fuerit confectum inſtrumentum, quid ſeruetur in Curia, nu. 62. & 63.

Alienantes bona Eccleſiæ inconſulto Romano Põtifice, in quibus caſibus excuſentur

ſentur à pœnis,lib.9.cap.6.nu.17.

Alienationis inſtrumentum fieri poteſt, etiam ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum,ibid. num.18.

Alienationis contractus,cenſetur perfectus per traditionem poſſeſſionis, num. 20.

Alienatione prohibita, non cenſetur prohibita alienatio ex cauſa neceſſaria, num.29.

Alienationis prohibitioni non dicitur quis contrauenire,ſi res pro ſoluendis debitis hæreditarijs alienat,ibid.nu. 31.

Aut pro pauperibus puellis Teſtatoris conſanguineis dotandis, num. 32.

Alienatio quomodo vtilis Eccleſiæ, ſi finita linea, melioramenta deuoluantur, lib.9 cap.8.num.1.

Alienare non dicitur, qui veterem alienationem confirmat; quod declaratur, vt hic,ibid.num.15.16.& 17.

Alienationis veteris confirmatio, non habet locum in Ciuitatibus,& locis S. R. E. num.18.

Alienationis appellatione, venit permutatio, lib.9.cap.10.num.11.

Alienare prohibitus,non poteſt permutare, ibid.num.2.

Alienare an poſſit Epiſcopus aliquid de bonis ſuæ menſæ in Canonicos, abſquè ſolemnitate,num 12.

Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla, ſine interpoſitione Decreti,lib.9. cap. 11.num. 1. quod interponitur cauſa cognitione præcedente, num.2.

Alienandi facultas quonam modo Regularibus concedatur, num 4. & ſub qua forma pro eis reſcribatur, numer.5.

Alienatio rerum Eccleſiæ,ſi poſt Decretum Delegatorum probetur non cedere in euidentem vtilitatem, irritatur, num.13.

Alienatio patrimonij, Vide Verbo, Patrimonij alienatio.

Alimenta neceſſaria in ſubſidium vitæ, lib.8.cap.6.num.40.

Allegenti turpitudinem ſuam, non eſt credendum,lib. 3. cap. 5.num.6.

Aloyſius Riccius Epiſcop. Vican. ſolo verbo à Papa doctoratus fuit: eiuſque encomium,lib.1.cap.6.nu.5.

Amiſſioni litterarum Apoſtolicarum quomodo ſuccurratur, lib.7. cap. 7.num. 89 & 90.

Anguſtia loci,vel locorum, Vide, Cauſa ob anguſtiam.

Annexorum,idem eſt iudicium, lib. 8. cap. 6.num.66.

Annulus Cardinalitius ſemper excipitur in licentia teſtandi pro Cardinali;& cui hodie debeantur iura, illius ratione, lib. 10.cap.3.num 26.

Annulus Piſcatorius rumpitur,mortuo Papa, lib 2.cap.7.num.35.

Annuli vſus in miſſa prohibetur,lib.3. cap. 6.num 32.

Annus, quomodo computandus in litteris Apoſtolicis,lib.2.cap.7.num.47.

Annus Pontificatus,in litteris apponendus, & quarè,ibid.num.50.

Annum 14.ad beneficia requiſitum,ſufficit eſſe cęptum,lib 4.cap. 1.num. 10.

Anno probationis non elapſo,profeſsio non emittenda,lib.4.cap.3.num.21.

Anno probationis non expleto, quando emitti poſſit profeſsio, num.22.

Annus,quarè Nouitio præſcribatur ad emittendam profeſsionem,lib. 5. cap. 4. num.27.

Anno non completo,quando Papa diſpenſet ad profeſsionem, ibid.num.28.

Annus probationis non completus, etiam per diem,aut duas horas, profeſsionē inualidam reddit,num.33.& 39.

Antiquior Canonicus quiſnam intelligatur, lib.9.cap.3 num.18.

Antiquiori Canonico, quãdo committantur reſcripta Si in euidentem,&c.d.lib. 9.cap.3.nu.7.

Antonius Ricciullus, Epiſcopus Caſertanus commendatur,lib.9.cap.7.nu 30.

Aperitio oris,quando,& quomodo per Papam concedatur,lib 10.cap.4.nu. 29.

Apoſtata arcetur etiam à minoribus ordinibus, lib.5 cap.13.num.1.

A ſolo Papa diſpenſatur, lib.5 cap. 13. num. 2.

Apoſtaſia triplex,& declaratur,nu.2.

Apoſtatis, quinam Clerici annumerentur, num 4
*Apoſtata ad ordinem, aut dignitatem, inhabilis, lib.*5*.cap.*13*.nu.*6.
Etiam reconciliatus ſuo Superiori, eget diſpenſatione, num 7.
*Et quomodo diſpenſetur, num.*8.
*Apoſtatæ datur abſolutio cum diſpenſatione, & licentia ſe transferendi, & quomodo, num.*9.
*Apoſtatis quomodo detur diſpenſatio per Sacram Pœnitentiariam, num.*10.
*Et quomodo in vtroquè foro, num.*11.
*Apoſtatarum pœnæ ex Conſtit. Pauli IV. num.*17.
*Apoſtatæ à fide an, & quomodo diſpenſentur, num.*18.
*Apoſtatæ à Romana Curia abſenti, quomodo detur abſolutio, & diſpenſatio, lib.*5*.cap.*13*.num.*19.
*Apoſtatarum, & electorum Decreta Sacræ Congr. lib.*5*.cap.*14*.num.*1.
Arbitrari non licet, quæ ſunt à iure determinata, lib 4*.cap.*1*.num.*21.
*Arbitrio Iudicis remittuntur, quæ certa lege definita non ſunt, lib.*7*.cap.*2*.nu.*57*.& cap.*6*.nu.*73.
Arbitrio Iudicis remittitur quiſnam pauper, vel diues dicatur, lib. 8*. cap.* 5*. num.*21.
Arbitrium boni viri, importat clauſula, Si tibi videbitur, *lib.* 8*. cap.* 6*. num.*61.
Arboris Conſanguinitatis in Tertio, & Quarto gradibus, deſcriptio, lib. 7*. cap.*5*. num.*78.
Arbor Conſanguinitatis, ſecundum vſum Ruſticorum, vocatur Cippus, ibid. num 79.
*Arboris Conſanguinitatis in Quarto gradu, deſcriptio, num.*82.
*Arboris Duplicis Quarti Cõſanguinitatis ex duobus ſtipitibus deſcriptio, nu.*87. *& arboris eiuſdem declaratio, nu.*88.
*Arboris Conſanguinitatis in Quadruplici Quarto gradu, deſcriptio, lib.*7*.cap.*5*. num.*89*.& declaratio, num.*90.
*Arbor Conſanguinitatis, quarè inuenta, lib.*7*.cap.*1*.num.*11.
*Archidiaconus, nihil differt à primo Diacono, lib.*9*.cap.*3*.num.* 16.
*Arctatus, quis dicatur, lib.*4*.cap.* 4*.num.* 12*. &* 13.
*Arctatis, Dimiſſorias ad Primam Tonſuram concedit Capitulum, ſede vacante, lib.*4*.cap.*4*.num.*14.
*Arctato, non promoto infra tempus, datur prorogatio, ibid.num.*22.
*Arguere non licet ab alijs Regularibus ad Regulares Societatis Ieſu, lib.*6*.cap.*2*.num.*16.
*Argumentum ab identitate, vel maioritate rationis non valere, quando procedat, lib.*6 *cap.*2*.num.*19.
*Argumentum de perſonis ad tempus, validum eſt, lib.*6*.cap.*4*.num* 34.
*Argumentum à maiori ad minus regulariter non valet in materia diſpenſationis, lib.*1*. cap.* 5*. num.* 3*. Quando autem ſecùs, eod.lib. cap.*1*.nu.*24.
*Arreptitijs, Caducis, & furioſis non datur diſpenſatio.lib.*3*.cap.*6*.nu.*39.
Aſſenſus Papæ debet pracedere contractum alienationis rei Eccleſiæ, lib. 9*.cap.* 5*.num.*64.
*Aſſertioni Oratorum, Papa non tenetur ſtare, lib.*7*.cap.*5*.num.*108.
Aſſertioni partium non eſt ſtandum circa vtilitatem Eccleſiæ in reſcripto, Si in euidentem, *lib.*9 *cap.*5*.num.* 1*. nequè inſtrumento, num.*2.
Aſſertio Rectoris, & Notarij non ſufficit ad probandam vtilitatem Eccleſiæ; imò nequè ipſius Papæ, niſi aliunde probetur, ibid num. 51*. &* 54.
Atramenti diuerſitas quando reddat ſcripturam ſuſpectam, lib. 2*. cap.* 3*. nu.* 30.
*Auctor, in Collegium Officialium Diſpenſationum in Cancellaria Apoſtolica cooptatus, lib.*7*.cap.*2*.num.*5.
Auditoris Cameræ ſumptum in forma, Vidimus, *ſub qua formula detur, lib.* 7*.cap.*7*.num.* 91*. De eo non eſt dubitandum, ibid.num.*92.
*Et probat tanquã originales litteræ n.*93
*Et dicitur probatio probata, nu.*95.
Auditoris Cameræ nouem Notarij, differunt à decem Notarijs Cameræ, lib. 10*.cap.*5*.num.*3.

Augmentum dotis. Vide verbo, Dotis *augmentum.*

B

Baptiſmus datus in forma Eccleſiæ, nullo modo reiterandus, lib. 2. cap. 9. num. 10.

Baptiſmus efficit quem Originarium, lib. 4. cap. 5. num. 33.

Bartholus, qua ætate cępit ſtudere, & doctoratus fuit, lib. 5. cap. 5. num. 16.

Beatiſſimus, ſolus Papa vocatur, lib. 2. cap. 2. num. 1.

Belgarum Cauſa in Diſpenſatione matrimoniali. lib. 7. cap. 2. nu. 95.

Beneficia Curata, ſunt cæteris digniora, lib. 2. cap. 5. num. 29.

Non veniunt in diſpenſatione, niſi exprimantur, lib. 2. cap. 5 numero 30.

Etiam ſi fuerint curata habitu tantùm, & non actu, ibid. num. 31.

Beneficia etiã ſ[illegible]ia dicutur, licèt reſidẽtiam requirant, lib 2. cap. 5. nu. 32.

Beneficium Eccleſiaſticum quid ſit, ibid. num. 33.

Et, quid ad ſui eſſentiã requirat, nu. 34.

Beneficij appellatione, non veniunt Dignitates in materia odioſa, lib. 2. cap. 6. num. 1.

Beneficia electiua, non veniunt in diſpenſatione niſi exprimantur, lib. 2. cap. 6. num. 24.

Beneficium electiuum quodnam dicatur, ibid num 25.

Beneficia plura, quę intelligũtur, eod. lib. 2. cap. 7. num. 15.

Beneficij appellatione, etiam Iuriſpatronatus continetur, lib. 4 cap. 2. nu. 9.

Beneficia erecta auctoritate priuata, & quandoquè Epiſcopi, non dicuntur Eccleſiaſtica, lib. 4. cap. 1. nu. 17. & 18.

Beneficium Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici comprehendi ſub quacunquè reſeruatione, d. lib. 4. cap. 2. num. 22.

Beneficium datur propter Officium, & obligat ad Horas canonicas, niſi nullos habeat redditus, ibid num. 49. & 50.

Beneficij titulus abſquè poſſeſſione, non obligat ad Horas canonicas, nu. 21.

Beneficij poſſeſſio abſquè fructibus, vel tenuibus, an obliget ad Horas Canonicas, lib. 4. cap. 2. num 52. & 53.

Beneficium, quodnam dicatur tenue, ad effectum recitandi Horas Canonicas, ibid. num 54.

Beneficiatus arctatus redditur onere celebrandi per ſeipſum, lib. 4. cap. 4. num. 21.

Beneficij Titulus, intelligitur de collato cum pacifica poſſeſſione, ibid nu. 15

Beneficij loco, habentur diſtributiones quotidianæ, pro Titulo ad ordines, nu. 19.

Beneficium, Origo, aut domicilium Clerici, Diœceſim denominant, lib. 4. cap. 5. num. 6.

Beneficium non habenti, conceditur à iure, vt ordinetur ad Titulum Patrimonij, lib. 4. cap 5 num 8

Beneficij ratione quis efficitur ſubditus quoad ordines, & quomodo, lib. 4. cap. 5. num. 34 35. & 36.

Beneficia plura obtinens in diuerſis Diœceſibus, a quolibet illarum Epiſcopo ordinatur, lib. 4. cap. [illegible] nu. 37.

Beneficij collatio familiari triennali, requiritur etiam in prima Tonſura, & quare, ibid. num. 63. & 64.

Beneficiatus, ante ætatem promotus, eget noua prouiſione, & quomodo illa detur, lib. 4 cap 9. nu. 5 & 11.

Beneficia ſimplicia, de iure communi reſidentiam requirunt; & limitatur, lib. 5. cap. 6. nu. 1 & 2.

Beneficiatis in Vrbe, quomodo detur licentia percipiendi fructus in abſentia, ibid. num. 16.

Beneficij ſimoniacè acquiſiti, non datur retentio, lib. 5. cap. 9 num. 20.

Beneficia ſęcularia, ſæcularibus, regularia, regularibus conferenda, lib. 6. cap. 1. num. 1.

Beneficia curata ſęcularia, cur poſſint per Canonicos Regulares obtineri, lib. 6. cap. 1. num. 14.

Beneficia curata, quando, & quomodo Monachis conferantur, ibid. num. 19. 20. & 29.

Beneficia præſumuntur ſęcularia, niſi regularia probentur, num. 31.

Beneficium, an ſaculare, vel regulare ſit, attenditur vltimus ſtatus, nu. 34.
Beneficia regularia non conferenda, niſi Regularibus profeſſis, lib. 6. cap. 1. *num.* 40.
Beneficij appellatione, in materia ſauorabili, venit penſio, lib. 6. cap 2 *nu.* 8.
Beneficium, & penſionem vacare, à pari procedunt, num. 9.
Beneficij collatio, debet eſſe perpetua, & ſtabilis, num. 13.
Beneficium Curatum hodie non commendatur ad ſex menſes, lib. 6. cap. 3. *num* 10.
Beneficia duo, alterum in Commendam perpetuam, alterum in Titulum, incompatibilia, ibid. nu. 17.
Beneficia duo non poſſunt teneri in commendam, quatenus incompatibilia, lib. 6. cap. 4. num. 3. *& num.* 24. *& num.* 25.
Beneficia duo non poſſunt teneri alterum in Titulum, alterum in Commẽdam perpetuam, d. lib. cap. 4. num. 4.
Beneficij fructus, ſunt bona Eccleſiaſtica, lib. 9. cap. 1. num. 3.
Beneficiorum prouiſiones, non dantur per Breuia, ſed ſub plumbo, lib. 9 cap. 3. *num.* 39.
Beneplacitum Apoſtolicum nõ præſtat Papa in alienationibus rerum Eccleſiæ, niſi certioratus de illius vtilitate, lib. 9. cap 5. num. 41.
Beneplacito Apoſtolico non expedito infra tempus in inſtrumento præfixum, quid agendum? lib. 9. cap. 6. nu. 21.
Bigamia Irregularitas, prima eſt inter cæteras, lib. 2. cap. 1. num. 1.
Bigamia quid ſit num. 2.
Et quotuplex, num. 3.
Bigamiæ Irregularitas, ſine culpa contrahitur; imò ex ea conſequitur gratia, num. 4.
Bigami, nudati ſunt omni priuilegio, ac etiam habitu clericali, num. 5.
Bigami, priuilegio non priuantur, ſi ſint in Sacris, niſi degradentur, num. 6.
Bigamis in Sacris conſtitutis permittitur deferre habitum, & Tonſuram ob reuerentiam Sacrorũ Ordinum, n. 7.
Bigamis, etiã ſimilitudinarijs, aut Religioſis profeſſis permittitur deferre habitum, & Tonſuram, lib. 2. cap. 1. *num.* 8.
Bigamus eſt incapax beneficij Eccleſiaſtici, etiam ſimplicis, licèt Tonſuratus, ibid num. 9.
Bigamus, merus Laicus reputatur, nu. 10.
Bigamus eo ipſo, quod matrimonium contrahit, amittit quæcunque beneficia Eccleſiaſtica, nu. 11.
Bigamiæ irregularitas non tollitur per ingreſſu Religionis, num. 12.
Bigamiæ impedimentum, ſola diſpenſatione tollitur, num. 17.
Bigamia quæcunquè, a ſolo Papa diſpenſatur, num. 18.
Bigamiæ ſupplicationis diſpenſationis formula, lib. 2. cap. 1. nu. 22.
Bigamus, ex cauſa deuotionis diſpenſatur, lib. 2 *num.* 20.
Bigamiæ qualitas, exprimenda in ſupplicatione, ibi. num. 24.
Ea non expreſſa, vitiatur diſpenſatio, num. 25.
Bigamia non contrahitur ex ſponſalibus, etiam cum copula, num. 27.
Contrahitur tantum ex matrimonio legitimè contracto, num. 28.
Bigamus, nequè ad minores ordines ab Epiſcopo diſpenſatur, lib. 2. cap. 1 *nu.* 14.
Bigamia, quando non inducatur ex vxorum pluralitate, lib. 2. cap. 1. nu. 29.
Bigamiæ diſpenſationis formula litterarum, lib. 2. *cap. 4. num* 2.
Bigamię irregularitas, dupliciter contrahitur, lib 2. *cap. 5. num.* 8
Bigamia requirit matrimonium conſummatum, n. 9.
Bigamia non inducitur ex matrimonio rato tantùm, num. 10.
Bigamus ſimilitudinarius, ab Epiſcopo diſpenſatur, lib. 2. *cap. 1. n.* 16.
Bigamię, quoad omnia, diſpenſatio ſolius eſt Papæ, num. 11.
Bigamiæ irregularitas, quomodo excipiatur in mandato ad diſpenſandum, lib. 2. *cap. 7. n.* 27.
Bona Eccleſię non alienantur ſine ſolemnitate, contraria conſuetudine non obſtante,

ſtante, lib.9.cap.1.num.4.& 5.
Quo iure ſint probibita alienari, ibid. num. 6.
Bona Eccleſia vacantis, alienari non poſſunt, d.lib.9.cap.4.nu.2.
Bona Eccleſia alienanda, ſi fuerint litigioſa, explicandum in reſcripto, Si in euidentem, d cap.4.num.18.
Et ſub quo Pontificis decreto alienantur, lib.9.cap.8 num.27.
Bona ad Eccleſiam reuerſa, & inter alia eius bona deſcripta, non alienanda ſine noua ſolemnitate, d.cap.8.nu.20.
Bona Eccleſię dicuntur, quę illius intuitu ſunt acquiſita, lib.10.cap.1 num.2.
Bona poſt obitum Epiſcopi reperta quando præſumantur Eccleſię, vel hæredum, ibid.num.5. & Rotæ Deciſio circa id proponitur, num.6.
Bona poſt obitum Prælati reperta, non ad Eccleſiam, ſed ad Cameram ſpectare, num.12.
Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt, lib.8.cap.1. num.25.
Bonorum conſeruatio. Vide, Cauſa, vt bona conſeruentur, &c.
Bonorum Eccleſiaſticorum alienatio, non conceditur ſine cauſa, lib 9.cap.1.nu.7
Bonorum Eccleſiæ perpetuis conceſſionibus, quodnam decretum à Papa apponatur, lib.9.cap.8.num.28.
Bona fide promoto ante ætatem, quomodo ſuccurratur. lib.4.cap.9.num.4.
Bona fide promoti ſine litteris dimiſſorijs, non puniuntur, lib.4. cap.10. nu.13.
Breuia Apoſtolica, non ſunt Bullę, lib. 9. cap.3.num.37.
Breuia Apoſtolica, cur ſic nuncupentur, ibid.num.40.

C

Camerę Notarij differunt à Notarijs Auditoris Cameræ, lib. 10. cap. 5. num. 3
Cameræ Apoſtolicę munus, quale ſit, lib.10. cap.5 num.4.
Cancellariæ Apoſtolicę Abbreuiatores, ſuperfluum detrahunt ex litteris Apoſtolicis, lib. 8. cap. 5. num. 9.
Cancellariæ Apoſtolicæ ſtylus, inconcuſſè ſeruatur, lib.7.cap.5 num.11.
Cancellarię error in reſcriptis, non debet obeſſe partibus, d.cap.5.num.7.
Cancellarię Apoſtolicæ ſtylus, in iure communi fundatur, ibid.num.12.
Cancellarię Apoſtolicę Vicecancellarius, aut Regens, errorē in nomine proprio corrigendi in diſpenſatione, facultatem non habet, num.15.
Cancellariæ Apoſtolicæ Officialium munus, lib.2.cap.3.num.5.
Cancellaria Apoſtolica, eſt organum mentis, & vocis Papæ, ibid. num. 21. & lib.9.cap.3.num.9.
Cancellariæ error in litteris, corrigitur ſine partis diſpendio, num.25 lib.2 cap.3.
Cancellarię obſeruantia, declarat mentem Pontificis, eiuſque Conſtitutionem, lib.7.cap.7.num.70.
Cancellariæ Apoſtolicæ Regens, quęnam nomina, & cognomina corrigit in litteris Apoſtolicis, lib.2.cap.2.nu.14.
Cancellaria quicquid geſſit, videtur geſtum à Papa, lib.8.cap.4.num.26.
Cancellarię Regulæ, Vide, Regulę Cancellariæ.
Cancellatio verborum in ſupplicatione, declarat mentē Papę denegantis cancellata, lib.7.cap.7. num.78.
Canon ſoluitur propriè pro Emphyteuſi, lib 9.cap.4.num.54.
Canonici Cathedralis Eccleſiæ, veniunt ſub nomine Dignitatis, lib.9.cap.3.nu. 3.
Sunt in magno honore, & præeminentia conſtituti, ibid.num.4.
Canonicus, dicitur pars corporis Eccleſię, & Epiſcopi, num.5.
Canonicus Cathedralis Eccleſię, non habet propriè dignitatem, num.6.
Canonicatum in Cathedrali obtinens Epiſcopus Titularis, quo habitu in ea vtatur, & vbi ſedere debeat, lib. 5. cap.8.num.9.& 10.
Canonici Regulares, ſine diſpenſatione Apoſtolica, ſunt incapaces beneficiorum ſecularium, lib.6.cap.1.nu.9.& 26.
Canonicus Regularis, poteſt obtinere Parochialem Eccleſiam, de licentia tamen

ſuorum Superiorum, ibid. num. 11. & 12.

Canonicum Regularem, non eſſe admittendum ad Parochialem Eccleſiam, abſque Sedis Apoſtolicę diſpenſatione, etiã ex ſentẽtia Auctoris, ibid. nu. 13.

Canonici Regulares tranſlati, non poſſunt obtinere beneficia curata, lib. 6. cap. 1. num. 11.

Canonici Regulares cur poſſint beneficia curata ſęcularia obtinere, num. 14.

Canonici Regulares promoti in Epiſcopos, quos habitus deferant, num. 15.

Canonico ſeculari non graduato, quando conferatur prębenda theologalis, num. 25.

Canonicus diſpenſatus ad percipiendos fructus in abſentia, cenſetur diſpenſatus ad non emittendam profeſſionem fidei, lib. 1. cap. 5. num. 23.

Canonicus diſpenſatus ad prębendam, ſacrum ordinem annexum habentem, non eſt diſpenſatus ad vocem in Capitulo, ibid. num. 26.

Canonicatus, & prebenda, in quo differant, lib. 2. cap. 5. num. 38.

Canonicatus nonnulli, prębendas, etiam extra Eccleſias *habentes, lib. 2. cap. 5. num. 38.*

Canonicatus aliqui, prabenda prorſus carentes, ibid. num. 39.

Canonica Collatio, *quę, lib. 2. cap. 7. num. 2.*

Canonica electio, quomodo facienda, nu 4.

Canonica quando dicatur electio, ibid. nu. 5.

Canonica pręſentatio, quę, num. 6.

Canonica inſtitutio, quę, num. 7.

Canonicatus, Dignitas, & Portio, quam ętatem requirant, lib. 4. cap. 1. nu. 13.

Canonicorum reſidentia non poteſt per Capitulum relaxari, lib. 5 cap. 6. num. 5.

Canonici Baſilicę *Principis Apoſtolorum de Vrbe, quomodo excuſentur à reſidentia, ibid. num. 13.*

Canonici, priuatim in Eccleſia celebrantes, diſtributiones amittunt, ex Declarationibus S. Congr. num. 14. & 15.

Canonicus Pęnitentiarius, quomodo habendus pręſens in Choro, & alijs: & referunt plures Declarationes Sacrę Congr. ibid. num. 18.

Canonico habenti prębendam Theologalem, an, & quando debeantur diſtributiones quotidianę, lib. 5. cap. 6. num. 20.

Canonicus abſens ex indulto, gaudet etiam omnibus diſtributionibus quotidianis ex gratia; & proponitur exemplum, ibid. num. 36.

Canonicus antiquior, quiſnam dicatur, lib. 9. cap. 3. num. 18.

Canonici Eccleſię *Neapolitanę habent vsũ mitrę, lib. 4. cap. 2. num. 33.*

Canonicus Pęnitentiarius, tenetur audire confeſſiones caſuum, etiam non reſeruatorum, lib. 5. cap. 6. num 19.

Canonicus diſpenſatus ſuper defectu ętatis ad Subdiaconatum, poteſt habere vocem in Capitulo, *lib. 1. cap 5. nu. 17.*

Capellani, & familiares Papę quomodo diſpenſentur ad ſtudendum iuri ciuili, lib. 5. cap. 5. num. 11.

Capellania, quando dari poſſit puero, ante primam tonſuram, lib. 4. cap. 1. num. 27.

Capellanię, ſine auctoritate Superioris fundatę, conferuntur minori ſine diſpẽſatione, lib. 4. cap. 2. num. 20. Exceptio, num. 21.

Capellanis, & alijs familiaribus Papę quãdo detur licẽtia percipiendi fructus in abſentia, lib. 5. cap. 6. num. 3. & 7.

Capitulum, ſede vacante, concedit ſarctatis, literas dimiſſorias ad primam tonſuram, lib. 4. cap. 4. num. 14.

Capitulum, ſede vacante, concedit litteras teſtimoniales, lib. 4. cap. 6. num. 15.

Capitulum, quod rectè gerit, non debet reuocari à nouo Epiſcopo, num. 20.

Capitulo, quando liceat diſtributiones donare, lib. 5. cap. 6. num. 7.

Capitula haberi non poſſunt, cum officia celebrantur, ibid. num. 16.

Capitulo, quando Canonicus non tenetur aſſiſtere, num. 17.

Cap. licet canon., de Elec. in 6. *habet locum in commendis perpetuis, lib. 6. cap. 4. num 2.*

Cap. Tertulas, 12. q. 2. *eiuſquè gloſſę intellectus, lib. 9. cap. 4. num. 44.*

Capuccini, alijquè Regulares non comprehen-

...bendūtur Decreto Congreg. pro litteris dimiſſorialibus,lib.4.cap.6.nu. 5.

Carceratus pro debito, matrimonium contrahere poteſt,lib.7 cap.7.num.44.

Cardinaliū multi adſcripti Collegio Scriptorum Apoſtolicorum,imò,& ipſe Papa , lib 8.cap.6.num.48.

Cardinalium numerus, adſeptuaginta redactus à Sixto V*.lib.6 cap.4.num.*58.

*Cardinales,omnia ſcire debent,quæ pertinent ad Eccleſiæ militantis gubernationem,lib.6.cap.4 num.*59.

*Cardinales,tāt Eccleſiæ Cardines,ibid.n.*60.

*Cardinales, quibus vtantur veſtibus, & quibus Papa,lib.6.cap.4 nu.*64 *et* 66

Cardinales, quomodo habeant Titulum Eminentiſſimi, & Veſtra Eminentia,d.cap. 4. *num.*65.

*Cardinalium creationes,quas derogationes requirant,lib.4.cap.6.num.*38.

Cardinali datur beneficium in commendam, tenendum vnà cum alijs &c. lib.6.cap. 4 *num.*22.

*Cardinali,ſi detur beneficium in Titulum, datur diſpenſatio,ibid.num.*23.

*Cardinalibus,quomodo interdicta facultas teſtandi,lib.*10.*cap.*2.*num.*2.

*Cardinalibus conceditur facultas teſtandi pro quantumuis maxima ſumma, lib.*10.*cap.*3.*num.*25.

Cardinalitius annulus,ſemper excipitur in licentia teſtandi pro Cardinale, *& cui hodie debeantur iura,illius ratione, ibid.num.*26.

Cardinalium Congregatio,Vide, Congreg.

*Carnaliter ſe cognoſcentes ſub ſpe faciliorιs diſpenſationis,ſunt indigni diſpenſatione,lib.8.cap.*1.*num.*12.

Carnali copula,Vide infra,Copula carnalis.

*Caſſaturæ in ſupplicationibus Summi Pontificis, arguunt fidelitatem,& vigilantiā Officialiū, lib.*2.*cap.*3.*nu.*29.

*Caſſatura potius, quàm raſuræ in ſupplicationibus Summi Pontificis tolerantur, ibid.num.*32.

Caſualis homicida, diſpenſationem petere debet, lib. 5.*cap.* 1.*num.* 10.

*Catalogus alphabeticus Diœceſum , & Epiſcopatuum,latinè denominatorum;& quomodo à vulgari denominatione diſſentiant,lib.*8.*cap.*5.*num.*71.

Cathedralis Eccleſiæ appellatione, venit Metropolitana,& Patriarchalis lib. 1.*cap.*6.*num.* 30.

Cathedralis Eccleſia, dicitur Collegiata, *lib.*2.*cap 6.num.*33.

*Cauſæ ad diſſoluendū matrimoniū ratum ex diſpēſatione Sūmi Pontificis,quænam requirantur, lib.*8.*cap.*7.*nu.*27.

Cauſa quænam requiratur ad diſpenſandum ſuper Cognatione ſpirituali, lib. 8.*cap.*8.*num.*4.

Cauſa,ob anguſtiam loci, frequentior in diſpenſationibus matrimonialibus,& quomodo accipiēda,lib 7.*cap.*5.*n.*34.

*Cauſa dotis incōpetētiæ Oratricis,in quo loco verificāda,lib.*7.*cap.*5.*nu.*37. & 38.

Cauſa,ob anguſtiam Ciuitatis,*in diſpenſatione matrimoniali ſublata à Paulo V. lib.*7.*cap.*5.*num.*41. *etiam in illius ſuburbijs, num.*42.

*Cauſa,ob anguſtiam loci Pauſilipi Neap. diœceſis admittitur,lib.*7. *c.*5. *nu.*43.

In paruis Ciuitatibus *quomodo admittitur, ibid.num.*44.

*Et quid ſi Oratorum, alter ex Ciuitate alter alio ex loco oriundi,num.*45.

*Cauſa vna allegata in diſpenſatione matrimoniali,non poteſt alia poſtmodum ſuffragari,lib.*7.*cap.*5.*num.* 54.

*Cauſam in litteris diſpenſationis non expreſſam,Delegatus non poteſt admittere,& quarè,lib.*7.*cap.*5 *num.*56.

*Cauſa in diſpenſatione narrata, omnino verificanda,lib.*7.*cap.*6.*num.*2.

Cauſæ in diſpenſationibus matrimonialibus requiſita ex cap.quia circa,de cōſāg. & affin. *quæ ſint, lib.*7.*cap.*2.*num.*3.

*Cauſæ diſpēſationū matrimonialiū per Sac. Cōgr.Cōcil.declaratæ,lib.*7.*cap.*2.*nu.*4.

Cauſa, ob anguſtiam loci,ibid.num 6.

*Cauſa, ob anguſtiam locorum,num.*7.

*Cauſa, ob anguſtiam locorum,quomodo exprimenda in diſpenſatione matrimoniali, ſi in Curia contingat, loca ipſa ignorari,num.*8.

*Cauſa,ob anguſtiā loci,ſi Oratrix, domicilīū in aliena diœceſi contraxerit,nu.*9.

*Cauſa,ob anguſtiam loci,cum clauſula,*Et ſi extra,*lib.*7.*cap* 2.*num.* 10.

Cauſę Diſpenſationis, quo tempore verificandę, lib.7.cap.2.num.28.
Cauſam ſufficere eſſet veram, tempore impetrationis diſpenſationis, quomodo intelligendum, ibid.num.31.
Cauſa incõpetentię dotis, & illius augmẽti, n 36. in diſpenſatione matrimoniali.
Cauſa, incompetentię dotis Oratricis cum illius augmento, quomodo probetur, num.40.
Cauſa, pro Oratrice indotata, in diſpẽſatione matrimoniali, lib.7.cap.5.nu. 46.
Cauſa, propter lites ſuper ſucceſſione bonorum, quomodo, & quarè admittatur in diſpenſatione matrimoniali, ibid. num.54 & 55.
Cauſa, propter Oratricis dotem, litibus inuolutam, quomodo, & quarè admittatur, num.58. & 59.
Non admittitur regulariter, niſi in gradibus remotioribus, num 60.
Cauſa, requiritur in diſpenſatione, lib. 1. cap.1.num 6.
Cauſa in diſpenſatione, non intelligitur, niſi exprimatur, num.7.
Cauſa, in qualibet re conſideratur, nu. 10.
Cauſa ſiuè finalis, ſiuè impulſiuę falſitas, vitiat diſpenſationem, ibid. in fin.
Cauſa non exiſtente, vix, aut rarò diſpenſatur, num.11.
Cauſę diſpenſationum matrimonialium de ſtylo Romanę Curię, quę.
Cauſa deuotionis, cum bigamo diſpenſatur, lib.2.cap.2.num.20.
Cauſa deuotionis tantùm, quandoquè non ſufficit in alijs gratijs, num.21.
Cauſam ſufficit verificari, tempore exequutionis diſpenſationis, lib.7.cap.6. num 25.
Cauſę matrimoniales, nimis periculoſę, & quarè, ibid num 44.
Cauſa, ne mulier diffamata remaneat, ſufficit ad diſpẽſandũ, lib 8.cap.5.nu.1.
Cauſa, propter Oratricis dotem, litibus inuolutam, vt verificetur, quid debeat Delegatus inſpicere, lib.7.cap.2.n.61
Cauſa varię matrimonialium diſpenſationum ſine copula d. cap. 2. per totũ.
Cauſa, propter lites ſuper rebus magni momenti, d.cap.2.num.62.& 63.
Cauſa, propter inimicitias, in matrimoniali diſpenſatione, num. 65.
Cauſa pecuniaria ardua, capitali ęquiparatur, num.68.
Et quando ardua iudicetur, ibid.nu. 69.
Cauſa, pro confirmatione, pacis, in matrimoniali diſpenſatione, num. 74.
Pro Oratrice, filijs grauata, lib.7.cap.2. nu.80.
Pro Oratrice, vigeſimum quartum annum excedente, ibid. num.82.& 83.
Quando locus eſt, ad littus maris, n.94.
Pro Belgis, num.95.
Pro Germanis, num.96.
Vt bona conſeruentur in familia, lib. 7. cap.2 num.100.& 101.
Pro Illuſtris familæ conſeruatione, in quibus gradibus admittatur, & quare introducta, nu. 106. 107. & 108.
Ob excellentiam meritorum, num. 109. & 110.
Ex certis rationabilibus cauſis, quæ communiter, ſine cauſa nuncupatur, num.111.& 112.
Cauſę diſpenſationum matrimonium cum copula, lib.7 cap.3.per totum.
Cauſa, Cum copula ſcienter, de contrahendo, ibid.num.1.
De ſcienter contracto, ibid.num.4.
Cauſa, de ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, abſtinuerunt à copula, vel perſtiterunt in illa, lib 7 cap.3 num.5.& 6.
Propter infamiam, ſine copula, ibid.n. 7.
Cauſa, propter infamiam, ſine copula, eſt affinis cauſę cum copula ſcienter, lib. 7.cap 3.num.8.
Pro Oratrice, patre orbata rarò, admitti tur, & quãdo, ibid.nu.12. & 13.
Cauſa diſpenſationum matrimonialium, fuerunt diſcuſſa in Congregatione Conc.lib.7.cap.3.num. 14.
Cauſa, vt ſit iuſta, quibus requiſitis conſtare debet, ibid.num. 15.
Cauſæ, quando aliqua non ſufficiunt, multa agregata proſunt, num 20.
Cauſæ delegatæ exequutio, non ſuſpenditur, Epiſcopo excommunicato exiſtente, lib.7.cap.4.num.48.
Cauſa iuſtiſſima, requiritur ad diſpenſandum

dum cum ijs, qui ſcienter contraxerunt, lib.8.cap.3.num.6.
C*auſa iuſta, nulla poteſt eſſe ad diſpenſandum in iure diuino, & quarè, lib. 8. cap.4.num.39.*
C*auſa ceſſante prima alienationis rei Eccleſiaſticæ, an illa poſſit denuò ſine ſolemnitate cōcedi, lib.9.cap.8.nu.19.*
C*autio optima agendi cum* Sollicitatoribus *Rom.Cur.lib 2.cap.3.nu.19.20.et 21*
C*elebrandi onus per ſeipſum, arctatum, reddit beneficiatū, lib.4.cap.4.nu.12.*
C*ēſura tollitur per abſolutionē, Irregularitas per diſpēſationē, lib.5.cap.12.nu.4*
C*enſum imponendi licentiam ſuper bonis Eccleſiæ, qua ratione Papa concedit, lib.9.cap 9 num.15.*
C*enſus impoſitio ſuper bonis Eccleſiæ, pro bibetur: & ſub quo decreto ad illum imponendum datur beneplacitum Apoſtolicum ibid.num 18.& 19.*
C*enſus imponendi licentia, datur etiam pro meliorandis rebus Eccleſiæ, num.20.*
Necnon pro reparatione domus, molendini, &c.& ſub quo Decreto, nu.21.
Ac etiā pro sūptibus litis Eccleſiæ, & de facili datur, quia eſt vtilis, n.22.et 23
Necnon pro prioribus cenſibus extinguendis, num.24.
Ac etiā pro emēda domo Epiſcop.nu.25.
Datur Monaſterio pro illius debitis ſoluēdis.n.26.Et formula ſupplicationis pro cēſu imponēdo proponitur, nu.27.
C*enſu impoſito, & infra certum tempus non extincto, datur prorogatio, ad extinguendum, num.28.*
C*haritas ordinata, à ſeipſo incipit, lib.5. cap.4.num.3.*
C*hirurgi, & phyſici, non ſunt facile promouendi, & quare, lib 5.cap.3.nu.1.*
C*hriſtiani omnes, dilecti filij appellantur à Papa, lib.2.cap.5 num.5.*
C*itatio partis requiritur, vbi alicui praeiudicium infertur, lib.9.cap.5.num.4.*
C*iuis, quis efficitur, & originem acquirit per baptiſmum, lib.4 cap.5.num.33.*
C*iuitas quomodo comprehendatur in Dioceſi, lib 9.cap.11.num.8.*
C*landeſtinè contrahi denuò poteſt matrimoniū nulliter contractū ob impedimentum dirimens, lib.7. cap. 7.num.8.*
C*lādeſtina matrimonia, cur vitāda, nu.11.*
C*landeſtinum matrimonium quod dicatur, lib 8.cap.3. num. 16. Et an valeat vbi Concilium non eſt receptum, lib.8.cap.4.num.15.*
Sex modis contrahitur, num.20.
C*landeſtinitas matrimonij, ad tres ſpecies reſtringitur, num.21.*
C*landeſtina matrimonia, quando Epiſcopis non poſſit irritare ex Declaratione S. C. quæ hic proponitur, lib.8.cap. 4 num 27.*
C*laudicatio, an ſit diſpenſabilis, remittitur arbitrio Epiſcopi lib.3.cap.6.nu.26.*
C*laudicantes, non poſſunt cum baculo accedere ad altare, ibid.num.28*
C*laudicantibus nō datur diſpēſatio, nu.29.*
C*lauſula,* In omnibus, & per omnia, *quid operetur, lib.8.cap.5.num 45.*
C*lauſula,* Si tibi videbitur, *importat arbitrium boni uiri, lib.8 cap.6 num.61.*
C*lauſula,* Dummodo miſerabiles, *quarè nouiter introducta in diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, ibid.num.68.*
Qualificat totam gratiam in eiſdem diſpenſationibus, num.69.
C*lauſula,* Dummodo miſerabiles, &c. *in diſpenſatione in forma pauperum de quibus miſerabilibus accipienda, lib. 8.cap.6 num.74.*
C*lauſula,* De qua in his ſpecialem in Domino fiduciam, obtinemus, *ad quid in diſpenſationibus matrimonialibus, lib 7 cap 6 num 3.*
C*lauſula,* Et ſi extra, *quibus in gradibus ceſſet in diſpenſatione matrimoniali cū cauſa, ob anguſtiā, lib.7.cap.2 nu.15.*
Et cur reddat faciliorem Pontificem ad diſpenſandum, ibid.num.20.
Quando petenda in diſpenſatione matrimoniali ob anguſtiam, & quarè, lib. 7.cap 2.num.11.& 12.
C*lauſula,* Et poſtquam Oratricis dos aucta fuerit, *appoſita in diſpenſatione matrimoniali, quid operetur, ibid. num.38.*
C*lauſula,* Dummodo profeſſionem tacitè, vel expreſsè non ratificauerit, *quid operetur, lib.5.cap.14. num.50.*
C*lauſula,* Dūmodo decēnniū à die emiſſæ profeſ-

profeſſionis lapſum non ſit, quando incœpit apponi in Reſcriptis reſtitutionū aduerſus lapſum quinquennij, lib. 5. cap. 14. num. 53.

Clauſula, Ex nunc prout ex tunc, *quando apponatur in prouiſionibus Beneficiorum Regularium, lib. 6. cap. 1. nu. 43.*

Clauſula, Specialibus fauoribus &c. *quādo in litteris apponatur à Papa, lib. 2. cap. 5. num. 8.*

Clauſula, A quibuſuis, ſententijs &c. *quid operetur, remiſſiuè, nu. 19.*

Clauſula, Dummodo aliud non obſtet impedimentum, *vnde extracta, ibid. num. 21.*

Apponitur in omnibus ſupplicationibus, & in litteris diſpenſationum.

Et eſt ſecundum ius, num. 22.

Clauſula, Necnon quæcunquè, & quæcunquè beneficia, *quid importet, num. 25.*

Non comprehendit omnia beneficia, num. 28.

Clauſula, Si tibi canonicè conferantur, *vnde extracta lib. 2. cap. 7. num. 1.*

Clauſula, Dummodo plura non ſint, *quid operetur in diſpēſatione ad beneficia, ibid. num. 13.*

Clauſula, Non obſtantibus, &c. *effectus, num. 28.*

Clauſula, Citra diſpenſationē ad dignitates *pro illegitimo quando non apponatur, lib. 3. cap. 1. num. 15.*

Clauſula, Si paternæ incontinentiæ, imitator &c. *non inducit conditionem in diſpenſatione cum illegitimo, ibid. num. 19.*

Clauſula, Citra diſpenſationem ad dignitates &c. *datur etiam Expoſitis, lib. 3. cap. 2. num. 4 & 5.*

Clauſula, Citrà præiudicium venientium ab inteſtato, *ſemper apponitur in legitimatione ad honores, &c. lib. 3. cap. 3. num. 4 & 5.*

Clauſula, Depoſita omni ſpe cuiuſcunque muneris &c. *qualiter apponatur, quando litteræ diſpenſationis matrimonialis diriguntur Epiſcopo, lib. 7 cap. 6. num. 9.*

Et quid importet ex declaratione Sacra Congr. num. 8. 12. & 14.

Clauſula, Te de præmiſſis diligenter informes, *quid importet, lib. 7. cap. 6. num. 19.*

Clauſula, Si preces veritate niti &c. *reddit mandatū conditionale, ibid nu. 28.*

Et quomodo accipienda, nu. 24

Similis eſt, Clauſula, Si eſt ita, *nu. 29.*

Clauſula, Tuam cōſcientiam oneramus, *impedit, ſubdelegationem, num. 40. & 41.*

Clauſula, Si mulier rapta non fuerit, *apponitur in diſpenſatione matrimoniali, etiam per Regulam* Cancellariæ, *num. 53.*

Etiam ſi non apponatur, habetur pro appoſita, num. 54.

Clauſula, Non obſtantibus Conſtitutionibus, &c *appoſita in diſpenſationibus matrimonialibus, an ſuppleat impedimentum non expreſſum, lib. 7. cap. 7 num. 1.*

Non inducit diſpenſationem, ibid. nu. 2.

Nunquam, operatur vltra narrata, num. 3.

Reddit tamen gratiam validam, & confirmat expreſſa, num. 4.

Clauſula, Seruata forma Concilij Trid. *in diſpenſatione matrimoniali, non continet diſpenſationem, omnino conſummatam, num 15.*

Clauſula, Prolem legitimam nunciando, *in diſpenſatione ſuper matrimonio contrahendo, non eſt neceſſaria, vt hic, num. 73.*

Clauſula, Alter alteri ſuperuiuens, *adiecta in diſpenſatione matrimoniali, non excludit, ex iuſta cauſa nouam, diſpenſationem, lib. 8. cap. 1. num. 27.*

Clauſula, Non quidem peccandi data opera, *adijcitur etiam in diſpenſatione matrimoniali ob infamiam, ſine copula, ibid. num. 29.*

Clauſula, Veſana libidine victus &c. *cur apponatur in diſpenſationibus matrimonialibus cum copula, num. 35.*

Clauſula, Si preces veritate niti, *quid importet in diſpenſatione matrimoniali cum copula, lib. 8 cap. 2. num. 10.*

Clauſula, Recepto iuramento &c. quarè *in*

in diſpenſationibus cum copula, repe- tatur, ibid. num. 17.

Clauſularum geminatio, oſtendit maiorem deliberationem, num. 18.

Clauſula, Dummodo copula non interuenerit, *non adÿcitur in diſpenſationibus matrimonialibus, lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 10. *Et quid, ſi Oratores, de copula interrogentur, num.* 21. *&* 22.

Clauſula, Parito iudicato, *quid importet in diſpenſatione matrimoniali, ibid. num.* 23.

Tribuit iuriſdictionem conditionalem, num. 24.

Clauſula, Cum litteris dimiſſorialibus, *cur in litteris de promouendo apponatur, lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 1.

Clauſula, Non obſtante, quod tempore promotionis &c. *quid operetur in indultis de promouendo, ibid. nu* 35.

Clauſula, Aliiſquè Conſtitutionibus &c. *quid in eiſdē indultis operetur nu.* 37.

Clauſula, Dūmodo reperiatur idoneus, *in indulto de promouendo, non inducit conditionem: & quomodo intelligenda, lib* 4 *cap.* 7 *num.* 1. *&* 9.

Clauſula, Habita pace &c. *in diſpenſatione cum homicida, quid operetur, lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 19.

Clauſula, Volumus autem, quod propter commendam huiuſmodi &c. *quādo ipſi commendæ beneficiali addatur, lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 44.

Clauſula, Etiam ſi de eo conſiſtorialiter &c. *apponenda in prouiſione beneficÿ conſiſtorialis, non conſiſtorialiter facta, ibid num.* 49.

Clauſula, Qui ex honeſtis familiis &c. *adiecta in diſpēſatione matrimoniali, quomodo verificanda, lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 118.

Clauſula adÿcienda in diſpenſatione matrimoniali ſuper impedimento ex actu fornicario, ſi mulier primò cognita viuit, lib. 7. *cap.* 3 *num.* 25.

Clauſula adÿcienda per Sacram Pœnitentiariam in litteris pro impedimento matrimonÿ occulto, ex actu fornicario, ibid. num. 26.

Clauſula, quæ adÿcitur in diſpenſatione ſuper prædicto impedimento, quando coniuges illud norunt, num. 27.

Clauſulę, Parito iudicato, *non ſatisfit, cautionem præſtando de parendo, lib.* 8. *cap.* 2 *num.* 25.

Clauſula, In vtroque foro diſpenſes, *quid importet in diſpenſatione matrimoniali, ibid num.* 26.

Clauſula, Non quidem pecandi data opera, *cur apponatur in diſpenſationibus cum copula ſcienter, lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 13.

Clauſula, Prolem ſuſceptam &c. *non eſt neceſſaria in diſpenſatione matrimoniali propter filios natos in figura matrimonÿ, ſed propter antea natos, ibid. num.* 52.

Clauſula, Superuiuens, *cur adÿciatur in aliquibus diſpenſationibus matrimonialibus. num.* 61.

Clauſula, Prolem ſuſceptam, *quomodo intelligenda in diſpenſatione de ignoranter contracto, lib.* 8. *cap.* 4. *nu.* 64.

Clauſula in fine poſita, refertur ad omnia præcedentia, lib. 8. *cap.* 5. *num.* 32.

Clauſula, Si Sedis Apoſtolicæ ſuffragetur facultas, *quid importet in reſcripto*, Si in euidentem &c. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 66.

Clauſula, Reſeruato beneplacito Apoſtolico, *facit illud requiri, etiam ſi non ſit neceſſarium, ibid. num.* 67.

Et importat conditionem, num. 68.

Et quid, ſi dicatur, quatenus opus ſit, *num.* 69.

Clauſula, Vocatis &c. *vndè extracta, lib.* 9. *cap.* 5. *num* 3.

Claſula, Illiuſquè circumſtantiis ſpecificatis, &c. *in reſcripto alienationis in euidentem, quomodo operetur, ibid. num.* 32.

Clauſula, Vos coniunctim procedentes *procedit in Iudicibus delegatis: & quid ſi vnus ex illis moriatur, non incepta cauſæ cognitione, num.* 34. *&* 35.

Clauſula, Vobis legitimè cōſtiterit, *quid operetur, num* 51.

Clauſula, Suppletionis defectuum, *apponitur in confirmationibus alienationū*

in euidentem; & ommiſſa in ſupplicatione, ſuppletur per Cancellariam, lib.9.cap.6.num.1.& 2.

Supplet defectus iuris poſitiui, non autem defectum cauſæ, aut perſonarum ſupplicantium: nec inducit abſolutionem, ibid.num.7.8.9.10.& 11.

Clauſula, Abſoluentes, &c *non extenditur ad defectus ſubſtantiales, nu.* 12.

Clauſula, Non obſtantibus, *in reſcriptis*, Si in euidentem &c. *derogat* Extrau. Ambitioſæ, *lib. 9. cap. 7. num.* 1.

Clauſulæ reſtrictiuę, in ſupplicationibus pro derogatione fideicommiſſi, ibid. num.36.

Clauſula, Quod finita generatione, res cum melioramentis ad Eccleſiam reuertatur, *quarè appoſita in reſtriptis,* Si in euidentem &c. *lib. 9. cap. 8 num.6.*

Clauſula, Abſoluentes &c. *apponitur in licentia teſtandi, etiam pro Epiſcopo, lib.10.cap 4 num.10.*

Clauſula, Abſoluentes &c. *non apponitur in litteris Apoſtolicis pro Cardinalibus, ibid.num.13.*

Clauſula, Quorum tenores &c. *quid operetur, & quare fuit adinuenta, num. 20.& 21.*

Clauſula, Quorum tenores &c. *de ſtylo Curiæ, capit oues, & boues, num.25.*

Clauſula, Sublata &c. *cum decreto irritanti, &c. ſemper intelligitur ſine preiudicio tertij, num. 28. & quid operetur, num.36.*

Clauſula, Citrà facultatem teſtandi in illegitimos, *in facultate Cardinalis, declaratur, lib. 10. cap. 4. num. 18. Verſic.* Tertio, vbi.

Clauſulæ litterarum commutationis votorum declarantur, lib. 8. cap. 10. num. 30.

Clauſula, Certam de præmiſſis notitiam non habẽtes, *quare appoſita in litteris diſpẽſationis, lib.7.cap.5.nu 107.*

Clauſulę reſcriptorum Apoſtolicorum, deſumpta ex viſceribus vtriuſque iuris, lib.2.cap.3.num.14.

Clementis IV. humillima Epiſtola ad conſanguineum, lib.2.cap.4.nu.14.

Clem. Eos, de conſang. & affin. *tenor proponitur, lib.8.cap.3.num.3.*

Clem. *VII. Conſtitutio contra matrimonium in gradibus prohibitis, ſcienter contrahentes, lib 8 cap.3 num.4.*

Clem. Eos, de conſang. & aff. *ligat tantum contrahentes matrimonium, num.14.*

Et an puniat conſulentes, num.15.

Non punit carnalem copulam, ſed contractum matrimonij, lib. 8. cap. 3. num. 27. Sed Tridentinum punit vtrumquè, num.28.

Afficit ignorantes, quoad pęnas extrinſecas, lib.8.cap.4 num 63.

Clerici quinam inter Apoſtatas annumerentur, lib.5.cap.13.num.4.

Clericus ſęcularis quomodo diſpenſetur ad Monaſterium obtinendum, lib.6. cap. 1.num.41.

Clericus interrogatus à Cuſtodibus, an aliquid deferat, vt gabellam ſoluat, poteſt id negare cum iuramento, lib.7. cap.6.num.38.

Clericus, dicitur eſſe Diœceſis N. ſi ibi habeat originem, aut domicilium, vel beneficium, lib.4.cap.5 num 42.

Clerici abſentes quomodo non compellantur ad reſidendum in propria Diœceſi, lib. 4 cap.7. num. 18.& 19.

Clericis abſentibus, quandoque ſuccurritur per Monitorium Auditoris Cameræ, nè reſideant, ibid.num.20.

Clerici, ſunt alendi ex redditibus Eccleſiaſticis, d.lib.4.cap.10.num 12.

Clericatus probatur per oſtenſionem quatuor minorum ordinum, d. lib. 4. cap. 12.num.11.

Clerico homicidæ, quomodo concedatur diſpenſatio, lib.5.cap.1.num.14.

Clericis non licet artem medicinæ exercere, lib.5.cap.3.num.2.

Clerici etiam in ſacris conſtituti, munus aduocationis exercent in Romana Curia, lib.5.cap.4.num.5.

Clericus pauper non prohibetur patrocinari, lib.5. cap 4 num.2.

Clerici abſentes non ſubueniunt neceſſitatibus Eccleſiarum, lib.4.cap.7.nu. 17.

Clerici, Iuriſdictionem temporalem habentes

bentes,poſſunt delegare criminalia, lib.5.cap.4.num.12.

Clerici poſſunt conſulere Principi, vt in delictis irrogent pęnam vltimi ſupplicij, lib.5.cap.4.num.13.

Clericus negotiator, quomodo amittat priuilegium quoad bona, ibid. num. 19.& 20.

Clericis non licet conducere agros, vt fructus vendant, nu.21.

Clericis,cur interdicitur mercatura,nu.22.

Clerici poſſunt proprios, & Eccleſiæ agros colere, ex Declaratione Congregationis,num.23.& 24.

Clericus poteſt vendere vinum, frumentum, & oleum ex redditibus ſui beneficij, num.25.

Clericus,quomodo poſſit tenere Tabernam, etiam in domo Eccleſię, lib.5.cap.4. num.25.& 26.

Clericus non poteſt tenere animalia ad vecturam, ibid.num.27.

Clerici ſunt immunes ab illicita negotiatione per quinque limitationes, vt hic, num.28.

Clerici,quę poſſint facere abſque labe negotiationis,ex Declaratione Sac.Cōg. num.29.

Clericus habens Iuriſdictionem temporalem debet delegare cauſam ſanguinis, num.32.

Clericis,non niſi ex grauiſſimis cauſis concedendę exemptiones, lib.5. cap.6. num.42.

Clerici,an poſſint teſtari de fructibus beneficiorum,intuitu conſuetudinis,lib.10. cap.1.num.3.

Clerici,beneficia ſimplicia obtinentes,reſidere non tenentur. Referuntur Declarationes Sac. Congr. lib.5.cap.7. num.8.

Coacta voluntas,voluntas eſt,lib.7.cap.7. num.41.

Coadiutores Epiſcopi Titulares,nō gaudent penſione ſibi aſſignata, niſi quatenus inſeruiunt,ex Declaratione Sac. Cōg. Concil.lib.5.cap.8.num.8.

Coadiutoria titulus,quando prabeat cauſam diſpenſandi ad ordines, extra tempora, lib.4.cap.4.num.16.

Coadiutoria,dicitur beneficium Eccleſiaſticum,lib.4.cap.4. num.17.

Coadiutoris ſalarium ſufficiens, habetur loco Tituli beneficialis,ibid.nu.18.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione, continet,duplicem gratiam,lib.8.cap.2. num.30.

Cognationis ſpiritualis,ſiuè Compaternitatis impedimentum,quomodo ſtatutum per Conc Trid.lib.8.cap.8.num.1.

Cognationis ſpiritualis, definitio proponitur, ibid.num.2.

Cognationis ſpiritualis impedimentum per cathechiſmum, eſt ſublatum, lib.8. cap.6.num.6.

Cognationis ſpiritualis Declaratoria,quādoquè datur,ibid.num.7.

Etiam in fora conſcientiæ, per Sacram Pęnitentiariam,num.8.

Cognationis ſpiritualis impedimentum occultum,diſpenſatur per Sacram Pęnitentiariam, etiam in matrimonio contracto,num.9.& 10.

Cognationis ſpiritualis prouenientia,explicanda in ſupplicatione diſpenſationis ſuper ea, num.14.& quę ſit ratio, num.15.

Cognatio ſpiritualis, non requirit in ſupplicatione diſpēſationis expreſſionem numeri filiorum leuatorum, vel ſuſceptorum,num.16.

Cognationis ſpiritualis, ſiuè Compaternitatis definitio,lib.7.cap.1.nu.12.

Cognationis carnalis definitio, et quomodo ea cōprehendat etiam illegitimos, lib. 7.cap.1.nu.6.

Cognomine Oratoris, in Vrbe ignorato, quomodo illud in ſupplicatione ſupplendum,lib.7.cap.5.num.18.

Cognomina Oratorum, quomodo confingi poſſint in ſupplicatione,ibid.nu.20.

Cognominis defectus,non ſuppletur in diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum,& quarè,num.21.

Collatio beneficij,debet eſſe perpetua, & ſtabilis,lib.6.cap.2.num.23.

Collatio,aut Inſtitutio,fieri nequit ſub conditione,lib.4.cap.2.nu.13.

Collectori Cameræ Apoſtolicę,quānam regalia debeantur, ratione licentiæ teſtan-

ſtandi,lib.10.cap.5.num.16.

Collegium Dominorum Scriptorum Apoſtolicorũ,eſt ex ſublimioribus in Cancellaria Apoſtolica,lib 8 cap 6.nu.47.

Collegio Scriptorum Apoſtolicorum, Cardinalium multi adſcripti,imò,& ipſe Papa, num.48.

Collegium Scriptorum Apoſtolicorũ ſignat gratis,*litteras diſpenſationum in forma pauperum, num.40. & litteras quarumcunquè Indulgentiarum, num.50.*

Collegiatę Eccleſię requiſita,quę,lib.7.cap. 6.num 33.

Collegiata dicitur omnis Eccleſia Cathedralis, num.34.

Collegij Anglicani de Vrbe, ſcholares, promouentur ad ordines extrà tempora, lib.4.cap.4 num.7.

Collegium Abbreuiatorum Cancellariæ Apoſtolicę,à quo inſtitutum, & quot in eo eſſe debeant,lib.7.cap.8.num.6.

Commendatitię litterę,non ſunt denegandę clericis,beneficia ſimplicia obtinentibus, lib.5 cap.7.num.8.

Commenda beneficialis, diſpenſatio palliata appellatur,lib.1. cap.4. num.4. & lib 6.cap.3 num.1.

Commenda non requirit verbum, Diſpenſamus,*lib.1.cap.4.num.5.*

Commenda perpetuę inducunt incompatibilitatem,lib.1.cap.4. num.6.

Commendę litterę mentionem diſpenſationis non faciunt,ibid num.9.

Commendatarius conſequitur ius, & titulum in beneficium,ibid num.10.

Commenda beneficialis,quid ſit,lib.6 cap. 3.num.4.

Commendatarij ad quid teneantur, ibid. num.2.

Commenda, duplex, alia temporalis, alia perpetua,ibid.num.6.

Commenda ad tempus,non dat ius,num 7.

Commenda beneficialis, ad quid inuenta, num.8.

Commendare perpetuò non poteſt alius à Papa, num.9.

Commendari quę beneficia poſſint ab Ordinario, num.11.

Commenda perpetuę ęquiparantur alijs prouiſionibus beneficiorum,num.13.

Commendę litterę,cur diſpenſationis mentionem non faciunt,num.14.

Commenda beneficialis,non requirit aliam diſpenſationem,num.15.

Commenda,ſiuè perpetua, ſiuè temporalis dicitur Papę collatio diſpenſatoria, lib.6.cap.3 num 16.

Commenda perpetua,habet vim, & effectũ tituli,lib 6 cap.4.num.5.

Commenda,ad effectum reſeruationis, non dicitur beneficium,ibid.num.7.

Commenda,durat, durante antiqua vacatione, num.13.

Commenda perpetua & vnio ad vitam, à pari procedunt, quoad reſeruationem inducendam,num 16.

Commenda,in dubio pręſumitur perpetua, num.31.

Commenda perpetua, non differt, à prouiſionibus beneficiorum,lib.2.cap.7.nu. 16.& lib.6.cap 4.num.4.

Commenda,requirit expreſſionem iuriſpatronatus,lib.6.cap.4.num.42.

Commenda de Abbatia, ſeù Monaſterio, quomodo fiat priuatis perſonis, ibid. num 43.

Commendatarij,habent liberam poteſtatem in ſpiritualibus,& temporalibus,lib. 6.cap.4 num 30.

Commendatarius,poteſt cedere commendæ, ſiuè cum penſione, ſiuè cum reſeruatione omnium fructuum,ibid.nu. 36.

Commendatarius, non tenetur emittere fidei profeſſionem,lib.6.cap.3.num.17.

Commendatarius temporalis, non diſponit de fructibus beneficij commendati, lib.6.cap.4.num.26.

Commendatarius temporalis, inſeruiendo Eccleſię commendatæ, viuit de illius fructibus,ibidem,num.27.

Commendatarius perpetuus,percipit omnes fructus, deductis expenſis miniſtrorum, & ſeruata hoſpitalitate, num. 28.& 29.

Commmendatum beneficium, non dicitur vacare per obitum Cõmendatarij,ſed vacat,vt prius,lib.6.cap.4 num.8.

Dicitur affectum per appoſitionem manus Papæ,ibid.num.12.

Com-

Commendatum beneficium, poteſt permutari cum alio, dato in titulum, nu. 39.
Commendæ Ceſſiones admittuntur, ſicut reſignationes, lib. 6. cap. 4. num. 38.
Commēdæ ceſſionis formula, cum reſeruatione fructuum, num. 37.
Commenda, expreſſa mentio in illius litteris habenda, lib. 6. cap. 3. num. 18.
Commendæ ſimplicis, ſupplicationis formula, ibid. num. 19.
Commendæ temporalis mentio facienda in noua impetratione beneficij, lib. 6. cap. 4. num. 6.
Commiſſarij alienationum in euidentem &c. debent aſſiſtere æſtimatoribus, lib. 9. cap. 4. num. 42.
An poſſint exequi reſcriptum, ſi conductor augeat canonem, ibid. num. 57. & 58.
Sunt miſti exequutores, lib. 9. cap. 5. num. 5.
Quid ſeruent in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, ibid. num. 9. & 10.
Quando poſſint ſe extraiudicialiter informare de vtilitate, Eccleſiæ, nu. 58.
Commiſſio facta Vicario, non poteſt ad Epiſcopum pertinere, lib. 8. cap. 6. num. 12.
Commiſſio nullitatis profeſſionis fit Ordinario, & Superiori Domus, lib. 5. cap. 14. num. 19. 20. & 21.
Commiſſio diſpenſationis ſimpliciter facta Ordinario Oratorum, intelligitur de Ordinario originis, & quarè, lib. 7. cap. 5. num. 31.
Prælato inferiori, quomodo facienda, d. lib. 7 cap. 4 num. 60.
Commiſſione facta Vicario, viuente Epiſcopo, mortuo tamen, ante litterarum præſentationem, quid agendum, ibid. num. 22.
Commiſſiones nullitatum profeſſionis, frequentius, dantur per Signaturam, lib. 5. cap. 14. num. 16.
Commiſſionis ſuæ formam, omnino ſeruare tenetur Delegatus, lib. 8. cap. 6. nu. 12.
Commiſsionis formula, cum reſtitutione aduerſum lapſum quinquennij, lib. 5. cap. 14. num. 18.
Commodum, qui non reportat, non debet ſentire damnum, lib. 7. cap. 5. num. 105.
Commutatio Recitationis horarum, Vide, Horarum canonicarum &c.
Cōpaternitas, Vide, Cognatio ſpiritualis.
Compoſitiones pro diſpenſationibus, cur à Papa recipiantur, lib. 8. cap. 5. nu. 33.
Conceſſio prima, in odioſis, reſpicit tantùm priorem actum, lib. 10. cap. 3 num. 6.
Et quomodo id intelligatur, ibid. num. 11.
Conciliari Conſtitutioni, in ſpecie derogandum, lib. 3. cap. 1. num. 21.
Eiq; non derogat Epiſcopus, vel Legatus lib. 5. cap. 5. num. 8. & 9.
Conciliaris Conſtitutionis derogatio, omiſſa in ſupplicatione, ſuppletur, in litteris, lib. 3. cap. 1. num. 23.
Concilij Tridentini decretum, ſeſſ. 25. cap. 19. comprehendit, etiam Regulares Ordinis Militiarū, lib. 5. cap. 14. n. 12
Concilij Tridentini Declarationes, non probant in iudicio, niſi authentica, cum ſigillo, et ſubſcriptionibus Officialium, lib. 6. cap. 2. num. 24.
Concilij Tridentini diſpoſitio, ſeſſ. 24. cap. 5. de Reform. matrim. an habeat locum in quibuſcunquè impedimentis dirimentibus, lib. 8. cap. 3. num. 1. & 2.
Concilio Pictauien. derogandum in diſpenſatione pro illegitimis, lib. 3. cap. 1. num. 20.
Concilio Lateranen. quando, & quomodo derogandum, ibid. num. 24.
Concilio Lateranen. qui interfuerint, num. 26.
Concilium Tridentinum, quid ſtatuerit circa diſpenſationes matrimoniales, lib. 7. cap. 2. num. 2.
Concilium Tridentinum, ſeſſ. 25. cap. 16 an habeat locum in renunciatione beneficij Religioſorum, lib. 6. cap. 2. num. 22.
Concilium Tridētinum, in contrarijs diſpoſitionibus, non requirit ſpecialem illius derogationē, lib. 5. cap. 14. num. 17. Et quarè, lib. 3. cap. 1. num. 25. & 28.
Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24. cap. 5. quomodo puniat carnalem copulam, &

& contractum matrimonij, lib. 8. cap.3.num.28.

Conclauiſtę presbyteri,poſſunt audire iura ciuilia,lib.5 cap.5.num.7.

Conditio,& modus,in quo differant, lib. 8. cap.6.num.70.

Conditio,contra naturam beneficij, non tenet,lib.4 cap.2.num.19.

Conditio, Si Papa diſpenſauerit,*an liberet contrahentes à pęnis* Clem. Eos, de conſanguinit.& affinit.*lib.8.cap. 3.num.33.& 34.*

Conditio,ante regiſtratam ſupplicationem, nihil ponit in eſſe in reſcripto, Si in euidentem &c.*lib.9. cap. 6. nu. 39.*

Conditionem nõ inducit Clauſula,Dũmodo idoneus &c. *in indulto de promouendo,lib.4.cap.7.num.9.*

*Conditionem importat,*Dictio dummodo, *lib.8.cap 4 num.56.*

Conferre,*verbum,reſpicit,etiam beneficia iuriſpatronatus,lib.2.cap.7.num. 3.*

Confeſſario cuicunque, diriguntur diſpenſationes pro foro conſcientię tantùm, lib.7.cap 4 num.68.

Et qualis ille eſſe debeat,ibid.num. 69.

Confeſſarius alius, an poſſit adiri pro exequutione litterarum Sac. Pęnitentia*rię, quę antea alteri pręſentatę fuerunt,num.72.*

Confidentia beneficialis,eſt ſpecies ſimonię, lib.5.cap.10.num.1.

Olim tolerabatur,& cur nunc prohibita, ibid num.2.

Confidentia,dicitur ſimonia conuentionalis, num.7.

Confidentiarij, quas pęnas incurrant ex Conſt.Pij V.lib.5 cap.10.num.3.

Sunt irregulares,ibid.num.5.

Priuantur beneficijs obtẽtis,nu 6. & 9.

Non faciunt fructus ſuos,ſed illi ad Cameram ſpectant,num. 10.

Sunt inhabiles, etiam ad beneficia quę dimiſerunt,num.11.

Tenentur exprimere fructus malè perceptos,num.13.& 14.

Confidentiarijs, rarò conceditur diſpenſatio,lib.5.cap.10.num.12.

Confidentię mediatores,quando excommunicationem incurrant, ibid. num.15.

Confinia terrę Eccleſię, quarè deſignand in illius alienatione, lib. 9. cap. 4. num.28.

Confratres, iuuantes condemnatos ad bene moriendum,an incurrant irregularitatem,lib.5.cap.2.num.6.

Et quomodo eis ſuccuratur ad eam euadendam,ibid. num.7.

Congregatio Concilij Trid. non ſe ingerit negotijs Sacrę Pęnitentiarię, lib 8. cap.1.num.53.

Congregationem peculiarem,habet Sacra Pęnitentiaria Apoſtolica, ibid nu.37.

Congregationis Inquiſitorum inſtructiones, pro examinandis teſtibus in cauſis matrimonialibus,lib.7.cap.6.nu. 22.

Necnon Reſolutiones ſuper eiſdem Inſtructionibus, ibid.num.23.

Congregationis Declarationes pro expreſſione copulę in diſpenſationibus matrimonialibus,lib.8.cap.1.num.37.

Congregationis Concilij Epiſtolę duę,declarantes,quomodo clerici non teneantur ad reſidentiam,lib 4.cap.7.num. 19.

Conſanguinei ij dicuntur, qui inter ſe ſanguine iuncti ſunt, lib. 7 cap.5.nu.73.

Conſanguinitas,& Affinitas, ad quę vſquè gradum impediant matrimonium, ibid.num.60.

Conſanguinitas, & Affinitas,non differunt ſpecie,ſed tantùm quoad diuerſitatem graduum,num.72.

Conſanguinitas,ex multiplici parte conſurgens, non eſt vnica tantùm,nu.85.

Conſanguinitatis Arbor,quarè inuēta,lib.7. cap 1.num.11. Vide, Arbor Conſanguinitatis.

Cõſanguinitatis Duplicis Quarti gradus impedimentum prouenit, ſiue ex vno, ſiue ex duobus ſtipitibus,lib.7. cap. 5. num.86.

Cõſanguinitatis gradũ,an ſufficiat in diſpẽſatione verificari per Oratores tãtùm, lib.7.cap.6.num.20. & 21.

Conſanguinitatis gradus,pro affinitate expreſſus in diſpenſatione, indiget correctione,lib.7.cap.5.num.71.

Conſanguinitatis impedimentum ad contrahendum,reſtrictum ad Quartum gradum,ibid.num 61.

Con-

Conſanguinitatis ne ſit, vel affinitatis impedimentum, ſi in Vrbe ignoretur, quomodo explicandum in litteris diſpenſationis, num.74.
Conſenſus, amicitiam, diſſenſus, inimicitiā parit, lib.8.cap.7.num.34.
Conſenſus defectus in matrimonio contracto, excludit nouas ſolemnitates, ſi eſt occultus, lib.8.cap.3.num.41.
Conſenſus parentum, in matrimonio de neceſſitate non requirendus, lib. 7. cap. 7.num.46.
Conſeruatores Vrbis, ſeruos efficiunt liberos, lib.3.cap.8.num.4.
Conſiſtorialia beneficia, quae, lib. 6. cap. 4. num.45.
Conſiſtorialibus beneficijs, Papa prouidet, etiam extra Conſiſtoriū, ibid. nu. 50.
Conſiſtorialitatis qualitas, quomodo probetur circa valorem beneficij conſiſtorialis, num.51.
Conſiſtorialiter, quae monaſteria prouideantur, num.66.
Conſiſtorio non praemittitur Oratio Spiritus ſancti, & quare, lib.6.cap.4.num.62.
Conſiſtorium Papae, quid, ibid.num.57.
Conſiſtorium Papae, duplex, alterum publicum, alterum ſecretum, num.63.
Conſiſtorium Papae, ſemel, ſingulis hebdomadis, indicitur, num.61.
Coſtitutio Clem.VII. contra matrimonium in gradibus prohibitis ſcienter contrahentes, lib.8.cap.3 num.4.
Conſtitutio cap.non debet, de conſang. & affinit. *non eſt de Conciliaribus, lib.7.cap.7.num.5.*
Conſtitutio Gregorij XIV. ſuper diſpenſationibus matrimonialibus in Primo, & Secundo gradibus, quid contineat, lib.8.cap.2.num.16.
Conſtitutio Pauli II. Cum in omnibus, *non eget derogatione, ſi non inſeratur in litteris,* ſi in euidentem &c. *lib. 9. cap.5.num.59.*
Non comprehendit Epiſcopos in terminis cap. Tertulas, 12. q. 2. *ibid. num.60.*
Inſeritur tantummodo in litteris Apoſtolicis in forma, Si in euidentem &c. *ſub plumbo, non autem in forma Breuis, lib. 9. cap. 3. num.35. & 36.*
Quando tamen non inſeratur in litteris ſub plumbo, ibid.num.42.
Illius formae obſeruatio, quando omitti poſſit, lib.9.cap.5.num.11.& 12.
Conſtitutio Pauli IV. quid diſponat circa beneficia pro Regularibus, lib. 9.cap. 1.num.8.
Conſtitutio Pauli IV. contra matrimonium, in gradibus prohibitis, ſcienter contrahentes proponitur, lib.8.cap.3.num.5.
Conſtitutio Pij II. de male promotis, refertur, lib.4.cap.8.num.1.
Renouata per Regulam Cancellariae, ibid.num.2.
Loquitur tantùm de ſacris ordinibus, lib. 4.cap.6.num.10.
Ligat etiam Regulares, lib. 4. cap. 10. num. 4.
Non ligat promotos ad minores ordines, lib.6.cap.4.num.29.
Conſtitutio Pij IV. ſuper expreſſione gradus propinquioris in diſpenſationibus, non ſeruatur, lib.7.cap.7.num.65.
Et quid ſtatuerat circa gradus expreſſionem in diſpenſationibus matrimonialibus, ibid.num.57.
Conſtitutio Pij IV. ſuper indultis de non reſidendo, refertur, lib. 5.cap. 6. num.34.
Conſtitutio Pij IV. de regiſtrandis in Camera, proponitur, lib. 10.cap. 5. num.1.
Inducit formam, ibid.num.14.
Eius derogatio, quomodo concedatur, num.11.
Et an debeat ipſa derogatio in Camera regiſtrari, & proponitur Motus proprius S. D. N. Vrbani VIII. de hac re, num.12.
Conſtitutio Pij V. ſuper declaratione impedimenti Publicae honeſtatis, lib.8.cap. 7.num.7.
Conſtitutio Pij V. hodie attenditur in gradus expreſſione, cuius tenor proponitur, lib.7.cap.7.num.58.
Conſtitutio Pij V. declaratoria impedimenti Cognationis ſpiritualis, lib. 8. cap.8.num.3.

Conſtitutio Pij V. circa Affinitatem ex actu fornicario, lib. 7. cap. 1. num. 25.
Conſtitutio Pij V. ſuper Ordinatione Noui Status Sacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, lib. 7. cap. 4. num. 6.
Conſtitutio Pij V. ſuper ſpolijs lib. 10. cap. 1. num. 13.
Conſtitutio pœnalis ligat etiam ignorantes ignorantia non probabili, lib. 8. cap. 4. num. 53.
Conſtitutio poteſt ſeruari quoad aliqua, & non quoad alia, ibid. num. 24.
Conſtitutio quando ſit verè Conciliaris, lib. 7. cap. 7. num. 6.
Conſtitutio reſpiciens fauorem animarum, ligat omnes, lib. 4. cap. 10. num. 15.
Conſtitutio Vrbani VIII. contra promotos ſine litteris dimiſſorialibus, ibid. num. 1.
Conſtitutionem Conciliarem, Papa non tollit, niſi cum expreſſa illius derogatione, lib. 7. cap. 7. num. 7.
Conſtitutionem, ſufficit fuiſſe Romæ publicatam, vt vbiquè cenſeatur publicata, lib. 9. cap. 6. num. 13.
Conſtitutiones de publicandis, non capiunt prouiſiones conſiſtorialiter factas, & quarè, lib. 6. cap. 4. num. 55.
Conſtitutionum pœnæ non ligant ignorantes, ibid. num. 12.
Contractus cenſuarius, differt ab Emphytheutico, lib. 9. cap. 4. num. 55.
Contractus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ, inualidus, ſi poteſt haberi maior vtilitas, ibid num. 56.
Contractus, à conuentione partium legem accipiunt, lib. 9. cap. 8. num. 10.
Contrahenti cum Eccleſia ſuper alienatione, non licet pœnitere. Secùs dicendum de Eccleſia, vt hic, lib. 9. cap. 6. num 40.
Conuerſio pretij, in vtilitatem Eccleſiæ, fit duobus modis, lib. 9. cap. 9. num. 9.
Copula carnali, denuò ſequuta inter Oratores, ſeparatos in vim diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, quid agendum, lib. 8. cap. 5. num. 37.
Et quid inter diſpenſatos in forma ordinaria, ibid. num. 38.
Copula carnalis, quomodo in dubio præſumatur, lib. 7. cap. 1. num. 19.
Copula carnalis inter raptorem, & raptam, non requiritur ad incurrendas pœnas Concil. Trid lib. 7. cap. 6. num. 60.
Copula carnalis inter conſanguineos, cauſam præbet ad diſpenſandum, lib. 8. cap. 1. num. 1.
Eſt neceſſario exprimenda, vbi illa interceſſerit, ibid. num. 2.
Eaque non expreſſa, diſpenſatio redditur ſubreptitia, num. 3. & 4.
Sub ſpe facilioris diſpenſationis habita, eſt exprimenda, num. 11.
Copula carnalis, etiam ignoranter ſequuta exprimenda in diſpenſatione, num. 32.
In diſpenſatione matrimoniali quarè exprimenda, num. 36.
Habita poſt Datam ſupplicationis matrimonialis, inualidat diſpenſationem, quatenus id in ea non exprimatur, num. 41.
Poſt verò diſpenſationem ab Ordinario factam, ea non inualidatur, etiam matrimonio nondum inito, lib. 8. cap. 1. num. 43.
Et quarè, num 44. Amplia vt, num. 45.
Copula carnalis, quot vicibus interceſſerit, an exprimendum in diſpenſatione, num. 46.
Inter conſanguineos, pluries habita, non auget impedimentum, num. 50.
Copula carnalis iterata cum impedimento occulto, non inualidat diſpenſationem, antea obtentam, num. 51.
Quando tamen requirat ſic nouam diſpenſationem, num. 52.
Copula carnalis mentio, an facienda in diſpenſatione, ſuper cognatione ſpirituali, lib. 8. cap. 11. num. 12.
Copula carnalis, ſub ſpe facilius &c. mentio habenda in diſpenſatione, etiam altero tantùm Oratore culpabile, lib. 8. cap. 1. num. 18.
Copula carnalis, ſuſpiciones plures requiruntur, pro diſpenſatione matrimoniali, lib. 8. cap. 2. num 9.
Copula naturæ, requirit concurſum copulatorum, lib. 8. cap. 9. num. 2.

Copulas, ſubſpe facilioris &c. duplicatur pœnitentia in litteris diſpenſationis, lib 8.cap.1.num.17.
Corpore vitiatus quarè prohibeatur ordines ſuſcipere,& beneficia obtinere, lib.3. cap.6.num.2.
Corpore vitiati,quinā dicātur,ibid.num.3.
Corpore vitiatus,a ſolo Papa diſpenſatur, num.9.
Corpore vitiato,ex propria culpa,non datur diſpenſatio,num.12.
Corporis defectus, licèt paruus, quomodo, faciat irregularē lib.3 cap.6.nu.10.
Corporis defectus,quomodo antea diſpenſabatur, ibid.num.11.
Corporis defectus,caſu eueniens,eſt diſpenſabilis,num.14.
Corporis defectum patientibus, non datur diſpenſatio,ſed mandatum ad illam, num.19. Vide,verbo, Mandatum.
Corporis defectus:ſi non appareat quomodo non egeat diſpenſatione,num.27.
Corporis deformitas, animi deformitatem declarat,lib.2.cap.6 num.
Corporis magna deformitas, non diſpenſatur, ibid.num.8.
Et quarè,num.23.
Corporis deformitas, magis attenditur, quàm defectus,num.25.
Correctio erroris in proprio nomine, non datur in Apoſtolica diſpenſatione, lib. 7.cap.5.num.7.& 14.
Corrector Incurabilium Neapolis, vtitur inſignijs Epiſcopalibus,& ubi,lib.7. cap.4.num 65.
Corrigi, & abradi,quomodo poſſint litteræ Apoſtolicæ, antequàm ad plumbum mittantur,lib.7.cap.7.num.77.
Criminis impedimentum, quod dicatur, lib.7.cap.1.num.30.
Criminis impedimentum,ad duo reducitur, vt hic,lib.8.cap.9.num.1.
Et quarè ſtatutum,ibid.num.3.
Quomodo requirat adulterium,& fidem datam,num.4.
Si eſt occultum,diſpenſatur per Sacram Pœnitentiariam, etiam matrimonio contracto, & ſequuto effectu machinationis.lib.8.cap.9.num.5.6.& 7.
Pro vtroquè machinante, quàm diſpenſationem requirat,ibid.num.10.
Et quid in machinatione cum veneno, num.11.
Criminis impedimentum, contrahitur à quocunquè ex coniugibus,num.15.
Etiam per conſilium,ſiuè mandatum, non autem per ratihabitionem, num. 16.& 17.
Criminis mediator,dicitur ipſum delictum committere,lib.8.cap.3.num 16.
Crudelium actuum exercitium,irregularitatem inducit,lib.5.cap.2 num.2.
Cubicularij,& familiares Papæ,promouentur ad ordines, extrà tempora, lib.4. cap.4.num.8.
Culpa qualibet,etiam leuis,excludit Medicum ab ordinibus,lib.5.cap.3.num.9.
Curatum beneficium, hodie non commentur ad ſex menſes,lib.6 cap.3.nu.10.
Curiæ ſtylus,ex variatione rerum fragilis, & incertus quomodo intelligendus,lib. 7.cap.5.num.10.

D

Damnum,quod quis, ſua culpa ſentit, alteri non imputandum,lib.7.cap.5. num.48.
Dantes, & recipientes pro litteris gratiæ, & iuſtitiæ,quomodo puniantur, lib.8. cap.11.num.33.
Data ſupplicationis,& litterarum, ante Papæ coronationem,qualis,lib. 2. cap. 4.num 11.
Data,in Reſcriptis Apoſtolicis, duplex eſt, & de Datarum differentia,lib.2.cap. 7.num.29.
Data parua,quid operetur in ſupplicationibus Apoſtolicis,ibid.num.30.
Data quomodo extendatur in litteris Apoſtolicis,num.37.
Dataria, abhorret raſuras in ſupplicationibus,Apoſtolicis,lib.2.cap 3.nu.31.
Datarij ad intentionem, Papa concedit quandoquè gratias, lib. 2. cap. 1. num.34.
Datarij ad munus, quiſnam aſſumendus, lib.2.cap.3.num.13.
Datarij officium, expirat per obitum Sūmi Pontificis,lib.2.cap.7.num.32.

Datarij proprium munus, quale, lib. 2. cap. 7. num. 31.
Datarius, non concedit gratias, ſed Papa, lib. 2. cap. 1. num. 32.
Datarius, ante, & poſt ſignatas ſupplicationes, in illis, & de illis ponit, & detrahit, ibid. num. 35.
Datarius, dicitur organum mentis, & vocis Papæ, num. 36.
Datarius, aliquando in ſupplicatione regiſtrata, per ſeipſum, ac propria manu aliquid corrigit, lib. 2. cap. 3. num. 23.
Datarius, in commutandis pœnitentijs, in litteris Apoſtolicis, iniunctis, habet à Papa pleniſſimam poteſtatem, lib. 8. cap. 6. num 59.
Datarius, per litteras priuatas, aliquando mandat Delegato, *vt Oratoribus, matrimonij contrahendi licentiam concedat, non peracta pœnitentia in litteris diſpenſationis in forma pauperum, iniuncta, lib. 8. cap. 6. num. 57.*
Data litterarum, apponitur locus ſpecialis, & quare, lib. 2. cap. 7. num. 45.
Debilitatus, quinam dicatur, lib. 3. cap 6. num. 4.
Decennij *tempus, facit præſumere matrimonium legitimè contractum, lib. 8. cap. 4. num. 47.*
Decennium, à die emiſſæ profeſſionis lapſum, quando currere incipiat, lib. 5. cap. 14. num. 59.
Deciſio Achillis de Graſſis, 17. *hodie non habet locum in commiſſionibus.* In euidentem. &c. *lib. 9. cap. 3. num. 7.*
Declaratio S. Congreg. quod quis poſſit promoueri ad titulum donationis, lib. 4. cap. 5. num. 14.
Super litteris Dimiſſorialibus Regularium, lib. 4. cap. 6. num. 17.
Quod Epiſcopus poſſit admittere titulum patrimonij, vel penſionis ad ordines ſacros, lib. 4. cap. 5. num. 11.
Super Reſidentia, lib. 5. cap. 6. num. 10.
Quod Canonici priuatim celebrantes, reputentur abſentes, ibid. num. 15.
Declaratio Congreg. quando Epiſcopus non poſſit matrimonia clandeſtina irritare, lib. 8. cap. 4. num. 27.
Declaratio potius, quàm diſpenſatio ſuper ætate ad matrimonium, datur, lib. 4. cap. 3. num. 16. & 17.
Declarationes S. Congregationis Rituum circa Protbonotarios participantes, lib. 5. cap. 6. num. 45.
Necnon aliæ eiuſdē Rituũ Cõgreg. circa Prothonotarios titulares, ibid. nu. 52.
Declarationes Sacræ Congreg. ſuper Clauſula, Depoſita omni ſpe cuiuſcũq; muneris &c. *in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 6. num. 14.*
Declarationes Concilij Trid. non probant in iudicio, niſi authentica, cum ſigillo, & ſubſcriptionibus Officialium, lib. 6. cap. 2. num. 24.
Declarationes Congreg. Concilij ſuper Reſidentia in Parochialibus, lib. 5. cap. 7. num. 5.
Declarationes S. Congreg. quod Clericis, beneficia ſimplicia obtinentibus, non ſint deneganda litteræ commendatitiæ, ibid. num. 8.
Declarationes Concil. quod Papa ſolus diſpenſat in bigamo, etiam ad Clericalem tonſuram, lib. 2. cap. 2. num. 23.
Declarationes Sacr. Congreg. circa expreſſionem copulæ in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 8. cap. 1. num. 37.
Quod copula carnalis, habita poſt Datã ſupplicationis, inualidat diſpenſationem matrimonialem, ibid. num. 41.
Circa ordinationes beneficiatorum, lib. 4. cap. 5. num. 36.
Super aſſumptione Monachorum ad beneficia curata, lib. 6. cap. 1. num. 21.
Super collatione præbendæ theologalis, Regulari Theologo facienda, ibid nu. 24.
Circa monialem viduam, ſiue alias corruptam, quod ſit incapax officij, & dignitatis, ſine diſpenſatione Apoſtolica, lib 4 cap 1. num. 47.
Declaratoria voti, ob cauſam infirmitatis, formula, lib. 8 cap. 10 num 11.
Declaratoria quandoque datur ſuper Compaternitate, lib. 8 cap. 8. num. 7.
Et in foro conſcientia per Sacr. Pœnitentiariam, ibid. num. 8.
Declaratoria littera proximi oris gradus in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo dentur, lib. 7. cap. 7. num. 16.

Declara-

Declaratoriæ formula, Quod Oratores poſſint contrahere matrimonium, non obſtante falſa imputatione &c. lib. 7. cap. 5. num. 67.
Declaratorium decretum Ordinarij quandoquè dari, nullum eſſe impedimentum in Quarto, & Quinto gradibus ad contrahendum, ibid. num. 63.
Eiuſdem decreti formula, num. 64.
Decreta Sac. Cōgreg. de Regularibus *Apoſtatis*, & eiectis, *lib 5. cap. 14. nu. 1.*
Decreti Delegati *formula, ſuper diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, lib. 8. cap. 6 num. 80.*
Decreti Delegati formula, pro diſpenſatione matrimoniali ſine copula, lib. 7. cap. 7. num. 87.
Decreti formula, de publica pœnitentia à Delegato imponenda, vigore diſpenſationis matrimonialis, cum copula, in forma pauperū, lib. 8. cap. 6. num. 10.
Decreti Cōmiſſariorū formula, ſuper alienatione in euidētē &c. *lib. 9. cap. 11. nu. 3*
Decreti Cameralis formula, ſuper rebus concernentibus intereſſe Cameræ Apoſtolicæ, lib. 10. cap. 5. num. 9.
Decreti ſeparationis Oratorum, vigore diſpenſationis matrimonialis in forma pauperū, formula, lib. 8. cap. 5. nu. 36.
Decretum Clem. VIII. circa litteras dimiſſoriales pro Regularibus, lib. 4. cap. 6. num. 17.
Decretum Sacr. Congreg. Concil. probibens Regularibus bonorum Eccleſiaſticorum alienationē, lib. 9. cap. 1. num. 11.
Decretum prolis legitimandæ, in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo intelligendum, lib. 8. cap. 2. num. 35.
Decretū Sac. Congreg. Cæremoniarū ſuper titulo Eminentiſſimi, & Eminentiæ, *pro Cardinalibus, lib. 6. cap. 4. nu. 65.*
Decretum, Quod, finita tertia generatione &c. *quo tempore cœpit apponi in reſcriptis* ſi in euidētem &c. *& quarè, lib. 9. cap. 8. num. 2. 3. & 5.*
Quandoquè apponuntur pinguioribus, & expreſſioribus verbis, ibid. num. 4.
Defectus corporis. Vide, Corporis defectus.
Defectus inſertionis in vna parte gratiæ, non vitiat in alia parte, lib. 8. cap. 2. nu. 32.
Defectus conſenſus, in matrimonio contractio, excludit nouas ſolemnitates, ſi eſt occultus, lib. 8. cap. 3. num. 41.
Defectus ætatis. Vide, Aetas.
Defectus libertatis, quotuplex, lib. 3. cap. 8. num. 1.
Defectus libertatis, vix, aut rarò diſpenſatur, ibid. num. 2.
Defectuū ſuppletio, vide, Suppletio defectuū.
Definitio, rei naturā demonſtrat, lib. 1. cap. 1. num. 2.
Deformitas, Vide, Corporis deformitas.
Dei omnis actio, noſtra eſt inſtructio, lib. 1. cap. 2. num. 6.
Delegatio facta Vicario *Epiſcopi, an, & quando tranſeat in ſucceſſorem, lib 7. cap. 4. num. 36.*
Delegatoria reſcripta, nō extēdūtur ad perſonā non expreſſā, lib 8. cap. 6. nu. 13.
Delegatus, quando poſſit diſpenſationis matrimonialis exequutionem, in forma pauperum, denegare, ibid num. 60.
Delegatus, ſemel iudicādo, licèt nulliter, functus eſt officio ſuo, lib. 7. cap. 4. nu. 56.
Delegatus à Papa in cauſa ſāguinis, nō efficitur irregularis, lib. 3. cap. 4 nu 16.
Delegatus, non poteſt admittere cauſam, in litteris diſpenſationis non expreſſam, lib. 7. cap. 5. num. 56.
Delegatus, ante reſcripti præſentationem, habet tantùm iuriſdictionem in habitu, lib. 7. cap. 6. num. 5.
Eamquè acquirit tempore Datæ, *ante exercitium, ibid. num. 6.*
Delegatus diſpenſationum matrimonialiū, an eſculenta, & poculenta recipere poſſit, num. 15.
Delegatus, pro diſpenſatione matrimoniali, poteſt recipere iuramenta teſtium; illorumquè examen alijs poſtmodum demandare, ibid. num. 42. & 43.
Delegatus, poteſt cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis matrimonialis, lib. 7. cap. 7. num. 74.
Delegatus, quomodo procedat ex reſcripto, Si malitia ſupplet ætatem, *lib. 4. cap. 3. num. 14.*
Et quid prædicti reſcripti decretum debeat continere, ibid. num. 15.
Delegatus, tenetur omninò ſeruare formam ſuæ Commiſſionis, lib. 8. cap. 6. nu. 21.
Aliàs nulliter procedit, ibid. num. 55.

Delegatus, non poteſt arbitrari pœnitentiam, à Papa expreſsè iniunctam, ratione qualitatis perſonæ, ibid. num. 23.

Delegatus, quid poſſit circa pœnitentiam, à Papa impoſitam, ratione diſpenſationis matrimonialis, num. 27.

Delegatus, non adſtringitur ad tempus in litteris matrimonialis diſpenſationis in forma pauperum, expreſſum, pro opera conferenda ab Oratore in ſeruitium Eccleſiæ, aut alterius loci pij, num. 34.

Delicta frequentata, magis puniuntur, lib. 5. *cap.* 10. *num.* 8. *& lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 49.

Delictum alterius, non debet eſſe cauſa punitionis innocẽtis, d. lib. 8. *cap.* 1. *nu.* 16.

Delictum in dubio, præſumendum, vbi animæ periculum verſatur, ibid. nu. 23.

Demonſtratione non indigent, quæ iam demonſtrata ſunt, lib. 4. *cap.* 7. *num.* 11.

Denunciatio hæreticorum, quomodo facienda, remiſſiue, lib. 3 *cap.* 4 *num.* 12.

Denunciationes matrimonij, an fieri poſſint ferialibus diebus, de licentia Epiſcopi, lib. 7. *cap* 7 *num.* 16.

Poſſunt per Delegatum omitti, non obſtante clauſula, Factis prius publicationibus, *appoſita in litteris diſpenſationis matrimonialis, ibid num.* 17.

Non ſunt de eſſentia matrimonij, nu. 21.

Iteranda, ſi intra duos menſes non contrahatur matrimonium, num. 22.

Quibus ex cauſis poſſint remitti, nu. 23.

Vt remittantur, quid Ordinarius curare debeat num. 24.

Denunciationes matrimoniales, vt relaxentur, ſufficit extraiudicialis cognitio cauſæ, num. 27.

Denunciationibus non præmiſſis, quando contrahi poſſit matrimonium Epiſcopo nolente ſuper eis diſpenſare, lib. 7. *cap.* 7. *num* 26.

Denunciationibus matrimonialibus, ſub qua forma diſpenſetur, ibid num. 28.

Denunciationum defectu, contrahitur aliquando matrimonium cum impedimento dirimente, lib. 7. *cap.* 7. *nu.* 25.

Derogatio Conſtitutionis Clem. VII. circa diſpenſationes ad beneficia, in Eccleſia, in qua pater &c. quomodo detur, lib. 3. *cap.* 2. *num.* 13.

Derogatio Conſtitutionis Pij IV. de regiſtrandis, *quomodo concedatur, lib.* 10. *cap.* 5. *num.* 11.

Derogatio, fideicommiſſi. Vide Fideicommiſſi derogatio.

Derogatio ſtatutorum, cur apponatur in diſpenſatione de non reſidendo, & fructus percipiendo, lib. 5. *cap.* 6. *num.* 30.

Derogationes, quas requirant Cardinalium creationes, lib. 5. *cap.* 6. *num* 38.

Derogationes Conſtitutionis Pij IV. de regiſtrandis in Camera, an debeant in Camera regiſtrari. proponitur Motus proprius. S. D. N. de hac re, lib. 5. *cap.* 6. *num.* 12.

Deuotionis ex cauſa, cum bigamo diſpenſatur, lib 2 *cap.* 2. *num.* 20.

Deuotionis cauſa tantùm quando non ſufficiat pro gratijs Apoſt. ibid. nu. 21.

Dexteram, non ſemper maioris honoris indicium fuiſſe, lib. 2. *cap.* 4. *nu.* 7. *verſ.* Reſpondetur ſecundò.

Diabolus, quomodo poſſit generare, lib. 7. *cap.* 2. *num.* 18.

Diacono homicida inhabili, ad ſuperiores ordines quomodo conceſſa diſpenſatio, lib. 5. *cap.* 1 *num.* 18.

Dictio, Aliquid, *verificatur in qualibet parte, lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 18.

Dictio, Cuiuſcunquè, *eſt vniuerſalis, & omnia comprehendit, ibid. num.* 17.

Dictio, Competenter, *adiecta in diſpenſatione matrimoniali, propter dotem, quid operetur, lib.* 7. *cap.* 2. *nu.* 39.

Dictio, Dummodò, *eſt taxatiua, lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 62.

Quomodo reſtringat diſpenſationem, lib. 2. *cap.* 7. *num.* 14.

Importat conditionem, lib. 8. *cap.* 4. *num.* 56. *& lib.* 9. *cap* 9. *num.* 6.

Dictio, Et, *de ſui natura, ſemper addit, lib* 8. *cap* 5 *num.* 5.

Dictio, Et miſerabiles, *in diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, debet operari, ibid. num.* 6.

Dictio, Grauiter, *quid denotet, lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 3.

Dictio, Hactenus, *deſignat tempus præteritum, lib.7.cap.2.num.87.*

Dictio, Liberè, *quid importet, lib.9.cap.8.num.21.*

Dictio. Nullatenus, *quid importet, lib.4.cap.7.num.29.*

Dictio, Nec, *eſt implicatiua caſus contrarij, lib.8.cap.6.num.65.*

Dictio, Poſtquam, *ſignificat actum perfectum, lib.7.cap.6.num.68.*

Dictio, Quæcunquè alia, *includit ſimilia, lib.2.cap.6.num.3.*

Dictio, Quicunq; *cõprehendit omnes Ordines* Militares, *lib.5.cap.14.nu.15.*

Dictio, Quomodolibet, *omnem modũ includit, lib.9.cap.8.num.8.*

Dictio, Si, *conditionem importat, lib.9.cap.5.num.43.*

Dictio, Saltem *quid importet, lib.7.cap.2.num.16.*

Dictio, Saltem, *eſt ſubſidiaria, lib.8.cap.6.num.35.*

Necnon ampliatiua, ibid.num.36.

Dictio, Tunc, *extremitatem temporis ſignificat, num.67.*

Dictio, Tantùm, *limitat, & reſtringit, lib.8.cap 5.num.16.*

Dictio, Tuam, *perſonalitatem denotat, lib.8.cap.6.num.18.*

Dictio, Vel, *ſtat alternatiuè, ibid.num.26.*

Dictio, Vel circa, *non ſolet admitti in diſpenſatione ſuper defectu ætatis, lib.4.cap.2.num.17.*

Refertur ad modicum tẽpus, ibid.nu.28.

Non extenditur vltra ſex menſes vt hic, num.29.

Dictio, *Vide Verbum.*

Dictiones numerales, in litteris *Apoſtolicis, debẽt extẽſe ſcribi, lib.2.cap.7.nu.* 48

Dictionis, Et cetera, *virtus, lib.7.cap.6.n.7*

Dieta legalis, quomodo computetur, lib.7.cap.1.num.21.

Diffamatio ſola mulieris, non ſufficit pro diſpenſatione in Primo, et Secũdo gradu impetranda, lib.8.cap.2.num.2.

Dignitas Cathedralis Eccleſiæ, ſi in Vrbe ignoretur tempore expeditionis litterarum, Si in euidentem &c. *quid agendum, lib.9.cap.3.num.19.*

Dignitas, Canonicatus, & Portio, quã ætatẽ requirant.lib.4.cap.1.num.13.

Dignitas curata, non venit in mandato, ad quæcunquè beneficia &c. lib.3.cap.6.num.4.

Dignitas, eſt beneficium qualificatum, ibid.num.5.

Dignitas maior, quomodo in Eccleſia cognoſcatur, lib.7.cap.6.num.14.

Dignitates maiores, quæ, & an veniant, niſi explicentur in diſpenſatione, lib.7.cap.6.num.11.

Dignitates maiores, poſt Pontificales, quæ, ibid.num.13.

Dignitates, non veniunt in mandato ad beneficia curata, & quæcunquè alia, lib.1.cap.6.num.2.

Dignitates, non veniunt appellatione beneficij in materia odioſa, lib.2.cap.6.num.1.

Dignitates principales, quæ, lib.7.cap.6.num.15.

Dignitatem quis dicatur habere, lib.2.cap.6.num.8.

Dignitatis definitio, lib.2.cap.6.num.6.

Dignitatis nomine, quæ veniant, ibid.nu.7.

Dignitatum maiorum, appellatione, non venit Epiſcopatus, num 9.

Diminutiua nomina, non ſolent admitti per Datariam in reſcriptis Apoſtolicis, lib.7.cap.5 num.22.

Dimiſſoriales litteras ad Primam Tonſuram concedit arctatis, Capitulum, ſede vacante, lib.4.cap.4.num.14.

Diœceſani, quinam dicantur, lib.2.cap.2.num.19.

Diœceſanorum appellatione, qui veniant, lib.9.cap.11.num.9.

Diœceſi in aliena, nè primam quidem Tonſuram Epiſcopus confert, lib.4.cap.6.num.25.

Diœceſi in aliena Pontificalia exercendi licentiæ formula, ibid.num.26.

Diœceſibus duabus vnitis, cuinam earum Vicario, litteræ diſpenſationis dirigendæ, lib.7.cap.5.num.27.

Diœceſis error, ſi contingat in reſcripto Apoſtolico, quid agendum, ibid num.28.

Diœceſis Clerici, dicitur, in qua habet originem, aut domicilium, aut beneficium, lib.4.cap.5.num.6.& 42.

Diœceſis

Dioeceſis Oratoris exprimenda in ſupplicatione, Pontifici porrigenda, lib. 2. cap. 2. num. 18.

Dioeceſis Oratorum in litteris Apoſtolicis exprimenda, lib. 7. cap. 5. num. 24.

Dioeceſis Oratorum, ſi in Vrbe ignoretur, quid ſeruetur in reſcriptis, lib. 9. cap. 11. num. 7.

Dioeceſis, dicitur territorium Epiſcopi, ibid. num. 10.

Dioeceſis appellatione, quando veniat Ci*uitas, & è contra, num 11. & 12.*

Dioeceſis Papę, totus eſt Orbis, lib. 2. cap. 7. num. 40.

Dioeceſum duarum, Oratoribus exiſtentibus, omnes exprimendę in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 5 num. 25.

Et tunc litterę dirigũtur Ordinario Oratricis. ibid. num. 26.

Dioeceſum, & Epiſcopatuum latina denominatio, quomodo à vulgari diſſimilis, lib. 8. cap. 5. num. 71.

Dirimentia Impedimenta matrimoniorum. Vide, Impedimenta dirimentia.

Diſpenſandi facultas, non datur per litteras Iubilai, lib. 5. cap. 12. num. 5:

Diſpenſandi, & abſoluendi differentia, ibid. num. 6.

Diſpenſandi facultas cum illegitimis, quomodo concedatur Legatis, *& Nuntijs, lib. 3. cap. 1. num. 16.*

Diſpenſandi facultas, non venit in generali mandato, lib. 8. cap. 4. num. 42.

Diſpenſandi facultas, conceſſa Miniſtris aliquorum piorum locorum, reuocata. lib. 8. cap. 6. num. 32.

Diſpenſandi facultas, latè interpretanda, lib. 1. cap. 5. num. 27.

Diſpenſare Epiſcopus tacitè, quando cenſeatur, lib. 1. cap. 3. num. 4.

Diſpenſare non dicitur Papa contra Concilium Trid. & quarè, lib. 4. cap. 2. num. 46.

Diſpenſare, an poſſit Epiſcopus ſuper impedimento dubio ad contrahendum matrimonium, lib. 7. cap. 5. num. 65.

D*iſpenſat aliquando Summus Pontifex ad ordines extrà tempora, ſine titulo, & ſine litteris dimiſſorialibus, lib. 4. cap. 7. num. 39.*

Diſpenſat Epiſcopus cum perſona, reſpectu rei, qui habet rem ſubiectam, lib. 4. cap. 5. num. 44.

Diſpenſatio quid ſit lib. 1. cap. 1. num. 3.

Et quotuplex, eod. lib. 1. cap. 3 num. 1.

Diſpenſatio, quomodo latè interpretanda, lib. 7. cap. 5. num. 35.

Diſpenſatio, nõ trahit effectum ſuum extra territorium diſpenſantis, lib. 4. cap. 5. num. 45

Diſpenſatio, addita indulto de promouendo, requirit derogationem contrariæ diſpoſitionis, lib. 4. cap. 6. num. 39.

Diſpenſatio pro Clerico *homicida, quomodo concedatur, lib. 5. cap. 1. num. 14.*

Diſpenſatio de non reſidendo cauſa ſtudij, quomodo concedatur, lib. 5. cap. 6. num. 22.

Et non datur, niſi de licentia Ordinarij, & quarè. ibid num. 33.

Diſpenſatio, eſt maior, & difficilior abſolutione. lib. 5 cap 12 num. 3.

Diſpenſatio, et legitimatio, in quo differant, lib. 1. cap. 1 num. 5.

Diſpenſatio, requirit cauſam, ibid num. 6. ſine qua vix, aut rarò diſpenſatur, ibid. num. 11.

Diſpenſatio, ad quid inuenta, lib. 1. cap. 2. num. 7.

Diſpenſatio Papæ tacita, eſt minus freqũs, & quarè, lib. 1. cap. 3 num. 3.

Diſpenſatio eſt odioſa, vulnerans ius commune, lib. 1. cap. 5. num. 1.

Diſpenſatio ſecunda, non facta mentione de prima, quando ſit ſubreptitia, quãdo autem ſecùs, ibid num. 10. & 13.

Diſpenſatio conceſſa ſuper principali, cenſetur conceſſa in conſecutiuis, num. 18.

Diſpenſatio, extenditur ad ſpecies incluſas, num. 20.

Diſpenſatio, Motu proprio conceſſa, latè interpretanda, num. 30.

Diſpenſatio cum Epiſcopo, nè infra tempus conſecretur, ad quid extendatur, num. 31.

D*iſpenſatio, quomodo detur ad præterita validanda, num. 32.*

D*iſpenſatio, ſine litteris, non ſuffragatur, lib. 1. cap. 6. num. 2.*

Diſpen-

Diſpenſatio præſumitur impetrata de mandato Oratoris,lib.2.cap.5.num.14.
Diſpenſatio ſuper vno defectu, non eſt diſpenſatio ſuper alio, lib. 7. cap. 5. num.73.
Diſpenſatio tantùm valet,quantum ſonat, ibid.num.95.
Diſpenſatio, & mandatum de diſpenſando, differunt lib.7.cap.6. num.26.
Diſpenſatio non eſt perfecta,antequàm Delegatus diſpenſet, lib.8.cap.1.nu.38.
Diſpenſatio matrimonialis reualidatur per gratiam, Perindeualere, *ſuper copula,ibid.num.39.*
Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, an concedenda per Epiſcopum,num.58.
Et an ad illum ſpectet ratione conſuetudinis,num.60.
Diſpenſatio,quarè prouiſo Apoſtolico,non detur ab Epiſcopo,lib.8 cap.2.nu. 13.
Diſpenſatio ad Epiſcopatum cum inhabili, quomodo concedatur, lib. 2. cap. 6. num.10.
Diſpenſatio ad Dignitates maiores, an capiat Dignitatem monocularem, ibid. num.12.
Diſpenſatio,cur non capiat Dignitates, & beneficia in Cathedralibus,lib.2.cap. 6.num.29.31.& 32.
Diſpenſatio ad beneficia,non capit Patriarchales Eccleſias,ibid.num.36.
Diſpenſatio ad beneficia in Eccleſia,in qua pater &c. rarò datur, lib. 3. cap.2. num.14.
Diſpenſatio ſuper magna corporis deformitate,non datur,lib.3.cap.6.num.8.
Et quarè,num.23.
Diſpenſatio ſuper defectu ætatis ad beneficia, non datur ad partem, lib.4.cap. 2.num.1.& 2.
Diſpenſatio ſuper ætate ad beneficia, quarè in ſupplicatione,non autem in litteris exprimatur, ibid.num.44.
Diſpenſatio non cadit, vbi non diſponitur contra ius commune,num.45.
Diſpenſatio expreſſè,non datur de ſtylo Curiæ aduerſus decreta Concil. Trid. num.47.
Diſpenſatio de promouendo extrà tempora, conceditur arctatis,& alijs,lib.4.cap. 4.num 4.& 5.
Duobus modis conceditur,ibid.num. 10.
Diſpenſatio de promouendo in temporibus, frequentior eſt,quàm extra tempora, lib.4.cap.5.num.1.
Diſpenſatio cum prouiſo, vt non teneatur promoueri, ad quem Epiſcopum ſpectet,ibid.num.43.
Diſpenſatio,nullam habet præſcriptam formam,lib.5.cap.12.num.7.
Diſpenſatio vnica,quando ſufficiat pro pluribus irregularitatibus,ibid.num.10.
Diſpenſatio,non datur in genere ſuper quacunquè irregularitate,num.11.
Diſpenſatio, quomodo non irritetur, ſi taceatur titulus nobilitatis, lib.7. cap.2. num 19.
Diſpenſatio in radice matrimonij,legitimat prolem ſuſceptam,etiam altero coniugum in mala fide exiſtente,lib.8.cap. 3.num.55.
Non conceditur ſimpliciter, & ſine cauſa, ibid.num.56.
Non eſt directè in lege ciuili, eiuſquè effectibus,& quarè,num.58.
Diſpenſatio,ſuper impedimento,lege diuina, matrimonium dirimente, quomodo intelligenda,num.59.
Diſpenſatio ſuper radice matrimonij,nulliter contracti ex defectu conſenſus,non habet locum,num.60.
Diſpenſatio,quomodo præſumatur inter virum, & vxorem in gradu prohibito contrahentes,lib.8.cap.4.num.65.
Diſpenſatio ſuper noua copula cum impedimento occulto,quomodo detur per Sacrã Pœnitentiariã,lib.8.cap.5 nu.72.
Diſpenſatio, non adeò ſtrictè intelligenda, vt nihil operetur,lib.10. cap.3.nu.12.
Diſpenſatio quælibet, recipit interpretationẽ à ſubiecta materia,ibid. num. 16.
Diſpenſatio,quando aliquid operatur,non eſt amplius extendenda,lib.10.cap.4. num.18.verſ. Tertiò ibi.
Diſpenſatio in radice matrimonij,quid ſit, lib.8.cap 3.num.49.
Diſpenſatio in radice matrimonij, ſcienter contracti in gradu prohibito,operatur etiam in præiudicium venientium

ab inteſtato, & quarè, ibid. num.46.

Diſpenſatio in radice matrimonij comprehendis tantùm prolem ſuſceptam in figura matrimonij, non autem natam, & conceptã ante matrimonium, num.54.

Diſpenſatio Papę ſuper radice matrimonij, non requirit nouũ conſenſum, nu 51.

Diſpenſatio matrimonialis cum cauſa, pro Oratrice, patre orbata, rarò datur, lib.7.cap.3.num.12.

Et qua ratione, quandoquè detur; num 13.

Diſpenſatione, licitum fit, quod erat illicitum, lib 1.cap.›.num.4.

Diſpenſatione, ius illud tribuitur, quod exprimitur, lib.1.cap.5.num.14.

Diſpenſationem vitiat, cauſa finalis, ſiuè impulſiuę falſitas, lib. 1. cap. 1.num. 10.in fine.

Diſpenſationem inducit, Principis diſſimulatio, lib.1. cap.3.num 2.

Diſpenſationem non inducit gratia Motu proprio, lib.1.cap.4.num.2.

Diſpenſationem non trahi ad conſecutiua, quomodo intelligatur, lib. 1. cap. 5. num.25.

Diſpenſationes matrimoniales quando expediantur in forma pauperum, lib. 8.cap.6.num.79.

Diſpenſationes ſuper matrimonio rato tantùm, quomodo concedantur, lib.8.cap. 7.num.21.

Diſpenſationes in Secundo gradu, quam expreſſionem requirant, lib. 7. cap. 3. num.22.

Et quamnam in Primo, & Secundo affinitatis gradibus, ex actu fornicario, num.23.

Necnon in Primo, & Tertio gradibus, num.24.

Diſpenſationes matrimoniales, quonammodo petantur, & concedantur, lib.7. cap.4 num.1.

Diſpenſationes, Ordinario impetrantium, committendas, ibid.num.10.

Diſpenſationes pro foro conſcientię tantùm, diriguntur cuicunque Confeſſario, lib. 7.cap 4.num.68.

Diſpenſationes matrimoniales cum cauſa; ob anguſtiam loci, vel dotis incompetentiam ſæpè ſolent eſſe ſubreptitia, lib.7.cap.5.num.34.

Diſpenſationes ſuper irregularitate ex homicidio, quomodo dentur, lib. 5.cap. 1.num.13.

Diſpenſationes tacitę, reſultant ex modernis Commendis, & eius rei explicatio, lib.1.cap.4.num.7.& 8.

Diſpenſationes Apoſtolicæ, committuntur Ordinarijs, lib.2.cap.4 num.15.

Ac etiam Vicarijs Epiſcoporum, ibid. num.17.

Diſpenſationes, ad partium petitionem conceduntur, lib.2.cap.5.num.12.

Diſpenſationes, aliquando Motu proprio conceduntur, ibid num.13.

Diſpenſationes impetrantur ſine ſpeciali mandato, num. 15. & lib. 7. cap. 5. num.101.

Diſpenſationes ſuper defectu ętatis ad ſacros ordines, ſemper ferè à Curia exularunt, lib.4 cap.2.num.42.

Et qua de cauſa, nouiſſimè, conceſſa, ibid. num.43.

Diſpenſationes non concedi, ſine cauſa cognitione, lib.7.cap.2.num.1.

Diſpenſationes præſertim matrimoniales, regulariter non dari in forma gratioſa, ibid.num.3›.

Diſpenſationes matrimoniales in forma pauperum, pauperibus, & miſerabilibus conceduntur, lib.8.cap.5.num.14.

Diſpenſationes, gratis concedendas, quomodo intelligendum, ibid.num 34.

Diſpenſationes nullas reddit ſubreptio, lib. 1.cap.5.num 11.

Diſpenſationi matrimoniali ſuper impedimento ex actu fornicario, quanam clauſula adijciatur, ſi mulier primò cognita viuit, lib.7.cap.3.num.25.

Diſpenſationis natura, qua ſit, lib.6.cap.1. num 30.

Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, decreti Delegati tenor, lib.8.cap.6.num 8.

Diſpenſationis formula ſuper matrimonio rato, non conſummato, lib. 8.cap.7. num.35.

Diſpenſationis matrimonialis cauſa, pro Ora-

Oratrice vigeſimum quartum annum excedente, quarè emanauit, lib. 7. cap. 2. num. 93.
Diſpenſationis cauſa, non intelligitur, niſi exprimatur, lib. 1. cap. 1. num. 7.
Diſpenſationis cauſa de ſtylo Curiæ recepta quæ, ibid. num. 12.
Diſpenſationis origo, lib. 1. cap. 2. num. 1.
Diſpenſationis mentio, non fit in litteris Cõmendæ. lib. 1. cap. 4. num. 9.
Diſpenſationis ſuper bigamia, ſupplicationis formula, Vide, Formula, ſupplicationis.
Diſpenſationis formula ſuper impedimento occulto affinitatis ſuperuenientis, lib. 8. cap. 1. num. 58.
Diſpenſationis matrimonialis exequutio, ob nouam copulam, an retardanda, lib. 8. cap. 2. num 11.
Diſpenſationis littera ſuper defectu coporis, quomodo antea concedebantur, lib. 3. cap. 6. num. 11.
Diſpenſationis littera de promouendo, dantur in forma gratioſa, lib. 4. cap. 5. num. 3. & 4.
Diſpenſationis formula, communiter ſeruata, tàm in vtroquè foro, quàm in foro conſcientiæ tantùm, lib. 1. cap. 12. num. 8.
Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, formula, Vide, Formula litterarum.
Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, exequutio quando poſſit à Delegato ſubdelegari, lib. 8. cap. 6. nu. 60. Reliqua vide, Matrimoniales diſpenſationes.
Diſpenſationum matrimonialium ſine copula, cauſa varia, lib. 7. cap. 2. per totum.
Diſpenſationum matrimonialium litteræ, multifariam expediuntur, lib. 7. cap. 4. num. 9.
Diſpenſationum exempla, ſuper defectu temporis ad profeſſionem emittendã, lib 4. cap 3. num. 23.
Diſpenſatum ad ordines, non cenſeri diſpenſatum ad beneficia, contra Sayr. & eius limitatio, lib. 1. cap 5. num. 15. & 16.
Diſpenſatur facilius cum promoto, quàm cum promouendo, lib. 5. cap. 1. num. 7.
Diſpenſatur cum bigamo, ex cauſa deuotionis, lib. 2. cap. 2. num. 20.
Diſpenſatur facilius cum proximo ætati, quàm cum alio, lib. 4. cap. 1. num. 22.
Diſpenſatus ſuper reſidentia, quomodo debeat vacare ſtudio Theologiæ, vel Canonum, lib. 5. cap. 6. num 21.
Et quarè ad triennium regulariter detur hæc diſpenſatio, ibid. num. 26.
Diſpenſatus ſuper reſidentia, cauſa ſtudij, debet ſtudere in approbata Vniuerſitate, ibid. num. 31.
Et tenetur actu ſtudere; alioquin non facit fructus ſuos, num. 32.
Diſpenſatus ſine cauſa, non eſt tutus quoad Deum, lib. 1. cap. 1. num. 8.
Licèt ſecus in foro exteriori, ibid. num. 9.
Diſpenſatus ad quęcunquè beneficia, & Dignitates, non eſt diſpenſatus ad Epiſcopatum, ibid. num. 5. & 6.
Diſpenſatus ad beneficia, non eſt diſpenſatus ad penſiones, lib. 1. cap. 5. num. 7. & lib. 5. cap. 7. num. 19.
Diſpenſatus ad duo beneficia, cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia, ibid. nu. 19.
Diſpenſatus ad carnes, cenſetur diſpenſatus ad lacticinia, num. 21.
Diſpenſatus ad comedendum oua, poteſt vti butyro, lacte, & caſeo, num. 22.
Diſpenſatus ad percipiendum fructus Canonicatus in abſentia, cenſetur diſpenſatus ad non emittendam profeſſionem fidei, num. 23.
Diſpenſatus ad præbendam, Sacrum ordinem annexum habentem, non eſt diſpenſatus ad vocẽ in Capitulo, nu. 26.
Diſpenſatus ad Ordines ſimpliciter, intelligitur de minoribus, lib. 2. cap. 5. num. 24.
Diſpenſatus ad beneficium, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatũ, ibid. nu. 35.
Diſpenſatus ad Canonicatum, cenſetur diſpenſatus ad præbendam, num. 37.
Diſpenſatus ſuper ætate ad Subdiaconatum, poteſt habere vocem in Capitulo, lib. 1. cap. 5. num. 17.
Diſpenſatus ad maiores Dignitates, cenſetur diſpenſatus ad minores, lib. 2. cap. 6. num. 12.

Diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur diſpenſatus ad Cathedrales, ibid. nu. 27.
Exceptio, num. 28.
Diſpenſatus ad beneficia in Cathedralibus, an illa obtineat in Patriarchalibus, num. 35.
Diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad retinendum, lib. 2. cap. 7. num. 18.
Diſpenſauit Deus cum Adam, & Eua, lib. 1. cap. 2. num. 2.
Et cum Noe, & eius filijs, num. 3.
Et cum Abraham, & Iacob, num. 4.
Et cum humano genere, num 5.
Diſpoſitio hominis, facit ceſſare diſpoſitionem legis, lib. 9. cap. 7. num. 15.
Diſpoſitio generalis prolata de rebus, & perſonis, generaliter eſt intelligenda, lib. 6. cap. 4 num. 33.
Diſpoſitio ad vnam cauſam limitata, non extenditur ad aliam, lib. 7. cap. 5. num 55.
Diſpoſitio Clem. eos, de conſang. & affin. ligat tantùm contrahentes matrimonium, lib. 8. cap. 3. num. 14.
Et an puniat conſulentes, num. 15.
Diſpoſitio eiuſdem Clementinæ non punit carnalem copulam, ſed contractum matrimonij, ibid. num. 27.
Sed Trid. punit vtrunque, num. 28.
Diſpoſitio loquens de filijs natis ex legitimo matrimonio, comprehendit legitimatos ex diſpenſatione Apoſtolica, num 48.
Diſpoſitiua, magis, quàm narratiua, attendenda, lib. 3. cap. 1. num. 12.
Diſſimulatio in inferioribus Prælatis, diſpenſationem non inducit, lib. 1. cap. 2. num. 6.
Diſtantiæ gradus proximioris expreſſio, non habet locum in impedimento Publicæ honeſtatis, ex matrimonio rato, non conſummato, lib. 7. cap. 7. num. 69.
Diſtantiæ proximioris gradus expreſſio, non requiritur ſuper impedimento Primi, & Secundi gradus, ibid. nu. 71.
Diſtributiones quotidianæ, pro titulo ad ordines, habentur loco beneficij, lib. 4. cap. 4. num. 19. & 21.
Diſtributiones quotidianæ, à Capitulo, Canonicis donari non poſſunt, lib. 5. cap. 6. num. 6.
Limita, num. 7.
Diſtributiones quotidianæ, quomodo debeantur non inſeruientibus, & qua ratione dentur, ibid. num. 8. & 9.
Diſtributiones amittunt Canonici, priuatim in Eccleſia celebrantes, ex Declarationibus Sacr. Congreg. num. 14. & 15.
Diſtributiones integræ, quarè dantur cauſa ſtudij abſentibus, num. 29.
Diues, aut pauper, quis dicatur, arbitrio Iudicis remittitur, lib. 8. cap. 5. nu. 21.
Diuites, quando etiam miſerabiles perſonæ eſſe poſſunt, lib. 8. cap. 6. num. 78. & ſeq.
Diuturnitas, in figura matrimonij, facit præſumere prolem legitimam, lib. 8. cap. 4. num. 66.
Domi celebrari matrimonium, prohibere non poteſt Ordinarius, ex Declaratione Sacr. Congreg. lib. 7. cap. 7. num. 31. & 32.
Domicilium, origo, beneficium, Clerici, Diœceſim denominant, lib. 4. cap. 5. nu. 6.
Domicilium, quoad Ordines, quomodo contrahatur, ibid. num. 2 & 24.
Domicilium, non requirit neceſſariò decennalem habitationem, num. 26.
Domicilium, non acquirit, non habens animum permanendi, num. 27.
Domicilium in Vrbe contractum, quoad ordines, quomodo intelligendum, nu. 28.
Domicilium Neapolitanum, quoad ordines quomodo ſeruetur, num. 29.
Domicilium Expoſiti, quod, num. 30.
Domicilium per Oratores, alibi contractũ, non impedit, quin Ordinarius originis exequatur litteras diſpenſationis ſibi directas, lib 7. cap 5. num. 32.
Donatio inter virum, & vxorem, quando non valeat, lib. 7. cap. 2. num. 26.
Dos, quanta à raptore mulieri rapta conſtituenda, lib. 7. cap. 6. num. 66. & 67.
Dos, an conſtituenda per raptorem, mulieri diuiti raptæ, ibid. num. 70.
Dotantur æque filiæ, ſi bene in matrimonium collocetur, lib. 7. cap. 2. num. 35.
Dote non conſtituta raptæ mulieri, an poſſit Delegatus exequi litteras matrimonialis diſpenſationis, lib. 7. cap. 6. num. 67.

Dote

Dote carẽs mulier, an dicatur, pauper, ſi habeat parẽtes diuites, lib.7.cap.2.n.23.
Dote carente muliere, tempore diſpenſationis, poſtmodum verò hærede inſtituta, quid ſentiendum, ibid.num.25.
Dotem, alio augente, quomodo detur diſpenſatio matrimonialis, num.47.
Dotis ob incõpetẽtiã, quomodo detur matrimonialis diſpẽſatio, lib.7.cap.2.n.21.
Dotis mulieris incompetentia, eſt cauſa ſufficiens ad diſpenſandum, & quarè, ibid.num.22.
Dotis ob incompetentiam, quando valeat diſpenſatio, ſi altus intendat dotare mulierem, num. 24.
Dotis ob incompetentiam, diſpenſatio an valeat, ſi mulier ignorauerit, ſe inſtitutam eſſe hæredem, num.27.
Dotis incõpetentia, quomodo verificetur, ſi habeat pater duas filias, vt hic, n.34.
Dotis incompetentiæ cauſa, & illius augmẽti, quomodo detur matrimonialis diſpenſatio, num.36.
Dotis augmentum, in quibus gradibus requiratur in diſpenſatione matrimoniali, num.37.
Dotis augmentum, eſt cauſa diſpenſationis matrimonialis, lib.7.cap.2. num. 41.
Datur ob cauſam onerosam, ibid.nu.42.
Quomodo conſtituendum Oratrici, ab Oratore, in Curia Archiepiſcopali Nea-*politana, num.43.*
Conſueuit in quantitate ſpecificari in diſpenſatione, cum cauſa incompetentis dotis cum augmento, num.44.
Et tunc quid ſeruare debeat Delegatus, num.45.
Dotis augmentum in diſpenſatione matrimoniali, parum refert, quod ab Oratore, vel ab alio conſtituatur, ad effectum exequendi litteras diſpenſationis, num.48.
Et quænam ſit ratio, num.49.
Dotis incompetentia, cum illius augmento, quomodo probãda, lib.7.cap.2.nu.40.
Dotis incompetentis cauſa, in diſpenſatione matrimoniali narrata, non verificabitur pro ipſa Oratrice penitus indotata, & è contra, ibid.num.50.
Sed, requiritur noua diſpenſatio ſaltem in forma, Perindeualere, *iuxtà ſtylũ Curiæ, num.51.*
Dotis incõpetẽtiæ Oratricis cauſa, quo in loco verificanda, lib.7.cap.5.nu.37.& 38.
Dubia, maturam requirunt deliberationem, lib.9.cap.2.num.7.
Dubitationis tollendæ gratia, aliquid non neceſſarium additur in reſcriptis Apoſtolicis, lib.9.cap.6.num.22.
Dubius de homicidio, an contrahat irregularitatem, lib.5.cap.1.num.24.
Ducatus auri de Camera, & florenus, idem ſunt, lib.6.cap.4.num.48.
Duplicis Quarti gradus Cõſãguinitatis impedimentũ prouenit, ſiuè ex vno, ſiuè ex duobus ſtipitibus, lib.7.cap.5.n.86.
Illius arbor deſcribitur, ibidem, num.87.
Et declaratur, num.88.

E

Eccleſia Romana, dicitur communis Mater, lib.2.cap.2.num.6.
Eccleſia omnis Cathedralis, dicitur Collegiata, lib.2.cap.6.num.34.
Eccleſia Patriarchalis, quæ, lib.2.c.6.nu.35. & 36.
Eccleſia Curata non differt à Parochiali, ibid.num.37.
Eccleſia debet habere vtile, & directum dominium rei alienandæ in euidentem, &c. *aliàs non requiruntur ſolemnitates, ſicut etiam in rebus nondum bonis Eccleſiæ incorporatis, lib.9.cap. 4.num.32.33.& 34.*
Eccleſia, pluribus modis accipitur, lib.7. cap.7.num 30.
Eccleſia vna per totum mundum conſtituta, lib.8.cap.6.num.31.
Eccleſia Neapolitana, nullam habet Digni-*tatẽ poſt Pontificalẽ, lib.9.cap.3.n.15.*
Eccleſia capitur pro Epiſcopo, & Canonicis Cathedralis, lib.9.cap.2.num.22.
Eccleſiæ vacantis bona, alienari non poſſunt, lib.9.cap.4.num.2.
Eccleſia nomine, quid intelligendũ circa reſcripta, Si in euidẽtẽ, &c. *ibid.nu.14*
Eccleſiæ Collegiatæ requiſita, quæ, lib.2.cap. 6.num.33.
Eccleſia non dicitur prouiſum per Cõmendam perpetuam, lib.6.cap. 4. num.9.
Eccleſiæ compermutanti non ſufficit dari æquiualens rei compermutatæ, lib. 9. cap.10.num.11.

Conſtitutio Pij V. circa Affinitatem ex actu fornicario, lib. 7. cap. 1. num. 25.
Conſtitutio Pij V. ſuper Ordinatione Noui Status Sacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, lib. 7. cap. 4. num. 6.
Conſtitutio Pij V. ſuper ſpolijs lib. 10. cap. 1. num. 13.
Conſtitutio pœnalis ligat etiam ignorantes ignorantia non probabili, lib. 8. cap. 4. num. 53.
Conſtitutio poteſt ſeruari quoad aliqua, & non quoad alia, ibid. num. 24.
Conſtitutio quando ſit verè Conciliaris, lib. 7. cap. 7. num. 6.
Conſtitutio reſpiciens fauorem animarum, ligat omnes, lib. 4. cap. 10. num. 15.
Conſtitutio Vrbani VIII. contra promotos ſine litteris dimiſſorialibus, ibid. num. 1.
Conſtitutionem Conciliarem, Papa non tollit, niſi cum expreſſa illius derogatione, lib. 7. cap. 7. num. 7.
Conſtitutionem, ſufficit fuiſſe Romæ publicatam, vt vbiquè cenſeatur publicata, lib. 9. cap. 6. num. 13.
Conſtitutiones de publicandis, non capiunt prouiſiones conſiſtorialiter factas, & quarè, lib. 6. cap. 4. num. 55.
Conſtitutionum pœnæ, non ligant ignorantes, ibid. num. 12.
Contractus cenſuarius, differt ab Emphyteutico, lib. 9. cap. 4. num. 55.
Contractus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ, inualidus, ſi poteſt haberi maior vtilitas, ibid num. 56.
Contractus, à conuentione partium legem accipiunt, lib. 9. cap. 8. num. 10.
Contrahenti cum Eccleſia ſuper alienatione, non licet pœnitere. Secùs dicendum de Eccleſia, vt hic, lib. 9. cap. 6. num 40.
Conuerſio pretij, in vtilitatem Eccleſiæ, fit duobus modis, lib. 9. cap. 9. num. 9.
Copula carnali, denuò ſequuta inter Oratores, ſeparatos in vim diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, quid agendum, lib. 8. cap. 5. num. 37.
Et quid inter diſpenſatos in forma ordinaria, ibid. num. 38.
Copula carnalis, quomodo in dubio præſumatur, lib. 7. cap. 1. num. 19.
Copula carnalis inter raptorem, & raptam, non requiritur ad incurrendas pœnas Concil. Trid lib. 7. cap. 6. num. 60.
Copula carnalis inter conſanguineos, cauſam præbet ad diſpenſandum, lib. 8. cap. 1. num. 1.
Eſt neceſſario exprimenda, vbi illa interceſſerit, ibid. num. 2.
Eaque non expreſſa, diſpenſatio redditur ſubreptitia, num. 3. & 4.
Sub ſpe facilioris diſpenſationis habita, eſt exprimenda, num. 11.
Copula carnalis, etiam ignoranter ſequuta exprimenda in diſpenſatione, num. 32.
In diſpenſatione matrimoniali quarè exprimenda, num. 36.
Habita poſt Datam ſupplicationis matrimonialis, inualidat diſpenſationem, quatenus id in ea non exprimatur, num. 41.
Poſt verò diſpenſationem ab Ordinario factam, ea non inualidatur, etiam matrimonio nondum inito, lib. 8. cap. 1. num. 43.
Et quarè, num 44. Amplia vt, num. 45.
Copula carnalis, quot vicibus interceſſerit, an exprimendum in diſpenſatione, num. 46.
Inter conſanguineos, pluries habita, non auget impedimentum, num. 50.
Copula carnalis iterata cum impedimento occulto, non inualidat diſpenſationem, antea obtentam, num. 51.
Quando tamen requirat ſic nouam diſpenſationem, num. [illegible]2.
Copula carnalis mentio, an facienda in diſpenſatione, ſuper cognatione ſpirituali, lib. 8. cap. 11. num. 12.
Copula carnalis, ſub ſpe facilius &c. mentio habenda in diſpenſatione, etiam altero tantùm Oratore culpabile, lib. 8. cap. 1. num. 18.
Copula carnalis, ſuſpiciones plures requiruntur, pro diſpenſatione matrimoniali, lib. 8. cap. 2. num 9.
Copula natura, requirit concurſum copulatorum, lib. 8. cap. 9. num. 2.

Copula, ſub ſpe facilioris &c. duplicatur pœnitentia in litteris diſpenſationis, lib 8 cap. 1. num. 17.
Corpore vitiatus quarè prohibeatur ordines ſuſcipere, & beneficia obtinere, lib. 3. cap. 6. num. 2.
Corpore vitiati, quinā dicātur, ibid. num. 3.
Corpore vitiatus, a ſolo Papa diſpenſatur, num. 9.
Corpore vitiato, ex propria culpa, non datur diſpenſatio, num 12.
Corporis defectus, licèt paruus, quomodo, faciat irregularē lib. 3 cap. 6. nu. 10.
Corporis defectus, quomodo antea diſpenſabatur, ibid. num. 11.
Corporis defectus, caſu eueniens, eſt diſpenſabilis, num. 14.
Corporis defectum patientibus, non datur diſpenſatio, ſed mandatum ad illam, num. 19. Vide, verbo Mandatum.
Corporis defectus: ſi non appareat quomodo non egeat diſpenſatione, num. 27.
Corporis deformitas, animi deformitatem declarat, lib. 3. cap. 6 num. ...
Corporis magna deformitas, non diſpenſatur, ibid. num. 8.
Et quarè, num. 23.
Corporis deformitas, magis attenditur, quàm defectus, num. 25.
Correctio erroris in proprio nomine, non datur in Apoſtolica diſpenſatione, lib. 7. cap. 5. num. 7. & 14.
Corrector Incurabilium Neapolis, vtitur inſignijs Epiſcopalibus, & ubi, lib. 7. cap 4. num 65.
Corrigi, & abradi, quomodo poſſint litteræ Apoſtolicæ, antequàm ad plumbum mittantur, lib. 7. cap. 7. num. 77.
Criminis impedimentum, quod dicatur, lib. 7. cap. 1. num. 30.
Criminis impedimentum, ad duo reducitur, vt hic, lib. 8. cap. 9. num. 1.
Et quarè ſtatutum, ibid. num. 3.
Quomodo requirat adulterium, & fidem datam, num. 4.
Si eſt occultum, diſpenſatur per Sacram Pœnitentiariam, etiam matrimonio contracto, & ſequuto effectu machinationis. lib. 8. cap. 9. num. 5. 6. & 7.
Pro vtroque machinante, quàm diſpenſationem requirat, ibid. num. 10.
Et quid in machinatione cum veneno, num. 1...
Criminis impedimentum, contrahitur à quocunque ex coniugibus, num. 15.
Etiam per conſilium, ſiuè mandatum, non autem per ratihabitionem, num. 16. & 17.
Criminis mediator, dicitur ipſum delictum committere, lib. 8. cap. 3. num 16.
Crudelium actuum exercitium, irregularitatem inducit, lib. 5. cap. 2. num. 2.
Cubicularij, & familiares Papæ, promouentur ad ordines, extrà tempora, lib. 4. cap. 4. num. 8.
Culpa qualibet, etiam leuis, excludit Medicum ab ordinibus, lib. 5. cap. 3. num. 9.
Curatum beneficium, hodie non commentur ad ſex menſes, lib. 6 cap. 3. nu. 10.
Curiæ ſtylus, ex variatione rerum fragilis, & incertus quomodo intelligendus, lib. 7. cap. 5. num. 10.

D

Damnum, quod quis, ſua culpa ſentit, alteri non imputandum, lib. 7. cap. 5. num. 48.
Dantes, & recipientes pro litteris gratiæ, & iuſtitiæ, quomodo puniantur, lib. 8. cap. 11. num. 33.
Data ſupplicationis, & litterarum, ante Papæ coronationem, qualis, lib. 2. cap. 4. num 11.
Data, in Reſcriptis Apoſtolicis, duplex eſt, & de Datarum differentia, lib. 2. cap. 7. num. 29.
Data parua: quid operetur in ſupplicationibus Apoſtolicis, ibid. num. 30.
Data quomodo extendatur in litteris Apoſtolicis, num. 37.
Dataria, abhorret raſuras in ſupplicationibus, Apoſtolicis, lib. 2. cap 3. nu. 31.
Datarij ad intentionem, Papa concedit quandoque gratias, lib. 2. cap. 1. num. 34.
Datarij ad munus, quiſnam aſſumendus, lib. 2. cap. 3. num. 13.
Datarij officium, expirat per obitum Sūmi Pontificis, lib. 2. cap. 7. num. 32.

Datarij proprium munus, quale, lib.2.cap. 7.num.31.

Datarius, non concedit gratias, ſed Papa, lib.2.cap.1.num.32.

Datarius, ante, & poſt ſignatas ſupplicationes, in illis, & de illis ponit, & detrahit, ibid.num.35.

Datarius, dicitur organum mentis, & vocis Papę, num.36.

Datarius, aliquando in ſupplicatione regiſtrata, per ſeipſum, ac propria manu aliquid corrigit, lib.2.cap.3.num.23.

Datarius, in commutandis pęnitentijs, in litteris Apoſtolicis, iniunctis, habet à Papa pleniſſimam poteſtatem, lib.8. cap.6.num 59.

Datarius, per litteras priuatas, aliquando mandat Delegato, *vt Oratoribus, matrimonij contrahendi licentiam concedat, non peracta pęnitentia in litteris diſpenſationis in forma pauperum, iniuncta, lib.8.cap.6.num.57.*

Data litterarum, apponitur locus ſpecialis, & quare, lib.2.cap.7.num.45.

Debilitatus, quinam dicatur, lib. 3. cap 6. num.4.

Decennij tempus, facit praſumere matrimonium legitimè contractum, lib. 8. cap.4.num.47.

Decennium, à die emiſſę profeſſionis lapſum, quando currere incipiat, lib.5.cap. 14.num.59.

Deciſio Achillis de Graſſis, 17. *hodie non habet locum in commiſſionibus. In* euidentem &c. *lib.9.cap.3. num. 7.*

Declaratio S. Congreg. quod. quis poſſit promoueri ad titulum donationis, lib. 4.cap.5.num.14.

Super litteris Dimiſſorialibus Regularium, lib.4.cap.6.num.17.

Quod Epiſcopus poſſit admittere titulum patrimonij, vel penſionis ad ordines ſacros, lib.4.cap.5.num.11.

Super Reſidentia, lib.5.cap.6. num. 10.

Quod Canonici priuatim celebrantes, reputentur abſentes, ibid.num.15.

Declaratio Congreg. quando Epiſcopus non poſſit matrimonia clandeſtina irritare, lib.8.cap.4.num.27.

Declaratio potius, quam diſpenſatio ſuper ętate ad matrimonium, datur, lib.4. cap.3.num.16.& 17.

Declarationes S. Congregationis Rituum circa Prothonotarios participantes, lib.5.cap.6.num.45.

Necnon alię eiuſdē Rituū Cōgreg. circa Prothonotarios titulares, ibid.nu.52.

Declarationes Sacra Congreg. ſuper Clauſula, Depoſita omni ſpe cuiuſcūq; muneris &c. *in diſpenſationibus matrimonialibus, lib.7.cap.6.num.14.*

Declarationes Concilij Trid. non probant in iudicio, niſi authentica, cum ſigillo, & ſubſcriptionibus Officialium, lib.6. cap.2.num.24.

Declarationes Congreg. Concilij ſuper Reſidentia in Parochialibus, lib. 5. cap. 7.num.5.

Declarationes S.Congreg. quod Clericis, beneficia ſimplicia obtinentibus, non ſint denegandę litterę commendatitię, ibid.num.8.

Declarationes Concil. quod Papa ſolus diſpenſat in bigamo, etiam ad Clericalem tonſuram, lib.2.cap.2. num. 23.

Declarationes Sacr. Congreg circa expreſſionem copulę in diſpenſationibus matrimonialibus, lib.8. cap.1.num.37.

Quod copula carnalis, habita poſt Datā ſupplicationis, inualidat diſpenſationem matrimonialem, ibid.num. 41.

Circa ordinationes beneficiatorum, lib.4. cap.5.num.36.

Super aſſumptione Monachorum ad beneficia curata, lib. 6.cap.1.num.21.

Super collatione prębendę theologalis, Regulari Theologo facienda, ibid nu.24.

Circa monialem viduam, ſeu aliàs corruptam, quod ſit incapax officij, & dignitatis, ſine diſpenſatione Apoſtolica, lib 4 cap 1.num.47.

Declaratoria voti, ob cauſam infirmitatis, formula, lib.8.cap.10 num 11.

Declaratoria quandoquè datur ſuper Compaternitate, lib.8 cap.8.num.7.

Et in foro conſcientia per Sacr. Pęnitentiariam, ibid.num.8.

Declaratoria littera proximioris gradus in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo dentur, lib.7.cap.7.num.16.

Declara-

Declaratorię formula, Quod Oratores poſſint contrahere matrimonium, non obſtante falſa imputatione &c. lib. 7. cap. 5. num. 67.

Declaratorium decretum Ordinarij quandoquè dari, nullum eſſe impedimentum in Quarto, & Quinto gradibus ad contrahendum, ibid. num. 63.

Eiuſdem decreti formula, num. 64.

Decreta Sac. Cōgreg. de Regularibus Apoſtatis, & eiectis, *lib 5. cap. 14. nu. 1.*

Decreti Delegati *formula, ſuper diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, lib. 8. cap. 6 num. 80.*

Decreti Delegati *formula, pro diſpenſatione matrimoniali ſine copula, lib. 7. cap. 7. num. 87.*

Decreti formula, de publica pęnitentia à Delegato imponenda, vigore diſpenſationis matrimonialis, cum copula, in forma pauperũ, lib. 8. cap. 6. num. 10.

Decreti Cōmiſſariorũ formula, ſuper alienatione in euidētē &c. *lib. 9. cap. 11. nu. 3*

Decreti Cameralis formula, ſuper rebus concernentibus intereſſe Cameræ Apoſtolicæ, lib. 10. cap. 5. num. 9.

Decreti ſeparationis Oratorum, vigore diſpenſationis matrimonialis in forma pauperũ, formula, lib. 8. cap. 5. nu. 36.

Decretum Clem. VIII. circa litteras dimiſſoriales pro Regularibus, lib. 4. cap. 6. num. 17.

Decretum Sacr. Congreg. Concil. prohibens Regularibus bonorum Eccleſiaſticorum alienationē, lib. 9. cap. 1. num. 11.

Decretum prolis legitimandę, in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo intelligendum, lib. 8. cap. 2. num. 35.

Decretũ Sac. Congreg. Cęremoniarũ ſuper titulo Eminentiſſimi, & Eminentiæ, *pro Cardinalibus, lib. 6. cap. 4. nu. 65.*

Decretum, Quod, finita tertia generatione &c. *quo tempore cępit apponi in reſcriptis* ſi in euidētem &c. *& quarè, lib. 9. cap. 8. num. 2. 3. & 5.*

Quandoquè apponitur pinguioribus, & expreſſioribus verbis, ibid. num. 4.

Defectus corporis. Vide, Corporis defectus.

Defectus intētionis in vna parte gratię, non vitiat in alia parte, lib. 8. cap. 2. nu. 32.

Defectus conſenſus, in matrimonio contracto, excludit nouas ſolemnitates, ſi eſt occultus, lib. 8. cap. 3. num. 41.

Defectus ætatis. Vide, Aetas.

Defectus libertatis, quotuplex, lib. 3. cap. 8. num. 1.

Defectus libertatis, vix, aut rarò diſpenſatur, ibid. num. 2.

Defectuũ ſuppletio, vide, Suppletio defectuũ.

Definitio, rei naturã demonſtrat, lib. 1. cap. 1. num. 2.

Deformitas, Vide, Corporis deformitas.

Dei omnis actio, noſtra eſt inſtructio, lib. 1. cap. 2. num. 6.

Delegatio facta Vicario Epiſcopi, *an, & quando tranſeat in ſucceſſorem, lib 7. cap. 4. num. 36.*

Delegatoria reſcripta, nõ extēdũtur ad perſonã non expreſſã, lib 8. cap. 6. nu. 13.

Delegatus, quando poſſit diſpenſationis matrimonialis exequutionem, in forma pauperum, denegare, ibid num. 60.

Delegatus, ſemel iudicãdo, licèt nulliter, functus eſt officio ſuo, lib. 7. cap. 4. nu. 56.

Delegatus à Papa in cauſa ſãguinis, nõ efficitur irregularis, lib [illegible] cap. 4 nu 16.

Delegatus, non poteſt admittere cauſam, in litteris diſpenſationis non expreſſam, lib. 7. cap. 5. num. 56.

Delegatus, ante reſcripti præſentationem, habet tantùm iuriſdictionem in habitu, lib. 7. cap. 6. num. 5.

Eamquè acquirit tempore Datæ, *ante exercitium, ibid. num. 6.*

Delegatus diſpenſationum matrimonialiũ, an eſculenta, & poculenta recipere poſſit, num. 15.

Delegatus, pro diſpenſatione matrimoniali, poteſt recipere iuramenta teſtium; illorumquè examen alijs poſtmodum demandare, ibid. num. 42. & 43.

Delegatus, poteſt cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis matrimonialis, lib. 7. cap. 7. num. 74.

Delegatus, quomodo procedat ex reſcripto, Si malitia ſupplet ętatem, *lib. 4. cap. 3. num. 14.*

Et quid prędicti reſcripti decretum debeat continere, ibid. num. 15.

Delegatus, tenetur omninò ſeruare formam ſuę Commiſſionis, lib. 8. cap. 6. nu. 21.

Aliàs nulliter procedit, ibid. num. 55.

Delegatus, non poteſt arbitrari pœnitētiam, à Papa expreſsè iniunctam, ratione qualitatis perſonæ, ibid. num. 23.

Delegatus, quid poſſit circa pœnitentiam, à Papa impoſitam, ratione diſpenſationis matrimonialis, num. 27.

Delegatus, non adſtringitur ad tempus in litteris matrimonialis diſpenſationis in forma pauperum, expreſſum, pro opera conferenda ab Oratore in ſeruitium Eccleſiæ, aut alterius loci pij, num. 34.

Delicta frequentata, magis puniuntur, lib. 5. *cap.* 10. *num.* 8. *& lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 49.

Delictum alterius, non debet eſſe cauſa punitionis innocētis, d. lib. 8. *cap.* 1. *nu.* 16.

Delictum in dubio, præſumendum, vbi animæ periculum verſatur, ibid. nu. 23.

Demonſtratione non indigent, quæ iam demonſtrata ſunt, lib. 4. *cap.* 7. *num.* 11.

Denunciatio hæreticorum, quomodo facienda, remiſſiue, lib. 3 *cap.* 4. *num.* 12.

Denunciationes matrimonij, an fieri poſſint ferialibus diebus, de licentia Epiſcopi, lib. 7. *cap* 7 *num.* 16.

Poſſunt per Delegatum omitti, non obſtante clauſula, Factis prius publicationibus, *appoſita in litteris diſpenſationis matrimonialis, ibid num.* 17.

Non ſunt de eſſentia matrimonij, nu. 21.

Iterandæ, ſi intra duos menſes non contrahatur matrimonium, num. 22.

Quibus ex cauſis poſſint remitti, nu. 25.

Vt remittantur, quid Ordinarius curare debeat. num. 24.

Denunciationes matrimoniales, vt relaxentur, ſufficit extraiudicialis cognitio cauſæ, num. 27.

Denunciationibus non præmiſſis, quando contrahi poſſit matrimonium Epiſcopo nolente ſuper eis diſpenſare, lib. 7. *cap.* 7. *num* 26.

Denunciationibus matrimonialibus, ſub qua forma diſpenſetur, ibid num. 28.

Denunciationum defectu, contrahitur aliquando matrimonium cum impedimento dirimente, lib. 7. *cap.* 7. *nu.* 25.

Derogatio Conſtitutionis Clem. VII. circa diſpenſationes ad beneficia, in Eccleſia, in qua pater &c. quomodo detur, lib. 3. *cap.* 2. *num.* 13.

Derogatio Conſtitutionis Pij IV. de regiſtrandis, *quomodo concedatur, lib.* 10 *cap.* 5. *num.* 11.

Derogatio, fideicommiſſi. Vide Fideicommiſſi derogatio.

Derogatio ſtatutorum, cur apponatur in diſpenſatione de non reſidendo, & fructus percipiendo, lib. 5. *cap.* 6. *num.* 30.

Derogationes, quas requirant Cardinalium creationes, lib. 5. *cap.* 6. *num* 38.

Derogationes Conſtitutionis Pij IV. de regiſtrandis in Camera, an debeant in Camera regiſtrari. proponitur Motus proprius. S. D. N. de hac re, lib. 5. *cap.* 6. *num.* 12.

Deuotionis ex cauſa, cum bigamo diſpenſatur, lib. 2 *cap.* 2. *num.* 20.

Deuotionis cauſa tantùm, quando non ſufficiat pro gratijs Apoſt. ibid. nu. 21.

Dexteram, non ſemper maioris honoris indicium fuiſſe, lib. 2. *cap.* 4. *nu.* 7. *verſ.* Reſpondetur ſecundò.

Diabolus, quomodo poſſit generare, lib. 7. *cap.* 2. *num.* 18.

Diacono homicida inhabili, ad ſuperiores ordines quomodo conceſſa diſpenſatio, lib. 5. *cap.* 1. *num.* 18.

Dictio, Aliquid, *verificatur in qualibet parte, lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 18.

Dictio, Cuiuſcunque, *eſt vniuerſalis, & omnia comprehendit, ibid. num.* 17.

Dictio, Competenter, *adiecta in diſpenſatione matrimoniali, propter dotem, quid operetur, lib.* 7. *cap.* 2. *nu.* 39.

Dictio, Dummodò, *eſt taxatiua, lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 62.

Quomodo reſtringat diſpenſationem, lib. 2. *cap.* 7. *num.* 14.

Importat conditionem, lib. 8. *cap.* 4. *num.* 50. *& lib.* 9. *cap.* 9. *num.* 6.

Dictio, Et, *de ſui natura, ſemper addit, lib* 8. *cap* 5 *num.* 5.

Dictio, Et miſerabiles, *in diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, debet operari, ibid. num.* 6.

Dictio, Grauiter, *quid denotet, lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 3.

Di-

Dictio, Hactenus, *deſignat tempus prǽteritum*, *lib.7.cap.2.num.87.*
Dictio, Liberè, *quid importet*, *lib.9.cap.8.num.21.*
Dictio, Nullatenus, *quid importet*, *lib.4.cap.7.num.29.*
Dictio, Nec, *eſt implicatiua caſus contrarij*, *lib.8.cap.6.num.65.*
Dictio, Poſtquam, *ſignificat actum perfectum*, *lib.7.cap.6.num.68.*
Dictio, Quæcunquè alia, *includit ſimilia*, *lib.2.cap.6.num.3.*
Dictio, Quicunq; *cōprehendit omnes Ordines* Militares, *lib.5.cap.14.nu.15.*
Dictio, Quomodolibet, *omnem modū includit*, *lib.9.cap.8.num.8.*
Dictio, Si, *conditionem importat*, *lib.9.cap.5.num.43.*
Dictio, Saltem *quid importet*, *lib.7.cap.2.num.16.*
Dictio, Saltem, *eſt ſubſidiaria*, *lib.8.cap.6.num.35.*
Necnon ampliatiua, *ibid.num.36.*
Dictio, Tunc, *extremitatem temporis ſignificat*, *num.67.*
Dictio, Tantùm, *limitat*, *& reſtringit*, *lib.8.cap.5.num.16.*
Dictio, Tuam, *perſonalitatem denotat*, *lib.8.cap.6.num.18.*
Dictio, Vel, *ſtat alternatiuè*, *ibid.num.26.*
Dictio, Vel circa, *non ſolet admitti in diſpenſatione ſuper defectu ætatis*, *lib.4.cap.2.num.17.*
Refertur ad modicum tēpus, *ibid.nu.28.*
Non extenditur vltra ſex menſes vt hic, *num.29.*
Dictio, *Vide Verbum.*
Dictiones numerales, *in litteris Apoſtolicis*, *debēt extēſe ſcribi*, *lib.2.cap.7.nu.48*
Dictionis, Et cetera, *virtus*, *lib.7.cap.6.n.7*
Dieta legalis, *quomodo computetur*, *lib.7.cap.1.num.21.*
Diffamatio ſola mulieris, *non ſufficit pro diſpenſatione in Primo*, *et Secūdo gradu impetranda*, *lib.8.cap.2.num.2.*
Dignitas Cathedralis Eccleſię, *ſi in Vrbe ignoretur tempore expeditionis litterarum*, Si in euidentem &c. *quid agendum*, *lib.9.cap.3.num.19.*
Dignitas, *Canonicatus*, *& Portio*, *quā ętatē requirant lib.4.cap.1.num.13.*
Dignitas curata, *non venit in mandato*, *ad quęcunquè beneficia &c. lib.3.cap.6.num.4.*
Dignitas, *eſt beneficium qualificatum*, *ibid.num.5.*
Dignitas maior, *quomodo in Eccleſia cognoſcatur*, *lib.7.cap.6.num.14.*
Dignitates maiores, *quę*, *& an veniant*, *niſi explicentur in diſpenſatione*, *lib.7.cap.6.num.11.*
Dignitates maiores, *poſt Pontificales*, *quæ*, *ibid.num.13.*
Dignitates, *non veniunt in mandato ad beneficia curata*, *& quęcunquè alia*, *lib.1.cap.6.num.2.*
Dignitates, *non veniunt appellatione beneficij in materia odioſa*, *lib.2.cap.6.num.1.*
Dignitates principales, *quæ*, *lib.7.cap.6.num.15.*
Dignitatem quis dicatur habere, *lib.2.cap.6.num.8.*
Dignitatis definitio; *lib.2.cap.6.num.6.*
Dignitatis nomine, *quę veniant*, *ibid.nu.7.*
Dignitatum maiorum, *appellatione*, *non venit Epiſcopatus*, *num 9.*
Diminutiua nomina, *non ſolent admitti per* Datariam *in reſcriptis Apoſtolicis*, *lib.7.cap.5 num.22.*
Dimiſſoriales litteras ad Primam Tonſuram concedit arctatis, *Capitulum*, *ſede vacante*, *lib.4.cap.4.num.14.*
Diœceſani, *quinam dicantur*, *lib.2.cap.2.num.19.*
Diœceſanorum appellatione, *qui veniant*, *lib.9.cap.11.num.9.*
Diœceſi in aliena, *nè primam quidem Tonſuram Epiſcopus confert*, *lib.4.cap.6.num.25.*
Diœceſi in aliena Pontificalia exercendi licentiæ formula, *ibid.num.26.*
Diœceſibus duabus vnitis, *cuinam earum Vicario*, *litteræ diſpenſationis dirigendę*, *lib 7.cap.5.num.27.*
Diœceſis error, *ſi contingat in reſcripto Apoſtolico*, *quid agendum*, *ibid num.28.*
Diœceſis Clerici, *dicitur*, *in qua habet originem*, *aut domicilium*, *aut beneficium*, *lib.4.cap.5.num.6.& 42.*

Diœceſis

Diœceſis Oratoris exprimenda in ſupplicatione, Pontifici porrigenda, lib. 2. cap. 2. num. 18.

Diœceſis Oratorum in litteris Apoſtolicis exprimenda, lib. 7. cap. 5. num. 24.

Diœceſis *Oratorum, ſi in Vrbe ignoretur, quid ſeruetur in reſcriptis, lib. 9. cap. 11. num. 7.*

Diœceſis, dicitur territorium Epiſcopi, ibid. num. 10.

Diœceſis appellatione, quando veniat Ci*uitas, & è contra, num. 11. & 12.*

Diœceſis Papæ, totus eſt Orbis, lib. 2. cap. 7. num. 40.

Diœceſum duarum, Oratoribus exiſtentibus, omnes exprimendæ in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 5. num. 25.

Et tunc litteræ dirigũtur Ordinario Oratricis. ibid. num. 26.

Diœceſum, & Epiſcopatuum latina denominatio, quomodo à vulgari diſſimilis, lib. 8. cap. 5. num. 71.

Dirimentia Impedimenta matrimoniorum. Vide, Impedimenta dirimentia.

Diſpenſandi facultas, non datur per litteras Iubilæi, lib. 5. cap. 12. num. 5.

Diſpenſandi, & abſoluendi differentia, ibid. num. 6.

Diſpenſandi facultas cum illegitimis, quomodo concedatur Legatis, *& Nuntijs, lib. 3. cap. 1. num. 16.*

Diſpenſandi facultas, non venit in generali mandato, lib. 8. cap. 4. num. 42.

Diſpenſandi facultas, conceſſa Miniſtris aliquorum piorum locorum, reuocata. lib. 8. cap. 6. num. 32.

Diſpenſandi facultas, latè interpretanda, lib. 1. cap. 5. num. 27.

Diſpenſare Epiſcopus tacitè, quando cenſeatur, lib. 1. cap. 3. num. 4.

Diſpenſare non dicitur Papa contra Concilium Trid. & quarè, lib. 4. cap. 2. num. 46.

Diſpenſare, an poſſit Epiſcopus ſuper impedimento dubio ad contrahendum matrimonium, lib. 7. cap. 5. num. 65.

D*iſpenſat aliquando Summus Pontifex ad ordines extra tempora, ſine titulo, & ſine litteris dimiſſorialibus, lib. 4. cap. 7. num. 39.*

Diſpenſat Epiſcopus cum perſona, reſpectu rei, qui habet rem ſubiectam, lib. 4. cap. 5. num. 44.

Diſpenſatio quid ſit lib. 1. cap. 1. num. 3.

Et quotuplex, eod. lib. 1. cap. 3 num. 1.

Diſpenſatio, quomodo late interpretanda, lib. 7. cap. 5. num. 35.

Diſpenſatio, nõ trahit effectum ſuum extra territorium diſpenſantis, lib. 4. cap. 5. num. 45

Diſpenſatio, addita indulto de promouendo, requirit derogationem contrariæ diſpoſitionis, lib. 4. cap. 6. num. 39.

Diſpenſatio pro Clerico *homicida, quomodo concedatur, lib. 5. cap. 1. num. 14.*

Diſpenſatio de non reſidendo cauſa ſtudij, quomodo concedatur, lib. 5. cap. 6. num. 22.

Et non datur, niſi de licentia Ordinarij, & quarè. ibid num. 33.

Diſpenſatio, eſt maior, & difficilior abſolutione. lib. 5 cap 12 num. 3.

Diſpenſatio, et legitimatio, in quo differant, lib. 1. cap. 1 num. 5.

Diſpenſatio, requirit cauſam, ibid num. 6. ſine qua vix, aut rarò diſpenſatur, ibid. num. 11.

Diſpenſatio, ad quid inuenta, lib. 1. cap. 2. num. 7.

Diſpenſatio Papæ tacita, eſt minus freqũs, & quarè, lib. 1. cap. 3 num. 3.

Diſpenſatio eſt odioſa, vulnerans ius commune, lib. 1. cap. 5. num. 1.

Diſpenſatio ſecunda, non facta mentione de prima, quando ſit ſubreptitia, quãdo autem ſecùs, ibid num. 10. & 13.

Diſpenſatio conceſſa ſuper principali, cenſetur conceſſa in conſecutiuis, num. 18.

Diſpenſatio, extenditur ad ſpecies incluſas, num. 20.

Diſpenſatio, Motu proprio conceſſa, latè interpretanda, num. 30.

Diſpenſatio cum Epiſcopo, nè infra tempus conſecretur, ad quid extendatur, num. 31.

D*iſpenſatio, quomodo detur ad præterita validanda, num. 32.*

D*iſpenſatio, ſine litteris, non ſuffragatur, lib. 1. cap. 6. num. 1.*

Diſpen-

Diſpenſatio præſumitur impetrata de mandato Oratoris,lib.2.cap.5.num.14.
Diſpenſatio ſuper vno defectu, non eſt diſpenſatio ſuper alio, lib. 7. cap. 5. num.73.
Diſpenſatio tantùm valet,quantum ſonat, ibid.num.95.
Diſpenſatio, & mandatum de diſpenſando, differunt lib.7.cap.6. num.26.
Diſpenſatio non eſt perfecta,antequàm Delegatus diſpenſet, lib.8.cap.1.nu.38.
Diſpenſatio matrimonialis reualidatur per gratiam, Perindeualere, *ſuper copula,ibid.num.39.*
Diſpenſatio ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, an concedenda per Epiſcopum,num.58.
Et an ad illum ſpectet ratione conſuetudinis,num.60.
Diſpenſatio,quarè prouiſo Apoſtolico,non detur ab Epiſcopo,lib.8 cap.2.nu. 13.
Diſpenſatio ad Epiſcopatum cum inhabili, quomodo concedatur, lib. 2. cap. 6. num.10.
Diſpenſatio ad Dignitates maiores, an capiat Dignitatem monocularem, ibid. num.12.
Diſpenſatio,cur non capiat Dignitates, & beneficia in Cathedralibus,lib.2.cap. 6.num.29.31.& 32.
Diſpenſatio ad beneficia,non capit Patriarchales Eccleſias,ibid.num.36.
Diſpenſatio ad beneficia in Eccleſia,in qua pater &c. rarò datur, lib. 3. cap.2. num.14.
Diſpenſatio ſuper magna corporis deformitate,non datur,lib.3.cap.6.num.8.
Et quarè,num.23.
Diſpenſatio ſuper defectu ætatis ad beneficia, non datur ad partem, lib.4.cap. 2.num.1.& 2.
Diſpenſatio ſuper ætate ad beneficia, quarè in ſupplicatione,non autem in litteris exprimatur, ibid.num.44.
Diſpenſatio non cadit, vbi non diſponitur contra ius commune,num.45.
Diſpenſatio expreſſè,non datur de ſtylo Curiæ aduerſus decreta Concil. Trid. num.47.
Diſpenſatio de promouendo extrà tempora, conceditur arctatis,& alijs,lib.4.cap. 4.num 4.& 5.
Duobus modis conceditur,ibid.num. 10.
Diſpenſatio de promouendo in temporibus, frequentior eſt,quàm extra tempora, lib.4.cap.5.num.1.
Diſpenſatio cum prouiſo, vt non teneatur promoueri, ad quem Epiſcopum ſpectet,ibid.num.43.
Diſpenſatio,nullam habet præſcriptam formam,lib. 5.cap. 12.num.7.
Diſpenſatio vnica,quando ſufficiat pro pluribus irregularitatibus,ibid.num.10.
Diſpenſatio,non datur in genere ſuper quacunquè irregularitate,num.11.
Diſpenſatio, quomodo non irritetur, ſi taceatur titulus nobilitatis, lib.7. cap.2. num.19.
Diſpenſatio in radice matrimonij,legitimat prolem ſuſceptam,etiam altero coniugum in mala fide exiſtente,lib 8.cap. 3.num.55.
Non conceditur ſimpliciter, & ſine cauſa, ibid.num.56.
Non eſt directè in lege ciuili, eiuſquè effectibus,& quarè,num.58.
Diſpenſatio,ſuper impedimento,lege diuina, matrimonium dirimente, quomodo intelligenda,num.59.
Diſpenſatio ſuper radice matrimonij,nulliter contracti ex defectu conſenſus,non habet locum,num.60.
Diſpenſatio,quomodo præſumatur inter virum, & vxorem in gradu prohibito contrahentes,lib 8.cap.4.num.65.
Diſpenſatio ſuper noua copula cum impedimento occulto,quomodo detur per Sacrã Pœnitentiariã,lib.8.cap.5 nu.72.
Diſpenſatio, non adeò ſtrictè intelligenda, vt nihil operetur,lib.10. cap.3.nu.12.
Diſpenſatio quælibet, recipit interpretationẽ à ſubiecta materia,ibid. num. 16.
Diſpenſatio,quando aliquid operatur,non eſt amplius extendenda,lib.10.cap.4. num.18 verſ. Tertio ibi.
Diſpenſatio in radice matrimonij,quid ſit, lib.8.cap 3.num.49.
Diſpenſatio in radice matrimonij, ſcienter contracti in gradu prohibito,operatur etiam in præiudiciam venientium

ab inteſtato,& quarè, ibid. num.46.
Diſpenſatio in radice matrimonij comprehendit tantùm prolem ſuſceptam in figura matrimonij, non autem natam,& conceptã ante matrimonium, num.54.
Diſpenſatio Papæ ſuper radice matrimonij, non requirit nouũ conſenſum, nu 51.
Diſpenſatio matrimonialis cum cauſa, pro Oratrice, patre orbata, rarò datur, lib.7.cap.3.num.12.
Et qua ratione, quandoquè detur; num 13.
Diſpenſatione, licitum ſit, quod erat illicitum, lib 1.cap.1.num.4.
Diſpenſatione, ius illud tribuitur, quod exprimitur, lib.1.cap.5.num.14.
Diſpenſationem vitiat, cauſa finalis, ſiuè impulſiuę falſitas, lib. 1. cap. 1.num. 10.in fine.
Diſpenſationem inducit, Principis diſſimulatio, lib.1. cap.3.num 2.
Diſpenſationem non inducit gratia Motu proprio, lib.1.cap 4.num.2.
Diſpenſationem non trahi ad conſecutiua, quomodo intelligatur, lib. 1. cap. 5. num.15.
Diſpenſationes matrimoniales quando expediantur in forma pauperum, lib. 8.cap.6 num.79.
Diſpenſationes ſuper matrimonio rato tantùm, quomodo concedantur, lib.8.cap. 7.num.21.
Diſpenſationes in Secundo gradu, quam expreſſionem requirant, lib. 7. cap. 3. num.22.
Et quamnam in Primo,& Secundo affinitatis gradibus, ex actu fornicario, num.23.
Necnon in Primo,& Tertio gradibus, num.24.
Diſpenſationes matrimoniales, quonammodo petantur,& concedantur, lib.7. cap.4 num.1.
Diſpenſationes, Ordinario impetrantium, committendas, ibid.num.10.
Diſpenſationes pro foro conſcientię tantùm, diriguntur cuicunque Confeſſario, lib. 7.cap 4.num.68.
Diſpenſationes matrimoniales cum cauſa, ob anguſtiam loci, vel dotis incompetentiam ſæpè ſolent eſſe ſubreptitiæ, lib.7.cap.5.num.34.
Diſpenſationes ſuper irregularitate ex homicidio, quomodo dentur, lib. 5.cap. 1.num.13.
Diſpenſationes tacitę, reſultant ex modernis Commendis, & eius rei explicatio, lib.1.cap.4.num.7.& 8.
Diſpenſationes Apoſtolicæ, committuntur Ordinarijs, lib.2.cap.4 num.15.
Ac etiam Vicarijs Epiſcoporum, ibid. num.17.
Diſpenſationes, ad partium petitionem conceduntur, lib.2.cap.5 num.12.
Diſpenſationes, aliquando Motu proprio conceduntur, ibid num.13.
Diſpenſationes impetrantur ſine ſpeciali mandato, num. 15. & lib. 7. cap. 5. num.101.
Diſpenſationes ſuper defectu ætatis ad ſacros ordines, ſemper ferè à Curia exularunt, lib.4 cap.2.num.42.
Et qua de cauſa, nouiſſimè, conceſſa, ibid. num.43.
Diſpenſationes non concedi, ſine cauſæ cognitione, lib.7.cap.2.num. 1.
Diſpenſationes præſertim matrimoniales, regulariter non dari in forma gratioſa, ibid.num 37.
Diſpenſationes matrimoniales in forma pauperum, pauperibus,& miſerabilibus conceduntur, lib.8.cap.5.num.14.
Diſpenſationes, gratis concedendas, quomodo intelligendum, ibid.num 34.
Diſpenſationes nullas reddit ſubreptio, lib. 1.cap.5.num 11.
Diſpenſationi matrimoniali ſuper impedimento ex actu fornicario, quanam clauſula adijciatur, ſi mulier primò cognita viuit, lib.7.cap.3.num.25.
Diſpenſationis natura, quæ ſit, lib.6.cap.1. num 20.
Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, decreti Delegati tenor, lib.8.cap.6.num 8.
Diſpenſationis formula ſuper matrimonio rato, non conſummato, lib. 8.cap.7. num.35.
Diſpenſationis matrimonialis cauſa, pro Ora-

Oratrice vigeſimum quartum annum excedente, quarè emanauit, lib. 7.cap.2.num.93.

Diſpenſationis cauſa, non intelligitur, niſi exprimatur, lib.1.cap.1.num.7.

Diſpenſationis cauſa de ſtylo Curiæ recepta quæ, ibid.num.12.

Diſpenſationis origo, lib.1.cap.2.num.1.

Diſpenſationis mentio, non fit in litteris Cõmendæ.lib.1.cap.4.num.9.

Diſpenſationis ſuper bigamia, ſupplicationis formula, Vide, Formula, ſupplicationis.

Diſpenſationis formula ſuper impedimento occulto affinitatis ſuperuenientis, lib. 8.cap.1.num.58.

Diſpenſationis matrimonialis exequutio, ob nouam copulam, an retardanda, lib.8.cap.2.num 11.

Diſpenſationis litteræ ſuper defectu coporis, quomodo antea concedebantur, lib. 3. cap. 6.num.17.

Diſpenſationis litteræ de promouendo, dantur in forma gratioſa, lib. 4. cap. 5. num.3.& 4.

Diſpenſationis formula, communiter ſeruata, tàm in vtroquè foro, quàm in foro conſcientiæ tantùm, lib.1. cap. 12. num.8.

Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, formula, Vide, Formula litterarum.

Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, exequutio quando poſſit à Delegato ſubdelegari, lib.8.cap.6. nu. 60. Reliqua vide, Matrimoniales diſpenſationes.

Diſpenſationum matrimonialium ſine copula, cauſa varia, lib. 7.cap. 2. per totum.

Diſpenſationum matrimonialium litteræ, multifariam expediuntur, lib.7.cap. 4.num.9.

Diſpenſationum exempla, ſuper defectu temporis ad profeſſionem emittendã, lib 4.cap 3.num.23.

Diſpenſatum ad ordines, non cenſeri diſpenſatum ad beneficia, contra Say r. & eius limitatio, lib. 1.cap 3.num. 15. & 16.

Diſpenſatur facilius cum promoto, quàm cum promouendo, lib.5.cap.1.num 7.

Diſpenſatur cum bigamo, ex cauſa deuotionis, lib.2.cap.2.num.20.

Diſpenſatur facilius cum proximo ætati, quàm cum alio, lib.4.cap.1. num.22.

Diſpenſatus ſuper reſidentia, quomodo debeat vacare ſtudio Theologiæ, vel Canonum, lib.5.cap.6.num 22.

Et quarè ad triennium regulariter detur hæc diſpenſatio, ibid.num.26.

Diſpenſatus ſuper reſidentia, cauſa ſtudij, debet ſtudere in approbata Vniuerſitate, ibid.num.31.

Et tenetur actu ſtudere; alioquin non facit fructus ſuos, num.32.

Diſpenſatus ſine cauſa, non eſt tutus quoad Deum, lib.1.cap.1.num.8.

Licèt ſecus in foro exteriori, ibid. num.9.

Diſpenſatus ad quæcunquè beneficia, & Dignitates, non eſt diſpenſatus ad Epiſcopatum, ibid.num.5.& 6.

Diſpenſatus ad beneficia, non eſt diſpenſatus ad penſiones, lib.1.cap.5.num. 7.& lib.5.cap.7.num.19.

Diſpenſatus ad duo beneficia, cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia, ibid.nu.19.

Diſpenſatus ad carnes, cenſetur diſpenſatus ad lacticinia, num 21.

Diſpenſatus ad comedendum oua, poteſt vti butyro, lacte, & caſeo, num.22.

Diſpenſatus ad percipiendum fructus Canonicatus in abſentia, cenſetur diſpenſatus ad non emittendam profeſſionem fidei, num.23.

Diſpenſatus ad præbendam, Sacrum ordinem annexum habentem, non eſt diſpenſatus ad vocẽ in Capitulo, nu.26.

Diſpenſatus ad Ordines ſimpliciter, intelligitur de minoribus, lib. 2.cap. 5. num.24.

Diſpenſatus ad beneficium, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatũ, ibid.nu.35.

Diſpenſatus ad Canonicatum, cenſetur diſpenſatus ad præbendam, num.37.

Diſpenſatus ſuper ætate ad Subdiaconatum, poteſt habere vocem in Capitulo, lib. 1.cap.5.num.17.

Diſpenſatus ad maiores Dignitates, cenſetur diſpenſatus ad minores, lib.2.cap. 6.num.12.

Diſpenſatus ad beneficia, non cenſetur diſpenſatus ad Cathedrales, ibid.nu.27.
Exceptio, num.28.
Diſpenſatus ad beneficia in Cathedralibus, an illa obtineat in Patriarchalibus, num.35.
Diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad retinendum, lib. 2. cap. 7. num.18.
Diſpenſauit Deus cum Adam, & Eua, lib. 1.cap.2.num 2.
Et cum Noe, & eius filijs, num.3.
Et cum Abraham, & Iacob, num.4.
Et cum humano genere, num 5.
Diſpoſitio hominis, facit ceſſare diſpoſitionem legis, lib.9.cap.7.num.15.
Diſpoſitio generalis prolata de rebus, & perſonis, generaliter eſt intelligenda, lib.6.cap.4 num.33.
Diſpoſitio ad vnam cauſam limitata, non extenditur ad aliam, lib. 7. cap. 5. num 55.
Diſpoſitio Clem.eos, de conſang. & affin. *ligat tantùm contrahentes matrimonium, lib.8.cap.3.num.14.*
Et an puniat conſulentes, num.15.
Diſpoſitio eiuſdem Clementinæ non punit carnalem copulam, ſed contractum matrimonij, ibid.num.27.
Sed Trid. punit vtrunquè, num.28.
Diſpoſitio loquens de filijs natis ex legitimo matrimonio, comprehendit legitimatos ex diſpenſatione Apoſtolica, num 48.
Diſpoſitiua, magis, quàm narratiua, attendenda, lib.3.cap.1.num.12.
Diſſimulatio in inferioribus Prælatis, diſpenſationem non inducit, lib.1. cap. 2.num.6.
Diſtantiæ gradus proximioris expreſſio, non habet locum in impedimento Publicæ honeſtatis, ex matrimonio rato, non conſummato, lib.7.cap.7.num.69.
Diſtantiæ proximioris gradus expreſſio, non requiritur ſuper impedimento Primi, & Secundi gradus, ibid.nu.71.
Diſtributiones quotidianæ, pro titulo ad ordines, habentur loco beneficij, lib.4. cap.4.num.19.& 21.
Diſtributiones quotidianæ, à Capitulo, Canonicis donari non poſſunt, lib.5.cap. 6.num.6.
Limita, num.7.
Diſtributiones quotidianæ, quomodo debeantur non inſeruientibus, & qua ratione dentur, ibid.num.8.& 9.
Diſtributiones amittunt Canonici, priuatim in Eccleſia celebrantes, ex Declarationibus Sacr.Congreg. num. 14. & 15.
Diſtributiones integræ, quarè dantur cauſa ſtudij abſentibus, num.29.
Diues, aut pauper, quis dicatur, arbitrio Iudicis remittitur, lib.8.cap.5.nu.21.
Diuites, quando etiam miſerabiles perſonæ eſſe poſſunt, lib.8. cap.6. num. 78.
Diuturnitas, in figura matrimonij, facit præſumere prolem legitimam, lib. cap.4.num.66.
Domi celebrari matrimonium, prohibere non poteſt Ordinarius, ex Declaratione Sacr. Congreg. lib. 7. cap. 7. num. 31.& 32.
Domicilium, origo, beneficium, Clerici, *Diœceſim denominant, lib.4.cap.5.nu.6.*
Domicilium, quoad Ordines, quomodo contrahatur, ibid.num.2 & 24.
Domicilium, non requirit neceſſariò decennalem habitationem, num. 26.
Domicilium, non acquirit, non habens animum permanendi, num.27.
Domicilium in Vrbe contractum, quoad ordines, quomodo intelligendum, nu. 28.
Domicilium Neapolitanum, quoad ordines quomodo ſeruetur, num. 29.
Domicilium Expoſiti, quod, num.30.
Domicilium per Oratores, alibi contractũ, non impedit, quin Ordinarius originis exequatur litteras diſpenſationis ſibi directas, lib 7.cap 5.num.32.
Donatio inter virum, & vxorem, quando non valeat, lib.7.cap.2.num.26.
Dos, quanta à raptore mulieri raptæ conſtituenda, lib.7.cap.6.num.66.& 67.
Dos, an conſtituenda per raptorem, mulieri diuiti raptæ, ibid.num.70.
Dotantur ęque filiæ, ſi benè in matrimonium collocētur, lib.7.cap.2.num.35.
Dote non conſtituta raptæ mulieri, an poſſit Delegatus exequi litteras matrimonialis diſpenſationis, lib. 7. cap. 6. num.67.

Dote carẽs mulier, an dicatur, pauper, ſi habeat parẽtes diuites, lib.7.cap.2.n.23.

Dote carente muliere, tempore diſpenſationis, poſtmodum verò hærede inſtituta, quid ſentiendum, ibid.num.25.

Dotem, alio augente, quomodo detur diſpenſatio matrimonialis, num.47.

Dotis ob incõpetẽtiã, quomodo detur matrimonialis diſpẽſatio, lib.7.cap.2.n.21.

Dotis mulieris incompetentia, eſt cauſa ſufficiens ad diſpenſandum, & quarè, ibid.num.22.

Dotis ob incompetentiam, quando valeat diſpenſatio, ſi alius intendat dotare mulierem, num 24.

Dotis ob incompetentiam, diſpenſatio an valeat, ſi mulier ignorauerit, ſe inſtitutam eſſe hæredem, num.27.

Dotis incõpetentia, quomodo verificetur, ſi habeat pater duas filias, vt hic, n.34.

Dotis incompetentiæ cauſa, & illius augmẽti, quomodo detur matrimonialis diſpenſatio, num.36.

Dotis augmentum, in quibus gradibus requiratur in diſpenſatione matrimoniali, num.37.

Dotis augmentum, eſt cauſa diſpenſationis matrimonialis, lib.7.cap.2. num. 41.

Datur ob cauſam oneroſam, ibid.nu.42.

Quomodo conſtituendum Oratrici, ab Oratore, in Curia Archiepiſcopali Nea*politana, num.43.*

Conſueuit in quantitate ſpecificari in diſpenſatione, cum cauſa incompetentis dotis cum augmento, num.44.

Et tunc quid ſeruare debeat Delegatus, num.45.

Dotis augmentum in diſpenſatione matrimoniali, parum refert, quod ab Oratore, vel ab alio conſtituatur, ad effectum exequendi litteras diſpenſationis, num.48.

Et quænam ſit ratio, num.49.

Dotis incompetentia, cum illius augmento, quomodo probãda, lib.7.cap.2.nu.40.

Dotis incompetentis cauſa, in diſpenſatione matrimoniali narrata, non verificabitur pro ipſa Oratrice penitus indotata, & è contra, ibid.num.50.

Sed, requiritur noua diſpenſatio ſaltem in forma, Perindeualere, *iuxtà ſtylũ Curia, num.51.*

Dotis incõpetẽtiæ Oratricis cauſa, quo in loco verificanda, lib.7.cap.5.nu.37.& 38.

Dubia, maturam requirunt deliberationem, lib.9.cap.2.num.7.

Dubitationis tollendæ gratia, aliquid non neceſſarium additur in reſcriptis Apoſtolicis, lib.9.cap.6.num.22.

Dubius de homicidio, an contrahat irregularitatem, lib.5.cap.1.num.24.

Ducatus auri de Camera, & florenus, idem ſunt, lib.6.cap.4.num.48.

Duplicis Quarti gradus Cõſãguinitatis impedimentũ prouenit, ſiuè ex vno, ſiuè ex duobus ſtipitibus, lib.7.cap.5.n.86.

Illius arbor deſcribitur, ibidem, num.87.

Et declaratur, num.88.

E

Eccleſia Romana, dicitur communis Mater, lib.2.cap.2.num.6.

Eccleſia omnis Cathedralis, dicitur Collegiata, lib.2.cap.6.num.34.

Eccleſia Patriarchalis, quæ, lib.2.c.6.nu.35. & 36.

Eccleſia Curata non differt à Parochiali, ibid.num.37.

Eccleſia debet habere vtile, & directum dominium rei alienandæ in euidentem, &c. *aliàs non requiruntur ſolemnitates, ſicut etiam in rebus nondum bonis Eccleſiæ incorporatis, lib.9.cap. 4.num.32.33.& 34.*

Eccleſia, pluribus modis accipitur, lib.7. cap.7.num 30.

Eccleſia vna per totum mundum conſtituta, lib.8.cap.6.num.31.

Eccleſia Neapolitana, nullam habet Digni*tatẽ poſt Pontificalẽ, lib 9.cap.3.n.15.*

Eccleſia capitur pro Epiſcopo, *& Canonicis Cathedralis, lib.9.cap.2.num.22.*

Eccleſiæ vacantis bona, alienari non poſſunt, lib.9.cap.4.num.2.

Eccleſia nomine, quid intelligendũ circa reſcripta, Si in euidẽtẽ, &c. *ibid.nu.14*

Eccleſiæ Collegiatæ requiſita, quæ, lib.2.cap. 6.num.33.

Eccleſia non dicitur prouiſum per Cõmendam perpetuam, lib.6.cap.4. num.9.

Eccleſiæ compermutanti non ſufficit dari æquiualens rei compermutatæ, lib. 9. cap.10.num.11.

Qqq Eccle-

Eccleſia bona dicuntur, quæ illius intuitu ſunt acquiſita, lib. 10. cap. 1. num. 2.
Eccleſię alicuius ſeruitio debet adſcribi Ordinandus, lib. 4. cap. 7. num. 15 et 16.
Edictum Pauli V. circa promouendos ad ordines in Vrbe, lib. 4. cap. 7. num. 14.
Educationis cauſa, quid requirat ad puellæ ingreſſum in monaſterium, lib. 6. cap. 15. num. 17.
Educationis cauſa, permanente puella in monaſterio vſquè ad vigeſimum quintum annum, quid agendum, ibidem num. 18.
Educationis cauſa permanentes puellæ in monaſterio, an poſſint exire, & poſtmodum, vt ibi ſuſcipiant habitum monachalem, redire, num. 19.
Educationis licentia puellæ in Monaſterio, quid contineat, & quomodo detur ſupranumeraria, num. 20.
Educationis licentia in Monaſterio, quomodo detur puellę minori ſeptennio, num. 21.
Eiecti. Vide Regulares eiecti.
Eiectionis Regularium, formula decreti, lib. 5. cap. 14 num. 2.
Eiectorum, & Apoſtatorum decreta Sacrę Congr. lib. 5. cap. 14. num. 1.
Electio, quando Canonica, lib. 2. cap. 7. nu. 5.
Electio monialis Viduę, ſeù aliàs corruptæ, ſine diſpenſatione, irrita, lib. 6. cap. 1. num. 48.
Electiua beneficia, quæ, lib 2. cap. 6. num. 24. 25. & 26.
Electoribus Imperij, Magno Magiſtro S. Ioãnis Hieroſolymitani, & Cardinalibus, quomodo detur Titulus Eminẽtiſſimi, et Eminẽtię lib 6: cap. 4. nu 65
Emphyteuſis perpetua, regulariter prohibita in rebus Eccleſię, lib. 9. cap. 4. nu 60.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, tribus perſonis regulariter conceditur, ibid. num 63.
Emptor rerum Eccleſiæ, quando non teneatur probare pecuniam verſam in vtilitatem, lib. 9. cap. 9 num. 7.
Emptoribus duobus concurrentibus in emptione res Eccleſiæ, quis prępferendus, & quid ſi alienatio fiat tempore calamitoſo, lib. 9 cap. 4. num. 40.
Epiſcopalis dignitas, & Prima Tonſura ſunt Ordines, contra Theologos, lib. 4. cap. 5. num. 65.
Epiſcopali ſede vacãte, diſpenſationes dirigũtur Ordinario viciniori, & ſub qua formula, lib. 7. cap. 4. num. 14. & 15.
Epiſcopatus, non venit appellatione Dignitatum maiorum, lib. 2 cap 6 num. 9.
Epiſcopatus, eſt culmen Dignitatum ſecularium, lib. 7. cap. 4 num. 59.
Epiſcopatus multi, eiuſdem ferè denominationis recenſentur, lib. 8 cap. 5. nu. 69.
Epiſcopatus eiuſdem prorſus denominationis, ex ſtylo Cancellariæ, diſtinguuntur per Prouincias, ibid. num. 70.
Epiſcopatus multi, quorum latina denominatio, eſt a vulgari prorſus diſſimilis, num. 71.
Epiſcopi, fratres appellantur à Papa, lib. 2. cap. 4. num. 21.
Epiſcopi familiaris, quis, ad effectum ſuſcipiendi ordines, lib. 4. cap. 5. num. 59.
Epiſcopi, ex Canonicis Regularibus electi, quos habitus deferant, lib. 6. cap. 1. num. 15.
Epiſcopi ſuſpecti allegati, ſucceſſor, an ſit etiam ſuſpectus, lib. 7. cap. 4. num. 30.
Epiſcopi tenẽtur perſonaliter reſidere, lib. 5. cap. 8. num. 1.
Epiſcopi, ſingulis annis, non vltra tres menſes abeſſe poſſunt, ibid. num. 3.
Epiſcopi debent neceſſitatibus ſui populi ſuperintendere, num. 5.
Epiſcopi Titulares, quomodo immunes à reſidentia, num. 6.
Epiſcopi Titulares Coadiutores, non gaudent penſione ſibi aſſignata, niſi quatenus inſeruiunt, ex Declaratione Sac. Cong Concilij, num. 8.
Epiſcopi, quo iure prohibeantur teſtari, etiã ad pios vſus, lib. 10. cap. 1. num 4.
Epiſcopi Aſſiſtentes in Capella, Romano Pontifici pro qua ſumma teſtari poſſint, lib. 10. cap. 4. num. 16.
Et quænam priuilegia, & exemptiones habeant à Sũmo Põtifice, ibid. nu. 17.
Epiſcopi, Scriptores Apoſtolici, pro qua ſumma teſtari poſſint, ibid. num. 18.
Epiſcopis conceditur licentia teſtandi pro certa ſumma. lib. 10. cap. 4. num. 14.
Et quænam ſit ratio, ibid. num. 15.
Epiſcopis datur ex cauſa, facultas non reſidẽdi, per litteras priuatas, nomine Sũmi Pontificis, lib. 5. cap. 8. num. 4.

Epiſco-

Epiſcopis Regularibus difficilius, & magis limitatè conceditur licentia teſtandi, & quarè, lib.10.cap.4.num.1.

Epiſcopis inferiorum diſſimulatio, non inducit diſpenſationem, lib.1.cap.3.nu.6.

Epiſcopo datur beneficium in commendam, lib.6.cap.4 num.40.

Et ſub qua formula, ibid.num.41.

Epiſcopo grauiter ęgrotante, commiſſio ſit viciniori Epiſcopo, & quarè, lib.7. cap.4.num.16.

Epiſcopo viciniori committuntur litterę diſpenſationis, ſi Oratores ſint nullius Dięceſis, ibid num.17

Epiſcopò non reſidente, plura mala ſequuntur, lib.5.cap.8.num.2.

Epiſcopo, quarè non reperitur in iure concęſſa facultas in caſu neceſſitatis, diſpenſandi lib.8.cap.4.num.38.

Epiſcopo defuncto, quando bona reperta præſumantur Eccleſiæ, vel hæredum, lib.10.cap.1.num.5.

Et Rotę deciſio circa hoc, ibid.num 6.

Epiſcopus, nequè ad minores ordines diſpenſat cum bigamo, lib.2.cap.1.num.14.

Epiſcopus nihil poteſt ſuper iure communi Pontificio, ibid.num.15.

Epiſcopus poteſt cum bigamo ſimilitudinario diſpenſare, lib.2.cap.1.num.16.

Epiſcopus diſpenſare poteſt cum illegitimo, quoad minores, & vnum ſimplex, lib.3.cap.1.num.8 Non tamen quoad maiores, & beneficia curata, num.6.

Epiſcopus, aut Legatus, ſuper ætate ad beneficia, non diſpenſat, lib. 4. cap. 1. num.3.& 4.

Epiſcopus diſpenſat cum illegitimo ad Canonicatum Collegiatæ Eccleſiæ, lib.4. cap.1.num.12.

Epiſcopus, an diſpenſet ſuper ætate ad matrimonium, lib.4.cap.3.num.6.

Epiſcopus non poteſt ſine cauſa, ſuper interſtitijs, ad ordines diſpenſare, lib.4.cap. 4.num.2.

Epiſcopus proprius dicitur, in cuius familiaritate ordinandus reperitur, lib.4. cap.5.num.59.

Epiſcopus appellatur Religioſus, lib.6.cap. 1.num.17.

Epiſcopus non poteſt contraius commune diſpenſare, ibid.nu.49.

Epiſcopus in cauſa ſuæ Eccleſiæ quando poſſit eſſe Iudex, lib.7.cap.4.num.33.

Epiſcopus an poſſit diſpenſare ſuper Impedimento dubio ad contrahendum matrimonium, lib.7.cap.5.num.65.

Epiſcopus non poteſt prohibere, nè matrimonium cõtrahatur in Quarto, & Quinto gradibus, et quarè, lib.7.c.5.nu.99.

Epiſcopus reuocare non debet quod à Capitulo rectè geſtũ eſt, lib.4.cap.6.nu.20.

Epiſcopus, nec Primã Tõſurã cõfert in aliena Dięceſi, cõtra Rebuff. ibid.nu.25.

Epiſcopus poteſt arbitrari circa ſcientiam promouendorum ad ſacros ordines, lib.4.cap.7.num.5.

Epiſcopus promouens per ſaltum, quomodo puniendus, lib.4.cap.12.num.7.

Epiſcopus an diſpenſet ſuper homicidio caſuali, lib.5.cap 1.num.13.

Epiſcopus nõ diſpẽſat ſup irregularitate ex defectu lenitatis, lib.7.cap.5.nu.2.et 3.

Epiſcopus non poteſt concedere Presbyteris indultum ſtudendi Iuri ciuili, lib. 5. cap.5.num.5.& 6.

Epiſcopus, aut Legatus non poſt diſpenſare ſuper Conſtitutione Conciliari, lib. 5.cap.5.num.8.& 9.

Epiſcopus non poteſt aliquem à reſidentia excuſare: & referuntur Declarationes Sac. Congreg. lib. 5.cap. 6.nu. 10.

Epiſcopus quando cenſeatur tacitè diſpenſare, lib.1.cap.3.num.4.

Epiſcopus promouens indignum, punitur ibid.num.5.

Epiſcopus, in cuius Dięceſi ſunt omnes ſchiſmatici, tenetur etiam ibi reſidere, lib. 5.cap.8.num.7.

Epiſcopus Titularis, Canonicatum obtinens in Cathedrali, quo habitu in ea vtatur, num.9.

Et vbi ſedere debeat, num.10.

Epiſcopus reſidens in ſua Dięceſi, immunis à reſidentia Dignitatum, & beneficiorum, num.11.

Epiſcopus, ratione conſuetudinis poteſt diſpẽſare ſuper impedimento affinitatis ſuperuenientis, lib.8.cap.1.num.60.

Epiſcopus poteſt matrimonium impedire ob timorem futuri ſcandali, lib.8.cap.2. num.8.& cap.6.num.64.

Epiſcopus, cur prouiſo Apoſtolico diſpenſationem impartiri non poſſit, lib. 8. *cap.2.num.13.*

Epiſcopus quando non poſſit matrimonia clandeſtina irritare, ex Declar. Sac. Congreg. lib.8.cap.4.num.27.

Epiſcopus, vt poſſit diſpenſare ſuper impedimentis dirimentibus, quæ requirantur, lib.8.cap.4.num.35.

Epiſcopus, ob magnam neceſſitatem diſpenſat in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ex tacito eiuſdem Sedis conſenſu, lib.8 cap.4.num.37.& 41.

Epiſcopus quomodo nõ poſſit gerere vices Iudicis, & partis, lib.9.cap.3.num.26.

Epiſcopus diſpenſatus, ne infra tempus conſecretur, poteſt obtinere priora beneficia, lib 1.cap.5.num.31.

Epiſcopus eſt ſtatim, quem Papa pronunciat Epiſcopum, lib.1.cap.6.num.6.

Epiſcopus regularis, non abſoluitur à voto paupertatis, lib.10.cap.4.num.2.

Epiſcopus regularis, eſt tantum adminiſtrator redditũum Eccleſiaſticorum, num.3.

Epiſcopus regularis, propter Epiſcopatum, non liberatur à ſubſtantialibus regulę; facit tamen fructus ſuos in vita, num.4.& 5.

Epiſcopus regularis, acquirendo ſimpliciter, cuinam cenſeatur acquirere, num.6.

Epiſcopus regularis, duo patitur impedimenta ad teſtandum, num.7.

Error in nomine, vitiat reſcriptum, lib.2. cap.2.num.12.

Error Cancellariæ in litteris, corrigitur ſine partis diſpendio, lib.2 cap.3.num.25.

Error in proprio nomine, an vitiet diſpenſationem, lib.7.cap.5.num.3.

Error in ſyllaba, aut litera, impedit exequutionē diſpenſationis, ibid.num.5.

Eſt propterea corrigendus, & quomodo, num.6.

Error veriſimilis in diſpenſatione circa proprium nomen, quomodo dignoſcendus, lib.7.cap.5.num.8.

Error Cancellariæ, non debet obeſſe partibus, ibid. num.9.

Error, ſi detegatur poſt regiſtratam ſupplicationem, quomodo corrigendus, num.16.

Error, ſi contingat in Diœceſi Oratorum, quid agendum, num.28.

Error, licèt culpa carens, non facit extendere reſcriptum ad caſum non expreſſum, num.29.

Error in gradu, in litteris diſpenſationis matrimonialis, quomodo corrigendus, lib. 7.cap.5.num.99.

Error grauis, ſi detegatur poſt regiſtratam ſupplicationem, antetamen litterarum expeditionem, quid agendum, lib 7.cap.5.num.100.

Error potius, quàm malitia, ſiuè falſitas, præſumendus, niſi ex circumſtantijs, vel indicijs, aliud appareat, lib.7.cap.7.num.83.& 84.

Error Iuris, non prodeſt, lib. 8. cap.3.nu 9.

Error in Diœceſi, frequens in Cancellaria Apoſtolica, & quarè, lib. 8 cap. 5. num.69.

Erroris in proprio nomine, correctio, non datur, in diſpenſatione matrimoniali, lib.7.cap.5. num.14.

Eſculenta, & poculenta an poſſit recipere Delegatus diſpenſationum matrimonialium, lib.7.cap.6.num.15.

Euidens, quando dicatur neceſſitas Eccleſię, lib.9 cap.5.num 40.& 47.

Euidens vtilitas debet exprimi in ſupplicatione pro alienatione in euidentem, &c.lib. 9. cap. 2. num. 3. *Vide, Vtilitas euidens.*

Ex diuerſis nõ fit illatio, lib.6.cap.2.nu.17.

Examen pro forma, eſt neceſſarium, lib.4. cap.7.num.12.

Nec poteſt præteriri, ibid.num.13.

Examen teſtium. Vide Teſtium examen.

Examinandi modus pro cauſis matrimonialibus, ex Inſtructionibus, Sacræ Cong. Inquiſitorum, lib. 7. cap. 6. num.22.

Reſolutiones ſuper eiſdem, ibid.num.23.

Examine non præuio, admittitur ordinandus, ſi eius doctrina nota eſt Epiſcopo, lib.4.cap.7.num.8.

Examine non præuio, quandoquè admittuntur ordinandi in Vrbe, lib.4.cap. 7.num.10.

Exami-

Examinis forma, pro cauſis matrimonialibus, ex Inſtructionibus, & Reſolutionibus Sac. Congr. Inquiſitorum, lib. 7. cap. 6 num. 22. & 23.

Excommunicatio generalis, quę, lib. 8. cap. 3. num. 32.

Excommunicatus, qui infra duos menſes non deſiſtit à ſtudio iuris ciuilis, à quo abſoluendus, lib. 5. cap. 5. num. 24.

Excommunicatus poteſt teſtari, non autem hęreticus, lib. 10. cap. 4. nu. 11. & 12.

Excommunicatus abſolui præſumitur per ſalutationem Papæ, lib. 2. cap. 4. num. 33.

Executio cauſæ delegatæ, non ſuſpenditur, Epiſcopo excommunicato exiſtente, lib. 7. cap. 4. num. 48.

Executio litterarum in forma, Si in euidentem, &c. *quomodo à Commiſſarijs facienda, lib. 9 cap 5. num. 23.*

Executores, Reſcriptorum Apoſtolicorum quandoque ex leuibus cauſis ea exequi recuſant, lib 9. cap. 6. num. 23.

Exemplum mirabile refertur contra inuadentes bona Eccleſiæ, lib. 9. cap. 1. num. 25

Exemptio à iuriſdictione Ordinarij, *datur* Clerico *ex pluribus cauſis, lib. 4. cap. 5. num. 55.*

Exemptiones, Clericis, non niſi ex grauiſſimis cauſis concedendæ, & quare, lib 5 cap. 6. num. 42.

Exercitium crudelium actuum, irregularitatem inducit, lib. 5. cap. 2. num. 2.

Exordium, non pręponitur litteris diſpenſationum matrimonialium, lib. 7. cap. 5. num. 1.

E*xpedientes litteras,* Gratis, *ſub ficto colore exemptionis puniuntur, lib. 2. cap. 8. num. 11. & 12.*

Expenſæ in diſpenſatione matrimoniali, ad quem pertineant, lib. 7. cap. 5. num. 106.

Experientia, eſt rerum magiſtra, lib. 7. cap. 7. num. 38.

Exponentes ſuos filios, tenentur hoſpitali ad expenſas, lib. 3. cap. 2. num. 12.

Exponentes ſuos filios, quandoque excommunicantur, ibid. num. 13.

Expoſiti, inter illegitimos connumerantur, ac propterea ſunt inhabiles ad ordines, & beneficia, lib. 3. cap 2. num. 1. & 2.

Expoſiti in hoſpitali Annunciationis Neapolis, pro legitimis habentur, num. 9.

Expoſiti, diſpenſantur ab Epiſcopo, ſicut illegitimi, num. 10.

Expoſitus ordinatur ab Ordinario loci, in quo expoſitus, eſt, lib. 4. cap. 5. nu. 30.

Expreſſa ad cautelam, non nocent, lib. 9. cap. 6 num. 27.

Expreſſa frequentioris vſus gratia, non excludunt ſimilia, lib. 5. cap. 5. num. 4. & lib. 8. cap. 4. num. 40.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, lib. 7. cap. 7. num. 18.

Expreſſio vnius defectus, non ſupplet alios non expreſſos in diſpenſatione, lib. 8. cap. 5. num. 42.

Expreſſio tituli patrimonij, pro titulo beneficij, non vitiat litteras de promouendo, lib. 4. cap 5. num. 7.

Expreſſum dicitur, quod tacitè ineſt, & ex mente intelligitur, lib. 9 cap 6. nu. 26.

Extrà tempora promoueri conceditur ætatis, & alijs, lib. 4. cap. 4. num. 4. & 5.

Extrà tempora qui promoueantur, lib. 4. cap. 4. num 7. 8. & 9.

Extrà tēpora quādo diſpenſatur ad ordines ad titulum Coadiutorię, ibid. num. 16.

Extrà tempora non conferendi minores ordines, lib. 4. cap. 4. num 30.

Extra tempora diſpenſat aliquando Summus Pontifex ſine titulo, & ſine litteris dimiſſorialibus, lib. 4. cap. 7. num. 39.

Extrà tempora promoueri, qui licitè poſſint, lib. 4. cap. 8. num. 3.

Extrà tempora malè promoti, ſupplicationis formula, ibid. num. 4

Extrà tempora malè promoti, etiam antiquo iure ſuſpenſi, num. 5.

Extrauag. Ambitioſæ de reb. Eccl. non alien. *facit ius commune, lib. 9. cap. 1. num. 1.*

Eſt recepta in Ciuitate, & Diœceſi Neapolitan. ibid. num. 2.

Illius tenor proponitur, num. 8.

Fuit confirmata per Iulium III. num. 9.

Extrauagantis Ambitioſæ, *verba,* vltra

Qqq 3 trien-

triennium, in quibus rebus locum habeant,d.lib.9.cap.1.nu.14.15.& 16.
Extrauag. Ambitioſæ,*probibet omnē modum alienandi,ibid.num.21.*
Illius forma non ſeruata,quænam pænę incurrantur,num.24.
Non incurruntur per ſolum contractum alienationis,lib.9.cap.6.num.19.
Extrauaganti , Ambitioſæ , *alijſque Conſtitutionibus &c. quando in ſpeciè derogetur in litteris,*Si in euidentem &c. *lib.9.cap.7.num.2.*

F

F*Abius Corradus Iuriſconſultus, Auctoris genitor commendatur,lib.7.cap.2. ſub nu.92.& lib.9.cap.4 ſub nu. 63.*
Fabula Aeſopi, pro matrimoniorum æqualitate,lib.7.cap.5.num.47.
Faciem habens turpem promoueri probibetur,lib.3.cap 6. num.33.
Facilitas veniæ , tribuit incentiuum delinquendi,lib.8.cap.1.num.13.
Facultas diſpenſandi , conceſſa Miniſtris aliquorum piorum locorum,reuocata, lib.8.cap.6.num.32.
Facultas teſtandi,Vide,Teſtandi facultas.
Falſa latinitas , vitiat litteras Apoſtolicas , lib.2.cap.3.num.6.
Falſitas cauſæ , non ſolum finalis,ſed etiam impulſiua reddit diſpenſationem nullam,lib.1.cap.1.num.10.
Falſitas præſumitur expreſſa cum dolo , & quarè,lib.7.cap.4.num.53.
Falſitatis ſuſpicio,in litteris Apoſtolicis,vbi adeſt , recurritur ad Regiſtrum litterarum,lib 7.cap.7.num.85.
Falſitatis ſuſpicio in litteris Apoſtolicis,quot modis,committatur , remiſſiuè , ibid. num.86.
Falſum non fuiſſe commiſſum, facienda eſt interpretatio,lib.7.cap.7.num.79.
Fama,quomodo duobus teſtibus præualeat, lib.8.cap.4.num.33.
Familia,ſine diuitijs,ſordeſcit,lib.7.cap.2. num.102.
Familiares,& Capellani Papę , quomodo diſpenſentur ad ſtudendum iuri ciuili, lib.5.cap.5.num.11.
Familiari triennali,beneficij collatio requiritur,etiam in Prima Tonſura , lib.4. cap.5.num.63 .& 64.
Familiaris quis,ibid.num.60.
Familiaritas,quomodo Clericum , Epiſcopo ſubditum faciat,num.59.
Familiaritas triennalis,quomodo accipienda , num.61.
Familiaritas ſine beneficio , non ſufficit ad ſuſcipiendos Ordines,num.66.
Familiaritatis triennalis ratione,quomodo promouendus Nepos Epiſcopi , lib. 4. cap.5.num.62.
Familiarum decus , & honor , per diuitias conſeruantur,lib.7.cap. 2. num. 103.
Familiæ illuſtris conſeruandæ cauſa, in diſpenſatione matrimoniali,quando , in quibus gradibus,& quarè introducta, lib.7.cap.2.nu.106.107.& 108.
Familiæ honeſtę probatio in diſpenſatione matrimoniali,ibid.num.108.
Fęliciana Criſpa nobilis Vidua. Auctoris genitrix commendatur , lib. 7. cap. 2. num.92.
Fęlix Tamburellus Epiſcopus Soranus , cōmendatur,lib.8.cap.5.num 23.
Felinus Sandeus,examinatur, dum admittitur in Rotę Auditorem,lib. 9.cap.5. num.30.
Ferdinandus Beger,laudatur,eiuſquè filius ſucceſſor,lib.7 cap.4.num.4.
Fictio,idem operatur,quod pręciſa veritas in his,quæ pendent ab auctoritate fingentis,lib. 10.cap 4.num.24.
Fideicommiſſaria res,quando de facili Papę derogationem admittant,lib.9.cap. 7.num 19.
Et quando poſſint ſine Principis decreto commutari,ibid.num.26.
Pro diſſolutione æris alieni hęreditarij poſſunt alienari,& quomodo, nu.28.
Fideicommiſſi particularis, derogationem, quando Papa deneget , lib. 9. cap. 7. num.18.
Fideicommiſſi , tres formulę à iure proponuntur,ibid.num.20.
Fideicommiſſi derogatio Summi Pontificis, quarè petatur,etiam in alienatione neceſſaria,num.33.
Fideicommiſſi derogationis formula ſupplicationis

cationis

cationis proponitur, num.35.

Fideicommiſſo, ex quibus cauſis Papa deroget, remiſſiuè, lib.9.cap.7.num.21.

Fideicommiſſorum derogationes, non niſi ex vrgentiſſimis cauſis Papa concedit, & in plena ſignatura diſcuſſis, lib.9.cap.7.num.16.

Fides data, & adulterium, quomodo requiratur in impedimento criminis, lib.8.cap.9.num.4

Fides paupertatis, quomodo conficienda pro diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperũ, lib.8.cap.5.num.17.

Eiuſquè formula proponitur, ibid.nu.18.

Fides paupertatis pro diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, quomodo in Romana Curia recognoſcenda, lib.8.cap.5.num.19.

Et quomodo danda ab Ordinario domicilij Oratorum, ibid.num.24.

Fides paupertatis ſi non ſit ſufficiens, in Vrbe quid ſeruatur, num.27.

Filiæ quæ dotatur, ſi bene in matrimonium collocentur, lib.7.cap.2.num.35.

Filij hæreticorum, Vide, Hæreticorum filij.

Filij Iudæorum, capaces beneficiorum, non tamen ſacrorum Ordinum, lib.3.cap.7.num.3.

Filij ex inceſtu habiti, an per ſubſequens matrimonium ſint legitimi, quoad omnia, lib.8.cap.2.num.40.

Filius an teneatur credere matri, dicenti, eum eſſe illegitimum, lib.3.cap.5.num.5.

Filius natus ex muliere, quæ mortuo viro alios duos viros habuit intra paucos dies, cuiuſnam eſſe cenſeatur, lib.3.cap.2.num.89.

Florenus, & ducatus auri de Camera, idem ſunt, lib.6.cap.4.num.48.

Fęmina, poteſt habere beneficium, habens dignitatem, & adminiſtrationem, lib.6.cap.1.num.45.

Fęminam, nubere extra proprium oppidum, duriſſimum eſt, lib.7.cap.5.num.36.

Fęminę Religioſę, ſub Clauſura morari debent, lib.1.cap.15.num.2.

Fętum animatum occidens, irregularis eſt, lib.5.cap.1.num.9.

Forma, quid ſit, lib.9.cap.5.num.16.

Forma, Rationi congruit, *quando adhibenda, lib.2.cap.8 num.13.*

Quid inducat, ibid.num.14.

Non datur ſuper gratia, ſolo verbo Principis conceſſa, abſquè ſupplicatione, num.15.

Regula Cancellariæ de hac forma proponitur, num.16.

Forma, quando inducatur, lib.5.cap.14.num.38. & lib.7.cap.7.num.19. & lib.9.cap.5.num 17.

Forma gratioſa, regulariter non datur in diſpenſationibus præſertim matrimonialibus, lib.7.cap.2.num.32.

Forma, ſub qua diriguntur diſpenſationes Ordinario viciniori, ſede Epiſcopali vacante, lib.7.cap.4.num.15.

Forma pauperum, Vide Diſpenſatio matrimonialis.

Forma Concilij Trid. in matrimonio contrahendo, quę, lib.7.cap.7.num.20.

Forma ſubſtantialis, non poteſt alterari, lib.8.cap.3.num.19.

Forma, debet præciſe adimpleri, non autem per æquipollens, lib.8.cap.6.num.22. & lib.9.cap.5.num.21.

Quando verò ſecùs, num.23.

Et quomodo id intelligatur, num.24.

Forma, etiam in minimo non ſeruata, annullatur actus, lib.9.cap.5.num.22.

Forma tradita in Confirmationibus alienationum ad Euidentem &c. *quid operetur, ibid.num.28.*

Forma, in aliquo actu, debet ſemper præcedere, num.65.

Forma, quando à Papa remittatur, lib.9.cap.5.num.25.

Forma, ab homine inducta, quæ, ibid.nu.26.

Forma mandati non ſeruata à Procuratore ad reſignandum, requiritur nouus conſenſus, lib.8.cap.3.num.38.

Formam ſuę commiſſionis omninò ſeruare tenetur Delegatus, lib.8.cap.6 nu.21.

Formam mulieris, etiam pauperis, compenſari cum diuitijs, & nobilitate viri, lib.7.cap.5.num.52.

Formę obſeruantia, nunquam ſine cauſa remittitur, lib.9.cap.5.num.29.

Formę omiſſio, inducit actus nullitatẽ, ibid.nu.18.

Formę, nihil addendum, aut ex ea detrahendum, num. 19.
Formę obſeruantia, non ceſſat, licèt ceſſet cauſa per quam fuit inducta, nu. 20.
Formula Abſolutionis pro defuncto, lib. 8. cap. 10. num. 16.
Formula ceſſionis Commendę, cum reſeruatione omnium fructuum, lib. 6. cap. 8. num. 37.
Formula Commendę, de Abbatia, ſeù Monaſterio, priuatis perſonis, facienda, ibid. num. 43.
Formula Commendę beneficialis pro Epiſcopo, lib. 6. cap. 4. num. 41.
Formula Commutationis voti pro vtroque foro, lib 8. cap. 10. num. 8.
Et pro foro conſcientiæ tantùm, ibid. num. 9.
Formula Declaratoriæ voti ob infirmitates, num. 11.
Formula Declaratoria legitimationis prolis, ex matrimonio ignoranter contracto, lib. 8. cap. 4. num. 67.
Formula Declaratoria, quod Oratores poſſint contrahere matrimonium, non obſtante falſa imputatioue &c. lib. 7. cap. 5. num. 67.
Formula Decreti Commiſſariorum, ſuper alienatione in euidentem &c. lib. 9. cap. 11. num. 3.
Formula Decreti Cameralis, ſuper concernentibus intereſſe Camerę Apoſtolicæ, lib. 10. cap. 5. num. 9.
Formula Decreti Ordinarij, declarantis, nullum prouenire impedimentum ex Quarto, & Quinto gradibus, lib. 7. cap. 5. num. 64.
Formula Decreti Diſpenſationis Delegati pro diſpenſatione matrimoniali, ſine copula carnali, lib. 7. cap. 7. num. 87.
Formula Decreti ſeparationis Oratorum, vigore diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, lib. 8. cap. 5. num. 36.
Formula Decreti impoſitionis publicæ pœnitentiæ à Delegato, Oratoribus, vigore diſpenſationis matrimonialis cum copula, in forma pauperum, lib. 10. cap. 6. num. 10.
Formula Decreti Delegati ſuper diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, lib. 8. cap. 6. num. 80.
Formula Diſpenſationis Ordinarij, ſuper denunciationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 7. num. 28.
Formula fidei paupertatis pro diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, lib. 8. cap. 5. num. 18.
Formula legitimationis ad honores, & ſucceſſiones, per Archiuium, lib. 3. cap. 3. num. 2.
Formula litterarum in forma, Rationi cōgruit, lib. 2. cap. 8. num. 18.
Formula litterarum licentię teſtandi pro Cardinale, lib. 10. cap. 2. num. 3.
Pro Archiepiſcopo, lib. 10. cap. 4. num. 9.
Formula Licentię Ordinarij pro exercendis Pontificalibus in aliena Diœceſi, lib. 4. cap. 6. num. 26.
Formula Litterarum licentię ingrediendi monaſteria monialium, pro mulieribus ſæcularibus, lib. 5. cap. 15. nu. 30.
Formula Litterarum Diſpenſationis ſuper bigamia, lib. 2. cap. 4. num. 2.
Diſpenſationis, pro eo, qui contraxit matrimonium, viuente coniuge, lib. 8. cap. 9. num. 19.
Diſpenſationis ſuper matrimonio rato, & non conſummato, lib. 8. cap. 7. num. 25.
Formula Litterarum patentium Conſeruatorum Vrbis, pro libertate mancipiorum, lib. 3. cap. 8. num. 7.
Formula Litterarum Dimiſſorialium, ex Decreto Congregationis Immunitatis, pro Regno Neapolitano, lib. 4. cap. 6. num. 4.
Formula Litterarum diſpenſationis pro Clerico ad exercendam tutelam, etiam in Criminalibus, lib. 1. cap. 4. num 17.
Formula Litterarū Indulti Apoſtolici, exequendi litteras Sacræ Pænitentiariæ pro perſonis non graduatis, lib. 7. cap. 4. num. 71.
Indulti ſtudendi iuri ciuili, lib. 5. cap. 5. num. 12.
Formula litterarum locationis in euidentem &c. lib. 9. cap. 3. num. 1.
Formula litterarum ſuper delatione parui

biretti

bireti in celebratione miſſæ, lib. 3. cap. 6. num 31.

Formula *litterarum Diſpenſationis ſuper occulto impedimento affinitatis ſuperuenientis, lib. 8. cap. 1. num. 58. Alia, cap. 4. num. 45.*

Formula *litterarum Diſpenſationis matrimonialis, cum cauſa, lib. 7. cap. 4. num. 8.*

Formula *litterarum Diſpenſationis de promouendo ad ordines, aliam gratiam annexam habentis, lib. 4. cap. 5. nu. 5.*

Formula *litterarum Diſpenſationis matrimonialis, cum copula ſcienter, lib. 8. cap. 1. num. 7.*

Formula *litterarum Diſpenſationis matrimonialis, quando* Oratores *detecto impedimento, abſtinuerunt à copula, lib. 8. cap. 4. num. 1.*

Formula *litterarum diſpenſationis matrimonialis cum copula, in forma pauperum, lib. 8. cap. 5. num. 1.*

Formula *litterarum Diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad contrahendum matrimonium pro Ducibus Frani, lib. 4. cap. 3. num. 18.*

Formula *litterarum Diſpenſationis ſuper defectu temporis ad emittendam profeſſionem, lib. 4. cap. 3. num. 23.*

Formula Mutationis *Iudicis pro diſpenſatione matrimoniali, lib. 7. cap. 4. num. 23.*

Et plura exempla huiuſmodi mutationis Iudicis proponuntur, ibid. num. 25.

Formula *Prothonotariatus Apoſtolici, lib. 5. cap. 6. num. 50.*

Necnon alia Legati de latere, ibid. num. 51.

Formula *Prouiſionis Apoſtolicæ beneficiorum ſæcularium ſimplicium per Religioſis, lib. 6. cap. 1. num. 29.*

Formula *Regiſtrandi in Camera litteras Apoſtolicas, lib. 10. cap. 1. num 15.*

Formula *Reſcripti alienationis in euidentem &c. pro Regularibus, lib. 9. cap. 11. num. 4. & 5.*

Formula *ſententiæ Eiectionis Regularium, lib. 5 cap. 14. ſub num. 2.*

Formula *Sumpti Auditoris Cameræ, in forma,* Vidimus *ſuper litteris Apoſtolicis, lib. 7. cap. 7. num. 91.*

Formula *ſupplicationis Abſolutionis, & diſpenſationis pro ſimoniaco, lib. 5. cap. 9. num. 27.*

Formula *ſupplicationis diſpenſationis pro Confidentiario, lib. 5 cap. 10. num. 4.*

Formula *ſupplicationis Commendæ beneficialis, lib. 6. cap. 3. num. 19.*

Formula *ſupplicationis Diſpenſationis ſuper bigamia, lib. 2. cap. 1. num. 22.*

Diſpenſationis, pro eo, qui baptiſmum reiterauit, lib. 2. cap 9. num. 8.

Diſpenſationis cum illegitimo, ad ordines, & beneficia, lib. 3. cap. 1. nu. 10.

Diſpenſationis cum Expoſito, lib. 3. cap. 2. num. 3.

Diſpenſationis ſuper defectu oculi, lib 3. cap. 6. num. 15.

Diſpenſationis cum Neophyto, lib. 3. cap. 7. num. 5.

Diſpenſationis ſuper defectu ætatis cum prouiſione beneficij, lib. 4. cap. 2. nu. 5.

Diſpenſationis ſuper defectu ætatis ad beneficia, ad partem, ibid. num. 25.

Diſpenſationis de promouendo extrà tēpora ad ordines, lib 4 cap. 4. num. 11.

Diſpēſationis de promouēdo in tēporibus & infra annum, lib. 4. cap. 5. nu. 2.

Diſpenſationis pro malè promoto, extrà tempora, lib. 4. cap. 8. num 4.

Diſpenſationis pro male promoto, ante ætatem, lib. 4 cap. 9. num. 2.

Diſpenſationis pro malè promoto, ſine litteris dimiſſorialibus, lib. 4. cap. 10. num. 10.

Diſpenſationis pro promoto per ſaltum, lib. 4 cap. 12. num. 6.

Diſpenſationis ad medendum pro Clericis, lib. 5. cap. 3. num. 5.

Diſpenſationis ſuper Irregularitate ex homicidio, lib. 5. cap. 1. num. 12.

Diſpenſationis ſuper Irregularitate ex defectu lenitatis, lib. 5. cap. 2. num. 5.

Diſpenſationis pro bigamo ad ordines, & beneficia, lib. 1. cap. 1. num. 22.

Diſpēſationis ſuper reſidentia, lib. 5. cap. 6. num. 21.

Formula *ſupplicationis Diſpenſationis matrimonialis cum cauſa, lib. 7. cap. 4. num. 7.*

For-

Diſpenſationis matrimonialis cum mentione raptus Oratricis, cum copula, lib. 7. cap. 6. num. 58. Et ſine copula, ibid. num. 62.

Diſpenſationis matrimonialis cum mentione carnalis cognitionis, ſub ſpe facilioris diſpenſationis, lib. 8. cap. 1. num. 14. & 30.

Diſpenſationis cum ſpe facilioris &c. ab vno tantùm Oratore concepta, ibid. num. 26.

Diſpenſationis matrimonialis aduerſus clauſulā, Quod alter alteri ſuperuiuens &c, *num. 28.*

Diſpenſationis matrimonialis, cum copula ignoranter, num. 33.

Diſpenſationis ſuper Affinitate ſuperueniente, num. 56.

Diſpenſationis, de ſcienter contracto, lib. 8 cap. 3. num. 7.

Diſpenſationis de ignoranter clandeſtinè contracto, lib 8. cap. 3 num. 25.

Diſpenſationis de ignoranter contracto, omiſſis publicationibus de licentia Ordinarij, lib. 8 cap 4. num. 9.

Diſpenſationis de ſcienter contracto, omiſſis publicationibus de licentia Ordinarij, ibid. num. 10.

Diſpēſationis matrimonialis, quando impedimentum detectum fuit in monitionibus, num. 31.

Diſpenſationis matrimonialis, de ignoranter contracto, quando Oratores abſtinuerunt à copula, num 45.

Diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum pro Oratore in Curia præſente, lib. 8. cap 6. num. 39.

Diſpenſationis ſuper Primo publicæ honeſtatis iuſtitia, lib. 8. cap. 7. nu. 22.

Diſpenſationis ſuper Cognatione ſpirituali, ſine copula lib. 8. cap. 8. num. 5.

Et cum copula, ibid. num. 13.

Diſpenſationis, quod impubes poſſit contrahere matrimonium, lib. 4. cap. 3. num. 9.

Formula ſupplicationis indulti patrocinandi pro Clericis, lib. 5 cap 4. num. 8.

Indulti ſuper litteris collationum ordinum, deperditis, lib. 7 cap. 7. nu. 98.

Formula ſupplicationis impoſitionis cenſus ſuper bonis Eccleſiæ, lib. 9. cap. 9. num. 27.

Formula ſupplicationis locationis in euidentem &c. lib. 9 cap. 2. num. 2.

Formula ſupplicationis Perindeualere ſuper copula pro diſpenſatione matrimoniali, lib. 8 cap. 1. num. 40.

Perindeualere in forma pauperum, ſuper noua copula in diſpenſatione matrimoniali, lib. 8. cap. 5. num. 46.

Perindeualere, cum copula ſuper litteris expeditis ob infamiam ſine copula, in forma pauperum, ibid. num. 47.

Perindeualere cum copula ſcienter, ſuper litteris, ignoranter, num. 48.

Perindeualere pro auferenda forma pauperum ex diſpenſatione matrimoniali cum copula, num. 49.

Perindeualere ſuper diſpenſatione in matrimonio, tacita copula, contracto, num. 50.

Perindeualere ſuper copula ſequuta, ante præſentatas litteras diſpenſationis, num. 51.

Perindeualere ſuper gradu, lib. 8. cap. 5. num 52.

Perindeualere ſuper gradu, cum alteratione cauſæ, ibid. num. 53.

Perindeualere ſuper alio impedimento detecto poſt contractum matrimonium, num. 54.

Perindeualere ſuper impedimento publicæ honeſtatis, num. 55.

Formula ſupplicationis Prorogationis temporis ad ſuſcipiendos ordines, lib. 4. cap. 2. num. 37. Alia, cap. 4. num. 23.

Formula ſupplicationis Reformationis ſuper proprio nomine Oratoris, lib. 7. cap. 5. num. 17. Alia, lib. 8. cap. 1. num. 61.

Reformationis ſuper copula in diſpenſatione matrimoniali, lib. 8. cap. 5. num. 59.

Reformationis pro Oratoribus, qui perſtiterunt in copula, detecto impedimento, ibid. num. 60.

Reformationis ſuper loco Originis Oratorum, num. 62.

Reformationis ſuper Diœceſi *Oratorum, num. 63.*

Refor-

Reformationis ſuper Diæceſi Oratorum, num 63.
Reformationis ſuper Commiſſione litterarum diſpenſationis, num. 64.
Reformationis ſimilis, num 65.
Reformationis ſuper cauſa, num. 66.
Reformationis ſuper gradu, num. 67.
Reformationis ſuper gradu, & Diæceſi, num. 68.
Reſtitutionis aduerſus lapſum quinquennij ad reclamandum pro nullitate professionis Regularis, lib. 5. cap. 14. num. 18.
Reualidationis gratia, lib. 3. cap. 8. nu. 23.
Formula Vicariatus Apoſtolici, lib. 7. cap. 4. num. 67.
Franciſcus Pauonius Cathacen. Societatis Ieſu laudatur, lib. 5. cap. 6. num. 25.
Fratres Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, ſunt vere Religioſi, lib 6. cap. 1. num. 28.
Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani diſpenſantur ad Officia ſecularia, etiam in Romana Curia, ibid. num. 36.
Fratres Mendicantes, quomodo poſſunt alienare bona Eccleſiæ ſine cauſa, & ſolemnitatibus, lib. 9. cap 4 num. 35.
Fraudibus omninò occurrendum, lib. 7. cap. 5. num. 13.
Fraus, nemini debet patrocinari, lib. 7. cap. 6. num. 71.
Fructus beneficij, ſunt bona Eccleſiaſtica, lib. 9. cap. 1. num. 3.
Fructus beneficij reſtituendi ob omiſſionem recitationis Horarum canonicarum. lib. 4. cap. 2. num. 67.
Fructus, in diſpenſatione ſuper reſidentia, non veniunt, niſi petantur, lib. 5. cap. 6 num. 28.
Fructus malè percepti, exprimi debent in ſupplicatione pro ſimoniaco, lib. 5. cap. 9. num. 14.
Et cuinam illi debeantur, ibid. num. 15.
Fructus ſimoniacè percepti, quando exprimendi in diſpenſatione pro ſimoniaco, num. 22.
Fructus Confidentiarij, ad Cameram ſpectant, lib. 5. cap. 10. num. 10.
Fundationis lex, omninò ſeruanda, lib. 4. cap. 1. num. 9.

G

GAllicorum diſpenſationes matrimoniales, quomodo expediantur in forma pauperum, lib. 8. cap. 6. num. 79.
Geminatio clauſularum, maiorem deliberationem oſtendit, lib. 8. cap. 2. num. 18.
Generalis Societatis Ieſu, poteſt dimittere ſuos Clericos cum cauſa, etiam ſine culpa, lib. 6. cap. 1. num. 12.
Generalis Excommunicatio, quæ, lib. 8. cap. 3. num. 32.
Generalis diſpoſitio, prolata de rebus, & perſonis, generaliter eſt intelligenda, lib. 6. cap. 4. num. 33.
Germanorum cauſa in diſpẽſationibus matrimonialis, lib. 7. cap. 2. num. 96.
Gradum Primum quomodo conſtituat ius Canonicum, etiam collateralibus, lib. 7. cap. 5. num. 80.
Gradum vnum tantùm, duæ perſonæ conſtituunt, ibid. num. 73.
Graduum expreſſio quomodo ſtatuta per Pium IIII. in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 7 num. 57.
Gradus, quid ſit, lib. 7. cap. 1. num. 10.
Gradus ad quos reſtricta affinitas fornicaria, ibid. num. 24. & 25.
Gradus Primus, & Tertius affinitatis, fornicariæ, non impediunt ad contrahendum, num. 26. 28. & 29.
Neque Secundus, & Tertius eiuſdem affinitatis, ex eodem ſtipite, lib. 7. cap. 7. num. 78.
Gradus Primus, & Quintus, impedimentum non inducunt, ad contrahendum matrimonium num. 27.
Gradus Conſanguinitatis &c. in diſpenſatione matrimoniali exprimendus, lib. 7. cap. 5. num. 59.
Gradus Conſanguinitatis pro affinitate expreſſus in diſpenſatione, indiget correctione, ibid. num. 71.
Gradus error, ſi detegatur poſt regiſtratam ſupplicationem diſpenſationis, ante litterarum expeditionem, quid agendum, num. 100.

Gra-

Gradus malè expreſſus in litteris diſpenſationis, quomodo corrigendus, lib. 7. cap. 5. num. 49.

Gradus proximioris diſtantiæ expreſſio, quomodo neceſſaria in diſpẽſationibus matrimonialibus lib. 7. cap. 7. nu. 59.

Quando ceſſet in diſpenſatione ſuper Tertio, & Quarto gradibus, ibid. num. 63.

Non habet locum in impedimento Publicæ honeſtatis, ex matrimonio rato, & non conſummato, num. 69.

Nequè ſuper impedimentis Primi, & Secundi gradus, & quarè, num. 71.

Gradus proximioris, litteræ declaratoriæ, quomodo dentur in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 7. nu. 56.

Gradus remotior tantùm, de iure communi exprimendus in diſpenſationibus matrimonialibus, ibid num. 66.

Graduum computatio, quomodo fiat à Canoniſtis, lib. 7. cap 5. num. 81.

Graduum duplicitatis, ſeù multiplicitatis Conſanguinitatis, vel affinitatis mentio facienda in diſpenſatione matrimoniali, ibid. num. 84.

Graduum numeratio, Vide, Arbor Conſanguinitatis.

Graduum proximiorum, omnes diſtantiæ, explicandæ in diſpenſationibus matrimonialibus ſuper Conſanguinitate, vel affinitate, lib. 7. cap. 7. num. 59. & 60. Et quarè, ibid. num. 61. & 64.

Et plura, de eis proponuntur exempla, ibid. num. 62.

Graduum proximiorum prouenientia, in diſpenſatione matrimoniali, quomodo exprimenda, lib. 7. cap. 3. num. 22. 23. & 24.

Gratia, an concedenda ſit, vel neganda, Papę Officiales conſiderant, lib. 2. cap. 1. num 32.

Gratia, contra mentem concedentis, non firmatur Motu proprio, lib. 6. cap. 1. num. 6.

Gratia, defectu intentionis, vitiatur in vna parte, & non in alia, lib. 8. cap. 2. num. 31. & 37.

Gratia, dicitur perfecta ex ſola ſupplicatione ſignata, & regiſtrata, quæ dicitur titulus, lib. 2. cap. 3. num. 39.

Gratia diſpenſationis ad ordines, & beneficia, dicitur diuidua, lib. 2. cap. 5. num. 27.

Gratia, Motu proprio conceſſa, non inducit diſpenſationem, lib. 1. cap. 4. num. 2.

Secùs verò ex certa ſcientia, ibid. num. 3.

Gratia nimis antiqua, etiam litteris confectis, non tamen Exequutori præſentatis, non ſolet reualidari à Papa, lib. 2. cap. 8. num. 20.

Gratia, ſolo verbo Papæ, perficitur, lib. 1. cap. 6. num 4.

Gratia, quando deducitur in exercitium, eſt neceſſaria litterarum expeditio, ibid. num. 10.

Gratia Principis, ſine litteris, dicitur informis, & quarè, lib. 2. cap. 3. num. 1.

Gratia, totaliter digeſta intelligitur per litteras, non per ſolam ſupplicationem, lib. 8. cap. 1. num. 5.

Gratia, quando probetur, per ſupplicationem, ſine litteris, lib. 2. cap. 3. num. 37.

Gratia, vitiatur per ſubreptionẽ, & obreptionem, etiam, non doloſas, lib. 7. cap. 4. num. 50.

Gratia vitiatur, ſi qualitas de iure exprimenda, non exprimatur, ibid. nu. 51.

Gratia, quomodo valida reddatur, per clauſulam, Non obſtantibus conſtitutionibus &c. *lib. 7. cap. 7. num. 4.*

Gratia, Si in euidentem &c. *importat formam omninò ſeruandam, in alienatione bonorum Eccleſiæ, lib. 9. cap. 5. num. 7.*

Gratia, Perindeualere, *ſuper cauſa diſpenſationis matrimonialis, malè expreſſa, quomodo detur, lib. 7. cap. 2. num. 52.*

Gratia, Perindeualere, *ſuper copula, reualidat diſpenſationem matrimonialem, lib. 8. cap. 1. num. 39.*

Gratia, Perindeualere, *quando detur, lib. 8. cap. 5. num. 40.*

Non operatur, gratia principali vitiata, ibid. num. 41.

Non ſupplere vltra illud, quod eſt in ſupplicatione, quomodo intelligatur, num. 43.

Quan-

Quando danda ſuper alio Perindeuale-re, num. 44.
Gratia, Perindeualere, *virtus, lib. 7. cap. 2. num. 53. & lib. 8. cap. 5. num. 39.*
Reliqua, vide, Formula ſupplicationis Perinde valere.
Gratiæ Summi Pontificis, intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentibus, in prædicta Camera, modificantur, lib. 10. cap. 5. num. 8.
Gratiæ Apoſtolicæ, quæ ſunt regiſtrandæ in Camera, niſi in ea regiſtrentur, ſunt nullæ, ibid. num. 13.
Gratiæ Apoſtolicæ, per Datariam *tranſeuntes, conceduntur per ſupplicationem, lib. 2 cap. 1. num. 19.*
Conceduntur, etiam per memorialia, & ſub annulo Piſcatoris, ibid. nu. 29.
Gratiæ quandoque conceduntur à Papa, ad intentionem Datarij, ibid. num. 34.
Gratiæ narratiua, eſt verificanda per clauſulam, Si eſt ita &c. *lib. 7. cap. 6. num. 30.*
Gratiæ omnes impetratæ ab Oratore Nullius Diœceſis, Epiſcopo viciniori dirigantur, lib. 4. cap. 5. num. 49. & 50.
Gratia per Conſiſtorium expedita, non egent iuſtificatione, lib. 6. cap. 4. num. 56.
Gratiæ probatio, ſcripturam requirit, lib. 1. cap. 6. num. 7.
Grauiora negotia expedit Papa cum Cardinalibus in Conſiſtorio, lib. 9. cap. 2. num. 8.

H

Abilitationes tot requiruntur, quot ſunt obſtacula, lib. 10. cap. 4. nu. 8.
Habitum regularem, dimittendi licentia ad tempus, vel illum ſubtus deferendi, quando à Papa concedatur, lib. 1. cap. 14 num. 49.
Habitus regularis, temerarie dimiſſio, puniatur, ibid. num. 48.
Habitus Epiſcoporum, ex Canonicis Regularibus, electorum, qualis, lib. 6. cap. 1. num. 15.
Habitus indiſtincti, geſtatio annalis, tran-ſacto quinquennio, præſupponit profeſſionem ratificatam, lib. 5. cap. 14. num. 51.
Hebræi, cur tolerantur ab Eccleſia, lib. 2. cap. 4. num. 32.
Habreis, exponantur ſcripturæ veteris teſtamenti, ex Conſtitutione Greg. XIII. ibid. num. 31.
Hæreditariæ ſucceſſionis titulus ad ordines, quando admittatur, lib. 4. cap. 5. num. 15.
Hæretici filio, quomodo denegetur diſpenſatio ad Ordines, & beneficia, lib. 3. cap. 4. num. 6.
Hæretici filius, non priuatur beneficijs, antea obtentis, ibid. num. 7.
Hæreticis adhærentes, ſi Presbyteri, quomodo abſoluendi, & diſpenſandi, num. 8.
Si laici, quomodo abſoluendi, num. 11.
Hæreticorum denunciatio, quomodo facienda, remiſſiuè, num. 12.
Hæreticorum filij ſunt irregulares, ſicut illegitimi, lib. 3. cap. 4. num. 1. necnon infames, num. 4.
Et non reſtituuntur, niſi ex diſpenſatione Apoſtolica, ibid. num. 2.
Et quomodo eis dentur abſolutio, & reſtitutio, num. 3.
Hæreticorum libros legentes, quomodo abſoluendi, lib. 3. cap. 4. num. 9.
Quando ſint immunes ab excõmunicatione, ibid. num. 10.
Hæreticos, ſchiſmaticos &c. non ſalutat Papa, & quid dicat, loco ſalutationis, lib. 2. cap. 4. num. 29. & 30.
Hæreticus teſtari non poteſt, lib. 10. cap. 4. num. 11. & 12.
Homicida Clerico, quomodo concedatur diſpenſatio, lib. 5. cap. 1. num. 14.
Et quomodo presbytero, ibid. num. 15.
Et quomodo homicidæ presbytero curato, num. 16.
Homicida Diacono, diſpenſatio ad ſuperiores Ordines, quomodo conceſſa, num. 18.
Homicidæ, inhabiles ad Religionem, ex Conſt. Sixti V. num. 25.

Et quomodo diſpenſetur ad illius ingreſſum, num. 26.
Et quomodo laici, ſeu Conuerſi, num. 27.
Homicidia quot modis committantur, lib. 5. cap. 2. num 1.
Homicidij qualitas, exprimenda in diſpenſatione ſuper irregularitate, & quarè, lib. 5. cap. 1. num. 4.
Homicidij patrandi neceſſitas, quonam modo non facilitet diſpenſationem, ibid num. 6.
Homicidium, à quanto tempore fuerit patratum, exprimendum in ſupplicatione pro diſpenſatione, ibid. num. 5.
Homicidium caſuale, diſpenſatione indiget, num. 10.
Reliqua vide, Irregularitas.
Homines, magis oculis, quàm auribus credunt, lib. 7. cap. 5. num. 97.
Honeſtatis publica, definitio, lib. 7. cap. 1. num. 32. & lib. 8. cap. 7. num. 3. & 4.
Eiuſdem impedimenti declaratio ex Conſt. Pij V. ibid. num. 7.
Illius prouenientia, exprimenda in ſupplicatione diſpenſationis matrimonialis, & quarè, lib. 8. cap. 2. num. 23.
Quando tamen hæc expreſſio ceſſet, ibid. num. 24.
Honeſtatis publicæ impedimentum, vnde inductum lib. 8. cap. 7. num. 1. Et cur ſic appellatum, num. 5.
Primum genus non excedit, ibid. num. 2.
Duplici modo contrahitur, num. 6.
Ad duo reſtringitur, num. 8.
Non tollitur ſponſalibus, de communi conſenſu diſſolutis, num. 14.
Ex matrimonio rato, non reſtringitur à Concil. Trid. num. 17.
Honeſtatis publicæ impedimentum quandoquè affinitas, à Dataria Apoſtolica appellatur, & quarè, num. 18.
Licèt contrarium ſit verius, num. 19.
Honeſtæ familia qualitas, quando probanda in diſpenſatione matrimoniali, lib. 7. cap. 2. num. 118.
Horarum Canonicarum recitationis commutatio, quomodo conceſſa per Pium V. & Clem. VIII. lib. 4. cap. 2. num. 57. & 58.
Et ſub qua formula detur hodie per Sacr. Pœnitentiariam, ibid. num. 59.
Et quomodo per Datariam, & per Breue in vtroquè foro, num. 60.
Horas Canonicas non recitantes, quas pœnas incurrant, num. 65.
Et quomodo, eis ſuccurratur, num. 68.
Hoſpitalis appellatione, qua veniant, lib. 8. cap. 6. num. 29.
Hoſpitalis Incurabilium Neap. Correſtor, vtitur inſignijs Epiſcopalibus, & vbi, lib. 3. cap. 4. num. 65.

I

Iacobus Terragnolus Patritius Beneuentonus laudatur, lib. 4. cap. 3. num. 8.
Ignoranter contrahentes matrimonium, omiſſis publicationibus, puniuntur, lib. 8. cap. 3. num. 24.
Ignorantes, non ligat pœna Conſtitutionum, lib. 8. cap 4. num. 12.
Ignorantes, nõ ligat ſtatutum addens pœnas in facto, iure communi damnato, ibid. num. 13.
Ignorantia, quotuplex, lib. 8. cap. 4. num. 4.
Ignorantia, mater cunctorum errorum, lib. 5 cap. 6. num. 24.
Ignorantia alterius Oratorum, non effugit mentionem copulæ in diſpenſatione, matrimoniali, lib. 8 cap. 1. num. 9.
Ignorantiam circa impedimẽtum Conſanguinitatis, vel affinitatis, quomodo probetur, lib. 8. cap. 4. num. 50. & 57.
Ignorantia craſſa, & ſupina æquiparactur ſcientiæ, num. 52.
Et dicitur lata culpa, num. 54.
Ignorantia, & ſcientia, probantur, per iuramentum, num. 58. & 59.
Ignorantia inuincibilis, excuſat à culpa, lib. 2. cap. 9. num. 3.
Ignorantia iuris, nequè ruſticos excuſat, lib. 8. cap. 3. num. 10.
Ignorantia iuris communis, eſt lata culpa, lib. 8. cap. 4. num. 55.

Ignorantia, quod præſumatur, regula quando ceſſet, ibid. num. 49.
Ignorantia, quanam excuſet, num. 51.
Ignorantiam allegans, debet illam probare, lib. 8. cap. 4. num 48.
Ignorantibus, dolus non imputatur, lib. 8. cap. 4. num 11.
Illegitima, effecta monialis, quomodo diſpēſanda, lib 3. cap. 5. num. 4.
Illegitima, non eligitur in Abbatiſſam, lib. 6. cap. 1. num. 52.
Illegitimi, ſunt irregulares, lib. 3. cap. 1. num. 1.
Illegitimi, an ſemper petere debeant Concilij Pictauien. derogationem in diſpēſatione ad ordines, & beneficia, ibid. num. 22.
Illegitimi, quouis modo legitimati, inhabiles ad Canonicatus Eccleſiæ Valentinæ, lib. 3. cap. 2. num. 6.
Illegitimi, quouis modo legitimati, inhabiles ad Canonicatus &c. Patriarchalium Vrbis, ibid. num. 7.
Illegitimi, ſunt habiles ad ordines, non tamen ad Officia, & Dignitates Religionis, lib. 3. cap. 5. num. 2.
Ad illa diſpenſantur etiam per Sacram Pœnitentiariam, ibid num. 3.
Illegitimi, an comprehendantur in Cognatione carnali, ad effectum petendæ diſpenſationis ſuper ea, lib. 7. cap. 1. num. 6.
Illegitimitatis qualitas, in diſpenſatione exprimenda, lib. 3. cap. 1. num 3.
Illegitimorum diſpenſatio, eò difficilior, quò origo turpior, ibid. num. 2.
Illegitimorum diſpenſatio, continere debet Concilio Pictauienſis derogationem, num. 20.
Illegitimos diſpenſandi, facultas, quomodo concedatur Legatis, & Nuncijs Sedis Apoſtolicæ, lib. 3. cap. 1. num. 16.
Illegitimus, an cenſeatur natus ex matrimonio inualido, ob occultum impedimentum, lib. 3. cap. 5. num. 8.
Illegitimus, diſpenſatur ab Epiſcopo, quoad minores, & vnum ſimplex, lib. 3. cap. 1. num. 8.
Illegitimus, eſt capax penſionis, ſi fuerit Clericus, ibid. num. 17.
Illegitimus promotus, celebrans, non contrahit nouam irregularitatem, & quarè, num. 30. & 31.
Illegitimus promotus ad ordines, & beneficia, quando excuſetur à pœna, lib. 3. cap. 5. num. 7.
Illitteraturæ defectus, quomodo indiſpenſabilis, lib. 4. cap. 2. num. 63.
Exemplum denegatæ diſpenſationis ſuper eo, num. 64.
Illitteratus, quis ad effectum obtinendi beneficium, lib. 4. cap. 2. num. 62.
Illuſtris familiæ conſeruandæ, cauſa in diſpenſatione matrimoniali, quādo, & in quibus gradibus admittatur, & quarè introducta, lib. 7. cap. 2. num. 106. 107. & 108.
Immunitas, propter numerum duodecim filiorum, quomodo intelligenda, lib. 7. cap. 2. num. 29.
Et cur competat etiam matri, ibid. num. 30.
Immunitas parit incentiuum delinquendi, lib. 8. cap. 6. num. 14.
Impedimenta matrimonij inueſtigare Ordinarius, & Parochus, ex officio tenentur, lib. 7. cap. 6. num. 33.
Impedimenta, matrimonij dirimentia, enumerantur, lib. 7. cap. 1. num. 1.
Et quænam per Cōcil. Trid. ſtatuta, ibid. num. 2.
Impedimenta matrimonij dirimentia, ſuper quibus diſpenſatur, quæ, num. 5.
Impedimenta ad contrahendum, ex pluribus ſtipitibus, prouenientia, exprimenda, lib. 7. cap. 5. num. 70. & cap. 6. num. 75.
Impedimenta occulta, matrimonij dirimentia, diſpenſantur à Maiori pœnitentiario, lib. 7. cap. 7. num. 49.
Impedimenta matrimonij, non omnes ſcire tenentur, lib. 8. cap. 4. num. 14.
Impedimenta temporalia, quæ excuſent ab acceſſu ad Vrbem, ob Clerici percuſſionem, vel aliud delictum, lib. 8. cap. 10. num. 17.
Et quanto tempore durent, ibid. num. 18.

Illis ceſſantibus; eſt accedendum, ſub pœna reincidentiæ, num. 19. & 20.

Impedimenta ſingula, in litteris diſpenſationis exprimenda, lib. 9. cap. 7. nu. 6.

Impedimenti matrimonij notitia, debet eſſe ſufficiens, vt illud ſit clarum, lib. 8. cap. 4. num. 32.

Impedimentis pluribus exiſtentibus, difficilius diſpenſatur, lib. 7. cap. 6. num. 76. & 77.

Impedimentis duobus narratis in litteris diſpenſationis matrimonialis, ſi Delegatus, vnum tantùm reperit, an ipſas litteras exequi poſſit, ibid. num. 80.

Impedimento matrimonij detecto per Parochum, tenetur deferre illud ad Ordinarium, lib. 7. cap. 6. num. 35.

Impedimento occulto ad contrahendum, cum publico cōcurrente, quomodo diſpenſatio impetranda, ibid. num. 78.

Et ſubijcitur exemplum, num. 79.

Impedimento affinitatis ſuperuenientis, occulto exiſtente, recurritur ad Sacr. Pœnitentiariam pro diſpenſatione; lib. 8. cap. 1. num. 57.

Et ſub qua formula, illa detur, ibid. num. 58.

Impedimento detecto poſt matrimonium, præmiſſis ſolemnitatibus, non incurruntur pœnæ, Clem. Eos, de conſang. & affinit. lib. 8. cap. 4. num. 6. & 7.

Etiam prætermiſſis publicationibus de licentia Ordinarij, num. 8.

Impedimentum Publicæ honeſtatis, correctum per Concilium Tridentinum, & Pium V. lib. 7. cap. 1. num. 3.

Impedimentum affinitatis, ex actu fornicario, reſtrictum, ibid num. 4.

Impedimentum affinitatis ſuperuenientis, ratione conſuetudinis, an ab Epiſcopo diſpenſetur, lib. 8. cap. 1. num. 60.

Impedimentum ad contrahendum non oritur ex Primo, & Quinto gradibus, lib. 7. cap. 1. num. 27.

Neque ex Quarto, & Quinto lib. 7. cap. 5. num. 62.

Neque ex Secundo, & Tertio affinitatis fornicariæ, ex Declaratione Concil. lib. 7. cap. 1. num. 28.

Impedimentum criminis, quod dicatur, lib. 7. cap. 1. nu. 30. Vide Criminis impedimentum.

Impedimentum, malitioſè datum, ad contrahendum, quomodo auſerendum, lib. 7. cap. 5. num. 66.

Impedimentum, an quandoque validum ad contrahendum in Quinto gradu, ibid. num. 68.

Impedimentum ſtatuere non poteſt Epiſcopus in Quarto, & Quinto gradibus, ad contrahendum, num. 69.

Impedimentum matrimonij, dubium, an poſſit per Epiſcopum diſpenſari, lib. 7. cap. 5. num. 65.

Impedimentum, ſi in Vrbe ignoretur, an ſit Conſanguinitatis, vel affinitatis, quomodo explicandum in litteris diſpenſationis, ibid. num. 74.

Impedimentum occultum, ſuper quo petita eſt diſpenſatio, an impediat litterum exequtionem alterius diſpenſationis, ſuper publico impedimento impetratæ, lib. 7. cap 9. num. 31. 32. & 34.

Impedimentum matrimonij occultum an teneantur contrahentes, Iudici interroganti, manifeſtare, ibid. num. 36.

Impedimentum non expreſſum in diſpenſationibus matrimonialibus, an ſuppleatur per clauſulam, Non obſtantibus, Conſtitutionibus &c. lib 7. cap. 7. num. 1.

Impedimentum ad contrahendum, quomodo Sacra Pœnitentiaria intelligat occultum, ibid. num. 12.

Impedimentum Cognationis ſpiritualis, Vide, Cognationis ſpiritualis Impedimentum.

Impedimentum, Voti, Vide, Voti Impedimentum.

Imperator ſolo verbo, creat Doctorem, lib. 2 cap. 3. num. 35.

Impoſſibilium, nulla obligatio, lib. 4. cap. 2. num. 56.

Inceſtuoſa proles, nullo præcedente matrimonio irrito, non legitimatur quoad temporalia, & ſæcularia, lib. 8. cap. 3. num. 50.

Inceſtuoſis, quarè publica pœnitentia imponenda, ratione diſpenſationis matrimonialis. lib. 8. cap. 6 num. 7.

Et

Et quomodo pœnitentia dicatur publica, ibid. num. 8. & 9.

Inceſtus, cum quibus perſonis committatur, lib. 8. cap. 1. num. 10.

Inceſtus non expreſſus, reddit ſubreptitiam diſpenſationem, lib. 8. cap. 2. num. 44.

Inceſtus impedimentum, non contrahitur per copulam inter ignorantes impedimentum, lib. 8. cap. 4. num. 29.

Eſt tamen explicandus in diſpenſatione, ibid num. 30.

Incompetentia dotis, Vide, Dotis incompetentia.

Inditium præcedentis ſcientiæ, quomodo inducatur ex perſeuerantia in delicto, lib. 8. cap. 4. num. 43.

Indotata, Vide Cauſa, pro Oratrice indotata.

In dubio, quomodo præſumatur copula carnalis, lib. 7 cap. 1. num. 19.

In dubijs, certius tenendum, ibid. num. 20.

Indulgentia conceſſa tali die, abſquè alia reſtrictiua, cenſetur perpetua, lib. 6. cap. 4. num. 35.

Indulgentiarum quarumcunquè litteras, Gratis *ſignat Collegium Scriptorum Apoſtolicorum, lib. 8. cap. 6. num. 50.*

Indultum propriè, quod dicatur, lib. 4. cap. 2. num. 48.

Induſtria perſonæ, quomodo, & quando cenſeatur electa, lib. 9. cap. 5. num. 33.

Inferiores, à Superioribus debent regulari, lib. 8 cap. 6. num 47.

Inhabiles ad Ordines, ſunt inhabiles ad beneficia, lib. 2. cap. 5. num. 26. & lib 3. cap. 6. num. 7.

Inhabilis ad horas Canonicas, vix diſpenſatur ad beneficium, lib. 4. cap. 2. num 61.

Inhabilis eſt ad beneficia, ante ætatem promotus, lib. 4. cap. 9 num. 9.

Necnon promotus per ſaltum, & quomodo, lib. 4. cap. 12. num. 9. & 10.

Inhabilitas ad recitandas horas Canonicas, quomodo intelligenda, lib. 4. cap. 2. num. 55.

Inhabilitatus ad beneficia, nō remanet inhabilis ad penſiones, lib. 3. cap. 1. nu. 28.

Inimicitiæ, inter Epiſcopum, & ſubditum, præbent cauſam promotionis à viciniore, lib. 4. cap. 5. num. 56.

Inimicitiæ cauſa admittitur, in matrimoniali diſpenſatione, lib 7. cap. 2. nu. 65

Inimicitiæ leuis, cauſa, quis non præſumitur aliquem lædere, ibid. num. 66.

Inimicitiæ graues præſumuntur ex iniuria atroci, num. 67.

Inimicitiæ, debent concludenter probari, vt hic, quia non præſumuntur, num. 71.

Inimicitiæ graues, quænam dicantur, arbitrio Iudicis relinquitur, num. 73.

Innocentius VIII. pro neceſſitatibus Eccleſiæ, pignorauit mitram Pontificalem, lib. 9. cap. 1. num. 19.

Inſinuatio, quarè introducta, lib. 10. cap. 5. num. 6.

Inſtitutio Canonica, quæ, lib. 2. cap. 6. num. 7.

Inſtitutio non fit ſub conditione, ibid. num. 8. & lib. 4. cap. 2. num. 13.

Inſtituto, obtinenti aliud beneficium, quomodo occurrendum, lib. 2. cap. 7. num. 20.

Inſtructiones Sacr. Cong. Vniuerſalis Inquiſitionis pro examinandis teſtibus ſuper contrahendis matrimonijs, proponuntur, lib 7. cap. 6. num. 22.

Interpretatio ſumenda eſt, vt actus potius valeat, quàm pereat, lib. 1. cap. 5. num. 29. & lib. 10. cap. 3. num. 13.

Interſtitia ad Ordines, non poſſunt ſine cauſa ab Epiſcopo relaxari, lib. 4. cap. 4. num. 2.

Interſtitiorum diſpenſatio, duplex, ibid. num. 3.

Intruſus in Eccleſia, non poteſt illius bona, etiam cum vtilitate, alienare, lib. 9. cap. 4 num. 19.

Inuitus, ſcienter contrahens in gradu prohibito, non punitur, lib. 8. cap. 3. num. 11.

Irregularitatem inducit crudelium actuum exercitium, lib. 5. cap. 2 num. 2.

Irregulari, qui beneficium Curatum in concurſu per fraudem obtinuit, quod

decretum detur in diſpenſatione, lib. 4. cap. 9. num. 8.
Irregularis ob homicidium, difficulter diſpenſatur, lib. 5. cap. 1. num. 3.
Irregularis eſt, occidens foetum animatum, ibid. num. 9.
Irregularitatis ſpecies, exprimenda in diſpenſatione, num. 23.
Irregularitas, ex bigamia, Vide Bigamia.
Irregularitas, ex reiteratione baptiſmi, quid impediat, lib. 2. cap. 9. nu. 4. & 5.
Irregularitas, ex reiteratione baptiſmi contrahitur, ſiuè delictum ſit publicum, ſiuè occultum, ibid. num. 6.
Irregularitas, ex homicidio, eſt ex antiquioribus, lib. 5. cap. 1. num. 1.
Irregularitas omnis ex homicidio, per Papam diſpenſari poteſt, ibid. num. 2.
Irregularitas contrahitur ex homicidio cuiuſcunque perſona, num. 8.
Irregularitas ex homicidio, quomodo diſpenſetur, num. 13.
Irregularitas, in dubio, an præſumenda, lib. 5. cap. 5. num. 24.
Irregularitas ex veneficio difficillimè diſpenſatur, lib. 5. cap. 1. num. 20.
Irregularitas, quando tollatur per verbum Abſoluo, lib. 5. cap. 12. num. 9.
Irregularitas, ex defectu lenitatis, quomodo contrahatur, lib. 5. cap. 2. num. 3.
Irregularitas ex defectu libertatis, ad quot genera reducatur, lib. 3. cap. 8. num. 1.
Irregularitatem, an contrahant hortantes condemnatum ad bene moriendum, lib. 5. cap. 2. num. 6. & 7.
Irregularitates plures, quando unica diſpenſatione tollantur, lib. 5. cap. 12. num. 10.
Irregularitatis diſpenſatio, non datur in genere, ibid. num. 11.
Iudæi, & infideles non poſſunt curare Chriſtianos infirmos, lib. 5. cap. 3. nu. 6.
Iudæorum filij, capaces beneficiorum non tamen Sacrorum Ordinum, lib. 3. cap. 7. num. 3.
Iudex, quarè prohibeatur iudicare iuxtà formam ſupplicationis, lib. 1. cap. 6. num. 8.
Iudex nouus datus in diſpenſatione matrimoniali, quomodo procedat ad exequtionem litterarum ipſius diſpenſationis, lib. 7. cap. 4. num. 26.
Iudex prior, qui ad exequtionem litterarū Apoſtolicarum procedere recuſauit, quomodo per nouum Iudicem requirendus, ibid. num. 27.
Iudex, in locum alterius Iudicis ſuſpecti, quomodo dandus, tempore impetrationis principalis reſcripti, num. 30.
Iudex in cauſa ſuæ Eccleſiæ, quando Epiſcopus eſſe poſſit, num. 33.
Iudex, quomodo detur in locum alterius Iudicis ſuſpecti, num. 34.
Iudex in Commiſſione petitus ad lites, in Curia rarò conceditur, & quid, quando partes ſuper eo diſcordant, nu. 35.
Iudex poteſt admonere Oratores, vt taceant impedimentum occultum ſuper quo obtinuerunt diſpenſationem, lib. 7. cap. 6. num. 37.
Iudices commiſſarij, in alienationibus In euidentem &c. quid ſeruent in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, lib. 9. cap. 5. num. 9. & 10.
Iudicis arbitrio remittuntur, quæ certa lege definita non ſunt, lib. 4. cap. 3. num. 3. & lib. 7. cap. 2. num. 57. & cap. 6. num. 73.
Iudicis mutatio, datur ob impoſſibilitatem primi Exequtoris lib. 7. cap. 4. nu. 24.
Iudicis mutatio datur generaliter ſuper quibuſcunque reſcriptis Apoſtolicis, ibid. num. 25.
Iudicis mutationis formula, ſuper diſpenſatione matrimoniali, lib. 7. cap. 4. num. 23.
Iudicis, & partis officio fungi, inconueniens eſt, ibid. num. 31.
Iura, relaxantur pro bono pacis inducenda, lib. 7. cap. 2. num. 77.
Iuramentum, non debet in damnum Eccleſiæ ſeruari, nec etiam eſſe vinculum iniquitatis, lib. 9. cap. 2. num. 41.
Iuramentum, quod Oratores non ſe cognouerunt ſub ſpe facilioris diſpenſationis, in cuius manibus præſtandum, lib. 8. cap. 2. num. 19.
Iuri Ciuili ſtudere prohibentur Presbyteri, & cum eis frequenter diſpenſatur, lib. 5. cap. 5. num. 1, 2. & 3.

Iuri

Iuri Ciuili ſtudere, quomodo diſpenſetur cum familiaribus, et Capellanis Papæ, ibid. num. 11.

Iuri Ciuili ſtudendi, Indultum non poteſt Presbyteris concedi ab Epiſcopo, lib. 5. cap. 5. num. 5. & 6.

A Papa, duobus modis conceditur, ibid. num. 10.

Denegatur excedenti ætatem triginta annorum, & quarè, num. 13.

Conceditur ei ad perficiendum ſtudium, iam inceptum, num 14.

Rarò tamen datur vltra triennium, num. 17.

Iuripatronatus Eccleſiaſtico derogatur per ſolam Papæ collationem, lib. 4. cap. 2. num. 23. & 24.

Iuriſdictio Delegata, eſt odioſa, & reſtringenda, lib. 7. cap. 4. num. 42.

Non prorogatur ad perſonas non expreſſas, ibid. num. 43.

Iuriſdictio nondum competens, non poteſt committi, lib. 7. cap. 4. num. 39.

Iuriſdictionis abuſus, eximit Clericos ab Ordinarijs, lib. 4. cap. 5. num. 57.

Iuriſpatronatus expreſſio, requiritur in Commenda, lib. 6. cap. 4. num. 42.

Ius alteri quæſitum, Papa tollit per circumuentionem, non per voluntatem, lib. 9. cap. 7. num. 12.

Ius Canonicum, & Ciuile inter ſe connectuntur, lib. 5. cap. 5. num. 21.

Ius nunquam dicitur parti quæſitum, niſi regiſtrata ſupplicatione, lib. 9. cap. 6. num. 38.

Iuſpatronatus fundatum per Clericum beneficiatum, præſumitur ex redditibus beneficiorum, & quando hæc præſumptio ceſſet, lib. 10. cap. 1. num. 7. & 8.

Ius quæſitum Officialibus, Papa nunquam tollit, lib. 7. cap. 7. num. 68.

L.

Laicalis qualitas, de ſtylo exprimenda in reſcriptis Apoſtolicis, lib. 2. cap. 2. num. 17.

Laicalis qualitas in litteris, Si in euidentem &c. exprimenda, aliàs erunt inutiles, lib. 9. cap. 4. num. 3. & 5.

Laicis, conceditur Indultum medendi, cum eneſic diſpenſatione ad Ordines, & b ia, lib. 5. cap. 3. num. 7.

Laicus, ex priuilegio Papæ, confert beneficium, ſine aliqua inſtitutione, lib. 2. cap. 7. num. 11.

Lateranenſis Eccleſia, cur ita dicta, lib. 3. cap. 1. num. 27.

Lateranenſis Eccleſia, inter alias Eccleſias Vrbis, & Orbis ſupremum locum tenet, lib. 3. cap. 2. num. 8.

Latina lingua, eſt propria Romanorum, lib. 2. cap. 1. num. 27.

Latinitas falſa, vitiat litteras Apoſtolicas, lib. 2. cap. 3. num. 6.

Latinus ſermo, intelligitur ab omnibus nationibus, lib. 2. cap. 1. num. 25.

Latinus ſermo, quando attenditur, ibid. num. 26.

Laudis alienæ occultatores, fures ſunt, & latrones, lib. 6. cap. 3. num. 24.

Legale ſtudium, quinquennium requirit, lib. 5. cap. 5. num. 18.

Legale ſtudium, infra ſibi conceſſum tempus, proficere non valenti, quomodo detur prorogatio, ibid. num. 19.

Legati à latere, & Nuncij, diſpenſant Apoſtolica authoritate, ſuper impedimentis matrimonium dirimentibus, lib. 7. cap. 7. num. 48.

Legatis, & Nuncijs quomodo concedatur facultas diſpenſandi cum illegitimis, lib. 3. cap. 3. num. 26.

Legatum factum filiabus, matrimonio collocandis, intelligitur de illis, quæ nondum virum habuerunt, lib. 7. cap. 1. num. 88.

Legatus, aut Epiſcopus, ſuper ætate ad beneficium non diſpenſat, lib. 4. cap. 1. num. 3. & 4.

Legatus, & Epiſcopus non poſſunt diſpenſare ſuper Conſtitutione Conciliari, lib. 1. cap. 5. num. 8. & 9.

Legem ſcriptam cum habemus, non opus eſt coniecturis, lib. 9. cap. 3. num. 12.

Leges non dedignantur Canones imitari, lib. 5. cap. 5. num. 22.

Leges Ciuiles, quarè ab Eccleſiaſticis addi-

addiſcendæ,ibid.num. 23.
Leges multæ non conueniunt moribus patriæ, lib 8.cap.4.num.20.
Legitima non debetur,non ſuccedenti ab inteſtato,lib.3.cap.3.num.6.
Legitima præſumitur proles ex diuturnitate in figura matrimonij, lib.8.cap.4. num.66.
Legitimari poteſt proles, virtute diſpenſationis matrimonialis,etiam matrimonio non ſequuto,lib.8.cap.2. num. 28.
Legitimari poteſt proles,etiam extrà actum diſpenſationis,ibid.num.37.
Legitimari poteſt proles,etiam per ſucceſſorem Delegati,num.38.
Etiam in diſpenſatione occulta,39.
Legitimata proles in foro conſcientiæ tantùm,illegitima remanet in foro fori, lib.8.cap.2.num.41.
Legitimati diſpenſatione Apoſtolica, comprebenduntur in diſpoſitione loquente de filijs natis ex legitimo matrimonio, lib.8.cap.3.num.48.
Legitimatio,& diſpenſatio,in quo differant, lib.1 cap.1.num.51.
Legitimatio ad honores, & ſucceſſiones datur per Archiuium,lib.3.cap.3.nu.1.
Et illius formula proponitur,num.2.
Necnon per reſcriptum Apoſtolicum, ſub plumbo,ibid.num.4.
Et ſemper cum Clauſula,Citrà præiudicium venientium ab inteſtato, & quo iure,num.4.& 5.
Legitimatio prolis,quomodo ceſſet, ſi Oratores non vtantur diſpenſatione ad matrimonium contrahendum, lib.8. cap.2.num.33.
Legitimationis prolis,ex matrimonio ignoranter contracto,declaratoriæ formula, lib.8.cap.4.num.67.
Et quonam alio modo petatur hæc legitimatio,ibid.num.68.
Legitimatur proles per diſpenſationem in radice matrimonij, etiam altero coniugum in mala fide exiſtente, lib. 8. cap.3.num.65.
Legitimus, per ſubſequens matrimonium, non eget diſpenſatione ad ordines, & beneficia,lib. 3.cap.1.num.4.
Non tamen eſt ad Cardinalatum aſſumendus,neque ad numerum Referendariorum,ibid.num.5.& 6.
Legitimus per ſubſequens matrimonium, quomodo inhabilis ad beneficium iuriſpatronatus,num.7.
Lenitatis defectus, ab Epiſcopo non diſpenſatur, lib.5.cap.2.num.3.
Lex in fundatione appoſita,omninò ſeruanda, lib.4.cap.1.num.9.
Lex Principis,non acceptata,quando non ligat ſubditos, lib.8. cap. 4. num. 17. & 18.
Lex habet tacitam conditionem, quatenus, videlicet,recipiatur,ibid.num.19.
Libertatis defectus,vix, aut raro diſpenſatur, lib.3.cap.8.num.2.
Libertatis dandæ praxis, à Conſeruatoribus Vrbis,ibid.num.6.
Et illius litterarum formula proponitur, num.8.
Libertus, à quo ordinandus, lib. 4. cap. 5. num.31.
Libros hæreticorum legentes, quomodo abſoluendi,lib.3.cap.4.num.9.
Quando ſint immunes ab excommunicatione,ibid.num.10.
Libros taxæ Officialium Cancellariæ Apoſtolicæ, & beneficiorum Conſiſtorialium,quis compoſuerit, lib. 6.cap.4. num.51.
Licentia à Rege conceſſa, ad conſtituendam Maioratum,mortuo Rege,non expirat,lib.10.cap.3.num.28.
Licentia,& conſenſus,in quo differant, lib. 10.cap.3.num.4.
Licentia remanendi in matrimonio, quomodo detur per Sacram Pænitentiariam in diſpenſatione,ob impedimentum occultum,lib.8.cap.4.nu.34.
Licentia, ſiuè confirmatio Summi Pontificis, quid ipſi facto tribuant,lib.9.cap. 7.num.34.
Licentia cenſus imponendi, ſuper rebus Eccleſiæ, Vide, Cenſus imponendi licentia.
Licentia teſtandi,quid ſit, lib. 10. cap. 3. num.2.
Licentia teſtandi,Cardinali conceſſa, de redditibus Eccleſiaſticis, non validat teſtamentum antea factū, ibid.nu.5.

Licen-

Licentia formula, exercendi pontificalia in aliena Diœceſi, lib. 4. cap. 6. num. 26.

Licentia ingrediendi Monaſteria monialium, pro mulieribus ſæcularibus, reuocata, lib. 5. cap. 15. num. 26.

Quomodo aliàs concedebantur mulieribus ſæcularibus qualificatis, ibid. num. 28.

Quibus hodie, & ſub qua formula dentur, num. 30.

Et declarantur, num. 31.

Linea, quid ſit, lib. 7. cap. 1. num. 7.

Et quotuplex, ibid. num. 9.

Lite pendente inter duos Epiſcopos, ſuper collatione ordinum, quid obſeruetur, in reſcriptis de promouendo, lib. 4. cap. 5. num. 51. & 52.

Litis extinguendæ cauſa, quomodo, & quare detur diſpenſatio matrimonialis, lib. 9. cap. 2. num. 54. & 55.

Litterarum expeditio, neceſſaria eſt, quando gratia deducitur in exercitium, lib. 1. cap. 6. num. 10.

Litterarum Apoſtolicarum expediendarum modus, lib. 2. cap 8. num. 1.

Litterarum Apoſtolicarum executio non committitur Vicarijs habentium Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſed tantùm ipſis Prælatis inferioribus, lib. 7. cap. 4. num. 57. & 58.

Litterarum Apoſtolicarum amiſſioni, quomodo ſuccurratur, lib. 7. cap. 7. nu. 90.

Litterarum conceſſionis in euidentem &c. *formula proponitur*, lib. 9. cap. 3. num. 1.

Litterarum dimiſſorialium, Decretum Sac. Cong. habet locum, etiam non obſtante clauſula in litteris de promouendo, adiecta, vt à quocunque &c. lib. 4. cap. 6. num. 6.

Litterarum dimiſſorialium, aut ordinum collationis occaſione, nihil accipiendum, ibid num. 22.

Litterarum diſpenſationis formula ſuper bigamia, lib. 2. cap. 4. num. 2.

Litterarum diſpenſationis matrimonialis formula, cum cauſa, lib. 7. cap. 4. num. 8.

Litterarum diſpenſationis matrimonialis formula, in forma pauperum, lib. 8. cap. 5. num. 1.

Litterarum diſpenſationis matrimonialis formula, quãdo Oratores, detecto impedimento, abſtinuerunt à copula, lib. 8. cap. 4. num. 2.

Litterarum indulti ſtudendi Iuri ciuili, formula, lib. 5. cap. 5. num. 12.

Litterarum in forma, Si in euidentem &c. *expeditio triplex*, lib. 9. cap. 4. num. 53.

Litterarum in forma, Si in euidentem &c. *executio quomodo à Commiſſarijs facienda*, lib. 9. cap. 5. num. 13.

Litteras Apoſtolicas vitiat falſa latinitas, lib. 2. cap. 3. num. 6.

Litteras Apoſtolicas impugnantes, ante Papę coronationem, excõmunicantur, lib. 2. cap. 4. num. 10.

Litteras dimiſſoriales concedendi ius, eſt præſcriptibile, lib. 4. cap. 6 num. 9.

Litteras dimiſſoriales quinam concedant, ibid. num. 8.

Litteras dimiſſoriales concedunt Regulares eorum ſubditis, num. 16. & 17.

Litteras dimiſſoriales quando concedat Vicarius Generalis, ſine ſpeciali mandato, lib. 4. cap. 10. num. 19.

Litteras teſtimoniales concedit Capitulum, ſede vacante, lib. 4. cap. 6. num. 15.

Litterę Apoſtolicę, non expediuntur ſine ſupplicatione, aliàs tanquam ſuſpectæ reijciuntur, lib. 2. cap. 1. num. 23.

Litteræ Apoſtolicæ, quando expediantur per Cameram, lib. 2. cap. 3. num. 3.

Litteræ Apoſtolicæ, quarè charactere gallico conſcribantur, ibid. num. 8.

Litterę Apoſtolicę, contra ſtylum expeditæ, arguuntur de falſo, num. 27. & lib. 7. cap. 5. num. 98.

Litteræ Apoſtolicæ non inſcribuntur ſub nomine proprio Summi Pontificis, lib. 2. cap. 4. num. 3.

Litteræ Apoſtolicę non requirunt ſubſcriptionem Papę licèt aliquando ſecùs, ibid. num. 6.

Litterę Apoſtolicæ ſubſcribuntur ab Abbreuiatoribus Maioris *Præſidentiæ*, lib. 1. cap. 8. num. 2.

Litterę Apoſtolicę, antequàm ad plumbum mit-

mittantur, quomodo poſſint abradi, & corrigi, lib.7.cap.7.num.77.

Litteræ Apoſtolicæ, quot modis ſuſpectæ de falſo, remiſſiuè, ibid.num.86.

Litteræ Apoſtolicæ, ob earundem amiſſionem, quot modis probentur, num.89.

Litteræ Apoſtolicę, nihil fruſtrà continent, lib.8.cap.5.num.7.

Litterę Apoſtolicæ, nequè ſyllabam ſuperfluam continere debent, ibid. num. 8.

Litteræ Apoſtolicę, intelliguntur tantùm, quę ſub plumbo expediuntur, lib.9. cap.3.num.38.

Litteræ Commendatitiæ, non ſunt deneganda Clericis, beneficia ſimplicia obtinentibus, lib.5.cap.7. num. 8. Excipe, num.9.

Litteræ Commendæ, cur non faciant, mentionem diſpenſationis, lib.6.cap.4. num.14.

Litteræ declaratoriæ proximioris gradus in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo dentur, lib.7.cap.7.num.56.

Litteræ dimiſſoriales, aliæ ſpeciales, aliæ generales, lib. 4.cap.6.num.2.

Litterę dimiſſoriales, quę, ibid.num.3.

Litterę dimiſſoriales generales, quę, num.7.

Litterę dimiſſoriales generales, non dantur ab inferioribus Prælatis, num.8.

Litterę dimiſſoriales, quomodo concedendę in Regno Neapolis ex Decreto Congr. Immunitatis, et illarum formula proponitur, lib.4.cap.6. num.4.

Litterę dimiſſoriales ad ordines, durant, etiam mortuo concedente, ibid. num. 18.& 19.

Litteræ dimiſſoriales vetuſtę, non admittendę, num.21.

Litterę diſpenſationis matrimonialis, multifariam expediuntur, lib.7. cap. 4. num.9.

Litterę diſpenſationis, committuntur Epiſcopo viciniori, ſi Oratores ſint Nullius Diœceſis, vel ſi proprius Epiſcopus grauiter ęgrotaret, vel ſede Epiſcopali vacante, lib.7.cap.4 num. 14.16.& 17.

Litterę diſpenſationis, non diriguntur Epiſcopo, & Vicario ſimul, ibid.num. 37.

Litterę diſpenſationis matrimonialis, continent mandatum de diſpenſando, & prolem legitimando, lib. 8. cap. 2. num.27.

Litterę diſpenſationum matrimonialium in forma pauperum, gratis expediuntur, lib.8.cap.6.num.46.

Litterę in forma, Si in euidentem &c. *cui committendę, lib.9.cap.3.num.2.*

Litterę Ordinarij ſuper gratia, deperditę, probantur per teſtes, lib. 7. cap.7. num.96.

Super eis datur indultum à Papa, num. 97. Et ſub qua formula, num.98.

Litterę, Si in euidentem &c. *non dantur ad vnius ſupplicationem tantùm, ſecus in confirmatione alienationis, lib. 9.cap.4.num.1.& 2.*

Litterę teſtimoniales, petentibus diſpenſationem in forma pauperum, quando dentur, lib.8.cap.5.num.22.

Litteris diſpenſationum matrimonialium, non pręponitur exordium, lib.7. cap. 5 num.1.

Litteris Sacrę Pœnitentiariæ, vni Confeſſario præſentatis, an poſſit poſtmodum alius adiri, pro earundem executione, lib.7.cap.4.num.72.

Litteris ſub plumbo, maior fides, quàm in forma Breuis, præſtatur, & quarè, lib. 9.cap.3 num.41.

Litium extinctiones ſpectant ad Congregationis humanę conſeruationem, lib. 7. cap.2.num.56.

Locatio ad vigintinouem annos, non confirmatur, ſi in inſtrumento locationis dicatur, in perpetuum, lib. 9. cap. 4. num.61.

Locatio de rebus Eccleſię, quando fiat ad tertiam nominationem, & quęnam verba adijciantur in ſupplicatione, ibid. num.64 & 65.

Locatio rerum Eccleſię ad modicum tempus, non dicitur alienatio, lib. 9. cap. 3.num.43.

Locatione, ad tertiam generationem facta, quando incipiat prima generatio, lib. 9.cap.4.num.62.

Locationibus perpetuis, in euidentē &c. *rarò Papa prębet aſſenſum, lib.9.cap.4. num.59.*

Locatio-

Locationes rerum Eccleſiæ, ſtù fructuum anticipatis ſolutionibus, Papa verò concedit, & quarè, lib.9.cap. 8. num. 25. & 26.
Loci *ſpecialis expreſſio in diſpenſatione matrimoniali propter anguſtiam, requiritur, lib. 7. cap. 5. num. 20.*
Quod intelligitur dummodo verè Oratores ſint naturales loci in diſpenſatione expreſſi, ibidem.
Loci *anguſtiæ cauſa frequentior in diſpenſationibus matrimonialibus, ibid. n. 34*
Præſertim in gradibus Conſanguinitatis, ſeù affinitatis remotioribus eodem numero. 34.

M

M*Achinatio in mortem, ad effectum, inducendi impedimentum dirimẽs, intelligitur cum effectu, lib. 8. cap. 9. num. 13.*
Machinationis, effectu ſequuto, non datur diſpenſatio per Datariam in utroque foro & quarè, ibid. num. 8
Maior *Pœnitentiarius diſpenſat ſuper impedimentis occultis, matrimonium dirimentibus, lib 7. cap 7. num. 49.*
Malè promotis extrà tempora, quomodo detur diſpenſatio, lib. 4. cap. 8. per totum.
Necnon ante ætatem, lib. 4. cap. 6. per totum.
Et ſine litteris dimiſſorijs, lib. 4. cap. 10. per totum.
Ac ſine titulo, lib. 4. cap. 11. per totum.
Et per ſaltum, lib. 4. cap. 12. per totum.
Malitia *in impubere, quomodo accipiatur, lib. 4. cap. 3. num. 10.*
Mandatum de diſpenſando cum corpore vitiatis, dirigitur Ordinario Oratoris, *non autem illius Vicario, lib. 3. cap. 6. num. 20 & 21.*
Mandatum ſpeciale non requirit Diſpenſationis impetratio, lib. 7. cap. 5. num. 101.
Mandatum de diſpenſando, & diſpenſatio differunt, lib. 7. cap. 6. num. 26.
Mandatum, tanquam ſtrictiſſimi iuris, ſtrictiſſimè interpretandum, lib. 7. cap 6. num 82.
Mandatum de diſpenſando, & prolem legitimãdo ita sũt diſtincta, ut matrimonio ceſſante, non ceſſet mandatum legitimandi, lib. 8. cap. 2. num. 28.
Mandatum generale diſpenſandi facultatem non confert, lib. 8. cap. 4. nu. 42.
Manifeſtum dicitur, non occultum, quod probari poteſt, lib 3. cap. 7. num. 13.
Manus apponens Papa in beneficio, ligat manus inferiorum, lib. 6. cap. 4. num. 10.
Manus mortua, quænam ſit, lib. 9. cap. 8. num. 29.
Manus mortua, quarè ſic dicatur, ibid. num. 30.
Maſcardus fuit Vicarius generalis Cardinalis de Aretio, Archiepiſcopi Neapolitani, lib. 7. cap. 2. num 79.
Maſculinum, concipit fœmininum, lib. 5. cap. 14. num. 14.
Maſſa *cõmunis, pro titulo ad ordines, habetur loco beneficij, lib. 4. cap. 4. nu. 20.*
Materiæ dubiæ, maturã requirunt deliberationem, lib. 9. cap. 2. num. 7.
Matri dicenti, filium eſſe illegitimum, an credendum, lib. 3. cap. 5. num. 5.
Matrimonia, expedit inter pares contrahi, & quarè, lib. 7. cap. 5. num. 46. & 47.
Matrimonia inter inæquales contracta, infelices exitus ſequuntur, ibid. num. 48.
Matrimonia clandeſtina, cur vitanda, lib. 7. cap. 7. num. 11.
Matrimonia clandeſtina, quando Epiſcopus non poſſit irritare, ex Declar. Sac. Cong. quæ hic præponitur, lib. 8. cap. 4. num. 27.
Matrimonia, ne domi celebrentur, non poteſt Ordinarius prohibere, ex Declaratione Sac. Cong. lib. 7. cap. 7. num. 31. Et quarè, num. 32.
Matrimonia liberè contrahenda, ibid. num. 39.
Matrimoniales diſpenſationes, concedi ad firmandam pacem, lib. 7. cap. 2. num. 75.
M*atrimoniales diſpenſationes, cæteris graviores, lib. 7. cap. 6. num. 11.*
Matrimoniales diſpenſationes, ſecundum qualitatem graduum, diverſimodè

dantur, & expediuntur, lib.7.cap.5.
num.96.

Matrimoniales diſpenſationes in forma pauperum, pauperibus, & miſerabilibus perſonis conceduntur, lib.8.cap.5. num.14.

Matrimoniales denunciationes, Vide Denunciationes matrimoniales.

Matrimonialibus diſpenſationibus, diuerſa officia in Romana Curia conſtituta, lib.7.cap.5.num.97.

Matrimonialibus diſpenſationibus in forma pauperum adijcitur pena nullitatis, ſi Delegatus aliquid, illarum ratione recipiat, lib.7.cap.6 num.10.

Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa ob anguſtiam loci quomodo detur, lib.7. cap.2.num.6.

Et quomodo ob incompetentiam dotis, ibid.num.21.

Et pro Oratrice indotata, num.46.

Ac propter lites ſuper ſucceſſione bonorum, num.54.& 55.

Et propter Oratricis dotem, litibus inuolutam, num.68.

Necnon propter lites ſuper rebus magni momenti, num.62.

Et quænam clauſula ei adijciatur, num.63.

Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa propter inimicitias, quomodo detur, lib.7. cap.2.num.65.

Et quomodo pro confirmatione pacis, ibid.num.74.

Ac pro Oratrice, filijs grauata, num.80.

Et pro Oratrice, vigeſimum quartum annum excedente, quomodo detur, aut denegetur, num.82.& 83.

Hæc cauſa non habet locum in Oratrice vidua, num.86.

Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa, quando lotus eſt ad lectus maris quomodo detur, num.94.

Et quomodo cum cauſa, ut bona conſeruentur in familia, num.100.& 101.

Et quomodo pro Illuſtris familię conſeruatione, lib.7.cap.2.num.106.

Et in quibus gradibus, & quare, num. 107.& 108.

Matrimonialis diſpenſatio cum cauſa ob excellentiam meritorum, quomodo detur, num.109.

Et quomodo, ex certis rationabilibus cauſis, &c. quę communiter, ſine cauſa nuncupatur, num.111.

Et cum copula ſcienter, de contrahendo, lib.7.cap.3.num.1.

Ac de ſcienter contracto, ibid.num.4.

Et de ignoranter contracto, quando Oratores, detecto impedimento, abſtinuerunt à copula, vel in illa perſtiterunt, num.5.& 6.

Matrimonialis diſpenſatio, cuius expenſis impetranda, lib.7.cap.5.num.106.

Matrimonialis diſpenſationis litterę, continent mandatum de diſpenſando, & prolem legitimando, lib.8.cap.2.num. 27.

Matrimonialis diſpenſationis ſupplicatio de ignoranter contracto, quid debeat continere, lib.8.cap.4 num.1.

Matrimonialis diſpenſationis in forma pauperum, formula, lib.8.cap.5.nu.1.

Reliqua, vide, formula ſupplicationis diſpenſationis.

Matrimonialium diſpenſationum cauſa declaratę per Sac.Cong. Concil. lib. 7. cap.2.num.4.

Matrimonialium diſpenſationum ſine copula, cauſę varię, ibid. per totum.

Matrimonij contrahendi ætas, iure humano determinatur, lib.4.cap.3.num.4.

Matrimonij denunciationes, an poſſint fieri in diebus ſerialibus de licentia Epiſcopi, lib.7.cap.7.num.16.

Matrimonij denunciationes, poſſunt per Delegatum, ex cauſa omitti, non obſtante clauſula, Factis prius publicationibus &c. appoſita in litteris diſpenſationis, ibid. num.17.

Matrimonij impedimenta, non omnes ſcire tenentur, lib.8 cap.1.num.8.

Matrimonij Clandeſtinitas, ad tres ſpecies reſtringitur, lib.8.cap.3.num.21.

Matrimonij contracti ſub ſpe facilioris diſpenſationis, facienda mentio in ipſa diſpenſatione, lib.8.cap.3.num.45.

Matrimonio, nulliter contracto, quomodo ſuccurratur per Officium Sacrę Pęnitentiaria, lib.7.cap.7. num. 9.& 10.

Matri-

Matrimonium, ante ętatē contractū, declarandū eſt nullum, lib.4.cap.3.nu.19.

Quomodo tamen firmandum ex Nauar. *ibid.num.20.*

Matrimonium, inter pares religione, contrahendum, lib.7.cap.2.num.97.

Matrimonium fidelis cum infidele, quo iure prohibitum, ibid.num.98.

Et Quando poſſit contrahi, num.99.

Matrimonium, inter raptorem, & raptam, nullum, dum rapta manet in poteſtate raptoris, lib.7.cap.6.num.51.

Amplia, num.52.

Matrimonium nulliter contractum ob impedimentum dirimens, poteſt denuò clādeſtinè contrahi, lib.7.cap.7.nu.8.

Matrimonium, non ſeruata forma Concil. Trid. contractum, quando validum, ibid.num.14.

Matrimonium, quando contrahi poſſit ſine denunciationibus, Epiſcopo nolente ſuper eis diſpenſare, num.26.

Matrimonium, quando dicatur contrahi in facie Eccleſię, num.29.

Matrimonium cōtrahentes, debent gaudere plena libertate, lib.7.cap.7.nu.42.

Matrimonium poteſt contrahere carceratus pro debito, ibid.num.44.

Matrimonium, ſi ſuſpicetur per vim contrahi, quomodo puellæ ſuccurratur in hac Curia Archiepiſcopali, nu.45.

Matrimonium ne Oratores contrahant ante decretum diſpenſationis Delegati, *quomodo cauendum, num.55.*

Matrimonium, poteſt Epiſcopus impedire ob timorem futuri ſcandali, lib.4.cap.2.num.8.& cap.6.num 64.

Matrimonium ſubſequēs, an legitimet filios inceſtuoſos, quoad omnia, ibid. nu. 40.

Matrimonium, in gradibus prohibitis, ſcienter contrahentes, ex Conſt.Clem.VII. puniuntur, & illius tenor proponitur, lib.8.cap.3.num.4.

Matrimonium fuiſſe ſcienter contractum, in ſupplicatione diſpenſationis explicandum, ibid.num.8.

Matrimoniū ſcienter cōtrahēs in gradu prohibito, inuitus, non punitur, nu. 11.

Et quinam alij ſic contrahentes, excuſentur à pœnis, num.12.

Matrimonium clandeſtinum, quod dicatur, num.18.

Matrimonium clandeſtinum ſex modis contrahitur, num.20.

Matrimonium, de facto contrahentes, incurrunt pęnas Clem. eos, de Conſang. & affinit. *num.22.*

Et quę ſit ratio, num 23.

Matrimonium, ignoranter contrahentes, omiſſis publicationibus, puniuntur, lib.8.cap.3.num.24.

Matrimonium, ſcienter contrahentes cum impedimento dirimenti, debent ſeparari, ibid.num.29.

Matrimonium ſcienter contrahentes in gradu prohibito, egent abſolutione à generali excommunicatione, nu. 31.

Matrimonium contrahentes ſub conditione, Si Papa diſpenſauerit, *an incurrant pęnas,* Clem. eos, de Conſang. & affinit. *num.33.& 34.*

Matrimonium contrahentes ſub conditione, Si Papa diſpenſauerit *adueniente diſpenſatione, requirit nouum conſenſum, num.39.*

Matrimonium denuò contrahendum, ſi ob impedimentum dirimens, non tenet, num.35.

Matrimonium, cum impedimento occulto contractum, an denuò contrahendum, egeat eiſdem ſolemnitatibus, lib.8.cap.3.num.42.& 43.

Matrimonium publicè contractum cum occulto impedimento dirimenti, denuò ſecretè contrahendum, ibid.num. 44.

Matrimonium de proximo contractura muliere, habente impedimentū occultum, quid agēdum, lib.7 cap.6.nu.39.

Matrimonium contractum, an proſit ſcienti impedimentum, altero ignorante, lib.8.cap.4.num.3.

Matrimonium contractum ſine Parocho, & teſtibus, an valeat, vbi Concilium non eſt receptum, ibid.num.15.

Et ſub qua forma petatur diſpenſatio circa hoc, ſuper impedimēto dirimente, num.16.

Matrimonium contractum inter inhabiles, non ratificatur ſola diſpenſatione Papæ, num.62.

Matrimonium ratum, non conſummatum, non inducit impedimentum affinitatis, lib. 8. cap. 7. num. 15.

Licèt initiatiuè dicatur ex eo prouenire huiuſmodi impedimentum, num. 16.

Matrimonium ratum, & legitimum, quod, num. 29.

Matrimonium ratũ, & nõ legitimũ, nu. 30.

Matrimonium ratũ, & cõſummatũ, nu. 31.

Matrimonium ratum, & non conſummatum, num. 32.

Matrimonium contrahenti, viuente coniuge, quęnam, ea defuncta, detur diſpenſatio, lib. 8. cap. 9. num. 18.

Et ſub qua formula, num. 19.

Matrimonium ratum, non tamen conſummatum, Pontificia diſpenſatione, ex iuſta cauſa, diſſoluitur, lib. 7. cap. 5. num. 53. & lib. 8. cap. 7. num. 26.

Et quanam cauſæ ad id requirantur, d. cap. 7. num. 27.

Et quarè hęc diſpenſatio à Papa concedatur, ibid. num. 33.

Huiuſmodi diſpenſationis litterarum formula proponitur, num. 35.

Et quomodo detur per Sacram Pęnitentiariam, num. 36.

Medendi indultum conceditur etiam laico, cum diſpenſatione ad Ordines, & beneficia, lib. 5. cap. 3. num. 7.

Mediator criminis, dicitur ipſum delictum committere, lib. 8. cap. 3. num. 16.

Mediatores confidẽtiæ, quãdo excõmunicationem incurrãt, lib. 5. cap. 10. nu. 15.

Medici, non ſunt facilè promouendi, & quarè, lib. 5. cap. 3. num. 1.

Medicinã artem, Clerico exercere non licet, ibid. num. 2.

Medico, qui exercuit artẽ medicinę, quomodo detur diſpenſatio ad ordines, nu. 4.

Et illius ſupplicationis formula proponitur, num. 5.

Medicum, qualibet culpa leuis, excludit ab Ordinibus, num. 9.

Medicus, quomodo ex ſua negligentia homicidium cõmittat, lib. 5. cap. 3. nu. 4.

Medicus, quando poſſit legitimè ad ordines promoueri, ibid. num. 8.

Melioramenta, ſine diminutione, reddenda Eccleſia, vigore reſcripti, ſi in euidentem &c. lib. 9. cap. 8. num. 9.

Melioramentorũ exceptio, etiam aduerſus rem iudicatam admittitur, ibid. nu. 7.

Melius eſt, ad cautelam, aliquid ex abundantia facere, quàm omittere, lib. 8. cap. 1. num. 22.

Membro neceſſario ad vſum Ordinis carens, irregularis eſt, lib. 3. cap. 3. nu. 6.

Memoriam omnium habere, eſt potius diuinitatis, quàm humanitatis, lib. 10. cap. 4. num. 22.

Mendicantes, quomodo poſſint alienare bona Eccleſię ſine cauſa, & ſolemnitatibus, lib. 9. cap. 4. num. 35.

Menſis non attenditur in vacatione beneficij commendati, lib. 6. cap. 4. num. 11.

Menſura terrę alienandę, in euidentẽ &c. *interpretatur ſecundũ regionẽ cõtrahentium, & quis Romanę Curię vſus circa hoc, lib. 9. cap. 4. nu. 23. & 24.*

Quarè illius expreſſio requiritur in huiuſmodi alienatione, num. 22. & 25.

Et quomodo ſe gerere debeant Iudices Commiſſarij circa huiuſmodi menſuram, ibid. num. 26.

Merita allegata in diſpenſatione, an ſint verificanda, lib. 7. cap. 2. num. 110.

Meritorũ excellẽtia, quomodo ſit cauſa diſpẽſationis matrimonialis, ibid. nu. 109.

Merus Exequutor, quis dicatur, lib. 9. cap. 5 num. 6.

Metus, vbi eſt, vel vis, abeſt liber conſenſus, lib. 7. cap. 7. num. 40.

Metus, & vis, quomodo probandi, ad irritandam profeſſionem regularem, lib. 6. cap. 14. num. 7.

Metus cadens in conſtantem virum, qualis, ibid. num. 8.

Metus, minor in muliere, quàm in viro requiritur, ad annullandam profeſſionem, num. 9.

Metus, probatur inſpecta qualitate perſonę. num. 10.

Ad illius probationem, duo teſtes maiorẽ fidem faciunt, quam mille de ſpontanea voluntate, num. 11.

Metus durat, durante illius cauſa, nu. 41.

Metus, quomodo conſideretur in matrimonio contrahendo, lib. 7. cap. 7. num. 43.

Militares Ordines, comprehenduntur decreto

to Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 19. lib. 6. cap. 14. num. 12.
Milites S. Ioannis Hieroſolymitani, ſunt verè religioſi, ibid. num. 28.
Minor, ratione proviſionis Apoſtolicæ, ſoluit iura Cameræ, ac ſi collatio ſpectaret ad Papam, lib. 4. cap. 2. num. 6. & 7.
Minor etiam præſentatus ad beneficium iuriſpatronatus, eget proviſione Apoſtolica cum diſpenſatione, ibid. nu. 8.
Ac proinde non eſt in illo inſtituendus ab Ordinario, num. 10. & 11.
Etiam ſub conditione, Dummodo obtinuerit diſpenſationem à Papa, nu. 12.
Poteſt tamen præſentari ſub conditione obtinendi diſpenſationem, num. 14. 15. & 16.
Minor, tempore porrectionis ſupplicationis, Summo Põtifici, maior tamẽ effectus, tempore expeditionis litterarũ, adhuc eget diſpenſatione, num. 34. & 35.
Minor, quomodo diſpenſetur ad Monaſterium obtinendum, lib. 6. cap. 1. nu. 42.
Minori, ratione diſpenſationis, datur proviſio beneficij à Papa, lib. 4. cap. 1. num. 3. & 4.
Minori impetranti beneficium, ordinem Sacrum annexum habens, quod detur decretum, lib. 4. cap. 2. num. 30.
Et quod, impetrãti Canonicatũ, ibid. n. 31.
Minoris gratia Officium in Cancellaria Apoſtolica, cur ſic appellatum, lib. 7. cap. 4. num. 5.
Minus continetur ſub maiori, lib. 4. cap. 1. num. 26.
Minuta litterarum conficitur ſuper ſupplicatione expedita, lib. 2. cap. 4. num. 1.
Miſerabilem facit ſola paupertas, lib. 8. cap. 6. num. 73.
Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur, licèt non ſint pauperes, ibid. num. 76.
Miſerabiles perſonæ eſſe poſſunt, ſiuè pauperes, ſiuè diuites, num. 78.
Miſerabilis, & pauper, quis dicatur, lib. 8. cap. 5. num. 12. & 13.
Miſerabilis etiam dicitur pauper, lib. 8. cap. 6. num. 72.
Miſerabilis perſona, dicitur etiam Regina vidua, ibid. num. 79.
Miſerabilitatis Oratorũ probatio [illegible] in diſpenſatione in forma pauperũ, nõ cõtemnẽda à Delegato, lib. 8. cap. 6. n. 71.
Miſſam, velato capite, celebrare non licet, lib. 3. cap. 6. num. 30.
Et quiſnam ſuper hoc poſſit diſpenſare, ibid. num. 31.
Mitræ vſum habent Canonici Neapolitanæ Eccleſiæ, lib. 4. cap. 2. num. 33.
Modicum, non eſt conſiderabile, ſed pro nihilo habetur, lib. 5. cap. 14. num. 34.
Modicum tempus, habetur pro non tempore, ibid. num. 35.
Modus, & conditio, in quo differant, lib. 8. cap. 6. num. 70.
Monachi trãslatio, quomodo concedatur, & quanã ex cauſa, lib. 5. cap. 15. nu. 13.
Monachis, quomodo, & quãdo conferantur beneficia curata, lib. 6. cap. 1. num. 19. 20. & 21.
Monacho, qui monachum interfecit, quomodo detur diſpẽſatio, lib. 5. cap. 1. nu. 28.
Monacho homicidæ, iam profeſſo, quomodo detur diſpenſatio, ibid. num. 29.
Monachus diſpenſatus ad beneficium curatum, non poteſt ſimplex obtinere, lib. 1. cap. 5. num. 4.
Monachus poteſt eligi ad Dignitatem Epiſcopatus, lib. 6. cap. 1. num. 16.
Monachus Epiſcopus effectus, abſolutus à vinculo ſuæ Eccleſiæ, nõ habebit officia, & dignitates ſui Ordinis, ibid. nu. 18.
Monaſteria, quãnam prouideantur conſiſtorialiter, lib. 6. cap. 4. num. 46.
Monaſteria, quæ reſeruentur per Regulas Cancellariæ, ibid. num. 47.
Monaſteriorum monialium ingreſſus, quomodo ſæcularibus mulieribus prohibeatur, lib. 5. cap. 15. num. 16.
Monetæ omne genus, reducitur à Dataria Apoſtolica ad Ducatos auri de Camera, lib. 9. cap. 4. num. 50.
Moniales, ex quibus cauſis diſpenſentur ad egreſſum è Monaſterio, lib. 5. cap. 15. num. 6. & 7.
Moniales ſupranumerariæ non ſubrogantur in locum aliarũ demortuarũ, nu. 25.
Moniali, quomodo detur licẽtia ſe trãsferẽdi ad arctiorem, lib. 5. cap. 15. num. 8.
Monialibus, quomodo prouiſum per diuerſa iura, lib. 5. cap. 15. num. 3. 4. & 5.

Monialibus quomodo, & quando prouideatur de Monaſterijs ex diſpenſatione Apoſtolica, lib. 6. cap. 1. num. 44.

Monialis illegitima, non eligitur in Abbatiſſam, lib. 6. cap. 1. num. 52.

Et quomodo diſpenſanda, lib. 3. cap. 5. num. 4.

Monialis poteſt ad Religionem perfectiorem tranſire, lib. 5. cap. 15. num. 9.

Monialis incorrigibilis, poteſt ad aliud Monaſterium transferri, ibid. num. 10. & 11.

Monialis translatio, quomodo Ordinarijs per Sedem Apoſtolicam committatur, num. 12.

Monialis, quomodo transferatur, ex cauſa nouæ fundationis Monaſterij, num. 14.

Monialis Vidua, ſeu aliàs corrupta, incapax officij, & dignitatis, ſine diſpenſatione Apoſtolica, lib. 6. cap. 1. num. 47. & 48.

Monialis, quomodo diſpenſetur ſuper defectu ætatis ad officia, & dignitates, ibid. num. 51.

Monialium Abbatiſſæ, & Præfectæ in Italia, ad triennium tantùm eliguntur, num. 53.

Monocularis dignitas, quæ, lib. 2. cap. 6. nu. 15. verſ. Hic verò.

An comprehendatur nomine dignitatis, principalis, ibid. num. 16.

Mortis ciuilis, & naturalis æquiparatio, lib. 4. cap. 5. num. 19. verſ. Cæteros verò.

Motus proprius, quid ſit, lib. 6. cap. 3. nu. 20.

Motus proprius Pij V. ſuper derogatione decretorum Concil. Trid. lib. 3. cap. 1. ſub num. 28.

Motus proprius Pij V. ſuper veritate exprimenda in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 4. num. 2.

Motus proprius Pauli IV. ſuper libertate ſeruorum, lib. 3. cap. 8. num. 5.

Motus proprius, non aufert inhabilitatem perſonæ, aut alios ſubſtantiales defectus, lib. 6. cap. 1. num. 5.

Motus proprius non firmat gratiam contra mentem concedentis, ibid. num. 6.

Motus proprius, conceditur quandoque, ad inſtantiam partis, lib. 6. cap. 3. nu. 12.

Motus proprius ad inſtantiam partis, operatur etiam effectus motus proprij, & quænam ſit ratio, num. 22.

Mulier poteſt habere beneficium, habens dignitatem, & adminiſtrationem, lib. 6. cap. 1. num. 45.

Mulier, dote carens, an dicatur pauper, ſi habeat parentes diuites, lib. 7. cap. 2. num. 23.

Mulier, quæ ſepelierat vigintiduos viros, nupſit victori, qui eam ſepeliuit, lib. 7. cap. 2. num. 81.

Mulier, inconſulto patre, quando nubere poſſit, ibid. num. 85.

Mulier non tenetur ex ſe maritum ſibi quærere, lib. 7. cap. 5. num. 58.

Mulieres coniugatæ, quomodo recipiendæ & tolerandæ in Monaſterijs monialium, lib. 5. cap. 15. num. 27.

Mulieribus qualificatis quomodo aliàs conceſſa licentia ingrediendi Monaſteria monialium, ibid. num. 28.

Munera excæcant oculos ſapientum, lib. 7. cap. 6. num. 23.

Mutatio loci, mutatio fortunæ, lib. 8. cap. 5. num. 25.

Mutatio Iudicis, datur ob impoſſibilitatem primi Exequutoris, lib. 7. cap. 4. nu. 24.

Mutatio Iudicis, ex cauſa datur generaliter ſuper quibuſcunque reſcriptis, ibid. num. 25.

Mutationis Iudicis formula, ſuper diſpenſatione matrimoniali, lib. 7. cap. 4. num. 23.

Mutilatus, quinam dicatur, lib. 3. cap. 6. num. 5.

N

Narratiua ſupplicationis diſpenſationis ad ordines, & beneficia pro illegitimo, quomodo limitetur, lib. 3. cap. 1. num. 11.

Narratiua, quando probet, ibid. num. 14.

Narratiua gratiæ, eſt verificanda per clauſulam, ſi ſic eſt ita &c. lib. 7. cap. 6. num. 30.

Naſcens per tranſitum, à quo ordinandus, lib. 4. cap. 5. num. 32.

Neceſſitas, illicitum facit licitum, lib.

lib. 4. cap. 7. num. 34.

Neceſſitas facit, vt bona omnia ſint cōmunia, ibid. num. 35.

Neceſſitas non habet legem, lib. 6. cap. 1. num. 21.

Neceſſitatem induxit verbum, Teneatur, *lib. 7. cap. 6. num. 69.*

Neceſſitatis appellatione, venit omnis cauſa alienandi bona Eccleſiaſtica, lib. 9. cap. 1. num. 20.

Neceſſitatis magnę cauſa, diſpenſat Epiſcopus in caſibus Sedi Apoſtolicę reſeruatis, ex tacito eiuſdem Sedis conſenſu, lib. 8. cap. 4. num. 36. & 37.

Negotia grauiora expedit Papa cum Cardinalibus in Conſiſtorio, lib. 9. cap. 2. num. 8.

Negotiator Clericus quomodo amittat priuilegia quoad bona, lib. 5. cap. 4. num. 19.

Negotiator Clericus, fugiendus tanquam peſtis, ibid. num. 20.

Neophyti, ſunt irregulares, ac propterea inhabiles ad ordines, & beneficia, lib. 3. cap. 7. num. 1.

Neophyti, quinam dicendi ſint, ibid. num. 2. & 3.

Quando diſpenſentur à Papa, num. 4.

Promoueri poſſunt, etiam ad dignitates, num. 6.

Nepos Epiſcopi, quomodo promouendus, ratione familiaritatis triennalis, lib. 4. cap. 5. num. 62.

Nobiles, maiore pollent ingenio, quàm ruſtici, lib. 5. cap. 5. num. 20.

Nobilibus, in Vrbe pręſentibus, quomodo iniungatur pęnitentia, ratione diſpenſationis in forma pauperum, lib. 8. cap. 6. num. 28.

Nobilitas, ſi prębeat cauſam ad diſpenſandum, exprimenda eſt qualitas perſonarum, lib. 7. cap. 2. num. 18.

Nobilitas, quomodo probanda, ibid. num. 119.

Nobilitas ſola, non ſufficit pro cauſa ad diſpenſandum ſuper impedimento matrimonij, lib. 7. cap. 3. num. 18.

Nobilitas ſola, ſufficit in aſſequendis beneficijs, ibid. num. 19.

Nobilitas mulieris, & diuitiarum copia, cum forma viri compenſatur, lib. 7. cap. 5. num. 51.

Nobilitatis titulus, ſi taceatur, quando diſpenſatio non irritetur, lib. 7. cap. 2. num. 19.

Nobilium, duo genera, ibid. num. 120.

Nomen, & cognomen Oratoris exprimenda in ſupplicatione, lib. 2. cap. 2. nu. 11.

Et in litteris Apoſtolicis, lib. 7. cap. 5. nu. 2.

Nomen proprium, cur Papa *in ſuis litteris non apponat, prout in ſupplicatione, ibid. num. 5.*

Nomina, cur inuenta, lib. 2. cap. 2. num. 13. & lib. 7. cap. 5. num. 4.

Nomina, & cognomina, quę corrigat Cancellarię Apoſtolicę Regens, ibid. num. 14.

Nomina genitorum, quomodo deſeruiant pro Cognominibus Oratorum in reſcriptis Apoſtolicis, num. 19.

Nomina Oratorum, quomodo in ſupplicatione conſcribenda, num. 22.

Nomina diminutiua, non ſolent admitti in Dataria Apoſtolica, num. 23.

Nominis error, vitiat reſcriptum, lib. 2. cap. 2. num. 12.

Nominis Papę mutatio in illius aſſumptione, quarè fiat, lib. 2. cap. 4. num. 4.

Nominis proprij error, an vitiet diſpenſationem, lib. 7. cap. 5. num. 3.

Nominis proprij correctio, non datur, in reſcriptis Apoſtolicis, ibid. num. 7.

Nominis proprij error veriſimilis, in diſpēſatione, quomodo dignoſcendus. nu. 8.

Nominis proprij erroris correctio, non datur in diſpenſatione, num. 14.

Notarij Camerę Apoſtolicę, differunt à Notarijs Auditoris eiuſdem Cameræ, lib. 10. cap. 5. num. 3.

Noua prouiſio petenda pro Rectore, qui malè alienauit bona ſua Eccleſię, lib. 9. cap. 6. num. 34.

Nouitiatus annus, debet eſſe continuus, non autem interpolatus, lib. 5. cap. 14. num. 14.

Nouitiatus annus, quomodo dicatur interruptus, ibid. num. 31.

Nouitij Religionum, quando ad profeſſionem admittantur, ante annum probationis, lib. 4. cap. 3. num. 22.

Nouitij Societatis Ieſù, etiam poſt emiſſa tria vota ſimplicia, retinent ius, & dominium bonorum ſuorum, lib. 6. cap. 2. num. 15.
Et quanam ſit ratio, ibid. num. 20.
Nouitio, cur annus præſcribatur ad emittendam profeſſionem, lib. 5. cap. 14. num. 27.
Nouitius exiens monaſterium, ex quibus cauſis habeatur pro præſenti in Religione, ibid. num. 32.
Nullitas profeſſionis regularis, non poteſt declarari à ſolo Superiore*, ſine Ordinario loci, lib. 5. cap. 14 num. 22.*
Nullitatem profeſſionis, quando ſolus Ordinarius poſſit declarare, ibid. num. 23.
Vide etiam, Profeſſionis nullitatis, commiſſio.
Numerales dictiones in litteris Apoſtolicis, debent extenſè ſcribi, lib. 2. cap. 7. num. 48.
Et quomodo ſcribendę, in litteris in forma Breuis*, ibid. num. 49.*
Nuntij, & Legati à latere, diſpenſant Apoſtolica auctoritate ſuper impedimẽtis, matrimonium dirimentibus, lib. 7. cap. 7. num. 48.
Et quomodo eis concedatur facultas diſpenſandi cum illegitimis, lib. 3. cap. 1. num. 16.

O

OBſeruantia Cancellariæ, declarat mentem Pontificis, eiuſquè Conſtitutionem, lib. 7. cap. 7. num. 70.
Occidens fętum animatum, irregularis eſt, lib. 5. cap. 1. num. 9.
Occultum impedimentum, Vide, Impedimentum occultum.
Occultum, quomodo intelligatur impedimẽtum matrimonij, à Sacra Pęnitentiaria, lib. 7 cap. 7. num. 12.
Occultum non dicitur, ſed manifeſtum, quod probari poteſt, ibid. num. 13.
Oculi defectum patienti, quomodo detur diſpenſatio, ſi præſens erit in Curia, lib. 3. cap. 6. num. 16.
Et quomodo ſi abſens ab ea, ibid. nu. 17.
Oculi dextri defectus, facilius diſpenſatur, quàm ſiniſtri, num. 24.
Officia Eccleſiaſtica, ſunt verè beneficia, lib. 2. cap. 6. num. 20.
Officia ſecularia, quæ, ibid. num. 22.
Officia Curata, quę, num. 23.
Officia perpetua Romanę Curię, admittuntur pro titulo ad ordines, lib. 4. cap. 5. num. 18.
Et quęnam illa ſint, ibid. ſub num. 19. verſ. Porrò, Officiales.
Officia diuerſa, conſtituta matrimonialibus diſpenſationibus, lib. 7. cap. 5. num. 97.
Officiales Papę conſiderant, an gratia ſit concedenda, vel deneganda, lib. 2. cap. 1. num. 32.
Officiales tantùm deputati, corrigunt Papæ ſupplicationes, lib. 2. cap. 2. num. 15.
Officiales, ad expediendas litteras Apoſtolicas prępoſiti, lib. 2. cap. 8. num. 1.
Officiales Sacræ Pęnitentiariæ Apoſtolicę, promoti ad ordines, ad titulum ſuorum officiorum, lib. 4. cap. 5. num. 19.
Officiales Romanę Curię, aliquid extrà taxas exigentes, quomodo puniantur, lib. 8. cap. 10. num. 34.
Officiales, benè inſtructi ſunt de mente Papę. lib. 9. cap. 3. num. 10.
Officialibus ſuis non prę iudicat Papa in eorum emolumentis, lib. 8. cap. 5. num. 15.
Officialium Cancellaria Apoſtolicę, munus, lib. 2. cap. 3. num. 5.
Officialium Primæ viſionis in Cancellaria Apoſtolica, munus, ibid. num. 7.
Officij Eccleſiaſtici definitio, lib. 2. cap. 6. num. 21.
Officium Summatoris, ad quid inuentum in Cancellaria Apoſtolica, lib. 2. cap. 3. num. 4.
Officium Minoris gratię, cur ſic appellatum, lib. 7. cap. 4. num. 5.
Omnia noſtra facimus, quibus authoritatem noſtram impartimur, lib. 7. cap. 7. num. 52.
Onus celebrandi per ſeipſum, arctatum reddit beneficiatum, lib. 4. cap. 4. nu. 12.
Opera Oratoris, loco pio conferenda, ratione diſpenſationis matrimonialis, in formæ pauperum, lib. 8. cap. 6. nu. 15.

Opera, fabricę Eccleſię conferenda pro diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, an per integros dies intelligatur, ibid.num.37.

Et Romanę Curiæ obſeruantia circa hoc, num.38.

Operam conferre per ſeipſum tenetur Orator, ratione diſpenſationis matrimonialis, & non per alium, lib.8.cap.6. num.16.

Opera conferendę tempus, exprimitur in litteris diſpenſationis matrimonialis, in forma pauperum, ibid.num.33.

Orare, maiorem humilitatem denotat, quã petere, lib.2.cap.2.num.10.

Orator, quarè dicatur deuotus in ſupplicatione, ibid.num.7.

Ordinandi patrimonium ſuper re immobili, conſtituendum, lib. 4. cap. 5. num. 16.& 17.

Ordinandi in Vrbe, quando ſine examine admittantur, lib.4.cap.7.num.10.

Ordinando, ſi ſit Nullius Diœceſis, dantur litterę, vt promoueatur à viciniore, lib.4.cap.5.num.48.

Ordinandus Prima tonſura, quę requiſita exhibet in Curia Archiepiſcopali Neapolitana. lib.4.cap.7.num.1.

Ordinandus, admittitur ſine examine, ſi eius doctrina ſit nota, ibid.num.8.

Ordinandus, eſt alicuius Eccleſię ſeruitio adſcribendus, num.15.& 16.

Ordinari quis poteſt à quolibet, plurium Epiſcoporum ſubditus, lib.4.cap.5. num.37.& 39.

Ordinarij nomine, quis intelligatur, ex Trid.lib.2.cap.4.num.16.

Ordinarijs Oratorum committuntur diſpenſationes Apoſtolicæ, lib.2.cap.4.nu.15.

Ordinario ſine cauſa recuſante ſubditum promouere, aut ei litteras dimiſſorias dare, quid agendum, lib.4. cap. 5. nu. 52.53.& 54.

Ordinario originis, intelligitur directa diſpenſationis commiſſio, ſimpliciter facta, & quarè, lib 7.cap.5.num.31.

Ordinariorum iuriſdictionis abuſus, eximit Clericos, ab ipſa iuriſdictione, lib. 4. cap.5.num.27.

Ordinarius, quoad Ordines, dicitur, ſiuè Originis, ſiuè domicilij, ſiuè beneficij, lib.4 cap.5 num.20.

Ordinarius, non poteſt triennium Abbatiſſæ Monaſterij prorogare, lib. 6.cap. 1. num.55.

Ordinarius, Oratori vicinior, quis dicatur, lib.7.cap.4.num.18.

Attēditur, illius quaſi poſſeſſio ad exequendas litteras Apoſtolicas, ibid. num. 19.

Ordinarius quando poſſit cognoſcere de ſubreptione diſpenſationis matrimonialis, lib.7.cap.7.num.75.

Ordinatio Noui ſtatus Sacrę Pęnitentiariæ Apoſtolicę proponitur, lib. 8. cap. 10. num.32.

Ordinatus à Papa, nequit ab inferioribus ordinari, lib.4.cap.5.num 40.

Ordinatus in minoribus, non tenetur aſcendere ad maiores, lib.4.cap.7.num.7.

Vide, Promotus.

Ordine Canonicatui annexo, in Romana Curia ignorato, quid agendum, ſi pro minori petatur diſpenſatio, lib.4.cap. 2.num.40.

Ordinem maiorem narrans, non recedit à minore, lib.4.cap.1.num.24.

Ordines, ſi conferantur ad Epiſcopo in loco exemptò, quid requiratur, lib. 4. cap. 6.num.27.

Ordines minores non conferendi extrà tempora, niſi ex neceſſitate, lib. 4. cap. 6. num.30.

Ordines minores, ex indulto Papę, conferuntur omnes vnica die, ibid. num. 31. & 32.

Ordines maiores, quando conferendi, nu.33.

Ordinum ſuſceptio, quomodo à Trid. ſtatuta, lib.4.cap.4.num.1.

Ordinum interſtitia, non poſſunt ſine cauſa ab Epiſcopo relaxari, ibid.num.2.

Ordinum ſuſceptio dupliciter à Papa diſpenſatur, ſcilicèt intra annum, & extra tempora, num.3.

Ordinum minorum ſuſceptioni, non pręſcribit tempus Concil. Trid. lib. 4. cap.6. num.28.

Ordinum Collatio, & ſuſceptio, ſunt correlatiua, ibid num.34.

Ordo in ſcripturis, eſt neceſſarius, lib.1.cap. 1.num.1.

Ordo

Ordo datus in reſcripto, dicitur forma, lib. 9. cap. 5. num. 21.

Ordo ſacer, eſt ſpecies Religionis, lib. 5. cap. 13. num. 5.

Origenes, quarè eunuchum ſe fecerit, lib. 3. cap. 6. num. 13.

Originem, & ciuilitatem acquirit quis per baptiſmum, lib 4. cap. 5. num. 33.

Originis Ordinarius, exequitur litteras diſpenſationis, tametſi Oratores alibi domicilium contraxerint, lib. 7. cap. 5. num. 32.

Origo, perperàm extenditur vltra paternam, quoad ordines, lib. 4. cap. 5. num. 21.

Origo paterna, quomodo toleranda quoad Ordines, ibid. num. 22.

Origo paterna quoad ordines, ſufficit, etiam ex Declar. Sacr. Cong. num 23.

Oris aperitio, quando, & quomodo per Papam concedatur, lib. 10. cap. 4. nu. 29.

Oriundus ex vna Diœceſi, rectè dicitur eſſe ex Diœceſi, in qua obtinet beneficium, lib. 4. cap. 5. num 41.

Os, violento oſculo delibatum, turpitudinem non agnoſcit, lib. 7. cap. 3. nu. 31.

Oſculum tantùm, nō præbet iuſtam cauſam diſpenſandi cum conſanguineis ad contrahendum, lib. 7. cap. 3. num. 9.

P

PAcis confirmandæ cauſa, datur diſpenſatio matrimonialis, lib. 7. cap. 2. num. 74. & 75.

Pacis, & concordiæ conſeruationis cauſa, multa cōceduntur, lib. 7. cap. 2. nu. 76.

Pacis inducendæ cauſa, relaxantur iura, ibid. num. 77.

Pacta, & conditiones poteſt quis adijcere cuicunquè rei, lib. 9. cap. 7. num. 14.

Pacta, contra iuris diſpoſitionem, nunquam à Papa confirmantur, lib. 9. cap. 5. num. 66.

Papa, diſpenſando, quandò non vtatur verbo, Diſpenſamus, *lib. 1. cap. 4. nu. 1.*

Papa, ſolo verbo, creat Doctores, lib. 1. cap. 6. num. 5.

Necnon Epiſcopum, vel Abbatem, lib. 2. cap. 4. num. 34.

Papa ſtatim, quod pronunciat Epiſcopum, ille erit Epiſcopus, d. lib. 1. cap. 6. nu. 6.

Papa ſolus diſpenſat ſuper quacunquè bigamia; ad omnes, etiam minores ordines, & quæcunquè beneficia, lib. 2. cap. 1. num. 18. & 22.

Aſſertur Declaratio Sacr. Congreg. lib. 2. cap. 2. num. 23.

Papa concedit gratias, non Datarius, lib. 2. cap. 1. num. 33.

Papa concedit quandoquè gratias ad intentionem Datarij, ibid num. 34.

Papa ſolus, vocatur Beatiſſimus, lib. 2. cap. 2. num. 1.

Papa, diuerſis titulis honoratur, ibid. nu. 2.

Papa, cur vocetur Pater, num. 3.

Papa, vices Dei gerit in terris, num. 4.

Papa, dicitur Pater ſpiritualis omnium Chriſtianorum, num. 5.

Papa, cur in ſuis litteris non apponat proprium nomen, prout in ſupplicatione, lib. 2. cap. 4. num. 5.

Papa, cur vocetur Epiſcopus, lib. 2. cap. 4. num. 8.

Papa intitulatur Epiſcopus, etiam ante coronationem, & vtitur eadem bulla, ibid. num. 10.

Papa, cur dicitur ſeruus ſeruorum Dei, & quis auctor huius inſcriptionis, nu. 12.

Papa, Epiſcopos, Archiepiſcopos, & Patriarchas, fratres appellat, num. 21.

Papa, quis primus dixerit, Salutem, & Apoſtolicam benedictionē, *nu. 27.*

Papa non ſalutat ſchiſmaticos, hæreticos &c. & quid dicat loco ſalutationis, num. 29. & 30.

Papa, ſalutando excommunicatum, illum præſumitur abſoluere, num. 33.

Papa, omnes Chriſtianos, dilectos filios appellat, lib 2. cap. 5. num. 5.

Papa habet curam omnium Chriſtianorum, ibid. num. 6.

Papa, mulieres appellat dilectas in Chriſto filias, num. 7.

Papa mortuo, quid faciendū de ſupplicationibus ab eo ſignatis, lib. 2. cap. 7. nu. 33.

Papa mortuo, Signatura gratiæ, & iuſtitiæ ceſſat, ibid. num. 34.

Rumpitur Annulus piſcatorius, ac plumbum, num. 35.

Supplicationes ſignatæ ſigillantur, & conſi-

– consignantur Collegio Cardinalium, num.36.
Papa mortuo, ante præſentationem reſcripti, quid agendum, lib.9.cap.5.nu.61.
Papa vocatur Epiſcopus Vrbis Romæ, non tamen ibi habet Diœceſim, lib.2.cap.7.num.39.
Habet tamen totum Orbem pro Diœceſi, num.40.
Papa, vbi eſt, ibi Roma, num.46.
Papa, per totum Orbem legitimat, quoad temporalia, ac ad ordines, & beneficia, lib.3.cap.3.num.7.
Papa, loquitur in plurali, quãdoq; in ſingulari, lib.2.cap.5.num.4.
Papa, quando diſpenſet cum Neophytis, lib.3.cap.7.num.4.
Papa, ex cauſa diſpenſat ſuper ætate ad matrimonium, lib.4.cap.3.num.5.
Papa, duplici modo diſpenſat ad Ordines, ſcilicet infra annum, & extrà tempora, lib 4.cap.4.num.3.
Papa, facta ſuorum prędeceſſorum cuſtodit, lib.4.cap.10.num.3.
Papa, non imponit legẽ ſucceſſori, ibid.nu.4.
Papa obſeruat propria decreta, & Conſtitutiones, num.5.
Papa, conſtituendo, non imponit ſibi legem, num.7.
Papa poteſt condere legem ad pœnam mortis, lib.5.cap.4.num.5.
Papa poteſt delegare alijs cauſam mortis, nec Delegatus efficitur irregularis, ibid.num.16.
Papa in ſuis reſcriptis, conformat ſe cum iure communi, num.31.
Papa diſpenſat cum Clerico, vt per ſeipſum ferat ſententiam ſanguinis, num.33.
Papa nimis abhorret, à ſimoniacis, lib.5.cap.9.num.13.
Papa, eſt ſupra Concilium, lib.6.cap.4.num.21.
Papa, eſt ſuper omnia, lib.7.cap.3.num.16.
Papa ſolus diſpenſat ſuper impedimentis matrimonium dirimentibus, lib.7.cap.7.num.47.
Papa, omnia iura habet in ſcrinio pectoris, lib.8.cap 9 num.9.
Et quomodo id intelligatur, lib.10.cap.4.num.23.
Papa, poteſt remouere obſtantia ſtatutorum Eccleſiæ, lib.9.cap.7.num.43.
Papa, non adſtringitur, exemplis ad indicandum, licet ſecùs ex decentia, lib.9.cap.2.num.10. 11.& 12.
Cur tamen moueatur exemplo prędeceſſorum, ad concedendum, vel denegandum, ibid.num.13.& 20.
Papa, eſt ſupra ius, contra ius, & extrà ius, num.14.
Papa debet eſſe immobilis, habereque pedes plumbeos, lib.9.cap.2.num.21.
Papa debet habere vnum calamum, vnamque linguam, ibid.num.23.
Ac proinde conuenit ſibi dicere, Quod ſcripſi ſcripſi, num.24.
Eiuſque actus debent eſſe ſtabiles, lib 4.cap.10.num.6.
Papa circumuento, & per importunitatem, aliquid concedente, quid ſeruetur, lib.9.cap.2.num.25.
Papa ſolus facit laicum capacem rerum ſpiritualium, lib.9.cap.4.num.6.
Papa, poſt reuocare leges à ſe, & à ſuis prędeceſſoribus factas, lib.8.cap.3.nu.47.
Papa, quomodo impedimentum auferendo, diſponat ſuper radice matrimonij, ibid.num.53.
Papa, non debet vti plenitudine poteſtatis, ſine cauſa, & quarè, num.57.
Papa non prǽiudicat ſuis Officialibus in eorum emolumentis, lib.8.cap.5.num.15.
Papa, in ijs, quę ſunt iuris, non poteſt decipi, ſecùs in ijs, quæ ſunt facti, lib.9.cap.5.num.52.
Papa, ſupplet omnes defectus, etiam ſubſtantiales, lib.9.cap.6.num.3.
Papa, eſt omnium iuſtus pater, lib.9.cap.7.num.24.
Papę nominis mutatio, in illius aſſumptione, quarè fiat, lib.2.cap.4.num.4.
Papę, omnium cura demandata eſt, ibid.num.9.
Papę ſalutatio, qua, num.26.
Et quid ea operetur, num.28.
Papę quomodo loquendum, lib.2.cap.2.num.9.
Papę, & Cardinalium veſtes, quę, lib.6.cap.4.num.64.& 66.

Papæ poteſtas, libera in diſpenſando, lib.7. cap 2.num 113.

Papæ auctoritas, ſupplet omnem ſolemnitatem.lib.9.cap 5 num.8.

Papæ poteſtas, altera ordinata, altera inordinata, lib 9 cap.7.num.22.

Papæ ſufficit dicere, Sic volo, ſic iubeo, ſit pro ratione voluntas, lib.9.cap.2.num. 17.

Parentes, magis filiorum pœna, quàm propria, terrentur, lib.3.cap.4.num.5.

Paria ſunt, aliquid non facere, & minus legitime facere, lib.8.cap.3.num.26.

Parochi debent paſcere Populum ſalutaribus verbis, lib.5.cap.7.num 6.

Parochi officio, quinam fungantur in Indijs, ad celebrandum matrimonium, lib.7. cap.7.num.35.

Parochi, & teſtium præſentia, qualis in matrimonio, ibid.num.36.

Parochialem obtinens in aliena Diœceſi, diſpenſatur ab Epiſcopo Parochialis, vt non teneatur ex cauſa promoueri, lib. 4.cap.5.num.43 & 44.

Parochiales Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu, reſidentiam non requirunt, lib. 5.cap.7.num.7.

Parochialis Eccleſia, quam ætatem requirat, in illius Rectore, lib. 4. cap. 1. num.14.

Parochialis reſidentia ab Ordinario diſpenſari nequit, lib.5.cap.7.num.2.

Ad quod tempus Papa ſuper ea diſpenſare conſueuit, num.3.

Et quomodo huiuſmodi diſpēſatio concedatur; & ad hoc refertur Conſtitutio Pij V. ſuper diſpenſationibus ad Parochiales cum Canonicatibus &c. nu. 5. cum Declarationibus *Sacræ Cong. ſuper reſidentia in Parochialibus.*

Parochus originis, non coniungit ſponſos, qui alibi domicilium contraxerunt, lib.7. cap.5.num.33.

Parochus proprius ad coniungendum ſponſos in matrimonium, quiſnam dicatur, lib.7.cap.7.num.33.

Parochus ruralis, an proprius dicatur ad coniungendum ſponſos in matrimonium, ibid.num.34.

Parochus, ſponſum ne, an ſponſam prius interroget in celebratione matrimonij, num.27.

Patriarchalis Eccleſia, quæ, lib. 2. cap. 6. num.35.& 36.

Patrimonij nomine, quid veniat, lib. 4. cap. 5.num.9.

Patrimonij titulus, pro titulo beneficij expreſſus, non vitiat litteras diſpenſationis de promouendo, ibid.num.7.

Patrimonij quantitas circa promouendos, quomodo conſideretur, lib. 4. cap. 7. num.21.

Patrimonij, ſeu beneficij redditus, pro Neapolitanis *graduatis, quantitas, pro titulo ad ordines, ibid.num.25.*

Patrimonij bona pro titulo ad ordines, ſubrogantur loco beneficij, num.27.

Habentque priuilegia, bonis Eccleſiaſticis conceſſa, num. 28.

Patrimonium ad ordines, non alienandum ſine licentia Ordinarij, lib. 4. cap.7. num.26.

Et quomodo id intelligatur, num.30.

Et quomodo practicetur, vbi huiuſmodi alienatio fieri permittitur, num.31.

Et quando illa permittatur, licèt Orator non *habeat aliunde, &c. lib. 4. cap. 7 num.32.& 33.*

Patrimonio, & beneficio carens, licèt graduatus, non promouendus ad ordines, lib.4.cap.7.num.24.

Patrimonio indigent Regulares, nulliter profeſſi, ad Sacros Ordines promoti, ibid.num.36 & 37.

Patrimonium ordinandi, conſtituendum ſuper re immobili, lib.4.cap.5.nu.16.

Patrimonium ad ordines pacificè poſſidere, quomodo intelligatur, lib. 4. cap. 7. num.23.

Patrocinandi indultum, ſub qua formula detur, lib.5 cap.4.num. 8.

Et quomodo pro Oratore onuſto pauperibus parentibus, ibid.num.9.

Patrocinari prohibentur perſonæ Eccleſiaſticæ, & quarè, lib.5.cap.4.num.1.

Non tamen prohibetur Clericus pauper, ibid.num.2.

Patronorum conſenſus, in alienatione rerum Eccleſiæ non requiritur. lib. 9. cap.5.num.14.

Pauli Apoſtoli dignitas, auctoritas, & honor, Petri primatui nihil officit, lib. 2.cap.4.num.7.verſ. Porrò.

Pauli IV. Motus proprius ſuper libertate ſeruorum, lib. 3.cap.8.num.5.

Pauli IV. Conſtitutio, contra Apoſtatas, lib. 5.cap.13.num.17.

Pauli V. Edictum, circa promouendos ad Ordines in Vrbe, lib. 4.cap.7.nu.14.

Paulo Apoſtolo, modò dexteram, modò ſiniſtram Petri tribuitur, lib. 2.cap.4.nu. 7.verſ. Reſpondetur tertio.

Paulus, cur dexteram, Petrus verò ſiniſtrā partem occupent in bulla plumbea, ibid.eod.num.7.

Pauper, & miſerabilis, quis dicatur, lib. 8. cap.5 num.12.& 13.

Pauper, dicitur etiam miſerabilis, lib.8.cap. 6.num.72.

Pauper, vel diues, quis dicatur, arbitrio Iudicis remittitur, lib.8.cap.5.num. 21.

Pauper quis videtur, ſi malè veſtitus appareat, Fallit tamen quandoquè, vt hic, lib.8.cap.5.num.28.

Pauperes dicuntur, etiam quibus deſunt conuenientia, iuxtà conditionem, lib. 8.cap.6.num.77.

Paupertas ſola, facit hominem miſerabilem, ibid.num 73.

Paupertas probanda, ad obtinendas litteras diſpenſationis matrimonialis in forma pauperum, lib.8.cap.5.num.2.

Et requiritur in vtroquè Oratore, ibid. num.3.

Paupertas, & miſerabilitas Oratorum, denuò verificandæ, ante exequtionem litterarum diſpenſationis, num.20.

Paupertas affectata, non ſuffragatur, num. 29.

Paupertatis fides, quomodo conficienda pro diſpenſationibus matrimonialibus in forma pauperum, lib.8.cap. 5. nu. 17.

Cuius formula proponitur, nu. 18.

Quomodo in Romana Curia recognoſcenda, num.19.

Quomodo danda ab Ordinario Domicilij, num.24.

Si non ſit ſufficiens in Vrbe, quid ſeruetur, num.21.

Paupertatis gratia, reſcriptum obtentum, quomodo ſuffragetur, num.31.

Paupertatis, litteræ teſtimoniales, per extẽſum quando dentur, ad effectum impetrandi diſpenſationẽ matrimonialem in forma pauperum, lib. 8.cap.5. num.22.

Pax de recenti inita, non excludit odium, & nocendi animum, lib.7. cap. 2. num. 78.

Peccantes ſub ſpe facilioris diſpenſationis, grauiùs puniuntur, lib. 8. cap. 1. num.15.

Peccata, tantò grauiora, quantò diuturniora, ibid num.48.

Pecunia, *ſimoniacè acquiſita, Eccleſiæ reſtituenda, lib.5.cap.9.num.16.*

Pecunia, fideiuſſor futuræ neceſſitatis, lib.7. cap.2.num.104.

Pecunia, dicitur ſecundus ſanguis hominum, ibid.num.105.

Pecuniæ, ſunt loco ſanguinis, lib.7.cap.2. num.70.

Penſio, venit appellatione bonorum, lib. 6. cap.2.num.11.

Penſio ad uitam recipientis, ſuccedit loco beneficij, lib.2.cap.7.num.20.

Penſio, venit beneficij appellatione in materia fauorabili, lib.6.cap.2.num.8.

Penſio, non inualidatur, reſignatione nulla, ob non publicationem exiſtente, lib.8.cap.2.num.29.

Penſionem percipiendi laicis, prohibitio, & cum eis diſpenſatio, lib.2.cap.7.num. 23.24.& 25.

Penſionibus onerare beneficium, nemo poteſt propria authoritate, ibid.num.26.

Penſionis translatio pro Principe *Perecto, vigore indulti, lib. 2. cap. 7. num. 21.*

Penſionis ratione, quis non efficitur Epiſcopo ſubditus, lib.4.cap.5.num.38.

Perindeualere, Vide, Formula ſupplicationis Perindeualere, & Gratia Perindeualere.

Permutari *quando poſſint bona* Eccleſiæ, *ſine beneplacito Apoſtolico, lib.9.cap. 7.num.13.*

Permutari poteſt commendatum beneficium cum alio dato in titulum, lib.6. cap.4.num.39.

Per-

Permutatio permittitur, venditione permiſſa, lib.9.cap.10.num.3.

Permutatio inter Rectores duarum Eccleſiarum, an requirat beneplacitum Apoſtolicum, Et affirmatiuè concluditur, ibid.num.4.5.6.7.& 8.

Permutationes *rerum Eccleſiæ cum laicis, quando per Ordinarios admittantur: & quid ſeruetur, quando admittuntur à Papa, lib.9. cap.10.nu.9.& 10.*

Perpetuus *reputatur actus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, lib. 6. cap. 4.num.32.*

Perſonatus, quid ſit, lib.2.cap.6.num.18.

Perſeuerantia in delicto, quomodo inducat indicium præcedẽtis ſcientię, lib.8.cap. 4 num.43.

Petrus Apoſtolus fuit ſecularis, lib.6.cap.1. num.32.

Phyſici, & Chirurgi, non ſunt facilè promouendi, & quarè, lib 5.cap.3. num.1.

Pij IV.Conſtitutio ſuper expreſſione gradus propinquioris in diſpenſationibus, quoad pęnam nullitatis ob non huiuſmodi expreſſionem, non ſeruatur, lib. 7.cap.7.num.65.

Pij V. Motus *proprius, ſuper veritate exprimenda in diſpenſationibus matrimonialibus, lib.7.cap.4 num 2.*

Pij V. Motus proprius ſuper derogatione decretorum Concil. Trid. lib. 3.cap.1. num.28.

Pij V. Conſtitutio, circa Horas Canonicas, recitandas, lib.4.cap.2.num.66.

Et quid ipſe Pius conceſſerat Maiori *Pænitentiario circa illarum commutationes, ibid.num.57.*

Pij V. Conſtitutio, ſuper diſpenſationibus ad Parochiales cum Canonicatibus, *lib. 5.cap.7.num.5.*

Pij V. Conſtitutio, contra ſimoniacos, lib.5. cap.9.num.3.

Piſiſtrati Athenienſis tyranni, dictum, circa deoſculantem mulierem, lib.7. cap. 3. num.10.

Plumbum, ante Papę coronationem in litteris Apoſtolicis, quale, lib. 2. cap. 4. num.11.

Podagra, Paralyſi, & ſimilibus morbis laborantibus, rarò datur diſpenſatio, lib.3.cap.6.num.34.

Pęna, eſt commenſuranda delicto, lib.8.cap. 1.num.16.

Pęna ceſſat, vbi non eſt delictum, ibid. num.15.

Pęna non extendenda de vno caſu ad alium, lib.8.cap.3.num.17.

Pęnam Conſtitutionum non ligare ignorantes, lib.8.cap.4.num.12.

Pęna Clem. Eos, de Conſang. & affin. *quomodo euitentur, matrimonium contracto, lib. 8. cap. 4. num. 6. 7. & 8.*

Pęnę Auth. inceſtas nuptias, C. de nupt. *approbantur de iure canonico, lib. 8. cap.3.num.30.*

Pęnitentia publica, pro crimine publico imponenda, lib.8.cap.6.num.2.

Pęnitentia æqualis, Conſanguineis, & affinibus, vigore diſpenſationis in forma pauperum, imponitur, nec tamen præſcribitur certa pęnitentia, ibid.nu.3.

Pęnitentia quęnam imponatur Presbytericida, num.4.

Pęnitentia imponenda ſecundum circumſtantias perſonarum, & temporum, num.6.

Pęnitentia, quarè publica inceſtuoſis imponenda, ratione diſpenſationis matrimonialis, num.7.

Et quando dicatur publica, num. 8. & 9.

Pęnitentia, imponenda eſt vigore diſpenſationis matrimonialis à Vicario delegato, non ab Epiſcopo, lib. 8. cap. 6. num.11.

Pęnitentia, non poteſt pecunia redimi, ibid. num.17.

Pęnitentia non peracta, diſpenſati in forma pauperum, contrahendo, egent noua diſpenſatione, num.19.

Pęnitentia, an poſſit per Delegatum commutari in opus non expreſſum in litteris diſpenſationis, num.20.

Pęnitentia, quomodo à Delegato commutanda in diſpenſatione in forma pauperum, num.25.

Pęnitentia, nobilibus, pro diſpenſatione in forma pauperum, quomodo iniungatur in Vrbe pręſentibus, num.28.

Poenitentia collationis operę fabricæ, a iecta in diſpenſatione matrimoniali in forma pauperum, an per integros dies intelligatur, num. 37.

Et Romanæ Curiæ obſeruantia circa hoc, num. 38.

Et an poſſit extrà propriam Dięceſim Oratorum peragi, lib. 8. cap. 6. nu. 30.

Poenitentia Oratoris præſentis in Vrbe pro diſpenſatione matrimoniali, quarè moderetur, ibid. num. 45.

Poenitentia peracta, nō antè prius, diſpenſatur à Delegato diſpēſationis matrimonialis, in forma pauperū, n. 53. & 56.

Licèt aliquando ſecùs ex cauſa, vt hic, & per ſpeciale reſcriptum, num. 57.

Poenitentiam arbitrari nō poteſt Delegatus, ratione qualitatis perſonæ, lib. 8. cap. 6. num. 13.

Poenitentiam peragere in Vrbe non valentibus, ex cauſa diſpenſationis, quomodo indulgeatur, ibid. num. 52.

Poenitētiaria Apoſtolica, ſuā habet peculiarem Cōgregationē, lib. 8. cap. 1. nu. 34.

Poenitentiaria Apoſtolica, diſpēſat ſuper impedimento occulto Cognationis ſpiritualis, etiam contracto matrimonio, lib. 8. cap. 8. num. 9. & 10.

Poenitentiaria Apoſtolica, omnes litteras, Gratis, concedit, lib. 8. cap. 10. nu. 31.

Poenitentiaria Apoſtolicę Officiales, promoti ad titulum eorundem officiorum, lib. 4. cap. 5. num. 19.

Poenitentiarius Maior, *quādo diſpenſet cum ſimoniacis occultis, lib. 5. cap. 11. nu. 1.*

Poenitentia quomodo ſit locus, quando vterque Oratorū ſupplicat pro diſpenſatione matrimoniali, lib. 7. cap. 5. nu. 103.

Et ad quid pęnitens teneatur, num. 104.

Poenitentia imponendæ modus, in Vrbe pręſentibus pro diſpenſatione impetrāda in forma pauperū, lib. 8. cap. 6. n. 24.

Pontificalia, nō niſi in propria Dięceſi exercenda, lib. 4. cap. 6. num. 24.

Pontificalia in aliena Diœceſi exercendi, licentię formula, ibid. num. 26.

Pontifices Romani manſerunt in Gallijs per annos ſeptuaginta, lib. 2. cap. 7. nu. 43.

Pragmatici Romanę Curię, caſu quandoquè conficiunt ſupplicationes, lib. 10. cap. 3. num. 23.

Eorum inſcitia, opera, & impenſa perditur in reſcriptorum Apoſtolicorum impetratione, lib. 10. cap. 3. num. 24.

Praxis cum obſeruantia, eſt vera legum interpres, lib. 6. cap. 2. num. 25.

Praxis, & ſtylus Curiæ, conſiſtunt in facto, lib. 7. cap. 7. num. 88.

Prębenda Theologalis, quomodo Regulari Theologo conferenda, Et affertur declaratio Sacr. Cong. Concilij, lib. 6. cap. 1. num. 24.

Prębenda Theologalis, quomodo conferenda Canonico ſęculari non graduato, ibid. num. 25.

Prælati inferiores quibus cōmittitur diſpēſationes, qui ſint, lib. 7. cap. 4. nu. 61.

Et quomodo hęc cōmiſſio petēda, ibid. n. 60.

Quatenus habeant particulare territorium, & non aliàs, num. 63. Necnon iuriſdictionem, num. 64.

Pręlati, reputantur ceu, circa nepotes, & conſanguineos, lib. 9. cap. 4. nu. 9.

Presbyteratus examine probato, quando reliqui inferiores cenſeantur probati, lib. 4. cap. 12. num. 12.

Presbyteri qui hęreticis adhęſerunt, quomodo abſoluendi, & diſpenſandi, lib. 3. cap. 4. num. 8.

Presbyteri, iuri ciuili operam nauare prohibentur, & quarè, lib. 5. cap. 5. n. 1. & 3.

Frequenter verò ad id diſpenſantur, ibid. num. 2.

Presbyteri Conclauiſtę poſſunt audire iura ciuilia, num. 7.

Presbyteris, quomodo permittatur ſuſcipere onus tutelę; & ratione illius exercere etiam criminalia, lib. 5. cap. 4. n. 10 & 11.

Presbytero homicidę, quomodo concedatur diſpenſatio, lib. 5. cap. 1. num. 16.

Et quomodo presbytero curato, ibid. n. 17.

Necnon presbytero, qui monachum interfecit, eod. num. 17.

Et presbytero qui presbyterum interfecit, num. 22.

Presbyterorum penuria, iuſtam cauſam præbent diſpenſandi ad ordines extrà tempora, lib. 4. cap. 4. num. 6.

Preſcriptio quadragenaria, circa ſtatum regularitatis, vel ſęcularitatis in beneficijs, quādo ceſſet, lib. 6. cap. 1. nu. 35.

Præſentatio Canonica, quæ, lib. 2. cap. 7. nu. 6.

Præſumptio iuris, & de iure, non admittit probationem in contrarium, lib. 5. cap. 14. num. 43.

Pretij conuerſio, quando in vtilitatem Eccleſiæ dicatur facta, lib. 9. cap. 9. nu. 5.

Pretium conſtituitur, non ex præterita, ſed ex præſẽti emptione, lib. 9. cap. 4. n. 39.

Prima tonſura initiatus, quomodo poſſit obtinere beneficium Curatum, lib. 4. cap. 1. num. 15. 16. 17. & 18.

Prima tonſura, & Epiſcopalis dignitas, ſunt Ordines, contra Theologos, lib. 4. cap. 5. num. 65.

Prima tonſura, & minores Ordines conferuntur vnica die, ex indulto Papæ, lib. 4. cap. 6. num. 31.

Prima tõſura initiandus, quæ ſcire teneatur ex diſpoſitione Cõc. Trid. lib. 4. c. 7. n. 3

Primam tonſuram non confert Epiſcopus in aliena Diœceſi, contra Rebuffum, lib. 4. cap. 6. num. 25.

Primiceriatus Eccleſiæ Neapolitanæ de Iurepatronatus familia de Ianuario, lib. 4. cap. 2. num. 52.

Primogenitus dicitur, etiamſi non habeat ſecundogenitum, lib. 2. cap 6. nu. 17.

Princeps, difficilius parcit pluries peccanti, quàm ſemel, lib. 8. cap. 1. num. 47.

Princeps, non facilè vtitur plenitudine poteſtatis aduerſus iura ſcripta, in præiudicium tertij, lib. 9. cap. 7. num. 25.

Princeps, de poteſtate ordinaria, commutare nequit teſtamentarias ordinationes, ibid. num. 27.

Princeps, quonam modo poſſit tollere leges poſitiuas, lib. 10. cap. 4. num. 27.

Principales populi in diſpenſatione matrimoniali, qui probentur, lib. 7. cap. 2. num. 121. & 122.

Principes ſeculares, titulorũ multiplicitate ſe decorari affectãt, lib. 2. cap. 4. n. 13.

Principes, condendo leges ad vindictam ſanguinis, non ſunt irregulares, lib. 5. cap. 4. num. 14.

Principis diſſimulatio, diſpenſationem inducit, lib. 1. cap. 3. num. 2.

Necnon tolerãtia eiuſdẽ, lib. 5. cap. 4. n. 7.

Priuilegia regularibus conceſſa alienandi bona Eccleſiaſtica, ſublata per Decretũ Sac. Cõgr. Cõcilij, lib. 6. cap. 1. n. 10.

Cuius tenor proponitur, num 11.

Priuilegij tenor inſpiciendus, lib. 3. cap. 6. num. 49.

Priuilegium bonarum amittit Clericus negotiator, lib. 5. cap. 4. num. 19.

Priuilegium debet intelligi ſecundum naturam materiæ, ſuper qua conceditur, lib. 10. cap. 3. num. 9.

Priuilegium Principis, eſt perpetuum, ibid. num. 29.

Procurator ad reſignandum, ſi non ſeruet formam mandati, requiritur nouus conſenſus, lib. 8. cap 3. num. 38.

Procuratorum Romanæ Curiæ laudes, lib. 5. cap. 4. num. 6.

Proœmij virtus, quæ, lib. 2. cap. 5. num. 3.

Proœmium, quibus in litteris præponi conſueuit, lib. 2. cap. 5. num. 1.

Proœmium ſumitur ex viſceribus litterarum, ibid. num. 2.

Profeſſio, quando emittenda ante annum probationis, lib. 4. cap. 3. num. 22.

Profeſſio regularis, quibus ex cauſis irritetur, lib. 5. cap. 14. num. 6.

Profeſſio facta in vltima die decimiſexti anni, eſt inualida, ibid. num. 33.

Profeſſio eſt nulla ante decimumſextum annum, etiam per duas horas, non cõpletum, num. 39.

Profeſſio præſumitur ratificata, tranſacto quinquennio, & per geſtationem annalem habitus indiſtincti, num. 51.

Profeſſio tacita inducitur per ſuſceptionem Ordinum in Religione, num. 52.

Profeſſionem emittere non tenetur Commendatarius. lib. 6. cap. 3. num. 17.

Profeſsiones tacitæ non tolluntur per Concil. Trid. lib. 5. cap. 14. num. 52.

Profeſsionis irritandæ cauſa, vis, & metus, quomodo probandi, d. cap. 14. num. 7.

Profeſsionis nullitates, frequentius per Signaturam committuntur, ibid. nu. 16.

Illiuſquè commiſsio fit Ordinario, & Superiori Domus, num. 19. 20. & 21.

Profeſsionis nullitatis commiſsio, quomodo conceſſa Religioſo S. Io. Hieroſolymitani, num. 24.

Et quomodo conceſſa monacho coniugato, num. 25.

Et quomodo moniali, num. 26.
Profeſſionis nullitatem petens; habitu regulari dimiſſo, quando audiatur, nu. 47.
Quando autem puniatur, num. 48.
Regulariter, non audiendus, niſi in habitu regulari, num. 46.
Profeſſus nulliter, profeſſionem ratificando, an teneatur iterare annũ nouitiatus, ſi fuit validus, lib. 5. *cap.* 14. *num.* 29.
Prohibitio teſtatoris, quomodo exprimenda in ſupplicatione, pro alienatione in euidentem &c. & quęnam addantur ab Officialibus Datariæ in ipſa ſupplicatione, lib. 9. *cap.* 7. *num.* 8. 9. 10 & 11.
Prohibitione hominis, cum prohibitione iuris concurrente ſuper venditione rerum Eccleſiæ, quid ſeruetur, ibid. num. 3.
Prole ſuſcepta, tempore, quo Delegatus malitioſè differt exequi diſpenſationem, an ea ſit legitima, vt hic, lib. 8. *cap.* 2. *num.* 34.
Proles legitimari poteſt, virtute diſpenſationis matrimonialis, etiam matrimonio non ſequuto, ibid. num. 28.
Ac etiam extrà aetum diſpenſationis, num. 37.
Proles legitimari poteſt, etiam per ſucceſſorem Delegati diſpenſationis, num. 38.
Etiam in diſpenſatione occulta, num. 39.
Proles legitimata in foro conſcientię tantùm, illegitima remanet in foro fori, lib. 8. *cap.* 2. *num.* 41.
Proles habita ex inceſtu, nullo precedente matrimonio irrito, non legitimatur quoad temporalia, & ſecularia, lib. 8. *cap.* 3. *num.* 50.
Proles ſuſcepta legitimatur per diſpenſationem in radice matrimonij, etiam altero coniugum in mala fide exiſtente, ibid. num. 55.
Proles legitima pręſumitur ex diuturnitate in figura matrimonij, lib. 8. *cap.* 4. *num.* 66.
Prolis appellatione, qui veniant, lib. 8. *cap.* 8. *num.* 17.
Prolis legitimatio, quomodo ceſſet, ſi Oratores non vtantur diſpenſatione, ad matrimonium contrahendum, lib. 8. *cap.* 2. *num* 33.
Prolis legitimandę decretum in diſpenſationibus matrimonialibus, quomodo intelligendum, ibid. num. 35.
Prolis legitimationis declaratorię ex matrimonio ignoranter contracto formula, lib. 8. *cap.* 4. *num.* 67.
Promoti extrà tempora, etiam antiquo iure ſuſpenſi, lib. 4. *cap.* 8. *num.* 5.
Promoti ſine litteris dimiſſorialibus rarò diſpenſantur, lib 4. *cap.* 10. *num.* 2.
Sed eis datur tantummodò abſolutio, ibid. num. 9.
Et quibus pęnis, iure antiquo plectantur, num. 8.
Promoti bona fide, ſine litteris dimiſſorijs, non puniuntur, num. 13.
Promoti ad ſacros ordines & Religioſi, quãdo diſpenſantur à Papa, *vt matrimonium contrahant; & plura de hac re exempla, & quid hodie, lib.* 8. *cap.* 10. *num.* 25. 26. 27. & 28.
An ſic diſpenſati teneantur ad recitandas horas Canonicas, ibid. num 29.
Promoto à non ſuo Ordinario, quod decretum detur, in diſpenſatione Apoſtolica, lib. 4. *cap.* 9 *num* 3.
Promoto bona fide ante ætatem, quomodo ſuccurratur, ibid. num. 4.
Promoto per vim, ad ordines ſacros, quomodo prouidendum, num. 6.
Promotus ad ſacros ordines ante ætatem, eſt ſuſpenſus, lib. 4. *cap.* 9. *num* 1.
Et inhabilis, ad beneficia, ibid. num. 9.
Et ſi beneficium obtinet, eget noua prouiſione, & quomodo illa detur, num. 5. & 11.
Promotus ſine dimiſſorijs à non ſuo Epiſcopo, cui tamen notus eſt, an incurrat pęnas Cõſt. Pij II. lib. 4. *cap.* 10. *nu.* 16.
Et quid de promoto in propria Dięceſi, ab alieno Epiſcopo, proprio ſciente Epiſcopo, an incurrat pęnas eiuſdem Conſtitutionis, ibid. num. 17.
Et quid de promoto cum litteris dimiſſorialibus Vicarij generalis, an incurrat eaſdem pęnas, num. 18.
Promotus ad ordines ſine titulo, quando ſit ſuſpenſus, lib. 4. *cap.* 11. *num.* 1. & 2.

Promotus occultè ſine titulo, quomodo diſpenſetur per Sacram Pœnitentiariam, ibid.num.3.
Promotus ſine titulo, quomodo diſpenſetur per Datariam Apoſtolicam, num.4.
Promotus per ſaltum, quis dicatur, lib. 4. cap.12.num.1.
Promotus per ſaltum, quomodo Apoſtolica diſpenſatione egeat, ibid.num.2.
Quando ab Epiſcopo diſpenſandus, nu.3.
Promotus per ſaltum, non eſt irregularis, reſpectu ordinum legitimè ſuſceptorum, num.4.
Promotus per ſaltum occultè, quando diſpenſatur ab Epiſcopo, num. 5.
Et quid ſeruet ſtylus Sacræ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ circa hoc, in vim facultatum ei conceſſarum à Gregorio XIII. & Clemente VIII.
Promotus per ſaltum, eſt inhabilis, ad beneficia, & quomodo, num.9.& 10.
Promotus, facilius diſpenſatur, quàm promouendus, lib.5.cap.1.num.7.
Promouendi ad ordines extrà tempora, duplex modus, lib.4.cap.4.num.10.
Promouẽdi diſpẽſatio, ſiuè in tẽporibus infra annũ, ſiuè extrà tẽpora, datur in forma gratioſa, lib.4.cap.5.num.3.& 4.
Promoueri extrà tempora, conceditur arctatis, & alijs, lib.4.cap.4.nu. 4. & 5.
Promoueri qui poſſint licitè extrà tempora, lib.4 cap.8.num.3.
Proprietas verborum, ſeruanda, lib.1. cap. 5.num.28.
Prorogare an poſſit Ordinarius, Canonico licentiam, cauſa ſtudij, cõceſſam à Papa, & pro negatiua refertur declaratio Sac. Cong.lib. 5.cap.6.num.35.
Prorogatio datur non promoto infra tempus, lib.4.cap.2.num.36.
Prorogatio datur ad ſuſcipiendum gradum, vigore decreti, nec non reſtitutio, ſi labatur tempus, ibid.num.41.
Prorogatio datur arctato, non promoto infra tempus, lib.4.cap.4.num.22.
Prorogatio datur perficere nõ valẽti infra tẽpus, ſtudiũ legale, lib.5.cap.5.nu.19
Prorogatio datur ad accedendum ad Vrbem, ob Clerici percuſſionem, lib. 8. cap.10.num.15.
Prorogatio conceſſi temporis, quando petẽda, lib.9.cap.9.num.29.
Prorogatio, requirit cauſam, ibid. num.31.
Prorogatio conceditur cum ijſdem qualitatibus, vt in primo actu, num.32.
Prorogationis formula pro non promoto infra tempus, lib.4.cap.2. num. 37.& cap.4 num.23.
Prorogationis temporis effectus, quis ſit, lib. 9.cap.9.num.30.
Prothonotariatus Apoſtolici formula proponitur, lib.5.cap.6.num.50.
Prothonotariatus formula, Legati de latere, ibid.num.51.
Prothonotarij Apoſtolici, vndè exordium duxerint, num.43.
Et quarè ſic appellentur, num.44.
Prothonotarij, ſunt in magna dignitate conſtituti, num.46.
Prothonotarijs, quas exemptiones conceſſerit Leo X. in ſua Conſtitutione, quæ hic proponitur, num.47.
Prothonotarijs titularibus, quænam competant, ratione prothonotariatus, quæ verò non; & ad id plures Declarationes Cong. Rit. referuntur, num.52.
Prothonotariorum participãtium numerus à Sixto V. ampliatus, & priuilegijs auctus, & plures Declar.Cong.Rit.de eis, lib.5.cap.6.num.45.
Prothonotariorum exemptiones, quas ſubtraxerit Conc.Trid.ibid. num.48.
Prouincia cuilibet permittitur abundare in ſuo ſenſu, lib.8.cap.4 num.21.
Prouiſio Papæ extrà Conſiſtoriũ, non mutat qualitatẽ beneficij, lib.6 cap.4.nu.53.
Prouiſio beneficij Conſiſtorialis extrà conſiſtorium, dicitur facta, cum minori cauſæ cognitione: ſecùs ſi Conſiſtorialiter, ibid.num.54.
Prouiſo Apoſtolico, quarè non detur ab Epiſcopo diſpenſatio, lib.8.cap.2.nu. 13.
Pubertati proximus, quando quis dicatur, lib.4.cap.3.num.2.
Publicationes omittentes, etiam ſi matrimonium ignoranter contrahant, puniuntur, lib.8.cap.3.num.24.
Publicationes in matrimonio contrahendo, etiam vigore diſpenſationis, quarè requirantur, ibid.num.40.

Publi-

Publicationes matrimonij, de licentia Ordinarij omiſſa, quando non ſuffragentur ad euadendas pęnas contrà ſcienter contrahentes, inflictas, lib. 8. cap. 4. num. 28.

Publicæ honeſtatis impedimentum, Vide Honeſtatis Publicę impedimentum.

Publicę pęnitentia à Delegato *imponenda vigore diſpenſationis matrimonialis cum copula in forma pauperum, formula decreti, lib. 8. cap. 6. num. 10.*

Puellam decem annorũ, peperiſſe in Regno Neapolitano, lib. 4. cap. 3. num. 13.

Puellę ingreſſus in Monaſterium, educationis cauſa; quid requirat, lib. 5. cap. 15. num. 17.

Puellę ſupranumerarię quomodo admittantur ad habitum monachalem, ibid. num. 22.

Puellæ, quomodo ſuccurratur in hac Curia Archiepiſcopali, ſi matrimonium ſuſpicetur per vim contrahi, lib. 7. cap. 7. num. 45.

Puellis ſupranumerarijs, quomodo prouiſum per Sac. Cong. ad ſuſcipiendum habitum monachalem, lib. 5. cap. 15. num 23.

Puer annorum nouem, pręgnantem reddidit nutricem ſuam, lib. 4. cap. 3. num. 11. & 12.

Punctandi ratio in Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe, lib. 5. cap. 6. num. 12.

Punctator in Eccleſia conſtituendus, ad notandum præſentes, & abſentes, lib. 5. cap. 6. num. 11.

Q

QValificatum, vbi quid requiritur, non ſufficit interuenire ſimpliciter, abſq; qualitate, lib. 9. cap. 5. num. 45.

Qualitas perſonarum, in quibus gradibus exprimenda in diſpenſationibus matrimonialibus, lib. 7. cap. 2. num. 13.

Et quando ipſa expreſſio ceſſet, nu. 14.

Qualitas perſonarum expreſſa in diſpenſatione matrimoniali, quando habeatur pro cauſa, ibid. num. 115.

Qualitas de iure exprimenda, ſi non exprimatur, vitiat gratiam, lib. 7. cap. 4. num. 51.

Qualitatis perſonarum expreſſio, regulariter non requiritur in diſpenſationibus, lib. 7. cap. 2. num. 17.

Secùs verò, vbi nobilitas, præbeat causã ad diſpenſandum, ibid. num. 18.

Quæ in mente conſiſtunt, ſoli Deo ſunt cognita, lib. 7. cap. 2. num. 114.

Qui cauſam damni dat, damnum dediſſe videtur, lib. 8. cap. 1. num. 21.

Quinquennium ad reclamandum præfixũ, currit Regulari ab illo die, quo ignorabat validitatem profeſſionis, lib. 5. cap. 14. nu. 55.

Quod operatur propoſitum, in propoſito, id operatur oppoſitum, in oppoſito, lib. 6. cap. 2. num. 10.

R

RApiens corruptam, ſiuè meretricem, ad effectum contrahendi matrimonium, eſt excommunicatus, lib. 7. cap. 6. num. 49.

Rapientes ob aliam cauſam, mulieres quàm ad effectum contrahendi matrimonium, an ſint excommunicati, ibid. num. 48.

Rapta, etiam conſentiente, matrimonium contractum eſt nullum cum raptore, num. 52.

Raptam Oratricem ſi repererit Delegatus, non poteſt exequi litteras diſpenſationis matrimonialis, num. 56.

Sed opus eſt nouiter ſupplicari Summo Pontifice, & ſub qua formula, num. 57. & 58.

Raptæ mulieri, quanta dos à raptore conſtituenda, lib. 7. cap. 6. num. 66. & 72.

Et, dote non conſtituta, an poſſit Delegatus exequi litteras diſpenſationis, ibid. num. 67.

Raptę mulieri diuiti, an conſtituenda dos per raptorem, num. 70.

Raptę mulieris voluntas, quomodo exploranda, ſi raptori nubat, num. 74.

Raptores mulierum, ſunt ipſo facto excommunicati, lib. 7. cap. 6. num. 61.

Raptores mulierum, qua ratione Papa ſolus

abſoluat in diſpenſatione matrimoniali, ibid. num. 65.
Raptoris, & raptę matrimonium nullum, dum rapta manet in poteſtate raptoris, lib. 7. cap. 6. num. 51.
Raptoris, & raptę copula carnalis non requiritur ad incurrendas pęnas Conc. Trid. ibid. num. 60.
Raptus, eſt nouum impedimentum inductũ per Conc. Trid. lib. 7. cap. 6. num. 50.
Raptus mentione non habita, ſubreptitia redditur diſpenſatio, ibid. num. 55.
Raptus impedimentũ quomodo nõ excludat diſpẽſationem Pontificiam, num. 59.
Raptus mulierum abſolutio, nemini reſeruata, num. 63.
Raptus impedimentum, ad matrimonium contrahendum, quantum duret, num. 64.
Raſura in ſupplicatione, inducit ſuſpicionem fraudis, lib. 2. cap. 3. num. 32. & lib. 7. cap. 7. num. 76.
Raſuras in ſupplicatione, Dataria Apoſtolica abominatur, lib. 2. cap. 3. nu. 31.
Raſura frequentiùs accidunt in litteris diſpenſationum matrimonialium, & quarè, lib. 7. cap. 7. num. 80.
Raſurę in litteris Apoſtolicis nõ admittũtur in partibus vltramõtanis, licèt in partibus Hiſpaniarum ſic, ibid. num. 81.
Raſura, quomodo non debeant impedire exequutionem litterarum Apoſtolicarum, num. 82.
Ratificatio, nunquam retrotrahitur, lib. 3. cap. 3. num. 37.
Ratio certa reddi non poteſt omnium, quæ à maioribus noſtris tradita ſunt, lib. 9. cap. 2. num. 16.
Ratio legis, quando reddi non poteſt, ſufficit dicere, Ita ſcriptum eſt, ibid. nu. 18.
Rebaptizantes, eorumquè miniſtri, ſunt irregulares lib. 2. cap. 9. num. 2.
Rebaptizati, ſcienter, ſiuè ignoranter, ſunt irregulares, ibid. num. 1.
Rebuffus, nunquam fuit in Romana Curia, lib. 6. cap. 3. num. 23.
Receſſus omnis à iure, eſt odioſus, lib. 1. cap. 5. num. 2.
Rector debet obtinere Eccleſiam, cuius bona petit alienari, lib. 9. cap. 4. num. 16.
Licèt illorum poſſeſſio non fuerit per eum adepta, ibid. num. 17.
Recuſatio, & appellatio, à pari procedunt, lib. 7. cap. 4. num. 28.
Redditus annuus, in reſcripto alienationis in euidentem &c. exprimendus, lib. 9. cap. 4. num 47.
Etiam in moneta illarum partium; Reducitur tamẽ in Curia ad ducatos auri de Camera, ibid. num. 48.
Et quęnam ſit huius reductionis ratio; num. 49.
Referendarÿ in Romana Curia, quarè conſtituti, lib. 9. cap. 2. num. 5.
Et quinam eligendi, ibid. num. 6.
Reformationis formula, Vide, Formula ſupplicationis Reformationis.
Reformatorÿ reſcripti virtus, lib. 8. cap. 5. num. 56.
Reformatorium reſcriptum, quomodo habeat conformitatem, cum reſcripto, Perinde ualere, ibid num 57.
Reges, & Principes, ſe Papę cum humilitate ſubmittunt, lib. 2. cap. 2. num. 31.
Regina vidua, dicitur miſerabilis perſona, lib. 8. cap. 6. num 75.
Regiſtra reſcriptorum Apoſtolicorum, plura in Palatio Apoſtolico, lib. 10. cap. 5. num. 2.
Regiſtrare gratias Apoſtolicas in Camera, qui non teneantur, ibid. num. 10.
Regiſtratio in Camera, eſt inſinuatio, num. 5.
Regiſtrum Litterarum Apoſtolicarum in Camera, ſub quà formula fiat, num. 15.
Regula Cancellariæ, quod diſpenſatio non ſuffragetur, litteris non expeditis, eſt iuri communi conformis, lib. 1. cap. 6. num. 1.
Necnon ſimilis illi, de non iudicando iuxtà formam ſupplicationis, ibid. num. 9.
Regula, quod diſpenſationes non ſuffragentur, niſi &c. quomodo limitetur, num. 13.
Non inualidat gratiam, ſed illius effectum tantùm retardat, num. 14.
Regula, de expediendis litteris Apoſtolicis in forma, Rationi congruit, lib. 2. cap.

2. *cap.* 8. *num.* 16.

Quantum ſe extendat, ibid. num. 17.

Regula reualidatoria litterarum, quid operetur, num. 19.

Et quarè requirat tempus vnius anni num. 22.

Regula Cancellariæ, requirit litteras, etiam ſuper gratia, viuę vocis oraculo conceſſa, & quarè, lib. 7. *cap.* 6. *num.* 4.

Regula, de non iudicando iuxtà formam ſupplicationis, quarè emanauerit, lib. 8. *cap.* 1. *num.* 6.

Regula *certa, in reſcriptis Apoſtolicis quomodo dari nõ poſſit, lib.* 9. *cap.* 2. *nu.* 19.

Regulę Cancellariæ, quod diſpenſatio non ſuffragetur &c. & Commiſſiones non valeant &c. quando habeant locum, lib. 2. *cap.* 3. *num* 36.

Regula Cancellariæ, Romę publicata, vbiquè afficiunt, lib. 9. *cap.* 6. *num.* 14.

Regulæ Cancellariæ, ſunt extractę ex rationibus Iuris naturalis, ciuilis, & canonici, ibid. num. 15.

Regulæ Cancellariæ habent vim legis, & ligant omnes, num. 16.

Regulę reualidatoriæ litterarum, tenor, lib. 2. *cap.* 8. *num.* 21.

Regulare, an ſeculare ſit beneficium, attenditur vltimus ſtatus, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 34.

Regulares, non admittendi ad profeſſionem, ante annum probationis, lib. 4. *cap.* 3. *num.* 21.

Regulares, non comprehenduntur Decreto Congregationis Immunitatis pro litteris dimiſſorialibus, lib. 4. *cap.* 6. *num.* 5.

Regulares, concedunt litteras dimiſſoriales ſuis ſubditis ex decreto Clem. VIII. ibid. num. 16. & 17.

Regulares, nulliter profeſſi, ad ſacros ordines promoti, indigent patrimonio, lib. 4. *cap.* 7. *num.* 36. & 37.

Regulares eiecti, quomodo diſpenſentur ſuper ieiunio, & carceribus, ex cauſa, lib. 5. *cap.* 14. *num.* 3.

Regulares, impetrantes beneficia curata ſecularia, quid exprimere debeant, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 22.

Regulares, prohibentur bona Eeclesię alienare, ex Decreto Cõg. Conc lib. 9. *cap.* 1. *num.* 10. & 11.

Regulares Clerici Theatini, quomodo non comprehendantur Decreto Cong. Concil. de non alienandis bonis Eccleſiaſticis, ibid. num. 13.

Regulares, cuius Ordinis ſint, ſi ignoretur in Curia, quid ſeruetur in reſcriptis, lib. 9. *cap.* 11. *num.* 6.

Regulare impetrante beneficium, non habita mentione ſecularitatis, & è conuerſo, collatio eſt nulla, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 3.

Amplia, num. 4.

Regularia beneficia, quę, ibid. num. 7.

Regularibus eiectis, quomodo relaxetur ſuſpenſio, lib. 5. *cap.* 14. *num.* 4.

Regularibus, quomodo, & quando permittatur habitum dimittere, ibid. num. 5.

Regularibus prouidetur de beneficijs ſecularibus, vacantibus, etiam per reſignationem, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 23.

Regularibus, quomodo beneficia ſecularia conferantur. Et proponitur formula prouiſionis Apoſtolicę, ibid. nu. 29.

Regularibus, nõ licèt pecunias ad cambium, vel mutuo recipere, lib. 9. *cap.* 1. *num.* 12.

Regularis, ſine Apoſtolica diſpenſatione, inhabilis ad beneficium ſeculare, & è contrà, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 2.

Regularis, quomodo diſpenſetur ad penſionem ſuper fructibus beneficij ſecularis, ibid. num. 37.

Regularis, diſpenſatus ad vnum beneficium ſeculare, ſi illud reſignet cum penſione, an egeat noua diſpenſatione, num. 38.

Regularis Epiſcopus, Vide, Epiſcopus Re*gularis.*

Regularitatis ſtatus in beneficijs, requirit poſſeſſionem quadragenariam, & alia, vt hic, lib. 6. *cap.* 1. *num.* 30.

Regularium Apoſtatarum, & eiectorum Decreta Sac. Cong. *lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 1.

Regularium eiectionis formula, ibid. ſub num. 2.

Regularium pęna obtinentium beneficia abſquè diſpenſatione, ex Conſt. Pauli IV.

IV. lib.6.cap.1.num.8.
Rei ad Eccleſiam reuerſuræ, circumſtantias deſcribi debere, lib 9.cap.8.nu.12.
Reiteranti baptiſmum, datur, quandoquè diſpenſatio ad quęcunquè beneficia, lib.2.cap.9.num.9.
Reiteratio baptiſmi, ſiuè publica, ſiuè occulta, irregularitatem inducit, ibid. num.6.
Religionem ingrediens, ſi poſtea exeat, non habebit beneficium, quod hac de cauſa reſignauit, lib. 6. cap. 2. num.21. & 22.
Religionis ingreſſus, tollit omnem maculam, lib.2.cap.1.num 13.
Religionis ingreßus, tollit irregularitatem ex illegitimitate prouenientem, lib. 3. cap.5.num.1.
Religionis Superior, non poteſt diſpenſare contra ius, lib.5.cap.13.num.16.
Religionis vera traditio, eſt in Societate Ieſù, lib.6.cap.2.num.1.
Religionis ingreßus quomodo diſpenſetur cũ homicidis, lib.5.cap.1.nu.26. & 27.
Religionum Superiores, diſpenſant cum illegitimis, lib.3.cap.2.num.11.
Religioſi Ordinis militaris incapaces beneficiorum ſæcularium ſimplicium, lib. 6.cap.1.num.27.
Religioſo, quando detur licentia manendi extrà Monaſterium in habitu ſęculari, lib.5.cap.13.num.12.
Religioſo quandoquè datur licentia manendi extrà Monaſterium pro neceſſitate parentum, ibid.num.13.
Hęc tamen licentia non ita paſſim conceditur, num.15.
Religioſus, iure naturę, tenetur parentibus opem ferre, num.14.
Religioſus, in ſacris conſtitutus, annullando profeſſionem, remanet ſuſpenſus, donec habuerit patrimonium, aut beneficium, lib.5.cap.14 num.56.
Requiſitio debet fieri cum ſcriptura, non autem in voce, lib.7.cap.4.num.29.
Res, ad Eccleſiam reuerſa, an denuo concedi poſſit ſine ſolemnitate, lib. 9.cap.8. num.13.& 14.
Reſcripta Apoſtolica, reducuntur ad diſpoſitionem iuris, lib.2.cap.3.num.15.
Reſcripta Delegatoria, non extenduntur ad perſonam non expreſſam, lib. 8. cap. 6.num.13.
Reſcripta in forma, ſi in euidentem &c. duplici modo impetrantur, lib. 9. cap. 2.num.1.
Et non diriguntur, niſi propriè Dignitatem habentibus, lib.9.cap.3.num. 8.
Et quarę, ibid.num.31.
Committuntur cuicunquè Dignitati in Cathedrali, prę̨ter Canonicos, num. 11.
Quibus committantur pro Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana, num.14.
Quando committantur antiquiori Canonico Cathedralis Eccleſię, nu.17.
Committuntur Ordinario, & Nuntio Sedis Apoſtolicę, ibi commoranti, num.20.
Nunquam committuntur Dignitatem obtinenti in Collegiata Eccleſia, num.21.
Antiquitus committebantur tribus Canonicis Cathedralis Eccleſię, lib. 9. cap.5 num 50.
Reſcripta, ſi in euidentem, &c. Papa dirigere intẽdit, Ordinario, in cuius Diœceſi ſunt bona alienanda, lib.9.cap. 3. num.25.
Et cui, in Vrbe committantur, nu.27.
Reſcripta, ſi in euidentem &c. ad inſtantiam Regis, aut magni Principis, qua forma concedantur, num.28.
Reſcripta, ſi in euidẽtem &c. expediuntur aliquando ſine commiſſione, cum clauſula, Ad futuram rei memoriam, num.29.
Reſcripta, ſi in euidẽtem &c. pro Regularibus, quomodo dentur, num.30.
Reſcripta, cum in his, agitur de proprio Ordinarij intereſſe, quibus committãtur, lib.9.cap.3 num.24.
Reſcripto confirmatorio, in euidentem &c. Commiſſarijs pręſentato, quid iuris, ſi alter contrahentium pœnituerit, lib.9. cap.6.num.37.
Reſcripto venditionis in euidentem &c. quodnam decretum per Datariam adijciatur, lib.9.cap.9.num.3.
Reſcriptorum Apoſtolicorum clauſula, ex
viſceri-

viſceribus vtriuſquè Iuris deſumpta, lib.2.cap.3.num.14.
Reſcriptum, eſt ſtricti iuris, & non extenditur ad non expreſſa, lib.7.cap.5.num.57.
Reſcriptum excitatorium iuriſdictionis, quid contineat, lib.7.cap.7.nu.53.
Reſcriptum Papę, *ad mentem iuris refertur, lib.9.cap.7.num.23.*
Reſeruatio, probatur per ſupplicationem ſignatam, lib.2.cap.3.num.38.
Reſeruatio non inſurgit ex litteris, ſed ex ſupplicatione, ibid.num.41.
Reſidere in propria Diaceſi, *non compelluntur* Clerici *abſentes, lib.4.cap.7.num.18.& 19.*
Reſidere non tenentur Clerici *beneficia ſimplicia obtinentes* Referūtur Declarationes Sac. Cong. *lib.5.cap.7. num. 8.*
Reſidentia triplex, lib.5.cap.6.num.3.
Reſidentia Parochialis Eccleſię, ab Ordinario nequit relaxari, num.2.
Ad quod tempus Summus Pontifex ſuper eadem reſidentia cum Rectoribus Pa*rochialium Eccleſiarum diſpenſare conſueuerit, num.3.*
Reſidentiam non requirunt Parochiales Eccleſię, habitu tantùm, & non actu, lib.5.cap.7.num.7.
Reſidentię diſpenſatio, alia iuris, alia hominis, lib.5.cap.6.num.4.
Reſidentia diſpenſatio cauſa ſtudij, quarè ad triennium detur, ibid.num.26.
Vide etiam, Parochialis reſidentia.
Reſignatione nulla, ob non publicationem exiſtente, non inualidatur penſio, lib.8.cap.2.num.29.
Reſtitutio aduerſus lapſum temporis ad ſuſcipiendos ordines, quomodo concedatur, lib.4.cap.2.num.28.
Reſtitutio datur Regularibus aduerſus lapſum quinquennij ad reclamandum, lib.5.cap.14.num.15.
Et datur pro vt de iure, ibid.num.40.
Reſtitutio, ex cauſa competit tàm minori, quàm maiori, num.42.
Reſtitutionis beneficium, Regularibus non tollitur per Trid. ſeſſ. 25. cap. 19. *etiam ex ſententia Sacrę Congregationis eiuſdem Concilij, num.45.*
Reuiſores Datarię Apoſtolicę, quales eſſe debeant, lib. 2. cap. 3. num. 16.
Eorum munus, ibid.num.10.
Roma, eſt communis Patria, *lib. 2. cap. 1. num.28.*
Roma, in medio Mundi *poſita eſt, lib.2.cap.7.num.41.*
Romana Ciuitas, eſt caput omniū nationum, lib.2.cap.7.num.38.
Necnon, aliarum Curiarum magiſtra, & mater, lib.8.cap.6.num.41.
Et tanquam talis, ab omnibus ſequenda, ibid.num.42.

S

SAcramenta, etiam ab hæreticis conferuntur, lib.2.cap.9.num.11.
Sapientis eſt, mutare conſilium in melius, lib.9.cap.2.num.26.
Sapientis eſt reuocare, quod malè quis locutus eſt, ibid.num.20.
Scandala, faciunt recedere à rigore iuris, lib.8.cap.2.num.4.
Scandali vitandi gratia, receditur à iure communi, lib.7.cap.3.num.2.
Scandali cauſa, multa tolerantur, lib.8.cap.2.num.5.
Scandali futuri timor, ſufficit ad diſpenſandum, ibid.num.7.
Scandalis, & periculis, Papa ſtudet obuiare, lib.8.cap.6 num.58.
Scandalorum cauſa ad diſpenſandum, habet locum tàm in matrimonio contrahendo, quàm contracto, lib. 7. cap.3. num.3.
Scandalum, non ſemper pręſtat cauſam diſpenſandi, lib.5.cap.1.num.21.
Scandalum ſicut præbet iuſtam cauſam diſpenſandi, ita etiam diſpenſationem prohibendi, lib.8.cap.2.num.6.et cap.6.num.63.
Scientia requiſita ad ordines Sacros, quę, lib 4.cap.7.num 6.
Scientia promouendorum ad minores ordines, arbitrio Epiſcopi remittitur, ibid.num.5.
Scientia Papę, pręſumitur ex ſcientia ſuorū Officialium, lib.8.cap.4.num.2.
Scientię coniecturam, excludit probabilem igno-

ignorantiam,lib.8.cap.4.num.60.
Scientia præſumptio,quando adeſt,alleganti ignorantiam, non datur reſtitutio, ibid num.61.
Scriptores Minoris gratiæ,ex integro taxant litteras diſpenſationum matrimonialium in forma pauperum, pro Oratoribus *à Curia abſentibus, pro præſentibus verò,*Gratis,*lib.8. cap.6. num.51.*
Scriptura requiritur ad probationem gratiæ, lib.1.cap.6.num.7.
Sęcularitatis ſtatus in beneficijs, præſcribitur per decennium;& quot conditiones requirantur ad ſecularitatem, vel regularitatem,lib.6.cap.1.nu.33.
Sede Epiſcopali vacante, quomodo per Pa*pam, ordinando ſiuè in temporibus ſiuè extra tempora, ſuccurratur, lib.4.cap.5.num.58.*
Sede Epiſcopali vacante, diſpenſationes diriguntur Ordinario *viciniori, & ſub qua formula, lib. 7.cap. 4. num. 14. & 15.*
Sedem non mutat,qui non mutat mentem, lib.4.cap.5.num.25.
Sedes Apoſtolica,iuſſu Domini, Romę fixa eſt, lib.2.cap.7.num.64.
Sententiam aduerſus, quę tranſiuit in rem iudicatam,ſuccurritur ex cauſa, lib. 5.cap.14.num.44.
Separandi ſunt,qui ſcientes impedimentum, matrimonium contraxerunt, lib. 8. cap.3.num.29.
Serui, quinam dicantur,lib.3.cap.8. nu. 3.
Seruitus Eccleſiæ,ſiuè Oratorio, ſine cauſa imponi non poteſt,lib.9.cap.4. nu. 15.
Signatura, mouetur exemplo ad concedendum, vel denegandum, lib.9. cap. 2. num. 12.
Signatura Papę *multipliciter, & ſæpiſſimè variatur,ibid.num.20.*
Signatura Gratię,& Iuſtitiæ ceſſat,mortuo Papa, lib.2.cap.7.num.34.
Simonia,quid ſit,lib.5.cap.9.num.1.
Vndè dicatur,ibid.num.2.
Quotuplex,num.4.
Simonia realis,quæ,num.5.
Simonia conuentionalis,quæ, lib.5. cap. 9. num.6.
Simonia mentalis,quę,ibid.num.9.
Simoniacè acquiſita pecunia, reſtituenda Eccleſiæ, num. 16.
Simoniacè conferēs beneficium Ordinarius, quas pœnas incurrat,num. 18.
Simoniacè acquiſiti beneficij,retentio non datur,num.20.
Simoniaci occulti,quādo diſpēſentur à Maiore Pęnitentiario,lib.5.cap. 11.nu.1.
Simoniaci admoneant correos ſuos, vt conſulant ſaluti animarum ſuarum, ibid.num.2.
Simoniaci occulti,non diſpenſantur ad retinendum beneficium, poſt ſimoniam acquiſitum,num.3. Exceptio,num.4.
Simoniaci,quomodo abſoluantur,& diſpenſentur. Plura exempla proponuntur, num.6.& cap.12.num.1.
Simoniaci difficilè diſpenſantur, & cum grauiſſimis cauſis,num 5.& 7.
Simoniacis rarò datur diſpenſatio, quę ſoli Papæ *reſeruatur,lib.5. cap.9.nu. 13.*
Simoniacè ignoranter, quomodo ſuccurratur, ibid.num.21.
Simoniacorum Diſpēſationis exempla,cum ſuis Clauſulis,lib.5.cap.11.num.6.
Simoniacus mentalis, tenetur ad cordis ſatiſfactionem,lib.5.cap.9.num.10.
Simoniacus mentalis peccat mortaliter; ibid.num.11.
Simoniacus,quomodo egeat noua prouiſione, beneficij,num.11.
Simonię mentalis peccatum,quomodo vitetur, lib.5.cap 9.num.11.& 12.
Simoniæ realis, & conuentionalis, pęnę diuerſæ,ibid.num.7.
Simonię realis,& conuentionalis, differentia, num.8.
Singula, què non proſunt, ſimul collecta iuuant,lib.7.cap.3.num.21.
Societatis Ieſù Priuilegia Gregor. XIII.*de promouendo ad ordines, lib.4. cap.6. num.36.*
Societatis Ieſù Patribus,*quomodo de titulo ad ordines prouidendū,ſi indè exeant, lib.4.cap.7.num.38.*
Societatis Ieſù Patres,licèt ad gradum profeſſorum non peruenerint,ſunt nihilominus religioſi,lib.6.cap.2.nu.4.& 6.
Societatis Ieſù religioſi non profeſſi, neque Coadiu-

madiatores ſormati, retinent dominium ſuorum bonorum, ibid.num.62.

Societatis Ieſu Religioſi, ante ſolemnē profeſſionem, poſſunt beneficia Eccleſiaſtica retinere, num.7.

Societatis Ieſu Generalis, poteſt dimittere ſuos Clericos cum cauſa, & ſine culpa, num.12.

Societatis Ieſu Clericis, cur liceat bona, & beneficia retinere, num.13.

Societatis Ieſu Religioſi, vota ſimplicia emittentes, dicuntur eſſe in probatione, donec profiteantur, num.14.

Societatis Ieſu Religioſi, in quo ab alijs Religioſis differant, num.18.

Societatis Ieſu Religioſus, ſi elapſo biennio nouitiatus, recedat, an reincidat in priſtinam irregularitatem, ex defectu natalium, num.26.

Solemnitas omnis, ſuppletur per Papę authoritatem, lib.9.cap.5.num.8.

Solemnitas, in aliquo actu requiſita, debet precedere lib.2.cap.3 num.3.

Solidus quid ſit, lib.9.cap.2.num.45.

Sollicitatoris Romanę Curię cautio, ne partes conquerantur, lib. 2. cap.3.num. 19.20.& 21.

Sponſalia, quęnam dicantur inualida, lib. 8.cap.7.num.10.

Sponſalia inualida, ſublata per Conc. Trid. ibid.num.9.

Sponſalia, quomodo contrahantur, num.12.

Et quando diſſoluantur, num.13.

Sponſalia de communi conſenſu ſoluta, explicanda in ſupplicatione diſpenſationis Publicę honeſtatis, lib. 8. cap. 7. num.25.

Sponſalium ſpecies, duę, ibid.num.11.

Statutorum iuratorum derogatio, petenda in alienatione rei Eccleſię, ſiuè Capituli Cathedralis, ſiuè Collegiatę &c. lib.9.cap.7.num.42.

Eſt de eis ſpecifica mentio facienda in illorum derogatione, ibid.num.44.

Statutorum Eccleſię obſtantia, poteſt remouere Papa, num.43.

Statutum addens pęnam in facto damnato de iure cōmuni, non ligat ignorantes, lib.8.cap.4.num.13.

Stypes, quid ſit, lib.7.cap.1.num.8.

Stylus Curię, ex variatione rerum, fragilis, & incertus, quomodo intelligendus, lib.7.cap.5.num.10.

Stylus Cancellaria Apoſtolicę, inconcuſsè ſeruatur, ibid.num.11.

Eſt enim fundatus in iure communi, num.12.

Stylus, & praxis Curię, conſiſtunt in facto, lib.7.cap.7.num.88.

Stylus committendi reſcripta, ſi in euidentem &c. vndè duxerit exordium, lib. 9.cap.3.num.13.

Studium iuris ciuilis. Vide, Iuri Ciuili &c.

Subreptio in diſpenſationibus, reddit eas nullas, lib.1.cap.5.num.11.

Limitatio, num.12.

Subreptio, & obreptio, etiam non doloſa, vitiant gratiam, lib.7.cap.4.num.50.

Subreptio in beneficialibus, vitiat, etiam ex ſimplicitate, ibid.num.52.

Subreptio, & obreptio in quo differant, num.54.

Subreptio in diſpenſatione matrimoniali, quando poſsit ab Ordinario cognoſci, lib.7.cap.7.num.75.

Subrogatio. De ſubrogatione in iuribus defuncti, ſufficit docere per ſupplicationem, lib.2.cap.3.num.42.

Subſtantialia vbi deficiunt, nihil dicitur actum, lib.8.cap.3.num.36.

Summatoris officium, ad quid inſtitutum in Cancellaria Apoſtolica, lib. 2. cap. 3.num.4.

Sumptum Auditoris Camerę, in forma, Vidimus, ſub qua formula detur, lib.7. cap.7.num.91.

De illius validitate non dubitandum, ibid.num.92.

Probat tanquam originales litterę, num. 63. Et exemplum Delegati perperàm recuſantis illius exequutionem, refertur, num.94.

Dicitur probatio probata, num.95.

Superfluum aliquid non debere adeſſe, non ſemper eſt vera traditio, lib.9.cap.6. num.29.

Suppletio defectuum, ſemper petenda in reſcriptis alienationum in euidentem &c. ibid num.5.

Suppletio defectuum quandoquè caſſari

solet

ſolet ab Officialibus Datariæ, num. 6.
Supplicare poteſt quilibet pro impetrandis diſpenſationibus, lib. 7. cap. 5. num. 102.
Supplicatio ſola, indubitatam probationem iuris non inducit, lib. 1. cap. 6. num. 3.
Supplicatio ſola, quando extra Curiam ſufficiat, ibid. num. 11.
Supplicatio, fit à peritis in medietate unius folij papyri, & quandoque in integro folio, lib. 2. cap. 1. num. 20.
Supplicationes Papæ cui porrigendæ, à quibus reuidendæ, & quæ in eis explicanda ſunt, ibid. num. 21.
Supplicatio, neceſſaria ad expeditionem litterarum Apoſtolicarum; aliàs tanquam ſuſpecta reijciuntur, nu. 23.
Supplicatio, debet eſſe deuota, lib. 2. cap. 2. num. 8.
Et humilis, ibid. num. 30.
Supplicatio ſine litteris; quando probet gratiam, lib. 2. cap. 3. num. 37.
Supplicatio ſignata probat reſeruationem, ibid. num. 38.
Supplicatio, manu Papæ ſignata, dicitur ſcriptura pluſquàm publica, num. 40.
Supplicatio, quando præſumatur porrecta ab Oratore, lib. 2. cap. 5. num. 16.
Supplicatio ſine litteris, non continet claram certitudinem gratiæ conceſſæ, lib. 8. cap. 1. num. 5.
Supplicatio pro alienatione in euidentem &c. omnia, rei alienandæ confinia continere debet; & quæ cautela circa id adhibenda; Et refertur caſus, ob non factam illorum expreſſionem, lib. 9. cap. 4. num. 29. 30. & 31.
Supplicatio pro licentia vendendi in euidentem &c. quid continere debeat, lib. 9. cap. 9. num. 1.
Supplicatione regiſtrata, non eſt locus replicandi aduerſus illius reſtrictiuas, ibid. num. 22.
Supplicatione ſignata, et regiſtrata, acquiritur titulus, & gratia perfecta, nu. 39.
Supplicatione expedita, conficitur ſuper ea, minuta litterarum, lib. 2. cap. 4. num. 1.
Supplicatione regiſtrata, ſi error in ea detegatur, quomodo corrigendus, lib. 7. cap. 5. num. 16.
Supplicationes Pontificiæ, verbis proprijs confici debent, lib. 1. cap. 1. nu. 30.
Supplicationes, etiam ſignatæ à Papa, quandoque lacerantur ab illius Officialibus, ibid. nu. 31.
Supplicationes, ab Officialibus tantùm deputatis, corriguntur, lib. 2. cap. 2. num. 15.
Alijs verò ſub atrociſſimis pœnis id prohibetur, ibid. num. 16.
Supplicationes diſpenſationum ad ordines, & beneficia, ſignantur à Papa tantùm, num. 30.
Supplicationes Apoſtolicæ, quouis charactere conficiuntur, lib. 2. cap. 3. num. 9. Latino tamen ſermone, lib. 2. cap. 1. num. 24.
Supplicationes Papæ porrigendæ, non continent exorbitantia, d. cap. 3. num. 11.
Supplicationes Papæ, antequàm regiſtrentur, à partibus inſpiciuntur, num. 18.
Et quid, ſi partes à Romana Curia abſint, num. 19.
Supplicationes, deferantur Papæ ſignandæ, etiam cum caſſaturis, num. 28.
Supplicationes ſignatæ, poſt mortem Papæ, Collegio Cardinalium conſignandæ, lib. 2. cap. 7. num. 33.
Supplicationes, continentes derogationes Conſtitutionis Conciliaris, regulariter ſignantur à Papa, lib. 3. cap. 1. num. 29.
Supplicationes matrimoniales, cui reuidendæ porrigantur, lib. 7. cap. 4. nu. 3.
Supplicationi ſignatæ, vel ſignandæ, addit, & detrahit Datarius, lib. 2. cap. 1. nu. 35.
Supplicationi regiſtratæ, nihil aptari, ſed caſſari poteſt ab Officialibus Datariæ lib. 2. cap. 3. num. 17.
Quod tamen fit à Datario, & quando, ibid. num. 23.
Supplicationis ſignaturam, neque in foro conſcientiæ ſuffragari, lib. 1. cap. 6. num. 12.
Supplicationis raſuras abominatur Dataria Apoſtolica, lib. 2. cap. 3. num. 31.
Supplicationis raſuræ, fraudis ſuſpicionem inducit, ibid. num. 32.

Suppli-

Supplicationis tota vis, conſiſtit in illius concluſione, lib. 3. cap. 1. num. 13.

Supplicationis cancellatio verborum, declarat mentem Papæ denegantis cancellata, lib. 7. cap. 7. num. 78.

Supplicationum caſſaturæ, arguunt fidelitatem, & vigilantiam Officialium Papæ, lib. 2. cap. 3. num. 29.

Supplicatur Papæ iuxtà conſuetum, & leges Datariæ, lib. 2. cap. 3. num. 12.

Supranumeraria. Vide, moniales ſupranumerariæ, & Puella ſupranumeraria.

Suſpenſio à Papa impoſita, ex cauſa ab eodem relaxatur, lib. 4. cap. 10. nu. 11.

Suſpiciones copulæ carnalis, plures requiruntur pro diſpenſatione matrimoniali ob infamiã, ſine copula, lib. 8. cap 2 n. 9.

T

Taciti, & expreſſi, idem eſt iudicium, lib. 9 cap. 6. num. 24.

Tacitum, ſi exprimatur, nihil vltra operatur, ibid. num. 25.

Taxas excedẽtes Romanæ Curiæ Officiales, quomodo puniãtur, lib. 8. cap. 10. n. 34.

Taxæ Officialium Cancellariæ Apoſtolicæ, quomodo ſtatutæ, lib. 2. cap. 8. nu. 9.

Tempus patrati homicidij exprimendum in diſpenſatione ſuper irregularitate, lib. 5. cap. 1. num. 5.

Tempus modicum, habetur pro non tempore, lib. 5. cap. 14. num. 35.

Tempus omius dici, non habetur in conſideratione, ibid. num. 36.

Tempus Conc. Trid. ad emittendã profeſſionem preſcriptum, eſt de forma, nu. 37.

Tempus à iure non expreſſum, remittitur Iudicis arbitrio, lib. 8 cap. 10. nu. 21.

Tertia generatione finita, competit heredibus conductoris ius renouandi, lib. 9. cap. 8. num. 22.

Teſtamenti prioris reuocatio, per aliud poſterius, datur de iure communi, lib. 10. cap. 3. num. 17.

Teſtamenti appellatione, venit etiam Codicillus, ibid. num. 21.

Teſtamentum, quid ſit, num. 10.

Teſtandi licentia, ſimpliciter conceſſa, de bonis, & rebus Eccleſiaſticis, intelligitur ad pios vſus, lib. 10. cap. 1. nu 9.

Teſtandi licentia ad vſus prophanos: non requirit cauſam; quamuis à Papa regulariter, ſine cauſa non concedatur, ibid. num. 10. & 11.

Teſtandi licentia, quomodo Cardinalibus interdicta, lib. 10. cap. 2. num. 2.

Teſtandi licentiæ formula pro Cardinale proponitur, ibid. num. 3.

Alia pro Archiepiſcopo, lib 10. cap. 4. n 9.

Teſtandi licẽtiã de redditibus Eccleſiaſticis, ſolus Papa concedit, lib. 10. cap. 2. n. 1.

Teſtandi licentia, an debeat præcedere teſtamentum, lib. 10. cap. 3. num. 1.

Teſtandi licentia, tanquã odioſa, eſt reſtringenda, ac propterea intelligenda ſecũdum ius commune, ibid. nu. 7. & 8.

Teſtandi licẽtia, quomodo intelligẽda, n. 10.

Teſtandi licentia, intelligitur conceſſa ſecũdum naturam teſtamenti; ac propterea de vltima voluntate, nu. 14. & 15.

Et de teſtamento valido, morte confirmato, num. 18.

Teſtandi licentia extenditur, etiam ad codicillandum, num. 20.

Teſtandi, & Codicillandi caſus, à iure æquiparantur, num. 22.

Teſtandi licentia, Cardinalibus conceditur pro quantumuis maxima ſumma, lib. 10. cap. 3. num. 25.

Teſtandi licentia, an duret, mortuo Pontifice concedente, ibid. num. 27.

Teſtandi licentia, difficilius, & magis limitatè conceditur Epiſcopis Regularibus, & quare, lib. 10. cap. 4. num. 1.

Teſtandi licentia, quandoque cõceditur Epiſcopis; etiam ſi deceſſerint extrà Dioceſim; ſemper tamen pro certa, & determinata ſũma, n. 14. Et quarè, n. 15.

Teſtandi licentia cum Clauſula, Quod Commiſſarij Apoſtolici in ſumma expreſſa non iniiciant manus, quomodo practicetur, num. 29.

Teſtandi licẽtiã obtinẽtibus, ſiue tamẽ teſtamento decedentibus, quibuſnã quandoque concedatur, vt ſuccedant, num. 26.

Teſtari de fructibus beneficiorum, quomodo prohibitum, lib. 10. cap. 1. num. 1.

Teſtari an poſſint Clerici de fructibus beneficiorũ, intuitu cõſuetudinis, ibid. nu. 3.

*Teſtari, etiam ad pios vſus, quo iure Epiſcopi prohibeantur, num.*4.

Teſtari pro qua ſumma poſſint Epiſcopi Aſſiſtentes in Capella, Romano Pontifici, *lib.*10.*cap.*4.*num.*16.

Teſtari pro quà ſumma poſſint Epiſcopi, ſcriptores Apoſtolici, ibid.num 18.

*Teſtari de reddibus Eccleſiaſticis ad fauorem illegitimorum, quò iure prohibeantur Epiſcopi, lib.*10.*cap.*4.*num.*18.*verſiculo,* Tertio vbi.

*Teſtes, quomodo deponere debeant in probatione gradus Conſanguinitatis, lib.*7.*cap.*6.*num.*21.

*Teſtes conſanguinei, magis idonei ad deponendum ſuper impedimento matrimonij, ibid.num.*46.

*Teſtibus duobus de metu, magis creditur, quàm mille de ſpontanea voluntate, lib.*5.*cap.*14.*num.*11.

*Teſtibus duobus, quomodo fama præualeat, lib.*8.*cap.*4.*num.*33.

*Teſtis, ſine ratione deponens, dicitur, vt pecus, non vt homo, lib.*7.*cap.*2. *nu* 72.

*Teſtium iuramenta recipere poteſt Delegatus pro diſpenſatione matrimoniali, & examen poſtmodum alijs demandare, lib.*7.*cap.*6.*num.*42.*&* 43.

*Teſtium examen pro diſpenſationibus matrimonialibus, viro integerrimo committendum, ibid.num.*45.

*Poteſt committi, etiam extrà Diœceſim, num.*47.

Teſtium, & Parochi præſentia in matrimonio, qualis, lib 7.*cap.*7.*nu.*36.

Titulus beneficij, intelligitur de collato, cum pacifica poſſeſſione, lib. 4. *cap.* 4. *num.* 15.

*Titulus Coadiutoriæ, quando præbeat cauſam diſpenſandi ad ordines extrà tempora, ibid.num.*16.

*Titulus patrimonij, pro titulo beneficij expreſſus, non vitiat litteras diſpenſationis de promouẽdo, lib.*4.*cap.*5.*nu.*7.

*Titulus beneficij, differt à titulo patrimonij, quoad diſpenſationem Ordinarij ad ordines, ibid.num.*10.

*Titulus patrimonij, quomodo Clericis in Diœceſi Neapolitana conſtituatur, num.*13.

Vide Patrimonium, *& Patrimonij titulus.*

Titulus beneficialis, quid ſit, lib. 6. *cap.* 3. *num.*2.

*Et quando dicatur verus titulus, ibid. num.*3.

*Tolerantia Principis, inducit diſpenſationem, lib.*5 *cap.*5.*num.*7.

Translatio monachi, quomodo concedatur, & quæ cauſa ad id requiratur, lib. 5. *cap.*15.*num.*13.

*Translatio, quomodo cõceſſa Ducíſſæ Montis alti moniali, ex cauſa nouæ fundationis, ibid.num.*15.

*Translationis commiſſio pro moniali, quomodo fiat, num.*12.

*Triennij tempus diſpenſato ſuper reſidentia, ſuffragatur à die data, & quid ſi labatur tempus, ante ſtudia completa, lib.*5.*cap.*6.*num.*27.

*Triennium Abbatiſſæ, non poteſt ab Ordinario prorogari, lib.*6.*cap.*1.*num.* 55.

*Trigamo quandoquè denegatur diſpenſatio, lib.*2.*cap.*2.*num.*26.

*Tutelæ onus, quomodo presbyteris ſuſcipere permittatur, & ratione illius exercere, etiam criminalia, lib.*5.*cap.*4. *num.*10.*&* 11.

V

V*Alorem probandi rei alienandæ praxis, lib.*9.*cap.*4.*num.*41.

Variatio plurium Epiſcoporum circa ordines, inducit fraudes, lib. 4. *cap.* 5. *num.*46.

*Et quomodo circa id prouiſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, ibid. num.*47.

Variatio in Papa, *reprobatur, lib.* 9. *cap.*2. *num.*22.

Vbi eſt eadem ratio, debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, lib. 8. *cap.* 1. *num.* 31. *& cap.*6.*num.*44.

*Vbi maius periculum, ibi cautius agendum, lib.*10.*cap.*5.*num.*7.

Vendenda rei valor, & redditus, explicandi in reſcripto venditionis, in euidentem &c. *lib.*9.*cap.*9.*num.*2.

Vendendi licentia in euidentem &c. *quando, &*

de, & ſub quâ forma detur, non repertis bonis emendis, ibid. num. 8.

Vendendi licentia pro reparandis ędificijs Eccleſię, ſub quo decreto detur; Rarò tamen datur, et aliquando praſcribitur tempus reparationis, &c. num. 10. 11. & 12.

Pro ſolutione debitorum Eccleſię, paſſim conceditur, num. 13.

Et pro neceſſitate Eccleſię, ſub quo decreto detur, & quęnam debeat eſſe talis neceſſitas, num. 16. & 17.

Venditio, et promiſſio de vendendo, differũt, lib. 7. *cap.* 6. *num.* 27.

Venditio *rerum Eccleſia, quo ordine facienda, lib.* 9. *cap.* 9. *num.* 14.

Venditione permiſſa, etiam permutatio permittitur, lib. 9 *cap.* 10. *num.* 3.

Veneno hominem occidere plus eſt, quàm gladio extinguere, lib 8. *cap.* 9. *nu.* 12.

Verba, Abſquè eo, quod renouatio locationis &c. *quid operentur in Reſcripto*, Si in euidentem, &c. *lib.* 9. *cap.* 8. *num* 23.

Verba, Apoſtolica authoritate, *conferunt poteſtatem delegatam, lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 50.

Amplia, num. 51.

Verba, Apoſtolica authoritate, *quandoquè apponuntur in Reſcripto excitatorio iuriſdictionis, num.* 54.

Verba, Apud nos de vitæ, ac morum honeſtate &c. *non egent iuſtificatione, lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 17.

Verba, Diligenter informetis, *in Reſcripto*, Si in euidentem &c. *quid operentur, lib.* 9. *cap.* 5. *num.* 37. & 38.

Verba, Diſcretioni tuæ, *important arbitrium regulatum, lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 1.

Verba, Per ſeipſum, *ſunt perſonaliſſima, lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 18.

Verba, Pleno iure, *quid importent, lib.* 9. *cap.* 8. *num.* 11.

Verba, Vnico contextu, *quid importent, lib.* 9. *cap* 9 *num.* 4.

Verba, Vt fuam, & dictę Eccleſiæ, &c. *quid importent in Reſcripto*, Si in euidentem &c. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 11.

Verba, Vt à quocunquè catholico Antiſtite, *in Indulto de promouendo, vndè deſumpta, lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 23.

Verba geminata, aliquid vltra, quam ſimplicia operantur, lib. 7. *cap.* 6. *nu.* 16.

Verba generalia, generaliter ſunt intelligenda, lib. 8. *cap.* 6 *num.* 5.

Verba *reſcripti Papę*. De Venerabilium fratrum noſtrorum conſilio, *non arguunt neceſſitatem, lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 9.

Verba ſuperflua, cur quandoquè Papa apponat in ſuis Conſtitutionibus, lib. 9. *cap.* 6. *num.* 28.

Verbum, A quoquàm, *quid operetur in Decreto Reſcripti*, Si in euidentem &c. *lib.* 9. *cap* 8. *num.* 24.

Verbum, Conferre, *reſpicit etiam beneficia iuriſpatronatus, lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 3.

Verbum, Confriterit, *intelligitur de notitia iudiciali, lib.* 9. *cap.* 5. *num.* 57.

Verbum, Et miſerabiles, *cur addatur in diſpenſatione matrimoniali, in forma pauperum, lib.* 8 *cap.* 5. *num.* 4.

Et quid debeat operari, ibid num. 5.

Verbum, Mandamus, *in litteris Diſpenſationis, non importat diſpenſationem, lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 20.

Verbum, Prolem decernendo, *in diſpenſatione matrimoniali, quomodo accipiendum, lib.* 8. *cap.* 2 *num.* 36.

Verbum, Recipere *quid operetur in diſpenſatione ad beneficia, lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 12.

Verbum, Repereritis, *importat cauſa cognitionem, parte citata, lib.* 9. *cap.* 5. *num.* 56.

Verbum, Teneatur, *neceſſitatem inducit, lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 69.

Verbum minimum, non debet adeſſe ſine operatione in diſpenſatione Summi Pontificis, *lib.* 8 *cap.* 5. *num.* 10.

Via ſaluti animę conſulens, eſt eligenda, lib. 8. *cap.* 1. *num.* 24.

Vicaria, duplex, lib. 2. *cap.* 6. *num.* 39.

Vicaria perpetua, quomodo conſtituatur. ibid. num. 40.

Vicariatus Apoſtolici, formula proponitur, lib. 7. *cap.* 4. *num.* 67.

Vicarię perpetuę, idem iudicium, quòd de Parochiali, lib. 2. *cap.* 6. *num.* 38.

Vicarij Epiſcoporum, vltra montes, vocantur

tur Officiales,lib.7.cap.4.nu.12.
Nihil tamen differunt à Vicarijs generalibus,ibid.num.13.& lib.2.cap.4. num.19.
Vicarij Apoſtolici,exequuntur litteras Apoſtolicas,lib.7.cap.4.num.66.
Vicarijs Epiſcoporum,diſpenſationes etiam committuntur,lib.2.cap.4.nu.17.
Vicarijs duobus, in Dioeceſi exiſtentibus, cuinam cenſeatur facta commiſſio, lib.2.cap.4.num.25.& lib.7.cap.4. num.46.& 49.
Vicarijs habentium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,non committuntur litterarum Apoſtolicarum exequutiones, ibid.num.57.
Vicario Vrbis, quando committantur diſpenſationes, lib.2.cap.4 num.20.
Vicario Capitulari, diſpenſationes non committuntur, & quarè, lib.7.cap.4. num.11.
Vicario Epiſcopi facta delegatio, an, & quando tranſeat in ſucceſſorem, num.36.
Vicario facta Commiſſio, non poteſt per Epiſcopum expediri,num.38.Et quare,num.40.& 41.
Visario creato in Epiſcopum eiuſdem Dioeceſis, ceſſat commiſſio reſpectu eius perſona,num.44.
Vicario Epiſcopi confirmati, diriguntur litterę diſpenſationis, lib.7.cap.4. num 45.
Vicario Abbatis Montis Caſſinenſis, committuntur diſpenſationes, & alia reſcripta,ibid.num.62.
Vicario,cuinam littera diſpenſationis dirigenda, ſi dua Dioeceſes unita ſint, lib.7.cap.5.num.27.
*Vicario generali, quarè prępenatur nomen Dignitatis,in commiſſione reſcripti,*Si in euidentem &c.*lib.9.cap.3.nu.33.*
Vicarius, quandoquè vocatur Officialis, lib.2.cap.4.num.18.
Vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus,quomodo intelligendus,ibid.num.22.
Et quando dicatur generalis,num.23.
Vicarius Epiſcopi,Delegatus à Sede Apoſtolica, ſufficit,quod ſit in ſpiritualibus, num.24.
Vicarius Epiſcopi,qualis eſſe debeat, lib.3. cap.6.num.22.
Vicarius Capitularis non concedit litteras dimiſſoriales, niſi poſt annum, &c. lib.4.cap.6.num.11.
Etiam ſi Capitulum habeat territorium diſtinctum,& exemptum,num.12.
Et ſi ante annum concedat, quaſnam pęnas incurrat,num.13.
Vicarius Vrbis,ſede vacante,concedit litteras dimiſſoriales ad ordines, num.14.
Vicarius generalis, quando concedat litteras dimiſſoriales ſine ſpeciali mandato, lib.4.cap.6.num.10.& cap.10. num.19.
Vicarius generalis Epiſcopi, non aſſumendus, qui reſcriptorum Romana Curię praxim non calleat, lib.7.cap.2: num.116.
Vicarius generalis,litteras Apoſtolicas exequi, non poteſt,mortuo Epiſcopo, ante illarum pręſentationem, lib.7.cap.4. num.22.
Vicarius generalis,retinet iuriſdictionem, etiam Epiſcopo cenſuris innodato, ibid.num.47.
Vicarius,generalis pronunciando, litteras Apoſtolicas, eſſe ſubreptitias, functus eſt officio ſuo,num.55.
Vicarius generalis, dicitur etiam Ordinarius, lib.9.cap.3.num.32.
Vicarius,propriè non habet dignitatem,ibid. num.34.
Vicinitatis menſura,quomodo attendatur, lib.7.cap.4.num.30.
Victus veſana libidine, eſt minus culpabilis,quoad poenas inceſtus, lib.8.cap.1. num.34.
Viduarum fauore, quamplurima emanarunt priuilegia,lib.7.cap.2.nu.90.
Viduę, non debent in Monaſterijs recipi, niſi, vt fiant moniales, lib.5.cap.15. num.26.
Viduę mulieres, quę ad ſecunda vota non tranſeunt,innumeris laudibus digna, lib.7 cap.2.num.9.
Virgo, debet incluſa domi conſiſtere, lib.5. cap.15.num.1.
Vis,& metus,quomodo probandi ad irritandam profeſsionem,lib.5.cap.15.nu.7.

Viuere

Viuere quis tenetur ſecundum conſuetudinem illorum, inter quos verſatur, lib.8.cap.4.num.22.
Vltimę voluntatis commutationis, cauſa quando eſt dubia, recurritur ad Summum Pontificem, lib.9.cap.7.nu.39.
Vltimę voluntatis commutatio, ab alio quàm à Papa, periculoſa, ibid.num.40.
Vnio beneficij ad vitam, habet vim diſpenſationis, lib.6.cap.4.num.14.& 18.
Vnio ad uitam, & commenda perpetua à pari procedunt, quoad reſeruationem inducendam, ibid.num.16.
Vnio ad vitam, quarè inuenta, num.17.
Vnione diſſoluta, beneficium vnitum vacat, vt prius, lib.6.cap 4.num.15.
Vniones perpetuę, ferè exulant à Curia, ibid.num.19.
Sublata per Concilium Tridentinum, & quare.num.20.
Voluntas, nõ reducta ad actum legis, vel diſpoſitionis, nihil operatur, lib.6. cap.1. num.13.
Voluntas coacta, voluntas eſt, lib. 7. cap.7. num.41.
Voluntas ſola ſufficit ad obligationem voti in foro conſcientia, lib 8.cap. 10.nu. 2.
Voluntas teſtatoris, pro lege ſeruanda, lib. 9 cap.7.num.4.& 17.
Voluntatis defunctorum cõmutationes, ad Summum Pontificẽ ſpectant, & quandò, & quibus ex cauſis poſſit Epiſcopus eas cõmutare, remiſſiuè, nu.37.& 38.
Voluntatum commutationes, variè Sedes Apoſtolica conceſſit, lib.9.cap.7. nu. 5.
Vota ſimplicia emittentes in Societate Ieſu, donec profiteantur, dicuntur eſſe in probatione, lib.6.cap.2.num.14.
Voti ſolemnitas, ex Conſtitutione Eccleſię inuenta, ibid.num 2.
Voti appellatione, intelligitur de ſimplici, lib.8 cap.10.num 3.
Voti diſpenſatio, quid ſit, ibid.nu.5.
Voti Commutatio, ſeù diſpenſatio, cauſam requirit, num.6.
Voti impedimentum, poteſt contingere publicum, & occultum, num.7.
Voti Commutationis formula pro vtroquè foro, num 8.
Alia pro foro conſcientia tantùm, num.9.
Voti Commutationum, plures caſus proponuntur, num.10.
Voti Declaratoria, ob infirmitates, & illius formula, num.11.
Voti in poenam Commutatio, quomodo concedatur, num.12.
Voti Dilatio, quando concedenda; plures proponuntur caſus, num.13.
Voti Dilatio, nunquam denegatur, cauſa legitima exiſtente, num.14.
Votum quid ſit, lib.8.cap.10. num. 1.
Et quotuplex, lib.7.cap.1.num.31.
Votum ſolemne, à Papa diſpenſatur, lib. 6. cap.2.num.3.
Votum, varijs modis tollitur, lib.8.cap. 10. num.4.
Vſus contrarius populorũ, ſine cõſenſu Principis, nihil operatur, lib 8 cap.4.nu.23
Vtile, per inutile, quando vitietur, lib. 7. cap.6.num.81.
Vtilitas euidens, debet exprimi in ſupplicatione pro locatione in euidentem &c *lib.9.cap.2.num.3.*
Vtilitas in alienatione rei Eccleſię, debet eſſe conſiderabilis, & quanta, lib.9.cap.4. num.51.& 52.
Vtilitas euidens in alienatione rei Eccleſię, debet non modò narrari Papę, ſed etiã verificari per Delegatos, lib.9.cap.5. num.42.
Et quando dicatur euidens, ibid.num. 40.& 47.
Vtilitas euidens, eſt cauſa finalis alienationis bonorum Eccleſiaſticorum, nu. 44.
Vtilitas euidens, requiritur, etiam in noua conceſſione rei Eccleſię, num.46.
Vtilitas euidens, *licèt appareat per decretum Delegatorum, admittitur tamen probatio in contrarium, num.48.*
Vtilitas, & ſolemnitas, ſpatio triginta annorum pręſumitur in alienatione rei Eccleſię, num.49.
Vtilitas in alienatione rei Eccleſię, quo tẽpore conſideranda, num.50.
Vtilitatis euidentis ſola cauſa ſufficit ad reſcriptum, S. in euidentem &c. *lib.9. cap 5.num 39.*
Vxorem ducens pauperem, ponit in domo ſua paupertatem, & qui diuitem, ponit tempeſtatem, lib.7.cap.5.num.50.

FINIS INDICIS.

Bibliopola ad Lectorem.

In huius operis impreſſione (Lector beneuole) plures errores, quàm,quos humana imbecillitas ferre ſolet,irrepſerunt . Auctor enim,grauioribus occupationibus diſtentus,illorum correctionem,cum alijs demandaſſet,ſpe ſua fruſtratus eſt:quapropter (quod ęgerrimè tulit) non literularum tantùm,ſed dictionum etiam,& alicuius integræ periodi vitia comperta ſunt;quorum pleraq; hic notata reperies.Quarè te monitum volo,vt cum in eiuſdem operis lectione,aliquid fortaſſe non benè ſonans,occurrerit,non ſtatim Auctori iraſcaris;ſed ad ſequentem animaduerſionem recurras : in ea enim ipſius Auctoris ſtudio quicquid erratum eſt,emendatum reperies . Vale.

Pag.	col.	lin.	*Errata Grauiora,*	*Correcta*
2	1	2	patete	patet
4	1	53	aſſe	eſſe
5	1	52	ſciedo	ſciendo
24	2	15	ſuimula	ſormula
27	2	20	ſaluatur	ſoluatur
28	4	13	teſtrictiuæ	reſtrictiuas
28	1	14	conſcriptis	conſcriptas
35	2	43	ſchmaticis	ſchiſmaticis
38	1	8	firmatam	formatam
		23	exendit	extendit
40	1	59	aliud	alium
42	1	41	amiſerut	amiſerunt
		49	Canonieatus	Canonicatum
		50	Canonicatum	Canonicatus
53	2	48	quam	ac
54	1	19	cum	per
		40	reiterari	reiterati
57	2	22	extendi	extendendi
58	1	23	Vrbis	Vrbs
60	1	5	quid	quod
		48	Ioannem	Ioannam
61	2	29	inuineem	inuicem
67	2	42	prædeceſſor	prædeceſſore
69	2	11	remane	remanet
71	1	37	baptizati	rebaptizati
72	1	29	rebaptizante	rebaptizanti
76	2	55	referendarium	referédariorũ
77	2	39	dieetur	dicentur
79	2	48	milibus	ſimilibus
80	1	50	dabet	debet
81	1	20	frequẽtioribus	frequentiores
82	2	32	conſtiuunt	conſtituunt
83	1	15	pertinet	pertinent
83	2	5	vnquam	nunquam
84	1	37	mittuntur	mittunt
84	2	50	irregularitatẽ	irregularitas
91	1	44	cum	& ſic
93	1	27	decetum	decretum
95	1	5	quæ	qui
98	1	42	diſpendit	diſpendio
99	2	29	ſępè fuit *adde*	concluſum
107	2	35	qume	quem
108	1	4	obtinentom	obtinentem
117	2	25	velit	vellet
118	1	22	ipſumq;,Papã	ipſeq, Papa
119	2	21	beneficio *adde*	illas omiſerint
127	1	58	aliquid	aliquod
129				
135	2	53	principio	principium
139	1	1	ſuſpendi	ſuſpenduntur
147	2	53	illiuque	illiuſquè
150	2	30	ſo	ſe

Pag.	col.	lin.	*Errata Grauiora,*	*Correcta*
152	1	4	ne	vt
153	1	41	beneficij *adde*	&
168	1	12	pecuniarius	pecuniarias
168	2	35	poſsint	poſsit
170	2	1	homicidia	homicida
171	1	43	mediatè	immediatè
			diuinæ	diuinum
172	1	5	licet *adde*	enim
177	2	8	vt	&
181	1	36	ſententiã, *dele*	non
183	2	33	monachus	monachos
186	2	1	eo *dele*	modo
189	1	50	limitat	ampliat
188	2	18	diſpoſitionem	diſpoſitione
191	1	7	alijs	alius
192	1	21	qui	quia
192	2	51	fit	ſic
193	1	33	conceſſit	conceſſiſſet
		40	maius *dele*	indulgeri
195	1	30	Canonico abſenti	Canonicus abſens
		31	omnes diſtributiones quotidianas	
			omnibus diſtributionibus quotidianis	
197	1	5	tam	tamen
197	2	1	vel	vt
198	1	1	abſtinent	abſtineant
		28	effectibus	affectibus
199	1	1	per	pro
		1	prſenti	in præſenti
199	2	55	qus	qui
		56	eiui	eius
200	1	3	permiſsum	permiſſum
213	2	4	conſueuerunt	conſueuerint
214	1	20	tenentur	tenetur
218	1	33	ei	eis
		36	debet	debent
		37	eo	eis
		57	diximus	duximus
220	2	2	ſimoniatã	ſimoniaca
		21	conuinctus	conuictus
222	1	6	ſolæ	ſola
222	2	12	miniſtandum	mirandum
234	1	15	nec	hæc
237	1	37	profeſsionis	probationis
237	2	17	tranſit	tranſiuit
266	1	51	Epiſcopos	Epiſcopus
276	2	43	ſimiles	ſimilia
294	1	32	quod	quæ
310	2	32	prout mea	prout in meâ
312	0	2	componendi	componendis

Pag.	col.	lin.	*Errata Grauiora*	*Correcta*
314	1	52	quæſtione	quæſtio
		58	partis	partus
318	2	58	verificares	verificare
324	1	17	& quo *dele*	&
333	1	27	Epiſcopi	Epiſcopo
		35	cuius	eius
337	1	53	matiatur	moriatur
342	1	29	Archiepiſcopus	Archiepiſcopos
		32	caputo mniũ	caput omniũ
343	1	18	poſimodum	poſtmodum
344	1	30	oppidorumq;	oppidorum
346	0	6	Epiſcopali	Epiſcopalis
348	2	34	degnoſcendus	dignoſcendus
350	2	46	clauſulas	clauſula
351	2	21	abeſſe	obeſſe
354	1	12	menſem	mentem
355	2	49	menſis	mentis
357	2	8	Dœceſi	Diœceſis
359	2	54	ſtricti iuris *adde* ſit	
372	2	40	dirigi	dirigitur
373	1	51	Notarios	Notarius
377	2	59	expreſſa	expreſſo
380	2	6	pereo	proeo
385	1	11	ex	&
		36	ſecundo grada *dele* gradu	
	2	30	dirimenſibus	dirimentibus
386	1	50	generalem	Conciliarem
394	2	19	cognitio debet	cognitio non debet
395	2	11	&	ex
399	2	1	faciat, vel exequatur	faciant, vel exequantur
		3	Ordinario	Ordinarij
406	1	55	nuncupatoru	nuncupatorũ
418	2	38	excommunicatur	excommunicitur
421	1	1	ſupradictæ	ſupradictis
423	1	23	egent	egere
426	2	41	imminere	immineret
427	2	48	mandatis	mandati
428	2	38	ingreſſum	ingreſſu
432	2	55	diſpenſaret	diſpenſaſſet
435	2	15	aliquis	aliquibus
		31	dolendam	dolendum
437	0	24	aduiandum	adobuiãdum
441	2	18	moueri	moneri
443	1	30	ignouerint	ignorauerint
447	2	34	multas	multis
448	1	33	pusatiuæ	putatiui
449	2	46	directè	indirectè
		47	diſtruendo	deſtruendo
450	1	1	cum tamen *dele* cum	
452	2	44	perſeueret	perſeuerent
455	2	57	nouum eſt	nouum nõ eſt
		58	eſt	&
456	1	52	matrimonij	matrimonijs
		55	publicę cõtractus	publicè cõtractis
		56	ac Epiſcopo	ac ab Epiſcopo
457	2	58	exigenta	exigente
458	2	27	ſingularum	ſingulare
459	1	15	quæ ita idem	quæ eidem
465	1	1	diſpenſatione	diſpenſatos
465	2	33	illas	illos

Pag.	col.	lin.	*Errata Grauiora*	*Correcta*
457	1	40	dicto	dictio
459	1	8	affectu	effectum
470	2	27	cum il illis	cum in illis
471	2	3	earum	eorum
474	2	15	efficax *adde*	, aut
475	1	7	appoſitus	appoſita
483	1	28	reformatorũ	reformatoriũ
489	2	37	nec	in
491	1	27	coniungio	coniugio
491	2	4	erit	erat
493	2	18	maxim im	maximam
494	1	27	inuictæ	iniunctæ
499	1	31	paxim	praxim
		43	imbi	inibi
504	1	9	impedimentũ	impedimenti
504	2	20	diſpenſauit	deſponſauit
506	2	6	ſit arrihis	ſit ar rhis
511	1	11	comunem	commune
511	2	55	aſſentia	eſſentiam
514	1	56	poſſe	poſſet
514	2	23	conſenſu	conſenſus
517	2	58	impedimentũ	impedimento
519	1	26	vtrum	ſiue
523	2	54	affectus	effectus
528	1	50	ſtimulus	ſtimulis
		56	forſitam	forſitan
534	2	4	fuerint	fecerint
		58	quamui	quamuis
541	0	33	amonemus	amouemus
		47	ſurroget	ſubroget
		47	manus	munus
542	0	33	expediti	expediri
548	1	10	alienatione	alienationes
553	2	49	ex tit	extitit
562	1	28	ſedi	ſedis
		33	committit	committi
562	2	17	expreſſos	expreſſo
565	2	29	locatorie	locatione
568	1	1	in enis videntem	nis, in euidentem
574	1	21	fructum	fratrum
574	2	36	preferrendus	præferendus
576	2	48	admittuntur	admittantur
578	2	47	ſiuè aliud	ſiuè ad aliud
579	1	25	peritionis	petitionis
581	1	43	exphýteuſis	emphyteuſis
583	2	11	qualitatis	qualitate
585	1	50	actu	actus
590	2	58	c.ſum	c.cum
591	2	16	*dele*	ſibi
592	1	15	de conſtis	de conſtit.
596	1	55	nunnullis	nonnullis
623	2	32	permurationes	permutationes
628	2	18	reperire	repererit
639	0	30	ommiſſis	omiſſis
640	0	23	quacumq;	quacunq;
646	1	5	allijs	alijs
649	1	34	accepiens	accipiens
550	2	26	cenſæatus	cenſeatur
651	2	34	conſtitutus	conſtituitur

Scheda tecnica riassuntiva

Progetto n. 9 /2007
Colloc.: 37. 43. C. 15

Interventi:
Documentazione fotografica
Spolveratura con pennello morbido
Smontaggio della coperta, del primo e dell'ultimo fascicolo,
con rammendo alla piega, risarcimento delle lacune e restauro di strappi sui margini.
Riaggancio dei fascicoli e delle nuove guardie alla cucitura originale.
Rinforzo dei capitelli, indorsatura con carta Ingres, restauro della coperta con
rifacimento del dorso e rimontaggio. Riapplicazione del tassello della precedente legatura
con recupero del frammento del dorso originario col titolo manoscritto, rinvenuto sotto il tassello.

Laboratorio: B.N.C. Roma
Progetto: M.G.Rak
Operatori: M. Mastrilli
Data del restauro: giugno 2007